BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
14
20 Q
16H

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Sancti Thome

De Aquino ord. Pred. Expositiones in Mattheum: Esaiam: Hieremiã z Trenos.

Cautum est etiã ne quis opus hoc imprimere audeat/sub pena vt in priuilegio continetur.

Domus Probationis Romanae
Scholaz Piaz

Bibliotheca Probationis
Romanæ Scholar Piarum

¶Reuerendissimo in Christo patri. B. Bñico Grimano Epo Portuensi. S. R. E. S. Marci Card. Bño meo colendissimo. Ff Bartholomeus de spina Pisanus ord. prēd. Felicitatē.

Cum primū prēsul amplissimus rumor ipse ꝓclamās, et amicorū lre mihi significassent clarissimū pīem tuū Antoniū Grimanū, Nobilissimę vrbis Venetiarū Principē declaratū ee, idq; ciuiū oīum summa gratulatiōe, et totius senatus assensu, nihil mihi fuit antiqus, q̄ vti decū imortalē pie sancteq; colēs ex religionis istituto nr̄o, illi gras agerē, simulq; oī studio ab eo peterē, vt diuturnū ac felix hoc munus suū nobis cē vellet. Optime. n. videbā sic ꝓsultū fore, ꝑmo amplissimū Ciuitati vr̄e, q̄ situs admiratiōe, ciuiū ꝯcordia, imperij diuturnitate et magnitudine, rerū gestarū glia, chr̄iane pietatis ꝓpugnatione aduersus turcas ꝓstantissima, oīb⁹ facile ciuitatib⁹ alijs eēt anteferēda. Deinde facile sperare poterā hac p̄tis tui designatiōe cū tali reipu. pesset hoc tpe, vt turcarū hęc rabies et īmanitas aduersus chr̄istianū nomen, eius auspicijs et ductu, nō mō in p̄sens reprimeretur, sed ita in posterū tolleret, vt quę gens septingētesimū iā annum in nos debachat ac sęuit, tādem extincta, cum imperio nomē amitteret. Nec ño augurari id mens falso videbatur mea, cum tacitus mecum agitarē aio, qualissnam semper ab initio ętatis, p̄ ipse fuisset tuus, quāue indolem ille in omni vitę parte de se p̄stitisset. Qui natus in clarissima oīum ciuitate, et familia in ea maxime insigni, iā tū eas dignitates fuisset assequutus ab honorū suorū auspicio, quas ad eā diem adeptus eēt nemo. Neq; enī solū id ei ꝓtingit vt quasi per amplissimos dignitatis decurreret gradus, sed vt in amplissimo fortuna positus, maximis semp bonorib⁹ excelleret, qui illi toties demandabātur, quoties ille gerere voluit. Quare vt reliq̄ dignitatū eius omittam tempora, nō possim non eius recordari tpis, cū illi iterū maris iperiū, maxio ciuitatis assensu demādatū est. Nā cū nūtiarē Payęte turcarū potētiss. ꝓncipē, mari terraq; ad euertendū imperiū vestrū ꝓtendere, iāq; instructiss. classis, Grecię, ac Peloponessi littora cōpleret et maria, nemo sane fuit in vro senatu, qui nō statim existimaret, aut p̄tis tui prudētia et felicitate, tantā tēpestatē sedari posse, aut certe imanissimos hostis libidini seruiendū esse. Nec sane sapiētissimos fallebat diuinatio, q̄ cū meminissent q̄ ille semp in magistratibus oībus gerēdis sapiētiam et auctoritatē exhibuisset, q̄q; fortiter ac feliciter primū classi Venetę pfuisset imperator, cum bello gallico prioze Appulię oppidū munitissimū expugnasset, nō eandē fortunā sibi hoc bello polliceri non poterant. Et certe quātus humana prudētia ꝓspici, q̄tus auctoritate pluaderi, q̄tus scia rer̄ maritimar̄ pstari, q̄tus felicitate imperatoria sperari ab initio potuit, declarauit facile solus, cū pmū vētis vela (sicut ego accepi) ex p̄tis littore dedisset. Nā tantas classem breuissimo tpe cōparauit, q̄tā nemo vnq̄ sperasset ab oī ferme Europa ꝓflari anno vertēte posse. Sic oēs grecię tumultus sedauit, vt iā victoriam oēs in manib⁹ bient. Sic oēm classem et nauiū nūero, et virorū roboze, et oī reliq̄ apparatu instruxit, vt trucę ad pmū nūtiū trepidi, qui de excidio chr̄iani nois antea cogitabāt, portu salutē, cui lōgo cognomē esse audio crediderint suā. Vnde cū fame adacti pdyssent, victi quantū in pie tuo fuit, corinthiaci sinus latebris sese inclusere. Qō si illi per aduersam chr̄ianę religionis et p̄tis fortunā tuę, licuisset sequēti anno manū extremā funesto bello imponere, nō dubitarē nūc turcas qui Vngarię iminēt, et vniuersę pietati nr̄e infestissimi hostes, de sua salute solicitos hoc tēpore futuros. Cęterū dei ꝓfilia alta et sublimia sunt, nec qui ꝓfiliarius illi sit dicēre Aplo inuenit vllus. Qz si cōiectura nr̄a valet, facile diuinare possim, eius potissimū prudētia factū, vt calamitosissimo p̄tis tuę tpe, suis restitueret ciuibus, qui labātes coz aios, sua auctoritate et prudētia per gallici belli scōi tēpestatē excitaret. Qui pcuratoriā dignitatē iterum statim assequutus, eū tandē bello finē ponēret, quē sapientissimi viri ꝓfilia parare possunt, qui deniq; luctuosissimis hisce tēporibus summe rerum pesset, vt oia felicissime moderet et tēperet. Qō nisi verear, ne modū seruasse eplę nō dicar, cōmemorarē sane q̄plurima quę doctissimi nr̄ates hoies scripsere in hāc sniaz diuinitus, cū. s. dicāt, et id q̄ verissime, principū ꝓfilia a deo ipso regi, eosq; dei prudentia potissimū gubernari, eoz pncipatus in difficillima sepe tēpora icurrere, vt eoz virtus magis eluceat, principē quē ille elegerit vnū, salutē afflicto populo afferre solere, nec militū numero ac roboze, neq; classium apparatu magnas res magis geri, q̄ principis vnius prudentia et auctoritate expediri. Qz si vnq̄ fuit princeps apud vos de quo hęc oia dici iure possint, hic certe est vnus gnosissimus p̄ tuus, Qui Leonardo Laureteno principi optimo, vita nup functo succederet, qui re domi cōposita, post ingentē oīz ordinū gratulationē, post populi faustissimas voces, post reliqua gaudioꝝ et letitię argumēta quę passim per omne imperium vestrū exhibita plane sunt, rez sors ea sęlicitate et laude administret, vt oīum principū qui antea floruere, laudes adequet, posteris aūt emulationis faces relinquat. Qui pter alias virtutes suas et fortune dona te filio magnus et celebris ad oēm posteritatē trāseat. Nam cū illa p̄tis tui amplissimi principis merita et benefacta celebrabit sine vlla inuidia, falleris si nō tuas quoq; laudes cū parentis laudibus adiungendas semp fore nō existimes, vt nesciā pfecto q̄q; dignoscere, plusne laudis accedat tibi ex parētis hac tui noua dignitate Grimanę familię quęsita, an te filio, hac doctrina, hac morū sanctimonia, hac dignitate, hac animi moderatione, patri plus aliq̄ decoris addat. Etsi enī ille multis et amplis, tum animi bonis, tuz fortuny et corpis cōmodis oēs mortales excellat, te vno tñ filio eā laudē assequit, vt ad virtutū cumulū, postrema tua semp accedat glozia. Cęteri enī pncipes viri qui vnq̄ floruere, id qō sepe legi, aut nullos reliquere liberos, aut certe sui genuere dissimiles. Pater cū stirpē eaz habuit quę maxime semp fuerit illustris et amplitudō te eū pcreauit, quē nō solū vt filiū amaret, sed quē plane ꝓpter amplissimā dignitatē et vitę integritatē et coleret ac ꝓpe adozaret. Quę oia cū mecū sepe cogitarē, memoz etiā eius vinculi quo tibi iā pridē astringoz, voluptabā crebro aio qō nā argumentū ad gratulationē meā afferrē, animi ac volūtatis gratissimę erga te meę. Et volūtati (vt arbitroz) occurrit certissimū. Nā cū infinitis pene vigilijs et nō sine numinis ope, cōmētarios Diui Thome in Matthęū, in Esaiā, Hieremiā, et eusdē Hieremie Trenos emendassem, vel vt rectius dixerim laceros et mutilos iniuria tēpoz, in sua membra p viribus redegissem, videbar munus dignū tua hac excellenti doctrina et pbitate. Cui enī iustius offerrē doctissimi viri lucubrationes, q̄ doctissimo oīz cardinali? Cui sanctissimi viri vigilias dicarē, nisi illi qui in amplissima dignitate positus, vitę maxime sanctitate excellat. Aut cui magis ipse pbeā q̄ tibi, qui me tāq; aliquē esse coz crederet qui Christo mererēt, sua semp amplexus es, vt nostri ordinis fere magis neminē? Accipies igit illos primo nūc ędditos, et cū tibi sacrę imprimis lręe placuerint, hosce q̄libenter lege, quos velim nepoti quoq; tuo integerrimo et sapiētissimo Patriarchę Aglejensi postea tradas. Cui ego ꝓpter eius egregiā humanitatē et diuinā plane virtutē, ideo tuā me addictū semp esse cupio. Bene ac felicter. R. D. T. cum patre Amplissimo et reliqua familia valeat. Ferrarię. XXI. Iulij. M.CCCCCXXI.

De litera.A.z.B:

¶Tabula in Expositionem Sancti Thome de Aquino ordi. predi. sup Matthei: Esaiam: Hieremiam z Trenos.

¶De Isa.A.

¶Absolutio Error.21. Confessio.3. ¶Abnegatio xpi cõtingit fieri triplr. Matth.cap.16.D.

¶Adam fuit sepultus in Ebron nõ aũt in Golgotha: prout quidam fabulãtur. Matth.cap.27.F.

¶Admiratio qũo cadat in deo. Matth.cap.8.L.

¶Adoratio. Unde habeak in sacra scriptura q purus homo non debeat adorari. Matth.cap.4.L.

¶Aduentus Christus.25.

¶Aduersitas. Aduersitates sunt equanimiter tolerãde. Esa.cap.21.L. Patientia.O.

¶Afflictio. Quãdo diuinum auxilium est magis propinquũ dominus permittit homines magis affligi. Matth.cap.14.F.

¶Agnus Christus.44.

¶Amicitia. Duplex. Naturalis z Yconomica zc. Matth.cap.10.O.

¶Amor. Tres gradus amoris nãlis. Matt.ca.10.P.

1 ¶Angelus. Quilz homo bz angelum ad sui custodiaz delegatum. Matth.cap.18.D.

2 In angelis quantitas gratuitorũ est fm mensuram naturalium: nõ aũt in bonis. Matth.cap.25.F.

3 Trii angeli inferiores mittuntur ad nos fm Dionisiũ. Quãdoqz tamẽ dicunt mitti seraphyn. Uel ga inferiores suscipiunt illuminationem ab ipsis seraphyn circa ea propter que mittunt. Uel iferiores appellant seraphyn: nõ ab ordine sz ab actu. Esa.ca.6.F.

4 Quomodo angeli superiores vel inferiores precognouerunt vel ignorauerũt mysteria gratie per Christũ expleta. Esa.cap.63.A.

Apparitio.z3. Diabolus.z. Error.zz. proximus. Reuelatio.

1 ¶Anima. Ex imortalitate aie de necessitate sequitur resurrectio. Matth.cap.zz.J.

2 Error q anime non suscipiant requiem: donec corpus condatur seu sepeliatur. Matth.cap.25.L.

3 Si anima moueret cum corpore: non apprehenderet immortalitatem. Matth.cap.27.K.

1 ¶Anima: vel ecclesia munitur diuino auxilio: angelorum presidio: sanctoz patz exẽplo: fratrũ subsidio: sacramentoz remedio. Piere.cap.1.D.

2 Anima peccatrix dicit olla succensa ppter cõcupiscentie feruorem: ppter operis carnalitatem: ppter macule nigredinem. Piere.cap.1.D.

3 Predicta olla succenditur igne inordinati amoris: ire z contentionis z eterne dãnationis. Piere.cap.1.D.

Celum. Error.7.25. Heresis.z. Predicator.12. Sanctificatio.o.

¶Annunciatio. Joseph.5.

1 ¶Apparitio. Duus fit ppie apparere. Mat.ca.1.O

2 Differentia inter apparitiones bonoz z malorũ spirituum. Matth.cap.1.O.

3 Quare apparitio angelorum quandoqz fiat in somnis. Matth.cap.zE. Joseph.4.

4 Diuersa gsia apparitionũ. Matth.cap.27.D.

5 Triplex apparitio filij dei. Esa probe.B. Joseph.4.5.

¶Appetitus. Triplex appetitus in bole: irascibilis: cõcupiscibilis: z voluntatis. Matth.cap.5.B.

¶Apollinaris. Christus.z. Error.28.

¶Apostasia. Diuinatio.z.

1 ¶Apostolus. Trina aplox vocatio. Mat.ca.4.B.si.

2 Quare Christus elegit aplos in numero duodenario. Matth.cap.10.A.

3 Quare Christus nihil temporale aplis promisit in sua prima vocatione: sicut fecit quãdo postmodũ dixit. Centuplum accipietis zc. Matth.cap.19.O.

4 Apostoli z sci Doctores dicunt nubes ppter terre fertilitatem luminis diffusionẽ: diuine voluntatis ipletionem. Matth.cap.26.z Esa.cap.60.L.

5 Apostoli assimilant columbis ppter cordis cõpũctionem: vite simplicitatez: contemplationis altitudinẽ seu velocitatẽ: z ppter ꝑfectẽ puritatẽ. Esa.ca.60.L Christus.18. Joannes.3. Nubes.1. predicator.9.10. Sacramentum.z.

¶Apostolicus. Heresis.1.

1 ¶Aqua mistice triplex. l. doctrine: gratie: z baptismi. Esa.cap.12.B.

2 Aqua mistice triplex: lachrymarum: diuine sapientie z interne letitie. Esa.cap.42.D.

3 Aqua spũalis baurit̃ de triplici fonte. Esa.cap.12.B. Fons. Jeiunium.

¶Aquila. Sanctitas.5.

¶Ariolus. An sit licitus querere ab ariolis de futuris. Esa.cap.z.L.

¶Arrius. Motiua Arrianoz pro sua perfidia. Matth. cap.20. J. z ca.zz. N. z cap.24.M. Error.11.28.31. Heresis.8.

¶Asinus. Judeus.z.

¶Auarus. Inuectio z cõminatio i auaros. Esa.ca.5.L.

¶Auguriũ. Obseruare auguria circa ea q̃ dependent a natura nõ est peccatũ: secus circa ea que dependẽt ex libero arbitrio. Esa.cap.z.L.

¶De Isa.B.

1 **Baptismus.** Baptismi Joãnis triplex ratio. Matth.cap.3.L.

2 Baptismus Joannis non conferebat spiritum sanctus. Matth.cap.3.L.

3 Differentia inter baptismum Joannis z baptismum Christi. Matth.cap.21.J.

4 Opinio falsa Magistri circa baptismum Joannis. Matth.cap.3.L.

5 Cur baptiçati baptismo Joãnis rebaptiçabantur: non aũt baptiçati baptismo hereticoz. Matth.cap.3.L.

6 Baptismus triplex. l. aque: sãguinis seu passionis: z flaminis seu spiritus sancti. Matth.cap.3.F.

7 Quatuor cõsequunt baptismũ in nobis. Mat.ca.3.F. Eucharistia.8.10. Joãnes.4.7.

1 ¶Beatitudo. Quatruplex falsa opinio de beatitudine reprobatur a Christo. Matth.cap.5.B.

2 Ad beatitudinẽ duo fm ꝑhm. Matth.cap.5.B.

3 Beatitudo tam vie q̃ patrie consistit in visione dei. Matth.cap.13.B.

4 Beatitudo tã vie q̃ patrie ꝑsistit in cognitione dei nõ naturali sed supernaturali. Matth.cap.16.D.

5 Pria beatitudo ꝑtinet ad donũ timoris. Mat.ca.5.L.si.

6 Scda beatitudo adaptat̃ dono pietatis. Mat.ca.5.D.si.

7 Tertia beatitudo appropriatur dono scientie. Matth. capo 5°.L.si.

8 Quarta beatitudo reducitur ad donum fortitudinis. Matth.cap.5.F.si.

9 Quita beatitudo rñdet dono ꝑsilq. Matth.ca.5.B.si.

10 L3 per octo beatitudines vnū ꝑmiū designet: semper tamē posterior superaddit priori. Matth. cap. 5. I.
11 Bītudo est opatio virtutū ꝓfecta dono. Esa. ca. 11. L.
12 Delectatio consequens talē operationē dicitur fructus spīritussancti. Esa. cap. 11. L.
Anima. 3 Error. 27. Heresis. 6.
¶ Beneficium. Ingratitudo ꝑ.
¶ Bestia. Homo. 1.

¶ De lra. L.

Caligo. Multiplex caligo mistice. vi. Ignorantie culpe: ꝑsentis pene: et future miserie. Matth. cap. 13. fi.
¶ Causatus. Qualis debeat esse causatus spiritualis. Esa. cap. 23. L.
¶ Caput. 28.
¶ Castitas. Nihil ita proficit ad contemplationem diuinoꝝ sicut castitas. Matth. cap. 5. V.
¶ Celū. Quō alique potētie aie nre subdātur corpib⁹ celestibus: et alique non. Matth. cap. 2. B.
Deus. 14. Liberū arbitrium. Heresis. 5. 7.
¶ Certitudo. Ad habendā certitudinē de aliquo: tria requiruntur. Matth. cap. 2. L.
1 ¶ Charitas. Quomodo via charitatis est lata et arcta ſm diuersa. Matth. cap. 7. E.
2 Charitatē nēcio comitat humilitas. Matth. ca. 18. B.
3 Qui plus habet de charitate plus meret: etiā si minora vel pauciora opa faciat. Matth. ca. 25. K.
4 Charitas dī ignis qꝫ illuminat: estuat: ad se oia puertit: expeditū facit: et sursum trahit. Esa. cap. 30. L. Meritum.
¶ Chatena. Mistice est multiplex in sacra scriptura. Esa. cap. 58. B.
¶ Chorea. Ludi chorcales an sint liciti. Esa. cap. 3. H.
1 ¶ Christus. Dns nr dicit cōuenienter Christus: ideſt vnctus: quia ei perfectissime cōuenīūt tria officia ad que premittebantur vnctiones in veteri testamēto. Matth. cap. 1. B.
2 Christus an posſit dici scificatus. Piere. cap. 1. D.
3 ꝑ hoc qꝺ Christus dicit filius David: et filius Abrahā excludantur tres errores. ſ. Manichei: Ualentini: et Apollinaris. Matth. cap. 1. L.
4 Cōueniens fuit Chīm de Uirgine nasci. Mat. ca. 1. O.
5 Cur euangelista induxerit testimoniū prophete ad christi natiuitatem. Matth. cap. 1. S.
6 Cur Chs voluerit nasci in Bethleem. Matth. ca. 2. L.
7 Christus tēpore natiuitatis et infantie nō erat dissimilis alus infantib⁹ quo ad exteriora. Matth. ca. 2. D.
8 Dispēsatione diuina factuꝫ est ne Joseph adesset dum Magi Chīm adorauerūt. Matth. cap. 2. D.
9 Cur Chs fugere voluerit a facie Herodis: et cur magis in egyptū qꝫ in aliā regionē. Matth. cap. 2. E.
10 Cur Chs voluerit testimoniū Joannis. Mat. ca. 3. A.
11 Cur Chs voluerit baptiçari a Joāne. Mat. cap. 3. F.
12 Chs ꝑdicauit tribus annis. Matth. cap. 4. D.
13 Quare Chs ꝑmo ꝑdicauit pniam. Matth. cap. 4. E.
14 Cur doctrina Chīi dī nouū testm. Matth. cap. 4. E.
15 Cur magis in euāgelio fit mentio qꝺ Christus vocauerit Petrū et Andreā, Jacobū et Joannē et Matheū qꝫ ceteros. Matth. cap. 4. H.
16 Dis qꝺ vnit eꝫ Chīm mortuꝰ est. Matth. cap. 8. H. fi.
17 Multi propter detrimentū temporale timent esse cū Christo. Matth. cap. 8. I. fi.
18 Triplex Christi documentū. Matth. cap. 9. H.
19 Cur Christus preceperit aplis et predicatoribus vt nō portarent aurū aut argentū ꝛc. Matth. cap. 10. L.
20 Cur Christus elegit pro se vitam leuiorem: et per Joannem austeriorem. Matth. cap. 11. H.
21 Quō sit verū Chīm fuisse in corde terre tribus diebꝰ et tribus noctibus. Matth. cap. 12. L.
22 Quō Christus dicit habuisse fratres. Matt. ca. 12. P.
23 Quare Chs loquebat in parabolis. Mat. ca. 13. B. M
24 Opinio falsa qꝺ Chs habuerit i hac vita q̄mor dotes corporis. Matth. cap. 14. F. / cap. 17. B.
25 Error Manichei qꝺ Christus nō habuerit verum corpus. Matth. cap. 14. H.
26 Quare tps ꝑ⁹ aduēt⁹ Chīi fuit ꝓnūtiatus et ꝓcognit⁹: tps aūt 2⁹ aduentus manet ignotus. Matth. ca. 15. A. fi.
27 Christus erat pauperrimus non obstante qꝺ haberet loculos. Matth. cap. 17. L.
28 Sequi Chīm ꝓtingit multiplr. Matth. ca. 19. M.
29 Chīm quis sequit per carnis integritatē: per cordis intentionem: per tribulationis passionē: per mandatorū obſuationē: et ꝓ gtie susceptionē. Piere. ca. 17. H.
30 Principes iudeoꝝ cognouerūt Chīm trū per cōiecturas: nō aūt vere. Matth. cap. 21. M.
31 Judiciaria potestas debetur Christo ſm humanitatē. Matth. cap. 25. O.
32 Qūo et ſm qd fuerit in Chro tristitia. Mat. cap. 26. U.
33 In Chro nō fuit passio sed propassio. Mat. ca. 26. U.
34 Illi qꝫ a Chro se elōgāt cito ꝛfundunt: sicut cōtra Chrio qꝫ ad Christum accedunt glorificant. Matth. ca. 26. X.
35 Qui se mente et operū cōformitate elongat a passione Christi cito labitur. Mat. ca. 26. X.
36 Que sint specialiter recogitanda in passione Christi. Esa. cap. 57. B.
37 Christus est nobiscū multipliciter. Esa. cap. 7. H.
38 Christus dicitur paruulus natiuitate: possessione: humilitate et morte. Esa. cap. 9. L.
39 Christus dicitur nobis datus nouez modis. ſ. in fratrē: in doctorē: in speculatorē: in saluatorē: in pastoreꝫ: in exēplū opationis: in cibū pegrinatōis. Esa. cap. 9. L.
40 Chs dī flos: qꝫ de causis. Esa. cap. 11. B.
41 Christus habuit dona spūsci ſm excellētissimos vsus ipsoꝝ: ſm quos habent in pria. Esa. cap. 11. D.
42 Quare Christus dicatur specialiter repletus spiritu timoris dī. Esa. cap. 11. D.
43 Christus non habuit timorē seruilē aut etiaꝫ filialem: sed castum. Esa. cap. 11. D.
44 Christus adimuenit multa pro salute nra. Esa. ca. 12. B
45 Chs est in medio nri tribus modis. Esa cap. 12. B.
46 Christus dicit agnus ꝓpter vite puritatē: ꝓpter mortis mansuetudinē: pp pcti expiationē. Esa. ca. 16. B.
47 Deus misit Chīm sicut sol radiuꝫ: sicut fons fluuium: et sicut pater filium. Esa. cap. 16. B.
48 Chs est fortitudo nra septēpliciter. Esa. cap. 26. L.
49 Chs dicit venisse de lōginquo ꝓpter diuturnā expectationeꝫ: pp nroꝝ meritoꝝ ipfectionē: pp tpis dilationē: et pp maiestatis altitudinē. Esa. cap. 30. L.
50 Chs dicit trāsisse in pace: carnis ad spm: bois ad ꝓximū: mundi ad deū. Esa. cap. 41. A. fi.
51 Chs dicitur suscepisse nos sicut victor captiuos: sicut medicus infirmos: sicut aduocatus ad excusandum reos: sicut fortis ad defendendus debiles: sicut sponsus sponsam. Esa. cap. 41. L.
52 Christus dicitur datus nobis in foedus: cō seruande salutis: explende ꝓmissionis: diuine dilectionis. et cessature legis. Esa. cap. 42. D.
53 Christus loquitur pro nobis bonum ad impetrandus veniā: ad excusandā culpā: ad delendā maculaꝫ: ad impetrādam

impetrandam gloriã. Viere.cap.18.L.
54 Chris dī ros ad refrigerãdũ:pluuia ad fecũdãdũ:germen ad fructificandũ.Esa.cap.45.L.
55 Chris dī brachiũ dñi ad flagellãdũz demones:ad supportãdũ debiles:ad defendẽdũ fideles. Esa.c.53.B
56 Chris dī spũalr virga ad percutiendum:ad sustentandum:ad dirigendum.Esa.cap.53.B.
57 Chris dī spũalr radix pp abscõsionẽ:nutrimẽti assumptionẽ:totiº arboris sustentationẽ.Esa.cap.53.B.
58 Christus fuit nouissimº virorz ppter doloris acerbitatem:mortis turpitudinẽ:ipositi criminis magnitudinem.Esa.cap.53.D.
59 Christus dicit fluuius violentus ppter aquarũ multitudinem:amoris feruorem:cursus velocitatez:z originis altitudinem.Esa.cap.59.L.
60 Christus splẽdet pñs imagine:scõrz lumine:gloie plenitudine:doctrine rectitudine.Esa.cap.62.B.
61 Chris est formosus splendore diuinitatis:conformitate vnionis:vario colore virtutis:z honestate conuersationis.Esa.cap.63.B.
Appitio.4.Apls.1.2.3. Baptismº.3. Biuudo. Conceptio.1.2.3. Cõfessio.2.Error.1.13.17.27.28.30.32.33.236. Eucharistia.9. Genealogia.9. Jesus.9. Veresis.8.Herodes.2.Incarnatio.Joãnes.4.7. Judeus 4.Magi. Maria.6.7. Peccatum.4. Perfectio.6. Predicator.4.5.10.Prelatus.1.Prophetа.3.Resurrectio.3.4.Scitas.4.Spũsctũs.1.2.Unio.Uxor.2.
¶ Libus.Impugnatio erroris dicentiũ qd nihil de cibo transit in veritatem humane nature.Matt.ca.15.L.
Eucharistia.5.
¶ Circuncisio multiplex.scilz mẽtis:cordis:oris:z carnis.Viere.cap.4.F.
¶ Cythara misticе sumitur triplr.Esa.cap.23.E.
¶ Ciuitas. Gloria ciuitatis est frequentia ciuium:pulchritudo viarũ:opulentia rerum.Esa.cap.52.A.
¶ Clamor spiritualis triplex.s.deuote orationis:attente predicationis:innixe intentionis.Esa.ca.42.A.si.
¶ Claues ecclesie.Error.21.Confessio.3.
¶ Clericus.Clerici non debent interesse choreis.Esa. caplo.3.H.
Eunuchus.Religiosus.
¶ Columba.Spiritussanctus.3.Apostolus.5.
1 ¶ Cognitio.Hoc verbuz cognoscere multiplr capitur in sacra scriptura.Matth.cap.p.T.
¶ Similitudo.
2 Cognitio per similitudines est nobis cõnãlis.Esa.pbe.A
¶ Cõmunitas.Triplex cõmunitas.s.familie:ciuitatis:z regni.Matth.cap.12.D.
1 ¶ Conceptio.Quo concurrit spũsctus ad cõceptionẽ Christi.Matth.cap.p.Q.
2 Quo predicta conceptio fuerit facta cõmuniter a sanctissima trinitate.Matth.cap.p.Q.si.
3 Lõtra versutias bebreorz sup illud Esa.Ecce virgo cõcipiet rc.vide Matth.cap.p.S.
Spiritussanctus.2.
1 ¶ Confessio.Cur inducta est confessio peccatorum. Matth.cap.3.F.
2 Quando dedit de ea Chris pceptũ.Matth.cap.8.B.
3 Utrũ per virutẽ clauiũ quis absoluatur a pena soluz: in confessione:aut certe etiã a culpa:z quo per easdẽ claues:possit quis ligari.Matth.cap.16.F.
4 Triplex pfessio.s.fidei:pcõrz z grarz actionũ.Matth. caplo.11. K Et quarta laudis.Esa.cap.25.L.
Error.5.
¶ Concupiscentia.Triplex concupiscentia:triplici nomoi respondet.Matth.cap.26.Y.
¶ Confidentia.Homo.6.
Appetitus.Timor.3.
Consilium.Beatitudo.9.
¶ Consolatio.Luctus.
¶ Cõsuetudo.Nõ est bonũ antiquate male cõsuetudini velle se statiz opponere.Matth.cap.9.F.
¶ Contemplatio.Castitas.Speculatio.
¶ Conuersio. In cõuersione peccatoris:z deus cõuertit illum:z ille conuertitur ad deum:z vtrũqz est necessarium.Tresi.cap.5.D.
¶ Conuiuium.Triplex cõuiuiz spũale:z in quolibet apponuntur tria.Esa.cap.25.L.
1 ¶ Cor.Scõm interiorez statuz cor turbat tripliciter. Esa.cap.13.B.
2 Homo debet redire ad cor quasi ad indicij solium:ad vite principium ad diuine loquutionis auditorium. ad diuinorz eloquiorz thesaurũ:ad diuine pacis z refectionis cenaculum.Esa.cap.46.si.
¶ Corona.Taz mali qz boni quadruplici(lz diuersa) corona coronantur.Esa.cap.28.B.
1 ¶ Correctio.An z qñ ille qui est in peccato mortali possit alium corrigere.Matth.cap.7.B.
2 Pulcherrimº ordo correctõis fraterne.Mat.ca.18.H.
3 Inutilis est sermo qui corripit z non instruit. Matth. caplo.23.A.
4 Triplex modus correctionis.s.per dei flagellũ:per pximi consilium vel auxiliũ:z per humanũ studium. Esa.cap.p.E.
Prelatus.9.Sacerdos.2.
¶ Creatio.Error.29.
¶ Crux.Ex torculari crucis fluxit sanguis ad redimẽdum/aqua ad emundandum/oleum ad sanãdũ/mel ad solidãdum/z vinũ ad psortãdũ.Esa.cap.63.D.
¶ Cultus sacrificiorz nõ fuit pncipalr z per se a deo iterus:z institutus.Viere.cap.7.B.
¶ Curuitas multiplex.s.culpe/miserie/tristitie/fraudulentie/z iustitie.Esa.cap.59.L.

¶ De lra.D.

1 **Dãnatio.** Dãnati punientr z in aia z in corpore.Matth.cap.13.M.
2 Non esse simpliciter peius est qz ee damnatum: secus per accidens.Matth.cap.26.J.
Error.19.
¶ Decime.Quomodo nunc tenẽtur boies ad soluendum vel nõ soluendũ decimas.Matth.cap.23.F.
1 ¶ Demon.An demones possint facẽ miracula. Matthei.cap.7.B.infra.5.
2 Demones ignẽ suũ secũ semp portãt.Matth.cap.8.J.
3 Quo crucient demones ab illo igne. Matth.cap.8.J.
4 Quare electio demonum dī specialiter fieri a spũsctõr pp id qõ dicit.Si in digito dei rc.Matth.ca.12.L.
5 Demones nõ pñt facere vera miracula:lz possint facẽ qdã mirãda z mirabilia. Matth.cap.24.F.sup.1.
Diabolus.9.Diuinatio.2.Error.3.22.Veresis.5.
¶ Demoniacus.Veresis.5.
1 ¶ Deº est nobiscũ qñor modis.Matth.cap.p.S.
2 In tribº põt hõ hic refugiũ ad deũ.Matth.cap.5.A.
3 Utrũ deus possit odio haberi.Matth.cap.13.J.
6 Nulla temporalia debẽt retinere vel retardare deuenieendo ad deum.Matth.cap.22.L.infra.10.
7 Nullus põt videre deũ nisi trãsmigret õ vitijs ad virtutes/z õ mortalitate ad imortalitatẽ. Mat.c.28.B
8 Deº dī ignis ex triplici similitudie.Esa.ca.10.B.ifra.9.
9 Oculi nri debẽt ad deũ iclinari pp 4ºr. Esa.cap.17.L
10 Magnalia dei sunt secreta triplici rõne. Esa.c.24.D.

11 Deus dicitur ignis qa purgat: inflāmat: ꝛ condemnat. Ysa.cap.33.L.supra.6.
12 Dō accedit ad deum maxime per gratiā: ꝓtēplatiōez: obediētiā: ꝛ ꝓcordiam. Ysa.cap.34.supra.4.
13 Debem⁹ reducere deū ad memoriā q̄tū ad venerādū: regratiādū: cōpatiēdū: ꝛ obfuādū. Ysa.cap.43.fi.
14 Deo contradicunt specialiter infideles: impatientes: ꝛ impenitentes. Ysa.cap.50.L.
15 Nomē dei ē diligēdū multiplici rōne. Ysa. cap.56.B.
16 Quare celum dicitur sedes dei: ꝛ terra scabellū pedes eius. Ysa.cap.66.A.
17 Perfectiones creaturarum attribuuntur deo: semotis imperfectionibus. Ysa.cap.66.B.
18 Jn q̄ qs ponit finē suū: de⁹ suus est. Matth̄.cap.6.K.
1 ¶ Cur de⁹ ꝓmittit aliquos scrōs occidi: quosdam ℞o a persequtoribus liberat. Piere.cap.26.D.
2 De⁹ nouit aliquos notitia approbationis: ꝓuisionis: predestinationis: gratie infusionis: ꝛ specialis familiaritatis. Piere.cap.p̄.D.
3 De⁹ spūalr dī aliquos tāgere corrigendo: a peccatis mundādo: gr̄az ifundēdo: ꝛ i gr̄a ꝓfortādo. Piere.c.p̄.D.
4 Deus est pater noster creatione: adoptione: instructione: ꝛ correctione. Piere.cap.3.E.
5 De⁹ habitat nobiscū p fidei ꝓstantiā: per fraterne dilectionis concordiam: per preceptoꝝ obedientiam: p deuote cōtēplationis eminentiam. Piere.ca.7.D.
6 Dei vocē debemus audire diligēdo charitatis amore: ei seruiendo cultus religione: post eum eūdo ꝑcepti obseruatione: illū querēdo recta intentione: eū adorando debito honore. Piere.cap.7.D.
7 De⁹ pōt dici nos seducere in bonū: trahēdo ꝓuasiōib⁹: alliciēdo ꝓsolatiōib⁹: ꝛ ꝓfortādo promissiōib⁹. Silr dī q̄si contra nos inualescere in bonū: corrigēdo a noxys attrahendo: ꝛ amore alligādo. Piere.ca.20.E.
Admiratio. Apparitio. 4. Doctria.o. Error.8.34.35.36 Fili⁹. Heresis.7. Hereticⁱ.z. Jngratitudo.1. Jra.z.3. Man⁹.z. Misericordia.z.5. Monstrū. Percussio. Scia. Scriptura.4. Seruit⁹. Ueritas. Uerbū.1.z.3. 4.5. Uindicta. Uiculū. Uisio.1.z.3.4. Uisitatio.
1 ¶ Diabolus cur inducat spāliter boles ad idolatriaz. Matth̄.cap. L.
1 ¶ Diabol⁹ triplici mō ꝑt futura ꝑdicē. Dicē. pbe.l pn.
2 Diabolus dicitur aquilo ꝓpter tētationis impetuz: qa impedit boni operis fructum: quia siccat lachrymarum fluuium. Piere.cap.p̄.D.
3 Uincentes diabolum merentur ministeria angelorum. Matth̄.cap.4.L.fi.
4 Cur diabolus mag affligat lunaticos. Mat.cap.4.H.
5 Jn quo quiescat diabolus. Matth̄.cap.12.N.
6 Diabolus nō semp totalr dimittit eū a quo expellitur spiritualiter. Matth̄.cap.12.N.
7 Diabolus dicitur leuiathā hoc est adaugens seu accrescēs propter quatuor. Ysa.cap.27.L.
8 Diabolus dicit serpēs pp q̄tuor. Ysa.cap.27.L.
Demon.o. Tentatio.o.7.
¶ Dies Gratia.z.
¶ Discalciati. Heresis.1.
1 ¶ Diuitie. Sūt ipedimētū ꝛtutis. Matth̄.cap.4.F.
2 Nullo modo appetere diuitias est supra humanū modum. Matth̄.cap.5.L.
3 Aliud est hās diuitias vt dñs: ꝛ aliud vt seruus. Matthei.cap.6.K.
4 Qui hz diuitias ēt si nō amet: difficile ītrabit in regnū celoꝝ. Qui aūt amat eas ꝛ in eis ꝓfidit: impossibile est q̄ ītret in regnū celoꝝ. Matth̄.cap.19.K.ꝛ.L.
5 Diuitie sūt fallaces pētose ꝛ inutiles. Ysa.ca.17.B.ꝛ.L
6 Homo debet se custodire in die ꝑsperitatis a diuitys. Ysa.cap.21.L.
7 Nos habemus diuitias in deo: in nobilissimis: in sanctorum collegio. Ysa.cap.33.A.
¶ Doctor. Apostolus.4. Christus.13. Doctrina.3.4. Nubes.1. Predicator.12. Prelatus.5.
1 ¶ Doctrina. Circa doctrinam ꝛ mandata dei: quatuor sunt necessaria. Matth̄.cap.7.H.
2 Sacra doctrina excedit oēs alias doctrinas i solidita-te: gsialitate: ꝛ vtilitate. Matth̄.cap.13.L.
3 Ad doctorē euāgelice doctrie duo regrunt̄ p̄. vt sit velatus sacris misteryis. 2° vt probatus sit virtutibus. Matth̄.cap.3.A.
4 Qui non vult docere qō scit: dominus abscōdit alia ab eo. Matth̄.cap.21.J.fi.
5 Doctria dīi assimilat̄ aq̄: ga abūdat: refrigerat: fecundat: velociter portat: ꝛ singulis se ꝓformat. Ysa.ca.32.L.
6 Item assimilatur aque: ga ifirmos sanat: mundificat: ꝛ saciat. Ysa.cap.55.L.
7 Doctrina sacra assimilat̄ vino ꝛ lacti. Ysa.cap.55.L.
Sacerdos.z.
¶ Documētū. Christus.17. ¶ Dominicum Oratio.
1 ¶ Donū.18. Dona spūsci dant̄ in adiutoriū virtutum: gbus perficiūtur potentie aie ad actus proportionatos sm modum humanū. Ysa.cap.11.L.
3 Per dona spūsancti tolluntur defectus virtutum: qui proueniunt ex parte habitus ipsaꝝ. Ysa.cap.11.L.
4 Sufficiētia donoꝝ spūsancti. Ysa.cap.11.L.
5 Quedā dona ꝛz ꝓpas rōnes attribuūt̄ filio: ꝛ q̄dā spūsco. Si āt ꝓsideret̄ ꝛz rōnē doni: vl q̄tū ad p̄n⁹ motionis: tūc attribuunt̄ spūsco. Ysa.cap.11.D.
Beatitudo.3.4.5.6.7. Christus.38.
¶ Dos. Christus.23.

¶ De Ysa.L.

Ebrietas. Triplex est q̄ mali iebriant̄: ꝛ 3ª filiꝝ q̄ inebriant̄ boni. Ysa.cap.28.B.
¶ Ecclia illuminat̄ lumie doctrie: spūal⁹ intelligētie: grē: glie: letitie: ꝛ diuine iube. Ysa.cap.6.B. Jnfirmitas. Anima.4.
¶ Ecclesiasticū. Bona ecclesiastica nō debēt expendi in voluptates. Matth̄.cap.28.F.
¶ Egypt⁹. Quō sitvꝝ q̄ filij isrl 5ª gnōne ascēderint de egypto in terrā canaā: cū Naason princeps i tribu Juda qui cum Moyse exiuit de egypto: fuerit se primus a Jacob. Matth̄.cap.p̄.B. Christus.8.
¶ Electio. De electione bona ꝛ mala principuꝝ ꝛ prelatorum: vide Ysa.cap.3.B.
¶ Elemosyna.19. Quibus dāda est: ꝛ an malis: ꝛ quādo. Matth̄.cap.25.L.
¶ Eluidius hereticus. Error.20.
1 ¶ Error. Diuersi errores de Chio ꝛ eoꝝ ꝓfutationes. Matth̄.cap.p̄.L.L.N.R.S.cap.2.D.ca.6.H.K. cap.7.L.F.ca.8.B.J cap.9.A.
2 Errores pharisecoꝝ ꝛ saduceorum excludunt̄. Matth̄. cap.3.L.ꝛ cap.22.D.J.
3 Error excluditur circa potestatem demonum q̄ reducant animas ad corpora. Matth̄.cap.8.J.
4 Error elidit̄ circa penam demonum ante diem iudicij. Matth̄.cap.8.J.
5 Error circa ꝓfessionē fidei vocalē elidit̄. Mat.c.10.N
6 Error q̄ nec Joan. baptista nec alius patrū veteris testameti sit ō nūero saluādoꝝ excludit̄. Mat.c.11.D
7 Error de tranſmigratione animaruꝝ de corpore in corpus tollitur. Matth̄.cap.11.L.
8 Excludantur nōnulli errores circa peccata ꝛ circa dei prouidentia. Matth̄.cap.11.J.

De litera.E.7.F.

9 Duo errores circa trinitatem personarum excludunt. Matth.cap.11.K.
10 Error Sabelly cõfutatur.Matth.cap.11.L.
11 Confundit 7 Arrius.Matth.cap.11.L.7 cap.19.D.
12 Error Nouati q non oia peccata sit remissibilia tol/litur.Matth.cap.12.B.
13 Error Manichei q Christus nõ sit vere mortuus ex/cluditur.Matth.cap.12.L.
14 Un9 error indcoz ò resurrectõe excludit.Mat.c.12.M
15 Alr error circa resurrectionẽ elidit.Mat.ca.12.M.
16 Error q beata Uirgo peccauerit venialiter excludit. Matth.cap.12.P.
17 Error dicentium q Christus non assumpsit verã car/nem eliminatur.Matth.cap.12.P.
18 Error Pelagianoz q initium boni operis est a nobis tollitur.Matth.cap.13.B.7 ca.25.F.
19 Error in fide q multi dãnati liberabunt in die iudicij precibus sanctoz tollit.Matth.cap.13.D.fi.
20 Error Eluidy excludit dicẽtis btã Uirginẽ habuisse alios filios ex Ioseph.Mat.c.j.N.cc.12.P.cc.13.Q
21 Tres errores circa potestatẽ absoluẽdi/seu circa pote statẽ clauiũ eliduntur.Matth.cap.16.F.
22 Quorũdã error tollit q dicebãt nõ solũ bonos ãgelos sz ẽt malos eẽ admistratores nros.Mat.cap.18.D.
23 Error Lactãy firmiani circa iudiciũ gñale excludit. Matth.cap.19.N.7 ca.24.D.7 cap.25.R.
24 Error quorũdã dicentiũ q p sola bona opa misericor/die possit gsq saluari tollit.Matth.ca.25.S.
25 Error quorũdã dicẽtiũ q aie nõ ꝓsequunt requiẽ do/nec corpus sit ꝓditũ excludit.Matth.cap.25.S.
26 Error Origenis q pena inferni non sit eterna tollitur. Matth.cap.25.U.
27 Duo errores circa tristitiam quam passus est Xps ca uendi sunt.Matth.cap.26.U.
28 Excludũtur etiaz errores Arry/Apollinaris/7 Manis/chei ex eadẽ tristitia.Matth.cap.26.U.
29 Excluduntur errores Manicheoruz de duplici creatio/ne.s.bona 7 mala.Matth.cap.27.A.
30 Excluditur error dicentium Christum non esse verũ hominem.Matth.cap.27.E.
31 Duo errores elidunt:vnus Arry:alter Nestorij.Mat thei cap.27.J.
32 Elidit error dicentium q diuinitas sit mortua Chri/sto moriente.Matth.cap.27.K.
33 Excluditur error q Christus fuit natus ex semine Jo/seph.Matth.cap.27.L.
34 Error destruitur q deus non possit facere nisi ea que facit.Matth.cap.26.F.
35 Multiplex error circa diuinam prouidentiam exclu/ditur.Treñ.cap.3.B.
36 Excluditur error Tullij dicentis a deo non esse aliquã penam.Treñ.cap.3.B.

Alia.7.Christ.7.4.Lib9.Cõceptio.Eucharistia.1.Ma trimonium.1.Oratio.7.5.7.8.Peccatum.7.10.Pro phetia.3.Uisio.1.

¶ Euãgelista.Aspũscõ fuit q in Xpis aliqñ euangeli/ste non ꝓcordarent.Matth.cap.3.F.Sacrm.2.

¶ Euãgeliũ.Dignitas doctrie euãgelice ordit ẽtum ad tria.Matth.cap.13.N. Liber.supra Doctria.o. infra Scriptura.o.

1 ¶ Eucharistia Opinio 7 ratiões grecoz q in azimis non consecrauerit Christus sed in fermẽtato:7 eorũ/dem confutationes.Matth.cap.26.B.
2 Hostia eque si deglutiat per modũ saliue:relige quoq remanentes inter dentes mane deglutit:nõ impedit sumptionẽ sacramenti.Matth.cap.26.K.
3 Quare sacrm Eucharistie nõ dat nisi ieiunis Chris dederit illud discipulis suis in cena.Mat.ca.26.K
4 Tollit hereses q Chris nõ sit in sacramẽto eucharistie nisi sicut in signo.Matth.cap.26.L.
5 Corpus chũ sz sit ab9nr:nõ tñ puerit in corp9 nostruz sicut alij cibi.Matth.cap.26.L.
6 Sacramentum eucharistie est finis 7 perfectio oium sacramentorum.Matth.cap.26.L.
7 In hoc sacramento cõtinetur Chris fm substantiam:in alijs aũt fm participationem.Matth.cap.26.L.
8 Si adultus baptizetur:debet ei dari sacramentuz eu/charistie.Matth.cap.26.L.
9 Cõuenies ẽ vt nõ sumat Chris sub spẽ ppa:sz sub spẽb9 panis 7 vini.Matth.cap.26.L.ifra.23.
10 Hoc sacramentum non debet dari nisi fidelib9 bapti/zatis.Matth.cap.26.L.
11 Infideles non debent admitti ad videndum hoc sacra/mentum.Matth.cap.26.L.
12 Hoc sacramentum est magis antiquum ꝯ sacramenta veteris legis.Matth.cap.26.L.
13 Illa Xba plata a Chio.s.Accipite 7 manducate: nõ p/tinent ad formam sacri eucharistie:sed tñ illa Xba. Hoc est corpus meũ.Matth.cap.26.M.
14 Que 7 qualis virtus sit in predictis Xbis forme.Mat/thei cap.26.M.
15 Utrum Christus consecrauerit sub forma predictoruz verborum.Matth.cap.26.M.
16 Quid demonstratur per ly hoc/in predicta forma sa/cramenti.Matth.cap.26.N.
17 Corp9 chũi incipit eẽ in sacramẽto nõ p motũ locales:sz per conuersionẽ panis in ipm.Matth.cap.26.O.
18 In B sacro est aliqd ex vi sacramẽti:aliqd Xo p cõco/mitãtiã.Ex quo sequit q cũ ex vi sacri nõ sint ibi di/mẽsiões corpis Chii:nõ dicet eẽ in loco p illas:sz so lũ p spes sacrales:7 ob hoc nõ icõuenit q sit in pluri/mo loco tot9:7 i plurib9 hil.Matth.cap.26.O.
19 Quare in formis sacri eucharistie dr:B est Bnõ aũt B conuertitur in hoc.Matth.cap.26.O.
20 Si aliquis in triduo celebrasset:nõ fuisset in sacramẽ/to anima Christi.Matth.cap.26.O.
21 Corp9 chii est sub ẽdẽ spẽ hostie.Matth.cap.26.O.
22 Accidia in sacramento eucharistie 7 maxime dimen/siones manẽt sine subto.Matth.cap.26.O.
23 Cõuenienter hoc sacrm institutum est sub duplici spẽ.s. panis 7 vini.Matth.cap.26.P.supra.9.
24 Tria st i B sacro.s.id qd ẽ sacrz tñ vt spes:res tñ:vt ef fect9 spiual:res 7 sacrz sit vt corp9 ꝓpetũ.Mat.c.26.P
25 Nõ obstãte q sanguis ꝓtineat in corpe:bonũ fuit cõ/secrare ẽt sanguinẽ de p se.Matth.cap.26.P.
26 Uinum in quo consecrauit Christus fuit aqua mistuz. Matth.cap.26.P.
27 Corp9 Chii dat culpe veniã:gre vitam:ꝓfirmat ad pu gnã:ꝓfortat ad viã:7 ꝓgustare facit gliaz.Esa.ca.4.L.

¶ Eunuchus. Cur eunuchi non possint esse clerici. Matth.cap.19.E.

¶ Excõicatio.Etiã pncipes sũt excõicãdi qñ ea faciũt que vergũt in periculũ fidei.Matth.ca.13.K.

¶ Expositio.Scriptura.1.

¶ De lra.F.

Falsus est non solũ q dicit qd nescit aut qd nõ ẽ ve rũ:sz ẽt q verbũ suum ad falsuz refert intelle/ctum.Matth.cap.26.Et.

1 ¶ Fatũ.Duplex opio de fato.Matth.cap.7.B.

2 Quid est fatū 7 vñ dicat. Matth. cap. 7. B.
3 Quo aliqua subdantur fato: 7 quomodo nō: 7 que sunt illa. Matth. cap. 7. B.
1 ¶ Femina. Femine sunt vel maxime pie: vel maxime crudeles. Matth. cap. 14. B.
2 Signa lasciuie 7 superbie feminarum: 7 earuz pena cō ueniens. Esa. cap. 3. D.
3 Contra malas mulieres iurbit dominus multipliciter. Esa. cap. 3. D. 7 L.
4 Utrū liceat mulieribꝰ ornare se: 7 quō. Esa. cap. 3. D.
¶ Feruor. Penitentia. 10.
¶ Festū. Quid est opus seruile: 7 quō quādoue aliqō tale licet in die festo. Matth. cap. 12. B.
¶ Fides. Error. 5. Excōicatio. Miraculum. 7.
¶ Figura. Quando debebant cessare figure veteris testamenti. Matth. cap. 8. B.
1 ¶ Filius dei est nomē pium quo manifestat: honorat: 7 inuocatur. Esa. cap. 30. E.
2 Qū puniant filij p peccis parentū: 7 qñ nō. Treu. c. 5. B Apparitio. 5. Pater. 3.
¶ Finis. Triplex est fm sacras literas. (.finis legis: finis precepti: 7 finis vite. Esa. probe. B.
Inter fletum luctū 7 plācuz dīia. Piere. cap. 22. B.
¶ Flos. Christus. 37.
¶ Fons aq̄ sacramētalis mūditie: reficientis doctrie: refrigerātis gratie: mitentis glie. Piere. cap. 2. B.
¶ Frater. Jesus. 3.
¶ Fremum. Multice gnque modis. Esa. ca. 37. L.
¶ Fructificatio. Sanctus. 3.
¶ Fructus. Beatitudo. 12. Superbia. 7.

¶ De lra. H.

1 **Galilea.** Resurrectio. 3.
¶ Genealogia. Duo iter genealogiam Chri fm Mat. 7 fm Lucā. Matth. cap. p. D. 7 ide.
2 Quare in genealogia Chri nolunt fratres Jude 7 Phares: 7 Jeconie: 7 nō alioz. Matth. cap. p. E. 7 J.
3 Per oēs patres positos in genealogia Christi designat ipse Christus ratione vel nominis vel facti vel huiusmodi. Matth. cap. p. F.
4 Genealogia Christi diuiditur p tres ptes: 7 pma bauz p alias tres: que designāt tres status pfectiois. (.incipiēti: pficientiū: 7 perfectoz. Matth. cap. p. B.
5 Quare in genealogia fm Matheū omittuntur tres reges. Matth. cap. p. J.
6 Cur euāgelista tā accurate distinxit genealogiam per tres quaterdenarios. Matth. cap. p. M.
7 Quare in genealogia Christi nominentur soluz mulieres peccatrices. Matth. cap. p. B.
8 Quare in genealogia Christi pater David vocatus sit Jesse 7 non Jai quod est nomen dignius. Matthei cap. pmo. B.
9 Quare in eadem genealogia solus David vocatus est Rex. Matth. cap. p. B.
10 Quare Lucas in genealogia Christi ascēdit per Mariā. Matheus aūt descēdit per Salomonem. Matth. cap. pmo. D.
11 Quare in eadem genealogia Bersabee non nominat ex uoie: sicut alie mulieres peccatrices. Mat. c. p. D.
12 Quare in eadem genealogia dicitur q̄ Josias genuit Jeconiam cum genuerit Joachā patrem Jeconie. Matth. cap. pmo. J.
13 Quare in eadem genealogia idem filius Joachā nominatus sit Jeconias: cum nomen eius fuerit Joachim. Matth. cap. p. J.
14 Quare Matheus dixerit q̄ Joseph fuit fil.ꝰ Jacob: cū Lucas dicat ipm fuisse filiū Leui. Mat. ca. 1. L.
15 Quare in eadē genealogia Matheus descenderit ad Josephū cū ipse nō fuerit pr Chri. Matth. cap. p. L.
16 Quare Matheꝰ in eadē genealogia nō oīderit Christi gīationē per beatā Mariā. Matth. cap. p. L.
¶ Gloria. Meditatio.
¶ Gloriatio. Homo. 3. Sanctus. 4.
1 ¶ Gratia. Gratie dei quō sint abscondende vel publicande. Matth. cap. 13. N. fi. Humilitas.
2 Gratie tempus dicitur dies: ppter luminis apparitionem: solis calorem: itineris securitatem: vigilantiaz 7 sobrietatem. Piere. cap. 23. D.
1 ¶ Gratiarum actio. Debemus in oībus deo gras agere. Matth. cap. 26. P.
2 Post refectionē tā spūalē q̄z corporalez debem⁹ spāliter deū laudare: 7 ei gras agere. Matth. cap. 26. S.
¶ Grecus. Eucharistia. 1.
1 ¶ Gula. Contra gulosos inuectio 7 comminatio. Esa. cap. 5. F.
2 Pena gulosis debita. Esa. cap. 5. H.

¶ De lra. H.

Abraam fuit propheta 7 sacerdos. Mat. ca. 1. B.
¶ Hebreus. Heresis 3. Judeus. 6.
¶ Hereditas. Patria.
1 ¶ Heresis. Hereses apostolicorum 7 discalciatorum que sunt. Matth. cap. 10. L.
2 Excludunt due hereses circa aias. (.ō immortalitatez aie 7 contra resurrectionem. Matth. cap. 10. L.
3 Heresis hebreorum in primitiua ecclesia tollit. Matthei. cap. 12. A.
4 Heresis Manichee oz ꝓfutat. Mat. ca. 14. L. 7 ca. 22. L. 7 cap. 23. A. 7. D.
5 Heresis quotūdā medicoz reducētiuz ola q̄ fiūt p demoniacos in corpora celestia fit in causas: 7 negātiū demones explodit. Matth. cap. 17. H.
6 Confutatur heresis dicentiuz oēs beatos in patria esse equales. Matth. cap. 18. A.
7 Cōfundit heresis dicētiū q̄ necesse é absolute peccare ex puidētia dei 7 dispōne stellaz. Mat. ca. 18. L.
8 Excludunt due hereses. vz. q̄ Chri nō habuit veram carnem: 7 q̄ Christus non habuit carnem: que esset propagata ab Adam. Esa. cap. 11. A.
Error. 9. Eucharistia. 4. Jesus. 2. Penitentia. 7.
1 ¶ Heretici fm Chrisostomum non sunt occidēdi: sed cōtrarium sentit Augustinus. Matth. cap. 13. K.
2 Cur deꝰ nittat hereticos succrescere. Treu. cap. p. L. Baptismus. 3.
1 ¶ Herodes. Turbatio Herodis in aduentu Magoz processit ex tribus causis: 7 ex tribus alys turbatio hierosolymitarum. Matth. cap. 2. L.
2 Herodes non perfecte credebat prophetie de Christo: quā tamen inquirebat. Matth. cap. 2. L.
¶ Hippocrita. Quomodo deprehendantur hippocrite. Matth. cap. 7. F.
1 ¶ Homo. Cur homines quandoq̄z denominentur nominibus bestiarum. Matth. cap. 10. B.
2 Homo non tenetur sub precepto semper ad meliora 7z sub consilio: 7 quantum ad effectum: non quantū ad actum. Matth. cap. 19. F.
1 ¶ Hō non oz gloriari in sapiētia: ga trāsitoria: ga imperfecta: ga nociua: 7 ga incerta. Nec in fortitudine: ga fragilis: frequēter inutilis: nō ōio acceptabilis: 7 ga peccati occasio. Nec i diuitijs ga trasitorie 7 insufficiētes: ꝛbū dei impediētes: 7 ga nociue. Dicī. ca. 9. L
2 Homo est stultus a scia dei pp cordis claionē: pp ingrendi

rendi curiositatē: pp scientie incertitudinem: z ppter operis perseuerantiam. Piere. cap. 10. L.

3 Quo liceat vl nō liceat confidere in boīe. Piere. c. 17. B.

Angelus. 1. z. Appetitus. 1.

1 ¶ Humilitas. Debemus abscondere bona nostra spiritualia. Matth. cap. z D. Gratia.

2 Triplex gradus būlitatis. Mat. cap. 3. ℣. si. Charitas.

¶ De lra. J.

Unio. ¶ Idolatria. Diabolus. 1.

Idioma. ¶ Jeiunium. Potus aque non soluit ieiuniū ecclie/ nec solvat ieiunū nature. Mat. c. 26. K.

Eucharistia. 1.

¶ Hieremias fuit in vtero rationabiliter pre alijs p̄phetis sanctificatus. Piere. cap. p̄. D.

1 ¶ Jesus. Hoc nomē Jesus competit Christo sm vtrāq; naturam. Matth. cap. p̄. B.

2 Jesum esse filium dei probatur contra Nestorium. Matthei cap. p̄. R. si.

3 Omnes homines possent dici fratres dñi Jesu: si peccatores solum per naturam. Justi autem etiam per gratiam. Matth. cap. 25. T.

Christus. 9.

¶ Ignis. Charitas. 4.

¶ Ignorantia. Que ignorantia mereatur penam: que no culpam excusat. Esa. cap. 5. B.

¶ Illuminatio. Ecclesia. ¶ Immortale. Anima. 1. z.

¶ Immunditia. Opus. ¶ Immūdū. Spūs. z.

¶ Imprudentia. Timor z ira imprudentiam nutriunt. Matth. cap. zz. K.

¶ Incarnatio. Conueniēter incarnatio Christi z redēptio facta per eum: vilata est vias ad vitamas etatē. Esa. cap. z. A.

¶ Induratio. Quomodo deus indurat/ z quomō non. Matth. cap. 13. ℣.

¶ Infamia. Peccatum. 14.

1 ¶ Infernus. Quare ignis inferni dicitur inextinguibilis. Matth. cap. 3. E. si.

2 Pena inferni erit perpetua. Matth. cap. 25. A.

Error. z. Meditatio.

1 ¶ Infidelis. Inter fideles z infideles non debet attendi germanitatis affectus. Matth. cap. 8. H. si.

2 Infidelium mortuo; non est facienda memoria apud sanctos. Matth. cap. 8. H. si.

Eucharistia. 10. 11.

¶ Infirmitas. Infirmitates spirituales non curantur nisi in ecclesia. Matth. cap. 21. ℣.

1 ¶ Ingratitudo. Quanta sint erga nos dei beneficia: z erga deum nostra ingratitudo: considerandum est p similitudinem vinee/ a domino cum diligentia plantate. Esa. cap. 5. B. z. L.

2 Pena debita ingratis. Esa. cap. 5. D.

¶ Iniuria. Remissio.

¶ Innocentes. Quo innocentes fuerint martyres cū nō habuerint vsu liberi arbitrij. Matth. cap. z. ℣.

¶ Intellectus. Liberum arbitrium.

1 ¶ Intētio. z 4. Quo possit cē opus malūnō obstante q; intētio sit bona. Matth. cap. 12. K.

1 ¶ Joānes. Joānes baptista predicauit in deserto propter quatuor causas. Matth. cap. 3. A.

2 ¶ Joānem baptistam conuenienter fuit in vtero sanctificari. Piere. cap. p̄. D.

3 Joānes dī vox propter tria. Matth. cap. 3. B.

4 An Joānes baptista fuerit maior vel minor sanctitate cū Apostoli. Matth. cap. 3. L.

5 Joānes baptista baptizatus est a Christo eius baptismo aque. Matth. cap. 3. M.

6 Joānes baptista fuit plusq; propheta quantus ad tria. Matth. cap. 11. L.

7 Multe excellētie Joānis baptiste. Mat. ca. 11. L. z. D.

8 Joānes baptista fuit precursor Christi quātū a/ natiuitate p̄ dicatione z baptismū. Matth. cap. 17. ℣.

Baptism⁹. 1. z. 3. Chris. 9. 10. 19. Error. 6. Regnum. 1.

1 ¶ Joseph. Cur Joseph voluerit occulte dimittere beatam virginem. Matth. cap. p̄. P.

2 Cōmēdat sapiēta z prudētia Joseph. Mat. cap. p̄. P.

3 Quare angelus nō reuelauit Joseph ab initio z antecēs perturbaretur q; beata virgo conceperat de spiritu sancto. Matthei cap. p̄. P.

4 Cur angelus apparuit Joseph magis in somnis cēs in vigilia. Matth. cap. p̄. Q.

5 Cur beate Marie facta apparitio angelica fuit corporalisnō aūt apparitio facta Joseph. Mat. cap. p̄. Q.

6 Joseph non fuit datus beate virgini ad carnalem copulam. Matth. cap. z. D.

Christus. 7. Error. 21. 33. Maria. z. 5.

1 Ira. Nec ex iusta cā etiam prouocari ad iras est supra humanum modum. Matth. cap. 5. D.

3 Quomodo ira deo attribuatur. Matth. cap. zz. L.

4 Opera q̄b⁹ ira dei placat. Esa. cap. p̄. K. Imprudētia.

¶ Iracibilis. Appetitus ¶ Juda. Tribus.

1 ¶ Judeus. Contra iudeorum ignorāntā. vide Matth. cap. z. L. / Esa. cap. 11. E. si.

2 Tres proprietates asini iudeis mistice conuenientes. Matth. cap. 21. B.

3 Judei assimilantur vipere. Matth. cap. 3. L.

4 Cur prius fuerat predicandū iudeis. Mat. cap. 10. B.

5 Mos iudeorum in iudicando. Matth. cap. 10. H.

6 Beneficia multa a deo ppło iudeorum exhibita tā ante aduentum Christi q̄ in ipso eius aduentu: eorum ingratitudo maxime ostenta contra Christus exponuntur. Esa. cap. p̄. ℣.

7 Judei fuerunt excellētes in tribus sup oēs gētes. vz. in subtilitate diuine cognitionis: in pulchritudine bone status: z in cultu religionis. Tres. cap. 4. A.

1 ¶ Judicium. Ante Christi aduentum ad iudiciū: multi multa phantastica dicēt. Matth. cap. 14. ℣.

2 In iudicio duo sunt necessaria. clementia z iustitia. Matth. cap. 12. L.

2 Potestas iudiciaria pauperibus debetur. Matth. cap. 19. N. z cap. 25. P.

3 Paruli omnes cōparebunt in iudicio. Mat. c. 25. P.

4 Que erit necessitas extremi iudicij Matth. cap. 25. P.

5 Judiciū generale fiet in valle Josaphat. Mat. c. 25. P.

6 Sententia iudicis: inuitatio: increpatio: excusatio: z huiusmodi q̄ fient in iudicio, fient mētaliter tñ. Mat. cap. 19. N. z cap. 25. R.

7 Quare in iudicio fiet tñ mentio de operib⁹ misericordie corporalis: z tñ de sex. Matth. cap. 25. S.

8 In iudicio calūnioso innocens tacere debet. Matth. cap. 26 Et.

Christus. 29. Error. 4. 19. Judeus. 4. Predicator. 12.

¶ Juramentum. 12. 13. 14. 15. Unum iuramentum potest cē maius altero: vel simpliciter: vel sm circūstātias. Matth. cap. 23. L.

¶ Justificato. Sex requiruntur ad iustificationes nostram que ostenduntur in serie generationis Christi. Matth. cap. p̄. ℣.

1 ¶ Justitia. Duplex. vz. cardinalis z legalis. Matthei cap. p̄. P.

2 Justitia tripliciter sumitur sm Chrysostomum z phi-

losophum.Matth.cap.5.F.

3 Tria sunt que faciunt viam iustitiam esse rectam.Esa. cap.26.L.

Immunditia.Meditatio.

1 ¶ Justus.Duobus modis dicitur quis esse iustus. Matth.cap.9.D.

2 Fructus iusti triplex.s.opationis:predicationis:t confessionis.Esa.cap.3.L.

¶ De lra.L.

Laborare. Manib⁹ laborare qualiter cadat sub pcepto.Matth.cap.6.K.

¶ Lac.Multiplex est lac qđ debz desert:t multiplex quod debet queri.Esa.cap.28.B.

¶ Lactantius firmianus.Error.23.

¶ Laudare.Non est laudandus aliquis in sua presentia.Matth.cap.11.B.

¶ Lauat cor aqua baptismatis:lachrymis cõpunctionis:vino diuini amoris:lacte diuini fmonis:ardore correctionis:t sanguie dñice passionis.Dieł.c.4.F.

¶ Legalia.Quomodo obligarent legalia post aduentum Christi.Matth.cap.15.L.

¶ Leui.Tribus.¶ Leuiatam.Diabolus.6.

¶ Liber generationis Jesu Christi:est cõuenies titulus euãgelij fm Matthei.Matth.cap.p.A.

¶ Liber arbitrij.Qui poneret liberũ arbitriũ subdi corporibus celestibus:poneret fatũ nõ differre ab intellectu.Matth.cap.2.B.

Augurium.Celum.

¶ Lilium.Sanctitas.4.¶ Liuor.Impudentia.

¶ Luctus.Triplici luctui respondet triplex consolatio.Matth.cap.5.E.

¶ Ludus.Chorea.¶ Lunaticus.Diabolus.3.

¶ Luxuria.Luxuriosi sunt sine fructu.Esa.ca.17.L.

¶ De lra.M.

Magdalena. Maria.7.

1 ¶ Magi. Unde arguit tres magos ẽ fuisse regẽ celestẽ t nõ terrenũ.Mat.c.2.B.

2 Unde cognouerũt Magi Chm eẽ deũ. Mat.c.2.B.fi.

3 Magi triplicẽ reuerẽtiã chõ exhibuerũt. Mat.c.2.D.

4 Munerũ que Magi Chõ obtulerũt rõ t multiplex spũalis significatio.Matth.cap.2.D.

5 Conuersatio Magoꝝ post adorationem Christi que fuerit.Matth.cap.2.D.

Christus.7.Stella.1.

¶ Maledicere.Quomodo liceat vel nõ liceat maledicere.Matth.cap.11.D.s.Diere.cap.20.D.

¶ Malitia.Peccatum.5.

¶ Malus.Mali non sunt eradicandi propter bonos quatuor de causis.Matth.cap.13.J.

¶ Manichei.Chõs.2.24.Error.13.28.29.Heresis.4.

1 Manꝰ.Dñi triplex manꝰ.s.potẽtie:iustitie:t misericordie:t quelibet harũ est triplex.Esa.cap.8.F.

2 Manus dñi multiplex.s.diuine dispositiõis:diuine liberalitatis:diuine protectionis:diuine correctionis: diuine liberationis:diuine operationis:t diuine condemnationis.Diere.cap.16.D.

1 ¶ Maria.Inter beatã mariã t Joseph fuit verũ matrimoniũ.Matth.cap.p.L.

2 Conuenies fuit beatã Mariaꝫ virginem in vtero sanctificari.Hieremi.cap.p.D.

3 Unde habeat qđ beata Maria fuerit de tribu Juda. Matth.cap.p.L.

4 Quare beata virgo fuerit desponsata:cũ Christus voluerit eam esse virginẽ.Matth.cap.p.N.

5 Esse matrẽ dei fuit priuilegiũ deꝫ vginis. Mat.ca.p.N.

6 Opinio dicentiũ qđ Joseph nõ poterat videre beatam vginẽ pp nimiã claritatẽ vultus eiꝰ a tpe cceptionis chii vsq; ad natiuitatẽ eiꝰ est pbabilis.Mat.ca.p.T.

7 Cur angelus ante natiuitatẽ Christi vocauit Mariam contingẽ:nõ aũt post.Matth.cap.2.E.

8 Una trium fuit Maria que dicta est magdalena a Chõ inhabitata fm Augꝰ:secus fm alios. Mat.ca.26.B.

9 Beata virgo Maria dicit virga pper quinq; similitudines.Esa.cap.11.B.

10 Beata virgo dicit petra:t petra deseri propter tria. Esa.cap.16.B.

11 In sola beata virgine tẽpore passionis Christi:fides re manfit.Esa.cap.63.B.

Chõs.3.Error.2.16.20.Genealogia.16.Joseph.1.3.4.6.7

¶ Mater.Maria.4.Pater.3.Punitio.

1 ¶ Matrimonius.8.9.10.11.Duo errores circa matrimonium eliduntur.Matth.cap.19.B.

6 Dimittentes vxores an peccent mortaliter t quando. Matth.cap.19.L.D.

7 Propter nullũ impedimentũ sequens põt solui vinculum matrimonij.Matth.cap.19.D.

8 Possint tamẽ cõiuges pper infidelitatẽ t fornicationem a cõsortio separi. Matth.cap.19.D. Maria.1.

¶ Medici.Heresis.5.

¶ Meditatio.Tria debemus precipue meditari.s.penam infernisiustitiam vitet celestem gloriam. Esa. cap.26.L.Speculatio.

¶ Merimꝫ.Principalitas meriti consistit in charitate.Matth.cap.12.K.

Religio.3.Charitas.3.

1 ¶ Miraculum.Quare nris tẽporibus non fiant multa miracula.Matth.cap.10.A.B.

2 Opatio miraculoꝝ attribuit fidei. Matth.cap.17.J.

3 Tribus rationibus contingit fieri miracula. Matth. cap.10.17.J.

Demum.1.Predicator.8.

¶ Mitis.Quinã pprie dicant mites.Mat.cap.17.L.

Miseria.Duplex miseria pprimi.s.corpalis t spũalis: quibus correspõdet duplex mia.Matth.cap.5.H.

1 Misericordia.Quãdo dicatur bõ eẽ vere misericors. Matth.cap.5.H.

2 Maior est misericordia dei i nobis:ẽ quecũq; possit a nobis proximis impendi.Matth.cap.5.H.

3 Quid est dictu.Misericordiã volo t non sacrificium. Matth.cap.9.D.

4 Quare sepelire mortuos computet inter opera misericordie.Matth.cap.4.B.

5 Misericordia maxie deo cõuenit.Matth.cap.15.J.

6 Motiua misserendi sunt tria.s.perseuerantia:inopia: t periculum imminens.Matth.cap.15.J.

Error.24.Judicium.7.

¶ Missa.Fideles in diebus de precepto debent expectare vsq; ad finẽ misse.Matth.cap.26.S.

¶ Mors.Christus.15.

¶ Non est multum plorandus super mortuum:t hoc pper plãctus inutilitatẽ:mortis cõmunitatẽ:culpe immunitatem:laboris quietem:t glorie consequutionem.Diere.cap.22.S.

¶ Monstra contingunt ex speciali dei prouidentia. Matth.cap.19.E.

¶ Mulier.Femina.o.

¶ De lra.N.

Naason. Egypt⁹.¶ Nestor⁹ Error.31.¶ Nouatus.Error.13.Nouit⁹.Religio.2.

¶ Nubes.Quatruplex nubes spūalis: ⁊ plurima bona q̄ a q̄libet nube tali oriunt Esa.cap.19.A.
Apostolus.4.
¶ Nox.Eius tres naturales conditiones spūaliter interpretant̄ Esa.cap.15.B.

¶ De Isa.O.

Obedientia. Quatuor sūt nēcia ad obediētiaz.Matth.cap.p.T.
2 Ad pīaz nīaz p obiā merito puenim⁹.Mat.c.2.D.fi.
Scientia.
¶ Obstinatio.Peccatū.11.¶ Otiosum.Verbum.
1 ¶ Oculus.Quintuplex oculus.Matth.cap.6.J.
2 Quidnā mistice importet habere oculos attenuatos vl etiam excelsos.Esa.cap.38.D.
¶ Officiū.Ad nullum officiū debet aliqs assumi ante perfectam etatem.Matth.cap.3.A.
Predicator.4.
¶ Olla.Anima.5.6.
¶ Omissio.Petrī omissionis multipliciter puniar ⁊ grauiter.Matth.cap.25.N.
¶ Oipotētia.Quid ꝓprie ipotet Matth.cap.17.J.
¶ Opus.Justitie nostre opus sit imūdū ingnamento mortalis macule:cōmisse negligentie: itētionis peruerse:⁊ insurgentis superbie Esa.ca.64.B.
Festum.
1 ¶ Oratio.26.Dnica oīo habet tria.Est enīz breuis:perfecta:⁊ efficax.Matth.cap.6.E.
3 Duo errores circa oīonē dstruunt.Matth.ca.6.E.
4 In oratione dnica petant̄ quecqnid a nobis desiderari potest.Matth.cap.6.F.
5 In oīone licet petere nō solū que ad vitā/sed etiā q̄ ad statum sunt necessāria.Matth.cap.6.F.fi.
6 Duo errores excludunt̄ per illud verbum.Et dimitte nobis ⁊c.Matth.cap.6.H.
7 Etiā petōr ⁊ g seruat irā pōt dicere oīonē dnicam:non obstāte ꝙbo illo.Sic ⁊ nos ⁊c.Matth.cap.6.H.
8 Duo errores Pellagij remouent̄ p duo extrema dicta orationis dnice.Matth.cap.6.H.
9 Error quorūdā dicētiū q̄ oīones oēs fūt inefficaces:q̄ deus non curat de eis,Matth.cap.7.L.
10 Ad efficaciā oīonis duo regrunt̄.Matth.cap.7.L.
11 Qūo etiam peccatorum orationes sint efficaces ⁊ a deo exaudiantur.Matth.cap.7.L.
12 In 4ᵐ casib⁹ nō exaudit oīo.Matth.cap.7.L.
13 Quique faciūt oīonē exaudibilē.Matth.cap.9.K.
14 Ad orationem requiritur quies mentis:elevatio:⁊ solicitudo.Matth.cap.14.E.
15 Quando quis clamat ad dīm:si opus est statiz venit.Matth.cap.14.F.
16 Ad impetrādū tria sunt necessaria.(.fides:pietas:⁊ humilitas.Matth.cap.15.F.
17 Oratio multum ꝓuocat dei miaz.Matth.cap.18.K.
18 Deꝰ pla vat q̄ orās audeat petere.Matth.cap.18.K
19 Cōditiones bone oīonis q̄ sint. Matth.ca.26.U.⁊.X
20 Oio leuat ad deū p eminētiā ꝓtēplatiōis:p feruorem affectus:per lachrymas compūctionis:⁊ per studiū bone operationis.Esa.cap.37.B.
Origenes.Error.26.

¶ De Isa.P.

Parabola. Christus.22.
¶ Parulus.Conditiones paruloꝝ plīme:gbꝰ ōsignāt̄ diū si gdus ꝓfectōis.Mat.c.18.A
Christus.35.Judicium.3.
¶ Pascha quatruplr sumit̄.Matth.cap.26.A.
¶ Passio.Christus.31.33.34.Predicator.5.
1 ¶ Pastor.Triplex genꝰ pastoꝝ spūaliū.Mat.ca.7.F.
2 Quādo pastores spūales debent aut nō debent fugere instāte psequtione tyrānoꝝ.Matth.cap.10.J.
3 Pastores pascit vērꝫ elatiōis:venie expectatiōis captiuitatis:⁊ future dānatiōis.Vide.cap.22.B.
¶ Vereditas pīie celestis ē ꝑclara:splēdore divine visiōis:dulcedie diuini amoris:familiaritat̄:dīne alloquutiōis:magnificētia opatiōis:magnitudie exultationis:⁊ solatio societatis.Vide.cap.3.E.
1 ¶ Pater.In quibus est obediendū patri ⁊ matri:⁊ in quibus non.Matth.cap.10.O.
2 Cur pī plus diligat nātr filiū q̄ ecōuersō.Mat.c.10.P
3 Filij maloꝝ parētū raro fūt boni.Matth.cap.23.J.
¶ Veredītas patrie ⁊c.
Filius.Perfectio.2.Punitio.
¶ Patientia.Aduersitas.Afflictio.Prelatus.10.
¶ Patria.Obedientia.2.Pax.4.Prophetia.1.
¶ Pauor.Timor.6.
1 ¶ Pauptas Lōfert petōr cognēz:virtū ꝓfessionē: cordis getē:ōsideriū ipletionē:divine dulcedis participatiōez:exaltatōes:⁊ celestē hereditatē. Esa.c.48.fi.
2 Pauptas multiplex ē.(.terrene possessiōis:būlitat:afflictiōis:cognitiōis:⁊ iperfectiōis. Vide.cap.5.E.
Christus.26.Judicium.2.
1 ¶ Pax.Quid est pax ⁊ quomodo ad eaz possimus peruenire.Matth.cap.5.J.
2 Pax quedam falsa: quedam fraudulenta: ⁊ quedam transitoria. Vide.cap.14.E.
3 Duplex est pax:bona.(.⁊ mala.Matth.cap.10.O.
4 Tria sunt que faciūt pacem in presenti ⁊ tria in futuro. Esa.cap.26.L.
5 Pax sanctorum in patria erit pulchra: non interrupta: ⁊ plena Esa.cap.32.L.
6 Pacem futuram tria reddunt:appetibilē.(.firmitas divine potentie:puritas ꝓprie conscientie:⁊ remotio bostilis nequitie.Esa.cap.32.L.
¶ Petōres spūr volēt in morte:pp tpaliū amissiōez: ꝓcie ꝺdictionem:future glorie desperationem: ⁊ ꝓpter pene eterne timorem.Esa.cap.50.L.
Oratio.6.Peccatum.6.⁊.10.
1 ¶ Petrī.Ad fugā peccati tria.Matth.cap.2.E.
2 Peccati actus q̄nis sit tēporalis:quenienter tamen punitur pena eterna.Matth.cap.7.A.
3 Qūo via peccatoꝝ est arcta ⁊ qūo lata Fm diuersas cōsiderationes.Matth.cap.7.E.
4 Vol sanādo a petō:tria inūgūt a Chio.Mat.c.8.B.
5 Differentia inter peccantē ex malitia ⁊ peccātē ex infirmitate.Matth.cap.8.L.infra.9.
6 Non semper aut ab omnibus sunt vitanda peccatorum consortia.Matth.cap.9.L.
7 Dicere q̄ omnia peccata sint paria est hereſis. Matt. cap.10.E.⁊ cap.11.J.
8 De petō i spūscrī vide multa.Mat.cap.12.B.⁊.D.
9 Quid est peccare ex malitia ⁊ q̄t modis ꝓgat. Matt. cap.12.D.supra.5.
10 Qūo peccata redeant vel non redeant contra errorem Origenis.Matth.cap.18.L.fi.
11 Cadēs per petrī mortale si negligens fuerit ⁊ nō solicitus de sua salute:dei instō iudicio totaliter cadit. Matth.cap.24.A.Penitentia.7.
12 Lito expeūdū est de petō.Matth.cap.28.D.
13 Peccatū fugatur dupliciter.(.per purgationē ꝓteriti:⁊ per cautelam futuri.Esa.cap.p.K.
14 Cautela contra petrī fit tripliciter.Esa.cap.p.K.
15 Peccata carnalia sunt minoris culpe ⁊ maioris infamie. Esa.cap.p.M.
16 Peccatum dicitur funiculus/vanitas/vinculū/⁊ plaga

strum Esa.cap.5.I.
17 ¶ Penā dī vanitas ga phātasticū i eligēdo:qz trāsitorium in pmanēdo:qz fallax in expectando:quia ifructuosum in cōsequendo. Viere.cap.2.B.
18 Penā dī frigus qz extinguit calorē dilectiōis: pclat humorē deuotiōis:retardat motum bone operationis. Viere.cap.6.H.
19 Penā est cā multiplicis amaritudis. Esa.cap.24.D.
20 Penā sicut onus grauat:pp solicitudinē in excogitando:propter laborem in exequēdo:pp pfusionē in recogitādo:z pp frustrationē i expectādo. Esa.c.46.B
21 Dō p penā amittit animi vtutē:aic libertatē:celestem hereditatē:z diuini amoris honorē. Esa.cap.50.L.
22 Peccatum diuidit homines a pximis:a seipsis:a deo: a sanctorum collegio. Esa.cap.49.L.
Confessio.9.Error.8.Heresis.7.Omissio.Spiritussanctus.5.Uestis.
¶ Pelagiani.Error.18.14.Oratio.7.¶ Pena.peccatum.2.Error.36.Prelatus.7.
¶ Penitentes.Cur magis a deo quandoq; diligantur penitentes q̄ innocentes. Matth.cap.18.E.
Regnum.1.Remissio.
1 ¶ Pnia.Aliud ē pniaz agēz aliō penitē. Mat.ca.3.B.
2 Triplex dign⁹ fructus pnie. Matth.cap.3.D.
3 Duplex impedimentū penitentie. Matth.cap.3.D.
4 Duo inducūt ad penitentiā. Matth.cap.3.D.z ca.11.D
5 Quid est dictu. Nō veni vocare iustos ꝫ peccatores ad penitentiam. Matth.cap.9.D.
6 Dupliciter aliquis penitere nolūt. Matth.cap.3.D.
7 Qui non cito penitet cadit de malo in peius. Mat.ca.26.K.Peccatum.11.
8 Penitētia est cōmēdabilis ex trib⁹. Mat.cap.26.K.
9 Bona pnia ē media iter spez z timorē. Mat.ca.27.A.
10 Effect⁹ bone penitentie est vt peccator studeat se emēdare. Matth.cap.27.A.
11 Vere penitētes debēt cē feruentes vt pficiant in bono. Matth.cap.28.D.
¶ Percussio diuina dz patiēter portari:pp affectū pcutiētis:pp pfciam criminis:pp expectationē muneris:z pp inutilitatē murmuris. Viere.cap.10.L.
1 ¶ Perfectio. In quo pfistat pfectio spūalis:z q̄ sint instrumēta illi⁹. Matth.cap.4.K.li.z cap.19.I.
De⁹.15.Dō.2.Prelat⁹.3.Religio.2.Scādalum.3.
¶ Permissio q̄uor modis accipit. Matth.cap.19.L.
¶ Persecutio. Pastor.2.
4 Qui vocatus est ad statū pfectiōis:nō debet cognoscere patrem carnalem. Matth.cap.8.H.fi.
5 Triplex gradus perfectionis. Matth.cap.13.D.
6 Dēs tenent̄ niti ad pfectionē. Matth.cap.19.I.
7 Dūa iter pfectionē z statū pfectiōis. Matth.ca.19.I.
8 Perfectio spiritualis consistit z completur in sequela Christi. Matth.cap.19.M.
9 Quatruplex pfectio.f.nāe:scie:grē:z glie. Esa.ca.18.B
10 Sacerdotes simplices. Illi ēt q̄ sunt curati siue sint sacerdotes/siue nō:non sunt in statu pfectionis. Matthei.cap.19.I.
¶ Pharisei.Error.3.¶ Pietas.Beatitudo.4.
¶ Ad pietatē tria mouēt:etatis teneritudo:antiq amoris memoria:z opis obedientia. Viere.cap.2.A.
¶ Planctus.Fletus.
1 ¶ Populus.Cōmotio populi multum est timenda. Matth.cap.14.A.Princeps.3.Sacerdos.1.
¶ Potentia.Letum.
1 ¶ Preceptum.5.Quedā pcepta possunt in casu violari:quedā ꝛo numq̄. Matth.cap.12.B.
3 Precepta dei debent preferri constitutionibus z mandatis ecclesie. Matth.cap.15.B.K.
4 Que sint pcepta moralia:q̄ve cerimōialia:z q̄ iudicialia:z quō ad ea teneāt diuisimode boies. Mat.c.23.F
Doctrina.Festū.Sabbatū.Scientia.Solicitudo.
¶ Preciū alicui⁹ rei duplex tē. Matth.cap.10.N.
1 ¶ Predicator.Conditiones boni predicatoris describuntur. Matth.cap.3.B.z ca.4.E.H.z ca.10.A.B.
2 Nota boni pdicatoris spūalr accepta. Mat.cap.4.F.
3 Dignitas officij pdicatiōis z ipi⁹ pdicatoris. Mat.c.4.F
¶ Populus punit̄ p petis Regis. Viere.cap.15.A.
¶ Predicatiōis offm sicut alig laudabilr appetūtis nō minus laudabilr alig recusant. Viere.cap.p.L.
1 ¶ Sctūs dī olim pp pigredinē:pp olei nitorē:pp fl̄ioz virorē:pp fertili⁹:z pp pulchri⁹. Dieī.c.11.D
2 Sci fructificāt p sapiētie ꝓtēplationē:p charitatis feruorē:p laudis pfessionē:p meritoriā opationē:z per proximoz conuersionem. Viere.cap.17.H.
3 Sci gliant̄ i bono vtutis:in tribulationū passiōe:in pximoz conuersione:in pscie puritate. Gloriant̄ in deo: in diuina dilectiōe ostēsa per passionez:in diuina cognitione:in diuina imitatione. Viere.cap.15.F.
5 Predicatores dicunt̄ scribe Christi. Matth.cap.4.H.
6 Triplex effectus bone pdicationis:quoz exēplar fuit in passione Christi. Matth.cap.4.H.
7 Predicator naturaliter delectatur predicare qñ videt multitudinem populi. Matth.cap.5.A.
8 Cur predicatores populo predicent stando: religiosis ño sedendo. Matth.cap.5.A.
13 Documenta pro predicatoribus. Matth.ca.9.L.M.z cap.10.D.E.z cap.13.A.
14 Cur predicatorib⁹ nō dat̄ mō potestas faciendi miracula:sicut Aplis data fuit. Matth.cap.10.A.B.
15 Quare Christus precepit predicatorib⁹ vt non portarent aurum vel argēntum. Matth.cap.10.L.
16 De iure nāli ē vt punitor de nocētis vitevacātib⁹ dei fruitio:doctrie z pdicatiōi. Mat.ca 23.F.z ca.27.L
17 Non est desistēdum a pdicatione:z ab aliis conferentibus saluti animaruz ex timore indiscreto seueritatis diuine iustitie. Matth.cap.25.L.
18 Predicatoribus z doctoribus debetur iudiciaria potestas. Matth.cap.25.O.
19 Predicatio est tuba spiritualis ex similitudine ad quam propter que vtimur tuba. Esa.cap.58.B.
20 Sctitas fama multū ꝓfert pdicatiōi. Matth.ca.10.D.
Christus.18.Judeus.3.
1 ¶ Princeps. Pctā maloz pncipū enumerāntur z reprehēduntur a dño. Esa.cap.p.L.z cap.3.H.
2 Lōditōes plime bonoz z maloz pncipū. Esa.c.3.A.B
3 Punit̄ ppls pro culpa principis. Esa.cap.14.L.
Electio.Excōmunicatio.Tributum.
1 ¶ Prelat⁹. Prelati debēt ꝓferre bñficia etiā bis q̄ sibi ingrātur exēplo Christi. Matth.cap.17.D.
2 Prelati mali sunt deponendi ne ecclesia scādalizetur. Matth.cap.18.L.
3 Stat⁹ pfectiōis plator est melior statu pfectionis religiosoz ceteris parib⁹. Matth.cap.19.I.
4 Apparē offm platoz quō z qñ sit licitū vl illicitū:etiaz ex⁹ Esaie/Viere.z Moysi. Mat.c.19.I.Esa.c.6.H.
5 Prelat⁹ oz docē ꝛbo z ex⁹. Mat.ca.23.A.z ca.24.O.
6 Lōditiōes offm:z pmiū bonoz platoz. Mat.c.24.O
7 Triplex magna pena maloz prelatoz. Matth.cap.24.R.Esa.cap.p.L.z cap.3.H.
8 Prelati:ex hoc q̄ sunt mali:non desinunt esse prelati. Matth.cap.24.R.
9 Norma corrigendi datur prelatis. Matth.cap.26.Y.
10 Patientie exēplū dat̄ platis. Matth.cap.26.Y.

11 Que ad idoneitatē plator̄ 7 regiminis requirunt̄ vide multa.Ysa.cap̄.3.H.
12 Prelatus dicitur speculator.Ysa.cap̄.56.B.
13 Conditiones plurime bonor̄ 7 malor̄ prelator̄. Ysa. cap̄.p̄.L./cap̄.3.H.
Electio.Prophete.2.
¶ Promissio.Testamentum.
1 ¶ Prophete.Quare nullus prophete est acceptus in patria sua.Matth̄.cap̄.13.fi.
2 Prelati ecclesie quare dicunt̄ prophete. Mat.ca.7.F.
3 Prophete tria gr̄aliter prenuntiauerūt 7 promiserunt de Christo.Matth̄.cap̄.11.A.
4 Prophete ante Christū ad duo mittebant̄:nunc autē ad vnū trā.Matth̄.cap̄.11.E.
Joannes.5.
1 ¶ Prophetia.Triplex spēs pphie:7 que semp ipleāt 7 que non semper.Matth̄.cap̄.1.S.
2 Quid est prophetia:7 an imponat rebus necessitatem. Matth̄.cap̄.1.S.
3 Tres errores circa pphias veteris testi.Mat.ca.1.S.
4 Hoc nomē pphia duplr̄ interpretari pōt. Ysa.cap̄.1.A.
5 Quō distinguāt pphia a visione.Ysa.cap̄.p̄.A.
6 Modi prophetaliū visionū distinguunt̄ fm ea in qb⁹ accipit̄ scia futuri cōtingentis.Ysa.cap̄.p̄.A.
7 Prophetia saluat̄ in visione sensus:imaginationis 7 intellectus:sīc totū potētiale in suis ptib⁹. Ysa.ca.p̄.A.
8 Visio corporalis vel etiā imaginaria.nō reddūt cōplete rationē pphie nisi superaddat̄ visio intellectualis. Ysa.cap̄.p̄.A.
9 Nō trā q̄lz visio intellūalis est pphetica:sz illa sola q̄ est p lumē gr̄ie gratis date:q̄ est donū pphie.Ysa.c.p̄.A.
1 ¶ Prouidētia.Prouidētia dī ad ola gr̄aliter se extēdit: diuersimode trā ad diuersa.Matth̄.cap̄.10.M.
2 Dūa inter puidētiā qua deus puidet rōnalibus:7 qua prouidet alijs.Matth̄.cap̄.10.M.
Error.35.36.Heresis.7.Monstrum.Malus.
¶ Proselitus dī is qui cōuersus est ad iudaismū siue ex christianismo siue ex paganismo. Mat.ca.23.E.
¶ Proxim⁹.Dis rōnalis creatura etiā angelus est noster proximus.Matth̄.cap̄.22.M.
¶ Pulchritudo.Ad pulchritudinē bois ꝓcipue 3 rūt:aspectus decens quo ad hylaritatē vult⁹:debit⁹ color.s.rubedo:7 cādor:debita quātitas 7 figura tē. Tren.cap̄.4.D.
¶ Punitio.Filius.2.Princeps.3.

¶ De lra.Q.

Quiescere debet bō ꝓcipue a q̄nor:vz a pcī actu:a vagādi cursu:ab imoderato appetitu:7 a presumptuoso intellu.Ysa.cap̄.30.B.

¶ De lra.R.

Religio. An liceat dimittere parentes in extrema necessitate cōstitutos 7 intrare religionem.Matth̄.cap̄.4.B./cap̄.15.B.
2 Nouus in religionib⁹ nō sūt grauādi. Matth̄.ca.9.L.
3 Maius meritū est dimittere ꝓpter deū iam acquisita: q̄ acquirenda.Matth̄.cap̄.19.K.
4 Gloria 7 perfectio religionis describitur metaphorice. Ysa.cap̄.11.F.
Religiosus.o.
1 ¶ Religiosus. Mali religiosi 7 mali clerici postponuntur meretricibus.Matth̄.cap̄.21.K.
2 Religiosi citius 7 facilius surgunt a peccatis ex ignorantia vel infirmitate cōmissis.Matth̄.cap̄.7.B.
Prelatus.3.Religio.o.
¶ Refectio.Fratrū actio.2.
1 ¶ Regeneratio est duplex.s.corporalis 7 spīrualis. Matth̄.cap̄.19.M.
2 In regeneratione spūali tria requirunt̄.Cui per quem 7 quo.Matth̄.cap̄.28.I.
1 ¶ Regnū.Joannes primus fuit qui promiserit penitentibus regna celor̄.Matth̄.cap̄.3.B.
2 Regnū celor̄ in sacra scriptura capitur quatuor modis.Matth̄.cap̄.3.B./cap̄.23.D.
¶ Remissio.Iniuriarū remissio nō precipitur a deo fieri/nisi penitenti.Matth̄.cap̄.18.F.
Error.13.Spiritussanctus.5.
1 ¶ Resurrectio. Triplex opinio de integritate corporis resurgentis.Matth̄.cap̄.10.N.
2 Quidnam sit illud materiale in homine q̄ est de veritate nature humane:7 reassumetur in resurrectione. Matth̄.cap̄.10.N.
3 Christus prenuntiauit q⁹ post resurrectionē p̄cederet discipulos suos in galileā prouinciam:7 non in aliū quemcūq; locum qui dicit̄ a quibusdam in monte oliueti esse prope Hierusalem.Matth̄.cap̄.26.S.
4 Qui surrexerunt cum Christo resurgente nō sunt vltra morituri.Matth̄.cap̄.27.K.fi.
Anima.1.Error.14.15.
¶ Restitutio.Difficillimū est restituere aliena.Matthei cap̄.19.L.
¶ Rūsio.Uide optimā regulā rūdendi tam simplr̄ q̄ calūniose interrogantibus.Matthei cap̄.19.A.
¶ Reuelatio.Nullus ex ꝓph⁹ tā noui q̄ veteris testamenti:accepit aliquam nouam reuelationem a deo nisi mediātibus angelis fm Dionysium. Ysa.ca.6.L.
1 ¶ Rex.Licitū est regibus thesauriçare.Mat.ca.6.I.
2 Quatuor proprietates regis per quas distinguitur a tyrānis.vide Matth̄.cap̄.21.L.
Populus.2.

¶ De lra.S.

Sabbatum. Preceptus de observatiōe sabbati est fm aliquid morale:7 fm aliqd cerimoniale.Ysa.cap̄.56.A.
1 ¶ Sabellius.Error.10.
¶ Sacerdos.Peccata sacerdotū sunt causa peccator̄ in populo.Matth̄.cap̄.21.L.
2 Peccata sacerdotū ꝓcipue duo sūt q̄ redarguit dns.vz. male doctrine:7 remissionis in corrigēdo.Ysa.ca.p̄.L.
Perfectio.5.
1 ¶ Sacramentum.Ubi cōsecratio materie non est de necessitate sacramenti:verba designantia vsum pertinēt ad formā sacrificatis in alijs.Mat.ca.26.M.
2 Ecclesia nō accepit formas sacrator̄ ab euangelistis:sed per constitutiones apl̄or̄.Matth̄.cap̄.26.Q.
3 Differentia inter virtutem sanguinis sacramentor̄ veteris testamenti 7 noui.Matth̄.cap̄.26.Q.
Eucharistia.O.
1 ¶ Sacrificium.Sacrificia sanctor̄ patrū veteris legis:non erant fm se a deo volita vel amata:sed solū per relationem ad sacrificia legis gratie:vel etiam ratione offerentis. Sacrificia xpo noue legis etiam fm se sunt deo accepta.Ysa.cap̄.p̄.D.
2 Quatruplex diuersitas episcopum in quibus placebāt vel displicebant diuersimode sacrificia hominum deo.Ysa.cap̄.p̄.D.
¶ Sacr.Doctria.o.Scriptura.o.¶ Saducei.Error.3.
1 ¶ Sanctificatio.Processus sanctificationis hominis. Matth̄.cap̄.11.A.

2 Ordo sanctificationis anime Esa.cap.4.L.

1 ¶ Sactificatio in vtero quo tepore fiat. Viere.ca.1.L

2 Que sanctificatio cõueniat rebus animatis:et que bo minibus. Viere.cap.1.D.

3 Quis est effectus sctificationis in vtero. Viere.cap.1.L

4 Sanctificatio in vtero preeminet simplr sanctificatio nis sacramentali:et ecõtra fm quid. Viere.cap.1.E, Xpristus.2. Vieremias. Joãnes.1. Maria.1.

¶ Sanctitas. Ad sanctitatẽ tria regrunt Esa.ca.4.L. Predicator.15.

¶ Sanctus.1.2.3. Sancti cõparant stellis ppter septem conditiones Esa.cap.14.L.

5 Sancti habitant cum deo ppter puritatem actionis: ppter bestionem amoris: ppter eminentiam cõtemplationis:et ppter gloriã fruitionis Esa.cap.33.L.

6 Sancti cõparant lilijs que multipliciter Xpristus vestit Esa.cap.35.B.

7 Sancti comparantur aquilis ppter volatus altitudinem:odoratus subtilitatem:loci sublimitatẽ:motus velocitatem:inuentutis renouationem:membrorũ pulchritudinẽ:et filiorũ solicitudinẽ. Esa.cap.40.K.

8 Deus liberat sanctos suos ab igne et ab aqua multiplici quibus exterminant peccatores Esa.cap.43.B.

9 Sancti sunt electi a deo per predestinationem:formati per gre infusionẽ:recti per dilectionem.dei serui per debitã operationẽ Esa.cap.45.B.

10 Sancti habẽt duplices delitias Xgratie et glie:et vtrasq; tripliciter Esa.cap.51.B.

11 Sancti habẽt quedã vestimẽta virtutũ ad pregendũ: quedã ad calefaciendũ:et quedã ad ornandus: et hec oia vestimenta debent esse spualiter candida:mũda et odorifera Esa.cap.52.B.

12 Sancti ex diuersis rationibus diuersa nomina sortiũtur. Esa.cap.56.B.

13 Sancti non tacent ppter accensum desideriũ:euidẽs verum:inuictum officium:et expectatum premium. Esa.cap.62.B.

14 Quo sancti qui sunt in patria sciant vel non sciant que fiunt inter viuos Esa.cap.63.D.

15 Deus preparat sanctis locũ eterne quietis:regnũ eterne dignitatis:mensam diuine refectionis:et lucernas eterni luminis Esa.cap.64.B.

Deus.17. Tribulatio.1.

¶ Sanguis. Sacramentum.3.

1 Sapientia. Quatuor sunt necessaria ad acquirendam sapientiam. Vide Matth.cap.13.E.

2 Multiplex manus sapie diuine qua in nos benignitatem suam effundit. Treui. Probe.in pncipio.

1 ¶ Scandalũ. Quid ppie importet. Et de duplici scãdalo, s. actiuo et passiuo. Matth.15.D.

2 Quãdo et qõ scandalũ sit vitandũ:et qñ qõne ptẽnẽdũ. Matth.cap.15.D.si.cap.17.L.

3 Quo possit vel non possit reperiri scandalũ in pfectis. Matth.cap.16.B.

¶ Scia. Via acquirendi sciam et intellectus est obseruatio mandatorum dei. Matth.cap.28.B.

Beatitudo.7.

¶ Scriba. Predicator.5.

1 ¶ Scriptura. Optie regule in exponẽdo sacrã scripturã hstur. Matth.ca.2.L.si.B. D.ca.9.B.et ca.12.N.

2 Tribus modis depranatur sacre scripture auctoritas. Matth.cap.4.L.

3 Non incõuenit in sacra scriptura idẽ quãdoq; interpretari in bonũ:qñq; in malũ. Matth.cap.13.L.

4 Si aliqd mysticum in expositione scripturarũ velimus aggrere:debemus ad deũ accedere. Matt.ca.13.M

5 Sacra scriptura dicit liber grandis quantũ ad grãde contentu:signatus quantus ad visum:inuolutus pp multiplicem sensum:amarus ppter laboris studiũ vnicis quãtũ ad affectũ: volans quãtũ ad intellectũ: viuificans quantũ ad fructum Esa.cap.8.L.

Sepultura. Nimius cultus sepulture vimpat. Matth. cap.27.M.

¶ Serpẽs. Prudẽtia serpẽtis duplex. Matth.ca.10.K Diabolus.7.

¶ Seruitus. Duplex seruitus qua debemus deo seruire. Matth.cap.4.L.

¶ Seruile. Festum.

¶ Sibilus bonꝰ triplex. s. diuine ispiratiõis/humilis cõfirmatiõis/et cõpassiõis. Silr triplex ẽ sibilus malus. s. inique pnasiõis/exultatiõis et stuporis. Vier.ca.18.L

¶ Silẽtium aliud stuporis/aliud securitatis/aliud lõganimitatis/et aliud gentis cordis. Viere.cap.8.D.

¶ Similitudo. Cognitio.2.

¶ Simulatio. quo ad aliqd est grauꝰ peccatũ ẽ simonia: quo ad aliqd leuius. Treui.cap.4.L.

¶ Simulator. In quibꝰ deprehendat. Matt.ca.7.K. Prelatus.12.

¶ Societas malox ẽ fugiẽda: qz allicit ꝓbẽ ad culpã: iuolut ẽtũ ad pnã. Viere.cap.8.D.

¶ Sodomia. Simulatio.

¶ Somnus. Somnium. Vide de diuersis causis somniorũ. Matth.cap.27.D.

Apparitio.3. Joseph.4.

¶ Sollii mistice ẽ 3ꝫ. s. glie:et ꝗ vel nãe sublimitate/vl pacis tranquilitate/vel scie pfunditate/vl durationis eternitate. Clemẽtie ꝓparãtis ad dei obediẽtiã/ad tribulatiõe sniaz/ad prioz miaz/ad humilitat grãz. Institutie ad discipliãdũ ad mala corrigendũ/ad incorrigibiles ꝓdẽnandũ/ad bonos defendẽdũ. Vier.ca.14.L.

¶ Solicitudo. temporaliũ qualr cadat sub precepto. Matth.cap.6.K.

¶ Speculatio. Quinqz precipue debemus sepius speculari Esa.cap.21.B.

¶ Spes. Bona q̃ i futura vita speram fiũt magna: grata: secura: eterna: pfecta: cõia: integra. Esa.cap.54.B. Penitentia.9.

1 ¶ Spũs. Differẽtia inter motũ spũsci et spũs malign. Matth.cap.10.D.

2 Cur aliqs spũs dicat immundus. Matth.cap.12.N.

1 ¶ Spũsctus nõ pot dici pi Xpristi. Matth.cap.1.O.

2 Xpristi receptio spũsctõ appropriat. Matt.ca.1.O.et Q.

3 Spũssanctus apparuit in specie colũbe propter tria. Matth.cap.3.K.si.

4 Visibilis missio spũsci sit pp multa. Matth.ca.3.K.si.

5 Quo peccatũ in spũm scũz sit remissibile vel irremissibile in hoc seculo vel in futuro: et quot sũt eius spẽs. Matth.cap.12.B.et D.

6 Spũsctus datur incipientibus in principium viuificationis: in lauacro regenerationis: in priuilegiũ adoptionis. Proficientibus ad instruendum intellectũ: ad reficiendum affectum: ad adimplendum actum. perfectis in beneficium libertatis: in vinculum vnitatis: in pignus hereditatis Esa.cap.44.B.

¶ Spũssctus dr Auster pp calorẽ: pp splẽdorẽ: pp volatus elevationẽ: pp pluuiarũ multiplicationem: et pp amborum fructificationem. Viere.cap.13.D.

Beatitudo.13.

1 ¶ Stella magox nõ fuit angelus nec de his stellis q̃ ꝓ creatõe sunt: sed vera stella nouiter producta in ve-

catū magoꝝ ad Xpistū .Matth.cap.2.B.D.
2 Predicta stella disparuit Magis ingredientibus Hierosolymā ꝓpter tria.Matth.cap.2.D.
3 Quid per predictam stellam spiritualiter significetur. Matth.cap.2.D.
4 Predicta stella peracto officio suo redacta est in priscam materiam.Matth.cap.2.D.
¶ Stultitia. Homo.4.
1 ¶ Supbia pōt accidere duob⁹ modis.Mat.ca.10.B
2 Superbi sunt sine fructu.Esa.cap.17.L.

¶ De lra.T.

Tabernaculum misticē sumendo:multiplex est.Esa.cap.22.E.
¶ Tacere. Judicium.8.
1 ¶ Tentatio.bonis ⁊ precipue his qui nouiter ad fidē vel ad gr̄az ꝙuertunt:iminet tētatio.Matt.ca.4.A.
2 Triplex tentationis gradus.Matth.cap.4.A.
3 Triplex tentatio.Matth.cap.4.B.cap.26.Z.
4 Contra tentationes tria remedia.Matth.cap.4.B.
5 Triplr se brit homines ad tentationes.Matth.ca.13.D.
6 Duplex tentatio:bona ⁊ mala.Matth.cap.22.K.
7 Diabolus primo tentat in minoribus: deinde deducit ad grauiora.Matth.cap.7.J.
1 ¶ Templū. Intrantes terrā aliquā primo debent adire templum.Matth.cap.21.E.
2 Templum quatruplr.l.historicū:Allegoricū vt ecclia: Tipicum:Justus:Anagogicū. Deus. Diere.ca.8.D.
¶ Terra.Deus.14.¶ Thesauriçare.Rex.1.
¶ Testamentum.3. Jn quo differant promissiones noui testamēti a ꝓmissionib⁹ veteris. Matth.cap.4.E. Xpistus.13.Error.9.Figura.
1 ¶ Timor.Timor dñi:nō aūt timor hominū aufert malaz voluntatem.Matth.cap.14.A.si.
2 Timor duplex.seruilis:⁊ filialis.Matth.cap.22.L.
3 Triplex timor:triplici cōcupiscentie respondet. Matthei cap.26.Y.
4 Nullus de statu suo in hac vita vz confidere:sed semp est timendum.Matth.cap.26.Y.
5 Duplex timor.l.initialis ⁊ filialis.Matth.cap.28.E.
6 Timor ⁊ panor differūt ſm magis ⁊ min⁹.Esa.ca.8.Ff.
7 Timor triplex.l.seruilis:filialis:⁊ castus. Esa.ca.11.D. Beatitudo.5.Xpistus.39.40. Cōcupiscentia. ꝓnia.9.
¶ Totū potestatiuum ſm totam suam virtutez est in vna suarum partium:in alias aūt participatiue tñ. Esa.cap.ꝓ.A.
¶ Transmigratio.Error.8.
¶ Tribulatio. Non obstante ꝙ deus liberet scōs de tribulationibus:nihilominus ⁊ ipsi debēt facere qđ in se est vt cruciant.Matth.cap.6.L./ca.26.U.
¶ Tribus. Jnter oēs tribus Jsrael:magis multiplicata est tribus Juda:⁊ minus tribus Leui. Mat.ca.1.Ff.
¶ Tyrānus. Proprietates tyrannorum que sint:vide. Matth.cap.21.L./Esa.cap.9.A.
¶ Tributum. Equum est soluere tributa principibus. Matth.cap.17.K.
¶ Trinitas.Error.9.¶ Trisitia.Error.27.29.Xpistus.30.¶ Tullius.Error.36.

¶ De lra.U.

Valentinus Xpistus.2.
1 ¶ Uerbum. Auditus verbi dei nihil valet sine operibus.Matth.cap.7.V.
2 Uerbum otiosum qđ est:⁊ in quo differat a pernicioso. Matth.cap.12.K.
3 Ad hoc ꝙ verbum dei fructificet requiruntur tria. Matth.cap.13.L.1.V.
4 Uerbum dei est panis arctus: vberrimus:⁊ pinguis. Esa.cap.30.D.
5 ¶ Uerbum dei est ignis ga illuminat:inflāmat:intima penetrat:liquefacit:⁊ consummit inobedientes. Dierem.cap.5.E.
6 Uerba dei sunt vtilia ad intellectus illustrationem:ad affectus dulcedinē:ad amoris accensionē:ad operis rectitudinem:ad gaudie adeptionem.ad aliox instructionem.Esa.cap.49.A.
¶ Uerbum. Uerbum loqui est proprium dei:⁊ eius qui deo coniunctus est.Matth.cap.22.Ff.
¶ Uestis. Quō in vestitu possit esse vel nō esse peccatum.Matth.cap.11.B.
1 ¶ Via. Duplex est via misticē.l.carnis ⁊ spūs ⁊ quō diuersimode sunt late ⁊ stricte.Matth.cap.7.E.
¶ Uie quedā sunt preceptox virtutū:actionū:doctoresipse Xpistus.Diere.cap.6.B.
Caritas.1.
¶ Uinculū. Quedā sunt spūalia vincula a quib⁹ deus soluit:quedam ho a quibus non soluit.Esa.ca.52.B
¶ Uindicta. Gladius diuine vindicte est durus: magnus:fortis:acutus:⁊ lucens.Esa.cap.27.L.
¶ Uinea. Vide de multiplici vinea spūali.Esa.c.5.L. Xpistus.3.
1 ¶ Uinū. Misticē est multiplex.vs.sacre ablutionis: fructuose predicationis:deuote confessionis:interioris replectionis:cōx cōgratulationis:⁊ diuine fruitionis.Esa.cap.5.L.
2 ¶ Uinū misticē bonum ⁊ malū. Bonū sapiē cōtēplationis diuini amoris:⁊ compunctionis. Malum ho fraudulente deceptionis:carnalis delectationis:⁊ diuine indignationis. Diere.cap.13.D.
Uipera. Judeus.2.
1 ¶ Uirt⁹. Triplex virtus.scz nālis:politica:⁊ gratuita. Matth.cap.4.D.
2 Duo gr̄a virtutū ſm ꝓpm ⁊c. Matth.cap.5.B.
3 Uirtus removet a malo:facit operari bonū:⁊ disponit ad optimum.Matth.cap.5.L.
4 Uirtus proficit per exercitiū.si aūt non operet:deficit. Matth.cap.5.B.
1 ¶ Uisio. Opiones erronee de visiōe dei.Mat.ca.5.D
2 Illud verbū. Deū nemo vidit vnq̄ exponitur tripliciter.Matth.cap.5.D.
3 Deus nō pōt videri oculo corporali.Matth.cap.5.D.
4 Triplex visio dei etiā in hac vita.Esa.cap.6.B.
5 Uisio ꝓmo ⁊ proprie dicit de corporali.Esa.cap.1.A. Beatitudo.3.4. Prophetia.5.6.7.8.9.
¶ Uisitatio dei multiplex.Esa.cap.24.D.
Uita. Unles l ecclia:diu viuit l corpe. Mat.ca.25.D.
Uisitatio triplex:consolationis:correctionis:⁊ damnationis. Diere.cap.5.E.
¶ Unio. Propter vnionē duaꝝ naturarū in vna ꝑsona verbi:fit cōmunicatio idiomatū. Matth.cap.1.L.fi.
¶ Unctio. Xpistus.1.
¶ Uoluntas. Appetitus.¶ Uoluptas. Ecclesiasticus.
¶ Uox. Joannes.2.
1 ¶ Uxor. Quando ⁊ quare licet vel nō licet dimittere vxorem.Matth.cap.19.L.D.
2 Prohibet Xpistus hic duas vxores.Matth.cap.19.D.
3 Utrū liceat aliquādo hic plures vxores:⁊ quando nō: regulariter.Matth.cap.19.D.
Matrimonium.2.4.

FINIS.

¶ Incipit argumētū in euāgeliū ſc̄z Matth.

Atthe⁹ ex Judea ſicut in ordie primus ponit:ita euāgeliū in iudea prim⁹ ſcripſit:cui⁹ vocatio ad dñm j.i.ad Chriſtuz ꝛc̄.De hoc Matth.9.ꝛ Luc̄.5°.Et nota q̄ gloſſa interlinearis que dicit primus.i. ante quē nullus ꝛc̄.Uidet̄ velle q̄ alij poſt Matth.ſcripſerūt in Judea:qđ nō eſt verū.Solus eni Matth.ſcripſit in Judea.Marcus in Italia.Lucas in Achaia.Johannes in Aſia.Cōſequēter ipſius euāgelij myſteria aperit ꝛ p̄mo aperit myſteria circa p̄m̄ euāgelij.2° oſtendit cadē myſteria regrēda eē ꝛ in medio ꝛ in fine.ibi| Jn quo euāgelio vtile eſt ꝛc̄.| Jn p̄n° aūt euangelij duo tāguntᷣ. p̄mo ponit quaſi quidā titulus.cuz dī. Liber gīationis. 2° gīationis cuiuſdā ſeries deſcribit.cū dī.Abraam genuit ꝛc̄.p̄mo ḡ ponit myſteria tituli/vel que tāguntᷣ in titulo.2°myſteria gīatōis.ibi| Sicq; quaterdenario.| Jn titulo aūt dicit. Liber gīationis ꝛc̄.Ubi tanguntᷣ duo p̄n̄a.ſ.David ꝛ Abraam.Et hoc ga Abrae prius datum Roñ.4°. eſt p̄ceptū de circūciſione ſignū accepit circūciſionis ſignaculū inſtitic fidei que eſt in p̄putio vt ſit ipſe p̄ oīuz credēciū.David aūt electus eſt a dño.j.Reg.13°.Jnueni virū ſm cor meū.Uñ ꝓpter hoc iſti duo tanguntᷣ.vt denoteſ q̄ Chriſ trayit originē ex circūciſis patribus ꝛ electis.Et ℔ eſt| duoꝝ |boium: vel duoꝝ p̄ncipia.i.duo p̄ncipia.ſ.David ꝛ Abraā.Cōſequēter ponit myſteria que tāguntᷣ in genealogia.Et p̄mo tāgit myſteria ipſius euāgelij,vel euāgeliſte.2° ipſius Chriſti.ibi| Quarū oīum rerum ꝛc̄.| Et eſt myſteriū qđ euangeliſta genealogiā Chriſti per tres teſſare decades diſtixit.Quaꝝ p̄a eſt ab Abraā vſq; ad David.2ª a David vſq; ad trāſmigrationem.3ª vſq; ad Chriſm.vt oſtenderet Chriſm eē ex circūciſis/ ꝛ de electis/ꝛ de trāſmigrātibus.Et ℔ eſt| triformiter poſito |.i.triplr repetito.ſup.in genealogia| a credēdi fide.| idēſt ab ipo Abraā qui fuit primū exēplar credēdi.| Jn electionis ꝛps porrigēs |.i.vſq; ad ipz David deducēs. | Et ab electione |.i.ab ipſo David| Jn tranſmigrationis die dirigēs | | Et a trāſmigratiōis die ꝛc̄.|ps| occurſā |.i. breuiter ꝛ curſorie tactā| aduentus dñi oſtendit gīationem |ꝛ nūero ꝛc̄.|ps| Quarū oīum rerū ꝛc̄.| Nota q̄ in hac gīationis ſerie q̄tuor tāguntᷣ | Ips/nūerus/ꝛ ordo/ ꝛ diſpoſitio/ſine rō.| Quia ab Abraā vſq; ad David ꝛc̄. Oia iſta nil aliud oſtendūt niſi q̄ deus chriſ eſt. Doc.n. intendit ſm diſpōnez ꝛ rōnez allegoricā q̄ chriſ eſt de⁹: qđ eſt fidei neciuz.ſ.q̄| Chriſ deus eſt |.i.in oībus nō eſt plus de neceſſitate fidei niſi q̄ Chriſtus eſt de⁹| Qui factus ꝛc̄.| Nota ꝛ exponc:ꝛ ſigna capīa| Et oia in cruce fixit |.i.peccata ſm q̄ de medio tulit qđ aduerſuz nos chirographū erat. Jtē melius.Chriſ ſm deum a homē qui eſt oia/ſm illū. Ego ſi exaltatus fuero a terra oia trabaz ad meipſum. Jo.12°:ꝛ Phil.2.vt in noie dñi omne genu flectat celeſtiū terreſtriū ꝛ infernoꝝ| vt triūphans ꝛc̄.| ga per trophetū crucis oia ſibi ſubiecit.ꝛ de quolibet triumphauit| Et patris nomē ꝛc̄ |.| ¶ Ad euidēciā aūt huiꝰ notandū q̄ in ſerie gīationis ponunt̄ gdam patres ꝛ gdam filij:ſicut pz. Jtē ponit̄ ibi gdaz p̄ ſine patre:ſicut Adā:gdam filius ſine filio:ſicut Jeſus. Jtē ponunt̄ gdā qui ſunt patres ꝛ filij/ſicut oēs intermedij.Per ℔ autez miſtice deſignat̄ q̄ in trinitate eſt p̄ ꝛ filius ſicut in hac genealogia ſunt gdā patres/gdā filij. Jtē p hoc q̄ p̄mus p̄ non hz p̄em in hac ſerie.nec vltimus filius filiū oſtēdit q̄ iſti ſunt ab eterno. Jtē per hoc q̄ vnus ꝛ idē in perſona eſt p̄ ꝛ filius reſpectu diuerſoꝝ:tangit̄ q̄ iſti ſunt vnū:non ꝑdem in p̄ſona ſed nā.Et hoc eſt qđ dicit. | Et patris nomē reſtituens filio in p̄ibus |.i.q̄ filiꝰ habeat patrē|in p̄ibus |.i.p hoc q̄ ponunt̄ ibi gdam patres.| Et nomen reſtituēs patri |.i.q̄ p̄ habeat filium/ꝛ hoc|in filijs |.i.p hoc q̄ ponunt̄ ibi alīq filij|ſine p̄n° et

¶ Explicit argumentum.

¶ Lectura ſuper Matthęum ſm.S.Thomam de Aquino.Et primo ſuper ꝓlogum beati Hieronymi.

Atthe⁹ ex Judea ꝛc̄. Euangelio Matthei Hieronymus p̄mittit p̄mo ꝓlogū in quo tria facit.p̄ cui ip̄m auctorez deſcribit. 2° euāgelij myſteria aperit.ibi| Duorū in ſe ꝛc̄.| 3° ſuā intēcionē oſtēdit.ibi| Nobis aūtē in ℔ ſtudio.| Auctorē ℔o ip̄m deſcribit. p̄mo ex origine.cū dicit| Matthęus ex judea.| 2°ex ſeriebēdi ordie.ibi| Sicut in ordie.| 3° ex vocatiōe.ibi| Cui⁹ vocato ad dñm j.i.ad Chriſtuz ꝛc̄.De hoc Matth.9.ꝛ Luc̄.5°.Et nota q̄ gloſſa interlinearis que dicit primus.i. ante quē nullus ꝛc̄.Uidet̄ velle q̄ alij poſt Matth.ſcripſerūt in Judea:qđ nō eſt verū.Solus eni Matth.ſcripſit in Judea.Marcus in Italia.Lucas in Achaia.Johannes in Aſia.Cōſequēter ipſius euāgelij myſteria aperit ꝛ p̄mo aperit myſteria circa p̄m̄ euāgelij.2° oſtendit cadē myſteria regrēda eē ꝛ in medio ꝛ in fine.ibi| Jn quo euāgelio vtile eſt ꝛc̄.| Jn p̄n° aūt euangelij duo tāguntᷣ. p̄mo ponit quaſi quidā titulus.cuz dī. Liber gīationis. 2° gīationis cuiuſdā ſeries deſcribit.cū dī.Abraam genuit ꝛc̄.p̄mo ḡ ponit myſteria tituli/vel que tāguntᷣ in titulo.2°myſteria gīatōis.ibi| Sicq; quaterdenario.| Jn titulo aūt dicit. Liber gīationis ꝛc̄.Ubi tanguntᷣ duo p̄n̄a.ſ.David ꝛ Abraam.Et hoc ga Abrae prius datum Roñ.4°. eſt p̄ceptū de circūciſione ſignū accepit circūciſionis ſignaculū inſtitic fidei que eſt in p̄putio vt ſit ipſe p̄ oīuz credēciū.David aūt electus eſt a dño.j.Reg.13°.Jnueni virū ſm cor meū.Uñ ꝓpter hoc iſti duo tanguntᷣ.vt denoteſ q̄ Chriſ trayit originē ex circūciſis patribus ꝛ electis.Et ℔ eſt| duoꝝ |boium: vel duoꝝ p̄ncipia.i.duo p̄ncipia.ſ.David ꝛ Abraā.Cōſequēter ponit myſteria que tāguntᷣ in genealogia.Et p̄mo tāgit myſteria ipſius euāgelij,vel euāgeliſte.2° ipſius Chriſti.ibi| Quarū oīum rerum ꝛc̄.| Et eſt myſteriū qđ euangeliſta genealogiā Chriſti per tres teſſare decades diſtixit.Quaꝝ p̄a eſt ab Abraā vſq; ad David.2ª a David vſq; ad trāſmigrationem.3ª vſq; ad Chriſm.vt oſtenderet Chriſm eē ex circūciſis/ ꝛ de electis/ꝛ de trāſmigrātibus.Et ℔ eſt| triformiter poſito |.i.triplr repetito.ſup.in genealogia| a credēdi fide.| idēſt ab ipo Abraā qui fuit primū exēplar credēdi.| Jn electionis ꝛps porrigēs |.i.vſq; ad ipz David deducēs. | Et ab electione |.i.ab ipſo David| Jn tranſmigrationis die dirigēs | | Et a trāſmigratiōis die ꝛc̄.|ps| occurſā |.i. breuiter ꝛ curſorie tactā| aduentus dñi oſtendit gīationem |ꝛ nūero ꝛc̄.|ps| Quarū oīum rerū ꝛc̄.| Nota q̄ in hac gīationis ſerie q̄tuor tāguntᷣ | Ips/nūerus/ꝛ ordo/ ꝛ diſpoſitio/ſine rō.| Quia ab Abraā vſq; ad David ꝛc̄. Oia iſta nil aliud oſtendūt niſi q̄ deus chriſ eſt. Doc.n. intendit ſm diſpōnez ꝛ rōnez allegoricā q̄ chriſ eſt de⁹: qđ eſt fidei neciuz.ſ.q̄| Chriſ deus eſt |.i.in oībus nō eſt plus de neceſſitate fidei niſi q̄ Chriſtus eſt de⁹| Qui factus ꝛc̄.| Nota ꝛ exponc:ꝛ ſigna capīa| Et oia in cruce fixit |.i.peccata ſm q̄ de medio tulit qđ aduerſuz nos chirographū erat. Jtē melius.Chriſ ſm deum a homē qui eſt oia/ſm illū. Ego ſi exaltatus fuero a terra oia trabaz ad meipſum. Jo.12°:ꝛ Phil.2.vt in noie dñi omne genu flectat celeſtiū terreſtriū ꝛ infernoꝝ| vt triūphans ꝛc̄.| ga per trophetū crucis oia ſibi ſubiecit.ꝛ de quolibet triumphauit| Et patris nomē ꝛc̄ |.| ¶ Ad euidēciā aūt huiꝰ notandū q̄ in ſerie gīationis ponunt̄ gdam patres ꝛ gdam filij:ſicut pz. Jtē ponit̄ ibi gdaz p̄ ſine patre:ſicut Adā:gdam filius ſine filio:ſicut Jeſus. Jtē ponunt̄ gdā qui ſunt patres ꝛ filij/ſicut oēs intermedij.Per ℔ autez miſtice deſignat̄ q̄ in trinitate eſt p̄ ꝛ filius ſicut in hac genealogia ſunt gdā patres/gdā filij. Jtē p hoc q̄ p̄mus p̄ non hz p̄em in hac ſerie.nec vltimus filius filiū oſtēdit q̄ iſti ſunt ab eterno. Jtē per hoc q̄ vnus ꝛ idē in perſona eſt p̄ ꝛ filius reſpectu diuerſoꝝ:tangit̄ q̄ iſti ſunt vnū:non ꝑdem in p̄ſona ſed nā.Et hoc eſt qđ dicit. | Et patris nomē reſtituens filio in p̄ibus |.i.q̄ filiꝰ habeat patrē|in p̄ibus |.i.p hoc q̄ ponunt̄ ibi gdam patres.| Et nomen reſtituēs patri |.i.q̄ p̄ habeat filium/ꝛ hoc|in filijs |.i.p hoc q̄ ponunt̄ ibi alīq filij|ſine p̄n° et

fine fine ¶ Quia pī primus non bꝫ pfem: nec vltimus filius filiū ¶ Ostēdens se vnū esse cū pre ¶ i. vnius nature ga vnus in psona. s. pī ⁊ filius: respectu tri diuersoꝝ in diuina genealogia. Nota interlineare que dicit ¶ Unus ꝺbis qđ nihil est dictū. Cōsequēter ostēdit ꝑsilia mysteria requirenda ee in dicto euāgelio: nō solum in pn̄o: sed etiam in medio ⁊ fine. Et B est ¶ In quo euāgelio ¶ scz Matth̄. ¶ vile est desideratibus deū sic ⁊c. ¶ idest codē mō sicut diximus, cognoscere ¶ pma ¶ i. pn̄a ¶ vel media vel pfecta finē ¶ ꝛ ꝑsummationez ¶ Ut ⁊ vocationē Apli ⁊c. ¶ scriptum est ꝓbil. 3°. Sequor aūt si quo mō apphendaz ¶ Nobis aūt ¶ Dic ostendit intentionē suā. s. qđ intēdit q̄ ea que hic dicunt vera sunt in historia: ⁊ tri ſpūaliter intelligenda. ¶ Nobis autem fuit hoc ¶ idest hec intentio ¶ in studio argumenti ¶ idest prologi.

¶ Incipit euangeliū Matthei. Cap̄. I.

A

Liber generationis Jesu Chri/sti filij Dauid: filij Abraam.

Inter euangelistas Matth. precipue xp̄s̄ natur circa humanitatez Christi: vt sm Grego. q̄ hoiem significat in figura quatuor animalium: per humanitatem autem Christus in mundum introiuit progressus est ⁊ exiuit. Et ideo diuidit totum euangelium in tres ptes. p̄mo eni agit euāgelista de xp̄o humanitate in mundum ingressu. 2°. de eius egressu. scōa pars incipit in cap̄. 3°: ibi ¶ In diebꝫ autem illis ⁊c. ¶ 3° cap̄. 21°. ¶ Et cū appropinquasset hierosolymis, ⁊c. ¶ In p̄ma pte duo facit. p̄mo describitur Christi gñatio. 2° ipsius gñationis subdit manifestatio. 2. cap̄. ibi ¶ Cū natus esset. ¶ In p̄ma pte tria facit. p̄mo enūz quasi titulus totius libri p̄ponitur. Cū dī liber gñationis. 2° patrum series texit. Abraaz genuit Isaac. 3° cū dī. ¶ Chri autez generatio sic ⁊c. ¶ Gñatio Chri in ſpāli describitur. Titulus aūt qui p̄mittitur est iste ¶ Liber ⁊c. ¶ Et videt esse oratio imꝑfecta. Ponit eni ibi. Nolatiuus sine xp̄o nō est. Matth̄. eni euangeliū hebraicis ꝓscripsit: ⁊ ideo in scribēdo morez iudeoꝝ seruauit. Cōsuetus est aūt apud hebreos sic loqui. sicut cū dī. Uisio Esaie filij ⁊c. Subaudiatur. hic est: nec opz apponere: ita hic, cuz dicit. Liber generationis. subaudit. hic est. Et hic etiā modus loquēdi consuetus est apud nos. Si eni velimus aliquē libū intitulare. dicitur, Priscianus maior vel minor. Nec oportet apponere hic est: vel incipit. Item cū querit. cū pus particula istius libri sit de gñatione Chri, quare intitulauit librū suum sic: Et dicēdū q̄ Matth̄. qui scripsit hebraicis, in scribendo moduz hebraoꝝ seruauit. Cōsuetum est aūt apud hebreos, libros suos a p̄ncipio intitulare. sicut dī Genesis. ga ibi agitur de gñatione. vñ Heri. 5. Hic est liber gñationis Adam. Et liber Exodi. ga in p̄a parte agit de exitu filioꝝ israel de egypto. Sed querit ōre addit Jesu Chri. Et dicendū q̄ sm Aplm. 1. Coꝝ. 12. sicut in Adā oēs moriuntur ita in Chro oēs viuificabunt. Uiderat aūt Matth̄. librū primū veteris testamēti in quo agitur de gñatione q̄ dictū est ea. 5°. Dic est liber generationis Adā. vt ergo nouū testamentuz in quo agit de resp̄sione ⁊ reſalutatione que ei rideret per oppositū. dicit liber gñationis Jesu Chri: vt ostēderet q̄ idez est arboz vtriusq. Dic aūt querit de hoc qđ hic dī. Liber gñationis ⁊c. Cōtrariū eni habet Esaie. 53°. vbi dī. Generationē eius qs enarrabit: Sed sensus est sm Piero. q̄ in Chro est duplex gñatio. 1. diuina que enarrari nō potest a ⁊ si aliquo mō dicimus filiū deitū: sed modū quo gignitur nec hō nec angelus pōt cōprehendere. Alia aut. est humana de qua agit: sed nī in hac etiā gñatione sunt multa difficilia. Et ideo sm Remigiuz perpauci sunt q̄ possint eā enarrare. Itez querit de hoc qđ dicit ¶ gñationis ¶ cuz hic plures texantur gñationes: Sed dōm q̄ ly multe enumerent generationes: oēs tri introducunt p/pter vnā. 1., ppter gñationez chri de qua iserus. Christi aūt generatio sic erat. Describit autem ille cuius gñatio texitur. p̄mo a noie cū dicit ¶ Jesu ¶ 2° ab officio. cū dicit ¶ Chri ¶ 3° ab origine. cum dī ¶ Filij Dauid filij Abraam ¶ Quis autē fuerint ⁊ alij qui vocati sunt Jesus: sicut Jesus filius naue. de quo Eccl. 47. Fortis in bello Jesu naue successor Moysi in ꝓphis. ⁊ alius circa edificationē templi. de quo in Zacha. 3°: Isti tamē fuerūt Jesus noiales ⁊ figurales, inquātuz. 1. figurabāt istū: ille Jesus introduxit ꝑplm isrl in terraz promissionis: sed iste Jesus. i. saluator noster: nō in terrā carnalē: sed introducit nos in celestem. Heb. 12°. Ipsuz eni habemus auctorem ⁊ cōsummatorez in sanguine eius ⁊c. ⁊ recte dicit Jesus: qđ nomen quemlt ei sm vtrāq; naturā. 1. diuinā ⁊ humanaz. Scōm quidē humanā in carne sua passus est ⁊ expleuit mysteriū nostre redēptionis: ⁊ cū passio illa nō haberet efficaciam nisi ex virtute diuinitatis adiūcte, ꝓpter hoc dī infra. Uocabit nomē eius Jesus. Ipse eni saluū faciet ꝑpulū suū a peccatis eoꝝ. Sed querit quare dicit Chri. Nōne sufficeret Jesu: Rndeo hoc ideo factū cē: ga vt dictuz est ⁊ alij vocati sunt Jesus. Ab officio aūt describit cū cum dicit. Chri. i. vncti. Nota aūt tres vnctiones in veteri lege. Unct⁹ eni est Aaron in sacerdotē. Leuit. cap̄. 3°. Unctus est Saul a Samuele in regē. 1. Regū. 10. Et Dauid. 1. Reg. 16. vnctus est ⁊ Heliseus in ꝓphaz. 3. Reg. 19. ga ergo Chris fuit verus sacerdos. in ꝑe. Tu es sacerdos. Et rex ⁊ ꝓpha. Ideo dī recte Chris. pp tria officia que ipse exercuit ¶ Filij Dauid, filij Abraā ¶ Nic est duplex questio. 1. de nūo ⁊ de ordine. ¶ Ad p̄mū quare istos duos noiauit, ꝓpter illā rōnem que dicta in prologo. Dictū est q̄ Abraaz ꝓphetā fuit. Heri. 20. Dixit dns ad Abimelech regē ꝛerare. Redde vroreꝝ viro suo: ga ꝓpha est. Item fuit sacerdos. Heri. 15. Duz impleuit officiū sacerdotis offerendo. 1. hostiā dño. Sume inqt mihi vaccam triēnē ⁊c. Dauid autem ꝓphā fuit: sicut ꝑz. 3. Reg. Fuit etiā rex: sicut ꝑz. 2. Reg cap̄. 2. Quia q̄ Chris fuit rex ⁊ ꝓpheta ⁊ sacerdos: ideo recte dicit filius istoruz. Si enim solū Abraā noiasset, non signaret q̄ Christus rex fuisset. Itē si solum Dauid: nō denotaret in christo sacerdotalis dignitas, et iō vtrāq; posuit. ¶ Ad 2m dōm. q̄ sm Piero. Dauid ꝓponit ⁊ cōmutatur ordo, ꝓpter necessitatē texendi genealogiā. Si eni p̄mo diceret fuit Abraā, 2° filij Dauid. Oporteret scōo repetere Abraā vt ꝓtinuaretur ordo genealogie. Sm Ambr. aūt dōm q̄ Dauid preponit rōne dignitatis, ad Dauid eni facta est repromissio de ipso capite cuz dī. ꝑs. 131. De fructu ventris tui ponam sup sedem tuā ⁊c. Sz ad Abraā de membris. s. de ecclesia. vñ Heri. 22. In semine tuo bñdicētur oēs gentes terre ⁊c. ¶ Dic notandū q̄ multi fuerūt errores de Chro. Quidaz eni errauerunt circa eius diuinitatez: sicut Paulus samosatanus: Fotinus: ⁊ Sabellius. Quidā circa humanitatē: ⁊ qdam circa vtrāq;. Alij aūt errauerunt circa eius ꝓsonā: circa humanitatē eius primus erravit Manicheus q̄ dixit eū nō verū corp⁹: sed phātasticū accepisse. Cōtra qđ est qđ dicit dns Luc. vlt⁹ Palpate ⁊ videte qa ſpūs carnē ⁊ ossa non hz: sicut me videtis hīe ⁊c. Secō post eum errauit Ualentinus q̄ dixit cū corpus celeste secum attulisse: nō de virgie assumpsisse: sed p eam sicut aq̄ per cānale transisse. Sz contra est qđ dī Ro. 1. Qui factus est ei ex semie Dauid sm carnem.

Remigius. Ruellio. B Ruellio. Ruellio. Ruellio. C Errores de Chro ⁊ coꝝ ꝓfutatores. Error Manichei. Error Valē/tini.

Error: Apollinaris ꝑm°.

nem. Tertius error fuit Apollinaris qui dixit cū nīl accepisse corpus ꝛ nō alam: sed loco aīe habuisse diuinitatē. Sed ꝓra est qō frequēter dī. Nunc alia mea turbata est. Sꝫ ꝓp hoc ipse idē mutauit postea opinionē ꝛ dixit Xp̄m habuisse vegetabilē ꝛ sensibilē: non aī rōnalē: sed loco eius diuinitatē. Sed nūc sequeret̄ inconueniens: qꝫ Xp̄s non esset plus hō q̄ vnum bautz. Dos aūt errores quasi q̄dam sorte diuiserūt sibi q̄uor euāgeliste. Marcus enī ꝛ Joānes principaliꝛ errores illos qui sunt circa diuinitatē destruxerunt. vñ Joānes in ꝑncipio statim dixit. In ꝑncipio erat verbum. Et Marcus ꝓrsus est sic. Initiū euāgelij ihū xp̄i filij dei nō dixit filij Abrahā. Matheus aūt ꝛ Lucas illos q circa eius humanitatez sunt errores destruunt in ꝑncipio. Vñ nota qꝫ in hoc qō dicit. filij David. filij Abrahā. oēs errores qui fuerūt circa Xp̄i humanitatē excludunt̄. Filius enī nō dī alicuꝰ aliquis/nisi per ḡnationē vnionē q̄ que est ꝑm quenīēriā in specie. Quānūcūqꝫ enī aliqd generet̄ ex boue/nisi participaret candē speciē naturaz: nūcqꝫ dī filius: sicut ꝓz ꝑdicatis ꝛ hō. Sic igit̄ Xp̄s est filius David ꝛ Abrahā: opꝫ eū habere eādem nām rōne eiusdē spēi: non aūt habere eādem nām ꝑm spēm si non haberet corpus verū ꝛ naturale. nec si illud de celo attulisset. nec etiaz si careret alia sensitiua siue rōnali. vñ ꝓz excluso ois erroris.

¶ Abraam genuit ysaac. Ysaac autem genuit iacob. Jacob autē genuit Judam ꝛ fratres eius. Judas autē genuit Phares ꝛ Zaram de thamar. Phares aūt genuit esrom. Esrom aūt genuit aram. Arā autē genuit aminadab. Aminadab aūt genuit naason. Naason autē genuit salmon. Salmon autem genuit booz de raab. Booz aūt genuit oberb ex ruth. Oberb autē genuit ieſſe. Jesse autē genuit David regem.

D

¶ Proposito titulo: hic series genealogie texit̄. Et diuidit in ꝑtes tres ꝑm tres q̄ternarios qb° dicta genealogie series texitur. ꝓmus q̄ternarius est ab Abraam vsqꝫ ad David q ꝓcedit per patriarchas. Ista ꝓcedit a David vsqꝫ ad trāsmigrationez Babylonis: q ꝓcedit p reges. tertius a transmigratiōe babylonis vsqꝫ ad Xp̄m: q incipit a duab°: ꝛ ꝓcedit per ꝑsonas ꝓuatas. z° ibi. ¶ David autē rex cē. ¶ 3° ibi. ¶ Et post trāsmigrationez babylonis cē. ¶ Puma diuidit in tres. ꝓmo enī ponunt̄ patres q fuerūt ante ingressū in Ægyptū. z° ponunt̄ illi q fuerūt in ipso exitu/ꝛ terre ꝓmissionis ingressu. 3° illi qui fuerūt post ingressū terre ꝓmissionis. Dicit ergo ꝓmo. Abrahā cē. Dic ꝑsiderandum est antecēs vlterius ꝓcedamus qꝫ duo euangeliste ḡnationē Xp̄i ꝑm carnem ꝓsequunt̄. s. Lucas ꝛ Matheus. ¶ differenter. Et hec differētia attendit̄ quātū ad qnque. ꝑ enī differūt quātuz ad sinū. z° quātū ad ordinē. 3° quātū ad modū. 4° quātum ad terminū. 5° q̄ntuz ad ꝑsonas numeratas. ꝓmo dico qꝫ differūt q̄ntuz ad sinū: qa Matheus ḡnationem Xp̄i in ꝑn° euāgelij incipit texere. Lucas aūt nō in ꝑn°: ¶ post baptismū: ꝛ rō huius est ꝑm Augu. qm̄ Matheus ḡnationē Xp̄i carnalē suscepit describēdā. Et ideo statuz in ꝑn° debuit eam ponere. Lucas autē maxime intēdit cōmendare in Xp̄o ꝑsonaz sacerdotalem: ad sacerdotez autē ꝑtinet expiatio peccator. Et ideo post baptismū in quo fit peccator expiatio: cōuenienter a Luca ponit Xp̄i generatio. Secō autē Lucas ꝛ Matheus in tegendo genealogiā Xp̄i differūt quantū ad ordinē: quia Matheus texit Xp̄i ḡnationē incipiēdo ab Abraaz ꝛ descēdendo vsqꝫ ad Xp̄m. Lucas autē incipit a Xp̄o/ꝛ ascendendo ꝓcedit vsqꝫ ad Abrahā: ꝛ etiā vltra. Et rō est ḡa ꝑm Aplm. Ro. 4. In Xp̄o fuerūt duo. Xp̄i humilitas suscipiēdi defectus nature nostre: ꝛ potestas diuinitatis ꝛ gratie: per quā nos ab huius defectuꝰ expiauit. Ro. 8. Misit deus filiū suū in similitudinē carnis peccati: ꝛ peccato dānauit peccatū in carne ꝓpter ꝓmuz: vt de peccato dānaret peccatū ꝓpter z°. Matheus ergo qui intēdit generationē Xp̄i carnalē: ꝑ quā descendit vsqꝫ ad infirmitatis nostre assumptionē: cōgrue eius generationē descendendo describit. Sꝫ Lucas qui in ipso cōmēdat sacerdotalē dignitatē ꝑ quā deo reconciliamur: ꝛ ipsi Xp̄o vnimur: ꝛgrue ascēdēdo ꝓcedit. Tertio differunt quantū ad modum: ga in generatione genealogie Matheus vsit̄ hoc verbo/genuit. Sꝫ Lucas hoc ꝛbo fuit. Et hoc est ga Matheus in tota ḡnatione sua nō ponit nisi patres carnales. Sꝫ Lucas ponit multos patres ꝑm legē/siue per adoptionez. ¶ Precepuz enī fuit in lege q si aliqs moreret̄ sine filys q frater eiꝰ acciperet sponsam eius ꝛ generaret fibi filios. vñ filij illi nō erant eius qui generabat: sed per quādā adoptionē imputabantur priori. vñ Lucas qui ponit multos filios genitos ꝑ adoptionez: nō dicit genuit/sed fuit/ga ꝗuis ipsi eos non genuerāt: ꝛ tamē per quādaz adoptionē erant. Matheus aūt qui ponit solūz patres carnales dicit genuit. Ratio aūt huius est: ga sicut dictū est. Matheus verſatur maxime circa Xp̄i humanitatē. Et ga ꝑm carnez natus est ex ꝑib° carnalibus: ideo in genealogia Matthei nullus ponit̄ q nō fuerit pater carnalis. Lucas aūt cōmēdat maxime in Xp̄o sacerdotalē dignitatem ꝑ quā adoptamur in filios dei. Et ideo nō solū carnales: ¶ etiā legales patres posuit. Quarto differunt q̄ntū ad terminū: ga Matheus ḡnationem suā incipit ab Abraaz ꝛ ꝓtendit vsqꝫ ad Xp̄m. Lucas aūt a Xp̄o/non solum vsqꝫ ad Abraaz: sed etiā vsqꝫ ad deum. Cuius rō potest fieri ex ꝺ q Matheus scripsit hebreis. Debuit autez maxime gloriabant̄ de Abraaz. Jo. 8. Semen abrae sumus: qui sunt ꝓmū credendi ꝓn̄. Et ideo Matheus ab Abrahā incepit. Lucas autem scripsit grecis: qui nihil de Abraam sciebāt/nisi per Xp̄m: si eni non fuisset Xp̄us/ nihil vnq̄ scīuissent de Abraam. Et ideo Lucas incepit a Xp̄o/ꝛ terminauit nō solū in Abrahā/sed in deū. Quinto differūt q̄ntuz ad ꝑsonas enumeratas: qa in tota serie genealogie Luce nulla prorsus de muliere fit mentio. In Matheo aūt aliqne interponunt̄ mulieres: cui° rō est ꝑm Ambro. qa Lucas (sicut verū est) cōmēdat maxie sacerdotalē dignitatē. In sacerdote autez maxima regnī ꝑritas. Matheus aūt eius texit ḡnationē carnalē: ꝛ ideo ibi ponunt̄ aliqne mulieres. ¶ Notādū tri ḡ in tota genealogia Matthei nō ponuntur nisi mulieres peccatrices/vel que in aliquo fuerant peccato notate: sicut Thamar que fornicata est. Gen. 38. Et Ruth que fuit idolatra qa gētilis: ꝛ ꝑ Urie que fuit adultera. z. Reg. 12. Et ꝺ ad designādū ꝑm Dieron. q ille cui° genealogia texit̄ venit ꝓpter peccatores redimendos. Alia rō tangitur ab Ambrosio. s. vt tolleret̄ ꝓfusio ecclie. Si eni Xp̄us ex peccatorib° nasci voluit: nō debent infideles irridere si peccatores ad ecclīaz veniant. Alia rō pōt assignari credo ꝑm Xp̄m. vt ostendat̄ imperfectio legis: ꝛ q Xp̄s venit legē implere. ¶ Per ꝺ eni q tāguntur q̄dam mulieres peccatrices/ponunt̄ q illi q erāt maxime in lege erant peccatores: sicut David ꝛ Judas. ꝛ in ꝺ designat imperfectionē alioꝝ. Si enim isti fuerūt peccatores/multo magis ꝛ alij. Ro. 3. Ideo oēs peccauerunt: ꝛ ideo isti ponunt̄ in ḡnatione

Error eiusdē fabulas.

Mira multiplex inter genealogiam xp̄i ꝑm Matheū ꝛ ꝑm Lucā.

Augustinus.

Ambrosius

Opusculo.

Xpi: vt designet q ipse legē implerat. Nota tñ q iste mulieres q̄rum fuerunt oēs peccatrices nō tñ pro tpe illo quo texit ca genealogia: sz tā erāt mūdate p pniam.

E ¶ Dicit ḡ. Abraā genuit Isaac. Notādum p. q bic tria sunt ꝓsiderāda fm lram, siue sensum lralem. 2o q p pres istos positos designat Xps. 3o q et ista referunt̄ t posunt referri ad istructionē nostrā. Dicit ḡ ꝑmo Abraā genuit Isaac. Et B bi. Gen. 21. ¶ Isaac aut̄ genuit Jacob ¶ Gen. 26. ¶ Jacob aut̄ genuit Judā t fratres ei⁹ ¶. ¶ Dic quer̄ cū Abraā aliū habuerit filium q̄ Isaac: sicut Ismael: t filr Isaac. q̄re nō fit mētio de eis: sicut bic de Judam t fratres: Jte q̄re magis exꝑmit Judas ex noīe q̄ alij: Rō est ga Judas t fratres ei⁹ sub cultura vni⁹ dei permānerūt: t ideo de eis fit mētio in gnatione Xpi: non aut̄ Isaac t Ismael: nec Jacob t Esau. ¶ Ad 2m q hoc fuit vt ipleri ostenderet in Xpo ꝓphia Jacob. Gen. 49. Nō auferet sceptrū de Juda t dux de femore eius: donec veniat q mittēdus est: t ipse erit expectatio gēnium. Manifestū enī est q de Juda ortus est dns: vt dicitur Deu. 7. t ideo fit magis mētio de ipso q̄ de alijs. ¶ Judas aut̄ genuit Phares t̄c ¶. ¶ Dic quer̄ cur dns non sit natus de Zare, sz de Phares. Quare fit mētio de eo. Jte quare noiat exꝑmit: Prius enī dixit fratres ei⁹. quare ḡ explit nomē Zare. t dōm fm Amb. q B in mysterio factū est. Ad cui⁹ cuidēnā nota historiā q̄ bi. Gen. 38. q in partu Thamar ꝑor apparuit Zarā: in cui⁹ manu obstetrix ligauit filū coccineū dicēs. Iste egredit̄ ꝑor: t ideo vocauit nomē ei⁹ Zarā: postea illo retrahente manum egressus est alter dicēte obstetrice. Quare pp te t̄c. Zarā aut̄ q prior apparuit figit ꝓpriū iudeos in cui⁹ manu obstetrix filū coccineū ligauit. B est circūcisionez q̄ faciebat cū sanguis effusióe. 2. Lozi. j. Sz illo retrahente manū t̄c. Egressus est alter: ga cecitas ex pte cōtigit in iudeis. Sic enim ꝑplis gentilis diuinus intrauit in ecclē fidei.

F Egressus de vulua ignorāie t infidelitatis. ¶ Scdo notādū q p pres positos in gnatióe Xpi signat̄ chīs: rōne vel nois vel facti vel alicui⁹ alteri⁹: sicut p se ps. Abraaz eni interꝑtat̄ pr multax gēnū t sign̄t Xpm. de q̄ Deu. 2. Qui multos filios in gloz adduxerat. Jte Abraaz ex ꝑcepto dñi exiuit de terra sua. Gen. 12. Et Xps est q dixit. Dicre. 12. Relinq domū meaz dimisi hereditatē meam t̄c. Silr p Abraā qui risit videndo. Nūc risum fecit mihi dns. Gen. 21. Et ideo Xps est in cuius natiuitate non solū vni ꝑsone sz toti mūdo gaudiū nūciat. Luc. 2. Ecce euāgeliço vobis gaudiū magnū, qđ erit omni ꝑplo: ga natus est nobis hodie saluator q est chs dns t̄c. Silr p Jacob: t rōne interꝑtationis: t rōne sacri: sicut ps in B qđ supponit lapidē. i. durities crucis capiti suo. Silr p Judam t Phares q interꝑtat̄ diuisio: ipse enī diuidet oues ab hedis. Infra. 25. ¶ Mozalr aut̄ in istis gnationib⁹ designat̄ status nre iustificatiōis: fm sex que regrunt̄ ad iustificationē. s. fides p Abraā iustificatus ex fide iustitia. Alibi eni ipse ꝑm⁹ dr fides. Ro. 4. Ut sit pr oluz credentiū per ꝓpitiū. Isaac spes: ga interꝑtat̄ risus. Rom. 12. Spe gaudentes. Jacob charitas qui duxit duas vxores Lyam que interꝑtat laborans: t Rachel. i. duas vitas q̄ sunt in charitate fm duo ꝑcepta. Contēplatiua enim delectat̄ in deo. Actiua aut̄ est p qua iubuenit primo. Judas ꝓfessio que duplex est, fidei. Ro. 10. Corde creditur ad iustitiā: ore aut̄ ꝓfessio fit ad salutē. t petrū ꝓfitemini alterutrū peccata vra. Jac. 5o Ex hoc aut̄ segnr duplex effectus. s. destructio vitioz: que per Phares designat̄: t origo virtutū qđ significat p Zarā. Et ista oriūt̄ de Thamar que interꝑtat̄ amaritudo. Esaie. 38. Recogitabo t̄c. ¶ Phares aut̄ genuit Esron. ¶ Dic ponit̄ series genealogie patrū q nati sunt in egypto: vel in exitu eius sicut eni per Phares q interꝑtat̄ diuisio sign̄t Xps. i. infra. 25. Separabit agnos ab hedis. ita p Esron q interꝑtat̄ sagitta vel atrū. Dicit̄ eni sagitta ꝓp efficaciā ꝑdicationis qua audiētiū corda penetrant. ps. 44. Sagitte tue acute. ꝑplī sub te cadēt in corda inimicoz regis. Atrux autem ꝓpter lanuidinem charitatis: qua non solū amicos sed etiam inimicos dilexit. Rom. 5. Cum inimici essemus reconciliati sumus deo p mortem filij eius. Esa. 53. Ipse p trāsgressiōib⁹ rogauit. Et idē Luc. 23. Pater dimitte illis: nō enī sciunt qđ faciunt. ¶ Esron aut̄ genuit aram ¶ Aram aut̄ interꝑtat̄ electus. vel excelsus. Esa. 42. Ecce puer meus t ipse est excelsus sup oēs. Ephe. 2. Ipz ꝓstituit sup oēm principē. ¶ Ará aut̄ genuit Aminadab ¶ qui interꝑtat̄ spōtaneus. Ipse est enī in cuius ꝑsona dic̄t ps. 53. Voluntarie sacrificabo tibi t cōfitebor noi tuo qm bonū est dñe. t Esa 53. Oblatus est ga ipse voluit t non aperuit os suū t̄c. Jo. 6. Nō veni facere voluntatē meā sed eius qui misit me. ¶ Aminadab aut̄ genuit Naason ¶ Qui interꝑtat̄ auguriū vel serpentinū: ga Xps nō solus ꝑsentia: sed et ꝑterita t futura cognouit. Deu. 4. Oia nuda t apta sunt oculis ei⁹. Jte serpentes ꝓpter prudentiā. Prudētia eni attribuit serpenti. Infra. 10. Estote prudentes sicut serpentes. Job. 12. Ipse nouit decipientē t cū q decipit̄. Nota q iste Naason fuit in tpe Moysi t exiuit cū eo de egypto: t fuit vnus ꝓceps in tribu Juda in deserto: si ut bi in Nume. 70. La. Sz aduertēdū q Exo. vbi nra lra bz filij israel ascenderunt armati de egypto: agla trāstulit: istruct: ꝓpter equocationē melior est aut̄ lra. 70. filij israel quinta generatione exierūt de egypto. ¶ Sz cōtra. Naason iste nō fuit gnatus a Jacob sed ꝑnepos: sic ꝑz cōputādo Jacob Judas t̄c. vsq ad Naason. q̄ non gnta sed septima gnatiōe: sed dr q non est cōputandū per tribū Juda sed p tribū Leui: sub cuius duce exierūt filij israel de egypto. ps. 76. Deduxisti sicut oues ꝑplm tuum in manu Moysi t Aaron. Et ꝑz q tres sunt gnque gnationes. Jacob eni genuit Leui. Leui aut̄ genuit Amran. Amran aut̄ genuit Moysen t Aaron. sicut ꝑz Exo. 2o Et sub Moyse exierūt de egypto. vbi nota q inter oēs trib⁹ magis multiplicat̄ trib⁹ Juda. Et B quia ex ea erāt reges futuri: qui debebāt pugnare. Inter oēs aut̄ minus multiplicabat̄ trib⁹ Leui. Et B ga ꝓordinata erat ad officiū diuinū t sacerdotiū: ad qđ pauciores sufficiebāt. Et iō vult q et cōputādo p tribū Juda sit vex qđ dr Gen. 15. gnta gnatiōe reuertent̄ huc. Dic̄ ḡ Hiero. Illō qđ ibi dr intelligēdū est cōputādo p tribū Leui: qđ aut̄ hic dr p tribū Juda. Phares eni ipse cū Jacob t Juda pie suo iuit in egyptū. Et ideo iste gnationes non sunt computāde a Jacob sz a Phares q t ipse intrauit in egyptū. Et ꝑz q Naason fuit gnatus a Phares. silr Leui ipse iuit in egyptū cū pie suo Jacob. Et iō a Leui et nō a Jacob cōputāde sunt gnationes. Clarum aut̄ est q Moyses fuit gnatus a Leui. ¶ Naason autem genuit Salmon ¶ Salmon interꝑtat̄ sensibilis: t significat Xpm in quo sunt oēs thesauri sapiētie t scie abscōditi. ¶ Mozaliter hic nōdū q sic in ꝓma gnatióe signat ordo nre iustificatiōis q̄tū ad statū icipiētiū: ita in ista scda gnatione q̄ silr ꝓtinet gnque signat ꝑfect⁹ ꝓficiētiū. Primū. n. qđ sequit ex quo hō est iustificatus a petō est q ipse bz çelū aliū. Et ideo bñ Phares genuit Esron: q interꝑtat̄ sagitta ꝓpter efficaciā ꝑdicatiōis qua penetrant̄ corda auditox. Esa. 40. Posuit me q̄si sagittam electā. Et ita adapta alia. ¶ Salmon autē genuit Booz t̄c. ¶ Dic ponunt̄ ꝑies qui fuerūt nati post ingressū terre ꝓmissiōis. Salmon eni fuit genit⁹ in deserto: t intrauit cū Josue in terram

Ecclio.

G

Ber regista ad iustificatiōnē peccatoris.

Ad duplex.

Ad duplex.

terraz ꝓmissiõis:ꝛ accepit vxorẽ Raab meretricẽ:de q̃ genuit booz. Booz iterꝑtat fortis.z.parab. Dñs fortitudo mea ꝛ robur meũ. Raab aũt interꝑtat fames/vel latitudo:ꝛ figt ecclesiã:ga ad ipsam ꝑtinet illa beatitudo. Matth.5. Beati q̃ esuriũt ꝛ sitiũt iustitiã: q̃m ipsi saturabunt ꝛc. Interꝑtat ẽt latitudo:ga ecclia ꝑ totum orbẽ dilatata est. Esa.54. Dilata locuz tentorij tui ꝛ pelles tabernaculoꝝ tuoꝝ extẽde ꝛc. Itẽ interꝑtat ipetus:ga ipetu ꝓdicationis reges ꝛ ꝓbos ꝓuertit. Itẽ figt ecclam rõne facti. Raab filũ coccineũ misit in fenestrã/ꝑ quem liberata est a subuersiõe iherico. Josue.2.ca. Fenestra nostra est os: filũ ergo in fenestra est ꝓfessio passiõis Chri: per quã ecclia liberata est a morte. Itez rõne ꝓiugij: ga fuit Raab iũcta est in mrimonio Salmon q̃ fuit princeps in tribu Juda: sic Chris desponsauit sibi ecclam. 2. Lozi.11. Despõdi enim vos vni viro virginẽ castã exhibere Chriõ ꝛc. Rectio. ¶ Sz hic querit̃ ſm Ihrazum Raab fuerit meretrix quõ tãto ꝓncipi q̃ erat maior iter alios desponsata est: Et est dicendũ q̃ Raab maximũ qd fecit eo q̃ ꝛepto pplo suo ꝛ ritu paterno cultuz dei israel elegit. Et ideo q̃si ꝑ maxio honore nobilissimo principi data fuit. ¶ Booz aũt genuit Obed ex Ruth j.B bi Ruth vit.ca°. Obed iterpretatur seruiẽs vel seruitus. ꝛ figt Chim. De quo ꝑ ꝓphetã Seruire me fecisti in peccatis vris Esa. 43. Ruth aũt figt ecclesiã de gentilibus natã rõne loci: fuit enim moabitis. Moab iterpretat̃ ex patre. Jo.8. Vos ex patre diabolo estis: ꝛ iterũ rõne ꝓiugij: vt ps j gloſſa. Rectio. ¶ Sed quer̃t q̃re iste mulieres hic noiant̃ cuz fuerint Hieronym°. peccatrices. Hiero. assignat rõnez de Ruth. vt. s. ipleret̃ vaticiniũ Esa.16. Emitte agnũ ꝛc. Petra deserti est. s. mali: ꝛ figat̃ Ruth moabitis. Ambro. aũt assignat rõnem dicẽs. Fuerũ enim erat vt ecclia ꝓgregaret̃ de gẽtib9 infidelib9: ꝛ ideo poterat erubescere ꝛ ꝓfundi nisi viderent Chim ẽt de peccatricibus nasci. Uñ vt tolleret̃ eoꝝ erubescentia ꝛ ꝓfusio/noiande sunt. ¶ Sz q̃rit̃. Deut.24. dicit̃. Moabites ꝛ amonites nõ intrabũt ecclesiam: cũ ergo Ruth fuerit moabitis/quõ recepta est in ecclesiã: Sed dicendũ ꝑ Aplm ad Hal.5. q̃ q̃ spũ ducunt̃ nõ sunt sub lege. Semp enim in lege magis dz obseruari itẽtio legislatoris q̃m verba legis: quoꝝ enim fuit causa q̃re ꝓhibuit dñs vt nõ intraret̃ ecclesiaz: ga. s. inuenit in eis idolatriã: ne. s. ꝑtraheret iudeos ad idolatriã. Uñ ista que iaz erat conuersa nõ erat idolatra: ꝛ ideo nõ erat subiecta ꝓhibitiõi. Obed aũt genuit Jesse. Ruth vlt°. Jesse aũt interꝑtat̃ sacrificiũ vel icendiũ: ꝛ figt cum qui obtulit semetipsuz Rectio. hostiã deo in odorẽ suauitatis. ¶ Sed q̃rit̃ cũ iste alio noie vocatus sit Jsai: sicut ps.j. Reg. in multis locis: ꝛ illud nomẽ esset̃ solẽnius: quare nõ noiauit cũ Euãgelista sic: Et dicẽdũ q̃ hoc fuit vt ostẽderet̃ in Chriõ impletuz esse qd̃ dictũ est ꝑ ꝓphetã Esa.11. Egrediet̃ virga de radice iesse. ¶ Jesse aũt genuit Dauid regẽ j Dauid interꝑtatur manu fortis ꝛ aspectu desiderabilis: que oia cõpetũt Chriõ sicut ps. Ipse enim fortis est qui diabolũ superauit. Luc.11. Si aũt fortior illo supueniẽs vicerit tñ vniuersa arma eius auferret in qb9 confidebat ꝛ spolia eius distribuet. Item ipse speciosus forma ꝓ filijs hoim ꝑ. Rectio. 44. ¶ Sed hic q̃rit̃ cũ plures alij fuerint reges: quare solus iste dr rex: Et dicendũ q̃ iste ꝓmus rex fuit in tribu Juda de qua ortus est dñs. cuius eni Saul fuerit rex. Ipse tñ fuit de tribu Beniamin. z° rõ: ga alij ꝓpter merituꝫ ipsius Dauid regnauerũt. ꝑ. 88. Et ponã in seculuz seculi semẽ eius: ꝛ thronũ eius sicut dies celi. z° rõ: vt ostẽderet̃ impleta ꝓphia. Diere. 23. Suscitabo Dauid germen iustũ ꝛ regnabit rex ꝛ sapiẽs erit ꝛ faciet iudiciũ et iustitiã i terra. ꝛ Esa.9. Sup soliũ Dauid ꝛ sup regnũ ei°. sedebit ꝛc. Moraliter Ro in ista gñatione designat̃ fructꝰ perfectoꝝ sicut in aliis fructus incipiẽtiũ: ꝛ ꝓficientiuz. Primũ eniz q̃d regnit̃ in hoie perfecto est q̃ ipse sit fortis ad aggrediẽdũ aduersa: vt. s. nõ retardet̃ ꝓ aliquas difficultatẽ: ꝛ hoc figt̃ ꝑ Booz. Interꝑtat̃ eniz fortis. Esa.40. Qui sperãt in dño mutabũt fortitudinem assumẽt pẽnas sicut agle current̃: ꝛ nõ laborabũt ambulabũt ꝛ nõ deficient. Prouerb. vlti. Mulierem fortem q̃s inueniet ꝛc. Scõm est humilitas seruiẽtis: vt q̃to. s. magnus est/tãto humiliet se in oib9: ꝛ B figt̃ ꝑ Obed: qui ꝛ ipe interꝑtat̃ seruiẽs vel finis. Luc.22. Qui maior est vestrũ fiat sic̃ minister. Tertiuz est seruoꝝ charitas: q̃d figt̃ ꝑ Jesse: q̃ interꝑtat̃ incẽsuz vel icendiũ. ꝑ. 140. Dirigat̃ oratio mea sic̃ icẽsuz in ꝓspectu tuo ꝛc. ꝛ B pueniat ad regnũ ꝛ ad gliaz: q̃z Jesse genuit Dauid regẽ. Apoc. j. Fecisti nos deo nostro regnũ ꝛ sacerdotiũ deo ꝛ ꝓi suo. j. ꝑ. 2. Uos estis genus electũ: regale sacerdotiũ: gens sancta: populus acquisitionis.

¶ Dauid aũt rex genuit Salomonẽ ex ea q̃ fuit vrie. Salomon aũt genuit roboã. Roboã aũt genuit abiã. Abias autẽ genuit asa. Asa aũt genuit iosaphat. Josaphat autẽ genuit ioram. Joram aũt genuit oziã. Ozias autẽ genuit ioathan. Joathan autẽ genuit achaz. Achaz aũt ezechiã. Ezechias autez genuit manassen. Manasses autem genuit amon. Amon autez genuit iosiã. Josias autem genuit Jechoniam ꝛ fratres eius in transmigratione babylonis.

¶ Posita serie genealogie patrũ q̃ cucurrit ꝑ ꝓphetas: hic ponit seriẽ partiz q̃ ꝓcedit ꝑ reges. Et diuidit in duo. ꝓponit̃ reges q̃ nati sũt ex israel sine cõmistiõe semis alieni. z° ponit̃ reges q̃ secuti sũt ꝓuinctoneꝝ aliene copule. ibi Joram aũt genuit ꝛc. j Dic est z° qõ. Lucas eniz cõputãdo gñationẽ chri ascẽdit ꝑ Nathã. Matthe° aũt descẽdẽdo ꝓcedit a Dauid ad chim ꝑ Salomonẽ. Uñ vi cẽ q̃dã ꝓpietas. Sz vtz sic̃ dictũ est. Lucas in genealogia chri ponit multos ꝓes q̃ nõ fuerunt ꝓes carnalis origis ꝑ ꝓpagationẽ: ſz ſm legalẽ adoptionez. Matthe° aũt nullũ ponit q̃ nõ fuerit ꝓ carnalis: ꝛ verꝝ est q̃ ſm carnẽ dñs descẽdit a Dauid ꝑ Salomonẽ: ꝛ nõ per Nathan. Et tñ ſm Aug. nõ vacat a ministerio qõ Matth. a Dauid ꝑ Salomonẽ descẽdit ad chriz. Lucas aũt a chriõ ad Dauid ꝑ Nathan ascẽdit. Matthe° eni gñatõez chri carnalẽ suscepat describẽdaz ſm quã chris vsq̃ ad filiudinẽ carnis peccati descendit: ꝛ iõ recte Matthe° in eius gnõne a Dauid ꝑ Salomonẽ descẽdit cũ cui° mẽe ipe David peccauit. Lucas ãt q̃ maxie cõmẽdare itẽdit i chriõ sacerdotalẽ dignitatẽ: ꝑ quã sunt peroꝝ expiatio recte ꝑ Nathan ad Dauid ascẽdit q̃ frater sctus. Nota tñ q̃ ſz cũdẽ Aug^m in li° retractationũ nõ est itelligẽdũ q̃ idem fuerit Nathan ꝓpha q̃ cũ repbẽdit: ꝛ filiꝰq̃ genuit: sed solũ q̃ fuerũt filij i noie. ¶ Sedo q̃rit̃ q̃re Bersabee nõ noiat̃ ex noie sic̃ Tamar/Raab/ꝛ Ruth. Et dõm q̃ alie q̃uis ꝑ aliq̃ ips fuerint peccatrices: tñ postea fuerũt conuerse ꝛ penitẽtes. Dec aũt turpiter peccauit crimẽ adultery ꝛ in ꝓsensu homicidij: ꝛ iõ ꝓp verecũdiã subtacẽ ei° nomẽ. Nota tñ in scriptura recitantur aliq̃ ꝓtã magnoꝝ sic Dauid ꝛ alioꝝ. Et B ga diabolus nõ solum puos ꝛ iferiores: ſz ẽt magnos ꝑstrauit. Adui sarij°. n. nr̃ ẽ. Et iõ ꝓp cautelã recitant̃: vt q̃ stat videat ne cadat. Alia rõ est ne aliquis putaret eos plusq̃ boies cẽ. Sic. n. aliqs.

Gregorius.

solā in eis pfectione ꝓsideraret decipi possꝫ p idolatriā: ſꝫ cū videt eos p penā corruisse non credit iā aliqd amplꝰ ab hoīe in eis cē. Nota ēt B ꝫ Hze. q aliqñ ſcēm lrā le est malū ⁊ ſigū ē bonū: aliqñ ꝛo ſcm bonū ⁊ ſignum malū. Urias. n. fuit vir bonꝰ ⁊ iustꝰ: nec de aliq̄ i scriptura reꝓbēdit: ⁊ tñ ſigt diabolū. Bersabee aūt fuit peccatrix: ⁊ tñ rē bonam ſigt. ſ. ecclīaz: vt not. glo. z. Reg. 12. ⁊ etiā glo. q̄ dī exponere figurā ꝫ sensuz allegoricū. Urias eni itrp̄at lux mea deꝰ ⁊ ſigt diabolū q lucē diuinitatis appetunt. Esa. 14. Ero ſilis altissimo. Bersabee interp̄at puteꝰ ſcpte vel puteꝰ societatis: ⁊ ſigt ecclīam de gētibꝰ qꝫ ſeptiformē gr̄am baptismalē. hāc sibi despōsauerat ꝑ diabolus. ſꝫ David. i. Chr̄s abstulit eā ab eoꝝ copulauit sibi ⁊ ipm diabolū interfecit. Aliter Bersabee ſigt legē p cuius vias ꝓplꝰ iducꝰ q nō vult igredi i domū p ſpūalē itelligētiā: ⁊ ideo defert lras mortis sue: qa ifa occidit. z. Lozi. 4. Sꝫ David. i. Chr̄s abstulit a iudeis legē qñ docuit eā ſpūaliter itelligēdam. ¶ Salomon aūt genuit Roboā rē. ¶ Sic aūt David interp̄at manu fortis: vel aspectu ōsiderabilis: ita Salomon pacific⁹: ⁊ B est rectū: qa ex fortitudie opationis bone: pcedit pax ꝓscie. ps. 118. Pax multa diligētib⁹ legē tuā. Cōtigit aūt q ex pace ꝓscie hō velit alios ad bonum venire. Unde Salomon genuit Roboā: q interp̄at ipet⁹: qa ipetu pdicatiōis mouet: hīs pacē ꝓscie ad dilatādū nomen chr̄i: sic legit de Aplis. Esa. 27. Qui igrediunt ipetu a Jacob florebit ⁊ germinabit isrl: ⁊ iplebūt faciem orbis semine. Utrūq; aūt ſigt chr̄m: qa ipse est pax. Itē ipse Roboaz q pplm ipetu pdicatiōis puertit. ¶ Roboam aūt genuit Abiā jq interp̄at pr̄ deꝰ: qa ex B q hō studet ad pfectuz alioꝝ ſpūalē vel corporalē p opa mie efficit dignus paternitate dei: vt ifra. 5°. Bñfacite his q oderūt vos. vt sit filij pr̄is vestri q in celis est rē. Et Luc. 6. Estote misericordes. Hoc ēt cōpetit chr̄o eni dic̄. Ego ero illi in pr̄em ⁊ ipse erit mihi in filiū. Deb. j. Abias aūt genuit Asa. qui interp̄at attollēs: qa q̄q; hō ex B q̄ efficit pr̄ ⁊ supioz alioꝝ iacturā quādā negligentiā securitatis: ideo ¶ Abias genuit asa j vt. Chr̄o sit in ꝓtinuo pfectus ⁊ attollat se semp ad maiora. B ēt cōpetit chr̄o. qui dī attollens. i. crescens. Luc. z. Puer aūt crescebat: vel attollēs: qa abstulit peccata mūdi. ¶ Asa aūt genuit Josaphat jq interp̄at iudicās: quia ex B q semper crescit hō ſpūalis efficit iudicās. j. Lozi. z. Spūalis hō oia diudicat: ⁊ B chr̄o ꝓpert: qa pr̄ oē iudiciū dedit filio. ¶ Josaphat aūt genuit Jozam jq interp̄at habitās in excelsis: qa ille q uider ꝓstituit / debz in excelsis habitare. Esa. 33. Iste in excelsis habitabit. Quo aūt hoc fit dicit Aplꝰ. Nostra ꝯuersatio in celis ē. Et hoc cōpetit chr̄o. qa excelsus super oēs gētes dñs. ps. 112. ¶ Jozā aūt genuit ozią ¶ Dic est questio Ihralis. Nā. z. Paral. dī q̄ Jozā genuit ochoziā. Ochozias aūt genuit Joas. Joas aūt genuit amasiā: qui ⁊ azarias dī. Amasias aūt genuit Oziaz. In duob⁹ q̄ vī Euāgelista in genealogie serie defecisse. ꝓ. qa Jozam nō genuit Oziā: sed amasias. z°. qa omisit tres gñationes. Et dōm ad pmū q generare aliqué aliū pōt itelligi z°. Mediate vl̄ immediate. Immediate sic pr̄ carnalis immediate gñat filiū: ⁊ sic Joras nō genuit oziā. Alio mō mediate: sic nos dicim⁹ filij Adā: ⁊ sic filiꝰ pōt dici genit⁹ ab auo vl̄ pauo: qa ab ipso per gñationē mediatā ꝓcēdit. Quare aūt omisit tres reges: tripler rō assignat. ꝓ a Piero. q dicit sic scriptū est Exo. 20. Dñs visitat peccata patrū in 3ⁿᵉ ⁊ 4ᵃᵐ gnōnez: bis q patrū sceleris efficiunt imitatores. Jozā aūt duxit vxorē filiā Jezabel. ſ. Atalię: q̄ traxit eū ad idolatriam. Ochozias ēt magis q̄ pr̄ idolatrie dedit⁹ fuit. Et filij joas: q cū scelere idolatrie ēt Zacchariā filiū Joiade occidit: ⁊ iō isti tres q̄si idigni exclusunt a gñatione chr̄isti. Chrysostomus aliā assignat rōnez. Precepu. n. dñs. 4. Reg. 9. Dicu filio Nāsi: q ipse extirparet domū Achab: q diligēs fuit in executione p̄cpti. ⁊ nī a culmra deoꝝ non recessit. Adorauit. n. vitulos ꝓflatiles: ⁊ qa diligēter persecut dñi imperiū destruēdo domū Achab dictū est ad eū: q filij eius vsq; in 4ᵘᵐ gñationē sederent sup thronum domus Israel. Unde sicut Dicu meruit regnū Israel vsq; in tertiā vel quartā gñationē. ita p oppositū Jozam qui cōmiscuit se feminis gentilib⁹ ⁊ trāstulit imgtatē domꝰ Israel ad domuz Juda / debuit amittere nomē posteritatis in genealogia Chr̄i vsq; in quartā gñationē facta expiatione peccati. Aug⁹. in cōnibus nouī ⁊ veteris testamenti / aliā assignat rōnez. Dicit eni q̄ quidam fuerunt boni ⁊ bonos iuenerunt pies: sicut Jsaac ⁊ Jacob. Quidā mali ⁊ tamē bonos iuenerūt patres: sicut Salomon qui peccatoz fuit: ⁊ tñ David virū iustū ⁊ sanctū habuit patrez. Quidā nec boni fuerunt nec bonos pies habuerūt sicut fuerūt isti tres. vt pz per ꝓdicta. Jozā peccauit ⁊ peccatū eius ptinuauit fuit vsq; ad Oziā: qui pene nihil mali fecit nisi q̄ icēsum adolerit: ptinuatio autez peccati causa vel rō est destructionis: ⁊ ideo isti tres q̄ in pctō idolatrie pmanserūt excludunt a genealogia chr̄i. Rō autez mistice assignat ꝓpter tres q̄terdenarios: p quos Matheus genealogiā chr̄i describere intēdit. Ozias autē interp̄at robustus dñi: ⁊ ſigt chr̄m. de quo in ps. 117. Fortitudo mea ⁊ laus dñs factus est mihi in salutē rē. Misice aūt Jozā genuit Oziaz: qa q̄ in excelso habitāt / debent eē fortiter opantes. Nota q̄ sub hoc Ozia ꝓphetauit Esa. vt pz Esa. j. Propter eni peccatū ꝓncipū ⁊ reguz ⁊ ēt populi abstulit deꝰ ꝓphetiā ⁊ doctrinā: vñ sub rege bono cepit itez emanare ꝓphetie. ¶ Oziaz autez genuit Joatham jq interp̄at profectus. ⁊ significat Chr̄m p quez ecclīa proficit quotidie. Et sic bñ Oziaz genuit Joathā. qa qui fortiter opant̄ sunt in ꝓtinuo pfectu. ps. 85. Ibunt de virtute in virtutē. ¶ Joatham aūt genuit Achaz jq interp̄atur cōprehēdēs: qa p continuū pfectum virtutum venit hō ad cognitionē dei. ps. 118. A mādatis tuis intel. ꝓpterea odiui oēm viā iniqtatis. ps. 63. Annūciauerunt opa dei ostēdēdo in ope. et facta eius itellexerūt. ꝓpter qō Paulus ad Phil. 3. Sequor si quo cōprehendam in quo ⁊ cōprehēsus sū a chr̄o Jesu: ⁊ B cōpetit chr̄o q solus pfecte diuinitatē cōprehēdit. Luc. 10. Nemo nouit pies nisi filius rē. ¶ Achaz aūt genuit Ezechiam j. i. fortis dñs: qa talis bz fortitudinē a dño. z. Paral. z. Dñs fortitudo mea ⁊ robur meū: ⁊ B cōpetit chr̄o: q fortis est in pctō. ¶ Ezechias aūt genuit Manassen jq interp̄at oblitio: qa q tā pfecte deū cognoscit ut oꝝ tēporalū obliuiscit. ps. 44. Obliuiscere ppl̄m tuum ⁊ domū pr̄is tui. Reg. 4°. Obliuisci me fecit dñs deꝰ: ⁊ B chr̄o ꝓcurit. de quo dī Ezech. 3. Si ꝓcurſus fuerit pctōr oīus iniqtatū eiꝰ non recordabor. ¶ Manasse aūt genuit Amon j. a. fidelis ⁊ nutriens: qa vere est ille fidelis q ꝓtēnit tēporalia. sm eni Greg. Fraus est filia auaritie: ⁊ iō q tēporalia pfecte ꝓtēnit nō tā curat de infidelitate. vñ recte Manasses genuit Amon. B ēt interp̄at nutriens: qa q tēporalia ꝓtēnit dz ide nutrire paupes q̄ mīaz. ifra. 19. Si vis pfect⁹ esse vade ⁊ vēde oia q̄ habes ⁊ da paupib⁹. Ecce ꝓcēpt⁹ ⁊ da paupib⁹: ecce nutrimētū. B aūt chr̄o competit q vere fidelis ē. ps. 144. Fidelis dñs in oīb⁹ ꝟbis suis: ⁊ itez nutrit⁹. Osee. 11. Ego q nutriui⁹ effraim portabā eos i brachijs meis: ⁊ nescierūt q̄ curarē eos. ifra. 23. Quēadmodū galline ꝓgregāt pullos suos sb alas ⁊ noluisti. ¶ Amon aūt genuit Josiā jq interp̄at salus dñi: vl̄ icēsus: qa ex B plegit hō salutez: qō ēt tēporalia obliuiscit ⁊ largit / sue.

distribuit.

Eutropius.

Questio. I

Eusebius. Hieronym⁹.

Cyrillus.

Augustin⁹.

distribuit: vt ieiunij B eō petit chō. ps. 73. Qui operat⁹ est salutē in medio terre: z se obtulit sacrificiū deo in odorē suauitat. Eph. 5°. ¶ Josias aūt genuit Jeconiā z fres ei⁹. ¶ q interpetat̄ pparatio dñi vl resurrectio z sīgt chīm: q pparauit nobis locū. Jo. 14. z q dic̄ Jo. 11. Ego sum resurrectio z vita: z p hāc venim⁹ ad resurrectionē. Dic. n. triplex é qō fm ifraz p q̄nt̄ quō dicat̄ Josias genuisse Jeconiā: z nī nō ips ifraz p̄tez ei⁹ Joachiz genuit. Et ad B est z⁹ risio. fm. n. Chrysō. cui ꝓsentit Aug. nomen Joachim ꝓtermittit̄ olno: z B ga nō p diuinā ordinationē regnauit. sed p ꝓpharaonis po⁹⁴ q ipm in regno istituit incarcerato ꝓmogenito fratre ei⁹ Joathā: q regnauerat aū eū. Et ad B nota hīstoriam. 4°. Reg. 22. Et. 2. Paral. 36. Dabuit ēt Josias tres filios. Zacha. / Joachim qui z Eliachim z Sedechiā. Si ent vt dic̄ Augustinus tres reges remouent̄ de genealogia: ga p idolatriā ōprauati sūt. q̄to magis iste q nō p deū vel ꝓpheta ifz p gētilis hois positionē istitut⁹ est in regnō: ista est nō hēba. Diero. aut vult: z ci ꝓsentit Amb. q̄ vterq; dict⁹ est Joachim: z ille qui ponit̄ in fine q̄terdenarij: z q ponit̄ in p̄n⁹ terni: z vterq; Jeconias z Joachim idē. Uñ notādū q̄ Josias tres habuit filios. Joachiz q z Eliachim / Joathā / z Sedechiā. Mortuo aūt Josia regnauit p eo Joathas medius. (sī li⁹: quo capto a ꝓpharaone rege egypti z icarcerato ꝓstituit fratrē ei⁹ ꝓmogenitū Joachim regē / ꝓponēs ei tributū: postea Nabuchodonosor rex babylonis supato rege egypti obsedit hierlm: z cepit Joachim: qnē sub tributo remisit in hierlm. Posteaūt cū vellet Joachim rebellare ꝑ regē babylonis ꝓfitus ō auxilio regis egypti: ascēdit Nabuc. hierlm z cepit eū z occidit z cōstituit filium ei⁹ p eo Joachim: qnē z Jeconiā noluit nolē pīs: ā facto timēs Nabuc. ne iste memor mortis pīs ꝓfederaret̄ cū rege egypti. Reduit in hierlm z obsedit eā: z Jeconias vl Joachim iste: filī⁹. (alteri⁹ de ꝓfilio Hieremie tradidit se regi Nabuc. z vxorē z filios: z ifi ppe dicunt trāsmigrasse in transmigrationē. Nabuc. ꝰo ꝓstituit regē loco ei⁹ Sedechiā fratrē pīs ei⁹: z ipm Joachim duxit in babyl. z ille est de quo dī post. Et post trāsmigra. Sz q̄re noīat⁹ est Jeconias cū nomē ei⁹ fuerit Joachiz. Et dōm q̄ istō nomē ipositū fuit a ppha. (. Dicē. Dier. 22. Dec dic̄ dns. si fuerit Jeconias filī⁹ Joachim rē. z i fra. Nūqd vas fictile atq; contriz vir iste Jeconias. z iō potī⁹ noīat̄ ab Euāgelista tali noīe vt ostendat̄ euāgelistā ꝯcordare cū ꝓpheta. Nota ēt q̄ q̄ntus idez sit nomē: diuersimode nī scribit̄. ꝓma. n. Joachim nomen scribit̄ p k / z vī dici Joakim. sz secūdī scribit̄ p ginicl. vñ dicit̄ Joachim. z ideo diuersas hūt interptatiōes. p⁹⁰ enī interpretat̄ resurrectio. 2⁹⁰ ꝰo ꝓpatio dñi. Scdo q̄rit̄ q̄re dī. Jeconiā z fratres ei⁹. Multi enī fuerūt de regib⁹ q fratres habuerūt: sz nūq̄ dī vel fit mētio de fratrib⁹. Et dī cēdū fm Amb. q̄ vbicūq; fit mētio de fratrib⁹: ibi cum dī Judā z fratres ei⁹: z ꝓhares z Zarā de Thamar. B significat q̄ equales fuerūt in sanctitate vl malitia. Isti aūt tres oēs sūt mali. Aliter pōt dici q̄ ideo ga istorum fratrū quilibet regnauit: sicut ps per ea que dicta sūt: sic autē nō fuit de fratribus alios regum. Tertio queritur de hoc qō dicit̄ in trāsmigrat. videt̄ falsum: ga Josias nūq̄ transmigrauit. Et dicēdū hoc accipiēdū esse fm p̄scientiā diuinā: fm quā ordinatī erat eos quos tunc generabat transmigrandos esse. vel dicendū q̄ in trāsmigrationē. i. ꝓpe trāsmigrationē: sine iam imminente.

¶ Et post trāsmigrationem babylonis. Jechonias genuit salathiel. Salathiel autē genuit zorobabel. Zorobabel autē genuit abiud. Abiud autē genuit eliachim. Eliachim aūt genuit azor. Azor aūt genuit sadoch. Sadoch aūt genuit achim. Achim autē genuit eliud. Eliud aūt genuit eleazar. Eleazar autez genuit mathan. Mathan autē genuit iacob. Jacob aūt genuit ioseph virū Marie: de qua natus est Jesus q vocat̄ chīs. Oēs ītaq; gnationes ab Abraā vsq; ad Dauid: gnationes quatuordecim: z a Dauid vsq; ad trāsmigrationē babylonis: generationes quatuordecim: z a trāsmigratione babylonis vsq; ad Chīm: gnatiōes quatuordeciz. Chī aūt gnatio sic erat. Cū esset desponsata mater Jesu Maria Joseph: antequ conuenirent: inuēta est in vtero habens de spiritu sancto. Joseph autē vir eius cū cēt iustus: z nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eā. Hec autē eo cogitante: ecce angelus dñi apparuit in somnis Joseph dicēs. Joseph fili Dauid: noli timere accipere Mariā ꝓnugē tuaz. Quod enī in ea natuz est de spiritu sancto est. Pariet aūt filiuz z vocabis nomē eius Jesuz. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.

¶ Dic ponitur tertius quaterdenarius gnationis Chī: qui procedit per ꝓsonas priuatas. De isto Jeconia sicut dictum est supra fuit duplex opinio. Hieronym⁹ enim z Ambro. volunt q̄ alter fuerit ille qui ponitur in fine primi quaterdenarij: z vocatus est Joakim. Alter ꝰo q̄ dictus est Joachim: fm ꝰo Aug. vt supra. Ista enīz transmigratio filioz israel significat trāslationē fidei ad gentes. Act. 13. Vobis oportebat primū loqui ꝰbuz dei. In illa trāsmigratiōe facta est quasi q̄dam reflexio iudeorum ad gentes. Unde quasi quidaz cōstituunt angulus: z ideo Jeconias iste significat Chīstū: qui factus est lapis angularis in seipso virūq; copulās populū iudeorū: sez z gentiuz. ps. 117. Lapidez quē reprō. Sed hic queritur. Hiere. 22. dicit̄ Scribe viruz istū Sedechiaz virum sterilem rē. Nec erit qui sedeat de semine eius sup soliū Dauid. Quo mō ergo dicit̄ Christus descendisse a Dauid per Sedechiam: cuz de Chīo scripserit sic. Esa. 9. Sup soliuz Dauid z sup regnuz eius sedebit. Et dōm fm Ambro. q̄ Chīs dī sedere sup soliuz intelligit de regno spūali mō corporali nisi quātuz per regnum Dauid corporale significat̄ spirituale. ¶ Salatiel aūt genuit rē. ¶ Lōtra. j. Paral. 3°. dicit̄ q̄ filie Jeconie fuerūt. Assir / Salatiel / z Melchitan / z Phadeia. Phadeia autē filios habuit Zorobabel z Semei: de Abiud autē nulla prozlis fit ibi mētio. q̄ videt̄ q̄ male dicit Euāgelista q̄ Salatiel genuit Zorobabel: z q̄ Zorobabel genuit Abiud. ¶ Ad B tripl̄r respondet̄ in glo. Una respōsio q̄ in li. Paral. multa depranata sunt vitio scriptoz. ꝑcipue de his que ptinēt ad numerū z ad noia. Uñ istis generationibus viriatis phibet Apost. intēdere que magis gōnez q̄ vtilitatē inducūt. j. Thim. j. Alia est risio q̄ Salatiel binomius fuit. vocatus est enī Salatiel z Lapbadara: z ideo liber Paral. dicit Zorobabel filiū Lapba. Euāgelista ꝰo filium Salatiel. Nulla est ītrietas. q̄. Tertia est risio z verior: q̄ Salatiel z Lapbadara fuerūt fratres

K

Augustinus.

Nicetio.

Hieronym⁹.

Ambrosius

Nicetio.

Nicetio.

Ambrosius

Nicetio.

Solutio.

sent dicit liber Paral. Laphadara aũt genuit filiũ q̃ vo
cauit eodem noie. s. Zorobabel: z iste genuit Abiud. dõz
etiã q̃ liber Paral. narrat genealogiã ipsi⁹ Lapha. euã
gelista gñationem Salatiel: ga de eo erat Chis nascitu
rus. ¶ Notãdũ aũt q̃ de illis qui fuerũt ab Abiud vsq̃
ad Joseph nulla sit mentio in libris sacre scripture: sz ex
annalib⁹ hebreoz: quos Herodes p magna pte cõburi
fecit vt occultaret ignobilitas sui generis/accepta sũt: ps
Ix. sensum misticũ psequamur. Nota g̃ q̃ in hac pte ge
nealogie ponũt tres ordines. Primus est ordo doctoz
z otinet quatuor gñationes. añ oionẽ cuiz regnũ prepa
ratio fm illud Eccl. 18. Ante oionẽ ppara animam tuam: z
ideo de Jechonia q̃ interpretat̃ pparatio dñi. segtur Sa
latiel q̃ interpretat̃ petitio mea z signat Chm: qui in oibus
exaudit⁹ est p sua reuerẽtia. Deb 5. Diu aũt dz pcedere
doctrinã fm illud ad Eph. 6. cap. Orate vt det fmo in
aptione oris mei: z ideo Salatiel segtur Zorobabel: q̃ in
terpretat̃ magr babel. i. confusiõis: q̃ p doctrinã z pdica
tionẽ Apli oz reuocate sũt gẽtes ad deũ vez: z B fuit ad
confusionẽ idolatrie: z B cõpetit pncipalr Chio q̃ dic. Vo
catis me magr z dis z bñ dicitis. Jo. 13. Per doctrinam
aũt z pdicationẽ regnit bõ pris dignitatem. Uñ pies di
cunt̃ coz q̃ instruunt̃ spualr. j. Lozl. 4. Nã z si decẽ mi
lia pedagogoz habeatis in Chio/sz nõ multos pres. In
Chio enim Jesu p euãgelii filij sum⁹: z ideo segt̃ ¶ Zoro
babel aũt genuit Abiud qui interpretat̃ pi me⁹ iste. Et hoc
cõpetit Christo. in ps. 88. Ipse inuocauit me pi me⁹ es tu.
¶ Abiud aũt genuit Eliachim ¶ Dic designat̃ ordo sapi
entiũ. s. audituoz. Primũ aũt qõ fit p pdicationẽ in audi
toze: z qõ dz pdicator itẽdere est q̃ resurgant a vitijs ad
virtutes. fm illũ. Eph. 5. Surge q̃ dormis. Et iõ ¶ Abiud
genuit Eliachim: q̃ interpretat̃ resurrectio: z cõpetit Chio
q̃ dicit. Jo. 11. Dis q̃ credit in me bz vitã eternã. Nõ aũt
resurgẽs põt peruenire ad statũ iustitie nisi p auxiliũ dei.
z ideo postq̃ resurrexit idiget bõ auxilio dei fm illud.
ps. 120. Auxiliũ meũ a dño. z iõ segt̃. ¶ Eliachim aũt ge
nuit Azor q̃ interpretat̃ adiuuans. Et B ẽt cõpetit chio. De
quo in ps. 26. Adiutor me⁹ esto dñe. z p B auxilius deue
nit̃ ad iustitiã. vñ ¶ Azor genuit Sadoch q̃ interpretat̃ iu
stus. Ro. Justitia dei per fidẽ Jesu chi in oẽs z sup oẽs
qui credũt in eũ. Cõsumatio aũt iustitie siue finis ẽ cha
ritas finis/iustitie chis. finis pcepti est charitas. j. Thi. j.
Trĩ sunt duo pcepta. s. dilectio dei z proximi. j. Jo. Et B
mãdatũ habem⁹ a deo vt q̃ diligit z. Et iõ ¶ Sadoch se
quit̃ Achim ¶ Et ¶ Achim Eliud ¶ Achim interpretat̃ frater
me⁹. vñ figt dilectionẽ primi. ps. 133. Ecce quã bonuz. B
cõpetit chio. q̃ caro z frater nr est. Et ga dilectio primi
nõ põt sine dilectiõe deiiõ segtur ¶ Eliud autem genuit
Achim ¶ Eliud interpretat̃ de⁹ me⁹. ps. 17. Diligã te dñe. z B
ppetit chio ps. 117. De⁹ me⁹ es tu ¶ Achiz aũt genuit Elea
zar ¶ Dic õsignat̃ ordo pficiẽtiũ. Nõ pt aũt pficere sine
auxilio diuino. vñ primũ qõ regnit̃ ad pficiẽdũ est auxiliũ
diuinũ. z ideo Eliud recte segt̃ ¶ Eleazar q̃ interpretat̃ de⁹
me⁹ adiutor. ps. 85. Btus vir cui⁹ est auxiliũ tũ. Sz ga de⁹
multis modis põt iuuare ad salutẽ vt remouẽdo pbẽtia z
dãdo occasiões. potissimũ adiutoriũ ẽ p donũ gñe suc. j.
Cor. 15. Bña dei sum id qõ sum. Et iõ ¶ Eleazar ¶ adiuto
riũ dei segt̃ ¶ Mathã q̃ interpretat̃ donuz. s. gñe dine. Et B
ppetit chio: q̃ ẽ ẽt donãs. Jo. 3. Sic de⁹ dilexit mũdũ vt
filiũ suũ vnigenitũ daret. Eph. 4. Dedit dona hoib⁹. Sz
ga hõ possz trãsfidẽ õ dono gñe qõ ipe icideret i negli
gẽtiã nõ coopãdo p libez arbitriũ gñeiõ segt̃ ¶ Jacob ¶
q̃ interpretat̃ luctator. pp B. j. Loz. 15. Bña dei sum id qõ sum.
z segt̃. z gña ei⁹ in me vacua nõ fuit. z Loz. 6. Dortamur
vos ne i vacuũ gñaz dei recipiat. Nunc aũt segt̃ ¶ Ioseph ¶ i.

augumitũ. ga p gñaz z liberi arbi. conatũ: venit hõ ad ma
gu⁹. pri. 4. Justoz semita q̃si lux splẽdes ,procedit z cre
scit vsq̃ ad pfectã diẽ. vñ ¶ Jacob genuit Ioseph vir ma
rie. ¶ Sz hoc aũt z qõ. p. n. q̃rit̃ de ductaz q̃ vi cẽ iter Lucã
Lucã z Matthẽũ. Lucas. n. dic̃ q̃ Ioseph fuit Heli q̃ fu
it Mathat. Matthe⁹ aũt dic̃ q̃ fuit Jacob. q̃ vi cẽ ꝺuc
tas iter eos. Sz dõz ẽ ad B q̃ duo fuerũt de eadẽ stirpe
sz nõ de eadẽ familia. s. Mathan z Mathat. fuerũt eni
de stirpe Dauid: sz vn⁹ õscẽdit de stirpe Dauid p Salo
monẽ. s. Mathan. Alⁱ⁹ p Nathan a Mathat. Accepit q̃
Mathan vxorẽ Hesta noie ex q̃ genuit Jacob, mortuo
aũt Mathan ga lex nõ phibebat viduaz nubere/nupsit
fratri ei⁹ Mathat q̃ genuit õ ea Heli. vñ Jacob z Heli
fuerũt fratres de eadẽ mre. sz nõ de eodẽ pre. Accepit aũt
Heli vxorẽ z mortuus ẽ sine liberis. vñ Jacob vt suscita
ret semẽ fratri suo accepit eãdẽ vxorẽ. z genuit Joseph.
vñ Joseph fuit filius Jacob fm carnẽ: sz filius Heli fz ado
ptionẽ. Et iõ Matthe⁹ q̃ ponit in genealogia Chi⁹ lotus
pies carnales dic̃ Joseph filiũ Jacob. Lucas aũt q̃ ponit
multos q̃ nõ fuerũt pies carnales dic̃ eũ filiũ Heli. Nõ
aũt hui⁹ diuersitat̃ dicta ẽ supra⁹. ¶ Notãdũ aũt q̃ qñ frat
ter accipiebat vxorẽ fratris vt suscitaret nomẽ ei⁹ nõ esset
ita intelligẽdũ q̃ filius ille q̃ gñabat vocaret̃ noie frris de
functi. Booz. n. q̃ accepit Ruth vt suscitaret semẽ Elime
lech: genuit filiũ qui nõ vocauit Elimelech. sz Obeth. sz
p tãto dr suscitare nomẽ ei⁹ q̃ filius ille ei ascribebat̃ sz
legẽ: nec ẽ B icõueniẽs: q̃ sic dr i ecclia stica historia ipsi.
Apli z Euãgeliste fuerũt istructi a ,primis parentib⁹ chi⁹
de genealogia chi⁹ q̃ eã prius memorie: prim ex dictis li
bris. j. Paral. corde tenebãt. Scda qõ ẽ. Matthe⁹ intẽdit
scribẽ gnõnẽ chi. cũ q̃ chis nõ fuerit filius Joseph sz solũ
Marie: ad qd necesse fuit ,prẽdẽ gnõnẽ Chi⁹ ad Abraaz
vsq̃ ad Joseph. Ad qõ dõm qõ ,pluraz fuit apud iudeos
z est vsq̃ hodie accipe vxorẽ de tribu sua. vñ Nũi. 36. dã
q̃ accipiat vxorẽ tẽ. Et q̃uis B nõ nẽcio obseruaret: nõ
ex ,fluendie obseruabat̃. vñ Joseph Mariã tãq̃ sibi p
pinquissimã duxit vxorẽ. Et iõ ga crãt de eodẽ gñe p hoc
qõ oñdit Joseph a Dauid õscẽdisse. oñdit ẽt Mariã z
Chim de semie Dauid fuisse. Sz vñ pt hui⁹ B q̃ Joseph
z Maria fuerint de eadẽ tribu: pz ex B qõ bi. Luc. 2. qz
cũ debuissz fieri õscriptio a scẽdit ipe Joseph z Maria
in ciuitatez Dauid: q̃ ẽ Bethlee. vñ p B q̃ eã duxit z re
duxit secũ: pz q̃ de eadẽ erãt familia. ¶ Sz q̃rit̃ q̃re p
Mariã nõ oñdit Chii gnõnẽ ex Dauid. Dõm q̃ nõ ẽ cõ
suetũ apud hebreos/nec ẽt gẽtiles genealogiã texere per
mulieres. vñ Chis q̃ venerat ,p salute hoiuz voluit in B
imitari vl observare mores hoium. z sic nõ p femias ei⁹
genealogia õscribit̃ ,pcipue cũ sine ,piculo veritat̃ posset
p viros ei⁹ genealogia cognosci virũ Marie. Hiero. Lum
audieris virũ: suspitio nõ oriat̃ nuptaz. Cõtra. Nonne
fuit vez mrimoniũ: Dõm q̃ sic. ga ibi fuerũt tria bona
mrimonij. Proles ipse de⁹/z fides ga nullũ adulterium/
fm ga idiuisibile ,iunctio aiaz. Quid g̃ dõz: B intelligit
q̃tũ ad nuptnaz ,plemẽtũ qõ ẽ p carnalẽ copulã. Jõ aũt
dic̃ Aug. noiat̃ vir Marie vt oñdat̃ mrimoniuz cẽ iter
pari voto ,trahẽtes. Sz quo fuit mrimoniũ. votũ eni ipe
dit mrimoniũ ,obẽdũ: z dirimit ,octũ. Cui g̃ beata ẽgo vo
uerit virginitatẽ nullũ vi fuisse mrimoniũ. ¶ P. Cõsen
sit i carnalẽ copulã si fuit mrimoniũ. Sz dõm q̃ btã ẽgo
angebat̃ iter duo. Ex vna. n. pte angebat̃ pp maledictuz
legis cui sibiacebat sterilẽ. Ex alia pte angebat̃ pp ,propo
situ seruãde castitatẽ: z iõ ẽginitatẽ ,proponit nisi dis aliter or
dinaret. vñ diuine dispõm se cõmisit qõ dr: qõ cõsensit in
carnalẽ. Dõz q̃ nõ: sz i mrimoniũ directe. In carnalẽ aũt
copulã q̃si iplicite si de⁹ voluisz ¶ Dic q̃ nat⁹ ẽ Jesus tẽ. ¶

Dic z⁹

Ludolfus. L

Ludolfus.

Ludolfus.

Ludolfus.

Hieronym⁹. Solutio.

Augustin⁹. Ludolfus.

Duplex error

Dic 2us error excludit. vñs q dic chm fuisse filiu ioseph. Et ꝺ excludit p ꝺ qꝺ dr de q̄. Sic n. smiliꝫ filiꝰ ioseph dr fuisset de ꝺ: vl saltē de gbꝰ. Aliꝰ excludit error. ſ. Ualētiani q dic chm nō assumpsisse corpꝰ de btā vgine: ſꝫ ō celo apportasse ⁊ p btām vginē fiē p canale trāsiisse. Cōtra ē qꝺ dr de q̄. Sic n. ita cēt sic dic: drilꝫ euāgelista nō ꝺ q̄ ſꝫ p quā vl a q̄/vl ex q̄, vl aliqd tale. Dec n. ppō de/sp notat ꝓsubalternatē: nō aūt ꝺ ꝓpositio ex/vri pt dici ex ma ne fit dies: ⁊ q̄ arcba ꝓcedit ex artifice. Nūq̄ dr de artifice. Uñ p hoc qꝺ dicit denotat q̄ de corpe beate vginis formati est corpus chīi. Hall. 4. Misit dē filiū suū factū ex muliere ⁊c. Dic cauēdus ē error Nestorij q duas in chīo psonas posuit: ⁊ ō nō ꝓcedit deū natū vel passū: nec alia q̄ sūt dei vt esse ab eterno vl creasse stellas attribuit boi. Uñ in q̄dā sua epistola accipit istā auctoritatē ad ꝓfirmationē sui erroris: de q̄ nat⁹ ē Jesus: nō dic deꝰ ſꝫ Jesus: qꝺ est nomen hois: ⁊ chīs: sed fm hoc nulla cēt vnio in chīo. Nec chīs diceret vnꝰ. Uñ nota q̄ in chīo: q̄ sit vnio duaꝝ nāꝝ in vna psona fit cōicatio Jdiomatū vt illa q̄ sūt dei attribuant hoi ⁊ econuerso: ⁊ pōt poni exēplū q̄ de trib⁹ accīnb⁹ in subiecto: sicut pomū dr albū ⁊ sapoꝛosuꝫ. Et q̄tū ad sapoꝛosuꝫ dr albuꝫ rone q̄ pomū est albū ⁊ econuerso. Qui vocat chīs. Nota simpliciter dr chīs sine additione: ad denotādū q̄ oleo iuisibili vncaus est non mali sicut reges vel ꝓphete in lege. ps. 44. Unxit te deus deus tuꝰ oleo letīe p ꝺoꝛibus tuis. ¶ Oēs g̃ gnōes posita gnōe chīi. Dic ꝓcludit numeꝝ assignatōnū. Et diuidit eas p tres q̄terdenarios. Primus q̄terdenarⁱ⁹ est ab Abraaꝫ vsq̄ ad Dauid iclusiue vt. ſ. Dauid nūeret in illo ꝑ q̄terdenario: ⁊ hoc est. ¶ Oēs g̃ gnōes ¶ Scōs q̄terdenariⁱ⁹ ꝓtēdit a Dauid exclusiue. Jta. ſ. q̄ ipse Dauid nō numeret: ſꝫ incipiat a Salomone ⁊ terminat ad trāsmigrationem Babylonis. Et hoc est ¶ a Dauid ⁊c. ¶ Tertiꝰ incipit a trāsmigratōe Babylonis ⁊ terminat in chīm. Jta q̄ Chīs sit q̄terdenarius. Sz q̄rit⁹ q̄re euāgelista ita diligēter ⁊ attēte distinxit gnōnē chīi p tres q̄terdenarios: Chrysosto. assignat rōnē: q̄ in isthis trib⁹ q̄terdenarijs semp fcā est alia mutatio i popūlo israel. Jn p̄ⁿ q̄terdenario: fuerunt sub iudicib⁹. Jn 2ⁿ sub regib⁹. Jn 3ⁿ sub pontificib⁹. Et ipse chīs est dux: est rex ⁊ pontifex. Esa. 33. Dñs iudex noster: dñs legifer nr: dñs rex nr ⁊c. Et de eⁱ⁹ sacerdotio dr in. ps. 109. Tu es sacerdos i eternū fm ordinē melchisedech. Aliā rōnē assignat ipse vt. ſ. consideret nēcitas aduēt⁹ chīi. Jn p̄ⁿ q̄terdenario petierūt regē ꝺ volūtatē dei ⁊ legē trāsgressi sūt. Jn 2ⁿ aūt pp petā sua ducti sūt in captiuitatē. Sed in 3ⁿ p chīm ab omni culpa ⁊ miseria ⁊ a seruitute pcti spūali liberamur. Hieronymus. Dicrony. tertiā assignat rōnē: q̄ p istos signātur tria tpa qbꝰ oium bonoꝝ vita ducit. Per p̄muꝫ eni q̄terdenariū sigt tps ante legē: q̄ in illo ponunt aliq pcēs q̄ fuerūt ante legē: ⁊ 2ⁿ tēpus sub lege: q̄ oēs illi q ponūt sūt sub lege. Per 3ⁿ aūt tēpus gratie: q̄ terminat ad chīm. Per quē. ſ. gra ⁊ veritas facta est. Jo. 1. Egruit et ista distinctio mysterio: q̄ q̄terdenarius est nūerus cōpositus ex q̄tuor ⁊ decē. Per decē q̄ venus intelligit testim: qꝺ datū est in decē mādatis. Per q̄tuor aūt euāgeliuꝫ qꝺ in q̄tuor libris distinguit. Tres aūt q̄terdenarij designāt fidē trinitatis. Uñ p hoc qꝺ Matthe⁹ genealogiā i tres q̄terdenarios diuidit designat q̄ p nouuꝫ ⁊ venus testim in fide trinitatis pueniē ad chīm. De nūero aūt gnōnuꝫ Hieronym⁹. est duplex opinio: fm n. Dicrony. q̄ dicit q̄ alius est Jeconias i fine p̄mi q̄terdenarij ⁊ in p̄ⁿ ſcūdi: sunt. 42. ge Augustinus. nerationes: tot n. faciūt q̄terdenarij tres: sed fm Augustinū nō sūt nisi. 41. ⁊ q̄ chīs sit ille vnꝰ: ⁊ hoc cōpetit mysterio. Quadragenarius n. nūer⁹ ꝓsurgit ex ductu q̄tuor in decē ⁊ econuerso: ſꝫ aūt Platonicos ēt q̄tuor est nūer⁹ corpoꝝ. Corpⁿ eni cōponūt ex q̄tuor elementis. Decem aūt est numerus q̄ surgit ex aggregatiōe nūeroꝝ linealiuꝫ. Unus n. duo tres ⁊ q̄tuor faciūt decē: ⁊ q̄ Matthē. itēdit declarare quo chīs linealiter descēdit ad nos. ideo p. 40. gnōnes venit ad nos chīs. Lucas aūt q̄ intendit in chīo cōmendare sacerdotalē dignitatē cui cōpetit expiatio peccatoꝝ. ſra. 18. Non dico tibi vsq̄ septies ſꝫ vsq̄ septuagies septies ⁊c. Ponit gnōnes. 77. Cōsurgit. n. iste nūerus ex ductu septies in. xj. septies. n. xj. sūt. 77. Per. xj. q̄ intelligit trāsgressio decalogi. ſ. p septē: septiformis gra: p quā fit remissio peccatoꝝ. Qꝺ aūt fm Dieron. ſunt. 42. gnōnes ēt nō vacat a mysterio: q̄ p illas duas intelligūt duo ꝑcepta charitatis: vel duo testamēta nouū ⁊ vetus. Hieronym⁹

¶ Chaisti aūt gñatio sic erat. Posita genealogia chīi in gñali. Dic describit gnō eⁱ⁹ in speciali. Et diuidit in tres ptes. Prio ponit quēdā titulū. 2º euāgelista describit generationis modum ibi. ¶ Cum esset desponsata. Jȝº pbat generationis modus ibi. ¶ Joseph autem vir eius. ¶ Dicit ergo ¶ chaisti autem jboc dupliciter legit: fm Chrisosto. enim est q̄st quidam prologus dicendoꝝ: sed fm Remigium est gdam epilogus dicendoꝝ. Primo modo legit sic. Jta dictū est de genealogia chīi. Quomodo Abraam genuit Jsaac ⁊c p carnalez admistionē. Sz ¶ chīi gnō sic erat ¶ supple sicut dicet in sequentib⁹. 2º mō legit sic: vt sit epilogus ꝑcedentiū: ita Abraā ⁊c. Usq̄ ad chīm ¶ chīi aūt gnō sic erat ¶ sup. vt ab Abraā p Dauid: ⁊ alios ꝓcederet ad chīm. ¶ Cōsequēter describit gnōnis modū: ⁊ p describit psonā generātē: cū dicit ¶ Cū eē desponsata ¶. 2º ip saꝫ chīi gnōnē: cū dicit. Anteqū conuenirēt ⁊c. 3º gnōnis auctorē: de spū scō: psonā generātē describit a trib⁹. Prio a cōditione: cū dicit. Despon. ¶ Joseph. ¶ 2º a dignitate ¶ mater eⁱ⁹. ¶ 3º a ꝓpio noie. ¶ Maria. ¶ Dicit g̃ cū cēt desponsata ⁊c. Sz hic statim oritꝰ qō. Cū chīs voluerit nasci de vgine: q̄re voluit mr̄ suā desponsari: Rō est ꝰ Hiero. triplex assignat. Prīa est vt credibilⁱ⁹ cēt testimoniū vginitatis eⁱ⁹. Si n. nō fuisset desponsata ⁊ diceret se eē vgiMacrio. Hieronym⁹. né cū esset ipregnata: nō videret ob aliud dicere: nisi vt celaret crimen adulterij. Sed cū desponsata erat nō debebat nēc mētiri. Et ō magis cēt credēdū ei. ps. 92. Testimonia tua credibilia scā sūt nimis. Alia rō est vt biet ꝓsidium viri: sine cū fugeret in egyptū: sine cū inde rediret. 3º fuit vt partus eius dyabolo celaretur: ne scitꝫ si ipse sciret impediret passionē eius: ⁊ fructum nostre redēptionis. 1. Corin. 2. Si enim cognouissent nunq̄ dominū glorie crucifixissent. exponit de demone. i. non crucifigi permisissēt. Sed contra dyabolus nunqd non cognoscit an ista est virgo: Uirginitas enim eius erat in carne non corrupta/ergo dyabolus potuit scire eam esse virginem. Sed dicendum fm Ambro. Qui etiam istam rōnē assignat q̄ dyaboli possunt aliqua subtilitate nature: que tñ non ꝓsit nisi diuina permissiōe. Unde dyabolus eius virginitatem cognoscere nisi a diligente consideratione diuinitus fuisset prohibitus: fm Ambrosi. assignatur triplex ratio. Prima est ꝓpter honorem matris dominⁱ: cō seruandū. Maluit dominus de bona fa bonum hominem dubitare q̄ de pudicitia matris. Et ideo voluit eam desponsari vt tolleretur suspitio adulterij. Ambrosius. Ipse enim venerat legem adimplere non soluere. Matthei. 5. Non veni soluere sed adimplere. Exo. 20. Dicitur honora patrem tuum ⁊ matrem tuam. Alia ratio est vt virginibus notatis de adulterio auferetur excusatio. Si enim mater domini non fuisset desponsata: ⁊ tamen grauida: possent similiter se p eam excusare. ps. cix. Non declines cor meū in verba malitie ad excusandas excusatiōes in peccat ⁊c.

M

N

Christo.

Philonius Ignat' mart.

Eluidius bo reuat.

Hieronym⁹.

Remigius

Hieronym⁹. O

Augustinus. Chri conceptio nem spūi scō appropriat.

ꝯ rō:qz Chīs ecclīaz sibi desponsauit q̄ ygo est.z.Loꝛi. Despondi.n.vos:z iō de ygine desponsata nasci voluit i signū q⁹ ecclīaz sibi despōsauit.Lū ġ cēt ōponsata Sz cū:Joseph ſm Chꝛysost. Joseph fuit faber lignaꝛius:z z figit chīz g p lignū cꝛucis oia restauꝛauit celo rē.| Mater eius j.i.dei. Dic oñdit ei⁹ dignitas. Nulli.n.creature hoc ꝯcessim est:nec hoīnec angelo vt esset p̄ aut mater dei:sz hoc fuit ꝓuilegiū gratie singulaꝛie:vt nō solū hois sz dei mater fieret:z iō in Apo.12.dr. Mulier amicta sole:q̄si tota repleta diuinitate:qđ negauit Nestoꝛius.Et B qz diuinitas nō fuit accepta a ygine.Cōtra quē Ignatius martyr pulchꝛo exēplo vsꝰ ad oñdēdū q⁹ fuit mr̄ dei. Cōstat ingt q⁹ in gnōne hoīum cōium mulier dr̄ mater. Et nī mulier nō dat aiaz rōnalē q̄ a deo est sz ministrat subam ad corpis formationē. Sic igit mulier dr̄ mater totius hois:qz id qđ sumpt̄m est de ea vnit aie rōnali. Sīr cum humanitas chr̄i sumpta sit de beata ygine:pp vnionē ad diuinitatē diceꝛ beata ygo nō solū mater hominis sed ēt dei.Quis ab ipsa nō sumaꝛ diuinitas:sicut nec in aliys aia rōnalis sumit a matre.| Maria ꝓpꝛiuz nomē interpꝛetat maris stella:vel illuminatrix:z tuo sermone dr̄:vñ in Apoc.12.descꝛibit luna sub pedib⁹ ei⁹. | Antēq̄ ꝓuenirēt rē.| Dic obycit Eluidius:si antēq̄ cōuenirēt:q̄ aliq̄n ꝓuenerūt.vñ iste negauit ygīnitatē mr̄is chr̄i. Non ante ptū:nec in ptū:sz post partū dicit q⁹ fuit cognita a viro.Et rīdet Dieron⁹.q⁹ sine dubio. Doc qđ dr̄ antēq̄ semp ipoꝛtat ordinē ad futuꝛū. Sz hoc pōt cē dupl:vel ſm rōnez:vel ſm intellect⁹ acceptionē.Si.n. dicat antēq̄ comederē i poꝛtu Rome:nauigaui ad Africā.nō est itelligēdū q⁹ postq̄ nauigauerim ad Africaz comederim:sz qz ꝓpositā comedere z ꝓuent⁹ nauigatione nō comedi.Ita est hic:nō est ita itelligendū q⁹ postea realiter ꝓuenirēt:sicut dicit ipius illa:sz qz ex B ipso qđ sibi despōsata erat ſm cōm opinionē licebat eis alīq̄ ꝓuenire.Quis nūq̄ ꝓuenerint.' Remig⁹ aīr exponit vt itelligat de solēni celebratiōe nuptiaꝝ. Ante.n.erat z fiebat p aliquos dies despōsatio.Et iterim spōsa nō erat sub custodia viri.Postea át fiebat solēnis celebratio nuptiaꝝ.Et tunc traducebaꝫ ad domū viri.De his nuptys legtur euāgelista hic.Et ſm B nō hz locū obiectio Eluidy. Nota ꝓpꝛietatē ẋbi.Propꝛie.n.illud iuentū dr̄:de quo nō spabaꝫ nec putabaꝫ.Et Joseph tantā bēbat opinionē de pudicitia Marie q⁹ ꝓter estimationē ei⁹ fuit q⁹ iuenit eā gꝛauidā.| In vtero bīs | supple ab ipso Joseph g sicut dicit Dieron⁹.Maritalꝫ licētia pene oia secꝛeta ei⁹ rimabaꝫ. ¶ De spū scō.| Dic tangit actoꝝ ꝯceptiōis: B aūt legēdū est diuisim ab illo ꝓcedēti. Non.n.legendū est aut itelligēdū q⁹ Joseph iuenerit eā bītez in vtero ō spū sancto:sz solū q⁹ iuenit eam gꝛauidā.Et ne oꝛiret auditoꝛib⁹ iterim suspitio adultery addidit:de spū scō.i.de ygīte spūs scīnō ō suba.Ne fili⁹ spūs sci credaꝫ.Luc.p. Spūs scūs supueniet i te:z virt⁹ altissimi obūbꝛabit tibi. Quātus aūt ſm Aug.idumsibilia sint opa trinitatis:z iō ipsaz ꝯceptionē nō solū spūs scūe:sz et pater z fili⁹ opati sūt:nī p quādā appꝛopꝛiationē spūi scō attribuīt : z hoc trib⁹ rōnib⁹.Pria rō est:qz spūs scūs amoꝛ est.Doc aūt fuit signū maximi amoꝛis:q⁹ de⁹ filiū suum icarnari voluerit.Jo.3.Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret.2ª qz spūi scō attribuīt gꝛa.i.Loꝛi.12. Diuisiones gꝛaꝝ sūt idem aūt spūs:z hoc fuit maxia gꝛa. 3ª rō assignaꝫ in gestis niceni ꝯcilij:z est qđ in nobis ē: duplex ẋbus.Uerbū cordis z ẋbū vocis.Uerbū cordis est ipsa ꝯceptio itellect⁹ q̄ occulta est hoīb⁹ nisi q̄tenꝰ p vocē exprimit̄ siue p verbuz vocis.Uerbo aūt cordis cōpatur verbū eternū:ante icarnationē qñ erat apud patrē:z nobis abscondit̄:sz ẋbo vocis cōparat verbū icarnatum qđ iā nobis apparuit:z manifestū est.Uerbuz ät cordis nō ꝓungaꝫ voci nisi mediāte spū:z ideo recte icarnatio ẋbi p quā nobis visibilis appꝛuit mediāte spū scō facta ē.Nota hic q̄uoꝛ rōnes q̄re chīs de ygine nasci voluit. Quaꝝ pꝛ⁹ fuit qz peccm̄ oꝛiginale ꝑdit̄ in ꝓle ex cōmistione viri z mulieris:vñ si chīs nasc⁹ fuisset de ꝓcubitu ꝓuigali.peccm̄ oꝛiginale ꝑdit̄ fuisset.Doc aūt esset inconuenientis:cuz ipse ad hoc venisset in mundum vt peccā nra tolleret:vñ peccī ꝓtagione ifecta nō debuit.2ª qz chīs ꝓcreatus fuit doctoꝝ castitat.ifra.19.Sicut Eunuchi q se castrauerūt pp regnū celoꝝ.3ª pp puritatē z mūditiā.In malitiolā aiaz nō itroibit sapientia.Sap.p.Uñ docuit vt vꝛeꝛ matrio ei⁹ nulla coꝛruptiōe polluꝛet. 4ª pp ꝓpꝛietatē ẋbi:qz sīc ẋbū sine coꝛruptiōe cordis emanat a corde.Ita chīs de ygine nasci voluit z debuit sine coꝛruptiōe.| Joseph ät ei⁹ rē.| Postq̄ posuit gnōnis modū.Dic cōfirmat ipz: p testimoniuz.Lū.n.supꝛa dixerit euāgelista q⁹ mr̄ Jesu lucta est in vtero bīs z q⁹ B erat de spū scō:potuit aliqs credere q⁹ euāgelista B apposuisset ob gratz magistri:iō hic euāgelista cōfirmat gnōnis modū supꝛadictū. Et p p nuntiatiōe ꝓpheꝛica. Doc ät factuz est.2º reuelatiōe angelica.ibi.| Expurgēs ät Joseph.| In p⁹ pte sūt tria.Prio introducīt psona cui fcā est reuelatio. 2º psona reuelans. ibi.| Dec aūt eo rē. | 3º ponit ẋba reuelatiōis.ibi.| Joseph fili Dauid.| persona ät cui fit reuelatio cōmēdat ex duob⁹.Lex B q⁹ est iust⁹. Et iō nō mētret.2º ex B q⁹ spōsus:siue vir.Et iō crimē in ea nō paꝛeret.Prouer.6. Zelus z furoꝛ viri nō pcet in die vindicte.Dicit ġ mētā est a Joseph bīs in vtero.| Sz Joseph vir ei⁹ cū esset iustus:z nollet rē.| Dic est duplex scōꝝ sntia/Ambro.videtur z Aug⁹. Aug.n.vult q⁹ Joseph q nō erat prīs qđ facta est annūciatio angelica:rediēs z iueniēs eam grauidā:habuit suspitionē adultery. Sz tūc stati oꝛtī qō:quo iustus erat si eā qua suspectū bēbat de adulterio nolebat traducere.i.crimē ipsi⁹ ꝓpalare.In hoc.n.videbaꝫ ei in pctō ꝯsentire.z Ro.1.dr̄ q⁹ nō solū q facunt:sz ēt q ꝯsentiunt faciēt⁹ digni sūt morte.Sz ad hoc est triplex responsio.Pria est ſm Chꝛysost.q⁹ duplex é iustitia:vna eniz est iustitia q̄ est ygus cardinaliū:q̄ dr̄ iustitia spālis. Alia est iustitia legalis q̄ includit oēm virtutē:z pietatē:z clemētiā:z hꝰ.Qñ ġ dr̄ q⁹ Joseph iustus erat:intelligēdū est de iustitia gñali:vt iustitia accipiaꝫ ꝓ pietate.Uñ qz iustus erat.i.pius:noluit eā traducere.Alia est rīsio Augustini:q dicit q⁹ duplex est peccm̄.i.peccm̄ occultū:z peccm̄ manifestū:peccm̄.n.occultū nō é publice arguēdū:sed aīs est ei remedū adhibēdū.Suspitio ġ adultery quā bēbat Joseph erat suspitio peti occulti z non mālfestiqz ipse sol⁹ sciebat:z itez si alij scirēt eā grauidā nō possent opinari nisi q⁹ de ipso cēt:z iō crimē ei⁹ nō debuisset ꝓpalarī.2ª ẋbo rīsio est Rabani q⁹ ēt Joseph iust⁹ fuit z pius. In B.n.q⁹ pius:nō voluit crimē ꝓpalare:sz in B qđ volunt eā dimittere appꝛuit iust⁹.Sciebat.n.q⁹ q tz adultrā:stult⁹ z ifipiēs est vt dr̄.Prouerb. 3º ſm aūt Dieron⁹ z Orig. nō būit suspitōez adultery.Nouerat.n.Joseph pudicitiā Marie.Legerat in scꝛiptura q⁹ ygo cōcipiet. Esa.7.z cap.xj.Egredietur vga de radice iesse z flos de radice ei⁹ ascēdet rē.Nouerat ēt mariā de Dauid gñe descēdisse.Uñ facili⁹ credebat hoc in ea ipletū cē:q̄ ipsaz fornicatā fuisse.Et iō idignū reputās se tāte cohabitare sāctitati:voluit occulte dimittī eā:sīc ꝑt⁹ dixit.Exi a me dñe qz hō pctōr sum.Luc.5. Uñ nolebat eā traducī ad se ducere:z in cōuitz accipe se indignū reputās:vl ſm alioꝝ sntiam ignoꝛans finem:ne tanq̄ reus haberet̄ si celaret z secum eam teneret. ¶ Dec aūt eo cogitāte j.

Christo natus de virgine voluit.

P

Ambrosius. Augustinus. Rabanus.

Rabanus.

Augustinus.

Hieronym⁹ Augustus.

Dic ꝑsona reuelans introducit:⁊ tangũtur tria.Prio enĩz tangit tps.2° ꝑsona reuelans introducit. Ecce angelus. 3° reuelatiõis modus exꝑmit:appa.i somnis Joseph. Dic g̃ hec aũt eo cogitante.i. dũ ista secũ in mẽte reuolueret. Ecce ⁊c. Nota q· duo cõmendant hic a Joseph.s.sapiẽtia:⁊ clemẽna. Sapientia gdẽ in B q· ipse anteq̃z ageret deliberauit.Prouerb.3.Palpebre tue precedãt gressus tuos. Hoc est nihil facias sine iudicio:⁊ deliberatiõe rõnis. Jté clemẽtia siue pietas in hoc qõ factũ eius nõ ꝓpalauit:vel ꝓmulgauit.Cõtra multos g statim illud qõ habẽt in corde volunt exterius publicare.Prouerb.25.Sicut vrbs patẽs ⁊ absq; muroꝝ ambitu ita vir g nõ põt i loquẽdo cohibere spũm suũ.Et ideo meruit instrui siue ꝓsolari:vñ sequit.Ecce angel⁹ dñi:q̃si in ꝓpatu sit adiutoriũ dei.ps.9.Adiutor in oppoꝛtunitatib⁹ in tribulatiõe. Ecce n.deus adiuuat me angel⁹ dñi. Nihil n.melius potuit excusare q̃ ille g ꝓscius erat ẏginitatis seruate. Vñ ille idẽ angelus g missus est ad Mariã.Luc.1.Ledimur missus ad Joseph.ps.Immittit angel⁹ dñi in circuitu timentiũ cũ.s.Marie ⁊ Joseph:vt eã ipsaꝝ liberaret ab
Nõ duplex. infamia:⁊ Joseph in ꝓturbatiõe non dimitteret.Sed hic quer̃it:q̃re nõ a ꝑn° facta est Joseph reuelatio: añq̃z ita ꝓturbaret.Jté q̃re Maria ei nõ reuelauit annũtiatiõné angelicã que sibi facta fuerat: Et dicendũ ad ꝓmã q· hoc fecit vt testimoniũ ei⁹ esset credibili⁹. Sicut eni dñs Thomã aplm ꝓmisit dubitare de sua resurrectiõe: vt.s. dubitãs palparet:⁊ palpans crederet:⁊ credẽdo ifidelitatis in nobis vuln⁹ amoueret.Sic ꝓmisit dñs Joseph de pudicitia Marie dubitare:vt dubitãs reuelationem angelicã acciperet:⁊ accipiẽdo firmius crederet. Ad B qõ quer̃it z°:dicendũ:q· si Maria ei dixisset:ipe n õ credidisset.¶ Apparuit ei in som.¶ Ecce modus reuelationis
Luc⁹ fit apparet.ꝓprie. nota q· apparere ꝓprie est illi⁹ rei que de nã sua est inuisibilis:nisi in potestate sua ẽ vt videat:sicut est de⁹ vel angelus. Illa.n.q̃ de sui nã habẽt vt videant:ꝓprie apparere nõ dicant. Vñ dr apparitio diuina:vel angelica:vñ ꝓprie logtur apparuit in somnis:sed hic q̃ritur q̃re i somnis. Rõ redditr in glo.q:Joseph quodãmodo dubitans erat:Unde q̃si quodãmodo dormiebat:⁊ ideo recte in somnis dr angel⁹ apparuisse ei.Alia rõ põt assignari melior.Sicut.n.dicit aplꝰ.1.Lor.13.Prophetia data est fidelib⁹:signa aũt infidelib⁹:ꝓprie aũt reuelatio que dr ꝓphetica fit i somnis.Nume.12.Si qs fuerit ꝓphẽta iter vos dñi in visione apparebo ei:vel ꝑ somniũ loq̃r ad illum.Et ideo qa Joseph iustus erat ⁊ fidelis:ipsi tanq̃z fideli debuit fieri apparitio:q̃ cõperit credentib⁹.s.reuelatio q̃si ꝓphetica.Quia ẋo apparitio corꝑalis est miraculosa:talis apparitio sibi nõ cõpetebat:cũ ipse crederet⁊ esset fidelis.¶ Sz tũc q̃r̃it q̃re Marie facta est visibilis apparitio:cũ ipsa cẽt fidelissima.Et dom ẽ:q· mysteriũ icarnatiõis a ꝑn° reuelatũ est ẏgini Marie:q̃ difficilius erat ad credẽdũ:⁊ iõ oportuit q· sibi fieret apparitio visibilis. Ipsi ẋo Joseph nõ ẽ reuelatũ a ꝑn°:sz magis q̃ iã ꝑ magna ꝑte erat ipletũ cũ iã videret aluũ ei⁹ intumescere:vñ faciliꝰ poterat credẽr:⁊ iõ sufficiebat sibi apparitio q̃ fit in somnis.¶ Joseph fili Dauid.¶ Dic reuelatiõis ẋba ponũt.Et diuidit i tres ꝑtes:scõm tria q̃ facit angel⁹.Prio.n.Marie ⁊ Joseph ꝓhibet diuortiũ. 2° incarnatiõis agit mysteriũ.Cũ dicit:qõ in ea natũ est.3° ipsius Josebs futuꝝ ꝓnunciat obsequz:qõ.s.puero exhibebat.ibi.¶ Pariet aũt filiũ.¶ Dicit igit Joseph vocat eũ vt reddat eũ attentũ ad audiẽdũ:⁊ vt reuocet cũ ad seipsum. Hoc cõe est in scripturis qõ.s.q̃n ꝓmittit apparitio q̃ est de supi⁹:regrit in auditore quãdã mẽtis elcuationẽ ⁊ attentionẽ.Eſc.2.Fili bois sta sup pedes tuos ⁊c.Et lo-
Luc. fra.filii hois audi q̃cũq; loquor ad te ⁊ noli cẽ expauere. Aba.ii.Sup filii dauid:iõ gen⁹ exꝑmit vt auertat illõ qõ dr.Esa.7.Audite dom⁹ Dauid:nũqd pauꝝ ẽ molestos cẽ hoib⁹ qz molesti estis ⁊ deo meo ⁊c. Signũ.n.datũ fuit: nõ vni ꝑsone sed toti tribui siue domui:vñ qz de hoc debebat cũ instruere iubẽt in expressiõe gñis sui vaticiniuz ꝓpbete ad memoriã reducer.¶ Noli timere.¶ Dis apparitio siue sit boni vel mali angeli timorẽ quẽdã incutit:⁊ B qz talis apparitio est incõsueta:⁊ q̃si cẽnea nãc hois:⁊ iõ ponit hoiez q̃si cẽ se:sz in B est ditio:qz apparitio mali angeli terroꝛẽ icutit:⁊ in ipso terroꝛe hoiez dimittit:vt.s. hoiez q̃si cẽ se positũ facili⁹ ptrahat ad ptẽm:sz boni angeli apparitio q̃uis terroꝛẽ icutiat:tñ statim subdit ꝓ⁊ assecutio ꝓsolatiõis:vt.s.hõ ad se redeat:⁊ q̃ sibi dñr adueniat:vñ Luc.ꝑ. Ubi dr q· apparuit angel⁹ Za. stati sequtur. Ne timeas Zacharia:⁊ sibi in eodẽ. Ne timeas maria.Uñ post apparitionẽ factã Joseph:statiz subdit ꝓsolatio.Duplicẽ hẽbat iste timorẽ.s.dei:⁊ ẽt peti.ne.s. Marie cohibendo peccaret tãq̃ ꝓsci⁹ petit:⁊ iõ ne timeas subdit.s.meu peccati.¶ accipe Mariã ⁊c.¶ Nota ꝑunx dr: nõ ꝓp mrimoniũ:sed ꝓp despõsationẽ. Cõsuetudo.n.est scripture ⁊ spõsas vocare ꝑuges ⁊ ꝑuges sponsas.Sed q̃rit:quo iubẽt eã accipe cũ eã nõdũ dimisisset.Et dom q· lz eã corꝑaliter nõ dimisisset:tñ in alio eã dimiserat:⁊ iõ iubẽt eã accipe:vel ne timeas accipe q̃tũ ad solẽnitatẽ: ⁊ nuptiaꝝ celebrationẽ.¶ Qõd.n.in ea natũ ẽ.¶ Dic apit icarnatiõis mysteriũ.Et nota q· cũ tria ibi fuerint.s.ipsa ẏgo ꝓcipiẽs:filiꝰ Dei ꝓceptus:⁊ virt⁹ actiua spũs sci.duo bñ exꝑmit angel⁹.s.ꝓcipiẽtẽ ⁊ ꝓceptiõis actorẽ. Sed 3ᵐ ipz dei filiũ ꝓceptũ nõ exꝑmit nisi ideſinite.Quod.n.(igt)in ea natũ est.Et B vt denoteꝛ q· ipz est ieffabile ⁊ icõꝓhẽsibile:nõ solũ hoiz:sz ẽt ipsis angelis.Qõ.n.(igt) in ea natũ est nõ dicit de ea qz nasci de mre est in lucẽ ꝓdire:in mre nasci est ipm ꝓcipi de spũ scõ ẽ.¶ Hoc est g̃ testimoniũ angelicũ:qõ iducit euãgelista ad ꝓbandũ qõ supra dixerat:iuẽta est in vtero bñs de spũ scõ. Nota q· scõceptiõe aliaꝝ mulieꝝ in semine viri est vnus formatiuus cui⁹ subiectũ est semẽ:⁊ ꝑ hãc vtutẽ formatiuã fetus:⁊ vegetat in corꝑe mulieris. Hãc aũt suꝛpleuit vnus spũs sci:⁊ iõ aliq̃n iuentẽ dictũ a sãctis:q· spũs scũs fuit ibi ꝑ semine:aliqñ tñ dr:q· nõ fuit ibi semen. Et B est q· in semine viri sũt duo.s.ipsa corꝛupta suba q̃ dicẽdit a corꝑe viri:⁊ ipsa formatiua vt⁹. Dicẽdũ g̃ q· spũs scũs fuit ꝑ semine q̃tũ ad vtutẽ formatiuã:sz nõ fuit ibi ꝑ semẽ q̃tũ ad corꝑulẽtã subaz:qz nõ de suba spũs sci facta est caro Xpi:vel ꝓceptio ei⁹.Et iõ ps q· spũs scũs nõ põt dici pr Xpi:qz nec ẽx diuinã nãm:nec ẽx humanã.Scõm diuinã nãz gdẽ:qz q̃uis chris sit eiusdẽ glie cũ spũ scõ. Filius tñ ẽx diuinã nãz nihil accipit a spũ scõ:⁊ iõ nõ põt dici filiꝰ ei⁹:filiꝰ.n.aliqd accipit a ꝑre.Sicr nec ẽx humanã qz pr ⁊ filiꝰ debẽt ꝓuenire in suba:Chris aũt q̃uis sit ꝓceptus vtute spũs sancti:nõ tñ de suba spũs sci.Sed 3 hoc qõ dr:de spũ scõ:est q· Prouerb.9.dr:q· sapiẽtia edificauit sibi domũ:q̃ vr q· ipsamet diuina sapiẽtia.i. dei filiꝰ: sibi humanã nãm vnit:⁊ ita nõ est facta vtute spũs sci. Sz duplex est riſio:ẽx Augu.Prio q· Xbũ illõ qõ scribit Prouerb.9.Intelligit ō ecclesia quã Chris in sanguine suo fundauit.Alia est q· induisa sunt opa trinitatis:⁊ ideo illud qõ facit filius.Facit ẽt spũs sanctus: sed tñ ꝑ quãdam appropriationes attribuitur spũi sancto. Et rõ huius dicta fuit supius.¶ Pariet quidẽ filiũ.¶ Dic prenũciat obsequiũ:qõ exhibebit Joseph puero iã nato:⁊ facit tria.Prio.n.ꝑnũciat ẏginis ptũ.2° ꝑmõstrat obseguz ab ipso Joseph puero exhibẽdũ.Cũ dicit:⁊ vocabis nomẽ.3° ipsi puero apit nomẽ ipositiuũ:cũ dicit Jesus.Dicit

Dis iter ap/ paritionẽ bonoꝝ ac malorũ spirituũ.

Nuncio.

Nuncio.

Q

Nuncio.

Nuncio.

Nõ ꝓprie spus scus ad cõceptum xpi.

Spus scus nõ fuit pr xpi.

Nuncio.

Augustinus.

R.

ḡ pariet.ita ꝓcepit de spū scō gdē ꝑ:ſz pariet filiū:nō dic̄ tibi:qz ipſe puer nō genuit. Luc.1 Dictū é.Zach. Uxor tua pariet tibi filiū:qz ipm Zach.genuit: vel tō nō dicit tibi:vt oñdat̄ q̄ ꝑ oīb⁹ nat⁹ est:nō solū tibi vel ipsi pariet filiū:sed toti mūdo. Luc.2 Ecce annūcio vobis gaudiū magnū:qz nat⁹ é vobis hodie saluator q̄ é Chr̄s dñs in ciuitate Dauid ꝛc̄.Sz qz Joseph pollet dicere.ita ꝓcepit ipsa de spū scō:z pariet filiū:qd ḡ ad me in nullo suꝛ ei nec̄ssit:iō ibdit ipſ⁹ Joseph obsequꝛ ⌊vocabis nomē ei⁹.⌋ Cō secundo erat apō Hebreos:z est hodie q̄ die 8ª circūcidebāt puerꝛ:z nūc iponebāt ei nomē:z B factū est ꝑ Joseph:vñ in B ope minister fuit. Unū dic̄ ei⌊ vocabis⌋ nō dī iponet:qz iā est sibi ipositū. Esa.62. Uocabit̄ nbi nomē nouū qđ os dñi noiauit⌊ Jesuꝛ⌋. Hoc est nomen a deo ipositū:z reddit cā:ꝛ⌊ ipse.n. saluū faciet populū suū⌋ q̄ sibi acq̄siuit sāgue suo:h̄ é ꝑplis ei⁹. Dan.13.dī. Nō erit ꝑplis ei⁹ q est eū negamus:vñ est ꝑplis dñi ꝑ fidē.1. Pe.2. Uos estis gen⁹ electū,regale sacerdotiū,gens scta,⌊ popul⁹ acq̄sitionis.⌋ A peccatis eoꝛ⌋. In libro iude. sre quēter dī q̄ talis vel talis saluauit israel:ſz a qb⁹?: ab inimicis carnalib⁹. Dic aūt a peccat:remittēdo pcta:qđ soli deo ꝓpriū est. Joā.9. Ut āt sciatis qz filiꝰ hois hz potestatē i terra dimittēdi pcta. Nota q̄ hic ꝙsūdit Nestoriꝰ:q dicebat q̄ illa q̄ dei ſt:vt cē ab eterno,cē oipotēs,vl hoc nō conuenit illi hoi.Ecce q̄ ille idē bō q natus est de virgine q vocat̄ Jesus. Ipse saluū faciet ꝛc̄. Uñ cū pcta dimittere nō possit nisi solus deꝰ:opꝛ dicere q̄ iste homo sit deꝰ:z q̄ ea q̄ dei sūt ei verissime conueniūt. ꝑ Nicholaū.

¶ Hoc aūt totū factū est:vt adimpleret qđ dictū est a dño ꝑ ꝓphetā dicētē. Ecce virgo i vtero bēbit z pariet filiū z vocabit nomen ei⁹ Emanuel:qđ est interptatū nobiscū deꝰ.

S ¶ Premiserat euāgelista q̄ mr̄ dei iuenta é in vtero bīs de spū scō:z B supꝛ ꝓbauit ꝑ angelicā reuelationē.hic ꝓbat ꝑ ꝓphām ꝑ annūciationē:vñ dicat.hoc totū ꝛc̄.Et sciēdū q̄ ista ꝓticula duplr pōt introduci hic.Chr̄y sol.n.vult q̄ totū B dixerit angel⁹ z ꝓphāz introduxerit.Et rō est: qz ipse nc qđ ꝑnūciabat videret nouū subito voluit oñdere q̄ ab ānquo ꝑnūciatū erat.Esa.48.g fec̄ iā qđ futuꝛ é: ſm aliā trāsla. Aliꝰ dicūt z credo melius q̄ istō.ſ.B totuꝛ scrīt é ꝛc̄.sūt Xpi euāgeliste. Nā ibi terminat̄ Xpi angeli:z ipse saluum faciet ꝛc̄.Et inducit ea euāgelista ꝓp tria. ꝑ vt oñdat q̄ vet⁹ testū é ō chr̄o.Act.x. Huic oēs ꝓphē testimoniū ꝓhibēt remissionē pcō⁹ accipe ꝑ nomē ei⁹ oēs q credūt in eū.2° vt facili⁹ chr̄o credāt.Jo.1. Si crederetis Moysi crederetis forsitā z mihi.de me.n.ille scripsit.3° ad cōfirmādū ꝓfectū veteris z noui testamēti. Coll.2. Que sūt vmbra futuroꝛ/corꝑ aūt chr̄i. Sz ad B q̄ sciat qđ in ista ꝓphetia ꝓtineat:sciēdū q̄ tria ānūciat angel⁹. Prio.n.dixit qđ in ea natū est ꝛc̄. 2° pariet filiū. 3° vocabit̄ ꝛc̄.Ista ꝑ ordinē in ꝓphām ꝓtinēt.Et ꝑm ꝓbat qđ dicit.Ecce vgo.2° pariet aūt.3° z vocabit̄.ergo ō spū scō erat q̄ ꝑ virginitatē ꝓcepit.Et B est qđ dī in ꝓphia. ⌊Ecce vgo ꝓcipiet.⌋ Esa.35.Germinās germinabit̄ z exultabit letabunda z laudans ꝛc̄.Ité vgo⌊ pariet filiū.⌋ qz in pariēdo:in nullo lesa é vgitas.Esa.xj.Egrediet̄ vga ō radice iesse:z flos ō radice ei⁹ ascēdet ꝛc̄.Chr̄s gdē flos Aurelio. é:ḡ in nullo lesa é vg nitas.Segnuꝛ⌊ z vocabit̄ nomē ei⁹ Emanuel.⌋ Sz q̄rit̄:q̄re non ꝓfert B cū Xpis angeli? Dicēdo:z vocabit̄ ihesus:Dicēdū q̄ ista reꝑmissio scā fuit iudeis q̄ ex aduētu chr̄i salutē habērēt. Et iesus saluator interptat̄ q̄ idē est q̄ Emanuel nobiscū deꝰ. Est.n. Deꝰ nobiscū q̄tuor modis:ꝑ nāe assūptionē.Jo.1. Uerbū caro factū est:ꝑ nāe ꝓfectionē:qz in oīb⁹ filiis. Phil. 4ᵒʳ modis.

2. In filiatudinē bonum fact⁹ habitū iustus vt bō ꝑ puer sationē coꝛpalē. Bar.3. Post B in terris visus é z cū hoibus conuersatus est ꝑ spūalez puersationē.ifra vltō. Ecce ego vobiscū sum oīb⁹ dieb⁹ vsq; ad ꝓsumationez seculi. Sz q̄rendū circa lr̄as cur euāgelista nō vult c.sdē Xpis Aurelio. cū ꝓphēta:sz vult noīe iesu. Sz dicēdū q̄ eodē spū loq̄batur.m̄ Hieron⁹. dicit q̄ iō euāgelista dixit bēbit:qz iam Hieronym⁹. de scō loq̄batur.Ité q̄rēdū cur in Esa.dī:z vocabit hic āt dī z vocabūt:sz Hieron⁹. dicit q̄ hic dī vocabūt:qz qđ Aurelio. ꝑ angeli vocauerūt ānūciādo. Luc.2. Postea apli vocauerūt ꝓdicādo z magnificādo:vt i noie Jesu oē genu flectat ꝛc̄.Phil.2.⌊ qđ é iterptatiꝰ nobiscū deꝰ:⌋ Hz q̄rit̄ qs Aurelio. apposuit hāc iterptationē ꝓphām nobiscū deꝰ: ꝓphēta an euāgelista.Et vi q̄ nō euangelista:qz hac nō idiguit: qz scripsit in hebreo.Sz dōm vno mō qz emanuel é nomē cōpositū:iō euāgelista illō ét in hebreo iterptat⁹ est. Uel dōm q̄ ille q ꝑ trāstulit de hebreo iterptat⁹ est. Et notā- Triplex spēs dū q̄ in glo.dī q̄ triplex est spēs ꝓphie.ſ.ꝑdestinatiōis: ꝓphetæ. ꝓscie:z cōminatiōis:z differūt. Prophetia.n.dī ꝓnunciatio eoꝛ q̄ sūt,past.t.futuroꝛ:hz futuroꝛ q̄dā sūt que solꝰ deꝰ facit:q̄dā ℞o z sl deꝰ facit:nī sūt ꝑ nos z ꝑ alias etiā creaturas. Quedā aūt sūt q̄ nullo mō deꝰ facit: vt mala. Prenūciatio illoꝛ q̄ solꝰ deꝰ facit:vocat̄ ꝓphia ꝑdestinatiōis.sic̄ ꝓcepꝰ virginis:vñ illō. Ecce vgo ꝓcipiet.é ꝓphia ꝑdestinatiōis:hz ea q̄ sūt a causis scīs prīt duplr ꝓsiderari. Prio hz qđ sūt in ꝓscia dei:ℵbi gra de Lazaro. Si ceni aliqs ꝓsideret causas nāles:diceret q̄ nūq surgeret: vesꝛ diceret. Cū nī dēret resuscitari ſm ordinē duine ꝑ scientie. Ergo qñ ꝓphia est ꝑnunciatio ſm q̄ est in ꝓscia dei Aurelio. tina.sp ipleť. Qñ āt ſm ordinē cāꝛ iferioꝛ:nō semp.sic̄ Prophetia ps Esa.38. Qñ Esa ad eẽchiā dixit.Disponе domui tue nō ponit nec̄ q mozeris tu z nō ‘vives ꝛc̄ Sz nūqd ꝓphia ipōit nec̄i- cessitatē ꝓscie:Et dōm q̄ nō:qz ꝓphia est quoddā signū dum ne ꝓscie:q̄ nō ponit nec̄itatē reb⁹ ꝓscitis:qz ꝓsiderat futura in sua prīcipalitate.Quic̄qd.n.agit̄ est deo ꝑs:qz eꝰ tuit⁹ se extēdit ad oē tps.Si.n.video aliqd ꝑs:nō ipo nit nec̄itatē me⁹ iuuans:sic̄ qñ aliquē sedere video. Et B mō istas ꝓphias q̄ in isto lib⁹ iducūt ītellexim⁹. Cōsideрādū est.n.tres errores fuisse:vn⁹ Manicheoꝛ dicēnū/ Tres errores circa ꝓphias veteris testamenti. q̄ in toto veteri testō nō iuenit ꝓphia de Chr̄o.Et q̄q iductū est in nouo testō de veteri: totū é ex corrupnē:ō qđ Ro.1.Paul⁹ seruꝰ chr̄i vocat⁹ apls segregat⁹ i euāgliuꝛ dei qđ añ ꝓmiserat ꝑ ꝓphas suos ꝛc̄.Et q̄ loquatur de iudeoꝛ ꝓphetys ps.ifra ca.9. Quoꝛ ꝓces ex gb⁹ est chr̄istus ſm carnem ꝛc̄.Alius fuit Theodoꝛ dicentis q̄ nihil eoꝛ que inducuntur de veteri testamento sunt ad lr̄am de chr̄o: sed sunt adaptata sicut q̄ inducunt illud Uirgilij. Talia pēdebant memorans fructuq; manebat. Hoc.n.adaptatū est de Chr̄o:z nūc illud:vt adimpleret ds sic exponit:q̄si diceret Euāgelista:z hoc pōt adaptari. Cōtra qđ Luc.vltō. Opꝛ implere oīa que scripta sūt in lege Moysi z ꝓphetis z psalmis de me ꝛc̄. Et sciendū q̄ in veteri testō aliq̄ sunt q̄ referūt ad Chr̄m:z de eo solo dīr:sic̄ illud.Ecce virgo i vtero ꝓcipiet z pariet filiū. Esa.7.Et illō.21.ps. Deꝰ deꝰ me⁹ respice i me q̄re me dereliquisti ꝛc̄.Et sīgs aliuꝛ sensum lr̄alez ponerent:cēt hereticis:z hereſis dānata est.Sed qz nō solū verba veteris testamēti:sz ét facta sīgnt de chr̄o.Aliqñ dīr aliq̄ ad lr̄am de aliqb⁹ aliis:sed referūt ad chr̄m:inq̄tuꝛ illa gerunt figurā Chr̄i: sicut de Salomone dī:z dominabit̄ a mari vsq; ad mare ꝛc̄. Hoc.n.nō fuit impletū in eo.Tertius error fuit iudeoꝛ.Sciēdū aūt q̄ iudei ipāliter obiciunt ꝺ istā auctoritatē:qz in hebreo nō habet̄ virgo sed alma:qđ idem est q̄ adolescētula. Unde ad lr̄am nō sūt dicta de Chr̄o.Sed de Emanuel:vel de quodam filio Lōra iudeoꝝ vesutia.

Ysaie fm alios. Sed ꝫ hos obuciť Dionỹ. Et q̃ ō filio Ysaie nō ponerit dici ꝓbať: qz iam erat nať: qñ hoc dictū fuit. Jté nō inuenič aliqs famosus fuisse tpe illo: q̃ vocareť Emanuel. Jté nō est signū q̃ uirgo pariat. Uñ dicit Dionỹ. q̃ alma est cognoctū: z significat qñq; etatem: qñq; abscondita: z tūc significat virginē studiose cōseruata: z sic sīgt hic. Jté obuciūt iudei q̃ illud datū fuit vt signū. Ysa. 7. Uenient duo reges ꝫ Achaz rē. z pmisit q̃ liberarenť ab his dādo hoc signū ad Achaz. Sed dicendū q̃ dedit ħ signū nō solū ad Achaz: sz ét ad domū Dauid: qz dicit. Audite g̃ dom⁹ Dauid q̃si dicat ꝓpheta. Dñs adiuuabit te ꝫ istū regē: qz ipe multo maiora faciet qz nō solū ipsi⁹ liberatio erit: sz totius múdi: sed reuertamur ad ſram hoc totū factū est. ¶ Sed ꝫ Angelus multa pmiserat. s. q̃ in ea natū est rē. Pariet rē. Et iterꝫ vocabitur rē. hoc Ro nō totū factū erat. Sz dicendū vno mō fm Rabanū vt hoc totū factū rē. referať ad ꝓterita fcā q̃ angelus apparuit virgini z dixit illa Rba: hoc totū factū fuit ad ꝓseruationē virginis: vt ly /vt teneať cāliter: vel referť ad ea q̃ prenūtiauerat z pōt dici totū fcm ꝓ ꝓdestinationē. Uel dicendū q̃ Euāgelista scribebat qñ totū factū erat: z ideo referť ad id. Unde ly /vt teneť ꝓse cutus: qz nō voluit Deus icarnari pp. hoc vt impleretur ꝓpheta: q̃si verus testamentum dignius sit notio: sed cōsecutum est ad ꝓphetam hoc q̃ Chris incarnareť.

¶ Exurgēs aūt ioseph a somno fecit sicut p̄cepit ei angel⁹ dñi z accepit ꝓiugē suaz. Et nō cognoscebat eā donec peperit filiū suuz primogenitū: z vocauit nomē eius Jesuz.

¶ Supra ꝓbauit Euāgelista q̃ mater dei de spū scō ꝓcepit ex duob⁹. s. ex reuelatiōe Angeli: z ex p̄nuntiatiōe ꝓphete. Hoc idē intēdit oñdere ex obediētia Joseph: qui nō acquieuisset Rbis angeli: vt Mariā suscipet in spōsaz: nisi cognouisset eam ipregnatā de spū sancto. Et circa ħ duo facit. Prio ponit obediētia ipsi⁹ ꝓsponsi ad Angelū. 2° describit obediētie modus. ibi. ¶ Et accepit. ¶ Et nota q̃ qz ꝓinobediētiam primi hois ꝓlapsi sumus in peccā. Ro. 5. Per iobediētiā vnius hois peccatores ꝓstituti sūt multi. Ideo in p̄n° repationis nře ꝓponit obediētia. Et possum⁹ q̃tuor notare q̃ sūt necessaria ad obediētiā. Primū est vt sit ordinata. Et dico ordiata: qz ꝓ deseréda sūt vitia: z postea obediēdū est ad opationē virtutū. Diere. 4. Nouate vobis nouale z nolite seréť sup spinas rē. z ideo hic dī: q̃ Joseph ¶ exurgens a somno ꝫpigritie. s. z dubietatis. De hoc somno dī Epb. 5. Surge q̃ dormis z exurge a mortuis. 2m Rba est q̃ dz eē festina. Et hoc est q̃d dī. Eccl. 5. nō differas de die in diez rē. Et ideo hic dī q̃ statim ¶ fecit sic ¶ z glo. q̃ges a deo monet soluat moras surgat a somno faciat q̃d iubeť. 3m Rba q̃ dz esse pfecta vt nō solū q̃d iubeť: sz eo mō quo iubeť fiat: z quo eis impať. Uñ hic dī ¶ sicut p̄cepat ꝫgelo. pscā obediētia. Coll. 3. Fily obedite parēt⁹ p̄ oia. 4m q̃ dz esse discreta vt obediat cui obediēdū est: z in quo: vt nō fiat aliqd ꝫ deum. Uñ dicit q̃ ¶ fecit sic̄ p̄cepit ei angelus ¶ nō maluit sed dei. p̄ Jo. 4. Nolite oi spūi credere sz ꝓbate spūs si ex deo sint: qñ multi pseudo ꝓphete exierūt i mundū rē. ¶ Et accepit ¶ hic ostēdit in q̃ obediuit. Et ponit tria. Prio obediētia quā exhibuit ad angelū. 2° reuerētia quā exhibuit ad mr̄em. 3° obsequiū q̃d exhibuit chō nato. Angel⁹ p̄cepit Joseph. Noli timere rē. Et fecit Joseph sicut p̄cepit rē. Ubi pz q̃ inuēit mulierē bonā. Sz núqd nō habebat eā in domo? Quare g̃ dicit. Exurgēs rē. accepit? Rñdet Chrysosto. qz eā nō ciccerat a domo: sz a corde: vl qz ꝓ ducebať: sz postea celebrande sūt nuptie. z tūc dīr est

Hieronym⁹.

Rabanus.

Chrysosto.

Mirum⁹ necessaria ad obediētiam.

Chrysosto.

ꝓmp: z ne aliqs suspicareť q̃ copula carnalis iteruēniret subiūgit. ¶ Et nō cognoscebat eā. ¶ Ubi sciēdū q̃ ħ Rbus cognoscere dupl'r accipiť in sacra scriptura: q̃q; ꝓ agnitioc. Jo. 14. Et āmodo cognoscetis eū z vidistis eū. Aliq; ꝓ carnali copula: sic Heñ. 4. Adam Rbo cognouit vxorez suā Euā rē. s. carnaliter. Sz obuciť: qz nō dī simplr cognoscebat rē. sed ¶ donec rē. ¶ Ergo postea cognouit. vñ ét dixit Eluidius. Quāuis ergo ꝓcepit chīm: nō postea habuit alios filios ex Joseph. z ió dicit Dionỹ. q̃ donec aliq̃ significat aliqd finitū: z determinatū: sic̄ si dicā: nō veniā donec comedo: qz postea significo me venturum: q̃q; significat ifinite z indeterminate. Rbi gra. 1. Lozi. 1c. Ops z illū regnare donec ponat oēs inimicos sub pedibus ei⁹. Núqd postea nō regnabit? imo: sz vnť scriptura tali mō loquēdi: q̃ itēdit remouere illud qđ pōt esse dubiū. Dubiū n. ré poterat vi q̃ regnaret qñ nō posuerat inimicos sub pedib⁹. Jté dubiū ré poterat cū beata vgo peperisset an aliū filiū suisset cognita a Joseph: qz ꝑ⁹ nulli debebat venire in dubiū. s. qñ angeli decātauerūt. Elia in excelsis deo rē. z ideo. Doc itēdit Euāgelista: z argumētať optime Dion. ꝫ Eluidiū: tu dicis Eluidi q̃ añ nō cognouit Joseph: qz fuit admonit⁹ in sōnis ab angelo. Sz q̃ admonitio in sōnis tñ valuit q̃ nō ꝓiūgeret se Marie: q̃to magis ágelo ꝫ cognito: pastoꝫ z magoꝫ adoratio. Chrysosto. aūt accepit cognitionē ꝓ agnitiōe itellectuali nō cognoscebat. s. q̃te dignitaꝫ cēt: sz postq̃ peperit cognouit. Alij dicūt q̃ accipiť ꝓ agnitiōe sensibili: z sic est satis ꝓbabilis hoꝝ opinio. Dicūt. n. q̃ Moyses ex locutione dñi habuit tātā claritatē in facie: vt filij Israel nō possent itēdere rē. z Lozi. 3. Ergo si ex ꝓsortio Rbi ħ būit Moyses multo magis hec btā vgo q̃ portauit eū i vtero būit tātā claritatē i facie q̃ Joseph nō cognoscebat eā. Sz ꝑ⁹ eppō est magis ſalis. Jté dicť Eluidi⁹ q̃ ſra dicit: donec pepit rē. q̃ si ꝑ⁹ respectu posterioris: q̃ būit alios. Rñdet Dion. q̃ ꝓsertū est in sacra scriptura q̃ ꝓmogeniti vocanť illi: q̃s alij nō ꝓcedūt. Exo. 13. dī q̃ ꝓmogeniti indeoꝝ offerrenť dño: q̃rit Dionỹ. Núqd oportebat expectare q̃ nō offerrēť donec nasceret scōs? Ergo ꝓmogeniti dīr q̃s alij nō ꝓcedūt: z sic itelligit hic. Segur obsequiū. Luc. 2. ca°. Pleni⁹ exequit Bs: sz Matth. breuit tangit. Ita. n. vult spūs scūs: q̃ q̃ vn⁹ dixit alī⁹ taceat. ¶ Uocauit nomē ei⁹ Jesuz. ¶ Istō qđē nomē nō pax celebre fuit apd antiqs z desideratū. Heñ. penul. Salutare tuū exp̄ctabo dñe. Et Abac. 3. Ego aūt in dño gaudebo z exultabo in deo Jesu meo.

Eluidij hereticd.

Dionysius ad Eluidij.

Eluidij error circa ea quę ad Christi natiuitatem pertinent.

¶ Capitulum. ij.

Cum natus esset Jesus in bethlez iude in dieb⁹ herodis regis: ecce magi ab oriente venerūt hierosolymam dicentes. Ubi est q̃ natus est rex iudeoꝝ? Uidimus enim stellaz eius in oriente z venimus adorare eum.

Supra egit Euāgelista de chīi gnōne: hic itēdit manifestare ei⁹ natiuitatē. Et ꝓ testimōio magorū. 2° testimonio inocētiū. ibi. ¶ Qm cū recessi. ¶ Circa ꝑ⁹ tria ponit. Prio. n. annūtiať chīi natiuitas. 2° ingrit locus. 3° ingrit ꝓsona. 2m ibi. ¶ Audiens aūt herod⁹. ¶ 3m ibi. ¶ Tūc Hero. ¶ Circa ꝑ⁹ tria facit. Prio cni ꝓponit Chīi natiuitas aut testimonū ꝓbibetur. 2° inducunť testes. 3° ponit testimoniū. 2m ibi ¶ Ecce magi ab. ¶ 3m ibi. ¶ Ubi ē q̃ natus. ¶ Circa ꝑ⁹ q̃tuor tanguntur. Natiuitas nomen natiuitatis: z tēp⁹. Primū ibi. ¶ Cū q̃ natus. ¶ Et notādū q̃ Lucas pleni⁹ exequit natiuitatē: sicut ecōuerso Matth. ple-

A

rius exequitur de adoratiõe magoꝝ q̄ Lucas. Nomen tangitur ibi. ⁊ Jesus. ⁊ Locus ibi. ⁊ In bethleē iude. ⁊ non iudee: qz iudea vocaꝫ tota regio populi israelitici: ꝫ iuda ista est terra illa q̄ venerat in sorē iude. Dicit bethleem iude ad ꝺiam alteri⁹ bethleem: q̄ est in tribu ẓabulon. de qua Josue. 19. Et nota ꝙ ista tria ꝛba. Cū nat⁹ eēt xp̄s. cõgrue ponunt. Bethleez eni significat ecclīaz in q̄ nat⁹ est Jesus: q est verus panis. De quo. Jo. 6. Ego sum panis vitus ⁊c. Nulli g̃ ꝓdest salus nisi sit in domo dñi. Jn bis saluator natus est chīs. Esa. 60. Occupabit salus muros tuos ⁊ portas tuas laudatio ⁊c. Et addidit: regie ad ꝺiaz alteri⁹ herodis. Dic eni fuit sub quo nat⁹ est Chūs: ascalonita. Alius aũt q Josēp occidit fuit filius⁹ herodis: ⁊ nõ fuit rex. Sed queri quare scriptura facit mẽtionẽ de isto tpe. Et dicendũ pp tres rões. Prio: vt cõpletaꝫ oſidat esse ꝓphetias Jacob. Gen. penult. Non auferetur sceptrũ de iuda ⁊ dux de femore ei⁹ donec veniat q̄ mittendus est: ⁊ ipse erit expectatio gentiũ ⁊c. Herodes eni fuit prim⁹ alienigena q regnauit in iudea. 2ª ratio est q̄ maior morbus idiget maiori ⁊ meliori medico. Popul⁹ aũt israel tũc erat in maxia afflictione sub gentili dominio: ⁊ ideo idigebat maxio ꝙsolatore. Jn alys. n. afflictionib⁹ suis mittebaꝫ eis ꝓphetes: sed nũc pp magnitudinẽ afflictionis mittebat eis ꝓphetaꝫ ꝺns. ps. 93. Scõm multitudine dolorꝝ meorꝝ in corde meo ⁊c. Unde ponũtur testes. ibi. ⁊ Ecce magi. ⁊ Et describunt tripl'r a pfessione: a regione: ⁊ a loco vbi testimoniũ dederũt. De p̄ dicit. ⁊ Ecce magi. ⁊ Qui scõm cões vsuz loquẽdi vocant incantatores: ꝫ lingua pſica vocat magos pḥos ⁊ sapiẽtes. Jsti gdẽ venerũt ad Jesuz: qz gloriã sapientie quã possidebãt recognouerũt a chīo. Et sũt gdem ꝓmitie gentiũ: qz p̄ venerunt ad chīm. Et implet ſm Augu. in istoꝝ ad ventu illud Esa. 8. Anteqū sciat puer vocare patrẽ suuz ⁊ matrez suã auferet fortitudo damasci ⁊ spolia samarie coꝝ rege assiriorꝝ ⁊c. Ante eni q̄ chīs loqueret eripuit fortitudinẽ Damasci: ⁊ diuitias ⁊ spolia samarie. i. idolatriã. Dimiserũt eni illi idolatriã: ⁊ munera obtulerũt. Itẽ ꝙsiderandũ ꝙ ad chīm venerunt alig ex iudeis. i. pastores: alig ex gentib⁹. i. magi. Ipse eni chīs est lapis angularis qui fecit vtrãq; vnũ. Et q̄re magi ⁊ pastores: Quia pastores magis simplices: ⁊ isti magis peccatores ad significandũ ꝙ chīs vtrosq; recipit. Quot aũt fuerunt illi magi. Euãgelista non dicit. Uidet aũt scõm munera ꝙ fuerũt tres reges: q̄uis plures alij in eis repsentabantur Esa. 60. Ambulabũt gẽtes in lumine tuo. De scõo. i. de regione dicit. ⁊ ab oriẽte. ⁊ Et notãdũ ꝙ gdã ab oriẽte exponunt a finib⁹ oriẽtis: sed tunc quo in tam paucis diebus venissent: ⁊ respõderũt (vt gdã dicũt) ꝙ miraculose venerũt: alij ꝙ dromedarios habuerũt. Chrysostom⁹ tñ dicit ꝙ stella apparuit eis p̄ duos annos ante natiuitatẽ: ⁊ ꝙ tunc se. parerũt: ⁊ venerũt hierosolymã in duob⁹ ãnis: ⁊ 13. dieb⁹. Aliter aũt põt exponi vt dicatur ab oriẽte. i. a quadã regione que erat ꝓpe hierusalem a pte orientali. Dicunt eni isti fuisse de secta Balaam: q dixit nũeri. 23. Oriet stella ex Jacob: q Balaam habitabat iuxta terrã promissionis: in pte orientali. ⁊ Segtur de loco. ⁊ hierosolymã venerũt. ⁊ Sed q̄re venerũt hierusalẽ: Duplex est rõ. Una qz erat ciuitas regia. Uñ reges iudeoꝝ in regia ciuitate querebãt. Itẽ hoc factũ fuit ex diuina dispensatione: vt ꝑmo testimoniũ ferret de chīo in berlim: vt adimpleret ꝓphetia Esa. 2. De syon exibit lex ⁊ verbum dñi de hierusalẽ ⁊c. ⁊ Cõsequẽter ponit testimoniũ ibi. ⁊ Ubi est q̄ natus. ⁊ Jn quo tria dicunt p̄ denũtiant regis natiuitatẽ. 2° asserũt natiuitatis signũ. ibi. ⁊ Uidimus. n. ⁊ 3° ꝓsitẽt pium ꝓpositũ. ibi. ⁊ Et venimus. ⁊ Dicit g̃ vbi est Cõsiderãdũ ãt q̄ isti magi sũt ꝓmitie gentiũ: ⁊ ꝓfigurãt in se statũ nr̃m. Jsti. n. aliqd supponũt. s. cbit natiuitatem: ⁊ aliqd querũt. s. locũ. Et qdẽ nos fide tenem⁹ chīm: sed aliqd querim⁹. s. spe. Uidebim⁹ eni eũ facie ad faciẽ. 2. Cor. 5. Per fidẽ ambulamus ⁊ nõ p̄ speẽ. Sed q̄stio est. Cũ ipsi audissent regẽ esse in hierusalẽ: quo ista dicebant. Dis eni q alium regẽ ꝓfitet in ciuitate regis: se exponit piculo. Sed certe hoc ẓelo fidei faciebãt. Unde in illos⁹ nũciabaꝫ fides illa intrepida. Matth. 10. Nolite timere eos q occidũt corp⁹. ¶ Consequẽter ꝓponit signũ sue⁹ natiuitatis. ⁊ Uidimus. ⁊ Et nota ꝙ in istis ꝛbis fuit occasio duoꝝ errorꝝ. Quidã sicut pusillanimes dixerũt oēs actus humani facto agi ⁊ regi. Et ꝛfirmant p̄ hoc. Uidimus ⁊c. Ergo natus est sub aliq̄ stella. Alius error manicheoꝝ. Qui reprobãt fatum: ⁊ p̄ ꝛsis illud Euãgelium: qz dicebãt q Matthe⁹ introducit fatũ: ꝫ excludit̃ errorẽ vtriusq;: sed anteq̄ ꝓcedamus ad expositionẽ lr̃e: opꝫ p̄ videre qd est fatum: ⁊ quo sunt hec credẽda: ⁊ quo non. Nota g̃ ꝙ videm⁹ multa in reb⁹ humanis p accidens ⁊ casualiter accidere. Cõtingit aũt aliqd casuale ⁊ fortuitũ esse: relatũ ad cãm iferiorẽ: qđ relatũ ad cãm superiorẽ nõ est fortuitũ: sicut si aliqs dñs mittat tres ad querẽdũ aliquẽ: ⁊ vn⁹ nesciat de aliquo: si occurrãt sibi inuicẽ est eis casuale: ꝫ si referant̃ ad intentionẽ dñi nõ est casuale. Sz scõm ih̃u fuit duplex opinio de fato. Quidã dixerũt quod ista casualia nõ reducũt̃ in aliaz cãm superiorẽ ordinatẽ: ⁊ isti instituerũt fatũ: ⁊ vltra hoc oẽm ꝓuidentiã diuinã. Et fuit ſm Augustinũ hec opinio Tullij. Sed dicemus ꝙ ista casualia reducunt̃ in cãm superiorẽ ordinantẽ. Sz cũ fatũ dicat̃ a for faris: q̄si quoddã ꝓnunciatum: ꝓlocutum: a q̄ causa sit ista ordinatio: est dicta. Quidã. n. dixerũt qđ est ex virtute corꝝ superceleſtium. Unde dicũt fatũ nihil aliud esse q̄ dispositio ſrdez. Alij ista ꝛingentia reducũt in ꝓuidẽtiã diuinã. Sed p̄ mõ negãdũ est eẽ fatum. Actus. n. hũani nõ reguntur ſm dispõnẽ corꝝ celestiũ: qđ ps ad ꝓsens. Cũ mlte sint ad hoc rões efficaces. Prio: qz ipossibile est ꝙ virtus corꝑalis agat supra virtutem incorpeaz: qz nihil iferi⁹ in ordie nãe agit in superiorez nãz. Jn ala aũt sũt q̄daz potẽtie eleuate supra corp⁹: q̄dã potẽtie sũt organis affixe. s. potẽtie sensitiue ⁊ nutritiue: ⁊ corpa gdẽ celestia q̄uis directe agãt supra corpa inferiora ⁊ mutẽt ea p̄ se: p accẽs tñ agũt in potẽtias organis affixis. Jn potẽtys aũt organis nõ affixis nullo mõ agũt necessitãdo: ꝫ inclinando tñ. Dicimus. n. sñũ boiez iracundaz. i. pnũ ad iracũdiã: ⁊ b̃ ex causis celestib⁹: ꝫ directe electio vt sic: i volũtate est. Uñ nũq̄: põt fieri tãta dispõ in corpe hũano: qn supabũdet iudiciũ liberi arbitrij: vñ gẽq; poneret libertatẽ arbitriũ sub corpibus celestib⁹: de necẽtate poneret sensuz ab itellectu nõ differre. ⁊c: qz p̄ b̃ excluditur ois cultus diuin⁹. Quia tũc oia essẽt ex necessitate: ⁊ sic tũc ẽt regimen reipublice destrueret: qz nec oporteret ꝓsiliari neq; aliqd ꝓuidere ⁊ bꝫ. 3° qz nos attribueremus deo malitias hoiuz qđ esset tpm infamare q creator est stellaꝝ. ps ergo ꝙ hoc dicere est ꝓra fidez dño. Et ideo dicit Gregorius. Absit a fidelibꝰ cordib⁹ vt fatũ aliqd esse dicatur. Si aũt vis vocari fatũ diuinã ꝓuidentiã: tũc aliqd est. Sed sicut dicit Augu. Quia nihil cõmune debemus hẽre cũ infidelibus. Non hoc nomen ei imponere debemus. Unde dicit linguaz cohibeas sententiaz teneas. Non ergo potest dici. Uidimus stellaz. i. a qua tota vita eius dependeat. Quia ſm Augustũ. Tũc stella non seqheretur generatum: quia tunc Chūstus magis diceretur fatum stelle: q̄ ecõuerso. Et notãdũ ꝙ ista stella non fuit de ꝓmis cãris. Quod ps ex quatuor. Prio ex motu: qz nulla stella mouet̃ de septentrione in meri-

A

Eusebius.

B

Deo errores De fato

Gaudentius.

Duplex opinio de fato.

Tullius.

Augustinus.

Eusebius.

Chrysostomus.

Gregorius.

Aug.

dlē. Regio aūt plaꝝ vnde isti magi veniebāt est posita
ad septētrionē. Itē alij nūq̄ quiescunt. Ista aūt nō conti
nue mouebat. 3° ex tpe: qꝛ in die nulla lucet. Ista autē de
die prebebat lucē magis. Quarto ex situ: qꝛ nō i firma
mento: qḋ pꝫ quia isti p eam determinate distinxerunt
domū. Ergo dicendū ꝙ ista spāliter creata fuit ad serui
tium Chrī. Et ideo dicit. Uidimus stellā eius. ad ob
sequiū eius factam. Quidā aūt dicunt ꝙ ista stella fuit
spūs scūs. Qui sicut sup baptizatū apparuit in spē colū
be: ita ꝛ nūc in specie stelle. Alij dicūt ꝙ fuit angelus. Sꝫ
dicendū est ꝙ vera stella fuit: ꝛ voluit ostendi sub indi
cio stelle. Prio: qꝛ ꝯueniebat ei. Est eni rex celoꝝ: ꝛ ideo
p celeste indiciū voluit manifestari. ps. 18. Celi enarrāt
gloriā dei ꝛ opera manuū eius annūciat firmamentū ꝛc.
Iudeis qdem p angelos p quos legē acceperāt. Gal. 5.
Lex data est p angelos. Gentilib⁹ p stellā: qꝛ per creatu
ras i cognitionē dei venerūt. Ro. 1. Inuisibilia dei. 2° qꝛ
cōgruebat his qbus demonstrabat. Gentilib⁹ quoꝙ vo
catio pmissa fuit Abrae in similitudinē stellaꝝ. Gen. 15.
Suspice celum ꝛ numera stellas si potes ꝛc. Unde tam
in natiuitate ꝙ̄ in passiōe factū est signū in celo qḋ oib⁹
gentib⁹ Chrm notū fecit. Item ꝯgruebat oibus: qꝛ ipse
est saluator oium. Sed dicit in oriente qḋ exponit du
pliciter: fm Rabanū sic. Stella existēs in iudea: appa
ruit illis gentib⁹ in oriēte: vel nos vidimus stellā in oriē
te: istud melius di. Unde ecce stella ꝛc. Item pꝫ ex hoc
ꝙ ista scōm situm erat ppinqua terre: qꝛ alr nō distinxis
set locum: ꝙ non potuisset videri a tam remota regione.
¶ Cōsequenter ponit pmum propositū. Et venim⁹ ꝛc.

Questio 1ª. Prima.

Hic est duplex q̄stio. Dicit eni Aug. Numqd isti erāt cu
riosi ꝙ quādocūq fieret aliquod indiciū p aliquā stellā
quererent regē natū: Hoc eni stultum fuisset. Sed dicē
dum ꝙ non pstauerūt obsequiū regi terreno sed celesti:
in quo virt⁹ diuina ostēditur affuisse: qꝛ aliter: si terrenū
regē quesiissent: totam deuotionē amisissent: quando vili
bus pānis inuenerūt inuolutū.

Secunda.

Sed querit iterꝫ Augusti
nus. Quo ex stella potuerūt scire ꝙ homo deus natus es
set: Et respondet ꝙ hoc fuit angelo reuelante. Qui enim
ostendit eis stellam misit angelū qui hoc reuelaret. Leo
papa dicit: ꝙ sicut exterius oculi replebant lumine isti⁹
stelle. Ita iterius radius diuinum reuelabat. 3ª rō: qꝛ isti
erāt de stirpe Balaam: q dixit. Orietur stella ex Jacob.
Unde habuerūt a prophetia eius. Et ideo videndo tan
tam claritatē stelle: suspicati sunt ꝙ rex celestis natus es
set: ꝛ ideo q̄rebant. Et hoc est Et venimus ꝛc. In hoc im
pletum est illud. ps. 71 Et adorabunt eum omnes reges:
omnes gentes seruient ei.

¶ Audiens aūt herodes rex turbatus est ꝛ
ois hierosolyma cū illo. Et cōgregans oēs
pricipes sacerdotū ꝛ scribas populi sciscita
bat ab eis vbi chrs nasceretur. At illi dixe
runt ei. In bethleē iude. Sic eni scriptū est
p prophetam. Et tu bethleem terra iuda: ne
quaq̄ minima es in principibus iuda. Ex
te eni exiet dux q regat populū meū israel.
Tunc herodes clam vocatis magis: diligē
ter didicit ab eis tēpus stelle que apparuit
eis: ꝛ mittens illos in bethleē: dixit. Ite ꝛ i
terrogate diligēter de puero: ꝛ cū inueneri
tis renūciate mihi: vt ꝛ ego veniēs adorem
eū. Qui cū audissent regem abierunt.

¶ Prenuntiata Chrī natiuitate p magos. Hic inquirit de
loco natiuitatis. Et ponunt tria. Primo ponit motiuū
ad inquirendū. 2° imponit inquisitio. 3° inuentio verita
tis. 2ᵐ ibi. Et cōgregans. 3ᵐ ibi. At illi ꝛc. In bethleē
ꝛc. Motiuū fuit turbatio herodis. Unde audiens. Et
signter vocat herodem regē: vt ostendat esse aliū a rege
quē querebāt. Fuit aūt triplex causa turbatōis. Primo

Triplex causa turbatōis herodis.

processit ex ambitione quā habebat circa custodiā re
gni sui: propterea qꝛ alienigena erat. Sciebat eni vel au
dierat illḋ Daniel. 2. In dieb⁹ regnoꝝ israel suscitabit
deus celi regnū qḋ in eternū non dissipabit ꝛ regnū ei⁹
alteri populo nō tradetur ꝛc. Sed in hoc decipiebatur:
qꝛ regnū illud spūale erat. Jo. 17. Regnū meum nō est
de hoc mūdo ꝛc. Unde herodes turbabat timens amis
sionem regni sui: sed magis turbabat diabolus timens
regni sui detractionē totalē. Jo. 12. Nunc princeps mun
di hui⁹ eicietur foras ꝛc. Et nota ꝙ hoies sic dicit Chry

Chrysosto.

sosto. in sublimib⁹ ꝯstituti ex leui verbo ꝯ se prolato con
turbant. ps. 88. Exaltatus aūt humiliatus ꝛ ꝯturbatus.
Humiles aūt nūq̄ timent. 2ª causa pcessit ex timore hu
mani imperij. Statutū eni erat a Romano impio ꝙ null⁹
deus aut rex diceret sine coꝝ consensu: vñ timebat: sed
iste timor mūdanus erat: q phibet Esa. 51. Quis tu vt ti
meas ab homine mortali ꝛ filio hois q q̄si fenū ita are
scet. 3° ex rubore verecūdie. Uerecūdabat enim coram
populo vt alius rex vocaret: similis in hoc Sauli q dixit.
Peccaui: sed rogo honora me corā seniorib⁹ populi mei
ꝛ coram israel ꝛc. 1. Reg. 15. Sꝫ mirū qḋ sequitur. Et ois
hierosolyma ꝛc. Uidebat enim ꝙ deberent gaudere.
¶ Sꝫ sciendū ꝙ triplicē cām turbationis habuerunt.

Triplex causa turbatōis iudeoꝝ.

Pria fuit ipsoꝝ iniquitas. Iniqui eni erant: qbus semp de
testabilis est conuersatio iustoꝝ. Prouerb. 13. Detestan
tur stulti eos q fugiūt mala ꝛc. Scda vt placerent hero
di. Ecc. 10. Scōm iudicem populi sic ꝛ ministri eius ꝛc.
3ª: qꝛ timebāt ne herodes hoc audito amplius deseuiret
in gentē iudeoꝝ. Mistice aūt in hoc signatur ꝙ iste terre
nus erat. Gregori⁹. Rex terre turbatus est celi rege nato:

Gregorius.

qꝛ nimiꝝ terrena altitudo ꝯfundit cū celestis celsitudo
pdicat. Esa. 24. Erubescet luna ꝛ ꝯfundet sol cū regna
uerit dñs exercituū in monte syon ꝛ in hierusalē. Et notā
dum ꝙ sicut dicit Augu. Quid aūt erit tribunal iudican

Augustinus.

tis: qñ supbos reges cuna terrebat infantis: ptimeant re
ges: ad dextrā pñis sedentem: quē rex impius timuit ma
tris vbera lambentē ¶ Et congregans. hic ponit inq̄si
tio. Et sicut dictum est herodes solicitus erat inq̄rere. Et
ppter regnū. Et pp timorem romanoꝝ. Unde inq̄sunt
veritatē. Sed ad sciendā certitudinē de aliquo tria req
runt ab inq̄rētib⁹. Creditur eni multitudini: auctoritati
ꝛ sātis. Unde ꝯgregauit multos: ꝛ auctoritatem haben

Ad sciendā certitudinem de aliquo tria

tes: ꝛ sapiētes. Et hoc est qḋ dicit. Cōgregans oēs. Quā
tum ad pmum. Sap. 6. Multitudo sapientū sanitas est
orbis terraꝝ. Prin. sacer. Quātū ad scdm. Malach. 2.
Et labia sacerdotū custodiunt sciam: ꝛ legē requirunt ex
ore eius. Et scribas. Quātum ad tertiū: nō ad scribendū
tm̄ di: sed ad iterpretandū legis scripturā. per istos qui
dē volebat inuestigare veritatē. Ecc. 32. In medio ma
gnatoꝝ loqui nō p̄sumas ꝛ vbi sūt senes non multum lo
quaris. Sciscitabatur ab eis vbi Chrs ꝛc. Magi regē
vocauerūt: sed ipsi Christū querebāt. Sciebāt eni ex cō
uersatiōe cū iudeis regem iudeoꝝ legitimū inungi. Sꝫ
q̄ritur aut ipse credebat pphetie aut nō: si credebat: scie
bat ꝙ nō poterat ipediri qn ipse regnaret: q̄re ḡ interfecit
pueros. Si nō credebat: q̄re ḡ q̄rebat. Sꝫ dicēdū est ꝙ

Questio.

nō pfecte credebat: qꝛ ambitiosus erat: ꝛ ambitio hoies
cecos reddit. At illi dixerūt i bethleē ꝛc. Hic inuenit ve

Cur chs natus voluerit in bethleem.

ritas. Et ꝓmo ponit veritas. 2° confirmat eius ꝓpheria. ibi. | Et tu bethleem ꝛc. | ¶ Et sciendū q chs voluit nasci in bethleem pp tria. Prio ad vitandā gloriaz: pp hoc enim elegit duo loca: vnū in quo nasci voluit. s. bethleez: aliud in quo passus fuit. s. hierusalem. Et hoc est ꝙ illos q gloriam querūt. Qui volunt nasci in sublimibus locis. ꝛ nolunt pati in loco bonoris. Jo. 8. Ego gloriā meā nō quero. 2° ad ꝓfirmationē suę doctrine. ꝛ ostētationē suę veritatis. Si enī natus fuisset in aliq̄ magna ciuitate virtus suę doctrine potuisset ascribi humane vanitati. Matth. 9. Scitis gram dñi nostri iesu chri. 3° ad ostendendū se esse de genere Dauid. Luc. 2. Joseph ꝛ Maria ibant in bethleez vt ꝓfiterent ꝛc. eo q essent de domo ꝛ familia Dauid. Lōperit etiā mysterio: q bethleem interpꝛat domus panis. Et chs est ille panis viuus: q de celo descendit ꝛc. Jo. 6. ¶ Lōsequēter ꝓfirmat veritas. Unde | ꝛ tu bethleem ꝛc. | Ex ista ꝓphetia duo possemus ꝓsiderare. Magi enī aliqd ānunciabāt: ꝛ aliqd querebāt. Et ex ista ꝓphetia ostenditur vtrūq̄. Quia q̄ntum ad ꝑmū dicit. | Et tu bethleem |. Quātū ad 2m dicit. | Ex te enī exiet ꝛc. | Et ita ꝓfirmat natiuitas chri duplici testimonio. s. stelle ꝛ ꝓphetie: q̄ in ore duorum vel trium testium ꝛc. Deut. 19. In ore duorum aut trium testiuz stabit oē verbū. Et nota q quādo erant oēs infideles data sunt signa corpalia: q̄ tam erāt fideles data est ꝓphetia p̄ Esai. 14. Iraq̄ lingue in signū sunt nō fidelibus sed infidelibus: ꝓphetie aūt nō infidelibus: sed fidelib⁹ ꝛc. Et sciendū q iudei diuersiter deficerūt in ꝓfatione ꝓphetie. Quia ibi nō dī. Et tu bethleem effrata: ꝛ ibi nō q non est ibi tanta quātitas minima ꝙs. Et pōt assignari duplex ratio q̄re mutauerint. Uno modo pōt dici q hoc fecerint ex ignorantia. Alio modo pōt dici q isti vsi sunt sciēter alys verbis: ꝛ dicūt sniam: q̄ cum Herodes esset alienigena nō intellexisset auctoritatē ꝓphetę: ꝛ ideo dixerunt illud qđ notum erat Herodi. vel dicunt terra iuda: ꝛ nequaq̄ minima es. i. tu nō es minima inter milia boum iuda: vel in ꝓncipib⁹ iuda. i. inter ꝓncipales ciuitates iuda. | Ex te enī exiet dux ꝛc | De isto duce bi. Dan. 9. vsq̄ ad christum ducē. Et ps. 30. Dux mihi eris. Regit enī populū israel nō solū carnaliter: sed ēt spūaliter. Ro. xj. Nunqd deus repulit populū suum ꝛc. ps. 79. Qui regis israel intende q deducis velut ouē Joseph. Et nota q trūcant caudam auctoritatis. s. ꝛ egressus eius sicut ab initio: a diebus eternitatis ꝙ quod i. sinuat q non debebat esse rex terrenus: sz celestis: quod si scuissz Herodes nō fuisset impius: vnde fuerūt causa necis illoz. Item ex illa ēt cauda pz esse falsam interpretationē iudeoz: qui exponūt de Zorobabel q: non cōuenit eius egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Mich. 5° cap. Jteż nō in iudea: sed in babilone natus est. ¶ Lō sequēter inquitur de ꝓsona nati cum dicit. | Tunc Herodes ꝛc. | Et ꝑmo ponit inquisitio. 2° inuentio inquisiti. ibi. | Inuenerūt eū ꝛc. | 3° veneratio inuēti. ibi | Et procidētes ꝛc. | Ad intendū ꝓsonā ex duob⁹ moti sunt. Ex ꝓfessione Herodis: ꝛ ex ductu stelle. Unde circa ꝑmū ponit exhortatio. 2° studiū magoz in mutatiōe stelle. ibi. | Qui cum audiissent ꝛc. | Circa ꝑmū tria ponunt. Prio enī inquirit tēp⁹. 2° annūciat locū. ibi. | Et mittens ꝛc. | 3° iungit officiū inquisitionis. ibi. | Jte ꝛc. | Dicit ergo. | Tunc herodes. | Ubi considerandū q iudei sciebant locū: sed nō tps. Unde obstupuit a dño. Luc. 19. Eo q nō cognouisti tēpus visitationis tuę: ꝛ Esa. ꝓ. Cognouit bos possessorem suum ꝛc. Ergo inquitur tps: ꝛ dicit Herodes q per bienniū ante apparuit ista stella. Alij aūt q in ipsa die natiuitatis. Annūciat locū. ibi. | Et mittens. | Jungit officiū inquisitionis. ibi. | Jte ꝛ interrogate ꝛc. | Et admonet dño.

Herodes ex ꝓfessione.

Et ad hoc q ipleant ꝓmittit tertiū. Quātū ad ꝑmū dicit. | Jte ꝛc. | Et querit inuidiose ad occidendū: sicut illi qb⁹ dī Jo. 7. Quęritis me ꝛ nō inuenietis: q̄ tum ad scām dicit sic. | Cum inuenerit ꝛc. | Et hoc pp malū ēt dicebat. Ecc. 13. Ex multa loquela tentabit te. Quātū ad tertiū dicit. | Ut ꝛ ego veniens. | Et qdez dolose promittit dei cultum. Dic. 9. Sagitta vulnerās lingua eoꝝ dolum locuta est. ps. 27. Qui loquunt̄ pācem cū ꝓximo suo: mala aūt in cordibus eoꝝ ꝛc. Et nota q cū magi ꝓfiterent̄ reges: iste vocat puerū: q̄ ex abundantia cordis os loquit. Nota ēt q petit a iudeis vbi chs nasceretur volens exꝑiri ꝛ tentare vtꝝ gauderent. ¶ Lōsequenter ponitur studium Magoꝝ. Duo inūterat q inquirerēt: ꝛ reuerterenatur. Sed vnum fecerunt magi. Unde | qui cum audissent ꝛc. | Aliud aūt nō fecerunt tales qdem debēt esse ditores: q bona addiscant. mala vo relinq̄nt. Infra. 25. Que dicunt facite ꝑm opera eoꝝ nolite facere ꝛc.

¶ Et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos: vsq̄ dū veniens staret supra vbi erat puer. Uidentes aūtē stellam gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cū maria matre eius: ꝛ procedentes adorauerunt eū ꝛ apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurum: thus: ꝛ myrrhā. Et responso accepto in somnis ne redirent ad herodem per aliaz viam reuersi sunt in regionem suā.

¶ Supra Euangelista posuit vnū motiuū magoꝝ. Lpersuasionē herodis. Dic ponit aliud motiuū magoꝝ ad inquirendum chm. s. Ducatum stelle: ꝛ circa hoc duo facit. Primo enī ponit ducatū stelle. 2° effectū letitie hui⁹ ducatus. ibi. | Uidentes aūt. | Et nota q stella ꝑ exequitur suo motu: q̄ ꝛ. recte ducebat magos ad chm. Jteż manifestat suo statu puerū locū. ibi. | Usq̄ dum veniēs ꝛc. | Unde q̄ntum ad ꝑmū dicit. Usq̄ dū veniēs. Ex hoc aūt qđ dicit. | Ecce stella quā viderāt ꝛc. | Datur intelligi q quādo magi declinauerūt in hierusalē: stella disparuit. Recedentibus aūt ab herode apparuit. Disparuit autē pp tria. Primo pp ꝓfusionem iudeoꝝ: qui cū instructi essent in lege: vt chm quererent: gētes nō essent instructi: cū gentes querunt: ꝛ iudei ꝓmittūt. Unde impleť illud Esa. 55. Gentes que te nō cognouerūt ad te current. 2° pp magoꝝ instructionem: nō. n. solum per stellā dñs voluit se eis manifestare: sed etiaz p legem: vt sic adiungeretur cognitiōi creaturaꝝ cognitio legis. In ore duoꝝ vel trium testium stabit oē verbum ꝛc. Deut. 19 Esa. 4. Nunqd ad legem. 3° pp instructionem nostraz: ꝛ instruimur de duobus ꝑm glo. Primo q qui humanū auxiliū querūt deserunt a diuino. Illicitum est enim humanuz auxiliū querere nō querendo diuinū. Esa. 31. Ueh q descenditis in Egyptum ad auxiliū in eqs sperantes bñtes fiduciā sup q̄drigis q̄ multe sunt ꝛ sup equabus q̄ pretalidi nerunt ꝛ nō fūt confisi sup sanctū israel ꝛ dominū non regsierunt. 2° instruimur q̄ntum ad hoc: q qui fideles sumus nō debemus querere signa sicut isti q videntes stellam ganisi sunt ꝛc. Sed debemus esse cōtenti doctrinis ꝓphetaꝝ: q̄ signa data sunt infidelibus. Luc. 14. In hoc ēt est duplex mysteriū. Stella. n. significat chm. Apoc. vltio. Ego sum radix Dauid stella splēdida ꝛ matutina ꝛc. Unde ꝑ istam stellaz intelligere possumus gratiam dei: quā amittimus ꝛcū ad herodem. i. diabolū accedimus. Eph. 5. Eratis aliqñ tenebre ꝛc. Item cū ab Herode

D

Stella disparuit magis ꝑ tria.

rode

rode ℓ Diabolo recedimus: stellam ℓ Xpi gram inuenimus. simile. Exo. 13. vbi dr q dns pcedebat israel quando exiuit de Egypto in specie ignis ꝛc. hoc aut pcedebat in specie stelle. ℓ Usq dum venies ꝛc. ℓ duo intelligimus hic. Unu q ista stella nō erat multuz alta: ga aliter non discreuissent domu pueri. Aliud q stella completo officio suo redacta est in suam mam. ℓ Ubi erat puer ℓ Frequenter pueꝝ vocat vt scias illum ee de quo dicit Esa. 9. Puer natus est nobis. ¶ Cōsequēter ponitur effect⁹ vocatus huius: quātuz ad magos. vñ ℓ Uidetes aut stellā gauisi sūt ꝛc. ℓ Hanisi sunt ꝓpter spem quā recuperauerūt: timebāt eni (ga de lōgings pnb⁹ venerūt) amittere qō spabant. Ro. 12. Spe gaudētes. Jtē addit. gaudio. Alig enim gaudēt ꝛ nō gaudent: ga letitia humana nō est pfectum gaudiū. Prouer. 14. Extrema gaudy luctus occupat ꝛc. Uerū aut ꝛ perfectū gaudiuz de deo est. Esa. 61. Laudēs gaudebo in dño ꝛ exultabit aia mea in deo meo. 3° addidit magno: ga ista magna ia cogscebāt de deo: ga deum incarnatum ꝛ multū misericordē. Esa. 12. Exulta ꝛ lauda habitatio syon: ga magnus in medio tui sanctus israel. 4° addit. Ualde. ga itēse gaudebāt. Recuperauerant eniz qō amiserant. Luc. 12. Gaudium erit angelis dei ꝛc. Cōsequenter agitur de inuentione pueri. Unde ℓ Et intrātes ꝛc. ℓ Et tāgit tria ℓ Domum ꝙ que si q̄ratur qualis erat / ostendit. Luc. 2. Jtez si queratur qualis puer: in nullo ab alijs differebat: sicut dicunt sancti. Quantū ad apparentiaz / non loquebat / infirmus videbatur: ꝛ bē. Jtez si queratur qualis mater: Respōdet qualis est vxor carpentarij. Et hoc ideo dico ga si isti q̄stiuissent regem terrenuz videdo ista scandaliçati fuissent. iz videntes vilia: ꝛ cōsiderantes altissima: moti sunt ad admirationem. ꝛ adorauerūt eum. Et hoc est. ℓ Et ꝓcidentes ꝛc. ℓ Sed quare nō fit mentio de Joseph. Dicendum q diuina dispēsatione factum est q non adesset: ne istis qui primitie gentiū erant daretur suspitio prauе opinionis. ¶ Cōsequenter tangit reuerentia quā exhibuerūt ad puerum. ibi ℓ Et ꝓcidentes ℓ Et fuit triplex. In adorādo / offerendo / ꝛ obediēdo. Dicit ergo ℓ Et ꝓcidentes adorauerūt eum ihāq̄ deū in bole latētem. ps. 72. Coram illo procident ethyopes. Item offerēdo / reuerentiā exhibuerunt. Unde ℓ Et apertis thesaurīs suis ꝛc. ℓ Cōsuetudo enim erat apud Persas: q semp cum munere adorabāt. ꝛ hoc est. ℓ Et apertis ꝛc. ℓ ps. 71. Reges Tharsis ꝛ insule munera offerent: reges Arabum ꝛ Saba dona adducent ꝛc. Esa. 60. Oēs de Saba venient aurum et thus deferentes / ꝛ laudē dño annunciantes ꝛc. Mistice ꝛsiderandum est q isti nō in via: sed tunc ꝑmo aperuerunt thesaurū quando venerūt ad Xpistū. Simr nos bona nostra in via nō debemus manifestare. Uñ representatur b infra. 20. De virginibus ꝛ cap. 13. dicit. Simile est regnum celoz thesauro abscondito in agro: quē qui inuenit bō abscōdit ꝛc. ℓ Obtulerunt ei munera ꝛc. ℓ Aliqui assignant rōnem istoz muneruz sfalem. Et dicūt isti q tria inuenerunt / domum sordidā / puerum infirmū / ꝛ matrem pauperem. Et ideo obtulerunt aurū ad sustentationem matris. Myrrhā ad sustentationem membroz pueri. Thus ad tollendum fetorē. Sed dicēdum q aliquid mistice hic ꝓtenditur. ꝛ potius ista tria / ad tria referamur que offerre debemus. sfidem / actionem / ꝛ contēplationem. Quātum ad fidem duplr. ꝑmo quantū ad ea que in Xpisto cōcurrunt. sregia dignitas. Dicit. zz. Regnabit rex ꝛ sapiēs erit ꝛc. Et ideo in tributum obtulerunt ℓ Aurū / Sacerdotij magnitudo. Et ideo ℓ Thus / in sacrificium hominis mortalitas: ꝛ ideo ℓ Myrrham / Item quantum ad fidem trinitatis: ga designat in nobis persone trinitatis. Scdo possunt referri ad actiones nostras. Per aurum eniz pōt signari sapiētia. Prouer. 2. Si quasi thesauros effoderis illam ꝛc. Per thus oratio deuota. ps. 140. Dirigatur dne oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo ꝛc. Per myrrham mortificatio carnis. Coll. 3. Mortificate membra que sunt supra terraz. Can. 5. Manus mee distillauerūt myrrham. Quantum aut ad contemplationem per ista tria possunt sīgni vel tres sensus sacre scripture. Uralis sub quo comprehēdit allegoricus / anagogicus / ꝛ moralis. Uel tres ꝓtes phie. s. moralis / logica / ꝛ nālis. Omnibus eniz his debemus vti ad seruitiuz dei. Cōsequenter ponitur qūo reuerentiam exhibuerūt in obediendo. Unde ℓ Et respōso accepto in somnis ꝛc. ℓ Sed quo mō responsum acceperūt qui non interrogauerūt: Sed dicēdum q dns respōdet aliquā do interrogationi mētali. ꝛ isti intus querebāt quid placeret deo de reuersione. Exo. Quid clamas ad me: Sed nūquid sunt reuelationes imediate a deo: Dionysius probat q nō nisi mediantibus angelis. Quare ergo non nominat angelum: Sed dicēdum q quādocūq scriptura facit mētionem de deo ꝛ nō de angelo: hoc fit per quādaz excellentiam illius manifestationis. Gal. 3. Lex ordinata per angelū in manu mediatoris. Act. 7. Dic est Moyses qui dixit filijs israel ꝓphetaz suscitabit vobis deus de fratribus vestris: tāq̄ me ipsum audietis ꝛc. Unde q̄ dicit glo. q hoc fuit imediate per deum / referur ad modum loquendi scripture. ℓ per aliam viam ꝛc. ℓ Jn hoc ostendit q ad regionem nostram paradisum a qua per peccatum expulsi sumus: per obedientiā peruenimus. Prouerb. 4. Uias que a dextris sunt nouit dns: peruerse aut sunt que sunt a sinistris. Chryso. hic dicit. q isti reuersi egerunt sanctam vitā: ꝛ postea facti sunt coadiutores sancti Thome Apostoli: tamē nihil de eis inuenitur scriptum in sacra scriptura post recessum eorum. Chrysost.

¶ Qui cuz recessissent: ecce angelus dñi apparuit in somnis Joseph. dicens. Surge ꝛ accipe puerum ꝛ matrē eius ꝛ fuge in egyptuz: ꝛ esto ibi vsq duz dicā tibi. Futuruz est enim vt Herodes querat puerū ad perdendū eum. Qui cōsurgens accepit puerum ꝛ matrem eius nocte: ꝛ secessit in egyptum. Et erat ibi vsq ad obitū Herodis vt adimpleretur qō dictum est a dño per ꝓphetam dicētem. Ex egypto vocaui filiū meū. Tūc Herodes videns qm illusus esset a magis: iratus est valde: ꝛ mittens occidit oēs pueros qui erāt in bethleem ꝛ in oibus finibus eius a bimatu ꝛ infra ꝑm tps qō exq̄sierat a magis. Tunc adimpletū est: qō dictū est ꝑ Hieremiā ꝓphetaz dicentē. Uox in rhama audita est: ploratus ꝛ vlulatus multus: rachel plorās filios suos ꝛ noluit cōsolari qa nō sunt. Defuncto aut Herode: ecce angelus dñi apparuit in somnis Joseph in egypto dicēs. Surge ꝛ accipe puerū ꝛ matrē eius ꝛ vade in terrā israel. Defuncti sunt. n. qui querebant aiaz pueri. Qui ꝛsurgēs accepit puerum ꝛ matrē eius ꝛ venit in terrā

Tripler reuerētia magoꝝ ad xpm.

Magoꝝ multiplex significatio.

israel. Audiens aũt q Archelaus regnaret in iudea p herode patre suo timuit illo ire: t admonit in somnis secessit in partes galilee. Et veniés habitauit in ciuitate que vocat nazareth: vt adimpleret qđ dictus est p ppbetas: qm nazareus vocabitur.

E ¶ Supra habitum est quo mđ nascenti Xpisto magi testimonium perhibuerunt. Nūc autez agitur quo modo innocentes testimoniuz perhibentnđ loquendo: sed moriendo. Et circa hoc tria facit Euangelista. ṗmo enim ponitur occultatio Xpisti. secūdo interfectio puerorum. ibi ¶ Tūc herodes. ¶ tertio ponitur reditus ipsius Xpisti. ibi ¶ Defuncto herode. ¶ Circa primū tria facit. ṗmo. n. ponitur admonitio angeli. scđo ostēditur obedientia Joseph. tertio impletio ṗphetie. zm ibi ¶ Ut adimpleret. ¶ Circa primū tria tāguntur. ṗmo ponitur tempus apparitionis. secūdo describitur ipsa apparitio t modus apparitionis. ibi ¶ Ecce angelus. ¶ tertio ponitur ipsa admonitio facta per angelū. ibi ¶ Surge t accipe ¶ Tēpus describitur. ibi ¶ Qui cum recc. ¶ Et intelligēdum q non statim post recessum magoꝝ facta est ista apparitio: ga tonum qđ dicit. Luc. z. dz interponi. s. de purificatione. ṗostq̄ impleti sunt dies tc. Nđ enim herodes statim cogitauit de interfectione puerorum. Unde cū dicit. Qui cum recessi. debet interponi tota historia purificationis. Consequēter ponitur ipsa apparitio. Unđ ¶ Ecce angelus apparuit in somnis tc. ¶ In somnis dicit apparere ga tūc homines ab actibus exterioribus cessant t talibus fit revelatio per angelos. ps. 4. In pace in idipsum dormiā t requiescam. ṗouer. 3. Quiescēs t suauis erit somnus tuus. In ista admonitione tria ponūtur. ṗmo enim ṗmonet angelus fugere. scđo determinat morā. tertio assignat causam. Dicit ergo surge. Et nota q sicut dicit Dylari beata virgo ante nativitatem ab angelo nominatur cōitum. Supra. p. sed post nativitatem nđ. Et hoc ṗpter duo. primo ad cōmendationem virginis: sicut enim virgo concepit: ita virgo peperit. secūdo ṗpter dignitatem eius. Erat enim mater dei: qua dignitate nulla maior. Et denominatio fit a digniori. Unđ q sicut dicit Chrysosto. puer nđ venerat ṗpter matrem: sed potius ecōuerso. Et ideo dicit. Accipe puerum t matrē ei tc. Sz q̄re ¶ fuge in egyptū ¶ Nđne dicit. ps. 18. Dominus adiutor meus t redēptor meus tc. ¶ Sed sciendum q ṗpter tria fugit. ṗmo ad manifestandam suam humanitatem: sicut enim diuinitas in stella apparuit: ita humanitas in fuga. ṗhil. z. In similitudinem hominum factus tc. scđo ṗpter exemplum. illud enim exemplo docuit qđ verbo docuit. Infra. 10. Cum autem persequūtur vos in ciuitate ista fugite in aliā. tertio ṗpter mysteriū: sicut enim voluit mori vt nos a morte reuocaret: ita voluit fugere: vt fugiēdo a facie sua ṗpter peccatum reuocaret. ps. 138. Quo ibo a spiritu tuo. ¶ Et esto ibi. ¶ Sed quare potius in Egypto q̄ alibi in aliam regionē? Dicēdum ṗpter duas rōnes. ṗma est. ga ṗpriū est dei vt memor sit misericordie in ira. Abac. 3. Dñs enim iratus fuit cōtra egyptios persequētes filios israel. ga filij israel erāt ṗmogenitus dei. Et ideo datum est ei vt obsequeret vnigenito. Esa. 19. Ecce dñs ascēdet sup nubē leuē t ingrediet egyptū tc. Esa. 9. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucē magnā habitantib in regione vmbre mortis: lux orta est eis. Jo. j. Uidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a pre plenus gre t veritatis tc. z ga ipse induxerat tenebras in egypto: ideo voluit eā ṗmo illuminare. Et ideo bñ ibi fugit. Esa. 9. Populus q ambulabat in tenebris vidit lucē magnā habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Nota quādo aliqs vult fugere peccatū: ṗmo debz exercere pi gnitā. Eph. 5. Surge q dormis t exurge a mortuis t illuminabit te Xpis. z dz accipere fiduciā a mre t filio. scz Xpio. Eccl. z4. In me omis spes vite t virtutis. 3 dz fugere a peccato adiutus auxilio mris t pueri. ps. 54. Ecce elōgaui fugiēs t māsi in solitudie. Subdit cām hui fuge. ¶ Futurū est enim vt herodes tc. ¶ Decept fuit herodes ga voluit ṗdere q venerat regnū sui cōicare. Luc. zz. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pr me regnū. z ga cū q nō gloriā mundanā querebat. Deb. 12. q ṗposito sibi. ¶ Qui ṗsurgēs. ¶ Dic ponit executio mādati angelici. t ponit cā quātū ad fugam t quātū ad moram. Unđ ¶ Qui ṗsurgēs tc ¶ Et fit mētio de tpe. vñ dicit ¶ nocte ¶ ṗpter timorē t tribulationem sm illud Esa. z6. Alia mea desiderauit te in nocte. i. in tribulatione. In tribulationib eni recurrendū est ad deū. Osee. 6. In tribulatōe sua mane ṗsurgēt ad me tc. ¶ Qui ṗsur. ¶ Tūc adimpletū est illud Esa. 19. Ecce dñs ascēdet sup nubē qđ ad lram impletū est ¶ Et erat ibi ¶ dñi q septē annos fuit. ibi Et habitauit in ciuitate Heliopolim. Esa. 19. Quātū aūt ad mysteriū p Joseph signē ṗdicatores. Ꝺ est Apli qui ponūt ad expellēdas tenebras per doctrinā. qui recedētes a iudeis conuersi sunt ad gentes. Act. 13. Uobis oportebat primū log verbū dei: sz qm repellitis illud t indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gentes. Et esto ibi vsq tc. i. vsquequo finiat infidelitas iudeoꝝ. Ro. 10. Lecitas ex parte ꝓtigit. ¶ Cōsequenter adhibet testimoniū ṗphetie. vñ dicit ¶ vt adimpleat tc. ¶ Istud est sm trāslationē Hieronymi. Osee. 11. In trāslatione autem septuaginta nđ est ita. Sz ex egypto vocaui filium eius. ¶ Uidetur hic esse questio: quia non videtur hoc facere ad propositum: quia premittitur ibi puer israel tc. t sic loqua ergo videtur de vocatione israel de egypto. Sed dicendum q in omnibus auctoritatib quę in euāgelijs vel in epistolis ponuntur de Xpisto. quedam distinctio notanda est: quia quedaz dicuntur specialiter de Xpisto. sicut illud Esa. 53. Tāgs ouis ad occisionem: quedam autem dicuntur de quibusdam sm quod duxerūt figuraz xpisti. Et sic est ista auctoritas. isti enim nđ fuerunt filij israel nisi inquantum similitudinem gesserunt veri filij vnigeniti. t Ꝺ est. Ex egypto vocaui filium meum: scz spāle. ¶ Tūc herodes. ¶ Dic agitur de interfectione puerorum. Et circa hoc duo facit. ṗ ponitur occasio interfectionis. z ponit interfectio. ibi Et mittēs. ¶ 3 inducūtur ṗphetie. ibi ¶ Tūc impleuz. ¶ Occasio fuit ira herodis. vnde ¶ tūc herodes tyrānus ¶ Jaco. j. Ira viri iustitiā dei nđ operat. Et notādū q qñ aliqs irascit cito accēdit. ¶ Uidēs ga illusus tc. ¶ Et dī iratus valde ṗp duo. ga quādo aliqs irascit de modica occasione fortiter accendit. vñ ga in suspitione erat amissiōis regni t illusus fuit a magis iratus est valde ¶ Eccl. 11. A scintilla vna augetur ignis. Et mittens in ira ista fuit crudelitas quātū ad tria. q̄tū ad locū: quātū ad multitudinē: t quātū ad tps: quantum ad multitudinē vt vnū quereret: occidit. Unđ dī et ¶ mittens ¶ Et nota qđ dicit Aug. q iste nūq̄ ṗfuisset tantū obsequio: quātū obfuit odio. Sz queritur cum nđ habuerint liberū arbitriū: quo mđ dicti sunt mori p Xpio. Sz sicut dī Jo. 3. Nđ misit deus filiū suū in mundū vt iudicet mundū: sed vt saluetur mūdus p ipsum tc. Nūq̄ enim deus ṗmisisset eos occidi nisi fuisset eis vtile. vnde dđ Aug. q idē est dubitare vtrum ṗfuerit illis ista occisio: qđ est dubitare virū pueris ṗsit baptismus. ¶ Passi sunt enim ṗpter Xpm. vñ et martyres modo ṗfessi sunt: q̄s non

Ad fugi pcc cam tria.

Dylarius.

Chrysosto.

Fuga in egypti pp tria.

Questio.

Questio.

Augustinus.

Questio.

Augustin°.

uis nō loquendo. Apoc.6. Vidi subtus altare aias interfectoꝝ ꝓpter ꝝbuꝫ dei. z[a] crudelitas est ga occidit in oībus finibus. Timebat eni ne fugeret. ſ. ad aliquā ciuitatem. Et cōtigit ei sicut bestia que vulnerata nō attendit quē vulnerare debeat. ꝓuer. 21. Leo rugiēs ꝛ vsus exurnēs princeps ipius sup populū pauperē. 3[a] quātum ad tpa. vnde [a bimatu] .i. duoꝝ āno. Et nota q̄ Aug. dicit q̄ illo anno quo Chris natus est / inocētes sunt occisi. Sed ālre dicit a bimatu ⁊c. Dicunt q̄ stella apparuit per duos annos ante. vñ Herodes dubitabat vtrū a tēpore stelle natus fuisset ⁊ ideo dicit ſm tēpus q̄ exgsierat a magis. Alij aūt dicūt q̄ isti nō sunt occisi eodē anno: sed post duos annos. Sz ālre cītū dissimulat: implex rō reddit a diuersis. Una est ga a p̄ncipio putabat q̄ magi fuissent decepti: ⁊ q̄ nihil inuenissent. Sz postq̄ audiuit multa ꝝba ō Chriſto a Zacharia / ⁊ Simeone ⁊ Anna: tūc mot⁹ fuit ad querēdū. Alij dicūt q̄ hoc fecit ex cautela: timebat eni ne puerū quē querebat / parentes occultassent. Unde p̄mo voluit eos assecurare. Alij q̄ occupatione ipeditus ga misit post magos vsq; ad thariam ciuitatem ⁊ fecit incēdi naues eoꝝ. Jté fuit occupatus ga ciuitas fuit Rome accusat⁹ a filijs. Et sic post reuersionē incepit sentire. ⁊ dicit [Et ifra ⁊c.] ga cogitauit illū eē tante potētie q̄ posset cōmutare faciem suā. Per istā occisionem sīgnat occisio martyrū. ga pueri per humilitatez et innocentiā. Infra. 19. Sinite parulos ⁊ nolite eos ꝓhibere ad me venire. Jté infra. 17. Nisi ꝓuersi fueritis ⁊ efficiamini sīc paruli nō intrabitis in regnū celoꝝ. In Bethleem ⁊ in oīb⁹ ⁊c. ga per totū mundū occidunt. Act. 5. Erunt mihi testes. (moriēdo. Duo anni sunt duplex cibarius. dei / ⁊ p̄mi: ga fides sine opibus mortua est. Jac. 2. Uel vtrū ad pueros pla. quantū eleuabant ⁊ milib⁹ vla. inquantuz iugulabant. Et nota q̄ nato Chriſto statim persecutio sentit: ga statim quādo gs ꝓuertit ad Chim incipit tentari. Eccl. 2. Fili accedens ad seruitutem dei sta in iustitia ⁊ in timore ⁊ p̄para aiam tuā ad tētationē ⁊c. [Tūc implētū est ⁊c.] ꝓsita occisione pueroꝝ. Dic morte suo Euāgelista ꝓphetiā annūciante ponit: que est Iere. 31. Uox in rhama audita est lamētationis luct⁹ ⁊ fletus: rachel plorāns filios suos ⁊c. Et notādū q̄ sīc dicit Iero. vbicūq; p Apłos ⁊ Euāgelistas introducit aliqua auctoritas veteris testamēti. Non opz introducere verbū ex ꝝbo semp: sed sicut dedit eis spūs scūs. Aliquā sensuz ex sensu in vsu nr̄o habemus Iere. 31. [Uox in excelsis audita est lamētatiōis luctus ⁊ fletus: rachel plorāns filios suos ⁊ volēs cōsolari super eis ga non sūt ⁊c. ⁊ sensus idē est. Et ꝓsiderandū q̄ ḡtuz ad hāc auctoritatem pertinet. Ista est vna de illis que introducūtur in euangelio. que tamē sensum literalē habent: qui est figura eius q̄ fuit in nouo testamento. Unde ad intellectum eius cōsideranda est quedam hīstoria que legitur Judicū. 21. vbi dicit q̄ ꝓpter peccatum cōmissum circa vxorem leuite fere tota trib⁹ Beniamin extincta est. ⁊ dicitur q̄ ibi fuit maximus planctus ita q̄ fuit audit⁹ de gratus vsq; in rhama longe a Bethleē per duodeciz miliaria. Hoc dicit Rachel plorare: ga mater fuit Beniamin. ⁊ est locutio figurativa. ſ. ad exprimendum magnitudinem doloris. Sed hec est prophetia de preterito. Alio modo est de futuro duplr: ga vno modo potest referri ad captiuitatem israel: qui quando in captiuitatē ducebantur / dicūtur in via iuxta Bethleem plorasse. Et tunc dicit Rachel plorasse ga sepulta erat ibi. Heri. 31. Et dicit hoc eodē modo loquendi quo locus dicit plorare mala que in Chriſto accidūt. Uult ergo dicere ꝓphetia q̄ sicut maximus dolor ⁊ luctus fuit quando extincta est tribus Beniamin: ita futurus est maximus alius tēpore captiuitatis. tertio modo exponitur sic: Euāgelista assumit de occisione innocētum: ⁊ exaggerat istuz dolorem quadruplr. Ex diffusione doloris: ⁊ multitudine doloris: ex materia: ⁊ icō solabilitate: dicit ergo [vox in rhama] quedam ciuitas est in tribu Beniamin. Josue. 18. ⁊ pōt accipi pro ciuitate Lie. Dic autē accipit pro excelso. ⁊ potest dupliciter exponi. p̄mo sic. Uox in excelso p lata [audita est] ga vox que in loco alto est longe latecq; diffundit. Esa. 40. Supra montē excelsum ascēde tu q̄ euangelizas syon eralta in fortitudine vocē tuā. Uel audita est in excelso. i. in celo apud deū. Eccl. 35. Oratio humiliātis se nubes penetrabit ⁊ donec ꝓpinquet nō cōsolabit ⁊ non discedet donec altissimus aspiciat. Et iterum. Lacrymе vidue ⁊c. [plorans] Hoc potest referri ad fletū infantiū occisoꝝ. [Et vlulatus multus] hoc ad matrum plorat⁹: maior est dolor matrū q̄ filioꝝ. Jté matrum erat dolor assiduus pueroꝝ fuit breuis: ꝓpter q̄d dicit Zacha. 12. Plāgent eum q̄si sup vnigenitū ⁊ dolebunt super eū vt doleri solet in morte primogeniti. Jterz ex materia doloris ga de morte filioruz. Unde Rachel plorat. Sed obijcit ga Bethleem nō erat in tribu Beniamin: sed in tribu Juda qui fuit filius Lie. Et soluitur triplr. p̄mo ga Rachel sepulta fuit iuxta Bethleē. Heri. 25. Et ita plorauit pueros eo mō: quo aliquis locus dicit plorare. Dicit. 2. Obstupescite celi sup hoc ⁊ porte eius desolamini vehemēter dicit dns. Uel aliter supra habitum est: q̄ Herodes occidit pueros in Bethleez ⁊ in oībus finibus eius ⁊c. Bethleem autē erat ex p̄finio duaꝝ tribuū. ſ. Jude ⁊ Beniamin. vnde de pueris Beniamin occisi sunt: ⁊ sic cessat obiectio sicut exponit Iero. Augustinus autē aliter exponit: ⁊ dicit q̄ consuetudo est q̄ quādo alicui aliqua p̄spera succedunt: ille quādo aduersitates veniunt: magis dolet. Lia ⁊ Rachel sorores fuerūt: ⁊ isti qui occisi sunt fuerūt de filijs Lie. Et sic corporaliter occisi sunt: eternalr ne punirētur in facto Babaa dicit ergo plorare videns filios suos occidi ⁊ dānari. vl per Rachel / ecclesia sīgnat: ga interpretat videns deū ⁊ ecclesia p fidē videt: que plorat filios suos occisos: nō ga occisi sunt: sed ga per ipsos poterat alios aegrere: vl nō plorat ꝓpter occisos: sed ꝓpter occidentes. Sequit de incōsolabilitate doloris [Et noluit] Et exponit illud multiplr. p̄mo vt referat ad populū qui tūc erat. Consolatio enim debetur q̄diu speratur aliqđ remedium: sed quādo nō speratur: nō est consolatio: sicut pz in infirmo desperato. ⁊ ideo dicit: vt referat ad opinionē matrū: ga nō sunt ga. [nō apparent. Heri. 21. Puer nō cōparet. vel [noluit ꝯsolari] ga nō sunt. i. ac si nō essent. Cōsolatio. non debet nisi de malis. vñ ſm hoc refert ad opinionē ecclesie / que bz eos tāq; regnarent. vñ sicut de regnantibus: gaudet de eis. Thes. 4. Nolumus vos ignorare de dormiētibus vt nō ꝓtristemini sicut ⁊ ceteri q̄ spem non habēt. vel noluit cōsolari de p̄senti / sed expectat consolationem in futuro. Ifra. 5. Beati qui lugent qm̄ ipsi consolabunt. (Cōsequenter agit de reuocatōe chīi. vñ defuncto Herode. ⁊ p̄mo ponit apparitio angeli. 2° māda tuz angeli. 3° executio mandati angeli. Circa p̄mū tria ponunt. p̄mo describit tēpus. 2° persona. 3° modus apparitionis. Dicit ergo. defuncto Herode. Nō iste q̄ fuit in morte chīi: ga ille fuit filius istius [Ecce angelus apparuit] Notandū q̄ omnis turbatio ecclesie ſm mysterium terminatur per mortem persecutoꝝ. ꝓuerb. 11. ga in perditione impij erit laudatio. Item nota q̄ ifide litate idoeum terminatur: chīs redibit ad eos. Ro. 11. Et tunc omnis israel saluus fiet. (Ecce apparuit] No-

Augustinus.

Hieronym⁹. Augustinus.

G

H

tādum q̄ talis est ordo angeloꝝ ꝛ boium/vt diuine illu
minationes nō fiant nobis nisi per angelos. Deb j. Oēs
sunt administratorij spiritus in ministeriū missi ꝓpter
eos qui hereditatem capiunt salutis: vnde etiā chīs ſm
q̄ homo voluit per angelos nūciari. Modus. ibi⁊ Jn so
mnis ꝛc.⁊ Mādatum. ibi⁊ Surge ꝛ accipe puerū.⁊ Nō
dicit filiū/nō coniugem/sed puerū: vt designetur digni
tas pueri: ꝛ integritas matris. Jn hoc significatur q̄ Jo
seph nō fuit ei datus ad carnalē copulā sed ad mysteriū
ꝛ custodiam. Consequenter assignat causam.⁊ Defuncti
sunt enī ꝛc.⁊ Sed querīt quare dicit sunt: Nō enim nisi
Herodes mortuus erat. hoc soluīt duplr. primo qa iste
tot mala fecerat q̄ iudei gaudebant de morte eius q̄ p̄
sentiens mādauit adhuc viuens sorori sue q̄ nobiliores
de iudeis interficeret in morte sua. et isti quesiuerāt ani
mam pueri cū Herode. Et hoc est. Defuncti sunt ꝛc. vel
aliter. Mos est sacre scripture ponere plurale ꝓ singu
lari. vnde mortui sunt. i. mortuus est ꝛc. vñ in B q̄dā dic.
⁊ Qui querebāt alam pueri⁊ destruīt error Apollinaris
qui dixit. q̄ diuinitas erat in chīo loco anime. ¶ Ponī
tur executio huius mādati⁊ Qui ꝓsurgens⁊ Et circa hoc
duo facit. primo ostendit quō reuersus est in terrā israel. 2°
quā partē vitauit. 3° qua parte declinauit. ibi⁊ Et admo
nitus. Dicit ergo⁊ Qui ꝓsurgens⁊ Notādum q̄ angelus
nō dixit. Vade in terrā Juda. vel in hierusalem. ꝛ vni
versalr in terrā israel: sub qua etiā galilea pōt cōpben
di. Unde pōt dici q̄ Joseph intrauit fines terre quā ha
bitabat Judas. ¶ Cōsequenter ponīt quā partē vita
uit. ibi⁊ Audiēs ꝛc.⁊ Et notāda est hic historia Herodis.
Iste Herodes habuit sex filios: ꝛ ante mortē suā occidit
Alexādrum ꝛ Aristobolū. Jn morte aūt sua mandauit
vt occideret antipater. vñ tres remāserunt. Inter quos
Archelaus p̄mogenitus fuit: ꝛ vsurpauit sibi regnum: ꝛ
tādem accusatus a iudeis apud Cesarē Augustū: ablā
tum fuit ei regnum: ꝛ diuisum fuit in quatuor partes: et
duas habuit Archelaus/duas alias alij diuiserūt sibi. ita
q̄ vnā tetrarchā habuit Herodes aliā Philippus sicut
habet. Luc. 4. Iste Archelaus missus est in exilium post
nouem annos regni sui. ¶ Et admonitus in somnis⁊ Di
xerat primo angelus q̄ iret ad terram israel. sed qa Jo
seph nōdum intellexerat. ideo angelus qui prius ideter
minate reuelauerat/nunc determinat. et hoc est⁊ Et ad
monitus. secessit in partes ꝛc.⁊ Sed cōtra. sicut Archelaus
in iudea: ita Herodes in galilea regnabat. sed dicēdū q̄
hoc fuit statim post mortē Herodis quādo Archelaus
tenebat totū: qa postmodū facta est diuisio. Sz tūc etiā
querīt quare nō timuit Archelaum. Dicēdū q̄ in hieru
salem erat sedes regni: vnde ibi quasi semp morabatur.
Sz queritur quare Luc. 2. dī q̄ singulis annis ducebāt
puerum in hierusalē. Et soluit Aug. q̄ secure ducebāt
per turbam magnā que tunc ascēdebat. sed periculū fu
isset si ibi diu mortuus fuisset. Item queritur quare inuit
Euangelista: q̄ quasi p̄ accidens venit Joseph in Naza
reth. sed in Luc. 2. dicit. q̄ in Nazareth habuit ꝓprium
domicilium: ꝛ dicēdū q̄ angelus dixerat ei: q̄ iret in terrā
israel: que stricte accepta nō continebat galileam nec na
zareth. ⁊ sic intellexit Joseph. Et ideo nō ꝓponebat ire
in Nazareth.⁊ Ut adimpleret ꝛc.⁊ Qm̄ nazarenus hoc
non inuenit scriptū: sed pōt dici q̄ ex multis locis colli
gīt. Nazarenus igīt interpretat sanctus. ꝛ qa chīs dī san
ctus. Dan. 9. Donec vngat sanctus. ideo signāter dicit q̄
ꝓphetas vel potest dici q̄ per Nazarenus interpretat flo
ridus. Et hoc habetur Esa. 11. Egredietur virga de ra
dice iesse ꝛ flos de radice eius ascēdet ꝛc. Et ideo venit
cum eo q̄ dicit Cant. 2. Ego flos campi ꝛc.

Ecclio.

Error Apol
linaris.

Ecclio.

Ecclio.

Augustinus.

Ecclio.

¶ Capitulum. III.

IN diebus autē illis venit Joan
nes baptista predicans in deserto
iudee ꝛ dicens. Pœnitentiā agi
te: appropinquabit enim regnū
celoꝝ. Hic est enī de quo dictū est ꝙ Esaiaꝛ
prophetā dicentem. Vox clamātis in deser
to parate viaꝛ dñi: rectas facite semitas eiꝰ.
Ipse autē Joānes habebat vestimētum de
pilis camelorꝝ: ꝛ zonam pelliceā circa lum
bos suos. Esca autē eius locuste ꝛ mel syl
uestre. Tunc exibat ad eum hierosolyma ꝛ
omis iudea: ꝛ omis regio circa iordanē. Et ba
ptizabātur ab eo in iordane cōfitētes pecca
ta sua. Videns autē multos phariseoꝝ ꝛ sa
duceoꝝ. venientes ad baptismū suum dixit
eis. Progenies viperarum: quis demōstra
uit vobis fugere a ventura ira. Facite ergo
fructū dignum penitētie. Et ne velitis dice
re intra vos patrem habemus Abraā. Dico
enim vobis: qm̄ potēs est deus de lapidib⁹
istis suscitare filios abrae. Jaz enim securis
ad radicē arboꝝ posita est. Omis ergo arbor
que nō facit fructū bonū excidet: ꝛ in ignē
mittetur. Ego qdē baptizo vos in aqua in
penitētiam: qui autē post me venturus est:
fortior me est: cuius nō sum dignus calcia
mēta portare. Ipe vos baptizabit in spiritu
sancto ꝛ igni. Cuius ventilabrum in manu
sua: ꝛ permūdabit aream suam: ꝛ cōgregabit
triticum in horreum suum: paleas autē cō
buret igni inextinguibili.

Ecclio.

Supra egit Euangelista de ingressu chīi in mūdū: A
nunc autē agit de eius ꝓcessu: qui qdē est at
tendēdus ſm ꝓcessum sue doctrine: ad B eni venit. Jo.
18. Circa doctrinā aūt duo ꝓsiderant. ꝑ cuiꝫ ponīt ꝓpa
ratio ad doctrinā. 2° ponīt ipsa doctrina ca. 5°. Ad docto
rem autē euāgelice doctrine duo regrunt. ꝑ vt sit velat⁹
sacris mysteriis. 2° vt ꝓbarus sit virtutib⁹. Et sic duo p̄
mittunt aī doctrinā. s. baptism⁹ ei⁹: ꝛ tētatio: ca. 4°. Cir
ca p̄mū duo facit. ꝑ introducitur Joānis baptismus. ibi
⁊ Exibāt. 2° istructio baptizatoꝝ. ibi⁊ Videns aūt ꝛc.⁊
Jnuitant autē duplr a Joanne. s. verbo ꝛ exēplo. 2m⁹ ibi.
⁊ Ipse autē ꝛc.⁊ Circa doctrinā Joānis tria facit sine tā
gunt. ꝑ ꝓsona doctoris introducit. 2° ponīt doctrina. 3° cō
firmatio. 2m⁹ ibi⁊ Pniam ꝛc.⁊ 3m⁹ ibi⁊ Hoc est enim ꝛc.⁊
Circa ꝓsonā gnque ponunt. s. tps/ꝓsona/officiū/studiū/ꝛ
locus. primū ibi⁊ Jn diebꝰ illis ꝛc.⁊ Et notādū q̄ tps p̄di
cationis Lucas describit ꝓ principes reipublice ꝛ iudeo
rū. Illō q̄ dicit Lucas exprimit hic cū dicit. Jn diebꝰ
illis. Nec dz B referri ad dies de qb⁹ facta est mētio. sz
ad tps ifantie chīi nō eni est intelligēdū B fuisse in diebꝰ
illis in qb⁹ chīs reuersus est de egypto. Sz B sic ponīt
qa chīs habitauit primo in Nazareth. Luc. 2. Puer aūt
crescebat ꝛ ꝓfortabat plenus sapia: ꝛ gra dei erat in illo
ponīt ꝓsona. ibi⁊ Venit Joānes⁊ venit. i. apparuit q̄ pri
mo occultus

Ecclio.

Ecclio.

Ad doctorē
euāgelice doc
trinā duo.

mo oculatus erat. Hic est de quo Jo.j. Hic venit in testi
Lucilio. monū vt testimoniū phiberet de lumie. Sed q̄re chis
volut ci⁹ testimoniū/cū biet testimoniū opez. Dom q
pp tria. p̄ pp nos qui ducimur in cognitionē spiritaliuz
per ea que sunt silia nobis. Jo.j. Hic venit vt testimoniū
perbiberet de lumine. Et q̄re vt oēs crederēt per illuz
z⁰ ppter malitiā iudeoz:qa nō solū Chis sibi testimo.
niū perbibet: sm qđ ipsi dicebant. Jo.3. Tu de teipo te
stimoniū perbibes: sed cnā alius. Jo.5. Uos misistis ad
Joānē z testimoniū perhibuit veritati. 3⁰ ad ostēdēdum
equalitatē Chii ad patrē:qa sicut pi pnūtios habuit: sez
ppbetas: ita Chis. Luc.j. Tu puer ppbeta altissimi vo
caberis: p̄phibis eni añ faciē dñi parare vias eius z̄. po
nit officiū baptiçādi/ß sunt spāle ei⁹ officiū:qa pm⁹ ba
ptiçauit: z sunt ei⁹ baptismus p̄paratoꝝ ad baptismum
chi:qa si chis nouū ritū adūxisset: stati potuit et boies
scādaliçari. Et ideo pmisit Joānes vt prepararet boies
ad baptismū. Jo.j. vt manifestet israel in eo ponit stu
diū. qa venit vt diligēter p̄dicaret. Et ß est predicans
baptismum Jchis gdē baptiçatur⁹ ista adūxit. Matth.
vltio. Ite docete oēs gētes baptiçātes/ in noie p̄is z fi
li z spūs sancti z̄. Joānes añt in vtroq; pparauit viaz.
Et notandū q⁹ Joānes in.30. anno hoc fecit: in qua etate
Dauid et fact⁹ est rex/z Joseph gubernacula regni egy
pti suscepit. Heñ.41. p qđ datur intelligi q⁹ ad nullius offi
ciū ds aliqs assumēte pfectū etatē. Et ponit locus. In
deserto Jpdicauit añt in deserto pp q̄tuor. p̄mo vt gentis
audirēt. In cūitate eni multi criminosi ipedientes conue
nissent: sz in deserto nō nisi studiosi ibant. Eccl.12. Uer
ba sapiētiū sicut stimuli: z q̄si claui in altuz defixi: que
per magistroꝝ cōsiliū data sunt a pastore vno. 2⁰ qa con
gruebat sue p̄dicationi: quia ipse pmiz p̄dicabat. Talis
añt ds esse locus penitētie vel corporalr/vel mētalr. ps.
53. Ecce elōgaui fugiēs z mansi in solitudine. 3⁰ ad desi
gnādā p̄dinonē ecclesie: que p deserti figur. Dat enim
intelligi: q⁹ nō est in synagoga p̄dicatio saluti: sed in ec
clesia. Esa.54. Letare sterilis que nō paris decanta lau
dē z hymni q̄ nō pariebas: quū multa filij ōlere: mag q̄
eius q̄ habebat vir: dicit dñs z̄. 4⁰ ad designādā codi
tionem iudee que iā derelinquebat a deo. ifra.13. Ecce
B relinquet vobis domus vestra deserta. ¶ Segr̄ Pe
nitētiā agite z̄. Joānes annūtiat quādā nouaz vitā: sic
Augustinus. dicit Aug. in libro de pnia. Nullus q̄ sue volūtatis arbi
ter cōstituitur potest nouā vitā ichoare nisi peniteat ve
teris vite. quere in glo. Et ideo p̄mo monet ad pniaz. 2⁰
annūtiat salutē. ibi Appropinquabit z̄. Item peniten
Chrysosto. tiam agite per quā est remissio peccatoꝝ. Chrysosto.
Nato filio dei/deus misit precones i mundū z̄. Et no
tādum q⁹ aliud est penitentiam agere z penitere. Ille pe
nitet qui peccata deflet z flenda nō cōmittit. Et sciendū
q⁹ totuz referr ad ꝓpositū mētis: vt. s. oriat: z flenda nō
cōmittit. i. ꝓponit nō cōmittere. hoc eni regrit peniten
tia: pniam añt agere est satisfacere pro peccatis. Luc.3.
Lucilio. Facite fructus dignos pnie. Et fit hic qō. Luz oia pecca
ta dimittant in baptismo: quare Joānes p̄nuntiās ba
Triplex pnia. ptismū chi incepit a penitētia. Et respōdet in glo. q⁹ tri
plex est pnia. s. ante baptismū: qa opz vt doleat de pecca
tis quādo accedit. 2ª post baptismū de mortalibus. 3ª de
venialibus. hic agit de penitētia que est post baptismū.
vñ Petrus dixit. Act.2. pniaz agite. s. vt sitis parati ad
salutem ꝓsequendam. ¶ Appropinquabit. Et nota qō
nūq; in scriptura veteris testamēti iuenit ꝓmissum re
Regnū celo/ rū 4^or modis gnū celoꝝ. Sed p̄mo Joānes nūciauit qō p̄tinet ad dignī
tatē eius. Regnū autez celoꝝ in scriptura q̄tuor modis
accipit. Quādoq; enī dr ipse chis habitās in nobis per
gram. Luc.17. Regnū dei intra vos est z̄. Et dr regnum
celoꝝ: qa p inhabitātē gram inchoat nobis via celestis
regni. 2⁰ sacra scriptura. ifra.22. Auferet a vobis regnū
dei. i. sacra scriptura. Et dicit regnū qa lex eius ducit ad
regnū. 3⁰ dicit ps ecclesia militās. ifra.13. Simile est re
gnū celoꝝ sagēne misse in mare z ex oi genere pisciū cō
gregāti z̄. Et dr regnū celoꝝ qa ad modū celestis eccle
sie est institutū. 4⁰ dr regnum celoꝝ celestis curia. ifra.8.
Uenient ab oriēte z occidente z recūbent cū Abraam z
Isaac z Jacob in regno celoꝝ z̄. Ante ps autē Joannis
nō fiebat mētio nisi de regno Jebusecoꝝ. Exo.3.15 mō p
mittit regnū celoꝝ siue celeste. ¶ Cōsequenter ponitur
confirmatio huius p̄dicationis. Hic est de quo z̄. Et sic Augustine.
dicit Aug. Istud potest dupliciter exponi. p̄mo q⁹ hoc. s. hic
est de quo scriptū est: sint verba Euāgeliste. z tūc sensus
est planior. sic eni istud introducitur a Matheo velut
sint ꝛba Joānis. pniam agentis. Uñ hic est. Ego enim:
z loquitur de se sicut de alio: sicut Jo.j. loquitur de alio sic
de se: sed nō est vitiosus sint ꝛba: qa sensum cūdez ha
bent. Hic est ergo de quo scriptū est. Esa.40. Uox cla
mātis z̄. Tria ponūtur per que confirmantur tria predi
cta. p̄mo premittit locus p̄dicationis Joānis. qua vox
clamantis in deserto. 2⁰/aduentus regni celoꝝ. vñ para
te viam. 3⁰/pniam. ibi. Rectas facite z̄. Dicit ergo.
Joānes dicit vox pp tria. Uox clamantis in deserto Et dicit vox. propter tria. p̄
qa sicut dicit Hiero. Uox verbū p̄cedit. Et Joan. chim.
Luc.j. Ipse precedet ante illū in spū z virtute helye z̄.
2⁰/qa per vocē verbū cognoscit. Uox eni verbū dedu
cit in cognitionē. ita Joānes Chīm. Joā.j. vt manifestet
in israel: propterea veni ego in aqua baptiçans. 3⁰/qa vox
sine verbo nō facit animi certitudinez. p⁹ Lotin. 14. Si
incertā vocē det tuba: qs parabit se ad bellū? Et reuela
tio diuinoꝝ mysterioꝝ nō facta est per Joānē nisi inqñ
annūtiauit Chīm: sed p Chīm ꝛbū. Jo.j. Unigenit⁹
qui est in sinu p̄tis ipse enarrauit. Igit vox clamantis: et
pōt intelligi dupliciter. i. Chīi clamantis q⁹ in Joāne loq̄ba
tur. 2ª ad Lotī. 13. an experimētū q̄ritis eius q⁹ in me lo
quit Chis: ita etiā clamauit in olbus ꝓpheris. Uñ sem
per dicit. Factū est verbū dñi ad Ose. vel Esa. z̄. Et nī
hil nullus est dictus vocis qa nō imediate p̄cesserunt Chīm.
Malach. 3. Ecce ego mitto angelū meum qui p̄parauit
viā añ faciem meā. Et statiz veniet ad tēplū sanctū suū
dñator quem vos q̄ritis z̄. Uel vox clamantis. i. Joan
nes clamās. Sciēdum q⁹ clamor fit ad surdos. Et tales
erāt iudei. Esa.42. Surdi audite: z ceci intuemini ad vi
dendū. Quis cecus nisi seruus meus: z qs surdus nisi ad
quē nūtios meos misi? Quis cecus z̄. 2⁰ ex indignatio
ne. ps.105. Iratus est furore dñs in pplm suū z abomi
natꝰ est hereditatē suam. 3⁰ ad dilatādos. Et isti clōgati a
deo ¶ Parate viam domini. Et videtur magis fruſtr cō
sonum q⁹ dixisset parate viam vestram ad suscipiēduz
dñm. Et sciendum q⁹ nos adeo eramus infirmi/q⁹ nō po
teramus accedere ad dñm nisi ipse veniret ad nos. Et
ideo supra dixit Joānes. Appropinquabit enim regnuz
celoꝝ. Et hoc est ¶ Parate Sed que est ista via? Fides
que est per auditum. Ephe.3. Habitare Chīstuz per fi
dem in cordibus vestris. Hiero. Uia fidei/deuotus au Hieronimus.
ditus est. Amos.4. Prepara te in occursū dei tui israel.
¶ Rectas facite Fides est cōmunis/est vna: qs dirigit in
diuersis operibus. Et ideo ¶ rectas facite Tunc añt sunt
recte iste vie operum quando nō discordant a lege dei
na: que est regula actuū humanoꝝ sicut fm voluntatē
figuli est regula bonitatis in vasis fictilib⁹ vt hīi potest.
Hiere. 18. Uel hoc. s. parate/pertinet ad charitatem: que
est de necessitate salutis. Esa.30. Dec est via: ambulate in

es ⁊ nō declinetis neq; ad dextrā neq; ad sinistrā. Ergo via intelligitur totum illud qō pertinet ad cōmunez salutem.j.Lozin.7. Adhuc excellentiozem vobis viaz demonstro. Semite xp̄i sunt obseruationes consilioꝝ: que semite dicūtur esse recte: ga non ꝓpter inanez gloriā debent fieri.ifra.6. Non faciatis iustitiam coram hominibus vt videamini ab eis.⁊ Prouer.3. Uie eius/vie pulchre:⁊ omnes semite eius pacifice. Consequenter ostenditur quo mō Joānes testimoniuz perhibuit Chriſto in vita.ibi⁊ Ipse autem Joānes.⁊ Sed quis perhibuit testimonium de Joāne: qui perhibebat testimoniuz Chriſto: Et dicēdum q̄ vita sua: ga sicut dicit Chrysosto. Nullius idoneus testis alterius est nisi sit testis suus:⁊ hoc bona vita. Eccl.19. Amictus corporis ⁊ risus dentiuz ⁊ ingressus hominis enūciant de illo. Unde hic describit austeritas eius in vita ⁊ cibo. Et hoc est⁊ Ipse autem erat indutus pi.⁊c.⁊ Alij de lana/Joannes de pilis. Reputabat enī vestimentuz de lana molliciez: que nō conueniunt p̄dicatori. Item ꝯna pellicea. Illud dupl̄r exponit̄. Hiero. dicit q̄ tunc tēporis iudei habebant cingulum de lana/ sed Joānes reputās ad mollitiez accepit de pellib⁹ imitans Helyam: sicut dicit̄.4.Reg.⁊ Raban⁹ exponit sic ⁊ dicit q̄ Joānes accipiebat pelles crudas nō paratas: ⁊ vtebat eis: vt refrenaret libidinem.⁊ hoc est. Et ꝯna. sed siue sic siue sic exponat̄: in vtroq; tamen austeritas vite intelligit̄⁊ Cibus autem ⁊c.⁊ Dic cibus non parat⁹/ sed quem natura ministrabat:⁊ sunt locuste animalia q̄dam apta ad comedendum.⁊ Et mel ſyluestre⁊ Hoc dupliciter pōt intelligi. Proprie enim mel ſyluestre dicit illud qō non recondit̄ in alueis artificiose factis: sed inuenit̄ in ſyluis in aliquibus arboꝝ⁹. Alij dicūt q̄ est cāna mellis ⁊ qōdaz qō inuenit̄ intus in cānis valde dulce: tamē in omnibus his nihil aliud habet̄ nisi q̄ simplicibus erat contentus.p̄ Thimo.6. Uictes alimenta ⁊ quibus tegamur his ꝯtenti sumus. ¶ Cōsequenter agit̄ de baptismo. vnde dicit̄. Tunc exibant. Et tangit tria. primo quo mō visitabatur a turbis.2°. quo mō turbe baptizabantur. Et 3° quo mō cōfitebant̄ peccata sua. Quātū ad primū sciēdum q̄ tria sunt que inuitabant boies ad exeundū ad Joānem. primo nouus predicator. Nūq; audierant fieri mentionē de regno celoꝝ. Et ideo mirabātur. Job.38. Nūquid nosti ordinē celi? Et pones rōnez eius in terra ⁊c. Jo.x. Primo docuit q̄ rō regni celoꝝ esset ponēda in terra.2° ꝓpriā. vñ dic̄.⁊ Tūc videtes.i. vitā ipsi⁹. Jac.2. Ostende mihi fidē tuā sine opib⁹/ ⁊ ego ostendā tibi ex opib⁹ fidē meā ⁊c.3°/ga Judea ꝓpria erat instructiōe ꝓphaꝝ. ps.73. Sig̃a nr̄a nō vidim⁹/ qā nō est ꝓpha. Et ideo⁊ Exibāt ja Judea ad videndū.⁊ hoc est. Tunc exi.⁊ bap. ab eo in iorda. Sed quare in iordane? quia in iordane primo fuit p̄figurat⁹ baptismus. 4. Reg.2. Ubi dicit̄ de Heliseo quādo transiuit per iordanē ⁊ Helyas raptus est in celū. Item ibi fuit mundatus Aman leprosus: qui figit mundatiā a peccatis in baptismo. Ité ga ipa interpretatio ꝓuenit baptismo: interpretat̄ enī descēsus: ⁊ figit humilitatē quā hō oz habere in baptismo. p̄ Petr.2° quasi modo geniti infantes rōnabiles ⁊ sine dolo lac ꝓcipiscite. Terciū ponit̄ ibi⁊ Confitentes peccata sua.⁊ Causa ergo cōfessio est inducta supra est ostensa: ga de necessitate salutis. Jac.5. Cōfitemini alterutrū peccata vestra. Et dicit glo. q̄ ideo inducta est: vt hō habeat erubescētiam. Sed sciēdū q̄ erubescentia est causa concomitans: sed p̄cipalis est ꝓpter virtutem clauium. Nullus enim posset ligare vel soluere nisi sciret qō ligandus vel soluendū esset: vnde sicut nullus potest amouere necessitatem claui̇ũta nullus posset amouere confessionez ꝓcalē. Sz q̄rit̄ an accedens ad baptismū cōfiteri teneat̄: Uidet̄ q̄ nō indigeat ⁊ hoc virtute clauium: cuz omnia dimittāt̄ peccata in baptismo. Sed dicēdum q̄ tenet̄ saltem in generali: ⁊ hoc facit quādo abrenuntiat sathane ⁊ omnibus pompis eius. In hoc enim ꝓfitetur se esse sathane obligatum. ¶ Uidens autez multos.⁊ Ostenso q̄ multi a Joāne baptizabāt̄. Dic agit de instructiōe eoꝝ. Et circa hoc duo facit. primo ponit̄ qui sunt q̄ instruantur.2° ponit̄ cor instructio. ibi⁊ Quis demonstrauit ⁊c.⁊ Dicit ergo⁊ Uidens ⁊c.⁊ Sciendum q̄ apud iudeos sunt aliqui secte inter quas iste duc erāt precipue. Pharisei enim dicebantur quasi a cōmuni vita diuisi: ꝓpter duas obseruantias. Isti in multis benedicebāt: tamē deficiebant: ga vt dicitur: omnia ꝓuenire ex necessitate ponebant. Alij.⁊ Saducei dicebāt̄ iusti ꝓpter quasdā ſpāles obseruantias legis: qui nō recipiebant ꝓphetas: nec dicebant animas post corruptionem corporis resuscitari: nec spiritum esse. Utriq; autē ex ipso nōie vocabant̄: ga Phares/diuisione significat: que opponit̄ charitati. Unde hi sunt qui oino erant diuisi ab alijs: q̄si haberent supabundantē spiritū sanctū: hoc enim bonū est. Alij etiā.⁊ Saducei sibi iustitiā vsurpabāt. Cōtra quos Ro.10. Ignorātes enī iustitiā dei ⁊ suam querentes statuere iustitie dei non sunt subiecti ⁊c. Et cū q̄us magis iustus appareret: tāq; ad magistrū ad Joānem veniebant. Esa.49. Reges videbunt ⁊ cōsurgent principes ⁊ adorabunt ꝓpter dōm: ga fidelis est ⁊ sanctum ysrael q̄ elegit te. Isti ergo hic cōuenienter instruuntur. vnde q̄s demōstrauit vobis fugere a vētura ira: Et notādum q̄ instructio debet variari ſm cōditiones auditoꝝ. Simplicibus enī sufficit ea que ad salutem pertinēt breuiter loqui: sed sapiētibus debent singula explicari. Qō innuit Apostol⁹ p̄ Cori.3° Nō potui vobis loqui tāq; ſpūalib⁹ sed quasi carnalibus. ita fecit Joannes breuiter turbas admonuit de penitētia: ⁊ nūciauit regnū celoꝝ. Ista duo hic explicat per singula phariseis. vnde primo exhortantur ad penitētiaz. 2° annuntiat de appropinquatiōe regni celorum.ibi⁊ Ego quidem ⁊c.⁊ Circa primum duo facit. primo ponit inductiuaz ad penitētiam. 2° remouet ea que possent a penitētia retrahere.ibi⁊ Et ne velitis ⁊c.⁊ Circa primū duo facit. primo ponit inductionē ad penitētiaz. 2° ponit effectē penitētie modum.ibi⁊ Facite ergo ⁊c.⁊ Duo autē sunt que inducūt ad penitētiam/ Recognitio ꝓpria peccati. Esa.58. Annuntia populo meo scelera eoꝝ ⁊c. 2° timor diuini iudicij. Ista duo annūtiat Joānes. vnde dic̄. Progenies ⁊c. Et notandum q̄ in sacra scriptura dicit̄ filius alicuius ad imitationē. Ezech.16. Pater vester amoreus ⁊ desideria patris vestri vultis facere. Jo.8. Uos ex pāe diabolo estis ⁊c. Isti similes erant viperis. Et nō dicit⁊ Progenies ⁊c.⁊ Et sunt filij in trib⁹ ſm Chrysso. Natura enī illi⁹ est quādo mordet aliquē/ recurrere ad aquā: ⁊ si inuenit non moritur. als morit̄. Unde Joannes perpēdens intentionem eoꝝ: quare veniebant ad aquā baptismi dixit⁊ Progenies ⁊c.⁊ Sed quo mō venenati veniebāt ad baptismū: ga Joānes ꝓmittebat remissionem peccatoꝝ. vñ faciebat intrare aquā: deponētē pauam intentionē. ideo dicit. Agite ꝓniam. Et baptizabantur ab eo.2ª ꝓprietas est q̄ nascēdo occidit parētes. vñ dicit̄. Quasi vi pariēs: ⁊ isti filij. ifra.23. Quē ꝓphetaruz nō occidistis.3ª rō est/ ga est pulchritudo exterius: interius hūs venenū. Isti enī pulchri sunt exterius q̄dā ſimulata iustitia: interius billes peccata. infra.23. Ue vobis ga filles estis sepulchris dealbatis que foris apparēt hominib⁹ ſpecio sa: intus sunt ossib⁹ mortuoꝝ et omni ſpurcitia. Et ſm h̄ ꝓgenies viperaꝝ sonat in malum.

C

Interrogatio.

Instructio cōfessionis.

Auctio.

D

Error Phariseorum.

Errores Saducorum.

Duo inducit ad penitētiā.

Chrysosto.

Hieronymus

luz. Ambr. exponit aliter ⁊ dicit/q̄ prudētia serpentibus ascribit. ifra. 10. Estote prudētes sicut serpētes. vñ Joānes cōmēdās eos de prudētia: quia veniebāt ad baptismū. dicit. Progenies ⁊c. p̄ᵐ g̃ qō iducit ad pniaz est recognitio ꝓpriq̄ peccati. zᵐ est timor diuini iudicij. Proner. 15. Per timorē dñi declinat ois a malo. Job. 19. Scatote eē iudiciū. Et hoc est qō dicit⁊ Quis demōstrauit ⁊c. ⁊ Et sciendū q̄ Ambrosiꝰ ⁊ Chrysostomus exponūt de ꝓteritis. Rabanus de futuris. vñ dicit. Quis demōstrabit: ⁊ sm Amb. sic. Progenies ⁊c. q̄si diceret. q̄s demōstrauit vt recedetis a malo. q. d. Nullus. nisi deꝰ. ps. 84. Ostēde nobis dñe miaz tuā ⁊ salutare tuū da nobis. sm Chrysostomū. sic. Progenies ⁊c. q̄a retinēt voluntatē peccati/quas demonstrauistis. sicut vos vultis. Nō. q̄a dixit Esaias. Lauamini ⁊ mundi estote auferte malū cogitationū vestrarum ab oculis meis. Esa. j. Nō. q̄a dixit David. ps. 50. Amplius lauame dñe ab iniq̄tate mea ⁊ a pctō meo mūda me ⁊c. Et post. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus/cor ꝓtritum ⁊ humiliatū deus nō despicies. Rabanus de futuro sic. q̄si diceret. Bonū est q̄ agatis pniam: q̄a aliter. Quis demōstrabit ⁊c. ps. 138. Quo ibo a spiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiā. Ira de deo nō accipit̄ p affectu mētis: sz p effectu. vñ eius ira est vltio. ¶ Premissis his duobus duōbꝰ ad pniam. Cōsequēter ꝓcludit euāgelista⁊ Facite ergo ⁊ In arbore fructꝰ sunt post flores. Et si flores non sequant̄ fructus/arbor illa nihil valet. Flos enī q̄dā penitētie apparet in ꝓtritione: sed fructꝰ est in executione. Eccl. z4. Flores mei fructus honoris ⁊ honestat. Et notandū q̄ alius est fructꝰ iustitie: ⁊ alius penitētie: plus enīz regnat ad penitētē q̄ ab eo qui non peccat. Est autem triplex fructꝰ dignus penitētie. ꝓmus est vt puniat in se qō cōmisit. ⁊ B iudicio sacerdotis. Dicit. z1. Postq̄ conuertisti me egi pniam ⁊ postq̄ ostendisti mihi peccatum meū ⁊c. i. carnē meā afflixi. Scōs est vt fugiat peccata ⁊ occasiones peccati. vñ dr. q̄ satisfacere est causas peccatoꝝ excidere. Eccl. z1. Fili peccasti: ne adycias iterū: sz ⁊ de ꝓteritis depcare vt tibi dimittant̄ ⁊c. Quasi a facie colubri fuge petñ. Eccl. z1. Terrus est vt tunc studeat ad bñ agendū q̄tū studuit ad peccādū. Ro. 6. Do manū dico ꝓpter ifirmitatē carnis nostre. Sicut. n. exhibuistis mēbra vestra seruire imūditie ⁊ iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete mēbra vīa seruire iustitie i sanctificationē. ¶ Cōsequēter excludit ipedimentuz pnie. dicit⁊ Et ne. ve. ⁊ Duplex ipedimentum est pnie. Presumptuositas de se. ⁊ desperatio de diuino iudicio. p̄ remouet ꝓmū. zᵐ z. ibi⁊ Jā nunc ⁊ Circa ꝓmū duo facit. ꝓmo excludit ipedimentū. zᵐ assignat rōnem. ibi⁊ Dico enī ⁊ Dicit ergo⁊ Et ne velitis dicere ⁊c. ⁊ Isti sm carnez erant de gñe abrae. vñ poterāt credere q̄ q̄nūcūq̄ peccarēt/deꝰ misereret̄ eis ꝓpter Abraam. Exo. 32. Cur dñe iracsci furor tuus ⁊c. ⁊ post. Recordare Abrahā/Isaac/⁊ Jacob seruoꝝ tuoꝝ ⁊c. Et ideo excludit B Jo. Et ne velitis dicere. Et est modus loquēdi. q̄si diceret nō dicatis hoc: q̄a nō valebit nobis. Ro. 9. Nō qui filij sunt carnis hi filij dei: sz q̄ filij sunt ꝓmissiōis estimant̄ in semie ⁊c. Isti enī multū gloriabant̄ de Abraam: sed dñs dic. Jo. 8. Si filij abrae estis opa abrae facite ⁊c. Contra tales dic Chrysostomus. Quid prodest ei q̄ mores deturpāt gñario claro ⁊c. Et est ēt hoc in spūalibus. ¶ Cōsequēter assignat rōnem⁊ Dico enī vobis ⁊ Magis est enī magnū imitari patrē q̄ nascere ex eo⁊ Potēs est deus de lapidibꝰ istis suscitare filios abrae ⁊c. ⁊ Legitur Josue. 4. q̄ quando populus israel transiuit Jordanē siccis pedibꝰ in memoriam miraculi mādauit Josue q̄ extraherent duodecim lapides ex fundo fluminis: et ponerent extra. et duodecim de lapidibus exterioribus ponerent intus. Jolines autē in illo loco baptizās/eos ostēdit: pōt autē intelligi duplr: ad lrām ꝓmo. Doc enī est ꝓmum fidei fundamētum: credere oipotentiā dei. Job. 42. Scio q̄a potes: ⁊ nulla te latet cogitatio: vel possumus intelligere p lapides/gentiles: qui dicūtur lapides pp duo. ꝓmum. q̄a lapides adorant. zᵒ/pp duritiē. ⁊ lz lapides sint duri: tñ dū ꝓseruant impressionē: ⁊ lz etiā edificiū ex eis factū tarde fiat: tamen forte est ⁊ durabile. Vñ gentiles q̄nis fuerint duri ad recipiendū fidē Chīsti: tñ tenuerūt fortiter: hoc figūr. Eze. 36. Auferā a vobis cor lapideū de carne vīa ⁊ dabo vobis cor carneū ⁊ spiritū meū ponā in medio vī. Scōm autē Dier. in verbis istis videt reducere ad memoriā ꝓphetiā Esa. 51. Attēdite ad Abrahā patrē vestrum ⁊ ad Sarraz que peperit vos ⁊c. Noluit eni petrā Abrahā ꝓp impoām gñandi: ⁊ Sarrā ꝓp sterilitatē. q. d. Deus q̄ fecit potentē Abrahā ⁊ fecūdā Sarrā⁊ potēs est de lapidibus istis ⁊c. ⁊ ⁊ Jā eni ⁊c. ⁊ Possent eni dicere: nec credim⁹ q̄ aliqua ira superueniat nobis: ⁊ ideo B remouet dicens. ⁊ Jaz eni. ⁊ Vñ ꝓmo ponit iudiciuz. zᵒ ponit sniam iudicij. Dicit g̃⁊ Jā eni ⁊ Duplr eni alīq penitere nolūt. ex desperatione iudicij: q̄a nō credunt iudiciuz eē. Eccl. 5. Ne dixeris est mihi sufficiēs vita. Job. 13. Fugite a facie gladij qñ vltor iniquitatum gladius est ⁊ scitote eē iudiciuz. Alīq autē ex mora. zᵉ ꝓpe z. Nō tardat deus ꝓmissionē suam sicut q̄dā estimāt: sz patiēter agit ꝓpter nos nolēs aliquos perire: sed oēs ad pniaz reuerti. Per vtrūq̄ Jo. excludit. ꝓmo ꝓmā cū dicit⁊ Jā enim ⁊ zᵒ sēcaz. cū dicit. ⁊ Jamq̄ ⁊ q̄si dicat. Nō tardabit. Et triplr intelligit̄ hoc. Chrysostomus dicit. q̄ per securiz intelligit̄ districtio diuini iudicij. que q̄nq̄ per securis/q̄nq̄ per arcuz/⁊ gladium designat. ps. 7. Nisi conuersi fueritis gladiū suū vibrabit arcū suū tetēdit ⁊ parauit illū ⁊c. Hieron. Per securiz ꝓdicatio euangelij intelligit̄. q̄a sicut per doctrinā euāgelij alīq ducti sunt ad vitaz: ita ꝓceptores ad mortem. Dicit. zz. Nōne verba mea sicut ignis/⁊ quasi malleus conterens petram. Luc. z. Ecce positus est hic in ruinaz ⁊ in resurrectionez multorum in israel: ⁊ in signuz cui contradicetur ⁊c. Jam quasi in promptu est q̄ veniat. Sēm hoc ergo tenetur ad radicem intelligitur humanitas ⁊ diuinitas: per ferrus iudicium. Judicium enim fit per deum hominem. Et dicit ad radicem ꝓpter duo: q̄a in radice fit precisio vniuersalis q̄ est in ramis. Item quia q̄ in radice incidit̄ non germinat: quasi diceret. vniuersalis erit extirpatio malorum. Sequit̄⁊ Omnis arbor⁊ Ponit vniuersalitatē. vnde omnis arbor: quasi tā iudeus q̄ gentilis. Ro. z. Nō est personarum acceptio apud deum ⁊c. Item culpā quā non fecit: ꝓpter solam eniz omissionem sit punitio. Matth. z5. Existi eniz ⁊ non dedistis mihi manducare. 3ᵒ ponit duplicem penaz. s. temporalem. excidetur. s. ex hac vita. Luc. 13. Ecce tres anni sunt ex quo venio querēs fructuz in ficulnea hac ⁊ nō inuenio: succide ergo illam vt q̄d etiam terrā occupat ⁊c. Et post. Ut quid terram occupat. Et hoc est⁊ Excidetur Jeus ꝓsperitate terrena. Jte ponit penam eternā. Unde dicit⁊ Jn ignez mittet. Esa. vltio. Vermis eorum non morietur ⁊ ignis eorum nō extinguetur. Et infra. z5. Jte maledicti in ignem eternū ⁊c. ¶ Ego q̄dem baptizo. ⁊ Supra Joannes exhortatus fuit ad penitētiam explēdam mō intendit facere q̄ frequēter dixerat. Immutiare regnū celorum. Et circa hoc duo facit. ꝓmo ponitur ꝓparatio ad regnum. zᵒ agitur de prenūtiatione regni. ibi⁊ Qui autez post ⁊c. ⁊ Regnū illud Chīstus est: de quo Luc. 17. Regnum dei intra vos est. Preparatio quidem est baptismus. Unde⁊ Ego q̄dem ⁊ Q̄ mirabile est vobis⁊ baptizo ⁊

Thō. sup Matth. .b. 4

Chrysostomus

Triplex fructus dignꝰ penitētie.

Duplex ipedimētū pnie.

Chrysostomus

Hieronymus

Chrysostomus

Duplr aliqui penitere nolunt.

E

in aqua sola.s.qa sum purus homo.vnde nō poterat nisi corpus lauare:nec poterat dare spiritus sanctus cū nondum esset solutum pcium pro peccato. Deb.9. Non enī fit remissio sine sanguine. Itē spūs sanctus nōduz descenderat/nec Xpistus tactu siue carnis aquaz sanctificauerat. Quare ergo baptizabat:-Propter tria.primo vt preueniret Xpm baptizando. Luc.p.-Preibis ante faciē dñi parare vias eius.2° vt congregatis hoibus haberet opportunitatez pdicandi de Xpo. Jo.j.vt manifestaretur in israel: ppterea veni ego in aqua baptizās.3° vt ad baptismū Xpi prepararet. Unde consuetudo est in ecclesia vt puris catheczumini fiant qui baptizari debent.s.vt fiat quedam pparatio z accipiant qdam signaculuz: q dō idonei reputant. Et hoc est qd dicit. Ego baptizo: vt sez sciatis vos aptos qz q a Xpo baptizari itenditis. Nota q magister in 4° sniaruz dicit.q baptizati a Joāne/non baptizabant a Xpo:nisi illi qui ponebant spez suā in Joāne. Sz hoc falsuz est.vnde dicit. Ipse vos baptizabit. Jtē nota q Augustinus monet qnēm.si post baptismū Joānis rebaptizabātur. quare nō rebaptizabātur post baptismum hereticoz. Dicendū q Joānes baptizabat in persona sua. Uerenci in psona Xpi.vnde baptismus Xpi iudicandus est. ¶ Cōsequēter agitur de regno. Et primo ostendit dignitatem ipsius.2°officiuz ei°. ibi[Ipse vos.] Dicit ergo[Qui post me venit.] Nascendo/baptizando/pdicando/moriendo/ad inferos descendendo. Sed hic de duobus est loqui.vs. de predicatiōe z baptismo.vnde dicit[Qui post me venit]ad baptizādum z docēdum. Luc.j. Ipse pcedet ante illuz in spiritu z virtute Helye.[Fortior me est]z fortior ei° baptismus.j. Reg.2. Nō enī sanctus vt est deus. Job.9.Si fortitudo quericē robustissimus est:z ne sic credat ,q sit cōparatio iter eos.Dicit[Cuius nō sum rē.]Quasi icōparabiliter me dignior est:vt exponit Chrysosta vt ei officium non debeam exhibere. Sed sciendum q in aliis tribus euangeliis nō est sic.qa illic dicitur soluere/hic portare. Unde dicit Augustinus q Joan. voluit nīi suaz humilitatez z Xpi excellētiā ostendere.z tunc idē signatur in omnibus.vnde dicit,q hoc fuit per spīrituscti inspirationem q in talibus Euāgeliste dissonent in verbis:vt documentuz accipiamus q non mentiuntur/si eūdem sensum cum aliis loquuntur/qūis non eadem verba dicamus.Si Xo misticuz aliquid significare voluit: tūc differētia est in verbis Matthei z aliozū:z possunt in corrigia calciamēti duo signi:qa per calciamentū humanitatez ps.59. In idumeā extēdaz calciamentū meū. Corrigia est vnio qua humanitas ligata est diuinitati.et qa non reputabat se sufficientez ad explicandum mysteriū vnionis:ideo dicit.[Cuius nō sum rē.]Uel mos erat apud iudeos.Deut.25.q si qs nollet accipere vxorē fratris sui deberet soluere corrigiam ab illo qui vxorē accipiebat.Sponsa Xpi ecclesia est:tūc ergo Joānes reputabat se indignum eē accipere spōsam Xpi.vel aliter sm Dyonisiū.calciamentuz portant quippe nūnatores humanitatis Xpi per mūduz qō sunt reseruatum Aplis.Esa.52.Quā pulchri super mōtes pedes annūtiantis z pdicantis pacē annūtiantis bonū pdicantis salutem.Ergo Joānes dicit se nō eē dignum portare calciamētum qō Aplis erat reseruatuz.maius enī officiuz est euāgeliçare q baptizare.j.Corin.j. Non misit me Xps baptizare sed euāgeliçare. Nūqd ergo maiores Apostoli Joāne:-Nō merito sed officio noui testamenti.Et sm hūc sensum dicitur.11.Qui minor est in regno celoz maior est illo rē. Uel aliter sm Chrysos.-pedes Xpi sunt apostoli:z alij eius famuli iter quos Joannes erat. Calciamentum est infirmitas corum:quia sicut decor pedū non cognoscitur qūdu tegūtur calciamēto:ita decor apostolorum.z Corinth.12. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis vt inhabitet in me virtus Xpi.cuius nōe quia ergo ipse nec Apostoli se dignos reputāt vt sint ministri euangelij Xpi.z.Corinth.3. Fiduciam talē habemus per Xpistum ad deuz non q sufficientes sumus cogitare aliqd a nobis quasi ex nobis:sed sufficiēcia nostra ex deo est rē.Si ergo diuersa significat sm mysteriuz qd boaz dixit Joan. Dicēduz sm Augustinuz.q si verba Joan.ad diuersa referūtur sic vtrūq; dixit. Uel q Joānes turbis pdicās quādoq; dicit illud:quandoq; aliud. ¶ Consequēter agit de officio Xpisti.et primo de officio baptizandi.scōdo de officio iudicandi.ibi[Cuius vē tilabrum.]Dicit ergo[Ipse vos rē.]Multi libri habēt. z ignis.Sed loquūtur more grecoruz qui carent ablatiuo:z dicit[Spiritu sancto rē.] In quo datur intelligi q baptismus Xpisti habet amplius q̄ baptismus Joannis:qa addit super illud:quia Xpistus in aqua z spiritu Joan.3. Nisi quis renatus ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnuz dei rē.Sed nota q dicit.baptizabit vos in spiritu sancto insinuat habendas esse affluentiam spiritussancti:quā habentes totaliter abluuntur. Act.j. Uos autez baptizabimini spiritu sancto rē. Insinuat etiam facilem imitationem.[Et igne.] Istud multipliciter exponitur. Hieron. dicit.q idem designat q spiritum sanctū:z ignez. Luc.12. Ignem veni mittere in terrazz quid volo nisi vt accendatur.i.spiritus sanctū. Et ideo etiaz in igne apparuit. Act.2. Et apparuerunt illis dispartite lingue tāq; ignis sm Chrysostō.per ignem significatur presens tribulatio que purgat peccata. Eccl. 27. Uasa figuli probat fornax/z homines iustos tētatio tribulationis. Sed sciendum q dicit istud baptisma esse necessarium:qa baptismus spiritussancti continet mētez ne vincantur a tētationibus:sz nō totaliter tollit germina carnis:z ideo necessaria est tribulatio:qa caro tūc arrita nō germinabit cōcupiscentiam. Necessarius ergo est ignis qui reficiat carnē.vel per ignez intelligit purgatio futura in purgatorio.p° Corin.3. Quale sit opus ignis p babit. Dyonisius aūt exponit de igne inferni.z dicit q duo intēdit in hoc qō dicit. Ipse vos rē.saluē.s.quā efficit in presenti z in futuro. In futuro purgabit p ignē infernū:in quātuz attrahet malos:z hoc psonat ei quod sequitur.-Paleas rē. ¶ Consequenter agitur de iudiciaria potestate. [Cuius vēntilabruz rē.] Et primo tangitur iudiciaria potestas.2° iudicij effectus.3° iudicij modus. Dicit ergo[Cuius vēntilabruz]z vnitur similitudine. Arcba dicit ecclesia. Fruges fideles.qui congregabūtur per angelos. Luc. 10.-Rogate ergo dñm messis:vt mittat operarios in messem suā. Jo.4. Qui misit me vt pficiā opus eius. Uentilabrū/iudiciaria potestas Xpi qui discernet triticum a paleis. Jo.5.-Pater omne iudiciuz dedit filio. Act.10. Ipse est q cōstitutus est a deo iudex viuoruz z mortuoruz.-Permūdabit.i.perfecte mundabit.primo per tribulatiōes q̄ sunt quasi qdam vētus:qui si non est/palee sunt cum tritico:ita etiā q̄diu sunt in ecclesia/non discernunt boni a malis:z sicut per minorē vētum palee tenues expelluntur:z per fortez grossitia in ecclesia si crescat tribulatio etiam qui firmi vident/cadunt. Luce.8. Ad tempus credunt z in tēpore tētationis recedunt.z° per snias prelatoz:quādo.s.excōicantur.p° ad Corin.5. Auferte malum ex vobisipsis.3° in die iudicij quando segregabunt boni a malis.infra.25.[Et cōgregabit in horreum suuz.]s. paradisi[triticū].i.electos.ps.105 Salua nos dñe deus noster z cōgrega nos de nationibus.[Paleas autez] Et

Baptismi forma q° rō.

Error Chrysostomi falsus.

Augustinus. Lucilio.

Chrysosto.

Augustinus.

Chrysosto.

Dyonisius.

Augustinus.

Maius fuit officium Joannis ap Apostoli.

Chrysosto.

Hieronym°.

Chrysosto.

Dyonisius.

nota q̄ dñs est inter paleas ⁊ ſiſaniam. Aliud n. est semen palee: ⁊ ſiſanie: q̄ palea est idē semen cū tritico. Unde p ſiſaniam possumus intelligere scismaticos q̄ nō cōcāt nobiscū in sacris: p paleas fideles ſz mali. Sz vtrīq; igni cōburent. ¶ Igni inextinguibili. ¶ Esa. vltimo. Ignis eorum non extinguetur. Et dicit inextinguibili ad differentiam ignis purgatorij. De hoc igne. infra. 25. Ite mali: dicit in ignem eternum ⁊c̄.

¶ Tunc venit Jesus a galilea in iordanē ad Joānem vt baptizaret ab eo. Joānes autez ꝓhibebat eum dicēs. Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me? ¶ Rndens aūt ihesus dixit ei. Sine modo. Sic eni decet nos implere oēm iustitiaz. Tunc dimisit eum. Baptizatus aūt iesus ꝓfectim ascēdit de aqua. Et ecce aperti sunt ei celi: ⁊ vidit spiritū dei descendentē sicut columbā: ⁊ venientem super se. Et ecce vox de celis dicens. ¶ Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

F ¶ Supra introduxit Euāgelista Joānē baptizantē. Nunc introducit cbm̄ ad baptismū Joānis venientez. Et circa hoc duo facit. ¶ Prio ponit ea que precesserunt baptismū. 2°/ ꝓsequentia ad baptismū ibi. ¶ Baptizatus. ¶ Circa p̄m ponunt quatuor. ¶ Primo mira cbi humilitas. 2°/ humilitatis admiratio. 3°/ cbi satisfactio admirationi. 4°/ Joannes satisfactioni consentit. 2m ibi. ¶ Joānes aūt. ¶ 3m ibi. ¶ Rndens aūt Jesus. ¶ 4m ibi. ¶ Tunc dimisit ⁊c̄. ¶ Circa p̄mū q̄uor ponunt. Tempus. Persone. loca. ⁊ officius. Tempus cum dicit. ¶ Tunc. ſ. Joānē sursus suū habēte. Si. ut. n. sol oriatur adhuc apparēte inclsero. Ita christus Joāne predicāte ⁊ baptizāte. Job. 38. Nunqd producit lucifer̄ū in tēpore suo ⁊ vesperū sup fines terre ꝓsurgere facis. Luc. p. Uel tūc q̄n cbs fuit i trigesimo āno. Luc. 3. vt daret intelligi q̄ officiū ꝓdicatiōis ⁊ ꝓlationis nō ds aliqs sumere añ ꝓfectā etatē. Uel tūc q̄n fm cursuz aliorū missa petā poterat ꝓpetrasse. Uñ voluit stati baptizare: ſz multo tpe legē seruauit q̄si ꝓstitut⁹ sub lege ⁊ vt iudei nō bērent cām scādali: q̄z nō venit soluere legē. infra 5. Sz posset alicui videri q̄ iō cbs terminasset legez: q̄z nō potuisset legē ipiere: ⁊ iō voluit diu obſuare: ⁊ iō nō ita cito baptizat⁹ est. ¶ Ponūt ꝓsone: cū dī. ¶ Uenit Jesus ad Joānē jonis ad seruū: creator ad creaturā. infra. xj. Discite a me: q̄z mitis sum ⁊ humilis corde. ¶ Loca. ¶ a galilea. ¶ Ista missice q̄uenit baptizat: q̄z galilea fuit trāsmigratione: ops. n. baptizatos trāsmigrare de carnis ad vites. j. Pe. 2. Deponētes oēz malitiā ⁊ oēm dolū ⁊ simulationes ⁊ invidias ⁊ oēs detractiones. ¶ Jte in iordanē. Jordanis interpretat descēsus: ⁊ figit humilitatē: q̄ dz cē in baptizādo ad grāz percipiēdā. Jac. 4. Humilib⁹ aūt dat grāz. Ponit officiū. ¶ Ut baptizaret. ¶ De⁹ voluit baptizari a Jo. 4°r rōnib⁹. p̄ vt baptismū Jo. ꝓsanctificaret: q̄z illi alig̃ debebat. infra. 21. 2°/ vt suo tactu totā ꝓsecraret aquā. Et iō baptism⁹ dī fieri de fontibus salvatoris. Esa. 12. Hauriet aq̄s in gaudio de fontib⁹ salvatoris ⁊c̄. 3°/ vt demonstraret in se verā ꝓditionē bois: q̄z sicut fuit in filiū dinē carnis pcti. Ro. 8. Ita voluit mūdari q̄si peccator. 4°/ vt alios ponēret necessitatē baptizādi. ¶ Prius. n. voluit facere q̄ ipos docere. Act. p. Cepit ihesus facere ⁊ docere ⁊c̄. Lōtra illos de gb⁹ infra. 23. Alligāt onera grauia ⁊ importabilia ⁊ ponūt i humeros hoīz digito aūt suo nolūt ea tāgere ⁊c̄. ¶ Cōsequēter ponit admiratio. Et nota tria. ¶ Prio. n. Joannes recusat honorē sibi oblatū. 2°/ cōfitet̄ suā humilitatem. 3°/ suam infirmitatē. 2m ibi. ¶ Joānes aūt. ¶ Ecc. 7. Noli querere ab homine vocatū nec̄ a rege cathedras honoris. 3m ibi. ¶ Ego a te ⁊c̄. ¶ Cognoscebat eni q̄ interd̄ baptizaret. ⁊ ideo dicit. ¶ Baptizari. ¶ a. ab originali petō mundari. Ita dicit glo. Sed contra: q̄z erat sanctificatus in vtero. Sed dicendū q̄ ante aduentū cbristi aliq̄ quodāmodo mundati sunt q̄tū ad infectionem ꝓsone p̄ circumcisionem ⁊ b̄ sed q̄tum ad culpam ⁊ infectionē totius nature nullus mūdatus fuit ante passionem cbristi. ¶ Et tu venis ad me? ¶ Ps. 138. Mirabilis facta est sciētia tua ex me confortata est ⁊ nō potero ad eā ⁊c̄. Consequēter ponitur cbi satisfactio. Nota q̄ Jo. vnū fecerat: q̄z ꝓhibebat: ⁊ tuo dixerat. ¶ Ego a te ⁊c̄. Et tu venis ⁊c̄. ¶ Et nō cbs ad vtrum nō rndit. Ad hoc. ſ. ¶ Ego a te. ¶ Sed respōdit ad hoc q̄ ꝓhibebat. Unde. ¶ Sine modo. ¶ Et dicit. ¶ modo. ¶ q̄: fm Chrysost. Jo. postmodū baptizat⁹ è a cbo: nō solū baptismo flaminis sed et aque. Uel ¶ sine modo. ¶ Hoc dicit q̄z postmodū baptizat⁹ est Jo. baptismo spūlsci. Uel ¶ sine modo. ¶ vt baptizet baptismo aq̄: q̄z alio baptismo habeo baptizari. ſ. baptismo passionis. Luc. 12. Baptismo habeo baptizari ⁊ q̄o coarctor vsq̄ dum perficiatur. Et isto ēt Jo. baptizatus est a cbristo: in quātū mortuus est pro iustitia q̄ idē est q̄ mori ꝓ cbristo. Uel sine modo: quādo gero formā serui leż implere me humilitatis officiū: q̄z quando apparebo glorios⁹: tunc baptizabo te baptismo glorie. Consequenter respondet cbs admirationi: ⁊ dicit. ¶ Sic eni decet nos ⁊c̄. ¶ Qō exponitur tripliciter. ¶ Prio sic decet nos implere omnez iustitiam. ſ. p baptismū. ¶ Fuerū enim erat q̄ cbs impleret omnē iustitiam ⁊ legis ⁊ nature: sed voluit per istam viam implere: q̄z sine baptismo non impletur. Jo. 3. Nisi quis natus fuerit denuo non potest videre regnū dei ⁊c̄. Remigius sic exponit. Sic enim decet ⁊c̄. Decet me dare exemplum huius sacramenti in quo datur plenitudo omnis iustitie: q̄z datur plenitudo gratie ⁊ aliarum virtutum. ps. 64. ¶ Flumen dei repletum est aquis: scilicet gratiarum. Uel sic. ¶ Sic enim ⁊c̄. ¶ Decet me habere perfectam humilitatem. ¶ Primus gradus est non preferre se pari ⁊ subycere se maiori quod quidem est necessitatis. Scōs cum subycit se equali. perfecta autem quando ꝓlatus se subycit inferiori. Et hoc est. ¶ Sic eni decet ⁊c̄. ¶ id est perfectam humilitatem implere. Sed cum esset inter eos talis altercatio: Christus vicit. Unde ¶ Tūc dimisit eum ⁊c̄. ¶ Hoc est permisit vt ab eo baptizaretur glo. Uera est humilitas quā non deserit obedientia pertinaciter. n. resistere: superbie est. j. Reg. 15. Quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. Sic. n. laudat Dieter. ⁊ Moyses q̄ finaliter consenserunt. ¶ Consequenter cum dicit. ¶ Baptizatus aūt Jesus ⁊c̄. ¶ ponūt quatuor ꝓsequētia ad baptismū. Et sciēdū q̄ sicut cbs in suo baptismo dedit exēplum baptizādi alios: ita in ꝓsequētib⁹ baptismū dedit intelligere que nos ꝓsequamur. Sunt aūt quatuor ꝓsequentia. ſ. Ascēsus cbi. Aperitio celi. Apparitio spūs sancti: ⁊ ptestatio p̄ris. p̄m ibi. ¶ Baptizatus aūt Jesus cōfestim ascēdit de aq̄. ¶ Et ad hoc dicit: q̄z fluuiū bebebat alueos altos. In hoc tñ significat̄ q̄ illi qui baptizant ascendūt p bona opa: ⁊ dicit statim. ¶ Quia imediate baptizati in cbo induūt christū. Gal. 3. Quicūq; n. in christo baptizati estis christū induistis. Item adipiscuntur hereditatē celestē. j. Pe. p. Regenerauit nos in spem vitā per resurrectionē in hereditatem incorruptibilem. Et hoc est. ⁊ aperti sūt celi. ¶ Hoc nō est intelligendū corporaliter: sed imaginaria visione. ¶ Et aperti sūt ei celi. ¶ Et significat hoc q̄ humano generi clausum erat celum p peccatū. Gen. 3. Et collocauit ante paradisum voluptatis.

Dubia a Jo. me baptizante 4°r de causis

Obiectio.

Solutio.

Ebrysost.

Remigius.

Tres gradus humilitatis.

Quatuor ꝓsequentia baptismi in nobis.

cherubin ⁊ flameū gladium atq; versatilē ad custodiendam viā ligni vite: dicit̄ q; posuit seraphim: sed apertum est p chīm. Sed queri: quare apti sunt ei celi: cuz semp fuerint ei apti. Et dicenduz ſm Chrȳsosto. q; euāgelistā loqtur ſm cōmunem modū locutionis. Quia merito baptismo eius apti sunt nobis. sicut rex pro amico suo petē ti pro alio grām: dicit. Concedo hoc vobis. Et sciendū q; tria sunt hominuz genera que statim euolāt post mortē: baptizati vt hic. Martyres. vñ Act. 7 Ecce video celos aptos ⁊ filium hois stantē a dextris virtutis dei. Et q; pegerunt psalm. Act. x. dī q; Petro oranti apertum est celum ⁊c. ¶ Consequenter ponit̄ apparitio spiritussancti. Vñ [⁊ vidit spiritū dei descendentē ⁊c.] Hoc est qđ cōpetit baptizatis q; accipiūt spiritū scm̄ in se. Jo. 3. Quod natū est ex carne caro est ⁊ quod natū est ex spū spiritus est ⁊c. Et quod natum est ex spū spiritꝰ est. i. spūalis est. [Et vidit. Jnon imaginaria visionē: alis ipse solus vidisset. [spiritum dei. i. columbam. Et sciendum q; mihi corporale dicitur de deo ſm substantiam suam / sed vel per imaginariam visionem. Esa. 6. Uidi dominū sedentem super solium excelsum ⁊ elevatum ⁊c. Uel per significationem. j. Cor. 10. Petra aūt erat christus ⁊c. Uel per assumptionem in vnitatem persone. Joan. p. Uerbum caro factum est. Nullo aūt istorum modorum spiritussanctus dī columba / q; non per imaginariā visionem: ps. q; cōmuniter ab omnibus visa est. Non p significationez: q; non primo exiterat. Non p assumptionem in vnitatem persone. Et ideo est quartus modus. Qui est quādo de nouo formatur aliqua species ad representationez dī trinoruz effectuum: sicut in Exo. 3. Apparuit dominus in igne ⁊ rubo ⁊ in legislatōe / in fulgore: ⁊ tonitruo Exo. 19. Unde columba fuit ad representandā influentiā spūssci. Et hoc est. [Et vidit ⁊c.] Apparuit autē in specie colūbe pp quatuor. Primo pp charitatem. Columba. n. est avis amoroſuz. Chrȳsost. Alia dona hz etiā seruus diaboli in simulatione: q; habet scrutus dei in veritate. Solam charitatem sancti spiritus: nō pōt immūdus spiritꝰ imitari. Cant. 5. Aperi mihi soror mea / amica mea / columba mea / immaculata mea. 2° pp innocentiā ⁊ simplicitatem. ifra. 10. Estote prudentes sicut serpentes ⁊ simplices sicut colūbe. 3° qz habet gemitū pro cantu. Et homo sanctificatus p spiritū sanctū debet gemere pro peccatis. Naum. 2. Et ancille eiꝰ minabant̄ gemētes vt columbe ⁊c. 4° / ppter fecunditatem. Unde ēt precipiebat̄ in lege: vt offerrent colūbā. Et hoc puenit baptizatis: qz sicut dicit. Jo. 3 Qđ natum est ex spiritu spūs est. [Descendentē ⁊c.] Semp emanatio donoꝝ diuinoꝝ a deo in quācūq; creatura est p descensuz: qz creatura nō pōt recipe nisi per descensuz in illā. Ja. p. Omne datum optimū ⁊ oē donum pfectuz desursum est descendēs a pre luminū. [Et venientē ⁊c.] Nota missio visibilis semp est signū missionis inuisibilis ⁊ significat aut grāz de nouo acceptam: aut augumētum gratie: sicut in aplis. Qñ in linguis apparuit spūssci: significauit augumētū gratie. Item missio talis vel significat grāz tunc factā: aut prius factā. In chro aūt non significauit nouū effectū: qz ab instāti pceptionis sue fuit plenus grā ⁊ veritate: sed grā que fuit ante sup̄ fuit inchoatuz hō nō inchoatuz de⁹. ¶ Consequēter cū dicit. [Et ecce vox de celo ⁊c.] Ponit̄ prestatio pris. [Hic est filiꝰ me⁹. Jnota q; baptismꝰ nō solū facit spūales: sz ēt filios dei. Jo. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri. Et sciendū q; ista vox ās exprimit illud qđ colūba significauit. [dilectus] Nō sicut alie creature. Sap. 2. Sed tanq; filius nātus. Jo. 5. Pater diligit filiū ⁊ oia demonstrat ei q; ipse facit ⁊ maiora his demonstrabit ei opera vt vos miremini. Hoc ēt significat. ps. 2. Dns dixit ad me filiꝰ meus es tu ego hodie genui te ⁊c. Sed qz sci eniz diligunt ab eo addu [filius] p qđ distinguit filiū ſm vniz intellectū ab alijs. [In quo mihi cōplacui.] In quocūq; n. reluceat bonū alicuiꝰ: in illo aliqd cōplacet sibi mer: sicut artifex complacet in pulchro artificio suo. Et sic si bō videat suā pulchrā imaginē in speculo. Bonitas diuina est in q̄libz creatura participata: sed nūq; tota pfecta nisi in filio ⁊ spū scō. Et iō totus nō cōplacet sibi nisi in filio: q; nō hz ō bonitate q̄tū pt̄. Et hoc ē. [In quo]. Lego cōplaceo mihi in ipso. Jo. 3. Pater diligit filiū: ⁊ oia dedit ⁊c. Sz nota q; ꝺuitas q̄dā vī eē iter istū euāgelistā ⁊ alios: qz Marcus. p ca. ⁊ Luc. 3. ca. dicūt. [Tu es ⁊c.] Matth. xo est ⁊c. ⁊ ie. Sz eadē est sntia: qz qđ dī. [Tu es.] Hoc directe videbat̄ dici ad chrīm: sed dicebat pp alios: qz chīs certꝰ erat de dilectiōe pris. Et iō Matth. expōsit itentionē dicētis: ⁊ dicit. [Hic est ⁊c.] Uñ demōstrat q̄si alijs dicēs. Ita dixit Augu. Jeē querit: q̄re Matth. ⁊ Marcus dicūt. [In q̄ mihi.] Lucas xo. in te. Augu. dicit. q; pā in filio cōplacet sibi ⁊ hoibꝰ. Propter hoc ḡ qđ dī. [In quo.] Sīgt q; cōplaceat sibi in hoibꝰ. Uñ cōplaceat alijs mihi. i. ad honorem meū: qz alig videtes filiū: glorificauerūt pīrem. Uel ſm vtrūq; sensuz. In quo mihi cōplacui. i. placitū meū fuit ipiere salutē hoiuz. Et B est. [In te]. i. p te. Et nota q; in isto baptismo nō solū reprimat̄ finis ⁊ fructus: sed ēt forma baptismi. Quc est. In nole pris ⁊ filij ⁊ spūssci. ifra vltio. Filius. n. fuit in carne: pr in voce spūssci: ſn colūbe spe. Et nō q; B qđ secuz fuit nō pticit ad diuisionē operatiōis psone de trinitate: cū sit ē cōis cēn⁹ ita operatio: sz B dī pp appropriationē quādā: qz tota trinitas illō ⁊ colūbā creauit ⁊ carnē creauit: sz referūt̄ ista ad diuersas psonas.

Spūssci⁹ ap parut in specie columbe pp q̄tuor. Chrȳsosto.

Augustinus. Quesito.

Filiꝰ hoīs mit tit spūssanctū pp diuersa.

G

¶ Capitulum. IIII.

Tunc Jesus ductus est in desertū a spiritu vt tentaretur a diabolo: ⁊ cuz ieiunasset quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus: postea esurijt. Et accedēs tentator dixit ei. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatē: ⁊ statuit eum super pinnaculum templi: ⁊ dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum. Scriptuz est enim: quia angelis suis mandauit de te: ⁊ in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. Ait illi Jesus rursuz. Scriptum est. Non tentabis dominum deū tuū. Iterum assumpsit eum diabolus in montez excelsum valde: ⁊ ostendit ei omnia regna mundi ⁊ gloriam eoruz: ⁊ dixit ei. Hec omnia tibi dabo: si cadēs adoraueris me. Tūc dixit ei Jesus. Uade satbana. Scriptuz est enim. Dominum deum tuuz adorabis ⁊ illi soli seruies. Tunc reliquit eū diabolus: ⁊ ecce angeli accesserūt ⁊ ministrabant ei.

Supra ostēsuz est q; chīs se preparuit ad doctrinā ba primū accipiēdo. Nūc aūt tentationē superau-

do Circa hoc duo facit. Primo ponit ē victoria quā de tentatione habuit. 2° quō discipulos ad doctrinam audiendam vocauit ibi. ¶ Ambulās aūt ꝛc. ¶ Circa primū tria facit. Primo ꝓmittit quedam preambula de tētatione. 2° ponitur tentationis insultus ibi. ¶ Et accedens ꝛc. ¶ 3° victoria ibi. ¶ Tūc relict ꝛc. ¶ Ponūtur aūt tria pambula. s. locus iciunium: ꝛ famis experiēta. Quantū ad primum: quatuor tanguntur /temp°/ꝛ locus: ductor ꝛ finis huius ductus /tempus. ¶ Tūc. ¶ qñ. s. iam declarabatur voce ꝑna q̄ esset filius dei. In quo datur intelligi: q̄z illis tentatio īminet qui efficiuntur filij dei per baptismuz. Ecc. 2. Fili accedens ad seruitutem dei sta in iustitia ꝛ timore ꝛ prepara aiam tuam ad tentationem ꝛc. Istud deserтuz erat iter Hierusalez /ꝛ Jericho. vbi multi occidebant. De quo Luc. 10. Homo q̄dam descendit ab hierusalem in hiericho ꝛ incidit in latrones: q̄ etiam despoliauerunt eū: ꝛ plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Et nota quinq̄ rōnes q̄re quis post acceptam spūalem gratiā tentatur. Prima vt accipiat experimētū sue iustitie. Ecc. 30. Qui non est tentatus qualia scit. 2° ad reprimendam superbiā. 2. Corin. 12. Ne magnitudo reuelationū extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angelus satane q̄ me colaphizet ꝛc. 3° ad ꝓfundendum diabolū: vt sciat quanta sit virtus christi: vt superare non possit. Huius exemplum habetur. Job. p. Nūquid considerasti seruuz meū Job ꝛc. 4° /vt fortior reddatur: sicut milites fortes reddantur per exercitiaz. Iud. 3. Quare voluit dimittere hostes cum filijs israel. 5° /vt suam dignitatem cognoscat: quia quando diabolus aggreditur aliquem hoc cedit ad honorez. Quia diabolus sanctos aggreditur. Job. 40. Lib° cius fenum ꝛc. ꝛ habet fiduciaz q̄ influat tordanis in os eī. ¶ Sequitur de loco. ¶ Tunc ductus est Jesus in desertum. ¶ Hoc conuenit precedentibus ꝛ subsequētibus. Quia cōueniens fuit q̄ post baptismum desertum intraret. Hoc significatur in populo israelitico. Qui post transitum maris rubri: qui fuit figura baptismi: in terram ꝓmissionis venit. Ita baptizati vitam solitariam /ꝛ quietam debent querere corpore mundum derelinquendo vel mente. Osee. 2. Ducam eam in solitudinem ꝛ loquar ad cor eius ꝛc. ps. 54. Ecce elongaui fugiēs ꝛ mansi in solitudine. Conueniens enim erat vt exiret in desertum: quasi ad singulare certamen cum diabolo. Exy sost. Ille in desertum vadit qui exit extra fines carnis ꝛ mundi: q̄ non est ibi locus tentationis. Quia q̄ non iciunat non tentatur de gula. si sunt aliqui etiam fortiam vtozis habentes non sunt isti filij dei: sed diabolī. ¶ Ductus. ¶ a spiritu sancto. Questio. Ille qui ducit: maior est eo qui ducitur: ergo spiritus sanctus maior christo. Respondendum si referatur ad Jesum: sm q̄ est filius dei: sic est equalis spiritui sancto. Et aliquis potest alium ducere vel imperio: ꝛ sic est maior: vel exhortatione: ꝛ sic est par. Joā. p. Andreas duxit: sic ductus est Jesus. Dylan° refert ad christum: sm q̄ homo: sciz christus sanctus hominem quez repleuerat: exponit tentationi. Homines enim tunc ducuntur a spiritu sancto quando charitate mouentur: sic q̄ non motu proprio mouentur sed alieno: q̄z sequuntur impetum charitatis. ꝛ. Cor. 5. Charitas dei vrget nos. Et sic filij dei aguntur a spiritu sancto vt tempus huius vite que plena est tentationibus. Job. 7. Tentatio est vita hominis super terram: transeant cum victoria per christi virtutem. Ipse enim tentari voluit vt sicut morte sua vicit nostram: sic tentatione sua superet omnes tentationes nostras. Hebre. 4. Non habemus pontificem q̄ nō possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autez p̄ omnia ꝓ similitudine absq̄ peccato. Gregorius dicit. q̄ est triplex tentationis gradus. s. per suggestionem/ delectationem ꝛ consensum. Prima ab extrinseco est. ꝛ potest esse sine peccato. 2° est ab intrinseco. In qua incipit esse peccatum: que quidem perficitur per consensum. Primus gradus potuit esse in christo: nō alij. Et nota q̄ diabolus non fuisset ausus accedere ad tentandum christū. nisi prius christus accessisset ad deum. ¶ Consequenter ponitur 2ᵐ preambulum. s. Jeiunium. ¶ Et cum iciunasset ꝛc. ¶ Quod conuenit ꝛ preteritis ꝛ futuris. Preteritis quia conuenienter aliquis post baptismum iciunat: cum post baptismum non est ocio vacandum: sed exercendū in bonis operibus. Gal. 5. Vos autez fratres in libertate vocati estis. Libertas aūt vera nō est cōmittenda carnali vite. Item futuris competebat vt is iciunaret qui diabolus erat tentaturus: quia hoc genus demoniorum nō eyciur nisi per orationem ꝛ iciunium. Matth. 17. ¶ Quadraginta diebus. ¶ Ad literam hoc intelligendum est. Et addit ꝛ ¶ nocti bus ¶ ne crederent aliqui q̄ comedere liceret in nocte: sicut saraceni faciunt. Et sciendum q̄ hic numerus ꝓfiguratur in veteri testamento in Moyse ꝛ Delya. Exo. 24. 34. Reg. 19. Et latet in hoc mysterium: q̄ numerus huiusmodi consurgit ex denario conducto per quaternarium. Denarius significat legem: quia in decez preceptis tota lex cōtinetur. Quaternarius significat cōpositionem carnis q̄z caro composita est ex quatuor elementis. Quia igitur nos per suggestionem carnis transgredimur legem duinam: iustum est vt carnem nostraz affligamus diebus quadraginta. Scōm autez Gregoriū Gregorius. hic numerus est ad iciunandū ab ecclesia institutus: qō per hoc decimas soluimus totius anni. A prima enim dominica vsq̄ ad pascha. 36. dies iciunabiles qui sunt decima pars ipsius anni sex diebus exceptis. Et ideo ab antiquo a quibusdam addita sunt dies media: quia iciunabant vsq̄ ad mediam noctem sabbati sancti. Tertiū additur. Quia ¶ postea curyt. ¶ Non legitur hoc de Moyse /ꝛ Delya: quia homines erant: sed christus curare voluit vt suam humanitatē demonstraret. Quia aliter diabolus ausus non fuisset accedere ad tentandum cū. Phil. 2. In similitudinem hominum factus ꝛ habitu inuentus vt homo ꝛc. ¶ Consequenter insultus tentationis ponitur: ꝛ est triplex. Primus de gula. Secūdus de inani gloria. Tertiꝰ de ambitione. 2ᵐ ibi. ¶ Tunc ꝛc. ¶ 3ᵐ ibi. ¶ Iterum assumpsit ꝛc. ¶ Circa primū duo facit. Primo ponit insultū diaboli. 2°/quomodo christus respondit ibi. Qui respondens. ¶ ꝛ accedens tentator ꝛc. ¶ Hoc enim poterat effici: vt ipse ad iesum accederet in aliqua forma corporea. Et est triplex tentatio: q̄z deus tentat vt instruat. Hest. 22. Tentauit deus Abraam ꝛc. Quinq̄ homo vt addiscat sicut Regina sabba. Reg. 10. Ubi de ea dicit ꝛ Regina sabba audita fama Salomonis venit tētare vrī in enigmatib°: diabolus tentat vt decipiat: ꝓmc tentauit Salomonē. 3. Thesa. 2. Ne forte tentauerit vos is q̄ tentat: q̄ enim vult tentare de scētia. Prio de cōsuis tētat. Cōsta aūt tot° generis humani vitia sunt vitia carnis: ꝛ ꝑcipue gula. Item q̄ vult obsidere castrum. icipit a debiliori ꝓ homo aūt h3 duas ptes: carnalē ꝛ spūalem. Diabolus ex pte debilion semp tentat. Unde ꝓ ō vitijs carnalib° tentat: sicut p3 in ꝓ parēte. Quē ꝓ tentauit de gula. Sz notanda est mira astutia in tentādo. ¶ si filij° dei es. ¶ Ita n. dicere ore deuno tentauit: q̄ ex obliquo de altero. Usi in ꝓ bone suadebat q̄ comederet ō ligno: qō ad peccatū carnale. s. gule directe ꝓtinebat: sz latenter inducebat ad superbiaz q̄ auaritiam que sunt peccata spiritualia. Unde dixit ꝛ eris sicut dij. Ita in christo. Audierat enim q̄ christus venturus esset in mundū: hic videbatur esse filius dei: sed

Triplex tentationis gradus

Quare q̄ntū bus tentat q̄ post acceptaz gratiaz spūalē.

Expositio.

Questio.

Dylarius.

Gregorius.

B

Lamalo 5ᵃ.

in dubitationem venerat: vtrum hic esset ille de quo erat prophetatum: qz nihil inueniebat in eo. Joā. 14. Venit princeps mundi huius ⁊ in me non hēt quicquā. Unde suggerebat quod homini cūrienti delectabile est. Item induxit ad appetendum ea que sunt dei. Et hoc est. ⌊Si filius dei es ⁊c̄.⌋ Ecc̄. 8. Sermo illius: potestate plenus est. ⁊ ps. 32. Verbo domini celi firmati sūt ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum. Ergo potest eius verbo lapis mutari: ergo volebat inclinare ad hoc qō si faceret: sciret esse filium dei. Si non inducebat ad arrogantiam. Et no tandum qz multi homines sunt qui consentiunt peccatis carnalibus estimantes qz nō debeant amittere statuz spiritualem. Sed si in hoc qz tentatur cōsentiens homo: nō amitteret spūalitatem ieius esset tentatio. Ita persuadere voluit mulieri diabolus ⁊ christo: promittens spiritualia. ⌊Qui respondens ⁊c̄.⌋ In ista responsione de tentatore dat tria documenta que facienda sunt. Primuz vt recurrat ad scripturē medicinā. ps. 118. In corde meo abscondi eloquia tua vt non peccē tibi ⁊c̄. Unde dixit. ⌊Scriptum est.⌋ 2m̄ documentuz vt homo nihil faciat ad arbitrium diaboli. Uegetius. Nihil vnq̄ sapiens dux debet facere ad arbitrium sui hostis: etiaz si bonum videatur. Et ideo dominus cum posset sine peccato lapides in panem cōmutare: noluit: quia ille suggerebat. Tertiuz est: qz non debet facere sine vtilitate ad ostentationem sue virtutis: qz hoc est vanitas. Qui respondens ⁊c̄. ⌊Non in solo pane ⁊c̄.⌋ Notandum: qz diabolus ad duo mittebatur. Primo ducere in affectum carnalium. Ita⁊ presumptionis. Christus autem contra vtrunq; primo vitat iactantiam. quasi dicat. Tu vocas si. deus: ego nomino hominem. Unde ⌊non in solo pane ⁊c̄.⌋ Item trahit diabolus in affectum carnaliuz. Dic vt lapides ⁊c̄. Dic trahit se in affectum spūalium. ⌊sed in oi verbo.⌋ Quasi dicat. Non tantū vita corporalis affectanda est: quāuz vita spiritualis. Que conseruatur per cibum spiritualez. ⌊Sed in omni verbo.⌋ Joan. 6. Domine ad quem ibimus verba vite eterne habes. ps. 118. In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis vuificasti me ⁊c̄. Et dicit. ⌊in omni verbo.⌋ Quia tota spiritualis doctrina est a deo: siue ab homine siue a deo dicatur. Et iterum de ore. Quia predicatoz os dei. Iere. 5. Si separaueris preciosum a vili quasi os meum eris. Uel aliter: non in solo: ⌊non vivit solum homo per panem: sed etiam verbo.⌋ imperio dei potest pseruari sine aliq̄ cibo. ¶ Tunc assumpsit eū ⁊c̄.⌋ Posita prima tentatione de q̄ diabolus victus fuit. Nūc ponitur secunda. ⌊de inani gloria. Et ordo congruus est: qz postq̄z diabolus se victum videret vitio carnali: tentaret de inani gloria vel superbia. Quia superbia bonis operibus insidiatur: vt pereat. Augustinus in regula. Circa istam ergo tentationem tria facit. Primo ponitur locus tentationis. 2° in huius sine conatus tentationis ibi. ⌊Si filius ⁊c̄.⌋ 3° resistentia christi ibi. ⌊Ait ei Jesus.⌋ Et scie dū qz Lucas posuit tertiā tentationē hic ecōuerso: sz nō est vis ꝼm Augusti. Quia ola que narrant̄ hic et in Luca narrant̄: nec pomt̄ in Luca vl hic que fuit prima vel secūda. Rabanus Ao dicit qz Lucas attendit ad ordinem historie: ⁊ ideo sic ordinauit: ꝼm quod factum est. Matthēus Ao naturam tentationis secutus est. Quia post tentationez de gula ⁊ de inani glia: sequitur tentatio de ambitione. Ita enim fuit tentatus Adam. Quia primo de gula. Unde Geneſis. 2°. In quacunq; die comederis ex eo morte morieris. 2° de gloria. Eritis sicut dij. 3° de auaritia siue ambitione. Scientes bonuz ⁊ malum. Sed quare dicit. ⌊Tunc assumpsit⌋. Hoc enim nomen assumptio vim importat. Et respondet Hieron. qz hoc dicit euāgelista ꝛz opinionem diaboli: quia qz Christus substituit ex virtute: diabolus accepit quasi faceret sua potentia. Dicit⌊ sanctam⌋ vel quia ibi agebantur sancta temporalia. ſ. sacrificia ⁊ huiusmodi. Uel dicit propter sanctitatem patrum eorum qui ibi fuerunt. Unde ex antiqua pluritudine vocat sanctam: ꝛz cessaturi. Esa. p. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij: sed post dicit. Uocaberis ciuitas iusti vrbs fidelis ⁊c̄. Sed sciendū qz Marci. p. Dicitur qz erat in deserto quadraginta diebus ⁊c̄. Ex quo videtur qz omnes tentationes fuerunt in deserto. ergo non videtur verū esse quod dicit. ⌊Tunc assumpsit ⁊c̄.⌋ Et est hic duplex responsio. Quidam dicunt, qz omnes tentationes fuerunt in deserto: ⁊ qz fuerunt ꝼm imaginariam visionem. ſ. qz christus ita imaginabatur: ipso eius permittente. Alij dicunt qz fuerunt ꝼm visionem corporalem: ⁊ qz diabolus apparuit ei in specie corporali: hoc videtur innuere qz dicit qz assumpsit eum in sanctam ciuitatem. Quidam dicunt qz hoc ideo ad deseruz pertinet: quia Jerusalem deserta erat a deo. Sed dicendus melius qz illud: quod dicit Marci. p. Non est intelligendū qz omnes tentationes fuerint in deserto. Nec etiam ipse hoc dicit: sed qz tentabatur a Sathana. Et ideo sciendus qz prima tentatio fuit in deserto: alie due extra deseruz. Sed queritur quomodo assumpsit: Dicunt qz deportauit eum supra se. Alij ⁊ melius qz exhortando induxit ad hoc qz iret ⁊ christus ex dispositione sue sapientie iuit in hierusalem. ⌊Et statuit eum super pinaculuz templi ⁊c̄.⌋ Sciendum qz legitur 3. Reg. 6. Qz Salomon fecit tria tabernacula in templo cum tecto plano ⁊ quedam pinnacula iuxta templum per que poterant homines ascendere. Et de hoc dicit hic. ⌊Et statuit ⁊c̄.⌋ Utrum autem accesserit in primum: vel secundum: vel tertium hic non dicitur: sed certum est qz aliquod ascendit. Sed nūquid homines non videbant quando diabolus christum portabat: Dicendum ꝼm illos qui dicunt qz eum portabat: qz christus sua virtute faciebat qz videri non posset. Uel dicendum qz diabolus in figura hominis erat. Et cōsuetudo erat qz homines sic ascenderent. ⌊⁊ dixit ei si filius dei ⁊c̄.⌋ Semper diabolus duabus sagittis petuit: ex vna parte enim inducit inanem gloriaz: ex alia parte homicidium. Et hoc est. ⌊Si filius dei es ⁊c̄.⌋ Sed certe ista consequentia christo non conuenit: qz ei compet ascendere. Joā. 3. Nemo ascendit in celuz nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo ⁊c̄. Et dicit. ⌊Mitte.⌋ Quia eius intentio est semper precipitare: sicut ipse precipitatus est. Apoc. 12. Cauda draconis trahebat tertiaz partem stellarum celi ⁊ misit eam in terrā. Notat etiam diabolus infirmitatem suam: quia nullus nisi volens abeo vincitur. Unde dicit. ⌊Mitte.⌋ nō precipitat. Esa. 51. Incumbare vt transeamus. Sed quare supra pinaculuz: glo. Quia in illo loco docebant. Unde significat qz diabolus magnos de inani gloria tentat. Contra quod Apostolus. j. Thessalo. 2. cap. Nec quærentes ab hominibus gloriam, neqz a vobis, neqz ab alijs. Et dicit. ⌊Mitte te deorsum ⁊c̄.⌋ Quia homines qui querunt gloriā: oportet qz in tantū persuadeant vt ostendant dei filiationem in multis humilem. Et ideo dicit Tullius in lib° de officio custodia est glorie cupiditas: eripit enim animi libertatem: pro qua magnanimis viris omnis debet esse contemptio. ¶ Consequenter inducit auctoritatem. ⌊Scriptuz⌋. Et vtitur ista non vt doceat: sed vt decipiat. Et ex hoc sumitur argm̄ qz sicut ipse transfigurat se in angelū lucis: ita sui ministri: qz vtunt̄ auctoritate sacre scripture ad simplices decipiendū. 3. Pe. vltio. Indocti ⁊ instabiles depravant scripturas ad suaz ipsoz perditionē ⁊c̄. Unde hoc

Contra tentationes tria remedia.

Obiectio.

Responsio 2ª.

Auctio.

Augustinus.

Rabanus.

Hieronym°.

Tribus modis depranat quis auctoritatem sacre scripture.

præfigurabat diabolus in se sicut in capite.[⁊ quia angelis.] Nota q̄ tribus modis depranat quis auctoritatem sacre scripturę: aliquãdo sicut cum dī de vno: exponit̄ de alio. sicut si dī de vno iusto ⁊ exponit̄ de christo. Uerbi gratia. Qui potuit transgredi ⁊ nō est transgressus. Eccle. 31. Item pater maior me est. Hoc dī de christo: ꝑ q̄ homo. Unde si exponat̄ de eo ꝑm q̄ filius dei depranatur auctoritas. Ita diabolus hic dicit Angelis: q̄. ps. 91. Dicit hoc de mẽbro christi. Qui indiget custodia angelorum: quod patet: q̄ subdit. [Ne forte offendas.] Hoc enim non pōt dici de christo: q̄ non poterat offendere occasione alicuius peccati. 2° modo depranat quãdo inducit quis auctoritatem ad aliquid ad quod non est auctoritas. Sicut illud Prouer. 21. ⁊ Ro. 12. Si esurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c̄. Si enī aliquid facit alicui vt ille puniat̄ a deo. Hoc facit contra sensum auctoritatis. Ita diabolus: q̄ scriptura intendit q̄ homo iustus ita ꝑ angelos custodiatur: q̄ in periculo non incidat. ps. 9. Adiutor in oportunitatibus in tribulatione ⁊c̄. Diabolus autem exponit q̄ homo in periculo se ingerat quod est deum tentare. Tertio modo quãdo illud qō est pro se ꝺ auctoritate accipit: ⁊ aliud quando est contra se dimittit: quod est mos heretici. Ita fecit hic diabolus: q̄ dimisit illud quod subdit̄: quod erat contra eum. [super aspidẽ ⁊ basiliscum ambulabis ⁊ conculcabis leonem ⁊ draconem. Unde factus est exemplar omnium scripturas depranantium. [Ait illi dominus.] Non violentia: sed sapiẽtia se defendit. Sap̃. 4. Sapientia vincit malitiam. Et ideo contra auctorit. tem ponit auctoritatem q̄ exponit premissam: quasi dicat. Tu dicis vt proiciam me: vt videã an deus eripiat me: sed hoc prohibetur in scriptura. Unde [nō tentabis ⁊c̄.] Deut. 6. Uel aliter: tu tentas ⁊ tentãdo contra auctoritatem facis non debet autem vti auctoritate sacre scripture / qui cõtra auctoritatem facit. Et scriptura dicit. [Non tentabis ⁊c̄.] Sed tu tentas dominum deum tuum: qui sum ego. Jo. 13. Uos vocatis me magister ⁊ domine ⁊ bene dicitis ⁊c̄. Tamẽ prima est magis literalis. ¶ Consequenter ponit̄ tertia tentatio. De ambitione: vel de auaritia. Unde [hũc assumpsit ⁊c̄.] Et ponitur insultus tentantis. 2° resistentia christi ibi. [Tunc dicit ei ⁊c̄.] Tentat autẽ diabolus dupliciter facto / ⁊ verbo. Unde [hec omnia tibi dabo ⁊c̄.] In facto duo considerãda sunt: q̄ primo assumpsit in montem. 2° ostendit omnia regna mundi. Dicit ergo. [Tunc assumpsit.] De assumptione dictum est supra: sed hoc. [[in montẽ.] Potest dupliciter exponi. Rabanus dicit / q̄ iste mons erat in deserto: q̄ ꝑm eum omnes tentationes in deserto facte sunt. Dicit̄ autẽ excelsus in comparatione ad aliquos qui in circuitu erant. Chrysostomus autẽ dicit, q̄ duxit eum ad maiorem montem de mundo. Et hoc videt̄ litera sonare cũ dicit̄ excelsum valde. In hoc aũt significatur / q̄ diabolus semp ad superbiam erigit: sicut ⁊ ipse superbus est. Piere. 13. Antequã offendant pedes vestri ad montes caliginosos. Unde etiam dicitur mens Piere. ꝑ. Ecce ego conuocabo omnes cognationes regnorum aquilonis ait dominus. Et ostendit ei ⁊c̄. Sciendum q̄ regnum mundi dupliciter accipitur. Primo spiritualiter: ⁊ sic diabolus dicit̄ regnare in eo. Jo. 12. Nunc princeps mũdi huius ejicietur foras. 2° ad literam dicit̄ regnum mundi ꝑm quod vnus regnat super alium. Hoc aũt q̄ hic dicit̄ videt̄ quibusdam qō dicatur de regno diabolo. Uñ [ostendit omnia regna mũdi. / scilicet super que regnabat. [Et gloriam eorum ⁊c̄.] Quia quando perfecte regnat super homines: facit eos etiã gloriari. Prouer. 2. Letantur cum malefecerint ⁊ exultant in rebus proximis. ps. 51. Quid gloriaris in malitia. Et hoc est vltimus gradus peccati.

Rabanus.

Chrysostomus.

Alij exponũt de regno carnalis. Sed tunc querit̄. Quomodo potuit ostendere omnia regna mundi? Remigius dicit, q̄ miraculo: sed ea omnia regna in ictu oculi ostẽdit: sicut etiã de beato benedicto legitur q̄ ostensus est ei totus mũdus in vno intuitu. Sed sciendum q̄ iste due non vident̄ bone expositiones: quia non oporteret dicere / q̄ assumpsit in montem excelsum ⁊c̄. Quia totus hoc potuisset fieri in valle. Unde Chrysostomus aliter. [Ostendit ei. Jnō q̄ oñderit ei singula regna: sed ad quãptem singulum regnũ esset: ⁊ non solum hoc. Sed ostendit gloriam ⁊c̄. Hoc est expressit ei temporalem gloriam mundi. Osee. 4. Gloriam eorum in ignominiam cõmutabo. Phil. 3. Gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiũt. Et dixit ei. [Hec omnia / in istis verbis duo facit. Unũ promittit: ⁊ aliud expetit: ⁊ in promissione est mendax: in expetitione superbus. Diabolus in primis explorauit si esset filius dei: modo credens iam deprehẽdisse q̄ non esset / dicit. Hec omnia tibi dabo ⁊c̄. Ubi mẽdax est. Quia hec non erant in potestate sua. Prouer. 8. Per me principes regnant ⁊ potentes decernunt iustitiam ⁊c̄. Dan. 4. Donec cognoscãt viuentes: q̄m dominatur excelsus in regno hominum: ⁊ cuicunq̄ voluerit dabit illud. als non dixisset. [Hec omnia ⁊c̄.] Nullus enim malus regnat nisi permissione diuina. Job. 34. Qui regnare facit hominem hipocritam propter peccata populi. Expetit aliud. Unde [si cadens adoraueris me.] Nota tria. Primo q̄ diabolus semper in id quod in principio appetyt persecutat. Esa. 14. In celum cõscendam / supra astra dei exaltabo solium meum / sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis / ascendam super altitudinem nubium / similis ero altissimo. Et propterea inducit ad idolatriam homines volens vsurpare sibi quod dei est. Item nota q̄ nullus adorat diabolum nisi cadat: sicut ⁊ ipse cecidit. Dan. 3. Cadentes adorauerunt statuam auream. Et ideo dicit. Si cadens ⁊c̄. Tertio notat esse auaritiam. Unde promittit regnum in quo intelligitur habundantia diuitiarũ: ⁊ excellentia bonorum. Et perit q̄ cadat: quia ambitiosi semper humiliãt se vltra debitum. Unde Ambrosius. Habet ambitio domesticum periculũ: curiatur obsequio: vt honori donet. Et dum vult esse sublimis fit defecta. ¶ Consequenter ponitur deprehensio hostis. Unde [tunc dicit ei Jesus.] Et circa hoc duo facit. Primo cohibet tentationem. 2° inducit auctoritatem ibi. [Scriptũ est ⁊c̄.] Dicit ergo. [Tũc ⁊c̄.] Nota q̄ christus audierat multas iniurias: sed non curauit. Sed hoc. [si cadẽs ⁊c̄.] Non substinuit: q̄ prime cedebant iniuriam sui: sed hoc ad iniuriam dei. Unde Chrysosto. Chrysostomus. Iniuria propria tolleranda est: iniuriam dei dissimulare nimis est impium. Et ideo dicit. [Uade retro ⁊c̄.] 3. Reg. 19. Zelo zelatus sum pro dño deo exercituum: quia dereliquerunt pactũ tuum filij israel. ps. 69. Zelus domus tue comedit me. Item q̄ non est in potestate diaboli / q̄ tentet quantum vult: sed quãtum deus ꝑmittit. Unde dicit. [Uade: / quasi dicẽs. Nolo q̄ amplius tentes. 1. Corin. 10. Fidelis deus q̄ non patiatur vos tentari supra id quod potestis sed faciet etiã cum tentatione proventum vt possitis sustinere. Job. 38. Huc usq̄ venies ⁊ non ꝓcedes amplius ⁊ hic confringes tumentes fluctus tuos. Et notandum q̄ vbi quasi similia verba dixit Petro: infra. 16. Sed ibi dixit. [Retro.] Unde alia est sententia hic ⁊ ibi: q̄ sathan interpretatur aduersarius. Uoluit ergo dominus / q̄ Petrus iret post eum: qui volebat impedire passionẽ: sed hic dicit. Uade tñ: q̄ diabolus eum seq̄ non pōt: ideo dicit. Uade. [ad infernũ. Infra. 26. Ite maledicti in ignem eternũ qui pa-

ratus est dyabolo ⁊ angelis eius.¶ Scriptum est.¶ Deut. 4. Et inducit frequenter tales auctoritates ex Deut. vt significet doctrinam noui testamenti: p̃ Deut. significari. Dñó insequñ.¶ dñm deum.¶ Hoc dupliciter iferri potest q.d. Tu dyabole dicis q̃ cadens adorem te: sed lex dicit ¶ dñm deum ⁊c̃.¶ Unde potest iduci ad hoc q̃ purus homo non debet adorari. Uel accipiendus est q̃ loquatur de se tanq̃ de deo.¶ Dominum deum tuũ adorabis ⁊c̃.¶ Quasi dicat. Magis debes adorare me: q̃ creaturas: qz¶ scriptum est ⁊c̃.¶ Prima tñ est magis literalis. Et nota q̃ duo dicit. s. adorabis: ⁊ seruies: ⁊ est inter ista differentia. Homo enī dupl̃r se hẽre debet ad deũ: qz debet ei subiectus esse: ⁊ debet se in eũ erigere: sicut in vltimum finem. Quãtum ad p̃mum debemus ei omnẽ obedientiã. Act. 5. Obedire opz deo magis q̃ hominibus. Tũc enīz sumus ei subiecti quando omnem eius voluntatem facimus. In deum autẽ erigimur dupliciter: qz vel quando trahimus nos ad ipsum. ps. 33. Accedite ad eum ⁊ illuminamini ⁊ facies vestre non confundentur ⁊c̃. Uel quãdo alios ad ipsum trahimus.¶ Josu. 3. Dei enī sumus coadiutores. Utrũq; istoz̃ demonstramus sensibiliter. Quãdum prostrationes facimus: admonemus nos q̃ debemus esse subiecti deo. Et ideo dicit¶ Dñm deum. ps. 71. Omnes gentes seruient ei. Item in hoc q̃ offerimus sacrificia ⁊ laudes: significamus hoc q̃ mentem nostrã debemus elevare in ipsum: ⁊ ad hoc pertinet seruitus. Et hoc est.¶ Et illi soli seruies.¶ Et est duplex seruitus: quedam que debeñ soli deo: ⁊ ista in greco dicit̃ latria. Et hec est dupler. Quedã enīm est adoratio que soli deo debetur: que est vt ei pre omnibus seruiat̃. Alia seruitus est vt in ipsum tendamus sicut in vltimum finem. Aliqua enī est adoratio vel seruitus que solum subiectoz̃ est: sicut quãdo superioribus seruiunt inferiores. Ro. 13. omnis anima potestatibus sublimioribꝰ subiecta sit: sed non debet illi obedire sup omnia: quia nunq̃ contra deuz. Similiter nulla creatura est que debeat hẽri sicut finis vltimus. ps. 145. Nolite confidere ⁊c̃. Hiere. 17. Maledict⁹ homo qui confidit in homine. Est etiaz seruitus secunda q̃ debetur prelatis. Que in greco vocat̃ dulia. ¶ Cõsequẽter ponitur victoria christi: ⁊ insinuatur in duobus. In recessu diaboli.¶ Tunc reliquit eum diabolus ⁊c̃. Ja. 4. Resistite dyabolo: ⁊ fugiet a vobis. Et sicut consuetudo erat apud antiquos q̃ quando aliqui victoriaz habebãt venerabantur. Ita hic celebratur triumphus christi ab angelis. Unde¶ ⁊ ecce angeli accesserũt ministrabãt ei.¶ Non dicit: descenderunt: qz semper cum eo erant: ⁊ si ad horam recesserunt de eius voluntate: ad hoc vt dyabolus locum tentandi haberet. Exhibebant enim ministerium in exterioribus: scilz in miraculis ⁊ aliys corporalibus que fiunt mediantibus angelis. In interioribus enīz non indigebat. In hoc significatur q̃ homines qui vincunt diabolum merentur ministerium angelorũ. Luc. 16. Factum est vt moreretur mendicus ⁊ portaretur ab angelis in sinu Abrae. Et sciendum q̃ dyabolus reliquit christum vsq; ad tẽpus. Quia post vius est iudeis tanq̃ membris suis ad eum impugnandum ⁊c̃.

¶ Cum autem audisset Jesus q̃ Joãnes traditus esset: secessit in galileam ⁊ relicta ciuitate nazareth: vẽit ⁊ habitauit in ciuitate capharnaum maritima: in finibus zabulon ⁊ nepthalim: vt adimpleretur q̃ dictum est p̃ Esaiam prophetaz̃. Terra zabulon ⁊ terra nepthalim: via maris iordanẽ galilee gentiũ: populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: ⁊ sedentibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Exinde cepit Jesus p̃dicare ⁊ dicere. Penitentiã agite. Appropinquabit enim regnum celorum. Ambulans autem Jesus iuxta mare galilee vidit duos fratres Symonem qui vocatur Petrus: ⁊ Andream fratrem eius mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. Et ait illis: venite post me: ⁊ faciaz vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres. Jacobum zebedei ⁊ Joãnem fratrem eius in naui cũ zebedeo patre eorum reficientes retia sua: ⁊ vocauit eos. Illi autem statim relictis retibus ⁊ patre secuti sunt eum.

¶ Supra euangelista ostendit quõ chr̃s examinatus est ⁊ approbatus. s. vincendo dyabolũ. Hic ostenditur quõ christus docere incepit. Et circa hoc tria facit. Primo. n. describitur locutrin quo predicat. 2° ostendit quomodo ministros sue predicatiõis elegit sibi. ¶ Ambulãs ⁊c̃.¶ 3° Quomodo turbã ad audiendum induxit ibi. ¶ Et circũibat ⁊c̃.¶ Circa p̃mum describit tẽpus: locum: ⁊ modum p̃dicandi. 2ᵐ ibi.¶ Secessit in galileã ⁊c̃.¶ 3ᵐ ibi.¶ Et exinde ⁊c̃.¶ Tempus istud publice predicationis christi fuit post incarcerationẽ Joãnis. Unde dicit.¶ Cum autẽ ⁊c̃.¶ Traditus a deo. s. qz ipso permittente. Et notandũ hoc pro intellectu euangeliozz̃ q̃ hic videt̃ quedam contraria esse inter Joãnem ⁊ alios tres. Quia illi dicunt q̃ christus descendit in capharnaum: post incarcerationẽ Joãnis. Joãnes ño dicit q̃ descendit in capharnaũ ante incarcerationem Joãnis. Que tñ in galilea erat. Respõdetur q̃ Joãnes qui vltimus fuit supplenit ea q̃ ab aliis pretermissa sunt. Sed quare pretermiserunt. Dicendum q̃ iz christus aliqua fecerit p̃mis duobus ãnis: pauca tñ fecerat respectu eoz̃ que facta sunt vltimo anno: ergo dicendũ q̃ Joãnes loqtur de his que fecit p̃: ⁊ scio: ⁊ aliq̃ de tertio. Isti ño que facta sũt vltimo ãno. Item queritꝰ quot ãnis christus predicauit. Quidam dicunt q̃ duobꝰ ãnis ⁊ dimidio vt dimidius cõpareñ ab epiphania vsq; ad pascha: iz non sit cõpletus. Jo. enī nõ fecit mentionẽ nisi de triplici pascha: qz post baptismum dicit q̃ iuit in hierusalem. Jo. 2. Postea facit mentionẽ de pascha qñ factum fuit miraculum de quinq; panibus: ⁊ post vnus ãnus fuit vsq; ad passionẽ: iz ista opinio nõ vr vera p tñ to: qz nõ accordat opinioni ecclie. Tenet. n. ecclesia q̃ tria miracula sint facta i die Epiphanie. s. de adoratiõe Magoz̃. De baptismo. De puersiõe aq̃ in vinũ. Opz q̃ dicer̃ q̃ a baptismo vsq; ad puersionẽ aq̃ in vinũ fuerit ãnus vnus. Uñ vr q̃ chr̃s tribus annis predicauit. Quia vsq; ad miraculum de vino fuit vnus annus. Et inde ad pascha fuit medius alius: de purificatione alius vsque ad passionem. Ita enim sentit ecclesia: Et sm hoc dicendũ q̃ Jo. parum dicit de primo anno. De secundo ño dicit aliquid: scilicet quomodo descendit in capharnaũ: ⁊ de questione que fuit de purificatione inter ipm̃ chr̃m ⁊ iudeos. Sciendum et̃ q̃ Joãnes circa pascha occisus fuit: Quia legit̃ Jo. 6. q̃ quãdo factũ fuit miraculũ de quinq; panib⁹ q̃ pascha propinquum erat. ⁊ Matth. 4. dicunt

D

Dñó ad deum dupliciter.

Dupler seruitus. Latria 2ª.

Dubium.

Solutio.

Questio.

Chr̃s tribus annis p̃dicauit

q̄ chr̄istus audita morte Joānis secessit in galileā. Patet ergo q̄ Joānes decolatus fuit circa pascha: & chr̄istus publice predicationem non tenuit: nisi per vnum annū. ¶ Deide agitur de loco. Cum dī. Secessit &c. Et p̄mo agit de loco prouincie. 2° de ciuitate. Dicit ḡl. Secessit. Ista secessio nō est p̄ma de q̄. Jo. dicit: sed post vnū vel duos ānos hoc fuit: q̄ hāc tacent euāgeliste: secessit autē ꝓpter duo. Primo vt differret tēpus passiōis sue. Jo. 7. Tempus meū nōdum aduenit. 2° ꝓp exemplū nr̄m: vt scilz precautiones fugere mus. Jo. 15. Si me p̄secuti sunt & vos p̄sequent̄: is mystice declarat q̄ predicatio chr̄i trāslatura erat ad gētes: q̄ iudei p̄sequebant̄ grām dei. Act. 13. Vobis oportebat p̄m̄ loq verbū dei: is q̄m repulistis illō & idignos vos iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad gētes. Uenit aūt in galileam venit p̄ in Nazareth: sicut dicit Lucas: & ibi intrauit in synagogā: & docuit: spūs dn̄i sup̄ &c. Et inde duxerūt eum iudei ad supcilū montis & voluerūt eū precipitare & post chr̄s fugit vēit in capharnaū: & ibi statim curauit demoniacū: de quo Marci. p. Sed hoc Matth̄. omittit. Nazareth aūt interpt̄at flos: per hoc itelligunt̄ doctores legis q̄ nō veniūt ad maturitatem. Capharnaū eni interpretat̄ villa pulcherrima: & significat ecclesiā. Cāt. 6. Pulchra es amica mea &c. Capharnaū est maritima ad ītram: q̄ iuxta lacū quēdā dulcem. Judei eni oēm ꝓgregationem aquaꝝ appellāt mare: & mystice: q̄ ecclesia posita iuxta tribulationes mūdi. [In finibus ẓabulon & neptalim.] Galilea n. duas erat & vna ps erat in tribu ẓabulon: & nepta. Inde enim exierūt principes ecclesie. [apostoli] vt adimpleret &c. [Nota q̄ hic nō dī sicut Esa. 9. Sed ponit sensus trāslatoris. Esaie. Sic p̄mo tpe alleuiata est terra Nepthalim: & nouissimo aggrauata est via maris trās iordanem galilee gentiū: populus q̄ ambulabat &c. Et exponit̄ triplicater fm Hiero. Primo sic. p. tpe allenata est p predicationē chr̄i a peccatis: & nouissime via que iuxta mare galilee aggrauata est onere petōꝝ: q̄ post p̄dicationem chr̄i p̄secuti sunt aplos: vel aliter. Prio tēpore tāgit hystoriam: q̄ Rex assyriorꝝ Tegláphar. Qui p̄ venit sup̄ terrā iudeorꝝ. Primo duxit in captiuitatem illas tribus: Et hoc est p̄mo tpe allenata &c. Quia tunc pcōres fuerūt. Prio in captiuitatē ducti. Et nouissimo &c. Quia postea totus populus ductus fuit in captiuitatē: sed ꝙd ad ꝓpositum. Dicendus q̄ vbi p̄ incepit p̄secutio ibi prius dn̄s voluit dare cōsolationem: vel aliter. Primo tpe. i. tēpore p̄dicationis chr̄i allenata &c. i. onere peccatorꝝ exonerata p predicationē chr̄i: & nouissimo aggrauata est. i. cōdensata chr̄i predicatione: & multiplicata p Paulū. Qui ibi predicauit. Euāgelista eni non ponit nisi sensus in cōstructione [terra ẓabulon & terra nepthalis: via maris trās Iordanē] i. iuxta mare. Et dicit [terra] id est populus: vt oēs sint noiati. Et dicit [Galilee gentiū.] Quia galilea dividitur i duas ptes: vna gentius: alia iudeorꝝ: & tūc diuisa erat fm q̄ dī. 3. Reg. 9. Quia Salomon ꝓpter ligna q̄ Rex tyri misit ad eū in edificationē templi: dedit ei. 20. oppida. Qui cū esset gentilis posuit gentiles ad habitandum: & ideo dī galilea gentius: & erat in tribu Nepthalim: Is alia in tribu iuda. Alia ītra trans iordanē galilee. i. in cōpatione ad galileā. Sed p̄ma expositio melior &c. [Populus q̄ ambulabat &c.] Duo dicit. [Qui ambu. & qui sede.] Qui eni est in tenebris a p̄ncipio que non fuit multū condensetur: & stupefiat ab eis: vadit: maxime q̄ sperat iterum venire lucē: & duz stupefactus est a tenebris: stat. Ista est differēna inter iudeos & gentiles: q̄ iudei q̄uis essent in tenebris: non tñ totaliter oppressi erant ab eis. Quia nō omnes colebant idola: sed sperabant chr̄m venturum: & ideo ambulabant. Esa. 50. Quis ambulauit in tenebris & non est lumen ei. Speret in nomine dn̄i &c. Gentiles vō non exspectabāt: & ideo nō erat spes de luce. Et iterū oppressi erāt a tenebris: q̄ idola colebāt. Quia fm ps. 66. Notus in iudea deus: & ideo stabāt. Et hoc est quod dicitur [populus qui sedebat in tenebris vidit lucē magnā]. Lux iudeorꝝ non magna. 2. Pe. p. Habemus propheticum sermonē cui bene facitis attendentes sicut lucerne lucenti in caliginoso loco: sed ista magna sicut solis lux. Mal. 4. Vobis aūt timentib⁹ nomen dn̄i orietur sol iusticie. [Et sedentibus i. gētibus] in regione vmbre mortis. [Mors est dānatio in inferno. ps. 48. Mors dpascet eos. Umbra mortis ē similitudo future dānationis que est in peccatoribus. Magna aūt pena eorꝝ qui in inferno sunt est sepatio a deo: & q̄ peccatores iam separati sūt a deo: ideo similitudinez hēt future dānationis: sicut & iusti similitudinem hēt future beatitudinis. 2. Cor. 3. Nos aūt gloriam dn̄i speculantes in eandē imaginē transformamur a claritate in claritatem. Et nota q̄ gentibus lux orta est: q̄ ipsi non iuerunt ad lucē: sed lux venit ad eos. Jo. 3. Lux venit in mūdū. [Orta est eis.] Et illa terra est in ꝓphetia iudeorꝝ: & gentiū: vt ostenderet q̄ vtrosq̄ vocauit. Esa. 49. Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Jacobi &c. Et post. Dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea vsq̄ ad extremuz terre. ¶ Exinde cepit Jesus &c. [Posito loco vbi chr̄s p̄mo predicare icepit. Dicit ponit̄ modus p̄dicandi. [Exinde] i. [post superationem gule. Inanis gule: & ambitionis siue auaritie. [Cepit predicare.] Tales eni conuenienter predicare possunt. Et sic implenur illud. Act. p. Cepit Jesus facere & docere. Uel [exinde] i. post incarcerationem Joānis. Incepit publice predicare. Prius eni occulte & quibusdam. Jo. 1. [Petro/Andree/Philippo/& Nathanael: sed hic publice. Noluit aūt p̄mo predicare publice: vt daret locum predicationi Joānis: aliter nihil valuisset: sicut lumen stellarum obfuscat̄ per lumen solis. Significat aūt per hoc q̄ ecclesiastic⁹ figuris legis: icepit predicatio Chr̄isti. 1. Cor. 13. Cum venerit q̄d ꝑfectum est euacuabit̄ q̄d ex parte est. Per Joānem eni significatur lex. infra. xj. Lex & ꝓphetie vsq̄ ad Joānem. ¶ Penitentiā agite. Notandus q̄ eadem ꝛba dicit hic Chr̄s. Que Joānes ꝓpter duo. Primo eni admonet nos de humilitate: vt. [nullus dedigneturverba ab alijs dicta predicare. Cum ipse sons ecclesiastice scientie eadem predicauerit. 2° quia Joānes est vox. Ipse ꝛbo verbum: idem aūt significat̄ per verbū & vocem: nisi q̄ verbum est expressiuus vocis. Circa hoc autem duo facit. Unū admonet/aliud promittit. p̄m̄ ibi. [Penitentiā &c. 2m̄ ibi. [Appropinquabit &c.] Sed q̄re nō admonuit de iustitia in principio sue predicationis: sed ad penitentiā. Dicēdus q̄ cā fuit q̄ prius admonuit de iustitia: & per legem nature: & scripture: sed transgressi erant. Esa. 24. Transgressi sūt leges mutauerūt ius diffi pauerūt fedus sempiternū. In hoc eni dat intelligere q̄ omnes peccatores inuenit.] Ibi.] Chr̄istus iesus venit in hunc mundū peccatores saluos facere &c. Ro. 3. Omnes eni peccauerunt: & egent gloria dei. Et hoc est penitentiam agite. Promittit aūt aliud. Unde [appropinquabit &c.] Ista promissio in duobus differt a promissione veteris testamenti. Quia ibi tēporalia: hic celestia & eterna. Esa. p. Si me audieritis bona terre comedetis. Item ibi. Regnum cananeorꝝ: & Jebuseorꝝ: hic regnum celorꝝ. Unde [appropinquabit] in vos [regnus celorꝝ.] Et ideo doctrina chr̄isti dicit̄ nouum testamentū: q̄ facta est ibi noua pactio inter nos & deus de regno celorum. Dicit. 31. Feriam domui israel & domui iuda fedus nouum.

Hieronym⁹.

Conditiones boni predicatoris.

Cur doctrina chr̄isti dī nouum testm̄.

2° qz vetus lex simul cū promissiōe habebat cōminatiō
nē.Esa.1.Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre come
detis:qđ si nolueritis ⁊ me ad iracundiam ꝓuocaueritis
gladius devorabit vos.Et Deut.28. Idem habetur:vbi
multe benedictiōes promittunt bis ꝙ legez seruauerūt:
⁊ multas cōminat Moyses maledictiones trāsgressoribus legis.Et hoc ideo est:qz vetus erat lex timoris.nouaAugustinus.
no amoris.Augu.Beatus dicit:timor ⁊ amor. Debz.12.
Nō.n.accessistis ad tractabilē ⁊ accessibilē ignē ⁊ turbi
nem ⁊ caliginē ⁊ pcellam ⁊ tube sonū ⁊ vocem verboꝝ
quā ꝙ audierunt excusauerunt se ne eis fieret ꝛbū.Et ꝛō
dicit.Appro.re.ce.ſ.beatitudo eterna.Et dicit appropin
quabit:qz ille ꝙ dabat:ad nos descēdit:qz nos nō potera
mus alcēdere ad deū.¶ Ambulās aūt ⁊c.]Postq̄ ince
pit pdicare voluit sue pdicationis habere ministros:vñ
hic aduocat ad se eos. Et circa hoc duo facit ſm ꝙ duo
paria ministroꝝ aduocat.Quia p̄ Petrum ⁊ Andream:
2° Jacobū ⁊ Joānē.Circa p̄m quatuor facit.Primo enīz
describit locus vocationis.2°ponit pdicio vocatoꝝ ibi.
[Erāt.n.⁊c.]3° vocatio ibi.[Et ait ⁊c.] 4° ipsoꝝ obedie
tia perfecta ibi.[At illi ⁊c.]Dicit ergo.[Ambulās iuxta
mare galilee.]Locus ꝓgruus:qz sicut dicit glo.Piscato
res vocaturus:ambulat iuxta mare.Quātū aūt ad mini
sterii:sciendū ꝙ stare dei significat eternitatem ⁊ imobi
litatē.Ipse ambulare/temporalē natiuitatem. Per B
ergo ꝙ ambulans discipulos vocauit sīgnat ꝙ p mysteP
rium sue icarnationis nos ad se traxit.ps.7.Exurge do
mine in preceptō qđ mandasti.i.disposuisti implendū ⁊
synagoga populoꝝ circūdabit te. Et dicit[galilee]p qđ
intelligit turbulentia huius mundi.Esa.57.Cor impij q̄si
mare feruēs qđ quiescere nō potest ⁊ redundāt fluctus
eius in pulcationē ⁊ lutum.Et chīs similitudinē habuit
peccatoris.Ro.8.Misit deus filiū suuz in similitudinē
carnis peccati ⁊c.Cōsequēter vocatoꝝ describit condi
tio.Et p̄ q̄tum ad numeꝝ. 2° q̄tum ad noia. 3° q̄tuz ad
actum. 4° q̄tum ad officiū. Dicit ꝙ[vidit duos.]Non
oculo corpis vt:sed ēt mentis.Vitus eni eius est respe
ctus misericordie.vñ Exo.3.Videns vidi afflictionē po
puli mei ꝙ est in egypto ⁊c.Et nota qđ idē sīgnat p duos:
ꝛl fratres.]Utrūq; enim ad charitatē pinet que cōsistit
in dilectiōe dei ⁊ pximi.Et ideo binos elegit:⁊ binos ad
pdicandū misit:⁊ voluit significari p hoc charitas spūa
lis:qz charitas firmat magis:qđ in nā fundatur.ps.132.
Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare fratres in vnum ⁊c.
[Symonē ꝙ vocatur Petrus]nūc.ſ.sed nō tunc:qz chīs
postea iposuit ei hoc nomē:sed p promisit.Jo.p. Tu vo
caberis cephas:sed iposuit. Matth.16. Tu es Petrus.Nota bene ꝙ dicunt.
[Et Andreā.]Ista nomina vs habere glubet predicator.
Symon.n.interpꝛat obediens.Petr⁹ agnoscens.Andre
as fortitudo.Et predicatio debet esse obediens: vt alios
possit ad hoc inuitare.Prouer.21.Uir obediens loquet
victorias ꝙ agnoscens:vt alios sciat instruere.p̄c Lorin.
14. Volo gnōs verba sensu meo loq vt alios instruam
fortis:vt non terreantur cōminationib⁹.Dicre.p. Dedi te
hodie in ciuitatē munitam ⁊ in columnā ferreā ⁊ in mu
rum ereū.Eze.3.Dedi faciem tuā valentiorem faciebus
eoꝝ ⁊ frontē tuam duriorē frontib⁹ eoꝝ vt adamantem
⁊ vt silicē dedi faciez tuā.Sequit mittentes ⁊c. Querit
Chrysosto. Chrysosto. Quare dns captauit istā bestiā ⁊ dicit vt da
ret exemplum ꝙ nunq̄ debemus amittere seruitium
dei ꝓpter occupationes,Uel ideo:qz p hunc actum p̄fi
gurabatur actus futuroꝝ predicatoꝝ. Quia per ꝛba p̄
dicantiū quasi p retia trahuntur boles.¶ Ponitur offi
cium.[Erant enim ⁊c.]Et sciendū ꝙ inter oēs boles pi
scatores sunt simpliciores:⁊ dns de simplicissimo sta
tu voluit habere boles ⁊ illos eligere:vt nō impetaret sa
pientie humane id qđ factū fuit per eos.j.Lori.p. Vide
te vocationem nostrā fratres: qz non multi sapientes ſm
carnem:nō multi potētes/nō multi nobiles sed q̄ stulta
sunt mundi elegit deus ⁊c.Et ideo nō elegit Augustinū
aut Cyprianū oratorē:sed Petrū piscatorē. Et de pisca
tore lucratus est ⁊ ipatorem ⁊ oratorē.¶ Et ait.]Dic po
nitur vocatio:circa quā tria ꝓsiderāda sūt. Primo enīz
inuitat.2° ducatum ꝓmittit.3° premium.Dicit ergo[ve
nite].Doc ex sola liberalitate diuina est vt ad se trahat.
Eccl.24.Trāsite ad me oēs qui ꝛcupiscitis me ⁊ a gēa
tionib⁹ meis adimplemini.infra.xj.Uenite ad me oēs ꝙ
laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiaz vos ⁊c. Post me
.q.d.Ego vado ⁊ vos venite post me:qz ego ero dux ve
ster.Prouer.7.Uiam sapie mostrabo tibi ⁊ duratē per
semitas equitis q̄s cum ingressus fueris nō arctabūtur
gressus tui ⁊ currēs nō habebis offendiculū.ps.138.Mi
hi aūt nimis honorificati sūt amici tui deus nimis ꝓfor
tatus est ꝓncipatus eoꝝ ⁊c.[Faciam]q̄si cōmutabo ve
strum officium in manus.De istis dī.Dicre.16.Ecce ego
mittam piscatores multos dicit dns ⁊ piscabunt eos ⁊c.
Et dicit.[Faciaz]qz frustra laborat pdicatio exteri⁹ nisi
adsit interius gratia redemptoris. Non.n. virtute sua trahe
bant boies:sed operatiōe chīi.Et ideo dicit.[Faciā.] Ista
quidem est maxia dignitas.Unde Dionysi. Nihil digni⁹ Dionysius.
in officio hoium q̄s dei cooperatorē fieri.Dignitas enim
sola in sua claritate ꝓsistit.Ad illam aūt dignitatē magis
appropinquāt q sic illuminātur ꝙ alia illuminēt:q̄q̄ ꝛō
illuminēt boies q sequunt chīm:⁊ q̄tum ad iustitiā ma
gna faciāt:sed tñ afferunt dignitatē christi q̄tuz ad vitā
tñ.vita aūt predicatoꝝ q̄tum ad duo.Dan.12. Qui ad
iustitiaz erudiunt multos quasi stelle in ꝑpetuas eterni
tates.¶ Ponit eoꝝ obedientia.[At illi relictis retib⁹ ⁊
nauī ⁊c.]Et ondit obedientiaz eoꝝ q̄tum ad tria. Primo
q̄tum ad promptitudinē:qz nō distulerūt. Unde[at illi.]
Contra illos de gb⁹.Ecc.5. Nec differas de die in diez ⁊c.
Hall.p.Cum aūt placuit ei ꝙ me segregauit ex vtero ma
tris mee ⁊ vocauit p gratiam suam vt reuelaret filium suū
in me vt euangelizarem illū in gentibus continuo nō ac
quieui carni ⁊ sanguini.Esa.50.Dns aperuit mihi aurez
ego autem nō ꝛdico:retrorsum nō abij.2° q̄tuz ad expe
ditionē:qz reliquerunt:qz nō pentandus est census:sz af
fectus:qz oia dimittit ꝙ ꝙcđ hīc potest dimitti:sz que Exceptio.
necessitas relinquēdi oia.Chrysost. Nullus pōt possidere Chrysosto.
diuitias:⁊ pfecte ad regnū celoꝝ venire.Sunt.n. ipe Nota.
dimenta virtutis. Diminuit.n.solicitudinē eternoꝝ.pp Diuine sunt impedimenta virtutis.
quod nō pfecte pōt homo inherere diuinis:⁊ ideo dimit
tenda sūt.j.Lori.9.Dis ꝙ in agone contendit ab oibus se
abstinet ⁊c.3° q̄tum ad executionē:qz secuti sūt eū. Non
est eni nimis magnuz dimittere oia:sed pfectio ꝓsistit in
sequela ipsi⁹:que est p charitatē.j.Lori.13.Si distribue
ro in cibos paupeꝝ omnes facultates meas ⁊ si tradide
ro corp⁹ meū ita vt ardeam charitatez aūt non habuero
nihil mihi prodest ⁊c. Non eni ꝓsistit p se in exteriorib⁹
pfectio.ſ.paupate/virginitate/⁊ huiusmodi. Nisi qz ista
sunt instrumēta ad charitatē.Et ideo dicit.[Et secuti sūt
eum].¶ Cōsequēter agitur de alia vocatione.[Et proce G
dens inde vidit alios duos ⁊c.]Et primo describit voca
ti. 2° ponit vocatio ibi.[Et vocauit ⁊c.]3° obedientia vo
catoꝝ ibi.[Illi aūt ⁊c.]Uocati quadruplr describunt.
Quātum ad numeꝝ noia/pietatē.⁊ paupertatem.Dicit ꝙ.
[Et procedens ⁊c.]Nota qđ a pn⁹ vocauit fratres ⁊ frēs:
⁊ q̄uis multos alios vocauit tñ de istis spāliter fit men
tio:qz precipui erāt:⁊ qz binos vocauit eos.Lex.n. nova
in charitate fundat.Unde ⁊ i veteri testō duos frēs vo
cauit:

cenit/Aaron ⁊ Moyses.ga etiam ibi debatur mãdatuz de charitate:⁊ ga perfectioz est nouꝫ:⁊ ideo in principio vocatur duplex numerus fratrum/ Jacobum ẜebedei ⁊ Joannez fratrem eius. ¶ Per istos quatuor designaẽ doctrina quatuor euangeliox: vel quatuor virtutes:ga per Petrũ qui interpretatur agnoscẽs virtus prudẽtie:p Andream qui interpretatur fortitudo virtus fortunditis:per Jacobũ qui interpretatur supplãtator:virtus iustitie:p Joannem ꝓpter virginitatẽ/virtus tẽperantie: ponit pietas ga erant cum Zebedeo pãe. Chrysosto. Admiranda est cor pietas:ga pauperes arte piscatoria panem querũt:⁊ tamẽ senem patrẽ non derelinquũt. Eccl.3. Qui timet deũ honorat parentes pauptas designaẽ in hoc:ga reficiebant rhetia sua. Nihilominus per istos qui mittebant rhetia/signãtur illi qui in ꝑma etate negociantur in mũdo:per istos qui iã miserunt ⁊ reficiebant signãtur illi qui diu negociati sunt in mũdo:⁊ sunt iam per peccatuz absorti:⁊ vocanẽ ad Christũ. Tren.3. Bonuz est viro cũ portauerit iugũ dñi ab adolescentia sua ⁊c. ¶ Et vocauit eos interius ⁊ exterius. Ro.8. Quos ꝑdestinauit hos ⁊ vocauit. Vocare interius nihil aliud est ꝙz prebere auxilium humane mẽti cum vult cõuertere nos. ¶ Segtur de obediẽtia. ¶ Illi autẽ ⁊c. ¶ Nota ꝙ duo superiores nauem trã. Isti autẽ reliquerũt rhetia/nauem/⁊ patrem:in q̃ significatur ꝙ ꝓpter Chm debemus omittere oẽs terrenas occupatiões/qõ designatur p rhetia. Thim.2. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus. Diuitias siue possessiones que designãtur per nauez. isra.19. Si vis perfectus eẽ vade ⁊ vende omnia que habes et da pauperibus ⁊ habebis thesaurum in celo/⁊ veni seq̃re me ⁊c. Affectuz carnalẽ qui per patrez. ps.44. Obliuiscere populum tuũ ⁊ domum patris tui. Mistice Xo per Zebedeũ significatur mũdus:qui interpretatur fugiẽs: Sed hic est questio. videt enim ꝙ isti peccauerũt dimittendo patrẽ senem/⁊ pauperem:ga filij tenenẽ subuenire parẽtibus. Et generaliter queritur vtruz alicui liceat dimittere parẽtes in vltima necessitate itrando religionẽ: Dicẽdum ꝙ ꝓsilium nũq̃ preiudicat precepto: sed B.C. Honora patrẽ ⁊c. Exo.20. Est ꝓcepium.⁊ ideo si pi nullo modo posset viuere nisi adiutus a filio/filius non debet intrare religionem. Sed hic casus nõ erat in Zebedeo:ga poterat se iuuare:⁊ habebat necessaria. Item est questio Ifalis. Matheus enim videt hic contrarius Jo.⁊ Luc. Joan.enim ꝑ cap. dicit.eos vocatos iuxta iordanem. hic dicit iuxta mare galilee. Itẽ Luc.5. dicit ꝙ simul vocauit Petrũ ⁊ Andream/Jacobuz ⁊ Joãnem:iz de alijs duobus nõ fiat mẽtio:ga creditur ꝙ ibi fuerint. Item ibi dicit ꝙ omnes simul:hic ꝙ seoꝛsuz. Sed sciẽduz ꝙ trina fuit vocatio Aplox. ꝓmo enim vocati sunt ad Chm familiaritatem:⁊ illud di. Jo.j. Et hoc in ꝓmo anno predicationis Chri. Nec obstat qõ di post. Ascenderũt cuz eo discipuli eius in cãna galilee:ga fm Augu.non tũc erãt discipuli:sed futuri erãt:sicut si dicatur ꝙ Paulus apls natus fuerit in Tharso cilicie:cum tũc non eẽt apls.vel dicendum ꝙ loquitur de alijs discipulis: qui vocantur omnes credentes in Christo. 2° vocati fuerunt ad discipulatum:⁊ de ista dicitur Luc.5. 3° vocatio fuit vt totaliter Chio adhererent de ista hic di.qõ ps fm Augu. ga Luc.5. de hoc habeẽ. ¶ At illi ⁊c. ¶ Ergo habebant nauim ⁊ curabant de ea:quasi ad eam rediturí. Dic Xo dicit ¶ At illi relictis omnibus ⁊c. ¶ Et ideo dicendus ꝙ de vltima sequela loquitur hic.

Chrysosto.

Trina aplox vocatio.

Augustin°.

¶ Et circuibat Jesus totam galileaz docẽs in synagogis eoꝝ: ⁊ predicans euangeliũ regni: ⁊ sanans oẽm languoꝛez ⁊ oẽm infirmitatem in populo. Et abijt opinio eius in totam Syriam ⁊ obtulerũt ei omnes male hãtes varijs lãguoꝛib⁹ ⁊ tormẽtis ꝓhẽnsos: ⁊ qui demonia habebãt ⁊ lunaticos ⁊ paralyticos: ⁊ curauit eos. Et secuti sũt eũ turbe multe de galilea ⁊ de capoli: ⁊ de hierosolymis: ⁊ de iudea ⁊ de trãs iordanẽ.

H

¶ Consueuit est apud reges ꝙ cõgregato exercitu procedant ad bellum:ita Christus cõgregato exercitu Aplorum procedit ad pugnandum cõtra diabolũ per officiũ predicationis ad expellendũ eum de mundo. Unde hic agitur de doctrina ⁊ ꝑdicatiõe Chri:⁊ ponitur ꝓmo chi ꝑdicatio. 2° effectus ꝑdicationis.ibi ¶ Abijt opio ei⁹ ⁊c. ¶ Circa ꝓmuz tria tangit. ꝓmo solicitudinẽ docẽtis:⁊ modum docendi:⁊ ꝓpositę doctrine confirmationẽ: ⁊ solicitudo ostenditur in duobus:ga non querebat propriaz quietem. Unde ¶ circuibat ¶ Ro.12. Solicitudine nõ pigri. 2° quia non erat acceptatoꝛ personaruz terrarũ/vel villarum. sed ¶ circuibat totam galileam jabsq̃ differentia. Marci ꝑ Eamus in ꝓximas ciuitates vt ⁊ ibi predicem. ps.102. In omni loco dominationis eius. Modus.ibi ¶ In synagogis docens ¶ Duo dicit.docẽs ⁊ predicãs:docens que agenda sunt in ꝑsenti:predicans de futuris: vel docens ea que pertinẽt ad instructionem moꝛ. Esa.58. Ego dns docens te vtilia.predicans futura. Esa.52. Quã pulchri super mõtes pedes annuntiantis ⁊ predicantis pacem: annũtiantis bonũ:predicantis salutez: vel docẽs nãles iustitias. Quedam enim in theologia traduntur que nãlis ratio dictat. ¶ iustitia ⁊ bõ. Et quãtum ad hoc dicat. ¶ Docens ¶ Quedaz Xo que excedunt rõnem sicut mysteriuz trinitatis ⁊ bõ. Et quantũ ad hoc dicit ¶ predicãs ¶ Sz obyciur de hoc qõ dicit glo. ꝙ doceret nãles iustitias: vt est castitas ⁊ humilitas ⁊ bõ. Nãles enim virtutes non videnẽ posse dici virtutes:ga virtutes sunt per gratiam. Et dicẽdum ꝙ inclinatio ⁊ inchoatio est nãlis:sz perfectio qua gratus homo redditur:est ex gratia politica vel ex assuetudine ¶ In synagogas eoꝝ. ¶ Nota duo. ꝓmũ ga querebant multitudinem vt predicatio magis proficeret. ps.Confitebor tibi in ecclesia magna. Itẽ ga solũ iudeis predicabat. Act.13. Uobis ꝓmuz oportuit ꝑdicari verbum dei ⁊c. ¶ Et ꝑdicans euãgelium regni. ¶ Nõ fabulas ⁊ narrationes:sed que ad dei regnum pertinebãt:⁊ ea que hominibus proficerent. Consequenter confirmatur predicatio miraculis. Matth.viio. Illi autem profecti ꝑdicauerunt vbiq̃ dño cooperante ⁊ sermonem confirmãte sequentibus signis. Unde ¶ sanans. ¶ Languoꝛ potest referri ad infirmitates coꝛporales:infirmitas ad infirmitatem anime. Nõ enim minores sunt infirmitates anime q̃ coꝛporis. vel per languoꝛes graues infirmitates ⁊ diuturnas per infirmitates:quãcũq̃ aliaz. ps.102. Qui sanat omnes infirmitates tuas. Eccl.10. Breuem languoꝛem precidit medicus. Datur intelligi etiã in hoc ꝙ predicatoꝛes debent suam doctrinam cõfirmare per opera:et si non per miracula/per vitam virtuosaz. Ro.15. Nõ audeo aliquid loqui eoꝝ que per me non efficit Christus in obedientiam gẽtium in Xbo ⁊ factis in virtute signoꝝ ⁊ ꝓdigioꝝ in virtute spiritusancti. ¶ Et abijt ⁊c. ¶ Dic ponitur effectus predicationis.⁊ est triplex.¶ fama circa exemplum:fiduciam quã homines de eo habebãt: ⁊ deuotio qua homines cuz sequebantur. Dicit q̃ ¶ Abijt opinio eius in totã Syriaz. ¶ Syria est regio a Laphamaum vsq̃ ad mare magnum. vide ⁊ in terra gentilium

Eusebius.

Mõ Ifalis.

Augustin°.

H

Chrysosto.

Thoꝛ sup Matth. c

diuulgatum est. Hoc etiam pertinet ad predicatores: vt habeant testimonium bonum. Eccl. 22. Curam habe de bono nomine. ℣ Thimo. 4 Solicite autem cura teipsum probabilem exhibere deo operarium inconfusibilem recte tractantē verbum veritatis. Per Syriā autē potest intelligi superbia mundi: qa sic interpretatur. Et fama Christi per totam mundum diffusa est. ¶ Fiducia. ibi | Et obtulerunt ei ⁊c. | Sciebant enim qꝫ sanare poterat. Hiere. 17. Sana me domine ⁊ sanabor saluus me fac ⁊ saluus ero. Et dicit primo. | Abyt opio ⁊c. | Et post | Obtulerunt ei ⁊c. | Quia quādo aliquis habet famam de sanctitate/homines facilius detrahunt ei conscientie vulnus. | Varijs langoribus ⁊c. | Per istas graues infirmitates designantur infirmitates spirituales. per langores possunt intelligi diuturne infirmitates. ⁊ signatur ifirmitas diu perseuerans. Eccl. 10. Langor prolixior grauat medicum. Et quia aliqui grauant ifirmitate: aliqui vo acerbitate doloris: hoc signatur cum dicit. | Et tormentis compreh̄ensos | Et significantur illi qui habēt conscientiam grauatam remordentem. ps. 17. Circūdederunt me dolores mortis/dolores inferni circūdederunt me | Et qui demonia | Et hoc est quod dicit. Luc. 6. Et qui vexabāntur a spiritibus immundis curabātur ⁊c. per hos intelligūtur illi qui colebant idola. ps. 95. Omnes dij gentium demonia. pr̄ Lozitō. 10. Nolo vos socios fieri demoniorum. Lunatici ꝓprie dicuntur qui patiūtur infirmitatē cuiusdam amentie in defectu lune. Et tunc arripiūtur a demonibus. ⁊ diabolus tunc magis affligit propter duas rationes: vnam assignat Hiero. ⁊ est/vt infamet creaturam dei: ⁊ hoc etiaz fit in effectibus magice artis: qua inuocātur demones sub certis pstellationibus: ⁊ demones veniunt ad hoc vt extollant creaturam ⁊ iducant ad idolatriam. Secūda ratio est melior: quia diabolus non potest aliquid nisi per virtutes corporis. Nō est autem dubiū qꝫ corpora inferiora imutantur fm diuersas imutationes corporum superiorū. Et ideo tunc diabolus inuocatus libēter venit quando videt superiora corpora operari ad illuz effectuz pro quo inuocatur. In defectu autem lune sicut post humiditates deficiūt: ⁊ ideo defectus lune facit ad talem ifirmitatem quando terra non abūdat humoribus: ⁊ ideo diabolus tunc magis vexat. Et hoc est | Et lunaticos | Per istos possumus intelligere iconstantes. Eccl. 27. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol. Qui habent ꝓpositum caste viuendi: ꝫ vincūtur passionibus. fm illud Ro. 7. Non enim qō volo bonum hoc facio: sed qō odio malus illud ago | ⁊ paralyticos | paralytici ꝓprie dicuntur qui habēt mēbra resoluta ita qꝫ nō possunt habere officiuz membrorum: per istos signantur ignorātes. Et isti oēs a Chīo curant. Unde | Et curauit eos | ſ. perfecte. Cōsequenter ponit tertius effectus ſ. deuotos sequentiū. vnde | Et secute sunt eum ⁊c. | ps. 7. Exurge dne in pcepto qō mandasti ⁊ synagoga populorum circūdabit te ⁊c. Sciendum autem qꝫ diuersimode alij sequebantur: qa qdam studio salutis. ſ. spūalis: sc̄z Apostoli. Unde supra. Relictis oib⁹ secuti sunt eū. Et infra. 19. Ecce nos reliquimus oia ⁊ secuti sumus te. Quidā studio salutis corporalis. Luc. 6. Turba copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyri et sydonis qꝫ venerant vt audirent eū. Quidam curiositate tm̄ videndi miracula. Joan. 6. Et sequebant eum multi qa videbant signa que faciebat super his qui ifirmabāntur ⁊c. Alij ad insidiandum: vt pharisei ⁊ scribe. Hiere. 20. Audiui cōtumelias multorum ⁊ terrorem in circuitu. Et | De galilea ⁊c. | Prouincia est vbi chīs precipue pdicabat: ⁊ interpretatur tranſmigratio: per hoc signatur illi qꝫ debent transmigrare de vitijs ad virtutes. | Et de capharnaū ⁊c. | Regio est vbi sunt decem ville: ⁊ signatur illi qꝫ studēt ad obseruantiam decem mādatorum. | Et de hierosolymis. | Hierosolyma interpretatur visio pacis: ⁊ significat illos qui desiderio pacis ad Christum veniunt. ps. 118. Pax multa diligentibus nomen tuū | Et de iudea. | Judea interpretatur cōfessio: ⁊ signat illos qui per peccatorum remissionem ad Christū veniunt. ps. 113. Facta est iudea sanctificatio eius ⁊c. | Et de trāſ iordanez | ⁊ signatur illi qui per baptismum ad Christum veniunt. In iordane enim fuit figuratus baptismus ⁊c.

Dicit⁹ cur magꝫ affligat lunaticos. Hiero⁹.

¶ Capitulum. V.

VIdens autem Jesus turbas: ascēdit in mōtē: ⁊ cum sedisset: accesserūt ad eū discipuli eius: ⁊ aperiēs os suum docebat eos dicens.

A

Uidens ⁊c. Dic dns suam doctrinam ꝓponit ⁊ diuidit̄ in partes tres. In pma ponitur doctrina Christi. In scōa ponitur virtus doctrine. In tertia finis ad quem perducit. z^m in cap. 13. 3^m in. 17. Prima diui dit̄ in tres. In scōa instruuntur ministri doctrine. In tertia confundūtur aduersarij. scōa in cap. 10. tertia in cap. 11. Prima diuidit̄ in duas. In pma ꝓponitur doctrina Chīi. In scōa confirmatur per miracula. in cap. 8. Prima in duas. in pma premittuntur quasi quidaz titulus ad doctrinam. in scōa explicat̄ ipsa doctrina. ibi | Beati pauperes ⁊c. | Circa primum tria facit. primo describit locum vbi doctrina fuit ꝓposita. scōo/auditores doctrine. tertio/ponit modū docendi. z^m ibi | Et cum sedisset. | 3^m ibi | Et aperiēs os suum ⁊c. | Dicit ergo im dixi qꝫ secuti sunt ⁊c. | Videns autem ⁊c. | Ista ſba duplicē intellectum habere potest. Primo sic. Ascendit ad docendum turbas. ſ. nō fugiens. Unde Chrysosto. dicit qꝫ sicut artifex quādo videt preparatā materiā delectatur operari: ita sacerdos delectatur pdicare quando populū videt congregatū. Et ideo | ascendit. | ps. 34. Confitebor tibi in ecclesia magna. Uel aliter ascēdit: fugiēs. ſ. turbas vt securius discipulos doceret. Eccl. 9. Uerba sapientum audiūtur in silentio. Et notādum qꝫ legitur qꝫ Chīs habebat tria refugia. Quādoqꝫ enim fugiebat ad montez: sicut dī hic. Et Jo. 8. Jesus autē perrexit in montē oliueti. Aliquādo ad nauē. Luc. 5. Cū autē turbe ⁊c. 3^m Desertū. Matth. 6. Eamus seorsum in desertū. Et sanctus cōuenienter. In tribus enim homo potest habere refugium ad deū. in ꝓtectione diuine altitudinis: que per mōtez figūrat. ps. 124. Qui cōfidunt in dño sicut mons syon in societate ecclesiastica. que per nauez designat. ps. 121. Die ierusalem que edificatur ⁊c. In solitudine religionis que ꝓ deserto accipit̄ per contēptū temporaliū. Osee. 2. Ducam eaz in solitudinem ⁊ loquar ad cor eius. ps. 54. Ecce elōgaui fugiens ⁊ māsi in solitudine. Ascēdit aūt | in montem | ꝓpter qnque rationes. Prima ad ostensionem sue excellentie. Ipse enim est mons de quo ps. 67. Mons dei/mons pinguis. Secūda/ad ostendendum qꝫ doctor huius doctrine debet ad eminentiam vite conscendere. Isa. 40. Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas syon. Chrysosto. Tertia ratio/ad ostendendum multitudinē ecclesie cui doctrina ꝓponitur. Isa. 2. Erit mons domus in vertice montium ⁊ eleuabitur super colles ⁊c. Quarto/ad ostendendum perfectionem huius doctrine: qa perfectissima. ps. 35. Justitia tua sicut montes dei ⁊c. Quinto/vt congrueret ista veteri legationi que data fuit

In trib⁹ pōt hō hic refugiū ad deū.

Chrysosto.

in monte

in monte. Ysa. 19. Et. 24. ¶ Consequenter ponuntur auditores. [Et cum sedisset &c.] Duo possunt notari in sessione eius. Dumiliauit se. 13. Tu cognouisti sessionem meam. Quando erat in altitudine diuine maiestatis nō poterat capi eius doctrina: sz tunc ceperunt homines capere quando se humiliauit. vel hoc pertinet ad dignitatem magisterij. infra. 23. Super cathedram Moysi sederunt scribe & pharisei. Ad studium enim sapientie requiritur quies. [Accesserunt ad eum discipuli eius &c.] Non tñ corpore sed alio. ps. 33. Accedite ad eum & illuminamini &c. Deut. 33. Qui approprinquant pedibus eius accipiēt de doctrina illius. Et nota q̄ quādo dñs predicauit turbis, stetit. Luc. 6. Descendens Jesus de monte stetit in loco cāpestri: sed hic quādo discipulis, sedit. Et B inoleuit cōsuetudo q̄ turbis predicatur stando: religiosis sedendo. ¶ Et aperiēs os suum &c.] Hic ponit modus doctrine in hoc q̄ dicit. Aperiens, signat q̄ diu ante tacuerat. Et demōstrat q̄ magnum & lōgum erat facturus sermonem: sicut dic̄ Augu. vel q̄ magna & profunda' dicturus erat. Sic enim cōsueuerūt facere homines. Job. 3. Augustinus. Post hoc Job aperuit os suum & maledixit diei suo. Et dicit suū: prius enim aperuit ora ꝓphetarum. Sap. 10. Sapiētia aperuit os mutoꝝ & liguas infantium fecit disertas. Ipse enim est sapientia patris. Sed hic est questio. hic enim sermo ponitur quantum ad multa: et Luc. 6. Sed videt Matthe. hic & ibi contrarietas: sicut patet in textu. Et ponit Aug. duas solones. vna est q̄ iste est alius sermo ab illo. Ipse enim primo ascendit in montem: & fecit hunc sermonem discipulis. Et postea descendens inuenit turbam cōgregatam cui cadē predicauit: & multa recapitulauit. Et de hoc dicit. Luc. 6. Uel aliter dicēdum q̄ vnus mons erat & habebat planitiem in latere illam planitiem eleuabat monticulus alius. vnde dñs ascendit in montem. i. in planitiem illius montis. Et ꝑmo ascendit superius & conuocauit discipulos: et ibi elegit duodecim Apl̄os sicut patet in Luca. Et postea descendens inuenit turbam cōgregatam, & veniēntibus discipulis sedit. Et habuit sermonem istum ad turbas & discipulos. Et hoc videtur verius: ga Matth. dicit in fine sermonis q̄ mirabantur &c. tamen q̄cunq; accipiatur non est contrarietas.

¶ Beati pauperes spiritu: quoniaz ipsoruz est regnum celorum. Beati mites: quoniaz ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati q̄ esuriunt & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes: quoniā ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quoniam ipsi deū videbūt. Beati pacifici: quoniā filij dei vocabunt. Beati qui persecutionē patiūtur ꝓpter iustitiā: qm̄ ipsorum est regnum celorum.

B ¶ Posuit supra Euangelista quasi breuem titulū doctrine Christi: nunc ponit ipsam doctrinaz & effectū eius. s. admirationem turbarum. Consiclerandum autez q̄ fm Augustinus. Augu. in isto sermone dñi tota perfectio vite nostre cōtinetur. Et ꝓbat per id quod dñs subiungit finē ad quē ducit. s. repromissionem aliquam. Id autez q̄ maxime homo desiderat, est beatitudo. Unde dñs hic tria facit. ꝑmo premittit premium quod consequitur istos q̄ istaz doctrinā accipiūt. 2° ponit precepta. ibi [Nolite putare &c.] 3° docet quo mō aliquis potest peruenire ad obseruādū ea. ibi [Petite &c.] Circa primum duo facit: ga bn̄ doctrine aliqui sunt obseruatores vñ: aliqui ministri: primo ergo describit beatitudinem obseruantium. 2° maledictionem stantium. ibi [Beati estis cum maledixerint &c.] Notanduz autem q̄ hic ponūtur plura de beatitudinibus sed nūq̄ aliquis in verbis dñi posset ita subtiliter loqui q̄ pertingeret ad propositum dñi. Sciendum tamē q̄ in istis verbis includitur omnis plena beatitudo. Oēs enim homines appetunt beatitudinem: sed differunt in iudicando de beatitudine. Et ideo quidaz istud, quidaz illud appetunt. Inuenimus autem quadruplicem opinionem de beatitudine. Quidam enim credūt q̄ in exterioribus vñ cōsistat. (Quadruplex opio de beat indicit. s. in affluentia istoruz temporaliū. ps. 143. Beatum dixerūt populum cui hec sunt. Alij q̄ ꝑfecta beatitudo consistit in hoc q̄ homo sati, faciat voluntati sue. vnde dicimus. Beat⁹ est qui viuit vt vult. Eccl. 3°. Et cognoui q̄ non erat melius nisi letari &c. Alij dicūt q̄ perfecta beatitudo consistit in virtutibus actiue vite. Alij q̄ in virtutibus cōtēplatiue vite. s. diuinoruz & intelligibilium: sicut Aristo. Omnes autem iste opiniones false sunt: eqꝝ nō codez modo. vnde dñs omnes reprobat. Opinionez illoruz qui dixerunt q̄ cōsistit in affluentia exterioꝝ reprobat. Unde dicit [Beati pauperes.] sez quasi nō bean affluentes. Opinionez 2o eoꝝ qui ponebant beatitudinem in satisfactione appetitus reprobat: cum dicit [Beati misericordes.] Sed sciendū q̄ triplex est appetitus in boie, irascibilis: qui petit vindictā de inimicis. Et hoc reprobat, cum dicit [Beati mites.] Concupiscibilis, cuius bonum est gaudere & delectari. Hoc reprobat cum dicit [Beati qui lugent.] Uoluntatis qui est duplex. fm q̄ duo querit. ꝑmo q̄ voluntas nulla superiori lege coarcet. 2° q̄ possit restringere alios vt subditos: vnde desiderat ꝑesse & non subesse. Dñs autem contrarium ostendit quantum ad vtrūq; Et quantum ad primum dicit [Beati qui esuriūt & sitiunt iustitiaz.] Quantuz autem ad 2m dicit [Beati misericordes.] Ergo & illi q̄ ponunt beatitudinez in exteriori affluentia, & qui in satisfactione appetitus, errant. Illi autē qui ponunt beatitudinem in actibus actiue vite. (Triplex appetit⁹ in hoie. s. moralibus, errāt: sz minus: ga illud est via ad beatitudinē. vnde dñs non reprobat tāq̄ malum: sed ostēdit ordinatum ad beatitudinem: qz vel ordinantur ad scipm sicut tēperantia & hūa, & finis eorum est mūditia cordis: ga faciunt vicere passiones. vel ordinātur ad alterum: & sic finis eoꝝ est pax & hūa. Opus enim iustitie est pax. Et ideo iste virtutes sunt vie in beatitudinem: & nō ipsa beatitudo. Et hoc est [Beati mūdo corde &c. Qm̄ deum videbunt] Non dicit, vident: quia hoc esset ipsa beatitudo. Et iterum [Beati pacifici] Non ga pacifici: sed ga in aliud tendunt [Quoniā filij dei vocabuntur] Illoꝝ autē opinio qui dicūt q̄ beatitudo cōsistit in cōtēplatione diuinoruz reprobat dominus quātum ad tempus: quia als vera est, quia vltima felicitas consistit in visione optimi intelligibilis: sez dei. Unde dicit [Uidebūt] Et notandū q̄ fm ꝑbm ad hoc q̄ actus contemplatiui faciant beatum, duo requiruntur. Unuz substantialiter. s. q̄ sit actus altissimi intelligibilis quod est deus. Aliud formaliter. s. amor & delectatio. Delectatio enim perficit felicitatem: sicut pulchritudo iuuentutem. Et ideo dominus duo ponit. [Deum videbunt] et filij dei vocabuntur.] Hoc enim pertinet ad vnionem amoris. j. Joan. 3. Uidete qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij dei nominemur & simus. Item notandum q̄ in istis beatitudinibus: quedam ponunt vt merita: & quedam vt premia. Et hoc in singulis [Beati pauperes] Ecce meritum [Quoniam ipsorum &c.] Ecce ꝑmium: & sic in alijs. Et notandum est enim aliquid esse

Tho. sup Matth. c z

Duplex genus virtutis.

es meritum in cõmuni: ⁊ aliquid circa premium in cõmuni. Circa meritum sciendum q̃ ꝑ hoc distinguit duplex genus virtutis: vnum cõmunis que perficit hominem humano modo: aliud specialis quã vocat heroicã: que perficit supra humanum modum. Quando enim fortis timet vbi est timendum: istud est virtus: sed si non timeret esset virtus. Si autem in nullo timeret confisus dei auxilio: ista virtus esset supra humanum modum. ⁊ iste virtutes vocantur diuine. Isti ergo actus sunt perfecti: ⁊ virtus etiam ſm ꝑ hoc est operatio perfecta. Ergo ista merita vel sunt actus donorum vel actus virtutũ ſm quod perficiuntur a donis. Item nota q̃ actus virtutum sunt illi de quibus lex precipit: menta autem beatitudinis sunt actus virtutum: ⁊ ideo omnia que precipiuntur infra ⁊ continentur: referuntur ad istas beatitudines. vñ sicut Moyses primo proposuit precepta: ⁊ post multa dixit que omnia referebãtur ad precepta proposita: ita Christus in doctrina sua primo premisit istas beatitudines ad quas omnia alia reducuntur. Circa premium autẽ notandum q̃ deus est̃ premium eorum qui ei seruiunt. Treñ.3. Pars mea dñs dixit anima mea: ꝓpterea expectabo eum. ꝑa.15. Dominus pars hereditatis mee ⁊ calicis mei. Heñ.15. Ego dominus qui eduxi te de vr Chaldeorum vt darem tibi terram istam ⁊ possideres eã ⁊c.

Augustinus.

Et sicut Aug. dicit in 2° confessio. Anima cum recedit a te bona querit extra te. Homines autem diuersa quesierunt. sed quicquid inuenire potest in qualibet vita: totum dominus repromisit in deo. Aliqui enim ponunt summum bonum: affluentiam diuitiarum per quam possint peruenire ad maximas dignitates: dñs promittit regnum q̃ complectitur vtrũq;: sed ad hoc regnum dicit peruenire per viam paupertatis non diuitiarũ. Unde ⁊ Beati pauperes ⁊ Alij peruenerunt ad istos honores per bella. Dñs autem dicit ⁊ Beati mites ⁊c. ⁊ Alij consolationes querũt per voluptates. Dominus dicit ⁊ Beati qui lugent ⁊ Alij qui nolunt subdi. Dominus autem dicit ⁊ Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iustitiam ⁊ Aliqui volunt vitare malũ opprimendo subditos. Dominus dicit. ⁊ Beati misericordes ⁊c. ⁊ Aliqui ponunt visiones dei in contemplatione veritatis in via. Dominus autem ꝓmittit in patria. Unde ⁊ Beati mundo corde ⁊c. ⁊ Et notandum q̃ ista premia que dñs hic tangit possunt dupliciter haberi. i. perfecte ⁊ consummate: ⁊ sic in patria tm: ⁊ ſm inchoationes ⁊ imperfecte: ⁊ sic in via. Unde sancti habent quãdam inchoationem illius beatitudinis: ⁊ quia in hac vita nõ possunt

Augustinus.

explicari illa sicut erunt in patria: ideo Augustinus exponit ſm q̃ sunt in hac vita. Beati ergo pauperes spiritu non spe tm: sed etiam re. Luc.17. Regnum dei intra vos est. Unde istis premissis accedamus ad literam. In istis beatitudinibus duo facit Euangelista. ꝓmo ponunt ipse beatitudines. 2° manifestatio beatitudinũ. ibi ⁊ Beati qui persecutionem patiuntur ꝓpter iustitiam ⁊c. ⁊ Hoc enim est declaratiuum aliarum beatitudinum. Uirt⁹ autẽ tria facit: quia removet a malo operatur ⁊ facit operari bonum: ⁊ disponit ad optimum. ꝓmo ergo determinat de primo. ibi ⁊ Beati pauperes. 2de scõ. ibi ⁊ Beati qui esuriunt. 3de tertio. ibi ⁊ Beati mũdo corde ⁊ determinat. Removet autem virtus a tribus malis, cupiditatis, ire delitatis, siue inquietudinis, ⁊ voluptatis nocie. ꝓmum notatur. ibi ⁊ Beati pauperes. 2⁹ ibi ⁊ Beati misericordes ⁊ 3⁹ ibi ⁊ Beati qui lugent. ⁊ Dicit ergo ⁊ Beati pauperes. ⁊ Dupliciter legitur. ꝓmo sic. ⁊ Beati pauperes ⁊ i. humiles: qui se estimant pauperes. Illi enim sunt vere humiles qui se pauperes estimant non solum in exterioribus sed etiam in interioribus. ꝑa.39. Ego autem mendicus sum ⁊ pauper. contra illud Apoc.3. Dicis quia diues sum ⁊ locupletatus sum ⁊ nullius egeo ⁊ nescis quia tu es miser ⁊ miserabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus es ⁊c. Et tunc hoc q̃ dicit ⁊ Spiritu. ⁊ potest tripliciter legi. Spiritus enim aliquãdo dicitur superbia hois. Esa.2. Quiescite ab homine cuius spiritus in naribus est: ga excelsus reputatus est ipse. Esaie.25. Spũs robustorum quasi turbo impellens parietem. Et dicit superbia spũs: ga sicut per flatũ inflantur vtres: ita per superbiam homines. Colł.2. Inflatus sensu carnis sue. Ergo beati pauperes. i. hi qui parum habẽt de spiritu superbie: vel accipitur spiritus pro volũtate hominis. Quidam enim sunt necessitate humiles: ⁊ isti nõ sunt beati: sed qui humilitatem affectant. 3° accipitur pro spiritu sancto. Unde beati pauperes spiritu. i. qui humiles sunt per spiritum sanctũ. Et iste due ꝯsi ad idem redeunt. Et dicit pauperes spiritu: ga humilitas dat spiritum sanctum. Esa.66. Ad quem respiciam nisi ad pauperculum ⁊ contritum spiritu ⁊ trementem sermones meos ⁊c. ⁊ Istis pauperibus repromittit̃ regnum in quo intelligitur summa excellentia. Et ly istud retribuat̃ cuilibet virtuti: spũaliter tamẽ datur humilitati: ga omnis qui se humiliat exaltabitur. ifra. 14. Et Prouer. 29. Humilem spiritu suscipiet gloria ⁊c. Uel aliter ſm Piero. ꝓ pauperes spiritu ad ifram in abdicatione rerum temporalium. Et dicit ⁊ pũ: ga quidam pauperes necessitate sunt: sed nõ debetur illis beatitudo: sed illis qui volũtate. Et isti dicũtur dupl: ga ⁊ si aliqui diuitias habẽt: tamẽ non habẽt eas in corde. ꝑa.61. Diuitie si affluãt, nolite cor apponere. Aliqui nec habẽt nec affectant, ⁊ istud securius est: ga mens trahitur a spiritualibus ex diuitijs. Et ish dicũtur proprie pauperes spiritu: ga actus donorum q̃ sunt supra humanum modum: sunt hominis beati: ⁊ q̃ homo omnes diuitias abiciat vt nec aliquo ctiã modo appetat: hoc est supra humanũ modum. Istis autẽ repromittitur regnũ celorum in quo notatur non solum altitudo honoris: sed affluentia diuitiarum. Iaĉ.2. Nõne deus elegit paupes in ꝟ mũdo, diuites in fide: Et nota q̃ Moyses ꝓmo promisit diuitias Deut.28. Faciet te dñs deus tuus excelsiorem cunctis gẽtibus que versantur in terra: ⁊ ifra ⁊c. Benedict⁹ tu in ciuitate ⁊c. ⁊ ideo vt distinguat dñs legem veterẽ a nouo. ꝓmo ponit beatitudinẽ in contẽptu diuitiarũ temporaliũ. Itez ſm Augu. nota q̃ ista beatitudo pertinet ad donũ timoris: ga timor, maxie filialis: facit habere reuerẽtiam ad deũ. Et ex hoc cõtingit homo diuitias. ponit Esaias beatitudines descendendo. Esa.11. Egredie virga de radice Jesse ⁊ flos de radice eius ascẽdet: ⁊ requiescet super eũ spũs dñi. Spiritus sapientie ⁊ intellectus: spũs ꝯsilij ⁊ fortitudinis: spũs scientie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eum spũs timoris dñi. Christus ecõtrario. a bono timoris. ⁊ a paupertate: ga Esa. pronunciauit aduentũ Chri ad terram. Chr̃s autẽ de terra surgens trahebat. ¶ Beati mites. ⁊ Dec est 2° beatitudo: sed ne aliquis dicat q̃ sufficit paupertas ad beatitudinẽ, ostendit q̃ nõ sufficit: imo regnant mansuetudo que tẽperat circa iras sicut tẽperantia circa cõcupiscentias. Ille enim est mitis qui nec irritat. hoc autẽ poterit fieri per virtutem: vt scilz non irascaris nisi causa iusta: sed si habeas etiam cãm iustam ⁊ nõ prouocaris ꝟ supra humanũ modum. Et ideo dicit ⁊ Beati mites ⁊ ꝓpter eum est, ꝓpter abundantiam exteriorum rerum: ⁊ ideo nũqd erit turbatio si bõ diuitias non affectaret: ⁊ ideo qui non sunt mites: nõ sunt pauperes spiritu. Et, ꝓpterea statim subiungit ⁊ Beati mites. ⁊ Et nota q̃ hoc in duobus consistit: primo q̃ homo non irascatur. 2°, q̃ si irascatur: iram temperet. Ita dicit Ambrosius. Pandẽtis est ire ꝓnus temperare nec mi-

Augustinus.

2° beatitudo.

D

Ambrosius.

nor virtus dicitur temperate irasci/& omnino nō irasci: est plurimūq; hoc leuius:illud fortis extimo ꝛc. Chrysostomus dicit. Inter multas promissiones eternas ponit vnā terrenam:vnde ad istam terrā istā possident mites. Multi enim litigant vt possessiones acgrant: sed frequenter vitam ꝛ omnia perdūt. Sed frequenter mansuetos habent. ps. 36. Mansueti hereditabunt terram:sed melius exponitur/vt referatur ad futurum. Et potest hic exponi multiplr. Dytarius sic. possidebunt terrā. i. corpus Chri glorificatum:ga erunt cōformes in corpore suo illi claritati. Esa. 33. Videbunt regem in decore suo oculi eius cernent terram de longe. Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue ꝛc. Uel aliter ista terra mō est mortalium:ga subiecta est corruptioni:sed liberabit a corruptiōe sm Apli. Ro. 6. Ergo ista terra quādo est clarificata ꝛ liberata a seruitute corruptionis vocabitur terra viuentium. Uel p terram intelligitur celum empyreum in quo sunt beati:ꝛ vocatur terra:ga sicut se habet terra ad celum ita celum illud ad celū sancte trinitat. Uel possidebūt terrā. i. corpus suū glorificatū. Augu. exponit meta^ce. ꝛ dicit q; per hoc intelligenda est quedam soliditas sanctorum in cognitione pme veritatis. ps. 26. Credo videre bona dñi in terra viuentium. Ista secūda beatitudo adaptat dono pietatis:ga illi proprie irascuntur:q nō sunt contenti diuina ordinatione. ¶ Beati q lugent ꝛc. ¶ Posite sūt due beatitudines p quas abstrahimur a malo cupiditatis et crudelitatis. Dic ponit tertia p quā abstrahimur a malo noxie voluptatis vel iocunditatis. Et B est. Beati qui lugēt. In veteri testamēto terrena promittebat:ꝛ terrenas iocūditatem. Dicre. 31. Cōfluent ad bona dñi super frumento vino ꝛ oleo ꝛc. ꝛ post. Letabitur virgo in choro: iuuenes ꝛ senes simul. Sed p cōtrarium dñs ponit beatitudinem in luctu. Notādum autē q; nō quicūq; plorat⁹ luctus dici pōt:sed ille quo quis mortuū plorat sibi dilectum. Dñs enim per excessum logitur hic sicut supra. Beati pauperes. Ita hic de maximo luctu mentionem facit:sicut illius nullam recipiunt consolationem hi qui mortuum plorant:ita dominus vult vitā nostram in luctu esse. Dicre. 6. Luctum vngenti fac tibi planctum amarum ꝛc. Et potest iste luctus tripliciter exponi. Primo pro peccatis non solum propriis:sed etiam alienis: quia si lugemus mortuos carnaliter:multo magis spiritualiter. j. Reg. 16. Usquequo tu luges Saul ꝛc. Dicre. 9. Quis dabit capiti meo aquam ꝛ oculis meis fontē lachrymarum ꝛ plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Ponitur autē satis congrue ista beatitudo post premissam:posset enim quis dicere. Sufficit non facere malum:ꝛ verus est a principio ante peccatum/sed post cōmissum peccatum:non sufficit nisi satisfacias. Secūdo potest accipi de luctu pro incolatu presentis miserie. ps. 119. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est. Illud est irriguum superius ꝛ inferius de quo Judic. p. Pro peccatis plorate:ꝛ pro celestis patrie incolatu. Tertio sm Aug. pro luctu quem habēt homines de gaudijs seculi que dimittunt veniendo ad Christum. Dominos eius aliqui seculo moriūtur:ꝛ seculum moritur eis. Bal. vitio. Per quem mihi mūdus crucifixus est:ꝛ ego mundo. Nos autem sicut de mortuis lugemus:cita illi lugent: ga non potest esse:quin in dimittendo/aliquem dolorez sentiant. Isti autez triplici luctui triplex cōsolatio respōdet:ga luctui pro peccatis datur remissio peccatorū:quā petebat Dauid dicens. ps. 50. Redde mihi letitiaz salutaris tui. Dilationi celestis patrie ꝛ incolatui presentis miserie respondet consolatio vite eterne, de qua Dicre. 31. Conuertam luctum vestrum in gaudium:ꝛ consolabor eos ꝛ letificabo a dolore suo. ꝛ Esa. vltio. In hierusalem consolabimini. 3° luctui respōdet consolatio diuini amoris: quādo cui aliquis dolet de amissione rei dilecte, consolationem recipit si illam rem magis dilectaz acgrit. vnde homines consolantur quādo pro temporalibus reb⁹ recipiunt spūales ꝛ eternas:qō est spiritū sanctū recipere: quare dī paracletus. Jo. 15. Per spiritū sanctum eni qui est amor diuinus boies gaudebunt. Jo. 24. Tristitia vestra conuertet in gaudium. Et notāduz q; ista beatitudo appropriatur dono scientie. quia illi lugent qui miseriaz aliorum cognoscūt. Unde de quibusdam talem sciam non habēt⁹ dī. Sap. 14. In magno viuentes i scie. ecōtrario. Eccl. j. Qui addit sciam addit ꝛ laborez. Et notandum q; ista premia ita ordinātur q; semper 2^m addit super primum. Primo eni dixit. Beati pauperes:qm ipsorum est regnum celorū. Postea qm ipsi possidebunt terraz:plus enim est possidere q; habere tm. Jtē postea/quoniā ipsi cōsolabuntur. plus enim est consolari q; possidere. Alii qui enim possident ista:sed nō delectantur in eis. ¶ Cō sequenter positis beatitudinibus que pertinēt ad remotionē mali. Dic ponit beatitudo que pertinet ad operationez boni. Est autē duplex bonū nostrum. iustitie. scz ꝛ misericordie. Et ideo duo ponit:quātum ad primū. dic. ¶ Beati qui esuriunt ꝛ sitiūt iustitiaz. ¶ Justitia tripliciter sumitur sm Chrysō. ꝛ Phm. Quandoq; eniz pro oi virtute ꝛ dicitur ois virtus iustitia legalis que ꝑcipit de actibus virtutuz. vnde iquantum homo obedit legi:implet opus oium virtutuz. Alio modo sm q; est spālis virtus de quatuor cardinalibus que opponit auaritie vel iniustitie:ꝛ est circa emptiōes/vēdutiones/ conductiones/qō ergo dicit hic qui esuriūt iustitiaz potest itelligi generaliter vel spāliter:si itelligatur de generali/hoc dicit propter duas rōnes. Prima Dieronymi q; dicit q; nō sufficit q; homo iustitie opus operet/nisi eiz desiderio operet. ps. 53. Uolūtarie sacrificabo tibi ꝛc. Et alibi. ps. 41. Sitiuit alia mea ad deum fontē vivū ꝛc. Amos. 8. Mittam famem in terrā istaz nō famem panis neq; sitiz aq̄ sed audiēdi Xpū dei. Ergo est esuries quādo cū desiderio operatur quis. Alia ratio. Justitia est duplex. pfecta ꝛ imperfecta. perfectaz in mūdo habere nō possumus: ga si dixerimus quia peccatū non habemus ipsi nos seducimus ꝛ veritas in nobis nō est. p^a Joā. p. Et Esa. 64. Omnes iustitie nostre quasi pānus mēstruate. Sz hāc habemus in celo. Esa. 60. Populus tuus oēs iusti in ppetuum hereditabūt terraz. Sed desiderium iustitie possumus hic habere:ꝛ ideo dicit. Beati q; esuriūt ꝛ sitiunt iustitiā ꝛc. Et est simile ad illud qō Pithago. fecit. Tpe eni Pithagore illi qui studebant vocabant sophi. i. sapientes. Pithagoras autē nolut vocari sophos. i. sapiēs sed Phos/hoc est sapiēie amatorem vult dīs q; sui sint et vocent amatores iustitie. Si autez itelligatur de iustitia spāli que est q; homo reddat vnicuiq; quod suum est cōuenienter dī. Beati qui esuriunt ꝛc. Quia esuries ꝛ sitis ꝓprie auaroꝝ est:ga nūq̄ saturant qui aliena iniuste possidere desiderāt. Unde ista esuries de qua dicit dñs:opponit huic. Lauaroꝝ. Et vult dñs q; ita anhelemus ad ista iustitia q; nūq̄ quasi satiemur in vita ista:sicut auarus nūq̄ saciat. Beati ergo q esuriūt ꝛ sitiunt iustitiam ꝛ ¶ qm ipsi saturabunt. ¶ Cōsequens premiū ponit. Saturabunt. ꝛ primum in eterna visione: videbūt eni oculi per cētia. ps. 16. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Jbi. 11. nihil restabit ad desiderandū. ps. 102. Qui replet in bonis desiderium tuum. Prouerb. 10. Desiderium suum iustis dabitur. 2° in psenti. Et hec est duplex. Una est in bonis

Chrysosto.

Dytarius.

Augustinus.

3° beatitudo. E

Chrysosto.

Justitia triplicitur.

Dieronym°.

Triplex luct°

Triplex consolatio.

4° beatitudo. F

spiritualibus: hoc est in implētione mandatoꝝ dei. Joā. 4. Meus cibus est vt faciam volūtatem eius qui misit me vt pficiam opus eius. Et de isto exponit Aug. Alio mō accipitur de saturitate rerū tēporaliū: homines inius sti nūq̄ saturantur: sed homines qui habēt terminū suū ipsam iustitiam, vltra nō procedunt. Prouer. 13. Justus comedit z replet aiam suaz. Ista beatitudo ſm Aug. reducitur ad donū fortitudinis: ga quod homo iuste operetur hoc pertinet ad fortitudinem. Jtez superaddit aliquid premio supra posito: ga saturari est implere totaliter desiderium. Item nota q̄ p̄mo dicit. Beati qui lugent. Homo cui quando infirmus est non appetit comedere: sed tunc appetere incipit, quando iam icipit sanari. Et ita est in spūalibus q̄ quādo hōmines sunt in peccato, non sentiunt famem spūalem: sed quando dimittit peccata: tunc sentiunt. Et ideo statiz subdit. ¶ Beati misericordes. Jga iustitia sine misericordia crudelitas est: misericordia sine iustitia, mater est dissolutionis. Et ideo oportet q̄ vtrūq̄ cōiungatur: ſm illud Prouer. 3. Misericordia z veritas non te deserant zc. ps. 84. Misericordia z veritas obuiauerunt sibi zc. Beati misericordes zc. Misericordem eē est habere miserū cor de miseria alioruz: tunc autem habemus misericordiā de miseria alioruz: quādo illam reputamus quasi nostrā. De nostra autem dolemus z studemus repellere. Ergo tūc vere misericors es quādo miseriam aliorum studes repellere. Est autez duplex miseria, primi. p̄ma in istis rebus temporalibus: z ad istam debemus habere miserū cor. p̄. Joā. 3. Qui habuerit substātiam huius mundi z viderit fratrem suuz necesse habere z clauserit viscera sua ab eo, quo modo charitas dei manet in eo: z. Secunda q̄ hō p peccatum miser efficitur ga sicut beatitudo est in operibus virtu. ita miseria, ppria in vitys. Prouerb. 14. Miseros facit populos peccatuz. Et ideo quādo admonemus corruentes vt redeant, misericordes sumus. Ysa. 9. Videns aūt Jesus turbas misericordia motus est. Isti ergo misericordes beati. Et q̄re? Quoniā ipsi misericordiaz consequēntur. Et sciēdū q̄ semp dona dei excedunt merita nostra. Eccl. 35. Qui vis retribuens est: z septies tm retribuet tibi. ergo multo maioz ē misericordia quā vis impendet nobis: q̄ illa quā impendimus, primo. Ista misericordia icboatur in hac vita dupl: ga relaxātur peccata. ps. 102. Qui propitiat oibus iniquitatib⁹ tuis. z: ga remouet defectus tēporales ita q̄ solem suum facit oriri: perficiet tamē in futuro: quando oīs miseria et culpe z pene remouebūtur. ps. 35 Dñe in celo misericordia. Et hoc est. qm ipsi misericordiā psequētur. Ista beatitudo reducit ad donū consilij: ga hoc est singulare cōsilium vt iter pericula huius mūdi misericordiam consequamur. j. Thim. 4. Pietas ad oia vtilis est. Dan. 4. Consiliū meum regi placeat. Sic ergo posita sunt actus virtutū z remouemur a malo z operamur bonū. ¶ Nūc ponuntur actus, quibus disponimur ad optimū. Unde Beati mundo corde zc. Jsta beatitudo in duob⁹ consistit: in visione dei: z dilectione, primi. vnde p̄mo ponit beatitudinem, que pertinet ad visionez dei. z⁰ beatitudinez que pertinet ad dilectionē, primi. ibi. Beati pacifici zc. Jdicit ergo. Beati mūdo corde zc. Dic p̄mo est q̄stio ītalis. Dabemus enī q̄ deus videri nō pōt. Jo. j. Deum nemo vidit vnq̄. Et ne aliqs diceret q̄ quis nullus videat in presenti: videbit in futuro. Remouet ꝫ Apls p⁹ Thim. vltimo. Lucē habitat inaccessibilē quem nullus hominum vidit sed nec videre pōt. Sz sciēdū q̄ circa hoc sunt diuerse opiniones. Alig enīz posuerūt q̄ nūq̄ deus p essentiam videat: sed in aliqua refulgentia lue clarissimo sed boc reprobat glosa sup illud. Exo. 33. Non videbit me hō z viuet: pter duo: p̄mo ga hoc repugnat auctoritati sacre scripture. j. Jo. 3. Uidebimus eum sicut est. Item. j. Corinth. 13. Uidemus nūc per speculū in enigmate tūc autem facie ad faciem. Jtez ration: ga beatitudo hominis est vltimū bonum hois: in quo getatur desiderium eius. Nāle autē desideriuz est q̄ bō videns effect⁹ ingrat de causa. vñ et admiratio p̄hoz fuit origo p̄hie: ga videntes effectus admirabant: z querebant cām. Jstud ergo desiderū nō quietabit donec perueniat ad primaz cām que deus est, sc. ad ipsaz diuinā essentiam. Videbit ꝫ per essentiā. Alij plus etiā errauerūt ponētes ꝫ̄ num: ga dixerunt q̄ nō solū videbimus oculo mentis: sed etiam corporis essentiam dei: z q̄ hōs videt oculo corporali essentiā diuinā. Sed hoc nō cōuenit: qō p̄z primo ex auctoritate que hic ponitur: ga non diceret. Beati mundo corde: sed beati qui habēt mūdos z puros oculos. ergo dat intelligere q̄ nō videtur nisi corde, i. intellectu: sic. n. accipitur hic cor, sicut z Eph̄. j. Illuminatos oculos cordis vestri. z: ga sensus corporis non potest nisi in suum obiectū: si autē dicat q̄ tunc habebit maiorē potētiam. Dicēdū q̄ tunc nō esset visio corporalis: ga oculus corporalis nō videt nisi colorez: essentiā aūt per accns ſm Aug. libro vltio. cap. 19. de ciuitate dei. Sicut cū video vinctus: possumus dicere q̄ video vitā: iquantuz video quedā indicia q̄bus idicatur mihi vita sua: ita erit in visione diuina: ga tanta erit refulgentia in celo nouo z terra nouā z corporib⁹ glorificatis q̄ p ista diceremus videre deuz quasi oculis corporalibus. Ergo beati mūdo corde zc. Solui ergo illud. dcū nemo vidit vnq̄ tripliciter. p̄mo ga non visione cōprehēsiua. z⁰ oculis corporalibus. 3⁰ in hac vita: ga si alicui datum fuerit q̄ viderit in hac vita deū: hoc fuit ga totaliter alienat⁹ est z elevatus supra sensus corporales. Et ideo dī. Beati mundo corde: ga sicut oculus videns colorem oportet q̄ sit depuratus: ita mens videns deum. Sap. j. In simplicitate cordis querite illum: qm inueniunt ab his q̄ non tēptāt illum. Apparet autē his qui fidem habent in illum: fides enim purificatur cor. Act. 15. Fide purificans corda eorum. Et ideo dī q̄ visio succedet fidei. Beati ergo mundo corde qui. i. habēt mūditiam ghialem: eorum tēplus dei sanctus est: templus a cōtemplando dict⁹. Uel. Beati mundo corde. i. qui habent munditiam carnis. Nihil eni ita impedit spūalem contemplationem sicut immundina carnis: pacem sequimini z sanctimoniam sine qua nemo videbit deuz. Et ideo quidam dicunt q̄ virtutes morales proficiunt ad vitam cōtemplatiuam z pcipue castitas. Et sciendum q̄ hoc. i. Beati mundo corde: pōt intelligi de visione vie: sancti enīz qui habent cor repletum iustitia: vident excellentius q̄ alij qui vident p effectus corporales. Quanto enīz effectus sunt propinquores, tāto deus magis cognoscitur per illos. Unde sancti qui habent iustitiam charitatez z bō effectus qui sunt simillimi deo cognoscunt magis q̄ alij. ps. 33. Gustate et videte quoniā suauis est dns. ¶ Beati pacifici zc. Jdicitur septia beatitudo: z sicut dictū est virtutes ad optimum disponentes: disponunt ad duo. sc. ad visionem dei z dilectionem. Et sicut munditia cordis disponit ad visionem dei: ita pax ad dilectionem dei disponit qua filij dei nominamur: z sumus: z sic disponit ad dilectionē, primi. quia sicut dī. j. Jo. 4. Qui odit fratrem suum quez videt: deum quem nō videt quo mō potest diligere? Et notanduz q̄ hic ponuntur duo premia beatitudis. Usi. Beati pacifici: z beati q̄ persecu. zc. z omnia precedēcia reducuntur ad ista duo: z sunt effectus omnium precedentium

Augustinus.

5ª beatitudo.

6ª beatitudo H

Dō literalis.

Opiones de visione dei. p⁹ erronea.

2ª opinio erronea.

7ª beatitudo I

gentium. Quid enim agitur per paupertatem spūs per luctum/per mansuetudinem/nisi vt mūdum cor habeatur: quid per iustitiam ⁊ misericordiaz: nisi vt pacez habeamus Esa. 32. Fructus iustitie pax ⁊ cultus iustitie silentium ⁊ securitas vsqz in sempiternuz. Beati ergo pacifici. Sed videndum est quid sit pax: ⁊ quo mō ad eaz possimus peruenire: Pax est tranquilitas ordinis. Ordo autem est parium disparūqz sua loca cuiqz tribuēs dispositio. Ergo pax est in hoc q; omnes teneant sua loca. Unde debet mens hominis primo deo subiecta esse. 2° motus ⁊ vires inferiores que sunt nobis ⁊ brutis cōmunes subiecta eē hoi: per rōnem eni homo pest aialibus. Heñ. j. Faciamus hoiem ad imaginē ⁊ sitūtudinem nostraz ⁊ pset piscibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊ bestijs vniuersoqz terre omniqz reptili qō mouet in terra ⁊c. 3° vt homo pacem habeat ad alios: ga sic totaliter erit ordinatus. Ista autē ordinatio non potest eē nisi in hoīb⁹ sanctis. ps. 118. Pax multa diligentibus nomē tuū. Esa. 67. Non est pax impijs: pacem enim interiorem habere nō possunt. Sap. 14. In magno viuentes inscie bello tot ⁊ taz magna mala pacē appellant: pacem talē mundus dare non potest. Jo. 14. Nō quo modo mūdus dat ego do vobis. Itez non sufficit totum hoc: sed debet inter discordes pacem facere. Prouer. 12. Qui ineunt pacis cōsilia segtur eos gaudium. Tamē sciendum q; ista pax hic inchoat: sed non perficitur: quia nullus pōt totaliter habere motus brutales rationi subiectos. Ro. 7. Uideo aliam legem in membris meis repugnātez legi mentis mee: ⁊ captiuantē me in lege peccati q est in mēbris meis. Unde vera erit in vita eterna. ps. 4. In pace in idipsum dormiaz ⁊ requiescā. Phil. 4. Pax dei exuperat oēm sensum. ⌊ Quoniā filij dei vocabuntur. ⌋ Triplici ratione prima est: ga habēt officiuz filij dei. Ad hoc eni filius dī venisse in mundum vt congregaret dispersos. Epho. 2. Ipse eni est pax nostra. Collo. j. Pacificans in sanguine crucis eius siue que in terris/siue que in celis sunt. 2°/ga per pacem cū charitate peruenīt ad regnum eternuz: in quo omnes filij dei vocabūtur. Sap. 5. Ecce quo mō cōputati sunt iter filios dei ⁊ iter sanctos sors illoz est ⁊c. Eph. 4. Soliciti seruare vnitatē spūs in vinculo pacis. 3°/ga per hoc bō assimilat deo: ga vbi est pax: non est aliqua resistentia. Deo autē nullus resistere pōt. Job. 9. Quis restitit ei ⁊ pacē habuit. Et notandū q; iste beatitudines sibi inuicē superadduntur: plus eniz est misericordiam consequi q; saturari: ga saturari est ipleri eo qō est sibi ꝓportionatuz/sed misericordia superabundat. Itē non oēs qui misericordiaz accipiunt admittuntur a rege ad videnduz regem. Itē plus est esse filium regis: q; regem videre. Et tamē sciendum q; per oia ista vnuz premium designatur. Sed quare ita dñs per multa voluit significare illud. Dicenduz q; omnia que in inferioribus diuisa sunt: in superioribus ꝯgreganter. Et ga in rebus humanis ista inueniuntur diuersa: ⁊ nos manuducimur per sensibilia: ideo dñs per multa significauit illō premiuz eternuz. Ista autez septima beatitudo adaptat dono sapie. Sapiētia eni facit esse filios dei. Itez notandum q; in septima beatitudine ponitur pax sicut in die septima reges. Heñ. 2. ¶ Lō sequēter ponit octaua beatitudo que designat perfectionez oium precedētiū. Tūc eni homo in oibus illis perfectus est quādo nullā deserit ꝓpter tribulationes. Eccl. 27. Uasa figuli ꝓbat fornax ⁊ homines iustos tētatio tribulatiōis. ⌊ Beati ergo q; p̄secutionem patiunt ⁊c. ⌋ Sz aliqs forte audiens. Beati pacifici. dicet hos nō eē beatos ꝓpter p̄secutionē: ga p̄secutio pacez turbat vel totaliter tollit: sed certe nō interiorē sz exteriorē. ps. 118. Pax multa diligētib⁹ legē tuā ⁊c. Ipsa autem persecutio nō facit pacē/sz eius cā. Uñ dic. pp iustitiā. j. Pe. 3. Si qd patimini ꝓpter iustitiā beati. Chrys. Nō dicit a paganis ⁊ p fidem: sed ꝓpter iustitiā. Chrysosto.

¶ Beati estis cum maledixerint vobis homines ⁊ persecuti vos fuerint ⁊ dixerint oē malū aduersuz vos mentientes pp me. Gaudete ⁊ exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic eniz persecuti sunt ꝓphetas qui fuerunt ante vos.

¶ Beati estis cum maledixerint vobis homines ⁊c. Supra ab illo loco. beati pauperes ⁊c. instruxit singulariter ea q erāt p̄sectiōis: hic sermonē ad discipulos dirigit: vbi primo monet eos ad passionū tolerātiā q; opus p̄fectū bz. Jaco. p. Secdo ad executionē tui officij diligentiā. ibi ⌊ Uos estis sal ⁊c. ⌋ In sup̄ prima in tres. primo monet ad p̄secutionum patiētiā ꝓsiderādo cām pp quā patiuntur. 2° ꝓsiderādo p̄miū qō ex passionib⁹ ꝓsequunt. ibi ⌊ Gaudete ⁊c. ⌋ 3° exēplo ꝓphetarū quos sic paneres imitant. ibi ⌊ Sic eni p̄secuti ⁊c. ⌋ Tria aūt monet sustinēda: duo in p̄sētia. s. quamelias in Xpō: et iniurias in facie: et vnuz in absentia. s. detractiōes siue morsiones ex odio cordis. Dic ḡ. Beati estis ⌋ i. cā assumēde beatitudis adest vobis ⌊ cū maledixerint vobis homines. i. peccatores. Glo. ex odio cordis in facie ꝓpamelias dixerint. Hiero. Ubi Christus in cā est: optāda est maledictio ꝓ⁹. 4. Si exprobrabimini in noie Chīi: beati ⌊ Et p̄secuti vos fuerint ⌋ viz iferēdo vel iniuriādo p̄m glo. ⌊ Et dixerit oē malū aduersuz vos ⌋. s. famā vestraz ledēdo in absentia p oia gēa verboz mala. Et sic est triplex p̄secutio. s. cordis/oris/⁊ operis ⌊ mētiēt ⌋ hoc vicit ga nō est glia de quo vere mala dicuntur ⌊ pp me ⌋. i. in occasiōe mei cui ibertis. Chrys. Qui mēdaciter blasphemat ⁊ pp deū. beat⁹ est: sz si alterum deest nō est merces beatitudinis. ¶ Gaudete ⁊c. ⌋ Ecce 2ª. s. ꝓsideratio p̄mij qō ꝓsequunt. vñ mitt. Gaudete. gl. mēte ⌊ ⁊ exultate ⌋ corde ⌊ in illa die ⌋ sez qñ sustinueritis illa. Rabanus. Nescio q nām hoc possit ipiere vt taceret opprobrijs fama nra ⁊ exultemus in dño: Ō q vanaz secutaz gliam ipiere nō pōt. Elegāter enim in quodā volumine legimus q; si nō qras gliaz: nō dolebis cū igloziis fueris. Chrys. Ūtrū gsqz de laude boīum letat: nūquz de opprobrio tristat: ⁊ infra. Qui qrit nām gliaz apud deū: nō timet ꝓfundi in ꝓspectu hoīum. Sz est hic qō. Quare bō addit p̄miū dicēs. ⌊ Gaudete ⁊ exultate ⌋ ⁊c. ⌋ Et in ꝓcedētibus beatitudib⁹. non. nisi. Dec beatitudo est circa tolerātiā passionū: qō est difficillimuz in cōparatiōe ad alia supra posita. Propter qō idiget p̄miū hic. vel hoc addit ne Apli ꝙsi nouitios cito terreat quos allogatur cū dic. Beati estis ⁊c. ⌊ Qm merces via copiosa est in celis ⌋ sez de⁹ in se. Heñ. 15. Ego merces tua magna nimis. Itez copiosa respectiue. Ad Ro. 8. Nō sunt ꝓdigne passiones huius tpis ad futurā gliam q̄ reuelabit in nobis. 2ª Corin. 4. Id qō in p̄ti momētaneū est ⁊ leue tribulatiōis nostre: supra modū in sublimitate eternū glie pōdus operat in nobis ⌊ copiosa est ⌋ qa p̄m nūm tribulationū: erit ⁊ numerus ꝓsolationū. ps. Scōm multitudinē doloz meoz ꝓsolatiōes tue letificauerūt aiam meā. 2ª Cori. p. Sicut abūdāt passiones Chīi in vobis: ita ⁊ p Chīm abūdat cōsolatio vestra. Lucas dic. Multa est in celo. Et dic ⌊ in celis ⌋ plaliter pp multitudinē gaudioz. Glo. In supiozib⁹ parib⁹ mūdi. Lōtra/dicit Beda. Celos nō hic dici puto supiores pres aeris. risio. Mūdus hic dī celū empyreū cū tota machina mūdiali: ⁊ nō tm id qō icludit p̄ totuz

Quid ⁊ qua ⁊ qō ad eaz possim⁹ peruenire.

Glossa. Hiero. Glossa. Glossa. Rabanus. Chrysosto. Glossa. Anselmus. Glossa. Anselmus.

mobile vt volebãt pbi.vñ supplices pres mũdi dicunt: ga est supra mũdũ istũ. ¶ Sic eni pecuti sũ. ¶ Dic pmiſ 3m: q.s. debẽt sufferre patiões exẽplo ppbetarũ. vñ ¶ sic ¶ i. p oumelias iniurias ⁊ Xbs maligna pecuti sunt ppbas. Jac.5 Exẽplũ accipite fratres exi malo ⁊ lõganimitatis labozis ⁊ patiẽc ppbas q locuti sunt in noie dñi. ¶ Qui fuerũt añ nos ¶ ⁊ ideo exẽpla eoꝝ vos iuitant. Exposito. Hrgo. Si facta pcedẽtiũ recolamus gratia nõ sũt q̃ sufficiunt. Deu.penul. Jnaq̃ bitres totã nubẽ testiũ: deponentes omne pondus: ⁊ circũstans nos peccatũ: p patiẽtiam curramus ad propositum nobis certamen.

¶ Uos estis sal terre. Q̃ó si sal euanuerit: in quo salietur? Ad nihiluz valet vltra: nisi vt mittatur foras ⁊ conculcetur ab hominib⁹. Uos estis lux mundi.

I ¶ Uos estis sal terre ⁊c. ¶ Dec est 2° ps vbi monet diligẽtiaz bic in executiõe sui officij. Et p̃ in forma exequẽdi: que sub rõne exẽpli iformãtis eis ostẽditur. 2° in mõ docẽdi q eis pscribit. ibi¶ Sic luceat ⁊c. ¶ Exẽplũ informãs designat in varietate filiaudinũ q̃rũ due sunt p affectionẽ: vbi ostẽdit ad qd debẽt cẽ:ga ad pdicẽdũ exẽplo vitc. ibi¶ Uos estis sal ⁊c. ¶ 2° ad lucẽdũ vl illuminãduz Xbo doctrine. ibi¶ Uos estis lux ⁊c. ¶ Inter pdimẽta nihil sale vtili⁹. Inter visibilia nihil luce clarius. Due añt alie dicunt p negationẽ in qb⁹ ostẽdit ad qd debent cẽ:ga nec in obscõsiõe vite vel psone. Uñ dic. Non pot ciuitas ⁊c. Neq; in occultatiõe doctrie vel gre. vñ dicit. Neq; accẽdũt lucernã ⁊c. Inter pdita nihil ciuitate manifesti⁹. Inter visibilia nihil luceria puenieti⁹. Ergo debẽt cẽ sol in vita ⁊ moꝝ⁹: lux in doctrinis ⁊ pdicationibus. Limitas in pfidys ⁊ defensiõib⁹. Lucerna in accensionib⁹. Beda. Docet vt sale cõdiãt alias ad icozruptiõis sanitatẽ: vt illuminẽt ad veritatis itelligẽtiã: vt acquisitos: ab hostib⁹ defendãt: defensos ad amoꝛẽ ocitat accẽdãt. Dic q̃ ¶ vos estis ¶ i. cẽ debent sal terre. Glo. Sal optimũ pdies terrenos exẽplo vite. Piero. Sal appellãtur Apli: ga p ipsos vniuersũz bonuz gen⁹ pdiſ. Notanter aũt bic tria. p coꝛ ⁊ oĩuz aplicoꝛ viroꝛ officiũ: cũ dic¶ vos estis sal terre ¶ 2° coꝛ piculi. cũ dic¶ Qz si sal euanuerit ¶ 3° coꝛ supplicũ cũ dic¶ Ad nihilũ valet ⁊c. ¶ Cõparãt ãt sali rõne vtutis: rõne oziginis: ⁊ rõne pfuctudis. Rõne vtutis. p ga bz vtutẽ sapozatiuã: ga cibos pdit. sic ẽmo apli⁹ eus mẽtes istpidas pdicbat. Col.4°: Dis ẽmo nr in gra semp sit sale pditus. 2° bz viz arefactiuã. Uñ Augu. Sal sterilẽ terrã facit: sic Apli ostructo regno peccati: germẽ vitioꝝ cõpescebãt. Sapie 3° felix sterilis ⁊ incoinquata q̃ nescuit thoꝝ in delicto: bẽbit fructũ in respectiõe aiarũ. Scd 2.3° bz virtutẽ restrictiuã. vñ Aug. Sal carnes ostcat: sic ipsi carnales pcupiscentias restrigebãt. p̃ pe. 2: Obsecro vos abstinere a carnalib⁹ desideriis. 4° bz vtutẽ mũdificatiuã. vñ Aug. Sal a Xmib⁹ ⁊ putredie fuat: sic pdicatio Xbi diuini arcet a putredine vitioꝝ. Ro.6: Nõ regnet peccatũ in vio mortali coꝛpe: vt obediat cõcupiscẽtijs ei⁹. 5° bz vtutẽ ianatiuã. scẽ bẽs 4^{li} Reg.2: q Helisẽ⁹ sale in vas nouuz missũ sanauit aq̃s Pierico: sic Ihũ⁹ sale sapie celestis i corde apl⁹oꝝ. sanauit sũt aque. i. ppli. ps. Misit Xbũ suiz ⁊ sanauit eos. 2° pparãt sali rõne oziginis. Nã sal ex aq̃ maris ⁊ caloze ignis vl solis cõstat. Et apli ex aq̃ tribulatiõis ⁊ caloze dilectiõis facti sũt. ps. Trãsluim⁹ p ignẽ ⁊ aquã. Tren. p. De celo misit ignẽ in ossib⁹ meis. 3° rõne pfuctudis: ga vius ei⁹ in oi sacrificio erat. Leui.2: Dis victima sale saliet: sic bonesta conuersatio erat in occultis ⁊ i apto ⁊ coꝛã deo ⁊ coꝛã pximo. Ro.12: p tendẽtes bona nõ tñ coꝛã deo: sz ẽt coꝛã hoib⁹. ¶ Qz si sal ⁊c. ¶ Dic oĩdit eoꝝ picultũ. vñ dic¶ K
¶ q̃ si sal ¶ a. pdicator vel ¶ plat⁹ vl doctor¶ euanuerit ¶ euanuerit ¶ i. frigore siue timore aduersitat: vl hũdilitate p̃speritat⁹ se dissoluerit¶ in q̃ saliet ¶ a. i q̃ ppls bonis moꝝ⁹ ifozmabit. Uel¶ si euanuerit ¶ a. i. sanet dimãdo a veritate¶ i q̃ ¶ a. p quẽ ppls eruditi: sm Bedã. Treno. 4°: Paruuli petierut panẽ: ⁊ nõ erat q frãgeret eis. Uel¶ si euanuerit ¶ a. i. oino ofecerit¶ in q̃ saliet ⁊ ¶ a. p quẽ mo⁹ pnie pdiet ppls. Piere. 30. Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua. De eib⁹ dis Piero. Euanescet sal cu pditate effluẽs timore succũbẽs: erroze subuertẽs: p̃speritat⁹: aduersis depssus. ¶ Ad nihilũ ⁊c. ¶ Dic notat coꝛ supplicij. vbi tria ponit p̃ valoris annihilatio p subtractionẽ gre. p̃ Loꝛ.15. Hã dei suiz id qd suiz ⁊c. Et dnum ad B dic¶ Ad nihilũ valet vltra ¶ ga vt dic Beda. suoruz cu germinare ꝓbibz: ⁊ fecundare nõ finit. vñ Luce.14. Neq; in terra neq; in sterquilinio vtile é. 2° glic amissio ex ofectu negligẽte. Uñ subdit¶ nisi vt mittat foras ¶ i. ex ecclia: vel ex paradiſo: vl ab officio docẽdi remouearur. Apoc.22. Foris cames ⁊ venefici: ⁊ ipudici ⁊ homicide: ⁊ idolis seruiẽtes: ⁊ ois q amat ⁊ facit mẽdaciũ. Jo. 15. Mittet foras sicut palmes ⁊ arescet ⁊c. 3° dãnatio gebẽne ex cumulatiõe negtie. vñ subdit¶ ⁊ pculcet ab hominib⁹ ¶ i. a demonib⁹. Demon eniz aliqñ di bõ. sicut in ps. Nõ timebo qd faciat mihi hõ. Glo. Diabolus. Uel¶ pculcet ab hoib⁹ ¶ a. sit cũ alijs calcet: vel subtus alios in pfundũ sterni ꝓuciat. Malach. viti. Calcabit ipios. Job.20. Udẽt ⁊ venẽt sup eũ horribiles. vel¶ cõculcet ab hoib⁹ ¶ a. irrideat a carnalib⁹ hoib⁹. Osee.4. Sic populus sic ⁊ sacerdos ⁊c. Glo. Irrideat ab hoib⁹: iz ille q pecutionẽ patit irridet ab hoib⁹. q̃ calcat. Lotra. Augustin⁹ ⁊ Raban⁹. Nõ calcat q pecutionẽ patit. R⁹ Lacari nõ di nisi q ifenor est: ⁊ ideo ille q pecutionem patit iz in terra multa sustinet i coꝛpe: ⁊ a malis irrideat: tñ ga fix⁹ é i celo coꝛde: nõ di calcari: ⁊ sic logit Aug⁹. et Raban⁹. ¶ Uos estis lux mũdi ⁊c. ¶ Dic oĩdit q̃ debẽt illumiare Xbo doctrie i q̃ pñt notari tria: q̃ debz hic pdicator Xbi diuini. p⁹ é stabilitas vt nõ tũcet a veritate. 2⁹ é claritas vt nõ doceat cũ obscuritate. 3⁹ é. vtilitas vt q̃rat dei laudẽ ⁊ nõ suã. p⁹ notat cũ dic¶ vos discretiue. q̃ estis ornati a me q suiz p⁹ lux. Jo.8. Ego sum lux mũdi¶ estis ¶ i. eẽ debetis. Ecce stabilitas q̃ notat in Xbo substãtiuo: ⁊ q̃ excludit lucis defectio: ⁊ illos qui pdicant falsitatẽ: ⁊ lucis fictio: ⁊ illos q se trãsfigurãt i angelũ lucis. 2° Loꝛ.11. Et lucis diminutio: ⁊ illos qui timore vel adulatiõe nõ reprehendũt vitia. Deide notat claritas cum dic¶ lux ¶ Glo. p q̃s oẽs illuminantur a tenebris ignozãtie. Cõparãt aũt luci rõne eẽntie: rõne act⁹: rõne vtut⁹ siue efficacie. Nã et⁹ eẽntia é celestis. Unde Basili⁹ I exaẽm. Lux é nã sibi p oia silis ⁊ simplr. Eccl.24. Ego feci in celis vt oriret lumẽ indeficiẽs. Et ipsi pcersatiõe debent eẽ celestes. pbil.3: Nra pcersatio i celis é. Jtẽ nõ inquinat ab imũdicijs. Sap.7. Nihil ingnatũ i illã incurrit: et ipsi debẽt eẽ mũdi. Eccl.9. Oi tpe vestimẽta tua sint candida. Jtẽ oib⁹ é cõicabil. Job.25. Sup qñ nõ splendet lumẽ ei⁹: Et pdicatores se debẽt oib⁹ exponẽ. Luc.6. Oi petẽti te tribue. 2° rõne act⁹ sm Basiliũ é tenebras illuminare: vias dirigẽ: tabula mãifestare: dõmus reg⁹ ostẽdere. Et ipsi pdicatores debẽt illumiaĩ i credẽdis: dirigẽ in opandis: vitãda mãifestare: ⁊ mõ cõmãdo: mõ exhortãdo hoib⁹ pdicare. 3° rõne sue efficacie: lux. n. igerit delectationẽ. Eccl.11. Dulce é lumẽ: ⁊ delectabile é oculis videꝛ solẽ. Jtẽ terre seruitutẽ. Eccl.43. Radios igneos

expulsis

Beda. Gloss. Lucerna. Gloss. Augustinus. Rabanus. L Gloss. Basilius. Basilius.

Basilius. epistlane ꝛc. Jte vinctib⁹ gñone. ꝓbs. bō ḡlat hoiem ꝛ sol. Preter hec fm Basiliū: venite luce dies: egritudies alleuiant: boues a somno excitant: aues garriunt: bestie ad latibula sua fugiūt. Sic luce aplox mūdus est edificandus exēplis: iflāmandus doctrinis: fecūdandus bonis opibus: allcuiaq⁹ peccatis: excitandus a negligēcijs: asciandus ad ꝓfectionē celestiū: ereptus de potestate demonū. Deide notāt vtilitas: dū dicit⁊ mūdi j.i. vniuersaliter. ꝓs. In omnem terrā exiuit son⁹ eox ꝛc. Querit āt hic: quare prohibuerit sal luci. Rñsio Chrisosto. qz prius vita q̄ doctrina. Uita n. ducit ad scientiam veritatis.

Marcio. Chrysosto.

¶ Non pōt ciuitas abscōdi supra montē posita: neq; accendūt lucernā ꝛ ponūt eaz sub modio sed sup candelabꝝ: vt luceat oibus q in domo sunt. Sic luceat lux vestra coraz hoibus vt videant opa vestra bona: ꝛ glorificent patrē vestꝝ qui in celis est.

M

¶ Non pōt ciuitas ꝛc. ⁊ Hec est pars vbi ostēdit q⁹ non debēt esse in abscōsiōe vite. Unde dicit⁊ Non pōt ciuitas. Sli. soliditas aplice doctrie vel ecā vita ipsox munita virtutib⁹. Dicre. p. Dedi te in ciuitatē munitā⁊ abscōdi⁊ fideli celari⁊ supra montē posita j.i. sita sup christū vel ecclesia. Quare nō pōt celari: Quia ipse mons manifestat eam fm Glo. Chrysosto. Oi tuba documēta sūt operum clariora: vitaq; mūda ipa est luce fulgētior: nec obscurari poterit ēt si inumeri fuerint obloquētes. Et notādum q⁹ ex virtute ✠ bi⁊ supra montē ⁊ notanr tria: qz est secura qō indicat ꝓstantiā: qz est iexpugnabilis qō idicat patiētiā: qz ē i firmo ꝛ imobili loco sita: qō idicat ꝓfectrānā. Deide ponit q⁹ nō debēt esse in abscōsione doctrie. Unī dicit⁊ Neq; accēdūt j.s. viri sci⁊ lucernā j.i. doctrinā ꝑdicationis vel feruoreꝫ doctrine. Nā in lucerna est ignis ꝛ lumen. Sic ꝛ in ꝑdicatiōe oz esse feruor spūs iteꝝ ꝛ lumen boni exēpli exteri⁹. Sicut dī q⁹ Joānes erat lucerna ardēs ꝛ lucēs. Jo. 5. ⁊ Sub modio j.i. in abscōdito. ⁊ fz sup cādelabꝝ j.i. in manifesto. Glo. Bede i. sup ecclīam. q.d. Non ideo data est doctrina ꝑdicationis vt celeꝝ sub modio timoris vl cōmodo vite pfitis. Modi⁹ n. fz Isi. lib⁹ ethimol. l. 17. est vas in quo mēsuraꝝ ꝛ id qō mēsuratur: fm Bedā mistice: christus lucernā icarnationis sue nō iclusit⁊ sub modio j.i. mēsura legis vel i terminis vnius gētis. ⁊ fz sup candelabꝝ j.i. ecclīaz⁊ vt luceat oib⁹ q in domo sunt j.i. in ecclīa vel in mūdo. Sed est hic qō / cur apli siue aplica doctrina dicunr ciuitas: cū potiꝰ sint fundamentū: ꝛ ecclīa sit ciuitas cui⁹ sūt fundamētū. ⁊ Rñsio. Dicunr ciuitas: qz sub christo fuerūt initiatores ecclesie: vel nole toti⁹ itelligi pars: nole ciuitas fundamēum. Mons n. sup quē ciuitas ponit: Christ⁹ est. De q̄ Esa. 2. erit in nouissimis dieb⁹ ꝑparatus mons domus dñi in vertice montiū. Et elenabit sup colles: ꝛ fluēt ad eū oēs gentes. ¶ Deinde dicit: sic luceat ꝛc. Et est 2ᵐ ab illo loco. Uos estis sal ꝛc. Ubi ifozmat eos quo ad modū docēdi: ꝛ hunc modū describit quo ad tria. Prio quo ad doctrie mānifestationem. Unī dicit⁊ sic luceat lux via j.i. doctrina⁊ cozā hoib⁹. ⁊ Ro. 12. Prouidētes bona nō tm cozā deo: fz ēt cozā oib⁹ hoib⁹. 2° quo ad manifestate doctrine ꝑ opa bona ꝓfirmationem. Unī subdit⁊ vt videāt opa vestra bona. ⁊ Glo. Opa regro vt videanr: ꝛ sic doctrina confirmeī. Jaco. 2. Sic loqmini ꝛ sic facite. Chrysosto. Nomē dei p cos blaspemaī: q nō faciūt qō docent. ¶ Sz ⁊ bi esse qō infra eodē dī. Cuz facis elemosynā nesciat sinistra tua qd faciat dextera tua. Jtē ora patrē tuū in abscōdito: ꝛ pater ui⁹ q videt in abscōdito reddet tibi. Rñsio. Bona opa ꝓhibet fieri in mānifesto: fm ad laudē hoīz. Dic aūt regrit fieri vt ꝓfirmet doctrina: ꝛ dc⁹ glorificet fm Glo. Si n. doctrina est bona ꝛ ꝑdicator malus: tunc ipe ē occasio blaspemie doctrine dei. Unī Bernardus lingua magniloq̄ ꝛ manifocios⁹: doctrina lucida ꝛ vita tenebrosa: est res monstruosa. ¶ Tertio quo ad rectā intentionē. Unī addit⁊ Et glorificēt patrē vestꝝ. ⁊ Glo. in vobis ꝛ nō vos: qz ei⁹ opus est. ⁊ g in celis est. ⁊ Grego. Sic opus sit in publico / vt tertio maneat in occulto: vt de bono ope ꝓmis prebeam⁹ exēplū: ꝛ tm ꝓ intentione qua soli Deo placere q̄rimus semp optemus secretū.

Glosa. Bernardus

Glosa. Gregorius.

¶ Nolite putare qm̄ veni soluere legē aut ꝓphetas. Nō veni soluere: sed adiplere. Amē q̄ppe dico vobis: donec trāseat celū ꝛ terra iota vnū aut apex vn⁹ nō ꝑteribit a lege: donec oia fiāt. Qui ergo soluerit vnū demādatis istis minimis ꝛ docuerit sic hoies: minimus vocabīt i regno celoꝝ q āt fecerit ꝛ docuerit: hic magn⁹ vocabīt in regno celoꝝ.

N

¶ Nolite putare ꝛc. ⁊ Hec est tertia ps a principio hui⁹ capitali: vbi tacite qōni rīdet. Unde Beda: quia poterant estimare q⁹ vetera ꝑcepta vellet abolere: ante interrogata ꝓpositurrit dicēs. ⁊ Nolite putare ꝛc. ⁊ Ubi tria facit. Prio dicit nō se velle legē destruere sed iplere. 2° docet eam iplendā fore. ibi⁊ Amen dico vobis ꝛc. ⁊ 3° ad eius iplerionem incipit alios prouocare. ibi⁊ Qui ergo solnerit ꝛc. ⁊ Dicit ergo⁊ Nolite putare ⁊ i. opinari⁊ qz veni ⁊ i. q venerim.⁊ Soluere legem aut prophetas. ⁊ Per hec duo cōprehendit totā continentiam veteris legis: qz lex ꝑcipalr erat ad declinandum a malo. ꝓphetia ad faciendū bonum. Illa opando ox: ꝛ hec credendo ox Soluere aūt est vno modo fm Bedā: nō facere qō illa spūaliter dicit. Uel soluere est nō itelligere q⁹ illa deprauauit: fm Glo. Unde Christ⁹ nō venit soluere: qz spiritualiter ipleuit. Propter qō dicit⁊ nō veni soluere legem sed adimplere j.i. plecte implere. Impleunt autem ꝑmo moralia charitatis dulcedine cōdiendo: quia plenitudo legis est dilectio. Ro. 13. Jo. 15. Hoc est ꝑceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. 2° cerimonialia: figuraq; velamen detegendo. Infra. 27. Uelum templi sciſsum est. Apoc. 4. Dignus est agnus apire libꝝ ꝛ soluere signacula ei⁹. 3° observationes figuraq; in lege. 3° ꝓphetias in se completas ostēdendo. Luc. vlt. Oꝑ impleri q̄ scripta sūt in ꝓphetis de me. 4° promissiones ꝓfirmando ad Gal. 3. Abrae dicti sunt ꝓmissiones. 5° iudicialia per misericordiā tēperādo. Jo. 8. De meretrice. Nec ego te condēnabo. 6° / Cōsilia addendo. infra. 19. Uade et vende oia ꝛc. 7° / pmissiones omnes eis factas de spūssancti missione ꝛ filij incarnatione ꝛc. ⁊ Persoluendo: Ad Hebre. 8. Consumabo testamentū nouum. Jo. 19. Consumatū est. ¶ Amen dico vobis ꝛc. ⁊ Ecce 2ᵐ / vbi ostēdit q⁹ a parte sui iplenda est. Unī dicit⁊ Amen / assertiuū veritatis est. Unī fm Augu. Nomen hebreū est: ꝛ interpretat verū vel vere: fm Dionysium. Uere vel fidelr vel fiat.⁊ Dico vobis donec j.i. anteq̄.⁊ trāseat celum ꝛ terra.⁊ Contra / Eccl. p. Terra aūt in eternū stat. Rñsio. Non dicunr celū ꝛ terra transire fm substantiā: sed fm formā. Unī 2. Petri. 3. Aduenet dies dñi sicut fur. in quo celi cuz magno ipetu transient: ꝛ elementa caloze soluenī. Unde⁊ donec transeat celum ꝛ terra j.i. elementa mutenī de hac mutabili forma ad immutabilitatē / fm Glo.⁊ Jota vnū.⁊ Jota vnus est decima ifra greca: ꝛ est minima ceteris ifis: vt dicit Augustin. Qz vno ductu fit. Apex est aliq̄ dilicatio ipsi⁹ ifre:

Glosa. Hieronym⁹. Augustinus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ḋđ virgula in ſūmitate. Debet aũt diuerſa elemẽta ſignificãt ꝓ eandẽ figurã: ſz per quoſdã pũctos ſupra: vel ſtra poſitos diſtinguũt. Uñ illi pũcti vocanť apices: ↄ ſm Rabanũ Iota ſignificat decalogũ: ſm Dieron. ſignificat ea q̃ minima putanť in lege: ſicut forte erãt aliq̃ figure. Apex ſignificat minimã particulã ꝓcepti vel mimũ ſignificatiuũ legis, ſz Rabanũ. Vult ergo dicere q̃ Iota vnũ .i. vnũ de decẽ mãdatis. aut vn⁹ apex .i. minimũ ſignificatiuũ in lege non ꝑteribit a lege donec oĩa fiant .i. nõ remanebit q̃n ipleanť ↄ pficianť. Glo. in capite vel in corpe. Eſa. 28. Cõſumationẽ ↄ abbreuiationem audiui a dño. ¶ Qui ḡ ſoluerit ↄ. Dic ꝓuocat ad eius ſpletionẽ dicens. Qui ḡ ſoluerit vnũ de mandatis iſtis minimis. Cõtra, Jo. x. Non põt ſolui ſcriptura. Rñſio. Non ſoluit ſimpliciter: ſz in aliq⁹. Uñ Raban⁹. Mãdata ſoluit in ſeipſo: ↄ non in ipſis. Soluunť aũt impĺr. .ſ. nõ agẽdo, nõ credẽdo, alios i errorẽ trahẽdo. Minima mãdata ſũt moralia vel legalia aliq̃: q̃ minus ſũt ſignificatione: vel minima q̃ntũ ad remunerationẽ: in comparatione ad illa q̃ chriſtus dixit. Uñ Chry ſoſto. Mandata Moyſi in actu facilia ſũt: vt nõ occidas: ↄ iõ in remuneratione modica: ↄ in peccato magna: ſz mandata chriſti: vt nõ iraſcaris: in actu difficilia: ↄ ideo in remuneratiõe magna. ↄ in peccato minima. ¶ Minim⁹ vocabiť i regno celoꝝ. Cõtra Caſſiodorus. Qui maiora negligens docuerit ꝑimpleri: ꝓſequẽs eſt vt nõ iam minimus in celo: ſz in gehẽne ſupplicio maxim⁹ hẽatur. Rñſio. Non habebiť: vt dicit Caſſiodorus, ſz vocabiť: q̃ erit eo idigñ⁹: vt dicit Augu. Unde ¶ minimus vocabiť in regno celoꝝ .i. nullus: q̃ nõ erit ibi. Vel ipſe nõ exiſtens in regno vocabiť minimus .i. deſpectiſſimus ↄ viliſſimus ab his q̃ ſũt i regno: vel ſm Glo. ¶ minimus .i. deſpectiſſim⁹ in eccl̃ia. Cõtra, Immo minim⁹ ẽ q̃ male facit ↄ male docet. Rñſio. Qui male facit ↄ male docet non eſt in eccl̃ia quo ad hoc op⁹: ↄ ideo nõ vocať in regno celoꝝ nec magn⁹: nec parum: ſed q̃ male facit ↄ bene docet eſt in eccl̃ia quo ad aliquod opus: ſz minimus in illa. ¶ Qui aũt fecerit .i. ſeruauerit ¶ docuerit ſic eſſe faciendũ. ¶ hic magn⁹ vocabitur .ſ. merito in eccl̃ia militãte: ↄ magn⁹ ꝑmio. ¶ in regno celoꝝ .i. in eccl̃ia triũphãte. Augu. Nõ dicit determinate q̃ fecerit mimma: ſz indeterminate: vt oñdat q̃ maiora ↄ minima opz eũ facere: q̃ in regno celoꝝ vult magn⁹ eſſe.

Rabanus. Hieronym⁹. Rabanus. Glo. Rabanus. Hugo Victor.

¶ Dico aũt vobis: q̃ niſi abũdauerit iuſtitia veſtra pluſq̃ ſcribaꝝ ↄ phariſeoꝝ: non intrabitis in regnum celorum. Audiſtis q̃ dictũ eſt antiquis: non occides: qui autem occiderit: reus erit iudicio. Ego autez dico vobis: quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo: reus erit iudicio. Qui autez dixerit fratri ſuo racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehẽne ignis. Si ergo offers munus tuuz ad altare ↄ ibi recordatus fueris: q̃ frater tuus habet aliq̃d aduerſaz te: relinque ibi munus tuum ante altare: ↄ vade prius reconciliari fratri tuo ↄ tunc veniens offeres munus tuum. Eſto cõſentiens aduerſario tuo cito dum es cum eo in via: ne tradat te aduerſarius iudici: ↄ iudex tradat te miniſterio ↄ in carcerez mittaris. Amen dico tibi: non exies inde donec reddas nouiſſimum quadrantem.

¶ Dico aũt vobis ↄ. ¶ Hec eſt .2ª pars a ꝑn⁹ huj⁹ capitu li ꝓncipalis: in q̃ ad ſpletionez noue legis monet. Et hec pars diuidiť in duas. Prio monet ad ipletionis executionẽ. 2º monet ad executionis rectã intentionẽ. 6º ca. Audiſtis ↄ. Circa ꝑmũ horũ facit. Prio monet ad ſpletionis pfectionẽ explanãdo ꝓcepta. 2º addẽdo cõſilia. ibi ¶ Dictuz eſt antiqꝫ ↄ. ¶ Oculũ, p oculo ↄ. Circa ꝑmũ duo. Prio monet ad abundãtẽ iuſtitiaz. 2º oñdit modũ abundãtis iuſtitie. ibi ¶ Audiſtis q̃ ↄ. ¶ Dicit ergo. ¶ Dico aũt vobis ¶ id eſt hoc ꝓtico. vñ attẽdite diligẽter: q̃ ¶ niſi abundauerit iuſtitia via. ¶ Chry ſoſto. Iuſtitiã vocat vlcem veritatẽ Auguſtinus. Non ſolũ legis ꝓcepta ſz ẽt illa q̃ addo. Cõtra, Act. 15. Doc ẽ onus quod nec nos nec patres noſtri portare potuimus. Pre manus Moyſi grauce. Quo ergo dicit abũdauerit? Rñſio. Specialiter hoc dñ diſcipulis: ↄ per ꝓs oĩbus: ↄ retorquendũ eſt non ſolũ ad exteriorẽ operẽ exhibitionẽ: ſz animi cohibitionẽ. Leuior ẽt eſt, q̃ eſt lex amoris: ↄ amor oĩa facit leuia. Item vi ex hoc ꝙ Moderni teneanť ad maiorẽ iuſtitiã q̃ antiqui. Cõtra celibatus Joãnis nõ ꝓferť ꝓugio Abrac. Rñſio. Ad iuſtitiã maiorẽ nõ tenentť. ſz abundare in iuſtitia diuanť: q̃ q̃ occulte dictũ eſt antiquis: expreſſium eſt Modernis. Unde ibi figura bieveritas. Itẽ ſup illud pluſq̃ ſcribaꝝ Chry ſoſto. Non iniquoꝝ: q̃ nõ ei q̃ nõ erat cõparaſſet illã iuſtitiã q̃ erat. plus eteni ↄ min⁹ eiuſdẽ generis ſunt: ergo ſcribe erãt iuſti. Rñſio. Talis iuſtitia erat apparẽs. Unde nõ ei q̃ non erat. a. quic non eſſe videreť. ¶ pluſq̃ ſcribaꝝ ↄ phariſeoꝝ. Q̃ iuſtitia horꝝ erat in ꝓſumptiõe ſue actionis: ↄ in iudicio alterius: ſicut ꝓz de illo Luc. 18. Jeiuno bis in ſabbato. 2º q̃ erat in oſtẽtatione opis: nõ in rectitudine intentionis. 3º q̃ erat in lotione: ↄ exteriori mundicia: nõ in ope. 4º in afflictione corporis ꝑ ieunia: ↄ nõ in mãdatoꝝ obſeruatione. 5º q̃ erat in minoribꝰ obſeruãtijs: relictis grauioribꝰ legis: q̃ ſi ergo dicat: non ſolũ ſi minima quẽadmodũ phariſei facũt impleueritis: ſed ẽt illa q̃ addo ad pfectionẽ: nõ intrabitis in regno celoꝝ .i. in eccl̃iaz triũphãtẽ. Prouer. 15. In abũdanti iuſtitia virtus maxia eſt. ¶ Audiſtis ↄ. Dic oſtẽdit modũ abundãtis iuſtitie. Abundãs aũt iuſtitia eſt ordinãs oẽm motuz aie. Propter q̃ diuidiť in tres. Prio docẽť ordinari in ſuis motibꝰ virtus iraſcibilis ſiue animua. 2º concupiſcibilis ſiue affectiua. ibi ¶ Dictũ eſt antiquis non mechaberis ↄ. ¶ 3º rõnalis ſiue intellectiua. ibi ¶ Dictũ eſt antiquis nõ periurabis ↄ. ¶ Itẽ ꝑma diuidiť in duas. Prio ponit ꝓhibitionẽ legis circa actũ ex idebita iordinatiõe iraſcibilis erga ꝓximũ. 2º ponit ſupadditionem ipſius ꝓhibitionis ſm pfectionẽ euãgelicam. ibi ¶ Dico aũt vobis ↄ. ¶ Circa ꝑmũ horũ duo facit. Quia ꝑ replicat ꝓhibitionẽ. 2º penã legis. ibi ¶ Qui aũt occiderit. ¶ Querit aũt ꝑ Chry ſoſto. Quare nõ incipit a ꝑmo mandato. Rñſio. Incipit a ghalitiſſimis paſſionibꝰ .ſ. furore ↄ concupiſcẽtia: q̃ deſtruunt charitatẽ. Nã concupiſcentia deſtruit amorem dei: furor amorez proximi. Juxta hoc queritur: q̃re cum rõnalis ſit prior in modo q̃ iraſcibilis: ↄ concupiſcibilis: quare nõ prius ordinatur q̃ ipſe. Rñſio. Procedit ab iferiori ad ſuperius: ſga doctrina leuior ↄ vniuerſalior: motus aũt ire ↄ concupiſcentie ſunt motus virtutis animalis: que inferior eſt rõnali. Item cum motus ire ſe quať ad motum cõcupiſcentie: quare non prius ordinaťur virtus cõcupiſcibilis q̃ iraſcibilis. Rñſio. Prior eſt natura: ↄ conſeruatio eius q̃ multiplicatio. Sed ira eſt cõtra conſeruationẽ nãe: ↄ ideo primo admonet iram: deide ordinat concupiſcentiã q̃ eſt ad multiplicationez nãe. Dicit

ergo.¶ Audistis q̃ dictū est.¶ Non dicit dixi: vel p̃ me: ꝫ simplr verū est. ne fm ei⁹ repelleret.¶ antiqs ꝙb⁹ data est lex. Exo. 20. Non occides. Ecce pbibito act⁹ q̃ est destructio nature: q̃ puenit ex furore ire. Chrysosto. Nihil ita malitiã ꝛ errorẽ iducit ꝛ radicat vt amoris ostructio.¶ Qui ãt occiderit: reus erit iudicio.¶ i. punitõe legis q̃ est pena talionis: ó q̃ Exo. 20. Que est occisio actualis. ¶ Ego aũt dico vobis¶ q. d. lex data punit actualr: ꝫ ego co q̃ iudicio legis celestis: nõ solũ q̃ occidit: ꝫ ét q̃ irasci tur re⁹ est. Unde hec est pars vbi ponit supaddita: ex qua ordinat irascibilis in suis motib⁹. Est aũt ira ꝛ ad ꝓximũ: ꝛ ad aduersariũ q̃ est discordia quã ibi pbibet. Esto consentiẽs ꝛc̃. Insup ira ad ꝓximũ est vel subita vel inueterata q̃ est idẽ qõ odium: quã ibi remouet. Si offers munus tuũ ꝛc̃. Ira subita est duplex: vel intus latens vel exterius apparẽs. Et hec est duplex. ¶ cũ apparet exteri⁹ p signũ ꝓsulum: qñ gs prorũpit in vocem idignationis: quã remouet. ibi¶ Qui dixerit fratri suo Racha ꝛc̃.¶ Unde p signũ determinatũ: sicut qñ ꝓrũpit in sermonẽ exprimendo affectionẽ irascibilis cũ certa malitia: quã remouet. ibi¶ Qui aũt dixerit fatue ꝛc̃.¶ Per hoc. n. exprimit̃ discreta indignatio ꝓcedens a rõne. Ẽtuz ad p̃m. ¶. pbibitionẽ ire latentis q̃ est motus idignationis siue malinolẽtie dicit.¶ Ego aũt dico vobis: q̃ ois q̃ irascit fratri suo¶ id est q̃cũq; motũ malũ ad nocendũ ꝓximo habuerit ꝛ retinuerit fm Rabanũ¶ reus erit iudicio¶ i. digñ⁹ accusatione. Unde fm Augu. hoc iudicium ꝟ condẽnationem ꝛ penam incertã. Unde q̃ ꝟ voluntatem nocendi nñ in alios ꝟ iudicare se reũ. Et hec ira radix est homicidij: de quo supra. Unde Chrysosto. Radix occisionis est ira. Qui radicem abscidit destruit ramos. Sed hic est q̃ó. Si. n. ois q̃ irascit ꝛc̃. Cũ sancti irascant̃ malis, peccant, cũ nullus excipiat̃. Rñsio. Duplex est ira: p̃ zelũ: ꝛ hec nõ est peccatũ: ꝛ talem hñt sancti. Et est ira p̃ consensum. Et de tali oĩ hic. Qui irascit ꝛc̃. Unde glo. Ira est ois malus mot⁹ animi ad nocẽdũ.¶ Qui aũt dixerit.¶ Ecce pbibitio ire p signũ indignationis expressiuũ¶ fratri suo¶ p̃ nature cõmunionẽ: vel p fidem sicut sũt christiani: vel p possibilẽ tatẽ ad fidei vnitatẽ: ꝛ sic sunt fratres iudei vel gentiles.¶ Racha¶ i. q̃ motũ in voce indignationis prorupit. Unde Hieron⁹. Racha hebreũ est q̃ interpretat̃ cenos. i. inanis, aut vacuus: quẽ nõ possum⁹ nũcupare absq; crebro; in quo notat̃ affect⁹ idignãtis.¶ Reus erit iudicio.¶ Glo. id est ꝓsensu in iudiciũ de danda sñia in eũ. q. d. dignũ est vt sñia ꝓferat̃ ꝛ eũ. Glo. dignus accusatione: q̃ supra dictum est de homicidio. Ergo semp talis peccat mortaliter. Rñsio. Ira que est motus animi est duplex: vel subita: ꝛ vel cũ deliberatiõe. Si subita: veniale. Unde Hieron⁹. Subitus motus cui nõ ꝓsentit̃: ꝓpassio est. Si cũ dliberatione: mortale. Unde Hieron⁹. Accedente ꝓsensu: passio mors in domo.¶ Qui aũt dixerit.¶ Ecce tertius grad⁹ ire scilz q̃ est p signũ certũ expressiuũ malitie. Unde dic.¶ Qui aũt dixerit fatue¶ i. q̃ vsq; ad punctũ ꝓcesserit: q̃ó est ex certa malitia¶ reus erit gehẽne ignis¶ i. punitẽ eterna pena. Gehẽna, fm Hieron⁹. dr a He. q̃ó est terra: ꝛ eo quod q̃ est locus iuxta hierusalẽ vbi iudei idolis imolabãt. Sz tpe captiuitatis replet⁹ est locus ille cadaueribus mortuorũ: cũ cõparat christus ifernũ: vocãdo penã eternã Gehẽnã. Sed est hic q̃ó quia Paulus ad Hala. 3. dicit. O insensati galathe ꝛc̃. Item Luc. vlt. O stulti ꝛ tardi corde ad credendũ. Rñsio fm Chrysosto. Cum dicit. Racha: ꝛ fatue: intelligendũ est sine cã. Nam hoc dicere nõ est peccatũ cum cã subest. Cõtra hoc Hieron⁹. ingerin gbusdã codicib⁹ addit̃ sine cã: in veris aũt nõ est: ꝛ ira penit⁹ tollitur. Unde radẽdũ est: sine cã q; ira viri iustitiã dei nõ operatur. Rñsio. Intelligit de ira q̃ est inordinatus mot⁹ animi ad nocẽdũ cũ ꝓsensu. Ité queritur: q̃re ira grauat peccatũ linguc. Rñsio fm Chrysosto. Dis sermo vanꝰ qui dicit modo spũ dictante ꝓferunt. Uanũ ergo dicentes: nõ tñ ideo peccam⁹: q; aliquẽ ledimus: ꝫ q; locũ damus in nobis imũdis spiritib⁹ agẽdi q̃ó volunt.¶ Notandũ aũt circa supradicta q̃ iudiciũ: ꝓcilĩ: ꝛ gehẽna exprimit̃ penã ifernalẽ: ꝫ plus ꝛ min⁹ fm q̃litatẽ culpe. Unde Hiero. Circuit gradus culpe: circuit ordo sñie: q; in iudicio adhuc cã ducit̃ in ꝓcilio iam sñia apta diffinit̃. In gehẽna ro ea q̃ de ꝓcilio sñia egredit̃: ꝓlet̃. Propter hoc dr Luc. 19. Nõ oderis fratrẽ tuũ in corde tuo. Et ad Ephe. 4. Sol nõ occidat sup iracundiã vestrã. Qui q̃ motũ nocendi ꝟ in aio: ꝟ iudicare se reũ. Si aũt prodeat in cõtumeliã aduersus fratrẽ: eget reconciliatione. Si aũt non iudicat se reũ: nec fratri vult reconciliari: ex ꝛceptu ꝓcedit̃ in odio: reus erit gehẽna.¶ Si q̃ offers¶ hic ꝓhibet irã inueteratã ex qua odiũ nascit̃: ꝛ excludit a maiori fm Rabanũ sic. Si nõ licet fratri tuo irasci: multo forti⁹ nõ licet detinere irã vnde nascat odiũ: q̃¶ si tu offers¶ i. offerre ꝓponis¶ ad altare¶ hoc multiplr exponit̃ fm q̃ altare aliq̃ accipit̃ ꝓ mãlu tẽplo. Sicut in ps. Lauabo inter innocẽtes manꝰ meas: ꝛ circũdabo altare tuũ dñe. Aliq̃ ꝓ christo. Tre. 2. Repulit dñs altare suũ. i. christũ. ¶. in passione. Aliq̃ ꝓ cordis deuotione. Et hoc est tẽplius iterius fm Augu. Ẽtuz ad p̃m¶ Si offers munus tuũ¶ i. oblationẽ ad altare mãle: ad ifam: vel munus boni opis fm glo.¶ ad altare¶ i. christũ. Uel fm Augu. Dum⁹ tuus id est oĩones psalmos hymnos ꝛ hꝫ¶ ad altare¶ i. in corde q̃ó est tẽplũ vbi oblatur⁹ es.¶ ꝛ ibi¶ i. in ecclia, vel in corde¶ recordat⁹ fueris q̃ frater tuꝰ hz aliq̃d aduersum te.¶ hoc põt itelligi dupliciter. ¶. de ledẽte ꝛ leso, de ledẽte, sic. fm Augustũ.¶ Recordat⁹ fueris¶ i. si in mentẽ ꝛ notitiã tibi venerit q̃ frater tuus q̃ lesistĩ¶ hz aliq̃d aduersum te¶ i. ꝓ quãlitie affectione: ꝓ corporali lesione: ꝓ tẽporalium subtractione: ꝓ fame denigratiõe.¶ Relinque ibi¶ scilz corã altare, siue corã deo mun⁹ tuũ.¶ Et vade si absens est.¶ Nõ petib⁹ corporis: vt dicit Augu. Sed aio humilit̃ te ꝓsternas in ꝓspectu ei⁹ cui oblatur⁹ es: si ꝓsens ẽt renocãdus est ad amorẽ petẽdo veniã ab eo. Uel si¶ frater tuꝰ¶ q̃ re lesit¶ hz aliq̃d aduersũ te¶ i. vñ aduersat̃ tibi¶ vade reconciliari fratri tuo.¶ dimittẽdo rancorẽ sibi. Ex hoc. n. q̃ dicẽs si frater tuꝰ hz aliq̃d aduersus te: nõ apponit, iuste, vel intelligere q̃ ẽt ille cui iniuria facta est: hz q̃rere amicitiã. Unde Chrysosto. Si ꝓ gl̃ia salutis nic iubet te dñs amicitiã facere: multo magis debes rogare: vt diplicẽ gl̃iaz ꝓsequaris: vnã q; inoxi⁹ es, alterã q; ꝓ roga sti.¶ Et tũc veniẽs¶ q̃si placẽs dño: q̃ prius nõ placebas.¶ offeres munꝰ tuus.¶ Chrysosto. Si cogitam offẽdisti: cogitam reconciliare: si ꝛbis, ꝛbis: si factis, factis. Et iterum: nisi quẽ factis lesisti: factis placueris: sine cã oras ad dominũ: sine cã elemosynas facis de reb⁹ q̃b⁹ alios expolias ti. Quid. n. pdest: si alius ꝓ te orat ad dñm: ꝛ ali⁹ aduersus te interpellat ad dñm: Eccl. 34. Dona iniquo: nõ ꝓbat altissim⁹. Et nota hic 4⁹ q̃ regnũ ad dationẽ siue oblationẽ. ¶. mẽtis hilaritas: vñ dicit. Si offers. Eccl. 35. In oi dato hilarẽ fac vultum tuũ. ꝛ. rei ꝓprietas. Unde dicit¶ munꝰ tuũ.¶ Prouer. 3. Honora deũ de tua substãtia. 3⁹ loci oportũitas¶ ad altare.¶ 4⁹ ꝓmo: charitas. Unde dicit.¶ Et recordat⁹ fueris¶ i. ¶ Cor. 13. Si distribuero i cibos pauperũ oẽs facultates meas: charitatẽ aũt nõ hũero: nihil mihi pdest. Saulus ẽ q̃ copiã ciboꝝ pdit p denario salis. i. charitatẽ q̃ dat oib⁹ saporẽ, ꝛ decorẽ, vt aut alys metallis.¶ Esto ꝓsentiẽs ꝛc̃.¶ Supra, pbibuit hẽre irã sine discordiam cũ fratribus: hic remouet habere discordias,

Rabanus. Augustinus. Chrysosto. Hieronym⁹. Hieronym⁹. Rabanus. Augustinus. Glossa. Augustinus. Augustinus. Chrysosto. Q

cum aduersario dicens. ⁊Esto consentiens ⁊i. benivolus vl benignus: vt habetur ex greco: sicut dicit Hieronym⁹ ⁊Aduersario tuo. ⁊Cōtra diabolus est aduersarius ergo est tibi ꝓsentiendum. ℞Isio. Loquit̄ de illo qui nobiscū est in via: ꝫ diabolus nō est in via: nec pōt esse sed est in ocuio eterno. Uñ ⁊aduersario tuo⁊ fm Chrysostō. i. bol aduersanti: siue inimico ad ifam. ℞o. 12. Si fieri potest: cum oibus hoibus pacem habēte⁊ cum ⁊ donec⁊ es cum eo in via ⁊ i. in statu merendi. Jo. 9. Uenit tempus quā do nō licet operari. Uel aduersarius noster est deus. De quo Exo. 23. Ego dīs qui aduersor impiū: vel sermo dī uinus q aduersat̄ peccare volentibus. 2. Thi. vltio. Dis scriptura diuinitus inspirata: valis est ad docendum: ad arguendū: vel ꝓsciēa remordēs de qua psalm⁹. Arguaz te ⁊ statuā ō faciem tuam. Et sic iterū oibus istis modis exponitur. Unde esto consentiens aduersario tuo. i. deo ⁊ diuino sermoni fm Augustinū ⁊ Bedam: quibus est cō sentiendū: in spe promissi: in timore supplicij: in opere p ceptī: in declinatione ꝓhibiti⁊ cito ⁊ i. sine mora. Eccle. 5. Ne tardes conuerti ad dominū⁊ dum es cum eo ⁊ i. cum quo recte graderis⁊ in via ⁊ i. Christi: siue pnie: siue mun di. ps. Uiam mandatorū tuorū cucurri: cum dilatasti cor meū. ⁊ Ne forte tradat te. ⁊fm Augusti. ne forte causa sit occasionaliter ne tradaris. Et dicit⁊ forte ⁊fm Glo. ne au ferat penitētie locum. Si.n. obyssēt aduersarius anteqū ꝓsentiret̄ siue esset benivolus: videret q̄ dānaret̄: dice do simpliciter⁊ ne tradat te aduersarius ⁊ i. sermo diui nus vel deus: vel conscientia remordens⁊ iudici ⁊ Glo. in manus christi. Jo. 5. Omne iudicium dedit filio. ⁊Et iu dex⁊ ideſt Christus. Diere. 29. Ego sum iudex ⁊ testis. ⁊tradat te ministro⁊ Glo. i. angelo: qui colligit ꝯgania ad comburendum. infra. 13. ps. Qui facit angelos suos spīri tus: vel ministro. i. exactori diabolo. Esa. 14. Quo modo cessauit exactor. ⁊Et in carcerem mittaris ⁊ i. in abyssū inferni. Esa. 24. Claudentur in carcere. Apoc. 20. Misit illum in abyssū ⁊ clausit. ⁊Amen dico tibi ⁊ i. certe scias ⁊quia non exies inde: donec. ⁊Glo. i. nunquam. Unde Au gustinus. ⁊donec⁊ non significat hic finem pene: sed conti nuationem misericordie. q. d. Semp solues: ⁊ nūq̄ persolues. Sicut in ps. Sede a dextris meis donec ponaz ⁊c. id est semper sedebis⁊ reddas nouissimū quadrantem ⁊ i. mi nutissima peccata fm Bedam ⁊ Rabanum: qz nihil re manebit ipunitum. Est enim quadrans genus nūmi ba bens duo minuta: vel fm Augustinum ⁊ Hieronymus: per quadrantem voluit intelligere terrena peccata. Nā quadrans nouissimum est terra ab igne. q. d. Quia nolui sti esse ignis per charitatem: aereus per boni operis stre nuitatem: aqueus per baptismatis sanctificationem: sed fuisti terreus inherēdo terrenis⁊ non exibis inde ⁊quia nunq̄ persolues peccata que de terra ꝓtraxisti.

¶ Audistis qz dictū est antiquis non mecha beris. Ego dico vobis: quia omnis qui vi derit mulierem ad concupiscendum eam: iā mechatus est eaz in corde suo. Quod si ocu lus tuus dexter scandalizat te: erue eum ⁊ proīcie abs te. Expedit enim tibi vt pereat vnum mēbrorum tuorum: q̄ totum corp⁹ tuum mittatur in gehennam ignis. Et si dex tera manus tua scādalizat te: abscide eam ⁊ proīce abs te. Expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum morum: q̄ totum cor pus tuum eat in gehēnam. Dictum est aūt: quicunq̄ dimiserit vxorem suam: det ei li bellum repudij. Ego autem dico vobis: qz omnis qui dimiserit vxorem suam: excepta fornicationis causa: facit eam mechari: ⁊ q dimissam duxerit: adulterat. Iterum audistis qz dictum est antiqs: non periurabis: reddes autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis: non iurare omnino: neq̄ per ce lum qz thronus dei est: neq̄ per terram: qa scabellum est pedum eius. Neq̄ per hiero solymā: qz ciuitas est magni regis. Neq̄ p caput tuum iuraueris: quia non potes vnū capillum album facere: aut nigrum. Sit aut tem sermo vester: est est: non non: qd̄ autez bis abundantius est: a malo est.

¶ Audistis: qz dictum est antiquis: non mechaberis ⁊c. Supra ordinauit irascibilem respectu sue passionis: hic ordinat concupiscibilem respectu passionis que est in ra dice: scilz in virtute generatiua. ℙonuntur aūt hic duo. ℙrimo ordinatio concupiscibilis circa suum motum. 2° confirmatio ipsius matrimonij dat in eius remediū. ibi dictum est: quicūq̄ ⁊c. Insup in ꝓma p̄ monet ꝓcipiscētie inordinatum motum. 2° tollit occasiones siue prouoca tionem ad ipsum. ibi⁊ Qz si oculus ⁊c. ⁊ℙrima duo con tinet: scilz iustitiam legis veteris que ꝓsistebat cū in ope re exteriori: deinde explanationez nouc: que consistit cir ca in interiori. ibi⁊ Ego autem dico ⁊c. ⁊Dicit ergo. ⁊Au distis: quia dictus est antiquis ⁊ i. indeis sub preceptis le gis ꝯgruebat multo tempore iam elapso. Unde Chry sostomus. Dicendo⁊ antiquis ostendit multum tempus ex quo mandatum hoc acceperunt⁊ non mechaberis ⁊ i. non inlegitime cōmisceberis mulieri. Mechia enī pro prie ē illicita cōmistio maris ⁊ femine. Querit hic Chry sosto. Quare non dicit de p̄ mandato. ℞isio. Quia inci pit a generalissimis passionib⁹: vt dictum est infra. ⁊Ego aūt dico vobis ⁊ i. ad hoc mandatum quod solus in actu putaris esse seruandum: addo ⁊ exclano esse seruandus in voluntate fm Augustinus. ⁊Quia omnis qui viderit mulierem ⁊ i. qui visum inflexerit in mulierem. Est autem questio hic quare preter alios sensus solum visus nomi nat. ℞isio qa visus magis est in promptu: vel fm Be dam. In visu omnem motum animi ad delectationem intelligit. Item hic querit̄: q̄re nō dicit: cōcupierit sed ois qui viderit. ℞isio. Qz concupiscere est aliquando subi to ⁊ non deliberate: ⁊ sic est venale: ⁊ est ꝓ passio fm Hieron. Sed videre ad concupiscendum est cum deli beratione: ⁊ ideo mortale: ⁊ est passio fm Hieronymū. Juxta hoc querit̄: quare non dicit ad mechandum: ꝫ so lum ad concupiscendum. ℞isio. Ut det intelligere⁊ q̄ non solum operatio vel cōsensus ad operandū est dam nabilis: sed etiam intentio vel ꝓsensus ad delectandum. ⁊ad concupiscendum eaz⁊ fm Augustinum ⁊ Hieron. id est vt eam eo fine videat vt concupiscat iterato: vt fa ceret si facultas se offerret. ⁊Jam mechatus est eam in corde suo. ⁊id est mechie reus est que iam transiuit in af fectum cordis: fm Rabanum ⁊ Gregorius. Non licet in ueri quod non licet concupisci. Tren. 3°. Oculus meus depdatus est aiam meam: fm Augu. Hoie mechantiuz oēm carnalē delectationē intelligit: ⁊ cū dicit⁊ viderit ⁊ vi sus pro oi motu qui est ad delectationem: nō solū corpa lis: ꝫ ēt interior q est i cōcupiscēa: ponit̄: vt dicit Beda.

R

Chrysosto.

Augustinus.

Hieronym⁹.

Rabanus. Gregorius.

Augustinus.

Beda.

¶ Oz si oculus tuus ꝛc.] Dic remouet puocantia ad ipsum motum: que sunt duo principaliter. s. visus ⁊ tactus. ꝓmum remouet cum dicit. ⌊Oz si oculus ꝛc.⌋ deinde zᵐ ibi. ⌊Et si dextera ꝛc.⌋ Dicit ergo. ⌊Oz si ꝛc. jq.d. supra ꝓ bibui vobis mechiã in actu ⁊ volũtate: sz ⁊ plus ꝓhibeo: sciz oẽm occasionẽ ꝓuocantẽ ad ipsaz. Uñ dico. ⌊Oz si oculus tuus dexter ꝛc. jboc exponit multipliciter a sanctis: ſm Dicrony. Bedã: ⁊ Dylariũ. Oculũ dicit visuz ⁊ affectũ mentis. Unde Dicrony. Quia supra de ꝓcupiscẽtia mulieris dixerat: recte nũc cogitationẽ ẽt sensuz in diuersa voluntẽ: oculum nũcupauit. Et Dylarius. In oculo ⁊ dextro: intelligitur affectꝰ quozũlibet alioz: ſm Augustũ. ⁊ Rabanũ ⁊ Chrysosto. Oculus dexter pot hic accipi ꝓ amicis ⁊ ꝓsiliarijs: q ꝗñ iter in agẽdis demonstrant. Uñ Chrysosto. dexter apposuit vt discas: quñ nõ de mẽbris est sermo: sz de bis q familiariter ad nos se habuerint. Item ſm Augu. ⁊ Bedã ⁊ Dicrony. Pro parentib⁹ ⁊ ꝓpinquis pot accipi oculus dexter. Uel ſm vnã Glo. pro vita ꝓtẽplatiua. Intelligẽdus est ergo sic. ⌊Si oculus tuꝰ⌋ id est sensus ⁊ cogitatio ⌊dexter j. i. sub specie bone intẽtionis⌋ scãdalizat te. illicita cõcupiscendo ⌊erue eum j. s. malũ vsuz ei⁹ frãgẽdo⌋ ⁊ ꝓce abs te j. s. ipz ex toto anni hilãdo. vñ Chrysosto. Erat mulier religiosa: respexi ⁊ dixi debeo visitare illã assidue vt instruaz illã ⁊ ꝓfirmẽ in bono: bonus est iste respectus ⁊ oculus dexter. Sed duz assidue visito: decidi in laqueũ desiderij ei⁹. Ecce respectus bonus: ⁊ dexter oculus factus est mihi in scãdaluz. Eyciã ergo illũ bonũ respectũ q generauerunt est maluz: ẽt ꝓcludit infra. Dẽ ergo bonũ qõ nos vel alios scãdalizet ꝓcindere debem⁹ a nobis. Itẽ ⌊si oculus dexter j. i. amicus ⁊ ꝓsiliarius in diuinis.⌋ Scãdalizet j trahendo in detrimẽtum: talis est eruendus reprobãdo: proyciendus: manifeste ꝺicẽdo. Item si parentes scandalizãt vitã sãctitatẽ impediẽdo: talis oculus eruẽdus est resistẽdo: proyciendus a se: sepando. Item si vita ꝓtẽplatiua scandalizat: in tediũ vel arrogantiã vertẽdo: eruendus est: aliqñ diminuendo: proyciendus ad actiuã trã seundo. ⌊Expedit.n. tibi j. magis est necesse ⁊ vtile tibi: vt pcat vnũ mẽbrũ tuoz. i. sensus talis: vel ꝓsiliarius: vel ꝓpinquus vel ꝓtemplatio. vñ Glo. Ille q̃ habes vt vnũ mẽbrum ⌊q̃ totam corpus tuũ eat in gehẽnã j. i. q̃ tu totaliter in alia ⁊ corpore mittaris in infernũ. Glo. melius est illo ꝑdito saluari q̃ cuz illo ꝺãnari. Cõtra ſm canones. Quicunq; tali occasione abciderit sibi mẽbrũ irregularis est. Pro alia glo. Chrysosto. ⁊ Augu. Nullum mẽbrũ ad lesuz erui ꝓcipit. Cõtra In vitis ꝓtuz hoc legit factũ fuisse. Rabanus ad pm: q multum mẽbrũ intendit debere ꝓcidi pp hoc: sed vocat ꝓcidere vel eruere: vsuz vel actum hoc a se p studium pp laboris amouere: vt supra dictũ est. Ad zm qõ obijcit ó vitis patrũ respondet: q hoc excusat p spiritũ sctm quo inspirãte credere fuisse factũ: sicut dicit Augu. de sampson in libro de ciu. dei q nõ alr excusat nisi: qz spus scus latenter hoc iusserit: q per eũ miracula faciebat. ¶ Et si dextera manus tua j. i. opatio vel tactꝰ exterior cũ bona intẽtione: vel amicus q tibi ministrat in bonis: vel ſm Chrysosto. ⌊dextera manꝰ⌋ voluntas alc: sinistra: volũtas corporis. Dec ãt corporea: vt dicit. Organũ est illius manꝰ. Sed qrit: quare nõ mentionem fecit de oculo sinistro ⁊ manu sinistra cũ ꝓtingat ⁊ p illa pati scandaluz. Rabanus. Remouẽdo vnũ qõ videbat minorẽ ꝑstare occasionẽ: remouet ⁊ id qõ maiorẽ dat occasionẽ. Uel ſm Chrysostomũ vt intelligas q nõ de mẽbris corporalib⁹ logatur: sz logatur de familiarib⁹ vel amicis: vt supra dictũ est. ⌊scãdalizat te j. i. sit occasio ruine tue siue scãdali⌋ abscide eã ⌊sciz diminuẽdo vel fugiẽdo. vñ Chrysosto. Ad ifem nullum mẽbrũ in bole abscidi ꝓcipit: sed p studiuz pu labo-
ris si nocet est reuocãdũ ⁊ remouendũ: ⁊ ẽt longe a se faciendus: vt nec in memoria bẽatur. Unde addit ⁊ puce abste. s. ex toto relinquẽdo. ⌊Expedit.n. tibi ꝛc.⌋ Glo. i. melius est tibi illo ꝑdito saluari q̃ cũ illo ãnari. ¶ Dicuz est ꝛc.⌋ Dic pmit zᵐ. s. ꝓfirmatio matrimonij dati irremediũ ꝓcupiscentie. Uñ cuz supra remouerit illicitã cõmistionẽ ꝺ matrimonij legẽ: hic remouet illicitam ꝓiunctoꝝ separationẽ. Et p hoc ꝓfirmatio matrimonij est ꝺ bonũ. Dicunt ãt hic duo. Primo legis Moysi pmissio. zo legis nouc iustitia ⁊ ꝓhibitio ibi. ⌊Dico autẽ ꝛc.⌋ Dicit ergo. ⌊Dictũ est⌋ nõ dicit a quo: vel q bus: p hoc significãs ipsos esse quasi alienos a deo: q hoc dicebat. Deut. z4. Ubi scripsit Moyses q si vxor non plz viro pp aliq̃ fedutatẽ diuisat eam. ⌊Quicũq; dimiserit vxorez suã j. i. dimittere voluerit: ⁊ hoc fuit pmissuz a Moyse nõ ꝓceptũ. vñ Marci. x. Moyses pmisit libellũ repudij scribere ⁊ dimittere. ⌊ei libellũ repudij⌋ hoc fuit ꝓceptũ sub ista ꝓditione si dimitteret. Et in libello repudij (vt dicũt) scripta erat cã diuortij: ⁊ dos quã dabat ei: ⁊ licẽtia quã habebat nubẽdi alij. Unde ſm Chrysosto. Abdicabat a se: vt nõ esset in ei⁹ ptãte ad eã reuerti. Quare ãt hic: quare hoc pmisit Moyses cũ nõ esset ei indecẽ a dño. Rñsio ſm Ambrosiũ ⁊ Chrysosto. Permisit ne odio vt alia cã habita in vxoreꝝ ꝓtingeret maius malum. s. occisio ei⁹. Uñ Ambrosi⁹. Melius est. n. diuidi q̃ odio sanguinẽ fundi. Sed notãdũ q est multiplex pmissio. Primo ꝓcessiois licite: vt ꝓior ꝓcedit te visitare parentes. zo dispẽsationis: qñ pmittit qõd tibi nõ licet cõcedere: vt comedere carnes. 3o tolleratie: vt qñ pmittit inter duo mala minus malum ne fiat maius. Et talis fuit permissio Moysi. Dñs enim permisisset: quia tollerauit ne maius malum facerent. s. homicidium. vt supra dictum est. Et ideo dicit dominus. q hoc precepit Moyses ad duritiam cordis eoꝝ. infra. 19. Et talis permissio permittenti peccatum non est: qz hoc facit vt resistat maiori malo. 4o indulgentie qñ permittit aliqd actus oppositum melius est. Sicut apostoli secundas nuptias. prime Lozin. 7. permiserunt: cum tñ melior esset cõtinentia vidualis. 5o sustinentie: sicut deus permittit mala fieri vt eliciat bona. ¶ Ego autem dico vobis ꝛc.⌋ id est id determinãdo: vxorem ex qualibet causa tolleratã a Moyse ne maius malũ fieret. s. homicidium: sic astringo ⁊ explano. ⌊Quia omnis q dimiserit vxorem suam excepta cã fornicationis.⌋ scilz corporalis viri vel mulieris ⌊facit eam mechari⌋ qz illa nubit alteri. Et hoc non est contugium sed adulterium. Unde addit. ⌊Et qui dimissam duxerit: adulterat⌋ quia debet manere in nupta: vel viro reconciliari vt dicit glo. Quod si ipsam dimittat ob causam fornicationis vt dicit Augustin⁹. Ipse non facit eam mechari: sed ipsa cuius est reatus. Nec dimittens fic: potest illa viuente aliam ducere: vt tangitur. pᵒ Lozi. 7. Nota q q dimittit siue repudiat. Quatuoz mala facit vt dicit Chrysosto. quia quãtum ad deum exhibit homicida. zo dimittit non fornicantẽ. 3o facit eam adulteram: ⁊ 4o accipientem facit adulterari. Item adulterans quatuor peccata cõmittit. Exheredat filios: fidem violat: virum dimittit ⁊ ex adulterio fornicatur. Propter hoc dicitur. Esa. 50. Quis est hic liber repudij matris vestre quo dimisi eam. Et ecclesiastici. z3. Omnis mulier relinquens virum suum peccabit. Item nota super illud ⌊excepta causa fornicationis ꝛc.⌋ Glossa Augustini ⁊ Chrysosto-
mi. Causa fornicationis est si vxor cogat ad idolatriam vel auariam: vel ad alias illicitas concupiscentias. ¶ Non enim fornicatio est tantum stupri: sed genera-

Dicronym⁹. Dylarius. Augustinus. Chrysosto. Chrysosto. Glossa. Obiectio. Chrysosto. Augustinus. Chrysosto. Chrysosto. Glossa. Chrysosto. Augustinus. Chrysosto.

Ambro. Hieronym⁹. Gelasius.

liter que a lege dei aberrare facit. Ergo spiritualis fornicatio soluit matrimoniū. Contra. Hieron. Si mulier peccat in aiam suā nō est polluta viro. q d. Propter hoc q peccat in aiam suā: nō peccauit ꝰ vir. Et sic p hoc non ds solui matrimoniū. ¶ Rūsio. Uinculum matrimonij considerat tripliciter. Uel q̄tus ad mutuā punēnas: vel q̄tum ad reddendū debitū carnale: vel q̄tum ad cohabitationē mutui seruitij. Primū vinculū nō soluit nisi mors alterius: vel utriusq; qz ꝓsumato matrimonio alter ꝰbere: altero viuente nō pōt. z⁹ vinculum solui in carnali fornicatione: cū distinctione mī: nam q̄dā spūalis fornicatio corrūpit facientē tm. Sicut superbia ira ꝛ similia. Alia q̄ corrumpit cohabitantē sicut hereſis vel furtū ꝛ similia. Quātum ergo ad p⁹ modū: nō debet solui vinculum cohabitationis. Quātum ad z⁹ ds solui manēte illa fornicatione spūali: vt si diceret mulier se nolle habitare cū viro nisi faceret furtū vel talia bō. Sunt aūt sex casus: q ptinent his versibus. Simile/prostituēs/vis/mos/ꝛ creditа forma. Si quertat ꝛ post nouū mittere negt. In istis casibus nō licet dimittere vxorē fornicantē. Primus est similitudo. i. si ipe vir quinet fornicari. Scds pstitutio. hoc est si ipse vir prostituat ipsam. Tertiꝰ è violētia ꝙ è qñ ab altero opprimitur p violentiā. Et intelligit de violentia absoluta: ꝛ nō de illa q̄ est p metū. Quartus est credita forma hoc est qñ ab alio cognita est sub spē viri sui qué putabat vir suum. Quintus est mors hoc est cū creditur pbabiliter virum suū mortuum: ꝛ alteri nubit ꝛ viro redeunte statim recedit a priori. Sextus est quersio hoc est fidelis ab infideli: sm ritus siue secte dimittat. Postea vtroq; querso ad fidem cogitur p ecclesiā eam recipere. Septimꝰ est reconciliatio hoc est cū reconciliauit eā sibi post cōmissus adulteriū: vel publice adulteriū retinuit. In istis casibꝰ negt vir mittere. i. dimittere vxorē fornicantē. Et sic intelligit glo. Augustini: ꝛ Chrysosto. Queritur aūt hic vnde similis causa sit in viris si dimittant ab vxoribꝰ suis cā fornicationis. Rūsio Hieron. Quicqd viris dī redundat in feminas: neq; n. adultera vxor dimittenda: ꝛ vir membris redimēdus. Alie sunt leges Lelarum: alie christi. Apud illas in viris frena pudicitie laxant. apud Chm: qđ nō licet feminis: neque nō licet viris: eqz eadem seruitus pari ꝺditione censet. Item sup illud facit cā me chari queritur quare nō dicit ꝛ mulier si nubat alteri: adulterat. Rūsio. Mulier vt dicit Chrysosto imbecillis est. Propterea p minas q̄s in vir dimittentē ea facit: vult emēdare illꝰ stultitiam. Sicut dns filiū prodigum: illuz dimittēs increpat eos q faciunt cū talē: ꝛ prohibet eos nō querire: neq; apparere sibi. ¶ Itez audistis rē.] Supra ordinauit ira scibilē ꝛ concupiscibilez ad suas passiones: hic ordinat rōnalē respectu veritatis. Est aūt duplex veritas creata ꝛ increata. Ordinat ergo virtutē rōnalem ad veritatē increatā p debitā reuerentiā ꝛ honorificationē. z⁹ ad veritatē creatam p rectam interpretationē ibi.] Sit aūt sermo nr rē.] Jn ꝙ dicunt duo. Quia ꝙ ponit iustitiā legis q̄ ꝓsistit in duob⁹. i. in euitatione ꝓiury: ꝛ solutione prestiti iuramēti ibi. [Reddes rē.] z⁹ iustitiā euāgelij q̄ ꝓsistit in duob⁹: in prohibitione assiduitatis iuramēti: cū dicit. [Ego aūt rē.] Et in ꝓhibitionis explanatione: cum dicit. [Neq; p celū rē.] Dicit ergo. [Itez audistis: qz dictum est antiqs: nō periurabis] i. nō ꝓiurium cōmittes. Unde leui. 19. Non peierabis ne polluas nomen dei tui. Chrysosto. Querit aūt Chrysosto quare furtū ꝓteriēs: ad falsū testimoniū trāscēdit. Rūsio: qm q furat est q periurat ꝛ nō cōtra q nouit mentiri vel iurare. neq; eliget furari. Et p hoc id auertit. Uel dicendū q furtum puniebat in lege: mendacium aūt non. Et ideo ne putet licitū: hic ꝓhibet.

[Reddes aūt dño iuramēta tua] Hieron. i. si iurare cōtigerit p creatorē: ꝙ p creatorem iurabis nō p creaturam. Unde [dño] dicit: nō idolo vel creature: qz vt dicit Chrysosto. Qui dño nō reddit iuramēta sua sed clemētis. duplicitер peccat. Prio/qz nō reddit deo ius suū. z⁹/qz deificat p qđ iurat: ꝛ sic idolatriaz cōmittit. Glo. Hieron. Sicut victimas deo imolare iussit ne eas idolis imolarent: sic parulis ꝓcessuz est iurare p deum. Ergo si parulis: nō licet hoc ꝓfectis. Contra Apostol⁹ iurauit. Ro. j. Testis est mihi deꝰ rē. Et angelus Apoc. 10. ℟°. Parum los dicit q veritatē dicunt seu humiles deum timentes. Uel parulis. i. p parulis: ꝺ est p istis tpalib⁹. ¶ Ego aūt dico vobis] i. occasione piury et ꝓhibeo mādās vobis. [nō iurare oino] i. ex q̄lz cā: siue sine legitima cā: qz cū sine cā iurantur: attestatio ꝑne veritatis cōtēnit: qz assumit in vanū: qđ ꝓhibet. Exo. 20. Non assumes nomē dei tui in vanū. Contra. ps. Iurauit dns ꝛ nō penitebit eū. Ad Hebr. 6. Omnis ꝓtroversie finis ad ꝓfirmationē est iuramentū. Rūsio. Prohibet iurare oino. i. alliditue. Uel oino: vt cōpositū est. i. in omni casu. Debent aūt in iuramēto tria esse. Materia debita. ſ. veritas: forma debita: scilz iustitia. Et finis rect⁹. Unde sm Augu. ꝛ Gregoriū ꝛ Origenē. Non penitus iurare prohibuit: sed occasione piury: qđ ꝓfectius est docuit. Sm Alex. Hoc ꝓcipit soluz apostolis i ꝑmitiua eccl'ia: ne ipfecti bñt. Uel cū dicit. [nō iurare oino] ꝓhibet affectū iurādi: nō effectū. Sicut Jac. 5. Ante oia frēs nolite iurare. i. nō appetatis. vñ Hieron. Chrystus oino iurare ꝓhibet: ne qs quasi bonū appetat iusiurandū: ꝛ assiduitate iurādi labat in ꝑiurium. Itez Aug. in libro de mēdacio dicit. [Oino non iurare] id est q̄tuz in te est nō amescencq; cū aliqua delectatiōe appetas. Item idē Augu. Iuratio nō est bona: non ni est mala cū est necessaria. Contra Augusti. in sermone de puritio: falsa iurato ꝑnitiosa: vera periculosa: nulla secura. Si periculosa ergo mala. Rūsio periculosa dī respectu iurantis: non qz mala: sed qz de facili pōt omitti aliqua ꝺditio iuramēti: q̄ est triplex: iuxta id Hiere. 4. Jurabis viuit dns in veritate in iudicio ꝛ iustitia. Jn veritate iurat qui sm veritatē rei ꝛ sciētie: in iustitia q licitum: in iudicio q p cā sufficiente. ¶ Neq; p celū.] Chrysosto. Qui p celuz iurat celū deificat: ꝛ p celuz intelligit oēm creaturā supiorem nālez. Glo. Nō iuremus p creaturas. Contra Joseph iurauit p salutē Pharaonis. Geñ. 42. ℟°. Jurant prātē eius a deo atq; salutē cognoscēs. Ergo non fuit p creaturam iurare: ſz p deum in cui⁹ manu salus est oīus. [Quia tronus dei est.] Esa. vltio. Celum mihi sedes est. [neq; p terraz] p qua intelligit ois creatura nālis iferior. [Quia scabellum pedū ei⁹ est.] Esa. vltio. Terra scabellū pedū meoꝝ. Et vt dicit Augu. Jn celo dī deus sedere terrāq; calcare: nō q mēbra sic locata bēatis̄ qz in corpe mūdi maxima species est celi: minima terre. Propter quod in celo dī sedere: qz in magna sua potēna relucet. ¶ Deide cōprehendit creaturā artificialē dicens. [Neq; per hierosolymā.] Consuetudo erat indeis iurare per Jerusalē ꝛ templuz ꝛ hō. [Quia est ciuitas magni regis.] ꝑs. Quis deus magnus: sicut deus noster [neq; p caput tuū iuraveris.] Per hoc intelligitur omnis creatura que est ideꝝ qđ nos. Augustinus. Cum qs per salutē meam iurat: salutem suam deo obligat. Cum per filios meos: oppignerat deo: vt hoc eueniat in caput eorum quod exit de ore eiꝰ. [Quoniam non potes vnum capillum albuz facere aut nigrum.] Scilz naturaliter: quasi dicat non est opus tuus: ſz dei. Unde Augustinus iurare per quaslibet creaturas est creatorem earū testem adhibere. Per hec omnia dī. Eccl. 23. Jurationi nō assuescas os tuū. Chrys. Nemo ē q

Hieronym⁹. Chrysosto. Augustin⁹. Gregorius. Origenes. Hieronym⁹. Augustinus. Augustinus. Augustinus. Chrysosto.

frequēter iuret: q aliqñ non pīuret. ¶ Sit aūt sermo ꝛc̄. Dec est 2ª pars: vbi ordinat rōnalē veritatē creatā p rectaz iterp̄tationē. ſ. qñ veritas exprimit verbo ſm q cōcipitur in aio. Uñ dicat. Jta probibui nō iurare ēt cū opz log[aūt].i. sed ſ sermo vī fit: est ê].i. ſmo vester bñs exſistentiā dei[fit est].i. pferat ſm veritatē ꝓsciētie[nō nō] id est de re q̄ nō est: pferat nō esse. Unde Rabanus[est est nō nō.]bis dicit: vt qđ ore dicis opib⁹ cōprobes: qđ verbis negas factis nō ꝓfirmes ¶ Qđ aūt bis abūdantius est].i. illud qđ asseritur vel negat supra simplicē veritatē rei sicut p iuramentū[a malo est]nō dicit q malū sit/vt dicit Augusti. Sed a malo. ſ. nō auo: sed ex infirmitate cōpellētis te iurare: aut icredulitate. Uñ nota q̄ iurare licet multis de causis. Prio p Ueritate ꝓfirmanda inere dubis. 2. Cor. ꝑ. Fidelis deº: qa sermo q fuit apud nos nō fuit in illo est ꝛ nō. 2º p pace reformāda: vt Jacob iurauit Laban. Gen. 31. 3º p amicitia ꝛbenda. Gen. 26. Dixerūt viri Jerare ad Jsaac. Sit iuramentū iter nos. 4º p veritate manifestāda. Deut. 19. In ore duoꝝ vel triū testium stat oē ẏbū. 5º p fidelitate seruāda. 2. Reg. 5. Uenerūt seniores israel ad Regē ꝛ pepsit eis fedus. 6º/ p obediētie ꝛ subiectionis recognitiōe. Sic viri Galaad Jepte. 7º/ p pfuetudine ecclie fuāda vt canonici. Sicut iurauerūt filij israel se dño seruituros: ctā be sepē cause sūt pp bonū introducendū. Item alic due cause sūt ꝓpter malū amouēdū. ſ. sicut iurāt in ꝓtestatiōe litis vt calumnia sopiatur. Ad Deb. 6º/ omnis ꝓtroversie finis ad cōfirmationē est iuramētū. Alia cā est ad infamiā purgāda. Deut. 21. Qñ inuētū fuerit cadauer bois occisi: ꝛ ignorabit cedis reus: egrediēt maiores natu ꝛ iudices mi ꝛc̄.

¶ Audistis quia dictum est: oculuz pro oculo: dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam: prebe illi ꝛ alteram: ꝛ ei qui vult tecum in indicio cōtendere: ꝛ tunicam tuam rollere: dimitte ei ꝛ pallium: ꝛ quicunq̄ te angariauerit mille passus: vade cum illo ꝛ alia duo. Qui autem petit te: da ei: ꝛ volenti mutuare a te: ne auertaris. Audistis quia dictum est: diliges proximum tuum: ꝛ odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros: benefacite bis qui oderūt vos: ꝛ orate pro persequentibus ꝛ calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri qui in celis est qui solem suum oriri facit super bonos ꝛ malos: ꝛ pluit super iustos: ꝛ iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligūt quam mercedez habebitis? Nonne ꝛ publicani hoc faciunt? Et si saluauerit fratres vestros tm̄: quid amplius facitis? Nōne ꝛ ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos pfecti sicut ꝛ pater vester celestis perfectus est.

¶ Audistis: q̄ dictū est.[Oculū ꝛc̄.]Dec est 2ª ps ad illo loco: dico aūt vobis ꝛc̄. In qua monet ad ipletionis pfectionē: addēdo ꝓfilia. Et p̄ ponit ꝓfilia respectu indicialium. 2º respectu moraliū ibi.[Audistis q̄ dictū est dilliges ꝛc̄.]Prima i duas. Prio ponit veteris legis iustitiā. 2º nouę legis pfectionē q̄ ꝓfistit in duob⁹. Jn mali illati ꝓpssione: ꝛ in beneficētie opatione: ibi q petit a te ꝛc̄. Jn patiēdo aūt malum illatū duplr: aut in corpore aut in re ibi.[Si q̄s voluerit tecū ꝛc̄.]Aut in opatiōe ibi.[Si quis te angariauerit ꝛc̄.]Ad patientiā mali illati in corpe monet ſm duplicē gradū. Uno mō ad non appetēdū vindictaz: alio mō esse paratū ad plura sustinēda ibi.[Si quis te percusserit ꝛc̄.]Dicit q̄.[Audistis q̄ dictū est.]Nō dicit q̄b⁹/ vt inuat illos esse ouros corde.[Oculū p oculo: dentē p dēte]in quo lex talionis erat iniuric illate statuta: vt Augusti. dicit. Exo. 21. ꝛ Deut. 19. Sz q̄rit quare legē talionis ꝓcessit Moyses. Rñsio. Moyses vidit eos temerarios in iniurijs ꝛ vidictis faciēdis: ꝛ ideo cū nō posset alr cos retrabere: penā vidicte voluit tēperare: ne sup illatas iniurias se vindicarēt. Sed ad plura p pari parē redderet talionē. Jtez sup illud Glo. Augustini. Lex modum vlcionis ꝓstituit. Cōtra leui. 19. Non q̄ras vlcionez: nec memor eris iniurie inimici tui. Rñsio/ Talēis erat lex iudicī in ꝓcepto: ꝛ ꝫ vt faceret çelo iustitie: ꝛ non çelo vidicte ad malos cohibitionē: ēt sic intelligit Augu. Sz q̄ erat ꝓmissa iniuria in pari tatē ꝓtrahebant iudei se posse vlcisci: ꝛ ideo inhibet in Leuitico. Jtē ibidē Augustin⁹. Iniustoꝝ iustitia est: nō q̄ iniq̄ est vltio quā lex statuit: ergo vltio erat licita. Rñsio/ Ultio amore iustitie erat licita ipsi iudici: nō amore vidicte. Uñ sic intelligit glo. Ultio iusta iniustoꝝ. i. vidictam iniuste exigentium. ¶ Ego aūt].q.d. illis sic ꝓcessuz ê.[Ego aūt dico vobis].i. dicēdo moneo vos[nō resistere malo].i. nō velitis repellere iniuriā illatā vlcisc̄edo: vel aio vlcisc̄edi. Uñ cū dicit.[malo]intelligit de malo tēporali siue pene: vt dic̄ Augustin⁹/ ꝛ Hieron⁹. Et nō de malo culpe: cui vsq̄ ad mortē resistēdus est. Chrysosto. Precepit istud non: vt nobis inuicem oculos eruamus: sz vt pot⁹ innocētes custodiamus: vel ꝓtinciam⁹ man⁹: si q̄d cōmination tali impetū frenauit iniurie. Jtē idē. Iracūdia p iracundiaz nō cōpescit. Et intelligi dz de malo pene: qđ est triplr: vt Augusti. dicit: in cruciatu corpoꝝ: dāno rer̄ ꝛ angarys operum. Querit aūt vtr nō resistere malo sit ꝓceptū vel ꝓsilium. Rñsio. Iniuria quā appellat hic malū: aut est particularis ꝛ priuata: aut publica. Si publica: tunc repelli debet iussu ꝓncipis. Ro. 12. Dei minister vindex est in irā ei q̄ male agit. Jtē Augu. fortitudo q̄ a barbaris defendit patriā: vel domi ōfendit infirmos: vel a latronib⁹ socios: plena iustitia est. Et sic ꝓceptū est subditis: nō solum ꝓncipib⁹. Ut pōt eē iniuria particularis: ꝛ tūc iniuria repelli pōt triplr. Uel impediēdo sicut Paul⁹ q̄ per milites impedīt iniurias iudeoꝝ. Uel arguēdo: sicut dñs fecit dāti ei alapam. Jo. 18. Et sic licet oib⁹ tā pfectis q̄ imperfectis. Uel repellit cogēte necessitate: sicut q̄ñ nō potest vitari lesio nec p fugā: nec p aliud impedimētū: ꝛ tūc aut repellit̄ fine armis: ꝛ hoc mō ꝓmittitur clericis ꝛ laicis. Aut cum armis: ꝛ sic nō licet clericis: ꝛ si laicis forte liceat flagrante maleficio cū moderamine inculpate tutele. Ut dicit lex. Et sic est in ꝓcepto clericis: laicis aūt in consilio. Aut repellitur aio vlcisc̄endi: siue vindicte libidine: ꝛ sic oibus est ꝓbibitus ꝛ ꝓceptū. Et sic intellectū multiplr: nō resistere malo est in ꝓcepto vel in ꝓsilio. ¶ Si q̄s te percusserit in dexterā maxillā].ad ſram[prebe ei ꝛ alterā].i. patius sis sustinere patiēter. Rabanus. Non tm̄ nō repercutias: sed si vult alteram ferire: patienter ferras. Et hoc congruebat apostolis p̄ tempore illo. Nam q̄ fundaturi erant ecclesiam: volunt eos debere sustinere primos impetus persecutoꝝ: vt homines videntes eoꝝ patientiā: conuerterent̄ ad fidē. Unde Chrysosto. Si diligēter inspexeris q̄s illi fuerūt legis auditores: ꝛ in q̄ conuersatione degētes: ꝛ q̄ hoc ꝓcepta susceperit: facile intelliges: magnie mi-

Rabanus.

Augustinus.

Augustinus. Glo. Rabanus.

Augustinus. Glo.

Augustinus.

Augustinus. Hieronym⁹. Chrysosto.

Rabanus.

Chrysosto.

Glosa. raberis legislatozis sapientiã. Uel [prebe ei ꝛ aliã] Glo. totum corpus ad affligendũ. Dierony. Aliam .i. dexterã:
Dieronym⁹. Ambrosius qz iustus totus est dexter. Ambro. Quid tam mirũ q̃ꝫ p̃ cutienti maxillã p̃beremon ne ois i petris idignãtis frangat:ira sedat̃:ꝛ per patientiaz ille q iniuriat̃ ad pniam revocat̃. ¶ Et ei q vult tecũ in iudicio] Glo. altercatiõis [contẽdere] .i. contẽtiose agere. [ꝛ tunicaz tuã tollere] .i. vestes viliozes [dimitte ei ꝛ palliũ] .i. vestes pretiosiozes sine exteriozes: priusq̃ contẽtiose agas ꝛ fraudulẽter. Et sm hoc inhibitũ est oibus cãm mouere ꝺ aliqué cũ fraude ꝛ intentione. Unde de isto iudicio dicit Chrysost. Chrysosto. Glosa.
Oẽ iudiciũ irritatio est cordis: si semel in iudicium igressus fuerit: tã nõ cogitas vt veritas causẽ appareat: ꝫ vt quoquo mõ victor exstas. Uel põt esse monitio quo ad perfectos: qz q̃uis ifirmis sit licitũ mouere cãm ꝺ proximũ sub iudice: tñmodo sit sine fraude: tñ hoc nõ licet perfectis lites cũ proximo habere. Unde Chrysost. Qui te veneranꝫ debuerat pp dignitatẽ filij: iudicat te pp necessitatem culpe: ꝛ perdis dignitatẽ christi pp negociũ mundi. Uñ solent dici hi versus. Expedit ifirmis licet ablaq; dolo fine lite: pclamq; ꝫ non expedit anachorite. Non licet vt per cũ sint res in ure perite. Triplex aũt est causa qua pñt ablata repeti ab aliquibus vice pfectozũ. Pria é malozꝝ refrenatio. Job. 29. Conterebaz molas iniq: ꝛ de dentib⁹ illi⁹ auferebã predã. Gregoz⁹. Non solum cura oz esse ne nr̃a subtrahãt: sed vt rapiẽtes non sua: semetip sos nõ perc̃at. 2ª est pacis ꝓseruatio. Esa. 33. Erit op⁹ ei⁹ iustitie pax. 3ª est pauperꝝ ꝓsolatio: qb⁹ data fũt illa bõa tẽporalia ad sustentationez. ¶ Et q̃cunq;] ecce tertiũ .s. monitio in angaria operꝝ. Angaria .n. est exigentia idebiti seruitij vel ọpis in ꝓpria pſona. Uñ dicit [Et q̃cũq; te angariauerit] .i. seruire te coegerit corpaliter: verbi gra. Ut vadas cũ eo [mille passus: vade cum eo ꝛ alia duo] .i. ad Augustinus. huc sis paratus vt amplius patiaris. Augustin. Historialiter hoc nec in Jesu: nec in suis inuenim⁹ ipletũ. Exponit̃ ergo [vade] sm Augustinũ: non tam pedib⁹ q̃ꝫ parato affectu ꝛ aio. q. d. Si qs cogit te seruire: ꝛ solatiũ ipendere: paratus esto cõpassionis affectu multo plura ipendere. ¶ Et q̃ petit ꝛc.] Dic ponit̃ pfectio in beneficiẽcia exhibitione qñ fit duplr. .s. sine remunerationis spe: donando indigẽtib⁹. Et ablaq; vsuris mutuũ ꝓcedendo petentib⁹. Glosa. Unde ad ꝑm dicat. [Qui petit a te] sm Chrysost. Da ei. Glo. q̃ bõeste ꝛ iuste pñt dari. Honeste dicit. Quia res ita posset esse necessaria qꝺ honeste non posset dari. Augustinus. Juste: qz aliena res nõ põt dari iuste. Augustin. Ita des vt nec tibi noceas: nec alij. Est aũt triplex donuz qñ maxie debemus dare. [De corde cõpassionẽ. Esa. 58. Cũ effuderis esurienti aiam tuã ꝛc. Gregoz⁹. Plus est cõpati ex corde q̃ꝫ dare: qz q compatit̃ de seipso dat. Qui de pecunia de alieno. 2º de ore: dulcis ꝛbi ꝓsolationẽ. Eccl. 18. Non ne ardorẽ refrigerabit ros: sic ꝛ verbis melius q̃ꝫ datuz. 3º de manu tẽporalem subaz. Deut. 15. Precipio vt aperias manũ fratri tuo egeno. Queritur aũt hic an ad hoc teneant̃ oẽs ꝛ semp. Rñsio. Datum põt esse tẽporale: vel spũale. Si tẽporale: vel est de obsequio in ope: ꝛ sic tenetur gliber ad idigentẽ. Exo. 23. Si videris asinũ odiẽtis te iacentẽ sub onere: nõ pretẽsibis: sed leuabis cũ eo. Uel est de reb⁹: ꝛ tũc vel est de superfluis: vl̃ de necessarijs. Ambrosius. Ad superflua tenent̃ clerici. Uñ Ambrosius. Non maioris est criminis bona tollere: q̃ꝫ cũ possis: indigentib⁹ denegare. De necessarijs aũt vel superfluis: in casu tenẽt̃ gliber. .s. posito in extrema necessitate. Uñ Dierony. sup id. Ro. 12. Si esurierit inimicus tu⁹ ꝛc. Quisqs in q̃cunq; necessitate morituro succurrere potest: si non fecerit: occidit. Si aũt nõ sit diues: cum non possit dare tẽporalia: tenẽt̃ ad affectuz. Unde glo. si de est facultas: de affectũ. Si autẽ est spũale. Tũc vel est cõpassionis de corde: vel dulcis verbi de ore: vel sapiẽtie de mẽte: ꝛ obligat tam pauperes q̃ꝫ diuites. Uñ Dieronymus. In plerisq; pauperibus hoc stare nõ põt: ꝫ ét diuites si semper diuidunt: semp dare non poterunt. Preceptũ ergo intelligitur de illa pecunia sm Dierony. q̃ dando nõ deficit .i. de sapiẽtia. Sed q̃to plus data fuerit tãto ampli⁹ duplicat̃. ¶ Et volẽti ꝛc.] Ecce sm gls prestandi sm Chrysostomũ .i. cũ reddituro cõmodamus. Unde dicit [ꝛ volẽti mutuare a te] .i. volẽti a te accipere mutuone auertaris. Glosa .i. ne alienes volũtaré. Chrysostom⁹. Similis é pecunia vsurarij morsui aspidis. Percussus .n. ab aspide quasi delectatus vadit in somnũ. Et ꝙ suauitatẽ soporis mortẽ: quia nunc venenũ latẽter ꝙ ossa mẽbra deuorat: Sic q sub vsura accipit: sub tẽpore quasi beneficiũ sentit. Sed vsura ꝙ oẽs eius facultates deuorat: ꝛ totũ cõsumit in debitũ. ¶ An distis: qz dictum est. Diliges ꝓximum tuum ꝛc. Dic ponit cõsilia respectu moraliũ. Et qz moralia cõplentur in dilectione ꝓximi. Ro. 13. Qui diligit proximũ legẽ impleuit: ideo monet ad dilectionem cuiuslibet ratione ꝓximi ꝛ ꝓsormes in natura: sicut sunt ꝛ inimici. Dicunt̃ aũt hec tria. Primo legis antiqꝝ reprobatio. 2º iudeoꝝ facta traditio ibi. [Et odio habebis ꝛc.] 3º legis euangelice perfectio ibi. [Ego aũt ꝛc.] Ubi 4^or tãgit. .s. inimicoꝝ dilectionem. 2º monitionis fuc rõnez ibi. [Ut sitis ꝛc.] 3º fuc rõnis approbationẽ ibi. [Si n. ꝛc.] 4º pfectionis ꝓclusionem ibi. [Estote ergo ꝛc.] Dicit ergo. [Audistis qꝺ dictũ est.] Leui. 19. [Diliges ꝓximum tuũ] .i. affectu ꝛ effectu. [Et odio habebis inimicũ tuum.] Illud nũq̃ inuenit̃ in lege: sed additio est ex parte iudeoꝝ. Putabãt .n. hoc sore addendũ ex multis que in lege dicta fũt. Nam deus ꝑcepit vt delerẽt Amalechitas ꝛ Exo. 23. dr̃. Inimic⁹ ero inimicis tuis ꝛ sic de alijs. Et ideo ꝺ hoc ponit̃ euãgelica pfectio que consistit in tribus: in actu cordis: oris: ꝛ operis. Actum ad actũ cordis dicat. [Ego aũt dico vobis: diligite inimicos vestros.] ad ire: ꝓsequendo: auxiliando: beneficia largiendo. Augusti. de vera religione: quid ei nocebit q̃ bene vti etiã inimico põt: eius eni pñsidio atq; merito inimicitias nõ timescit: cuius ꝑcepto ꝛ dono diligit inimicos. Queritur autem si oẽs ad hoc tenent̃. Rñsio: oẽs tenent̃ ad hoc affectu: ꝛ ét effectu in necessitate vt dictũ est supra. Perfecti ꝛo extra necessitatem debẽt diligere inimicos pfecte: affectu ꝛ effectu. Affectu aũt pñt diligere inimicos gñalis ecclie. ¶ Benefacite] in effectu opis [bis q vos oderũt.] Jtẽ ex nature ꝓsormitate. Esa. 58. Carnem tuam ne despexeris: tum ex dei ꝛ proximi charitate. Ro. 12. Si esurierit inimicus tu⁹ ciba illũ ꝛc. Chrysost. Si bene feceris inimico: nbi ampli⁹ beneficisti. [Et ora te.] verbo oris [pro ꝓsequentib⁹ vos] ꝙ apertam iniuriã [ꝛ calumniãtibus] per apparentem iniustitiam. Uel [ꝓsequentibus] facto. [calumniãtibus] .i. falso criminãtib⁹ verbo. Doc fecit Stephanus. Act. 7. Et christus. Luce 23. Pater ignosce illis ꝛc. ¶ Ut sitis ꝛc.] Dic ponit̃ mõitionis rõ ex duplici exẽplo. .s. diuino ꝛ humano: q̃ntum ad exemplũ diuinũ dicit. Ita debetis diligere [vt sitis filij ptis vestri] .i. imitatione. Uñ Rabanus. Filij non degeneres. Carnales filij si similes sunt ptibus: nullam laudem merent̃. Si dissimiles: nullum vituperiũ: qz nõ est in potestate hois quã accipiat corpis q̃litatem. Filij aũt spirituales si similes: laudãdi; si dissimiles: vituperandi: qz in potestate cuiuslibet est mẽsurã iustitie facẽdi. [Qui in celis est] per opis sui maiorem reluctantiã. Uel [in celis] sm Glo. .i. in electis ꝛ sanctis ꝑ gram. [Qui solẽ suũ] ecce exẽplũ humanũ. Et dicit signãter [suus] .i. quẽ ipsemet

Rabanus. Glosa. Glosa.

X

Rabanus.

met fecit. ꝓtra hereticos[facit oriri sup bonos ⁊ malos] Ad lram ſm Rabanū[Et pluit sup iustos ⁊ iniustos] Similr ad lram. Uel per solē pōt significari influentia diuine bonitatis: per pluuiā/manifestatio veritatis. q. d. si eos similis patri celesti: benefacies bonis ⁊ malis. ¶ Si. n. diligitis ⁊c.] Dic, ꝓbat rōnē ⁊ ad monitionē suaz exēplo publicanoꝝ. q. d. Nō est pfectio nīa diligere amicos[qa Rabanus. & diligitis eos q̄ vos diligunt/quā mercedez habebitis: q. d. nullam. infra. 6°. Recepistis mercedē vestraz[Nōne ⁊ publicani hoc faciūt:] q. d. qualis in vobis erit pfectio si in dilectione nō supatis exēplum publicanoꝝ qui imperfecti sunt. Scīm Rabanū dicunt̄ publicani qui vectigalia publica/vel negocia secularia/vel lucra sectantur. Et vt idē dicit. Publicanus nomen traxit a publio rege qui ꝑmus eos ordinauit[Et si salutaueritis fratres vīos] sup. nīa. i. si nīa ozaueritis pro his qui aliqua affinitate vel amicitia ꝓiuncti sunt vobis. Nā salutatio[vt dicit glo.] est quedaz spēs oīonis[Quid amplius faciet:] idest qd plura facietis q̄s gentes siue gētiles/qui ex quodam humano affectu hoc faciunt. q. d. in hoc nō eritis gētilibus perfectiozes. [Nam ⁊ ethnici] Rabanus. i. gēiles siue gentiū genus/ethnos grece/gens latine[hoc faciūt] idest humano affectu suis cōpatiuntur ⁊ pro suis ozant. Chrysosto. Chrysosto. Si idignus est vt te qui in eodez est benore ꝓtēnatquāto idignum est a te deum ꝓtēni: ¶ Estote ergo] Dic ponit̄ cōclusio. q. d. Monui vos ad perfectionē cuā gelicā[ergo estote perfecti] Glo. In charitate dei ⁊ ꝓximi[sicut ⁊ pr̄ vester celestis perfectus est] Glo. [Sicut] imitationē notat non cōiunctem. q. d. hoc q̄ dixi faciat/ vt mereamini eē filij pr̄is celestis per adoptiōis grām. Et nota q̄ duplex est pfectio. s. glīe ⁊ vie. De p̄a ad Ephē. 4°. Donec occurramus oēs in virū perfectū ⁊c. pfectio vie. vel est nature. de qua Heb. 5°. Perfecti sunt celi ⁊ terra ⁊c. vel est gre. Et hec est duplex/vel stat⁹ vel meriti: pfectio meriti est multiplex. p̄ᵐ cordis. Esa. 38. Memento qūo ambulaueriz cozā te in veritate ⁊ corde pfecto. zᵃ oīo. Jacobi. 3. Si qs in ꝟbo non offendit: hic pfectus est vir. 3° operis: ⁊ hec est multiplex. p̄ᵐ innocentie. Eccl. 31. Beatus vir q̄ inuentus est sine macula ⁊c. Et segnr. Qui ꝓbatus est in illo: ⁊ pfectus inuētus est. zᵃ excellētie vite. Heb. 6°. Noe vir iustus atq; pfectus fuit in gñationibus suis. Ad hāc tenent̄ clerici sup laicos. 3ª obedientie. Heb. 13. Ambula cozā me ⁊ esto pfectus. 4ª patiētie. Jaco. 5. Multiplex patiēta opus pfectus hz. 5° persueratie. p̄ᶜ pe. p. Sobrij ⁊ perfecti. Glo. Cōstanter pseuerādo. 6ª est charitatis. p̄ᶜ Jo. 4. Perfecta charitas foras mittit timorez. Ad hanc tenentur oēs. Perfectio status est duplex. p̄ᵐ ordis. Deut. 33. dī Leuitis. pfectio tua ⁊ doctrina tua ⁊c. zᵃ oblationis. Luce. 6. Perfectus erit̄ oīs si sit sicut magr eius. 3ª religionis. infra. 19°. Si vis perfectus esse: vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus ⁊c.

¶ Capitulum. VI.

ATtēdite. ne iustitiā vestrā ⁊c.] Hec est ps zª ab illo loco. Dico aūt vobis ⁊c. In q̄ ꝓsequit̄ monuit ad executionē euāgelice pfectiōis/monet ad exercitationis rectā itētionem. Et diuidit̄ in duas. p̄ monet ad simplicitatē sancte itētiōis. zº ad puritatē sancte conuersatiōis. ibi[Attēdite a falsis ⁊c.] Simplicitas scē itētiōis hz eē affectu ⁊ effectu. Ꝺ duplicitatē effectus de qua Eccl. 2. Ueh ꝓcōzi igredienti terrā duab⁹ viis. ⁊ Ꝺ duplicitatē affect⁹. de q̄ Jac. p. Uir duplex animo inconstās ē i oib⁹ opib⁹ suis. p̄ᵐ q̄ remouet in B cap̄. Et duplicitatē affect⁹ remouet. ibi[Nolite thesaurizare ⁊c.] Duplicitas effect⁹ est cū qs qō ē bonus ex glie/facē ex mūdano fauore. Remouet q̄ ꝑ appetitū mūdani fauoris ab oīb⁹ ꝓpib⁹ gliaiter. zº spāliter. ibi[Cū q̄ facis ⁊c.] Insup p̄ ponit mundani fauoris exclusionē. zº subiūgit rōnē. ibi[Aliogn ⁊c.] Dicē ergo[Attēdite. i. cauti ⁊ attenti estote[ne iustitiā vestrā] Glo. i. opa iustitie vīe[Faciatis] Glo. co sine[cozā hoīb⁹ vt videamini ab eis] i. vt būanū fauorē appetat. Augu. Nō ꝓhibet videri vt de laudē: sz videri vt ipsi laudentur. Chrysos. Sic̄ lāpas abscondi nō pōt: sic nec opa iustitie celari[Aliogn] q. d. q̄ si ita nō fecerit[nō hēbit] mercedē apd ꝓtez vīm q̄ in celis ē] Glo. ga būan⁹ fauor vob deputat̄ ꝑ cui⁹ mercede amore fit. Aggei ꝑ. Qui mercedes ꝓgregauit, misit eas in sacculū pertuz. Piero. Nō vt⁹ sed cā vtilis apd deū mercedē hz. ¶ Cū ergo facis ⁊c.] Hec est zª ps vbi remouet spāliter būani fauoris appetitū a bonis opib⁹. Uñ Aug. in glo. A toto descēdit in partes. Sūt aūt tria bona opa maxie. s. elemosyna/oīo/ ⁊ ieiunium. Elemosyna Ꝺ oculoꝝ ꝓpiaz. Oīo Ꝺ supbiā vite. Jeiunū Ꝺ ꝓcupiscētiā carnis. ꝑ° ordiat ad ꝓximū. zª ad deū. 3ª ad scīpm. Excludit q̄ appetitū fauoris humani. ꝑ ab elemosyna. zº ab oīone. ibi[Et cuz ozat ⁊c.] Jº a ieiunio. ibi[Cū aūt ieiunat ⁊c.] Jn ꝑ° dicunt̄ q̄tuor. ꝑ ponit fauoris exclusionē. zº ei⁹ rōnē. ibi[Amē dico vobis ⁊c.] 3° ꝺādi modū ⁊ discretionē. ibi[Te aūt faciēte.] 4° dāt ꝓmissionē. ibi[Et pr̄ tu⁹ ⁊c.] Dic q̄. [Cū q̄ facis elemosynā] i. opa misericordie[noli ante te tuba canere] ad lram ſm Anselm. Forte canebāt tuba vt oēs venirent. q. ad spectaculū cuz elemosynas dabāt. Uel tuba canere est pōpaz vane laudis appetere. vñ Rabanus. Aliī se tuba canit q̄ ante alios vult laudari. Uel vt dicit Chrysos. Tuba est oīs actus vltimo p quē ipsa opis iactātia designat̄. Et sic aliq̄s ipa ēt absq; oīone tuba ē[sic hypocrite faciūt] Hypocrita vt dicit Aug. ē q̄ simulat qō nō ē. vñ dī ab hypos qō ē sub/vl supra. ⁊ crisis aug. q. supra aurcat⁹/finus inte⁹[i synagogis] vt videant̄ a sapiētib⁹[⁊ vicis] vt videant̄ a turbis. Et p B notat̄ vana eoꝝ itētio[vt honorificent̄ ab hoīb⁹] i. eo sine vt honorēt eos hoies. Eccē vane pōpe appetit⁹. Chrysos. Nō ē ingrata deo q̄ ab hoīb⁹ visa est elemosyna: sz q̄ ad B ē facta vt ab hominib⁹ visa sit. ¶ Amē dico ⁊c.] Dic ponit exclusiōis rōnē[Amē dico vobis] i. certe sciat[receperūt mercedē suā] Glo. i. merces sua tanta būana ē. ¶ Te aūt faciēte ⁊c.] Dic 3° ordinat̄ modus faciēdi elemosynā. vñ dic[Te aūt faciēte elemosynā] i. cū op⁹ aliqō mīe facis[nesciat sinistra tua ꝙ sinistrā itētio puersa dēsignat̄ vane laudis. ꝙ dexterā itentio scā ꝺplēdi ꝓcepta dei vt dic̄ Aug. vñ[nesciat sinistra tua] idest nō se imisceat puersa itētio laudis vel inepte letitie: vl elatiōis[qd faciat dextera tua] i. cū ꝓcepta dei implere ꝓtēdit. q. d. qd agit vanus: nesciat elatio vl vanagl ia[vt sit elemosyna tua i abscōdito] i. in secreto ꝓscie ſm Glo. In ꝓscia dī fieri elemosyna qñ ꝓp deū fit nō qz ab-

A

Rabanus. Chrysosto. Augustinus. Chrysosto. Glossa. Hieronym⁹. Augustinus. Rabanus. Chrysosto. Augustinus. Glossa.

scõdat aliqñ ab hoib⁹.vñ Chrysо. Qui pp deũ facit elemosynã neminé videt i corde suo nisi deũ pp qué facit. ℣ si pñib⁹ aliqb⁹ faciat: tñ alius eĩ⁹ nõ videt illos: ℣ si videat ab eis. põt ℣ cõ fieri vt nemo sit pñtñ ille i corde suo gerit plonas qb⁹ vult oñtare. Elemosyna i abscõdito fit q̃ nullis miscẽt tenebras: lux intus ẽt tenebre extra. ¶ Et pr̃ tuus ¶ Ecce 4ᵐ. ſ. faciẽti pmissio. Unde dr̃ ¶ Et pr̃ tuus q̃ videt in abscõdito ¶ i.q̃ est discretor itẽtionũ. Ad Deb. 4. Et ¶. Reg. 16. Dõ videt q̃ foris paret: de⁹ aũt intuet cor. ¶ Reddet tibi ¶. ſ. mercedẽ. Eccl. 4. Altissim⁹ ẽ pa Chrysо. tiẽs redditor. Chrysо. Impoſe ẽ vt bonus op⁹ i abscõdito dimittat de⁹ ga glia eⁱ⁹ est. Si vis ḡ directiones tuas videre: absconde eas. Si eni studueris nunc latere: nunc de⁹ famoſe pdicabit toto orbe terrarũ pſente.

¶ Et cũ oratis nõ eritis sicut hypocrite qui amãt in synagogis ℣ in angulis platearum stãtes orare: vt videant ab hoib⁹. Amẽ dico vobis: receperũt mercedẽ suã. Tu autez cũ oraueris: ĩtra in cubiculũ tuum: ℣ clauso ostio: ora pr̃ez tuũ in abscõdito: ℣ pr̃ tuus q̃ videt in abscõdito reddet tibi. Orãtes autẽ nolite multũ loq: sicut ethnici faciunt. Putãt. n. q̃ in multiloquio suo exaudiant̃. Nolite ergo assimilari eis. Scit eniz pater vester qd op⁹ sit vobis: anteqũ petatis eum.

B ¶ Et cũ oratis ℟. ¶ Dic ℣° remouet appetitũ bũani fauoris ab oõne. Et ponet tria. p̃ excludit bũani fauoris appetitũ. ℣° docet orãdi modũ. ibi ¶ Tu ãt ℟. ¶ ℣° oõnis ỏbitẽ subiũgit formã. ibi ¶ Sic ḡ orabitis ℟. ¶ Prima ponet tria. p̃ remouet ab oõne hypocritaꝝ oñtationẽ. ℣° ostẽtationis modũ ℣ finẽ. ibi ¶ Qui amãt ℟. ¶ ℣° subdit eoꝝ cõdẽnationẽ. ibi ¶ Amẽ dico ℟. ¶ Dicit ḡ ¶ Et cũ oratis ¶. Lex affectu mẽtis. Sz hic ẽ qõ lr̃alis. q̃re nõ dixit. cum oras singulariter / sic supi⁹. Et cũ facis ℟. rñ⁹ pluraliter dic cum oras. ga oluz ẽ orare: ga ad hoc nõ exigit̃ res tpalis / nisi cordis itẽtio. ſz clemosynã dare nõ ẽ olum. Uel dõm q̃ oõ duplr̃ fit. in cõi sic in choro: ℣ solitarie ℟. ¶ nõ erit sic hypocrite ¶ foris lucẽtes: intus tenẽtes. ifra. z. ¶ qui amãt ¶ Sz q̃rit̃ q̃re nõ dic. g orãt. rñ⁹ ga reuera nõ Chrysо. orãt ſz amãt videri / ac si orarẽt. Juxta ℟ q̃rit̃ q̃re nõ similr̃ dixit de clemosyna. rñ⁹ ga ſz dent elemosynã mala intẽtiõe: dant tñ ipſax rẽ ¶ in synagogis ¶ vbi q̃eriũt sapientes ¶ orare vt videãt̃ stãtes ¶ ℟ dic. ga mos iudeoꝝ ẽ vt stãdo oẽt: ga stãdo legem acceperũt. Exo. 19. Steterũt ad radicẽ mõtis ℟. ¶ ℣ in angulis platearꝝ ¶ supple amãt orare. Chrysо. Querũt se abscõdere vt ℣ laudent̃. p̃. ga orãt. ℣°. ga latẽter orãt ¶ vt videant̃ ab hoib⁹ ¶ Ecce vana itẽtio. Chrysо. Nõ irẽdũt exaudiri ſz videri. Jtẽ idez. O insania vanitat. esse nolũt qõ desiderãt apparere. Mendaciter orãt / cũ nõ oret. Et mẽdaciter laudãt̃ cũ nõ sint laudabiles. Spẽs vacuã religiõis vẽdũt ℣ ỻbũ vacuũ laudis emũt. finito ỻbo / mitur ℣ bonũ qõ positũ erat in ỻbo. Uñ bene subiũgit. ¶ Amẽ dico vobis ¶. q. d. p certo scias ¶ receperũt mercedẽ suã ¶ Glo. Laudẽ bũanã: sed a me recipiẽt eternã penã. ¶ Tu autem cũ oraueris ℟. ¶ Hoc ẽ ℣° ps vbi dat orãdi modũ. Et p̃ oñdit debitũ modũ. ℣° excludit ab ipso mõ ritũ gẽtilũ suue multiloquiũ. ibi ¶ Orãtes ãt ℟. ¶ Pria in duas. p̃ dat orãdi modum. ℣° subdit pmissuz. ibi ¶ Et pr̃ ur̃ ℟. ¶ Modus ãt orãdi cõsistit in mib⁹. p̃ i secreto meditatiõis. ℣° i exclusiõe praue affectiõis. ibi ¶ Et clauso ℟. ¶ Jz° i recitatiõe itẽtiõis ibi ¶ ora pr̃ez ℟. ¶ Dic ḡ ¶ Tu ãt cũ oraueris / ĩtra in cubiculũ suũ ¶ idest secretũ mẽret archanũ. vt dic̃ Aug. ℣ Raba. p actũ secretæ meditatiõis. Chrysо. De⁹ non voce clamosa pulsandus ẽ ſz ocia recta placãdus: ga nõ ẽ vocis ſz cordis auditor. Uñ ¶ itra i cubiculũ ¶ ad ỻfaz. Et siqñter dic̃ ¶ ubi cunq̃ ¶ ga tũc aia ds ab exteriozib⁹ gescere cũ orat. Et hoc est tps memẽt⁹ ℣ locꝰ secretior. Chrysо. Per die mille te circũdederũt cãe: ℣ nõ pmiserũt te cẽ secretuz oõni. Sz qñ ad lectũ pueneris. dic aie tue. Ria qũo expẽdim⁹ die: qd boni vt mali fecim⁹? Roga deũ pus: et sic aie tue ſo pozari pmitte. Sic faciebat Judith. 8. sic Petrus. Act. 10. et Thobias. z. ¶ Et clauso ostio ¶. i. excluſa ol prana affectiõe ℣ mundana / vl̃ sensib⁹ exteriozib⁹ clausis: vt dicit Gl. Esa 26. Uade pplis me⁹ i cubicula tua: ℣ claude ostia tua sup te. ora pꝛez ¶ Gl. g orat̃ i spũ ℣ ỻtate. Jo. 4. Ora nõ de mũdanis. Isidor⁹. Lõge ẽ a deo alius q̃ i cogitatiõ mib⁹ seculi fuerit occupat⁹. Piero. Alib ẽ narrare nesciẽti: alib rogare sciẽtẽ. Illic idiciũ: hic obsequiũ. ¶ i abscõdito ¶. i. cordis itimo. Chrysо. Orãs nl nouũ faciat qõ a spũ ciãt hoies: nec voce clamet: nec man⁹ expandat: nec ipuden oculos tollat ad celũ vt notabil̃ fiat. ¶ Et pr̃ ℟. ¶ Ecce pmissum subdit dicẽs ¶ Et pr̃ ur̃ q̃ videt i abscõdito ¶. i. q̃ intuet cor. Deb. 4. Oia nuda ℣ apta sunt oculis eⁱ⁹ ¶ reddet tibi ¶ Nõ dic̃ dubitãs iã se debitorẽ pstituit. i. p certo retribuet tibi mercedẽ. Chrysо. Intẽde dei philãtropiã. i. amorẽ quẽ hs ad hoies: ℣ miam dei cũ admiratiõe pside ra / quz p his ds q̃ a nobis rogat̃ boni: ℣ mercedẽ se pollicet̃ dare. ¶ Orãtes ãt ℟. ¶ Dic excludit aboõne multiloquiũ. Ubi p̃ ponit multiloquiũ. pbibitiõez. ℣° pbibitiõis rõnẽ. ibi ¶ Nolite ℟. ¶ Dic ḡ ¶ Orantes autẽ nolite multũ log ¶. i. ỻbis multũ nolite pside re. Cõtra. ¶. Obiectio. Thes. vl. Sine intermissiõe orate. ſpercã. Dñs multũ stetit i oõne. ifra. 26. ℣ Luc. 6. Rñ⁹. Fm Aug. dãnat multiloquiũ de ifidelitate: ſz nõ oões qs i cordis puritate scifacũt. vñ Ansel. Nõ ẽ petñ orare cũ cordis deuotiõe p multiloquiũ ¶ sic ethnici faciũt ¶ gẽtiles. n. multiplicãt ỻba in oõib⁹. p̃ vt idicarẽt itẽtionẽ suã ỏmonib⁹ qs adorabãtqa aliter nõ potuissent cogĩsci. vñ Aug. Gẽtilib⁹ erat nectia ỻbox multiplicitas pp ỏmones. ℣° vt ỏmõcs absentes / ad se reuocarent. Et hunc cause alludit Helyas. z. Reg. 18. dicẽs sacerdotib⁹ Baal cũ diu orassent. Clamate voce maiore. De⁹. n. vester ẽ: ℣ forsitã log ¶: aut i diuersorio ẽ / aut forte dormit vt excitẽ. z° vt ỻbox psuasiõe iclinaret eos ad miserẽdũ. vñ ſbdit putãt. n. q̃ i multiloquio exaudiãt̃ ¶. i. opinãt̃ q̃ i multitudie ỻbox psuasibilẽ pces eox effectui mãcipẽt̃. Et ga illi ita faciũt ¶ ergo vos ¶ mei fideles ¶ nolite assimilari eis ¶. ſ. i multiloquio vt credat deũ iclinari psuasibilib⁹ ỻbis. Isido. Nõ i multiloquio exaudiũt̃ boies: q̃si plib⁹ ỻbis conẽt̃ deũ iflectẽt. Jtẽ vt putet deũ vim ignorare qõ petit ¶ scit. n. ℟ ¶ Ecce rõ pbibitiõis. q. d. Nõ opz vos multa ỻbis orare: ſz reb⁹ et cordis affectu simplici. dic̃ Raban⁹ ¶ ga scit pr̃ vester qd op⁹ ¶. i. qd nece ¶ sit vobis ¶ antq̃ petat. Quere ḡ opz orare. ℣° nõ vt doceas ſz inflectas / vt familiaris efficiaris / vt humilleris / vt petõ p tuo rememoreris. Et signãter dic̃ ¶ pr̃ vester ¶ Chrysо. Ducẽdo pr̃: ℣ venia petõ p̃: ℣ penaz iterniz: ℣ iustificationẽ: ℣ sctificationẽ: ℣ liberatiõez: ℣ filiox adoptionẽ: ℣ hereditatẽ dei: ℣ fraternitatem cuz vnigenito copulatã: ℣ sci spũs dona larg ỻma: vno sermone signie. Querit ℟ Piero. ℣ Raban⁹. Si nouit deus q̃d̃ petam⁹ ad qd scieti petim⁹. ℟°. Multiplex est cũ q̃re scieti loquimur ℣ oram⁹. p̃° vt nos pfitemur ℣ sciamus hic nos ab eo qõ petim⁹. vñ Raban⁹. Nõ ẽ opus narrare ſz obsecrare. ℣° vt exẽplũ pstet. vñ Rabanus. Uult de⁹ rogari vt bonitas eĩ⁹ deriuet̃ ad populos. ℣° vt mẽs nra exaltet̃. vñ Piero, Nos pe orandi excitamus.

Augustinus. Rabanus. Chrysostо.

Chrysostо.

Glosa.

Isidorus. Hieronym⁹.

Chrysostо.

C...

Obiectio.

Solutio. Augustinus.

Augustinus.

Isidorus.

Chrysostо.

Anselmus. Hieronym⁹.

Rabanus.

Hieronym⁹.

Duo optim⁹. 4⁹ vt deuotio excitet assãb⁹. Dicto. Loquimur nõ vt nr̃e faciam⁹ iudiciũ volũtat: sz vt exeitem⁹ obsequiũz pie deuotiõis 5⁹ vt õsiderium accedat. 6⁹ vt cor purget. De

Glossa. bis duob⁹. Glo. iterũ. Abis cor accenditur: r ꝑcibus sereenatur. 7⁹ vt animus occupatus circa sancta verba: retrahatur a superfluis cogitationibus.

¶ Sic ergo vos orabitis. Pr̃ nr̃ qui es in celis: sanctificet nomẽ tuũ. Adueniat regnuz tuũ. Fiat volũtas tua: sicut in celo r in terra. Panẽ nr̃m supsubstãtialẽ da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nr̃a: sicut r nos dimittimus debitorib⁹ nr̃is. Et ne nos induCas in tẽtationẽ: sz libera nos a malo. Amẽ. Si eni dimiseritis hoib⁹ peccata cor: dimittet r vobis pr̃ vester celestis delicta vestra. Si aũt nõ dimiseritis hoibus nec pr̃ vester dimittat vobis peccata vestra.

E ¶ Dñs dixit. Sic orabitis nõ B orabitis. Nõ prohibet aliõ ab B orare: sz docet sic orare. Unũ B oño bz tria. Est eni breuis/pfecta/r efficax. Breuis est vt oẽs possent ea pere tã docti q̃ idocti. Itẽ vt daret fiduciã de facile ipetrãdo. Unũ Esa. 10. Uerbũ abbreuiatũ faciet dñs. Item pfecta est. Ipse eni de⁹ tradidit hãc. r dei pfecta sũt opera. Itẽ efficax. vñ Apli dicebãt. Doce nos orare. Ipse ãt sic dixit. Sic orabitis. Pr̃ nr̃ qui es in celis nẽ. Et in hac oõne sicut in oõne rhetoꝛ: duo facit. p captat benuolẽtiã. 2⁹ docet qd petẽdũ. Captat benuolẽtiã/sz aliomõ q̃ captet bõ bois benuolẽtiã: vt. i. flectat eũ ad se. Captam⁹ aũt nos dei benuolẽtiã vt eleuemur ad eũ. Regrunt duo ad dãtẽ. qõ possit: r velit. Et vt velit/dicit Pr̃ Si eni est pr̃/vult vtilitatẽ filioꝛ. qõ possit ostẽdit subdẽs Qui es in celis Si.n. est in celis/põt qõ vult. Doc

Destruuntur duo errores. aũt qõ dicit Pr̃ nr̃ valet ad fidei istructionem. Et remouet duos errores: q destruebãt oõnẽ. Quidã.n. dicebãt deũ nõ hre curã de humanis vt bz Eccl. 9⁹. Dereliquit dñs terrã. r terrã dñs nõ videt. Quidam aũt dixerũt q bz curã r pudet de oib⁹: sz pudẽtia dat necitatẽ reb⁹: et sic nõ opz orare: q si pudet de⁹/ita erit. Sz istas opiones destruit cũ dic. Pr̃. Si eni est pr̃/pudet filios: vt bẽ Bap. 12. Non est aũt ali⁹ de⁹ q̃ tu cui est cura de oibus. Itẽ pr̃ dr̃ ad filiũ: vt dns ad seruum. In eo eni q ipse pr̃ est: dicim⁹ nos liberos. Non eni dr̃ pr̃ aliarũ rerũ. Si g̃ sumus liberi: habem⁹ libertatez liberi arbitrij. g̃ aliqd a nobis. Per B aũt qõ dicit Qui es in celis/ostẽdit ip non sũt oia immobilia: q ipse immobilis. q sic ipse q est in celis dispositi effect⁹ pduci ex causis: sic pudit talez petitionẽ p talẽ oõnẽ nobis dari. Scõo valet ad sublcuandã spem. Luc. 11. Si g̃ vos cũ sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: q̃to magis pr̃ vester celestis. Item ad charitatẽ excitãdã: nãle est q pr̃ diligat filiũ. Eph. 6. Filij obedite parẽtib⁹ vris in dño. Itẽ inuitamur ad imitãdũ. Itẽ vt ad hũilitatẽ puocemur. Malach. 1. Filius honorat patrẽ/r dñm seruus. Itẽ affect⁹ ordinat ad ppriũ: q si vn⁹ pr̃ oiuz: nõ bz ptẽnere q̃ primũ rõne generis. Itez dic. Pr̃ nr̃. Nõ dic. Pr̃ me⁹/qa Chris voluit seruare qõ sibi ppriũ est: qa q̃daz singularitate è filius dei. vñ dic. Jo. 20. Ascẽdo ad pr̃em meũ r pr̃em vestrũ: qa alr

Glossa. meũ aliter vestrũ. Itẽ docuit p toto pplo orare. Chrys. Dulcior est apõ deũ oño quã nõ trãsmittit necitate: sz fraternitas. 2⁹ ad captãdũ benuolẽtiã cũ dic. In celis jnõ p corporali loco: qa celũ r terraz ego ipleo dic dñs. Hiere. 23. sz pp eminẽtiã. Unũ q B ifimus prouidet: vt pfidẽtq id qõ supmũ est in corpib⁹. q deo debent obseq: pq B Xpus oriẽte oremus: qa ab oriẽte xtiã celũ. Et sic celum supra corp⁹: ita de⁹ supra spm. Unũ sic corpus puertit ad celũ: ita spus puertit ad deũ. Ut g̃ spus reuocet a terrenis. dic. Pr̃ nr̃ qui es in celis. Aliter p celos/sancti intelligunt. Esa. j. Audite celi r auribus ꝑcipe terra. r ps. 21. Tu aũt in scõ habitas. Dat eni fiduciã ipetrãdi: qa nõ longe sũt a nobis. ¶ Sãctificet nomẽ tuum rc. J Dic captata benuolẽtia accedit ad petitiõez: sed ois petitio bz desiderium. Unũ in hac petitiõe ꝑtinet oẽ qõ bõ desiderare põt: r eo ordie quo petere bz. Dic eni desiderat ꝑfecta bonuz r vitare malũ. Quatuor aũt petunt desiderãda. Desideriũ eni tẽdit in finẽ. Unũ in vnoquoq; qõ p desideriũ est/est finis. Finis autẽ est de⁹. vñ bonoz dei p est petẽdus. r B tãgit. Sãctificet nomẽ tuũ. Itẽ petẽda sũt q̃ ad nos ptinent. Et ꝑmũ est glia dei. Et hoc tãgit J Adueniat regnum tuũ J Itẽ virtutes r merita bona. Et B tãgitur J Fiat volũtas tua rc. J Itẽ subsidia mortalis vite/siue mortalia/siue spualia. Et hoc tãgit J Panẽ nr̃m quotidianum J siue intelligas panem tẽporalẽ/siue spualẽ vel sacramentalẽ. Itẽ malum est vitandũ. Contra/bona sunt quedã impedimẽta: cõtra ꝑmũ non est ipedimẽtum q̃ semp est bonorandus deus: siue velis aut siue nolis hic/beatitudinẽ ipedit peccatuz. Ideo petit Dimitte nobis debita nr̃a rc. J Uirtutes ẽt r operationes bonas ipedit tẽtatio. Ideo dic Et ne nos iducas in tẽtationem J Habere necia huius vite ipedit malus. ideo dic Sed libera nos a malo: J ¶ Sanctificet nomen tuũ J Semp sanctificatum est: quo ergo petimus: Exponit sic. Sãctificetur i. qõ in se sanctum est: manifestet in nobis: nõ q̃ accrescat sibi sz nobis accrescit manifestatio glorie sue. Alr Chrysostomus. Sanctificet rc. i. sanctificet ex operibus nr̃is. Glossa. idest det nobis talia opa facere vt sanctificet rc. Scõm Cyprianũ. Sanctificet. i. sanctifica nos in noie tuo. Esa. Cyprianus. 8. Et erit vobis in sanctificationez. Sed sanctificari est: vt qui nõ sunt sancti sanctificẽtur: r vt sancti in sanctitate perseuerent: r si quidẽ sanctificati nõ sint: contrarium amoueat. Sequit Adueniat regnũ tuũ J. i. fac nos ad regnum tuũ peruenire. vt dicit. Uenite benedicti/percipite regnum rc. Aliter. Augusti. in sermone dñi in monte, Augustinus. Deus regnare incepit cũ mundum redemit. Adueniat. i. veniat cõsumatio regni tui. Luc. 21. Prope est regnum dei. Uel sic. Adueniat regnũ tuum. i. regnes in nobis/nõ peccatum. Unde Ro. 8. Nõ regnet peccatum in vestro mortali corpore. Sed nõ põt venire qs ad regnum celeste nisi fiat celestis iõ petimus vt simus celestes. Fiat volũtas tua sicut in celo J. i. fac nos celestes. Unde petimus vt volũtas dei ipleatur per nos: r hoc frustra nisi a deo ẽt: ideo dic Fiat voluntas tua J qa deus opat in nobis. Sed qd Sicut in celo r in terra J. i. sicut angeli faciunt volũtatem in celo: sic nos terreni faciamus in terra. Uel aliter. Fiat voluntas tua. i. fiat voluntas sicut in Christo sic in ecclia. Unde. Fiat volũtas tua sicut in celo. i. in Christo. r in terra. i. ecclesia. Uel aliter. per celuz sancti/per terrã peccatores. Unũ fiat rc. i. cõuerte peccatores vt seruiãt tibi vt iusti. vñ ps. 17. Illuminans lucernã meaz dne illumina tenebras meas. Uel aliter. qa spiritus cõparatus ad carnẽ: ita ptrariat. Unde Apls. Video aliã legem in membris meis repugnãtẽ legi mentis mee. Ro. 7. Unde. fiat rc. i. Sicut spus concordat volũtati tue, sic r caro. Et nota q̃ dr̃. Sanctificet nomẽ tuum r non sanctificemus. Et hoc est: qa ad salutẽ regnit̃ persona dei/r liberũ arbitriuz. Sed si in ꝑma persona peteret: iam videret q̃ solum ad liberũ arbitriũ pertineret. J Panẽ nostrũ supersubstãtialez da nobis hodie J Pos-

q̄ docuit petere glām ⁊ beatitudinem ⁊ oationes virtutū. Dic docet petere que sunt nēcia ad p̄tem vitā. cuz dicit. Panē nostrū ⁊c. Doc autem exponit quatuor modis. ꝓmo exponit de pane qui est Christus. qui dicit de seipso. Jo. 6. Panis quem ego dabo/caro mea est p mūdi vita. Sed dicit nostrū: ga nō oīuscūq; sed fideliū solum. Isa. 9. Parvulus natus est nobis ⁊c. Unde ex quo baptizatus est/ius habet de isto pane. Sed quid est qđ dicit supsubstantiale: loco eius habetur in greco vsion/ideſt peculiarē: ⁊ q̄ sit supsubstantialis habet ad Eph̄. p. Constituēs ad dexterā suā in celestibus supra oēm p̄cipatum potestatem ⁊ virtutē ⁊ dīationem. Iste panis est quotidianus g quotidie debet sumi nō a quocūq; sicut in libro de ecclesiasticis dogmatibus dicit Augu. q̄ quotidie recipere nec laudo nec vitupero: cz in ecclesia quotidie debet sumi a fidelib⁹: ⁊ p̄cipiaī si nō sacramētaliter tamē spūaliter. Sed oriētales aliā ꝓsuetudinem habēt: ga in aliquoz ecclesijs non celebratur nisi semel in hebdomada. Et Aug. in sermone dñi in mōte dicit. q̄ illud sustinet. Da nobis. Sed qualiter dicit. Da nobis. si nostruz est: Cyprianus. Da nobis i. da ita viuere q̄ p̄ peccatum nō reddamur nō idonei ad habēdū istuz panem. Non enī datur ei qui idigne recipit/sed assumit in dānum suum. Qui enī manducat ⁊ bibit idigne/iudiciū sibi manducat ⁊ bibit: vt habet p̄ ad Cozi. 11. Sed quid est q̄ dicit. hodie. Dicenduz q̄ hodie aliquando accipit pro presenti vie: aliquādo pro tota vita nostra. Uñ [Da nobis hodie] i. vt in tota vita nostra possimus petere: ga in hac vita tñi est necessarius. In alia enīz habita veritate/nō idigebimus. Unde in hac vita: ⁊ nunc peculiaris est: nunc continuus. Alia expositio: vt per panē deus vel diuinitas intelligatur. In Luc. 17. Beatus qui manducat panem in regno celoz. ps. 68. Panem angelorum manducauit homo. Unde/da nobis hodie. da vt in presenti vita possimus ea frui. Itez aliter potest exponi de pane sapientie. Unde. Uenite comedite panem meum. Ille enim comedit panem sapientie/qui inquirit documēta salutis/qui facit diuina precepta. Quarto exponit de pane corporali. diperat. Sanctificetur ⁊c. Et fiat voluntas tua ⁊c. Unde docuerat nos celestes esse: sed memor fragilitatis nostre docet nos petere terrena ad vitā necessaria: ⁊ non superflua sed necessaria. Unde habentes alimēta ⁊ quibus tegamur/his contēti sumus. Idem petijt patriarcha Jacob. Si dederis mihi panē quo vescar: ⁊ vestes quibus operiar ⁊c. Sed dicit [nostrum] qz de proprio/nō de rapina. Alia ratio quare dicit nostruz: ga hoc datur ad necessitatem. Unde debemus accipere vt cōmuniter: vt dicebat Job. Si comedi buccellam panis solus. Gz qđ est q̄ dicit supersubstātiale. Doc ideo dicit. qa vt dicit Augusti. in de ozando deum ad probaz: id qđ est precipuum in vita hominis est panis. Eccl. 29. Initium vite hominis aqua ⁊ panis. Unde per hūc oia que sunt substātialia ad vitam intelliguntur. Sed dicit [quotidianum] i. pro hac vita bcui: si enim peteret ad longum tempus: contrariaretur petitioni sue: que dicit. Adueniat regnum tuum. ideſt ad nos veniat. si ergo longa petitio esset contrariaretur ozationi precedenti. Item vt superfluitatem tollat: ga qđ necessarium est ad diez. Contra/quosdā qui plus expendunt vno prandio q̄ necesse esset in multis diebus. Itē dicit. Da nobis. Chrysostomus. Temporalia habent boni ⁊ mali. boni ad vsitatē/mali ad dānuz: boni igitur a deo: mali a diabolo. Alia ratio: sicut si aliquis offerret panez sacerdoti ad sanctificādū: postea peteret a sacerdote iam sanctificatuz: sic dicitur. [Da nobis] i. sanctifica nobis: ⁊ sanctificat per oationem. Et quia noluit vt petatur ad longum tempus: ideo dicit [Hodie] vel hodie. i. in vita ista. Gz quenam quare dñs prohibuit solicitudinem. Unde dicit. [Nolite solicii esse ⁊c.] Dic autem docet petere. Sed homo licite potest desiderare que necessaria sunt ad vitam: ⁊ nō solum que ad vitam/sed que ad statuz: quia plura sunt necessaria regi q̄ comīn. Unde licz hec petere: sed aliō est desiderare: ⁊ aliud solicitum esse. Item quia videtur q̄ non petendum sit nisi ad vnum dicz: quia dicit hodie solū modo: non intendit quin cogites de futuro: sic enīz periret populus dei: quia sic non esset congregandus in estate qđ comedendus in hyeme: sed solicitudines remouet de futuro. Sequitur. [Dimitte nobis debita nra ⁊c.] Dic intendit ponere petitiones que sunt ad remotionē mali: ⁊ ꝓmo magis principale qđ magis impedit. Doc autem est peccatuz: ideo dicit Et dimitte nobis ⁊c. qua contra eum peccamus: nos enī idigemus de bono dei. Hieron. Indignuz est q̄ agamus aliqd contra deum: quādo tu peccas: tu vsurpas qđ dei est: quia volūtas dei est regula oium: si ergo dimittis voluntatem dei pro voluntate tua/vsurpas qđ dei est. Ideo dimitte nobis peccata. Et hoc ille petebat ps. 38. Dimitte mihi vt refrigerer prius q̄ abeam: ⁊ amplius non ero. Et per hoc duos errozes excludit. Error. i. Pelagij q̄ dicebat q̄ sine peccato poterat homo viuere: ⁊ hoc est falsuz: ga esset aliqs qui non posset dicere hanc oōnem: sed hanc dñs dedit omnibus: omnes ergo peccatuz habēt. Et Joānes in p̄a canonica. cap. i. Si dixerimus q̄ peccatū nō habemus; nos ipsos seducimus ⁊c. Item alius error q̄ si quis peccauit nō potest agere penitētiam: sed hoc nō doceret dominus petere nisi vellet remittere. Unde Joan. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri: qđ non fieret nisi remitterentur peccata. [Sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris] Debitores dicūtur duobus modis: vel qua peccāt contra nos: vel qua aliquid nobis debent: vt pecuniam ⁊ bō. Non ergo docet vt dimittam debita pecunie/sz debitum quo peccauit contra me: vel etiam si offendit me pro soluendo pecunia: offensam teneoz dimittere nō pecuniam. Indignuz enim esset q̄ peteret misericordiaz: si remittere non vellet. Unde homo homini seruat iraz: et a deo petit medelaz. Eccl. 28. Sed sint multi qui nolūt dimittere: debent ne dicere. Pater noster ⁊c. Quidā enī subtrahebāt verbū illud. Sicut ⁊ nos ⁊c. sed talis omittens peccat: quia formaz ecclesie non seruat. Dicendum ergo q̄ ls sit in peccato: debet dicere: ga debz facere q̄ quid boni potest: ga ls non sint meritoria ad vitaz eternam: tamē sunt profutura ad impetrādam gratiam. Itez oratio dicit in persona ecclesie. vnde ls ipse non remittat tamē ecclesia rem tuit. Item querit Augustinus si solum illis qui remittūt offensas dñs remittit. Et vult Augustinus q̄ eo tenore dimittamus quo dimittit dñs. Dominus enīz rogantibus dimittit: qui ergo paratus est rogāti dimittere/fructum recipit orationis. [Et ne nos inducas in tētationez] Cyprianus exponit sic. Et ne nos. i. non finas nos perduci in tētationem. Tentatio enīz vtilis est: sed ille inducitur in tētationez: qui tentationi succumbit: multi volunt igne calefieri: sed non igne combuti: fidelis deus qui non permittit vos tēari vltra q̄ potestis. Et per hoc amouetur error Pelagij: qui dicebat q̄ homo poterat perseuerare per liberum arbitriuz. Et hoc amouet cum docet non consentire tentationi. Ad Phil. 2. Deus operatur in nobis velle ⁊ perficere p̄ bona voluntate. Ultimum est [Sed libera nos a malo] Presenti/vel futuro/pene/vel culpe. Unde Augustinus in hoc verbo. Omnis homo lachrymas fundat ita dicebat ille

ps. 58.

Augustinus. Augustinus. Cyprianus. Chrysostomus. Augustinus. Questio. Questio. Questio. Augustinus. Cyprianus. Error Pelagij.

G

Duo errores excludantur.

Enī petit q̄ seruat ira: dz dicere pī nr.

ps.58 Eripe me de inimicis meis de⁹ meus. Sequitur autem Amen. idest ita fiat. Debemus esse certi de impetrando si tales fuerimus q̄ dimittamus ꝛc. In greco addūtur tria verba: quoniam tuum regnum ꝛ veritas ꝛ gloria. Et hec tria tribus premissis respōdēt. vel sic tu petes q̄ tuum regnum tua est virtus que potest donare. Item totum ad gloriam ps.113. Non nobis domine non nobis. Sed nomini tuo da gloriam.

¶ Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Exterminant enim facies suas: vt appareāt hominibus ieiunātes. Amē dico vobis: quia receperunt mercedem suā. Tu autem cum ieiunas: vnge caput tuum: ꝛ faciem tuam lauā: ne videaris hominibus ieiunans: sed patri tuo qui est in abscōso: ꝛ pater tuus q̄ videt in abscōso reddet tibi.

H ¶ Cum autem ieiunatis ꝛc. Hec est tertia pars ab illo loco. cum facis elemosynam ꝛc. in qua excludit appetitus humani fauoris a ieiunio. Ubi primo excludit a ieiunio modum indebitum. Secūdo subiungit modum ieiūandi debitum. ibi Tu autem cum ieiunas ꝛc. In prima diuiditur tria. primo dissuadet hypocritarum simulationes. secūdo ponit huius ostentationis peruersam intentionem. ibi Exterminant ꝛc. 3° subiungit eorum condēnationem. ibi Amen dico vobis ꝛc. Dicit ergo Cum ieiunatis: nolite fieri sicut hypocrite per hoc q̄d dicit nolite prohibet nō solum facere sed velle: ga in volūtate radix merendi ꝛ demerēdi est. tristes significāter dicit fieri tristes: ꝛ non esse: ga ista tristitia siue simulatio soluz in apparētia est. Chrysostomus. Dū fingunt se ieiunare nō sunt tristes: sed sunt Exterminant Ecce puerile intentio: ga exterminant. i. extra ppios terminos humane conditionis ponunt. Augustinus. Augustinus. Rabanus. Augustinus. Augi. ꝛ Rabanus facies suas in quibus magis apparent boni. Augustinus. Sicut de nitore vestiū iactantia: sic de nimio squalore ꝛ macie vt appareāt hoibus qui vidēt olim exteriora. p⁹ Reg. 16. ieiunātes. i. abstinētes. Isidorus. Isidor⁹ sup Amos. Qui cibis abstinēt ꝛ mala agūt: demones imitant: quibus culpa adest ꝛ cib⁹ abest. Chrysostomus. Chrysostomus. Sigs ieiunat ꝛ tristē se facit hypocrita ē. Quāto negotium est qui nō ieiunat: sed in facie sua argumentis quibusdam fingit venalē pallorē. Amen ꝛc. Dic subūgitur eorum cōdēnatio. Uñ dicit Amen. i. vere dico vobis. receperūt mercedē suam. nō dei. i. laudē quā intendebāt. Gregorius. Gregorius. in homelia. In cassum caro afflictur: si a suis voluptatibus animus nō refrenatur. ¶ Tu aūt ꝛc. Dic subdit debitum ieiunādi modum. Et primo hortat ad ipsum. 2° ponit permissum. ibi Et pr̄ tuus ꝛc. Quantū ad primum dicit. Tu aūt cum ieiunas vnge caput tuum. quantum ptr. p caput. i. mētē oleo nitoris. sicut me diabolus per capillos. i. cogitatiōes tentat. Dester. 2°. Virgies oleo myrrino vngebātur. 2° oleo charitatis. hoc inunguūt pugiles. Lactātii boni. Matth. 25. Prudentes virgines acceperūt oleum in vasis suis cum lampadibus. Item oleo compassionis ꝛ misericordie: quo debent inungi prelati. Eccl. 9. Oleum de capite tuo non deficiat. Chrysostomus. Chrysostomus. Caput tuum Christus est. Esurientem ciba sitientem pota: ꝛ sic caput tuum unxisti oleo misericordie: qui clamat in euangelio. Quōd uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item oleo spirituali letitie: quo inunguntur reges. idest cōtemplatiui. Exodi. 29. Sanctificabis vasa tabernaculi oleo. unde Hieronymus ꝛ Augustinus. Hieronym⁹. Augustinus. Palestinis mos erat caput ungere. Ergo caput unge idest hilarem ꝛ festiuum exhibe. Et faciem tuam lauā. Chrysostomus. Chrysostomus. Facies est conscientia: lauā ergo faciem tuam quadruplici lotione. primo per veram contritionem. Hiere. 4°. Lauā a malitia cor tuum hierusalem: vt salua fias. Secundo p confessionem. Esa. p. Lauamini mundi estote ꝛc. Tertio per tribulationum perpessionem. Apoc. 7°. Lauerūt stolas suas ꝛ dealbauerunt eas in sanguine agni. Quarto per deuotam orationem. Genesis. 18. Afferam paululum aque vt lauentur pedes vestri. Uel Lauā faciem. idest intellectum a curiositate: ꝛ affectum ab illicito amore. ne videaris hominibus ieiunans. Non prohibet simpliciter videri: sed velle videri. q. d. ne velis fauores vel laudem pro ieiunio ab hominibus capere. sed patri tuo per creationem ꝛ recreationem ꝛ conseruationem. que est in abscondito. Glossa. idest in corde per fidem. Esa. 45. Uere tu es deus absconditus. ¶ Et pr̄ tuus. Ecce promissum. qui videt in abscondito. idest in humili et pura conscientia. reddet tibi. Sapiē. 10. Reddet deus laborem sanctorum suorum.

¶ Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi erugo ꝛ tinea demolitur: ꝛ vbi fures effodiunt ꝛ furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in celo: vbi nec erugo nec tinea demolitur: ꝛ vbi fures non effodiūt nec furantur. Ubi est thesaurus tuus: ibi est cor tuum. Lucerna corporis tui est oculus tu⁹. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si autē oculus tuus fuerit nequā: totum corpus tuū tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est: tenebre sunt: ipe tenebre quāte erūt. Nemo potest duobus dñis seruire. aut enim vnū odio habebit ꝛ alterum diliget: aut vnū sustinebit ꝛ alterum contēnet. Non potestis deo seruire ꝛ māmone. Ideo dico vobis. ne soliciti sitis anime vestre quid manducetis: neq; corpori vestro quid induamini. Nōne anima plus est q̄ esca: ꝛ corp⁹ plus q̄ vestimentū? Respicite volatilia celi que non serunt neq; metunt: neq; congregāt in horrea: ꝛ pr̄ vester celestis pascit illa. Nōne vos magis pluris estis illis? Quis autē vestrum cogitans potest adūcere ad staturam suam cubitum vnum. Et de vestimētis quid soliciti estis. Considerate lilia agri quo mō crescunt. Non laborant neq; nent. Dico autem vobis: quoniā nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est sicut vnū ex istis. Si enim fenum agri quod hodie est ꝛ cras in clibanum mittitur deus sic vestit: quanto magis vos modice fidei. Nolite ergo soliciti esse dicentes: quid manducabimus: aut qd bibemus: aut quo operiemur? Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia his oibus indigetis. Querite ergo primum regnum dei ꝛ iustitiam

eius: ⁊ hec omnia adiçientur vobis. Nolite ergo soliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies solicitus erit sibiipsi.

I ¶ Postq̃ docuit nos de iciunio docet nos de elemosyna: ⁊ dicit. Nolite thesauriçare vobis thesauros ⁊c. Sed videtur q̃ hoc non sit verum quia regibus conuenit thesauriçare. Sed dicendum q̃ per thesauros intelligit abundantiam. Et hec duplex necessaria ⁊ superflua: quod non est necessarium vni est necessarium alteri. Et ideo cum rex multis indigeat multa potest cõgregare. vni simplici peccatus esset: quod non est regi: quia indiget defendere regnum. Itez probibet bis qui videntur habere fiduciam in eis. Unde p̃s ad Thim. vltimo. Diuitibus huius seculi precipe non sublime sapere: nec sperare in incerto diuitiarum sue. Baruch. 3. Ubi sunt principes gentium qui argentum fabricant siue thesauriçant: ⁊ aurum in quo confidunt homines. Item probibet ppter instabilitatem: quia cito amittuntur. Et ponit tria que in diuitijs habentur: metalla: ⁊ hec rubigine cõsumuntur: vestes: ⁊ hec tinee: ⁊ quedam que neutro modo: vt lapides preciosi. Alia littera habet nec cõmestura. Unde tripliciter destruuntur. Aut ex principio intrinseco: ⁊ sic tinea que inascitur vestibus. Unde Ubi erugo ⁊ tinea id est ex luxuria possidentis: ideo cõmestura quã doq̃ ab extraneis. Unde dicit vbi fures ⁊c. Si aliqs dicat q̃ hec non fiunt. Dicendum. ⁊ si non fiant: tamẽ sepe contigit ⁊ si non contingit: possibile tamen est contingere: ideo arguit eas incertas esse. Item exponitur mistice. Erugo apparet tinea latet. Unde per eruginẽ peccata corporalia per tineam spiritualia. Itez quedã sunt peccata que per seipsos faciunt homines: quedam que cum alio ⁊ illa magis nocet. dicit. Nec fures ⁊c. Uel dicit ppter thesauros absconditos. Item per eruginem superbi. Eccl. 12. Sicut eramentum eruginat nequitia eorum: tinea corrodit vestimenta: ⁊ hec significat exteriora opera que per inuidiaz corrodunt. Prouer. 25. Sicut tinea vestimento ⁊ vermis ligno: ita tristitia viri nocet cordi. Item fures per vanam gloriam. fures. i. demones: quia cuz nõ possint decipere homines per alia peccata decipiunt per vanam gloriam. Item ponit stabilitatem diuitiarum celestium. vbi dicit. ¶ Thesauriçate vobis ⁊c. Et hic Aug. Thesauriçate vobis in celo non in aliquo loco corporali sed in celo. idest in spiritualibus bonis. i. abundantiam bonorum meritoruz acquirite. ⁊ dicit vobis non deo: ga nibil accrescit ei. Job. 35. Si iuste egeris quid donabis ei: aut quid de manu tua accipiet? Docet autez dominus hoc dicẽs. Luc. 19. Ude de omnia que habes ⁊ da pauperibus ⁊c. Unde hoc acquiritur per elemosynaz. Ubi eni. i. in celo nulla erit corruptio: quia hoc corruptibile induet incorruptionem. p̃s Corinth. 15. Sequitur Ubi est thesaurus tuus ⁊c. Docet hanc conclusionem esse nociuam: ⁊ hoc quia cordis distractionem habet: quia si terrena diligis. ibi erit cor tuum: vbi enim amor. ibi oculus: oculi stultorum in finibus terre: sed quia pauci sunt qui cõsiderent istud. ideo ostendit quantum sit periculum per exemplum. ¶ Lucerna corporis tui. Et hoc primo exponit de oculo corporali sicut lucerna dirigit gressus hominis sic oculus. Unde si oculus tuus fuerit simplex ⁊c. i. sanus ad videndum. corpus totum erit luciduz. i. dirigetur ad faciẽdum: si neq̃. i. lippus ⁊ obscurus: totum corpus tuuz tenebrosum erit. i. omnia opera tua fient ad moduz tenebrarum. Si ergo lumen q̃ in te est ⁊c. Lumẽ q̃ in te est. est cor ⁊ mens: si ergo ad terrenum dirigantur: ⁊ omnes sensus hominis ad terrã dirigentur. Aliter exponitur de oculo spirituali. Lumen enim inducit ad probandũ sicut hominis ratio. Prouer. 20. Lucerna dñi spiraculuz hominis. Unde si oculus tuus fuerit simplex. sic q̃ ratio tua dirigatur in deum totus corpus tuum. i. omnia mẽbra tua a peccato seruabũtur: si non inuoluantur in operibus tenebrarum. Uel lucidus in resurrectione sanctorum. infra 13°. Tunc iusti fulgebunt sicut sol. Item per oculum significat intẽtio. Unde qui vult operari aliquid inẽdit: vnde si intentio tua lucida. ad deum directa totus corpus. Operationes ate erunt lucide. Et hoc itelligitur in simpliciter bonis. Item per oculus itelligitur fides. vñ si simplex est ita q̃ tendat in deum. i. non vacillet ⁊c. ad Roma. 14. Quod non est ex fide peccatum est. Itez q̃ oculum significat prelatus qui est oculus subditoꝝ. vñ cum prelati boni dirigunt plebes tota populi congregatio lucet virtutibus ⁊c. Eccl. 10. Scõm iudicẽ populi sic ⁊ ministri eius. Segitur. ¶ Nemo põt duob⁹ dñis seruire ⁊c. Quia dixerat q̃ thesauriçatio distrahit a deo ideo fugienda dicitur: ga non soluz distrahit: sed alienat a deo: quia nemo ⁊c. seruus est qui ipsum q̃ est alterius est: sed impossibile est q̃ animus feratur ad duos fines simul ⁊ semel (dico contrarios ⁊ dilẽtiẽtes.) Item nota q̃ quidam dñantur vt subditi dirigantur. Quidã aũt vt timeantur: dñs ⁊ diuine sunt cõtrarij dñis ideo nõ potestis ⁊c. Sz nota q̃ aliud est habere diuitias vt dominus: aliud vt seruus. Habet eniz vt dñs qui bene vtitur illis: ⁊ inde facit fructuz: sed ille est seruus diuitiarum: q̃ fructum inde non accepit. Eccl. 5. Est alind malz q̃ vidi sub sole. Diuitie conseruate in malum dñi sui. Omne autem in quod quis ponit finem suum: deus suus est. vñ qui ponit finem suum in diuitijs: deus suus est: sicut dicitur de illis quoruz deus venter est. Phil. 3. Non potestis deo seruire ⁊ mãmone. Per mãmonam potest itelligi diabolus qui preest diuitijs: ⁊ quasi de? suus est: nõ quia possit dare: sed quia nituntur diuitijs homines decipere: vnde sicut est quidam spiritus fornicationis: sic est spiritus diuitiarum. Aliter exponit Augusti. Nemo potest ⁊c. scz contrarijs: sed deus ⁊ diabolus contrarij sunt: que conuentio Christi ad Belial. ⁊c ad Corinth. 6. ⁊ in libri. 3°. Reg. 18. Quid claudicatis in duas ptes. Et sequit. Aut vnum sustinebit. i. diabolum: ⁊ non dicit. diliget: qz diabolus naturaliter diligi non potest. Deus naturaliter diligitur, diabolus ño sustinetur: sicut ponit exemplum Aug. Si aliquis cupit ancillam alicuius: seruit ei amore ancille non ipsius. Unde sustinet seruitiuz domini ꝓpter ancillam: sic aliquis sustinet seruitutem diaboli propter diuitias. Item posset aliquis dicere. Non pono fiducia in diuitijs superfluis sed necessarijs. Et hoc probibet dominus dicẽs. Ideo dico ne soliciti sitis anime vestre ⁊c. Non quia anima mãducet: sed quia homini cõuenit anima existẽte in eo: vel anime. idest vite anime. Et destruitur hic error Eutbicarum: qui dicebant q̃ viri apostolici non debebant laborare. Sed hos reprebẽdit Paulus dicens. ⁊c Thessal. 3°. Qui non vult laborare: non manducet. Fm ergo Apostolum omnes tenẽtur. Sed quero aut est consilium aut precepium: Si preceptum. ergo omnes tenentur si consilium constat q̃ non omnes: quia ad consilia non tenentur nisi homines perfecti. Dico q̃ est preceptũ ppter se aliquid ppter aliud: vt cum aliquis cepit crucez vt eat vltra mare: quod est vltra mare tenetur: sed non potest ire nisi querat nauez. Unde querere nauem est ei necessarium: sic omnes tenentur ad conseruanduz vitaz. Ideo tenentur ad omnia que faciunt ad istum finez. vnde tenetur quilibet qui nõ

habet

Ambrosius. Bolanus.

Augustinus.

Augustinus.

K Multiplex oculus.

Error Eutbicarum.

Labour manibus ẽt carendat sub precepto.

Bohi tudo qualiti uribus modis pt et male.

habet vnde conseruet vitam: laborare vt pseruet. Quid ergo dicit. Nolite solliciti esse ⁊c. Dicendum q̄ solicitudo nominat prouidentiaz cum studio: studium autez est vehemens applicatio animi. In ista autē vehementi applicatione potest esse peccatum: quando. ꝓponit animum ibi vt ad finem: ⁊ sic non debemus solliciti esse. Et ideo habetur ꝓuerb. 11. Expectatio sollicitoꝝ peribit. Itē potest esse q̄ mens intendat ad superflua acquirēda. Et sic prohibetur. vt habetur Eccl. 2. Dixi ego in corde vadam ⁊ affluam diuitijs. Item solicitudo potest esse quia animus nimis solicitatur ad temporalia acquirenda et necessaria. Et de hoc habetur ꝓ͡ ad Lozinth. 2. Item q̄dam solliciti sunt cum quodam timore ⁊ desperatiōe q̄ timent sibi deficere: ⁊ hec solicitudo prohibetur. Seq̄tur. ¶ Nonne anima plus est ⁊c.] Docuit vitare solicitudinem etiam necessariorum: ponit rationes. Et primo talem q̄ dedit maiora, debit minora: sed deus dedit animam ⁊ corpus. Ergo qui dedit hec: seruabit ea. [Respicite volatilia celi ⁊c.] Est hec alia ratio: qui prouidet minoribus: prouidebit maioribus: sed deus prouidet bestijs. ergo ⁊c. ꝓmo deducit in cibo. secūdo in vestimento. Docet ergo vitare solicitudinem dicens. Respicite. i. considerate volatilia celi: quia ex his est sapientia. vnde Job. 12. Interroga iumenta ⁊ docebunt. Unde cum nō habeant operationem ad acquirendū panez: attamē ⁊c. Et tria dicit quo ad tria que requiruntur. s. serere, metere, ⁊ congregare. Et quantum ad hoc tria dicit. [Non serunt, neq̄ metunt, neq̄ congregāt in horrea: ⁊ tamen pater vester celestis ⁊c.] Et dicit Uester.] Non illorum: quia ꝓpric pater est rationalis creature. [pascit ea.] de quo in ps. 146. Qui dat iumentis escam ipsorum ⁊c. [Nonne vos magis pluris estis illis]. i. maioris valoris. Homo enim omnibus preponitur: vt habetur Gen. j. Faciamus hominem ⁊c. Et sequitur. vt presit piscib⁹ maris ⁊ volatilibus celi. Et non est intelligendū quin apostolici viri non congregent: sed est intelligendum q̄ deus in congregatione ⁊ tribulatione liberat iustos: vt Danielem liberauit de lacu leon⁹ 3. Et tres pueros de fornace. Et nō dico q̄ existentes in tribulatione non debeant facere vt eruant: quia precepit dñs vt ex vna ciuitate fugerent in aliam: sed est intelligendum q̄ si faciāt iusti qđ in se est: q̄ liberabit eos dñs. Et ista exempla inducuntur ad sciendum q̄ dñs habeat prouidentiam de omnibus: ⁊ dat vnicuiq̄ sm modum suum. Auibus enim dedit quo modo necessaria acquirerent: dedit enim eis naturalem instinctum quem monerentur ad inquirendum vnde viuerēt. ideo non debemus eē nos nimis solliciti. ¶ Quis autem vestrum ⁊c.] Dic probat experimento q̄ sicut ꝓuidet auibus ita ⁊ nobis: quedam enim est pars aie que subiacet rationi: vt motiua, sensitiua, quedaz que non: vt augmentatiua, nutritiua: ⁊ in his cōuenit homo cū bestijs: et sicut prouidet bestijs in augumento ⁊ nutrimento: sic ⁊ hominibus. Unde augumentum non est nobis ex nobis, sed ex deo: vnde de prouidentia dei non debetis desperare. ¶ Cōsiderate lilia agri ⁊c.] Instruxit nos de cibo: modo de vestimento. vnde habentes alimenta et quibus tegamur ⁊c. Dicit ergo. Considerate ⁊c. Consideratio creaturaruz debet esse ad laudē dei. ps. 142. Meditabor in omnibus operibus tuis ⁊c. Nec lilia non laborant neq̄ nent. Ad vestimentum enim requiritur et opus virorum ⁊ mulierum. Ideo ad amouendum opus virorum dicit, non laborant. Ad excludendum opus mulierum dicit: neq̄ nent. [Dico enim q̄ neq̄ Salomon in q̄ ⁊ si ars imitetur naturaz: non tamen consequitur. Unde nūq̄ ars faceret colores ita puros sicut in natura sūt in floribus. Et dicit [in gloria] quia inter natos apō indeos Salomon gloriosior fuit: ⁊ tamen vestimentum nō potuit ita adaptari ei sicut lilio. Item dicit Chrysostomus q̄ lilia habet ista sine solicitudine. Salomon aūt saltem oportuit precipere. Hieron⁹. Reuocquet ad resurrectionem, quia per lilia angelos: sicut angeli non indugēt vestimēto sic in resurrectione, qui reformabit corpus. prouidebit de vestimento. ¶ Si enim fenum agri ⁊c.] Dic cōmutat lilium in fenum ⁊ argumentatur: quia si minoribus prouidet, puidebit ⁊ nobis: qui potiores sumus quo ad dignitatez substantie: quia nos super ista sumus. Itē quo ad durationem: quia nos eterni quo ad aiam: istud ho[bodie est ⁊ cras in clibanum mittitur ⁊c.] Esa. 40. Exiccatum est fenum ⁊ cecidit flos. Item quo ad finem: quia homo est propter beatitudinem: fenum ho ꝓpter vsum hominis. ps. 146. Qui producit in montibus fenum ⁊ herbam seruituti hominum ⁊c. Et ad vilez vsuz: scilz vt in clibanum mittatur: quo ad aliquas terras vbi fit ignis de stipulis. Et si hoc [sic vestit ideſt dat necessarium ornatum [quanto magis ⁊c.] Uel sic vt per fenum intelligantur infideles. Si ergo infidelibus qui parati sunt ad clibanum ignis: multo magis de electis [Nolite ergo solliciti esse ⁊c.] Dic cōcludit de vtraq̄: ⁊ debes exponere solicitudinem quatuor modis: vt superius dictū est. vel sic. Si vinis in aliqua societate, non sis solicitus de cibo ampliori vel vestimētis ampliorib⁹: imo esto in eis quasi vnus ex eis [Hec enim omnia gentes inquirunt, quia ibi imponunt finem: qa credunt in eis eē beatitudinem. Et si hoc non credant: ponunt ibi magnaz solicitudine m: quia non credunt prouidentiam diuinam. Et quia in ordinatione ad finem duo requiruntur. s. scientia: ⁊ voluntas. dicit [Scit enim pater vester ⁊c.] Uult scit: quia deus. Item quia pater, vult. Quid ergo faciet⁹: Dicit tria: primum [Querite regnum dei ꝓ͡ fineꝝ: quia regnum est beatitudo. Regnum dicitur a regēdo: tunc enim homo regitur, quando voluntati regentis subditur. Hoc autem erit in celo. Unde Luc. 12. Beat⁹ qui manducat panem in regno dei. Item iustitia perducit ad regnum. ꝓuerb. 8. In vijs iustitie ambulabo in medio semitarum iudicij vt ditem diligentes me ⁊ thesauros eorum repleam ⁊c. Et ideo dicit [Et iustitiam eius] ⁊ dicit eius, ⁊ non hominis: quia per iustitiam propriam nullus potest venire ad regnum. Tertio dicit. [Et hec omnia ⁊c.] quasi vltra forum: hec adijcientur. ꝓuerb. 12. Non affliget dominus fame animam iusti. Non ergo debemus hec temporalia querere: ⁊ hoc verum est tamē finem, aut mercedem. Unde non debemus euangeliçare vt comedamus, sed potius econuerso. Sed cōtra hoc obijcit Augustinus de ꝓpaulo. quia dicit. In fame ⁊ siti ⁊ nuditate laborauit. Et respondet q̄ sicut mediacus aliquando abstrahit cibum ⁊ potum infirmo: vt curet eum, sic dominus qui habet ꝓpotestatem: permittit hominem pati vel vt curetur (si curanda sunt aliqua) vel vt alij exemplum recipiant [Nolite ergo solliciti esse in crastinum] Sed hoc non videtur quia nullus tenetur ad maiorem perfectionem q̄ Christi ⁊ Apostoli. Sz Christus habuit loculos. Apostoli etiam congregabant. Aug. exponit sic. In crastinum. i. in futurum. cogitando nimis de temporalibus, scilicet sibi finem ponendo: vel etiā superflua congregando: vel sm Hieronymum. Nolite ⁊c. Uerum est de his que ad deum pertinent faciendo que in nobis sunt. Non enim debemus dimittere laborare si timeamus de pluuia vel huiusmodi que ad deum pertinent. Uel sic. Nolite illam solicitudinem quā debetis in futuro habere, accipere in presentia: sicut tēpore mes-

L

Dyonisius.

Hieronym⁹.

Obiectio.

Solutio. Augustinus.

Obiectio.

Solutio. Augustinus.

Hieronym⁹.

stum accipere eam de vindemia non est competens. Quare: [Sufficit enim dici malitia sua]i. tribulatio et angustia: quā habet homo in die sufficere debet ei: non autem accipere eam quā debet habere in futuro ꝛc.

¶ Capitulum. VII.

NOlite iudicare ꝛ non iudicabimini: nolite condemnare ꝛ non condemnabimini. In quo enim iudicio iudicaueritis: iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis: remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: ꝛ trabem in oculo tuo nō vides? Aut quo modo dicis fratri tuo: frater sine ejiciam festucam de oculo tuo: ꝛ ecce trabes in oculo tuo? Hypocrita ejice primus trabem de oculo tuo: ꝛ tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui. Nolite sanctum dare canibus: neq; mittatis margaritas vestras ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus suis: ꝛ canes conuersi dirumpāt vos. Petite ꝛ dabitur vobis: querite ꝛ inuenietis: pulsate ꝛ aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: ꝛ qui querit inuenit: ꝛ pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem: nūquid lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit: nunquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali: nostis bona data dare filijs vestris quantomagis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se. Omnia ergo quecūq; vultis vt faciāt vobis homines ꝛ vos facite illis. Hec est enim lex ꝛ prophete. Intrate per angustam portam: quia lata porta ꝛ spaciosa via est que ducit ad perditionem: ꝛ multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta ꝛ arcta via est que ducit ad vitam: ꝛ pauci sunt qui inueniunt eam.

A **Implevit** legem quo ad precepta: ꝛ quo ad promissa: nunc quo ad iudicia. Primo ergo ordinat vt non fit temerarium iudicium: ꝛ dicit. Nolite iudicare ꝛc. i. ex amaritudine odij. Amos. 6. Conuertistis iudicium in amaritudinem. Uel sic. Nolite. Quantum ad ea que nostro iudicio non sunt cōmissa. Domini est iudicium nobis cōmisit iudicare de exterioribus. de interioribus sibi retinuit. Nolite ergo iudicare de eis p̄ Corinth. 4. Nolite iudicare ante tempus. Dicit. 17. Prauum est cor hominis ꝛ quis cognoscet illū? Nullus enim debet iudicare de aliquo q̄ sit malus homo. Dubia enim in meliorem partem interpretanda sunt. Item iudicium debet esse congruum quantum ad personā iudicantis. Unde si es in eodē peccato / vel maiori: non debes iudicare. Ad Ro. 2. In quo enim iudicas alterum: teipsum condēnas. Item non prohibetur prelatis / sed subditis. Unde non debent iudicare nisi subditum. Sz Chrysosto. Nolite iudicare ꝛc. idest nolite iudicare vosmetipsos iudicando. Unde si reminiscimini / non inde iudicabimini. vnde ratiōe huius misericordie / misericordiā consequimini. Sequitur ratio [In quo enim ꝛc.] idest, p quo iudicio iudicaueritis iudicabimini. ps. 7. Conuertetur dolor eius in caput eius ꝛc. Et infra. 26. Qui peruulserit gladio / gladio peribit. Uel sic. Timere debent qui iudicant ne hoc iudicio dominus permittat eos puniri: vt in Isa. 33. Ueh tu qui prædaris nōne ꝛ tu prædaberis. ¶ In qua mensura ꝛc.] Dic ponit rationez sub similitudine iudicij. Judex enim est sicut regula animata. Cuz enim vis equare duo / defers ad regulam: ꝛ quod superabūdat de vno resecas: sicut si aliquis habeat de alieno plusq̄ debeat habere: ideo resecat ꝛ reddit vnicuiq; qđ suum est. i. pro ista mēsura remetietur nobis. Sed obijciatur. Aliquis peccat temporaliter ꝛ ide punitur eternaliter: videtur q̄ non sit equum iudicium. Dico q̄ in peccato deo sunt consideranda. duratio / ꝛ offensa. ꝛ in offensa duo. s. auersio / ꝛ conuersio. Ex parte conuersionis est culpa finita est. Ex parte auersionis infinita: quia auertitur a deo qui est infinitus: cum ergo auertat se ab infinito / infinite puniri debet. Item ex parte durationis est duo cōsiderare. s. actum ꝛ maculā. Actus momentaneus est macula infinita. i. eterna. ideo infinite. i. eternaliter puniri dz. Unde si a demonibus posset deleri macula: possent liberari a culpa ꝛ pena. Similiter a pre pene est acerbitas ꝛ hec est finita. Item duratio / ꝛ hec est infinita. ¶ Qui autem vides ꝛc.] Dic dicit q̄ non debet esse iudicium inordinatum. Inordinatum enim est quando ab aliquo incipit non plene examinata causa: aut gravitate delicti. In iudicando enim duo sunt necessaria: cognitio cause / ꝛ iudicium. De primo Job. 29. Causam quā nesciebam diligentissime inuestigabam ꝛc.] Quid autem vides festucam [leue peccatū] in oculo]. i. in conscientia fratris. [Trabem autem]idest graue peccatum[in oculo tuo ꝛc.] per trabem ꝛ festucam docet considerare quantitatem peccatorum. Sepe enim qui grauia peccata cōmittunt: reprehendunt eos qui levia: sicut contingit in iudicandis religiosis: cum aliqui qui grauia faciunt / que vident levia in religiosis iudicant grauia: sed absorbentur illa sicut vna gutta aque in maximdine vini. Item contingit q̄ aliqo, ex infirmitate peccet leviter: ꝛ aliquis iudex malus qui vellet punire illum ex odio considerat festucam in oculo illius: non autem trabem in oculo suo. Sed [quo modo]. i. qua fronte dicere potest [frater ꝛc.] Uerecundari debes. Chrysosto. Quo animo diligat homo magis aliuz q̄ se. Si enim corrigis cuz animo correctionis / pius corriges te: sed hoc facit odio vel inani gloria. Sed queritur vtrum qui in peccato mortali est possit alium corrigere? Dico q̄ aut aliquando fuit in peccato / aut nō si nūq̄ fuit in peccato: debet timere ne cadat. ideo inuite debet corrigere: si aliquando in peccato fuit: cum mansuetudine corripere debet. Et ideo forte dominus permisit Petrum cadere: qui debebat esse pastor ecclesie vt mitius se haberet cū peccatoribus: ꝛ de Christo dicit Paulus. Heb. 4. Non habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris tētatum per omnia pro similitudine absq̄ peccato. Si autem subiacet peccatoe aut est publicum / aut occultum. Si occultum aut ex infirmitate: quia displicet ei q̄ peccat: ꝛ sic corripe potest: quia quod corripit in alio / corripit in seipso. Si ex malitia nūq̄ debet corripere. Si autem publicum non debz arguere cum severitate sed mansuete seipsum coniungere illi. Unde contra peccatores non est obiurgandum cuz asperitate. Sequitur. ¶ Hypocrita ꝛc.] Incipit dominus arguendo sicut inferius contra seruum neq̄ ꝛc.

Obicio. Soluio. Dicenter, potest quis / puniri pena eterna. B Chrysosto. Ambro.

Augustinus. Augustinus. Ostendit q̄ intendit reprehendere cuz qui assumut auctozitatem que non est sua. ps. 49. Peccatori autem dixit deus. Quare tu enarras iustitias meas: et assumis testamentum meum per os tuum. Tu vo odisti disciplinam ꝛc. ¶ Eyce primo ꝛc. ¶ Jeiunando, orando, erubescendo ꝛc. ¶ Et tunc poteris videre festucaz in oculo fratris tui. ¶ sequitur. ¶ Nolite sanctum dare canibus. ¶ In quo ostendit q̄ iudicium debet esse discretum. Notanduz ergo quid per sanctum: et quid per margaritas. Augustin⁹. Sancta sunt inuiolata: et imaculata, conseruanda. Margarite q̄ pretiose non debent contemni: per canes qui lacerant dentibus heretici significantur. Per porcos qui conculcant pedibus: immundi. Sancta ergo dare cambus est sancta hereticis ministrare. Item si aliquid spirituale dicatur et istud contemnitur: porcis datur: vel per sancta: ecclesiastica sacramenta: per Margaritas: dignitas veritatis. Canis est animal totaliter immundum. Porcus partim immundus, partim non: per canes infideles: per porcos mali fideles. Nolite ergo sanctum ꝛc. i. sacramenta dare infidelibus: Margarite. i. sensus spirituales non debent porcis dari. p̄ Lozin. 2. Animalis homo non percipit ea que dei sunt. i. ne forte cōtemnant. Prouer. 25. Anima saciata: conculcat fauum. Unde conuersi ad peccata dirumpunt: quia contemnunt vel calumniam inferunt. Sed quare: Nonne christus multa bona dixit infidelibus: et illi dirumpebant verba sua: Dico q̄ hoc fecit p̄ per bonos qui cum malis erant qui inde proficiebant.

C ¶ Petite et dabitur vobis. ¶ Dedit suam doctrinam que est completa et perfecta. Dic docet qualiter possit impleri. Ad hoc autem est necessaria oratio, et diligens attentio. Primo ergo docet petere. 2°, dat securitatem ad impetrandum. ibi ¶ Aut quis ex vobis ꝛc. ¶ Dicit ergo. ¶ Petite. ¶ Et in hoc vide duas falsas opiniones amoueri. Duo errores amouentur. Primam. s. superboz: qui putant suis viribus precepta cōplere. Sed dicit, q̄ necesse est petere a deo. Quid enim habes quod non accepisti. p̄me Lozin. 4. Item amouet opinionem multozum qui dicunt, q̄ deus non curat de orationibus: et q̄ non impetrarēt si peterent. Ideo addit. ¶ Et accipietis. ¶ Item addit. ¶ Querite et inuenietis. ¶ Et ꝟ exponitur. Primo, vt in istis duobus nihil addatur, sed ans modus. Requiritur enim ad petendum solicita attentio. Item feruens deuotio. Dic duo inuit: cuz dicit. Querite: deest orate, vel petite: sicut qui aliquid querunt, totaz intentionem ibi ponunt. Unde ad illud pertinet quod sponsa dicit in cant. 3. Quesiui quez dilexit anima mea. ¶ Et inuenietis. ¶ ps. 26. Unam petij a domino hanc requiram. Item querite ad modum pulsantis. Quia qui clamat ad hostium si nō exaudiatur fortiter pulsat. Cant. 7. Ueni dilecte mi egrediamur in agrum cōmoremur in villis ꝛc. Scōm vo Augustinus. Retorqueatur ad ea que Christus dicit de seipso. Ego sum via, veritas, et vita. Si ergo vis per hanc viam ire, pete ab eo, vt vias tuas dirigat. Unde in ps. 24. Uias tuas domine demonstra mihi: et semitas tuas edoce me. Si vis veritatem cognoscere, requere et inuenies: sed non sufficit viam noscere, nec veritatem quereremus, nisi veniamus ad vitam. Unde Exo. 15. Introduces eos: et plantabis in monte hereditatis tue. Item aliter exponitur, retorquendo ad diuersos actus. Petite orando, querite studendo, pulsate operādo. Omnis enim qui petit accipit ꝛc. Dicet aliquis. Tu dicis, q̄ petamus. Credo q̄ dicatur istud sanctis hominibus: sed non sum de numero istorum. Ideo dicit. ¶ Omnis qui petit accipit ꝛc. Sed videtur falsum esse: quia scribitur Joan. 9. Scimus quia peccatores deus nō audit. Et Augustinus soluit id, si peccatores deus non audit, quomodo dictus est de publicano qui dicebat. Propitius esto domine mihi peccatori. Unde addit: peccatores non audit: scilicet volentes remanere in peccatis. Sed sciendum, q̄ oratio est meritoria, et impetratoria: et potest esse meritoria etiam si non sit impetratoria. Sed quid est quod dicit q̄ omnis ꝛc. Uidetur esse falsum, quia non semper accipitur quod petitur. Dico q̄ in quatuor casibus petit homo: et non exaudiatur. Quia vel petit quod non expedit. Infra. 20. Nescitis quid petatis. Ideo petenda sunt necessaria ad salutem. Item secūdo quia non bene petit. Jaco. 5. Petitis et non accipitis: eo q̄ non bene petatis. Ideo petendum est pie. i. cum fide. Item humiliter. Unde Luc. j. Respexit humilitatem ancille sue. Item pie: ideest deuote. Item non aliquando auditur, quia pro alio oratur: cuius merita contradicunt. Dicit. 15. Si steterit Moyses et Samuel coram me non est anima mea ad populum istum ꝛc. Item non exaudiuntur, quia non perseuerat. Luc. 18. Quia oportet semper orare et perseueranter quia dominus vult q̄ crescant vota. Item contingit, q̄ dominus exaudit: sed non videtur, quia dat dominus ad vtilitatem, non ad voluntatem: vt accidit Paulo, Augustinus. Bonus dominus qui sepe non tribuit quod petimus vt tribuat quod malimus: et quia nos vocamus eum patrez, tribuat nobis quod pater filio. Ideo subdit. D

¶ Quis ex vobis homo ꝛc. ¶ per panem intelligit christus. Joan. 6. Ego sum panis viuus qui de celo descendi ꝛc. Item panis est sacra doctrina. Eccle. 16. Cibabo illum pane vite et intellectus. Item charitas. Esa. 30. Erit panis terre vberrimus et pinguis. Econtrario lapis est diabolus. Job. 41. Indurabitur cor eius quasi lapis. Itē dicitur obduratio. Unde dicitur Ezechiel. 36. Auferaz a vobis cor lapideum: et dabo cor carneum. Item dicitur falsa doctrina. Job. 20. Lapidem caliginis. Et ymbrem mortis diuidit torrens ꝛc. Unde si quis petit a deo vt a patre, panem: adest christum: non dabit diabolum. ¶ Similiter si piscem. ¶ Pisces viuit in aquis: et est abundantia dogmatum. Joan. 4. Qui biberit ex hac aqua non sitiet amplius. Et. 7. Erit fons aque viue saluentis in vitam eternam. Item per aquas tribulationes. Unde per pisces, viuentes in aquis tribulationis. Uel piscis dicitur fides, que latet sub aqua: ideest custodia spiritus. Sed per serpentem falsa doctrina hereticorum. Dicit ergo. Qui ergo petierit piscem, non dabit ei serpentem. ¶ Alius Euangelista: ponit tertium: scilicet ouum. Ita quod per panem charitas: per piscem fides, per ouum spes. Infert. ¶ Ergo si vos cum sitis mali nostis ꝛc. ¶ Sed dicet aliquis. Hoc dixit Apostolis qui non erant mali. Et soluit Chrysostomus. Ex immo ad comparationem bonitatis diuine. Esa. 66. Omnes mundicie nostre quasi pannus menstruate. Dicronymus dicit. Et si non omnes mali sm actum tamen omnes mali sm pronitatem ad malum. Unde habetur. Gene. 6. Ex cuncta cogitatio humani cordis intenta est ad malum omni tempore. Et Dieremia. 16. Ecce enim vnusquisque ambulat post pranitatem cordis sui. Augustinus. Si ergo vos cum sitis mali non dicitur vos estis mali: sed cum sitis mali, datis filijs temporalibus temporalia bona: que reputatis bona: multo magis ergo pater vester qui est summe bonus. Et hoc est quod sequit. ¶ Quanto magis pater vester ꝛc. ¶ Dabit bona petentibus. Et si vultis accipe. ¶ Omnia ergo quecūq; vultis ꝛc. ideest alys dimittite si vultis vt dimittatur vobis. Aliqui apposuerunt omnia bona: sed non oportet: quia dicit vultis. Uoluntas autez bonorum: et cupiditas malorum: ideo non est necessarium addere bona. Unde quod tibi vis fieri: alijs facias. ¶ Dec ē

Obiecio. Augustinus. Obiecio. Augustinus. Obiecio. Augustinus. Augustinus. Augustinus. Obiecio. Augustinus. Augustinus.

enim lex ⁊ prophete. Jt non dicit tota lex ⁊ prophete: sicut in primis preceptis. Ab illis enim duobus tota lex pendet ⁊ prophete. ¶ Intrate per angustam portam: quia forte crederet aliqs quod dixerat petite ⁊c. Ne crederet quod totum haberet a deo sine operibus bonis. Jdeo docet q̄ hoc etiam sit per opera bona. Primo ergo ponit admonitionem. Secundo rationem. Dicit ergo [Intrate. Jdest Laborate ad intrandum. Augustinus exponit dupliciter. Christus porta est. Joan. 10. Ego sum ostium: quia sine ipso non venitur ad regnum. Hec porta est angusta per humilitatem. Quia humiliant se vsq̄ ad mortem. Unde verbum abbreuiatum faciet dominꝰ super terram. Ro. 9. Unde intrate per angustam portam ídest per christi humilitatem. Luc. vltimo. Oportuit eni christum pati: ⁊ ita intrare in gloriā suam: ⁊ sic nos oportet. Unde per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Item hec porta dicitur charitas. ps. 117. Hec porta dominí: iusti intrabunt in eā. Hec est arcta ⁊ lege diuina: ⁊ per hanc debemus intrare seruando legem ⁊ precepta. Deinde assignat rationem. [Quia lata porta ⁊c.] Et describit duas portas: vnam latam / aliam strictam. Lata describitur quia lata diabolus: lata presumptio superbie. Infra. 16. Porte inferi non preualebunt aduersus eam. Hec porta lata est: quia latum est quod omnes recipit. Non enim est quod repleat. Item hec porta dicitur iniquitas siue vitium. Et hec est lata: quia multiplicater contingit. Dicitur eni virtus vno modo: vitium autem multifarie. Osee. 4. Maledictū ⁊ mēdacium ⁊ homicidium / ⁊ furtum ⁊ adulterium mundauerunt: ⁊ sanguis sanguinem tetigit ⁊c. Item est via lata: ⁊ hoc est opus peccati. Diere. 2. Quid tibi vis in via egypti. Item hec via est spatiosa: quia in sui principio videtur esse lata: sed post angustatur: qua exitus eius est ad perditionem: quia stipendia peccati mors est. [Et multi sunt qui intrant per eam.] Dic tangit numerum: quia ad literam. Stultorum infinitus est numerus. ¶ Angusta est porta ⁊ arcta via que ducit ad vitam.] Hec est contraria precedenti: ⁊ hec est arcta: quia arctata fm regulā legis est via contra viam. Prouer. 4. Vias enim que a dextris sunt nouit dominus: peruersa sunt que sunt a sinistris ⁊c. Sed potest quēri: quare via charitatis est arcta: Quia videtur q̄ sit lata. Prouer. 4. Ducam te per semitas equitatis: quas cū ingressus fueris non arctabūtur gressus tui. Via autē peccatorum est via stricta. Unde Sapien. 7. Ambulauimus vias difficiles. Dicendum q̄ est via carnis ⁊ rationis. Via charitatis in via carnis est stricta via: in via rationis econtra. Et est exemplum de Pedagogo. Quia quāto plus diligit puerum / magis arctat gressus suos. Unde vie charitatis i via carnis arctātur: in via rationis econtrario. ps. xj. Et confige timore tuo carnes meas. [Et pauci sunt qui inueniunt eam.] Dic facit mentionem de difficili ⁊ rara inuentione in via spiritus: ⁊ in via carnis non. Et est ratio. Quia via carnis est delectatio: ⁊ hec est in promptu. Via Xi spiritus est occulta. Unde ps. 30. Cū magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te. Quia eius est in occulto: ideo ⁊ pauci inuenunt eam. Sed ⁊ aliq inueniunt: ⁊ retrocedūt: de quibus dicitur. Luce. 9. Nemo mittens manum suam ad aratrum ⁊ aspiciens retro aptus est regno dei.

¶ Attendite a falsis prophetis: qui veniunt ad vos in vestimentis ouium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis vuas: aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona: bonus fructus facit: mala autem arbor: malos fructus facit. Non potest autem arbor mala bonos fructus facere: neq̄ arbor bona malos fructus facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur: ⁊ in ignem mittetur. Jdeo ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatē patris mei qui in celis est: ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicent mihi in illa die: domine domine: nonne in nomine tuo prophetauimus: ⁊ in nomine tuo demonia eiecimus: ⁊ in nomine tuo virtutes multas fecimus? ⁊ tunc confitebor illis: quia nunquam noui vos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audiuit verba mea hec ⁊ facit ea: assimilabitur viro sapienti qui edificauit domū suam supra petram: ⁊ descendit pluuia ⁊ venerunt flumina ⁊ flauerunt venti ⁊ irruerunt in domum illam ⁊ non cecidit. Fundata enim erat super petram. Et omnis qui audit verba mea hec ⁊ nō facit ea: similis erit viro stulto qui edificauit domū suam super arenam: ⁊ descendit pluuia ⁊ venerunt flumina: ⁊ flauerunt venti ⁊ irruerunt in domum illam: ⁊ cecidit: ⁊ fuit ruina eius magna. Et factum est cum consummasset Jesus verba hec: admirabātur turbe super doctrina eius. Erat aūt docens eos sicut potestatem habens: ⁊ non sicut scribe eorum ⁊ pharisei.

¶ Docet cautelas a quibus cauendum sit. Describuntur autem a professione. Quia prophete. Sed potest queri: de quibus prophetis q̄ lex ⁊ prophete vsq̄ ad Joannē. Unde in tempore illo non erant prophete de christo: qa in ipso finiuntur. Jdeo dicendus q̄ prophete sunt doctores in ecclesia ⁊ prelati. Sed qd est quod dicit: falsi? Falsi dicūtur qui non mittunt. De talibus dī. Dier. 23. Non mittebam eos: ipsi currebant. Item falsi dicuntur: qui mendaciū dicunt. Unde Diere. 2. Prophete eiꝰ pphetauerunt in Baal. Sic etiā multi fuerūt pseudo pphete in populo: sicut ⁊ in nobis erunt magistri mendaces. [Attēdite] i. diligenter cauete. Quia occulti sunt. Et a laqueis occultis cauendū est. Unde malignitas eoꝝ intrinsecus latet. Dicit q̄. [Qui veniūt ad vos in vestimētis ouiū ⁊c.] Oues sunt fideles. Nos aūt populus eius ⁊ oues pascue eius. ps. 92. Uestimēta aūt eoꝝ sūt iciuniū / elemosyne / q̄bus se tegūt. 2. ad Tbi. 3. Habentes speciē pietatis. Uirtutem autem eius abnegantes. Sed sciendum: q̄ si lupi se tegant pellibus ouium. Non tamen propter hoc ouis perdit pellem suā: sic ⁊ illi mali bonis opibus tegūtur: tamen multum boni proficiunt. Intrinsecus autē sunt lupi rapaces.] Hoc principaliter exponitur de hereticis: ex consequenti de malis prelatis. Unde habetur super

E

Augustinus.

Glosa.

F

Glosa.

Pastor. Lupus ⁊ Mercenari⁹

illud. Joh.10. Ego sum pastor bonus: dicitur ꝙ quidam est pastor qui gubernat ⁊ regit: quidam lupus qui perniciem intendit: quidam mercenarius qui cōmodum proprium querit. Unde pastor est amandus, lupus fugiendus: mercenarius tollerandus. Quod ergo dicatur ꝙ intrinsecus ⁊c̄. Intelligitur de his qui habent intentionem peruertendi plebem: ⁊ lupi sunt dicendi. Item mercenarii: scilicet mali christiani qui dispergunt malo exemplo: qui vitam habent malam: quantum ad effectum habent modum lupi. Act.20. Quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos: non parcētes gregi ⁊c̄. Et dicit. Intrinsecus: quia malam habent intentionem occidendi plebem. ⌊ A fructibus eorum cognoscetis eos ⁊c̄. ⌋ A fructibus: deest operationibus. Sed videtur contra. Quia habent vestes ouium: ⁊ vestes sunt opera. Ergo ab eis cognoscentur. Chrysostomus. Fructus est confessio fidei. Unde si confitetur fidem: non est hereticus. Ad Eph̄.5. Fructus enim lucis est in omni bonitate: ⁊ iustitia ⁊ veritate ⁊c̄. Si autem exponatur de simulatoribus: tūc sic exponitur: quod per vestes exteriora operа. Unde ad Gal.5. Fructus autem spiritus est charitas, gaudium ⁊ pax ⁊c̄. Sed queres, qualiter possunt cognosci? Dicendum ꝙ potest vix aliquis hypocrita esse ita compositus: quin appareat aliquid malitie vel verbo vel facto. Prouer.27. Quomodo in aquis respondent vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. Et Seneca. Nemo potest diu fictam ferre personam. In duobus autem maxime manifestātur. In his que subito agenda occurrunt: quia in his que cuz deliberatione facit: caueat sibi. Item in tribulationibus. Eccle.6. Est amicus sm̄ tempus suuz ⁊ non permanebit in die tribulationis ⁊c̄. Item manifestantur quando non possunt cōsequi quod volunt, vel cum tam consecuti sūt. Unde principatus vix cognoscit. ⌊ Nunqd colligūt ⁊c̄. ⌋ Per vuas ex quibus fit vinum intelligitur spiritualis letitia. Quia vinuz letificat cor hominis. ps̄. 103. Per ficus dulcedo ecclesiastice pacis: que est charitas: hec non possunt nasci de tribulis: deest peccatorib⁹: quia spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. Gen̄.3. Et hoc probat per exemplum. ¶ Omnis arbor ⁊c̄. Ex hoc Manichei assumpserunt duas naturas: scilicet bonam ⁊ malā. Sed hoc non est verum: quia videmus de mala creatione: bonum fructum: ⁊ econuerso. Unde ad hoc debes intelligere ꝙ arbor est principium fructus. Sed principiuz est duplex. Principium nature: ⁊ principium moris. Principiuz nature est anima. Et quicquid inde procedit naturaliter, totum bonum est. Principium autem moris est voluntas: ideo si voluntas fuerit bona ⁊ opus bonum, cum habeat voluntatem bonam cum intentione bona: quia si vellet furari pro elemosyna danda ⁊ si voluntas bona est: non tamen intentio est recta. Sed quid fiet de arbore mala? Omnis arbor que fructuz non facit, excidetur: quia si nō facit: vel si omittit facere cum possit, excidetur. Unde Joan.15. Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes ⁊ arescet ⁊ colligent eum, ⁊ in ignem mittent ⁊ ardet. Unde Luc̄.13. Dicitur de siculnea quam: scilicet precepit dominus scindi ⁊ tolli. Tollatur impius ne videat gloriam dei. Concludit. ⌊ Ergo a fructibus eorum cognoscetis eos. ⌋ ¶ Non omnes qui dicunt mihi domine domine ⁊c̄. ⌋ Posita doctrina, ostendit ꝙ oporteat eā obseruare: quia nihil aliud sufficit ad salutem. Et circa mandata siue doctrinam dei quatuor sunt necessaria siue laudabilia. Ut ore confiteamur, confirmetur miraculis: ⁊ audiatur verbum dei: ⁊ exequatur opere. De primo. Ad Rom.10. Corde creditur ad iustitiam. Ore autem confessio fit ad salutez. De secundo. Marci vltimo. Domino cooperante ⁊ sermonez confirmante sequentibus signis. Item vt audiatur. Joan.8. Qui ex deo est verba dei audit. Item quarto requiritur ꝙ faciat. Jaco. Estote factores verbi ⁊ non auditores tm̄. Unde vult ostendere ꝙ tria sine quarto non proficiunt. Unde dicit. ⌊ Non omnis qui dicit mihi domine domine ⁊c̄. ⌋ Sed videtur hoc esse contrarium Apostolo dicenti. Nemo potest dicere dominus Jesus nisi in spiritu sancto: sed qui habet spiritum sanctum intrat in regnum celorum. Solut. Augustinus ꝙ dicere dicitur multipliciter. Cōmuniter: stricte ⁊ proprie. Et stricte non est aliud nisi manifestare affectum ⁊ voluntatem ⁊ sic. dicitur ab apostolo. p̄c̄ ad Corin.12. Nemo potest dicere dominus Jesus nisi in spiritu sancto ⁊c̄. Et hoc nihil aliud est q̄z credere dominum ⁊ obedire. Item communiter: ideſt ore qualitercunque nūtiare. De quo bi Dicre. Populus hic labijs me honorat. Cor autem eorum longe est a me: Uel sic. Non omnis qui dicit mihi ⁊c̄. Ingeminat verbum hic. ⌊ Domine domine ⌋. Ad significandum ꝙ duplex est confessio: scilicet vocis ⁊ laudis. Quarum neutra sufficit. Ideo Esaie.29. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Quis ergo intrabit? Non qui dicit ⁊c̄. ⌊ Sed qui fecerit voluntatem patris mei ⁊c̄. ⌋ Joan.3. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo ⁊c̄. Unde nemo potest ascendere nisi descendat vt Christus. De quo dicitur. Joan.6. Descendi de celo non vt faciam voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me. Unde oportet facere voluntatem dei. p̄c̄ Thes.4. Hec est enim voluntas dei, sanctificatio vestra. Unde dicebat David. p̄s̄. 142. Doce me facere voluntatem tuam. Et etiam sicut dominus docuit orare. Fiat voluntas tua. Sed notandum ꝙ per hoc quod dicit. ⌊ Regnum. ⌋ tangitur remuneratio eterna. Unde dicit. Intrabit. Illud enim regnum in bonis spiritualibus est non in bonis exterioribus. Ideo dicit. ⌊ Intrabit. ⌋ Ideo Can̄.j. Introduxit me rex in cellaria sua. Item dicit. ⌊ Celorum. ⌋ Quia ly aliquis hic diuitias habeat, vel honores. Hoc totum est propter illud. Unde in sublimibus erit remuneratio. Sed posset aliquis dicere ꝙ facere miracula sufficit ad salutem. Illud excludit: quia multi dicent mihi ⁊c̄. Et dicit. Multi: significans eos qui ab vnitate recedunt: quis sunt sub multitudine. Quia stultorum infinitus est numerus. Ecclesiastes p̄mo. Item introducit hoc ad notitiam eius quod dixerat ꝙ omnis arbor que fructum nō facit: abscidetur. Et non dixerat a quo. Ideo dixit mihi tanquam iudici constituto. Quia omne iudicium dedit pater filio. Joan.5. Item dicit. ⌊ In illa die. ⌋ Dies terminum nominat: sed non sm̄ temporis qualitatem. Quia dies iudicij aliquando nox dicitur. Aliquando aūt dies dicitur: aliquando nox. Quia incertum est quando veniet. Unde infra.25. Media nocte clamor factus est: ecce sponsus venit: exite obuiam ei. dies. dicit Apostolus p̄me ad Corin.4. Et in p̄s̄. Et educet quasi lumen iustitiam meam: ⁊ iudicium meum tanquam meridiez. p̄s̄. 36. ⌊ Domine domine. ⌋ Multiplicat ad significandum maiorem confusionem ⁊ timorem. Sapientie.5. Turbabuntur enim timore horribili. ⌊ Nonne in nomine tuo eiecimus demonia. ⌋ Hec est potestas supnaturalis. Job.41. Non n. est potestas sup terram que huic. s. potestati diabolj valeat cōparari. Sed tunc querit: q̄liter qui ejciūt demonia fūt reprobi? Ridet Chrysostomus. Qz isti mēiunt. Alia responsio est ꝙ aliquando fuerunt boni ⁊ fecerunt miracula: post facti sunt mali. Sed hoc non potest stare: Quia dicit dominus, Nunq̄ noui vos. Alio modo dicas

Heresis.

Chrysostomus.

Heretici.

Chrysostomus.

Hypocrita.

Eucher.

In qb⁹ deßbēdant simulatores seu hypocrite.

G Heresis nichei.

Circa doctrinam ⁊ mandata dei 4or sūt necessaria.

dum:q̄ dicunt in nomine tuo:nō in nomine spiritus sancti.Quidam enim in virtute spiritus sancti:quidam nō. Ut enim habetur Dicit. 2.Quidam prophetauerunt in nomine Baal. Item quidam per artes magicas. Sed queritur qualiter demones faciunt miracula? Dico q̄ non possunt:sed faciunt aliqua que videntur miracula: non tamen sunt miracula. Illa dicuntur miracula quando effectus patet:cause latent.Unde potest esse aliquod mirum:apud quosdam/minus scientes/q̄ non est apud sapientes:vt patet de eclipsi.Unde cū demones verosimili modo cognoscant naturalia:possint facere que nobis videntur miracula.Aliter fm Dicit oppy. Dicit oppy. Hieron?. Quia fm q̄ dicit.Inter dona spiritussancti quedam sunt que gratis data sunt:sola charitas est:que distinguit inter filios dei ? filios diaboli.j.Lozin.12.Unicuiq; datur manifestatio ad vtilitatem:vel ad profectum bonitatis eius vel ecclesie. Ut fides quā predicat manifestetur.Et sic etiam aliquādo prelatus male viuens potest miracula facere.¶ Et tūc confitebor illis:quia non noui vos. ¶ idest non approbaui. Nec etiaz cum faciebatis miracula.2ª ad Thimo.2. Nouit dominus qui sunt eius.Dicit non noui vos: cum dicit.¶ Discedite a me.¶ Quia nunquā approbari estis.

H ¶ Omnis ergo qui audit ?c.¶ Ostendit q̄ sine operibus nibil sufficit.Nec etiam auditus verbi dei. Qui auditus ordinatur ad fidem.ª Ro.10. Fides autem ex auditu. Auditus enim non sufficit.Et hoc dupliciter manifestat:q̄ proponit euentum eius qui audit ? facit:? eius qui audit ? non facit:sub similitudine. Et primo facit tria. Primo ponit edificationem.2º impugnationem.ibi¶ Et descendit ?c.¶ 3º inmutabilitatem.ibi.¶ Et non cecidit ?c.¶ Dicit ergo q̄ non sufficit auditus. Auditus enim est necessarius. Joan.8. Quia qui ex deo est: verba dei audit. Sed non sufficit. Joan.j. Non enim auditores verbi:sed factores glorificabuntur. Item benedicit¶ verba mea hec.¶ Quia quicquid ad salutem pertinet:ibi continetur. Unde qui audit verba hec:? facit.¶ assimilabitur viro sapienti.¶ Et non dicit q̄ sit sapiens:sed assimilabitur.Et potest hec similitudo intelligi de corporali edificatore. Et sic plana est litera:vel potest intelligi spiritualiter.Et sic iste vir est Christus.Eccle.6.Virum vnum de mille reperi.Domus christi est ecclesia.Scit enim qualiter oportet edificare.Unde de ipso.Prouer.9. Sapientia edificauit sibi domum.Et Prouer.14. Mulier sapiens edificat domum suam¶ supra Petrum.j.j.Lozinth̄.10. Petra autem erat christus.Unde christus super se edificat. Ipse enim est fundamentum.Unde p̄ma ad Lozin.3. Fundamentum aliud nemo ponere potest/preter id quod positum est: quod est christus Jesus. Hoc enim est fundamentum veritatis eterne.Hoc autem est omnino inmobile.ps.124.Qui confidunt in domino sicut mons Syon. Sequitur impugnatio huius domus.¶ Et descendit pluuia.¶ Pluuia doctrina itelligitur.Et est bona ? mala pluuia.Ergo que irruit est mala doctrina. Heri.19. Dominº pluit super Sodomam sulfur ? ignem. Item flumina sunt bona:? non bona.Esa.18.Diripuerunt flumina terram eius:? per hoc significantur sapientes qui reputant se sapientes esse. Ista flumina ex pluuia generātur:per ventos demones.Unde in canonica Jude.Nubes sine aqua:que a ventis circumferuntur ?c.¶ Et irruerunt in domum ¶ idest in ecclesiam:? non cecidit.Non enim dirumpentur funiculi eius in eternum.Esa.32.Et quare:fundata erat super Petram:idest Christum. ¶ Consequenter I ponit similitudinem ponens euentum illius qui audit ? non facit.Et circa hoc primo ponit edificationem.2º impugnationem.ibi¶ Et descendit ?c.¶ 3º ruinam.ibi¶ Et cecidit ?c.¶ Dicit¶ Et omnis qui audit ?c.¶ Similis erit viro stulto:qui cecidit a lumine sapientie. Unde Eccle.4. Melior est seruus sapiens q̄ senex infatuatus. Item stultus est diabolus.Domus quam edificat:est congregatio infidelium. Unde.ps.73. Replete sunt terre domibus iniquitatum.Et iste¶ super arenam ¶ Per arenam infideles:qui infructuosi sunt. Item propter inmercositatem: stultorum enim infinitus est numerus.Eccl.p. Item arena non adheret:sic isti semper iniurgio sunt. Fundat ergo super arenam:idest finem qui est quasi fundamentū: scilicet intentionem suam:firmat super bonum temporale.¶ Descēdit pluuia ¶ idest bona doctrina.¶ Uenerunt flumina ¶ idest sacri doctores.¶ Flauerunt venti ¶ idest angeli.ps.103. Qui facit angelos suos spiritus. ¶ Et irruerunt in domum illam:? cecidit.¶ Apoc.14.Cecidit cecidit Babylon: scilicet per predicationem. ¶ Et fuit magna eius ruina.¶ Si velimus adaptare similitudinem.Dicendus est sic.q̄ homo debet edificare sicut christus.Et hoc docet apostolus. p̄ Lozin.3. Unusquisq; videat quomodo superedificet. Aliquis enim edificat habitaculum dei. Quidam econtrario:vt infra. Et vt habetur p̄ Lozin.3. Quidam super stipulam edificant.Fundamentum enim est illud super quod ponit aliquis intentionem suā.Quidam enim audiunt vt sciant:? bi edificant super intellectum.Et hec est edificatio super arenam.Unde Jaco.1. Qui audit:? non facit:similis est consideranti vultus nativitatis sue in speculo.Unde super mutabile edificant. Quidam autem audit vt faciat:? diligat:? hic edificat super Petram.Quia super firmum ? stabile.Prouer.22. Adolescens iuxta viam suam:? cum senuerit non recedet ab illa.Istud enim fundamentum est super charitatem. Apostolus.ª Ro.8. Quis nos separabit a charitate christi:Sed hic potest queri:quare fundamentum quod est in intellectu:instabile ? non firmum est:Sed quod in affectu:ª Ratio est:quia intellectus est vniuersalium. Non enim potest scire multa nisi in vniuersali. Ideo vagando circa vniuersale non est stabilitas. Sed operationes ? affectus sunt circa particularia:? circa consuetudinem bonam. Ideo si tentatio veniat adheret ei quod consuetum:scilicet operationi bone:ideo resistit. Sed tunc queritur quid intelligat per pluuiam. Ideo dicendus q̄ diabolus nunquam tentat primo in maioribus: sed primo in minoribº. Deinde procedit ad maiora. Unde per pluuiam cogitatio prava.Tentat ergo in cogitatione prava: ? si consentit:tentat postea in maiori. Et sic postea augmentatur.Et ex istis fiunt flumina.Et post totis viribus irruit ? necessario cadit.Eccles.19. Qui spernit modica paulatim decidit.Uel sic.¶ Pluuia ¶ tentatio carnis.¶ Flumina ¶ tentatio mūdi.¶ Uenti ¶ Tentatio diaboli. Uel ꝑ Augustinum.¶ Pluuia superstitiosa doctrina:cui inhereāt grauissime cadit:? hec facta est ruina magna.sed nō magna quando timebat:? non cadit.Quia cum accidit tentatio:timet ? dolet.Quidam ?o totaliter.ps.36.Extinamte exinanite vsq; ad fundamentum in ea:vel dicitur ruina magna quia impenitens est cor.Job.21.capi.Ducunt in bonis dies suos:? in puncto ad inferna descendūt. ¶ Et K factum est cum consummasset Jesus verba hec:mirabantur turbe ¶ ponitur effectus.Erat enim triplex modus hominem qui sequebantur dominum Jesum. Quidam enim mirabant ? scandalizabant:vt pharisei.De gbº infra.15. Quidam mirabantur:sed non scandalizabantur:vt turbe.Quidam ?o vt perfecti:non mirabantur. Sed querendum de hoc quod dicit¶ Turbe.¶ Quia nō erant ibi turbe.Et potest dici quod factus est sermo ? turbe:? discipulis:sed in monte:sub cacumine montis erat quedā

Lucilio. Lucilio. Lucilio. Augustinus. Lucilio.

planities. Discipuli ergo erant in cacumine cum christo: sed turbe in planitie. Uel potest dici q primo discipulis t post turbis. Uel potest dici secute sunt eus turbe discipulorum. Sed que erat ratio admirationis: ⁊ Quia erat docens tanq̃ potestatez habens ⁊. Unde in eo implet̃ quod dicit̃ Ecc̃.8 Sermo illi⁹ potestate plenus est. Unde quasi potestatem habens/quia vt dominus loquebatur: vel sicut legislator: vel sicut potestatem habens/cuius virtute penetrandi coz. Unde dicitur ps.68. Dabit voci sue vocem virtutis. Uel cum potestate faciendi miracula. Quia quod dicebat/miraculis confirmabat. Augustinus dicit. Quod omnia que dicuntur in hoc sermone debent reduci ad.7.dona: t ad beatitudines: quia quod primo dicitur. Non occides. Hoc pertinet ad donum timoris: t ad beatitudinem paupertatis. Illud autez quod sequitur. esto consentiens aduersario: pertinet ad donum pietatis/per quod implet̃ mansuetudo. Illud autē nō mechaberis ⁊c̃. Pertinet ad donum scientie: per quam implet̃ beatitudo Luctus. Illud de sustinendo: ad donum fortitudinis: quo implet̃ t ad beatitudinez. Beati qui esuriunt t sitiunt iusticiam ⁊c̃. Illud autez quod dicitur. Diligite inimicos ⁊c̃. Ad donum consilij quo iplet̃ beatitudo misericordie. Illud ℞o quod sequitur. In 6.capi. De non habendo solicitudinem vsq; ad intrate p angustam portam. Intendit mundare coz. Unde pertinet ad donum intelligentie: t ad beatitudinē que est mūdicia cordis: vnde. Beati mundo corde. Quoniā ipsi ⁊c̃. Quicquid autem sequitur ad donum sapientie.

Augustinus.

¶ Capitulum. VIII.

Um autez descendisset Jesus de monte secute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens. Domine si vis potes me mundare. Et extẽdens Jesus manum: tetigit eum dicens. Volo. mũdare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Jesus. Vide nemini dixeris: sed vade ostende te sacerdoti t offer munus tuum quod precepit Moyses in testimonium illis.

A

Posset videri q ex iactantia loqueretur dominus: ideo auctoritatem suam signis cõmendat. Primo ergo ponuntur signa: quib⁹ liberantur homines: a corporalibus periculis. z° a spiritualibus: cap̃.9. Circa p̃mū duo facit. Primo ponit signa ex quibus homines liberantur a periculis pcmientibus ex intrinsecis causis. z° ex extrinsecis: vt tempestate. ibi. Et ascendente ⁊c̃. Cõmendatur autez quia statim: quia absens: quia perfecte/quia multos: quia statim in leproso: quia absens: in seruo Centurionis: quia perfecte: in socru Petri. Quia multos in alios multis. Circa p̃mum tria. Primo testes miraculi introducuntur. z° infirmus inducitur. ibi. Et ecce. 3°/auxilium prebet̃. ibi. Et extendens ⁊c̃. Dicit ergo. Cum autem descendisset Jesus de monte ⁊c̃. Mons iste est celum. ps.67. Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo. Unde postq̃ descendit de celo. secute sunt eũ turbe. Phil.2. Exinaniuit semetipsum formã serui accipiens t habitu inuentus vt homo ⁊c̃. Uel pro montem altitudo doctrine. ps.35. Justitia tua sicut montes dei ⁊c̃. Cum esset in montem. i. cũ altam duxit vitam secuti sũt eum discipuli sui. Et cum descendisset secute sunt eum turbe. p̃ Ad coz.3. Non potui vobis loqui quasi spũalibus. z°/persona infirmi introducitur. Et ponũtur duo. Primo infirmitas ostenditur. z°/solicitudo adhibetur. Infirmitas quia est leprosus. Et hoc significat spirituales infirmitates. Quedam enim infirmitates sunt intra latentes: vt febres. Quedam ℞o t si sint ab intra/cius tamen effectus p3 exterius/vt lepra. Ille ergo leprosus est cuius mala volũtas manifestat̃ per malum actum. Esa. 53. Et nos putauimus eum quasi leprosũ. Sed questio est: quia in Lucã habetur/q cum veniret Capharnaum mundauit leprosum. Dicendum q Matheus sequitur historiam: quia cum iret in Capharnaum: in via apparuit ei leprosus. Sequitur solicitudo: quia primo venit. z°/adorauit. Unde dicit. Ecce leprosus. Sic peccator p fidem venit/sed adorat per humilitatez. ps.33. Humiles spiritu saluabit deus. Item confitetur christi potentiaz/cum dicit. Domine si vis: potes me mundare. Itez vocat dominũ: si dominus est: potest saluare: in ps.99. Scitote quoniam dominus ipse est deus. Item confidit de dei misericordia: misericordem non oportet petere: sed solum indigentiaz ei monstrare: sic iste. Domine ⁊c̃. Unde. ps.37. Domine ante te omne desiderium meum: t gemitus meus a te non est absconditus. Item ostendit sapientiam christi: quia non petit nisi voluntatem suaz: quia melius scit quid opus sit tibi q̃ ipse. Ideo sapientie christi dimisit. ¶ Deinde tangit auxilium. Primo sanat. z° instruit. Primo tangitur opus. z° effectus. ibi. Et confestim ⁊c̃. Christus tria facit curando. Extendit manum quando auxiliuz impendit. ps.143. Emitte manum tuã de alto t eripe me. Aliquando extendit manum: sed non tangit. Esa.65. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum ⁊c̃. Aliquando tangit. Et hoc est quãdo mutat: vt in ps.143. Tange montes t fumigabũt. Tange montes. i. superbos: t fumigabũt per compunctionẽ: sed quare tetigit cum esset prohibitus in lege: Hoc fecit vt monstraret se esse supra legem: legitur de Helyseo q non tetigit Naaman: sed misit eum ad iordanem. Unde iste qui tetigit videtur soluere legem. Sed fm veritatez non soluit: quia prohibitum fuit propter contagionem: quia igitur infici non potuit tangere potuit. Item tetigit vt humanitatem monstraret: quia non sufficit peccatori subdi deo quãtum ad diuinitatem: sed t quantum ad humanitatem. ⁊ Volo mundare. ⁊ Hieron. dicit: q quidã male exponunt. Uolunt enim q ly mundare sit infiniti modi: sed hoc non est verum: imo quia dixerat: si vis. Respondit volo. Et ly mundare est iperatiui modi. Unde impauit qui dixit t facta sunt. Itez tetigit vt daret doctrinam de virtute que est in sacramentis: quia non solũ requiritur tactus sed verba: quia cum accedit verbuz ad elementum fit sacramentum: t per hoc excluſit tres errores quando tetigit. Ostendit enim corpus verum contra Manicheos. Quia dicit volo: dicit contra apollinarem. per hoc quod est mundare ostendit deum verum cõtra Fotinum. Et sequitur effectus. ⁊ Et confestim mundata est lepra eius ⁊ curatus est. Chrysostomus dicit. Et cur⁹ q̃ posset dici hoc verbum: mundare: quia istud in tempore dicitur illud ℞o in instanti. ⁊ Et ait illi. ⁊ Hic instruit cuz. Parum enim esset sanare nisi instrueret eum. ps.31. Intellectum tibi dabo t instruam te. Primo inungit ei turpitudinem. ⁊ Nemini dixeris. ⁊ Chrysostomus. Quia sciebat q Judei calumniabant̃ de factis suis: ideo dixit. Nemini dixeris: vel aliter. Quia hoc dixit ad exemplum: quia ceni supra docuerat abscondere opera bona: ideo dat exẽplum: q nullus in bonis operibus gloriari debet. Sequitur. ⁊ sed vade ostende te sacerdotib⁹. ⁊ Et quare hoc dicit: Quia tetigerat leprosuz: ne pen⁹ videret fractor legũ. Ad sacerdotes misit vt bĩ Leuiti.14. ⁊ Et offer munus

Lucas.

Lucas.

B

Hieronym⁹.

Excluduntur tres errores.

Chrysost.

Chrysost.

nam ⁊c.] Quare? Quia hoc erat preceptū legis: q̄ sanatus a lepra offerret duos pullos turturum. Sed ſm hoc videtur q̄ cum dominus preceperit adhuc sit tenendum: Dicendū q̄ figure non debebant cessare donec penitus veritas manifestaret: Hoc autem non fuit nisi post resurrectionem. [In testimonium illis:] Et hoc exponitur dupliciter. Quia Moyses precepit in testimoniū illis. Et per hoc docet q̄ precepta moysi erant in testimoniū ꝯrī: sicut habetur Jo. 5. Si crederetis Moysi: crederetis forsitan ⁊ mihi: Uel aliter. In testimoniū illis. i. contra illos: qui viderūt miracula: ⁊ non crediderunt. Uel: in testimoniū illis. [Curationis tue: Quia cum receperint oblationē tuam non poterunt negare: Item ſm misticū intellectum tria a chro iniūguntur: Ut erubescat de peccato: contra illos de quibus dr̄. Esa. 3. Peccatuz suū quasi Sodoma predicauerunt: nec absconderūt. Unde Eccl. 4. Est confusio adducens peccatuz ⁊c. Item os ostendere sacerdoti confitendo: Ja. 5. Confitemini alterutrū peccata vestra. Et hic videtur dominus iniungere confessionem: Et cōfestim sanatus est. Quia in ipsa cōtritione qui vult: ⁊ proponit confiteri ⁊ abstinere: remittitur peccatum. Juxta illud ps. 31. Dixi cōfitebor aduersum me in iustitiam meam: ⁊ tu remisisti iniquitatem peccati mei. Item iniungit satisfactio. Cum dicit. Offert munus tuū: Item docet obseruare mandata. Cū dicit. [Sicut precepit Moyses.]

Euthio.

¶ Cum autez introisset capharnaum: accessit ad eum centurio rogans euz ⁊ dicens: domine puer meꝰ iacet in domo paralyticus: ⁊ male torquetur. Et ait illi ihs Ego veniam ⁊ curabo euz. Et respondens Centurio ait. Domine non sum dignus vt intres sub tectum meum: sed tm̄ dic verbo ⁊ sanabitur puer meus. Nā ⁊ ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites: ⁊ dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio veni ⁊ venit: ⁊ seruo meo fac hoc ⁊ facit. Audiēs autem Jesus miratus est: ⁊ sequentibus se dixit: Amen dico vobis: non inueni tantam fidem in israel. Dico aūt vobis q̄ multi ab oriente ⁊ occidente venient ⁊ recūbent cum Abraam ⁊ Isaac ⁊ Jacob in regno celoꝝ: filij aūt regni eycient in tenebras exteriores. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Dixit Jesus Centurioni: vade: ⁊ sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora.

C

¶ Cum autem introisset capharnaum. Hic ostenditur virtus christi Ex absentia. Et primo designatur pietas Centurionis cū fide. Secundo humilitas. ibi [Et respondens ⁊c.] Circa primum duo. Quia designatur p̄mo pietas Centurionis. Secundo ostenditur christi benignitas. Et circa p̄mum tria. Primo locus ponitur. 2° oratio describitur. ibi [Domine puer ⁊c.] 3° exaudītio ponitur. ibi [Et ait illi ⁊c.] Locus primo. Cum introisset capharnaum: qui interpretatur villa pinguedinis: scilz villa gentium: que pinguedine deuotionis defluxit. ps. 62. Sicut adipe ⁊ pinguedine repleat ala mea. Deinde [accessit]. Sed hic potest queri: q̄ Lucas posuit q̄ misit sacerdotes. Augu. dicit q̄ nō p̄sonaliter uenit: sed q̄d dr̄ q̄ venit: bonum referr̄ ad intentionez: q̄ ille facit rem cuius auctoritate fit. Chrysosto. Aliter: q̄ dicit q̄ iste cōstitutus erat sup centum milites: ⁊ ideo erat prepositus. Unde iudei volentes adulari ꝓpter benuolentiā habendā: dixerūt ei. Domine nos ibimus ⁊ ipetrabimus vobis: nunc vt satisfaceret eis: permisit eos abire: ꝛ post ipse secutus est eos. Istud miraculum differt a p̄mo in tribus: q̄ p̄mum iudeo fuit factum: 2° Gentili: per q̄d datur intelligi: q̄ nō solum pro iudeis sed pro gentibus chs venit. Item in p̄ iudeus p se accessit: iste non. Et hoc q̄ misereatur dns alioꝝ per ꝓpriam deuotionē: quoruūdā per aliorū intercessionem. Item iste Centurio potest intelligi aliqs angelus presidens sibi ad salutem gentiū: vel primitie gentium. Item ille fuit leprosus in quo immunditia quiescit. Paralytici aūt qui nō possunt mēbra mouere leprosi sunt interpretati: q̄ Paralytici sūt incōtinētes. Et sunt paralytici qui ex infirmitate peccant. Leprosi qui ex certa malitia. Per Centurionē potest intelligi mens. Ad ephes. 4. Renouamini spū mentis vestre. Et iste dicit. [Domine puer meus] i. seruus meus. Et in hoc ostenditur benignitas Centurionis: q̄ ita p seruo orat. Unde facit illud qd̄ dr̄ in Eccl. 33. Si fuerit tibi seruꝰ fidelis: sit tibi sicut anima tua. Et iste seruus dr̄ inferior pars anime. Dicit ergo q̄ [iacet ⁊ male torquet]. [⁊ loquitur ex affectu: q̄ quādo aliquis diligit aliquem reputat parum egritudinez valde magnā. Jacet ergo inferior pars anime: quādo nō potest se erigere. Hala. 5. Caro concupiscit aduersus spūm. Et torquetur. Homines lasciui gaudent. Letantur cū cum malefecerint: ⁊ exultant in rebꝰ pessimis: sed isti torquentur: q̄ cum peccent ex infirmitate: cum ceciderint dolēt. Et ita torquentur: ex dolore. ¶ Et ait illi Jesus Ego veniam ⁊c.] i. Non loquar. Unde nota q̄ nullus auderet tantum petere q̄ntum dominus dare dicit. [Ueniam ⁊ curabo eum.] Quia presentia christi est causa salutis. Sed notandū q̄ ad filium reguli noluit ire: ⁊ ad seruū iuit: q̄d esset contra multos q̄ nolunt visitare nisi magnos. Contra illud Eccl. 4. Congregationi pauperum affabilem te facito. Sequitur. ¶ Et respondens Centurio.] Posita fuit cum fide benignitas Centurionis. Nunc tangit̄ humilitas cuz fide. Primo ergo ponitur humilitas ⁊ fides. 2° benignitas Christi. ibi [Audiens autem ⁊c.] Circa primum tria facit. Primo confitetur suaz idignitatem. ibi. [Sed tantum ⁊c.] 2° christi potestatez. Deinde inducit similitudinem. ibi [Nam ⁊ ego ⁊c.] Obtulerat se dominus benignum. Sed quia iste gentilis erat reputauit se indignum dicēs. [Dne non sum dignus ⁊c.] Sic et Petrus dixit. Luc. 5. Recede a me q̄ homo peccator sum. Et dicit Augu. Qz ꝓfitendo se indignū reddidit se dignū. Et sicut iste dicit. sic ⁊ nos debemus dicere. Non sum dignus vt intres in corpus meū. Deinde tangit̄ fides Centurionis ꝓfitentis potestatem christi. Quia [dic tm̄ verbo: ⁊ sanabit̄ puer meus.] vt habet Sapientie. 16. Non herba non malagma sanauit eos: sed sermo tuus domine: ⁊ in ps. 106. Misit verbum suum ⁊ sanauit eos. Deinde inducit similitudinem: ⁊ probat a minori. Et describit ordinem primo. 2° potestatem: ⁊ dicit. [Nam ⁊ ego homo sum sub potestate constitutus ⁊c.] Et tanguntur ordo: quia quidam sunt superiores / ita q̄ non habent superiorem se. Quidam sunt superiores ita q̄ habent superiorez se: quidam ꝛo inferiores qui non habent inferiores se: quidam ergo sūt medij: ⁊ de istis erat iste: q̄ erat sub tribuno: sed habebat sub se milites. Habebat n. sub se quosdā quoꝝ erat gubernator. Et isti erant milites. Unde dicit. [Et dico vni vade / ⁊ vadit. Et alio veni ⁊c.] In quo cōmendantur nobis obedientia. Ad Heb. 13. Obedite ꝓpositis vestris ⁊ subiacete eis ⁊c. Item alios habebat ser-

Chrysosto.

D

Augustinus.

Euthio.

Augustinus.

nos ḡbus cibaria ministrabat. Eccl. 33. Libaria ꝛ virga: ꝛ onus asino panis, ꝛ disciplina ꝛ opus seruo. ⁊ Et seruo meo ꝛc. ⁊ Unde vult arguere a minori: q̄ si ego q̄ sum in potestate constitutus hec possum: q̄sto magis dñs dominantiū potest ꝛc. Sed videndum q̄ rationales creature sunt liberę: ꝛ sunt sicut milites. Job. 25. Numquid est numerus militum eius. Et ideo dr dominus exercituū. Sz creatura irrationalis bz subiectionez seruilem: q̄ nō habet liberi arbitrij facultatez. Vult ergo dicere: q̄ tibi natura obedit dic nature ꝛ obediet tibi: q̄ sermo tuus iudicio plenus est. Uidendū est q̄ istud duplex dñium inueniatur in anima. Anima n. presidet corpori. Ratio ℞o irascibili ꝛ concupiscibili. Prima est dominatiua potestas: q̄ ad imperium anime: mouet corpus. 2ª preest aliq̄ dam imperatiua potestate: ꝛ dominatiua vel regali. Uti habent aliq̄d de motu suo. Et hec sunt quasi milites. Jac. 4. Unde bella ꝛ lites in vobis: nōne ex concupiscentijs que militant in mẽbris vestris. ꝑ ꝓpe. x. Dortamur vos abstinere a carnalibus desideriis que militant aduersus aiam. Debemus ergo dicere huic: vade. i. malis moribꝰ: ꝛ veni. ſ. bonis moribus: ꝛ seruo huic fac hoc. Unde corpus debemꝰ opi applicare: vt sicut exhibuimus mẽbra nostra seruire immunditie: ꝛ iniquitati ad iniquitatem: ita nūc exhibere membra vestra seruire iustitie in sanctificationē ꝛc. Ut habeſ. Ro. 6. ¶ Audiens aũt Jesus miratus est ꝛc. ⁊ Dic tangit christi benignitas. Sed q̄d est q̄ dicit admiratus est? Quia admiratio nō cadit in deo: q̄ non fit nisi ex ignorātia cause. Et sic nō potest esse in deo. Itē est apprehēsio magnitudinis effectus q̄ fit ex imaginatione ꝛ phantasia alicuius effectus magni: ꝛ sic pōt cadere etiam in Christo. Unde admiratus est. i. magnū reputauit. Et hoc turbis sequentibus ostendit. Et cōmendat eum. Unde sequētibus se dixit. ⁊ Non inueni tantā fidē in israel. ⁊ Sed quid est: nōne in Abraam Isaac ꝛ Jacob fuit maior fides? Dicendū q̄ imo: sed quod hic dr intelligitur pro tempore illo. Sed tunc est questio de aplis ꝛ Martha ⁊ Maria. Et dicēdū q̄ iste maioris fidei erat: q̄ nullū preambulū viderat sicut isti q̄ miracula viderant. Item petrus venit ad vocez Andree ⁊ Andreas ad vocem Joānis. Item in ℞o Marthe fuit aliq̄d dubietatis: q̄ dixit. Domine si fuisses hic ꝛc. Quasi nō absens posset: sed in ℞o istius nihil fuit dubietatis. Aliter exponit Chrysostō. Quia magnū ꝛ paruū aliq̄n dicuntur nō absolute, sed in cōparatione: sicut dicuſ in domo multi, in theatro pauci. Unde nō inueni tantā fidez in israel. ſ. per cōparationez illius gentilis. Deut. 28. Aduena q̄ tecum morat in terra: ascendet super te: eritq̄ sublimior. ¶ Dico aũt vobis. ⁊ Occasione huius agit de comparatione iudeoꝝ ꝛ gentiliū. Et ꝓmo de vocatione gentiluz. 2º, de reprobatione iudeoꝝ. Dico q̄ ⁊ multi ꝛc. ⁊ Et dicit istud in cōparatione: q̄ multi sunt vocati pauci ℞o electi. infra. 20. ⁊ Ab oriente ꝛ occidente. ⁊ Ita q̄ p hoc totus mundus intelligatur. Uel ab oriente in tēpore prosperitatis. Et ab occidente. ſ. in tēpore aduersitatis: vel ab oriente in tempore iuuentutis, ꝛ occidente in tempore senectutis. ⁊ Et recūbent. ⁊ Iste recubitus: opulentia est rerū spiritualium. ſ. in contēplatione. Luc. 22. Ecce dispono vobis regnū: vt edatis ꝛ bibatis sup̄ mensam meā in regno meo. Et Isa. 65. Serui mei comedent ꝛ vos esurietis. Ecce serui mei bibent ꝛ vos sitietis. ꝛc. Sz Quare ⁊ Luz Abraam, Isaac, ꝛ Jacob: Quia gentiles per fidez iustificantur, sicut Judei: vt habeſ. Ro. 4. Et Gen. xij. Item istis facta ē repromissio: Quia in semine tuo benedicēntur omnes gentes: Gen. 18. Ideo isti recumbent cum patribus suis: Sequitur filij autem regni ⁊. ꝛc. Dic ostendit reprobationem iudeoꝝ: Et describit penam dāni. Quia amittēt bona ꝛ incurrēt mala: Dicit autem ⁊ Filij regni ⁊ Quia in illis deus regnabat: ps. 75. Notus in iudea deus in israel magnum nomen eius. Itē figuris serui erant regni. Itē facta est eis ꝓmissio: vt habeſ. Ro. 4. ⁊ Eiciemur ꝛc ⁊ Et hec est pena dāni. ¶ Cōsequenter enumerat mala que incurrent: Quia qui primo quoad intellectum incurrerunt tenebras, interiores: ejcientur postea. ⁊ In tenebras exteriores ⁊ quia tunc erunt totaliter alienati a deo qui est lux vera. Et hoc est q̄d dicitur Thobie. 4. Elemosyna ab omni peccato ꝛ a morte liberat. Et non patietur animas ire in tenebras, Item quātū ad affectū: ⁊ Ibi erit fletus: ⁊ Fletus nunciat dolorem: Esa. 65. Ecce serui mei letabuntur ꝛ vos cōfundemini: Item ostenditur passio in corpore, quia ⁊ stridor dentium: ⁊ Habebunt n. corpora in resurrectione: Prouer. 19. parata sunt derisoribus iudicia ꝛ mallei ꝛ ferrū: Que iudicia doloris pertinent ad concupiscibilem: Stridor ad irascibilē: Uel sm Dionysium. Quia vtrūq̄ pertinet ad penā corporalez: Quia resurrectio nō erit solū in anima sz in corpore. Quia erit ꝛ multus calor ꝛ multū frigus. Job. 24. Transibunt ab aquis niuis ad calorē nimium. ¶ Et ostenditur dei benignitas. Luz dicit. Et dixit Jesus Centurioni: Uade. ꝛc. Sed sequitur effectus. Et sanatus est puer: Quia sermo eius virtute plenus est. Ecclesiastes octauo.

Dionysius

¶ Et cum venisset Jesus in domuz petri vidit socrum eius iacentem ꝛ febricitantez: ꝛ tetigit manum eius ꝛ dimisit eam febris: ꝛ surrexit ꝛ ministrabat eis. Uespere autem facto: obtulerūt ei multos demonia habentes: ꝛ ejciebat spiritus verbo: ꝛ oēs male habētes curauit: vt adimpleret̄ quod dictū est per Esaiam prophetā dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit: ꝛ egrotationes nostras portauit. Uidens aũt Jesus turbas multas circuz se: iussit discipulos ire transfretum. Et accedēs vnus scriba ait illi. Magister sequar te quocunq̄ ieris. Et dicit Jesus: Uulpes foueas habēt: ꝛ volucres celi nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. alius autem de discipulis eius ait illi. Domine permitte me primū ire ꝛ sepelire patrem meum. Jesus autem ait illi. Sequere me ꝛ dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendēte eo in naviculaz: secuti sunt eū discipuli eius: ꝛ ecce motus magnus factus est in mari: ita vt navicula operiretur fluctibus. Ipse vero dormiebat. Et accesserūt ad eum discipuli eius: ꝛ suscitauerunt eum dicentes: Domine salua nos perimus. Et dicit eis Jesus. Quid timidi estis modice fidei? Tunc surgens imperauit ventis ꝛ mari: ꝛ facta est tranquillitas magna. Uerro hominēs mirati sunt dicentes. Qualis est hic: quia venti ꝛ mari obediunt ei.

F

¶ Et cum ueniſſet Jeſus in domũ Symonis Petri ꝛc.] Cõmendata eſt virtus chꝛi in curatione leproſi: cõmendata eſt etiam in curatione feſtina ſerui Centurionis. Dic cõmendat in curatione perfecta. Primo ergo ponit curationis locum. 2°/ infirmitatis modum. 3°/ declarat chꝛi ſui auxilium. 4°/ curationis effectũ. Dicit ergo cum ueniſſet ꝛc. Non tangit euangeliſta: quã hoc fuit factum. Sed ꝛ Lucas/ꝛ Marcus tranſeunt ad alia. Sed ſciendum/ꝙ vbi Euãgeliſte ponũt ſtatum vel aliquid ad ordinẽ pertinens: ſignum eſt ꝙ ad continuationẽ hiſtorie pertinet. Ubi ℞o nõ: ſignum eſt ꝙ ad continuationem memorie. Unde ſm ꝙ recolebant/ ſcribebant. ⌊ Uenit in domum Petri.⌋ Et tria poſſumus conſiderare. Honorem quẽ intulit diſcipulis ſuis: qꝛ noluit ire ad domũ Centurionis. Iuit tñ ad domũ pauperis piſcatoris. Unde ꝑs. 138. Nimis honorati ſunt amici tui deus. Item ifirmauit in humilitate ga nihil plus plꝫ dño. In manſuetudine percipite inſitum ℞bum qđ poteſt ſaluare aias veſtras ꝛc. Jac. ꝑ. 3° in hoc oſtendit reuerentia quã habuit dño ad Petrum. Quia ſe obtulit: ſꝫ Petrus nõ rogaret. ⌊ Uidit ſocrũ.⌋ vidit occulo. ſ. mẽtis. Exo. 3. Uidi afflictionẽ populi mei in egꝛpto Socrũ Petri. Per hoc põt intelligi ſynagoga. Qui opatus eſt Petro in apoſtolatu. ſ. iudeis: operatus eſt mihi/ ſer gentes. Nec febꝛicitabat. ſ. ſynagoga: febꝛe. ſ. inuidie. Uel p iſtam ſocrũ intelligit anima eſtuans igne concupiſcentie. ⌊ Et tetigit manum eius.⌋ Dic tangit curationẽ. Querit Chꝛyſoſto. Quare curauit ſeruũ Centurionis ſolo ℞bo. Iſtam ℞o tacuit. Et reſpondet pp familiaritatez: ꝛ in hoc cnã magis oſtendebat ſuam humilitatẽ: ideo intacto auxilium dedit. ꝑs. 72. Tetigiſti manum dexteraz meam. Sequitur. ⌊ Et ſurrexit.⌋ Conſuetudo eſt febricitantium: ꝙ quãdo incipiunt ſanari: debiliores ſunt ꝗ in ifirmitate: ſed talis nõ fuit curatio dñi: imo plenam ſanitatem reddidit: qꝛ dei pfecta ſunt opa. Deut. 32. Aliter n. curat dominus: aliter natura. Jdeo ſequit̃: ꝛ miniſtrabat. ¶ Veſpere aũt facto.] Dic confirmat̃ dei poteſtas per multitudinem curato. ꝓ. Primo ergo tangit Euangeliſta multitudinẽ. 2°/ ſubiungit auctoritatez ſcripture. ibi ⌊ Ut adimpleretur ꝛc. Dicit ergo ꝙ curauit demoniacos ꝛ male habentes. Et poſſunt itelligi p demoniacos: peccãtes ex malitia: ꝛ p male habentes: peccantes ex ignorantia. Unde dicit. ⌊ Veſpere aũt facto.⌋ Quare nota: hoc nõ factum fuiſſe die ſabbati. In quo habebãt pro inconueniẽti curare: ſꝫ in veſpere finito ſabbato. ⌊ obtulerũt ꝛc.⌋ Uel dicitur veſpere: qꝛ ſaluator noſter veſpere venit. Oritur ſol ꝛ occidit. ſ. Chꝛiſtꝰ. Eccl. j. ⌊ Exciebat⌋ ſola increpatione. Unde ad ſolam vocem eius fugiebãt demones. Jnẽ ⌊ male habentes⌋ ita ꝙ ꝓueniat ei illud quod in actibus. capꝫ. x. Liberauit omnes oppreſſos a diabolo. Unde notandũ ꝙ non omnia miracula chꝛiſti poſuerunt euãgeliſte: ſed magis vulgata. Et ga videret̃ mirabile ꝙ tot curaret. Jdeo cõfirmat auctoritate que habet̃ Eſa. 53. ⌊ Infirmitates noſtras ipſe accepit⌋ ꝛ egrotationes nras portauit. ⌋ Et q̃ris nõ ita ſit in ſerie textus: exponamus prout iacet. ⌊ Infirmitates noſtras ipſe accepit⌋ i. abſtulit. Ita ꝙ infirmitates/ accipiantur pro lesibus peccatis. Et egrotationes. i. maiora peccata⌊ portauit⌋ i. aſportauit: vel cum ipſe ſit dei virtus ꝛ ſapientia: ifirmitates noſtras. ſ. paſſionis ꝛ mortis. Unde paſſibilitatem accepit ad tollendam infirmitatem ꝛ egrotationem noſtram ꝛc. j. Pe. 2. Qui peccata noſtra pertulit in corpe ſuo: vt peccatis noſtris mortui: iuſtitie viuamus. Sed cũ Eſaias dixerit de peccatis: querit̃. Quare hoc de ifirmitatibus corpoꝛalibus: Et hoc eſt ga plerꝙ ex peccatis ſpiritualibꝰ cauſant̃ egritudines corpoꝛales. ¶ Uidens aũt Jeſus turbas. ⌊ Quia poſita ſunt miracula ꝓ peccata interiora. Dic ponit miracula ꝓ peccata exteriora. ſ. cõtra pcellam. Et p̃ ponit preambulum ad miraculũ. ſ. de introitu nauis. Deinde miraculũ. ibi ⌊ Tunc ſurgens ꝛc.⌋ 3°/ effectum. ibi ⌊ Et facta.⌋ Circa p̃m: p̃mo ponit preceptionem. 2°/ mãdati adimpletionẽ. Circa p̃mũ tria. Primo ꝓcipit vt ſequant̃. 2°/ vnum eſt ſe ingerentem repellit. 3°/ alius diſcipulus arguit. Dicens ġ. ⌊ Uidens Jeſus turbas ꝛc.⌋ Sed quare itrauit nauem? Hoc fecit pp duo. Primo vt oſtenderet ifirmitatez humane nature. 2°/ vt placeret diſcipulis. Unde aliqñ cum diſcipulis aſcendit in montẽ: aliqñ in deſertũ/ aliqñ in nauem. Jtez vt nobis daret exemplũ ne fauores hoũm quereremus. Jtez ad tollendã inuidiam iudeoꝝ. Eſa. 42. Lignum fumigans nõ extinguet. ſequit̃ repulſio. ¶ Et accedens vnus ſcriba.⌋ ꝛ vi ꝙ iſte valde deuote acceſſit. Et quare repulit? Dicit Hieronymus. Quia non habebat bonam fidem. Et hoc pꝛ: qꝛ ſolũ vocauit cũ magiſtrũ: ſꝫ veri diſcipuli vocabant cum dñm: Unde in Jo. 13. Uos vocatis me magiſter ꝛ dñe. Item ex mala intentione volebat cuꝛ ſequi: qꝛ audiebat ſignũ fuiſſe factũ: volebat ſeq vt faceret ſigna: vt dꝛ de Symone mago. Item dicit Chꝛyſoſto. Qꝛ in alio peccant. ſ. in ſuperbia. Quia ſeorſum trahit ſe. Unde reputabat ſe dignioꝛem alys. Hylarius interrogatiue legit. ⌊ Magiſter ſequar te.⌋ Culpa iſtius eſt: qꝛ quod certum erat interrogauit ꝛ qđ debebat facere: poſuit ſub dubio. Sequitur ⌊ Uulpes foueam habẽt.⌋ Dicit Hieronymus. Exponit ad iram ꝙ deus ad intentionẽ reſpondit: vt ſepe facit. Uolebat ſeq: ſed intendebat lucrum. Et dñs contra hoc allegat paupertatem: ideo dicit. Uulpes foueas hñt ꝛc. ⌊ Filius aũt hominis ꝛc.⌋ vt habet̃. 2. Cor. 8. Qui egenus factus eſt cuꝛ diues eſſet ꝛc. ſm Augu. Notat cum de triplici vitio. De vitio dolofitatis: qꝛ diſcedinẽ habebat in ore/ ꝛ venenum in corde: vt habetur Eccl. 14. Item notauit eũ de ſuperbia. Cum dicit. ⌊ Uolucres celi.⌋ per quos ſuperbia intelligitur. Unde ꝓ volucres demones vt habetur. infra. 13. Ubi dꝛ ꝛ venerunt volucres ꝛ comederũt ea. Item de infidelitate. Quia nõ erat in charitate que habitabat in nobis p fidem. Sequitur. ⌊ Alius aũt ꝛc.⌋ Protinus ſe ingeſſit: ſꝫ aliter ſe excuſauit. Et ponit reprobatio excuſantis. ibi ⌊ Jeſus autem ꝛc. Dñe⌋ ⌊ permitte me ꝛc.⌋ Et magna eſt differẽtia iter iſtum ꝛ precedentem. Iſte vocauit cum dñm. Ille vocauit cũ magiſtrũ. Item ille volũ allegauit iſte pietatem: qꝛ preceptũ erat de honoratione patris. Unde dilationem petit. Simile hꝛ. 3. Reg. 19. De Helyſeo. Sequit̃ iſtius reprehenſio. ⌊ Sequere me.⌋ Ida qui vult ſequi chꝛiſtum: nõ dꝛ dimittere ſequi pp aliud negociũ temporale. Unde ꝑs. 44. Obliuiſcere populum tuũ domũ patris tui. Item hoc precepit exqꝛ erant alij qui poterant ſepelire. Jõ dixit⌋ Dimitte ꝛc.⌋ Jnẽ qꝛ accidit vt ſepe ꝙ qui impeditur aliquo vno negocio: cuiuz vnius aliud trahat: cito ruit in aliud: ſic ſi iſte iuiſſet ſepelire patrem: haberet fortaſſis poſt cogitationes de teſtamento patris. Et ita forte totaliꝛ retraheret̃. Eſa. 5. Uebꝛ qui trahitis iniqtatem in funiculis vanitatis. Unde hoc nõ ſunt crudelitatis. Ut ſi videamus aliquẽ affectum nimis de morte patris: pbibet̃ a funere pp periculum: vt habet̃ Eccl. 30. Multos occidit triſtitia. Sed dicit mortuos in plurali: qꝛ mortuus erat duplici morte. ſ. morte infidelitatis: ꝛ morte corporis. Unde mortuꝰ erat ꝛ in corpoꝛe: ꝛ in anima. Unde dat quatuoꝛ documẽta. Primũ ſcilꝫ vt qui vocatus eſt ad ſtatuz perfectionis: nõ cognoſcat patrem carnalez p affectionẽ inordinatã. Infra. 23. Unus eſt. n. pater veſter q̃ in celis eſt ꝛc. 2ᵐ eſt ꝙ inter fideles ꝛ infideles retrahitur germanitatis affectus. Uñ

4ᵘᵐ documentũ.

G

Luc.

Luc.14. Si quis venit ad me ⁊ nō odit patrem suum ⁊ matrez/⁊ vxorē/⁊ filios/⁊ fratres/⁊ sorores adhuc ⁊ animam suā non pōt meus esse discipulus ⁊c. Et hoc verū est vbi pater ⁊ mater retrahūt a deo. Tertiuz est qp infidelium mortuorū non est facienda memoria apud sanctos. Quartū est qp omnis q viuit extra Chim mortuus est: ga ipse est vita ſm Grego. ¶ Et ascēdēte eo i nauiculam] Positum est pcepium dñi de trāsfretatiōe. Dic ponitur executio pcepti. Erant eni manifestata miracula in terra: vult manifestare in aquis: vt ostēdat se esse dñm terre ⁊ maris. per istam nauiculam intelligitur ecclesia/vel cruz Chīi. vnde de ista potest dici illud Sap. 14. Exiguo ligno cōmittunt animas suas: discipuli dñi sequūtur eum in ecclesia per obsequiū mandatoꝝ. Itez sequūtur eum ascendente in cruce. Ad phil. 3. Per quē mihi mundus crucifixus est/⁊ ego mūdo. Deinde subiūgitur miraculuz. Et primo ponitur periculū imminens. 2° discipulorū interpellatio. ibi[Et accesserūt. 3° eoꝝ expergefactio ad dominum. ibi[Et dicit eis ⁊c.] Periculū tangitur ex procella ⁊ Chīi dormitione[Et ecce motus factus est magn⁹ ⁊c.] Sicut sancti dicūt/non est facta tempestas ex itemperie aeris: sed ex diuina ordinatione pcessit. Et hoc factū est multiplici ratione. primo vt discipuli qui spāliter dilecti ⁊ vocati erāt humilia saperēt/⁊ non se extollerēt. Et hoc significabat futurū periculum: qō iminere debebat tempore passionis. Et post vt ait Paulus apl's 2ª ad Cor. 1°. Gratuati sumus supra virtutē/ita vt nos taderet etiam viuere. Itē alia causa: vt scirēt in periculis vincere ⁊ vincere. vt habet Ro. 8. In oibus his superamus ꝓpter eum qui dilexit nos. Itē Chrys. exponit. ga ipsi erant pdicaturi: que de Chīo viderāt: ideo vt magis in ipsis experti essent miraculis: ⁊ essent certiores/ voluit dñs eos pati. Unī in ps. 65. Uenite ⁊ narrabo opera dñi. Licius eni potuerunt recordari de hō que sibi euenerunt. ¶ Ipse ꝙ dormiebat] Et hoc vt ostēderet se verū hoiem: sic enim erat in oibus: vt vbi volebat ostendere diuinitatē semp ostēdebat aliquid humanitatis. Dormiebat: ga habitu i uentus est vt homo. phil. 2. Scōm eni diuinitatem nō dormiebat. Unī ps. 120. Non dormitabit neq; dormiet qui custodit israel. Itē dormiebat vt cōstimerent inter ū morem ⁊ spem. Itē vt ostēderet singularitatē: ga in tanta tēpestate manebat securus. prouer. 8. Librabat fontes aquarū: quādo circūdabat mari terminū suum: ⁊ legem ponebat aqs. Sequitur interpellatio discipuloruz. ¶ Accesserūt discipuli ⁊c.] Tanus enim erat ventus qp oportuit cū cugilare. Et totum istud dictū fuit in figura de Jona: quia Jonas in naui dormiebat. Et naute cuigilauerūt cum ad interpellationez. Isti ꝙ ad saluandus. Unde dicūt[Dñe, salua nos ⁊c] Et primo cōsitent potestatem eius. dū dicūt/Dñe. Tu dominaris potestati maris: motum autē fluctuū eius tu mitigas. ps. 88. Item petūt auxiliū: ga sciebant ipsum esse saluatorē. Isa. 35. Ipse veniet ⁊ saluabit nos. Itez periculuz terreno⁹ exprimit. Et hic signat̄ mors Chīi in dormitione: q ⁊ exercitatus est per resurrectionē. Uel dicit̄ dormire in tribulationib⁹ ⁊ tētationibus sanctoꝝ. Et tūc precib⁹ sanctoꝝ cuigilat̄. Unde dī ps. 44. Exurge quare obdormis dñe. Itē dormit in pigritia. Unde expedit̄dus est vt admonet Paulus ad Eph. 5. Exurge q dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuminabit te Chīs ⁊c. Segur quo mō subuenit. ¶ Quid timidi estis ⁊c.] Uidet̄ qp nō essent modice fidei/ga dicebāt. Salua nos: sed vere modice fidei fuerūt/ga nō credebāt qp ēt dormiēs posset saluare: vel modice fidei: ga si ipsi haberēt magnam fidē ipsi possent iperare mari. Tūc surrexit ⁊c.] Imperauit vēto] Tēpestas enim ex uentis vt ex causa efficiēte: ex aquis vt ex causa mā-li. Et viriq; impauit. Unī ps. 106. Dixit ⁊ stetit spūs procelle. Et hoc est qō dī[Et facta est tranquillitas magna] Sed ostenditur est qp quādo fit tēpestas qp tuobus diebus mare nō sedat̄ totalit̄. Ideo vt appareat perfectum miraculū/statim facta est trāquillitas magna: qa dei pfecta sunt opera. Deut. 32. ¶ Porro boies mirati sūt ⁊c.] Dic ponit̄ effectus. f. admiratio turbaruz qō dicit boies non intelligatis Apl os: ga nūq; Apli sic appellant̄: sed p boies intellige nautas. Uel ſm Dieron. Si etiā intelligas boies. i. Aplos potest cē qp dubitare potuerūt vt boies dicentes[qualis est hic] Dic Chrysso. addit[hō] ga eniz ipsum viderant dormiētem/hoiem vocabant: ga signū diuinitatis viderāt. ideo dubitabāt[Qz vēti ⁊ mare ⁊c.] quia omnis creatura suo creatori obedit. ps. 148. Ignis grando, nix, glacies spūs, procellarum: que faciunt ꝙ bum eius ⁊c.] Non ga aiam rōnalem habeant/sed ga ad modum obedientis se habēt vt manus ⁊ mēbra anime obediunt: quia statim mouentur ad eius nutum: sic omnia deo obediunt. Sequitur.

Dieronym°.

Chrysost.

¶ Et cū venisset Jesus trans fretū in regionem gerasenoz: occurrerunt ei duo habentes demonia de monumētis euntes seuissimis. ita vt nemo posset trāsire per viaz illā. Et ecce clamauerūt dicentes. Quid nobis ⁊ tibi Jesu fili dei? Uenisti huc ante tēpus torquere nos. Erat autem nō longe ab illis grex multoz porcoruz pascens. Demones aūt rogabāt cū dicētes. Si ējcis nos hinc: mitte nos in gregē porcoz. Et ait illis. Jte. At illi exeuntes abierūt in porcos. Et ecce magno ipetu abijt tot⁹ grex per preceps in mare: ⁊ mortui sunt in aqs. Pastores autē fugerūt ⁊ venientes in ciuitatē: nūtiauerunt hec oia: ⁊ de his q demonia habuerant. Et ecce tota ciuitas exijt obuiam Jesu: ⁊ viso eo rogabāt eū: vt trāsiret a finibus eoz.

¶ Sed ga posita sunt miracula qbus dñs liberauit multos a periculis exterioribus. Dic ponuntur miracula q⁹ bus fit liberatio a periculis interioribus siue spūalibus. Et primo ponitur miraculuz. 2° effectus. ibi[At illi ⁊c.] Et circa primuz primo ostēdit̄ malitia demonū/quantū ad seuitiā quā in boies exercent. 2° quātum ad impatientiaz. ibi[Et exclamauerūt ⁊c.] 3° quantū ad nequitiā: ga animalibus brutis nocuerūt. ibi[Demones aūt ⁊c.] Circa primū primo locus describit̄. 2° seuitia demonū declaratur: erat quedā regio que dicebatur regio gerasenoz: gerasa interpretat̄ colonuz ejciens: vel aduena appropinquans: ga prope gētes[Occurrūt ei duo habentes ⁊c.] Ostēditur seuitia ga opprimebat eos. 2°/ga boies occidere nitebātur. Sed querit̄. quare alij euāgeliste nō fa-ciūt mentionē nisi de vno: iste de duob⁹? Dicendū qp fuit mentionē nisi de vno: iste de duob⁹? Dicendū qp fuit dubio duo fuerūt: sed vn⁹ fuit magis famosus. Et erāt feri: ga nocebant nō soluz corporaliter/sed etiā spiritualiter. Unī in monumentis habitabāt/vt inducerēt hominibus terroꝛē. Unde error fuit quez qdam posuerunt qp demones aliquā aiam reducerent in corpus mortuū: vt legitur de Symone mago: sed hoc nihil erat: sed fingebāt demones ad boies decipiendus. Unī dicit Porphyrius qp genus demonū est fallax. Unde ibi magi magie

Luce.

Error quorūdam.

vtũtur corporibus mortuoꝝ. Amare habitabant ꝛ demones in sepulchris: Esa. 65. Qui habitãt in sepulchris ꝛ in penetralibus idoloꝝ dormiũt. Erant eni taꝫ scuri vt nemo posset trãsire per viam illã: ga in via hac quã ambulabaꝫ absconderunt superbi laqueum mihi: superbi. demones. ps. 140. Sed ostendit̃ eoꝝ impatientia: ga Chri psentiaꝫ non ferebãt. Unde vi[Clamauerũt] Et in hoc ostendit̃ impatientia. Esa. 65. Clamabitis pre dolore cordis: ꝛ pre cõtritione spũs ululabitis. Item fatent̃ dei potentiã dicentes[Quid nobis ꝛc.] Uere nulla: ga nulla cõuenientia Chri ad Belial. sed quare hoc dicebant ga grauiter puniebant boies: et audierant ga Chr̃s deberet eis potestatem amouere. Uñ voluit dicere. Et si alys nocuim⁹ / tibi nõ nocuimus: quare nõ debes nos grauare. Itẽ confitentur filii dei. Et in hoc cõfundũtur Arriani: ga si nõ sanctis credũt / saltem demonib⁹ credant. Sed cõtra / ga videtur ꝙ nõ cognouerunt eum: ga ꝑ ad Corinth. 2°. Si cognouissent nũq̃ regez glorie crucifixissent ꝛc. Sed di cẽdum ꝙ quãdo dñs volebat / humanitatem ostẽdebat: ita ꝙ se eis occultabat. ¶ Quare venisti ante tẽpus ꝛc.] Sciunt demones ꝙ in die iudicij demones debẽt suscipere maius tormentũ cuꝫ dicet̃. Itẽ maledicti in ignem eternũ. Itez credunt aliqui ꝙ demones vsq; in diẽ iudi ez nõ patiũtur penaꝫ dãnis: penã sensus. Et hoc ꝑ illo verbo ga venisti ante tẽpus. Sed cõtra / hoc est qđ dicit Damascẽ. Hoc bolbus mors qđ angelis caũse: sed homines cũ moriũtur nõ statiꝫ recipiũt penã sensus / sicut angeli qui ceciderũt. Quidaꝫ dicunt ꝙ ignẽ suũ semper secum portant: sed quo mõ pot hoc fieri ga iste ignis corporeus est. Dicendũ ꝙ is hic ignis sit corporalis / habet tamẽ aliquid spũale. Unde cruciat ꝑ modũ cuiusdaꝫ alligatiõis. Spũs cniꝫ excedit naturã corporis: sed deꝰ alligat spũs corporibus: sicut cum alligat aĩa corpori / dat corpori vt moueat̃: ẽm voluntatez aie: sicut si detur alicui prelatura alicui in aliqua ecclesia / ipso nõ existente in cadẽsie ꝛ is iste ignis sit corporeus: ratiõe spũalitatis potest agere. ¶ Torquere nos ꝛc.] Magnũ tormentuꝫ reputant ꝙ nõ possint bolbus nocere: sed si essent in inferno nõ possent ita nocere: ꝛ ita tormẽtũ eis magnũ est intrare in ifernum. ¶ Erat autem non longe ab eis ꝛc.] Hic tangit malitia. Quia nõ solũ bolbus nocent / sed et hanis. grex porcoꝝ. Unde ꝑs ꝙ hoc non erat in iudea: ga iudei non vtũtur porcis. [Si ejcis nos / mitte nos in porcos] Sz quare nõ petierũt ꝙ mitteret eos in homines: ga ipsi videbãt cuꝫ solicitũ circa curã boium. Sed quare in gregẽ porcoꝝ: ga erant magis vicini. Itẽ quia est aial valde immundum. Unde ad designãdã immũdiciaꝫ permisit intrare in porcos. Et hoc videt̃ significari Job 40. Nũquid multiplicabit ad te porcos: aut loquet̃ tibi mollia: Segnis Chri accessio. Et ait illis[Ite ꝛc.] Sz videtur dñs audisse demones. Dicẽduꝫ ꝙ nõ audiuit: sed ex sua sapiẽtia sic fieri ꝑmisit ꝛ ordinauit vt ostendatur malitia demonũ: ga nisi dñs cohiberet / ita ruerent in homines sicut ruerũt in porcos: sed quãdo dñs ꝑmittit aliquid demonib⁹ nõ totaliter ꝑmittit / sed ꝑponit eis frenum: vt in Job. Uñ ad hoc designandum ꝑmisit eos ruere in porcos. Itẽ ad designãduꝫ ꝙ nihil possint nisi ex dei ꝑmissiõe. Itẽ vt bõ suã dignitatẽ cognosceret / vt ad salutem vn⁹ us hominis tot milia porcoꝝ ꝑmiserit interfici. ¶ Segtur executio mãdati[Et magno impetu ꝛc.] In quo denotat̃ ꝙ nullus a diabolo totaliter põt extingui nisi porcũ se exhibeat i. totaliter immunduꝫ. Unde habetur Apoc. 18. Hoc impetu mittet̃ Babylon ciuitas illa magna. ꝛ. pe. 2. Di velut irrõnabilia pecora peribũt: percipietes mercedẽ iniustitie ꝛc. Segt̃ pastoꝝ admiratio. Uñ[pastores fugerũt ꝛ nũtiauerunt ꝛc.] Uñ profecti nũtiauerũt iste ꝛ ieiũ. Triste de porcis: sed ieiũ de demoniaco curato: per istos pastores signt̃ principes synagoge: qui ꝓpter tẽporalia quãticũq; possint contradicũt Chro. Cõsequeter segtur tot⁹ populi admiratio. [Et ecce tota ciuitas ꝛc.] [Et viso eo ꝛc.] Et quare ga multa dãna eis fecerat: ideo timebãt ꝙ si plus ibi moraret ꝙ plura eis faceret dãna. Sic alig ꝓpter detrimẽtuꝫ tẽporale timẽt cẽ cũ Chro: vt habet̃ Esa. 30. Declinate a me semitaꝫ: cesset a facie nostra sanctus israel. Uel aliter: ga nõ ex malitia ꝙz ex deuotiõe / ga idignos se reputabant. Sile dixit ꝑr⁹. Recede a me ga hõ peccator sum.

¶ Capitulum nonum.

ET ascendens Jesus in naviculaꝫ transfretauit: ꝛ venit in ciuitatez suam. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentẽ in lecto. Uidens autem Jesus fidem illorum: dixit paralytico. Cõfide fili. Remittunt̃ tibi peccata tua. Et ecce quidaꝫ de scribis dixerunt intra se. Hic blasphemat. Et cũ vidisset Jesus cogitationes eorum dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris: Quid est facilius dicere: dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: surge ꝛ ambula: Ut autẽ sciatis ꝙ filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralytico. Surge tolle lectum tuũ ꝛ vade in domum tuã: ꝛ surrexit: ꝛ abijt in domum suam. Uidentes aũt turbe timuerũt ꝛ glorificauerunt deum qui dedit potestatem talez hominibus.

Supra posuit miracula cõtra pericula corporalia: hic ponit miracula cõ pericula spũalia. Et ꝓz hoc duo facit. ꝓ ostẽdit qũo iubuerit sibi occurrẽtib⁹. z° qũo ingrit quos saluet. ibi[Et circuibat ꝛc.] Circa ꝑmũ: ꝑmo ponit remediũ cõtra peccatũ. z° / ꝑtra mortem. ibi[Dec illo ꝛc.] Circa ꝑmũ ꝓponit remediũ cõtra peccatũ / remitẽdo. z° / peccatores ad se trahẽdo. ibi[Et factũ est ꝛc.] Et ꝓponit ꝗdam parabula / ad bñficiuꝫ. z° ponit bñficiũ ipm. ibi[Ut aũt sciatis ꝛc.] Et ꝓponit locus. z° / deuotio offerẽtium. ibi[Et ecce ꝛc.] Dicit ġ. [Ascendens Jesus ꝛc.] Et ꝑtinuat̃ hec pars ga rogabãt cũ vt ab eis discederet: ideo ascẽdit naue. Unde dat intelligere ꝙ si dicant aliqui. Recede a nobis viã mãdator tuoꝝ nolumus. Job. 21. Statim recedit. Uñ[ascendit in naviculam] Dec nauicula significat crucez / vel ecclĩam[Et venit in ciuitatẽ suã] i. in ciuitatẽ gentiũ: que sibi date sunt. Uñ in ps. 2. Postula a me ꝛ dabo tibi gẽres ꝛc. Sed est quẽstio: ãre Marcus ꝛ Lucas dicũt istud cẽ factum in Capharnaũ: Dic Jo habet̃ ꝙ in Nazareth q̃ erat ciuitas sua. Dicẽduꝫ ꝙ q̃dam erat ciuitas Chri rõne nativitatis. Et hec erat Bethleem: q̃dam rõne educationis. Et hec erat Nazareth q̃dã rõne conversatiõis ꝛ opatiõis miraculoꝝ. Et sic Capharnaũ: ideo bñ dr in ciuitatẽ suam. Uñ dicit Luc. 4. Quãta audiuimus miracula que fecisti in Capharnaũ: fac hic in patria tua. Aug. aliter soluit: ga Capharnaum inter alias ciuitates galilee erat magis famosa: vñ erat quasi metropolis. Et sicut si aliqs esset de aliqua villa iuxta Parisius diceret̃ qđ esset de Parisius ꝓpter notitiã loci. Sic dr ga erat de finibus Capharnaũ

Cõfundunt Arriani. Matthæus.

Error quorũdaꝫ de pena demonuꝫ ante iudiciuꝫ.

Matthæus.

A

Matthæus.

autem: dicebat inde ec: vel aliter: ga ꝑmittūt aliquid mágeliste: vnde aliqd pōt addi: ꝙ. vs. transiuit ꝑ Naçareth et venit in Laphamaū. Et tūc obtulerūt ei. Ecce offerebāt ꝛc. ¶ Dic tāgit deuotio offerentiū. vnde in Marco tangit: ꝙ ga nō poterāt trāsire: posuerunt ꝑ tegulas. Iste paralyticus: figmficat peccatorē in peccato iacētē: vnde sicut nō pōt paralyticus se mouere, sic nec iste. Vli autē qui portāt eū: sunt illi g suis monitionib⁹ portant eū ad deū. ¶ Uidēs aūt Jesus fidē illoꝝ ꝛc. ¶ Ponit bñficium: vñ possumus videre: qd mouit Jesum, qd sit qō requirit. tertiū, diſceptationē ɔ beneficiū curat aliqñ dñs aliquem ꝓp fidē suā: aliquādo ꝓp preces suas et aliorum. ¶ Uidēs ergo fidē illoꝝ dixit ¶ Uñ dicit Mar. 11. Quicquid orātes petitis: credite quia accipietis: et fiet vobis. ¶ Cōfide fili ¶ qd ergo regnit fides: ps. Qui confidūt in domino sicut mons syon, nō cōmouebit in eternū q habitat in hierusalē. Et Act. 15. Fide purificās corde eorum. ¶ Remittunt tibi peccata ꝛc. ¶ Dic tangit beneficiū, sed qd est ꝙ iste petebat sanitatē corporis: et dns dat sanitatem aie: Nō est: ga peccatum erat causa egritudis: sicut in ps. 15. Propter iniqtates eoꝝ multiplicate sunt infirmitates coꝝ. Unde scit deus sicut bonus medicus qui cūm curat. Deide ponit diſceptationē cōtra bñficiū. ibi ¶ Et cum cognouisset ꝛc. ¶ Dicit ergo ¶ Ecce qdā ¶ Et ꝛre mirabantur: ga videbant hoiem et nō videbāt deum: solius aūt dei est dimittere peccata: ideo dicebāt eū blasphemū: iuxta illud Job. 34. Qui dicit regi apostata qui vocat duces ipios ꝛc. ¶ Et cū vidisset ꝛc. ¶ Dic cōfutat eos tripli: tua cognitione, ga sicut soli deo ptinet dimittere peccata: sic cognoscere secreta cordis. ps. 25. Scrutās corda et renes deus: cū vidisset: ga solus scit cogitationes hoium. Et ꝓmo reprehendit eoꝝ negtiam ¶ Ut quid cogitatis ꝛc. ¶ ga blasphemū eum dicebant. Esa. j. Auferte mala de cogitatiōibus vestris ¶ Quid est facili⁹ ꝛc. ¶ Dic ponit ꝓfutationem: sed videt male argnere dns: quia argunt a minori affirmādo. Facilius enim videt sanare corpus: cū sanare aiam. Sed exponit sic Hieron. Facilius est dicere cū facere: verꝝ quantū ad factū: fortiꝰ est aiam cū corpus sanare: et quātū ad potestatē: cadē est potestas vtrobiq. Et si ad dictū referat, videamus ꝙ mēdaces cito mētiunt: vbi nō possint deprehendi. In his enim q apparēt deprehendi possunt, et nō in his que latēt. Unde in his andacter loquūtur, vbi deprehendi non possunt. Facilius est g dicere: si nō posseris cognoscere ¶ Idco. vt aūt sciatis ꝛc. ¶ Ostēdit facto: et ꝓmo ponit finis operatiōis. 2° modus. 3° efficientia. Uñ dicit. Et ꝓp hoc ¶ vt sciat ga filius hois bz potestatē ꝛc. ¶ per hoc manifestat se deus. supra p. Ipse enim est g saluū faciet ppm suū a peccat eorū. Dicit ¶ ꝙ filius hois ¶ et dicit ¶ in terra ¶ et eludit duplicem errorem. ſ. Nestorij et Eutini. Dicebat Nestoriꝰ ꝙ filius hois et filiꝰ dei erant duo suppositā: nec poterat dici de vno qō dī de altero: vnde non poterat dici. Iste puer creauit stellas: ideo dicit hois: ga dei est dimittere peccata. Item ɔ Eutinū: g dicebat ꝙ Chris acceperat initium de virgine Maria. Et merito acgsiuit diuinitatē: et nitebat sup illud. ifra. 28. Et data est mihi oīs potestas in celo et in terra: ideo dicit. In terra. vñ Baruch. 3. dī. post hec in terris visus est, et cū hoibus cōuersatus est. ¶ Ds potestatē. ¶ Uidet ꝙ ꝑ hoc nō ostēdat: ga etiā ipsi Apli habebāt potestatē. Sz dicēdū ꝙ ipsi hēbāt ꝑ viā administrationis: nō auctis: ꝙ ät qō dī ¶ Ut aūt sciatis ꝛc. ¶ Dupliciter pōt legi: vel vt sint ꝟba euāgeliste: et ita fuit narratoria: vel sint ꝟba Chri dicentis: vt sciatis ꝛc. Et sic oīo est ꝑfecta: ga ipsi dubitabāt: ideo vt sciatis ꝙ ego habeo ꝛc. Ait paralytico. Surge ꝛc. Uā ꝟbo curauit qō ꝑ

Hieronym⁹.

Duplex error elidit.

Obiectio.

patiū est deo: iuxta illō ps. 32. Dixit et facta sūt. Tria habebat infirmus. Jacebat in lecto: portabat ab alijs: ire non poterat: ga ḡ iacebat. dixit ¶ Surge ¶ ga portabat, precepit vt portaret ¶ Tolle lectū tuū ¶ ga ire nō poterat. dixit ¶ Et ambula ¶ Dei enim ꝑfecta sunt opa. Deut. 32. Siſr peccatōi in peccato iacenti dī. Surge a peccatō ꝑ penitentiā. Tolle lectū ꝑ satisfactionē. Michee. 7. Jrā dñi portabo: ga peccauī ei. ¶ Et vade in domū tuā ¶ In domū eternitatis: vel in ꝛciam ꝓpriā. Sap. 8. Intrās in domū meā ꝙquiescā in illa. Segtur expectatio ¶ Surrexit et abijt. Uidētes aūt turbe ¶ nō scribe: quia isti dedignabant ¶ timuerūt ¶ Abacuch. 3. Dñe audiui auditū tuū et timui. Sz quo timore: gal. glorificauerūt deū ¶ ga ola in deum retulerūt. ps. 113. Nō nobis dñe nō nobis ꝛc. ¶ Qui dedit potestatē talem hoib⁹. ¶ Uñ isti nō ꝛtenūt, sicut scribe: ſz ga dī hoib⁹. nō Hylarius. Hylari⁹ exponit. Qui dedit talez potestatē hoib⁹ vt fiāt filij dei: vt in Jo. ꝓ. Dedit eis potestatē filios dei fieri.

¶ Et cū transiret inde Jesus: vidit hoīez sedētē in theloneo Matheū noie. Et ait illi. Sequere me. Et surgēs secutus est eum. Et factū est discūbente eo in domo: ecce multi publicani et peccatōres venientes discūbebāt cū Jesu et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebāt discipulis ei⁹. Quare cum publicanis et peccatōrib⁹ māducat magr vester? At Jesus audiēs ait. Nō est opus valentib⁹ medicus: ſz male hñtibus. Euntes aūt discite: qd est: misericordiā volo et nō sacrificiū. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores.

B

¶ Dic ponitur ꝓmo conuersio peccatoꝝ. 2°, diſceptatio pharisęorum. ibi ¶ Et videntes ꝛc. ¶ Et primo dicit: qualr quēdam vocauit ad discipulatum. 2°, quo mō multos ad familiaritatem. ibi ¶ Et factum est ꝛc. ¶ Dicit ergo ¶ Cū trāsiret ꝛc. ¶ Quare trāsiuit: ga insidiabantur ei: ideo nolebat turbari: vt dicit Eccl. 8. Non incendes carbones peccatoris ¶ Uidit hoiem ¶ Uere hoiem ga peccatorē. ps. 81. Vos aūt sicut hoies moriemini: et sicut vnus de principibus cadetis. ¶ Sedentē in theloneo ¶ Theloneus vectigal. vñ erat locus vbi vectigalia recipiebātur. vnde erat in quodaz statu vbi vix bō viuere pōt sine peccato: Matheū nomine. Alij appellant eum Leui ad seruandū bonorez eius: vt non noscatur ille esse peccator: sed ipse vocat se Matheū: ga iustus in ꝓncipio accusator est sui: dans intelligere ꝙ dñs non est acceptator personarū ¶ Et dixit ei. Sequere me ¶ Et hoc magnū est ꝙ mouerat dns ad sequelā. Et surgēs ꝛc. ¶ Unde potuit dicere illud Job. 23. Uestigia eius secutus est pes meus: viā eius custodiui et non declinaui ab ea. Sed obijcit ꝙ hoc non pōt esse ꝙ ad vnū verbū iste secutus est eū. Et dicēdū ꝙ fama Jesu ita diuulgata erat: ꝙ ipse beatū se reputabat qui sequebat eum: ideo ad vnum verbū iste secutus est eum. Unde ostenditur obedientia: ga statim secutus est eum: sed quare nō statim vocauit a ꝓncipio? Dicēdum ꝙ iste sapiens erat sapiētia seculi. Tardauit aūt dns vocare eum: donec miracula ꝓuocarēt. Uel dicēdum ꝙ istud dictum est per reiterationem: ga iste fuit in ꝑdicatione dñi in monte. Sed quare ḡ sic ponit Matheus. Dico, rōne humilitatis: ga eius miraculū reputant vocationē eius: ideo inter miracula recitauit. Sz quare plus sit mētio de vocatione Petri et Andree et Matthei ḡ aliorum? Dicēdū ꝙ inter viliores boues fuerunt piscatores. Item inter peccatores illi magis qui vectigal recipiebāt: et ideo ſpāliter sit men-

Obiectio.

Exclio.

C

tio ad cognoscendū q̄ dicus nō est personarus acceptor. Sequit. ¶ Et factū est eo discūbēte in domo ⁊c. Dic tangit quo mō multos vocauit ad familiaritatē. Uñ dicit ¶ Et factū est ⁊c. Aly dicunt q̄ fecit ei ꝓmium. Iste ℞o tacet Et verū est q̄ fecit: vnde inuitauit multos: vt ad deuz traberent: ga corona coronā trahit. Exo. 36. Unde signū est q̄ aliquis firmiter ꝓcurrit ad dñm: quādo alios trahit: quos magis diligit. Unde dicit q̄ multi publicani discūbebāt ⁊ peccatores cū Jesu ¶ Quia siqs apertuerit mihi, introibo: ⁊ cenabo cū eo: ⁊ ipse mecū. Apoc. 3. ¶ Et videntes pharisei ⁊c. ¶ Dictū est qualr dñs peccatores inuitat ad sequelam: ⁊ ad cōuiuium recipit. Hic ponit disceptatio de societate. 2° de cōuiuio. ibi ¶ Tunc accesserūt ⁊c. ¶ Circa p̄mū ponitur questio. 2° responsio. ibi ¶ Ait Jesus ⁊c. ¶ Dicit g̃. Et videtes ⁊c. ¶ Notandū q̄ isti pharisei erāt malitiosi: vnde volebāt scisma ponere iter discipulos ⁊ Jesum: vnde discipulis Jesus accusabant: ⁊ discipulos Jesu: vñ volētes erga discipulos accusare Jesuz dicūt ¶ Quare cū publicanis ⁊c. ¶ Isti fūt de numero illoz de q̄bus habet. Prouer. 6. Sex sunt que odit dominus: ⁊ septimū detestat aia eius. ¶ qui seminat iter fratres discordias. Sz querit quare Luc. dicit istud esse dictum de discipulis. Et respōdet Aug. q̄ eadē est sententia vtrobiq; lz verba differāt: ga totum iputabāt doctrine magistri. vñ Lucas refert ad ℞a: sed Matthe° ad ſnlam. Sed videt q̄ isti recte arguebant: ga sunt vitanda peccatoz ꝓsortia. Sed notādū q̄ aliquando sunt vitāda peccatoz ꝓsortia ꝓpter superbiā ⁊ ꝓteruitz: vt isti faciunt habet Esa. 65. Nō appropinques mihi ga immundus es. Aly ℞o vitant ꝓsortia ꝓpter peccatoz volutatem. vt erubescāt: ⁊ sic quiescant: ⁊ sic vt dic Paulus p̄° ad Cor. 6. Ad verecundiā vestrā dico si nō est inter vos sapiens quisq̄. Item aliqs vitat ꝓpter cautelam iuxtimēs ne p̄uertat Eccl. 13. Qui tangit picem coinquinabit ab ea. et in ps. 17. Cum peruerso peruerteris. Ecōtrario silr aliqui cōmorantur peccatorib° ad sui pbationez: vnde tēptatio est sui pbatio: vt habet Prouer. 2. Aspectu ⁊ auditu iustus erit habitans iter illos. Et Cant. 2. Sicut liliuz inter spinas, sic amica mea iter filias. Et ibi dicit glossa. Non fuit bonus, qui malos tolerare nō pōt. Jtē aliq inter malos cōmorantur propter cōuersionē: vt Paulus dicit p° Cor. 9. Oibus ois factus vt oēs lucrifacerez. Sed differēcia est: ga peccatorib° p̄seueratib° ⁊ penitere nolētib° non opz cōicare. De illis ℞o de q̄bus speraf: distinguēdū est ex parte illi° qui habitat: ga aut est firmus, aut infirmus. Si ifirmus habitare cū eis non oz. si firmus cōpetens est vt cū eis habitet, vt eos ad deuz puertat. Jtē Jesus medicus erat certus: ideo cū eēt cū eis piculū non timebat. ideo ⁊c. Sed sequit Jesu responsio. Et ponit rōnes tres. p̄ ex similitudine. Dicit. ¶ At Jesus audiēs dixit. Nō est opus ⁊c. ¶ Et vocat se dñs medicum. Et bene. ps 102. Qui ꝓpitiat dñs oibus infirmitatib° tuis tā anime q̄z corporis. ideo tāgit ad infirmitates ⁊ aie ⁊ corporis. Uñ dicit. Nō est opus valētibus medicus ⁊c. Valētes dicūtur q̄ ex superbia reputāt se valere de q̄bus Apoc. 3. dicit. Dicis diues sum ⁊ locupletatus ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis q̄ tu es miser ⁊ miserabilis pauper ceccus ⁊ nudus. Et talib° non est opus medicus, sed male bñb°. i. peccatum recognoscētibus. sicut dicebat David ps. 50. Iniquitatē meā ego cognosco ⁊c. 2° inducit auctoritatē dicens. ¶ Euntes aūt discite ⁊c. ¶ q̄si dicat. Uos nō intelligitis scripturas: sz ite ⁊ discite, quid est misericordiā volo ⁊ nō sacrificiū. ¶ Hoc scribit Osee. 6. Et duplr exponit. ꝓmo ita q̄ intelligat vnum aly ꝓferri: ga magis volo misericordiā q̄z iudicium. Uñ prefert sacrificiū sacrificio. Sacrificiuz est agnus. Jtē misericordia. talib° eni dñs misereť deus. Quid g̃ istoz melius: Prouer. 21. Facere misericordiā ⁊ iudiciū magis placet deo q̄z victime. Uel ita q̄ vnum approbet, reliquū ℞o reprobet. misericordiaz volo: sed nō sacrificiū q̄ facitis. vnde Esa. ¶ Dolocausta noluntga manus vestre sanguine plene sunt: vel aliter ¶ misericordiā ⁊c. ¶ Illud eni dicit aliquis velle: q̄ vult ꝓpter se et nō ꝓpter aliud: sicut si medicus diceret volo sanitatez: ⁊ sic est in operibus que offerimus deo: quedā offerimus ꝓpter se vt diligere deū ⁊ proximū. Alia ℞o ꝓpter ista. Mich. 6. Indicabo tibi bō quid sit bonum: ⁊ quid dominus regrat a te. Unq; facere iudiciuz: ⁊ diligere misericordiam. 3° inducit dñs aliā rōnem ex sui officio: vt si aliqs legatus missus esset ⁊ vteret suo officio, si prohiberet ab alio, diceret: stulatus es ga ꝓhibes q̄ ad me pertinet. Uenerat dñs ad saluandū peccatores. vnde dictū est. Et vocabis nomē eius Jesum. Dic eni saluum faciet ꝓplm suū a peccatis eoz. Et ideo dicit ¶ Nō veni vocare iustos sed peccatores. ¶ Lucas addit ad penitētiaz. Et iusta est hec additio: ga non venit vocare peccatores vt remanerēt in peccatis: sed vt amouerent ab eis. Sz pōt queri de iustis: ga nullus iustus, nisi solus de°: ga oēs iusti sunt peccatores. Jtē videt falsuz q̄ dicit. ga Joānes iustus fuit. Symeon iust°. Zacharias iustus. Et tamē eos vocauit. Dicēduz q̄ distinguēdū est de iustitia: ga iustus aliquis dī qui peccato non est obnoxius: ⁊ sic non est iustus q̄squā: ga omnes vel mortali, vel veniali, vel originali sunt obnoxy: saltē quātū ad reatū: ⁊ istud penitus deleuit: ga Jo. 3. Ipse venit vt vitam habeāt. Uñ nō venit vocare iustos: inquātū iustos, sed inquātū peccatores. Jtē dicit iustus q̄ nō est obnoxius peccato mortali: vñ non veni vocare iustos ad ꝓlam: sed ad maiorē iustitiā. vel sic. Nō veni vocare iustos. i. qui de sua iustitia ꝓfidūt, sz peccatores qui penitent ignorantes suam iustitiam.

Charitas. Augustinus.

Nō semp aut ab oīb° fūt vitanda peccāti ꝓsortia.

Justus dicitur duobus modis.

¶ Tūc accesserūt ad eum discipuli Joānis. dicentes. Quare nos ⁊ pharisei ieiunamus frequenter: discipuli aūt tui nō ieiunant: Et ait illis Jesus. Nūquid possunt filij sponsi lugere q̄diu cuz illis est sponsus: Uenient autez dies cum auferetur ab eis sponsus: ⁊ tunc ieiunabunt. Nemo autē immittit cōmissurā pānī rudis in vestimētū vetus. Tollit enim plenitudinē eius a vestimētis: ⁊ peior scissura fit. Neq; mittūt vinū nouū in vtres veteres. Alioqn rūpunt vtres ⁊ vinū effundit: ⁊ vtres pereunt. Sz vinum nouum in vtres nouos mittunt: ⁊ ambo cōseruant.

Questio.

¶ Hic ponit questio de cōuiuio. Et sequit responsio. ibi ¶ Et ait Jesus ¶ Sed tāc est hic q̄stio ſnalis. quare Mar. 2. Et Luc. 6. videt q̄ ab alys facta fuerit questio. Ubi dicit. Quare discipuli Joānis ⁊c. Ergo discipuli nō dixerūt. Augu. soluit. ita erat q̄ pharisei insidiabantur Chio. vnde aliquādo secū herodianos traxerūt. nō ℞o assumpserūt discipulos Joānis. Uñ potuit ⁊ ab alys ⁊ a discipulis peti: sed vnde hoc q̄ ieiunabāt. Rūdet hic ex traditionibus suis: vel ex lege: sicut habet. q̄ in die ꝓpitiationis tenebantur ieiunare. Et Zach. 8. Jeiunū quarti ⁊ septimi ⁊c. Jtē discipuli Joānis ieiunabāt exemplo magistri suiq̄ magne fuit austeritatis. Discipuli ℞o Christi non ieiunabant. ¶ Et ait illis Jesus ¶ Dic respōdet Jesus ⁊ subtiliter. ꝓmo assignat causam a parte sui: deide a

E

Ex stulta.

Augustinus.

Questio.

parte

parte discipulorꝝ.Circa primū tuo facit.primo determiat tempus epulandi.2° ieiunandi.ibi[Uenient autē ꝛc̄.]Dicit ergo[Nūquid possunt filij sponsi lugere ꝛc̄.]Ubi iste dicit lugere/alius dicat ieiunare. Ly enī ieiunū quādam habeat leticiā spūalem:tñ vt habeatur Debrcoꝝ.12.Dio aūt disciplina in prīs quidē videt esse nō gaudij sz meroris.vnde est ieiunius spiritualis letitie:vt habet Dan. 9.Posui faciem meā ad dñm deū meum deprecari et rogare in ieiunio sacco ⁊ cinere. Jtez est luctuosum ⁊ afflictionis vt quando ꝓpter dolores. Respondet dñs de vtroq;/sponsus Chīs est:qui eni habet sponsaz sponsus est. Ipse eni est sponsus totalis ecclesie ⁊ primordiuz. Aliud habuit primordiū lex vetus ⁊ aliud lex noua. Lex enim vetus primordium habuit in timore.lex noua in amore. vnde Ro.8. Nō eni accepistis spiritū seruitutis iterꝝ in timore:sed accepistis spiritum adoptionis filiorꝝ dei.Et Deb.12.Accessistis ad mōtem syon:⁊ ciuitatē dei viuētis.hierusalē:ga igit primordiū noue legis fuit in amore. Ideo discipulos suos nutrire debuit in amore ꝗdam: ideo se sponsum noiat ⁊ discipulos filios:ga ista sunt nomina amoris.vnde bonū est ꝙ conseruez eos:⁊ ideo nolo aliqd graue eis imponere ne abborreāt:⁊ sic retrocedant. Et ideo ꝙ in religionib⁹ sunt noui/nō sunt grauandi. Unde Ambro.in libro de filiaudinib⁹ reꝓbendit eos qui nouitios graniter onerant.Et B est ꝙ Chīstus dicit [Nūquid possunt ꝛc̄.]q.d.Nō opz ꝙ ieiunent/sz magis in quadā dulcedine viuere ⁊ amore:vt sic legem meā recipiāt in amore vt habeāt ad Ro.6.Quō surrexit Chīs a mortuis ꝑ gloriā patris:ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. Uñ a pascha vsq; ad pēthecosten non sunt ieiunia:ga tunc recolit ecclesia nouitatē legis. ¶ Uenient autē dies ꝛc̄.]Et hoc ad lītam veniēt dies quando.s.vobis pauantib⁹[auferet ab eis sponsum:⁊ tūc ieiunabunt] Et hoc ꝓdixit eis dicēs Jo.16.Uos plorabitis mundus autē gaudebit. Illi eni qui añ Chīm fuerunt desideraue rūt Chīi ꝓsentiam:vt Abraā ⁊ Esaias ⁊ alij ꝓphete. Jtez post mortez eius desiderata fuit ab Aplis. Uñ Petrus quasi in ꝓtinuo dolore erat ꝓpter absentiā Chīi.et Paulus dicebat.Lupio dissolui ⁊ eē cum Chīo.vñ tūc erat tēpus ieunandi.Alia rō quare in ꝓsentia non tenent ieiunare:ga ieiuniū eligendū est inquātū castigat carnem ne contra spiritū insurgat:sed cū erat presens:custodiebat eos ab excessu.ideo nō oportebat eos ieiunare. Unde in Jo.17.Pater cū eram cum eis/seruabā eos.Sed Joānes baptista nō habebat hanc virtutē:ideo ieiunare debebāt eius discipuli:sed quādo Chīst⁹ ablatus fuit:eos oportuit ieiunare. Uñ Paulus dicit ꝑ Corin.9. Castigo corpus meū ⁊ in seruitutē redigo ꝛc̄. ¶ Nemo aūt mittit ꝛc̄.]Dic ponit aliā rōnem a parte discipulorꝝ:⁊ ponit duo exēpla.vnū �. Aug.aliud �. Hiero. Unde �. Aug.vult dicere/dictū est ꝙ in ꝓsentia Chīi nō debebāt ieiunare discipuli:nec etiā ex additione sua:ga iperfectis grauia indūgi non debent. Igit cū isti sint imperfecti:eis ieiuniū iniungi nō debet.vt istud ꝙ significet tangit sub metapbora pāni ⁊ vini:ga iustitia cōsistit in opib⁹ exterioribus:⁊ in nouitate affectionis:ideo duo exempla ponit.Dicit ergo[Nemo mittit ꝛc̄.]vt si vellet iungere nouam pānū nō ponet[cōmissuraz i.deperiaturā pāni ridis]i.noui[in veſtimentū vetus]quia tolleret eius pulchritudinem:sic si aliqs iperfect⁹ bz aliquā ꝓsuetudinez vite suc:si vis iponere ei aliud iugū:recedit ab eo qō cōsueuerat[⁊ efficit peior scissura]vt habetur infra[Neq; mittunt ꝛc̄.]Ponit hic aliud exēplūz de vino.q.d.discipuli mei sunt quasi vtres veteres. Uinū nouū est lex noua rōne nouitatis.vnde cū recepissent spiritū sanctū dixerūt eos musto madere.Act.2.Unde[Neq; mittūt vinum nouū ꝛc̄.]Aliogn rūpuntur vtres]vnde si bol veteri qui aliquādo bz aliquā ꝓsuetudinem imponis nouaz viuendi modū rūpitur coz per intolerātiā. Jtē[effunditū vinū]i.nō custodiatur[⁊ vtres pereūt]ga cōculcauerunt mandata dei:⁊ ideo pereunt[Sz vinū nouū ꝛc̄.]doctrinā ꝑsonalē inoualē per affectū:vt dicit Aplꝰ ꝑ Corin.2°. spūalib⁹/spūalia cōparātes.⁊ Prouerb.2.Si itroierit sapiētia coz tuū ⁊ scia aie tue placuerit:custodiet te:⁊ prudētia seruabit te:vt eruaris a via mala:⁊ ab boie q̄ puerſa loqur ꝛc̄. Dieron.aliter exponit:ga instituū pharisco:z:vocat vestimētuz vetus:nouū/doctrinā euāgelicā. quasi dicat. Nō est bonū vt seruēt documenta vestra:ga sic facerent scissuras veteres:⁊ sic nouā doctrinā recipe non possent:sicut videmus ꝙ facilius recipit doctrinam suā.qui nō est imbutus cōtraria doctrina q̄ ꝙ est ibi⁹. Et ideo nō est bonū ꝙ vestra ibuantur doctrina. Hieronym⁹.

¶ Hec illo loquēte ad eos:ecce princeps vn⁹ accessit ⁊ adorabat eū dicēs. Bñe filia mea mō defuncta est:sed veni ponе manū tuaz super eā:⁊ viuet. Et surgens Jesus sequbat eum ⁊ discipuli eius. Et ecce mulier q̄ sanguinis fluxum patiebat duodeciz annis accessit retro:⁊ tetigit fimbriaz vestimēti ei⁹. Dicebat eniz intra se. Si tetigero tm̄ vestimentū eius:salua ero. At Jesus ꝓuersus ⁊ videns eam dixit. Cōfide filia. Fides tua te saluaz fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cū venisset Jesus in domū principis:⁊ vidisset tibicines ⁊ turbā tumultuantez dicebat. Recedite:nō est eni mortua puella:sed dormit. Et deridebāt eū. Et cū ciecta cēt turba intranit ⁊ tenuit manū ei⁹ ⁊ dixit. Puella surge. Et surrexit puella:⁊ exijt fama hec in vniuersam terram.

¶ Posuit miracula ꝑ quibus adhibēur remedia contra pericula peccati. Dic ponit illa ꝑ quibus adhibent remedia ꝑ pericula mortis. Et diuidit /ga primo narrat quo mō vitā restituit.2°/quo opa vite.ibi[Et transeūte ꝛc̄.]Circa primū primo ponitur inuitatio ad miraculuz peragēdū.2° inuitati.ibi[Et ecce ꝛc̄.]3° miraculi preparatio.ibi[Et cū electa ꝛc̄.]Circa primuz quatuor facit.primo describit tpe inuitationis.2° persona inuitans.3° inuitatio.4° admissio inuitatiōis. Dicit ḡ[Hec illo loquēte]scilicet domo Matthei. Sed est obiectio.ga Mar.⁊ Luc.alio ordine recitāt.s.ꝙ iste accessit ad Jesum postq̄ trāsfretauerat. Aug. solut ꝙ quādo ponit in euangelistis aliqd ad tpe pertinēs:si statiz ponit:reputat tūc ordo historie:⁊ ideo cum dī hic[Hec eo loquēte]figur ordo historie:sz in Mar. ⁊ Luc.refert ad ordinem memorie suc. Uel pōt dici ꝙ fuit aliqs locus medius vbi istud accidit. Aliqñ eni non dicit virū statim/post/vel qñ factū qd sit. Segnit[Ecce princeps.] Dic ponit persona inuitans.s.princeps synagoge:⁊ dicit Jairus illuminās vel illuminatus.in Hebr.23. Princeps dei est apud nos. Sequit inuitatio.⁊ duo facit. primo exhibuit reuerētiam:ga ꝑsonaliter[accessit] Jtē[adorauit] Jtē potestatē ꝓfitet ga dicit[Dñe] Iste princeps fatet antiquos patres:ga isti accesserūt ꝑ ofidentiā:⁊ credētes Chīm venire adorauerūt.ps.131.Adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius. Jtē ꝓfitebant. Scimus qñ.

F

Augustinus.

G

Euthe. Augustinus. Documentuz in exponēdis scripturis.

Matthe. dñs ipse est deus ꝑ.99. Sequit̄ puellū. ¶ Filia mea ꝛc.¶ Lōtrariū bī in Luca ꝛ in Marco ga ibi dī filia mea in extremis est. ¶ Et cū eēt in via occurrerunt ei famuli ꝛc.¶

Augustinus. Soluit Aug. qa qñ iste Jairus rectissime erat in extremis: ꝛ credebat q̄ eā nō inueniret viuā. ideo magis petebat vt veniret ꝛ reuiscitaret eā q̄ vt curaret. Unī dic. ¶ Filia mea mō defuncta est ꝛc. Jq. o. Credo q̄ tā mortua sit. Alij igit̄ dixerunt fm q̄ fuit. Sed Matth. ad īrētionē retulit. ideo Augustinus dat benū documētū q̄ non est necessariū q̄ eadem ꝟba referant̄: sed sufficit q̄ solū intenno dicat̄. Sz quare dixerūt famuli. Noli vexare magistrū. Uidet̄ hoc fuisse incredulitatis. Dicēdū q̄ hoc venum eēt si hoc dicerent ex intentione dñi: sed ipsi nesciebant eius intētionē.

Documēta in exponēdis scripturis.

Chrysost. Chrysost. sic exponit. Consuetudo est aliquot̄ quādo volunt mouere ad pietatem exaggerant malū. ideo vt magis moueret eū dixit. Defuncta ē. Ista filia est synagoga que filia est p̄ncipis. s. Moysi: q̄ mortua est p ifidelitatem. Luc. 19. Nūc aut̄ abscondita est ab oculis tuis ꝛc. Sz videt̄ esse in isto fides infidelitati cōiuncta: qa credebat q̄ resuscitaret erat fidei: sed qō credebat q̄ nō absens posset, ℔ erat ifidelitatis. Unī iste videt̄ filis Naaman q̄ dixit. Putabā q̄ egrederetur ad me ꝛ stans inuocaret nomē dñi sui: ꝛ tāgeret manu sua locuz lepre ꝛ curaret me ꝛc. 4. Reg. 5. Sz veni ꝛc. Misticē hic figūr appetit̄ patrū de veniendo Chio. vñ dicebāt. Uenī ipone manū tuā. i. Chim: vt in ꝑs. 143. Emitte manū tuam de alto. ¶ Et surgens Jesus secutus est eū ¶

Tripler christi documētū Surgens. La prādio. Dic habet̄ documētum misericordie Chi: qa ad petitionez illius stetit. vt bī Esa. 30. Statim vt audierit. videbit tibi dñs. Jtē dat exemplum prelatis de solicitudine q̄ statuz solicitī sint ad subueniendum peccatis. Jtē dat documentū obediendi: qa discipulos secū duxit. vt habet̄ Deu. vltio. Obedite p̄positis vestris: sed non duxit Matth. quia adhuc infirmus erat.

H ¶ Et ecce mulier ¶ Dat exēplum virtutis. Et tria facit. p̄ describit̄ eius infirmitas. 2° cōmēdatio mulieris. ibi ¶ Dicebat enim ꝛc. ¶ 3° benignitas Christi sanantis. ibi ¶ At Jesus ꝛc. ¶ Dic̄ g̃. ¶ Et ecce mulier ¶ vt habet̄ Leui. 12. Mulier que patiebatur fluxum sanguinis imūda erat: ꝛ non habitabat cum bonis. ideo nō accessit in domo: sed in via: ꝛ hec figūt gentilitatez: que ingressa est in plenitudinē iudeoꝝ. vt habet̄ ad Rom. 11. Cecitas ex parte ꝓtigit in israel: donec plenitudo gentium intraret: hec. s. synagoga hz fluxuz sanguinis. Terroꝛē imolatiꝝ sanguis. Uel pōt retorqueri ad peccata carnalia: vñ caro ꝛ sanguis regnū dei nō possidebunt. p̄ ad Corinth. 15. Dec mulier patiebat duodeciz annis: ꝛ filia p̄ncipis erat duodecim annorum: vnde hec icepit pati quādo filia p̄ncipis nata fuit. ¶ Accessit retro ꝛc. ¶ Dic ponit̄ cōmēdatio ipsi⁹ mulieris ex ipsius humilitate ꝛ ex fide que maxia est ad ipetrādū. ¶ Accessit ꝛ tetigit fimbriaz ja retro: qre a retro: qa imūda reputabat: vñ qcqd tangebat imundu erat fm legē. ideo timebat ne repudiaret eā. Jtē nō est ausa tangere nisi fimbriā. Precipiebat in lege q̄ in q̄uor angulis vestis portarēt fimbrias ꝛ ibi habebāt tympana ad memoriā mādator̄ dei: vt sic ab alijs dignoscerētur ꝛ hāc vestē Chi⁹ habebat. Misticē hoc figūt gentilitatez q̄ accessit p fidē. Sz retro qa nō ipso vidēte. Jtē tetigerevestimētū. i. humanitatē: ꝛ solū fimbriā: qa per Apl̄os mī.

Hylarius. ¶ Dicebat enī intra se. ¶ Si tetigero ꝛc. Hylarius dicit. Multa est vanitas Chi: qa nō solū in aia sz ex aia in corp⁹ ꝛ ex corpe in vestes redūdat: ꝛ sic oia q̄ tetigerunt Chi corp⁹ hīe debem⁹ in reuerētiā. ꝑ. 132. Sic vnguentuz in capite qđ descēdit in barbā, barbā Aaron: qđ descēdit in oram vestimēti ei⁹ ꝛc. i. diuinitas in carne qđ descēdit in barbā. i. in Apl̄os et in ora vestimenti. ¶ Salua ero sic si fecerim⁹ ꝛ ei adheserim⁹, salui erim⁹. Dis. n. q̄ inuocauerit nomen domini salnus erit. ¶ At Jesus ꝓuersus ꝛ videns ꝛc. ¶ Dic ponit̄ Chi benignitas. Et p̄ ostēdit: facto. qa ꝓuersus ad eā. Et q̄re? Ne diffideret. qa enim furtiue accesserat, nō credebat qa ꝓuerteret ad eā. Jtē vt trahere ad exēplū fidei⁹. Jtē vt se deū ostēderet. vñ conuersus est ꝓuersiōe mētis ꝛ vidit eā oculo pietatis. Zach. p̄. Conuertimini ad me ꝛ ego ꝓuertar ad vos. Jtez oñdit ei⁹ benignitas ꝟboꝝ dic̄. ¶ Cōfide ¶ Quia timēs accessit. ideo blāde eā alloqtur. Esa. 30. Si reuertimini ꝛ quiescatis, salui eritis. Jtē vocat eā filiā, ne diffidat. Joan. p̄. Dedit eis potestatē filios dei fieri. Jtē dat spez ¶ Fides tua ꝛc. ¶ vnde. Nostra salus ex fide est: vt bī ad Ro. 3. Et sequit̄ effect⁹. ¶ Et salua facta est ꝛc. ¶ Et nō ex ꝟbo qua Chi⁹ dixit. sz ex ꝟbo qua tetigit. ¶ Et cū venisset ꝛ vidisset ꝛc. ¶ I

Dic ponit̄ resuscitatio. Et q̄uor facit. p̄, mortis iditia describunt. 2°, dat̄ spes. ibi ¶ Recedite ꝛc. 3°, ponit̄ resuscitatio. 4°, ponit̄ effect⁹. Dicit g̃. ¶ Cū venisset ꝛ vidisset ꝛc. ¶ Et q̄re venerūt tibicines? Turba venit sic̄ solet fieri et de mortuis mō: sed tibicines qa fuit ꝓsuetudo q̄ veniebāt tibicines ꝛ cantabāt lugubria vt alios excitarent ad fletū: vt bī Hier. 9. Cōtēplamini ꝛ vocate lamētatrices ꝛ veniant ad eos. Di tibicines fūt falsi doctores: lingua eni coꝝ ꝛ adinuētiōes coꝝ ō dñm. Esaie. 3. vt ꝓuocarēt oculos maiestatis eius. Turba aūt ppls iudaicus. Exo. 23. Nō sequeris turbā ad faciēdū malū. Dāc suscitauit dñs in domo. Tres. n. mortuos suscitauit dñs. Puellam in domo. Juuenē in porta. Laꝛaꝛ in sepulchro. Quidaz eni petō moriunt̄, sz nō extra ferunt̄: ꝛ ℔ est p ofensuz in petō, sz nō exeunt ad extra p opa. Quidā aūt extra ferūt ad actū ꝛ hic figūr per eū qui suscitat in porta. Quidaz ℞o ex consuetudine iacet in sepulchro g figūr p Laꝛarū. Dec igit̄ puella figūt peccatorez qui est in petō occulto. s. in mēte. Tibicines sunt q̄ fouēt eū in peccato. ꝑ. 9. Laudat̄ peccator in desideriis aie sue: turba est cogitatiōes. Et hāc sanat dñs. vñ dic̄ ¶ Recedite nō est mortua. ¶ Dic dat spez. Nō est mortua. s. sibi: sz dormit: qa est ita sibi facile resuscitare sicut alicui aliquē excitare a somno: sic bī. Joā. 11. Laꝛarus amicus noster dormit ꝛc. Nō est mortua. Et quare dixit ℔ mō: qa deridebāt eū: sed q̄re voluit deridi, ℔ fuit vt nō possent ō miraculū dicere. Unī ꝓmo aduersarios facit cōfiteri vt post ō dicere nō possent. ¶ Et cū eiecta eēt turba ꝛc. ¶ Et quare eiecta fuit turba: qa videre nō fuit digna. Turba sunt iudei q̄ non ꝟuerunt̄. Et moraliter ad ℔ q̄ alia suscitatur: Opz q̄ turba cogitationū expellat̄: ꝛ tūc intrat dñs. ¶ Intrauit ꝛ tenuit manū eius ꝛc. ꝑs. 117. Dextera dñi fecit virtutē. Tenet manū petōris quādo adiutoriuz ei ꝓbet. ¶ Et surrexit puella ꝛc. ¶ Lad vitam sic nos q̄ deus adiuuāre a petō. Segur diuulgatio in oēm terram.

¶ Et trāseūte inde Jesu: secuti sunt eū duo cecī clamātes ꝛ dicentes. Miserere nr̄i fili dauid. Cuz aūt venisset domum: accesserūt ad eū cecī: ꝛ dicit eis Jesus. Creditis qa ℔ possum facere vobis? Dicūt ei. Utiqz domine. Tūc tetigit oculos eoꝝ dicēs. Scōz fidez vestram fiat vobis. Et apti sunt oculi eorum. Et cōminatus est illis Jesus: dicēs. Uidete ne qs sciat. Illi aūt exeuntes diffamauerūt euz in tota terra illa. Egressis aūt illis: ecce obtulerūt ei hoiem mutuz demonium

nũ bñtez:t eiecto demonio:locut⁹ est mutus t mirate sũt turbe dicẽtes. Nũq̃ apparuit sic in israel. Pharisei autez dicebãt. In principe demoniox eĩcit demones.

K ¶ Supra ostensum est qualr vitã restituit. Dic tangitur qũo dedit officia vite. Et pmo tãgit qũo visum restituit. z° qũo loquelã. ibi| Egressis aũt rẽ.| Et pmo q̃nox fac. pmo ponit petitio cecox. z° examinatio credẽtium. ibi| Et dicit eis rẽ.| 3° exauditio. ibi| Tũc tetigit rẽ.| 4° instructio illuminatox. ibi| Et cõminans rẽ.| Circa petitiones istox: gnque notare possumus que faciũt petitionẽ exaudibilẽ. pmo ga ꝓgnũ tps elegerũt ad petẽdum: ga| trãseũte eo| Et in ꝑ significatur tps incarnatiõis qõ est tps miserendi. Unde in ps. 101. Quia venit tps miserẽdi eius. Et ideo melius exauditi fuerũt: vt habeẽ Deũ. 5. Exauditus est ꝓ reuerentia sua. Itẽ ad hoc vt ipetrarẽt| secuti sunt eum| Qui enim deum nõ sequũtur obediendo: nõ impetrant| duo ceci| Isti duo ceci sunt duo ppli. iudeox t gentilium. Ceci enim sunt qui fidẽ nõ habẽt. de talibus dr Esa. 59. Palpauimus sicut ceci parietẽ. Itez requiritur seruox deuotionis: cum dicit| Clamãtes| vt habeẽ in ps. 119. Ad dñm cũz tribularer clamaui: t exaudiuit me. Itẽ humilitas petẽtum: cum dicit dicẽtes| Fili Dauid miserere nostri| vt habeẽ Dan. 9. Exaudi deprecationes serui tui. Item tangit fides coxp. ga filiũ Dauid noiant: t hec est necessaria. vt habeẽ Jac. j. Postulet in fide t nihil hesitans: deinde petentes examinat. Prio facto differendo exauditionẽ coxp. Tunc enim firma fides ostenditr quando statim nõ ipetrat. Habacuc. 2. Si morã fecerit: expecta eum ga veniet. Uñ duxit eos vsq; ad domũ. ¶ Cum autẽ venisset domũ rẽ.| per domum istã intelligit ecclesia: ga ista est domus dei: vel celum. ps. 113. Celũ celi dño. Itẽ examinauit eos ꝟbo| Credit⁹ rẽ.| Et hoc nõ petit q̃si ignorãs: sed vt meritum coꝝ augeat. Ro. 10. Corde creditr ad iustitiã: ore aũt ꝓfessio fit ad salutem. Itẽ petit vt ostendat fides alijs: vt sciant ga iuste illuminauit. Itẽ petit vt ad maiora ꝓmoueat: magnũ. n. professi erãt: ga filium Dauid. Sed non sufficiebat: ideo magis ab eis petit. Creditis ga possum hoc facere. s. propria potestate: Quod solius dei est: dicũt ei| vtiq; dñe| Unde mõ dñm vocant: qđ est ꝓpriũ solius dei. Sequitr examinatio. Et pmo ponitur curatio. z° curationis effect⁹. ibi| Et apti rẽ.| Ponit curatio: cuz tetigit oculos coꝝ dicens. Uñ| tetigit| vt dixit. Utrũq; fecit vt significaret ꝙ cecitas ꝓ ꝟbũ incarnatũ illuminat. Joã. 1. Uerbũ caro factũ est t habitauit in nobis t vidim⁹ gliaz ei⁹. Uñ dixit. Fm fidẽ vestraz fiat vobis: ga merito fidei illuminant q̃ sine fide sunt ceci. Sequitr effect⁹| Et aperti sũt rẽ.| Prio q̃ dat lumen: t ita ipletur illũ. Et vita erat lux hoium. Esa. 34. Ipse veniet t saluabit nos. Segnitur instructio. vñ dicit| Et cõminans est| Et q̃re hoc: Alibi enim dr. Vade ad tuos t annũtia regnũ dei. Luce. 9. Exemplo. In bonis nris duo possum⁹ ꝓsiderare. Qđ dei est: t qđ nrm: qđ nri est debem⁹ latere. qđ dei ẽ debem⁹ manifestare: vt Paulus Phil. 2. Querẽtes non que nra sũt: sz q̃ Jesu christi. supra. 5. Ut videãt opa vra bona t glorificẽt patrez vestrũ q̃ in celis est. vñ dicit| Uidete ne qs sciat| vt doceat vitare vanã gliaz. Illi aũt nõ immemores bñficij accepti: exeũtes diffamauerũt cuz. vt bñ Esa. 63. Miserationũ dñi recordabor. Sz nũqd peccauerũt isti: qa ꝓceptũ dñi fecerũt: Dico q̃ nõ: qa bona fide fecerũt. Et vt oriderent q̃tũ sanctitatis exhibeat dñs. ¶ Egressis illis. Ecce obtulerũt ei hoiez mutũ| surda dñs restituit vtiũz ceco. Nũc muto restituit loq̃la. Et sufficiẽter iũgunt istã locutio est signũ visibilis ineffabilis. Esa. 35. Ipse veniet t saluabit nos. Et nũc apientur oculi cecox: t aures surdox patebunt. Et in ꝑ tra fac. ꝓ| describit infirmus. z° tãgit curatio. ibi| Et cũ ejecto rẽ.| 3° curatiõis effect⁹. ibi| Et mirate rẽ.| Dic g.| Egressis aũt illis rẽ.| Ab isto nõ q̃rit fides: sicut a ꝓcedẽtib⁹: quia iste erat obsessus a demonio: ideo nõ erat cõpos mẽtis. t iõ nõ q̃siuit de fide ei⁹. Et iste sigt gentiles ppm: qui mut⁹ est ad laudẽ ps. 28. Effunde iram tuã in gẽtes q̃ te non norũt. Itẽ bñt demonium ga demonibus immolãt. ps. 65. Dñs duj gentilũ demonia. ꝓ ergo vt bonus medicus curauit cãm. z° mozbũ: ga ꝓmo ejcit demonium: t sic| ejecto demonio locut⁹ est mutus| Sic gẽtilis cũ liberat⁹ est ab idolox seruitute: locut⁹ est mu⁹ s. laudẽ dei: vt ois lingua confitear: ga dñs Jesus Cbñs in glia est dei patris rẽ. Phil. 2. Segnitur effect⁹| Et mirate sũt turbe| Uñ mirabant sup bis que videbãt. Et ga mirabantur: ideo dicebãt| Nũq̃ apparuit sic in israel| vox est q̃ Moyses fecit miracula t alij: sz tales nõ fuerat. s. q̃ tot faceret. Item a solo tacu. Itẽ a statu: ita q̃ ei nocuerat quis filius tui in forcib⁹ dñe ga filius tuus vt bñ Exo. 15. Et Joã. 10. Opa q̃ ego facio: testimoniũ ꝓbibẽt de me. Itẽ curat p fidez q̃ lex nõ poterat facere. vt bñ ad Ro. 8. Lex enim spũs vite in Cbño Jesu liberauit me a lege peccati t mortis: qđ impossibile est legi| Pharisei aũt dicebant| Pharisei. i. duri: ga puerile interpretabant: vt Eccl. 11. Bona in malũ vertent. vnde dicebãt.| In ꝓncipe rẽ.| Dic dicat Augu. q̃ est notandũ q̃ Cbñs idẽ miraculuz bis fecit. Et ꝑ ps: quia diuersimode dicunt euangeliste: vnde cum inuenimus quasi contraria: possumus referre ad vnum: vel ad aliud: dicendo aliud esse miraculum. Augustinus.

¶ Et circuibat Jesus oẽs ciuitates t castella docens in synagogis eox t predicãs euangelium regni t curãs oẽm lãgorẽ t oẽm infirmitatẽ. Uidẽs autez turbas misertus est eis: ga erant vexati t iacentes sicut oues nõ hñtes pastorẽ. Tũc dic discipulis suis. Messis qdẽ multa/operarij aũt pauci. Rogate ergo dñz messis vt mittat operarios i messez suã.

¶ Ostẽsuz est qualr subuenerat occurrẽtib⁹: hic tãgit qõ ad eos ibat. Et hic duo tãgit. ꝓ qualr ipedit gbuscã effectũ. z° qũo affectũ. ibi| Uidens aũt rẽ.| Et circa ꝓmũ. ꝓ ostẽdit vbi ipedit auxiliũ. z° qd docuit. 3° qd fecit. Dicit ergo| Et circuibat rẽ.| In quo dat ꝑdicatoribus exemplum: q̃ nõ sint ꝑsti ꝑdicare in vno loco tñ. Joã. 15. Posui vos vt eatis t fructũ afferatis rẽ.| Oẽs ciuitates t castella| Et bñ illõs ordinat cũ ꝓcedẽtib⁹: ga docerãt q̃ in ꝓncipe demoniox ejciebat demonia. Ideo manifestat se non hñe demoniũ: vt ei ꝓficiat. ps. 119. Cuz his q̃ oderũt pacem erã pacificus: dũ loq̃bar illis impugnabãt me gratis. Sequitr qd annũciabat. duo enim faciebat: ga in synagogis erat docẽs: t ꝑdicãs. Docẽs q̃ ad fidẽ: ꝑdicans q̃ ad mores. Itẽ coꝝ multis: ga in synagogis: in ps. 39. Annũciaui iustitiaz tuã in ecclia magna: in quo ẽt differt a doctrina hereticox q̃ est in occulto. sec⁹ doctrina Cbñi. Joã. 18. Nihil in occulto locut⁹ sum vobis. Itẽ tãgit que docet: quia| euãgeliũ regni| Joã. 18. In hoc nat⁹ sum t ad hoc veni in mundũ vt testimoniũ perhibeã veritati rẽ. Uñ celestia docebat. Esa. 48. Ego dñs docẽs te vtilia: postea ostendit facto qd fecit| curãs oẽm lãgorez t oẽm infirmitatẽ| Langores quo ad graues infirmitates. Infirmitates quo ad leues. in ps. 12. Qui propitiat oĩb⁹ iniquitatib⁹ tuis: q̃ sanat oẽs infirmitates tuas. Et q̃re hoc: vt cõfirmaret miracu- Documẽtũ ꝑdicatorũ⁹.

Quinque faciũt peccatũ ex dubio. Exemplo. Mactio. L

lo qđ dicebat Abor:vt in Mar. vltio. Dño cooperante ꝛ ꝓmonē ꝓfirmāte sequētib⁹ signis. Itē vt oñderet exēplū ꝑdicatorib⁹ vt facerēt ꝛ docerēt. Act. j. Cepit Jesus facere ꝛ docere. ¶ Uidēs aūt Jesus ꝛc.] Dic ostēdit qualr dño gbusdaꝫ ipēdit affectū. Et B ℨ quosdā. Oꝑo n. fuit q̄ nullus sufficiebat affect⁹: sꝫ regrebaſ effect⁹: sꝫ hic dicit[Uidēs Jesus ꝛc.] Et ꝑ tāgit quo miserebaſ. 2° ponit exēplū. Et ꝑ ponit mlam Cbīi. 2° ctꝫ. Dic ḡ[Uidēs ꝛc.] scꝫ pia ꝓsideratiōe[miser⁹ est eis] ga ꝑpriū est ei miserēri. ꝑs. 164. Miserationes ei⁹ sup oīa opa ei⁹. Istō visus cōsiderabat David dicēs ꝑs. 24. Respice in me ꝛ miserere mei: ꝛ qb⁹ miser⁹ est. qa[vexati] a demonib⁹. Item [iacentes] i. ꝓstrati ab infirmitatib⁹: vel vexati erroꝛib⁹: iacētes pecc . tis[sic oues nō hītes pastorē] vñ prouer. 21. Ubi nō ē gubernator ppls corruet ꝛc. Et Ezech 34. Dispersē sūt oues mee eo q̄ nō cēt eis pastor: ꝛ in edē. Ueh pastorib⁹ Isrl q pascebāt semetipos. Et Zach. 11. O pastor ꝛ idolū derelinquēs gregē.] Tūc dic discipulis suis] Dic inducit aliqs ad miserēdū. ꝑ assignat cām. 2° inducit ad effectum. ibi[Rogate ꝛc.] Et ponit duas causas. ꝑ multitudinē tēdentiū ad bonū. 2° paucitatem doctoꝛ. ibi [Oparij ꝛc.] Multi quenerāt. Ideo dic[Messis qdez multa] Messis nō dr qñ frumētū floreſcit vel cū est in spica: sꝫ tūc qñ iā dispositū est vt colligaſ: sic boies iam dispositi erāt ad credēdū p effectum ꝑdicatoꝛ. Sicc dr Jo. 4. Leuate oculos vestros ꝛ videte regiōes qm albe sūt iā ad messem[Et oparij pauci]. i. boni. vñ Apls. Coadiutores dei sum⁹. Impēdētes ḡ qđ vestruꝫ est. Et gd:[Rogate dñm messis ꝛc.] Qñ habem⁹ ōfectū: ōbemus recurrere ad deū: cū officiū ꝑdicatōis non nisi ꝑcib⁹ ipe treſ: q eni mittit oparios: est dñs. vñ dr. Ego mīsi vos: ꝛ rogat vt rogeſ: vt vobis accumulet meritū duꝫ ꝑ salute alioꝝ ozam⁹. Itē talē ordinē posuit: vt sanctitas aliorum alys pſit: vt ꝑ⁹ Pe. 4. Unusquisq; vt grām accepit in alterutrū illā ministrātes: sic boni dispensatores multiformis gre dei ꝛc. Uñ vult vt qcqd gre ꝛ sanctitatis recepūt alys ipēdāt: ꝛ ipse rogat⁹ exaudit. Rogat. n. vt ipe rogetur vt eos mittat. Ro. 10. Quo ꝑdicabūt nisi mittātur: acgritur enī auctoritas. Itē gratia: vñ charitas Cbīi monet nos. Itē rogate dñm messis[vt mittat oparios:] nō q̄stuarios q corrūpūt malo exēplo[in messē suā]. i. in messē dei. Questuarij. n. nō mittunt i messē dei: sed in messē suā: qa nō q̄rūt gl̄ias dei: sed cōmodū suum.

Nota.

Nota.

A

¶ Capitulum. X.

Tuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potē spūm̄ immundoꝝ vt ejcerēt eos ꝛ curarēt oēz lāgoreꝫ ꝛ oēz infirmitatē. Duodeciz aūt discipuloꝝ noia sūt B. Prim⁹ Symon q dr Petr⁹: ꝛ Andreas frr ei⁹. Philipp⁹ ꝛ Bartholome⁹. Jacob⁹ zebedei ꝛ Joānes frater ei⁹: Thomas ꝛ Matheus publicanus: ꝛ Jacobus alphei. ꝛ Thadeus: Symon chananeus. ꝛ Judas scariothis: q ꝛ tradidit eum. Hos duodecim misit Jesus: precipiens eis ꝛ dicens. In viam gentiū ne abieritis: ꝛ in ciuitates samaritanoꝝ ne intraueritis: sed potius ite ad oues que pericrūt domus Israel. Euntes aūt predicate dicētes: qa appropinquabit regnum celoꝝ: infirmos curate: mortuos suscitate: leprosos mundate: demones ejcite: gratis accepistis: gratis date. Nolite possidere aurum: neq; argentum: neq; pecuniam in zonis vestris. Non peram in via neq; duas tunicas: neq; calciamenta: neq; virgā. Dignus est enim operarius cibo suo. In quācūq; aūt ciuitatem aut castellum intraueritis: interrogate qs in ea dignus sit ꝛ ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum: salutate eam dicentes: pax huic domui. Et siqdez fuerit domus illa digna veniet pax vestra sup eam: si autem non fuerit digna: pax vestra reuertetur ad vos. Et quicūq; non receꝑit vos: neq; audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel ciuitate: excutite pulverem de pedibus vestris. Amē dico vobis: tollerabilius erit terre sodomoꝝ ꝛ gomoꝝreoꝝ in die iudicij q̄ illi ciuitati.

Supra ꝓposuerat doctrinā suā: hic ministros instituit. Et describunt nūa ꝓtāre ꝛ nomiꝫ positione. Nūa vñ dic[Cōuocatis duodecim] Et q̄re dic duodeciz ꝛ oñderet ꝓformitas noui ꝛ veteris testamēti: qz in veteri duodeciz ꝓmarche. Et isti filij duodeciz. 2° rō vt ostēderet virt⁹ vl effectus futurus p eos. Iste. n. nūs ex ptib⁹. 4. ꝛ 3. in se ducit ꝓponit vt q̄t ter ꝛ vl ter. 4. per trinariū triniras ꝛ signaſ: p q̄ternariū mūdus. Jō sig̃nat q̄ in totū mūdū debebat coꝝ ꝑdicatio extendi. vñ dñs Mar. vlt. Eūtes i mūdū vniuersū ꝑdicate euāgliū oi creature ꝛc. Itē ad sig̃ndū pfectiōez ga. 12. ꝓsilit ex duplicitate senarij. Senarij. n. pfect⁹ ē nūs: qa ex oib⁹ ptib⁹ aliq̄nis. vñ sūt sex bis tria sex. vñ tot vocant ad sig̃ndū. pfectionē. supra. 5°. Estote pfecti sic ꝛ pr vester pfect⁹ est. Segſ ꝛ ꝓtāte coꝝ: qa[ꝛdit eis ptāte ꝛc.]. i. vt ipsi faciāt vl facē possint: sic ipe fecē. Et nō solū q̄ fecē sꝫ maiora. Jo. 14. Nō ē. n. scriptū q̄ ad vmbrā Cbīi curareſ ifirmi sicut scriptū ē q̄ ad vmbrā Petri multi curabanſ. Act. 5. [Immūdoꝝ spūuꝫ vt ejcerēt eos] Uñ noluit q̄ ipsi ejcerēt sic ipse: sꝫ ipse Abo ꝑprio. Ipsi Ro in noie Cbīi. vñ Mar. vlt. In noie meo ōmonia ejciēt ꝛc. Et nō solū vt ōmonia ejcerēt: sꝫ vt[oēm lāgorē curarēt] vt bñ Mar. vlt. Sup egros manꝰ ponēt ꝛ bñ bēbūt. Sz si q̄ras. q̄re mō ꝑdicatorib⁹ nō daſ ista ptās. Rndet Aug. qa i ꝓpriū ē maximū miraculū. i. q̄ tot⁹ mundus ꝓsilus ē. aut q̄ facta sūt miracla. ꝛ sic habeo ppo⁹. si nō. B ē maximū: qa p. 12. vilissimos boies piscatores tot⁹ mūdus ꝓsilus est. Segſ noiuꝫ positio. Et q̄re: ne si veniret aliqs pseudo pphēta q diceret se eē Apls crederēt eū ꝛ pp B reprobata ē epla sūdamēti. i. Manichei. Et nōdū q̄ iste sēp bīnos ꝓbinat. Et q̄re: qa nūs binari⁹ ē nūs charitat. Item vbicūq; ponit aliquē q duob⁹ noīb⁹ vocaſ ponit aliqd q̄ qđ notaſ dñia. Itē sciēdū q̄ non fuit ordinē dignitat. nī Petr⁹ semp ponīt ꝑm⁹: q ēt dr[Symon]. i. obediēs. vñ dr. Prou. 21. Uir obediēs loquet victorias[Petr⁹] Je petra dr pp ei⁹ firmitatē: ꝛ syras qđ ē nomē hebraicū[Andreas] virīl. vñ dr. ps. 26. Uiriliter age ꝛ ꝓfortet cor tuū. Itē[Philipp⁹] os lāpadis: talr dz eē ꝑdicator. in ps. 118. Ignitū eloquiū tuū vehementer[Bartholome⁹] filij⁹ suspēdēt aḡs. Et iste dr Cbīs. de q̄ Job. 26. Qui ligat aḡs in nubib⁹ suis. Item [Jacobus zebedei] q occisus est ab

Nota. Augustinus.

Herode

Herodeꝝ supplantatoꝛ dñi. Et ⁊ Ioſ. ⁊ Qui gra dñi. Ro.15. Hia dei ſuꝫ id qđ ſuꝫ. Iſte nõ ſequit ordiné dignitatis ſic Marcus. Itẽ ⁊ Thomas ⁊ Matth. ⁊ Ally nõ ponũt .x. publican⁹: ſꝫ iſte poſuit cã dñitat. Itẽ aly ꝓponit Matth. Thome: iſte cꝛ. Thomas aby ſius dr: pp ꝓfunditatẽ fi dei. Matth. Donat⁹: vt bꝛ. ad .x. Phil. 4. Donãtes iuuẽ: ſic ⁊ chꝛs donauit nobis. ⁊ Jacob. al ꝑbet: ad dñaꝫ alteri⁹. Iſte frater dñi dr: qꝛ ꝓfobaꝫ⁹. Et ⁊ Thade⁹ ⁊ ſr̃ Jacobi. Et dr Judas g ſcripſit epla ⁊ iterꝝtaꝫ cor. Prouer. 4. Oi cuſtodia ſua cor tuũ. Itez ⁊ Symon cananꝫ⁹. Ja cana villa. ⁊ Et iudas ſcarioth'. Jad dñaꝫ alteri⁹ iude: dr vl a villa: vl a ſtirpe ꝺ tribu iſachar: g mors dñi. ⁊ g tradidit eũ. ⁊ Et q̃re poſuit: vt daret documẽtũ: qꝛ dignitas ſtatus nõ ſcificat bole. Itẽ eſt alia rõ: ad notãdũ qꝛ vir ꝓtigit gn in multa ꝓgregatiõe ſit aliqs mal⁹. Et ſ nõ ita ponit vt oñdat qꝛ boni aliqñ nõ ſũt ſine malis: ſic lilium iter ſpinas: ſic amica mea iter filias. Canti. 2. Et Augu. Nõ eſt dom⁹ mea melior q̃ dom⁹ dñi ꝛc. ⁊ Vos duodeci ielegit de⁹: vt poſuit diuulgatoꝛes ſacre ſcripturẽ: ꝓpiés ꝛc. ⁊ Dic pôit coꝛ inſtructione. Et ꝓ iſtruit eos ℞bo. 2⁹/ex plo. ibi ⁊ Et ſcñ ẽ ꝛc. ⁊ Uerbo triplr. ꝑ de officio ſuo. 2⁹/de ſũptib⁹. 3⁹/de pculis. 2ª ibi. ⁊ Nolite poſſidere ꝛc. ⁊ 3ª ibi. ⁊ Ecce ego mitto vos ꝛc. ⁊ Circa officiũ q̃uoꝛ mãdat. ꝑ quo vadãt. 2⁹ qđ dicãt. ibi ⁊ Eũtes ꝛc. ⁊ 3⁹ qđ faciant. ibi ⁊ Infirmos ꝛc. ⁊ 4.⁹ quo fine. ibi ⁊ Gratis ꝛc. ⁊ Et ꝑ dicet quo non vadãt. 2⁹ quo vadãt. ibi ⁊ Sed potiꝰ ite. ⁊ Et circa ꝑᵐ duo dicit. ꝑ ⁊ In viã gentiuꝫ. Jt in ciuitates Samaritanoꝝ ꝛc. Iſti erãt medij iter gẽtiles ⁊ iudeos. De gb⁹ bꝛ. 4.⁹ libro Reg. ca. 17. Et iſti retinuerũt ptiꝫ ritũ indeoꝝ: prim gẽtiliuꝫ ⁊ iſti multũ erãt ꝛ̃n iudeis. Uñ ꝓbibet ne vadãt ad ſimplr gẽtiles nec ad mediocres iſtos. Sed ꝛ̃iuꝫ vĩ qđ dixit. Itẽ docete oẽs gẽtes. Et Eſa. 40. Et videbit oĩs ca ro pariter qꝛ os dñi locutũ eſt. Quid g̃ dicit. ⁊ In viã gentiũ ne abieritis ⁊: Dicẽdũ qꝛ miſſi ſũt ad vtroſq; ſꝫ ordo debebat obſeruari. Quia ꝑ iudeis. Et vna rõ eſt: qꝛ ꝑ ſieri ꝺz qđ iuſtitia exigit: q̃ qđ ex miſericordia ꝓuenit: ſꝫ iuſtitia erat qꝛ ꝑ iudeis ꝓdicaret: qꝛ iſtud ex ꝓmiſſione bẽbant: vt bĩ. Ro. 15. Dico aũt chꝛm ieſuꝫ miniſtrũ fuiſſe circũciſionis ꝓp veritatẽ ad confirmãdas ꝓmiſſiones patrũ. Gẽtibus aũt tenebaĩ ex miſericordia: vt bĩ. Ro. xj. Gentiles oleaſtri ſũt ab oliua recepti. ⁊ a fide antiquoꝝ patꝝ. Uñ ſbi dr. Tu aũt cũ oleaſter eſſes iſeratus es in illis: ⁊ ſocius radicis ⁊ pinguedinis oliue factꝰ es. Prio g̃ oliua nutriẽda erat vt aliqd acciperet ab ea poſtmodũ oleaſter iſeré dus. Ro. xj. Itẽ volẽs fideles in fidẽ patꝝ introducere, prio voluit iudeis ꝓdicari fidẽ. 2ª rõ: fuit qꝛ dñs infundit oĩb⁹ id ad qđ ſũt diſpoſiti: ſed multi iudeoꝝ erãt iam diſpoſiti ꝑ fidẽ. Et ſicut ignis ꝑ agit in ea que ſũt ꝓpe: ſic dñs ex charitate ꝑ voluit in his que ꝓpe erãt. Unde dr Eſa. 57. Ueniẽt ⁊ ãmiciẽt pacẽ bis qui prope ⁊ pacẽ bis q̃ longe ſunt. Itẽ ſi ad gentiles ꝑ miſſet iudei g multũ habebãt gẽtiles odio: reprobaſſent eũ ex idignatiõe. Ideo in Act. 13. Uobis ꝑ oportuit ꝓdicari regnũ dei. Unde dr. In viã gentiuꝫ. ⁊ ne approꝑinquetis ad viã que ducit ad gẽtes: vt nõ loquanr̃ de vobis. Sed nõ dicit in viam ſamaritanoꝝ. Et muſtice qui ſunt diſcipuli dei: nõ debẽt ire in viã gentium nec hereticoꝝ. Unde Hiere. 2. Quid tibi vis in via Egypti vt bibas aquã turbidam ⁊ ſed potius. Itẽ ad oues ꝛc. ⁊ Et quare oues: qꝛ magis pierũt ex culpa phariſeoꝝ q̃ ex culpa ipſoꝝ. Unde ꝑs. 94. Nos aũt populꝰ eius: ⁊ oues paſcue eius. Et j. Pe. 2. Eratis ſic oues errantes: ſed conuerſi eſtis ad paſtorẽ ⁊ epm ꝛc. Sed qđ faciẽt diſcurrẽtes. ⁊ Euntes ꝛc. ⁊ Jo. 15. Poſui vos vt eatis ⁊ fructũ afferatis ⁊ fructus vr manent ꝛc. Et mittit eos ſicut ipſe miſſus eſt. Sed predicandũ. Uel ⁊ predicate dicẽtes ꝛc. ⁊ Et ſicut Jeſus ĩcepit. Agite priaꝫ: ſic ꝓcepit eis. Ince pit agite priam: approꝓinq̃bit. n. regnũ celoꝝ. ꝑs. 118. Longe. n. a pctõrib⁹ ſalus: ſed modo ſũt ꝓpe per paſſionẽ chꝛi. Deu. 9. Per ꝓpriũ ſanguinẽ introiuit ſemel in ſctã eternã redẽptionẽ inuẽta ꝛc. Uñ dicit ⁊ approꝓinquabit ⁊. ſ. ꝑ paſſionẽ meã. vñ in eos fundaĩ ꝑ principatio nẽ gre. Totuꝫ. n. regnũ dei ĩra vos eſt. Sed poſſent dicere. Quo ꝓfirmabim⁹ q̃ dicemus: Certe miraculis: ſicut ipſe fecit. Uñ dicit. ⁊ Infirmos curate ꝛc. ⁊ Sed ſigs dicerent: q̃re nõ facit mõ miracula eccleſia: Et dõm qꝛ miracula facta ſũt ad ꝓbationẽ fidei: ſed iã fides approbata eſt. Et ideo ſicut q̃ faceret vnã õmonſtrationẽ ad ꝓbãdũ aliquã ꝓcluſionẽ nõ eſſet alia ꝓbatio neceſſaria: ſic ibi. Unde maximũ miraculũ eſt ꝓuerſio totius mũdi: ideo nõ opꝰ qꝛ fiãt alia: ⁊ ſicut facta fuerũt alia miracula corꝓoralia: ita fiũt quotidie ſpũalia: qꝛ infirmi ſpũaliter curant. Infirmi. n. ſũt q̃ pctõ agitant: q̃ proni ſũt ad peccatum. Ro. 14. Infirmũ aũt in fide aſſumite. Et iſti a dño ſanant. Qui aũt ꝓſentiũt: mortui ſunt: qꝛ ſeparant a deo. Et iſti reſuſcitantur a dño: vt Deu. 5. Surge q̃ dormis ⁊ exurge a mortuis. Item leproſi mundant. Leproſi enĩ dicunt qui ſunt ĩfectiui aliorꝝ. Quia lepra eſt morbꝰ contagioſus: ⁊ iſti aliqñ curãt. 4. Reg. 5. Or lepra Naaman adheſit Giezi. Item demones ejciunt. Demones. n. ſunt quoꝝ peccatũ iam trãſijt ad affectũ. De gb⁹ dr. Prouer. 2. Letant cũ maleſecerint: ⁊ exultãt in reb⁹ peſſimis. Et vt bĩ de Iuda. Jo. 13. Or intrauit in eũ ſatbanas ꝛc. Et iſti aliquãdo curãtur. Et quia poſſent dicere apoſtoli: modo erimus diuites: ſi facimus miracula: habebim⁹ nulla. Et hac de cã voluit Symon magus facere miracula. Hãc cauſaꝫ excludit dñs dicẽs. ⁊ Gratis accepiſtis ꝛc. ⁊ Magnaꝫ eſt facere miracula, ſed magis eſt virtuoſe viuere. Unde amouet ab eis ſupbiam: qꝛ põt ſupbia accidere duob⁹ modis. Uel ex cupiditate: vel ex meritis. Una. n. maxia ſupbia qñ aliqs bonũ qđ habuit: ſibi aſcribit. Jõ excludit: qꝛ ⁊ accepiſtis. Jp̃ᵉ ad Corin. 4. Quid habes qđ nõ acceꝑiſti. Item nõ debetis ſupbire: qꝛ nõ ex meritis ſed gratis. Qui. n. ex meritis: nõ gratis recipit. Itẽ cupiditatẽ excludit ⁊ gratis date ⁊. ſ. nõ ꝓp aliqđ tpale. Precium eni rei vel maius eſt vel cq̃le. Illud. n. qđ ꝑ ptium traditur nõ eſt ita in corde tuo fixũ: ſicut ptiũ quod recipis. Nihil aũt eſt dono dei cq̃le vel maius. Sap. 7. Non cõparauĩ illi lapidẽ ptioſuꝫ: qñ oẽ aur in cõparatione illius: arena eſt exigua. ⁊ Nolite poſſidere aurũ ꝛc. ⁊ Quia poſſent dicere. Unde g̃ viuemus: iõ de ſumptib⁹ iſtruit illos. Et ꝑ pbibet ne ſumptus deficãt. 2⁹/docet a quib⁹ accipiãt. ibi ⁊ In quãcũq; ꝛc. ⁊ Dicit g̃. ⁊ Nolite poſſidere aurũ. ⁊ Et notãda ſũt ℞ba que ſequunr̃: qꝛ dicit iſte: ⁊ nec calciamẽta. ⁊ Marcus dicit calciari ſandaliis. Itẽ iſte dicit: nec virgã. Marcus dicit. Or virgã: Ideo hec ℞ba ſũt dubia ⁊ difficilia. Or. n. dicit. ⁊ Nolite ꝛc. Sed aut eſt ꝓceptus aut eſt ꝓſiliũ. Sed iſtud certũ eſt qđ eſt ꝓceptũ. Qꝛ ita dñs. Jeſus precipiens eis ꝛc. Sed apli: ⁊ fuerũt apli: ⁊ fuerũt fideles: aut g̃ fuit eis ꝓceptũ inq̃ntuꝫ fideles: aut inq̃ntuꝫ apoſtoli. Si inq̃ntuꝫ fideles: ergo ad hoc tenenr̃ oẽs fideles. Et hec fuit quedã hereſis: vt ait Augu. Que dicebat qđ nullus poſſet ſaluari niſi bꝰ g nihil poſſidẽt. ⁊ hec fuit hereſis apl̃icoꝝ. Item alia hereſis fuit ꝙ null⁹ ſaluarẽt niſi diſcalciatus ꝑgens: ⁊ he fuerũt hereſes: nõ qꝛ malũ ꝓiperẽt: ſed qꝛ nõ obſeruãnib⁹ ꝓcludebãt viã ſalutis. Si aũt precipiẽ eis inq̃ntum apl̃i, tũc oẽs ꝓlati q̃ ſunt ſucceſſores apl̃oꝝ ad hec tenenr̃. Sꝫ eſto qđ iſti nõ male fecerũt. Nõne Paul⁹ male fecit q̃ portabat ⁊ accipiebat a q̃buſdã: vt alios daret. Ideo difficultatẽ habẽt hec ℞ba. Et ideo dicendũ ꝙ ſunt vna via ſm̃ Dionyſ. Ex-

Magiſtrum.

B

Inſtructio ꝺ diſcentium.

Sanctis.

Quare dñs iuſtrat ꝓdicationem iudeis.

Quare nõ ſit anu modo miracula.

Superbia et duob⁹ põt accidere.

Nõ difficilia.

Hereſis apoſtolicoꝝ. Auguſtinus. Hereſis diſcalceatoꝝ.

Optima expõ Dionyſij.

ponẽdo ad lĩam:qõ precepit aligd pp officiũ aplatus. Et non q̃ sit de necessitate simplr:sed ꝟm illud ips. Uñ añ passionẽ precepit nihil ferre. Jn passione ãt Luc.zz.dic. Qñ misi vos sine bacalo ⁊ pera:numqd aligd defuit vobis: Et sequit;sed nũc q̃ hz sacculũ erat similr ⁊ peram. Et q̃ nõ hz vẽdat tunicã;⁊ emat gladiũ. Unde ante passionẽ missi sũt ad iudeos. Apud ãt iudeos erat ꝓsuetudo q̃ suis debebãt puidere magĩs. Jdeo nihil ferre ꝑcepit cũ mitteret eos ad iudeos. Sed ista nõ erat ꝓsuetudo in gẽtibus. Jdeo cũ missi sũt ad gẽtes,data est eis lnia portandi sumpt⁹. Portabãt igĩt qñ ꝓdicabant aliqs q̃ iudeis. Et q̃ quedã sunt ad necessitatẽ: alia q̃bus emunt necessãria. Et hoc est qõ dr. q̃ q̃dã sunt diuine artificiales, vt vestes ⁊ calciamẽta. Jdeo virũq; ꝓhibet. Dicit ergo. [Nolite ⁊c.] Quia ois pecũia vl est de auro:vel de argẽto vel ere. Jdeo ꝓhibet ne possideãt aur̃ nec argentum. vñ dicebat Petrus. Argẽtũ ⁊ aur̃ nõ est mihi:quod aũt habeo hoc tibi do. Act.3. Et q̃re hoc dr⁹ ꝑcepit. Una rõ est:q̃ dns mittebat paupes ad ꝓdicandũ:ideo poterãt alĩ credere q̃ nõ ꝓdicarent nisi pp questum. Ut igĩt ista suspitio amoueat ideo precepit nihil portare. Jtẽ ad tollendũ solicitudinẽ:q̃ si essent circa hoc nimis soliciti ipe direẽ xp̃o dei. Item ꝓhibet diuinitus q̃ inuenirũt in necessitate. Et q̃ possent dicere. Non ferem⁹ aur̃ nõ argẽtũ:sed perã possumus: vbi portabim⁹ ꝺm ⁊ panẽ q̃ sũt necessaria ad victũ. Et istud ꝓhibet. [Non perã in via.] Et q̃re hoc ꝓhibuit: Dicit Lbr̃yſoſto. vt oñderet eis virtutem suã:q̃ sine his poterat eos mittere. vñ in Luc.zz. Qñ misi vos sine bacalo ⁊ pera:numqd aligd defuit vobis ⁊c: Ergo fecit vt oñderet virtutẽ suã. Jtẽ q̃ntum ad vestimẽtũ. [Neq; duas tunicas] Nõ q̃ nõ haberẽt nisi vnã tunicã:sz q̃ nõ haberẽt duo paria vest mẽto⁊. Jta q̃ vnũ reꝯderẽt ⁊ aliud induerẽt. Uñ nolẽ vnius tunice itelligit vnũ vestimẽtũ. Luc.3. Qui hz duas tunicas: det vnã nõ habẽti. [Neq; calciamẽta.] Et q̃re ꝓhibuit: Duplex est cã:cadẽ rõne q̃ aur̃ ⁊ argentũ: dns mittebat eos vt apud oẽs:paupes reputarent. Uñ aplus.j.Cor.j. Non multũ potẽtes elegit deus:nõ voluit q̃ abiecti cẽnt: paupes.n.in ꝓbus ozẽtis vadũt discalciati: vunt nĩ q̃busdam que sandalia dicunt:⁊ sunt de paleis,ideo volebat vt irent sicut paupes illius patrie. Alia rõ:ideo q̃ sic docuit Plato q̃ boies nõ multũ coopirẽt nec pedes, nec caput:ideo vt firmaret eos vt magis robusti cẽnt ad sustinẽdum:ideo ꝑcepit eos ire discalciatos. Sed [neq; virgã.] ⁊ que est rõ. Alig.n.equis vtunt. Alij ꝺ virga sustinent:ideo illud minimũ ẽt ꝓhibuit vt in ipso totaliter ꝓficerẽt ꝺm illud.ps.zz. Uirga tua ⁊ baculus tuus ipsa me ꝺsolata sunt. Unde qõ dicit alter,q̃ virgã portẽt:nõ sunt ꝑcepti:nisi ꝓ loco ⁊ tpe obseruandũ. Augu. Aliã viã vadit dicẽs,q̃ hec nõ sunt ꝑcepta nec ꝓfitia:sed sũt promissiones:ita q̃ abstinere magis est ꝓfitiuꝫ q̃ implere. Uñ sensus est. [Nolite ⁊c.] idest nõ est necesse vt alia calciamẽta possideatis ꝑter hec q̃bꝰ estis calciati, [neq; virgã] i. nihil fiẽ dr. neq; festucaꝫ. Et q̃re. [Dignus est.n.operari⁹ mercede sua ⁊c.] Quia vos habetis potestatẽ accipiẽdi ab aliis. Et ideo non est necesse vt portetis. Unde qñ aliqd est promissiuꝫ si nõ fiat:nõ est peccatũ:q̃qd aũt plus fit ꝺper erogatiõis est Unde ⁊ Paulus q̃ntus posset ab aliis recipe:nihil accipiebat:⁊ istud erat sup erogatio:vt dicit Augu. Quia promissis nõ vti est sup erogatiõis. Uñ Paulus ꝑ ad Cor.9. Melius est mihi mori q̃ euacuare gloriã meã. Et q̃re:q̃ nõ vtebat isto promisso. Dignus est.n. mercenari⁹ ⁊c. Sed qd est qõ alter dicit q̃ ferãt virgaꝫ Dicit Augu. Qz nõ est inconueniẽs q̃ quedã aliqñ dicant mistice:aliqñ ad lĩam. Unde qõ hic dicit Matth. Dicit ad lĩam q̃ virgã nõ ferãt. Quod ꝺ Marcus dicit:mistice intelligit̃ q̃.i.nõ ferant tpalia:sed habeãt potestatẽ accipiẽdi ab aliis. Unde. [Dignus est.n.⁊c.] Istud.n.nõ est ibi casuale. Isti operarij sũt de gb⁹ dictũ est supra. Rogate dñm messis vt mittat operarios ⁊c. Tertia expositio est. Nolite ⁊c.aur̃.i.secularẽ sapientiaꝫ.argẽtum:eloquentiã secularẽ. Non perã.i.solicitudinẽ:nec duas tunicas.i.duplicitatẽ:nec calciamẽta.i.terrenoꝝ affectioneꝫ sunt eni calciamẽta de pellib⁹ animalium mortuoꝝ. ¶ In quãcũq; ciuitatẽ aut castellũ itraueritis ⁊c. [Supra dns ordinauit q̃ apli victualia secũ non deferrẽt. Et rõne ꝺ hic dicit q̃ dignus est operarius ⁊c. Nũc determinat modus ꝙliter accipe debẽt. Et ꝑ dat modũ.q̃ debẽt a volentib⁹ dare accipe. z⁰ quid fiat volentibus. Circa ꝑm tria facit. Prio docet eligere hospitẽ. z⁰ ꝓhibet mutare hospitiũ. 3⁰ mãdat q̃ hospes saluetẽ. Dicit ergo dictũ est q̃ dign⁹ est ⁊c. Ut sciatis a quo debeãs accipe ne credatis q̃ domus cuiuslibet vobis sit ꝓcessa:ideo in quamcũq; ciuitatẽ ⁊c. [Interrogate ⁊c.] Et hoc ne ꝓp infamiã hospitis via ꝓdicatio otenatur: vt hz.z.ad Thi.3. Opz aũt illum testimoniũ hãe bonũ ab his q̃ foris sunt. z⁰ rõ:q̃ si bon⁹ aliqs fuerit facilẽ vobis necessaria ministrabit. Et in ꝺ pudet eis. 3ª ratio est: vt excludat suspitio questus:qa cũ viderent boies tales paupes non accipiẽtes nisi a bonis signũ erat eis q̃ ꝓp questũ nõ ꝓdicabant. Istas duas expositiões vltimas ponit Lbr̃yſoſto. Prima Dicron. Et hoc dicit Aplus.z.Theſſ.z. Non fumus cautis auaritie aliqñ. Item dicit qs in ea sit dign⁹:⁊ hoc est q̃ magnũ ei reputat̃ q̃ tales hospites recipit. Unde Abrae magnũ reputatum est q̃ hospites recepit:vt hz ad Heb.xiio. De hospitalitate nolite obliuiſci:ꝑ hanc enim quidam placuerunt angelis hospitio receptis. [Et ibi manete.] Dic docet de stabilitate hospitij. ibi manete.i.nõ trãsire de hospitio in hospitiũ. Et q̃re ne sit tristitia hospiti:⁊ si dignus sit:recipiet vos libẽter.⁊ ita cũ tristitia dimittet. Dicre.18. Nũquid reddit pro bono malũ. z⁰ rõ est ne ꝺcurrat nota leuitatis;neq; nõ ꝓuenit ꝓdicatori. Jn ꝑplo graui laudabo te.ps.34. Jtẽ vt cuadãt nota gule:q̃ si dimitterẽt malus hospitũ ꝑ bono iputarẽt gule. Jdeo dns dicit:q̃ antequã intrẽt:petent quis fuerit in ea dignus. [Intrantes aũt domũ ⁊c.] Dic notat̃ salutatio hospitis. Et ꝑ põt salutatione. z⁰ effectũ ibi. Et siqdẽ ⁊c.] Oportebit.n.q̃ eis q̃ tpalia ministrabãt:ꝙalia ministrarẽt:⁊ nõ solũ ꝙalia:sz q̃ sũt necessaria ad salutẽ dicẽdo. [Pax huic domui ⁊c.] Et iste erat modus salutãdi ꝓgru⁹:q̃ mũdus erat i guerra. Jn chio aũt mũdus est reꝯciliat⁹. Isti.n.legati erant dñi:⁊ ad gd:certe ad pacẽ:ideo congrua erat hec salutatio. Sequit̃ effect⁹:quo ad bonos ⁊ quo ad malos. [Et si qdẽ fuerit domus illa digna ⁊c.] Possum⁹ dicere q̃ domus illa habebit ide quãdã vim benedi. nõis. Uñ apli sue epi in ꝓma versione ad populum dicũt. Pax vobis. Unde dr. Numeri.6. Jnuocabũt nomen meũ sup israel: ⁊ ego benedicã eis ⁊c. [Si aũt nõ fuerit digna ⁊c.] Sed qd est quod dicit: Nõne dixerat q̃ ꝑ interrogarẽt: Jdeo ostẽdit q̃ in talibus inq̃sitiõib⁹ fallunt̃ boies. Domo.n. videt que parẽt:dns aũt in cor:vt hz j. Reg.16. Non.n. adhuc ita ꝓfecti erãt q̃ possent cognoscere qs cẽt dign⁹. [Pax via reuertet̃ ad vos.] ⁊ hoc est q̃ aliqs aliqñ orat ⁊ laborat ꝓ salute alterius:⁊ ñ effectũ nõ ꝓsequitur:⁊ tñ qõ facit nõ amittit:sed in ipm redit. Unde reuertet̃ ad vos.i.fruct⁹ referet ad vos. ¶ Et quecũq; nõ receperint vos.] Dic agit̃ de his qui nõ recipiũt. Et ꝑ docet eos qd facere debeãt. z⁰ qd a deo recipient. Dicit ergo. [Et quicũq; ⁊c.] Et ponit duas culpas Una q̃ eos nõ recipiant Alia qz missi erãt ad ꝓdicandũ:qz xp̃o dei nõ audiebãt.

Cur christus aplis ⁊ ꝓdicatoribꝰ ꝑcepit nõ portãdus ⁊c aur̃ aut argentum.

Lbr̃yſoſto.

Nota.

Nota.

Augustinus. 2ª expositio.

Questio. Augustinus.

Obscuridꝰ a predicatoribꝰ

Dicronyꝰ.

Lbr̃yſoſto.

3ª expositio.

D

E

Ideo[excũtes sortes de domo vel ciuitate.] qz aliqñ recipiebant in ciuitate ied nõ in domo. Aliqñ ño nec in ciuitate: sicut dñs in actib⁹ apl̃oz. Quid g̃ faciendũ: Excutite puluerẽ rẽ. ¶Et hoc leguñ Paulus z Barnabas fecisse ad ỹas: vt habet Act. 14. Et q̃re hoc mandat dñs: Puluis.n. adheret pedib⁹. Unde hoc precepit ad oĩdẽdum qõ laborẽ itineris incassum fecerãt Et hoc erat eis in penã. q.d. Ide estis damnabiles: sicut dicit Apls. Phil. 2. Non in vacuũ laborauí. Item alia rõ est: qz minimũ qõ pot̃ haberi: est puluis: ideo voluit vt excutere tm signũ/ q⁹ nihil haberẽt de eis. Tertia rõ est: qz p puluerẽ significñt tẽporalia: p pedes affectus ad significandũ q⁹ in affectib⁹ coz nihil dz remanere tẽporale. Quarta cã est mistica. Pedes sunt affect⁹ coz: q̃tũcũq; sint sancti pdicatores: opz q⁹ aliquo puluere affect⁹ coz moueat vl ex aliq̃ vanagloria rẽ. Ut dñs. Jo. 13. Ubi dr q⁹ dñs lauit pedes discipulozz: z dixit. Qui mundus est: nõ indiget nisi vt pedes lauet z est mũdus totus. Uñ indigebãt lotione quo ad venialia Et quare hoc p̃cepit dñs: Ad ostẽdẽdũ q⁹ pdicator cõmunit se periculo. Unde si nõ credũt ei: hoc in dãnationẽ coz reuertit̃. Sed quid est: nõne habebũt penã: imo[dico vobis/ tollerabilius siet rẽ.] Quia sicut habet Jo. 16. Si nõ venissem z locutus nõ fuissem eis: peccũ nõ haberẽt. Magis.n. peccãt q audiũ: z nõ iplẽt: q̃z q nũq̃z audierũt. Ideo forte q⁹ isti sodomite nõ audierũt ió tollerabili⁹ erit eis. Item isti iz imũdi: hospitales tñ erãt. Uñ q̃tũ ad hoc tollerabili⁹ erit eis. Sz ꝑiuz dr Gen. 19. Q⁹ petñ sodomoz est grauissimum peccatũ: vt pz ex pena. Et dom q⁹ in gñe petõz carnaliũ illo est grauissimũ. Istud aũt qõ imediate est ꝑ deũ sicut idolatria: illo est grauius. Uel dicẽdũ q⁹ nõ cõparat petñ ad peccatũ: sed ad circũstantiã: qz peccabãt isti gb⁹ fuerat pdicatũ: illis ño nõ. Itẽ redarguit quosdã hereticos q dicebant q⁹ oia peccata erãt paria z oẽs pene: z merita oia: z oia pmia. Ideo hoc excludit cũ dicit.[Tollerabili⁹ rẽ.] Quia quibusdã peccatoribus erit deterius.

Sodomita.

Quedã here tici fuerunt.

¶Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporuz. Estote ergo prudentes sicut serpẽtes: z simplices sicut columbe. Cauete aũt ab hominibus. Tradent enim vos in concilijs: z in synagogis suis flagellabunt vos: z ad presides z ad reges ducemini propter me: in testimonium illis z gentibus. Cum autem tradent vos: nolite cogitare quomodo aut qd loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loqmini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem z pater filium: z insurgent filij in parentes z morte eos afficient: z eritis odio omnibus hoĩbus propter nomen meum. Qui autez perseuerauerít vsq; in finem hic saluus erit. Cum autem persequentur vos in ciuitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: non consummabitis ciuitates israel: donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrũ nec seruus super dominum suuz. Sufficit discipulo vt sit sicut magister eius: z seruo sicut dominus eius. Si patremfamilias beelzebub vocauerunt q̃stomagis domesticos eius: Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est coptum quod non reueletur: z occultum quod nõ sciatur. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: z quod in aure auditis predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus: animam aũt non pñt occidere: sed potius timete eum qui pot̃ z animã z corpus perdere in gehennã. Nonne duo passeres asse veneunt: Et vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro: vestri autem z capilli capitis oẽs numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passerib⁹ melio res estis vos. Omnis ergo q ꝑfitebitur me coram hominibus confitebor z ego eũ coram patre meo q in celis est. Qui autem negauerit me coram hoĩbus negabo z ego eũ coram pĩe meo q in celis est. Nolite arbitrari: qz venerim pacem mittere in terrã. Non veni pacem mittere: sed gladium. Veni enĩ separare hominem aduersus patrem suuz: z filiam aduersus matrem suam: z nurum aduersus socrum suam: z inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plusq̃ me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam z sequitur me: nõ est me dignus. Qui inuenit animam suam perdet illam: z q perdiderit animam suam pp me inueniet eam. Qui recipit vos me recipit: z qui me recipit: recipit eum qui me misit. Qui recipit ꝓphetam in nomine ꝓphete: mercedem ꝓphete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicunq; potũ dederit vni ex minimis istis calicez aque frigide tm̃ in nomine discipuli: amen dico vobis: non perdet mercedem suam.

Supra instruxit dñs de officio suo: z de necessarijs ad victũ. Modo ño instruit de periculis imĩnẽtib⁹. Et circa hoc duo facit. p̃ ponit̃ istructio i figura. 2°] exponit illã figurã. ibi[Cauete aũt.] Circa p̃m. p̃ pnũciat pericula. 2°/ qñ̃o in periculis se hñe debent. ibi[Estote g̃ rẽ.] Dicit ergo.[Ecce ego rẽ.] Quia dixerat: in quãcũq; ciuitatẽ rẽ. Et aũc q⁹ dign⁹ est opari⁹ rẽ. Possent credere q⁹ oẽs ỹberẽt eos recipe. Ideo istó excludit. q.d. nõ sic erit. [Ecce ego mitto vos sic̃ oues rẽ.] Uñ mitto vos ad pericula Et hoc dicit pp ducere ipsum ad ignoranciã vel ipotẽtie q⁹ nõ posset eos tueri. Itẽ dixit ne forte putarẽt se deceptos: z ꝓparat eos contrã: pp mãsuetudinẽ: persecutores ño impios pp rapacitatẽ. Ipse.n. hõs omnis fuit. De q Esa. 53. Quasi ouis ad occisionẽ ductus est. Et discipuli oues. Jo. 21. Pos ãt populi mei z oues pascue mee. Sed vt non

credatis q̄ ē nō sit ex mea volūtate:mitto vos|i medio lupoꝝ.|Jo.20 Sicut misit me pr̄ ego mitto vos. Et q̄re voluit sic dē mittere ad pricula. Doc fuit ad mānifestatiōnē sue vtutis:qz si misisset aliquos armatos:illō iputaretur violētie eiꝰ nō virtuti dei. Jō paupes misit. Magnū eni fuit q̄ p pauperes ⁊ despectos/⁊ inermes tot fuerint ꝙuersi ad dñm. sic dic Aplꝰ.j.Cor.j. Non multū potētes elegit ⁊ nobiles dēꝰ:sz que stulta sūt mūdi elegit dēꝰ ⁊c.|Estote q̄ ⁊c. Dic oīdit quō se debeāt bīe. Et qz duo mala poterāt accidere:qz si aplī ꝙsensissēt eis:posset eis mala iuz accidē:si ꝺ dixissent posset sil'riō ad duo monet eos: ad pudentiā.vz.⁊ simplicitatē. Ad pudētiā vt deuitent mala illata:ad simplicitatē vt nō iferāt mala. Uñ:qz mitto vos.|Estote pudētes ⁊c.|Vult eos bīe pudētā ser Prudentia serpentis 2ª. pētis. Prudētia serpētis in ē ꝙsistit/qō sp vult defēdere caput. Caput chr̄is est quē seruare iubet. Uñ.z.ad Tbi.vl sio. Bonū certū certauit:cursuz ꝙsumauit:fidē seruauit. Jtez debēt seruare caput.j.Cor.j. Qō est p̄ꝫ totius. Prouer.4. Oi custodia serua cor tuū. Jté alia prudēna est serpētis: qz qñ veterascit trāsit ꝓforamen arctū ⁊ expoliat vestez suā: sic pellē:sic nos debem⁹ facere in nra ꝙuersatiōe. Et dicit Aplꝰ.ad Colo.3 Expoliātes veterē hoiez cum actib⁹ suis ⁊c. Jté debem⁹ bīe prudētiā serpētis in p̄dicatione: qz sic bī. Hen.4. Propter astutiā serpētis/deiectū est genus humanū:qz inuasit fragilioꝛē sexū. Jté oīdit ei lignuz: sic p̄dicatores debēt pctōres ꝙuertere p mag̃ aptos. Jté debēt suadere de ligno crucis: vt sic ille ꝓfecut i ligno ad malūrita isti ꝓficiāt ad bonū.|Et simplices sic colūbe.| Cōparauerat aūt eos oīi/qz nō remurmurat. Jté nō nocent:bic cōparat colūbe:qz nō bz irā in corde. Jté simplices ꝺ dolositatez q̄ aliud gerit in corde aliꝺ in ore. Juxta illud.ps.27. Loquunt pacē cuz p̄ximo suo:mala aūt in cordib⁹ suis. Contra tormēta habete patientiā/⁊ simplicitatē. Prouer.xj. Simplicitas iustoꝝ diriget eos:post exponit picula dicēs.|Cauete aūt ab hoib⁹ ⁊c.|Et p̄ in ḡsa li. z°/in spāli:qz isti sūt simplices:possent credere q̄ mittebat eos in medio lupoꝝ:ita q̄ ē diceret ad lr̄az:iō exponit cauete ab hoib⁹. Unūqōq; n.ꝺz denoiari ab eo qō ꝑncipali⁹ inest ei. Uñ videndū qd ꝑncipalius monet in boie. si rō bō est:si ira vsus: vel Leo est. Si ꝙcupiscētia tūc nō est bō:sz porci⁹ porcus vel canis. Uñ lz sint boies p nām:tñ lupi sūt p affectionē. Jn ps.48. Dō aūt cuz in honore cēt nō intellexit:cōparat est iumētis insipiētib⁹:⁊ similis facti⁹ est illis ⁊c. Et alibi.ps.31. Nolite fieri sic equus ⁊ mulus in q̄b⁹ nō est intellect⁹.|Tradēt.n.vos ⁊c.|Prio eni tāgit q̄b⁹ tradēt. z°/a q̄b⁹ tradēt.ibi|Tradet aūt ⁊c.| Et p̄ oīdit qō dcm est. z° eos ꝓfortat.ibi|Cuz aūt ⁊c.|Et p̄ dicit q̄b⁹ sūt tradēdi. z°/qd sequat ex ista traditiōe.ibi Mos iudeis q̄ fuerat. |Et in synagogis ⁊c.|Circa p̄m. sic talis erat mos apd Judeos:qō si aliqs p̄ diceret vl faceret ꝺ legē:p vocabatur ad ꝙsiliū ⁊ reprehēdebat:sed si scōo:cū repbensione flagellabat:sz si tertio vel occidebat cū cēt eis potestas: vel occidēdus tradebat ei cui potestas erat. Et illō sm̄ est sic dī Act.3.25. Jbi n.dī q̄ loquēt⁹ Aplis ad populū: cōminati sūt eis:⁊ post hoc cum adhuc loquerent:ecclis nūtiauerūt/q̄ nō loquerent:⁊ tertio lapidauerūt stepha nū/⁊ Jaco. Herodi tradiderūt: iō cauete qz| tradēt vos in ꝙsiliis suis|.ps.25. Nō sedi cū cōcilio vanitatis ⁊ cuz iniqua gerēt⁹ nō introibo ⁊c.|Et ad p̄sides et reges ducemini:vt ad Herodē ⁊ multos alios. Sed magna debe Magnitudo. tis bīe ꝙsolationē:qz| pp me.j.q̄ diligitis. Augu. Oia ḡsi inania ⁊ ḡsi nulla facit amor. Jté beati q̄ ꝑsecutionez patiunt pp iusticiā ⁊c. Supra.5. Et qd inde sequet. Doc erit| in testimoniū illis|.i.ꝺ illos.i.iudeos ⁊ gētes. Qz.n. tradēt vos in synagogis boc erit in testimoniū ꝺ illos. Jté qz ante reges ⁊ p̄sides:boc fiet erit ꝺ illos. Uñ. infra.23. Ecce ego mitto ad vos sapientes ⁊ scribas/⁊ ex illis occidetis ⁊ flagellabitis in synagogis vestris ⁊c. Uel sic in te stimoniū illis.s.iudeis ⁊ gentib⁹:qz mitto vos ad eos:testes fidei mee ad iudeos ⁊ gētes. Uñ martyr idez est q̄ testis:qz p passionē vestram eritis testes passionis mee. Act.j. Et eritis mihi testes in hierusalē ⁊ in oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsq; ad vltimum terre ⁊c. ¶Cum aūt tradent vos ⁊c.|Possent dicere aplī:nos sumus piscatores insipientes:erimus stupefacti. Et nō est mirū:qz Moyses q̄ instruct⁹ in lege erat cum mādaret dīis q̄ accederet ad pharaonē. dixit. Impeditionis lingue sum. Exo.3. Jō vt hoc excludat dicit.|Cū aūt ⁊c.|Et tria facit. Prio excludit suppoſe. z°/promisit sapie donū. ibi|Dabit ⁊c.|3°/ auctoꝛe dni. ibi|Non.n.⁊c.|Nolite ergo cogitare ⁊c. Et duo excludit. Et q̄tum ad id qō dī. Et q̄tum ad modum loquēdi. Primū primet ad sapientiā. 2m ad eloquentiam. Sed vī esse ꝺ boc qō Aplꝰ Petr⁹ dicit in canonica sua. Lucilio. p⁹ pe.3. Parati semp ad satisfactionē oi poscēti vos rationē de ea q̄ in vobis est fide ⁊ spe. Chrysosto. solvit q̄ Chrysostus. qñ aliqs bz necessitatē rōndi/⁊ bz tēpus deliberandi: nō ꝺz expectare diuinū auxiliū: sicut Aplī cū erāt in tribulatione nō habebant tps:q̄re debebāt se cōmittere filio dei: sic etiā est q̄ cū aliqs bz facultatē ꝺz facere qō pōt: sed certe si nō bz tps:ꝺz cōmittere filio dei: sed nō ꝺz tentare deū si habeat tempus cogitandi:ideo dīis nō dixit solū:nolite cogitare:sed dicit.|Cū tradēt vos ⁊c. Nolite cogitare ⁊c. Et segtur ex illa ꝓmissione.|Dabit.n.vobis in illa hora. q̄z in manu dei sūt oēs sermones nostri. Sapientie.7.⁊ Exo.4 Ego ero in ore tuo:docebocq; qd loq̄ris. Et Luc.x Ego dabo vobis os ⁊ sapiētiā. Et qz est auctoꝛ: Certe spūs scūs.|Nō.n.vos estis q̄ loqmini:sz spūs p̄tis vr̄i:q̄ loquit in vobis.|Sile est qō dī.z.Cor.13. An exp̄imētū queritis ei⁹ q̄ in me loquit chr̄is: Sed qd est q̄ videbant isti arreptiū? Notandū q̄ ois actio que ex duob⁹ causat quoꝝ vnū est ꝑncipale agēs. 2m Ao instrumētale:ꝺz denoiari a ꝑncipaliori. Isti fuerunt agētes. instrumētaliter/spūs scūs ꝑncipaliter:ideo tota actio ꝺz denominari a spūsco. Sed videndū q̄ aliq̄ monet spūs p turbādo rōnem:aliq̄ monet ꝓfortādo. Unde hec dīio est iter motū diaboli ⁊ spūsci. Nō.n.nō est dīis nisi p rationē/q̄ qua est liber. Unde qñ homo sm rōnē nō mouetur:tunc est motus arreptitius. Qñ cum rōne:tunc dicit motus a spū sancto. Motio.n. diaboli pturbat rationez: Isti aūt lz a spūsco loq̄rent:tñ remanebat in eis rō. Et ideo ēt a se loquebāt/nō sicut arreptiū. Uñ reducit eos ad veritatē ꝓphetica:vt bī.z.pe.j Et habemus firmiorē prophetice sermonē. Sed possent dicere Aplī. Quis tradet nos. Non habem⁹ inimicitias. Prio q̄ oīdit a q̄bus tradēt. z°/solationē adhibet. ibi|Qui aūt ⁊c.|Alii q̄s pōt male cauere a psecutiōe sibi p̄nūciata in vlī tñ. Ideo p̄nūciat in singulari. Et duo dicit quo ad p̄m.|Tradet aūt ⁊c.|Isto sm lr̄am:aliq̄n accidit q̄ pr̄ tradidit filium ⁊ ecōuerso.|⁊ frater fratrez. Aut pp timorē/aut pp odium:qz tanta est virtus fidei q̄ inter homines q̄ non sunt eiusdem fidei: vir firma sit amicitia. Et boc est qō dicit.|Tradet.n.⁊c.| Unde dī ⁊ Piere.9. Ut vnusq; q̄ in fratre suo nō habeat fiduciā. Et ob boc est necessariū q̄ caueāt:⁊ pp lesionē quā bō patiunt: ⁊ pp amissionem amicitie. Jn.ps.54. Si inimicus me⁹ maledixisset mihi sustinuissem vtiq;. Item plus:qz nō vultis ad familiares: sed ad extraneos. Et boc nō valebit:qz| eritis odio oīb⁹ hominib⁹.|Unde in Jo.16. Uenit hora in q̄ ois qui occiderit vos:reputabit se obsequiū ꝑstare deo. Sed nūqd fuit hoc vez? Nōne multi fuerūt q̄ recipiebāt eos? Ideo dē

cebat hoīb⁹. Qui humanitus viuebāt. Alij ℞o g dei erāt: eos recipiebāt. Sz cause hui⁹ assignat. Jo.15. Si de mūdo fuissetis: mūdus qđ suū erat diligeret: qz ℞o de mundo nō estis: ideo odit vos mūdus. Item ꝓmisit dns ꝓsolationē. Quia ꝓp nomē meū. ¶ Doc.n. dulce vobis dz cē ꝓ noie meo pati: vt bi. ꝑ⁹ ꝑc.4. Si exprobramini in nomine christi: beati eritis. Jtē alia rōne ꝓfortis eos: qz ad magnū fructū coꝝ. debebat ventre tribulatio. Quia.n. ꝑuidit multos cadere. Jdeo monet ad ꝑseuerātiam. Quia ¶ q ꝑseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. ¶ Uñ.z. Tbi. vltio. Bonū certamē certaui: cursum ꝓsūmaui fidē seruaui: in reliquo reposita est mihi corona ꝛc. Uñ in Leuitico dicit: quecunq offerebat. i. finis. ℂ Cum.n. ꝑsequentur vos ꝛc. ¶ Supra docuit pcula. In quo exposuit qđ dixerat. Ecce ego mitto vos ꝛc. Nūc aūt docet qūo se hīc debēt. Et diuidit hec pars. Quia ꝑ docet cauere male ꝛ pculū quoad prudentiā. 2°, docet hīc equanimitatē in pculis ibi¶ Nolite ꝛc. ¶ Circa ꝑ⁹. ꝑrio docet vitare pculū corpale. 2°, spūale ibi¶ Non est discipulus ꝛc. ¶ Circa ꝑ⁹ duo facit. ꝑrio imit malū pculoꝝ. 2°, ad tacitam obiectionē rīdet ibi¶ Amen dico vobis ꝛc. ¶ Dicit g. Ita dcm est, q g ꝑseuerauerit vsq; in finē ꝛc. Et non pp hoc tentationib⁹ exponatis vosmet¶ Cū ꝑsequēt vos ꝛc. ¶ Et hoc ffirmis expedit: ne incaute se exponētes deficiant. ꝓtert. 4. Astutus ꝓsiderat gressus suos: stultus transibit ꝛ ꝓfidit. Jtē docet cūctos: ꝛ si nō pp ipsos: nī pp aliorū salutē: vt bī ad ꝓhil.j. Manere aūt in carne necium est pp vos. Istud aūt ostendit dns qñ pp Herodē fugit in egyptū: vt bī supra.2. Jtez hoc fecerūt discipuli: sicut habet Act.8. Sed ℨ hoc obuciť: qđ habet Jo.x. Qz mercēnarius fugit ꝛ dimittit oues: g̃ vī q; ad ipsos nō ptinet sed ad mercēnarios. Rīdet Augu. q ꝑcautio aut imminet singulari ꝑsone: ꝛ tūc ōclinare ꝛ dimittere aliquos dz ꝑ quos fiat salus: si aūt toti ecclesie: opz q; vel tota ecclesia fugiat ad loca tutiora vt iam factū est, vel q; aliq fugiant ꝛ alij firmi remancāt: aut pastor cū grege remācat. Segnius. ℂ Amē dico vobis ꝛc. ¶ Rīdet tacite obiectionē: ꝑ posset dicere. Tu mittis nos ad iudeā: si ejciāt: quo ibimus? Dico: dato q; ab vna ciuitate expellāt vos¶ fugite in aliam. ¶ nō poteritis pagrare ciuitates Jude:¶ donec veniet filius hois¶ i. donec resurgat a mortuis ꝛ tunc mittet vos ad gētes: vt bī. ifra. vltio. Jte docere oēs gentes. Hylarius aliter exponit. Dicit.n. q; logatur de scōa missione. ℓ. cū dicit. Cū ꝑsequent vos. ℓ. de iudea: fugite ad gētes. sicut bī Act.13. Uobis oportebat ꝑ⁹ ꝑdicare regnū dei: sz qz repellitis illō ꝛ idignos vos iudicatis eterne vite. Ecce conuertimur nos ad gētes: sed possent dicere. Quare vis q; diuinam⁹ nostros? Quia nō poteritis ꝓsūmare vsq; in finē: tunc ꝓsumabunť filij israel. Mistice sic. Cū ꝑsequēť vos hereticī cū auctoritatib⁹ fugite eos auctoritatib⁹ repellite: nō.n. ꝓsūmabunť donec manifestēť veritas. ℂ Non est.n. discipul⁹ sup magistrū. ¶ Dic monet eos ne ōficiant. Et ꝑ exēplo. 2°, beneficio. ibi¶ Ne g ꝛc. ¶ 3°, per diuino iudicio. ibi¶ Et nolite ꝛc. ¶ ꝓrimo hortať ne deficiāt exēplo. Et ꝑ ponit filiationez. 2°, applicat ad ꝓpositū. Et ꝑ iducit q; est incōueniēs. 2°, q; ꝑfectū est. Dicit ergo.¶ Nō est discipul⁹ ꝛc. ¶ Possent.n. dicere. Tu dicis q; crimus odio oīb⁹ hoīb⁹: quo poterim⁹ tot odia sustinere? Dederat eis dns magnā sapiētiā ꝛ magnā potestatē. Unde sapiētie debeť honor: potestati reuerētia: iō dns ponit se in exēplū quo ad vtrūq;.¶ Non est discipulus ꝛc. Inq̃tuz discipul⁹: vī si bonorē mihi nō exhibuerunt q debeť magistro: nec vobis. Item¶ nec fu⁹ est maior dño. ¶ Et hoc inq̃tuz ad vñium. Unde Jo.13. Uos vocatis me magister ꝛ ꝑfecte dicitis, sum etenī ꝛc. Debet ēt esse gloie vnicuiq; sī fit sicut dns eius vī magr. Jō subdit¶ sufficit discipulo vt sit sicut magr ei⁹. ¶ Sicut.n. est i reb⁹ q; vnūquodq; ꝑfectū est qñ pōt gliare sibi sīle: sic ētūc est ꝑfectus discipul⁹ cū est ꝑsimilis magro. silr ꝛ de suo. Jdeo nō dz vobis cē grauc si fatis sicut ꝛ ego: vī habeť ifra. ꝑc.2. Christ⁹ passus est ꝓ nobis vobis relin quens exēplū: vt sequamini vestigia ei⁹. Et Ecc.2. Quis est q; possit seq; dom suū: Deinde vocat eos domesticos. ¶ Si patremfamilias vocauerunt Beelzebub: q̃to magis domesticos ei⁹ ꝛc. ¶ Et vocat eos domesticos ad maiorez familiaritatem. Uñ magnū est donū pati ꝓ cbio vt bī Jaco.j. Magnū gaudiū existimate fratres cū in tētationes varias iciderit: sciētes q; ꝓbatio fidei vestre patiē tiam operatur ꝛc. Ibāt apli gaudētes a ꝑspectu cōcilij: qđ digni habiti sunt ꝓ nōe Jesu ꝓmeliā pati. Act.4. Uī nō est magnū domesticū pati ꝓ amico. Ad Eph.2. Uos estis cines sanctoꝝ ꝛ domestici dei. Unde¶ si patremfamilias vocāt beelzebub. ¶ nō est mirū si vobis opprobria dicūt. Quid āt dī beelzebub: sciēdū q; Ninus fuisse dī filius beli. Uī imaginē ꝑis fecit honorari ꝛ vocauit bel. Deinde postmodū translatū est ad aliā linguā: ꝛ dcm est Belzebub: zebub. i. musca. Sacrificabať. nāmq; cū multo cruore: vbi congregāť multe muscē.¶ Ne g timueritis eos ꝛc.¶ Dic hortať ne deficiāt in tribulationib⁹ ex beneficio. Et ꝓ eos ꝓfortat. 2°, similitudinē dat. 3°, ad ꝓpositū applicat. Dicit g. ꝑsequent vos: sz ne timeat: qz nō debent timere nisi malū: sed magnuz bonū est portare q; dns portauit. Uñ ꝓaul⁹ ad Gal.vltio. Stigmata dñi mei in corpe meo porto.¶ Nihil est.n. optū ꝛc.¶ Istō pōt ad ꝓcedētia referri vel ad sequētia. Ad ꝓcedētia sic. Isti vocabūt vos Beelzebub: sz nō est timādū: qz i fine patebit malitia coꝝ. Jdeo nō timeatis: qz nihil opertū ꝛc. Ut habeť ꝑ⁹ Lozi.4. Nolite itaq; arbitrꝝ iudicare: quousq; veniat dns q; reuelabit abscōdita tenebraꝝ ꝛ manifestabit ꝓsilia cordiū.¶ Et occultū.¶ Differt opertuz: ꝛ occultuz: qz occultū dicat aliqd nō manifestū: sicut est illō qđ alib⁹ in corde sm illud supra ꝑ. Ut qđ cogitatis mala i cordib⁹ vestris. Opertū aūt est ēt aliqd qđ ꝛ si fit manifestū: opteť nī ꝑ aliqd aliud. Uel pōt exponi sic. Non timeatis: qz si statim nō pateat veritas vīa: nī postea patebit. Deinde instruit eos dns sicut instruť aduocatꝝ. Quia ꝓ doctur ēliter debeat allegare anteq; ꝓferat arbitrꝝ alios: sic dns discipulos elegerat ad seminandū ℞bū suuz oi populo. ideo ꝓ in occulto volebat eos docere dicens.¶ Qđ vobis dico in tenebris ꝛc.¶ Duo sūt sensus disciplinales. Auditus ꝛ visus. Qđ in tenebris: dī occultū est. Silr qđ in auri⁹ audiť.¶ Qđ dico vobis in tenebris, dicite in lumine. Jqz in lumine oia manifestantť. Jtez occultū est qđ in aure audiť. Jdeo dicit.¶ Et qđ in aure auditis ꝛc.¶ Sed ℨ hoc vī qđ dī in Jo.18. In occulto locut⁹ sum nihil. Sz hoc itelligēdū est sic: Nihil locutus sum in occulto qđ nō possit dici in mānifesto. Ul sic.¶ qđ dico vobis i tenebris¶ i. liter indeos q; tenebre fūt. Uñ Eph.5. Eratis aliqñ tenebre. Uel qđ dico vobis q; estis tenebre.¶ dicite i lumine¶ i. ad Lozi.4. Qui illuminabit abscōdita tenebraꝝ: ꝛ manifestabit ꝓsilia cordiū.¶ Et qđ in aure auditis: ꝑdicate sup tecta.¶ Qđ in aure dcm ē. ꝓuer.x. Sapiētes abscōdunt sciaz. Et Job.5. Qđ auditū ē mēte ptracta.¶ Sup tecta. Jqz in aliqb⁹ regionib⁹ est q; tecta sunt plana. Jta q; ꝛ ibi pōt fieri manifestatio oīb⁹. Mistice. sup tecta ꝑdicatq; carne sibi subiectōs: alios ꝑdicat. ℂ Et nolite timere eos q; occidūt corp⁹.¶ Supra oñdit q; nō debebāt discedere a ꝓfessione veritatis. Tū ꝓp exēplū. Tū ꝓp beneficium. Nūc ostendit q; nō debēt discedere ex diuino iudicio: q; sacta sua fūt insidie diuine. Uel pōt alr ꝓmit-

Obiectio.

Augustinus.

Hylarius.

Glosa.

K

L

ri. Docuit q̃liter vitãde sũt pcautiones: nunc aũt docet, q̃ pp aligd nõ desistãt ab exercitõe offici. Tria aũt pot erãt impedire: opprobria, timor mortis, affectus carnalis. Docuit ergo q̃ nõ dsistãt pp opprobria. Nũc aũt qõ nõ pp timorẽ mortis. Deide q̃ nõ pp affectũ carnalem. ibi. ⁊ Nolite arbitrare ⁊c. ⁊ Unde ſm hoc. ⁊ Primo docet, q̃ nõ timẽdi sũt q occidũt corpus: ne pdicatio veritatis diuinitꝰ cessaſ. ⁊° non sũt timẽdi: qz parũ pñt. ibi. ⁊ Diam aũt ⁊c. ⁊ 3° ondit q sũt timendi: qz q multũ pñt. ⁊ Primo ergo dicit. ⁊ Nolite timere ⁊c. ⁊ Et quare? Quia corpꝰ in se nec̃itatez hz moriẽdi: vl non facit qõ non sit aliq̃ facturꝰ. Ro. 8. Si in vobis est chr̃s: corpꝰ quidẽ mortuũ est pp peccatũ. Item qz occisio corpis pp gl̃iaz est optabilis. vl ⁊ Ro. 7. Quis me liberabit de corpe mortis hui⁹? ⁊ Itez qz breuis est ⁊ momẽtanea. 2. ad Corı. 4. Semp n. nos gviuimus in morte tradimur. Et iõ. ⁊ Nolite timere. ⁊ Isa. 51. Quis es tu q timeas abomini mortali ⁊ a filio hois q quasi fenũ arescit. ¶ Diam aũt nõ põt occidere. ⁊ Dic tangit qõ nõ pñt: qz alaz nõ pñt occidere. Unde spũs semp vult. Eccl. 15. Ante hoiem vita ⁊ mors bonũ ⁊ malũ: qõ placuerit dabit ei. Sicut n. corpꝰ viuit p aiam. Ita aia p deuz. Et ita deus est vita anime. Non sũt ergo timẽdi: qz pax pñt. ⁊ Nolite ergo eos timere. Sed pon⁹ ⁊c. ⁊ Si dicitis q illi sunt timẽdi q corpꝰ ⁊c. Potius ille timẽdus est ⁊c. Et notandũ q nomen gehẽne: vt dicit Dierony. Nõ habet in scriptura: nisi assumit a saluatore a Diere. 19. Ubi dr. Ecce dies venit ⁊ nõ vocabit locus iste amplius filioz Dermon: sed vallis occisiõis. Usi Dermon vallis est a radice montis hierusalẽ q̃ erat vallis pinguissima: ⁊ vocabaſ vallis Dermon. Contingit aũt q locus ille esset ꝓfanatus idolo: ⁊ ideo qz ad voluptates puersi sunt. cõminatus est dns q occiderent: ⁊ qõ nõ vocaret locus Dermon: sz coziadrũ. i. sepulchrũ mortuoz. ideo vocat locũ istũ gehẽne. Unde dicit: nõ solũ timete eos ⁊c. ⁊ sed potius ⁊c. ⁊ qz deo nõ est seruiẽdũ pp timorẽ pene: sz pp amorẽ iustitie: vt hr̃. Ro. 8. Non n. accepistis spũm seruitutis in timore. Sed accepistis spũm adoptionis filioz dei. Et notãdũ q hic excludit duos errores. Quidã. n. dicebãt q aia: mortuo corpore: perit. Et hoc destruit: cũ dicit. Quã põt aiam mittere in gehẽnã. Usi pz q posit corpus remanet. Itẽ erat positio quoꝝdã q nõ eet resurrectio sc̃e hr̃ꝑ ad Corı. 15. Et hoc excludit: qz si corpꝰ ⁊ aia mittit ⁊ gehẽnã: sequit qõ erit resurrectio. Et hoc hr̃. Apo. 20. Mittent in resurrectione in stagnũ ignis ⁊ sulphuris. ¶ Nõne duo passeres. Ita dictũ est q illi nõ sũt timendi: qz nõ pñt ⁊c. Itez nõ sũt timẽdi: qz illud pax qõ pñt, nõ pñt nisi ex diuina ꝓuidẽtia. Et ꝓ ponit diuinã ꝓuidẽtiã circa aues. 2° circa boies. ibi. ⁊ Uestri aũt ⁊c. ⁊ 3° ondit eis securitatẽ. ⁊ Nolite g̃ ⁊c. ⁊ Dicit ergo. ⁊ Nõne duo passeres. ⁊ Per passeres dat intelligere oẽs aues quas: asse ve neũt: ⁊ in hoc notat vilitatez: qz duo habent ꝓ asse: qz sic vnitas est minimus in nũeris: ita as in ponderib⁹: sz nota ſm Augu. Or aligd dr̃ valere duplr: aut ſm dignitatem nãe ⁊ sic vn⁹ passer dignior ẽ q̃ denarius: vel ſm qõ ad vsus nostros referr: ⁊ sic dignior est denarius. Sz obicit ⁊ q Lucas ponit quinq; passeres ⁊ duas asses. Dicendũ, q̃ parua est dr̃ia: si duo bñtur pro asse ⁊ quinq; ꝓ duob⁹: nõ est magna dr̃ia. ¶ Et vn⁹ ex illis nõ excidet ⁊c. ⁊ Sine p uidẽtia patris. Et ꝑ̃re dicit hoc: qz ꝓpriat Xpõ illud verbo legis. Leuit. 14. Or cũ aliqs curabaſ a lepra offerebat duos passeres: ⁊ vn⁹ immolabaſ: alter Xpõ cũ ligno cedrino ⁊ hysopo intingebaſ in sanguine occisi: ⁊ aspergebaſ mũdandus: ⁊ sic viuus dimittebaſ. Uult g̃ q; duo accipiantur: ⁊ vnus non occidit: ⁊ hoc nõ fit sine ꝓuidẽtia dei. Hylarius sic exponit. Per duos passeres intelligunt̃ corpus ⁊ alia: ⁊ dant ꝓ asse i. ꝓ modica delectatiõe. Eſa. 50. Ecce in iniqtatib⁹ venũdati estis: ⁊ i sceleribꝰ vestris dimisi matrẽ vestrã. Et istoz vn⁹ solus cadit in terrã. Corpus. Anima aũt tendit ad iudiciũ Sed obijcit. Non est cura deo de Bobus: q̃ nec de passeribꝰ. Dicendũ, q̃ deo est cura de oibꝰ: vt hr̃. Bap. 12. Non est alius deus cui sit cura de oibꝰ? Sed sciendũ q̃ pudet oibꝰ ſm modũ sue nãe. Dec aũt est diuersitas in rebus creatis: q̃ dam sunt nãliter libere alie Xpo nõ. Illa dr̃ creatura libera in cuius potestate est, q̃ faciat qõ vult. Non libera: q̃ hoc nõ hz. Unde pudet rõnalibꝰ tanq̃ liberis: sed pudet alys tanq̃ seruis. Sicut pater familias aliter pudet liberis, aliter seruis: liberis pudet pp seipsos: sz seruis hz q̃ sunt in vsum dñe p̃t. Et ſm q̃ vnusq̃q; magis apt⁹ est ad seruiendũ: sic diuina miseriordia rõnalibꝰ distribuit pp seipsos: qz totũ sit pp bonũ corpis: vel pp malum. Usi eis oia vel sũt ꝓmia vl pene meritoꝝ. Que aũt irrõnabilibꝰ sunt vel ad salutẽ hoiuz sũt vel ad cõpletionẽ vniuersi: vt hr̃. 3. Reg. 13. Or quidam ꝓpheta occisus est a Leone: ⁊ hoc pp culpã. Mus occidit a Catto: ad seruiendum bonũ vniuersi. Dic est. n. ordo vniuersi: vt vnũ aial viuat de alio. Ideo ꝓfeter ondit aliã curã hic de hoibꝰ ⁊ brutis. Cũ dicit. ⁊ Uestri aũt ⁊ capilli capitis oẽs nũerati sũt ⁊c. ⁊ Ondit q dr̃ia est pudẽtie dei: ex quo diuersimode pudet. Dixerat. n. q̃ de passeribꝰ nõ cadit vꝰ in terram sine patre. Dic Xpo dicit, q̃ ne dũ vos nõ cadetis, sz nec capilli vestri: ⁊ hic notat pudentiam circa minimos actus: qz oia que in ipsis sũt: ordinant̃ ad eos: ⁊ de his pudet dñs. Sed notandũ, q̃ dicit. ⁊ Nũerati sũt, sed rõ ẽt, qz ꝓsumptũ est, q̃ illud qõ vult aliqs sibi retinere: illõ nũerat: qõ vult aũt dispẽsare: aliq tradit. Usi hec est dr̃ia inter pudentiã rõnabiliuz ⁊ aliozꝝ: qz imediate ordinant̃ ad deũ: qz talis creatura capax dei est: alie Xpo nõ. Itẽ q̃ numeramus: nobis ꝓseruare volumꝰ: ⁊ iõ nõ dixit supꝰ q̃ passeres nũerati sũt: qz nõ in ppetuũ durãt: sed boies ita sũt vt in ppetuũ durẽt: qz alia ppetua est. Sed hic est qõ. Si capilli nũerati sunt: nõne totũ i resurrectiõe reintegrabit qõ de capillis abscindit? Et si hr̃: indecẽs erit longitudo. Dicũt alig q̃ nõ perit materies: sz qõ erit supfluũ in vna pte, cedet in aliã ptem: sz dato q̃ nihil fuerit diminutũ: gd inde fiet? Ideo intelligẽdũ est q̃ fuit hic triplex opinio. Quidã dixerũt q̃ nõ resurget nisi qõ est de veritate hũane nãe. Alij Xpo q̃ nõ resurget nisi qõ decisum est ab Adam: qõ sic multiplicatũ est in tãta magnitudinẽ. Alij Xpo q̃ nõ solũ qõ ab Ada: sed ẽt qõ decisuz est a primo parẽte. Usi q̃cqd addit̃ qõ est de Xitate hũane nãe resurget: sz qõ ptinet ad q̃titatẽ ptiũ nõ resurget. Sed ꝫ hoc videt q̃ calor agẽs in humidũ nutrimẽtale agit ẽt in radicale: ⁊ ita hõ nõ ꝓsumit vnũ: q̃ ꝓsumat alterꝝ: cũ pmiscean̄t admiscem. Ideo aliter dicendum videt, q̃ quicquid est de Xitate: remanebit solũ q̃ntum ad cõplementuz ptinet. Appello aũt illud qõ est de Xitate hũane nãe carnẽ ſm spẽm: aliud aũt carnẽ ſm mãm. Caro aũt ſm spẽm resurget: nõ ſm mãm. Sed qd est dictu carnẽ ſm spẽm? Dicendũ q̃ partes hois pñt considerari aut q̃ntũ ad formã, aut q̃ntum ad mãm. Q̃ntũ ad formã semp manẽt. Si aũt ꝓsideremus mãm subtractã: aliqd fluit ⁊ refluit: vt patet in igne. Si autẽ igni addantur ligna: ignis ſm spẽm manet idem: tñ fluit materia ſm subtractionẽ ligni olim. Unde resurget qõ magis pfectum est. Unde nõ dicit capilli vestri ponderati sunt, sed nũerati sũt. vl nõ resurgent in pondere, sed in forma. ¶ Nolite ergo timere ⁊c. ⁊ Dic ondit securitatẽ, ex quo non pñt nisi pax: ⁊ illud qõ pñt: non pñt sine dei ꝓuidentia. Nolite g̃ ⁊c. ⁊ Multis passeribꝰ meliores estis vos. ⁊ Omnia. n. subie

Dierony⁹.

Ex hoc habetur hec oratio.

M

Porcio situs ra duplex.

Obiectio.

Hylarius.

Obiectio.

Proui dẽtia dei ad oia se extendit.

Triplex opinio de integritate corporis resurgendi.

Aliud mãle boie qõ est veritas hũane nãe resurgẽtis in resurrectione.

cisti sub pedib⁹ eius ⁊c. vt bñ in ꝑs.8. Et Beñ j. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā ⁊c. Et sequatur. Et ꝓsit volatilibus celi:⁊ piscibus maris ⁊ bestijs vniuersęq terre oiq reptili qđ mouetur in terra ⁊c. ¶ Omnis ergo qui confitebitur me ⁊c. Dic tangit vtilitatem q̄ prouenit ex ipsius confessione. z⁰ damnū qđ ꝓuenit ex negatione. ibi ⌊ Qui aūt negauerit me ⁊c. ⌋ Dicit ergo. Ita volo q⁹ moriamini ⁊ patiamini. Et quare: Certe ꝓ vtilitatē vestrā. Quia ⌊ q me ꝓfitebīt coā hoibus. ⌋ Et elidit errorē cuiusdā q̄ dicebat nō esse necessariū ꝓfiteri fidem nisi coram deo in corde: nō aūt ore coram hoibus: qđ hic ꝓz falsum: q̄ corde credit ad iustitiam: ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. Ro. 10. ⌊ Confitebor illū coā patre meo j. s. cū babebo accessū ad pñz. Qñ dicet Matth. 25. Uenite benedicti pātis mei ⁊c. Sed possent dicere. Tu es in terra: hoc pōt parū valere. ideo addit. ⌊ q est in celis. ⌋ ⁊ ille ꝓz potestatē. ⌊ Qui aūt negauerit ✠bo ⁊c. ⌋ vt ꝑmus: vl facto. sic illi de q⁹ dicad Titū p. Quidā ore ꝓfitent se nosse deū factis aūt negāt. ⌊ Negabo ⁊ ego eos ⌋ qđ dicet. sicut bñ supra. 7. Nunq̄ noui vos. i. nūq̄ approbaui vos. ¶ Nolite arbitrari q⁹ venerim pacē mittere i terrā ⁊c. ⌋ Supra monuit discipulos q⁹ nō desisterēt a p̄dicatione veritatis: nec pp oppꝛobria: nec pp timorē mortis. Nūc aūt monet q⁹ nō desistāt etiā ꝓpter affectum carnalem. Et p̄mo ostendit q⁹ eminet eis ꝓpatio ab affectu carnali. z⁰ Quo debēt se bne. ibi ⌊ Qui amat ⁊c. ⌋ 3⁰ remedia adbibet. ibi ⌊ Qui recipit vos: me recipit ⁊c. ⌋ Circa p̄m tria facit. Primo excludit intentionē opinatā. z⁰ suū ꝓponit ꝓpositū. 3⁰ exponit. z⁰ ibi. ⌊ Nō veni ⁊c. ⌋ 3⁰ ibi. ⌊ Nō. n. veni ꝓpare ⁊c. Dicit q̄. Possent ita opinari. Quid ē dne q⁹ tot eucniēt nob. In aduētu tuo credebam⁹ bñc pacē. Et iō dicit. ⌊ Nolite arbitrari ⁊c. ⌋ Sz qđ ē qđ dic. Nōne bñ Luc. 2. q⁹ nato dño decinerūt angeli. Gl'ia in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoib⁹ bone volūtatis. Et ipse cꝑs cū ꝑvertit ad populū: dicit. Pax vobis: ⁊ supra nūciauit dñs pacē. Jdeo dōz q⁹ duplex est pax. vz. bona ⁊ mala: noie pacis ꝓcordia sig̃natur. Est pax mala ō q̄ bñ. Sap. 14. Sz ēt magno viuētes in scie bello: tot ⁊ tā magna mala pacē appellāt. Jsta pax est carnaliū affectuū. Jstā nō veni ponere. Unī Apoc. 6. Datū est eis vt tollerēt pacē de terra. Est ⁊ pax bona. De q̄ Ephe. 2. Ipse est pax nr̄a qui fecit vtraq; vnū: ⁊ iō Angeli decinerūt. Luc. 2. Et in terra pax hoib⁹ bone volūtatis. Jdeo ⌊ nō veni mittere pacē sz gladiū. ⌋ De rōne gladij est diuidere. Jste gladius est ✠bus dei. Deb. 4. Uiuus est sm⁹ dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oi gladio ancipiti. Unī ēt gladiū spūs qđ ē ✠bū dei. Epb. vltio. Jste gladi⁹ missus est in terrā. Et qđā crediderūt qđā nō. Et iō fit bellū: vt bñ ad Gal. 4. Quo zelatimini ipos ad ifirma ⁊ egena elinta q⁹ denuo fruire vultis ⁊c. Unī venit separe istā diuisionē. Ueñt q̄ mittēt gladiū ⁊c. sez ✠bū: sz prim⁹ qđ qđā crediderūt. ⁊ B ex eo fuit. Quidā ✠o nō ⁊ B malitia sua. Doc tñ cātur ēt ab eo: q⁹ ꝓmittit flē bñ ad Ro j. Propterea tradidit illos de⁹ in passiones ignominie. Sed posset aliq̄s dicere. Uenisti separare: iter quos venisti: Nōne inter diuersos ⁊ exteros. Et oñdit q⁹ nō: sz iter ꝓiunctissimos. ⌊ Uenio. ingt separe hoiem adversus pātem ⁊c. ⌋ Duplex est. n. magna ꝓiunctio q̄dā est cōiunctio nālis. Quedam domestica vel iconomica: ideo ꝑ vtraq; mittit gladiū. Amicitia nālis fundat̄ sup actū nālem: ⁊ B est gnō vel ꝓiunctio maris ⁊ femine. Domestica vel iconomica sup affinitatē. Contra ꝓmā q̄ veni separe hoiez aduersus pātem. Sz est qō. Dictū est supra. Nō veni soluere legē sed adiplere. Sed lex ꝓcipit. Honora patrē tuū ⁊c. Solo. dico q⁹ ōbes ei obedire vbi nō retrahit a dei amore: sz vbi retrahit nō teneris obedire. ⌊ Et filiā aduersus mrez suā. ⌋ Et hoc q̄tū ad ꝓfectū gratie castigando. Et in hoc cōcat nouā lex veteri: vt bñ ꝛge q⁹ dormis ⁊ Exo. 32. Si ge est dñi: ꝓiungat̄ mihi. Qñs Ultimo fit cū oēs filij leui: gb⁹ ait. Ponat vir gladi⁹ q̄ñ lumbū Et sequat̄: ⁊ occidat vnusq; q̄ fratrē suū ⁊c. in carne. reputatū est ad laudē leuitā. vt bñ. Deut. 33. Qui dixit patri suo ⁊ matri suc: ne sc. Illis amē bic est q̄: q⁹ bic enūcrat lex ꝓfonas. In Luc. 11. Turbe merant̄ nisi tres. Et dōm q⁹ idē est vtrobiq; dicd mō vir mater: ⁊ socrus vxoris ei⁹. Jtē ponit q̄ ad familiā ga trinēt. vbi dicit. Et inimici hois domestici eius. ⁊c. Dicere. 22. Et audiui ꝓmelias multo ⁊ terre ano spū tuū: ꝓsegmini: ⁊ ꝑsequemur eū ab oit⁹ viris gꝑs. 93. cifici mei. Et videte q⁹ totū istud bñ. Michee. 7. Nō ex ꝓmelia facit patri: ⁊ filia ꝓsurgit aduersus mrē. ⁊ sponsus ꝛ socrū suā: ⁊ inimici hois domestici ei⁹. ⁊c. ⌋ ama: pācz aut matrē ⁊c. ⌋ Dic oñdit q̄o in ista diuisione se ōbeāt bñc. Si vis recipe gladiū dñi: ops q⁹ diuidas ab istis quos dixit. Sed dicerent aliq̄s. Nolo diuidi a me ⁊ bcirco dicit. ⌊ Qui amat ⁊c. ⌋ Dortat̄ dñs vt oi amor carnali ꝓponatur. Et ꝑ ponit exhortationē. z⁰ vtilitatē. inde sequentē. ibi ⌊ Qui recipit ⁊c. ⌋ Et ponit tres gradus. Nāle. n. est q⁹ bō diligat pātez: sed magis nāle q⁹ pī filiū diligat. Jtē plus nāle q⁹ diligat seipm. Quare q̄ pī plus diligit filiū: q̄ ecōuerso. Assignat qdam rōnem: q⁹ pater bz plus scire de filio si sit filius q̄ fili⁹ de pātē. Jtē quāto aliq̄s diutius adberet alicui tāto magis radicat̄ in amore ei⁹. Jtē alia ratio: q⁹ vnusq; magis diligit se q̄ alū: sed fili⁹ est quedā pars separata ab corpe aūt nō est pars filij: ideo ⁊c. Jtē nāle est q⁹ vnusq̄q diligat factura suā. Sed diuersitas est sm aliquos: q⁹ quo ad aliqđ fili⁹ magis diligit pātem. Nāliter. n. fit descensus a pātē in filiū: sed nāliter filius subdit⁹ est pātī: nō pī nāliter diligit filium: sēt pī spūalis: vt bñ. j. Cor. 4. Non vt confundā vos hoc scribo: sz vt filios charissimos moneo: sed filij nāl̄r subiecti sūt patri: ideo nāliter honorāt pātem: ⁊ magis irascunt̄ de iniuria patri illata q̄ sibi: ⁊ magis appetūt gliam patris q̄ sibi. Prouer. 17. Gloria filioꝝ: pātes eorꝝ. Unde ⌊ q amat pātez aut matrē plus q̄ me: nō est me dign⁹. Jq ipse ē de⁹. Deus aūt pātē cūctis est diligēdus. Job. 32. Nō accipio p sonā viri: ⁊ deū boi nō equabo. Deus. n. ipsa bonitas est. iō magis amādus. Nō est ergo me dign⁹. Qui amat ⁊c. ¶ Et q amat filiū aut filiā ⁊c. ⌋ Quare diligit fili⁹ pātem. Dicēdū q⁹ qcqđ bz fili⁹ bz a patre. Habet. n. a patre nutrimētū ⁊ doctrinā. Et boc nen pōt fili⁹ dare patri: sed q̄ fili⁹ recipit a pātē: abundātius recipit a deo. Jpse. n. docet nos: vt bñ Job. 35. Qui docet nos sup iumēta terre: ⁊ sup volucres celi erudiet nos ⁊c. Jtē pascit nos: vt dī i Beñ. ō Jacob. Jtē ꝓsciat nos in ꝓpcuitate. Et B magis bz a deo bō q̄ filius a pātē. Jō sp mag diligēdus de⁹. Scio q⁹ redemptor meus viuit ⁊ inouissimo die de terra surrecturus sum ⁊ rursus circūdabor pelle mea ⁊ in carne mea videbo deū ⁊c. Job. 19. ¶ Et q nō accipit crucē suā. ⌋ Ita dictū est q⁹ q amat patrē ⁊c. imo dico plus: q amāt seipsos plusq̄ me nō est me dign⁹. Quia nihil pōt replere totum affectū nisi de⁹. Et iō Deut. 6. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aia tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. vl dicit. ⌊ Qui nō accipit crucē suā ⁊c. ⌋ Intelligit q⁹ q nō est paratus ēt mortē pati pp Xitatē: ⁊ illā maxie mortē. s. mortez crucis. ⌊ Nō est me dignus. Imo ēt oz gloriari de cruce: sic bñ ad Gal. vltio. Mibi aūt absit gl'iari nisi in cruce domini. Et in boc prenūciat mortem suam ⁊ modū mortis. j. Pe. 2. Christus passus est ꝓ nobis: vobis relinquēs exemplū: vt sequamini vestigia eius. Jtez aliter exponi-

Elidit qdam error.

Exclusio.

Pax 2⁹ bona ⁊ mala. primā venit dño nūtere in terrā. Secūdaz vo tollere.

Exclusio.

tur. Quia ille cruciem accipit: qui carnez afflgit: vt habeā ad Hala 5. Qui christi sunt: carnem suā crucifixerunt cū vitys ⁊ concupiscentys suis ⁊c. Item crux fertur in corde: quando contristatur pro peccato: vt dicebat Apls. 2. Corin. xj. Quis scandalizatur ⁊ ego non vror? Item non sufficit istō: nisi sequatur dñm. Unde [⁊ sequitur me.] Si ieunas/si compateris proximo: non propter me. [nō es me dignus.] Magnū est. n. sequi dominum: vt hī. Eccle. 23. Gloria magna est sequi dñm. Sed possēt dicere: qđ inde habebimus. Ideo ostendit penam inobedientiuz. Unde dicit. ¶ Qui inuenit animam suā: perdet eā. [Anima sumitur ꝓ vita: aliquis qñ est in periculo amittendi denarios: ⁊ si cōsecutus dicere amisi denarios: ⁊ si liberet a periculo dicit se inuenisse denarios, similiter si aliqs est in periculo corporis: ⁊ alīq occasione liberatur. dicit inuenisse vitā suā. Qui ergo inuenit vitaz suā ⁊ in periculo fuerit ꝓ me: ⁊ neget me vt inueniat vitā: [nō est me dign⁹.] ¶ Et q̄ pdiderit aiam [i. vitā. i. si exposuerit se morti ꝓpter me. [inueniet eā.] Prouer. 8. Qui me inuenerit: inuenit vitā: ⁊ hauriet salutem a dño. ¶ Qui recipit vos: me recipit.] Dic ponit remediuz. Tu dicis ꝙ ita faciamus. Unde poterim⁹ viuere: da nobis indulgentiā. Sicut papa dat legatis potestatē idulgēdi. Ita dat dñs mercedē recipiēnbus eos. Et ponit tria: quoꝝ duo ponent ad minores. Dicit ergo. [Qui recipit vos ⁊c.] Quia deum habebunt: qz vos estis mēbra mea: qz mēbra de membro. Unde [me recipit.] Sed possent dicere. Tu es pauꝑ nō est magnū recipe pauperez: siue te: ino [qui me recipit/recipit ⁊ cū ꝙ me misit.] Quia sicut hī Joā. 5. Qui honorificat filium: honorificat ⁊ patrem meum. Magnū est deū habere hospitē. sicut Abrae reputatū est ad laudez: vt hī. Heb. 13. Item aliud ꝓsequet̄. s. mercedem ꝓphete. Unde [Qui recipit prophetā ⁊c.] Duo excellentia sunt in ꝓpheta. s. ꝓphetia. Joel. 2. Effundā de spiritu meo sup oēm carnē ⁊ ꝓphetabūt filij vestri/⁊ filie vestre ⁊c. Item donū iustitie. j. ad Cor. j. Ex ipso aūt vos estis: qui factus est nobis sapia/⁊ iustitia. ¶ Qui recipit ꝓphetā in nōie meo ⁊c.] Potest sic intelligi. Qui recipit ꝓphetā. i. eo ꝙ ꝓpheta est. [mercedē ꝓphete recipiet.] Uel aliter. Tu dicis ꝙ recipiamus aplos. Sed veniēt aliqui pseudo ꝓphete vel pseudo Apli: ideo dicit. Non facio vim de veritate/sed de nōie. Quia q̄ in nōie ꝓphete ꝓrecipit mercedem habebit. Et quācūnde quā haberes si vez ꝓphetā recipes. Unde dicit. [mercedē ꝓphete ꝓ. i. quā haberet ꝓ ꝓpheta. Item nō facit vim quis sit ille: vtrū vnus vel alter. Qui. n. recipit prophetā/recipit mercedez ꝓphete: qz ꝓpheta inde ꝓnior est ad exercendū opus sum: qz non solū qui faciūt: mercedē recipiunt/sed etiā q̄ facientibus consentiunt: vt hī. Ro. j. in fine. Unde si cooperis ad bonum: de bono illo recipis mercedem. Si ministras subsidia vite: accipis mercedem: quia aliter non posset officium implere. Et ideꝝ est quod sequitur. ¶ Qui recipit iustum ⁊c. Sed posset dicere aliquis. Si veniret ꝓtr⁹ vel Helias: libenter reciperem eum: ideo subdit [Et q̄cunq; potum dederit vni ex minimis ꝓ. i. fidelibus: vt habetur infra. 25. Amen dico vobis quod vni ex bis fratribus meis minimis fecistis mihi fecistis ⁊c. q̄si dicat. Nō curo vtrum magni vel parui sint. Posset aliquis dicere. Pauper sum. Non habeo quid dare: ideo addit. [Calicē aque frigide.] Non dicit aque calide ꝓpter iopiam lignoruz: ne posset se sic excusare. Unde vult dicere. Quicquid minimum fecerit: habebit mercedem suam: ⁊ hoc confirmat dicens. [Amen dico vobis non perdet mercedem suaz.] Esa. xl. Ecce dominus veniet. Et sequitur. Et merces eius cum illo: et opus illius coram illo.

¶ Capitulum. XI.

Et factum est cum cōsūmasset Jesus precipiens duodecim discipulis suis: transiit inde vt doceret ⁊ predicaret in ciuitatibus eorum. Joānes aūt cum audisset in vinculis opera christi: mittens duos de discipulis suis: ait illi. Tu es qui venturus es: an aliuz expectamus? Et respondēs Jesus ait illis. Euntes renunciate Joanni que audistis ⁊ vidistis. Ceci vident: claudi ambulant: leprosi mundant̄: surdi audiunt: mortui resurgūt: pauperes euangelizant̄: ⁊ beatus est qui nō fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus: cepit Jesus dicere ad turbas de Joāne. Quid existis in desertū videre? Harundinem vento agitataz? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestituz? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetaz. Etiam dico vobis ⁊ plusq̄ ꝓphetam. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui ꝑparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis: non surrexit inter natos mulierum maior Joāne baptista. Qui aūt minor est in regno celorum: maior est illo. A diebus autez Joānis baptiste vsq; nunc regnum celorum vim patitur: ⁊ violenti rapiunt illud. Omnes enim prophete ⁊ lex vsq; ad Joannem prophetauerunt: ⁊ si vultis recipere ipse est Helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat.

His dictis trāsiit dominus vt doceret ⁊ predicaret. Et hoc ꝓpter tria. Una rō est: vt quod ꝓbo dixerat mōstraret exēplo. Act. j. Cepit Jesus facere ⁊ docere. Item vt ostenderet ꝙ etiam impys est predicandū. Unde. ad Ro. j. Sapientib⁹ ⁊ insipientib⁹ debitor sum. Item vt alys daret locum predicandi: vt hī. j. Corin. 14. Oz si aliquid fuerit reuelatū sedenti: prior taceat. ¶ Joānes aūt cum audisset ⁊c.] Posita est doctrina christi: ⁊ confirmata: ⁊ instructi sūt predicatores. Nec ꝓfanentur rebelles. Et ꝓmo confutat discipulos Joānis. 2°/scribas. ibi [Illis aūt ⁊c.] Circa ꝑm tria facit. Primo dubitantes confutat. 2°/arguit turbas. ibi [Cui autem similē ⁊c.] 3°/soluit gratias de fide apostoloz. ibi [In illo tempore ⁊c.] Circa ꝑm. Primo ponit̄ questio. 2°/questionis solutio. ibi [Et respondens ⁊c.] Dicit ergo. [Cum audisset.] Ponit̄ occasio quare misit istos. Idem habet̄. Luc. 7. Tamen alio ordine. dicit. n. ꝙ erat [in vinculis.] vt supra. 4. Tunc incepit Jesus miracula facere. Et hoc erat conueniens vt sol non appareret dū nubes esset. infra. xj. Lex ⁊ ꝓphete vsq; ad Joānem [opera ꝙ. i. miracula. [Christi mittens duos ⁊c.] Quidā volunt ex hoc condemnare Joānem: quia dubitauit an esset christus: ⁊ constat ꝙ dubius infide est infidelis. Ambrosi. sup Lucam dicit.

Error quorundam.

Ambrosius

dicit q̄ hec questio nō fuit ifidelitatis/sed pietatis. Non eni loqr de aduēt̄u in mūdū: sed de aduēt̄u ad passionem. Unde mirat̄ si venerat ad patiēdū: sicut dixit Petrus. Propitius esto tibi dñe. supra. 16. Sed cōtra/ dicit Chrysо. Quia Joānes a principio p̄scuit: cum dixit. Ecce agnus dei. Jo. p. Constat ergo q̄ sciuit eū fore hostiam immolandā. vnde cōmendat hic a dño: q̄ sit plusq̄ propheta: sed ppbere nouerunt futura. Alia rō est Gregorij: q̄ nō est questio de aduēt̄u in mūdū: nec ad passionez: sed de descēsu ad inferos: qa Joānes ppinquus erat de eundo ad inferos: ideo voluit certificari. Tu es qui venturus es ꝛc. Sed cōtra hoc obiecit Chrysо. Apud illos q̄ sunt apud inferos nō est status penitētie. vñ videt̄ q̄ frustra diceret istud. Sed hoc nō est cōtra Greg. qa voluit nō vt mūtaret captiuis conuersionē: sed iustis vt gauderent. Alia rēsp̄sio. Legimus q̄ dñs multories interrogauit: nō qa dubitaret: sed vt calūniam tolleret. vt in Joā. 11. interrogauit de Lazaro. vbi posuistis eum: Non qa ignoraret: sed vt illi qui ostēderent sepulchrū nō possent negare/nec calūniari: ideo sic fuit de Joāne: qa discipuli eius calūniabant̄ de Christo: ideo ipse misit non qa ipe dubitaret. sed ne ipsi calūniarent̄: sed cōsterent̄. Sz q̄re non ante miserat: qa ante semp erat cuz eis: ꝛ ideo certificabat eos: sed cū voluit discedere ab eis voluit. q̄ ipi per Chm̄ essent certi. Dicit ergo. ¶ Tu es ꝛc. ¶ Uerus est q̄ patres nostri expectauerūt te: vt habet Exo. 4. ¶ Et respōdens ait illis ꝛc. ¶ Dic tāgit Christi rēsp̄sio. Joānes habuit multos discipulos: vt hī Jo. 4. Erat ergo inter eos ptenno: qa videntes opa Chri preferebāt Chm̄ Joāni. Jtē videntes abstinētiam Joānis: preferebāt Joannem Chio. Unde p̄mo questionē ponit. 2° cōmendat Joānē. Circa p̄mū respondet ꝑm aduentū ad passionez. Ueniet ipe quo deus passurus est: ꝛ multa scādalizabūtur: qa iudeis scandalū p̄. Lozi. p. Uñ respōdet quando hoc erit. Secūm Chrysо. ostendere vult q̄ ille venit qué ppbete p̄dixerunt. Unde per ppbetas tria erāt p̄missa. Aliquādo p̄mittebat̄ aduēt̄us dei: in aligbus aduentus noui doctoris: in aligbus aduentus sanctificationis ꝛ redēptiōis. Quo ergo cognoscemus q̄ iste veniet. ꝛ rndet eo mō quo respōdetur. Esa. 35. Ecce deus veniet ꝛ saluabit nos ꝛc. Unde videbitis ista miracula. ¶ Nūtiate ergo Joanni que audistis ⁊ in doctrinis. ¶ ꝛ vidistis ⁊ in miraculis. Jtē p̄mittebatur doctor. Joelis. 2. Filij syon exultate. Et legit̄ qa dedit vobis doctorē iustitie. ¶ Ceci vident ꝛc. ¶ Et B ad lram. Item si q̄ris quando veniet. Esa. 41. Spūs dñi super me ad annūtiandū mānetis misit me. vel ad cuāgeliçādum. Et hoc sigr̄. cum dr. ¶ Pauperes cuāgeliçant̄. ¶ Aliqd ppriū voluit significare q. d. veniet ponere nouā doctrinā. ¶ Pauperes cuāgeliçant̄ ¶ Idest cuāgeliçat̄ paupertas. vñ supra. 5. Beati pauperes spū ꝛc. Et Luc. 4. Spūs dñi super me/ ppter qō vnxit me: cuāgeliçare pauperibus misit me. Jtez veniet aliqs sanctificatus sanctificās peccatores. Unde Esa. 8. Dñm exercituū ipsum sanctificate. Uñ aligbus p̄mittebatur sanctificatio: qbus sanctificatis: aliq scandaliçabunt̄. vñ dicit. ¶ Et beat⁹ q̄ non fuerit scādaliçatus in me ¶ Uñ. ad Deb. vlt. Propter qō ꝛ Jesus vt sanctificaret p̄ ppriū sanguinē pplm/extra portā passus est. ideo ostēdit signa de aduentu. Et si moraltr loquamur q̄ hoc significat tot⁹ processus sanctificationis bois. p̄mo enī peccatori accidit cecitas/quando rō obtenebrat̄ ps. 37. Supercecidit ignis ꝛ nō viderunt solem. ꝛ Esa. 43. Educ foras pplm cecū: ꝛ oculos habentem. Claudus dr. quādo ad diuersa mēs trahitur. vt dr. 3. Reg. 19. Ut qd claudicatis in duas ptes. Jtē fit ulcerosus in isidijs. Et leprosus qa tūc retrahi nō potest: ꝛ alios inficit. Et post surdus efficit̄: qa castigato non audit. Ulterius mortif. Ephe. 5. Surge q̄ dormis/ ꝛ exurge a mortuis. Et omnes istos sanat dñs. Ultimo fit pauper spū: ita q̄ nō est in eo sanitas. ps. 37. Qm̄ lumbi mei impleti sunt illusionibus: ꝛ non est sanitas in carne mea ꝛc. Et istos dñs sanat: ꝛ sanati in quādam solicitatē mentis p̄scendūt. vbi est vera paꝛ: pax multa diligentibus legē tuā: ꝛ nō est illis scandalū. ps. 118. ¶ Illis autē abeūtib⁹ ꝛc. ¶ Dic satisfacit dubitationi turbarū. Turbe autē audierāt testimoniū Joānis de Chio. Sed mō videbant̄ dubitare. Tria eni poterant hic in corde: qa triplici rōne mutat aliquis verbū suū: vel ppter animi leuitatem: vel ppter aliqd cōmodū: vel qa ex humano spiritu quādo nesciat veritatē: ꝛ post cognoscat illaz. ps. 93. Scit eni deus qm̄ cogitationes hoīum vane sunt. ió excludit ab eo leuitatē. 2° appetitum cōmodi. 3° ostēdit eū ppbeticā habere veritatē. Dicit g̃. ¶ Illis abeūtibus ꝛc. ¶ Docet nos dñs magnam curialitatē: qa noluit Joānem laudare discipulis suis p̄sentibus: sicut nec aliquem in sua p̄sentia. sicut habet̄ Prouer. 27. Laudet te alienus ꝛ non os tuū. Extraneus ꝛ nō labia tua: qa si bonus est qui laudatur/erubescit: si malus est/adulat̄. ¶ Cepit Jesus dicere ad turbas. Quid existis in desertū videre ¶ Nūqd existis ad videndum ¶ arūdinez: ¶ Nō. Sz existis videre hominez firmum. Arūdo autē de facili mouet̄. vñ eius cito mutabilis vētus reputat̄. Ad Eph̄. 4. vt nō simus iā paruuli fluctuātes ꝛ circūferamur omni vēto. Item nō est ieuis p̄ aliquo cōmodo. ¶ Sz qd existis videre ¶ Oēs eniz diuitie ad aliquā vtilitatē pertinent corporis. Et B vel in cibo vel in vestitu. Et cōstat q̄ in nullo horū facit vim. Nō est ergo credēduz q̄ p̄ aliquo cōmodo/ B dicat. vñ dicit. ¶ Quid existis videre ¶ Uoiem mollibus vestitū ¶ Et quare non facit mentionem de cibo: qa poterat eē dubium. Uestiebat̄ autē de pilis camelorū. Unde q̄ mollibus vestiunt̄ non sunt in deserto: sed in domib⁹ regum. Aliter exponit̄ ꝑm Chrysо. Aliqui ex nā leues sunt/ aliqui ex delitijs. vt Osee. 4. Fornicatio ꝛ ebrietas auferunt cor. Primū amouet p̄ prius dicū. 2m̄ per hoc qō dicit/mollib⁹ vestiuz. Ideo nō est incōstans ex deliciis vt ꝛc. Sed hic pōt fieri questio de delitijs vestit⁹. Utrū sit peccatum: qa si nō est peccatū: nō iputaret̄ illi diuiti qui quotidie induebat̄ purpura ꝛ byssо. Luc. 16. Respondet Aug. q̄ talia nō sunt cōsideranda: sed affect⁹ venientis. Quilibet eni dz indui ad modū simul cōuenientem: ideo magis enucleanda est p̄fluetudo. Nam in aligbus terris/ oēs aut plures induunt̄ serico. Unde alig stricti⁹ induūt aliqui latius: ꝛ vtroq̄ mō distinguit̄: si restrictius aut intentione bona: ꝛ hoc est bonū: aut ppter vanā gliam: ꝛ ꝛ malum. Si latius aut ppter superbiā: ꝛ hoc malū: aut pp significationez/vt pōtifex ꝛ sacerdos: ꝛ hoc bonū. Mistice/per hoies qui mollib⁹ vestiunt̄ signr̄ adulatores. Ille eni mollib⁹ vestit̄ qui verbis blandis mollit̄ vt in ore hominez supbi querūt gliam. Et Prouer. 29. Puniceps qui libēter audit ꝓba mendacij omnes ministros hz impios: sed dicret. Nō est iconstans: sed bōno spiritu loquit̄: ideo hoc amouet. ¶ Sz qd existis videre: ppbetaz ꝛc. ¶ Uñ testimoniū phibet q̄ nō humano spiritu sed ppbetico loquebat̄. vñ p̄mo ostendit eū esse ppbetam. 2° plusq̄ ppbetā. Dicit̄ eniz ppbeta: vt habet Luc. p. Et tu puer ppbeta altissimi vocaberis ꝛc. Item extollit eū sup̄ ppbetas dicens. ¶ Dico vobis. Etiā plusq̄ ppbeta ¶ ꝛ hoc quātū ad tria. p̄mo qa ppbete est sum ra predicere. Iste autē nō solū futura: sed etiā p̄sentia ostēdit dicēs. Ecce agnus dei ꝛc. Jtē non dr solum ppbeta sed etiā Baptista. vt supra. 3°. Item pauiōr. vt habet

B

Chrysоstо.

Questio.

Augustinus.

Joānes fuit plus q̄ ppheta q̄nā ad tria.

Luc.p. Parabis enī ante faciē dñi parare vias eius ⁊c. Item quātū ad modū miraculosus enī egit q̄ prophe/ta: ga iste ex vtero ꝓphetauit: aly non, vt habet Luc.p. Ecce enī vt facta est vox salutationis tue in auribꝰ meis exultauit infans i gaudio in vtero meo ⁊c. ¶ Dic ê.n.⁊c.] Dic ꝓbat dñs excellentiā Joannis. Et ꝓmo p auctoritatem. 2° per spiritualia cuius ꝓnulegia. ibi[Amē dico vobis ⁊c.] Dicit ergo. dixi q̄ est plusq̄ ꝓphēta. De quo bī Malach.3. Ecce ego mitto angelū meum q̄ preparabit viā tuā ante te ⁊c.] In hac auctoritate ponunt excellē/tic Joānis. ga ꝓmo vocat eum angelus. Angelus enī est supra ꝓphetam: ga sicut sacerdos est med⁹ inter ꝓphe/tam ⁊ ꝓplm: sic ꝓpheta iter angelos ⁊ sacerdotes. Ange/lus autē inter dēū ⁊ ꝓphetas. vñ Zacharias dicit. Ange/lus qui loquebat in me. Zacha.p. Angelus est nomē offi/cij, non nature. vñ Jo. angelus dī ex officio. Dīia est enī inter angelū ⁊ ꝓphētā. ga angeli manifeste videt. vñ ha/bet ifra.18. vbi dī. Dico enī vobis ga angeli eox semp videt faciē patris mei qui in celis est. Angeli semp videt faciē dei. ꝓphete Xo nō. Uñ sicut angeli semp videt fa/ciem pīis: sic Joānes ipāliter Xm̄ vidit: ⁊ ideo ga spe/cialit: ideo dicit[meus.] Jtē dicit[añ faciē meam] quādo rex vadit ꝓcedunt multi: sed magis familiares ꝓcedunt faciē suā. sic Joānes honorabilior dī: ga mittit añ faciē eius: tāto enī honorabilior, quāto ꝓpinquior. Jtē iste ꝓ/parabat viā ga baptizabat. vñ dicit. Qui ꝓparabit viaz ante te. ¶ Amē dico vobis ⁊c.] Supra cōmēdauit dñs Joānem p auctoritatē ꝓphete: nūc intēdit eius cōmēda/re ꝓprijs verbis. ⁊ auctoritatez ꝓphete exponit. Et tria facit. ꝓmo cōmēdat ipm quātuz ad dīam ois ordinis ⁊ status. Et ꝓmo fm dīiaz celestiū ⁊ terrestriū. 2° quātum ad dīam legis ⁊ euāgelij. 3° quātum ad dīam pītis se/culi ⁊ futuri. Et ꝓmo ostēdit eū excellētez iter terrestres. 2° ostēdit eū minorē iter celestes. ibi[Qui aūt mior ⁊c.] Dicit ḡ dcm est q̄ Joānes est angelus: ⁊ vt in sūma bre/uiter cōprehēdā.[Dico vobis. Inter natos mulier. ⁊c.] Proprie loquentes est cum dicit[surrexit.] Quia oēs na/scunt filij ire: vt habet ad Eph.2. Eramus nā filij ire sic ⁊ ceteri: gcūq; ergo pōt ad statum gratie ꝓuenire, surgit. Unde[Inter natos mulierum ⁊c.] Et sic̄ inter loquit, vt ab hac vlitate excludat Xm̄: ga mulier corruptioné so/nat sed femina sexū: vñ si alicubi inuenit filiꝰ mulieris: vt in Joāne. Mulier, Ecce filius tuus: sexū tūc noiat, nō corruptionē. Sed gd est quod dicit[Inter natos mulie/rū ⁊c.] Est ne ꝓp hoc maior oibus: Dicit Viero. q̄ non segnr si nō surrexit maior. ḡ est maior. Xbs/so. ḡ dic. q̄ maior est oibus. Scdm enī primā exponē dico q̄ argu/mentū illud in angelis vbi est ordo: valorem haberet: q̄ ille quo nō est aliꝰ maior, est maximus: sz iter hoies non bz veritatē: ga inter hoies nō est ordo fm nām: sz solum fm gram. Jtē si dicat maior oibꝰ patribus veteris testa/mēti, nō est ic̄onueniēs. Ille enī maior ⁊ excellētior est q̄ ad maius officiū est assumptꝰ. Abraā enī maior est inter patres: ga ad pbationē fidei. Moyses Xo ga ad officiū ꝓphete: vt bī Deut. vltio. ⁊ nō surrexit ꝓpheta vltra in isrl̄ sicut Moyses. oēs isti ꝓcursores dñi fuerūt. Nullus aūt fuit in tāta excellētia ⁊ fauore. ideo ad maiꝰ officiuz est assumptꝰ. Luc.p. Erit enī magnus cosā dño.[Qui aūt minor est ⁊c.] Occasiōe istoz Xbz gdā locū calūniā/di inuenerunt. Uolūt enī oēs patres veteris testamēti dā/nare. Si enī maior est aliꝰ: segnr q̄ aly non sunt de nu/mero saluādoz: ga p regnū celoz ꝓsens eccl̄ia designa/tur. Si ḡ Joānes nō fuit de ꝓnī eccl̄ia, nō fuit de nūe/ro electoz. ergo minꝰ aly. Et hec opio est erronea: qa cō/stat q̄ id qō dñs dicit. In laudē Joānis introduct. Pōt autē hec locutio exponi tripl̄r. ꝓ vt per regnuz celoz or/do beatoz intelligat. Et q̄ iter illos est minor, maior est quilibet viatorz. Et ideo pītez statū appellat dñs pue/rilē ifra ad Lozi.13. Cū autē factus sum vir euacuau: q̄ erāt parualī. vñ notat viatores parulos. Et B̄ verus est intelligēdo de maioritate actuali. Actu enī maior est qui cōprehensor est: secus de maioritate virtuali: sic vna q̄/ta herba maior dī virute. Iz alia maior sit q̄ntate. Alī/ter pōt exponi, ita q̄ per regnū celoz ꝓsens eccl̄ia design̄et. Et B̄ est q̄ minor nō dicit vir sz mior tpe. supra.3. Et Jo.p. Qui post me venit ante me factꝰ est. Uñ ille q̄ minor est, maior est illo. Uel aliter pōt exponi: q̄ aliqs dī maior dupl̄r. Uel quātū ad meritū, ⁊ sic multi ꝓtur/bc sunt maiores aliq̄bus noui testamēti. sic dic̄ Aug. q̄ celibatus Joānis nō ꝓfertur cōiugio abrae. Aut cōparan/do statū ad statuz: sicut virgines meliores cōiugatis: non tñ q̄libet virgo melior q̄libet coniugato. vñ Joānes bz̄ istā dignitatē: q̄ est in quodā cōfinio, ga maior viatora/bus. sed minor cōprehēsoribus. vñ tenet locū medium. ¶ A diebus aūt Joānis vsq; nūc ⁊c.] Dic cōmendatur quātū ad distōnez noui ⁊ veteris testamēti. Et notat̄ ex/cellētia Joānis: ga est ꝓncipiū noui testamēti, ⁊ finis ve/teris. Ita dixi q̄ q̄ minor est in regno celoz ⁊c. Et B̄ ptī/net ad hoc q̄ ipse est ꝓncipiuz noui testamēti. sed[a die/bus Joānis baptiste.] i. a ꝓdicatione Joānis[regnuz ce/loz vim patit.] Hoc triplr exponitur. Scitis q̄ in raptu quedā violētia est ⁊ quidam conatus. vñ opz q̄ peccatoz ad hoc q̄ possit venire ad regnuz celoz, assurgat ad spi/ritualia ⁊ conetur multū. Aliter exponit. Scitis q̄ rapi/na est ꝓprie quādo alienū ꝓter voluntatē dñi rapit. ꝓdi/catio saluris missa est iudeis ⁊ p Xm̄ vbiq;. Ipse dicit infra.15. Nō sum missus nisi ad oues que pierūt domus isrl̄. Et cū ad eos mitteret̄ nō receperūt: m̄ illi q̄bus non mittebat̄ ꝓpter hūilitatē rapiebāt. Uñ supra.8. Mul/ti venient ab oriēte ⁊ occidēte ⁊ recūbent cū Abraam ⁊ Jsaac ⁊ Jacob in regno celoz: filij aūt regni eycientur in tenebras exteriores ⁊c. vt ifra.22. Auferet̄ a vobis re/gnum ⁊c. Ideo isti violenter rapiunt. Et hec est exposi/tio Hylarij. 3° expō est. illud qō rapit̄ cū festinatiōe ra/pit̄. vñ Job.6. Torrens q̄ rapem trāsit in ꝓcellibus ⁊c. Et B̄ ꝓpter motus velocitatē. ⁊ ga ꝓdicatio ita cōmone/rat corda oīum, videbat̄ festinus cursus: ideo dic̄[Uim patit̄.] ga per modū cuiusdā festinationis tēdunt ad re/gnū. vnde ab ipso icepit euāgeliū. Et ipse est finis legis. vñ Xm̄ dic̄[Oēs enī ꝓphete ⁊ lex vsq; ad Joānē ⁊c.] ga oēs ꝓphete ꝓpter Xm̄: ⁊ inceperunt impleri a ꝓdica/tione Joannis. Unde Luc. vltio. Opz impleri que scri/pta sunt de me ⁊c. ⁊ hoc[vsq; ad Joānē.] Sed quid est: Nūquid post Joānē non fuerūt ꝓphete: nōne legimus infra. 23 Ecce mitto ad vos prophetas sapientes ⁊ scri/bas ⁊c. Dicēdū q̄ ꝓphete ad duo mittit̄. Ad cōfirman/dam fidē, ⁊ corrigendos mores. ꝓuer. 29. Cum ꝓphe/tia defecerit, dissipabit̄ ppls. Ad cōfirmandaz fidē: vt bī ꝓ' ꝓc.j. de qua salute exq̄sierūt atq; scrutati sunt ꝓphe/te qui de futura in vobis gra, ꝓphetauerunt, scrutātes in qō vel in quale tps signret in eis spūs Xpi. vnde ꝓphe/tia de istis duob⁹ scribebat: sed iā fides fundata est: quia iā ꝓmissa per Xm̄ sunt completa. Sz ad corrigendos mores nūq̄ deficit: nec deficiet ꝓphia. Habz ḡ excellen/tiā Joānes: ga in veteris ⁊ noue legis. vñ missus est ante faciē q̄s simul eius Xpi. ¶ Et si vultis recipe ⁊c.] Di/ponit excellētiam Joānis quo ad distōnez pītis ⁊ futu/ri. Helias enī fuit ꝓcursor dñi sic Joānes. vñ Malach. 4. Ecce ego mittā vobis Heliā ꝓphetaz ⁊c. ¶ Et Joā. ē Helias.] Sz gd est qō dicit dñs: quia interrogat̄ Joānes

si esset

Excellentia Joannis.

D

E

Hylarius.

Augustin. Hieronym⁹. Chrysost.

Error quo/rundam.

Quedā here sio ymnd ē.

si esset Delias/dixit qō non. Per hoc aut̄ amouet ꝗdā hereses que post trāsmigrationes aiē: q aīa. vz. cpōbat de vno corpore ⁊ intrabat aliud corpus: ideo aīa Delie intrauerat Joānes vt dicebat: sed hec opio falsa est: quia ipse negauit q esset Delias. Chīs aut̄ dixit q Joā. erat Delias ꝓpter triplicē similitudinē. ꝓmo/ga sicut angelus dict̄ similis angelo quia pares in officio/sic ⁊ Delias ⁊ Joannes pares sunt officio: ga vterq; precursor. Luc. p. Ipse pībit ante faciem dñi parare vias eius ⁊c. Itē quātus ad conuersationem: ga vitā austerā duxit. vt habet̄. 3. Reg. 19. Itē quantū ad persecutionē ga sicut ille p̄secutus est a Jezabel: ita iste ab Herode. vñ si vultis accipe sm qō accipi debet: ipse est Delias. Et vt ipsi intelligant q istud dictum est mistice. subdit. Qui hz aures audiēdi audiat. i. q hz aures spūal̄r audiat. ⁊ intelligat.

¶ Cui aūt similes estimabo gn̄ationes istas. Similis est pueris sedentib⁹ in foro q clamantes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis ⁊ nō saltastis: lamētauimus ⁊ nō plāxistis. Venit enī Joānes neq; māducans neq; bibens: ⁊ dicūt demoniū hz. Venit filius hominis māducās ⁊ bibēs: ⁊ dicunt: ecce hō vorax ⁊ potator vini: publicanoꝝ ⁊ pcōz̄ amic⁹. Et iustificata est sapiēcia a filijs suis.

F

¶ Dic prorūpit in increpationē turbaꝝ. Et p̄ ponit q̄stionem. 2° quādā similitudinē. 3° eā exponit. pcedit ergo sic. Ita cōparat̄ Joānes Delie rōne officij: sz cui cōparabo hāc generationē. Et q̄re dicit B h̄. Doc dic̄ sic aliqs quādo alicui fecit qcqd boni potuit: ⁊ ipse est ingratus nesciit cui cōparare cū sic dīs oia bona fecerat gn̄ationi huic. vnde Eſa. 5. Quid vltra debui facere vinee mee ⁊ nō feci ei ⁊c. Cui q̄ potero cōparare tātā malitiā. Notandum q gn̄atio aliqñ in scripturis p cōgregatione bonoꝝ accipit̄: aliqñ malo. aliqñ vtrūq;. Pro ꝯgregatiōe bonoꝝ. vt in p̄s. 111. Gn̄atio rectoꝝ benedicet̄. Pro ꝯgregatione mala. infra. 12. Ubi dī. Gn̄atio mala ⁊ puerca. pro vtrūq; vbi dī. Eccl. p. Gn̄atio p̄terit/gn̄atio vētura est: terra aūt̄ in eternū stat. ¶ Similis est pueris sedentib⁹ in foro ⁊c.] Dic ponit quādā similitudinē. ⁊ potest exponi ſz planum t̄c. vel sm misticū sensum. p̄ ponit similitudinem de pueris. 2° adaptat eā. ibi. [Venit Jo. nō.] Notādū enī q nāle est boibus querere delectationes: ⁊ semp q̄rit illas. ⁊ nisi abstrahat̄ per solicitudines: statim ruit in malas delectationes: sed pueri nō habēt solicitudines: ideo vacant circa illa que sibi cōpetūt/hoc est ludere. Itē notandū q hō nāliter sociale est: ⁊ hoc ga nāliter vn⁹ alio indiget. vñ delectat̄ in p̄sortio. vñ ꝓbus p̄ politicoꝝ. Dīs hō qui solitarius est/aut est melior bestia: ⁊ est de⁹ aut pessima bestia/⁊ est bestia. vñ dī sedēt⁹ in foro: ga nullus p se vult ludere/sz in foro vbi sit ꝯgregatio multoꝝ. Itez notandū q nāle est boi qō delectatio ei⁹ sit in aliq̄ repetitione. vñ si videamus aliqd bn̄ fieri sm qō bn̄ rep̄sentet qō dz: tūc delectamur: ideo pueri qui delectant̄ in ludis semp ludos suos faciūt: cum aliqua p̄sentatione vel belli vel hoi. Itē notandum q ad duas passiones terminant̄ oēs animi affectus. s. vel ad gaudiū vel ad luctū. ¶ Qui clamātes ⁊c.] Doc est ita videdū. Ponam⁹ q sint pueri ex. vna pte: ⁊ alij ex alia: ita q gdam debēt cantare: alij saltare: vnū isti facere: alij eis rīdere. Si isti canerent: ⁊ illi eis nō respōderent sm formā suā in turbaret̄ eis dē. vnde dicūt. [Cecinimus vobis/et vos nō saltastis] Item nihil ita imitat̄ alium: sicut cantus. vñ cōputat Boet⁹ in

Laus musice

musica sua de quodā q cora Pitagora cū alio litigabat: ⁊ cantu alij loq̄bant̄. Tūc Pitagoras fecit mutari cantū: ⁊ ille gemit. vñ oēs exercebant̄ in musica. Jō notādū q gdā cant⁹ est pp gaudiū: sic̄ bī. Eccl. 40. Vinū ⁊ musica letificant cor. ideo dicūt. [Cecinim⁹] i. cantū gaudij dixim⁹ [⁊ nō saltastis] Itē ꝯsecutio est q sic̄ alig imitant̄ ad gaudiū: ita quidā ad fletū. vñ Piere. 9. Vocate lamētatrices: ⁊ assūmāt sup nos lamētū ⁊c. Ideo dicunt. [Lamētauimus] i. cantus lugubres fecimus [⁊ vos nō plan xistis] Mistice p pueros sigñant̄ ppl̄s veteris legis inter quos gdā fuerunt ꝓuocatores ad gaudiū spūale. vt David. p̄s. 32. Exultate iusti in dño. Quidam ad lucrum: vt Jobel. 11. Conuertimini ad dīm in toto corde vestro in ieunio/fletu ⁊ plāctu ⁊c. Uñ p̄ñt dicere Matth. 11. Cecinim⁹. Licitauimus vos ad spūalē leticiam: ⁊ nō suscepistis. Lamētauim⁹. i. luctuum⁹ ad pniaz: ⁊ vos nō acgeuistis. ¶ Uenit Jo. ⁊c.] Dic adaptat similitudinē. Et p̄ adaptat. 2° rōnes assignat. Dupl̄r boies attrahunt̄ ad bonā vitā: q dam eni p spēm sanctitatis: q dā aūt p viam familiaritatis. Dīs ⁊ Jo. diuiserūt sibi duas vias Jo. imo dominus p Joānē elegit viā austeritatis p se elegit viaz letitiaꝝ: ⁊ tñ p nullū sunt cōuersi. vñ dicit [Uenit Joānes nō māducās ⁊c.] Et hoc ad ire. q̄ gā multi abstinēs fuit [⁊ dicūt dēmoniū hz] sic̄ hypocrite: bonū in malū cōuertūt. ¶ Uenit filius hois māducās ⁊ bibēs] i. indifferenter vēs cibi: ⁊ nō valet ei: ga nō credit: imo dicit [Ecce hō vorax/potator vini/publicanorum amicus] Cōtra illud ꝓuer. 23. Noli eē in cōuiuijs potatoꝝ ⁊c. Dic nōn⁹ q q observaret dicta boium/nūq; aliqd benefaceret. Eccl. 11. Qui ꝯsiderat vētos nō seminat ⁊ qui ꝯsiderat nubes nūq; metet. ¶ Sz hic est qō. q̄re elegit dīs p se vitā lenioꝝ: ⁊ p Joānē asperioꝝ mōstrauit. Ista rō est: q dīs cōfirmabat act⁹ suos miraculis Joā. nō faciebat. ideo si nullā haberet excellentiā: nō approbaret eius testimoniū: sicut videm⁹ in sanctis: ga vn⁹ hz excellētiā in vno/alius in alio: vt Aug. habuit excellētiā in doctrina. Martinus in miraculis. Itē alia rō: ga Joānes purus hō erat: ideo abstinebat se a carnalib⁹ ꝯsideryis. Chīs aūt de⁹ erat. iō si austeritatē duceret: nō ofenderet eē hō. iō būanā vitā magis assūpsit. Itē Jo. fuit finis veteris testamēti cui gn̄ia l. ponebant̄. Sz Chīs fuit initiū nouę legis q̄ pcedit q vitā māducandis. ¶ Et iustificata ē sapia] Istud pōt ⁊r legi. Uno⁹ retorq̄ndo ad vtrūq; qō dcm ē de Joāne ⁊ chīo: ⁊ tūc ē sensus: qm hō facit qō dz: ⁊ alius nō cōrigit: tūc salvat aliz suā: ⁊ tūc iustificat in sm̄ōib⁹ suis. [Justificata ē sapia] B est filius dei sine Chīo. i. iusta apparuit filius suis: ga exhibuit iudeis qō debuit. Abstinētia p Joānē. Mansuetudine p Chīm. Uel alr pōt dici. Ita dicāt filij diaboli q vorax est ⁊c. sz filij sapie intelligāt q nō est vitia i cibo ⁊ potu. sz in equalitate animi vtēdo cibo loco ⁊ tpe ⁊ abstinēdo sicr q̄libet cerebrita q nō excedant in multo nec deficiāt in pauco: vt dicit Aplus ad Phil. 4. Ubiq; ⁊ in oib⁹ instructus sum et saciari ⁊ esurire ⁊ abūdare ⁊ penuriā pati. ideo ga plenā iustitiā non videret ofidere si totalr abstineret: ga crederet̄ tota iustitia eē in abstinētia: sz in hoc nō consistit. sz in animi efflitate. Et nota q dicit sapiētia: ga vri cibis vel abstinere sm moderationē sapiētie est vt abstineat quādo debeat ⁊ vbi debet.

¶ Tūc cepit exprobrare ciuitatib⁹ in qb⁹ factę sūt plurime virtutes ei⁹: ga non egissent pniaz. Uch tibi corozaim: veh tibi bethsaida ga si in tyro ⁊ sidone facte eēnt virtutes que facte sūt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere

pniaz egissent. Uerūtīm dico vobis. tyro ⁊ si
doni remissi⁹ erit in die iudicij q̄z vobis. Et
tu capharnaū: nūqd vsqz in celum exaltabe
ris? Usqz in infernū descēdes. Quia si in so
domis facte fuissent virtutes q̄ facte sunt in
te: forte māsissent vsqz in hanc die. Uerūtīm
dico vobis qa terre sodomoruz remissi⁹ erit
in die iudicij q̄z tibi. In illo tpe rñdens Je
sus dixit. Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi ⁊ terre: qz
abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudentib⁹ ⁊ re
uelasti ea paruulis. Ita pr̄ qm̄ sic fuit placitū
ante te. Q̄ia mihi tradita sunt a p̄re meo. Et
nemo nouit filiū nisi p̄r: neqz patrē qs nouit
nisi fili⁹: ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. Uenite
ad me oēs q laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego
reficiā vos. Tollite iugū meuz sup vos: ⁊
discite a me qa mitis sum ⁊ humilis corde:
⁊ inuenietis requiē aīabus vestris. Jugum
eni meū suaue est: ⁊ onus meū leue.

H ¶ Supra satisfecit discipulis Joānis: nūc exprobrat non
credēntibus. Et duo facit. p̄ describit̄ facta dñi. 2° verba
ipsi⁹. ibi. [Ueh tibi ⁊c.] Dicit ḡ primo. tūc cepit exprobra-
re ⁊c. Exprobratio ē respectu bñficioz ⁊ respectu datoris.
Magnū eni beneficiū fecerat dñs: qa sui p̄nia cos
illustrauerat. vñ ingrati erant: ⁊ ideo merito exprobrabi-
tur. vñ Micheę. 6. Populę meus quid feci tibi/aut quid
molest⁹ fui tibi. q. d. nihil. Et nō exprobrauit eos q̄ pec-
cata egissent sed q̄ pniam nō fecissent. vñ eis conuicie-
bat qō dī Job. 24. Dedit ei locuz pnie: ⁊ ipse abusꝰ est eo
in superbiam. Et Ro. 2. An ignoras q̄ benignitas dei te
ad pniam adducit. ¶ Sz hic est qō literalis: qa Lucas
istud alio ordine ponit: ponit eni in missiōe discipulo-
rum. Iste hic. Ridet Aug. videt̄ q̄ Lucas magis ordi-
nem seruet historie. hic aut̄ serie memorie. Sz tūc obij
citur q̄ hic dī: tunc ḡ videt̄ q̄ hic magis series teneat̄ hi-
storie. Ridet Aug. qō tunc tēpus indefinitum dicit. vel
aliter pōt dici qō bis dixit hec verba: ⁊ ideo ponit ea et
tunc ſm istū: ⁊ tunc ſm Lucā. ¶ Ueh tibi corozaim ⁊c.]
Hic ponunt̄ verba dñi. Et p̄mo fit sermo de ciuitatibus
suffraganeis. 2° de metropoli. ibi. [Et tu ⁊c.] Et p̄mo cō-
parat culpā ad culpā. 2° penā ad penā. ibi. [Uerūtīm ⁊c.]
Dicit ḡ. Ueh tibi ⁊c. Iste aūt sunt ciuitates siue ville in
galilea: vbi multa signa dñs fecerat: ⁊ nī nō erant cōuer-
se. Ideo dicit. [Ueh tibi ⁊c.] Sz qd est qō facit dñs: cum
scriptū est Ro. 12. Nolite maledicere ⁊c. Dicēdum q̄ est
maledicere formaliter ⁊ māliter: formaliter nullus dz male-
dicere: sed māliter pōt. Unde notāndū qō quedaz p̄cepta
sunt ſm tacitū que nō p̄nt seperari ſm intellectū: vt in po-
mo est odor ⁊ sapor que non p̄nt seperari ſm tactum: nec
ſm intellectum: similr velle istū non punire: ⁊ velle ordi-
nē iustitie: nō p̄nt simul cē nisi ſm intellectū. Unde si male-
dico isti: ga delector in eius malo/malū est. Si aūt nō p
malo eius: sed p ordie iustitie: sic est bonū. vnde verbum
dñi nō erat verbū delectātis: sed opus iustitie mīrātis.
¶ Ueh tibi corozaim.] Corozaim interpretat̄ ministe-
rium ei⁹: bethsaida domus fructuum. Cui plus cōmittit̄:
ab eo plus exigit̄. Et q̄re plus ei exhibuit: ga ibi sui mi-
nisterij ipleuit: ideo reuelata est ira dei de celo sup oēm
impietatem ⁊ iniustitiā ⁊c. Ro.] Bethsaida domus fru
ctuū. si igit̄ multū fructū fecit ibi dñs: ⁊ non faciūt pnie

Duo inducū
ad pniam.

I

Tres errores
excludunt.

Lucas.

Augustinus.
Beda.
Solo p°.

Solo 2°.

Romigius.

Augustinus.

Augustinus.

nam qd erit eis? Isa. 5. Expectaui vt faceret vuas ⁊ fe-
cit labruscas. Ueh tibi [qa si in tyro ⁊ sidone facte essent
virtutes q̄ facte sūt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere pniaz
egissent] olim. i. a lōginquis tēporibus. Et notate modus
pnie. qa in cinere ⁊ cilicio: qa duo inducūt ad pniaz. Unū
recordatio delictoz: ⁊ hoc signifi. aī in cilicio: qō fit de
pilis caprarum. Istud eni animal imolabat̄ pro peccato.
Aliud est cōsideratio mortis: ⁊ cōditio humane fragili-
tatis. vñ dicit̄. Puluis es ⁊ in puluerē reuerteris. Et Job
vltimo. Ideo reprehendo me et ago pniam in fauilla ⁊ ci-
nere. ¶ Uerūtīm dico vobis. tyro ⁊ sidoni ⁊c.] Hic com-
parat culpam ad culpā: qa si inuēti sunt grauiores in cul
pa deterius erit eis: qa qō audierūt nō fecerūt: ideo gra-
uius erit. ſm q̄ dī Jo. 15. Si nō venissem ⁊ nō eis locut⁹
fuissem: peccatū nō haberēt. Notandū q̄ ex istis verbis
tres errores excludit. Quidā dicebāt oia peccata paria:
⁊ similr supplicia hoc excludit cuz dicit. qa istis erit de-
terius q̄z tyro ⁊ sidoni. Itē quidā dixerūt q̄ nō saluabū-
tur nisi quos p̄sciuit: qa si p̄dicaret eis / cōuerterēt / ꝫ ex-
cludit cum dicit q̄ tyro ⁊ sidoni male erit: ꝫz tñ deterius
istis q̄bus nūciatum est regnū dei. vñ Aug. in libro per-
seuerātie. Nō remunerat dñs p bis que fecisset: ꝫ p bis
que facit. Itē remouet tertiū errorē. qa dicebāt quidā q̄
dñs misit ppbetas ⁊ p̄dicatores iudeis: ⁊ non alijs: quia
sciebat q̄ alij non reciperent. sed ꝫ excludit qa si p̄dica-
retur eis ⁊c. Sz tunc restat q̄stio. qa si iudei nō credebāt
videret̄ q̄ dñs nō bene fecisset cum non misit ad eos si
illi credidissent. Dicit Grego. q̄ scire secreta dei non est
boni⁹ ſm q̄ videt̄: qa p̄missum erat patrib⁹: ideo ad
cōfirmandas p̄missiones patrum p̄mo p̄dicauit iudeis.
Itē vt ostenderet̄ iustior eoz p̄dēnatio. ideo p̄mo eis p̄
dicauit: ⁊ post alios discipulos misit. Remigi⁹ solut sic:
qa ꝫz ex tyro ⁊ sidone plures credidissent in maiori mul
titudie: tamē apud eos erāt alig heretici qui nōdū erāt
parati ad credēdum: ideo nō misit p̄mo ad eos. Tertiam
exp̄onem ponit Aug. q̄ p̄sciuit dñs qa si credidissent/
nō persecutassent in tēpore passionis. ⁊ ideo ad eos non
misit. Alia est expositio Aug. qa p̄destinatio est benefi-
cioz dei. Unde q̄cūq; p̄nent ad saluā sunt effectus in
predestinans. vñ diuersimode distribuit dñs dona sua ⁊
p̄uisionē ad bñ agendū: sed hoc nō sufficit nisi sit instru-
ctor. Itē aliquādo est instructor. sed cor est durū: ⁊ sic non
sufficit facilitas ad credēdū: sic nec isti nocet cor durum.
vnde quere quare istū elegit nō illum: fatuū est q̄rere.
vnde Aug. quare trahat hunc ⁊ nō illum, noli iudicare si
nō vis errare. Unde melius est vt totum retorqueat̄ ad
ordinationem dei q̄z ad humana merita. [Et tu caphar-
naum ⁊c.] In parte ista exprobrat ciuitati solēnioꝛ. Et p
exprobrat superbiam: ⁊ hoc qa magni magis superbiunt. 2°
exprobrat cor: ipsius. ibi. [Quia si in sodomis ⁊c.] Cir-
ca p̄mum p̄mo exprobrat superbiā. 2° minat̄ penā. Dicit ḡ.
Et tu ⁊c. Et est ibi duplex littera. Una interrogatiue. [Nū-
quid vsqz in celū ⁊c.] Alia ista. Tu es q̄ exaltata es vsqz
in celū: qa a dño exaltata est: ⁊ p̄nia dñi: ⁊ multis meri-
tis. Luc. 4. Quanta audiuimus fieri in Capharnaū. fac ⁊
hic in patria tua. Itē a teipsa exaltata es. vnde tu nunqd
exaltabaris per superbiā vel doctrinā meam: Quantūcūq;
exaltata fueriesti [ad inferos descendes.] Job. 20.
Detrahet̄ in die furoris dñi. hec ē ps bois ipu a deo. vñ
tu que videris tāgere celū, detrahēs ad infernū. vñ ꝑpa
pena sup̄bi est deiectio. Isa. 14. cōtra illum qui dicebat.
Ascēdā ad astra celi: ⁊ ego ad infernū detraheris. Lōsequēs
arguit de ipenitētia. ⁊ p̄mo ꝑparat ꝗtū ad culpā. 2° q̄tū
ad penā. Dicit ḡ. Quia si in sodomis ⁊c.] Et q̄re ꝫ dicit:
Ad significādum libertatē arbitrij: qa ante beiem vita ⁊

mors

motem illos monuit. Quis enī Loth iter illos cēt
tī nō fecit miracula. ſz iſti viderūt dñm docētē ⁊ mira
cula faciētē. ideo ⁊c. Lapharnaū interptaī villa vulcaſſi
ma: ⁊ per hāc interptatur hierlim. ¶ Ucrūtī dico vobis in
die iudicij granior erit pena tua q̄ illi⁹ terre, q̄ ſubuerſa
eſt. ¶ Uel pōt itelligi ō habitātib⁹. Luc.13. Serua ſciēs
voluntatē dñi ſui ⁊ nō faciēs, vapulabit multis. ¶ In illo
tpe rīdens Jeſus dixit. Cōfiteor ⁊c. ¶ Supra dñs redar
guerat infidelitatē turbaꝝ: nūc gr̄as agit de fide diſcipu
loꝝ ⁊ aliorꝝ credētium. Et p̄ reddit gratias patri tāq̄ au
ctori. ⁊° oſtēdit cādē poteſtatē ſe hie. ibi¶ Oia enim ⁊c. ¶
Dicit ergo¶ In illo tpe ¶ quo accidit ⁊c. ¶ Rīdit ſz enī
rīdet: Cōuenit ei qō dī. Job. 15. Nūqd ſapiēs rīdit q̄ſi
inuētū loquēs: nō. Uñ rīdet tacite obiectiōi. Poſſet. n.
dicere aliq⁹. Iſti nō credunt gb⁹ p̄dicabilib⁹ aūt credi
diſſent ſi p̄dicatū fuiſſet illis. Ideo rīdet: ⁊ rīſiōe redar
guit quoſdā qui cauſas electiōis ingſierant: ⁊ iſti demer
ſi ſūt in pfundū: vt Origenes qui ponēbat qō electio ex
meritis eſt. Sz hic reprobat B oſtēdēs qō B attribuēdus
eſt diuīe volūtati. Dic̄ g̃¶ Cōfitebor ⁊c. ¶ Nōdū q̄ z⁹ eſt
pfeſſio. ¶ Fidei. vñ Ro. 10. dī. Corde creditur ad iuſtitiam:
ore aūt pfeſſio fit ad ſalutē ⁊c. Itē pfeſſio pcōz. Jac. 5.
Cōfitemini alterutruz peccā vīa. Itē pfeſſio gr̄aꝝ actiōis
de qua in ps. 105 Cōfitemini dño qm̄ bon⁹ ⁊c. de B itelli
gīt. ¶ Cōfiteor tibi pr̄ celi ⁊ terre ¶ ⁊ duc hereſes excludū
tur: hereſis. ſ. Sabellij q nō diſtinguit filiū a pr̄e. vñ dic̄.
¶ Confiteor tibi pr̄ ⁊c. ¶ Sic pfiteī auctez pr̄is ⁊c. Itē ga
eiuſdē nature. Jō dic̄. pr̄es ſuū. Et vere dñs: ga pr̄ celi et
terre. Et in ps. 99. Scitote q̄m dñs ipſe eſt de⁹: ipſe fecit
nos, ⁊ nō ipſi nos. Et dī pr̄ nō ga cū creauit: ſz ga euz ge
nuit. ps. 88. Ipſe inuocauit me pr̄ me⁹ es tu. Et q̄re gratias
agit: Agit gr̄as ſup q̄dā diſtictionē: ⁊ ponit ſic. ¶ Quia
abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊c. ¶ vñ h̄ p̄ſidera
re opz q ſūt pauli ⁊ q ſapiētes ⁊ q prudētes. Triplr aūt
dicunt aliq pauli. Ad lr̄am pauli dicunt abiecti. vnde in
Abdia. Ecce paruū dedi te ⁊ptēptibilis nimis valde. Jez
dī paulus būilitate: ga pua de ſe ſentit. Uñ dño iſra. 17.
Niſi uerſi fueritis ⁊ efficiamini vt pauli iſte nō intra
bitis in regnū celoꝝ. Itē ſimplicitate. Unde Apl⁹ p⁹ ad
Corī. 14. Malitia pauli eſtote. vñ pōt illō itelligi: q⁹ re
uelaſti ea paulis ⁊ abiecris piſcatorib⁹. Et quare: Apl⁹
reddit rōnē. q. q deſpecta mūdi elegit de⁹: vt fortia que
q confundat. j. Corī. j. Aug. exponit paulis. i. hūilib⁹ nō de
ſe p̄ſumētib⁹. Ubi enī būilitas, ibi ſapientia. Dylarī⁹ ex
ponit de ſimplicib⁹. Jn ſimplicitate q̄rite illū. Sapic. p.
Ecōtrario ſapiētes ⁊ prudētes: equa in carnali ſapia ſtu
dent. Dicre. 9. Nō glorietur ſapiēs in ſapia ſua: ⁊ iſte nō re
uelauit: ſz ruſticis nō p̄ſidētib⁹ de ſapiētia ſua. Eccl. 7. Dī
xi ſapiēs efficiar ⁊ ipſa lōgius receſſit a me, multo magis
q̄ erat. q̄re Apl⁹ ad Ro. 10. Ignorātes aūt dei iuſtitiā ⁊
ſuā q̄rētes ſtatuere, iuſtitie dei nō ſūt ſubiecti. Itē p ſapi
entes intelligit ſuperbos iactātes ſe. Et talib⁹ non reuelauit.
Ad Ro. j. Dicētes ſe eē ſapiētes: ſtulti facti ſūt. Itē dic̄ ſa
piētes ſm̄ carnē viuētes: eque carnis ſūt q̄rētes nō q̄ dei.
de qb⁹. Itē ſapiētes ſūt vt faciāt mala ⁊ bñ facere neſcie
rūt¶ Et reuelaſti iad Eph. 4. Ut nō ambuletis ſic ⁊ gen
tes ambulāt in vanitate ſenſus ſui. Uñ abſcōdiſti a ſapi
entib⁹, reuelādo paulis. Sapias abſcōdit a ſapiētib⁹, nō
apponēdo gr̄az. vñ dī ad Ro. j. Tradidit eos i reprobū
ſenſuz. ſz gd eſt q⁹ gr̄as reddit qō abſcōdit: Dico q⁹ hoc
nō facit vt gaudeat ō cecitate eoꝝ: ſz de iudicio dei q ita
ſapiēter ordinat. Et q̄re: Dic nō eſt q̄rēda cā. Jn talib⁹
enī dei volūtas p cā eſt. ¶ Ita pr̄ ga ſic placitū eſt ante
te¶ Arriſex bñ pōt aſſignare cām q̄re lapides q̄ſdā in fun
dameto q̄ſdā ſup⁹ poſuit. ſz q⁹ hunc poſuerit hic, alium
ibi, nō eſt alia cā niſi voluntas ſua. Sic q⁹ dñs aliquos ſal
uat: B eſt ad ſuā mīam: q⁹ hos dānat ad iuſtitiā. Sz q̄re
circa illū ſic miſericorditer agit: poti⁹ q̄z circa aliuz, B ſo
lū p̄tinet ad ſuā voluntatē. vñ ad Ro. 9. Cui⁹ vult miſere
tur: ⁊ quē vult idurat. vñ ſic ſaē pp hūplacitū. in ps. 118.
Bñplacitū fac dñe ⁊c. ¶ Oia mihi tradita ſunt a patre
meo¶ Egerat gr̄as patri ga ſecreta paulis reuelat poſſet
aliqs credere q⁹ nō poſſet ipſe reuelare. vñ B remouens
p̄ tāgit magnitudinē ſue ptātis. ⁊° inuitat ad ſe. q. d. Ecce
ſum poteſ. Uenite g̃ ad me ⁊c. Et p̄ duo facit p̄ ponit eq̄
litatē filij ad pr̄em. ⁊° ſpāliter applicat ad id de q̄ ageba
tur. ibi¶ Et nemo ⁊c. ¶ Dic̄ g̃. Poſſet dicere aliq⁹. Nūqd
oia pōt. Rīdet¶ Oia tradita ſūt mihi¶ Et attende eq̄lita
tē: ſz tī a pr̄e originē. qō eſt ɔ Sabellij. Sz qd eſt qō dī
cit¶ oia¶ Triplr pōt exponi. Oia, B eſt ſup oēz creaturā.
Ira vltio. Data ē mihi ois ptās in celo ⁊ in terra. Uī oia
electi ⁊ p̄deſtinati q ſpāliter ſūt dati. Joā. 17. Tui erant ⁊
eos tradidiſti mihi. Itē oia. ſ. iuriſdictiones. i. oēz pfectiones di
uinitatis. Jo. 5. Sic pr̄ habz vitā in ſemetipſo, ſic filio dedit
vitā hīe in ſemetipſo. Et nō debem⁹ intelligere carnali
ter: ga ſi dedit ſibi, et retinuit. Et B expō eſt Aug. ⁊ Dylarī⁹.
ſed poſſet aliqs dicē, qūo dedit: Jō addit modū. cū dic̄. a
pr̄e meo. Uñ p gñationē B recepit. ¶ Et nemo nouit fi
liuz niſi pr̄¶ Mō ſpāliter ad ppoſitū adaptat: ⁊ nō ſolū q̄
tū ad eq̄litatē ad pr̄em: ſz ēt q̄tū ad ɔſubalitatem. Suba
enī pr̄is ſupat oēm itelligētiā: cū ipſa cēntia pr̄is dicat i
cognoſcibilis ſic ſuba filij. Uñ hic notat eq̄litas ⁊ ɔſun
dit Arrius, q dic̄ p̄em inuiſibilē. filiū aūt viſibilē. ¶ Et
nemo nouit filiuz ⁊c. ¶ Sz qd eſt: Nōne ſancti nouerūt:
Dēm q⁹ attigēdo, vel fide: ſz cōprehēdēdo nō cogſcūt,
ſed qd eſt: Nōne ſpūſlcūs cognoſcit: imo. Sz nōdum
qō dictiones excluſiue aliqñ adduntur noīb⁹ diuinis eſſen
tialib⁹ aliqñ p̄ſonalib⁹. Et cū adiūguntur p̄ſonalib⁹ nō ex
cludūt illō qō idē eſt in nā. Uñ addita pr̄i non excludit
filiū. vñ vbi dī. Regi ſeculi inuiſibili ſoli deo bonor ⁊
glia. p⁹ Thim. p. nō excludit alī⁹ in nā. Silr cuz dic̄ hic
niſi filī⁹: nō excludit ſpūſlcūs q idē eſt in nā. Sz cū dic̄.
nemo ⁊c. intelligit nullus bō niſi filī⁹. Et ita bī qō nouit
filī⁹ pr̄es. ſz B eſt ɔ Origenē. Cognoſcit. n. p cōprehēſio
nē. Quia g̃ pfecte cogſcit: eſt cogſcibilis. iō bz ptātez re
uelādi ſic pr̄. nō dic̄. ¶ Et cui voluerit filī⁹ reuelare. Ma
niſeſtatio. n. fit p Xp̄ū. Joan. 17. Pr̄ manifeſtaui nomen
tuū hoīb⁹ ⁊c. Jo. p. Deū nemo vidit vnq̄. Sz ipſe nouit.
g̃ manifeſtare potuit. Illō g̃ qō dixerat de pr̄e, ſibi attri
buit. Dixerat. n. Abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ reuelaſti ea
paulis: ſic ēt ⁊ filī⁹ pōtex q̄ bz cādē ptātē. ¶ Uenite ad
me oēs ⁊c. ¶ Uenite ad mea bñficia. Et p̄ ponit inuitatio.
⁊° necessitas inuitatiōis. ⁊° utilitas. Dic̄ ergo¶ Uenite ad me ¶
Qō Xp̄ūs ēt ſapiē eſt. Eccl. ⁊ 4. Trāſite ad me oēs q con
cupiſcit me ⁊ a gñatiōib⁹ meis adimplemini. vñ appropī
quate ad me idocti: ga vult ſe cōtcare. Sz q̄ eſt necitas:
ga abſq⁹ me hoies laborāt nimis¶ Qui laborat¶ Spāliter
B pōt ɔuenire iudei: ga laborabāt in onerib⁹ legū ⁊ mā
datoꝝ: vt bī Act. 15. Doc ē onus qō nec nos nec pr̄es no
ſtri portare potuim⁹. Itē gſpāliter quātū ad oēs q laborāt
pp būanitatē fragilitatē. ps. 87. Paup ſuz ego ⁊ in labori
bus a iuuēnte mee¶ Et onerati eſtis¶ onere. ſ. pctōz. ps.
37. Jniquitates mee. Sic on⁹ grauē q̄uate ſunt ſup me. Et
qd bēbim⁹ ſi veniam⁹ ad te: ¶ Ego refīciā vos¶ Jo. 7. Si
qs ſitit: veniat ad me ⁊ bibat. Cō ſeqnt exponit inuitatio
nē. Et p̄ exponit. ⁊° rōnē aſſignat. ibi¶ Jugū enī ⁊c. ¶ Lir
ca p⁹ ſic. poſuerat inuitationē: ⁊ dd gd. Nūc vult oīdere
que ſit illa inuitatio dicēs. Tollite iugū ⁊c. ¶ Sz gd eſt: tu
dicis q⁹ vis nos refīcere ⁊ a nobis auferre labores: ⁊ ſta
tiz p̄cepis ferre iugū: ⁊ credebamus eē ſine iugo. Dico q⁹

L

M

Triplex conſeſſio.

Hic duc hereſes excludunt.

Augustinus. Dylarius.

Cōra Babellium.

Augustinus, Dylarius.

Confundit Arrium.

Cōra Origenem.

credatis q̄ ℣ nō sit ex mea volūtate:mitto vos[i medio lupoꝝ.[Jo.20.Sicut misit me pr̄ ego mitto vos. Et q̄re voluit sic dr̄ mittere ad pricula. Doc fuit ad mānifestatiōnē sue vtutis:qz si misisset aliquos armatos:illō iputaretur violēte ei⁹:nō virtuti dei. Jō pauper misit. Magnū eni fuit q̄ p pauperes ⁊ despectos/⁊ inermes tot fuerint ꝙuersi ad dr̄īm.sic dic Aplūs.j.Coz.j. Non multū potētes elegit ⁊ nobiles dr̄:sz que stulta sūt mūdi elegit dr̄ ⁊c. [Estote g̃ ⁊c. Dic oīdit quō se debeāt bāe.Et qz duo mala poterāt accidere:qz si aplī ꝓsensissēt eis:posset eis ma luz accidē:si ꝺixissent posset sil'r:ió ad duo monet eos: ad pudentiā.vz.⁊ simplicitatē.Ad pudētiā vt deuitent mala illata:ad simplicitatē vt nō ilerāt mala.Uñ:qz mitto vos.[Estote pudētes ⁊c.]Vult eos bāe pudētiā serpētis. Pudētia serpēs in ℣ ꝓsistit/qō sp vult dcfēdere caput.Caput cbis est quē fuare iubet.Uñ.z.ad Tbi.vltio.Bonū certū certam:curluz ꝓsumam:fidē fuam.Itez debēt fuare caput.j.Coz. Qō est p̄n̄ⁱ totius.Prouer.4. Oi custodia serua cor tuū.Jté alia pudētia est serpētis: qz qñ veterascit trāsit pforamen arctū ⁊ expoliat vestez suā:ne pellē:sic nos debem⁹ facere in nr̄a ꝙuersatiōe.Et dicit Aplūs ad Colo.3.Expoliātes veterē boiez cum actib⁹ suis ⁊c. Jté debem⁹ bāe pudētiā serpētis in pdicatione: qz sīc bī.Beñ.4.Propter astutiā serpētis/deiectū est genus hūanū:qz inuasit fragiliozē sexū. Jté oīdit ei lignuz: sic pdicatozes debēt petō eos ꝙuertere p mag aptos. Jté debēt fadere de ligno crucis:vt sīc ille pfecut i ligno ad malūrita isti pficiāt ad bonū. [Et simplices sīc colūbe.] Cōparauerat aūt eos ou/qz nō remurmurat. Jté nō nocent:bic cōparat colūbe:qz nō bz īrā in corde. Jté simplices ꝺ dolositatez q̄ aliud gerit in corde aliō in oze. Juxta illud.ps.27. Loquunt pacē cuz p̄rimo suo:mala aūt in cordib⁹ suis.Cōtra tormēta habete patiētiā/⁊ simplicitatē.Prouer.xj.Simplicitas iustoꝝ diriget eos:posit exponit picula dicēs.[Cauete aūt ab boib⁹ ⁊c.]Et p̄ in gīa li. z°.in spāli:qz isti sūt simplices:possent credere q̄ mittebat eos in medio lupoꝝ:ita q̄ ℣ diceret ad lr̄as:ió exponit cauete ab boib⁹.Unūq̄q;n.bz denoiari ab eo qō p̄ncipali⁹ inest ei.Uñ videndū qd p̄ncipalius mouet in boie.si rō bō est:si ira vtius: vel Leo est.Si ꝙupiscētia tūc nō est bō:sz porc⁹ porcus vel canis. Uñ lz sint boies p nām:tñ lupi sūt p affectionē.Jn ps.48. Dō aūt cuz in bonoze cēt nō itellexit:cōparus est iumētis insipiētib⁹:⁊ silis fact⁹ est illis ⁊c.Et alibi.ps.31. Nolite fieri sīc equus ⁊ mulus in q̄b⁹ nō est itellect⁹.[Tradēt.n.vos ⁊c.]Prio eni tāgit q̄b⁹ tradēt. z°/a q̄b⁹ tradēt.ibi[Tradet aūt ⁊c.] Et p̄ oīdit qō dcm est. z° eos ꝓsequt.ibi[Luz aūt ⁊c.]Et p̄ dicit q̄b⁹ sūt tradēdi. z°/qd sequat ex ista traditiōe.ibi [Et in synagogis ⁊c.]Circa p̄m. sic talis erat mos apō Judeos:qō si aliqs p̄ diceret vt faceret ꝺ legē:p vocabatur ad ꝓsiliū ⁊ reprehēdebat:sed si scō:cū reprehensione flagellabat:sz si tertio vel occidebat cū eēt eis potestas:vel occidēdus tradebat ei cui potestas erat.Et illō sens est sic dī Act.3.⁊.5. Jbi.n.dī q̄ loquēt⁹ Aplūs ad populū: cōminati sūt eis:⁊ post hoc cum adhuc loquerent:cesserūt/q̄ nō loquerent:⁊ tertio lapidauerūt stephanū/⁊ Jaco. Herodi tradiderūt: iō cauete q̄[tradēt vos in ꝓsiliys suis.j.ps.25. Nō sedi cū cōcilio vanitatis ⁊ cuz iniqua gerēt⁹ nō itroibo ⁊c.[Et ad p̄sides et reges ducemini:vt ad Herodē ⁊ multos alios.Sed magnā debetis bāe ꝓsolationē:qz[pp me.j.q̄ diligitis.Augu. Dia ñ̄si insania ⁊ ñ̄si nulla facit amor. Jté beati q̄ precautionez patiunt pp iustitiā ⁊c.Supra.5.Et qd inde sequet. Doc erit[in testimoniū illis.j.ꝺ illos.i.iudeos ⁊ gētes. Qz.n. tradēt vos in ꝓcilys:ió hoc erit in testimoniū ꝺ illos. Jté qz ante reges ⁊ pſides:hoc fiet erit ꝺ illos. Uñ infra.23. Ecce ego mitto ad vos sapiētes ⁊ scribas/⁊ ex illis occidetis ⁊ flagellabitis in synagogis vestris ⁊c. Uel sic in testimoniū illis.i.iudeis ⁊ gentib⁹:qz mitto vos ad eos:testes fidei mee ad iudeos ⁊ gētes. Uñ martyr idez est/q̄ testis:qz p passionē vestram eritis testes passionis mee. Act.j.Et eritis mihi testes in hierusalē ⁊ in oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsq; ad vltimum terre ⁊c. ¶ Cum aūt tradent vos ⁊c.]Possent dicere apli:nos sumus piscatozes insipientes:erimus stupefacti.Et nō est mir:qz Moyses q̄ instruct⁹ in lege erat cum mādaret dr̄īs q̄ accederet ad pharaonē.dixit.Impeditionis lingue sum.Exo.3.Jō vt hoc excludat dicit.[Cū aūt ⁊c.]Et tria facit.Prio excludit stupozē. z°/promittit sapie donū.ibi[Dabit ⁊c.]3°/ auctozē doni.ibi[Non.n.⁊c.]Nolite ergo cogitare ⁊c.Et duo excludit.Et q̄tum ad id qō dī.Et q̄tum ad modus loquēdi.Primū pertinet ad sapientiā. 2ᵐ ad eloquētiam. Sed vī esse ꝺ hoc qō Aplūs Petr⁹ dicit in canonica sua. p°.Pe.3.Parati semp ad satisfactionē oi poscēti vos rationē de ea q̄ in vobis est fide ⁊ spe.Chrysosto. soluit q̄ qñ aliqs bz necessitatē rīndendi/⁊ bz tēpus deliberandi: nō bz expectare diuinū auxiliū:sīc Aplī cū erāt in tribulatione nō habebant tps:q̄re debebāt se cōmittere filio dei:sic etiā est q̄ cū aliqs bz facultatē bz facere qō pōt: sed certe si nō bz tps:bz cōmittere filio dei:sed nō bz tentare deū si habeat tempus cogitandi:ideo dīs nō dixit solūmodo cogitare:sed dicit.[Cū tradēt vos ⁊c. Nolite cogitare ⁊c.Et segtur ex illa p̄missione.[Dabit.n.vobis in illa hora.]qz in manu dei sūt oēs sermones nostri.Sapientie.7.⁊ Exo.4.Ego ero in ore tuo:doceboq; qd loq̄ris.Et Luc.x.Ego dabo vobis os ⁊ sapiētiā.Et gs est auctoz:certe spūsc̄us.[Nō.n.vos estis q̄ loquimini:sz spūs p̄tis vīi:q̄ loquit̄ in vobis.]Sīc est qō bī.z.Coz.13.An exp̄imētū queritis ei⁹ q̄ in me loquit̄ cbis:Sed qd est q̄ videbant̄ isti arrepticij:Notandū q̄ ois actio que ex duob⁹ causat quoꝝ vnū est p̄ncipale agēs. 2ᵐ ℣ instrumētale:ꝺ denoiari a p̄ncipalion. Isti fuerunt agētes. instrumētaliter/spūsc̄us p̄ncipal'r:ideo tota actio ꝺ denominari a spūsc̄o.Sed videndus q̄ aliq̄s mouet spūs perturbādo rōnem:aliq̄s mouet ꝓfortādo. Unde hec ꝺīa est iter motū diaboli ⁊ spūsc̄i.Nō.n.nō est ꝺīs nisi p rationē/p quā est liber.Unde qñ homo ℣m rōnē nō mouetur:tunc est motus arrepticius.Uñ cum rōne:tunc dicit motus a spū sancto.Motio.n.diaboli perturbat rationez: Isti aūt lz a spūsc̄o loq̄rent:tñ remanebat in eis rō. Et ideo ēt a se loquebāt nō sicut arrepticij.Uñ reducit eos ad veritatē pphetic̄:vt bī.z.Pe.j.Et habemus firmiorē prophetic̄ sermonē.Sed possent dicere Aplī. Quis tradet nos. Non habem⁹ inimicitias. Prio q̄ oīdit a q̄bus tradēt. z°/ꝺ solationē adhibet.ibi[Qui aūt ⁊c.]Alioqs pōt male cauere a psecutiōe sibi p̄nūciata in vlī tñ. Jdeo p̄nūciat in singulari. Et duo dicit quo ad p̄m.[Tradet aūt ⁊c.]Isto ℣m ītam:aliq̄s accidit q̄ pr̄ tradidit filium ⁊ ecōuerso.[⁊ frater fratrez. Aut pp timorē/aut pp odium:qz tanta est virtus fidei q̄ inter homines q̄ non sunt eiusdem fidei:vix firma sit amicitia. Et hoc est qō dicit.[Tradet.n.⁊c.]Unde dī ⁊ Piere.9. Ut vnusq;q; in fratre suo nō habeat fiduciā.Et ob hoc est necessariū q̄ caueāt:⁊ pp lesionē quā hō patiūr: ⁊ pp amissionem amicitie. Jn.ps.54.Si inimicus me⁹ maledixisset mihi: sustinuissem vtiq;. Item plus:qz nō ibitis ad familiares: sed ad extraneos.Et hoc nō valebit:qz[eritis odio oīb⁹ hominib⁹.]Unde in Jo.16.Uenit hora in q̄ ois qui occiderit vos:reputabit se obsequiū p̄stare deo.Sed nūqd fuit hoc, vep:Nōne multi fuerūt q̄ recipiebāt eos:Jdeo dī

Prudentia serpentis a¹.

Eusebius.

Chrysosto.

Hugo.

H

G

erbat bosb⁹.Qui humanius vluebãt.Aly xo q̃ deũ erãt: eos recipiebãt.Dz cause hui⁹ assignat.Jo.15.Si de mũdo fuissetis:mũdus qđ suũ erat diligeret:qz xo de mundo nõ estis:ideo odit vos mũdus.Item ꝓmisit dñs ꝓsolationẽ.Quia[pp nomẽ meũ.]Doc.n.dulce vobis dz cẽ ꝑ noie meo patrẽ:vt bi.ꝑ⁹ ꝓc.4.Si exprobramini in nomine christi:beati eritis.Jtẽ alia rõne ꝓfortat eos:qz ad magnũ fructũ coꝝ debebat venire tribulatio.Quia.n.ꝑnidit multos cadere.Ideo monet ad ꝑseuerãtiam.Quia[q̃ ꝑseuerauerit vsq; in finẽ bic saluus erit.]Uñ.2.Thi. vltio.Bonũ certamẽ certaui:cursum cõsummaui fidẽ seruaui:in reliquo reposita est mihi corona rẽ.Uñ in Leuitico dr̃ quoq; cauda offerebat i.finis. ¶Cum.n. ꝑsequentur vos rẽ.]Supra docuit pcula.In quo exposuit qđ optarat.Ecce ego mitto vos rẽ.Nũc aũt docet qõo se bie debẽt.Et diuidit hec pars.Quia ꝑ docet cauere male t ꝑcula quoad prudentiã. 2°,docet bñe equanimitatẽ in pculis ibi[Nolite rẽ.]Circa ꝑᵐ.ꝓio docet vitare pcula corpale. 2°/sphale ibi[Non est discipulus rẽ.]Circa ꝑᵐ duo facit.ꝓio inuit malũ pculoꝝ. 2°/ad tacitam obiectionẽ rident ibi[Amen dico vobis rẽ.]Dicit g̃.Ita dr̃ñ est.q; q̃ ꝑseuerauerit vsq; in finẽ rẽ.Et non pp hoc tentationib⁹ exponatis vosmet[Cũ ꝑsequẽtur vos rẽ.]t hoc firmis expedit:ne incaute se exponẽtes deficiant.ꝓtuer.4.Astuans ꝓsiderat gressus suos:stultus transibit t ꝓfidit.Jtẽ docet etiã ꝑfectos:t si nõ pp ipsos:tñ pp aliorũ salutẽ:vt bi ad ꝓbil.j.Manere aũt in carne necium est pp vos.Istud aũt ostendit dñs qñ pp Herodẽ fugit in egyptũ:vt bi supra.2.Jtez hoc fecerũt discipuli: sicut habeẽ Act.8.Sed ɔ hoc obiicit:qđ habeẽ Jo.x.Qz mercẽnarius fugit t dimittit oues:q̃ vi q; ad ipsos nõ pti-net sed ad mercẽnarios.Ridet Augu.q; ꝑcautio aut imminet singulari pson:t tũc dclinare t dimittere aliquos dz ꝓ quos fiat salus:si aũt toti eccl̃ie:opz q; vel tota eccl̃ia fugiat ad loca tutiora vt iam factũ est/vel q; aliq fugiant t alig firmi remancãt:aut pastor cũ grege remãcat. Segtur.¶Amẽ dico vobis rẽ.]Ridet tacite obiectionẽ:posserent dicere.Tu mittis nos ad iudeã:si eyciãt:quo ibimus:Dico:dato q; ab vna ciuitate expellãt vos[fugite in aliam.]t nõ poteritis pagrare ciuitates Judee:[donec veniet filius hois]i.donec reſargat a mortuis.t tunc mittet vos ad gẽtes:vt bi.ifra.vltio.Jte docete oẽs gentes.Hylarius aliter exponit.Dicit.n.q; loqtur de scõa missione.s.cũ dicit.Cũ ꝑsequẽt vos.s.de iudea:fugite ad gẽtes.sicut bi Act.13.Uobis oportebat ꝑᵐ ꝓdicare regnũ dei:ſz qz repellitis illõ t idignos vos iudicatis eterne vite.Ecce conuertimus nos ad gẽtes:sed possent dicere.Quare vis q; dimittam⁹ nostros:Quia nõ poteritis ꝓsummare vsq; in finẽ:tunc ꝓsumabunt filij israel.Mistice sic. Cũ ꝑsequẽt vos hereticiꝯ cũ auctoritatib⁹ suis:eos auctoritatib⁹ repellite:nõ.n.ꝓsumabunt donec manifestet veritas. ¶Non est.n.discipul⁹ sup magistrũ.]Dic monet eos ne ofiant.Et ꝑ exẽplo. 2°/beneficio.ibi[Ne g̃ rẽ.] 3°/ex diuino iudicio.ibi[Et nolite rẽ.]ꝓximo horꝝt ne deficiãt exẽplo.Et ꝑ ponit filiationez. 2°/applicat ad ꝓpositũ.Et ꝑ iducit q; est inconueniẽs. 2°/q; ꝑfectũ est. Dicit ergo.[Nõ est discipul⁹ rẽ.]Possent.n.dicere.Tu dicis q; crimus odio oib⁹ hoib⁹:qõo poterim⁹ tot odia sustinere:Dederat eis dñs magnã sapiẽtiã t magnã potestatẽ.Unde sapiẽtie debeẽ bonor:potestati reuerẽtia:iõ dñs ponit se in exẽplũ quo ad vtrũq;.[Non est discipulus rẽ.]Inq̃tuz discipul⁹:vil si bonorẽ mihi nõ exhibuerunt q; debeẽ magro:nec vobis.Item[nec ſu⁹ est maior dño.]Et hoc inq̃tuz ad dñum.Unde Jo.13.Uos vocatis me magister t dñm:et bñdicitis/ſuz enim rẽ.Debet ꝑ esse glorie vnicuiq; ſi fit sicut dñs eius vl magr.Jo subdit.[sufficit discipulo vt sit sicut magr ei⁹.]Sicut.n.est i reb⁹ q; vnũquodq; ꝑfectũ est qñ põt gliare sibi sile:sic ẽtũc est ꝑfectus discipul⁹ cũ est ꝑsimilis magro. silr t de suo.Ideo nõ dz vobis cẽ grane si sitis sicut t ego:vñ habeẽ ifra.ꝓc.2.Christ⁹ passus est ꝑ nobis vobis relin quens exẽplũ:vt sequamini vestigia ei⁹.Et Ecc̃.2. Quis est q; possit seq dñm suũ:Deinde vocat eos domesticos. [Si patrẽfamilias vocauerunt Beelzebub:q̃to magis domesticos ei⁹ rẽ.]Et vocat eos domesticos ad maiorez familiaritatem.Uñ magnũ est donũ pati ꝓ christo vt bi Jaco.j.Magnũ gaudiũ existimate fratres cũ in tẽtationes varias ciderit:scientes q; ꝓbatio fidei vestre patiẽtiam operatur rẽ.Ibãt apli gaudẽtes a ꝑspectu cõcilij:qñ digni habiti sunt ꝑ noie Jesu ꝓtumeliã pati.Act.4.Uñ nõ est magnũ domesticũ pati ꝑ amico.Ad Eph̃.2.Uos estis cines sanctoꝝ t domestici dei.Unde[si patrẽfamilias vocãt beelzebub.]nõ est mirũ si vobis opprobria dicãt.Quid ãt dr̃ beelzebub:scidũ q; Ninus fuisse dr̃ filius beli.Uñ imaginẽ ꝑtis fecit honorari t vocauit bel.Deinde postmodũ translatũ est ad aliã linguã:t dr̃ñ est Belzebub:zebub.i.musca.Sacrificabãt.n.illi cũ multo cruore:vbi congregãt multe muscẽ.[Ne g̃ timueritis eos rẽ.] Dic hortat ne deficiãt in tribulationib⁹ ex beneficio.Et ꝑ eos ꝓfortat. 2°/similitudine dat. 3°,ad ꝓpositũ applicat. Dicit g̃ ꝑsequent vos:ſz ne timeat:qz nõ debetis timere nisi malũ:sed magnus bonũ est portare q; dñs portauit. Uñ ꝓaul⁹ ad Gal̃.vltio.Stigmata dñi mei in corpe meo porto.[Nihil est.n.optũ rẽ.]Istõ põt ad ꝓcedẽtia referri vel ad sequẽtia.Ad ꝓcedẽtia sic.Isti vocabũt vos Beelzebub:ſz nõ est curãdũ:qz i fine patebit malitia eoꝝ.Ideo nõ timeatis:qz nihil opertũ rẽ. Ut habeẽ ꝑ⁹ Lozi.4. Nolite itaq; ãt tẽps iudicare:quousq; veniat dñs q; reuelabit abscõdita tenebraꝝ:t manifestabit ꝓsilia cordiũ.[Et occultũ.]Differt opertuz:t occultuz: qz occultũ dicat aliqđ nõ manifestũ:sicut est illõ qđ alib⁹ in corde ẽm illud supra q;.Ut qđ cogitatis mala i cordib⁹ vestris.Opertũ aũt est ẽt aliqđ qđ t si sit manifestũ: operiẽ ꝑ aliqđ aliud.Uel põt exponi sic.Non timeatis: qz si statim nõ pateat veritas vindicte:tñ postea patebit.Deinde instruit eos dñs sicut instruẽ aduocat⁹.Quia ꝑ doctor ꝯiter debeat allegare anteq; ꝓferat ãt alios:sic dñs discipulos elegerat ad seminandũ xpũ suuz oi populo. ideo ꝑ in occulto volebat eos docere dicens.[Qđ vobis dico in tenebris rẽ.]Duo sũt sensus disciplinales.Auditus/t visus.Qđ in tenebris:dr̃ occultũ est. Silr qđ in aurib⁹ audiẽ.[Qđ dico vobis in tenebris/dicite in lumine.]Qz in lumine ois manifestanẽ. Jtez occultũ est qđ in aure audiẽ.Ideo dicit.[Et qđ in aure auditis rẽ.]Sed ɔ hoc vi qđ dr̃ in Jo.18.In occulto locut⁹ sum nihil.Dz hoc intelligẽdũ est sic:Nihil locutus suz in occulto qđ nõ possit dici in mãifesto.Ut sic.[qđ dico vobis i tenebris] iliter iudicos q; tenebre sũt.Uñ Eph̃.5.Eratis aliqñ tenebre.Uel qđ dico vobis q; estis tenebre.[dicite i lumine] j.ad Lozi.4.Qui illuminabit abscõdita tenebraꝝ:t manifestabit ꝓsilia cordiũ.[Et qđ in aure auditis:ꝓdicate super tecta.]Qđ in aure dctñ ẽ.ꝓuer.x.Sapiẽtes abscõdunt sciaz.Et Job.5.Qđ auditũ ẽ mẽte ptracta.[Sup tecta.]qz in aliqb⁹ regionib⁹ est q; tecta sunt plana.Ita q; t ibi põt fieri manifestatio oib⁹.Mistice.sup tecta ꝓdicatg carnẽ sibi subiciẽs:alys ꝓdicat. ¶Et nolite timere eos q; occidũt corp⁹.]Supra ostendit.q; nõ debebãt discedere a ꝓfessione veritatis.Tũ pp exẽplũ.Tũ pp beneficium.Nũc ostendit q; nõ debẽt discedere ex diuino iudicio:q; facta sua sũt insidie diuine.Uel põt alr ꝓmma-

Obiectio.

Augustinus.

Hylarius.

Obiectio.

I

K

L

ri. Docuit ꝙliter vitãde sũt ꝓsecutiones: nunc aũt docet, ꝙ pp aliqd nõ desistãt ab executiõe officij. Tria aũt poterãt impedire: opprobria, timor mortis, affectus carnalis. Docuit ergo ꝙ nõ ꝓpter opprobria. Nũc aũt qõ nõ pp timorẽ mortis. Deide ꝙ nõ pp affectũ carnalem. ibi. ⁊ Nolite arbitrare ⁊c. ⁊ Unde ſm hoc. Prio docet, ꝙ nõ timẽdi sũt q occidũt corpus: ne ꝑdicatio veritatis dimittat. 2° non sũt timẽdi: qz parũ ꝓfit. ibi ⁊ Etiam aũt ⁊c. ⁊ 3° ostendit q sũt timendi: qz q multũ ꝓfit. Primo ergo dicit. ⁊ Nolite timere ⁊c. ⁊ Et quare? Quia corp⁹ in se necessitatez hz moriẽdi: vel non facit qõ non sit aliqñ factur⁹. Ro. 8. Si in vobis est chr̃s: corp⁹ quidẽ mortuũ est pp peccatũ. Item qz occisio corpis pp gliaz est optabilis. vñ Ro. 7. Quis me liberabit de corpe mortis hui⁹? Itez qz breuis est ⁊ momentanea. 2. ad Cor. 4. Semp. n. nos q viuimus in morte tradimur. Et iõ. ⁊ Nolite timere. ⁊ Esa. 51. Quis es tu q timeas abomini mortali, ⁊ a filio hois q quasi fenũ arescit. ¶ Aliqm aũt nõ põt occidere. ⁊ Dic tangit qõ nõ ꝓfit: qz alaz nõ ꝓfit occidere. Unde ſpũs semp vult. Eccl. 15. Ante hoiem vita ⁊ mors bonũ ⁊ malũ: qõ placuerit dabit ei. Sicut. n. corp⁹ vult p aiam. Ita aia p deuz. Et ita deus est vita anime. Non sũt ergo timẽdi: qz pax ꝓfit. ⁊ Nolite ergo eos timere. Sed pot⁹ ⁊c. ⁊ Si dicitis q illi sunt timẽdi q corp⁹ ⁊c. Potius ille timẽdus est ⁊c. Et notandũ q nomen gehẽne: vt dicit Dicron⁹. Nõ habet in scriptura: nõ assumit a saluatore a Dicre. 19. Ubi dr. Ecce dies veniũt ⁊ nõ vocabit locus iste amplius filioz Dermon: sed vallis occisiõis. Usi Dermon vallis est a radice montis hierusalẽ q erat vallis pinguissima: ⁊ vocabat vallis Dermon. Contingit aũt q locus ille esset ꝓfanatus idolo: ⁊ ideo qz ad voluptates ꝓuersi sunt. cõminatus est dns q occiderent: ⁊ qõ nõ vocaret locus Dermon: sz coziadrũ. i. sepulchrũ mortuoz. ideo vocat locũ istũ gehẽne. Unde dicit: nõ solũ timete eos ⁊c. ⁊ sed potius ⁊c. ⁊ qz deo nõ est seruiẽdũ pp timorẽ pene: sz pp amorẽ iustitie: vt hr̃. Ro. 8. Non. n. accepistis spũm seruitutis in timore. Sed accepistis spũm adoptionis filioz dei. Et notãdũ q hic excludit duos errores. Quidã. n. dicebãt q aia: mortuo corpore: perit. Et hoc destruit: cũ dicit. Qui põt aiam mittere in gehẽnã. Uñ pz q posit corpus remanet. Itẽ erat positio quoꝝdã q nõ eet resurrectio sic hr̃ ꝑ ad Cor. 15. Et hoc excludit: qz si corp⁹ ⁊ aia mittit i gehẽnã: ꝓstat qõ erit resurrectio. Et hoc hr̃. Apo. 20. Mittent in resurrectione in stagnũ ignis ⁊ sulfuris. ¶ Nõne duo passeres. Ita dictũ est q isti nõ sũt timendi: qz nõ ꝓfit ⁊c. Itez nõ sũt timẽdi: qz illud pax qõ ꝓfit, nõ ꝓfit nisi ex diuina ꝓuidẽtia. Et ꝑ ponit duplicẽ ꝓuidẽtiã circa aues. 2°, circa boues. ibi. ¶ Uestri aũt ⁊c. ⁊ 3° ostendit eis securitatẽ. ⁊ Nolite g ⁊c. ⁊ Dicit ergo. ⁊ Nõne duo passeres. ⁊ Per passeres dat intelligere oẽs aues quas: asse ve nciũ: ⁊ in hoc notat vilitatez: qz duo habent ꝙ asse: qz sic vnitas est minimus in nũeris: ita as in ponderib⁹: ⁊z nota ſm Augn. Oz aliqd dr̃ valere duplicatum ſm dignitatem nãe ⁊ sic vn⁹ passer dignior ẽ qz denarius: vel ſm qõ ad vsuz nostr̃ refert: ⁊ sic dignior est denarius. Sz obuciat ⁊ q Lucas ponit qnqz passeres ⁊ duas asses. Dicendũ, ꝙ parua est dr̃ia: si duo bñtur ꝓ asse ⁊ qnqz ꝓ duob⁹: nõ est magna dr̃ia. ¶ Et vn⁹ ex illis nõ excidet ⁊c. ⁊ Sine ꝙ uidẽtia patris. Et ꝙre dicit hoc: qz ꝓsonat Xp̃o istud verbo legis. Leuit. 14. Oz cũ aliqs curabat a lepra offerebat duos passeres: ⁊ vn⁹ immolabat: alter Xo cũ ligno cedrino ⁊ hysopo intingebat in sanguine occisi: ⁊ aspgebat mũdandus: ⁊ sic vnus dimittebat. Uult g q duo accipi tantur: ⁊ vnus non occidit: ⁊ hoc nõ fit sine ꝙuidẽtia dei. Hylarius sic exponit. Per duos passeres intelliguñ corpus ⁊ aia: ⁊ dant ꝙ asse. i. ꝙ modica delectatiõe. Esa. 40. Ecce in iniquitatib⁹ venũdati estis: ⁊ i sceleribus⁹ vestris dimissi matrẽ vestrã. Et istoz vn⁹ solus cadit in terrã. Cor pus. Anima aũt tendit ad iudiciũ Sed obuciat. Non est cura deo de Bobus: q̃ nec de passeribus. Dicendũ, q deo est cura de oib⁹: vt hr̃. Sap. 12. Non est alius deus cui tui cui cura est de oib⁹. Sed sciendũ q ꝙuidet oib⁹ ſm modũ sue nãe. Dec aũt est diuersitas in rebus creatis: q q̃dam sunt nãliter libere alie Xo nõ. Illa dr̃ creatura libera in cuius potestate est q faciat qõ vult. Non libera: q̃ hoc nõ hz. Unde ꝙuidet rõnalib⁹ tanq̃ liberis: sed ꝙuidet alys tanq̃ seruis. sicut paterfamilias aliter ꝙuidet liberis, aliter seruis: liberis ꝙuidet ꝑ scipsos: sz seruis ꝑ q sunt in vsum dñoz: ⁊ ẽt ſm q vnusq̃q magis aptus est ad seruiendũ: sic diuina misericordia rõnalib⁹ dñatribuit pp scipsos: qz totũ sit pp bonũ coz: vel pp malum. Uñ eis oia vel sũt ꝓmia vl pene meritoz. Que aũt irrõnabilib⁹ sunt vel ad salutẽ bonũ sũt vel ad cõpletionẽ vniuersi: vt hr̃. 3. Reg. 13. Oz qdam ꝓpheta occisus est a Leone: ⁊ hoc pp culpã. Mus occidit a Lattoz ad seruãdum bonũ vniuersi. Dic est. n. ordo vniuersi: vt vnũ alat viuat de alio. Ideo ꝓuiter ostendit aliã curã hic de hoib⁹ ⁊ brutis. Cũ dicit. ⁊ Uestri aũt ⁊ capilli capitis oẽs nũerati sũt ⁊c. ⁊ Ostendit q dr̃ia est ꝙuidẽtie dei: ex quo diuerſimode ꝙuidet. Dixerat. n. q de passeribus⁹ nõ cadit vn⁹ in terram sine patre. Dic Xo dicit q ne dũ vos nõ cadetis, sz nec capilli vestri: ⁊ hic notat ꝙuidentiam circa minimos actus: qz oia que in ipsis sũt ordinant ad eos: ⁊ de his ꝙuidet dns. Sed notandũ, q dicit. ⁊ Nũerati sũt, sed rõ ẽ, qz ꝓsumptuosum est, q illud qõ vult aliqs sibi retinere: illõ nũerari qõ vult aũt dispẽsare: alij tradit. Uñ hec est dr̃ia inter ꝙuidentiã rõnabilis ⁊ alioz: qz imediate ordinant ad deũ: qz talis creatura capax dei est: alie Xo nõ. Itẽ q̃ numeramus: nobis ꝓseruare volum⁹: ⁊ iõ nõ dixit sup⁹ q passeres nũerati sũt: qz nõ in ꝑpetuũ durãt: sed boues ita sũt vt in ꝑpetuũ durẽt: qz alia ꝑpetua est. Sed hic est qõ. Si capilli nũerati sunt: nõne totũ i resurrectiõe reintegrabit qõ de capillis abscindit? Et si ꝓindecẽs erit longitudo. Dicũt aliq q nõ perit materies: sz qõ erit supfluũ in vna pte, cedet in aliã ptem: sz dato q nihil fuerit diminutũ: qd ide fiet? Ideo intelligẽdũ est q fuit hic triplex opinio. Quidã dixerũt q nõ resurget nisi qõ est de veritate hũane nãe. Alij Xo q nõ resurget nisi qõ decisum est ab Adam: qõ sic multiplicatũ est in tãtaz magnitudinẽ. Alij Xo q nõ solũ qõ ab Ada: sed ẽt qõ decisuz est a ꝓximo parẽte. Uñ gegd addit qõ est de Xitate hũane nãe resurget: sz qõ ꝓtinet ad q̃titatẽ ꝓtij nõ resurget. Sed ꝓ hoc videt q calor agẽs in humidũ nutrimẽtale agit ẽt in radicale: ⁊ ita bõ nõ ꝓsumit vnũ: qn ꝓsumat aliqz: cũ ꝑmiscent admiscem. Ideo aliter dicendum videt, q quicquid est de Xitate: remanebit soli q̃tum ad cõplemenz tum ꝑtinet. Appello aũt illud qõ est de Xitate hũane nãe carnẽ ſm spẽm: aliud aũt carnẽ ſm mãm. Caro aũt ſm spẽm resurget: nõ ſm mãm. Sed qd est dictum carnẽ ſm spẽm? Dicendũ q partes bois ꝑfit considerari aut q̃tũ ad formã, aut q̃tum ad mãm. Qtũ ad formã semp manẽt. Si aũt ꝓsideremus mãm subtractũ: aliqd fluit ⁊ refluit: vt patet in igne. Si autẽ igni addantur ligna: ignis ſm spẽm manet idem: tñ fluit materia ſm subtractionẽ lignoꝝ. Unde resurget qõ magis ꝓcenum est. Unde nõ dicit capilli vestri ponderati sunt, sed nũerati sũt. vel nõ resurgent in pondere, sed in forma. ¶ Nolite ergo timere ⁊c. ⁊ Dic ostendit securitatẽ, ex quo non ꝓfit nisi pax ⁊ illud qõ ꝓfit non ꝓfit sine dei ꝙuidentia. Nolite g ⁊c. ⁊ Multis passeribus⁹ melliores estis vos. ⁊ Omnia. n. subie

Dicendũ.

Ꝓuidẽtia dei ad oia se extendit.

Dicendũ.

Excludunt duos errores.

M

Triplex opinio de integritate corporũ resurgendi.

Illud mãle⁹ boie qõ est veritate hũane nãe resumet in resurrectione.

Tres sunt ꝓfectus capitis.

Obuciat.

Hylarius.

cisti sub pedib⁹ eius ⁊c. vbi in ps.8. Et Oseę j. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā ⁊c. Et sequitur. Et psit volatilibus celi ⁊ piscibus maris ⁊ bestijs vniuersęq terre oięq repili qđ mouetur in terra ⁊c. ¶ Omnis ergo qui confitebitur me ⁊c. Dic tangit vtilitatem q̄ prouenit ex ipsius confessione. 2⁰, damnū qđ puenit ex negatione. ibi | Qui aūt negauerit me ⁊c. | Dicit ergo. Ita volo ꝙ moriamini ⁊ patiamini. Et quare: Certe pp vtilitatē vestrā. Quia | g me ꝓfitebīt coram hoibus. | Et elidit errorē cuiusdā g dicebat nō esse necessariū ꝓfiteri fidem nisi coram deo in corde: nō aūt ore coram hoibus: qđ hic ꝓbatur: quia corde creditur ad iustitiam: ore aūt confessio fit ad salutē. Ro. 10. | Confitebor illū coram patre meo | .s. cū habebo accessum ad pręz. Qui dicet Matth. 25. Venite benedicti patris mei ⁊c. Sed possent dicere. Tu es in terra: hoc pōt parū valere: ideo addit. | g est in celis. | ⁊ ille hz potestatē. | Qui aūt negauerūt Xpo ⁊c. | vt Petrus: vel facto. fīt illi de gb⁹ dixad Titū p. Quidā ore ꝓfitent se nosse deū factis aūt negāt. | Negabo ⁊ ego eos | qui dicet. sicut hi supra. 7. Nunqđ noui vos. i. nūqđ approbaui vos. ¶ Nolite arbitrari ꝙ venerim pacē mittere i terrā ⁊c. | Supra monuit discipulos, ꝙ nō desisterēt a p̄dicatione veritatis: nec pp opprobria: nec pp timorē mortis. Nūc aūt monet ꝙ nō desistāt etiā ꝓpter affectum carnalem. Et p̄mo ostendit ꝙ eminet cis separatio ab affectu carnali. 2⁰, Quo debēt se hīe. ibi | Qui amat ⁊c. | 3⁰, remedia adhibet. ibi | Qui recipit vos: me recipit ⁊c. | Circa p̄m tria facit. Primo excludit intentionē opinatā. 2⁰, suū ꝓponit ꝓpositū. 3⁰, exponit. 2⁰. ibi. | Nō veni ⁊c. | 3⁰ ibi. | Nō. n. veni separe ⁊c. Dicit g. Possent ita opinari. Quid ē dīe ꝙ tot euenięt nob. Jn aduēta tuo credebam⁹ hīc pacē. Et iō dicit. | Nolite arbitrari ⁊c. | Sz qđ ē qđ dic. Nōne hi Luc. 2. ꝙ nato dño cecinerūt angeli. Gl'ia in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoib⁹ bone volūtatis. Et ipse eps cū p̄ uenīt ad populū: dicit. Pax vobis: ⁊ supra nūciauit dñs pacē. Jdeo dz ꝙ duplex est pax. vz. bona ⁊ mala: nolo pacis ꝓcordia sīgnāri. Est pax mala ō q̄ hi. Sap. 14. Sz ēt magno viuētes in scie bello: tot ⁊ tā magna mala pacē appellāt. Jsta pax est carnaliū affectuū. Jstā nō veni ponere. Vñ Apoc. 6. Datū est eis vt tollerēt pacē de terra. Est ⁊ pax bona. De q̄ Ephe. 2. Jpse est pax nr̄a qui fecit vtraq; vnū: ⁊ iō Angeli cecinerūt. Luc. 2. Et in terra pax hoib⁹ bonevolūtatis. Jdeo | nō veni mittere pacē | sz gladiū. | De rōne gladij est diuidere. Jste gladius est Xpi dei. Heb. 4. Viuus est ſmo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oi gladio ancipiti. Vñ ēt gladiū ipūs qđ ē Xpi dei. Ep. B. vltio. Jste gladi⁹ missus est in terrā. Et qđā crediderūt: qđā nō. Et iō fit bellū: vt hi ad Gal. 4. Quo zelamini | ter | ad ifirma ⁊ egena elmta qb⁹ denuo fuire vultis ⁊c. Vñ venit separe istā diuisionē. Ueit g̃ mittēr gladiū ⁊c. sez Xpi: sz prim⁹ qz qđā crediderūt. ⁊ B ex eo fuit. Quidā Xo nō ⁊ B malitia sua. Hoc tñ cātur ēt ab eo: qz pmittit fīē hi ad Ro j. Propterea tradidit illos de⁹ in passiones ignominie. Sed posset aliqs dicere. Venisti separe: iter quos venisti: Nōne inter diuersos ⁊ exteneos. Et ondit ꝙ nō: sz iter ꝓiunctissimos. | Veni. n. ingt separe hoiem aduersus patrē ⁊c. | Duplex est. n. maxia ꝓiunctio: qđā est cōiunctio nālis. Quedam domestica vel iconomica: ideo ꝫ vtrāq; mittit gladiū. Amicitia nālis fundat sup actū nālem: ⁊ B est gnō vel ꝓiunctio maris ⁊ femine. Domestica vel iconomica sup affinitatē. Contra p̄mā g̃ veni separe hoiez aduersus pręm. Sz est qō. Dictū est supra. Nō veni soluere legē sed adiplere. Sed lex ꝓcipit. Honora patrē tuū ⁊c. Solo: dico ꝙ ōbes ei obedire vbi nō retrahit a dei amore: sz vbi retrahit nō teneris obedire. | Et filiā aduersus matrē suā. | Et hoc q̄tū ad gnōnē. | Et nurū ⁊c. | Et in hoc cōicat nous lex veteri: vt hi. Exo. 32. vbi dicit. Exo. 32. Si qs est dñi: ꝓiungat mihi. Congregatiq; sūt ad eū oēs filij leui: qb⁹ ait. Ponat vir gladiū sup femur suū. Et sequar: ⁊ occidat vnusq; fratrē suū ⁊ amicū. Et illi reputatū est ad laudē leuitar. vt hi Deut. 33. Ubi dicit. qui quoq; ait. Perfectio tua ⁊ doctrina a viro sancto tuo. Et sequit̄: g dixit patri suo ⁊ matri suę: nescio vos ⁊c. Sz hic est qō: qz hic enūcrat lex ꝓphe. Jn Luca Xo nō enumerant nisi tres. Et dōm ꝙ idē est vtrobiq; qz cadē est mater: ⁊ socrus vxoris ei⁹. Jtē ponit q̄ ad familiaritatē pertinēt. vbi dicit. Et inimici hois domestici eius ⁊c. Et hi. Dicere. 22. Et audiui ꝓtumelias multoz ⁊ terroē in circuitu: plegmini: ⁊ p̄sequentur eū ab oi. ⁹ viris g crāt pacifici mei. Et videre qz totū istud hi. Mathee. 7. Filius ꝓtumeliā facit patri: ⁊ filia ꝓsurgit aduersus matrē suam. ⁹ Nurus socrū suā: ⁊ inimici hois domestici ei⁹. ¶ Qui ama: pręz aut matrē ⁊c. | Dic ondit qūo in ista diuisione se ōbeāt hīc. Si vis recipe gladiū dñi: opz ꝙ diuidaris ab istis quos dixit. Sed diceret aliqs. Nolo diuidi a pie ⁊ hōideo dicit. | Qui amat ⁊c. | Hortat dñs vt oi amore carnali ꝓponatur. Et p̄ ponit exhortationē. 2⁰, vtilitatem inde sequentē. ibi | Qui recipit ⁊c. | Et ponit tres gradus. Nāle. n. est ꝙ hō diligat pręz: sed magis nāle ꝙ pī filiū diligat. Jtē plus nāle ꝙ diligat seipm. Quare g̃ pī plus diligit filiū: q̄ econuerso. Assignat gdam rōnem: qz pater hz plus scire de filio si sit filius q̄ fili⁹ de pīe. Jtē quāto aliqs diutius adheret alicui tāto magis radicat̄ in amore ei⁹. Jtē alia ratio: qz vnusq; magis diligit se q̄ aliū: sed fili⁹ est quedā pars separata ab eo: pī aūt nō est pars filij: ideo ⁊c. Jtē nāle est ꝙ vnusq; diligat facturā suā. Sed diuersitas est ſm aliquos: qz quo ad aliqd fili⁹ magis diligit pīem. Nāliter. n. fit descensus a pīe in filiū: tñ nāliter fili⁹ subdit⁹ est patri: iō pī nāliter diligit filiū: sēd pī spūalis: vt hi. j. Cori. 4. Non vt confundā vos hoc scribo: sz vt filios charissimos moneo: sed filij nālr subiecti sūt patri: ideo nāliter honorāt pīem: ⁊ magis irascunt de iniuria patri illata q̄ sibi: ⁊ magis appetūt gliam patri: q̄ sibi. Prouer. 17. Gloria filioz: pīes eoz. Unde | g amat pīez aut matrē plusq̄ me: nō est me dign⁹. | qz ipse ē de⁹. Deus aūt pre cūctis est diligēdus. Job. 32. Nō accipio p̄sonā viri: ⁊ deū hoi nō equabo. Deus. n. ipsa bonitas est. iō magis amādus. Nō est ergo me dign⁹. Qui amat ⁊c. ¶ Et g amat filiū aut filiā ⁊c. | Quare diligit filiū pīem. Dicēdū, ꝙ gcgd hz fili⁹ hz a patre. Habet. n. a patre nutrimētū ⁊ doctrinā. Et hoc non pōt fili⁹ dare patri: sed q̄ fili⁹ recipit a pīe: abundātius recipit a deo. Jpse. n. docet nos: vt hi Job. 35. Qui docet nos sup iumēta terre: ⁊ sup volucres celi erudiet nos ⁊c. Jtē pascit nos: vt dī i Gen. ō Jacob. Jtē ꝓseruat nos in ꝓpetuitatē. Et hō magis hz a deo hō q̄ fili⁹ a pīe. Jō sp magis diligēdus de⁹. Scio ꝙ redemptor meus viuit ⁊ inouissimo die de terra surrecturus sum ⁊ rursus circūdabor pelle mea ⁊ in carne mea videbo deū ⁊c. Job. 19. ¶ Et g nō accipit crucē suā. | Jta dictū est ꝙ g amat patrē ⁊c. imo dico plus: g amat seipm plusq̄ me nō est me dign⁹. Quia nihil pōt replere totum affectū nisi de⁹. Et iō Deut. 6. Diliges dñm deū tuū: ex toto corde tuo: ⁊ ex tota alia tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. vsq; dicit. | Qui nō accipit crucē suā ⁊c. | Intelligit ꝙ g nō est paratus ēt morte pati pp Xpi charitatē: ⁊ illā maxie mortē. s. mortem crucis. | Nō est me dignus. | imo ēt dz gloriari de cruce: sic hi ad Gal. vltio. Mihi aūt absit gliari nisi in cruce domini. Et in hoc prenūciat mortem suam ⁊ modū mortis. j. Pe. 2. Christus passus est ꝓ nobis: vobis relinquēs exemplū: vt sequamini vestigia eius. Jtez aliter exponi

Elidit qdam error.

Lucas.

Tres gradus amoris nālis.

Pri⁹ pī diligit filiū q̄ se diligat ab illo.

Lucas.

Pax ⁊ bōa ⁊ mala. ſmā venit dño mittere in terrā. Secūdaz vo nolīere.

Lucas.

tur. Quia ille crucem accipit: qui carnez affligit: vt habeť ad Hala 5. Qui christi sunt: carnem suã crucifixerunt cuz vitijs z concupiscentijs suis ꝛc. Item crux fertur in corde: quando contristatur pro peccato: vt dicebat Aplꝰ. 2. Corin. xj. Quis scandaliçatur z ego non vror? Item non sufficit istõ: nisi sequatur dñm. Unde ⌊z sequar me.⌋ Si iecunas/si compateris proximo: non propter me. ⌊nõ es me dignus.⌋ Magnũ est. n. sequi dominum: vt hĩ. Eccle. 23. Gloria magna est sequi dñm. Sed possent dicere: qd inde habebimus. Ideo ostendit penam inobedientiuz. Unde dicit. ¶ Qui inuenit animam suã: perdet eã. ⌊Anima sumitur ꝓ vita: aliquis qñ est in periculo amittendi denarios: z si cõsueuit dicere amisi denarios: z si liberet a periculo dicit se inuenisse denarios. similiter si aliqs est in periculo corporis: z alĩ occasione liberatur. dicit inuenisse vitã suã. Qui ergo inuenit vitaz suã z in periculo fuerit ꝓ me: z neget me vt inueniat vitã: ⌊nõ est me dignꝰ.⌋ ¶ Et q ꝓdiderit animã ⌊i. vitã. i. si exposuerit se morti ꝓpter me. ⌊inueniet eã.⌋ Prouer. 8. Qui me inuenerit: inueniet vitã: z hauriet salutem a dño. ¶ Qui recipit vos: me recipit. ⌋ Dicit remediuz. Tu dicis q ita faciamus. Unde poterimꝰ viuere: da nobis indulgentiã. Sicut papa dat legatis potestatẽ idulgẽdi. Ita dat dñs mercedẽ recipiẽtibus eos. Et ponit tria: quoꝝ duo ptinent ad minores. Dicit ergo. ⌊Qui recipit vos ꝛc.⌋ Quia deum habebunt: qz vos estis mẽbra mea: qz mẽbꝝ de membro. Unde ⌊me recipit.⌋ Sed possent dicere. Tu es paup nõ est magnũ recipe pauperez: siue tertio ⌊qui me recipit/recipit z cũ q me misit.⌋ Quia sicut hĩ Joã. 5. Qui honorificat filium: honorificat z patrem meum. Magnũ est deũ habere hospitẽ. sicut Abrac reputatũ est ad laudez: vt hĩ. Heb. 13. Item aliud ꝓsequeť. ſ. mercedem ꝓphete. Unde ⌊Qui recipit prophetã ꝛc.⌋ Duo excellentia sunt in ꝓpheta. ſ. ꝓphetia. Joel. 2. Effundã de spiritu meo sꝑ oẽm carnẽ z ꝓphetabũt filij vestri/z filie vestre ꝛc. Jté donũ institie. j. ad Cori. j. Ex ipso aũt vos estis: qui factus est nobis sapia/z iustitia. ¶ Qui recipit ꝓphetã in noie meo ꝛc.⌋ Potest sic intelligi. Qui recipit ꝛc. i. eo q ꝓpheta est. ⌊mercedẽ ꝓphete recipiet.⌋ Uel aliter. Tu dicis q recipiamus aplos. Sed veniẽt aliqui pseudo ꝓphete vel pseudo Aplꝰ. ideo dicit. Non facio vim de veritate/sed de noie. Quia q ⌊in noie ꝓphete⌋ recipit mercedem habebit. Et quã: candẽ quã haberes si vez ꝓphetã recipes. Unde dicit. ⌊mercedẽ ꝓphete⌋ i. quã haberet ꝓ ꝓpheta. Item nõ facit vim quis sit ille: vtrũ vnus vel alter. Qui. n. recipit prophetã/recipit mercedez ꝓphete: qz ꝓpheta inde ꝓnior est ad exercendũ opus suum: qz non solũ qui facit: mercedẽ recipiunt/sed etiã q facientibus consentiunt: vt hĩ. Ro. j. in fine. Unde si cooparis ad bonum: de bono illo recipis mercedem. Si ministras subsidia vite: accipis mercedem: quia aliter non posset officium implere. Et idez est quod sequitur. ¶ Qui recipit iustum ꝛc. Sed posset dicere aliquis. Si veniret Petrꝰ vel Helias: libenter reciperem eum: ideo subdit ⌊Et q cunq; potum dederit vni ex minimis ⌋ i. fidelibus: vt habeur infra. 25. Amen dico vobis quod vni ex his fratribus meis minimis fecistis mihi fecistis ꝛc. q̃si dicat. Nõ curo vtrum magni vel parui sint. Posset aliquis dicere. Pauper sum. Non habeo quid dare: ideo addit. ⌊Calicẽ aque frigide. ⌋ Non dicit aque calide propter iopiam lignoruz: ne posset se sic excusare. Unde vult dicere. Quicquid minimum fecerit: habebit mercedem suam: z hoc confirmat dicens. ⌊Amen dico vobis non perdet mercedem suaz. ⌋ Esa. xl. Ecce dominus veniet. Et sequitur. Et merces eius cum illo: et opus illius coram illo.

Dupler error ſeu ſententia ꝓpoſitorum.

¶ Capitulum. XI.

ET factum est cum cõsummasset Jesus precipiens duodecim discipulis suis: transijt inde vt doceret z predicaret in ciuitatibus eorum. Joãnes aũt cum audisset in vinculis opera christi: mittens duos de discipulis suis: ait illi. Tu es qui venturus es: an aliuz expectamus? Et respondẽs Jesus ait illis. Euntes renunciate Joanni que audistis z vidistis. Ceci vident: claudi ambulant: leprosi mundant: surdi audiunt: mortui resurgũt: pauperes euangelizant: z beatus est qui nõ fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus: cepit Jesus dicere ad turbas de Joãne. Quid existis in desertũ videre? Harundinem vento agitataz? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetaz. Etiam dico vobis z plusq; ꝓpheram. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui parabit viam tuam ante te. Amen dico vobis: non surrexit inter natos mulierum maior Joãne baptista. Qui aũt minor est in regno celorum: maior est illo. A diebus autez Joãnis baptiste vsq; nunc regnum celoruz vim patitur: z violenti rapiunt illud. Omnes enim prophete z lex vsq; ad Joannem prophetauerunt: z si vultis recipere ipse est Helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat.

A

His dictis trãsijt dominus vt doceret z predicaret. Et hoc ꝓpter tria. Una rõ est: vt quod ore dixerat: mõstraret exẽplo. Act. j. Cepit Jesus facere z docere. Item vt ostenderet q etiam impijs est predicandũ. Unde. ad Ro. j. Sapientibꝰ z insipientibꝰ debitor sum. Itez vt alijs daret locum predicandi: vt hĩ. j. Corin. 14. Et si aliquid fuerit reuelatũ sedenti: prior taceat. ¶ Joãnes aũt cum audisset ꝛc. ⌋ Posita est doctrina christi: z confirmata: z instructi sũt predicatores. Dic ꝙ furiantur rebelles. Et ꝑmo confutat discipulos Joãnis. 2°/scribas. ibi ⌊Illis aũt ꝛc. ⌋ Circa ꝑm tria facit. Primo dubitantes confutat. 2° arguit turbas. ibi ⌊Cui autem similẽ ꝛc. ⌋ 3°/ꝓsoluit gratias de fide apostoloꝝ. ibi ⌊In illo tempore ꝛc. ⌋ Circa ꝑm. Primo ponit questio. 2°/questionis solutio. ibi ⌊Et respondens ꝛc. ⌋ Dicit ergo. ⌊Cum audisset. ⌋ Ponit occasio quare misit istos. Idem habeť. Luc. 7. Tamen alio ordine. dicit. n. q erat ⌊in vinculis.⌋ vt supra. 4. Tunc incepit Jesus miracula facere. Et hoc erat conueniens vt sol non appareret dũ nubes esset. infra. xj. Lex z ꝓphete vsq; ad Joãnem ⌊opera ⌋ i. miracula. ⌊Christi mittens duos ꝛc. ⌋ Quidã volunt ex hoc condemnare Joãnem: quia dubitauit an esset christus: z conflat q dubius in fide est infidelis. Ambroſi. sup Lucam dicit.

Error quorũdam.

Ambroſius

dicit q̄ hec questio nō fuit infidelitatis/sed pietatis. Non eni loquit de aduēu in mūdū: sed de aduēu ad passionem. Unde mirat̄ si venerat ad patiēdū: sicut dixit Petrus. Propitius esto abi dñe. supra. 16. Sed cōtra/ dicit Chrysō. Quia Joānes a principio piculū: cum dixit. Ecce agnus dei. Jo. p. Constat ergo q̄ sciuit cuz sore hostiam immolandā. vnde cōmendat̄ hic a dño: q̄ sit plusq̄ propheta: sed pphete nouerunt futura. Alia rō est Gregorij: q̄ nō est questio de aduēu in mundū: nec ad passionez: sed de descēsu ad inferos: qa Joānes ppinquus erat de eundo ad inferos: ideo voluit certificari. Tu es qui venturus es ꝛc. Sed cōtra hoc obiecit Chrysō. Apud illos q̄ sunt apud iferos nō est status permētie. vñ videt̄ q̄ frustra diceret istud. Sed hoc nō est cōtra Greg. qa voluit nō vt mūiaret captiuis conuersionē: sed iustis vt gauderent. Alia rēsp̄sio. Legimus q̄ dñs multories iterrogaret: nō qa dubitaret: sed vt calūniam tolleret. vt in Joā. 11. interrogauit de Lazaro. vbi posuistis eum: Non qa ignorauit: sed vt illi qui ostēderent sepulchrū nō possent negare/nec calūniari: ideo sic fuit de Joāne: qa discipuli eius calūniabant̄ de Christo: ideo ipse misit non qa ipe dubitaret. sed ne ipsi calūniarent̄: sed cōfiterent̄. Sz q̄re non ante miserat: qa ante semp erat cuz eis: ꝛ ideo certificabat eos: sed cū voluit discedere ab eis voluit. q̄ ipi per Chm essent certi. Dicit ergo. ¶ Tu es ꝛc. ¶ Uenit est q̄ patres nostri expectauerūt te: vt habet̄ Exo. 4. ¶ Et respōdens ait illis ꝛc. ¶ Dic tāgit Christi respōsio. Joānes habuit multos discipulos: vt hi Jo. 4. Erat ergo inter eos ptentio: qa videntes opa Chri preferebāt Chm Joāni. Jte videntes abstinētiam Joānis: preferebāt Joannem Chio. Unde p̄mo questione posuit. 2° cōmendat Joānē. Circa p̄mū respondet ℞m aduentū ad passionez. Ueniet ips quo deus passurus est: ꝛ multa scādalizabūtur: qa iudeis scandalū p̄. Lozi. p. Uñ respōdet quando hoc erit. Scōm Chrysō. ostendere vult q̄ ille venit qui pphete p̄dixerunt. Unde per pphetas tria erāt pmissa. Aliquādo pmittebat̄ aduētus dei: in aliqbus aduentus noui doctoris: in aliqbus aduentus sanctificationis ꝛ redēptiōis. Quo ergo cognoscemus q̄ iste veniet. ꝛ rūdet eo mō quo respōdetur. Esa. 35. Ecce deus veniet ꝛ saluabit nos ꝛc. Unde videbitis ista miracula. ¶ Nūtiate ergo Joanni que audistis in doctrinis. ¶ ꝛ vidistis in miraculis. Jte pmittebatur doctor. Joelis. 2. Filij syon exultate. Et legit̄ qa dedit vobis doctorē iustitie. ¶ Ceci vident ꝛc. ¶ Et B ad lr̄am. Item si q̄ris quando veniet. Esa. 41. Spūs dñi super me ad annūtiandū mānuetis misit me. vel ad euāgeliçādum. Et hoc sequit̄ cum dī. ¶ Pauperes euāgeliçant̄. ¶ Aliqd ppriū voluit significare. q. d. veniet ponere nouā doctrinā. ¶ Pauperes euāgeliçant̄ ¶ idest euāgeliçat̄ paupertas. vñ supra. 5. Beati pauperes spū ꝛc. Et Luc. 4. Spūs dñi super me/ propter q̄d vnxit me euāgeliçare pauperibus misit me. Jte3 veniet aliqs sanctificatus sanctificās peccatores. Unde Esa. 8. Dñm exercituū ipsum sanctificate. Uñ aliqbus pmittebatur sanctificatio: qbus sanctificatis: alij scandalizabunt̄. vñ dicit̄. ¶ Et beat° q̄ non fuerit scādalizatus in me ¶ Uñ ad Deu. vlt. Propter q̄d ꝛ Jesus vt sanctificaret p ppriū sanguinē pplm/extra portā passus est. ideo ostēdit signa de aduentu. Et si morali loquamur q̄ hoc significat tot° pcessus sanctificationis bonis. p̄mo eni peccatori accidit cecitas/quando rō obtenebrat̄ ps. 37. Supercecidit ignis ꝛ nō viderunt solem. ꝛ Esa. 43. Educ foras pplm cecū: ꝛ oculos hītem. Claudus di. quādo ad diuersa mēs trahitur. vt dī. 3. Reg. 19. Ut q̄d claudicatis in duas ptes. Jte fit vicerosus in insidijs. Et leprosus qa nūc retrahi nō potest: ꝛ alios inficit. Et post surdus efficit̄: qa cū audit̄ non audit̄. Ulterius mortui. Ephe. 5. Surge q̄ dormis/ ꝛ exurge a mortuis. Et omnes istos sanat dñs. Ultimo fit pauper spū: ita q̄ nō est in eo sanitas. ps. 37. Quī lumbi mei impleti sunt illusionibus: ꝛ non est sanitas in carne mea ꝛc. Et istos dñs sanat: ꝛ sanati in quādam soliditatē mentis p̄scendūt. vbi est vera pax: pax multa diligentibus legē tuā: ꝛ nō est illis scandalū. ps. 118. ¶ Illis autē abeūnb° ꝛc. ¶ Dic satisfacit dubitationi turbari. Turbe autē audierāt testimoniū Joānis de Chio. Sed mō videbant̄ dubitare. Tria eni poterant hic in corde: qa triplici rōne mutat aliquis verbū suū: vel ppter animi leuitatem: vel ppter aliqd cōmodū: vel qa ex humano spiritu quādo nesciat veritatē: ꝛ post cognoscat illaz. ps. 93. Scit eni deus qīs cogitationes hoīum vane sunt. iō excludit ab eo leuitatē. 2° appetitum cōmodi. 3° ostēdit eū ppbeticā habere veritatē. Dicat g̃l Illis abeūntibus ꝛc. ¶ Docet nos dñs magnam amicitiatē: qa voluit Joānem laudare discipulis suis p̄sētibus: sicut nec aliquem in sua p̄sētia. sicut habet̄ Prouer. 27. Laudet te alienus ꝛ non os tuū. Extraneus ꝛ nō labia tua: qa si bonus est qui laudatur/erubescit: si malus est/adulat̄. ¶ Cepit Jesus dicere ad turbas. Quid existis in desertū videre ¶ Nūqd existis ad videndū/ arūdinez: ¶ Nō. Sz existis videre homines firmum. Arūdo autē de facili mouet̄. vñ eius ci to mutabilis vētus reputat̄. Ad Eph. 4. vt nō simus iā parauli fluctuātes ꝛ circūferamur omni vēto. Item nō est lenis p aliquo cōmodo. ¶ Sz qd existis videre ¶ Oēs eniz diuitie ad aliquā vtilitatē pertinent corporis. Et B vel in cibo vel in vestitu. Et cōstat q̄ in nullo horū facit vim. Nō est ergo credendū q̄ p aliquo cōmodo/ B dicat. vñ dicit. ¶ Quid existis videre. ¶ Homem mollibus vestitū ¶ Et quare non facit mentionem de cibo: qa poterat eē dubium. Uestiebat̄ autē de pilis camelorū. Unde q̄ mollibus vestiunt̄ non sunt in deserto: sed in domib° regum. Aliter exponit̄ ℞m Chry. Aliqui ex nā leues fiunt/ aliqui ex delitijs. vt Osee. 4. Fornicatio ꝛ ebrietas auferunt cor. Primū amouet p prius dicū. 2m̄ per hoc q̄d dicit/mollib° vestitus. Ideo nō est incōstans ex delitijs vite. Sed hic pōt fieri questio de delitijs vestiū. Utrū sit peccatum: qa si nō est peccatū: nō imputaret̄ illi diuiti qui quotidie induebat̄ purpura ꝛ byssō. Luc. 16. Respondet Aug. q̄ talia nō sunt cōsideranda: sed affect° venētis. Quilibet eni dz indui ad modū simul cōuenientium: ideo magis erucianda est p̄ciuitudo. Nam in aliqbus terris/ oēs aut plures induunt̄ serico. Unde alig stricte° induūt aliqui latine: ꝛ vtroq; mō distinguit̄: si restrictiue: aut intentione bona: ꝛ hoc est bonū: aut ppter vanā gliam: ꝛ ℣ malum. Si latius aut ppter iuditiū: ꝛ hoc malus: aut pp significationez/ vt pōtifex ꝛ sacerdos: ꝛ hoc bonus. Mistice/per hoies qui mollib° vestiunt̄ signāt̄ adulatores. Ille eni mollib° vestit̄ qui verbis blandis mollit̄ vt in ore: homines iuditi querūt gliam. Et Prouer. 29. Princeps qui libēter audit ℞a mendacij omnes ministros hz impios: sed dicerat. Nō est iconstans: sed diuino spiritu loquit̄: ideo hoc amouet. ¶ Sz qd existis videre: ppbetaz ꝛc. ¶ Uñ testimoniuz phibet q̄ nō humano spiritu sed ppbetico loquebat̄. vñ p̄mo ostendit eū esse p̄phetam. 2° plusq̄ ppbetā. Dicit̄ eniz ppbeta: vt habet̄ Luc. p. Et tu puer ppbeta altissimi vocaberis ꝛc. Item extollit eū sup ppbetas dicens. ¶ Dico vobis. Etiā plusq̄ ppbeta ¶ ꝛ hoc quātū ad tria. p̄mo/ qa ppbete est futura predicere. Iste autē nō soluz futura: sed etiā presentia ostēdit dicēs. Ecce agnus dei ꝛc. Jte non dī solum ppbeta sed etiā Baptista. vt supra. 3° Item paulo. vt habet̄

Joānes fuit plus q̄ ppheta q̄tū ad tria.

Luc.p. Præibis enī ante faciē dñi parare vias eius ⁊c. Item quātū ad modū miraculosius eni egit q̄ prophe-ta: ga iste ex vtero ꝓphetauit: aly non, vt habet Luc.p. Ecce eni vt facta est vox salutationis tue in auribꝰ meis exultauit infans i gaudio in vtero meo ⁊c. ¶ Dic é.n.c. Dic ꝓbat dñs excellentiā Joannis. Et ꝑmo ꝑ auctoritatem. 2° per spūalia eius p̄uilegia. ibi Amē dico vobis ⁊c. Dicit ergo. dixi q̄ est plusq̄ ꝓpheta. De quo hz Malach.3. Ecce ego mitto angelū meum q̄ preparabit viā tuā ante te ⁊c. In hac auctoritate ponunt excellē-tie Joānis. ga ꝑmo vocat eum angelum. Angelus eni est supra, ꝓphetam: ga sicut sacerdos est med.us inter ꝓphe-tam ⁊ ꝓpm: sic ꝓpheta iter angelos ⁊ sacerdotes. Ange-lus autē inter deū ⁊ ꝓphetas. vñ Zacharias dicit. Ange-lus qui loquebat in me. Zacha.p. Angelus est nomē offi-cij, non nature. vñ Jo. angelus dī ex officio. Dīa est eni inter angelū ⁊ ꝓphetā. ga angeli manifeste vidēt. vñ ha-bet ifra. 18. vbi dī. Dico eni vobis ga angeli eoꝝ semp vidēt faciē patris mei qui in celis est. Angeli semp vidēt faciē dei. ꝓphete ño nō. Uñ sicut angeli semp vidēt fa-ciem p̄tis: sic Joānes spāliter Chīm vidit: ⁊ ideo ga spe-cialr: ideo dicit, meus. Jtē dicit, añ faciē meam. quādo rex vadit, ꝑcedunt multi: sed magis familiares ꝑcedunt faciē suā. sic Joānes honorabilior dī: ga missus añ faciē eius: tātō eni honorabilior, quātō ꝓpinquior. Jtē iste ꝑparabat viā ga baptizabat. vñ dicit. Qui ꝓparabit viaꝫ ante te. ¶ Amē dico vobis ⁊c. Supra cōmēdauit dñs Joānem p̄ auctoritatē ꝓphete: nūc intēdit eius cōmēda-re ꝓpria verbis. ⁊ auctoritatez ꝓphete exponit. Et tria facit. ꝑmo cōmēdat ipm quātuz ad dīam ois ordinis ⁊ status. Et ꝑmo fm dīaz celestiū ⁊ terrestriū. 2°, quātum ad dīam legis ⁊ euāgelij. 3°, quātum ad dīam p̄tis se-culi ⁊ futuri. Et ꝑmo ostēdit cū excellētez iter terrestres. 2° ostēdit cū minorē iter celestes. ibi Qui aūt minor ⁊c. Dicit ḡ ordo est q̄ Joānes est angelus: ⁊ vt in sūma bre-uiter cōprehēdā. Dico vobis. Inter natos mulierū ⁊c. Propric loquutus est cum dixit, surrexit. Quia oēs na-sūt filij ire: vt habet ad Eph.2. Eramus nā filij ire sic ⁊ oteri: gēūq; ergo pōt ad statum gratie puenire, surgit. Unde, Inter natos mulierum ⁊c. Et sīgnter loquit, vt ab hac vlitate excludat Chr: ga mulier corruptioné so nat: sed femina sexū: vñ si alicubi inuenit filij mulieris: vt in Joāne. Mulier, Ecce filius tuus: sexū tūc notat, nō corruptioné. Sed qd est quod dicit, Inter natos mulie-rū ⁊c. Est ne pp hoc maior oībus: Dicit Hiero. q̄ non segtur si nō surrexit maior. ḡ est maior. Lbr: sio. ḡ dic. q̄ maior est oībus. Scīm eni primā exponē dico q̄ argu-mentū illud in angelis vbi est ordo: valorem haberet: q̄ ille quo nō est alius maior, est maximus: sz iter hoies non bz veritatē: ga inter hoies nō est ordo fm nām: sz solum fm gram. Jtē si dicat maior oīb⁹ patribus veteris testa-mēti, nō est icōueniēs. Ille eni maior ⁊ excellētior est q̄ ad maius officiū est assumptꝰ. Abrāā eni maior est inter patres: ga ad pbationē fidei. Moyses Ño ga ad officiū ꝓphete: vt hī Deut. vltio. ⁊ nō surrexit ꝓpheta vltra in isrl sicut Moyses. oēs isti ꝑcursores dñi fuerūt. Nullus autē fuit in tāta excellētia ⁊ fauore: ideo ad maiꝰ officiuz est assumptꝰ. Luc.p. Erit eni magnus coram dño, Qui aūt minor est ⁊c. Occasiōe istoꝝ Xpoꝝ qdā locū calūniā-di inuenerunt. Uolūt eni oēs patres veteris testamēti dā-nare. Si eni maior est aliis: segtur q̄ aly non sunt de nu-mero saluādoꝝ: ga p̄ regnū celoꝝ ꝑsens ecclia designa-tur. Si ḡ Joānes nō fuit de prīo ecclesia, nō fuit de nūe-ro electoꝝ. ergo minꝰ aly. Et hec opio ist erronea ⁊ cō-stat q̄ id qđ dñs dicit. In laudē Joānis introducū. Pōt autē hec locutio exponi tripliciter. ꝑ vt per regnuz celoꝝ oī-do beatoꝝ intelligat. Et g iter illos est minor maior est quolibet viatore. Et ideo p̄tez statū appellat dñs pue-rilā ifra ad Lozi. 13. Cū autē factus sum vir euacuaui q̄ erāt paruuli. vñ noīat viatores parvulos. Et B verus est intelligēdo de maioritate actuali. Actu eni maior est qui cōprehensor est: scātis de maioritate virtuali: sic vna g-ua herba maior dī virtute. 13 alia maior sit q̄ntate. Alli-ter pōt exponi, ita q̄ per regnū celoꝝ ꝑsens ecclia dsig-nat. Et B est q̄ minor nō dicit vlr sz maior tpe. supra. 3. Et Jo.p. Qui post me venit ante me factꝰ est. Uñ ille q̄ minor est, maior est illo. Uel aliter pōt exponi: q̄ aliqs dī maior duplr. Uel quātū ad meritū, ⁊ sic multi p̄ua-che sunt maiores aliqbus nouī testamēti. sic dic Aug. q̄ celibatus Joānis nō ꝑtinet ꝓpagio abrae. Aut cōparan-do statū ad statū: sicut virgines meliores cōiugatis: non tñ q̄libet virgo melior q̄libet coniugato. vñ Joānes bz illā dignitatē: q̄ est in quodā cōfinio: ga maior viatori-bus. sed minor cōprehēsoribus. vñ tenet locū medium. ¶ A diebus aūt Joānis vsq; mūc ⁊c. Dic cōmendatur quātū ad distōnez noui ⁊ veteris testamēti. Et notat ex-cellētia Joānis: ga est ꝓncipiū noui testamēti, ⁊ finis ve-teris. Jta dixi q̄ q minor est in regno celoꝝ ⁊c. Et B ꝑ-tinet ad hoc q̄ ipse est ꝓncipiuz noui testamēti. sed, a die-bus Joānis baptiste. Ji a ꝑdicatione Joānis, regnuz ce-loꝝ vim patit. Doc triplr exponitur. Scitis q̄ in raptu quedā violētia est ⁊ qdam conatus. vñ opz q̄ peccatoꝝ ad hoc q̄ possit venire ad regnuz celoꝝ, allirgat ad spi-ritualia ⁊ conetur multū. Aliter exponit. Scitis q̄ rapi-na est ꝓprie quādo alicui ꝑter voluntatē dñi rapit. ꝑdi-catio salutis missa est iudeis ⁊ p̄ Chīm vbiq;. Ipse dicit infra. 15. Nō sum missus nisi ad oues que ꝑierūt domus isrl. Et cū ad eos mitteret nā receperūt. tñ illi q̄bus non mittebat ꝓpter būlitatē rapiebāt. Uñ supra. 8. Mul-ti venient ab ortē ⁊ occidētē ⁊ recūbent cū Abraam ⁊ Jsaac ⁊ Jacob in regno celoꝝ: filij autē regni ejcientur in tenebras exteriores ⁊c. vt ifra. 22. Auferet a vobis re-gnum ⁊c. Ideo isti violenter rapiunt. Et hec est exposi-tio Hylarij 3ª expō est. illud q̄ rapit cū festinatiōe ra-pit. vñ Job. 6. Torrens q̄ rapum trāsit in quallibus ⁊c. Et B ꝓpter motus velocitatē. ⁊ q̄a ꝑdicatio ita cōmoue-rat corda olum, videbat festinus cursus: ideo dicit, Uim patit, q̄a per modū cuiusdā festinationis tēdunt ad re-gnū. vnde ab ipso icepit euāgeliū. Et ipse est finis legis. vñ Chīs dicit, Oēs enim ꝓphete ⁊ lex vsq; ad Joānē ⁊c. q̄a oēs ꝓphete ꝓpter Chīm ⁊ inceperunt ipleri a ꝑdica-tione Joannis. Unde Luc. vltio. Opz impleri que scri-pta sunt de me ⁊c. ⁊ hoc vsq; ad Joānē. Sed quid est: Nūquid post Joānē non fuerūt ꝓphete: nōne legimus infra. 23 Ecce mitto ad vos prophetas sapientes ⁊ scri-bas ⁊c. Dicēdū q̄ ꝓpheta ad duo mitt. Ad cōfirman-dam fidē, ⁊ corrigendos mores. Prouer. 29 Cum ꝓphe-tia defecerit, dissipabit ꝑ. Ad ꝑfirmandaz fidē: vt hī ꝑ ꝑ. de qua salute exq̄sierūt atq; scrutati sunt ꝓphe-te qui de futura in vobis gra, ꝓphetauerunt, scrutātes in q̄ vel in quale tps sīgret in eis spūs Chīi. vnde ꝓphe-tia de istis duob⁹ seruiebat: sed iā fides fundata est: quia iā promissa per Chīm, sunt completa. Sz ad corrigendos mores nūq; defecit: nec deficiet ꝓphia. Dabz ḡ excellen-tiā Joānes: ga in veteris ⁊ noue legis. vñ missus est ante faciē q̄ simul cuz Chīo ¶ Et si vultis recipe ⁊c. Dic ponit excellētiam Joānis quo ad distōnez p̄tis ⁊ futu-ri. Helias eni fuit ꝑcursor dñi sic Joānes. vñ Malach. 4. Ecce ego mittā vobis Heliā ꝓphetaz ⁊c. ¶ Et Joā. Helias. Sz qd est qđ dicit dñs: quia iterrogat Joānes

si esset

Excellentia Joannis.

Error quo-rūdam.

Expositio.

Hylarius.

Expositio.

Error.

si esset Delias/dixit qđ non. Per hoc autē amouerē ḡdā
bereſis que postea trāsmigrationez alez: ga ala. vz. exibat
de vno corpore z intrabat aliud corpus: ideo ala Delie
intranerat Joānez vt dicebat: sed hec opio falsa est: quia
ipse negauit q̄ esset Delias. Dñs autē dixit q̄ Joā. erat
Delias ꝓpter triplicē similitudinez. ꝑmo/ga sicut angelus
dicit̄ similis angelo quia pares in officio/sic z Delias z
Joannes pares sunt officio: ga vterq; precurſor. Luc. p.
Ipse ꝑibit ante faciem dñi parare vias eius ⁊c. Itē quā-
tuz ad ꝓuersationem: ga vitā austeraz duxit. vt habet. z.
Reg. 19. Itē quantū ad persecutionē ga sicut ille ꝑsecu-
tus est a Jezabel: ita iste ab Herode. vñ si vultis accipe
sm qđ accipi debet: ipse est Delias. Et vt ipsi intelligant
q̄ istud dictuz est mistice. subdit. Qui hz aures audiēdi
audiat. i. q hz aures ſpūalr audiat. z intelligat.

¶ Cui aūt similez estimabo gñationez istaz.
Silis est pueris sedentib⁹ in foro q̄ claman
tes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis
z nō saltastis: lamētauimus z nō plāxistis.
Venit enī Joānes neq; māducans neq; bi
bens: z dicūt demoniū hz. Venit filius ho
minis māducās z bibēs: z dicunt: ecce hō
vorax z potator vini: publicanoꝝ z pecōrū
amic⁹. Et iustificata est sapiētia a filijs suis.

¶ Dic prorūpit in increpationē aurbaꝝ. Et ꝑ ponit q̄stio-
nem. 2° quādā similitudinē. 3° eā exponit. ꝓcedit ergo sic.
Ita cōparat̄ Joānes Delie rōne officij: sz cui cōparabo
hāc generationē. Et q̄re dicit h̄ h̄. Hoc dic̄ sic aliqs quā-
do aliqui fecit qđ boni potuit: z ipse est ingratus nescit
cui cōparare cū sic dñs oia bona fecerat ḡtioni huic.
vnde Esa. 5. Quid vltra debui facere vinee mee z nō fe-
ci ei ⁊c. Cui q̄ potero cōparare tātā malitiā. Notandum
q̄ ḡtio aliqñ in scripturis ꝑ cōgregatione bonoꝝ ac-
cipit̄: aliqñ malo⁹: aliqñ vtrūq;. Pro ꝓgregatiōe bono-
rum. vt in ps. 111. Ḡtio rectoꝝ benedicet̄. Pro ꝓgrega-
tione mala. infra. 12. Ubi dī. Ḡtio mala z puerīa. pro
vtrisq; vbi dī. Eccl. p. Ḡtio ꝑterit/ḡtio vētura est:
terra aūt in eternū stat. ¶ Silis est pueris sedentib⁹ in
foro ⁊c. Dic ponit quādā similitudinē. z potest exponi ſz
planum ſre: vel sm misticū sensum. ꝑ ponit similitudinem
de pueris. 2° adaptat eā. ibi. Venit Jo. ⁊c. Notādū cū
q̄ nāle est boibus querere delectationes: z semp q̄rit il-
las: z nisi abstrahat̄ per solicitudines: statim ruit in ma-
las delectationes: sed pueri nō habēt solicitudines: ideo
vacant circa illa que sibi cōpetūt/hoc est ludere. Itē no-
tandus q̄ hō nāliter sociale est: z hoc qa nāliter vn⁹ alio
indiget. vñ delectat̄ in ꝓuictu. vñ ꝓbs ꝑ politicoꝝ. Dis
hō qui solitarius est/aut est melior boie: z est de⁹: aut pe
ior boie/z est bestia. vñ dī sedēnb⁹ in foro: qa nullus q̄ se
vult ludere/sz in foro vbi fit ꝓgregatio multoꝝ. Itez no-
tandū q̄ nāle est boi qđ delectatio ei⁹ sit in aliq̄ repriā-
tione. vñ si videamus aliqđ bñ ſultum qđ bñ rep̄sentet
qđ dz: tūc delectamur: ideo pueri qui delectant̄ in ludis
semp ludos suos faciūt: cum aliqua ꝓsentatione vel bel-
li vel hō. Itē notandus q̄ ad duas passiones terminant̄
oēs animi affectus. s. vel ad gaudiū vel ad luctū. ¶ Qui
clamātes ⁊c. Hoc est ita videdū. Ponam⁹ q̄ sint pueri
ex vna pte: z alij ex alia: ita q̄ qdam debeāt cantare: alij
saltare: vnū isti facere: alij eis rīdere. Si isti canerent: z
illi eis nō rep̄ōderent sm formā suā in iuriarētur eisdē.
vnde dicūt. Cecinimus vobis/et vos nō saltastis. Item
nihil ita imutat eium: sicut cantus. vñ cōputat Boeti⁹ in
musica sua de quodā q̄ cor. Pitagora cū alio lingebat
z cantu alij loq̄bant̄. Tūc Pitagoras fecit mutari cantū:
z ille geuit. vñ oēs exercebant̄ in musica. Jō notādū q̄
qdā cant⁹ est ꝓp gaudiū: sic̄ hī. Eccl. 40. Uinū z musica
letificant cor. ideo dicūt. Cecinim⁹. i. cantū gaudij dixi
mus. z nō saltastis. Itē ꝓpter tuditez est q̄ sic̄ alīq imutant̄
ad gaudiū: ita quidā ad fletū. vñ Piere. 9. Uocate lamē
tatrices: z assūmāt sup nos lamētū ⁊c. Ideo dicunt. La
mētauimus. i. cantus lugubres fecimus. z vos nō plan
xistis. Misticē q̄ pueros sīgnat ꝓpls veteris legis inter
quos qdā fuerunt ꝓuocatores ad gaudiū spūale. vt Da-
uid. ps. 32. Exultate iusti in dño. Quidam ad luctum: vt
Jobel. 11. Conuertimini ad dñm in toto corde vestro in
ieunio/fletu z plāctu ⁊c. Uñ ꝑñt dicere Matth. 11. Ce-
cinim⁹. i. cicitauimus vos ad spūalē leticiam: z nō suscepi-
stis. Lamētauim⁹. i. uitauim⁹ ad pniaz: z vos nō acgeui
stis. ¶ Uenit Jo. ⁊c. Dic adaptat similitudinē. Et ꝑ ada-
ptat. 2° rōnes assignat. Dupl̄r boies attrahunt̄ ad bonā
vitā: q̄dam enī p spēm sanctitatis: q̄dā aūt p viam fami-
liaritatis. Dñs z Jo. eluserūt sibi duas vias Jo. imo do
minus p Joānē/elegit viā austeritatis p se elegit viaz le
nitatis: z tū p nullū sunt cōuersi. vñ dicit. Uenit Joānes
nō māducās ⁊c. Et hoc ad īram: qā multū abstinēs fuit
z dicūt dēmoniū hz. Sic̄ hypocrite: bonū in malū cōuer-
tūt. ¶ Uenit filius hois māducās z bibēs. i. indifferenter
vtēs cibis: z nō valet ei: ga nō credit: imo dicit. Ecce hō
vorax potator vini/publicanorum amicus. Cōtra illud
ꝓuer. 23. Noli eē in ꝓuinys potatoꝝ ⁊c. Dic nōn⁹ q̄
g obseruaret dicta hoium/nūq; aliqđ beneficeret. Eccl.
11. Qui ꝓsiderat vētos nō seminat z qui ꝓsiderat nubes
nūq; metet. ¶ Sz hic est qđ. q̄re elegit dñs ꝑ se vitā le-
niorē: z p Joānē asperiorē mōstrauit. Ista rō est: q̄ dñs
cōfirmabat act⁹ suos miraculis Joā. nō faciebat. ideo si
nullā hīet excellentiā: nō approbaret eius testimonium:
sicut videm⁹ in sanctis: qa vn⁹ hz excellētiā in vno/ali⁹
in alio: vt Aug. habuit excellētiā in doctrina. Martinus
in miraculis. Itē alia rō: qa Joānes purus hō erat: ideo
abstinebat se a carnalib⁹ ōsideryis. Dñs aūt de⁹ erat. iō si
austeritatē duceret: nō ofenderet̄ eē hō. iō hūanā vitā ma
gis assūpsit. Itē Jo. fuit finis veteris testamēti cui ḡuia l.
ponebant̄. Hz Dñs fuit initiū nouē legis q̄ ꝓcedit ꝓ viā
māsuetudis. ¶ Et iustificata ē sapia. Istud pōt z' legi.
Uno⁹ retorquēdo ad vtrūq; qđ verū ē de Joāne z dño:
z tūc ē sensus: qsi hō facit qđ dz: z ali⁹ nō corrigit: tūc sal-
uat ala⁹ suā: z tūc iustificat in fmōsb⁹ suis. Iustificata ē
sapia. B est filij⁹ dei siue Dñs. i. iusta apparuit filius suus:
ga exhibuit iudeis qđ ōbuit. Abstinētia ꝑ Joānē. Man
suetudinē ꝑ Dñm. Uł alr pōt dici. Ita dicāt filij diabo
li q̄ vorax est ⁊c. s filij sapie intelligūt q̄ nō est vitiū i ci-
bo z potu. sz in equalitate animi vtēdo cibo loco z tpe z
abstinēdo silr qsi decentia q̄ nō excedant in multo nec
deficiāt in pauco: vt dicit Apls ad ꝓbil. 4. Ubiq; z in
oīb⁹ instituus suz et saciari z esurire z abūdare z penuriā
pati. ideo qa plenā iustitiā non videret̄ ofendere si totalr
abstineret: qa crederet̄ tota iustitia eē in abstinētia: sz in
hoc nō consistit sz in animi equitate. Et nota q̄ dicit sa-
piētia: qa vti cibis vel abstinere sm moderationē sapiē-
tie est vt abstineat qūdo debeat z vbi debet.

¶ Tūc cepit exprobrare ciuitatib⁹ in qb⁹ fa-
cte sūt plurime virtutes ei⁹: qa non egissent
pniaz. Uch tibi corozaim: veh tibi bethsaī-
da qa si in tyro z sidone facte cēnt virtutes
que facte sūt in vobis: olim in cilicio z cinere

pniaz egissent. Uerūm dico vobis. tyro ⁊ sidoni remissi⁹ erit in die iudicij q̄z vobis. Et tu capharnaū: nūqd vsqz in celum exaltaberis? Usqz in infernū descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes q̄ facte sunt in te: forte mānsissent vsqz in hanc die. Uerūm dico vobis qa terre sodomoruz remissi⁹ erit in die iudicij q̄z tibi. In illo tpe rndens Jesus dixit. Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi ⁊ terre: qz abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudentib⁹ ⁊ revelasti ea paulis. Jta pr̄ qm̄ sic fuit placitū ante te. Oia mihi tradita sunt a pr̄e meo. Et nemo nouit filiū nisi pr̄: neqz patrē qs nouit nisi filius: ⁊ cui voluerit filius revelare. Uenite ad me oēs q laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā vos. Tollite iugū meuz sup vos: ⁊ discite a me qa mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiē aiabus vestris. Jugum eni meū suaue est: ⁊ onus meū leue.

H ¶ Supra sanissecit discipulis Joānis: nūc exprobrat non credentibus. Et duo facit. p̄ describit̄ facinz dñi. z° verba ipsi⁹. ibi[Ueh tibi rē.] Dicit ḡ primo. tūc cepit exprobrare rē. Exprobratio ē respectu bñficioz ⁊ respectu datoris. Magnū eni beneficiū fecerat dñs: qa sui prīcia eos illustrauerat. vilgrati erant: ⁊ ideo merito exprobrabiles. vñ Michee. 6. Populе meus quid feci tibi/aut quid molest⁹ fui tibi. q. d. nihil. Et nō exprobrauit eos q̄ peccata egissent: sed q̄ pniam nō fecissent. vñ eis conuiciebat qđ dī Job. 24. Dedit ei locuz pnie: ⁊ ipse abutit̄ eo in superbiam. Et Ro. 2. An ignoras q̄ benignitas dei te ad pniam adducit. ¶ Sz hic est qđ literalis: qa Lucas istud alio ordine ponit: ponit eni in missione discipulorum. Iste hic. Ridet Aug. videt̄ q̄ Lucas magis ordinem seruet historie. hic aut̄ serie memorie. Sz tūc obijcitur q̄ hic dī: tunc ḡ videt̄ q̄ hic magis series tenet̄ historie. Ridet Aug. qđ tunc tēpus indefinitum dicit. vel aliter pōt dici qđ bis dixit hec verba: ⁊ ideo potuit eē et tunc fm istū: ⁊ tunc fm Lucā. ¶ Ueh tibi corozaim rē.] Dic ponunt̄ verba dñi. Et primo fit sermo de ciuitatibus suffraganeis. z° de metropoli. ibi[Et tu rē.] Et primo cōparat culpā ad culpā. z° penā ad penā. ibi[Uerūm rē.] Dicit ḡ. Ueh tibi rē. Iste aūt sunt ciuitates sine ville in galilea: vbi multa signa dñs fecerat: ⁊ tñ nō erant cōuerse. Ideo dicit[Ueh tibi rē.] Sz qd est qđ facit dñs: cum scriptū est Ro. 12. Nolite maledicere rē. Dicēdus q̄ est maledicere formaliter ⁊ māliter: formaliter nullus dz maledicere: sed māliter pōt. Unde notāndū qđ quedaz pūcta sunt fm tactū que nō pōt separari fm intellectū: vt in pomo est odor ⁊ sapor que non pōt separari fm tactum: iz fm intellectum: similr velle istū non puniri: ⁊ velle ordinē iustitie: nō pōt simul eē nisi fm intellectū. Uñ si maledico isti: qa delector in eius malo/malū est. Si aūt nō p malo ciue: sed p ordie iustitie: sic est bonū. vnde verbuz dñi nō erat verbū delectātis: sed opus iustitie nūtiātis. ¶ Ueh tibi corozaim.] Corozaim interpretat̄ ministerium in eū: bethsaida domus fructuus. Cui plus cōmittit: ab eo plus exigit̄. Et ḡre plus ei exhibuit: qa ibi sua ministeria ipleuit: ideo revelata est ira dei de celo sup oēm impietatem ⁊ iniustitiā rē. Ro.]. Bethsaida domus fructuū. si igit̄ multā fructū fecit ibi dñs: ⁊ non faciūt peniam: qd erit eis? Esa. 5. Expectaui vt faceret vuas ⁊ fecit labruscas. Ueh tibi [qa si in tyro ⁊ sidone facte essent virtutes q̄ facte sūt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere pniaz egissent [olim. i. a lōginquis tēporibus. Et notate modus pnie. qa in cinere ⁊ cilicio: qa duo inducūt ad pniaz. Unū recordatio delictoz: ⁊ hoc significat̄ aūt in cilicio: qđ fit de pilis caprarum. Istud eni animal imolabat̄ pro peccato. Aliud est cōsideratio mortis: ⁊ cōditio humane fragilitatis. vñ dicit̄. Pulus es ⁊ in pulueré reuerteris. Et Job vltimo. Ideo reprehendo me et ago pniam in fauilla ⁊ cinere. ¶ Uerūm dico vobis. tyro ⁊ sidoni rē.] Dic comparat culpam ad culpā: qa si inuen̄ sunt grauiores in culpa deterius erit eis: qa qđ audierūt nō fecerūt: ideo grauius erit. Sm q̄ dī Jo. 15. Si nō venissem ⁊ nō eis locut⁹ fuissem: peccatū nō haberēt. Notandū q̄ ex istis verbis tres errores excludit. Quidā dicebāt oia peccata paria: ⁊ similr supplicia hoc excludit cuz dicit. qa istis erit deterius q̄z tyro ⁊ sidoni. Iteē quidā dixerūt q̄ nō saluabūtur nisi quos pīciunt: qa si p̄dicaret eis /cōuerteret/ & excludit cum dicit q̄ tyro ⁊ sidoni male erit: iz tñ deterius istis q̄bus nūtiatum est regnū dei. vñ Aug. in libro de fide rancē. Nō remunerat dñs p bis que fecisset: sz p bis que facit. Iteē removet tertiū errorē qa dicebāt quidā q̄ dñs misit ꝓphetas ⁊ p̄dicatores videret ⁊ non alys: quia sciebat q̄ alij non reciperent. sed & excludit qa si p̄dicaretur eis rē. Sz tunc resta: q̄stio. qa si iudei nō credebāt videret̄ q̄ dñs nō bene fecisset cum non misit ad eos si illi credidissent. Dicit Grego. q̄ scire secreta dei non est boni: sm q̄ videt̄ qa p̄missum erat patrib⁹: ideo ad cōfirmandas p̄missiones patrum p̄mo p̄dicauit iudeis. Iteē vt ostenderet̄ iustior eoz p̄dēnatio. ideo p̄mo eis p̄dicauit: ⁊ post alys discipulos misit. Remigi⁹ solvit sic: qa lz ex tyro ⁊ sidone plures credidissent in maiori multitudine: tamē apud eos erāt alij heretici qui nōdū erāt parati ad credēdum: ideo nō misit p̄mo ad eos. Tertiam exp̄onem ponit Aug. q̄ placuit dñs qa si credidissent/ nō persecuti essent in tēpore passionis. ⁊ ideo ad eos non misit. Alia est exp̄sitio Aug. qa p̄destinatio est beneficioz dei. Unde q̄cūq; putant ad salutē sunt effectus in predestinatis. vñ diuersimode distribuit dñs dona sua ⁊ p̄tionitatē ad bñ agendū: sed hoc nō sufficit nisi sit instructor. Iteē aliquādo est instructor. sed cor est durum: ⁊ sic non sufficit facilitas ad credēdū: sic nec isti nocet cor durum. vnde quere quare istū elegit/nō illum: satis est q̄rere. vnde Aug. quere mabat hunc ⁊ nō illum; noli iudicare si nō vis errare. Unde melius est vt totum retorqueat̄ ad ordinationem dei q̄z ad humana merita. [Et tu capharnaum ⁊ rē.] In parte ista exprobrat ciuitati solēnioz. Et p exprobrat superbiam: ⁊ hoc qa magni magis superbiunt. z° exprobrat cor: ipsius. ibi[Quia si in sodomis rē.] Circa primum primo exprobrat superbiā. z° minat̄ penā. Dicē ḡ. Et tu rē. Et est ibi duplex litera. Una interrogatiue[Numquid vsqz in celū rē.] Alia ifa. Tu es q̄ exaltata es vsqz in celū: qa a dño exaltata est: ⁊ pinia dñi: ⁊ multis meritis. Luc. 4. Quāta audiuimus fieri in Capharnaū. fac ⁊ hic in patria tua. Iteē a teipsa exaltata es. vnde tu nunqd exaltabaris per superbiā vel doctrinā meam: Quantūcūq; exaltata fueris tū [ad inferos descendes.] Job. 20. Detrahet̄ in die furoris dñi: hec ē pōs bois ipij a deo. vñ tu que videris tāgere celū /detrahēs ad infernū. vñ ꝓpria pena superbi est deiectio. Esa. 14. cōtra illum qui dicebat. Ascēdā ad astra celi: ⁊ ego ad infernū deducaris. Cōsequēter arguit de ipenitētia. ⁊ primo ꝓparat q̄tū ad culpā. z° q̄tū ad penā. Dicē ḡ [Quia si in sodomis rē.] Et ḡre ℔ dicit: Ad significādum libertatē arbitrij: qa ante boiem vita ⁊ mors

Duo inducit ad pniam.

I

Tres errores excludunt.

Ruffin.

Remigius.

Augustinus.

Augustinus.

Ruffin.

Augustinus.

Hieron.

Solo p°.

Solo z°.

more: nullus illos monuit. Quis enī Loth iter illos cēt-
ti nō fecit miracula. ſz iſti viderūt dñm docētē ⁊ mira-
cula faciētē. adeo ⁊c. Lapharnaū interptat villa vulcaſſi-
me: ⁊ per hāc interpretatur hierlim. ¶ Uerūtñ dico vobis in
die iudicij grauior erit pena tua q̄m illi⁹ terre, q̄ ſuberſa
eſt. ¶ Uel pōt itelligi ō habitātib⁹. Luc. 13. Seruus ſciēs
voluntatē dñi ſui ⁊ nō faciēs, vapulabit multū. ¶ In illo
tpe rīdens Jeſus dixit. Cōfiteor ⁊c. ¶ Supra dñs redar-
guerat infidelitatē turbaꝝ: nūc gr̄as agit de fide diſcipu-
loꝝ ⁊ aliorū credētium. Et p̄ reddit gratias patri tāq̄ au-
ctori. z⁰ oſtēdit eādē poteſtatē ſe hāc. ibi. ¶ Oia enim ⁊c. ¶
Dicit ergo. ¶ In illo tpe ¶. ſ. quo accidit ⁊c. ¶ Rīdit ſz cui
rīdet: Cōuenit ei qđ dī. Job. 15. Nūqd ſapiēs rīdit q̄ſi
inuētū loquēs: nō. Uñ rīdet tacite obiectiōi. Poſſet n.
dicere aliqs. Iſti nō credunt qb⁹ p̄dicaſtiualy aūt credi-
diſſent ſi p̄dicatū fuiſſet illis. Ideo rīdet: ⁊ rīſiōe redar-
guit quoſdā qui cauſas electiōis ingſeruntes iſti demer-
ſi ſūt in pfundū: vt Origenes qui ponēbat qđ electio ex
meritis eſt. Sz hic reprobat B oſtēdēs qđ B attribuēdus
eſt diuīe voluntati. Dic g̃. Cōfiteor ⁊c. ¶ Nōdū q̄ z⁰ eſt
pfeſſio. ſ. fidei. vñ Ro. 10. dī. Corde creditur ad iuſtitiam:
ore aūt pfeſſio fit ad ſalutē ⁊c. Itē pfeſſio pcōz. Jac. 5.
Cōfitemini alterutruz peccā vīa. Itē pfeſſio gr̄aꝝ actiōis
de qua in ps. 105 Cōfitemini dño qñ bon⁹ ⁊c. de B itelli-
gitur. ¶ Cōfiteor tibi pr̄ celi ⁊ terre ¶ ꝛ due hereſes excludū-
tur: hereſis. ſ. Sabellij q nō diſtinguit filiū a pr̄e. vñ dic.
¶ Confiteor tibi pr̄ ⁊c. ¶ Sic pfiteī auctez pr̄is ⁊c. Itē ga
eiuſdē nature. Jō dic. pr̄z ſuū. Et vere dñs: ga pr̄ celi et
terre. Et in ps. 99. Scitote qñ dñs ipſe eſt de⁹: ipſe fecit
nos ⁊ nō ipſi nos. Et dī pr̄ nō ga cū creauit: ſz ga euz ge-
nuit. ps. 88. Ipſe inuocauit me pr̄ me⁹ es tu. Et q̄re gratias
agit: Agit gr̄as ſup q̄dā diſtictionē: ⁊ ponit ſic. ¶ Quia
abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊c. Jvñ ō pſidera-
re opz q ſūt pauli ⁊ q ſapiētes ⁊ q prudētes. Triplr autē
dicunt aliq pauli. Ad ſram pauli dicunt abiecti. vnde in
Abdia. Ecce paruū dedi te ptēptibilē nimis valde. Jterz
dī paulus būilitate: qua de ſe ſentit. Uñ dñs ifra. 17.
Niſi cōuerſi fueritis ⁊ efficiamini vt paulus iſte nō intra-
bitis in regnū celoꝝ. Itē ſimplicitate. Unde Apls p⁹ ad
Corī. 14. Malicia pauli eſtote. vñ pōt illō itelligi: qz re-
uelaſti ea paulis ⁊ abiecris piſcatorib⁹. Et quare: Apls
reddit rōnē. d. q deſpecta mūdi elegit de⁹: vt fortia que-
q confundat. ¶ Corī. ¶. Aug. exponit paulis. i. būilib⁹ nō de
ſe pſumētib⁹. Ubi enī būilitas, ibi ſapientia. Hylari⁹ ex-
ponit de ſimplicib⁹. In ſimplicitate q̄rite illū. Sapic. p.
Ecōtrario ſapiētes ⁊ prudētes: quia in carnali ſapia ſtu-
dent. Dicit. 9. Nō gloriet ſapiēs in ſapia ſua. iſti nō re-
uelauit: ſz ruſticis nō ꝓfidētib⁹ de ſapiētia ſua. Eccl. 7. Dī
pr̄ ſapiēs efficiar ⁊ ipſa lōgius receſſit a me, multo magis
q̄ erat. q̄re Apls ad Ro. 10. Ignorātes aūt dei iuſtitiā ⁊
ſuā q̄rētes ſtatuere, iuſtitie dei nō ſūt ſubiecti. Itē p ſapi
entes intelligit ſupbos iactātes ſe. Et talib⁹ non reuelauit.
Ad Ro. ¶. Dicētes ſe eē ſapiētes: ſtulti facti ſūt. Itē dic ſa
piētes ſim carnē viuētes: eque carnis ſūt q̄rētes nō q̄ dei.
de qb⁹. Itē ſapiētes ſūt vt faciāt mala ⁊ bñ facere neſcie
rūt. ¶ Et reuelaſti iad Eph. 4. Ut nō ambuletis ſic ⁊ gen-
tes ambulāt in vanitate ſenſus ſui. Uñ abſcōdiſti a ſapi
entib⁹, reuelādo paulis. Sapiaz abſcōdit a ſapiētib⁹, nō
apponēdo gr̄az. vñ dī ad Ro. ¶. Tradidit eos i reprobū
ſenſuz. ſz qđ eſt q gr̄as reddit qđ abſcōdit: Dico q hoc
nō facit vt gaudeat ō ccitate eoꝝ: ſz de iudicio dei q ita
ſapiēter ordinat. Et q̄re: Dic nō eſt q̄rēda cā. In talib⁹
enī dei voluntas p cā eſt. ¶ Ita pr̄ ga ſic placitū eſt ante
te. ¶ Arriſex bñ pōt aſſigre cām q̄re lapides q̄ſdā in fun-
dameto q̄ſdā ſupp⁹ poſuit. ſz q hunc poſuerit hic, alium
ibi, nō eſt alia cā niſi voluntas ſua. Sic q dñs aliquos ſal-
uat: B eſt ad ſuā mīam: q hos dāuat ad iuſtitiā. Sz q̄re
circa illū ſic miſericorditer agit: poti⁹ q̄z circa aluz, B ſo-
lū ptinet ad ſuā voluntatē. vñ ad Ro. 9. Cui⁹ vult miſere-
tur: ⁊ qué vult idurat. vñ ſic ſaē pp bñplacitū. in ps. 118.
Bñplacitū fac dñe ⁊c. ¶ Oia mihi tradita ſunt a patre L
meo ¶ Egerat gr̄as patri q̄ ſecreta puulis reuelat poſſet
aliqs credere q nō poſſet ipſe reuelare. vñ B remouens
p tāgit magnitudinē ſue ptātis. z⁰ inuitat ad ſe. q. d. Ecce
ſum potēs. Uenite g̃ ad me ⁊c. Et p duo facit. p ponit eq̄-
litatē ſilij ad pr̄em. z⁰ ſpāliter applicat ad id de q̄ ageba-
tur. ibi. ¶ Et nemo ⁊c. ¶ Dic g̃. Poſſet dicere aliqs. Nūqd
oia pōt. Rīdet. ¶ Oia tradita ſūt mihi ¶ Et attēde eq̄lita-
tē: ſz tri a pr̄e originē. qđ eſt ō Sabellū. Sz qd eſt qđ dī Libra Sabel
cit. ¶ oia ¶ Triplr pōt exponi. Oia, B eſt ſup oēz creaturā. liam.
ſtra vitio. Data ē mihi ois ptās in celo ⁊ in terra. Uī oia
electi ⁊ pdeſtinati q ſpāliter ſūt dati. Joā. 17. Tui erant ⁊
eos tradidiſti mihi. Itē oia. ſ. intrinſeca. i. oēz pfectionez di-
uinitatis. Jo. 5. Sic pr̄ habz vitā in ſemetipſo, ſic filio ōdit
vitā dic in ſemetipſo. Et nō debem⁹ intelligere carnaliter:
qa ſi dedit ſibi: ēt retinuit. Et B expō eſt Aug. ⁊ Hylary. Augustinus.
ſed poſſet aliqs dicē. quō dedit: Jō addit modū. cū dic. a Hylarius.
pie meo. Uñ p gr̄ationē B recepit. ¶ Et nemo nouit fi-
liuz niſi pr̄ ¶ Mō ſpāliter ad ppoſitū adaptat: ⁊ nō ſolū q̄-
tū ad eq̄litatē ad pr̄ez: ſz ēt q̄tū ad pſubalitatem. Suba
eni pūs ſupat oēm itelligētiā: cū ipſa cēntia pūs dicat i.
cognoſcibilis ſic ſuba filij. Uñ hic notāt eq̄litas ⁊ pfun- Confundit
dit Arrius q dic pr̄em inuiſibilē: filiū aūt viſibilē. ¶ Et Arrius.
nemo nouit filiuz ⁊c. ¶ Sz qd eſt: Nōne ſancti nouerūt
Dōm q̄ antigēdo, vel fide: ſz cōprehēdēdo nō cognōſcūt,
ſed qd eſt: Nōne ſpūſlcūs cognoſcit: imo. Sz nōdum
qđ victiōes excluſiue aliqñ addunt noib⁹ diuinis eſſen-
tialib⁹ aliqñ pſonalib⁹. Et cū adiūgunt pſonalib⁹ nō ex-
cludūt illō qđ idē eſt in nā. Uñ addita pr̄i non excludit
filiū. vñ vbi dī. Regi ſeculoꝝ inuiſibili ſoli deo bonor ⁊
glia. p⁹ Thim. p. nō excludit aliq⁹ in nā. Silr cuz dic hic
niſi filij⁹: nō excludit ſpūſlcūs q idē eſt in nā. Sz cū dic.
nemo ⁊c. intelligit nullus bō niſi filij⁹. Et ita bī qđ nouit
filij⁹ pr̄ez. ſz B eſt ō Origenē. Cognoſcit. n. p cōprehēſio- Libra Origi
nē. Quia g̃ pfecte cognoſcit: eſt cognoſcibilio hz ptātez re- nem.
uelādi ſic pr̄. io dic. ¶ Et cui voluerit filij⁹ reuelare. Ma-
niſeſtatio. n. fit p Xbū. Joan. 17. pr̄ manifeſtaui nomen
tuū hoib⁹ ⁊c. Jo. p. Deū nemo vidit vnq̄. Sz ipſe nouit.
g̃ manifeſtare potuit. Illō g̃ qđ dixerat de pr̄e, ſibi attri-
buit. Dixerat. n. Abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ reuelaſti ea
puulis: ſic ēt ⁊ filij⁹ poterit q̄ hz cādē ptātē. ¶ Uenite ad M
me oēs ⁊c. ¶ Uenite ad mea bñficia. Et p ponit inuitatio.
z⁰ necitas inuitatiōis. ¶⁰ vtilitas. Dic ergo ¶ Uenite ad me ¶
Qđ Xbū ēt ſapie eſt. Eccl. 24. Trāſite ad me oēs q con
cupiſcitis me ⁊ a gñationib⁹ meis adiplemini. vñ appropi-
quate ad me idoctri: qa vult ſe cōtrare. Sz q̄ eſt necitas:
qa abſq; me hoies laborāt nimis ¶ Qui laborat ¶ Spāliter
B pōt conuenire iudeis: qa laborabāt in oneribus legū ⁊ mā
datoꝝ: vt bī Act. 15. Hoc ē onus qđ nec nos nec pres no
ſtri portare potuim⁹. Itē ghaliter quātū ad oēs q laborāt
pp būanitatē fragilitatē. ps. 87. Pauper ſuz ego ⁊ in labori-
bus a iuuēnte mee ¶ Et onerati eſtis ¶ onere. ſ. pctōz. ps.
37. Iniquitates mee. Sic on⁹ grave gr̄uate ſunt ſup me. Et
qd hēbim⁹ ſi veniam⁹ ad te: ¶ Ego reficiā vos ¶ Jo. 7. Si
qs ſitit: veniat ad me ⁊ bibat. Cōſequēter exponit inuitatio-
nē. Et p exponit. z⁰ rōnē aſſignat. ibi ¶ Jugū enī ⁊c. ¶ Lir-
ca p⁹ ſic. Poſuerat inuitationē: ⁊ ad qd. Nūc vult oſtendere
que ſit illa inuitatio dicēs. Tollite iugū ⁊c. ¶ Sz qd eſt: tu
dicis q vis nos reficere ⁊ a nobis auferre laborez: ⁊ ſta-
tiz pōis ferre iugū: ⁊ credebamus eē ſine iugo. Dico q

Triplex confeſſio.

Dic hec hereſes excludunt.

Augustinus. Hylarius.

verũ est: sine iugo peccati. Esa. 9. Jugũ eni oneris eius: et
et virgã humeri ei⁹ et sceptrũ exactoris ei⁹ supasti: non q̃
sinis sine lege dei: sz sine iugo peccati. ps. 2. Proyciam⁹ a
nobis iugũ ipsoz. Osee vlt. Cõuertere isrl ad dñm deũ
tuũ: qñ corruisti in iniqtate tua ꝛc. Ad Ro. 6. Liberati
q̃ peccõ / serui facti estis iustitie. Tollite ḡ iugũ meũ J. Loo
cumẽta euãgelica. Et dñi iugũ: sic eni iugũ colla bouũ ad
grãdũ iũgit et ligat: ste doctrina euãgelica vtrũq; pplz li
gat ad iugũ suũ. Et qđ est illud: Discite a me ꝛc. Tota. n.
lex nova ꝓsistit in duob⁹: in mansuetudine et humilitate.
Per mãsuetudinẽ hõ ordinat ad proximũ. Unde ps. 131.
Memẽto dñe Dauid: et oĩs mãsuetudis eius. p humili
tatẽ ordinat ad se et ad deũ. Esa. 66. Sup quem requiescet
spũs me⁹ nisi sup quẽ et humilez. vñ hũilitas fac hoiem
capacẽ dei. Jtẽ dixerat. Et ego reficiaz vos. Que est ista
refectio[Inuenietis requiẽ ꝛc. J Corp⁹ eni nõ reficit: qñ
diu afficit: et qñ vlterl⁹ nõ afficit: tũc dr refectũ. Et sicut
fames in corpe / sic desideriuz in mẽte. vñ ipletio deside
rioꝝ est refectio. ps. 101. Qui replet in bonis desiderium
tuũ: et hec reges est reges aie. Eccl. 51. Modicũ labora
ui: et inueni multã requiẽ. Sic in mũdo mãsueti nõ geranť.
vñ inuenietis requiẽ sempiternã. Cipletionẽ desideriozuz.
Sz nõ miremini si iuito vos ad iugũ: qa iugũ meuz non
est onus. Quare: [Jugũ. n. meũ suave est J et delectabile.
ps. 118. quã dulcia faucib⁹ meis eloquia tua[Et on⁹ meũ
leue J Et hec pñt retorqueri ad duo. Jugo tenenť boues:
sz onus portať. Unde iugũ retorquet ad pcepta negatiua:
Obiectio. onus ad affirmatiua. Sz vñ hoc ee falsuz: qa onus legis
nouꝫ vñ grauissimũ: sic supra. cap. 5. dcm est. Audistis q̃
dctm est antiqꝫ. nõ occides: ego autez dico ꝛc. et sic vñ qđ
gr..⁹ onus sit. Jtẽ dctm est supra. 7. Arcta est via q̃ ducit
ad vitã. Jtẽ Apls 2 Cor. 11. In laboribꝰ plimis. Unde vñ
iugũ grauissimũ. Ideo nõndũ q̃ tria sũt ꝓsideranda. Ef
fect⁹ doctrine: et act⁹ circũstãtia. Et in oib⁹ est leuis in ef
fectu doctrina Chĩi qa imitat corpa qat nos nõ amare
tẽporalia: sz magis spũalia. Qui. n. amat tẽporalia / modi
cũ amittere est ei magnũ: cõ ei q̃ amat spũalia amittẽ
multũ. Lex vetus nõ phibebat illa tpalia: ió graue erat
eis amittere. Sz mõ: et si in pn⁹ aliquãtulum graue: post
tñ pax. Prouer. 4. Ducã te p semitas egtatis: cõ cuz in
gressus fueris: nõ coarctabunť gressus tui. Jtẽ quãtũ ad
actum. Lex onerabat actib⁹ exteriorib⁹. Lex aũt nra est
in volũtate solũ. vñ ad Ro. 14. Lex dei nõ est esca cib⁹
et pot⁹. Jtẽ lex Chĩi iocũdat. vñ Apls ad Ro. 14. Justi
tia et pax et gaudiũ in spũ sancto. Jtẽ q̃tũ ad circũstãtiã:
qa multe sũt aduersitates. vñ q̃ pie in Chio Jesu volunt
viuere psecutionẽ patienť ꝛc. 2 ad Thim. 3. Sz iste nõ
sũt graues: qa odiunť odimẽto amoris: quia q̃ aliquis
amat aliquẽ nõ grauat eũ: qđ patť p illo: vñ oia gra
uia et ipolita / leuia facit amor. vñ sigs bñ amat Christũ /
nihil est ei graue. Et ideo lex nova non onerat.

¶ Capitulum. XII.

A

In illo tpe abiit Jesus per sata sab
bato: discipuli autem eius esuriẽ
tes ceperũt vellere spicas et man
ducare. Pharisei autẽ vidẽtes di
xerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt qđ non
licez eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Nõ
legistis quid fecerit Dauid quãdo esurijt et
qui cum eo erant: quo mõ intrauit in domũ
dei et panes ꝓpositionis comedit: quos nõ
licebat ei edere: neq; bis qui cuz eo erãt. nisi
solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege
qa sabbatis sacerdotes in templo sabbatuz
violant et sine crimine sunt? Dico autẽ vo
bis quia tẽplo maior est hic. Si autez scire
tis quid est misericordiaz volo et nõ sacrifi
cium: nunq; cõdẽnassetis innocentes. Dñs
eni est filius hominis et sabbati. Et cũ inde
transisset: venit in synagogam eoꝝ. Et ecce
homo manũ habens aridaz / et interrogabãt
euz dicẽtes. Si licet sabbatis curare: vt ac
cusarent eũ. Ipse autez dixit illis. Quis erit
ex vobis homo qui habeat ouem vnaz: et si
ceciderit hec sabbatis in foueam: nõne tene
bit et leuabit eam? Quãtomagis melior est
hõ oue? Jta licet sabbatis bene facere. Tũc
ait homini. Extende manũ tuaz. et extẽdit et
restituta est sanitati sicut altera. Exeũtes au
tem pharisei ꝓsilium faciebãt aduersus euz
quo mõ perderent eũ. Jesus autẽ sciens re
cessit inde: et secuti sunt euz multi: et curauit
eos omnes. Et precepit eis: ne manifestum
eum facerent: vt adimplerentur qđ dictũ est
per Esaiaz ꝓpheram dicentem. Ecce puer
meus quẽ elegi: dilectus meus in quo bene
cõplacuit anime mee. Ponam spũm meuz
super eũ: et iudiciũ gentibus nunciabit. Nõ
contendet neq; clamabit: neq; audiet aliqs
in platcis vocem eius. Harũdinem quassa
tam nõ confringet et linũ fumigans non ex
tinguet: donec eiciat ad victoriam iudiciũ:
et in nomine eius gentes sperabunt.

Supra audistis quo mõ dñs satisfecit discipulis et A
increpauit eos: hic ostẽdit quo mõ pharisei
reprimũtur. Et duo facit. ꝑmo ondit qũo redarguit pha
risęos. 2° qũo cõmendantur discipuli. Et ꝑmo duo facit.
ꝑmo ostendit qũo cõfutantur detrabentes discipulis. 2°
qũo detrahẽtes Christo. ibi[Et cũ inde trãsisset ꝛc. J Cir
ca ꝑmum. ꝑmo ponit occasio reprehẽsionis. 2° reprẽ
sio. ibi[Pharisei ꝛc. J 3° Chĩi exclusatio. ibi. [At ille ꝛc. J
Ponit autẽ duplex occasio. vna ex parte Chĩi. 2° ex pte
discipuloꝝ. ibi[Discipuli ꝛc. J A parte Chĩi dicit[In illo
tpe ꝛc. J Sciebat dñs q̃ discipuli hoc facturi essẽt: et ñ
elegit dñs hoc fieri: vt iã liceret soluere sabbatũ. vt ha
bet supra. 11. Lex et pphete vsq; ad Joãnem pphetauer
rũt. Sz notandũ est qđ dr[In illo tpe J qa que hic ponit
designatio tẽporis videt ptinere ad ordinez historie. sed
Luc. et Mar. alio ordie recitãt. vñ post illud qđ respon
det dñs discipulis Joanni ponit istud. vnde videnť oia
precedẽtia añ mortẽ Joãnis facta. Dic ño post. Et hoc
pz per oia que dicunť vsq; ad 14^m cap. que ptinuanť: et
hic fit mẽtio mortis Joãnis: ideo intelligendũ est q̃ imi
nẽte passiõe. misit Joãnes discipulos: et tũc decolat⁹ est: et
tũc hec facta sunt post ei⁹ mortẽ[Abut Jesus p sata sab
bato J per hõ sata / intelligunť sacre lre. Sator Christus
est. ifra. 13. Ipse est q̃ seminat. Jtez ppls credentiũ[Di
scipuli autẽ esurientes ꝛc. J Dic duo ꝓsiderãda sunt. p ne
cessitas / qa esurientes: et quare: qa pauperes erãt. vñ p⁹ ad

Luc. 4.

Luc.4. vsq; ad hāc horā ⁊ esurimus ⁊ sitimus ⁊c. 2ª rō/ga quotidie impediti erāt pp turbas. vnde vix habebāt locū comedendi. vt hī Mar.6. sed quo satisfecerūt: datur nobis explīus abstinētie. vñ isti non magna fercula quesierūt: sed spicas. iuxta illud p̄ Thim.6. Habentes alimenta ⁊ quibus tegamur. his contenti sumus. Mistice in auulsiōe spicarū: intelligit multiplicitas intellectus scripturarū vel querelo peccatoz. Deinde ponit reprehensionem phariseoz. ⌊Pharisei aūt ⁊c. ⌋Discipuli tuo mala faciebant: qa spicas alienas vellebāt. 2°/qa sabbatū violabant: sed pharisei de p̄mo nō reprehendebant: qa illud erat p̄missum in lege. Deut. 23. ideo qa p̄mittit erat non calūniabant: 3 qa in sabbato calūniabant. Et p hoc destruit hereticos hodiernos qui dicebāt legalia debere seruari cum euāgelio. Et qa Paulus docet sic cōtrariat: ideo reprobāt Paulū. Cōtra istos arguit Hiero. qa etiam discipuli nō seruabant. ¶ At ille dixit eis ⌋ Dic ponit excusatio. Et p̄mo ab humanā exēplis. 2° auctoritate. ibi ⌊Si autem ⁊c. ⌋Circa p̄mū duo fac. p̄mo ponit exēplū in q̄ aliq; sunt excusati pp necitatē. 2° in quo alig pp sanctitatē. ibi ⌊Aut nō legistis in lege ⁊c. ⌋Dic q̄ ⌊At ille dic ⁊c. ⌋Leui. 24. legit q; de pura farinula fiebant. 12. panes: ⁊ isti ponebāt in mēsa p̄ponis in sabbato: ⁊ in alio sabbato amouebāt: ⁊ ponebant alios: a illi p̄mi comedebant a filijs Aaron. Item hī. j. Reg. 21. q; q̄n Dauid fugit ab Abimelech dixit illis panes illos. Et B est q̄ dic ⌊Nōne legistis ⁊c. ⌋Iste n. Dauid erat hō bon⁹ ꝛc q̄ dic dns q̄ inuenit hoiem iuxta cor suum. p̄mi Reg. 13. Sz diceret aliqs. Ipse Dauid erat p̄beatiō potuit accipe. iō addit ⌊Et q cū eo erāt ⌋ Panes p̄ponis dicebant q̄ in sabbato offere bant: qb⁹ nō licebat vti sm̄ p̄ceptū vt hī Leui. 23. Sed qd ad p̄po⁹. qa q̄n B fecit sabbatus erat. Et B p̄z: qa ibi dī. Nō habeo panes nisi q̄s absoluti de mēsa dñi ⁊c. ⁊ B nō faciebat nisi in sabbato. Iteꝝ in die calēdaꝝ fiebat festū neomenie. iō si in sabbato accideret, violabaī ex necessitate. Sz adhuc vī q; nō violauit qa comedere i sabbato nō est peccū. vñ vī q̄ nō violauit. Sz Chrysō. dic q; violauit magis sabbato: qa illos panes accepit q̄s nemini licebat cē pp necitatē. sabbatū aūt iuenit violatus a machabeis pp necitatē. Iteꝝ nōndū q; dic Chrys. q; q̄dā sint p̄cepta q̄ p̄cipiunt pp se: ⁊ B multa necitate frangi p̄it: q̄dāmodo nō pp se 3 pp figurā. iō talia loco ⁊ tpe p̄it: fic̄ ieiunū pōt mō dimitti in necitate. Ille aūt panis alter⁹ panis erat figura. l. panis altaris. q nō solus a sacerdote 3 et ab alio ꝓplo p̄cipiī. iō Dauid figurat ibi ꝓpl̄z. vñ Apoc. j. Fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes. Item ponit aliō exēplū q̄ ponit pp sanctitatē. Et B. ibi ⌊Nōne legistis in lege ⁊c. ⌋In Leui. p̄ceptū erat q̄ oblatio duplicaret in sabbato q̄ solebat fieri in alijs diebus: ⁊ tñ in tēplo fiebat: ⁊ in sabbato: qa fiebāt ad obsequiū templi ⁊ dei: vñ excusabāt sacerdotes. vñ istō exēplū applicat: qa Apli totaliter erant dediti maiori q̄ tēplo. l. Chris. vñ dic. ⌊Nōne legistis qa sacerdotes violabāt sabbatū ⌋ nisi cēt pp tēplū ⌊Dico aūt vobis qm̄ tēplo maior ē B. ⌋ Dic ponit adnerbiū loci cui⁹ obsego ipsi faciūt: ⁊ q; ifit aliqd mai⁹ tēplo p3. qa corp⁹ suū tēplū ē. Iteꝝ videdū q; i p̄mo exēplo nō ponit q; sit sine crimine. in 2° ponit q; si aliqs frāgit sabbatū pp necitatē: non tñ pp B oino caret crimine: 3 si pp deū/penit⁹ excusat a crimine. Deide argumētat ex exēplis. Et p̄ qa misericorditer agēdū est cum discipulis meis ⌊qa si sciretis qd est miam ⁊c. ⌋Osee. 6. Et q̄n intelligēdū est. dcm̄ est supl⁹. Prouer. 21. Miaz facere ⁊ iudicium magis placet dño q̄ victime ⁊c. Est ēt org⁹ aliud q̄ eos fac inocētes. l. obedientia. vñ hec p̄it qa p̄cipio eis ⌊qa fili⁹ hois (ita se p̄cucurrit nolare) est dns sabbati ⌋ ⁊ legislator nō subtiacet legi. Esa. 33. Ipse ē legifer nr̄. iō hz ptātē qa hz auctez. ¶ Et cū trāsisset inde venit ad synagogā eoz ⁊c. ⌋Supra positus est q̄n dns repulit pharisēos derogantes discipulis: hic q̄n repulit se ipugnātes. Aduersabant̄ n. p̄ fidiādo. 2° detrahendo. 3° tentādo. Et sm̄ B repulit eos 3ʳ. 2° ibi ⌊Tūc oblat⁹ ē ⁊c. ⌋ 3° ibi ⌊Tūc rīdet ⌋ Circa p̄m⁹ duo fac. p̄ ostendit q̄n ifidiabant doctrine Chr̄i. 2° q̄n vite Chr̄i. ibi ⌊Exēntes ⁊c. ⌋ Circa p̄m⁹ duo facit. p̄ ponit ifidiosa interrogatio. 2° Chr̄i rīsio. ibi ⌊Ipse aūt dixit ⁊c. ⌋Circa p̄m⁹ tria facit. p̄ locus deserbit. 2° occasio. 3° interrogatio. Dic q̄. ⌊Et cū transisset ⁊c. ⌋Scōm hanc ita discipuli vellebāt spicas: q̄s excusauit Jesus. Vñ cū dic ⌊Et cū transisset ⌋ videt eodem die ide trāsisse. Sz B excludit Luce. 6 qa in alio sabbato: pp B nō est eligēdū q; statim. vñ dic ⌊Uenit in synagogā: vt p̄dicaret salutē ⌋ vt i Joāne. 18 Ego semp docui in tēplo ⁊ in synagoga q̄ oēs iudei conueniunt ⁊ in occulto locut⁹ sum nihil ⁊c. ⁊ in ps. 39. Annūtiaui iustitiam tuā in ecclia magna. ¶ Et ecce ⁊c. ⌋Segnr occasio interrogatiōis: qa ⌊offerebāt ⁊c. ⌋ Joī q; iste fuit cementari⁹: ⁊ hēbat manū aridā. per istū signatur gen⁹ humanū: cuius manus aruit p origiale petū: vt q̄libet peccator cui⁹ man⁹ ⁊ virtus operatiua aruit: ⁊ q̄q; dextera. qa ipotētes ad agēdum bonū: q̄uis petētes ad malū. Tūc ponit interrogatio. 2° rīsio. Dic q̄. Et interrogabāt si licet sabbato curare ⌋ Uidebāt hoiem potētē: ideo petierūt si licebat sabbato curare. Et B petebāt tentāte: vt hī Eccl. 13 Ex multa loq̄la tentabit te. Nō. n. alo discēdi 3 potius accusandi petebāt: vt hī in ps. 27. Loq̄bant̄ pacē cū p̄ximo suo: mala aūt in cordib⁹ eoz. Sz hic ē q̄ Mar. 3. hī q; dns interrogauit. hic aūt di q; illi interrogauerūt. Rīdet Aug. q; vtrūq; factū est: qa q̄n ille stetit in medio ⁊ petuit sanari ipsi interrogauerūt ⁊ dns fecit cū surgere: ⁊ tūc interrogauit. Uel aliter: qa illi obseruabāt eū. vñ parabāt se ad petitionē: ⁊ tūc petit: qa ipse sciebat q; petebāt vt accusaret eum. ¶ Ipse aūt dixit eis. ⌋Dic ponit rīsio. et p̄ rīdet ꝓbo. 2° facto. ibi ⌊Tūc ait ⁊c. ⌋ in p̄mo tria facit. p̄ allegat ꝓ infirmitate. 2° cōparatiōnē. ibi ⌊Quāto magis ⁊c. ⌋ 3° inducit ꝓclōnē. ibi ⌊Itaq; ⁊c. ⌋Dicit ergo p̄. ⌊Quis vestrū ⁊c. ⌋ Econtrario erat apud eos q̄ si ouis caderet in foueā: q; ea die sabbati subleuabāt: intātū eni erāt anaritie dediti q; ꝓponebant dānum temporale dāno spūali: vñ cōuenichant eis q̄ hī Eccl. 10. Auaro nihil est sceleratius. Et sequit post pax. Aiam eni suam venalez hz: qa sez se exponit periculo ⁊ dāno eterno p̄ modico lucro temporali. Scdo ponit cōparatio ⌊Quanto magis melior ē hō oue ⌋ inde cōparabit̄ r/qa oia sunt pp hoiem: hoi cuiz est cōmissus dñium oium: vt hī Gen. p. Faciam⁹ hoiem ⁊c. ⁊ legē. vt p̄sit piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi: ⁊ bestijs terre: ⁊ sic q̄d est ad imaginē preest: sic hō ouī. Ex his colligit ⌊Itaq; licet hī facere ⌋. l. hoib⁹ ꝓdesse. Eta. j. Quescite agere quiete. discite hī facere: qa scriptū est Exo. 20. Opus seruile nō facietis in eo. opus seruile est petitū: nō licet hī facere. Sz tūc est q̄stio. Licez ne oia bona opa facere in sabbato: tunc. n. liceret arare. Iō dōm q; op⁹ seruile pōt intelligi ad litam. Et mistice opus seruile est peccatū. Jo. 8. Qui facit petū seruus est peccati. Iteꝝ seruile opus est in q̄ magis exercet corp⁹ q̄ ala. Aia cuiz hz dominari corpori. Ideo ꝓsiliari nō est opus seruile. Uñ posumus videre q̄ excusant a sabbato. Dns. n. excusat discipulos rōne necitatis: vñ necitas excusat. Item illa q̄ ad cultū dei ordinant̄ immediate vt thurificare ⁊c. Iteꝝ illa q̄ pertinēt ad salutē corporis: vt facere medicinaz empla/stra ⁊c. Unde isti viuiperant̄ quia arcuant p̄ceptū legis. ¶ Tūc ait hoi. Extēde manū tuā. ⌋In pte ista rīdet sa-

Dantes bona ex destruun tur.

Septimus. B

Expositio.

Expositio.

Preceptū q̄ licet aliquando violare.

Lectio. Augustinus.

Quid sit opus seruile: ⁊ qd q̄nq; pōt aliqd fieri i die festo.

ator: & hoc fuit cum curaret: nō erī curaret: nisi iteritū esset. Sequitur curatio. ¶ Et restituta est sanitati &c. ¶ Misisse dō qui bz manū andaz. i. potentē ad bñ agēdū non pōt melius curari qñ extēdendo manū suā in sublevatiōez pauper. vñ Dan. 3. Peccata tua elemosynis redime. et Eccl. 3. Ignē ardentez extinguit aqua: elemosyna resistit peccatis. & Eccl. 5. Nō sit manus tua porrecta ad accipiendū: & collecta ad dandū. Et nota q̄ primo hēbat sinistrā sanaz: & restituta est sicut altera dextra. s. Et B est ga prius sunt boies potētes ad malū. vt habet Esa. 5. Ueh q̄ potentes estis ad faciendū malū: sed post sanant p̄ grām: & nūc sunt proni ad bñ agendum. Ro. 6. Sicut exhibuistis mēbra vestra seruire immūditie & iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete seruire iustitie in sanctificatiōe &c. ¶ Exeuntes aut̄ pharisei &c. ¶ Dic ostēdit quo insidiabant ei. Et primo ponunt̄ insidie. 2° eius declinatio. ibi ¶ Jesus autem &c. ¶ 3° auctoritas. ibi ¶ Ut impleret &c. ¶ Dic ḡ ¶ Exeuntes. s. a synagoga vt implerēt qō habet in psalmo. Synagoga potētiū quesierūt aiam meā. Expirent ḡ vt male agerent: sicut Job. ¶ Egressus est satban a facie dñi ¶ Cōsiliū fecerūt. i. congregationē: quo illum perderēt & occiderēt: ga verbis eū vincere nō poterant. ps. j. Beatus vir q̄ non abyt in cōsilio impioz. ¶ Jesus aūt sciēs. recessit inde. ¶ Dic ponit̄ quo insidias declinauit. Et primo tāḡt̄ declinatio. 2° fructus. Uñ recessit. Et q̄re: ga nondum erat tēpus patiendi. Itē recessit vt suis occasionē daret fugiendi: vt dicū est supra. 10. Itē vt se hoiem mōstraret. Itē reliquit eos vt nō incitaret eos. Illud enī bonī p̄dicatoris est cū videt boies motus & incitatos: q̄ diminat eos: vt videt Eccl. 8. Nō incēdas carbones peccatōz tuoz arguēdo eos & ne incēdaris flāma ignis peccatoz illoz. ¶ Et secuti sunt eū multi ¶ vnde accessit ad eos q̄ euz diligebāt: qui cū libenter audiebāt. Unde Jo. 10. ca. Oues mee vocem meaz audiūt ¶ Et curauit eos ¶ ponit̄ curatio. Sap. 16. Nō ergo herba neq̄ malagma sanauit eos. sed ſmo tuus qui sanat &c. Et in ps. 106. Misit verbū suū & sanauit eos. Et quō ¶ Precepit eis ne mānifestum &c. ¶ Et q̄re: Ut daret nobis exēplum vitādi humanā glorīā sicut bñ supra. 6. Item vt parceret pharisēis qui de factis suis cōtristabantur ¶ Ut adimpleret &c. ¶ Dic introducit auctoritatē que habet Esa. 42. Et sciendū q̄ alij Apli dicūt auctoritates ſm hebraicaz veritatem / alij ſm expōnem 70. alij sensum solū verbis exprimebāt. Et tria facit. primo describit nām humanā. cuz dicit ¶ Ecce puer meus ¶ ga puer fuit. Luc. 2. Puer autez Jesus remānsit in tēplo. Uocat aut̄ puer / vel a puritate: ga peccatū nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius &c. p° Pe. 11. vel ſm quod puer dī seruus. vnde ¶ Ecce puer ¶ seruus per seruilez formā. Phil. 2. Exinaniuit semetipsum formam serui accipiens. ¶ Electus quē elegi ¶ Nota q̄ in vnoquoq; bomine sancto sunt tria d. uina electio, dilectio, & effectus qui est gratia: & hoc aliter in boie aliter in deo. In boie precedit gra. 2° diligit. 3° eligit. In deo Xo est ecōuersio. Et B est ga voluntas in boie nō est causatiua huius effectus q̄ est gratia: sed amor & volūtas dei est cā gratie: ideo prio elegit quē vult cē bonū. 2° diligit / deide grām adiungit. vñ ſm hoc tria ponit. primo electionē &c. In originali nō est ly ¶ electus ¶ Dicit ḡ ¶ Ecce puer meus quē elegi &c. Jet hoc quātū ad duplicē electionē que olim Christi conueniunt ſm humanā naturā. Ad duo enī est electus. s. ad B q̄ sit filius dei: vt habet Ro. j. Qui pdestinatus est filiꝰ dei &c. & ps. 64. Beatus quē elegisti & assumpsisti. Item est electus ad opus redēptionis hūane. vt Jo. 3. Sic deꝰ dilexit mundum vt filiū suum vnigenitū daret &c. Item eligit vt diligat. vñ dicit ¶ Dilectꝰ meus ¶ Si eni aliquos diligit multo magis vnigenitū suū. vnde Jo. 3. Nō ad mensurā datus est ei spūs: & si diligat aliquos: illū tamē speciali dilectiōe. vnde dicit ¶ in quo complacuit anime mee. j. i. voluntas mea: & hec est spālis dilectio: ga voluntas non quiescit nisi vbi inuenit placitum. Nihil aūt placet nisi per grām: & nihil gratū defuit Chio. vñ supra. 3° Hic est filius meꝰ dilectus in quo mihi cōplacui. Deide ponit gratie collationē. ponaz spūm meū super cū. vt bñ Joel. 2. Effundā de spiritu meo super oēm carnē: sed in Chio non solū de spiritu: sed totum spūm effundit: vt bñ Jo. 3. Nō ad mēsuraz datus est ei spiritus. & Esa. 11. Requiescet sup eum spūs dñi. Et hoc iquātū bz formā fil. Sed qd faciet: qō officiū habebit. ¶ Judiciū gētib⁹ nuntiabit. j. i. docebit gētes iudicia dei. Antiquitus gloriabāt iudei se esse populū dei peculiarē. vnde dicebāt. Nō fecit taliter omni nationi & iudicia sua non manifestauit eis. ps. 147. Sed illud dcm est gentibus. Uñ ¶ Nuntiabit gētibus ¶ māliter quia potestatez iudicādi acceptū super gētes. Act. 10. Ipse est qui cōstitutus est a deo iudex viuoz & mortuoz. Et Jo. 5. Pater oē iudiciū dedit filio. Itē est ne idoneus: ga in iudicio duo sunt necessaria: clementia & iustitia. & vtrūq; ostendit. Et primo q̄ clemētiaz habeat. Et ga clementia potest esse in ꝛbis. 2° in factis: ga aliqui & si non possint aliquid, cōquerunt̄ verboꝛ bec amouet ab eo. vnde dicit ¶ Nō cōtendet ip̄s &c. 2. Cū maledicerēt: nō maledicebat. Et bñ ꝛgruit ei qō dicitur Prouer. 20. Honoz est boi qui separat se a ꝓtentionib⁹. Itē aliqui nō ꝓtendūt / sed murmurant: & hoc non facit iste: ga ¶ nō clamabit. ¶ Uñ Esa. 53. Sic ouis ad occisionē ducetur & quasi agnus coram tondente se obmutescet et nō aperiet os suum &c. Clamoz ex affectione ꝓcedit. Et Apls ꝓcipit ad Eph. 4. Omis indignatio & clamoz auferat̄ a vobis. Aliqui nō clamant / sed conqueruntur. Et B amoueatur ¶ Nec aliquis in plateis audiet vocez eius. ¶ In plateis vocē emittunt: & ambulant in vijs peccatoz. Treñ. 4. Dispersi sunt lapides sanctuarij. Prouer. p. Sapiētia dat vocē in plateis. vñ iste iter eos nō audiet. Uel aliter per plateas intelligimus gentiles. qui sunt extra sanctuariū. Et ꝛ Christus sustineat pdicari gētibus: vñ in ꝓpa ꝓsona nō pdicauit eis. vñ in plateis audiet. i. inter gētiles. Ita ergo erat patiens in verbo. Item in facto. ¶ Arundinem &c. ¶ Et hoc dupl'r. potest eni legi primo specialiter quātum ad iudeos. 2° generaliter quātum ad oēs. Quātum ad iudeos duo erant in eis. s. regia potestas & sacerdotalis dignitas. Regia potestas significatur per arūdinem: que iaz quassata erat: quia Romanis erāt subditi: ideo facile erat ei ita quassare arundinez. Et bene signatur per arundinem: ga arundo mobilis est. vt habet supra. 11. Quid existis in desertū videre: arundinem vento agitatam. ¶ Et lumen fumigans non extinguit ¶ per lumen fumigans sacerdotium significatur. vnde sacerdotes lineis vestibus induebātur. Item fumigans: fumus enim extinguit̄ per ignē. Itē fumus fit per debilē ignez: qui plus resolvit q̄ ꝓsumat: & hinc generatur fetor. Di ḡ erāt sicut lumē fumigās: ga nō totalr fidē amiserant: nec tñ tñ habebant q̄ cohiberent se a malis. Uñ q̄uis posset iuste extinguere: tñ lumē fumigans nō extinguit. Itez alio modo exponitur quo ad omnes ita q̄ per arundinē quassatam intelligunt peccatores. Per lumen fumigās qō aliquātulum bz calorez: intelligūtur qui nō in peccato sunt. sed tepidi sunt ad opus bonū: & habēt aliqd gratie. vnde vult dicere. Neq̄ peccatoribus precludit viam salutis. vnde ipse dicit. Ezechielis. 18. Nolo mortez peccatoris. Item si aliqs habet gratiam nō extinguet eam. Unde in hoc dat̄ nobis exemplum q̄ nō debemus grāz

aliculus

C

Ad bonū ꝓdicatorem.

In iudicio duo sūt necessaria clemētia & iustitia.

alicuius qui vis dedit eis extinguere: sed potius fouere. Ite nō faciet iudiciū. [donec ejciat ad victoriā iudiciū.] Et hoc pōt legi spāliter de iudeis. [qui oēs vicerit: qz ipo nebāt q̄ in beelzebub demonia ejciebant: z ꝓfutant eos tūc impositū iudiciū sup eos. Et hoc impletū est p Titū z Uespesianū. Et nō solū istud fiet: sz ipsis destructis [in noie eius gentes sperabūt]. Uñ Geñ. 49. Ipse erit expectatio gentiū: vel aliter. Ita sustinet voluntē z neminem iudicat: sz cū inimica mors destruet: tunc omnes gentes adorabunt eū: z hoc erit in die iudicij.

¶ Tunc oblatus est ei hō demoniū habens cecus z mutus: z curauit eum ita vt loqueretur z videret: z stupebāt omnes turbe z dicebant. Nunquid hic est filius Dauid? Pharisei autez audientes dixerunt. Hic nō ejcit demones nisi in beelzebub principe demoniorum. Jesus autem sciens cogitatiōes eorum dixit eis. Omne regnum diuisum cōtra se desolabitur: z ois ciuitas vel domus diuisa contra se non stabit. Et si satbanas satbanam ejcit: aduersus se diuisus est: quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in beelzebub ejcio demones: filij vestri in quo ejciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si autem ego in spiritu dei ejcio demones: igitur peruenit in vos regnuz dei. Aut quomodo potest quisq̄ intrare in domum fortis: z vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem? Et tunc domuz illius diripiet. Qui nō est mecum contra me est: z qui non congregat mecum spargit. Ideo dico vobis: omne peccatuz z blasphemia remittetur hominibus: spiritus autem blasphemie non remittetur. Et quicunqz dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei: qui autem dixerit contra spiritum sanctum: non remittetur ei: neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro. Aut facite arborem bonam z fructum eius bonū: aut facite arborem malam: z fructum eius malum. Siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperaruz: quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundātia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bōa: z malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis: quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rōnez de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis z ex verbis tuis ꝺēnaberis.

D ¶ Supra repulit vis eos q̄ calumniabant z sue doctrine: z sue vite. Dic Xo repellit eos q̄ suis miraculis detrahebant. Et p̄ ponit miraculū. 2° puersitas detrabēntium. 3° ꝓfutatio eoꝝ. 2° ibi. [Et stupebant cē.] 3ª ibi. [Jesus autem cē.] Circa miraculū duo ponūt. Primo ponit multiplex infirmitas. 2° perfecta curatio ibi [Et curauit cē. Dicit ē. [Tunc oblatus est ei cē.] De hoc hꝫ Luc. xj. Sub aliis verbis. Sed nō est inconueniens qō recitat in vno subaudiē in alio. Per istuz signat gentilitas vel potōz qui demoniū hz inq̄nuz seruitutis: qz q̄ facit peccatū seruꝰ est peccati. Jo. 8. Iste est cecus natus lumine gre. vñ Esa. 29. Palpauimus sicut ceci parietez z quasi absq̄ oculis ambulauimus cē. Item mutus a ꝓfessione fidei. Jn ps. 38. Obmutui z silui a bonis cē. Et alibi: aperi mihi tacui inueterauerunt ossa mea cē. ps. 31. Sequit perfecta curatio. ¶ Et curauit eū [expellendo mutitatē: [ita vt loqret.] expellēdo cecitatē: ita vt [videret.] Unde dat perfectio sanitatis. ps. 102. Qui ꝓpiciat oibus iniquitatibus nostris q̄ sanat oēs infirmitates nostras. Uñ illum nō dimisit nec cecū: nec mutū. Segnit effectus miraculi. [turbaz admiratio [Et stupebant oēs turbe cē.] Item eoꝝ ꝓfessio. Uñ [dicebāt]. 2 ꝓfitebant. [Numqd iste est filius Dauid]. Promissum erat in ꝓphetis qō christus de semine Dauid nasceret. Dicre. 23. Suscitabo Dauid germen iustū. Sed vī ipleturaq̄ supra dictū est. ca. xj. Quia abscōdisti hec a sapiēntibus z prudentibus z reuelasti ea parulis cē. vñ turbe cōfitebant. ¶ Pharisei aūt videntes dixerūt. Dic nō ejcit demonia nisi in beelzebub.] Qui est deꝰ Accharon: vt hꝫ 4. Reg. j. Qui dī deus muscharuz pp turpissimū ritum sanguinis immolatiū: rōne cuius multe musche cōgregabant. Ideo credebant illū demoniū p̄ncipez demoniorū: ideo credebāt in potestate illius posse ejci demonia. Dicr. 2. Jbo ad optimates cē. Et paulopost: z ecce magis hi simul ꝓfregerunt iugum: ruperunt vincula. ¶ Jesus autē sciens cogitationes eoꝝ cē.] Jn parte ista repellit vis detrahentes. Et p̄mo arguit contra dicta. 2° contra dicentes. ibi [Item dico vobis cē.] Dictuz redarguit quadruplici argumēto. 2ᵐ ibi. [Sed si satbanas cē.] 3ᵐ aūt quō cē. 4ᵐ qui nō est mecū cē. Primū exp̄essissime ponit. [Omne regnū cōtra se diuisum cē.] Primo ponit maiorē cū dicit. [Oē regnū cē.] Triplex est cōmunitas. Domus siue familie: ciuitatis: z regni. Domus est cōitas ꝓsistens ex bis q̄ quos fiunt cōes actus: ideo cōfit ex triplici ꝓiugatiōe ex pāre z filio: ex marito z vxore: ex dño z famulis: cōitas ciuitatis oia ꝓtinet q̄ ad vitam hois sūt necessaria. Uñ est perfecta cōitas q̄tū ad mere necessaria. 3ª cōitas est regni q̄ est cōitas ꝓfectiōis. Ubi n. esset timor hostiū nō posset p se vna ciuitas subsistere: iō pp timorē hostiū necessaria est cōitas ciuitatū plurium q̄ facūt vnū regnū. Uñ sic vita in q̄libet boi: ita pax in regno: z sic sanitas nihil est nisi tēpantia būoꝝ: sic pax ē cū vnūq̄q̄ retinet ordine suū. Et sic recedēte sanitate tēdit hō ad interitū: sic de pace si a regno discedit: tēdit ad interitū. Uñ vitꝰ q̄ tendit est pax. Uñ pbus sic medicus ad sanitatē sic defensor rei publice ad pacē. Jō dicit. Omne regnū in se diuisum desolabit. Dicr. 9. Duriuz ē cor eoꝝ nunc: interibūt. Esa. 3. Tumultuabit puer ꝓtra senē: z ignobilis ꝺ nobilē. ¶ Et si satbanas satbanā cē.] Electio iportat actionē violētā: iō ops q̄ vbi est ꝺdictio q̄ sit diuisio: qz iter supbos sp st iurgia. Prou. 13. Si posset q̄s dicere. Non est electio: qz voluntarie exit: sz B nō hz locū: qz talis exitus nō est electio: sz fit ex obedientia alio impante. Uñ hic erit voluntarius exitus. Sed q̄ inuoluntarie exeant appet p hoc q̄ dictum est supra q̄ ceperunt gemere z clamare. Fili Dauid cē. Ergo est diuisio. [Quō ergo stabit regnū eius.] Ad ꝓpositū Dierony. exponit sic. Quō stabit cē. q. d. regnū diaboli stat in peccatoribꝰ vsq̄ ad die iudicij: qz tunc exacuabit ois potestas. Uñ si hoc esset iam esset finis mūdi. Rabanus sic. Quō stabit cē. Qz si pugnat ꝺ cum: q̄ est in caluo tergo a.

Primus nō. Triplex cō.

E

Dierony.

Rabanus.

Hylarius. regno suo debetis cauere. Hylarius quo stabit q. 6. ō po testate mea est qō ego faciā qō vnus expellat aliū. Ergo ego destruo regnū diaboli: et ex ℞ debetis mihi adhere re. ¶ Si ego in beelzebub. Hic ponit 2ª rō. Si ego ey cio: aut ℞ facio virtute ōmonis: aut virtute spūs sancti: quid aūt horū sit nō debetis mihi detrahere. Et p̄ p̄sequit̄ pri mā. 2° ꝙ. ibi. Si autē ⁊c. Dicit g̃. Si g̃ ⁊c. filij vestri in quo eyciunt ⁊c. Hieron. exponit dupl'r. Uno modo de exorcistis de ḡbus hi. Act. 19. Quidam exorciste ey ciebāt demonia in noie Jesu chri. Unde si ego in beelze bub ⁊c. filij vestri ⁊c. q. d. filij vestri eyciunt. Si ergo ō bis nō calumniamini: nec de me ōbetis calūniari. Ideo accipitis psonā. Uñ. iudices vestri erūt. Uel ego eycio in virtute dei: ō ipsi iudicabūt: sic infra de regina austri/ qui ipsa iudicabit. Uel pōt exponi de Apostolis. filij ve stri. i. Apostoli. Appellat āt eos filios eoꝝ ⁊ non discipu los: vt magis moueāt ad eos. Itē vt derogātes eis seip/ sos redarguant: q. si isti ḡ filij vestri sunt eyciunt. Si'r vos faceretis si ꝑ aretis vos. Ō qz isti sunt ꝑsecu ḡ hoc facio a potestate mihi tradita: nō in beelzebub. Uel iudi ces vestri erūt. Jnō solū cōparatione: sz auctoritate: sicut hī. infra. 19. Sedebitis ⁊ vos sup sedes duodecī iudican tes duodecim tribꝰ israel ⁊c. Si āt ego in spū dei eycio demones. igit̄ puenit in vos regnū dei. q. d. stultus est ḡ repellit a se q̄ in bonū suū cedūt. hoc āt. i. expellere de mones redit in bonū vīm. Ubi g̃ potestis colligere qō in spūsc̄: q. dignus dei est spūs sanctꝰ: sic̄ filiꝰ manꝰ: nec tñ est ibi aliq̄ inuocatio: sed solū fit istō ex aucte. Uñ si i spū dei ⁊c. Sz q̄re dī eiectio demoniū fieri in spūsc̄: Qz ei amor ⁊ bonitas q. ꝓpriat: iō repellere diabolus nullꝰ bene ita ꝙuēit sic̄ p̄sone spūs sci. ⁊ Peruēit in vos. Luc. 17. Regnū dei intra vos est. Et q. sit a chīo: potestis co gnoscere: ⁊ hoc est via vtil. tas: nō dicit in vos. Uel ali ter regnū dei. i. ōnium dei in hoibus. infra ad Cor. 15. Opz āt illum regnare donec ponat inimicos sub pedib⁹ eius. Si g̃ demones iam superatari icipiūt: tiā puenit i vos re gnū ⁊ ōnium dei. ¶ Aut quō pōt q̄q̄ intrare in domū for tis ⁊c. Hic ponit 3ª rō p quā ois dicta pharisecoꝝ ꝓfuta re intēdit: ⁊ est argumētū ex bis q̄ accidūt erga hoies: q. cū alige est potēs in domo sua: nō pōt inde eyci: nec vasa ei⁹ diripi: nisi fortior superueniat: sz chīs spoliat vasa dia boli: expellēdo eū ab hoib⁹ in qb⁹ est vt in vasis ꝓprijs. Ergo chīs fortior est eo. Et hāc rōnē ponit sub bis ℞bis. ⁊ Fortis. Jste ē diabolus g fortis dī ex vaue. Job. 41. Non est potestas q̄ huic valeat cōparari. Et fortior effi cit ꝙ ꝓsensus: q. q ꝓsentit: dat vires supra se. Esa. 19. Pu gnabit vir ō fratrē: ciuitas ō ciuitatē: ⁊ tradā egyptus in manu dñoꝝ crudeliū. Domus ista est mūdus vel ꝙgre gatio pctōꝝ: nō q. mundū creauit: sz q. ei ꝓfectō obe diunt. vīl Jo. 12. Dī ꝑnceps hui⁹ mūdi. Uasa ei⁹ sūt hoies. Uas dupl'r accipit. Uas alicui⁹ qō plenū est illo: vt dī vas aq̄: q. plenū est aq̄: vel vas olei q. plenū est oleo: sic aliq̄ vasa diaboli: q. pleni diabolo: ⁊ hoc fm corpus: vt obsessi a diabolo. fm alios ℞o illi quoꝝ corda sūt in ple naria voluntate diaboli: vt dī de Juda. Aliq̄ vasa dīr q̄libet instīa ad qōcunq; officiū deputata: vīl dī vas dia boli q. occasionē peccādi alij tribuit. Et q̄cunq; modo su mat diripit chīs vasa diaboli. Ad Colo. 2. Expolias ꝑn cipatus ⁊ potestates: trāsduxit ꝓfidēter palā triūphās il los in seipso ⁊c. Hoc tñ nō sufficit nisi alliget fortē. Uñ. nisi prius alligauerit fortē. Que est hec alligatio: q. po testas nocēdi: quā hz a seipso cohibet̄ a deo. Uñ ex vir tute nāe suę pōt multa facere: sz ex virtute dei cohibet̄: sic bō ligatus cohibet̄ ne ipleat: qō vult. vīl. ps. 149. Ad alligādos reges eoꝝ in cōpedib⁹. Et tunc domū ei⁹ diri pietꝝ eo ligato boies ligari dīcuntur. Esa. 49. La ptinitas a fortī tollet̄ ⁊ qō ablatū fuerit a robusto salua bit. ¶ Qui nō est mecū ō me est. Hic ponit ḡrta rō: ⁊ hic dat firmitatē oīb⁹. Posset. n. aliqs dicere. Si p victo rias auferres: posset ꝓcedere rō. Sz nō facis p violētā: sz p passionē: iō nō est signū q. alligaueris. Ideo ponit ḡrtas rōnē. Ratio talis est. Que ꝙueniūt in vno aliquo: opus simile hīt. Uñ g opa filij facūt nō se adiuicē ipe dunt. Sz ego ōtia opa facio eis. Ideo g nō est mecū ⁊c. Prio ponit rōnē in ḡiali. 2° explificat in speciali. Dic̄ g. ⁊ Qui nō est mecū ⁊c. Jst diabolus appet q. nō ē me cū: q. ōtius est oīb⁹ meis. p̄ ad Cor. 6. Que ꝙētio chīi ad Belial: Qz aūt sit ō cum hī. Ecc. 33. Cōtra vim morꝰ ⁊ō vir iustus: peccator: sic ō hoiem diabolus: g ē pater peccan. Sed in quo ōtiat eis: ⁊ Et q. nō ꝙgregat mecum: spargit. Jnīs n. ꝙgregat. Esa. 40. Jn bra. bio suo ꝙgrega bit agnos: ⁊ i sinu suo leuabit eos: fetas ipe portabit. Dia bolus aūt dispgit. vñ Jo. 10. Lupus rapit ⁊ dispgit oues. ſz Luc. 9. Dabet̄ q. nō est aduersus vos ꝑ vobis est ⁊c. Dic aūt dici vī ōtius. Lbr. soluo. Dicat q. vtrūq; pmala/ nter dictū est. Uñ nō intelligit vl iter: ſz in casu ⁊ spāliter q. q. nō hz pactū mecum: ō me est. Uñ ibi vocabat discī pulos. Dic diabolos. Uel aliter posiū⁹ dicere q. aliter est de deo ⁊ de hoie. Constat q. de⁹ nātis est sum in quē oia tendūt: iō qui nō est cū deo: opz q. sit sepatus ab eo. Uñ. 3. Reg. 18. Ut qd claudicatis in duas ptes. Si ois est deus: sequimī eum. Sz de hoie ad holem nō est ita: q. q. nō est ꝑ me: non pp hoc ō me est. ¶ Jdeo dico vobis oē petrī ⁊ blasphemia ⁊c. Jposq; ꝓfutauit dictū ipsoꝝ hic inuehit̄ ō eos. Prīmo ex grauitate peccati. 2° ex ma la intentione. 3° ex futuro iudicio. 2° ibi. ⁊ Aut facite ⁊c. ſ 3ª ibi. ⁊ Dico aūt vobis ⁊c. ſ Circa p̄m facit duo. Prio pre mittit q̄dā ſnias gīales. 2° explicat ibi. Et q̄cūq; ⁊c. ⁊ Dicit g̃. Jta factū est sicut dicitis. ⁊ Jdeo dico ⁊c. ⁊ Et po nit duas ſnias. Primo de remissiōe gīaliter peccati. Di co. ⁊ Oē peccatū ſ. ſ. facti: ⁊ blasphemia ſ. ſ. dicti remittet̄ hoīb⁹ ſ. ſ. si pniteant. Uñ in ps. 102. Qui propiciat oīb⁹ iniquitatib⁹ tuis: qui sanat oēs infirmitates tuas. Et alibi. ps. 31. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta sunt pcā. Et in hoc destruit opinio nouatꝝ q. dicebat q. nō oia pcā sint remissibilia. hic āt dī q. oē petrī ē remis sibile. 2° ponit spāle qō nō remittit̄ dicēs. ⁊ Spūs āt blas phemie: nō remittet̄ ſ. i. volūtas blasphemādi. ſ. qui ex cer ta malitia blasphemat. Et hec dcā sūt ḡnalr. Deide acce dit ad spēm. Et exponit: ⁊ p̄ / p̄m dictū exponit. Jta dictū est / q. oē petrī ⁊c. Et q. hoc sit vez: ondo de isto: q. blas phemia que est ō filiū: remissibilis est. Uñ. ⁊ qcūq; dixe rit ℞bū ō filiū hois remittet̄ ei ſ. ſ. si penitcat. ⁊ Qui āt dixerit ō spiritū sanctū verbū: non remittet̄ ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. Jst vt dicit Aug. Dec verba ita sūt difficilia: q. nō sūt forsnota ℞ba in euangelio. Dicendū g̃ q. triplex est modus exponēdi. Quidā exponūt ad lras: q. ipsi videbāt ipm miracula facientē: ⁊ opa spūs sancti: ⁊ dicebant eū hīc spiritū inundū. ideo blasphemabant ō spūm sanctū. Et i hoc diuersa est expositio. Quidā dicūt q. vtrūq; hz referri ad psonā filij. Sed in filio duplex ē nā: diuina ⁊ humana: ⁊ fm diuinā: ⁊ spūs est: ⁊ sanctꝰ est. Uñ filius dī spūs sanctꝰ non fm q. sumit̄ in rōne vnius vocabuli. Et sic exponit Hylarius. Et est ſnia. Quicunq; dixerit ℞bum ō filiū ⁊ ō humanā nām motus ex infirmi tate: hz excusationē: ſz q̄cūq; dixerit ō diuinā: hoc non hz rationē venie. Alij exponunt de spū sancto fm quod est tertia in trinitate psona. Uñ q̄cūq; dixerit ō filiū hois. i. humanā nām: remittet̄ ei. Sed q. ō spūm sanctū opantē hic nō hz veniā. Dec videt̄ plena expositio: ⁊ hanc vide

3° ratio. Hieronym°.

4° ratio.

Obiectio. Hylarius.

G

Error: nouatꝰ destruit.

Augustinus.

Hylarius.

tur dicere textus. Sed Augu. Obijcit sic. Constat q̄ oēs pagani blasphemant: q̄z nō credunt spūm sanctū esse in ecclesia. Jté multi sūt hereticī: r tñ istis non p̄cludit̄ via venie. Item multi iudei ꝛc. Sz posset aliqs dicere: intelligendū est post acceptā fidē. Sed ad hoc: si hoc sic est: est ne neganda ei pnia si penitear. Item nō dicit q̄cūq; chr̄ianus: sz generaliter quicūq;. Quō g̃ soluerit. Augu. Solvit dupliter: vna est expositio in ꝑmone dñi in monte: r illam retractat. Aliā ꝙ ponit in libro de ꝟbis dñi. Unde intelligere debetis q̄ peccatū in spūm sanctū non dī blasphemia spūssci: sz accipit̄ ex modo peccandi. Spūi sancto attribuit̄ bōitas charitas r amor: bonitati malitia respondet: charitati inuidia. Stgs g̃ cognoscens veritatez ex malitia deroget veritati: peccat in spūm sanctū. Item si aliqs videat opa sanctitatis in aliquo r ex inuidia derogeret: inuidia. n. sanctitatis nō ꝓfone peccatuz irremissibile est. Non q̄z impossibile sit q̄ remittat̄: sed q̄z tāta labes est peccati q̄ ex diuina iustitia fit q̄ non penitent. Unī illi q̄ dicebāt q̄ in beelzebub demonia ejciebat: nō peccabant in spūm sanctū: vt ait Aug. Quia ad ꝓfundā malitiam nō venerāt ꝛc. ¶ Sed hoc incepit dicere: non q̄z hoc facerent: sz vt ipsi q̄ ceperāt cauerent ne ad hūc statum venirent hunc sensuz reprobat r retractat Aug. Qz sic esset aliqs status ꝑ quo nō esset orandū: q̄ nō est verū in via. Jdeo aliter exponit in libro de ꝟbis dñi: r est talis. Notate q̄ nō dixit: q̄cunq; dixit ꝟbū blasphemie: sed ꝟbum: ifinite: sz tale q̄ ifinite ponit: nō vliter tenetur: sz aliqñ particulariter: vt Jo. 17. Si nō venissez: r locutus nō fuissez eis: peccatū nō haberēt: nō simplr sine vliter: sed nō haberent peccatū infidelitatis. Jta silr q̄ dixit ꝟbum nō q̄cunq; ꝟbum: sz tale ꝟbum est: q̄ si dicat̄ irremissibile est. Qd aūt sit illud. Dicit Aug. Spūs sanctus charitas est ꝑ quā mēbra ecclesie copulāt̄ christo vniunt̄: r oē peccatum remittit̄ ꝑ spūm sanctū. Qz r si remittit tota trinitas: nī spūi sancto appropriat̄ ꝓp amorē. Ille g̃ qui bz cor ipenitens: loquit̄ ɔ spūm sanctū. Unde ipa ipenitētia opponit̄ charitati spūssci. Unde nō q̄cūq; quodcunq; ꝟbum dixerit: sz istud ꝟbum. s. ꝟbū impenitentie: r istud irremissibile est. Et dicit ꝟbū: non verba: q̄z ꝓsequendo est in scriptura: multa ꝟba: vnum verbum dicere. Unī in Esa. Dñs sepe dicit. Dices ꝟbum meum: sz r multa ꝟba ei diceret: vñ non ɔdicit q̄d dictum est prius. ibi| Dico vobis oē peccm̄ r blasphemia ꝛc.| Quia g̃ ɔ spūm sanctū dixerit ꝟbum: blasphemat. Unī q̄dā magister interrogans. Quid esset peccm̄ in spūm sanctū dixit. Jm penitētia thesaurizat sibi iram. Sz quid est q̄ nō remittitur neq; in hoc seculo neq; in futuro: Nunqd aliq̄ peccata remittent̄ in futuro. Aug. dicit q̄d nō. Ergo nō dī q̄ aliq̄ in ꝑsenti r alia in futuro remittant̄: sed iō q̄ sic hic remittit̄ peccm̄: vt valeat in futuro: vel aliter. Qz quedam peccata. s. mortalia in ꝑsenti remittūt̄: sed alia. s. venialia in futuro: sic̄ si aliqs moriat̄ in aliq̄ venialiꝫ stat q̄ remittet̄. Unde aliq̄ misericordia erit in futuro: q̄z nūc adhuc erit viator. Lbry sost. Valde plane exponit: r dicit q̄ hic loquit̄ de duplici blasphemia ɔ filium hois r spūm sanctū. Jsti blasphemabant filium hois q̄z dicebāt q̄d potestas erat vni. Item alia cor blasphemia erat ɔ spūm sanctum: q̄z dicebāt q̄ in spū ꝺmoniaco ejciebat demones. Dc ꝑma babebant excusationē: q̄z nō sciebāt. Sed de b̄ q̄d ɔ spūm sanctū dicebāt nō habebant excusationē: quia sciebant ꝑ scripturas. Et ideo nō remittet̄. Sed q̄dē q̄d dicit: neq; in hoc seculo neq; i futuro: dicit̄ hoc: q̄z aliq̄ peccm̄ remittit̄ in hoc seculo: aliquod in alio: aliq̄ hic r ibi Quoddā in hoc seculo tñ: vt ꝑz in penitēnb⁹. Quoddā in futuro nūq; vt illi de q̄bus dī. Job. 21. Ducunt in bonis dies suos: r in ꝑcto ad ifernа descēdunt: q̄d ꝺo hic r in futuro: est petm̄ in spūm sanctū. Unde| non remittet̄ neq; in hoc seculo.| Non q̄z fiat remissio in futuro: sz q̄z pena erit in futuro. Unī sensus est q̄ nō remittet̄ qn pena patiat̄ in hoc seculo: r in futuro. Sic loquunt̄ sancti de peccato isto. Notandū aūt q̄d magister in sentēcijs. diſti. 43. lib. 2. ponit distōnez r assignat sex species peti in spūm sanctum. De sperationē: ꝓsumptionē: ipenitētiā: obstinationē: ipugnationē veritatis agnite: r inuidiā fraterne gratie. Unī dñr i spūm sanctū peccare q̄ ɔ appropriata spūssctō peccāt. Patri appropriat̄ potētia filio sapiētia: spūssctō bonitas. Ille g̃ in ꝓpriū dñ peccare: q̄ ex infirmitate peccat. Ille in filiū q̄ ex ignorātia. Ille in spūm sanctū q̄ ex malitia. Sed sciēduz q̄d peccare ex malitia est q̄n voluntarie peccat: q̄d est ex certa malitia. Et hoc dupliciter: vel q̄z bz inclinationē ad petm̄: vel q̄z nō bz. Unī. n. aliqs bō peccata cōmittit multa: ex hoc relinquit̄ in eo habitus peccādi: r sic peccat ex electiōe. Jtez aliqs peccat: q̄z removet̄ id ꝑ q̄d retrahebat a pcō. Retrahit̄ aūt a pcō ꝑ spēm vite eterne. Unī qui nō sperat in vitaz eternā: peccat ex certa malitia. Ad Eph. 4. Qui desperantes semetipsos tradiderūt impudicitie. Unī q̄ peccat ex inclinatione: peccat in spiritūscm. i. ex hoc q̄d recedit ab eo q̄d retrahit a peccato. Hoc aūt fit sex modis. Jn deo. n. sunt misericordia r iustitia. Ex ꝓpria misericordie: fit ꝺsperatio. Ex ꝓpria iustitie ꝓsumptio. Jté ex pte auersiōis: q̄z cōuertit se ad bonum fragile sic fit obstinatio. Jtez a pte auersiōis: q̄z nō ꝓponit ad deū reuerti fit impnia. Jtez ex pte remedij. s. spei r charitatis: fit ipugnatio veritatis agnite: r inuidētia fraterne dilectiōis. Dec sunt peccata in spūm scm̄. Si g̃ fit ipenitētia actualis: sic nō remittit̄: non q̄z nō remittat oino: sz q̄z nō facile remittit̄: q̄z nō bz aliquā rōnē remittendi: sz ex sola gr̄a dei. Ut si aliqs habeat febrē: vt pote tertianā: bz vñ sanari pōt: sed si bz emitricūz: nō bz vnde sanari possit de se: q̄z non sanat̄ nisi ex diuino adiutorio. sequit̄. ¶ Aut facite arborē bonā r fructum ei⁹ bonum: aut ꝛc.| Supra dñs ꝓstituit pharisecoz ritus: put erant ɔ ipsius opa loquētes oīdens gravitatē peccati: nunc ɔ ipsos dicēs prauā eius etiā doctrinā. Et ꝑ ponit similitudines. 2°. adaptat. 3°. rōnē assignat. 2°. ibi.| Progenies ꝛc.| 3°. ibi.| Ex abūdātia cordis ꝛc.| Circa p̄m̄ duo facit. Primo ponit similitudinē. 2°. inducit pbationē. ibi| Ex fructu| b°. cor ꝛc. Dicit g̃.| Aut facite ꝛc.| Istud dupliciter exponit̄. Una expositio ꝑm Lbry sosto. r Dicrony. alia ꝑm Aug. Scom Joā. Lbry sost. sic exponit̄. Vult oīdere vituperationē cor esse rōnabilem. Unī cōparat actus ad vitam: sicut fructus ad arborē. Si aliqs videt fructum bonum iudicat arborē esse bonam. Silter ecōuerso si malum. Isti videbant actus christi pura expellere demones: r b̄ erat bonum: iō valde irrōnabile est q̄d dicitis. Et specialiter procedit ab affectu in cām: vt dicit Aplis. Ro. j. Invisibilia. n. ipsius a creatura mūdi ꝑ ea que facta sūt intellecta ꝓspiciunt̄ ꝛc. Unī vult dicere: aut vos. s. pharisei facite. i. procedatis q̄z si fructus bon⁹ est: q̄ arbor bona est aut facite. i. dicite q̄ fructus malus est r ita arbor mala. Et b̄ nō potestis dicere. Augu. aūt refert ad intētionē. Isti dicebant q̄ in beelzebub demonia ejciebat. Ulult g̃ ostendere ex q̄ radice hoc procederet: q̄z ex malitia cordis. Jō dicit. Aut facite. Dic ponunt duo: vnū meritoriū: vt fiat: facite ꝛc. Et date operā r studiuz vt sitis arbor bona: q̄d nō pōt b̄ sine ꝓparatiōe. Unī facite vt sitis arbor bona: r tūc erit fructus bonus r verba bona. Qd aūt segnr est vt caueant. Sant facite ꝛc. Aut studebitis malitie: r sic eritis arbor mala r fructus malus. Diere. 2. Ego plātaui te vineā meā electam qūo q̄uersa es mihi in pranuz vinea

Augustinus.

Augustinus. H

Augustinus.

Chrysosto.

Obiect fol. 9

Infirmitas oppositaꝫ scibus q̄ fit sūt in corpe. I

Chrysosto.

Augustinus.

aliena ⁊c. Scōm aūt vrūq; lectuꝝ ꝓmit ꝓbatio q̄ seq̄ tur. Si gd̄ ex fructu arbor cognoscit ⁊c. Quis p fructū bonum: bona p fructū malū: mala. ¶ Progenies vipe/ rax ⁊c. ¶ Et hoc diuersimode subdit ꝓpmissis: ꝫ diuer/ sas expositiones. Fm Augu. est q̄dam applicatio ad ꝓpo sitū sic: dictū est. Aut facite ⁊c. Et vos facitis malū. Uos estis arbor mala: ⁊ qz arbor mala: mala facitis: qz nō po testis bona log. Scōm expositionez alioꝝ oñdit ex quo ꝓcedat hec malitia. Et vocat phariseos progenies vipe/ raꝝ: qz q̄ a puritia malitiā habēt firmius tenēt: nō mali tia vipere dī malitia coꝝ. ꝓuerb. xx. Adolescens iuxta viam suā: cū senuerit nō recedet ab ea. Jō pluries q̄ pa/ rentes bñt malos: ꝓ ꝓnoxes sūt ad malū. Dier. 14. Co/ gnouimus iniquitates patrū nostroꝝ. Uñ bonū est q̄ bō a ꝓfectudine subdat se bono opi. Jtē nā serpentuꝫ est q̄ cū lingua venenū eyciūt. Sic mali facūt. Job. 20. Occi/ dit eū lingua vipe. Et in ps. 139. Acuerūt linguas suas sic serpētes: ideo dicit. ¶ Quo potestis bona log. Jnō dicit bōa facere: ꝫ log: qz filij estis vipere q̄ nocet lingua: ideo cuꝫ sitis imitatores patrū scelerū: quo potestis bona log. q. d. nō potestis. Et assignat rōnem. Et ꝑ in generali. 2° in spe ciali. ibi ¶ Bon⁹ bō ⁊c. ¶ Dicit g̃. Ita nō potestis log. Uñ/ q̄ mali estis. ¶ Queritur q̄ ex abūdantia cordis os loquit. ¶ q̄ vox est signū intellectus. Dicit ex abūdātia cordis: qa fm Chrysost. Cū aliqs ex malitia logtur signū est q̄ ma ior malitia sit in corde: qz de hoc qd̄ intus retinet nullus timet. Dū g̃ aliqd ex malitia ꝓfert. signū est q̄ magis sit intus: qd̄ ꝓferre nō audet. Jō dic. Ex abūdātia cordis ⁊c. Et ex abūdātia malitie iterius: os loquit. Et hoc est i bo no ⁊ in malo. vñ Dier. 20. Factus est fm dñi in me q̄si ignis ⁊c. Jtē in malo filij: qz aliq̄ ex malitia ꝓcepūt aliqd quod non ꝓnt retinere. Job. 32. Coarctat me ſpūs veri mei ⁊c. ¶ Bon⁹ bō de bono thesauro ⁊c. ¶ Qd̄ dixerat ex abūdāna cordis ⁊c. exponit in ꝓticulari. Uerbum qd̄ egredit de cogitatione est sic donū qd̄ egredit de thesau ro. Uñ si cogitatio est bona: ꝛbū est bonū: ⁊ cōtio. Bon⁹ thesaurus est sciētia veritatis: ⁊ timor dñi. Esa. 33. Diuitie salutis sapiētia ⁊ sciētia: timor dñi ipse thesaurus est. Jtē malus thesaurus est mala cogitatio: ⁊ de hoc nō ꝓcedit nisi malū. ꝓuerb. 10. Nil ꝓderunt thesauri impietatis. ¶ Uidete. Qd̄ de ꝛbis ibi dī. Jstō etiā intelligit de opi/ bus. Sic. n. cogitatio est radix fm onis cita intētio operatio nisiō si intētio est bona: opus est bonū. Uñ ibi Glo. Tan tū facis q̄nꝫ intēdis. In bono vi bie instātiā. ponat q̄ aliqs velit furari vt det elemosynā: actus est malus: ⁊ in tentio bona. ergo ⁊c. Dico intentio ⁊ voluntas q̄q; distin guunt. q̄ñ. in vno ⁊ eodē aliud est volūtas ⁊ intētio. Uo luntas est de obiecto volito: intentio de fine: volūtas est si cut si volo ire ad senestrā vt videā trāseuntes: hec est in tētio. q̄si extra tentio. Unde opꝫ qd̄ volūtas ⁊ intētio vnū sint. Unde possim⁹ large cōsiderare intētionē ⁊ voluntā tē. Et sic in isto. Si volūtas est mala: actus est malus. ul si excindat ⁊ sumat ꝓpric: nō est vcꝫ: ꝫ posito q̄ inten tio ⁊ actus voluntatis vnū sint: qd inde: est dōm q̄ ꝓnci palitas meriti cōsistit circa charitatē: ex cōsiti circa meri tum alioꝝ virtutū. Meritū. n. respicit ꝓmiū ēternale pe nes qd̄ cōsiderat charitas. sic vnūq̄q; opus qd̄ in maio ri sit charitate magis bꝫ demeritō: sola charitas bꝫ deū ꝓ obiecto ⁊ fine. Uñ meritū charitatis rōdet ꝓmio sub stantiali: meritū alioꝝ virtutū ꝓmio accidētali. Qz igitur charitas informat intētionē: q̄uto aliqs ex maiori charita te aliqd itendit. tāñ facit: ꝫ q̄nꝫ ad ꝓmiū accidētale: nō: ¶ Dico aūt vobis ⁊c. ¶ Dēs istos reprehēdit pp grauitatē peccati ⁊ pp malitiā coꝝ: nūc pp sumaꝝ iudicium q̄ fide tenemus. Dū. n. Job. 19. Fugite a facie gladij: qui vl/ tor iniquitatū gladius est. Et scitote eē iudiciū. Eccl. vltio. Lucas q̄ fient: adducat dēs in iudiciū: ꝓ oi errato: sine bonū sine malū sit. Jtē 2° ad Cor. 5. Oēs. n. nos opꝫ ma nifestari ante tribunal chi vt referat vnusq; ⁊c. Unde ibi erit examinatio: qz reddet vnusq; rationē de factis suis: iō addit etiā de verbis: dicēs. ¶ Dico aūt vobis de oi ꝛbo ⁊c. Et hoc dī Sap. j. Qui loquit iniqua: nō pote rit latere. Et subdit q̄ sermo obscurus in vacuū nō ibit. Sz qd est q̄ dicit de ꝛbo ocioso. ¶ ꝛbū ociosuꝫ dupli dī. Uno mō: oē ꝛbum malū dī ociosuꝫ: qz illud dī ocio sum: q̄ nō ꝓsequit finē: sic si aliqs q̄rit boiem ⁊ nō inue nit dī ociosē q̄sisse. Uerbū aūt dat ad instructionē. Uñ ergo ꝓficit: nō est ociosum. Ad Eph. 4. Omis fmo malus ex ore vestro nō ꝓcedat: ꝫ si qs bonus ad edificationez fidei vt dī gīam audiētibus ⁊c. Et fm Chrysost. Respō cit ad ꝓpositū: qz dixerant q̄ in beelzebub ⁊c. Jlud ꝛbuꝫ erat ꝓnicioſuꝫ: iō dī etiā ociosum: fm Dionys. Dif/ fert q̄dem ꝓnicioſuꝫ ⁊ ociosum: qz ꝓnicioſuꝫ est q̄ nocu mentū infert: ociosuꝫ ꝛbo q̄ nō affert vtilitatē. Greg. dicit q̄ ociosuꝫ dī q̄ caret ꝓia vtilitate vel nēcitate. Uñ q̄li bet ꝛbum q̄ ꝓfert leuiter: dī ociosuꝫ nisi bēat ꝓiā vtili tatē vel ꝓnam necessitatē. Sz ꝓstat q̄ isti dixerūt ꝛbuꝫ ꝓnicioſuꝫ. Quare q̄ nō facit mentionē nisi de ocioso: Qz vult arguere a minori: qz si de ocioso opꝫ reddere rōnē: multo magis de ꝓnicioso. Deide oñdit rōnē. ¶ Ex ver bis enim tuis iustificaberis ⁊c. ¶ In iudicio mūdi aliq̄ inno cētes puniūt: ⁊ mali liberant: qz iudiciū sit fm dicta te stū. In iudicio dei ex bono ipso scīpm accusante. s. ex sua ꝓfessione. Uñ vt nō credas q̄ iudiceris p ea q̄ alij di cent de te: sed p ea q̄ tu dices de te: ideo dicit. ¶ Ex verbis enī tuis iustificaberis ⁊ ex ꝛbis tuis condēnaberis ⁊c. ¶ Sicut infra. 25. Ex ore tuo te iudico serue nequā.

¶ Tunc rīderunt ei quidaꝫ de scribis ⁊ pha risēis dicētes. Magister: volum⁹ a te signū videre. Qui rīdens ait illis. Generatio ma la ⁊ adultera signum querit ⁊ signum non dabitur ei nisi signū Jone prophete. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diēb⁹ ⁊ tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹. Uiri niniuite surgent in iudicio cum genera tione ista ⁊ condemnabunt eam: qz peniten tiam egerunt in predicatione Jone. Et ecce pluſq̄ Jona hic. Regina austri surget in iu/ dicio cum generatione ista ⁊ condemnabit eam: qz venit a finibus terre audire sapien/ tiaꝫ Salomonis. Et ecce pluſq̄ Salomon hic. Cum autem imūdus spiritus exierit ab homine: ambulat per loca arida querens re quiem ⁊ non inuenit. Tunc dicit. Reuer/ tar in domum meam vnde exiui. Et veniēs inuenit eam vacantem: scopis mundataꝫ ⁊ ornatam. Tunc vadit ⁊ assumit septem ali/ os spiritus secum nequiores se: ⁊ intrantes habitant ibi: ⁊ fiunt nouissima hominis il/ lius peiora prioribus. Sic ⁊ erit genera/ tioni huic pessime.

¶ Supra dēs ꝓfutauit peruersitatē suis miraculis ⁊ do:

Augustinus.

Chrysosto.

Chrysosto.

Dionysius.

Gregorius.

K

L

trinc:dic arguit tentates.Et hic duo facit.Primo ponit interrogatio tentatiua. 2° reprobatio ibi[Videns ꝛc.Dī ꝙ.[Tūc riderūt j Hoc est postq̄ multa miracula viderant ꝛ postq̄ multa ꝟba sapiēte audierāt:ita q̄ impietum est in eo qđ dī Eccl.22.Cū dormiente loquit ꝙ narrat stulto sapiētiā.[Magister volumus a te signū videre j.Magister dicūt tētādo.ps.77.Loquūt pacē in ore suo:mala aūt in cordib⁹ eoꝝ.[Volum⁹ ꝛc.j Nōne multa signa viderāt.Ita.ꝫ ali⁹ cuāꝝctista sic exponit dicēs. Volum⁹ signū de celo videre.sic legit lib.j.Reg.ca.12. Dr Samuel fecit tonitrū.Et Helias ꝙ fecit ignē descēdere.4.Reg.j.Propriū.n.iudicoꝝ ē signū petere:vt hī. p⁹ ad Cor.j.Iudei signū petūt.Sz cū signa ꝺdisset terrena nō credebāt:ēt si daret celestia nō crederēt.Jo.3. Si terrena dixi vobis ꝛ non creditis:quō si dixero celestia credetis.[Qui rīdēs ꝛc.Jnter repellit eos:ꝛ duo facit.Prio petitionē negat. 2° indignitatē ostēdit.ibi[Viri niniuite.j Prio designat qđ ḡrebant.2° denegat.Dicit ꝙ. [Qui rīdēs ꝛc.[Hīatio mala ꝛc.Malos.n.dicit qz infidiatores erāt.Dī qs malus qz nocet primo.Hnō ꝙ mala ꝛ inig filij dī adultere gnō.Isa.57.Vos aūt accedite huc filij augurarricis:semen adulteri ꝛ fornicarie.Jta ergo ista gnō migrati subiecta.[Signū queritꝫ non dabit ei nisi signū Jone pphete.[Esa.7.Pete tibi signum a dño deo tuo in profundū inferni sue in excelsū supra ꝛc.Petebant ꝙ signū de celestib⁹:ꝫ nō erāt digni videre.Doc.n. dedit apostolis suis:q viderūt eū ascendētē:ꝙ gliam dei viderūt in monte.Sz istis nō dabit nisi signū in ifernū ꝺtū ad alam:ꝛ de terra:ꝺtuz ad corp⁹.Vñ nō dabit ei nisi sig⁹ Jone pphe.Vñ signat mors chīi:ꝛ ostēdit charitas dei:sīc dicit Aplus:ad Ro.5.Cuz adhuc peccatores essemus ꝟz ꝛ tempus Xpristus p nobis mortuus est ꝛc. Item ostēdit potestas resuscitāns:vt hī.p⁹ ad Cor.15.Et hec sūt signa coꝝ ꝙ in nobis esse debēt p mortē christi significat nobis qō nos mori debem⁹ petō:p resurrectionē Xpi q⁹ nos debemus a petō resurgere.[Et sīc Jonas fuit in vētre ceti ꝛc.Jsm veritatē.[sic filius hois erit in corde terre.[Et in hoc ꝓfundit error Manichei dicētis q⁹ nō in veritate mortu⁹ est Et dicit in corde terre:qz sīc est hois est in pfūdo.Jta chīs in pfūdo terre:vel in corde terre.i.in corde terreno:ꝛ ꝺsepulcro:ꝛ q desepabāt de eo:vt hī Luc.vltio ca. Nos.n.sperabam⁹ q⁹ ipse esset redēpturus Israel.[trib⁹ dieb⁹ ꝛ trib⁹ noctib⁹.[Sed hic ē qō Ifalis. Videt hoc esse falsuz:qz hora nona expirauit: ꝛ sepult⁹ est in vesperere surrexit aūt in mane tertie diei. dīt Augu.Dr alig volūt dicere qđ cōputanda est hora ꝙ positus fuit in cruce.Vñ ꝓmaz nocte dicūt illā tenebrositatē ꝙ apparit:sc̄da fuit nox diei veneris:tertia:diei sabbati.Sed sm Augu. Nō valet:posset nī rō suppetere:si tota die ꝺlica fuisset in sepulchro.Jdeo aliter dicēdum: q⁹ dies nālis p die ꝛ nocte:sumit pro spatio.24.horaꝝ. ꝟz sīc dicit Augu.In scriptura aliqñ sumit pars p toto. Sic ꝙ dōm⁹ q⁹ chīs p synedochen fuit trib⁹ dieb⁹ ꝛ trib⁹ noctib⁹ in sepulchro:q: sexta feria p tota die ꝛ etiā p pcedēti nocte sumit.De die Xpi sc̄da nō est dubiū.3° Xpi nox p nocte ꝛ die sequenti.Tñ si sm veritatē inspicim⁹ fuit duab⁹ noctib⁹ ꝛ uno die integro:ad signādū q⁹ suū simplū destruxit nostrū duplū.In nobis erat pena ꝛ culpa:in eo pena solū:iō ꝛc.[Viri niniuite ꝛc.] Hic ponit idignitatem.Dic est qō Ifalis. Nōne multa miracula fecit:nōne Lazaꝝ resuscitauit ꝛ multa alia:Quid est ergo nō dabitur ꝛc.Rideo nō dabit tale signuz q̄le petebāt:vel non dabit signū ad utilitatē coꝝ.Sciebat.n.q⁹ non reuerterent:qz ꝺurati erant.Sz signa fecit pp fideles ꝛ electos q̄les post multi fuerūt.Viri niniuite ꝛc.Dec ē idignitas. Et ꝓplerumq̄ gētiles. 2° ponit rō.ibi[Cum aūt immundus ꝛc.Videt aliqs est bonus vel qz nō peccat: vel qz penitet.Prio ḡ plerq̄ eos q peiuerūt.s.gētes.2° q petrus nō fecerūt.ibi[Regina austri ꝛc.] Cōpauerat dñs resurrectionē suā Jonc. Jō possent credere q⁹ istis accideret sīc ninuitis q liberati sūt:ꝫ isti nō solū nō fuerūt liberati:ꝫ fuerūt etiā ꝺspsi.[Viri viri niniuite surgēt.] Jn verbis istis excludit vn⁹ error iudeoꝝ q⁹ resurrectio erit ali⁹ iudi⁹:ꝛ q⁹ in medio reedificabit hierusalē.Et addunt ꝙ se qđ dī Esa.25. Faciet dñs i mōte B zuitū pinguū. Alij dixerūt q⁹ iusti ꝛ martyres resurgēt ali⁹ alios p mille annos:ꝛ adducūt pro ipsis qđ dī Apoc.2. Vidi angelum ꝛc.Et seguit:ꝛ apprehēdit draconē serpētē antiquū q vocat diabolus:ꝛ ligauit eū vt nō amplius gētes decipiat:donec ꝛsumentur mille anni.Utrūq; excludit cū dic. [Surgēt cū gnōne ista.] Sīl boni ꝛ nō boni:ꝛ ꝓdemnabūt:ꝓparatiōe nō auctoritate:qz iter cōdemnādos resurgēt.Esec.5. Jsta est hierusalē:in medio gētiuz posui eā:ꝛ in circuitu ei⁹ terras:ꝓtempsit iudicia mea vt plus cēt i pia q̄ gētes:ꝛ ꝓcepta mea vltra q̄ terre q̄ in circuitu ei⁹ sūt.Et in quo ꝓdemnabūt:[Quia priam egerūt iusti ꝙ noluerūt facere priꝰ.Dñs icepit ꝓdicationē suā a priꝰ Jodānis usq; nō audierūt. Dier.8. Nullus est q agat penitētiā sup petō suo.Jtē illi fecerūt priam in vna ꝓdicatione Jonc. Jclus aūt multas ꝓdicatiōes eis fecerat:ꝛ nō sūt conuersi.Jo.15.Si opa nō fecissez q nullus alius fecit petrus nō haberēt.Jtē conuersi sūt in ꝓdicatiōe vn⁹ ꝓphete ꝟz isti nō solū habuerūt ꝓphaz:ꝫ filiū dei. vñ hī Deb.j. Multifarie multisq; modis olim deus loquēs patrib⁹ in ꝓphetis nouissime diebus istis locut⁹ est nobis i filio quē ꝓstituit heredē vniuersoꝝ per quē fecit ꝛ secula ꝛc. Nouissime aūt locut⁹ est nobis in filio:ꝛ sequit.[Ecce plusq̄ Jonas hic.] vt hī ad Deb.3. Amplioris glorie.n. iste pre Moyse dignus est:ꝙ nimirū ꝓferunt qz priam egerūt. [Regina austri ꝛc.Et cōdēnabit eā j.s.in sapiētia quā isti noluerūt recipe.De ista hī.3.Reg.10. Dr venit audire sapiētiā Salomonis.Per istū signat ecclia ex fidelib⁹ ps.44.Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate ꝛc.Regina dī:qz regere se debet. Prouer.20.Rex q sedet in solio iudicij dissipat oē malum intuitu suo ꝛc.Et dī austri rōne spūs sancti. Cant.4. Surge aglo ꝛ veni auster pfla hortū meū ꝛc.Jsta regina surget in iudicio cuz gnōne ista.Nota ꝙ nō dī q⁹ nō peccauerit:ꝫ nō fuit rebellis:q̄re qz venit affinib⁹ terre audire sapiētiā Salomonis sīc hī.3.Reg.10.Et nō oportuit qđ vos veniretis affinibus terre:qz hic est.Unde[ecce plusq̄ Salomon hic:] qz ille Rex tēporalis erat ꝛ peccator:iste Xpus innocens ꝛ eternus. Dan.7. Potestas eius potestas eterna que nō auferet:ꝛ regnū eternū quod nō corrumpet.[Cuz aūt immundus spiritus exierit ab homine ꝛc.] Ostēdit supra gētiles esse peiores iudeis.Dicit confirmare exemplo.Et primo ponit exemplum. 2° adaptat.ibi[Sic ꝛ erit ꝛc.] Exemplum ponit de spiritu immundo.Notare debetis q⁹ aliquando ponit exemplum ex re gesta:aliqñ ex pabola.Et qñ ponit ex re gesta:opꝰ q⁹ vnūqđq; seoꝝ exponat:ita qđ vtrūq; indiget expōne sua:sīc hic positū est exemplū de Jona.Aliqñ ponit exēplū de pabola:vt dī.Simile est regnū celoꝝ ꝛc.Dic nō opꝰ ponere qđ sit in regno celoꝝ.Possim⁹ ꝙ dicere sm Dicrony.Dr sit silliando ꝛ pabola:ꝛ sic est vn⁹ sensus vel ex re gesta sm Aug.Et sic est duplex sensus. Immūdus spūs exit ab hoie dupliciter:qz hoiem aliqñ torquet corporaliter:aliquando spualiter.Uñ videndum quo ipleat dō spiritu immūdo:quō corporaliter:ꝛ quō spualiter. 3°;quō ꝙueat ad ꝓpositū.Quatuoꝝ ḡ diuisū. Primo liberatio

Error iudeorum excludit.

Idem error.

Error Manichei dicentis q⁹ nō in veritate mortuus est.

Auctio.

Magistrum.

M Auctio.

Augustinus. Dicronym⁹.

Cur aliqs spi ritus dicatur īmundus.

a spiritu īmundo. 2° iterata vexatio 3° grauitas. 4° scđe vexationis occasio. Dicit ḡ. ⁊ Si spūs īmūdus. ⁊ Dis res q̄ cōmiscetur viliori: īmunda dī: quę puriori puriori: vt si argentū plūbo iungaī fu vilius. sic spūs creatus: si adhe reat iferiori se: dī spūs īmund⁹. Et iste exit aliqñ ab hoie quē corpaliter vexat: aliqñ quē spūaliter: vt i baptismo. Consequēter ponitur iterata vexatio ⁊ occasio. Et p̄ ex pte dēmonis. 2° ex pte coꝝ ḡ vexant. Ex pte dēmonis. Primo q̄ntuz ad illos alios. 2° q̄ntum ad istos. Dec. n. est ꝓfectudo dēmonis qđ nō pōt gescere nisi noceat: qz ab initio pcrīn dilexit. Uñ cum ab aliquo expellit: q̄rit vbi vexet. Uñ dicit. ⁊ Ambulat p̄ loca arida q̄rens requiē: ⁊ nō inuenit. ⁊ Uñ aliqñ requiē non iuenit. In qbus aūt in teniat dicit Job. 40. Sub vmbra dormit: in secreto tha lami: in locis humēnb⁹. Loca humētia sunt corda volu ptuūb⁹ dedita: loca arida sūt q̄ ꝑtemnunt voluptates: q a ꝓsperitatib⁹ declināt. Et de hoc. Exēc. 33. Aruerūt ossa nra ⁊ perut spes nra. Dicit ambulat: ⁊ explorat quēcūq; boiem quē decipiat. Uñ p̄ hoc qđ dī ambulat: solicitudi nē ostēdit p̄ꝑ. Pe. 5. Sobrij estote ⁊ vigilate qz aduersari⁹ vester diabolus tāq; leo rugiēs circuit q̄rens quē deuo ret. Querēs requiē ⁊ nō inuenit nisi in locis humēnbus.

In qb⁹ quie scat diabol⁹.

Ita fuit de iudeis q̄ exiens a iudeis uit ad gētiles q̄ arri di sūt ab humore grē diuīne: ꝛ nō inuenit requiēq; expul sus est qz xp̄o suo deī receperūt. ⁊ Tūc dicit. Reuertar ⁊c. ⁊ Ex xp̄o isto potestis colligere q̄ si diabol⁹ aliqñ expel litur ab aliq̄: qz agit penitentiā nō tñ totaliter dimittit cuz. sic de chīo legit Luc. 4. Quo dimisit ad tp̄s: hoc ḡ est intelligēdū: vt semp̄ soliciti sint hoies ne reuertat. Et hoc est qđ dicit. Reuertar ⁊c. ⁊ Et veniēs iuenit eā vacātē. ⁊ Dic ponit occasio ex pte eius q̄ scđo affligitur. Si volumus ad iudeos retorquere: planū est qđ cū expellereī a gētib⁹ redut ad iudeos. Uñ triplex ponit occasio. ⁊ ociositas. Uñ dicit vacātē. Ecc. 33. Multa mala docuit ociositas. Jō Hieron. semp̄ aliqđ boni facito vt te diabolus inue niat occupatū. Uñ vacātē. i. ociosum. Treñ. j. Uiderunt eā hostes ⁊ deriserūt sabbata ei⁹. ⁊ scopis mūdatā. ⁊ qz qđ mūdat scopis: nō mūdat nisi qz leuiter adheret. Unde idē est scopare qđ leuiter mūdare: ⁊ idc scopario ipfecta mūdatio. Itē ornatā. ⁊ hoc est superficialis ornat⁹. Man datio pfecta dz cū igne fieri: sic bī in lege: q̄ vasa igne ꝺ bebāt mūdari. Itē illud qđ ornat: aliā bz ex se pulchrit dinē: aliā ex ornatu nīi. dc q̄ in ps. 143. Filie eoꝝ cōposi te circūornate vt similitudo tēpli ⁊c. Sed q̄ volūt eē secu ri debēt hīe pulchritudinē interiorē. ps. 44. Omnis glia ei⁹ filij regis ab intus in fimbrijs aureis circūamicta varieta tib⁹ ⁊c. Sed qñ sit ornatus solū in exteriorib⁹ nō relingi tur a ōmonib⁹. Ita est de iudeis: qz ibi seruabāt sabbata in qb⁹ magis vacabāt a bonis q̄ a malis. Itē totā curaz ponebāt in mīnimis legis. ¶ Tūc vadit ⁊ assūmit septē alios spūs ⁊c. ⁊ Dic ponitur de scđa vexatiōe grauiori: ⁊ ostēdit grauior. p̄ q̄ntuz ad numer. 2° q̄ntuz ad durationē. 3° q̄ntuz ad effectū. Quātuz ad nūer: ⁊ qz assūmit septē. ⁊ Ex

Q

Quarto.

Augustinus.

Chrysosto. exponit ad līaz: qz cū aliqs cadit ⁊ nō cauet tūc deter⁹ accidit ei. Jo. 5. Ecce sanus factus es: iā noli pec care: ne deter⁹ aliqđ tibi ꝓtingat. Scōm Augu. Assūmit septē: ⁊ hoc dupl'r. Aliqñ. n. penitēs agit penitentiā ꝛ ne gligēter se hz: ⁊ tūc fit pclinior. Ro. j. Propter qđ tradi dit illos dīs in reprobū sensuz. Et p̄ hoc q̄ dicit septez: vniuersitas vitioꝝ signat. Aliter sm̄ beatū Aug. Aliqs peccāt aliquo pctō: ⁊ in statu penitētie addunt simulatio nē: ⁊ sic septē sūt dona spūs sancti: sic septē simulatiōes. Unde p̄ erāt vitia simplicia: tūc addunt simulatiōes vi tioꝝ q̄ sūt deteriores: ⁊ dicunt septē vel pp̄ vniuersitatē vitioꝝ vel pp̄ sabbatū. Et q̄ hoc mō peccāt fient pfecti rantiores in malo. vñ dicit. ¶ Et intrantes habitant ibi. ⁊ qz inde recedere nolunt. Dicit. 8. Populus in hierusalē auersus est auersione ꝓtētiosa: apprehēderūt mēdaciū: ⁊ noluerūt reuerti. Si exponat̄ de iudeis p̄z qđ habitat in eis ⁊ discedere ab eis nō vult. ¶ Et fiunt illi⁹ hois: peio ra p̄ioib⁹. ⁊ Dic ponit aggrauatio q̄ntū ad effectū ad līaz. Qui magis punit: magis aggrauat. vñ. 2. Pe. 2. Melius erat viā veritatis nō cognoscere q̄ post agnitionē retro ꝛz reuerti. Itez q̄ntū ad iudeos: qz peius egerūt blasphe mando chīm q̄ colēdo idola. Ideo segnr. Sic erit ⁊ ge neranom huic pessime: quia deterius erit eis q̄ vnquaz fuerit eis in egypto.

Nota.

¶ Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius ⁊ fratres stabant foris: querentes log qui. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua: ⁊ fratres tui foris stant querētes te. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea: ⁊ qui sunt fratres mei? Et extendens manuz in discipulos suos dixit. Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Quicunq. n. fecerit vo luntatem patris mei qui in celis est: ipse me us frater soror ⁊ mater est.

¶ In pte precedēte dīs ꝓfutauit aduersarios: nūc cōmō dat discipulos credentes ⁊c. Presentia assūpta matris ⁊ fratrū. Prio ponit pīria. 2° denunciatio. 3° discipulor cōmēdatio. Dicit ḡ. Adhuc eo loquēte. Sz hic est qđ līa lis q̄re Luc. xj. Ubi ponunt eadē xp̄a q̄ dicta sunt: non ponit xp̄a q̄ sequunt̄ ꝛ subdit. Factū est aūt cuz loque ret: extollens vocē quedā mulier ⁊c. Et ita videt esse ꝺ rietas. Solut Aug. Or ab iqa dubio ita dictū ē vt Mat theus narrat: q̄ adhuc eo loquēte. i. dum eēt in narratio ne ⁊c. Sed pōt esse q̄ ꝓtigerit q̄ Lucas dicit: ⁊ qđ iste. Et pōt esse q̄ Lucas ꝓoccupet vel ad ordinē suc memo ric refert. ⁊ Ecce mater ei⁹ ⁊ frēs stant foris ⁊c. ⁊ De ma tre nulla dubitatio qn sit illa de qua dictuz est p̄ cap. De fratrib⁹ aūt pōt esse questio. Et qz sit mētio de fratrib⁹: iō est occasio heretica q̄ cū vgo genuisset Jesus. Joseph cognouit Mariā ⁊ genuit inde filios. q̄ heretici est: qz post partuz vgo iuviolata pmāsit. Erat etiā opinio: q̄ isti essent filij Joseph de alia vxore. Sed hoc nihil est. qz credimus q̄ sīc mater Jesu fuit vgo: sic Joseph. qz virginis virginē comēdauit: ⁊ sīc in fine: sic etiā ⁊ in pncipio. Qui sunt ḡ isti fratres? Hieron. Dixit qđ frēs dicunt multis modis. Aliqui. n. fratres nā sicut supra p̄. Jacob genuit iudā ⁊ frēs eius. Aliqñ frēs qui sūt vnius gentis. Deut. 17. Non poteritis cōstituere Regē qui nō sit frater uī? Aliquando religione vt omnes christum: vt infra. 23. Et in hoc inolcuit ꝓsuetudo q̄ homines eiusdē religionis dicunt frēs. Aliqñ homines de vna parentela: vt Jothe 2°. dicit soc mihi signū vt saluetis patrem meū ⁊ matrem ⁊ fratres. Aliqñ omnes hoies q̄ ab vno patre. s. deo. Ma lach. 2°. Nunqd non est pater vnus oium? Nunqd non deus vn⁹ creauit nos. Quare ergo vnus q̄q; despicit fra trem suum? Nullo istoꝝ modoꝝ dīn hic fratres dīn: iō vno modo dīn fratres: qz ꝓsanguinei. Unde Genē. 13. Di xit Abraam ad Loth. fratres. n. sum⁹: cuius Loth nepos esset Abraam. Sic isti fratres erant: qz cōsobrini erant. Consequēter ponit denuntiatio prīrie coꝝ. ⁊ Dixit aūt q̄ dam. Ecce mater tua ⁊c. ⁊ Quare hoc dixerit ⁊ qua necessitate exponit̄ in Luca: qz tanta erat multitudo q̄ nō po terant attingere. Mistice p̄ matrez significat̄ synagoga. unde Cant. 3. Egredimini ⁊ videte Regem Salomonē

p

Glosa.

Augustinus.

Hereticus.

Frēs multis modis dīr.

in diademate quo coronauit filiū mater sua. Et fratres.i. iudei q sorus stant de relinquētes chm. Job.6. Fres mei dereliquerunt me: querunt iz nō inuenunt: vt bī. Ro.9. Israel sectando legez iustitie: in legē iustitie non peruenit. [At ille rīdens rē.] Ponit responsio christi. Et duo facit. Primo ꝓfutat interrogantē. 2° comendat discipulos sbi. [Et extendens rē.] Dicit aut ipse rē. [Que est mater mea rē.] Ex isto loco gdaz negauerūt christū sumpsisse carnē vere: iz pantastice. Uñ exponebant nō ē hec mater mea neq; bi frēs mei: qđ est contra Aplm ad Gal.4. Misit deus filiū suū factū ex muliere rē. Itē ad Ro.1. Qui factus est ex semine David fm carnē. Item dīs ei recognouit in Cruce. Mulier ecce filius tuus: vt bī. Jo. 19. Lbz sosto. Quare ingt dñs: q̄ est mater mea rq sunt frēs mei rē. Et dicit duo: quoꝝ vnū est sanum: aliud nō. Dicit.n. qp mater rfratres aliqd humanū passi fūt videntes christū ꝓdicantē: rturbā sequētē clamorē babuerūt. ideo volebant q̄si quandā gloriā dicere: ideo dīs voluit osi dere qp illud qđ faciebat: nō habebat ex eo qđ assumpserat ex matre: iz ex patre. Dec positio ptim sana est. Naz q̄uz ad fratres sana est: qz sic bī. Jo.7. Neq; n. frēs ei credebāt in cū: sed de matre dñi nō sana est: qz credit qđ nūq; peccauit nec mortaliter nec venialiter. De ea náq; dī Cant.4. Tota pulchra es amica mea: rmacula nō est in te. Et Augu. Luz de petro agitur nullā prorsus volo de ea fieri mentionē. Soluit ergo aliter Dieron. Dz iste q de nunciauit: insidios se denunciauerat. Uolebat.n. explorare an ita itenderet spiritualib⁹ qp nō curaret de tēporalibus. Jō affectui rīdet. vñ nec matrē plus dilexisset nisi plus spūalitatis habuisset. Unde dicit q̄ ē mī mea: Nō eam matrē esse negat: sed inrēdit ꝓbibere inordinatum affectū. vñ supra.10.ca. Qui amat pīez aut matrē plusq̄ me: nō est me dign⁹ rē. Loscēnter ponit cōmendatio discipulorꝝ. Et ꝑ comēdat discipulos. 2° vltr oēs credētes. Dicit g. [Et extendēs manū in discipulos dicit. Ecce mī mea. q.d. plus diligo istos q̄ affectus matris mee vel fratres. Preponēdus.n. est affectus spūs sancti. Et nō solus extendit ad istos: iz ad oēs. Uñ dī. [Quicūq; fecerit voluntatē patris mei rē.] Dabebat.n. gnōnē celestem rtēporalē. Uñ ꝓponderat celestē tēporali. Illi.n. g faciūt voluntatē patris mei: illi attinent ei fm gnōnem celestē. vnde Jo.8. Si filij Abrae estis: opera Abrae facite. Ipse eni venit vt faceret volūtatē eius: vt bī Jo.4.5.6. Frater dicit. Quaz ad firmiores. Et [sorores jḡnam ad debiliores. Sed qđ est qđ dicit. [rmater est]: Dicēdū q̄ gliber fidelis g facit volūtatē patris. [g simplīr obedientille fī ē: qz similis est ei g voluntatē pātis implerit. Qui aūt non solum facit: iz alios ꝓuerti: egenerat christū in alijs: sic fit mater. Sic eō occidit christus in alijs g ꝓuocat eos ad malum. Apost. ad Gala.4. Filioli mei quos iterꝝ parturio donec formetur christus in vobis.

Occasio bēresis.

Expositio.

Hieronym⁹.

Capitulum.XIII.

In illo die exiens Jesus de domo sedebat secus mare. Et congregate sunt ad eum turbe multe: ita vt in naviculam ascendens sederet: romnis turba stabat in litore: rlocut⁹ est eis multa in parabolis dicens. Ecce exīt q seminat seminare. Et dum seminat: quedaz ceciderunt secus viam: rvenerūt volucres rcomederūt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa vbi non habebant terram multam: rcontinuo exorta sunt: qz non habebant altitudinem terre. Sole autē orto estuauerūt rqz non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas rcreuerunt spine rsuffocauerunt ea. Alia autez ceciderūt in terram bonaz: rdabant fructū: aliud centesimum: aliud sexagesimū: aliud tricesimū. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondēs ait illis. Quia vobis datum est nosse mysterium regni celorum: illis aūt non est datuz. Qui.n. hz dabīt ei rabūdabit: qui autem non hz rq̄ hz auferetur ab eo. Jdeo in parabolis loquor eis: qz videntes non vident: raudientes non audiunt neq; itelligunt: radimplebitur in eis ꝓphetia Esaie dicētis. Auditu audieris rnō itelligetis: rvidentes videbitis rnon videbitis. Incrassatū est.n. cor populi hui⁹ rauribꝰ grauiter audierūt: roculos suos clauserunt ne qñ videant oculis rauribus audiant rcorde intelligant: rcōuertantur rsanem eos. Uestri autez beati oculi qz vidēt raures vestre qz audiūt. Amen quippe dico vobis: qz multi ꝓphete rjusti cupierunt videre que videtis rnō viderūt: raudire que auditis: rnō audierunt. Uos ergo audite parabolam seminantis. Omis qui audit verbuz regni rnon itelligit venit malus rradit qđ seminatum est in corde eius: hic est q secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit rꝓtinuo cuz gaudio accipit illud. Non hz autem in se radicem sed est tēporalis. Facta autem tribulatione rpsecutione pp verbuz ꝓtinuo scandalizatur. Qui aūt seminatus est in spinis: hic est q verbuz dei audit rsolicitudo seculi isti⁹ rfallacia diuiciarum suffocat verbuz: rsine fructu efficitur. Qui vo in terram bonaz seminatus est: hic est qui audit verbū rintelligit rfructuz affert: rfacit alind qdē centesimū aliꝰ aūt sexagesimū alind vo tricesimum.

Supra ꝓposita est doctrina euāgelica: rꝓfutari sit aduersarij. Dic oñdit virtutē euangelice doctrine. Et ꝑ verbis. 2° factis. in.14. cap. Et circa ꝑm. ꝓmo ponunt circūstantie doctrine. 2° christi doctrina. 3° effectus. 2ª ibi. [Ecce q exit rē.] 3ª ibi. [Intellexistis rē.] Et ꝑ ponit q̄uor circunstātias. [. locū tempus, disponez audiendū: rdisponem loquētis. Tempus tangit cuz dicit. [In die illo.] Ex quo dat itelligi qp tangit ordinē rei geste. Aliter.n. nō posset intelligi: nisi ly die sumat ꝑ tempore. Deinde tangit circūstātia loci. [Sedebat sup mare rē.] Et hoc pōt exponi fm expositionē literalē rmisti

Quæstio.

cam. Literalē tangit Chrysost. Quia n. supra dixerat qō loquēte eo ad turbas: dixit gdaz. Ecce mater tua ⁊c. Ibi expoluerat Chrysosto. Qz aliqd humanū senserant: ideo dñs voluit exire: vt coꝛ. ſ. fratrū nequitiā reprimeret. Et exuit ēt vt matri honorē deferret. Vñ Exo. 20. Honora patrē ⁊ matrē tuā. Mittitur p domū: iudea intelligit: de qua exiens pp infidelitatē. Uenit ad mare. ſ. ad gētes qui turbati erant p infidelitatem. Ifra. 23. Ecce relinquet̄ vobis domus vestra deserta. sicut Dicr. 12. Reliqui domū meā: dimisi hereditatē meā dedi dilectam aiam meam in manib⁹ inimicoꝛ eius. Mare dī mundus. ps. 103. Hoc mare magnū ⁊ spatiosū manib⁹ illic reptilia quoꝝ non est numerus ⁊c. Uel aliter p domum intelligit interior mens. Bap. 8. Intrans in domū meā: cōquiescaz cū illa. Unde aliqñ exit de secreto cōtemplationis ad publicū doctrine. ¶ Et ꝓgregate sunt ad eū turbe. ¶ Dic ponit audiꝛes. Cum n. mens exit ad publicum doctrine: tūc multi prit audire ⁊ ꝓficere. Ecc. vltio. Appropinquate ad me indocti: ⁊ cōgregate vos in domū discipline. Deinde ponitur dispō docentis: ⁊ audientū. Uñ dī. ¶ Ita vt in nauicula ascendens sederet. ¶ Et quare in nauicula: pōt esse rō literalis: qz multi auditoꝛes erant: ideō voluit eos habere ante facie vt melius intelligeret. Dia. n. ante ꝑm. Job. 15. Ecce dia vidit oculus meus. Alia rō mistica est: qz per nauē ecclesia ex gentib⁹ collecta significat̄. Ubi sedit p fidez: ⁊ docet eos qui stant in litore. ſ. catheczminos: qui parati sunt ad fidem: vel aliter. Qz Jesus in mari/auditoꝛes aūt in litore stant. In hoc dat exemplū ꝓdicatoꝛibus q⁹. ſ. nō exponant subditos suos periculis. Et hoc significat̄ Exo. 13. Qz cum Moyses educeret populū suū: nō eduxit eos p viam terre philistym: reputans ne forte penitentiā ⁊ reuerterent̄ in egyptū. Ideo Jesus in turbine sedit: alios aūt extra dimisit: ideo dī. Et omnis turba stabat in litore. Segnr modus doctrine. ¶ Et locut⁹ est eis multa in parabolis. ¶ Rō duplex est. Una est: qz p hꝰ parabolas abscōdunt̄ sacra ab infidelib⁹ ne blaſphemēt ſpea. n. dictum est cap. 7. Nolite sacrū dare canibus: ideo qz multi blaſphemabāt: iō voluit log in parabolis. Uñ infra eodē. Uobis datū est nosse mysteriū regni dei: ceteris aūt in parabolis. Scda rō est: qz per hꝰ parabolas homines rudes melius docent̄. Unde homines. ſ. rudes qñ diuina sub similitudinib⁹ explicant̄: melius capiunt ⁊ retinent. Ideo dns loqui voluit in parabolis vt melius memorie cōmēdarent: qz n. nouerat q⁹ digna doctrinam suā reciperent: voluit eam sic tradere vt magis memoriter tenerent. In ps. 77. Aperiam in parabolis os meū. Et quare multas ꝓposuit parabolas: ¶ Rō vna est qz in multitudine boium diuersi diuersimode sūt affecti: ideo diuersificare debuit vt ꝓgruat diuersis affectibus. Alia rō est: qz spiritualia semp sūt occulta: iō per temporalia nō plene manifestari pñt: ideo p diuersa habēt manifestari. Job. xj. Utinā loqueret̄ deus tecum: ⁊ aperiat labia sua tibi: vt ostenderet tibi secreta sapientie. ¶ Exit qui seminat seminare ⁊c. ¶ Dic ponit parabolica doctrina. Et itē dit tria. Primo ponit impedimentum euāgelice doctrine. 2°/ pfectū. 3°/ dignitatem. 2° ibi. ¶ Simile est regnū celoꝝ rum ⁊c. ¶ 3° ibi. ¶ Simile est regnū celoꝝ boi querēti bonas margaritas ⁊c. ¶ Circa ꝑm. Primo ponit impedimēta ab intra. 2°. que ab extra in sequenti parabola. Prima in tres: qz primo ponit parabola. 2° rō assignat̄. 3° exponit. 2ª ibi. ¶ Et accedentes discipuli ⁊c. ¶ 3° ibi. ¶ Uos autem ⁊c. ¶ In ꝑ tria facit. Primo describit studiū seminātis. 2° impedimentū seminis. 3° fructus. 2ª ibi. ¶ Et quū seminat ⁊c. ¶ 3ª ibi. ¶ Alia ño ⁊c. ¶ Dicit ergo. ¶ Exit ⁊c. ¶ Qui exit est christus. Exit n. tripl̄ ab occulto patris: nō mutans locum. Item exit a iudea ad gentes. Item a profundo sapiēte ad publicū doctrine. Exit ergo. ¶ Qui seminat ſ. semen doctrine. Unde Christ⁹ seminat sicut baptizat: vt bi. Jo. 4. Semen n. est principium fructus. Uis dis bona operatio est a deo. Phil. j. Qui cepit in nobis opus bonum perficiet ⁊c. Et in hoc remouet̄ error dicentium qō imitū boni operis est a nobis: qō falsū est. Uñ Greg. Invanū laborat ꝑdicatoꝛ: nisi intus insit gratia salvatoris. vñ dicit. ¶ Exit q seminat seminare ⁊c. ¶ Uidet̄ ista involuere Rba: ſz nō involuit: qz seminatoꝛ exit aliqñ ad seminādū: ⁊ aliqñ ad metendū: sic christus in principio exit ad seminandū. Prouer. xj. Seminanti iustitias merces fidelis. ¶ Exit ergo q seminat/seminare ꝑ: ⁊ quasi. ¶ Semen suū. ¶ Quidā n. exeunt seminare iniquitatem. Job. 4. Uidi eos q operant̄ iniquitatē: ⁊ seminant dolores: ⁊ metent eos: sed iste exit seminare semen suū. Istō semen est verbū dei qō ꝓcedit essentialr. Unde est verbum pēs. Ecc. j. Fons sapiēte verbū dei. Sed qd facit? Simile ei a quo ꝓcedit: qz facit filios dei. ps. 81. Ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi omnes. Si illos dixit deos ⁊c. Et Jo. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri ⁊c. Exit ḡ ⁊c. Sed videamus de impedimento seminis. Tripl̄r. n. impeditur: qz tria regnāt. Requirit̄ n. q⁹ memoria ꝓseruet̄. vñ Prouer. 6. Liga ea in tabulis cordis tui. Scōm est/ q⁹ radicet̄ p amorē. ps. 118. Ignitum eloquiū tuū vehemēter: ⁊ seruus tuus dilexit illud ⁊c. 3° regnāt solicitudo: p⁹ ad Tbi. 6. Sectare iustiā pietatem fidē charitatem patientiā māsuetudinē ⁊c. Dec tria: per tria tolluntur. Memoria p vanitatē amoꝛ siue charitas per duritiam: solicitudo p germinationes vitioꝝ. vñ dicit. ¶ Et dum seminat quedā ceciderūt secus viā. ¶ Uia patens est oi viāti: sic coꝛ qō cuilibet exponit̄ cogitatiō. Ezech. 16. Ad omne caput vie edificasti signū ꝓstitutionis tue: ⁊ abominabile fecisti decorē tuum. Unde qñ in corde vano ⁊ instabile cadit verbū dei: cadit secus viaz: ⁊ subiacet duplici periculo: sed Matth. non ponit nisi vnum. ſ. ¶ volucres celi comederūt illud. ¶ Lucas xvo ponit duo. vz. qz conculcat̄. Item rapit̄ a volucrib⁹. Sic qñ vani recipūt verbū dei: conculcat̄ p vanam cogitationē vel prauam societatem. Et quare multū gaudet diabolus qñ pōt auferre ⁊ conculcare semen istud. Habacuch ꝑ. quare nō respicis cōtemptoꝛes: ⁊ taces impio conculcante iustiozem se. 2m est coꝛdis duritia. Job penul. Coꝛ eius indurabit̄ quasi lapis: ⁊ stringet̄ quasi malleatoris ictus: ⁊ hoc opponit̄ charitati: qz amoris est liquefacere. Cant. 5. Alia mea liquefacta est: vt dilect⁹ locutus est ⁊c. Durū n. est quod est in se constrictuz ⁊ ꝓprijs metis arctatus: Amoꝛ facit trāsferre amantē in amatū. Unde diffundit̄. Dicit ergo. ¶ Alia ceciderūt in petrosa loca ⁊c. Ezec. 36. Auferā a vobis coꝛ lapideū ⁊c. Alig n. sunt qui ita habent coꝛ priuatum oi amoꝛe q⁹ omni carne carent. Alig ño habēt bonum affectū: sed parum habent. Unde nō habent ꝓfundum. Habere ꝓfundū: est quum finis ⁊ affectus est profundus. Ille ergo hz ꝓfundum amoꝛē qui oia diligit pp deum: ⁊ nihil ꝓponit amori dei. Unde aliqui bene delectant̄ in deo: ſz magis in alijs rebus. Et isti nō sunt liquefacti. Et tales nō habent terrā multam. Et p terraz significatur mollities. Unde sumitur pro mente idurata. Sequitur. ¶ Et continuo exorta sunt ⁊c. ¶ Quia illi q profunde cogitant: diu cogitant: sed qui nō ꝓfunde statiz in op⁹ ꝓrūpunt. Unde cito exeunt. Esa. 18. Ante messem n. tot⁹ effloruit ⁊ imatura pfectio germinauit. Unde cito auditur: ſz nō radicant̄ in illo: qz nō hēbant altitudinē terre amoris ⁊ charitatis. Ad Ephe. 9. In charitate radicati ⁊ fundati ⁊c. 3m est destructio fructus: qz si magis amat di-

uitias:

Reuocatur Error. Pelagianorum. Gregorius.

C

Fructus tol dei tripl̄r impedit.

B

Cur ebs loqret̄ p parabolas.

dñutias:cū tempus venit tribulatiōis/accipit qō magis amat. Uñ Sole orto estuauerūt ⁊c. Sic3 per ipotētiam. Apoc.13. Qui in gladio occiderit:opz eū gladio occidi: B est patiētia mst ox. Et ga nō habebāt radicē aruerunt Quia dens non erat radix. Aruit tangē testa virtus mea. ps.21. Aliqñ in scriptura petra accipit pro bono: aliqñ pro malo. Silr terra ⁊ sol. vñ aliqui sunt qui afficiuntur bene: sed post negligēter se habēt. Nō aūt sicut Paulus qui dicebat. Castigo corp⁹ meū ⁊ in seruitutē redigo ⁊c. p⁹ Lozi.13. Alia aūt ceciderūt i spinas Spine sūt ät solicitudines:ire:rixe:⁊ bō. Dicre.4. Nolite serere sup spinas. Prouer.24. Per agrū bois pigri trāsiui ⁊ ecce aur. et aperuerūt superficiē eius spine ⁊ creuerūt spine ⁊ suffocauerunt ea Sz posset aliqs dicere. Stultitia fuit semināris. Pōt dici q si fieret sermo in terra sensibili. verus esset: sed sit mētio de spirituali. Ideo non valet ga ad diuersas materias retorquet. ¶ Positis ipedimētis agit de seminis fructu. Alia ceciderūt in terram bonā: ⁊ dederunt fructū Terra que nō secus viā: q̄ non petrosa: q̄ nō spinosa: est terra bona. scor bonū. Et si ibi seminatur: fructū affert. ps.84. Dñs dabit benignitatē: et terra nostra dabit fructū suū. Sz quē alitud cēteſimū/aliō sexagesimū/aliud vigesimū Quidā retorquēt istud ad premiū qō est in celo: ga quidā dñt centesimus ⁊c. Sap.4. Bonor labiorū bonus est fructus. Alij retorquēt fructū trigesimū ad fidē trinitatis: sexagesimū ad fructus boni operis: cēteſimū ad cōtemplationē celestiū. Sz hoc nō pōt esse: ga auditor est q facit fructū. Ité p̄miū recipit. Uñ opz retorqueri ad perfectionē iustitie. Fructꝰ igit est p̄prie vltimū qō expectat in arbore: sic fructus iustitie q habeatur ex predicatione. Et hec est cēteſima ⁊c. quia triplex est perfectio: minor/maior/⁊ mediocris q̄ cēteſima martyrum. 60. virginū. 30. est coniugatorū ⁊ ꝯre: ga ⁊c. Sed perfectio virginū. 60. quia tūc debebant vacare a malitia. Ideo perfectio virginū ⁊ quiescentium: qui separati sunt a mūdo. per. 30ⁿ perfectio mediocrium in hac vita: quia tales apti sunt ad bellum. Alij assignant p cōtemplatiōes in manu ⁊c. vt in glossa habet. Aliter potestis ſm numerus numerorū. Semē cuius fructificat in perfectione. Uideatis ḡ q̄ semen est mandatus dei. trigesimꝰ numerus ex trinario ⁊ denario cōponitur. sexagesimus ex sex ⁊ decē. centesimus ex ductu denarij in seipsum. ternarius est numerus cōpletus: ⁊ habet cōmunes p̄fectionem. Senarius similr est numerus p̄fectꝰ: ga nihil deest ei. habet enī perfectionem integritatis. Denarius est numerus perfectus: ga est primus limes numerorū. Unde habet p̄fectiones finis. Sic triplex est perfectio. cōmunis iustitie: ⁊ sic est p̄fectio trinaria que habet per triceſimum numerus: sed cuius plus habet vltra cōmunē: tunc dicit facere sexagesimus fructus. Sed quādo perfectus est: ⁊ iā pregustat suauitatē: tūc perueniet ad centesimus fructus. Uel aliter ſm Aug. ſm q̄ triplr homines se habent ad tentationes. Quidā enim grauiter tentant: sz resistunt fortiter: ⁊ hi habēt fructus trigesimus: alij qui parum tentātur: sed surgunt: ⁊ hi habēt sexagesimū. Centesimum vo habēt qui iam in quieta pace manent. Et ga B parabolice dictū est: ideo subdit. Qui hz aures audiendi audiat Sz eorū dis interius: audiat per intellectū. ¶ Et accedētes discipuli ⁊c. Supra posita est parabola: hic assignatur rō. Et circa hoc ponūtur duo hic. p̄mo ponit interrogatio discipulorum. 2ª responsio. ibi Qui respondens ⁊c. Dicit ergo. Accedētes ⁊c. Incidit questio literalis: qñ ipse erat in naucula: quo mō ergo accesserunt ad eum. Sciēdum q̄ ipsi erant in naucula cum Christo. Accesserunt aūt per solicitudinem mentis: vel etiam corporaliter: ga cum parum distarent ab eo venerunt magis p̄pe: vel cum essent extra/venerunt ad eum: sic nos si velimus accedere ad eum illuminabimur. ps.33. Accedite ad eum ⁊ illuminamini. Et duo attenduntur. primo dat exemplum nō importune interrogādi. Uñ dum docet turbas/nō interrogauerūt eū. Eccl.3. Tēpus tacendi ⁊ tēpus loquendi Quare in parabolis loqris eis Et hic ꝑsiderandū est q̄ debet. semp fieri q̄ de salute hominum est. Uñ segnitur respōsio. ¶ Qui respōdēs ait illis Et p̄mo ponit dei ordinatio. 2º quedā ratio assignatur. Dicit iō dico q̄ in parabolis loquor: ga vobis datū est ⁊c. In quibus verbis tria ponunt. p̄mo q̄ quidam sunt intelligentes: quidam nō. Et nō est attribuendū alicui: sed deo ordinanti. Ideo datum est vobis: alijs nō. Et ideo est diuina ordinatio. Ité magne vtilitatis est: ga est quedā notificatio beatitudinis. Uñ magna est vtilitas inquantum dat vobis cognitionē de misteriis diuinis. Dicre.9. Qui est vir sapiēs qui intelligat hoc. Sz ⁊ ad Xpm ordo dñi fiat: vt annūtiet illud. Ité est signum diuini amoris. Jo.15. Uos aūt dixi amicos: quia omnia quecunq̄ audiui a patre meo nota feci vobis. Ité hoc fit ex dono non ex merito. Phil.j. Quia vobis datū est p Christo ⁊c. Et B est misteriū regni celorū Dei: ⁊ hoc a deo. p⁹ ad Lozi.4. Quid enī est qō nō accepisti Qui enī habet/dabit ei: ⁊ abūdabit Aliqd enī est qō habz hō cui datur. Et qd est illud: Dicēdus q̄ quatuor sunt ꝑparatoria ad hoc q̄ detur aliquid. Primū est desiderium. vñ si vis habere scientiā preoccupat desideriū: vt hī Sap.6. Concupiscentia sapiētie deducit ad regnū perpetuū. vt supra.7. cap. Petite ⁊ accipietis. vñ qui habet desideriū dabit ei: ⁊ abundabit: quia ipse est q̄ dat abūdanter oībus: ⁊ nō improperat. Jaco.p. Qui aūt non hz: ⁊ si aliquid videat habere aptitudinē ad sapientiā vel iustitiā: ⁊ sit tepidus: id qō videt habere ⁊ nō hz: auferet ab eo. vnde Chrys. Si vides tepidū/debes admonere q̄ ꝑsistat: ⁊ si nō vult: dimitte eū. Apoc.3. Utinam calidus esses aut frigidus: sed quia tepidus es ⁊ nec frigidus nec calidus incipiam te euomere ex ore meo. 2ª qō regnitur est studium: ⁊ hec est expō Rem. Uñ qui hz bonū ingeniū: ⁊ nō studet: non ꝑficit. vnde q̄ habet studium: illi dabit sapientia: ⁊ abundabit. Prouer.2. Si quesieris eā quasi pecuniā: ⁊ sicut thesauros effoderis illam: tūc intelliges timorē dñi: ⁊ scias deū inuenies. Qui aūt non habet studiū/qō videt habere. s. ingeniū nāle: non ꝑficit: sed auferet ab eo. 3ª est qō requiritur charitas: ga charitas oium virtutum radix est ⁊ oium bonorū operum. Apost. ad Eph̄. 3. In charitate radicati ⁊ fundati. Unde si habes. s. charitatē: prumpes in omne opus bonū. Apost.) Lozi.13. Charitas patiens est benigna est. Uñ si nō habes: totum siccat. vnde qōcūq̄ bonū habz hō sine charitate/nihil est: ga qui non diligit manet in morte. j. Jo.3. 4ª qō requirit est fides: ga q̄ fidem nō habent alia bona parum valent. Sap.p. Apparet aūt eis qui fidem habēt in illū. Et Ro.10. Corde creditur ad iustitiā: ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. Et qui nō habet iustitiā fidei: id qō videt habere/siue nāle/siue morale: auferet ab eo. Apost. ad Ro.14. Oē qō nō est ex fide/peccatū est. Dico q̄ datus est vobis: ga vos habet fidē: illi aūt nō est datus. Sz hic cauēdū est de quodam errore: ga videt q̄ ex studio ⁊ bonis naturalib⁹ possim⁹ acquirere gloriam eternā. Sed Paulus dicit. qd habes qō nō accepisti. vnde ⁊ desiderium ⁊ studium ⁊ charitas ⁊ fides: omnia hec sunt a deo. ¶ Ideo in parabolis loquor eis ⁊c. Dic adaptat ad ꝓpositus: ⁊ duo facit. p̄ applicat ꝗtus ad iudeos. 2º quo ad Aplos. ibi Uestri aūt beati oculi ⁊c. Et p̄mo duo facit. p̄mo adaptat ne ex odio vi-

Amor nō cessat ad acquirendas scientiam.

Chrysosto.

Remigius.

deretur dicere.2° idicit auctoritatē.ibi[Ut ipleret ꝛc̄.]
Notate qō monens ad salutez:manifestat doctrinā suis actib⁹.vñ Act.p̄.Cepit Jesus facere ꝛ docere.Et in Joā. 15.Si opera nō fecissem que nullus alius fecit:peccatuz nō bient,Jté alibi.Si loquutus nō fuissem eis/peccatū non bient.vade ante/sine parabolis loquutus est eis: sz mō post operationez miraculoꝝ.[In parabolis loquor eis:ga videntes:nō vident]videt miracula:nō videt affectū.Uel sic.Uidētes.s.exterius:nō videt interius.Esa. 43.Educ foras pplm cecū ꝛ oculos hñtem:surduz ꝛ aures ei sunt ꝛc̄.[Et audiētes:nō audiūt:nec itelligūt.]Audiunt ꝝba quibus exaltari deberent ad bonū:tñ non audiunt.s.nō habēt effectū.Ezech.2.Si forte audiāt ꝛ gescant.Et cap.33.In canticis oris sui ꝝbant illud.Et qd est qō nō vident:ga nō intelligūt.ps.81.Nescierūt neqz intellexerūt in tenebris ambulāt.Cōsequēter inducitur auctoritas Esaie ppbe.[Et adimplet.Audītu audietis ꝛc̄.] qō scribit Esaie.6.ga ibi dī interrogatiue.hic prenūtiatiue:ꝛ nolite intelligere ꝛ videte visionē:ꝛ nolite cognoscere.Et tāgunt tria.p̄ iudeoꝝ duritia.2° cā.3° illi⁹ cause effect⁹.2°.ibi[Incrassatū est ꝛc̄.]3°.ibi[Ne aliquādo videant ꝛc̄.]Et ga duo dixerat.s.de auditu/ꝛ de visu.ideo duo dicit[Audietis jauditu.s.exteriori audietis doctrinā Cbīi[ꝛ nō itelligetis]mysteria.ps.35.Noluit intelligere vt bene ageret.Osee.4.Quia tu scias repulisti:repellam te ne sacerdotio fungaris mihi.[Et videtes videbitis:ꝛ nō videbitis]Uidebitis carnē Cbīi visu exteriori:ꝛ non ꝓsiderabitis virtutē eius.Palpauim⁹ sicut ceci pariete ꝛ quasi absq; oculis attrectauim⁹ ꝛc̄.Esa.59.Segtur rō.[Et icrassatus est cor ppli huius ꝛc̄.]Quia enim de auditu fecerat mētionē:ꝛ intelligere,ppte est mentis. vñ cor ppli hui⁹.i.mens:icrassatū est.i.excecatū.Quare:ga sicut ad visionē corporalē:puritas regrit:sic ad spiritualē.vñ intellect⁹ dī vis superior:qñ maxime spiritualis. Incrassat intellectus:qñ applicat grossis ꝛ terrenis:sed qñ abstrahit/subtiliat:sicut fuit in apostolis.2° ad Cor. Non ꝓemplantib⁹ nobis q̄ vident/sed q̄ nō vident.vñ isti nō ꝓsiderabāt nisi terrena.Animalis hō nō ꝑcipit q̄ dei sunt.Apost.p̄ ad Cor.2.Deut.32.Incrassat⁹ impinguat⁹ dilatat⁹:derelict deū factorē suū ꝛ recessit a deo salutari suo ꝛc̄.Jté sciēdū q⁹ quādo hō audit q̄ nō placēt: nō pōt de facili itelligere.q̄ isti male itelligebant:ga eis nō placebāt ꝝba sua.Jō dī[Et auribus grauiter audierūt]Jo.6.Durus est h̄ sm⁹:ꝛ qs pōt hūc audire.[Et oculos suos clauserūt ꝛc̄.]Cōtigit q⁹ aliqs hz oculos:ꝛ nō videt:ga claudit oculos.vñ ipse sibi facit ipedimētū.Aliq̄ ꝝo sūt ita occulta:vt nisi multū itigat intuitū nō pōt videre:sz si res sit in medio sicut paries/nō pōt hō non videre nisi claudat oculos.Ideo si dñs non fecisset miracula apta/nō cēt miruz si nō crederent:sz aptissime fecit ideo ipsi cognoscerēt/nisi clauderēt oculos.Dan.13.Declinauerūt oculos suos vt nō viderēt celuz ꝛc̄.Uñ notādū q⁹ in ista obduratiōe cā p se est hō:deus ꝝo nō indurat nisi in nō ipertiendo grām.De⁹ q̄ idurat:ga non dat grām:sz hō ga iponit sibi ipedimētū luminiti:iō istis iputat q⁹ oculos clauserūt.[Ne qñ videāt oculis:hic ponit dānū qō ꝓsequunt.Uñ pōt itelligi dupl'r.Jta q⁹ ly ne qñ referat ad totū sequēs:vt sit sensus.ita clauserunt oculos,ne qñ ꝛc̄.ꝛ h̄ mō itelligit q⁹ sit ex cor malitia.q. daz eni peccāt ex infirmitate:qdā ex idustria siue ex certa malitia.vñ isti h̄ attēdētes clauserūt oculos ne itelligāt.vñ tacita est cor malitia.[Ne cōuertant ꝛ sanem eos]s.si cōuertant.Dicre.2.Cōuertimini filij reuertentes ꝛc̄.Et hec expō est Chrysо.Et ponunt tria:ne videāt ne audiant ne in corde intelligāt:ꝛ rident trib⁹ supradictis.Aug.aliter exponit dicēs[Ne quādo videāt]cū mō non videāt oculis:ꝛ auribꝰ audiāt:ꝛ corde itelligāt:ꝛ cōuertant:ꝛ sanē eos.vñ dicit Aug.qō possint hec ꝝba habere duplicē sensuz:qa aliqñ ponit ne qñ ꝓ eo qō ē vt possit accidere:vt hī ꝛ ad Thim.2° Ne qñ det illis dē pniam ad cognoscēdā veritatē.Aliqñ ꝝo ponit ꝓ eo qō est ne possit ꝓtingere.i.h̄ ꝓtingeret nisi arguerem⁹ ꝛc̄.Et quid est q̄ qō dicit/icrassatū est:Solut Aug.qō aliquādo cōtingit qō hō supbus est:ꝛ videt ei q⁹ sit valde bonus:ꝛ pmittit dīs cadere in alia peccata:vt sanet eū a superbia sua.Tales sunt plumptuosi de gb⁹ Ro.10.Ignorātes dei iustitiā ꝛ suā querētes stquiere iustitie dei non sunt subiecti.Quia igit isti supbi crāt:ideo pmisit vt excecarent:vt videāt ꝛ audiant ꝛ sanē eos.Et hec expō hī ex lra Marci.4.°Sz lra Jo.12.contradicit:ga sibi dicit. Propterea nō poterūt credere:ga Esa.dicit.Excecauit oculos eoꝝ/ꝛ induravit eoꝝ cor,vt nō videant oculis:ꝛ nō intelligant corde/ꝛ quertantur ꝛ sanē eos.Nō q̄ sunt excecati vt crederent sed vt nō crederent.Sz fm Aug. hic est q̄stio grauis:ga si excecati sunt:vt nō credāt q̄ nō debet eis iputari.Solut Aug.Possumus dicere q⁹ hoc qō excecati sunt ex p̄cedētib⁹ peccatis meruerūt.Ro.j. Obscuratū est insipiēs cor eoꝝ,dicētes eni se ee sapiētes stulti facti sunt.Et sequit post.propter qō deus tradidit eos ꝛc̄.Ideo ꝑpter peccata induravit.Et aures aggrauauit nō indurādo sed nō impiendo pp peccata eorū.Et possumus aliter dicere fm Aug.Incrassatum ꝛc̄.vt non videant ꝛ conuertātur.s.statim:sed permanentes crucifigant Cbristum:ꝛ post videtes miracula conuertant.Et dicit Aug⁹.q⁹ videtur hec sn̄ia exorta/si non videmus ita accidisse de facto.Aliqui eni non reducuntur ad humilitatem nisi in graue peccatū cadāt:sic dīs istis fecit. [Uestri aūt beati oculi qui vident:ꝛ aures vestre q̄ audiunt ꝛc̄.]Supra ostēdit dñs miseriā iudeoꝝ qui videtes non videant.hic ostēdit beatitudinē Apostoloꝝ q⁹ videbant ꝛ audiebāt.Et ꝑmo ostendit beatitudinē.2° signum ostēdit.ibi[Amen ꝛc̄.]Dicit q̄ q⁹ videntes non videnti/sed[vestri oculi sunt beati]Sz si istud referat ad oculos exteriores ꝛ aures/ita beatificant oculi iudeoꝝ sicut Apl'oꝝ.Ideo dicit Dieron⁹.qō ops intelligere duplices oculos.s.exteriores:qbus cōmuniter omnes videmur:ꝛ de his nō loquitur:vel interiores qbus Apostoli soli viderūt.Ad Eph̄.j.Det vobis spiritū sapientie ꝛ reuelationis in agnitione eius illuminatos oculos cordis.vñ similiter ꝛ sunt aures quedā exteriores:quedā interiores: de quibus supra/qui habz aures audiēdi audiat.Esa.50. Dñs mihi aperuit aurez.ego autē non ꝓradico:retrorsuz non abij.Beatitudinē tribuit in videndo:quia hec beatitudo in via non ꝓsistit nisi participatione beatitudinis eterne que cōsistit in visione.In visione eniz dei est gloria hominis.Dicre.9.Nō glietꝰ sapiens in sapiētia sua.et sequit.sed glietur qui gloriat scire ꝛ nosse me.Deinde ponit signū.[Amē quippe dico vobis ꝛc̄.]Dicit Aug. Beatus est qui habet oia que vult.Unde beati qbus sūt data omnia que antiqui voluerunt.s.ꝑphe ꝛ iusti.Quilibet eniz iustus rex est.vnde habet ℣Prouer.20.Rex qui sedet in solio dissipat omne malū.Et hoc est ideo qd audierunt videre que videtis]Si ergo illi desiderauerūt ꝛ nō habuerunt:ꝛ vos habetis.ergo iam quādam participationem beatitudinis percipitis.Sed quid est qō dicit[ꝛ non viderunt:]Nōne habebat.Jo.8.Abraam desiderauit videre diem meū:vidit ꝛ gauisus est:Jté Esa. 6.Uidi dñm sedētem super solium excelsum ꝛ elevatū. Et idem de passione.Unde cap.53.Uidimus eum ꝛ nō erat aspectus.Una solutio est q⁹ aliqui viderunt/aliqui non.

Augustinus.

Augustinus.

Questio.

Augustinus.

Hieronym⁹

Augustinus.

Questio.

Hieronym⁹. non. Sz vt dicit Hiero. periculosuz est hoc dicere. Uel aliter q̄ viderūt: sed nō ita manifeste. Ad Eph̄. 3. Quod alijs generationibus nō est agnituz filijs hoiuz: sicut nūc reuelatum est sanctis Apostolis. Uel aliter q̄ totuz referatur ad visionē z auditus p̄sentie corporalis: ga videre in carne desiderabile fuit iustis. Exēplū habeꝫ in Symeone. Luc̄. 2. Unde vestri oculi sūt beati qui vidēt ꝛc̄. Et nōne iudei viderūt? Dico q̄ de ipsis dicit̄ q̄ non vident ga solum exterius vident. Sed ꝓtrarium habetur Questio. in Jo. 20. vbi dicit̄. Beati qui non viderūt, z crediderūt. Dicēdum q̄ est beatitudo rei que habeꝫ per participationē: z beatitudo spei que habeꝫ in meredo. Unde beati qui nō viderunt beatitudine spei siue meritu: z beati q̄ vident: beatitudie rei sine ꝓcipationis. vnde de Abrāa dicit̄. Joan. 8. Exultauit vt videret diem meum: vidit z gauisus est. ¶ Uos aūt audite parabolā seminātis ꝛc̄.] H Dic ponitur expositio: z p̄mo concludit q̄ ipsi erant digni. 2° exponit. Dicit ergo. Uos audite ꝛc̄. quia. [estis digni vos audire: z nō solū audire: sed p̄ me audire. ꝓuerb. p̄mo. Audiēs sapiēs sapiētior erit. ¶ Omnis qui audit verbuz regni ꝛc̄.] Dic exponit. Et ga fecerat mētionem de duplici terra. Jdeo p̄mo exponit qō dixerat de terra mala. 2° de terra bona. ibi [Qui in terrā bonam ꝛc̄.] Jtez in terra mala posuerat tres differentias: ga quedā secus viam: quedā in petrosa: quedaz in spinosa. Et hoc exponit. z ad huius itellectuz debetis scire q̄ audire verbum dei debet habere effectuz vnuz vt infigat̄ in corde. Unde Beatus g in lege dñi meditatur die ac nocte. ps. p̄. Alibi 118. In corde meo abscōdi eloquia tua vt non peccez tibi. Jté alius effectus est vt perducat̄ in opus. In gbusdā enim impedit̄ ꝓmus. In gbusdam secūdus. De p̄mo. p̄ ponitur. Et sciēdū q̄ lra habet interpositionē: z debet sic intelligi. [Ois qui audit ꝛc̄.] Et hoc est qui est sec⁹ viaz: Et quare nō intelligit? Qz venit malus bō ꝛc̄. [Uel ois q̄ audit verbū regni]. i. Christi p̄dicantis regnū celoruz: ga Chs solum regnū dei p̄dicauit. Moyses eni terrenū regnū p̄dicauit. vñ Petrus. Jo. 6. Dñe ad quē ibimus: verba vite eterne habes. Alig sicut infideles nō audiūt. Esa. 65. Loquutus suz z nō audiuistis ꝛc̄. Alig sunt q̄ audiūt. Beati qui audiūt ꝟba dei. Luc̄. 11. ¶ Sz non itelligit.] Glo. Quia audit nō ex affectu. vñ nō recondit in corde. ps. 35. Noluit intelligere vt bñ ageret. Et qd cris de isto: Capiet a furib⁹ qa detinet mens a cogitatiōib⁹: z ita capiet. Et B est qō dicit [Uenit malus]. [diabolus: ga malus nō natura: sz puersitate. Et capit. [occulte / seducēdo / z inducēdo vanā cogitationē [Et rapit qō seminatuz est in corde eius]. [semē [B est quo seminat⁹ est secus viaz.] Seminatus. aliqī notat qō seminat̄. Aliquādo agruz q̄ seminat̄. Uñ cum dicit q̄ seminatū est / itelligitur semē. cum ꝟbo di. g seminatus est itelligit̄ ager. Nō eni dicitur ager: de quo agro bi. ꝓuerb. 24. Diligēter exerce agrū tuū ꝛc̄. Et qlo secus viā: Qm̄ nō custodit̄. Contra illud. ꝓuerb. 4. Omni custodia serua cor tuū: qm̄ ex ipso vita ꝓcedit. Sic bō dī seminat⁹ secus viam: g totū recipit: sed nō custodit. Scōs effectus est ꝓducere in opus. vñ Jac. j. Estote factores ꝟbi z non auditores tm̄. Effectus aūt iste impedit̄ per ꝓspera z aduersa. De eo q̄ ipedit̄ per aduersa dicit. [Qui aūt sup petrosa seminatus ꝛc̄.] p̄mo q̄ ponit p̄n⁹ boni. 2° occasionem mali. ibi [Nō habet ꝛc̄.]. 3° malus. ibi [Facta aūt ꝛc̄.] Petra est malum cor / in quod nō potest penetrare verbū sicut in terra petrosa: z vbi est parū de terra: sic aliqui nō exponunt cor suū penetrabile. Tūc eniz dicit̄ penetrabile quando nihil ꝓponit verborū q̄ verbum habeat vt radicem p̄ncipalem. vñ Eccl̄. 11. Auferā a vobis cor lapideū ꝛc̄.] ¶ Dic ꝟbum audit. z ꝓtinuo cū gaudio suscipit illō]. i. delectat̄ de iustitia: z ꝓnus fit ad bonuz. Ad Gal̄. 3. Qui tribuit vobis spiritū sanctū: operat̄ in vobis virtutes sic delectat̄. Sed nō potest sigi ga [radicē non habet]ga in lapide seminatur. Radix aūtez charitas est. Ad Eph̄. 3. In charitate radicati z fundati ꝛc̄. Sap̄. p̄. ¶ Sed tēporalis est]z ad tempus gaudet. Eccl̄. 6. Est amicus socius mēse: z nō permanebit in die necessitatis. hec est q̄ occasio: ga non hz radicez. Et qūo est male finiūt. Unde dic̄. [Facta tribulatiōe z persecutione ꝓp ꝟbuz ꝛc̄.] Jvt quādo occurrunt aduersantes cōtra fidem: z tribulatiōes ꝓ interiores vel exteriores aduersitates ꝓpter doctrinam verbi: vel ꝓp fidē [Cōtinuo scandaliz̄ant]ga a fide resiliunt. ps. 118. Pax multa diligētib⁹ legē tuam z nō est illis scandalū ꝛc̄.] Ille qui ꝓcuerat est amicus. Et dic̄ / cōtinuo. ga z si charitatem habeāt ex multa tribulatione / potient scandaliz̄ari. Sz quando continuo ex parua tribulatione ge scandaliz̄at̄: non est radicatus in charitate. vñ ꝑ ad Lori. 10. Fidelis deus qui nō ꝑmittit hoiem tēptari vltra q̄ possit: sed faciet ēt cum tentatione ꝓuentuz. Et ad Heb̄. 12. Nōdū enim restitistis vsq; ad sanguinē: z sm Hiero. dicit / cōtinuo: ga distanter inter istū z illuz. Hieronym⁹. ¶ Qui aūt seminatus est in spinis ꝛc̄.] Dic ponit̄ ipedimētū bene fructificandi: qō aliqnādo fit ex ꝓsperitatibus: z aliquando ex aduersitatibus. vnde dicit. g aūt in spinis ꝛc̄. hoc est g audit ꝛc̄. Iste spine sunt solicitudines huius secul̄. Sicut eniz spine pungūt: z non sinūt hominem quiescere: sic nec iste solicitudines. Jdeo. Nolite fieri super spinas [Solicitudo huius seculi ꝛc̄.] siue falla cia diuitiarū. Solicitudo quo ad futura. [Fallacia diuitiarū] quo ad ꝑsentia. vñ cum abundant diuitie / fallaces sunt. ꝑ ad Tbi. 6. Diuitibus huius seculi ꝓcipe nō sublime sapere: neq; sperare in incerto diuitiarū. Jté cū desiderant fallunt quātum ad facietatem. ga non faciāt. Jté solicitant. Jdeo dñs Apostolis suis ꝓhibet. Nolite solliciti eē quid māducetis aut quid bibatis. supra. 6. [Suffocant verbum] Superius dixit aruit: hic suffocat. Sciatis eni q̄ candela potest extingui vel ꝓpter defectuz humoris: z tunc exarsit. Aliquādo ꝓpter superfluitatem: et tunc suffocatur: sic de vita naturali que fundatur in calido z humido: potest deficere ꝓpter abūdantiam humoris: vel ꝓpter defectum. Simil̄ tribulationes aliquando subtrahunt humores consolationis ꝑsentis: tunc redditur instabile z arescit. Aliquando accrescūt: z tūc suffocantur: ideo semē est sine fructu. vnde dicit. [Et sine fructu efficitur] Ad Ro. 6. Quem ergo fructuz habuistis in bis in quibus nunc erubescitis. Et sequit̄. Serui autem facti deo habetis fructum vestruz in sanctificatiōe. Ad Eph̄. 5. Fructus enim lucis in omni bonitate z iustitia z veritate [Qui ꝟbo in terraz bonā seminatus est ꝛc̄.] Expositis triplici differētia ad malū. subiūgit ad bona: quā distinguit per tres effectus: ga ꝓmo [audit] Jtem plus [z intelligit] Jtem [fructum affert. z facit aliud quidez centesimum ꝛc̄.] Exponatur sicut supra. Sciendū tamē q̄ Augu. 2° cap̄. 23. de cūi. dei ponit expositionem quoruꝺ dam qui volebant sic interpretari: ga in die cum dñs veniet ad iudicium / multi sancti orabunt pro multis: z sm Augustinus. q̄ erunt meliores: plures eis dabūtur. Unde quibusdā dabuntur triginta / quibusdam sexaginta / quibusdaz centum. Sed hoc est cōtra fidem: ga peccata mortalia non dimittētur: ga sine charitate nō possunt dimitti. vñ mortalia cōtraria sunt charitati: venialia / non. ideo ꝛc̄. Error in fide eliminatur.

¶ Aliam parabolam proposuit illis dicens. Similē factum est regnum celoruz homini

qui seminauit bonuz semen in agro suo. Cũ autem dormirent homines: venit inimicus eius ⁊ superseminauit zizania in medio tritici: ⁊ abijt. Cum autẽ creuisset herba ⁊ fructũ fecisset: tunc apparuerunt ⁊ zizania. Accedentes autez serui patrisfamilias: dixerũt ei. Domine: nonne bonum semen seminasti in agro tuo. Uñ ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Serui autẽ dixerunt ei. Uis imus ⁊ colligimus ea? Et ait. Nõ. Ne forte colligẽtes zizania eradicetis simul ⁊ triticum. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem ⁊ in tempore messis dicam messoribus. Colligite primo zizania: ⁊ alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum aũt cõgregate in horreum meum.

I ¶ Supra posuit parabolam in qua ostendebatur impedimentum euangelice doctrine ab extrinseco. Hic ponitur alia parabola in qua ponitur impedimentũ de audienda doctrina quod est ab intrinseco. ga in hac ad nos trahuntur ea de quibus ingenia solent solicitari. Primo ergo docet de origine boni ⁊ mali. scõo de processu. tertio de fine. ⁊c. ibi [Cum autem creuisset ⁊c.] ⁊ in ibi [Et in tempore messis ⁊c.] Circa primum notantur duo. primo de origine boni. secũdo mali. ibi [Cum autez dormirent ⁊c.] Dicit ergo [Aliam parabolam ⁊c.] Et quib⁹ eius Dico non Apostolis tm: sed etiam turbis. Unde cum primam in naui exposuisset Apostolis: conuertit se ad turbas. Aliam non alteram: ga non solum ꝓposuit duas parabolas sed plures. Alterum ñ o unum de duobus dicitur. Plures autem posuit: vt pluribus dispositionib⁹ subueniret. Quidam enim afficiuntur in uno: quidã in alio.

¶ Simile factum est ⁊c.] In regno continetur rex ⁊ hi qui reguntur. Et isti sunt homines celestes qui facti sunt equales angelis. ꝑs. 90. Angelis suis mãdauit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis ⁊c. [Domini qui seminauit bonum semen] Tres parabole ponuntur ꝓsequẽter de semine. ꝑma de semine seminato. secũda de semine inspirato. tertia de semine multiplicato. Scõm intentionem literę: aliter q̃ supra accipitur semen. seminatur enim semen qõ seminatur in homine: ⁊ hoc est verbũ dei sicut habetur Luc. 18. Dic autez accipitur ipse homo in quo seminatur. Et hoc patet. quia ifra dicit q̃ semẽ istõrum sunt filij regni. unde non est alia facienda exꝑpositio quã dominus fecit. Et dicitur semen: quia sicut semen est ꝑncipium propagationis sic homines boni fundamentum totius fidei. vñ ex Apostolis tota ecclesia pullulauit. vñ Esa. j. Nisi dominus reliquisset nobis semẽ quasi sodoma fuissemus. Et istud fuit bonum semen de quo Esa. 6. Semen sanctum erit id quod steterit in ea. Istud seminauit Christus. Et vbi: [In agro suo] i. in mũdo. Mundus enim dicitur ager in quo sunt boni ac mali: quez dominus per creationem edidit. unde Joan. ꝑmo. Mundus per ipz factus est. Et in ꝑs. 49. Plenitudo agri mea cum est [Cum autem dormirent ⁊c.] Habito de origine boni: hic agit de origine mali. Et primo ponitur occasio malitie illate. secũdo ordo. Et primo ponitur occasio duplex. Una est ex parte custodum. ⁊c⁹ ex parte seminãtis. Ex parte custodum dicit [Cum autem dormirent homines ⁊c.] i. deest ꝓpositi humani generis: qui positi sunt ad custodiendum [dormirent] sez per dormitionez mortis. Sancti. scilz Apostoli qui nouerunt q̃ heretici in ecclesia miscuerunt se tritico. unde Paulus. Scio quod post decessum meum. Deinde ponitur alia occasio. unde dicit [Uenit inimicus ⁊c.] i. deest diabolus. ꝑs. 73. Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. eorum qui te oderunt. i. deest demonum. Nec autem inimicitia est ꝑm peruersitatem voluntatis. Sed est questio. Est ne hoc verũ q̃ aliqua res odiat deum. Dicẽdum q̃ amor non est nisi rei cognite. Dupliciter autem potest cognosci deus: in se vel in suis effectibus. In se impossibile est quin ametur. Quicquid enim amatur: amatur sub specie boni. Cum ḡ sit prima bonitas: odiri non potest. Sed in effectib⁹ suis non est impossibile. Demones enim inquantum sunt: eũ amant a quo sunt. Sed aliqui effectus displicent eis: q̃. scilz contra voluntatem suam puniantur: q̃ non ad voluntatez suam puniant homines ⁊ similia. ¶ Sequitur de ordine. [Et superseminauit ziçania.] Singula verba habent magnam significationez. Uideamus ergo quid est qõ seminatur: ⁊ qualis est ordo. Qõ seminatur est ziçania que similis est tritico ⁊ noxius vocatur. Quid significatur per ziçaniam: filij neq; ⁊ omnes qui iniquitatez diligunt: specialiter heretici. tria sunt genera malorum: praui catholici / scismatici / et heretici. Mali catholici per palcas significantur, de quibus supra 3. cap. Palcas cõburit ignis. Scismatici per aristas. Heretici per ziçaniã. Seminantur ergo in agro. i. deest in hoc mũdo. Itez ziçania habet similitudinem cum tritico: sic isti pretendunt speciem boni. vt habetur ꝑ ad Thimo. ꝑmo. Uolentes esse legis doctores: ⁊ non intelligentes neq; que loquuntur neq; de quibus affirmant. Et nota qõ dicitur supra seminauit: ⁊ hic non / quia prius fuerunt catholici q̃ heretici. Diabolus enim videns ecclesiam dilatari / inuidit ⁊ seminauit corruptiuum ⁊ mouit corda hereticorum vt magis noceret. unde ex nobis erant ꝑm quod habetur ꝑmo canonica Joannis. cap. 2. Sed ex nobis non erant: quia si ex nobis fuissent: permansissent vtiq; nobiscum. Itez dicit in medio tritici. Non erat diabolus q̃ aliqui sint heretici inter gẽtiles: quia omnes possidet: sed in medio tritici ⁊ fidelis populi. Et hoc est quod dicit Tobie. 4. Et in angelis suis reperit prauitatez. Et Augusti. dicit. q̃ nulla societas est ita bona quin aliquis sit prauus. Uñ in societate Apostolorum vnus fuit malus. scilz Judas. Item dicit [Et abijt.] Ubi signatur malitia demonis. [Abijt] i. deest occultum se reddidit. Quando enim instigat. non semper cooperatur. Si enim ad votum oia succederent: de facili posset discerni. Ideo aliquando malitie sue cedit. ꝑs. 9. Insidiat in abscõdito quasi leo in spelunca sua ⁊c. Consequenter agitur de ꝓcessu boni ⁊ mali. [Cum autez creuisset herba] Et vt intelligatis / tria cõsiderantur. ꝑmo ponitur manifestatio bonorum a malis. secũdo ꝙtus bonorum contra malos. tertio tolerãtia. Dicit ergo [Cum creuisset herba: ⁊ fructum fecisset: tunc apparuerunt ⁊ ziçania ⁊c.] A principio enim: quando seminatur: non apparet: sed cum crescit herba. Et hoc põt adꝓtrũq; referri ⁊ ad triticum ⁊ ad ziçaniam. Augu. exponit de tritico: quia cum homo paruus est: non potest discernere. Sed quando crescit / ⁊ facit fructum: ⁊ fit spiritualis: tunc cognoscit. ꝑme ad Corinth. 2. Spiritualis discernit omnia. Chrys. exponit de ziçania: quia primo nõ appareat: quia heretici primo abscondunt scientiam: ga primo aliqua bona dicunt ⁊ predicant laicis: ⁊ post inserunt aliq̃ mala de clericis que libenter audiũt: ⁊ sic auertunt populum a dilectione clericorum: ⁊ sic per ꝓsequẽs ecclesie. Sed post cum suscipiunt doctrinaz manifestãt maliciam. Primo enim non dicunt nisi lenia: sed post se manifestant

Cyrillo.

Augustinus.

Augustinus.

Chrysostomo.

manifestant ⁊ doctrinam suam que intelligitur per vinum, de quo vino dicitur. Prouerb. 23. Ingreditur blandi: retro autem mordebit vt coluber ⁊c. ¶ Accedentes autē serui patri familias ⁊c.] Hic ponitur de zelo bonorum contra malos. Et primo inquirunt de origine mali. 2° mouentur zelo ad extirpationem malorum. ibi [Serui autem ⁊c.] dicit [Accedentes autem ⁊c.] Primo videndum qui sint isti serui. Infra dicit de messoribus. Sz isti non serui sed angeli. Isti sunt homines boni. Et hoc non est inconueniens: cum dns dicat ⁊ ostium ⁊ ostiarij. Accedentes autem serui per fidem. ps. 33. Accedite ad eum ⁊ illuminamini [dixerunt. domine nōne bonum semē seminasti in agro tuo ⁊c.] Nōne Apostoli bonam doctrinam seminauerunt: ita vtiq; Vidit dns cuncta que fecerat: ⁊ erant valde bona. Heri. j. [Unde ergo ⁊c.] Questio similis habetur. Isaie. 2. Ego plantani vineam electā: quo mō querla es mihi in pranum vinea aliena. Respōdet dns [⁊ ait illis. Inimicus homo hoc fecit.] Et notate qō hoc non ex prima origine: sed de hoc qō in hominib⁹ est a diabolo. Sapiētie 2°. Invidia diaboli intrauit mors in orbem terrarum. Dō dicitur diabolus per defectum a deitate. ps. 9. Exurge dne non prevaleat homo ⁊c. Dic homo dicitur inimicus propter consumatam malitiam. K Heri. 3. Inimicitias ponam inter te ⁊ ipm. ¶ Serui autem dixerunt.] Dic dicitur qz serui mouētur zelo ad extirpationem malorum. [Uis imus ⁊ colligimus ea] Joicuntur hic de ipsis duo laudabilia: quia mouētur ad destruendum malum. p⁹ ad Corinth. 5. Auferte malum ex vobismetipsis. Itez aliud laudabile: quia hoc facere nolunt proprio motu sz iussu domini. Unde Thobi. 4. Omni tempore benedic deum: ⁊ omnia cōsilia tua in ipso permaneant [Et ait illis] Nota hoc est terrium. sez de sustinentia malorum. de hoc Eccl. 8. Et enim quia cito non profertur contra malos sententia: filij hominum absq; timore perpetrant mala. Et primo ostendit propositum. scdo rationem assignat. tertio ponit terminum sustinentie: qa semper non sustinebit. Dicit ergo. [Non] deest non volo qz colligatis adhuc. 2⁹ Pe. vltio. Nō tardat dominus promissionem suam. sed patienter expectat [Ne forte] Dic ponit rationem. Et prima fronte notare debetis qz bonum est magnum ⁊ victoriosum supra malum: quia bonum potest esse sine malo. malum autez non sine bono: ideo sustinet dominus multa mala vt veniant vel etiaz ne pereant multa bona. Ideo dicit. [Ne forte colligētes ziçaniā] deest malos vel hereticos ⁊c. [eradicetis simul ⁊ triticum] Quatuor de causis contingit quare mali non debeant eradicari propter bonos. Una causa est qa per malos exercitantur boni. p⁹ Corinth. 11. Oportet hereses esse: vt qui probati sunt. manifesti fiant in vobis. Prouer. 11. Qui stultus est seruiet sapienti. Si non fuissent hereticus non claruisset scientia sanctorum: Augustini ⁊ aliorum. Unde q vellet malos eradicare: eradicaret ⁊ multa bona. Item contingit qz qui modo malus est postea bonus fit: vt Paulus. Unde si occisus fuisset Paulus careremus doctrina tanti magistri. qō absit. Ideo si vis eradicare / eradicabis simul ⁊ triticum. Leum qui erit triticum. ps. 47. Dixit dns ex bassan conuertam ⁊c. Tertia ratio: qa aliqui vident mali ⁊ non sunt: ideo si velles euellere malos: tam multos bonos extirparet. Et hoc apparet qa nolunt deus qō colligerentur: donec ad perfectam maturitatem perueniremus. vnde prime ad Corinth. 4. Nolite ante tempus iudicare. Quarta ratio est / qa aliquis quādoq; est magne potestatis: ideo si excludatur trahit multos secum: ⁊ sic cum illo malo multi pereunt. Ideo congregatio nō ex cōmunicaturnec princeps populi ne cū. vno multi cadant: de tali intelligitur qō dicitur in Apocalypsi. 12. Draco traxit tertiam partem stellarum secum ⁊c. Et Gene. 18. Absit a te vt banc rem faciasz ⁊ occidas iustum cum impio. Sed nunqd semper parcetur eis: Non. sed vsq; ad tempus. vñ dicit. ¶ Sinite vtraq; crescere vsq; ad messez ⁊c.] Similis sententia habetur Apoc. vltio. Qui nocet / noceat adhuc. ⁊ qui in sordibus est / sordescat adhuc. [Sinite ⁊c.] Contra istam sententiaz obijcitur. qa dicitur Ysaie primo. Auferte malum cogitationum vestrarum ⁊c. Item. j. Corinth. 5. Expurgate vetus fermentū vt sitis noua cōspersio sicut estis azimi ⁊c. Quid ergo dicit sinite ⁊c. Chrysosto. dicit. qp loquitur de occasione. Unde heretici nō sunt occidendi: qa ide multa mala sequerentur. Augu. in epistola quadam dicit. qp fuit sibi vilum aliquando qō non debeant occidi: sz post experimento didicit qō multi conuertuntur per violentiam. Dominus enim quosdam violēter trahit: sicut traxit Paulum. Unde iste coacte conuersus plus profecit ꝙ omnes alij qui voluntarie crediderunt. Et hanc opinionem tractauit Augu. Unde ꝑm sententiam Chrysostomi non posset fine periculo: non debet fieri: sed vbi maius periculum timetur. Et hoc patet inducendo in omnib⁹: qa ⁊ si mali sunt, prosunt ad exercitationez. Quia tamē magis timendus est ne euangelica doctrina per eos in alios pereat. ideo ⁊c. Itez aliqui qui modo sunt mali. fiūt postea boni. Uerū est qp statim non debent occidi: sed sicut habetur ad Titum. 3. Hereticum post primam ⁊ secundaz monitionez deuita. Ad aliud qō tertio opponitur: qa sez multi videntur mali qui sunt boni. Uerum est si fieret indiscrete sicut habetur p⁹ ad Thim. 4°. Item qō dictum est qz princeps populi excōmunicari nō debet: si videas qō malus sit scandalum si excōmunicetur ꝙ in eo quod derelinquit non debet excōmunicari: sed si aliquid egisset qō esset ad periculum fidei: sine dubio excōmunicari debet: quodcūq; inde accidat dānum. ¶ Et in tempore messis dicaz messoribus ⁊c.] Supra dominus exposuit parabolice originem boni ⁊ mali: ⁊ processum vtriusq;: hic agitur de similitudine vtriusq;. Et primo ponit tempus finis. 2° ponuntur ministri. 3° modus ⁊ ordo quorū vnūquodq; ordinatur ad finem. Tempus tangitur. cuz dicitur. In tempore messis ⁊c. Tempus messis est tempus collectionis fructus qui expectatur ex seminib⁹. Duplex est autem collectio. vna in ecclesia presenti: alia in celesti. Et ideo duplex est messis: quedaz congregatiōis fructuum in presenti. De hac Jo. 4°. Leuate oculos vestros ⁊ videte regiones: quoniam albe sunt iam ad messem. Item tēpus messis in triūphanti ecclesia. vnde infra eodem dicitur qp messis est consūmatio seculi. ergo vsq; ad illud tempus differtur. Qui sint ministri messores? [Unde dicam messoribus] Messores pme messis fuerunt Apostoli. Ipsi enim collegerunt ⁊ conuerterunt totum mūdum. de quibus Jo. 4. Missi vos metere quod non seminastis. In secūda messe / messores erunt angeli. Apoc. 14. dictum est eisdem angelo. Mitte falcem tuā ⁊ mete: qa venit hora vt metatur quoniam aruit messis terre ⁊c. Que enim mediante deo fiunt: credendum qō fiant ministerio angelorum. Unde dicitur de angelis. ps 102. Ministri eius qui facitis voluntatem eius. Sed videamus ordinem ⁊ quo mō assequantur finem ⁊ quem finem. Et pmo de malis. scdo de bonis. De malis sciēdū qp primo colligantur. 2° alligantur. 3° comburuntur. In pmo est separatio malorum a bonis. Medio durat tēpus istud / mali cum bonis sunt. ziçania cum tritico. Lilium inter spinas: vt habet in Cantica 2°. infra. Matth. 25. Cū venerit filius hois: separabit bonos a malis / hedos ab agnis.

Quamo: de causis mali si fūt eradicādi pp bonos.

Unde dicit. ¶ Colligite ꝓmum ẓizania ⁊c. ¶ Modo ꝗ̄ſi indiſcrete accidunt bona ⁊ mala/bonis ⁊ malis. Et hoc eſt qđ dicitur Eccl.9. De hoc peſſimum eſt inter ola que ſub celo fiunt/ga eadem cunctis eueniunt: ſed tunc bona reddūtur bonis/⁊ mala malis. Ne ergo inuoluant: opꝛ qđ ſeparentur ⁊ alligentur. Unde ⁊ alligate ea. ¶ In alligatione perpetuitas pene ſignatur. ꝑo.149. Ad alligandos reges eorum in compedibus ⁊c. ifra.23. Ligatis manibus ⁊ pedibus proicite eos in tenebras exteriores: qđ ſigt impenitētiam ⁊ irreuocationem eterne dānationis. ¶ In faſciculos ¶ Omnes erunt ſeparati a viſione dei: pena dāni erit equalis omnib⁹: ideo ponūtur in faſciculos: ſicut habet Deut.27. vbi docetur diſcernere iter ſanguinem ⁊ ſanguinem: inter lepram ⁊ lepram. ⁊ Eſa.27. In menſura contra menſuram. Et ad quid: ¶ Ad comburēdum. id eſt ign eterno tradenur. De iſto dicitur Luce 16. quia crucior in hac flāma. Deinde cum dicitur ¶ Triticum autem ⁊c. ¶ ponitur finis bonoꝝ. Et econtrario tria ponuntur. ſpuritas/ ⁊ vnitas/⁊ tranglitas. Puritas/ cum dicitur ¶ triticum ¶ Sed notate ꝙ ẓizania fuit colligata. ideo non fuit excuſſa: triticum vo fuit excuſſum. Et hoc fit ꝙ mali cum ſuis inquinamentis in infernū mittentur: ſed boni penitus crūt purgati. Eſa.35. Uia ſancta vocabitur: non tranſibit per eam pollutus. Item eſt inter eos vnitas. Unde ¶ Cōgregate ¶ Inter malos ſemper ſunt iurgia: ideo non habent vnitatem: ſed boni congregantur. ꝑs.49. Congregate illi ſanctos eius qui ordinant teſtamentuꝝ eius ſuper ſacrificia ⁊c. ⁊ ifra.24. Ubi corpus fuerit congregabuntur ⁊ aquile. Itez erit inter eos trāquillitas. Unde dicit ¶ In horreum meum. Horreum ſit ad ꝛſeruationē meſſis: ſic illa pāia erit horreū ſanctoꝝ vbi erūt cū laude ⁊ letitia ſempiterna: vt hi Eſa.35.

¶ Aliam parabolam ꝓpoſuit eis dicēs. Simile eſt regnum celoꝝ grano ſynapis: qđ accipiens homo ſeminauit in agro ſuo: qđ minimum quidem eſt omnibus ſeminib⁹. Cum autem creuerit maius eſt omnib⁹ oleribus: ⁊ fit arbor: ita vt volucres celi veniāt ⁊ habitent in ramis eius. Aliam parabolaꝝ locutus eſt eis. Simile eſt regnum celoꝝ fermento: qđ acceptuꝝ mulier abſcondit in farine ſatis tribus: donec fermentatū eſt totum. Hec omnia locutus eſt Jeſus in parabolis ad turbas: ⁊ ſine parabolis nō loquebatur eis: vt impleretur qđ dictum erat per prophetam dicentem. Aperiam in parabolis os meum eructabo abſcondita a conſtitutione mundi. Tunc dimiſſis turbis venit in domum: ⁊ acceſſerunt ad eum diſcipuli eius dicentes. Ediſſere nobis parabolā ẓizanioꝝ agri. Qui reſpondens ait. Qui ſeminat bonum ſemen: eſt filius hois. Ager autem eſt mundus. Bonum vo ſemen: hi ſunt filij regni. ẓizania autem: filij ſunt neqꝫ. Inimicus autem qui ſeminauit ea: eſt diabolus. Meſſis vo conſūmatio ſeculi eſt. Meſſores aūt angeli ſunt. Sicut ergo colliguntur ẓizania ⁊ igni comburūtur: ſic erit in conſūmatione ſeculi. Mittet filius hominis angelos ſuos ⁊ colligent de regno eius omnia ſcandala: ⁊ eos qui faciunt iniquitatem ⁊ mittent eos in caminū ignis. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium. Tūc iſti fulgebūt ſicut ſol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat.

¶ per duas oſtendit impedimentus euangelice doctrine. Sed quia poſſet aliquis dicere ſi ita eſt ꝙ ita impeditur ꝙ quedam ſecus viam: quedam ſuper petram ⁊c. ⁊ ita videtur ꝙ non poſſit proficere: ideo ſubdit de profecto parabolice: ꝙ ¶ proficerit ꝓpter duo. ꝓmo ꝓpter prauitatem apparentem. 2° ꝓpter occultationem. Ideo duas parabolas ponit. 2° ibi ¶ Aliam parabolam ⁊c. ¶ 3° confirmat modum per auctoritatē ꝓphete. ibi ¶ Hec oīa locutus ⁊c. ¶ Circa ꝓmuꝝ ꝓmo agit de ſeminatione. 2° de prauitate ſeminis. 3° de magnitudine fructus. 2m ibi ¶ Qđ minimum ⁊c. ¶ 3m ibi ¶ Qđ cum creuerit ⁊c. ¶ Dicit ergo ¶ Simile eſt regnum celorum grano ſynapis/⁊c. ¶ In regno eſt rex ꝓncipes: ſubditi: ⁊ etiaꝝ icarcerati. Item diuitie ⁊c. Ideo ad hec omnia poſſumus aſſimilare regnuꝝ. Qđ ergo dic ꝙ ſimile ⁊c. poteſt exponi ſicut dic Dicro. ꝙ per granum ſynapis/ doctrina euangelica intelligit. Et quare: ga granum iſtud feruidum eſt. Item venena repellit. Et hoc ſignificatur quia doctrina euāgelica ꝑ fidē facit ferueſcere. Infra.17. Si habueritis fidem ſicut granū ſynapis dicetis monti huic tranſi hinc ⁊ trāſibit/⁊ nichil impoſſibile erit vobis ⁊c. Item excludit errores. vnde vtilis eſt ad arguendum vt habet 2ª ad Tbi.3. ¶ Qđ accipiēs homo ſeminauit ¶ Homo iſte eſt Chriſtus/qui ſeminauit iſtud ſemen. Uel hoc quilibet homo qui doctrinam euangelicā ſeminat ¶ in agro ſuo ¶ i. in corde ſuo qñ ei prebet aſſenſum. Chriſtus ſeminauit quia fides ex ea ſalui ſumus. Eph.2. Quoniā eni ſaluati eſtis per fidem: ⁊ non ex vobis: dei eni donum eſt. Item quilibet qui obedit ſeminat in agro i. in corde. ꝓuer.24. Diligenter exerce agrum tuum. In iſto agro ſunt diuerſa ſemina/que ſunt diuerſa dogmata. Dogmata Dieron⁹. et Aug⁹. magna videntur: ⁊ confirmant magnis argumētis. Similr doctrina legis. Ex doctrina legis euāgelice modica apparuit: ga predicabat deū paſſum crucifixum: et hoc. Et quis poſſet hoc credere. ꝑ ad Cor.1. Uerbuꝝ crucis/⁊ ideo dicit ¶ Qđ minimū quidem eſt oibus ſeminib⁹ ¶ Unde ꝓmo minima apparuit: percūtibus quidem ſtultitia eſt: his autem q ſalui fiunt. id eſt nobis virtus dei eſt. Segitur magnitudo. Et primo ponitur magnitudo. 2° cōfirmatur. ibi ¶ Cum autē creuerit ¶ i. pullulauerit: maior eſt omnibus oleribus ¶ ga doctrina euāgelica magis fructificauit ex doctrina legis: ga doctrina legis nō fructificauit niſi iter iudeos. Unde dicebāt. ꝑs.147. Nō fecit taliter omni nationi ⁊c. Non.n. fuit aliquis ꝓphe qui aliqꝫ pāiam poterit totam conuertere ad ſuam doctrinā. Si enim aliqs ꝓphe ſicut Plato diciſſet qđ talis ⁊ talis veniet/ non crederetur ei. ꝑs.118. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes ſed non vt lex tua. Maior eſt ergo i ſoliditate i generalitate ⁊ inutilitate. In ſoliditate ¶ ⁊ ſit arbor ¶ ga alie doctrine ſunt olera molla nichil firmi: in habentia: ga rationi humane ſubiecta. Sap.9. Cogitationes.n. mortalium timide ⁊ incerte puidentie noſtre: ſed ꝛ̄ eſt arbor firma. ꝑs.118. In eternum diſc permanet vbū tuū. Luc.21. Celum ⁊ terra tranſibunt: verba autem mea nō trāſibūt ⁊c. Ideo ſicut hec arbor ſe habet ad alias arbores: ita hec doctrina ad alias ¶ ita vt volucres celi veniāt ⁊ habitent

L

Dicerunt⁹.

Doctrīa i g/ bus excedat oēs alias doctrinas.

habitent in ramis eius.] Item pest in generalitate doctrinas:ga hec scia multos ramos habet:z exhibet boi q̄ sunt necessaria ad vitā. Unde si sunt coniugati habent p̄ istam qualiter se regere debent:sic clerici q̄o viuant:et sic de alijs. Ideo diuersa dogmata sūt diuersi rami. Jtē preest vtilitate:ga volucres habitant ⁊c. idest oēs qui habent aium in celis. Ad Phil.3. Nostra cōuersatio est in celis. Jsti veniunt ⁊ meditātur ⁊ quiescunt. Qui enim habitant in terra:nō sunt volucres.2° ad Lozi.4. Nō cō templantibus vobis que videntur:sed que nō vidētur. Que enī videntur temporalia sunt:que autem nō videntur eterna sunt. Chrysostomus exponit de Apostolis quos cōparauit grano synapis:ga erant spiritu feruentes. Et istud seminauit homo.i. Christus in agro.i. in ecclesia: ex quo tota fructificatio accidit ecclesie:⁊ fuerūt modici ⁊ abiecti:nulla enī sciētia diuulgata est per tales deiectos boies. Unde Apost.p̄ Lozi.j. Nō multi sacerdotes sine potentes nō multi nobiles:sed que stulta sunt mūdi elegit deꝰ vt cōfundat sapientes ⁊c. Sz cum creuerit:maius est effectum oibus:ga Apostoli maiorem fecerunt fructum. Alex. conuertit vnam partē mundi ad se. Roma silr: sz nunq̄ tñ sicut isti qui tñ fecerunt: vt volucres celi.i. homines requiescant in ramis.i. in doctrinis cozuz. Zach.8. Apprehendent ꝯonam ⁊ fimbriaz viri iudei dicentes. Jbimus vobiscū. Audiuimꝰ enī q̄ñ deus vobiscum est. Hylarius exponit de Christo q̄ fuit granuz synapis ꝓpter seruozem:ga plenus spiritu sancto:q̄ seminauit postea in morte. In agro.i. in populo. Q̄ minimus fuit pp̄ contēptū infidelium. Esa.53. Uidimus eum ⁊ nō erat ei aspectus:et desideraumus eū despectū ⁊ nouissimum virorū virum dolorū ⁊ scientez infirmitatem. Et manus est oibus oleribus.i. omnibus perfectis. Nō adequabit ⁊c. Et cōparantur pfecti oleribus:ga olus datur infirmis. Qui infirmus est:olera manducet. Sz doctrina Chri pfecti datur. Et sic sit arbor. Et hoc figūr per arborē de qua habet Dañ.4. Aliā parabolā locutus est eis.] Dic ponit parabola de profectu. Et ostēdit mirabilis:quia de femine occulto. vnde dic.] Simile est regnū celoruz fermento:q̄ acceptū ⁊c.] Notate q̄ nō est iconueniēs idē aliquādo in bonū:aliquādo in malū interpretari:sicut petra aliquādo interpretatur Christus:aliquādo cōtrariuz: vt durina. Ezech.36. Auferaz a vobis cor lapideū de carne vestra. Jta fermentū aliqñ interpretat̄ in malo iquātum habet corruptionez.p̄ ad Lozi.5. Expurgate vetus fermentum ⁊c. Jtē non in fermēto veteri:neq; in fermēto malitie ⁊ neq̄tie ⁊c. ibidez. Sed fm q̄ habet feruorez ⁊ virtutē dilatandi:sic sonat in bonum. Quid ergo significatur per illud: Significātur quatuor. Chrysostomus dicit. q̄ istud fermentum sunt Apostoli[mulier]diuina sapientia[Abscondit]eos[in farine satis tribus]idest in tribulationibus oppressit. Sed primo accepit. vñ Joā 6.c.15. Ego vos elegi de mundo vt eatis. Quos misit iter fideles:posuit in farine satis tribus. Satus est mēsura:⁊ valet moduz ⁊ dimiduz.i. in tribus mēsuris farine. Et q̄re in tribus:-Ponit finitum pro infinito:ga iter multas gentes. Uel ꝓpter tres partes mūdi:ga ad omnes missi. vl ꝓpter gētes que a trib⁹ filijs Noe orti sunt.] Donec fermentatum est totuz.] Donec oēs cōuerterent ad deum. ps.18. In oēm terram exiuit sonus eoꝝ ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ ⁊c. Uel aliter fm Augu. per fermentum feruor charitatis significatur:ga sicut fermentū dilatat,sic charitas. ps.118. Uia mandatoꝝ tuoruz cucurri cuz dilatasti cor meū. Mulier,ratio vel anima:abscōdit in tribus.i. in toto corde,in tota anima,in totis viribꝰ. vel per tria latores status.[prelatoꝝ,contēplatiuoruz[⁊ actiuoꝝ,qui per Noe,Job ⁊ Daniel intelliguntur. Uel possunt referri ad fructū cētesimū,quadragesimū,⁊ trigesimū. Hiero. exponit de doctrina euangelica quā mulier ⁊ sapientia abscōdit in tribus satis que sunt. spiritꝰ et alia: vel irascibilis ⁊ concupiscibilis:⁊ rationalis: vel aliter per mulierem intelligitur fides. Per tria sata tres psone in diuinis. Hylarius exponit de Chio qui est fermentum qō per prudentiam patris in mūdo absconsum est in lege triplici,lege nature,lege mosayca,⁊ lege euāgelica. Hec oia loquutus est Jesus in parabolis ⁊c.] positis diuersis parabolis ad turbas hic confirmat vel approbat per auctoritatē ppbete. Et diuidit in tres:ga primo ponit consuetudo Chri circa parabolicam lectionē. 2° adhibet auctoritas.3° ponit precedentiū expō. 2ª ibi[Ut adimpleret ⁊c.] 3ª ibi[Tunc dimissis ⁊c.] Dicit g.[Hec oia ⁊c.] Quare ergo turbis loqueret i parabolis: Nō est duplex:ga in turba pmisti erant aliqui fideles ⁊ aliqui infideles. Jtez alig benigni ⁊ aliqui maligni. Propter malignos ⁊ infideles loquebat sic vt non itelligerēt: vt supra dictū est: vt videntes nō videāt. Propter fideles vt melius capiāt melius retineāt. Et hoc bz Marci. 4. Paulus p̄ ad Lozi.4. Non potui vobis loqui quasi spūalibus:sed quasi carnalib⁹. Et sine parabolis nō loquebat eis ⁊c.] Hoc videt falsum:ga in sermone dñi in monte ⁊ in multis alijs non loquebatur in parabolis. Chrysostomus. sic solvit q̄ verus est de ista tota locutione: quia istam totā predicationem ad turbas parabolice loquutus est. Augu. sic q̄ ideo nō sine parabolis:ga aliquaz locutionem non est loquutus ad turbas gn̄ pmiscuerit aliquā parabolaz. Uñ in sermone dñi in mōte permiscuit: vbi dixit. Nesciat sinistra tua qd faciat dextera tua. Et dicit q̄ si aliquādo inueniatur sine parabola. Dicēduz q̄ euangeliste nō fm ordinem narrauerunt. vñ ⁊ si non sit scripta parabola itelligi debet:q̄ ꝓpter hoc q̄ ibi dic̄ q̄ sine parabolis nō loquebat eis:⁊ nisi cōmiscere parabolas[vt adimpleret q̄ dctm est p̄ ꝓphetaz dicentem. ps.77.[Aperiā in parabolis os meuz.] Dupl̄r locut⁹ est dñs humano generi.primo in ꝓphetis.2° i seipso. Esa.52. Ecce ego qui loq̄bar.ecce adsum. Utrobiq; parabolice loquutus est:in ꝓphetis multiplr:⁊ per seipm silr hic. Q̄ enī factuz est in ꝓphetis:signū fuit q̄ faciendū erat per Chm. vñ dr. Ego dñs qui apui os ꝓphetarū in parabolis:aperiā in meipso.[Eructabo absc̄dita a cōstitutiōe mundi.] In aperitione oris est manifestatio secretoruz vt supra:eructatio ex intimis est:nūc eructat quādo de pfundo sapiētie emittit. ps.44. Eructauit cor meum verbuz bonum. Sapientia dñi abscondita est. Job.28. Abscondita est ab oculis oium viuentium. Jo.p. Deuz nemo vidit vnq̄ nisi vnigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit ⁊c. Eructauit abscondita ⁊ que fuerūt occulta a mundi ꝯstitutione. Ad Eph̄.3. Q̄ alijs de generatiōibus nō est agnitus filij hoium sicut nunc reuelatum est sanctis Aplis eius ⁊ ꝓphetis in spiritu. Uel aliter. Eructabo ea que sunt a cōstitutione mundi:que sunt abscondita. Et quare:-Quia ipse est a cōstitutione mundi.⁊ ipe nobis reuelauit seipm per ea que fecit. Rom.j. Jnuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur ⁊c. Tūc dimissis turbis venit in domū.] Hic exponitur vna de premissis parabolis.⁊ primo describit locus.2° discipuloꝝ iterrogatio.3° expositio. Dicit ergo[Tūc ⁊c.] In quo datur nobis ex̄plus si velimus secreta inuestigare:debemus in secretum intrare. Sapie.8. Intrās in domum meam conquiescaz cum illa. Eccl.3°. Procurre in domum tuaz ⁊ illic aduocare ⁊ illic lude ⁊ age ꝓceptiones tuas ⁊ nō in delictis ⁊ verbo superbo ⁊c. Et accesse-

runt ad cum discipuli eius dicētes.¶ Edissere nobis parabolam ȝiȝaniorum agri ⁊c.ga de ista magis dubitabant. Aliquando pro reuerentia accedere non audebāt: vt habetur. Jo.4. Qō nemo dixit ei quare cum muliere loq̄rebatur ⁊c. Sed hic specialem audaciā acceperunt ga audierant. Uobis datum est ⁊c. Sic si aliqd mysticum velimus acquirere. debemus ad eum accedere. Accedite ad eum ⁊ illuminamini. ps.33.¶ Qui respondēs ait.¶ Dic parabolā exposit'o parabole ȝiȝanie. Et p̄mo quo ad p̄mam seminationē. 2° quo ad sup̄seminationē. 3° quo ad vtrūq. Et p̄mo exponit quid sit seminator/quid ager/qd semē.

Lucas Ebiscolarez filius hominis.

¶ Qui seminat bonū semē est filius hois.¶ Nominat se filium hois/tum ꝓpter humilitatez: tum vt repellat hereticos fratres: qdam eni deus esse negauerūt qdaz Xo homine. Uñ dicit se filiū hois: qō ad hoiem ptinet ⁊ seminare spūale/ad deū ptinet. ps.41. Signatus est sup nos lumē vultus tui dñe ⁊c.¶ Ager est mūdus/quē ipse creauit. Uñ supra dixit in agro suo. Jo.p. In ꝓpria venit ⁊c. Jtē ibidē. mūdus p ipm factus est.¶ Bonū Xo semen hi sūt filij regni Jex quo alij ꝓpagati sūt g fuerūt boni filij. Qz si filij ⁊ heredes. Ad Ro.8. Deide exponit qō ad superseminationē pt.net. Et dicit qd sit semē. ȝiȝania autē filij sūt nequā. Esa.p. Ueh ppto graui inigitate/semini nequā filijs sceleratis ⁊c. Deide ga seminator. dicēs.¶ Inimicus aūt g seminauit ea est diabolus/g induxit peccatuz. Sap.2. Jnuidia diaboli intrauit mors in orbē terrarum.

¶ Cōsequēter agit de distōne. Et tria facit. p̄ ponit tempus. 2° ministri. 3° distinctio. ibi ponit.¶ Messis Xo. cōsummatio seculi est.¶ Sic est dictū collectio p̄ma facta p Apostolos. de q̄ Jo.4. Leuate oculos vestros ⁊c. Alia Xo in qua erit fructus collectio. de qua ad Gal. vlti. Que seminauerit hō/hec ⁊ metet.¶ Messores Xo/angeli sūt.¶ Sic eni in p̄senti eccl'ia ministri boni sūt hoies: sic tūc erūt angeli.

¶ Cōsequēter ponit finē vtriusq. ibi.¶ Sicut g colliguntur ȝiȝania ⁊c.¶ Et p̄mo quo ad malos. 2° quo ad bonos. 3° excitat ad spūalez sensum. Dicit g.¶ Sic ergo ȝiȝania colligūt/⁊ igni ꝓburūt/sic erit i ꝓsūmatiōe ⁊c.¶ Mittet filius hois angelos suos. Nec Xba oñdūt cū cē hoiez ⁊ deū.¶ Et colligent de regno ei° oia scādala ꝓtorquet ad peccata que fiūt in p̄simū. Qō aūt sequit.¶ Et eos q faciūt iniquitatez ꝓfert ad alia pcta. Qz aūt dicit regnū/intelligit' p̄sens ecclia: ga in triūphāti nō sūt scādala: ⁊ hō sciet p tribulationē p̄cedēte finale iudiciū. Aug. 20. qp nō legim° qō mali sunt ad remunerādū bonos: sz boni inueniunt aliqui punire malos. Qz g dicit oia intelligēdū est in p̄senti ecclesia i. mittēdo tribulationes p quas ēt boni ⁊ mali puniantur.

Augustinus.

Chrysostō.

Chrysō. exponit p regnū celestē patrias. Et qp dī omnia scādala nō intelligūt qp ibi sint. sz qp non sint. vñ colligēt ⁊ seiparabūt malos a bonis ne sint cū eis.¶ ⁊ mittent eos.¶ in caminū ignis. Pena dāni est carētia diuine visiōis: sz tangit' pena sensus cū dī.¶ ⁊ mittent eos in caminū ignis.¶ Apo. penul. Nō intrabit in eo aliqō coinquinatū.¶ Et mittet eos ¶ i. filius hominis potestate iudicatoria.¶ In caminū ignis.¶ Unde dicet. infra. 25. Jte maledicti in ignem eternum.¶ Ibi erit fletus et stridor dentiū.¶ Hoc exp̄ssiū ē. ut pōt ex hoc hūl qō dāmati ⁊ in aia ⁊ corpore punientur. vñ supra. 10. Eū timete qui pōt aiaz ⁊ corpus mittere in gehēnā ⁊c. Fletus eni ptinet ad oculos: stridor ad dētes: oculi aūt ⁊ dētes sunt membra corporalia: in quo significatur veritas resurrectionis. Jtē per fletus qui ex sumo cito generatur significat' pena ignis: per stridorē dentiū frigus. Job. 18. Transibūt ab aquis nimium frigidis: ad calorē nimium: vel aliter: qp fletus ex tristitia: stridor ex ira. vnde Act. 7. dī. qp stridebant dentibus in eū. Esa. pe multio. Serui mei gaudebūt pre exultatiōe cordis ⁊ vos clamabitis pre dolore cordis ⁊ pre cōtritiōe cordis vlulabitis. Luc. 6. Ueh vobis qui ridetis: qa plorabitis. Jtez in stridore sigūr ipatientia ⁊ rixa. Apost. 1 4. qui mādu cauerunt linguas suas ꝓpter ipatientiā iustimēdu.¶ Tūc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eoz.¶ Dic exponit quo ad bonos. Et in eis erit duplex fulgor. i. in alia p quem deū videbunt. ps.35. In lumine tuo videbimus lumen. i. increati. Esa.58. Et ipiebit splēdorib° aiam tuam. Et dirūabitur ad corpus. Ad Phil.3. Reformabit corpus būilitatis nostre ꝓfiguratū corpori claritatis sue ⁊c. Sapiē.3. Fulgebūt iusti ⁊ tāq̄ scintille in arundineto discurrent ⁊c. Qō dicē sicut sol nō est intelligēdū absolute p omnimodā equalitatē: maiorē eni habebūt splēdorem: sed ga in istis sensibilib° qō magis splendet est sol. Conuenit aūt cū sole: ga sic̄ sol nō mutat': sic nec iustus. Eccl. 37. Dō sanctus in sapiēria manet sicut sol: stultus autem vt luna mutat'. Deinde excitat ad spūalem sensum. Qui habet aures ⁊c. scilz interiores. audiat. Intelligēdo. Esa. Dominus aperuit mihi aurem ⁊c.

¶ Simile est regnū celoz thesauro abscōdito in agro: quez qui inuenit hō abscōdit: ⁊ pre gaudio illius vadit ⁊ vendit vniuersa q̄ habet: ⁊ emit agrū illū. Jterū simile est regnū celoz hoi negociatori: querenti bonas margaritas. Jnuēta aūtē vna p̄ciosa margarita: abijt ⁊ vēdidit oia que habuit: ⁊ emit eam. Jterū simile est regnum celoz sagene misse in mare: ⁊ ex omni gñe piscū congreganti. Quā cū iplena cēt: educētes ⁊ sedētes elegerūt bonos i vasa sua: malos aūt foras miserūt. Sic erit in ꝓsūmatiōe seculi. Exibunt angeli: ⁊ separabūt malos de medio iustoz: ⁊ mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Intellexistis hec oia? Dicūt ei. Etiaz. Ait illis. Ideo omis scriba doctus in regno celoz similis est homini patrifamilias: qui profert de thesauro suo noua ⁊ vetera. Et factū est cū ꝓsūmasset Jesus parabolas istas: transijt inde. Et veniens in patriam suā docebat eos in synagogis eoz: ita vt mirarentur ⁊ dicerēt. Unde huic sapientia hec ⁊ virtutes? Nōne hic est fabri filius? Nōne mater eius dicitur Maria: ⁊ fratres eius: Jacob° ⁊ Joseph ⁊ Symon ⁊ Judas: ⁊ sorores ei°: nōne oēs apud nos sunt? Unde ergo huic oia ista? Et scādalizabantur in eo. Jesus autē dixit eis. Nō est prophēta sine honore nisi in patria sua ⁊ in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

¶ Supra dñs parabolice ostendit doctrine euangelice ⁊ impedimentum ⁊ profectum. Nunc autem ostēdit eius dignitatem per quasdam parabolas quas discipulis exposuit. Dignitas ostēditur quantum ad tria. Quantuz ad copiositatem: quātum ad eius cōmunitatē. 2° ibi.¶ Jterū simile ⁊c. ¶ 3ª ibi.¶ Jteruz ⁊c.¶ Dico ergo. qō copia doctrine euangelice est in similitudine thesauri: quia sicut thesaurus

N

Dignitas doctrine euangelice oñdit ex tribus.

saurus est copia virtutum sic in doctrina euangelica. Esa.33 Dulcis salutis sapientia: et scientia: timor domini ipse thesaurus eius ⁊c̄. Circa istud sic procedit. Primo ponitur thesaurus absconditus. 2° inuentio. 3° acquisitio ⁊c̄. 2° ibi. Quem qui inuenerit ⁊c̄. 3° ibi. Et pre gaudio ⁊c̄. Iste thesaurus multipliciter potest exponi. Secundum Chrysosto. est euangelica doctrina: de qua. 2. ad Corin. 4. Habemus hunc thesaurum in vasis fictilibus. Qui absconditus est in agro huius mūdi: scilz ab oculis in mundorum supra. xj. Abscondisti hec a sapientibus et prudentibus. Secundus Grego. dicitur celeste desiderium. Esa 33. Timor domini ipse est thesaurus eius. Iste est absconditus in agro discipline spiritualis: quia exterius videtur contemptibilis: interius ad dulcedinem habet. Prouerb. 24. Diligenter exerce agrum tuum. sm Hieronymū est verbum dictum quo ad Lotū. 2. In quo sunt omnes thesauri sapiēcie et scientie absconditi. Qui absc̄ōdit in agro sui corporis: quia latebat in carne. Esa. 2. Et non est finis thesaurorum eius. Ideo aliter intelligitur: sacra doctrina: que absconditur in agro ecclesie. Sapien. 7. Infinitus enim thesaurus est hominibus. ¶ Quem qui inuenit homo abscondit. Inuenīt in omnibus per fidem. Non enim potest in aliquibus esse nisi per fidem. Sapien. j. Inueniatur ab his qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum. Sz oportet quod abscondatur: sm q dicitur. ps. 118. In cor de meo abscondi eloquia tua. Quod autez absconditur: non debet esse ex inuidia: sed ex cautela. Quare autem abscondi debeat multiplex est ratio: vna quia magis fructificat et proficit: quia magis exardescit: sicut ignis conclusus magis calefacit: sicut verbum: quando est absconditum. Dicere. 20. Factum est verbū domini quasi ignis estuans clausus in ossibus meis: et defecit: ferre non sustinens. Et in ps. 38. Concalnit cor meum et in meditatione mea exardescet ignis intra me. Item est q absconditur ob inanem gloriam. Si enim fumigat exterius: subito facet periculo. Ideo dominus supra capi. 5. Ora patrem tuum in abscondito. Itez quia sic tutius custoditur: quando enim est in publico: nūc inuenit qui rapit. Esa. 39. Qui ostendit thesauros nuntys regis babylonis et subditur. Ecce venient dies: et auferentur omnia que in domo tua sunt. Sed quid est quod dicitur est supra. 5. capi. Luceant opera vestra bona: Solutur ob distinctionem temporum: quia quando primo inuenitur: bonum est q absconditur. Sed quando homo confirmatus est: tunc bonum est q manifestetur. Eccle. 41. Thesaurus inutilis et sapientia abscondita que utilitas in utrisq ⁊c̄. Gregorius dicit: q debet esse apertus in effectum: absconditus in corde. Unde dicit sic. Opus sit in publico q̄ꝯ intentio maneat in occulto. ¶ Pre gaudio illius vadit: et vendit vniuersa que habet. Hoc est termū de acquisitiōe: quia gaudet. Job. 3. Quasi effodientes thesaurum gaudentq; vehementer cum inuenerint sepulchrum: quando per fidem inuenerit: pre gaudio vadit et incipit proficere: et vendit omnia. idest contemnit: vt spiritualia habeat: et emit agrum ⁊c̄. Hoc est vel bonam societatem sibi exquirit vel emit sibi ocium quod non habet: scilicet pacez spiritualem. Ad Phil. 3. Omnia arbitratus sum vt stercora vt Christum lucrifaccrem. Cant. 8. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nihil despiciet eam ⁊c̄. ¶ Ité simile est ⁊c̄. Dic ostenditur pulchritudo vel claritas. Simile est regnum. Iste parabola exponitur multipliciter Chrysostomus et Hieronym. exponunt de euangelica doctrina. Multe sunt doctrine false. Iste nō sunt margarite. Homo ergo qui querit diuersas doctrinas inuenit vnam: scilicet euangelicā doctrinam que vna est propter veritatem. Uirtutes enī multe sunt: sed necessitas vna. Unde Dionysius dicit qō virtus diuidit sed veritas odorē dat. Unde ad designandam veritatem vocat vnam. Item dicitur vna propter diuersam doctrinam prophetarum. Abijt et vendidit. idest omnes doctrinas et prophetarum et phōz pro ista dimisit. Prouer. 25. In auris aura et margarita fulgens qui arguit sapiēter et aurem obedientem ⁊c̄. Grego. istaz dicit esse celestem gloriam: q̄z bonum est naturaliter desiderabile: et homo semper vult cōmutare minus bonuz pro maiori bono. Sūmū bonuz dominis est gloria celestis. Hanc cuz inuenerit debet omnia dimittere pro ista. ps. 26. Unam petij a dño hanc requiraz vt inhabitē in domo domini omnibus diebus vite mee ⁊c̄. Aug. triplr exponit. Simile ⁊c̄. idest querēti bonos boies a quibus informet: q̄z n. vnus pollet in vna virtute alius in alia. Et cum inuenerit eam. scz christum in quo oēs virtutes sunt in sūmo. Abijt ⁊c̄. Itez aliter per bonas margaritas signant diuersa precepta et omnia ad vitam necessaria. Et cum inuenerit vnam. i. vnum mādatum. scharitatis. Abijt ⁊c̄. Jo. 13. Mandatum nouum do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos vt et vos diligatis inuicē ⁊c̄. Et Apost. Ro. 14. Plenitudo legis est dilectio. Item aliter. Per margaritas intelligunt diuerse scientie q̄s querē do inuenimus p̄n̄ omniū scientiaz. s. verbū dei de quo Eccl. j. Fons sapiēcie verbū dei. Uñ debes oia vendere pro isto et terrena et animā et corpus: q̄z cū vēdis ista te ipsum bēs et es diuis tui. Ad phil. 3. Oia arbitratus sum vt stercora: vt christū lucrifaciam. Unde oia debes dare p isto lucro: sic̄ dabat Paulus ⁊c̄ Lotī. 5. Si vn̄ p omnib⁹ mortuus est vt et qui viuūt iaz nō sibi viuant: sz ei q pro ipsis mortuus est et resurrexit. ¶ Itez simile est regnum celoz ⁊c̄. Dic ponit alia parabola. 2° ponit expositio: non q̄tum ad totum: sed quo ad partē. ibi. Sic erit ⁊c̄. Et in ista duo fiūt. Primo ponit cōitas huius doctrine. 2° distinctio. ibi. Cū impleta ⁊c̄. Dicit ergo. Simile ⁊c̄. Ista sagena est quoddaz instrm q̄ circūdat magnā partem maris. Uñ potest p eam significari vel doctrina vl ecclesia: q̄z p̄mi doctores fuerūt piscatores. supra. 4. Erāt enī piscatores. Dec ponit in mari. i. i mūdo. ps. 103. Dec mare magnū et spatiosuz ⁊c̄. Et ex omni genere piscium congregāti. Ecce cōitas. Lex n. nō erat data nisi in vni gēti. ps. 147. Non fecit taliter omni nationi et iudicia sua nō manifestauit eis. Lex euangelica congregat omnis. Ad Ro. p̄mo. Grecis et barbaris: sapientibus et insipiētibus debitor sum. Et Marci vltimo. Ite predicate euangelium omni creature. Sed numquid idem erit finis omnium: Modo omnes simul sunt in sagena: sed in fine omnes separabuntur. Unde dicit. Quam cum impleta esset ⁊c̄. idest quando tot electi intrauerint vt sit completus numerus electorum ydoneus. et sicut litus sedentes ⁊c̄. per litus finis mundi significatur: quia nō erit apud sanctos turbulentia sed erunt in quiete bona. Et dicit sedentes: quod pertinet ad iudiciariam potestatez. infra. 19. Uos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos super sedes duodeci iudicantes duodecim tribus israel. Elegerūt bonos in vasa sua. Et in celestia habitacula. Joā. 14. In domo patris mei mansiones multe sunt. Et dicit vasa pluraliter propter diuersitatem remunerat. Luc. 16. Recipiant vos in eterna tabernacula. Malos autē foras miserunt. quia omnes immundi eiciēt. Sic erit in cōsūmatione seculi. Dic exponit parabolam. Et notandum quod exponit solum quo ad malos. Sed

Questio. tūc est questio: quare magis exponit de malis q̄m de bonis. Dicendum quod fecerat mentionem de sagena: qua quando pisces capiuntur: mali ejiciuntur et vīuunt. Boni autem occidūtur et comeduntur. Ideo posset aliquis dicere q̄ ita erit ex parte ista. Ideo vt excludat illud: exponit dicens. ⁊ Exibunt angeli ⁊c. ⁊ id est ibunt ab intimis cōtemplationis: quia vbicunq; sunt contemplantur deum. sed quia progrediuntur ad exterius ministeriuz. Daniel 9. dicitur de quodam angelo. Egressus sum vt docerem te. ¶ ⁊ Et separabunt malos de medio iustoz. ⁊ Modo mali sunt inter bonos: sicania in medio tritici: lilium inter spinas: sed separabunt ex cōmunione bonoz. Et ex hoc est mala excōicatio. Ista tamē signum illius: sed tamen aliquando ecclesia sepe decipitur: sed tunc non erit deceptio. Hec est de qua dicit Apost. p̄ Corī. 16. Qui nō diligit: anathema sit de medio iustoz. Unde dicit tollat impius ne videat gloriam dei. ¶ Sequitur de pena sensus. ⁊ Et mittent eos in caminuz ignis. ⁊ Hoc exponitur vt supra. Sed est questio. Quare intrauit huc dominus: q; videt idem esse quod parabola de sicania. Dicendum; q; idem est quātum ad aliquid: q; hic per sagenā intelligunt et boni et mali. Unde significat eos qui nō sunt precisi ab ecclesia. Sed per sicaniā significāt illi qui sūt prius p diuersitatē dogmatis: et hi non sunt de ecclesia. ¶ Intellexistis hec omnia: dicunt etiam. ⁊ Postq̄ dominus complevit parabolicam doctrinaz et quo ad discipulos: hic determinat de effectu. Et p̄ in discipulis. 2° in turbis. ibi ⁊ Et factū est ⁊c. ⁊ Effectus in discipulis sunt intellectus. Unde tria ponunt. p̄ examinatio. 2° professio. 3° ōsignatio eoz ad futurum officium. Notandum aūt q; cū multa locutus esset ad turbas et discipulos: q; futuri erāt magistri: ideo oportebat q̄ intelligerēt. Et nota: q; de trib⁹ examinabant. Prio de intellectu. ⁊ Intellexistis hec ola ⁊ Secz de amore. Jo. vltio. Simon amas me plus his. Tertio de possibilitate ad passionē infra. Poteritis bibere calicē quē ego bibiturus sum. ps. Bene patiētes erunt vt annūtient. Lz humilitatis sit q; homo nō se extollat ingratus tū est si beneficiū nō recognoscat. Esa. 63. Miserationū dñi recordabor. Ideo respondent q; dicant ei etiā. ⁊ Ibi ponit professio ecclesie attribuentiū sermoni christi. ps. 118. Declaratio sermonum tuoz illuminat: et intellectum dat parvulis. ¶ Ideo ois scriba doctus ⁊c. ⁊ hic ostendit officium q̄ imminebat eis q̄si iam examinātis. Et hec ꝯclusio duplr pōt sequi ex p̄missis. Primo retorquendo hoc q̄ dictū est de thesauro. Pōt ergo esse sensus vt dñs velit illud exponere. Uos dicitis q; intelligitis. Si intelligitis: potestis scire q; thesaurus est sacra doctrina. De isto thesauro poteritis proferre noua et vetera. Et notandū q; isti dicunt scribe: q; prīt proferre in regno celoz et in doctrina sacra vbi noua et vetera tenentur. Et dicuntur scribe p idoneitatē: q; scribe i. docti. Dan. 12. Pastoz docti intelligent. infra. 23. Ecce ego mitto ad vos sapientes et scribas. Item dicunt scribe ex officio: q; sunt notarij christi: q; scripserūt mādata christi in tabulis cordis sui. Prouer. 6. Liga ea in corde tuo iugiter. Item in cordib⁹ aliozuz. Unde Apost. 2ª ad Corī. 3. Epistola vestra scripta est in cordib⁹ nostris. Similis est pūfamilias. i. Christo. Ipse oni est dñs: vt hic supra. 7. Qui profert de thesauro noua et vetera: et officia noue legis. Nouum n. lex nouus fētus addit sup veterem: et christus hos exposuit: ideo dz nobis sufficere vt sit similis christo: sic supra. 10. habet. sufficit discipulo q̄ sit sic magister ei⁹. Uel pōt dici: simile est cuicunq; alij pūi qui proferet de scientia diuinitus sibi data noua et vetera. Non sic Manichei: q; non proferebant vetera. Cant. 7. Ois noua et vetera seruaui tibiq̄ pōt referri: de exposītione parabole. Secūm Aug. sic exponit ⁊ Ideo ois ⁊c. ⁊ Uos intellexistis qualr locutus sum turbis parabolice et exercitati estis vt q̄ parabolice dictū est: sm sensum spūalem intelligatis. Unde debetis intelligere vt ea q̄ in veteri lege legunt: sciatis exponere p nouam. Unde q̄ in veteri dicunt: sunt figure noui testamēti. vñ Apostol. p̄ ad Corī. x. Ois in figura contingebant eis. Et hec reuelata sūt in passione. Unī isa. 27. Dicit q̄ pacē de dño velut torrēs replet scitiz est. Unde christus ante passionem in parabolis locutus est: vt audītes hec intelligant ea que in veteri testamēto dicunt: et sic dicta in figura aliaz rez ⁊ essent res geste. ⁊ Ois ergo scriba doctus ⁊c. ⁊ post de thesauro suo noua et vetera. ⁊ Uel sm Greg. q; vetera referunt ad ola ea q̄ ad peccatū referantur noua que ad grām christi. Unde nota dñr premia vite eterne: vetera pena inferni. Ille ergo profert noua et vetera qui non premia sed penam etiā inferni p̄sideret. ¶ Et factū est cum p̄fumasset Jesus parabolas istas ⁊c. ⁊ Hic ponit effectus in turbis duplex. s. et admirationis et scandalizationis. Et p̄mo locus describit. 2° admiratio. 3° improbatio. Dicit ergo ⁊ factū est ⁊c. ⁊ Notandū q; nō videt q; statim transierunt. Unde nō seruat ordinem historie: sed trāsiuit: q; ad intelligendū nō erant idonei: ideo ad alia se transtulit sm illud Eccl. 32. Ubi audītis nō est: non effundas sermonē: et. 23. Cum dormiente loquit: q; narrat stulto sapiētiam. ⁊ Et veniēs in patriā suam. ⁊ Patria sua aliqñ dicit Nazareth: vbi nutrit⁹ est: et ibi fecit pauca miracula. Aliqñ in bethleem in qua natus est: aliqñ capharnaum: q; miracula fecit. ibi ⁊ Et docebat in synagogis eorum ⁊c. ⁊ Segtur admiratio. Et p̄ ponitur admiratio. 2° causatur effectus. Dicit ⁊ ita vt mirarentur. ⁊ nō erat mirum si mirabant. ps. 118. Mirabilia testimonia tua. Admirabantur vnde ille virtutes essent. Admiratio. n. ex hoc causat q; videt effectus: et nescit causa. Isti effectū manifestū videbant: sed cām nesciebant. vñ dicebant. ¶ Unde hic sapientia et virtutes. ⁊ Sed hec stulta admiratio: q; p̄ ad Corī. x. bi. Qz ipse est dei virtus et sapia: sed nō cognoscebant: ideo admirabant: et ponunt admirationē suā et cognitionē suam. Unde dicebāt. ⁊ Nōne hic est fabri fili⁹. ⁊ Ipse n. putabat filius Joseph: qui nō erat faber ferrarius: sed lignarius. Licet quis etiā posset dici filius fabri q; fabri causa est aurora et sole. ps. 73. Nōne mater eius dicit Maria. ⁊ Ois nescebant q̄ erat humanitus. De Maria bi supra. ⁊ Cū esset desponsata mr Jesu Maria Joseph ⁊c. ⁊ Et frēs eius Jacob⁹ et Joseph. Symon et Judas. ⁊ Eluidius intellexerat istos esse filios Marie. Sed hoc falsum est: sed fuerunt consobrini eius. Uel dicuntur fratres: quia de cognatione Joseph: qui putabatur esse pater Jesu. Gen. 13. Non sit contentio inter me et te: fratres enim sumus dixit Abraam ad Lotb. Cum tamen Lotb esset filius fratris: et eodem modo intelligendum est quod sequitur. ⁊ Et sorores eius: nōne omnes apud nos sunt. ⁊ Ideo ex his que sm carnem erant in admiratione prodebant dicentes. ⁊ Unde ergo hec ola ista. ⁊ Sed notandum q; admiratio quādoq; habet debitum effectum. s. dei glorificationem: vt supra. 5. Aliquādo vo scandalizationem. vnde dicit. ⁊ Et sic scandalizabantur in eo. ⁊ Sz que est rō q; admiratio aliqñ pariat gloriam: aliqñ scandalum: rō est q; quidam ea que audiunt interpretantur in pcius: ideo tales necessario scandalizant. In canonica inde. Quecunq; quidē ignorant blasphemant. Sz alii qui sūt bene dispositi: semp in melius interpretant. De primis erant isti: ideo eos reprehendit. Et p̄mo verbo. 2° factorum dicit. ⁊ Jesus autem ⁊c. Non est ꝓphēta sine honore ⁊c. ⁊ Dñs scipsum ꝓphetaz nominat. Nec

Magna Glosa.

Greg. zine.

Error Eluidij ecclesiē.

miz:qz Moyses etiam ipsum ꝓphetam nominauerat. Deut.18. Prophetam suscitabit vobis de gente tua:& de fratribus tuis ꝛc̃. Et pōt dici q̄ ꝓpheta dō esse ḡ aliquid dic̃ qō est supra humanū intellectū p reuelationē. Et sic Jesus dō ꝓphā:qz mens ei⁹ illuminata est ab angelis & deo. Uel pōt dici aliḡ ꝓphetas ꝑ paul & phanos quod est illuminato:& sic Jesus non pōt dici ꝓpheta. Numeri.12. Sed si fuerit aliḡ ꝓpheta loquat in enigmatibus. Sic non fuit chis ꝓpheta:qz dixit que vere sciuit. Eccl.34. Qui multa didicit narrabit intellectum. In ꝓphetis veteris testamenti nō inuenimus aliquem bonorati a suis: sed magis ab alienis: vt legit in Hieremia qui fuit captus a suis:ꝫ ciuitate capta:ab extraneis liberatus. Sic etiam fuit de christo:qui ab extraneis bonorabat:a suis despiciebat. Et que est rō:quare nullus in patria sua bonorat. Una ratio est:quia quando est in patria sua:multi qui cognoscunt infirma sua:semp reducunt in memoriam infirma:hoc.n.est a malitia hominū:vt magis infirma cogitent q̄ perfecta. Alia rō potest assignari:qz dicit ꝓphus q̄ populus multum paralogiçatur:quia credunt quod in aliquo pares in omnibus pares sint. Unde quādo aliquis est in patria sua:cum vident eum parem sibi in aliquo:vel in genere:vel alijs credunt q̄ non possit eē maior. Ideo bene dicit. [Nō est ꝓpheta sine honore nisi in patria sua:& in domo sua ꝛc̃.] Unde segur. [Et nō fecit ibi multas virtutes.] non quia non potuerit:quia omnipotens erat:sed non fecit: quia ad hoc faciebat vt sibi crederet:sed ipsi cum despectui habebant:quia in malū interpretabant:ideo non erant dispositi ad fidem aliōs nō fecit vt inexcusabiles redderent. Et nō dicit non multas:qz aliquas. Et hoc [ꝓp incredulitatem eoꝝ.]

¶Capitulum.XIIII.

In illo tempore audiuit Herodes tetrarcha famam Jesu:& ait pueris suis. Hic est Joānes baptista: ipse surrexit a mortuis:& ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit Joānem & alligauit eum & posuit in carcere, ꝓpter herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Joannes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populum:quia sicut ꝓpheram eum habebant. Die autem natalis Herodis:saltauit filia Herodiadis in medio: & placuit Herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcunq; postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua: da mihi inquit hic in disco caput Joannis baptiste. Et contristatus est rex:propter iuramentum autez & eos qui pariter recumbebant: iussit dari. Misitq; & decollauit Joannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco: & datuz est puelle: & illa attulit matri sue. Et accedētes discipuli eius tulerunt corpus eius:& sepelierunt illud: & venientes nuntiauerunt Jesu. Quod cum audisset Jesus secessit inde in nauiculam; in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eū pedestres de ciuitatib⁹. Et exiens vidit turbam multam: & misertus est eis & curauit languidos eorum.

A

Supra ostendit dns virtutem euangelice doctrine sub ḡbusdam parabolis:hic ostendit factis. Et tria facit. Primo ostendit ad quos effectus se extēdat ꝑ similitudinem fructoꝝ. 2° ostendit sufficientiam euangelice doctrine. 3° quō in puritate conseruanda sit. 2ª in.15. capi. 3ª in.16. Circa ꝑmum. Primo ponitur falsa opinio. 2° occasio. 3° improbatur opinio. 2ª ibi. [Herodes ꝛc̃.] 3ª ibi. [Qō cum audisset ꝛc̃.] Dicit ergo. [In illo tempore ꝛc̃.] Et non est retorquenda ad illum diem:sed temp⁹ in generali:quia Marcus & Luc.non eodem ordine narrant:qz istud narrant post missionem discipulorum:vt bñ Marci.6. Unde incertum est qui seruent ordinez historie:tamē quod dñ. [In illo tempore.] dicit vt denotetur negligentia Herodis:quia post miracula tunc ꝑmo audiuit famam de Jesu. Dec enim desidia solet esse in diuitibus q̄ non curant de parus rebus. ꝑ Tbi.vltimo. Diuitibus huius seculi precipe non sublime sapere neq; sperare in incerto diuitiarum ꝛc̃. [Audiuit Herodes tetrarcha] ad differentiā Herodis regis sub quo natus est christus:vt habetur supra cap.2. Unde illo defuncto reuertus est christus de egypto. Iste Herodes fuit filius eius: & fuit tetrarcha. Pater eius constitutus est Rex a romanis:& habuit sex filios:quorum duos interfecit in vita sua: alium primogenitum interfecit in morte:cum iam faceret se ꝑferri in regem:patre adhuc viuēte. Ipso mortuo archelaus accepit sibi regnum:& sequens malitiaz pnā: non potuit tolerari a iudeis. Tunc accesserunt ad romanos & diuisum est regnum in quatuor partes. Due partes tradite sunt Archelao alia Herodi:& alia ꝑ philip. Unde iste erat tetrarcha & ꝑnceps super quartam partem regni. [Audiuit famam Jesu.] Ex hoc reprehensibilis erat q̄ tanto tempore iam viuerat:& miracula fecerat:& tamē tunc primo audiuit. Unde impletur illud Job.28. Perditio & mors dixerunt auribus nostris audiuimus famā eius ꝛc̃. [Et ait pueris suis. Hic est Joan.ꝛc̃.] Aliqui dixerunt q̄ ipse tenuit dogma de transfusione animarum. Plato enim & Pithagoras posuerunt q̄ anima exeunte ab vno corpore subintrat aliud corpus. Danc opinionē Herodes tenens vt dicunt credebat q̄ anima Joā. transisset in animam christi. Sed hoc non potest esse:qz pax ante inter fecerat cum. Jesus autem erat.30.annoz. Uñ hoc non credidit. Item iam miracula fecerat ante decollationem & ante incarcerationem:vt habetur. Joā.3. Herodes nō laudandus est:quia resurrectionē credidit:de q̄ Job.14. Putas ne homo mortuus ꝛc̃. Item aliā bonaz ꝙditionē habuit qō credidit q̄ fiat resurrectio in meliori statu. Ideo credidit q̄ tūc oparet miracula q̄ ante resurrectionē nō fecerat:ió dicit:& ideo virtutes opant in eo:qz ad altiorē statū aduenerit. Uñ resurgent homines in meliori statu. vñ Apost.j.ad Cor.15. Seminat in infirmitate:resurget in virtute. Sed hic est qō:qz dic̃ Lucas q̄ audiuit & dubitauit:vñ dixit. Joā. ego decollaui: hic aūt dicit sine dubitatiōe:dū dicit. hic est Joā. Solut Aug. Qz nō a se:sed audiuit ab alijs. Uñ cum ꝑ audiuit dubitauit:ꝫ crescēte fama ꝙsensit. Uñ Lucas ꝑm recitauit:ꝫ z̄ Matth. Uel aliter pōt dici q̄ etiā Matth. dubitatione Herodis tangendo intra q̄ legat interrogative. [Hic est Jo. Herodes aūt tenuit Joānē.] Dec facta fūt ante:vñ nō segur ordinē:ꝫ ex incidenti ōterminat de morte Joānis. Sed est qō:q̄re euāgelista ex incidenti determinat de Joanne:& hoc q̄rit Chrys. Solut aūtq; ꝑncipaliter scā

Lucas.

Aug. Rinus.

Lucas. Chrysosto.

chriſti ſtenderunt: alia Ro ſolum ſm q̄ referebāt ad chām. Ideo hic ex ꝓſequēti determinat mortē Joā. Et p̄ determinat ſcarcerationē. 2° mortē ibi[Die natali⁹ ⁊c̄.] Circa p̄m tria facit. Prio ponit incarcerationē. 2° cām. 3° decollationē.[Herodes.n. tenuit Joā. ⁊c̄.] Tangit ordinem: q̄ p̄ cōprehendit cū ligauit ⁊ incarceraut. Sic aūt fuit de chio. Cām tangit: cū dicit[pp Herodiadē vxorē fratris ſui.] Herodes ⁊ Philipp⁹ fuerūt frēs. Phil. habuit filiam Arethe regis Arabū. Dic habuit inimicitias cū illo rege Arabū. Et etiā cuz fratre ſuo Herode: ita q̄ rex Arabū in odiū Philippi: accepit filiā ſuaz: ⁊ cōceſſit eam Herodi. De iſto Joāne debetis intelligere q̄ hō fuit magne virtutis: vñ de ipſo dī. Ipſe veniet in virtute De lic. Itē notare debetis q̄ ēt martyr r dī: q̄ pp redargutionē ſidei mortuus eſt: q̄ ꝓ veritate: ⁊ chūs veritas eſt. Dicebat.n. Herodi nō licet tibi hīe ⁊c̄. Sciēdū q̄ Antipē p̄ Herodis regis alienigena fuit: ſz proſelytus fuit: vñ ſi lij ſui iudei fuerūt. Sz p̄ceptuz erat in lege q̄ viuēte fratre: alter nō dūcet vxorez fratris. Ideo Joā. q̄ſi emulator legis dicebat.[Nō licet tibi hīc ⁊c̄.] Et volens cū occidere: timuit populū.] Aliq̄ accidit q̄ cū qs nō vult vitare peccā: cadit in mal⁹. Osee. 4. Homicidiū ⁊ furtū ⁊ adulteriū inundauerūt: ⁊ ſanguis ſanguinē tetigit: vñ cum no luit vitare adulteriū: incurrit homicidiū. Et cū voluit[timuit populū.] Cōmotio populi multū eſt timēda Eccl. 26. A trib⁹ timuit cor meū: ꝑclaturā ciuitatis: ⁊ collectionē populi: ⁊ calumniā mendacē. Item timor dūi aufert malā voluntatem: ſed timor bois: non. ſz faciat differre.

B Ideo q̄ nō potuit ꝓp timorē populi diſtulit. ¶ Die aūt natalis ⁊c̄.] Dic de occaſione tria facit: q̄ non potuit pp timorē populi. p̄ ponunt̄ p̄cedentia. 2° occiſio. 3° ſubſequēcia. Circa p̄m: ponunt̄ p̄cedētia, tria: q̄ ſaltatio: ꝓmiſſio: petitio. Dicit ḡ.[Die aūt ⁊c̄.] Conſuetudo apud antiquos erat q̄ celebrarent diē natalis. Cōtra illud Eccl. 6. Melior eſt dies mortis ḡ dies natiuitatis. Nō legit̄ q̄ alīq̄ celebrauerūt diez natalis niſi iſte: ⁊ phara⁹ rex Egipti: vñ[die natalis filia Herodiadis ⁊c̄.] Sic vocabatur [ſaltauit in medio] i. in triclinio: ⁊ in hoc culpabilis redditur: q̄ in laſciuia oblitus eſt aulā regiā in qua nō debebant hec fieri:[⁊ placuit Herodi.] Ꝺ illud Ecc. 9. Cū ſaltatrice nō ſis aſſiduus. Et ſegtur. ¶ Unde cū iuramēto pollicitus eſt ⁊c̄.] Ecce incauta ꝓmiſſio: ⁊ temerariū iuramētū. Eccl. 23. Iurationi nō aſſuefcas os tuū: multi.n. caſus in illa.[Et p̄monita a mātre ⁊c̄. Da mihi i diſco ⁊c̄.] Dic ponitur petitio mulieris. Mulieres aliq̄ſ ſūt pie ⁊ mobilē affectū habt. Unde q̄ſ ſunt pie, maxie ſūt pie: ſed q̄ſ ſunt crudeles: maxie ſunt crudeles. Eccl. Non eſt caput nequius ſup caput colubri: ⁊ nō eſt ira ſuper iram mulieris. Et ibidem dī. Breuis oīs malitia ſup malitia mulieris. Uir.n. cogitaret homo: cogitat peruerſa mulier. Mater ḡ petijt vt ſaturaret iram ſuā. Item timebat ne aliq̄ſ Herodes pp verba Joā. conuerteret̄ ⁊ diminueret eā. ¶ Et contriſtatus eſt rex ⁊c̄.] Dic determinat̄ quō occidit̄. Chryſoſt. Dic dat̄ exemplū q̄ honeſtas etiā ab inimicis honorat̄: vt hī. Sap. 8. Hieron⁹. dicit q̄ modo ē cōtriſtatus q̄ ante voluit interficere ſed timuit populū. Quare ergo dicit q̄ eſt contriſtatus? Soluit. Conſuetudo eſt boium vt recitent q̄ videt̄ boibus: ſicut dicebant chriſtum filiū Joſeph: q̄ ita putabant: vt hī. Luc. 3. Unū dicit contriſtatus: q̄ ita videbat̄ boibus. Segtur executio. Et p̄ponit̄ p̄ceptū. 2° executio. ¶ Propter iuſturandum ⁊ pp ſimul ⁊c̄.] In hoc ſtultus fuit: q̄ de re inhoneſta: nō eſt timendū iuramentū: q̄ eo q̄ iuro ſum periurus. Hier. 48. Iurabitis in iudicio. ſ. cū diſcretiōe in iuſtitia ⁊ veritate. Item ſi iurāſſet q̄ in ſemet facere: intelligi debebat in honeſtis. Unde q̄d in ſe facere non debuit: aliū nec ꝓcipere debuit. Zach. 8. Iuramentū mendax ne diligas. ¶ Et pp ſimul diſcūbentes.] vt oēs faceret homicidij principes. Oēs.n. rogabāt p̄ puella[tuſſit dari. Miſitq̄ ⁊c̄.] Dic ponit̄ executio: hic adimpleatur q̄d dixerat illū op̄z creſcere: me aūt minorari: q̄ chūs in cruce extenſus: iſte decollatus. Item decollatio Joānis ſignum fuit: q̄ auctoritatē legis debebant amittē. ſ. chriſtuz ⁊ legem. Cōſequēter ponit̄ ſubſequentia decollationis. Et p̄ponitur redditio ꝓmiſſi. 2° ſepultura. Dicit ḡ.[Et allatuz eſt caput eius in diſco.] Et in hoc reprehēſibilis fuit Herodes: q̄ crudelitatem exercuit inter voluptates. Unde dī q̄ quidam ballinus amabat quādā meretriculā: ⁊ cum eſſet in gremio dixit illa q̄ nunq̄ vidit boiem interfici. Et cum eēt in prandio fecit adduci quēdā mortē dignuz: ⁊ fecit cozaz illa decollari. Qō ſciuerūt Romani: ⁊ exulſa eſt a Roma. Sic iſte etiā miſſus fuit in exiliū. [Et accedētes diſcipuli eius ⁊c̄.] Dic agit̄ de ſepultura Joā. ⁊ computat̄ inter opa miſericordie: ⁊ tū videt̄ q̄ miſericordia ad mortuū nō ꝓficiat: q̄ſi ad euz ꝓficiat: videt̄ q̄ non ſit verū q̄d dicit dñs. Nolite timere eos qui occidunt corpus. Quare ḡ computat̄ inter opera miſericordie? Dicendū q̄ ⁊ ſi nō ſeruiatur ei ſm affectum quem modo hz: ſeruitur tñ ei ſm affectum quē modo hz cum mortuo. Unde[tulerunt corpus eius ⁊ ſepelierunt.] Dicitur q̄ apud ſebaſtē: cum ſit ibi ꝓphe. Poſt videns Julianus apoſtata multos venientes ad eius reliquias: fecit cum comburi excepto capite. ¶ Et venientes nunciauerunt Jeſu.] Unde diſcipuli Joā. q̄ primo calumniabant Jeſum. Joā. mortuo redierūt ad Jeſum: ⁊ fuerunt ei familiares: ſic aliq̄ in tempore tribulationis conuertunt̄ ad chriſtum. Oſee. 6. In tribulatione ſua mane conſurgent ad me. ¶ Et cum audiſſet Jeſus ſeceſſit in naviculā in locum deſertum ſeorſum.] Supra poſita eſt opinio Herodis de Chriſto: ⁊ occaſione huius introducta eſt narratio de Joāne: nunc autem oſtenditur opinio Herodis eſſe falſa. Duo dixerat quia chriſtus erat Joan. quē occiderat. Item q̄ reſurgens virtutes operabatur. Dicit ergo q̄ cum audiſſet Jeſus ſeceſſit inde in naviculā ⁊c̄. Quare ſeceſſit? Aſſignat ḡuor rationes Hieron⁹. Prima vt parceret inimicis ſuis ne ex homicidio in homicidiuz ruerent. Oſee. 4. Sanguis ſanguinē tetigit. Joē vt paſſionem differret. Unde ipſe dicit Jo. 7. Tempus meuz nōdum aduenit. Item vt nobis exēplum daret ne nos ingeramus paſſionib⁹. Non enī eſt virtus ſe paſſionibus ingerere: ſz p̄ſumptionis. Unde ſupra. x. Si perſecuti fuerint vos in vnam ciuitatē: fugite in aliam. Item vt oīderet quāta deuotione audiebant turbe verbū dei: q̄ etiam in periculo ſequebantur eum. Deut. 13. Tentat vos dñs deus vr vt palam ſciat verū diligitis eum. Item notandū, q̄ quatuor ponit que turbā debeant retrahere a ſequella chriſti. Primū eſt q̄ ſeceſſit in naviculā. Item q̄ in loco deſerto: item q̄ nō erant ibi aliqua nemora: q̄ erat deſertum. Item nō iuxta viam ad quā homines libenter ſe diuertunt: ſed iſte ſeceſſit ſeorſum. Hoc autem fecit vt magis deuotio turbe fit approbanda. Item Chryſoſto. dicit q̄d ſeceſſit vt hominem approbaret: ideo noluit ſecedere niſi nūtiata morte Joānis: ſequit̄. ¶ Et cū audiſſent turbe ⁊c̄. Dic agit̄ de mirabilibus. Et p̄mo tangitur deuotio turbaz. 2° tanguntur mirabilia. Dicit ergo. [Et cuz audiſſent turbe ſecute ſunt eaz: ⁊ pedeſtres de ciuitatibus.] Ubi tangit̄ deuotio turbaz ⁊ pauper⁹ hominum ḡ deuotionis cauſa dñm ſequunt̄. Oſee. 6. In tribulatione ſua mane cōſurgent ad me. ¶ Et exiens vidit turbam ⁊c̄.] Dic tangit mirabilia que operatus eſt dñs exi-

Non de nup̄ ſcriptus.

Chryſoſto.

Hieronym⁹.

Chryſoſto.

Quare ſepelire mortuos cōputat̄ inter opera miſericordie.

Hieronym⁹.

ens de deserto. Et recte q̃ dum in celis erat non q̃rebant eũ turbe. Jo.16. Exiui a patre: & veni in mundũ. ⌊Vidit turbam.⌋ Unde excitat̃ ad misericordiã. Unde sequit̃. ⌊Et misertus est eis.⌋ Unde stati fecit eis misericordiã. ps.85. Et miserator & misericors dñs patiẽs & multe misericordie. Et verax &c. Sequit̃ effectus huius misericordie. Et curauit languidos eorum. ſ. gratis & non rogatus. ps.106. Misit verbum suum & sanauit eos.

¶ Uespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus & hora iam preterijt: dimitte turbas vt euntes in castella emant sibi escas. Jesus autem dixit eis. Non habent necesse ire date illis vos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi q̃nq̃ panes & duos pisces. Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discumbere super fenum: acceptis quinq̃ panibus & duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit & fregit: & dedit discipulis panes: discipuli autem turbis. Et manducauerunt omnes & saturati sunt. Et tulerũt reliquias: duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantiũ autem fuit numerus quinq̃ milia virorum exceptis mulieribus & parulis. Et statim compulit discipulos ascendere in naviculã: & precedere eum transfretum donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. Uespere autez facto: solus erat ibi. Navicula autez in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis: venit ad eos ambulans supra mare. Et videntes eum supra mare ambulantem: turbati sunt dicentes: quia phantasma est. Et pre timore clamauerunt. Statimq̃ Jesus locutus est eis dicens. Habete fiduciaz ego suz: nolite timere. Respondens autem Petrus dixit. Domine si tu es: iube me ad te venire super aquas. At ipse ait. Veni. Et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam vt veniret ad iesum. Videns vo vẽtum validum timuit. Et cum cepisset mergi: clamauit dicens. Domine saluum me fac. Et continuo Jesus extendens manum apprehendit eum & ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cum ascendisset in naviculam: cessauit ventus. Qui autem in navicula erant venerunt & adorauerunt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cum transfretassent venerunt in terrã genesaret. Et cum cognouissent eum viri loci illius: miserunt in vniuersam regionem illam: & obtulerunt ei omnes male habentes: & rogabant eum vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicunq̃ tetigerunt salui facti sunt.

¶ Postq̃ excluſit herodis opinionẽ: hic tangit doctrine christi virutẽ. Triplex. n. est virtus eius. Reficit/liberat & infirmos sanat. Prima igitur virtus ostenditur: quia pascit turbas. 2ª q̃ discipulos a periculis maris liberat. 3ª q̃ multos sanat. 1ª ibi. ⌊Et statim impulit &c.⌋ 3ª ibi. ⌊Et cum transfretasset &c.⌋ Circa p̃mam tria: q̃ p̃mo ponitur voluntas reficiẽdi. 2º distributio cibi. 3º plenitudo refectionis. 1ª ibi. ⌊Jesus &c.⌋ 3ª ibi. ⌊Et manducauerũt &c.⌋ Dicit g̃ ⌊Uespere aũt facto⌋. ſ. solis occubitu per q̃ significat̃ mors christi: q̃ tunc tradidit corpus suũ in cibum. vnde infra. 26. Hoc facite in meaz cõmemorationẽ. Et p̃ Cor. xj. Mortem domini annũtiabitis &c. Deinde inducit necessitatem ex loco ⌊desertus est locus⌋. Dic videtur illa eadem fieri q̃ que habet̃ in ps.77. Nam q̃o poterat dñs mensam parare in deserto. Item si in tota villam esset locus potuisset credi q̃ inde habuisset cibos: & locus erat desertus. Item ponit̃ necessitas ex hora: q̃ dicit ⌊Et hora iam preterijt⌋ qua possint sibi aquirere cibos. ⌊Dimitte turbas.⌋ Ex hoc vi/q̃ discipuli ita fuerunt intenti suauitati sermonis christi/q̃ magis delectabantur in audiendo christũ q̃ in procurando sibi victus. Unde parum curabant de corporis refectione. Habet̃ n. Luc. 21. Erant aũt diebus docens in templo: noctibus aũt morabat̃ in monte. Item alia occasio: q̃ iam vespere erat. De ista fame hꝫ Amos. Mittam famẽ in terra: non famẽ panis neq̃ sitis: sed audiendi verbum dñi. Et in hoc significatur deuotio turbaz. Item dilectio & reuerentia ad christum: q̃ non recesserunt ab eo q̃uis vespere cẽt. Sed hic est q̃stio literalis: q̃ in Joãne habet̃ q̃ Jesus interrogauit Philippus. Dic aũt habet̃ quod discipuli interrogauerunt christũ. Soluit Augu. Non est hoc incõueniens q̃ id q̃ vnus dimisit: alter dicat. Unde p̃mo dixerunt illi christo. 2º eleuans oculos Jesus interrogauit discipulos. ¶ Jesus aũt dixit eis ⌋ Dic ponit distributionem cibi. Et circa hoc tria facit. Primo ponit̃ imperius christi. 2º quãtitas ciboz. 3º modus & ordo distribuẽdi. 2ª ibi. ⌊Respondert &c.⌋ 3ª ibi. ⌊Afferte mihi illos &c.⌋ Duo dixerant. Primo vt dimitteret turbas. Jez q̃ quererent escas sibi. Et ad hec duo respondet christus. Uos dicitis dimitte turbas: sed ⌊nõ habent necesse ire. Jq̃ hic est qui dat escam omni carni. ps.135. Item vos dicitis q̃ querãt escas: & nõ est necesse: q̃ vos potestis dare escas celestes. Unde dicit ⌊Date illis vos manducare⌋. Unde datur exẽplus q̃ spirituales esce preponẽde sunt carnalibus. Sequitur q̃ntas ciboz. ⌊Respondert ei. Non habemus nisi q̃nq̃ panes & duos pisces.⌋ Ex hoc possumus notare q̃ apostoli ita erãt dediti sermoni dei q̃ nõ curabant etiam de cibis querendis: ad Ro.13. Et carnis curam ne feceritis. Mistice per quinq̃ panes: doctrina legis. ps. Pauit eos pane vite & intellectus. Per duos pisces doctrina psalmoz & prophetaruz importatur. Uel ſm Dyla. Per duos pisces doctrina ꝓphetaz & Jo. baptiste. Ut due psone excellentes in lege. ſ. regalis & sacerdotalis. ¶ Qui ait afferte mihi illos. ⌋ Dic ponit̃ modus distributionis. Et p̃mo ponit̃ p̃sentatio. 2º dispositio turbaz. 3º oõ. 4º distributio. Un̄ dicit ⌊qui ait.⌋ Ipse q̃ omnipotens erat: vnde creare poterat panes nouos: & voluit ex factis panibus reficere. Sed que est cã. Rõ literalis ſm Chrysost. est: vt ꝓfutaret heresim Manicheoz qui bas creaturas a diabolo dixit factas: ꝛ illud q̃ scribitur ad Tbi. 4. Dis creatura dei bõa est. Un̄ si a diabolo es-

C

Mathei.

Augustinus.

Dyonisius.

Chrysost.

sentiñ eis tãta miracula nõ fecisset. Item vt ostenderet se dñs in terra ⁊ in mari: ille q in Gen̄.j. Dixit germinet terra herbã virentẽ ⁊ q dixit, producant aque ⁊c. Ille idẽ panes multiplicat. Itẽ ad designãdũ q̃ per legẽ veterẽ non reprobauit: sz in nouã puertit. Jõ dicit afferte mihi: q̃ que in veteri lege scripta sũt ad nouã debẽt referri. Unde ipse dixit. Joã.5. Si crederetis Moysi: crederetis forsitan ⁊ mihi. ¶ Et cũ iussisset turbã discumbere sup fenũ ⁊c.] Hic ponit dispositio boni: q̃ fecit sedere sup fenũ. Esa. 40. Omis caro fenũ. Sedere q̃ sup fenũ nõ est nisi carnez mortificare. Ad Col.3. Mortificate mẽbra vra q̃ sũt sup terrã. Item p fenũ significat lex: q̃ isti erant iudei: subtrahebant p legẽ ió noluit eos sedere in terra. ¶ Acceptis quinq; panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹ ⁊c.] Notandũ q̃ dñs faciens miracula aliqñ orat: aliqñ nõ orat: aliqñ orat vt hic; vt ex hoc discas se ostẽdat: aliqñ enã maiora facit ⁊ nõ orat: vt deũ se ostẽdat. ¶ Aspiciens in celũ benedixit.] In celũ. l. ad pãtem. Leuaui oculos meos ⁊c. ps.120.] Benedixit.] q̃ p virtutẽ dei oia benedicunt. Nota q̃ nr̃m benedicere nõ est factiuũ: sz significatiuũ: dei aũt benedictio est factiua. Unde benedictio ad multiplicationẽ pertinet. vñ Gen̄.j. Benedixit ⁊ dixit. Crescite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete terrã. ¶ Cõsequẽter agit de distributione.] Fregit ⁊ dedit discipulis suis.] In quo significat q̃ prima distributio facta est discipulis a capite chr̃o. p⁹ ad Cor.xj. Dis viri caput chr̃i est: sz fregit: vt notaret suã distributionẽ. Esa.58. Frãge esurienti panẽ tuũ. [Et dedit discipulis.] q̃si mediatoribus. Infra.26. Accipite ⁊ comedite. p⁹ ad Cor.xj. Et sic ꝓbet se bõ vt de pane illo edat ⁊ de calice bibat ⁊c. [Discipuli aũt dederunt turbis.] vt distributores. Sed q̃o multiplicati sũt: Dicendũ q̃ fragmẽta multiplicata sũt. Et dicũt q̃dam hoc posse fieri nãliter. sic̃.n. materia se hz ad q̃libet formã ita se hz ad q̃libet q̃ntitatẽ. Sed ẽ stultum est q̃ mã se bẽat ad q̃libet q̃ntitatẽ mãlem. Hoc.n. nõ põt fieri nisi p rarefactionẽ. Hec aũt rarefactio determinata est in nãlibus. Quidã dicunt q̃ multiplicat: sicut ex paucis granis multa grana: sed ibi ꝓ nãm: hic p operationẽ chr̃i. Unde manus chr̃isti fuerũt q̃si terra: fragmẽta q̃si semina. Unde sic̃ semina multiplicant: sic fragmẽta: sed nõ solũ ista sed ꝓ puersionẽ alteri⁹ materie in ipsa hoc miraculũ factum est. ¶ Segnitur de plenitudine refectionis. Et hoc q̃ntum ad deum. Q̃ntum ad saturitatẽ ⁊ q̃tũ ad residuũ. Unde dr̃, manducauerũt oẽs ⁊ saturati sunt: ꝑm illud ps.21. Edent pauperes ⁊ saturabunt ⁊c. [Et tulerunt reliquas fragmẽto⁹ ⁊c.] Hic tãgit plenitudo refectionis sub multitudine reliquiar. Sed q̃re voluit dñs colligi reliquias: Ratio cã est quã ponit Chrysost. Uolunt primo q̃ colligerent discipuli ne viderẽt phantasma. Item ne ab eis daret obliuioni. Et q̃ tulerũt. 12. Lophinos hoc fuit ꝑm numer⁹. 12. Apostolor⁹ vt libet tolleret sũ: ita q̃ essent in memoria oium. Mistice p fragmenta intelligit sensus spũales: q̃ a turbis nõ capiũt: sed in cophinis. i. in sapiẽtib⁹: ut ꝑa ad Cor.j. Uidete vocationem vestrã frẽs q̃ nõ multi sapiẽtes ꝑm carnẽ nõ multi potentes, nõ multi nobiles: sz que stulta sũt mũdi elegit de⁹ vt confundat sapientes ⁊c. Deide ponit numerus manducantiũ. ¶ Fuit aũt nũerus manducantiũ q̃nq; milia viror⁹.] vt de vno pane mille ꝑm Pyla. Hoc etiã post alcẽ sionẽ factus est: q̃ ad vocẽ apostolor⁹ vno die q̃nq; milia puersi sũt. [Exceptis mulierib⁹ ⁊ parvulis.] Qui sunt ignorãtes ⁊ pputari nõ sunt digni. Simile hr̃ in lib⁹ Machabeor⁹ q̃ parvuli ⁊ mulieres nõ cõputant ad bellum. Item notate q̃ istud miraculũ statim factũ est post occisionẽ Joã. ⁊ erat prope pascha: ⁊ Chr̃s iam pdicauerat p annũ: ⁊ reuoluto anno passus est Chr̃s. ¶ Et statim ipse Jesus discipulos.] Hic figurat virtus doctrine Chr̃i q̃ liberatiua est a periculis: q̃ discipulos a periculis liberauit. Uñ tria facit. Primo ponit occasio subeũdi periculũ. 2° periculũ. 3° liberatio. 2ª ibi. [Et dimisse.] 3ª ibi. [Quarta vigilia noctis.] Occasio periculi fuit ꝓceptũ chr̃i: frequẽter.n. volẽtes obtẽperare volũtati dei: periculis exponunt: vt aut Apostol. 2. ad Cor.xj. Periculis fluminũ: periculis latronũ: periculis ex genere: periculis ex gẽtibus: periculis in ciuitatib⁹: periculis in solitudine: periculis in mari: periculis in falsis fratrib⁹. Uñ statim ipulit eos ire in nauiculã. Usi statim facto miraculo voluit separari a turbis. Et hoc fecit triplici rõne. Prio vt ostenderet miraculi veritatẽ: ne pp ei⁹ pritiam illudisse dicerẽt. Ipse.n. veritas est: vt hi Jo. 14. Scdo vt doceret nos inanẽ gliam vitare: ió post facta miracula recedit. Jo.8. Ego gliam meã nõ quero ⁊c. Item vt discretionis virtutẽ ostẽdat. Discretiõis.n. est separare se ⁊ segregare. Sap̃.8. Intrans in domũ meã conquiescam cũ illa. Sed notandũ q̃ vtiq; impulsione: quia dux erat tis separari a chr̃o: vt dicit Petr⁹. Joã.6. Dñe ad quẽ ibimus: Uba vite eterne hꝫs. Itẽ ostẽdit affectus turbar. ⁊. cũ quo ardore sequebant eũ. Cant.j. Oleũ effusum nomẽ tuũ: ió adolescẽtule dilexerũt te. ¶ Et dimissa ⁊c.] Segnit de piculo: ⁊ ostenditur piculus ex tempore: ex loco: ex vẽto. Et p ponit absentia Chr̃isti: q̃ cuz esset cum discipulis [ascendit in montem solus orare.] Ipse venerat plãtare fidẽ nr̃am: ideo opabat: aliqñ humanũ aliqñ diuinũ. Q̃. n. panes multiplicauit ꝑ dei fuit: q̃ oratibus humanis fulsenõ q̃ indigeret: sed vt exemplũ daret, Dis.n. christi actio nra est instructio: ⁊ Jo.13. Exemplum dedi vobis: vt sic facio ita ⁊ vos faciatis ⁊c. Et dat nobis exemplũ quo adorandũ ⁊ ad orationẽ regnit quies mẽtis: eleuatio: solitudo. Quies ostenditur: quia dimissa turba ⁊c. Quc designat cogitationes turbantes: cum gb⁹ non põt bono orare: ideo ostiũ cordis claudere docet, supra.6. Cuz aũt oraueris: intra cubiculũ ⁊c. Itẽ eleuatio. Tren.3. Sedebit solitarius ⁊ tacebit se supra se. Item solitudo. Osee.2. Ducã eam in solitudinẽ ⁊ loquar ad cor eius. Per montẽ intelligit celũ: Ecclo.11. nihil excelsius. Et dimissis turbis. i. dimissis mortalibus: iuit in celum: ⁊ ipse solus ascẽdit: ⁊ ꝓpria virtute. Michee.2. Ascendit ante eos pandens iter. Item ascendit orare. Ad Hebre. Per semetipm ascẽdens. Sed hic vi cisc qó: q̃ Jo. Uidet dicere q̃ pauit turbas in montẽ: vt hi Joan.6. Dic aũt dñs q̃ post refectionẽ turbar. ascendit in montẽ. Sz respõdet q̃ in monte pauit: sed post in altiorem locum montis ascẽdit. Itez est alia qõ: q̃ hi Jo.5. Qr ipse fugit q̃ voluerunt eum facere regem. Dic autem dñs q̃ ascendit orare. Augu. dicit q̃ cadẽ põt esse causa ⁊ fugiendi ⁊ orandi. Post describit periculum ex tempore: q̃ nox erat: ⁊ in nocte maius est periculum maris. Ideo dicit. ¶ Uespere aũt facto.] Et significat eius passio: q̃ in passiõe solus ascendit. Act.j. Uidentibus illis eleuatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorũ ⁊c. [Nauicula autẽ in medio maris iactabat fluctibus.] Per nauiculaz significatur ecclesia: per mare: mũdus. ps.103. Hoc mare magnũ ⁊ spatiosum ⁊c. Et hec ecclesia Chr̃isto descendente remansit in mari: ⁊ in periculis maris mundi: quando enim aliquis magnus impugnat ecclesiam tunc agitatur fluctibus. ps.87. Et omnes fluctus tuos induxisti super me. Sed quia Chr̃istus orat non potest submergi: quassus fluctuet ⁊ elementur. Genesi.7. Et eleuauerunt archam in sublime a terra. Item agitatur a vento. Iste ventus est impetus diabolice incitationis. Job ꝓmo. Quia venit ventus a regione deserti ⁊ concussit quatuor angulos domus. Esa.25. Spiritus robustor⁹ q̃si turbo impellens pa-

D

Origenes.

Hylarius.

E

Ad orationem requisita.

Anselm.

Augustinus.

F rietem. ¶ Quarta aũt vigilia noctis ⁊c.] Posito piculo:ponit liberatio a piculo. Et circa hoc duo facit. Prio ponit auxiliũ. 2° effect⁹. 2° ibi.[Qui aũt in nauicula ⁊c.] Tria picula poterat. Prio obscuritatẽ noctis. Periculum maris:piculũ vẽti. Et ꝫ p'm ponit visitationẽ suam:ꝫ 2m certitudinẽ sui.ibi[Statim meq; Jesus locutus est ⁊c.] Cõtra 3m porrigit manũ.[Uidens aũt ⁊c.] Item mãquilitatẽ maris. Et cũ ascẽdisset ⁊c. Circa p'm ponit sua visitatio. 2° effect⁹ sine visitatiõis.ibi[Uidẽtes aũt ⁊c.] Dic ꝯ.[Quarta vigilia ⁊c.] Dic tangit ⁊ aduẽtus ei⁹:⁊ tps:q; ꝗrta vigilia. Hieron⁹. Dicit q; antiq; vinidebãt noctẽ in ꝗtuor ptes. In ꝑma gdã vigilabãt:in 2ª aly:⁊ in 4ª aly: ⁊ illi q; vigilauerãt gescebant. Uñ dicit qõ in ꝗrta vigilia ⁊c. Qz tota nocte fuerant in mari.[Uenit ad eos ⁊c.] Hieron⁹. Et ꝗre:assignat.Chrysso.rõnẽ literalẽ dicẽs q; mñ tarda uit vt magis desideraret. Esa.26. Aia mea õsideraui te in nocte. Itẽ vt discerent q; si statim nõ haberẽt auxiliũ q; nõ õsisterẽt:qm̃ ops semp orare. Mistice p ꝗtuor horas significant ꝗtuor status. Prio status legis. 2° status ꝓphetar. 3° tps gratie. 4° ascensus in celũ in quo statu cessauit tẽpestas. Uñ in ꝗrta vigilia venit sic̃ in fine noctis. vñ Jac. vltio. Patiẽtes estote ⁊ vos:⁊ ꝓfirmate corda vr̃a:qm̃ aduẽtus dñi appropinq̃bit. Sed ꝗliter vẽit. [Ambulãs supra mare.] Et ꝗre sic voluit venire: Ut se õndere dñm maris. ps.88 Tu dominaris potestati maris:motũ aũt fluctuũ ei⁹ tu mitigas. Itẽ vt õnderet illusores potestati hui⁹ seculi. Diabol⁹ n. semp illudit potestati hui⁹ seculi. ps.103. Draco iste quẽ formasti ad illudendũ ei. Sed istã potestatẽ dñs fregit. ps.73. Tu ꝓfregisti capita draconis. Et significat qõ eccl̃ia nõ põt tribulationes sustinere nisi ꝑm q; voluit ipse. Opinio fuit hic qõ in hac vita dñs accepit ꝗtuor dotes. Subtilitatis in natiuitate:impassibilitatis:qñ ie iunauit q̃draginta diebus: vel trãslubstãdãdo sacramẽtũ eucharistie:agilitatis hic:claritatis in trãsfiguratiõe. Sed hoc nõ credo. Credo. n. q; miraculose fecit. ¶ Et videntes eum.] Dic ponit effectus pñtie chr̃i. f. turbatio discipulorũ. Uñ ponit turbatio:ponit cã:ponit signũ. Et dic[Et videntes cũ turbati sũt ⁊c.] Debetis scire q; qñ auxiliũ diuinũ est magis ꝓpinquum pmittit dñs magis affligit:vt tũc magis cuz deuotione ⁊ grãz actiõe recipiat auxiliũ ei⁹. Item magis timor creuit:qz frequẽter ex timore boles ꝓuertũt. Et ꝗre:qz crediderũt pbãtasma esse. Uñ[videntes qz pbãtasma ẽ. Iuõ credentes esse vez corp⁹ de vgine. Mistice. n. significat q; anteq; chr̃s veniat multi multa pbãtastica dicẽt:vt hĩ ifra. 23. Et p timore clamauerũt. Clamor. n. ẽ signũ timoris:sic ẽt in oi tribulatiõe ad dñm debem⁹ clamare. ps 119. Ad dñm cũ tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me ⁊c. ¶ Statimq; locut⁹ est eis ⁊c.] Dic ponit auxiliũz qz in obscuritate crãtiõ certitudinẽ dat. Et tria facit. Primo certificat ẽbis. 2° venit signũ Petr⁹ factis. 3° ꝓcedit ei. Tria posuerat:turbationez timoris:falsitatẽ opinionis. Itẽ desperationẽ. Et ꝫ ista tria facit:qz statim locut⁹ ẽ eis. Uñ qñ qs clamat ad dñm:si opus est:statim venit. Esa. Ad vocẽ mcã. Item qz erãt desperantes:dicit eis:nolite timere. Idẽ hĩ. Jo. 16. In mũdo pssurã hẽbitis:sz ꝓfidite: qz ego vici mundũ. In me aũt quietẽ. Itẽ qz phantasma credebãtiõ dicit eis.[Ego sum] Et ꝗre dicit sic:quia ex modo loquẽdi suo:poterant certificari. Jo. x. Oues mee vocẽ meã audiũt. Itẽ vt se vez deũ õnderet. Simile hĩ Exo. 3. Qui est:misit me:dixit Moyses. Item ꝫ hoc qõ turbati erãt:dixit:nolite timere. Esa. Quis es tu vt timeas ab hoie mortali:⁊ a filio hois q; qñ senũ ita arescit. Et Prouer. 28. Justus aũt qñ leo ꝓfidẽs ablq; terrore erit.

G ¶ Respondens Petrus dixit.dñe si tu es ⁊c.] Qz auxilium ꝓtulerat Xp̃s:iõ Petrus petit signũ factũ. Petr⁹ aũt in psona tot⁹ fiducial'r petit ⁊ dicit. Si tu es ⁊c. Dic ẽ magna fiducia Petri. Non dixit ora ꝑ me:sed dixit.[Jube me ⁊c.] Qz ipse ꝓfessus est. Tu es chr̃s filius dei viui. Uñ ex fide quã iam ꝓceperat audacter ꝓfidit in ei⁹ potestate. Deut. 12. Dñe in pãte tua cuncta sũt posita:⁊ nõ est q; resistere possit voluntati tue ⁊c. Et hoc dixit ex solo desiderio:nõ vt tẽtaret nec ex infidelitate. Ad Thes. j. Memores fidei vestre operis ⁊ laboris ⁊c. Deide ponit signũ. vñ dixit.[Uenit ⁊ descendẽs Petr⁹ de nauicula ambulabat sup aquã vt veniret ad Jesum.] Et hoc ꝫ Manichei os q; dixerũt q; chr̃s nõ hẽbat vez corp⁹:qz si chr̃s⁹ nõ hẽbat:qz ambulabat sup aq̃s:sic nec Petr⁹. per hoc qõ post quartã vigiliã adhuc iminebat piculũ significat q; in ꝗrto aduẽtu:qõ erit purgandũ:purgabit in electis. ps. 96. Ignis ante ip̃m ꝓcedet ⁊ inflãmabit in circuitu inimicos ei⁹ ⁊c. ¶ Uidẽs aũt ventũ validũ ⁊c.] Dic ponit 3m auxiliũ:qz liberauit Petr⁹ a submersione. Et ꝑ ponit causa. 2° petitio Petri. 3° auxiliũ chr̃i.[Uidẽs aũt ventum.] In mari vẽtus nõ bz ꝓtinuũ ipetum:sed nec in terra. Uñ interpellabat qñ Petr⁹ intrauit mare:sz cũ fuit sup mare flauit fortiter:⁊ tũc[timuit.] Ex hoc est ꝓsiderãdũ qõ dicit q; periculosius erat supra mare q̃ in naui:iõ dña aliqñ sortes in piculo maris:submergi pmittit. vñ Apoc. p° ad Cor. x. Qui existimat se stare:videat ne cadat. Sz ꝗre pmisit in piculo:⁊ prio ꝓcepit ire:vt ꝑtus ei⁹ õndat: qz vterq; ambulabat:⁊ hoc viderũt discipuli. Sz q; pmisit mergi Petr⁹:hoc fecit vt experiret̃ qd posset de se. Uñ q; iuit supra mare hoc fuit virtute chr̃isti:q; aũt cepit mergi:hoc fuit infirmitatis Petri:sic̃ Paul⁹. 2. ad Cor. 12. Ne magnitudo reuelationuz extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angel⁹ sathane q; me colaphizet ⁊c. Permisit etiã dñs Petr⁹ mergi:qz futurus erat pastor. Uoluit ꝫ ⁊ virtutẽ õndere:⁊ infirmitatẽ. Item hoc fec̃ ad compescendã emulationẽ discipulorũ:qz. n. viderũt eius piculũ:cessauit emulatio eorũ. [Et cũ cepisset mergi:clamauit. Dñe saluum me fac.] Simile hĩ in ps. 68. Saluũ me fac dñe:quia intrauerũt aque vsq; ad aiam meam ⁊c. [Et statim Jesus extendẽs manũ apprehẽdit eum.] Chr̃istus duo facit:qz ⁊ auxiliũ impedit ⁊ infidelitatẽ arguit. Auxiliũ impedit:qz manũ porrigit. ps. 143. Emitte manum tuã de alto:libera me:⁊ eripe me de aqs multis. Et Job. 14. Operi manuũ tuarũ porriges dexterã. Deinde de infidelitate cũ arguit. Et ait illi.[Modice fidei quare dubitasti.] In q̃ significat q; si fidẽ certã habuisset:submergi nõ potuisset:iõ stabiles esse debemus in fide. Idẽ hĩ supra. 8. Quid timidi estis modice fidei. ¶ Et cũ ascẽdisset in nauiculã cessauit vẽtus.] Dic ponit 4m auxiliũ cõtra ventũ. ps. 106. Dixit ⁊ stetit spũs procelle. Uñ signũ est q; cũ chr̃istus est cũ suis:nil pueril' timẽt. Uñ Apoc. 7. Non esurient neq; sitient vltra ⁊c. Segnr liberatiõis effectus.[Qui aũt in nauicula erant:venerũt ⁊ adorauerũt eum.] i. discipuli vel naute. supra. 8. Qualis est hic:qz vẽti ⁊ mare obediunt ei.[vere filius dei ex.] Per hoc autem significat q; qñ dñs cum fidelibus est:tũc veraciter creditur. ꝑ Jo. 2. Filioli manete i eo:vt cũ apparuerit habeamus fiduciã ⁊ nõ confundamur ab eo in aduentu ei⁹. ¶ Et cũ trãsfretassent venerũt in terrã genesareth.] Dic ponit virtus chr̃isti. Et ꝑ describit locus. Deide deuotio hoiuz ⁊ post virtus operatiua. Dicit ergo.[Et cum transfretassent venerunt ⁊c.] Qui locus est ex alia parte maris: ⁊ interpretatur ortus. Unde post periculum venerunt ad refrigerium. Deinde sequitur deuotio turbarum.[Et cum cognouissent eũ viri loci illius:miserunt in vniuersam regionem illam ⁊ obtulerunt ei omnes male haben

tes ⁊c. ¶Quia nō solū suos infirmos obtulerunt: ꝫ miserunt ꝑ extrancis. Uñ ⌊ cū cognouissent p famaꝫ. ¶ Et per doctrinā miserūt ꝑ infirmis ⁊ obtulerūt ei. Uñ oēs credebant in eū: tante erat virtutis sermo eius. Et hoc significat Esa. vltio. Mittā ex eis q̄ saluati fuerint ad gentes in mare ⁊c. Item deuotio etiā demōstrat: qz non solum petebant qō ponerent manus: sed eum tñ. ⌊ Rogabant: vt vel fimbriā vestimēti eius tangerent. ¶ Per fimbriaꝫ significāt minima p̄cepta vel caro christi vel sacramentum baptismi. ⌊ Et quotcūq; tetigerūt ¶. ſ. per fidem. ⌊ salui facti sunt. ¶Unde qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit: saluus erit. Marci vltimo.

ℂCapitulum.XV.

TUnc accesserunt ad eum ab hiero solymis scribe ⁊ pharisei: dicētes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non.n. lauant manus suas cum panem manducāt. Ipse autem respondens ait illis. Quare ⁊ vos transgredimini mandatum dei: propter traditionem vestram? Nam deus dixit. Honora patrem ⁊ matrem: ⁊ qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Uos autem dicitis: quicunq; dixerit patri vel matri munus quodcunq; est ex me tibi proderit: ⁊ nō honorificabit patrem suum aut matrez suā: ⁊ irritum fecistis mādatum dei propter traditionem vestram. Hypocrite: bene prophetauit de vobis Esaias dicēs. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me docentes doctrinas ⁊ mandata hominum. Et conuocatis ad se turbis: dixit eis. Audite ⁊ intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerūt ei. Scis quia pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondens ait. Omnis plantatio quam non plantauit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos: ceci sunt: ⁊ duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatum prestet: ambo in foueam cadunt. Respondens autem Petrus: dixit ei. Edissere nobis parabolā istam. At ille dixit. Adhuc ⁊ vos sine intellectu estis? Non intelligitis: qa omne quod in os intrat in ventrem vadit: ⁊ in secessum emittitur? Que autem procedunt de ore de corde exeunt: ⁊ ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes male: homicidia adulteria fornicationes: furta: falsa testimonia blasphemie. Hec sunt que coinquinant hoiem. Non loris autem manib⁹ manducare non coinquinat hominem.

Supra ostēdit sub figuris virtutē siue doctrine ostēdit: nunc ostēdit sufficientiā eius. Ostenditur autez duplr. Primo qz nō requirit obseruātias legis. 2° qz nō solū vni genti iudeoꝝ data sit: ꝫ ⁊ gentilibus. ibi ⌊ Egressus Jesus ⁊c. ¶ Circa p̄m tria facit. Primo tanguntur circūstantie accusatiōis. 2° accusatio. 3° expō. 2° ibi. ⌊ Quare discipuli ⁊c. ¶ 3° ibi. ⌊ Non.n. lauant ⁊c. ¶ Aggrauat autez malitia eoꝝ ex trib⁹. Prio ex tempore: qz tunc qñ hec signa faciebat ⁊ miracula: ipsi faciebant signa iniquitatis. Uñ malignabant. supra. ix. Abscōditi hec a sapiētibus ⁊ prudētibus ⁊c. Item reddit aggrauatio ex loco: qz cuz iudei essent diffusi per iudeā: illi tñ qui erāt in hierusalē: erant sapiētes: ⁊ tñ erant deteriores. Esa. 26. In terra sanctorum: iniqua gessit nō videbit gloriā dñi. Item aggrauatur ex ꝓditione ꝑsonaꝝ: qz de magnis venerunt: scribe q̄ erāt magis literati: ⁊ pharisei qui reputabant magis sancti. Dicit. ℣. Jbo ad optimates ⁊ loquar eis. Ipsi enim cognouerūt vias dñi. Deinde ponit id in quo accusabāt eos. ⌊ Quare discipuli ⁊c. ¶ Preceptum erat (vt bi Deut. 4. Non addetis ad Rbum qō vobis loquor nec auferetis ex eo.) Uñ addentes traditiones: ꝫ legem faciebant. nō q̄ nō liceret ꝓstituere aliqd: sed q̄ ita ꝓcipiebant obseruari sicut legem dñi. ⌊ Non.n. lauant manus suas ⁊c. ¶ Dic exponit que sūt eoꝝ traditiones. Hoc tñ exponitur magis. Marci. 7. Jbi.n. dicit q̄ cū vidissent quosdaz de discipulis ⁊c. Et pōt hoc esse ad literam: qz nō lauabant manus. Quare? qz ita solliciti erant Rbo dei qō etiā tempus non habebant. Uñ ex sollicitudine circa spiritualia nō se lauabant: eo modo sicut iudei: qz sicut bi Marci 7. Qz oēs iudei nisi crebro lauent manus: nō mādūcant: ideo discipuli nō lauabant ſm riam coꝝ. Uñ carnaliter intelligebant qō dī. Esa. ¶. Lauamini: mūdi estote. Unde ipsi ad lram intelligebant: lauantes qō erat exterius: ⁊ nō qō interius. ℂ Ipse aūt respondēs ait illis. ¶ Dñs duo facit. Qz nō respōdet excusādo discipulos: ꝫ ostēdit q̄ ipsi nō sunt digni: qz reprehendebant eos. supra. 7. Hypocrita ejce p̄m trabē de oculo tuo. Constat q̄ transgredi mādatum dei est grauius q̄ traditiōes hoīum: ⁊ ideo q̄ trāsgrediebāt mādata dei: in maioribus delinquebāt. Jdeo p̄ ostēdit eos trāsgressores legis. 2° qō mandatū transgredimini. Dicit ġ. ⌊ Quare vos trāsgredimini mandatū dei: ⁊ non obseruatis: ꝓp traditionē vestram. ¶ Ro. x. Ignorantes dei iustitiam ⁊ suam q̄rentes statuere: iustitie dei nō sunt subiecti. Esa. 3. Lingua eoꝝ ⁊ adinuētiones coꝝ ℥ dñm: vt ꝓuocarent oculos maiestatis eius. Deinde cum dicit. ⌊ Naz deus ⁊c. ¶ ponit qō est istud mandatū: qō est ꝫ de honoratione parentum. Et ꝑ ponit mandatū. 2° penam. Uñ dicit. ⌊ Nam deus dixit. ¶ Exodi. 20. ⌊ Honora patrem ⁊ matrem tuā. ¶ Et notāduz q̄ honor nō est nisi reuerentia exhibita in testimoniū virtutis. Ille.n. exhibet reuerentiā qui q̄ necessaria sūt administrat. Uñ nō solū tenet homo assurgere: sed et necessaria ministrare. Eccl. 7. Qui timent dñm: custodient mandata illius. Et q̄ debeat talis honor ꝑz: qz Tobias mutuauit Babelo: quod agere ꝓceperat dñs in Exo. Statim addit penaz. Ut sis longeuus sup terrā. Item Leui. 20. Addit penā trāsgressoribus. ⌊ Qui maledixerit patri suo ⁊ matri suc: morte moriatur. ¶ Et sic in benedictione non solū intelligit qō ore benedicas: sed etiā qō benedictionē impēdas. Prouer. 20. Qui maledixit patri suo ⁊ matri extinguet lumē ei⁹ in medus tenebris. Sed qz posuit inciratum ex parte pene: q̄re nō posuit p̄miū ex obedientia? Quia homines magis terrent a pena: q̄ desiderent p̄miū. Naz ⁊ bonum a pena terret. Ex hoc.n. bī q̄ si qui detrahunt patri ⁊ matri: sunt digni morte. Ergo qui mouent alios eis detrahere

B trabere sunt digni morte: ꝛre nō sunt digni accusatione. ꝙ vos nō estis digni accusare eos. ¶ Uos aūt dicit ꝛc. ¶ Dic tangit quo mō trāsgrediunt. Et p̄ hoc ostēdit. 2° auctoritatē ponit. Et circa p̄m̄ p̄ ostēdit rēū sum. 2° ꝙd seqūbat. Dicit. Uos dicitis. ¶ Quicunq; dixerit patri vel matri ꝛc. ¶ Multis modis B legit. Uno mō vt sit constructio p̄fecta: ꝛ tūc sic. Quicūq. i. quilis dixerit i. dicere poterit. Alio mō vt sit ip̄fecta sic. ¶ Quicunq; dixerit ꝛc. ¶ supple sernat mandatū: ꝛ est immis a pena. Quid est B dictū: Triplr exponit. Raban⁹ dicebat ꝙ spirituale bonū p̄ferēdū est tēporali. ideo dicebāt bis qui habebāt patres paupes vt diceret eis. p̄i nō displiceat tibi si nō do tibi necessaria: ga munus qō offero / placit tibi spūaliter. Sz B nō erat vep fm illud. Dona iniquoꝝ non probat altissimus ꝛc. Et prouer. 18. Qui subtrahit aliqd a p̄re suo ꝛ a matre: ꝛ nō dicit B esse petūn pricepsbomicide est. Ideo si aliqs hs patrē vel matrē: ꝛ nō possent vivere sine eo: qui diceret ei vade vltra mare / vel ultra religionē in hāc sniam incidit. Alia est expō. Piero. aūt legit interrogatiue. i. Nūquid ꝑderit tibi: Habeī Leui. 21. ꝙ alienigena nō poterat sumere quic ꝑsecrata erāt vño. Ideo filios g habebāt patres pauperes monebāt qō offerrent deo. Et si p̄es vellent sustētari ex eis: diceret eis. Si aliqd accipias ex isto qō deo debeo offerre mūgd ꝑderit tibi: Nō. imo magis erit tibi i dānationē. Aug. sic exponit. Dicebant uidel ꝙ pueri dū erant sub tutela patris, eis tenebantur. Uñ quādo parui sunt filij: p̄es offerant ꝙ filijs: ꝛ valet eis: sz qñ liberi arbitrij sunt: tūc non valet deuono aliena. vñ dicebāt ꝙ ois qui ad būc statū pōt pueire ꝛ patri suo dicere. Munus qō ex me est ꝛc. nō tenebaī patri. Sz ex ista doctrina sequunī duo inconuenientia. Unū cōtra ꝓximū. aliud cōtra dim. Cōtra ꝓximū: ga qui sic diceret: ꝛ g sic instructus est: nō honorificauit patrē suū. vnde Ro. p̄. Inuētores malorū: parentibus nō obedientes. Et sequitur. Qui talia agūt digni sunt morte. Itē cōtra dēū. vnde dicit. Et irritū fecistis ꝛc. q. d. Non solū fecistis cōtra ꝓximū: imo etiam irritū fecistis mādatuz dei ꝓpter traditionē vestrā. ¶ Hypocrite ¶ propie dicebant hypocrite qui intrabant theatrum: ꝛ habebāt vnā personā: ꝛ simulabāt aliā cū larua. Isti g̃ hypocrite sunt qui exterius aliud p̄tēdūt q̄ habeant interius: vnde interius intēdebant lucra: exterius movebāt homines ad offerēdū deo. Job. 36. Simulatores ꝛ calidi puocant irā dei: neq; clamabūt cū vincti fuerint. ¶ Bñ ꝓphetauit de vobis Esa. ¶ Hoc habeī Esa. 29. Prio ponit duplicitatē eoꝝ. 2° murmurationē seruuꝝ. ibi ¶ Sine cā ꝛc. ¶ Dic ergo ¶ Pplūs hic labys me honorat ꝛc. ¶ Et hoc ad literā: ga honorabāt labia: sed corde lōge erant a deo: ga Christū in noie dei venientē nō recipiebāt. Uel sic. Pplūs ꝛc. qō eni dicunt ꝙ hō debet offerre deo. videl qō honorēt deūm: cor autē eoꝝ lōge est: ga nō tendebant ad honorem dei: sed ad cupiditatē. vñ quanto cupiditas maior, tanto charitas minor. Hoc habeī Dicre. 12. Prope es tu oris eorum ꝛ longe a renibus eorum. Sed nūquid ista fictio valet eis? Non. Quia nō placet dño. Unde segtur. ¶ Sine causa ꝛc. ¶ Sed qd est hoc dictum? Ieiunare est doctrina boūm: ꝛ canones sunt traditiones boūm: nūquid g hec docentē sine causa colūt deum? Intelligendum est in preiudicium mandatoꝝ dei. Job. 32. Deus hominī non equabo. Act. 4. Obedire oportet magis deo q̄ hominibus. Quare: ga deus decipi nō potest. Esa. ꝓ. Ne offeratis sacrificiū frustra. Ex hoc habemus qō homo magis debeat sibi cōsciēniam facere de trāsgressione mandati: q̄ de transgressione ecclesiastice cōstitutionis. ¶ Et cōuocans ad se turbis dixit eis ꝛc. ¶ Supra ostendit dominus pharisēos calūniantes esse indignos ꝙ reprehenderunt discipulos: ga maiorib⁹ erant inuolti peccatis: nūc autem ꝑmittens eos instruit alios vt impleaī qō dictum est supra. 11. Abscōdisti hec a sapiēntibus ꝛ prudentibus ꝛ reuelasti ea parulis. Et ꝓmo instruit turbas. 2° discipulos. ibi ¶ Tūc accedētes discipuli ꝛc. ¶ Et circa p̄mum duo facit. ꝓmo ꝑparat ad audiendum. 2° dat doctrinam suā. 2ª ibi ¶ Non qō intrat in os ꝛc. ¶ Notādū qō ad audiendum aliquem aliū regnitur attētio per quā homo ad interiora reuocet: ꝛ in se cōgregetur. Et hoc facit. cum dicit ¶ Et conuocatis eis ¶ ga oportet ꝙ ad ipsum congregemur. ꝑs. 33. Accedite ad eum ꝛ illuminamini. 2° necessaria est diligēcia in audiēdo. Jō dicit ¶ Audite. ¶ Prouer. ꝓ. Audiens sapiēs, sapientior erit. Item regnitur intellectus. Unde dicit ¶ Et itelligite. ¶ ꝑs. 83. Intelligite ip̄sipientes in populo: ꝛ stulti aliquādo sapite. Cōsequēter ꝓponit altissimaz doctrinaz que est p̄fectio moralis vite. vñ notādum ꝙ aliqd imutatur ex exteriori: vt aqua calefit ab igne. Aliqd ab interiori vt homo mutaī per peccatū: quātūcūq; eni moueatur exterius nō est peccatū nisi cōsennat homo interius. Dicre. 37. Ab interioribus pcedunt tēpestas. Unde ꝓmo ostēdit qō non ab exterioribus. 2° ꝙ ab interiori. Dicit ergo ¶ Non qō intrat ꝛc. ¶ Cōtra. Illud obyciatur qō habeī per veterē legem. Habeī enī Leui. 11 ꝙ multa cibaria ꝓhibentur. vnde homines ficbant immundi. Respōdet Aug. cōtra Faustuz dicēs ꝙ aliquid dicīt immūdum dupliciter. Uno mō fm naturā suā: ꝛ sic nulla sunt immunda: fm illud ad Thim. 4. Ois creatura dei bona est. ꝓ ad Thim. 4. Nihil reiciēdum qō cum gratiarū actione percipiī ꝛc. Iteī aliquid potest esse immūdū fm significationē. Et sic pōt aliqua res ee signū mundicie. Ut si accipiamus porcū ꝛ agnū in sua natura: vtrūq; est bonuz. Tamē sua significatiōe porcus significat immūditiam: agnus innocentiā. Ideo quātuz ad significationez vnuz est mūdum / aliud immūdum. Et ga ante aduentum Christi erat tēpus in quo vivebāt sub figuris: ga nō adhuc patebat veritas. ideo ille observātie erant sernāde: ꝛ cadebant sub precepto. Sed ga in aduētu Christi veritas manifestabaī: cessabat figura. ideo ꝛc. Sed iteruz restat alia quēstio: ga habeī Act. 15. ꝙ Apostoli precepūt ꝙ conuersi abstinerēt a suffocato ꝛ sanguine. ergo videī ꝙ veritate manēte: debeant teneri ille observantie. Antiqui dixerūt ꝙ istud ad lām intelligendum est ꝙ adhuc ab istis abstinēdum est: ga immunda sunt. Sed B nihil est: ga cōtradicit auctoritati Apost. ad Tim. ꝓ. Oia munda mūdis. Alij dixerūt ꝙ istud partim ad lāz intelligēdum est: partiz moraliter. Ex enim⁹ dī de fornicatione: illud ad lām prohibuerūt: ꝙ autē a sanguine: B intelligendum est ꝙ sanguis inopius non effunderet. Ex Ro dicīt de suffocato sic intelligēdum erat vt nullus alij calūniam inferret. Sed nō debet sic intelligi: q̄uis sit expositio vera. Uersabaī enuz questio vtruz gentiles conuersi tenerētur ad ista que ꝓhibuerunt Apostoli. Ideo opz intelligi fm ꝙ iudeis erat cōsuetum. Ideo aliter dicendū est. ꝙ Apostoli nō cōsiderabant ꝛ prohibebant: vel ga fm se illicitum: vel ga occasio scandali. Unde fornicationez quasi illicitam prohibuerūt. Sanguinē autem ne scandaluz alijs faceret: vt. s. scandaluz tolerēt. Et B sonant Abba Apostoli p̄ ad Corinth. 8. Uidete autem ne hec licentia vestra offendiculuz fiat infirmis. Iterz si obyciatur. Ponaī ꝙ aliqs in quadragesima comedat carnes: nōne coinquinaī. Dicēdum ꝙ non ex cibo / sed ex violatione precepti. Rom. 14. Regnuz dei non est esca ꝛ potus. ¶ Sed qō procedit ex ore: hoc coinquinat hominez ¶ Dic videī tangere soluz peccata que ex ore ꝓcedunt et

C

Rabanus.

N

Hieronym⁹.

Augustinus.

Glosa.

Augustinus.

Questio.

hec coinquinant. Luc. 19. Ex ore tuo te iudico serue neqū. Et supra. Ex ore tuo iudicaberis. Sed dicēdū qđ ꝓpriū officium oris est dicere. Est autē duplex dicere. Exteri⁹ ore corporali: et interius ore mētis: de quo ps. 13. Dixit insipiēs in corde suo nō est deus. Sic ergo p os potest intelligi os cordis. i. mens boia: sic omne peccatuz est ex ore: qa nunq̄ est peccatuz nisi ex ꝓposito mētis. Sic ḡ qđ ꝓcedit ex ore. i. cordis: hoc coinquinat: qa peccatuz adeo est volūtarium: q̄ si non sit volūtariuz: nō est peccatum. ¶ Tūc accedentes discipuli eius ꝛc.] Dic istruit de scandalo vitando ꝛ de ꝑncipali quēstiōe. ibi [Respōdens autē Petrus.] Circa ꝑmum duo. ꝑmo ponit q̄stio discipuloꝝ. 2ᵒ ibi Ihū respōsio. Dic intelligēdū q̄ pharisei ꝛ discipuli audierūt hoc ꝟbuz in quo intelligebant q̄ oēs suas traditiones subuerteret: nō autē precepta dominit: ideo abominantes nihil dixerūt: sed turbationem habuerūt. ideo discipuli dixerūt. [Scis qa pharisei ꝛc.] Hoc verbuz / scandaluz / frequenter inueniur in scripturis. Unde videndū quid significet. Scandalū in greco idē est qđ offendiculum: vt lapis in via. vnde offendiculuz dicitur vbi est occasio ruine: sed aliquādo aliqs scandaliçat actiue / aliquādo passiue. Actiue scandaluz dicit quādo est aliqđ factum qđ est nō solum in se malum: iz etiam alys offendiculū. Ideo scandaluz dicit dictuz vel factum minus rectuz ꝓbēs occasionez ruine. Et nō dicit cogitatuz: qa ops qđ sit patēs. Item nō dicit maluz. iz minus rectum: qa oportet qđ habeat speciem mali. ꝓme Thessal. 5. Ab omni specie mali abstinete vos. Item est scandalū passiuum: vt si aliqs bonum verbuz dicat vel operatus scandaliçetur ꝛ accipiat sibi occasionez ruine. Unde dñs non scandaliçauit: sed ipsi ceperunt occasionem. Unde dixerant discipuli sui q̄ pharisei inde ceperunt scandalū: ꝛ hoc ꝓnunciatum erat per Esa. 18. Et erit vobis in sanctificationem. in lapidez autē offensionis et in petrā scandali. [At ille respōdens ait] Dic ponitur respōsio dñi. Et ostēdit eoꝝ scandaluz cōtēnendum. ꝑmo qa alieni a deo. 2ᵒ qa nocui boibus. ibi [Sinite eos ꝛc.] Dicit ergo [Et ille respondens ait. Ois plantatio ꝛc.] Ex verbis istis illi qui posuerūt duas naturas: voluerūt cōfirmare errorem suū: qa malā naturaz a malo deo dixerunt bonā a bono. Unde dicant / si aliquis de mala creatione sit: ꝛ si videāt facere bona / nō potest perseverare. Sed nō est sic. Naz vt dicit Hieron. Cōtrarium habet Iere. 2. Ego te plātaui vineaz electam omne semē verū: quo mō ergo cōuersa es in amaritudinē. hoc ḡ patet q̄ nō est a deo. Sic ergo cōuersio est ꝑ istam plantationez: nō naturaz: sed aliqđ superueniens intelligitur: et hoc est peruersa volūtas. Unde natura semp remanet: sed volūtas peruersa eradicat. vnde potest ista plātatio intelligi de traditione boium: que est eradicāda si sit cōtra deū. Sed traditio que est a deo nūq̄ est eradicanda. [Unde ois plantatio. i. traditio que non est a deo patre meo. eradicabitur. Et hoc habet Act. 5. de Gamaliele q̄ dixit. Si fuerit hoc a deo nō poteritis cōtradicere. Hoc patet etiā in oibus. Uidebis aliquem qui bona opera facit fundata in charitate. ad Ephe. 3. In charitate radicati ꝛ fundati. Et hec nō possunt eradicari. Sz alia que nō habēt bonum fundamentū vt dare elemosynam ꝓpter vanitatē / eradicētur. Unde Eccl. 14. Omne opus corruptibile in fine deficiet: ꝛ qui facit illud corruet in illo. vñ sic intelligendū est. Sapiē. 4. Adulterine plantationes non dabunt radices alias. Cōtra hoc habet ꝑ⁹ ad Corinth. 4. vbi dicit Paulus. Ego plantaui / Apollo rigauit. ergo Paulus eradicabit. Dico q̄ Paulus non plantauit: vt principalis: sed vt minister. Sequit. ¶ Sinite illos: cecī sunt.] Dic ostendit scandaluz eoꝝ vitandum: qa nocui sunt boibus. Et ꝑmo docet cōtēnendum. 2ᵒ ꝓsumptionem coruz. 3ᵒ nocumentum. Circa ꝑmum. Dicitur q̄ ita scandaliçētur. Sinite eos: ꝛ non curetis. Sed nunqd non est curādum de scādalo: Nōne dñs vt vitaret scandaluz misit Petruz ad mare vt solueret tributuz. Dicendum q̄ scandaluz aliquādo oritur ex veritate. vnde illō. Utādum est scādalum qđ potest vitari sine ꝓiudicio veritatis vite vel doctrine vel iustitie: vnde iudex nō debet dimittere iudiciuz si aliquis inde scādaliçatur. Sed tamē distinguēduz: quia aliqui scandaliçātur ex infirmitate: aliqui ex certa malitia. scandalum pusillorum vitandum est / veritate seruata: ꝛ tamen potest bonum differre vel remittere. Sed si ex malitia / non. Et sic ista scādaliçantur. Unde si non ex malitia scandaliçarentur: nō dixisset dñs. sinite illos: sed potius: instruite eos. Ad Tit. 3ᵒ. Hereticum hoiem post secūdam monitionez deuita. Iere. 51. Curauimus babylonez: ꝛ non est curata. Et q̄re ceci sunt: Spiritualiter ceci sunt ignorantes. Esa. 56. ibi. Speculatores eius omnes ceci. Et quia ex certa malitia: non solum sunt ceci: sed etiam duces cecoruz ꝛ magistri. Job. 19. Si ignoraui meuz erit ignorantia mea: Oz sint duces cecoruz. hoc est bonum: sed q̄ ceci: hoc est malum. Si cecus ceco ducatum ꝑstet ambo in foueā cadunt. Job. 40. Absconde eos in puluere. Iquisnam ad corpus. ¶ Respōdens autē Petrus.] Instruit eos hic de principali questione. Ubi tria facit. ga primo ponit petitio Petri. 2ᵒ Increpatio. 3ᵒ doctrina. 2ᵃ ibi [At ille.] 3ᵃ ibi [Nolite ꝛc.] Dicit ergo. Respōdens ꝛc. [Edissere nobis parabolā hanc] Petrus consuetus erat audire parabolas multas ab eo: ideo credebat q̄ loquerētur parabolice: vel qa Petrus nutritus erat in observātijs legalibus: sicut dixit in actibus Apostoloꝝ ca. 10. Absit a me dñe: nūq̄ coinquinatuz intrauit in os meum: ideo credebat q̄ ad lām non diceret: sed parabolice. Animaduerte parabolaz ꝛ interp̄tationez ꝛ ꝟba sapientū ꝛ enigmata eoꝝ. Prouerb. ꝑ. ¶ At ille dixit. Adhuc ꝛ vos ꝛc.] Dñs enim oibus in Petro respondit: quid ꝑ⁹ omnib⁹ loquebatur. Dic reprehendit eos. Sed quare: Una ratio est quā ponit Hieron. Quia qđ palam dictuz est: parabolice dictum putant. Sicut eni reprehendendus est qui manifestat occulta: sic ecōuerso qui occultat manifesta. ps. 31. Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus in quib⁹ non est intellectus ꝛc. Alia ratio est Chrysostomi. qua videbatur celare ꝓ iudeis: qa nutritus in legis doctrina: ió videbatur inde tristari. ¶ Cōsequenter exponit. Et primo exponit qđ dixerat. i. qđ intrat in os. Secūdo fin qđ dixerat. ibi. Sed qđ exit de ore ꝛc. Tertio concludit intentionez. Dicit ergo [Nō intelligitis qđ omne qđ in os intrat ꝛc.] Et quare sic dicit dñs: Dicit Chrysosto. q̄ loquitur eis quasi assuetis in observantijs legis. Erat autē intentio legis q̄ dum cibus erat in ore: indigestus ꝛ immūdus erat: sed cuz digestus mundus. vnde semper dicit in lege. Immūdus erit vsq; ad vesperum. Ideo ponamus q̄ seruari debeant iste observantie non reddunt hoiem imundum nisi ad tempus. Unde qđ transit: non potest imundare eos. Uel aliter. Nihil potest imundare animam qđ non contingit eam. Cibus autem non contingit animaz. Et hoc est signum qa in ventrem vadit et in secessum emittitur. Sed sicut dicit Hieron. contra B obyciunt aliqui dicentes dñm esse ignarū naturalis scientie: quia non totum in secessum transmittitur. Uñ quidam volentes sic intelligere q̄ totum emittatur: volunt qđ nihil conuertatur in humanam naturam: sed solū qđ tractum est ab Adam multiplicatur: ꝛ hoc solum resurget, vnde

D

E

B

get.vnde qđ ex cibis est fm eoꝝnđ resurget. Unde ꝛ artifices plumbum ponunt cum auro:vt plumbum cõsumatur aurum conseruetur:sic resistunt cibi ne calor naturalis consũmat illud qđ est de virtute nature. Sed ℟ videtur impossibile:quia non potest aliquid maius fieri nisi per rarefactionẽ:quia nihil aliud est rarefieri nisi assumere maiorem quantitatem. Item homo cõmuniter se habet ad animalibus in sensitiua:ꝛ in nutritiua in vegetatiua cum plantis.Sed sic est ꝙ iste augentur ꝛ nutriũtur ex nutrimento.ergo ꝛ homines eodem modo augẽtur ꝛ nutriuntur.Quid est ergo qđ dicit ꝙ in secessum ꝛc.Dicit Hieron. ꝙ non solum intelligitur superfluitas immunda:imo quocunq; modo fiat siue per fluxum/siue alio modo.Et hoc etiam fm ꝓ̃m:ga ly fm speciem manent:tamẽ fm materiam fluit:vt si ignis in specie remaneat:sed materia consumitur.Potest etiam sic dici.Omne qđ intrat in os:in ventrem vadit aliquid. vnde aliquãdo in scriptura totũ pro pte sumit. ¶ Que autem procedunt de ore ꝛc.] Quia dictum est qđ per os intelligitur mens] De corde exeunt ꝛc.]ga peccata cordis sunt cogitationes ꝛ affectus.Isa.p̃.Auferte malũ cogitationum vestrarum ab oculis meis. Item ponit peccata que sunt contra precepta secunde tabule[Homicidia,furta ꝛc.] Item peccata oris cõtra proximum] Falsa testimonia,blasphemie]contra precepta prime tabule: vnde hec sunt que coinquinãt hoiem:quia hec a mente procedũt.[Non lotis autem manibus ꝛc.] Dic ꝓcludit: ꝛ ponit hanc cõclusionem vt ꝓncipali intentioni respondeat.Item ga discipuli non erant intelligentes:ideo cõcludit ꝙ contra traditionem solum dicebatur.

Hieronym°

¶ Et egressus ide Jesus secessit in partes tyri ꝛ sidonis.Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa:clamauit dicens ei.Miserere mei domine fili Dauid:filia mea male a demonio vexatur. Qui non respõdit ei verbum.Et accedentes discipuli eius:rogabant eum dicentes.Dimitte eaz: ga clamat post nos. Ipse autem respondens ait. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel.At illa venit.ꝛ adorauit eum dicens.Dñe/adiuua me. Qui respondẽs ait. Non est bonum sumere panem filiorum.ꝛ mittere canibus.At illa dixit.Etiam domine.Nam ꝛ catelli edunt de micis que cadũt de mensa dñorum suorum. Tunc respõdẽs Jesus:ait illi.O mulier/magna ẽ fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

F ¶ Supra ostensa est sufficiẽtia eius doctrine:quia obseruantia legis non requirit. Hic ostendit ꝙ non coarctat ad vnum populum:sed etiaz ad salutem gentilium sufficit.Ostenditur autẽ duplex effectus in gentilibus.ꝓmo in liberatione a potestate demonis,secũdo ab infirmitatibus peccatoruz,tertio a spirituali refectione.2° ibi[Cũ transisset ꝛc.]3ª ibi[Jesus autem conuocatis ꝛc.]Ostenditur ergo liberatio a potestate demonum:ga mulieres obsessam a diabolo liberauit.ꝓmo locus describitur.2° ista mulieris.3° exaudicio.2ª ibi[Et ecce mulier ꝛc.] 3ª ibi[Et respondẽs ꝛc.]Dicit ergo[Et egressus venit in partes ꝛc.]Tyrus ꝛ sidon sunt due ciuitates gentilium. Quia a iudeis repellebatur:ideo ad gentes secessit.fm illud Act.13.Uobis oportebit ꝓmũ loqui regnũ dei ꝛc. Et primo ostendit eis eminere conuersionem obseruatorum legis.2° transitum ad gentes:qđ significatuz fuit Act.10.vbi dicitur qđ cuz Petrus esset apud Cornelĩ: vidit linteum ꝛc.ꝛ dictum est ei.Qđ deus purificauit,tu ne immundum dixeris.ꝛc.[Et ecce mulier] Dic ponit instantia mulieris.Circa cuius petitionem tria significantur.ꝓmo pietas,2° fides.3° humilitas:ꝛ hec necessaria sũt ad impetrãdũ.2ª ibi[At illa venit ꝛc.]3ª ibi[At illa ꝛc.] ꝓmo ponitur interpellatio.2° aditorium discipuloruz. ibi[Et accedentes ꝛc.]Circa ꝓmum primo ponitur pietas mulieris.2° taciturnitas Christi.ibi[Qui non respõdit ꝛc.] Dicit ergo[Et ecce ꝛc.]Sex possimus notare.ꝓ conuersio petentis.Eccl.18.Ante orationem prepara animam tuam ꝛ noli esse quasi homo qui tentat deum: preparat enim animam:quando a vitijs se mũdat.Isa.ꝓmo. Cum multiplicaueritis orationes nõ exaudiaz vos:manus enim vestre sanguine plene sunt.Et hoc designatur per hoc nomẽ chananea:que idem est qđ mutata.ps.76. Hec est mutatio dextere excelsi. Item qui conuertit dz non solum vitare peccatum sed etiam occasionem peccati.Eccl.21.Quasi a facie colubri fuge peccatum.2° notanda est deuotio:ga clamabat.clamor magnus affectũ designat.ps.119.Ad dominum cum tribularer clamaui.3° notatur pietas:ga alienam miseriam suã reputabat.Unde dicit[Miserere mei]Et ꝟ est magna misericordia.Job 30.Flebam super eum qui afflictus erat ꝛ cõpatiebatur anima mea pauperi.Item tangitur humilitas:ga petit ex confidẽtia misericordie dei.Dan.9.Custodies pactũ ꝛ misericordiam diligentibus te ꝛ custodientibus mandata tua.4° tangitur fides que necessaria est ad petitionem.Jac.p̃.Postulet autem in fide/nihil hesitans. Item confitetur diuinam naturam in eo/in hoc qđ dicit.[Domine]ps.99.Scitote quoniam dñs ipse est deus ꝛc.Jtẽ humanaz[fili Dauid]ga ex semine Dauid.Rom.ꝓmo. Qui factus est ei ex semine Dauid fm carnem. Item expositio propie necessitatis.[Filia mea male.]idest graviter[a demonio vexatur]Et potest esse typus totius ecclesie gentiliuz vel cuiuslibet pro cõscientia que a demonio vexatur:cum cõtra conscientiaz operatur.Luce.6.Et qui vexabãtur a spiritibus imundis curabãtur.Et dicit. Male in quo aggrauat peccatum.2° Parab. filio.Peccaui dñe peccaui:ꝛ iniquitatem meam agnosco:ne simul perdas me cuz iniquitatibus meis.Consequenter ponitur taciturnitas Christi[Qui nõ respondit ꝛc.]Sed hoc videtur mirabile qđ fons pietatis tacuit. Et assignatur triplex ratio.ꝓma ne videretur ire cõtra illud qđ supra dixerat.In viam gentium ne abieritis.Ideo prompte noluit exaudire:nihilominus tamẽ ga mulieꝛ instanter accepit qđ petiuit.Ideo datur intelligi ꝙ ꝓpter instantiã petitionis impetrat qđ supra legez est.Erat enim de lege qđ soli iudei saluarentur.Sed ista per instantiaz suã impetrauit qđ erat supra legem.Scda rõ est:vt magis cresceret deuotio.Habacuch.p̃.Usquequo clamabo ꝛ non exaudies:vociferaboꝛ ad te vim patiens:ꝛ non saluabis:Quare ostendisti mihi iniquitatẽ ꝛ dolorem videre ꝓdã ꝛ iusticiam cõtra me ꝛc.Tertia rõ/vt daret occasionẽ discipulis vt ꝛ ipsi intercederent pro ea:ga quãtũcunq; sit aliqs bonus/indiget tñ orationibus aliorum.Statim segtur intercessio discipulorum.Et ꝓmo ponit eoꝝ petitio.2° Christi responsio.Dicit ergo[Et accedentes ꝛc.]Et quare accesserũt vna rõ est/ga nesciebant quare tñ retardabat.2ª mouet erant misericordia. Jtẽ nõ poterãt pati mulieris ipoꝛtunitatez.Luc.10.Si perseuerauerit pulsans, ꝛc.Discipuli

Tria necessaria ide ad ipetrandum.

G

nō dicunt sana cē:sed dimitte eā.i.dices ei. Nihil faciaz tibi.Et iste est modus loquēdi:quonīā cū intendim⁹ vnū: dī cōtrariuz.Sed obycit̄ ga Marci 7° dicit̄ q̄ ingressa est in domoz ibi perijt.Quid est ḡ q̄ hic dicitur:ga clamat post nos.Augu.dicit.q̄ sine dubio primo in domo fuit:z ibi dixit miserere mei:z nunc recessit Jesus.Et illa sequuta est eū.Tunc segnit̄ respōsio Chr̄i.[Ipse autem respondēs zc.[Satis videbat̄ mulier pietatem ostēdisse:sed hec videbat̄ nālis:ideo dñs exigebat professionē fidei. Ideo abijciebat eam.z dixit.[Nō fuz missus zc.] Debitoz erat peculiaris.Unde dicebant. Nos autē populus eius zc.ps.94.Et ille oues perierant:ga abducti erant per diuersas obseruātias.vñ supra.9.Videns turbas miseratus est eis:ga erant vexati z iacētes sicut oues nō habentes pastorē.ps.118.Errani sic ouis q̄ perijt zc. Sed qd est qō dicit.[Nō fuz missus zc.] Nōne habetur Esa.49. Dedi te in lucē gentiū:vt sis salus mea vsq; ad extremū terre.ḡ nō solum ad iudeos missus est:sz ad gentes.Dicēdum qō ad oēs missus est vt omnes in vnū ꝓgregaret.Sed missus est ꝓmo ad iudeos vt iudeos ad gentes transferat.Ro.15.Dico autez Chr̄istū zc.[At illa veni z adorauit.Unde ingerit se.Et primo ponit̄ professio istius.2° responsio.Ponit̄ ꝓfessio:ga deum recognouit:ga eum adorauit. Ex eni haberet repulsum Apostolorum:nī ingessit se z adorauit.In hoc deum recognoscit. Deut.6.Dñm deum tuum adorabis:z illi soli seruies.ps. 65.Omnis terra adoret te deus zc.[Adiuua me.] Nō dicit ora pro me:sed tu adiuua me:ga potes.ps.120.Auxilium meū a dño qui fecit celum z terrā zc.[Qui respōdens dixit. Nō est bonū zc.] Hoc addit̄ ad ꝓbandū humilitatem:ga iam cōstabat satis de fide:ostēdens excellentiam iudeoz ad gentes.Tūc eni probat̄ humilitas: quando patit̄ q̄ exprobret̄ gens sua.Unī dicit.[Non est bonū zc.] Judei vocabant̄ filij.Unde.Filios enutriui z exaltaui:ipsi autez spreuerūt me zc.Esa.p.Quia ipsi instructi erant in mādatis dei.Jo.10.Panis est doctrina. Eccl.15.Cibauit eos pane vite z intellect⁹.Panis iste pōt dici miracula dñi vel documēta legis.Hūc ergo panem: qui fidelibus.i.iudeis debetur. Non est ergo bonum sumere panem filioz.i.iudeoz qui iādiu sunt filij[z mittere canibus.].i.gentilibus:ga sicut canis est aial imūdū: sic gentes.Unde supra.7. Nolite sanctū dare canib⁹.vñ non adhuc totaliter repudiauerūt:sed sicut dicit Pietro. q̄ conueniens est q̄ iudei canes dicantur ꝟm illud.Circūdederunt me canes multi.z Eph̄.3. Nos autez filij sumus[At illa dixit.Etiā dñe.] Dic tangit̄ mira humilitas mulieris z sapiētia. Usus est cōtumelia iferre gēti sue: sed humilitatis est q̄ cōcedit cōtumeliam dictam. Unī dicit[Etiā dñe.] Jtē maioz ostēditur hūilitas:ga ipe dominus dixerat canes sed ista dixit catellos.vñ dic[nam z catelli.] Item dñs vocauerat filios iudeos:sed ista dominos.vnde dicit[Que cadunt de mensa dñoz.] Et ita humiliter scit cōpellere dñm q.d.non peto dñe q̄ tot beneficia ꝓferas nobis quot iudeis:sed de micis des nobis.Eccl.25.Oratio humiliantis se penetrat celos.Et ps 101. Respexit in orationez humiliū:ideo dñs exaudiuit.[Tūc respondēs Jesus ait illi zc.] Et tria facit.primo ponit̄ eius cōmendatio.2° exauditio.3° effect⁹. Unī se humiliat dicit.[Magna est fides tua.] Magna quia magna credit. Jtē ꝓpter rectitudinez. Jac. Postulet aūt in fide nihil hesitans.Item magna ꝓpter seruorem. vñ si habueritis fidē sicut granuz synapis zc.Ideo sequitur exauditio[Fiat tibi sicut vis]ps.144.Uolūtatē timentiuz se faciet zc.Segnit̄ effectus.Et sanata est filia ei⁹ ex illa hora.vnde ꝓ° Bene.] dixit.Fiat lux.z facta est lux. sic z hic[fiat tibi.] Illud eni verbuz fuit verbū eternum. Eccl.8.Sermo eius potestate plenus est.

¶ Et cuz transisset inde Jesus:venit sec⁹ mare galilee:z ascēdens in mōtem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe:habentes secuz mutos/cecos/claudos/debiles/z alios multos:z proiecerunt eos ad pedes eius:z curauit eos ita vt turbe mirarent vidētes mutos loquentes:claudos ambulātes:cecos videntes: z magnificabant deuz israel.Jesus autez cōuocatis discipulis suis dixit. Misereor turbe:ga triduo iaz perseuerant mecum:z non habent qō manducent. Et dimittere eos ieiunos nolo:ne deficiant in via.Et dicunt ei discipuli. Unde ḡ nobis in deserto panes tātos:vt saturemus turbam tantā? Et ait illis Jesus. Quot panes habetis? At illi dixerunt:septem:z paucos pisciculos. Et ꝓcepit turbe vt discumberent super terram. Et accipiens septē panes z pisces:z gratias agens fregit z dedit discipulis:z discipuli dederunt populo: z comederūt omnes:z saturati sunt. Et qō superfuit de fragmentis:tulerūt septem sportas plenas. Erant autem qui māducauerūt quatuor milia hoium:extra paruulos z mulieres. Et dimissa turba ascendit in nauicula:z venit in fines magedan.

¶ Supra confirmata doctrina euangelica per liberationem gētiliz a potestate demonum per virtutē Chr̄isti: nūc cōfirmat per liberationez ab infirmitatibus spūalibus per hoc q̄ multos curauit.Et tria facit. ꝓmo ponit̄ locus.2° oblatio.3° liberatio.2ª ibi[Et accesserūt.]3ª ibi[Et curauit.] Describit̄ ꝓmo locus in generali ga[cum transisset.]sez de regione gentiliz[venit iuxta mare.]qō erat in iudea:qō aliquādo vocat̄ genesareth aliqn mare galilee.per hoc q̄ reuertitur ad iudeos: significatur ga reliquie israel saluabunt̄.Ad Ro.11.Sic ergo z in B tēpore reliquie ꝟm electionez gratie dei salue facte sunt. Deinde describit̄ locus in speciali dicēs.[Et ascēdēs in mōtem/sedebat.] Per mōtez significat̄ altitudo verbi. ps.35. Justitia tua sicut mōtes dei.Sz Jesus nō stabat/ sed sedebat:ga nisi descēdisset:nō cognouissemus.ꝟm illud.ps.143.Dñe icline celos tuos z descende. Item per montē altitudo glorie:vt habet̄ Exō.19.In monte saluū te fac zc.ad significandū q̄ ibi est vera quies/nō hic.ad Heb.13. Nō habemus hic manentē ciuitatem:sed futuram ingrimus z futuram expectamus.Segnit̄ oblatio. [Et accesserunt ad eū turbe multe zc.] Et ꝓmo ponitur. quātū ad multitudinē turbaz.2° quātū ad oblationem infirmoz.3° quātū ad modū.Circa ꝓmuz[Tūc accesserūt.]ps.85. Oēs gētes quascūq; fecisti venient z adorabūt coram te dñe.Et nō accesserūt vacui:ga secuz habētes zc. Et in B significat̄ q̄ q̄ xuerunt ad dñm debēt offerre alios dño.Et B est qō dicit hītes mutos/cecos/claudos/ z debiles.Debilis latine sine debilitate dicit̄ sed grece dī qui habz manū debilē:sicut.n.claudus dicitur qui in pedibus lesus est:sic debilis qui manum aridam hz. Per

istos

ſtos ſignificantur diuerſa genera morboꝝ ſpiritualiū. Per mutos ſignificantur illi qui deum laudare nō poſſunt: de qbus Eſa.56. Canes muti non valentes latrare. Claudi dicūtur qui nūq̄ firmiter ambulāt ad bonū: ſed cito ad malū conuertūtur.3.Reg.18.Quare claudicatis in duas partes? Si dñs eſt deus ſequmini eum: per cecos ſignificātur infideles qui priuati ſunt lumie fidei.Eſa.59. Palpauimus tenebras ſicut tenebras/per ꝺbiles qui habent aridam manum ſignificātur illi qui habent debile cor.ps.21.Aruit tāq̄ teſta virtus mea ꝛc. Et alios multos. In hoc magnaꝝ fidē oſtendebant: qa non ſolū ſuos: ſed alios. Itez oſtēdunt deuotionez ſuā ex modo. Aliqñ eni rogauerūt vt manum apponeret.vt ſupra.9.Aliquis autē vt fimbriaꝝ tangeret: vt ſupra eodē.l.9°.ꝛ.14.Sed modo ſufficiebat ponere ad pedes eius. Et ꝙ hoc miſtice datur intelligi nobis ꝙ peccatores quos cōuertimus/ non debemus nobis ſubycere ſm ꝙ habeē.p° Lozi.4. Sic nos exiſtimet hō vt dei miniſtros ꝛ diſpenſatores miniſteriorū dei.Segtur de curatione. Et p̄mo ponitur curatio.2° admiratio.3° effectus. Dicit ergo.⌊Et curauit eos.⌋ps.106.Miſit verbū ſuum ꝛ ſanauit eos: ꝛ eripuit eos de interitionibus eoꝝ. Et alibi.ps.102. Qui ꝓpitiatur oibus iniquitatibus noſtris: qui ſanat oēs infirmitates noſtras. Et ſegatur admiratio⌊ Ita vt turbe mirarēt⌋ videntes mutos ꝛc.⌋ Dic ponit effect⁹. Iſtud p̄dictū erat. Eſa.35. Tūc aperient oculi cecoꝝ ꝛ aures ſurdoꝝ patebunt ꝛc. Et in ps.135. Mirabilia opa tua. Sz queritur. Quare nō facit mētionē de debilib⁹: qa nō erat act⁹ oppoſitus cui poſſet reddere. Sz videte ꝙ aliqui viſis miraculis blaſphemabāt: vt habeē.ſupra.14.Sed iſti collaudabāt. vnde⌊ magnificabāt deū iſrael.⌋ ¶ Jeſus aūt ꝙocatis diſcipulis ꝛc.⌋ Dic oſtendit doctrina Chīi laudabilis per refectionē bonoꝝ. Et p̄mo ponit motuum. 2° mā.3° diſtributio.4° refectio.2° ibi⌊ Et biant ꝛc.⌋3° ibi⌊ Et p̄cepit ꝛc.⌋4° ibi⌊ Et comederūt oēs ꝛc.⌋ Notandum ꝙ motuū iſtud ponit poſt p̄miſſa: qa infirmi non poſſunt cibari: qa oēm eſcaz abominata eſt aia eoꝝ.ps.106. Ideo opz ꝙ ante q̄s cibent: ſanent. Sic etiā in ſpiritualib⁹. Aug. Palato ifirmo pena eſt panis qui ſano eſt amabilis ꝛc. Et ideo dñs poſt ſanationē: cibat. Et notandū ꝙ p̄mo ꝙocat diſcipulos vt reddat attētos: vt ſint memores miraculi. Item vt det exēplum nobis ꝙ quanūcūq̄ ſit homo magnus/ debz ſe cōportare minoribus. Eccl.3. Quāto maior es humilia te in oibus. Uñ conuocatis diſcipulis ſuis dixit.⌊ Miſereor turbe ꝛc.⌋ Doc fuit motuū. vñ oſtēdit humanitatē ſuā: ꝛ incarnatez diuinitati. Miſericordia eſt paſſio: qa miſericors eſt miſeꝝ cor habēs: qa reputat alienā miſeriā ſuā. Sz miſericordia maxime deo conuenit.ps.102. Miſerator ꝛ miſericors dominus lōganimis ꝛ multū miſericors ꝛc. Et quā reputat vt ſuā/ repellere debet vt ſuā. Uñ dñs inquantū repellit miſeriam dī miſericors. Sed ponit motuum miserēdi triplex. p̄mo ponit perſeuerantiā. 2° inopiā. 3° periculum imminēs. p̄mo ponit perſeuerātia cū dicit⌊ qa triduo ꝛc.⌋ Ex quo poteſtis cognoſcere ꝙ qui cum Chriſto perſeuerāt/ pane ſuo reficiūtur: qa qui perſeuerauerit vſq̄ in finem: hic ſaluus erit. Per triduum poteſtis intelligere cōfeſſionē ſancte trinitatis. vñ ifra vltio. Euntes in vniuerſum mūdū/ baptizate in noie p̄ris ꝛ filij ꝛ ſpūs ſancti. vel triplicē actū. ſ. cordis/ oris/ ꝛ opis. Itez triplex tps ſeculi: ſez tēpus legis nature/ legis moſaice/ ꝛ legis gratie/ ꝛ glorie in fine. ps.16. Satiabor cū apparuerit gloria tua. vel ꝙ triduū triduū mortis Chīi. Uñ illi triduo ſuſtinēt dominū: qui conformarūt ſe morti Chīi. Oſee.6. Uiuificabit nos poſt triduū: in die tertia ſuſcitabit nos. Unde ꝙ mortem Chīi expectemus iuſtificationez. Ad Gal.vlt. Semper mortificationem Jeſu in corpore noſtro portātes. Scōm qō tangitur eſt inopia. vnde dicit⌊ Nō habent quid manducent.⌋ Sed quare per triduū expectauit? Ne poſſent calūniari ga refecti eſſent cibo quem ſecum portauerant. Scōm myſterium: illorum miſereꝝ ꝙ ſuam miſeriam cognoſcunt. Apoc.3. Neſcis quia miſer es ꝛ miſerabilis ꝛ pauper cecus ꝛ nudus ꝛc.3ª eſt periculum. Et dimittere eos ieiunos nolo⌊ Ne deficiant in via.⌋ Deficiunt eni in via qui Xbo dei non reficiuntur. Deut. 8. Non in ſolo pane viuit homo ſed in omni Xbo ꝛc. Li bauit eū pane vite ꝛ intellectus. Et dicūt ei diſcipuli ꝛc.⌋ Dic ponit materia. Et p̄mo quo mō dedit. 2° quāta materia aderat. Unde dicit⌊ Et dicūt⌋ Unde ergo in deſerto panes tanti. Dic tarditas ꝛ obliuio diſcipuloꝝ reprehendit: qa ſupra dñs ſaciauerat ex ꝙnque panib⁹ ꝙnque milia. Unde ex tarditate ꝛ oblīuione reprehēdunt. Scōz miſteriū. In hoc gratia dei ꝛ miſericordia ſignificat ꝙ indignis miſteria ſua reuelat: ꝛ ꝙ eos ſacramēta miniſtrat. Dicere.p°. Neſcio loqui ꝺſc: qa puer ſum. Cui dñs. Noli dicere qa puer ego ſum. Exo.4. Impeditioris ſum linguе ꝛ tardioris ꝛc. Eſa.3. Nā ſum mendax/ ꝛ in domo mea nō eſt panis: nolite me cōſtituere p̄ncipem populi. Deinde ponit quanta materia aderat. vnde⌊ Ait illis Jeſus. Quot panes habetis⌋ Et nō petyt vt ignorans: ſz vt miraculuz oſtēderetur. Unde ꝛ paucos piſciculos ſupra in alio miraculo cōmemorari fecit. Et dicit ꝙ ꝙnque panes habebant ꝛ duos piſces. In gb⁹ doctrina legis ſignificabat. Et illi panes erant ordeacei. Dic ſunt ſeptem: et nō diuntur ordeacei. In quibus ſignificat lex noua ſeptiformis gratie dei informata. Item in illa duo trā fuerūt piſces. In hac autez multi piſciculi. Uos elegit deus pauperes in mūdo: diuites in fide. Et in ps.8. Uolucres celi ꝛ piſces maris qui perambulāt ſemitas maris ꝛ bulus mūdi. ¶ Et p̄cepit turbe ꝛc.⌋ Dic ponit diſpoſitio. Et p̄mo diſponit. 2° materiā accipit. 3° gratias agit, frangit ꝛ diſtribuit. Dicit ergo⌊ Et p̄cepit.⌋ In alia refectiōe habeē qō fecit ſuper fenuz recubere. Per fenum tēporalia ſignificātur. vnde oīs caro fenū ꝛ omnis gloria eius quaſi flos agri. Eſate.40. Uñ in veteri lege erat fundamētum ſuper temporalia: in noua ſoluz ſuper ſtabilitatē glorie. Eccl.p°. Terra aūt in eternū ſtat. Uel per fenum ſignificat qō ſuper temporalia debemus ſedere. Unde poſſeſſio nō ꝓhibetur ſed dilectio ſiue affectio.p° Joan. 2°. Nolite diligere ea que in mūdo ſunt ꝛc. Et accipiens ſeptem panes: in quo ſignificat qō quicqd de ſpiritualibus adminiſtratuz eſt alijs. p̄mo fuit in Chio. vñ Act.p°. Cepit Jeſus facere ꝛ docere. Dia ſpūalia in eo fuerant. Unde Jo.3. Nō dedit ei deus ſpiritū ad menſuraz.⌊ Et gratias agens ꝛc.⌋ Unde dedit nobis exemplum vt gratias agamus.p° ad Theſſal.5. In omnibus gratias agentes. Deinde qa non oibus omnia. vt habeē p° ad Lozin. vltio. Itē p° ad Lozi.12. Diuiſiones gratiaꝝ ſunt. Conſequēter ſegtur ordinata diſtributio: qa⌊ Et dedit diſcipulis. Et diſcipuli dederūt populo⌋ p̄mo diſcipulis qui erāt mediatores. Deut.3. Ego ſequeſter ꝛ medi⁹ fui iter deuz ꝛ vos in tēpore illo vt annūtiarem vobis verba eius ꝛc. Et p° ad Lozin.4. Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti ꝛ diſpenſatores ꝛc. Conſequēter ponitur quo ad plenitudinem refectionis ex abundātia reliquiarum: et ex numero māducantium.⌊ Et comederunt oēs.⌋ Poſſz aliquis dicere ꝙ de pauco pane poſſint multi accipere: ita ꝙ quilibet parū: ſed non ſic. Imo ſaturati ſunt. vñ vſq̄ ad ſaturitatem manducauerūt. ps.77. Manducauerūt ꝛ ſaturati ſunt omnes. Item multe fuerant reliquie: quia

Euthio.

I

Augustinus.

K

Glosa. [tulerunt septē sportas.] Ex quare cū pauciores panes fuissent plures reliquie remāserūt: cū. s. saturarent quīq; milia de quīque panib⁹? Ꝓ̄t dici q̄ idē sunt vel plus/septem sporte q̄ꝫ. 12. cophini. Lyra so. dicit q̄ diuersa fecit miracula z mō diuerso: vt discipuli magis memores essent. Primo ꝑmi miraculi/in quo tot reliquie quot Apostoli. Vic aūt ꝑm numerū panū: in quo significaf qō spirituales hoies refici debent septiformi gratia dei. p̄ ad Cor. 2. Animalis enī hō non percipit ea que dei sunt. Sequitur numerus comedētiū. ¶ Erant aūt q̄ māducauerūt/quatuor milia hoium ꝛc̄.] Supra fuerūt quīq; milia q̄ vacabant quīq; sensib⁹ vel ꝑpter quīq; libros Moysi. Dic aūt quatuor ꝑpter q̄tuor virtutes cardinales: vel ꝑpter q̄tuor euāgelistas: z [extra parvulos z mulieres] Sed q̄re excipiunt isti: Quia imperfecti z infirmi a vera doctrina excludūtur. Ad Ephe. 4. Donec occurramus in virum perfectum ꝛc̄.

Exposito.

¶ Capitulum. XVI.

ET accesserūt ad eū pharisei z saducei tentantes: z rogauerunt eū vt signū de celo ostēderet eis. At ille rīdens ait illis. Facto vespere dicitis: serenū erit: rubicūdum est enī celum. Et mane/hodie tēpestas: rutilat enim triste celum. Faciē ergo celi diiudicare nostis: signa aūt tēporū non potestis. Generatio mala z adultera signū querit: z signū non dabitur ei: nisi signū Jone ꝓphete. Et relictis illis abiit. Et cū venissent discipuli eius trans fretū: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini z cauete a fermēto phariseoꝝ z saduceoꝝ. At illi cogitabant inter se dicentes. Quia panes nō accepimus. Sciens aūt Jesus dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: qa panes nō habetis? Nōdum intelligitis neq; recordamini q̄nque panum z q̄nque miliū hominū: z quot cophinos sumpsistis? Neq; septē panum z quatuor milia hoium: z quot sportas sumpsistis? Quare nō itelligitis qa non de pane dixi vobis: cauete a fermēto phariseoꝝ z saduceoꝝ. Tūc itellexerūt qa nō dixerit cauendū a fermēto panū: sed a doctrina phariseoꝝ z saduceoꝝ.

A Supra dñs ostendit sufficientiam euāgelice doctrine: quia nec observantijs legalibus indiget. Item qa non solum vni populo est necessaria. hic ostendit puritatem z excellentiaz. Primo ostendit eam puram seruandam ab omni traditione. secūdo per altitudinem fidei omnes opiniones humanas trāsuolare. ibi [Venit Jesus ꝛc̄.] Circa primuz ꝑmo describitur calūniosa tentatio. scōo confutat. 3° cauendus docet. z° ibi [At ille ꝛc̄.] 3° ibi [Et cum venissent ꝛc̄.] Circa primuz primo cōmemorat locum. z° ponitur tentatiua interrogatio. Notandus q̄ sicut supra quando pauerat de quīque panibus turbas dimisit: z sic hic. In hoc primo datur exemplum predicatoribus quādo non se ingerant sed reuerentiantur. Job. 39. De onagro. Quis dimisit onagrum liberū z vincula eius quis solvit ꝛc̄. [Ascendit in nauiculam ne scādalizaretur cum turba. Unde ponitur impedimentum quare non potuerunt eum turba. Unde ponitur impedimentum quare non potuerunt eum sequi. Unde ascendit in nauiculam. i. in mētem que agitatur fluctibus burrē mūdi. Sap. 14. Quis dedisti in mari viam z inter fluctus semitam/ostendens q̄ vis sibi intrare vt sibi requiescat. [Et venit in fines magedā.] Magedan/poma interpretatur: z per hunc locum sacra scriptura significaf vbi poma simul cum alijs fructibus crescunt. Cant. 6. Descēdi vt viderem poma convallium. Sequitur tētatiua interrogatio. [Et accesserūt pharisei z rogauerunt eum ꝛc̄.] Eccl. 19. Est qui negter se humiliat: z interiora eius plena sunt dolo. [Ut signum de celo ostēderet eis.] Et petierunt signum de celo. habeē Jo. 6. Patres vestri mādicauerunt vuaz in deserto. vñ panem de celo dedit eis. Et infra ad Cor. i. p. Judei signa petunt. Et in ps. 73. Signa nostra nō vidimus ꝛc̄. Tunc reprehendit eos: z ꝑmo de ignauia ad credendum diuina. Si enī aliquis defectum habet ex natura sensus: excusationem habet: sed cum habet sapientiaz in terrenis: z ignauiam in spiritualibus: reprehendendus est. Sap. 13. Vani sunt omnes filij hoium quibus non est scientia dei. Et ꝑmo ostendit solertiam in terrenis. scōo ignauiam in spiritualibus. Dicit ergo. [At ille respondēs ait: Uespere facto ꝛc̄.] Hoc habet sensum literalez z mysticum. Literalem/qa ex aliqua dispositione poterant cognoscere signum serenitatis/ Dicitis serenum erit: rubicundum est enim celum.] Itez tēpestatis: qa dicitis/ Hodie erit tempestas. Rutilat enim triste celum/qa tristitiam designat. Quādo enim aer est turbidus: non sunt homines ita leti. Rubedo enī serotina est signum serenitatis. Ratio est qm ꝑm ex diffusione radioꝝ solis super vapores. Quādo enī vapores sunt multi: nunc radij non possunt penetrare: z tunc sit color niger in aere: quādo ro subtile expenetrant. Sed quādo qō est igneus dominaf: tunc apparet color rubeus: vt apparet in flāma: qa eius magis elevatur/magis apparet rubedo in ea. Jō significatur qō vapores non sunt multi z significatur serenitas. Sz cum mane/aliquādo resolvitur in rores vel in pluuiaz: z est signū tēpestatis. Scōs mysteriū/p vespere significatur passio Christi. vespere sol occidit: sic Christus vespere mundi passus est. Malach. 3. Quis poterit cogitare diem aduentus eius: z quis stabit ad videndus eum? Ipse enī quasi ignis. ps. 29. Ad vesperam demorabitur fletus z ad matutinum letitia. vnde rutilans apparuit in vespere: z significauit tranglitatē. Tobie. 3°. Post tempestatem trāquillitatē facis: z post lacrymationez z fletus/exultationē infundis. In resurrectiōe per quā mane significaf apparuit rubedo in martyrib⁹/z significat tēpestatē in peccatorib⁹. Uel per mane significaf mane diei iudicij quē pceder rubor. ps. 96. Ignis aūt ꝑm precedet ꝛc̄. Unde estis istructi in istis terrenis/ Faciē celi diiudicare nostis: signa aūt tēporū non potestis/ scire. Duo sunt tēpora: vnum respōdet aduentui ꝑmo/aliud aduentui secūdo. Quedaz signa pcesserunt ꝑmum aduentum. Esa. 45. Rorate celi desup z nubes pluant iustum aperiaf terra z germinet saluatorē ꝛc̄. Et ca. 45. Uere tu es deus absc̄ōdit⁹. Sz in fine/deus manifeste veniet: z nō apparebūt signa de celo. Sz non est ips. Uel aliter. Faciez celi ꝛc̄. q. d. vos q̄ritis signū aduentus. Supflue est signum petere/vbi sunt multa signa. Supra. 11. [Ceci vident/claudi ambulāt/leprosi mūdant ꝛc̄.] Hoc signum dederat Esa. 35. Ipse dñs veniet z saluabit nos: tūc aperient oculi ceco ꝛc̄. Quidā ex auctoritate ista arguunt q̄ debemus fatagere ad cognoscendū z̄m aduētus. Aug. autē exponit de ꝑmo aduētu. Primus aduētus ceruicis-

Augustinus.

mus est

mus est:qa est ad salutem:salus per fidem:fides per cognitionē:ideo necessarium est vt agnoscatur. Sed scōs est ad remunerādū:ideo occultatur:vt homines magis sint solicīti.Deinde denegat signū petitum.Un̄ dicitur.

¶ Generatio mala ⁊c.¶Dicit autez generatio mala:qa recedit a deo.Malum eni est per recessum a deo.Derelinquit deū factorem suum ⁊ recessit a deo salutari suo ⁊c. vt habet Deut.32.Sz adultera:qa alij se copulauit.ps. Si dereliquā te in vita mea.Esa.55. Derelinquat impius viam suā ⁊ vir iniquus cogitationes suas.¶Signum petit ⁊ non debet hic/qa¶ signū nō dabit ei nisi signuz Jone ¶qa sicut Jonas in ventre ceti fuit tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹ ita ⁊c.vt supra.12.habitū est.Sz quare magis ponit signū resurrectionis q̄z aliud signū.Dicēdū q̄ per resurrectionē nobis salus aduenit.Rom.10.Si credideris in corde tuo qō Xp̄s resurrexit/saluus eris/quia resurgendo vitam reparauit:qa per resurrectionē Xp̄i resurgemus.Ideo istud signū datum est fidelibus:⁊ oia alia referuntur ad istud:qa.s.resuscitauit Lazarum ⁊c. Unde istis nō est datuz aliud signuz.Discipulis aūt suis dedit signū de celo cū ostendit eis gloriā suā:vt habetur infra.17.Sic q̄ ostēdit eoz ignoriā.¶Segtur ps in q̄ ꝓfuit facto discedēdo ab eis¶Et relictis illis/abijt¶Nō eni habitat cum malignis.Sap.2.Separat se a puersis. Postq̄ confutauit docet eos vitari.Et ꝓmo ponit occasio.2°doctrina.3°malus intellectus discipuloz.4° reprehensio.5°effectus.Dicit.¶Et cuz venissent discipuli eius trans fretum ⁊c.¶In hoc admirari debemus mentes discipuloz:qa non solet boies obliuisci nisi eoz de quibus parum curant.Unde cum oblisci eēnt panes:parū curabant de eis:sed solūz de spūalibus.¶Qui dixit.Intuemini ⁊ cauete ⁊c.¶Hic ponit doctrina.Per fermētū intelligit doctrinā corruptā.vnde nō intelligit doctrinaz legis:sed traditiones phariseoz que vocant fermentū:qa sicut ex modico fermēto totum corrūpit:sic ex modico errore/tota vita corrūpitur:sicut de via qua parū dō recedit:postmodū elongatur.vñ Xp̄s in ꝓmo celi dicit.q̄ parum erroz in ꝓncipio/magnus fit in fine.Spiritualis intellectus est panis nō fermētū.Un̄ per panē vera doctrina intelligit Eccl.15.Cibauit eū pane vite ⁊ intellect⁹. vnde dicit.¶Intuemini ⁊ cauete/qa falsa doctrina est periculosa.Duz eni manet fides in hoie/non est periculuz:sz quando fundamētū ablatū est:nō est spes.ps.36.Exinanite exinanite vsq̄ ad fundamentū in ea.fundamētū est fides.Ad Titū vltio.Hereticū hoiem post ꝓmaz vel secūdam admonitionē devita. Quia falsa doctrina habet colorē.ideo dicit.Intuemini.i.diligēter ꝓsiderate.Prou. 4.Oculi tui recta videant ⁊ palpebre tue ꝓcedant gressus tuos.Cōsequenter ponit intellectus discipuloz.¶At illi cogitabant ⁊c.¶qa eni supra sepē ꝓportus fragmētorum acceperant/⁊ nō secum tulerant:credebant q̄ dicerētnō accepistis panes:sed nolo qō a phariseis accipiatis panes:qa ajales erant:⁊ ajalis homo nō ꝓcipit q̄ dei sunt.p⁹ Lozi.2°.In isto intellectu in duob⁹ peccauerunt reprehendi.ꝓmo qa non intelligebāt.Item in eo q̄ de virtute dei diffidebāt.De ꝓmo nō reprehendit eos:sed de 2°.Dicit ergo¶ Quid cogitatis inter vos modice fidei ⁊c.¶q.d. Intelligitis carnaliter qō spiritualiter debetis intelligere¶ Nō recordamini q̄nque panum ⁊ q̄nque milia homiū ⁊c.¶ Nōne ergo qui tot panū/possūm vos pascere:¶Quare non intelligitis:qa nō de pane dixi vobis¶.s.materiali/ sed potius spirituali:qui panis doctrina dī in Jo.6.Verba que loquutus suz vobis spiritus ⁊ vita sunt¶Tūc intellexerunt ⁊c.¶Hic ponitur correctio.Un̄ correcti sunt ex sermone eius.ps.118.Declaratio sermonum tuoz il-

luminat ⁊ intellectum dat parvulis.

¶ Venit autē Jesus in partes cesaree Philippi:⁊ interrogabat discipulos suos dicēs. Quem dicunt homines esse filiū hois:At illi dixerunt.Alij Joānem baptistam. Alij autem Heliam.Alij ꝙo Hieremiā:aut vnū ex prophetis.Dicit illis Jesus.Vos autez quem me esse dicitis:¶Respondēs Symon Petrus dixit.Tu es Xp̄s filiꝰ dei vi-
Questio. ui.¶Respondēs autem Jesus dixit ei. Beatus es Symon bariona:qa caro ⁊ sanguis non reuelauit tibi:sed pater meus qui in celis est.Et ego dico tibi:qa tu es Petrus et super banc petram edificabo ecclesiā meaz: ⁊ porte inferi non prevalebūt aduersus eā. Et tibi dabo claues regni celorum. Et qō-
B cunqz ligaueris super terram erit ligatuz ⁊ in celis:⁊ quodcunqz solueris super terraz erit solutum ⁊ in celis.

¶ Supra dns docuit doctrinam euangelicam ꝓseruādā C
param a fermento iudeoz:hic autem docet eminētiam doctrine.Et primo quātum ad fidem vtriusq̄ nature.s. deitatis ⁊ humanitatis.2° quātum ad fidē passionis.ibi ¶Exinde ⁊c.¶3° quātum ad fidē iudiciarie potestatis.ibi ¶Filius.n.⁊c.¶Circa ꝓmū ꝓmo exgritur opinio turbarū de Xp̄o.2° fides discipuloz.ibi¶Vos autem ⁊c.¶Circa ꝓmum/ꝓmo ponit locus.2° interrogatio Xp̄i.ibi¶Quē dicunt.3° responsio Petri.ibi¶At illi dixerunt¶Dicit q̄. ¶Venit Jesus in partes cesaree¶Et nō solum docēs addidit¶Philippi¶qa due cesaree fuerunt.s.cesarea traconis/vbi missus est Petrus ad Cornelium.Alia hec que dicit aliter pancas.Pria ab Herode cōstituta est in honorem cesaris Augusti.Istaz cōstruxit Philippus in honorem Tyberij.Sed quare fecit hic istam questionem dns.Dicēdum q̄ hec ciuitas in finibus iudeoz erat sita: ideo aūcq̄ ꝺ fide petere vellet a iudeis eos extraxit.Simile habetur q̄ dns educens iudeos de egypto nō eduxit eos p̄ terra philistinoz:vt habet Exo.13.Conseq̄nter ponit interrogatio¶Et interrogabat ⁊c.¶Sapiēs quādo interrogat/docet.vt dicit Piero. Unde in multis istruimur vt simus solicīti quid de nobis dicat:vt si maluz/q̄ corrigamus:si bonum vt cōseruemus ⁊ multiplicemus. Unde curā habe de bono nomine:hoc eni magis ꝓmanebit tibi q̄z mille thesauri ꝓciosi ⁊ magni.Eccl.41. Hieronym⁹.
Un̄ Xp̄s interrogauit quid de ipso diceretur.Item qui diuinitatem cognoscunt dicunt dn̄.Ego dixi dn̄ estis.Di ꝙo qui humanitatē/dicunt homines.Un̄ dicit.¶Quē dicūt homines esse filium hois.¶Sed vt dicit Hyla.Xp̄s so- Hylarius.
lum homo videbat:ideo voluit q̄ cognoscerent q̄ esset aliud q̄z simplex homo. Unde ipse ex hoc dat intelligere aliud esse in eo.Item ostendit humilitas Xp̄i:quia se hois filium cōfitetur:ꝺm illud Matth.11.Discite a me qa mitis sum ⁊ humilis corde ⁊c.Cōsequēter ponit opinio turbaruz.¶At illi dixerunt.Alij Joānē ⁊c.¶Diuersi de Xp̄o sensērūt diuersa.Phariseibla sphemabant Xp̄m:sed turbe ꝓphetam dicebant.vñ Luc.7.Propheta magnus surrexit in nobis ⁊c.Dicebant eū Jo.ratione auctoritatis:qa Joan.penitentiam predicabat.supra.13.Agite penitētiam:appropinquauit regnum celorum.Ideo credebant ipsuz esse Jo.qa similr Xp̄s inci-

plebat. Agite penitẽtiam. Appropinquauit regnũ celo-
rum. vt supra in. 4 cap. Itez habebant in reuerẽtiã De-
liam ꝓphetam. Malach. vltio. Ecce ego mittã Deliaz
ꝓphetam añq̃ veniat dies dñi magnus ⁊ horribilis ⁊c.
vñ credebãt eẽ Deliã ꝓpter potestatez sermonis ⁊ vir-
tutem ꝑdicationis. Eccl. 48. Et surrexit Delias ꝓphet⁹
quasi ignis: ga ℞bũ ipsius q̃si facula ardebat ⁊ de Chri-
sto dicit supra/ꝙ erat docẽs tãq̃ potestatem hñs. Itez
ꝓpter eminentiã vite/credebãt eum eẽ Dieremiã de q̃
dominus ait. Anteq̃ te formarem in vtero noui te/⁊ ante
q̃ exires de ventre sanctificaui te. Dicre. ꝑmo. Et Dicr.
40. habetur. Quia honoratus erat gentibus. sic in reue-
rentia ab extraneis Christus habebatur: a iudeis ℞o
blaspbemabatur: ideo Dieremie comparabant eum.
Sed quo modo Deliam dicebant: quia habetur quar-
ti Reg. 2. ꝙ raptus est: ⁊ ꝙ adhuc viueret: et erat pro-
missus iudeis ad salutem: vt habetur Malach. vltimo.
ga qdam posuerũt trãscorporationẽ: ⁊ ideo ſm hãc opi
nionẽ posset eẽ ꝙ aia Delie intrasset aliud corpus. ¶ Di-
xit eis Jesus ⁊c. ¶ Dic ex gritur fides discipulor: ⁊ ꝑmo
ponit interrogatio. 2° respõsio. 3° approbatio. 4° ibi ¶ Re
spõdens Petrus. 3° ibi ¶ Rñdẽs Jesus ⁊c. ¶ Dicit eis Je
sus. ¶ Uos autẽ ⁊c. Jq. d. ita dicunt turbe: ſz ga magis est
vobis cõmissuz. ideo magis a vobis exigit. Uidistis mi
racula: ideo magis debetis opinari. Sz ãre petit: Nõ-
ne sciebat: imo sciebat. sed volebat ꝙ mercrenẽ ex cfes-
sione. Rom. 10. Corde creditur ad iustitiã: ore autẽ cõfes-
sio fit ad salutẽ. Uñ magis sunt meritoria/quãto magis
sequestrata. ⁊ q̃si turbis ifima scientib⁹: maiora nõ respõ-
dent. ideo ⁊c. ¶ Respõdens autẽ Petrus dixit. Tu es
Chris filius dei viui ¶ Ipse respõdet pro se ⁊ ꝓ alijs: sed
ipse frequẽtius respõdet: ⁊ in hoc perfecta fides tangit:
ga tangit fides humanitatis. ¶ Tu es Chris. i. vnctus. Et
cõstat ꝙ vnctus est oleo spũssancti. Unctio nõ cõuenit
ei ſm diuinitatẽ: ga ab ipsa ꝓcedit sed ſm humanitatẽ.
Hoc ergo dicit vt humanitatez Chri aliter estimẽt q̃
turbe. Querit autẽ ãre ꝓphetã cum dicebãt: Ungebat
ꝓpheta vt habetur de Heliseo. Ungebant reges: vt ha
betur de Saule. Itẽ sacerdotes vt habet in Leuitico. Et
ois hec in noie Christi important: ga ⁊ rex dr. vt Dicre.
Regnabit rex ⁊ sapiẽs erit. Itẽ sacerdos. ps. 109. Tu es
sacerdos in eternũ ſm ordinẽ melchisedech. Itẽ ꝓphe-
ta. Propbaz suscitabit deus de gẽte vestra ⁊ de fratrib⁹
tuis ⁊c. Deut. 18. Itẽ nõ solũ ꝓfessus est humanitatẽ: sed
testudine penetrata/vsq̃ ad diuinitatẽ trãscendit dicẽs,
¶ Tu es filius dei. ¶ Alij enim dicebant eum blaspbemũ.
Unde Joan. 10. Non de bono opere lapidamus te/sed
de blaspbemia: quia homo cum sis facis teipsum deuz.
Sed iste filium dei recognoscit. Et dicit¶ virum jad ex-
cludendum errorem gentilium qui quosdam boies mor-
tuos dicebant deos vt Jouem ⁊c. Ut habetur Sap. 13.
Item quidã elementa ⁊c. mouta/vt terrã/ignẽ ⁊c. vt hz
Sap. 13. sed iste filiũ dicit. Sed sciẽdũ ꝙ cũ dr de⁹ vi⁹
⁊ hõ vivus/de boie dr per participationẽ vite: ſz de deo
dr ga fons vite. ps. 35. Apũd te est fons vite. Et in Jo. 14.
Ego sum via veritas ⁊ vita. ¶ Rñdens Jesus ⁊c. ¶ Dic
approbat ꝓfessionẽ ei⁹. 2° mãdat tacẽdã. ibi ¶ Tũc prece
pit ⁊c. ¶ Circa ꝑmũ/ꝑ approbat istã ꝓfessionẽ ꝑ cõmẽda-
tionẽ ꝓfutẽtis. 2° ꝑ remunerationẽ. ibi ¶ Et ego dico tibi.
Uñ dicit. ¶ Rñdit Jesus ¶ Beatus es Symon bariona. ¶
bar idẽ est qđ fili⁹. ionas/idẽ qđ colũba suo noie. Unde
bariona. i. fili⁹ colũbe. Et videt rñdere respõsio Chri cõ
fessioni Petri: ga ꝓfessius erat eũ filiũ dei. Jesus autẽ dicẽ
cum filiũ colũbe. i. spũssancti: ga hec confessio nõ potuit
fieri nisi a spũ sancto. Sz creditur qđ ꝑmo dicebat bario-
na. i. Joãnis filius: ſz per corruptionẽ scripture ita dcñ
est. Sed quid est. Nũquid alij nõ cõfessi sunt filiuz dei:
imo legit de Nathanaele. Jo. ꝑ. Itez illi q in naui supra
9. ãre ergo hic beatificat Petrus ⁊ nõ alij: ga alij filiũ
adoptiuum cõfessi sunt. hic autẽ filiuz nãle: ideo hic pre
ceteris beatificatur: ga ꝓmus cõfessus est diuinitatem.
Origenes dicit. Uidet ꝙ ante non cõfessus fuerit. Sed
qũo misit eos predicare? Respõdet ꝙ a principio non ꝑ-
dicabant ipsum esse Christũ: sed penitẽtiam ꝑdicabant.
Item pot esse ꝙ ꝑdicabant Christũ: sed hic ꝓmo ipz eẽ
filium dei. ergo hic spãliter remunerat. ¶ Beat⁹ est Sy
mon ⁊c. Jga beatitudo est in cognitione. Joã. 17. hec est
vita eterna vt cognoscant te solũ verum deum. Sed du
plex est cognitio. vna que est per nãlem rõnem: alia que
supra rõnem. Prima nõ facit beatitudinẽ ga dubia est.
Unde nõ satiat intellectum: sed beatitudo dz satisface-
re appetitui naturali. Et hoc habebit in patria. Esa. 64.
Oculus nõ vidit/nec auris audiuit qđ ꝓparauit dñs di-
ligẽtib⁹ se. Ergo in hac vita q̃to aliqs magis pot percipe
de hac cognitiõe/magis est beat⁹. Prouer. 3. Beat⁹ q inue
nit sapiẽtiã. Uñ dicit. Beat⁹ es/ga ꝑcipis eẽ beatus. ¶ Quia
caro ⁊ sanguis ⁊c. ¶ Pot exponi ita qđ caro ⁊ sanguis nũ
manifestat ꝑ amicis carnalib⁹. Ad Gal. 2. Cõtinuo nõ acqe-
ui carni ⁊ sanguini. vnde caro ⁊ sanguis. i. nõ habuisti ex
traditiõe indcor: ſz ex reuelatione dei. Itẽ in Chro erat
caro ⁊ sanguis ⁊ diuinitas. iõ ga Petrus nõ respexit ad
carnẽ ⁊ sanguinẽ. vñ. beatus es/ga non indicas ſm ꝙ ca-
ro ⁊ sanguis reuelat/ſz ſm ꝙ ꝑ meus. Uel nõ habes ex
nãli industria: ſz ex pte meo. Nemo enim cognouit filium
nisi pr̃. Luc. 10. Illi⁹ enim est manifestare cuius est cogno-
scere. Uñ nemo nouit nisi cui pr̃ voluerit reuelare. Dan.
2. Est deus in celo reuelãs mysteria. ¶ Et ego dico tibi E
ga tu es Petrus ⁊c. ¶ Dic dat ꝓfessiõis remunerationem
ꝓfessus erat humanitatẽ ⁊ diuinitatẽ. iõ dat dñs remune
rationẽ. Prio dat nomẽ. 2° potestatẽ. Circa ꝑm⁹. ꝑ dat no-
mẽ. 2° nois rõnẽ. ibi ¶ Et sup hãc petrã. ¶ Et ad 3 venit in
hũc mũdũ vt ecclias fundaret. Esa. 28. Ecce ego ponaz
in fundamento syon lapidẽ ꝓbatũ angulare ꝑciosum in
fundamẽto fundatũ. iste signat⁹ est ꝑ lapidẽ quẽ suppo-
suit Jacob capiti: ⁊ vnxit. vt habet Gen. 28. Iste lapis ẽ
Chris: ⁊ ab ista unctione oẽs dicti sunt christiani. vñ non
solũ dicimur christiani a Chro sz a petra. Ideo spãliter im
posuit nomen. Tu es Petrus/a petra q̃ est Chris. Ls ſm
Aug. videt ꝙ mõ nõ fuerit ipositum/ſz a principio. Jo. ꝑ. Augustinus.
Tu vocaberis cephas. vel pot dici qđ tũc fuit ꝓmissus.
hic datũ. Jn hui⁹ signũ rei ¶ Sup hãc petram edificabo
eccliaz meã ¶ Promissio petre est qđ ponat in fundamẽ-
to. Itẽ vt det firmitatẽ. supra. 7. Silis est hoi q edificat
domũ suã sup petraz. vñ pot exponi de Chro. Et super
hanc petram. i. Christum: vt sit fundamentum: ⁊ vt fun-
data firmamentum recipiat. August. in libro retractatio
num dicit/ꝙ multipliciter exposuit: ⁊ reliquit audienti-
bus vt acciperent quã vellent. Uel vt demõstret ly hãc
petram/Christum. ꝓme ad Coz. 11. Petra autem erat
Christus. Et alibi. ꝑ⁹ ad Coz. 3. Fundamentum aliud ne
mo potest ponere nisi id qđ positum est/qđ est Christus
Jesus ⁊c. Alia expositio. Super hanc petram: idest su-
per te petram: quia a me petra trabes tu ꝙ fis petra. Et
sicut ego sum petra ita super te petram edificabo ⁊c.
Sed quid est: Est ne Christus ⁊ Petrus fundamentum.
Dicendum qđ Christus ſm se: sed Petrus inquantum
dz confessionem Chri inquãtum vicarius ei⁹ ad Eph. 2.
Superedificasti super fundamentum Apostolor ⁊ pro
pbetarũ ipso sũmo angulari Chro ihesu ⁊c. Apoc. 21. Fun
damẽta ciuitatis duodecim ⁊ in ipsis duodecim nomina

Apostolor

Apostoloꝝ ꝛ agni ꝛc. Ideo Xp̃us ꝼm se est fundamentum: sꝫ Apostoli non ꝼm se sed p̃ successionẽ Xp̃i ꝛ auctoritatẽ datã a Xp̃o. ps. 88. Fundamẽta eius in mõtib⁹ sanctis. Sed spãliter Petri dom⁹q̃ est fundata sup̃ petrã: nõ uinc̃t. vt supra. 7. Sic ista impugnari potest/expugnari non põt. ⁊ Et porte inferi non p̃ualebunt aduersus eam. ⁊ Dier. j. Bellabunt aduersũ te ꝛ nõ p̃ualebũt ꝛc. Et g̃ sunt porte iferi: Hereticiꝝ sicut p̃ portaꝝ intrat̃ in domũ sic p̃ istos intrat̃ in infernũ. Item tyrãni: demones: peccata. Et q̃uis alic ecclesie nituperari possint p̃ hereticos: ecclesia tñ Romana non fuit hereticis deprauata: qz supra petroꝝ erat fundata. Unde in cõstãtinopoli fuerunt heretici: ꝛ labor apostoloꝝ amissus erat: sola Petri ecclesia inuiolata pmãsit. Unde Luc. xx. Ego rogani p̃ te Petre vt nõ deficiat fides tua. Et hoc non solum refertur ad ecclesiam Petri: sed ad fidem Petri: ꝛ ad totam occidentalẽ ecclesiam. Uñ credo q̃ occidentales maiorem reuerentiã debent Petro q̃ alĩs Apostolis. ¶ Et tibi dabo claues ꝛc. ⁊ Dic ponit̃ ꝛm donuꝝ q̃ Petro dedit christus ꝼm humanitatem. Fundauit eni ecclesiaꝝ in terris: ꝛ Petrum vicarium suum instituit: vt introduceret in celum. Ad Hebr. 10. Habentes fiduciam ꝛc. In introitu sanctoꝝ in sanguine Xp̃i. Unde christus vicarium suum Petrum instituit vt introduceret in celuꝫ. Unde illud mĩsterium dedit. Unde claues dedit. Claues eni introducit. Unde Petrus hꝫ ministerium introducendi. Et duo facit. Primo claues cõmittit. 2° vsum docet. ⁊ Et q̃cunq̃ ꝛc. ⁊ Sed videamus que sunt claues. Domus q̃si est serata impedit introitũ: clauis ℞o remouet impedimentũ. Regnũ celoꝝ habebat impedimentum: sed nõ ex parte sua. Apo. 4. Uidi ꝛ ecce hostiũ aptum: sed impedimentũ erat ex parte nostra. ſ. peccatum: qz nihil coinquinatuꝝ intrabit in illã. Ista impedimenta remouit christus per suam passionẽ: qz lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Apoc. j. Et hanc cõmunicauit vt per ministerium peccata tollerent̃: q̃ expleatur p̃ virtutem sanguis christi. Unde sacramenta virtutẽ habent a virtute passionis christi. Unde dabo tibi ministerium ꝛc. Ysa. Dabo super te claues Dauid. Sꝫ dicit tibi dabo. Nondum.n. erant fabricate: res aũt non põt dari anteq̃ sit. Fabricande aũt be erant in passione. Unde in passione fuit eorum efficacia. Unde hic promisit: sꝫ post passionẽ dedit: cum dixit. Pasce oues meas. Sed quare dicit claues? Quia absoluere est remouere obstaculũ. Duo.n. sunt: qz duo requirunt̃: potestas ꝛ scientia. Sꝫ qd est? Nunqd nõ aliqui sacerdotes sunt q̃ nõ habent scientiam? Intelligatis q̃ bñt scientiam: qz nullus clauẽ scientie hꝫ nisi sacerdos. Non dĩ hic scientia habitus intellectus ꝛc. Sed dĩ auctoritas discernendi. Unde est aliqs iudex qui non hꝫ sciẽtiam primo modo: ꝛ tñ hꝫ sciẽtiam 2° modo/qz hꝫ auctoritatem: aliquis aũt hꝫ scientiaꝫ primo modo: ꝛ nõ 2° modo: qz non hꝫ auctoritatẽ. Unde sciẽtia hic dĩ auctoritas discernendi: ꝛ sacerdos quilibet hanc hꝫ vt discernat in absoluendo. Consequenter ponit vsuꝫ clauium. ¶ Quodcunq̃ ligaueris ꝛc. ⁊ Sed videt̃ q̃ inconuenienter ponat̃: qz vsus clauis non est ligare: sꝫ aperire. Dico q̃ clauiũ conueniens iste vsus est. Ip̃sum enim celum apertum est. Apocal. 4. Uidi ostium apertum. Unde non est necessariũ vt aperiat̃: sed ligatus qui hꝫ introire opꝫ quod soluat̃. Sed hic vitandi sunt aliqui errores. Primus tangitur in glo. qz quidaꝫ vsurpauerũt q̃ possent omnes quos vellent absoluere: ꝛ introducere in regnuꝫ celoꝝ. Sed hoc non põt stare: qz solius dei est inuitare voluntates. Aliꝰ error est q̃ sacerdos nõ ligat: sed ostendit esse absolutum. Sed istud derogat virtuti sacramenti: eo quod sacramenta noue legis efficiunt q̃ figurant: sacramenta ℞o veteris legis: non. Unde si nihil efficeret non esset sacramentum noue legis. Tertio aliq̃ dicunt q̃ in peccato sunt tria: culpa: ꝛ reatus. Ab his duobus absoluitur homo per se per contritionem: sed quando homo ab his absolutus est: remanet ligatus ad penaꝫ temporalem: quã per se tollere ꝛ euitare homo nõ sufficit: ideo dantur claues que minuunt aliquid de ista pena ꝛ ligant quantum ad penam aliquam. Tamen videtur mihi q̃ hoc non sit bene dictum: quia sacramentum noue legis dat 'gratiã: sed gratia non ordinatur contra penam: sed contra culpam. Unde dico q̃ sic est in sacramẽto ĩsto confessionis sicut in sacramento baptismi quod habet virtutem spiritualem instrumentalem ꝼm quem mundat a culpa. Unde Augusti. Que est virtus aque vt carnem abluat ꝛ culpam tollat: Sic dico q̃ in sacerdote est quedam vis spiritualis instrumentalis a qua dicitur minister: ꝛ sic ministraliter operatur remissionem: sicut aqua baptismi. Sed hic facit difficultatem: quia modo solum pueri veniunt ad baptismum. Et si accedat adultus: aut venit ficus: aut non: ficus venit quando sine innouatione mentis: ꝛ tunc non remittitur culpa: non ficus venit quando cum proposito confessionis. Unde requiritur gratia: siue propositum conuersionis ꝛ istud est ex gratia. Gratia autem tollit culpam. Unde in sacramento baptismi veniens adultus si p̃parat se: recipit remissionem culpe sic in sacramẽto penitentie: ad quod soli adulti accedunt: non est contritus nisi habeat in proposito se subycere discretioni: ꝛ iudicio sacerdotis. Si non est contritus: non consequitur effectum: sicut nec in baptismo. Sed potest accidere/q̃ aliquis accedit non totaliter contritus: qui virtute gratie collate in sacramento: perfecte efficitur contritus. Ideo intelligendum est. ⁊ Quodcunq̃ solueris. ⁊ desit si ministerium absolutionis adhibes. Et dicit. ⁊ Quodcunq̃: ⁊ quia non solam culpam: ⁊ sed penam. ⁊ Solutum erit in celis: ⁊ desit habebitur tanquam absolutus in celis: sicut est de baptismo. Unde debet dicere sacerdos: ego te absoluo: sicut ego te baptiꝫo. Sed potest quis querere qualiter ligat. Sciendum quod sacerdos minister est dei: ꝛ actio ministri dependet ab actu domini. Unde eo modo quo dominus ligat ꝛ soluit: sic sacerdos ministerialiter. Soluit deus infundendo gratiam: ligat non infundendo: sic sacerdos soluit sacramento: ministrando sacramentum: ligat ℞o non adhibendo. Aliter dicitur q̃ per celos: presens ecclesia designatur. Unde quodcunq̃ ligaueris excõmunicatione: vel solueris: erit solutum vel ligatum quo ad administrationem sacramentoꝝ ecclesie. Unde volunt/q̃ ista administratio hec ligatio ꝛ absolutio sit super terram: ita q̃ non se extendat ad mortuos. Sed hoc reprobatur: quia non solum se extendit ad viuos sed etiam ad mortuos. Unde si ad vtrunq̃ referatur sensus est quodcunq̃ ligaueris super terram: tunc dico existens super terram: erit ꝛc. Sed est alia questio: quia alibi habetur. Joan. xx. Quorum remiseritis peccata remittentur ꝛc. Dic ℞o solum. Hoc dicit Petro. Dicendum/q̃ immediate dedit Petro. Alij ℞o a Petro recipiunt: ideo ne credantur ista solum dici Petro dicit. Quorum remiseritis ꝛc. Et hac ratione Papa qui est loco sancti Petri habet plenariã potestatem: alij ℞o ab ipso.

¶ Tunc p̃cepit discipulis suis. vt nemini dicerent: qz ipse esset Jesus christus. Extinde cepit Jesus ostendere discipulis suis: quia oporteret eum ire hierosolymam: ꝛ multa

F

Errores vitandi.

Augustinus.

Lucas.

Lucas.

Lucas.

pati a senioribus ⁊ scribis ⁊ principibus sacerdotum ⁊ occidi ⁊ tertia die resurgere. Et assumens eum petrus: cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit petro. Vade post me satbanas: scandalum es mihi: quia non sapis ea que dei sunt: sed ea que hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum: ⁊ tollat crucem suam ⁊ sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere: perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me: inueniet eam. Quid enim prodest homini si mundum vniuersum lucretur: anime vero sue detrimentum patiatur? Aut quā dabit homo cōmutationem pro anima sua? Filius enim hois venturus est in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc reddet vnicuiq; sm opera eius. Amen dico vobis: sunt quidam de hic stantibus qui nō gustabunt mortem: donec videant filium hominis venientem in regno suo.

G ¶ Supra posita est confessio petri de diuinitate chīi. Vt mādat taciturnitatē ad tpūs ne. ſ. dicerēt q̄ ipse cēt chīs. Sed hic vī qō: qz supra dīs miserat discipulos ad p̄dicandū regnū dei: qūo hoc ꝓhibet? Scōm supficiē litere pōt dici q̄ nō p̄cepit supra q̄ annūtiarēt chīm ſz regnū dei. Sed qz annūtiatio regni dei icludit in se annūtiationē chīi. iō qō p̄cepit supra vī hic ꝓhibere. Dicit q̄ illud qō ante p̄dicauerat: nō ꝓhibet: qz ante p̄ceperat p̄dicari Jesum: hic p̄cipit ne dicant eū chīm. Chīs. n. est nomē dignitatis: Jesus nomē saluatoris. Vñ supra. ¶ Et vocabis eū Jesum. Origenes rīdet q̄ apostoli ante loq̄bant de chīo: vt de magno viro: ſz de chīo voluit subticere: vt post eis magis appareret: ſic aliqñ p̄mittit doctrina vt habeāt tēpus discernēdi. Uel dicendū q̄ illō cuntes rē. Nō dz reuocāri ad tēp⁹ ante passionē: ſz post. Vñ ibi tangit q̄ trahent ante reges ⁊ p̄sides rē. Et nō fuit ꝑ factū ante passionē. Sz q̄re dīs nūc mādauit istud tacē dū. Cuncta. n. erat vt populi videret eū patientē: ⁊ qñ alig p̄cipiunt ꝓfusionē ab aliq̄ magno: ad scādalū magis inclinant. iō rē. Chrysost. dic. Si q̄ plantaſ euellat: nō pōt ita cito plātari. Vñ si plantata fuisset fides: ⁊ euulsa fuisset in passiōe post nō fuisset ita cito plantata. Vñ multa nō sūt vicēda pp scādalū vitandū. Et qō hec sit cā p̄z: qz stans suā passionē annūtiat. vñ subdit. ¶ Et exide rē.] Et circa hec tria facit. Primo p̄nūciat passionē. 2° discipulū arguit. ibi [Qui conuersus rē.] 3° docet fidē. ibi [Tūc Jesus rē.] Et circa p̄m duo. Qz p̄nūciat passionē. 2° resurrectionē. ibi [Et tertia rē.] Et circa p̄m tangit locū: auctoresac ꝓsūmationem. Dicit g̃. [Et exinde cepit Jesus ostendere discipulis suis.] Locutus est de passiōe hic: c. 17. ⁊ 20. cap. Sz ante hoc tps nō p̄nūciauerat: ſz q̄re mō cepit: qz apostolis mānifestauit. Sz q̄re nō ante: qz si aliq̄ fides cēt ꝓfirmata in eis: p̄nūciasset passionē forte dimisissent eū: ſz nūc vez deū credebāt. iō rē. Et dicit [ostendere] nō dicere: qz hec dicunt q̄ mānifestant visibiliter: ostenduntur q̄ intelligūt. iō iudeis dicebat: discipulis ostendebat. Lucē vltio. Nōne oportuit chīm pati ⁊ sic intrare in gloriā suā. Vñ qō dicit [oportet] tangit locū. Et q̄re hierosolymā: tangit rōnez: ſz qō dicit [hierosolymā.] Prima rō est: qz ibi erat cēplū dei: vbi fiebāt sacrificia. Sacrificia āt veteris legis fuer⁹ figura ist⁹ sacrificij: qō fuit in ara crucis: iō voluit q̄ vbi erat figura: pateret ver. Ephē. 5. Et tradidit semetipm sacrificiū ⁊ oblationē ⁊ hostiā deo in odorē suauitatis rē. Alia rō est: qz ꝓphete passi sūt in hierusalē: vt infra. 23. Hierusalē hierusalē q̄ occidis ꝓphetas ⁊ lapidas eos q̄ ad te missi sūt rē. Voluit igit ibi pati ad ostēdū qō mors eoz fuit signū passiōis chīi. Jte hierusalē dī visio pacis: ſz ipsa passio pacifica fuit. Ad Colo. 1. Pacificans q̄ in celis ⁊ q̄ in terris sūt. Jte vt p istā viam cēt nobis via ad hierusalē supna. Ad Gal. 4. Illa aūt q̄ sursuz ē hierusalē mr nra: libera est. Sz a qb⁹? [A senioribus.] Et B est qz eis p̄ualēb⁹ passus est. Ille facit rē: cui⁹ iniuria fit. Vñ magis eū interfecerunt q̄ milites. Vñ p hoc malitia populi significat: qz q̄ vident meliores inuidunt deteriores. Aliqs. n. retrahit a pctō pp etatē: aliqs pp sciētiā: aliqs pp dignitatē: nī eras eos nō retraxit: qz a senioribus: nō scia: qz a scribis: nō dignitas: qz a p̄cipibus sacerdotū. Dic. 5. Jbo ad optimates ⁊ loquar eis: ipsi. n. cognouerūt viā dīi ⁊ iudiciū dei sui. Et ecce magis bi cōfregerunt iugū. Jte q̄dā abiectio ⁊ humiliatio fuit: qz qñ aliqs pauc a plebeis: nō est magnū: ſz qō a sapiētib⁹ ⁊ ab his q̄ boni vident: magna est abiectio. vñ Joā. 18. Gens tua ⁊ p̄ncipes tui tradiderūt te mihi. Jte passus est vsq; ad mortē. iō dicit [⁊ occidi.] Act. 10. Quē occiderunt suspendētes in ligno. Dan 9. Occidet chīs: ⁊ nō erit ei⁹ populus q̄ eū negatur⁹ est. Sz aduīgit gaudiū resurrectionis. [Et tertia die resurgere.] Osee. 6. 3° die reuiscitabit nos. ¶ Et assumēs eū petr⁹ rē.] Dic increpat discipulus obuiante. Et p̄ ponit obuiatio. 2° rīsio chīi. ibi [Qui conuersus rē.] Et assumēs: vel in aspectu: vel ad se sumēs ne videret p̄sumptuose: qñ dīm ante alios reprehenderet. [dixit. Absit a te dñe rē.] Dīs collaudauerat ei⁹ confessionē: ⁊ dederat ei potestatē q̄ eū filiū dei eē cognouerat. iō putabat q̄ si occideret q̄ fides sua frustraret: ⁊ q̄ nō esset de⁹. Et iō increpauit eū. Habebat in corde q̄ filius dei erat: ⁊ nō aduertebat q̄ de⁹ nō est increpādus: vt dī Job 15. Arguis eū q̄ nō est tibi eq̄lis: ⁊ loqueris q̄ tibi nō expedit. Sz seruabat adhuc aliqnā fidem diuinitatis: qz in Marco dī ꝓprius sis tibi dic: ⁊ noli te tradere in mortē. ¶ Qui conuersus dixit: vade retro post me rē.] Dic post rīsio. Duc locū sic exponit Hylari⁹. Diabol⁹ videns q̄ ipse nūtiauerat passionē suā ⁊ cognoscēs testimonia ꝓphetaz: icitauit petz ad hoc vt dissuaderet. Jō videns dīs q̄ nō suo instinctu loq̄ret: increpauit eū: iō dixit petro. Vade post me: ita q̄ sit tibi pūctus. Et ad sathanā dicit. Sathana scādalū es mihi. Dicit. Qz nō credit q̄ instinctu diaboli locut⁹ sit petr⁹: ſz pietatis affectu. vñ ignoranter dixit. Vñ tria facit. Quia p̄ ponit admonitio. 2° increpatio. 3° cause assignatio. Admonitio: qz vade post me. Vñ est eadē sntia q̄ dcā est supra diabolo: vadē retro sathana vel vade post me: ⁊ sequere me. Sathanas est idem qō aduersari⁹. Vñ q ꝓsilio diuino ꝺdicit. sathanas dī. [Scādalū mihi es] i. vis impedire meū ꝓpositū. Sed nōne diligēt⁹ deū nō est scādalū. Origenes dicit, q̄ p̄fectis nō ē scādalū. Vñ nō scandaliçant: ſz pōt aliqs eis ponere scandalū. Vñ petrus scādalū assumpsit: ſz chīs nō. Uel sic: qz reputat scādalum mēbroz ei⁹ suū. Unde Paulus. Quis scādaliçat ⁊ ego nō scādaliçor. 2. Cor. 11. Quia q̄ posset alys scādalū esse dixit scādalum mihi: ex nō pp me: ſz pp mēbra mea. Sz qd est supra dixerat⁹ es petr⁹ ⁊ sup hanc petrā rē. Dic aūt appellat eū sathanā

H

Origenes.

Hylarius.

Hieronym⁹.

Origenes.

Hieronym⁹. nā. Hieron⁹. dicit q; q̄ ꝓmiserat dñs: nōduꝫ bēbat. Sed qz in futuꝫ hec bēbat: nō ponit pp hec cū vocare sarbanā. Chrysosto. Chrysosto. dicit q; voluit oñdere qd bō ponit p se: et qd ex gr̄a dei: qz supra ex gr̄a dei recognouit christū suū: mitatē: ſz vbi retraxit deus suā gr̄az apparuit būanitas et defectus: in trib; q; sarbanā appellaret eūta dñs vult alq̄ viros pfectos cadere vt suā humanitatē cognoscant. Et q; ita debeat itelligi satis ꝓcedat illō qō sequit. Uñ dat cām: qz nō sapis q̄ dei sūt. Prius n. dixerat: tu es filꝰ dei: tibi sapiebat ſm humanitatē. Dic ño sapit qō bois est. Alialis n. bō nō ꝓcipit q̄ dei sūt. Prouer. 13. Qui fatuus ē apiet stultitiā. Petrꝰ refugit carnis mortē: ſz spūs dei: nō. vñ Jo. 15. Maiozē charitatē nemo hꝫ: vt aiaz suā ponat qs ꝓ amicis suis ꝛc. ¶ Tūc Jesus dixit discipulis suis. Dic exhortat ad pathiōis imitatōez. Et ꝓ ponit exhortationē. 2° rōnē. 3° ꝓfirmat. 2ª ibi. Quid pdest ꝛc. Jta Petrꝰ volebat ipedire passionē: ſz ipse instat cos dicēs. Si qs vult venire post me: abneget ꝛc. Jq. d. Opz q; sitis pati ad passionē chr̄i imitādaz. imitanur speciali mō martyres corpaliter: ſz spūaliter: spūales boies: spūaliter ꝓ chr̄o morientes. Uñ pōt legi ō cruce corpali. Chrysosto. Chrysosto. Sic q̄ cū dixit Petre vade post me: intelligatis q; soli Petro dixerit. Luz ño dixit: q vult venire ꝛc. Oēs boies vult venire ad se. Et dicit vult: ga magis trahit q volūtarie trahit. q̄ q violēter. ps. 53. Uo lūtarie sacrificabo tibi. Ideo tria dicit: q; abneget. q; tollat crucē. q; sequat me. Chrysosto. Chrysosto. dicit q; logtur p filiū dinē. Si haberes filiū et videres eū male tractari: si non curares: tu abnegare: sic si vis passionez dñi sequ. opz q; abneges te: et ꝓ nihilo te reputes. ps. 37. Et facꝰ sum sic hō nō audiēs: et nō hās in ore suo redargutiones. Et Prouer. 23. Uerberauerūt me et nō dolui traxerūt me et non sensi. ¶ Et tollet crucē suā ꝛc. Jq. Paratus sit pati crucē: si me mori morte acerbissima et turpissima. Sapi. 2. Mortē turpissima ꝓdēnemus eū. Unde hō dz eē paratꝰ pati q̄cūq; mortē pp deū. Pati pp sua scelera: ē turpe: ſz pp deū: nō. Uñ infra. ꝑe. 4. Nolite pati sic fur ꝛc. Scōz Hre Gregorius. go. itelligit de mortificatiōe spūali. Est. n. abnegatio sui ipsiꝰ triplr. Prio qñ abnegat statū peri pcedētis. Ro. 6. Existimate vos mortuos pctō. Jtē si nō est i pctō: et trāſ ferret se ad statū pfectū. Ad ꝓ bīl. 3. Si quo occurrā ad resurrectionē q̄ est ex mortuis: nō qō iam acceperim: aut iā pfect⁹ sim. sequor aūt si quo ꝓsequēdā in quo et ꝓpēhē sus sum a chr̄o Jesu. Jtē q; ꝓprīū affectū abnegat. ad Gal. 2. Ego aūt p legē legi mortuꝰ sum vt deo viuā: chr̄o cōfi xus sum cruci. Et 2ª ad Cor. 5. Si vnꝰ mortuus est et oēs mortui sūt. ¶ Tollat crucē. Jtur a cruciatu dī. Spūa liter cruciat: aliꝰ mens cruciat pp ꝓximi cōpassionē: vt Apost. 2. Cor. 6. Flere cū flentib⁹. Cruciat silr ga p pnias. Ad Gal. 5. Qui chr̄i sūt: carnē suā crucifixerūt cū vitijs et ꝓcupiscētijs. ¶ Et sequat me. Jmulti ꝓfatiunt: ſz deū nō sequunt. Qui cōpant: et in pctō ēmō sequit: qz venit chr̄s pctā destruere. Jtē si affligis te pp vanā glīaz: deū nō sequeris. supꝛ. 6. Cū ieiunatis: nolite fieri sic hypocrite tristes exterminat n. facies suas vt appeat boib⁹ ieiunantes ꝛc. ¶ Qui n. voluerit aiam suā salū facere ꝛc. Jdixit reddit rō sue admonitōis: et rō a maiori die retri buōis. Et hoc dupliter pōt legi. Est n. duplex sal⁹. Salus ſc aie: et hec est iustoꝝ. Salus corpis: et hec olim etiā in mētoꝝ. ps. 35. Boies et iumēta saluabis dñe. vñ dicam⁹. Qui voluerit aiaz suā salū facer. Jvitā corpalē nō abnegādo: nō tollēdo crucē. pdet eam. Jsupra dixit q; vult. Dic si voluerit. Uñ sic illud dupliter iterpari poterat: silr istō. Qui voluerit aiam suā q̄ est ꝑn⁹ vite corpalis salū facere. ſ. q; nō occidat vel q; nō cōpatiat: pdet eā. ps. 72. perdes oēs q fornicant abs te. Qui aūt pdiderit Jvel tradēdo in mortē: vel abnegādo delectationes pp me: inueniet eā. Jeccl. 51. Modicū laborauit: et inuenit multā re quiē. Uel sic q voluerit aiaz suā salū facere: et ad illā salu tē eternā ducere. Isa. 51. Salus mea in sempiternū erit. pdet eam: vel sustinēdo mortē vel abnegando carnalia. Qui aūt pdiderit pp me J. ſ. q carnalia ōsideria dimiserit: inueniet eā J. ſ. vitā. ꝑ. ad Cor. 13. Nā et nos infirmi sumus in illo: ſz viuem⁹ cū eo. ¶ Quid n. pdest hoi si vniuersū mundū lucret: aie aūt sue ꝛc. Dic ꝓfirmat q; rōnez. Posset aliqs dicere. Nō curo: magis volo vitā hanc pītez q̄ aliā. Et B excludit. Prio q; vitā illā incōparabilē. 2° q; dānuꝫ aie inrecōpensabile. Dicit q̄. Quid pdest ꝛc. Ji. qd ꝓficiūt tibi ista tpalia: si aiaz pdis. Nāle ē hoi q; magis diligit finē q̄ ea q̄ sūt ad finez: vt corp⁹ q̄ diuinas. Uñ nāle est q; oia expponit p salute corpis. Si ꝛriū fiat: puersitas est pathiōis. Sic et nāle est plus aiam diligere q̄ corp⁹. Uñ sapiēs est q magis vellet corpaliter pati q̄ sustinere ꝓfusionē magnā. Si q ita est: magis dz optare salutē aie q̄ corpis: etiā si totū mūdū posset hre. Sz qd pdest hoi si vniuersū ꝛc. Jq. d. icestimabile dānū est aie detrimētū. Jtē posset dicere. Si habeo et pdo potero recuparc: iō excludit dñs. Aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ aia sua J: q. d. nullā. Prouer. 6. Non accipiet p redēptiōe dona pluria. Sz nūqd nō pōt redimi? Dan. 4. Peccata tua elemosynis redime. Dicēdū q; hic logt̄ q̄tuz ad pfectā pditionē: qz nō posset recuparc nisi p iue nisset: ſz qñ est ꝑrit⁹ reuocit hreg. Aliter: duplex est tpo ecclie ꝓspitatis et aduersitat. Jn aduersitate aduersa. Jn ꝓsperitate ꝓspera. ¶ Filiꝰ aūt bois ꝛc. Jdic agit de iudiciaria potestate. Et ꝓ pōt iudiciaria potestas. 2° tacite obiectioni rndet. Forte tu dices. Ad qd sequar: et tollam crucē ꝛc. Quia iudiciū filij bois est et potestas. Jo. 5. Potestatē dedit ei iudiciū facere qz filiꝰ bois est. Nō doleas q̄ ꝓ patiat: qz vēturus est in glīa. Jnō doleas q; repro beta seniorib⁹: qz vēturus est in glīa ꝓtis suis: Jnec qō assimultos: qz cū angelis suis. Jꝑhī. 2. Dis lingua ꝓsitear: qz dñs Jesus chr̄s in glīa est dei ꝓtis ꝛc. infra. 25. Cū aūt venerit filiꝰ bois in maiestate sua et oēs angeli cū eo: tunc sedebit sup sedē maiestat⁹ sue ꝛc. Tūc reddet et restituet vnicuiq; ſm opa sua. Dcide respondet tacite obiectioni. ¶ Amen dico vobis. Jq. d. Dixi vobis: q; vēturus est filius bois ꝛc. Sed nolite mirari. Quare: Uolo vobis oñdere: qz sūt qdā ō hic stantiū: q nō gustabūt mortē J. Pec catores nō sorbent mortē: ſz iusti gustant mortē. Jsti aūt erāt Petrꝰ / Joānes / et Jacobꝰ. Donec videant filiū bois venientē in regno suo J. Hoc fuit signū glorie future. Eos aūt non nolunt pp inuidiā alioꝝ. Potuissent aūt hre inuidiā: qz magis his q̄ alijs. Item pp ipotunitatē: qz im potum essent: si nihil eis ostēderet. Aliter pōt dici q; regnū dei est ecclesia: iō est aliqs qui nō gust abit mortē: sicut Joan. Donec ꝛc. Ji. donec dilatet ecclesia: qz nō vixit q; vidit ecclīaz dilatari et multas ecclesias edificari.

¶ Capitulum. XVII.

In post dies sex assumpsit Jesus Petrum / et Jacobum / et Joannem fratrem eius: et duxit illos in montē excelsum seorsuz: et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis Moyses et Helias cum eo loquentes. Re-

Chrysos. Gregorius.

spondens autem Petrus: dixit ad Jesum. Domine bonum est nos hic esse. si vis faciamus hic tria tabernacula: tibi vnum: Moysi vnum: & Helie vnum. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli: ceciderunt in faciem suam: & timuerunt valde. Et accessit Jesus & tetigit eos: dixitq; eis. Surgite & nolite timere. Leuantes autez oculos suos neminem viderunt nisi solũ Jesum. Et descendentibus illis de monte precepit Jesus dicens. Nemini dixeritis visionem: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerunt eum discipuli dicentes. Quid ergo scribe dicunt q; Heliam oporteat primum venire? At ille respondens ait eis. Helias quidez venturus est & restituet omnia. Dico autem vobis: q; Helias iam venit: & non cognouerunt eũ: sed fecerunt in eo quecunq; voluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli q; de Joanne baptista dixisset eis.

A **In pte** precedẽti ostendit virtutẽ doctrine euãgelice &c. Hic ondit finis q est gloria futura. Et circa hoc duo facit. Primo ondit quo demõstrata est in trãsfiguratiõe. 2° quo pueniri possit ad eam in. 18. ca. In illa hora &c. Circa p^m^ duo. Prio demõstrat futura glia. 2° ꝓcipit celationẽ. 3° ponit dubitationẽ. 2ª ibi. Et descẽdentibus &c. 3ª ibi. [Et interrogauerũt &c.] Circa p^m^ tria. Primo ponunt circũstanne transfigurationis. 2° trãsfiguratio. 3° effectus. 2ª ibi. [Et trãsfiguratus est &c.] 3ª ibi. [Et videtes &c.] Ponit at tres circũstãnias. Tẽpus: discipulos locũ. Tẽpus ponit cũ dicit. [Post dies sex.] Sed hic est qõ literalis: q̃re statim cuz dixit sũt quidam de hic stantib^9^ &c. Nõ statim trãsfiguratus est. Solut Lyra sto. Prio vt accẽderet desideriũ apostolorũ. 2° vt mitigaret inuidiam eorũ: qz forte post Moysen istud turbati fuerũt. Sed qd est: Qõ. n. bic bi. post sex dies. In Luca bi. post octo dies. Plenũ est q; Lucas nũerat die quo dixit. & die trãsfigurationis. Matth. No dies solũ intermedios: iõ remoto p̃ vltimo nõ remanẽt nisi sex dies: q; sex dies significant sex etates post q̃s speramus venire ad gliaz futurã. Jtẽ in sex dieb^9^ pfecit opa sua: iõq; post sex dies vult dñs se ondere: qz nisi cleuemur ad dcũ sup oẽs creaturas q̃s dñs bis sex dieb^9^ creauit: non possum^9^ puenire ad regnũ dei. Jtẽ [assumpsit Petrũ Jac. & Joã.] Quare nõ oẽs? Ad designãdũ qõ nõ oẽs q vocati sũt puenient. Unde infra. 20. Multi sũt vocati: pauci No electi. Et q̃re tres tm? Ad designãdũ qõ nulli pueniẽt nisi in fide trinitatis. Matth. vltio. Qui crediderit & baptizat^9^ fuerit hic saluus erit. Sz q̃re plus istos q̃s alios? rõ est: qz Petrus magis feruidus erat. Jo. qz spãliter dilectus erat. Jtem Jac. qz ꝓcipuus debellator erat aduersarioz fidei. Unde Herodes eũ occidit. Prio qz magnũ aligd credidit facere ꝓ iudeis vt in Act. 12. Occidit aũt Jacobuz &c. Secũ. Cũ videret qz placeret iudeis &c. ¶ Et duxit eos in montẽ excelsuz seorsum &c.] Quare in montẽ? Ad designãdũ q; nõ inducit ad ꝓemplandũ nisi q ascẽdit in montẽ: vt in Gen. 19. De Loth. in monte saluũ te fac. Et dicit excelsum valde: pp altitudinẽ ꝓemplantiõis. Esa. 2. Eleuabit sup colles & fluent ad eũ oẽs gẽtes: & ibũt populi: & dicẽt. Uenite ascẽdamus ad montem dñi: q; sup oẽm altitudinẽ sciẽte & virtutis: erit illa altitudo glie. Jtem seorsum: qz se sepauerũt a malis. infra. 25. Quia separabunt eos sic agnos ab hedis. ¶ Sequit trãsfiguratio. [Et trãsfiguratus est &c.] Et ꝓ ponit transfiguratio. 2° testimoniũ. ibi. [Adhuc eo loquẽte &c.] Circa p^m^ ponit trãsfiguratio. 2° modus. 3° Petri admiratio. Dicit g̃. [Et transfiguratus est] i. figurã mutauit [ante eos.] Transfigurari idez é qõ a ꝓpria figura mutari vt bi. 2. ad Cor. 3. Qõ satbanas trãsfigurat se in angelũ lucis. Jõ non est mirz si iusti transfigurent in figurã gloriz: iõ trãsfiguratus est: qz qõ suũ est deposuit. Alig dixerũt qõ aliud corp^9^ assũpsit: qõ falsum est: sz in figura q̃s imutet de exteriori aspectu dñi transfiguratus: sic cũ aliqs est sanus & rubicũdus: cuz infirmus est sit pallidus: & sic dñi trãsfiguratus. Sic chis: qz in alia forma q̃ appareret apparuit: qz corp^9^ ei^9^ nõ erat lucidũ: sz trñ claritate accepit: & iõ dñi transfiguratus. Jõ sequit. ¶ Et resplẽduit facies ei^9^ sic sol. Jbi tangit modus. Et ꝓ demonstrat q̃tũ ad claritatẽ faciei. 2° q̃tũ ad nitorẽ vestiũ. 3° testimoniũ. Dicit g̃. [Et resplenduit &c.] Dic futurã gloriã reuelamur vbi erũt corpa clara & splendentia. Et hec claritas nõ erat ab essentia: sz ex claritate interioris aie plene charitate. Esa. 58. Tũc erũpet q̃si mane lumẽ tuũ. Et segtur. Et glia dñi colliget te. Uñ erat q̃dam refulgẽtia in corpe. Alia. n. chil videbat deũ & super oẽm claritatem a ꝓncipio suc ꝓceptionis. Jo. j. Uidim^9^ gloriã ei^9^. Si g̃ in beatis alys deriuat claritas ab aia ad corp^9^: q̃re nõ in christo q deus erat & hõ. Dicendũ q; ga de^9^ erat: ordo humane nãe erat in sua potestate. Dic aũt est ordo q; ptes sibi cõicent vt leso corpe cõpassio sit in aia: & ex aia afficiat corp^9^. Sed hic ordo subiectus erat christo. Uñ ita pfectũ erat gaudiũ i ptẽ superiori q; nõ egre diebat extra. Uñ & pfecte erat viator & pfecte cõprehensor. Uñ qñ volebat nõ fiebat refluxus: sz qñ volebat refluxus fuit. Et apparuit splẽdidus. Sed nõne dos fuit i christo. Quidã dicũt qõ sic: & qõ oẽs dotes accepit. In via. Dotẽ subtilitatis in nariitate. agilitatis: in vndaz calcatione: claritatis: hic. ipassibilitatis in administrãdo sacramentũ altaris. Ego aũt hoc nõ credo: qz dos est quedaz ꝓprietas ipsi^9^ glorie. Uñ q; sup mare ambulauit: q; resplenduit: totũ fuit ex vnte diuina: qz dos glie repugnat viatori: sz habuit aliquã similitudinẽ qz resplẽduit facies ei^9^ sic sol. Apo. j. Facies ei^9^ sic sol refulget in vnte sua. Sz pót obuci qz iusti fulgebũt sic sol. Ergo nõ splendor christi maior erit alys. Dico q; sic: sz qz in his sensibilibus nõ est clarius cui possit cõparari: iõ soli compat. [Uestimẽta aũt &c.] Dic de vestimẽtis. Doc appet qõ nõ fuit p mutationẽ christi nec p dotẽ: qz vestimẽta nõ sũt ꝓceptiua dotis. Per vestimẽta significatur sancti. Esa. 49. Uino ego dicit dñs: qz bis olb^9^ sic ornamento vestieris. Et dicit [facta sũt alba sic nix.] Nix bz candorẽ & frigiditatẽ. sic sancti bñt candorẽ glie. Sapie. 3. Fulgebũt iusti: & tanq̃ scintille in arũdineto discurrẽt &c. Jtez habebũt refrigeriũ ab ardore carpiscẽtie. in ps. 67. Nive dealbabũt in Selmon. Uel ꝓ vestimẽta intelligit litera sacre scripture. [Et ecce appuerunt &c.] Et quare apparuerũt: Lyra sto. assignat rationes. Prima ratio est ad ꝓfirmandũz fidem discipulorũz. Quesierat supra. Quem dicũt homines esse filiũ hois &c. Et dixerũt. Alij Heliaz &c. Ut ergo ondret dñiaz sui ad illos: iõ volunt eos adducere. ps. 88.

Lucas. Lucas. Lyra sto. Lucas. Lucas. Lucas. Lucas. Lucas. Lucas. Lyra sto.

Quæstio. Quæstio. Quæstio.

B

Nō est filis tui in tuis dñe ꝛc. 2ª rō est ad ꝓfūdū iudicos. Dicebāt.n. q erat trāsgressōr legis. Itē dicebāt q erat blasphemator: vt hī. Jo.10. De bono opē nō lapidamus te: sz de blasphemia. 3ª rō qz Helias oib⁹ ꝓphetis sanctior fuit: ꝛ Moyses legislator: coram Moyse ꝛ Helia ostēdit qz nō erat deo ꝓtrius: nec trāsgressōr legis. 3ª rō est: vt oñdat se iudicē viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ: qz Helias viuus erat: Moyses mortuus. 4ª rō est ad certificationē Petri: qz Petr⁹ increpauerat dñm de morte: ió oñdit q nō sūt increpādi q exponūt se morti inuocādo istos duos: qz Helias morti se exposuit ꝑ Jezabel: filr Moyses exposuit se pp legez. 5ª rō est: qz duo erāt in eo q̄ voluit oñdere in his duob⁹. s. māsuetudo quā oñdit in Moyse: explū se li dei qué oñdit in Helia ō quo dī q surrexit Helias q̄si ignis ꝛ Abū ipsi⁹ q̄si facula ardebat. Eccl.ca.44.6ª rō assignaī in glo. qz ois lex ꝛ ꝓphete testimonium dixerūt chīo. Unī ois opz ipleri de me q̄ sūt i lege ꝛ ꝓphetis. Sz hūc est qō. De Helia nō est mix: si ibi fuit: qz est vnus: sz de Moyse est qō quo ibi erat. Quidā dixerūt q angel⁹ fuit ibi loco ipsi⁹. Sz hoc nihil est: qz Moyses fuit ibi i alia solū. Sz qualr visus est: Dicēdū qō fīc angeli videntur. segnr affect⁹ Petri. ¶ Rīdens aūt Petr⁹ dixit ꝛc. Et possum⁹ exponere tozquēdo ad carnalitatē: vel ad deuotionē. Lbr Josto. retozquet ad carnalitatez supra chīs dixerat se passūz: ꝛ chīs increpauerat cū: cū reprēdit cū. Unī apparuerūt moyses ꝛ Helias loquētes de passione ei⁹: ideo cū audiuit Petr⁹ referre: nō poterat audire. Unī nō voluit se opponere: ió cogitauit q si ibi manerēt: cuaderet mortē: ió ne cito recederēt: dixit faciam⁹ ꝛc. Et q̄re dixit. Moysi vnū: ꝛ Helie vnū: qz videbat cū affectuosuz ad mortē: volebat q isti impedirent mortē ei⁹. De Helia legī. 4. Reg. j. Oz qñ misit Rex gnāgenarium: fecit descēdere ignē de celo. Itē legī de Moyse. Nūcri. 16. Oz qñ murgiū occurrit in tabernaculo: q descēdit nubes. Jdeo cogitauit q p Moysen poterat ipetrari nubes: ꝛ p Heliā ignis. Alij Ro reducūt ad deuotionē Petri. Et fm hoc duo facē. Oz ꝑ tāgit affectū. 2º ꝓsiliū. ibi. ¶ Si vis ꝛc. Dicit ḡ. Dñe bonū est nos hic esse jex nimio feruore videns gliaz: ata affect⁹ erat q nūq̄s voluisset separi: si de⁹ voluisset. Et qd erit de illis q in glia erūt ꝓfecta. Unī existētes in illa beatitudine nūq̄ volēt separi ꝑs. 72. Mihi aūt adherere deo bonū est ꝛc. 2º dat ꝓsiliuz. Et fīc dicit Luc.9. Ne sciēs qd diceret. Unī dicit. ¶ Si vis ꝛc. Jqz voluntatē nostrā debem⁹ submittere volūtati diuine: vt iuxta.6. Fiat volūtas tua ꝛc. Unī in isto bñ dixit Petr⁹. Jn alio Ro male: qz credidit q glia sine morte posset haberi: qō est ꝫ illō. 2. Cor.5. Scimus.n. si terrestris dom⁹ nra huj⁹ habitatiōis dissoluaī q edificatā habem⁹ domuz nō manu factā sz eternā in celis. Itē qz credidit in Ch mūdo esse gliā sctōz: q̄ nō est hic: sz in celis. supra.5. Gaudete ꝛ exultate qñ merces vra copiosa est in celis. Itez qz credidit q domīb⁹ idigerēt: sz nō idigent hic: sz bñt in celis. Ut apoca.21. Ecce tabernaculū dei cū hoīb⁹. Itez qz tria tabernacula voluit fieri. Unuz.n. sufficit ꝑī ꝛ filio ꝛ spūi sancto. Itē qz cōpanit chīm alys nō aūt sic oz fieri. Job.32. Deū hoī nō equabo. Petre. Oēs bñt vnū tabernaculū qō est fides: segnr testimoniuz. ¶ Et adhuc eo loquēte ꝛc. Petrus inspiēter loq̄bat. ió idignus fuit responsiōe. Uolebat māle testimoniū: ió voluit dñs oñdere q sācti nō idigēt. Itē p nubē oñdere se voluit. ps. 77. Magnificētia ei⁹ in nubib⁹. Sz aliq̄n appet nubes clare: aliq̄n nubes tenebrosa. Exo.19. Dī qō appuit nubes caliginis: sz hic appet lucida: qz significat ꝓsolationē glorie: qz tunc ptegunt ab oi estu. Apoc.21. Absterget deus oēz lachrymā ab oculis sctōz ꝛ mors vltra nō erit neq luct⁹ neq clamor neq dolor erit vltra q̄ ꝑ⁹ abierūt ꝛc. ¶ Segnr testimonium ex voce pīt. Unī ꝛ vox de nube ꝛc. Sz q̄re de nube: Ad significādū qō est vox pīis. Dñs habitat in nube. Dic est filī⁹ meus in quo mihi ꝛc. Tāgit christi dignitas ex ꝓprietate filiatiōis ex electione dilectiōis: ꝛ ex ꝓfectione operatiōis. Unde dicit. Dic est ꝛc. Jq̄si singularis. filī⁹. Alij sūt filij p adoptionē. ps. 81. Ego dixi dij estis ꝛ filij excelsi oēs. Sz iste ver⁹ filī⁹: sz singulr: vt p⁹ Jo.5. Filī⁹ dei venit ꝛ dedit nobis sensuz: vt cognoscam⁹ verꝝ deū. Itē aliter. dilect⁹. Dilectio nostra est ex bonitate creature. Non.n. est res bona qz diligo eam: sz qz res bona é: diligo eā: sz dilectio dei est cā bonitatis rez. Et sicut deus ꝓfudit bonitatē in creaturis p creationē in filio. Per gnōnē qz totā filio cōicat bonitatem. Unī creature bndicunt p participationē: sz filio totum dedit. Jo.3. Pr diligit filiū: ꝛ oia posuit in manibus ei⁹. Unī ipse amor ꝓcedit a patre diligēte filiū: ꝛ filio diligēte ꝑem. Sz ꝓtingit qō alicui dar aligd: ꝛ nō bñ vtit datis: ió nō datori cōplacet: sz de⁹ dedit isti plenitudinē: ꝛ bñ vsus est eis: ió sibi cōplacuit. Unī dī. in quo mihi bñ cōplacui. Idē hī Jo.8. In quo mihi cōplacui: ꝛ in q̄ regelcit animus me⁹. Quia q̄ talis est. ipm audite. Unī sīnuat eū datū doctorē oium. Deut.18. Prophetā suscitabit dñs de gēte via: ipm sīc me audite. Uel ipm audite: nō Moysen: nō Heliā: nisi fm q̄ chīm docuerat: vel doctrinā christi. Notate qō christus habuit testimoniū de celo a ꝑe: de iferno a Moyse: ꝛ ab Helia de paradiso: a discipulis de terra: vt in nōie Jesu oē genu flectat celestium terrestriū ꝛ infernoꝝ. ꝓbil.2. Itē notandū q duplex est regnatiovna in baptismo: alia qñ ab oi inquinamēto spūs mūdabimur. Unī in baptismo designatus est iesus p colūbam que est ala simplex ad designādū simplicitatem. Est ēt aial fecundū ad designādū aliā regnationez. Apparuit in nube lucida: ad designādū claritatē ꝛ extinctionē ois ꝓcupiscēne. Esa.4. Et vbi inocauit est nubes p die: ꝛ fumū ꝛ splēdoꝛē ignis flāmantis p nocte ꝛc. ¶ Et audientes discipuli ceciderūt i facie suā ꝛ timuerūt. Jposita transfiguratiōe. Dic pomt effect⁹ in discipulis. Et p pomt timor. 2º ꝓsolatio chīt ꝫ timorē. 3º effect⁹. 2º ibi. Et accessit ꝛc. 3º ibi. Leuates ꝛc. Dicit ergo. Et audientes. Audierūt vocē pīis de nube. fīc dī p⁹ Pe. j. Dic vocē audiuimus cū essemus in monte. Et ponit signū timoris: qz ceciderūt in facie suā. Segnr timoꝛ ꝛ timuerunt valde. Sed q̄re timuerūt: Ponit Hieron. tres rōnes. Prīa qz cognouerūt se errasse: fīc dī de Adā Gen.3. Dñe audiui vocē tuaz: ꝛ timui: qz nudus ꝛc. Itē qz nube erāt inuoluti cognouerūt maiestatis diuine pīnitiaz. Exo. 13. Dñs āt ꝓcedebat eos ad ostendā viā p die in colūna nubis ꝛc. Et nāle est q vnusq̄sq ex eo q̄ nō ꝓsecutus: timuerit. Itē pp vocē de nube. Quis est ille bō q audit vocem ꝛc. Et ex hoc fortitudo eoꝝ defecit qz ceciderūt i facie suā. Sz notādū qō aliter cadūt impij: aliter sancti. Impij cadūt retrorsuz: vt hī. j. Reg. 4. De Heli. q cū audisset mortes de archa dñi cecidit de sella dñi: ꝛ fracta cervice expirauit. Sz sci in facies suas. Apoc.7. Qui ceciderūt in facies suas. Et rō ē: qz nō videm⁹ qō retro est. Eccl. sapiētis oculi i capite ei⁹. ¶ Cōsequēter ponit ꝓsolatio chīi. Et ꝓsolat eos fcō ꝛ Abo. Facto ꝫ timorē: ꝛ casuz ꝫ timorē p ei⁹ pīnā: qz accessit Jesus. ps. xx. Nō timebo mala: quōm tu mecū es. Et sup. 13. Ego luz: nolite timere. Itē cōsolat p ptactū: qz dat latus vtute. Esa. 40. Et in Daniele legī cap. 10. Man⁹ ei⁹ tetigit me: ꝛ erexit. Unī dicit. Et tetigit ꝛc. Item ꝓsolat ꝫ casuz. Unī dixitq̄ eis. Surgite. Eph̄. 5. Surge q dormis ꝛ exurge a mortuis ꝛ illuminabit te chīs ꝛc. Itez ꝫ timorē. Nolite timere. Timor

Ruffio.

C

Hyeroso.

Hieronym⁹.

D

E

ille erat pusillanimis: et illi q surgũt a petro timore deponũt: qz pfecta charitas foras mittit timorẽ. ꝯ Joã. 4.

¶ Consequẽter segũr effectus ꝓfortationis. ⌊ Levantes aũt oculos suos ꝛc. ⌋ Et iste est effect⁹ ꝓfortationis dnice qz a christo ꝓfortati nõ vidẽt nisi iesum: nec in ullo gaudẽt vel ꝓfortant nisi in ipso. Ad Phi. j. Mihi vivere christus ẽ: et mori lucrũ. Itẽ ⌊ neminẽ viderũt nisi solũ Jesum ⌋ qz recedẽte vmbra legis et doctrina ꝓphetaꝝ q ꝓ Moysen et Heliã designant: sola doctrina christi tenet: vel fm aliã lectiõ solus remãsit: ne vox videret cẽ plata ad Moysen vel Heliã. Uñ ipsis nõ apparẽtib⁹ certũ fuit qõ ad cũ vox ꝓlata fuit. ¶ Cõsequẽter ponit mãdatũ de differẽda huius visionis revelatione. Uñ dicit. ⌊ Et descendentib⁹ illis de monte ꝛc. ⌋ Sed que est rõ? Triplex est.

Hieronym⁹. ꝓ Pria qz vt dicit Hieron. Erat q christus pateret: et q iudei scãdaliçarent. ꝓ⁹ ad Lotũ j. Judeis qdẽ scandalum. Jdeo si audissent istud: magis scandaliçati fuissent. Uñ reputassent nihil fuisse. Uñ magis cõut tardi ad credendũ resurrectionẽ.

Remigius. Remigius sic exponit: qz si nũtiassent nũc ipleuissẽt qõ õsiderabat: et sic frustratus eẽt suo

Hylarius. desiderio qz bi Luc. 21. Desiderio desideraui ꝛc. Hyla. exponit sic: qz spũalez gloriã nõ decebat nũtiari nisi ꝓ viros spũales: ꝫ ipsi nõdum erant spũales. Jo. 7. Nondũ erat eis spũs datus. ¶ Et interrogauerunt eũ ꝛc. ⌋ In pte ista satisfacit petitioni discipulox. Et ꝓ ponit pentio. 2⁹ responsio. 3⁹ effect⁹. 2⁹ ibi ⌊ At illi ꝛc. ⌋ 3⁹ ibi ⌊ Tũc intellexerunt ꝛc. Apostoli vidẽtes eũ transfigurari: credebant q ex tũc inciperet regnare. Intellexerãt ãt q Helias õbebat prius venire: Malach. vlti. Et qz eũ viderãt: credebant q iam venisset: et appropiquaret regnũ eius: vt bi. Ecce regnũ veniet ꝛc. Malach. vltio. Mittã vobis Heliam ꝓphetã antecq̃ veniat dies dñi magnus et horribilis ꝛc. Sed istõ ne sciebãt ex scriptura: qz simplices erãt ꝫ sciebant ex dictis scribaꝝ. Uñ dicunt. ⌊ Quid g̃ scribe dicũt q Heliã ꝛc. ⌋ Scribe q ex lege nouerãt: ita dicebãt ꝫ puertebant scripturã. Est n. duplex aduentus christi. ſ. Gloriẽ et de hoc adnũtiatur intelligitur q Helias ꝓceder illũ. Sed est alius aduẽtus in carne. Uñ ipsi puertẽtes exponebant de isto. Huic dubitationi dñs satisfacit. Et ꝓ tangit aduentũ suum ꝓ⁹. 2⁹ ꝓteritũ. Uñ dicit. ¶ Et ille rñdẽs ait illis. Helias qdẽ vẽturus est. ⌋ Uñ de duplici Helia loquitur: qz de Helia in ꝓpria ꝑsona vẽturo. Et hic venturus est ad annũtiandũ viã iustitie. ⌊ Et restituet oia. ⌋ ꝫ cõvertet corda boum ad christũ: puertet iudeos ad fidem ꝓpatriarchaꝝ q habuerunt fidez de christo: qz bi Rom. xj. Cecitas ex pte ꝓtingit in israel: donec plenitudo gentiũ

Augustinus. intraret: et sic omis israel salu⁹ fieret. Aug. aliter exponit. Restituet oia qz venẽte antichristo oẽs seducent: sed moriuo antichristo oẽs restituẽtur ad fidẽ ꝑ ꝓdicationẽ Helie.

Origenes. Origenes sic. Restituet qz si aliqs ds qõ nõ soluit: ds restituere. Sz glibet debitor est mortis: et qz Helias nõdũ est mortu⁹: cũ veniet restituet oia: et reddet debitũ mortẽ.

F ¶ Addit ꝺ alio Helia. ⌊ Dico aũt vobis qz Helias iã venit. ⌋ Quis est iste? Jo. bapti. nõ q ipse sit in ꝑsona: sic bi. Jo. j. Cũ peteret ab eo. Helias es tu. Rndit: nõ. Sed in spũ et virtute: qz sic Helias scõs aduẽtus erat ꝓcurso⁹ Jesu Joannes ꝓmi aduẽtus. Itẽ sic Helias ꝺicebat Jezabel: sic Jo. Herodiadi. et sic Helias fuit heremi cultor: sic Jo. Uñ de ipso ds Luc. j. Ipse ꝓcedet eũ in spũ et virtute Helie. Jn spũ: nõ qz trãseat spũs Helie in Jo. vt alig posuerũt: ꝫ eandẽ virtutẽ hẽbit. ¶ Et nõ cognouerũt eũ ⌋ j. nõ approbauerunt vt infra bi. 21. Ubi q̃stiunt ds si baptism⁹ Jo. ẽ de celo vl de terra: qz si de celo dixisset: credẽ debuissent. ¶ Sz fecerũt in eo q̃cũq; voluerũt: jqz eũ male tractauerũt: nõ fm q iustitia exigebat: ꝫ incarcerauerũt eũ. Simile bi de Hieremia. Ecc. 69. Nã male tractauerũt eũ: q a vẽtre matris ꝓfectus est ꝓpheta: sic et filius bois passurus est ab eis. Jo. paruloꝝ fuit christi q̃tũ ad natiuitatẽ: qz sic. Jo. ex mulicre veteri et sterili sup nãm: sic christus ex vgine supra nãm. Itẽ in ꝓdicatiõe: qz icepit ꝓdicare: agite pniaz: sic et christus. Itẽ q̃tũ ad baptismũ: iõ regrebat q̃ erat parulus q̃tũ ad passionẽ: qz sic ipse ꝓ iustitiã occisus est sic et christus. Uñ ⌊ sic filius bois passurus est ab eis. ⌋ ꝫ a gb⁹ eis: Uñ q nõ ab eis a gb⁹. Jo. qz Jo. ab Herode christus a scribis. Sed pot dici q ab eisdẽ: qz Jo. ab Herode et iudeis ꝓsentiẽtib⁹. ꝫ christus a scribis ꝓsentiẽte Herode. Uñ in ptib⁹ illis erat: et oblatus fuit ei. ꝑs. 2. Astiterunt reges terre et ꝑncipes ꝓuenerũt in vnũ aduersus dñm et aduersus christum ei⁹. Uel sic passurus ẽ ab eis: ita qõ ly eis faciat simplicẽ relationem: qz oẽs fuit in vna gẽõne a gb⁹ passus ẽ Jo. et christus. ¶ Cõsequẽter ponit effect⁹ bn⁹ risionis. ⌊ Tũc intellexerũt ꝛc. ⌋ Tũc: cũ dns locutus est eis. Declaratio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parulis. ꝑs. 118.

¶ Et cum venisset ad turbam: accessit ad eũ homo genibus prouolutus ante eũ dicens. Domine miserere filio meo: quia lunaticus est: et male patitur. Nam sepe cadit in ignẽ: et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis: et non potuerunt curare eum. Respondens autez iesus ait. O generatio incredula et puersa: quousq; ero vobiscũ? Usq; quo patiar vos? Afferte huc illum ad me. Et increpauit illuz iesus et exijt ab eo demonium: et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad iesum secreto: et dixerunt. Quare nos non potuimus eijcere illum? Dicit illis iesus. Propter incredulitatem vestrã. Amen quippe dico vobis. si habueritis fidem sicut granum synapis: dicetis monti huic transi hinc et transibit: et nihil impossibile erit vobis. Hoc aũt genus non eijcitur nisi per orationem et ieiunium. Conuersantibus autem eis in Galilea: dixit illis iesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum et occident eum: et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer: et cum venissent capharnaum: accesserunt qui didrachmam accipiebant ad Petrum: et dixerũt ei. Magister vester nõ soluit didrachmam. Ait. Etiam. Et cũ intrasset in domũ: prevenit eum Jesus dicens. Quid tibi videtur Symon? Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum: a filijs suis an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illis Jesus. Ergo liberi sunt filij. Ut autem non scandalizemus eos: vade ad mare et mitte hamum: et eum piscem qui primus ascenderit: tolle. et aperto ore eius inuenies staterem: illum sumens: da eis pro me et te.

G ¶ Dic ꝓnunciat tranquilitatē glorie que impugnaꝝ per oppressionē demonū ⁊ turbationē hoīum:⁊ p ꝓnūciat ꝑmam cessare ꝑ curationē lunatica.2° icōas.Et circa p̄m. ꝓmo ponit curato lunatici. 2° ꝓnūciat passionem. ibi[Conuersantibus ⁊c.]3° de solutōe tributi.ibi[Et cū venissent ⁊c.]Circa p̄m:p sanat.2° satisfacit dubitationi. ibi[Dicit illis ⁊c.]Circa p̄m facit duo.Primo ponit petitio patris.2° satisfac.io.ibi[Afferte ⁊c.]Circa p̄m tria facit.Quia ꝑ ponit tempus. 2° idicatio infirmi. 3° petitio. Tempus ponit:cū dicit. [Et cum venisset ad turbam].Petr° allectus dulcedine glorie:semp uellet esse in monte:sed christus ex charitate quā habuit ad turbas:q̄ charitas nō querit que sua sunt.]Luc.13. Uoluit discēdere de monte ut turbe haberent accessum ad cū. Unde cuꝫ venisset[accessit ad eum bō genibus prouolut°.]Si nō descendisset:non uenisset ad cuꝫ homo ille:⁊ accessit humiliter q̄ genib° prouolutus:q̄ exaudit deus orationem humilium.ps.101.Per istum genus humanū pōt significari:ut in nōe Jesu omne genu flectaꝫ celestium terrestrium ⁊ infernoꝝ ⁊c.Phil.2.Deinde ponit petitio. Nō petit:ꝙ infirmitatē exponit.Sufficit.n. misericordi:misericordiam exponere.Primo exponit infirmitatē. 2° accidētia. 3° ꝙ remediū nō inuenebat.Dicit ergo.[Dñe miserere filio meo:q̄ lunaticus est ⁊c.]Notandū ꝙ multi ꝑ se rogant:ut supra de muliere habente fluxuꝫ sanguinis:⁊ aliqñ aliquis ꝓ alio rogat:ut hic:aliqñ ⁊ aliquē curat nō rogatus:sicut in spirituali infirmitate:ut bī de publicano.Luc.18.Aliqñ ⁊ ad petitionē alterius aliqs curatur:ut bī Jac.vltio.Orate ꝙ inuicez ut saluemini:aliqñ sine oratione ut in conuersione Pauli.Act.9. Sed qd est qđ dī ꝙ lunaticus est.Lunaticus ꝓprie est qui ꝛm statū lune alicuaꝫ.Sed ꝛi ꝙ iste nō esset lunaticus ꝙ demoniacus:q̄ ista bī ꝙ exiuit dēmoniū ab eo.Potest dici ꝙ nō est verbum euāgeliste:ꝙ patris decepti:ꝙ credebat eum esse lunaticum:ꝙ qz supra.4.capi.Dabet ꝙ lunaticos curauit:⁊ isti erant demoniaci.Alīꝫ dicunt ut alīꝫ medici qđ nō erant alienati a demone ꝙ ex mala cōplexione uel corporis dispositione:⁊ hoc qz crescente luna crescit omne humidū.Sic cum cerebꝝ humidissimuꝫ sit:luna patiente defectū:defectū patiāt ⁊ ipsum cerebꝝ:⁊ ita tales deficientes patiunt luna deficiente:⁊ hoc est ꝓpter eandem:qz expresse scriptura dicit eos demoniacos. Et hoc ꝙ:qz ex spū loquunt:qz multi ignorātes patiunt sic:⁊ tamen loquunt de scripturis.Ideo dicēduꝫ ꝙ spūs maligni intendunt multipliciter insidiari hoībus:⁊ infamare volunt eos:ideo alīꝫ demones inducunt infirmitates ⁊ vexationes ꝛm ꝙ uident impressionem stellaꝝ ad hoc cōuenientē:ut iducant hoies ad errorē ut credāt ꝙ solū ex influentia stellaꝝ accidat eis ut male patiantur. ¶ Et male pantur.]Dic ponunt accidentia. In qualibet infirmitate sūt diuersi status:q̄ qdam habent febrem magis grauem:alij magis debilē:sic etiam iste multū grauabatur.¶ Quia sepe cadit in ignez ⁊c.]Ideo in magno erat periculo.Unde notandū ꝙ dñs non retrahit manū suā in periclis.Unde iam esset mortuus nisi deus manū suaꝫ extendisset:ut de Job legit.Job.1.Quis satban cū multum cruciaret:tamē ꝑcepit ei dñs ut in alam manū non mitteret.Per istum significatur rō instabilis:de quo in Eccl.27.Stultus ut luna mutat.Et cadit qñq̄ in ignez: ire.Deut.32.Ignis succēsus est in furore meo ⁊ ardebit vsq̄ ad infernī nouissima ⁊c.[Crebro in aquā].i. cupidatis.Effusus es sicut aq̄:ne crescas.Ecli.49.¶ Obtuli discipulis tuis:⁊ non potuerunt ⁊c.]Dic tangit nequitia istius:q̄ uolut accusare discipulos.Usi Eccl.xj. Qui in electis ponit maculā.Usi dñs increpat. ¶ Respondēs Jesus ait.Generatio incredula ⁊ peruersa.]Unde ponit responsio:⁊ duo facit.Primo increpat uitium. 2° exhibet beneficiū.Dicit ġ.[Respondēs ⁊c.]Iste uolebat diffamare discipulos ad turbas:⁊ ēt ieiunū ꝙ nō haberēt istā potestatē et multi in hoc cōsentiebant:ideo christus iubetur ꝓra totam gentē:⁊ arguit eos de infidelitate dicēs. [Generatio incredula]q̄ hoc nō erat ꝑ impotentiaꝫ discipulorū:sed ꝑ incredulitatē eorū.Item de peruersitate. [Et peruersa]:q̄ culpā suam aplis imponebant. Deut. 33.Generatio prauа atq̄ peruersa:beccine reddis dño populе stulte:⁊ insipiens ⁊c.¶ Quo vsq̄ ero vobiscum.]Et duo christus ꝑponit.Primo eorū pitiam. 2° diuinā patientiā:q̄ nō est conueniēs societas iusti ad iniustū. Ecc. 13.Sicut communicat lupus agno:sic peccator iusto.x. Lori.6.Que ꝓportio christi ad Belial.Unde uult dicēs. Mea societate potimini:⁊ nil mihi ⁊ discipulis meis detrahere nō cessatis.Et sicut dicit Dieron.Dñs hoc non dicit ut iratus:ꝛ loquit ad modum medici qui uenit ad infirmū:ꝙ nō uult seruare mādata sua:qui dicit.Quādiu uisitabo te qui nō uis seruare mādata mea.Ideo dat exēplum prelatis:ꝙ ꝛ eis ꝓrarient homines:tñ beneficia cōferant:sicut ipse qui istius filiū curauit qui sibi ⁊ discipulis detrahebat.Usi dicit. [Afferte hic illū ad me.] Et ꝓmo ponit curandi modus. 2° effectus.Primo ponunt actor.christus.Unde dicit[Afferte cuꝫ ad me.]Homines multipliciter peccant.Quidā ex ignorātia:quidā ex infirmitate:ꝙdam ex malitia.Qui ex ignorātia.per boiez instrui pōt:qui ex infirmitate.ſ. ille ꝙ per incontinentiaꝫ peccat:ꝙ de peccato dolet ⁊ deducit passionib°:iste non ꝙ quēcunq̄ potest sanari:sed necessarium est ꝙ adducatur ad Jesum qui sanat oēs infirmitates nostras. Et hoc est via:q̄ [increpauit eum:]quia ꝑ peccatuꝫ suum hoc ei acciderat.Prouer.6.Illaqueatus es verbis oris tui ⁊ captus ꝓprijs sermonibus.Uel increpauit eum.ſ. demonē. segtur effectus.¶ Et exiuit ab eo demoniū:⁊ curatus est puer ex illa hora:]quia ipse dixit ⁊ facta sunt ⁊c.¶ Tūc accesserunt discipuli ad Jesum secreto ⁊c.]Supra dñs curauit lunaticū.Dic satisfacit questioni discipuloꝝ.Et ꝓmo ponit questio. 2° responsio.ibi[Dixit illis ieſus ⁊c.] Ad hoc aūt ꝙ petitiones intelligatis:scire debetis ꝙ supra x.Dñs dederat potestatē eis eyciendi demonia. uel dubitabant ne gratiā datam ꝑ culpam amisissent:ideo [accesserūt ad Jesum ⁊c.]Sed quare secreto? Non ꝑ uerecundiā:sed qz magnū audire debebant:⁊ secreta oībus dici nō debebāt.supra.13.Uobis datū est nosce mysteriū ⁊c.¶ Dixit eis Jesus.]Dic respondet.Et ꝑ satisfacit. 2° ꝓponit generale documentuꝫ.ibi[Doc autem genus ⁊c.]Circa p̄m.Primo q̄stioni respondet. Et 2° respōsione manifestat.ibi[Amen quippe ⁊c.]Quesierant q̄re nō potuimus ⁊c.Dñs rīdet[ꝑ incredulitatē uestraꝫ.]Ubi ꝓsideradū est ꝙ anteqū spūmsanctū recepissent in tāta plenitudine q̄ repleti sūt oēs spūsctō.Act.2.Aliq̄ infirma patiebant.Usi dñs eos redarguit.Luc.viij°.O stulti ⁊ tardi corde ad credendū.Nec miꝫ:qz uū dñs fuit in mōte: illi q ꝑcipui fuerāt in fide.ſ.Petr°/Jacob°/⁊ Jo. abrites erāt.Debilitas.n.fidei est cā nō faciēdi miracula:qz miraculoꝝ opa est ab oipotentia:qz fides initiū oipotētie. Usi ubi est infirmitas fidei:est defectus miraculoꝝ. Usi bī.supra.13.Ex i patria sua nō fecit chs nisi pauca miracula ꝑ eoꝝ incredulitatē.Aliqñ sūt miracula ꝑ exigentiā petētis:ut supᵇ.15.Dī de muliere chananea. Aliqñ ad mānifestādū sctitatē alicuⁱ sctī.Et hoc bī.ārī Regū.13. ubi dī ꝙ cū latrūculi syrie uenissent in terra Israel:eiecerūt eoꝝ° mortuū in ꝓra Delisei:⁊ reuixit:nō qz mortuus:ꝛ ad manifestationē sctitatis Delisei. ¶ Item ꝙ-

Ecclio.

Beda.

Hieron°.

Dauid erroneum fuisse.

I

H

pe dico vobis si habueritis fidē sicut granū synapis ꝛc̄.] Dic manifestat suam responsionem. Et ponit quedam ꝓditionalis cuius antecedens est. Si habueritis ꝛc̄. Cōsequens est. [Diceretis monti huic ꝛc̄.] Aliqui dicūt q̄ fides compata grano synapis sit parua fides. q.d. si habueritis aliquā fidem: diceretis ꝛc̄. Sed hoc ipsum probat Hieron. Hieronym⁹
q̄ dicit Apostolus si habuero oēm fidem: ita vt montes transferā. Unde pfecta fides requirit ad translationem montiū. Per hoc q̄ dicit: sicut granum ſ napis. Triplex perfectio designatur fidei. Inuenimus enī in grano fecunditatē: secūditatē spuitatē. granū anteq̄ ꝓterat: nullū seminem habere videt: cum ꝓterit feruere incipit: sic homo fidelis: anteq̄ ꝓficiat: despectibilis videt: quādo Xo adhęserit tūc apparet eius sanctitas. ifra. Pet. j. Modicū nunc si ꝓtristari opz: vt ꝓbatio fidei vestre multo pciosior sit auro: q̄ per ignem ꝓbatur. Item inuenimus in grano fecunditatem. supra. 13. Q̄ q̄uis sit paruum: crescit in segetem magnā: ita q̄ volucres celi habitant ibi. Ad Debr. xj. Ubi narrantur opa fidei. Et sequit. Sancti per fidē vicerunt regna ꝛc̄. Item inuenimus paruitatem: ꝛ potest per hoc designari humilitas fidei. Tunc enim agnoscatur humilis in fide qui acquieuerit sermonib⁹ dei. ꝑ ad Tit. 6. Si quis nō acquieuerit sermonibus dei sanis est: sic econtrario qui acquieuit sermonibus dei: humilis est. Uult ergo dicere. [Si habueritis fidem ꝛ si fidem feruentem in deficientes: in operibus fecundā: si paruam ꝛ humilem [diceretis monti huic ꝛc̄.] Dic est questio quā mouent infideles. Non inuenitur q̄ apostoli vnq̄ Ruthio.
hoc fecerint. Respondet Chrysosto. Et si non inuenit de Chrysosto.
apostolis: inuenit tamē ō aplicis viris. Legitur enim in libro dialog. beati Gregorij q̄ cum q̄dam vellet construere ecclesiam: non bñs locum ad edificādum: precepit monti q̄ cederet ei ꝛ cessit. Uel forte fecerunt: sed non est scriptum. Uel potest dici q̄ si nō fecerunt: nō fuit pp impossibilitatem: ſz q̄ locus nō se obtulit. Unde facta sunt miracula ad necessitatem aliq̄s: aliq̄s ad vtilitatem: ꝛ quia nō fuit necesse: ideo nō fecerunt: vel ponit mons p diabolo. Transi hinc. i. ab hoc corpore: ꝛ transibit. Uel sm Augu. intelligit de spiritu superbie. [Et nihil impossibile erit vobis.] Et quid est? Erunt ne omnipotentes. Nō; quia ille solus omnipotens vere est: q̄ ex ppria virtute oia pōt. Ipsi aūt non ex propria virtute: sicut aliter ꝓcipit Rex ꝛ seruus q̄ Rex ppio nomine: seruus nomine regis. [Hoc aūt genus demonioꝝ. ily hoc nō demonstrat soluz genꝰ lunatici: sed oē genus demonioꝝ: q̄ nō eyci nisi p oratione ꝛ ieiuniū. Chrysosto. dicit q̄ q̄to aia est magis elevata tāto demonib⁹ est magis terribilis. Ipse enim christus demonibus est terribilis. Unde q̄ coniuncti sunt, fūt terribiles ei. Eleuatio aūt mentis impedit per grauitatem carnis: ipedit p crapulam ꝛ ebrietatē. Unde in Luc. 21. Uidete ne grauet cor vestrum in crapula ꝛ ebrietate ꝛc̄. Unde nō pōt habere mentē ad deū qui aggrauatus est ebrietate: ideo ad eleuationē mentis requirit ieiunium. vnde in Tob. 12. Bona est ora cum ieiunio. Item Dan. 9. Ego Daniel dedi cor meū vt orarē i ieiunio ꝛc̄. ideo si Origenes.
cut dicit Orige. ad hoc q̄ expellat spūs non est insistendum ꝓuisionibus: sed orationib⁹ ꝛ ieiunys. Uel p lunaticum instabilitas carnis designat: vel ille qui deducit p diuersa desideria: q̄ sepe cadit in ignē ꝛ aquā: talis non curatur nisi in ieiunio ꝛ oratione. Ad Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum ꝛ spūs aduersus carnē. Opz ergo vt debilites carnem ꝛ confortes spiritū: sed spūs confortat per orationē: q̄ oratio est ascensus mentis in deum: caro Xo debilitat p ieiunium: vel q̄ nō cessat spūs aduersus carnem: ideo vt cesset talis pugna regrunt orationes bone q̄ significant p orationē: ꝛ abstinentia mali q̄ significatur p ieunium. [Conuersantibus aūt illis in galilea ꝛc̄.] K
Supra figurata est tranquillitas glorie p liberationē a potestate demonū. Ista liberatio est pacta p mortē christi. ad Debr. 2. Ut p mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium. i. diabolū ⁊ liberaret eos qui timore mortis p totam vitā obnoxij erant seruitutis: nō statim subiungit de ꝓnūciatione passionis. Et p̄ ponit ꝓnunciatio. 2° effectus. ibi [Et ꝓtristati sunt ꝛc̄.] Dns nr̄ ante. 16. cap. ꝓnūciauerat passionē suam: ꝛ modo ⁊ in sequentib⁹. Et quare toties: q̄ que ꝓuidentie minus cōmouent: ideo q̄ futuꝝ erat q̄ discipuli scādaliçarent in morte dñi: nō voluit eis sepe ꝓnunciare: vt minus scādaliçarent. Sed semp addit aliquid. Prius tetigit de occisione: sed nō de traditione. Hic Xo tangit de traditione dicens. [Filius hois tradet.] ⁊ recte dicit filius hois: q̄ ⁊ si ille q̄ tradit sit dns glorie: sed sm q̄ filius hois tradit. Unde Augu. Augustinus.
Ly aliqua dicantur de filio dei: ⁊ filio hominis: nō distinguitur: q̄ ifirma de humana nā: q̄ stabilita de nā diuina. Sed nō dicit a q̄bus traditus est: q̄ tradidit se. Ad Gal. 2. Qui tradidit semetipm p me tradi⁹ est a patre. Qui proprio filio non pepercit: sed p nobis oībus tradidit illum ꝛc̄. Ro. 8. Item traditus a iuda. supra. 10. Qui ⁊ tradidit eum. Item a demonibus. Jo. 13. Q̄ diabolus posuit in cor vt traderet eum Judas. Et sapiētie venite occidamus ꝛc̄. Et tertia die resurget. Osee. 6. Uiuificabit nos post duos dies in die tertia suscitabit nos ⁊ viuemus in cōspectu eius. Sequit effectus. [Et ꝓtristati sūt.] Attendebāt ⁊ mortē ⁊ resurrectionē: sed nō videbant vtilitatem. Jo. 16. Quia hec locutus sum vobis: tristitia implebit cor vestrum. [Et cum venissent capharnaū.] Completa tranquillitate glorie: ponit solutionē tributi. Esa. 14. Quieuit tributum ꝛc̄. Job. 3. Seruus liber est a dño suo. Unde tria facit. Primo ponit exactionē tributi. 2° libertatē filioꝝ. 3° solutionē tributi. Dicit [Et cum venissent ꝛc̄.] Didragma duplex dragma dī. Unde q̄libet iudeus debebat q̄libet anno duplex dragma. Sed vide erat illud tributū. Quidam dicūt q̄ ex lege. Exo. 13. Q̄ pp hoc q̄ dns occiderat ꝓtogenita egypti: iō statuit q̄ oia ꝓtogenita ēent sua: ⁊ q̄ filij redimerent. Post ꝓcepit q̄ ad seruitium leuite ꝓparārent. Et post mādauit q̄ numerarent leuite. Et inuēti sunt plures primogeniti q̄ leuite. Tunc ꝓcepit q̄ pro redemptione soluerēt precium. Hieron. dicit Hieronym⁹.
q̄ non ex lege dei: sed imperatoris: iudea nup tributaria erat romano ꝓ: vt p capite censum solueret. Et hoc videtur verius: q̄ ifra dī. Reges terre ꝛc̄. Ideo loquit de tributo imperiali. Sz quare in capharnaū? Quia a quocūq; recipiebat in ciuitate sua: ſz capharnaū erat ciuitas ꝓncipalis Galilee. Sed q̄ christū in reuerentiā habebant: ideo nō accedunt ad eum: sed ad Petrum ⁊ nō potierunt eum nisi cū mansuetudine. [Magister vr̄ non soluit didragma.] [Deinde ponit Petri risio. [Et ait. Etiā j. Chrysosto.
vez est q̄ nō soluit. Chrysost. dicit q̄ ne inquietaret dixit etiam soluit. Sequit christi interrogatio. Deinde petri responsio. In interrogatione duo fūt considerāda. s. q̄ nō expauit denūciationē eius: q̄ cū esset in tali statu ad quandam indignitatē tenebat: ⁊ aliqui sunt ita dispositi q̄ cum vident aliquod infirmū in magno: statim scādalisantur. Ne q̄ scandaliçent. Ideo [ponit ideo cuz infirmitate apposuit aliquod magnū. s. q̄ absens sciret q̄ dicturus erat Petro. Oia nuda ⁊ apta sūt oculis ei⁹. ad Debr. 4. Item notandū q̄ Petro iudicium cōmittit: quia frequentius ei loquebatur dicens. [Quid tibi videt Symon J. Job. 12. Nōne auris verba dijudicat: [Reges terre ꝛc̄.] Differentia est inter tributū ⁊ censum. Tributuz

enim

enim de agris ⁊ vineis:census aũt de capite dat. Uñ in signũ sue subiectiõis dz aligd bõ subiect⁹:ꝛ B census dñi. Ex B vult argumẽtari ꝙ cũ filij regũ nõ soluãt tributũ: ꝙ ipse nõ teneãt. Ipse eni est rex regũ ⁊c. ꝑ quem oẽs regnãt. Itẽ ſm carnẽ erat ex semine regio. Qui fact⁹ est ex semie Dauid ſm carnẽ. Ro. ꝑ. Chrysostomus. dic. ꝙ ex B possũmus ꝓsiderare ꝙ sit filius nãlis:ga prius dñi:q nãlis est. infra. Jo. vitio. ¶ At ille dixit. Ab alienis ¶ Deide ponitur Chri⁹ filio:ga reges filijs suis parcunt. Esa. 3. Quare populũ meũ atteritis ⁊ facies pauperũ cõmolitis. Justũ. n. videt. Qui eni ꝓsidet:curã debet hie de subditis:ideo ei seruire debẽt subditi sicut mẽbra corpori:sicut eni membra corporis ex sibi ꝓprio seruiũt toti corpori:sic quilibet subditus ex ꝓprijs bonis dz seruire cõitan. ideo ꝯcludit dñs. ¶ Ergo filij liberi. ¶ Origenes. Uno mõ sic. ꝙ filij regũ terre sunt liberi:sz filij dei sũt liberi apõ deũ. Sed qd facit B ad ꝓpositũ. Aut logur ſm carnez de filijs:ꝛ sic ipse nõ erat filius ſm carnẽ. Si ſm spiritũ:tunc oẽs christiani erũt liberi. Sz B est ꝑtra Aplm. Reddite ergo omnibus debita, cui tributũ, tributũ. Ro. 13. Dico ꝙ istud veritatẽ habebat de illo q per nãm erat filius. Ille. n. vere erat liber:sz q liberi ſm spm eo mõ habẽt libertatẽ quo filiationẽ per ꝯformitatẽ ad Chm q est ꝓmogenitus in multis fratrib⁹ ⁊c. Ro. 8. Inquãtũ ꝯformes ꝓmogenito liberi sunt. ad Phil. 3. Qui reformabit corp⁹ humilitat⁹ nostre ꝓfiguratũ corpori claritatis sue. ¶ Ut aũt nõ scãdalizemus eos ⁊c. ¶ Uerũ est ꝙ dñs liber est:sz qa formaz serui accepit. vt bi ad Phil. 2. ideo nõ recusauit soluere. Et in B dedit exemplũ humilitatis. Et in hac solone tria laudãda ⁊ admirãda notant. ꝑ eius mãsuetudo. vñ ipse est mitis ſm ꝙ ipse testat supra. 11. Discite a me qa mitis sum ⁊ humilis corde ⁊c. Ille ꝓprie dr mitis q nullum vult offendere. ꝑ ad Cor. 10. Nullius offensionis estote iudeis ⁊ gẽtib⁹ ⁊ ecclie dei. Sed ꝺ B obuciũ. supra. 15. hũ ꝙ discipuli dixerũt. Dñe scis qa iudei scandalizantur in verbo isto:Et dñs dixit. Sinite eos ceci sunt ⁊ duces ceco ⁊c. Nõ curauit tũc de scãdalo:hic ꝺo curat. Uñ dicẽdũ ꝙ scandalũ aliqñ oriũ ex veritate:ꝛ tunc nõ est curãdũ. aliqñ ex ifirmitate vel ignorãtia ⁊ tale est curãdũ. Sz si ipse nõ soluisset. Scãdalũ cor ex ignorãtia cẽt:qa ipsi deũ non cognoscebãt. Itẽ admirãda est paupertas Chri⁹ti:qa ita pauper fuit ꝙ nõ habuit vnde solueret. z. Cor. 8. Quia cũ diues cẽt egenus fact⁹ est vt illi⁹ inopia vos diuites essetis. Põt qs obycere, Nonne loculos habebat: Uer est:sz oia data erãt in vsus pauperũ. Rapinaz arbitrabat qõ erat ad vsus pauper in alios vsus expendere. Chrysostomus. dic. ꝙ soluit vt duz solueret tributũ:ex vna parte ostẽderet eius potẽtiã:ex altera pte mysteriũ. ¶ Uade ad mare ⁊ mitte hamũ:ꝛ eũ piscẽ q ꝑm⁹ ascẽderit tolle:ꝛ apto ore ei⁹ inuenies statherẽ ¶ In statbere illo erat imago Cesaris:ꝛ significat diabolũ q nihil habebat in eo. Jo. 14. Uenit ꝓceps huius mũdi ⁊ in me non habet geẽ:ideo qa de suo nihil habebat:ideo de suo soluere noluit. Itez ei⁹ ꝓuidẽtia:ideo dicit ꝙ mirari debem⁹ quõ potuit scire ꝙ stati occurreret piscis q bñt statherẽ in ore. Si aũt nõ fuit:sz creauit de nouo est mirãdũ:sz si duxit ad hamũ magne ꝓuidẽtie fuit. Per istũ piscem q ꝑmo venit ad hamũ:ꝑmus martyr intelligit⁹ dñs Stephan⁹ qui habuit statherẽ in ore q didrachma valebat: ⁊ duplex:ꝛ significat ipm Stephanũ q vidit ipsaz diuinitatẽ ⁊ humanitatẽ. Uel põt intelligi ãdã. Itẽ nota ꝙ si aliqs sepe logr̃ de diuitijs ⁊ de moneta:statherez habet in ore. vñ qui querit talẽ accipit piscẽ qui dz statherẽ in ore. Itẽ significat humilitas. vndc ¶ Illũ sumẽs da illi p me ⁊ pro te. ¶ Et in hoc qõ tributũ solutũ fuit ꝑ ꝑtrum ⁊ pro ipso significat ꝙ per passionẽ Chri⁹ti ⁊ ipse sibi gloriã resurrectionis acquisiuit. Phil. 2. Propter qõ exaltauit eũ deus ⁊c. ⁊ Petrus ⁊ alij redẽpti sunt a pena ⁊ culpa. Uel aliter qa passus est pro se:vt corpori suo acqueret gloriã resurrectiõis:ꝑ populo:vt lauaret eũ a peccatis. Ipse eni apo. ⁊ lauit nos a peccatis nr̃is in sanguine suo.

¶ Capitulum. XVIII.

In illa hora accesserunt discipuli ad Jesum dicentes. Quis putas maior est in regno celorum: Et aduocãs Jesus paruulũ:statuit eum in medio eorum: ⁊ dixit. Amẽ dico vobis:nisi conuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruli:non intrabitis in regnũ celorum. Quicũqz ergo humiliauerit se sicut parvulus iste:hic est maior in regno celorum. Et q suscepit vnũ paruũ talẽ in nõe meo:me suscepit. Qui aũt scandalizauerit vnũ de pusillis istis q in me credũt:expedit ei vt suspẽdat mola asinaria in collo eius:ꝛ demergat in profundum maris. Ueh mũdo a scãdalis. Necesse est enim vt veniãt scãdala. Uerũtñ veh homini illi ꝑ quẽ scandalũ venit. Si aũtẽ manus tua vel pes tuus scandalizat te:abscide eum ⁊ proice abs te. Bonũ tibi est ad vitã ingredi debilez vel claudũ:q̃z duas manus vel duos pedes habẽtẽ mitti in ignẽ eternũ. Et si oculus tuus scandalizat te:eruc eũ ⁊ proice abs te. Bonũ tibi est vnũ oculũ bñtez in vitã intrare:q̃z duos oculos bñtez mitti in gehẽnã ignis. Uidete ne ꝓtemnatis vnum ex his pusillis. Dico eni vobis:qa angeli eorum in celis semp videt faciem patris mei qui in celis est. Uenit eni filius hominis saluare qõ perierat.

Supra dñs mõstrauit futurã gloriã in sua trãsfiguratione:hic de pfectiõe ad illã gloriam agit. Et diuidit in duo:qa ꝑmo docet qõ pueniendum est ad eã. z. reprehendunt qdã inordinate petẽtes excellẽtiã in gloria:que icipit in z⁹. cap. Circa p⁹m /ꝑmo docet qõ pueniendũ est ad illã gloriã pviã cõem. z⁹ qõ p viã persectionis/qõ icipit. 19. cap. primo qa p humilitatez pueniturad gloriã. ideo ꝑmo ostẽdit humilitatis modus. z⁹. phibet inferre scãdalus. ibi¶ Qui aũt ⁊c. ȝ⁹ docet ꝙ vitandus est dimittẽdũ. ibi¶ Si aũt expectauerit ⁊c. ¶ Circa p⁹m ponit interrogatio discipulorum. z⁹ responsio Chri. Occasio interrogatiõis sumit ex B qõ dictum est Petro ꝙ iret ad mare:ꝛ statherẽ inuẽt i pisce solueret p ipso ⁊ p Petro. vñ videbat cũ alijs paulisse ⁊ qa erant adhuc ifirmi:ió aliquẽ zelũ ⁊ indic motũ passi sũt. Sz videte ꝙ qñ dixit tres solũ in mõte nõ ita moti sũt:sẽ hic cũ solũ ꝓfert vñ querebãt. ¶ Quis putas maior est in regno celorum ¶ cũ nõ per maioritatẽ pueniat sed ꝑ spm humilitat. Ad Phil. 2. In humilitate superiores sibimuicem arbitrantes ⁊c. In ista petitione est hoc imitãdũ:ꝙ nõ erãt cupidi de terrestrib⁹ sed de celestib⁹. z⁹ ad Cor. 4. Nõ ptemplamib⁹ nobis que vident:sz que nõ vident ⁊c. Sz qd est:nõne grauda est excellẽtia in regno celorum: Diceduz

q̄ hīe eminentiā in regno celoꝝ est duplr. Aut ita q̄ re-
putemur nos idoneos: ꝛ B est superbie: ꝛ ō Aplm ad Phil. 2.
In humilitate superiores inuicē arbitrātes ꝛc. Sz appete-
re maiorē grām vt maior nobis sit glia. nō est malus: vt
ad Ro. 11 Emulamini carismata meliora. Jtē Apli scie
bant q̄ in glia crāt diuerse māsiōes sicut stella differt a
stella in claritate; ideo q̄rebant: ga credebāt vnus maio-
rē alio: vnde hereticos aliquos g ꝯ Jesum posuerūt. Conse-
quēter ponit risio Chīi: ꝛ ponit factū Chīi ꝛ doctrīn. Uñ
dicit. ¶ Et adnocans Jesus paruulū ⁊ Quis sit iste pau-
lus exponit triplr. Chrysо. exponit q̄ vere paruulū: a
passionib⁹ erat imunis: vt explū humilitatis pberet. vt
infra. Sinite paulos venire ad me. Matth. 19. Et dī q̄ ipse fuit beat⁹ Martialis. Aliter exponit q̄ Christus se
paruulū reputās statuit se in medio dicens. Nisi efficia-
mini ꝛc. vt infra. 22 Ego sum in medio vestrū sicut q̄ mi-
nistrat. Aliter ga p paruulū intelligit spiritussūs: ga facit
paruulos: ga est spūs humilitatis. Eccleh. 20. Pona spūz
meū in medio vestri. Jtē notādū est Abuz dñi. Et p̄ tan
git necessitatē. 2° efficaciam. Dicit ⁊ Amē dico vobis, nisi
puersi fueritis ⁊ ab ista. s. claritate imunes. Zach. 8. Conuer-
timini ad me ꝛc. ⁊ efficiamini vt paulus iste ⁊ nō etate: sz
simplicitate. p⁵ ad Corin. 14. Nolite pueri effici sensib⁹:
sz malitia paruuli estote. Multe sūt ꝺditiōes paulorum.
Nō magna appetūt. Ro. 12. Nō alta sapiētes, sūt imu-
nes a ꝓcipuis cēna. supra. 5. Qui viderit mulierē ad concu
piscēdū eā iam mechat⁹ est eā in corde suo ꝛc. ⁊ talē pu-
nitionē nō habt pueri. Jtē nō recordant inimicine. vnde
⁊ nisi efficiamini sīc paulus iste ⁊. s. imitatores, p̄prietatuz
paruulorꝝ ⁊ nō intrabitis in regnū celoꝝ ⁊ Nullus eni intra-
bit nisi humilis. Humiles spū suscipiet gloria. Prouer.
29. Uel nō intrabitis in regnū celoꝝ. i. in doctrina euāge-
lij. sicut infra. 21. Auferet a vobis regnū dei: ꝛ dabit gēti
faciēti fructus ei⁹ ꝛc. Introitus eni est p fidē. vñ nisi effi-
ciamini. Et si nō crediderītis sīc paulī, nō intrabitis ꝛc. q̄
Marci vltio. Qui nō crediderit cōdēnabit. Prouerb.
29. Humilē spū suscipiet glia. ¶ Et q̄ susceperit vnum
paruulū talē ⁊ i. q̄cūq̄ est imitator puerilis inocentie hic
maior est: ga quāto humlior, tanto altior ga q̄ se humi-
liat exaltabit. Luc. 18. Sz pōt esse q̄stio. videt eni q̄ B
nō sit vez ga p̄fectio est in charitate. q̄ vbi maior chari
tas ibi maior p̄fectio. Dicēdū q̄d charitates nēcio comi-
tāt humilitas. Et potestis B videre si ꝺsideretis quis sit
humilis. Sic eni in superbia sūt duo: affect⁹ inordinatus: ꝛ
estimatio inordiata de se: ita ecōtrario est in humilitate:
ga ꝓpriā excellētiā nō curat. Jtē nō reputat se dignum.
Jsto de necessitate sequit ad charitatē. Dis bō cupit ex-
cellētias quā diligit. q̄ quāto magis hz bō de humilitate:
tāto magis diligit deū ꝛ magis excellētiā sui cōtemnit: ꝛ
tāto minus sibi attribuit: ꝛ sic quāto bō plus hz de chari
tate: hz ēt magis de humilitate. ¶ Et q̄ susceperit vnuz
paruulū talē me suscipit ⁊ Et ex quo paulī sūt tāz idonei:
nō sunt scādaliçādi. Uñ ⁊ Et q̄ scandalizauerit ꝛc. ⁊ Et p̄
ostēdit q̄ nō sunt scandaliçādi pp pena. 2° pp diuinā p-
uidentiā. 3° Uidete ꝛc. Primo dicit q̄ nō est iserēdum
scādalū pusillis. 2° q̄ nō est negligēter vitāduz. ibi ⁊ Si
aūt ꝛc. ⁊ Et p̄ ponit penam in spāli. 2° in ḡiali, ibi ⁊ Ueh
mūdo ꝛc. ⁊ Uidēdū q̄ duplex est pena. s. pena dāni ꝛ pe
na sensus. Utrāq̄ tāgit ⁊ Qui susceperit vnū talē nō ꝓpter
ipm, sz pp me ⁊ me suscipit ⁊ Segnr ⁊ Qui aūt scādalizā-
uerit ꝛc. ⁊ Si sit talis, ꝓstat q̄ maior est: ꝛ q̄uo q̄ maior ē
scandalizabit: ꝛ Perfectus nō scandalizant. Chrysо. dic.:
q̄ scandalizari idē est q̄ iniuriā iferre: ꝛ hec pōt p̄fecto
ꝛ ipfecto inferri. Origenes dicit q̄ alig sūt effecti pa-
uuli alig in fieri. Illi q̄ effecti sunt paulī, sūt illi q̄ ad p̄fe-
ctionē peruenerūt. ibi nō p̄sit scādalizari. Illi q̄ sunt in fie
riq̄ ipfecti sūt p̄sit scādalizari: sicut sunt q̄ puersi sūt
de nouo. Hiero. dic. q̄d hz non scandalizent: aliqs tñ pōt
eos scādalizare: q̄ est scādalū actiuū ꝛ passiuū. Dns vi
tāgere oēs Aplos ꝛ spāliter Judā tāgit. sicut infra. 26. Oēs
vos scādalū patiemini ꝛc. Et q̄ est hec pena. ⁊ Expedit ei
vt suspēdatur mola asinaria in collo ei⁹. ⁊ Jtez sicut dicit
Hiero. Logtur dns sm modū palestinoꝝ q̄ non habe-
bāt molēdina in aq̄: sz habebāt molēdina cū eqs. Unde
mola asinaria dī quā equus vl asinus ducere pōt ⁊ de-
mergat in ꝓfunduz maris ⁊ Et hec erat pena q̄ iferebat
ei q̄ furtū fecerat: q̄ mola bō suspēdebat in collo eius: ꝛ
ꝓciebat in mare: q̄d ēt in vtō Clemēte factū est: hz non
q̄ fur cēt ꝛc. vñ dignus est pena eterna. Uñ melius est
q̄cunq̄ penā tēporalē sustinere in p̄ti, q̄ sustinere pe-
nā eternā. Ad Heb. 10. Horrēdū est eni icidere in manus
dei viuētis. Et Dañ. 13. Melius est mihi absq̄ ope inci-
dere in manꝰ bonus q̄ peccare in ꝓspectu dñi ꝛc. Alr mi
stice. Et B triplr. Uno mō p molā, cecitas gēntiuz intelli-
git: q̄ alia que ponunt ad ducēdū hāc molā sūt cecā.
Judic. 17. Scribit q̄d eruerūt oculos Sansoni: ꝛ fece
runt eū molare. vñ expediret iudeis. q̄ nunq̄ vidissent
Chīm: ꝛ cēnt pīecti in ꝓfundū maris. i. in ꝓfunduz fide-
litatis. Uñ z° ꝑc. 2. Heli⁹ eni erat illuc nō cognoscere
viā iustitie q̄ post agnitionē retrorsuz puerti. Aliter. per
molā asinariā intelligit vita actiua. Et cōtigit q̄ aliqs ad
vitā ꝓplatiuā trāsiret cū est ibi scandalizat ꝓplatio-
nē: q̄ nō sapit sibi: iō expedit sibi, vt suspēdat mola ꝛc.
⁊ ꝓiciat in ꝓfundū maris. i. in ꝓfundū cāruz tēporaliū.
Augu. dicit sic. Expedit. i. ꝯgruit. Et est pena cōgrua ei vt
mola. i. cupiditas seculi: q̄ scandalizat, cupidus est: si-
spēdat in collo. i. in affectu ꝛ demergat in ꝓfunduz. i. cu-
piditatū. ¶ Ueh mūdo a scādalis ⁊ Posita pena in spe-
ciali, ponit in ḡiali. Et tria facit. p̄ pronūciat in ḡiali. z°
subiūgit necessitatē. 3° tollit excusationē: ga illis q̄ scāda
lizant expedit vt suspēdat mola ꝛc. Et iō. ⁊ Ueh mūdo
a scādalis. ⁊ Per mūdum intelligunt mūdi amatores: q̄
quātū aliqs ꝓiūgit mūdo, tāto magis scādalū patit. vñ
dns. In me pacē habebitis. in mūdo pressurā. Ueh mū-
do ꝛ amatorib⁹ mūdi. ⁊ Necesse est eni vt veniant scāda-
la. ⁊ Quidaz heretici crediderūt q̄ cēt necessita- absolu-
ta q̄ peccata ꝛtingerēt ꝛ ex p̄scientia diuina ꝛ ex nā stella-
rū inducerēt necessitas. Sz B est falsuz: ga deo iputaret:
qui est auctor nature. Chrysо. dic. q̄ necesse est q̄ ita eue-
niat, vt necessitas obuiet, p̄uidētie ꝛ necessitas ꝺditiona-
ta. vñ nēcuz est q̄ si p̄uidit istū peccādū, peccabit: sz nō
sequit q̄ nēcio pecet. Origenes dic. q̄ necessitas p̄sup-
ponit malitiā demonū ꝛ infirmitatez hoium. vñ ⁊ necesse
q̄ veniāt scādala ⁊ ga necesse est q̄ diabolus hoies decī-
piat ꝛ hō ei obediat: ꝛ ita ex suppositiōe malitie diaboli
ꝛ infirmitatis horuz: accidit hec necessitas. Alij exponunt
necesse est. i. vtile: ga p scādala ꝓbant hoies. p⁵ ad Corī.
11. Nā opz hereses esse, vt q̄ ꝓbati sunt manifesti fiāt in
nobis. Uel sm Damo. logtur de scandalo crucis. p⁵ ad
Corī. p. Nos ꝓdicamus Chīm crucifixū: indeis qdē scan
dalū: gentibus aūt ꝛc. Sz obuiat si necesse est. q̄ imunes
sunt a pecō: cū ita sit necesse euenire. Nō dico q̄ B sit ne
cesse necessitate absoluta: ga ⁊ veh hoī illi per quē scāda
lum venit ⁊ Uñ hz demones istigēt: ñ iputat ei ad penā.
Ro. 6. Neq̄ exhibeatis mēbra vestra arma iniqtat⁹ pec
cato ꝛc. Spāliter dī de Juda qui tradidit illū. Tu dicis q̄
veh hoī illi ꝛc. vñ nō est pusillis iserēdū scādalū. Et q̄-
uis nō debeat iserri: ñ nō debēt eē negligētes in vitan-
do scandalū: imo aliqs pōt vitare p aliq̄d vtile ad actio-
nē vel cognitionē vel suppositionez. Uñ ponit sub silli-

tudine

Beda super Lucam.

Hieronym⁹.

Hieronym⁹.

Augustinus.

C

Chrysо.

Origenes.

Hermo.

Chrysо.

Origenes.

B

Martin.

Chrysо.

tudle mẽbroꝝ corpis.[Si aũt manꝰ tua/ vel pes tuꝰ rẽ. abscide eũ rẽ.] Nõ tñ itelligatis ꝙ debeãt abscidi membra corporis:sz p mẽbra intelliguñt amici ⁊ ꝓximi.Est eni bõ boi necessarius ad opandũ/ad suppoꝛtãdum/ad docẽdum.Qõ corrigit in agẽdis/est manus.Qõ suppoꝛtat/est pes.vñ Job.29.Oculus fui ceco ⁊ pes claudo.vñ si manus tua.i.ille q dirigit opationẽ auã.vel pes.i.ille q sustentat te:scandaliçat te.i.occasio peccati est tibi:abscide eũ rẽ.Et reddit cãm.Bonuꝫ est tibi:ga meliꝰ est qõ cũq malũ tẽporale pati ꝙ mereri penã eternã.Itẽ aliꝗs est tibi nẽcius ad docẽdũ:vñ est tibi oculus. Uñ ⁊ si oculus tuus rẽ.Et reddit cãm.[Meliꝰ est tibi rẽ.] Uel põt referri ad totã ecclesiã.ga oculi sunt plani. Manus diaconi.Pes boies simplices.vñ magis est deponẽdus prelatꝰ/vel diaconus abscidẽdus:ꝙ eccl̃ia scandaliçet. vel per oculũ accipit̃ ꝓtẽplatio:p manũ opatio:p pedẽ pcessio.vñ si vides qõ hec cõtẽplatio:vel opatio:vel pcessio sit tibi occasio peti:abscide eã ⁊ pyce a te. ¶ Uidete ne ꝓtẽnatis vnum ex pusillis istis.] Supra docuerat vitare scandalũ pp penã.hic aũt docet vitare ex ꝓsideratione diuine pudentie.Et circa Ḃ duo facit.p̃ ppomit.zº rõnẽ assignat.ibi[Dico eni vobis rẽ.] Jta dixi q qui scãdaliçauerit vnum ex his pusillis:expedit ei vt suspẽdat̃ rẽ.[Uidete ne ꝓtẽnatis j paruitas eni cito facit ad ꝓtẽptũ.Ecce paruulũ in gẽtibꝰ odi te ꝓtẽptibilẽ iter boies. Piere.49.Sed queriꝫ de gbꝰ pusillis hic logitur. Dicẽdũ de pusillis q pusilli sunt reputatiõe boium:sed magni apud deum. Jsti sunt amici dei. Luc.11.Qui vos spernit,me spernit.Sz ɔ hoc obuciat̃:ga tales nõ scandaliçant̃:nec pereũt:⁊ tñ bñ ifra in Ḃ cap.q venit filꝰ hois saluare qõ perierat.Dõm sic̃ soluit Orige.q p paruulos intelligunt̃ humiles q pfecti sũt:⁊ tales nõ scãdaliçant̃: ⁊ tñ iterdũ deficiũt.Uel ꝙnis nõ scãdaliçent̃ oẽs:tamẽ aliqs scandaliçat̃.Scõm Piero.itelligit de paruulis in Chõ:sic̃ de nouo ꝓuersis ad Chim.Et tũc ꝓinuat̃ eam pte pcedẽti.Jta dcñ est q ps scandaliçans abscidenda est:⁊ tũc pusilli ⁊ ifirmi ⁊ peccatores ꝙnis nõ scandaliçãdi:nõ tñ sunt ꝓtẽnendi.[Dico eni vobis q angeli rẽ.] Dic assignat̃ rõ ex diuina pudẽtia.p̃ ꝙtũ ad mysteriuꝫ angelorꝫ.zº ꝙntz ad mysteriũ Chĩ.ibi[Uenit eniꝫ rẽ.] Jta dcñ est q nõ ꝓtẽnatis:ga illi de gbꝰ dns hz tãtã curaꝫ:nõ sũt ꝓtẽnendi.[Dico vobis q angeli eorꝫ.] Quare eorꝫ:ga deputati sunt custodie eorꝫ.ga sic̃ dicit Pieroñ. Unicuiq hoi deputatus est angelus ad sũ custodiã.ps. 90.Angelis suis mãdauit de te vt custodiant te in oĩbus vys tuis rẽ.Deb.p̃.Oes sunt administratoꝛy spũs i ministeriũ missi pp eos q hereditatẽ capiũt salutis.Jsti habẽt officiũ q diuina deferũt ⁊ nũnãt nobis.Jtez oĩones nras ad deũ deportãt/⁊ pñtant.Apoc.8. Ascẽdit fumus incensoꝛ de oĩonibꝰ sanctoꝝ de manu angeli coꝛã deo. Uñ si dns ita large eis pudet:q vult eis seruiri p angelos/nõ sunt ꝓtẽnendi.Jn Eccl.ca.35.de vidua dr.q cũs lachrymẽ ascẽdũt a maxilla vsq ad celum. Uel angeli eorꝫ:ga sunt ꝓcines eorꝫ:ga vna est societas angelorum ⁊ hoium.vñ sũt ꝓcines ciuitatis celestis.vñ tãta est dignitas/ga semp videt faciẽ pris mei q in celis est.Et hic q/ꝛ prius ɔsignari/ꝓximitas visiõis:ga semp videt.Posset aliqs dicere qm aliqñ mittunt̃ in ministeriuꝫ:ãre nõ semp videt faciẽ dei:⁊ lõ/semp dicit.Itẽ notat̃ sublimitas visiõis eorꝫ.Nos videmꝰ aliq̃ de sũmis:sz in q̃dam obscuritate:⁊ p creaturas vt hñ ad Ro.p̃.Jnuisibilia eni ipsius a creatura mũdi rẽ.p ea q̃ facta sũt itellecta ꝓspicũnt̃:sz angeli in q̃dã altitudie.vñ dicit in celis.Jtez notat̃ manifesta visio. Uidemus eni nũc per speculum in enigmate/tũc aũt facie ad faciẽ.p̃ ad Cor.13.Nõ est videndũ q habeat faciẽ corporalẽ:sz dñi facies elꝰ/apta visio.Cũ eni aliqs videt in speculo/nõ apta visiõe vr:sed qñ in faciẽ/tũc apte videt.Sic deꝰ in speculo vr:cũ vr p creaturas:sz qñ in se ⁊ p seipm:tũc erit visio faciei ad faciem.Chrysо.dic̃.q notat̃ quedã excellẽs iocũditas:ga isti sunt viri pfecti:si angeli sunt administratores eorꝫ/ denotat̃ in eẽ q̃daꝫ maioꝛ iocũditas eorꝫ ꝙ angelorum. Uñ vident eũ assistentẽ sibi.Uñ nõ soluꝫ visio est dns: sed ẽt cõprehensio.Ad ꝓbil.4.Sequoꝛ aũt si quo mõ cõprehẽdã.Sz ãre dicit[Patris mei q in celis est.] Ad excludendũ errorẽ eorꝫ q ponebãt angelos.i.demones: vñ dicebãt q angeli in celo sũt:demones in medio:⁊ iõ sunt medij ⁊ administratores nñ.Jdeo ad Ḃ excludendũ dicit.semp videt faciẽ patris mei q in celis est.Item aliã rõ est ad ꝓmouẽdũ nr̃m desideriũ:ga ipsi vident ⁊ nos videbimus,Ḃ sperare debemus.Sz ne videat esse paꝛ q angeli ad custodiã hoium deputati sunt:ꝓbat Ḃ etiã p ministeriũ Chĩi.⁊ p̃ hoc ꝓbat.zº adducẽ scilicet studiez: Dicẽ g̃ q pusilli nõ sũt ꝓtẽnendi ga[filius hois venit saluare qõ perierat jꝑ ad Thim.p̃.Christus iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.supra.j.Ipse.n. salũ faciet populum suum a peccatis eoꝝ.

¶ Quid vobis videt̃:Si fuerint alicui cẽtũ oues:⁊ errauerit vna ex eis:nõne relinqt nonaginta nouẽ in mõtibꝰ:⁊ vadit q̃rere eam que errauit:Et si cõtigerit vt inueniet eam. Amẽ dico vobis:qa gaudet sup eaꝫ magis ꝙ supra nonagintanouez que nõ errauerũt. Sic nõ est volũtas ante patrẽ vestrũ qui in celis est:vt pereat vnus de pusillis istis.Si autẽ peccauerit in te frater tuus:vade ⁊ coꝛripe eũ inter te ⁊ ipsuꝫ solũ.Si te audierit: lucratus eris fratrẽ tuuꝫ.Si autẽ nõ te audierit:adhibe tecũ adhuc vnuꝫ vel duos:vt in oꝛe duoꝝ vel triũ testiũ stet oẽ verbũ. Qꝛ si non audierit eos:dic ecclesie.Si autez ecclesiã nõ audierit:sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus. Amẽ dico vobis:quecũq alligaueritis sup terram erũt ligata ⁊ in celo:⁊ q̃cunq solueritis sup terram erũt soluta ⁊ in celo. Jteruꝫ dico vobis:qa si duo ex vobis ꝓsenserint super terrã de omni re quãcũq petierint:fiet illis a patre meo q in celis est. Ubi eni sunt duo vel tres cõgregati in noie meo:ibi suꝫ in medio eoꝝ. Tunc accedens Petrus ad eũ dixit.Dñe quoties peccabit in me frater meus:⁊ dimittam ei:Usq septies:Dicit illi Jesus.Non dico tibi vsq septies:sed vsq septuagies septies.

¶ Dic ponit̃ filiꝰ dr.Et ꝓ ponit̃ diligẽs ingstio.zº gaudiũ de inuenta oue.Uñ dicit.Quid vobis videt:ita dcñ est q filius hois venit saluare qõ perierat/ga pastoꝛ q̃rit ouem pditã.[Si alicui fuerint cẽtuꝫ oues.] Per cẽtenarium/vniuersitas rõalis creature significat̃:nonaginta nouẽ idẽ est numerus q.9.sz solũ multiplicatus:ga nouẽ multiplicata p.10.faciũt nonaginta:q numerus.s.9.deficit a denario in vnitate.vnde p istas oues/oẽs rationales creaturas significat.Joan.10.Oues mee voceꝫ meã au-

Deponẽdus est ꝓlatꝰ ne ecclesia scandaliçetur.

Glosa.

Obiectio.

Origenes.

Hieronymꝰ.

Hilarius.

Error quorũdã dicitur.

Origenes.

dúnt ꝛc̄.ꝛ in ꝑs.94. Nos aut̄ ꝑ̄ls eius ꝛ oues pa ſcue ei⁹. Per ouē que errauit/ſi gn̄at humanū gen⁹. Et q̄re ſi gnificat̄ p ouē que errauit:ga per vnū boicm oēs errauerūt.p⁹ Pe.2. Erauis ſic̄ oues errántes ꝛc̄. ¶ Nónc religt nonagintanouē in mónib⁹. Nó eſt lr̄a in deſerto:ſz in mótibus:ſicut habetur in greco. Doc tripliciter exponitur. ꝑ ga iſte.99.ſignificát angelos:g relicti ſunt in mótib⁹.i. in celeſtib⁹. Eccl̄ẽ.34. Paſcā eos in mótib⁹ iſrl. vel per 99.ſigñ̄ iuſtit:p ouē pdítā peccatores:ꝛ ſic relict in mónib⁹.ꝛ in alnuciē iuſtine.ꝑs.35. Juſtine tue ſ̄ mótes dei. Uel p nonaginta nouē/ſuꝑbi:p ouē humiles. Uñ ¶ nónc relingt nonagintanouē in mótib⁹.i.in ſuꝑbia ſua. ¶ Et vadit querere eam que errauit ꝑs.118. Errani ſicut ouis q̄ perijt regre ſeruū tuū dñe. Conſequēter agit̄ de gaudio. ¶ Et ſi ꝓtigerit q̄ iueniat eaz ꝛc̄. ¶ Dic ēt triplex rō pōt aſſignari. Qz dñs gaudeat de bonis.bī Sopho.3. Gaudebit ſup te deus tuus in letitia. Si p nonaginta ſignificentur angeli/p ouē hō:plana eſt rō ga dignus erat hō reparatione. Ad Heb.2. Nuſq̄ angelos apꝓhendit:ſz ſemen abrae apꝓhēdit. Si p nonaginta/ſic lligamus iuſtos:ſilr plana eſt rō:ga dux plus diligit militē q̄ cadit in bello:et poſt viriliter pugnat ſemp:q̄ illū q̄ nūq̄ cecidit:ꝛ ſemp tepide pugnat. Sic cuz aliqs peccauit:ꝛ poſt fortiter reſurgit:ꝛ ſemp virilr ſe hz:plus cuz diligit.2ᶜ ad Corin.7. Gaudeo ga ꝓtriſtati eſtis ad pnām/iō plus gaudet dñs de eo ꝛc̄.cū maioris ſūt felicitr nō eſt extendēdū ad oēs:ga pōt habere iuſtus tm̄ ſelū q̄ plus placet deo:q̄ non eſt in penitēte. Scōm etiā tertiā exp̄onez ꝑs rō:ga plus gaudet de eo q̄ recognoſcit petr̄m:vt patet de publicano ꝛ phariſeo. Loc̄indit q̄. Sic eni eſt volūtas añ patrē veſtruz q̄ in celis eſt vt peat ꝛc̄. ¶ minus dicit ꝛ plus ſignificat:ga volūtas eius eſt vt ſaluent̄.p⁹ ad Thim.2. Qui vult oēs hoies ſaluos fieri. Si eni non vellet/nō mitteret angelos. Eccl̄ẽ.18. Nūqd volūtatis mee eſt mors ipy dic̄ dñs. ¶ Si q̄ peccauerit in te frater tuus ꝛc̄. ¶ hic agit̄ de ſcandalo dimittēdo. Et p̄ ponitur ordo. 2° numerus. ibi ¶ Tūc accedēs ꝛc̄. ¶ Circa p̄mū tria. p̄mo ponit ſecretam admonitionē. 2° teſtimoniuz. ibi ¶ Si aūt ꝛc̄. ¶ 3° annūtiationē. ibi ¶ Qz ſi nō ꝛc̄. ¶ Circa p̄mū.p̄ dat ſuū documētū. 2° aſſignat rōnez dati. ibi ¶ Si aūt te audierit ꝛc̄. ¶ ita dixī q̄ nō ſunt ꝓtēnendi puſilli:ſed gd faciendū eſt ſi aliquis ſcandaliçat hic docet. ¶ Si autem peccauerit in te frater tuus ꝛc̄. ¶ Notate p̄mo qō dicit peccauerit. Uñ logit̄ de petō perpetrato. vñ aliter p̄cedendū eſt in petō ꝑpetrato. aliter in ꝑpetrando:ga perpetratū nō pōt eē nō ꝑpetratū. Uñ in ꝑpetrādo eſt operā dare qō nō fiat. Eſa.50. Diſſolue colligationes impietatis ſolue faſciculos deprimētes ꝛc̄. Uñ in ꝑpetrando/nō opz q̄ ſeruet̄ talis ordo:in perpetrato opz. Jtē dicit ¶ in te ¶ glo. ſi iniuriā vel ꝓtumeliā intulerit tibi. Uñ vult dicere q̄ petr̄m factū ꝓtra nos/remittamus.ſz petr̄m qō fit ꝓtra deuz nos remittere non poſſumus:vt dicit glo.j. Reg.2. Qui peccauerit ꝰ deum qs orabit ꝑ eo ꝛc̄. Jtē ꝓbes ꝓcipue curare iniurias a ſratre illi⁹ q̄ tecū eſt in cadez ſocietate:de alijs ēt hñda eſt cura ſz nō tāta. Quid nobis de eis q̄ foris ſūt.p⁹ Corin.5. Uade ¶ Et corripe eū ꝛc̄. ¶ Dñs diſcipulos ad ꝓfectū ſolicitudinē ꝛ correptionē dirē. Supra.7. dñs dixerat q̄ ſi aliqs offenderet fratrem qō relinqueret munus añ altare ꝛc̄. hic aūt plus ꝓcedit:ga nō ſolū ille q̄ leſit:ſz q̄ leſus, eſt. vñ ¶ ſi peccauerit in te. Uade ꝑs.119. Cuz his q̄ oderūt pacē erā pacificus. Et nūqd ꝓmo remittes non/ſz p̄ debes corripe. vñ nō iubet cuiq̄ dimittere ſz penitenti. Jtē dic̄ ¶ corripe ¶ nō increpa vel exaſperans ꝛ cuiter oſtēde. Si cognoſcit:tūc debes dimittere: vñ iſtruite eos in ſpiritu lenitat̄.ad Gal.6. Sz nūquid peccat q̄ hic corrector dimittit. Aug. Si nō corripis/peior fact⁹ eo tacēdo:q̄ ille increpādo. Sed cū B ſit verū q̄ oēs corripe teneant̄. Ducret aliqs q̄ ſolis plat̄ puenit ex officio:aliqs ꝙo ex charitate. Aliq̄n dñs p̄mittit bonos cū malis pumiri. Quare:ga nō corripuerūt malos:tñ dic̄ Aug. q̄ aliquādo debem⁹ deſiſtere ſi times ne pp correctionē iſtā nō emēdent̄ ſed deteriores reddant̄. Jtē ſi times ne inducat ꝓcuſſionez eccl̄ie nō petas. Si ꝙo deſiſtis ne ledaris in temporalibus ne moleſtius tibi accidat vel bō/peccas. Prouer.9. Argue ſapientē ꝛ diliget te ꝛc̄. ¶ Corripe cū inter te ꝛ ipz ſolū ¶ Et q̄re:ga iſta correctio fit ex charitate:charitas aūt eſt amor dei ꝛ proxim. Si amas debes ſaluē eius diligere:ſz in B duo ſunt attēdēda. ſcz ꝓſcia:ꝛ bona fama. Si vis q̄ cū ſaluare/debes famā ſuā ſaluare. hoc aūt facies corrigēdo inter te ꝛ ipm. ſi añ oēs corripis/famā eius tollis:tñ ꝓſcia ꝓponēda eſt fame:tñ frequenter accidit q̄ qñ bō videt publicari petr̄m ſuuz: ita fit effrons q̄ ol peccato ſe exponit. Dicre.2. Sub ol ligno frondoſo tu ꝓſternaberis mercenr̄. Eccl̄.4. Eſt cōfuſio peccatuz adducēs. Sz ꝓtra hoc obijcit̄ qō bī ifra. ad Corī.4. Peccātez cozā oibus argue. Et B eſt verum ſi publice delinquat̄. Eſt eni aliqs peccans publice:ꝛ tūc publice increpādus eſt:ꝛ aliqs ſecretus:ꝛ tūc ſecreto eſt increpādus:ꝛ B pz:ga dic̄ Augu. q̄ ſi te ſolo ſciēte peccauerit:corripe cū iter te ꝛ ipm ꝛc̄. Qz ſi te audierit/lucrat⁹ es fratrem tuū. Ad qd B dic̄:ꝓpter tria/vt ſcias quo fine debeas corripe:ga ſi pp teipm corripis:nihil facis:ga vbi ꝓpria eſt emēda:non eſt correctio meritoria. Sz ſi pp deū:tūc valet. Jtē B eſt ad qō debes itēdere. ſ. meū fratris ſi ſerere correptionē ꝛ doctrinā. Jtē poſſz aliqs dicere q̄ ꝑdere fratrē ſuū nō ēet iuſtū. Sz ſi ita ēet:non diſſet:lucrat⁹ es fratrē tuū. Jtē lucrat⁹ es ga ipſe cōmembrū tuū:ꝛ ſic membrū membro compatit̄ ſic ꝛ tu fratri tuo. Jtē lucrat⁹ ga tibiipſi lucraris ſalutez. Jac̄.4. Qui iudicat fratrē ſuū detrahit legi ꝛ iudicat legē. vñ Jac̄.5. Qui puerti fecerit petōrē ab errore vie ſue liberat aiam ei⁹ a morte:ꝛ operit multitudinē petōz. ¶ Si aūt te non audierit:adhibe tecū vnū vel duos ꝛc̄. ¶ Dic idcirc̄ teſtimoniū. Adhibe vnuz vel duos ꝛc̄. Deut.19. in ore duoz vel triū teſtiū ſtet oē ꝙbū. Sz hic eſt qō. Quare ſtatiz nō inducit teſtes. Dēm q̄ ſic ꝺz mūdari ꝓſcia q̄ nō ledat̄ fama. vñ ſi p̄ ꝛ q̄ ſe pōt:bñ gdē. Si nō:tūc adnocet teſtes. Et Dieron̄. dic̄ q̄ vnū ꝑt poſt duos:ꝛ q̄re:vt ſint teſtes correctōis facti:ga ſi vlteri⁹ p̄cedit:nō eſt tibi iputandū. Diero. dic̄ q̄ ēt ad alia:vt ſ. quicat a petō:ga aliq ſūt ita ꝓnaces q̄ nō recognoſcūt iō debes teſtes adducē: vt quicas eū de facto:vel forte iterabit iniuriam. vel ſm Aug. Ad quincēdū cū. Sz ꝑ B videt̄ cē q̄ Aug. dicit. q̄ anteq̄z duob⁹ oſtēdat ꝺz oſtēdere ꝓpoſito:ꝛ B eſt oſtendere eccl̄ie. Ergo videt̄ q̄uertere ordinē. Dico q̄ poteſt oſtendi plato vel ordine iudiciario:vel vt plone ꝓnate. Intēdit ꝙ Aug. q̄ ꝺz oſtēdi ꝓpoſito ꝑ vt plone ꝓnate vt; tāq̄z plona ꝓnata det opaz correctōi. vnde dic̄. ¶ Si cos; nō audierit. Dic eccl̄ie ¶ Dic ponit̄ denūciatio. Et p̄ denūtiat.2° ponit̄ ſnia.3° efficacia. 2°. Si aūt.3° Amē dico vobis ꝛc̄. Dicit ¶ Si autez nō ꝛc̄. ¶ Dic eccl̄ie.i. toti multitudini vt ꝓfundat̄: vt qui noluit ſine cōfuſiōe corripi:cū ꝓfuſione corripiat̄. Eſt eni cōfuſio adducēs peccatum:ꝛ eſt ꝓfuſio adducens gloriā ꝛ grāz. Eccl̄.4. Uel eccl̄ie.i. iudicib⁹ vt corrigat̄. Deut.21. Si aliqs habeat filiū contumacē ꝛ ꝓterū q̄ nō audierit ꝓtis ac mr̄is iperū ꝛ coercit⁹ audire ꝓtēp ſerit:apꝓhēdent cū ꝛ ducent ad ſenio-res ciuitat illi⁹ ꝛ ad portā iudicij ꝛc̄. Deide addit̄ pena. ¶ Si eccl̄iaz nō audierit ſit tibi ꝛc̄. ¶ Ethnici ſūt gētiles ꝛ infideles:publicani q̄ tributa recipūt q̄ ſūt publici peccatores.

Augustinus.

Obiecto.

Auctio.

Hieronym⁹.

Hieronym⁹.

Augustinus.

Obiecto.

catores. Si ḡsi sepaī excōicēt ꝑ sñaz ecclie: ga eccle-
sia nō audiuit. vñ ꝑ sola gentilitate pōt hō excōmunica-
ri. ¶ Amē dico vobis ꝛc.] Dic ponit efficacia hui⁹ sñie
ga poss̄et aliqs dicē. Quid curo ego si ecclie dicaī ꝛ sim
excōicat⁹. Jō ondit efficaciā istā. [Amen dico vobis: q̄
cūq; alligauerit sup terrā erūt ligata in celo: ꝛ q̄cūq; sol-
uerit⁹ ꝛc.] Supra dicta fūt ꝓtro beo. hic autez dī toti
ecclie. Et dī alligare: vel ga nō soluit: vel quia excōicat.
Origenes. Origenes dic̄ q; hic dic̄ in celo: cū aūt ꝓtro loquut⁹ est
dixit in celi: ad ōsignādū q; ꝓtr⁹ hz vlez ptātē: hic aūt
dic̄ in celo: ga vlis nō est eis ptās: sz in alio loco: ga ꝓ-
tro vlez ptātē dedit ¶ Iterꝝ dico vobis ꝛc.] Dic ponit
Obiectio. efficaciā oionis. Et ꝑ hoc facē. ꝛ rōnez dat. ibi [Ubi. n. ꝛc.]
Dic [Iterꝝ dico vobis ꝛc.] Sz ꝑ potes obuere ga mul-
ta petim⁹ q̄ nō obtinem⁹. Doc ostigit ꝑ ꝓp idignitatē pe-
tētiū. vñ dic̄. Duo ex vobis. sc. sm euāgeliū viuit. Jaco.
4. ꝓpitis ꝛ nō accipit: eo q; male petatis. Item ga non
ꝓsentiūt: ga nō bñt vinculū pacis. Impoſe est enim ꝑces
multoꝝ non exaudiri: si ex multis oionib⁹ fiat q̄si vna. ꝛc
ad Lozin. ꝑ. Ut ex multoꝝ ꝓsonis faciez q̄ in nobis do-
natiōis ꝑ multos agant⁹ gr̄ce dei ꝑ nobis. Iterꝝ ga gdā pe-
tūt qđ nō expedit eis ad salutē. Petitio. n. debz cē de re
vtili. isra. 20. Nescit qd petatis. [Fiet illis a pte meo q; ē
in celis. i. in altis: vel in celis. i. in nobis.] Ubi. n. sūt duo
vel tres ꝛgregati in noīe meo ꝛc.] ꝛgregatiōe scīoꝝ non
terrenoꝝ ꝑs. 110. In ꝓsilio iustoꝝ ꝛ congregatione: magna
opa dñi. [Ubi ḡ duo vel tres.] Charitas nō est in vno: sz
in plib⁹. vñ. j. Jo. 4. Qui manet in charitate. in deo ma-
H net ꝛ de⁹ in eo: ió [ego sum in medio coꝝ.] Tūc accedens
ꝓtr⁹ dixit ad eū. dīe ; Supra docuit q̄ oādie sit dimit-
tēdū: ga post correctionē ꝛ āmēdā. hic agit de nūo quo-
ties sit dimittēdū. ꝑ q̄ ponit ꝓtri interrogatio. ꝛ⁰ Cbīi
rīsio. 3⁰ adbibet̄ sīlitudo. ꝛ⁰ ibi [Dic illi Jesus ꝛc.] 3⁰ ibi
[Assimilatū ꝛc.] Dic q̄. [Tūc accedēs.] Tūc, laudito d̄
Xbo: si peccauerit in te frater tu⁹ ꝛc. Tūc mot⁹ fuit ꝓ-
trus an semel an plures dimitteret. Dixit. Quotics pec-
cauerit in me frater me⁹ ꝛc. [Nōne dimittā vsq; septies:
q̄si dicat. vsq; septies: ad firmitatis est: sz plus malitie. Jō
petit si dimitteret vsq; septies Iterꝝ sciebat illō qđ dictus
est. 4. Reg 5. q; Delile⁹ ꝓcepit Naamā qđ septies laua-
ret se in iordane. ió cogitauit q; septies dimittere debe-
ret. ¶ Dixit ei Jesus. Non dico tibi septies sz septuage-
sies septies.] Uno mō pōt teneri boc qđ dico septies ag-
gregatiue vt sit sensus nō septies: sz. 70. vicib⁹. vel pōt te
neri multiplicatiue: ita q; septē vicib⁹. 70. Et sic exponit
Hiero. Hiero. sm ꝑmā expōnē q̄ est Aug. q; totū ōbem⁹ ꝓdona
Augustinus. re sicut Cbīs oia ꝓdonauit. Ad Colo. 3. Donantes vobis
metipsis: sīgs aduersus aliquē hz ḡrelaz: sic ꝛ dñs dona-
uit vobis: ita ꝛ vos. Uel pōt dici q; ponitur numerus fi-
nit⁹ ꝓ infinito: sic in ꝑs. Uerbū qđ mādauit in mille gīa-
Hiero. tiōes. ꝑs. 104. sm Hiero. eadez est cām. addit rō nūeri.
Per sex. n. pfectio sīgatur: q centenariū q multiplicat⁹ per
denariū decalogus sīgatur. Prim⁹ nūerus: q a ōnario re-
cedit est. 11. Et ga per sex vniuersitas sīgnat: ió vniuersi-
tas petō rū sīgnat: q̄si dicat. Oia q̄cūq; frater tuus pecca-
uerit cōtra te, dimitte ei. vñ sm Hiero. videl̄ q; velit di-
cere qđ plus remittere pōt q̄s ipse possit offendere.

¶ Jdeo assimilatū est regnū celoꝝ hoi regi:
qui voluit rōnē ponere cum seruis suis. Et
cū cepisset rōnē ponere: oblat⁹ est ei vnus q̄
debebat ei decē milia talēta. Cū aūt nō bēret
vñ redderet iussit eū dñs eius venundari ꝛ
vxorē ei⁹ ꝛ filios: ꝛ oia que habebat ꝛ red-
di. Procidēs aūt seruus ille: orabat eum di-
cēs. Patiētiā habe in me: ꝛ oia reddaz tibi.
Misert⁹ aūt dñs serui illius dimisit eum. ꝛ
debitū dimisit ei. Egressus aūt seruus ille:
inuenit vnū de ꝓseruis suis: q debebat ei cen
tū denarios: ꝛ tenēs suffocabat eum dicens.
Redde qđ debes. Et ꝓcidēs ꝓseruus eius:
rogabat eū dicēs. Patiētiam habe in me: ꝛ
oia reddā tibi. Ille aūt noluit sed abijt ꝛ mi-
sit eū in carcerē: donec redderet debitū. Ui-
dētes aūt ꝓserui ei⁹ que fiebāt ꝓtristati sunt
valde: ꝛ venerūt ꝛ narrauerūt dño suo oia
que facta fuerāt. Tūc vocauit illū dñs su⁹:
ꝛ ait illi. Serue nequā: oē debitū dimisi tibi
qm̄ rogasti me. Nōne ergo oportuit ꝛ te mi
sereri ꝓserui tui sicut ꝛ ego tui misert⁹ sum?
Et irat⁹ dñs eius tradidit eū tortoribus: quo
adusq; redderet vniuersum debitum. Sic ꝛ
pr̄ me⁹ celestis faciet vobis: si non remiseri-
tis vnusquisq; fratri suo de cordib⁹ vestris.

¶ Dic ponit̄ sīlitudo. Et tria facit. ꝑ inuitat⁹ dīuina mia. I
ꝛ⁰ tangit ingratitudo. ibi [Egressus ꝛc.] 3⁰ ingratitudis pe-
na. ibi [Uidētes ꝛc.] Circa ꝓmū ꝑ ponit̄ examinatio de-
bitoꝝ. ꝛ⁰ magnitudo ōbii. ibi [Et cū cepisset ꝛc.] 3⁰ iusti
tia exigēdi. ibi [Tū aūt ꝛc.] 4⁰ debit⁹ remissio. ibi [Mi-
sert⁹ ꝛc.] Dic ḡ ga semp ōbetis cē parati ad remittēdum.
Ideo debetis hāc sīlitudinē intelligere [Regnū celoꝝ est
lex regni: ipm Xbū dei est iustitia ꝛ veritas ꝑ ad Ro. j.
Qui fact⁹ est nobis sapiētia ꝛ iustitia ꝛ sanctificatio ꝛ re
dēptio ꝛc.] Isto ḡ assimilatū est boi regi: qui Xbū caro fa
ctū est. Uel q; regnum pñs ecclesia designat̄ vt supra. 13.
Colligēt de regno ei⁹ oia scādala. Et bñ dī regnū si cōsi-
deremus oia q̄ sūt in regno. In regno est rex, serui ꝛ bo.
[boi regi] Iste rex est Deus: siue intelligit̄ de pte, siue de fi
lio: siue de spū sancto [Qui voluit ponere rōnē cū seruis
suis] Per seruos dñi intelligunt̄ plati ecclie qb⁹ cōmissa
ē cura aiarū. Luc. 12. Fidelis seruus ꝛ prudēs quē cōsti-
tuit dns ꝛc. Quid est ḡ rōnez ponē de cōmissis. vñ obli-
gāt se vt rōnē reddāt: Ad Heb. 13. Ipsi pernigilāt q̄si rō-
nē ꝓ aiab⁹ nr̄is rediturī. Quia ēt vnicuiq; aia sua cōmis-
sa est. ió q̄libz pōt dici seruus. vñ Job. ꝑ. Nūqd ꝓsidera
sti seruū meū Job ꝛc. vñ possit⁹ est q̄s vt reddat rōnem
de oib⁹ nā ēt de q̄lz Xbo ocioso opz reddere rōnē. supra
12. [Et cū cepisset ponere rōnē.] Finis bui⁹ rōnis erit in
die iudicij. Principiū qñ ꝑ inducit aliquā tribulationez. ꝑ
Pe. 4. Intaqz ꝛ hi q̄ patiunt sm volūtatē dei, fideli cre
atori cōmēdāt aias suas. Eccli. 9. A sanctuario meo inci-
pite. Iterꝝ tāgit diligēs examinatio meritoꝝ. Intz Trēsi.
3. Scrutemur vias nr̄as: ꝑ qđ intelligit examinatio ꝓsci-
entiaꝝ. Et in ista examinatiōe oblat⁹ est ei seruus q debe-
bat decē milia talēta. Si ad ꝓtos referim⁹ hec talenta,
potā subditoꝝ intelligim⁹ ga quoties peccat subdit⁹: ꝑ ne
gligētiā suā efficit debitor talētoꝝ. Uñ dicit. 3. Reg. 20.
Erit aia tua ꝓ aia sua: vel pōt dici q; mille est nūs ꝓfect⁹
ga est cubicus. Iterꝝ p. 10. intelligit nūs decalogi. Intz ꝑ ta-
lētū grauitas peccati. Zach. 5. Et ecce talētum plūbi por-
tabat ꝛc. vñ sīgatur bō bñs multitudinē maxioꝝ crimi-
nū. vñ qñ de⁹ vult ponere rōnē ꝛ examinare ꝓsciaz suaz
inuenit massaz criminū. j. Paral. vlt. Peccauī sup arenaz
maris. Cū aūt fit hec examinatio ōbii, pcunt tria. ꝑ si-

gnificat cū eram laniōs/vel cū pene.2° ōscribit pena.3° fruct' pene. Aliqs punit' qñ ex seipso nō habz vñ sanissaciat. vñ dic'. Cū aūt nō dicit vñ redderet/ga totus qō bz nō sufficit. vñ Mich'.6. Quid dignū offerā dño ꝛc. ideo cū nō dicit ꝛc. Jussit eū dñs ei⁹ venūdari ꝛc. Jga cū dñs facit rōnē cū habet nō bz bō vñ soluat: ꝛ psiderat iustitiā dei q̄ est pena. Jubet q̄ venūdet'. Qñ venūdat' pcūi peccati est pena: ga pcūi est qō aliqs accipit pro eo: ꝛ sic venūdat' qñ pena infligit'. Ista. In inigtanb⁹ vīis venumdari cstis. Et vxorem ꝛ filios. De vxore gliat filios. Filij aūt sūt opa/vxor concupiscēna vī radix peti. Et oia q̄ habebat jq̄ sūt dei dona. Osee.2. Dedi ei frumētū ꝛ vinū ꝛ oleū: ꝛ argētū multiplicaui ei ꝛ aur' ꝛc. punit' g̃ p vxore ꝛ filijs ꝛ donis sibi datis. Sap'.14. Silr aūt odio sūt deo ipius ꝛ ipietas ei⁹. ps.108. Fiāt filij ei⁹ orphani: ꝛ vxor ei⁹ vidua. ¶ Procedēs aūt dñs ille: rogabat eū dicēs hic ponit' mīa dñi. Et p ponit' puocatiuum mīe. Qō enim multū puocat mīaz est ozo. vñ qñ bō sentit se in piculo/bz recurrere ad ozōnē. Eccl.21. Fili peccasti/non adjcias vltra: sz ꝛ de pstinis depcare vt tibi dimittant' ꝛ depcāti tibi ꝛc. Cōmēdat' aūt bui⁹ humilitas. Jtez cōmēdat' discretio. Jtē cōmēdat' iustitia. Nūlitas ga pcidēs. ps. 101. Respexit dñs in ozōné humiliū. vñ rogabat cū. Ozi genes scribit. ozabat cū. Jtē tāgit discretio ei⁹: ga non petit totū sibi dimitti ōbitū: sz mīn petit ips vī dic' patiētiaz habe in me. i. da mihi tps vt possim satisfacere. Sic petebat Job.10. Dimitte me paululū vt plāgā dolorem meū ꝛc. Jtē tāgit iustitia. Et ola reddā tibi. jps.50. Tūc imponent sup altare tuū vitulos. Jtē ponit' miseratio do mini relaxātis. Miser⁹ est dñs ꝛc. Nī dolor penitētie nō causat remissionē sz mīa dñi. vñ ad Rom.9. Nō est currētis sed miserētis dei. Miser⁹ aūt dñs ꝛc. ¶ Notate q̄ dñs plura dat q̄s bō audeat petere vt in illa oratione q̄. Qui merita supplicū excedis ꝛ vota. vñ dimisit eū. j idest absolvit. ꝛ debitū jpeti. dimisit j. Pōt enim ee tāta cōtritio q̄ totū dimittat. Segtur ingratiando. ¶ Egressus aūt dñs ille ꝛc. ¶ Et ponunt' gnque q̄ aggrauāt ingratitudinē ei⁹. primo eni aggrauat' ex rpe: ga si post.9. vī.10. annos accidisset/nō cēt mirū: sz ga eodē die deliquit/ingrat⁹ efficit': fiz de pcōre: g qñ sunt dimissa ei peccata in eodem die: ad peccata regredit'. vñ dī. Egressus j Jac. p. Cōsideravit n. se ꝛ abijt: ꝛ statiz oblitus est qualis fuerit. Jtē ex simulatione: qm̄ in psideratiōe dñi humilis fuit: sed egressus statiz oīdit q̄lis cēt. 3. Reg. 22. Egrediar et ero in eis spūs mēdax in ore oīuz pphetaꝝ ei⁹. Jtē ostēdit' ex cognatione qñ. luenit vnū de pseruis suis. Eccl. 28. Cō hoi fnat irā/ꝛ a deo petit medelā ꝛc. Jtē ex puritate ōbitū/ga ōbebat cētū ōnarios. j vī in nūero erat discretio: ga ipse decē milia. In pōdere/ga ille denarios: ꝛ ipse talēta. vñ petā q̄ in deū cōmittunt' sūt ꝛ plura ꝛ grauia magis q̄s petā q̄ in boiez: q̄ lenia sūt. ga ex infirmitate. vñ differēs ibi est granitas: sic inter talēta ꝛ denarios. Grauius enī cēt regē pcutere q̄s vnū famulū. Item designat' crudelitas in exigēdo ga. tenebat eū jga trahebat in cām: ꝛ vexabat eū. ꝛ suffocabat jeum: ꝛ respirare non dimittebat. Item ex crudelitate ga noluit remittere. vñ primo ponit' supplicatio debitoris. 2° crudelitas ipsius. ibi. Ille aūt noluit ꝛc. j Notāduz q̄ oia q̄ ille fuus fecit dño: iste fecit ei. vñ pcidēs rogabat. supra dī. orabat. hic rogabat: ga supra reddebat honorē g ōbeī deo: hic aūt tāgit honorē q debeī boi. Jō dic' rogabat j Sz nihil valuit ei. vñ dī. Ille aūt noluit j Prouer.20. Viscera ipioꝝ crudelia. Et misit eū in carceres j. i. in tribulationes. j donec redderet ōbitū j. i ad hoc vt redderet ōbitus. Prouer. 6. Ira ꝛ furor viri nō parcēt in die vindicte. Videtes aūt pserui eius j Dic tāgunt' quatuor. primo ponit' reprobatio istius peccati. 2° obiurgatio peti ex pte dei. ibi. Tūc vocauit ꝛc. j 3° pena. ibi. Et irat⁹ ꝛc. j 4° applicat' similitudo. ibi. Sic ꝛ pr ꝛc. j Dic g̃. Videtes aūt ꝛc. j Videmus. n. q̄ si patiat' vnū membrū cōpatiunt' alia. vñ videtes dominē affligi: cōpatiunt' ei nālr ps.118. Vidi puaricātes ꝛ tabescebā. vñ pristati sūt. Gaudere cū gaudētibus, flere cū flētib⁹. ad Ro.12. Et. venerūt ꝛ nūciauerunt dño. j idest diuinā iustitiā ipiozuerūt. Et desiderū pauperuz exaudiuit dñs pparatōes cordis eoꝝ audiuit auris tua. ps.9. ¶ Cōsequēter ponit' obiurgatio. Tūc vocauit eum dñs suus ꝛc. j Vocat dñs p morte. Job.19. Vocabis me ꝛ ego rndēbo tibi. Et ait illi j primo exprobrat malitiā. 2° beneficiū collatuz. 3° cōmemorat qō debuit facere. Dic ergo. Serue nequā j Supius cū deberet eiñō dixit ei opprobriū: sz nūc cū facere debuit qō nō fecit. dixit. Fue nequā jga q̄ bō peccet: b hūanuz est: sz si pseueret/b diabolicū est. ¶ Dē debitū ꝛc. j Dic exprobrat dñs iniquū illatū qō supra nō fecerat. j Nunqd nō opz ꝛc. jq. d. nu recepisti magna: nnō vis ipendere pua. ¶ Et irat⁹ dñs ꝛc. j Et primo agit de pena p quaz fit separatio a deo qñ supra dñs iussit venūdari. nō dixit qō cēt iratus: ga monitiōes nō sunt ex diuina iustitia: sz ex misericordia: sz obiurgatio ē ex ira dei. Prouer.19. Sic fremit⁹ leonis ita ꝛ ira regis. 2° ga subtrahit' homib⁹. vñ tradidit eū tortorib⁹. j Eccl. 33. Reddet illis fm iudiciū suū. Jtē tāgit pene ppetuitas. j Quoadusq̄ redderet vniuersū ōbitū. j Et b erit infinitū. Si eni pena cessare nō bz donec fiat satisfactio debita: ꝛ nullus sine gīa pōt satisfacere: qui decedit sine charitate nō poterit satisfacere. ¶ Sic ꝛ pater me⁹ ꝛc. j Dic adaptat similitudinē. pr est dic' supra. 6. pr nr qui es in celis/ facies vobis j. i. nō remittet peta vīa/ nisi remiseritis ꝛc. j Dic videt' innere q̄ peta dimissa redeant. sicut vult Origenes q̄ dimissa redeūt i aliqb⁹ sic in apostasia. Jtē si dolet penitentiā: sz b nō videt' eo qō remissio efficaciam bz a sacramētis. ió peta ꝛ manifesta ꝛ occulta remittunt'. Dicunt' aūt redire per ingratitudinē.

Dis puocat misericordiā

Error Origenis.

¶ Capitulum. XIX.

Et factū est cum psūmasset Jesus sermones istos: migrauit a galilea: ꝛ venit in fines iudee trans iordanez: ꝛ secute sunt eū turbe multe: ꝛ curauit eos ibi. Et accesserūt ad eū pharisei tentantes eū: ꝛ dicentes. Si licet hoi dimittere vxorem suā quacūq̄ ex causa? Qui respōdens ait eis. Non legistis: qa qui fecit hoiem ab initio: masculuz ꝛ feminam fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimittet hō patrem ꝛ matrē: ꝛ adherebit vxori sue: ꝛ erūt duo in carne vna. Jtaq̄z iā nō sunt duo: sed vna caro. Qō ergo deus psunxit: homo nō separet. Dicunt illi. Quid ergo Moyses mā dauit dari libellū repudij ꝛ dimittere? Ait illis. Quoniā Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: ab initio aūt nō fuit sic. Dico aūt vob⁹: qa qcūq̄z dimiserit vxorem suā nisi ob fornicationem: ꝛ aliam duxerit: mechatur. Et qui dimissaz duxerit: mechat'. Dicunt ei discipuli

discipuli eius. Si ita est causa hois cū vxore: non expedit nubere. Qui dixit illis. Non oēs capiunt verbū istud sed q̄bus datū est. Sunt enī eunuchi q̄ de matris vtero sic nati sunt: ⁊ sunt eunuchi q̄ facti sūt abhominibus: ⁊ sunt eunuchi q̄ seipsos castrauerunt ꝓpter regnum celoꝝ. Qui pōt capere capiat. Tūc oblati sunt ei parvuli: vt manꝰ eis imponeret ⁊ oraret. Discipuli aūt increpabāt eos. Jesus vo ait eis. Sinite pnulos ⁊ nolite eos phibere ad me venire: taliū est enīz regnum celoꝝ. Et cū imposuisset eis manꝰ: abijt inde. Et ecce vnꝰ accedēs ait illi. Magister bone: quid boni faciā vt habeam vitā eternaz? Qui dixit ei. Quid me interrogas de bono? Unus est bonus deus. Si autem vis ad vitaz ingredi: serua mādata. Dicit illi: Que? Jesus aūt dixit. Nō homicidiū facies. Nō adulterabis. Nō facies furtū. Nō falsum testimonium dices. Honora patrez tuum ⁊ matrē. Diliges ꝓximum tuū sicut teipsum. Dicit illi adolescens. Oia hec custodiui a iuuētute mea: qd adhuc mihi deest? Ait illi Jesus. Si vis pfectus eē: vade ⁊ vēde oia q̄ne habes: ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in celo: ⁊ veni sequere me. Cū audisset autem adolescens verbū: abijt tristis. Erat enīz habens multas possessiones. Jesus aūt dixit discipulis suis. Amē dico vobis: q̄a diues difficile intrabit in regnū celoꝝ. Et iterū dico vobis. Facilius est camelū per foramē acus transire: q̄z diuitē intrare in regnum celoꝝ. Auditis autem his: discipuli mirabantur valde dicentes. Quis ergo poterit saluus eē? Aspiciēs aūt Jesus dixit illis. Apud hoies hoc impossibile est: apud deū autē oia possibilia sunt. Tūc rndēs Petrus dixit ei. Ecce nos reliquimus oia: ⁊ secuti sumus te. Quid ergo erit nobis? Jesus aūt dixit illis. Amē dico vobis: q̄ vos qui secuti estis me in regeneratione cū sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis ⁊ vos sup sedes duodecim iudicātes duodecim tribꝰ israel. Et ois q̄ reliq̄rit domū/vel fratres/aut sorores/aut patrē/aut matrem/aut vxorē/aut filios/aut agros ꝓpter nomen meum: centuplū accipiet: ⁊ vitam eternam possidebit. Multi autē primi nouissimi ⁊ nouissimi primi.

A **Supra** ostēsum est qūo veniēdū est ad vitā eternā per cōez viam. Dic docet qūo veniēdū est q̄ viam pfectionis: q̄ne tāgit quātū ad duo quātū ad continentiam: ⁊ quātum ad paupertatem voluntariam. Circa primū duo facit. primo agit de aduētu. 2° de cōtinētia. ibi Dicūt ei discipuli ⁊c. Circa primū tria facit. primo ponit tentatio pharisei o. 2° solutio Lbii. 3° obiectio cōtra solutionē. 2° qui respōdēs ⁊c. 3ª quid q̄ Moyses ⁊c. Circa primū primo describit locus. 2° occasio ad tētādū. 3° tētatio. Dicē q̄. Et factū est ꝙa dum ei⁹ē factū. Ipse enī dixit ⁊ facta sunt: ipse mādauit ⁊ creata sūt. ps. 32. Cū consummasset sermones istos. De vitādo scādalum migrauit a galilea in fines iudee trās iordanez. Judea aliquādo sumit pro tota terra quā habitant iudei: aliquādo p terra que in dote tribus iude cessit: ⁊ sic diuidit ꝺ alias: ⁊ sic hic accipit. Oportebat enī trāsire per iudeā qui volebat ire in hierusalē que erat in tribu Beniamin in finibus iudee. Sed q̄re migrauit a galilea: pp tria. Ut daret predicatorib⁹ exēplū qō nō est solū in vno loco p̄dicādū sed in multis. Unī Matth. 4. Lc. 5 ga alys ciuitatibus ⁊c. Jte ga tam imminebat tēpus passionis: ideo accedere volebat ad locū vbi pati debebat. Ad Eph. 5. Tradidit semetipm p nobis oblationē ⁊ hostiā deo in odorē suauitatis ⁊c. Uel volunt redire ad iudeos vt significaret qō in fine ꝙuerter̄ ad ꝙuertendus iudeos. ¶ Et secute sunt eū turbe. Signū est deuotionis turbarū ga secute sunt eū: sic̄ filij patrē peregrinātē. Jo. 10. Oues mee vocē meam audiunt. Et curauit eos ibi. Osee. 6. Percutiet ⁊ sanabit nos. Aliquādo dns curabat aliqn signa faciebat. Signa vt ꝓbaret. In Act. cap. Cepit Jesus facere ⁊ docere. Posset aligs credere, quia transiuit ad iudeos: q̄ dereliquerit gentes: ideo ad designandū q̄ nos dereliquit. Ideo dicit. secute sunt eū turbe. Ad saluteꝫ: ga cū essent oleaster: insert sunt ⁊ facti sūt olive. Ro. 11. Uel q̄ sūt secute trās iordanē, significat q̄ p baptismū petā remittunt. Et accesserūt ad eū pharisei tētantes. Et in B reph̄dent ga cū turbe seqrent: pharisei insidiabant. Dicre. 5. Ibo ad optimates ⁊ loquar eis. vñ accesserūt dicētes. Si licet hoi dimittere vxorē suā q̄cunq; ex cā. Appet in istis p malitiosa astutia: ga venerunt ad Chm: vt Chō calūniā inferrēt: ga aut diceret q̄ cēt dimittēda, aut non. Si diceret q̄ sic, videret sibi ꝓximus: ga ipse erat p̄dicator castitat. Si dicē qō nō. Accusabim⁹ eū ga B est ꝺ Moysen legislatorē. Sic dicē Chrysо. arguūt de icōtinētia ga si aligs libēter audiat log de sepatione vxoris: icōtnēs est. vñ ga isti de diuortio loq̄bant: ostēdebāt se icōtinentes. Dns dederat cām pp quā dimittere. s. pp turpitudinē. Sz isti non solū ex hac cā petebāt: sz vtrū ex q̄cūq; cā. vñ volebāt hāc potestatē liberā dimittēdi vxorē. Ideo segit̄ rnsio. Qui rndens ⁊c. Jdns dat optimū modū rndendi: ga quādo q̄rit aligs vt addiscat, statim dicēda est veritas: sz ei q̄ querit vt calūniet: nō statim dicēda est veritas, sz pmo dicenda sunt aliq̄ q̄ negari nō pōt. Ideo p dns interrogat de lege. vñ pmo assumit Aba scripture. 2° dicē qūo ad ppositū facit. 3° pncipale ꝓpositū ꝓcludit. Et circa pmū tria facit. primo ostendit societatē maris ⁊ femie quā deus instituit. 2° affectum quē indidit. 3° modū quo ꝓcūrit. Intēdit ꝓbare q̄ ꝓiunctio maris ⁊ femine est a deo ista. ¶ Nō legistis q̄ qui fecit hoiem ab initio ⁊c. Jdoc enim legitur Gen. p. 1 creauit deꝰ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē suā. Non est hoc intelligendū vt aliq̄ intellexerunt: q̄ pmo fecerit hoiem masculū ⁊ femina: ⁊ post separauerit eos: sz pmo fecit vnū hoiem: ⁊ in illo fecit vñ fieret mulier. Sz q̄re voluit dns sic fieri. Lex viro ⁊ mulieri multiplicādi hoiez. 2° vt significaret q̄ forma matrimonij ex deo esset. Jte vt magis se diligerēt. Sz tūc q̄rit Chrysostо. q̄re nō semp sic facit vt ex ea nasceret vir ⁊ mulier. Rndet quia si

B

Nota.

Chrysolo.

Chrysolo.

lta eēt: videret necessitas vēdi matrimoniū. Et ga dñs vult esse licitū vti matrimonio: vel nō vti: & nō cē necessariū. ꝓmo creauit masculū & feminā ad significādū qđ licitū erat matrimoniū. Post ꝺo vt sine muliere nasceretur masculus: & cōuerso, vt liberā habeant facultatē & vēdi matrimonio & nō vtendi. Scōm hoc excluditur duplex error. Quidā eni dicebant matrimoniū nō esse a deo. Et hoc excludit ga si masculū & feminā fecit eos: et ꝓstat q̄ nihil frustra fecit ḡ nec aliquid bonū: & nō nisi ad societatē matrimonij. Alij dixerūt q̄ si nō peccasset hō, deus feminā nō fecisset: imo alio mō multiplicarent homines: sed hoc nihil est ga aī peccatū creati fuerunt singulariter dicit masculū & feminā vt vnus vnā habeat. ¶ Propter qđ relinquet hō pātem & mātem. ¶ Dic ponit quē affectū indidit: & dixit. Quis dixit: Ille qui fecit. Sz hoc nā videt ga videt q̄ Adā dixerit. Aug. dicit qđ immisit dñs ꝺopōrē in Adā, & tulit vnā de costis eius. Sopor iste fuit extasis. vñ ibi reuelauit multa bona. vñ dñs ei reuelauit ēt qđ hic dī. vñ supra. 10. dcm est. Nō enim vos estis qui loquimini sz spūs ꝑris vestri &c. Quia ḡ Adā dixit deo iperantē, dī, qđ deus dixerit. vñ Ysidre 2° ca. 4°. Dō reliquit patrē qui nutriuit eum: & adheret vxori. Que est rō: frater & soror nascunt ex vno & diuidūt se: sz vir & vxor ex diuersis: & tñ nō diuidūt se: Dic Chrysostō. q̄ hoc est ex ordinatione diuina. Itē nāliter ois causa bz reductionē ad effectū: vt fructus a radice ad ramos. vñ patres magis diligūt filios q̄ econuerso: ō vir & vxor, & si sint ex diuersis: vnunt tñ in effectū vnū. ¶ Et erūt duo in carne vna.] Hiero. Ut carne ꝓlis. Et hic est fructus mātrimonij. Chrysostō. exponit in vna carne. i. in vno carnali effectu: sic & in spūali effectu fraternitas: vt in Act. 4. Erat aūt credētiū cor vnū & ala vna. Uel erūt duo in carne vna. i. in vno carnali opc. Ꝑbs dicit q̄ hō & mulier in opc illo sic semp se hēt q̄ sicut vir⁹ actiua & passiua semp in effectū ꝓiunguntur sic in actu illo actio & passio ꝓiunguntur. Itaq; iā nō sunt duo sz vna caro. Deide ꝓcipalē ꝓnem ꝓcludit. Qō ḡ deꝰ ꝓiunxit, hō nō separet.] ga ex dei voluntate actū est. Si est ex deo: nō pōt hō separe: ga si deꝰ ꝓiūxit, deus separet. Pōt n. fieri a deo: vel ab homine: & ℔ vel pp voluptatē vel vt aliquā aiaz bēat: & nō valet. Uel pp ꝓsensuz mutuū, vt deo liberē fuiat: & sic ē a deo. ¶ Dicūt illi. Quid ḡ Moyses &c.] Dic ponitur obiectio cor ℨ ḡnalē legez. Aptant n. qđ erat in mente.] Quid ḡ Moyses mādauit dari libellum repudij &c.] Nō mādauit Moyses dimittere: sz idirecte ꝓhiberevoluit: ga Moyses voluit q̄ nō dimitteret nisi darent libellus repudij: & ℔ magis ꝓnebat ad ꝓhibitionē: ga libellus nō fiebat nisi ꝑ manū cōez: vñ remittebat ad sapientes vt viderēt si bñnt cām ḡre ōberēt dimittere eas. ¶ Et ait illis.] Dic obtenti rīdet. Et ꝑ ponit rīsionē. 2° ꝓfirmationē ga dñs ꝓbat nō ee dimittēdā ex auctē dei que maior est: ō ℨ auctez nō est auctas Moysi. Sz cōtra. Nōne dñs dedit legem per Moysen. Uidete sicut dicit Apostol⁹ ad Corinth. 7. De virginibus preceptuz dñi nō habeo: consiliuz aūt do. Unde aliquādo dicebat q̄ a dño acceperat, aliquando ex industria sibi inspirata: sic & Moyses. Aliud autē permisit non qđ audiret a domino sed ab inspiratione diuina: nō tamē auctoritate firmata. ¶ Ad duritiam cordis &c.] Ipsi dixerant q̄ Moyses mādauit: sed nō mādauit, sed permisit. De duritia cor habet Act. 7. Dure cervice & incircūcisi cordibus & auribꝰ vos semp spiritui sancto resistitis &c.] De ista solet esse questio, vtruz isti peccent mortaliter q̄ vxores dimittunt. Quidam dixerunt qđ dimittentes peccabant mortaliter. Permissio eni quatuor modis accipit. Dicitur permitti aliquid quādo cōtrariū nō precipit vt minus bonū permittit: ga maius bonuz nō ꝓcipitur: vt Aplus dicit. 1ª Corinth. 7. Sm idulgentiam dico vobis. Itē q̄nq; p ꝓpationē ꝓhibitionis: & sic peccā venialia sunt ꝓmissa. Quinq; aūt p ꝓpationē impedimēti: & sic ola mala q̄ fiūt in prīti dicunt aliqñ ēt ꝓmissa ga pena nō adhibet. Ideo iudeis qdā ꝓmissa fuerūt q̄ erāt mortalia peccā: ga pena nō fuit eis inflicta. Sz isto bz locū in mūdanis rebus: sic eni videmus Sm leges humanas nō puniri fornicatio simplex. vñ si lex vetus solū ispiciat ad vitā prītē sic solo est bona. Sz ga q̄uis Sm corticez ad vitā pertineat prītem: tñ Sm medullā pertinet ēt ad vitā eternaz. Exo. Dedi eis precepta mea. Et dñs dixit iuxta, ifra eodē. Si vis ad vitā ingredi, serua mādata: ideo dicūt alij q̄ male prouisum eēt populo illi: si qđ eēt peccm ignorare: cū tamē scriptū sit. Nūtia pplo peccata eoꝝ. Malach. 2. Ideo dicit Chrysostō. qđ a peccō abstulit peccati culpam. Et sz inordinatū qđ esset: noluit tñ qđ eis imputaret ad culpā: vt dñs Osee ꝓcepit vt faceret filios fornicatiōis. vñ ꝓmissio nō fuit ex precepto: sz ad vitādū maius malū. Ab initio aūt nō fuit sic. vñ actuale fuit nō ab initio institutū. vñ post multos annos nullus dimisit vxorē. ¶ Dico aūt vobis &c.] Dic idcirco legez. ꝓmo ꝑ viro. 2° ꝑ mulierē. Dic ḡl. Quicūq; dimiserit &c.] Sz excipit fornicatio. Sz videte q̄ duplex est fornicatio. s. corporalis & spiritualis. vñ pp vtrāq; pōt dimittere: vt bi ꝑ⁹ ad Corī. 7. Si vnus ifidelis alter fidelis, pōt dimittere fidelis infidelē. Notādū q̄ per nullū impedimēti sequēs pōt dissolui vinculū mātimonij: ga significat vnionē Chri & ecclie. vñ cū vnio Chri & eccl̄ie dissoluī nō possit: nec vnio matrimonij. Sz ꝓpter fornicationem potest a consortio separari: & nō debet eā secū dimittere: ne videat esse consciꝰ turpitudinis: sz ꝑ alias turpitudinꝫ non pōt. vt ꝑ ebrietate. Itē si vult holem inducere ad ifidelitatez: pōt dimittere eā. Sz ḡre sit mētio magis de fornicatiōe corporali q̄z de spūali: Quia est ℨ fidē mātimonij: & fidē frāgenti, fides nō est seruāda. Alia rō est quā ponit Orige. ga supra. 5°. dixit dñs. Qui dimiserit vxorē excepta causa fornicationis, facit eā mechari: & ideo dat ei occasionē mechādi: sed postq̄ ipsa peccauit: non dat ei occasionez mechandi. ideo post pōt dimittere, nō aī.] Et q̄ alia duxerit, mechat.] Sz ḡre nō nisi alia ducat: ga cadez res p ea que soluit ligat. vñ qñ hō bz vxorē separati: & nō alia: adhuc spes remanet q̄ vniri possint vel per ꝓfite peccatuz: vel p aiox ꝓsensum. Sz qñ alia duxit: tūc cor totaliter separauit & assensum ab ea. Alia rō, ga si ꝑter fornicationem posset dimittere vxorem suaz: aliquādo accideret q̄ homo imponeret vxori sue crimen vt ab ea separareatur: & alij cōiungeret. ideo dñs voluit q̄ nō haberet aliam. vñ expsse ꝓhibet q̄ nō habeat hō diuersas vxores: ga vna dimissa & alia accepta mechat. ¶ Et qui dimissam duxerit, mechat.] Dic ponit legē quātuz ad mulierem. vñ non vult q̄ vxor dimissa habeat virum. Sed quare ꝓhibet viro ne ℨbat cum ea & non mulieri. Rīdeo q̄ mulieres magis ad malum ꝓcipites sūt. Item 3° frons mulieris meretricis facta est tibi &c. Ideo p istaz ꝓhibitionez ꝓcipitaret ad mala maiora. Ō ꝓcipit viro q̄ nō ℨbat: nō aūt ꝓhibet mulieri. Sz quid. Nōne licebat ei que repudiata erat accipere aliū: Dicunt gdā qđ nō: quia adhuc manebat vinculum. Et inducunt illō qđ habet Deut. z 4. q̄ non poterit reuerti ad priorez: quia polluta est: sed nisi peccasset redire posset. Alij dicūt q̄ poterat alteri nubere: sed non isti: quia si posset ad eam redire, facilius repudiaret eam. Quid ergo dicis q̄ polluta est. Dico qđ est polluta isti: quia ad eaz redire nō potest.

Uel

Exclusa pa pie arei.

Augustinus.

Chrysostō.

Hiero. Chrysostō.

C

Ruelis.

Chrysostō.

D

Nō intelligitur q̄ nullus pōt dimittere vxorem suā peccato.

Origenes.

E

Uel potest intelligi de immundicia legis: q̄z sacerdos nō po
terat eam habere. ¶ Dixerunt ei discipuli: si ita est causa
bois cuz vxor: non expedit nubere. ¶ Postq̄ dominꝰ
egit de solutione matrimonij. Dic tractat de perfectōe
continētium. Et circa hoc duo facit. Primo ponit sniam
discipulorꝝ. 2° sniam christi. ibi. ¶ Qui potest illis ꝛc̄. ¶ Dic
ergo. ¶ Dixerunt discipuli. Si ita est causa ꝛc̄. ¶ Moti sūt
ad hoc dicendū: q̄z audierant q̄ nō poterat vxor dimitti
nisi ob vnam cām: cum tñ multe alie cause reddant ma
trimoniuz onerosum: vt aliqua immundicia vt lepra: ꝛ bō
ita q̄ impleat illud q̄ in Ecclīastico dī. Cōmorari leo
ni: ꝛ vtso melꝰ est q̄ cuz muliere neqū. Item multam af
fert solicitudinē. p̄ᵉ ad Lozi. 7. Si virgo nubat: cogitat q̄
sunt mundi ꝛc̄. Ideo ex hoc arguunt q̄ expedit cuilibet
boi non nubere. ¶ Ideo dīs temperat: q̄z contingit eē ali
quid melius duplr: vel simplr: vel fm quid. sic cōtinere
aliquibus competit: aliquibus non: q̄z vt dicit Apost. p̄ᵉ
Lor. 7. Melꝰ ē nubere q̄ vri. Approbat sniam discipu
lorꝝ. Et primo dictis. 2° factis. ibi. ¶ Tunc oblati ꝛc̄. ¶ Et pri
mo approbat continētiam. 2° assignat differentias con
tinētium. ibi. ¶ Sunt. n. ꝛc̄. ¶ 3° difficultatem. ibi. ¶ Qui po
test ꝛc̄. ¶ Dicit ergo. Qui dicit illis. ¶ Non omnes capiūt.
Istud verbum. ¶ Ita dicitis q̄ non expedit nubere: verꝝ
est aliquibus: sed non est verum quo ad omnes: q̄z nō om
nes habent tantam virtutem q̄ abstineant: sed quibꝰ da
tum est: q̄z aliquibus datum est non ex ꝓpio facto: sed do
no gratie. Sap. 8. Sciui q̄ aliter non possum esse conti
nens: nisi deus det. Qz enim homo in carne viuat preter
carnē: non bois est sed dei. p̄ᵉ ad Lor. 7. Volo omnes ho
mines esse sicut meipm. Sed vnusq̄sq̄ ꝓprium donum
hz ex deo: alius quidem sic: alius ꝛo sic. Et q̄z possent cre
dere q̄ omnes ꝓtinere possent: ideo dicit. ¶ Sunt. n. Eunu
chi ꝛc̄. ¶ Unde distingut q̄ est ꝓtinētia in aliquibus ex na
tura: aliqui ex violentia: aliqui ex voluntate. Ideo tria ge
nera Eunuchorꝝ tangit: q̄z quidam p naturam q̄ a matris
vtero sic nati sunt. ¶ sicut aliq̄ monstruose nascuntur pro
pter defectuz matris: sic ꝛ aliqui sine genitalibus. Et hoc
ex dei prouidentia: q̄z si omnia fm cōmunem cursuz na
ture acciderent: attribueretur totum nature ꝛ non diuine
prouidentie. vnde Sap. 8. Signa ꝛ monstra scit antēq̄
fiant. Item quidam p violentiam vt illi q̄ castrantur a ty
rānis vel barbaris. Uel q̄ castrant pp̄ custodiam mulie
rum. Qui sunt facti ab hoibus: quos. s. vel crudelitas ho
minum castrauit vel conseruantia mulierum. Et hoc dī
Dieron. q̄ scit: q̄z pueri acciperent ꝛ castrarent ꝛ pone
rent in domo Nabuchdonosor. Quidam ꝛo voluntate:
vt dicit. ¶ Et sunt Eunuchi qui castrauerunt seipsos pro
pter regnum celorꝝ. ¶ Quidam male intellexerunt verbū
istud dicentes scindenda esse genitalia: ꝛ leguntur hoc q̄
dam fecisse: de quibus dī fuisse Origen. sed istud repro
batum est: ꝛ separari debent a clero. cap. ex parte: ꝛ cap.
significauit extra de corp. vit. Unde q̄z datur occasio er
roꝛi manicheoꝝ qui creaturam corporalem dixerunt eē
causam mali. Item datur occasio erroꝛi gentiliū: q̄z q̄
dam in sacrificijs suis eunuchāt. Item hoc factum non
est in vtilitate: q̄z tales ꝛ si actum nō habēt concupiscē
tia tñ non sunt immunes. Unde Eccl. 20. Concupiscentia
spadonis deuirginauit iuuenculam. Ideo melius est q̄
homo sibi frenum imponat q̄ mēbrum abscindat: vt ma
los cogitationes ꝛ desideria refrenans. Esa. j. Auferte ma
las cogitationes a cordibus vestris. Qui castrauerunt se
ipsos: continue castitati se dederunt: ꝛ hoc propter regnū
celorꝝ. Aliqñ. n. membrū p actum intelligit: vt supra. Si
oculus tuus scandalizat te ꝛc̄. Sic hic mēbra genitalia p
actu accipiunt. Unde ille se castrat q̄ castitati se dedicat.

Uel fm Dieron. Qz continentiam seruantes sic nati sūt frigiditate. ¶ nature ita q̄ non mouentur ad actum illiz. Unde dicuntur Eunuchi ꝓpter actum eunuchorꝝ quez habent ꝓpter naturam quā ex vtero habent: q̄z alīq̄ habent aliquā dispositionem ad aliquā virtutem naturali ter: sicut Job ad misericordiam: qui dicit. cap. 31. Ab infantia mecum creuit miseratio. Quidam ꝛo ex voluntate: vel propter simulationem: vel vocatus ab hereticis est factus ab hoibus. 2ª ad Tbi. 3. Habentes quidem spēm pietatis virtutem autem eius abnegantes. Quidam ꝛo propter premium vite eterne. Primi duo. ſ. q̄ vel natura liter vel violenter castrantur non habent meritum vite eterne: sed solum tertij. Sed nunqd est verum de primis q̄ non merentur? Dico q̄ merentur quantuz ad voluntatem: hz non mereantur quātum ad actūq̄: hz non possint facere: possint tamen velle posse facere. ¶ Qui potest capere capiat. ¶ Posita differētia continentie. Dic ponit exhortatio. vt dicit Diero. Facit dominꝰ sicut facit dux in exercitu qui q̄rit est capienda ciuitas dicit. Qui intrabit ciuitatem: dabit ei hoc vel illud sicut dicit Dauid Joab. Sic q̄ potest capere ꝛ continere: capiat ꝛ nō retrahat se. Apostolus p̄ᵉ Lozin. 12. Emulamini carismata meliora. Sed qd est qđ dicit: Nōne tenet quisq̄ ad virginitatez seruandam. Uidet q̄ sic: q̄z hō ad melioza tenet. Dicendum, q̄ non est ꝓceptum: sed ꝯsilium sicut dicit Apostolus p̄ᵉ ad Lor. 7. De virginibus mandatū non habeo: cō silium autez do ꝛc̄. Sed quid est. Nōne tenet homo ad melioza. Dico q̄ distinguendum est q̄ melius est quātū ad actū: vel q̄tuz ad affectum. Non tenetur ad melioza quo ad actum: hz quo ad affectum: q̄z omnis regula ꝛ omnis actus determinat ad finitum ꝛ certum. Et si tenet ad melius: tenet ad incertum. Unde q̄tuz ad actus exterioreſq̄ non tenetur ad certum: non tenet ad melioza: sed q̄tum ad affectum: tenetur ad melioza. Unde qui non semper vellet esse melior: non posset sine contemptu vel le. Sed quid est quod dicit. ¶ Qui potest capere ꝛc̄. ¶ Aut enim potentia naturali: ꝛ sic nullus potest. Aut potentia gratie: ꝛ sic quilibet potest: q̄z dī Luce. xj. Petite ꝛ accipietis. Item gratia dei omnia potest. Dico qđ ly potest. includit potestatem voluntatis. Est enim voluntas firma ꝛ infirma. Constat autem q̄ homo cum hz voluntatem firmam: non timet multos impulsus: sed quando nōnnq̄ facili impulsu labitur. Unde qui potest per firmitatem volūtatis capere: capiat: ꝛ non a natura sed a deo. Unde qui hoc a deo habeat: consulimus qđ hoc capiat: ꝛ contineat. Uel qui potest fm oportunitatem temporis vel conditionis temporis. vt Abraam. Unde celibatus Joānis: non preferatur coniugio Abrae. Item fm condinonem: quia qui coniugatus est: non potest continere. Unde excludūtur vel ratione temporis vel conditionis.

¶ Tunc oblati sunt ei parvuli. ¶ Dic ostendit qđ dixit: facto. Et primo ponitur parvulorꝝ oblatio. 2° ꝑfectus discipulorum. 3° satisfactio christi. 2° ibi. ¶ Discipuli ꝛc̄. ¶ 3° ibi. ¶ Jesus autem ꝛc̄. ¶ Dicit ergo. ¶ Tunc oblati sūt ei parvuli. ¶ Dominus cōmendauerat castitatez: ꝛ qz in puulis est castitas ꝛ puritas: ideo videntes q̄ puritas placeret ei: obtulerūt ei paruulos. ¶ vt manus eis imponeret ꝛ ora ret. ¶ Notandum q̄ consuetudo erat qđ pueri offerebantur antiquis: ꝛ benedicebant ꝛ orabant: in signum q̄ benedictio est a deo. Item expti qđ actum haberet salutarē: q̄z leprosum curauerat ꝛ multos alios: ſō ꝛc̄. Itez parvulos offerebant: q̄z credebāt q̄ q̄ tangeret ab eo: vt de cetero a demonib⁹ nō infestaret: ideo ecclesia accepit in ꝓsuetudinē: q̄ paruulis exhibeant sacramēta ecclesie: vt magis ꝓficiant. ¶ Discipuli aūt increpabant eos. ¶ Dic

Dieronym⁹.

F

Dieronym⁹.

Nota

G

Cur Eunuchi nō pñt eē clerici.

tanglant ꝙlos discipulorꝫ. Sed ꝙre increpabant: qꝝ credebant eũ: vt vexꝫ boiem fatigari ex frequẽtia boium: ideo volẽtes parcere labori ei⁹ ꝛc̃. Alia rõ: qꝝ magnã opinionẽ habebãt de christo: tõ videbãt eis qõ inhonestũ erat qõ paruuli accederẽt ad eũ. Orig. Oꝝ ꝓ hoc significat̃ qꝫ in ecclesia sũt qdam puuli rudes. ꝑ discipulos pfecti significant̃. Uñ tales vedignantur cum vident puulos. i. istos rudes venire ad chm: ignorãtes qꝫ oẽs homines vult saluos fieri. Et Apls ad Ro. 1. Grecis ꝛ barbaris debitor sum. ¶ Consequẽter veriꝫ satisfacit. Et ꝓ ꝙlo iustitie. 2° satisfacit devotioni offerẽtiũ. Dicit g̃. ⌊ Sinite puulos ꝛc̃. ⌋ idest humiles siue paucos. ꝓ ad Cor. 13. Nolite puuli efe sensib⁹: ꝫ malitia puuli estote. Et nolite phibẽ. i. paucos ꝓp innocẽtiã. Non.n. sũt phibendi ipfecti venire ad pfectionẽ. Taliũ est.n. regnũ celorꝫ. Dicit taliuꝫ nõ horꝫ. ſ. q̃ ita sũt puri ꝓ innocẽtiã. supra. 18. Nisi efficiamini sic̃ parulus iste ꝛc̃. Job. 22. Qui humiliauerit fuerit in gla. Consequẽter devotioni satisfacit. ⌊ Luꝫ ipositset eis manus. ⌋ ꝑ qõ virtutes ꝓfluat. Esa. 40. Qui dat lasso virtutem. ¶ Abyt inde ꝛc̃. ⌋ Aliqñ chs apponit man⁹ ꝛ nõ abyt ide: aliqñ apponit ꝛ abyt: qꝝ aliqui ita fortes sũt qꝫ nõ retrocedũt. Et vocauit ꝑetꝝ ꝛ Andreã: ꝛ manſit cuꝫ eis. Jo. j. Una igit̃ illi adhuc ipfecti erant nec habiles ad sequendum eũ: ideo abyt inde. ¶ Et ecce vnus accedens ꝛc̃. ⌋ Dic agit de pfectione pũptatis. Et qꝝ duplex est via. Uia cõis ꝛ specialis: vt est ꝓtinẽtia. Uia ꝓma est via salutis. 2ª pfectionis. Ideo ꝑ de ꝓma. 2° de secunda. Et ꝓ ponit̃ interrogatio. 2° chi rñsio. 3° responsiõis exꝑositio. Interrogatio ponit̃. Et ecce vnus accedens ait illi. Magister bone. De isto diuersa ẽ opinio: qꝝ Hieron. dicit: qõ erat puer⁹ corde. Et hoc ꝓꝝ: qꝝ abyt tristis. vñ si bono corde accessisset: nõ abysset tristis. Chrysosto. dicit qꝫ a passione auaritie detinebat̃: iõ ferre non potuit. Et hoc ꝓꝝ: qꝝ nõ causa tentandi venit: qꝝ qñ aliqui veniebant ad Jesum causa tentandi: dominus semper respondebat eorum malitie: vt quid me tentatis vel huiusmodi: ꝫ nullum ponit hic. Unde ꝓꝝ qꝫ non tentator erat: sed imꝑfectus q̃ ad deum accedebat vt perficeretur. ꝑs. 33. Accedite ad eũ ꝛ illumināmini. ¶ Magister bone ꝛc̃. ⌋ Uocat eũ magistrum: q̃si sciẽtẽ. Talis.n. dz esse magister q̃ sciat. Item vocat bonum. De rõne boni est se cõmunicare. Unde Sap. 7. Sine inuidia cõmunico. Ipse.n. verꝫ bon⁹ est. ꝑs. 118. Bonus es tu: ꝛ in bonitate tua doce me iustificationes tuas ꝛc̃. ⌋ Quid boni faciam vt habeã vitam eternã. ⌋ Audierat multa de vita eterna. Bene audierat declina a malo ꝛ fac bonum: ꝫ in lege non audierat ꝓmitti vitam eternã sed temporalia tm̃. Esa. j. Bona terre comedetis ꝛc̃. ¶ Qui dixit ei. Quid me interrogas. ⌋ Dic ponit responsionem. ꝓmo respondet vt in Marco habet̃. Quid me dicis bonũ. Dic aũt. ⌊ Quid me interrogas. ⌋ Utrũqꝫ potest intelligi. Sed qꝫ Matth. dicit: qd me interrogas: non hz calumniam. Scdm Ao id qõ dicit Marcus assumpserũt arriani errorez dicentes qꝫ pater est bonus ꝓ cẽtiaz: filius per participationẽ: ideo ponebant filium inequalẽ patri. Sed notandũ qꝫ dicit vnus est bonus deus. ⌋ Sed note dei pater ꝛ filius ꝛ spũsc̃s intelligit̃. Uñ ab hoc excluditur alia creatura: qꝝ non ꝓ essentiã bona est. Sed quare rñdet sic: Dicit Hieron. Oꝝ respondet ad mentẽ ipsius qui illã bonitatẽ cõmẽdabat que solet esse in homine: qꝝ magis adherebant traditionibus hoim̃ q̃z dei. sicut supra. 17. dñs. Irritaz fecistis mandatũ dei ꝓ traditiones vestras. ideo repbendit eũ qꝝ petebat ab eo tanq̃ ab hoie bono: nõ aũt tanq̃ a deo. Sed qd est qõ dicit. Quid me ꝛc̃. Hoc dicit tãq̃ cognoscens eius affectũ: qꝝ non habebat aium ad obediendũz bono: ꝛ omne bonũ temporale est imꝑfectum ꝛ vmbra respectu boni diuini. Esa. 64. Oẽs iustitie vestre tanq̃ pannus menstruate. Unde ola ista bona sunt a deo. Ideo si vis habere ea pete ab eo. Ipse.n. solus est bon⁹. ꝑs. 135. Confitemini dño qñ bonus ꝛc̃. Ideo recurre ad deum. ⌊ Si vis ad vitã ingredi: serua mãdata. ⌋ Quidã.n. habẽt vitam imꝑfectã: qdam perfectã: ꝛ qdam totaliter extra vitam sunt: vt q̃ in peccato sũt vel infideles: qꝝ iustus ex fide viuit. Quidã igit̃ habent vitaz incboatã ꝛ ipfectã: vt iusti in hoc mundo: alli Ao pfectam: qui iam sunt in vita eterna. Unde ⌊ si vis ad vitam ingredi: serua mãdata ⌋ qꝝ introducit̃ homo per mãdata. Eze. 20. Dedi eis mandata mea ꝛ iudicia mea ostẽdi eis ꝛc̃. Sed nunqd mãdata sufficiebant ad salutẽ? Dico qõ nõ: nisi ex fide mediatoris ꝛ charitate. vñ Apost. ad Hal. 2. Si ex lege est iustitia: ergo frustra mortuus est chs. Item ꝓuer. 7. Serua mandata mea ꝛ vives ⌊ Dicit illi ꝛc̃. Que: ⌋ Sequitur responsionis exꝑõ: in qua mãdata replicat. Et ꝓmo ponit mandata. 2° radicẽ. ibi ⌊ Diliges ꝛc̃. ⌋ Dicit ergo. ⌊ Jesus aũt dixit. Non homicidiũ facies ꝛc̃. ⌋ Et quare nõ fecit mentionẽ de mandatis prime tabule? Quia pronũ videbat ad dilectionem dei: ideo nõ fuit necesse. Item hec sunt premia ad dilectionẽ. Et ꝓmo ponit negatiuum. 2° affirmatiuũ. ꝓmo incipit a maiori. ⌊ Non homicidiũz facies. ⌋ qõ est ꝫ vitam in actu. ⌊ Non adulterabis: ⌋ qõ ẽ ꝫ vitam in potentia. ⌊ Non furtuꝫ facies: ⌋ qõ est ꝫ bona ꝓsone. ⌊ Non falsum testimonium dices: ⌋ qõ est ꝫ personam. Item affirmatiuum ponit. ⌊ Honora patrem ꝛc̃. ⌋ Deinde ponit radicẽ. ⌊ Diliges ꝓximũ tuũ sicut teꝑm. ⌋ Ro. 13. Qui diligit ꝓximuꝫ: legem implevit. ¶ Dicit ei adolescens. Ola hec custodiui a iuuentute mea. ⌋ Postq̃ dñs tradidit doctrinã cõis salutis: hic tradit doctrinã pfectionis. Et ꝓmo tradit doctrinam. 2° necessitatẽ huius doctrine. 3° premiũ obseruatiõis. 2ª ibi ⌊ Jesus aũt ꝛc̃. ⌋ 3ª ibi. ⌊ Respondens ꝑetrus ꝛc̃. ⌋ Et ꝓmo ponit occasio doctrine dande. 2° ꝓmulgatio. 3° effectus. 2ª ibi. ⌊ Dicit ei Jesus ꝛc̃. ⌋ 3° ibi ⌊ Luꝫ audisset adolescẽs ꝛc̃. ⌋ Occasio ꝓmulgandi hanc doctrinã est petitio adolescentis. Et ꝓ ꝓfiteꝫ se obseruatorẽ legaliuꝫ. 2° petit que sit pfectio ad quã peruenire possit. ibi ⌊ Quid adhuc ꝛc̃. ⌋ Dicit g̃. ⌊ Ola hec ꝛc̃. ⌋ Et dicit. Ola: qꝝ non sufficit vnuꝫ facere tm̃: nisi ola seruent̃. Jac. 2. Qui offenderit in vno: factus est omniũ reus. Item dicit a iuuentute. ꝓuer. 22. Adolescẽs iuxta viam suam: ꝛ cuꝫ senuerit nõ recedet ab ea. Unde ꝓueniebat ei qõ dñs Job. 23. A via labiorum non recessi. Utrum aũt vexꝫ diperit est questio. Hieron. dicit qꝫ mẽtius est. Qõ ꝓꝝ: qꝝ ante hoc immediate ꝓcedit. Diliges ꝓximũ sicut teꝑm. Si sic dilexisset: nõ abysset tristis: cuꝫ dñs dixit. Uade ꝛ vende ola ꝛc̃. Chrysosto. dicit qꝫ verũ dixit. qꝫ legalia seruauerat. Et cõfirmat̃ ꝑ illõ qõ habet̃ in Marco qꝫ cũ intuitus esset eum Jesus dilexit eũ. Nõ non fecisset: nisi bonus esset. Est.n. duplex via. Una sufficiens ad salutẽ: ꝛ hec est dilectio dei ꝛ ꝓximi cum sui beneficio sine suo grauamine fm qõ dñs. ꝓ ad Cor. 8. Qui diligit deum cognitus est ab eo: ꝛ hanc seruauerat. Alia est pfectionis: vt diligere ꝓximũ cum sui detrimento: ꝛ hanc nõ seruauerat. Ideo cuꝫ nũtiata fuit ei: abyt tristis. ꝓpria nõ fuit contentus: ideo petyt. ⌊ Quid mihi deest adhuc. ⌋ Quilibet tenet̃ facere hanc qõnẽ fm qꝫ dñs. Notum fac mihi dñe finẽ meum. Et numerꝫ dierꝫ meorum qs est: vt sciã quid desit mihi. ꝑs. 38. Ipse.n. solus scit qd desit nobis. Imꝑfectum meuꝫ viderunt oculi tui. ꝑs. 13. ¶ Dicit ei Jesus. Si vis pfectus esse: vade ꝛc̃. ꝓmo ponit̃ studiũ. 2° via. 3° qꝝ difficilis: ponit̃ premiũ. 4° cõsumatio pfectionis. Dicat g̃. ⌊ Si vis pfectus esse ꝛc̃. ⌋ De

Questio. Origenes.

bemus cui nisi ad pfectionē. Hebr.6. Intermittentes inchoationis christi sermonē: ad pfectus feramur. Sed q̄rit Origenes. Perfectio legis est dilectio: sz dixerat diliges primū tuū ⁊c. Quare ergo dixit si vis pfectus esse: cū iam pfectus esset. Dicunt gdam q̄ in gbusdam libris non ponit illud: diliges primum tuū ⁊c. Et hoc pz̄ga in Marco nō ponit. Aliter pōt dici q̄ illud dixit: sed non hoc ordine: qz in euangelio Naçareoz ita est: dns dixit nō homicidiū facies ⁊c. Usq; ad illud de dilectione. Et post sequit: hec omnia ⁊c. Et deinde segun: diliges primum ⁊c. Tū plana est solutio: qz duplex est dilectio primi. s. dilectio fm viam cōem: ⁊ dilectio pfectiōis. Un dicit. [Vade ⁊ vende oia ⁊c.] Non ptem sic fecerunt Ananias ⁊ Saphira: vt hz in Act. ca. 5. Et da pauperibus: nō diuitibus. p̄ ad Cor. 13. Si distribuero facultates meas in cibos paupez. ps. 111. Dispersit dedit paup̄ib⁹. Et nō vni sz pluribus. Sed quid est. Nōne statim talis esset pfectus: Videt q̄ non: qz adhuc passiones sunt in eo ergo nō est perfectus in virtute. Orige. dicit. Qz statim perfectus est sicut illi pfecti sūt quibus bona sua distribuit. p̄ ad Cor. 8. Uestra abundantia inopiam illoz supplear: ⁊ illoz abundantia: inopie vestre sic supplementū. Unde perfectio illoz transit in illum sicut qui recipit ppbetam in noie ppbete: mercedem ppbete accipiet ⁊c. Supra. 10. Unde via pfectionis nō est vade ⁊ vende ⁊c. Sz tñ hoc q̄ sequit: ⁊ da pauperibus. Alia rep̄sio est. Si vis pfectus esse nō q̄ statim sis pfectus: sz quodda̅ pncipium habebis pfectionis: qz exoneratus istis: poteris facilius cōtemplari celestia. Augusti. Dicit q̄ vigilie ⁊ hȳ sunt instrumēta pfectionis: sz in hoc q̄ sequit est perfectio. [Et sequere me.] vñ supra. 4. Petrus: ⁊ Andreas relictis oibus secuti sunt eū. Et sic etiā Matth. supra. 9. Sz cur dimittis hec oia: melior vita est dare paupibus: ⁊ in hoc considerandus est primus. Unde si non est in illis pfectio: in quo ꝓsistit: Dicendum q̄ in pfectione charitatis. Col. 3. Super omnia charitatem habētes que est vinculum pfectionis. Unde dilectio dei est pfectio: sz dimissio rerum est via ad perfectionē. Et quō: Augustin lib. 83. q. Dicit q̄ augmentuz charitatis est diminutio cupiditatis: pfectio charitatis: nulla cupiditas. Ille ergo pfectus est in charitate qui diligit deum vsq; ad contēptuz sui ⁊ illoz. Unde difficile ⁊ quasi impossibile est q̄ aliquis possideat diuitias: quin eis alliciat. Et hoc patet de Greg. De quo legitur q̄ cuz cogitasset melius se famulatum christo sub specie secularis: ceperūt ꝫ cum tot successere: vt nō iam specie tm: sed etiam mente retineretur. Ideo nihil est q̄ animum tam libez faciat sicut q̄ nō occupet circa diuitias. Et hec est via pfectionis. Unde aliud est esse pfectū: ⁊ habere statum pfectionis. Quicunq; bz charitatem pfectam vsq; ad cōtēptuz sui ⁊ suorum: pfectionem bz. Status pfectionis duplex est: prelatoz ⁊ religioſoz: sed equiuocē: qz status religioſoruz est ad acquirendū pfectionem. Unde isti dictuz est. Si vis esse pfectus: ⁊ si vis ad pfectionis statuz venire. Status aūt prelatiōis nō est ad acq̄rēdū sibi: sed ad habitā cōmunicandā. vnde dns Jo. vltio. dixit Petro. Petre si diligis me pasce oues meas: ⁊ non dixit: si vis perfectus esse ⁊c. Unde talis est differentia inter pfectionem religioſoruz ⁊ prelatoz qualis inter discipulū ⁊ magistruz. Un discipulo dī: si vis addiscere / intra scholas vt addiscas. Magistro dicit lege ⁊ perfice. Unde securior est status religioſorum: quia ignoratia non imputat eis: sicut prelato. Unde sicut ridiculum esset Magistro q̄ nihil sciret: sic ⁊c. Sed dato q̄ vterq; faciat quātum ad euz pertinet ⁊ bene vtatur officio nec dico q̄ non est comparatio: nisi sicut inter discipulum ⁊ Magistrum. Unde in statu pfectionis est prelatus: etiam si des Deliam: vel quēcūq;. Sed est questio si prelatus est perfectus: nomine tenetur omnia vēdere. Dico q̄ istud sequeretur: si in hoc q̄ est: vade ⁊ vende ⁊c. Esset perfectio: sz non est: sed est via ⁊ preambulum ad acquirendum perfectionem: ideo nō opz q̄ vendat ea que habet: sed qz hoc raro contingit q̄ quis perfectionem cum diuitijs habeat: ab eo qui veniet ad perfectionē ei relinquenda sunt omnia: ideo dat dns q̄ facilius est. Unde si prelatus esset idoneus: ⁊ curam bene ministraret: dico q̄ esset pfectior: sicut aliquis pōt dicere. Uolo intrare scholas vt addiscam. Sz ꝑsumptuosum est dicere cum nihil sciat velle se esse magistrū. Unde Augu. de ciui. dei. Status superior sine quo populus regi non potest ⁊ si decedenter administretur: indecenter tamen appetit. Item est aliud esse prelatum ⁊ in statu prelati. Nūquid in statu perfectionis sunt sacerdotes plebei vel curati. Dico q̄ non sunt in statu: qz non faciūt statum. Omnis status cum solēnitate datur: vt ordo episcopatus: religio. Cum autem datur plebania non datur cum solēnitate. Unde statū non habent perfectionis: q̄ pz qz aliquibus cōmittit cura ⁊ administratio: ⁊ si nō sit promotus potest dimittere ⁊ vxorari: ⁊ aliq̄n factum est religiosus. Episcopus aūt non dimitteret episcopatū nisi de licentia superioris: curatus potest intrando religionē. Si autem esset in statu perfectionis: iam caderet a statu: ⁊ sic peccaret. Unde perfectiones potest habere fm actū: sed non statum: qz non datur status nisi cum solēnitate. [Uade ergo ⁊ vende ⁊c.] Et qz per istud: maguz habebis premium: qz premiuz respondet merito. ¶ [Et habebis thesaurum in celo.] In thesauro duo sunt: stabilitas ⁊ abundantia. Habebis thesaurum ⁊ abundantiam spiritualiū. ps. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Esa. 33. Et erit fides in temporibus tuis. Diuitie salutis: sapiētia ⁊ scientia. ¶ [Et veni sequere me.] Hic est finis pfectionis. Uni illi sunt perfecti qui toto corde sequūtur deuz. Un Deu. 17. Ambula coraz me ⁊ esto perfectus. [Et sequere me] idest imitare vitam christi. Unde supra. 16. Si q̄s vult venire post me abneget semetipsum. Imitatio enī est in solicitudine predicandi / docendi / curaz habendi. Unde Chrysosto. Dictum est Petro sequere me. sīn suscipiendo curam totius mundi. Job. 23. Uestigia eius custodiuit pes meus. ¶ Cum autem audisset ⁊c. Ostēditur affectus qz abijt tristis. Hoc accidit cuz desideramus aliqd ⁊ non possumus habere vt optamus. Unde iste desiderabat perfectionem: ⁊ audiuit qd per hoc debebat habere: ⁊ qz cupidus erat abijt tristis. Et quare: ¶ Erat enim habens multas possēssiones.] Augu. Ille qui dimisit voluntatem habendi: est magni meriti: qz imputatur ei: q̄ habere potuit: sz maioris meriti est dimittere q̄ ia̅ acquisiuit: qz difficilius est q̄ euellantur que iam sunt vnita q̄ ea que non sunt vnita. Et hoc pz̄: qz iste qui habebat: separari non poterat. ¶ Jesus aūt ⁊c.] Hic ponit ratio predicte doctrine. Et pmo assignatur ratio. 2° satisfacit admirationi discipuloruz. ibi [Audiuit.] Dicit ergo. [Jesus autez dixit discipulis suis ⁊c.] Occasio dicēdi verbū istud fuit: qz ille abijt tristis: qz dixerat. Uade ⁊c. [Quia difficile ⁊c.] Non dicit impossibile. Et dicit. [Diues] non qui habet diuitias: qz q̄dam habent ⁊ non amant eas: quidā autem habent ⁊ amant ⁊ confidunt in eis. Di q̄ habent ⁊ non amant: possunt ingredi in regnum celoz. Si n. hoc non esset, non diceret Paulus diuitibus huius seculi nō sublime sapere ⁊c. p̄ ad Tbi. 6. Sed qui bz ⁊ amat: difficile est ⁊c. Supra. 13. Solicitudo seculi huius ⁊ fallacia diuitiarum suffocant verbum. Prouer. 28. Qui festinat

Origenes.

Differētia inter pfectionē ⁊ statum pfectionis.

K

Augustinus.

pitari:non erit inocens. Ecc.31. Beatus diues qui inuentus est sine macula:qui post aurum non abyt ꝛc. Sed ꝫ est difficile:ideo sequit. Quis est hic ꝛ laudabimus eum. Fecit n. mirabilia in vita sua. Addit aliquid qđ ad ipossibilitatem videtur pertinere. Unde dicit. ¶ Et iterum dico vobis. Facilius est camelum per foramen acus trãsire ꝛc.] Supra dñs dixerat qꝺ diuitem erat difficile intrare in regnum celorum hic qđ impossibile:sicut impossibile est qꝺ camelus per foramen acus transeat. Unde accipite duitem qui bꝫ diuitias:ꝛ non amat:difficile est. Illum autem qui amat:ꝛ in eis confidit:impossibile est intrare in regnum celoꝝ. Qꝫ enim camelus non possit intrare per foramen acus. Hoc est ex natura. Qꝫ autez diues qui amat diuitias non possit intrare in regnum celorum. Hoc est ex diuina iustitia:sed prius possent omnia subuerti q̃ diuina iustitia imutari. Alij ſicut Hieron. Non designatur impossibilitas:sed difficultas. In quadam glo. inuenitur cuius auctor ignoratur qꝺ hierosolymis erat porta que vocabatur foramen acus:per quã nõ poterãt cameli onerati transire:ita non potest diues intrare in regnum celorum nisi exoneret se ex affectu diuitiarum. Sed facilius est qꝺ camelus exoneretur q̃ diues hunc affectuz deponat. Chrysosto. mistice exponit, per camelum significantur gentes qui peccato idolatrie onerati sunt. Per diuites iudei. Acus autez christus. Foramẽ acus est passio. Unde facilius fuit gentilem populũ transire per passionem christi q̃ iudeos:qꝝ non poterant venire nisi diminẽdo cerimonias legis:ꝛ hoc ipsi non facerent. Unde quesitus est a demone qđ est grauius peccatum. Et dixit: habere de alieno. Cui responsum est. Tu mentiris. Immo dicit:qꝝ alios peccatores sepe amitto; istos autez non amitto. Uel sic. [Facilius est ꝛc.] vt per diuitem intelligamus superbum. Per camelũ: christũ. Per foramen acus:christi passionem. Ideo facilius fuit camelus transire per foramen acus q̃ superbum humiliari. [Audiens autem hoc discipuli mirabant̃ dicentes. Quis poterit ergo saluus esse ꝛc.] Supra dominus affignauit rationem sue doctrine. Hic satisfacit admirationi discipulorum. Et ꝓmo ponitur admiratio. 2ª satisfactio. ibi [Aspiciẽs ꝛc.] Dicit ergo. [Audiens ꝛc.] Quis poterit saluus esse. Sed hic est questio literalis. Cum plures sint pauperes q̃ diuites:ꝛ diutes difficile sit saluari:quo modo poterit ergo saluus esse. Respondet qꝺ intellexerunt qꝺ itelligeret etiam de pauperibus q̃ sunt diuites voluntate:qꝝ plures sunt pauperes qui voluntate sunt diuites. Item ipsi iam erant effecti soliciti pro toto mundo:ideo ingruebat eis illa soliciudo que habeꝫ. 2ª ad Corin. xj. Soliciti ꝛ rectores omnium creaturarum. ¶ Aspiciens autem Jesus dixit eis. Apud homines ꝛc.] Dic satisfacit admirationi dicens apud homines. Sed quid est qđ dicit. Uidetur enim qꝺ peruerat libe. arbi. si impossibile est apud homines. Uerum est qꝺ non potest homo sine auxilio gratie dei. Unde a se bꝫ homo peccare:sed resurgere: opera salutis facere:hoc non a se sine gratia dei. Ipse enim deus est qui in ista potest. Ad ro. 9. Non est currentis nec volentis sed miserentis dei. Unde Job. 42. Scio qꝺ omnia potes:ꝛ apud te non est impossibile. Unde fm potentiam humanam impossibile est hominem saluum fieri: quia potentia humana non imutat voluntatem:sed solius dei est imutare eam:sicut habeꝫ. ꝓb. 2. Qui operatur in nobis velle ꝛ perficere. ¶ Consequenter determinat de premio perfectorum. Et ꝓmo ponitur interrogatio. 2º responsio. ibi [Jesus autem ꝛc.] Petrus audierat pauperem laudari:ꝛ audierat: vade ꝛ vende ola que habes ꝛ da pauperibus. Audierat etiam qđ difficile est diuites intrare in regnum celoꝝ. Ideo reputabat Petrus magnus fecisse: qꝝ omnia dimiserat. Unde dicit. [Tunc respondens Petrus dixit ei. Ecce nos ꝛc.] Et quia non solum illud audierat: vade ꝛ vende: ſꝫ vlterius:ꝛ seqre me ꝛc. iõ addit Petr9. [Et secuti sumus te ꝛc.] Relinquere ola nõ facit pfectionẽ: ſꝫ relinquere ola:ꝛ seq christum: qꝝ multi ꝑbi relinquerunt ola. Sed relinquerat Petrus naue: ꝛ rethe: ſꝫ Petrus magis de affectu suo laudaꝫ q̃ de eo qđ reliquit:qꝝ im ꝓna voluntate dimisit qꝺ etiam totum dimisisset si habuisset. Item sciebat qꝺ chs sciebat suam voluntatẽ:iõ ergo dicit. [Ecce nos ꝛc.] Per qđ dedit exẽ plus qꝺ nõ reputent panca dimisisse q̃ dimiserunt qđ habebant:cetã si panca hẽrent. Et dicit Hieron. Qꝫ dimittere nõ facit pfectionẽ sed seq dñm. Et multiplr aliqs se quit deũ. Mente ꝑ ꝓtemplationẽ. Osee. 6. Sciemus sequamurqꝫ: vt cognoscamus dñm ꝛc. Uni illi deũ sequuntur q deũ hñt pocalipsi:ꝛ deũ cognoscunt ꝑ modũ ꝓpheplationis. Itẽ cũ seq dñm ꝑ obseruantiã mãdatoꝝ. Jo. 10. Oues me vocẽ meã audiunt ꝛ sequunt̃ me. Itẽ ꝑ imitationez operis. Job. Uestigia eius secutus est pes meus. Item ꝑ ꝓtemptũ sui ꝛ suoꝝ. supra. 16. Si qs vult venire post me abneget semetipm ꝛc. Item ꝑ puritatẽ mẽtis ꝛ corpis Apo. 14. Di sunt q cũ mulieribꝰ nõ sunt coinquinati. Uirgines n. sũt:ꝛ sequũt agnũ ꝛc. Ad istas sequelã disponit volũtaria paupertas. ¶ Jesus autem dixit illis. Amen ꝛc.] Dic agit de ꝓmio pfectionis. Et ꝑ ponit premium pfectionis Apostoloꝝ. 2º pfectionis alioꝝ. 3º excludit quandã abiectionẽ. 2ª ibi. [Et oĩs q reliquerit ꝛc.] 3ª ibi. [Multi aũt ꝛc.] Dicit ꝙ. [Amen amen ꝛc.] Quia eni nolunt esse certũ qđ dixerat iõ veritatẽ dixisse, pfuctẽ dicẽdo [Amen.] Et vt oñderet qꝺ pfectio nõ est in ꝫ vade ꝛ vende ꝛc. Sed in hoc sequere meliõ dicit [qꝺ vos q secuti estis me in regeneratiõe ꝛc.] Regenerato duplex est. Una q̃ est ſpũs q̃ fit per gr̃am in baptismo de qua.]. pe. j. Regenerauit nos in spem vuã. Item est regnatio corpis: sicut n. ſpũs per gr̃am regenerat sic ꝛ in resurrectiõe suscitabit corpora nostra. Ad Phi. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre:figuratu corpori claritatis sue. Quidã exponũt de ꝓma regeneratione:ꝛ putant sic [Uos qui secuti estis me in regeneratione] i. regenerati estis per gr̃am: sedebitis ꝛc. Chrysosto. Eodẽ modo: sed nõ pũctat sic. Unde dicit qꝺ ꝓmisit eis premiũ in ꝓsenti sic. Uos q secuti estis me ꝛc. Sedebitis pus ecclesia est fides christi. In ecclesia ista sũt diuersi status hominũ: ꝛ q̃uis omnes virtutes necessarie sint ad salutez:tñ vnus laudabilior est in actu vnius virtutis q̃ alterius. Alij in fide: alij in castitate: alij in charitate. Et sicut in diuersis fidelibus sic ꝛ in Apostolis:qꝝ Petrus feruẽtissimus ꝙlator fidei fuit: sed Jo. in castitate pollut: sic qui seruãt in fide sunt sedes Petri. In castitate Joãnis: ꝛ sic de alijs. Sed oẽs sunt sedes Christi: qꝝ omnes virtutes fuerunt in eo. Ideo ꝓmisit eis qꝺ ipsi essent futuri pastores ecclesie. Aliter fm Aug. Qꝫ accipiẽ de regeneratiõe. i. ꝑ resurrectione. [Amen dico vobis in regeneratione] i. in resurrectione: cũ renouabunt̃ fm corpus ꝛ alam: sedebitis. i. in sede maiestatis i. iudiciariã potestatẽ babebitis iudicantes duodecim tribus israel: qꝝ sicut dedit deus filio iudicium: sic ꝛ vult his qui secuti sũt eum. Sed qđ est qđ dicit [super tribus israel ꝛc.] Numqd alios iudicabunt: Quare q̃ plus dicit [super duodecim tribꝰ israel.] Intelliguntur tota plebs fidelium totius mũdi. Quia iuuenit gẽtilitas in pinguedine oliue:ꝛ facta est consors ꝓmissionis facte patribus. Illi aũt qui sunt infideles nõ iudicabuntur. Nam dicit Greg. Qꝫ quidam damnãtur ꝛ non iudicabunt̃ vt infideles. Quidam aũt damnant̃ ꝛ iudicant̃:

L

Hieronym9. Seq christus multiplr contingit.

Chrysosto.

N

Auctio.

Chrysosto.

Augustinus.

Gregorius.

Hieronym⁹. vt qui crediderūt ⁊ puersi fuerūt: Et vt ponit Hieron⁹. aliter condemnant hostes: aliter qui in fide permansit: qz hostes cōdemnant absentes: alij ℞o p̄sentes: ideo iudicabitis ⁊c. Quia apostoli p̄uersati sunt cū iudeis: ideo dicit q̄ iudicabunt duodecim tribus. Et q̄o: Lōparationem: qz eos monuerant. Possent dicere. Q̄o credere/mus / q̄ tu esses deus qui eras mortaliter viuens inter nos ⁊c. Sed dicet dn̄s. Uos eratis sapientes in lege: ⁊ nō credidistis: isti erant piscatores: ⁊ crediderunt. Chrisost. querit. Quid magnum datum sit Apostolis. Nōne hoc datum ēt est ninivitis ⁊ regine Austri / supra duodecimo.

Chrysost. Dicit Chrysost. Qz ipse modus ondit auctoritatem iudicandi: esse datam Apostolis: qz iudicantes auctoritate iudicant sedendo: aduocati ⁊ accusatores cōdemnant stando. Ideo ad designādum q̄ Apostoli iudicabunt auctoritate: ideo dicit. [Sedebitis ⁊c.] De ninivitis ℞o dicit. Uiri ninivite surgēt ⁊c. Sed hic est q̄stio: qz aliqui damnabunt ⁊ nō iudicabunt: sic aliqui saluabunt ⁊ non iudicabunt vt Apostoli: ⁊ apostolici viri: alij ℞o saluandi iudicabunt ⁊ merita eoz discutient: ⁊ qualiter iudicabūt: Dicunt aliqui p̄ comparationē. Sed hoc non sufficit: qz sic etiam regina Austri iudicabit. Quidā dicunt q̄ p̄ iudicium christi. Sed hoc non sufficit: qz sic omnes sancti approbabunt. p̄s. 57. Letabit̄ iustus cum viderit vindictam. Item dicunt q̄dam p̄ quandam venerabilē iustitiam: qz elemosynas iusti in acra christo obuiā: ⁊ erunt assessores christi. Sed hoc etiam nō sufficit: qz dicit [sedebitis ⁊ iudicantes.] Dicunt quidam q̄ iudicabunt sicut liber iudicat. Judicat enim qz ibi scripte sunt leges que illum iudicant sicut corda Apostolorum: ⁊ iustorum qui custodierunt mandata dei erunt liber eos condemnās. Mortui iudicandi sunt libri aperti. Apoca. Sed plus est: quia aliud exercebunt. Unde in p̄s. 148. Gladij ancipites in manibus eorum. Quomodo ergo iudicabunt: Uidete. Erit iudicium mentale qz virtute diuina fiet q̄ singulis ad memoriam omnia peccata sua reducantur. Unde decepti sunt Lactantius qui ponit resurrectionem fieri ante iudicium per mille annos. Istud ergo erit mēntale iudicium: qz per virtutem diuinam reducentur ad memoriam ea que fecit vnusquisq̄. Sed non est inconueniens q̄ aliquis recipiat ab aliquo lumen aliquod: quia angeli adeo recipiunt: ⁊ homines ab angelis: ideo nō est mirum q̄ homines illuminent̄ ab Apostolis qui pleni erunt: ideo non solum iudicabunt: sed etiam quoddā lumen ab eis alij iusti recipient. Sed differenter Christus ⁊ Apostoli: qz Christus auctoritate: illi ℞o sicut promulgatores: sicut lex per angelos data est: sic ⁊ executio iudicij fiet per angelos: qz ecce angeli dicuntur. Job. 33. Pauperibus iudicium dabitur qui iustitias secuti sunt: ⁊ omnia dimiserunt. Et quare iudicabunt: Una ratio: qz peccata de mūdo sunt. Unde illi qui debent iudicare debēt esse de extra mundum: ⁊ tales sunt Apostoli: ⁊ apostolici viri. Unde Joānis. 15. Elegi vos de mundo. Item dicit p̄bs q̄ virtuosus est iudex omnium hominum sicut gustus omnium gustabilium. Sicut ergo qui vult aliqd gustare dat ad gustandum ei qui habet gustum sanum: sic cum virtuosus habeat gustum sanum ideo ipse regula est omnium actuum. Ideo perfecti viri vt regula iudicabunt. Item alia ratio: quia sunt alieni a mundo. Ideo magis feruenter sequunt̄ christum. Isti ergo debent magis iudicare: qz de rebus contemplandis incalescunt. p̄s. 38. Concaluit cor meum intra me: ⁊ in meditatione mea exardescet ignis. Ideo etiam quia magis assueti: sunt magis feruentes. Item quia erant pauperes ⁊ magis abiecti: sed meriam abiectionis est exaltatio: ideo exaltabunt. Ideo dicit sedebitis iudicantes ⁊c. Sed numquid iudas iudicabit: Non: quia iste promissiones semper sunt sub conditione. Ideo dn̄s dicit. Uos qui secuti estis me ⁊c. Unde qui secutus fuerit: ⁊ persecuerauerit: iudicabit ⁊c. Sed si isti iudicant qd faciet Paulus: Si ita sedes plene sunt: vbi ergo Paulus: Augustin. dicit. Qz per duodecim significatur vniuersitas que per septem voluitur. numerus ergo duodenus fit ex multitudine septez: quia septenarius numerus consistit ex tribus ⁊ quatuor sunt ter quatuor sunt duodecim: vel quater tria: ideo per istū numerum significatur vniuersitas electorum. ¶ Et omnis qui reliquerit. ⁊c.] Posito premio Apostolorum. Dic ponitur aliorū. Et sunt hic que stiones. Prima quare Apostolis nihil temporale promisit: alijs ℞o aliquod temporale: quia centuplum accipiet ⁊c. Et hoc patet: qz in Marco habet̄ qō centuplū in presenti. Scōm Chrysosto. Promissum fuit Apostolis aliquod temporale: qz iudicium in ecclesia dei: vt prius dictum est. Uel aliter quia alliciatur vnusquisq̄ sm illō ad quod afficitur. Unde qui dimisit mundum: ⁊ ea que sunt in mundo: non allicunt eum: ea que sunt in mundo: sed alij quia alligati sunt rebus secularibus: alliciuntur per eas. Ideo Apostolis: quia totum dimiserant nihil temporale promisit: sed alijs: quia habēt affectum ad temporalia. Ideo Apostolis iudicium promisit. Uel sm Orige. Qz dictum est in regeneratione: hoc est premium eorum qui omnia reliquerunt propter christum. Sed posset aliqs dicere. Nolo omnia ꝓpter te dimittere: sed dimittaz vnam domū vel vnum agrum ⁊c. Dico q̄ si aliquid relinquis: aliqd habebis: sed si omnia: iudex eris. Sed est alia questio. Dixit domum: ⁊ de hoc nō est dubium: sed dicit patrem aut matrem ⁊c. Qui iubet dimitti p̄em aut matrem: iubet peccatum. Item ipse precepit q̄ non dimittat̄ vxor q̄ honorent̄ parentes. Dicendū q̄ in istis duo cōsiderantur. Naturalis affinitas: ⁊ hec nō est contēnenda: ⁊ bene faciendum est eis si indigent. Aliqñ ℞o retrahunt a fruitio dei. Unde tunc fūt sicut mēbrum scandalizans: et tūc abscindendū est illud mēbrum. Et iō precepit hec relinquere. Item alia rō: qz dominus p̄uidit tempus future p̄secutionis q̄ insurgeret frater contra frēm: ideo vult hominem separari ab eis. Alia questio est cum dicit centuplum accipietis ⁊c. Quo intelligat̄. Quidam dixerūt q̄ sancti resurgent ante iudicium p̄ mille annos: ⁊ tūc Chr̄s habebit regnum cōpletum. Et tunc qui dimisit domum habebit centuplum. Dicit Hieron⁹. improbat: qz non habebit centum p̄es ⁊c. Item turpitudo significat̄: qz non habebit centum vxores. Ideo dicit Augu. Qz intelligitur quo ad spiritualia. Uel nos elegit dn̄s in pauperes in hoc mundo ⁊ heredes regni. Unde intelligitur gra dei que pōderat omni eo qō dimittes ⁊ infinitū. Ideo ponit finitum p infinito. Unde [centuplum accipies] .i. aliquid qō valet centuplū. Orig. Dicit q̄ etiam ad literam est intelligendum. Tu dimittis agrum: ex prouidentia dei erit q̄ inuenies multos ad seruitium tuum. Unde conuenienter eis tamq̄ nihil habentes ⁊ omnia possidentes. 2. Cor. 6. Item fratres inuenies. i. omnes viros spirituales. Item preter hanc [vitam eternam.] Jo. 10. Oues mee vocem meam audiunt: ⁊ ego cognosco eas ⁊ sequūtur me: ⁊ ego vitam eternam do eis ⁊c. Consequenter introducitur incidens. ¶ Multi aūt erunt primi nouissimi ⁊c.] Illi qui relinquūt aliqd pp christum vel oia: si negligenter viuant: habebunt ne istō premiū: Dico q̄ non: qz impfecte assumpserunt: ⁊ non erūt primi sed nouissimi. Uel aliter: qz possent dicere. Uos qui reliquistis oia ⁊c. Judicabimus sic. Qui per superbiā clari erant primi sunt nouissimi. Orig. Di-

Error Lactan tij refutatus.

Augustinus.

Chrysosto.

Hieronym⁹.

Augustinus.

Origenes.

sit q̄ p̄t intelligi de his qui veniunt ad chr̄m & tepide viuunt: post veniunt alij feruentes & feruore suo transcendunt alios. Uel primos vocat qui ex christianis nati sūt: q̄ nouissimi facti sunt respectu aliorum q̄ fuerunt ex gentibus vel iudeis. Uel potest referri ad homines vel angelos: q̄ qui primi sunt in ordine angelorum facti sunt nouissimi per culpam & nouissimi: idest homines fient primi & superiores.

¶ Capitulum. XX.

SImile est regnum celorum homini patrifamilias: q̄ exijt primo mane conduceret operarios in vineaz suam. Conuentione autem facta cum operarijs ex denario diurno: misit eos in vineam suam. Et egressus circa horaz tertiam vidit alios stantes in foro ociosos: & dixit illis. Ite & vos in vineam meam: & q̄d iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem exijt circa horam sextam & nonam & fecit similiter. Circa vndecimam v̄o exijt: & inuenit alios stantes: & dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite & vos in vineam meam. Cum sero autem factum esset: dicit dominus vinee p̄curatori suo. Voca operarios: & redde illis mercedem incipiens a nouissimis vsq̄ ad primos. Cuz venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant: acceperunt singulos denarios. Uenientes autem & primi: arbitrati sunt q̄ plus essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias dicentes. Hi nouissimi vna hora fecerunt & pares illos nobis fecisti: qui portauimus pondus diei & estus? At ille respondens vni eorum dixit. Amice: non facio tibi iniuriam. Nōne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est & vade. Uolo autem & huic nouissimo dare: sicut & tibi: aut nō licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequa est q̄z ego bonus sum? Sic erunt nouissimi primi: & primi nouissimi. Multi.n. sunt vocati: pauci v̄o electi.

A Supra dñs egit de peruentione ad regnum per viā cōmunis salutis & per viam perfectionis: & q̄z quidam credunt indebite peruenire: ideo repellunt. Et p̄ illi qui intendunt venire p̄p̄ temporis antiquitatem. z° qui p̄pter carnis originē. z° ibi. ¶ Et ascēdens Jesus &c. ¶ Primū ergo p̄ponit sub parabola patrisfamilias & conductoz. Primo ponit parabolaz. z° concludit id ad q̄ prodest parabola. ibi. ¶ Sic erunt &c. ¶ Parabola duas hz partes. Primo agit de conductione. z° de remuneratione. z° ibi. ¶ Cum sero &c. ¶ Circa primū ponūtur quatuor conditiones que sunt inuitationes operarioz ad operandum. z° ibi. ¶ Et egressus &c. ¶ 3° ibi. ¶ Iterum aūt &c. ¶ 4° ibi. ¶ Circa horā vndecimam &c. ¶ Circa p̄mum tria tangit. Primo tangit conducens. z° ponuntur conducti. 3° modus conducendi. z° ibi. ¶ Qui cum &c. ¶ 3° ibi. ¶ Conuentione autem &c. ¶ Iste paterfamilias deus est: cui° familia est tot° orbis. Sed specialiter creatura rationalis. Et dicitur. Paterfamilias ex similitudine gubernatiōis. Sap. 12. Tu autez pater gubernas oia sapiētia. ¶ Qui cum &c. ¶ Hic agit de conductis. Primo queritē que sit vinea: qui operary: quare cōducti. Quid sit vinea ista fm Chrysost. Iustitia est: & quot virtutes producit tot palmites emittit. Cant. 6. Uinea mea coram me est. Greg. Per vineā significat sancta ecclesia. Esa. 5. Uinea domini exercituum: domus israel est: & viri iuda palmites. Operary v̄o sunt q̄ ab Adam descenderunt. Unde omnes homines. Heb. 2. Quia posuit dñs Adam in paradiso vt operaret & custodiret illum. Debet.n. vnusquisq̄ operari iustitiaz: & excolere eam: & habere curam de p̄ximo. Ecc. 17. Deus mandauit vnicuiq̄ de p̄ximo suo. Spiritualiter prelati sunt operary. Esa. 61. Et vocabūtur in ea fortes iustitie: plantatio domini ad glorificandum. Dicuntur autem conducti q̄ p̄o merito opari debēt: & quasi mercenary. Job. 14. Militia est vita hominis sup terram: & sic mercenary dies eius. Sicut.n. mercenarius non statim accipit mercedem: sed expectat: sic nos in vita ista: z ad hoc q̄ sit bonus mercenarius opz q̄ laboret ad cōmodum domini sui. sic si laboremus vel in vinea ecclesie: totum referre ad deum debemus. Unde p̄ Cor. 10. Oia ad gloriam dñi facite. Item primo excolit & post comedit. Et sic opz q̄ primo excolamus & preparemus aliozuz salutem: post temporalia quceramus. Supra. 6. Primū querite regnum dei: & omnia hec adicient vobis. Luc. 17. Ministra mihi &c. Et post comedes & bibes. Itez tertio requiritur q̄ tota die occupet in labore: sic cultor vinee dñi modicum tempus expendat in his que ad ipsum p̄tinent: sed necessariuz est q̄ expendamus totum tēpus in seruitio dei. p̄me ad Cor. 6. Abundātes in opere domini semper. Item verecundantur apparere corā viro nisi benefecerit. Sic etiaz nō debet hic apparere corā dño nisi cum opere bono. Exo. 23. & 34. Non apparebis coram me vacuus. Sed videmus quid sit mane. Totum tempus huius seculi est vnus dies. ps. 89. Mille anni tanq̄ dies externa que preterut. Diuerse hore sunt diuerse etates. Prima ab Adam vsq̄ ad Noe: & in illo tempore monuit dñs & p̄ nūcios & per apparitiones ire in vineā iustitie. Uel p̄t dici q̄ in tota vita hois est vnus dies. Mane huius diei est pueritia. Pueritia.n. virens est sic herba. vnde aliqui vocātur a pueritia. Ideo dicit. Qui exijt p̄mo mane &c. Sicut vocati sūt a pueritia. Dier. Daniel & Joānes baptista. ¶ Consequenter determinat de modo conductionis. Unde dicit. ¶ Conuentione aūt facta cū operarijs ex denario diurno. ¶ Per denarium istū significatur vita eterna: q̄ denarius ille valebat decem denarios vsuales. Item habebat impressam similitudinem Regis. Unde q̄d significat per istum denarium: consistit in obseruatione decalogi. supra. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Item hz similitudinez dei. p̄me Jo. 3. Cū apparuerit similes ei erimus. ¶ Consequenter agit de secūda conditione. ¶ Et egressus circa horam tertiam &c. ¶ Si accipiamus diem: vnum totum seculum. Sicut prima hora significat tempus ab Adam vsq̄ ad Noe: sic secunda a Noe vsq̄ ad Abraam. Antecessi promissiones facte sunt de Christo: tūc per angelos monuit multos: & habuit multos etiā qui monebant alios: sed si ad vtā vnius hois hora tertia est adolescentia: q̄ sic ho-

Chrysosto. Gregorius.

B

ra tertia dici sol icipit calescere: sic in adolescētia incipit irradiare sol intelligentie. Item icipit tūc calere. Jac.j. Ex ortus est cuj ardore. Et istos inuenit [in foro ⁊ ociosos]. Istud for ſm istud: est vita plens. for dī locus in quo litigatur: for dī locus in quo venditē ⁊ emitē: ⁊ significat vitam plentz que lingue plena emptione ⁊ venditione. p̄c Jo.5. Mundus totus in maligno positus est. Et isti ocios erant: qz iam prem vite sue amiserant. Dicunt. n. ociosi nō solum qui male faciunt sz etiam qui bonū nō agūt. Et sicut ociosi non ꝓsequūtur finem: sic nec isti. Finis hominis est vita eterna: g ergo operat eo modo quo ds: habebit eam si ociosus non fuerit. Eccl.33. Multa mala docuit ociositas. ¶ Et dixit eis. Jte ⁊ vos cē.] Quia deus ſm iustitiam retribuit. j. Reg.20. Deus retribuet ſm iustitiam. Cum istis non ꝓuenit cum denario. Quare cum primis ⁊ nō cum istis? Ratio est ſm qđ refert ad etatez seculi: qz Adam peccaturus eratiō posset excusari si nō sciatter suā remunerationē: sed sciuit qz gustauit. Jtez ei qui meliores hz sensus suos magis inotescit veritas. Cū ergo sensus meliores Adam habuerit: verius ei inouit. Sed cum alys nō ꝓuenit: qz semp plusqz ꝑmittat soluit. Esa.64. ⁊ p̄c Lor.2. Oculus nō vidit absqz te: qđ preparasti diligentib⁹te. Item ꝑmi conducti fuerunt ad totā die. ergo totam mercedem debent habere: ideo ꝑmittit eis denarius diurnus: qui erit plena merces. Sed alter non dat totam deo: ideo non ꝓuenit cum eo: qz poterat eē qđ fervencius opabit: ⁊ sic magis retribuet vel ita negligenter q nō merebit: ideo dicit. ¶ Et qđ iustū fuerit dabo vobis: qz si recuperent tempus amissum: habebūt mercedem plenam. p̄c ad Lor.3. Uniuscuiusqz opus manifestum erit: dies dñi declarabit. Item primes inuitauit ad eundū: sed isti spontanee iuerunt: qz in pueris non est discretio: ideo si faciant aliqđ bonum: plus videt esse a spiritu sancto q̄s a discretione. Sed in adolescentia bō monetur ꝓprio ꝓsilio. Item de primis dī qđ misit eos. De istis q spontanee iuerunt. ¶ Iterum circa horam sextā ⁊ nonam cē.] Scōm q dies dī seculuz sic hora sexta fuit ab Abraā vsq ad David ⁊ nona a David vsq ad chm. Sed quare ꝓiungit duas horas: Quia tunc fuit populus distinctus. s. Judaicus ⁊ Gentilis. Unde pōt dici q hora sexta est inuentus: qz sicut in medio die est sol in sui pfectione: sic homo in iuuentute. Nona aūt hora est senect⁹. Et ꝓiungit istas duas: qz idē est modus viuēdi in vtraq. ¶ Circa xo vndecimam horam exit.] Ponitur quarta conditio. Et tria facit. Primo reprehendit. 2° excusat. 3ª inuitat. 1ª ibi. [Dicit ei. 3ª ibi. [Jte ⁊ vos cē.] Dicit g. [Circa vndecimam xo horam cē.] Nona hora est tps Christi. Unī p̄c Jo.2. dicit. filioli nouissima hora est. Et ad Heb.j. Olim loquens deus pīribus in ꝓphetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio. Esa.62. Ecce ego qui loquebar ecce adsum. Uel potest dici seniū siue decrepita etas: qz quidam in peccato perdurant vsq ad etatē decrepitam. ps.89. Uelpere decidat induret ⁊ arescat. ¶ Et inuenit alios stantes.] Alios inuenit in foro: istos non. Rō est ſm ꝑm: qz differentia est inter adolescentes ⁊ senes: qz adolescentes toti sūt in spe: senes nō in spe: sed in memoria. Unde illi in foro inueniunt ꝑmi quasi volentes acquirere. Isti aūt inueniunt stantes: q̄s non volentes acquirere: sed acquisitam obseruare. Jtez vidit ꝑmos ⁊ non increpauit. Istos autem vidit ⁊ increpauit: quia primi adhuc infimi sunt ⁊ dominant passiones in eis: ideo excusandi sunt q nō expendunt tempus in seruitio dei: sed senes abundant sensibus: ideo ipsos increpat. [Quid hic statis tota die ociosi.] Prouerb.12. Qui sectatur ocium: stultissimus est. Et.28. Qui sectatur ocium implebitur egestate. Sequitur eorum excusatio. ¶ Dicunt ei: qz nemo nos conduxit.] Si referamus ad statum seculi: sic isti significant gentilem populū: qui nō seruiunt deo: sed idolis. Sed excusant: qz ꝓphetas non habuerunt sicut iudei. Unde. ps.147. Non fecit taliter omni nationi cē. Uel ſm q referur ad etatem hominis significat qđ quibusdam non dat occasio reuertendi ad deum vsq ad senium. Et rō qz omnia tempus hūt. Uel pōt contingere ex dispensatione diuina: qz diligentibus deum: omnia cooperant in bonum. Unde nouit dominꝰ qđ si ante vocasset eos nō stetissent. Tunc ergo ꝓducuntur: qñ consentiunt: ⁊ efficaciter magis resurgunt. Unde dicit. ¶ Jte ⁊ vos cē.] Uñ iz sint decrepiti: vult tñ omnes saluos fieri. p̄c ad Tim.2. Item primis promisit: istis non: qz illis debebatur: qz mane seruierunt ei. Istis autem debet ex sola misericordia. Sap.3. Consummatus in breui: compleuit tempora multa. ¶ Cum sero factum esset cē.] Dic agit de remuneratione. Et ponit ꝑmo remuneratio. 2° murmuratio. 3° responsio. Circa ꝑmum duo facit. Primo ponitur tempus. 2° ꝑsona cōmittens. 3° ꝑsona cui cōmittit. Tēpus ponit. [Cuz sero cē.] Et potest intelligi vel de fine etatis: vel de fine seculi. ps.29. Ad vesperum demorabitur fletus: qz deficit lux mūdi. Et dī sero: qz in mundo isto fiet iudicii. [Dixit dominus vince procuratori suo.] Dns est tota trinitas: dixit procuratori christo. Et dat ei potestas resuscitandi: potestas iudicandi: ⁊ tangit ordo iudicy. Tangit potestas. [Uoca operarios j. i. mortuos resuscita. Jo.5. Omnes q in monumentis sunt audient vocem filij dei cē. Potestas iudicandi.] Redde illis cē. ji. sis iudex. Unde dat potestatez iudicandi. Jo.5. Dedit ei iudicium facere: qz filius hominis est. Consequēter tangitur ordo. [Incipiens a nouissimis cē. Et hoc potest retorqueri ad etatem seculi: incipiens a nouissimis. s. ab his qui sacramentis imbuti sunt. Unde maior gratia eis data est q primis. Ephe.3. Alijs generationibus non est agnitū sicut nūc reuelatū est sanctis Aplis eius cē. Unde abundantius collata fuit eis: iz aliqua ꝑsona in veteri testamēto habuerit quo ad aliqđ maiorē gratiam. Jo.7. Nondū erat spiritus datus: qz Jesus nondū erat glorificatus: non qz nō datus fuerit spūs sanctus: sed qz tunc abundantius. Uel pōt retorqueri ad etatem hominis: qz qui in decrepita sūt etate: citius moriunt: ⁊ citius renuncrant. Uel potest esse q ex feruore recuperent rem prius amissam: vt legit de latrone. Dīt ad vtrūq dicit Chrysost. Qz illud homo facit liberalius qđ facit ex misericordia q̄s qđ alio modo. Jō designat q̄dam gratificatio ⁊ gaudium. Luc.15. Gaudium est in celo super vno peccatore pniam agente. Deinde sequitur executio. ¶ Cum venissent q circa vndecimā horā cē.] Uel christiani vel homines in decrepita etate: receperūt singulos denarios cē. Apo.p̄c Lor.3. Quilibet propriam mercedem accipiet ſm suum laborem. [Uenientes autem ⁊ ꝑmi.] Non retorqueatis ad temp⁹ seculi: qz iudei. [arbitrati sūt q plus essent accepturi: ideo q plus habebant in alio seculo. Acceperunt aūt ⁊ illi singulos denarios: qz singulas stolas habuerunt. Sed quid est? Nonne oēs equaliter habebunt gloriam? Dico qđ q̄ntum ad aliquid erit par retributio quantū ad aliquid nō: quia beatitudo pōt considerari q̄ntum ad obiectum: ⁊ sic est vna omnium beatitudo: vel quantum ad participationem obiecti: ⁊ sic non omnes eque participabūt: quia non ita clare videbunt. Jo.14. In domo patris mei mansiones multe sunt. Et est simile sicut si multi vadunt ad aquam ⁊ vnus ferat maius vas q̄s alter. Fluuius totum se exponit: non tamen omnes deferunt equaliter. Sic qui

D

C

Expositio.

aiam bz charitate magis dilatatam: magis accipiet ꝛc. Eccl.xj. Benedictio dei in mercede iusti festinat ꝛ in bo
E nore veloci. pcessus illi⁹ fructificat. ¶ Et accipietes mur
murabant aduersus piem familias dicentes. Di nouissi
Questio 2ª. mi vna hora ꝛc. ¶ Supra posita est remuneratio. Dic po
nit quozūdā murmuratio. Sed hic est qō duplex: qz di
cit q accipietes singulos denarios murmurabant. Per
denariū intelligit vita eterna. Est ne credendū q accepta
remuneratiōe aliquis murmuret: Non.n.vi: qz tunc eēt
ibi peccatum: vt bī p̄ ad Lozi.3. Neq murmuraueritis.
Chrysosto. Chrysosto. dicit, q nō est vis facienda in eo qō dī: sz pp
qō dī. Unde itelligendū est q tanta erit remuneratio q
si possibile esset: murmurarent. Uel pōt intelligi i mun
Gregorius. do isto. Greg. dicit. Qz ista murmuratio nihil aliud est q̄
remuneratione differri: qz sancti q vltimo venerūt stati
receperūt pmium: sz primi diu expectauerunt. Uñ.z. ad
Lozi.6. Landez britces remuneratione tanq̄ filys dico: di
Hilarius. latamini ꝛ vos ꝛc. Uñ illi murmurant qz statim nō acce
Hieronymus. perunt: isti aūt non: qz statim Dyla. ꝛ Dicrony. dicit sic.
Aliqñ scriptura loqtur de toto numero populi dinaliqñ
ex p̄sona bono ꝛ: aliqñ malo ꝛ: vt dī Dier.27. Qz ois po
pulus insurrexit in cū: ꝛ ois populus liberauit. Dic acci
pit ois populus p parte populi. Sic in p̄ tempore alig
fuerūt boni: ꝛ non oēs: ideo attribuitur aliqd rōne bono
rū aliqd rōne malo ꝛ: nō q tūc sed ante murmurabant:
Questio. qz populus iudeo ꝛ murmurauit ɔ gentilē q equaretur
ei. Est ꝛ alia qō. Quid est qō dicit: q portauimus pondus
dici ꝛ estus: qz non portauerunt: nisi q̄tum vixerunt ꝛ
moderni sil'r. Quid ḡ est qō dī: Tripl'r rndetur. Prima
rnsio est q spes q̄ differt affligit aiam. Alig in p̄n⁹ mun
di fuerunt q portauerūt pondus: qz scinerūt suaz retribu
tionē differri: ideo dīr portasse pondus dici. Uel pōt re
ferri ad iudeos q portauerūt pondera legis de quo pon
dere. dicit Pet. Act.15. Doc est qō nec nos nec pres no
Gregorius. stri ꝛc. Gentiles aūt tale pondus non portauerūt: qz legi
subiecti nō fuerūt. Uel sm Greg. Quia primi boies lon
F gioti tpe vixerūt. Uñ vincebant nongentis annis iō gra
uius pondus tulerūt. ¶ At ille rndens vni illoz dixit. ¶
Dic ponit reprehensio. Et p̄ oñdit suam iustitiam ꝛ suam
misericordiam. 2º remunerationis equitatem. Circa p̄m
tria. Primo negat iniustitiā. 2º inducit pactū. 3º inducit
retributionē factā. Dicit ergo. ¶ At ille rndēs vni illoz. ¶
Et adde, ꝛ oib⁹: qz oēs vnaz cām habebant ¶ Dixit. Ami
ce. ¶ Amicū vocat: qz ipm ad se traxerat. Deut.4. Elegit
semen eoz post eos. ¶ Non facio tibi iniuriam: qz qō
meū est do isti: nō qō tuū est: ideo nō facio tibi iniuriaz.
Job.8. Numqd oipotens subuertit iudiciū. Decide cōme
morat pactū. ¶ Nōne ex denario pueniſti mecū: ¶ i. p
salute ɔsequēda. Heū.17. Ego dīs merces tua magna ni
mis. ¶ Tolle qō tuū est ¶ i. qō ex pmissione mea habes: ꝛ
vade in gloriam. 2. ad Thi.2. Scio cui credidi ꝛ certus
sum: qz potens est depositū meū seruare in illū diem ꝛc.
Quidam exponūt sic. ¶ Tolle qō tuū est ¶ i. damnationē
p murmure: ꝛ vade in ignē eternū. Sz b̄ nō pōt esse: qz
dicit q acceperunt singulos denarios. Cōsequenter po
nit misericordiā ipensam dicēs. Uolo aūt ꝛc. Et circa b̄
duo facit. Primo ponit misericordiā. 2º facultatē misē
rendi. ¶ Uolo aut huic nouissimo ¶ i. gentili ¶ dare sic ꝛ ti
bi. Iad Ro.3. Quid ḡ: Precedim⁹: Nequaq̄: sz possent
isti dicere. Tu nō potes. Immo dicit. ¶ Aut nō licet mihi
qō volo facere: qz licet vnicuiq facere voluntatē suaz
de suo. Si.n. esset debitor alteri⁹: nō liceret ei facere. sil'r
si esset sub altero. Sed ipe est dnsio pōt plus dare. Ba
liuus.n. nō pōt dare aliqd nisi sm merita. Rex aūt pōt
sine meritis: sz oēs q est oium dīs pōt. ps.34. Dia que
cunq̄ voluit fecit. Ad Ro.9. Uoluntati eius q̄ resistit.
Itē notandū q in eo qō ex misericordia dat: nō est acce
ptio p̄sonaz: qz de eo qō pure meū est: possum dare cui
volo absq̄ acceptione p̄sone. Uñ dicit. An oculus nequā
est: qz ego bonus sum: Cōstat q murmur p̄cedens non
fuit ex defectu vīt: sz ex misericordia alt ipensa: ideo ex
misericordia ꝛ bonitate sz neq̄ est ꝑpria: q de bonitate
dolet: ideo dicit. ¶ An oculus tuus nequā est: qz ego bon⁹
sum: Deo q circa te iustinaz oñdi. Circa alte misericor
diam: Constat aūt istud esse ex bonitate. Et supra. 6. Si
oculus tuus fuerit simplex: totū corp⁹ tuū lucidū erit ꝛc.
De bonitate dīi in ps.72. Quā bonus israel de⁹ his q re
cto sūt corde. ¶ Sic erunt nouissimi p̄mi ꝛc. ¶ Dic pclu
dit id p quo tota pabola inducta est. Et p̄ ponit pclusio
nē. 2º remouet falsam opinionē. Dicit. Sic erūt nouissi
mi primi. Dupl'r pōt legi sm Chrysost. i. nouissimi p̄mis Chrysosto.
equabimū: ita q nō erit dīa. Et hoc rndet huic qō dictū
est: q singuli receperunt singulos denarios: nec erit dīa
sm tēpus. Uel aliter. i. alli q sunt nouissimi erunt primi.
Deut.28. Aduena erit sup te: ꝛ erit in caput: tu in caudā.
Uel alig q erāt primi pp negligentiā fient nouissimi. Et
hoc p̄cedenti rndet: qz inceperunt a nouissimis. Sz pos
set aliquis dicere. Nōne omnes primi saluabunt: Dicit.
¶ Multi vocati: pauci Xo electi: qz qui fide credunt om
nes vocati sunt: sed illi electi: qui bona opera faciūt: ꝛ isti
sunt pauci: vt supra. 7. Arcta est via que ducit ad vitaz ꝛ
pauci sunt qui inueniunt eam.

¶ Et ascendens Jesus hierosolymā: assum
psit duodeciz discipulos secreto: ꝛ ait illis.
Ecce ascendimus hierosolymam: ꝛ filius
hominis tradetur principibus sacerdotum
ꝛ scribis ꝛ condemnabunt eum morte: ꝛ
tradent eum gentibus ad illudendum ꝛ fla
gellandum: ꝛ crucifigendum ꝛ tertia die re
surget. Tunc accessit ad eum mater filiozuz
zebedei cuz filijs suis: adorans ꝛ petens ali
quid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis: Ait illi.
Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dex
teram tuam: ꝛ vnus ad sinistram in regno
tuo. Respondens autem Jesus dixit. Nesci
tis quid petatis. Potestis bibere calicem
quem ego bibiturus sum: Dicunt ei. Pos
sumus. Ait illis. Calicem quidem meuz bi
beris: sedere autem ad dexteram meam vel si
nistram non est meum dare vobis: sed qui
bus paratum est a patre meo. Et audientes
decem: indignati sunt de duobus fratribus.
Jesus autem vocauit eos ad se ꝛ ait. Scitis
quia principes gentium dominantur eoruz:
ꝛ qui maiores sunt potestatem exercent in
ter eos: Non ita erit inter vos. Sed quicuiq
voluerit inter vos maior fieri: sit vester mi
nister. Et qui voluerit inter vos primus eē:
erit vester seruus. Sicut filius hominis nō
venit ministrari sed ministrare: dare animā
suam redemptionem pro multis. Et egredi
entibus illis ab hierico secuta est eum turba

multa.

multa. Et ecce duo cęci sedentes secus viā: audierūt qa Jesus trāsiret: ꝛ clamauerunt dicētes. Bñe miserere nr̄i fili Dauid. Turba aūt increpabat eos vt tacerēt. At illi magis clamabant dicētes. Bñe miserere nr̄i fili Dauid. Et stetit Jesus: ꝛ vocauit eos ꝛ ait. Quid vultis vt faciam vobis. Dicūt illi. Bñe vt aperiantur oculi nostri. Misertꝰ autem eorum Jesus tetigit oculos eoꝝ. Et confestim viderunt: ꝛ secuti sunt eum.

G **In parte** precedenti repulit dñs intendētes venire ad gloriā ꝓpter tēporis antiquitatez. Dic repellit cū qui intēdit venire ꝓpter carnis originē. ꝓmo ergo ponit occasio petitiōis. 2° petitio. 3° resp̄sio. Occasio fuit denūtiatio passiōis Chr̄i. Et ꝓmo denūtiat locū. 2° passionē. 3° resurrectionē. Dic. [Et ascēdēs ꝛc.] supra. 19. dcm̄ est qꝫ relicta galilea venit in iudeā: ꝛ non statiꝫ ascēdit hierosolymā; sꝫ postmodū imminēte passione. Unde dicit [Et ascēdēs J.ū cū erat in prōpiu ascendendi. Hierosolyma erat locus altus.] [Accepit duodecim discipulos secreto ꝛc.] Et ꝝre dicit secreto. ꝓpter duo. primo qa magna eis ostēdere volebat: iō ois nō erāt cō mimicāda. supra. 13. Uobis datū est nosce mysteriuꝫ regni celoꝝ. Itē ꝓp vitādū scādalū: qa viri q nōdū ꝓfecti erant auersi fuissēt ab eo si audissent mortē eius: mulieres ꝓuocate fuissent ad lachrymas. Itē sciēdū qꝫ Judas nōdū malū �concꝑat. ideo dñs cū a societate nō repulit. ¶ Et ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolymā ꝛc. [hic notat firmitas sui ꝓpositi. vñ. Ecce. s. ium in eodē ꝓposito ꝛ in eadē voluntate: qa non mutor. Eccl. 27. Stultus vt luna mutat: sapiēs aūt in sapiētia manet sicut sol. Itē ꝓpa volūtate. Esa. 53. Oblatus qa ipse voluit. tāgit locū: qa] [hierosolymā.] Luc. 13. Nō capit ꝓphām pire extra hierl̄z. Et quare: qa erat locus legalis ꝛ sacerdotalis: ꝛ vtrunqꝫ ꝓueniebat Chr̄isto: qa sic sacerdos verus debebat immolari ꝓ ꝓplo: sic ꝛ Chr̄istus hostiaꝫ obtulit ꝓ mundo. Itē per passionē regnū acquisiuit. Itē hierosolyma iterꝑtat visio pacis. Ad Rom. 2. Pacificās ꝛc. Lōsequēter ꝓnunciat passio. Et frequēter cōmemorauit suaꝫ passionē vt eā reduceret ad memoriā. Et tangit tria ad passionē ꝓtinentia: qa passus est a discipulo traditionez. [Et filius hois tradet J. a discipulo. De ista traditione bi. infra. 27. ꝛ in ps. 40. Qui edebat panes meos magnificauit sup me supplātationē ꝛc. Itē a ꝓncipib⁹ sacerdotuꝫ ꝛ scribis ꝛdēnationem. Unū ꝛ cōdēnabunt eū morte.] Job 34. Quo tu eū qui iustus est intantū ꝛdemnas: Sap. 2. Morte turpissima ꝛdēnemus eū. [Et tradent eū gentibus jga iudei in manus gentiū cum tradiderūt. vñ dixit Pilatus. Gens tua ꝛ pōtifices tui tradiderūt te mihi ꝛc. Jo. 18. Et tria tāgit q̄ fecerunt ei ꝓtra tria q̄ māxie appetāt hoies. honorē. quietē ꝛ vitā. Cōtra honorez: illusus est. vñ dic.] [Ad illudēdū.] Dicī. 20. Facti⁹ sum i derisum tota die. Et i ps. 37. Amici mei ꝛ ꝓxīmi mei adiuiaz me appropinquauerūt ꝛ steterūt ꝛc. Cōtra quietē. Flagellatus est. vñ.] [Ad flagellādū.] Esa. 50. Facié meā dedi percutientib⁹ ꝛ genas meas vellentib⁹ ꝛc. Itē ꝓtra 3ⁿ. Occisus. vñ.] [Et crucifigendū.] Ad Phil. 2. Chr̄s factus est ꝓ nobis obediēs vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. Deide agit de resurrectiōe.] [Et tertia die resurget.] Doc aūt fecit deus pr̄. vñ Act. 2. Quē deus suscitauit solutis doloribꝰ inferni. inxta qd ipossē erat teneri illū ab eo.] [Et tertia die] Aug. significauit est qꝫ sui simplū destruxit nostrum duplex. Osee. 6. Uiuificabit nos post duos dies: ꝛ die 3ª suscitabit nos.] [Tūc accessit ad eū mater filioꝝ çebedei.] Dic ponit pentio occasionata. Et ꝓmo ponit pentio in generali 2° explicat die ꝛc.] [Tunc accessit ꝛc.] Filij isti fuerūt. Joannes Jacobꝰ. mater eoꝝ fuit Salome. vnde Salome nomē est mulieris. In Marco bi qꝫ filij petierūt. bic babet qd mr̄: sed verē qꝫ mater petijt inducta a filijs. Adorans qa cū humilitate petijt. Sciebat enim qꝫ semper deo placet humilis deprecatio. ps. 101. Respexit in oratione humiliuꝫ. Et Judith. 9. Et ꝓsternens se dño clamabat ad dñm.] [Et petēs aliquid dari ab eo J. i. rogo te vt des id qd volo. ꝛ hec petitio non est admitēda: ꝛ q hoc cōcedit: fatue cōcedit. Legit de Herode qꝫ isto consensit filie herodiadis ꝛ nō reuocauit. Salomon aūt matri cōsensit: sed qa sapiēs fuit: icautuꝫ promissuꝫ reuocauit. ideo Chr̄istus sapiētior bis noluit cōcedere nisi exꝑmeret. supra. 12. Et ecce pluꝰ Salomon hic. Jō sequitur explicatio petitiōis.] [Et ait illi. Dicit sedeāt hi duo ꝛc.] Sed est questio. vnde hec mulier hoc cōceperat. Audierat de passione ꝛ resurrectiōe. vnde aliqd carnale concꝑat qd statim cū gloria deberet eē in hierusalez: ideo petere volunt filijs suis eminētiaz. Itē audierat qꝫ duodecim erāt indicaturi: ideo ꝓponere suos volebat. vñ ad hāc intelligebat. Et sciendum qꝫ Jaco. ꝛ Jo. magis honorabantur a Chr̄o post Petrū: iō Petruꝫ voluerunt excludere. Aliter dicit Chrysosto. qꝫ ista petijt aliqd spirituale: ꝛ in hoc fuit laudāda: qa matres plus petūt temꝑale q̄ spirituale. vñ mater si videat filiuꝫ peccantez: non tāuꝫ dolet quāuꝫ si videt [firmantē. vñ per dextera] ꝛ spiritualia significant: terrena per sinistraꝫ. Uel possumus intelligere per dextraꝫ ꝛ sinistrā actiuam vitam ꝛ cōtēplatiuā: ideo petit istos ꝓfici in vtraq; vita. Cant. 2. Leua ei⁹ sub capite meo ꝛ dextera illius amplexabit me.] [Respōdēs aūt Jesus] Dic ponit respōsio. Deinde murmur aliorꝝ. ibi.] [Et audiētes ꝛc.] Et circa ꝓmum tria facit. ꝓmo increpat eoꝝ stultitiaz. scdo examinat eorum ꝓpīquitatez. ibi.] [Potestis ꝛc.] 3° repellit petitionem. ibi.] [Sedere aūt ꝛc.] Dicit.] [Nescitis ꝛc.] [sed quid est: Ipsi nō petebāt, sed mater. Nouit dñs qꝫ illa petebat inducta ab illis. ideo eis respondet: sicut supra. 16. dixerat dñs Petro. Nescis qd dicis. Nescitis quid petatis. q. d. tēporalia nō debetis petere: sed excellentiam spiritualē: vel si intelligerēt spirituale: petebāt qꝫ sup omnes creaturaz haberēt eminētiam: qa sedere a dextris nulle creature cōuenit: vt habet ad Heb. ꝓmo. Ad quez angelorꝝ dixit aliquādo: sede a dextris meis ꝛc. vnde sedere a dextris excedit oēm creaturam. Uel aliter ꝑm Hyla. Nescitis ꝛc. qa iam concessi vobis qd petitis: qa dictuꝫ est supra. Sedebitis super sedes duodecim ꝛc. Uel aliter nescitis: qa vocaui vos ad dexteram ꝛ vos petitis qꝫ vnus ad sinistrā. Uel diabolus sicut per mulierez ad sinistrā traxerat boiem: volebat istos per mulierem reducere ad sinistrā: sed hoc non potuit ex quo salus per mulierē facta est. vel nescitis: qa de premio contenditis sine merito ꝓcedentez. ideo cōsiderare debetis qꝫ ad premiuꝫ non venit nisi per meritaz: ideo volo vos primo examinare si potestis pati ꝛc. Unde dicit. ¶ Potestis bibere I
calicez quē ego bibiturus sum ꝛc.] Dic examinat eos: ꝛ ꝓuocat eos ad passionez leuiter. Quia passionē nominat calicez. De isto dicit in ps. 115. Calicez salutaris accipiam: ꝛ legit. Pretiosa in cōspectu dñi mors sanctoruꝫ eius. Et dicit calix: qa inebrat. Itē dicit [Quez ego bibiturus suꝫ. Jp̄e. 2. Chr̄s passus est ꝓ nobis, vobis relinquēs exemplū ꝛc.] [Dicūt ei. Possumus.] Et quare sic respōdent: Propter tria. ꝓmo ex amore ad Chr̄m: quia

Augustinus.

ita adherebant Chño q̄ mors eos ab ipso separare non
posset: sic dixit Petrus infra. 26. Et si oportuerit me mo-
ri tecum nō te negabo. Jtē ex ignorātia qa vires suas nō
considerabāt qa quibus aliquādo ante factus videt leue:
in ipso actu deficiūt. Jtez dixerūt ex cupiditate assequē-
di qō petierant. Unde credebāt statim assequi qō pete-
bant. ideo statiz concedūt [possumus jboc ex cupiditate.
¶ Cōsequēter repellit petitionez. ¶ Et p̄mo futuraz pas-
sionem p̄nūciat. 2° respondet ad petitionem. Dicit ergo.
Quæstio. [Calicē meum bibetis. ¶ Sed qd est: Uerum est qō Ja-
cobus bibit. vñ in Act. 12. Occidit autē Jacobū fratrez
Joan. gladio. sed Joan. est mortuus sine calice passiōis.
Sed dicēduz q̄ nō bibit vsq; ad mortez sed flagellatus
fuit in oleo positus: et relegatus. Jtez multas penas pas-
sus est. Et sic nō fuit immunis a pena calicis. ¶ Sedere
autē ad dexterā. ¶ Dic respondit ad petitionē gloriæ. Si
dixisset dñs. Dabo vobis. Tristati essent alij. Si nega-
sset: ipsi effecti essent tristes. ideo dixit [Sedere autez &c.
Ariani. Non est meum &c. sed qbus paratū est a patre meo. ¶ Et
Arrianoz. hoc loco argumētati sunt Arriani q̄ non est equalis di-
Hieronym⁹. gnitas patris et filij. Hiero. et alij exponūt q̄ ipse dat cuz
patre. Unde vult dicere: nō est meum &c. q. d. eminētia di
gnitatis nō datur personę: sed merito: et hoc fm predestī
nationē diuinam. p⁹ Lozi. 2. Oculus non vidit nec auris
audiuit nec in cor hois ascendit: que preparauit deus di
ligētib⁹ se. Jo. 14. Si abiero et parauero vobis locū &c.
Unde ex quo parat pater: et ipse. vel non est meum dare
vobis sine meritis: sed p̄mis ex merito acgrenitib⁹: sed
Augustinus. meū ex p̄destinatiōe que est mibi a patre meo. Et Aug.
sic. Salome erat soror matris Chīi: et qa credebant ipe-
trare per personam magis coniūctam: ideo credebāt q̄
deberet eis dare: qa coniuncti ei erant fm carnem: sz in
ipso in vna persona erāt due nature. Unde dicit, Nō est
meuz. s. fm potestatē quā habeo a patre: ideo dabo fm
K. q̄ disposuit pater meus [Audientes decem indignati sunt
de duobus fratrib⁹. ¶ Supra dñs repressit indiscretam pe
titionem discipulorz. hic ponit indignationez aliorum. Et
p̄mo ponit indignatio. 2° reprimit Ibo. 3° facto. 2° ibi.
[Jesus autē &c. ¶ 3ª ibi. Cōsiderandum qō sicut ex quadā
elatione duo fratres superiores cē volebant: sic ex ēdem
elatione isti indignati sunt. Prouer. 17. Inter superbos
semp sunt iurgia. Sz quare de duobus fratribus: qa nō
ipsi petierunt sed mater. Sed intellexerunt discipuli ex
verbis dñi q̄ mater petierat ad vocem eorz. Sed qua-
Quæstio. re nō ante sunt indignati. Dicit Chrysos. q̄ reuerebātur
magistruz. vnde expectabāt iniam dñi. Sed quādo au-
dierunt magistrum reprehēdentem: tūc indignati sunt.
Cōsequenter reprehēdit eos. Et p̄mo ponit in medium
exēplum gentiliuz. 2° docet exēplum non esse sequēduz.
ibi [Scitis &c. ¶ 3° ponit qō est imitāduz. ibi [Nō ita &c.
¶ Dicit ergo. [Jesus autez vocauit eos Joans humilitatis
exemplum supra. 10. Discite a me qa mitis sum et humi-
lis corde. Et ait. Scitis &c. Apud iudeos gentiles abomi
nabiles erant. vt habet supra. 18. Sit tibi sicut ethnicus et
publicanus. vnde horrore incutit. [Principes gētiū &c. ¶
vt notetur q̄ hoc exemplum non est imitandū. Sed no-
tādum q̄ duplex est p̄eminentia. s. dignitatis et potestatis
et vtrāq; tangit cum dicit. Principes &c. Illi sunt princi
pes qui ex officio p̄sunt. Sed quid est: Nūquid domi
nari est malū. Dominari aliquando dicitur p̄ p̄esse.
Et sic nō accipitur hic. Aliquādo prout correlatiue se ha
bet ad seruiz. vnde idez est q̄ seruiliter sibi seruū subij-
cere: et sic sumit hic. Principes eni instituti sunt ad hoc
vt bonum pacem subditis. Si Ro volunt eos in seruī-
tutem redigere: tūc abutūtur: qa vsantur liberis vt ser-
uis. Liber eniz est qui est causa sui: seruus qui causa alte
rius. Et qa consuetum est apud gentiles: et adhuc est apō
aliquos. ideo dicit. [Principes gentiuz dñantur eorū ¶ i.
in seruitutē redigunt subditos. Eccl. 22. Principes tui
in medio eius quasi lupi rapaces. Jtez aliqui habēt emi
nentiam nō in dignitate sed in potestate: vt aliqui nobi-
les. Et consuetuz est q̄ qui potestatem habēt non vnq̄
ad beneficium: sed [potestatem exercēt in eos ¶. s. ad op-
primēdum nō ad iustitiam. Sed dñs illam consuetudi-
nem nō vult in ecclesia sua. ideo dicit. [Nō ita erit inter
vos ¶. u. nō debet aliqs esse inter vos. quasi dominaturus.
p⁹ Pe. p. Nūquid dominari nos &c. [Sed quicūq; ¶ Cō-
tra hec duo: dicit duo. [Sed quicūq; voluerit inter nos
maior fieri. ¶ Et istud referī ad 2ᵐ dicum. s. et qui maio-
res sunt &c. u. sic desideret qs hāc p̄sidētiaz in ecclesia
spiritu sancto: vt sit sicut minister. p⁹ Pe. 4. Unusquis-
q; sicut accepit gratiaz in alterutruz illam administran-
tes: sicut boni dispensatores: vt quantum plus habebis:
plus in vtilibus expendas. ideo qui voluerit maior fieri
inter vos. i. in ecclesia: fiat vt minister ¶. i. minister in ne-
cessitate aliorum. Quantuz autez ad id qō dicitur. Prin-
cipes &c. dicit. [Et quicūq; voluerit inter vos primus eē L
erit vester seruus ¶. i. si aliquis desiderat habere prima-
tum in ecclesia sciaz q̄ illud non est habere dominium
sed seruitutez. Serui eni est q̄ totum se ad seruitiuz do-
mini impendat: sicut prelati ecclesie totuz quicqd habēt
quicqd sunt: subditis debēt. ¶ ad Lozinb. 9. Cum essem li
ber ex omnibus: omnium me seruum feci. 2° ad Lozinb. 4.
Nos autē seruos vestros per Jesum. vñ fm Chrysos. me
seruz est. Jta ergo dicitur q̄ nō est agendum fm con-
suetudinem gentilium. Quia ergo possent dicere: qd se-
quemur: dicit. Segnimi me et ostendit se ministrum di-
cēs. [Sicut filius hois non venit &c. ¶ Sed contra. Nō-
ne habet supra. 4. q̄ accesserūt angeli: et ministrabāt ei.
Unde Jo. 12. dicit q̄ Martha ministrabat. Dico q̄ sz
ministrātuz fuerit eiuō tamē ad hoc venit. Sed ad qd:
vt ipse ministraret. i. abūdantiam glorie alijs impende-
ret. Apost. Ro. 15. Dico autē Chīm Jesum ministruz fu
isse circūcisiōis. Et in Luc. 22. Ego sum in medio vestrū
sicut qui ministrat. Sed dices. Est ne seruus cū sit prin-
ceps: Jta. Seruus eni dicit qui accipitur in preciuz: et
ipse fecit se preciuz: et dedit se redēptionem pro multis.
Unde [venit ministrare: et dare aiam suam ¶. u. vitaz cor-
poralem [redēptionem pro multis ¶. Nō dicit pro omni- fat.
bus: qa quātum ad sufficientiam pro oībus: quantū ad
efficientiaz pro multis. s. pro electis. vñ Joā. 15. Ma-
iorē charitatez nemo habz vt aiaz suā ponat pro amicis
suis. Piere. 12. Dedi dilectam aiam meaz in manib⁹ ini- M
micorz eius. ¶ Et egredientibus illis a Hierico &c. ¶ Re-
pressa est indignatio discipulorz verbo hic reprimit fa-
cto ministerium in aliquos exercēdo. Et p̄mo ponit de-
uotio aliorz. 2° Christi miseratio. ibi [Et stetit &c. ¶ Circa
p̄mum p̄mo ponitur deuotio turbe. 2° cecorum. ibi [Ecce
duo ceci &c. ¶ Dicit g. [Et egredientibus illis a Hierico ¶e-
unte sunt cū turbe multe: qa multi sequebāntur: ideo erat
dñs. solicitus sicut multa seges est solicitando colligēda.
Sed fm mysterium Hierico: defectus dicit: et significat
defectuz mūdi. Unde nisi venisset dñs ad istos defect⁹:
hoies non venissent ad eum. Unde secute sunt eum turbe
quasi oues eius. Jo. 10. Oues mee: vocē meā audiunt. et
sequūtur me. Sequitur deuotio cecorum. Et ecce duo ce-
ci &c. Et p̄mo ponitur deuotio. 2° cōstantia. ibi [Turba
autez &c. ¶ Sed hic est q̄stio: qa in Luc. 18. legit q̄ vnus
cecus fuit mīs qui occurrit ei: et hic dicit q̄ duo: qui dño Quæstio.
exeunte de Hierico occurrerūt ei in cpitu. Sed Marcus

Augustinus.

uenit cuꝫ Luca q̄ erat dñi vnus. Et ita Matth. discrepat ab vtroq̄. Aug. dicit q̄ iste cecus de quo Lucas scribit, fuit alius ab his q̄ occurrit ei anteqū intraret hierico. Sed Marcus & Matth. dicūt q̄ egrediente de hierico: sed q̄ Marcus non dixerit duo sicut Matth. Rō est, q̄ unus erat magis notus & famosus: & ꝓpter famaꝫ miraculum erat magis famosum. Et hoc pꝫ. q̄ nominat eū: q̄ vocat Bartimeū: & non noiantur in scriptura nisi boies multum noti. Per istos cecos significant duo populi. s. populus iudeoꝝ & populus gentiliū qui sedebant secus viā que est Xp̄i. Dec est via, ambulate per eam. Uel significāntur cōuersi ex utroq̄ populo q̄ sedēt secus viam. i. Xp̄m. Jo. 14. Ego sum via veritas & vita. Audierunt per p̄dicationes q̄ trāsiret fm naturam humanam Jesus, ut mortē subiret: ut curaret infirmos: ideo [exclamauerūt dicentes. Dñe miserere nostri fili David.] Clamor exauditionis non fuit altitudo vocis: sed feruor deuotionis. ꝑs. 119. Ad dñm cū tribularer clamaui & exaudiuit me. Jtē fatent ipm esse deū & hoiem. Deus q̄ dicūt. Domine. ꝑs. 109. Scitote q̄n dñs ipse est deus. Et petūt q̄ est ꝓpriū deo. [miserere nostri] ꝑs. 144. Miserationes eius sup oia opa eius. Jtē dicit eū ex semine David. Et in B ꝓfitēur humanitatē. Cō sequēter ponit ꝓstantia comitis. Et ꝑmo ponit impedimētū. z ꝓstantia. Dicit ergo. [Turba autē increpabat eos ut tacerēt] ut possibile erat, q̄ in ista turba aliqui erāt qui venerabātur Xp̄istum: & hi increpabant eos: q̄ vile reputabant q̄ viles personе ad tantū virū accederent. Illi No qui Xp̄isto derogabāt increpabant q̄ audiebāt id q̄ audire nolebāt. Dolebant enī q̄ vocabant eū filiū David. Dicit. 23. Suscitabo David seruū meum. Mistice significat q̄ alīq̄ excecati per peccatū: clamant ad dñm. Miserere nr̄i. Sed turba cogitationuꝫ carnaliū & hoium carnaliuꝫ increpant eos venire ad Xp̄istū. Job. 20. Ideo cogitationes variē succedunt sibi & mens in diuersa rapit. Sed homo ꝑtra hoc dz eē ꝓstans & viriliter pugnare & laborare sicut docet Aplus. z ad Thi. 2. Labora sicut bonus miles Xp̄i Jesu. Sed Xpūs dei non alligat verbis hoium. Et ideo sequitur. [At illi magis ac magis clamabāt. Et stetit Jesus.] Dic ponit misericordia dñi: & ostendit q̄ stetit. Et q̄re stetit: q̄ via lapidosa est & cauernosa, ideo stare voluit quia si procederent forte leді possēt. Scōm mysterium q̄ veniendo in mūdum, cōmouit ad petendum: & salutē dedit stando. Uñ per icarnationeꝫ hoies promouēbant: sed p eum docētem & persecutēteꝫ, sanant. Sequit. [Uocauit eos] Sz q̄re vocauit? Ut alu faceret eis viā: & significat illos quos dñs vocat predestinationem. Ad Rom. 8. Quos prescit & p̄destinauit. Jtez exgrit volūtatez. [Quid vultis faciam vobis?] Nō petit ut ipse sciret: sed ut daret intelligere q̄ pie petentibus satisfecit. ꝑs. 144. Uolūtatem timentium se faciet. [Dicant illi. Dñe ut aperiātur oculi nostri.] Et hoc est iustū ut glibet peccator hoc petat. ꝑs. 118. Reuela oculos meos & considerabo mirabilia tua &c. Et alibi. ꝑs. 12. Illumina oculos meos &c. Cōfitebant deuꝫ, dicēdo dñe & hoiem, vocando filium David: ideo miserus est eoꝝ. Dia cuiꝫ ex sua misericordia facit. Treuꝫ. Misericordia dñi est q̄ non sumus ꝓsumpti &c. [Tetigit oculos eoꝝ & ꝓtinus viderūt.] Jn B q̄ tetigit oculos eoꝝ & ꝓtinus viderūt tāgitur būanitas & diuinitas Xp̄i. Qz eni tetigit op̄ fuit humanitatis: & q̄ statim illuminauit fuit opus diuinitat. Ipse dñs tāgit p gr̄az, & illuminat p glīā. ꝑs. 143. Tāge mōtes & fumigabūt. Segt [Et secuti sūt eū] Uñ nō fuerūt ingrati. Multi. n. añq̄ bēant bñficiuꝫ, sequūt dñm: & accepto bñfō diminūt eū ꝙ illō. Eccl. 23. Magna é glīa seq̄ dñm.

Capitulum.XXI.

ET cum appropinquassent hierosolymis & venissēt bethphage ad montē oliueti. Tunc Jesus misit duos discipulos dicēs eis. Jte in castellū qđ contra vos est: & statim inuenietis asinā alligatam & pullum cū ea: soluite & adducite mihi. Et siqs vobis aliquid dixerit: dicite q̄ dñs his opus habet: & cōfestim dimittet eos. Hoc autē factum est: ut adimpleret qđ dictum est per ꝓphetam dicentē. Dicite filie syon: ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedēs sup asinā: & pullū filiuꝫ subiugalis. Euntes aūt discipuli fecerūt sicut p̄cepit illis Jesus. & adduxerūt asinaꝫ & pullum: & imposuerūt sup eos vestimēta sua: & eum desuper sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerūt vestimēta sua in via. Alij autem cedebāt ramos de arboribus: & sternebant in via. Turba autē que precedebant & que seq̄bant clamabant dicētes. Osanna filio Dauid: benedictus q̄ venit in nomie domini osanna in altissimis. Et cū intrasset hierosolymaꝫ: cōmota est vniuersa ciuitas dicēs. Quis est hic? populi autē dicebāt. Hic est Jesus ꝓpheta a nazareth galilee. Et intrauit Jesus in tēplū dei: & eiciebat omnes vendentes & ementes in templo: & mensas nūmulariorum & cathedras vēdentium columbas euertit: & dicit eis. Scriptuꝫ est: domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam spelūcam latronum. & accesserunt ad eum cecі & claudi in templo & sanauit eos. Uidentes autem principes sacerdotum & scribe mirabilia que fecit: & pueros clamantes in templo & dicentes. Osanna filio Dauid: indignati sunt: & dixerunt ei. Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis. Utiq; nūquā legistis: quia ex ore infantiū perfecisti laudez? Et relictis illis abiit foras extra ciuitatē in Bethaniam: ibiq; mansit. Mane aūt reuertens in ciuitatē esuriit. & videns ficū arborē unā secus viā venit ad eā: & nihil inuenit in ea nisi folia tm̄: et ait illi. Nunq̄ ex te fructus nascat in sempiternū: & arefacta est cōtinuo ficulnea. Et videntes discipuli: mirati sunt dicentes. Quo modo continuo aruit? Respondens autem Jesus: ait eis. Amē dico vobis: si habueritis fidem: & non hesitaueritis: nō solum de ficulnea facietis: sed & si monti huic dixerit:

tolle ⁊ iacta te in mare: fiet. Et oia quecúq; petieritis in oꝛone credétes/accipietis.

A Supra diuisum est euãgelium Matthei in tres partes. In ꝑma ponit introitũ Xpisti in mũdũ vsq; ad 3ᵐ cap. 2° de ꝓcessu i mundo. in 3ª de egressu. Cõpletis igit̃ duabus ꝑmis partibus: hic agit̃ de 3ª. Et diuidit̃r. ga ꝑmo agit̃ de gbusdaꝫ ꝑambulis. 2° de passiõe Xpi. Et hoc. 26. cap. Et ꝑ ponit̃ ꝓuocatio persecutoꝛuꝫ. 2° cõfortatio discipuloꝛ. Et hoc. 24. Cõfortauerat discipulos ꝑdicens futura. Inde ꝓuocati fuerũt gdam ꝓ eius gloriã cui inuidebãt. De hac agit̃ in isto capꝛo. aliqui per eius sciam. ⁊ de hoc. 22. ca. Prima diuidit̃ in duas: ga ꝑ agitur de gloria Xpisti. 2° de persecutoꝛ. indignatione. ibi| Uidétes aũt ⁊c.| Circa ꝑmum tria. ꝑmo ponit̃ gloria Xpi que fuit in via exhibita. 2° que in ciuitate. 3° de ea quã potestatiue accepit de tẽplo. 2° ibi| Et cum itrasset ⁊c.| 3° ibi| Et itrauit Jesus ⁊c.| In via a duob⁹ ei gloria impẽsa fuit. s. per discipulos ⁊ per ministeriũ turbarũ. 2ª ibi| Plurima aũt turba ⁊c.| Et circa ꝑmũ tria. ꝑmo ponit mãdatũ de ministerio. 2° ponit rõ. 3° mãdati executio. 2ª ibi| Hoc aũt totũ ⁊c.| 3ª cũtes aũt discipuli ⁊c.| Circa ꝑmum tria. ꝑmo ponitur locus. 2° persone quibus fit. 3° mãdatus. locus ponit̃ cum dic̃.| Et cum appꝛopinquasset ⁊c.| Paulus euãgelista narrauit accessus Xpisti ad Hierusalem. ꝑmo narrauit quo a galilea veneratet quo per Hiericho⁹ ⁊ quo ibi cecos illuminat q̃ erat in confinib⁹. Post dicit| Cũ appꝛopinquasset ⁊c. Ad montem oliueti.| Et dicit̃ sic: ga ibi multe sũt olive. Et distat Hierusalẽ ꝓ vnũ miliare. Bethphage erat vicus sacerdotalis: ga sacerdotes seruiebant tẽplo per hebdomadas. In die aũt sabbati sacerdos recedẽs a tẽplo veniebat vsq; illuc: ga nõ debebat ire nisi per mille passus. Illi etiaꝫ q ibant ad tẽplũ in die sabbati: inde recedebãt. Uel bethphage idem est ꝙ domus maxillaꝛ: ga hostie maxille erat ꝓprio sacerdotis. Moraliter Hierusalẽ interpretat̃ visio pacis: ⁊ significat societatẽ bonoꝛ. ꝑs. 121. Hierusalem que edificatur vt ciuitas ⁊c. Unde volens appꝛopinquare Hierusalẽ: venit per Bethphage ⁊ per domũ confessionis. Ro. 10. Corde creditur ad iustitiaꝫ oꝛe aũt fit cõfessio ad salutem. Bethphage sita est in monte oliueti: vbi est abũdantia olei. Esa. 5. Uinea facta est in cornu olei. per oleuꝫ significat̃ misericordia: ga habet ꝓprietatem letificandi. ꝑs. 103. Ut exhylaret faciem ei⁹ in oleo. Sic misericordia exhylarat. Hylarem enim patoꝛem diligit deus. 2ª Loci. 9. Item valet oleuꝫ ad lucernas accendendas. Dñs precepit ꝙ oleum lucidissimũ offerretur ei. Item vtile est ad sanandũ dolores ⁊ significat gratiam spũssancti que sanat. Unde dicit̃ Luc̃. 10. ꝙ samaritanus infudit oleum ⁊ vinũ. ¶ Tunc misit duos discipulos suos dicens illis.| Et significauit missionem Apl̃oꝛũ in hunc mũdũ. supra. 10. Sicut misit me pater: ⁊ ego mitto vos. Sed duos: vt significaret charitatẽ que consistit saltez inter duos. Unde alibi. Luc. 10. Misit eos binos ⁊ binos. Uel significat vitam actiuam ⁊ cõtemplatiuaꝫ. Uel duos ordines predicãtium. s. iudeoꝛ ⁊ gentiliũ. vñ Apl̃s Galath. 2. Qui operatus est ꝓtro in apostolatu; operatus est mihi inter gentes. Uel duos ꝙ mittẽdi erãt ad gentes. s. Petrum ⁊ Philippũ. Et facit tria. ꝑmo mãdat eis salutarem discursum. 2° dat mandatum de salute ⁊c. 3° de contradicendo. Dicit ergo.| Ite in castellum qđ cõtra vos est.| Ad literam qđam erat castellum qđ ex oppꝛosito erat ad significandum mũdum in quem misit eos dñs. Mar. vlt. Euntes in vniuersum mũdum: ⁊ iste erat cõtra vos. Jo. 15. Elegi vos de mũdo: ideo vos mũdus odit. Dicit ergo.| Ite ⁊c.| Aligd precipit ⁊ aligd ꝓnũciat. Precipit Ite ⁊c. ꝓnunciat| ⁊ inuenietis asinã alligatam ⁊ pullum cuꝫ ea.| Aly nõ facũt mentionez de asina. Utrãq; inuenerunt. Moraliter per asinam ⁊ pullus significantur boies brutaliter viuentes: ga quantum ad hoc similes sunt bestijs. ꝑs. 48. Homo cũ in honore cẽt non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus ⁊ similis factus est illis. Per asinam significatur iudea: per pullum populus gentilis. Et quare per asinaꝫ significat̃ populus iudaicus: Quia triplex est ꝓprietas asini. ꝑmo ga est aial stultuꝫ. vnde dr̃ asinus. i. insensatus. Sic homo insensatus est relinquens legẽ dñi. Deut. 32. Populе stulte ⁊ insipiens. Jtez est oneribus deputatue: sic populus iudaicus oneribus legis est grauatus. vt dixit ꝑe. Act. 15. Hoc est onus qđ nec nos nec patres nr̃i ferre potuerunt. Item asinus est aial ignobile: sic illi ignobiles dicunt̃ q̃ contẽnunt mandata dñi. Sed ligatam vinculis. ignoꝛãtie. Sap. 17. Una eni catbena tenebraruꝫ omnes erãt ligati. Item erant ligati vinculo peccati. Prouer. 5. Iniquitates sue capiunt ipsum ¶ Soluite ⁊ adducite mihi.| Dic inducit populi saluationem. Soluite a vinculis ignoꝛ per doctrinaꝫ ꝑs. 106. Eduxit eos de tenebris ⁊ vmbra mortis. Item soluite a vinculis peccatoꝛ. vnde Petro dixit supra. 16. Quodcũq; solueris super terram erit solutuꝫ ⁊ in cẽlis. ⁊ in ꝑs. 31. Beati quoꝛ remisse sunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta sunt peccata. vnde isti populuꝫ conuertẽtes adduxerũt ad Jesuꝫ ꝑ⁹ ad Locũ ꝑ. Nũqd paulus ⁊c. Esa. 66. Annũciabunt gloriam meam in gentibus. Sꝫ sicut dicit Apost. ad Titũ. 2. Opꝫ ẽpm habere doctrinam vt sit potens exhortari in doctrina sana. vñ qđ dic̃. Soluite hoc ad doctrinam pertinet. qđ ꝺo sequit̃| ⁊ sigs aliqđ vobis dixerit ⁊c.| Sed potestatem pertinet. vnde sigo dixerit cõtradicendo. i. sigs voluerit contradicere| dicetis qa dñs bis opus habet: ⁊ confestiꝫ dimittet ⁊c.| In B ostenditur virtus Xpisti: ga nõ ꝓpter Apostolos dimissent nisi hoc fieret opere Xpisti inuisibiliter coꝛ immutantis. Unde habat intelligere ꝙ ipse erat deus: quia solius dei est immutare coꝛ. vnde coꝛ hominis in manu eius. Item quia dicit confestim: dat intelligere ꝙ ficut illi statim dimittebant ipsi etiam statim dimitterẽt. Uel ad literam quia parum tenebit: ⁊ statim dimittet: quia solus indiget ad diem. Sed quẽstio est ꝑm misticaꝫ expositioñem. Nõne dicitur. Bonoꝝ nostroꝝ non indiget: Dico ꝙ non idiget nisi ad nostram necessitatez: ⁊ ad suã gloriam. Jobel. 2. Quicunq; inuocauerit nomen dominj saluus erit. Omne qđ inuocat nomen meum. ¶ Hoc aũt totum factum est ⁊c.| Dic ponitur ratio mandati ne crederet aliquis ꝙ hoc factum essẽt sine ratione: ideo rationem ostendit: vt adimplerentur qđ dictum est per ꝓphetam ⁊c. Istud dicitur per Zachariaꝫ cap. 9. sed ly vt; nõ tenetur causaliter sed consecutiue. Non eniꝫ facit ga ꝓphеta dixerat sed potius econuerso. Finis eniꝫ prophetie est Xpis.| Dicite filie syon ⁊c.| Annuntiate filie syon; hec dicitur plebs Hierusalẽ que subiecta erat mõti syon. Item significatur tota ecclesia: ga syon specula interpretatur. Annũtiate studia eius inter gentes. ꝑs. 9. Prenunciat̃ dignitas| Ecce rex tuus.| Isti iudei diu passi fuerãt tyrãnos. vnde expectabant regem sicut dictũ est Dicte. 40. Regnabit rex ⁊c. Et ponit quatuoꝛ que dignitatem laudis regis cõmẽdant. Consequẽter quatuoꝛ que in tyrãnis inueniunt̃. ꝑmo affinitas: ga magis afficitur hõ ad magis sibi cõiunctos. Deut. 17. Non poteris super te facere regẽ nisi ⁊c. Unde dicit| Ecce rex tuus ⁊c.| Iudeus de gente tua. Sed quãdoq; reges degenerãt in tyrãnos: ga querunt vtilitatem suam: qđ est cõtra mortem regis. ideo

dicitur

dicit. venit tibi. idest ad vtilitatē tuam. Abac.3. Egressus es in salutem populi tui/in salutem cum Xpisto tuo. Mansuetus. Mansuetudo pertinet ad regem: ga ifligere penam/ferocitatis est. Prouer. Misericordia et iustitia custodiunt regē. Ideo Dauid a populo dilectꝰ fuit: ga mansuetus fuit. Item regitur humilitas: ga dñs superbos respuit. ideo dicit. Sedens super asinam. supra 10. Discite a me ga mitis sum et humilis corde. ¶ Cūtes autez discipuli fecerūt ꝛc. Postq̄ positus est mādatū. hic ponitur executio mandati. Et ꝓmo in generali cūtes discipuli. Ecce datur obediētie mandatus. Exo. 24. Dia que precepit dñs faciemus. Deinde in speciali et adduxerunt asinam et pullum. Per hoc significatur q̄ cōuertit et iudeos et gentiles. vt habet ad Rom. p. Grecis ac barbaris/sapientibus et insipientibus debitor sum. Et imposuerunt: ga in exēplum alys fuerunt. vt dicitur ad Phil. 3. Imitatores mei estote fratres: et obseruate eos qui ita ambulant sicut habetis formā nostrā ꝛc. Et cum desup sedere fecerunt. Scōm ītaz di q̄ super vtrūq: ga super corda iudeorū et gentiliū. ¶ Plurima autē ꝛc. Postq̄ determinauit de ministerio discipulorꝫ determinat de gloria turbarum. Et ꝓmo de gloria quā exhibent ei in opere. 2° quā exhibent ei verbo. ibi. Turbe autez ꝛc. Et ꝓmo Straverunt vestimēta ꝫ° ramos de arboribus. Et q̄re: Ad faciēdum ei honorem: sicut magnis hoibus venientibus sternitur via. Itez ga via erat lapidosa: ideo ne ledereꝫ sternebant. Scōm mysteriuz discipuli straverūt vestimēta sup asinam que significāt virtutes: quas a deo acceperūt et istas cōicauerūt gētilib⁹ et iudeis. Sz vestimēta turbe sunt legalia que pp Xpm sunt dispersa. Ad Phil. 2. que fuerūt mihi lucra Barbitrat⁹ suz pp Xpm detrimēta. Itē p vestimēta corpora. Apo. 3. Habes pauca in sardis qui custodierūt vestimēta tua. Illi q̄ qui in via straverūt vestimēta/fuerunt ꝓmi martyres. Ro. 12. Non defendentes vosmetipsos carissimi: sz date locum ire. Alii cedebāt ramos de arboribus illi fūt rami q̄ fructificare debeant: p quos signī sancti pies. alle q̄ ramos abscidit q eos ad Xpm conuertit. ps. p. Et erit tāq̄ lignuz q̄ plantatū est ꝛc. ¶ Turbe aūt q̄ pcedebāt et q̄ sequebant. Hic ponit honor exhibit⁹ ei Xpo. Sed a qb⁹a p̄cedēt⁹ et sequēt⁹. Ab his q̄ an aduēt̄u fuerūt et post: et vtriq; petunt saluē et bñe a Xpo. p⁹ ad Lozi. 6. Ladez habētes remunerationē ꝛc. Turbe aūt salutē petebant. Unde clamabāt dicētes. Osanna filio Dauid ꝛc. Hec salus icipit in pñti: et pficiet in futuro. supra. p. Ipse enim saluū faciet pplm suū ꝛc. Uñ dicebāt. Osanna ꝛc. Multi dicūt q̄ signiat redēptionē. Sed idē est q̄ obsecro salue. Anna affectū dñe obsecrātis. ps. 11. Salū me fac ꝛc. Et istā petūt a filio Dauid. Ita scriptū est Dicite. 23. Suscitabo Dauid germē iustum ꝛc. Et segur. In diebꝰ illis saluabit Juda. Et poterit B facere: ga filiꝰ Dauid. Nō. sed qa venit in noie dñi. Quare: ga venit plitens dñm. Joā. 5. Ego veni in noie patris mei: et non suscepistis me. Est ergo vna salus/liberatio a peccatis. Esa. 35. Ipse veniet et saluabit nos. Itē alia salus per quā liberant ab ofpena. Esa. 60. Salus aūt mea in sempiternuz erit: et iustitia mea nō deficiet. Et B in excelsis. i. Deo ꝓmo salutem in terris: et postea i celis. Et cū intrasset hierosolymā ꝛc. Hic agit de gl̄ia ei exhibita in ciuitate. Et p ponitur admiratio turbaruz. ¶ Et cōmota est ꝛc. idest admirata. Esa. 60. Tunc videbis et afflues: et mirabit et dilatabitur cor tuū. ps. 59. Cōmouisti terrā et cōturbasti eā. Dicētes gs est hic. Et nō est mirū si isti mirāant: ga et angeli mirati sūt in sua ascēsione dicentes. Quis est hic q̄ venit de Edon tinctis vestib⁹ de bosra. Esa. 63. Ponitur responsio. Populi autē dicebant. hic est Jesus ppheta a nazareth galilee. Propha actuz denūtiationis signiat. A nazareth: ga ibi nutrit⁹ erat: et ide magis notus: et ió dicebatur nazarenus. ¶ Et intrauit Jesus in tēplum dei: et eiecit emētes et vēdentes. Supra oñdit euāgelista gliam que Xpo exhibita in via et q̄ in ciuitate. Nūc autē de gloria quātū ad ea q̄ facta sunt in tēplo. Et tria fūt gesta in templo que pertinēt ad gl̄iaz Xpi: ga ꝓmo purgauit tēplū. 2° infirmos curauit. 3° oza iſantium aperuit. De istis per ordinem determinat euāgelista. Circa ꝓmum ꝓmo ponit visitatiō tēpli. 2° purgatio. 3° reprehensio iudeoꝝ. 2° ibi. Et eiciebat ꝛc. 3ª ibi. Dixit eis ꝛc. Dicit g̃. Et intrauit Jesus in tēplum dei ꝛc. Sed q̄re intrans ciuitatem statim venit ad tēplum. Una rō ga venerat vt hostia immolanda. ideo ꝓmo venit ad locum immolationis: et iste erat dies statutus in quo agnus p̄sentari debebat: vt legitur Exo. 12. q̄ luna decima debebat agnus p̄sentari q debebat occidi. 14. luna. Sz occisus est in die ioris in sero. q̄ oblatio fieri debuit in ramis palmarū. Scōa rō/ga ostēdit se esse filiū reuerēdi patris: vt reuerentiā patri exhiberet: venit ad domū patris sui. Malach. p. Sed ego pī vbi honor meus. Et in B dat nobis religiōis exēplū: vt cū in ciuitate aliquā venim⁹ q̄ ꝓmo templū adeamus. ps. 5. Adorabo ad tēplū sanctū tuū. Itē egit vt don⁹ medicus q ꝓmo obtiat cause morbi. Uñ egritudo et cā corruptionis spūalis a tēplo p̄dit: ga si sacerdos est corruptus/de facili corrūpet pplm. ideo ꝓmo aduit templuz: vt curationē adhiberet ꝓmo circa tēplū. Eccl. 9. A sanctuario meo icipite ꝛc. Ad intellectuz istoꝝ debetis itelligere: vt legit Exo. 23. q̄ oēs filij israel semel in anno habēt cōparere coram dño: et nō debebāt apparere vacui. sz debebāt offerre oblatiōes suas. Et ita erat q̄ illi q̄ de p̄pe habitabāt/adducebāt secuz alia sua vt sic lucrarentur. Itē ga alig non habebāt pecuniā: ideo habebāt nūmularios q accōmodarent nō hītibus: et sic non possent se excusare ab oblatiōe. Sz ga ꝓhibitū erat q̄ nō accōmodarent ad vsuraz. ideo vsurā nō recipiebāt: sed munuscula q̄ coliba dicunt. s. vuas passas/vel hō. Itē ga aliqui erāt pauperes q nō poterāt bñe alia grossa nec eis crederet. ideo habebāt ministros q vendebant colūbas et turtures: ne alicui deficeret oblatio. Uñ dñs nō reprehēdebat oblationes sed cupiditatē coꝝ. Dic g̃. Et ejciebat emētes et vēdentes/ad tēpl̄am. Uēdentes erant ministri sacerdotum. Itē habebāt nūmularios. Ideo mēsas nūmulariorꝫ euertit/et cathedras vēdentiuz colūbas. i. sedilia in q̄b⁹ sedebāt. Mistice in tēplo. i. in ecclesia sūt qui lucris tēporalib⁹ inhiant: q̄ de ecclesia ejciūtur: ga q volūt diuites fieri/cidunt in tētationē et laqueos diaboli. Nūmulary possunt dici diaconi/q̄b⁹ dat administratio tēporaliū. vt habet Act. 6. Uñ cū officiū dispensationis retorquēt ad questuz: debēt ejci de eccl̄ia. Per colūbā itelligit spūssanct⁹. vñ vēdētes colūbas sunt plani vēdentes dona spūalia vt ordinem vel hō. Act. 7. Pecunia tua tecū sit in pditiōe. Itē pōt exponi q̄ vnusq̄q̄ est tēplū dei. p⁹ ad Lozi. 3. Nescitis ga tēplū dei estis vos ꝛc. Uñ oz vnusq̄q̄ expellere a se vēditionē et emptionē: vt nō seruiat deo pp diuitias. Itē auaritiā q̄ p nūmularios. Itē symonie prauitatē: euellere et appetitum symonie a corde q p cathedras signī. Sz hic est q̄ōnalis: ga bī in Jo. 2. q̄ an traditionē Jo. scīs fuit istō miraculū. hic aūt bī q̄ō imīnēte passione. Dicit Augu. q̄ō bis scīm est istud miraculū. iō magis sunt culpabiles cuz als repbensi fu

Anselm.

Augustinus.

Hieronym⁹.

F

Magistinus.

G

H

issent. Ité cū cēt hō dispectibilis ꝛ humilis: quo B potuit facere cōtra volūtatē sacerdotū ꝛ magno ꝓ. Piero. dicit. qō B est vnū maximus miraculum qō dns fecerit. Et q virt⁹ q̄dā radiabat a vultu suo p quaz terrebat boies qñ volebat. ¶ Et dixit eis ꝛc.] Dic repbēdit eos. Et ꝑ in B qō ptinet ad dignitatē tēpli. 2° per B qō ptinet ad vtum. Scriptū est. ſ. Isa. 56. [Domus mea domus oronis est.] Expō dui⁹ bi. 3. Reg. 8. Uñ dic. cū celi celoꝝ cape te nō pñt: q̄sto magis dom⁹ hec quam edificaui tibi: Uñ non dī domus dñi: ga ibi corporaliter habiter: sed ga loc⁹ est deputat⁹ ad orādū deū: sic aligs dns bz locū vbi petitiones recipit ꝛ exaudit, sic tēplū est loc⁹ vbi dns vota fidelium audit. Ecclia vestra spāliter dī domus: ga ibi habitat corporaliter in sacramēto Chīs deus. ps. 147. Non fecit taliter oi nationi ꝛc. Uñ Augustin regula. In oratorio nihil aliud fiat nisi ad qō deputatū est. Cōsequēter repbēdit eos q̄ntz ad vtuz. ¶ Uos aūt fecistis eā spelūcā latronū. Qui ea que religiōis sunt in q̄stum puertūt: vt latrones in spelūcis lanāt: vt spoliēt trāscūtes: ꝛ sibi acgrāt qō nō est suū. ¶ Accesserūt aūt ad eū ceci ꝛ claudi.] Dic ponit quod ad gloriā Chīi ptinet q̄tū ad ifirmoꝝ curationem. Ceci ꝛo g in tēplo sunt signt eos q excecati sunt p ignorātiā. Isa. 59. Palpauim⁹ sicut ceci parietez. Claudi dicunt g p vias ambulāt uniquorum. 3. Reg. 17. Ut qd claudicatis in duas ptes. Et isti accedūt ad Chīstū in tēplo ꝛ sanat eos. Et ꝓgruit hunc factū loc⁹ p qō figur q morbi spūales nō curantur nisi in ecclesia. Facto ostēdit: ga pueri clamauerūt supra. Bñdict⁹ qui venit in noie dñi. Isa. Ecce dns veniet ꝛ saluabit nos: tunc aperient oculi eoꝝ. Segtur idignatio sacerdotū. Unde dicit. ¶ Uidētes aūtez ꝑncipes sacerdotū ꝛc.] Indignati sūt. De talib⁹ dī. 2. ad Tbi. 3. Semp discunt in peius. Et ꝑ ponit repbēsio. 2° ingsitio. 3° risio. Circa ꝑmū tria. ꝓmo ponit cā idignationis. 2° ponit idignatio. 3° ponit cōfutatio. Uñ videtes mirabilia q̄ fecit. ſ. ceços illuminari ꝛc. ꝛ nō min⁹ fuit q emētes ꝛ vendentes eiecit. Hoc eni vidētes dicebant ad eū pueri. Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est aia mea. ps. 118. Item videntes [pueros clamātes osanna ꝛc.] Debebāt moueri ad reuerētiaz. Iu pra. 11. Abscōdisti ea a sapiētib⁹ ꝛ prudentib⁹ ꝛ reuelasti ea parulis. Marci 4. Ut videtes nō videāt ꝛc. vñ isti pueri laudabāt: sed isti sapiētes idignati sūt ꝛ dixerūt ei. [Audis qd isti dicūt] q̄si dicerēt. Nō est iustū q bō purus sustineat laudari vt deus. Act. 12. ga Herodes iustinuit vt honorarēt vt deus. ideo paulus est ab angelo et ꝓsumpt⁹ vermib⁹ exspirauit in quo dat nobis exēplū qō si laudamur supra nos q̄ non debem⁹ sustinere. Sz ipse nō poterat laudari supra se: ga ipse dc⁹ erat. Sequit reprobatio. ꝛ ꝑ reprobant Xbo. 2° facto. ¶ Jesus aūt dixit eis. vtiq.] Dns valde sapiēter rīdet. Intēdebāt q si reprimeret pueros q ipsi bient ppo⁹. Si nō. Daberēt accusationē erga eū. Sz dns ita sapiēter rīdet q nec pueros reprobauit: nec ipsi habuerūt vñ calūniari possent. Uñ dixit [Uuq audio] sz nihil cōtra me dicūt. Sz David dicit. [Ex ore infantium ꝛ lactētiū ꝛc.] Non dicit dixisti: sed pfecisti: ga qō tales pueri laudāt deū, B est ex diuina ispiratiōe: ga dei pfecta sunt opa. Deut. 32. Uñ non ex idustria sz a spū sancto. Sap. 10. Qui linguas infantiuz facit disertas. Sz qūo dic infantes: ga tales nō possunt loqui. q̄ nec laudare. Dico q nō dicunt infantes pp etatē sz ꝑpter simplicitatē: ga a malitia imunes. Apo. ꝑ Corinth. 14. Nolite pueri effici sensib⁹: sz malitia paruuli estote. Ité lactētes dicunt: ga a miraculis cōmouebant: in miraculis cōmoueri est gdez vt lac: ga lac absq difficultate bibit. sic isti cū dulcedie p miraculū adducunt ad fidē. ad Deū. 5. Facti estis gb⁹ lacte opus est, nō solido cibo. ¶ Et relictis illis abiit foras ꝛc.] Dic cōfutat factū. Et primo factū qō fit circa se. 2° factū qō fit circa ficulneam. Dicit ergo q relictis illis ꝛc. Et derelictio illa fuit signum q ipsi derelinquerent eū. Dicre. 51. Curauim⁹ babylonem ꝛ nō est curata. Et trāsit in Bethania, in domū obediēte. Ibi eni morat Jesus. ad Rom. 6. [Et mansit ibi] ga in obediētibus sibi manet. Act. 5. Obedire oportet deo magis q̄z boibus. Et nō solum in Bethania: sz in quemcūq obediētem. Unde Jo. 14. Si quis diligit me sermonē meum seruabit. Et segtur. Et mansionez apud eū faciemus. ¶ Mane autez reuertens in ciuitatē ꝛc.] Dic ponitur cōfutatio sub quodaz figurali facto. Et primo ponitur factuz. scdo discipulo ꝓ admiratio. Circa pmuz, ꝓmo ponitur occasio miraculi faciendi. scdo sterilitas arboris. tertio maledictio. quarto effect⁹. Dicit ergo. Mane reuertēs ꝛc. per hoc significatur solicitudo quā habebat de salute iudeoꝝ. Unde mane venit sicut operarius solicitus de dicta sua. sic supra. 20. q̄ simile est regnum celorum patri familias qui exiit primo mane ꝛc. ¶ Esuriit] ꝛ corporaliter ꝛ spūaliter: ga semper desiderat facere voluntatez patris. Joā. 4. Meus cibus est vt faciam volūtatem eius qui misit me. Itez corporaliter. Sed quo mō: Luz esset deus oia in potestate sua habebat. vñ quādo volebat reumabat. Uñ supra. 4. Jeunauit. 40. dieb⁹ ꝛ. 40. noctibus: sed quando voluit esuriit. ¶ Et vidēs ficī arborē.] Sz quare magis in ficu, B miraculuz fecit. Quia arbor humidissima est. Uñ q̄ staiz aruit euidentissimū fuit miraculuz. Et significat iudeā ꝑ ꝑter ductum ga ficus profert grossos q citius maturescunt: ꝛ isti fuerūt Apostoli: qui maiores fuerūt. Itez fructus iste sub vna cortice multa bz grana: sicut sub vna lege fuerūt multi. Et ista erat [secus viaz] .i. Chīstuz: ga in expectatione fuit: ꝛ nō voluit ad viaz venire. Ipse enim est via. Jo. 14. Ego sum via veritas ꝛ vita ꝛc. ꝛ Esa. Doc via ambulare p eaz ꝛc. [Uenit ad eam.] In Marco habet q venit ad videndum si aligd inueniret. Sed qd est: tūc non erat tēpus ficuz: Dicēdū q aliquādo scriptura aligd ponit nō qō ita sit, sed pp aliquē effectum. Uñ nō venit vt quereret: sz venit pp sup̄pinoez discipulo ꝓ. vñ venit pp miraculū ꝓcrēdū. venit ad eā, q̄si visitaut in deā. Luc. ꝑ. Uisitauit nos oriēs ex alto. Ista bz folia. sz obseruātias legales. Sz nō fructū. Sic alig quādā spēz honestatis bīt: sz iteriūs mali ꝛ pueri sint. Segtur maledictio. ¶ Et ait illi. Nūq̄ ex te fructus nascat.] Uī q̄ iuste egerit: ga non erat tps ficuū. Ité videt q inulerit iniuriā possessori. Uide q sic Xba dñi sunt q̄dā figure: sic facta. Aliq̄ dns vult manifestare suā doctrinā: ꝛ tūc manifestat eam in boib⁹. Aliq̄ suā potētiā punitricez: ꝛ tūc manifestat eā in alys. Uñ exercuit ibi potestatem vt ostenderet q iudea sterilis futura eēt: sicut bi. Rom. 11. Sic aliq̄ odigit q alig mali iter⁹: exteri⁹ aūt virentes siccant a dño ne alios corrūpāt. 11. ad Tbi. 3. Boies corrupti mēte, ꝛ reprobi circa fidē, sz vltra nō ꝓficiēt. Luc. 13. Ecce tres anni sūt ex quo venio q̄rens fructū in ficulnea hac ꝛ nō inuenio. Abscide eā. Segtur effectus. ¶ Et arefacta est ꝛc.] Ps. 21. Aruit tanq̄ testa virt⁹ mea: ga in tēpore discipulo ꝓ iudaismⁿ aruit. Et post legalia aruerūt crescēte euāgelio. Et ipsi facti sūt abominabiles: terra fructifera Xbs est in amaritudinē a malitia inhabitātiū in ea. ps. 106. ¶ Et vidētes discipuli] Dic ponit admiratio. ꝓ admirationis satisfactio. Dic. Et vidētes discipuli admirati sūt: sic mirant boies qñ videt animus bonus ꝛ cito arefacit: sic isti mirāt qūo tā cito aruit. ¶ Respondēs aūt Jesus ꝛc. Dic satisfacit. Et ꝑ ostēdēs virtutez fi-

dei. Uñ

dō. Uñ dī. Amē dico vobis. Supra cāpē ſmiz posuit. Bz hīc exponit. vñ dic. ¶ Si habueritis fidē ꝛc. Jt nō hesitaueritis: q̄re fides firma oz cē sine hesitatione. Jac. j. postulet aūt in fide nihil hesitās. Non solū de ficulnea facietis. Ipse eni p fidē habitat in hoie ꝛ opat in hoie: ideo sic ipe facit ꝛ ille in quo habitat. ¶ Si dixeritis mō ti huic ꝛc. ¶ Quidā dicūt qp nūq̄ factū est. Dic Piero. qp multa fecerūt Apli q̄ nō scripta sūt. Jtē si nō legitur ab eis factū: legit ab alijs viris aplicis fuisse factū: vt de q̄dā Grego. narrat. vt dcm est supra. Jtez dns nō dixit qp fieret iz qp posset si necessitas cēt: iz necessitas nō se obtulit. Spūaliter p mōtē intelligimus diabolū. Uñ si diabolo dixeritis iacta te in mare. i. in ſſernum ita fiet. Uel ¶ in mare ¶. i. in malos hoies. vel per mare superbia. ps. 89. Antecq̄z mōtes fierēt aut formaret terra ꝛ orbis ꝛc. Uñ si dixeritis superbo. Tolle a iustis ¶ ꝛ iacta te in mare ¶. i. in malos hoies. Uel p mōtē Christus. vñ si dixeritis mōti huic. i. Chīo tolle te. ſa iudeis: ꝛ iacta te in mare. i. in gentiles q̄ sunt in mare p turbulentiā. Act. 13. Quia idignos vos reputastis eterne vite/ecce conuertimur ad gentes. Jtē tangit fidei virtutem quantuz ad oīonem: qa q̄cūq̄ petieritis ꝛc. supra. 7. petite ꝛ accipietis.

¶ Et cū venisset in tēplū accesserūt ad eum dicētes principes sacerdotuz ꝛ seniores populi dicentes. In qua potestate hec facis: ꝛ quis tibi dedit hāc potestatē: Rñdens Jesus: dixit eis. Interrogabo vos ꝛ ego vnuz sermonē: quem si dixeritis mihi: ꝛ ego vobis dicā in qua potestate hec facio. Baptismum Joānis vñ erat ex celo: an ex hoibus: At illi cogitabāt iter se dicentes. Si dixerimus e celo: dicet nobis. Quare ergo nō credidistis illi: Si aūt dixerimus ex hoibus: timemus turbā. Oēs eni habebāt Joānē sicut ꝓphetā. Et respōdentes Jesu dixerunt. Nescimus. Ait illis ꝛ ipe. Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio. Quid aūt vobis videtur: Hō qdaz habebat duos filios: ꝛ accedēs ad primuz dixit. Fili vade hodie operari in vineā meā. Ille aūt respōdēs ait. Nolo. Postea aūt penitentia motus abijt. Accedēs autē ad alterū dixit silr. At ille rñdens ait. eo dñe: ꝛ non iuit. Quis ex duob⁹ fecit volūtatem patris: Dicūt ei. Primus. Dicit illis Jesus. Amē dico vobis: qa publicani ꝛ meretrices p̄cedent vos in regno dei. Uenit eni ad vos Joannes in via iustitie: ꝛ nō credidistis ei. Publicani aūt ꝛ meretrices crediderūt ei: vos aūt videntes: nec penitētiam habuistis: postea vt crederetis ei. Aliam parabolā audite. Hō erat paterfamilias q̄ plantauit vineaz: ꝛ sepe circūdedit ei: ꝛ fodit in ea torcular: ꝛ edificauit turriz: ꝛ locauit eam agricolis: ꝛ peregre ꝓfectus est. Cum aūt tēpus fructuū appropinquasset: misit seruos suos ad agricolas vt accipe

Dicit ergo.

rēt fructus eius. Et agricole apphensis seruis eius: alium ceciderūt: alium occiderunt: aliū vo lapidauerunt. Iterū misit alios seruos plures priozibus: ꝛ fecerūt illis similr. Nouissime aūt misit ad eos filiū suum dicens: verebunt forte filiū meū. Agricole autez videntes filiū dixerūt intra se. Hic est heres: venite occidamus eū. ꝛ habebimus hereditatem eius. Et apphēsum eū eiecerunt extra vineā ꝛ occiderūt. Cum ergo venerit dñs vinee: qd faciet agricolis illis: Aiūt illi. Malos male perdet ꝛ vineā suā locabit alijs agricolis q̄ reddant ei fructuz tēporib⁹ suis. Dicit illis Jesus. Nūq̄z legistis in scripturis. Lapidē quē reprobauerūt edificantes hic est factus in caput anguli. A dño factum est istud: ꝛ est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: qa auferet a vobis regnū dei: ꝛ dabit genti facienti fructus ei⁹. Et qui ceciderit super lapidē istuz confriget: super quem vo ceciderit: conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum ꝛ pharisei parabolas eius cognouerunt qp de ipsis diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas: quoniam sicut prophetaz eum habebant.

¶ Hic rephēdunt ingrendo. Et ꝑmo pontī inquisitio. ꝛ⁰ ꝓfutatio. ibi ¶ Respōdēs ꝛc. ¶ Circa ꝑmum duo. Et ꝑmo ponūtur interrogationes. ꝛ⁰ Chīi responsiones. Et ꝑmo pontī interrogatio iudeoruz. ꝛ⁰ Chīi. ibi Rñdēs autē Jesus. Interrogabo vos ꝛc. Dicūt ergo ¶ In qua potestate hec facis. ¶ Ipse eiecerat emētes ꝛ vendētes de tēplo. Jtē fecit miracula. ideo petūt in qua potestate ꝛc. Chrysō. dicit qp in mūdo erat duplex potestas. i. regia ꝛ sacerdotalis. vñ quāuz ad ꝑmuz petunt. vñ ꝓfiteris hanc potestatez habere. Jtē quātū ad 2ⁿᵐ. Quis dedit tibi hāc potestatem. Habes ne a sacerdote vel a deo. Sic eni erat qđ filij succedebant sacerdotibus in potestate: quis dedit tibi. Nō habes hoc a Cesare/nō a sacerdote. vnde Chrysostom⁹. Omnis homo qualis est opinio de aliquo apud eum: talē eū existimat. Ideo qa ipsi nō habebant opinionez bonam de Chīo. ideo ꝛc. Uel ad factuz miraculoꝝ pōt retorqri. Est potestas dei ꝛ potestas diabolī. Job. 41. Nō est potestas in terris que huic valeat cōparari. Uñ ¶ in q̄ potestate hoc facis jan dei/an diaboli. Bz Orige. obijcit qp si in potestate diabolī faceret/nō diceret. Ideo aliter exponit: qa dicit qp potestas dei multiplex est: quedaz in generali/multe in speciali: vt quedā ad hoc: quedam ad illud. Unde petūt in qua potestate. i. in quo gradu potestatis. vt de ꝓphetis. Quidam eni habuerunt vnam potestatem/qdam aliam. Scōm Chrysō. quādo aliquis interrogat vt discat tunc ei respondēda est veritas: sed qñ vt tentet/tunc reprehēdēdus est ꝛ confutandus. Sic dominus qa sciebat qp tentabant. dixit ¶ Interrogabo ꝛ ego vnū sermonem. Baptismuz Jo. ꝛc. ¶ baptiçauit Petrus nec dicit/baptismus Petri: ꝛ baptiçauit Joā. ꝛ dicit baptismus Joan. qa in baptismo Joan. totū factuz erat hominis: sed in baptismo Petri remittebant peccata: qđ p

Chrysolo.

Chrysolo.

Chrysolo. Origenes.

I

hominem fieri nō poterat. Joan. p. Ille super quē videris spūm descendentem: z manentē super eum: ille est q baptizat in spū sancto. Iz enī Joan. baptizaret: non tamē a se. vnde Jo. p. Ipse qui me misit baptizare in aqua dixit mihi ꝛc. Consequēter agit de respōsionibus. Et primo de responsione iudeoꝝ. z° Lbii. Uerum est q minores crediderūt: sed phariſei idignati sunt: ideo si dicerent q ex hoibus: sequeretur eoꝝ confusio. Item oēs habebāt Joānē sicut ppheta. supra. 11. Quid existis in desertū videre ꝛc. ¶ Et respondētes dixerunt, nescimus.] Mēntiuntur. ps. 26. Mēsa est iniqtas sibi. Cōsequēter ponitur respōsio Lbii[Nec ego dico vobis.] In quo bñ explū q g non vult dicere qđ scit: q dñs abscondit alia ab eo. vnde sine fictione dicit: z sine iudicio cōico. ¶ Quid autem vobis videt. hō quidaz habebat duos filios ꝛc.] Supra dñs ingressionez repressit sua interrogatione. hic inquirentes redarguit. Et primo de inobedientia. z° de malitia: z hoc sm duas parabolas: quaruz scōa aliam exponit z declarat. Circa primū duo. primo ponit parabolam. z° expositionez. ibi[Dic illis Jesus ꝛc.] Circa primum tria. p cōmittit audientibus iudicium. z° narrat factum. 3° rogat sniam. Dic[Quid vobis videtur.] Magnuz est testimoniuz pro eo q iudicium aduersarijs cōmittit. Job. 6. Respōdete obsecro absq̄ contentione: z qđ iustum est iudicate. Deinde ꝓponit factum. ¶ Hō qdā habebat duos filios.] Iste homo, deus est. Duo filij sunt duo populi. Eccl. 33. Intuere in oia opera altissimi, duo cōtra duos vnum contra vnuz. Uel duo genera hominū iusti z peccatores. Nō dicūtur iusti quicūq: sed qui profitent se iustos: z peccatores non quoq: sed qui penitentiam agūt. Uel isti duo filij sunt clerici z laici. Agit ergo de obedientia. Et primo ponitur mandatum. z° recusatio. 3° impletio. ¶ Et accedens ad primuz.] Primus est populus gentilium qui incepit a Noe sicut ppls iudeoꝝ ab Abraaz. Ité primus dī gens laicoꝝ: q clerici ꝓpter laicos ad ip̄os formādum eos. Uñ accessit ad primū. i. ad populū gentilem p̄ eternā ispirationem: vel per manifestationē angeloꝝ. Dixit filio, vade operari hodie in vineā meā. Uinea dei iustitia est. Opare q̄ in vinea. i. opera fac iustitie. Et dic hodie quasi p totū tps vite tue. Et qđ dixit: Uñ interius ispirauit dando lumē rōnis. ps. 4. Multi dicunt q̄ ostendit nobis bona. Signatuz est sup nos lumē vultus tui dñe ꝛc. Cōsequēter ponitur recusatio. ¶ Ille aūt respōdēs ait. Nolo] hoc nihil aliud est q̄ contenere mandata dei. Job. 21. Sciam viaru tuarum nolumus. Post sequitur adimpletio. ¶ Postea autem pnia motus, abiit] Piere. 31. Postq̄ cōuertisti me: egi pniam. Sequitur in obedientia secūdi. Et primo ponitur mandatū. z° trāsgressio. Dicit[Accedens ad alterum] hoc est iudaicum populum: vel ad clerum: vel qui iustos se dicūt[dixit similr. Et ille respondens ait. Eo dñe.] Profitentur iustitiam sic seruauerūz. Unde dicit populus iudaicus. Oia quecūq preceperit dñs faciemus. Exo. 24. sic etiā dicunt clerici z qcūq religiosi. vñ ꝓmisit ire. ¶ Et nō iit.] Malach. 2. Uos aūt recessistis de via z scādalizastis plurimos: irritū fecistis pactū dicit dñs exercituū. Leui. Tūc experiri sniam quis ex duobus voluntatem fecit patris. Primus nō promisit: sed fecit. Secūdus ꝓmisit: sed non fecit. Quis ex istis ꝛc. Respōdent z dicunt ei primus. q melio est nō vouere q̄ post votū ꝓmissa nō reddere. Eccl. 5. Et z° pe. 2. Melius est viā veritatis nō agnoscere q̄ post agnitionē retrorsuz abire. Est eni ibi duplex peccatū. peccatū inobedientie: z trāsgressio voti. Cōsequēter adaptat parabolam. Et primo ponit pertinaciam gentilium ad iudeos vel laicoꝝ ad clericos. z° ratione assignat. Dic illis. ¶ Amen dico vobis. q publicani ꝛc.] Sile verū est supra. 20. Et erunt nouissimi primi ꝛc. Dupliciter queritur. quare magis ponit publicanos z meretrices q̄ alios. Respondet q p publicanos intelligit peccatores. Petuñ publicano ꝝ est auaritia: qa cū tributa recipiunt, multa sibi aggrunt z vltra q̄ cōmissum sit sibi rapiunt. Sz peccatum hoium est auaritia, peccatuz mulierū est luxuria cū sint ociose: z multa mala docunt ociositas. Eccl. 36. Dec fuit iniqtas sodome abūdantia panis z ocium. ¶ Precedēt vos in regno dei] i. magis appropinquāt ad regnum supra. 12. Uiri niniuite precedēt vos ꝛc. Segur rō. Et primo dicit q iudei inobedientes fuerūt. z° q publicani obedierūt. 3° q nō secuti sūt eū. Dic[Uenit Joā. ad vos in via iustitie] qa in iustitie via dixit. Uel in viā iustitie: q viā iustitie observauit. i. viā penitētie[z non credidistis] Dicebāt. n. ei, Delias es aut cum dixisset non. dixerunt. Quid q̄ baptizas. Jo. j.] Publicani aūt z meretrices crediderūt ei] Et b̄ bñ. supra. 3. q venerūt ad Jo. vt baptizarēt. [Uos aūt videtes] alios. i. querentes ipiere qđ nō dauerat [nec pniaz habuistis: vt postea crederetis ei.] Ille est pessimus q de facto suo nō penitet. Piere. 8. Nullus est q agat pniaz de peto suo dicēs. Quid feci ꝛc. ¶ Aliā parabolā audite.] Dñs interrogauerat de baptismo: z noluerūt rndere. Mō aūt occulte interrogat vt nō ꝓcipiant. ió differt parabolā. Et fac̄ duo. p ponit parabolā. z° exquirit eoꝝ iniaz. ibi[Cū q̄ ꝛc.] Circa primū duo. p ponit brīsiciū exhibitū. z° ponit rep̄sitio recōpēsationis. ibi[Uuz autem ꝛc.] 3° ponit ingratitudinē. ibi[Et agricole ꝛc.] Circa primū tria. p ponit plātatio vinee. z° ei⁹ ornatio. 3° eius locatio. Dic q̄. [Dō erat pr̄ familias q plātauit vineaz ꝛc.] Bile ponit Esa. 5. vbi dī. Unca facta est dilecto meo in cornu filio olei. hic aūt dic̄ q pr̄ familias plātat vineaz. Dicūt alig q ibi iuebiē 3 vineā. vñ dic̄. Quid vltra ōbui facere vineę meę. Ḥ aūt 3 agricolas. Jō z⁹ exponitur sm Piero. z Lbrysо. Uinea dī pplus iudaic⁹. Esa. 5. Uinea dñi, dom⁹ israel est. Qa 3 agricolas, qa q̄tū ad prīs but⁹ malitia nō ꝓcessit ex ppio: sz ex p̄ncipib⁹. Jos. 7. Nūqd alig ex p̄ncipib⁹ crediderūt in eū. Jō nō 3 vineā. Dec vinea nō est dom⁹ israel: sz iustitia dei q̄ occulte tradita est in sacra scriptura. vñ dic̄. [Domo erat pater familias q plantauit vineaz] i. populum iudaicum. ps. 79. Uineaz de egypto transtulisti. vel iustitiaz posuit in doctrina legis. [Et sepe circūdedit ei] ad procreationem vinee. vñ q̄ ponuntur ad custodiaz, sine sint orationes sanctoꝝ vel custodia angelorum: dicūtur sepe. vnde Osee. 2. Sepiaz viam tuam spinis. Si aūt vinea dicatur iustitia: sepe dicit occulta verba scripture. Scōm enuz mysticum intellectum occulta scripture: nō sunt pandenda cuilibet: qa nō est sanctuz dāduz canibus. supra. 7. [Et fodit in ea torcular.] Torcular ponit vt exprimatur vinū charitatis. Sī intelligatur per vineaz iudaicus populus: intelliguntur p torcular altare holocaustoruz. Ité intelliguntur martyres: qui pro fide sanguinem fuderunt. Esa. 63. Torcular calcaui solus. Uel pōt etiam intelligi ordo ꝓphetaruz in quibus vinum sapientie est expressuz. Uel potest dici ꝓfunditas sacre scripture. Ité totus fructus vinee congregatur in torculari: sic qcquid potest animus: totum debet congregare ad laudez dei. ¶ Et edificauit turrim.] per turrim templū intelligitur. Michee. 4. Et tu turris nebulosa gregis: vsq̄ ad te veniet potestas prima. vel cognitio dei. Prouerb. 18. Turris fortissima nomen dñi. Consequēter de locatione[z locauit eaz agricolis] i. sup certa mercede constituit. Agricole sunt Moyses z Aaron q̄ gubernaculuz habuerūt. Job. 31. Si afflixi alaz agricolaruꝝ eius. Grego. Qui preponitur populo ꝛc. ¶ Pro-

secutus

Lyrsosta.

Hieronym⁹. Lyrsosta.

K

L

fectus est peregre pfectnō mutando locū:sed boiem in suo arbitrio relinquendo.Eccl.15.Deus ab initio creauit boiez:r reliquit eū in manu ꝓsilij sui.i.suo arbitrio dimisit.Unde dī pergere ꝓficiscī/qñ non ad ẽcūcq culpā pena infligit. Uel non ita manifeste apparuit sicut pa/tres.Cum apparuit in rubo.Exo.3.⌊Cum autem tempus fructuum appropinquasset.⌋ Quicunq facit aliquez fm eum:expectat beneficium.Et sic dns expectat vt reddatur ei beneficium ad suam gloriam.Quāiam ad vnum hominem. fructus non est in pueritia: sed in plena etate.Unde cum venit ad adolescentiam:tūc petit fructus: sic cū populus fuit plantatus:r lex data:petijt fructum. Et nō cognouerunt eū. Dicre.8.Milius in celo cognouit tēpus suum.Populus autem meus nō cognouit iudicium dñi.⌊misit seruos suos⌋.i.ꝓphetas⌊ad agricolas.⌋ ⌊deest ad indecos⌋ vt acciperent fructus eius⌋.i.vt inducerent homines ad bene agendum.infra.23.Misit ad vos ꝓphetas sapiētes r scribas:r ex illis occidetis rc.Post hoc agit de malitia.Et primo ẽstū ad primos. 2° quantum ad secundos. 3° ẽstum ad tertios.¶ Et agricole acceptis seruis rc.⌋Alium ceciderūt:vt Micheam. Alius occiderunt vt Esaiam.Alium lapidauerunt vt Naboth. Debz.xj.Lapidati sunt: secti sunt:in occisionem gladij mortui sunt.⌊Item misit alios.⌋Item singulariter misit ꝓphetas vt Moysen:r Aaron r alios:ꝫ post tpe Dauid misit multos cuncos ꝓphetas.Vult.n.dns pugnare misericordiam suam ꝫ malitiam eoꝝ.Unde⌊r fecerūt eis similiter⌋.Deut.30.Uos semper contentiose ꝫ dñm egistis.Sequit tertiū.⌊Nouissime aūt misit ad eos rc.⌋qđ fuit malitie ꝓsūmate.Et tria facit. Primo ponit misericordia dñi. 2° malitia eoꝝ.3° executio praui ꝓpositi.Nouissime rc.ad Debā.j.Multifarie multisq modis olim deus loquens patrib⁹ rc.Misit ad eos filium suum dicēs.⌊Forte rc.⌋Sed qd est qđ dicit.forte:Nunqd ignorabat ipse:Dicrony.dicit q iste modus loquendi vbi⁹ significat libertatē arbitrij:vt ostēderet qd futuri essent: qz qui nō bonorificat filium nō bonorificat patrez. Uel dicit sic:qz aliqui reuertiti sunt cum.¶ Consequenter ponitur ꝓpositum malitie.Et ꝑmo ponit requisitio. 2° propositū. 3° malitia.⌊Agricole aūt videntes filiuz dixerūt intra se hic est heres rc.⌋Ipse.n.filius vere heres est patris:qz qđ petit obtinet.ps.2. Postula a me r dabo tibi gentes. Iterz est heres.Quare quecūq bz pater bz r ipse. Non.n.dī heres sicut aliqs alius qui decedente patre bz hereditatem:sed qz semper qđ est patris:ipsius etiā est. Sed contra:si cognouissent nunqđ dñm glorie crucifixisset.Uez est si cognouissent vere:ꝫ cognouerunt ꝑ consecuturam.Sequit ꝓpositus.¶ Uenite occidamus eū.⌋ Sap.2.Morte turpissima condēnemus eum. Et qđ est propositum:habebimus hereditatē eius.Sciebant enim ex lege q debebat dominari sup iudaicum populū. Unde timebant ne imponeret super eos iugū legis:r traditiones eorum destrueret.Ideo noluerunt pati iugū christi.Unde passi sunt iugum Romanorum. Unde Jo.xj. Ne forte veniant Romani r tollant locū nostrum r gentem. Consequēter ponitur executio. ¶ Et apprehensus eum eiecerunt extra vineam r occiderunt⌋:qz extra portam ciuitatis crucifixerunt eum:r sic quasi alienum a vinea occiderunt.Esa.53.Quasi ouis ad occisionem ductus est rc.Et eum extra vineam eiecerunt. habet in Jos.4. Et quicunq confiteret nomen christi:fieret extra synagogam.Consequēter requirit eorum sententiam.¶ Cum ergo venerit dominus vinee quid faciet agricolis illis.⌋ Ita subtiliter petijt dominus vt iudicent contra se sicut Nathan fecit Dauid. Quando peccauit cum Bersabee: ponitur sententia.⌊Malos male perdet⌋:idest perdinone presenti r in futuro. Et dicunt male: idest acerbe supra.7.In ea mensura qua mēsi fueritis:remetiet vobis. Sap.6.Potentes potenter tormēta patienur.⌊Malos male perdet:r vineam suam rc.⌋idest populum suum. ⌊locabit alijs agricolis⌋.i.Apostolis.⌊Qui reddāt ei fructum temporibus suis.⌋ps.1.Et erit tanqđ lignū qđ plantatum est: secus decursus aquaꝝ:qđ fructum suum dabit in tēpore suo. Job.34.Conteret multos r inumerabiles:r stare faciet alios pro eis.Et hic est questio:quare in Marco dominus respondit. Dic iudei: Solutio. Dico q primo dixit dominus:postea ipsi dixerunt. Iterz Luc. 20. Dabet q cum dñm hoc dicerent:ipsi dixerunt absit. Responsio vera est:qz primo ipsi dixerunt:post intelligētes q contra eos esset:dixerunt absit. Item verus est q principes dixerunt.Et quāuis perciperēt q contra eos esset non contradicebant:sed populus dixit.absit⌊Dicit illis Jesus.⌋ Dic ponitur confirmatio.Et primo ponitur auctoritas. 2° expositio.Dicit⌊Nunqđ legistis rc.⌋Istud legitur in.ps.117.Lapidem quem reprobauerunt edificantes:hic factus est in caput anguli. Et ponit quatuor. Primo ponit reprobationem. 2° dignitatem. 3° causaz. 4° admirationem.Dicit.Lapidem rc. Lapis Christus est:qui dicitur lapis ex multis similitudinibus. Esa. 28. Ecce ego ponam in fundamentis syon lapidem angularem rc. Edificantes sunt Apost oli.Unusquisq videat quomodo edificet.Unde ille lapis quem reprobauerūt idest ciecerunt. Dic factus est:idest constitutus in caput anguli.i.in caput tā deoꝝ r gentiliū. Unde ipse factꝰ est caput ecclesie.Sed posset dicere. Ipse fecit se caputiō dicit.⌊A dño factus est istud rc.⌋ps.117.Dextera dñi fecit virtutē rc.Et qualis est ista exaltatio.⌊Et est mirabile in oculis nostris.⌋Abac.p.Aspicite in gentibus r videte:r admiramini:r obstupescite:qz opus factum est i diebus vestris qđ nemo credet cum narrabit rc. Tanta.n. fuit dignitas:q nō factus fuisset:nisi gratia dei hoc fecisset.Ad Eph.2.Gratia estis saluati a chio.¶ Cōsequēter exponit:r ponit duas ꝓclusiones.Primo qđ dcm est de pabola. 2° sumit de Ē qđ dictū est in auctē. Dicit ergo. ¶ Jō dico vobis q auferet a vobis regnū⌋.i. sacra scriptura:qz amittetis intellectuz sacre scripture. Jo.12.Excecauit oculos eoꝝ r induravit cor eoꝝ:vt nō videant oculis r non intelligant corde:r ꝓuertant r sanē eos. Uel ꝓlationē super ecclesiam fidelium: qz translata est gloria eorum.⌊Et dabit genti facienti fructuz eius.⌋Esa.55.Ecce testem populi dedi eum:ducem ac preceptorem gentibus.Ecce gentem quā nesciebas vocabis:r gentes que te non cognouerūt:ad te current.Sed qđo datus est eis: superius dictum est:q locutus. Dic aūt q datur: qz cum non facit fructum:dī conductus siue mercēnarius:ꝫ cui datur tunc fructū facit.Ponit duplicem penam.⌊Et qui ceciderit super lapidem istum confringet.⌋ Exponitur fm Dicrony.sic. Ille cadit super lapidem christum qui fidem tenet de eo⌋.i.de christo.Sed cadit per peccatum qđ contra eum facit.Ideo peccatores cadunt:qz non habent charitatem.⌊Super quem ꝛo ceciderit: conteret eum.⌋Cadit autem christus super infidelibus. Dic est differentia:qz quando vas cadit super lapidem non confringitur vas ꝓpter lapidem: sed ꝓpter modum casus fm q magis cadit ab alto.Sed quando lapis cadit sup vas:confringit illud fm magnitudinez lapidis.Sic homo cum cadit super lapidem chim:tunc confringit fm magnitudinem peccati.Quando ꝛo sit infidelis: totaliter conteritur. Uel aliquis cadit super lapidem quando ꝓprio arbitrio peccat:sed tunc lapis super eum cadit qñ

bominem fieri nō poterat. Joan. 3. Ille super quē videris spūm descendentem: & manentē super eum: ille est q̄ baptizat in spū sancto. Iz ei Joan. baptizare: non tamē a se. vnde Jo. 3. Ipse qui me misit baptizare in aqua dixit mihi &c. Consequēter agit de respōsionibus. Et p̄mo de responsione iudeoꝝ. 2° Lbii. Uerum est q̄ minores crediderūt: sed pharisei indignati sunt: ideo si dicerent q̄ ex hoibus: sequeretur eoꝝ confusio. Item oēs habebāt Joānē sicut ppbetam. supra. 11. Quid existis in desertū videre &c. ¶ Et respondētes dixerunt; nescimus. ¶ Mē tiuntur. ps. 26. Mētita est iniqtas sibi. Cō sequēter ponit̄ responsio Lbii. ¶ Nec ego dico vobis. ¶ In quo bñ explū q̄ q̄ non vult dicere q̄ scit: q̄ dns abscondit alia ab eo. vnde sine fictione didicit: & sine iudicio cōcio. ¶ Quid autem vobis videt̄ hō quidaz habebat duos filios &c. ¶ Supra dns ingressionez repressit sua interrogatione. hic inquirentes redarguit. Et p̄mo de inobedientia. 2° de malitia: & hoc fm duas parabolas: quarum ista aliam exponit & declarat. Circa p̄mū duo. p̄mo ponit parabolam. 2° expositionez. 3. ibi ¶ Dic illis Jesus &c. ¶ Circa p̄mum tria. p cō mittit audientibus iudicium. 2° narrat factum. 3° requirit sniam. Dic ¶ Quid vobis videtur. ¶ Magnus est testimoniuz pro eo q̄ iudicium aduersarie cōmittit. Job. 6. Respōdete obsecro absq̄ contentione: & qđ iustum est iudicate. Deinde ꝓponit factum. ¶ Dō qdā habebat duos filios. ¶ Iste homo/deus est. Duo filij sunt duo populi. Eccl. 33. Innuere in ois opera altissimi. duo cōtra duo: vnum contra vnuz. Uel duo genera hominū iusti & peccatores. Nō dicūtur iusti quicūq; sed qui profuerē se in iustos: & peccatores non gaudz: sed qui penitentiam agūt. Uel isti duo filij sunt clerici & laici. Agit ergo de obedientia. Et p̄mo ponitur mandatum. 2° recusatio. 3° impletio. ¶ Et accedens ad p̄muz. ¶ Primus est populus gentilium qui incepit a Noe sicut ppls iudeoꝝ ab Abrahaz. Itē primus dī gens laicoꝝ: q̄a clerici ꝓpter laicos ad illorūdum eos. Uñ accessit ad p̄mū. i. ad populū gentilem p̄ interñā ispirationem: vel per manifestationē angeloꝝ. Dixit filij, vade operari hodie in vineā meā. Uinea dei iustitia est. Opare q̄ in vinea. i. opera fac iustitie. Et vic hodie quasi p totū tp̄s vite nre. Et qñ dixit: Qñ interius ispirauit dando lumē rōnis. ps. 4. Multi dicunt q̄s ostendit nobis bona. Signatuz est sup nos lumē vultus tui dñe &c. Cō sequēter ponitur recusatio. ¶ Ille aūt respōdēs ait. Nolo ¶ hoc nihil aliud est q̄ cōtinere mandata dei. Job. 21. Sciam viaꝝ tuarum nolumus. Post segnr adimpletio. ¶ Postea autem pnia motus abiit ¶ Dicit. 31. Postq̄ cōuertisti me: egi pniam. Sequitur in obedientia secūdi. Et p̄mo ponitur mandatū. 2° trāsgressio. Dicit ¶ Accedens ad alterum ¶ hoc est iudaicum populum: vel ad clerum: vel qui iustos se dicūt ¶ dixit similr. Et ille respondens ait. Eo dñe. ¶ Profitetur iustitiam se seruaturuz. Unde dicit populus iudaicus. Oia quecūq; preceperit dñs faciemus. Exo. 24. sic etiā dicunt clerici & q̄cūq; religiosi. vñ ꝓmisit ire. ¶ Et nō ivit. ¶ Malach. 2. Uos aūt recessistis de via & scādalizastis plurimos: irrituz fecistis pactū dicit dñs exercituū. Leui. Tūc expectat sniam quis ex duobus voluntatem fecit patris. Primus nō promisit: sed fecit. secūdus promisit: sed non fecit. Quis ex istis &c. ¶ Respōdent & dicunt ei. p̄mus. q̄a melius est nō vouere q̄ post votū ꝓmissa nō reddere. Ecc. 5. Et 2ª. pe. 2. Melius est viā veritatis nō agnoscere q̄ post agnitionē retrorsuz abire. Est enī ibi duplex peccatū. peccatū inobedientie & trāsgressio voti. Cō sequēter adaptat: parabolam. Et p̄mo ponit pernicitatem gētilium ad iudeos vel laicoꝝ ad clericos. 2° rationē assignat. Dic illis. ¶ Amen dico vobis. q̄ publicani &c. ¶ Sile dcm est in ꝓpa. 20. Et erunt nouissimi ꝑmi &c. Chrysostomus. quare magis ponit publicanos & meretrices q̄ alios. Respondet q̄ q̄ publicanos intelligit peccatores. Penā publicanoꝝ est auaritia: qa cū tributa recipiunt/multa sibi acgrunt & vltra q̄ cōmissum fit sibi/rapiunt. Sz peccatum boiuz est auaritia/peccatuz mulierū est luxuria cū sint otiose: & multa mala docuit otiositas. Ezech. 16. Dec fuit iniqtas sodome abūdantia panis & otium. ¶ Precedēt vos in regno dei ¶ i. magis appropinquāt ad regnum ꝓpa. 12. Uiri niniuite precedēt vos &c. Segnr rō. Et p̄mo dicit q̄ iudei inobedientes fuerūt. 2° q̄ publicani obedierūt. 3° q̄ nō secuti fūt eū. Dic ¶ Uenit Joā. ad vos in via iustitie ¶ q̄a in iustitie via dixit. Uel in viā iustitie: q̄ viā iustitie obseruauit. ſ. viā penitētie ¶ & non credidistis ¶ Dicebāt. n. ei/Deus es tu: cum dixisset non. dixerunt. Quid q̄ baptizas. Jo. j. ¶ Publicani aūt & meretrices crediderūt ei ¶ Et ꝺ hñ. supra. 3. q̄ venerūt ad Jo. vt baptizarēt. ¶ Uos aūt videtes ¶ alios. ſ. peccatores: & ipleri qđ mādauerat ¶ nec pniaz habuistis: vt postea crederetis ei. ¶ Ille ei est pessimus q̄ de facto suo nō penitet. Dicere. 8. Nullus est q̄ agat pniaz de peccato suo dicēs. Quid feci &c. ¶ Aliā parabolā audite. ¶ Dns interrogauerat de baptismo: & noluerūt rndere. Mō aūt occulte interrogat vt nō capiant. ió dissent parabolā. Et fac duo. p̄ ponit parabolā. 2° exquirit eoꝝ ſniaz. ibi ¶ Cū q̄ &c. ¶ Circa p̄mū duo. p̄ ponit̄ hñsitiū exhibitū. 2° ponit̄ reprehensio recōpēsatōis. ibi ¶ Uuz autem &c. ¶ 3° ponit ingratitudinē. ibi ¶ Et agricole &c. ¶ Circa p̄mū tria. p̄ ponit̄ plātatio vinee. 2° ei⁹ ornatio. 3° eius locatio. Dic q̄. ¶ Dō erat pr̄ familias q̄ plātauit vineaz &c. ¶ Sile ponit̄ Esa. 5. vbi dī. Uinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. hic aūt dic q̄ pr̄ familias plātat vineaz. Dicūt alig q̄ ibi luebit̄ 3 vineā. vñ dic. Quid vltra ōbus facere vinee mee ꝺ aūt 3 agricolas. Jō 2ª exponitur fm Hiero. & Chrysō. Uinea dī pplus iudeic⁹. Esa. 5. Uinea dñi/dom⁹ israel est. Ex 3 agricolas/q̄a q̄tū ad p̄fs bus⁹ malitia nō pcessit ex pplo: sz ex p̄ncipib⁹. Jos. 7. Nūqd alig ex p̄ncipib⁹ crediderūt in eū. Jō nō 3 vineā. Dec vinea nō est dom⁹ israel: sz iustitia dei q̄ occulte tradita est in sacra scriptura. vñ dic. ¶ Domo erat pater familias q̄ plantauit vineaz ¶ i. populum iudaicum. ps. 79. Uineaz de egypto transtulisti. vel iustitiaz posuit in doctrina legis. ¶ Et fepe circūdedit ei ad procreationem vinee. vñ q̄ ponunt̄ ad custodiaz/sine sint orationes sanctoꝝ vel custodie angelorum: dicūt̄ sepe. vnde Osee. 2. Sepiaz viam tuam spinis. Si aūt vinea dicatur iustitia: sepe dicit occulta verba scripture. Scōm eniz misticam intellectum occulta scripture: nō sunt pandenda cuilibet: q̄a nō est sanctus dāduz canibus. supra. 7. ¶ Et fodit in ea torcular. ¶ Torcular ponit̄ vt exprimatur vinū charitatis. Si intelligatur per vineaz iudaicus populus: intelligitur p torcular altare holocaustoz. Itē intelligūtur martyres: qui pro fide sanguinem fuderunt. Esa. 63. Torcular calcaui solus. Uel pōt etiam intelligi ordo ppbetaruz in q̄bus vinum sapientie est expressiz. Uel potest dici ꝓfunditas sacre scripture. Itē totus fructus vinee congregatur in torculari: sic q̄cquid potest animus: totum debet cōgregare ad laudez dei. ¶ Et edificauit turrim. ¶ Per turrim templū intelliginr. Michee. 4. Et tu turris nebulosa gregis: vsq; ad te veniet potestas prima. vel cognitio dei. Prouerb. 18. Turris fortissima nomen dñi. Consequēter de locatione ¶ & locauit eaz agricolis ¶ i. sub certa mercede constituit. Agricole sunt Moyses & Aaron q̄ gubernaculuz habuerūt. Job. 31. Si afflixi alaz agricolarum eius. Grego. Qui p̄ponūtur populo &c. ¶ Prophetas

Chrysostomus.

Hieronymus. Chrysostomus.

factus est peregre ꝓfectꝰ mutando locum: sed bolem in suo arbitrio relinquendo. Eccl.15. Deus ab initio creauit hoiez: ꝛ reliquit eū in manu ꝓsilij sui. i. suo arbitrio dimisit. Unde dī pergere ꝓficiscī: qñ non ad ꝯsūmādā culpā pēnā infligit. Uel non ita manifeste apparuit sicut pa tres. s. cum apparuit in rubo. Exo. 3. ¶ Cum autem tempus fructuum appropinquasset. ¶ Quicunq; facit aliquez fructum: expectat beneficium. Et sic dīs expectat vt reddatur ei beneficium ad suam gloriam. Quātum ad vnum hominem. fructus non est in pueritia: sed in plena etate. Unde cum venit ad adolescentiam: tūc petit fructus: sic cū populus fuit plantatus: ꝛ lex data: petijt fructum. Et nō cognouerunt eū. Dicte. 8. Milius in celo cognouit tēpus suum. Populus autem meus nō cognouit iudicium dñi. ¶ misit seruos suos ¶ i. ꝓphetas ¶ ad agricolas. ¶ idest ad iudeos ¶ vt acciperent fructus eius ¶ i. vt inducerent homines ad bene agendum. infra. 23. Misi ad vos ꝓphetas sapiētes ꝛ scribas: ꝛ ex illis occidetis ꝛc. Post hoc agit de malitia. Et primo ꝯtū ad primos. 2° quantum ad secundos. 3° ꝯtum ad tertios. ¶ Et agricole acceptis seruis ꝛc. ¶ Alium ceciderūt: vt Micheam. Alius occiderunt vt Esaiam. Alium lapidauerunt vt Naboth. Debe. xj. Lapidati sunt: secti sunt in occisionem gladij mortui sunt. ¶ Item misit alios. ¶ Item singulariter misit ꝓphetas vt Moysen: ꝛ Aaron ꝛ alios: ꝙz post tpe David misit multos cunctos ꝓphetas. Vult.n. dīs pugnare misericordiam suam ꝑ malitiam eoꝝ. Unde ¶ ꝛ fecerūt eis similiter ¶. Deut. 30. Uos semper contentiose ꝑ dīm egistis. Sequit tertiū. ¶ Nouissime aūt misit ad eos ꝛc. ¶ qđ fuit malitie ꝓsūmate. Et tria facit. ꝓmo ponit miseri cordia dñi. 2° malitia eoꝝ. 3° executio prauꝝ ꝓpositi. Nouissime ꝛc. ad Debi. j. Multifarie multisq; modis olim deus loquens patrib⁹ ꝛc. Misit ad eos filium suum dicēs. ¶ Forte ꝛc. ¶ Sed qđ est qđ dicit. forte: Nunqđ ignorabat ipse: Dieron. dicit q̄ iste modus loquendi dubij⁹ significat libertatē arbitrij: vt ostēderet qđ futuri essent: qz qui nō honorificat filium nō honorificat patrez. Uel dicit sic: qz aliqui reuertiti sunt cum. ¶ Consequenter ponitur ꝓpositum malitie. Et ꝓmo ponit requisitio. 2° ꝓpositū. 3° malitia. ¶ Agricole aūt videntes filiuz dixerūt intra se hic est heres ꝛc. ¶ Ipse.n. filius vere heres est patris: qz qđ petit obtinet. ꝑs. 2. ꝓsulta a me ꝛ dabo tibi gentes. Item est heres. Quare quecūq; bz pater bz ꝛ ipse. Non.n. dī heres sicut aliqs alius qui decedente patre bz hereditatem: sed qz semper qđ est patris: ipsius etiā est. Sed contra: si cognouissent nunq; dīm glorie crucifixisset. Uez est si cognouissent vere: sz cognouerunt ꝙ conjecturam. Sequit ꝓpositus. ¶ Uenite occidamus eū. ¶ Sap. 2. Morte turpissima condēnemus eum. Et qđ est propositum: habebimus hereditatē eius. Sciebant enim ex lege q̄ debebat dominari sup iudaicum populū. Unde timebant ne imponeret super eos iugum legis: ꝛ traditiones eorum destrueret. Ideo noluerunt pati iugū christi. Unde passi sunt iugum Romanorum. Unde Jo. xj. Ne forte veniant Romani ꝛ tollant locū nostrum ꝛ gentem. Consequēter ponitur executio. ¶ Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam ꝛ occiderunt ¶ qz extra portam ciuitatis crucifixerunt eum: ꝛ sic quasi alienum a vinea occiderunt. Esa. 53. Quasi ouis ad occisionez ductus est ꝛc. Ut cum extra vineam eiecerunt. habeꝫ in Jos. 4. Ut quicunq; confiteret nomen christi: fieret extra synagogam. Consequēter requirit eorum sententiam. ¶ Cum ergo venerit dominus vinee quid faciet agricolis illis. ¶ Ita subtiliter petit dominus vt iudicent contra se sicut Nathan fecit David. Quando peccauit cum Bersabee: ponitur sententia. ¶ Malos male perdet: ¶ idest perdīne presenti ꝛ in futuro. Et dicunt male: idest acerbe supplicia. 7. In ea mensura qua mēsi fueritis: remetiet vobis. Sap. 6. Potentes potenter tormēta patientur. ¶ Malos male perdet: ꝛ vineam suam ꝛc. ¶ idest populum suum. ¶ locabit alijs agricolis ¶ i. Apostolis. ¶ Qui reddāt ei fructum temporibus suis. ¶ ps. 1. Et erit tanq; lignū qđ plantatum est: secus decursus aquaꝝ: qđ fructum suum dabit in tēpore suo. Job. 34. Conteret multos ꝛ innumerabiles: ꝛ stare faciet alios pro eis. Et hic est questio: quare in Marco dominus respondit. Dic inde: Solutio. Dico q̄ primo dixit dominus: postea ipsi dixerunt. Item Luc. 20. Dabet q̄ cum dīm hoc dicerent: ipsi dixerunt absit. Responsio vera est: qz primo ipsi dixerunt: post intelligētes q̄ contra eos esset: dixerunt absit. Item verum est q̄ principes dixerunt. Et quāuis perciperēt q̄ contra eos esset non contradicebant: sed populus dixit. absit. ¶ Dicit illis Jesus. ¶ Dic ponitur confirmatio. Et primo ponitur auctoritas. 2° expositio. Dicit. ¶ Nunq; legistis ꝛc. ¶ Istud legitur in ps. 117. Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic factus est in caput anguli. Et ponit quatuor. Primo ponit reprobationem. 2° dignitatem. 3° causaz. 4° admirationem. Dicit. Lapidem ꝛc. Lapis Christus est: qui dicitur lapis ex multis similitudinibus. Esa. 28. Ecce ego ponam in fundamentis syon lapidem angularem ꝛc. Edificantes sunt Apostoli. Unusquisq; videat quomodo edificet. Unde ille lapis quem reprobauerūt idest iecerunt. Dic factus est: idest constitutus in caput anguli. i. in caput iudeoꝝ ꝛ gentiliū. Unde ipse fact⁹ est caput ecclesie. Sed possent dicere. Ipse fecit se caput? dicit. ¶ A dño factus est istud ꝛc. ¶ ps. 117. Dextera dñi fecit virtutē ꝛc. Et qualis est ista exaltatio. ¶ Et est mirabile in oculis nostris. ¶ Abac. ꝓ. Aspicite in gentibus ꝛ videte: ꝛ admiramini: ꝛ obstupescite: qz opus factum est i diebus vestris qđ nemo credet cum narrabit ꝛc. Tanta.n. fuit dignitas: q̄ nō factus fuisset: nisi gratia dei hoc fecisset. Ad Eph. 2. Gratia estis saluati a chro. ¶ Cōsequēter exponit: ꝛ ponit duas ꝯclusiones. Primo qđ dictū est de parabola. 2° sumit de ō qđ dictū est in auctē. Dicit ergo. ¶ Jō dico vobis q̄ auferet a vobis regnū ¶ i. sacra scriptura: qz amittetis intellectuz sacre scripture. Jo. 12. Excecauit oculos eoꝝ ꝛ indurauit cor eoꝝ: vt nō videant oculis ꝛ non intelligant corde: ꝛ puertant ꝛ sanē cos. Uel ꝓ lationē super ecclesiam fidelium: qz translata est gloria eorum. ¶ Et dabit genti facienti fructus eius. ¶ Esa. 55. Ecce testem populi dedi eum: ducem ac preceptorem gentibus. Ecce gentem quā nescisti vocabis: ꝛ gentes que te non cognouerūt: ad te current. Sed qñ datus est eis: superius dictum est: q̄ locauit. Dic aūt q̄ datur: qz cum non facit fructum: dī conductus siue mercēnarius: sz cui datur tunc fructū facit. Ponit duplicem penam. ¶ Et qui ceciderit super lapidem istum confringet. ¶ Exponitur ꝑm Dieron. sic. Ille cadit super lapidem christum qui fidem tenet de eo. i. de christo. Sed cadit per peccatum qđ contra eum facit. Ideo peccatores cadunt: qz non habent charitatem. ¶ Super quem ꝛo ceciderit: conteret eum. ¶ Cadit autem christus super infidelibus. Dec est differentia: qz quando vas cadit super lapidem non confringitur vas ꝓpter lapidem: sed ꝓpter modum casus ꝑm q̄ magis cadit ab alto. Sed quando lapis cadit sup̄ vas: confringit illud ꝑm magnitudinez lapidis. Sic homo cum cadit super lapidem chrm: tunc confringit ꝑm magnitudinem peccati. Quando ꝛo fit infidelis: totaliter conteritur. Uel aliquis cadit super lapidem quando ꝓprio arbitrio peccat: sed tunc ¶ lapis super eum cadit qñ

Dieronym⁹.

Obiectio.

Dieronym⁹.

Cassio.

thesitus pariē eam. Et tunc totus cōminuitur. ps. 18. Cōminuam eos sicut pulverem ante faciem venti Sequit̄ tempus malitie. [Et cum audissent: cognouerūt q̄ de ipsis diceret.] Et sequitur malitia. [Et volentes eum tenere timuerunt turbas / quia sicut prophetam eum habebant.] Et planum est.

¶ Capitulum. XXII.

ET respondens Jesus dixit: iterū in parabolis eis dicens: simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: ⁊ nolebant venire. Iterum misit alios seruos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandium meum parauī: tauri mei ⁊ altilia occisa sunt: ⁊ omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem negligerunt ⁊ abierunt: alius in villā suam: alius vo ad negociationem suā. Reliqui vo tenuerunt seruos eius: ⁊ cōtumelijs affectos: occiderunt. Rex autem cū audisset iratus est: ⁊ missis exercitibus suis perdidit homicidas illos: ⁊ ciuitatem illoꝝ succendit. Tunc ait seruis suis. Nuptie quidem parate sunt: sed qui inuitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum: ⁊ quoscunq̄ inueneritis: vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias: congregauerūt omnes quos inuenerunt malos ⁊ bonos: ⁊ implete sunt nuptie discumbentium. Intrauit autem rex vt videret discumbentes: ⁊ vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi. Amice: quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus ⁊ pedib⁹ eius: mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletꝰ ⁊ stridor dentiū. Multi aūt sunt vocati: pauci vo electi.

A Dictum est supra q̄ christi persecutores: provocati sunt ad occidendum eum tribus de causis. Ex eius gloria: ex eius sapientia qua confutabat eos: ex eius iustitia qua arguebat eos. Qualiter aūt provocati sunt ex gloria christi dictum est. Nunc autē dicendū: qualiter ex sapientia. Et p̄mo inq̄tum eorum damnationem premonstrat. 2° inq̄tum disputando confutat ibi [Tunc abeuntes pharisei ⁊c.] In ista pabola in qua determinatur de reprobatione iudeorum ⁊ vocatione gentium. Primo ponitur instructio nuptiarū. 2° de vocatiōe iudeorū: ⁊ recusatione. 3° de vocatione gentiū. 2ª ibi. [Et misit ⁊c.] 3ª ibi. [Tunc ait seruis suis ⁊c.] Dicit ergo. [Et rūdens Jesus ⁊c.] Cui rūdit? Non est dictum q̄ alicui loqueretur. Sed cū tenere volebant: ideo nō verbis: sed malitie eoꝝ respondit. Ideo [in parabolis dicit eis. Simile est regnum celoꝝ hoī regi ⁊c.] Dic ponitur pabola de nuptijs: ⁊ similis parabola ponitur. Luc. 14. Et non vī eadem ſm Grego. Et qz ibi fit mentio de cena: hic de nuptijs. Item nullus excusatus est ab illa cena. Dic autē est aliquis excusatus. Unde alia est pabola / per illam: cognitionem celeste intelligitur / per istam: communio q̄ fit in terra. Et ideo illud dicatur cena: qz ab eo nullus excludi tur: ab isto aliquis excludit̄. Potest dici ſm aliquos q̄ eadem est parabola: qz antiquitus prandium ⁊ cena idē appellabatur: qz non solebant cōmedere boies vsq̄ nonam. Uel pōt dici q̄ Lucas dicit q̄ Matth. tacuit. Sz credo q̄ alia est. Circa istam videamus quis est iste homo Rex. Et dī q̄ iste est deus: ⁊ intelligitur persona patris: qz dicit filio suo. Sed quare dicit homini regi. Ratio est vt dicit Origenes. Rex dicitur a regēdo. Nos autem non possumus nec sumus capaces regni eius ſm q̄ est. Sed regit nos ſm modum vestrum. Deut. 32. Sicut aquila prouocans pullos ad volandum. Et ideo dicitur homini regi: qz regit nos humano modo. Sed cum videbitur facie ad faciem: tunc erit Rex: qui nunc ſm se reget. Unde Apostolus. p̄ma Cor. 13. Uidemus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Dicit. [Similе est regnum ⁊c.] Sicut enim in regno sunt multa: est enim rex regum ⁊ qui seruiunt sic in illo regno. Ideo simile est homini Regi [qui fecit nuptias filio suo.] Filius est Christus: de quo dī. p̄s. Jo. vltimo. Ut simus in vo filio eius. Hic est verus deus: ⁊ vita eterna. Que sint iste nuptie q̄druplr pōt exponi. Prio p vnitatem nāe humane ad diuinaz vt humana natura sit sponsa. Thalamus fuit vterus virginis. ps. 18. Ipse enim tanq̄ sponsus de Thalamo suo. Et hec expositio bz aliquid dubietatis: qz posset credi q̄ alia esset persona patris alia filij. Unde pōt dici q̄ iste sponsus est Verbum incarnatū: sponsa ecclesia. vnde Apls. Eph. 5. Sacramentum hoc magnum est. Ego aūt dico in christo ⁊ ecclesia. Item ipsius Verbi ad aiam nostram. Fit enim anima particeps glorie dei per fidez: ⁊ sic fiunt nuptie nostre. Osee. 2. Sponsabo te in fide. Item nuptie erunt in cōmuni resurrectiōe. Quibus autē resurrectionis christus est via. Jo. 14. Ego sum via. Tūc erunt nuptie quando mortale nostrum absorbebitur a vita. vt habetur. p̄ma ad Cor. 13. Sed si loquamur ſm Grego. rium. Oportet exponere de presentibus ſm q̄ ecclesia christo: ⁊ aia nostra deo per fidem desponsatur. ¶ Sequitur de vocatione iudeorum. Et p̄mo ponitur duplex vocatio. 2° excusatio. ibi [Rex autem ⁊c.] Circa primū duo facit ſm duas vocationes. Unde dicit. [Et misit seruos suos ⁊c.] Et ſm q̄ dicit ibi Origenes: duplex est ibi litera: quia quedam litera habet misit seruum suum: quedam seruos suos. Si sit litera seruum. Sic tria sunt consideranda. Primo inuitatio. 2° vocatio. Et 3° alia inuitatio. Fuerunt ergo Judei inuitati in patriarchis. Unde dictum est Abrae. In semine tuo benedicētur omnes gentes. Gen. 12. Ad Galatas. 3. Abrae dicte sunt promissiones ⁊ semini eius ⁊c. Primum fuit missus Moyses. Numeri. 12. Non talis seruus meus Moyses qui in omni domo mea fidelissimus est. Et sequitur. Quare non timuistis eum. ¶ Et nolebāt venire.] Deut. 31. Adhuc viuente me ⁊ egrediente vobiscum: semper cōtentiosē egistis erga dominum. Secunda vocatio est per prophetas: de quibus Amos. 3. Non faciet dominus verbum nisi revelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. Uel potest esse litera: seruos. Et tunc per primos significant prophetę: quibus semper iudei rebelles fuerunt. Act. 7. Vos semper spiritui sancto restitistis. Per scōos Apli quibus dictum est supra. 10. In viam gentium ne abieritis. Uel per primos prophetas: primos Apostolos. Per secundos: successores apostolorum. ¶ Iterum misit alios seruos.] Dic ponitur alia inuitatio. Et ponitur augmentum benignitatis ex parte inuitantis: ⁊ augmentum ma-

Origenes.

Augustinus.

Origenes.

Gregorius.

linie ex parte excusantis. In ꝓma vocatione nihil promi
fit. In ista ℞o promittit: qz dicit. ⌊Dicite inuitatis. Ecce
prandium meum ⁊c̄. ⌋Istud prandium est spiritualis re
fectio ꝓuer. 19. Sapientia immolauit victimas miscuit
vinū ⁊ posuit mensam suaz: misit ancillas vt vocarēt ad
arcem. ¶ Tauri mei ⁊ altilia mea ⁊c̄. ⌊Et hoc dicuz po
test exponi ſm Origenē, est dispositio sapiētie dei. Tau
ri dicuntur rationes fortes. Esa. 8. In forti manu sua eru
diuit me. Altilia dicunt quasi altilia bene. Altilia dicun
tur ꝓprie aues saginate que nutriuntur ⁊ impinguntur:
⁊ significant subtiles sensus: ⁊ sunt saginate quando sa
cris sensibus multiplicantur: quibus anima saginat. ps.
62. Sicut ex adipe ⁊ pinguedine repleatur aia mea ⁊c̄.
Quicquid enim necessarium est: inueniur in sacra scri
ptura. Ideo ⌊omnia sūt parata. ⌋ps. 18. Lex domini im
maculata conuertens animas ⁊c̄. Dec est inuitatio sapiētie.
ꝓuer. 9. Uenite comedite panem meum ⁊ bibite vi
num qđ miscui vobis. Uel significat refectionē spiritua
lem. ꝑ tauros signātur exempla sanctoꝝ que domin⁹
preparauit in exemplum. Ja. 5. Accipite exemplum exi
tus mali ⁊ longanimitatis ⁊ laboris ⁊ patrem prophe
tas ⁊c̄. Unde tribulationes sanctoꝝ ponit in exemplu:
ſm Brego. ꝑ tauros significanī patres veteris testa
mentiqz taurus ferit cornibus: ⁊ in tempore patrū sem
per querebatur vindicta precipiebat oculum vari pro
oculo. ꝑ altilia: patres noui testamenti qui omnia di
miserunt pro christo: ⁊ impinguntur sapiētia detrocisi
propter deuz: ⁊ vtriqz o: casi sunt. Omnia parata sunt: ve
nite ad nuptias. ꝑ bos est christus: apperunt celos: mi
sit Apostolos. Uel per tauros intelliguntur sacerdotes.
vete. testamenti: qz taurus est animal immolaticium. ꝑ
altilia ꝓphete qui impinguati sunt sapientia dei. ¶ Sed
illi ⌊i. indurati in malitia ⌋neglexerunt. ⌊quidaz dimittūt
ex negligentia: quidam autem ex malitia: qui perſequun
tur predicatores. Unde dicit. ⌊Illi autem neglexerunt. ⌋
Et que sunt causa: qz abierunt vnus in vineam suam: alī
us ad negociationem suam. ⌊Uidebantur habere iustaz
causam exterius: sed dominus non recipit: qz nulla tem
poralia debent detinere de veniendo ad deum. Scōm
Dyla. ꝑ hoc qđ dicit in vineam suam: significat appe
titum humane glorie. Jo. 12. Dilexerunt magis gloriam
hominum q̄ gloriam dei. Dicre. 5. Ego autem dixi: forsi
tan pauperes sunt ⁊ stulti: ignorantes viam domini ⁊ iu
dicium dei sui. ꝑ hoc quod dicit. ⌊Alius in negociatio
nem suam. ⌋signatur appetitus auaritie. Dicre. 6. A ma
iori vsqz ad minorem omnes auaritie studet ſm Lbry
sosto. Quidam habent occupationem laborando ꝓprijs
manibus: alij in negociationem. i. in ꝓprium officium
suuz. Sequī. ⌊Reliqui ℞o tenuerūt seruos suos: ⌋idest
Apostolos. ⌊Et contumelijs affectos occiderunt: ⌋quia
multos occiderunt ex veteri: ⁊ nouo testaméto. Unde in
fra. 23. Mitto ad vos sapientes ⁊ scribas: ⁊ ex illis occi
detis ⁊c̄. Et non facit hic mentionez de morte sua: sed so
lum discipulorum: quia satis superius fecerat mentionē.
Tunc segur punitio eorum. ⌊Rex ℞o cum audisset ira
tus est ⁊c̄. ⌋Supra posuit penam spiritualez: hic autem
ponit temporalem. Unde supra dicebatur bos regi: hic
autem dī Rex: qz nomen bois ad pietatem pertinere vi
detur. Rex ℞o ad punitionem: ideo hic solus dicit rex.
Sap. 14. Dos quos in palam bolos honorare non pote
rant ꝓ hoc q̄ longe essent a longinquo figura eoruz ab
lata: cuidentem imaginem Regis: quem honorare vole
bant fecerunt ⁊c̄. ⌊Rex autem iratus. ⌋Notanduz q̄ qñ
ira attribuitur deo: non cōmotionem significat sed vidi
ctam: qz irati punire solent. Unde ira punitio vocabat.
Qđ est notandum ꝓtra hereticos: qz solent obijcere deū
veteris testamenti non esse bonum: qz precepit punitio
nes ⁊c̄. Unde ⌊missis exercitibus suis perdidit homici
das illos. ⌋Exercitus sunt spiritus angelici: vel ciues ro
mani qui sub Tito ⁊ vespasiano occiderunt multos. ps.
23. Domini est terra ⁊ plenitudo eius. ¶ Et ciuitates il
lorum succendit: ⌊quia combuste sunt. Esa. ꝑ. Ciuitates
vestras ignis comburet. Uel potest mistice intellig: ic
corpora eorum vel congregationes hereticoꝝ. ¶ Seg
tur vocatio gentium: ⁊ ponitur examinatio. Et tria facit.
ꝓmo ponitur mandatum. 2° executio. 3° effectus. 2°
ibi. ⌊Et egressi ⁊c̄. ⌋3° ibi. ⌊Et implete ⁊c̄. ⌋Circa primuz
duo facit. ꝓmo assignat rationem precepti. 2° ponit p
ceptum. Dicit ergo. ⌊Tunc ait seruis suis. Nuptie quidē
parate sunt: sed qui inuitati ⁊c̄. ⌋Nuptie quidem ꝓpara
te sunt: ideſt filius incarnatus est: ſm illud Esa. 5. Quid
vltra potui facere tibi vinea mea. ⌊Sed qui fuerāt inui
tati: indigni fuerunt ⌋i. indignos se reddiderunt. Et quo:
Sicut dicit ad Ro. 10. Ignorantes dei iustitiam ⁊ suam
volentes statuere: iustitie dei non sūt subiecti. Et Act. 13.
Sed qñ repellitis illud: ⁊ indignos vos iudicastis vite
eterne: ideo conuertimur ad gentes. Unde per delictum
illoꝝ salus facta est gentibus. Apoc. 3. Tene qđ ha
beas ne alter accipiat coronam tuam. Sequitur manda
tum. ¶ Ite ergo ad exitus viarum ⁊c̄. ⌊per vias intelli
guntur diuersa dogmata: qz ista sunt vie quedaz que du
cunt nos ad veritatem. Gentiles sunt in exitibus dogma
tum. Unde ⌊ite ad exitus viarum: ⌋idest ad illos qui be
rent erroneis dogmatibus. Uel aliter. ꝑ populus qui am
bulabat in tenebris vidit Lucem. Esa. 9. Unde per vias
intelliguntur actiones bone. de quibus. ꝓuer. 4. Uias
que a dextris sunt novit dominus. ꝑ exitus: quecunqz
ꝑsit concurrere ad actiones. ¶ Et quoscūqz inueneritis
vocate ad nuptias. ⌊Unde infra vlti. Ite docere omnes
gentes ⁊c̄. Sequitur executio. ¶ Et egressi serui eius in
vias congregauerunt omnes. ⌊Marci vltimo. Illi autez
profecti predicauerunt vbiqz: domino cooperante. Sed
quid est qđ dicit bonos: ⁊ malos. Potest dici q illos qui
ꝓmo mali: ⁊ post boni. Uel potest dici cum dicit bonos:
⁊ malos: q loquitur cōparatiue q inter illos aliqui sūt
boni ſm virtutes ciuiles. Uel bonos ⁊ malos: qz postq̄
ꝓgregati fuerint cōmiscent boni ⁊ mali. ¶ Et iplete sūt
nuptie discūbentiū ⌊i. fidelib⁹. Supra. 13. Simile pont.
Qñ enz impleta esset: reducentes: ⁊ secus litus sedentes
elegerunt bonos in vasa sua malos aūt foras miserunt.
¶ Intrauit aūt Rex ⁊c̄. ⌊Dic ponit examinatio cōgre
gatoꝝ. Et ꝑ ponitur examinans. 2° examinatio. 3° con
demnatio. Examinās intrauit. Intrat. n. qñ exercet iudiciū
sup eos. Ecli. 19. Intrabo ⁊ videbo ⁊c̄. Et hoc in finali iu
dicio. Item in morte. Item qñ imminent tribulationes ec
clesie. Sed quis est examinatus: ¶ Uidit hominē non
habentē vestez nuptialē. ⌊Que est ista vestis: Christus.
Qui ⌊unus christi: Christum induamus. Apostol⁹ Ro.
13. Induimini dominū Jesum cbm. Quidam. n. induūt
Cbm per sacramētum. Gal. 3. Quicūqz in christo bapti
zati estis: Christum induistis. Quidā sunt in christo per
charitatē ⁊ amorē. Col. 3. Super oia autem charitatem
habete qđ est vinculū perfectionis. Et pax christi exul
tet in cordib⁹ vestris: in qua ⁊ vocati estis in vno corpo
re. Item ꝑ mortis rememorationē. Item per operū con
formitatē ad Ro. 13. Induimini dñm Jesum christum.
Die ergo vestē nuptialē est induere christū per opatio
nem bonā: per conuersionē sanctā: ꝑ charitatem veram.
Et si vnum deficiat maluz. Tunc sequitur examinatio.
Deinde dicit qualiter defecit. Dicit ergo. ⌊Amice. ⌋Ami

Origenes.

Expone.

C

Dyla.

Lbrysosto.

Contra hereticos.

D

E

cum vocat per fidē: vel qz ipse amauit eum. Uel potest dici q̄ vbiq; vocat aliquē amicū: impropērando dicit. Unde improperat amorem quo amant eum. ⁊ Quo modo huc intrasti nō habens vestem nuptialem? ⁊ Sed potest dicere aliquis. Qua occasione punīuit illum: qz vocauit bonos ⁊ malos. Sz noluit q̄ mali venirent nisi parārēt se: ⁊ disponerent se vt essent boni. Deinde sequitur qualiter defecit. vnde sequit. ⁊ At ille obmutuit: qz non pōt habere sufficientē rationē peccatoz: quare vestē nuptialem contempsit. Job. 9. Si voluerit contendere cuz eo: nō poterit rīdere ei. Et concludit sententia parabole. ponitur pena duplex. pena damni: ⁊ pena sensus. Nō in mōdo tripliciter pficitur. per intellectuz cogitando. per affectum tendendo in sūmum bonuz. Item p actū. Ideo triplr punitur. Unde ⁊ dicit Rex ministris. Ligatis manibus ⁊ pedibus ⁊c. ⁊ per pedes itelligunt affectus mali. In mundo isto pedes habēt: sed non ligatos: qz possunt fieri boni. Sed post ligabunt: qz post redire non poterunt. Eccl. 9. Quodcūq; pōt facere manus tua instanter opare: qz nec opus nec ratio nec scia erunt apō inferos quo tu pperas. Item modo potest homo pficere in cogitando veritatem: sed tunc nō. Ideo dicit. Mittite eum in tenebras exteriores. Modo. n. alīq peccatores nō sunt tenebrosi: quām ad cognitionem exteriorez: sz quo ad cognitionē interiorem. Sed tūc habebūt tenebras exteriores. Uel ad ifam: qz non solum quo ad animam: sed quo ad corpus: qz sepabunt a societate sanctorum. Tūc sequitur pena sensus. ⁊ Ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. ⁊ Fletus pcedit ex tristitia: stridor ex ira. In Act. 7. cap. Stridebant dentibus in eū. Aliqui flent p peccatis ⁊ humiliant: ⁊ mundant. Ibi erit tristitia: sed non ad humilitatē: sed vertetur in irā. Item stridor ppter impatientiā: qz superbia eoz qui te oderūt ascendit semp. ps. 73. Uel pōt dici in resurrectione: qz non solus in anima: sed etiā in corpore punientur: vel qz calorez ⁊ frigora patientur. Job. Transibunt ab aquis niuiū ad calorē nimium. ¶ Deinde concludit. ⁊ Multi sūt vocati: pauci vo electi. ⁊ quia qdam nolūt venire: quidam non habent vestez nuptialē. Unde supra. 7. Arcta est via que ducit ad vitam ⁊ pauci sunt q̄ inueniūt eam.

¶ Tunc abeuntes pharisei consiliū inierunt vt caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos: cum herodianis dicentes, Magister scimus: qz verax es ⁊ viam dei in veritate doces: ⁊ non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personaz hominū. Dic ergo nobis quid tibi videtur. Licet censum dari Cesari: aut non? Cognita autem Jesus nequitia eoruz ait. Quid me tentatis hypocrite? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Jesus. Cuius est imago hec ⁊ superscriptio? Dicūt ei: Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo: que sunt Cesaris Cesari: ⁊ que sunt Dei Deo. Et audientes mirati sunt. ⁊ relicto eo abierunt.

¶ Supra dns confutauit phariseos p parabolam. 2° hic manifestat disputando. Et primo rīdendo. 2° obycicndo. ibi. ⁊ Congregatis aūt pharisei interrogauit ⁊c. ⁊ Et respondet dns triplici qōni. primo de solutione tributi. 2° de resurrectione. 3° de lege. 2ª ibi. ⁊ In die illa ⁊c. ⁊ 3ª ibi. ⁊ Pharisei aūt ⁊c. ⁊ Circa primum tria facit. primo ponitur interrogatio. 2° responsio. 3° effectus. 2ª ibi. Cognita autē ⁊c. ⁊ 3ª ibi. ⁊ Et audientes ⁊c. ⁊ In ista interrogatione tria sunt ꝑsideranda. primo interrogantiuz intentio. 2° ministri interrogantes. 3° interrogatio. Intentio interrogantiū aperitur cum dī. ⁊ Abeuntes: inierūt ⁊ Cōsilium ⁊ c. ⁊ stultum fecerūt vt Jesum caperēt in sermone. Et hoc erat stultum: qz ipse erat verbum dei: ⁊ verbuz dei non est comprehensibile. Eccl. 43. Multa loquimur ⁊ deficimus in verbis. Finit autem consilium impiorum. ps. p. Beatus vir qui non abijt in consilio impioruz ⁊ in via peccatoz non steterit ⁊c. Et Jer. penultio. In consiliis eorum non veniat aia mea. Munstri describūtur cū dicit. ⁊ Et mittunt discipulos suos cum herodianis. ⁊ Sed quare non inerūt. Ratio est: qz dolose interrogare voluerūt. Unde si inissent: non haberet locū dolus: sed ipsi etiam discipuli dolosi erant. Eccl. 10. Secūm iudices populi: sic ⁊ ministri eius. ⁊ Cum herodianis. ⁊ Qui sunt isti herodiani? Secūm qō in Luca tangitur. Sub Herode facta est iudea tributaria Romanis. Iste filius antipatris alienigene constitutus est Rex a Romanis. Ideo voluit compellere iudeos reddere censum Romanis. Unde herodiani. i. famuli deputati ad colligendam institutionē Herodis. Sed iste iam mortuus erat: ⁊ dimisit tres filios. Unus fuit Herodes. Et iste erat tunc prīs. Sicut dī in Luc. 23. Qz fuit etiam in morte vni. Ideo facile fuit q̄ famuli sui irent cum aliis. Sed quare iuerunt cum herodianis. Una ratio: qz Herodiani felabant pro imperatore. Ideo discipuli phariseoz secum duxerunt eos: vt si diceret q̄ esset soluendum tributum: accusarent eum ad phariseos. Si diceret q̄ non: tunc Herodiani caperent eum. Item isti non cognoscebantur. Ideo quia credebāt q̄ non peiperet. Unde faciebant ptra illud. ps. 25. Non sedi in consilio vanitatis: ⁊ cum iniqua agentibus non introibo. Uel aliter: quia cum iudea facta esset tributaria Romanis. Diuisi sunt: qz quidaz dicebant qō plebs deo dedicata non debebat eē homini tributaria. Alij vo dicebant: q̄ quia pro pace militabant omniū: q̄ omnes debebant Cesari dare tributum. Ideo illi qui dicebant solui tributa Cesari: dicebantur Herodiani. ¶ Positis ministris ponitur interrogatio. Et pmo ponitur adulano. 2° interrogatio. ibi. ⁊ Dic quid tibi videtur ⁊c. ⁊ Domines mali ab adulatione incipiunt. Loquūtur bona: mala autem in cordibus suis. ps. 28. Et primo cōmendant personam. 2° doctrinam. 3° constantiam. Personam cōmendant ex auctoritate ⁊ virtute. Ex auctoritate: cum dicūt. ⁊ Magister. ⁊ Et sz mentirentur fm cor suum: qz non euz magistrum putabant sed seductorem: vt habet. Infra vltimo cap. Recordati sumus q̄ seductor ille dixit: qz die tertia resurgam ⁊c. Tamen in veritate erat magister. vt infra in hoc eodē. Unus est Magister vester ⁊c. Item ⁊ Scimus qz verax es. ⁊ Verax est qui veritatez loquit: ⁊ hoc est proprium Dei. Et eius qui deo coniunctus est. ps. 115. Ego dixi in excessu meo: omnis homo mendax. Ro. 3. Est aūt deus verax: omnis autem homo mēdax. Ubi aūt est deo similis p vnionē: ⁊ ideo verax est. Et sic cōmendantur ab auctē. Deinde a virtute. ⁊ Et viaz dei in veritate docēs. ⁊ Prio opz q̄ sciat que doceat. Sap. 7. Qō sine fictione didici sine inuidia cōico. Item aliqui docent: sed nō vtilia. Sed iste docet vtilia. ⁊ viam dei. Esa. 48. Ego sum deus tuus docens te vtilia. Item aliqui docent que dei sunt: sed nō in veritate vt heretici. Iste autē docet in veritate. De istis in ps. 24. Uias tuas dñe demōstra mihi ⁊ semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua ⁊c. Itē cōmendāt de constantia. Unde dicūt. ⁊ Nō

est tibi cura de aliquo: ¶nō ꝑmittis timore alicuius qō debes dicere vel facere Esa.51. Quis tu vt timeas ab homine mortali. Et quare? Non.n. respicis ꝓsonam hominum. s. ꝑtra deum. Ille.n. accipit ꝓsonam: qui rōne boīs dimittit dicere veritatem quā oz dicere. Deut.j. Non accipietis ꝓsonā cuiuscq. Et videte qualiter malitiosi erāt. Qō habebat duo mēbra. s. q nō soluerent ad bonorem dei pertinebat q soluerent ad fauorē hominū. Unde voluerūt q fauorē dei quereret: ꝛ viā dei doceret: ꝛ sic si diceret q nō: qō magis volebant statim caperetur ab herodianis. Segur iterrogatio. ¶ Dic ergo nobis. Licet ne censum dari Cesari: aut nō. ¶ Census erat tributū qō pro capite dabat. ¶ Segur rīsio. ¶ Cognita aūt Jesus malitia eoꝝ ꝛc. ¶ Et ꝓmo rīdet ad mentē eoꝝ. 2° ad verba. ibi. ¶ Reddite ꝛc. ¶ Quia bois est rīdere ad verba: dei autem rīdere ad mentem. Ideo qz christus erat deus ꝛ homo: tō ad vtrūq rīdet. Scrutans corda ꝛ renes deus. ps.7. ¶ Ypocrite. ¶ Et bene dicit hypocritas: qz hypocrite sunt ꝓprie qui aliud in ore habent: aliud in corde. ¶ Quid me tentatis. ¶ Doc.n. erat prohibitum. Deut.6. Non tentabis dominū deum tuū. Item isti blande allocuti sunt Christū. Christus aūt aspere rīdit: qz rīdet ad cor eoꝝ: non ad verba. Item datur nobis exēplū, q non debemus adulatoribus credere. Prouerb.29. Principes q libenter audit ꝟba mendacy: oēs ministros suos habz impios. Item qī vult aliquid rīdere: non pōt melius cō futare opponentē q̄ sm ꝟba sua. Unde ꝑ ponit q̄onez. 2° ex rīsione elicit veritatez. Et ꝑ querit de numismate. 3° de forma. Sensibiliter.n. volebat ostendere intentum. Prouer.14. Doctrina prudentū facilis. Dicit. ¶ Ostendite mihi numisma census ¶ i. denariū qui ꝑ censu datur. Iste denarius valet. x. vsuales: ꝛ q libet solvit vnum denariū. Deinde querit de forma. ¶ Cuius est imago hec ꝛ superscriptio: sic erat in isto. Dicunt ¶ Cesaris. ¶ intelligatis. Nō Cesaris Augusti: sed Tiberij Cesaris. Et debetis intelligere: qō dns interrogabat: nō erat ex ignorantia: sed potius ex dispensatione. Bene erat tante etatis: ꝛ tm inter hominēs conuersatus fuerat: q bene nouerat formā denarij: sed petit ad significationē. ¶ Consequenter ꝓcludit veritatem. ¶ Reddite g̈ que sunt Cesaris cesari: ꝛ que sūt dei deo ¶ q.d. Uos estis dei ꝛ Cesaris: ꝛ habetis in vtr vestro: ꝛ que dei sunt: ꝛ que Cesaris: ꝛ diuitias nāles a deo. s. panē ꝛ vinū: ꝛ de his date deo. Habetis ista artificialia: vt denarios a Cesare: ꝛ hec Cesari reddite. Mistice. Sic nos habemus aiam que est ad imaginē dei: ideo eam deo reddere debemus: sm ea que a mūdo habemus: pacem cum mūdo habere debemus. Etiam sancti viri hic eleuati a mundo: qz tamē in mundo cuz aliis conuersant: ꝏbēt pacē regere Babylonis: vt hī. Baruch ꝑ. Et hoc est q: ela que sunt carnis que sūt mundi vel hominum cū ḡbus cōuersantur: reddant deo. Sequitur esse eius. ¶ Et audientes: mirati sūt: ꝛ relicto eo abierūt. ¶ Mirum fuit: qz statim sapia sua visa: debuissent esse ꝓuersi: sed nō potuerūt capere: ꝛ recesserūt. ps.138. Mirabilis facta est scia tua ex me: confortata est ꝛ nō potero ad eam.

¶ In illo die accesserūt ad eum saducei: q dicūt nō esse resurrectionē: ꝛ interrogauerunt eū dicētes. Magister: Moyses dixit si quis mortuus fuerit nō hīs filiū: vt ducat frater eius vxorem illi⁹ ꝛ suscitet semen fratri suo. Erant aūt apud nos septez fratres: ꝛ primꝰ vxore ducta defunctus est; ꝛ nō hīs semen reliquit vxorē suam fratri suo. Similiter secūdus ꝛ terti⁹ vsq ad septimū. Nouissime aūt oīum: ꝛ mulier ōfuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septē vxor? Oēs.n. habuerunt eam. ¶ Rīdens aūtē Jesus: ait illis. Erratis nescietes scripturā: neq virtutem dei. In resurrectōe.n. neq nubēt neq nubētur: sz erūt sicut angeli dei in celo. De resurrectione aūt mortuoꝝ nō legistis qō dictus est a deo dicēte vobis. Ego sum deꝰ Abraam ꝛ deus Isaac: ꝛ deus Jacob? Non est deꝰ mortuoꝝ: sed viuentium. Et audientes turbe mirabant in doctrina eius.

¶ Dic ponitur 2° iterrogatio. Et tria facit. Primo ponit iterrogatio. 2° rēsiō. 3° effectus. 2ª ibi. ¶ Rīdens autem Jesus ꝛc. ¶ 3ª ibi. ¶ Et audientes ꝛc. ¶ Circa ꝑmū. Primo ponitur dispositio ꝛ conditio iterrogantis. 2° interrogatio. Dicit g̈. ¶ In die illo. ¶ Et quare in die illo. Nō sine ratione: qz cū viderunt illos confusos: nō sine ꝓsumptione quesierūt eum: sed sm Chrysost. Cōcordati erant aduersum eum: q acciperent eum in sermone: ꝛ q libet volebat honorem victorie. Ideo illis ꝓfusis: isti accedere voluerūt. Job.19. Uenerūt latrones eius: ꝛ fecerūt sibi viā p me. Due eni erant secte. Pharisei. i. diuisi: ꝛ saducei. i. iusti. Et bi errabant in dogmatibus: qz non recipiebant prophetias: nec credebāt resurrectionē. Itez credebant qō mortuo corpore: totus homo moreretur. Et hoc est qō dicit. ¶ Qui dicunt nō esse resurrectionē. ¶ Segur iterrogatio. Et ꝑmo ponit legē. 2° casum. 3° iterrogationez. Dicunt ergo. ¶ Et iterrogauerunt eum dicētes. Magister. Moyses dicit. Si quis mortuus fuerit nō hīs filiū ꝛc. ¶ Deut. 25. Que fuit causa legis? Populus carnalis fuit. Uñ nil nisi temporalia querebat. Lex g̈ illa promisit. Manifestum eni est q homo nō pōt durare in sempiterno consolatio est ei q maneat i suo simili. s. in filio: ꝛ hoc nā desiderat vt qō non pōt in se saluari: saluetur in suo simili. Unde contingebat q aliqs sine filio moreretur: ideo subuenit huic casui Moyses sm hāc legē: vt frater suus haberet vxorez suā. Nec ponebat extraneus q nihil pineret ad eum. Item nō haberet tantā curam de domo: ꝛ familia sicut frater. Et hoc est qō dicit. ¶ Ut suscitaret semen fratri suo ¶ i. ḡnē filiū qui habeat hereditatez illius. Posita lege ponit casum. ¶ Erant apud nos septem frēs ꝛ primus vxore ducta defunctus est: ꝛ nō hīs semen: reliquit vxorē suam fratri suo ꝛc. ¶ Potest cē q talis casus accidit: vel q ipsi fecerūt. Tamen sm Augu. per septē fratres boies mali signantur q in septem etatibus moriunt sine fructu. Apost. Ro.6. Quē fructū habetis vel habuistis in his in ḡbus nunc erubescitis. Ista mulier est mundana conuersatio. ps.101. Ipsi pībūt: tu aūt pmanebis: ꝛ oēs sicut vestimētū veterascent. Unde querūt. Oēs mortui sūt ꝛ omnes eam habuerūt. ¶ Cuius vxor erit in resurrectione: ¶ que olim esse nō poterit. Ista opinio nō est bona: ꝛ pertinet ad pharisēos: qz credebant q resurrectio debet esse ḡtis ad hanc vitam q quisq rehabeat vxorē suaz ꝛ possessionē suam ꝛc. Uñ dicūt eni⁹ erit vxor: qz nō pōt esse vxor oīum. Ista opinio reprobat in Job.7. Nō reuertet in domū suā. Uñ nō resurget ad cildē modū vitē di. ¶ Segt rīsio. Et ꝑ oīdit errorē ꝛ cām. 2° insinuat Xi tatē. Uñ dic. ¶ Rīdens Jesus ait. Erratis ¶ i. erroneā opīnionē habetis. Sap.2. Cogitauerūt ꝛ erraueruūt. Excecauit

G

H

Errores saducerorum.

Augustinus.

I

tuit.n.eos malicia cor. Et que est causa erroris: [Nescientes scripturas.] Uñ nō meditabant in mandatis dei. ps. 118. Sup senes intellexi: qz mādata tua q̄siui. Uñ q̄ meditatur in mādatis dei pōt vitare errores. Uñ Jo. 5. Scrutamini scripturas. Isti aūt nō scrutabant: nō errabant sicut faciūt alig qui male intelligunt. Item alig nescientes virtutē dei: volentes vtutē dei metiri fm iferioza. Ro. j. Inuisibilia dei ꝛc. ¶ In resurrectiōe neq; nubent neq; nubent.] Manifestat ppositū. Et qz duo dixerat. s. q̄ nescibant scripturas: nec virtutē dei: ideo p̄ declarat q̄ vtrūq; horum ignorabant. 2° q̄ scripturas. Et q̄re cum p̄ dicent de scripturis q̄re hoc scdo declarat. Chrysostomus. Chrysostomo. rñdit: qz cum aliqs disputat cuz aliquo q̄ errat ex malicia. p̄ oz allegare auctoritatē. Uñ cum eo q̄ ex ignorantia. p̄ oz p̄ponere rōnem: ꝛ post auctoritatē. Sic facit dñs. primo rōnē ꝓponit. vñ dicit. In resurrectiōe ꝛc. Prio fm Ilam vez est: [neq; nubent ꝛc. qz nūc nō erit necessariū sicut nūc est. Hieronymus. Hieronymo. Dicit. Aliter accipit nubere fm latinū: aliter fm grecū: qz ꝓprie nubere fm latinū mulier est: vñ dr esse neutr passiuū: sed fm grecū viri nubēt. i. ducūt vxores: mulieres nubent nō nubent: ideo dicit [nō nubent.] viri [nec nubent] mulieres. Cū.n. nuptie sint ad ꝓlis p̄creationē vt ꝓseruet bō in esse in suo simili q̄ non pōt in seipso ꝓseruari: tō cū resurrectio fiat ad imortalitatē: nūc nō erūt necessarie nuptie. Jō isti errabant. Ex virtute dei. ¶ Sed sūt sicut angeli in celo.] Ille status: est status p̄mus: ꝛ finis isti⁹ vite. Job. 14. Putas ne hō mortuus rursum viuat: cūctis diebꝫ quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Et illa immutatio erat p̄miss. Uita illa erit refulgentiū intellectu. Sed q̄re erāt similes angelis: q̄z erūt immunes a passionibus: qz nūc hō hz intellectuz ānexū sensibꝫ: ꝛ in hoc excedūt angelos: sed nūc depurabiūtur: tō similes erūt angelis. 2. Reg. 14. Sicut.n. angelus dñi: sic est dñs meus Rex: vt nec bñdictione nec maledictione moueat. Uñ q̄ habent animū a passionib⁹ eleuatū: similes sūt angelis. Passiones aūt q̄ magis faciūt homines bestiales sūt passiōes venereoz q̄ exercent p̄ ꝓlugiuz: tō nūc nec nubent, nec nubent. Item gdā dixerūt q̄ nō oēs Error. Augustinus. resurgent: sed solū homines: sed hoc Augu. destruit dicēs: q̄ sexus resurgent: sexus aūt nō saluat in homine solū. Hāc opinionē tollit: cū dicit. Nec nubent nec nubent.] qz vanum intelligi q̄d verū esset: sed nec nubēt ꝛc. ¶ De resurrectione mortuoz ꝛc.] Postq̄ ostēdit q̄ ignorabant virtutē dei. Hic ostēdit q̄ ignorabant scripturas. Uñ [nō legistis q̄d dictū est a dño dicēte vobis. Ego sum deꝰ Abraaz ꝛc.] Hieronymus. Hieronymo. Hoc scribit Exo. 3. Sed q̄rit Hieronymus. cū alie auctoritates sint magis exp̄sse de resurrectiōe: vt hā. Isa. 61. Eccl. 33. ꝛ Dan. 12. Quare ista que ambigua ē possint. Rñdet Nō pulchra. q̄ nō recipiebant ꝓphetas sed q̄q; libros Moysi. Et quō facit ad ꝓpositū: Dicit ego sum deꝰ Abraam / deus Isaac ꝛ deus Jacob. Deus dī aliquoz incolēdo eos. Isti q̄ colunt eū. Sed colere deū non est mortuoz: sed viuentiū. q̄ Abraaz / Isaac / ꝛ Jacob viuūt: sed nō fm corpus. q̄ fm aiam. Sed qd valet hoc ad resurrectionē: Valet qz isti dicebant aiam nō esse. Ipse aūt ostēdit aiaz remanere: ꝛ si aia remanet: ergo ꝛ resurrectio: qz nāliter aia inclinat ad corp⁹. Sed qd est qd dicit q̄ non est deus mortuoz. Uez est fm corp⁹. [Est ni ēt deꝰ mortuoz: qz viuūt fm spūm. Ro. 14. Siue viuim⁹ / siue morimur: dñi sumus. Hereses destruitur. Item est ꝺ hereticos q̄ dānāt p̄ces veteris testamēti: qz hic dicit q̄ viuūt fm aiam. Item dicit singulariter: qz in aliis gētib⁹ glibet deū suū habebat. Audi israel dñs deꝰ tuus vnus est. Exo. 20. Segnur effectus qz. mirabantur. ¶ Et audientes turbe mirabant in doctrina ei⁹.] ps. 118. Mirabilia testimonia tua dñe ꝛc.

¶ Pharisei aūt audientes q̄ silentiuz impo suisset saduceis q̄uenerunt in vnum: ꝛ interrogauit cuz vnus ex eis legisdoctor tentans eū. Magister: quod est mandatū magnū in lege: Ait illi Jesus. Diliges dñm deū tuuz ex toto corde tuo ꝛ in tota aia tua: ꝛ in tota mente tua. Hoc est maximū ꝛ primū mandatum. Scdm aūt simile est huic. Diliges ꝓximum tuum sicut teipsum. Jn his duobus mandatis: vniuersa lex pendet ꝛ pphetie. Congregatis aūt phariseis: interrogauit eos Jesus dicens. Quid vobis vī de chō: cuius filius est: Dicūt ei. Dauid. Ait illis. Quō ergo Dauid in spiritu vocat cū dñm dicens. Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis: donec ponaz inimicos tuos: scabellū pedum tuoz: Si ergo Dauid vocat eum dñm: quō filius eius est: Et nemo poterat ei respondere verbuz neq; ausus fuit quisq̄ ex illa die eum amplius interrogare.

¶ Supra dñs rñdit q̄ni facte de solutione tributi: q̄ni K
ét de resurrectiōe. Hic aūt rñdit q̄ni de compatiōe mādatoz diuinoz. Et duo facit. Quia p̄ ponit interrogatio. 2° rñsio. ibi [Ait illis Jesus ꝛc.] Circa p̄m duo facit. Prio describit nequitiā interrogantiū. 2° interrogationem. ibi. [Magister q̄d est mandatū ꝛc.] Nequitiā describit q̄ntū ad tria. Prio q̄tum ad ipprudentiā. 2° q̄tum ad excogitataz malitiā. 3° q̄tuz ad fraudulentiā. Quātuz ad ipprudentiā: cum dī [Audientes ꝛc.] Jam ꝓfecerat pharisei ad discipulos ꝛ saduceos. Uñ ex hoc satis poterant ei credere ꝛ erubescere. Uñ Chrysost. Liuor ꝛ ira impudentiā nutriunt ꝛ causas. Sed isti nō pp hoc dimisērūt q̄n adhuc interrogarēt cū. Esa. 56. Canes impudentissimi nescierūt saturitatē. Et significat q̄ q̄uis hoc audirent: nō tñ siluerūt. Aliqs seruat silentiū sponte. Et hoc est prudētis. Ité aliqs seruat: qz ponitur ei silentiū: ꝛ hoc est imprudētis. Eccl. 20. Est tacens non dñs sensum loquele. Est tacens sciens tempꝰ: aptū tempori. Eccl. 3. Est tēpus tacendi: est tēpus loquendi. Item tangitur excogitata malitia: q̄ vt melius cōuincant eū simul q̄greganur. ps. 2. Principes q̄uenerūt in vnū aduersus dñm. ¶ Cōuenerūt in vnū.] Pōt dici q̄ pharisei ꝛ saducei cōuenerunt: q̄z q̄uis in sectis differrent: tñ in vnum ad tentandum dominuz. Uel pharisei q̄uenerunt in vnum aduersus dominum. Item fraudulentia significatur: qz cuz in multitudine essent cōgregati noluerūt q̄ omnes interrogarent sed vnus: vt si ille vinceretur alij non confutarentur: ꝛ si iste vinceret omnes in eo gloriarentur. [Et interrogauit eum vnus ex eis legisdoctor tentans eū: jqz nō ait q̄discendi. Job. 16. Aperuerūt in me oza sua ꝛ exprobrantes percusserūt maxillam meā. Dic pōt esse obiectio lr̄alis qz Marcus dicit Qz dñs itinerus eū dixit. Non longe es a regno dei. Et Obiectio. quō hic dī q̄d tentat eum. Soluit Augu. qz ꝓmo venit cū Augustinus. tentandi: sed cū chr̄s satisfaceret ei consensit ei. Et iō q̄d tentauit eum dz referri ad ꝓm⁹: q̄ non longe est a regno dei: dz recōziqueri ad finē. Et sic non fuit mutz si Xba dñi alium eius mutauerūt. Sciendum aūt q̄ alig tentant eo q̄d nō sint certi: qz fm q̄ dicit sapiens. Eccl. 19. Uni cito credit leuis est corde. Iste cuz multa audisset de christo:

voluit expiri si talis esset. Et hec tentatio non erat mala. vnde dicit. ¶ Magister qđ est mãdatum magnũ in lege &c.] Hec nñ qđ videbat calumniosa & presumptuosa. Calumniosa:qz oia mandata dei sũt magna. Prouer.6. Mandata lucerna:& lex lux. Jté ideterminate questum: qz oia sũt magna:vt si rideret de vno: obyceret de alio. Item fuit plumptuosa:qz nõ deberet de magno querere q minimũ nõ impleuit. Job.15. Quid te elevat cor tuũ & ẽẽs magna cogitans:attonitos hẽs oculos: Et poterat eẽ q esset prouersio sup hac qõne iter eos:qz alig dicebant saluti esse in aligbus exterioribꝰ. vnde Esa.29. Populꝰ hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ longe est a me. Sed rñdet dñs q solum est in interioribꝰ. Unde sequit rñsio.

L [Ait Jesus ei, Diliges dñm tuũ &c.] Et nõ solũ rñdet ad qõnem ꝓpositam:sed veritaté docet. Et ꝑ docet qđ sit ꝑmũ. 2° qđ ei est simile. 3° rõnem assignat. 2ª ibi. [Scõm aũt simile est huic &c.] 3ª ibi. [In his duobꝰ mãdatis vniuersa lex &c.] Dicit ĝ. [Diliges &c.] Istud scribit. Deut. 6. Item dñs ꝑ Moysen dicit Deut.10. Nunqd dñs petit a te:nisi vt timeas & diligas eũ. Ergo duo ꝑcipit timorem. s. & dilectionẽ. Et ẽre nõ rñdet dñs de timore sẽ de dilectione: Dicendũ q qdã timẽt deũ qui timẽt pati ab eo:vt q timent penã gehenne:vel q timent amittere aliquid qđ hz a deo:& hic est timor seruilis:qz illũ diligit in quo timet puniri:alius est q ipm deũ timet pp se:q timet eũ offendere:& talis timor est ex amore:& ex hoc timet q amat. Ergo ꝑmꝰ est amor. pr Jo.4. Deus charitas est & q manet in charitate in deo manet:& deus in eo. Et iõ dicit diliges dñm:nõ timeas:qz deus diligẽdus est:sic ꝑmꝰ diligibile:qz ipse finis ꝑmus est. Sed q̃cũq; alia diliguntur pp finẽ. Qui ĝ diligit deum vt finẽ:diligit in toto corde. Joel.2. Cõuertimini ad me in toto corde vestro. Et q̃tũ cũq; nitamini:nõ potentis eũ cõprehendere:qz dr magis est toto corde. Sed qđ est qđ dicit [ex toto corde tuo & ex tota aia tua & tota mente tua: Ubry sosto. exponit sic. Quia in dilectiõe sũt duo. Unũ qđ est ꝑnꝰ. 2ªꝰ qđ est dilectionis effectus:& sequela dilectiõis. Principiũ dilectiõis est duplex. Dilectio.n.põt fieri ex passione & ex iudicio rõnis. Ex passione:cũ nescit bõ viuere sine eo qđ diligit. Ex rõne ꝼm q diligit vt rõ dictat. Dicit ĝ q ille ex toto corde diligit:q diligit carnaliter:alle ex aia q ex iudicio rõnis. Et nos deũ vtroq; mõ debemus diligere carnaliter: vt cor carnalr afficiat circa deũ. vñ in ps.83. Cor meũ & caro mea exultauerũt in deũ viuũ. 3ªꝰ est sequela dilectionis:qz illud qđ diligo:libẽter video:libẽter de eo cogito: libẽter facio qđ ei placet. Jo.14. Qui diligit me:ꝼmones meos seruabit. Et totũ referet in ipm ps.83. Quã dilecta tabernacula tua dñe virtutũ:concupiscit & deficit aia mea in atria dñi. Et possumus addere illũ qđ Lucas addit:& in oi fortitudine tua:qz q deũ diligit:totũ se trãsfert in illum:& fortitudinẽ expẽdit in ipm. Aug. sic distinguit iter cor & aiam & mentẽ ꝼm tria que ꝓcedũt ex ipsis. De corde exeũt cogitationes:vt hz supra.15. Ex aia vita ꝓcedit. Ex mente scia & intelligẽtia. Unde qđ dicit [ex toto corde] intelligendum est:vt oẽs cogitationes in ipm referamus. Qđ [ex tota aia] q tota vita. Qđ [ex tota mente.] vt tota scia referat in eũ. i. vt sciam captiues in obsequm cius. 2. Cor.10. In captiuitatẽ redigentes oẽm intellectũ in obsequm christi. Magistralis qdã glo. exponit q aia est imago dei ꝼm suas potentias ꝼm memoriã intelligentiã & voluntatẽ: ita q illud qđ dr ex corde:ad intelligentiã referatur. Qđ dr ex aia:ad voluntatẽ. Qđ ex mente:ad memoriã:ita vt ꝓfecte deo viuat. Origenes. Origenes. sic exponit. Diliges deũ ex tota aia:ita vt sis paratꝰ aiam tuã ponere ꝓ eo si necesse est. Jo.13. Aiam meã ponã ꝓ te. Sed dñs est iter mentẽ & cor. Mens.n. dr a metiendo. Cor sumitur p simplicitate intellectus. Mens ẽo quo ad ꝓpinquẽ:qz p sermonẽ metiatur intellectus suus cogitatio. vñ vult dicere q in locutiõibus:& in meditationibꝰ deũ totaliter diligamus: Hoc posito subdit. [Hoc est ꝑmꝰ & maximũ mandatum.] Maximũ:capacitate. Istud.n. est in quo oia cõtinent:qz in isto:dilectio ꝓximi continet. Scõm q pr Jo. 4. dr. Qui diligit deũ:diligit & frẽm suũ:& ideo maximũ. Item ꝑmꝰ origine:maximũ dignitate & capacitate. Nõ ꝑmum in scriptura:qz in scriptura ꝑmꝰ mandatũ fuit. Dñs deus tuus deus vnus est. Deut.6. Et ẽre:qz ois inclinatio appetitus virtutis est in amorem bulcimus mandatus qđ colamus deũ in dilectione. Ad Ro.13. Plenitudo legis dilectio est. Ad Eph.3. In charitate radicati & fũdati. 2ª ponit 2ª mãdatũ. ¶ Scõm aũt simile huic est. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm.] Voluit significare q in mãdato est ordo. Et ẽ cã:Constat q mãdata sũt de actibus virtutũ:virtutes aũt bñt ordinẽ:qz vna dependet ab alia. Et sicut virtutes:sic & mãdata. Bz ẽre dicit q est sile ꝑ: Quia qñ diligit bõ:cum bõ sit ad sil'itudinẽ dei:diligitur deus in illo:ideo sile est ꝑ mãdato qđ est de dilectione dei. Sed qd itelligit noie ꝓximi.cũ dicit:diliges ꝓximũ: Istud satis signat in ꝑabola. Luc.10. Ubi querit: qs tibi vr q fuerit eiꝰ ꝓximꝰ. Et rñdet. Qui fecerit misericordiã in eũ. Uñ q ds facere misericordiã nobis:vel nos ipsi:sub noie ꝓximi ꝓtinet. Sed nõ est aliq rõnalis creatura cui nõ ẽbeamus misereri & ecõuerso. Et iõ sub noie ꝓximi ꝓtinet bõ & angeli. Et qđ dicit. [sic temetipm &c.] nõ itelligit q̃tus teipm:qz hoc esset ẽ ordinẽ charitatis. Bz sicut teipm. i. eo sine quo teipm:vel eo mõ quo teipm. Jõ sine:qz te nõ ẽbes diligere pp te:sz pp deũ. sic & ꝓximũ. Apls. pr Cor.10. Omia in glias dei facite. Jté in eo q teipm diligis. diligis te in eo in quo vis tibi bonũ:& tale bonũ qđ sit ꝼm te & legẽ dei. Et B est bonus iustitie. Sic & & ꝓximo debes optare bonã iustitiã. Uñ ẽbes cũ diligẽ: vel qz iustꝰ est:vel qz iustus sit. Jté debes cũ diligẽ eo mõ quo teipsz:qz cũ dico diligo istũ:dico volo bonũ ci. Uñ actꝰ dilectiõis cadit sup duo: vel sup ipm q bonꝰ ẽ: vel sup ipm bonũ qđ volo sibi. Uñ diligo istũ:qz volo ipsi eẽ bonũ mibi. Uñ aliqs diligꝰ bõa tpalia:qz scit ea bona eẽ sibi. Aliq ẽo diligũt aligd:qz bonũ ẽ in se. Sic ẽbes diligere teipm & ẽt ꝓximũ. Cõsequẽter assignat rõnem ẽre ista duo sint maxia mãdata. ¶ In his duobus mãdatis vniuersa lex pẽdet & ꝓphete.] Tota doctrina legis & ꝓphetaꝝ dependet ab his. Finis in appetibilibꝰ sic bz sic ꝑmꝰ in speculatiuis. Procedit.n. scia a principijs ad ẽnes:& sic tota scia ex principijs iudicat. Sic & in olbꝰ opabilibus:totũ dependet a fine. Qz ĝ dilectio est finis. pr ad Thi.j. Finis ꝓcepti est charitas. Jõ ab istis dependet oia alia. Et hec est expõ Aug. Origẽ. sic exponit. In his.i. in obseruãtia istoꝝ dependet itellectꝰ legis & ꝓphetaꝝ:qz q hec obseruat meret itelligẽtiã legis & ꝓphetaꝝ. Eccl.2. Qui timetis dñm diligite illũ:& illuminabunt corda vestra. ps.118. A mãdatis tuis itellexi:ppea odiui oẽm viã iniquitatis. ¶ Congregatis aũt &c.] Postq̃ rñderat eis:ipe voluit obycere & facit duo. ꝑ ponit interrogatio. 2° ei' effect. ibi. [Nemo poterat &c.] Circa ꝑm. ꝑ ponit interrogationẽ. 2° rñsionẽ. 3° obycit ꝺ. Dicit ĝ. [Congregati at pharisei &c.] Congregati at erat ad tentandũ. Uñ põt interrogationẽ. [Quid vobis vr de chio:cuꝰ filiꝰ sit.] Hec qõ difficillima erat & cõgrua. Difficillima qz bz. Esa.55. Cogitationes eius ge enarrabit: Erat & ꝓgrua qz habebant opinionẽ qđ esset purus homo:& nõ credebat ipsum esse deũ:qz sic nõ tentaret cũ:qz scriptũ est. Deut.6. Non tentabis dñm deũ tuum:iõ vt ostendat se deũ dicit. [Quid vobis vr &c.]

Segur rñsio[Dicũt ei. David]Chũi.n.erat duplex gñatio. Una fm carnẽ/alia fm diuinitatẽ/fm quã est filius dei patris: de qua dr ps.2. Dñs dixit ad me filius meus es tu ⁊c. Ideo ipsi rñdent de gnõne fm carnẽ/cuz dicũt. [David.]Dier.23. Suscitabo David germen iustuz. Et ad Ro.1. Qui factus est ei ex semine David fm carnez. Et isti insufficiẽter rñderunt: qz insufficienter cognoscebant eum. Tunc obuycit vt eis dct intelligere aliã gnõnez. ¶ Qũo ergo David in spũ vocat eũ dñm dicens. Dixit dñs dño meo ⁊c.]ps.109. Dabeꝯ in lege q̃ pr maior est filio. Non g̃ filius dñs est pr̃is. Ergo vel chr̃s nõ est filius David: vl in eo est aliqd mai⁹ David. cũ vocet eũ dñm. Sed forte diceret q̃ David fuit deceptus. Qõ remouet qz in spũ hoc dr̃. Uñ spũ scto dei locuti sũt homines.2.pe.1. Possum⁹ aũt tria videre in auctr̃ ista psalmi. Primo p̃ eminẽtiã ad sctos/equalitatẽ ad pr̃es/⁊ dñuz sup rebelles. Preeminẽtiã ad sctos cuz dicit. Dixit dñs ⁊c. Dñs. i. pr̃: dño. i. filio. ipse.n. filius bz dñium sup oẽs scts. Null⁹ eni scus illuminatur nisi a lumie vero. Ipse.n. est lumen verũ. Jo.1. Uita erat lux hoium. Si ergo ipse est cui⁹ pr̃ cipatione omnes sancti lumen recipiũt: preeminentiam habet ad omnes sanctos in eo: qõ dr̃. Tecum p̃ncipium in die virtutis tue: in splendoribus sanctoꝝ ⁊c. Unde ipse originaliter est splendor olim sanctoꝝ. Item equalitas patris tangitur cum dr̃. [Sede a dextris meis.]Non q̃ sint sedes locales: sed metapho"z qz honorabilior loc⁹ est sedẽ a dextris. Dicere.n. est emittere verbuz. Quod g̃ dr̃ pr̃ domin⁹: sede a dextris meis: qd est aliud nisi generãdo me Verbum: dedit mihi potestatẽ/equalitatẽ/⁊ auctoritatem. Potest etiã exponi de temporalib⁹. i. in potentib⁹ bonis: sed non est ad ꝓpositum. Dñs.n. semper vi a dextris: vt in Marco vltio. Uiderũt uxorem sedentẽ a dextris. Et Stephanus act.7. Uidit Jesum sedentem a dextris virtutis dei. Et qd fiet de inimicis eius: Et oẽs subiciẽtur. Uñ subdit. [Donec ponã inimicos ⁊c.]Isti vel sunt penitus infideles: vel hi q̃ noluerũt obedire ⁊ subeẽ. Uñ istos ponet[scabellum pedũ tuoꝝ.]Scabellũ.n. est qõ pomt̃ sub pedibus. Illud aũt qõ est sub pedib⁹: totaliter ei subyciatur: nõ aũt illud qõ est in manu. Quidã no nunt̃ scabellũ ad punitionẽ: q̃dam ad salutẽ. Ad puniendum/q̃ nolunt facere eius voluntatẽ. Ad salutẽ/q̃ faciunt eius voluntatẽ. Sed obyciũt Arriani. Ergo nõ est eq̃lis pr̃i. Dico q̃ legit̃ virtuteq; ⁊ qõ subyciat pr̃i: ⁊ q̃ est eq̃lis pr̃i.]ad Lozi.1.5. Opz aũt illum regnare: donec ponat inimicos sub pedib⁹. Item chr̃s sibi oia subyciet. Phi.3. Reformabit corp⁹ humilitatis nostre ꝓfiguratũ corpori claritatis sue. Unde illud dicit ad demonstrandũ virtutem potestatis. Unde oia que põt pater: eadem põt ⁊ filius. Sz qd est qõ dicit. Donec ponã inimicos tuos ⁊c. Ergo vl q̃ postq̃ supposuerit inimicos: q̃ vltra nõ sedebit a dextris. Dicendũ/q̃ donec aliqs imponat tps determinatũ: aliqs infinitũ. Dic⁹ imponat infinitũ. Sz videret aliqs. Nõne multi rebellant chr̃o. Ita verus est q̃ multi rebellant. Et iõ poterat cẽ dubiũ de tpe qñ multi rebellarẽt: iõ voluit chr̃s expumere. ¶ Si g̃ David vocat eum dñm: qũo filius eius est:]Ergo dñs est ⁊ filius: qz filius est fm carnẽ: qz ab ipso traxit originẽ: ⁊ dñs fm diuinitatẽ. ¶ Et nemo poterat rñdere ei Verbuz.]Dic ponitur effect⁹. Et est duplex: qz christus ⁊ fuit rñdens ⁊ opponẽs. Quia opponẽs: nemo poterat rñdere. Job.9. Si voluerit ꝓtendere cũ eo: nõ poterit ei rñdẽ vnũ ꝑ mille. Item qz in rñdendo ꝓfuturat eos: nõ sequit̃. [Nec ausus fuit quisq̃ ex illa die eũ amplius interrogare.]Jõ potestis videre q̃ isti nõ interrogabãt vt eos doceret: sz vt eũ pturbãret. Deut.32. Interroga pr̃es tuũ ⁊ annũtiabit tibi.

¶ Capitulum. XXIII.

Tunc Jesus locutus est ad turbas ⁊ ad discipulos suos dicens/ super cathedram Moysi sederunt scribe ⁊ pharisei. Omnia ergo quecunq; dixerint vobis: seruate ⁊ facite: fm opera vo eorum nolite facere. Dicunt enim ⁊ nõ faciunt. Alligant aũt onera grauia ⁊ importabilia: ⁊ imponũt in humeros hominum: digito aũt suo nolũt ea mouere. Omnia vo opera sua faciunt vt videant ab hominibus. Dilatant eniz phylacteria sua: ⁊ magnificãt fimbrias. Amant autẽ primos recubitus in cenis: ⁊ primas cathedras in synagogis: ⁊ salutatiões in foro: ⁊ vocari ab hominibus rabbi. Vos aũt nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes aũt vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est eni pater vr̃ qui in celis est. Nec vocemini magistri: qz magister vr̃ vnus est christus. Qui maior est vestr̃ crit minister vester. Qui autez se exaltauerit humiliabitur: ⁊ qui se humiliauerit exaltabit̃. Ueh autez vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: quia clauditis regnum celoꝝ ante homines. Vos enim non intratis: nec ũtrocuntes finitis intrare. Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui comeditis domos viduaruz: orationes longas orantes: ꝓpter hoc amplius accipietis iudicium.

Supra ostẽsum est ⁊ qũo pharisei: ⁊ scribe ꝓuocati sunt ex gloria chr̃i: ⁊ etiã ex sapiẽtia eius quã colliserat eos. Nunc aũt ostendit qũo ex iustitia qua eos arguebat. Et duo facit. Primo instruit aliquos. 2° redarguit. 2ª ibi[Ue aũt vobis ⁊c.]Circa p̃mũ duo facit. Primo oñdit coꝝ dignitatem. 2° aperit coꝝ intentionez in vsu auctoritatis. ibi[Oia opera ⁊c.]Circa p̃m tria facit. Primo cõmẽdat coꝝ auctoritatẽ. 2° docet exhibere obedientiã cum cautela. 3° assignat rõnem. 2ª ibi. [Oia ⁊c.] 3ª ibi. [Dicũt ⁊c.]Dicit g̃ [Tunc Jesus ⁊c.]Ita continuandũ est. Dñs in tñ eos ꝓfutauit q̃ nec interrogare audebant: nec rñdere sciebant. Sed fm qõ dicit Chrysost. inutilis est sermo q̃ redarguit ⁊ nõ instruit: iõ puenit se ad turbas ⁊ ad discipulos suos vt eos instruat. Sciendũ ãt/ q̃ gdaz audiunt cũ vt discipuli: gdam vt turbe. Ut discipuli: qui veritatez pcipiunt mẽte. Jo.8. Si manseritis in sermone meo: vere discipuli mei eritis. Ut turbe q̃ veritatẽ mente apprehendere non pñtiõ q̃q; conuertit sua verba ad turbas: q̃q; ad discipulos: q̃q; ad vtrosq; ⁊ diuersimode: qz ad discipulos alta dicẽdo vt hi. Joã.15. Quecũq; audiui a pr̃e meo nota feci vobis. Q̃q; vo ad turbas: ꝓfert parabolas: sicut habeẽ supra. Utrisq; aũt logitur de necessitate salutis: ⁊ talia sũt hec Verba. [Super cathedram Moysi sederũt scribe ⁊ pharisei ⁊c.]Cathedra ꝓprie est magistroꝝ. ⁊ ideo illi sup cathedrã dicunt sedere: q̃ sunt successores Moysi. Eccl. 24. Legẽ mãdauit Moyses ⁊c. Uñ illi q̃ Moysis legẽ docebant: sedebant

Arrianoꝝ. Solutio.

Chrysosto.

bant super cathedram Moysi. Et in lege continebãtur quedam ad fidem pertinentia/z quedam ad bonos mores. Ad fidem pertinentia erant ea in quibus prefigurabatur Christus. Unde ipse dic. Jo.5. Si crederetis Moysi/crederetis forsitan z mihi. Itez continebantur p̃cepta moralia. Eccl.24. Legẽ mãdauit Moyses in p̃cepti ustificationz zc. Sed notandũz q̃ supra cathedram sedent z scribe: z pharisei: z discipuli Christi. Scribe qui solaz literam considerant. Pharisei qui aliquantulum de sensu suo interiozi. Discipuli Christi qui totum perpendũt. Et non dicũtur discipuli Moysi sed Christi. Luc. vltimo. Incipiens a lege z prophetis interpretabatur illis in oibus scripturis que de ipso erant. Tuc monet eos ad obediendũz cum cautela. Et facit duo. ꝑmo hortatur ad obediendum. 2° ad cauendum. [Omnia quecunq; dixerint vobis seruate]. [in corde] z facite [in ope. Deut. 17. Venies ad sacerdotes leuitici gñis: z ad iudicez zc. Et post. Et facies quecũq; dixerint. Et sequitur. Scd̃m q̃ sentẽtiam eozum. Et Apostolus. Obedite prepositis vestris. Deu. vltio. Et hoc est contra Manicheos qui dicebãt legem veterem non eẽ bonam. Et patet q̃ sit bona: ga dominus precepit eam seruari. Sed potest quis obuiare. Ergo debemus legalia obseruare qđ est contra doctrinã Apostolorum. Act. 15. Sciendum q̃ semper auctozitas seruanda est legislatozis ſm intentionẽ eius. Sed legislator aliqua dicit vt semper seruanda: z talia semper debent seruari: aliqua ẽo dicit que sunt velut vmbra. vt habetur ad Coll. 11. Que sunt vmbra futurozum. Moralia ergo sunt mandata ſm intentionem legislatozis vt semper seruentur: sed legalia pro tempore tñ. [pro tempore ante Christũ. vnde ante tempus illud debent seruari: post non: ga qui seruaret iniuriam Christo faceret. Et ponit Aug. exemplum. si diceret aliquis. Ego comedã crastinũ hec vox est signum huius rei. Et si postq̃ comedisset. diceret illud idem. non bene diceret. Sic cũ ista legalia essent signa Christi venturi. postq̃ Christus venit qui seruaret ea: nõ bene seruaret. Unde omnia que dixerint vobis ſm intentionem legislatozis facite. [Scõm ẽo opera eozum nolite facere.] Dic docet cautelam debetis scire q̃ prelatus preficitur vt doceat: non solum doctrina] sed etiam vita. Et debemus nos ei concordare quantuz ad ea que docet: ga ſm q̃ dicitur ad Gal. ꝑmo. Si quis euangeliçat vobis preter id qđ accepistis. anathema sit. Similiter etiã debemus ei conformari in vita. Debz.n. esse vita eius nobis in exemplum. sicut vita Christi. vii ꝑ. Corinth. 4. Imitatores mei estote sicut z ego Christi. Isti ẽo non dissonant a doctrina sed a vita: ideo doctrina eozum est attendenda sed vita cauenda. [Dicunt enim z non faciunt.] Hic assignat rationez. Et primo ponit rationem. 2° exponit. ibi [Alligant zc.] Tu dicis que dixerint vobis facite: ga dicunt. Uos debetis benefacere: sed non faciunt. Et ideo non debetis facere ſm opera eoruz: ga qui docet non furãdum furaris. ps. 49. Peccatori. n. dixit deus. Quare tu enarras zc. [Alligant enim onera grauia z importabilia zc.] Dñs enim vult exaggerare malitiaz eozum: ga dicunt z non faciunt. Si simpliciter dicerent z non facerent: adhuc istud tolerabile esset. Sz non sufficit illis: ga adiuciunt preceptis dei grauissima onera: z ideo notatur presumptio eozum: quia alligant alia onera super onera a deo imposita. ga faciunt nouas obseruantias sicut habetur in Marco. cap. 7. q̃ phibebãt comedere panem: nisi frequenter lauarentur man⁹. Cõtra illud. Esa. 58. Dissolue colligationes impietatis. Solue fasciculos deprimentes. Itez notatur crudelitas eorũ qui imponunt onera. contra illud ꝑ. Joan. 5. ga mandata dei leuia sunt. Jugum enim meum suaue est z onus meũ leue. supra. 11. Item notatur eozum indiscretio: ga si soluti grane imponerent non esset magnum: sed debilib⁹ imponunt onera importabilia. Illud enim non potest portari qđ superat vires portantis. In Act. 13. Hoc est onus qđ nec nos nec patres nostri portare potuim⁹. Item notatur eozum nimia seueritas: ga si imponerẽt onus z darent indulgentiam: adhuc sufficeret: sed ex quadam violentia preceperunt. [Imponunt in humeris hominum.] vnde excedunt in dicendo. Item excedunt in non faciẽdo: ga sunt aliqui homines qui non volunt perficere tamen: tamen volunt aliquid perficere. Item sunt aliqui z si nolunt facere aliquod difficile: volunt tamen aliquid leue. Item aliqui sunt z si non faciunt: habent tamen voluntatem faciendi. Sed qui nihil istoruz vult: in malitia superexcedit. vnde dicit. [Digito autẽ suo nolunt ea mouere.] vnde non solum non faciebant: sed nolebãt ea saltim digito suo mouere. i. non incboare. Item nec etiaz leuia facere: que per digitum figũtur. ideo debetis facere que docent: sed non sequẽdi sunt quo ad opera: quia nec minimum faciunt. Chrysost. dicit. Tales sunt qui magna dicunt z parua faciunt. Et tales sunt similes exactoribus tributoruz qui alijs magna faciunt soluere plusq̃ tributa exigant. Ipsi autem ſu nihil soluunt. Non te videam magna docentem etiam parua facientem. vnde magis parcet tibi dñs si declinas ad misericordiam q̃ ad seueritatem. ¶ Omnia ẽo zc.] Dic intentionẽ proponit. Et facit duo. ꝑmo aperit eozum intentionez. 2° monet discipulos ad eozum vitationem. Et ꝑmo intentionem ꝓponit. 2° exponit. ibi [Dilatant zc.] Que est ratio quare dicant z non faciunt: quia sunt incorrigibiles. Causa autem quare homo sit difficilis ad corrigendum: vel incorrigibilis: est querere gloriam propriaz. Unde Chrysost. Tolle gloriam inanem de clero: z sine labore alia omnia vitia resecabis. vnde ab isto incipit dicẽs. Omnia ẽo opera sua faciunt vt videantur ab hominibus. Joan. 12. Dilexerunt gloriam hominum magis q̃ gloriaz dei. vnde dicit. [Omnia ẽo opera sua faciunt] ga non solum vnuz sed omnia [vt videantur ab hominibus] Cõtra illud qđ dicitur supra. 6. Nolite fieri sicut hypocrite zc. Nolite ẽ assimilari eis. Sequitur expositio. [Dilatant enim zc.] Et facit duo. ꝑmo dicit quid faciunt. 2° quid requirunt. Amant enim zc. Quid faciunt: Onerosa non faciunt: sz aliqua que exterius patent benefaciunt. vii Bernardus. Portant vestes sanctitatis: z hoc non est onerosum. Qđ ostẽdebant in phylacteriis z in fimbrijs. Dicit enim Deut. 6. Ligabis enim in manu tua z ante oculos tuos. In manu. i. in completione operis: z ante oculos tuos. i. in consideratione tua. Ideo isti volentes gloriam: vt viderentur ꝓclatores mandatoruz dei: scribebant mandata in cedula: z ponebant ante oculos: z illud phylacteria vocabant: z dilatabant magis ista: vt magis videretur ab hominibus. Unde dicitur. Dilatant enim phylacteria sua. Itẽ de fimbrijs legitur/Numeroruz. 15. Precepit dñs vt facerẽt fimbrias: ga voluit vt discernerẽtur populus iudaicus. ab alijs populis. Et isti vt magis ostenderent se religiosos: magnificabant fimbrias: z alligabant spinas vt viderentur se pungere: vt recordarentur se esse iudeos. Non ergo exhibent nisi exteriora. supra. 7. Ueniunt ad vos in vestimentis ouium. Et quid requirunt: Ut videãtur ab hominibus. Nec autem gloria in tribus ostenditur. In palmarum z reuerentia exhibita. In laude nominis. Qui enim querit gloriam: querit vnum istoruz vel omnia. Isti aũt querebant primatum in loco sacro: z in loco cõmuni. vii in loco cõmuni dicit [Amant autem primos recubitus in

Contra Ebionitas. Ebionitas. Ebionitas. Ebionitas. Bernardus. B

cenis ¶ Volebant enim sedere in capite mensarum. Contra illud Luc. 14. Cū inuitatus fueris ad nuptias/recūbe in nouissimo loco. Et dicit ¶ amant ¶ quia nō reprehēditur auctoritas: sed inordinatus appetitus. Quidam.n. sunt in primo loco corporaliter: qui tamen in corde sedent in nouissimo. Et econuerso aliquis sedet in nouissimo loco. vt dicatur. Vide ille est humilis: & sic cē. Sed in primo corde: qa inde querit gloriam. Item querunt primatum in loco sacro: qa in ecclesia. Unde dicit ¶ Et primas cathedras in synagogis. ¶ Cōtra illud Eccl. 7. Noli querere ab homine ducatum: neq; a Rege cathedras honoris. Item appetunt reuerentiam. Unde dicit ¶ Et salutationes in foro ¶ i. vt salutentur & honorentur ab hominibus: & vt amoueatur capucium coram ipsis/et flectantur genua ante eos. Et appetunt ¶ vocari ab hominibus Rabbi ¶ i. q; laudentur vt magistri. Origen. refert istud ad illos qui dignitates appetunt in ecclesia. Est enī quedam dignitas archidiaconorum/diaconorum. sacerdotum/episcoporum. Diaconi sunt vt presint mensis. Act. 6. Unde illi appetunt primos recubitus qui appetit locum diaconorum. Item cathedra proprie sacerdotum est. ideo illi amant cathedras: qui amant locum sacerdotum. Qui autem debent esse magistri sunt ꝓprie episcopi. vnde illi volunt vocari Rabbi/qui amāt esse episcopi. ¶ Vos autem nolite vocari rabbi ¶ In parte ista arcet ab imitatione glorie. 2° inuitat ad humilitatez. ibi ¶ Qui maior cē. ¶ Notandum autem q; qui primatū habet habet instruere & gubernare: quorum primum est propositum magistri. 2m patrū. Et ideo primo prohibet inanem gloriam quantuz ad vtrūq; 2m ibi ¶ Et patrem nolite vocare cē. ¶ Circa primum primo ponit documentum. 2° rationez assignat. Dicit ergo. ¶ Vos autem nolite vocari Rabbi ¶ Cōtra qō est illud p̄ Thim. 5. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborāt in verbo & doctrina. potest dici ¶ Nolite ¶ i. nō ambitiose. Et subiungit rationem. ¶ Unus est enim magister vester cē. ¶ scz deus. ps. 84. Audiam quid loquatur in me dñs dē. Sed quid vult dicere: Dicendum q; ille proprie dicitur magister qui doctrinam habet a se non ille qui traditam ab alio/aliis dispergit. Et sic solum vnus est magister. scz deus qui proprie doctrinam habet. Sz ministerio/multi sunt magistri. Si queris auctoritatem: queris que dei sunt: sed si ministerium/queris qō humilitatis est. Unde subditur. ¶ Qui maior est vestrum/erit minister vester. ¶ idest reputabit se ministrum. Chrysostomus dicit q; sicut vnus est deus per naturam: multi per participationes: sic etiā vnus magister est naturaliter/multi ministerialiter. Sz quo mō potest homo scire q; a se non habeat doctrinam. Ps quia sic esset in eius voluntate dare doctrinam cui vellet: sed non potest. imo solus dei est qui interius cor illuminat. Et est exemplum manifestum in sanitate quia medicus sanat: qa aliqua exterius ministrat: sed natura principaliter sanat. Medicus ꝺo quedam adminamenta ministrat. Et sanat medicus sicut natura reducēdo. scilicet ad medium. Sic est de scientia qa principium est nobis a natura. scilicet intellectus. vnus qui docet adhibet quedam auxilia doctrine: sicut medicus ad sanitatē. Sz solus deus operatur in intellectu. Unde vnus est magister vester. vnde non debetis vocari magistri. Item ostendit q; non amēt auctoritatem patris. Uos autez omnes fratres estis. Et hoc ostendit ex equali condictione. In magisterio non facit differentiam in qualitate conditionis: sed in paternitate conditionem apponit. Unde dicit ¶ Uos omnes fratres estis ¶ qa a me patre. Malach. vltio. Ecce ego mittā vobis Heliam prophetam: & post. Et cōuertet cor patrū ad filios: & cor filiorū ad patres eorū. Item estis filij mei p regnationē p̄ Pe. p. Qui regnant nos in spem viuā p resurrectionē Jesu Chri. vñ vnus non hz auctē sup aliū. Et segnitur. ¶ Et patrez nolite vocare vobis super terras. ¶ Quia enim estis filij patris superni: ideo nō debetis habere patrem in terris. Ille ꝓprie dicitur patrem habere in terris: qui hereditatem querit in terris: & ille habet patrem in celis qui hereditatē querit in celis p̄ Pe. p. Qui regenerauit nos in hereditatem incorruptibilem & incōtaminatam & imarcessibilē conseruatā in celis cē. Quare ergo in monasteriis maiores dicuntur patres: Dicendum q; est quidam ad auctoritatem Eph. 3. potestis intelligere paulum meā in ministerio Christi cē. ¶ Unus enim est pater vester ¶ Matth. 6. Pater noster qui es in celis. Item ¶ nec vocemini magistri: qa magister vester vnus est Christus. ¶ vnde Christus magisterium sibi attribuit. qa Christus verbum est: & ideo ipsius est docere: qa nullus docet nisi per verbum. Jē est magister quidam ad naturam humanā: qa missus est vt doceret. Jo. p. Deum nemo vidit vnq̄. Unigenitus qui est in sinu patris ille nobis enarrauit. Item Joā. 13. Uos vocatis me magister & dñe. ¶ Qui maior cē. ¶ Postq̄ retraxit a superbia: hortatur ad humilitatez. Et primo ponit hortationem. 2° assignat rationem. Et hoc potest sic continuari. Chrysostomus. Uos nō debetis patres vocari nec magistri. vñ hoc non debetis ambire sed magis humilitatem. vnde ¶ qui maior est vestrum erit minister vester. ¶ idest debet se exhibere ministrum ¶ vnde infra Lxiii. 4. Sic nos existimet homo vt ministros Christi. Uel aliter. ita dixerat. Nolite vocari rabbi. vnde dicerent ei. Uis q; nō sit prelatio in terra: Dicit dñs. Doc nō volo: sed volo q; q maior est cē. i. non se existimet vt superiorem: sed vt ministrum. 2. Corinth. 4. Nos autem seruos vestros per Jesum. Et hoc est q; dicitur Luc. 22. Quis maior est qui ministratus an qui recūbit cē. Deinde assignat rationē. ¶ Qui autem se exaltauerit/humiliabit: & qui se humiliat exaltabitur. ¶ Unde in cantico virginis. Luc. 2. Deposuit potentes de sede & exaltauit humiles. Luc. p.

Origenes.

C

Chrysostomus.

Chrysostomus.

¶ Uch vobis scribe & pharisei hypocrite: qz circuitis mare & aridam: vt faciatis vnū proselitum: & cum fuerit factus: facitis eum filium gehēne duplo q̄ vos. Uch vobis duces ceci: qui dicitis: quicunq; iurauerit p templum nihil est: qui autem iurauerit in auro templi debitor est. Stulti & ceci: quid enim maius est: aurum: an templum qō sanctificat aurum? Et quicūq; iurauerit in altari nihil est: quicunq; autez iurauerit in dono qō est super illud: debet. Ceci/quid enim maius est: donum/an altare qō sanctificat donum? Qui ergo iurat in altari iurat in eo: & in oībus que super illud sunt. Et quicūq; iurauerit in templo iurat in illo & in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in celo iurat in throno dei & in eo qui sedet super eum. Uch vobis scribe & pharisei hypocrite: qui decimatis mentam & anetum & cyminum: & reliquistis que grauiora sunt/legis iudicium: et misericordiam: & fidem. Hec oportuit facere

re ⁊ illa omittere. Duces ceci excolantes ca licem:camelum autem gluticntes. Ueh vo bis scribe ⁊ pharisei hypocrite:qui mūdatis qđ deforis est calicis ⁊ parapsidis: intus autem pleni estis rapina ⁊ imūditia. Pharisce cece:munda prius quod intus est calicis ⁊ parapsidis:vt fiat:⁊ id quod deforis est mundum. Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite:qa similes estis sepulchris dealbatis:que a foris parent hominibus speciosa:intus vo plena sunt oss. bus mortuorum ⁊ omni spurcitia. Sic ⁊ vos a foris quidē parctis hominibus iusti:intus autem pleni estis hypocrisi ⁊ iniqtate. Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite:qui edificatis sepulchra prophetarum ⁊ ornatis monumēta iustorum:⁊ dicitis. Si fuissemus in dieb⁹ patrum nostrorum:non essemus socij eorum in sanguine prophetarum. Itaqꝫ testimonio estis vobismet ipsis:qa filij estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mēsuram patrum vestrorum. Serpentes genimina vipcrarum:quo modo fugietis a iudicio gehēne?

D ¶ Postq̄ instruxit discipulos ⁊ turbas de cautela quā habere debebant super doctrina indeo ꝫ hic conuertit sermonem ad scribas increpando eos,primo increpat de simulatione religionis cum irreligiosi essent.2° de simulatione puritatis cum impuri essent 3° de simulatione pietatis:cum impij essent.2° ibi¶ Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui mundatis ⁊c.¶3ª ibi¶ Ueh vobis qꝫ edificatis ⁊c.¶In his que ad religionem spectant quedam a sacerdotibus debentur populo:quedā ecouerso.primo ergo ponit malitiam eorum in his que a sacerdotibus.2° in his que a populo.ibi¶ Ueh qui dicitis quicunq; iuraverit ⁊c.¶Sacerdos debet subdito iā conuerso aliquid: ⁊ aliquid non conuerso. Non conuerso,vt conuertat ipm: conuerso doctrinam. Malach.2°. Labia sacerdotis custodient sapientiam. Itez debet ei suffragia. Ad Hebreos.5: Omnis nāq; pontifex ex hominibus assumptus:pro hominibus ꝓstituit in his que sunt ad deū. Et isti male agebāt in vtroq;. Unde primo arguit eos de primo. Secūdo de 2°.ibi¶ Ueh vobis qui comeditis ⁊c.¶In istis omnibus increpationibus designat se esse filium illius qui veterem legem dedit,Deut.26.⁊.28.dantur maledictiones eis qui in lege non permāserint:⁊ post dātur benedictiones.Sed qa venerat vt solueret maledicta legis:ideo p̄ date sunt superius benedictiones vbi dictum est.Beati pauperes,Beati mites ⁊c.Circa finem vo sue doctrine dat maledictionem:ideo male reprehendunt qui reprehendunt veterem legem ꝓpter hoc qꝫ ibi continebātur maledictiones:qa sicut in veteri lege:ita ⁊ in nova. Sicut enim in lege non maledicebantur:nisi qui legem preteribant:sic nec hic.Prouerb.3.Disciplinas dñi nō abjicias.Sed quid est qđ dicit¶ qui claudit is regnum celoꝝ ante homines? ¶Regnum celorum dicitur beatitudo vite eterne.supra.5.Nisi abūdauerit iustitia vestra plusq̄ scribarum ⁊ phariseorum non intrabitis in regnū celorum.Item sacra scriptura dicitur regnum.supra.21.Auferetur a vobis regnum dei.Intellectus sacre scripture. Ad vtrūq; regnum Ihesus ostium est.Jo.10.Ego sum ostium.Per me si quis introierit saluabitur:⁊ ingredietur ⁊ egredietur ⁊ pascua inueniet.Quid est ergo claudere regnum,nisi qꝫ isti claudebant per malam doctrinam ⁊ malam vitam. Non claditur nisi qđ apertum est. Doctrine de Ihesu aperte erant.Sed isti claudebāt quia obstinata cam faciebant. Dabetur Esa.35.Dñs ipse veniet ⁊ saluabit nos:tunc aperientur oculi ceconum:⁊ aures surdorū patebunt.Quando dñs faciebat ista miracula:apta erat hec scriptura.Sed ipsi claudebant dicentes. In belzebub principe demoniorū ejcit dēmonia Luc.11.⁊c. Item ipsi claudebant per malam vitam,quando p malum exemplum inducebant ad peccandum.ps.j.Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum ⁊ in via peccatorum non steti:⁊ in cathedra pestilentie non sedit. Ille ꝓprie in cathedra pestilentie sedet:qui officiū docēdi accipit:⁊ per malam vitam populū corrumpit.Per iniustum etiam iniam iudex hominem permittitamen iniustam iniam in vanum proicit.Data est enim potestas ligandi ⁊ soluendi ad edificationem non ad destructionē. vnde potest eis dici. Ueh vobis qui claudit ⁊c. Item qcunq; impedit introitum ad regnū,non est dubiū quin male agat. vnde sequitur.¶ Uos enim non intratis:nec introcūtes finitis intrare.¶idest alios puerti. vñ Malach. 2.¶Recessistis a via,⁊ scādalizastis plurimos.¶ Uehvobis ⁊c.¶hoc est 2ᵐ vehn quo tangitur simulatio quātū ad orationem.Et primo arguit de veracitate:cum dicit. ¶Qui comeditis domos viduarū,qa quicqd faciebāt totum ad gulam retorquebantcita qꝫ eis conuenit illud 2.Mach.6.qđ totum templū luxurie ⁊ comessationibus erat plenum.Domus viduarū.i.facultates viduarum.Sed quare magis domos viduarum q̄ alioꝝ.Rō est qa magis intendunt seducere mulieres:qa viri sapientiores sunt ⁊ discretiores:nec ita cito decipiuntur. Item mulieres habent affectum magis proclivum ad largendum.p̄ ad Tbi.11.sed qđ decet mulieres promittentes pietatem per bona opera. Item domos viduarum:quia mulier que habet virum habet cum vt caput:⁊ vt consiliarium:ideo non ita decipitur. Item coniugata non habet potestatem domus sue:sed vidua habet:ideo magis potest dare q̄ coniugata:⁊ ideo magis faciebant questū circa eas q̄ circa alias:cum magis esset eis dandū. Uñ bene conuenit eis illud.ps.93.Uiduam ⁊ aduenam interfecerunt ⁊c.Et hoc in oratione.¶ Orationes longas causantes ¶,ppter simulationem sanctitatis.Et sic retorquebāt orationem ad questum:⁊ questum ad gloriam.vnde reprehendi poterant:qa gulosi,qa depredatores. Item qa simulabant sanctitatem.⁊ ideo sequit̄.¶Et ppter B amplius accipietis iudiciū ¶.amplius peccatis.Et quare: qa si aliquis rapit per arma diaboli,peccat.Et si per arma dei,peccat duplr:qa peccat contra deum ⁊ contra pximum.Uel amplius ⁊c.qa accipitis ab eis quibus debebatis dare.Ut amplius sicut habet Luc.12.Seruus sciens voluntatē dñi:⁊ non faciens,vapulabit plagis multis.¶ Uehvobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui circuitis mare ⁊ aridam vt faciatis vnum proselitū. ¶Et B duplciter exponitur vt referatur ad tempus post Ihesum ⁊ ante Ihesū.Si ad tempus post sic loquitur futura et presentia.Preuidit enim qꝫ per totum mūdum iudei essent dispergendi:⁊ qꝫ conuerterent ad legem suaꝫ ⁊ perverterēt a Ihesto quos possent.Et ideo dicitur¶ Circuitis mare ⁊ aridam ⁊c. ¶Dicūtur proselyti qui conuertuntur a gentibus ad fidem eorum vel a Ihristianis.Et ideo preuidebat istos aliquos ad fidem suam cōuerturos de

E

christianis.ideo hoc dicit.Et dicit/unum/qa paucissimi conuersi sunt.Ideo interrumpit illam maledictionem que habetur Osee.9.Quasi uuas in deserto inueni israel ⁊c. ¶ Et cum factus fuerit ſ.iudeus:facitis eum filiū gehẽne duplo q̄ vos.Una est primo gentilis ⁊ post iudeus: ⁊ tunc habet duplicia peccata.ſ.gentilitatis ⁊ iudeorum: qa cum sint iudei:sunt participes occisiōis Christi.Si autem fuerit Christianus:⁊ post iudeus:efficit in duplo peior:qa maculat donum spiritussancti qō acceperat in sacramentis.Item particeps fit peccatorum iudeorum. Jo.8.Uos ex patre diabolo estis.Potest etiam referri ad tempus ante christum:qa ante chām conuertebāt aliquos ad fidem suaz.Et hoc patet qa quilibet diligit magis se q̄ alium.ergo si conuertercut alios ppter salutem anime magis deberent de suipsius salute curare. Sed non curabant:sed hoc faciebant totum ppter questū:qa volebant q̄ oblationes augumentarentur.unde subtilis erat doctrina eorum.¶ Et cum factus fuerit ⁊c.Jqa primo conuertebatur ad iudaismum ⁊ scandaliçabatur si q̄ iterato conuertebatur.unde z° Pe.z°.Melius est uiaz iustitie non agnoscere q̄ post agnitam regredi.Item aliter. Antecq̄ esset iudeus abstinebat a malis/saltez ppter laudem boium sed post,non.Unde ad Ro.z.Cum enim gẽtes que legem non habẽt naturaliter ea que legis sunt faciunt.unde accipiebant exemplum a malis.¶ Uebvobis duces ceci ¶ In hoc ostẽdit quō sunt simulatores sanctitatis in his que prelatis debentur.Et primo de oblationib°.z°.de decimis.ubi¶ Uebvobis ⁊c.¶ Uidetur primo ponit traditionem eorum.z° arguit tribus rationibus.prima pars vbi ponitur traditio cum ratione habet duas partes. z° ibi¶ Et quicūq; intrauerit in altari ⁊c.¶ Isti totam religionem trahebant ad questum vt traherēt homines ad offerendum.in templo erat mulum aurum positum.vñ dicebant si aliquis iuraret per templum:nihil debebat. Sed qui iurabat per aurum/obligabat se ad tantū p quo iurabat.Item secunda traditio erat q̄ erat ibi altare:et offerebantur multa super altare.unde dicebant qō q iurabat per altare/nihil soluebat.Qui autem per oblationem obligabat se ad valorem oblationis.Et quare:Ut lucrarentur ex pensis:⁊ vt cicuarent per sanctitatez/oblationem:⁊ vt incitarentur homines ad magis offerendū. Et primo ponit primam partem.z° secam.Circa primum duo facit.primo ponit traditionem.z° improbationem. ibi¶ Stulti ⁊ ceci ⁊c.¶ Dicit ergo.¶ Uebvobis duces ceci ⁊c.Idem habetur supra.15.Duces sunt ⁊ duces cecorū. Esa.56.Speculatores ei°ceci omnes.¶ Qui dicitis.Quicunq; iurauerit per templum dei,nihil est¶qa impossibile est q̄ iste aliud templum faciat.¶ Qui autez iurauerit in auro templi ſ.i.per aurum¶debitor est¶scilz illius auri.Cōsequenter ponit improbationem¶Stulti ⁊ ceci. Quid enim maius est/aurum an templū qō sanctificat aurum:¶Constat q̄ illud qō est in templo:ratione tēpli sanctum est.unde qui aliquid in templo furatur sacrilegium cōmittit.unde maius est iurare per templum q̄ p aurum.Chrysо.Contra quosdam qui dicunt q̄ iurare p deum nihil est.Unde q iurant per deū credunt nihil iurare.Sed iurāt per sancta dei euāgelia/credunt magnū esse.vñ potest eis dici.Quid maius est vel deus vel euāgelium.Constat q̄ deus.Et hoc verus est simpliciter/sed cum aliqua circūstātia additur que aggrauat peccatum:qa qui iurat per sancta euangelia dei,iurauit cum q̄dam deliberatione ⁊ solēnitate:⁊ ideo grauius peccat. Deinde ponit secam partem traditionis.¶ Et quicūq; iurauerit in altari nihil est:qui autē iurauerit in dono qō est super illud,debet.¶ Tūc ponit reprobationem.¶ Ceci quid maius est:donum an altare qō sanctificat donum:¶ Non enim sanctificatur donum nisi per altare.¶ Qui q̄ iurauerit in altari ⁊c.¶ Dic ponit aliam rationem.Templum continet aurum:⁊ nō econuerso. Similiter aurum continet donum:⁊ non econuerso. unde qui iurat per templum iurat per aurum qō est in templo:⁊ qui iurat in altari ſ.per altare iurat per id qō est in eo.Item sequitur alia ratio.¶ Et qui iurauerit in templo ⁊c.¶ Isti dicebant qui iurat in templo nihil iurat.Sed ipse vult ostendere q̄ q̄ iurat per templū iurat per deum:qa non iurat per templū nisi sanctificatum:⁊ non est sanctificatum nisi deo.ergo qui iurat per templum iurat per deum.Deinde ponitur alia ratio.¶ Et qui iurat in celo.Idest per celum:non iurat per eum:nisi qa thronus dei:⁊ qa manifestatur ibi potētia dei.Unde¶ qui in celo iurat:iurat in throno dei:⁊ in eo qui sedet super eum.¶ps.10.Deus in templo sancto suo/dñs in celo sedes eius:⁊ istud inducitur ibi fm similitudinem.Sed fm ministerū.Orige. Facit mentionez de templo/de auro/⁊ de altari:in quib° significatur vita cōtemplatiua ⁊ gloriosa.Per aurū contemplatiua signatur per qō signatur subtilis sensus excogitatus ipsius scripture:qa quantūcūq; videatur rationabilis,nihil est nisi sit in templo.i.nisi cōfirmetur in sacra scriptura.Per altare signatur cor.in quo debet esse ignis deuotionis.Leui. 6.Ignis in altari meo non deficiet.Per oblationes/seruitia ⁊ oblationes q̄ nisi a corde sancto vel ab altari sancto exeāt:nō possunt valere.supra.6.Si oculus tuus fuerit simplex/totum corpus tuum lucidum erit.Per thronum vita gloriosa signatur.Ibi deus est qui est excedens vniuersa.Uel per altare ⁊ templum intelligimus Christum.Ipse enim se nominat templum.Jo.z.Soluite tēplum hoc ⁊ in trib° diebus reedificabo illud.Item dicit altare.Ad Heb.vltimo.Habemus altare de quo edere nō habent potestatez qui in tabernaculo deseruiūt.Uñ quicquid boni facimus nisi sit in templo hoc.i.Chro sanctificatum,non valet.Unde totum contēptibile est nisi referatur ad Christum.¶ Uebvobis scribe phariſei hypocrite qui decimatis ⁊c.¶ Hic reprehendit eos de decimis.Et tria facit.primo ponit eorum cōsuetudinem.z° inducit doctrinam.3° ponit quandam similitudinez.z°ibi. Et hoc oportuit facere.3° duces ceci ⁊c.Uñ dicit.¶ Uebvobis ⁊c.¶ ⁊ superaddit¶ hypocrite¶qa principalis intentio erat simulatio¶ Qui decimatis anbetum ⁊ cyminū.¶ Potest intelligi vel decimas datis vel qui decimas exigitis.Unde plurimi erāt sacerdotes ⁊ leuite ad quos pertinebat decimas exigere que eis debebantur.vt habetur Numeri.18.⁊ Deut.14.ideo diligentissimi erant ad exigendum.Ideo vsq; ad minima exigebant:vt de cymino ⁊ anbeto.¶ Et reliquistis que grauiora sunt:legis iudiciū/misericordiam/⁊ fidem.¶Quedam enim debebantur sacerdotibus ppter se vt decime ex quibus debebant vivere.Quedam ño tenebantur ppter deum:vt facere iudicium ⁊ misericordiam.Unde dñs ab eis ista requirebat.ſ.iudicium ⁊ misericordiam.ps.100.Misericordiaz ⁊ iudiciū cantabo tibi dñe.Item vult fidem ppter gloriaz suam.vñ illa ad que tenebant ppter deum,nō curabāt. unde dicit.Et reliqstis que grauiora sunt legis iudiciuz ⁊ misericordiā ⁊ fidē.Sed de decimis ad que tenebant ppter se bene curabant fm illud.Phil.z.Omnes q̄runt que sua sunt,nō que dei.Ecōtrario facit charitas que nō querit que sua sunt,sed que Jesu Chri.p° Corin.13. Item potest dici.Uebvobis qui decimas datis:quia datis de minimis de mēta ⁊ cymino ⁊ hꝺ.⁊ hoc vt appareatis religiosi.sed de interioribus non curatis:qa nec misericordiam,nec iudiciuz,nec fidem diligitis.Supra.9. Si sci-

Exigunt.

Exposito.

F

retis quid est misericordiam volo ꝛ non sacrificiū. Nūquid condēnastis innocentem. Orige. dicit ꝙ per mentaz ꝛ cyminum ꝛc. possunt quedaz intelligi que ad honestatem religionis pertinent. vnde misericordia iudicium ꝛ fides sunt sicut cibi alia ℞o minima sunt sicut condimēta. vnde sicut faciebant maiorem vim in condimento suo in parando cibum q̄ in cibo: sic ꝛ isti magis faciebāt vim in hoc qđ flecteretur genu coꝝ eis: q̄ in eis que ad deum pertinebant. ¶ Hec oportuit facere: ꝛ illa nō obmittere.] Quia dixerat. Ueh vobis qui decimatis/possz aliquis dicere ꝙ prohiberet vos dare decimas: cui dicit ꝙ imo cuz dicit[Hec oportuit facere ꝛc.]q. d. nō pec catis in istis: sed in omittendo ea ad que magis tenemini. Ideo ꝛ hec oportuit facere. i. decimas exigere: ꝛ illa. s. iudicium/iustitiam/ꝛ fidem non omittere. Sed ℔ potest esse questio de decimis. Uidetur vos ponere necessitatē soluendi decimas. vnde in toto nouo testamēto non ita expresse fit mentio sicut ℔. Sed nūquid ex precepto legis habet: Non. quia in lege quedam moralia continentur: quedam cerimonialia: quedam iudicialia. Moralia per omne tempus seruāda sunt ꝛ ab omnibus. Cerimonialia a certis hoibus ꝛ certis temporibus vt circūcisio. Et hec erant solum in figura. Item quedaz iudicialia: vt si quis furaretur ouez reddat quadruplum. Ideo queritur de decimis. Utruz decime sint preceptuz morale. Et videtur ꝙ non/ꝙa moralia sunt de lege naturali. Illud autem solum est de lege nāli qđ ratio naturalis suadet. Sz nō plus suadet dare decimā q̄ nonaz vel vndecimā ꝛc. ergo non est de iure nāli. Item si decime sint cerimonia les. ergo peccant qui soluūt eas. Ad hoc dixerunt ꝙ ante nos fuerunt. ꝙ quedam sunt pure moralia: quedaz pure cerimonialia: quedaz habent aliquid de morali ꝛ aliqđ de cerimoniali. Nō occides pure morale est. Similiter vtim deuz tuū adorabis ꝛc. Si dicas. 14. luna ad vesperam offeres agnum. Illud pure cerimoniale est. Sed si dicitur. Memento ꝙ diem sabbati sanctifices: aliquid habet naturale vel morale ꝛ aliquid cerimoniale. Morale. s. qđ ratio naturalis suggerit. s. ꝙ habeat aliqđ tempus ad qđ vacat vel in quo vacet ad orandum deuz. Sz ꝙ die sabbati vel diuino ꝛc. Judiciale est. vnde dicit ꝙ precepti de decimis/partiz cerimoniale est/partim morale. Sūt enī ad sustentationez pauperuz ꝛ eoruz qui vacant seruitio dei vel ꝓdicationi. Qui enī seruit cōmunitati dei: cōuenit de cōitate vinere: ꝛ hoc est de iure nāli: sz ꝙ decimaz partē: hoc est cerimoniale. Sz nūqd tenemur mō. Dico ꝙ determinatio ad quēlibet ꝓncipez q̄ bz potestatē legē ꝓstituēdi ptinet. vñ in potestate ecclesie est cōstituere vel decimā/vel nonā/vel bz. vñ tenentur/nō qa fit de iure nāli: sed ex ꝓstōne ecclesie. ¶ Duces ceci excolentes aulicē ꝛc.] In pte ista ponit similitudinē. vñ dicit. Excolētes aulicē q̄ excolit cū difficultate trāsglutit. vnde vult dicere ꝙ magnā curā ponit in minimis ꝛ paruā in magnis. Uel aulicē pctā minima intelligunt: ꝙ camelum grādia. vñ faciūt vim in puis peccatis. Et ℔ est qđ dicat. [Camelū aūt trāsglutiētes] Ueh vobis scribe ꝛ pharisei q̄ mūdatis qđ deforis ē calicis parapsidis.] Supra dns increpuit pharisēos de simulatiōe quā exterius ꝓtendebāt quā nō habebāt in corde: sz ad questū retorquebant/hic de simulatiōe puritatis quā exterius ostendebāt. Et ℔ ꝓmo q̄ntuz ad appetitū tēporaliū bonoꝝ: vel q̄ntuz ad peccata carnalia. z° q̄tum ad spūalia. Et ꝓmo agit de ꝓ/z° de z°: ibi. Ueh vobis ꝛc. Circa ꝓmū duo facit. ꝓmo. n. arguit coꝝ simulationē. z° ꝓponit sacraz doctrinam. ibi [Pharisee cece ꝛc.] Dicit g̃[Ueh vobis ꝛc.] Notare ꝙ istud pōt intelligi dupliciter. Uno mō ꝙ sit locutio propria: ꝛ vult tāgere morē phariseoꝝ: q̄ ponebāt magnaz curiositatē in mūdādo exteriora. vt habet Matth. 7. ꝙ seruabant mūditiā vaseoꝝ ꝛ vasoꝝ. Unde ꝛch vobis q̄ magnā solicitudinē iponitis in mūdanda vasa: sz nō corda, vñ segnr. [Intus aūt] i. i corde[pleni estis ꝛc.] Piero. vult ꝙ sit figurativa locutio. Uñ vult ꝙ intelligat mūditia eis que foris ostēdit. In parapside cibꝰ ministratur. In calice potus. Dō aūt parapsidis vi. Libꝰ autē in quo deus delectat sunt bona opa que facit. Jo. 4. Libꝰ meus est vt faciā voluntatē patris mei. Cōstat ꝙ visus calicis ꝛ parapsidis nō est in superficie exteriori: sed interiori. Ille q̄ mūdat calicē exterius: q̄ parat corpus suum exteri⁹. vos aūt estis hō. [Intus aūt pleni estis rapina ꝛ immūditia] Et duo ponit: rapinā ꝛ immunditiā: qa duo sunt gña petōruz: carnalia que ꝓsumant in delectatiōe carnis/vt gula ꝛ luxuria. Alia que in delectatiōe spūs vt superbia ꝛ auaritia: qa auaritia q̄ntuz ad obuz se tenet cū peccato carnali: quātuz ad cōpletionē qa cōplet in delectatiōe mētis: sez in cupiditate pecunie/se tenet cū spuali: vñ reprehendit auaritiā cū dicit[rapina] Rapina autez ꝓprie est qñ accipit alienū/sic ꝓprie auarus detinet alienuz. Uñ opponit iustitie. Isa. 3. Rapina pauperuz in domo vestra. Jtē pleni immūditia q̄ntuz ad gulā ꝛ luxuriā. Alia redditur ipura per passionē: nulla aūt passio ita deprimit rōnez/sicut gula ꝛ luxuria. Eph. 5. Fornicatio ꝛ immūditia: aut auaritia: nec noiet in vobis sicut decet sanctos ꝛc. Tunc reducit ad sanā doctrinā. ¶ Pharisee cece/mūda pri⁹ ꝛc.] Tota puritas exterior est a puritate interiori: vt habet in pra. 6. Si oculus tuus fuerit simplex totū corpus tuū lucidū erit ꝛc. ideo docet ꝙ mūdet cor: ꝛ sic erit totū mundū. Uñ dic. [Pharisee cece] Sapz. Excecauit eos malitia eoꝝ. [Mūda qđ iterius est] qa qđcūq fiat exterius: dū mō fiat ex bona voluntate/totū bonuz est. Prouer. 4. Omni diligētia serua cor tuū. Jtē pōt exponi de ℞o bominis. vñ illud qđ iterius est: pōt intelligi intellectus sacre scripture. Eccl. 15. Libauit eū pane vite ꝛ intellectꝰ: in quo ꝓpriā sapiētia. Panis sapiētie est ℞ū vite. Uñ qdaz volunt ornare ℞bus exterius: ꝛ de ista non curāt. Et alii mūdant qđ deforis est. ¶ Ueh vobis quia similes estis H
sepulchris ꝛc.] Dic arguit eos q̄ntuz ad petā spūalia. Et ꝓmo ponit similitudinem. z° exponit. Sepulchrum dī vbi mortuū corpus gescit. Mortua corpora sanctoꝝ tēpluz dei sunt in qbus deus habitat. pꝰ Lori. 4. Templum dei sanctū est qđ estis vos ꝛc. Loꝝ⁹ est habitaculū aie: ꝛ aia est thronus dei. ita sicut corpus est habitaculū aie: ita aia dei. Ps. 10. Dns in tēplo sctō suo ꝛc. Corpus ℞o peccatoris est sepulchrū: qa mortuū ptinet: qa aia ꝓpter vitā mortuitur. Ideo mali sepulchrū dicuntur. Ps. 13. Sepulchrū patēs est guttur eoꝝ ꝛc. In sepulchro est corpus mortuum laute: aliqñ exterius est aliq̄ imago que videt in facie viuere. Apoc. 3. Nomē habes qđ vinas ꝛ mortuus es. Et ideo dic. [que foris apparet speciosa] pp decoreꝫ exteri⁹ appositus[intus aūt plena sunt ꝛc.] idest oi putredine: ꝛ oi immunditia. Post ℔ exponit. ¶ Sic ꝛ vos foris qdem apparetis hoib⁹ iusti ꝛc.] idest boies vos iudicāt iustos. [Intus aūt pleni estis hypocrisi ꝛ iniqtate.] Cōprehēdit pctā carnalia auaritiā ꝛ gulaz: sicut ostū ē supra. sub qua vana gloria ptinet. Jo. 12. Dilexerūt magis gliaz suā q̄ dei. Jtē sub iniqtate/oia pctā spūalia. Tūc cū dic. [Ueh vobis q̄ edificatis ꝛc.] arguit eos de simulatione pietatis. Et duo facit. ꝓ ponit simulationē eoꝝ. z° crudelitatē. ibi [Intis ꝙ ꝛc.] Jtē simulāt duplr. factis ꝛ ℞bis. vñ ꝓ redarguit eos de factis. z° de verbis. x° ibi[Et dicis ꝛc.] Dic ḡ. [Ueh vobis q̄ edificatis sepulchra ꝓphar.] Sed quid est: Nūqd ipsi male faciebāt: Nōne nos ℔ dñ facimus

qui corpora sanctoꝝ in capsis argẽteis ⁊ aureis ponim⁹. Dicũt alig q nõ rephendunt opa sed intentionem: qa mala erat coꝝ intẽtio. faciebãt eni vt memoria sceleris patrũ suoꝝ ad memoriã redigeretur boium. vñ ꝓsequendo erat q qñ aliqõ nouũ accidebat: q fiebat aliquid ad memoriã illius. vñ volebãt q audacia parentũ q ausi fuerũt interficere ꝓphas esset in memoriã oium. Sz hec expositio nõ ꝓbat ifr. Jdeo aliter dicẽdũ q nõ vituperant ꝑ pter hoc: fz qa nõ faciebãt ℟ nisi vt exterius ostẽderẽt signa pietatis. Sicut supra di q decimabãt mẽtã ⁊ cyminuz. Jtẽ [ornatis sepulchra iustoꝝ] Ornabãt sepulchra: ⁊ tñ habebãt aium ad interficiẽdũ ꝓp simulationem. Subdicit Chr so. est tẽporib⁹ nostris q si aliqs faciat multa bona: cornet sepulchra/manũ habeat largã ⁊ bñfi in lapidibus edificet: ⁊ tendat vanam gloriã: non ambulet in vijs dñi: nõ pdest ei. Jtẽ oñdebãt ℟bo pictatẽ. [Et dicitis. Si fuissemus in diebus patrũ nostroꝝ] nõ essemus socij coꝝ in sanguine ꝓphetarũ.] Cõmune est q in factis aliorum oẽs sunt iudices austeri. Unde si videm⁹ aliquem peccãtez iudicamus grãde peccatuz: nostrũ autez peccatũ attenuamus. ideo isti filij malitiã patrũ suoruz cognoscebant: suã aũt non. Supra. 6. Ejce ꝑmo trabem de oculo tuo: ⁊ tũc videbis ejcere festucaz de oculo fratris tui. Tũc ponit crudelitatem coꝝ. Et ꝑ un ghiali. z⁰ in ꝑali. Et ponit penaz temporalez. ibi [Ecce ego mitto ad vos ⁊c.] Circa ꝑmũ ꝑ describit originez. 2⁰ imitationem mali. 3⁰ minatur penaz. Dic. [Itaq testimonio estis vobismetipsis ⁊c.] Sed qd mali erat eis: qa non erat in potestate eoruz: ideo videt q non debebat eis iputari. Videtur aliquãdo filius ẽt imitat peccata patris: aliqñ imitatur malitiam paternaz. Si non sequitur malitiam paternã non ei iputatur. Aliquando accidit q habet bonũ patrem ⁊ malaz matrez. ⁊ ecõuerso. Et segnitur bonitatez patris vel matris. Sed si vterq⁹ malus: raro accidit qn imitetur malitiaz coꝝ. Et rõ est / qa filij malorum assuescunt mala a ꝓncipio: ⁊ ei q assuescunt in iuuentute: fortius adherẽt: ⁊ ideo magis sunt ꝓclives ad malum. Item parentes mali cuz vidẽt filios aliquod malum agere nõ castigant eos. quare peccatuz eoruz aggranat ita q peccata parentuz redũdant in filios. Exodi. xx. Ego fuz de⁹ zelotes vindicans peccata patrum in filios. Jdeo dicit. Quia filij estis eoruz / qui habetis malitiam coꝝ. Sap. 3. Nequissimi filij eorum. Unde estis filij per imitationez. Et hoc est qd segtur. [Implete mensuram patrũ vestroꝝ.] Non est ipperatiuus: sed nũciatiuus. [Implete.] idest implebitis quasi vt homo loqueretur. i. interficietis me. Jo. 13. qd facis fac citius. Uel potest esse permissiue: idest non impediemini per me. i. aliquãdo voluisti: fz nõ permisi. Decetero non impediam. Jdeo implete ⁊c. Sed quid est qd dicit. Implete. Uidendũ qd omnia que eueniunt ex certo dei iudicio eueniunt. Sed in illo dei iudicio non statiz soluitur pena / donec totaliter exaggeretur: ⁊ veniat ad cumulum. vnde quantuz ad iudicium dei non adhuc erat impleta culpa eoruz. Unde interfecerunt ꝓphetas: ⁊ non est adhuc impleta culpa: sed in me complebitur. Jdeo implete ⁊c. Esa. 27. In mensura contra mensurã ⁊c. Uel [implete] Patres peccauerunt: sed vos implete. Tũc aliqs implet quando peruenit ad tantũ quantuz patres sui. Jdeo patres vestri occiderũt ꝓphetas: ⁊ vos implete. Ut potest dici q illi peccauerũt seruos interficiẽdo. Isti autez filiuz interficiendo. vnde ipleuerũt negtiam patrũ. Sed dñs voluntarie se obtulit: ⁊ nõ se opposuit. Jtez nõ improperat eis peccatũ suum: sed solum suoꝝ: qa boni pastoris est vt iniurias suoruz reputet suas. Tunc subiungit de pena. ¶ Serpentes genimina viperarum ⁊c.] Et videtur q satis congrue legatur de culpa. Serpens animal venenosuz est: ⁊ occidit veneno suo. Sic isti serpentes dicuntur: qa ꝓphetas occiderunt. De vipera eni dicitur q pariendo moritur. Unde scissis corrodit viscera matris. Sic cuz ipsi essent mali / viperabant patres. Uñ vos tales [quo effugietis iudiciuz gehẽne.] Scõm iudicium boium / cuadritis: sed fm iudiciuz dei / quo cuadit⁹. vñ opz hic cor mundũ. Fugite a facie gladij. Job. 19.

¶ Jdeo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapientes ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊ crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vñis: ⁊ psequmini de ciuitate in ciuitatẽ vt veniat sup vos oĩs sanguis iustus q effusus ẽ sup terrã a sanguine Abel iusti vsqz ad sanguinẽ Zacharie filij barachie: quẽ occidistis iter templi ⁊ altare. Amen dico vobis venient hec oia super generationez istã. Hierusalem hierusalem: que occidis ꝓphetas ⁊ lapidas eos qui ad te missi sunt: quoties volui congregare filios tuos quẽadmodũ gallina congregat pullos suos sub alas: ⁊ noluisti: Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine domini.

¶ In parte ista ponit crudelitatez coꝝ ⁊ addit penaz ⁊c. K
ꝓximalem. Et primo. primum facit. scõo penam addit. Et primo ponit beneficium. 2⁰ culpam. 3⁰ magnitudinẽ pene. Unde dicit. Ecce ego ⁊c. Et potest referri ad illud qõ imediate sequitur: vel ad illud totum quod sequitur. Si ad totum: sic planiorem habet sensum. Jta dico q estis impleturi: ⁊ q estis serpentes ⁊c. [Unde mitto ad vos ⁊ ex illis occidetis] quia tales estis qui occidere consueuistis. Uel aliter ita q ad totum referatur. Dñs vult q in dicium non solum sit iustum: sed q appareat iustum: vt exempla alij accipiant: vnde si aliquis habeat bonuz ꝓpositum: dominus remunerat eũ de bono proposito. Et inde dat voluntatem exercendi opus bonum. Sic econtrario cum aliquis habeat proposituz malum: ⁊ plenus mala voluntate. Scõm q dicitur Oleæ 2⁰ Sepiam viã spinis: excitat iram dei: ⁊ ex ira dei est vt manifestet̃ malitia sua. Jdeo [mitto ad vos ⁊c. Et vos occidetis.] Et dicit [Ecce] quia in promptu est. qa misit apostolos. vnde Act. ꝑmo. Et eritis mihi testes in Hierusalem ⁊ in omni Judea ⁊ Samaria ⁊ vsqz ad vltimum terre. Sed notate q in ℟ quod dicit: mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapientes ⁊ scribas / diuersa dona spiritus sancti significat. Alij dat donum sapientie. Alij genera linguarum ⁊c. ꝑ Lozin. 12. Omnia ista dona habuerunt Apostoli. Habuerũt donũ prophetie in vicendo futura. Joel. 3. Effundam de spiritu meo super omnes gentes ⁊ prophetabũt filij vestri ⁊ filie vestre ⁊c. Item sapientie / qa omnia cognoscebãt. Luc. 21. Dabo vobis os ⁊ sapientiam cui non poterunt resistere ⁊ contradicere omnes aduersarij vestri. Jtẽ fuerunt scribe qa intellectũ scripture habuerunt. Luc. vlt. Aperuit eis sensum vt intelligerent scripturas. Et quare hoc predicit: vt discipuli cogitantes quod audierunt: facilius sustineant. Item ad continendam malitiam eorum: qa sicut patres eorum / prophetas occiderũt: sic isti Apostolos. Unde [Ex illis occidetis] vt habetur Act. 9.

quia

ga Herodes occidit Jacobum fratrē Joānis gladio/vi-
dens ga placeret iudeis. Alij fuerunt crucifixi. Uñ[Et
crucifigetis.] Dec eni erat mors vilissima:ideo hac mor-
te occiderunt Chīstum.Sm illud Sapiē.2.Morte tur-
pissima condemnemus eum.[Et flagellabitis.] Act.5.di-
citur.q cesis denunciauerunt ne omnino loquerentur in
nomine Jesu.[Et persequemini.] Istud manifestum est
quo mō paulum persecuti sunt.Et supra.10.Si persecu-
ti fuerint vos in vnam ciuitatem fugite in aliā. Ulterius
ponitur pena:que quia videbatur grauis.ideo cōfirmat.
¶ Amen dico vobis rē.Dicit vt veniat sup vos omnis
sanguis iustus a sanguie Abel iusti rē.Quis sit iste Abel
notum est:quia iste occisus est a Chaim fratre suo.Sed
de isto Zacharia quis fuerit non habeē.Legitur q tres
fuerint Zacharie. Quidam filius Barachie:qui fuit.11.
inter prophetas.Sed de isto non potest intelligi:ga non
erat adhuc altare. Alius pater Joannis:e cuius fuerit fi-
lius non inuenitur.Sed dicit Chrysosto. q fuit occisus
pper Chīstum:ga in templo erat locus virginum. Et
cum sederet virgo Maria in loco virginum:expellere
voluerunt eam iudei a loco:q̄ prohibuit Zacharias eā
defendens.Et pper hoc occisus fuit. Alius dicit filius
Joade quem occidit Joas in atrio templi:ideo inter tē-
plum e altare.Unde concordat locus:sed nomen diffo-
nat.Sed tamen dicit Hieron. q interpretatur benedi-
ctus dñi:e designatur sanctitas patris eius Joiade sacer-
dotis.Et dicit q ipse vidit euangelium nazarenoum:e ibi
continebatur filius Joiade.Sed quare sub isto Zacha-
ria scripit:potest esse questio literalis.Quia e si precedē-
tia magis frequentia:ista tamen inueniebātur in scriptu
ra.Uel aliter q Abel pastor/Joiades sacerdos:ideo per
istos duos signātur laici e clerici.vnde omnis pena p oc-
cisione hominū veniet super nos.Uel aliter/quia quidā
actiui:quidaz contēplatiui.vnde vtriq signātur p istos.
Sed[Amen dico vobis q omnia venient super genera
tionem istam.]Sed quo mō potest esse q omnia veniāt
super generationem istam: Puniatur ne vnus pro alio:
Ezech.18.Filius non portabit iniquitatē patris rē.Quo
mō ergo super generationez istam: Hiero. solvit q con-
suetum est in scriptura q tota generatio bonoz p vna
generatione sumitur.de qua in ps.111. Generatio recto
benedicetur.De generatione malorum. supra.13.Gene-
ratio mala signum querit.Chrysosto.dicit sic.Aliqui pec
cant:sed deus non statim vindicat.vnde in ps.7. Nūqd
fraseatur per singulos dies.Aliqui ño nunq̄ cum peccāt
corrigantur:sed in pcis mutantur.z° ad Thim.3.Ma-
li autem homines e seductores in peius proficient:e tūc
expectat dñs donec compleatur malitia eorum. Unde
isti in quibus complebit malitia:portant pondus totius
quantuz ad temporales penas:tamen quantum ad eter-
nas:quilibet suas.vnde tanta erit q videbitur q pro ce-
bus patiantur.vnde Ezech.32.dicitur.q istud peccatū ser-
uetur vsq in diem vltionis.Sicut fuit plenitudo bono-
rum bis qui credunt in Chīstum:sic plenitudo malorum
bis q occiderunt Chīm. Ideo dicit.[Ueniēt omnia rē.]
Sed que est ista pena: Destructio ciuitatis hierusalem.
Et quoniaz intendit loqui de excidio ciuitatis:ideo con-
uertit se ad ciuitatez dicens.[Hierusalem hierusalem.]
Et pmo ponit delictuz.2° cōmemorat beneficia.3° pmi-
ciat penaz.4° ibi[Quoties volui rē.]3° ibi[Ecce relinq̄-
tur vobis rē.]Dicit ergo[Hierusalez hierusalē.] Et desi
gnat ista geminatio affectū miserantis.vnde dī. Luc.19.
q videns ciuitatez fleuit super eā.Que occidis prophe-
tas.Act.7.Quē ppheraz non sunt persecuti patres ve-
stri.Et dicit[que occidis]non que occidisti: ideo adhuc
in malitia perseuerabant. Dec est illa hierusalez de qua
habeē Ezech.5.Ista est hierusalē:in medio gentium po-
sui eam:e in circuitu eius terras:e contēpsit iudicia mea.
Possent se excusare. Non habuimus qui diceret nobis.
Ideo dicit[Et lapidas eos qui ad te missi sunt]vī missi
pphetas e multa auxilia:e nō cognouistis.[Quoties vo
lui congregare filios tuos quēadmodum rē.]Designatur
in hoc perpetuitas diuinitatis eius sm q ipse dicit. Joā.
8.Antecq̄ Abraas fieret/ego sum.Unde ipse Chīs misit
pphetas patriarchas e angelos quandocunq misit:vo-
luit congregare rē.Illi congregātur:qui ad dñm cōuer-
tuntur:ga in eo vniuntur peccatores.Dispergunt q ab
vnitate separantur.Unde volui cōgregare quemadmo-
dum gallina congregat rē.]dicitur q non est animal ali-
quod ita cōpatiens pupillis sicut gallina.Gallina defen-
dit a miluo:e vitā exponit pro eis:e cōgregat[sub alas.]
Sic Chīstus compatitur nobis.Ucre lāgores nostros
ipse tulit rē.Ysa.53.Jté miluo.idest diabolo se exposuit.
Deut.31.Adhuc viuente me e ingrediente vobiscū sem-
per contentiose egistis.Contra vim rē.Sed contra.Dñs Auctio.
voluit:e isti noluerunt ergo prualuit mala voluntas eoz
voluntati dei.Unde dicēdum/quoties volui feci:sed te
multo feci cum feci.Unde tua voluntas ipediuit q̄ non
faceē.Uel q misit pphetas signum fuit q voluit con-
gregare[Et noluisti.] Tunc sequitur pena.¶ Ecce relinq̄-
tur vobis domus vestra deserta.] Totus populus bono-
rabatur pper hierusalem:e hierusalez pper templuz.
Ideo dicitur[Relinquetur domus.]i.templum vel ha-
bitatio.ps.68.Fiat habitatio eorum deserta. Uel dī do-
mus deserta quādo caret ppo habitatore.ps.10.Dñs in
tēplo sancto suo.Uñ dī relinquere per habitationez.Jō.
[Non videbitis me āmodo rē.]ga sui vobiscum p po-
tētiaz diuinitatis:e post sui corporalr:sed recedam a vo
bis.Sz iam relinquē rē.Et[non me videbitis āmodo]
nec corporalr.s.post passionē/nec spūalr.Sed nūqd est Auctio.
hoc verum q nulli iudeoz viderunt cūcuz tñ multi cō-
uersi fuerūt ad cū.ideo dic.[Donec dicatis/bñdictus q
venit in noie dñi]ga quādo cōsuebimini:tūc videbit p
fidem.Uel aliter designat occultē z^m aduentuz. Uide-
bant ipsum corpore:sed istam visionē nō habebant vsq
ad z^m aduentum in quo poteritis dicere e recognoscet:q
ego sum bñdictus q venit in nomine dñi.

¶ Capitulum.XXIIII.

ET egressus Jesus de tēplo ibat.
Et accesserunt discipuli eius: vt
ostenderēt edificationes templi.
Ipse autē respondens:dixit illis.
Uideris hec oia: Amē dico vobis.non re-
linquetur hic lapis super lapidem: qui non
destruatur. Sedente autem eo super mōtez
oliueti:accesserunt ad eum discipuli secreto
dicentes. Dic nobis quādo hec erunt: e qō
signuz aduentus tui e consūmationis secu-
li: Et respōdens Jesus dixit eis. Uidete ne
quis vos seducat. Multi eni veniēt in noie
meo dicentes. Ego suz Chīs: e multos se-
ducent. Audituri eniz estis prelia e opinio-
nes pliozuz:videte ne turbemini. Oportz eniz
hec fieri:sed nōdum est finis. Cōsurget eniz
gens in gentē: e regnuz in regnū: e erūt pe-

uit.n.eos malitia cogit. Et que est causa erroris: ¶ Nescientes scripturas. ¶ Uñ nō meditabant in mandatis dei. ps. 118. Sup senes intellexi: q mādata tua q̄siui. Uñ q medi tatur in mādatis dei pōt vitare errores. Uñ Jo. 5. Scrutamini scripturas. Isti aūt nō scrutabant: nō errabant: sicut faciūt alig qui male itelligunt. Item alig nescientes virtutē dei: volentes p̄prie dei metiri fm iferiora. Ro. j. Inuisibilia dei ⁊c. ¶ In resurrectiōe neq; nubent neq; nubent. ¶ Manifestat ppositū. Et q; duo dixerat. s. q; ne sciebant scripturas: nec virtutē dei: ideo p̄ declarat q; vir tutem dei ignorabant. z° q; scripturas. Et q̄re cum p̄ dixerit de scripturis q̄re hoc scdo declarat. Chrysostomus. Chrysostomus. rādit q; cum aliqs disputat cuz aliquo q errat ex malitia. p̄ dz allegare auctoritatē. Uñ cum eo q ex ignorantia. p̄ dz p̄ ponere rōnem: ⁊ post auctoritatē. Sic facit dñs. Primo rōnē ꝓponit. vñ dicit. In resurrectiōe ⁊c. Prio fm lrām vera est: neq; nubent ⁊c. Hieronymus. Hieronymus. q; nūc nō erit necessariū sicut nūc est. Hieron. Aliter accipit nubere fm latinū aliter fm grecū: q; ꝓprie nubere fm latinū mulier est: vñ dī esse neutr passiuū: sed fm grecū viri nubēt. i. ducūt vxo res: mulieres nubent nō nubent: ideo dicit nō nubent. ¶ viri nec nubent ¶ mulieres. Cū.n. nuptie sint ad plis p̄ creationē vt ꝓseruet bō in esse in suo simili q non pōt in scipso ꝓseruari: ió cū resurrectio fiat ad imortalitatē: tūc nō erūt necessarie nuptie. Jō isti errabant. Ex vnte dei. ¶ Sed sūt sicut angeli in celo. ¶ Ille status est status p̄ mus: ⁊ finis istius vite. Job. 14. Putas ne bō mortuus rur sum viuat: cūctis diebus quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Et illa immutatio erat p̄mūz. Uita illa erit refulgentiū intellectu. Sed q̄re erāt similes angelis: q; erūt immunes a passionibus: q; nūc bō hz intellectuz ꝑfectū sensib⁹: ⁊ in hoc excedūt angelos: sed tūc depurabi pur: ió similes erūt angelis. z. Reg. 14. Sicut.n. angelus dñi: sic est dñs meus Rex: vt nec benedictione nec maledi ctione moueat. Uñ q habent alium a passionib⁹ eleuatū: similes sūt angelis. Passiones aūt q̄ magis faciūt bestias bestiales sūt passiones venereox q̄ exercent p̄ plurimuz: ió Error. Augustinus. tūc nec nubent nec nubent. Item q dā dixerūt q; nō erit resurgent: sed solū bestie: sed hoc Augu. destruit dicēs q; sexus resurget: sexus aūt nō saluat in bestie solū. Hāc opi nionē tollit: cū dicit. Nec nubent nec nubent: q; putat i telligi q̄ vterq; essent: sed nec nubēt ⁊c. ¶ De resurre ctione mortuox ⁊c. ¶ Postq̄ ostendit q; ignorabant virtutē dei. Dic ostendit q; ignorabant scripturas. Uñ ¶ nō legistis q̄ dicti est a dño dicente vobis. Ego sum de⁹ Abraam ⁊c. ¶ Hieronym⁹, Hieronymus. Hoc scribit Exo. 3. Sed q̄rit Hieron. cū alie auctorita tes sint magis exp̄sse de resurrectiōe: vt hō. Esa. 26. ⁊ Eccc. Nō pulchra. 33. ⁊ Dan. 12. Quare ista que ambigua ē possint. Rndet q; nō recipiebant ꝓphetas sed q̄q; libros Moysi. Et quo facit ad ꝓpositū: Dicit ego sum de⁹ Abraam deus Isaac ⁊ deus Jacob. Deus dī aliquox incolēdo cuz. Isti q̄ colunt eū. Sed colere deū non est mortuox sed viuen tiū. q̄ Abraaz ¶ Isaac ⁊ Jacob viuūt: sed nō fm corpus. q̄ fm aiam. Sed qd valet hoc ad resurrectionē: Valet q; isti dicebant aiam nō esse. Ipse aūt ostendit aliq; re manere: ⁊ si aia remanet ergo ⁊ resurrectio: q; nāliter aia inclinat ad corp⁹. Sed qd est q̄ dicit q; non est deus mortuox. Uer est fm corp⁹. ¶ Est tñ et de⁹ mortuox: q; viuūt fz spūm. Ro. 14. Siue viuim⁹ ¶ siue morimur: dñi sumus. Hereticis de/ struitur. Item est ō hereticos q dānāt pēas veteris testamēti: qa hic dicit q; viuūt fm aiam. Item dicit singulariter: q; in alijs gētib⁹ gliebet deū suū habebat. Audi israel dñs de⁹ tuus vnus est. Exo. 20. Segnr effectus q̄a mirabantur. ¶ Et audientes turbe mirabant in doctrina ei⁹. ¶ ps. 118. Mirabilia testimonia tua dñe ⁊c.

¶ Pharisei aūt audientes q; silentiuz impo suisset saduceis conuenerunt in vnum: ⁊ interrogauit cuz vnus ex eis legisdoctor: tentans eū. Magister: quod est mandatū magnū in lege? Ait illi Jesus. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ⁊ in tota aia tua: ⁊ in tota mente tua. Hoc est maximū ⁊ primū mandatum. Scdm aūt simile est huic. Diliges p̄ximum tuum sicut teipsum. In his duo bus mandatis: vniuersa lex pendet ⁊ pphetie. Congregatis aūt pharisеis: interrogauit eos Jesus dicens. Quid vobis vī de chīo: cuius filius est? Dicūt ei. Dauid. Ait illis. Quo ergo Dauid in spiritu vocat eū dñm dicens. Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis: donec ponaz inimicos tuos: scabellū pedum tuoz? Si ergo Dauid vocat eum dñm: quo filius eius est? Et nemo poterat ei respondere verbuz neq; ausus fuit quisq̄ ex illa die eum amplius interrogare.

¶ Supra dñs rndit q̄ni facte de solutione tributi: q̄ni K
et de resurrectiōe. Dic aūt rndit q̄ni de compatiōe mā datox diuinox. Et duo facit. Quia p̄ ponit interrogatio. z° rnsio ibi ¶ Ait illis Jesus ⁊c. ¶ Circa p̄m duo facit. Prio describit nequitiā interrogantiū. z° interrogationem. ibi. ¶ Magister q̄ est mandatū ⁊c. ¶ Nequitiā describit q̄ntū ad tria. Prio q̄ntum ad iprudentiā. z° q̄ntum ad excogi tatuz malitiā. 3° q̄ntuz ad fraudulentiā. Quātuz ad iprudē tiā: cum dī. ¶ Audietes ⁊c. ¶ Jam ꝓfitauerat pharisеox di sciplos ⁊ saduceos. Uñ ex hoc satis poterant ei credere ⁊ erubescere. Uñ Chrysost. Luxor ⁊ ira impudentiā nu Chrysostomus. triunt ⁊ causas. Sed isti nō pp hoc dimiserūt gn adhuc interrogarēt eū. Esa. 56. Canes impudentissimi nescierūt sa turitatē. Et significat q; q̄ntis hoc audirent: nō tñ silue rūt. Aliqs seruat silentiū ꝓpter. Et hoc est prudēs. Jō aliqs seruat: q; ponitur ei silentiū ⁊ hoc est imprudēs. Eccl. 20. Est tacens non bñs sensum loquele. Est tacens sciens temp⁹ apti temporis. Eccl. 3. Est tēpus tacendi: est tēpus loquendi. Item tangitur excogitata malitia: qa vt melius cōuincant eū simul ꝓgreganr. p̄s. 2. Principes conuenerūt in vnū aduersus dñm. ¶ Cōuenerūt in vnū. ¶ Pōt dici q; pharisei ⁊ saduci cōuenerunt q̄ntis in se ctis differrent: tñ in vnum ad tentandum dominuz. Uel pharisei conuenerunt in vnum aduersus dominum. Item fraudulentia significatur: q; cuz in multitudine essent cō gregati noluerūt q; omnes interrogarent sed vnus: vt si ille vinceretur alij non confunderentur: ⁊ si iste vinceret omnes in eo gloriarentur. ¶ Et interrogauit eum vnus ex eis legisdoctor tentans eū: jq; nō aio qdiscendi. Job. 16. Aperuerūt in me ora sua ⁊ exprobrantes percusserūt ma xillam meā. Dic pōt esse obiectio līalis q; Marcus di Obiectio. cit Q; dñs inritus eū dixit. Non longe es a regno dei. Et quo hic dī qd tentat eum. Soluit Augu q; p̄mo venit cū Augustinus. tentandi: sed cū chīs satisfaceret cōsensit ei. Et iō qd tentauit eum dz referri ad p̄m⁹: q; non longe est a regno dei: dz retorqueri ad finē. Et sic non fuit mirz si Aba dīli gium eius mutauerūt. Sciendum aūt q; aliq tentant eo qd nō sunt certi: q; fm q; dicit sapiens. Eccl. 19. Qui cito credit leuis est corde. Iste cuz multa audisset de christo:

voluit expiri si talis esset. Et hec tentatio non est mala. vnde dicit. ¶ Magister qđ est mãdatum magnũ in lege ꝛc. ¶ Hec ñ qõ videbãt calumniosa ꝛ presumptuosa. Calumniosa: qz oia mandata dei sũt magna. ℙ Prouer. 6. Mandata lucerna: ꝛ lex lux. Itẽ ideterminate quesiuit: qz oia sũt magna: vt si rñderet de vno: obijceret de alio. Item sunt ꝓsumptuosa: qz nõ deberet de magno querere q minimũ nõ implecuit. Job. 15. Quid te elevat cor tuũ ꝛ q̃si magna cogitans: attonitos hẽs oculos: Et poterat cẽ q̃ esset ꝓtroversia sup hac q̃one iter eos: qz alig dicẽbant salutẽ esse in aligbus exterioꝛib⁹. vnde Esa. 29. Popul⁹ hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ longe est a me. Sed rñdet dñs q̃ solum est in interioꝛib⁹. Unde sequit rñsio. ¶ Ait Jesus ei, Diliges dñm tuũ ꝛc. ¶ Et nõ solũ rñdet ad q̃onem ꝓpositam: sed veritatẽ docet. Et ꝓ docet qđ sit ꝓmũ. 2° qđ ei est simile. 3° rõnem assignat. 2° ibi. ¶ Scõm aũt simile est huic ꝛc. ¶ 3ª ibi. ¶ In his duob⁹ mãdatis vniuersa lex ꝛc. ¶ Dicit ğ. ¶ Diliges ꝛc. ¶ Istud scribit. Deut. 6. Item dñs ꝑ Moysen dicit Deut. 10. Nunqd dñs petit a te nisi vt timeas ꝛ diligas cũ. Ergo duo ꝓcipit timorem. s. ꝛ dilectionẽ. Et q̃re nõ rñdet dñs de timoꝛe sẽ de dilectione: Dicendũ q̃ qdã timẽt deũ qui timẽt pati aliquid qđ hz a deo: ꝛ hic est timoꝛ seruilis: qz illũ diligit in quo timet punirꝛ: alius est q ipm deũ timet ꝓp se: q timet eũ offendere: ꝛ talis timoꝛ est ex amoꝛe: ꝛ ex hoc timet q̃ amat. Ergo ꝑm⁹ est amoꝛ. p⁹ Jo. 4. Deus charitas est ꝛ q manet in charitate in deo manet: ꝛ deus in eo. Et iõ dicit diliges dñm: nõ timeas: qz deus diligẽdus est: sic ꝑm⁹ diligibile: qz ipse finis ꝓmus est. Sed q̃cũq; alia diliguntur ꝓp finẽ. Qui ğ diligit deum vt finẽ: diligit in toto coꝛde. Joel. 2. Cõvertimini ad me in toto coꝛde vestro. Et q̃tũ cũq; nitamini: nõ potentis eũ cõprehendere: qz dº⁹ maior est toto coꝛde. Sed qd est qđ dicit [ex toto coꝛde tuo ꝛ ex tota aia tua ꝛ tota mente tua: Chrysostomus exponit sic. Quia in dilectiõe sũt duo. Unũ qđ est ꝑm⁹. 2^m qđ est dilectionis effectus: ꝛ sequela dilectiõis. Principiũ dilectiõis est duplex. Dilectio. n. põt fieri ex passione ꝛ ex iudicio rõnis. Ex passione: cũ nescit hõ viuere sine eo qđ diligit. Ex rõne ſm q diligit vt rõ dictat. Dicit ğ q ille ex toto coꝛde diligit: q diligit carnaliter: alle ex aia q ex iudicio rõnis. Et nos deũ vtroq; mõ debemus diligere carnaliter: vt coꝛ carnalr afficiat circa deũ. vñ in ps. 83. Coꝛ meũ ꝛ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. 3^m est sequela dilectionis: qz illud qđ diligo: libẽter video: libẽter de eo cogito: libẽter facio qđ ei placet. Jo. 14. Qui diligit me: ſmones meos seruabit. Et totũ referet in ipm ps. 83. Quã dilecta tabernacula tua dñe virtutũ: concupiscit ꝛ deficit aia mea in atria dñi. Et possumus addere illũ qđ Lucas addit: ꝛ in oi fortitudine tua: qz q deũ diligit: totũ se trãsfert in illum: ꝛ fortitudinẽ expẽdit in ipm. Aug. sic distinguit iter coꝛ ꝛ aiam ꝛ mentẽ ſm ma que ꝓcedũt ex ipsis. De coꝛde exeũt cogitationes: vt hz supra. 15. Ex aia vita ꝓcedit. Ex mente scia ꝛ intelligẽtia. Unde qđ dicit [ex toto coꝛde] intelligendum est: vt oẽs cogitationes in ipm referamus. Qđ [ex tota aia] q̃ tota vita. Qđ [ex tota mente.] vt tota scia referat in eũ. i. vt sciam captiues in obsequium eius. 2. Coꝛ. 10. In captiuitatẽ redigentes oẽm intellectũ in obsequium christi. Magistralis q̃dã glo. exponit q̃ aia est imago dei ſm suas potentias ſm memoriã intelligentiã ꝛ voluntatẽ: ita q̃ illud qđ dr ex coꝛde: ad intelligentiã referatur. Qđ dr ex aia: ad voluntatẽ. Qđ ex mente: ad memoriã: ita vt ꝓfecte deo viuat. Origenes. sic exponit. Diliges deũ ex tota aia: ita vt sis paratus aiam tuã ponere ꝓ eo si necesse est. Jo. 13. Aiam meã ponã ꝓ te. Sed dñia est inter mentẽ ꝛ coꝛ. Mens. n. dr a metiendo. Coꝛ sumitur ꝓ simplicitate itellectus. Mens ℞o quo ad platonẽ: qz ꝓ sermonẽ metitur itellectus suũ cogitatio. vñ vult dicere q̃ in locutiõibus: ꝛ in meditationib⁹ deũ totaliter diligamus. Hoc posito subdit. ¶ Hoc est ꝑm⁹ ꝛ maximũ mandatum. ¶ Maximũ: capacitate. Istud. n. est in quo oia cõnentẽ: qz in isto: dilectio ꝓximi continẽ. Scõm q p⁹ Jo. 4. dr. Qui diligit deũ: diligit ꝛ frẽm suũ: ꝛ ideo maximũ. Item ꝑm⁹ origine: maximũ dignitate ꝛ capacitate. Nõ ꝓmum in scriptura: qz in scriptura ꝑm⁹ mandatũ fuit. Dñs deus tuus deus vnus est. Deut. 6. Et q̃re: qz ois inclinatio appetitiue virtutis est in amoꝛe: iõ habemus mandatus qđ colamus deũ in dilectione. Ad Ro. 13. Plenitudo legis dilectio est. Ad Eph. 3. In charitate radicati ꝛ fũdati. 2° ponit 2^m mãdatũ. ¶ Scõm aũt simile huic est. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm. ¶ Voluit significare q in mãdatis est ordo. Et q̃ est cã: Constat q mãdata sũt de actibus virtutũ: virtutes aũt bñt ordinẽ: qz vna dependet ab alia. Et sicut virtutes: sic ꝛ mãdata. Sz q̃re dicit q est sile ꝑ: Quia qñ diligit hõ: cum hõ sit ad similitudinẽ dei: diligitur deus in illo: ideo sile est ꝑ mãdato qđ est de dilectione dei. Sed qd itelligit noie ꝓximi. cũ dicit: diliges ꝓximũ: Istud satis signat in pabola. Luc. 10. Ubi querit: qs tibi vr q fuerit ei⁹ ꝓxim⁹. Et rñdet. Qui fecerit misericordiã in eũ. Unde q dz facere misericordiã nobis: vel nos ipsi: sub noie ꝓximi ꝓtinet. Sed nõ est aliq rõnabilis creatura cui nõ debeamus misereri ꝛ ecõuerso. Et iõ sub noie ꝓximi ꝓtinet bõ ꝛ angel⁹. Et qđ dicit. [sic temetipsum.] nõ itelligit q̃mũ teipm: qz hoc esset ꝛ ordinẽ charitatis. Sz sicut teipm. i. eo fine quo teipm: vel eo mõ quo teipm. Iõ fine: qz te nõ debes diligere pp te: sz pp deũ. sic et ꝓximũ. Apls. p⁹ Coꝛ. 10. Oia in gliaz dei facite. Itẽ in eo q teipm diligis. diligis te in eo in quo vis tibi bonũ: ꝛ tale bonũ qđ sit ſm te ꝛ legẽ dei. Et hoc est bonus iustitie. Sic et ꝛ ꝓximo debes optare bonã iustitiã. Unde debes eũ diligẽ: vel qz iust⁹ est: vel qz iustus sit. Itẽ debes eũ diligẽ eo mõ quo teipsum: qz nũ dicit diligo istũ: dico volo bonũ ei. Unde act⁹ dilectiõis cadit sup duo: vel sup ipm q bon⁹ e: vel sup ipm bonũ qđ volo sibi. Unde diligo istum: qz volo ipsi eẽ bonũ mihi. Unde aliqs diligit: bõa tpalia: qz scit ea bona eẽ sibi. Aliq ℞o diligũt aliqd: qz bonũ e in se. Sic debes diligere teipm ꝛ et ꝓximũ. Lõ sequẽter assignat rõnem q̃re ista duo sint maxia mãdata. ¶ In his duobus mãdatis vniuersa lex pẽdet ꝛ ꝓphete. ¶ Tota doctria legis ꝛ ꝓphetaꝝ dependet ab his. Finis in appetibilib⁹ se hz sic ꝑm⁹ in speculatiuis. Procedit. n. scia a principijs ad ꝯes: ꝛ sic tota scia ex principijs iudicat. Sic ꝛ in oib⁹ operabilibus: totũ dependet a fine. Qz q̃ dilectio est finis. ꝑ⁹ ad Thi. j. Finis ꝓcepti est charitas. Iõ ab istis dependet oia alia. Et hec est expõ Aug. Orige. sic exponit. In his. i. in obseruãtia istoꝝ dependet itellect⁹ legis ꝛ ꝓphetaꝝ: qz q hec obseruat meret itelligẽtiã legis ꝛ ꝓphetaꝝ. Eccl. 2. Qui timetis dñm diligite illũ: ꝛ illuminabunt coꝛda vestra. ps. 118. A mãdatis tuis itellexi: ꝓpea odiui oẽm viã iniquitatis. ¶ Cõgregatis aũt ꝛc. ¶ Postq̃ rñderat eis: ipe volut obijcere ꝛ facit duo. ꝓponit interrogatio. 2° ei⁹ effect⁹. ibi. ¶ Nemo poterat ꝛc. ¶ Circa ꝑm⁹. ꝓponit interrogationẽ. 2° rñsionẽ. 3° obijcit ꝛ. Dicẽ ğ. ¶ Cõgregat aũt pharisei ꝛc. ¶ Cõgregati aũt erãt ad rẽtandũ. Unde põit interrogationẽ. ¶ Quid vobis vr de chio: cuj⁹ fili⁹ sit. ¶ Hec qõ difficillima erat ꝛ cõgrua. Difficillima qz hz. Esa. 55. Hõnes eius qs enarrabit: Erat ꝛ ꝓgrua qz habebant opiniones qđ esset purus homo: ꝛ nõ credebãt ipsum esse deũ: qz sic nõ tentarẽt cũ: qz scriptũ est. Deut. 6. Non tẽtabis dñm deũ tuum: iõ vt ondat se deũ dicit. ¶ Quid vobis vr ꝛc. ¶

L

M

N

Chrysostomus.

Augustinus.

Origenes.

Segur rñsio[Dicũt ei.Dauid]Ch̃i.n.erat duplex gñatio.Una ſm carnẽ/alia ſm diuinitatẽ/ſm quã eſt filius dei patris:de qua dr̃.ps.2.Dñs dixit ad me filius meus es tu ꝛc̃. Ideo ipſi rñdent de gñone ſm carnẽ/cui dicũt. [Dauid.] Dier.23.Suſcitabo Dauid germen iuſtum. Et ad Ro.1.Qui factus eſt ei ex ſemine Dauid ſm carnem. Et iſti inſufficiẽter rñderunt:qz inſufficienter cognoſcebant cum.Tunc obiecit vt eis det itelligere aliã gñonem. ¶ Qño ergo Dauid in ſpũ vocat eũ dñm dicens. Dixit dñs dño meo ꝛc̃.]ps.109.Nabeꝫ in lege q̃ pr̃i maior eſt filio. Non g̃ filius dñs eſt pr̃is.Ergo vel chr̃s nõ eſt filius Dauid:vl in eo eſt aliqd maꝰ Dauid.cũ vocet eũ dñm. Sed forte diceret q̃ Dauid fuit deceptus.Qõ remouet qz in ſpũ hoc dr̃.Un̄ ſpũ ſctõ dei locum ſũt hoies.2.Pe.1.Poſſumꝰ aũt tria videre in aũctr̃ iſta pſalmi.Primo p̃ eminẽtiã ad ſctõs/equalitatẽ ad pr̃es/ꝛ dñus ſup rebelles.Preeminẽtiã ad ſctõs cũ dicit.Dixit dñs ꝛc̃.Dñs.ſ. pr̃:dño.ſ.filio.ipſe.n.filiꝰ hz dñium ſup oẽs ſctõs. Nullꝰ eni ſctus illuminatur niſi a lumie vero. Ipſe.n.eſt lumen verũ.Jo.1.Uita erat lux hoũm.Si ergo ipſe eſt cui⁹ pticipatione omnes ſancti lumen recipiũt: preeminentiam habet ad omnes ſanctos in eo:qõ dr̃.Tecum p̃cipium in die virtutis tue:in ſplendoribꝰ ſanctoꝝ ꝛc̃.Unde ipſe originaliter eſt ſplendor olum ſanctoꝝ. Item equalitas patris tangitur cum dr̃.[Sede a dextris meis.] Non q̃ ſint ſedes locales:ſed metaphoꝝ qz honorabilior locꝰ eſt ſedẽ a dextris.Dicere.n.eſt emittere verbum.Quod g̃ dixit dominꝰ:ſede a dextris meis:qd eſt aliud niſi generãdo me Verbum:dedit mihi poteſtatẽ/equalitatẽ/ꝛ auctoritatem.Poteſt etiã exponi de temporalibꝰ.i.in potioribꝰ bonis:ſed non eſt ad ꝓpoſitum.Dñs.n.ſemper vi a dextris:vt in Marco vltio.Uiderũt iuuenem ſedentẽ a dextris.Et Stephanus act.7.Uidit Jeſum ſedentem a dextris virtutis dei.Et qd fiet de inimicis eius:Et oẽs ſubiacentur.Un̄ ſubdit.[Donec ponã inimicos ꝛc̃.]Iſti vel ſunt pentalis ifideles:vel hi q̃ noluerũt obedire ꝛ ſubeẽ. Un̄ iſtos ponet[ſcabellum pedũ tuoꝝ.]Scabellũ.n.eſt qõ pomt̃ ſub pedibus.Illud aũt qõ eſt ſub pedibꝰ:totaliter ei ſubiiciuntur:nõ aũt illud qõ eſt in manu.Quidã no nunt̃ ſcabellũ ad punitionẽ:quidam ad ſalutẽ.Ad punitionem/q̃ nolunt facere eius voluntatẽ.Ad ſalutẽ/q̃ faciunt eius voluntatẽ.Sed obiciũt Arriani.Ergo nõ eſt cõſubpr̃i. Dico q̃ legit̃ vtrunq;ꝛ qõ ſubiicit pr̃i:ꝛ q̃ eſt cõſubpr̃i.j.ad Locr̃.15.Oꝑz aũt illum regnare:donec ponat inimicos ſub pedibꝰ.Item chr̃s ſibi oia ſubiicit.Phi.3. Reformabit coꝛpꝰ humilitatis noſtre cõfiguratũ coꝛpori claritatis ſue.Unde illud dicit ad demonſtrandũ vnitatem poteſtatis. Unde oia que pr̃ pater:eadem pr̃ ꝛ filius.Sꝛ qd eſt qõ dicit. Donec ponã inimicos tuos ꝛc̃. Ergo vi q̃ poſtq̃ ſuppoſuerit inimicos:q̃ vltra nõ ſedebit a dextris. Dicendũ/q̃ donec aliqſi imporat cõs determinatũ:aliqſi infinitũ. Dicto imporat infinitũ.Sꝛ doceret aliqs. Nõne multi rebellant chr̃o. Ita verus eſt q̃ multi rebellant. Et iõ poterat cẽ dubiũ de tꝛe qñ multi rebellarẽt:iõ voluit chr̃s exprimere. ¶ Si g̃ Dauid vocat eum dñm:qõ filius eius eſt:]Ergo dñs eſt ꝛ filius: qz filius eſt ſm carnẽ:qz ab ipſo trahit originẽ:ꝛ dñs ſm diuinitatẽ. ¶ Et nemo poterat rñdere ei Verbum.] Dic ponitur effectꝰ.Et eſt duplex:qz chriſtus ꝛ fuit rñdens ꝛ opponẽs.Quia opponẽsnemo poterat rñdere. Job.9. Si voluerit ꝓtendere cũ eo:nõ poterit ei rñdẽ vnũ ꝑ mille. Item qz in rñdendo ꝓfutauerat eos:iõ ſequit̃.[Nec auſus fuit quiſq; ex illa die eũ amplius interrogare.]Jõ poteſtis videre q̃ iſti nõ interrogabãt vt eos doceret:ſꝛ vt eũ tẽtarẽt.Deut.32.Interroga pr̃es tuũ ꝛ annũciabit tibi.

¶ Capitulum.XXIII.

Tunc Jeſus locutus eſt ad turbas ꝛ ad diſcipulos ſuos dicens/ſuper cathedram Moyſi ſederunt ſcribe ꝛ phariſei.Omnia ergo quecunq; dixerint vobis:ſeruate ꝛ facite:ſm opera vo eoꝝ nolite facere. Dicunt enim ꝛ nõ faciunt. Alligant aũt onera grauia ꝛ impoꝛtabilia:ꝛ imponũt in humeros hominum: digito aũt ſuo nolũt ea mouere.Omnia vo opera ſua faciunt vt videant̃ ab hominibus. Dilatant eniꝫ phylacteria ſua:ꝛ magnificãt fimbrias.Amant autẽ primos recubitus in cenis:ꝛ primas cathedras in ſynagogis:ꝛ ſalutatiões in foro:ꝛ vocari ab hominibus rabbi. Vos aũt nolite vocari rabbi. Unus eſt enim magiſter veſter:omnes aũt vos fratres eſtis.Et patrem nolite vocare vobis ſuper terram:vnus eſt eni pater vr̃ qui in celis eſt. Nec vocemini magiſtri:qz magiſter vr̃ vnus eſt chriſtus.Qui maior eſt veſtꝝ erit miniſter veſter.Qui autez ſe exaltauerit humiliabitur:ꝛ qui ſe humiliauerit exaltabit̃. Ueh autez vobis ſcribe ꝛ phariſei hypocrite:qnia clauditis regnum celoꝝ ante homines. Vos enim non intratis:nec ũtrocuntes finitis intrare. Ueh vobis ſcribe ꝛ phariſei hypocrite qui comeditis domos viduarum: orationes longas orantes:ꝓpter hoc amplius accipietis iudicium.

Supra oſtẽſum eſt ꝛ qõ phariſei:ꝛ ſcribe ꝓuocati ſunt ex gloria chr̃i:ꝛ etiã ex ſapiẽtia eius qua colliſerat eos. Nunc aũt oſtendit qõ ex iuſtitia qua eos arguebat.Et duo facit.Primo inſtruit aliquos. 2° redarguit.2ª ibi.[Ut aũt vobis ꝛc̃.]Circa p̃mũ duo facit.Primo oñdit coꝛ dignitatem. 2° aperit coꝛ intentionez in vtu auctoritatis. ibi [Oia opera ꝛc̃.] Circa p̃m tria facit. Primo cõmẽdat coꝛ auctoritatẽ.2° docet exhibere obedientiã cum cautela. 3° aſſignat rõnem.2ª ibi.[Oia ꝛc̃.] 3ª ibi.[Dicũt ꝛc̃.]Dicit g̃.[Tunc Jeſus ꝛc̃.]Ita continuandũ eſt.Dñs in tñ eos ꝓfutauit q̃ nec interrogare audebant:nec rñdere ſciebant.Sed ſm qõ dicit Chryſoſt.inutilis eſt ſermo q̃ redarguit ꝛ nõ inſtruit:iõ quertit ſe ad turbas ꝛ ad diſcipulos ſuos vt eos inſtruat.Sciendũ aũt/ q̃ qdaz audiunt cũ vt diſcipuli:qdam vt turbe. Ut diſcipuli:qui veritatez ꝓpiunt mẽte. Jo.8. Si manſeritis in ſermone meo:vere diſcipuli mei eritis. Ut turbe q̃ veritatẽ mente apprehendere non ꝓtiõ qñq; conuertit ſua verba ad turbas:qñq; ad diſcipulos:qñq; ad vtroſq;:ꝛ diuerſimode:qz ad diſcipulos alta dicẽdo vt hi.Joã.15. Quecũq; audiui a pr̃e meo nota feci vobis. Qñq; vo ad turbas:ꝓfert parabolas:ſicut habeꝫ ſupra. Utriſq; aũt logtur de neceſſitate ſalutis:ꝛ talia ſũt hec Verba.[Super cathedram Moyſi ſederũt ſcribe ꝛ phariſei ꝛc̃.]Cathedra ꝓpꝛie eſt magiſtroꝝ.ꝛ ideo illi ſup cathedrã dicunt̃ ſedere:q̃ ſunt ſucceſſores Moyſi Eccl.24.Legẽ mãdauit Moyſes ꝛc̃. Un̄ illi q̃ Moyſis legẽ docebant ſedebant

Manicheus Arrianus. Solutio.

Chryſoſto.

bant super cathedram Moysi. Et in lege continebãtur quedam ad fidem pertinentia/z quedam ad bonos mores. Ad fidem pertinentia erant ea in quibus prefigurabatur Christus. Unde ipse dic. Jo. 5. Si crederetis Moysi/crederetis forsitan z mihi. Jtez continebantur pcepta moralia. Eccl. 24. Lege mãdauit Moyses in pcepta iustitiarum zc. Sed notandum q supra cathedram sedent z scribe: z pharisei: z discipuli Christi. Scribe qui solaz literam considerant. Pharisei qui aliquantulum de sensu suo interiori. Discipuli Christi qui totum perpendũt. Et non dicũtur discipuli Moysi sed Christi. Luc. vltimo. Incipiens a lege z prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Tũc monet eos ad obedientiaz cum cautela. Et facit duo. ꝑmo hortatur ad obediendum. 2° ad cauendum. Omnia quecunq; dixerint vobis seruate. ſ. in corde. z facite in ope. Deut. 17. Venies ad sacerdotes leuitici gñis: z ad iudices zc. Et post. Et facies quecũq; dixerint. Et sequitur. Secũdm legem sententiam eorum. Et Apostolus. Obedite prepositis vestris. Deb. vltio. Et hoc est contra Manicheos qui dicebãt legem veterem non eẽ bonam. Et patet q sit bona: ga dominus precepit eam seruari. Sed potest quis obijcere. Ergo debemus legalia obseruare qđ est contra doctrinã Apostolorum. Act. 15. Sciendum q semper auctoritas seruanda est legislatoris ſm intentionẽ eius. Sed legislator aliqua dicit vt semper seruanda: z talia semper debent seruari: aliqua ꝛo dicit que sunt velut vmbra. vt habetur ad Coll. 11. Que sunt vmbra futurorum. Moralia ergo sunt mandata ſm intentionem legislatoris vt semper seruentur: sed legalia pro tempore tñ. ſ. pro tempore ante Christũ. vnde ante tempus illud debent seruari: post non: ga qui seruaret iniuriam Christo faceret. Et ponit Augu. exemplum. si diceret aliquis. Ego comedã cras hec vox est signum huius rei. Et si postq̃ comedisset. docet illud idem. non bene diceret. Sic cũ ista legalia essent signa Christi venturi. postq̃ Christus venit qui seruaret ea: nõ bene seruaret. Unde omnia que dixerint vobis ſm intentionem legislatoris facite. Scõm ꝛo opera eorum nolite facere. Dic docet cautelam debetis scire q prelatus preficitur vt doceat: non solum doctrina/ sed etiam vita. Et debemus nos ei concordare quantuz ad ea que docet: ga ſm q dicitur ad Gal. ꝑmo. Siquis eum evangelizat vobis preter id qđ accepistis. anathema sit. Similiter etiã debemus ei conformari in vita. Debz. n. esse vita eius nobis in exemplum. sicut vita Christi. vñ ꝑ° Corinth. 4. Imitatores mei estote sicut z ego Christi. Isti ꝛo non dissonant a doctrina sed a vita: ideo doctrina eorum est attendenda sed vita cauenda. Dicunt enim z non faciunt. Dic assignat rationez. Et primo ponit rationem. 2° exponit. ibi. Alligant zc. Tu dicis que dixerint vobis facite: ga dicunt. Vos debetis benefacere: sed non faciunt. Et ideo non debetis facere ſm opera eorum: ga qui docet non furãdum furaris. ps. 49. Peccatori. n. dixit deus. Quare tu enarras zc. Alligant enim onera grauia z importabilia zc. Dñs enim vult exaggerare malitiaz eorum: ga dicunt z non faciunt. Si simpliciter dicerent z non facerent: adhuc istud tolerabile esset. Sz non sufficit illis: ga adijciunt pceptis dei grauissima onera: z ideo notatur presumptio eorum: quia alligant alia onera super onera a deo imposita. ga faciunt novas obseruantias sicut habetur in Marco. cap. 7. q̃ phibebãt comedere panem: nisi frequenter lauarentur man°. Cõtra illud. Esa. 58. Dissolue colligatiões impietatis. Solue fasciculos deprimentes. Jtez notatur crudelitas eorũ qui imponunt onera. contra illud ꝑ° Joan. 5. ga mandata dei lenia sunt. Jugum enim meum suaue est z onus meũ leue. supra. 11. Item notatur eorum indiscretio: ga si forti graue imponerent non esset magnum: sed debilib⁹ imponunt onera importabilia. Illud enim non potest portari qđ superat vires portantis. Jn Act. 13. Hoc est onus qđ nec nos nec patres nostri portare potuim⁹. Item notatur eorum nimia seueritas: ga si imponeret onus z darent indulgentiam: adhuc sufficeret: sed ex quadam violentia preceperunt. Imponunt in humeris hominum. vnde excedunt in dicendo. Item excedunt in non faciẽdo: ga sunt aliqui homines qui non volunt perficere totum: tamen volunt aliquid perficere. Item sunt aliqui z si nolunt facere aliquod difficile: volunt tamen aliquid leue. Item aliqui sunt z si non faciunt: habent tamen voluntatem faciendi. Sed qui nihil istoruz vult: in malicia superexcedit. vnde dicit. Digito autẽ suo nolunt ea mouere. vnde non solum non faciebant: sed nolebãt ea saltim digito suo mouere. i. non inchoare. Item nec etiaz levia facere: que per digitum signãt. ideo debetis facere que docent: sed non sequẽdi sunt quo ad opera: quia nec minimum faciunt. Chrysost. dicit. Tales sunt qui magna dicunt z parua faciunt. Et tales sunt similes exactoribus tributorum qui alijs magna faciunt soluere pluſq̃ tributa exigant. Jpsi autem sui nihil soluunt. Non te videam magna docentem etiam parua facientem. vnde magis parcet tibi dñs si declinas ad misericordiam q̃ ad seueritatem. Omnia ꝛo zc. Dic intentionẽ proponit. Et facit duo. ꝑmo aperit eorum intentionez. 2° monet discipulos ad eorum vitationem. Et ꝑmo intentionem ꝓponit. 2° exponit. ibi. Dilatant zc. Que est ratio quare dicant z non faciunt: quia sunt incorrigibiles. Causa autem quare homo sit difficilis ad corrigendum: vel incorrigibilis: est querere gloriam propriaz. Unde Chrysº. Tolle gloriam inanem de clero: z sine labore alia omnia vitia resecabis. vnde ab isto incipit dicẽs. Omnia ꝛo opera sua faciunt vt videantur ab hominibus. Joan. 12. Dilexerunt gloriam hominum magis q̃ gloriaz dei. vnde dicit. Omnia ꝛo opera sua faciunt ga non solum vnuz sed omnia. vt videantur ab hominibus. Cõtra illud qđ dicitur supra. 6. Nolite fieri sicut hypocrite zc. Nolite q̃ assimilari eis. Sequitur expositio. Dilatant enim zc. Et facit duo. ꝑmo dicit quid faciunt. 2° quid requirunt. Amant enim zc. Quid faciunt? Onerosa non faciunt: sz aliqua que exterius patent benefaciunt. vñ Bernardus. Portant vestes sanctitatis: z hoc non est onerosum. Qđ ostẽdebant in philacteriis z in fimbrijs. Dicit enim Deut. 6. Ligabis enim in manu tua z ante oculos tuos. Jn manu. i. in completione operis: z ante oculos tuos. i. in consideratione tua. Ideo isti volentes gloriam: vt viderentur ꝓlatores mandatorum dei: scribebant mandata in cedula: z ponebant ante oculos: z illud philacteria vocabant: z dilatabant magis ista: vt magis viderẽtur ab hominibus. Unde dicitur. Dilatant enim philacteria sua. Jtẽ de fimbrijs legitur/Numerorũ. 15. Precepit dñs vt facerẽt fimbrias: ga volunt vt discernerẽtur populus iudaicus ab alijs populis. Et isti vt magis ostenderent se religiosos: magnificabant fimbrias: z alligabant spinas vt viderentur se pungere: vt recordarentur se esse iudeos. Non ergo exhibent nisi exteriora. supra. 7. Ueniunt ad vos in vestimentis ouium. Et quid requirunt? Ut videãtur ab hominibus. Nec autem gloria in tribus ostenditur. Jn pace manu z reuerentia exhibita. Jn laude nominis. Qui enim querit gloriam: querit vanam istoruz vel omnia. Isti aũt querebant primatum in loco sacro: z in loco cõmuni. vñ in loco cõmuni dicit. Amant autem primos recubitus in

Contra Manicheos.

Obiectio.

Solutio.

Augustinus.

Chrysost.

B

Chrysost.

Bernardus.

cenis ¶ Volebant enim sedere in capite mensarum. Contra illud Luč. 14. Cū invitatus fueris ad nuptias/recūbe in novissimo loco. Et dicit¶ amant ¶ quia nō reprehēditur auctoritas: sed inordinatus appetitus. Quidam.n. sunt in ꝓmo loco corporaliter: qui tamen in corde sedent in novissimo. Et econtrario aliquis sedet in novissimo loco. vt dicatur. Vide ille est humilis: & sic cē. Sed in primo corde: qa inde querit gloriam. Item querunt primatum in loco sacro: qa in ecclesia. Unde dicit¶ Et primas cathedras in synagogis. ¶ Contra illud Eccl'. 7. Noli querere ab homine ducatum: neq; a Rege cathedraz honoris. Item appetunt reverentiam. Unde dicit¶ Et salutationes in foro ¶ i. vt salutentur & honorentur ab hominibus: & vt amoveatur capucium coram ipsis: et flectantur genua ante eos. Et appetunt¶ vocari ab hominibus Rabbi ¶ i. q; laudentur vt magistri. Origē. refert istud ad illos qui dignitates appetunt in ecclesia. Est enī quedam dignitas archidiaconorum/diaconorum. sacerdotum/episcoporum. Diaconi sunt vt presint mensis. Act. 6. Unde illi appetunt primos recubitus qui appetūt locum diaconorum. Item cathedra propria sacerdotum est. ideo illi amant cathedras: qui amant locum sacerdotum. Qui autem debent esse magistri sunt ꝓprie episcopi. vnde illi volunt vocari Rabbi, qui amāt esse episcopi. ¶ Vos autem nolite vocari rabbi ¶ In parte ista arcet ab imitatione glorie. 2° invitat ad humilitatez. ibi¶ Qui maior cē. ¶ Notandum autem q; qui primatū hz: habet instituere & gubernare: quorum ꝓmum est propium magistri. 2m patrū. Et ideo ꝓmo prohibet inanem gloriam quantuz ad vtrūq;. 2m ibi¶ Et patrem nolite vocare cē. ¶ Circa primum ꝓmo ponit documentum. 2° rationez assignat. Dicit ergo.¶ Vos autem nolite vocari Rabbi ¶ Cōtra qō est illud ꝑ Thim. 5. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborāt in verbo & doctrina. potest dici¶ Nolite ¶ i. nō ambiatis. Et subiungit rationem.¶ Unus est enim magister vester cē. ¶ sez deus. ps. 84. Audiam quid loquatur in me dñs dē. Sed quid vult dicere? Dicendum q; ille proprie dicitur magister qui doctrinam habet a se non ille qui traditam ab alio/aliis dispergit. Et sic solum vnus est magister. sez deus qui propie doctrinam habet. Hz ministerio/multi sunt magistri. Si queris auctoritatem: queris que dei sunt: sed si ministerium, queris qō humilitatis est. Unde subditur.¶ Qui maior est vestrum/erit minister vester. ¶ idest reputabit se ministrum. Chrys. dicit. q; sicut vnus est deus per naturam: multi per participationes: sic etiā vnus magister est naturalr/multi ministerialr. Hz quo mō potest homo scire q; a se non habeat doctrinam? ꝓz quia sic esset in eius voluntate dare doctrinaz cui vellet: sed non potest. imo solus deus est qui interius cor illuminat. Et est exemplum manifestum in sanitate quia medicus sanat: qa aliqua exterius ministrat: sed natura principaliter sanat. Medicus ℞o quedam adminicula ministrat. Et sanat medicus sicut natura reducēdo. s. ad medium. Sic est de scientia qa principiuz est nobis a natura. s. intellectus. vnus qui docet adhibet quedam auxilia doctrine: sicut medicus ad sanitatē. Hz solus deus operatur in intellectu. Unde vnus est magister vester. vnde non debetis vocari magistri. Item ostendit q; non amēt auctoritatem patris. Vos autez omnes fratres estis. Et hoc ostendit ex equali conditione. In magisterio non facit differentiam in qualitate conditionis: sed in paternitate conditionem apponit. Unde dicit¶ Vos omnes fratres estis ¶ qa a me patre. Malach. vltio. Ecce ego mittā vobis Heliam prophetam: & post. Et cōvertet cor patrū ad filios: & cor filioꝝ ad patres eoꝝ. Item estis filij mei p regiationē ꝑ Pe. p. Qui regiauit nos in spem vitā p resurrectionē Jesu Chri. vñ vnus non hz aliū sup alium. Et segtur.¶ Et patrez nolite vocare vobis super terraz. ¶ Quia enim estis filij patris supernā: ideo nō debetis habere patrem in terris. Ille ꝓprie dicitur patrem habere in terris: qui hereditatem querit in terris: & ille habet patrem in celis qui hereditatē querit in celis. ꝑ Pe. p. Qui regeneravit nos in hereditatem incorruptibilem & incōtaminatam & imarcessibilē conservatā in celis cē. Quare ergo in monasteriis maiores dicuntur patres? Dicendum q; est quātum ad auctoritatem Eph. 3. potestis intelligere prudentiam meā in misterio Christi cē. ¶ Unus enim est pater vester ¶ Matth. 6. Pater noster qui es in celis. Item¶ nec vocemini magistri: qa magister vester vnus est Christus. ¶ vnde Christus magisterium sibi attribuit: qa Christus verbum est: & ideo ipsius est docere: qa nullus docet nisi per verbum. Jē est magister quātum ad naturam humanā: qa missus est vt doceret. Jo. p. Deum nemo vidit vnq;. Unigenitus qui est in sinu patris ille nobis enarravit. Item Joā. 13. Vos vocatis me magister & dñe. ¶ Qui maior cē. ¶ Postq; retraxit a superbia: hortatur ad humilitatez. Et ꝓmo ponit hortationem. 2° assignat rationem. Et hoc potest sic continuari. Chrys. Vos nō debetis patres vocari nec magistri. vñ hoc non debetis ambire sed magis humilitatem. vnde¶ qui maior est vestrum erit minister vester. idest debet se exhibere ministrum ¶ vnde infra Lozin. 4. Sic vos existimet homo vt ministros Christi. Vl aliter. ita dixerat. Nolite vocari rabbi. vnde dicerent ei. Unus q; nō sit prelatio in terra? Dicit dñs. Hoc nō volo: sed volo q; q maior est cē. i. non se existimet vt superiorem: sed vt ministrum. 2. Corinth. 4. Nos autem servos vestros per Jesu. Et hoc est q; dicitur Luč. 22. Quis maior est qui ministrat an qui recūbit cē. Deinde assignat rationē.¶ Qui autem se exaltaverit/humiliabit: & qui se humiliat exaltabitur. ¶ Unde in cantico virginis. Luč. 2. Deposuit potentes de sede & exaltavit humiles. Luč. ꝓ.

Origenes.

Chrysosto.

Chrysosto.

¶ Veh vobis scribe & pharisei hypocrite: qz circuitis mare & aridam: vt faciatis vnū ꝓselitum: & cum fuerit factus: facitis eum filium gehēne duplo q; vos. Veh vobis duces ceci: qui dicitis: quicunq; iuraverit ꝑ templum nihil est: qui autem iuraverit in auro templi debitor est. Stulti & ceci: quid enim maius est: aurum: an templum qō sanctificat aurum? Et quicūq; iuraverit in altari nihil est: quicunq; autez iuraverit in dono qō est super illud: debet. Ceci/quid enim maius est: donum/an altare qō sanctificat donum? Qui ergo iurat in altari iurat in eo: & in oībus que super illud sunt. Et quicūq; iuraverit in templo iurat in illo & in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in celo iurat in throno dei & in eo qui sedet super eum. Veh vobis scribe & pharisei hypocrite: qui decimatis mentam & anetum & cyminum: & reliquistis que graviora sunt/legis iudicium: et misericordiam: & fidem. Hec oportuit face-

re &

re ⁊ illa omittere. Duces cecꝯ excolantes ca licem:camelum autem glutientes. Ueh vo bis scribe ⁊ phariseꝯ hypocrite:qui mūdatis qđ deforis est calicis ⁊ parapsidis: intus autem pleni estis rapina ⁊ imūditia. Phariseꝯ cece:munda prius quod intus est calicis ⁊ parapsidis: vt fiat:⁊ id quod deforis est mundum. Ueh vobis scribe ⁊ phariseꝯ hypocrite:qa similes estis sepulchris dealbatis:que a foris parent hominibus speciosa:intus vo plena sunt ossibus mortuorum ⁊ omni spurcitia. Sic ⁊ vos a foris quidē parecis hominibus iusti:intus autem pleni estis hypocrisi ⁊ iniq̄tate. Ueh vobis scribe ⁊ phariseꝯ hypocrite:qui edificatis sepulchra prophetarum ⁊ ornatis monumēta iustorum:⁊ dicitis. Si fuissemus in diebꝰ patrum nostrorum:non essemus socij eorum in sanguine prophetaruꝫ. Itaq̄ testimonio estis vobismetipsis:qa filij estis eorum qui prophetas occiderunt. Et vos implete mēsuram patrum vestrorum. Serpentes geni mina vipperarum:quo modo fugietis a iudicio gehēne?

D ¶ Postq̄ istruxit discipulos ⁊ turbas de cautela quā habere debebant super doctrina iudeoꝝ hic conuertit sermonem ad scribas increpando eos.primo increpat de simulatione religionis cum irreligiosi essent.2° de simulatione puritatis cum impuri essent.3° de simulatione pietatis cum impij essent.2ª ibi¶ Ueh vobis scribe ⁊ phariseꝯ hypocrite qui mundatis ⁊c.¶3ª ibi¶ Ueh vobis q edificatis ⁊c.¶In his que ad religionem spectant quedam a sacerdotibus debentur populo:quedā ecōtrario. primo ergo ponit maliciam eorum in his que a sacerdotibus.2° in his que a populo.ibi¶ Ueh qui dicitis quicunq̄ iuraverit ⁊c.¶Sacerdos debet subdito iā conuerso aliquid: ⁊ aliquid non conuerso. Non conuerso vt conuertat ipsum conuerso doctrinam. Malach.2°¶Labia sacerdotis custodient sapientiam. Itez debet ei suffragia. Ad Hebreos.5°: Omnis nāq̄ pontifex ex hominibus assumptus:pro hominibus ꝓstituit in his que sunt ad deū. Et isti male agebāt in vtroq̄. Unde primo arguit eos de primo. Secūdo de 2°.ibi¶ Ueh vobis qui comeditis ⁊c.¶In istis omnibus increpationibus designat se esse filium illius qui veterem legem dedit.Deut.26.⁊.28.damnat maledictiones eis qui in lege non permānserint:⁊ post dātur benedictiones.Sed qa venerat vt solueret maledicta legis:ideo p̄ dare sint superius benedictiones vbi dictum est.Beati pauperes/Beati mites ⁊c.Circa finem vo suę doctrine dat maledictionem:ideo male reprehendunt qui reprehendunt veterem legem ꝓpter hoc qꝺ ibi continebātur maledictiones:qa sicut in veteri lege:ita ⁊ in noua. Sicut enim in lege non maledicebantur:nisi qui legem preteribant:sic nec hic.¶Prouerb.3.Disciplinas dñi nō abiicias.Sed quid est qđ dicit¶ qui claudit is regnum celoꝝ ante homines?¶ Regnum celorum dicitur beatitudo vite eterne.supra.5. Nisi abūdauerit iustitia vestra plusq̄ scribarum ⁊ phariseorum non intrabitis in regnū celorum.Item sacra scriptura dicitur regnum.supra.21.Auferetur a vobis regnum dei.i.intellectus sacre scripture. Ad vtrūq̄ regnum Christus ostium est.Jo.10.Ego sum ostium.per me si quis introierit/saluabitur:⁊ ingredietur ⁊ egredietur ⁊ pascua inueniet.Quid est ergo claudere regnum/nisi qꝺ isti claudebant per malam doctrinam ⁊ malam vitam. Non clauditur nisi qđ apertum est. Doctrine de Christo aperte erant.Sed isti claudebāt quia ob scura eam faciebant. Habetur Esa.35.Dñs ipse veniet ⁊ saluabit nos:tunc aperientur oculi cecorum:⁊ aures surdorū patebunt.Quando dñs faciebat ista miracula:apta erat hec scriptura.Sed ipsi claudebant dicentes. In beelzebub principe demoniorū eicit dēmonia Luc.11.⁊c. Item ipsi claudebant per malam vitam/quando p malum exemplum inducebant ad peccandum.ps.j.Beatꝰ vir qui non abiit in consilio impiorum ⁊ in via peccatorum non steterit:⁊ in cathedra pestilentie non sedit. Ille ꝓprie in cathedra pestilentie sedet:qui officiuꝫ docēdi accipit:⁊ per malam vitam populuꝫ corrumpit.¶Per iniustam etiam iniam iudex hominem permittit:tamen iniustam iniam in vanum proicit.Data est enim potestas ligandi ⁊ soluendi ad edificationem non ad destructionē. vnde potest eis dici.Ueh vobis qui claudit ⁊c. Item qcunq̄ impedit introitum ad regnuꝫ/non est dubiū quin male agat.vnde sequitur.¶ Uos enim non intratis:nec introeūtes finitis intrare. Idest alios querit. vñ Malach. 2.¶Recessistis a via/⁊ scādalizatis plurimos. ¶ Uehvobis ⁊c.¶hoc est 2ᵐ vehan quo tangitur simulatio quātū ad orationem.Et primo arguit de veracitate:cum dicit. ¶Qui comeditis domos viduaruꝫ/qa quicqđ faciebāt/totum ad gulam retorquebant:ita ꝓ eis conuenit illud 2.Mach.6.qđ totum templuꝫ luxurys ⁊ comessationibus erat plenum.Domus viduaruꝫ.i.facultates viduarum.Sed quare magis domos viduarum q̄ alioꝝ.Rō est qa magis intendunt seducere mulieres:qa viri sapientiores sunt ⁊ discretiores:nec ita cito decipiuntur. Item mulieres habent affectum magis proclivum ad largiendum.p° ad Tbi.11.sed qđ decet mulieres promittentes pietatem per bona opera. Item domos viduarum:quia mulier que habet virum habet eum vt caput:⁊ vt consiliarium:ideo non ita decipitur. Item coniugata non habet potestatem domus sue:sed vidua habet:ideo magis potest dare q̄ coniugata:⁊ ideo magis faciebant questū circa eas q̄ circa alias:cum magis esset eis dandū. Uñ bene conuenit eis illud ps.93. Uiduam ⁊ aduenam interfecerunt ⁊c.Et hoc in oratione.¶ Orationes longas orantes ¶ ꝓpter simulationem sanctitatis.Et sic retorquebāt orationem ad questum:⁊ questum ad gloriam.vnde reprehendi poterant:qa gulosi/qa depredatores. Item qa simulabant sanctitatem.⁊ ideo sequit.¶Et ꝓpter B amplius accipietis iudiciuꝫ ¶ amplius peccatis.Et quare: qa si aliquis rapit per arma diaboli/peccat.Et si per arma dei/peccat dupliter:qa peccat contra deum ⁊ contra proximum. Uel amplius ⁊c.qa accipitis ab eis quibus debebatis dare.Uel amplius sicut habet Luc.12.Seruus sciens voluntatē dñi:⁊ non faciens/vapulabit plagis multis.¶ Uehvobis scribe ⁊ phariseꝯ hypocrite qui circuitis mare ⁊ aridam vt faciatis vnum proselitū. ¶Et B dupliciter exponitur vt referatur ad tempus post Christū ⁊ ante Christū. Si ad tempus post sic loquitur futura et presentia.Preuidit enim qꝺ per totum mūdum iudei essent dispergendi:⁊ qꝺ conuerterent ad legem suaꝫ ⁊ perverterēt a Christo quos possent.Et ideo dicitur¶ Circuitis mare ⁊ aridam ⁊c.¶Dicūtur proselyti qui conuertuntur a gentibus ad fidem eoruꝫ vel a Christianis.Et ideo prenudebat istos aliquos ad fidem suam cōuersuros de

E

christianis ideo hoc dicit. Et dicit/unum ga paucissimi conuersi sunt. Ideo intrarunt illam maledictionem que habetur Osee. 9. Quasi uuas in deserto inuenī israel ꝛc. ¶ Et cū factus fuerit] .i. iudeus: facitis eum filiū gehēne duplo ꝙ̄ vos. Quia est primo gentilis ⁊ post iudeus: ⁊ tunc habet duplicia peccata .i. gentilitatis ⁊ iudeorum: ga cum sint iudei: fiunt participes occisiōis Christi. Si autem fuerit Christianus: ⁊ post iudeus: efficit̄ in duplo peior: ga maculat donum spiritussancti qō acceperat in sacramentis. Item particeps fit peccatorum iudeorum. Jo. 8. Vos ex patre diabolo estis. Potest etiam referri ad tempus ante christus: ga ante chīm conuertebāt aliquos ad fidem suaz. Et hoc patet ga quilibet diligit magis se ꝙ̄ alium. ergo si conuerterent alios, pter salutem anime magis deberent de suipsius salute curare. Sed non curabant: sed hoc faciebant totum pter questū: ga volebant ꝙ oblationes augumentarentur. vnde subtilis erat doctrina eorum. ¶ Et cum factus fuerit ꝛc. ga primo conuertebatur ad iudaismuz ⁊ scandaliçabatur si q̄ iterato conuertebatur. vnde 2ª pe. 2º. Melius est viaz iustitie non agnoscere ꝙ̄ post agnitam regredi. Ité aliter. Antecꝙ̄ esset iudeus abstinebat a malis/saltez pter laudem hoim sed post, non. Unde ad Ro. 2. Cum enī gētes que legem non habēt naturaliter ea que legis sunt faciunt. vnde accipiebant exemplum a malis. ¶ Uebvobis duces ceci] In hoc ostēdit quō sunt simulatores sanctitatis in his que prelatis debentur. Et primo de oblationib⁹. 2º de decimis. ibi ¶ Uebvobis ꝛc.] Uidete. primo ponit traditionem eorum. 2º arguit tribus rationibus. prima pars vbi ponitur traditio cum ratione habet duas partes. 2ª ibi ¶ Et quicūq; intrauerit in altari ꝛc.] Isti totam religionem trahebant ad questum vt traherēt homines ad offerendum. in templo erat multum aurum positum. vñ dicebant si aliquis iuraret per templum: nihil debebat. Sed qui iurabat per aurum, obligabat se ad tātū ꝙ quo iurabat. Item secunda traditio erat ꝙ erat ibi altare: et offerebantur multa super altare. vnde dicebant qō ꝙ iurabat per altare, nihil soluebat. Qui autem per oblationem obligabat se ad valorem oblationis. Et quare: Ut lucrarentur ex penis: ⁊ vt elevarent per sanctitatez/oblationem: ⁊ vt incitarentur homines ad magis offerendū. Et primo ponit primam partem. 2º secam. Circa primus duo facit. primo, ponit traditionem. 2º improbationem. ibi] Stulti ⁊ ceci ꝛc.] Dicit ergo. ¶ Uebvobis duces ceci ꝛc.] Idem habetur supra. 15. Ceci sunt ⁊ duces cecorū. Esa. 56. Speculatores ei⁹ ceci omnes. ¶ Qui dicatis. Quicunq; iurauerit per templum dei nihil est] ga impossibile est ꝙ iste aliud templum faciat. ¶ Qui autez iurauerit in auro templi] .i. per aurum ¶ debitor est] scilz illius auri. Cōsequenter ponit improbationem ¶ Stulti ⁊ ceci. Quid enim maius est/aurum an templi qō sanctificat aurum:] Constat ꝙ illud qō est in templo: ratione tēpli sanctum est. vnde qui aliquid in templo iurat, sacrilegium cōmittit. vnde maius est iurare per templum ꝙ̄ p aurum. Chrysostō. Chrysostō. Contra quosdam qui dicunt ꝙ iurare p deum nihil est. Unde q iurant per deū credunt nihil iurare. Sed iurāt per sancta dei euāgelia/credunt magnū esse. vñ potest eis dici. Quid maius est vel deus vel euāgelium. Constat ꝙ deus. Et hoc verus est simpliciter/sed cum aliqua circūstātia additur que aggrauat peccatum: ga qui iurat per sancta euangelia dei, iurauit cum q̄dam deliberatione ⁊ solēnitate: ⁊ ideo grauius peccat. Deinde ponit secam partem traditionis. ¶ Et quicūq; iurauerit in altari nihil est: qui autē iurauerit in dono qō est super illud, debet.] Hic ponit reprobationem ¶ Ceci quid maius est: donum an altare qō sanctificat donum:] Non enim sanctificatur donum nisi per altare. ¶ Qui g iurauerit in altari ꝛc.] Dic ponit aliam rationem. Templum continet aurum: ⁊ nō econuerso. Similiter aurum continet donum: ⁊ non econuerso. vnde qui iurat per templum iurat per aurum qō est in templo: ⁊ qui iurat in altari .i. per altare iurat per id qō est in eo. Item sequitur alia ratio. ¶ Et qui iurauerit in templo ꝛc.] Isti dicebant qui iurat in templo nihil iurat. Sed ipse vult ostendere ꝙ ꝙ iurat per templū iurat per deum: ga non iurat per tēplū nisi sanctificatum: ⁊ non est sanctificatum nisi deo. ergo qui iurat per templum iurat per deum. Deinde ponitur alia ratio. ¶ Et qui iurat in celo, .i. est per celum: non iurat per eum: nisi ga thronus dei: ⁊ ga manifestatur ibi potētia dei. Unde ¶ qui in celo iurat: iurat in throno dei: ⁊ in eo qui sedet super eum.] Ps. 10. Deus in tēplo sancto suo/dñs in celo sedes eius: ⁊ istud inducitur ibi fm similitudinem. Sed fm ministeriū. Origē. Origenes. Facit mentionez de templo, de auro, ⁊ de altari: in quib⁹ significatur vita cōtemplativa ⁊ gloriosa. Per aurū contemplatiua signum per qō signatur subtilis sensus excogitatus ipsius scriptura: ga quantūcūq; videatur rationabilis, nihil est nisi fit in templo .i. nisi cōfirmetur in sacra scriptura. Per altare signatur cor: in quo debet esse ignis deuotionis. Leui. 6. Ignis in altari meo non deficiet. Per oblationes/seruitia ⁊ oblationes q̄ nisi a corde sancto vel ab altari sancto exeāt: nō possunt valere. supra. 6. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Per thronum vita gloriosa signatur. Ibi deus est qui est excedens vniuersa. Uel per altare ⁊ templum intelligimus Christum. Ipse enim se nominat templum. Jo. 2. Soluite tēplum hoc ⁊ in trib⁹ diebus reedificabo illud. Item dicit altare. Ad Heb. vltimo. Habemus altare de quo edere nō habent potestatez qui in tabernaculo deseruūt. Uñ quicquid boni facimus nisi sit in templo hoc .i. Christo sanctificatum, non valet. Unde totum contēptibile est nisi referatur ad Christum. ¶ Uebvobis scribe pharisei hypocrite qui decimatis ꝛc.] Dic reprehendit eos de decimis. Et tria facit. primo ponit eorum cōsuetudinem. 2º inducit doctrinam. 3º ponit quandam similitudinez. 2ª ibi. Et hoc oportuit facere. 3ª duces ceci ꝛc. Uñ dicit. ¶ Uebvobis ꝛc.] ⁊ superaddit ¶ hypocrite] ga principalis intentio erat simulatio. ¶ Qui decimatis anetum ⁊ cyminū.] Potest intelligi vel decimas datis vel qui decimas exigitis. Unde plurimi erāt sacerdotes ⁊ leuite ad quos pertinebat decimas exigere que eis debebantur. vt habetur Numeri. 18. ⁊ Deut. 14. Ideo diligentissimi erant ad exigendum. Ideo vsq; ad minima exigebant: vt de cymino ⁊ anheto. ¶ Et reliquistis que grauiora sunt legis iudicium, misericordiam, ⁊ fidem.] Quedam enim debebantur sacerdotibus pter se vt decime ex quibus debebant vitare. Quedam vo tenebantur pter deum: vt facere iudicium ⁊ misericordiam. Unde dñs ab eis ista requirebat. Iudicium ⁊ misericordiam. ps. 100. Misericordiaz ⁊ iudiciū cantabo tibi dñe. Ité vult fidem pter gloriaz suam. vñ illa ad que tenebant pter deum, nō curabāt. vnde dicit. Et reliquistis que grauiora sunt legis iudicium ⁊ misericordiā ⁊ fidē. Sed de decimis ad que tenebant pter se bene curabant fm illud. Phil. 2. Omnes q̄runt que sua sunt, nō que dei. Ecōtrario facit charitas que nō querit que sua sunt: sed que Jesu Chri. p⁹ Corin. 13. Item potest dici. Uebvobis qui decimas datis: quia datis de minimis de meta ⁊ cymino ⁊ hꝰ. ⁊ hoc vt appareatis religiosi. sed de interioribus non curatis: ga nec misericordiam, nec iudicium, nec fidem diligitis. Supra. 9. Si scīretis

retis quid est misericordiam volo ꝛ non sacrificiū. Nūquid condēnastis innocentem. Orige. dicit ꝙ per mentā ꝛ cyminum ꝛc. possunt quedā intelligi que ad honestatem religionis pertinent. vnde misericordia iudicium ꝛ fides sunt sicut cibialia ℞o minima sunt sicut condimēta. vnde sicut faciebant maiorem vim in condimento suo in parando cibum q̄ in cibo: sic ꝛ isti magis faciebāt vim in hoc qđ flecteretur genu coꝝ eisdē in eis que ad deum pertinebant. ¶ Hec oportuit facere: ꝛ illa nō obmittere. ⁊ Quia dixerat. Ueh vobis qui decimatis/possz aliquis dicere ꝙ prohiberet dñs dare decimas: cimo dicit ꝙ imo cuꝫ dicit ⁊ Hec oportuit facere ꝛc. ꝙ. d. nō peccatis in istis: sed in omittendo ea ad que magis tenemini. Ideo ꝛ hec oportuit facere. i. decimas exigere: ꝛ illa. s. iudicium/iustitiam/ꝛ fidem/non omittere. Sed ℔ potest esse questio de decimis. Uidetur dñs ponere necessitatē soluendi decimas. vnde in toto nouo testamēto non ita expresse fit mentio sicut ℔. Sed nūquid ex precepto legis habet? Non. quia in lege quedam moralia continentur: quedam cerimonialia: quedam iudicialia. Moralia per omne tempus seruāda sunt ꝛ ab omnibus. Cerimonialia a certis boibus ꝛ certis temporibus vt circūcisio. Et hec erant solum in figura. Item quedā iudicialia: vt si quis furaretur ouez reddat quadruplum. Ideo queritꝫ de decimis. Utrum decime sint preceptum morale. Et videtur ꝙ non/qa moralia sunt de lege naturali. Illud autem solum est de lege nāli qđ ratio naturalis suadet. ℥ nō plus suadet dare decimā q̄ nonaꝫ vel vndecimā ꝛc. ergo non est de iure nāli. Item si decime sint cerimonales. ergo peccant qui solnūt eas. Ad hoc dixerunt ꝙ ante nos fuerunt ꝙ quedam sunt pure moralia: quedaꝫ pure cerimonialia: quedaꝫ habent aliquid de morali ꝛ aliqđ de cerimoniali. Nō occides pure morale est. Similiter dilīm deum tuū adorabis ꝛc. ℥ dicas. i. 4. luna ad vesperam offeres agnum. Illud pure cerimoniale est. Sed si dicitur. Memento ꝙ diem sabbati sanctifices: aliquid habet naturale vel morale ꝛ aliquid cerimoniale. Morale. s. qđ ratio naturalis suggerit. s. ꝙ habeat aliqđ tempus ad qđ vacat vel in quo vacet ad orandum deum. ℥ ꝙ die sabbati vel dñico ꝛc. Judiciale est. vnde dicūt ꝙ precepti de decimis/partiꝫ cerimoniale est/partim morale. Sūt eni ad sustentationeꝫ pauperum ꝛ eorum qui vacant seruitio dei vel ꝓdicationi. Qui eni seruit cōmunitati: cōuenit de cōitate viuere: ꝛ hoc est de iure nāli: sz ꝙ decimaꝫ partē: hoc est cerimoniale. ℥ nūqđ tenetur mō. Dico ꝙ determinatio ad quēlibet p̄cipeꝫ g hz potestatē legē ꝓstituēdi ptinet. vñ in potestate ecclesie est cōstituere vel decimā/vel nonā/vel hō. vñ tenentur/nō ga sit de iure nāli: sed ex ꝓstōne ecclesie. ¶ Duces ceci excolentes culicē ꝛc. ⁊ In pte ista ponit similitudinē. vñ dicit. Excolētes culicē g excolit cū difficultate trāsglutit. vnde vult dicere ꝙ magnā curā ponūt in minimis ꝛ paruā in magnis. Uel culicē petā minima intelligunt: p camelum grādia. vñ faciūt vim in quis peccatis. Et ℔ est qđ dicat. ⁊ Camelū aūt trāsglutiētes ⁊ Ueh vobis scribe ꝛ pharisei g mūdatis qđ deforis ē calicis parapsidis. ⁊ Supra dñs increpuit pharisēos de simulatiōe quā exterius ꝓtendebāt: quā nō habebāt in corde: ꝛ ad questū retorquebant/hic de simulatiōe puritatis quā exterius ostendebāt. Et ℔ p̄mo q̄tuꝫ ad appetitū tēporaliū bonoꝝ: vel q̄tuꝫ ad peccata carnalia. 2° q̄tum ad spūalia. Et p̄mo agit de p̄ 2° de 2ᵒ ibi. Ueh vobis ꝛc. Circa p̄mū duo facit. p̄mo. n. arguit eoꝝ simulationē. 2° ꝓponit sacraꝫ doctrinam. ibi ⁊ Pharisee cece ꝛc. ⁊ Dicit g. ⁊ Ueh vobis ꝛc. ⁊ Notare ꝙ ista pōt intelligi dupl'r. Uno mō ꝙ sit locutio propria: ꝛ vult tāgere morē pharisēoꝝ: q ponebāt magnaꝫ curiositatē in mūdādo exteriora. vt habet Matth. 7. ꝙ seruabant mūditiā vaceoꝝ ꝛ vasoꝝ. Unde veh vobis g magnā solicitudinē iponitis in mūdanda vasa: ꝛ nō corda. vñ segur. ⁊ Intus aūt ⁊ i. i corde ⁊ pleni estis ꝛc. ⁊ Dicit. vult ꝙ sit figurativa locutio. Uñ vult ꝙ intelligat mūditia ois que foris ostēdit. In parapside cibꝰ ministratur. In calice potus. Dō aūt parapsidis vi. Libꝰ autē in quo deus delectat sunt bona opa que facit. Jo. 4. Libꝰ meus est vt faciā volūtatē patris mei. Cōstat ꝙ vasa calicis ꝛ parapsidis nō est in superficie exteriori: sed interiori. Ille g mūdat calicē exterius: g parat corpus sum exteri⁹. vos aūt estis hō. ⁊ Intus aūt pleni estis rapina ꝛ immūditia ⁊ Et duo ponit: rapinā ꝛ immunditiā: ga duo sunt gña petōrum: carnalia que ꝓmanāt in delectatiōe carnis/vt gula ꝛ luxuria. Alia que in delectatiōe spūs vt superbia ꝛ auaritia: ga auaritia q̄tuꝫ ad obiectū se tenet cū peccato carnali: quātuꝫ ad cōpletionē ga cōplet in delectatiōe mētis: sed in cupiditate pecunie/se tenet cū spūali: vñ reprehendit auaritiā cū dicit ⁊ rapina ⁊ Rapina autez ꝓprie est qñ accipit alienū/sic ꝓprie auarus detinet alienum. Uñ opponit iustitie. Esa. 3. Rapina pauperum in domo vestra. Itē pleni imūditia q̄tuꝫ ad gulā ꝛ luxuriā. Alia redduntur impura per passionē: nulla aūt passio ita deprimit rōnem/sicut gula ꝛ luxuria. Eph. 5. Fornicatio ꝛ imūditia: aut auaritia: nec noiet in vobis sicut decet sanctos ꝛc. Tunc reducit ad sanā doctrinā. ¶ Pharisee cece/mūda pri⁹ ꝛc. ⁊ Tota puritas exterior est a puritate interiori: vt habet supra. 6. Si oculus tuus fuerit simplex totū corpus tuū lucidū erit ꝛc. ideo docet ꝙ mūdet cor: ꝛ sic erit totū mundū. Uñ dic. ⁊ Pharisee cece ⁊ Sapz. Execrauit eos malitia eoꝝ. ⁊ Mūda qđ iterius est ⁊ ga qđcūq fiat exterius: dū mō fiat ex bona volūtate/totū bonuꝫ est. Prouer. 4. Omni diligētia serua cor tuū. Itē pōt exponi de ℞o hominis. vñ illud qđ iterius est: pōt intelligi intellectus sacre scripture. Eccl. 15. Libauit eū pane vite ꝛ intellect⁹: in quo ꝓpriē sapiētia. Panis sapiētie est ℞ūs vite. Uñ gdaꝫ volunt ornare ℞ūs exterius: ꝛ de ista non curāt. Et isti mūdant qđ deforis est. ¶ Ueh vobis quia similes estis sepulchris ꝛc. ⁊ Dic arguit eos q̄tuꝫ ad petā spūalia. Et p̄mo ponit similitudinem. 2° exponit. Sepulchrum dī vbi mortuū corpus gelat. Mortua corpora sanctoꝝ tēplum dei sunt in ḡbus deus habitat. p⁹ Loꝛ. 4. Templum dei sanctū est qđ estis vos ꝛc. Corp⁹ est habitaculū aie: ꝛ aia est thronus dei. ita sicut corpus est habitaculū aie: ita aia dei. Ps. 10. Dñs in tēplo sctō suo ꝛc. Corpus ℞o peccatoris est sepulchrū: ga mortuū ꝓtinet: ga aia p petrā moritur. Ideo mali sepulchrū dicuntur. Ps. 13. Sepulchrū patēs est guttur eoꝝ ꝛc. In sepulchro est corpus mortuum intus. aliqñ exterius est aliq̄ imago que videt in facie viuere. Apoc. 3. Nomē habes qđ vinas ꝛ mortuus es. Et ideo dic. ⁊ que foris apparet speciosa ⁊ pp decorez exteri⁹ appositus ⁊ intus aūt plena sunt ꝛc. ⁊ idest oi putredine: et oi immunditia. Post ℔ exponit. ¶ Sic ꝛ vos foris qdem apparetis boib⁹ iusti ꝛc. ⁊ idest boies vos iudicāt iustos. ⁊ Intus aūt pleni estis hypocrisi ꝛ iniquitate. ⁊ Lōprebēdit petā carnalia auaritiā ꝛ gulaz: sicut dcīt ē supra. sub qua vana gloria ꝓtinet. Jo. 12. Dilexerūt magis glīaz suā q̄ dei. Itē sub iniquitate/oia petā spūalia. Tūc cū dic. ⁊ Ueh vobis g edificatis ꝛc. ⁊ arguit eos de simulatione pietatis. Et duo facit. p̄ ponit simulationē eoꝝ. 2° crudelitatē. ibi ⁊ Itaqp ꝛc. ⁊ Itē simulāt dupl'r. factis ꝛ ℞bis. vñ p̄ redarguit eos de factis. 2° de verbis. 2° ibi ⁊ Et dicit ꝛc. ⁊ Dic g. ⁊ Ueh vobis g edificatis sepulchra ꝓphar. ⁊ Sed quid est? Nūqd ipsi male faciebāt? Nōne nos ℔ bñ facimus

Origenes.

Questio.

Diuersimo.

H

G

qui corpora sanctoꝝ in capsis argẽteis ⁊ aureis ponim⁹. Dicũt alig qꝫ nõ rep̃hendunt̃ opꝰ sed intentione: qa mala erat coꝝ intẽtio. faciebãt eni vt memoria sceleris patrũ suoꝝ ad memoriã redigeretur hoium. vñ ꝓsequendo erat qꝫ qñ aliqõ nouũ accidebat: qꝫ siebat aliquid ad memoriã illius. vñ volebãt qꝫ audacia parentũ q ausi fuerũt interficere ꝓphas esset in memoriã oium. Sz hec expositio nõ ꝓsonat lre. Ideo aliter dicẽdũ qꝫ nõ vituperant̃ propter hoc: sz qa nõ faciebãt ℟ nisi vt exterius ostẽderẽt signa pietatis. Sicut supra dixi qꝫ decimabãt mẽtã ⁊ cyminũz. Itẽ [ornatis sepulchra iustoꝝ] Ornabãt sepulchra: ⁊ tñ habebãt animũ ad interficiẽdũ ꝓp simulationem. Silr dicit Chrysostomus. est tẽporib⁹ nostris qꝫ si aliqs faciat multa bona: omnes sepulchra martirũ habeat largã ⁊ bñsi in lapidibus edificet: ⁊ tendat vanam gloriã: non ambulet in vijs dñi: nõ ꝓdest ei. Itẽ oridebãt ℟bo pictatẽ. [Et dicitis. Si fuissemus in diebus patrũ nostroꝝ ⁊nõ essemus socij coꝝ in sanguine ꝓphetarũ.] Cõmune est qꝫ in factis aliorum oẽs sunt iudices austeri. Unde si videm⁹ aliquem peccãtez iudicamus grãde peccatũ: nostrũ autez peccatũ attenuamus. ideo isti filij matrũ suoꝝ cognoscebant: sua aũt non. Supra. 6. Ejce ꝓmo trabem de oculo tuo: ⁊ tũc videbis ejcere festucaz de oculo fratris tui. Tũc ponit crudelitatem coꝝ. Et ꝓ in ghali. z° in spãli. Et ponit penaz temporalez. ibi [Ecce ego mitto ad vos ⁊c.] Circa ꝓmũ ꝓ describit originez. z° imitationem mali. 3° minatur penaz. Dic. [Itaqꝫ testimonio estis vobismetipsis ⁊c.] Sed qd mali erat eis: qa non erat in potestate eoꝝ: ideo videt qꝫ non debebat eis iputari. Uidete aliqñ filius ẽt imitat̃ peccata patris: aliqñ imitatur malitiam paternaz. Si non sequitur malitiam paternã non ei iputatur. Aliquando accidit qꝫ habet bonũ patrem ⁊ malaz matrez. ⁊ ecõuerso. Et segnitur bonitatez patris vel matris. Sed si vterqꝫ malus: raro accidit qn imitetur malitiaz coꝝ. Et rõ est: qa filij malorum assuescunt mala a ꝓncipio: ⁊ ei qꝫ assuescunt in iuuentute: fortius adherẽt: ⁊ ideo magis sunt ꝓclines ad malũz. Item parentes mali cuz vidẽt filios aliquod malũz agere nõ castigant eos. quare peccatuz eoruz aggrauat̃ ita qꝫ peccata parentuz redũdant in filios. Exodi. xx. Ego sum deꝰ zelotes vindicans peccata patrum in filios. Ideo dicit. Quia filij estis eoruz/qui habetis malitiam coꝝ. Sap. 3. Nequissimi filij eorum. Unde estis filij per imitationez. Et hoc est qõ segnit. [Implete mensuram patrũ vestroꝝ.] Non est ipperatiuus: sed nũciatiuus. [Implete.] idest implebitis quasi vt homo loqueretur. i. interficietis me. Jo. 13. qõ facis fac citius. Uel potest esse permissiue: idest non impediemini per me. i. aliquãdo voluistis: sz nõ permisi. Decetero non impediam. Ideo implete ⁊c. Sed quid est qõ dicit. Implete. Uidendũ qõ omnia que eueniunt: ex certo dei iudicio eueniunt. Sed in illo dei iudicio non statiz soluitur pena/donec totaliter exaggeretur: ⁊ veniat ad cumulũz. vnde quantuz ad iudicium dei non adhuc erat ipleta culpa eoruz. Unde interfecerunt ꝓphetas: ⁊ non est adhuc ipleta culpa: sed in me complebitur. Ideo iplete ⁊c. Esa. 27. In mensura contra mensurã ⁊c. Uel [implete] Patres peccauerunt: sed vos iplete. Tũc aliqs implet quando peruenit ad tantũ quantuz patres sui. Ideo patres vestri occiderũt ꝓphetas: ⁊ vos iplete. Uel potest dici qꝫ illi peccauerũt seruos interficiẽdo. Isti autez filiuz interficiendo. vnde ipleuerũt negtiam patrũ. Sed dñs voluntarie se obtulit: ⁊ nõ se opposuit. Itez nõ improperat eis peccatũ suum: sed solum suoꝝ: qa boni pastoris est vt iniurias suoruz reputet suas. Tunc subiũgit de pena. ¶ Serpentes genimina viperarum ⁊c. [Et videtur qꝫ satis congrue logtur de culpa. Serpens enim malus venenosuz est: ⁊ occidit veneno suo. Sic isti serpentes dicuntur: qa ꝓphetas occiderunt. De vipera enim dicitur qꝫ pariendo moritur. Unde fetus corrodit viscera matris. Sic cuz ipsi essent mali/viperabant patres. Uñ vos tales [qũo effugietis iudiciuz gehẽne.] Scõm iudicium boium/cuadritis: sed fm iudiciuz dei/quo cuadritis. vñ opz hic cor mundũ. Fugite a facie gladij. Job. 19.

¶ Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapiẽtes ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊ crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vñs: ⁊ pſequemini de ciuitate in ciuitatẽ vt veniat sup vos oĩs sanguis iustus q effusus ẽ sup terrã a sanguie Abel iusti vsqz ad sanguinẽ Zacharie filij barachie: quẽ occidistis iter templi ⁊ altare. Amen dico vobis venient hec oĩa super generationez istã. Hierusalem hierusalem: que occidis ꝓphetas ⁊ lapidas eos qui ad te missi sunt: quoties volui congregare filios tuos quẽadmodũ gallina congregat pullos suos sub alas: ⁊ noluisti: Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine domini. K

¶ In parte ista ponit crudelitatez coꝝ ⁊ addit penaz tẽporalem. Et primo. primum facit. scõo penam addit. Et primo ponit beneficium. z° culpam. 3° magnitudinẽ pene. Unde dicit Ecce ego ⁊c. Et potest referri ad illud qõ imediate sequitur: vel ad illud totum quod sequitur. Si ad totum: sic planiorem habet sensum. Ita dico qꝫ estis impleturi: ⁊ qꝫ estis serpentes ⁊c. [Unde mitto ad vos ⁊ ex illis occidetis] quia tales estis qui occidere consueuistis. Uel aliter ita qꝫ ad totum referatur. Dñs vult qꝫ iudicium non solum sit iustum: sed qꝫ appareat iustum: vt exempla alij accipiant: vnde si aliquis habeat bonuz ꝓpositum: dominus remunerat eũ de bono proposito. Et inde dat voluntatem exercendi opus bonum. Sic econtrario cum aliquis habeat proposituz malum: ⁊ plenus mala voluntate. Scõm qꝫ dicitur Osee z°: Scpiam vñ spiritus: excitat iram dei: ⁊ ex ira dei est vt manifestẽt malitia sua. Ideo [mitto ad vos ⁊c. Et vos occidetis.] Et dicit [Ecce] quia in promptu est. qa misit apostolos. vnde Act. ꝓmo. Et eritis mihi testes in Hierusalem ⁊ in omni Judea ⁊ Samaria ⁊ vsqz ad vltimum terre. Sed nota: ⁊ qꝫ in ℟ quod dicit: mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapiẽtes ⁊ scribas/diuersa dona spiritussancti significat. Alij dat donum sapientie. Alij genera linguarum ⁊c. ꝓ Corin. 12. Omnia ista dona habuerunt Apostoli. Habuerũt donũ ꝓphetie in dicendo futura. Joel 2. Effundam de spiritu meo super omnes gentes ⁊ ꝓphetabũt filij vestri ⁊ filie vestre ⁊c. Item sapientie qa omnia cognoscebãt. Luc. 21. Dabo vobis os ⁊ sapientiam cui non poterunt resistere ⁊ contradicere omnes aduersarij vestri. Itẽ fuerunt scribe qa intellectũ scripture habuerunt. Luc. vlt. Aperuit eis sensum vt intelligerent scripturas. Et quare hoc predicit: vt discipuli cogitantes quod audierunt: facilius sustineant. Item ad conuincendam malitiam eorum: qa sicut patres eorum/ꝓphetas occiderũt: sic isti Apostolos. Unde [Ex illis occidetis] vt habetur Act. 9.

qua

ga Herodes occidit Jacobum fratrē Joānis gladio/videns ga placeret iudeis. Aly fuerunt crucifixi. Uñ[Et crucifigetis.] Dec eni erat mors vilissima:ideo hac mor te occiderunt Chīstum fm illud Sapiē.2.Morte turpissima condēnemus eum.[Et flagellabitis.] Act.5.dicitur.q cesis denunciauerunt ne omnino loquerentur in nomine Jesu.[Et persequemini.]Istud manifestum est quo mō paulum persecuti sunt.Et supra.10.Si persecuti fuerint vos in vnam ciuitatem fugite in aliā.Ulterius ponitur pena:que quia videbatur grauis.ideo cōfirmat. ¶Amen dico vobis ⁊c.Dicit vt veniat sup vos omnis sanguis iustus a sanguie Abel iusti ⁊c.Quis sit iste Abel notum est:quia iste occisus est a Chaim fratre suo.Sed de isto Zacharia quis fuerit non habet̄.Legitur q tres fuerint Zacharie.Quidam filius Baracbie:qui fuit.11. inter prophetas.Sed de isto non potest intelligi:ga non erat adhuc altare.Alius pater Joannis:⁊ cuius fuerit filius non inuenitur.Sed dicit Chrysosto. q fuit occisus Dyrsostō. ppter Chīstum:ga in templo erat locus virginum.Et dum sederet virgo Maria in loco virginum:expellere voluerunt eam iudei a loco:qō prohibuit Zacharias eā defendens.Et ppter hoc occisus fuit. Alius dicit filius Joade quem occidit Joas in atrio templi:ideo inter templum ⁊ altare.Unde concordat locus:sed nomen diffonat.Sed tamen dicit Dieron.q interpretatur benedictus dñi:⁊ designatur sanctitas patris eius Joiade sacerdotis.Et dicit q ipse vidit euangeliū nazarenorum:⁊ ibi continebatur filius Joiade.Sed quare sub isto Zacharia incipit:potest esse questio literalis.Quia ⁊ si precedētia magis frequentia:ista tamen inuenichatur in scriptura.Uel aliter q Abel pastor/Joiades sacerdos:ideo per istos duos signātur laici ⁊ clerici.vnde omnis pena p occasione hominū veniet super nos.Uel aliter;quia quidā actiui:quidaz contēplatiui.vnde vtriq; signātur p istos. Sed[Amen dico vobis q omnia venient super generationem istam.]Sed quo mō potest esse q omnia veniāt super generationem istam:Primitur ne vnus pro alio: Eçech.18.Filius non portabit iniquitatē patris ⁊c.Quo mō ergo super generationez istam:Diero.solvit q consuetum est in scriptura q tota generatio bonorum p vna generatione sumitur.de qua in ps.111.Generatio rectorū benedicetur.De generatione malorum. supra.13.Generatio mala signum querit.Chrysosto.dicit sic.Aliqui peccant:sed deus non statim vindicat.vnde in ps.7.Nūqd irascitur per singulos dies.Aliqui vo nunq̄ cum peccāt corriguntur:sed in penis mutantur.2ª ad Thim.3.Mali autem homines ⁊ seductores in peius proficient:⁊ nūc expectat dñs donec compleantur malitia eorum. Unde sibi in quibus complebit malitia:portant pondus totius quantus ad temporales penas:tamen quantum ad eternas:quilibet suus.vnde tanta erit q videbitur q pro oibus patiantur.vnde Exo.32.dicitur.q istud peccatū seruetur vsq; in diem vltionis.Sicut fuit plenitudo bonorum his qui crediderunt in Chīstum:sic plenitudo malorum his q occiderunt Chīm. Ideo dicit.[Ueniēt omnia ⁊c.] Sed que est ista pena:Destructio ciuitatis hierusalem. Et quonias intendit loqui de excidio ciuitatis:ideo convertit se ad ciuitatez dicens.[Hierusalem hierusalem.] Et primo ponit delictum.2° cōmemorat beneficia.3° pnūciat penas.2ª ibi[Quotiens volui ⁊c.]3ª ibi[Ecce relinq̄tur vobis ⁊c.]Dicit ergo[Hierusalez hierusalē.]Et designat ista geminatio affectū miserantis.vnde dī.Luc.19. q videns ciuitatez fleuit super eā.Que occidis prophetas.Act.7.Que ppheturuz non sunt persecuti patres vestri.Et dicit[que occidis]non que occidisti;ideo adhuc in malitia perseverabant. Dec est illa hierusalez de qua habet̄ Eçech.5.Ista est hierusalē:in medio gentium posui eam:⁊ in circuitu eius terras:⁊ contēpsit iudicia mea. Possent se excusare. Non habuimus qui diceret nobis. Ideo dicit[Et lapidas eos qui ad te missi sunt]vñ missi ppbetas ⁊ multa auxilia:⁊ nō cognouistis.[Quoties volui congregare filios tuos quēadmodum ⁊c.]Designatur in hoc perpetuitas diuinitatis eius fm q ipse dicit.Joā. 8.Antequā Abraaz fieret,ego sum.Unde ipse Chīs misit ppbetas patriarchas ⁊ angelos quandocunq; misit:voluit congregare ⁊c.Illi congregātur:qui ad vnū cōueniuntur:ga in eo vniuntur peccatores.Dispergunturq ab vnitate separantur.Unde volui cōgregare quemadmodum gallina congregat ⁊c.]dicitur q non est animal alicuod ita cōpatiens pupillis sicut gallina.Gallina defendit a miluo:⁊ vitā exponit pro eis:⁊ cōgregat[sub alas.] Sic Chīstus compatitur nobis.Uere lāgores nostros ipse tulit ⁊c.Esa.53.Item miluo.idest diabolo se exposuit. Deut.31.Adhuc viuente me ⁊ ingrediente vobiscū semper contrarios egistis.Contra dñm ⁊c.Sed contra.Dñs Questio. voluit:⁊ isti voluerunt ergo fualuit mala voluntas eorū voluntati dei.Unde dicēdum,quoties volui feci:sed tu inuito feci cum feci.Unde tua voluntas ipedituit qō non faceret.Uel q misit ppbetas signum fuit q voluit congregare[Et noluisti]Tunc segnit pena.¶Ecce relinq̄tur vobis domus vestra deserta]Totus populus bonorabatur ppter hierusalem:⁊ hierusalez ppter templuz. Ideo dicitur[Relinquetur domus]i.templum vel habitatio.ps.68.Fiat habitatio eorum deserta.Uel dī domus deserta quādo caret ppo habitatore ps.10.Dñs in tēplo sancto suo.Uñ dī relinquere per habitationez.Jō. [Non videbitis me āmodo ⁊c.]ga fui vobiscum p potētiaz diuinitatis:⁊ post fui corporalr:sed recedam a vobis.Sz iam relinquet̄ ⁊c.Et[non me videbitis āmodo] Questio. nec corporalr.i.post passionē,nec spūalr.Sed nūqd est boc verum q nulli iudeoz viderunt cū:cuz m̄ multi cōuersi fuerūt ad cū.ideo dic̄.[Donec dicatis,benedictus q venit in noie dñi]ga quādo cōsuebimini:tūc videbit; p fidem.Uel aliter designat occisiue 2ᵐ aduentuz. Uidebant ipsum corpore:sed istam visionē nō habebant vsq; ad 2ᵐ aduētum in quo poteritis dicere ⁊ recognoscere:q ego sum benedictus q venit in nomine dñi.

¶Capitulum.XXIIII.

EGressus Jesus de tēplo ibat. Et accesserunt discipuli eius: vt ostenderēt edificationes templi. Ipse autē respondens:dixit illis. Uideris hec oia:Amē dico vobis.non relinquetur hic lapis super lapidem: qui non destruatur.Sedente autem eo super mōtez olineti:accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes.Dic nobis quādo hec erunt:⁊ qō signuz aduentus tui ⁊ consūmationis seculi:Et respōdens Jesus dixit eis.Uidete ne quis vos seducat.Multi eni veniēt in noie meo dicentes.Ego sum Chīs:⁊ multos seducent.Audituri eniz estis prelia ⁊ opiniones pliozuz:videte ne turbemini.Opz eniz hec fieri:sed nōdum est finis.Cōsurget eniz gens in gentē:⁊ regnuz in regnū:⁊ erūt pe-

stilentie ⁊ fames ⁊ terremotus p̄ loca. Hec autem omnia initia sunt dolor̄. Tūc tradēt vos in tribulationem ⁊ occident vos ⁊ eritis odio oibus gentibus ꝓpter nomē meū. Et tunc scandalizabuntur multi ⁊ inuicem tradent: ⁊ odio habebunt inuicem. Et multi pseudo ꝓphete surgent: ⁊ seducent multos: ⁊ quoniam abūdabit iniquitas refrigescet charitas multorum. Qui autē perseuerauerit vsq̄ in finem; hic saluus erit. Et p̄dicabitur hoc euangelium regni in vniuerso orbe in testimoniū omnibus gentib⁹: ⁊ tunc veniet cōsūmatio.

A Supra posita est multiplex ꝓuocatio iudeor̄: nunc ponitur preparatio per istructiones discipulorum Cbii. Instruūtur autē de periculis. Et ꝓmo ponit interrogatio discipulor̄. z° responsio Cbii. ibi⁊ Et respondēs ⁊c. ⁊ Circa ꝓmū duo. ꝓmo ponitur occasio interrogationis. z° interrogatio. ibi⁊ Sedente autē eo ⁊c. ⁊ Occasio fuit duplex. ꝓnūciatio destructionis templi: quā gdē pronunciationem fecit facto ⁊ verbo: ga egressus est de templo. supra ꝓmo. Ecce relinquet̄ vobis domus vestra deserta: ⁊ hoc oīdit ga exiit. vnde ga corporaliter exiuit: ideo ostēdit ga spūaliter. Jo. 8. Jesus autē abscōdit se ⁊ exiuit de templo. Luz peccator̄ nō vult corrigi. exit dīs ab eo. Treñ. ꝓ. Egressus ē a filia syon oīs decor ei⁹. Tūc ponitur interrogatio. ibi⁊ Et accesserūt ⁊c. ⁊ z° risio. ibi⁊ Ipse autē respōdens ⁊c. ⁊ Ita ibat. Sed nūc⁊ accesserunt discipuli vt ostenderent edificatiōes templi vt videret q̄ pulchra est domus q̄ decora. vñ in alio loco. s. Mar. 13. bi. Vide quos lapides ⁊ q̄les structure ⁊c. Sz

August. querit Augeri. Nōne als ibi fuerat: ⁊ nonne bene sciebat. Soluit ꝙ non petebant vt eum docerent vel q̄si nesciret. sed vt remedium inueniret destructionis. Ita christianus est tēplum dei. vt habetur ad Phil. 2. Discipuli autem sunt intercessores ne destruat templū B. Tūc ridet dñs. Videnē vobis ista magna. Esa. 33. Dñs exercituū cogitauit B vt detraheret superbiā oīs glorie ⁊c. Vñ subdit. ⁊ Amē dico vobis. Nō relinquet̄ hic lapis sup lapidē. ⁊ Est ne hoc verum: tēpore Cbri? non adhuc totum

Origenes. euacuerat? sperabat ꝙ veniret. Uel pōt dici ꝙ nō vult dicere nisi ꝙ destrueret̄. Uel dōm ꝙ fm dei puisionē aliq̄ restauratū est tēplum. Sic fm dei puisionē incipiēte ꝓfirmatione legis noue destructū est tēplum ne sacrificia fiāt in tēplo. vñ. si non fuisset destructum: multi facti cbiani cerimonias facerēt: ⁊ ad tēplum redirent. Uel dispensatione diuina factū est vt destructū sit. Et B habet Luc. 21. vbi de tēplo dī. Uenient dies in q̄b⁹ nō relinquet̄ lapis sup lapidē q̄ nō destruat. Sic ēt ptingit ꝙ aliquis edificatus p̄ bonas virtutes. Si cadat p̄ aliqđ peccm̄ mortale: si negligēs fuerit ⁊ nō solicitus totaliter cadit ⁊ ōstruitur. ps. 136. Exinanite exinanite vsq̄ ad fundamentum in ea. Uñ vult dicere ꝙ nō solum tēplum ista ēt primēnia: que erāt vmbra: vt bī ad Heb. 10. Umbrā hīs lex futurorū bonor̄. ⁊ Posita occasiōe ponit interrogatio. Et debemus notare ꝙ exiuit ⁊ iuit ad mōtē oliueti. Et figit ecclesiā in qua olive vberes sūt plātate. ps. 51. Ego sicut oliua fructifera. Et ide istruit discipulos. Dixerat destruēdum tēplū. Ideo tria q̄rūt. ꝓmū de tēplo. z° de aduentu. 3° de fine seculi. vñ dicūt. ⁊ Dic nobis q̄n hec erūt ⁊c. Jsta ꝓsumano me cōm̄ ratiōe: ⁊ de aduēm̄ tuo⁊ ⁊ q̄ signum ad-

B uentus tui ⁊ Ite de fine seculi⁊ ꝙsumatiōis seculi ⁊ In Luca solū tāgit de vna q̄one. s. de destructiōe hierl̄m: ga nō credebāt ꝙ deberet destrui nisi post aduētū z°. Unde dicebāt Act. 1. Si in tpe hoc restitues regnū isrl. In Marco. cap. 13. dī. ꝙ solū miserūt ꝓc. ⁊ Joā. ⁊ Ja. ⁊ An. ga isti ꝓmo vocati sūt: magis habebāt fiduciam accedēdi ad eū. In quo habem⁹ exēpla ꝙ illi q̄ d. uti⁹ deo adherēt in ꝓcessione: sūt deo magis familiares. Deut. 33. Et q̄ appropinquāt pedib⁹ eius accipiēt de doctrina ei⁹. Isti discipuli q̄siert de aduētu. Et iste duplex est. vltim⁹ q̄ est ad iudicādū. Et iste erit in ꝙsumatione seculi. De isto habetis Act. ꝓ. Quēadmodū vidistis eū ascēdētē in celum/ ita veniet ⁊c. Alī⁹ est aduētus ꝓsortans mētes bonum ad quos venit spūalr. videbitis angelos venientes in nubibus. i. in ꝓdicatorib⁹: ga p̄dicatores venit de⁹ in bonū mētes. vñ dubiū est ad qđ dz referri. Tamē dīc Aug. ꝙ totū dz referri ad aduētū spūalem. Aliq̄o ꝙ ad z^m aduentū. Quidā aūt exposuit de destructione hierl̄m ⁊ de vltimo aduētu. ꝓmo q̄ respōdet q̄ntus ad destructionem. z° q̄ntū ad z^m aduētū. ibi⁊ Sicut eni fulgur ⁊c. ⁊ Circa p^m duo. ꝓmo ꝓnūciat que antecedentia sunt ad ōstructionē. z° ipsaz destructionē. ibi⁊ Luz q̄ videritis ⁊c. ⁊ Jsta parabula erāt ⁊ ex pte extraneo ꝓ: ⁊ cor̄ qui in ecclesia continentur. ꝓmo q̄ ex pte extraneo ꝓ. z° ex pte cor̄ que in ecclesia. ibi⁊ Et multi pseudo ⁊c. ⁊ Circa ꝓmū duo. ꝓ pericula spūalia. z° corpalia. ibi⁊ Audituri estis ⁊c. ⁊ Dicit ergo. Jta quer̄itis de ꝙsumatione: tamē añ debet esse solicitus de vobis q̄ non decipiamini. Ideo dīc⁊ Uidete ne q̄s vos seducat ⁊c. ⁊ Ad Eph. 5. Uidete itaq̄ fratres qūo caute ambuletis. ¶ Multi veniēt in nōe meo dicētes. Ego sum Cbūs. ⁊ Aliq̄s venit vt missus a Cbīo: sic venerūt discipuli. Aliq̄o dicunt̄ venire in nōe Cbii: q̄ dicūt se eē Cbm vsurpātes sibi nomē qđ nō datur alī. ꝓbil. 2. Datū est ei nomē qđ est sup omne nomē. Unde multi seductores venient q̄ veniēt a seipsis. Cbūs autem nō a seipso sed a deo. vñ Jo. 7. A meipso nō veni. Sz aūt hoc de antechio spāliter dcm̄ sicut potest dici de multis alīs. vnde ga veritati nō adhesērūt dan sūt errorib⁹. Et hoc accidit in Symone mago q̄ libros scripsit ⁊ appellauit se libū dei: de⁹ magnus. ola dei. Et multos seduxit. Illor̄ eni est seduci q̄ diuisi sūt in errores: ga stultor̄ infinitus est numerus. vñ veritas congregat. Error aūt diuidit. Et B est periculū. ꝓpt ēt ad z^m aduētus referri. Jsta eni accidēt circa diē iudicij. ¶ Audituri enim estis prelia ⁊c. ⁊ Dic ponit pericula. z° ꝓsortat. Dicit ḡ. Jta dcm̄ ē. Uidete ne quis vos seducat: ga audituri estis prelia ⁊c. Et hoc statim post passionem. Statim enim missi fuerāt in iudeas ab Imperatore pessimi tyranni qui mirabiliter eos grauabant: ita q̄ quasi ferre non possent. Unde audituri estis prelia ⁊ opiniones prelior̄: quia in pectus multum valent opiniones. Unde frequenter contigit q̄ pauci debellant multos. Diere. 8. A dan audit⁹ est fremitus equoruz eius: a voce hinnituū pugnatorum eius cōmota est omnis terra. Et⁊ videte ⁊ posset aliqui credere ꝙ esset statim finis mundi. vnde dicit. ꝙ tanta fuit tribulatio ꝙ credebant finem mundi venisse. Ideo dīc⁊ Uidete ne turbemini ⁊ Oportet enim hoc fieri: sed nōdum finis ⁊ quasi sit destructio hieruſalem: quia non fuit eius destructio post passionem vsq̄ ad quinquagesimū annum. Sed posset aliquis dicere. Tu dicis ꝙ audituri sumus prelia. Semper fuerunt prelia. Respondet⁊ nūq̄d vidistis talia. ⁊ Consurget enim gens in gentem ⁊ sez gens Romanorum ⁊ contra gentem iudeorum ⁊ regnum ⁊ scilz Romanorum⁊ contra regnum ⁊ iudeorum. ⁊ Et erunt pestilentie ⁊c. ⁊ Posset dicere ista prelia a casu fiunt: ⁊ non

est dei

est dei vindicta: sed q̄ fiat a dei vindicta hoc patet: quia non solum ista mala infligentur a populo. sed a deo: quia [erunt pestilentie ꝙque ex corruptione aeris proueniunt [Et fames ⁊ terremotus per loca.]Et hec omnia acciderunt ante destructionem hierusalez. Diceret aliquis ista fuerunt a casu ⁊ nō fuerūt vindicatiua dolorus imo. Unde dicit. [Hec aūt oia initia dolor.]Esa. 42. Quasi parturientes dolebant. Sic exponit Chrysost. Sed ſm q̄ referatur ad p̄sūmationē seculi: sic exponit Orig. Sic debemus p̄siderare de mūdo sicut de vno homine: q̄ prendit ad mortē incipiunt debilitari virtutes vitales. Sic in ostē sione vniuersalis cōmutationis imitatur dīs aliquas particularem immutationem ita q̄ non habebūt aliquas virtutem: ⁊ tunc erunt pestilētie: quia corrumpetur aer qui seruit vobis in usibus. Item corrumpetur terra que seruit nobis in cibum: quia germinat herbas ⁊ grana. Unde cibus nascitur. Et hoc debilitabitur ita q̄ erit fames in terra. Item terra sustentat nos. Et contra hoc terra unquetabitur. Unde fiet terremotus. primo tuo vniuersalia: sed hoc vltimum erit particulare: quia fiet per loca. Et quare non fiet vniuersaliter per totum mundum? Ut homines videntes: redeant ad cor: ⁊ conuertantur. Item contingit q̄ ex penuria rerum accidit fames: ⁊ tūc propter famem exurget gens contra gentem. Et hoc potest esse circa finem mundi. Aliter tamen potest esse q̄ aliquando resurget gens contra gentem: non propter penuriam: sed propter vanam gloriam. Aliquando conuenit propter iniustitias hominum. Aliquando propitiatur deus ⁊ coarctat malos angelos per bonos angelos: vt Ezech. 13. Non ascendistis ex aduerso: neq; opposuistis murum pro domo israel: vt staretis in prelio in die domini. Unde stat mundus per orationem bonorum: ⁊ tunc: scilz in fine mundi refrigescet charitas: ⁊ tunc erunt multa mala: quia tunc angeli boni dimittent demones q̄ habent nocere terre ⁊ mari. Ideo quia potestatem habent sup̄ terram ⁊ mare ⁊ cōmouebunt totam terraz: ⁊ q̄ hoc possint: habetur. Job. 1. Dicrony. dicit. Q̄ potest dici de aduentu domini quo venit quotidie in ecclesiam. Scōm enim q̄ heretici impediunt ipsa bona ipsius ecclesie tunc accidunt pestilentie spirituales ⁊ fames scilz indulgentia boni documenti. Amos. 5. alis. 7. Et terremotus: idest homines qui sunt solidi mouebuntur.

C ¶ Tunc tradent vos in tribulatione.]Tunc ponit quedam preambula que futura erant in ecclesia. In ecclesia futura erant prospera ⁊ aduersa. Et primo ponit aduersa. 2° prospera ibi [Et predicabitur ⁊c.]Aduersa autem nuntiat dupliciter ab exterioribus ⁊ interioribus. 2. Cor. 8. Goris vastabit eos gladius: ⁊ intus pauor. Et tangit tria pericula. Tribulationem /occisionem: ⁊ odium. Possent dicere. Uerus est q̄ mundus hoc patietur: sed quid ad nos. Immo dicit. Et ideo dicit. [Uos]quasi dicat: nō eritis immunes: sed tribulabimini ad literam. 2. ad Cor. 6. In tribulationibus in necessitatibus ⁊c. Item [occident vos:]sicut patuit q̄ occiderunt Stephanum ⁊ Jacobum. Unde dicit. ꝓs. 43. Estimati sumus sicut oues occisionis. Item [eritis odio omnibus gentibus:]idest iudeis. Uel omnibus: quia diffusi sunt per vniuersum mundum. Supra. 5. Beati qui tribulationem patiuntur propter iustitiam. Et ponit consolationem: quia cuz omnes patiantur: hoc patimini: [propter nomen meum.] Dicre. 45. Ecce quos edificaui ego destruo: ⁊ post: ⁊ tu queris grandia? Origenes dicit q̄ referendum est ad secundum aduentum: quia ita erit vniuersalis persecutio q̄ omnes mali persequentur bonos. Et propter hoc dicit. Tunc. Consueudo enim erat q̄ cum accidebant mala dicebant hoc esse propter peccatum christianorum. Unde insurgebant contra eos. Unde tunc tradent vos in tribulatione. [Et tunc scandalizabuntur multi.] Dicit ponit pericula ab interioribus. Est enim triplex scandalum q̄ patiemur: scilz infirmorum. Item mutuaz lesionem. Item debilitatem. Unde dicit. Tunc ⁊c. Quia etiā multum perfecti scandalizabūtur. Unde supra. 17. Necesse est vt veniant scandala. Unde etiam electi turbantur cum vident scandala. Unde dicebat Paulus. 2. Corin. 12. Quis scandalizatur ⁊ ego nō vror? [Et inuicem tradent.]Ex hoc patebit tribulatio. supra. 10. Tradet autem frater fratrem in mortem ⁊c. Et non solum corporaliter: sed etiam spiritualiter: quia aliqui sunt principium erroris: ⁊ ex hoc sequeī q̄ [odio habebunt inuicez.] Et multi pseudo prophete ⁊c. Tales sunt qui in ecclesia multos seducunt. 2. Pet. 2. Fuerunt ⁊ pseudo prophete in populo. Item ꝑ Joan. 2. Antichristi multi facti sunt. Ex nobis prodierūt: sed nō erāt ex nobis. Unde hec mala accident q̄ frēs corrūpent: q̄ [multos seducēt.] Iterū tertiū: q̄ nō tm̄ h̄ faciūt: sz ét corrūpent. Uñ ꝺicit [qñ abundauit iniqtas: refrigescet charitas multoꝝ.] Apoc. 2. Sed habeo aduersus te pauca: q̄ charitatem tuā primam reliquisti. Pōt dici refrigescere: q̄ cuz vident alios relinquēres charitatē: ⁊ ipsi refrigerantur: sz non penitus pereat: ⁊ in multis: sed nō in oibus: q̄ semper fuit seruida in Aplis. Ro. 8. Quis separabit nos a charitate christi. Tribulatio an angustia /an fames /an nuditas /an periculum /an p̄secutio /an gladius. Unde ita erit in multis: sz nō in oibus: q̄ sz q̄ perseueraverit vsq; in finē ꝺ. s. pītis vite: [Hic saluus erit.]Item bi supra. 10. ¶ Et p̄dicabitur D boc euāgeliū regni in vniuerso mūdo.]Supra dīs p̄dixit aduersa in ecclesia futura. Nūc aūt predicit p̄spera: q̄ Apostoli. Qui ex iudeis nati erāt emulabant carnem suā. Ad Ro. 9. Tristitia mihi ē magna ⁊ p̄tinus dolor cordi meo. Ideo ad coꝝ consolationez: q̄ multo plures erant vocandi ad fidem. Ideo [p̄dicabitur hoc euangelium ⁊c. Ipse enī incipiens p̄dicationez dixit. Penitētiā egite. Appropinquabit enim regnum celoꝝ ⁊c. Supra. 4. Doc aūt predicabit [in vniuerso orbe.]Non enim lex nova determinata est vni populo sicut lex vetus. Marci vlti. Predicate euangeliū omni creature. Et dicit Chrysost. Q̄ hoc fuit impletū ante excidium vrbis hierusalez. Et hoc p̄bat per Aplm̄ ad Ro. 10. Ubi dicit apostolus. In omnē terram exiit sonus eoꝝ. Jam videbat diffusa doctrina euāgelica p totū orbem. Item p aliā auctem q̄ bi ad Col. 1. Predicatio euangelij fructificat. Et nō est mirum: q̄ vnus Aplus. s. Paulus tm̄ ampliauit q̄ pervenit Romā ⁊ hyspaniā. Unde expletū est q̄ bi Esa. 57. Misisti legatos tuos ꝺ cul. Et ideo dicit Chrysost. Q̄ in hoc Chrysosto. est admiranda virtus christi q̄ infra spatiū. 40. annoꝝ ita creuit doctrinam eius q̄ totuz mundū implevit. Unde bene dicit. Et p̄dicabitur ⁊c. Sed nunqd omnes credent. Non. Sed qdam fic quidam non. Et q̄ qdam credent: hoc erit in testimonium ꝺ eos qui nō credent. Die Hieronym°. rony. dicit. In testimoniū omnibus gentibus. Ad Ro. 1. Accepimus gr̄am ⁊ apostolatū ad obediendum fidei in oibus gentibus: in vt sint inexcusabiles. [Et tunc]. s. qñ omnes gētes credēt. [Ueniet consūmatio]. i. destructio hierusalē. Et de hoc potest intelligi qō dī Ese. 7. Nunc fiuis super te ⁊ imittam furorē meum in te. Fecit enim signa. Diuulgauit euangeliū nec credere voluerūt: ideo accidit eis qō dī Malach. 1. Munus non accipiā de manu vestra. Augusti. Uult q̄ nō debeat referri ad p̄sūmationez Augustinus. hierusalez sed mūdi. Unde dicit. [Predicabitur]. s. ante finem mundi. [In testimoniū omnib⁹ gentibus]q̄ non

Origenes.

omnes credent.[Et tunc veniet cōsūmatio] i. finis mundi. Et hoc est vnum signū: q̄ donec fit diuulgata predicatio euāgelij p̄ vniuersum orbē: nō veniet finis. Non autem adhuc venerat: vt dicit Augu. Ad quosdam barbaros in Affrica. Et. rndet ad illud in omnē terram ꝛc. ps. 19. Dr posuit preteritū p̄ futuro. Et ad illud q̄ scribitur ad Col. dicit. Dr adhuc nō ad plenum fructificabat: sed iam incipiebat. Et pōt sic distingui q̄ diffusio p̄ euangelium pōt dupliciter intelligi. Uel quo ad famā tm̄ ꝛ sic. completa fuit ante excidium vrbis. Lz enim aliqui nō recepissent: tamen nulla gens fuit ad quas non peruenisset fama. Si autem intelligatur diffusio cum effectu: tunc verum est quod dicit Augustī. Dr nondum venit in omnes gentes.

¶ Cum ergo videritis abominationez desolationis: que dicta est a Daniele propheta stantem in loco sancto: qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes: qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua: ꝛ qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam. Uęh autem prægnantibus ꝛ nutrientibus in illis diebus. Drate autem vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato. Erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi vsq̄ modo: neq̄ fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi: nō fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi.

E ¶ Jam destructionem posuit: in parte ista ponit q̄ veniet consūmatio. Et ponit quedam preambula. Et p̄mo ponit prophetiam. 2° admonitionem. ibi [Tunc qui in iudea ꝛc.] 3° rationem admonitionis: ꝛ erit tribulatio. Ita dixit veniet consūmatio. ¶ Lz ergo videritis ꝛc.] Quid est q̄ vocat abominationem. Potest dici q̄ abominatio dicitur exercitus romanorum. Et dicantur abominationes desolationis: quia fuerunt desolatores terre. Uel per abominationes: idola. Et de duplici idolo potest dici. Legitur q̄ Pilatus introduxit aquilam in templum: q̄ erat signum Romanorū: q̄ iudei abominationem dicebāt. Unde tūc cum videritis idolum positū in loco sancto: tūc potestis cognoscere implctionē ꝓphetie Danielis de destructione hierusalē. Uel pōt dici q̄ hierusalez destructa fuit dupl'r. Primo a Tito ꝛ Uespesiano. Et tunc cōbustum fuit templū: ꝛ tunc adhuc dimissi fuerunt aliqui. Post modum adhuc alig rebellauerūt: ꝛ tunc Adrianus q̄ successit Traiano destruxit penitus. Et vedit legem q̄ nullus iudeus ibi decetero habitaret. Et vocauit ciuitatem noie suo. Jtez posuit in sacro loco idolum. Unde illud idolum q̄ posuit Adrianus potest dici abominatio. Uñ cum hoc videritis ꝛc. De hac dictum est: satis habet. Treñ. 2. ¶ Qui legit intelligat.] Et quare hoc dicit: Quia in illa ꝓphetia Danielis multa dicuntur de passione chri. Sunt. n. hec verba obseruanda. Unde ibi dī. Occidetur christus: ꝛ erit in templo abominatio desolationis: ꝛ vsq̄ ad consūmationem ꝛ finem perseuerabit desolatio. Dan. 9. Unde q̄ videt intelligat q̄ talia acciderūt. ¶ Tūc q̄ in iudea ꝛc.] ponit admonitionem vtilem. Et p̄ ponit eam. 2° excludit impedimenta fuge. Quedam. n. sunt impedimēta euitabilia: quedam inevitabilia. Dicit [tunc qui in iudea sunt fugiāt ad montes.] Tunc. [in tempore Uespesiani. Tunc tēporis q̄dam ciuis Agrippa dominabat in montib⁹. Et iste obediebat romanis nec rebellabat eis. Unde cū alie gentes haberent guerrā: iste ꝛ gens sua in pace erat. Unde ex dei prouidentia admoniti fuerunt fideles q̄ erant in iudea q̄ recederent: ꝛ irent ad regnum istius Agrippe. Et sic fecerunt. Unde [tunc qui in iudea]. [. fideles [fugiant in montes.] Zach. 2. Fugite a terra aquilonis ꝛc. Tunc remouet impedimenta fuge. Et q̄ quedaz impediméta sunt euitabilia: quedam nō. Jdeo p̄ ponit pericula euitabilia. 2° inevitabilia. ibi [Uęh prægnantibus ꝛc.] Que sunt vitabilia sūt negocia terrenoꝝ. Et istoꝝ quedam accidunt in ciuitate: quedam extra: ideo vtrūq̄ ponit. 2ª ibi. [Et qui i agro.] Dicit q̄. [Et qui in tecto: nō descēdat tollere aliqd ꝛc.] i. quicunq̄ habitat in ciuitate: ꝛ si in domo: nō reuertat tollere ꝛc. Item [ꝛ qui in agro non reuertat in domū [tollere tunicas suā]. [quecunq̄ sint necessaria: q̄ cuncta que hz homo habet p̄ aia sua. Et quare hoc dicit: Quia imminēte festo pasce conuenerūt multi in hierusalē. Qō sciens Titus obsedit ciuitatē cum ita essent congregati. Unde vult dicere. Ita cito accidet istud malū: q̄ nō poterit alīquis sibi cauere. Item ponit impedimenta inevitabilia: ꝛ q̄ erant quedam inevitabilia virtute boium ꝛ simplr quedam hz inevitabilia: tm̄ virtute dei vitabilia. Jdeo p̄: de p̄/2° de 2°. ibi [Drate ꝛc.] Illud q̄d cum est: nullo modo vitari potest: est onus filiorum. Oēs enim posset alicui dici salua animam tuam: posset dicere quomodo possum dimittere filium. Jdeo hoc exponit. [Uęh prægnantibus ꝛ nutrientibus: quia tales non poterant fugere: q̄ nec illis erat dicendum q̄ abortum procurarent: nec nutrientibus vt filios occidant. Et sic impletur q̄d dicitur Luc. 23. Beata vbera que non lactauerunt. Item alia sunt impedimenta vbi non potest homo ponere remedium nisi per deum. Aliquod enim tempus est inceptum vel per naturam / vel per legem. Per naturam vt tempus hyemale: quia tūc impediatur homo fugere propter asperitatem temporis. Item propter legem: vt si accidat in sabbato: quia deus precepit q̄ non irent vltra vnum miliare. Et quia istud: non est in potestate nostra: sed dei. Jdeo [orate ne fiat fuga vestra hyeme: vel sabbato:] quia in talibus ad deum solum est recurrendum. Unde Osee. 6. Uenite ꝛ reuertamur ad dominum: quia ipse cepit ꝛ saluauit nos. [Drate q̄ non fiat hyeme:] quia impedit fugam naturaliter propter discrimen vie: [nec sabbato] quia impedit ſm legem dei. Item notate q̄ dicit [sabbato] in quo designat q̄ in die festo fuerunt debite interfecti. Unde necessitas fugiendi: Ex magnitudine tribulationis. Unde p̄mo ponit tribulationez ꝛ magnitudinem retributionis. Sc̄do ponit cautelam. ibi [Et nisi breuiati ꝛc.] Dicit ergo. ¶ Erit enim tūc tribulatio magna qualis ꝛc.] Et hoc satis pōt ꝓpendi: q̄ legit historiam Josephi: q̄ multi fame mortui sūt. Item erāt seditiones in ciuitate: ita q̄ ipsi seinuicē interficiebant. Unde cum Titus q̄ erat mitissimus vellet eis pcere: ipsi nolebant. Item erāt latrones inter eos q̄ interficiebant multos. Et quedā mulier comedit filium suū. Unde fuit talis tribulatio q̄lis nūq̄ visa est. Et hoc dicit Lucas cap. 21 Erit tribulatio: ꝛ cadent in ore gladij. Sed nūq̄d erit maior in tēpore ante chm: sic. Sed non erit inter iudeos. Et querit Chrysosto. pp q̄d peccatū accidit: q̄ nec pena sodomoꝝ fuit tanta. Uñ nō esset pena grauior nisi peccatum grauī⁹. Et q̄ possent dicere q̄ ista acciderant eis pp̄ peccata chīanoꝝ: iō dicit q̄ nō. Uñ [Nisi breuiati fuissent dies illi ꝛc.] Augu. dicit q̄ q̄dam sic exposuerunt q̄ dies tūc facti sunt breuiores sicut tpe Josue longiores. Sz dicit ps. 118. Ordinatione tua p̄seuerant dies. Jdeo dū

Josephus

Chrysosto.

Augustinus.

pliciter pōt dici. Primo q̄ dies tribulationis sūt breuiati p̄ in numero. Uñ si duraſſet tēpus illud: omnes essent interfecti: q̄ nullus remanſiſſet. Et quare / q̄ Romani dominabañ per totū orbem: z iam iudei dispersi sūt p̄ uniuersum mundū: ió si duraſſet tēpus illud: interfecti fuissent vbiq̄ terrarū. Uel dicañ dies breuiati: q̄ mala breuianē. Et q̄re breuiabāt [pp electos]: Non q̄ excideret p̄buz dei. Multi n. cōuersi erant de populo illo: z rogabant p̄ populo vt relinqueret semen. Esa. j. Nisi dñs reliquisset semē quasi sodoma essem⁹ ꝛc. Tūc ponit Dorotheus. Dorotheus. soſto. duas ꝓsiderationes q̄re hoc dicatur: q̄ ibi erāt alij discipuli. Item Jo. adhuc vltra vixitió dicit q̄ Jo. non fecit mētionē de hoc in euāgelio suo: q̄ scripſit post hoc factū. Unde dixisset pterita: sed Matth⁹. z Lucas q̄ ante scripserūt: fecerunt mentionē: q̄ tūc erat futurū. Jō dicit q̄ manifestū fuit miraculū cū Romani impugnarēt iudeos: z q̄si tota gens iudeoꝝ pateret excidiū: q̄ tā pauci iudei poterant ire p̄ vniuersū orbē ad puertendū quasi totū mundū: z hec fuit mirabilis virtus chri. Dylan⁹ exponit q̄ referañ hec p̄ba ad finē mundi. Cuz videritis Dylanius. abominationē dāc: nolāt antichristū. z. ad Thes. z. Nec terreamini nec p̄ spiritum nec p̄ sermonē: q̄si instet dies dñi: ne q̄s vos seducat vllo modo. Et tūc q̄ in iudea: quia iudei deficient. Unde fugiēt terrā iudeoꝝ: z cōuertentur [ad montes] christianitatis. [Et q̄ in tecto ꝛc.] Uult dicere q̄ pfecti nō moueantur a sua pfectione. Uñ tangit contemplatiuā vitā que signatur p̄ tectū. Uñ tales a sua contēplatione nō ōbēt recedere. Item q̄ in agro: tangit vitā actiuam. Tales nō reuertañ ad pristinā vitā: sed manēant in suo ꝓpōsito. Et q̄d per pregnātes? Boies graues peccatis. Boies nutriētes: sunt boies impfecti. Uñ vult dicere q̄ vt boibus oneratis peccatis: z nō ꝓfirmatis: fz Augustinus. Augu. Pregnātes sūt q̄ ꝓcipiunt male agere nutriētes q̄ iam opē cōplent. Et q̄ dicit byeme: z sabbato. Per byemē signatur tristitia: p̄ sabbatum letitia. Unde ne fiat in byeme p̄ tristitiā absorbentē: vel sabbato p̄ letitiaz alium eleuantē. Uel per sabbatū otium bone operationis: per byemē refrigerationē charitatis. Et nisi ꝛc. Quia paruz durabit: z si duraret: nō salua fieret ois caro. Lois carnalis. Item pōt referri ad aduētuz chri p̄ ecclesiā. Et sic dicit Origenes. Origenes. Origeni. Oz sicut p̄bū euāgelij diuulgatū est aduenīente ipso. Sic falsa doctrina diuulgabit aduenīente antichō. Et sic christus habuit suos ꝓphetas: sic z antichs. Tunc q̄ in ciuitate fugiāt ad montes pfecte iustitie. Pregnātes dicañ: q̄ adhuc parrūt p̄bū salutis. Nutriētes q̄ aliq̄d iam fecerūt. Orate q̄: vt non ipediañ p̄ desidiā z torporem. Erit tūc tribulatio magna: q̄ erit puersio doctrine christiane p̄ falsaz doctrinam. Et nisi essent dies breuiati. [documēto doctrine p̄ additamēta vere doctrine: [nō fieret salua ois caro]. i. oēs puerterentur ad falsaz doctrinā.

¶ Tūc si quis vobis dixerit: ecce hic est christus aut illic: nolite credere. Surgent enim pseudo christi z pseudo prophete: z dabūt signa magna z prodigia: ita vt in errorez inducantur si fieri potest etiaz electi. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerit vobis ecce in deserto est: nolite exire: ecce in penetralib⁹: nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente z paret vsq̄ in occidentē: ita erit z aduentus filij hominis. Ubicunq̄ fuerit corpus: illuc congregabuntur z aquile. Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur: z luna non dabit lumen suum z stelle cadent de celo: z virtutes celorum cōmouebuntur: z tunc parebit signum filij hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre z videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa z maiestate. Et mittet angelos suos cuz tuba z voce magna: z congregabunt electos eius a quatuor ventis: a summis celoꝝ vsq̄ ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit z folia nata: scitis quia prope est estas: ita z vos cuz videritis hec omnia: sciote q̄ ppe est i ianuis. Amē dico vobis: q̄a non preteribit generatio hec: donec omnia fiant. Celum z terra transibunt: verba autē mea non preterībunt. De die autem illa z hora nemo scit: neq̄ angeli celorum: nisi pater solus. Sicut autem in diebus Noe: ita erit z aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes z bibentes nubentes z nuptui tradentes: vsq̄ ad eum diem quo intrauit Noe in arcam: z non cognouerūt donec venit diluuium z tulit omnes: ita erit z aduētus filij hominis. Tunc duo erunt in agro: vnus assumetur z vnus relinquetur. Due molentes in mola: vna assumet: z vna relinquet. Duo in lecto vnus assumet: z vnus relinquet.

¶ Postq̄ dñs rndit interrogationi discipuloꝝ de destructione ciuitatis. Dic incipit rndere his que ad z^m aduentum p̄tinēt. Iste aūt aduētus est aduentus ad iudiciū: ió dixit. Quia p̄ ꝓponit signa z modū venēdi. z° tractat de iudicio. ifra. z5. Simile est regnuz celoꝝ ꝛc. Circa p̄^m duo facit. Primo p̄mittit signa p̄cedētia christi aduētū. z° agit de ipso. ibi [Et videbūt filiū hois ꝛc.] Circa p̄mū duo. Quia duo p̄cedentia erūt: z ex p̄te boium z electoꝝ. z° ex p̄te elementoꝝ. ibi [Statim aūt ꝛc.] Circa p̄^m duo facit. Primo p̄mittit quā dā ad monitionē. z° rōnez huius admonitiōis. ibi [Surgent aūt ꝛc.] Dicit ergo. [Tunc si qs ꝛc.] Supra dictū est de ōstructiōe hierusalē. [Tūc si qs ꝛc.] Notandū q̄ ly tunc / nō dicit tēpus determinatū: sed tps ꝓfusuz: q̄ hoc nō statim factū est post destructionē hierusalē. Sed expectat futuꝝ in fine. Simile hētur supra. z. cap. Oz habitauit dñs in Nazareth. Uñ Nazarenus dī. Et sequitur. Tūc venit Jo. ꝛc. Non q̄ tunc venerint q̄ fuerunt forte. xx. anni iter duo tpa. Unde tenet p̄ tpe ꝓfuso. Sic hic. Futuꝝ n. est q̄ multi seductores venient z dicent antichristū esse deuz. [Tūc si qs dixerit vobis. Dic est christus ꝛc.] z. ad Thes. z. Non terreamini: neq̄ p̄ spūm neq̄ p̄ sermonē: neq̄ p̄ epl̄am: q̄si p̄ nos missaz q̄si instet dies dñi ꝛc. [Nolite credere.] Deide ex⁹ dicit. [Surget n. ꝛc.] Assignat rōnez admonitiōis. Et p̄ ponit rōnem ex necessitate. z° ex falsitate doctrine. ibi [Sicut enī fulgur ꝛc.] Circa p̄^m tria facit. Primo introducit seductores. z° vehemētiā seductionis. 3° admonitionē. Dicit ergo q̄ dicto q̄ alīq̄ erunt q̄ dicent se christū. Sed nūqd aliq

erant: Jta [Surget n. pseudo chr̃i] i. q dicent se chr̃istos. Et hoc factũ est ante destructionẽ hierusalẽ. j. Jo. 4. Sz audistis q venit antichr̃istus. Uñ antichr̃i facti sũt multi. [Et pseudo pphete.] Sicut n. chr̃is habuit ꝛos pphetas q p̃nũciauerũt cũ: sic antichr̃ist⁹ falsos. Et hoc est: qđ dr̃. j. Jo. 4. Multi pseudo pphete exierũt in mũdũ. Sz nunqd facient isti miracula ꝛ effect⁹: Uñ dabunt signa: ꝛ pdigia. z. ad Thes. z. Cuius aduẽtus est ſm operationẽ satbane. Apoc. 16. Et vidi ō ore draconis ꝛ de ore bestie ꝛ de ore pseudo pphete exire spũs tres in mũdos in modum ranaꝝ. Sed est qđ: nunqd demones pñt facere miracula. Dicendũ q nõ. Sz pprie sumatur miraculũ. Qz miraculũ pprie non est qđ fit preter ordinẽ alicuius cause ptincularis. Sed qđ p̃ter ordinẽ totius⁹ creature. Et hoc fit per solã virtutem diuinã. Sed hoc possibile est: q creatura supior non ꝓtineatur in ordine creature inferioris. Unde aliqd fit p virtutẽ supioꝝ qđ non fit p virtutẽ elementoꝝ. Sic in hoibus aliqs facit p artificiũ aliquid qđ mirum vi alys. Sic de demonib⁹: qz subtilioris sunt itelligẽtie. Jdeo sic̃ artifices alig aliqd faciunt qđ vi miruz alys. Sic ꝛ demones aliq̃ faciunt nãliter que videntur nobis mira. Sed qđo fiet istđ. Opinio fuit Aucẽ. Qz nã corporalis obedit ad nutũ itelligẽtys. Uñ ad apprehensionẽ imutatur corpus. Sed Augu. istud amouet: qz nõ obedit ad nutũ alicui⁹ creature: sz solius dei. Jõ dicendum q in reb⁹ nãlibus sunt virtutes determinate ad p creandũ aliq̃ vt ranas: ꝛ bõ. Istas virtutes nouerũt melius demones q̃ alij. Et hoc pbat Augu. Qz ignis q descedit sup oues Job fuit nãlis. Potest. n. excitare corpora ꝛ ꝯgregare: vt faciãt talia miracula. Illa ꝛo miracula q̃ nõ ꝓcedunt ex virtute alicui⁹ rei nãlis hec nõ pñt facere. s. vt mortuus suscitet. Uñ talia non faciũt nisi in pstigijs: vt Symon magus fecit mouere caput. Uñ ista que nõ sunt ex virtute nãe: nõ pñt. Uñ [dabunt signa magna] i. q̃ hoies reputãt magna. Sed qs erit effectus. [Jta vt in errorẽ inducant̃ si fieri põt etiã electi.] Et dicit Origen̄. Qz sermo dictus est p exaggerationẽ: qz quinq; homo est in hac vita si ſm se ꝓsideretur: seduci põt. Tñ cõparando ad electionẽ dei: vt sit sensus. Electum seduci: hoc est impossibile. Jdeo aggrauãdo dicit q tanta erit vis q nisi pꝛeseruarent̃ ex ꝓdestinatione diuina q seducerentur. Uel dicendũ q nõ vere electi: sz electi ſm apparentiaz. pt̃ ad Thi. j. Quñ qdã rebellantes circa fidẽ naufragauerũt. Esa. 19. Dñs misauit spũm ꝛigine in medio ei⁹: ꝛ errare fecerũt egyptũ. ¶ Ecce ꝑdixi:]qz ſm Greg. minus nocẽt iacula que ꝓuident̃. Amos. 3. Non faciet dñs ꝛbũ: nisi reuelauerit secretũ suũ. ¶ Uñ si dixerint vobis ꝛc.] Posita necessitate i gñali: ponit magis in ꝑtili. Si dixerint vobis. [Ecce i deserto ꝛc.] Notãdũ q vera doctria sit in publico. Supra. x. Qđ dico vobis in occulto: dicite sup tecta. Sed falsa semp querit anguloꝝ. Prouer. j. Sapientia dat vocẽ in platcis. Uñ veritas est lumen: ꝛ querit in lumine videri. Sed si fuerit querẽtis dogma q̃rit occulta. Prouer. 9. Sapiẽtia sedet in fozib⁹. Et sequitur. Aque furtiue dulciores sũt. Uñ desert⁹ est locus occult⁹: qz caret hoib⁹. Uel qz est interclusus. Uñ [si dixerint ꝛc.] Et qđ vult dicere: Jsti infideles ꝛ hereticj duz sũt fideles in societate vel ꝯgregationẽ nõ pñt decipere: sed niunt̃ q a societate separent̃ ꝛ tũc decipiũt. Et hoc est qđ vult dicere. Si dixerint. [Ecce in deserto est: nolite credere.] Nolite a bona societate ꝛ ꝯgregatiõe separi. Jtẽ si in penetralibus: qz semp intẽdunt locũ secretũ nec doctrinaz in publico audent dicere. Uñ Jo. 18. Ego palã locutus sum mũdo. [Nolite credere: jqz q cito credit leuis est corde. Eccl. 19. Scõm Dieron. põt retorqueri ad tpo ante destructionẽ. Sed melius est vt retorqueat̃ ad finẽ. Jtẽ põt itelligi de seductione facta in eccl̃ia. Pseudo chr̃i est documentũ mẽdaꝝ. Et vi vnũ documẽtũ: qz oia in vno vniunt̃. Et qlibet mẽdaciũ hz suos pphetas. Uñ dicũt. Dic est chr̃is aũt illic. Esę. 13. Perseuerauerũt ꝓfirmare sermonẽ. Et aliqñ volunt ꝓfirmare p scripturas apocripbas: aliqñ p occultos sẽsus scripturẽ. Qñ p apocripbas. dicũt q in deserto est. Qñ p occultos sensus: dicunt q in penetralib⁹. Uel ſm Augu. Uera doctrina duo hz: qz ꝛ idem in oi loco: ꝛ publice ꝓferri dz. Et ab istis deficit heresis. Uñ dicit. [Dic est chr̃is] i. in hac terra: ꝛ nõ in alia. Jtẽ qz doctrina sua nõ est publicanda: ideo dicunt in penetralibus est. Uñ nolite credere. ¶ Sic̃. n. fulgur exit ab oriẽte ꝛc.] Dic aliã rõnez assignat: qz falsus dicũt q chr̃is veniet occult⁹. Sed nõ est verũ: imo veniet manifestus. Et ponit duas rõnes. Una ex manifestatiõe chr̃i: alia ex cõgregatiõe sancto ꝝ. Dicit nolite credere: q nõ vẽiret manifestus. [Sicut n. fulgur exit ab oriente ꝛ appet vsq; ad occidẽtẽ.] ita erit aduẽt⁹ filij hois. ps. 49. De⁹ mãifeste veniet. Sed nũqd veniet: sic̃ fulgur q mõ videat̃ hic: ꝛ post versus oriẽtẽ: Jõ nõ itelligat̃ q sic solũ manifestet̃ in vno oriẽte: sed in oib⁹. Si velim⁹ referre ad mysteriũ. Fulgur est aduẽtus veritatis. Nolite q̃rere occultũ dogma: qz veritas mãifestat̃ p totũ mundũ. Uel oriens p̃n⁹: occidens finis: vñ veritas dogmatis semp hz pcedentiã a p̃n⁹ vsq; ad finẽ. Ue ꝛ. n. dogma totã scripturaz recipit. Quidã nõ recipiunt vetus testamẽtũ. Quidã nõ recipiũt pphetas. Et ita nõ possent confirmari per alias scripturas. Sed vera doctrina a p̃n⁹ nascẽtis eccl̃ie vsq; ad finẽ habebit ꝓfirmationẽ: vñ dicit Matth. vlt. Ecce ego vobiscũ sum oib⁹ dieb⁹ vsq; ad cõsumationẽ seculi. ¶ Ubicũq; fuerit corp⁹ ibi ꝛc.] Posset. n. aliqs dicere. Jsti dicũt: hic est chr̃istus: aut illic. Quo cognoscem⁹ qñ veniet: Ostendit aũt q nõ indigebit quereꝛe: qz manifestus fiet aduenies ei⁹: qñ qdem ꝛ alij congregabunt̃. Et erit simile ei qđ accidit cũ qdam petyt a dño suo multũ celante ꝓfectum sunũ de mouẽdo castra: ꝛ dixit. Uñ mouebitis castra: Et ille. Nõne audis tubaz. Ad quid petis: Sic dñs hic. Tu dicis q erit hic vel illic. Scio q vbi fuerit corp⁹ ꝛc. Notate q in Hebreo hz. Anathe. Qđ idem est q cadauer. Uñ voluit signare passionẽ chr̃isti: quia tunc veniet chr̃istus oñdens signa passionis. Et loquitur per similitudinez. Job. 39. [Ubi corpus ꝛc.] i. ad Thes. 4. Occurremus in nubib⁹ obuiam chr̃isto ꝛc. Sed qđã sũt aglę: qdam vultures ꝛ corui. Sed nõ dicit vultures: vel corui: sed aquile: p quas sancti signant̃. Esa. 40. Assument pennas: vt aquile: volabũt ꝛ non deficient. Sic vt dicit Dieron. Ubicunq; fit memoria chr̃isti passionis: viri sancti debẽt congregari p iugem memoriã passiõis eius. Ad Hebr. 10. Memoramini pristinos dies in q⁹ illuminati: magnũ certamen sustinuistis passionũ. ¶ Et qz non solum crũt hec manifesta p tribulationes. iõ ait [Statim aũt post tribulationẽ ꝛc.] Et agit de signis sum pris ab alijs rebus que supra nos fiũt. Et p ponit signa. z⁹ effectus. z⁹ ibi. [Et tunc plangent ꝛc.] In his aũt que supra nos ostendit triplex est ordo. Corpora celestia: angeli. Chr̃istus. Ad Eph. j. Qz constituit eũ sup omnẽ potestatem ꝛ pncipatum ꝛc. Quz ergo ad p̃mũ dicit. [Statim autez post tribulationẽ diez illoꝝ] qñ. s. veniet antichr̃istus. [Statim] qz non dũ post: qz multis esset in periculum: ꝛ hoc est contra illos qui fabulam ponunt de mille annis. [Sol obscurabitur ꝛ luna nõ dabit lumen suum]. Et quid est: Hoc dictum hz sensum literalẽ ꝛ mysticus. Scõm q ad vltimũ aduentum referatur hz sensum literalem. Scõm q ad aliũm: mysticum. Sed videt̃ obiici

Eusebius. Origenes. Augustinus. Origenes. Gregorius. G. Hieronym⁹. Augustinus. Hieronym⁹. H Error circa vltimum cẽ pus destruꝫ. Hilarius.

qđ dicit q sol obscurabitur:qz dñi Isa.30.Et erit lux lune sicut lux solis:et lux solis septẽpliciter ꝛc. Unde ad hoc videndũ debetis distinguere tria tempora.Temp⁹ ante aduentũ:tempus in aduentu:et post aduentũ. Ante aduẽ tum christi bõ obseruationes sicut de quibus hic dicit. Et Iobel.2.Sol conuertet in tenebras:et luna in sanguinem antequ veniat dies dñi magn⁹ et horribilis.In christi aduentu non mutabunt ſm substantias:sed ſm comparationes:qz tanta erit claritas christi et sanctoꝝ q nec apparebit claritas eorum.Isa.24.Erubescet luna et cõfundetur sol.Ex post diem iudicij augebitur claritas lune:et stellaꝝ.Et tunc erit vere qđ dñi Isa.30.scz q solis lumen erit septẽpliciter sicut lumen septẽ dieꝝ.Sed videtur falsum qđ dicit q stelle cadẽt de celo:qz vna stella maior est tota terra. Rabanus soluit p literam Marc.13. Qñ stelle erũt decidentes in lumine.i.in lumine minorate. Sed vnde ista minoratio potest esse:Ex duobus est q lumen alicuius luminaris minoratur.Uel in seipso:vel pp interpositũ aliqđ:vt si nubes interponatur:vt cũ eclipsatur luna minuitur lumen eius.Unde dicit Origenes q dupliciter põt intelligi.Primo q hoc interpositũ erit ignis qui ante christum pcedet et consumet oia vsq ad mediũ spatiuꝝ aeris:ꝙtum.s.elauate sunt aque diluuij:qđ igne sequẽs multus fumus erit q tenebrabunt luminaria celi.Uel põt dici q qdam tenebãt ista corpora esse corruptibilia.Et sicut elementaria immutabuntur:ita et ista. De istis tribus bñ vna auctoritas.Apoc.6.Sol factus est niger tanq saccus cilicinus:et luna tota facta est: sicut sanguis et stelle de celo ceciderunt ꝛc.¶Stelle cadent de celo.¶Stelle de celo videntur cadere qñ suo lumine puantur.Sic ergo erit immutatio in corporibus celestibus. Int in angelis.Unde dicit.¶Et virtutes celoꝝ mouebunt¶.i. virtutes que deo ministrãt.Et dicit Aug.Qz omnia corpora administrantur p spiritum vite.Unde dicnt moueri in effectuqz in aduentu domini cessabit motus celi. Unde illa dicnt moueri:qñ illa que ad suum officium pertinẽt:in alium statum mutant.Uel angeli mouebuntur non cõmotione timoris:sed admirationis:qz admirabuntur virtutem christi.Uel cõmouebuntur cõmotione gaudij super glorificatione sanctoꝝ.De hoc põt accipi qđ dicit Job.26.Qz columne celi contremiscunt et pauent ad motũ eius. ¶Et tunc apparebit signuz filij hominis in celo.¶Hic ponitur signum filij hominis super angelos existentis.Filij signum.i.signum victorie Christi:qz quando totus mundus innouabitur signabitur q obtinuit victoriam omnium per passionem suam:quod modo non apparet:vel apparebit signuz crucis:ad ostendendum:q tota ista gloria est per passionem eius. Item significabitur q omnem iudiciariam potestatem acquisiuit per passionẽ suam.Job.36.Si voluerit nubes extendere quasi tentorium suum ꝛc.Et sequit.Per hec.n.iudicat populos.Item apparebit ad confundendum malos qui Christum noluerunt sequi.Item signum crucis erit clarius ꝙ sol.Sed quis erit effectus. ¶Tunc plangent omnes tribus terre.¶Uidentes tantã christi potestatem quã despexerunt:et tantã sapientiam:cui non obedierũt et tantaz claritatẽ sanctoꝝ.Unde dicẽt illud qđ dñi.Sap.5.Hi sunt quos habuimus aliqñ in derisum et in similitudinez improperij.Nos insensati vitam illoꝝ estimabamus insaniam et finem illoꝝ sine honore.Ecce nunc quomodo computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illoꝝ est.Item tribus celi.i.illi qui portauerunt imaginẽ celi.Isa.40.Cui similem fecistis deũ aut quã imaginez ponetis ei ꝛc:Imputabũt sibiipsis quod talia sustinẽt. Apoc.1.Uidebit eum omis oculus et q eum pupugerũt.Et plangent se sup eum oẽs fines terre.Et Zach.12.Aspicient ad me quez pfixerũt:et plangent cũ planctu quasi sup vnigenitum:et dolebunt super eum vt doleri solet in morte pnogeniti.Hec est literalis expositio. Sed si referat ad 2ⁿ aduentum:tunc ñ exponatur mistice. Origenes. Origenes. per solẽ diabolus signatur:per lunam antichristus. De his dñi Job.31.Si vidi solem cũ fulgeret et lunã incedentem clare:et lętatũ est in abscõdito cor meum ꝛc. Uidi.i. approbaui solem.i.ea que vident habere claritatẽ et sanctitatẽ:et q virtutem tunc apparebunt.pⁱ ad Cor.4.Illuminabit abscõdita tenebraꝝ:et manifestabit consilia cordium.Uñ tota doctrina:tota claritas tunc apparebit:qz imago christi apparebit in omnibus.Uel per solem ecclesia signatur.Unde ecclesia pp tribulationes videbit non lucere.Et quare dicit post tribulatiões.Ridet Origenes. Origenes.Et post et simul.Item stelle.i.illi q post videbant splẽdere.Uirtutes celi.i.sancti mouebunt.¶Et videbũt filiuz hominis venientẽ in nubibus celi ꝛc.¶Supra dñs pnunciauerat que futura erant ante 2ⁿ aduentum. Dicit autẽ prenunciat ipsum aduẽtum.Et circa hoc tria facit. Primo ponit suum aduentũ. 2° certitudinẽ aduentus.3° incertitudinẽ hore vel diei.2° ibi.¶Ab arbore fici ꝛc.¶3° ibi.¶Dies aũt et hora ꝛc.¶Circa pmum duo facit. Primo ponit aduẽtum siue appartionẽ filij hois. 2° congregationem sanctoꝝ ad ipsum.ibi¶Et mittet angelos ꝛc.¶Et attendite q vbi fecit mentionẽ de aduẽtu.duo posuit.vz q manifestus esset aduentus:et q sanctꝝ congregarent. Unde dixit:et sicut fulgur ꝛc. Et hoc ad manifestationẽ. Item dixit.Ubi corpus ꝛc.Et hec duo vult magis exprimere.Et quomodo venit:¶Uidebũt filiuz hois ꝛc.¶Et q videbunt:Omnes homines. Ipse.n.ad iudicandũ veniet. Habet.n.nãm humanam et diuinã.Scõm diuinam non videbitur nisi a mundo corde ꝛc. Scõm q dñi supra.5. Beati mundo corde:qñ ipsi deum videbunt:scz ſm humanam nãm videbunt eum etiam et mali.Uidebit omnis caro salutare dei nostri.Ideo videbunt filium hois: qz idem est filius hominis:et dei:sed non videbunt vt filium dei:sed vt filium hois.Jo.3.Dedit ei iudicium facere:qz filius hois est.Sed põt esse qõ:verum tam boni qz mali sint eum visuri in specie gloriosa. Et dicendum q sic.Et ratio assignatur.Isa.26.Ubi disputans dominus cum pphęta dicit.Non videbit gloriã dñi. Et ridet pphęta.Dic exalteur manus tua:vt nõ videãt:et ridet dñs.Uideant et pfundant.Uñ boni videbũt ad letitiã: mali ad cruciatum et tristitiã.qñ.n.aliquis timet puniri. Quãto magis potestas iudicis ꝰ ipsum appareat maior: magis affligitur.Sic ꝙto christus apparebit glorioſior:tanto magis cruciabuntur mali.Et hoc signatur cum dñi.¶Uenientem in nubib⁹ celi.¶Et hoc respondet huic qđ supra dixerat q sicut fulgur ꝛc.In fulgure duo sunt:splendor et terror.Splendor aliquã iocunditatem representat: scz terror fit ex sono:et nubes ad refrigerium fit. Isa.28. Et erit sicut nubes rozida in die messis:que tũc iocunda est. Item nubes habent obscuritatem:et qñ spissa est:est terribilis pp fulgura et pluuias que ex nubibus oriũtur. Et hoc conuenit terrori impioꝝ.ps.96.Nubes et caligo i circuitu eius.Item competit q in nubibus veniat ad designandũ diuinitatem christi:qz maiestas dei apparuit in nube.Exo.16.Unde dñi.3.Reg.8.Dicit dñs q habitaret dñs in nebula:deo in nubib⁹ veniet.Item competit ad ostendendũ humanitatem eius:eqz sicut bñ Act.1. Uidentibus illis:elauatus est:et nubes suscepit eũ ab oculis eorũ.Et audierũt angelos dicentes. Quẽadmodũ audistis eũ euntem in celũ:sic veniet.Ut ergo ostendatur q sit ille idem q in nube sublatus est:apparebit in nube.Lope-

Origenes.

Rabanus.

Origenes.

Augustinus.

Ruelio.

tic etiam ad significandū glorificationem. Quando enim transfiguratus est: apparuit nubes lucida. Et nunc fuit una. Sed nunc erūt plures: et nunc solū trib⁹ apparuit: sed tūc pluribꝫ apparebit. Apoc. j. Ecce veniet in nubib⁹: et videbit eū omnis oculus. Et qd erant iste nubes: Non erant nisi quedam claritates redūdantes ex corpore christi: et Origenes. aliox̄ sanctox̄. Orig. dicit q̄ erūt angeli assumentes nō solū intelligibiliter: sed veraciter ministrantes. In p̄mo enim aduentu venit humilis. Zach. 9. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus ꝛc̄. Sed post veniet in nubib⁹ celi cū virtute multa et maiestate. ¶ In p̄ enim aduentu duo fuerunt. Debuit nāinfirmitatem et ignominiā. Infirmitatez: qz dicit Aplūs. 2. Cor. 13. Crucifix⁹ est ex infirmitate. Ignominiam sm qō bī. Isa. 52. Sic inglorius erit inter viros aspectus eius: et forma ei⁹ inter filios hoium. Consequenter ad hec duo. Duo dicit. Consequenter ad infirmitatē: ponit autem. Uñ de ista dī. Data est mihi oīs potestas in celo et in terra. Et hec data est ei per gnōnem inq̄ntum filius dei. Sed ipse p̄meruit inq̄ntum homo. Et hoc manifestabit qñ omnes angeli et oīa elementa ministrabunt ei. Item p̄ra ignominiā dicit q̄ veniet in maiestate: q̄ssi iudex vivox̄ et mortuox̄. Tunc veniet. ¶ Et mittet angelos suos cū tuba et voce magna. ¶ Dic agit de congregatione sanctox̄. Et tria ponit. P̄imo ponit ministros. 2° cōgregatos. 3° unde congregantur. Ministri sūt angeli: vt bī. ps. 102. Ministri ei⁹ q̄ facitis voluntatē eius ꝛc̄. Sz dicit cū voce magna et tuba. ¶ In resurrectione triplex virtus operabit. P̄imo virtus diuina. Secūdo virt⁹ hūanitatis christi: qz sua resurrectio est causa nostre resurrectionis: vt dicit Aplūs. p⁹ ad Cor. 15. Sicut in Adam oēs mortui sumus: ita in christo oēs resurgemus. Itez opabitur ibi virtus angelica ad quedam p̄cambula. s. ad colligendos pulueres. Et hec tria tangit. Uirtutē angelicā: cū dicit. ¶ Mittet angelos. ¶ Uirtutē dei cū dicit. ¶ Cū tuba ¶ Uirtutē hūanitatis in hoc qō dicit. ¶ Et invoce magna. ¶ De ista bī in Jo. 5. Omnes q̄ audierint vocē filij dei viuēt. Et oportebit q̄ illa vox sit magna: qz debita voci sue vocē virtutis. ps. 67. P̄er tubā hanc signatur diuinitas: qz maior est vox tube q̄ vox hūana. Apoc. vj. Et audiērūt vocem magnā de celo dicentem eis: ascēdite huc. Et paulo post. Et septimus angelus tuba cecinit: et facte sūt voces magne in celo ꝛc̄. Et notate q̄ tuba satis ei congruit qz Num. 10. Mādauit dñs Moy si duas tubas fierent clangebant tubis ad concilium: ad festa: ad pugnā: et ad cōmotionē castrox̄. Et sic erit in iudicio: qz erit ibi p̄silium. i. aduocatio oīus sanctox̄: qz nō resurgent impij in iudicio: neq̄ peccatores in p̄silio iustox̄. ps. j. Itez erit tunc solēnitas sempiterna. Itez erit ibi pugna ꝰ malos: vt habek. Zach. vltio. Sed et iudas pugnabit aduersus hierusalez. Item erit ibi cōmotio castrox̄: qz sancti transferent ad vitaz sanctox̄. Zach. 2. Et applicabunt gentes multe ad dominū in die illa. Item qdam modo cōgregantur: sed non oēs: sed tunc omnes. Infra cap. 25. Congregabuntur ante eum oēs gentes ꝛc̄. Dic congregant solum electi: qz solum congregant: vt regnēt cum ipso. ps. 49. ¶ Cōgrege illi sanctos eius. Uñ dicit. ¶ Et p̄gregabūt electos [illegible] Sed vñ congregabunt. ¶ A q̄uor ventis celi. ¶ A [illegible] celox̄ vsq̄ ad terminos eox̄. Uenti celi distinguuntur q̄uor ptes mundi. Ab oriente q̄uenit subsolanus. Ab occidēte fauonius. A septēmone boreas. A meridie auster. Et sub his oēs alij q̄uerūt. Uñ ¶ a quatuor ventis cc̄ ¶ i. ab oībus partib⁹ mūdi. Sequitur. ¶ A sūmis celox̄ ꝛc̄. ¶ Istō potest dupl⁹ exponi. Origenes dicit sic. Congregabunt: posset aliqs dicere q̄ solū ista p̄gregatio erit virorū et non mulierox̄. Ideo remouet ad ostendū q̄ erit mul- Origenes. tū congregabunt: ideo dicit ¶ a sūmis celox̄ ꝛc̄. ¶ Scias q̄ sancti ascendūt in celos: et quidam sunt superiores: quidam superiores: qz sm modū meritox̄ erit modus premij. Uñ hoc est: qd dicit Aug. Dz a q̄uor ventis: hoc est pp corpora. Dz a sūmis celox̄: hoc dicit pp alias. Remigius dicit sic. Et est in glo. Congregabo ꝛc̄. Posset aliqs credere q̄ solū esset p̄gregatio ab extremis terre. Sed quid erit de mediullio terre. Uñ ¶ vsq̄ ad terminos eox̄. ¶ Et vult dicere q̄ non solū fiet p̄gregatio ab extremis terre: sed a celo. i. a mediullio mūdi. ¶ Ab arbore fici discite parabolam. ¶ Dic docet de certitudine aduentus sui. Magna dixerat et q̄ quidam incredibilia: modo triplr certificat. P̄imo similitudine. 2° assertione. 3° rōne. 2ª ibi. ¶ Amē amen dico vobis ꝛc̄. ¶ 3ª ibi. ¶ Celum et terra ꝛc̄. ¶ Dicit q̄. ¶ Ab arbore fici ꝛc̄. ¶ Dicit Chrysostō. Uñ vult deus ostendere aliquid: semp̄ inducit similitudinē nālem. Arbores in hyeme vitā hūnt nō oculte. Uñ nō p̄ducunt folia neq̄ fructū. Sed in p̄ncipio veris incipiūt pullulare: et tūc apparet vita. Sic etiaz sancti modo nō apparent: vt bī ad Col. 3. Mortui estis: et vita vestra abscōdita est cū christo in gloria. Sed tūc vita sanctox̄ apparebit: cox̄. s. q̄ non seducent tempore antechristi. Tunc veniat estas. s. eterna retributio. ps. 125. Euntes ibant et flebant mittentes semina sua. Et sequitur. Uenientes autē venient cū exultatiōe portantes manipulos suos. Uñ dicit ¶ Ab arbore fici ꝛc̄. ¶ P̄er ficū signatur synagoga de qua bī Luc. 13. Arborez fici habebat qdam plantatā in vinea sua. ¶ Cui iā ramus eius tener fuerit et folia nata scitis ꝛc̄. ¶ Et hoc pōt exponi sic. Ramus tener: antichristus est: cuius pēs pax. Quando ibi: ficus folia multū adherent ei: et tūc potestas ei⁹ manifestabit. Uel pōt exponi in bono. P̄er ramū virtus et fortitudo sanctox̄: qñ ecclesia incipiet finire: virtus christi et sanctox̄ apparebit q̄ sustinebunt eā. Cant. 3. Ecce pauit grossos suos. ¶ Ita et vos cū videritis hec oīa ꝛc̄. ¶ i. cū videritis signa p̄cedētia euenire: ¶ scitote q̄ ppe est in Januis. ¶ Sicut dī aliqd esse ppe: qñ est in Januis. Jac. 5. Ecce merces operariox̄ vestrox̄ q̄ defraudata est a vobis clamat: et clamor cox̄ in aures dñi sabaoth introiit. Notate q̄ Aug. facit vim in hoc qō dicit oia: cū dicit: cū videritis hec oia ꝛc̄. Supra dixerat q̄ dñs ppe est. Sed qd est: Semp. n. dñs ppe est. Ideo dicit. Si velim⁹ dicere q̄ mihi p̄tinet ad finē mūdi: sz ad aduentū christi p ecclesiā. Uñ qō dictū est. Uidebūt ꝛc̄. Ueniente in nubibus. i. in p̄dicatorib⁹. ¶ Cum virtute magna: q̄m dat dñs Augustinus. vbez euāgelizantib⁹ virtute multa. Et tūc veniet cū maiestate: q̄m dant ei reuerētiā. Uñ sm expositionē aliox̄: referre ad finē mūdi possum⁹: et aliter dicere sm q̄ Aug. exponit dat intelligere aliqd qō ppe est. i. aliqua esse signa q̄ ppe est. Uñ q̄ dictū est: videbūt ꝛc̄. Referē ad oīa supra dicta. s. ad signa fulgura: et terremotū. Manifestauit g̃ per similitudinē: nūc manifestat p assertionez. s. cum iuramēto dicens. ¶ Amen amen ꝛc̄. ji. infallibiliter vox est: q̄ nō p̄teribit g̃ratio hec ꝛc̄. ¶ Dicit Origen. q̄si Origenes. in promptu esset q̄ audiētis. Posset n. aliqs credere hec esse dicta de destructiōe hierusalē: et qz tūc completa sūt ad destructionē: qz multi supuixerūt vsq̄ ad tēpus illō. Uñ nō p̄teribit g̃ratio hec. j. homines nūc viuētes donec oia fiant. ¶ Sed magnū esset oia dicta ad destructionem hierusalē referre. Ideo aliter dicendū q̄ omnes fideles sunt vna g̃ratio. ps. 23. Hec est g̃ratio que quērūt faciem: et p̄ misericordiā q̄ dñi est terra ꝛc̄. Unde vult dicere nō p̄teribit ꝛc̄. ji. nō cessabit fides ecclesie vsq̄ ad finem mūdi: ꝰ aliquos qui dicebāt q̄ duraret vsq̄ ad tps aliqō. Quod dñs redarguit dicens. Infra vltio. Ecce ego vobiscū sum oīb⁹ dieb⁹ vsq̄ ad cōsummationē seculi. Et nunc ponit ra-

Augustinus. Remigius. L Origenes. Augustinus. Augustinus. Origenes.

tionem.¶ Celuz ⁊ terra transibunt: verba autem mea nó transibunt ¶ q. dicens: facilius est celum ⁊ terraz transire q̃ verba mea. Esa. 40. Uerbum autem meum manet in eternum. Et ps. 32. Uerbo dñi celi firmati sunt. Uñ verbum est causa celi: ⁊ causa semp validior est suo effectu. Ideo ⁊c. Et non dí q̃ celum ⁊ terra transeant: qz esse desinant: sed qz transibunt in alium statum. Apoc. 21. Uidi celum nouũ ⁊ terram nouam: fm Orig. Boni per celum signantur: per terram mali. Esa. j. Audite celi: ⁊ auribus percipe terra. Utriq; transibunt: boni in vitaz eternam: mali in ignẽ eternum. Et q̃ dí verbuz dei non preteriri: non dí q̃ non transeat fm substantiam verbi: sed fm id cuius est. Unde hoc: vt dicit Orige. hz preter aliaz qz non preteribit verbum dñi. Uerba autem Moysi ⁊ aliorum preterierunt. Unde verba Moysi sunt signa presentis ec clesie: sed verba christi pronunciant statum vite eterne. Unde verba Moysi transierũt. i. q̃ promisit Moyses: transiit: q̃ christus: non. quia promisit futuram gloriaz q̃ non transit. Item verbum christi fm q̃ est de terrenis: ⁊ temporalibus trãsit. ¶ De die autem ⁊ hora illa ⁊c. ¶ In parte autem ista determinat de incertitudine temporis. Et circa hoc duo facit. Primo ponit temporis incertitudinem. 2° horatur ad similitudinem. 3° ostendit eventum futurum. 2ª ibi. ¶ Sicut in diebus Noe ⁊c. ¶ 3ª ibi. ¶ Tũc erũt ⁊c. ¶ Dicit q̃ videbũt ⁊c. Tu dicis ideterminate. Dicas nobis determinate si est verum. ¶ De die autez ⁊ hora nemo scit: neq; angeli celorum. ¶ Qõ dicit de angelis celorum: manifestum est: ⁊ non hz magnam dubietatem: qz est cognitio naturalis in eis: ⁊ hoc non se extẽdit nisi ad ea que fm cursum nature sunt. Judicium autem non fiet nisi fm voluntatẽ dei. Item est alia cognitio glorie: ⁊ sic nñ sciunt sicut quibus dominus vult revelare: ⁊ illud sibi retinuit. Malach. 3 Ecce veniet dominus ⁊ quis poterit scire aduentum eius. p'ad Thes. 2. Dies domini sicut fur in nocte ita veniet. Sed est questio hic fm Hieron'. quia dicit Marcus cap. 13. Nec etiam filius hominis nouit quo videl' Arrius suam heresim confirmare: quasi pater scit qõ nescit filius. Ergo maior est eo. Ideo potest dici q̃ filius scit: ⁊ q̃ dies iudicij fm aliquã rationez determinatus est. Et quicquid determinatur a deo: verbo eterno suo determinatur: ideo impossibile est quin verbuz sciat. Sed quare dicitur nescire. Augu. Et Hieron'. Dicunt q̃ consuetus modus loquendi est dicere nescire aliquid: quando non facit illud scire. Sicut dicitur Gen. 22. Nunc cognoui q̃ timeas deum: idest cognoscere feci. Ideo dicitur filius nescire: quia non facit scire. Alio modo dicit Origenes q̃ christus ⁊ ecclesia sunt sicut caput ⁊ corpus: quia sicut caput ⁊ corpus sunt sicut vna persona: ita christus ⁊ ecclesia. Sed christus aliquãdo accipit formam ecclesie vt in illo ps. 21. Deus deus meus respice in me. Unde q̃ dí q̃ christus non scit: intelligitur q̃ ecclesia non scit. Unde dñs Act. j. Non est nostruz scire tempora vel momenta ⁊c. Notate q̃ dicit Augu. q̃ ipse volebat ostendere ex quibusdam signis q̃ aduentus iudicij non possit sciri determinate: quia non determinat quodcunq; tempus. Probatio dicit q̃ nõ possit sciri: quia sicut est in etatibus hominis: ita est in etatibus mundi. Unde sicut vltima etas hominis non hz terminum certum: sed aliquando protenditur plusq̃ alie: sic ⁊ de vltima parte mundi dici debet q̃ non hz certum terminum: ⁊ poterit plus durare q̃ omnes alie partes. ¶ Sicut autem fuit in temporibus Noe: ita erit ⁊ aduentus filij hominis ⁊c. ¶ Supra dominus posuit incertitudinem hore sui aduentus: nunc autem adhibet similitudinem. Et primo ponit eam. 2° exponit. ibi ¶ Sicut autem ⁊c. ¶ Propo

Origenes.

M

Hieronym°.

Occasio hereticorum Arrianorum.

Augustinus. Hieronym°.

Origenes.

Augustinus.

N

mit autem similitudinem conuenientez: quia dum loqueretur de fine mundi: quicunq; in fine mundi. Proponit ergo de alia similitudine. Legitur enim duplex consumatio: vna per aquã. 2. Pet. 2. Et si in originali mundi non pepercit: sed octauum Noe iustitie preconem custodiuit diluuium mundo impiorum inducens. Unde dicitur satis conuenienter: quia prima consumatio fuit ad amputanda peccata carnalia. Unde dicit Gen. 6. Uidentes filij dei filias hominum q̃ essent pulchre acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant ⁊c. Ideo contra ardorem huius concupiscẽtie: debuit esse consumatio per aquã. In fine autem mundi peccatum erit: quia refrigescet charitas: sicut supra dictuz est. Ideo ignis conuenienter erit in penam. Unde dicit. ¶ Sicut in tempore Noe ¶ scilz qõ finis fuit incertus. Sicut habetur Gene. 6. Finis vniuerse carnis ⁊c. Unde sicut illi qui adhescerunt Noe saluati fuerunt. ¶ Sic in aduentu filij hominis ¶ qui adherebunt filio christo salui fient. 2° exponit istam similitudinem quãum ad incertitudinez. ¶ Sicut enim erant in diebus ante diluuium ⁊c. ¶ In verbis istis duo tangere videtur. Unum scilz desperationem de futuro aduentu: ⁊ causam eius. Causa autem q̃ homo non speret futurum aduentum est quia versatur in curis carnis: quorum animus fm eius concupiscentias. Jaco. 5. Epulati estis sup terram: ⁊ in luxurijs vestris enutristis corda vestra: ideo vacabũt lasciue: que duas habet partes. Lin comessationibus ⁊ ebrietatibus ⁊c. Quantum ad primum dicit. ¶ comedentes ⁊ bibentes: ¶ non q̃ comedere ⁊ bibere sit peccatum: sed ponere ibi finem suum est peccatuz. Quantũ ad 2ª dicit. ¶ Nubentes ⁊ nuptui tradentes ⁊c. ¶ Et sequitur. ¶ Et non cognouerunt donec venit diluuium: ⁊ tulit omnes ¶ scilicet qui non adhescerunt Noe qui erat figura christi: ita erit aduentus filij hominis. Sed habetur Luce. 17. Arescentibus hominibus pre timore. Et supra eodem habetur q̃ sol obscurabitur. Quomodo ergo securi erunt homines vt comedant ⁊ luxurientur? Duplex est responsio. Dicit Hieron'. q̃ verum est q̃ circa tempora antichristi multe erunt tribulationes: ⁊ hoc ad probationem electorum: ⁊ post restituentur tranquilitati. Et in illa tranquilitate mali vacabunt letitie. Unde Lucas loquitur fm statum tribulationis. Manẽ autem fm tempus qõ immediate precedet aduentum dei. Item aliter. Quia quidam sunt boni: quidam mali. Et vniuersaliter ecclesia patietur tribulationem: ⁊ boni punientur a malis. Unde dicitur supra. 10. Odio eritis hominibus omnibus propter nomen meum. Unde illi qui patient erũt boni. Qui vo exercebunt huiusmodi tribulationes: erunt mali. Quod ergo dí hic. Comedẽtes ⁊c. Intelligitur quo ad malos. Quod autem in Luca dicitur q̃ arescentibus ⁊c. Hoc intelligitur quo ad bonos. Uel sic. Cum frequenter accidat q̃ boni emendantur per tribulationem: mali autem non: ideo mali arescent: boni autem non. ¶ Tunc duo erunt in agro: vn' assumetur ⁊ alter relinquetur ⁊c. ¶ In parte ista ponit euentum huius incertitudinis. Et go erit: Quia continget q̃ homines in vno officio assumpti q̃ vnus assumetur ⁊ alter relinquetur. Et potest hoc exponi fm Chrysost. Qz non velit aliud dicere q̃ q̃ in omni conditione hominum ⁊ omni officio: quidam erunt reprobi: quidam electi. Qui boni: assumentur: qui mali relinquent. Quo: Sicut dictuz est supra. 13. Qz venient angeli ⁊ assumẽt bonos. ¶ ad christũ. Item quidam sunt delitiose viuentes: quidam vo quedam officia exercentes. Item laborantium quedam sunt officia ad homines pertinentia: quedaz ad mulieres labor hominum est proprie in agris. ¶ Tunc ergo erũt duo in agro vno. ¶ Literaliter

Hieronym°.

Occasio.

O

Chrysosto.

scilz laborantes. [Unus assumetur ꝙ tanꝯ ceccus: [alter relinquetur ꝙ tanꝯ reprobus. Item [due erunt molentes in mola vna.] Una assumetur: altera relinquetur. Hoc est officium mulierum. Solebat esse ꝙ mulieres molerent. Et loquitur ꝑm consuetudinem terre: vbi non est aqua. Et tūc molitur cum equis vel cum hominibus: sed tunc erat officium mulierum. Esa. 47. Tolle molam ⁊ mole farinam. Unde due erunt molentes: id est exercentes officium suum. Et tunc vna assumetur: exponit vt prius. Item duo in lecto vno ⁊c. Chrysosto. dicit ꝙ diuites non laborant sed quiescunt: ideo assignātur per illos qui in lecto iacent. Et de istis vnus assumē ⁊ alter relinquetur. Potest etiaz exponi allegorice. Et hec est expositio Hylarii. Hylarii. Pro agrum assignatur mundus: sicut supra dictum est. Per duos homines: populus fidelium ⁊ infidelium. De istis vnus assumetur. ſ. populus fidelium: alter relinquetur: scilz infidelium. Item lex vetus per molam assignatur: que grauis ⁊ ponderosa est. Act. 15. Hoc est onus qō nec nos: nec patres nostri ferre potuim⁹. Et eorum qui veterem legem recipiunt: aliqui recipiunt christum: aly non. Omnes illi dicuntur in mola molere qui veterem legem recipiunt. Et illi quidez assumuntur: qui veterem legem cum noua recipiunt. Illi vo qui non: relinquuntur. Item qui christum recipiunt sunt sicut iacentes in lecto: quia per lectuz signatur memoria passionis. Et de talibus: quidam assumuntur: quidam relinquunt. Quidam enim conformant se passioni per bona opera quidaz non. Potest aliter exponi vt ad tres status fidelium referatur: quia sunt tria genera hominum. Quidaz contemplatiui: quidam prelati: quidam actiui. Nullus status securus est: quin aliqui dānentur in statu aliquo. Status contemplationis per lectum significatur. De hoc in canticis lectus noster floridus. Et tamen alig in hoc statu damnantur. Status actiuoruz per molentes in mola signatur: quia ponderositatez habent ⁊ sūt solicite. Luc. 10. Martha martha solicita es ⁊c. Unde inuoluuntur in secularibus: ⁊ tamen inter eos aliqui damnantur. Per agrum in quem homines exeunt ad laborandum: signatur prelati. Cant. 7. Veni dilecte mi: egrediamur in agr: ⁊ in talibus qdam assumunt ⁊ qdam relinquunt.

¶ Uigilate ergo quia nescitis qua hora dñs vester venturus sit. Illud autez scitote: quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur vē turus esset: vigilaret vtiqz ⁊ non sineret persodi domum suam. Ideo ⁊ vos estote parati: qz qua nescitis hora filius hominis venturus é. Quis putas est fidelis seruus ⁊ prudens: quem constituit dominus supra familiam suaz: vt det illis cibū in tempore. Beatus ille seruus: quem cum venerit dominus eius inuenerit sic facientem. Amen dico vobis: quoniaz super omnia bona sua ꝓstituet eum. Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo: morari facit dominus meus venire: ⁊ ceperit percutere conseruos suos: ⁊ manducet autem ⁊ bibat cum ebriosis: veniet dominus serui illius in die qua non spe rat: ⁊ hora qua ignorat: ⁊ diuidet eum partemqz eius ponet cum hypocritis: illic erit fletus ⁊ stridor dentium.

¶ Postqz dominus posuit incertitudinem hore: monet ad vigilantiam. Et primo monet omnes. 2° specialiter prelatos. ibi [Quis putas ⁊c.] Circa ꝓmū tria facit. Primo proponit admonitionem. 2° similitudinē. 3° concludit propositum. 2° ibi. [Illud autem scitote ⁊c.] 3ª ibi. [Et vos estote parati ⁊c.] Dicit ergo. Ita dico ꝙ vices est incertus: ⁊ nullus potest considere de suo statu: quia de quolibet vnus assumetur ⁊ alter relinquetur: ideo debetis esse diligentes ⁊ soliciti. [Uigilate ergo.] Et vt dicit Dicronymus. Dicronymus. Ideo voluit dominus incertum ponere terminum: vt homo semper expectaret. In tribus enim homo delinquit: quia vacat eius sensus. Item quia vacat a motu. Item iacet homo. Ideo [vigilate] vt sensus vestri eleuentur per contemplationem. Cant. 5. Ego dormio ⁊ cor meum vigilat. Item vigilate ne in morte torpeatis. Ille enim vigilat qui se exercet in operibus bonis. ꝑ⁹ Pet. vltimo. Sobrij estote ⁊ vigilate: quia aduersarius vester diabolus tanꝯ leo rugiens circuit querens quem deuoret. Item vigilate ne incautis per negligentiam. Prouer. 6. Usq; quo piger dormis ⁊c. Sed quid dicit. [quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit.] Hoc dicebat Apostolis: ⁊ non habetur alibi ꝙ ita expresse se vocet dominum, sicut hic. Et in Joanne .13. Uos vocatis me magister ⁊ domine ⁊ bene dicitis: sum ⁊ enim: sed posset aliquis dicere ꝙ dominus loquebatur apostolis. Apostoli enim non erant victuri vsqz ad finem mundi. Quo modo ergo dicit. Uigilate qz nescitis ⁊c. Dicit Augusti. Augustinus. Augustinus. Et istud necessarium est etiam apostolis: ⁊ eis qui ante nos erant: ⁊ nobis: quia dominus venit dupliciter. In fine mundi veniet ad omnes generaliter. Item venit ad vnumquēqz in fine suo. ſ. in morte. Jo. 14. Non relinquā vos orphanos. Ueniam ad vos. Ergo duplex est aduentus. In fine mundi: ⁊ etiam in morte. Et vtrunqz volunt esse incertum. Et isti aduentus sibi respondent: quia talis inueniatur quis in ſcdo qualis fuerit in ꝓmo. Augustinus. Augustinus. Imparatum inuenit illum mundi nouissimus dies quē imparatum inueniet suus vltimus dies. Item potest exponi de alio aduentu. ſ. inuisibili quando venit in mentē. Job. 9. Si venerit ad me non percipiam. Unde ad multos venit ⁊ non percipiunt. Unde multum debetis vigilare: quia si pulsauerit ꝙ aperiatis ei. Unde Apoc. 3. Ego sto ante ostium ⁊ pulso. Si quis aperuerit mihi: intrabo ad eum ⁊ cenabo cum illo. ¶ Illud autem scitote ꝙ si sciret paterfamilias qua hora fur veniret: vigilaret illa hora. [Et non sineret perfodi domum suam]. Sed quia nescit qua hora oportet ꝙ tota nocte vigilet. Quis é iste paterfamilias domus? Anima est. In ista debet homo quiescere. Sap. 8. Intrans in domum meam. ſ. in conscientiam meam: conquiescam cum illa. Paterfamilias ratio est. Prouer. xx. Rex qui sedet in solio dissipat omne malum intuitu suo ⁊c. Aliquando fur perfodit domum suam. fur est aliqua persuasio false doctrine vel tentatio aliqua. Et dicitur fur sicut habetur. Jo. 10. Qui non intrat per ostium in ouile ouium ille fur est ⁊ latro. Ostium ꝓprie dicitur naturalis cognitio: ius naturale. Quisquis ergo per rationez intrat: per ostium intrat. Sed qui intrat per ostium concupiscentie vel irevel huiusmodi est fur. Fures cōsueuerunt in nocte venire. In Abdia. Si fures introissent ad te, si latrones per noctem: quo modo conticuisses ⁊c. Unde si de die veniant non timent. Sic quando homo est in contemplatione diuinorum: tunc non venit tentatio: sed quando remisse se habet tūc venit. Ideo bene dicit propheta. ꝑa. 70. Cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Unde debemus vigilare quia nescimus quando veniet dominus: scilz ad iudiciuz. Uel possumus

P

sumus referre ad diem mortis.p̄ ad Thessal.5.Cum.n. dixerint pax ⁊ securitas:tunc repentinus eis superueniet interitus.¶ Et vos estote parati/quia qua hora non putatis filius hominis venturus est.¶ Dicit Chrysosto.q̄ homines soliciti circa temporalia:vigilant de nocte.Et si p̄ temporalibus vigilant/multo magis vigilandus est p̄o spiritualibus.Apoc.3.Si nō vigilaueris ⁊c.¶ Quis putas est fidelis seruus ⁊ prudēs ⁊c.¶ Dic specialiter admonet ad vigilandum prelatos.Et p̄mo alliciendo p̄mys. 2° terendo supplicijs.Circa primum tria facit. p̄mo ponit idoneitatem boni prelati.2° officium.3° premiū.Idoneitas est q̄ sit fidelis ⁊ prudens:in quolibet bono opere duo sunt necessaria vt intentio constituatur in debito fine.Item q̄ accipiat vias congruas ad illum finē.Ideo in officio prelationis hec duo sunt necessaria.p̄mo q̄ figat intentionem in debito fine:quem quidaz constituit in seipsis.de quibus dicitur.Ezechie.34.Ueh pastoribus qui pascunt se:qa illi qui in recto fine intentionē cōstituunt non intendunt q̄ sibi vtile sit.sed q̄ multi salui fiant.Et hoc totum p̄pter gloriam dei recte operantur. Qui autem querit q̄ suum est.non. Unde oportet q̄ sit fidelis.2° Corin.4.Jam quaritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur.Item debet esse prudens:qa p̄t esse q̄ aliquis querat gloriam dei:sed non fm scientiaz. Prelati enim est corripere vitia.Posset ergo ita increpare q̄ posset inducere in peccatuz.Ideo oportet q̄ sit prudens.Supra.10.Estote prudentes sicut serpentes ⁊c.Et notate q̄ nominat seruum:qa differentia est inter liberū ⁊ seruum:qa omnis actio serui retorquetur in dominum: non liberi.Sic omnis actio prelati referri debet in deū. Sic Paulus vocabat se seruum.cum dicit. 2° Corin.4. Nos autem seruos vestros per Jesum.Sed quare dic. Quis putas ⁊c.Quia pauci sūt fideles.Phil.2.Omnes enim que sua sunt querunt non que Jesu Chri. Prouer. 20.Uirum autem fidelem quis inueniet:Et si pauci fideles:pauciores ⁊ prudentes.Ideo sic dicit dns notans paucitatem.Deinde tangit eorum officium.¶ Quē constituit dns ⁊c.¶ Et tria agit.p̄mo agit de sui institutiōe super officium suum.cum dicit.¶ Quem constituit dns jnō q̄ ipse procuret vel muneribus vel precibus.Ad Heb. 4.Nullus assumat sibi honorem:sed qui vocatus est a deo sicut Aaron.Deinde tangit super quem constituatus est:qa super familiam suam.s.super ecclesiam suam:nō super temporalia.Scdm q̄ dicit Apls 2° Thim.2.Nemo militās deo implicat se negocijs secularibus ⁊c.Itē oportet eum esse prudentez vt vigilet circa ecclesiā:non circa alia que extra ecclesiam sunt.p̄° Corith.5.Quid ad nos de his que foris sunt.Item tangit officiuz prelati vt det illis cibum in tempore.Cibum.s.doctrine boni exēpli ⁊ temporalis subsidij.Ideo dns dicit Petro tercio/pasce/pasce/pasce oues meas.Joan.vltimo. Pasce verbo/pasce exemplo/pasce temporali subsidio.Habeē vitio. Sed tamen¶ in tempore ¶Eccl.3.Item Joan.16.Multa habeo vobis dicere/sed non potestis portare modo.Si enim vult dicere verba/quādo non competit/pdit.Sequitur de premio.Et p̄mo dicit q̄ est istud.2° in quo sit. Quod est premium/beatitudo.Unde dicit¶ Beatus ille seruus quem cum venerit dns ⁊c.¶ Beatus siue in morte/siue in fine mundi:quem inuenerit sic facientem.s.administrantem vt dictū est.ps.118.Beati immaculati in via qui ambulant in lege dñi.Et q̄re sunt beati:¶ Amē amē dico vobis:quoniaz super omnia bona sua p̄stituet eū.¶ Hoc tripliciter exponitur.Uno modo vt ostendatur in quo consistat omnis beatitudo.Beatitudo enī in aliquo bono consistit.Sed omnia bona dei sunt. Numquid ergo in aliquo istorum est beatitudo?Beatitudo est in illo bono q̄ est super omnia bona.Non enim est aliqs beatus nisi in illo bono q̄ dē est.Unde super omnia bona sua constituet cum.i.beatificabitur in illo.s.in deo qui est super oia.Esa.58.2° modo exponi pōt q̄ hoc dicit ad ostēdendum p̄eminētiam quā habebunt boni plati.Luc. 12.habeē q̄ faciet eos discumbere.Sed dic habetur q̄ super oia bona ⁊c.qa inter omnia premia/maximum est premiuz boni prelati.Supra.5.Qui fecerit ⁊ docuerit:h̄ magnus vocabitur.Qui docti fuerint:erūt sicut splēdor firmamenti:⁊ qui ad iusticiam erudiunt plurimos quasi stelle in perpetuas eternitates.Et hec est super oia bona sua.i.super oia premia sanctorum.3° modo potest exponi per vnionem ad Chīm:qa sicut in hoc mundo non peruenit ad statum perfectionis:nisi q̄ sequitur vestigia Chīi: sic nec tunc:nisi qui coniuncti fuerint Chīo: ⁊ habebunt prium super omnia:iquantum voluntas sua fit conformis volūtati diuine.Luc.3.Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ⁊c.Et Apoc.2. Qui vicerit dabo ei stellam matutinam.¶ Si autē dixerit malus ille seruus in corde suo ⁊c.¶ Postq̄ allexit vt sint vigilantes per premia:hic terret per supplicia.Et p̄mo ponit culpam.2° penaz.ibi¶ Ueniet dns ⁊c.¶ In culpa duo sunt.s.causa culpe:⁊ ipsa culpa:⁊ tamen vtrūq; culpa est, causa culpe est desperatio de aduentu¶ Si dixerit.Moram facit dns meus venire.¶ Augu.dicit.q̄ aliquis possz dicere hoc:nimio desiderio.Et hoc demōstrabat q̄ dicebat.Quando veniam ⁊ apparebo ante faciem dei mei. ps.41.Aliquando dī p̄pter desperationem de cito veniendo.Ezech.12.Filī hois q̄ est proverbium istud in terra israel dicentium.In longum differentur dies:⁊ pibit omis visio:Non eni diu tardabit.2° Pe.3.Non tardat dns promissionem suam.Unde hec est radix oium.Szque sunt que consequūtur inde:Unum crudelitatis:aliō voluptatis.Quāntz ad p̄mum dic¶ Et ceperit percutere cōseruos suos¶ qa reputat sibi subiectos vt seruos.Contra illud.p̄° Pe.5.sed voluntarie neq; vriantes in cleris. Et non solum sufficit ei:sed etiā percutit ⁊ affligit.Mich. 3.Qui edificatis sion in sanguinib⁹.vel pereunt fratres quos seruos reputant malo exemplo.Itez istud nō sufficit eis:sed conuertunt se ad voluptates.¶ Māducet aūt ⁊ bibat cum ebriosis¶ i.habebit societatez cū voluptuosis si ipse est voluptuosus.Et qd erit inde:Ponit iudiciū. p̄mo eni ponit iudicium ex iisperato.2° penaz.Dic.¶ Ueniet dns ⁊c.¶ qa credit aliquando homo esse securus de longa vita:⁊ tamen subito deficit.p̄ ad Thessal.5.Dies dñi sicut fur veniet.Esa.30.Subito dum non sperat veniet cōmotio eius.Et qd fiet inde:Segtur triplex pena. Et diuidet eum.non(vt dic Hieron.)vt diuidat gladio: sed a societate bonorum.Infra.25.Et separabit eos abinicez:sicut pastor segregat oues ab hedis Et hec est maxima pena.Dic Orige.sic.In bole tria sūt.Est anima/corpus/spirituale donum.Et hec in bonis prelatis non diuidunt:sed in malis prelatis:spirituale donuz diuidunt:qa accipiet spirituale donuz q̄ eis dederat.Corpus autem ⁊ anima mittentur in ignez.Item alia pena est q̄ annumerabitur iniqs.Unde dicit.¶ Partēq; eius ponet cum hypocritis.¶ Hypocrite sunt simulatores q̄ vnū p̄fitentur:⁊ aliud agunt.vnde partem eius ponet cum talibus.Et sic accipiatur ps.10.Sulphur ⁊ spiritus procellarum pars calicis eorum.Itez adhuc ista non sufficiūt sed erit alia pena:qa¶ ibi erit fletus ⁊ stridor dentium.¶ Job.Transibunt eni a frigore niuium ad calorē nimiū. Unde fletus ex fumo generatur:stridor dentium ex frigore.Dicit Orige.q̄ possumus hinc considerare q̄ ma-

Dyrsolo.

Q

R.

Hieronym⁹.

Origenes.

Origenes.

Augustinus. le dicunt qui dicunt q̄ prelati mali non sunt prelati. Itē notate quandam similitudinē quā ponit Aug. Remoueamus ab oculis illum seruū de quo fit sermo: & ponamus tres seruos q̄ diligant aduentū dñi. Unus dicat dominus meus cito veniet. & ideo vigilabo. Alius dicat. Dominus tardabit & volo vigilare. Alter dicat. Nescio q̄n veniet: & ideo volo vigilare: qd istorū melius dic̄. Respondet Aug. q̄ primus male decipitur qa si putat q̄ cito veniat & postea tardat est in periculo ne pre tedio dormiat. Secūdus potest decipi: sed non est in periculo. Sed tertius benefacit: qui sub dubio semper expectat. ideo malum est determinare aliquod tempus.

¶ Capitulum. XXV.

Tunc simile erit regnum celorum decem virginibus: que accipientes lāpades suas: exierunt obuiā sponso & sponse. Quinque autē ex eis erant fatue & quinque prudentes. Sed quinque fatue acceptis lampadibus nō sumpserunt oleum secum. Prudentes vo acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso dormitauerunt omnes & dormierunt. Media autē nocte clamor factus est: ecce sponsus venit: exite obuiam ei. Tunc surrexerunt oēs virgines ille: & ornauerūt lampades suas. Fatue autem sapientibus dixerunt: date nobis de olco vestro: quia lāpades nostre extinguuntur. Respōderunt prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis & vobis: ite potius ad vendentes & emite vobis. Dum autem irent emere: venit sponsus: & que parate erant: intrauerunt cum eo ad nuptias: & clausa est ianua. Nouissime vo veniūt & relique virgines dicentes. Domine domine aperi nobis. At ille respondens ait. Amen dico vobis: nescio vos. Vigilate ergo: quia nescitis diem neq; horam.

A Supra actum est de aduentu dñi ad iudicium: hic agitur de ipso iudicio: vnde diuidit istud capl̄z in duas partes. In p̄ma parte loquitur de iudicio per quasdā parabolas. In scā manifeste & explicite formam iudicij demonstrat. ibi| Cum aūt venerit &c̄. ¶Circa primum duo facit. p̄mo ponitur quedam parabola in qua aliqui excludūtur a regno ꝓpter defectū interiorem. In scā q̄ quidam excludūtur ꝓpter negligētiaz exteriorū operationū. ibi| Sicut enim homo peregre proficiscens &c̄. ¶Prima est de virginibus que solēt animos hominum exercere. Et in hac tria ꝓsideranda sunt. p̄mo ponitur preparatio aliquorum se disponentiū vt regnēt cum Chīo. z° ponitur excitatio ad iudicium. 3° aduēnis iudicij. z° ibi| Media autem nocte &c̄. ¶3ª ibi| Dum aūt irent &c̄. ¶Circa p̄mum. p̄mo tangit studium preparatiū. z° eorum somnū. ibi| Moram autem faciente &c̄. ¶Circa p̄mum duo facit. p̄mo ponit qd̄ est cōmune omnibus se preparantibus. z° distinctionem in his qui se ꝓparāt. ibi| Quinque autem &c̄. ¶Circa p̄mum quatuor considerandū cōmunia quantuz ad omnes: numerus: status: officium: & finis intentus. Numerus tangitur q̄ decem erāt. ¶Simile est regnum celorum decem virginibus. ¶Sed quare decem: Triplex ratio est. Una quidem: qa decez est numerus vniuersitatis: in nūerādo procedimus vsq; ad decem: & post incipimus ab vno. vnde per decez: per vnum & per centū vniuersitas significatur. Uel fm Hylarium: omnes obsistunt decem preceptis obseruandis vel obligandi ad ea vel per decem ꝓpter q̄nque sensus duplicatos. Sunt enim duplicati. Uno modo fm Grego. qa q̄nque sunt in viris & q̄nque in mulierib⁹. Et sic decē fm Piero. duplicant fm q̄ ad diuisos sensus referunt. Sunt enim quidam sensus exteriores: & quidā interiores. De visu interiori dicitur. Joan. deū nemo vidit vnq̄ &c̄. De gustu dicitur. ps. 33. Gustate & videte &c̄. De olfatu dicitur. Cant. j. In odorem vnguentorum tuorū currim⁹ &c̄. Et sic sunt omnes decem qui ad iudicium veniunt. Status tangitur cum dicitur ¶virginibus. ¶Sed quare dicūtur virgines: Triplex est ratio. fm Chrysō intelligit de his qui integritatez carnis seruant. Sed quare magis facit mentionem de virginibus: Dicit q̄ supra. 19. Locutus est de virginibus vbi dicit. q̄ sunt quidam eunuchi qui seipsos castrauerunt ꝓpter regnum celorum: qui potest capere capiat &c̄. ideo cum virginitas sit tm̄ bonum q̄ non cadit sub precepto sed sub consilio: fm q̄ habet p̄ Cozin. 7. de virginibus preceptum non habeo: consilium autem do. Si isti dānant: multo magis & alij. Uel virgines dicuntur qui ab illecebris quinque sensuū abstinent. fm Hieron. & Orige. virgines dicuntur fideles qui non admittunt corruptelā fm q̄ dicit Apls. 2ª Cozi. 11. Despondi vos vni viro &c̄. Sequitur. videte studiū. ¶Que accipientes lampades suas. ¶Lampades sunt vasa luminis. Unde fm Hylariū possumus intelligere animas illuminatas lumine fidei qō in baptismo receperūt. Isa. 58. tunc erumpet quasi manc lumen tuum. Uel per lampades opera signātur. fm Augu. Opa eni vestra debent esse lucerna. Supra. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus vt videāt opera vestra bona & glorificēt patrem vestrum qui in celis est. Ergo accipere lampades: est preparare animaz vel disponere ad bona opa. Quarum qō ponitur est q̄ ¶exierunt obuiam sponso & sponse. ¶Quis est sponsus & que est sponsa: Dupliciter exponitur fm duplex matrimonium: vnum diuinitatis ad carnem q̄ celebratuz est in vtero virginis. Ipse eniz tāq̄ spōsus procedens de thalamo suo. ps. 18. Sponsus ipse filius⁹ est: spōsa humana natura. Unde nihil aliud est exire obuiā sponso & sponse: nisi seruire Chīo. Item est matrimoniū Chīi & ecclesie. Jo. 3 Qui habet sponsam: sponsus est. q̄ preparantes lampades intendunt vt placeant sponso. Chīo: & sponse. i. matri ecclesie. Et sic in istis conueniunt. Ponuntur etiam tria in q̄bus discrepant in interiori discretione & exteriori solicitudine. Quantum ad p̄mum dicit. ¶Quinque autem ex eis erant fatue & quinque prudentes. ¶Prouer. 10. Sapientia est viro prudentia. Ille prudens est qui que facit nō vult pro nullo pdere. Ideo dictū est supra. 10. Estote prudentes sicut serpentes. Uel sic fatue sunt qui diuertunt a deo: vel per malam intentionem & non rectam: vel per falsam doctrinam. ¶Prouerb. 9. Mulier stulta & clamosa plenaq; illecebris: & nihil omno sciens: sedit in foribus domus sue. fm Orige. Qui habet vnam virtutem habet omnes: vnde non potest esse vnus sensus ordinatus quin sint alij ordinati. Item sicut etiam di Jac. 2. Qui delinquit in vno factus est omniū reus. Item discrepant quātum ad exteriorem solicitudinem. Quia ¶quinque fatue acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum. ¶Omnes iste bene volebāt habere lampades

Hylarius. Gregorius. Chrysostō. Hieronym⁹, Augines. Hylarius. Augustinus. Origines.

re lampades accensas: qa ipse qui lumē est/vult filiꝰ seruire cum lumine: lumē nō potest nutriri sine oleo. Stultus enim esset qui crederet seruare lumen in lampade: t Hieronymꝰ. nō poneret oleū. Per oleū quatuor signātur ſm Hiero. Per oleum signātur bona opera. Et quare: fides est lumen animarum quo accendūtur lāpades. Per bona opa fides nutriatur pᵒ ad Thim. j. Hoc precepuum cōmēdo tibi fili mi Thimothee ſm pcedentes in te pphetias: vt milites in illis bonā militiam babēs fidem t bonaꝫ cōſcientiam: quā quidam repellentes: circa fidē naufragauerūt. De isto pōt accipi qō dī Prouer. xi. Thesaurus desiderabilis t oleum in habitaculo iusti: t iprudens homo dissipabit illud. Alio mō per oleum misericordia signa- Dyonſiꝰ. tur. Et sic dicit Ezech. Unde babet Luc. x. qꝫ samaritanus infudit vinum t oleū. Per vinum severitas signatur: per oleū opus misericordie. Vult ergo qꝫ q intendit continentiam seruare t nō fecerit misericordiam: stultus est. vñ dicit Jaco. cap. viti. Judicium sine misericordia ei q nō fecerit misericordiam. Itē per oleum signatur interior letitia. de quo in ps. 103. vt exhylaret faciem in oleo. Et alibi in ps. 44. Unxit te deus oleo letitie ꝛc. Multi sunt qui exterius abstinēt: t querunt intus gaudium (conscientie: t ibi habēt secum oleū. Alij nō querūt gaudiū conscientie: sed gloriam hominū: t isti non habēt oleum. Origenes. Scōm Orig. per oleū sancta doctrina signatur. Cant. j. Oleum effusum nomē tuum. Oleum iustitie rectā doctrinaꝫ sīgt. ps. 118. In corde meo abscondi eloquia tua. vñ virgines dicunt qui cōtinentiam seruant: q faciunt misericordiaꝫ: q gaudium interius querunt: q rectam doctrinā assumunt. Segnur de somno repentino. Ponit causa somni t somnus. Causa somni est mora. Quādo eni aliqui expectant aliquē t maxime de nocte/cito dormiunt. vñ per hoc spatiū signatur spatium iter aduentum Chri in carnē t aduētum ad iudiciū. Unde dic. (Morante autē faciente sponso/dormitauerunt omnes t dormierūt (ſm omnes expositores exponit de morte. Sed quare dicit mors somnus. Hoc est ppter spem resurrectiōis. Sicut eni q dormit intendit euigilare: sic qui dormit morte intēdit resurgere. pᵒ Thessal. 4. Nolumus vos ignorare de dormientibus vt nō cōtristemini sicut t ceteri q spem nō habēt ꝛc. Sed quid est dormitio t dormitatio. Exponit Gregorius. Grego. Dormitatio est ppria via ad somnū. Unī per dormitationē possumus intelligere lōgiorē vitā/per somnū Origenes. mortem. Scōm Orige. Intelligitur de somno pigritie. Prouer. 6. Usquequo piger dormies quādo ꝓsurges de somno tuo: Uñ (Morā autē faciēte sponso (vel ad tuditiū: vel ad mortes (dormitauerūt oēs t dormierūt: (vix eni sunt alig qui longo tēpore viuāt quin torpescāt. Ut q totaliter negligūt. Dormūt: q ꝛo aliqio mō aliquādiu desistūt a ꝑmo seruore dormitāt. (Tūc segnur excitatio. 2° effectus. 3° petitio sanarū virginū. 4° rēspōsio sapientum. Dic ergo (Media nocte clamor factus est: ecce C Origenes. spōsus venit. (De ista dicit Orige. aliter qꝫ aliꝰ t magis ſm hanc. Alij oēs exponūt excitationes istā referēdo ad finale iudiciū. Et ſm hoc iste clamor erit tuba vel vox Chri. pᵒ Thessal. 4. Quoniam ipse dns in iussu t in voce archangeli t in tuba dei descendet de celo pᵒ Corinth. 15. Canet tuba t mortui qui in Christo sunt resurgēt pri- Hieronymꝰ. mi. Et quare media nocte: dicit Hieron. qꝫ hebreus dicit qꝫ sicut angelus in media nocte descēdit ad interficiendum ꝑmogenita egꝝ ptꝰ: sic venturus est dns in media nocte. Unde solebat ee consuetudō apud eos qꝫ non dimittebatur populus vsqꝫ ad mediaꝫ noctem. Augu. dic Augustinus. qꝫ non est ppter rōnem tēporis: sed solum est ppter occultationem pᵒ ad Thessal. 5. Dies dñi sicut fur de nocte: sed quid est qō dicit. (Ecce sponsus venit t exite obuiam ei (ga tunc omnes resurgent et obuiam. Joan. 5. Uenit hora in qua omnes in monumētis sunt audiēt vocem eius. Origenes. Amos. 4. Prepara te israel in occursum dei tui Origenes. refert ad presentem vitam. Et hoc quādo homo detinetur inani gloria: t sit clamor per predicatores vel per internā ispirationem. Tūc reuertit ad Christum Esa. 40. Exalta in fortitudie vocem tuam q euangelizas hierusalez. Tūc segnur effectus. (Tūc surrexerūt omnes virgines ille t ornauerūt lampades suas. (Ad lram/facto clamore per tubā vel p vocem Chri: omnes resurgēt. Unde Jo. 5. Oēs eni qui in monumētis sūt vocē ei⁹ audiēt. Sz quid fecerūt: (Ornauerūt lāpades suas. (Sed quid est hoc: Erit ne tēpus: Dicendum qꝫ ornare lampades nihil aliud est qꝫ dinumerare opa que fecerūt vt possint congruam rōnem reddere. Uñ habebūt solicitudinē quando audiēt vocem filij dei: vt ifra eodem. Quādo vidimꝰ te esurientē t sitientē t dedimus tibi potum ꝛc. Scōm Orige. est planior lra. Quia si ad pātem vitā re- Origenes. serant: quādo fit clamor per pdicatorem vel iternaꝫ inspirationem: tūc surgunt a negligētia: t tūc incipiunt surgere ad corrigendū facta sua. Tunc segnur petitio sanarū. (Fatue autē sapientib⁹ dixerūt. Date nobis de oleo vestro ꝛc. (Iste erant fatue quo ad aliqd: t quo ad aliqd non: qa aliquid habebāt de lumine fidei. vñ dicūt (quia lāpades nostre extinguūtur (Si eni nihil hēnt fidei/dilexerent: extincte sunt. vñ cognoscūt qꝫ nō possunt ignē sine oleo ꝓseruare. Et qd est hoc dictū: sine intelligat qꝫ oleū opus misericordie, siue iustitie idez est sensus: qa isti resurgentes qui non habebūt hec opera in abūdantia: petunt suos defectus suppleri per eos qui habuerūt magis abūdanter. Sed hoc nō poterit fieri: qa vnicuiq erunt sua necessaria. Ad Gal. viti. Opus suum vnusqꝫq probabit: qa videbant qꝫ non poterat valere lumen fidei sine opere misericordie: petebāt ab alijs qui fecerant opa misericordie. Aug. sic exponit. Cōsuetus est quādo aliqs Augustinus. preoccupat in aliquo: solet recurrere ad illud in quo speraat. iste habebāt externus fiduciā: qa laudes alioꝝ quere bāt. Uñ dicūt (Date nobis de oleo vestro. (Idest de laude vestra. i. laudetis nos de ope nostro. Sz istud non vult eis ſm qꝫ babet ad Ro. 2° Testimoniū reddēte illis ꝓsciēna ipsoꝝ. Job. 16. Ecce eni in celo est testis meus t cōscius meus in excelsis. Uñ confidūt in humano fauore qui pdesse non pōt ſm Orige. Cōtingit qꝫ aliqui in Origenes. reb⁹ vanis expenderunt vitā suam. Et cū recognoscūt: recurrunt ad alios/t petunt oīones t bñficia eorum. Et in D hoc nō sunt fatui si incipiūt reuerti ad dñm. (Respōderūt prudentes dicentes. (Dic ponit respōsio sapientum. Et in ista respōsione duo ponūtur. Et ꝑmo ponit responsio repudiandi. Itē ponitur quodā cōsiliū. ibi (Ite potius ꝛc. (Et que est rō. (Ne forte nō sufficiat nobis t vobis (Uñ qa oleum misericordie vel iterius gaudiū vel exteriora opa non sufficiūt nobis t vobis: sicut dī pᵒ. Pe. 4. Si iustus vix saluabit ipius t peccator vbi parebit: Et Apo. Ro. 6. Nō sunt condigne passiones hui⁹ tēporis ad futuraꝫ gliam que reuelabit in nobis. Et Esa. 64. Omnes iustitie vestre tāq pānus mēstruate ꝛc. Quia nō sufficit nobis t vobis. (Ite potius ad vēdentes t emite vobis. (Sed nūquid erit tempus qꝫ requirāt sibi oleum. Ideo intelligēdum qꝫ istud magis dicit per modū impropery qꝫ per modum cōsilij: quasi diceret. Debuissetis iuisse. Scōm Ezech. Isti vendētes sunt pauperes: qa mercātur regnum. Luc. 16. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. Unde dicunt. Ite. i. ire debuistis ſm Augu. Augustinus. Dicit eni per modum impropery. Uēditores olei sunt

adulatores. Unde videtes q̄ iste petunt auxiliū vicine.
Ite potius rē. Quasi diceret. Uos nūq̄ āfuistis nisi oleū:
idest laudem humanaz. Modo eatis ad mūduz: r emat
Origenes. tis illud testimonium qđ semp quesistis. Scōz Origenes.
plana est ītā: ga vult q̄ totum in mūdo isto cōtingat. Alī
quando accidit q̄ peccator videt iustuz: r petit quid de
beat facere. Sed aliqui sunt ita sapientes q̄ sibi sufficit
sapientia sua: sed non sufficit sibi r alijs. Unde tales di
cunt illis qui ab eis petunt consiliuz. Non habemus nīi
de doctrina spirituali q̄ possimus nobis r vobis suffice
re: ideo ite ad doctores ecclesie r ad sapientes qui vēdēt
vobis. De ista habetis Ysa. 55. Omnes sitientes venite ad
aquas: r qui non habetis argentum properate emite et
comedite. Sed quo mō sine argento venditur: Dico q̄
sapiētia venditur sine argēto. Et q̄ est pretiū eius: Hoc
est q̄ hō libēter studeat: hoc est pretiū sapiētie. Prouer.
2. Si quesieris eam quasi pecuniaz r sicut thesauros ef
foderis illam: tunc intelliges timorem r sciēnam dei i
uenies. ¶ Dum autē irent emere venit sponsus. Dicit
Augustinus. Augu. q̄ quidam referūt istud ad statum prīus vite: sed
Augustus. non potest stare cū eo qđ dī: r clausa est ianua. Jō Aug.
etiam hoc exponit de futuro aduentu. Et tria facit. primo
ponitur aduentus iudicij. 2° receptio bonoz. 3° exclusio
malorum. Dicit ḡ. dum irent emere rē. idest dum habe
rēt solicitudinez quo mō excusarent se in iudicio. Uenit
Origenes. dns ad iudicium. Sed Orige. dicit q̄ quidam sunt qui ve
niunt ad consilium vel ad sacerdotes: r cuz deliberatio
ne vt conuertantur: r tunc in aduētu moriuntur. Uñ tūc
venit sponsus: quādo homo moritur. Sz quid est q̄ hic
dicit: venīte sponso: cum supra dixerit exierūt obuiam
sponso r sponse. Ratio est, quia in iudicio sponsa. i. caro
Xpi erit assumpta in glorificatōez. Uel si referamus ad
ecclesiaz: tūc perfecte ipsa vnietur ipsi sponso per adhe
sionem. Uñ Apls p̄ Corī. 6. Qui adheret deo, vnus spi
ritus est cum illo. Et segur. ¶ Et que parate erant intrave
runt cum eo ad nuptias ¶ Iste nuptie sunt regnuz celoz.
de quo Apoc. 17. quoniā dns dnoz est r rex regum: r q̄
cum illo sunt vocati r electi r fideles. ¶ Et statim clau
sa est ianua ¶ ga nulli postea aperietur. Modo autē ape
ritur. Unde ps. 23. Attollite portas principes vestras. Et
Apoc. 4. Post hec vidi: r ecce ostium apertum in celo.
Sed tunc claudetur. ¶ Consequenter ponitur repulsio
malorum. Et dicūtur tria. primo exprimitur negligentia q̄
tarde venīunt. Uñ dicit. ¶ Nouissime autē venerūt rē. ¶
Unde signat eos qui tardam penitētiam agunt. Sap. 5.
Dicētes intra se penitētiam agentes r pre angustia spiri
tus gemētes. Desiderium tanguntur cum dicunt. ¶ Dñe dñe
mine aperi nobis. ¶ Uñ in hoc qđ dicūt eam offm: dicūt
aliquid per quod deberent impetrare. Per hoc autem
quod geminant: signatur q̄ ex angustia petūt. Uñ dicit
supra. 7. Non omnis qui dicit mihi dñe dñe: intrabit
in regnū celoz. Desiderium autē eoz tanguntur cuz
dicit. Aperi nobis. Segur repulsio. ¶ At ille respondēs
ait. ¶ Amē amen dico vobis, nescio vos rē. ¶ idest non ap
probabo vos. Notū enī dns qui sunt eius. z. ad Thi. 2.
Sicut artifex nescit opus qđ discordat ab arte sua. Con
sequenter cōcludit. ¶ Uigilate itaq̄ r orate rē.

¶ Sicut enim homo peregre proficiscēs vo
cauit seruos suos: r tradidit illis bona sua.
Et vni dedit quinque talenta: alij autē duo:
alij ℞o vnum: vnicuiq̄ ſm propriam virtu
tem: r profectus est statim. Abūt autem q̄
quinque talēta acceperat: r operatus est in
eis: r lucratus est alia quinque. Similiter
qui duo acceperat: lucratus est alia duo.
Qui autez vnum acceperat, abiens fodit in
terram: r abscondit pecuniam domini sui.
Post multuz ℞o temporis venit dominus
seruorum illorum: r posuit rationem cum
eis. Et accedens qui quinque talēta accepe
rat: obtulit alia quinque talenta: dicēs. Do
mine quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia
quinque super lucratus sum. Ait illi domi
nus eius. Euge serue bone r fidelis: quia su
per pauca fuisti fidelis: super multa te con
stituaz: intra in gaudiuz domini tui. Acces
sit autem r qui duo talenta acceperat: r ait.
Domine duo talenta tradidisti mihi: ecce
alia duo lucratus sum. Ait illi dominus ei⁹.
Euge serue bone r fidelis: quia super pau
ca fuisti fidelis: supra multa te constituam:
intra in gaudium domini tui. Accedens au
tem r qui vnum talentuz acceperat: ait. Do
mine, scio qa homo durus es: metis vbi nō
seminasti: r congregas vbi non sparsisti: et
timens abij r abscondi talentum tuū in ter
ra. Ecce habes quod tuum est. ℟espondens
autez dominus eius dixit ei. Serue male r
piger: sciebas quia meto vbi non semino: et
congrego vbi non sparsi. Oportuit ergo te
cōmittere pecuniam meam nūmulariis: et
veniens ego recepissem vtiq̄ quod meum
est: cum vsura. Tollite itaq̄ ab eo talentū:
r date ei qui habet decez talenta. Omni. n.
habenti dabitur: r abūdabit: ei aūt qui non
habet. Et qđ videtur habere auferēt ab eo:
r inutilem seruū eijcite in tenebras exterio
res: illic erit fletus r stridor dentium.

¶ Supra posuit dns parabolaz de iudicio in qua repro
bat aliqs ꝓpter hoc q̄ bonū spūale interius susceptum
nō ꝓseruat. Dic ℞o ponit parabolaz in qua ga bona su
scepta nō multiplicat. vñ diuidit. ga p̄ de distributione
donoz agit. 2° de vsu eoz. 3° de iudicio vtentium. 2° ibi.
¶ Abiit autem r qui quinque talēta accepat rē. 3ª ibi. ¶ Post
multū ℞o tpis rē. ¶ Circa p̄mū tria facit p̄ ponit necessita
tez distribuēdi. 2° distributionē. 3° receptiuz distribuētis.
Necessitatē ostēdit in b q̄ dic. ¶ Sicut enī hō pegre rē. ¶
Ubi ōberis notare q̄ iste hō, Chris est. Et posset⁹ dice
re q̄ pegre ꝓficiscebat triplr: ga pgebat in locū q̄ ꝑuis
sibi ꝓprius p diuinitatē. i. in celū: tamē pegrinus erat ſm
carnē: ga nulla caro sibi ascēderat. Uñ Jo. 3. Nemo ascē
dit in celū nisi q̄ descendit de celo: filius hois q̄ est in ce
lo. Ite ꝓficiscebat in celum: ga in mūdo peregrinus exi
stēs in celo ꝓficiscebat. Dicere. 1 4. Quare futurus es q̄
si colonus in terra: r q̄si viator declinās ad manēdū. Jō
potest intelligi spūaliter. Nūc enī peregrinatur a nobis:
qñ nos pegrinamur ab eo rē ad Corinth. 5. Dū sumus in
corpore peregrinamur a dño. Quādo aūt videbim⁹ eū:

Origenes. tunc nō erimus sicut peregrini: sed sicut cives ⁊ domestici dei. Et notandū sicut dic̄ Orige. vbi ponit̄ sicut debet fugi aliqd nisi ponat̄ in similitudine: sicut habet̄ supra. ⁊ 4. Sicut enim fulgur exit ab oriente: ita ⁊ erit aduentus filij dei. Sed hic non ponit̄ in similitudie: ⁊ nō ponitur postea aliud. Propter hoc dz sic legi. Aliquis pegre pficiscens sicut homo: ga Chīs ⁊ deus ⁊ homo est. Uñ fm q deus non peregrinatur: ga oia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius. ad Heb. 4. Peregre autez pficiscatur sicut homo. Jo. p. Uidimus eum tāq̄ vnigenitum a patre. i. sicut vnigenitum a patre. Et hoc fuit necesse ex quo peregre pficisceretur q̄ caruz cōmitteret de suis. Et hoc facit cum dicit. [Uocauit seruos suos ⁊c̄.] Et p̄mo tāgit̄ liberalitas dantis. 2° diuersitas donorum. Item discretio dandi. Dātis liberalitas in duobus tangitur eo q̄ preuenit eos quib⁹ dedit. Item eo q̄ abundāter dedit. Eo q̄ preuenit: quia qui expectat dare diminuit de liberalitate sua. Sic autē non dīs. Jn p̄s. 20. Dīe preuenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Unde vocauit seruos suos: nō illi ipsuz. Unde Jo. 15. Nō vos me elegistis: ⁊ ego elegi vos. Ro. 8. Quos pscivit: hos ⁊ predestinauit. Item tangitur liberalitas: ga de suo [Dedit bona sua] non aliena. Aliqui bene sunt liberales de alieno: ⁊ nō de suo. Jste autē de suo. Uñ de isto pōt intelligi qō dī in p̄s. 67. Ascendisti in altuz ⁊c̄. dedit dona hoibus. Cōsequēter ponit̄ diuersitas donoruz. F [Et vni dedit q̄nque talēta. Aliq autē duo: aliq̄ vnum.] Dēs istos diuidit per tres: in fructuz trigesimum sexagesimū ⁊ centesimū: ga ois multitudo diuidit̄ in sūmuz ⁊ infimuz ⁊ mediū. Jsta talēta sunt diuersa dona gr̄aruz. Sicut enī talentū pondus dī metalli: sic gratia pōdus est qō iclinat ipsaz aiam. vñ amor est pondus aie. Apls. j. Cor. 12. Diuisiones gr̄arū sunt. Uñ ista dona diuidunt̄: ita q̄ nō equal̄r dant̄ oibus. ad Eph̄. 4. Unicuiq̄ vestrū data est gr̄a fm mensuram donatiōis Chr̄i. Et hoc est qō dicit. [Uni dedit q̄nque talēta ⁊c̄.] Et que est rō huius nūer⁹: possumus dicere q̄ aliquis ita superabūdat q̄ dz mēsurā duplizaliq̄s ꝛo ita q̄ vltra duplū. vnde q̄ accipit duo se habz ad illū qui duo: sicut ꝓportio dupli. Qui aūt q̄nque: se hz vltra ꝓportionez dupli. Uñ vult dicere q̄ aliq̄s accipit q̄nque q̄ accipit fm mensurā icōparabilez. Possumus enī dicere q̄ ista dona sunt eloquia dei ꝛba sapiētie. Frequēter enī sapiētia diuinus cōparatur. Esa. 33. Diuitie salutis sapientia. Quid est qō Origenes. dicit: q̄ vni dedit q̄nque ⁊c̄. Orige. q̄ illi dedit q̄nque talenta qui oia que in scriptura dicunt̄ ad spūalem itellectū refert. Uñ dic̄. Dcm̄ est supra. Sicut sunt q̄nque sensus corporales: sic sunt quinque spūales. Sic dīs Apls dedit. Luc. vltio dī. q̄ aperuit eis sensum vt itelligerent scripturas. Et in Danicle cap̄. p̄ dī. q̄ dedit de⁹ pueris intelligentiā in omni scriptura. Qui aūt sūt illi qui duo accipiunt: Scōm Orige. dualitas nūerus est materie. Uñ ois nūerus est ex binario ⁊ vnitate. Unde binario attribuit̄ mā: vnitati forma. Uñ illi dicunt̄ duo recipere: qui minus recipiūt: ga nesciūt se in oibus regere: ⁊ aliqd habent in quo sciunt: ga sunt boni edificatores vel hȝ. Uñ Origenes. fm Origen. plus accipit q̄ recipit vnum q̄ qui duo. fm Gregorius. Gregorius. ⁊ Piero. est eōuersio: ga per q̄nque talenta itelligunt̄ q̄nque sensus. Uñ ille recipit q̄nque talenta: q̄ gratiā a deo recipit circa tēporalia circa que opatio sensuz versat̄. per duo aūt talēta itelligunt̄ sensus ⁊ intellect⁹. Hieronym⁹. per vnū ꝛo assignat̄ intellect⁹ solū. vñ ille vnū recipit: q̄ gr̄az itells recipit nō gr̄am opandi. fm Dyla. ille recipit q̄nq; q̄ Chīz iuenit in q̄nque libris Moysi. Ille aūt duo q̄ gr̄am noui ⁊ veteris testamēti venerat̄: q̄ in Chio veneraī nām diuinā ⁊ humanā. Unū autez recipit iudeus qui in solis legalibus gloriatur. Deinde sequit̄ rō. [Unicuiq̄ ꝛo fm ꝓpriaz virtutez] Si hoc referatur ad illud qō talenta sint eloquia / plana est exposito: ga debēt dari fm maiorem capacitatem. Joā. 16. Multa habeo vobis dicere: que nō poteſtis portare modo. Et Apls p̄me Corinth. 3°. Tāq̄ parvulis in Chio / lac potuz dedi vobis ⁊ nō escam. Ideo magis subtilibus / magis subtilia ōdit. Si autē referamus ad dona gratuita: ga quidam dixerunt q̄ fm bona naturalia / daret bona gratuita. Uñ fm q̄ magis habet homo de bonis naturalibus / habet etiā de bonis gratuitis. Et hoc verum fuit in angelis: ⁊ in hoibus non. Et que est ratio: Quia in angelis vna est natura spiritualis: ideo ad qō mouentur / totaliter mouentur: fm totalitatez virtutis. Ideo quātum valet conatus eorū / tātū capiunt: sed homo est ex duabus cōtrarijs naturis: quarum vna retrahitur ab alia a suo corpore. Uñ nō tātū datur ei nisi quātum homo cū isto bono naturali hz de studio. Jtez alius error fuit qui dixit q̄ initium gratie fuit a nobis. Et cōtra hoc obycit Aug. per ꝛbū Apo. Augustinus. stoli. 2ª Corin. 3°: qui dicit. q̄ nō sufficientes sumus cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis. Sed q̄ est prius principiuz q̄ cogitatio: Et si cogitatio a nobis non est. g̃ nec operatio. Unde qui plus conatur / plus habet de gratia: sed q̄ plus conetur / indiget altiori causa. Treū. 5. Cōuerte nos ad te ⁊ cōuertemur. Si autez queris q̄re vnus magis habet de gratia q̄ alter. Dico q̄ huius rei est causa prima ⁊ causa p̄ma. Proxima est maior conatus isti⁹ q̄ illius. Causa prima est electio diuina. Eccl. 33. Quare dies diem superat: ⁊ lux lucez: ⁊ annus annum: sol solez. A diui sciētia separati sunt. Et que est ratio huius: Uidete q̄ aliter est de agente vniuersali ⁊ particulari. Agens particulare pīsupponit sibi aliquid: ⁊ fm hoc diuersimode operatur: vt artifex aliaz formam dat vni materie et aliaz alie. Sed si posset facere materiaz / dicerētur q̄ talis fecit talem materiaz vt induceret formaz fm voluntatem suaz. Sic dīs cuz sit creator oium: creauit istū: vt sic cū faceret. Uñ intelligitur vt itelligatur capaci[illegible] natura cuz conatu. Tūc ponitur recessus dantis: cum dicit. [Et pfectus est statiz] Et potest itelligi q̄ iste peregre q̄ G pficiscebaī: ga cuz Apls diuisset / accipite spiritū sanctū. Jo. vltimo ⁊c̄. Et Petro dixisset / pasce oues meas / statiz profectus est. vñ dicebat Jo. 13. Filioli adhuc modicum vobiscū suz. Et statim ascendit. Uel pōt dici q̄ profect⁹ est nō recedendo: sed ga relinquit eos sub arbitrio: quia nō compellit eos vt donis datis. [Abijt autē ⁊ g̃ q̄nq; talenta acceperat ⁊c̄.] Dic ponitur de vtl donoruz. Et B quātum ad tres seruos. Et p̄mo quantū ad p̄muz. 2° quo ad 2ᵐ. 3° quo ad 3ᵐ. Uñ dicit. Abijt autē. Designatur hic pfectus virtutis p̄s. 83. Jbunt de virtute in virtutez. Et hoc habet̄ Deu. 26. Jbat crescens ⁊ pficiens. Uirtus enī pficit per exercitiū operationis. Nisi enim operet̄ / defi cit. Et ideo dicit. [Operans est] Uñ dicit̄ Prouer. 13. Alia operantū impinguabit̄ [⁊ lucratus est ⁊c̄.] Et quo mō? Dupliciter pficit aliquis. Uno mō in seip̄so: alio mō in alio. Jn se / si habeat intelligentiā scripturarū ita vt proficiat. Si charitatē: vt pficiat alijs. Profectus est vt proficiat in alia: vt qō accepit: cōicet. j. Pe. 4. Unusq̄sq; sicut gratiaz quā accepit. vñ si qō accipis cōicas / totidē lucraris. Unde dicit q̄ [suplucratus est alia q̄nque] ga vix est q̄ aliquis conferat ad aliquē id qō nō hz p̄ ad Corinth. 11. Ego enī accepi a dīo qō ⁊ tradidi vobis. Jn eo autē qō hz in eo pficit. Uñ Apls. Gratia eius in me vacua non fuit. Scōm Dyla. ille lucrat̄ q̄nque: qui pficit in quinq; Dylarius. libris Moysi: vt Chīsto lucretur. [Similr qui duo acceperat] q̄ pficit intellectu ⁊ operatione [Lucratus

est alia duo .i. idest seminationes quo ad vtrūq;. Uel duo/ qa non solū pficit pdicando viris: sed etiā mulieribus sm Grego. Scdm Origeñ. q; illud qd acceperat sm rō/ nem nālium: ad itellectū referat.[Qui autē vnū accepe/ rat: abiens fodit in terrā 7c.] Quid autē est fodere in ter/ rā: Tripli͂r exponitur sm Grego. Ille thesaurum abscō dit qui donum acceptū abscondit in peccatis carnis vel tēporalibus. Uñ qui pōt in temporalibus pficere 7 con uertit se ad terrena abscondit pecuniam dñi sui in terra. De talib⁹ dicit̄ in ps.16. Oculos suos statuerunt declina/ re in terram. Scdm Orige. habet aliquis donū itellect⁹: 7 tamē vult religiose viuere: 7 sibi solum viuere cum ta/ mē multis potest proficere. Iste abscōdit in terra. Tob. 12. Opera dei reuelare 7 cōfiteri honorificū est. Talis enī pecunia est ad multiplicandū: nō ad abscōdendū. Hyla. Qui sunt qui recipiunt vnum: iudei, qui purā lrāz recipiūt. Isti abscōdūt pecuniā in terra .i. in carne Chri sti: q; pp̄ter carnē nō possunt credere ipm esse deū. vnde Apls p͂ Corin.p. Nos autē predicamus Chrm Jesum: iudeis qdem scandalū 7c.

H ¶ Post multū vo tpis venit dñs seruor̄ illor̄um.] Hic agit̄ de iudicio. Et pmo ponit̄ ratio aduentus iudicis. 2° de iudicio. ibi[Et posuit 7c.] Notandū q; de operibus 7 donis debemus deo redde/ re rōnem. Supra.12. De omni verbo qd locuti fueritis: oportebit reddere rōnē. Et supra.18. Simile est regnū celor̄ homini qui voluit ponere rōnē cū seruis suis. Et pmo ponitur in spāli[Et posuit rōnē cū eis] qa quilibet tenetur reddere rōnem in sua morte. 2° in die iudicij qñ oportebit nos astare ante tribunal Chri. cum ergo dicit. [Post multū 7c.] potest referri ad vtrūq;. Si enī ad diē iudicij: dat̄ itelligi q; magna est mora īter aduētū Chri/ sti 7 diē iudicij. cōtra illud qd crediderūt qdā tpe Apo/ stoli. vñ.2. ad Thessal.2°. Nō terreamini q̄si instet dies dñi. Sed si ad diē mortis. dic̄ Orige. Cōsideretis qd vix fuerit aliquis vtilis in eccl'ia: q pax vixerit. Et hoc pbat de Petro cui dixit dñs Jo.21. Cū autē senueris: extēdes manum tuā 7c. Item de Paulo qui adolescēs fuit in suā cōuersione: 7 post factus est senex. Uñ ad Philemonē. Ut Paulus senex 7c. vñ cum dī. Post multū 7c. dat̄ in/ telligi q; dat dñs lōgum spatiū ad bñ agendū. Et de h intelligit̄ qd dī Prouer.8. Lōgitudinē dier̄ 7 annos vi/ te 7 pacem apponet tibi.

¶ Et accedēs qui qnque talen ta acceperat obtulit alia qnque 7c.] Hic agit̄ de tribus seruis. Et p͂ de pmo. 2° de 2°. 3° de 3°. In pmo duo fac. Pri mo ponit̄ ratio reddita. 2° remuneratio debita. ibi[Ait ei 7c.] Ex parte istius. pmo ponit securitatē, fidelitatem, humilitatē, 7 strenuitatē siue solicitudinē. Securitatem tangit qa non expectauit q; dñs vocaret eū: sed ingessit se. Uñ dicit[accedens.] Hanc securitatē habebat Pau lus per sanguinē Chri. Ad Heb.10. Habētes fiduciam in introitu sanctor̄ in sanguine Chri. 2° Corin.3°. Habētes talē spem, multa fiducia vtimur. Itē notatur fidelitas: qa[et obtulit alia qnque] Infidelis quidem esset qui de bonis dñi sui aliquid sibi attribueret. Uñ iste totū obtu lit dño. Si ergo feceris aliquod bonū: si aliquē cōuerti/ sti: 7 tibi attribuis: nō deo: non es fidelis. pmi Paral.29. Tua sunt oīa 7 que de manu tua accepimus dedimus ti bi. Itē notat̄ humilitas cōfessionis doni: quia cognosce/ bat ab eo recepisse. p͂ Cori.4. Quid habes qd nō accepi sti. Uñ iste confitetur donū[dicens. Dñe qnque talentā tradidisti mihi 7c.] Itē tangit strenuitatē siue soliciudi/ nem[Ecce alia qnque superlucratus sū] Uñ bene dice

I bat cum Aplo. Gratia dei in me vacua non fuit. Sequit̄ remuneratio debita. Et in ista facit quattuor: quia pmo ponitur congratulatio. scdo cōmendatio meritorū. 3° eq̄/ litas iudicij. 4° magnitudo premij. Congratulatio tāgit̄ cum dicit. ¶ Ait illi dñs eius. Euge serue bone 7 fide/ lis 7c.] Unde dicit̄ Esa.62. Ecce gaudebit sponsus super sponsā: 7 gaudebit super te dñs tuus. Unde exultāti aīo recipit eū: cū dicit Euge, Euge. vox est exultatiōis. Se/ quitur cōmēdatio. Et pmo cōmēdat de humilitate. cum dicit[Serue] qa recognoscebat se esse seruū eius. Luc. 17. Cum oīa bene feceritis: dicite serui inutiles sum⁹. Itē cōmendat eum de bonitate per hoc qd dicit.[Bone] qa p̄prie bonum est diffusiuū sui: vnde bonus multiplica/ uit bonitatē. Item a fidelitate qa non sibi retinuit: sȝ do mino obtulit. Unde dicitur[7 fidelis] p͂ Corinth.4. Iā queritur inter dispensatores: quis fidelis inueniatur. Et supra.24. Quis putas est fidelis seruus 7 prudens 7c. Unde approbat eū dicens.[fidelis] Non enī qui seipsū cōmendat ille probatus est sed quē deus cōmendat. 2° Corinth.10. Deinde ponit equalitatem vt prestet equitatē iudicij dicēs[Quia super pauca fuisti fidelis supra mul/ ta te cōstituam.] Ista pauca sunt omnia que sunt in vita ista: qa quasi nihil sunt in comparatione ad celestia. Uñ vult dicere: qa fuisti fidelis ratione bonor̄ que sunt p̄/ sentis vite[super multa te constituam] .i. dabo tibi spiri/ tualia: que sūt super omnia bona ista. Luc.16. Qui fide/ lis est in minimo: 7 in maiore fidelis est. Sequit magni/ tudo premij. ¶ Intra in gaudium domini tui] Gaudiū enim est premiū. Joan.16. Uidebo vos: 7 gaudebit cor vestrum. Et posset dicere aliqs. Nōne visio est premiū: vel aliquod aliud bonū: Dico q; si alia res dicatur pre/ mium: gaudium tamē est finale premium. Sicut possē dicere q; est finis grauium locus inferior. Item quiesce/ re in illo loco: 7 illud est magis principale. Sic gaudium nihil aliud est q̄ quies animi in bono adepto. vnde ra/ tione finis dicitur gaudium premium. Et quare dicit in/ tra in gaudium: nō accipe. Dicendum q; duplex est gau/ dium, de bonis exterioribus: 7 de bonis interiorib⁹. Qui gaudet de bonis exterioribus non intrat in gaudium: sȝ intrat gaudium in ipsū. Qui autem gaudet de spiritua/ libus: intrat in gaudium. Cant.1. Introduxit me Rex in cellaria sua. Uel aliter. Qd est in aliquo cōtinetur ab il/ lo: 7 continens maius est. Quando ergo gaudium est de aliquo qd minus est q̄ cor tuum: tunc gaudium intrat in cor tuum. Sed deus maior est corde: ideo qui gaudet de deo intrat in gaudium. Item intra[in gaudium dñi] .i. de dño: quia dñs veritas est. Unde nihil aliud est beati/ tudo q̄ gaudium veritatis. Uel sic[intra in gaudiū do mini tui] .i. gaude de eo quo gaudet: 7 de quo gaudet do minus tuus. s. de fruitione suipsi⁹. Tunc ergo gaudet ho mo vt dñs: cum fruitur vt dñs. Unde dicit dominus Apostolis. Statui vos vt edatis 7 bibatis super mēsam meam in regno meo .i. vt sitis beati in quo sum beatus.

¶ Accessit autem 7 qui duo talenta acceperat.] Supra actum est de iudicio quantum ad primum seruū q qn/ que talenta acceperat. hic agitur de iudicio quantum ad K scdm seruum: qui duo talenta acceperat. Quantū ad li/ teram nihil differt a primo: nec est aliquid dicendū nisi qd dictum est de primo: 7 ideo non oportet iterare: quia 7 iste eandem cōmendationem: 7 idem premiū recepit sicut qui quinque talenta acceperat. In quo datur intel/ ligi sm Orige. q; qui paruum donum a deo recipit 7 be ne vtitur sm posse suum: tantū accipit 7 meretur quantū qui magnum. Hoc enim solū requirit dñs ab omni ho/ mine q; ei seruiat in toto corde suo: vt habet̄ Deut.16. Sed hoc potest habere dubietatē. Ponatur q; aliquis habeat magnam mensurā bonorum: alter paruam. Si operatur iste sm paucam charitatē quā accepit: tūc me/

rebitur

rebꝰ tãtum quãtum qui plus accepit:qđ videtur q nõ
possit esse:qa sic mererentur tãtũ vel plus:qui minus ha-
bet de charitate q̃ qui plus.Et ideo distinguendum est:
qa quedam sunt bona que perficiunt ⁊ eliciunt actũ vo-
luntatis ⁊ inclinant:quedam autem que non.Donum qđ
inclinat voluntatem ⁊ elicit actũ est charitas.Nõ potest
ergo esse qui plus habz de charitate qn maiori nitatur
tur ⁊ melius.Sed sunt alia dona gbus potest aliquis uti
fm maiorem ⁊ minorez charitatem vt sciẽtia ⁊ bá.In ta
libus qui maiori conatu vtꝰ:quanto ad premium ma-
gis mereꝫ.Unꝫ dicit Luc.21.q paupcula mulier plus
misit in gazophilatiũ q̃ illi qui plus apposuerant:qa vi
est fm totum posse suũ. ¶ Accedens autem ⁊ qui vnꝫ
talentum acceperat ait ¶ Dic determinatur de iudicio ma
li serui.Et pmo ponit ratio.2° condẽnatio quã suscepit.
ibi¶ Respondẽs autẽ dñs eius/dixit ei.¶ Mirabilem ra
tionem ppposuit.pmo eni blasphemiaz proposuit:de ne-
gligentiam assumpsit.3° inocentiam concluſt.Et sic non
poterat valere syllogismus.¶ Blasphemiam jam dicit
¶ Dñe scio q homo durus es ¶ Negligentiam cum dicit.
¶ Abij ⁊ abscondi talentum ⁊c.¶ Innocentiam cum dicit
¶ Ecce habes ⁊c.Et cõsideremus q dicit q accessit.Di
ctum est supra de illo qui gnque talenta acceperat q ac-
cessit.i.fiduciaz habuit.Sed iste non accessit cum fidu
cia:sed per violẽtiaz.Uel aliter qa aliqui in his que ma
le faciunt videtur eis bene feciſſe.Prouer.26. Sapien-
tio: sibi piger videtur septem viris loquẽtib⁹ sententias.
vnde visum fuit ei q bene feciſſet.Scõm Orig.Uidet Origenes.
estimatio de deo alicui sic de homine duro a quo se ab-
strahit aliqs ppter duritiaz.Eccl.9.Lõge abesto ab ho
mine potestatem habẽte occidendi.Et ideo fiant qui co-
gnoscit bolem durum non vult ei seruire:sic cogitãt ali-
qui de deo q sit homo durus.Et fm hoc iste seruus ha-
bebat tres malas opiniones de deo.pmo q deus nõ cẽt
misericors.2°q ei aliquid accresceret a bonis nostris.3°
q non omnia essent a deo:⁊ omnes iste opiniones proce
debant ab vna radice mala:qa cogitabat q deus cẽt q̃sli
vnus homo.Et hoc signatur cũ dicit.¶ Scio q homo du
rus es ¶.i.estimo te esse hominez:qđ non est verum.vt ha
betur Numeri.23.Nõ est deus vt homo.Esa.55. Sicut
exaltantur celi a terra:sic exaltate sunt vie mee a vijs ve
stris.Et dicit durus:qa homo durus non flectitur.Et di
citur de talt.Job.41.Cor eius indurabitur vt malleato-
ris incus.Sed nõ sic est dñs:qa miserator ⁊ misericors
dñs.ps.110.Duritia solet accidere ex auaritia.Prouerb.
29.Rex iustus erigit terraz:vir auarus destruet eã:ideo
ita estimat q sit durus ⁊ ita auarus:⁊ ideo attribuit ei q̃
sunt auari.¶ Metis vbi non seminasti:⁊ congregas vbi
non sparsisti.¶ Idest ita durus es q aliena rapere nõ ces-
sas.Qđ tamen falsum est.Job.35.Porro si iuste egeris
quid donabis ei,aut qđ de manu tua accipiet.Et in ps.
15.bonorum meorum non eges.Unde in hoc ponebat
ei q indigeret bonis nostris.Tertiuz erat q esset aliqđ
bonum qđ non esset a deo:vt sunt aliqui qui ea que ha-
bent de patrimonio vel de studio non dicantur habere
de deo.Et hoc est qđ dicit.¶ Ubi non seminasti ¶ Contra
illud.Jac.pmo.Omne datum optimum/⁊ omne donuz
perfectum desursum est descendens a patre luminum.
Item aliqui estimantes ipsum esse durum:extrahunt se
a seruitio suo.Unde aliqui qui possunt multum profice-
re/dicunt.Si audio confessiones ⁊ facio predicationes:
forsassis male accideret mihi.Tales deum durum re-
putant. Item aliqui dicunt si intrarem religionem/for-
tassis peccarem et esset deterius.Isti reputant deuz du-
rum:qui credũt si adhesserint deo q deficiat eis.Tales
sunt similes his qui desperant de dei misericordia.Ista
allegabat iste seruus.Et tamen ista vera sunt:⁊ habent
fulcimentum ab auctoritate.Est enim durus cum pecca
toribus:⁊ benignus recurrentibus ad cuz.Sap.11.Dos
quidem tãq̃ pater monens.probasti:illos aut tãq̃ Rex
durus interrogans condẽnasti.Treñ.3. Bonus est dñs
anime querenti eum.2.Paral.30.Dñs bonus propina-
bitur cunctis qui requirunt in toto corde dñm deum pa
trum suorũ.Ergo durus est cũ peccatoribus:⁊ misericors
bonis:⁊ non est dubium q timeri debet ne conteneatur.
Unde ad Heb.10. Horrendum est incidere in manꝰ dei
viuentis.Sed inquantũ est misericors:debemus spera-
re q si se dat aliquis seruitio suo:q non cadet:⁊ si ccide
rit:resurget.Item qđ dicit¶ Metis vbi non seminasti.¶
Is falsum fit:tamẽ ad aliquem sensum:verum potest es-
se qa non requirit ppter se:sed ppter nostram vtilitatez:
qa ipse metit gloriam suam:quã non seminauit.Itẽ¶ con-
gregas vbi non sparsisti.¶ Qui enim metit/accipit in mul-
titudine.Ille autez qui congregat ex multis recipit.Sic
vult dñs q sua gloria ex diuersis hominib⁹ crescat.Unꝫ
Aplꝰ.2.ad Corin.1.Gloria vestra fum⁹:sicut vos nostra:
in die dñi nostri Jesu Chñi.Similiter q dicit.vbi nõ se-
minasti:quo ad aliqđ veritatẽ habet:qa homo seminat:
⁊ deus colligit.Joel.4.Alius est qui seminat:alius q me-
tit.Ego misi vos metere:vbi non laborastis ⁊c.Dõ enim
seminat opera sua:⁊ deus metit ad gloriam suã.Ad Gal.
vltimo.Que seminauerit homo:hec ⁊ metet.Et dñs di-
cit.Jo.14.Uenio ⁊ accipiam vos ad meipsum.Si enim
facis elemosynaz:tu seminas:⁊ dñs metit:qa sibi fortas-
se reputat.Unde ipse dicit.Infra in hoc capto.Qđ vni ex
minimis meis feciſtis:mihi feciſtis.Item sicut supra di
ctum est cap.13.Semen est verbum dei.Unde aliquan
do colligit deus fructus bonꝰ operis:vbi non est semina
ta predicatio.Ro.2. Doles qui legem non bñt:ipsi sibi
sunt lex.3° modo q quedaz mala fiunt ab homine sicut
mala carnis:ex quibus malum colligi debet.De quo ad
Gal.vltio.Qui seminat in carne:de carne metet ⁊ corru-
ptionem.Attamen deus facit venire ad bonum aliquid:
vt bonũ nutritie:humilitatis vel hꝰ.vnde iste seruus pri
mo blasphemus fuit.Deinde tangitur negligentia sua.
¶ Timens abij ¶ ps.13. Trepidauerunt timore vbi non
erat timor.Uerum est q timendus est deus:vt cantetur
peccatum fm q habetur Job.31. Semper enim quasi
tumentes super me fluctus timui deuz.Unde q nõ pec-
cet homo:hoc debet facere ex amore,non timore. Ideo
sequitur¶ Abscondi talentum tuum in terra.¶ Quia ex ti-
more.Quia timor seruilis multa mala facit.Tũc conclu
dit.¶ Ecce enim habes q tuum est.¶ Unde conseruauit
sciẽtiam:⁊ nõ multiplicauit.Et hoc non sufficit:qa opor-
tet multiplicare.pmo ad Corinth.9.Si non euangelizā-
uero:non est mihi gloria. ¶ Respondens autem domi- M
nus eius dixit ei.¶ Dic ponitur condemnatio serui. Et si-
cut in alijs seruis.primo cõmendauit eos:deinde posuit
equitatem iudicij:⁊ postea premiuz:sic in isto/primo vi-
tuperat eum.scõo ponit equitatem iudicij.tertio penam.
scõo ibi¶ Sciebas ⁊c.¶ Iterum.Tollite ⁊c.Dic ergo¶ Ser-
ue male ⁊ piger.¶ Seruum vocat:quia ppter timorez di-
misit:⁊ seruorum est timere seruiliter.Et ideo ad Rom.
8.Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore.
Item eum malum vocat:quia maluz dixerat de domi-
no suo.Supra.12.Malus homo/de malo thesauro cor-
dis sui profert mala.Item vocat eum pigrum:qa ope-
rari noluit.Prouerb.20.Propter frigus piger arare no
luit.Propter frigus.timoris.¶ Sciebas ⁊c.¶ Nunc ar-
guit eum de culpa.Et primo proponit qđ sciebat.scõo qđ

facere oportebat.3° quid inde sequeret.Dicit ḡ.¶Scie bas q̃ meto ꝛc.¶Et tamen nō operabaris.Q̃uis habeā tur Luc.12.Seruus sciens voluntatem dñi sui ꝛ non sa ciens:plagis vapulabit multis.Item dixerat q̃ erat du rus:ꝛ q̃ colligebat vbi non seminabat.Dñs bene consi tetur q̃ ipse meat vbi non seminat:sed non cōfitetur q̃ sit durus:quia q̃ requirit ab homine/hoc non facit pro pter duritiam:sed ꝓpter misericordiam:vt bonum suū multiplicetur.¶Oportuit ergo te pecuniam meam com mittere nūmularijs.¶Et sequit̃.Sicut tu dicis q̃ meto vbi non seminaui ꝛ colligo vbi non sparsi.Sed ga bet facio:multo magis volo q̃ pecunia mea multiplicetur. Et loquatur ſm similitudinem illorum qui pecuniā tra dunt ad multiplicationem.Pecunia ista sunt verba dei. Unde in greco habetur argircon.Per argentum eni q̃ sonorum est:signatur verbum dei.ps.11.Eloquia dñi eloquia casta:argentum igne examinatum.Nūmulary pos sunt dici dupliciter:ꝓpter duplex officium.quia officiū habent vt probent pecuniam verū sit bona.Item vt ex bibita pecunia lucrentur.Scōm primus nūmulary sunt auditores qui debent probare q̃ audiunt.Job.12.Nō ne auris verba diiudicat:Item illi qui multiplicant vt Apostoli:qui alios dederunt tonum ſpiritū ſancti consti tuendo Episcopos ꝛc.ad Tit.primo.Propter hoc reliqui te crete vt cōstituas p ciuitates presbyteros ꝛc.¶Et ego veniens:recepissem vtiq̃ q̃ meum est.¶Unde illud bonum sequeretur.Et q̃ est illud bonum:Triplex cum dñs dat tibi intellectum:ꝛ tu studes ad operandum:tunc multiplicas.Jaco.primo.Estote factores verbi ꝛ non au ditores tm̃.Item quando dat dñs virtutem ꝛ studes ad bene vtendum.j.pe.2.quasi modo geniti infantes ratio nabiles sine dolo lac concupiscite:vt in ea crescatis in sa lutem.Item vt q̃ in te habes:alijs studeas impartiri. ¶Consequenter ponit penā.Et circa hoc duo facit.pri mo ponit penam dāni.2° sensus.Circa primum ponit pe nam dāni.2° generalem sentēciam.ibi¶Omni enim ha benti ꝛc.¶Dicit ergo¶Tollite itaq̃ ab eo talentum:ꝛ da te ei q̃ habet decem talenta ꝛc.¶Sicut dicit Grego.q̃ il le qui quinque talenta acceperat:est ille qui scientiam habz de terrenis que subiacent quinque sensibus.Qui aūt vnū/ est qui habet intellectum sine opere.Accidit ergo q̃ qui habet intellectum exercitat se in illo.ps.118.A mādatis tuis intellexi:ꝓpterea odiui omnem viam iniquitatis.Ali quando econuerso accidit q̃ aliquis habet donū intelle ctus:ꝛ occupat se in terrenis:ꝛ totū amittit.Apoc.3.Te ne q̃ habes ne alius accipiat coronam tuam.Uel potest dici q̃ ille qui quinque talēta recipit/minus accepit.ſm q̃ magis laborauit:magis accepit.Unde vnus accepit ta lentum alterius:ga sanctus homo non solū gaudebit de suis bonis:sed de omnibus que facta sunt per quoscūq; ꝛ ita accipiet coronam istius:ꝛ sic talentum eius.¶Conse quenter ponitur generalis sentēcia.¶Omni eni habenti dabitur ꝛ abūdabit.¶Istud potest exponi quadruplr. ꝓmo sic ſm Greg.Ab eo qui non habet:non posset aliqd auferri:sed contingit q̃ aliquis habz bona gratuita ꝛ nō habet charitatem:vnde omnia auferentur ab eo:ga non habet ad sui vtilitatem.ꝓ ad Corinth.13.Si linguis ho minum loquar ꝛ angelorum charitatem autē non habeam factus sum velut es sonans aut cymbalū tinniens ꝛc.Uñ si habeat homo charitatem:dant̃ ei multa bona:ga acci piet bonum alterius:ga gaudebit de bono alterius sicut de suo.Chrysostomus exponit de doctrina.Qui habet gratiam docendi:ꝛ non exercitat se/amittit illaz.Alter qui nō ha bet:ꝛ exercitat se acquirit eaz ita vt sit doctor.Hieronymus exponit sic.Aliquis habet ingenium ꝛ dat se ociosefficit rudis ꝛ bebes.Aliquis autem non habet ingenium ꝛ exer citat se:ꝛ acquirit ingenium:ꝛ ita habenti studium datur scientia ꝛ ingenium:ꝛ non habenti/et illud q̃ habet.ſ.in genium:auferetur ab eo.Item ſm Hieronymum exponit̃ de fide:ga habenti fidem dabitur gratia.Ad Ephē.2.Gratia estis saluati per fidem.Unde qui non haberet fidem:et si haberet alia sine fide/nihil valerent.Hylarius autem exponit de populo iudeorum ꝛ gentilium:ga iudei videbantur habere legem dei:ꝛ noluerunt obedire.Unde fa cti sunt alienum.Populus autem gentilium recepit q̃ nō habebant:ꝛ intrauit in benedictionem eius.¶Consequen ter agit de pena sensus.Duo autem sunt sensus.Uisus.ſ. ꝛ tactus.Ideo ponit primo penam visus.2° tactus cum dicit̃ ꝛ inutilem seruum mittite.¶Et notate q̃ non puni tur ꝓpter malum q̃ fecerit:sed ꝓpter bonum q̃ omisit. Unde supra.7.Omnis arbor que non facit fructum bo num excidetur ꝛc.Et alibi.Joan.15.Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eū.Et dicit̃ seruus in utilis:ga bonum q̃ habet non expedit in vtilitatē alio rum.Ut si intellectum habuit:ꝛ non expedit in vtiz bo num alios docendo.Si pecuniam:ꝛ non exercuit opus misericordie/emittite in tenebras exteriores.Origenes dicit. q̃ quidam ante eum dixerunt q̃ damnati a toto mundo ejcientur.Unde dicunt infernum esse extra totum mūdum. Et initabantur illi quod dixit Job.cap.18.De orbe trāsferet eos deus.Ipse autem sic exponit.In tenebras: ga ignorat.ps.81.Nescierunt neq; intellexerunt:in tene bris ambulant ꝛc.Et sequitur pena tactus.¶Illic erit fle tus ꝛ stridor dentiū.¶Hoc est expositū supra.ca.24.

¶Cum autem venerit filius hominis in ma iestate sua ꝛ omnes angeli cum eo:tunc se debit super sedem maiestatis sue:ꝛ congre gabuntur ante eum omnes gentes:ꝛ separa bit eos ab inuicem:sicut pastor segregat oues ab hedis.Et statuet oues quidem a dextris hedos autem a sinistris.Tunc dicet rex his qui a dextris eius erūt.Uenite benedicti pa tris mei:possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.Esurini enim ꝛ dedi stis mihi māducare.Sitiui ꝛ dedistis mi hi bibere.Hospes erā:ꝛ collegistis me.Nu dus/ꝛ operuistis me.Infirmus/ꝛ visita stis me.In carcere eram:ꝛ venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti/dicentes.Do mine:quādo te vidimus esurientem:ꝛ pa uimus:sitientem ꝛ dedimus tibi potum: Quando autem te vidimus hospitem ꝛ col legimus te:aut nudum ꝛ cooperuimus te: Aut quādo te vidimus infirmum aut in car cere:ꝛ venimus ad te:Et respondens rex di cet illis.Amē dico vobis:q̃diu fecistis vni de his fratrib⁹ meis minimis:mihi fecistis. Tunc dicet ꝛ his qui a sinistris erunt.Di scedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius.Esurii ui enī:ꝛ non dedistis mihi manducare.Si tiui ꝛ non dedistis mihi potū.Hospes erā:

non

Gregorius.

Hylarius.

Origenes.

Chrysostomus.

Hieronymus.

ꝛ non collegistis me. Nudus: ꝛ nō operuistis me. Infirmus ꝛ in carcere: ꝛ non visitastis me. Tunc respondebunt ei ꝛ ipsi dicentes. Domine quando te vidimus esurientem: aut sitientem: aut hospitem: aut nudum: aut infirmum: aut in carcere: ꝛ nō ministravimus tibi? Tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis quādiu non fecistis vni de minoribus his: nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam.

O ¶ Supra dñs premisit diuersas parabolas pertinentes ad iudiciū. Dic autem manifeste de suo iudicio agit. Et tria facit. Primo agit de aduentu iudicis. 2° de cōgregatione iudicandoꝝ. 3° de iudicio. 2ª ibi. ¶ Et congregabuntur ꝛc. ¶3ª ibi. ¶ Et dicet Rex ꝛc. ¶ Circa primum quatuor sunt consideranda. Primo tangitur conditio iudicis vel meritis. 2° dignitas. 3° ministri. 4° iudiciaria auctoritas. In hoc qō dī. ¶ Cū venerit filius hominis. Inon est dubium: qñ idem sit filius dei. Sed quare potius nominat filium hominis ꝙ filium dei? Una ratio est: qz inquātū filius hominis iudicabit. Jo.5. Potestatem dedit ei iudicium facere: qz filius hominis est. Et hoc pp tria. Primo vt ab omnibus videatur. In forma enim diuinitatis nō poterit videri nisi a bonis. Unde si ab omnibus videri debeat: debet videri in forma hominis. Apoc.j. Uidebit eum omnis oculus. Item propter meritum christi. Hoc enim ipse meruit per suam passionem. Ad Phil.2. Humiliauit semetipsum: factus obediens vsq; ad mortem: mortem autem crucis. Propter qō ꝛ deus exaltauit illum ꝛc. Item vt appareat iudicatuus in forma in qua iudicatus fuit. Job.16. Utinam sic iudicaretur vir cum deo: quo modo iudicatur filius hominis cum collega suo. Item ex dei clementia vt homines ab homine iudicentur. Ad Hebr.4. Non habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris. Iste ergo erit filius hominis. Et cuius erit dignitatis? Veniet ¶ in maiestate sua. ¶ Luc.21. Uidebunt filium hominis venientem in nube cū potestate magna ꝛ maiestate. Sed quid per maiestatem potest intelligi? Dicendū ꝙ diuinitas: qz ꝛ appareat in forma hominis: tamen apparebit cum diuinitate. Unī Apls ꝑ Thes.4. Dñs in iussu ꝛ i voce archangeli ꝛ in tuba dei descendet de celo ꝛc. Et de hoc dicitur etiam Act.9. Hoc est ꝛc. Uel in maiestate. i. in gloria: qz suum erit corpus glorioſum. Et veniet cum societate glorioſa. Unde supra.16. Filius hominis venturus cū gloria. Et ideo subdit. ¶ Et omnes angeli. ¶ Dic agit de ministris. Et potest intelligi de celestibus spiritibus. ps.103. Qui facit angelos suos spiritus. Et quare veniet cum istis: quia custodes sunt hominum. ps. 90. Angelis suis deus mandauit de te. Ideo aderunt tanquam testes: quia boni: custodiam suam receperunt: mali autem non: sed repulerunt. Esa.50. Curauimus babylonem: ꝛ non est curata. Uel omnes angeli: id est predicatores vel doctores veritatis. Malac.2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam ꝛ legem requirunt ex ore eius. Istis competit iudiciaria potestas: vt dicit Augustinus. Esa.3. Dominus ad iudicium veniet ꝛ omnes sancti eius cum eo. Prouerb.vltimo. Nobilis in portis vir eius quando sederit cum senatoribus terre. Tūc sequitur iudiciaria potestas. ¶ Tunc sedebit ꝛc. ¶ Non debemus intelligere sm sedem corporalem: sed sedere eius hominis sancti sūt ꝛ angeli. In eis sedebit quia per eos iudiciū exercebit. De hominibus dicitur. Supra.19. Qz sedebunt super sedes duodecim ꝛc. De angelis dicitur. Col.ō. Siue throni siue dominationes ꝛc. Et in ps.79. Sedes super cherubin. Et ps.9. Sedisti sup thronū qui iudicas iustitiam. Consequenter ponitur congregatio. 2° diuisio. Dicit ꝙ. ¶ Et congregabuntur oēs gentes. ¶ Per gentes non solum gētes signantur: sed omnes boies qui nati sunt ab Adam vsq; ad finem mundi. 2. ad Corin.5. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat vnusquisq; quod gessit in corpore / siue bonum siue malum. Inter istos etiam paruuli nati: quia ꝛ si nihil habeant propio merito: habent tamen aliquid scilz vel culpam ex peccato primi hominis vel gratiam ex sacramento christi. Uñ notandum ꝙ non omnes isti congregabuntur ad idem. Sed erit quadruplex genus eorum qui comparebūt in iudicio. Quidam enim comparebunt: vt iudicentur per discussionem meritorum. Sed istorum quidam damnabuntur: quidam saluabuntur. Quidam ño vt sine discussione iniam recipiant. Judicari.n. dupliciter dī. ſ. vel sententiam recipere: quia omnes vel premiabuntur vel punientur. Uel dicitur iudicari: per discussionem meritoꝝ reddere rationē. Et hec discussio non erit necessaria omnibus: quia peccata ꝛ merita illorum precipue discutientur qui fuerunt coniuncti cum christo per fidem. Illi enī qui totaliter alieni sunt a christo: non indigent discussione. Sēm ꝙ dicitur Jo.3. Qui non credit: iam iudicatus est. Grego. ponit exemplum. Qui inimicum suum accipit in bello: non expectat iudicium: sed iam iudicatus est: sic ꝛc. Item aliqui sunt qui nihil habent commune cum mundo: quia omnia dimiserunt propter christum. Et isti apparebunt vt iudices. Unde supra.19. Uos qui secuti estis me sedebitis super sedes ꝛ. iudicantes. 12. tribus israel. Qui sunt ergo qui iudicabuntur? Fideles qui implicati sunt secularibus: quorum quidam sunt eis bene utentes: vt habetur ꝑme ad Thimo.6. Diuitibus precipe bene agere: diuites fieri i bonis operib⁹: facile tribue recōmunicare ꝛc. Qui autem detinentur ꝛ eis inuolutum: damnabuntur. Sed que est necessitas? Nonne omnes in morte recipiant quod meruerunt? Ad quid ergo iudicabuntur? Notandum ꝙ premium quod iusto dei iudicio datur hominibus: est duplex. Primum est stola anime. Et secundum: stola corporis. Quantum ad stolam anime in morte recipitur. Sed tunc gloriam corporis simul recipient. Unde quantum ad animam: omnes simul recipiunt corpora: sed quantum ad penam: omnes simul damnabuntur. Unde in Esa.24. Congregabuntur congregatione vnius fascis: qz vnū sunt in peccato. Istam congregationem possumus intelligere congregationem localem: quia omnes congregabuntur in vno loco. Joel.3. Congregabo omnes gentes ꝛ deducam eas in valle Josaphat. Quia qui saluantur: per passionem christi saluantur: ꝛ qui damnātur: per contemptū passionis eius damnātur. Ideo vbi facta fuit passio christi ibi fiet iudicium. Et intelligendum est ꝙ boni in aere occurrent ei obuiam. Aliqui ño in terra manebunt sm Orig. Origenes. Ista congregatio non erit localis: sed dispersi erunt: ꝛ in locis singulis cōgregabuntur. Et hoc vult illud qō est dictum supra.24. cap. Qz sicut fulgur exit ab oriente: ꝛ paret vsq; in occidentem: ita erit ꝛ aduentus filij hominis. Quia vbicunq; erunt: erunt ibi presentes. Unde vult ꝙ erit congregatio spiritualis: quia modo quidam disperguntur ab eo: quidam se tenent cum eo. Sed tunc omnes congregabuntur. Esa.40. Uidebit omnis caro saluatare dei nostri. Tunc agit de separatiōe. ¶ Et separabit eos

Gregorius.

Nuchio. Necessitas vltis iudicij.

P Q

abiuicez sicut pastor segregat oues ab hedis. ¶ Et ꝓmo ponitur fm nomen. 2° fm situm ibi¶ Et statuet ⁊c. ¶ Dic ergo. ¶ Et separabit ⁊c. ¶ Notate q̄ quādiu mūdus durat mali sunt bonis permisti. Vix autem est aliqua societas quin aliqui sint mali. Cant. 2. Sicut liliuz inter spinas sic amica mea inter filias. Sed in illo iudicio mali erūt ad vnam partem: bom ad aliam. Eccl. 34. Judicabo iter oues ⁊ hedos. Sed quare bonos vocat oues. Doc est ꝓpter quatuor. Inuenimus eni in ouibus innocentiam. 2. Reg. 24. Isti qui oues sunt quid fecerunt. Item patientiam. Esa. 53. Tanq̄ ouis ad occisionem ducetur: ⁊ quasi agn⁹ coram tondente se obmutescet: ⁊ non aperiet os suum. Item estimati sumus sicut oues occisionis. ps. 43. Item obedientiam quia ad vocem pastoris congregantur. Jo. x. Oues mee vocem meam audiunt. Item affluentiam fructuum. Sicut ex ouc plures fructus percipimus: sic multi sunt fructus bonorum. Ezech. 34. Lac comedebatis ⁊ lanis cooperiebamini. Itē per hedos intelligit peccatores: quia est animal per precipitia vadens. Item ad cotum ferinum: ⁊ contrarias hz proprietates. Item ꝓ peccato offerebatur. Consequenter ponitur diuisio quo ad situm. ¶ Et statuet oues quidē a dextris: hedos autez a sinistris ⁊c. ¶ Quid intelligitur per dexteram: ⁊ quid p sinistram? Potest dici: q̄ ad literam ita fiet q̄ boni ad partem vnam: ⁊ mali ad aliam constituentur. Uel quia dextera pars nobilior est: ideo qui sunt boni: situm habebunt nobiliorem: quia occurrent christo in aere. Origen. Retorquet istud ad finalē remunerationem: q̄ qui intentionem suam direxerunt ad deum: erunt a dextris. i. in remuneratione eterna. Eccl. 10. Cor sapientis in dextera eius: ⁊ cor stulti in sinistra illius. Item Prouer. 4. Uias que a dextris sunt nouit dñs peruerse autem sunt que sunt a sinistris. ¶ Tunc dicet Rex bis ⁊c. ¶ Dic agitur de iudicio. Et ꝓmo promulgatur sententia quo ad bonos. 2° quo ad malos. 3° ponit complementum. Circa primum tria facit. Primo ponitur sententia. 2° admiratio saluandorum. 3° satisfactio. 2ª ibi. ¶ Tunc respondebūt ⁊c. ¶ 3ª ibi. ¶ Respondens. ¶ Circa ꝓmum duo facit. Primo inuitat ad premium. 2° comparat ad meritum. Dicit ġ. ¶ Tunc dicet Rex. ¶ Et vocat eum regem: q̄ regis est iudicare. Prouer. 20. Rex qui sedet in solio ⁊c. Sed questio nūquid fiet per vocalem sententiā. Quidam dicunt q̄ verbotenus. Et q̄ multum tempus tenebit iudicium. Et hoc dixit Lactantius q̄ durabit mille annis. Sed hoc non est verum: sed hoc ad interiorem locutionez referri deberet: ⁊ inducit in cognitionem hominū: qua boni digni gloria: mali pena. Unde q̄ isti dicent: non erit vocale: sz fm interiorem instinctum. Et hoc dicit Augu. Qz diuina virtute erit q̄ vniuiq; occurret q̄ fecit. Et hoc pz per Apostolum. Ro. 2. Testimonium reddente illis ꝓscientia eorum ⁊ inter seinuicem cogitationum accusantium: aut etiam defendentium: in die cum iudicabit dñs occulta hominum ⁊c. Ideo ad interiorem locutionem debet referri. Et videtur tria tangere: quia ponit inuitationem causa sententie: ⁊ ipsum premium. inuitatio. Uenite ⁊c. Sed quare dicit: benedicti patris mei: Quia non erit nobis fm nostrum meritum: sed fm q̄ confirmamur merito christi. Unde Apoc. 3. Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut ⁊ ego vici ⁊ sedi cū patre meo in throno eius. Luc. 22. Ecce ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ⁊c. Ego inquitum homo inquātum fruor verbo. Item quātum ad corpus. Ad Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. ¶ Uenite ¶ Conformamini. ꝓ Joan. 3. Cum apparuerit: similes ei erimus. Sed nunquid boni modo sunt coniuncti deo. Dico q̄ sic per charitatem nō plenam. Item per fidem enigmaticam. Sed tunc cōgregabuntur in charitate plena: in fide non enigmatica. Qz nunc corpus q̄ corrumpitur aggrauat animam: ⁊ terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitātem. Sap. 9. Causa huius premij est duplex. Causa damnationis est ex homine. Causa salutis ex deo. Osee. 13. Ex te perditio tua israel: ex me tñmodo auxilium tuum. Unde causaz salutis inuenimus temporalem ⁊ eternam. Temporalis est appositio glorie. Et hoc tangitur. ¶ Uenite benedicti patris mei. ¶ Dicere suuz: est facere. Unde ps. 32. Ipse dixit ⁊ facta sunt. Unde cius benedicere: est gratiam infundere. Unde dicit. ¶ patris: q̄ nō est ex nobis: sed ex deo. Jacob. 1. Omne datum optimum ⁊ omne donum perfectum de sursum est descendens a patre luminum. Item alia causa est: dei predestinatio. Et hoc notatur cuz dicit. ¶ paratum vobis regnum. ¶ Unde Apostolus: ad Ro. 8. Quos predestinauit: hos ⁊ vocauit. Esa. 64. Oculus non vidit: nec auris audiuit: que preparauit deus diligentibus se. Et dicit¶ a constitutione mundi. ¶ Sed quo modo est hoc? Nōne ipse elegit eos ab eterno? Ipse elegit nos ante mundi constitutionem. Ad Eph. ꝓmo. Et dicendū q̄ elegit ab eterno: sed a ꝓstitutione mūdi manifestauit. Sed qd est premiū illud qō tangit¶ possidere paratum vobis regnū? ¶ Et qō est istud regnū? Istud regnū est regnū celoz. ps. 144. Regnū nū dñe regnum omniū seculoz. Qui possidet deū possidet regnū. Apoc. 5. Et fecisti nos deo nostro regnū ⁊ sacerdotes. Sed diceret aliquis. Nolo regnare. Sufficit mihi q̄ non damner. Doc non pōt esse. Uel eris rex ⁊ habebis regnū: vel eris damnatus. Et dicit¶ possidete ¶ i. intrate in possessionem. Intrare aūt in possessionē ꝓprie convenit ei q̄ ius habuit. Istud aūt ius habuimus ex ordinatione diuina. Item ex acqsitione christi q̄ nobis hoc acquisiuit. Item ex gratia. 2. ad Cor. 1. Qō est pignus hereditatis nostre. Itē dī possessio que pacifice bī. Unde plenariū dñium signat. Modo habemus deū: sed nō quiete: qz ingeritur homo multis modis: sed tunc quieta erit possessio. 1. Pe. 3. In hoc vocati estis vt benedictionē hereditate possideatis. Supra. 19. Et vitam eternā possidebit. ¶ Esurui ⁊ non dedistis mihi māducare ⁊c. Supra posita est mia de ꝓmio. Dic posita est ō merito. Ex quo ꝓsiderare debem⁹ q̄ duplex est causa beatitudinis. Una ex parte dei: benedictio dei: alia ex parte nostra i. meritz. qō est de libero arbitrio. Non. n. debēt homines esse desides: sz cooperari gratie dei: vt dī. p° ad Cor. 15. Gratia dei sum id qō suz: ⁊ gra dei in me vacua nō fuit. Sed cū sint multa bona merita: solum sit mētio de operib⁹ misericordie. Et ex hoc alīq acceperūt occasionē errati dicentes q̄ solum p opa misericordie saluant̄ vel dānantur p omissionem eoruz: ita q̄ si cōmiserit aliquis multa peccata ⁊ exerceat se in opib⁹ misericordie: saluabit̄: iuxta illud Dan. 4. Peccata tua elemosynis redime: ⁊ iniquitates tuas misericordus pauper. Contra illud qō bī. Ad Ro. 1. Qui talia agunt. i. peccata: digni sunt morte. Et ad Gal. 5. Post enumerationē peccatoz carnaliū: dicit. Qui talia agunt regnum dei nō possidebunt. Ideo istud nō est tenendum. Sed posset esse q̄ aliqs abstinet ⁊ penitet: ⁊ sic p elemosynā pōt liberari. Elemosynā. n. debet homo incipere a se. Eccl. 30. Miserere anime tue placens deo. Et ōre magis fit mentio de istis opibus q̄ de alijs. Dicendū fm Grego. Qz ponit ista tanq̄ minora. Si. n. ista que dictat natura: non faciūt: nec alia multo magis. Et hoc cōsonat verbis euāgelij: qz isti dicūt. ¶ Qñ vidimus ⁊ ⁊c. ¶ q. d. Istud est modicum. Et cū magis parum reputant: dñs magis exaltat.

Origenes.

R.

Hilarius.

Error Lactā tij firmiani.

Augustinus.

S

Error dicēt.

Gregorius.

dicens. ¶ Qđ fecistis vni ex his ꝛc. ¶ Augu. dicit q̄ omnes peccant in mũdo: non tñ omnes damnãtur. Sed qui nõ pœnitent nec satisfaciunt. Sed qui pœnitet ꝛ pmittit satisfactionẽ per opa misericordie: salvat. Origen. dicit. Qꝛ sub operibus misericordie: oia bona sunt dicta: vel pretermissa pp̃ pretermissionẽ bõ operꝭ. Et significat qꝛ elemosyna nõ solum ꝓximo fit: sed ꝛ sibi ipsi. Si enim pascit esurientẽ: multo magis pascere dꝫ se esurientẽ. Et sic de aliis operibus. Item nõ solum sunt elemosyne corporales: sꝫ ẽt spũales: ideo quicqd facit homo vel ad suam vtilitatem vel ꝓximi: totum sub ope misericordie ꝓtinetur. Unde oia vel sub his ꝓtinentur vel sub cõtrario. Septem sunt opa misericordie: sed ꝛc solum tanguñt. Ista septem habentur pueriꝫ. Uisito / poto / cibo / redimo / tego / colligo / cõdo. De sepultura ✠o hic non tangit. Sed q̄re: Ad ꝛcludendum errorẽ quorũdam q̄ dixerũt q̄ aie non ꝓsequuntur requiẽ: donec corpus cõdatur. Sed hoc non est verꝫ: qꝛ nihil recipit aia a corpore qñ est separata. Ponit ergo ꝛc que impendant ꝓxime defectum: ꝛ qꝛ defectus q̄dam generalis: q̄dam spãlis. Primo agit de generali. 2° de speciali: ꝛ qꝛ q̄dam generaliter ab exteriori. q̄dam ab interiori. Primo tangit defectũ a pte interiori. 2° ab exteriori. Dicit ergo. ¶ Esurivi ꝛ dediſtis mihi mãducare. ¶ Doc bñ. Esa. 58. Frange esurienti panẽ tuũ. ¶ Sitivi ꝛ dediſtis mihi bibere: qꝛ pp̃ me dediſti ꝓximo. Unde supra. 10. Qui dederit calicem aque frigide vni ex minimis meis: non pdet mercedẽ suã ꝛc. De istis duobus. Prouer. 25. Si esurierit inimicus tuus ciba illum: si sitierit da ei aquã bibere. Item sunt defectus ab exteriori. Et hi sunt duo. s. a tegumento continente: ꝛ separato. Dicit ergo. ¶ Hospes eram ꝛ collegistis me ꝛc. ¶ Ad Heb. viti. Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim ꝛc. Istũ ad tegumentũ conuinctum dicit. ¶ Nudus fui ꝛc. ¶ Job. 31. Si despexi pereuntẽ eo: q̄ non habẽt indumentũ. Et sequitur. Si nõ benedixerunt mihi latera eius: ꝛ de velleribus ouiũ mearum calefactus est. Esa. 58. Cum videris nudum: operi eũ. Inte q̄dam sunt ꝑticulares defectus: ꝛ horum quidam sunt naturales: q̄dam ab exteriori. Defectus naturalis ꝛ ab extrinseco est infirmitas. Unde dicit. ¶ Infirmus: ꝛ visitastis me. ¶ Istum ad exteriorẽ defectũ dicit. ¶ In carcere eram: ꝛ venistis ad me. ¶ Et potest per carcerem intelligi quelibet tribulatio. Ad Hebr. 10. Nam ꝛ vinctis cõpassi estis. ¶ Tunc respondebunt iusti dicentes. ¶ Hic ponitur responsio mentalis. Bonarum mentiũ est qđ ea que pp̃ deum facium parua reputent. Luc. 17. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite: qꝛ serui inutiles sumus. Et ad Ro. 8. Existimo q̄ non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriã que reuelabit in nobis. Unde dicent q̄ ignorãtes fecerunt. Et hoc dicent parua reputantes. Unde ¶ Quando vidimus ꝛc. ¶ Unde hoc dicent admirantes. Et rñdentes dicit illis. Huic admirationi satisfacit: qꝛ quando homo humiliat se: ꝛ deus exaltat hunc: qñ homo se vilificat: ꝛ deus collaudat. Usque ¶ quãdiu fecistis vni de his fratrib⁹ meis minimis: mihi fecistis. ¶ Supra. 10. Qui vos recipit me recipit: qꝛ caput ꝛ membra sunt vnum corpus. Et dicit fratribus: qꝛ fratres sunt qui dei faciunt voluntatẽ. Unde supra. 12. Hi. Qꝛ extendens manus in discipulos dixit: hi sunt fratres mei. In quo notatur q̄ bonis danduꝫ est. Eccl. 12. Da bono: ꝛ non recipias peccatorẽ. Et nunqd danduꝫ est peccatori: dãdũ est: cuꝫ fuerit in extrema necessitate: sed magis ꝛ ꝓtius iustis: Ideo dicit fratribus meis. Multi enim veniunt q̄ non fratres dei sunt. Unde ꝑ⁹ Jo. 4. Omnis spũs q̄ soluit Jesum: ex deo nõ est. Unde ceteris paribus melius debemus facere bonis: tamen ad indigentiam: eui malis dandũ est in tempore necessitatis: non pp̃ sementiuꝫ peccant: sed nature. Nunqd omnes sunt fratres dei: Jta: sed q̄dam ſm nãm: q̄dam ſm graciam. Scõm nãm oẽs boni ꝛ mali. ꝛc Lor. xj. Periculum in falsis fratribus. Scõm graciam aũt soli boni. Ro. 8. Ipse est primogenitus in multis fratribus. Et bis ꝓcipaliter est misericordiã ꝛ subueniendũ. Unde Apls ad Gal. 6. dicit. Dũ tempꝰ habemus operemur bonum ad oẽs / maxime aũt ad domesticos fidei. Sed q̄re dicit eos minimos. Hoc dicit quãtum ad opinionẽ vulgi. Constat q̄ homines q̄ pp̃ deum parui sunt minimi reputant. Jaco. 3. Item minimi propter humilitatem. Supra. xj. Abscondisti hec a sapientibus / ꝛ prudentibus: ꝛ reuelasti ea parvulis. Et loquitur a minori: qꝛ possent dicere aliqui. Si fecisses patri vel aliquibus de magnis hoc: credo q̄ redderetur. Ideo dominus dicit q̄ nõ solum maioribus: sed ꝑfectis: nõ dicit. Minimis. ¶ Tunc dicet Rex ꝛc. ¶ Hic ponitur ꝓdemnatio malorũ. Et ꝓmo ponitur condẽnatio. 2° ꝑcutatio eorũ. 3° confutatio. Et circa ꝓmũ. Primo ponit sentẽtiam. 2° penã. Dicit ergo. ¶ Discedite a me maledicti ꝛc. ¶ Hec sententia differt a prima: qꝛ dixit in prima. Uenite benedicti patris mei ꝛc. Hic autem non dicit maledicti patris mei: quia benedictio nostra a deo est: maledictio autem a nobis. Et ad Hebr. 5. Deutero. 23. Uertit benedictionem in maledictionẽ. Item differentia est: qꝛ supra dixit. Possidete paratũ vobis regnum ꝛc. Hic aũt dicit. Ite ¶ in ignẽ eternũ: q̄ paratus est diabolo ꝛ angelis eius. ¶ Et que est ratio: Dicit Orig. Qꝛ penas nõ fecit pp̃ bonos: sed bonos fecit pp̃ bonũ. Sed ipsi acquirunt sibi mortem manibus suis. Esa. 31. In die illa abiciet vir idola auri ꝛ argenti sui que fecerũt vobis manus vestre. Sed potest aliqs dicere. Nõne eriã fecit dñs diabolũ bonuꝫ. Notate q̄ loquitur dñs de ꝓparatione ſm q̄ manifestatur ab origine mundi. Sed diabolus ab initio peccauit. Unde angelo q̄ ẽtum ad nãm creatus est bonus: nõ parauit se peccato. ¶ Esurivi. ¶ Hic nõ est aliud dicendum nisi q̄ diuersimode loquitur ad bonos: ꝛ ad malos: qꝛ supra dixit explicate vnumqđq; per se: hic multa ꝓmgit. Unde infirmus ꝛ in carcere. Et qꝛ contingit ista duo dicendũ q̄ ad modum boni iudicis procedit: q̄ inuite condẽnat: ꝛ large remunerat. Uñ ✠ba remunerationis dilatat: ✠ba ꝓdemnationis abbreuiat. ¶ Tũc rñdebunt ꝛc. ¶ Et notate q̄ sicut boni abbreuiãt bona ita mali culpas. Unde dicunt. ¶ Dñe q̄n vidimus te esurientẽ aut sitientẽ ꝛc. ¶ Totum simul dicũt in quo datur intelligi q̄ non libẽter discutiunt ꝓpias culpas: ꝓ illud Esa. Redite ꝓuaricatores ad cor. Unde cũ opꝰ redire: redeũt ad valde breue. Tũc sequit confutatio. ¶ Amen dico vobis. Quãdiu non fecistis ꝛc. ¶ Simile habet Luc. x. Qui vos spernit: me spernit. Zach. 2. Qui tetigerit vos: tangit pupillam oculi mei. ¶ Et ibunt hi ꝛc. ¶ Posita sentẽtia: ponit effectus. ¶ Et ibunt hi in supplicium eternũ. ¶ Supra dixerat q̄ in ignẽ eternũ: qꝛ stare posset q̄ esset ignis eternus. Et ni nõ eterne cruciaret. Ideo dicit in supplicium. ¶ Justi aũt in vitam eternã ꝛc. ¶ Jo. 17. Hec est vita eterna: vt cognoscãt te solum verũ deum ꝛ quẽ misisti Jesum christum. Qꝛ aũt sit supplicium eternũ: habet Dan. 12. Multi de his q̄ dormiũt in pulvere euigilabũt: alij in vitã eternã: alij in opprobrium: vt videãt semp. Apoc. 20. Missus est i stagnũ ignis: ꝛ sulfuris: vbi ꝛ bestia ꝛ pseudo ꝓpheta cruciabunt die ac nocte in secula seculorũ. Esa. viti. Uermis eorum nõ morietur: ꝛ ignis eorũ non extinguet. Que est causa huius supplicij: Quidã vt Orige. voluerunt q̄ nõ esset eternũ supplicium. Unde ponunt q̄ omne supplicium terminatur. Unde dicit qđ dictũ est hic: dictũ est pp̃ exaggerationẽ:

Origenes.

Errat dicit.

Origenes.

Errat Origenes.

Augustinus. sed Augu. arguit. Si hoc ita est: ergo qđ dī q̄ iusti ibunt in vitam eternā fīt dicerē fm exaggerationem. Sed hoc dī fm diuturnitatem: vt etiam p̄cedit Orige. Et hoc est detestabile, q̄ in eadem scriptura sit talis diuersitas. Sed q̄ hoc nō possit esse ps sic. Quia hoc exigit iustitia vt culpe pena rīdeat equalis. Jn qua enī mensura mensi fueritis remetietur vobis. supra. 7. Sed qūo post mortem tantā dilationē habebit iuppliciū eternum. Rīdit Greg. dicens q̄ deus iudex est voluntatis. Unde q̄ nō retinuit voluntatē a pctō vsq; ad mortem peccauit in suo

Gregorius. eterno: ideo dignū est q̄ deus puniat in suo eterno. Aug.

Augustinus. dicit sic. Videmus q̄ pena dr esse eq̄lis culpe: et sic est et in iustitia humana: q̄ si qs peccat ℨ societatem ciuitatis iudex non itendit mortem: nisi vt separet a societate ciuitatis perpetuo. Sed q̄ ptra deum: itendit excludere eum

Hylarius. a societate celestis curie. Scōm Hylar. Culpe debet pena: sī culpa non delet nisi p charitatem: ergo q̄diu nō hz charitatē: iustū est q̄ semp sit in pena. Et quo ḡ charitatem nō habent in hac vita: necesse est q̄ semp maneat in

Gregorius. pena. Item obycit: q̄ sancti orabūt: et ipsi exaudientur. ergo ꝛc. Dicat Greg. Quando sunt in via sancti p eis exaudiuntur: sed nō post. Item obycit: deus nō delectatur in pena. Quo ergo fine fine affliget: Dicendum q̄ et si non delectet: nī hoc facit ad iustitiā suam conseruandā.

¶ Capitulum. XXVI.

ET factum est cum consūmasset Jesus sermones hos omnes: dixit discipulis suis. Scitis quia post biduum pasca fiet: et filius hominis tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum: et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur caypbas: et consilium fecerunt vt Jesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autē: Non in die festo. Ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset Jesus in bethania in domo Symonis leprosi: accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti p̄cios: et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli indignati sūt dicentes. Ut quid perditio hec? Potuit enī istud venundari multo: et dari pauperibus. Sciens autem Jesus: ait illis. Quid molesti estis huic mulieri? Opus enim bonum operata est in me. Nam semp pauperes habebitis vobiscum: me autē non semper habebitis. Mittens enim hec vnguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis: vbicūq; predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo: dicetur et q̄ hec fecit in memoriam eius. Tunc abijt vnus de duodecim q̄ dicebat Judas scarioth ad principes sacerdotum: et ait illis. Quid vultis mihi dare: et ego vobis eum tradam? At illi ꝓstituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat opportunitatē vt eum traderet.

Post q̄ posuit euāgelista preparatoria passionis: hic accedit ad passionē chri. Et diuidit in duas ptes: q̄ p̄ narratur passio q̄uis ad ea que facta sūt a iudeis. 2° q̄uis ad ea que a gentilib⁹. 27. cap. Mane aūt facto. Circa p̄m⁹ duo facit. Primo ponit̄ prenunciatio dominice passionis. 2° narrat̄ passio et ordo. ibi. Tunc abut ꝛc. Prenunciat̄ passio triplr. Uerbo chri: consilio inimicor̄. 3° facto et obsequio. 2ª. Tūc congregati sūt ꝛc. 3ª. Cum aūt eet Jesus ꝛc. Circa p̄mū. Primo ponit ordinē prunciatiōis: et ipsam prunciationē: ordinē. Et factū est cū ꝓsumasset. Et iterū dicit sic: q̄ ipse solus est q̄ cōsumare potest. Nos n. idpere possumus sed nō cōsumo reiūcta illud Eccl. 4. Multa dicimus et deficimus. Jterū dicit sermones hos. i. quos a p̄cipio sue p̄dicationis dixerat. Et quo dixerat. Penitētiā agite ꝛc. Uel sermones quos dixerat de p̄nunciatione glorie: q̄ passio fuit exaltatio glorie. Phil. 2. Propter qđ exaltauit illū deus: et dedit illi nomen qđ est sup oē nomen: vt in noīe Jesu omne genu flectat̄ celestium terrestriū et infernor̄: et ois lingua cōfitear̄: q̄ dns Jesus christus in glia est dei patris. Item nō dicit solum oēs: sed hos oēs: q̄ omnia ad vtilitatē credentiū et fidei est locutus. ¶ Scitis q̄ post biduū pasca fiet. ¶ In ista prenūciatione: nō simplr p̄nunciat: sī dī. Post biduum pasca fiet. Et hoc factū est ad designandū q̄ nō quecūq; passio est passio christi: sī que signat̄ p pascale sacrificiū. Et dicit post biduū. Et fm hoc debet̄ ꝓsiderare q̄ vba hec dicta fuerūt luna. 13. idest feria tertia: q̄ luna. 15. celebrabat̄ pasca: sī hī in Jo. 12. Q̄ dns venit in bethaniā: et hoc i die sabbati. Et alio die venit in hierusalē: et ibi eiecit vēdentes et ementes. Et in die lune reduxit et vidit ficū arentē cui maledixit et fm Marcū: in die martis reduxit et tūc in illo die ꝓstitit oēs parabolas illas. Et illo die cū ꝓsumasset sermones hos: dixit. ¶ Scitis q̄ post biduū ꝛc. ¶ Hoc nomē pasca fm q̄ dicit Hieron. a pascendo dī: sed ꝓprie dī phase: q̄ est transitus. Quadruplex aūt est transitus fm q̄ pasca q̄druplr accipit̄: fm historiaz celebrata est pasca q̄ exterminator pcussit p̄mogenita egypti. tūc precepit dns q̄ manducarent phase. Exo. 12. Item fm allegoriā est transitus chri q̄ morte. Et de isto. Jo. 13. Sciens Jesus q̄ iam hora eet vt transiret de hoc mūdo ad pīem ꝛc. Item est moralis siue typicus fm q̄ de carnali ꝓuersatione ad spūalem. Eccl. 24. Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me ꝛc. Item trāsitus gialis est fm q̄ dī q̄ celū et terra trāsibunt ꝛc. Uel post duos dies. i. post doctrinā veteris et noue legis. Scōm greci dī a pascui q̄ est pasci. Unde ꝓgrue sciens chūs q̄ transiret a mūdo ad pīem dixit. ¶ Et filius hois tradet vt crucifigatur]: Nō dicit a quo tradet: q̄ traditus est a pīe. Ro. 8. Qui proprio filio non peperc at sed p nobis omnib⁹ tradidit eum. Jtē a seipso ad Ephe. 5. Dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis ꝛc. Item a iuda hic. Quid vultis mihi dare et ego eum vobis tradā. Jtem a iudeis Pilato. Jo. 18. Scens tua et pontifices tui tradiderunt te mihi. Item a Pilato gentib⁹. Unde dī Joan. 19. Tradidit eum ad crucifigendū. ¶ Tūc congregati sunt principes sacerdotū ꝛc.]Jn pte ista ponit̄ q̄uersum contra filium pharisеor̄. Et p̄mo ponitur consiliū de christi passione. 2° de dilatione. ibi. Dicebant ꝛc.]Circa p̄mum notare possum⁹ q̄ peccatum iudeor̄ aggrauatur ex tēpore: q̄ tunc immūnēte paschali festiuitate. Esa. 58. Si auerteris a sabbato pedē tuum: facere voluntatē tuā in die sancto meo. Sed (vt credo) non ad dīē immediatum refertur: sed circa illud tēpus: q̄ Jo. xj. hētur q̄ collegerūt consilium. Et ex illa die cogitauerūt vt interficerent eum ꝛc. Et tunc dī q̄ recessit Jesus in regionē iuxta desertum ꝛc. Unde

Dicronym⁹.

A

B

nō fuit hoc ĩmediate factum. Uel potest dici qō bis fuit factum. Itē aggrauatur ex multitudine. Uñ dī. ¶ Cōgregati sunt p̄incipes ⁊c̄. ¶ Esa. p. Solēnitates vestras odiuit aia mea. Ecce n. manꝰ vīe sanguine plene sūt. Itē ex cō ditiōe peccantiū: qz erant de maioribꝰ. Uñ dī. Principes sacerdotū. Dic. 5. Jbo ad optimates ⁊ loquar eis: ⁊ post. Et ecce magis bi simul ꝓfregerūt iugū, ruperunt vincula. ⁊ ps. 2. Astiterūt reges terre ⁊ p̄incipes pueneruīt in vnū aduersus dīm ⁊ aduersus chīm ei⁹. Item ex loco: qz ¶ in atrio p̄incipis sacerdotū ¶. Uñ isti debebant alios cohibere a malitia: ipsi aūt faciebant. Dan. 13. A senioribꝰ egressa est iniquitas. Sed nūqd erant multi p̄incipes: Parce perat. n. dñs qꝺ esset vnus solus sūmus sacerdos. Sz nō sufficiebat eis. Uñ pp cupiditatē sacerdotū diuiserant. Itē iam amiserant: ⁊ a Romanis sacerdotiū emebant. Uel vocat p̄incipes illos q ante eū fuerant p̄incipes: ⁊ illū q illius anni fuerat p̄inceps. Itē tangitur illud de quo ꝓsiliabant ¶. Ut Jesum dolo tenerēt. ¶ Et hoc erat satis eū credere dolo tenere: qz oia sciebat. Dicr. 9. Sagitta vulnerans lingua eoꝝ dolus locuta est. ¶ Dicebant aūt. nō in die festo. ¶ Dic agitur de dilatione. Et ponit consiliū: ⁊ rō. Dicebant ⁊c̄. Posset aliqs dicere qꝺ hoc dicerent ex deuotione. Jdeo hoc tollit dicēs ¶. Ne forte tumultus fieret in populo ⁊c̄. ¶ Sciebant. n. qꝺ multi habebant eū: vt ppbetā. Quidā ℞o vt chīm: ideo dissensio erat in populo: sicut dī Jo. 7. ⁊ 9. Jdeo timebāt ne tollerent eū a manibus suis. Hoc isti cogitabant: sz aliud cogitabat chīs. Unde illi duo cogitabant. ſ. qꝺ eū volebant occidere: ⁊ qꝺ nō in die festo crucifigeret: ad significādū qꝺ ista imolatio succedebat imolationi agni paschalis. ¶ Luz aūt esset Jesus ⁊c̄. ¶ Dic ponit prenūciatio p factū mulieris. Et p ponit factum. 2° reprehensio. 3° excusatio. 4° ibi. ¶ Uidē tes aūt. ¶ 3° ibi. ¶ Sciens aūt Jesus. ¶ Circa p̄mū quatuor facit. Primo locus describit. 2° plonaꝝ. 3° facultas. 4° opus. Primo duplex locus ponit. ſ. gñalis ⁊ specialis. Gñalis. cū dicit. Cū esset Jesus in bethania specialis cū dicit. ¶ In domo Symonis leprosi. ¶ Notate qꝺ tunc nō erat leprosus: sed curatus fuerat a chīo. Si n. esset: non remansisset chīs cū eo: cū esset illud ꝓhibitū in lege. Et tñ vtrūq; ministerio attinet. Bethania domus obediētie dī. Unde p hoc significat eī⁹ obediētia. Phil. 2. Factus est obediēs vsq; ad mortē. Jdeo cōpetit ei qꝺ esset in domo leprosi. Esa. 53. Et nos reputauim⁹ eū vt leprosum. Et ob hoc potius ibi venit. Alia rō pōt eē ¶ alis. ſ. vt illa haberet fiduciam veniendi ad chīm: qz iste erat cognatus Marie: ⁊ curatus erat ab eo lepra corporali: ⁊ ipsa veniebat vt curaretur a lepra spūali. Et notandū qꝺ nullus alius dī venire ad chīm pro salute spūali excepta ista: tō laude digna fuit. ¶ Accessit ad eus mulier. ¶ Ecce ꝑsona Matth. ⁊ Mar. dicunt hoc accidisse in eodē loco. Joā. ⁊ Luc. non. Lucas n. loquitur de ista. Luc. 7. ⁊ Jo. 12. Est ergo quorūdaz opinio vt fuit Orig. Qz fuerūt mulieres plures. Loquamur de p̄mis duab⁹. Expresse dicit Dieron. Qz illa de qua loquit Lucas nō fuit soror laçari: qz illa dī qꝺ pedes vnxit de ista dī qꝺ pedes ⁊ caput. Ambro. sup Luc. dicit. Qz vtrūq; pōt dici qꝺ sit eadē: vel diuersa. Si dicimus qꝺ eadē: possumus dicere: ⁊ si eadē: non tñ eiusdem meriti: sz peccatrix nō est ausa caput tāgere: sed post habita fiducia caput vnxit. Et Augu. ꝑbat qꝺ sit eadē: quia Jo. xj. Anteq; accedat ad istud factū dicit. Erat aūt Maria soror Laçari que vnxit dīm vnguento ⁊ extersit pedes eī⁹ capillis suis. Jdeo vī qꝺ illa de qua Luc. loquitur sit eadem cū illa que est soror Laçari. Orige. dicit qꝺ nō est eadē illa de qua Lucas loquit: ⁊ illa de qua Jo. Loquitur. Et pōt ꝑbari rōne ꝓxq; illud legitur factū anteq; iret in hierusalē. Hoc factū est cū dicit. Scitis: qz post biduum pascha fiet. Itē ex loco: qz illa in domo Marthe de qua in Jo. Nec aūt in domo Symonis. Itē ꝓ hoc qō ibi pedes: hic caput vnxit. Quartū est qꝺ ibi iudas dixit. Ut qd perditio hec. Dic aūt qꝺ omnes discipuli. Augu. dicit. Qz eadē mulier est. Et rīdet ad rōnes Orige. Ad p̄maz dicit qꝺ Matth. nō seruat ordinē historie: sed recitat: ga ex hoc casu assumpsit iudas occasionē peccandi cū vidit vnguentum effundi. Qō obticit de loco. Augu. nō solut. Pōt tamē sic solui: qz iste homo erat magne auctoritatis ⁊ potestatez bīs ⁊ domus vna coꝝ qz cognatus eī⁹ erat. Aliter qūo vez esset qō dī qꝺ fecerunt ibi: ⁊ Laçar⁹ erat vnus de discumbētibus. ¶ Accessit ergo mulier habēs alabastrū vnguenti. ¶ Alabastrū est genus marmoris qō est trāslucēs: ⁊ fiūt inde fenestre. Et de ista petra fiebāt quedā vasa vbi ꝓseruabant vnguenta: sicut modo fiunt de terra contrita: qz ex sui frigiditate erāt ꝓseruatiua. Unde alabastrū. i. vas de alabastro plenus vnguento. Et dī B[pactiosi: ialibi qꝺ nardi pistici. Pistis grece: fidelis latine. Unde pistici. i. nō sophisticati. Cōsequenter effectus ponit ¶. Et effudit sup caput eī⁹ discūbentis. ¶ Sed hic q̄stio duplex: quō christus sustinuit: qz videt ad lasciuiaz ptinere. Ad hoc rīdit Augu. de doctrina chīana. Aliter existimatur in ꝑsona cōmuni: aliter in ꝑsona ppbetica. Quia in ꝑsona cōmuni fm factum: sed in ppbetica fm suā significationē. In ꝑsona cōt significaret lasciuiaz. In ꝑsona ppbetica: significationē. Expositio allegorica: qz significat sepulturā christi: qz antiquitus corpa solebant in vngi. Marci. 14. Debet qꝺ ꝑuenit corp⁹ inungere in sepulturā. Itez mistice: vnguētū significat qōcūq; opus bonū. Istud aūt opus dupl̄r pōt fieri: qz quoddaz est qō nō sit pp deum: sed pp iusticiaz nālem: vt opus gentilis. Et hoc est vnguentū: sed nō pretiosuz. Si pp deū: sic est pretiosuz. Uñ pedes vngit qñ bonū opus facit: pp vtilitatem p̄simi. Sed qñ ad gloriā dei: tūc vngit caput. Sz gd est qō dicit Jo. qꝺ pedes: ⁊ Matth. qꝺ caput: Aug. dicit qō vtrūq;. Sed gd est qꝺ dicit Marcus qꝺ fregit alabastrū: Dicit Augu. Qz sicut accidit aliqñ qꝺ aliqs effundit sic: vt nihil remaneat ⁊ post frāgit. sic fecit ista: ⁊ effudit: ⁊ fregit. Uel si vult aliqs calumniari: pōt dici qꝺ p illo pedes: deide caput vnxit. Tūc sequit increpatio mulieris. ¶ Uidentes aūt discipuli indignati sūt. ¶ Sed hic opponit: qz Jo. 12. Dī qꝺ solus iudas dixit. Iste qꝺ oēs. Duplex est rīsio fm Dieron. qz illud qō dī hic qꝺ discipuli dixerūt: dī ꝓ finedoctem: discipuli. i. discipulus. Et hic modus ꝓsuetus est in scriptura. Debet. xj. Secti sunt: qz vnus sectus. ſ. nō nisi Esaias. Uel pōt dici qꝺ oēs: qz fz qꝺ dicit Augu. iudas oēs excitauit. Item qꝺ alij excitati pp inopiam paupez. Iste ℞o mot⁹ fuit pp auaritiā. Uñ dī cunt ¶. Ut qd pdītio hec. ¶ Sed q̄re hoc dicebāt: Audierūt dīm multū cōmēdasse misericordiā. sup. 19. Si vis ꝑfectus esse: vade ⁊ vēde oia que habes ⁊ da pauperibus. ¶ Sciens aūt Jesus ait illis. ¶ Dic ponit excusatio mulieris. Et duo facit primo excusat ⁊ cōmendat. 2° premium eius tangit. Amen dico vobis. Et primo excusat. 2° obiectionē discipulorū respondet. 3° exponit qō dixerat. Dicit ergo. Quid molesti estis huic mulieri. Dñs semp est aduocatus bus⁹ mulieris: qz Luc. 7. Phariseus accusabat eam de peccato. Unde dicebat. Dic si esset ppheta sciret vtiq; que ⁊ qualis est mulier que tangit eus ⁊c̄. Et dominus excusauit eam per dilectionem. Item Luc. 10. etiaz Martha accusabat eam de ocio. Et dñs excusabat eam per contemplationē. Dic discipuli de vnguenti effusione: ⁊ dñs excusat eam ex deuotione dicēs. ¶ Quid molesti estis huic mulieri. ¶ Job. 6. Super pupillū irru

C

D

E

Augustinus.

Augustinus.

Augustinus.

Hieronym⁹.

Questio.
Origenes.
Hieronym⁹.

Ambrosius.

Augustinus.

Origenes.

tiæ: t subuertere nititini amicam vestrum. Opus bonū opata est in me. Prouerb. Noli prohibere aliquē bene facere: si potes: tu ipse bene fac. Chrysost. Aliquando cōtingit q̄ aliquis facit bonum opus ex genere: t forte melius facere potuisset. Unde aliter est agendū ante factū t post factū. Unde post factum: de facto cōmendandus est: sed si veniret ante factum consulendum esset ei q̄ faceret qđ melius est. Unde credendum si a dño petuisset ante consiliū: dixisset ei q̄ vendisset pauperibus. ¶ Nas pauperes semper habebitis vobiscū tē.] Dic ponitur responsio ad obiectiones coꝝ: quia illi dicebant q̄ poterat dari pauperibus. ¶ Me aūt non semper tē.] Uerū est ſm p̄sentiam corporalem: sed semper erit ſm p̄sentiam spūalem. Unde dicit infra vltio. Ego ecce vobiscū sum oībus diebus vsq̄ ad cōsummationē seculi. Et quid fecit. Mittens aūt hoc vnguentū in corpus meū ad sepeliendum me fecit. Sed qđ est: Nunqđ intendit sepelire christum: Non. Sed sicut dicit Augu. Spūssanct⁹ sicut monet ad loquendū: ita aliqñ ad opandū. Unde scriptū est. Ro. 8. Qui spū dei agunt̄ non sūt sub lege Uñ accidit q̄ a spiritusctō instruatur aliquis ad aliquem sensum quē non intēdebat. Sic ista bonū opus intendebat: sed spūssctūs illud ordinabat ad sepulturam. Dicit.] Bonus opus tē.] Posset aliquis dicere q̄ dare ꝓximo esset bonum opus. Uerū est: sed nō tm q̄ p̄dicetur p vniuersum mundū. Jō subdit.] Amen dico vobis: vbicūq; p̄dicatū fuerit tē. Dicet in memoriā eius] i. in cōmendationem eius. Dicit q̄ iste crucifigendus pnunciat euangeliū narrandū in vniuerso mūdo: t tamē non erat adhuc diuulgatū cum Matth. scripsit. Jtem notate q̄ multi voluerūt diuulgari natiuitatē suam p vniuersum mundum: t deleta est memoria eoꝝ: factum tm huius non est deletum. Prouer. Memoria iustoꝝ cū laudibus. Et ps. 102. In memoria eterna erunt iusti. ¶ Tunc abyt vnus de duodecim.] Supra posuit eius triplicē pnunciationem ofice passionis: hic intendit ad narrationē. Et duo facit. Primo p̄mittit p̄paratoria. 2° agit de ipsa passione. ibi.] Adhuc eo loquente tē.] Sunt aūt tria p̄paratoria. Primo ponitur tractatus proditionis. 2° institutio cōmunionis dominice. 3° de oratione christi. 2° ibi.] Die aūt azimoꝝ tē.] 3ª ibi.] Tunc venit Jesus tē.] Circa primum tria. Primo describitur persona proditoris. 2° tractatus proditionis. 3° soliciudo. Dicit ergo.] Tūc.] Impelliganis q̄ nō referť ad imediate precedentia: q̄ de ista muliere p transpositionē dictum est: sed retorquetur ad illud qđ dictum est: q̄ cōgregati sunt principes sacerdotum vt Jesus tē.] Tunc abyt vnus de duodecim q̄ dicebat Judas scarioth.] Et describitur persona eius ex tribus. Ex officio: q̄ vnus erat de duodecim: nō solum de discipulis: sed de duodecim spāliter vocatis. Jo. 6. Nonne vos duodecim elegi: t vn⁹ ex vobis diabolus est. Sz quare futuꝝ malum t proditorē voluit eligere. Primo nō potest esse ad significandū q̄ nullum condemnat pp suam predestinationē: vel saluat sed pp p̄sentē institiā. Unde si damnaret pp suā predestinationē: non impediret alicui. Jtem pp consolationē hominū. Sciebat. n. esse futuꝝ q̄ multi deciperēt in electionibus: sicut de Philippo accidit q̄ elegit Symonē magū. Ideo dīs p̄misit inter discipulos proditorē esse. Alia pōt esse rō: vt nullus vituperaret si aliquis esset malus: cum in primo collegio vnus fuerit malus. Jtem describitur ex nomine p̄sona proditoris: qui dicebatur iudas. Inter discipulos vocati fuerūt duo nomine duo. Tamē vnus fuit malus: per qđ significatur q̄ quidam confitentes deum sunt boni: quidā mali. De bonis dī in ps. 113. Facta é iudea sanctificatio eius. De malis dī ad Titum 1. Confitentes se nosse deū: factis aūt negant. Jtem describit̄ a pātria Scarioth tē. Est villa quedam: t interpretatur memoria mortis: q̄ peccatus iude in memoria hī. Et pōt ad illud referri qđ dicit Diere. 17. Peccatū iuda scriptū est stilo ferreo in vngue adamantino.] Ad p̄cipes sacerdotū] q̄ cum habebant [illegible] illius qđ dictū est. ps p. Brūs vir q̄ nō abyt in cōsilio impioꝝ tē. Et in Gen. dixit Jacob cap. 49. In cōsilio eoꝝ nō decendat alia mea. ¶ Et ait illis.] Dic ponit tractatus pditionis. Et p̄ ponitur tractatus 2° ꝓsumptio. Et p̄ cōsiderāda est cupiditas eius. 2° p̄sumptio. Cupiditas: cū dic.] Quid vultis mihi dare tē.] Propter pecuniā: eam amicitiā ꝓtempsit. Eccl. 10. Nihil est iniquius q̄ amare pecuniā. Dic. n. aiam suā venalē hz. Iste. n. q̄ nō refrenauit cupiditatē: incidit in proditionē. Quia. n. vidit q̄ fraudatus erat ꝓtio vnguenti: nō voluit recuperare in p̄dendo christū. Jtem tangit̄ p̄sumptio cū dicit.] Et ego eū vobis tradā.] Magna p̄sumptio fuit cum velle tradere q̄ oia sciebat. Jtē loquit iste vt valde male sentiens de deo: q̄ si aliq̄s vult vendere rem q̄ diligit: ponit ei pretiū. Sed q̄ si hz rem de qua vult se expedire dicit. Date mihi qđ placet. Sic dicit iste.] Quid vultis mihi tē.] i. date qđ vultis. Pro nihilo habuerunt terrā desiderabilē. ps. 105. Et isti ꝓstituerūt ei. 30. argenteos. Dicit Orig. q̄ simili mō faciūt q̄ p tēporali cōmodo deū dimittūt. Habitat. n. in nobis p fidem: sed tūc dimittimus q̄si nimis tpalib⁹ adheremus. Uñ dixit. ¶ At illi ꝓstituerūt ei triginta argēteos.] Sed q̄re ita expliť: q̄ ita significatū erat p illud. Zach. xj. Et appenderunt mercedē meā. 30. argēteos. Et nō est dicendū q̄ Joseph vēditus fuit. 30. denarys: sed scriptura vult q̄ solū viginti argēteis. i. denarys. Sed qđ vult dicere q̄ 30. intelligēdum est. Iste numerus cōponitur ex q̄nq; t sex. Uñ q̄nques sex sūt. 30. Per q̄nq; significāť q̄nq; libri Moysi: vel tēporalia que subiecta sunt q̄nq; sensib⁹. Uñ signabat qđ post legē Moysi in sexta etate fieret salus. ¶ Et ex inde querebat oportunitatē tē.] Dic ponit̄ soliciudo. Et quare hoc faciebat: vt facilius t occultius facinꝰ ppetraret: sicut est de peccātib⁹ q̄ qui male agit odit lucē. Jo. 3. t Job cap. 24. Oculus adulteri obseruat caliginem.

¶ Prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad Jesum: dicentes. Ubi vis parem⁹ tibi comedere pasca: At Jesus dixit. Ite in ciuitatem ad quēdaꝫ t dicite ei. Magister dicit: tempus meuꝫ prope est: apud te facio pasca cum discipulis meis. Et fecerūt discipuli sicut constituit illis Jesus: t paranerunt pasca. Uespere aūt facto: discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis: dixit. Amen dico vobis: q̄ vn⁹ vestrum me traditurus est. Et contristati valde ceperunt singuli dicere. Nūquid ego sum domine: At ipse respondens ait. Qui intingit mecum manuꝫ in parapside: hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo. Uebꝫ autem homini illi: per quem filiꝰ hominis tradetur. Bonum erat ei: si natus nō fuisset homo ille. Rndēs autem iudas q̄ tradidit eum. dixit. Nunqđ ego sum rabbi: Ait illi. Tu dixisti.

Origenes.

Hieronym⁹.

Augustinus.

Origenes.

G ¶ Tunc agit de constitutione sacramenti ⁊ quia noua succedunt veteribus ⁊ dī Leuit.26. Nouis superuenientib⁹ vetera proijcietis. Primo ergo agit de veteri. 2° de nouo. Circa p̄mum duo. Primo ponitur preparatio pasce. 2° ponitur pronunciatio ꝓditoris. ibi [Edentib⁹ illis ⁊c.] Et circa p̄mum. Primo tempus designatur. 2° preparatio conuiuij. 3° institutio sacramenti. Dicit ergo. Prīa die

Obiectio. azimorum. Et hic potest esse obiectio: qr hic dies erat p̄ma dies pasce. Et videtur contra hoc qđ dicitur in Joan. 13.cap. Ante diem festum pasce ⁊c. Dicunt greci Matth̄. Lucam: ⁊ Marcū errasse: ⁊ qđ Joan. correxit eos quia

Opinio grecoꝝ de pascha do in seruitio tuo. fuit facta ante diem pasce. Unde dicunt ꝙ dominus pascha est. 14. Luna ꝛ cenam fecit. 13. Unde dicunt ꝙ dies confecit non in azimo: sed in fermento. Et hoc nitūtur confirmare plurimis argumētis. Primo quia dicit Jo. 18. Ipi non introierunt: vt nō contaminarentur: sed manducarent pascha. Et ita die passionis debebant comedere pascha. Item alia ratio eorum: qr mulieres preparauerūt aromata: ideo ⁊c. Sed hoc non potest stare: qr dominus non fregit cerimonias. Non enīz inuenitur ꝙ preuenirentur pascha: inueniatur tamen ꝙ prolongaretur. Et dato ꝙ preuenirentur: hoc non est pro grecis: qr scriptuz est: q pascha debebat comedi cum azimis: ⁊ lactucis agrestibus. Si ergo aliter fecisset: contra legem fecisset. Ideo ſm ꝙ tres euangeliste dicunt: hoc fuit factum. 14. luna: ⁊ tunc erat necesse comedere pascha. Quid ergo respondendum ad id qđ dicit Joā. Ante die festum pasce. Dicendum ꝙ consuetudo fuit ꝙ incipiunt diem a vesperis: ⁊ sic dies paschalis a vesperis incipiebat. Et hoc habetur in Exodo. Ex. 14. luna ad vesperum celebrabitis pascha. Et ex tunc non inuenietur fermentatum in domibus iudeorum vsq; ad. 21. diem. Unde si computamus a vespere. 14. lune preparatio fuit facta ante die pasce: tamen erat. 14. luna. Uocat ergo Jo. diem illum azimorum: ⁊ diem pasce. xv. lunam. Qđ tu dicis. 2° ꝙ non introierunt pretorium ⁊c. Chrisosto. Sic soluit: ⁊ dicit ꝙ dominus non pretermisit aliquid de legalibus obseruantijs. Unde pascha comedit. 14. luna. Sed isti principes inhiarunt ad interfectionem christi propter qđ distulerunt: ⁊ tunc non celebrauerunt: ⁊ hoc contra legem suam. Uel per pascha intelligitur panes azimi. Qđ dicis de mulieribus. Dicit Aug. Ex. habebant multas solemnitates: sed sabbatū: solēnior erat solēnitas. Unde non licebat sabbato ꝓparare cibaria: quod nō licebat in alijs festis: sed in die sabbati: non. Ideo tunc ita accidit ꝙ festiuitas pasce accidit in die veneris: ⁊ sequebatur sabbatum: ideo tunc preparauerunt: ⁊ in die sabbati quieuerūt. Ideo possumus dicere quod 14. luna celebrauit pascha. Sequitur solicitudo discipulorum. H ¶ Accesserūt discipuli ad iesum dicentes. Ubi vis paremus tibi comedere pascha: ¶ Et primo ponitur inquisitio. 2° mandatum. 3° implctio. Dicit accesserunt discipuli eius. Sed qui discipuli: Dicit Remigius ꝙ ex obsequio Judas vt celaret proditionē suam. Tamen Leo papa dicit ꝙ etiam alij. Ubi vis paremus tibi ⁊c. per hoc designatur ꝙ Christus non habebat ibi domuz: nec aliquis de societate. ideo signatur paupertas eius. Unde supra. 8. Filius autez hominis non bz vbi reclinet caput suum. ¶ At ille dixit.] Dic ponitur mandatum. Et p̄mo denūciat hospitem. 2° passionem. 3° exposcit locum ad conuiuādum. Dicit ergo. [Ite in ciuitatem ad quēdaz.] Et notare debetis ꝙ non erat hospitium in ciuitate: sed in Bethania. Sed quid est qđ dicit: quidam: dicit Aug. Ex. dominus aliquem certum nominauit: sed quia non erat necessarius notare. Matth̄. pretermisit nominare. Chrisosto. dicit ꝙ dicit. Ite ad quēdam. i. ad quēcunq; quia voluit ostendere suam virtutem: vt non turbaret̄ de passione. Ita enī erat diuulgata fama eius: ꝙ iam sententiatum erat ꝙ qui reciperet eum ꝙ fieret extra synagogam. Unde voluit dare intelligi ꝙ non reciperet eus aliquis nisi imutaret cor eius. Prouerb. 22. Cor regis in manu domini: ⁊ quocūq; voluerit inclinabit illud. ¶ Et dicite ei ⁊c.] Prenunciat passionem: vt non turbentur. Unde dicit [tempus.] non quodcūq; dī: sed determinatum a patre. Scōm istum modum dī Joā. 7. Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum ⁊c. ¶ Apud te facio pascha]. i. celebrabo pascale conuiuiuz apud te. Et addit [cum discipulis meis:] ad denotanduz ꝙ non occulte sed publice: ſm Chrysosto. istud dixit: ꝙ volebat ꝙ preparentur cibaria sufficientia ⁊ sibi ⁊ discipulis. Sed qđ est: Quod ipse celebrauit: ⁊ nos debemus celebrare: quia in Jo. 13. dicit. Exemplum dedi vobis vt quemadmodum ego feci ⁊c. Ad hoc respondet Augusti. Ex. sicut christ⁹ passus est: vt a morte nos redimeret: sic legem voluit obseruare: vt nos a lege absolueret. Tunc sequitur execuno. ¶ Et fecerunt discipuli sicut predixerat eis Jesus ⁊c.] Similiter habet Exodi. 24. Omnia verba que precepit dominus faciemus. Consequenter agitur de conuiuio. ¶ Uespere autem facto ⁊c.] Et dicitur vespere: qr sicut precipitur. Exo. 24. ꝙ. 14. luna ad vesperam celebrabitis pascha. Uel vespere: quia tendit ad occasum. Zacha. 14. Et in tempore vesperi erit lux. Uel signatur verus transitus christi. i. finis. Ad vesperū enim est finis diei. ¶ Et edentibus illis ⁊c.] Dic ponit̄ de prenūciatione proditoris. Et primo designat ex societate. 2° ex auctoritate. 3° ex propria voce. 2ª ibi. [At ille respondens ⁊c.]3ª ibi. [Tu dixisti ⁊c.] Et circa primuz. Primo ponitur prenunciatio. 2° effectus. Et contristati sunt. Unde dicit. [Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis ꝙ vnus vestrum: me traditurus est.] Amen dico: affirmatiua magnus dicebat ꝙ vnus vestrum quos elegi esse columnas ecclesie. Eccl. 6. Est amicus socius mense: ⁊ non permanet in die necessitatis. Et in Diere. In omni fratre tuo nō habeas fiduciā. Tūc segt̄ effect⁹: ⁊ ē duplex effect⁹ tristitia ⁊ dubitatio. Quātū ad tristitiam: dicit. [Et contristati.] Et quare: Cōtristabantur de morte christi: qa amarum erat eis carere tali duce: tali patrono. Item tristabantur de tali scelere quod erat futuruz. Dier. 9. Quis dabit oculis meis fontem lachrymarum. Tunc ponitur dubitatio. [Ceperunt singuli dicere.] Sed quare dubitabant: Nōne vnusquisq; erat certus de se. Respōsio. Instructi erant discipuli: qr homines sunt cito proni ad peccatum. Unde Apostolus. Qui stat: videat ne cadat. Itez dubitabant: qr magis ei credebant q̄ propie conscīēne. Simile est illud qđ dicit. Nihil mihi conscius sum: sed non tamen in hoc iustificatus sum. ¶ At ille respondēs ait. Qui intingit manum ⁊c.] Dic ponitur prenunciatio ex verbo prophetico. Et primo ponit prenunciationem propheticam. 2° necessitatem passionis. 3° penaz proditoris. Dicitur ergo. [At ille ⁊c.] De hoc potest intelligi illud ps. 40. Qui edebat panes meos ⁊c. ¶ Qui intingit manū in parapside.] Marcus dicit in catino. Parapsis dicitur vas quadrangulare: ⁊ dicit̄ quasi latera paria habens. Latinus dicit̄ vas fictile ad recipiendum liquores. Unde in catino reponebant̄ liquores. In parapside sicca. Unde poterat ibi esse vtrūq;. Uel dicebant parapsis: sed ex officio catinum. Et quid est quod dicit. [Qui intingit ⁊c.] Dicendum ꝙ consuetudo apud antiquos erat ꝙ multi comedant ex vna scutella: ⁊ forte vas accipiebant. Unde omnes admirantes retraxerūt manum preter iudaz: vt magis excusaret se. Et ideo erat verbum dubiū;

Remigius. Leo papa. Augustinus. Chrysosto. Augustinus.

quia simul intingebat cum omnibus: ideo noluit eum tangere ne fieret magis peccator. Uel potest dici q̃ duo: et duo sedebant: et istum secum posuerat vt ipsum retraheret: sed multi per amicitiam non retrahunt. ⁊ Filius quidem hominis &c. ⁊ Quid est qđ dicis q̃ tu tradens: Dicit. Filius hominis vadit. s. propria voluntate. Oblatus est: quia ipse voluit: sicut scriptum est. Isa. 53. Unde predicta fuit passio a prophetis: vt habetur Luce vltio. Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant: et ita filio hominis nihil nocet: quia fit qđ ipse disposuit. Sz dicet aliquis. Si vadat ex propria voluntate. Ergo non est imputandum inde. Dicendus q̃ imo: quia hoc mala voluntate faciebat: qđ filius spontaneus agebat. Ideo segtur pena. ¶ Ueh autez homini per quem &c. ⁊ Sicut supra. 17. Necesse est vt veniant scandala. Ueh autem homini illi per quem scandalum venit. Et tangitur magnitudo pene. ⁊ Bonus erat illi &c. ⁊ Ex hoc sequitur occasio erroris. Dicunt enim quidam q̃ non existenti: non infertur pena: ideo dicunt q̃ melius est simpliciter nó fuisse. Hieronym⁹. Quod est contra Apostolum ad Ro. 9. Unde sm Dionysium. Dicendum q̃ loquitur sm cõmunem modum loquendi. l. minus nocumentum. i. maius tormentum sentit q̃ si natus non fuisset. Et ad hoc videtur facere qđ dicitur Eccl. 3. Laudaui magis mortuos q̃ viuentes. Et h̃ est contra Aug⁹. in libro de libero arbitrio. Augustinus. Quod nihil est: non potest eligi. Item qđ eligimus: est propinquius felicitati: sed qđ non est: non est propinquum felicitati. Quid est ergo dicendum. Potest ne aliquis magis eligere non esse q̃ esse: penale esse: ideo dicendum q̃ non esse: duplicit̃ potest accipi: vel sm se vel per comparationem ad aliud. Scõm se: dico q̃ non est eligibile: vt dicit Aug. Sed per comparationem ad aliud: est eligibile: vt dicit Dionysius. Quia hoc non est aliquid in natura: sed sm apprehensionem anime accipitur vt aliquid: vt non sedere. Sed electio accipitur ab eo qđ est apprehensiuz: ideo cum re malo: accipit vt bonum. Quando ergo eligit: non propter se: sed inclusum exclusiuum mali. Sic eligit: vt dicit Phs. Per hoc patet responsio ad scõm. Dico ergo q̃ illud qđ magis remouet a malo: accipitur vt magis propinquum felicitati. Unde homini febrienti: carere febre: videtur esse felicitatem: quia sub miseria videtur non esse. Unde melius est non esse: q̃ sub miseria esse. ¶ Respondens autem Judas qui tradidit eum. dixit. Numqđ ego sum rabbi. ⁊ Notandum q̃ simulatorie hoc dixit. Unde quia tardauit querere significauit q̃ erat tristis: sed simulauit. Item alij vocant ipsum dominum: sed iste magistrum. Utrũq; tamen erat. Jo. 13. Uos vocatis me magister et domine et bene dicitis: sum etenim. ¶ Ait illi: tu dixisti. ⁊ Notate mansuetudinem domini. Supra. 10. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Et hoc vt nobis exemplum mansuetudinis daret. Unde dicit. Tu dixisti. i. confessus es. Uel tu dicis istam non assero ego: sed tu dicis. Unde non est verbum asserentis. Nolebat enim eum reuelare. q. d. non assero: sed tu dicis.

¶ Cenantibus aũt eis accepit Jesus panẽ et benedixit: ac fregit: dedit q̃ discipulis suis: et ait. Accipite et comedite: h̃ est corp⁹ meũ.

K ¶ Supra posuit euangelista celebrationem veteris pasce: hic ponitur institutio sacramenti altaris. Et primo instituitur sacramentum. 2° premũciatur futurum scandalum discipulorum. ibi ⁊ Tunc dixit illis Jesus &c. ⁊ Circa primum: primo duo facit. Primo instituitur pascale sacramentum. 2° hymnus gratiarum actionis. ibi ⁊ Et hymno dicto &c. ⁊ Et circa primum duo facit. Primo ponitur institutio sacramenti sub specie panis. 2° sub spẽ vini. ibi. ⁊ Et accipiens calicem &c. ⁊ Circa primus. Primo tangit facta christi. 2° verba. ibi ⁊ Accipite &c. ⁊ In factis quinq; sunt notãda. Primo ponitur tempus. 2° designatur materia. 3° benedictio. 4° fractio. 5° cõmunicatio siue distributio. Tempus tangitur cum dicit. ⁊ Cenantibus autem &c. ⁊ i. dum essent in cenando. i. dum cenarẽt. Et quare hoc constituit in ipsa cena: et nó ante? Duplex est ratio: qz voluit dominus q̃ istud succederet veteri sacramento: sicut veritas figure: ideo post constitutionem veteris sacramenti: nouum constituit. Diere. 26. Nouis superuenientibus vetera proijcietis. Itez propter aliud: quia voluit vt infigeretur memorie. Que enim vltimo audiunt: altius infigunt memorie. Treno. 3. Recordare paupertatis et transgressionis mee absinthij et fellis. Quare ergo constituit ecclesia q̃ homines ieiuni istud sacramentum reciperent. Dicendum q̃ hoc est ad reuerentiam sacramenti. Conueniens enim est q̃ ante cibum sumatur. Et hoc intelligendum est eodem die. Cum enim dies a media nocte incipiat: non debet recipere quicq̃ a media nocte vsq; ad perceptionem huius sacramẽti. Sed quesierunt aliqui: si quodcũq; intrat in os soluat sumptionem sacramenti: vt si bibit aliquis aquam. Intelligendus est q̃ est ieiunium. (ieiunium ecclesie: et ieiunius nature. Ieiunium ecclesie non soluit potus aque: sed ieiunium nature soluit: quia et si aqua per se non nutriat: cum alys nutrit. Et debetis intelligere q̃ aquam recipit et ponam: si aliquis lauet os et transglutiat vnam guttam casualiter. Non tamen propter hoc debet dimittere imo computatur cum saliua. Similiter de cibo dico. Ut si amsum comedit in sero et remanserit aliquid in dentibus: si a casu transglutiat: non propter hoc debet dimittere. Itẽ aliqui conscientiam faciunt q̃ si non dormiunt non recipiant. Hoc non habet locum: quia non fuit de constitutione ecclesie. Unde non facit ad rem: vtrum dormiat vel non dormiat. ⁊ Accepit Jesus panem &c. ⁊ Hic tangitur materia. Notandum q̃ istud sacramentum ẽ̃tum ad aliquid veteri sacramento attinet sicut veritas figure. Sacramẽtum illud sumebatur: vt cibus: quia mandatum erat q̃ comederent agnum. Et istud q̃ loco cibi sumitur: debet sumi vt cibus. Et sicut ille erat vere cibus: sic et iste agn⁹ Joã. 6. Caro mea vere est cibus. Unde falsa est ista opinio que ponebat q̃ solum erat ibi Christus sub signo: qz si ita esset. Quid plus haberet istud signum q̃ illud. Sz illud erat signum tñ. Hoc autẽ est figura et veritas. Sz nunquid est in reuerentia quia aliquis comedat corpus domini? Dicendum q̃ differt iste cibus ab alijs cibis: qz alij cibi conuertuntur in corpus nostrum. Unde si christus ita conuerteretur: irreuerentia esset. Sed non est sic imo econuerso: vt dicit Augustinus. Non tu me mutabis in te: sed tu mutaberis in me. Unde istud sacramentum finis et perfectio omnium est sacramentorum: et ratio est: quia esse quod est per essentiam: est finis et perfectio eorum que per participationem. Alia enim sacramenta christum continent per participationem: in isto autez est christus sm substantiaz. Ideo dicit Dionysius: q̃ nullum est sacramentum qđ non perficiatur in eucharistia. Unde si adultus baptizetur: debet ei dari Eucharistia. Debet ergo sumi in cibo vt veritas respondeat figure. Et quare non sub specie propria? Una ratio est: ratione meriti fidei: quia fides non habet meritum vbi humana ratio prebet experimentum. Itẽ vt parcatur sumentibus: quia non est consuetus q̃ caro humana comedatur. Itẽ vt defendatur a derisionibus infidelium. Et quare sub tali

Eusebio.

L

Heresis tollitur.

Dionysius.

talī specie: Quia voluit celebrari abomnib⁹ vbiq; terrarū: ideo volum⁹ dare mām que cōmunis est oibus. Cōmunis autez cibus est panis: z cōmunis potus hominum est vinum. vnde panis z vinū sunt cibus principalis: alia potius quasi edulia. Item in alys sacraméris in vnctione non quodcūq; oleuz accipitur: sed cōmune: qđ dicitur oleuz ex multis vuis. Sic vnitas ecclesie ex multis fidelibus. Et sic patet q; nostra sacraméta magis sunt antiqua q̄ sacramenta veteris legis. Quia sacraméta veteris legis habuerunt initium a Moyse z Aaron: sed sacraméta noue legis a Melchisedech: cui obtulit Abraā panem z vinum. Ideo dicitur Chr̄istus factus sacerdos ſm ordinem Melchisedech. ps. 109. Consequenter agit de benedictiōe. Et hec benedictio refert ad tria. Ad materiam: quia bñdixit fructum terre in quo significatur q; maledictio ade reuocata est per Chr̄m: quando dixit ei Gen. 4. Maledicta terra in labore tuo: spinas z̄c. Item refertur quantum ad illud qđ continebaſ in illo. s. Chr̄isto. Supra. 21. Benedictus qui venit in nomine domini. Item ad fructum sacramenti: ga per istuz benedicūtur fideles: z transit a capite ad mēbra. Prouer. 10. Benedictio dñi super caput iusti. Deinde tangitur fractio. Et fregit. Et tria figt. primo figt mysterium future passionis: ga in passione perforata sunt membra: ſm illud. ps. 21. Foderunt manus meas z pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Et hoc factuz est: quia ipse voluit. Esa. 53. Oblatus est ga ipse voluit. Item signatur q; frangatur ab vnitate in multitudinem. vnde figt incarnationem: ga cum ipsum dei verbum simplex esset: venit in istam multitudinem: non relinquendo simplicitatez. Itē signatur effectus quē in diuersos multit: ga ſm Aplm. j. Corinth. 12. Diuisiones gratiarum sunt: idez autem spiritus. Item ponitur distributio. Dedit discipulis suis. Eccl. 29. Ex bis que in manu habes: cōsiba singulos. Et dicit discipulis: ga nulli non baptizato debet dari hoc sacramentum: sicut non conficeret sacerdos nisi cōsecratus sit: nō debet alicui illud administrari nisi baptizato. Item non est dandum nisi fidelibus: imo infideles non debent admitti ad videndum istud sacramentum. vnde in primitiua ecclesia quando multi erāt catechumini recipiebāntur in ecclesia vsq; ad euangelium: z tunc expellebāntur. Item cum dicat q; discipulis suis. Queritur vtrum Judas ibi fuerit. Omnes dicunt q; simul dedit omnibus: z etiam Jude: z hoc vt eu⁹ sua benignitate a peccato reuocaret. Item vt daret ecclesie documentum vt dum esset occultus peccator: q; non prohiberetur a receptiōe hui⁹ sacramenti. Homines enī non habent iudicare de occultis. Hylarius hic dicit q; non fuit Judas: ga iaz exierat. Et vult probare per illud qđ dicitur in Joan. 13. Luz petierunt discipuli: quis est qui tradet te: Quibus dixit: cui tradidero bucellam intinctam z̄c. Ideo ostendit q; iam exierat. Sed magis tenendū est qđ alij dicunt. ¶ Et ait. Accipite z comedite z̄c.] Dic ponūtur verba. Et in istis verbis tria facit. primo hortatur ad recipiēdum. 2° ad comedendum. 3° denuntiat veritatem. Dicit. Accipite z̄c. Et qđ dicit accipite: ad spiritualem receptionez debz referri: ga non debet accipi nisi in fide z charitate. Joan. 6. Qui manducat carnem meam z bibit sanguinem meum in me manet z ego in eo. Item inducit ad comestionem. Comedite: non soluz spiritualiter: sed etiaz sacramentaliter. Cant. 5. Comedite z̄c. Itez designat veritatē.] Hoc est corpus meum.] Forma sacramenti continetur in bis verbis: que sunt verba dñi: ga in verbis dñi sacraméntuz conficitur. Unde si verbum Delie tantuz virtutem habuit q; faceret ignē de celo descēdere: multo magis verbum dei potest transmutare vnū corpus in aliud. Tūc queritur vtrum virtus sit in verbis. Et non est dubiū q; sic. Unde dicitur. ps. 67. Dedit voci sue vocem virtutis. Eccl. 8. Ubi sermo eius potestate plenus est. Unde sacerdos gerit in persona Chr̄isti: z non vtitur verbis in persona propria: sed in persona Chr̄ii. Sz que est hec virt⁹? Quo mō tanta est virtus: Ideo dicūt aliqui q; nulla est ibi virtus: sed potestas Chr̄ii soluz: que ibi assistit. Et hoc non videtur: ga sacramenta noue legis efficiunt qđ figurant. Sed quā virtutem habuit: Dicendum q; est causa agens principalis: z hec virtutem habet in se manentez. Item causa instrumētalis: z hec non operatur per virtutem in se manentez: sed ab alio transeuntez. Unde sacramenta sunt cause. non sicut cause principales: sed instrumentales ab alio transeūtes. Sed tunc queritur quid est de sacp. Utruz istud. Accipite z̄c. sit de forma sacramēti. Et dicendum qđ solum illud. Hoc est corpus meū: est de forma sacramenti. Unde intelligendū q; aliter est de sacramento hoc: z de alys sacramentis: ga ꝓfectio materie: aliquādo est de necessitate sacramenti. Aliquando non vt in baptismo consecratio materie non est de necessitate baptismi. Sed in vnctionibus nulla fit vnctio: nisi oleum benedicatur. In alys etiam sacramentis non percipit sacramentum in benedictione: sed in infusione: ga oleum z aqua cū sint inanimata: non continent grām. vnde cū gratia sit finis sacramenti non potest inferri nisi per susceptionem sacramenti. Sz in isto sacramento cōtinetur ille qui est plenitudo gratie: ideo non perficit in nobis: sed in cōsecratione materie. Unde dato q; nullus acciperet: non minus esset sacramentum. Unde vsus est ꝓsequens: z non est de necessitate. Unde in alys illud est de forma qđ pertinet ad vsuz: istud nō pertinet ad vsuz: sed ad materie sanctitatez. vnde istud qđ dicit. accipite z comedite: qđ pertinet ad vsuz: nō est de forma. Itez solet esse questio vtrū dñs consecerit sub bis verbis. Et videt q; non. ga dicitur ibi. Accepit panem z benedixit. ꝗ videt q; in benedictione consecrauerit: ideo dixerit alij q; nō consecrauit. primo verbis: sed spirituali virtute. Et hoc potuit facere ꝓpter virtutez excellentie: ga potest veritatem sacraméti sine sacraméto tradere: ga virtutem suā non alligauerat sacramētis. Unde hoc potuit facere per virtutē excellentie. Alij dicūt q; primo in occulto dixit: z post in publico. Melius dicit q; semel dixit z non bis: z in bis verbis cōsecrauit. Usi debet ita legi q; illud qđ dicitur. ait z̄c. referat ad precedentia. Unde sic dicēdo dixit. Hoc est corpus meuz. Dic queritur quid demōstrat hoc pronomē hoc. Et dixerunt quidam q; demōstrat non ad sensum sed ad intellectuz: ga non est nisi ad substātiam panis: z non est nisi ad significanduz. Unde sensus est: hoc est z̄c. idest signatū per hoc est corp⁹ meū. Et hoc non potest stare: ga sacramēta noue legis efficiūt qđ signant: nō nihil aliud facit nisi qđ signat: z signat corpus Chr̄i: z sic soluz est corpus Chr̄i sub signo. Alij dicūt q; ly hoc: demōstrat ipsam substātiaz corporis. Sz quo mō est hoc: Est ne statim corpus Chr̄i aut dicit B. Constat q; non: ga si moreretur sacerdos non esset cōsecratū nisi expleret. Ideo dicūt alij q; ly hoc: retardat suam significationez: z demōstrat illud qđ erit post prolationez istius verbi meuz. Istud etiaz non cōpetit: ga sic idez videretur dicere: ac si diceret: corpus meuz est corp⁹ meū z ideo non cōpetit. Alij dicunt q; verba proferūtur materialiter: nō signāt. Et hoc non pōt stare: ga dicit Augu. accedat verbuz ad elemēta: z fit sacramentū. Quid ergo dicēdū q; recitatiue dicūtur: z simul recitatiue z significatiue. Quare: Quia ipse loquitur in persona Chr̄i z peragit

Carthu.

Thomas.

Thomas.

Thomas.

M

Thomas. N

Augustinus.

ac si Chr̃s esset p̃sens: aliter verba nō accederēt ad propriaz materiā. Quid ergo? Dicenduz q̄ aliter est in verbis sacramētalibus: z verbis alys humanis: qa verbum humanum: est solū significatiuum: sed diuinum significatiuum z factiuū. Unde verba sacramētalia habent virtutem a virtute diuina. Unde simul dicit z ex virtute diuina facit. Ideo nō solū est illud verbū est signatiuū: sed etiam factiuum. Et p̄mo facit. z° sig̃t. In factione enī materiali ita est qō p̄existit aliqō cōmune in qualibz trāsmutatione: z illud cōmune est sub vno termino transmutatiōis: z in fine sub alio. Uerbi gra. ponatur q̄ de nigro fiat albus: in ista transmutatiōe erat corpus: sed in principio erat sub nigredine z post sub albedie. Unde quo ad aliquid est simile quo ad hoc. i. q̄ est aliqd cōmune. Sz dissimile qa non eodem modo: qa in alys transmutationibus materialibus cōmune est subiectum: z differēs forma. Dic autē est contrarium: qa cōmune est accidens: differēs est substātia. Unde substātia transmutatur: cōmune accidēs manet. Quid g̃ demōstrat hoc. Dicendum q̄ sensus est hoc est z̄. i. cōtentum sub accidēte, est corpus meum: vel hoc sit q̄ contentum sub accidentibus sit corpus meum. Unde in fine posuit nomē: sed in p̄ncipio pronomē: qō substātiam indeterminatam significat: sz p nomen forma determinata. Unde in p̄ncipio nō est forma: sed in fine. Sed quo mō est ibi corpus Chr̃isti. Una fuit opinio q̄ simul cū corpore Chr̃isti substātia panis manebat. Unde qō dicit, hoc est z̄. referur ad corp^m solum. Alij dicūt qō transit substātia panis in p̄iacēte materiam: z aduenit ibi corpus Chr̃isti p̄ter hoc q̄ substātia panis trāseat in corpus Chr̃i. Improbatur autē hoc sic. Quia sic videt q̄ aliquid incipiat esse vbi non p̄mo fuit: qō non potest esse nisi vel mutet fm locum: vel q̄ aliqd conuertatur in ipsum. Sicut si dicatur. hic non est ignis. Oz ergo post sit ibi, hoc non potest esse: nisi q̄ ibi aliunde apporteur: vel q̄ aliquid quod ibi sit: in ignez mutetur. Sed fm istam opinionez tollitur modus conuersionis. ergo non est nisi mutatio localis. Sz impossibile est idez corpus esse in diuersis locis. ideo z̄. Ideo aliter dicendum qō corpus incipit ibi esse: non per motum localem: sed per conuersionez alterius in ipsum. Et in ℔ manet forma: z transit subiectum. Unde mutatur subiectum in subiectum: qō est p̄ncipiuz individuationis: non pp hoc q̄ simul cuz substantia panis sit corpus Chr̃isti, vel annihiletur substantia panis. Sed per hoc q̄ transmutetur per conuersionem in ipsum. Sed qualiter poterit esse in taz paruo loco? Dicēdū q̄ aliquid est ibi de vi sacramenti: z istud ibi principaliter est. Aliquid ℞o p concomitantiam. Illud est ibi de vi sacramenti in qō terminatur conuersio. Et qa panis conuertitur in corpus Chr̃isti: illud qō signiatur: est corpus Chr̃isti: z non est sine anima: nec sine diuinitate: nec tamē panis conuertit̃ in animam vel diuinitatē: sed sunt ibi per concomitantiā. Usi si aliquis in triduo celebrasset cū alia esset separata a corpore: nō esset ibi anima. In pane enīz duo sunt. Substātia z accidentia. Accidentia manent: substātia transit. Illud ergo ibi est p̄ncipaliter in qō terminatur transmutatio. Sed terminatur in substātiaz. ergo substātia est p̄cipaliter: sed accidentia per cōcomitantiā. Dimensiones aūt sunt accidēria. Nec corpus Chr̃i in sacramēto comparatur ad locuz per dimensiones p̄priaz: sed per dimensiones panis p̄existentes. Itez fregit. Sed nūquid in qualibet parte est totuz corpus? Dico q̄ sic. Et debetis intelligere q̄ dicitur aliter esse in loco q̄ locatuz in loco: qa locatum comparat ad locū sub suis dimēsionibus: sed nō sic hic. Ideo notanduz q̄ vbicūq; est aliqua differentia quantitatis: nō facit differētiaz in substātia. Sz si sit aliquod sequēs quātitatem: diuiditur fm quātitatez. Sed alia non habet a quantitate suaz totalitatez accipere: sed hz suam totalitatem in qualibet parte. Unde corp^s Chr̃i non cōparatur ad corpus illud fm quantitatez: sed solū fm substātiaz: ideo sicut anima est in qualibet parte corporis: sic Chr̃s in qualibet p̄te hostie. Quid ergo erit de illis accidentibus. Dicendū q̄ manēt absq; subiecto ex virtute diuina. Et quo mō potest hoc esse: cū accidentia dependeant a substātia? Dicenduz q̄ deus est p̄ncipiuz essendi. Unde potest producere effectū separatū a subiecto z sine p̄ncipio. Ideo cuz p̄ncipiuz substantie sit cōseruare accidentia in cē: potest deus absq; suis p̄ncipijs conseruare. Si queris vtrū sit verum de omnibus accidētibus: dicenduz q̄ omnia accidentia referūtur ad substātiam mediantib^9 dimēsionibus. Unde quodā modo dīuiduant̃. ideo dimēsiones sunt sine subiecto. Sz qualitas in dimensionib^9 est vt in subiecto. Unde sensus est. hoc. i. contentuz sub his accidētibus que accidentia manent in dimēsionibus: qa substātia que p̄mo fuerat sub his accidētibus mutatur in corpus Chr̃isti.

¶ Et accipiens calicem gratias egit z dedit illis dicēs. Bibite ex hoc omnes. Hic est. n. sanguis meus noui testamenti: qui pro multis effundet̃ in remissionem peccatorū. Dico autem vobis: nō bibaz ām modo de hoc genimine vitis vsqz in diē illū: cuz illud bibaz vobiscū nouū in regno patris mei.

¶ Supra actū est de institutione noui sacramēti quantū ad sacramētuz corporis dñi: hic agitur de institutiōe eiusdem quantuz ad sacramētū sanguinis. Et circa hoc duo facit. p̄mo ponuntur facta Chr̃i. z° dicta. ibi [Bibite z̄.] Circa p̄mum tria facta ponūtur. p̄mo q̄ accepit calicez. z° q̄ gratias egit. 3° q̄ discipulis dedit. Unde dic̃. Et accipiens calicē z̄. Per qō signatuz est q̄ nō sunt istituiz q̄ agatur sub vna specie: sed sub duab^9. Et que est ratio huius: vna rō est: qa tria sunt in hoc sacramēto. Unū qō est sacramentū tm̄. aliud qō est res tm̄. aliud qō est sacramentum z res. Sacramentū tm̄/sunt species panis z vini. Res tm̄/est effectus spūalis. res z sacramētū/est corpus cōtentum. Si ergo cōsideremus sacramēturz tm̄. sic bene cōpetit vt corpus signet̃ sub specie panis. sanguis sub specie vini: qa signat̃ vt iudicans refectionem spūalem. Sed refectio est, ppie in cibo z potu. ideo z̄. Item si sumatur vt res z sacramentuz: ad hoc competit q̄ illō sacramentū est rememoratiuū dñice passionis: z nō potuit melius significare q̄z sic: vt significetur vt sanguis vt effusus z separatus a corpore. Itē quātuz ad id qō sumit̃ vt res tm̄: qa sanguis pertinet ad aiam: nō qa sanguis sit anima sed in sanguie vita conseruat̃, vnde sig̃tur qō cuz illud sacramētū sit ad salutē fidelium: q̄ panis offert̃ p salute corporis: sed sanguis pro salute aie. Sap. 9. Uenite comedite panem meū: z bibite vinū qō miscui vobis: qa refectio ista in pane z vino. Item alia ratio qa totus Chr̃s p̄tinet̃ in corpore. Que est ergo necessitas q̄ sanguis per se? Ideo est accipiendū qō dictum est supra. q̄ aliud est ibi ex vi sacramēti directe: aliud ex naturali cōcomitantia. Sub panis specie cōtinetur corpus Chr̃isti de vi sacramenti: sed sanguis per cōcomitantiaz. In sanguine ℞o ecōuerso: quia sanguis est de vi sacramenti: sz corpus per concomitantiā. Unde sanguine Chr̃isti effuso in terram, si fuisset celebratuz: non fuisset sanguis nisi seorsum. Ideo quia hec non intellexerunt quidam: dixe-

runt

runt q̄ forme iste continuantur. vnde dicunt q̄ cum consecratur corpus: non est ibi sanguis donec vinū fuerit cōsecratum. Sed hoc non est ita: ga si morerentur sacerdos anteqū consecraret vinum: esset in hostia ꝛ corpus ꝛ sanguis. Jtez dicit[Accipiens calicez]ꝛ non dicit accipiens vinum. Ideo quidaz dixerunt q̄ debebat fieri in aqua. Et hoc excluditur: ga sequitur. Non bibam de genimine vitis ꝛc. scdo ꝑz q̄ fuit vinum ꝛ aqua mistum. Et huius ratio est ex parte sacramēti: ga celebrandum est vt dñs instituit. Sed in terra calida cōtingendo est q̄ non bibatur vinum sine aqua: ideo non est credendum q̄ in puro vino consecerit. Competit ꝛ contento ga illud sacramēntū est rememoratiuū dñice passionis. Sed a latere Xpi exiuit sanguis ꝛ aqua: vt habet Jo. 19. Item ad significandum effectus. Et hoc duplr: quia istud significat memoriaz passionis Xpi. ergo inducit in nos effectū passionis Xpi. Effectus autez est duplex: abluere. ꝛ redimere. Redemit nos per sanguinem suuz. Apoc. 5. Redemisti nos deo in sanguine tuo. Item abluit sordes. Apoc. ꝑ°. Dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et hec erūt necessaria vt abluere ꝛ redimere. Et ablutio signatur per aquā: redemptio per vinum. Jté ꝑ aquā populus. Apoc. 17. Aque multe populus multus. Et per istud sacramentuz populus vnitur Xpō. ideo per istam admistionē signatur populus vniri Xpō. Sed quid fit de illa aqua. Dicunt aliqui q̄ manet. Alij dicunt q̄ conuertitur in vinum: ga cum ponatur paruz ſpecies mutatur: ꝛ ita totuz est cōuersum: ꝛ ita pertinet ad mysteriuz: quia in hoc vnitas ecclesiastica continetur. Item in hoc q̄ dicit. Accipiens, signatur q̄ voluntarie sustinuit passionez. vnde in ꝑa. 115. Calicem salutaris accipiaz ꝛc. Item gratias egit. Et de quo: De duobus. De signo ꝛ signato. De signo, ga de effectu. De signato ga de passiōe. In quo signatur q̄ non solum de bonis gratias reddere debem°: sed etiaz de malis ꝛ aduersis. ꝑme ad Thessal. 5. In oibus gratias agentes. Ad Rom. 8. Diligentibus deuz oia cooperantur in bonum. Item gratias egit de institutiōe huius sacramenti. ga virtute diuina hoc faciebat. Unde in Joāne. capᵒ. 5. A meipso facio nihil. Ideo gratias agit deo patri. Joā. 11. Gratias ago tibi, quoniaz audisti me. In quo datur nobis exemplum: q̄ si Xpūs gratias egit q̄ erat patri equalis: q̄ nos gratias agere debemus. Item gratias agit de effectu: ga effectus est salus totius mūdi. Et hoc non poterat facere nisi ex diuinitate. Joā. 6. Spiritus est qui viuificat: caro autem non prodest q̄cq̄. Sequitur. ¶ Et dedit.] Ut sumerent in sacramento. Et per hoc significauit, quia fructus siue passionis debebat per alios alijs ministrari. vnde Apostoli possunt comparari pullis aquile. de quibus dicitur Deut. 32. Sicut aquila prouocans pullos suos ad voladuz ꝛ super eos volitās.

Q Tunc inunxit vsum. Et ꝑmo ponit vsum. 2° verba consecrationis sanguinis. 3° resurrectionem prenunciat. Dic ergo[Bibite ꝛc.] Cant. ꝑmo. Bibite ꝛ inebriamini charissimi. vnde signat̄ q̄ christiani possunt cōmunicari loco ꝛ tempore. ¶ Hic est enim sanguis ꝛc.] Hec sunt verba consecrationis Et notate q̄ in his verbis est differentia inz hic quibus vtitur ecclesia. Ecclesia addit. Hic est calix. Item vbi dicit noui testamenti, ecclesia addit noui ꝛ eterni testamenti. Item vbi dicit qui pro multis, ecclesia addit: qui pro vobis ꝛc. Unde ergo ecclesia habet istam formam. Dicendum q̄ sicut dicit Diony. non fuit intentio euangelistaruz tradere formam sacramentoruz: sed eas tāq̄ secretas seruare. Unde non intendebāt nisi historiam narrare. Unde ergo habet ecclesia: A constitutione Apłoruz. Unde dixit Paulus ꝑ° Corinth. 11. Le-

Diony.

Quest.

tera cuz veniero disponaz. Sed est questio. Cur dic. Hoc est corpus meuz vel est sanguis. quare non dicit, hoc cōuertitur in corpus: aut in sanguinem ꝛc. Sed duplex est ratio. ꝑma est, ga forme sacramētoruz debēt signare q̄ efficiūt. Illud q̄ efficiunt est q̄ cōuertat̄ in corp° Xpi: sed vltimus effectus est q̄ fit corpus: ideo vltim° effectus signari debet: ideo dz signari q̄ hoc sit corp°: non autē q̄ conuertat̄ in corpus. In hac autez forma est aliquid simile cum veteri: aliquid dissimile. Silr in hoc fuit habet̄ Exo. 24. q̄ cuz legisset Moyses legem, immolauit vitulos ꝛ obtulit sanguinez ꝛ dixit. Hic est sanguis federis dñi. Sic iste sanguis oblatus est pro salute populi. Ad Heb. 9. dī. q̄ semel in anno pōtifex solus introibat non sine sanguine quez offert pro sua ꝛ populi ignorātia. Ostenditur autez differentia quantū ad q̄uor. ꝑmo in B q̄ sanguis ille est vitulorū, iste Xpi. Ideo iste est efficax ad remittendū. Ad Heb. 9. Si enī sanguis hircoꝝ ꝛ taurorū ꝛ cinis vitule conspersus inquinatos sanctificat ad emūdationez carnis: quāto magis sanguis Xpi emūdabit cōscientiaz nostraz ꝛc. Jtez ille dicebatur sanguis testamēti: sed iste dī testamētū. Jté accipit testamentū cōmuniter ꝛ ꝓprie. Cōiter pro quocūq̄ facto: ga ita solebat esse q̄ in omni facto adducebant testes. Ꝓpe dicitur testamentū quando aliq̄d legatur in morte: fm q̄ dicit Apłs q̄ testamentuz in morte testatoris firmatur. Utroq̄ modo cōpetit hic: ga pactio fuit ibi ꝛ fiebat sanguine: ga in confederatione pacis antiqtus ostendebant sanguinez: ideo dicebat̄ sanguis federis. Item fm q̄ ad mortuos dicit̄: sic erat q̄dam pactuz inter deuz ꝛ homines in veteri ꝛ in noua lege: sed differēter: quia ꝑmo de temporalibus. ſ. veteris legis: sicut patet q̄ promisit eis terraz amorreoꝝ: ideo fuit vetus: quia non inouabāt homines: sed magis inueterabantur. Istud autem testamētum est de celestibus ꝛ de supernis. Ideo supra. 4. Agite penitentiaz, appropinquabit enim regnum celorum. Ideo dicitur[noui testamēti] Ibi Xo dicebatur, hic est sanguis federis q̄ pepigit dñs vobiscum super cunctis sermonibus bis ꝛc. Hiere. 31. Feriā domui Israel ꝛ domui Juda fedus nouuz. [Unde hic est ꝛc.] idest dedicatus ad nouuz testamentum in quo debemus habere fiduciaz. Ad Heb. 10. Habemus fiduciam per sanguinem Xpi. Item pro morte competit. Et ga per mortez Xpi confirmata est repromissio. Jtez alia differentia: ga ista addit noui ꝛ eterni testamēti: q̄ potest referri vel ad hereditatem eternaz: vel ad Xpm qui eternus est. Alia differentia est ga in illa habetur: q̄ pepigi vobiscuz: vnde ad illos solum restrictum est illud testamentū: sed istud etiam ad gentes. Isa. 52. Ipse asperget. ſ. sanguine suo gētes multas ꝑ multis: ꝛ pro multis ꝛ pro omnibus: ga si consideretur sufficientia. j. Joā. 2°. Ipse est propitiatio ꝑ peccatis nostris ꝛ non pro nostris autez tm: sed ꝛ pro totius mundi. Sed si consideremus effectū non habet effectum nisi in bis qui saluantur: ꝛ hoc ex culpa hominū. Sed ecclesia addit pro vobis. 1. Apłis: quia ipsi ministri sunt huius sanguis: ꝛ per istos deriuatur ad gentes. Jtez ponitur[In remissionem peccatorum: ga ille non poterat remittere peccata. ¶ Dico autem vobis.] Hic ponitur consolatio fm Chrysō. ga fecerat mentionem de effusione sanguinis per quem signatur passio: ideo consolatur eos: et prenūciat gloriā suaz. Et potest quattuor modis expon. Exponit sic Chrysosto. q̄ dñs prenūciauerat passionem: ideo vult eos letificare. Non bibam āmodo de genimine vitis. ſ. de vino vsq̄ ꝛc. Hoc regnum appellat regnū resurrectionis: tūc accepit regnū nouuz. ſ. nouo modo. Q̄ post biberit cuz eis patet. Act. 10. Sed quare

R Chrysosto.

dicit/ nouo modo. Quia ante aliter comedit ꝛ post: quia ante comedit ex necessitate: sed post resurrectionem nō
Hiero. propter necessitatem: sed vt demonstraret resurrectionis veritatē. Hieron. dicit sic. q̄ per vineam signatur populus iudeorum. Esa. 5. Vinea dñi exercituū domus israel est. Hiere. 2. Ego plantaui te vineam electam omne semen verū. ¶ Dico aut̄ vobis q̄ amodo non bibā ꝛc. ¶ id est nō gaudebit anima mea de populo isto. ¶ Usq; in illum diem ꝛc nouus in regno patris mei. ¶ Regnum significat presentē ecclesiam: nouus. i. inuentus per fidem: q̄ tunc conuertentur: ꝛ tunc gaudebo cum eis. Multi enim
Remigius. sunt conuersi: ꝛ multi cōuertēdi. Remigius exponit sic. Et dicit q̄ hoc referendum est ad cerimonias paschales: id est non celebrabo decetero huiꝰ cerimonias vsq; ad
Augustinus. statum ecclesie: cū gaudebo de inuentione ecclesie. Aug. sic. In hoc q̄ dicit nouū opponitur veteri. Uetustas autem triplex pene ꝛ culpe: ꝛ hec deriuata est ab Adam vt habet ad Rom. 6. Chr̄us autem vetustatem habuit pene nō culpe. Uir suū simplus soluit nostrū duplū. Dicit g̃. non bibā de vetustate pene vsq; ꝛc. q̄ depositurus erat corp⁹ istū: ꝛ assumpsit in resurrectiōe corp⁹ glificatus. Et p̄mittit aplis q̄ ipsi et assumēt. Et signat q̄ nō sūt dui se nāe: q̄ corpus q̄ assumet erit eiusdē nāe: sz alteri⁹ glie.

¶ Et hymno dicto exierunt in montem oliueti. Tunc dicit illis Jesus. Oēs vos scandalum patiemini in me ista nocte. Scriptū est enim. Percutiam pastorez: ꝛ dispergēntur oues gregis. Postq̄ autem resurrexero: precedam vos in galileam. Respondēs autem Petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego nunq̄ scandalizabor. Ait illi Jesus. Amen dico tibi: q̄ in hac nocte anteqū gallus cantet: ter me negabis. Ait illi Petrus. Etiaz si oportuerit me mori tecum: non te negabo. Similiter ꝛ omnes discipuli dixerunt. Tunc venit Jesus in villā que dicitur gethsemani. Et dixit discipulis suis. Sedete hic: donec vadam illuc ꝛ orez. Et assumpto Petro ꝛ duobus filijs Zebedei: cepit contristari: ꝛ mestus esse. Tūc ait illis. Tristis est anima mea vsq; ad mortez. Sustinete hic ꝛ vigilate mecum. Et p̄gressus pusillum: procidit in faciem suam orās ꝛ dicens. Pater mi: si possibile est transeat a me calix iste. Uerūtamen non sicut ego volo: sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos: ꝛ inuenit eos dormientes: ꝛ dicit Petro. Sic nō potuistis vna hora vigilare mecū? Uigilate ꝛ orate: vt non intretis in tēptationem. Spiritus quidem promptus est: caro autem infirma. Iterum secūdo abijt: ꝛ orauit dicens. Pater mi: si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. ꝛ venit iterū: ꝛ inuenit eos dormiētes. Erāt enim oculi eorum grauati. Et relictis illis: iterum abijt ꝛ orauit tertio eūdem sermonē dicens. Tūc venit ad discipulos suos: ꝛ dicit illis. Dormite iā ꝛ requiescite. Ecce appropinquabit hora: ꝛ filius hois tradet in manus peccatorū. Surgite eamus. Ecce appropinquabit qui me tradet.

¶ Posita institutione noui sacramēti hic prenūciatur futurum scandalū discipulorū. Et primo premittur loc⁹. 2° prenūciano. ibi ¶ Et dixit illis. ¶ Et hoc competit p̄mittere ei qđ sequatur. Unde cuz vtroq; potest ordiari. Dic ergo ¶ Et hymno dicto. ¶ Per hoc exemplum duorum nobis datur q̄ p̄mo fuit cena ꝛ prandium materiale: post qđ gratias debemus reddere: ꝛ deum laudare. p̄s. 21. Edēt pauperes ꝛ saturabūtur ꝛ laudabunt dñm qui requirūt eum. Itez post istud fuit cena sacramentalis: postq̄ etiā debemus gratias agere. Uñ post illud hymnū dixit. vñ illud qđ post cōmunionem dicit in missa: repetitur istum hymnū: ideo fideles debent expectare vsq; ad finē misse vt hymnū istum audiant. Et hoc est q̄ Joan. 17. dicitur. Pater clarifica filiū tuū vt filius tuus clarificet te. Et hoc dicto ¶ exierūt in mōtem oliueti. ¶ Mons est oliueti pinguedinē significat: q̄ olive pingues sunt. vñ spiritualem pinguedinē signt. In Gen. 49. Pinguis panis eius ꝛc. Uñ signat pinguedinem gratie ꝛ glorie celestis in quā proficietur. p̄s. 67. Mons dñi mons pinguis: oleū membra fessa quietat: dolorez mit. gat: igm pabulū ꝛ claritatez p̄stat. Sic erit in illa gloria q̄ amouebitur ois labor, omnis dolor, omnis aderit claritas. Item q̄ dicat in monte oliueti cōuenit p̄nūciationi future. Per oleū mās signatur. Sicut enim supernatat alijs liquoribus sic misericordia. p̄s. 144. Miserationes eius sup oia opera eius. Iteꝝ in monte scandalū ostēditur: vt misericordia signet prona. Luz ceciderit iustus nō collidetur: q̄ dñs suppo nit manū suaz. p̄s. 36. ¶ Tunc dicit Omnes vos ꝛc. ¶ Dic ponitur scandalum. Et p̄mo in generali. 2° in speciali. ibi ¶ Respōdens ꝛc. ¶ Circa primuz duo facit. p̄mo prenunciat. 2° ne videat fortuitus/auctoritatē inducit. ibi ¶ Scriptum est ꝛc. ¶ Et in isto verbo aggrauatur peccatū discipulorum ex multis. p̄mo ex vniuersitate. ¶ Omnes vos. ¶ Esa. p̄. A plāta pedis vsq; ad verticē capitis nō est in eo sanitas ꝛc. Iteꝝ mā tangit ¶ Scādalum patiemini in me ¶ p̄me ad Corin. ¶ Nos p̄dicamus Chr̄m crucifixū: indeis quidem scādalum. Judei q̄ nō querebāt nisi infirmitatem carnis: scandalū passi sunt. Iteꝝ aggrauatur peccatum ap propinquatione tēporis: q̄ post tantas monitiones. post sacramēti susceptionez. Uñ tuz oblit⁹ erant que fecerat eis: vñ bene cōparati sunt viro considerāti vultū nativitatis sue in speculo cōsideranti ꝛ abuerat statim oblit⁹ est qualis fuerit. Jac. p̄. Iteꝝ q̄ in nocte: q̄ qui ebrij sunt ꝛ q̄ dormiūt dormiūt. p̄⁹ ad Thessal. 5. Sic etiam q̄ scādaliçātur. Tūc subiungit auctoritatem. ¶ Scriptū est enim. Percutiaz pastorem/ ꝛ dispergēntur oues ¶ Et scribitur Zach. 13. Et dicitur ibi. Percute pastorē. ſ. Chr̄m ꝛc. Dic autem dī percutiaz. Et satis conuenienter: q̄ ppheta desiderabat q̄ istud fieret: ideo dixit. percute ꝛc. Sz Chr̄s in ppria persona loquitur: ꝛ in isto dic prenūciat primo passionē Chr̄sti 2° scādaluz. cum dicit. ¶ Percutiam pastorem ¶ Iste pastor est Chr̄s. Jo. 10. Ego sum pastor bonus. Et p⁹ Pe. 2. Conuersi estis ad pastorem ꝛ episcopum animarū vestrarū. Et iste pertinus est: q̄ deus tradidit eū/ q̄ ppio filio non pepcit. Ro. 8 Et hoc ppter peccā nra. Esa. 53. Propter scelus ppli mei percussi eū. Item p̄nūciat scandaluz ¶ Et dispergēntur oues ¶ Oues sunt fideles. Jo. 10. Oues mee voce mea audiunt. Et sic deus passus

est vt

est vt dispergerẽtur: vt post cõgregaret ꝑa. 146. Dispersiones israelis cõgregabit. Et Jo. Alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere. Tunc prenunciat gaudia resurrectionis. ¶ Postq̃ autẽ resurrexero precedaz vos in galileã: ¶ qa is pater resuscitauerit eum: sicut alibi dicitur Act. 2°. Quem deus suscitauit solutis doloribus inferni: tamẽ propria virtute surrexit: qa virtus patris est virtus filij. 2. ad Corinth. vltimo. Sed si crucifixus est ꝓpter infirmitatem nostram viuit: tamẽ ex virtute dei. Item contra illud qđ dixerat q̃ dispergẽtur oues dicit. ¶ Precedam vos ꝛc. ¶ Oues enĩ sequuntur pastorem. vnde pastor congregat vocando eas nominatim. Ideo dicit precedam. Uel potest referri ad illud qđ dixit. Postq̃ resurrexero: qa possent alĩ credere q̃ multuz esset tempus vsq; ad resurrectionem suam: ideo dixit q̃ non multum: qa ¶ precedã vos ꝛc. ¶ Consuetudo erat q̃ parum morarẽt in iudea: sed cito transibat in galileam. Uult ergo dicere. ante resurgam q̃ possitis venire in galileam: vt ostenderet se esse illum qui apparebat eis: ideo satis potuerunt certificari. Item qđ dicit q̃ ꝓcederet scandalum dat: qa in iudea persecutionem patiebãtur: ideo dicit q̃ precedet in galileaz vt removeat eos a timore. Et dicit Chrysosto. q̃ non est intelligendũ q̃ primo apparuerit in galilea. Sed hic apparuit: sed nõ primo in hierusalem. Quare ergo magis dicit in galileam. Galilea interpretatur transmigratio. vnde significatur q̃ per resurrectionem transibimus a vita mortali ad imortalez. Et in ista nos precessit: qa Chris est primitie dormientiuz. Item signatur trãsmigratio discipulorũ ad gẽtes. Et in ꝑticulari Chris precessit corda mouẽdo. ¶ Respondens autem Petrus. ¶ Dic ponitur prenũciatio de scandalo Petri. Et ꝓmo ponitur occasio. 2° ꝓnũciatio. 3° excusatio. 2° ibi ¶ Ait ei Jesus ꝛc. ¶ 3ª ibi ¶ Ait ei Petrus ꝛc. ¶ Dic est questio literalis qa videtur q̃ Petrus hoc dixerit postq̃ recessissent de cenaculo: sed Luc. 22. videt dicere q̃ antequã recessissent: et huic consonat. Joã. 13. Augu. soluit q̃ Petrus hoc ter dixit. Et sic concordant oẽs ꝛc. qa si consideremus narrationem ex pluribus causis hoc dicit. Dic motus fuit ex hoc q̃ scandalum prenunciauit. Luc. 22. dixerat dñs. Ego p te rogaui Petre vt nõ deficiat fides tua. Et nunc dixit Petrus. Dñe tecum paratus sum et in carcerẽ et in mortẽ ire. Sed in Joã. dictũ est alia de causa: qa Jo. 13. dixit dñs. quo ego vado vos nõ potestis venire modo. Tunc dixit Petrus: animam meam ponã pro te. Ideo ter dixit. Ideo põt esse q̃ bis dixerat in cenaculo: sed semel dixit extra: sicut hic dicit. Et potest cẽ q̃ ex feruore dicebat: et nõ ꝑsiderabat virtutes suas. Uel in tribus deliquit. ꝓmo qa non plus dño credidit q̃ sibi: cum tamẽ scriptum sit. Ad Ro. 3. Solus deus verax: omis homo mendax. Item qa prelulit se aliis. Uñ dixit. ¶ Et si omnes scãdalizati fuerint in te ego nũq̃ scãdalizabor. ¶ Uñ reputabat se aliis firmiorez: et incidit in illud qđ dr Luc. 18. Nõ sum sicut ceteri hominuz ꝛc. Item qa attribuebat sibi qđ nõ debebat: cũ scriptũ sit. Jo. 14. Sine me nihil potestis facere. Quia ergo arrogãter locutus est: ideo magis permisit eũ cadere. Et hoc facit deus: qa multum odit deus superbiã. Job. 40. Et respiciens oẽm arrogantez, humiliat. ¶ Ait illi Jesus. Amẽ dico tibi ꝛc. ¶ qa putare poteras q̃ dicerem cõminatoriz: ideo dico tibi amen: idest corde tibi dico ¶ qa antequã gallus in hac nocte cantet ter me negabis. ¶ Et aggravatur eius culpa ex ꝓpinquitate temporis: qa in hac nocte. Item ex multitudine: qz ter, sicut ter presumpserat: ita ter negauit post ꝓmptionem. Job. 21. Si letatũ est in absc̃dito cor meum. Sed q̃stio est de hoc. Antequã gallus cantet ꝛc. Quia in Marco 14. habetur. q̃ antequã gallus bis vocem dederit. Scẽ in Augu. potest solui q̃ sm̃ historiam: verum est q̃ Marcus dicit. Et qđ Matth. dicit potest sic solui: q̃ homo dicitur facere quãdo facit in proposito: sicut supra. 5. Qui viderit mulierem ad concupiscendam eaz iam mechatus est eam in corde suo. Sic Petrus in suo ꝓposito negauit ter vel etiam pluries: ex quo timorem concepit qđ sufficiens erat ad negandum ter vel pluries: ideo dicit q̃ ter negauit: qa iam conceperat se ter vel pluries negaturam. Unde Matth. dixit. q̃ interius intendebat. Sed Marcus qđ exterius gessit. Uel potest aliter dici q̃ dicendo. quãdo ego faciam illud infra tale tempus: tũc nõ oportet q̃ in illo factum sit: sed sufficit q̃ inceptũ fuerit. Uñ qđ dixit q̃ ter esset negaturus: non oportebat q̃ ali galli cantum completum esset: sed inchoatum. ¶ Begẽ excusatio Petri. ¶ Ait ei Petrus ꝛc. ¶ Excusat se Petrus: ¶ qa si oportuerit me mori tecũ: non te negabo ¶ Et tamẽ timuit: quia ad vocem ancille negauit. Hieron. dicit. q̃ nescuit quid diceret: qa solus Christus moriturus erat: vt solus cẽt redemptor. Esa. 63. Torcular calcaui solus. Deinde ponit affirmationem. aliorum. ¶ Similr ꝛ oẽs discipuli dixerunt. ¶ Unde dixerunt sicut ꝛ Petrus: tamen aly meliorem causaz habebãt q̃ Petrus se excusandi: quia aly sine assertione. ¶ Tũc venit Jesus ꝛc. ¶ In ista parte ponitur preparatio que est per orationem. Et tria facit. ꝓmo proponitur propositum orandi. 2° necessitas orandi. 3° differẽtia. 2° ibi ¶ Et assumpsit ꝛc. ¶ 3ª ibi ¶ Et progressus ꝛc. ¶ Circa primuz duo facit. ꝓmo ponitur locus. 2° prenũciat propositum. Et dixit. Dicit ergo ¶ Tunc venit ꝛc. ¶ Contrarium videtur qđ dicit in Jo. 18. q̃ egressus Jesus venit trans torrentem cedron. Unde notandz q̃ villa illa erat in pede montis olyueti. Unde idez erat locus: et veniebat ibi post cenaz quasi ad spatiandũ. Tũc prenũciat propositũ orãdi ¶ Et dixit discipulis suis. Sedete hic, donec vadaz illuc et orem ¶ Simile habet Hen. 22. Dixit Abraam ad pueros suos. Expectate hic cũ asino: et ego et puer illuc vsq; ꝛc. Sed hic mouet Dam. questionem. Oratio est ascensus in deum. Intellectus autez Chri ꝑfectus erat deo. Quo mõ ergo indigebat. Deo erat qui faciebat. Uñ dicat q̃ ipse orabat nõ ꝓpter se sed ꝓp nostraz vtilitatẽ. Et hec duplex est: qa orauit vt daret nobis exẽpluz: vt in tribulatione recurramus ad dñm. ꝑs. 119. Ad dñm cum tribularer clamaui. Item vt ostenderet se esse ab alio: et qđ ab alio habebat. Uñ dicit. Nõ pot filius a seipso facere quicq̃. Et Jo. 8. Ego a meipso facio nihil. Item ad excludẽdum errorẽ: qa dicebãt aliq̃ q̃ nõ cẽt eadem virtus patris et filij. Jo. 8. Ego honorifico patrez meum. Dat ergo exẽplum orãdi: et quo mõ fit orandum. Prima enĩ conditio orationis est: qa debet esse humilis oratio. Qđ signatur: qa fuit in vallem. Judith. 9. Humiliuz et mãsuetorum semper tibi placuit deprecatio. Item debz esse deuota. Uñ in getsemani. Sin villa pinguedis. ꝑs. 62. Sicut adipe et pinguedine repleatur ala mea. Item q̃ sit solitaria. Sicut supra. 6. Intra in cubiculũ tuum et clauso ostio ora patrẽ tuum ꝛc. ¶ Et assumpto Petro et duobus filijs Zebedei. ¶ Dic ꝓnũciat necessitatem orationis. Et hec erat tristitia. Et ꝓmo ponit testes tristitie. 2° ostendit tristitiam. 3° repellit. 2ª ibi ¶ Cepit cõtristari ꝛc. ¶ 3ª ibi ¶ Sustinete ꝛc. ¶ Dicit ĝ. Et assumpto Petro ꝛc. ¶ Tres secum assumpsit. Et quare istos ꝓ alijs: Una rõ quia isti firmiores erãt: et qa omnes scandalizabat ifirmitas. Ideo magis istis infirmitatem suaz voluit mõstrare q̃ alijs. Item ostẽderat eis gloriam: ideo volebat q̃ sic viderent gloriam: ita viderent infirmitatẽ: vt cognoscerẽt q̃ nec ifirmitas gloriã: nec gloria ab ea haberet infirmita-

Augustinus.

Hieronym°.

Chrysosto.

V

T

Obtanio.

Matthio.

Augustinus.

Matthio. Damascen°.

Error quorũdã eluditur.

Ꝛditiones orationis.

Matthio.

tem. ¶ Sequitur ostensio infirmitatis: & primo facto. 2° verbo. Et sm hoc tria facit. Quia primo dicit sm que Christus tristatus est. 2° quare tristatus est. 3° quo mō tristat⁹ fit. Quo ad primū cepit contristari & mestus esse. | Dic

Duo errores soluunt. cendi sunt duo errores: ga quidam dixerant q̄ tristatus est sm diuinitatem. Et hoc non potest cē: quia tristatus est: quia possibilis erat. Sed diuinitas non erat passibilis. Item opinio Arrianorum alīs Eunomy erat q̄ in Christo non erat anima sed verbum loco anime. Et quare hoc dicebat: Ut omnia que ad defectū pertinēt ad verbum referrentur: vt ostenderet minor patre. Et hoc falsum est. Ideo passius est sm q̄ pati potuit sm animam. | Tūc ait illis. Tristis est anima mea usq; ad mortē &c. |

Excludit error Arrij & Apollinaris & Eutichet. Nō dicit ego sum tristis: ga ego est ostentiuum persone: sed nō tristabatur inquātum verbum sed sm aiam: ideo excluditur error Arrij & Apollinaris. Item Manichei qui ponit eum nō vere passum. Unde patet sm quid tristatus est. Et quare tristatus est: Diuersa sunt Alba scripta: ga Hyla. & multi alij dixerunt q̄ non tristatus est propter semet: nec propter mortem sui: sed propter scādalum discipulorum. Et hoc vult probare p hoc q̄ assumpsit eos. Dam. dicit q̄ tristabatur pro seipso. Et quare: Quia tristitia in est ex hoc q̄ caremus eo q̄ naturaliter amamus. Alia naturaliter vult vniri corpori: & istud fuit in aia Chri: ga comedit & bibit & esurijt. Ergo separatio erat contra naturale desiderium. Ergo separari erat ei triste. Tū possim⁹ intelligere q̄ aliquid inest anime sm se: & aliqd inest anime per comparationem ad aliud: sicut amara potio sm se considerata, dolorosa est: sed relata ad finē nostre salutis: est causa gaudij. Sicut aliqd est rōnis vt natura est: & aliquid rōnis inquātū ratio. Sic ista mors Chri erat materia tristitie sm q̄ psiderat sm se: sed sm q̄ referebat ad rōnem referendo ad finem: sic gaudebat. Ideo Alba Hyla. & Dionys. intelligūtur referendo ad finem. Item

Ruffin. queritur quo tristitia cadit in Chm. Ideo notandum q̄ quādoq; tristitia accidit sm passionem: aliquādo sm passionē. Scōm passionē, quādo aliquid patitur & immutatur. Sed quādo patitur & non immutatur: tunc dr̄ ppassionem. Sed quādoq; hō sunt in nobis, ita q̄ rō immutatur: & tunc passiones sunt cōplete. Quādo autē ratio nō immutata: tūc est propassio. Sz in Chro nūq; fuit rō immutata: ideo fuit propassio & nō passio. Unde signanter dicit

Augustinus. euangelista. Cepit tristari. Item dicit Aug. q̄ nos habemus tristitiam vt cōtractam. Chs autē vt assumptam. Illud enī contrahitur qō nascendo per originē habet. Sz Christus assumpsit nām nostram vt voluit: ideo nō fuit necessitas q̄ passibilitatem acciperet: vt tristitiā: sz a voluntate. Item notādum qō dicit Dama. ga in nobis motus actionum preuenit rationem: ga aliquando est in nobis passio: & aliquando ppassio: in Christo autē non fuit nisi propassio: & nūq; fuit in Chro q̄ motus insurgeret in inferioribus viribus anime: imo superant totaliter inferiores vires rationi. Et quando volebat permittebat agere inferiores vires sm q̄ eis erat naturale. Ideo alius euangelista dixit q̄ turbauit seipsum: ga isti motus nō potuissent accidisse nisi sm q̄ volunt. ¶ Tūc ait illis. Tristis est &c. | Notate q̄ dicit usq; ad mortem per quā satisfaciam pro isto scandalo & pro alijs. Uel sm aliam expositionem. Nō credatis q̄ in perpetuum debebat durare: ga q̄diu corpus erit passibile: & hoc est usq; ad mortem tristis est anima mea: & nūc glorificabit. Deide excludit alios. ¶ Sustinete hic & vigilate mecū. Et pgressus pusillum, pcidit in faciē suam orans: & dicens. | Supra tetigit cām tristitie: hic autē agit de ordine orationis Christi. Et ga ter orauit ideo diuiditur hec pars in tres ptes scp

tres orationes. Et circa primū duo facit. primo ponit orationem oratis. 2° increpat discipulos defectus. ibi | Et venit ad discipulos &c. | Et in prima, primo ponit ordinem orantis. 2° tenorem orationis. Triplex autē cōditio commendatur: ga primo notat solicitudinem. 2° humilitatē. 3° deuotionem. Solicitudinē: ga | progressus pusillum ḡz ceuā ab illis quos elegerat se separauit. Supra. 6. Cum oraueris intra in cubiculum tuum: & clauso ostio ora patrem tuū in abscondito. Sed notate q̄ nō multum: sed pusillū: vt notaret q̄ non longe est ab inuocantibus cū. ps. 144. Prope est dns omnibus inuocantibus. Itē vt videret eum orātem: & formam acciperet. ideo sequitur humilitas. | Et procidit in faciem suam | Uñ exemplum humilitatis ostendit. Et primo propter humilitatem cōmunem q̄ humilitas necessaria est ad orationē. Eccl. 35. Oratio humiliātis se nubes penetrabit. Itē propter humilitatē specialem. S. Petri: ga dixerat, si oportuerit me mori tecū &c. Ideo dns providit: & vt signaret q̄ nō debebat de sua virtute cōfidere. Supra. 10. Discite a me ga mitis sum & humilis corde. Item signatur cōditio pictatis siue cōditionis cum dicit | Pater mi | Necessariū enim est oranti vt ex deuotione oret. vñ dicit. | Pater noster | ga ipse singulariter filius: nos autē per adoptionem. Jo. vltimo. Ascendo ad patrem meū & patrem vestrum: quasi aliter meum: & aliter vestrum. Cōsequenter tenorem orationis subiungit | Si possibile est trāseat a me calix iste. | Ista oratio tripliciter potest exponi: & quocūq; modo exponatur: duo sunt consideranda. Primo cōsiderare debetis in cōmuni quantum ad omnes: ga sm Dama. Oratio est ascensus mentis in deum. Unde oratio est sm mentē: vel sm superiorem rationem: sed tamē infra deum constitutam: supra tamē humanam naturam: vel sub diuina voluntate. Quid ergo: Debet intelligi sm q̄ est aliq superior rō descendit ad ista inquātum decet: tamen q̄ semper subdatur rationi diuine. Et hoc notatur cū dicitur. | Uerūtamē nō sicut ego volo: sed sicut tu | ga superior ratio sequitur voluntatem nature: non tamen simpliciter. Si relata superiori: non repugnat. Unde vult dicere: volo q̄ impleatur qō volo si non repugnat tue iustitie: sed volo tuam iustitiam impleri. Et in hoc docet exemplū qualiter affectiones debemus ordinare: quia ita debemus ordinare q̄ non a regula diuina discedant. Uñ non est grue q̄ aliquis qō graue est nature refugiat: dum tamen ordinet ad voluntatem diuinam. Item potest exponi sm Chrysosto. & Origē. ita q̄ per calicē significetur passio Chrysosto. Origenis. Christi: de quo in ps. 115. Calicem salutaris accipiam &c. Constat q̄ Christus habuit naturalem hominis voluntatem. Hoc autem est q̄ mortem refugiat: ideo vt hominem se ostendat petit transire calicem a se. Et hoc est ita naturalis: q̄ petitiones non amouit ab eo. Itē dixit | Si possibile est, transeat calix | a passio. Sz non absolute ostendit se: sed si possibile. Et quia posset aliquis credere q̄ dubitaret an esset deo possibile. ideo ostendit q̄ est possibile: ga omnia tibi possibilia sunt. Mar. 14. | Uerūtamen non sicut ego volo &c. | id est si congruit iustitie tue, volo. Ideo dicit non sicut ego volo. vnde duas tangit voluntates: vnam habebat a patre inquantum deus quā vnā habebat cum patre. Et in hoc confunditur error multorū. Item aliam voluntatem inquantum homo: & istam voluntates in omnibus submittebat patri: in hoc dans nobis exemplum q̄ voluntatem nostrā voluntati dei submittamus. Jo. 6. Descendi de celo non vt faciam voluntatem meam: sed volūtatē eius qui misit me pīs. Scōm Dionys. non petebat simpliciter: sed vt iste calix transiret. Videbat se passurum a iudeis. Volebat igit̄ q̄ transiret

Dionysius.

siret.i.q̄ ista redimeret mundum:q̄ non esset delictū iudeorum. Ro.11. Delictum iudeorum salus est gentibus.

Hylarius. Hylarius xo dicit sic. Non rogat dñs vt non moriantur: sed rogat vt calix in alios transeat.q.d accipiam calicez cum fiducia. Rogo vt discipuli mei sine diffidentia accipiant. Sed quare dicit. Si possibile est: Quia hoc videtur contra naturam q̄ mortez sine dolore accipiant: vnde vult dicere. Ego vellem alios non pati si possibile esset. Sed fiat sicut vis.s.fm tuam ordinationem. ¶ Et venit ad discipulos suos.] Dic increpat discipulorum defectum. Et primo ponitur defectus. 2° increpatio. 3° admonitio. 4° causa admonitionis. Cum orasset[venit ad discipulos:r inuenit eos dormientes] Et istud habet rationem fm literam:q̄ iam pars noctis transierat: ideo somno erant grauati. Item causa erat:q̄ tristes erant:r tales facile subrepit somnus. Prouerb. 17. Spiritus tristis desiccat ossa. Item signatur q̄ Xpisto ascendente p nobis ad passionez:multi dormierc: sicut dormitauerūt omnes r dormierūt. Supra. 25. ¶ Et dicit Petro. Sic non potuistis rc̄.] Sz quare magis dixit Petro. Ratio est q̄ Petrus magis se iactauerat q̄ assisteret ei in necessitatibus. Ideo tum erat futurum presagiū casus sui. Non potuistis rc̄ Et que est ratio q̄ omnibus postea dixit: Quia omnes promiserant cum Petro. Unde dictuz est supra. Similiter autez r omnes dixerunt. ¶ Uigilate r orate rc̄.] In ista parte subiungitur admonitio. Uos de vobis cōfiditis. Sed vos debetis refugere ad suffragia orationis. Uñ[orate ne intretis in tētationem] vñ supra. 6. In oratione cōi docet hoc petere. Et ne nos inducas in tentationem rc̄. Et p̄mittit vigilantiam ad ꝓparationem. Eccl. 18. Ante orationem prepara aiam tuā.i.ne cessāria est prudentia. Supra. 10. Estote prudētes sicut serpētes. ¶ Spiritus quidez promptus/caro autez infirma.q.d. Qō promittis/ex p̄ptuadie est spūs. Sed nō non est necessāria oratio ꝓpter spūz:sed ꝓpter carnez q̄ infirma est:ideo necessāria est vigilantia. Simile est qō Apls dicit. Ro. 8. Corpus quidē morituz est ꝓpter peccatū:sed spūs viuit ꝓpter iustificationez. Sed notāduz q̄ olim caro est infirma:sed non olim spiritus est promptus. In malis sigdez sicut caro est infirma:ita r spirit⁹. Ecōtrario in bonis:q̄ spūm habent ꝓmptū:r ideo in resurrectione spiritus redit corpus ꝓpriuz. Uel potest esse duplex infirmitas:vna mala que inclinat ad peccatū:fm q̄ dicit Apls ad Ro. 7. Nō habitat in carne mea bonum. Alia infirmitas bona fm q̄ carnalis deficit fm promptitudinem:fm q̄ dicitur in canticis. Nuntiate dilecto:q̄ amore langueo. Et ex ista causa debet homo vigilare sicut dicit Orige. Sicut qui habet magnuz thesaurum:diligenter vigilat vt illud custodiat. ¶ Iterum 2° abiit r orauit] Dic 2° orat. Scōm Chrysō. ad hoc 2° orat vt firmius veritatem humane nature ostēdat. Unde in Ben. 41. Qō scōo vidistis/firmitatis indiciū est. Qō aūt dicit[si non pōt transire rc̄.] pōt tripliciter exponi. ꝓmo sic. Supra sub conditione petierat:hic autem q̄ fuit certificatus q̄ non poterat esse quin illum biberet:ideo petit vt fiat voluntas eius.q.d. Si non potest esse quin trāsiturus sum ad gloriam imortalitatis:q̄ mortalitas non erat cōtracta sed assumpta:ideo siue paterentur/siue nō: erat transiturus ad gloriam imortalitatis. Sed non poterat transire a se r a membris. Unde si non biberet nō transiret a membris. Uult ergo dicere. Si nō pōt trāsire a me r a membris.[fiat voluntas tua] ps 39. Ut facerez volūtatē tuā deus meus volui.2° exponit sic Hiero. Hieronym⁹. Si non potest fieri q̄ veritas transeat ad gentes nisi iudei ꝓcedant:fiat voluntas tua. Bonum enim delictoꝝ iudeis gētibus facta est. Hyla. sic exponit. Si nō potest fieri q̄ alij sancti bibant calicem passionis nisi ex̄plo meo fiat rc̄. Quia alij sancti ex passione Xpisti exemplum ceperunt. Uult ergo dicere. Si non potest trāsire a me in discipulos nisi ego bibam vt fortiores efficiantur ad bibendum:fiat voluntas tua. Consequenter ponitur secūda dormitio discipulorum.] Et venit iterꝫ r inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauati] somno.i. ꝓpter somnum r ꝓpter tristitiam. ps. 30. Turbatus est in ira oculus me⁹. ¶ Et relictis illis rc̄.] Dic de tertia agit oratione. Et duo facit primo ponit ordinem. scōo concessionem somni.ibi[Et venit rc̄.] Dicit. [Et relictis illis:iterum abiit r orauit tertio eundem sermonem dicēs.] Sed quid signat q̄ ter orauit: Ter orauit vt nos a malis ꝑsentibus/ꝑteritis/r futuris liberaret. Iterꝫ vt orationem nostram doceret ad patrem r filium r spiritum sanctum dirigendam. Unde in orationibus ecclesie semper dicit. Gloria patri r filio r spiritui sancto. Item vt trina oratione trinā Petri negationez liberaret. Luc. 22. Ego pro te rogaui Petre vt non deficiat fides tua. Item ter orauit contra tres timores. Est enim timor cōtra concupiscentiam. Est enim triplex concupiscentia/superbie/r carnis. Et ista triplex tāgitur. 1. Jo. 2. Omne qō est in mūdo/aut est ꝓcupiscentia carnis aut concupiscentia oculoꝝ/aut superbia vite. Isti triplia cō cupiscentie:triplex timor respondet. s. concupiscētie carnis:timor doloris. Cōcupiscentie oculorum:timor paupertatis. Concupiscētie superbie:timor opprobrij r ignominie. Et hec passus est Xps:non qa indigeret sed pro nobis. ¶ Tunc venit ad discipulos suos r dixit illis.] Et p̄ indulget somno. 2° excitat.ibi[Surgite rc̄.] Primo dat licētiā. 2° cām assignat.ibi[Ecce appropinq̄uit hora rc̄.] Xps p̄ vice iuenit eos dormiētes:r increpauit eos. 2° iuenit eos dormiētes:r tacuit. 3° iuenit eos dormiētes:r somnum concessit. Que est ratio: Ratio literalis est quia prelatis datur forma correctionis:quia quādo venit ad aliquem r inuenit dormientez:nescit si ex negligentia ei accidit vel ex infirmitate. Et potest indulgere. Iterꝫ quia post resurrectionem inuenit dormiētes:r eos exprobrauit. Luc. 24. O stulti r tardi corde ad credendum. Iterꝫ visitauit post accepum spiritum sanctum:r tūc nihil dicit:q̄ adhuc erant infirmi:quia adhuc legalia obseruabant: vt dicitur de Petro ad Gal. 2°. Sed vltimo in suo aduentu visitabit:r dimittet eos in quiete sancta r pacifica. ps. 4. In pace in idipsuz dormiā r requiescā. Scōz Augu. concedit eis:r supra negauit. Sed alius est hic somnus:r supra:q̄ est somnus aggrauationis:r de hoc loquitur supra. Unde dicitur. Erant oculi eorum grauati somno. Et hoc est increpanduz. Dic autem somnus est somnus quietis:r iste permittitur. Item est somnus ꝓpter turbationez. Et hic prohibetur. De isto dicitur ad Eph. 5. Surge qui dormis r resurge a mortuis. Aliquando.n. ꝓpter quietem corporis:sed tamen anima vigilat. Ego dormio r cor meum vigilat. Cant. 5. Iterꝫ quia laborauerant:ideo oportebat q̄ quiescerent. Tunc causam assignat. ¶ Ecce appropinquauit hora.] Non hoc habuit ex aliq̄ necessitate faciendi:sed ex ordinatione diuina. Jo. 7. Querebant eum r non poterant manus injicere in eū: quia nondum venerat hora eius. Sed hec hora venerat. Joan. 13. Sciens Jesus q̄ venit hora eius vt trāseat ex hoc mundo ad patrem. Sed possent dicere. Si hora est ex ordinatione diuina ergo non peccant occidentes eum. Ideo cum hoc ponit peccatum.[Et filius hominis rc̄.] Ideest non faciunt hoc sic ex ordinatione diuina:sz ex impletione voluntatis sue. Dicit. 12. Dedi dilectam animā

meaz in manibus inimicoz eius ꝛc. ¶ Tūc ponit excitationem. Et ꝑmo ponit eā. zº necessitatē. ibi⁊ Ecce ꝛc.⁊ In hoc autē qꝺ dicit⁊ Surgite⁊ Properemus: nē sibi ostē dit. Unde Joan. 18. dicitur. qꝺ occurrit eis. Et q̄re:⁊ Ecce appropinquat qui me tradet.⁊ Prope erat non qꝺ oculo corporali videret: sed ipso spiritu. Oculo. ⁊ diuinitatis. Sed q̄o dixit eis surgite. cuz licenciasset eos dormire: Augustinus. Soluit Aug. qꝺ ꝑperādo dixerat. q. ꝺ. Dormiat q̄tū voluerit. Ecce appropinq̄bit hora ꝛc. Et dic Aug. qꝺ istō sufficeret: nisi meli⁹ occurreret. Jō dicit aliter qꝺ isti dormierūt aliq̄tulū. Et cū dormissent dixit⁊ Surgite ꝛc.⁊

¶ Adhuc eo loquente: ecce Judas vnus de duodecim venit: ⁊ cum eo turba multa cuz gladijs ⁊ fustibus missi a principibus sacerdotum ⁊ senioribus populi. Qui autez tradidit eum: dedit illis signum dicens. Quē cunqz osculatus fuero ipse est: tenete eū. Et ꝓfestim accedēs ad Jesum dixit. Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitqz illi Jesus. Amice ad quid venisti? Tunc accesserūt ⁊ manus iniecerunt in Jesum ⁊ tenuerūt euz. Et ecce vnus ex his qui erant cuz Jesu: extendens manum exemit gladium suuz: ⁊ percutiens seruum principis sacerdotum: amputauit auriculaz eius. Tunc ait illi Jesus. Conuerte gladium tuū in locum suū. Oēs enim qui acceperint gladiū: gladio peribūt. An putas qa nō possum rogare patrē meū: ⁊ exhibebit mihi modo pluſqꝫ duodeciz legiones angelorz? Quo modo ergo implebuntur scripture? Quia sic oportet fieri. In illa hora dixit Jesus turbis. Tanqz ad latronez existis cum gladijs ⁊ fustibus comprehendere me. Quotidie apud vos sedebam docens in templo ⁊ non me tenuistis. Hoc autem totum factum est: vt adimplerētur scripture prophetaruz. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt.

Z ¶ Supra posita sunt preparatoria ad passionem. ⁊ institutionem sacramēti ⁊ orationez Christi. hic autē ponit passionē quantuz ad ea que a iudeis sunt illata. Et ꝑmo ostē dit quo mō capitur. zº quo mō examinat. zº quo mō cōdēnatur. zº ibi⁊ Principes ⁊c.⁊ 3º ibi⁊ Tunc principes sacerdotuz ⁊c.⁊ Circa primuz tria facit. ꝑmo agit de proditione. zº de captione. 3º quo mō ductus est post captionē. zº ibi⁊ Tūc accesserūt ⁊c.⁊ 3º ibi⁊ At illi tenentes eū ⁊c.⁊ Circa primū tria facit. ꝑmo describit personā ꝓditoris. zº signū proditionis. 3º complementuz. zº ibi⁊ Qui autē tradidit ⁊c.⁊ 3º ibi⁊ Et cōfestim ⁊c.⁊ Describit proditorē ex tribus. ꝑmo ex nomine. zº ex dignitate. 3º ex societate. Ex nomine⁊ Adhuc eo loquēte ecce Judas ⁊c. Loquēte scz Xpo hec quibus eis fiducialem adhibebat.⁊ Ecce Judas⁊ qui dī confitens. Duo fuerunt Jude: quoꝝ vnus est malus⁊ alter bonus: ad significandū qꝺ quidam cōfitētes in ecclesia: futuri erāt boni. Ro. 10. Ore autē cōfessio fit ad salutez. Quidā futuri mali. Titū. ꝑ. Confitentur se nosse deum: factis autez negant. Consequenter describitur ex dignitate⁊ vnus ex duodecim⁊ qa is in tanta esset dignitate cōstitutus: cin tāti tamē scelus cecidit. In quo datur exemplum qꝺ nullus de statu suo debet se ꝓsidere. Aplus ꝑ. Cor. 10. Qui stat videat ne cadat. Joan. 6. Nōne vos duodecim elegi: ⁊ vnus ex vobis diabolus est. Et quare elegit cū: cum sciret ipsius futurum malū? Rat. o vna est vt daret epēplum prelatis vt non desolarentē. Ité describitur ex societate.⁊ Et cuz eo venit turba multa ꝛc.⁊ Sicut habuit crudelē alum: ita crudelē societatē: qa oē animal sibi simile appetit. Et hoc describitur: qa multa. In hoc notatur qꝺ erant stulti. Stulti. n. sunt in multitudine. Stultoruz infinitus est numerus. Et ipsi bene stulti erāt: qa sapientie cōtradicebant. Item erant armati: qa cū gladijs ⁊ fustibus. Et que est rō? Orige. dicit. qꝺ multi credebant in eum: ⁊ ideo timebāt ne euz turba ab eis raperet. Origenes. Jtez qa dicebant supra. 12. qꝺ in belzebub demonia ejiciebat: ideo vt nulla potestas timerent eum: venerūt armati. Jtez describitur ab auctoritate: qa⁊ missi erāt a principibus sacerdotum ⁊ senioribus populi.⁊ Ubi instructi erant cuz auctoritate: ita vt nullus eis cōtradiceret. Ut impleturz sit qō dicit in ꝑs. Astiterūt reges terre ⁊ principes cōuenerunt in vnū aduersus dñm ⁊ aduersus Xpm eius. Consequēter agitur de signo proditionis.⁊ Qui aūt tradidit euz dedit eis signum dicens ⁊c. Sed hic est q̄stio. Euz esset notus in iudea: quare petebant signū? Ratio duplex potest esse. Una qa audierat Judas qꝺ Xps transfiguratus erat in monte: ⁊ credebat hoc esse factuz arte magica: ideo praemire volunt per osculi signū aliq̄s posset se transfigurare. Dance expositionez ponit Hiero. Hieronym⁹. Orige. autē dicit sic. qa sicut māna in desertō vnicuiqꝫ sapiebat id de quo opinabatur: sic Xps appebat vnicuiqꝫ sm qꝺ habebat opinionez de ipso: ideo fuit necessariū qꝺ signū daret. Dedit mirabile signū: qa⁊ Quecunqz osculatus fuero ⁊c.⁊ signū amicitie fecit signū pditōis. ꝓuer. 27. Meliora sunt vulnera diligētis q̄ fraudulenta osculatio inimici. ¶ Et confestim accedēs ad Jesuz dixit. Ave rabbi. Et osculatus est eum.⁊ Hic ponitur complemētū proditionis. Et ꝑmo signa demonstrauit. zº cepit agere. Et ostendit primo dicto: cum dicit.⁊ Ave rabbi⁊ zº facto⁊ Et osculatus est eum.⁊ Simile habet ꝑmi Reg. 20. qꝺ Joab tenuit mentū Amase: ⁊ interfecit eum. Sed quare non venit statim ad eum: sed primo salutauit? Una ratio est ꝓpter reuerētiā magistri. Item ꝑmo salutauit euz: qa timebat ne primoq̄ eū manifestaret: se ꝑmo posset trāsfigurare.⁊ Dixitqz illi Jesus. Amice ad qd venisti?⁊ Et pōt sillico legi interrogatiue: vel remissiue. Si interrogatiue. Tunc potest legi qꝺ per opprobrium dictum est: ac si dicat. Tu ostēdis amicitiaz per osculum? ⁊ venisti perdere me. Scōm illud ꝑs. 27. Loquūtur pacem in ore suo: mala autem in cordibus eoꝝ. Et dixit⁊ Amice⁊ Quotiens amicū aliquem vocat: improperādo loquitur? Unde dicum est supra 22. Amice quō huc intrasti non habēs vestem nuptialem? Et alibi. 20. Amice non facio tibi iniuriā ꝛc. ꝑ Joā. 4. Non enī prius dileximus eum: sed ipse prior dilexit nos. Uel pōt legi remissiue. Et non est verbum increpatoriū sed permissiuū.⁊ Amice ad quid venisti⁊ sm illud Jo. Quō facis fac citius. Et vocat euz amicum quātū est de se: qa cū his qui oderūt pacem eraz pacificus. ꝑs. 119. Et is sciret euz osculaturz essent occurrit ei. ¶ At illi tenētes ꝛc.⁊ Hūc agit de captione. Et ꝑmo ponitur seueritas captionis. zº testimoniū. 3º reprehēsio discipuli. Circa ꝑmuz tria facit: qa ꝑmo dicit quō ministri eū capiunt. zº quō qdam discipulus impedire volebat. 3º qꝺ Xps rephendit eū. Dicit q̄.⁊ At illi tenētes manus ꝛc.⁊ Esa. ꝑ. Manus vestre sanguine plene sunt. Ipse enī tradidit se. Dicre. 12. Dedi dilectā animaz

meam

meam in manibus inimicoꝝ eius. Tūc ponitur quomodo vnus discipulus inuasit inuadētes. ⁊ Et ecce vnus ex his qui erant cum Jesu extendens manum exemit gladium suum. ⁊ Quis fuit iste: Dicendum q̄ Petrus. Uñ sicut supra.16. voluit passionem christi impedire: sic ⁊ hic. Unde habuit occasionē ex eo qđ habebat Luc.22. Ubi dominus precepit: q̄ emant gladios. Et hoc intelligentes credidērūt q̄ gladij cēt necessarij. Unde habebāt cultellum ad incidendum agnum. Ideo Petr⁹ habuit vnū. ¶ Peraudiens seruum principis sacerdotum: amputauit ei auriculam. ⁊ Non credatis q̄ habuit tempus deliberationis q̄ auriculam amputaret: sed proiecit ictum. Et cum vellet peraudire cum ad mortem: accidit q̄ auriculam amputauit. Nomen istius erat Malchus q̄ interpretabatur Rex. Et signat abscisionem regni a populo iudaico. Et tamen factus est seruus principis sacerdotum. i. romanorum. Huic Petrus abscidit auriculā. Per auriculam: auditus signatur. Et hic est duplex. s. dexter: per quem signatur vita eterna. Sinister per quem temporalis. ⁊ Amputauit auriculam eius: quia a populo iudeorum doctrinam spiritualium amputauit. Et hoc factum fuit occasionaliter: q̄ gentes receperint dexteram: q̄ Petrus primo predicauit gentilibus: ⁊ ita amputauit dexteram trahendo gentiles ad fidem. ⁊ Tunc ait illi Jesus, conuerte gladium ⁊c. ⁊ Hic ponitur reprehensio. Et p̄mo reprehendit Petrus. 2° ministros. In illa hora ⁊c. Et p̄mo ponit admonitionem. 2° rationem admonitionis assignat. ⁊ Omnes enim ⁊c. ⁊ Dicit. ⁊ Tunc ait illi Jesus conuerte gladium ⁊c. ⁊ Uenerat vt voluntarie pateretur: ideo nolebat defendi. Et in hoc habet exemplū vt martyres patientes pro christo non defenderent se. Deinde rationem assignat. Et primo ex pena. 2° ex voluntate chr̄i. 3° ex auctoritate. 2° ibi. ⁊ An putas ⁊c. ⁊ 3ª ibi. ⁊ Quo modo ergo ⁊c. ⁊ Primo mingat ex terrore pene dicens. ⁊ Omnes qui acceperint gladium gladio peribunt. ⁊ Et mouet questionem Aug⁹. Quia nō omnes qui gladio se riunt: gladio pereunt: sed aliquādo febre. Ideo potest exponi tripliciter ſm q̄ triplex est gladius: est gladius materialis: de quo in ps.36. Gladium euaginauerunt peccatores. Item diuine sententie: de quo Dicr.19. Subuertā eos gladio. Item diuini verbi Eph̄.6. Et gladium accipite q̄ est verbum dei. Potest ergo intelligi de omnibus istis. De gladio materiali: quia q̄ gladio perimit: gladio peribit: idest suo non alieno. Unde ps.36. Gladius eoꝝ intret in corda ipsoꝝ. Item potest exponi de gladio cōdemnationis: de quo habetur Gen̄.3. Ex dominus gladium versatilem posuit ante paradisum. Unde qui alios condemnant: diuina sententia condemnabūtur. Uel aliqui propria auctoritate accipiūt qđ non habēt ab alio: ⁊ tales gladio pereunt. ¶ An putas q̄ non possum ⁊c. ⁊ Hic assignat rationem ad mitigandum animum Petri: dans intelligere q̄ voluntarie patiebatur: ⁊ q̄ poterat effugere. Et quia videbat eum presumentem: ideo dicit. ⁊ Non possum rogare patrem meum. ⁊ Et non dicit non possum vocare vel adducere: sed rogare. Dicit enim verba hominis: quia orare hominis est. ⁊ Et exhibebit mihi modo plusq̄ duodecim legiones Angeloꝝ. ⁊ Et istud dictum est ſm infirmitatem animi Petri. Ita Petrus se habebat q̄ deberet eum defendere ⁊ indigeret auxilio hominum: ideo vult dicere q̄ si auxilio hominum posset defendi: multo magis angeloꝝ. Sed non erat necesse: q̄ magis angeli sustentantur p̄ ipsum. Sed qđ est qđ dicit. ⁊ duodecim legiones angeloꝝ. ⁊ Dicēdū q̄ societas apud grecos dicitur phalāga: apud romanos legio: ⁊ habebat sex milia hominū. Unde duodecim legiones. 72. milia. Et tot sunt linguę hominuꝝ sicut habetur ex Gen̄. xj. Unde vult dicere. Si omnes homines insurgerent cōtra me: posset dominus mittere contra libet linguam mille angelos: ⁊ si vnus angelus destruxit tot milia: vt p̄s Esa.37. Multo magis mille poterunt occidere vnā linguam. Job.25. Numquid est numerus militum eius. Et Dan̄.7. Milia milium ministrabant ei: ⁊ decies milies centena milia assistebant ei. Remigi⁹ dicit sic. Quicūq̄ faciunt voluntatem dei: possunt dici angeli. i. nūcij. Esa. 18. Ite angeli veloces ad gentem conuulsam ⁊ dilaceratam ⁊c. Quicunq̄ enim obsequuntur deo: angeli dicunt p̄s. Qui facit angelos suos spiritꝰ: ⁊ ministros suos ignē vrentem. Potest ergo per legionem intelligi legio romanoꝝ. Unde dominus posset adducere ⁊ prouocare legiones romanorum ad destruendos iudeos: sicut post sub Tito ⁊ Uespasiano factum fuit. Et isto loco destruxerūt quidam opinionem illoꝝ qui dicebant q̄ nō poterat dominus facere nisi qđ facit: quia si poterat legiones cōuocare quas non cōuocauit: constat q̄ potest facere multa que non facit. ¶ Quomodo ergo implebūtur scripture: ⁊ Dic ponitur tertia ratio: quare non debeat impedire: q̄ ita scripture dixerunt: ⁊ ideo sic opꝫ fieri. Et non dicit que scripture: q̄ omnes prophete dixerunt vel occulte vel manifeste. Unde Luc. vltimo. Nonne oportuit christum pati ⁊c. ¶ In illa hora dixit Jesus turbis. ⁊ In parte ista redarguit ministros. Et duo facit. Primo commemorat factum. 2° irrationabilitatem facti cum dicit. ⁊ Quasi ad latronem ⁊c. ⁊ Job.16. Insremuit contra me dentibus: q̄ exierunt ac si esset latro. Sed ipsi magis vt nebant vt latrones. Latro latet vt non capiatur: ꝫ chr̄istus offert se in manifesto. Et latrones si nocere volunt; non nocent in publico: sed christus se offerebat. Unde dicit. ⁊ Quotidie apud vos eram docens in tēplo ⁊c. ⁊ ideo venistis vt latrones. Ut enim daret opportunitatem exiuit ciuitatem. Quotidie apud vos ⁊c. Simile habet Jo. 18. In occulto locutus sum nihil ⁊c. Et dicit. ⁊ docens in templo. ⁊ Dec erat consuetudo sua semper vt doceret in templo. ⁊ Et nō me tenuistis. ⁊ Unde p̄s q̄ sicut latrones venistis. Consequenter ponitur testimonium. Hoc autem totum factum est: vt implerentur scripture prophetaꝝ. Et non dicit quoꝝ: q̄ quasi in omnibus bi. ps.21. Fodierunt manus meas ⁊ pedes meos ⁊ dinumerauerūt oia ossa mea. Et Esa.53. Reputauimus eū nouissimū virorū virū dolorū ⁊c. Et dicit vt implerent. ly vt p̄t teneri constanter ⁊ sic non tenetur hic: vel consecutiue: ⁊ sic accipitur hic. Quia. n. prophete dixerūt: nō accidit: sed ideo p̄dixerūt: q̄ accidere debebat. Uñ sensus: vt adimpleret. i. hoc factum adimpletū est qđ per ꝓphetas predictū erat. Tūc discipuli oēs relicto eo fugierūt: ita q̄ compleretur qđ dicitur in ps.37. Dereliquerunt me amici mei ⁊ p̄ximi mei. Sed q̄re non a principio dereliquerūt. Ridet Dionys. q̄ scriptū est. Jo.7. Et querebant eū: ⁊ nemo misit in eū manum: q̄ nondū venerat hora eius. Uñ a principio credebant q̄ se liberare posset ⁊ se defenderet. Sed cū viderunt q̄ capi⁹ esset: ⁊ q̄ non vellet se defendere: fugerunt ⁊ dereliquerunt eum.

Magistrum.

Remigius.

Error istius.

¶ At illi tenentes Jesum: duxerunt ad Cayphā principem sacerdotum: vbi scribe ⁊ seniores conuenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe: vsq̄ in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro sedebat cū ministris: vt videret finem. Principes autem sacerdotum ⁊ omne concilium quere-

bant falsum testimonium contra Jesum vt eum morti traderent: ⁊ non inuenerunt: cuz multi falsi testes accessissent. Nouissime autem venerunt duo falsi testes: ⁊ dixerunt. Hic dixit. Possum destruere templuz dei: ⁊ post triduum reedificare illud. Et surgẽs princeps sacerdotum: ait illi. Nihil respondes ad ea que isti aduersum te testificantur? Jesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi. Adiuro te per deum viuum vt tu dicas nobis si tu es christus filiꝰ dei. Dicit illis Jesus. Tu dixisti. Verũtamen dico vobis: amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei: ⁊ venientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotuz scidit vestimenta sua dicens. Blasphemauit. Quid adhuc egemus testibꝰ? Ecce nũc audistis blasphemiam. Quid vobis videt. At illi respondẽtes dixerunt. Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius: ⁊ colaphis eum ceciderunt. Alij autem palmas in faciem eius dederunt dicentes: prophetiza nobis christe. Quis est qui te percussit? Petrus vo sedebat foris in atrio: ⁊ accessit ad eum vna ancilla dicens. Et tu cum Jesu galileo eras. At ille negauit coram omnibus dicens: nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam: vidit eum alia ancilla: ⁊ ait bis qui erant ibi. Et hic erat cuz Jesu nazareno. Et iterum negauit cum iuramẽto: quia non noui hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant: ⁊ dixerunt Petro. Vere ⁊ tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua te manifestũ facit. Tunc cepit detestari ⁊ iurare: quia nõ nouisset hominem. Et continuo gallus cantauit. Et recordatus Petrus verbi Jesu qõ dixerat: priusqz gallus cãtet ter me negabis. Et egressus foras flenit amare.

⁊ ¶ Supra actum est de captione christi: nunc agitur quo ste ductus. Et describitur locus ⁊ societas conuenientiuz ad locum. Dicit ergo. At illi. s. qui tenuerunt eum duxerunt eum ad Caypham. Iste Caypbas erat pontifex anni illius fm Dierony fm qꝺ habetur Jo. xj. Cum autem esset pontifex anni illiꝰ ꝛc. Jam enim sacerdotium non fm legis preceptum agebatur. Mandauerat dominus qõ Aaron ⁊ filij eius essent sacerdotes iure hereditario: ita qꝺ mortuo vno remaneret alter sacerdos. Sed postea ambitione crescente: non potuerunt pati: sed subiecta iudea romanis. Iste caypbas emerat sacerdotiuz a iudeis: emerat a pilato. Ideo iniquus erat princeps. Et non mirum si iniquus iudex fuit princeps: iniquũ facit iudicũ. Et hoc cõuenit mysterio: quia sicut passio christi erat oblatio veri sacrificii: sic ⁊ locus congruere debebat: vt christus qui est sacerdos in eternuz in domo pontificis offerretur. Caypbas inuestigator interpretatur. Et potest referri ad malitiam qua christum condemnauit. Sed hic est questio: quia Jo. 18. Dicitur qꝺ primo ductus est ad Annam. Et hoc intelligendum est esse verum. Conuenerant enim ad domum Anne: et ibi congregati erant. Et in hoc apparet malitia cor: qz cuz intenti esse deberent solẽnitati: erant intenti malitie: ita qꝺ bene conueniebat eis qõ dicitur Esa. p. Solemnitates vestras odiuit anima mea. Unde completum est qõ dictum est. ps. x. Conuenerunt aduersus deum ⁊ aduersus Christum eius. ¶ Petrus autem sequebat eum a longe. Actus est de loco: hic agit de Petro perueniente. Primo ducitur: deinde Petrus permenit. Et tria facit: quia primo tangit modum. 2° quo modo sequens peruenerit. Qz peruenerit hoc erat seruoris: qꝺ a longe: hoc erat timoris. Unde significabatur qꝺ in fide Petri fundata ecclesia securura erat christum: sed a lõge quia christus passus est pro ecclesia non ꝓ se. Petrus autem ⁊ ecclesia passa est pro se. Jtem tangitur locus qz vsqz in atrium principis sacerdotum. Non enim aptus est intrare domuz ne videretur esse de discipulis Jesu. Quomodo autem intrauit tacet Matth. sed narrat Joh. 18 Quia discipulus quidam notus erat pontifici: et introduxit Petrum. Sequitur societas. Et ingressus intro sedebat cum ministris vt videret finem. Et hoc faciebat / vel ex curiositate / vel ex pietate. Et hec tria iam erant quedam dispositiua ad casum Petri. Qz a longe se quebatur: hoc disponebat: quia significabat qꝺ non erat firmus: q enim firmus est debet appropinquare. Unde dicitur Jaco. 4. Appropinquate deo ⁊ appropinquabit vobis. In domo enim est sedes dei ⁊ agni: vt hi Apoc. vltimo. In domo enim erat perfecta charitas. Unde petr° non approprinquauit ad charitatem christi. Item non generat ad malitiam iudeorum: ideo tepidus erat: ideo accidit ei id qõ dr in Apoc. 3. Quia tepidus es: incipiam te de ore meo. Jtem qua famuli mali. Eccl. 10. Scõm iudicem populi sic ⁊ minister eius: ⁊ ideo non fuit mirum si cecidit: quia in mala societate mansit: quare ps. 17. Cum sancto sanctus eris ꝛc. Tunc sequitur examinatio christi. Et primo per testes. 2° per propriam confessionem. ibi [Et surgens ꝛc.] Circa primuz tria facit. Primo designatur peruersum studium principum. 2° defectum. 3° falsum testimonium. Dicit ergo. [Principes autez sacerdotum querebant falsum testimonium contra iesum: vt eũ morti traderẽt ꝛc.] Sed est questio quare non sine testimonio cum morti tradebant. Una causa est quia hypocrite querũt qõ videtur esse bonum: sed veritatem non querunt: sic isti querebant vt viderentur non a se facere. Unde contra legem faciebant. Exo. 20. Non loquaris 3 proximum tuum falsum testimonium. Si non licet loqui: nec querere. Alia ratio erat: quia non habebant auctoritatem occidendi: ⁊ ideo querebant vt ipsum tradere possent principi. ¶ Et non inuenerunt: cum tñ multi falsi testes ꝛc.] Ecce defectus: in quo õsignatur innocentia christi: vt posset dicere. ps. 25. Ego in innocentia mea ingressus sum. Semper enim insidiati sunt christo: sed non inuenerunt aliquid mali. Unde implent illud qõ habet. j. Pe. 2. Benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Tunc sequitur falsuz testimonium. [Nouissime autem venerunt duo falsi testes ⁊ dixerunt.] Sed hic est questio: quare dicunt falsi testes: qz manifestum est christum dixisse. Jo. 2. Scõm Dionysium. Non solus falsus dr qui dicit qõ nescit: sed qui dictũ ad falsum refert intellectum. [Hic dixit. Possuz destruere templum hoc ꝛc.] Sed non intelligebat de tẽplo materiali: sed de templo corporis sui. Item nõ solum est fal

Hieronym°.

Quelle.

Quelle.

Quelle.

Hieronym°.

sum testimonium quo ad sensum:sed quo ad vocem:qa dixerat.Soluite templum hoc:z non dixit. Posium soluere templum dei.q.d. Uos iudei soluite templum istum:z post triduum reiuscitabo illud. Non dixit:z post triduum reedificabo:qz reedificare magis ad materiale templum pertinet:sed excitare magis ad corpus. Unde falsi testes erant:tam rone vocis q̃ ratione significationis. Item est questio. Quare non accusant cum de violatione sabbati. Respondet Chrysosto. Qz qz sepe accusauerunt cum de hoc z semper excusaucrat ie:z excusationem confirmauerat miraculis:ideo cogitabant qp nõ vaieret eis. Itez iudex non erat iudeus:ideo sciebant qp nõ reciperet hanc accusationem. ¶ Tunc sequitur examinatio per propriam confessionem. Et p̃mo ponitur interrogatio q̃nam ad testificationem. 2° quo ad principale. 3° ibi. ⁊ princeps. ⁊ Dicit ergo. ⁊ Surgens princeps sacerdotum ait illi. Nihil respõdes ꝛc. ⁊ Qz surrexit:fuit ex impatientia z furore:audiens qp christus non cõuincebatur. Et qp dicit:nihil respõdes ꝛc. Non dicit vt excusaret eum:sed vt caperet eum in sermone. Esa.32. Stultus fatua loquetur:z cor eius faciet iniquitatem. ¶ Jesus aũt tacebat. ⁊ Sed quare tacebat: Propter tria. Ut doceret nos cautelam. Sciebat enim vt quicquid ille diceret totum ad calumniam referrent:z in tali casu corag insidiatoribus est tacendum. ps.38. Posui ori custodiam: cum consisteret peccator aduersum me. Alia ratio erat: quia tunc non erat tempus docendi:sed patientiam habendi. Et im completum est qđ dicitur Esa.53. Quasi agnus coram tondente se obmutescet:z non aperuit os suum. 3° ratio est vt doceret nos constantiam:quãdo aliquis de aliquo accusatur iniuste. Esa.51. Opprobrium hominum ne metuatis. Tunc sequit questio de principali. ⁊ Princeps autem sacerdotum ait illi. Adiuro te ꝛc. ⁊ Et primo ponitur inquisitio. 2° domini responsio. Uidens princeps qp non posset capere:adiurauit eum. Et hoc vt in sermone caperet. Et hoc habetur Jo.10. Usquequo animam nostram tollis:Si tu es Christus:dic nobis palam: Apud enim iudeos pro magno habebatur adiurare. Adiurare enim est ad iuramentum cogere. Sicut enim christiani non debent iurare nisi ex necessitate:sic nec debẽt vti ad iuratione:sed loco adiurationis debent vti oratõe. Tũc sequitur responsio. ¶ Dixit illi Jesus. Tu dixisti. ⁊ Notate qp cum aliquid fuit contra eum:tacuit:sed statim cũ adiurata fuit potestas patris:respondit. Unde gloriam patris semper quesiuit. Jo.8. Ego gloriam meam non q̃ro ꝛc. Et circa hoc primo ponit responsionez. 2° manifestationem. Dicit ergo. Dixit ei Jesus ꝛc. Potest exponi vt Christus non asserat:sed reliquit in dubio. Supra.7. Nolite sanctum dare canibus ꝛc. Uel potest assertiue legi. Tu dixisti. i. verum est. Et p̃ quia dicitur in Marco 14. Ego sum. Tunc euidentiam ostendit. ¶ Uerumtamen dico vobis. Amodo videbitis ꝛc. ⁊ Et vult euidenter ostendere qp ipse sit filius dei:fm duas auctoritates. Una est in ps.109. Dixit dominus domino meo. Et per hanc ostenderat. Supra.22. Qz christus erat filius dei. Alia est Daniel.7. Aspiciebaz in visione noctis z ecce cũ nubibus celi quasi filius hominis veniebat ꝛc. Ita dico dicit. ſ. ⁊ Tu dixisti. ⁊ Sed non nosti veritatem. Attende quia veritas manifestabitur: quia ⁊ videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei: ⁊ quia dixit sedentem in dextris.exponit Chrysosto. Qz sessio a dextris signat dignitatem regiam. Esa.9. Super solium Dauid:z super regnum eius sedebit. Uel sedere a dextris est esse in plena beatitudine virtutis: vl in bonis potentialib°. Dextera enim nobilior pars est:ideo maiorem dignitatem significat:non quia maiorem habeat potestatem:sed equalem.infra vltimo. Data est mihi omnis potestas in celo z in terra. Item de eius potestate dicit. ⁊ Uenientem in nubibus celi. ⁊ Sed quid est quod dicit. Amodo videbitis ꝛc. Notandum qp id qõ dicit in nubibus:potest referri ad aduentum vltimum:vel quotidianum. Aduentus vltimus erit in nube. Act.1. Quemadmodum vidistis eũ ꝛc. z supra.24. Dicitur qp veniet in nubibus. Alio modo potest exponi de aduentu quotidiano de quo Job.9. Si venerit ꝛc. Et iste aduentus est in nubibus:idest in Apostolis z sacris doctoribus. De istis dicitur Esa.60. Qui sunt isti qui vt nubes volant. Isti dicuntur nubes:quia in altum ascendunt. Item nubes secundum sunt. Primum pertinet ad altitudinem vite. Secundum ad secunditatem doctrine. Et sunt nubes celi. celestes:qz portauerũt imaginem celestem. Sed quid est. Amodo videbitis. i. statiz post passionem aliquos conuertat ad fidem:alios p operum euidentiam. Unde aliqui cõuersi sunt propter corfidem:quidam pp bonam operationez. Item si referat ad vltimum aduentum:dicit Orig. Totus tempus mundi compatum ad eternitatẽ nihil est sicut vnũ momentum. ps.89. Mille anni ante oculos tuos:sicut dies hesterna que preteriit. Ideo dicit. Amodo:qz nihil est tempus vsq; ad iudiciũ respectu eternitatis. Uerumtñ postq̃ a me recideritis:nõ restat nisi qp mãifeste me cognoscetis qz veniam in nubibus celi. Et tũc cognoscetis me esse filium hominis. Similis modus loquendi habetur supra 23. Non me videbitis Amodo donec dicatis benedictus qui venit in nomine domini. ¶ Tunc princeps sacerdotum scidit ꝛc. ⁊ Dic penitur condemnatio. Et p̃mo ponitur qũo condemnatur. 2° qũo a discipulo negatur. Et p̃mo agit de condemnatione. 2° de delusione. Circa p̃mũ duo facit:qz p̃mo princeps cum condemnat. 2° exquirit sententiam. ⁊ Condẽnans aũt ostendit culpam z facto z verbo. Facto qz scidit vestimenta sua:eodem furore scidit vestimenta sua: quo paulo ante surrexit de sede sua. Contuerum.n. erat qp qui audiebant blasphemiã:scindebant vestimenta sua in signum qp non poterant audire. Uel qp hec duo fecit aliquid significabatur. Qz surrexit de solio ostendebatur qp amitteret sacerdotiuz. Et qp scidit vestimẽta sua:significabat qp trãsferri debebat ad Deli. Translato sacerdotio:necesse est qp translatio legis fiat. Uestis Christi nõ fuit scissa. Jo.19. Non diuidamus eam sed sortiamur de illa cuius sit. Unde significabat abolitionez. Et hoc signat. j. Reg.15. Scidit dñs regnũ israel a te hodie. Sic scissum est a iudeis:z datũ est membris christi. Tunc imponit culpam. ⁊ Blasphemauit. ⁊ Quia hoc dixerat:reputabat eum blasphemũ. Unde Jo.x. De bono opere nõ lapidamus te:sed de blasphemia:qz homo cum sis:filium dei te facis. Et tali debebatur mors. Tunc manifestat culpam: ⁊ quid adhuc indigemus testibus. ⁊ Tunc exquirit iniam: Quid vobis videtur: ⁊ Illi respondentes dixerunt. Reus est mortis ⁊ fm iudicium legis. Et hoc esset verum si esset blasphem°:sed non erat ideo male iudicant quia auctorem vite morti condemnant. ⁊ Qz.15. Sicut.n. mors per Adam in omnes homines:sic z vita per Jesum. ¶ Tunc exspuerunt in faciem eius ꝛc. ⁊ Post condemnationem christi agitur de illusione. Et satis conuenienter:qz christus peccata nostra tulit vt Esa.52. Homo autem p peccatum in mortem est traditus:qñ dicum est ei. Heu.z. Quacũq; hora comederitis:morte morieminí. Item proprium honorem amisit: qz homo cum in honore esset non intellexit:comparatus est iumentis insipientibus ꝛc. ps.48. Et ideo Christus redemptor mortẽ z opprobria p̃mo facto sustinuit. 2° ver

Origenes.

bo.ibi[Prophetiza ⁊c.] In ꝓma cõspuitur:colaphis cedit̃ur. In 2ª in facie pũgitur. Quãtũz ad primum dicit̃. Tunc exprecrunt ⁊c. Scõm q̃ habebat ex verbis istud fiebat in signum mandati dei ꝓtenti. Unde bi Deut.25. Si aliquis nolebat accipere vxorem fratris:q̃ cõspuebant in faciem suã. Item pp cõtẽpum mãdati ꝑmi. Sic de Maria sorore Moysi. Unde spuebant in faciez ei⁹: q̃ blasphemũ reputabant. Esa.50. Faciẽ meam nõ auerti ab increpantib⁹:⁊ conspuentib⁹ in me. Item[colaphis cedebant iad modũ ebrij vel stulti. Esa.53. Uidimus cũ nouissimum virorũz.i.ita despectus videbatur ac si esset nouissimus oium virorũ.[Alij aũt palmas in faciem dederunt. Jn irrisionem. Treñ.3. Dabit percutienti se maxillam. Mistice ſm Aug. Adhuc hoc aliqui faciunt q̃ spuere in faciem:nihil aliud est q̃ contẽnere primam gratie christi. Ad Heb.x. Quãto magis putatis maioris mereri supplitia qui filium dei conculcauerit ⁊ sanguinẽ testamẽti pollutum duxerit in quo sanctificatus est ⁊ spiritui gratie contumeliã fecerit. Sed proprie colaphizat qui caput manui supponit. Et tales sunt qui magis dignitatem suã inquirunt q̃ christi honorez. De talibus dicit̃ q̃ dilexerunt magis ⁊c. Alij aũt qui faciez percutiunt sũt illi qui quodãmodo primam eius demoliri contemnunt: vt sunt iudei. De his Esa.30. Cesset a facie nostra sanctus israel. Tũc improperia ingerũt verbo. ¶ Prophetiza nobis ⁊c.] Et hoc dicebant illudendo:q̃ nullus eorũz ꝑ prophetã cum habebat:⁊ non erat necessarium. Infamia enim eor̃ manifesta erat. Unde hoc nolunt dicere. Job. 16. Et exprobrantes percusserũt maxillam meã. ¶ Petrus aũt sedebat foris.] Hic agitur de negatione Petri. Lucas aũt alio ordine refert:q̃ ꝑmo ponit negationem Petri q̃ illusionẽ christi. Matth̃ aũt econtrario. Et nõ est contrarietas q̃ cum illuderetur simul factum est:nõ refert si ante vel post ponatur. Et notandum q̃ cuz ducebantur:nõ negat:sed quãdo illuditur negat:ad significandum q̃ quidam magis timent opprobria q̃ verbera. Contra illud Esa.51. Nolite timere opprobria hominum ⁊ blasphemias eorum nolite metuere. Et circa hoc primo ponitur negatio. 2° penitẽtia Petri. Et statim ⁊c. Prima diuidit̃ in tres ſm tres negationes. 2ª ibi.[Exeunte ⁊c.] 3ª ibi.[Et post pusillum ⁊c.] Et ꝑmo ponit̃ locus. 2° occasio. 3° negatio. Dicit ergo.[Petrus aũt sedebat foras].[extra locum vbi christus patiebatur. Illi.n. qui a christo se elongant cito cõfundunt̃. Dicr.17. Domine omnes qui te derelinquũt confundentur. Econtrario in ꝑs.33. Accedite ad eũz ⁊ illuminamini ⁊ facies vẽ non ꝓfundent. Qui.n. est extra passionẽ christi:de facili labitur. Tunc ponitur excitatium ad denegandum.[Et accessit ad eum vna ancilla dicens. Et tu cum Jesu galileo eras.] Et conuenit casus Petri:casui ꝑmi hois. Eccl. 25. A muliere initium peccati. Sic Petrus ad vocẽ mulieris christũ negauit. Jn quo ois presumptionem eius humiliare voluit:q̃ non ad vocem viri sed mulieris. Et tu cum Jesu nazareno eras ⁊c. Hoc solebat ei esse gloriosum:sed modo est ei terribile. Et ideo negauit. ¶ At ille negauit coram omnibus dicens ⁊c.] Si volumus aggrauare culpam Petri:possimus aggrauare ex tribus. Aggrauatur q̃ statim ad modicum terrorez negauit. Leui. 26. Terrebit eos sonitus folij volantis. Item q̃ nõ erubuit coram omnibus. Item ex mendacio:q̃ dixit nescio quid dicis:⁊ non noui hominem. Contra illud. Eccle.4. Ne confundaris dicere verum. ¶ Exeunte autẽ illo ianuam vidit eum alia ancilla ⁊c. Et iterꝝ negauit ⁊c.] Hic ponitur 2ª negatio. Et ꝑmo tangitur locus. 2° incitatiuũ. 3° negatio. Quantũ ad historiam ſm Marcuz. cap.14. Post primã negationem Gallus cantauit. Et tunc exiuit Januam:⁊ vidit eum ancilla:⁊ negauit. Sed videt̃ contrarium alijs:q̃ videntur alij dicere q̃ sedẽtes dixerũt. Et Lucas dicit q̃ vnus de sedentibus. Quo ergo hic dicitur q̃ ancilla. Notandum ſm Augu. Q̃ q̃ negauerat. exiuit. Et dum esset in exeundo.. Dixit ei ancilla ⁊c. Et tunc negauit:q̃ audiens Petrus reuertus est intus. Tũc illi qui audierant ab ancilla petierũt idem. Et potest eẽ q̃ vnus qui cognoscebat eum:magis vigebat cuz. Et iterum cum iuramento negauit:q̃ non noui hominem. Cõtra illud. Eccl.23. Juratioñi ne assuescat os tuum. Tũc sequitur tertia negatio. Et primo describitur tempus. 2° incitatiuum. 3° negatio. Dicit ergo. Et post pusillum. Lucas dicit:q̃ facto intervallo quasi vnius horæ. Et hoc ꝑ curabat diabolus vt respirationem non haberet. Unde dicunt ei.[Et tu ex illis es. Et hoc probant. Nam ⁊ loquela tua ⁊c.] Sed constat q̃ omnes iudei erant: Quo ergo dicit. Nam ⁊ loquela tua ⁊c. Soluit Hieroñ. Q̃ in eadem lingua sepe diuersa locutio fit sicut patet in francia ⁊ picardia/⁊ burgundia. Et tamen vna loquela est. Sic galilei aliquaz differentiam habebant a hierosolymitanis. Sic ⁊ a quilibet potest dici. Nam ⁊ loquela tua ⁊c. Q̃ vt dicit Luc.6. Ex abundantia cordis:os loquitur:q̃ cum homo est carnalis cito prorumpit in verba carnalia:cuz spiritualis in verba spiritualia. ¶ Tunc cepit detestari ⁊ iurare ⁊c.] Aliqui sunt qui volunt excusare Petrum/q̃ non peccauit. Unde cum dixit. Non noui hominem:verum est hominem:sed hominem ⁊ deum. Et hoc nõ est bonum:quia imponit mẽdatium Christo. Quia dixerat christus. Tu me negabis. Jdeo melius est dicere q̃ Petrus potius mentitus est q̃ christus. Item notandum q̃ non solum negauit christum:sed negauit se esse christianum. Unde in vna negatione dixit:non noui eum. s.non sum christianus. Item notandum q̃ qui cito non se retrahit a malo:de malo cito in peius vadit. Eccl.19. Qui spernit modica paulatim defluit. Unde negationi:periurium addidit:periurio blasphemiam. Unde Greg.-Peccatum q̃ per penitentiam non diluitur:mox suo pondere ad aliud trahit. Item notandũ q̃ signatur triplex tentatio qua tentatur hõ tentatur a concupiscẽtia carnis. Jac. ꝑ. Unusq̃q tentatur a concupiscentia sua ⁊c. Item tentatur a cupiditate terrenorum. Sap.4. Illud enim cupiditas acquirendi excogitauit. Item a demonib⁹. Et hoc signatur per illam negationez in qua dicitur. Post pusillum ⁊c. Ad Ephe.6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem ⁊ sanguinem:sed aduersus principes ⁊ potestates:aduersus mundi rectores tenebrarum harũ:contra spiritalia nequitie in celestibus. De istis tribus habetur. ꝑ Joã.2. Omne q̃ est in mundo:aut est concupiscentia carnis:aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. Uel aliter ſm Augu. Dicendum est q̃ per istas tres negationes:omnium hereticorũ error signatur. Quidam.n. christi diuinitatem negabant:vt Photinus. Quidam aũt humanitatem:vt Eunomius. Quidam vtrunq̃ vt Arri⁹ qui inequalem patri dicebat filium. Item ſm Origen. Signatur ꝓsecutio quã habitura erat ecclesia. Prima fuit a iudeis in qua multi martires facti sunt. 2° a gentibus in q̃ multi martyres facti sunt. 3ª ab hereticis que multos induxit:⁊ aliqui etiam mortui sunt. Item notandum q̃ inueniuntur quedam scripta que videntur excusare Petrum/q̃ non peccauit mortaliter:quia dicit Bernardus. Sopita fuit in eo charitas:non extincta. Dicendum q̃ mortaliter peccauit:non tñ fuit ex malitia: sed timore mortis. Et hoc voluit dicere Bernardus q̃ sopita fuit ⁊c. ¶ Et continuo Gallus cantauit. Dic agitur de penitentia Pe-

Augustinus. Anselm. Augustinus. Hieronym⁹. Gregorius. Triplex tentatio. Augustinus. Origenes.

tri. Et primo ponitur motiuū fuit excitatiuū. 2° penitentia eius. ibi. Et egressus foras &c. Tanguntur duo quib° fit excitatio. Primo cantus galli. Unde & continuo gallus &c. Per gallum predicator signatur: q̄ homines peccatores excitat ad priam. Unde Apls. p° Ro. 13. Euigilate iusti & nolite peccare. Et ad Ephe. 5. Surge qui dormis & exurge a mortuis: & illuminabit te christus. Scōz est memoria Petri. Et recordatus est Petrus Ubi Jesu q̄ dixerat &c. ps. 21. Reminiscentur & conuertentur ad dominum: omnes fines terre. Et hec duo frequenter accidunt ad vocem predicatoris: quia qui oblitus est deū per peccata: ad vocem p̄dicatoris reuertitur. De illo gallo dicitur in Job. 38. Quis dedit gallo intelligentiā. Ites Lucas ponit 3°. Quia dominꝰ respexit Petrū. Luc. 22. Apls Ro. 3. Justificati gratis per gram ipsius. Tren. 3. Conuerte nos dñe ad te: & conuertemur. Post agitur de pria Petri. Et egressus foras flenit amare. Et est penitentia cōmendabilis ex tribus: & primo quia cito: q̄ statim egressus. Eccl. 5. Ne tardes conuerti ad dominum. Item pudens q̄ declinauit a consortio eorum qui induxerant eum ad negandum: sic & penitentes debent occasionem vitare peccandi. 2. ad Cor. 6. Exite de medio eorum & separamini dicit dominus: & immundum ne tetigeritis: & ego recipiam vos. Item q̄ efficax & vera. Dicit. 6. Lucam vnigeniti fac tibi planctum amar. Esa. 38. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee &c.

Capitulum.XXVII.

Mane autem facto concilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi aduersus Jesum vt eum morti traderent: & vinctū adduxerunt eum & tradiderunt pontio pilato presidi. Tunc videns iudas qui eum tradidit q̄ damnatus esset: penitentia ductus: retulit triginta argenteos principibus sacerdotum & senioribus dicens. Peccaui: tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis in templo recessit: & abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est. Concilio autem inito: emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinoꝝ: propter hoc vocatus est ager ille achelde mach: hoc est ager sanguinis: vsq̄ i hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictū est per Jheremiam prophetam dicentem. Et acceperunt triginta argenteos: pretium appretiati: quem appretiauerunt a filijs isrl: & dederunt eos in agrum figuli: sicut constituit mihi dominus. Jesus autē stetit ante presidem: & interrogauit eum preses dicēs. Tu es rex iudeorum? Dicit illi Jesus. Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum & senioribus: nihil respondit. Tunc dicit illi pilatus. Non audis quanta aduersum te dicunt testimonia: & non respondit ei ad vllum verbum: ita vt miraretur preses vehementer. Per diem autem solemnem consueuerat preses populo dimittere vnuꝫ vinctum quem voluisset. Habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barrabas. Congregatis ergo illis: dixit Pilatus. Quem vultis dimittam vobis. Barrabam: an Jesum qui dicitur Christus? Sciebat enim q̄ per invidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunali: misit ad eum vxor eius dicens. Nihil tibi & iusto illi. Multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Principes autem sacerdotum & seniores persuaserunt populis vt peterēt Barrabam. Jesum vo perderent. Respondens autem preses ait illis. Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerūt. Barrabam. Dicit illis Pilatus. Quid igitur faciam de Jesu qui dicitur Christus? Dicūt omnes. Crucifigatur. Ait illis ipses. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: dicentes. Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret: sed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus coram populo dicens. Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Et respondēs vniuersus populus: dixit. Sanguis eius super nos: & super filios nostros. Tunc dimisit illis Barrabam. Jesum autem flagellatū tradidit eis vt crucifigeretur.

Supra euangelista narrauit q̄ passus est christus a iudeis. Dic narrat q̄ passus est a gentilibus. Et quatuor facit. Prio tangit quomodo traditus est gentilibus. 2° quomodo examinatur. 3° quomodo cōdemnatur. 4° quomodo patitur. 2ª ibi. Jesus autem stetit &c. 3ª ibi. Per diem solēnez &c. 4ª ibi. Tunc milites &c. Circa primum duo. Primo narrat de assignatione qua traditus est in manibus gentilium. 2° de motu & peccato traditoris. ibi. Tunc videns iudas &c. Circa primum tria. Primo motiuum assignat. 2° modum. 3° factum. Causa fuit consilium habitū de morte: & hm hoc tria tangit ex quibus aggrauatur eoꝝ peccatum. Primo ex solicitudine. Et hoc tangit cum dicit. Mane aūt facto &c. Quia cum tota nocte solliciti essent in illusione: vt mane conuenerunt. Unde bene soliciti erant. Job. 24. Mane primo consurgit homicida. Item aggrauatur ex cōmunitate: quia omnes principes. Si enim vnus vel duo excusabile esset. Sed omnes conuenerunt. Esa. p°. A planta pedis vsq̄ ad verticem non est in eo sanitas. Ideo dicit. Omnes principes. Eccl. xj. Filii hominis bi sūt viri q̄ cogitant iniquitatem: & tractat consilium pessimum. Item ex crudelitate: quia multa alia cogitare potuerant: sed cogitabant quomodo eum morti traderent. Prouerb. p°. Pedes eorum ad malum currūt & festinant vt effundāt sanguinem. Sed quomodo? Vinctum adduxerunt. Hoc erat consuetudo q̄ tales vinci adducerētur: & signa

rentur morti condémati. Et signauit q̄ sicut mortem nostram morte destruxit: sic vincula peccatorum: vinculis suis destruxit. ⁊ Et tradiderunt pontio pylato. ⁊ Et quare? Triplex est ratio. Una literalis erat: quia vicarius erat Imperatoris: ⁊ iudei non habebant iudiciu sanguinis. Propter q̄ dicunt in Jo.19. Nobis non licz interficere quēquam. Item ex intentione ipsorum. Ipsi enim nolebant occulte iterficere sed manifeste: vt fama diuulgaretur fm q̄ habetur Sap̄.2. Morte turpissima condemnemus eum. 3ª causa est: quia pro omnibus voluit mori: ideo voluit vt omnes congregarētur tam iudei q̄ gentiles: ita q̄ impletum est illud ps.2. Astiterunt reges terre ⁊c. ¶ Tunc videns iudas qui eū tradidit q̄ damnatus esset ⁊c. ⁊ Dic agitur de penitentia ⁊ morte Jude. Et circa hoc duo facit. Primo narrat de proditione. 2° quid factum sit de pretio. ibi ⁊ Principes autem ⁊c. ⁊ Circa primum. Primo agitur de penitentia. 2° de desperatione. ibi ⁊ Et proiectis ⁊c. ⁊ Circa primum tria facit. Primo ponitur motuum. 2° penitentia. 3° effectus. Motuum. ⁊ Tunc videns q̄ damnatus esset ⁊c. ⁊ Potuit eē q̄ credidit iudas quando vendidit eum, q̄ non occideret: sed q̄ flagellaretur. Ideo videns q̄ damnatus esset: penituit. Sed est questio quando traditus fuit presidi quo modo videre potuit q̄ esset damnatus. Dicit Hieron. dicit. q̄ hoc vidit oculo mentis: quia ex quo vidit q̄ a iudeis dānatus erat ⁊ traditus Pilato cogitauit q̄ Pilatus iudicaret ad voluntatem eorū. Unde quidā. Origenes dixit q̄ quidam dixerunt. Videns iudas q̄ esset damnatus. ⁊ ipse iudas: ex isto motus fuit ad pniam. Unde ⁊ penitētia ductus retulit ⁊c. ⁊ Et hec penitentia non fuit vera penitentia. Habuit tamen aliquid penitentie: q̄ penitentia ōbet esse media inter spem ⁊ timorem. Judas autem timore ⁊ dolore quidem habuit: q̄ de peccato preterito doluit. Sed spem non habuit. Et talis est penitentia impioꝝ. Sap̄.5. Penitentiam agētes ⁊ p̄ angustia spiritus gemētes. Et quare ductus penitētia? Notandū q̄ dicit Origenes. Q̄ aliquādo accidit q̄ diabolus impellit hoiem ad peccandum: aliquando homo. Sed aliter ⁊ aliter: q̄ homo vt libidinem compleat: diabolus vt perdat. Et si diabolus imisit non habuit ex creatione: ⁊ ideo penitere potuit. Et hoc est contra Manichēos qui dicunt q̄ duplex est creatio bona ⁊ mala. Et qui sunt de creatione mala: non possunt bene agere ⁊ conuerti. Et fm eos iudas fuit de creatione mala. Quomodo ergo potuit penitere. Dicit g̃ q̄ hoc q̄ desperauit non fuit nisi q̄ negligens fuit. Sequitur effectus. Effectus penitentie est vt peccator studeat emendare. Peccauerat: quia vendiderat christum: fecerat enim q̄ in se crat: ideo ⁊ triginta denarios retulit. ⁊ Et pmo ponitur retractatio. 2° penitentia. ibi ⁊ Peccaui ⁊c. ⁊ Retulit ergo ⁊c. ⁊ Et in hoc retractauit dicēs. ⁊ Peccaui ⁊ idest vere deliqui. In hoc autem q̄ dicit ⁊ tradens sanguinem iustum: ⁊ si bene dicit nō complete tamē: q̄ potest retorqueri ad hominem iustū. Unde Hier.26. Si occideritis me: sanguinē innocentem tradetis vos metipsos. Unde dicit Hieron. Q̄ si rectam fidez habuisset: non desperasset. Debuit n. dicere: tradens deus. In hoc ergo q̄ dixit. ⁊ Tradens sanguinem iustum ⁊ mentitus est q̄ testatur: ⁊ ostendit se non habere rectam fidez. Tūc ponitur iudeoꝝ obstinatio. ⁊ At illi dixerūt. Quid ad nos? ⁊ Iste iustum confitebatur: ⁊ tamē dicunt. ⁊ Quid ad nos ⁊ Hier.8. Populus meus non cognouit iudicium domini. ⁊ Tu videris ⁊ i. non sequimur conscientiam tuā. Remigius. Remigius. Quid ad nos? Tu primo vendidisti: ⁊ post iustum confiteris. Quis videris apud nos qui ita mutas sniam. Mutare n. de malo in bonū: bonum est de malo autem in malum: malum Eccl.27. Justus in eternum stat: iustus autez vt luna mutatur. ¶ Tunc ponitur de desperatio. Desperatus enim: de bonis temporalib⁹ nihil curat. Et sic facit iste: quia ⁊ proiectis argēteis ⁊c. ⁊ Non habuit curam de pecunia: ⁊ ⁊ abiens laqueo se suspēdit. ⁊ Unde habetur Act.1. Q̄ suspendit se ⁊ crepuit per medium. Et quare? Dicit Orige. q̄ accidit q̄ diabolus precipitat aliquē in peccatum: ⁊ iz det spatium: tamen vult precipitare in aliud. Et hoc caueri voluit Apostolus dicens. 2ª Cor.2. Ne forte abundantiore tristitia absorbeat qui eiusmodi est Sic iudas ad tamē absolutionē venit: q̄ abiens ⁊c. ps.68. Neque absorbeat me profundum ⁊c. Orige. narrat opinionē quorūdam dicentiū q̄ q̄ iudas audierat log ō resurrectione. Jdeo credebat christo occurrere: ⁊ ideo laqueo se suspendit. Querit Augu. quādo hoc fuit: Quia si velimus considerare vix inuenietur tempus ante passionem quo istud acciderit: q̄ principes occupati fuerūt tota die circa mortem christi. Item in sequēti die sabbatum fuit: ⁊ non recepissent ipso die pecuniā. Jdeo videt Augu. velle q̄ istud fuit post resurrectionez. Tñ potest dici q̄ ⁊ si aliqui ad Pilatum accesserant ⁊ morti vacabant christi: nō aliqui in templo remanserūt: ⁊ hic tradidit Judas.30. denarios. ⁊ Principes aūt ⁊c. ⁊ Ostēdit quid fuerit de pecunia inde factū. Et primo dicitur quomodo excluditur a corbona. 2° in quid expensa fuit dicit. Dicit ergo. ⁊ Principes aūt sacerdotum acceptis argēteis ⁊c. Non licet ⁊c. ⁊ Notandum q̄ in corbonā ponebatur oblatio granficationis: vel donum gratie. Unde quedam erant voluntaria que offerebantur: alia ex debito. Voluntaria in corbonā mittebantur: alia ℞o alibi. Eccl.34. Dona iniquoꝝ non probat altissimus. Non licet ergo ponere in corbonam: q̄ pretium sanguinis est. Et in hoc verificatur verbū domini supra.23. Transglutientes camelum ⁊ excolentes calicem. Nolebant hanc pecuniā mittere in corbonam: sed de morte filij dei bene tractabant. Tunc narrat qd inde factū est. Et dicit primo factus. 2° quid inde fit factū. Dicit ⁊ consilio aūt inito. ⁊ Quare hoc fecerunt: Dicendus q̄ deus sic procurauit vt istud factū in memoria haberetur. Unde ⁊ emerunt agrum figuli in sepulturā peregrinoꝝ: ⁊ non eorum qui erant de patria: sed alienoꝝ. Scōm mysteriū congruit: q̄ per sanguinez christi accelerabatur non solū iustificatio: sed quies mortis. Apoc.14. Amodo iam dicit spiritus: vt requiescant a laboribus suis. Uel potest esse q̄ peregrini sunt qui non habent ibi mansionem propriam. ps.119. Heu mihi: q̄ incolatus meus prolongatus est. Isti autem consepeliuntur christo. Aplus Ro.6. Consepulti estis christo. Ager iste: sancta ecclesia est. Unde supra.13. Simile est regnū celorum thesauro abscondito in agro ⁊c. Iste figulus est christus. Unde dī Hier.18. Sicut lutum in manu figuli sic ⁊ vos domus israel in manu mea ⁊c. Tunc ponit confirmatio facti. Et p̄ ex nomine. ⁊ Propter hoc vocat⁹ est ager ille Acheldemach: hoc est ager sanguinis vsq̄ ⁊c. ⁊ scilz vsq̄ ad illud tempus in quo scriptum est istud euāgelium. Tunc confirmat ex auctoritate. ¶ Tunc adimpletum est ⁊c. ⁊ Sed est questio quare dicit ⁊ per Hieremiam ppheta dicentem: ⁊ quia verba fm q̄ ibi iacent non sūt scripta in tota sacra scriptura. Tamen simile habetur Za:ℏ.xj. Appenderunt.30. argenteis ⁊c. Est ergo questio quare ponit per Hiere. cum dictum sit p Zach. Augu. dicit. Q̄ alicubi inueniatur scriptum p ppheta: ⁊ non p Hier. Tñ videt q̄ ille sit Hiere. Sicut hī in litera. Hieron. Tangit solutionē q̄ pphete scripserunt aliquos libros qui canonizati sunt apō iudeos. Unde aliq̄ sunt libri prophetaꝝ qui non sunt in canone biblie: sicut

Euthio. Hieronym⁹. Origenes. Origenes. Euthio. Augustinus. Origenes. Hieronym⁹. Euthio. Augustinus. Hieronym⁹.

B

iudas nominat quedam in canonica sua: et etiam apostoli omnes istos receperunt. Unde dicit q̄ quadraginta argenteos accepit ei librum Iere. vbi ista verba scripta erant verbo ad verbum: et euangelista scripsit sm q̄ in apocripho inuenit. Aug. soluit. Contingere aliquando q̄ volens exprimere nomen vnius auctoris: occurrit nomen alterius: nō potest esse q̄ cum vellet scribere Zach̄. scriberet Iheremiam. Sed multi erant tunc iudei qui legem nouerant. Quare non correxerunt: Quia cogitauerunt q̄ diuinitus esset dictum: quia a spiritu sancto omnes prophete locuti sunt: et non habent efficaciam verba prophete nisi a spiritu sancto: ideo vt insinuarent hoc mysterium non correxerunt. Alia solutio quā innuit est q̄ ista non sint verba Iheremie: tamen est ibi quoddam factum simile: vt habetur Iere. xxxii. Qui recepit mandatum q̄ emeret agrū. Uel spiritus sanctus sic mouit Matheum ad idem factum: sicut mouit Iheremiam. Sed si volumus accipere verba Hieron. in libro de optimo genere interpretationis: qui dicit q̄ christi pedissequus non incurrit aliquam notam falsitatis. Officium est enim boni interpretis nō considerare verba: sed sensum. Ideo iste posuit sensum quorūdam scriptorum in Iheremia: quorūdam in Zach̄. Sicut habetur in Marco: q̄ ponit auctoritatem Ysaie. Cuius vna pars est Malac. alia Ysaie: sic et Matth̄. cōiunxit duas sententias: quarum vna a Zach̄. altera a Iere. ponitur cap̄. xxvii. Qd̄ enim est in Zacha. s. q̄ appenderunt. i. acceperunt. xxx. argenteos: in Iere. non inuenitur: sed q̄ agrum emit: qd̄ signabat factum toti populo. [Si aut constituit mihi dominus.] Hoc expresse habetur ex eo qd̄ precepit Iere. Ubi supra q̄ agrum emeret. Ideo sm primam ptem: in Zach̄. habet: sm secundam in Iheremiam. (C [Jesus autem stetit ante presidem.] Et interrogauit eum ꝛc̄. Supra enarrauit euangelista quomodo dominus assignatus est in manu gentium. Dic autē agit de examinatione. Et circa hoc tria facit. Primo narrat quomodo ante terrenum iudicem sistitur. 2° quomodo examinatur. 3° quomodo accusatur. Dicit ergo. Ita dictum est de iuda cum tradidisset presidi Jesum. [Jesus ergo stetit ante presidem: idest tanq̄ reus et accusandus. Iere. xxxvi. Causa autem tua ꝛc̄. Per hoc enim meruit vt fieret iudex viuorum et mortuorum. (C Tunc sequit̄ examinatio. Et primo ponitur interrogatio. 2° responsio. ibi [Et interrogauit eum ꝛc̄.] Pontifices in multis accusabant eum. s. de subuersione legis: et quia regem se dicebat. Unde Pilatus non curauit querere de transgressione legis: sed potius de eo q̄ videbatur tangere lesionem maiestatis. s. [tu es Rex iudeorum:] quia Jo. xix. habet̄. Omnis qui se regem facit contradicit Cesari. Tunc sequitur responsio. [Dicit ei Jesus. Tu dicis.] Dicit Hieron. Ex Christus sic moderat̄ sermonem suum q̄ non affirmat nec negat: sed dicit. Tu dicis. Prouerb. xvii. Qui moderatur sermones suos: prudens est. Item sm Hylarium qd̄ Supra. xxvi. Interrogatus a principe iudeorum. Si tu es christus ꝛc̄. dixit. Tu dixisti. Et respondit per preteritum. Cum autem respondit gentili. respondet per pns. Et in hoc significatur q̄ confessio christi a iudea est de preterito: quia facta est per prophetas. Iere. xxiii. Regnabit Rex et sapiens erit ꝛc̄. Sed loquens ad gentilem. dicit. [Tu dicis:] Quia gentilitas confitebatur. (C Consequēter agitur de accusatione. Et primo ponitur accusatio. 2° inductio ad respondendum. ibi [Dixit autem pilatus.] Dicit ergo. [Et cum accusaretur a principibus sacerdotum: nihil respondit.] Super quibus accusaretur tacet Matth̄. Sed Luc̄. hoc dicit cap̄. xxiii. Dec est consuetudo euangelistarum: quia qd̄ vnus omittit aliter narrat. Unde ibi dicitur q̄ seduceret turbas ꝛc̄. Et q̄ prohibebat dare censum Cesari. Item reges se diceret. Et hoc est falsum sm intentionem suam: quia intendebant de regno temporali. Sed ipse dicit Joh. xviii. Regnum meum non est de hoc mundo. Sed Christus nihil respondit. Tunc impletum est qd̄ dictum est per Ysa. liii. Quasi agnus coram tondente se obmutescet: et non aperiet os suum. Et cap̄. xlii. Non audietur foris vox eius. [Tunc dicit ei pilatus.] Et tunc conabatur Pilatus eum liberare: ideo conabatur vt respōderet. Unde dicebat. [Non audis quanta aduersum te ꝛc̄.] Et primo ponitur incitatio. [Non audis ꝛc̄.] Hoc autem dicebat: q̄ volebat dimittere eum. Ipsi enim qui erant accusatores erant testes: et ideo noluit respondere. Quare autem non respondit: potest esse ratio ex parte christi: quia voluit excusare passionem suā. Poterat. n. eam excusare loquendo: ideo noluit log. Oblatus enim est: quia noluit. Ysa. liii. Item vt daret nobis exemplum: quia cum malediceretur non maledicebat. Item quia tot signa iudei viderant q̄ cōuerti potuerant: et ideo reputauit eos indignos. Eccl. xxxii. Ubi non est auditus: non effundas sermonem. Et notandum q̄ in multis loquitur et in multis silet: quia si semper loqueretur: excusaret se. Item si semper taceret: pertinax videretur. Pilato autem quandoq̄ respondet: quādoq̄ non. Sed iudeis nunq̄ respōdet: quia Pilatus ignorabat: ideo veritatem aliquando dicebat. Sed iudei obstinati erant. Tunc ponitur admiratio Pilati. [Ita vt preses miraretur.] Et quare miratur? Quia audiebat eum facundissimū: et ꝑ est qd̄ dic̄ David. ps. xxxvii. Ego aūt tāq̄ surdus nō audiebā: et sicut mut⁹ non aperiens os suum. i. ac si essem ignorans. Et notate q̄ dicit. [Uehementer.] Qz enim aliquis sapiens nihil respondeat mirum est. Sed q̄ in tali causa vbi ad iudicatur mors: non respondeat: hoc vehementer est admirandum. Item quia non videbat eum perterritum. In tali enim casu solent homines etiam perterreri. (C Tunc agitur de damnatione. Et primo ponit diuersum studium volentium excusare ipsum. 2° studium volentium condēnare. ibi [Principes autem ꝛc̄.] 3° condemnatio. ibi [Tunc dimisit ꝛc̄.] Circa primum. Primo ponitur studium Pilati ad liberandum. 2° studium principum ad condēnandum. Circa primum. Primo ponit quasdam oportunitates. 2° tractat de eius liberatione. 3° dat causas. 2° ibi. [Congregatis ꝛc̄.] 3° ibi. [Sciebat ꝛc̄.] In ꝑma ponit duas oportunitates. Dicit ergo. [Per diem autem solēnem ꝛc̄.] Ista consuetudo nō erat ex lege Imperatoris: sed ex voluntate eius: vt redderet populum sibi magis deuotum: q̄ in solēnitate debebant magis esse iocundi: nolebat q̄ illa die eēt causa tristitie. Sic et Rome in illo die quo imperator intrabat: nullus adiudicabatur morti. Item de nouo acquisuerat preseturas: ideo volebat sibi eos esse deuotos. Aliquid tamē simile legitur in veteri testamēto. scilz q̄ Saul liberauit Jonathā qui adiudicatus erat morti. i. Reg. xiv. Deinde ponit oportunitates ex quodam latrone qui dicebatur Barrabas qui interpretatur filius patris. s. diaboli. Joh. viii. Uos ex patre diabolo estis. [Congregatis autem illis. dicit Pilatus. Quem vultis ꝛc̄.] Dic facit Pilatus contra consuetudines iudeorum: quia non solebat eos rogare: sed ipsi rogabant eum. Sed hoc faciebat quia querebat eum dimittere: et videtur inducere: quia videbatur ei q̄ deberent preeligere Christum q̄ Barrabam: quia iste erat reus lese maiestatis et multis nocuerat. Item ex eo q̄ christum nominat: dicens: an Jesum qui dicit̄ christus. Christus enim dicitur: unctus. Unde Reges appellabat eum. ideo credebat q̄ christus deberent accipere.

Augustinus.

Hieronym°.

C

Hieronym°.

Hylarius.

D

Eccl.15. Ante hominē vita ⁊ mors: sic ⁊ pilatus ante eos posuit bonum ⁊ malum: ⁊ ipsi acceperunt malum: ideo eos semper sequatur malū. Deinde ponit causam. ⌊Sciebat enim q̄ per invidiam tradidissent eum. ⌋Ex quo sciebat? Audierat enim multa bona de eo: ⁊ videbat eius cōstantem. Unde sciebat q̄ per invidiam ⁊c. Sicut enim invidia diaboli fuit inimica primo homini: sic debuit eē invidia istorum inimica christo. Sic enim Joseph ex invidia traditus est a fratribus. Gen.37. ¶ Sedente autē eo pro tribunali: misit ad eum ⁊c. ⌋Supra posuit evangelista vnam causam: quare pilatus nitebatur dimittere eum. Hic autē ponit aliam causam. ⌋admonitio vxoris. Et primo ponitur admonitio. 2° causa admonitionis. ibi ⌊Multa enim ⁊c. Sedente autem eo ⁊c. ⌋Sicut dicit q̄dam glo. tribunal est sedes iudicum. Prouer.20. Rex q̄ sedet in solio iudicij dissipat omne malum intuitu suo. Cathedra propie doctorum. Supra.23. Super cathedram Moysi sederunt scribe ⁊ pharisei ⁊c. Et dicitur a tribunis: quia primo tribuni electi sunt a Romanis ad faciendā iudicia. Et dicit ⌊pro tribunali. ⌋Et est iste modus loquendi grecus. Aliquando enim pro accipitur pro ante: sicut expeditus est pro castris. i. ante castra. Aliquando p̄ in. vnde pro tribunali. i. in tribunali. ⌊Misit ad eum vxor eius dicens. ⌋Erat ista mulier gentilis: ⁊ signat ecclesiam gentilium: que suscepit christum: vt infra ad Corin. primo. ⌊Nihil tibi ⁊ iusto illi ⌋. i. non pertinet ad te iudicare: cum ipse debet esse iudex tuus. Actuū.10. Qui constitutus est iudex vivorum ⁊ mortuorum. ⌊Multa enim ⁊c. ⌋Hic ponitur causa. Et est modus loquēdi talis: quando enim abstrahitur quis a sensibus. Aliqua fm imaginationem apparent ⁊ consuetum est q̄ visio referatur ad id qđ apparet cum sit alienatio a sensibus. Hoc autem fit aliquādo in vigilia: aliquando in somno. Quando in vigilia: visio dicitur. vnde Nume.12. dicitur. Si quis fuerit inter vos prophetes domini in visione apparebo ei vel per somnū loquar ad illum. Hic autem ponitur propheta p̄ vtroq;. Notandum q̄ huius causa quandoq; corporalis intrinseca est: vt quando superabundat sanguis: fit apparitio corporum rubeorum: ⁊ sic de aliis. Aliquando ex causa extrinseca: vt ex frigore somniat aliquis q̄ sit in nive. Aliquando autem fit a causa spirituali: ⁊ hoc vel a deo per bonum angelum: ⁊ de hoc Job.33. Per somnium in visione nocturna aperit aures virorum. Et hec vera sunt ⁊ veritatem habentia: non tamen multum debet considerare. Eccl.34. Ne dederis in illis cor tuum: multos enim errare fecerunt somnia. Aliquando fiunt a demonibus q̄ possunt imprimere in phantasiam: quia est virtus corporalis. Unde diuinationes ⁊ huiusmodi prohibentur in lege. Deut.18. Non inveniatur in te qui somnia observet vel auguria ⁊c. De hac visione possumus dicere q̄ facta est a deo per bonos angelos. Vel a diabolo: quia erat ad impediendum passionem. Quia in passione erat peccatum occisionis: ⁊ sic fiebat per angelos bonos. Sed ex passione sequatur fructus: ideo diabolus iam percipiens eum esse deum ⁊ timens per passionem potestatem amittere sicut in mente inde posuerat vt eum traderet: sic ⁊ modo voluit impedire non quia vellet impedire peccatum: ⁊ potius passionis fructum. ¶ Tunc ponit studium iudeorum volentium occidere christum. ⌊Principes autem sacerdotum ⁊ seniores populi ⁊c. ⌋In vtroq; enim se ostendūt abominabiles: quia principes qui alios corrigere deberent. Prouerb.17. Qui iustificat impium: abominabilis est. Similiter eo q̄ seniores. Dan.13. Egressa est iniquitas a seniorib⁹ populi. ⌊Respondens autem ⁊ces ait illis. ⌋Hic ponit conatum quo conabatur pilatus dimittere eum. Et primo ostendit quibus verbis egerit ad liberationem. 2° quibus factis. ibi ⌊Videns autem. ⌋Tribus modis est conatus liberare eum. primo ex comparatione. 2° ex dignitate. 3° ex innocētia. Ex comparatione: quia comparauit eum malo actori. Respōdens scilz pretorem populi: vel istis principib⁹ qui instigabant eū. ⌊Quem vultis vobis dimitti ⁊c. ¶ At illi dixerunt Barrabam. ⌋Qđ ⁊ populo improperat petrus. Act.3. Dicēs de christo. Quem vos quidem tradidistis ⁊ negastis ante faciem pilati iudicante illo dimitti. Vos autē sanctū ⁊ iustum negastis ⁊ petistis virum homicidam donari vobis ⁊c. Dicat ergo pilatus. Quid ergo faciam de iesu qui dicitur christus? Hic allegat dignitatem. Quid faciam ⁊c. q. d. iniurio sum erit vobis si illum occidatis q̄ ẽ christus. Sed isti vereri non potuerunt. Immo ⌊dicunt omnes. Crucifigatur. ⌋Hec enim erat mos turpissima. Ideo completur qđ dicitur Sap.2. Morte turpissima condemnemus eum. Esa.3. Lingua eorū ⁊ adinventiones eorum contra dominum. ¶ At illi preses. Quid n. malifecit. ⌋Hic allegat innocentiam eius: intendens eum liberare: quasi vens illo qđ dicit. Hiere.2. Quid invenerūt patres vestri in me iniquitatis. Et Jo.8. Quis ex vobis arguet me de peccato. ¶ At illi magis clamabant. Crucifigatur. ⌋Unde flecti non poterant: fm illud Hiere.8. Apprehenderunt mendacium ⁊ noluerunt reverti. Unde pertinaces erant in malitia. ¶ Videns autem pilatus q̄ nihil proficeret. ⌋Hic intēdit liberationēs eius per factum. Et primo ponitur factus. 2° populi obligatio ad penam. Dicit. Videns ⁊c. per hoc vat itelligere q̄ multa alia viderat: ⁊ qđ nihil proficiebat. ⌊Accepta aūt aqua lauit manus suas. ⌋Hec erat consuetudo q̄ quando volebat se ostendere innocentē: lauabat manus: sic ⁊ iste. Unde dixit. ¶ Ego innocens sum a sanguine iusti hui⁹ ⁊c. ⌋Secundū hūc modū hi in ps.25. Lauabo iter innocētes manus meas ⁊c. Et vere ipse fuisset innocens si in sua sentētia permansisset. Unde vocat eum iustum. ¶ Vos videritis ⌋. i. quid vobis accidere debeat. Unde Jod.19. dicit. Accipite eum vos: ⁊ fm legem vestram iudicate eū. Tūc sequitur obligatio ad penam. ¶ Sanguis ei⁹ super nos ⁊ super filios nostros. ⌋Et ita fiet q̄ sanguis christi expetatur ab eis vsq; hodie. Et bene cōvenit illis qđ dictū est Gen.4. Sāguis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Sed sanguis christi efficacior est q̄ sanguis Abel. Apls. Ad Hebr.12. Habemus sanguinē magis clamantē q̄ sanguis Abel. Hiere.26. Verumtn̄ si occideritis me sanguinē innocentē tradetis ⁊ vosmetipsos. ¶ Tunc dimisit Barrabam. ⌋Dimisit. i. absolvit a pena mortis. ⌊Jesum vo flagellatum tradidit eis vt crucifigeretur. ⌋Et q̄re flagellatum. Dicit Hieronymus quia consuetudo erat Romanorum q̄ adūdicandus morti primo flagellabatur. Et sicut dicitur Joan.19. Ipse flagellauit. Unde completur in eo quod habetur in ps.37. Ego autem in flagella paratus sum. Quidam dicunt q̄ flagellauit vt moverentur ad pietatem: ⁊ sic flagellatum dimitterent.

¶ Tunc milites presidis suscipientes Jesum in pretorio: congregauerunt ad eum vniversam cohortem: ⁊ exuentes eum: chlamydē coccineam circundederunt ei. Et plectētes coronam de spinis posuerunt super caput eius: ⁊ harundinem in dextra eius: ⁊ genu flexo ante eum illudebant ei dicentes. Ave rex iudeorum. Et exspuentes in eum acceperunt

Hieronymus.

Mores diuersi gentes appellationum.

E

runt harundinem ⁊ percutiebant caput eius. Et postq̃ illuserunt ei:exuerunt eum clamydem ⁊ induerunt eum vestimentis eius: ⁊ duxerunt eum vt crucifigerent. Exeũtes autem inuenerunt hominem cyrenеum:nomine Symonẽ:hunc angariauerunt vt tolleret crucem eius. Et venerunt in locum q dicitur golgotha: quod est caluarie locus. ⁊ dederunt ei vinum bibere cum felle mistum: ⁊ cum gustasset nolvit bibere. Postq̃ autem crucifixerunt eum: diuiserunt vestimenta eius sortem mittentes: vt impleretur quod dictum est per prophetã dicẽtes. Diuiserunt sibi vestimenta mea: ⁊ super vestẽ meam miserunt sortes: ⁊ sedentes seruabãt eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptã. Hic est Jesus rex iudeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones vnus a dextris ⁊ vnus a sinistris. Prætereuntes autem blasphemabant eum:mouentes capita sua ⁊ dicentes. Vah qui destruis templum dei: ⁊ in triduo illud reedificas. Salua temetipm. Si filius dei es descende de cruce. Similiter ⁊ principes sacerdotum illudentes cum scribis ⁊ senioribus dicebant. Alios saluos fecit:seipsum nõ potest saluum facere. Si rex israel est: descendat nunc de cruce ⁊ credimus ei. Confidit in deo:liberet nunc eum si vult. Dixit enim:quia filius dei sum. Idipsum autez ⁊ latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei. A sexta autem hora tenebre facte sunt super vniuersam terram vsq3 ad horam nonam. ⁊ circa horam nonam clamauit Jesus voce magna dicẽs. Heli/heli/lama zabatbani. Hoc est deus meus deus meus: vt quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes: ⁊ audientes dicebant. Heliam vocat iste. Et cõtinuo currens vnus ex eis acceptam spongiam implevit aceto: ⁊ imposuit harundini: ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vo dicebãt. Sine. videamus an veniat Helias liberans eum. Jesus autem iterum clamãs voce magna:emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in duas partes:a summo vsq3 deorsum: ⁊ terra mota est: ⁊ petre scisse sunt: ⁊ monumenta aperta sunt: ⁊ multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt: ⁊ exeuntes de monumentis. Post resurrectionem eius venerunt in sanctam ciuitatem: ⁊ apparuerunt multis. Centurio autem ⁊ qui cum eo erant custodientes Jesum: viso terremotu ⁊ his que fiebant: timuerũt valde dicentes. Vere filius dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multe a longe que secute erant Jesum a galilea ministrantes ei: inter quas erat Maria magdalene: ⁊ Maria iacobi: ⁊ Joseph mater: ⁊ mater filiorum Zebedei. Cum autem sero factum esset: venit quidam homo diues ab Arimathia:nomine Joseph qui ⁊ ipe discipulus erat Jesu. Hic accessit ad Pilatum: ⁊ petijt corpus Jesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore Joseph inuolvit illud in sindone munda: ⁊ posuit illud in monumento suo nouo:quod exciderat in petra. ⁊ aduolvit saxum magnum ad ostium monumenti: et abijt. Erat autem ibi Maria magdalene ⁊ altera Maria:sedentes contra sepulchrum. Altera autem die que est post parasceuen: conuenerunt principes sacerdotum ⁊ pharisei ad Pilatum dicentes. Domine recordati sumus:qa seductor ille dixit adhuc viuens:post tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulchrum vsq3 in diem tertium:ne forte veniant discipuli eius ⁊ furentur eum: ⁊ dicant plebi surrexit a mortuis: ⁊ erit nouissimus error peior priore. Ait illis Pilatus. Habetis custodiam:ite custodite sicut scitis. Illi aũt abeũtes:munierũt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus.

¶ Postq̃ habitum est de condẽnatione/hic agit de passione ⁊ morte. ℣° de sepultura. ibi¶ Cum sero autem factum esset ⁊c. ¶ Circa primum duo facit qa primo narrat que indigne pertulit. ℣° que magnifice fecit. ibi¶ A sexta hora ⁊c. ¶ Prima pars in tres. In prima agit de illusiõe militum. ℣° de crucifixione. ℣3° de crucifixi derisione p iudeos facta. ℣° ibi¶ Et postq̃. ℣3ª ibi¶ Prætereũtes aũt ⁊c. ¶ Circa pmũ p describũt illusores. ℣° illusio. Dic g¶ Milites congregauerũt vniuersam cohortẽ ¶ Cohors societas militũ dr. ⁊ olim q habebat iudiciariã potestatẽ habebat cohortẽ militũ ad exercendum iudicium. Prætorium dr esse locus vbi exercebantur iudicia. Unde congregati sunt ad eum ⁊ gentiles ⁊ iudei: vt nulli essent immunes: quia omnes debebat redimere. Ideo competit quod habet Roma. xj. Concluſit deus omnia in credulitate: vt omniũ misereat. Et in ps. 117. Circuierũt me sicut apes ⁊c. ¶ Et exuẽtes eum clamydem coccineam circumdederunt ei ¶ hic describitur illusio. Et primo quo ad habitũ. ℣° quantum ad honorem. ℣3° quantum ad opprobrium. ℣° ibi¶ Et genu flexo ⁊c. ¶ 3ª ibi¶ Exeuntes ⁊c. ¶ Notãdum qp ly accusassent eum de multis: tamen non propter aliq̃ patiebatur. nisi quia regem se dicebat. Sicut habet Jo. 19. Si eũ dimittis non es amicus Cesaris. Unde ex hac causa magis timuit. Ideo volentes illudere imponunt ei signa Regis. Consuetudo enim est qp Reges purpuram induantur: ⁊ ipi loco huius/vestem coccineam eis

induerunt. Item solent habere coronam: & loco huius fe
cerunt coronam spineam. Item solent habere sceptrum:
& loco huius dederunt ei baculum harundineum. Dicit
ergo. Et chlamydē coccineam circumdederūt ei. idest ru
beam. Sed quid est q̄ Marcus dicit cap. 15. q̄ eū pur
pura induerunt. Augusti. soluit q̄ hoc dixit propter si
militudinem coloris. Uel potest dici q̄ q̄uis esset coccí
nea: tamen habebat aliquid de purpura. Per hoc q̄ p
prijs vestibus exuitur & alienis indu itur reprehendun
tur heretici qui dixerunt eum non esse verum hominē.
Ista chlamys potest signare carnē Christi sanguine p
prio cruentatam. Ipse enim vulneratus est propter ini
quitates nostras: attritus est propter scelera nostra. Esa.
53. Uel signat sanguinem martyrum: qui lauerunt sto
las suas in sanguine agni. Uel peccatum gentilium. ¶ Et
plectentes coronam &c. ¶ Unde pro corona gloriæ impo
suerunt ei coronam contumeliæ. Esa. 23. Coronate eum
corona tribulationis. Per istas spinas significantur aculei
peccatorum quibus conscientia vulneratur. Et istos Chri
stus accepit pro nobis: qa pro peccatis nostris mortuus
est. Uel potest referri ad maledictum Adæ vbi dictum
est. Spinas & tribulos germinabit tibi. Gen. 3. Unde si
gnatum est q̄ solueretur ista maledictio. Et loco sceptri
¶ harundinem in dextera eius. ¶ Et signatur potestas de
monum ſm Origenem quā Christus de manibus eorū
eripuit. 4. Reg. 18. Non confidas in baculo harundí
neo. Potest enim signari inanitas gentilium: quā sibi ta
men Christus assumpsit. ps. 2. Postula a me & dabo ti
bi gentes hereditatem tuam. Et bene comparantur ha
rundini: quia sicut harundo fertur in omnem ventum: sic
gentilitas in omnem errorem. Item harundine utebat
ad scribendum. Item ad venenosa occidendū. Sic Chri
stus fideles ad se trahit & ascribit sed peccatores ad mor
tem. Tunc agitur de illusorio honore: & istum exhibebāt
facto. Unde dicitur ¶ Et genu flexo &c. ¶ Et hoc fecerūt
illudendo: tamen signabat q̄ omne genu ante eum fle
ti debebat. Phil. 2. In nomine Jesu omne genu flectatur
&c. Unde illudebant verbo: dicentes ei. ¶ Ave rex iu
deorum ¶ Et signantur per istos illi qui voce confitentur
se nosse deum: factis autem negant. ad Titum p̄mo. Item
varias contumelias intulerunt: quia inspuerunt in faciē
eius. Esa. 50. Faciem meam non averti a conspuentibus
in me. Item ¶ percutiebant caput eius & dicēs stultus esset.
Et qui sunt illi qui caput Christi percutiūt. Caput Chri
sti est deus. vt habetur p̄ma Cor. 11. Illi ergo caput Christi
percutiunt qui diuinitatem Christi blasphemant. Per
harundinem sacra scriptura signatur. Tales errorē suū
per sacram scripturam confirmant. ¶ Exeuntes autē
inuenerunt hominem &c. ¶ Post illusionē agitur de cru
cifixione. Et circa hoc duo facit. p̄mo determinat de lo
co crucifixionis. 2° de habitu & de his q̄ in loco sunt acta.
Et primo narrat quo mō Christus ductus est ad locum.
2° quo modo crux est delata. 3° quo modo peruenerunt
ad passionem. ¶ Et postq̄ illuserunt exeuntes &c. ¶ scilz
chlamydē quā ei indutrat. Notate q̄ illuditur in veste
aliena: sed ducitur in propria: per quod signatur q̄ non
erat ei propriuz illud: sed occidi: ga vt habet ad Phil.
2. Humiliauit semetipsum factus obediēs vsq̄ ad mor
tem &c. Ibi enim apparuit eius virtus. ps. 117. Dextera
domini fecit virtutem. Esa. 53. Quasi ouis ad occisionē
ducetur &c. ¶ Exeuntes autem inuenerunt &c. ¶ Hic agi
tur de delatione crucis. Et per hoc signatur q̄ noluit pa
ti in ciuitate: sed extra. Et ratio assignatur ad Heb. vlti.
vbi dicitur. Propter q̄ vt Jesus sanctificaret per suum
sanguinem populum: extra portam passus est. Compe
tit etiam figure: quia sicut habetur Leui. 16. De hircis q̄
pro peccato debuit immolari: extra castra mittebatur: sic
& Christus qui erat hostia populi. Item ad nostram edi
ficationem vt det nobis intelligere q̄ exire debem⁹ ad
eum extra conuersationem nostram. Ad Heb. vltimo.
Exeamus ergo ad eum extra castra improperium eius
portantes &c. Item passus extra portam: vt virtus passio
nis non includeretur ad vnam gentem. Joan. 11. Mo
riturus est vt omnes gentes congregaret in vnum. ¶ Dic
angariauerunt vt tolleret crucem. ¶ Dic videtur discor
dare quia Joan. 19. habetur q̄ exiuit baiulans sibi crucē.
Dicit quedam solutio ſm Dionys. q̄ primo portauit: sed post incedentes obuiauerunt Symoni: & angá
riauerunt &c. Orige. dicit q̄ econuerso fuit q̄ Symon
primo portauit: & post Christus. Et ratio est mistica: q̄
re primo tulit crucem. Unde supra. 16. Qui vult venire
post me abneget semetipsum: & tollat crucem suam & se
quatur me &c. Et notandum q̄ iste Symon extraneus
erat. Et signat gentilem populum qui crucem domini ta
lit. p̄me Corinth. 1. Uerbum crucis pereuntibus quidem
stultitia: his autem qui salui fiunt. idest nobis virtus dei
est. Et Symon dicitur obediens: & gentilis populus obe
diuit. ps. 17. Populus quem non cognoui seruiuit mihi
in auditu auris obediuit mihi. Et veniebat de villa. Usi
la latine pagus dicitur grece. Unde ille de villa venit q̄
de paganismo venit. Conuenit & q̄ dicit cyrenæum q̄
interpretatur hereditas prety. ps. 2. Postula a me & da
bo tibi gentes hereditatem tuam. Et q̄ dicit q̄ coege
runt eum: signat illos qui exterius crucem ferunt. Inte
rius autem coacte ferunt: quia non propter deum sed p
ter mundum. Ad Gal. 5. Qui Christi sunt: carnem suam
crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Consequen
ter ponitur locus. ¶ Et venerunt in locum qui dicitur
golgotha quod est caluarie locus. ¶ Caluaria dicit apud
hoies denudatum sicut ps in cimiterijs. Uñ di in greco
κρανίου. Et dicūt alig q̄ in illo loco sepult⁹ fuit Adam.
Dionys. istō improbat. qa sepult⁹ fuit in Ebron: vt dī in
Josue. 14. Et q̄re ibi passus est: Notādū q̄ in q̄libet ci
uitate est aliqs locus vbi solēt dānati cruciari. Uñ ibierat
locus damnatorū. Tunc narratur quid actum est in sua
crucifixione. Et ponitur potatio eius. 2° crucifixio. 3° alia
que facta sunt. Et circa primum. p̄mo ponitur: qd sit obla
tum. 2° quo mō se habuit ad oblatum. Dicat ergo. ¶ Et
dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. ¶ Voluerūt
q̄ omnes sensus eius paterentur. Visus passus est p spu
ta & vigilias. Auditus per blasphemias & verba irriso
ria. Tactus quia flagellatus: ideo voluerunt q̄ & gustus
pateretur. Et completum est q̄ in ps. 68. dicitur. Et de
derunt in escam meam fel & sitī meā potauerūt me ace
to. Et Hieremie 2°. Quo mō conuersa est in prauum vi
nea aliena. Sed est questio: quia in Mar. cap. 15. habet
q̄ dederunt ei vinum myrrhatum. Dicendum q̄ myr
rha amarissima est: & vinum felle mistum amarum. Sed
consuetudo est omne amarum nominari sub specie fel
lis. Unde ſm veritatem vinum erat myrrhatum: ſz ta
men ad similitudinem fellis dicitur. Et per hoc signifi
cabatur q̄ amaritudinem peccatorum nostrorum tulit.
Postea ponitur quo modo se habuit: quia ¶ cum gustasset
noluit bibere. ¶ Sed quid est q̄ dicit Mar. q̄ accepit.
hic autem dicit q̄ gustauit. Potest dici q̄ nō accepit nisi
ad gustandum: & hoc signat: quia gustauit mortem. quia
enim cito surrexit: vix visus est mortuus: quia fuit inter
mortuos liber. ps. 87. ¶ Postq̄ autem crucifixerunt
eum &c. ¶ Sed potest quēri quare magis ista morte vo
luit mori. Una ratio est ex parte crucifigentium: qa vo

lebant

Glossa. Augustinus. Liber veritatis. Hieronym⁹. Origenes. Hieronym⁹. Glossa. G Glossa.

lebāt q̄ per hoc infamaretur ſm illud Sap.2.Morte turpiſſima cōdemnemus cuz ꝛc̄.Et hec eſt crucis.Item ex parte ordinationis dei:ga Chīs voluit eſſe noſter magiſter vt daret nobis exemplum patiendi mortē.vñ paſſus eſt mortez: vt per mortem liberaret nos: vt haberet ad Heb.2:Sed multi ſunt qui bene volunt pati mortē: ſed mortez abiectaz refugiunt:ideo dīs dedit exemplū ne quodlibet genus mortis refugerent.Itē competebat redemptioni quia ad ſatiſfactionez pro peccato p̄mi hominis.Sed primus hō peccauit in ligno:ideo dīs in ligno pati voluit.Sap.14.Benedictum lignum per qō fit iuſtitia.Itez Chīs exaltandus erat per paſſionem: ideo exaltari voluit per paſſionē in cruce.Item volebat corda noſtra trahere ad ſe.Jo.11.Si exaltatus fuero a terra:omia trahaz ad meipſum.Itē vt corda noſtra eleuarentur.[Diuiſerunt ſibi veſtimēta ſua.] Dic ponūtur que facta ſunt in contumeliam crucifixi.Et p̄mo ponitur diuiſio veſtimenti.2° ſuppoſitio tituli.3° aſſociatio.Circa primum.p̄mo ponit factū.2° prophetiam.Dicit ergo.[Diuiſerunt.] Chryſo.dicit.q̄ hoc factū fuit in magnū vitperium.cōſuetudo erat q̄ condēnatus non denudabatur niſi vilitſimus homo:ideo vt magnam contumeliaz inferrent ei:denudauerūt ipſum:vt iſtruamur q̄ nos ab omni affectu actuum carnaliuz debemus nos denudare.Quo mō hoc factum ſit.Matth.tranſit.Sed Joā.narrat.19. q̄ quilibet miles accepit partez ſuaz de alia veſte.Sed ſuper tunica inconſutili miſerunt ſortez.Tunc ponit̄ p̄phetia.[Ut adimpleretur ꝛc̄.] Ly vt/non ponitur cauſatiue ſed conſecutiue:ga Chriſto patiente:accidit impleri iſtud q̄ dictum erat.[Et ſedentes ſeruabant eū ꝛc̄.] vt.[non depelliretur.Job.19, Ipſi vo conſideranerūt ꝛc̄. Tunc ſequitur titulus.[Et impoſuerūt ſuper caput eius cauſaz ipſius ſcriptaz ꝛc̄.] Et attendendum q̄ illud qō ad ignominiam fecerunt:ex ordinatione ceſſit ad honorem eius.Unde impoſuerūt cauſaz ipſius.i.cauſaz pro qua patiebat̄.Apoc.18.Habet̄ ſcriptū.Rex regum ꝛ dīs dīantium.Q̄ ergo dicit[Rex iudeoꝝ.] hoc pertinet ad honorez:ga futurus erat Rex ſuper omnes gentes.ps.2.Ego autē cōſtitutus ſum Rex ab eo ſuper ſyon mōtem ſanctum eius ꝛc̄.Tūc ponit̄ ſocietas.[Tūc crucifixi ſunt cū eo duo latrones.] Hec fuit ſocietas ga in medio duoruz latronū vt malefactor.Unde Iſa.53.Et cum iniquis deputatus eſt.Sed[vnus a dextris alter a ſiniſtris.] cruces accepit vt iudex. Sicut enī in iudicio quidā a dextris:quā a ſiniſtris:ſic hic.Uñ per B ſignat̄ iudex viuorū ꝛ mortuoꝝ.Ad Phil.2.Propter qō exaltauit illū deus:ꝛ dedit illi nomen qō eſt ſuper oē nomē:vt in nomine Jeſu oē genu flectatur/celeſtiū terreſtriū ꝛ infernorum ꝛc̄.Job.36.Causa tua quaſi impij iudicata eſt:cauſam iudiciūq̄ recipies. Itē per hoc q̄ vnus a dextris/alius a ſiniſtris:ſignat̄ q̄ pro oībus Chīs paſſus eſt:ſz nō alig credūt/aliqui nō.p̄ ad Gal.5. Nos aūt p̄dicamus Chīm crucifixū:iudeis quidē ſcādalū:gēnib⁹ aūt ſtultitiā.Uel pōt dici q̄ qdaz cruces patiunt̄ pp deū:ꝛ hi a dextris:qdaz aūt nō pp deum: ſed ppter mundū:ꝛ hi a ſiniſtris.Tunc agit̄ de illuſione crucifixi.[Pretereūtes āt ꝛc̄.] Et p̄ agit̄ ō ea q̄ a populo.2° de ea que a p̄ncipib⁹.3° de illa q̄ a latronib⁹.Circa p̄mum p̄ deſcribit blaſphemos.2° blaſphemias.Prio q̄ deſcribit ga[pretereūtes /ideſt p̄ter viā cūtes.De talib⁹ dī Iſa.30.Declinate a me ſemitā:ceſſet a facie vīa ſcūs iſrael.Itē deſcribunt̄:ga[mouebant capita.] Et B faciebāt ad delusionē.Per caput ſigūr rō:per pedes affect⁹. Uñ p̄mo mouerūt affect⁹ad malū:poſt mouent capita: ga infatuant̄ in pctis.In trib⁹ irridēt eū.p̄ in Ebis.2° de opibus que facit.3° de dignitate quaz ſibi appropriauit. De p̄mo dicit.[Uah q̄ deſtruis tēplum dei ꝛc̄.] Uah eſt interiectio deriſionis.Jam enim erat diuulgatus:ꝛ nō volebant credere.vñ de his dicitur Dicre.8.Apprehenderūt mendacium ꝛ noluerunt reuerti.quaſi diceret.Si vis reedificare tēplum reedifica te.Sed non poterat reedificare niſi p̄mo ſoluerentur:ideo primo voluit q̄ ſolueretur:quia de templo corporis ſui hoc dixerat. Deide ex opere.[Salua teipſum.] quaſi diceret. Saluaſti alios/ſalua te.Sed non vere ſaluaſti alios:nec poteris te ſaluare.Item ex dignitate:quia[ſi filius dei es deſcende nunc de cruce.] Hec conditionalis non eſt bona:imo potius ſi filius dei eſt:debet eſſe obediens patri.Ipſe.n. factus eſt obediens vſq̄ ad mortez.Phil.2.Itē populus deberent dicere:ſi filius dei es/aſcende ꝛ non deſcende. Jo.3. Nemo aſcendit ad celum niſi qui deſcendit de celo filius hominis qui eſt in celo.Utūtur eodem Ebo quo diabolus vſus eſt tentans eum.Si filius dei es/mitte te deorſum.Non eſt eni filij dei deſcēdere.Uñ perſuaſione diaboli loquebant̄ volētes impedire paſſionē ei⁹.Tūc ſequitur de illuſione principū.[Similiter ꝛ principes ꝛc̄.] Unde non ſolum populus ſed principes illudebant ei. Aliquis non facit vim ſi a minimis condēnatur: ſed deriſionem maiorum tolerare non poteſt.Naturaliter enī homo appetit honorari.Honor autem fit in teſtimoniū virtutis.Unde deluſio fit ppter opprobrium.Et deſcribuntur iſti ex auctoritate:quia principes.Itez ex doctrina ga ſcribe.Item ex vita:ga phariſei/qui peminebant in vita.Dicre.5.Ibo ad optimates ꝛ loquar eis. Ipſi.n. cognouerunt viaz dñi ꝛ iudicium dei ſui.Et ecce magis bi ſimul cōfregerūt iugū:ruperunt vincula ꝛc̄.Et tria dicunt.Primo improperant miracula que fecit.2° Regiā dignitatez 3° q̄ filium dei ſe fecit.Quātū ad primum dicūt.[Alios ſaluos fecit ꝛc̄.] Uolebant dicere.ſi alios ſaluos fecit/ſe poterit ſaluare.Sz ſe nō pōt.ergo nec alios ſaluos fecit.Sed nos ecōtrario debemus arguere/alios ſaluos fecit.ḡ ſe ſaluare pōt.Sed ſe potuit ſaluare reſurgēdo.ḡ ꝛ nos poterit ſaluare.Ad Heb.5.Fact⁹ eſt oībus obtēperantib⁹ ſibi cauſa ſalutis eterne.Uñ iſti nō intendebāt niſi ſalutem temporalem.Chīs autez voluit oſtēdere q̄ ſalus eterna ꝓponenda eſt.Uñ dicūt.[Si Rex iſrl eſt ꝛc̄.] Dic improperant Regiā dignitatē:ꝛ faciūt ſalsaz p̄miſſionē:ꝛ faciūt malā p̄miſſā:ga ſi Rex iſrl eſt/nō dz deſcēdere:ga p crucē dz aſcendere.ps.95.Dīs regnauit a ligno.Et in Iſa.9. Fact⁹ eſt p̄ncipatus.i.crux ſuper humerū eius.Itē facit q̄ manus eſt:ga ſurrexit de ſepulchro:ꝛ tamē nō crediderūt.Uñ mēdaces erāt.Dicī.23. Nolite audire verba ꝓphetarū qui ꝓphetāt vobis ꝛ decipiūt vos.Et legī.Uiſionē.n.cordis ſui loquunt̄ vobis. Itē improperāt q̄ dixit ſe filiū dei.[Cōfidit in deo:liberet eū ſi vult.Jps.21.Sperauit in dño:eripiat eū:ſaluum faciat eū:quā vult eū.Poterat liberare ſi vellet:ſz nolebat: ga volebat eū ad tps morti exponere vt nobis ſalutē procuraret ꝛ ſibi honorē.Uñ ipſemet ſuit qō dī i Dicī.ca.15. Dēs maledicūt mihi.[Idipm aūt ꝛ latrones ꝛc̄.] Sz gd eſt q̄ dī hic q̄ ambo improperāt ei.In Luc aūt.23.q̄ vn⁹ ſolus:Solvit Aug.q̄ aliqñ ꝓſuetudo eſt i ſcriptura q̄ plurale ponit̄ p ſingulari.vt i Dañ.Obturauerūt ora leonū.Lobturauit.ſ.Dani.Et eſt loquendi modus:ſic dī. iſti ruſtici mihi ſūt ifeſti ēt ſi vn⁹ ſolus ſic ifeſtat eū.Sic Matth.logatur.Uel aliter ſm Dieron.q̄ a p̄ncipio ambo improperauerūt ei:ſz vn⁹ vidēs miracula q̄ faciebat penituit.Et B vt dicit Chryſo.diuina diſpoſitione factū ē.vñ ſignāt̄ illi q̄ poſt multa ſcelera ad Chīm rediunt.[A 6ª aūt hora tenebre facte ſūt ꝛc̄.] Supra narrauit euāgeliſta quō dīs paſſus eſt in cruce.hic quō opatus ē magni-

Lyraſolle.

Chryſoſto.

Matthe.

Auguſtinus.

Hieronym⁹.

Chryſoſto.

H

fica. Et ꝓmo ponit que optatus est ab illis mortuis. 2° que post mortem. ibi[Jesus autē ꝛc.] Circa primus duo facit. primo narrat obtenebrationem accidentis. 2° clamorē. ibi[Et circa horas ꝛc.] Dicit ergo[A sexta hora ꝛc.] Sicut narrat Origēs. gentiles audientes euangelistā hoc narrantem pro miraculo: deridebant eus ꝛ dicebant hoc factum fuisse naturaliter ideo credebant ꝙ vt ignotās dicerent: cum sol naturaliter pateret. Sed non fuit hec eclipsis naturalis: sed miraculosa. Sed si vultis videre. audite ꝙ Dion. dicit. g erat. 25. annoꝝ: ꝛ studebat in astris in ciuitate Delyopolis. Et dū videret admirati sunt ipe ꝛ Apollonius: ꝛ videbatur eis ꝙ non erat nālis. Et considerauerunt quatuor miracula. ꝓmus ex tempore: ga cū esset dies qua pascha debebat fieri luna erat. 15ª. vbi luna est in oppositione ad solem: sed naturalis eclipsis fit ex coniunctione lune ad solē. 2ᵐ miraculus fuit ꝙ quando sol in occidente est: luna debet esse in oriente. Sz hic mutatus est cursus lune. Jtē 3ᵐ signus est ꝙ semper obscuratio incipit a parte occidentis: quia oēs planete habent duplicez motum: proprium ꝛ cōem. Luna quo ad ꝓprium motum velocior est. et cui venit ad corpus solis: venit ab occidēte. Sed sic non fuit hic: ga ab oriēte venit. 4ᵐ miraculus fuit ꝙ ab eadem parte incipit obscuratio: ꝛ redit illuminatio. Sed hoc tunc nō fuit: quia illaz partez quā primo occupauit: vltimo dimisit: quia luna ab oriēte venit vsq; ad corpus solis: ꝛ tunc retrocessit. Unde illa pars primo fuit illuminata. Et ideo ista considerans in aduētu Pauli se conuertit: ꝛ post conuertit socium suum. 5ᵐ miraculus qō est maius vt dicit est ꝙ quādo naturalis eclipsis est: parum durat. Non enim sol patitur: sed fit obscuratio per interpositionez lune: sed corpus lune nō est maius q̄ solis. ideo moram non habet: sed istud durauit tribus horis: ideo magnū fuit miraculū. Sed querit Orig. Euthio. Eugenes. si istud fuit ita magnum miraculum: quare aliquis astrologorum non descripsit. Respondit ꝛ dixit ꝙ ista obscuratio non fuit vniuersalis: sed circa terram Judee. Uel ꝙ dicitur ꝙ super vniuersam terram. i. Judeā: similis modus loquēdi est: cui dicitur. Non est genus aut regnū ꝛc. Intelligendū enim de illa gente. Sic ꝛ hic. Lhrysostō. Ro dicit. ꝙ intelligitur super vniuersam terram. i. super totū mundum: quia mouebatur pro vniuerso mundo: ideo voluit per signum passionis omnibus notescere. Sed Diony. Dionysius. dicit. ꝙ erat in egypto ꝛ ipse vidit: ꝛ sic poterat intelligere qō durabat vsq; in Asiam. Unde magis est ei credendum. Narrat quidam Astronomus de quadā eclipsi que facta fuit tēpore Tyberij: sed non dicit quando vel quātum durauit: vel quo mō: tamen potest dici ꝙ quia cum non erat tempus eclipsis non perpenderunt modū. Uel aliqui dixerunt ꝙ nubes multe interpositē fuerunt inter nos ꝛ solez. Aliqui autez dixerunt ꝙ sol retraxit radios Euthio. suos. Unde Amos. 8. Occidit eis sol in meridie. Sz est questio: ga hic dicit ꝙ crucifixus est hora sexta. Marcꝰ Ro dicit hora tertia. Marci. 15. Dicendus ꝙ Matth̄. historias narrat. ꝙ crucifixus est hora sexta ꝛ mortuus est hora nona. Et hoc mysterio competit: ga sol in meridie est in medio celi: ideo competit filio dei ꝙ est verus sol Malach̄. 4. Uobis timentibus nomē dei orietur sol iustitie. Jtez competit transgressioni primi hominis quia Adam post meridiem peccauit. Heri. 3. ideo Christus satisfacere voluit illa hora. Quare ergo dicit Marcus ꝙ hora tertia. Dicendus ꝙ crucifixus fuit hora tertia ligua iudeorum: sed hora sexta manibus militum. Item tribus horis fuerunt tenebre. Et fuit figuratus per id qō scribit Exo. 10. ꝙ Moyses tribus horis extēdit manus suas in celū ꝛ facte sunt tenebre trib⁹ dieb⁹ ꝛc. Sic Chris in cruce expādit manus suas ꝛ facte sunt tenebre tribus horis ad signandū ꝙ priuati erant lumine ueritatis. ¶ Et circa horam nonaz ꝛc.] Hic ponit clamorez Christi. Et primo ponitur clamor. 2° effectus. ibi[Quidam autez de illic stantibus ꝛc.] Dicit ergo[Et circa horam nonaz ꝛc.] Scōm Orige. Chris voce magna clamat: ꝛ signat multitudinez mysteriorum. Esa. 6. ꝙ seraphin clamabant alter ad alterum ꝛc. Unde qui vult hoc intelligere ꝙ tedio mortis clamauit: non intellexit mysteriū. Ideo non sic intelligendum est: sed quia voluit dare intelligere se equalem patri lingua hebrea dixit[heli heli ꝛc.] Jtē quia voluit signare ꝙ pronūciata est a ꝓphetis: ideo dixit illū psal. Hieronym⁹. Deus deus meus respice in me ꝛc. Unde dicit Hieron. ꝙ impij sunt qui aliter psalmū illum exponere volūt q̄ de passione Christi. Notate ꝙ quidā male intellexerūt. Uñ debetis scire ꝙ fuerūt due hereses: vna que in Christo non posuit verbum vmanum: sed verbum fuit loco anime: ꝛ hoc posuit Arrius. Alij Xo ꝙ verbum nō fuit vmanum naturaliter: sed per gratiam: sicut in aliquo iusto vt in ꝓphetis. Et sic Nestor⁹. Unde exponebant. Deus de⁹ ꝛc. Dicunt ꝙ hoc dicebat verbum dei. Et vocat eum deum: quia creatura sua est: ꝛ conqueritur ꝙ hoc verbum fecit sibi vmiri: ꝛ post dereliquit eum. Sed hec est expositio impia: quia semper erat eo est. Unde diuinitas nō diuisit carnem nec animam. Unde in Jo. Qui me misit meā est. Quid ergo? Dicendum ꝙ ex ipso modo loquendi manifestum est ꝙ de Christo debebat intelligi. Dicitur enim de eo Joan. vltimo. Ascendo ad patrem meum ꝛ patrē vestrum: deum meū ꝛ deū vestrum. Patrem nominat eo ꝙ deus est: deum nominat eo ꝙ homo est. Ideo cum dicit. [Deus deus meus ꝛc.] manifestū est ꝙ fm ꝙ est hō loquitur. Ideo ingeminat vt magnitudinem affectus humani designet. Et qō dicitur[dereliquisti me] dicitur per similitudinem: ga qō habemus a deo habemus. Unde sicut cum aliquis alicui malo exponitur: dicitur derelictꝰ: sicut quādo dīs dereligit hominem cadere in malum pene vel culpe: dicitur derelictus: ideo Chris dicitur derelictꝰ: nō quantū ad vnionem: non quantū ad gratiā: sed quātum ad passionē. Esa. 54. Ad punctum dereliqui te. Et dicit vt ad] non quasi ex tedio: sed potest designare compassionem ad iudeos. Unde non dixit nisi postq̄ tenebre cēnt. Unde vult dicere quare noluisti vt passioni traderer: et isti obtenebrarentur. Item signat admirationē. Uñ admirabilis est dei charitas. Cōmendat deus charitatem suam in nobis: qñ cū adhuc peccatores essemus fm tē pus Chris ꝓ nobis mortuꝰ est. ad Ro. 5. Tūc sequit̄ effectus. [Quidā autē illic stātes ꝛc.] Et ꝓmo ponit̄ effectus cōmunis in oībus. 2° in vno cor. ibi[Et ꝓximo ꝛc.] Dicit ergo[Quidā autez ꝛc.] [Heliā vocat iste ꝛc.] Qui fuerūt isti? Credit Hiero. ꝙ isti fuerūt milites qui nescierūt liguā hebreā: ꝓ ꝙ credebāt qō Heliā vocaret: ga Helias multū erat famosus: ga raptus fuit in celū. vt hī 4. Reg. 3. Uel pōt dici ꝙ illi fuerunt iudei. Et volunt ꝙ hoc ostendere ꝙ Chris est homo: ꝛ non deus qui auxilium alterius petit. Tunc ostenditur effectus in vno. Et ꝓmo dicitur quid ipse fecerit. 2° quid alij. Dicit ergo.[Unus autem ꝛc.] Quare hoc fecerit: non dicitur hic: sed in Jo. 19. quia Chris videns omnia cōsumata dixit: sitio: ideo iste volens ei satisfacere dedit ei potum vīnatorum. Unde impletū est ꝙ in ps. 68. dicitur. Et dederūt in escam meam fel: ꝛ in siti mea potauerūt me aceto. Notādū ꝙ erat vinum myrrhatum: sed ocin est fel ꝛ acetū. ga habebat amaritudinē. Misticē ꝓ vinū myrrhatū signt̄ illi ꝙ nihil habent de fide. Uel ꝓ acetum qō sit ꝓ corruptionez vini: signatur corruptio humane nature. Istā aūt amaritudinē

Chris

Chris portauit. Uel p accũ malitia iudeoꝝ figũr. Et ponitur in spõgia que cauernosa est: ꝛ signat cautelas ꝛ vertutias iudeorum. Sed imponitur calamo. Per calamũ: sacra scriptura signatur. Unde suam malitiam per scripturaꝫ confirmare volunt. Et potest esse q̃ iste ex compassione mouebatur. Unde volebat iste facere ei auxiliũ. Alij autez nolebãt. Ideo dicebat. Sine videam⁹ ꝛc.

K

¶ Jesus aũt iteruꝫ ꝛc.] Dic agitur de his que post mortez acta sunt. Et p̃mo ponitur mors Chriſti. 2° que acta sunt. 3° effectus. 2ª ibi [Et ecce velũ.] 3ª ibi [Centurio autem ꝛc.] Circa primum tangitur mors: ꝛ modus mortis. Causa mortis triplex assignatur. Una causa fuit vt ostenderet quantuꝫ nos amauit. Augu. Nulla maior est ratio amoris q̃ preuenire amando. Ro. 5. Commendat deus charitatez suaꝫ in nobis: quoniam cum peccatores essemus Chriſtus p nobis mortuus est. Itez vt doceret nos contẽnere mortez. Per mortem destruxit omnia peccata. Itez vt penã peccati Ade tolleret: vt. s. liberaret a peccato Ade. Dicitur enim fuit ei. Gen. 2. Quacunq; hora comederitis / moriemini. Ab hac morte nos liberauit. Itez quia diabolus qui est actor mortis inuaserat eaꝫ qui nõ meruerat: ideo potestatez in alys amisit: ideo animã suã morti tradidit vt nostras liberaret. Itez designatur condicio mortis. ¶ Et clamãs voce magna emisit spiritũ.]

Error cuiusdam.

Quidam dixerunt q̃ diuinitas mortua fuerat. Sed hoc est falsum: quia vita non potest mori: sed deus non solus est viuens: sed etiam vita. Aliqui dixerunt animam mori cum corpore. Qõ esse non potest: quia non posset apprehendere imortalitatem. Item notandum q̃ omnes moriuntur ex necessitate. Chriſtus autez propria voluntate. Unde non dicit est mortuus: sed emisit: quia ex voluntate: ꝛ hoc signat potestatem: sicut alibi dicitur Joã. 10. Potestatem habeo ponendi animam meam: ꝛ potestatem habeo iterum sumendi eam. Et voluit mori cuꝫ magna voce: ad signãdum q̃ ex potestate ꝛ non necessitate mouebatur. Unde animam suam posuit cũ voluit: ꝛ accepit cum voluit. Unde facilius fuit Chriſto ponere animam ꝛ recipere q̃ alicui dormire ꝛ expergisci. Sz quare imputatum est eis? Quia fecerunt qõ in eis fuit.

¶ Et ecce velum templi scissum est ꝛc.] In parte ista agitur de effectu. Primo agitur de his que circa tẽplum facta sunt. 2ª de his que in elementis. 3° de his que in hominibus. Et videndum q̃ Matth̃. alio ordine narrat q̃ Lucas. Dicit Augusti. q̃ Matth̃. narrat ordinem historie. Et hoc patet quia dicit. Et ecce velum templi ꝛc. In Luca autem nihil tale habetur. Et notandum q̃ in templo duplex velum erat sicut in tabernaculo: quia erat velum intra sancta sanctorum: ꝛ erat velum aliud quod nõ erat in sanctis. Et ista duo duplicem velationem signabant: quia velum interius significabat velationem mysteriorum celestium que nobis reuelabantur. Tunc enim similes ei erimus cum apparuerit gloria sua. Aliud qõ exterius erat significabat velationem mysteriorum que ad ecclesiaꝫ pertinent. Unde istud exterius fuit scissum: alterum non: ad signandum q̃ mysteria manifestabantur per mortez Chriſti que ad ecclesiam pertinent. Sed aliud non fuit diuisum: quia secreta celestia adhuc remanent velata. Unde Aplꝰ 2ª Corin. 3. Cuz autez ysrael conuerſus fuerit ad deum: amouebitur velamen. Unde per passionem: omnia mysteria que in lege ꝛ prophetis scripta sunt: aperta fuerunt. vt habetur Luc. vltio. Incipiẽs a Moyse ꝛ omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erãt. Uel significabat dispersionez populi iudeorum. Et quia gloria eorum erat in velo qõ in passione dñi scissum est: significabatur q̃ tota gloria diuidebatur ab eis. ¶ Et terra mota est ꝛ petre scisse sunt ꝛc.] Supra positum est miraculum qõ factũ est circa sacra templi: hic ponit miraculum qõ factum est circa elementa. Et ista conuenientia inueniuntur quantum ad virtutez passionis. 2° quantuꝫ ad effectum salutis. 3° quãtuꝫ ad iudiciariaꝫ potestatez quã Chriſtus patiendo meruit. Conuenit q̃ terra mota est ꝛc ga non potest presentiam tãte maiestatis sine tremore sustinere. Unde in ps. 103. Qui respicit terram ꝛ facit eam tremere. [Et petre scisse sunt] per quod signatum est q̃ nulla virtus potest ei resistere. 3. Hab. 19. Transit dominus subuertens montes ꝛ perens petras. [Et monumẽta aperta sunt.] Monumenta sunt claustra corporum mortuorum. Unde signatur q̃ vincula mortis disrumpit. Osee. 13. Ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne ꝛc. Item p̃ ad Cor. 15. Absorta est mors in victoria tua. Item conuenit q̃ntuꝫ ad effectum. Cõmouetur terra cum quicq̃d terrenuꝫ est abijcitur. Cõmouisti terram ꝛ conturbasti eam: sana cõtriciones eius: quia cõmota est. ps. 59. Itez petre scindũtur / quando duritia cordium ad compassionem mouet. Piere. 23. Uerba mea. s. passionis: quasi ignis. Et quasi malleus conterens petras. Item q̃ monumenta aperta sunt: signat q̃ mortui in peccatis debẽt resurgere. Eph̃. 5° Expurge qui dormis ꝛ exurge ex mortuis. Item conuenit venienti ad iudicium: quia ipso veniente: terra mouebitur. Agge. 2. Adhuc vnuz modicum est: ꝛ ego mouebo celum ꝛ terram. Item petre scinduntur: quia omnis altitudo virorum deprimetur. Item monumenta aperientur quia mortui venient ad iudicium. Jo. 5. Uenit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocez filij dei ꝛc. Consequenter tangitur miraculum in hominibus. Et primo tangit resurrectionem. 2° manifestationem. Dicit ergo [Et multa corpora ꝛc.] De istis solet esse

Quedã.

questio vtrum resurrexerint iteruꝫ morituri: vel nõ morituri. Constat aliquos resurrexisse: vt post morerentur: vt Lazarus. Sed de istis potest dici q̃ surrexerunt non iterum morituri: quia surrexerunt ad manifestationẽ resurrectionis Chriſti. Certum autẽ est q̃ Chriſtus resurgens ex mortuis iam non moritur. Itẽ si surrexissent nõ esset eis beneficium exhibitum sed potius detrimentuꝫ: ideo surrexerunt tãq̃ intrauiri cum Chriſto in celuꝫ. Et exeuntes de monumentis ꝛc. Et notandum q̃ Is istud dictum sit ꝑ in morte Chriſti: tamen intelligendum est per anticipationem esse dictũ: quia post resurrectionẽ actuꝫ est: quia Chriſtus primogenitus mortuorum. Apoc. p. Et venerunt in sanctam ciuitatez: non q̃ modo esset sancta: sed ga ante fuerat. Esa. p. Quo modo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij. Uel dicitur sancta: quia sancta ibi tractabantur. Uel ꝑm Dieron. in sanctaꝫ ciuitatem. s. celestem: quia cum Chriſto venerunt in gloriam: ꝛ apparuerunt multis. Sicut enim Chriſtus potestate habet se manifestandi quibus vult. Sic intelligendum de corporibus glorificatis. ¶ Centurio autez ꝛc.] Dic agit de effectu miraculorum. Et primo in gentibus. 2ª in mulieribus. ibi [Erant autem.] Circa primum tria facit. primo ponitur diligens consideratio. 2° timor. 3° vera confessio fidei proueniens ex timore. Dicit q̃ [Centurio ꝛc.] In Luca dicitur q̃ iste terrinus fuit ex hoc q̃ Chriſtus clamans expirauit: hic autem dicitur q̃ viso terremotu. Et dicit Aug. q̃ non erat facile soluere nisi diceret ꝛ hec que fiebant.] Iste autem signabat gentilem populum qui salubri timore confessi sunt dñm. Unde Osee. 2°. Dicã nõ populo meo: populus meus es tu. Et ipse dicet de⁹ meus es tu. vocabo gentem meam: non gentem meaꝫ ꝛc. Esa. 26. A facie tua dñe concepimus ꝛ peperimus spiritũ sa-

L

Dieron⁹.

Augustinus.

futis ⁊c. Deinde ponitur vera confessio. ibi[Uere filius dei erat iste.] In hoc confundit Arrius: qui cuz existẽtem in celum non confitetur esse vere filiũ dei: quẽ cẽturio in morte ꝓfitẽt. ꝑ⁹ Jo. 5. Dic est vere filius dei: ⁊ vita eterna. ¶ Segtur devotio mulierũ.] Erãt aũt ibi mulieres multe ⁊c. Et ꝑ ꝺscribũtur quo ad preterita: ⁊ quo ad pñta. In quo ꝺsiderandũ q⁹ ꝑplis recedẽtib⁹: mulieres adhe serunt in a q⁹ impletũ est qđ dicitur. Esa 50. Nõ remansit vir mecum. Sed considerandum q⁹ ꝺ dicitur q⁹ steterunt a longe. Joan. autem. 19. dicit q⁹ stabant iuxta crucem ⁊c. Augusti. dicit. q⁹ potest dici q⁹ alie mulieres essent que prope: ⁊ que longe: nisi diceretur virobicz q⁹ Maria magdalena erat vna. Ideo aliter dicendum q⁹ sicut multum ⁊ paucum dicuntur relative: sic prope et longe. Et sicut idem potest dici multum ⁊ paucũ respectu diuersorum: sic prope ⁊ longe. Sic considerandus q⁹ centurio ⁊ gentiles iuxta crucẽ erãt. Sed mulieres post eos: turbe ℞o magis a longe. Unde ſm diuersam comparationem erant longe ⁊ prope. Longe comparãdo ad centurionem ⁊ gentiles: prope comparando ad turbas. Uel potest dici q⁹ primo steterunt prope: sed cum emisit spiritum steterunt longe. Itez notate qđ dicit q⁹[secute erant eum a galilea ministrantes ei.] Ipse enim cui angeli ministrabant: permisit vt ministrarentur ei a mulieribus. In hoc dedit documentum Apostolis sequentib⁹ q⁹ reciperent temporalia ab his quibus ministrarẽt spiritualia. Et hec erat consuetudo antiquitus q⁹ doctores recipiebant necessaria a bonis quos docebãt. Sz Paulus quia gentibus predicabat inter quos nõ erat hec consuetudo/ne videretur q⁹ pro pecunia predicaret: recipere nolebat. ¶ Inter ꝯs erat Maria magdalena ⁊ Maria iacobi ⁊c.] Ex isto ℞o Eludius assumpsit occasionem erroris: qui dixit Jesum esse natum ex semine Joseph. Ad hoc dicit Hieron⁹. q⁹ duo fuerũt Jacobi. Maior qui dicitur frater Joan. Et minor qui fuit filius Alphei/cuius mater erat mater etiam Joseph. Unde illa que fuit mater Jacobi maioris: non fuit mater Jacobi minoris: quia statim addicitur.[Et mater filiorum Zebedei.] Sed quid est q⁹ dicitur. Maria cleophe ⁊ Maria Alphei: Soluit Hieron⁹. q⁹ potuit esse q⁹ illa Maria habuit virum qui fuit binominus. Unde vocabatur Cleophas ⁊ Alphæus. Uel potest dici q⁹ ꝑmo Cleophe nupsit: ⁊ mortuo illo nupsit Alphæo. Uel potest dici q⁹ Cleophas fuit pater/⁊ mater fuit vocata Salome: quia Mar. dicit. ⁊ Salome. vnde Salome est nomen mulieris. Unde patet error Magistri in glo. super. z. cap. ad Hal. q⁹ fuit nomen vir. Et Magistri in historia: quia in greco habet Solomei que est terminatio femine: que nullo modo inuenitur in masculino. ¶ Cum sero autez factum esset ⁊c.] In parte ista agitur de sepultura. scdo de veneratiõe. tertio de custodia. z⁹ ibi[Accepto corpore inuoluit ⁊c.] 3⁹ ibi[Altera autem die ⁊c.] Circa ꝑmuz primo conditio ponitur sepelientis. z⁹ eius petitio. Conditiones ponuntur quatuor. Unde[Cum sero factuz esset:] quia oportebat q⁹ remoueretur vt nõ in sabbato remaneret.[Uenit quidam homo ⁊c.] Ja describitur ex facultate: quia diues. Eccl. 31. Beatus diues qui inuentus est sine macula: ⁊ qui post aurum non abijt: nec sperauit in pecunie thesauros. Sed quare dicit eum diuitem. Dicendum q⁹ hoc non dicit propter eius laudem vel iactãtiam: sed ad hoc q⁹ potuit impetrare a Pilato q⁹ non potuisset vnus pauper. Itez describitur a patria: ga ab arimathia: qđ idem est q⁹ ramatha que fuit Samuelis. Et signat excelsum. Et iste excelsus fuit. Itez ex nomine ga Joseph qui accrescens signatur. Item ex religione: quia [⁊ ipse discipulus erat Jesu:] quia ex fide nõ exciderat. Joan. 8. Si vos manseritis in sermone meo: vere discipuli mei eritis. Tunc agitur de impetratione. Et primo ponitur petitio. scdo impetrato.] Et accessit ⁊c.] Et cõmendatur quia accessit. Sequitur impetratio[Tũc pilatus ⁊c.] Segtur de sepultura[Et accepto corpore Joseph inuoluit ⁊c.] Et agitur de cultu: ⁊ sepultura. De cultu fuit simplex cultus: quia simplici sindone. Et ideo ſm Hieron⁹. vituperatur cultus nimius sepulture. Per istã sindonem ſm mysterium tria signantur. Primo signatur caro Christi munda. Fit enim de lino: qđ per multaz pressuram dealbatur: sic caro Christi per multam pressuram ad candorem resurrectionis peruenit. Luc. vltio. Sic oportuit Christum pati ⁊c. Uel signatur ecclesiam non habentem maculam nec rugam. Et hoc signatur p istud linthcum q⁹ ex diuersis filys est contestum. Item signatur munda conscientia: vbi Christus quieuit. Et posuit euz ⁊c. Et quatuor dicit de isto monumento. Primo q⁹ erat suuz. Et satis conueniebat: q⁹ q pro peccatis aliorum moriuus erat: q⁹ in monumento aliorum sepelitur. Item dicit nouo: quia si alia corpora posita fuissent: nescirentur quis surrexisset. Item dicit q⁹ in petra: nõ in monumento ex diuersis lapidibus constructo vt omnis calũnia amoueretur. Sed quare non sub terra. Ratio fuit ne crederetur q⁹ discipuli p cauernas terre extraxissent eum. Item dicit q⁹ aduoluit saxum magnuz. Et ideo ga magnum: non potuerat a paucis reuolui: ⁊ maxime cũ essent ibi custodes. Tunc sequitur devotio mulierum. Uñ mulieres que ardentius amabant secute sunt eum vsqz ad sepulchrum. Unde dicitur[erat ibi Maria magdalena ⁊ altera Maria] ⁊ nõ nominatur Maria ꝯcebedei: que non erat ibi: quia non ita ardenter amabat. ¶ Altera autez die ⁊c.] Dic agitur de custodia sepulchri. Et tria facit. Primo ponitur petitio. z⁹ cõcessio. 3⁹ executio. Circa primum ponitur tempus ⁊ causa ⁊ petitio ⁊ periculum iminens. Tempus[Altera autem die ⁊c.] Parasceues preparatio dicitur. Unde iudei quia in sabbato nihil agebant: preparabant in precedenti die: ⁊ ideo parasceues. Unde ꝯ aliquid solemnitatis haberent: tamẽ maioris obseruatiõis erat sabbatum. Unde nihil in sabbato preparabant ex precepto Exo. 16. vbi precepit dominus q⁹ die veneris colligerent de mãna ad duos dies. ¶ Tunc conuenerunt principes sacerdotum] Uñ multum intenti erant ipsum persequi: quia non sufficit persequi vsq ad mortem: sed etiam post mortem. Undevoluerunt impedire resurrectionem. Sed quare conuenerunt. Sequitur causa[Domine recordati sumus q⁹ seductor ille] Seductorem vocant illum. Uñ Jo. 7⁹ dicit. q⁹ quidam ex eis dicebant: quia bonus est. Alij autem non/sed seducit turbas. Post tres dies resurgam. Istud habebant ex hoc qđ dixerat supra. 12. q⁹ sicut Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctibus. Et ponitur pars pro toto sicut supra expositum est. Itez ponitur petitio. ¶ Jube ergo custodiri sepulchrum.] Ipsum studium indecorum prodest nobis ad certitudinem. Unde quanto magis nocere intendebant: tãto magis proficiebant ad salutem credentium. Job. 6. Apprehendit sapientes in astutia eorum: quia qđ intendũt: dominus in aliud conuertit. Deinde ponitur intentio petitionis:[ne forte discipuli eius veniant ⁊ furentur eum: ⁊ dicant plebi resurrexit a mortuis.] Et in hoc prophetauerunt: ideo magis peccauerũt: quia mirabilia viderũt: ⁊ tamen non crediderunt posse resurgere. Sequitur concessio.[Ait illis Pilatus. Habetis custodiam.] idest habeatis

Matthæus.

Augustinus.

Hieronym⁹.

Error Eludij.

Hieronym⁹.

Hieronym⁹.

Error Magistrorum.

M

N

beatis custodiam. Qui dicens. In vobis est vt custodiatis eum. Sequitur executio. ¶ Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum: signantes lapidem ꝛc. ¶ Unde nō sufficit q̄ custodes ponerent: sed etiam sigillauerunt. Nec sufficit eis q̄ milites hoc facerent: sed etiam ipsimet sigillauerunt. ps. Cōsilium malignantium obsedit me.

¶ Capitulum. XXVIII.

VEspere autem sabbati que lucescit in p̄ma sabbati: venit Maria magdalene ⁊ altera Maria videre sepulchrum. Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo: ⁊ accedens reuoluit lapidē: ⁊ sedebat super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: ⁊ vestimentum eius sicut niz. Pre timore autez eius exterriti sunt custodes: ⁊ facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio enim q̄ Jesum qui crucifixus est queritis. Non est hic: surrexit enim sicut dixit. Uenite ⁊ videte locum: vbi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius: quia surrexit: ⁊ ecce precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis: ecce predixi vobis. Et exierunt cito de monumento cum timore ⁊ gaudio magno: currentes nūciare discipulis eius. Et ecce Jesus occurrit illis dicens. Auete. Ille autez accesserūt ⁊ tenuerunt pedes eius: ⁊ adorauerunt eū. Tūc ait illis Jesus. Nolite timere. Ite nūtiate fratribus meis vt eant in galileam: ibi me videbunt. Que cum abijssent: ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatez ⁊ nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum senioribus: concilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes. Dicite q̄ discipuli eius nocte venerunt: ⁊ furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditū fuerit a p̄side: nos suadebimus ei: ⁊ securos vos faciemus. At illi accepta pecunia: fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatum est verbū istud apud iudeos vsq̄ in hodiernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in galileam in montem: vbi constituerat illis Jesus. Et videntes eum adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. Et accedens Jesus: locutus est eis dicens. Data est mihi omnis potestas i celo ⁊ in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti: docentes eos seruare omnia quecunq̄ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscuz sum oib⁹ diebus: vsq̄ ad consūmationem seculi.

A

¶ Postq̄ cōpleuit sacramenta dominice passionis: agit euangelista de triumpho dominice resurrectionis. Et dubitatur quia primo ostenditur quomodo discipuli cognouerunt christi resurrectionem per auditum. 2° quomodo per visum: vt per auditum ⁊ visum fiat testificatio certa. Circa primum. Primo ponit̄ quomodo per auditum a mulieribus. 2° quomodo a custodibus. 2ª ibi. ¶ Que cum audissent ꝛc. ¶ Circa primū duo facit. Primo dicit quomodo mulieres cognouerunt per angelum. 2° per christi visionem ibi ¶ Et egressē ꝛc. ¶ Circa primum tria. Primo ponuntur persone quibus facta fuit reuelatio. 2° angelis reuelans. 3° reuelatio. 2ª ibi. ¶ Et ecce terremotus ꝛc. ¶ 3ª ibi. ¶ Respondēs autem ꝛc. ¶ Circa primum tria facit. Primo designat tempus. 2° personas. 3° studium. tempus. ¶ Uespere autem sabbati. ¶ Et circa hoc duplex est dubitatio. Prima de hoc q̄ dicit vespere. 2ª de hoc q̄ dicit lucescit. ¶ Circa primum est dubitatio: q̄ videtur contrariari Matth. ⁊ Joh. q̄ Jo. dicit q̄ adhuc tenebre erant. Quid ergo dicit hic. Uespere autem ꝛc. Dic est triplex solutio. Prima Hieron. q̄ venerunt vespere ⁊ mane. Et q̄ hic dicit vespere: ille quidem mane: non est dissonantia: sed sedulitas sanctaruz mulierum. Beda soluit sic: q̄ inceperūt venire in vespere: sed peruenerunt in mane. Sed nunquid erat tm̄ spatium: dicit q̄ non: sed tunc dicitur aliquis facere quando preparat se ad faciendum. Et hoc habetur in Luca: q̄ videntes monumentum ꝛc. In parasceue emerunt aromata: ⁊ in sabbato quieuerunt: ⁊ in vespere parauerūt se ad eundum. 3ª solutio est: Augu. Qui dicit q̄ modus consuetus in sacra scriptura est q̄ sumatur pars pro toto. Unde intelligitur vespere pro tota nocte sabbati. Unde vespere autem sabbati. i. que est post sabbatum. Unde vespere q̄ est initium prime sabbati. Simile habetur Gen. j. In cō memoratione operum dei. Et factum est vespere ⁊ mane ꝛc. Unde venerunt vespere: quia in vltima parte noctis. Et hec est que lucescit ꝛc. Uespere non lucescit: quia vespere tenebrescit. Unde venerūt quando lucescit. i. in prima hora diei. Notate q̄ iudei: omnes ferias incipiūt a sabbato. Unde prima sabbati dicitur dies dominica. Et si queras ab Augu. quare Marcus vtitur tali modo loquendi. Dicet q̄ vespere parauerunt aromata: ⁊ mane venerunt. Unde redit in idem qđ Beda dicit. Sed sm̄ Hieron. Quomodo intelligenduz q̄ dicit que lucescit: quia vespere tenebrescit. Sciendum q̄ iudeis dies incipit esse a vespere. Et ratio est q̄ a luna obseruabant dies. Luna autem incipit lucere a feroideo illa dies incipit a vespere: sed lucescit in p̄ma sabbati. Similis modus loquendi. Luce vltio. Erat autez parasceues ꝛc. Et iste modus loquendi mysterio competit primo ad solēnitatem dominice resurrectiōis: quia nox illa fuit lucida. ps. 138. Et nox sicut dies illuminabitur. Item competit humane restaurationi que facta est per christum. In primo enim homine fuit processus a die in noctem. ſ. peccati: ⁊ mutatus est status. ſ. a nocte in diem. Ad Ephe. 5. Eratis aliqñ tenebre nunc autem lux in domino. Item signatur q̄ qđ erat tenebrosum in lege ⁊ prophetis totum per resurrectionem christi lucescit. Tenebrosa aqua in nubib⁹ aeris. ps. 17. Hoc autem in resurrectione illuminatur: vt habetur Luce vltimo. Incipiens a Moyse ⁊ omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis q̄ de ipso erant. Consequenter agit de ꝑsonis. ¶ Uenit Maria Magdalena ⁊ altera Maria. ¶ Et intelligitur mater

Cassio 1°. Hieronym⁹. Beda. Augustinus. Hieronym⁹.

Jacobi: Marcus addet terciam: ꝛ Salome. Unde Salome est nomen mulieris. Sed nō fuit sine mysterio ꝙ tres eiusdem nominis venerunt. Unde mulieri ꝑmo vo fuit apparere: quia in hoc quodāmodo reparatur sexus mulieris: quia sicut mulier ꝑmo in loco vite prius auxit mortem: sic in loco mortis per ordinationem diuinam ꝑmo vidit vitam. Eccle. 25. A muliere initium peccati factum est. Item eiusdem nominis quia per has vnitas significatur ecclesie. Primo enī vna fuit ex gentibus/vna ex iudeis/sed modo omnes sunt vna ecclesia. Cant. 6. Una est columba mea. Item vocantur Maria. Sicut enim ō vtero clauso: Maria suscepit puerum: sic iste exeuntem de tumulo clauso meruerunt videre eum. Unde iste venerunt videre sepulchrum: ꝛ in hoc signatur deuotio earum: quia non poterant satiari. Ideo eaꝝ non possent eū videre: volebant saltem videre sepulchrum. Ubi est thesaurus tuus ibi ꝛ cor tuum est supra. 6. ¶ Et ecce terremotus ꝛc.] Dic agitur de angelo reuelante. Et primo agitur aduentus angeli. 2° opus eius. 3° dispositio. 4° effectus. 1° ibi. [Et accedēs ꝛc.] 3° ibi. [Et sedebat ꝛc.] 4° ibi. [Pre timore autem ꝛc.] Et circa primum. Primo ꝑ signatur aduentus. 2° tangitur aduētus causa. ibi [Angelus autem ꝛc. Dicit ergo. [Et ecce terremotus ꝛc.] Hoc congruebat: ꝛ habet causaꝝ literalē. Una ratio ſm Chrysostō. Quia iste de nocte venerant: ꝛ ideo esse potuit ꝙ dormierunt ideo vt excitarentur factus est terremotus ad excitandum illos. Hieron. dicit. Or aliquid tactum erat de humanitate: ideo debebat aliquid tangi de diuinitate. Ideo cum agitur de sepulchro ꝙ erat humanitatis: fit terremotus: vt signaretur ꝙ talis mortuus nō poterat teneri sub terra. Fuit enim inter mortuos liber. ps. 87. Mistice bis factus est terremotus: vt per vnum significetur motus cordium: quia per mortem eius liberati sumus a peccato. Per alium translatio ad gloriā. Ro. 4. Traditus est propter peccata nostra ꝛ resurrexit propter iustificationem nostram. Et in ps. 59. Cōmouisti terram ꝛ conturbasti eam. Item huius resurrectio est quedam prefiguratio resurrectionis future. In futura autem erit tremor terre. ps. 75. Terra tremuit ꝛ quieuit cuꝝ exurgeret in iudicio deus. Et quare? Subiungitur. [Angelus domini descendit de celo.] Si terra nō potuit angelum sustinere: multo minus poterit aduentum christi ad iudicium. Et dicit descendit. Luꝝ enim angelus non circūscribatur locotamen diffinitur in loco ſm suam operationem: ideo aliquis motus ei conuenit. Item conuenit/ ꝙ per angelum denuntietur resurrectio tū propter gloriam illius per quem fit vt dicit Paulus. Actuum. 13. Deus suscitauit eum a mortuis. Eius autem ministri fūt Angeli. Item ad denotandum dignitatem resurgentis. De isto dicitur supra. 4. Or accesserūt angeli ꝛ ministrabant ei. Item competit quia per resurrectionem celestia terrestribus coniungebantur. ¶ Consequenter ponitur opus angeli. [Et accedens reuoluit lapidem ꝛc.] Et hoc ſm literam: vt panderet iter mulieribus: quia ſm veritatem iam surrexerat christus. Sicut enim de vtero clauso exiuit ita de signato sepulchro. Unde hoc factum est ad manifestandum mulieribus. Unde reuoluit: id est iterato voluit ad signandum gloriam resurgentis. Et hec reuolutio significabat manifestationem legis que scripta erat in tabulis lapideis. Consequenter ponitur dispositio. Et primo quo ad situm. 2° quātum ad aspectum. 3° quo ad habitum. Quātum ad situm: quia [sedebat:] non vt festinet ad signādum ꝙ doctor esset diuine resurrectionis. Item sedere est quiescentium. Et per hoc signatur quies quā ex resurrectione habuit in gloria. Ro. 6. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur ꝛc. Item sedere est dominantis. ps. 109. Dixit dominus domino meo/ sede a dextris meis. Et iste sedet [super lapidem] scilicet diabolum ad signandum ꝙ iam dominabatur ꝛ mortis ꝛ diaboli. ¶ Erat autem aspectus eius ꝛc.] Dic describitur ex aspectu. Et in hoc ps ꝙ apparuit in corpore assumpto. Sed quare [sicut fulgur:] Quia sicut fulgur claritatem habet: sic ꝛ angeli cognitionem. Dan. 10. Oculi eius quasi lampas. Sed christus est qui omnem venientem in hunc mundum illuminat. Jo. j. Item fulgur habet terrorem: sic aspectus angeli. Unde Luc. j. Dicitur ꝙ territus fuit Zach. ad vocem angeli. Item describit ex habitu. [Vestimēta eius sicut nix:] per qō candor iustorum. Mistice autem signatur gloria resurrectionis. Apoc. 3. Qui vicerit vestietur vestimentis albis. Item claritas vite. Eccl. 9. Omni tempore vestimenta tua sint candida. Item nota ꝙ dicit ꝙ aspectus ei° erat sicut fulgur: ꝛ vestimenta eius sicut nix. Quia in iudicio erit terribilis malis: ꝛ demulcebit bonos. Jo. 16. Uidebo vos: ꝛ gaudebit cor vestrum. ¶ Pre timore autem ꝛc.] Dic ponitur effectus apparitionis: quia in eorum cordibus exiit timor. Et merito: quia ex mala conscientia seruabant eum: ꝛ semper timida est nequitia. Sap. 17. [Et facti sūt quasi mortui:] qui christum in morte ꝙtum in ipsis fuit voluerunt detinere. Esa. 33. A voce angeli fugerūt populi. ¶ Respondēs autem ꝛc.] Dic sequitur denuntiatio resurrectionis. Et primo mulieres confortat. 2° studius cōmendat. 3° gaudium indicat. 4° officium iniungit denuntiandi. Dicit ergo. Respondens autem angelus ꝛc. Sed ad quid respondet? Intentioni mulierum. Non legitur eas aliquid fuisse locutas pre timore. Semper enī ita est ꝙ homo semper turbatur in apparitiōe angeli siue bonus/siue malus apparat angelus: quia natura humana fragilis est. Sed sicut dicit. B. Antonius/si bonus est angelus: semper dimittit consolatum: vt ps in apparitione Zacharie: ꝛ virginis Marie. Unde ꝙ dictum est ne timeas ꝛc. Luc. j. Sic ꝛ istas confortat. Et si dimittat desolatum hominem: constat ꝙ non sunt bonus angelus. Ideo dixit. [Nolite timere vos] q. dicens. Uestrum nō est timere: quia amatis christum. Non enim accepistis spiritum seruitutis in timore. Ro. 8. Non enim confortauit custodes: quia non digni erant. Tunc cōmendat studium. [Scio enim ꝙ Jesum qui crucifixus est queritis ꝛc.] Sed numquid angeli cognoscunt cogitationes? Uidetur ꝙ non. Hier. 17. Prauum est cor hominis ꝛ inscrutabile: quis cognoscet illud? Ego dominus scrutans corda ꝛ probans renes. Dicendum est ꝙ non: nisi per revelationem diuinam: vel per signum: quia frequēter per gestus corporis habet indicia voluntatis. ¶ Jesum quer[itis.] Nominat eum vt significet eundem esse. Jtez crucifixum. Et in hoc innuit paruam fidem caruꝝ: quia querebant eum in loco mortis ꝛ credebant eum morte posse teneri. Tunc annūciat resurrectionem. Surrexit scilicet propria virtute. ps. 3. Ego dormiui ꝛ somnum cepi: ꝛ exurrexi quia dominus suscepit me. Et hoc probat per recordationem verbi dei: quia ipse eligit: quia supra. 20. dixerat Et tertia die resurget. Uerbum enī domini nō potest deficere. Item indicat ex visu. [Uenite ꝛ videte ꝛc.] Unde viderunt lapidem reuolutum: ꝛ non viderunt christum: quia surrexit clauso tumulo. ¶ Tunc indicit eis officium denūtiationis. Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit.] Et tria indicit. Primo quia denuntient resurrectionem. 2° quia locum. 3° quia visiones eis promittat. Et sicut prima mulier primo locuta est diabolo: sic cū hopo angelo pria locuta est: vt ola restau-

rarentur. 2° inuitatur locus. [Et precedet vos in galileā.] Et quare primo in galileam: Non enim prius visus est in galileam: sed in hierusalem. Sed quare magis nominat galileam: ad signandum q̄ ipse idem est qui solebat conuersari in galileam. Item vt a timore liberarentur: quia securius habitabant in galilea q̄ in iudea. Uel mistice dicitur galilea transmigratio: & potest signare translatum ad gentes. Unde videbitis in galileam: idest nuntiabitis nomen meum gentibus. Doc autem non facerent: nisi precederet eos. [Ibi eum videbitis sicut predixit vobis.] Unde verbum domini tāte potestatis est: q̄ non potest aliter esse. Sed hic est questio literalis: quia hoc dicitur q̄ viderunt eum sedentem super lapidem: in alio euangelista q̄ introeuntes in monumentum ꝛc. Solu it Augu. Q̄ bis viderunt visionem angelorum. Unde possibile fuit q̄ vnum viderunt extra: alium intra. Uel potest dici q̄ sepulchrum non solum dicitur lapis excisus: sed erat ibi aliqua materies: vbi includebatur monumentum. Unde Marcus dicit. Q̄ introeuntes in monumentum: non est intelligendum de lapide illo: sed de spatio in quo includebatur. Et hoc patet quia dicitur hic q̄ [exierunt cito de monumento cū timore & gaudio ꝛc.]

D ¶ Supra nuntiata est resurrectio mulieribus: hic certificantur de ipsa per christum. Et tria facit Euangelista. °Primo describuntur mulieres. 2° christi occursus. 3° iniungitur denūtiationis officiū. 2° ibi. [Et ecce Jesus ꝛc.] 3° ibi. Nolite timere ꝛc.] In prima tria notabilia est cōsiderare. °Primo mulierum statum. 2° affectum. 3° propositum. Status tangitur cum dicitur. [Exierunt cito.] Quātum ad literam. Monumentum non dicitur lapis excisus: sed illud spatium q̄ aliquo munimine erat firmum. Secundum mysterium monumentum est locus mortuorum: & per hoc signatur status peccati. ps. 87. Sicut vulnerati dormientes in sepulchris ꝛc. Unde exite de monumento est exite de peccato. 2. ad Corin. 2. °Propter hoc exite de medio eorum ꝛc. Et notate q̄ dicit. [cito:] quia de peccato est cito exeundum. Eccl. cap. 5. Non tardes conuerti ad dominum & ne differas de die in die. Item tangitur affectus duplex. s. timoris & gaudij. Timor de angeli visione: gaudium de resurrectione. Timor ex fragilitate humana: gaudium a visione diuina. ps. 29. Ad vesperum demorabitur fletus: & ad matutinum letitia. Sic peccator debet timere. Eccl. 5. De propitiato peccato noli esse sine metu. Sed gaudere debet de spe resurrectionis. ps. 2. Seruite domino in timore: & exultate ei cū tremore. Tunc tangit propositum. [Currentes nuntiate discipulis ꝛc.] Et istud penitentibus competit quia currere debent: & festinare vt proficiant in bonis. ad Corin. 9. Sic currite vt comprehendatis. Et ad Heb. 4. Festinemus ingredi ꝛc. Item tangit bonum propositum: quia voluit vt q̄ acceperant: alijs cōmunicarent. p° °Pet. 4. Unusquisq; sicut accepit gratiam in alterutrum administrantes. ¶ Et ecce Jesus.] Dic ponitur occursus Christi. Et primo ponitur occursus. 2° salutatio. 3° mulierum reuerentia. Dicit ergo. [Et ecce Jesus occurrit illis.] Et recte dicit q̄ occurrit: q̄ ex isperato occurrit dando gratiam. Sap. 6. °Preoccupat qui se concupiscunt: vt illis se prior ostendat. Ysa. 64. Occurristi letanti & facienti iustitiam. Item salutauit eas dicens. [Auete.] Auete in greco: gaudium signat. Unde dictum est supra q̄ cum gaudio ibant. Unde spirituale gaudiū semper augetur iniustice & hoc per spiritualem loquelam. ps. 84. Audiam quid loquatur in me deus. Et hec erāt verba consolatoria: quia sicut prima mulier audiuit maledictionem: sic iste mulieres audierunt benedictionem: & maledictioni benedictio respondet. ¶ Et tūc ille accesserunt ꝛc.] Unde accedūt: tenent pedes: adorant. Sic anima peccatoris non debet gratiam dei recipere in vanum. Et hoc signatur: quia accesserunt ps. 33. Accedite ad eum & illuminamini. Item debent firmiter adherere. Et hoc signatur in hoc q̄ [tenuerunt pedes eius.] Qui appropinquant pedibus eius accipient de doctrina. Item tangit reuerentiam in hoc: q̄ dicit. [Et adorauerunt eum ꝛc.] Quia ipsum deus recognouerunt. ps. 131. Adorabimus in loco vbi steterunt pedes eius. Sed potest esse questio: quia Joā. vltimo dicitur ei. Noli me tangere. Hic autem dicitur q̄ tenuerūt pedes eius. Ideo intelligendum q̄ bis viderunt. Et semel viderunt vnum angelum: & dicit Augustī. alia vice duos. Sed etiam bis christus. °primo vidit Maria magdalena plorans: vt habetur. Jo. 20. Sed post alijs superuenientibus occurrit eis: & tunc tenuerūt pedes eius. Sz Maria Magdalena primo non potuit tenere eum. Et hoc fm Augu. Quia primo dubitauit: & ideo digna non fuit. Sed iam certificata: digna est effecta tangere Christum: vt tactus exterior concordaret interiori. ¶ Consequenter iniungit officium denuntiandi. Et vbi hoc facit. °Primo expellit timorem. 2° officiū iniungit. ibi [Jte ꝛc.] Dicit ergo. [Tunc ait Jesus eis. Nolite timere ꝛc.] Et bene factum est conuenienter: quia qui ad officium predicationis ponuntur: non debent timere. Unde dominus mittens discipulos suos dixit. Nolite timere. Timor autem est duplex: scilz seruilis & initialis: & hic est bonus. ps. 118. Confige timore tuo carnes meas. Unde dixit. [Auete.] vt augeret charitatem in eis. Sed quia perfecta charitas foras mittit timorem. p° Jo. 4. Ideo dicit. [Nolite timere.] Et primo dat annūtiandi officium. 2° perfectam charitatem ad suos ostendit. Iniungitur autem annuntiandi officium mulieribus: vt sicut mulier tulit verba mortis ad virum: sic econtrario congruebat mulieri vt esset nūtia salutis. Et primo tangitur denuntiatio. 2° locus apparitionis. Dicit ergo. [Jte nūtiate fratribus meis ꝛc.] Et quare dicit meis: Ad comprobandum veritatem nature. Quia enim exierat de sepulchro: & apparebat gloriosus: posset aliquis credere q̄ veram carnem non cepisset. Ideo dicit fratribus meis. Item propter similitudinem gratie: quia frater noster fieri voluit propter institificationem nostram. Ad Ro. 8. Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Item fratres: idest coheredes. Here des quidem dei: coheredes autē christi. Ro. 8. Unde iā acquisita hereditate vocat fratres. ¶ Ut eant in galileā.] Hec verba videntur sonare q̄ primo apparuit in galileam. Iste non facit mentionem de alijs apparitionibus sed Beda dicit q̄ decem vicibus apparuit. Quinquies ipso die resurrectionis. °Primo Marie magda. vt Joā. 20. 2° bis duabus de quibus tangit hic Matth. 3° apparuit °Petro. Qualiter tamen & quando: non dicitur: sed q̄ fit factum: non tacetur in Luca. 4° duobus discipulis euntib⁹ in Emaus. 5° quādo omnibus discipulis apparuit excepto Thoma. Uerum post istas leguntur quinq; alie. °primo post alias fuit quando dic octaua omnibus discipulis apparuit: & Thome. 2° quādo apparuit in piscatione quando °Petrus dixit vado piscari. Jo. vltimo. Alia que hic dicitur. Alia quando exprobrauit incredulitatem. Ultima quando in monte oliueti: cum ascendit in celum. Marci vlti. Tamen alie fuerunt: sicut dicit °Paulus. 1. Corin. 15. Sed quid est q̄ dicunt: & angelus: & christus q̄ precedet vos in galileam. Chrysosto. dicit q̄ hoc propter hoc dicit: quia solebant ibi conuersari. Item vt

Euthio. Euthio. Augustinus. Augustinus. E Beda. Chrysosto.

Augustinus. securi essent ibi: & secure eum expectarent. Tamen Augusti. sm mysterium dicit q galilea transfiguratio dicitur. Unde signat transmigrationem ad gentes. Uel huius mundi: in gloriam. Apostolus. 2ª Corin. 5. Dum sumus in hoc corpore: peregrinamur a domino. ¶ Que cum abyssent &c.] Dic agit de denuntiatione que facta est per custodes. Et primo ponit impedimentum. 2° impedimentum ibi. [Et congregatis &c.] Dicit ergo. [Et cū abyssent &c.] Et quare tñ expectauerunt. Dicendum q dictum est q pre timore exterriti sunt custodes. Et forte hoc fecit dominus ne molestiam mulieribus inferrent. ¶ Ecce quidam de custodibus: venerunt in ciuitatem: & nuntiauerunt principibus sacerdotum.] Et quare principibus: quia habebant familiaritatem. Item quia ab eis acceperant pactum. Nihilominus nunciauerūt Pilato. Unde in quadā epistola quē misit Pilatus ad Tyberium scriptum est: quomodo custodes nuntiauerunt Pilato &c. [Et nuntiauerunt.] Jam signabatur q per ora gentilium erat manifestanda christi resurrectio. Tunc ponitur malitia impedientium. Et primo tangitur malitia principum. Secundo corruptio custodum. Tertio plebis. Circa primum concurrunt quatuor ad exaggerandum malitiam istorum. 1° ponitur congregatio. Unde dicit. [Et congregatis &c.] Quia non vnus tñ. Daniel. 14. Egressa est iniquitas a senioribus populi. Item exaggeratur malitia: quia hoc nō fecerunt ex infirmitate: sed ex malitia siue ex maligno consilio. Et hoc est consilium impiorum: de quo ps. 1mo. Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum. Item fraudem fecerunt quia oblatam pecuniam expenderunt in vsum mendacij. Unde sciebant illud Eccle. 10. Q pecunie obediunt omnia. Sicut dicit Hieronymus. Similes sunt istis qui bona ecclesiastica expendunt ad faciendam voluptatē. Item in hoc q suaderunt mendacium. Et primo suadēt. Scdo impunitatem promittunt. Suadent mendacium. [Dicite quia discipuli eius &c.] Dicere. 9. Docuerunt linguam suam loqui mendacium. in ps. 26. Mentita est iniquitas sibi. Et vere vt ait Hieronymus mendacium: quia discipuli ita stupefacti erant q non ausi fuissent accedere. Item si debuissent accedere: accessissent primo die quando non aderant custodes. Item hoc patet: quia remanserunt linteamina. Unde si ablissent eis non dimisissent. Item constat q cum aromatibus sepultus est. Unde linteamina adherebant vt colla. Unde vix potuissent amouisse. Item lapis erat magnus. Unde nō potuissent sine magno adiutorio & sine strepitu multo solui ssse. Item arguit sic Augusti. Aut venerunt vobis vigilantibus: aut dormientibus. Si vigilantibus: quare non cecidistis eos. Si dormientibus: quomodo vidistis. Et sic apparet q mendacium fuit. Deinde impunitatem promittunt. Unde possent dicere: crimus puniti si presses audiret. Unde dicit. [Si hoc auditum fuerit a presidē: nos suadebimus ei: & securos.] Et quomodo poterunt istud facere: Dicendum q presses non multum curabat. Item sciebant q non puniret eos nisi ad petitionem eorum: ideo sciebant q &c. In hoc signatur cautela diaboli. ¶ At illi acceptā pecunia fecerunt sicut erant edocti.] Non est mirum si milites corrupti fuerunt pro pecunia: quia & vnus de discipulis eius corruptus erat. Eccles. 9. Auaro nihil est sceleratius. ¶ Et diuulgatum est.] Et non solum vsquequo fuit scriptum hoc: sed etiam vsq; nunc.

G ¶ Undecim autem discipuli abierunt in galileam &c.] Supra auditum est quomodo notitia resurrectionis peruenit ad discipulos ex reuelatione mulierum. Dic quomodo ex eius visione. Et dividitur: quia primo ponitur Christi apparitio. Secūdo apparentis instructio. 2° ibi. [Et accedens Jesus &c.] Circa primum tria facit. Primo describitur locus visionis. 2° visio. 3° officium. Dicit ergo. [Undecim autem discipuli &c.] Quia obedientes christo abierunt in galileam. Quod dicit undecim: intelligendum q iudas abierat. Joā. 6. Duodecim elegi vos: & vnus ex vobis diabolus est. Sed duo sunt notanda q christus videtur in galilea: & q in monte. Galilea interpretatur transmigratio. Per hoc signatur q nullus potest videre deum nisi ex duplici transmigratione transferatur: scilicet a vitio ad virtutem. supra. 5. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Item a mortalitate ad immortalitatem. Unde dicit Apostolus. ad Phil. 1mo. Coartor autem e duobus desiderium habens dissolui & esse cum christo. Item visus est in monte ad signandum q qui vult videre deum oportet q tendat ad celsitudinem iustitie. ps. 83. Ibunt de virtute in virtutem. Item q in monte significat excellentiam illam ad quā exaltatus est per resurrectionem: quia dum fuit in mundo: fuit in valle mortalitatis: & ascendit in montem immortalitatis per resurrectionem. Esa. 2. Elevabitur super colles: & fluent ad eum omnes gentes. Et notate q apparet eis. [in loco vbi constituerat: in quo signatur obedientia: q; soli obedientes veniunt ad visionem diuinam. In Joā. 15. Si diligitis me mandata mea seruate. Et sequitur. Et ego diligam eum: & manifestabo ei meipsum. ps. 118. A mandatis tuis intellexi: idest ab obseruatione mandatorum. Unde in veteri lege nemo poterat ascendere in montem. Nouā lex supplet. Et necessarius fuit q eis apparuerit: quia testes debebant ad tantum opus dari. Sz ipse dedit testes non solum de auditu sed etiam de visu. 1ª Joan. 1°. Quod vidimus & audiuimus hoc testamur. Sed quis sto est: quando fuit facta hec apparitio. Et sm q Augusti. dicit. In prima die resurrectionis non fuit: quia in sero fuit visio vbi Thomas non erat. Item nec infra octauam: aut in octaua die: quia in hierusalem fierunt octo diebus. Nec possumus dicere q statim post octo dies quia contradiceremus Joāni qui dicit q quādo manifestauit se ad mare Tyberiadis iam. 3° manifestatus est Jesus. Et hoc hic non est. 3° sed post hanc tertiam facta est. [Et videntes.] Notandum q consideratium dei magnalia duo sunt genera: quia quidam habēt illa in reuerentia. Unde Abraam dixit. Gen. 18. Loquar ad dominum meum cum sum pulvis & cinis. Et Job. 9. Quātus sum ego vt respondeā ei: & loquar verbis meis cum eo &c. Et sequitur. Ideo me reprehendo: & ago penitentiam in fauilla & cinere. Item hec reuerentia reperitur in angelis. Apoc. 7. Quod omnes angeli ceciderunt in conspectu throni in facies suas: & adorauerunt deum. Et hoc est: quia quanto magis aliquis eum cognoscit: eo magis reuerentur eum. Sed aliqui in infidelitatem vertuntur. Volunt enim omnia adequare suo intellectui. Unde quecunq; non intelligunt: blasphemant. Sic fuit de discipulis: quia [Et videntes eum adorauerunt &c.] ps. 131. Adorabimus in loco vbi steterunt pedes eius. [Quidam autem dubitauerunt.] Ideo dominus tradidit se palpandum: vt dicit Luce. 24. ¶ Et accedens Jesus.] H Dic ponitur instructio facta a christo. Et tria sunt consideranda. 1° potestatem denuntiat. 2° officium iniungit. 3° auxilium futurū promittit. 2° ibi. [Euntes &c.] 3° ibi. [Ecce ego &c.] Dicit ergo. [Et accedens &c.] Discipuli dispartiti erant: quia quidam eum in reuerentiam habebant: quidam autem dubitabant; ideo indigebant

Hieronym°.

Augustinus.

Anselm. Augustinus.

verbo scilicet q manifestaret se: t q confortaret eos. Sic accessit ad totum populum. Esa.9. Populus gentiū qui ambulabat in tenebris vidit lucē magnam. Jtē nuntiauit potestatē. ⌊ Data est mihi omnis potestas tē. ⌋

Hieronym⁹. Et sicut dicit Hieronymus. Data est potestas ei qui a populo ante crucifixus est. Potentia dei nihil aliud est ḡ omnipotentia. Et hec data non est christo: quia non convenit Christo fm humanitatem. Conuenit autem ei aliquid t fm q homo: t fm q deus. Unde in Christo fm q homo est scientia: voluntas: t liberum arbitrium. t similiter fm q deus. Duplex ergo in Christo est voluntas scilicet creata t increata. Potest ergo argui / q duplex ⌋

Anselm⁹. est potentia: t duplex scientia tē. Est ergo questio: quare sicut cōmunicatur ei omnis scientia: quare non omnipotentia. Ratio est ista. Scientia t cognitio est fm assimilationem cognoscentis ad cognitum: quia sufficit q species cognitorum sint in cognoscente aliquo modo: vel q ita per essentiam cognoscat: vel q sint indite: vel ita q accipiantur a rebus. Qualitercunq; sint: sufficit ad cognitionem: ideo non oportet q essentia sit omnium: sed q sit capax omnium. Hoc autem est esse receptionis infinite: sicut materia prima. Sed potentia actiua sequitur actum: quia quātum est actu: tm habet agere. Ideo qui habet omnipotentiam actiuam habet potentiaz ad actū omnium. Hoc autem non est nisi quia habeat potentiaz infinitam. Quod non conuenit christo inquātum homo: sed solum inquātum deus. Quid ergo dicit q ⌊ mihi est

Hylarius. data omnis potestas tē. ⌋ Notandum fm Hylarium / q datio potest intelligi siue quātum ad diuinitatem: qua pater ab eterno suam essentiaz cōmunicauit filio: t qua sua essentia est sua potentia: ideo ab eterno dedit suam potentiam. Uel potest etiaz referri ad christum fm humanitatem. Sed intelligendum q humanitas Christi aliquid accepit gratia vnionis: t hec sunt omnia que sūt deo propria. Aliquid autem accepit consequens vnionem: vt plenitudinez gratie t huiusmodi. Et hec est quasi effectus vnionis. Joānis.ꝑ. Uidimus eum quasi vnigenitum a patre plenum gratie t veritatis. In omnibus ergo his que insunt christo gratia vnionis: non oportet q omnia dicantur fm duplicitatem. Sed in alijs que consequuntur. Unde dico q potentia est data: non quia alia potentia sit data: sed data est fm q est vnita verbo vt filio dei per naturam: sed Christo per graciam vnionis. Sed quare magis dicit post resurrectionez: data est

Anselm⁹. mihi omnis potestas: ḡ ante resurrectionem: Dicendus q in scriptura dicitur aliquid fieri: quando primo innotescit. Sic ergo ante resurrectionem non fuit ita manifestata omnipotentia ꝫ eam habuit: sed tunc fuit maxime manifestata quando potuit totum mundum conuertere. Possimus t aliter dicere q potestas significat quendam honorem presidentie: sicut dicimus homines in potentatibus. Et sic accipitur hic potestas. Constat autem q christus qui ab eterno habebat regnum mundi: vt dei filius: execucionem accepit ex resurrectione: quasi d. Jaz sum in possessione. De ista habetur. Daniel.7. Judicium sedebit vt auferatur potentia: t conteratur / t dispereat vsq; in finem. Regnum autem t potestas t magnitudo regni de populo sanctoꝝ altissimi: cuius regnū: regnū sempiternum est: t omnes reges seruient ei: t obedient. Unde intelligitur quedam presidentia actualis. Sicut si exaltaretur filius ad exercitium potestatis quā naturaliter habebat. Apoc.5. Dignᵘˢ est agnus qui occisus est accipere virtutem t diuinitatem tē. ¶ Euntes autē tē. ⌋ Dic iniungit officium. Et triplex iniungit officium. Primo docendi. 2° baptiçandi. 3° officiuz informandi quātum ad mores. Dicit ergo. ⌊ Euntes tē. ⌋ Et hoc sic sequitur q.d. Data est mihi omnis potestas a deo q non solū indeci sed etiā gentes conuertantur ad me: ideo quia tempus est. ⌊ Euntes tē. ⌋ Joan.20. Sicut misit me pater: t ego mitto vos. Et Luc.22. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum tē. Et dicit. ⌊ Euntes ergo docete. ⌋ Quia hoc est primum in quo debemus instruere: scilicet in fide: qua sine fide impossibile est placere deo. Ad Hebr.xj. Et ex hoc inolcuit in ecclesia q primo catheçizat baptiçādos: deinde instruit in fide. Et potestate accepta: mittit ad omnes gentes. Et hoc est quod dicit ⌊ Docete omnes gentes. ⌋ Dedi te in lucem gentium: vt sis salus mea vsq; ad extremum terre. Esaie.49. Et postq; docti sunt de fide: data officium baptiçandi. ⌊ Baptiçantes eos tē. ⌋ Jq. diceret. Qui ad dignitatem promouetur: oportet q primo nouiciet ei dignitas: vt ei post in reuerentia habeatur. Ad Gal.3. Quicunq; in Christo baptiçati estis: Christum induistis. Sed que est forma baptismi? ⌊ In nomine patris: t filij: t spiritus sancti. ⌋ In christo duo sunt: humanitas t diuinitas. Humanitas est via non finis. Joan.14. Ego sum via veritas t vita. Ueritas: tanq; finis cōtemplatiue. Uita: tanq; finis actiue. Non volo q in via: scilicet in humanitate maneatis: sed vlterius transeatis ad diuinitatem. Ideo oportet q duo signarentur: t humanitas t diuinitas. Per baptismum humanitas. Ad Ro.6. Consepulti enim sumus cū illo per baptismum in mortem tē. Et per formam verborum / diuinitas: ita q sanctificatio est per diuinitatem. Et ideo dicit. In nomine patris: t filij tē. Et ratio est: quia per baptismum fit regeneratio: t in regeneratione tria requiruntur. Primo cui fiat. 2° per quem. 3° quo. Uni. L. deo patri: vt dicit Apostolus. Roma.8. Quos prescisit hos t predestinauit conformes fieri imaginis filij sui. Et Joan.ꝑ. Dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Per quem: quia per filiuz. Gal.3. Misit deus filium suum: vt adoptionez filiorum reciperemus: quia per adoptionem ad naturalem filium: hi nos filij. Item quo: quia accepimus donum spiritus sancti. Ad Ro.8. Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorū dei. Ideo oportuit fieri mētionez de patre: filio: t spiritu sancto. Et ista in baptismo christi fuerunt: quia fuit filius per quem: pater a quo: t spiritus sanctus in columba. Et dicitur in nomine: id est in inuocatione nominis. Uel in virtute nominis: quia virtutem habet. Dicre.14. Tu autē in nobis es domine: t nomen tuum inuocatum est super nos: ne derelinquas nos. Jtē dicit in nomine: non in nominibus: t confunduntur hereses que non ponunt distinctionem: in hoc quod dicit. In nomine patris t filij: sed confunditur Arrius per hoc q in singulari dicit. In nomine. Notandum q in primitiua ecclesia baptiçabatur in nomine christi: t hoc vt redderetur nomen venerabile. Sed nunquid modo sufficeret. Credo q non: quia ex presso requiritur inuocatio trinitatis. In christo continetur implicite trinitas. Sic ergo inducit vt eos instrueret ad baptismum. Sed contra Apostolus dicit / q non misit eum deus baptiçare: sed euangeliçare. Sed baptiçare per alios: sicut christus non baptiçabat: sed discipuli eius. ¶ Docentes eos tē. ⌋ Sed nunquid sufficit ad salutem credere t baptiçari. Non. Immo etiam requiritur instructio morum. Ideo dicit / docentes seruare omnia quecunq; tē. ps.118. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Et dicit que mandauit: non que ꝓfuit. Unde in

Sabellⁱᶜus confunditur t Arrius.

Obiectio. Solutio.

phetauit: ⁊ ciuitatis sue ruinas quadrupli-
ci planxit alphabeto: qđ nos mensure metri
versibusq; reddidimus. Preterea ordinez
visionū q apud grecos ⁊ latinos oino ꝓfu-
sus est: ad pristinā fidē correximus. Libruz
autē Baruch notarij eius: q apud hebreos
nec legit̄: nec habet̄: pretermisimus. pro bis
oībus maledicta ab emulis p̄stolantes: qb⁹
me necesse est per singula opuscula respon-
dere. Et ħ patior: qa vos cogitis. Ceterꝝ ad
cōpēdiū mali recti⁹ fuerat modū furori cor
silentio meo ponere: q̄z quotidie noui aliqd
scriptitantē inuidorū insaniam prouocare.

¶ Expositio. S. Thome super prologū Sancti Hiero.

HIc aūt libro Hieremie: q libruz de he-
braeo in latinū trāstulit: ꝑmittit ꝓhe-
miū in quo more rhetorico tria fac. ꝑ reddit
attentos. 2° docilles facit. ibi⁊ Dic vaticina-
ri ⁊c. 3° benivolos. ibi⁊ Qđ nos mēsure ⁊c.⁊
Reddit aūt attētos 2ª. ꝑ ex scripture ꝓfunditate. 2° ex
scribētis auctē. ibi⁊ Sacerdos ex sacerdotib⁹.⁊ Circa p̄m
duo fac. ꝑ cōmēdat ꝓfunditatē mysteriy: in q̄ equat ipm
alijs ꝓphis. ibi⁊ Sed sensib⁹ par.⁊ Et cām oñdit: vnitatē
spūs inspirantis. ibi⁊ Quippe q codē spū ꝓphetauerit.⁊
p̄ Lozin. 14. Spūs est qui logatur mysteria. Job. 32. In-
spiratio oipotentis dat intelligentiā. 2° excusat rusticita-
tem eloquij. ibi⁊ Porro ⁊c.⁊ Et ideo ipse dicit infra p̄mo.
Nescio loqui: qa puer ego sum. Auctoritatē aūt scribētis
ostendit ex trib⁹. p̄mo ex gīe simul ⁊ dignitate. ibi⁊ Sa-
cerdos ex sacerdotibus.⁊ Unde suum erat docere legez.
Malach. 2. Labia sacerdotis custodiūt sciam: ⁊ legē re-
quirunt ex ore eius. 2° ex ꝓuilegiata sanctitate. Et in ma-
tris vtero ⁊c. Uñ dicit. cap. p̄. Antēq̄ exires de vulua san-
ctificaui te. 3° ex carnis integritate⁊ virginitate⁊que ꝓhet
ex hoc qđ dicit. infra. 16. Nō accipies vxorē in loco isto:
⁊ nō erunt tibi filij. ¶ Dic vaticinari ⁊c. Dic reddit do
ciles determinās tēpus⁊ captiuitatē vrbis⁊ nō soluz spi-
ritu⁊futurā⁊ sed ⁊ oculis carnis⁊ p̄sentez: ⁊ determinās ma
teriā: ga. ⁊ nō decem tribub⁹: sed tm duabus ꝓphetauit.
⁊ Jaz cni ⁊c.⁊ 4ª cni Reg. 17. ps q decem trib⁹ captiuate
te sunt a rege Assyrioꝝ tpe Achaz regis Juda⁊ coloni⁊ i.
alienigene ad incolēdū terrā adducti⁊ planxit⁊ in trenis.
¶ Qđ nos mensure ⁊c. Dic reddit benivolos ex ꝑsona
sua tribus locis. p̄mo de bonis a se factis sine arrogātia
dicēs⁊ qđ nos mēsure⁊ singulis. ⁊. Mensuras ordinatim
prescribētes: q̄tuz ad trenos. per ordinē q̄tuz ad ipm li-
brū Hieremie. 2° crimē illatuz diluite excusans se de Ba
ruch: quē pretermisit.⁊ Librū aūt ⁊c. 3° ostēdit que si-
bi difficultates instēt ex ꝺdictione emulorꝝ. Unde ꝑ po-
nit eorꝝ inuidiā⁊ pro bis oībus 3ª ponit assumpti laboris
cām⁊ Et hec patior ⁊c.⁊ Ceterū ⁊. q. d. nisi essent ꝑces ve-
stre: poterā eorꝝ rabiem nibil trāsferēdo euadere.

¶ Incipit Hieremias ꝓphēta. Cap. I.

VErba Hieremie ꝓphete filij
Helchie de sacerdotib⁹ q fue-
rūt in anathot i terra beniamin.

¶ Incipit postilla. S. Tho⁹ de Agno.

JSte liber more alioꝝ ꝓphetaꝝ in duas ꝑtes diuidit: se-
cz in titulū ⁊ tractatū: qui icipit. ibi⁊ Et factū est ⁊c.⁊ In
titulo duo fac. p̄mo describit auctorez. 2° ꝓphetie tēpus.
ibi⁊ Qđ factū est.⁊ Describit autez auctor triplr. p̄mo ex
nomine⁊ Uerba Hieremie⁊ supple hec sunt. Et interp̄tat
excelsus dño⁊ qđ cōpetit eminētie ꝓemplatiōis. 2° ex ge-
nere ꝓphetali⁊ filij Helchie⁊ p̄m regulā Hieronymi: q⁹
vbicūq; ꝓphete pater in titulo ponitur: ipse etiaz ꝓphe-
ta fuit. Et sacerdotali⁊ de sacerdotibus⁊ quoꝝ erat scire
legem. Aggei. 2. Interroga sacerdotē legem. 3° describit
ex habitatiōe ꝓpria⁊ Qui fuerūt in anathot.⁊ Acceperūt
enim leuite in singulis tribubus aliquas villas in q⁹ mo
rarēntur: sicut dicit Nūeri vltio. De istis verbis dī Esaie
59. Uerba mea nō deficient. Sciendū est autē q⁹ quidā
prophete intitulant ab actu interiori. vñ dicit. visio Esaie:
vel visio Abdie. Quidā ab actu exteriori. ⁊ isti intitulan-
tur per ꝝbū siant hic. Quidā a materia cōminationis: et
sic intitulantur per onus. sicut Abacuch ⁊ Naum.

¶ Qđ factum est verbū dñi ad eū in diebus
Josie filij Amon regis Juda in tertiodeci-
mo anno regni eius: ⁊ factū est in dieb⁹ Joa
chiz filij Josie regis Juda: vsq; ad ꝓsūmationem: undecimi anni Sedechie filij Josie
regis Juda: vsq; ad transmigrationem hie-
rusalem in mense quinto.

¶ Dic describit ꝓphetie tēpus: qa sub trib⁹ regib⁹ ꝓphe-
tauit. de q⁹ habet̄ 4ª. Reg. 22. ⁊ deceps. Sz cū supra Questio.
dixerit⁊ verba. quare hic singulariter dicit⁊ verbū. Ad qđ
dicēdum q⁹ verba ꝓphetalia sunt quidē multa in se: sed
sunt vnuz in sua origine: qa a verbo ictcato originantur.
Sed cū illud verbuz sit eternuz vt dicit Jo. p̄. Quo mō Questio.
dicit factuz: Et dicēdum q⁹ non dicit factū simpliciter:
sed ad aliquez: nō quidem mutatione facta in verbo: sed
in eo cui per verbuz fit reuelatio. Scām quē moduz di-
citur deus factus refugiuz nostrū. Jtez queritur quare nō Questio.
fit mentio de alijs duob⁹ regibus. s. Joachā filio Josie: ⁊
de Joachim filio Joachim: qui ⁊ alio nole Jeconias di-
ctus est. Et dicēdū q⁹ vterq; istoꝝ regnauit mēsibus trib⁹ mē-
sibus vt dicit 4ª. Reg. 24. Et qa sacra scriptura non cu
rat minutias: computantur eis temporibus alioꝝ re-
gum⁊ mense quinto⁊ quo fuit destructa: iz mense quarto
capta. vt dicitur infra. 39.

¶ Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Priusq̄ te formarē in vtero noui te: ⁊ añq̄ exi-
res de vulua sanctificaui te: ⁊ ꝓphetā in gē-
tib⁹ dedi te. Et dixi. A/a/a/ dñe deus. Ecce
nescio loqui: qa puer ego sum. Et dixit dñs
ad me. Noli dicere qa puer sum: qm̄ ad oia
que mittā te ibis: ⁊ vniuersa q̄cūq; mandā-
uero tibi: loq̄ris. Ne timeas a facie eoꝝ: qa
tecū ego sum vt eruam te dicit dñs. Et mi-
sit dñs manum suam: ⁊ tetigit os meuz ⁊ di
xit ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo:
ecce constitui te hodie super gentes ⁊ super
regna: vt euellas/ ⁊ destruas/ ⁊ dissipes/
⁊ edifices/ et plantes.

¶ Dic incipit tractat⁹ ipsius libri: et ꝓmo intūgit Hiere- B
mie ꝓphetandi officiuz. 2° ponitur ꝓphete iaz cōstituti
vaticinuz. ibi⁊ Et factū est⁊ ca. 2. Prima in duas. in pri
ma intūgit officiuz. in 2ª ostendit executionis modū. ibi
⁊ Tu ergo accinge. ꝓma in duas. In ꝓma constituitur in

ꝓphetali

A

ꝓphetali officio. Jn scḋa designaꝫ sibi ꝓphetie sue materia. ibi⁊ Et factus est verbus ꝛc̄. ¶Prima in duas. Jn ꝑ⁹ narraꝫ ꝓphetie ꝓparatio. Jn ꝛ⁹ doni ꝓphetalis collatio. ibi⁊ Et misit ꝛc̄. ¶Prima in tres. Jn ꝑma ponit ꝓparatio ex parte dñi. Jn scḋa ponit cōtradictio ꝓphete. ibi⁊ Et dixi A/a/a. ¶Jn tertia ꝓtradictionis repulsio. ibi⁊ Et dixit dñs. ¶Circa ꝑmū tria. ¶Primo ponit ꝓphete ꝑdestinatio⁊ factū est verbus ¶vel exterius per subiectā creaturam: vel interius ꝙ inspirationez. ꝑs. Audiam quid loquaꝫ in me dñs deus.⁊ te formarez ¶in ipsa enim nā formāte deus operaꝫ formaz. ¶Sicut causa ꝑma in scḋa. Job 10. Pelle ⁊ carnibus vestisti me⁊ noui ¶notina approbationis. Esa. 49. Dñs ab vtero vocauit me: de vētre mris mee recordatus est nois mei. Scḋo ponitur ꝑuilegiata sanctificatio⁊ ⁊ anteꝯ ¶Eccl. 49. Male tractauerūt illū qui a vētre matris cōsecratus est ꝓpheta ꝛc̄. Tertio ponitur officij ꝓordinatio⁊ Et ꝓphetā dedi ¶.i. in mea ordinatione. Esa. 44. Dedi te in lucē gentiū: vt sis salus mea vsq; ad extremū terre. ¶Circa sanctificationē in vtero quatuor videamus. ꝓmo tēpus. Et videt ꝙ ante infusionez anime possit cē hō sanctificatio: per illud qđ dic̄ glo. Ambrosij Luc̄. ꝑ. Nōdus inerat ꝙ⁹ vite: ⁊ iā inerat ꝙ⁹ ritus gratie. ¶Preterea hic dicit. ¶Priusꝯ te formarem in vtero noui. ⁊ intelligit de spirituali notitia que est approbationis. ergo ante formationē ¶gratiā habuit. Ecōtra videt ꝙ nō anteꝯ ex vtero nascaꝫ: ga dicit Augu. Nō potest renasci nisi iaz natus: nullus autē hꝫ gratiā nisi renatus: ga per gratiā fit ga filius dei. ergo nec gratiaz sanctificationis. ¶Ad hoc dicēdū ꝙ sanctificatio de qua loquimur fit per gratiā cuius subm est aia. Et ideo ante infusionem anime nō pōt esse: sed post infusionē ante natiuitatē ex vtero fit ex speciali priuilegio. Ad primū dom ꝙ spiritus vite dic̄t ibi aer exterius libere respiraꝫ. vel dic̄t ineē spiritus vite si de aia accipiaꝫ: quādo inotescit. Ad aliud dicendū ꝙ intelligit de notitia approbationis que est ſm ꝑdestinationē ad gratiā: ⁊ nō dic̄t ſm prīez iustitiā. Ad aliud dicēduz ꝙ nullus pōt renasci lege cōi: regenerationē que est ꝙ sacramēta anteꝯ sit natus: quia nōdum subiacere pōt operationib⁹ ministroꝝ ecclesie: per quos hō gratia dispensaꝫ. Sed deus potēriā suā nō alligauit sacramētis: ⁊ ideo ipse pōt speciali ꝑuilegio aliquē in vtero sanctificare. ¶Scḋo queri⁊: quis ꝓueniat sanctificatio ista. Et videtur ꝙ Ch̄isto: de quo dic̄t hic in glo. ꝙ añꝯ de vulua exiret, sanctificatus est in vtero. Sed ꝓtra. Sāctificari est de nō sancto fieri sanctū. Sed ipse nūꝯ fuit nō sanctus. ergo ꝛc̄. Jtē videtur ꝙ ꝓueniat rebus maiatis: per id qđ dic̄t in psal. Sanctificauit tabernaculū suū altissimus. Jn cōtrariuz est ꝙ hō nō sunt susceptiua gratie. Et dicēduz ad primū ꝙ nō sanctuz dic̄t dupliciter. Uel ꝓnatiue: ⁊ tūc regitur ex̄tia subiecti: ⁊ sic Ch̄io nō cōuenit: aut negatiue: ⁊ sic cōuenit Ch̄isto de non sancto fieri sanctū: ga anteꝯ esset homo: non erat sanctus sanctitate creata. Ad aliud dicēdum ꝙ sanctuz dic̄t vno mō cultui diuino dicatuz: ⁊ sic res animate ⁊ inaiate sanctificari possunt. Aliquādo autē sanctū dic̄t firmū: vel mūdum: vel a peccato: vel a carnali actu. Et talis sanctificatio est ꝙ gratiā: ⁊ tātū in hoibus possibilis. Cū autē ois sanctificatio ordinet ad illaz sanctissimā filij dei ꝛceptionē: cōuenienter mater in cuius vtero celebrata est illa ꝛceptio, sanctificata fuit: ⁊ Jo. baptista qui adhuc clausus vtero clauſuz in vtero ostēdit: ⁊ Jeremias ꝙ iter alios exꝑssiꝰ modū illi⁹ sctissime ꝛceptiōis distinxit. ifra. 31. Creauit dñs nouū sup terrā: femina circūdedit virū. ¶Queri⁊ 3⁹ de effectu sanctificatiōis. Et sciendū est ꝙ sanctificatio ordinaꝫ ꝓtra immundiā peccati originalis: in quo est ꝑsiderare reatū carentie diuine visionis ex carēta debite iustitie: ⁊ hunc totaliter amouit quātuz ꝑtinet ad ꝑpedimentuz ꝑsone: ⁊ nondū erat solutū pcnuz quo amouerē ꝑpedimentum nature. Est etiā considerare fomitē ꝙ est ꝓnitas ad oē malus: ⁊ hic quidez manet: sicut habitus ꝑditus nō iclinās ad id ad qđ est: sed in alys inclinabat ad venale: ꝙuis non ad mortale: in beata virgine ad neutrum hoꝝ. ¶Quarto queri⁊ de cōparatione gratie sanctificationis ad gram sacramētalem. Et dicendū ꝙ simpliciter ꝓualet gratia sanctificationis: ga post gram sacramentalē manet iclinatio ad peccatum mortale. Sz ſm qđ ꝓualet gra sacramētalis: ⁊ez quo ad impressionez characteris ⁊ bō. ¶Et dixi ¶Dic ponitur ꝓphete cōtradictio. Et ꝓmo ponit sui stupoꝛe, A/ ꝑpter defectuz vite A/ ꝑpter defectum scientie, A/ ꝑpter defectū eloquentie. Exechiē. 4. Et dixi a/a/a. ꝛ⁹ ponit stupoꝛis rōnē. Et allegat defectuz eloquentie. ¶Ecce nescio loq. ¶Exo. 4. Nō sum eloquēs ab heri et nudius tertius. Et etatem puerilē⁊ ga puer ego sum ¶vñ non ꝓcmit etas mea ꝑdicatiōis officio. Job. 32. Sperabam ꝙ etas plioꝛ loqueret: ⁊ annoꝝ multitudo doceret sapientiā. Eccl. 32. Loquere maioꝛ natu: decet enim te. Quare aūt hic recusauit officiū ꝑdicationis ad qđ Esaias se obtulit. Esa. 6. ostēdit Gregoꝛius in glo. illa. officiū ꝑdicatiōis aliq laudabiliter appetūt ad qđ aliq laudabiliter coguntꝫ ꝛc̄. ga hic ex amoꝛe quo ferebaꝫ in deū: dāna ꝓplantiōis timebat: ⁊ ille per dilectionē ꝓximi: salutē ꝓximoꝝ cupiebat. Nec tñ ille ante purgationē se obtulit: nec iste ꝓnaciter recusauit. ¶Et dixit dñs. ¶Repellit hāc ꝯdictionez. Et ga ille allegabat puerilitatem: ꝓmittit tria cōtra tres defectus puerozꝝ. ¶Pueri enim sunt icōstātes. Et ꝓtra ☞ ꝓmittit ꝓstantiaz⁊ noli dicere ¶te excusando⁊ ad via ¶exequēduz. infra. 10. Non est hois via eius: nec viri est vt ambulet ⁊ dirigat gressus suos. ¶Prouerb. 3. Jn oībus vys tuis cogita illū: ⁊ ipse diriget gressus tuos. Jtē ꝓmittit eloquētiaz cōtra hoc ꝙ pueri sunt elingues. ⁊ Et vniuersa ¶Sap. 10. Sapētia operuit os mutoꝝ ⁊ linguas ¶fantium fecit disertas. ¶Promittit audaciā contra timiditatē puerorum. ⁊ Ne timeas ¶vt eruā te. ¶Nō ꝙ angustys careas: sed ꝙ via pateret feras. ꝑs. Nō timebo mala qm̄ tu mecū es. ¶Et misit dñs. Dic offert ꝓphetie donū per modū sacramēti. Unī ꝑ ponit actio. ⁊ Misit dñs ¶imaginaria visiōe. vt būana mēbra videēs puer nō exꝑaueiceret: ꝙ quā figūr liberalitas diuie bonitat. ꝑs. Apiēte te manū tuā: oīa ipleb̄it bonitate. Nō aūt purgat aī ignoto calculo: vt Esaias. Esa. 4a ꝓp puerilitā ⁊ scificatiōis gr̄iaz: peccata nulla bēbat. ¶2⁹ ponit ☞ba⁊ Et dixit ꝛc̄. ¶Hec tria ꝓtinēt. ꝑ exꝑmit donū⁊ Ecce dedi. ¶ꝑs. Dñs habit ☞bum euāgeliz ānb⁹ ¶aute multa. 2⁹ oñdit gradū⁊ Ecce ꝓstitui te sup gētes ¶iouerlas gb⁹ ꝑdicauit q̄si mediatoꝝ iter ipsas ⁊ deū. Exo. 7. Ecce ꝓstitui te deū ¶Pharaonis. ꝑs. Cōstitues me in caput gētū. 3⁹ exponit officiū⁊ vt euellas ¶mala q̄tū ad radicē⁊ destruas ¶q̄tū ad male ordiatiōis machinationē⁊ disperdas ¶malox aduationē⁊ dissipes ¶mali defensionē⁊ edifices ¶bona: q̄tū ad ordinē⁊ plātes ¶quātū ad raditē. Nō eni indiget exteriori munimine q̄si sepe. Eccl. 49. Cōsecratus est ꝓpheta euertere: ⁊ euere ⁊ perdere: ⁊ iterū edificare ⁊ renouare.

¶Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Quid tu vides Jeremia? Et dixi. Virgā vigilantē ego video. Et dixit dñs ad me. bñ vidisti: ga vigilabo ego sup ☞bo meo: vt faciā illō. ¶Dic determinat mām ad quā spāliter ꝓphetādā ꝓstituit: ez destructionē hierlm ⁊ captiuitatē ꝑpli. Et ꝑ ondit ꝙ

C Nō pulcherrima.

Dolmio.

Dolmio.

Dolmio.

Marchio. D

Marchio. E

Marchio.

F

G

pbetie certitudinē. z° ostēdit ipsaz captiuitatē. ibi[Et scīm est J. z° rē. Circa p̄m tria. p̄ ponit ꝓpria exercitatio ad vidēdū[Quid tu vides jq. d. ex quo ꝓpha es: nū est videre. p̄ Reg. 9. Qui nūc dr ꝓpha: oliz diceba vidēs. z° ponit visio[Et dixi. Uirgā J. q virgaz in manu dñi paratā ad puniēdū[video jmaginaria visiōe. Trcū. p. Uigilauit lugū unigtanū mearū in manu ei° ꝓmolute sunt z impositē collo meo. Quidā itelligūt virgā vigilātē: virgā latronū ad attrabēda spolia de domib° per fenestras dū ipsi vigilāt alijs dormiētib°. sed p̄mū melī°. 3° ponit expō[Et dixit jbene. q. d. cōgruit veritati[Uigilabo j solicit° ero. Esa. 55. Uerbū qđ egredietur de ore meo.

¶ Et factū est vbuz dñi scđo ad me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollā succēsaz ego video: z faciem ei° a facie aglonis. Et dixit dñs ad me. Ab aglone pandet oē malū sup oēs habitatores terre. Qz ecce ego cōuocabo oēs cognatiōes regnoz aglonis ait dñs: z veniēt z ponēt vnusq̄sq̄ soliū suū in itroitu portaz hierlīm: z sup oēs muros ei° i circuitu: z sup vniuersas vrbes iuda. Et loq̄r iudicia mea cū eis sup oēz malitiā coz q derelīq̄rūt me z libauerunt dijs alienis: z adorauerūt op° manuū suaz. Tu ergo accige lūbos tuos: z surge: z loquere ad eos omnia que ego precipio tibi. Ne formides a facie coz: nec enim timere te faciā vultū coz. Ego qppe dedi te hodie in ciuitatez munitā: z in colūnā ferreā: z in muz ereū sup oēz terrā: regibus iuda pricipib° eius z sacerdotibus: z omni populo terre. z bellabūt aduersum te z nō p̄ualebunt: quia ego tecuz sum ait dominus vt liberem te.

¶ Dic ponit ipsaz destructionē ciuitatis. Et p̄ ponit exercitatio ad vidēdū[Quid tu vides j vt supra. z° visio.[Et dixi. Ollā succēsaz j Qđ sīgt cōbustionē ciuitat[z faciē j fundū[aglonis j vt ignis accendebat. Ezech. 24. Pone ollā sup prunas vacuā vt icalescat: z liq̄fiat es ei° z ꝓflet ur in medio ei° ingnamētū ei° z ꝓsumat rubigo eius. 3° ponit expō[Et dixit vbi j Et p̄mo exponit in gñali[Ab aglone j. a rege babylonis: q ad aglonem erat respectus terre sancte[habitatores terre j hierlīm: vel aliaz adiacētium que p ipm vastate sūt. ifra 10. Ecce veniet cōmotio magna de terra aglonis vt ponat ciuitates iuda solitudines z habitacula draconū. z° p̄sequit totū rei ordinē. Et p̄ ponit exercit° ꝓuocatio[ga ecce ego cōuocabo j spirādo[Regnoz j subtoruz Nabuchodonosoz. Esa. 5. Leuabit sig^m in natiōib°. paul. z° ponit ciuitat obsidio[Et veniēt j Soliū jtētoz ū[in itroitu portaz jq̄si. vsq̄ ad muros obsidebūt. Esa. 22. Egres ponēt sedes suas in portaz: reuelabit opimētū iude. Ult ponit ipsaz captiuationē vbia. Et tāgit id qđ bi. ifra. 39. Ingressi sunt oēs p̄ncipes regis babylonis: z sederūt i porta media. 3° ponit habitātium punitio[z loq̄r iudicia jnō vbis: sz penis. Ezech. 16. Iudicabūt te iudicijs adulteraz z effundētiū sanguinē[Tu ḡ accige j Dic docet exercēdi modū. Et p̄ vt prōpte exequat[accige lūbos tuos j. q. q parat se ad velociter cūdū. Job. 40. Accige sīc vir lūbos tuos. z° q̄ securē. Et circa B p̄ excludit timorē[Ne formides j Ezech. 3. Ne timeas eos neq̄ metuas a facie coz q̄a dom° exasperās est. Esa. 51. Quis tu vt timeas ab hoīe mortali° z a filio hois q̄ q̄si fenū ita arescet z oblīc° es dñi factozis tui q̄ tetēdit celos z fundauit terrā: z formidasti tota die a facie furoris ei° q̄ te tribulabat z paratus erat ad pdēdū. Ubi ē nūc furoz tribulāt rē. z° ꝓmittit fortitudinē ad resistēdū. [Ego qppe rē. i cuntatē j ad alios sustētādū[in colūnā j Esa. 50. Dñs ēdit mihi liguā eruditam vt scia sustētare cū q lassus ē vbo. Et vt i se nō ōficiat[z i muz eneū j Ezech. 3. vt adamātē z vt silicē ēdi faciē tuā. 3° ꝓmittit hostiū frustrationē[z bellabūt: z nō p̄ualebūt j nō poterūt te averitate auertere. ifra. 15. Dabo te pplo huic i muz eneū fortē: z bellabūt aduersuz te z nō p̄ualebūt: qa ego tecū sum vt saluē te z eruā te dīc dñs. ¶ Circa p̄dicta sciēdū p̄ q alicui° dc° pōt hīc notitiā approbatiōis vt dcm ē: puisionis. Eccl. 23. Dño deo anīq̄ crearent oia sunt agnita sic z post pfectū respic oia pdestinatiōis. Thom. z. Nouit dñs q̄ sūt ei° gr̄e ifusiōis. Jo. 10. Cognosco meas z cognoscūt me mee. Spālis familiaritat. Exo. 33. Et teipz noui ex noie. glificatiōis. Eccl. 44. Cognit illū i benedictiōib° suis: z ōdit illi hereditatē. ¶ Jtē nōn^m q̄ aliqs tāgit dñs corregēdo. Job. 19. Miserēmini mei miserimini mei saltē vos amici mei: qa man° dñi tetigit me. a peccatis nūndādo. Matth. 8. Et Jesus tetigit eū dicēs. volo mūdare. Sīnz ifundēdo. Cant. 5. Dilect° me° misit manū suā p foramē: z vēter me° ifremuit ad tactū ei°. In gr̄a ꝓfortādo. Dan. 10. Et ecce man° tetigit me: z erexit me sup genua mea z sup articulos manuū meaz. feruoē excitādo. ps. Tange mōtes z fumigabūt. ¶ Jtē nōn^m q̄ aia peccatrix dī olla pp̄ꝓpic feruoē. Job. 40. Feruescē faciet q̄si ollā pfūdū maris: z ponet q̄si cū vnguēta bulliūt: pp opis carnalitatē. Mich. 3. Ollā coz p̄fregerūt z peciderūt sīc i lebete: z q̄si carnē i medio olle: pp macule nigredinē. Nau. 3. Facies oiuz sīt nigredo olle. ¶ Jtē nōndū q̄ p̄dcā olla succēdit igne inordiati amoris. ps. Incēsa igne z suffossa ab increpatiōe vult° tui pibūt. Jre z ꝓtēnōis. Esa. 50. Ecce oēs vos accēdētes ignē: accincti flāmis eterne dānatiōis. Deut. 32. Ignis succēsus ē in furoze meo: z ardebit vsq̄ ad ifernī nouissima. ¶ Jtē nōndū q̄ dia bolus di Aglo pp tentatiōis ipetū. Ecc. 43. Uox tonitrui ei° verberauit terraz: tēpestas aglonis z ꝓgregatio spūs: ga ipedit bonī opis fructū. Cant. 4. Surge aglo z veni auster: pfla ortū meū z fluēt aromata illi°: ga siccat lachrymaz fluuius. Prou. 25. Uēt° aglo dissipat pluuiaz: z facies tristis linguā detrahētē. ¶ Jtē nōndū q̄ munit ecclia vl aia dino auxilio. Zach. 2. Ego ero eis ignis i circuitu: z in glia ero in medio ei°. Angeloz p̄sidio. Esa. 33. Munimēta saxorum sublimitas eius sanctoz patruz exemplo. Cant. 4. Turris David collum tuum q̄ edificata est cum propugnaculis fratrum subsidio. Prouerb. 18. Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma. Sacramentoruz remedio. Cant. 8. Ego murus: z vbera mea sicut turris ex quo facta suz coram eo quasi pacem reperiens.

¶ Capitulum. II.

Et factū est vbū dñi ad me dicēs. Uade z clama in auribus hierlīz dicēs. Hec dīc dñs. Recordat° sum tui miserās adolescētiā tuam z charitatem desponsationis tue q̄n secuta es me in deserto: in terra que nō seminat. Sāctus isrl dño primitie fruguz eius. Oīs qui deuorāt eos: delinquūt mala venient sup eū dixit dñs.

Dic

A Hic incipit vaticiniū ipsi⁹ Hieremie iā in ppbāti offi-
cio ꝓstituti. Et diuidit in ptes tres. In p⁹ pdicit ca
ptiuitatē futurā. In z⁹ plāgit iā factā in trenis. In z⁹ iducē
iā captiuatos ad penā in lib⁹ Baruch. ℞ria in duas. In
p⁹ pdicit captiuitatē p modū ppbetie. In z⁹ narrat eā p
modū histozie. In cap. 53. Ecce vni⁹ anni. ℞ria in duas.
In p⁹ ppbat ad ppluꝫ iudeoꝝ. In z⁹ ad diuersos pplos
gēniū: qa illis ēt ppba ꝓstituēt⁹ est. vt ꝑz ex ꝓcedēti pte. Et
hoc ca. 46. ¶ Qō scīm est ℣bū rē. ¶ p⁹ in duas. In p⁹ ponit
ppbetia ad pplm captiuādū añ captiuitatem. In z⁹ ad
reliqas captiuitat⁹ post captiuitatē ca. 39. ¶ Anno 39. rē. ¶
℞ria in duas. In p⁹ ponit Hieremie pdicatio. In z⁹ au-
diētiū ℨdictio. ca. 34. ¶ Uerbū qō scīm ē rē. ¶ ℞ria in du-
as. p ponit cōminationē. z⁹ ꝓsolationē. ca. 30. ¶ Hoc ℣buꝫ
qō scīm ē rē. ¶ ℞ria in duas. In p⁹ ponit verā cōminatio-
nē. z⁹ excludit falsaꝫ ꝓsolationē. i cap. 27. ¶ In ꝓncipio re
gni rē. ¶ ℞ria in duas. In p⁹ ponit cōminatio ad populū
vlr. In z⁹ ad maiores ſpālr. 20. c. ¶ Et audiunt falsūr rē. ¶
℞ria in duas. In p⁹ ponit cōminationē. In z⁹ ppba qſi
ꝓpatēs iterponit ſuā oīonē. ca. 14. ¶ Qō scīm ē ℣bū rē. ¶
℞ria in duas. In p⁹ p iudiciū ꝓducit culpā. In z⁹ reuocat
ad pnias. ca. 3. ¶ Uulgo dī rē. ¶ ℞ria in duas. In p⁹ aſſigt
tāte dignatiōis rōnē: co. ſcīm nō statiꝫ post culpā vidictā
ſſerat: ſz iudicio ꝓtēdat vt reuocet. In z⁹ p ſcīm iudicij or
dinē. ibi ¶ Audite ℣bū rē. ¶ Circa p⁹ duo p ſumit rōnē ex
dei pietate ¶ clama ¶ aperē pnūcia ¶ dicr̄ ¶ habitatoꝝ ipi⁹.
Et ponit tria q mouēt ad pietatē. p⁹m est puritas etatis
¶ adole ſcētiā tuaꝫ ¶ in qua ſpōse vehemētius amant: que
fuit quādo egrediebant de egypto. Osee 2⁰. Et canet ibi
iuxta dies iuuētutis sue: et iuxta dies ascēſiōis sue de ter-
ra egypti. z⁹ est memoria pristini amoris ¶ charitat⁹ qā
fecꝫ de ſpōsam te mihi in legislatiōe. ifra. 31. In charitate
ꝑpetua dilexi te: ideō attraxi te miserās. 3⁹ obediētia opis
¶ Qm̄ scauta rē. ¶ que seri nō pōt ¶ Uīm nec difficultate iti-
neris retrahebaris: q̄uis gdā murmurātes dixerit Nūm
20. Adduxisti nos in locū istū pessimuꝫ q seri nō pōt rē.
z⁹ sumit rōnē ex pplī dignitate. Uīm p ponit dignitatem
pplī ¶ sanct⁹ ¶ qſi dicat⁹ ad cultū dī: et dño ꝓsecrat⁹ ¶ pri-
mitie ¶ qa te elegit dñs de cūctis populis: qſi ꝓmitias de
frugib⁹. Deut. 7. et 33. ℞ pars aūt dñi pplis ei⁹. Jacob funi
culus hereditat⁹ ei⁹. Osee. 9. Quasi p⁹ poma ficulnee i ea
cumine ei⁹ vidi ꝓres eoꝝ. z⁹ excludit cōminationez bo-
stis ¶ oēs q deuorāt eos ¶ m legē q̄ hz. 22. z⁹. q ꝓmitias so-
lis sacerdotib⁹ comedere licebat. ℞s. Qui deuorant ple-
bem meam sicut escam panis.

Tria monēt ad pietatem.

¶ Audite ℣bū dñi domus Jacob: et oēs co
gnatiōes dom⁹ isrl. Hec dicit dñs. Quid in
nenerūt ꝓres vīi in me iniqtatis: qa elōgare
rūt a me et ambulauerūt post vanitatē: et va
ni facti sūt: Et nō dixerunt: vbi est dñs qui
ascendere nos fecit de terra egypti: q traduꝫ
xit nos p desertū: p terrā inhabitabilē et inuiā:
per terrā sitis: et imaginē mortis: et p terram
in qua nō ambulauit vir neq habitauit hō.
Et iduxi vos in terrā carmeli: vt comedere
tis fructū ei⁹ et bona illi⁹. Et ingressi ꝓtamina
stis terrā meā: et hereditatez meā posuistis
in abominationē. Sacerdotes nō dixerunt:
vbi est dñs: et tenētes legē nescierunt me: et
pastores p̄uaricati sunt in me. Et ꝓphete p
phetauerūt in Baal: et idola secuti sunt.

¶ Dic p̄egur iudicij ordinē. Et p ponit accusationē. z⁹
repellit excusationē. ibi ¶ Ego te plātaui rē. ¶ ℞ria i tres.
p exaggerat culpas coꝝ ex bñficioꝝ ingratitudine. z⁹ ex
facti enormitate. ibi ¶ ℞opterea adhuc rē. ¶ 3⁹ ex mētis
obstinatiōe. ibi ¶ Nūqd seruus rē. ¶ Circa p̄m tria. p̄mo
purgat a se culpaꝫ me in ipsa videat ingratitudinis causa.
¶ Quid inuenerūt rē. ¶ mali. ¶ qa nihil ¶ elongauerūt ¶ longo
tpe recesserūt ¶ vanitatē ¶ idola: q̄ nō p̄sunt cultorib⁹. Mi
chee. 6. ℞opule meus qd feci tibi aut qd molestus fui ti-
bi ℞sponde mihi. z⁹ ponit beneficioꝝ abūdātiā: ꝑcipue tan-
gēs eductionē de egypto. Et tāgit b bñficiū triplr. Ētū
ad locū vnde eduxit ¶ nō dixerūt vbi est q̄rētes me to
to desiderio ¶ ascēdere ¶ pp̄ situ terre. infra. 11. Eduxi eos
de terra egypti. Quātū ad vīa p quā duxit ¶ g transduxit
p desertū ¶ imaginē mortis ¶ qa ipso aspectu mortē cōmi
nabāt. Deut. 8. Ductor tuus fuit i solitudine. Et q̄tuꝫ ad
terrā in quā iduxit ¶ iduxi vos in terraꝫ carmeli ¶ pp̄ si-
militudinē fertilitatis: nō q̄ mons iste sit in terra ꝓmis-
sionis. Nūeri. 14. Terra quā circuiuim⁹ valde bona est.
3⁰ ponit ingratitudinis culpā. et p̄mo quo ad oēs cōmuni-
ter ¶ Et ingressi ꝓtaminastis ¶ idolis ꝑs. Interfecta est ter-
ra in sanguinib⁹ et cōtaminata est in opib⁹ coꝝ. z⁹ quo ad
prelatos ſpālr ¶ sacerdotes ¶ quoꝝ est ducere in deum ¶ te-
nētes ¶ doctores ¶ pastores ¶ ꝓncipes: quoꝝ est ab idola-
tria reuocare. Esa. 56. Ipsi pastores ignauerūt intelligētiā.

B

¶ ℞propterea adhuc iudicio ꝓtēdā vobiscū
ait dñs: et cū filijs vīis disceptabo. Trāsite
ad īsulas cetbiz et videte: et in cedar mittite
et ꝓsiderate vehemēter: et videte si factuꝫ est
hmōi: si mutauit gens deos suos. Et certe
ipsi nō sūt dij. ℞plis ℣o meus mutauit glo
riā suā in idolū. Obstupescite celi sup hoc:
et porte ei⁹ desolamini vehemēter dicit dñs.
Duo enī mala fecit pplis me⁹. Me derelin
querūt fontē aq̄ vive: et fodierunt sibi cister
nas dissipatas q̄ ꝓtinere nōvalent aq̄s.

¶ Dic exaggerat culpā coꝝ ex facti enormitate. Et p̄ p-
ponit qō ītēdit. ¶ iudiciū ¶ Adhuc ꝓtēdā ¶ inp enormitate
sue p ingratitudie ¶ cū filijs ¶ g malitiā patrū imitant. Mi
chee. 6. Judiciū dñi cū pplo suo: et cū israel diiudicabit.
z⁹ exegitur ꝓpositū offendens in iudicio peccati enormita-
tē. Et p ex cōparatiōe cultoꝝ ¶ Trāsite ¶ p ꝓsiderationez
¶ cetbim ¶ occidētales vltra Cyprum: vel ciuitas nois ce-
dar: vbi habitāt Ismaelite ¶ si mutauit gens ¶ q. d. nō mu
tauit: vii ꝓstat q cōparatiōe alioꝝ dānati sunt. Eccl. 6.
Cōtēpsit iudicia mea: vt plus cēt ipia q̄s gētes: et ꝓcepta
mea vltra q̄s terre q̄ in circuitu ei⁹ sūt. z⁹ ex cōparatione
deoꝝ ꝓrūpēs in stuporē ¶ Obstupescite ¶ q. d. si cēt possi-
bile celi obstupescerēt: vel angeli q in celis sūt: sicut cūc
tas regis sui ¶ ℞porte ei⁹ ¶ ꝓncipaliores in angelis q sūt. q.
ꝓncipes et iudices alioꝝ. Simile Esa. p̄. Audite celi et au-
rib⁹ ꝑcipe terra: qm̄ dñs locutus est. z⁹ subiūgit stupozis
rōnem ¶ Duo enim ¶ duas ptes ꝓcepti. Exo. 20. Ego sum
dñs de⁹ tuus q eduxi te de terra egypti. Nō hēbis deos
alienos coram me rē. Et iterꝝ. Nō facietis deos argenteos
nec deos aureos facietꝫ vobis ¶ fontē aque ¶ q verā ꝓsola-
tionē eis dare possūt. ℞s. Apō te est fons vite ¶ cisternas ¶
idola. q̄ saluare nō p̄nt ¶ foderūt ¶ qa ipsi ea fecerunt. ℞s.
Simulachra gēniū argētū et auꝝ: opa manuū hoīum.

¶ Nūqd seruus ē isrl aut ℣naculus. Quare
g factꝰ ē in ꝑdā: Sup eū rugierūt leones et

dederũt vocẽ suã: posuerũt terrã eiꝰ in soli-
tudinẽ. Ciuitates eiꝰ exuste sũt: ⁊ nõ est q ha-
bitet in eis. Filij quoq; mẽphbeos ⁊ taphne-
os ꝓstuprauerũt te vsq; ad vticẽ. Núqd nõ
istõ factũ est tibi: qa dereliqsti dñm deũ tuũ
eo tpe quo ducebat te p viã? Et nũc qd tibi
vis in via egypti: vt bibas aquã turbidã. Et
qd tibi cũ via assyrioꝝ vt bibas aquã flumi-
nis? Arguet te malitia tua ⁊ auersio tua in-
crepabit te. Scito ⁊ vide qa malũ ⁊ amarũ
est reliqsse te dñm deũ tuũ: ⁊ nõ cẽ timorez
ei⁹ apud te dicit dñs deus exercituum.

¶ Dic exaggerat culpã ex mẽtis obstinatiõe. Et p̃ qa pec-
catũ nõ recogñscebãt. 2° qa multiplicabãt. ibi [A seculo]
Circa p̃mũ tria. p̃ sumit ex penis culpe argumentuz. Ex-
cludẽs seruilẽ ꝯditionez ne pp hoc videaꝫ iuste in serui-
tutez adducta [Uernaculus]q nascit in domo dñi. q. d.
nõ. Jo. 8. Semẽ abrae sum⁹: ⁊ neminj seruimꝰ vltra. p-
ponẽs penaꝫ diuersitatẽ quãuz ad hoiuz captiuitatem.
[Quare ḡ scũs leones]ꝑncipes chaldeoꝝ [vocem]ꝑce-
pta. vel belli. Quãtũ ad regiõis vastationez [posuerunt]
Esa. p̃. Terra vestra ꝺserta: ciuitates vestre ꝺstructe sũt.
Quãtũ ad mulierꝫ violationẽ [filij quoq;]ciuitates egy-
pti [vsq; ad]vticẽ]ꝺ nãm abutẽtes: nulli parcẽtes mem-
bro. Uel spũaliꝫ p idolatriã vsq; ad firmos ꝓtaminãtes:
Treñ. vltio. Mulieres in syon bũliauerũt: ⁊ virgines in
ciuitatibꝰ Juda. Et ꝛcludẽs verã rõnẽ [Núqd ducebat]
ꝑspere. Nõ n. te dereliqueꝫ tu ipꝫ. Dañ. 9. Quia recessi-
mus a te ⁊ nõ audiuimꝰ vocem dñi dei nr̃i: vt ambulare-
mus in lege eius quã posuit nobis p seruos suos prophe-
tas ꝛc. 2° ponit inutile remediuz qõ ꝺ bꝺ penas adhibe-
bãt. Et quo pz qp penã nõ recognoscebãt sperãtes in au-
xilio gẽtiũ. vñ ponit auxilij ingñtionẽ [Et nunc qd]q. d.
nõ sic ꝺberes penas vitare: ꝫ deũ placando [in via egy-
pti]mittẽs ꝑ auxilio [aquã]nr̃e flumis Jeufrat ḡ ẽ assy-
rioꝝ. Esa. 30. Ambulatis vt ꝓdatis i egyptũ: ⁊ os meũ
nõ interrogastis ꝺ ꝓdicte eis ... recognitionẽ [arguet]ma-
litia]qñ ꝑ ea penas sustinebis. Esa. 3. Agnitio vultꝰ eoꝝ
ñdebit eis: ⁊ peccñ suũ q̃si sodoma ꝓdicauerunt. 3° adhi-
bet vtile ꝛsiliũ vt peccñ recognoscãt [Scito. malũ]inho-
nestũ [amarum]penosum. Sopho. p̃mo. Uox diei do-
mini amara: tribulabitur ibi fortis.

¶ A seculo confregisti iugum meuz: rupisti
vincula mea ⁊ dixisti. Non seruiã. Jn omni
enim colle sublimi ⁊ sub omni ligno frõdo-
so tu ꝓsternabaris meretrix.

¶ Dic ostdit qp peccñ obstinata mẽte multiplicabant. Et
p̃ q̃tũ ad diuturnitatẽ tpis [A seculo]q. d. a p̃mo legis da-
te. Esa. 48. Transgressorem ex vtero vocaui te. Job. 21.
Quis ẽ ops vt seruiam⁹ ei: ⁊ qd nobis ꝓderit si orauerí-
mus illũ. 2° q̃tũ ad multitudinẽ opis [in oi colle]in locis
altis ⁊ amenis idolis ĩmolabãt. Esa. 65. Sacrificauerunt
super montes: ⁊ super colles exprobrauerũt mihi. Ame-
na enim ⁊ excelsa semper idolis dedicantur.

¶ Ego aũt plãtaui te vineã electã. Oẽ semẽ
verꝫ. Quo ḡ cõuersa es mihi prauum vinea
aliena? Si lanueris te nitro: ⁊ multiplicaueꝛ-
ris tibi herbã borith: maculata es in iniqta-
te tua coꝛã me dicit dñs deꝰ. Quo dicis non
sum pollura: post baalim nõ ambulaui? Uide
A
vias tuas i ꝓualle: scito qd feceris. Cur-
sor ceuis explicãs vias suas: onager assuetꝰ i
solitudie: in ꝺsiderio aie sue attraxit ventũ
amoris sui. Nullus auertet eã. Oẽs q q̃rũt
eam nõ deficiẽt: in mẽstruis eiꝰ inuenient eam.
Prohibe pedẽ tuũ a nuditate: ⁊ guttur tuũ
a siti. Et dixisti. Desperaui: nequaq; faciaz.
Adamaui ꝓpe alienos: ⁊ post eos ambu-
labo. Quo ꝓfundit fur q̃ꝫ deꝓhẽdit sic ꝓfu-
si sũt domus isrl: ipsi ⁊ reges eoꝝ ꝓncipes
⁊ sacerdotes ⁊ ꝓphete eoꝝ: dicentes ligno:
pr̃ mꝰ es tu: ⁊ lapidi: tu me genuisti. Uerte-
rũt ad me tergũ ⁊ nõ faciẽ: ⁊ in tpe afflictio-
nis sue dicẽt: surge ⁊ libera nos. Ubi sũt dij
tui quos fecisti tibi? Surgãt ⁊ liberent te in
tẽpore afflictiõis tue. Secũm numez q̃ꝫ
ciuitatum tuarum: erant dij tui iuda.

¶ Dic tollit excusationẽ. Et p̃ quã possent hic ꝓponẽdo
cultoris negligẽtã. Cõtra qõ [Ego te elegi]electã jex cle
ctis pũb⁹. Esa. 5. Uinea facta est dilecto meo in cornu fi
lio olei ꝛc. 2° quã possent hic negãdo culpã. ibi [Si lane-
ris.]Et p̃ ostendit eos de culpa in deum. 2° de culpa in pri-
mũ. ibi [Quid niteris ꝛc.]Circa p̃mũ duo. p̃mo ostendit de
culpa ofidẽs negãdi possibilitatez [nitro]q̃ꝫ calore solis
ꝺsiccatũ: sicut sal sordes lauat [beritb]q̃daz herba ad la-
uãdũ sordes: ⁊ est modus loquendi. q. d. Tota aq̃ fluuiꝰ
nis nõ faceret te mundã. i. nulla excusatio vel purgatio.
Prouer. 30. Generatio que sibi mũda vr̃: ⁊ nr̃ non est lota a
sordib⁹ suis [Quo dicis]Prouer. 20. Quis põt dicẽ mũ-
dũ est cor meũ: purus sum a pctõ? Et ponit culpe purga-
tionẽ ꝓponẽs duas circũstãtias. p̃ locuz [vide vias]ope
[in ꝓualle]filioꝝ emon: vbi idola colebãt. hic locꝰ ꝛsyloe
fontib⁹ irrigat: ⁊ ibi erat ꝺlubrũ Baal: ꝫ glo. ifra. 31. Di-
rige cor tuũ ad viã rectã in q̃ ambulasti. Et ꝓponit pecca
ti modũ q̃tũ ad peccandi solicitudinẽ [Cursor leuis]q̃si
expedit⁹ ad peccandũ. Prouer. j. Pedes eoꝝ ad malum
currũt: ⁊ festinãt vt effundãt sanguinẽ. Quãtũ ad ꝓpti-
scẽtie feruoꝛẽ [onager in ꝺsiderio]. Scoit⁹ [attraxit ventũ]
quo ꝓcipit odoꝛẽ femie sue [amoris]rei amate. ifra. 14.
Onagri steterũt in rupib⁹: traxerũt ventũ q̃si dracones.
Quãtũ ad fotẽ adhesiones [Nullus auertet]amoꝛẽdo.
Et q̃tũ ad peccãdi ꝓptitudinẽ [oẽs q q̃rũt]. q. de me-
retrice loquit̃: que ẽt tpe mẽstruoꝝ amasys se exhibet.
Eccleſ. 16. Diuisisti pedes tuos oi trãseũti: ⁊ multiplica-
sti oẽs fornicatiões tuas. ¶ 2° ostendit eos de mẽtis duri-
tia. Et p̃ qa nõ reuocant monitis. 2° qa nõ corrigunt̃ fla-
gellis. ibi [Quid vultis.]3° qa non flectunt̃ bñficijs. ibi
[Uidete ꝛbũ]Circa p̃m tria. p̃ ponit admonitionẽ [pbi
be]q. d. cessa a peccatis: p qb⁹ nudis pedib⁹ ⁊ sitiens cu-
ceris in captiuitatẽ: sic Esa. 20. Sic ambulauit seruꝰ meꝰ
Esaias nudus ⁊ discalciat⁹, sic minabit rex assyrioꝝ ca-
ptiuitatẽ egypti ꝛc. nudã ⁊ discalciataz ꝺscoopris natib⁹
ad ignominiã egypti. 2° ostẽdit ppli rebellionẽ [Et di-
xisti]alienas]dola. ifra. 18. Dixerũt: desperauim⁹, post co-
gitatiões nostras ibimus: ⁊ vnusquisq; prauitatem cor-
dis sui mali faciemus. 3° cõminat ꝓfusiones: ⁊ primo po-
nit ꝓfusiõis similitudinẽ [Quo ꝓfundit. cõfusi sũt]ꝺcẽdẽs
in penis [ligno]dolo ligneo [pi]Dcꝰ. ps. Cõfundant̃ oẽs
qui adorãt sculptilia: ⁊ g̃liant̃ i simulachris suis. Esa. j.

D

E

Confundent̃

Confundent ab idolis suis.2° exponit ꝓfusiõis ordinez. ꝙ ponẽs diuini auxiliu destitutionẽ. Recurrit .4. inobedientes. Zach.7. Auerterũt scapulã recedentes ꝛc. ne audirẽt legẽ ꝛc. in tpe afflictiõis .Osee.6. In tribulatiõe suã mane ꝓsurgẽt ad me. Uenite ꝛ reuertamur ad dñm ꝛc. 2° ponit idolor imunitatẽ. Ubi sunt dij .Deut.32. Ubi sunt dij eor in qbus habebãt fiduciã:3° idolorum multitudinẽ. Scõm numerus .Esa.2. Repleta est terra eius equis:ꝛ innumerabiles quadrige eius.

¶ Quid vultis mecũ iudicio ꝓtẽdere? Oẽs dereliquistis me dicit dñs. Frustra percussi filios vestros:disciplinã nõ receperũt. Deuorauit gladius vester ꝓphetas vestros:quasi leo vastator generatio vestra.

¶ Dic oñdit duritiã:qa non corrigunt flagellis. Et ꝙ miraꝫ excusationẽ. Quid vultis mecũ .Job.9. Si voluerit ꝓtẽdere cũ eo.2° oñdit eor incorrigibilitatẽ quãtũ ad flagella mior. frustra percussi ꝛ maior. deuorauit vester .ab hostib⁹ vestris merit in occisionẽ missus. ꝓphas vios. falsos.i. Baal:ꝛ ariolos:ꝛ ꝗtũ ad oẽs cõiter. ꝗsi leo .vastat:sic. vastaꝫ .vl ꝗsi leo .vastaꝫ:sic vastaꝫ .ɔ leones cui oẽs insurgũt:sic ꝛ ɔ lupũ.ifra.6. frustra ꝓflauit ꝓflator:malicie enim eorum non sunt consumpte. Argentum reprobum vocate eos:quia dñs proiecit illos.

¶ Uidete ꝙbũ dñi. Nũqd solitudo factꝰ sum israeli aut terra serotina? Quare ꝙ dixit populus meꝰ:recessimus:nõ veniemꝰ vltra ad te? Nũqd obliuiscet virgo ornamẽti sui aut sponse fascie pectoris sue? Ppls aũt meꝰ oblitus est mei diebus innumeris.

¶ Dic oñdit duritiã:qa nõ flectũt bñficys.ꝙ ꝓponit bñficia ꝙ ptinẽt ad vite vsũ. v. dere .intelligere. Nũqd solitudo .animo sum vob ꝓ ciuitate ꝛ terra vberrima:qz vos ɔsẽdo:ꝛ fructꝰ terre tribuo .Osee.6. Uenite nob ꝗsi iber tẽporane⁹ ꝛ serotinꝰ terre.2° ca ꝙ ptinẽt ad ornatũ. Nũqd obliuiscet .Esa.61. Indumẽto iustitie circũdedit me.

¶ Quid niteris bonã ostẽdere viã tuã:ad ꝙrẽdã dilectionez ꝙ isup ꝛ malitias tuas docuisti vias tuas:ꝛ in alis tuis inuẽt⁹ ẽ sanguis aiaz pauperz ꝛ inocẽtũ. Nõ in fossis inuẽi eos sz in oib⁹ ꝙ supra memorauí. Et dixisti. Absqz pctõ ꝛ inocẽs ego sum:ꝛ ꝓpea auertaꝫ furor tuꝰ a me. Ecce ego iudicio ꝓtẽdam tecũ:eo ꝙ nõ dixeris:nõ peccaui. Quã uilis facta es nimis:iterans vias tuas.

¶ Dic ꝓuicit eos de culpa in ꝓximũ. Et ꝙ ꝓbat culpaz .2ª cõminat ꝓfusiõis penaz .ibi. Et ab egypto ꝛc. .Circa ꝑmã tria ꝙ ponit ꝓximoz occisionẽ admirãs excusationẽ. ad ꝙrẽdã .ꝗsi ꝙ hec me possis placare:ponẽs occisionẽ spiritualẽ. ꝙ isup .docuisti malis exẽplis.ifra.13. Tu docuisti eos aduersus me:ꝛ eruditi in caput tuũ. Et ponẽs occisionẽ corporalẽ. in alis .i. in aub⁹ .logꝫ ad filiandinem auis rapacis. paupez .ꝗs idolis imolasti. Zach.5. Uidi ꝛ ecce due mulieres egredientes ꝛ spũs in alis earz:ꝛ habebãt alas ꝗsi alas milui.2° culpe manifestationẽ. nõ in fossis .ꝙ occulte a latronib⁹ occisus. in oib⁹ .i. collis ꝛ locis ameno. Esa.59. Corruit in platea veritas:ꝛ egtas nõ potuit ingredi. Et facta ẽ ꝛitas in oblionem:ꝛ ꝙ recessit a malo prede patuit. Et miraꝫ excusationem. Et dixisti .Job.11. Dixisti purus ẽ sino meꝰ:ꝛ mũdus sum in ꝓspectu tuo.3° oñdit culpe iterationẽ ꝑmittẽs excusatiõis admirationẽ. Ecce ego. Quã vilis .nimis. pctã. Tre.1. Uide dñe ꝛ ꝓsidera:quoniam facta sum vilis.

¶ Et ab egypto ꝓfunderis sicut cõfusa es ab assur. Ꝙã ꝛ ab ista egredieris:ꝛ manus tue erunt sup caput tuũ:qñ obtruncauit dñs confidentiã tuam ꝛ nihil habebis prosperuz.

¶ Dic cõminaꝫ eis ꝓfusiõis penã. Et ab egypto .de cui⁹ auxilio speras. ab assur .quoz auxiliũ ɔ decez trib⁹ Assyrios ꝗsisti.4. Reg.16. Manus tue .in signũ doloris. Esa.30. Erit vobis confusio .ꝓpter pharaonis in ꝓfusionẽ:ꝛ fiducia vmbre egypti in igminiaz. ¶ Nõndũ ꝙ pctm ꝺi vanitas:ga ꝓbatasticũ in eligẽdo .ꝑs. Btus vir cui⁹ ẽ nomẽ dñi spes ei⁹:ꝛ nõ respexit in vanitates ꝛ insanias falsas. Quia trãsitoziũ in pmanẽdo ꝑs. Defecerũt in vanitate dies eoz:ꝛ anni eoz cũ festinatiõe. Quia fallax ꝛ expectãdo. Eccl.34. Uana spes ꝛ mẽdacia viro insensato:ꝛ somnia extollũt ꝙtendẽte. Quia infructuosuz ꝛ ɔfeẽdo. Esa.49. In vacuũ laborauí:sine cã ꝛ vane fortitudinem meã ɔsumpsi. ¶ Itẽ nõn⁹ ꝙ ẽ fons aq̃ salis .sacralis mundicie. Ezech.47. Postq̃ venerint illuc aq̃ iste:ꝛ sanabũt ꝛ viuet oia ad ꝙ venerit torrẽs aq̃ reliciẽtis doctrie. Esa.56. Oẽs sitientes venite ad aq̃s:ꝛ ꝙ nõ habet argẽtũ .ꝓperate .emite ꝛ comedite:aq̃ refrigerãtis gre. Jo.4. Fiet .i. eo fons aq̃ saliẽtis in vitã eternã:aq̃ nitẽtis glie. Apoc.viii. Ostendat mihi fluuium aque vite splendidum tãq̃ crystallum procedentem de sede dei ꝛ agni.

¶ Capitulum.III.

Uulgo dicit. Si dimiserit vir uxorez suã:ꝛ recedẽs abeo duxerit virum alterum:nũqd reuertet ad eã vltra? Nũqd nõ polluta erit ꝛ ꝓfanata mulier illa? Tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis:tñ reuertere ad me dicit dñs: ꝛ ego suscipiã te. Leua oculos tuos in directũ: ꝛ vide vbi nũc ꝓstrata sis. In viis sedebas expectãs eos quasi latro in solitudine:ꝛ polluisti terrã in fornicatiõib⁹ tuis ꝛ in malitijs tuis. Quãobrẽ .ꝓhibite sũt stille pluuiarũ:ꝛ serotin⁹ imber non fuit. Frons mulieris meretricis facta ẽ tibi: noluisti erubescere. Ergo saltẽ amodo voca me:ꝑ ine⁹:dux virginitatis mee tu es. Nũquid irascetis in perpetuũ:aut persecurabis in finem?

Hic reuocat cos ad ꝓpias. Et ꝙ ponit reuocationez .2ª reuocatoz obstinationẽ .ca.8. Et dices ad eos ꝛc. .ꝓpria .i. duas. In ꝙ ponit reuocatiõis monita. In 2ª reuocatiõis argumẽta .ca.4. Si reuerteris ꝛc. .ꝓpria .i. duas. In ꝙ reuocat ꝓpias. In 2ª ponit remissiõis fructũ .ibi. Et ꝗs ꝗ ꝓtẽnat ꝛc. .ꝓpria .i. duas. In ꝙ reuocat a culpa .2ª a pena .ibi. Uade ꝛ clama ꝛc. .ꝙ .i. duas. In ꝙ reuocat monit. i. 2ª exẽplis .ibi. Et dixit dñs ꝛc. .Circa ꝙm duo facit. ꝙ reuocat eos ex dei clemẽtia:ad quã ꝓbãdã ꝓponit vulgare puerbiũ. Si dimiserit .qđ ortũ ẽt Deut.23. Si dimiserit vir uxorẽ. Et logꝫ ex ꝓmissionẽ vel facta ꝛ libello repudij:ꝓ duritiã cordis ipsoz. Matth.19. ꝛ iterdicebat reddit⁹ .vl vt nõ ꝓnt ẽnt ad dimittẽdũ. Ut ne dolo postmodũ recipiẽtes iterficerẽt. Et ex ꝛ puerbio sumit diuine clemẽtie argu⁹ .m ãt amatoꝛib⁹ .idol. Esa.65. reuiuat

ad dñz z miserebit ei⁹: z ad deū nr̄z: qm̄ mlt⁹ ē ad ign̄scē-
dū. 2° reuocat eos ex eox culpa. p̄ pponēs culpā: determi-
nās locū leua oculos i directū jrecta ꝯsideratione: vel vn-
dīq; vbi nūc j.q. vbīq; pstrata jsti meretrix idolatrie.
Eccl̄b. 16. Fecisti pstibulū i cūct⁹ plateis. Et peccādi ꝯ-
sideriū. Jn vys sedebas jsti meretrix expectās amasios
z latro expectās ās spolier. Proū. 7. Et ecce occurrit mu-
lier cū ornatu meretricio ꝑparata ad decipiendas aias.
Osee. 6. Galaath ciuitas operātiū: idolū supplātātū sāguie:
z q̄si fauces viroꝝ latronū. Et determinās peri effectū. z
polluisti terrā jupza 2°. Cōtaminastis terrā meā: z bere-
ditatē meā posuistis i abominationē. Et ꝯcide p culpa po-
nit penā. ¶ Obozē. stille pluuia: jḡrū vtute gr̄ā pluuia:
vt stille. Esa. 5. Mādabo nubib⁹ ne pluāt sup vineā meā
imbrē. Et oīdit peccātiū iucreūdiā. frōs jfra. 4. Quin
imo ꝑfusiōe nō estis ꝑfusi. 2° cōmiat pnaz. Et p̄ hortat
ad recogīcēdū bñficia. Ergo j.q.o. iuste pcriuz tpe z.
p̄ jp creatione. dux j.q.o. qñ ducebas me p desertū: nū
ygo erat. Proū. 2. Reliqit ducē pubtat sue. Esa. 63. Spi-
ritⁿ oīs ductor ei⁹ fuit. 2° hortat vt petant misericordiā: z
dicāt. ¶ Nūqd irascēris jps. Nūqd in ppetuū irasceris
nobis: aut extēdes irā tuā in generationez z gñationē.

¶ Ecce locuta es z fecisti mala: z posuisti.
Et dixit dñs ad me i dieb⁹ Josie regis. Nūqd vidisti q̄ fecerit auersatrix isrl? Abijt si-
bimet sup oēm mōtē excelsum: z sub omni
ligno frondoso: z fornicata est ibi.

¶ Dic ostēdit eox nēptū/q̄tū ad pctm oris. Ecce locu-
ta jgō exponit p̄ ꝓbis supbie z. quātū ad pctm oris. z
fecisti jam nūdet illō. ipleti mala jḡtū ad pctm cordis
z posuisti jam illōt. z oīdisti j.q.po⁹ mā i pctō iactasti.
Una ℞ nō ē in hebreo. Et p̄ ꝓbis z. Jnce i libris anagg.
Sz vī expō Hieronymi. Job. 24. Dedit ei de⁹ locū pe-
nitētie: z ille abusꝰ eo in supbia. Esa. 5. Ueh qui potētes
estis ad bibēdū vinū z viri fortes ad miscēdā ebrietatē.

¶ Et dixit ei⁹ fecisset hec oia ad me reuertēt:
z nō ē reuersa. Et vidit ꝓuaricatrix sozor ei⁹
Juda: qa p eo q̄ mechata eēt auersatrix isrl
dimisissez eā z ꝺ̄disset ei libellū repudij: z ti-
muit ꝓuaricatrix Juda sozor ei⁹: sz abijt z
fornicata est ēt ipsa: z facilitate fornicatiōis
sue cōtaminauit terram: z mechata est cū la
pide z ligno. Et in oībus his nō est reuersa
ad me ꝓuaricatrix sozor ei⁹ Juda i toto cor-
de suo: sz i mēdacio ait dñs. Et dixit dñs ad
me. Justificauit aiam suā auersatrix isrl cō-
paratione ꝓuaricatricis Juda.

¶ Dic reuocat eos ex ꝑplo occē tribuū. Et circa ℞ tria fa-
cit. p̄ ponit exēplū ad culpā idolatrie. Abut sibimet jse,
quēs mor⁹ suos: nō ꝓcepta mea z iobie. Et dixit j. Reg.
17. Fecerūt sibi statuas z lucos in oī colle sublimi: z sub
ter oē lignū nemorosū. Et adolebāt ibi icēsū sup aras in
more gēnū. Et q̄tū ad penā q̄ eis inoleuit. Et vidit ꝓuari
catrix sozor jda ex eisdē p̄ib⁹ ozti. ꝺ̄disset ei libellū jser
uat fornicatiōnē meretricis q̄ seditas inuenit. Sz ℥ Esa.
50. Quis ē hic libellus repudij. Et dām q⁹ de⁹ nō dimi-
sit aliquē q̄tū ad ℞ principalz hō peccās ipz dimittit. vñ.
ibidē. Jn iniquitatib⁹ vr̄is vēditi estis: z i sceleribus vr̄is di-
misi matrez vr̄az. 2° ponit ꝓcēptū. z nō timuit jcū lapide j.
fecit idolo lapideo. 4. Reg. 17. Sz nec ipe iudas custo-
diuit mādata dñi dei sui: verūm errauit z ābulauit in er-
roribus isrl q̄s operat⁹ fuerat. 3° aggrauat reatū. Et dixit. Ju
stificauit ꝯparatione: qa dece tribus pnā aliaz non viderāt:
nec corrigebantur. Eccl̄b. 16. Justificasti sorores tuas in
omnibus abominationibus tuis quas operata es.

¶ Uade z clama ꝓmōces istos ℨ aglonē z di-
ces. Reuertere auersatrix isrl ait dñs: z non
auertā faciē meā a vobis: qa sctus ego sū dic
dñs: z nō irascar i ppetuū. Uerūm scito ini-
quitatē tuā: qa i dñz deū ꝑuaricata es. Et dis-
perdisti vias tuas alienis sub oī ligno fron-
doso: z vocē meā nō audisti ait dñs. Cōuer-
timini filij reuertēres dic dñs. q̄ ego vir vester.

¶ Dic reuocat eos a pena captiuitat. Et p̄ reuocat. 2° oī-
dit reuocatiōis cās. ibi. Ego ār z. Circa p̄m duo. p̄ ponit
reuocationē. 2° reuocatoꝝ reuisionē. ibi. Et assumā z. C
Circa p̄m duo. p̄ reuocat illos de decē tribub⁹: vocans ad
reuertēdū. ℨ aglonē. vbi captui tenēt i terra assyrioꝝ.
ps. Nō i ppetuū irascet: neq; i eternū cōminabit. Et ad
pctā recogīcēdū. Uerūm scito. dispsisti. q̄si mlt⁹ idolis.
supza. z. Uide vias tuas i valle scito qd feceris. 2° illos
de duab⁹ tribub⁹. Cōuertimini ꝑpenitēdo reuertētes ad
me. Uel reuertētes a captiuitate. Osee. 2. Et erit i die il-
la dic dñs. vocabit me vir meus: z nō vocabit vltra baali.

¶ Et assumā vos: vnū de ciuitate z duos ℨ
cognatiōe: z introducā vos in syon. Et dabo
vobis pastores iuxta cor meū: z pascēt vos
scia z doctria. Cūq; multiplicati fueritis z
creueritis i terra i dieb⁹ illis ait dñs: nō dicēt
vltra: arca testamēti dñi: neq; ascendet sup
cor: neq; recordabunt illi⁹: nec visitabit: nec
fiet vltra. Jn tpe illo vocabūt hierusalez so
liū dñi: z congregabunt ad eam oēs gentes
in nomine dñi in hierusalē: z nō ambulabūt
post prauitatem cordis sui pessimi. Jn die-
bus illis ibit domus Juda ad domuz Jsrl:
z venient simul de terra aquilonis ad terrā
quā dedi patribus vestris.

¶ Dic ponit reuocatoꝝ reuisionē. Et p̄ duaꝝ tribuum p̄-
mitēs eis restitutōez p̄ce. vnū ℨ ciuitate. ga dispsi erāt
vel ga nō oēs reuisi. Eccl̄b. 36. Tollā gppe vos de gēt⁹:
z ꝯgregabo vos ℨ vniūsis terris: z adducā vos i terrā ve
strā. ¶ reintegrationē insistit. emēdatiōe ꝓmittit. z dabo
vob⁹ scia. ℨ. ad fidē. doctria. ℨ. ad mores. Esa. j. Re
stituā iudices tuos vt fuerūt pus: z ꝯsiliarios tuos sic an
tigt⁹. 3° q̄tū ad augumētationē gr̄ie: quā figit ex pterito-
rū oblitiōe. Cūq; multiplicati nō dicēt j.q.p nihilo cō-
putabūt illō i q̄ mō gl̄iamini: ga arca absc̄sa fuit nec i-
dēta: sic dā. 2° Mach. j. Ex futuroꝝ pmissiōe. in tpe illo.
hierl̄z totā: qō ꝯpletū fuit i fama sctitat⁹ i q̄ bēbāt. sic dō
p̄ Mach. 3 Eccl̄b. 43. Loc⁹ solu mei z loc⁹ vestigioꝝ
pedū meoꝝ vbi habito i medio filioꝝ isrl in eternū. Et
q̄tū ad cult⁹ āpliationē. ¶ Et ꝯgregabūt. oēs gētes jex ol-
bus aliq. Undecq; n. veniebāt ozare i hierl̄z. Ut intelligāt
de ꝑfectiōe gēnū ad fidē Chr̄i. ps. Oēs gētes q̄scūq; feci-
sti venient z adorabūt coram te dñe. 2° ponit ꝓuersionē ꝺ̄cē
tribuū. Jn dieb⁹ illis ꝺ̄ga z ex illis g reducent: duab⁹ tri-
bub⁹ ad vñitatē sc̄i. Qō notat i ℞ qō dic. Veniēt sil jsra. 50.
In dieb⁹ illis z i tpe illo ait dñs. venient filij isrl ipsi z filij

Juda

Juda simul: ambulates & flētes ppabūt: & ois deū suū
q̄rēt. Quidā nī exponūt totū hoc de vitijs q̄bus.

¶ Ego aūt dixi. Quō ponā te in filios: & tribuā tibi terrā desiderabilē hereditatē pclaram exercituū gentiū: Et dixi. Patrē voca bis me: & post me ingredi nō cessabis.

D ¶ Hic assignat cāz reuocatiōis. Et p̄ pōit q̄ndē. | Quō .i. qd pōt mouere q̄ tot bōa tibi ofera: cū i tot ptis sit | in filijs .i. in multitudie filioz | exercituū gentiū .i. vbi ab antiquo exercitus congregabāt sīt vsq; hodie: pp ei⁹ declitias. ps. Pro nihilo habuerūt terrā desiderabilē. Iterū ps. Funes ceciderūt mihi in pclaris: etenī hereditas mea pclara est mihi. 2° ponit risionē. | Et dixi .i. putides bona que facies: hec tibi promitto. ps. Ipse inuocabit me pater meus es tu: deus meus & susceptor salutis mee.

¶ Sed q̄o si nītat mulier amatorē suū: sic nēpsit me dom⁹ israel dicit dīs. Uox i vijs audita est: ploratus & vlulatus filioz israel: q̄m iniquā fecerūt viā suā: & oblīti sunt dīi dei sui. Cōuertimini filij reuertētes: & sanabo auersiōes vīas. Ecce nos venim⁹ ad te. Tu.n.es dīs deus nr̄. Uere mēdaces erant colles & multitudo mōtiū. Uere i dīo deo nr̄o salus israel. Cōfusio comedit laborē patrū nostroz ab adolescentia nr̄a: greges coz & armēta coz: filios coz & filias coz. Dormiem⁹ in cōfusione nr̄a & opiet nos ignomīnia nr̄a: q̄m dīo deo nr̄o peccauim⁹ nos & pres nostri ab adolescētia nr̄a vsq; ad diem hanc: & nō audiuimus vocem dīi dei nr̄i.

¶ Hic ponit reuersiōis fruct⁹. Et p̄ dic nēcitate reuocādi q̄tū ad ipsoz culpā | amatorē | nō vīz. Osee.2. Uade & dilige mulierē dilectā ab amico & adulterā q̄m ad penā | vox i vijs. | Ifra.31. Uox i excelso audita ēlamētatiōis luct⁹ & fletⁿ: rachel plorātis filios suos. 2° ponit q̄uersionis vtilitatē. | Cōuertimini | vt.ā. | auersiōes | gbus a deo auersi estis. ps. Qui sanat oēs cōtritiōes tuas. Ysa.48. Cōuertimini ad me & salui eritis. 3° pōit coz reuersiōez. Et p̄ pfitēt obliaz | Ecce venim⁹ | sīt tu pcepisti. Osee.6. Uenite reuertamur ad dīm: q̄z ipse cepit & sanabit nos: percutiet & curabit nos. 2° pfitent dei magnificētiā: pfitētes ipsius diuinitatē. | Tu.n.es. | Exo.15. Iste de⁹ me⁹ & glorificabo eū. Idoloz falsitatē. | Uere mēdaces: q̄z si pcrebāt idola q̄ ibi colebam⁹ auxiliū q̄ spabam⁹: nec hēbāt diuinitatē: quā prēdebāt. Ysa.28. Posuim⁹ mēdaciū spez nr̄a: & mēdacio protexim⁹. Et diuini cult⁹ vtilitatē. | vere in dīo. | ps. In deo saluabī meū: de⁹ auxiliū mei: & spes mea i deo ē. 3° pfitēt culpā & penā ipsoz & pīz. | Cōfusio | Ifra.17. Dñe: oēs q̄ te derelinquūt: recedētes a te in terra scribēt: q̄m dereliq̄runt fontē aq̄z viuētiū dīm. ¶ Nosce q̄ de⁹ dī pī creatiōe. Matth.xj. Cōfitebor tibi pr̄ dñe celi & terre. Adoptiōe. Ro.8. Accepistis spūz adoptiōis filioz dei: in q̄ clamam⁹ Abba pr̄. Instructiōe. Ysa.39. Pr̄ filius notā faciet ueritatē tuā. Correctiōe. Proi.3. Quē.n. diligit dñs corripit: & q̄si pr̄ i filio pplacet sibi. ¶ Nosce q̄ hēditas pīe celestis ē pclara: splēdoī diue visiōis. Sap. 6. Clara ē & q̄ nūq̄ marcescit sapia: & facile ē ab his q̄ di ligūt eā. Dulcedie diuini amoris. ps. Laliz m⁹ ie bēlās q̄ pclar⁹ est. Familiaritate solite alloquiōis. Sap. 8. Prudentias in cōitatōe sermonū ipsius. Magnificētia operationis. Eccl. 43. Illic pclara opa & mirabilia. Magnitudie exultatiōis. Zach. 8. Erit dom⁹ iuda & dom⁹ israel in domo. Solatio societatis. Eccl. 30. Oia ligna voluptatis que erant in paradiso dei &c.

¶ Capitulum.IIII.

SI reuerteris ad me israel: ait dīs ad me q̄uertere. Si abstuleris offendicula ma a facie mea nō cōmoueberis. Et iurabis viuit dīs in veritate & in iudicio & in iustitia: & benedicent eum gentes ipsumq; laudabunt.

A Hic ponit argumēta reuersiōis. Et p̄ supra ex bñficijs q̄ p̄mittit reuertētib⁹, 2° ex penis q̄s cōminat cōuertētib⁹ ibi. | Dec.n. dñs &c. | Circa p̄m⁹ duo. p̄ docet reuertēdi modū. | Si reuerteris | ab idolis | ad me q̄uertere | Uel si reuerti disponis: toto corde q̄uertaris. Ut si reuertis a captiuitate: q̄uertere penitēdo. Ysa.21. Si q̄ritis q̄rite: q̄uertimini & uēite. 2° ostēdit q̄uersiōis fructū triplicē p̄ securitatis | si abstuleris offēdicula .i. idola in q̄b⁹ & tu pcedēs offēdis: & me ad irā puocas | nō cōmoueberis | vl a pīa. ps. Qui confidūt i dīo sīt mons syon nō cōmouebit i eternū q̄ habitat i hierlim. 2° fructū scientē i ipsis | iurabis: viuit dīs | p deū. | viuū: & nō p idola mortua | in Ueritate ex pte iurātis: vt vere & nō simulate vel ad ōceptionē iurēt | in iudicio | q̄tū ad cām p̄ q̄ iurat: vt nō temere: sz pcedēte debita discussiōe iuret. | in iustitia | q̄tū ad rē ō q̄ iurat: vt sit licita & licita. Ysa.65. Qui iurat i terra iurabit in deo amen. 3° ampliationez religionis in gentibus. | Et benedicēt gentes | dīm: videtes beneficia ipsius in te. ps. Benedicite gentes deū nostrum.

¶ Hec enim dicit dīs viro iuda & habitatori hierusalē. Nouate vobis nouale: & nolite serere sup spinas. Circūcidimini dīo & auferte pputia cordiū vīroz viri iuda & habitatores hierlim: ne forte egrediat vt ignis idignatio mea & succendet & nēn sit q extinguat. Quia aūt hec mala veniēt pp malitiā cogitationū vestraz. Annūtiate in iuda: & in hierusalē audītū facite: loquimini: & canite tuba in terra: clamate fortiter & dicite. Cōgregamini & igrediamur ciuitates munitas: leuate signū in syon. Cōfortamini nolite stare: q̄z malū ego adduco ab aq̄lone & p̄tritionē magnā.

B ¶ Hic sumit argumētū reuersiōis a penis. Et p̄ cōminat penas si reuerti noluerit. 2° excludit falsa remedia. cap. 5. | Circuite vias &c. | Circa p̄m⁹ duo. p̄ docet reuertētis ad deū q̄m ad boni operis fructū | nouale | terra de nouo culta. | nouate .i. auferte spinas vitioz vt mūda semina suscipiāt arua mūda. Matth. 13. Aliū cecidit sup spinas: & spine exorte suffocauerūt illud. Et q̄tū ad diuine religionis cultū. | Circūcidimini | vt. | de corde vīo rituū gētiliū amoueatis. Deut. 30. Circūcidite pputiū cordis vr̄i. 2° ostendit iminere periculū. Et p̄ in q̄tali | ne forte &c. | Ysa.1. Succendet veruq; nō erit q extinguat. 2° in spāli | annūtiate &c. | Et circa b tria facit. p̄ pdicit hostiū aduētū. 2° obsidiōis icōmodū. ibi | Uox annūtiātis. | 3° destructionis dānū. ibi | Uērē mali doleo. | Circa p̄m⁹ duo. p̄ describit ppationē ciuiū. 2° aduētū hostiū. ibi | Ascēdit leo &c. | Circa p̄m⁹ tria. p̄ ponit annūtādi ppationē iuslio. | Annūtiate | pones locū | in iuda | .i. in tribu illa | hierusalē | q̄ est

Augustinus. securi essent ibi: t securre cum expectarent. Tamen Augusti. sm mysterium dicit q galilea transfiguratio dicitur. Unde signat transmigrationem ad gentes. Uel huius mundi: in gloriam. Apostolus. 2ª Corin. 5. Dum sumus in hoc corpore: peregrinamur a domino. ¶ Que cum abyssent ꝛc.] Dic agit de denuntiatione que facta est per custodes. Et primo ponit denuntiationem. 2° impedimentum ibi[Et congregatis ꝛc.] Dicit ergo. [Et cū abyssent ꝛc.] Et quare tñ expectauerunt. Dicendum q dictum est q pre timore exterriti sunt custodes. Et forte hoc fecit dominus ne molestiam mulieribus inferrent. ¶ Ecce quidam de custodibus: venerunt in ciuitatem: t nuntiauerunt principibus sacerdotum.] Et quare principibus: quia habebant familiaritatem. Item quia ab eis acceperant pretium. Nihilominus nunciauerūt pilato. Unde in quadaꝫ epistola quē misit Pilatus ad Tyberium scriptum est: quomodo custodes nuntiauerunt pilato ꝛc.[Et nuntiauerunt.] Jaꝫ signabatur q per ora gentilium erat manifestanda christi resurrectio. Tunc ponitur malitia impedientium. Et primo tangitur malitia principum. Secundo corruptio custodum. Tertio plebis. Circa primum concurrunt quatuor ad exaggerandum malitiam istorum. Primo ponitur congregatio. Unde dicit.[Et congregatis ꝛc.] Quia non unus tñ. Daniel. 14. Egressa est iniquitas a senioribus populi. Item exaggeratur malitia: quia hoc nō fecerunt ex infirmitate: sed ex malitia siue ex maligno consilio. Et hoc est consilium impiorum: de quo ps. primo. Beatus vir qui non abut in consilio impiorum. Item fraudem fecerunt quia oblatam pecuniam expenderunt in vsum mendacij. Unde sciebant illud. Eccle. 10. Ꝙ pecunie obediunt omnia. Sicut dicit Dieronymus. Similes sunt istis qui bona ecclesiastica expendunt ad faciendam voluptatē. Item in hoc q suaderunt mendaciuꝫ. Et primo suadēt. Scō impunitatem promittunt. Suadent mendacium. [Dicite quia discipuli eius ꝛc.] Dicit. 9. Docuerunt linguam suam loqui mendaciuꝫ. in ps. 26. Mentita est iniquitas sibi. Et vere vt ait Dieronym⁹ mendacium: quia discipuli ita stupefacti erant q non nisi fuissent accedere. Item si debuissent accedere: accessissent primo die quando non aderant custodes. Item hoc patet: quia remanserunt lintheamina. Unde si ablatum eus non dimissent. Item constat q cum aromatibus sepultus est. Unde lintheamina adhercbant vt colla. Unde vix potuissent amouisse. Item lapis erat magnus. Unde nō potuissent sine magno adiutorio t sine strepitu multo solui. Item arguit sic Augusti. Aut venerunt vobis vigilantibus: aut dormientibus. Si vigilantibus: quare non cecidistis eos. Si dormientibus: quomodo vidistis. Et sic apparet q mendacium fuit. Deinde impunitatem promittunt. Unde possent dicere: crimus puniti si preses audiret. Unde dicit.[Si hoc auditum fuerit a preside: nos suadebimus ei: t securos.] Et quomodo poterunt istud facere: Dicendum q preses non multum curabat. Item sciebant q non puniret eos nisi ad petitionem eorum: ideo sciebant q ꝛc. In hoc signatur cautela diaboli. ¶ At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti.] Non est mirum si milites corrupti fuerunt pro pecunia: quia t vnus de discipulis eius corruptus erat. Eccles. 9. Auaro nihil est sceleratius. ¶ Et diuulgatum est.] Et non solum vsquequo fuit scriptum hoc: sed etiam vsq; nunc. ¶ Undecim autem discipuli abierunt in galileam ꝛc.] Supra audiuim est quomodo notitia resurrectionis peruenit ad discipulos ex reuelatione mulierum. Dic quomodo ex eius visione. Et diuidit: quia primo ponitur Christi apparitio. Secūdo apparentis instructio. 2° ibi. [Et accedens Jesus ꝛc.] Circa primum tria facit. Primo describitur locus visionis. 2° visio. 3° officium. Dicit ergo. [Undecim autem discipuli ꝛc.] Quia obedientes christo abierunt in galileam. Quod dicit undecim: intelligendum q iudas abierat. Joā. 6. Duodecim elegi vos: t vnus ex vobis diabolus est. Sed duo sunt notanda q christus videtur in galilea: t q in monte. Galilea interpretatur transmigratio. Per hoc signatur q nullus potest videre deum nisi ex duplici transmigratione transferatur: scilicet a vitio ad virtutem. supra. 5. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Item a mortalitate ad immortalitatem. Unde dicit Apostolus. 1ª ad Cor. primo. Coartor autem e duobus desiderium habens dissolui t esse cum christo. Item visus est in monte ad signandum q qui vult videre deum oportet q tendat ad celsitudinem iustitie. ps. 83. Ibunt de virtute in virtutem. Item q in monte significat excellentiam illam ad quā exaltatus est per resurrectionem: quia cum fuit in mundo: fuit in valle mortalitatis: t ascendit in montem immortalitatis per resurrectionem. Esa. 2 Elevabitur super colles: t fluent ad eum omnes gentes. Et notate q apparet eis. [in loco vbi consueuerat: in quo signatur obedientia: q soli obedientes veniunt ad visionem diuinam. In Joā. 15. Si diligitis me mandata mea seruate. Et sequitur. Et ego diligam eum: t manifestabo ei meipsum. ps. 118. A mandatis tuis intellexi: idest ab obseruatione mandatorum. Unde in veteri lege nemo poterat ascendere in montem. Nova lex supplet. Et necessarius fuit q eis ap parueri: quia testes debebant ad tantum opus dari. Sꝫ ipse dedit testes non solum de auditu sed etiam de visu. 1ª Joan. p. Quod vidimus t audiuimus hoc testamur. Sed questio est: quando fuit facta hec apparitio. Et sm q Augusti. dicit. In prima die resurrectionis non fuit: quia in sero fuit visio vbi Thomas non erat. Item nec infra octauam aut in octaua die: quia in hierusalem fuerunt octo diebus. Nec possumus dicere q statim post octo dies quia contradiceremus Joāni qui dicit q quādo manifestauit se ad mare Tyberiadis iam. 3° manifestatus est Jesus. Et hoc hic non est. 3° sed post hanc tertiam facta est. [Et videntes.] Notandum q consideratium dei magnalia duo sunt genera: quia quidam habēt illa in reuerentia. Unde Abraam dixit. Gen. 18. Loquar ad dominum meum cum sum puluis t cinis. Et Job. 9. Quātus sum ego vt respondeā ei: t loquar verbis meis cum eo ꝛc. Et sequitur. Ideo me reprehendere ago penitentiam in faulla t cinere. Item hec reuerentia reperitur in angelis. Apoc. 7. Quod omnes angeli ceciderunt in conspectu throni in facies suas: t adorauerunt deum. Et hoc est: quia quanto magis aliquis cum cognoscit: eo magis reueretur eum. Sed aliqui in infidelitatem vertuntur. Uolunt enim omnia adequare suo intellectui. Unde quecunq; non intelligunt: blasphemant. Sic fuit de discipulis: quia[Et videntes eum adorauerunt ꝛc.] ps. 131. Adorabimus in loco vbi steterunt pedes eius.[Quidam autem dubitauerunt.] Ideo dominus tradidit se palpandum: vt dicit Luce. 24. ¶ Et accedens Jesus.] Hic ponitur instructio facta a christo. Et tria sunt considerando. Primo potestatem denuntiat. 2° officium iniungit. 3° auxilium futurū promittit. 2° ibi.[Euntes ꝛc.] 3° ibi.[Ecce ego ꝛc.] Dicit ergo.[Et accedens ꝛc.] Discipuli dispartiti erant: quia quidam eum in reuerentiam habebant: quidam autem dubitabant; ideo indigebant

Questio. Augustinus.

vtrodq; scilicet q̄ manifestaret se: ⁊ q̄ consolaret eos. Sic accessit ad totum populum. Isa.9. Populus gentiū qui ambulabat in tenebris vidit lucez magnam. Jté nunciauit potestaté.⌊ Data est mihi omnis potestas ⁊c.⌋

Hieronym°. Et sicut dicit Hieronymus. Data est potestas ei qui a populo ante crucifixus est. Potentia dei nihil aliud est q̄ omnipotentia. Et hec data non est christo: quia non conuenit Christo ſm humanitatem. Conuenit autem ei aliquid ⁊ ſm q̄ homo: ⁊ ſm q̄ deus. Unde in Christo ſm q̄ homo est scientia: voluntas: ⁊ liberum arbitrium. ⁊ similiter ſm q̄ deus. Duplex ergo in Christo est volūtas scilicet creata ⁊ increata. Potest ergo argui ⁊ q̄ duplex

Thomas. est potentia: ⁊ duplex scientia ⁊c. Est ergo questio: quare sicut cōmunicatur ei omnis scientia: quare non omnipotentia. Ratio est ista. Scientia ⁊ cognitio est ſm assimilationem cognoscentis ad cognitum: quia sufficit q̄ species cognitorum sint in cognoscente aliquo modo: vel q̄ ea per essentiam cognoscat: vel q̄ sint indite: vel ita q̄ accipiantur a rebus. Qualitercunq; sint: sufficit ad cognitionem: ideo non oportet q̄ essentia sit omnium: sed q̄ sit capax omnium. Hoc autem est esse receptionis infinite: sicut materia prima. Sed potentia actiua sequitur actum: quia quātum est actu: tm habet agere. Ideo qui habet omnipotentiam actiuam habet potentiaz ad actū omnium. Hoc autem non est nisi quia habeat potentiaz infinitam. Quod non conuenit christo inquātum homo: sed solum inquātum deus. Quid ergo dicit q̄ ⌊mihi est

Hylarius. data omnis potestas ⁊c.⌋ Notandum ſm Hylarium q̄ datio potest intelligi siue quātum ad diuinitatem: quia pater ab eterno suam essentiaz cōmunicauit filio: ⁊ quia sua essentia est sua potentia: ideo ab eterno dedit suam potentiam. Uel potest etiaz referri ad christum ſm humanitatem. Sed intelligendum q̄ humanitas Christi aliquid accepit gratia vnionis: ⁊ hec sunt omnia que sūt deo propria. Aliquid autem accepit consequens vnionem: vt plenitudinez gratie ⁊ huiusmodi. Et hec est quasi effectus vnionis. Joānis.ꝑ. Uidimus eum quasi vnigenitum a patre plenum gratie ⁊ veritatis. In omnibus ergo bis que insunt christo grata vnionis: non oportet q̄ omnia dicantur ſm duplicitatem. Sed in alijs que consequuntur. Unde dico q̄ potentia est data: non quia alia potentia sit data: sed data est ſm q̄ est vnita verbo vt filio dei per naturam: sed Christo per gratiam vnionis. Sed quare magis dicit post resurrectionez: data est

Thomas. mihi omnis potestas: cū ante resurrectionem? Dicendus q̄ in scripturis dicitur aliquid fieri: quando primo innotescit. Sic ergo ante resurrectionem non fuit ita manifestata omnipotentia ꝙ eam habuit: sed tunc fuit maxime manifestata quando potuit totum mundum conuertere. Possumus ⁊ aliter dicere q̄ potestas significat quendam honorem presidentie: sicut dicimus homines in potentatibus. Et sic accipitur hic potestas. Constat autem q̄ christus qui ab eterno habebat regnum mundi: vt dei filius: executionem accepit ex resurrectione: quasi.d. Jaz sum in possessione. De ista habetur Daniel.7. Judicium sedebit vt auferatur potentia: ⁊ conteratur: ⁊ dispereat vsq; in finem. Regnum autem ⁊ potestas ⁊ magnitudo regni de⁊ populo sanctoꝝ altissimi: cuius regnū: regnū sempiternum est: ⁊ omnes reges seruient ei: ⁊ obedient. Unde intelligitur quedam presidentia actualis. Sicut si exaltaretur filius ad exercitium potestatis quā naturaliter habebat. Apoc.5. Dignº est agnus qui occisus est accipere virtutem ⁊ diuinitatem ⁊c. ⌈ Euntes autē ⁊c.⌋ Dis iniungit officium. Et triplex iniungit officium. Primo docendi. 2º baptizandi. 3º officiuz informandi quātum ad mores. Dicit ergo. ⌊Euntes ⁊c.⌋ Et hoc sic sequitur. q.d. Data est mihi omnis potestas a deo q̄ non solū iudei sed etiā gentes conuertantur ad me: ideo quia tempus est. ⌊Euntes ⁊c.⌋ Joan.20. Sicut misit me pater: ⁊ ego mitto vos. Et Luc.22. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ⁊c. Et dixit. ⌊Euntes ergo docete.⌋ Quia hoc est primum in quo debemus instrui: scilicet in fide: quia sine fide impossibile est placere deo. Ad Hebr.xj. Et ex hoc inolcuit in ecclesia q̄ primo catheciçat baptiçādo: deinde instruit in fide. Et potestate accepta: mittit ad omnes gentes. Et hoc est quod dicit. ⌊Docete omnes gentes.⌋ Dedit te in lucem gentium: vt sis salus mea vsq; ad extremum terre. Ysaie.49. Et postq̄ docti fuit de fide: data officium baptiçandi. ⌊Baptiçantes eos ⁊c.⌋ q.d. Quia ad dignitatem promoueris: oportet q̄ primo notificetur ei dignitas: vt ei post in reuerentia habeantur. Ad Gal.3. Quicunq; in Christo baptiçati estis: Christum induistis. Sed que est forma baptismi? ⌊In nomine patris: ⁊ filij: ⁊ spiritus sancti.⌋ In christo duo sunt: humanitas ⁊ diuinitas. Humanitas est via non finis. Joan.14. Ego sum via veritas ⁊ vita. Ueritas: tanq̄ finis cōtemplatur. Uita: tanq̄ finis actiue. Non volo q̄ in via: scilicet in humanitate maneatis: sed vlterius transeatis ad diuinitatem. Ideo oportet q̄ duo signarentur: ⁊ humanitas ⁊ diuinitas. Per baptismum humanitas. Ad Ro.6. Consepulti enim sumus cū illo per baptismum in mortem ⁊c. Et per formam verborum: diuinitas: ita q̄ sanctificatio est per diuinitatem. Et ideo dicit. In nomine patris: ⁊ filij ⁊c. Et ratio est: quia per baptismum fit regeneratio: ⁊ in regeneratione tria requiruntur. Primo cui fiat. 2º per quem. 3º quo. Uni.s. deo patri: vt dicit Apostolus. Roma.8. Quos prescisit hos ⁊ predestinauit conformes fieri imaginis filij sui. Et Joan. ꝑ. Dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Per quem: quia per filiuz. Gal. 3. Misit deus filium suum: vt adoptionez filiorum reciperemus: quia per adoptionem ad naturalem filium: nos mus filij. Item quo: quia accepimus donum spiritus sancti. Ad Ro.8. Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorū dei. Ideo oportuit fieri mētionez de patre: filio: ⁊ spiritu sancto. Et ista in baptismo christi fuerunt: quia fuit filius per quem: pater a quo: ⁊ spiritus sanctus in columba. Et dicitur in nomine: id est in inuocatione nominis. Uel in virtute nominis: quia virtutem habet. Dicre.14. Tu autē in nobis es domine: ⁊ nomen tuum inuocatum est super nos: ne derelinquas nos. Jtez dicit in nomine: non in nominibus: ⁊ confundantur hereses que non ponunt distinctionem: in hoc quod dicit. In nomine patris ⁊ filij: sed confunditur Arrius per hoc q̄ in singulari dicit. In nomine. Notandum q̄ in primitiua ecclesia baptiçabatur in nomine christi: ⁊ hoc vt redderetur nomen venerabile. Sed nunquid modo sufficeret. Credo q̄ non: quia ex presso requiritur inuocatio trinitatis. In christo continetur implicite trinitas. Sic ergo induxit vt eos instrueret ad baptismum. Sed contra Apostolus dicit q̄ non misit eum deus baptiçare: sed euangeliçare. Sed baptiçare per alios: sicut christus non baptiçabat: sed discipuli eius. ⌈ Docentes eos ⁊c.⌋ Sed nunquid sufficit ad salutem credere ⁊ baptiçari. Non. Immo etiam requiritur instructio morum. Ideo dicit: docentes seruare omnia quecunq; ⁊c. ꝑs.118. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Et dicit que mandauit: non que ꝑsuui. Unde in

Sabellius cum fundatur ⁊ Arrius.

Obiecto. Soluto.

Matth. Que vobis dico omnibus dico. Tunc ponit 3^a. ¶ Et ecce ego vobiscum sum &c.] Dic promittit auxilium. Quare respondeat dicentibus. Tu mandas q̄ doceamus omnes non sumus sufficientes. Non timeatis: quia ego vobiscum sum. Et notate q̄ sicut mandatus ponitur transire in omnes: sic & auxilium: quia promittit Apostolis & aliis similē exequentibus. Unde ipse ad patrem orans dicit. Non pro eis autem rogo tm: scilicet discipulis: sed & pro his qui credituri sunt per verbum eorum in me. Joan. 17. Unde omnibus communiter promittit. Joan. 14. Qui credit in me opera que ego facio & ipse faciet & maiora horum faciet. Jterm per omne tempus. Unde dicit. [Omnibus diebus vsq; ad consūmationem seculi.] Non sic dicit: vt quasi post non sit nobiscum: nisi vsq; ad consūmationem seculi: sed quia tunc erimus per consūmationem in gloria. Apoc. 21. Ecce tabernaculum dei cum hoibus & habitabit aūs eis. Et ipsi populus eius erunt & ipse deus cum eis erit eorūs deus. Unde etiam Esa. 7. dicit: q̄ vocabit nomen eius Emanuel: quod interpretatur nobiscum deus: [vsq; ad consūmationem seculi.] quasi d. generatio fidelium sortior est q̄ mundus. Non enim peribit mundus: donec omnia fiant: id est ecclesia fidelius consūmetur. Et completur numerus electorum a deo in vitam eternam. Cui est honor & potestas per infinita seculā seculorum. Amen.

FINIS.

¶ Explicit vtilissima cōmentaria Diui Thome de Aquino super Matthæum: ad omnium doctorum virorum: & precipue Euangelice veritatis & Christiane fidei amatorum vtilitatem: nunc primum in lucem edita: & diligenti adhibita cura emendata.

¶ Postilla Sancti Thome de Agno ordinis Predicatorꝫ super Hieremiam ppbetā ſm ſenſum literalem. Probemium.

Hic eſt fratrū amator z populi iſrael. Dic eſt g multum orat pro populo z vniuerſa ſancta ciuitate Hieremias ppha dei.z' Machabeo.vlti. Uerba iſta ſunt Onie ſummi ſacerdotis ad Judaz machabeū:in viſiõe Hieremiaz cõmẽdantis.Ex quibus q̃nor poſſunt accipi circa ꝓſens opus qõ pre manibus habeť.ſauctor/materia/modus/z vtilitas. Circa auctorẽ/tria deſignat ꝓſens auctoritas.ſ.officium/affectū/z actuz.In officio oſtẽditur ꝓphetalis dignitas. Unde dicit Hieremias prophęta dñi.In affectu/fraterna charitas.Unde dicit.Hic eſt fratruz amator.In actu compaſſionis pietas.Unde dicit.Hic eſt qui multū ꝛc. Dicit autez ꝓpheta dei ad differẽtiaz aliorꝫ qui nõ ſunt ꝓphete dei.Sunt eni gdam ꝓphete celi:gdam ꝓphete diaboli:gdam ꝓphete dei.Prophete celi ſunt qui ex ſignis celi in motibus ſyderuz futura conjecere ſtudent. Et de iſtis dicit Eſa.47.Stent z ſaluẽt te augures celi ꝛc. Et ad hũc modum ꝓphetie reducitur ois diuinatio que fit per aliquas cauſas vel ſigna in rebus nãturalibus inuẽta. Prophete diaboli ſunt qui ex reuelatione demoniz aliqua futura cognoſcũt:que gdez vt dicit Auguſtinus:ipſi demones cognoſcunt experiẽtia longi tẽporis:vel ꝓſpicacitate nature:vel reuelatione ſupernoꝝ ſpiritū.Et de iſtis dicit infra.2°.ꝓphete ꝓphetauerũt in Baal ꝛc.Prophete autẽ dei ſunt q mediãtibus angelis:vt dicit Dion. de futuris a deo illuminationẽ accipiũt.Uñ Laſſio.dicit. q ꝓphetia eſt diuina iſpiratio rerū euentus imobili veritate denũtians.Et ideo dr Luc.p.Tu puer ꝓphęta altiſſimi vocaberis ꝛc.Prima ꝓphetia cõtẽnenda eſt:ga vana:nõ eni bz imobilez veritatẽ.Effectus eni recipiũt cõtingentia a cauſis ꝓximis:nõ neceſſitatẽ a cauſis ꝓmis. Et ideo dicit Piere.10.A ſignis celi nolite metuere.ſcda eſt fugienda omnino ga deceptoria z pnitioſa. Zach.13. Prophęta pſeudo ꝓphetas z ſpũz imũdum auferaz de terra.3ª eſt ſequẽda z tenenda:ga illuminatiua.p' Pe.p. Habemus firmiorẽ ꝓphetie ſermonẽ:cui bene facitis attẽdẽtes:q̃ſi lucerne lucẽti in caliginoſo loco.Dicunť aũt iſti ſancti ꝓphete/ꝓphe dei:ꝓpter tria.Primo ga a deo iſpirati.Joel. 2°.Effundã de ſpũ meo ſuper oẽm carnem:z ꝓphetabũt filij veſtri z filie veſtre.Ecõtrario de falſis ꝓphetis q ꝓ ſpũm ſuũ loquunť dñi Eſech.13.Ueh ꝓphetis iſipientibus qui ſequunť ſpũm ſuũ ꝛc.2°ga a deo miſſi.Matth. 23.Ecce ego mitto ad vos ꝓphas z ſapiẽtes ꝛc.Eſa.29. Et nunc miſit me dñs ꝛc.Ecõtrario de falſis ꝓphetis.infra.23.Non mittebã eos z ipſi currebant ꝛc.3° ga deum teſtificati. Duic oẽs ꝓphete teſtimoniũ pbẽbent ꝛc.Eſa. 44.Uos eſtis teſtes mei.¶ Affectus aũt oſtendiť fervens fraterna charitate.Uñ dicit.hic eſt fratrū amator. Affectus autẽ ꝓphetarū tripl'r variať.Quidã eniz ſunt amatores lucri.Eſa.56.Dormientes z amãtes ſomnia et canes impudẽtiſſimi:ne ſcierũt ſaturitatem ꝛc. Quidam amatores fauoris humani:de gbus Matth.23. Amant primos recubitus in cenis:ſed tertij ſunt amatores ꝓpli: implẽtes illud Apli ad Heb.vlti.Charitas fraternitatis maneat in vobis:z hoſpitalitatẽ nolite obliuiſci.Primi ſpoliabant diuitez.Michee.3.Dec dicit dñs ſup ꝓphetas qui ſeducunt ꝓplm meũ:qui mordent dentib⁹ z ꝓdicant pacem.Eſech.13.Uiolabant me ad ꝓplm meum ꝓpter pugillũ ordei z fragmen panis vt interficerent alias que nõ moriũtur:z vinificarent alias que non vuũt mẽtiẽtes ꝓplo meo credẽti mẽdacys.ſcõt decipiebãt blanditijs. Eſech.22.ꝓphete eius linebãt eos abſq; tẽperamento videntes vana:z diuinantes ei mẽdacium.Sz tertij ſtruebant veris doctrinis.iſra.3°.Dabo vobis paſtores iuxta cor meũ:z paſcent vos ſcia z doctrina.¶ In actu autem ipſius oſtẽdiť pia cõpaſſio eius ad ꝓplm ſuum.ibi¶ Dic eſt qui mulcium.¶Eſt ordo eius nulla ſuę magna tripl'r.ꝓ altitudine ꝓtẽplationis.iſra.18.Recordare q ſteteriz in ꝓſpectu tuo vt loquerer ꝓ eis bonũ:z auerterez indignationez tuã ab eis.In ꝓſpectu eius aſtare eſt ꝓ ꝓtẽplationez ꝓſto eẽ.2° fuit magna ex magnitudie cõpaſſionis. Treñ.2°.Cõturbata ſunt viſcera mea:effuſuz eſt in terra iecur meuz.3° fuit magna aſſiduitate tpis:ga añ captionem z poſt. Uñ Jac.vltio.Multum valet deꝓcatio iuſti aſſidua.Et hec tria.ſ.ꝓphetalis dignitas:fraternalis charitas:z cõpaſſiõis pietas:neceſſaria ſũt ꝓphete.Cũ ergo ꝓphęta ꝓſtituať quaſi medius iter deũ z ꝓplm:ſicut dr Deut.5.Ego ſequeſter z medius fui iter deũ z vos:Ops q per donũ ꝓphetie ꝓiungať deo.ſicut dicit Sapiẽ.7. Per nationes in alias ſctas ſe trãſferet.Et p charitaz vinculũ iungať ꝓplo.Eph.4.Soliciti ſeruare vnitatẽ ſpũs in vinculo pacis.Et ſic orãdo/cãm ꝓplm referãt ad deũ: z ꝓdicando cãm dei ad ꝓplm.¶ Ex his aũt tribꝰ:ſtatiz apparent alia tria.Ex officio eni ꝓz modus:procedit eni per ſiſtitudines z figuras:qui ꝓprius modus ꝓphetarũz eſt.Nũeri.12.Siqs fuerit inter vos ꝓpheta dñi in viſione apparebo ei:z per ſomnũ loquar ad illum.Ex affectu ꝓz vtilitas.Sicut eni dicit Eccl.6.Amicus fidelis medicamentũ vite z imortalitatis.Eſt eni finis bene viuere:z ad imortalitatis gliam puenire.Sed mã appet ex actu. Eſt eni mã ſm ſenſum biſtoricuz captiuitas populi:que cõpaſſionis oratione excitabat.Uñ dr Baruch.2° Alia in angſtijs z ſpũs anxius clamat ad te.

Triplex ꝓphetaz genꝰ.

Auguſtinus. Tribꝰ ex cauſis pñt demones futura cognoſcere.

Laſſiodorus

Sancti ꝓphe dicunť ꝓphetę ga mi.

Affectꝰ ꝓphetaz z' variatur.

¶ Prologꝰ. S. Hiero. in Hieremiã ꝓphaz.

Hieremias ꝓpheta cui hic prologus ſcribiť:ſermone quidẽ apũ hebreos Eſaie z Ooſee z q̃buſdaz alijs ꝓphetis videť eſſe ruſticior:ſed ſenſibus par eſt:qppe qui eodez ſpiritu ꝓphetauerit. Uerro ſimplicitas eloquij de loco ei in quo natus eſt accidit. Fuit enī anathotites: qui eſt vſq; hodie viculus tribus ab hieroſolymis diſtans milibus ſacerdos ex ſacerdotibus:z in matris vtero ſanctificaꝰ: virginitate ſua euãgelicum virũ Chriſti eccleſie dedicãs.Hic vaticinare exoꝛſus eſt puer: z captiuitatẽ vrbis atq; iudee nõ ſoluz ſpiritu:ſed z oculis carnis intuitus eſt.Jã decem tribus iſrael aſſyrij in medos tranſtulerant:iaz terras earũ coloni gentiuz poſſidebant. Unde in Juda tñi z in Beniamin ꝓ

pbetauit: ⁊ ciuitatis sue ruinas quadrupli-
ci planxit alphabeto: qđ nos mensure metri
versibusq3 reddidimus. Preterea ordinez
visionū q apud grecos ⁊ latinos oino ꝓsu-
sus est: ad pristinā fidē correxim⁹. Libruz
autē Baruch notarij eius: q apud hebreos
nec legit̄: nec habet̄: preterm⁹im⁹. pro his
oībus maledicta ab emulis p̄stolantes: qb⁹
me necesse est per singula opuscula respon-
dere. Et ꝟ patior: qa vos cogitis. Ceterꝝ ad
cōpēdiū mali recti⁹ fuerat modū furori cor-
silentio meo ponere: cū quotidie noui aliqd
scripturantē inuidorū insaniam prouocare.

¶ Expositio. S. Thome super prologū Sancti Hiero.

HIc aūt libro Hieremie: q libruz de he-
breo in latinū trāstulit: p̄mittit pbe-
miū in quo more rhetorico tria fac̄. ꝑ reddit
attentos. 2° docites facit. ibi⁊ Dic vaticina-
ri ⁊c. ꝟ 3° benivolos. ibi⁊ Qđ nos mēsure ⁊c. ꝟ
Reddit aūt attētos 2°. ꝑ ex scripture ꝓfunditate. 2° ex
scribētis auctte. ibi⁊ Sacerdos ex sacerdotib⁹. ꝟ Circa p̄m
duo fac̄. ꝑ cōmēdat ꝓfunditatē mysteriꝝ: in q̄ equat ipm
alijs ꝓphis. ibi⁊ Sed sensib⁹ par. ꝟ Et cām oñdit: vnitatē
spūs inspirantis. ibi⁊ Quippe q eodē spū ꝓphetauerit. ꝟ
p⁹ Lozin. 14. Spūs est qui logtur mysteria. Job. 32. In-
spiratio oipotentis dat intelligentiā. 2° excusat rusticita-
tem eloquij. ibi⁊ Puero ⁊c. ꝟ Et ideo ipse dicit: Infra p̄mo.
Nescio loqui: qa puer ego sum. Auctoritatē aūt scribētis
ostendit ex trib⁹. p̄mo ex gñe simul ⁊ dignitate. ibi⁊ Sa-
cerdos ex sacerdotibus. ꝟ Unde suum erat docere legez.
Malach. 2. Labia sacerdotis custodiūt sciam: ⁊ legē re-
quirunt ex ore eius. 2° ex p̄uilegiata sanctitate. Et in ma-
tris vtero ⁊c. Uñ dicit. cap. p. Añq̄ exires de vulua san-
ctificaui te. 3° ex carnis itegritate⁊ virginitate ꝟ quic ꝓuat
ex hoc qđ dicit. infra. 16. Nō accipies vxorē in loco isto:
⁊ nō erunt tibi filij. ¶ Dic vaticinari ⁊c. Dic reddit do-
ciles determinās tēpus⁊ captiuitatē vbis ꝟ nō solus spi-
ritu ꝟ futurā⁊ sed ⁊ oculis carnis ꝟ p̄tez: ⁊ determinās ma
teriā: qa. ⁊ nō decem tribub⁹: sed trib⁹ duabus ꝓphet̄auit.
⁊ Jaz enī ⁊c. ꝟ 4. enī Reg. 17. ps q decem trib⁹ captiua-
te sunt a rege Assyriorꝝ tpe Achaz regis Juda⁊ coloni ꝟ. i.
alienigene ad incolēdū terrā adducti⁊ planxit ꝟ in trenis.
¶ Qđ nos mensure ⁊c. Dic reddit benivolos ex ꝑsona
sua tribus locis. p̄mo de bonis a se factis sine arrogātia
dicēs⁊ qđ nos mēsure ꝟ singulis. ¶ Nōnullos ordinatim
prescribētes: cūctos ad trenos. per ordinē q̄tuz ad ip̄m li-
brū Hieremie. 2° crimē illatuz diluit: excusans se de Ba
ruch: quē pretermisit⁊ Libruz aūt ⁊c. ꝟ 3° ostēdit que si-
bi difficultates instēt ex 5dictione emulorꝝ. Unde ꝑ po-
nit eorꝝ inidiā⁊ pro his oībus ꝟ 2° ponit assumpti laboris
cām⁊ Et hec patior ⁊c. ⁊ Ceterū ꝟ q. o. nisi essent ꝓces ve-
stre: poterā eorꝝ rabiem nūc trāsferēdo cudere.

¶ Incipit Hieremias ꝓpheta. Cap. I.

VErba Hieremie ꝓphete filij
Helchie de sacerdotib⁹ q fue-
rūt in anathot i terra beniamin.

¶ Incipit postilla. S. Thō de Agno.

JSte liber more aliorꝝ ꝓphetarꝝ
in duas ptes diuidit:
scz in titulū ⁊ tractatū: qui incipit. ibi⁊ Et factū est ⁊c. ꝟ Ju
titulo duo fac̄. ꝑmo describit auctoremz. 2° ꝓphetie tēpus.
ibi⁊ Qđ factū est. ꝟ Describit̄ autez auctor triplr. ꝑmo ex
nomine⁊ Verba Hieremie ꝟ supple hec sunt. Et iterꝑtat̄
exactius nōe: qđ cōpetit eminēte ꝓemplatōis. 2° ex ge-
nere ꝓphetali⁊ filij Helchie ꝟ fm regulā Hieronymi: q⁹
vbicūq3 ꝓphete pater in titulo ponitur: ipse etiaz ꝓphe-
ta fuit. Et sacerdotali⁊ de sacerdotibus ꝟ quoꝝ erat scire
legem. Aggei. 2. Interroga sacerdotē legem. 3° describit̄
ex habitatiōe ꝓpria⁊ Qui fuerūt in anathot. ꝟ Acceperūt
enīz leuite in singulis tribubus aliquas villas in q⁹ mo
rarēt̄ur: sicut dicit̄ Nūeri vltio. De istis verbis dī Esaie
59. Verba mea nō deficient. Sciendū est autē q⁹ quidā
prophete intitulant̄ ab actu interiori. vñ dicit. visio Esaie:
vel visio Abdie. Quidā ab actu exteriori: ⁊ isti intitulan-
tur per onū sicut hic. Quidā a materia cōminationis: et
sic intitulantur per onus. sicut Abacuch ⁊ Naum.

¶ Qđ factum est verbū dñi ad eū in diebus
Josie filij Amon regis Juda in terriodeci-
mo anno regni eius: ⁊ factū est in diebꝰ Joa
chiz filij Josie regis Juda: vsqz ad ꝯsūmā-
tionem: undecimi anni Sedechie filij Josie
regis Juda: vsqz ad transmigrationem hie-
rusalem in mense quinto.

¶ Dic describit ꝓphetie tēpus: qa sub trib⁹ regib⁹ ꝓphe-
tauit. de qbus habet̄ 4. Reg. 22. ⁊ 23. ceteꝝ. Sz cū supra Cusius.
dixerit, verba. quare hic singulariter dicit, verbū. Ad qđ
dicēdum q⁹ verba ꝓphetalia sunt quidē multa in se: sed
sunt vnuz in sua origine: qa a verbo increato originantur.
Sed cū illud verbuz sit eternuz vt dicit Jo. ꝑ. Quo mō Cusius.
dicit factuz: Et dicēdum q⁹ non dicit factū simpliciter:
sed ad aliquez: nō quidem mutatione facta in verbo: sed
in eo cui per verbuz fit reuelatio. Scōm quē modum di-
citur deus factus refugiuz nostrū. Item querit quare nō Cusius.
fit mentio de alijs duob⁹ regibus. s. Joachā filio Josie: ⁊
de Joachim filio Joachim: qui ⁊ alio nōie Jeconias vo-
catus est. Et dicēdū q⁹ vterq3 istoꝝ regnauit trib⁹ mē-
sibus vt dicit 4. Reg. 24. Et qa sacra scriptura non cu
rat minutias: computantur eaz temporibus aliorum re-
gum⁊ mense quinto ꝟ quo fuit destructa: ꝟ mense quarto
capta. vt dicitur. infra. 39.

¶ Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Priu-
sq̄ te formarē in vtero noui te: ⁊ añq̄ exi-
res de vulua sanctificaui te: ⁊ ꝓphetā in gē-
tib⁹ dedi te. Et dixi. A/a/a/ dñe deus. Ecce
nescio loqui: qa puer ego sum. Et dixit dñs
ad me. Noli dicere qa puer sum: qm̄ ad oīa
que mittā te ibis: ⁊ vniuersa q̄cūq3 manda-
uero tibi: loq̄ris. Ne timeas a facie eoꝝ: qa
tecū ego sum vt eruam te dicit dñs. Et mi-
sit dñs manum suam: ⁊ tetigit os meuz ⁊ di
xit ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo:
ecce constitui te hodie super gentes ⁊ super
regna: vt euellas/ ⁊ destruas/ ⁊ disperdas/ ⁊
dissipes/ ⁊ edifices/ et plantes.

¶ Dic incipit tractat⁹ ipsius libri: ⁊ ꝑmo inūgit Hiere- B
mie ꝓphetandi officiuz. 2° ponit̄ ꝓphete iaz cōstituti
vaticinuz. ibi⁊ Et factū est ꝟ cap. 2. ꝑma in duas. in pri
ma inūgit officiuz. in 2ª ostendit executionis modū. ibi
⁊ Tu ergo accinge. ꝟ ꝑma in duas. In ꝑma constituitur in

ꝓphetali

A

ꝓphetali officio. Jn ſcḋa deſignat ſibi ꝓphetie ſue materia. ibi [Et factus eſt verbus ꝛc.] Prima in duas. Jn ꝑ⁹ narrat ꝓphetie preparatio. Jn ꝛ⁹ doni ꝓphetalis collatio. ibi [Et miſit ꝛc.] Prima in tres. Jn ꝑma ponit ꝓparatio ex parte dñi. Jn ſcḋa ponit cõtradictio ꝓphete. ibi [Et dixi. A/a/a.] Jn tertia ꝓtradictionis repulſio. ibi [Et dixit dñs.] Circa primũ tria. Primo ponit ꝓphete ꝑdeſtinatio [factũ eſt verbus] vel exterius per ſubiectã creaturam: vel interius ꝑ inſpirationes. ꝑs. Audiam quid loquat in me dñs deus. [te formarez] in ipſa enim nã formãte deus operat formas. [Sicut cauſa ꝑma in ſcḋa. Job 10. Pelle t carnibus veſtiſti me [novi] nouina approbationis. Eſa. 49. Dñs ab vtero vocauit me: de vẽtre mris mee recordatus eſt nois mei. Scḋo ponitur ꝓilegiata ſanctificatio [t anteq̃] Eccl. 49. Male tractauerũt illũ qui a vẽtre matris cõſecratus eſt ꝓphetа ꝛc. Tertio ponitur officij ꝓordinatio [Et ꝓphetã dedi] Jſ. in mea ordinatione. Eſa. 44. Dedi te in lucẽ gentiũ: vt ſis ſalus mea vſq; ad extremũ terre. ¶ Circa ſanctificationẽ in vtero quatuor videamus. ꝓmo tẽpus. Et videt ꝙ ante infuſionẽ anime poſſit cẽ hõ ſanctificatio: per illud qõ dic glo. Ambroſij Luc. ꝓ. Nõduz inerat ſpus vite: t iã inerat ſpiritus gratie. Preterea hic dicit. Priuſq; te formarem in vtero noui. t intelligit de ſpirituali notitia que eſt approbationis. ergo ante formationẽ/gratiã habuit. Eccõtra videt ꝙ nõ anteq̃ ex vtero naſcat: ga dicit Augu. Nõ poteſt renaſci niſi iaz nature nullus autẽ hz gratiã niſi renatus: ga per gratiã fit gs filius dei. ergo nec gratiaz ſanctificationis. ¶ Ad hoc dicẽdũ ꝙ ſanctificatio de qua loquimur fit per gratiã cuius ſubm eſt aia. Et ideo ante infuſionem anime nõ põt eſſe: ſed poſt infuſionẽ ante natiui autẽ ex vtero fit ex ſpeciali priuilegio. Ad primũ dõm ꝙ ſpiritus vite dicit ibi aer exterius libere reſpirat. vel dicit inde ſpiritus vite ſi de aia accipiat: quãdo inoteſcit. Ad aliud dicendũ ꝙ intelligit de notitia approbationis que eſt ſm ꝑdeſtinationẽ ad gratiã: t nõ dicit ſm põtez inſtitiã. Ad aliud dicẽduz ꝙ nullus põt renaſci lege cõi: regeneratione que eſt ꝑ ſacramẽta anteq̃ ſit natus: quia nõdum ſubiacere põt operationib⁹ miniſtroz ecclefie: per quos hõ gratia diſpenſat. Sed deus potẽtia ſua nõ alligauit ſacramẽtis: t ideo ipſe põt ſpeciali ꝓilegio aliquẽ in vtero ſanctificare. ¶ Scḋo queritur: gbus ꝓueniat ſanctificatio iſta. Et videtur ꝙ Chriſto: de quo dicit hic in glo. ꝙ añq̃ de vulua exiret/ſanctificatus eſt in vtero. Sed ꝓtra. Sanctificari eſt de nõ ſancto fieri ſanctũ. Sed ipſe nũq̃ fuit nõ ſanctus. ergo ꝛc. Jtẽ videtur ꝙ ꝓueniat rebus inanimis: per id qõ dicit in pſal. Sanctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimus. Jn cõtrariũ eſt ꝙ hõ nõ ſunt ſuſceptiua gratie. Et dicẽduz ad primũ ꝙ nõ ſanctuz dicit dupliciter. Uel priuatiue: t tũc regitur exñia ſubiecti: t ſic Chriſto nõ cõuenit: aut negatiue: t ſic cõuenit Chriſto de non ſancto fieri ſanctũ ꝙ anteq̃ eſſet homo: non erat ſanctus ſanctitate creata. Ad aliud dicẽdum ꝙ ſanctuz dicit vno mõ cultui diuino dicatuz: t ſic res animate t inanimate ſanctificari poſſunt. Aliquãdo autẽ ſanctũ dicit firmũ: vel mũdum: vel a peccato: vel a carnali actu. Et talis ſanctificatio eſt ꝑ gratiã: t tãtũ in hoibus poſſibilis. Cũ autẽ ois ſanctificatio ordinet ad illaz ſanctiſſimã filij dei ꝓceptionẽ: cõuenienter mater in cuius vtero celebrata eſt illa ꝓceptio/ſanctificata fuit: t Jo. baptiſta qui adhuc clauſus vtero clauſuz in vtero oſtẽdit: t Jeremias ꝙ iter alios exꝓſſiꝰ modũ illiꝰ ſctiſſime ꝓceptiõis diſſeruit. Jſra. 21. Creauit dñs nouũ ſup terrã: femina circũdabit virũ. ¶ Queritur 3⁹ de effectu ſanctificatiõis. Et ſciendũ eſt ꝙ ſanctificatio ordinat ꝓtra immunditiã peccati originalis: in quo eſt ꝓſiderare reatũ carentie diuine viſionis ex carẽa debite iuſtitie: t hanc totaliter amouit quãuz pinet ad ipedimentuz ꝓpone: lz nondũ eẽt ſolutũ pectuz quo amouereť ipedimẽtum nature. Eſt etiã conſiderare fomitẽ ꝙ eſt pronitas ad oẽ maluz: t hic quidez manet: ſicut habitus ipeditus nõ iclinãs ad id ad qõ eſt: ſed in alys inclinabat ad venale: q̃uis non ad mortale: in beata virgine ad neutrum boz. ¶ Quarto queritur de cõparatione gratie ſanctificationis ad gram ſacramẽtalem. Et dicendũ ꝙ ſimpliciter prevalet gratia ſanctificationis: ga poſt gram ſacramentalẽ manet iclinatio ad peccatum mortale. Sz ſm qd prevalet gra ſacramẽtalis: lz quo ad impſſiones characteris t hõ. ¶ Et dixi] Dicitur ꝓphete cõtradictio. Et ꝓmo ponit ſuã ſtupoꝛẽ/A/ ꝓpter defectus vite A/ ꝓpter defectum ſcientie/A/ ꝓpter defectũ eloquentie. Eccl. 4. Et dixi/a/a/a. z⁹ ponit ſtuporis rõnẽ. Et allegat defectus eloquentie. [Ecce neſcio loq.] Exo. 4. Nõ ſuz eloquẽs ab hers et nudius tertius. Et etatem pueritie [ga puer ego ſuz] vñ non ꝓcnit etas mea ꝑdicatiõis officio. Job 32. Sperabam ꝙ etas pliziz loqueret: t annoꝝ multitudo doceret ſapiẽtiã. Eccl. 32. Loquere maioz natu: decet enim te. Quare aũt hic recuſauit officiũ ꝑdicationis ad qõ Eſaias ſe obtulit. Eſa. 6: oſtẽdit Gregoꝛ. in glo. illa. officiũ ꝑdicatiõis alij laudabiliter appetũt ad qõ alij laudabiliter coguñ ꝛc. ga hic ex amore quo ferebat in deũ: dãna ꝓplatiõis timebat: t ille per dilectionẽ ꝓximi: ſaluti ꝓximorum aspiebat. Nec vñ ille ante purgationẽ ſe obtulit: nec iſte pruaciter recuſauit. ¶ Et dixit dñs.] Repellit hãc ꝯdictionez. Et ga ille allegabat pueritiam: ꝓmittit tria cõtra tres defectus pueroꝝ. Pueri enim ſunt icõſtãtes. Et ꝓtra Ꝑ ꝓmittit ꝓſtantiaz [noli dicere] te excuſando [ad oia] exequẽduz. infra. 10. Non eſt hois via eius: nec viri eſt vt ambulet t dirigat greſſus ſuos. Prouerb. 3. Jn oibus vijs tuis cogita illũ: t ipſe diriget greſſus tuos. Jtẽ ꝓmittit eloquẽtiaz cõtra hoc ꝙ pueri ſunt elingues. [Et vniuerſa] Sap. 10. Sapiẽtia aperuit os muto⁹ z linguas infantium fecit diſertas. Promittit audaciã contra timiditatẽ puerorum. [Ne timeas] vt eruã te. [] Nõ ꝙ anguſtijs careas: ſed ꝙ oia patẽter feras. ꝑs. Nõ timebo mala qñ tu mecũ es. ¶ Et miſit dñs. Dic offert ꝓphetie donũ per modũ ſacramẽti. Unũ ꝑ ponit actio. [Miſit dñs] imaginaria viſiõe. vt buana mẽbra videẽs puer nõ expaueſceret: ꝑ quã figat liberalitas diuine bonitatis. ꝑs. Apiete te manũ tuã: oia iplebit bonitate. Nõ aũt purgat añ iguito calculo: vt Eſaias. Eſa. 4 ga ꝓp puritiã/t ſctificatiõis gratiaz: peccata nulla hẽbat. ¶ 2⁹ ponit ꝛba. [Et dixit ꝛc.] Que tria ꝓtinet. ꝑ exꝓmit donũ. [Ecce dedi.] ꝑs. Dñs dabit ꝛbum euãgeliçãtib⁹ virtute multa. 2⁹ oñdit gradũ [Ecce ꝓſtitui te] ſup gẽtes] diuerſas gb⁹ ꝑdicauit q̃ſi mediator iter ipſas t deũ. Exo. 7. Ecce ꝓſtitui te deũ ꝓpharaonis. ꝑs. Lõſtitues me in caput gẽtũ. 3⁹ exponit officiũ [vt euellas] mala q̃tũ ad radicẽ [deſtruas] q̃tũ ad male ordinatiõis machinationẽ [diſperdas] malo⁹ aduinationẽ [diſſipes] mali defenſionẽ [edifices] bona: q̃tũ ad ordinẽ [plãtes] quãtũ ad raditẽ. Nõ enim indigẽt exteriozi munimine q̃ſi ſepe. Eccl. 49. Cõſecratus eſt ꝓphetа euertere: eruere t perdere: t iterũ edificare t renouare.

¶ Et factũ eſt verbũ dñi ad me dicẽs. Quid tu vides Hieremia? Et dixi. Virgã vigilantẽ ego video. Et dixit dñs ad me. bñ vidiſti: ga vigilabo ego ſup ꝛbo meo: vt faciã illũ. ¶ Dic determinat mãm ad quã ſpãl⁹ ꝓphetãdã ꝓſtituit: ſcz deſtructionẽ hieꝛlm t captiuitatẽ ppli. Et ꝑ oñdit ꝑ

C Hõ pulcherrima.

Solutio.

Auctio. D

Solutio.

Auctio. E

Auctio.

F

G

pbēie certitudinē.z° ostēdit ipsaz captiuitatē.ibi[Et scīm est J.z° xc.Circa p'm tria.p ponit ppbe exercitatio ad vidēdū[Quid tu vides Jq.d.ex quo ppba est.aū est videre.p' Reg.9.Qui nūc dī ppba:olim dicebat vidēs.z° ponit visio[Et dixi.Uirgā J.q vgaz in manu dñi paratā ad pcutiēdū[video Jimaginaria visiōe.Tertiū.p. Uigilauit sugū unigtaū mearū in manu ei°:violate sunt z impolite collo meo.Quidā itelligūt virgā vigilātē:virgā latronū ad attrahēda spolia de domib° per fenestras dū ipsi vigilāt alijs dormiētib°:sed p'mū melī°.3° ponit expō[Et dixit Jbene.q.d.cōgnūt veritati[Uigilabo Jsolicit° ero. Esa.55 Uerbū qđ egredietur de ore meo.

¶ Et factū est ad me verbuz dñi scđo dicens. Quid tu vides:/ Et dixi.Olla succesaz ego video:z faciem ei° a facie aglonis. Et dixit dñs ad me. Ab aglone pandet oē malū sup oēs habitatores terre. Quia ecce ego cōuocabo oēs cognatiōes regnoz aglonis ait dñs: z veniēt z ponēt vnusq sqz soliū suū in introitu portaz hierlm:z sup oēs muros ei° i circuitu:z sup vniuersas vrbes iuda. Et loqr iudicia mea cū eis sup oēz malitiā eoz q dereliqrūt me z libauerunt dijs alienis:z adorauerūt op' manuū suaz. Tu ergo accinge lūbos tuos:z surge:z loquere ad eos omnia que ego precipio tibi:/ Ne formides a facie eoz:nec enim timere te faciā vultū eoz. Ego qppe dedi te hodie in ciuitatez munitā:z in colūnā ferreā:z in muz creū sup oēz terrā:regibus iuda principib° eius z sacerdotibus:z omni populo terre. z bellabūt aduersum te z nō prualebunt:quia ego tecuz sum ait dominus vt liberem te.

¶ Dic ponit ipsaz destructionē ciuitatis.Et p ponit exercitatio ad vidēdū[Quid tu vides Jvt supra.z° visio.[Et dixi.Olla succesaz J Qđ figit cōbustionē ciuitat[z faciē J fundū[aglonis Jvt ignis accendebat.Ezech.24.Pone olla sup prunas vacuā vt icalescat:z liquefiat es ei°:z defletur in medio ei° ingnamētū ei°:z cōsumat rubigo eius.3° ponit expō[Et dixit dñs J Et p'mo exponit in gñali[Ab aglone J.i.a rege babylonis:q ad aglonem erat respectu terre sancte[habitatores terre Jhierlm:vel alias adiacētium que p ipm vastate sūt.ifra 10.Ecce veniet cōmotio magna de terra aglonis vt ponat ciuitates iuda solitudines z habitacula draconū.z° psequit totū rei ordinē.Et p ponit exercit' uocatio[qa ecce ego cōuocabo Jspiritū dō[Regnoz Jsubtoz Nabuchodonosor.Esa.5. Leuabit sig'm in nationib° paul.z° ponit ciuitat obsidio[Et veniēt J Solū Jcētoriū[in introitu portaz jāsi.vsq ad muros obsidebūt.Esa.22.Egtes ponēt sedes suas in porta:z reuelabit' opimētū iude.Ut ponit ipsaz captiuationē vbra. Et tāgit id qđ bī.ifra.39. Ingressi sunt oēs p'cipes regis babylonis:z sederūt i porta media.3° ponit habitātium punitio[z loqr iudicia jnō vbis:sz penis.Ezech.16.Iudicabūt te iudicijs adultere z effundētiū sanguinē[Tu q accinge J Dic docet exercēdi modū. Et p vt prōpte exequat[accinge lūbos tuos J.q.q parat se ad velociter cūdū. Job.40.Accinge sicē vir lūbos tuos. z° q securi.Et circa B p excludit timorē.[Ne formides J Ezech.3.Ne timeas eos neq; metuas a facie eoz q dom° exasperās est. Esa.51.Quis tu vt timeas ab hole mortalī:z a filio hois q q fenū ita arescet z oblīr' es dñi factoris tui q tetēdit celos z fundauit terrā:z formidasti tota die a facie furoris ei°q te tribulabat z paratus ad pdēdū. Ubi é nūc furor tribulātis xc.z° p'mittit formidinē ad resistēdū.[Ego qppe xc.i ciuitatē Jad alios sustētādū[in colūnā J Esa.50. Dñs ēdit mihi liguā eruditam vt scia sustētare eū q lapsus é verbo.Et vt i se nō ōficiat[z i muz eneū J Ezech.3. vt adamātē z vt silicē ōdi facie tuā.3° p'mittit hostū frustrationē[z bellabūt:z nō prualebūt jnō poterūt te averitate auertere.ifra.15.Dabo te pplo huic i muz eneū fortē:z bellabūt aduersuz te z nō prualebūt:qa ego tecū sum vt saluē te z eruā te dic dñs.¶ Circa pdicta sciēdū p q alicui° de° pōt die notitiā approbatiōis vt deinā ēpausionis.Eccl.23.Dño deo antiq creaturē ola sunt agnita sic z post plecuū respic ola pdestinatiōis.Thren.3.Nouit dñs q sit et° gre ipsius.Jo.10.Cognosco meas z cognoscūt me mee.Spālis familiaritas.Exo.33.Et teipz noui ex noie. glificatiōis.Eccl.44.Cognit illi i benedictiōib° suis:z ēdit illi hereditatē.¶ Jtē nōn' q aliqs tāgit dñs corrigēdo.Job.19.Miserimini mei miseremini mei saltē vos amici mei:qa man° dei tetigit me.a peccatis mundādo. Matth.8.Et Jesus tetigit eū dicēs.volo mūdare. Hīaz ipsundēdo.Cant.5.Dilect° me° misit manū suā p foramē t veter me° ifremuit ad tactū ei°.In gra exhortādo.Dan. 10.Et ecce man° tetigit me:z erexit me sup genua mea z sup articulos manuū meaz.feruorē excitādo.ps.Tange mōtes z fumigabūt.¶ Jtē nōn' q aia peccatrix dī olla pp peccatis feruorē.Job.40.Feruescē faciet ipsi ollā pfūdū maris:z ponet q si cū vnguēta bulliūt:pp opis carnalitatē.Mich.3.Ossa eoz p'fregerūt z ociderūt sīc i lebete:z q si carnē i medio olle:pp macule nigredinē.Nah.3. Facies oīuz sīc nigredo olle.¶ Jtē nōndū q pdcā olla succēdit igne inordiati amoris.ps.Incēsa igne z suffossa ab increpatiōe vult' tui pibūt.Jre z pētēnōis.Esa.50.Ecce oēs vos accēdētes ignē accincti flāmis eterne dānatiōis. Deut.32.Ignis succēsus é in furore meo:z ardebit vsq ad iferni nouissima.¶ Jtē nōndū q dia bolus di Aglo pp tentatiōis ipetū.Ecc.43.Uor tonitrui ei° verberauit terrā:z tēpestas aglonis z congregatio spūs:qa ipedit boni opis fructū.Cant.4.Surge aglo z veni auster:pfla ortū meū z fluēt aromata illi°:qa siccat lachrymaz fluuiz. Proui.25.Uēt° aglo dissipat pluuiaz:z facies tristis linguā detrahētē.¶ Jtē nōndū q munū ecclie vl alia dino auxilio.Zach.2.Ego ero eis ignis i circuitu:z in glia ero in medio ei°.Angeloz psidio.Esa.33.Munimēta saporum sublimitas eius sanctoz patruz exemplo.Cant.4. Turris Dauid collum tuum q edificata est cum propugnaculis fortium subsidio.Prouerb.18.Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma.Sacramentoruz remedio.Cant.8.Ego murus:z vbera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.

¶ Capitulum.II.

ET factū est verbū dñi ad me dicēs. Uade z clama in auribus hierlz dicēs.Hec dic dñs.Recordat' sum tui misericordiā adolescentiā tuam z charitatem desponsationis tue qñ secuta es me in deserto:in terra que nō seminat'. Sanctus isrl dño primitie fruguz eius.Omis qui deuorāt eos: delinquūt mala venient sup eū dicit dñs.

Dic

A Hic incipit vaticiniū ipsi⁹ Hieremie iā in ppbati officio ꝓstituti. Et diuidit in ptes tres. In p⁹ pdicit captiuitatē futurā. In z⁹ plāgit iā factā in trenis. In z⁹ iducē iā captiuatos ad penā in lib⁹ Baruch. ℞ria in duas. In p⁹ pdicit captiuitatē ꝑ modū ꝓpbetie. In z⁹ narrat eā ꝑ modū bistorie. In cap. 53. Filij⁹ vni⁹ anni. ℞ria in duas. In p⁹ ppbat ad ppluꝫ iudeoꝝ. In z⁹ ad diuersos pplos gētiū: ga illis ēt ppbā ꝓstitut⁹ est. vt ꝓz ex ꝓcedēti ptē. Et boc ca. 46. ⁊ Qō fcm est ℣bū rē. ⁊ p⁹ in duas. In p⁹ ponit ppbetia ad pplm captiuādū aīi captiuitatem. In z⁹ ad reliqas captiuitat⁹ post captiuitatē ca. 39. ⁊ Anno 39. rē. ⁊ ℞ria in duas. In p⁹ ponit Hieremie pdicatio. In z⁹ audiētiū ꝺdictio ca. 34. ⁊ Uerbū qō fcm ē rē. ⁊ ℞ria in duas. ꝑ ponit cōminationē. z⁹ ꝓsolationē. ca. 30. ⁊ Doc ℣bus qō fcm ē rē. ⁊ ℞ria in duas. In p⁹ ponit verā cōminationē. z⁹ excludit falsas ꝓsolationē. i cap. 27. ⁊ In ꝓncipio regni rē. ⁊ ℞ria in duas. In p⁹ ponit cōminatio ad populū vlr. In z⁹ ad maiores ſpāl⁹. 20. c. ⁊ Et audinit Fassur rē. ⁊ ℞ria in duas. In p⁹ ponit cōminationē. In z⁹ ppba q̄si ꝓparies iterpont⁹ suā oīonē. ca. 14. ⁊ Qō fcm ē ℣bū rē. ⁊ ℞ria in duas. In p⁹ ꝑ iudiciū ꝓcedit culpā. In z⁹ reuocat ad pniaz. ca. 3. ⁊ Uulgo dī rē. ⁊ ℞ria in duas. In p⁹ affligit tātē dignatiōis rōnē: co. ⁊ q̄ nō statiz post culpā / vidictā ſferat: ſz iudicio ꝓtēdat vt reuocet. In z⁹ ꝓsequit iudicij ordinē. ibi⁊ Audite ℣bū rē. ⁊ Circa p⁹ duo / ꝑ sumit rōnē ex dei pietate ⁊ clama Japet pnūcia ⁊ bierl'z ⁊ babitator ipi⁹. Et ponit tria q̄ mouēt ad pietatē. ꝓmū est puritas etatis ⁊ adolescētiā tuaz ⁊ in qua ſpōse vehemētius amauī: que fuit quādo egrediebant de egypto. Osee z⁹. Et cancī ibi iuxta dies inuētutis tue: ⁊ iuxta dies ascēsiōis tue de terra egypti. z⁹ est memoria pristini amoris ⁊ charitatis q̄ fez de spōsauī te mihi in legislatiōe. ⁊ fra. 21. In charitate ꝑpetua dilexi te: ideō attraxi te miserās. 3⁹ obedientia opis ⁊ Qm̄ secuta rē. ⁊ que seri nō pōt ⁊ Uñ nec difficultate itineris retrabebaris: q̄uis gdā murmurātes dixerit Nūl 20. Adduxisti nos in locū istū pessimuz g seri nō pōt rē. z⁹ sumit rōnē ex pplī dignitate. Uñ ꝑ ponit dignitatem pplī ⁊ sanct⁹ ⁊ q̄si dicat⁹ ad cultū dīnī: ⁊ dño ꝓsecrat⁹ ⁊ primitie ⁊ ga te elegit dīns de cūctis populis: q̄si ꝓmitias de frugib⁹. Deut. 7. ⁊ 32. Pars aūt dñi pplꝰ ei⁹. Jacob funiculus hereditat⁹ ei⁹. Osee. 9. Quasi ꝑ⁹ poma ficulnee i ca cumine ei⁹ vidi ptes eoꝝ. z⁹ excludit cōminationez bostis ⁊ oēs q̄ deuorāt eos ⁊ m legē q̄ dī. 22. z⁹. q⁹ ꝓmitas solis sacerdotib⁹ comedere licebat. ꝑs. Qui deuorant plebem meam sicut escam panis.

Tria mouēt ad pietatem.

C Audite ℣bū dñi domus Jacob: ⁊ oēs cognatiōes dom⁹ isrl'. Hec dicit dīns. Quid inuenerūt ꝑres vri in me iniqtatis: qa elōgauerūt a me ⁊ ambulauerūt post vanitatē: ⁊ vani facti sūt? Et nō dixerunt: vbi est dīns qui ascendere nos fecit de terra egypti: q traduxit nos ꝑ desertū: ꝑ terrā iabitabilē ⁊ inuiā: per terrā sitis: ⁊ imaginē mortis: ⁊ ꝑ terram in qua nō ambulauit vir neq; habitauit bō. Et iduxi vos in terrā carmeli: vt comederetis fructū ei⁹ ⁊ bona illi⁹. Et ingressi ꝓtaminastis terrā meā: ⁊ hereditatez meā posuistis in abominationē. Sacerdotes nō dixerunt: vbi est dīns: ⁊ tenētes legē nescierunt me: ⁊ pastores ꝓuaricati sunt in me. Et ꝓpbetauerūt in Baal: ⁊ idola secuti sunt.

C Hic ꝓsequit iudicij ordinē. Et ꝑ ponit accusationē. z⁹ repellit excusationē. ibi⁊ Ego te plātaui rē. ⁊ ℞ria i tres. ꝑ exaggerat culpas coꝝ ex bñficioꝝ ingratitudine. z⁹ ex facti enormitate. ibi⁊ Propterea adhuc rē. ⁊ 3⁹ ex mētis obstinatiōe. ibi⁊ Nūqd seruus rē. ⁊ Circa ꝓmū tria. ꝓmo purgat a se culpaz: ne in ipsa videaī ingratitudinis causa. ⁊ Quid inuenerūt rē. ⁊ mali. ⁊ ga nihil⁊ elongauerūt ⁊ longe tpe recesserūt⁊ vanitatē ⁊ idola: q̄ nō ꝓsunt cultorib⁹. Mi chee. 6. Populе meus qd feci tibi: aut qd molestus fui tibi / rīde mihi. z⁹ ponit beneficioꝝ abūdātiā: ꝓcipue tangēs eductionē de egypto. Et tāgit ꝑ bñficiū triplr. Ꝑtū ad locū vnde eduxit⁊ nō dixerūt vbi est jārētes me to to desiderio⁊ ascēdere ⁊ pp situ terre. infra. 11 Eduxi eos de terra egypti. Quātū ad viā ꝑ quā duxit⁊ g transduxit ꝑ desertū ⁊ imaginē mortis ⁊ ga ipso aspectu mortē cōminabat. Deut. 8. Ductor tuus fuit i solitudinē. Et ēḡtuz ad terrā in quā iduxit⁊ iduxi vos in terraz carmelli ⁊ pp similitudinē fertilitatis: nō q⁹ mons iste sit in terra ꝓmissionis. Nūeri. 14. Terra quā circuiuim⁹ valde bona est. 3⁹ ponit ingratitudinis culpā. ⁊ primo quo ad oēs cōmuniter⁊ Et ingressi ꝓtaminastis idolis ꝑs. Interfecta est terra in sanguinib⁹ ⁊ cōtaminata est in opib⁹ coꝝ. z⁹ quo ad prelatos ſpāl⁹⁊ sacerdotes ⁊ quoꝝ est ducere in deum⁊ tenētes ⁊ doctores⁊ pastores ⁊ principes: quoꝝ est ab idolatria reuocaī. Esa. 56. Ipsi pastores ignauerūt intelligētiā.

C Propterea adhuc iudicio ꝓtēdā vobiscū ait dīns: ⁊ cū filijs vrīs disceptabo. Trāsite ad insulas cetbiz ⁊ videte: ⁊ in cedar mittite ⁊ ꝓsiderate vehemēter: ⁊ videte si factuz est hmōi: si mutauit gens deos suos. Et certe ipsi nō sūt dij. Pplꝰ ⁊o meus mutauit gloriā suā in idolū. Obstupescite celi sup boc: ⁊ porte ei⁹ desolamini vehemēter dicit dīns. Duo enī mala fecit pplꝰ me⁹. Me ⁊relinquerūt fontē aq̄ vine: ⁊ fodierunt sibi cisternas dissipatas q̄ ꝓtinere nō valent aq̄s.

C Hic exaggerat culpā coꝝ ex facti enormitate. Et ꝑ ponit qō ītēdit. ⁊ iudiciū⁊ Adhuc ꝓtēdā ⁊ sup enormitate ⁊ sic ꝑ ingratitudi⁊ cū filijs ⁊ g malitiā patrū imitant⁹. Mi chee. 6. Judiciū dñi cū pplo suo: ⁊ cū israel diiudicabit. z⁹ exegitur ꝓpositū offendens in iudicio peccati enormitatē. Et ꝑ ex cōparatiōe cultoꝝ⁊ Trāsite ⁊ ꝓsiderationez ⁊ certū ⁊ occidētales vltra Cyprum: vel ciuitas nois cedar: vbi habitāt Jsmaelite⁊ si mutauit gens ⁊ q. d. nō mutauit: vri ꝓstat q⁹ cōparatiōe alioꝝ dānati sunt. Eccḷ. 6. Cōtēpsit iudicia mea: vt plus cēt ipia q̄ gētes: ⁊ ꝓcepta mea vltra q̄ terre q̄ in circuitu ei⁹ sūt. z⁹ ex cōparatione deoꝝ ꝓtinus ꝑs in stupore⁊ Obstupescite ⁊ q. d. si cēt possibile celi obstupescerēt: vel angeli q in celis sūt efficit ciuitas regis sui⁊ Porte ei⁹ ⁊ ꝓncipaliores in angelis q sūt q. ꝓncipes ⁊ iudices alioꝝ. Simile Esa. ꝑ. Audite celi ⁊ aurib⁹ ꝓcipe terra: q⁹ dīns locutus est. z⁹ sublūgit stuporis rōnem⁊ Duo enim ⁊ duas ptes ꝓcepti. Exo. 20. Ego sum dīns de⁹ tuus q eduxi te de terra egypti. Nō bēbis deos alienos coꝝ me rē. Et iterꝝ. Nō facietis deos argenteos nec deos aureos facietis vobis⁊ fontē aque ⁊ q verā ꝓsolationē eis dare possuz. ꝑs. Apō te est fons vite⁊ cisternas ⁊ idola. q̄ saluare nō ꝓt⁊ foderūt ⁊ qa ipsi ea fecerunt. ꝑs. Simulachra gētiū argētū ⁊ aur: opa manuū bolum.

B

C Nūqd seruus ē isrl' aut ℣naculus. Quare ḡ fact⁹ ē in ꝓdā? Sup eū rugierūt leones ⁊

dederũt vocẽ suã: posuerũt terrã ei⁹ in soli-
tudinẽ. Ciuitates ei⁹ exuste sũt: ⁊ nõ est q̃ ha-
bitet in eis. Filij quoq; mẽphēos ⁊ taphne-
os ꝯstuprauerũt te vsq; ad vertice. Nũqd nõ
istũ factũ est tibi: qa dereliqsti dñm deũ tuũ
eo tpe quo ducebat te p viã? Et nũc qd tibi
vis in via egypti: vt bibas aquã turbidã. Et
qd tibi cũ via assyrioꝝ vt bibas aquã flumi
nis? Arguet te malitia tua ⁊ auersio tua in-
crepabit te. Scito ⁊ vide qa malũ ⁊ amarũ
est reliqsse te dñm deũ tuũ: ⁊ nõ eẽ timorez
eius apud te dicit dñs deus exercituum.

¶ Dic exaggerat culpã ex mẽtis obstinatõe. Et p̃ qa pec
catũ nõ recogĩscebãt. z⁰ qa multiplicabãt. ibi. A seculo.
Circa p̃mũ tria. p̃ sumit ex penis culpe argumentuz. Ex
cludẽs seruilẽ ꝯditionez ne pp hoc videat iuste in seru-
tutez adductã. Uernaculus ig nascit in domo dñi. q. d.
nõ. Jo. 8. Semẽ abrae sum⁹: ⁊ nemini seruiuim⁹ vltra. p
ponẽs penaꝝ diuersitatẽ quãuz ad hoiuz captiuitatem.
Quare g̃ scũs leones principes chaldeoꝝ vocem ꝯcep-
ta. vel belli. Quãtũ ad regiõis vastationez posuerunt
Esa. p. Terra vestra dẽserta: ciuitates vestre ẽstructe sũt.
Quãtũ ad mulierꝝ violationẽ. filij quoq; ciuitates egy-
pti vsq; ad verticẽ jõ nãm abutẽtes: nulli parcẽtes mem
bro. Uel spũaliter p idolatriã vsq; ad firmos ꝓtaminãtes:
Treñ. vltio. Mulieres in syon bũliauerũt ⁊ virgines in
ciuitatib⁹ Juda. Et ocludẽs verã rõnẽ. Nũqd ducebat
ꝓspere. Nõ. n. de dereliqsti ⁊ tu ipz. Dañ. 9. Quis recessi-
mus a te ⁊ nõ audiuim⁹ vocem dñi dei nr̃i: vt ambulare-
mus in lege eius quã posuit nobis p seruos suos prophe-
tas. rẽ. z⁰ ponit inutile remediuz qõ ꝫ bõ penas adhibe-
bãt. Ex quo ꝑz qp̃ penis nõ recognoscebãt sperãtes in au
xilio gẽtiũ. vñ ponit auxiliu ingressionẽ. Et nunc qd jq. d.
nõ sic ꝺberes penas vitare: ꝫ dñũ placando. in via egy
pti. mittẽs p̃ auxilio. aquã. nilꝰ. flumis ingressi. g̃ assy-
rioꝝ. Esa. 30. Ambulatis vt ꝺescendatis i egyptũ: ⁊ os meũ
nõ interrogastis ꝫ ꝓdicte cultꝰ recognitionẽ. arguet. malitia. qñ. p ea penas sustinebis. Esa. 3. Agnitio vultꝰ eoꝝ
respondebit eis: ⁊ peccm suũ q̃si sodoma ꝓdicauerunt. 3⁰ adhi-
bet vtile ꝯsiliũ vt penis recognoscãt. Scito. malũ. inho-
nestũ. amarum. penosum. Sophoñ. p̃mo. Uox diei do-
mini amara: tribulabitur ibi fortis.

¶ A seculo confregisti iugum meuz: rupisti
vincula mea ⁊ dixisti. Non seruiã. Jn omni
enim colle sublimi ⁊ sub omni ligno frõdo-
so tu ꝓsternabaris meretrix.

¶ Dic ostdit qp̃ penã obstinata mẽte multiplicabant. Et
p̃ q̃tũ ad diuturnitatẽ tpis. A seculo. q. d. a p̃mo legis da-
te. Esa. 48. Transgressorem ex vtero vocaui te. Job. 21.
Quis ẽ opus vt seruiam⁹ ei: ⁊ qd nobis ꝓderit si orauerí-
mus illũ. z⁰ q̃tũ ad multitudinẽ opis. in oi colle. in locis
altis ⁊ amenis idolis imolabãt. Esa. 65. Sacrificauerunt
super montes: ⁊ super colles exprobrauerũt mihi. Ame-
na enim ⁊ excelsa semper idolis dedicantur.

¶ Ego aũt plãtaui te vineã electã. Oẽ semẽ
verꝫ. Quo ꝫ cõuersa es mihi pranum vinea
aliena? Si laueris te nitro: ⁊ multiplicaue-
ris tibi herbã borith: maculata es in iniqta-
te tua coram me dicit dñs deus. Quo dicis non
suz pollua: post baalim nõ ambulaui? Vi-
de vias tuas i ꝓualle: scito qd feceris. Cur-
sor seuis explicãs vias suas: onager assuet⁹ i
solitudie: in desiderio aie sue attraxit ventũ
amoris sui. Nullus auertet eã. Oẽs q̃ q̃rũt
eam nõ deficiẽt: in mẽstruis ei⁹ inuenient eam.
Prohibe pedẽ tuũ a nuditate: ⁊ guttur tuũ
a siti. Et dixisti. Desperaui: nequaq̃ faciaz.
Adamaui ꝓpe alienos: ⁊ post eos ambu-
labo. Quo ꝓfundit fur qñ deprehẽdit sic ꝓfu
si sũt domus isrl: ipsi ⁊ reges eoꝝ principes
⁊ sacerdotes ⁊ ꝓphete eoꝝ: dicentes ligno:
pr̃ mr̃es tu: ⁊ lapidi: tu me genuisti. Uerte
runt ad me tergũ ⁊ nõ facie: ⁊ in tpe afflictio-
nis sue dicẽt: surge ⁊ libera nos. Ubi sũt dij
tui quos fecisti tibi? Surgãt ⁊ liberent te in
tẽpore afflictiõis tue. Secõm numerꝝ ꝓpe
ciuitatum tuarum: erant dij tui iuda.

¶ Dic tollit excusationẽ. Et p̃ quã possent hãc ꝓponẽdo
cultoris negligẽtiã. Cõtra qõ. Ego te elegi. electã jer. ele
ctis pũlꝰ. Esa. 5. Uinea facta est dilecto meo in cornu fi
lio olei. rẽ. z⁰ quã possent hãc negãdo culpã. ibi. Si laue-
ris. Et p̃ ostdit eos de culpa in deum. z⁰ de culpa in ꝓxi-
mũ. ibi. Quid mutaris rẽ. Circa p̃mũ duo. p̃mo ostdit de
culpa ostẽdẽs negãdi possibilitatez. nitro. qõ calore solis
ꝺẽlatũ: sicut sal sordes lauat. herith jq̃daz herba ad la-
uãdũ sordes: ⁊ est modus loquendi. q. d. Tota aq̃ flumi-
nis nõ faceret te mundã. i. nulla excusatio vel purgatio.
Prouer. 30. Bsiatio que sibi mũda vr̃: ⁊ nõ non est lota a
sordib⁹ suis. Quo dicis. Prouer. 20. Quis põt dicẽ mũ-
dũ est cor meũ: purus sum a pctõ? Et ponit culpe purga-
tionẽ ꝓponẽs duas circũstãnias. p̃ locuz. vide vias. jope
. in ꝓualle. filiꝰ. emon: vbi idola colebãt. hic locꝰ ẽ. loc
fontib⁹ irrigat: ⁊ ibi erat ẽlibũ Baal. ꝫ glo. ifra. 31. Di
rige cor tuũ in viã rectã in q̃ ambulasti Et ꝓponit pecca
ti modũ q̃tũ ad peccandi solicitudinẽ. Cursor leuis jq̃si
expeditꝰ ad peccandũ. Prouer. j. Pedes eoꝝ ad malum
currũt: ⁊ festinãt vt effundãt sanguinẽ. Quãtũ ad ꝓpri-
scẽte seruorẽ. onager in ẽsiderio. j. cupitꝰ. attraxit ventũ.
quo percipit odorẽ femie sue. amoris jrei amate. ifra. 14.
Onagri steterũt in rupib⁹: traxerũt ventũ q̃si dracones.
Quãtũ ad fortẽ adhesionez. Nullus auertet. amouẽdo.
Et q̃tũ ad peccãdi prõptitudinẽ. oẽs q̃ q̃rũt. q. de me-
retrice loquit: que ẽt tpe mẽstruoꝝ amasyos se exhibet.
Ecclẽ. 16. Diuisisti pedes tuos oi trãseũti. ⁊ multiplica-
sti oẽs fornicatiões tuas. Cur⁹ vulcit eos de mẽtis duri-
tia. Et p̃ qa nõ reuocant monitis. z⁰ qa nõ corrigunt fla
gellis. ibi. Quid vultis. 3⁰ qa non flectunt bñficijs. ibi
. Uidete verbũ. Circa p̃m tria. p̃ ponit admonitionẽ. phi
be. q. d. cessa a peccatis: p̃ qb⁹ nudis pedib⁹ ⁊ sitiens cu-
ris in captiuitatẽ: sic. Esa. 20. Sic ambulauit seru⁹ me⁹
Esaias nudus ⁊ discalciat⁹, sic minabit rex assyrioꝝ ca-
ptiuitatẽ egypti. rẽ. nuditã ⁊ discalciatus ꝺiscoopris nates
ad ignominiã egypti. z⁰ ostẽdit ppli rebellionẽ. Et di-
xisti. alienas. idola. ifra. 18. Dixerũt. de spurijs, post co-
gitatiões nostras ibimus: ⁊ vnusquisq; prauitatem cor-
dis sui mali faciemus. 3⁰ cõminat ꝓfusionez: ⁊ primo po-
nit ostsiõis silentiũ. Quo ꝓfundit. cõfusi sũt. deprehẽsi
in penis. ligno. idolo ligneo. pr̃. jer⁰. p̃s. Cõfundant oẽs
qui adorãt sculptilia: ⁊ g gliant i simulachris suis. Esa. j.

Confundent

Confundent ab idolis suis. 2° exponit ꝓfusiõis ordinez. ꝑ ponẽs diuini auxilij destitutionẽ. Aterũt q. inobedientes. Zach. 7. Auerterũt scapulã recedentes ꝛc. ne audirẽt legẽ ꝛc. in tpe afflictiõis. Osee. 6. In tribulatiõe sua mane ꝓsurgẽt ad me. Uenite ꝛ reuertamur ad dñm ꝛc. 2° ponit idoloꝝ inutilitatẽ. Ubi sunt dij. Deut. 32. Ubi sunt dij eoꝝ in ꝙbus habebãt fiduciã: 3° idolorum multitudinẽ. Scõm numerus. Esa. 2. Repleta est terra eius equis: ꝛ innumerabiles quadrige eius.

¶ Quid vultis mecũ iudicio ꝓtẽdere? Oẽs dereliq̃stis me dicit dñs. Frustra percussi filios vestros: disciplinã nõ receperũt. Deuorauit gladius vester ꝓphetas vestros: quasi leo vastator generatio vestra.

¶ Dic oñdit duritiã: ga non corriguñt flagellis. Et ꝑ miraf exclamationẽ. Quid vultis mecũ. Job. 9. Si voluerit ꝓtẽdere cũ eo. 2° oñdit eoꝝ incorrigibilitatẽ quãtũ ad flagella mioꝝ. frustra percussi. ꝛ maioꝝ. Deuorauit vester. ab hostib⁹ vestris merit⁹ in occisionẽ missus. ꝓphetas vios. falsos. ſ. Baal: ꝛ ariolos: ꝛ q̃tũ ad oẽs cõiter. q̃si leo. vastat: sic. vastaf. vl q̃si leo. vastat: sic vastaf. ꝫ leones cni oẽs insurgũt: sic ꝛ ꝫ lupũ. Jsra. 6. frustra ꝓflauit ꝓflator: malitie enim eorum non sunt consumpte. Argentum reprobum vocate eos: quia dñs proiecit illos.

¶ Uidete ꝟbũ dñi. Nũqd solitudo fact⁹ sum Israeli aut terra serotina? Quare ꝙ dixit populus me⁹: recessimus: nõ veniem⁹ vltra ad te? Nũqd obliuiscet virgo ornamẽti sui aut sponse fascie pectoralis sue? Pplus vo me⁹ oblitus est mei diebus innumeris.

¶ Dic oñdit duritiã: ga nõ flectũt bñficia. ꝑ. pponit bñficia q̃ ꝓnẽt ad vite vsũ. videre. Intelligite. Nũqd solitudo. animo sum vob⁹ ꝓ cunctate ꝛ terra vberrima: qz vos ꝺsẽdo: fructũ terre tribuo. Osee. 6. Ueniet nob⁹ q̃si imber tẽporanꝰ ꝛ serotin⁹ terre. 2° ea q̃ ꝓtinẽt ad ornatũ. Nũqd obliuiscet. Esa. 61. Indumẽto iustitie circũdedit me.

¶ Quid niteris bona ostẽdere viã tuã: ad q̃rẽdã dilectiones q̃ isup ꝛ malitias tuas docuisti vias tuas: ꝛ in alis tuis inuent⁹ ẽ sanguis aiaꝝ pauperꝝ ꝛ inocẽtũ. Nõ in fossis iuueni eos sz in oĩb⁹ q̃ supra memorauí. Et dixisti. Absqꝫ pcõ ꝛ inocẽs ego sum: ꝛ ppea auertaf furor tuꝰ a me. Ecce ego iudicio ꝓtẽdam tecũ: eo ꝙ nõ dixeris: nõ peccauí. Quã vilis facta es nimis: iterans vias tuas.

F

¶ Dic confusit eos de culpa in primũ. Et ꝑ. pbat culpas. 2° cõminat ꝓfusiõis penas. ibi. Et ab egypto ꝛc. Circa ꝑm tria ꝑ ponit. primoꝝ occisionẽ admirãs exclamationẽ. ad q̃rẽdã. q̃si p hec me possis placare: ponẽs occisionẽ spiritualẽ. q̃ isup. occisti malis expẽpl⁹. Jsra. 13. Tu vocasti eos aduersus te: ꝛ erudisti in caput tuũ. Et ponẽs occisionẽ corporalẽ. in alis. i. in aub⁹: logf ad sitiendum auis rapacis. pauperꝝ. ꝙs idolis imolasti. Zach. 5. Uidi ꝛ ecce due mulieres egredientes ꝛ spũs in alis earũ: ꝛ habebãt alas q̃si alas milui. 2° culpe manifestationẽ. nõ in fossis. q occulte a latronib⁹ occisus. in oĩb⁹. ſ. collis ꝛ locis amenis. Esa. 59. Corruit in platea veritas: ꝛ egtas nõ potuit ingredi. Et facta ẽ ꝟitas in obliuione: ꝛ q̃ recessit a malo ꝓde patuit. Et miratf exclamationem. Et dixisti. Job. 11. Dixisti purus ẽ ego me⁹: ꝛ mundus sum in ꝓspectu tuo. 3° oñdit culpe iterationẽ. ꝓmittẽs exclamationis admirationẽ. Ecce ego. Quã vilis. vias. pcãs. Tres. Uide dñe ꝛ ꝓsidera: quoniam facta sum vilis.

¶ Et ab egypto ꝓfunderis sicut cõfusa es ab assur. Nã ꝛ ab ista egredieris: ꝛ manus tue erunt sup caput tuũ: qm̃ obtriuit dñs confidentiã tuam ꝛ nihil habebis prosperuz.

¶ Dic cõminat eis ꝓfusiõis penã. Et ab egypto. de cui⁹ auxilio speras. ab Assur. quoꝝ auxiliũ ꝫ occez trib⁹ Assyrios q̃siti. 4. Reg. 16. Manus tue. in signũ doloris. Esa. 30. Erit vobis fortitudo ꝓpharaonis in ꝓfusionẽ: ꝛ fiducia umbre egypti in ignominiaz. ¶ Nõdũ ꝙ pctis oĩ vanitas: ga pbãtasticũ in eligẽdo. ꝑs. Btũs vir cui⁹ ẽ nomẽ dñi spes ei⁹: ꝛ nõ respexit in vanitates ꝛ insanias falsas. Quia trãsitoriũ in pmanẽdo ꝑs. Defecerũt in vanitate dies eoꝝ: ꝛ anni eoꝝ cũ festinatiõe. Quia fallax i expectãdo. Eccl. 34. Uana spes ꝛ mẽdaciũ viro insensato: ꝛ somnia extollũt ipudẽtes. Quia infructuosuz i ꝓcurando. Esa. 49. In vacuũ laborauí: sine cã ꝛ vane fortitudinem meã ꝓsupsi. ¶ Itẽ nõn⁹ ꝙ ẽ fons aq̃ salutaris munditie. Ezech. 47. Postq̃ venerint illuc aq̃ iste: ꝛ sanabũf ꝛ viuẽt omia ad q̃ venerit torrẽs aq̃ reficiẽtis doctrie. Esa. 56. Oẽs sitiẽtes venite ad aq̃s: ꝛ q nõ habet argẽtũ ꝓperate, emite ꝛ comedite: aq̃ refrigerãtis gre. Jo. 4. Fiet i eo fons aq̃ salientis in vitã eternã: aq̃ nitentis glie. Apoc. viii. Ostendat mihi fluuium aque vite splendidum tãq̃ crystallum procedentem de sede dei ꝛ agni.

¶ Capitulum. III.

Algo dr. Si dimiserit vir vxorez suã: ꝛ recedẽs abeo duxerit virum alterum: nũqd reuertet ad eã vltra? Nũqd nõ polluta erit ꝛ ꝓfanata mulier illa? Tu autẽ fornicata es cũ amatoribus multis: tñ reuertere ad me dicit dñs: ꝛ ego suscipiã te. Leua oculos tuos i directũ: ꝛ vide vbi nũc ꝓstrata sis. In vijs sedebas expectãs eos quasi latro in solitudine: ꝛ polluisti terrã in fornicatiõib⁹ tuis ꝛ in malitijs tuis. Quãobrẽ ꝓhibite sũt stille pluuiarũ: ꝛ serotin⁹ imber non fuit. Frons mulieris meretricis facta ẽ tibi: noluisti erubescere. Ergo saltẽ amodo voca me: ꝓ ine⁹: dux virginitatis mee tu es. Nũquid irascetis in perpetuũ: aut persecrabis in finem?

Hic reuocat eos ad ꝓmiaz. Et ꝑ. ponit reuocationez. 2° reuocatoꝝ obstinationẽ. ca. 8. Et dices ad eos ꝛc. ꝓria i duas. In ꝑ. ponit reuocatiõis monita. In 2° reuocatiõis argumẽta. ca. 4. Si reuertere ꝛc. ꝓria i duas. In ꝑ. reuocat ꝓphs. In 2° ponit remissionis fructũ. ibi. Si quis fl ꝓtẽnat ꝛc. ꝓria i duas. In ꝑ. reuocat a culpa. 2° a pena. ibi. Uade ꝛ clama ꝛc. ꝓ. i duas. ꝑ. reuocat monit. i. 2° expẽplis. ibi. Et dixit dñs ꝛc. Circa ꝑm duo facit. ꝑ. reuocat eos ex dei clemẽtia: ad quã pbãdã ꝓponit vulgare puerbiũ. Si dimiserit. qõ ortũ hꝫ Deut. 24. Si dimiserit vir vxorẽ. Et logf ex pmissionis vel facta ꝛ libello repudij: pp duritiã cordis ipsoꝝ. Matth. 19. ꝛ interdicebat reddit⁹: vl vt nõ poss ẽnt ad dimittẽdũ. Ut ne dolo posset modũ recipiẽtes iterficerẽt. Et ex ꝟ puerbio sumit diuine clemẽtie argum⁹. m ãt amatoribus. idol. Esa. 65. reuocat

ad vñz ⁊ miserebit ei⁹ ⁊ ad deū nr̃z: qm̃ mlt⁹ ē ad ign̄scēdū. z⁰ reuocat eos ex eo⁹ culpa. ꝑ pponēs culpā: determinās locū. lem oculos i directū. recta ꝯsideratione: vel vndiq; vbi nūc. q. vbiq; pstrata. sīc meretrix idolatrie. Ezech. 16. Fecisti tibi pstibulū i cūctis plateis. Et peccādi ōsideriū. In vijs sedebas. sīc meretrix expectās amasios ⁊ latro expectās de spolier. Prou. 7. Et ecce occurrit mulier cū ornatu meretricio ꝑparata ad decipiendas aias. Osee. 6. Galaath ciuitas operātiū: idolū supplātata sāguine: ⁊ q̄si fauces viroꝝ latronū. Et determinās pcti effectū. ⁊ polluisti terrā. supra z⁰. Cōtaminastis terrā meā: ⁊ hereditatē meā posuistis i abominatione. Et deide ꝓ culpa posuit penā. Cōtinebā. stille pluuia. q̄rū virtute gñāt pluuia: vt stille. Esa. 5. Mādabo nubib⁹ ne pluāt sup vineā meā imbre. Et oēm peccātiū uecrecūdiā. frōs. Jere. 4. Quin imo ꝓfusiōe nō estis ꝓfusi. z⁰ cōmiat pnias. Et ꝓ hortat ad recogñcēdū bñficia. Ergo. q. d. sufficit peccatuz tpe ⁊. pi. ꝓ creatione. dux. q. d. q̄n ducebas me p desertū: tūc ego erat. Prou. z. Respice ducē puēratē sue. Esa. 63. Spūs⁹ dñi ductor ei⁹ fuit. z⁰ hortat vt petant misericordiā: ⁊ dicāt. Et Nūqd irasceris ips. Nūqd in ppetuū irasceris nobis: aut extendes ira tuā in generationez ⁊ gñationē.

¶ Ecce locuta es ⁊ fecisti mala: ⁊ potuisti. Et dixit dñs ad me i dieb⁹ Josie regis. Nūqd vidisti q̄ fecerit auersatrix isrl? Abijt sibimet sup oēm mōtē excelsum: ⁊ sub omni ligno frondoso: ⁊ fornicata est ibi.

¶ Dic ostēdit eoꝝ pēptū. q̄tū ad pcth oris. Ecce locuta. qđ exponit ꝑ. Abis supbie ⁊. quātū ad pcth op⁹. ⁊ fecisti. tam rudet. illū. ipleste mala. q̄tū ad pcth cordis. ⁊ posuisti. tam illud. ⁊ cogitasti. q. po⁹ tua i pctō iactasti. Una. B nō ē in hebreo. Et p Abis ⁊. Ince i libris antigs. Sz vt expō Hieronymi. Job. 24. Dedit ei de⁹ locū pe nitētie: ⁊ ille abusꝰ est eo in supbia. Esa. 5. Ueh qui potētes estis ad bibēdū vinū ⁊ viri fortes ad miscēdā ebrietatē.

¶ Et dixit ei. Si fecisset hec oia ad me reuertet: ⁊ nō ē reuersa. Et vidit ꝓuaricatrix soror ei⁹ Juda: qa ꝑ eo q̄ mechata eēt auersatrix isrl dimisissez eā ⁊ dedissez ei libellū repudij: ⁊ timuit ꝓuaricatrix Juda soror ei⁹: sz abijt ⁊ fornicata est ēt ipsa: ⁊ facilitate fornicatiōis sue cōtaminauit terram: ⁊ mechata est cū lapide ⁊ ligno. Et in oibus his nō est reuersa ad me ꝓuaricatrix soror ei⁹ Juda i toto corde suo: sz i mēdacio ait dñs. Et dixit dñs ad me. Justificauit aiam suā auersatrix isrl cōparatione prenaricatricis Juda.

B ¶ Dic reuocat eos exēplo decē tribuū. Et circa B tria facit. ꝑ ponit exēplū ad culpā idolatrie. Abijt sibimet ⁊ sequēs mot⁹ suos: nō pcepta mea ⁊ iobie. Et dixit. 4. Reg. 17. Fecerūt sibi statuas ⁊ lucos in oi colle sublimi: ⁊ subter oē lignū nemorosū. Et adolebāt ibi icēsū sup aras in more gēnū. Et q̄tū ad penā q̄ eis inouit. Et vidit ꝓuaricatrix soror Juda ex eisdē p̄ib⁹ orte. dedissez ei libellū ser uat sibi assidue meretricatui q̄ sedituas inuenit. Sz ō. Esa. 50. Quis ē hic libellus repudij. Et dōm q̄ de⁹ nō dimisit aliquē. q̄tū ad ꝛ principez. sz hō peccās ips dimittit. vt ibidē. In mig natib⁹ vijs vēdicti estis: ⁊ sceleribꝰ vijs dimisi mez vias. z⁰ ponit ꝓpēptū. ⁊ nō timuit. cū lapide. sc. idolo lapideo. 4. Reg. 17. Sz nec ipe Judas custodiuit mādata dñi dei sui: verūm errauit ⁊ ābulauit in erroribꝰ isrl. q̄s opatꝰ fuerat. z⁰ aggrauat reatū. Et dixit. Justificauit ꝓpatres: qa dece tribꝰ pnā aliaꝝ non viderāt: nec corrigebantur. Ezech. 16. Justificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es.

¶ Vade ⁊ clama hmōdi istos ꝯ aglonē ⁊ dices. Reuertere auersatrix isrl. ait dñs: ⁊ non auertā faciē tuā a vobis: qa sctus ego sū. dic dñs: ⁊ nō irascar i ppetuū. Verūm scito iniqtatē tuā: qa i dñz deū ꝓuaricata es. Et dispersisti vias tuas alienis sub oi ligno frondoso: ⁊ vocē meā nō audisti ait dñs. Cōuertimini filij reuertēres dic dñs. q. ego vir vester.

¶ Dic reuocat eos a pena captiuitat. Et ꝑ reuocat. z⁰ ondit reuocatiōis cās. ibi. Ego ât ⁊. Circa ꝑm⁹ duo. ꝑ ponit reuocationē. z⁰ reuocatoꝝ reflionē. ibi. Et assumā ⁊. Circa ꝑm⁹ duo. ꝑ reuocat illos de decē tribꝰ: vocans ad reuertēdū. ō aglonē. vbi captui tenēt i terra assyrioꝝ. ps. Nō i ppetuū irascet: neq; i eternū cōminabit. Et ad pctā recogñcēdū. Verūm scito. quia peccasti. q̄si mlti idolis. supra. z. Vide vias tuas i valle scito qđ feceris. z⁰ illos de duab⁹ tribꝰ. Cōuertimini. penitēdo reuertētes ad me. Vel reuertētes a captiuitate. Osee. 2. Et erit i die illa dic dñs. vocabit me vir meus: ⁊ nō vocabit vltra baali.

¶ Et assumā vos: vnū de ciuitate ⁊ duos ō cognatiōe: ⁊ introducā vos in syon. Et dabo vobis pastores iuxta cor meū: ⁊ pascēt vos scia ⁊ doctria. Cūq; multiplicati fueritis ⁊ creueritis i terra i diebꝰ illis ait dñs: nō dicēt vltra: arca testamēti dñi: neq; ascendet sup cor: neq; recordabunt illi⁹: nec visitabit: nec fiet vltra. In tpe illo vocabūt hierusalez soliū dñi: ⁊ congregabunt ad eam oēs gentes in nomine dñi in hierusalē: ⁊ nō ambulabūt post pauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus Juda ad domuz Jsrl: ⁊ venient simul de terra aquilonis ad terrā quā dedi patribus vestris.

¶ Dic ponit reuocatoꝝ reflionē. Et ꝑ duaꝝ tribuum promissis eis restitutōez. pue. vnū ō ciuitate. qa dispsi erāt ysrl qa nō oēs reuisi. Ezech. 36. Tollā qppe vos de gēnib⁹: ⁊ congregabo vos ō vniuersis terris: ⁊ adducā vos i terrā vestrā. vel integratione. sīc tritici. emēdatiōe platoꝝ. ⁊ dabo vob⁹ scia. q̄tū ad fidē. doctria. q̄m ad mores. Esa. j. Restituā iudices tuos vt fuerūt pus: ⁊ ꝓsiliarios tuos sic antigr. z⁰ q̄tū ad augmētationē glie: quā sigt ex ꝓpheto rū oblatiōe. Cūq; multiplicati nō dicēt. q. ꝑ nihilo cōputabūt illō i q̄ mō gliamini: qa arca absconsa fuit: nec iuēta: sic dī. z⁰ Mach. j. Ex futuroꝝ pmissiōe. in tpe illo. hierlz tota: qō ꝓpleū fuit i fama sctitat⁹ i q̄ bēbat. sīc dī ꝑ Mach. 3. Ezech. 43. Loc⁹ solij mei ⁊ loc⁹ vestigioꝝ pedū meoꝝ vbi habito i medio filioꝝ isrl in eternū. Et q̄tū ad cultū ꝑpliationē. Et congregabūt. oēs gētes. sc. ob bus alig. Undiq; n. veniebāt orare i hierlz. Vel intelligit de ꝓsiōe gēnū ad fidē Chri. ps. Oēs gētes q̄scūq; fecisti venient ⁊ adorabūt coram te dñe. z⁰ ponit ꝓuersionē. decē tribuū. In diebꝰ illis. qa ⁊ ex illis q̄ redierunt: duab⁹ tribub⁹ adiūcti sc. Qđ notat i B qđ dicit. Venient fil⁹ Jsrl. Ezech. 50. In diebꝰ illis ⁊ in tpe illo ait dñs. venient filij isrl. ipsi ⁊ filij

Juda

Juda simul ambulātes t flētes ꝓgredīūt: t dñm deū suū ꝙrēt. Quidā tñ exponūt totū hoc de vltimis tpibus.

¶ Ego aūt dixi. Quō ponā te in filios: t tribuā tibi terrā desiderabilē hereditatē pclaram exercituū gentiū? Et dixi. Patrē vocabis me: t post me ingredi nō cessabis.

D ¶ Dic assignat cāz reuocatiōis. Et ꝑ pōit qōnē. [Quō] i. qd pōt mouere q tot bōa tibi ꝙferā: cū i tot ꝑtis fle[in filys] i. in multitudie filioꝝ [exercituū gentiū] i. vbi ab antiquo exercitus ꝙgregabāt flē vsq; hodie: pp ei⁹ deli tias. ps. Pro nihilo habuerūt terrā desiderabilē. Jtē ps. Funes ceciderūt mihi in pclaris: etenī hereditas mea ꝑclara est mihi. 2° ponit rīsionē. [Et dixi] i. quidēs bona que facies: hec tibi promitto. ps. Ipse invocabit me pater meus es tu: deus meus t susceptor salutis mee.

¶ Sed qūo si ꝓtēnat mulier amatorē suū: sic ꝓtēpsit me dom⁹ israel dicit dñs. Vox i vijs audita est: ploratus t vlulatus filioꝝ israel: qm̄ iniquā fecerūt viā suā: t obliti sunt dñi dei sui. Cōuertimini filij reuertētes: t sanabo auersiōes vr̄as. Ecce nos venim⁹ ad te. Tu.n.es dñs deus nr̄. Vere mēdaces erant colles t multitudo mōtiū. Vere i dño deo nr̄o salus israel. Cōfusio comedit laborē patrū nr̄oꝝ ab adolescētia nr̄a: greges eoꝝ t armēta eoꝝ: filios eoꝝ t filias eoꝝ. Dormiem⁹ in cōfusione nr̄a t opiet nos ignomīnia nr̄a: qm̄ dño deo nr̄o peccauim⁹ nos t ꝑres nostri ab adolescētia nr̄a vsq; ad diem hanc: t nō audiuimus vocem dñi dei nr̄i.

¶ Dic ponit reuersiōis fruct⁹. Et ꝑ dic necītatē reuocādi ꝙtū ad ipsoꝝ culpā [amatorē] nō vir. Osee. 2. Vade t dilige mulierē dilectā ab amico t adulterā ec̄m ad penā [vox] i vre. Jsa. 31. Vox i excelso audita ēlamētatiōis luct⁹ t fletꝰ: rachel ploratis filios suos. 2° ponit ꝙersionis validitatē. [Cōuertimini] vt. s. [auersiōes] quas a deo auersi estis. ps. Qui sanat oēs ꝓtritiōes tuas. Esa. 48. Cō uertimini ad me t salui eritis. 3° pōit eoꝝ reuersiōez. Et ꝑ ꝓfitēt obiaz [Ecce venim⁹] flē tu ꝓcepisti. Osee. 6. Ue nite reuertamur ad dñm: q; ipse cepit t sanabit nos: percutiet t curabit nos. 2° ꝓfitenē dei magnificētiā: ꝓfitētes ip sius diuinitatē. [Tu.n.es.] Exo. 15. Iste deꝰ me⁹ t glificabo eū. Idoloꝝ falsitatē. [Vere mēdaces:] q; ñ ꝓterebāt idola q̄ ibi colebam⁹ auxiliū q̄ ꝙpabam⁹: nec bēbāt diuinitatē: quā ꝓtēdebāt. Esa. 28. Posuim⁹ mēdaciū spes nr̄a: t mēdacio protecti sum⁹. Et diuini cultꝰ validitatē. [vere in dño.] ps. In deo saluabit meū: deꝰ auxiliū mei: t spes mea i deo ē. 3° ꝓfitēt culpā t penā ipsoꝝ t pīz. [Cōfusio] Jsa. 17. Dsle: oēs q te derelinquūt: recedētes a te in terra scribēt: qm̄ dereliq̄rūt fontē aq̄ꝝ viuēntiū dñm. ¶ Nota q; deꝰ dī pī creatiōe. Matth. 19. Cōfitebor tibi pr̄ dñe celi t terre. Adoptiōe. Ro. 8. Accepistis spūz adoptiōis filioꝝ dei: in q̄ clamam⁹ Abba pr̄. Jnstructiōe. Esa. 39. Pr̄ filius notā faciet veritatē tuā. Correctiōe. Prou. 3. Quē.n. diligit dñs corripit: t q̄si pr̄ i filio ꝓplacet sibi. ¶ Nota q; hēditas pīe celestis ē pclara: splēdoꝛ vite visiōis. sap. 6. Clara ē t q̄ nūq̄ marcescit sapia: t facile ꝑ ab his q dīligūt eā. Dulcedie ꝺiuini amoris. ps. Labia mea ꝺicebūt ꝺeo. Familiaritate ꝺiule alloquiōis. Sap. 8. Pre claritas in cōicatiōe ꝺonoꝝ ipsi⁹. Magnificētia ꝺoperationis. Eccl. 43. Illic ꝺclara opa t mirabilia. Magnitudie exaltatiōis. Zach. 8. Erit dom⁹ iuda t dom⁹ israel hūdi cuo. Solatio ꝺocietatis. Ezech. 30. Oia ligna voluptatis que erant in paradiso dei t̄c.

¶ Capitulum. IIII.

SI reuerteris ad me israel: ait dñs ad me ꝙuertere. Si abstuleris offendicula tua a facie mea nō cōmoueberis. Et iurabis viuit dñs in veritate t in iudicio t in iustitia: t benedicent eum gentes ipsumq; laudabunt.

Hic ponit argumēta reuersiōis. Et ꝑ supra ex bñficijs q̄ promittit reuertētib⁹. 2° ex penis q̄s cōminat cōtēnētib⁹. ibi [Dec.n. dic dñs t̄c.] Circa p̄m duo. p docet re uertēdi modū. [si reuerteris] ab idolis [ad me ꝙuertere] Uel si reuerti disponis: toto corde ꝙuertaris. Ut si reuertis a captiuitate: ꝙuertere pnitēdo. Esa. 21. Si q̄rite q̄rite: ꝙuertimini t vēite. 2° ostendit ꝙersiōis fructū triplicē ꝑ securitatis [si abstuleris offēdicula] i. idola in qb⁹ t in quibus pcedēs offēdis: t me ad irā ꝓuocas [nō cōmouebeꝝ] vt a pīa. ps. Qui confidūt i dño sīt mons syon nō cōmouebit i eternū q habitat i hierlm. 2° fructū scitat i ipsis [iurabis: vivit dñs] p deū. i. viuū: t nō p idola mortua [in veritate] per pte iurātis: vt vere t nō simulate vel ad ꝺceptionē iurēt [in iudicio] q̄tū ad cām p q̄ iurat: vt nō temere: sꝫ pcedēte debita discussiōe iurēt. [in iustitia] q̄tū ad rē ꝺ q̄ iurat: vt sit iusta t licita. Esa. 65. Qui imprat i terra iurabit in deo amen. 3° ampliationez religionis in gentibus. [Et benedicēt gentes] ꝺim: videtes beneficia ipsi⁹ in te. ps. Benedicite gentes deū nostrum.

¶ Dec enim dicit dñs viro iuda t habitatori hierusalē. Nouate vobis nouale: t nolite serere sup spinas. Circūcidimini dño t auferte ꝑputia cordiū vr̄oꝝ viri iuda t habitatores hierlm: ne forte egrediat vt ignis idignatio mea t succendat t nēn sit q extinguat. Dia aūt hec mala veniēt pp malitiā cogitationū vestraꝝ. Annūciate in iuda: t in hierusalē auditū facite: loquimini: t canite tuba in terra: clamate fortiter t dicite. Cōgregamini t ingrediamur ciuitates munitas. Leuate signū in syon. Cōfortamini nolite stare: q; malum ego adduco ab aglone t ꝓtritionē magnā.

¶ Dic sumit argumētū reuersiōis a penis. Et ꝑ cōminat penas si reuerti noluerit. 2° excludit falsa remedia. [Circuite vias t̄c.] Circa p̄m duo. p docet reuersiōis ne cessitatē ad ꝺm. ꝙ. [Circuite vias] t̄c.] Circa p̄m duo. p docet reuersiōis modū ad boni operis fructū [nouale] terra de nouo cultu. [nolite] i. auferte spinas vitioꝝ vt mūda semina suscipiāt arua mūda. Matth. 13. Aliū cecidit sup spinas: t ascendentes spine suffocauerūt illud. Et ꝙtū ad diuine religionis cultū. [Circūcidimini] vt. Dec corde vio nrāi gentiuꝝ amoueatis. Deut. 30. Circūcidite ꝑputiū cordis vr̄i. 2° ostendit iminere periculū. Et ꝑ in ꝙtali [ne forte t̄c.] Esa. 5. Succendet vtriq; sit t nō erit q extinguat. 2° in ꝙtali [annūciate t̄c.] Et circa 3 tria facit. p pdicit hostiū aduētū. 2° obsidiōis icōmodū. ibi [Uox annūtiātis.] 3° destructionis vrbū. ibi [Uētre meū doleo.] Circa p̄m duo. p describit ꝑparationē ciuū. 2° aduētū hostiū. ibi [Ascēdit leo t̄c.] Circa p̄m tria. p ponit annūtiādi ꝑparationē iussio. [Annūtiate] ponēs locū [in iuda] i. in tribu illa [hierusalē] q̄ est

regni metropolis: modū apte. ¶ Canite tuba in vt oēs audi ant: z ꝓstāter ¶ fortiter. ¶ Isa. 58. Clama ne cesses. Exalta i fortitudine vocē tuā. z° idicit ꝓpatio. ¶ Cōgregamini. ¶ infra. 6. Cōfortamini filij beniamin i medio hierusalē: z in thecua clāgite buccina. 3° assignat rō ¶ qz malū. ¶ supra. j. Ab aquilone pandet omne malum.

¶ Ascēdit leo de cubili suo: z pdo gētium se leuauit. Egressus ē ō loco suo: vt ponat ter rā tuā in solitudinē. Ciuitates tue vastabūt: remanētes absq; habitatore. Sup hoc accingite vos cilicijs: plāgite z vlulate: qz nō ē auer sa ira furoris dñi a vobis. Et erit i die illa di cit dñs: pibit cor regis z cor pricipū: z ob stupescēt sacerdotes: z ꝓphete ꝓsternabūt. Et dixi. Heu/heu/heu/dñe de⁹. Ergo ne de cepisti pplm istū z hierusalē dicēs: pax erit vobis. Et ecce puenit gladius vsq; ad aiaz.

¶ Vic pōit aduētū hostiū. Et p q̄m ad exitū de terra sua. z° q̄m ad vie ꝓgressū. ibi ¶ In tpe illo. 3° q̄tū ad vie ter minū. ibi ¶ Ecce q̄si nubes z̄c. ¶ Circa p̄m duo. p̄ describit hostiū veniētiū ꝓditionē q̄tū ad fortitudinē. ¶ leo ¶ C Na buchodonosor ¶ de cubili ¶ de Babylone. ¶ Prou. 30. Leo fortissim⁹ bestiaz: ad nulli⁹ pauebit occursū. ¶ infra. 50. Ec ce q̄si leo ascēdet ō superbia iordanis ad pulchritudinē ro bustā: Qtū ad crudelitatē ¶ pdo gētū ¶ Nabu. z. Leo suffi ciēter cepit catulis suis: z necauit leenis suis. Qtū ad lec tionē ¶ vt ponat. ¶ Isa. x. Ad ꝓterēdū erit cor ei⁹: z ad liter rationē gētū nō paucaz: z q̄m ad iterīōis executionē ci uitates tue. ¶ Isa. ꝑ. Terra vra deserta: ciuitates vre destru ete sūt. z° ponit iudeoz stupor ꝑ cōiter oiuz. ¶ Sup hoc accingite. ¶ infra. 6. Accingere cilitio ꝓgere cinere. z° spāliter pncipū. ¶ Et erit: pibit ¶ vt supra ¶ ffinit pueniēs ꝓfiliū resi stēdi iuenire Isa. 19. Cor e ¶ i tabescet in medio ei⁹. 3° spāliter stupor suū. ¶ Et dix ¶ dicēs: pax. ¶ supra. 3. In tpe illo vocabūt hierusalē ¶ ffilii: z ogregabūt ad eā oēs gētes in nole dñi i hierl ¶ cnō ambulabūt hic in primū tps di cit illō in lōge post futu ¶ infra. 8. Expectauim⁹ pacē: z nō erat bonum: tempus medele: z ecce formido.

¶ In tpe illo dicēt populo huic z hierusalē vent⁹ vrens in viis q̄ sunt in deserto: vie filie populi mei non ad ventilandū z ad purgādū. Spiritus plenus ex his veniet mihi. Et nūc ego: sc̄z loquar iudicia mea cum eis.

¶ Vic describit aduētū q̄tū ad vie ꝓgressū. ¶ dicēt ¶ aduē uat ¶ vēt⁹ vrēs ¶ f. exercit⁹ chaldeoz q totā terrā cōburet ¶ est ¶ ivus q̄ sūt i hierlm ¶ q̄ē ¶ tra chaldeā z inde ¶ q. d. tā exercit⁹ ad locū illū puenit ¶ nō ad vēntādū ¶ vt ¶ gdaz capiuēt: sicut q̄ purgat granū e palea: ¶ oēs capiuabi mini ¶ spūs plen⁹ ¶ indignatio ꝑcrā super vos ¶ ex his ¶ hostib⁹ ¶ mihi ¶ ad honorē meū. Isa. 30. Spūs ei⁹ velut torrēs iundās vsq; ad mediū colli ad pdēdas gentes in nihilū z̄c. Et cōminat p eos executionē se iudicū. ¶ Et nūc ego ¶ q. nō possū me plus tenere. ¶ Sz loq̄r z̄c. ¶ vel ¶ nūc ego ¶ ꝓsolatoria loquar. supra. j. Loquar iudicia mea cum eis sup oēm malitiam eoz q dereliquerunt me z̄c.

¶ Ecce q̄si nubes ascēdet: z q̄si tēpestas cur rus eius. Velociores aquilis eq̄ illius. Vch nobis: qm̄ vastati sum⁹. Laua a malitia cor tuum hierusalē: vt salua fias. Usquequo mo rabunt in te cogitationes nocie.

¶ Vic describit aduentū q̄tū ad vie terminū. Et circa hoc tria facit. p̄ describit ꝓditionē hostiū q̄⁹ ad multitudinē ¶ q̄si nubes ¶ q̄ totā terrā opit ¶ ascēdet ꝓp̄ sitū terre. Qtū ad ipetuositatē ¶ z q̄si tēpestas ¶ cuz magno tumultu. Isa. 5. Rote ei⁹ q̄si ipetus tēpestatis. Et q̄⁹ ad velocitatē ¶ ve locores. ¶ z° ponit aduētⁿ effectū. ¶ Vch nobis ¶ ex ꝑsona populi. Isa. j. Sicut ciuitas q̄ vastat. 3° excludit penitētie ꝓfitū ¶ laua a malitia. ¶ Isa. j. Lauamini mūdi estote: au ferte malū cogitationū vestrarū ab oculis meis.

¶ Vox. n. annūciantis a dan: z notū faciētis idolū de mōte effraim. Dicite gētib⁹. Ecce auditū est in hierusalem: custodes venire ō terra longinq̄ z dare sup ciuitates iuda vo cez suā. Quasi custodes agroz facti sūt sup eā in gyro: qz me ad iracūdiā puocauit dicit dñs. Vie tue z cogitatiōes tue fecerūt hec tibi. Ista malitia tua: qz amara qz tetigit cor tuū.

¶ Vic ꝓdicit obsidionē. Et p̄ obsidionis ꝓfectuz. ¶ a dan. ¶ cui⁹ terra p occurrebat chaldeis veniētib⁹ hierl ¶ ō mō te effraim ¶ qđ postmodū iuenieba ¶ idolū ¶ i. hostes dr̄i ꝓ idolatria paniebant ¶ in quo designat ordo nūnaz sibi succedētiū. Et ōterminat qđ nūciatū est ¶ cōcitate gētes ¶ scz cūcos in medio hierlm ꝓpantes vos ad resistēdū: vel gētes in circuitu: vt ex viis penis territi corrigāt. ¶ Ecce auditū ¶ frequēter p multos nūtios: z ꝑ us p ꝓphetas ¶ qui stodes ¶ i. hostes ad obsidēdū ¶ vocē ¶ vlulat⁹ exercit⁹ sup z. Sup eū rugierūt leones: dederūt vocē suā. z° ōterminat obsidēdi mo⁹. ¶ q̄si custodes ¶ sine aliq̄ resistētia vin dicq; obsidētes. Luc. 19. Circūdabūt te inimici tui vallet circūdabunt te: z coāgustabunt te vndiq;. 3° ponit obsi dionis meritum. ¶ Vie tue ¶ i. actiones ¶ os ¶ vsq; ad iterio ra ossa peruenit. Job. 22. Propter malitiam tuam plur mam: z infinitas iniquitates tuas z̄c.

¶ Uētre meū vētre meū dolco: sēsus cordis mei turbati sūt in me. Nō tacebo: qm̄ vocez buccine audiuit aia mea: clamorē plij. Cōtri tio sup contritionē vocata ē: z vastata est omis terra. Repēte vastata sūt tabernacula mea: subito pelles mee. Usq̄quo videbo fugientē: audiā vocē buccine? Quia stult⁹ pplus me⁹ me nō cognit. Filij insipientes sūt: z vecordes. Sa pientes sūt vt faciāt mala: bñ āt facē nescierūt.

¶ Vic predicat terre destructionē. Et p̄ predicit ipsaz de structionē. z° destructiōis effectū. ibi ¶ Aspexi. ¶ Circa p̄m tria. Prio ꝓpheta oñdit sūā compassionē. ¶ Uētre ¶ q̄ntz ad afflictionē affectus ¶ sensus cordis ¶ q̄ntz ad pturbatiō nē intellectus ¶ nō tacebo ¶ etiā exterius plorans. Trēni. 2. Defecerūt pre lachrymis oculi mei conturbata sūt viscera mea. z° p̄sequitur destructionis qualitatē: ponēs pretij ꝓgressionē ¶ qm̄ vocē. ¶ Sopho. j. Dies tube z clāgoris re giōis vastationē. ¶ Cōtritio sup contritionē ¶ qz vastatio sup obsidionē: vel vastatio vna sup aliā. Job. 16. Cōcidit me vulnere sup vulnē: irruit in me q̄si gigas. Ipsi⁹ vrbis de structionē ¶ tum ad domos. ¶ Repēte: tabernacula ¶ per que significant domus ¶ pelles ¶ qb⁹ rētoria cooperiebant. infra. x. Tabernaculū meū vastatū est: oēs funiculi mei dirupti sūt. Et ¶ tum ad ciuitū fugā. ¶ Usquequo: fugiente ¶ chaldeoz exercitū. Treni. j. Abierūt absq; fortitudie ante faciem subsequētis. 3° assignat vastationis rōnem. ¶. ꝓua tionē debite scie ¶ qz stultus ¶ q̄tū ad cognitionē diuinoz ¶ insipientes ¶ q̄ntz ad experiētiā pulcedinis ipsoz. ¶ Ue-

cordes: qz sine corde ꝯtuz ad electionē agibilius Esa. 5.
Propterea captiu⁹ duct⁹ est ppls me⁹: qz nō būit sciam.
Et ꝯtū ad sagacitatē fraudulētie| sapiētes sūt Jᵊ Ro. 16.
Volo vos sapientes esse in bono: z simplices in malo.

¶ Aspexi terrā z ecce vacua erat z nihil: z ce
los z nō erat lux in eis. Vidi montes z ecce
mouebāt: z oēs colles ꝓturbati sūt. Intuit⁹
sum z nō erat hō: z oē volatile celi recessit.
Aspexi z ecce carmelus ds̄ert⁹: z oēs vrbes
ei⁹ destructe sūt a facie dñi z a facie ire furo
ris ei⁹. Hec. n. dic̄ dñs. deserta erit ois terra:
sz tñ ꝓsūmationē nō faciā. Lugebit terra: z
merebūt celi desup eo q locut⁹ sum. Cogita
ui z nō penituit me: nec auersus sum ab eo.

E ¶ Dic oñdit effectuz destructionis. Et p̄ in regione. z⁹ in
gēte. ibi| A voce eqtis ꝛc. | Circa p̄m duo. Prio ꝓdicit fu
turā desolationē cōiter: ꝯtum ad cāpestria| vacua, habi
tatore| nihil ꝓuisum fructibus z ędificys | nō erat lux: |
vt videbāt afflictis gb⁹ oia videntur tenebrosa. Esa. 6. Et
terra relinquet deserta: z lōge faciet dīs bones. Et ꝯtuz
ad montuosa| Uidi montes: mouebant | hyperbolice: q
si possibile foret. et montes in tāta tribulatione cōmoue
rent. Uel q montes: habitātes in montib⁹. ps. Cōturba
ti sūt montes in fortitudine ei⁹. Et ꝯtuz ad aiata. | Intui
tus sum: volatile| qđ. scū habitatore recedit. Esa. 50. Ue
ni: z nō erat vir: vocaui: z non erat q audiret. Et specialit
ꝯtū ad ferules regiones: q mīꝰ vacuari debēt. | Aspexi
z ecce carmelus. | Esa. p. Terra vīa ds̄erta: ciuitates vie
destructe sūt. z⁰ ꝓfirmat p dñi sniam. Et p̄ ponit miseri
cordie admistionē. | Nec dic̄ dñs: ꝓsūmationē nō faciā |
vt. s. oēs moriant sic̄ dixerat Jᵊ. x. tribubus. Esa. 9. Cōsū
mationē z abbreuiationē dñs de⁹ exercituū faciet in me
dio ois terre. z⁰ ponit sinc dīsationē. | lugebit terra | q. d.
sterilis erit: sicut flores dī riderc: vel ꝯsi cōpassione. hip
bolice. Esa. z 4. Luxit z defluxit terra z infirmata est: de
fluxit orbis z infirmata ē altitudo populi terre. 3⁰ diuine
sinc firmitatē. | Cogitaui. | Esa. 14. Hoc ꝓsiliū qđ cogita
ui sup oēm terram: z hec man⁹ extēta sup vniuersas gen
tes dñs exercituū decreuit: z qs poterit infirmare.

¶ A voce eqtis: z mittentis sagittā fugit ois
ciuitas. Ingressi sūt ardua: z ascēderunt ru
pes. Uniuerse vrbes ds̄relicte sūt: z nō habi
tat i eis hō. Tu āt vastata qd facies? Cū ve
stieris te coccino: cū ornata fueris| monili au
reo: z pinxeris stibio oculos tuos: frustra
cōponeris. Cōtēpserūt te amatores tui aiaz
tuā querēt. Uocē. n. quasi parturiētis audi
ui: angustias vt puerpe. Uox filie syon inter
morientes expandēteseq manus suas. Ueh
mihi: quia veh fecit aia mea pp interfectos.

¶ Dic oñdit effectū destructionis in plebe iudeox. Et p̄
ponit timorē q significat ex ds̄ternōe vrbiū. | eqtis | s. cal
dei. Esa. 21. A facie gladioz fugerūt a facie glady | minē
tis: a facie arcus extēti: a facie grauis plu. Et ꝯtū ad ibā
bitationē mōtiū| igressi sūt ardua. | Dicī. 48. Relingite
ciuitates: z habitate in petra habitatores Moab: z esto
te ꝯsi colūba nidificās in sūmo ore foraminis. z⁰ ponit
spei frustrationē: z ab idolis. | Tu aūt vastata: cū vestie
ris iad filiaudinē meretricis q̄ parat se: vt placeat amato
ribꝰ. ista ornabit eras idoloz vt eis placeret | Stibio | s.
vnguēto crocei coloris quo mulieres fugcilia tingūt: sic
dī. 2. Reg. 9. Qz Iezrael depinxit oculos suos stibio: z orna
uit caput suū ꝛc. Prouer. 5. Occurrit illi mulier i ornatu
meretricio ꝛc. Et ab amicis ꝑcipit: egr pays in gb⁹ ꝓside
bāt. | ꝓtēpserūt. | Treñ. 1. Oēs amici ei⁹ spreuerūt eam. 3⁰
ponit dolorē sic̄ in pau| vocez puerpere | q p̄ filiū parit z
graui⁹ dolet. Et sic̄ i morte filij| iter morientes | ps. Ibi do
lores vt parturiētis ꝛc. ¶ Notādū q multiplex est cir- F
cūcisio. s. mētis a prauis cogitatiōib⁹. Deui. 26. Donec cir
cūcidat incircūcisa mēs eox. Cordis a prauis affectionib⁹.
Ro. 2. Circūcisio cordis in spū nō lra: cuius a prauis locu
tiōib⁹. Exo. 6. Incircūcisus labys ego sum. Auris a peruer
sationib⁹ z prauis ꝛbis. Isa. 6. Incircūcise aures eox z au
dire si pōt. Carnis significās circūcisionē a carnalib⁹ cō
cupiscētys. Gen. 17. Circūcidetis carnē ꝓpucij vri: vt sit
signū federis iter me z vos. ¶ Jté notandū q lauat cor
aq̄ baptismat. Esec. 16. Lauī te aq̄: z emūdaui sanguinē
tuū ex te. lachrymis cōpūctionis. ps. Lauabo q singulas
noctes lectū meū: lachrymis meis stratū meum rigabo.
Uino vtrini amoris. Gen. 49. Lauabit i vino stolā suā:
z in sāguine vue palliū suū: lacte vtrini ꝼmonis. Cant. 5.
Oculi ei⁹ sic̄ colūbe sup riuulos aq̄ q̄ lacte sūt lote. Ar
dore correctiōis. Esa. 4. Si abluerit dñs sordem filiaꝝ
syon: z sāguinē hierusalē lauerit i medio ei⁹ in spū iudicij
z in spū ardoris. sanguine dilice passiōis. Apoc. 7. Lauc
rūt stolas suas: z cādidas eas fecerūt in sanguine agni.

¶ Capitulum. V.

Circuite vias hierusalez z aspicite
z ꝓsiderate z q̄rite in plateis ei⁹:
an inueniatis vir̄ faciētē iudiciū: z
querētē fidē z ppitiꝰ ero ei. Qđ si
etiā vinit dñs dixerint: z hoc falso iurabūt.
Dñe oculi tui respiciunt fidez. Percussisti
eos z nō doluerūt: attriuisti eos z renuerūt
accipere disciplinam. Indurauerunt facies
suas supra petram: z noluerūt reuerti.

Hic excludit remedia i gb⁹ ꝓsideꝝ poterāt. Et p̄ bonꝫ A
scitatē. z⁰ regie vrbis fortitudinē. cap. 6. | Cōfor
tamini. Jᵊ dñi cult⁹ religionē. cap. 7. | Uerbū ꝛc. | Cir
ca p̄m duo, p̄ oñdit eox malitiā in gñali. z⁰ ꝓsequit vitia i
spāli. ibi| Sup q̄ tibi ppitⁿ. Circa p̄m duo. p̄ oñdit culpā.
z⁰ cōminat penā. ibi| Jccirco pausi ꝛc. | Circa p̄m duo. p̄
oñdit malitiā platox. z⁰ subditox. ibi | Ego āt dixi ꝛc. |
Circa p̄m duo. p̄ ꝓponit dñs vlez ppli malitiā q̄m ad pul
tatē actiōis| vir̄ ſet vnū| facientē iudiciū | s. iuste se habē
ad ꝓximū suū fm regulā iusti iudicij. | querētē fidē | s. fi
deliter agere| ppitⁿ | nō tñ pp occē. sic dixit Abraā de so
domitis. Gen. 18. Ez poterat dici: nō ē q faciat bonū: nō
est vsq ad vnū. ps. Et q̄m ad puritatē actiōis i bis si q̄
bona exteri⁹ videbāt. | Or si ēt falso | qz i corde dñm nō
venerabāt. sic ore oñdebāt: vl qz ad lras ꝓiurabāt. supra
4. Jurabis vivit dñs i ꝛitate z i iudicio z i iustitia. Esa.
29. Popul⁹ hic labys me honorat: cor aūt eox lōge est a
me. Ez ppheta cōfirmat dñi sniam. Et p̄mo ꝓponit sen
tentie veritatē. | Domine: fidem | s. qđ rectum est. q. d. re
cte iudicasti. Prouer. 16. Omnes vie hoīm patent ocu
lis ei⁹. spirituū ponderator est dñs. Habacuc. j. Mundi
sunt oculi tui ne videas malū: z respicere ad iniqtatē nō
poteris. z⁰ adiūgit populi incorrigibilitatē: qz nec emēda
tur ꝑcussione| ꝑcussisti | Ieuib⁹ flagellis| nō doluerūt | de
peccatis suis. | Attriuisti | morte z captiuitate. supra. z. Fru-

stra percussi filios vestros: disciplinā nō receperūt. Aggei. 2. Percussi vos vento vrēte t arugine t grādine oia opa manuū vestrax: t non fuit in vobis q reuerteret ad me dicit dñs. Nec ꝓfusione. [Indurauerūt j. q. d. nō imutāt verecūdia. Eccl. 3. Omnis quippe domus israel amicta fronte est: t duro corde.

¶ Ego aūt dixi. Forsitā pauper sūt t stulti: ignorātes viā dñi t iudiciū dei sui. Ibo ergo ad optimates t loqr eis. Ipsi. n. cognouerūt viā dñi t iudiciū dei sui. Et ecce magis hi simul ꝓfregerunt iugū: ruperūt vincula.

¶ Hic ostēdit malitiā plato nō ꝫ estimationē prophete. Et p̄ pponit populi ignorantiā q̄si in excusatione ipsax. [Forsitan pauper illi quos malos in platcis repi [viā] p quā incederēt [iudiciū q̄ timeāt. Jp̄s. Cor. 8. Non in oibus est scia. 2° pponit plato sciam q̄ auferebat opinionē culpe. Ibo q̄. [viā] p quā iccdāt [iudiciū] quo iter alios ēt iudicēt. Sap. 6. Ad vos reges sūt hi sermones vt discatis sapiaz ne excidatis. 3° pponit culpā. [Et ecce magis] ꝫ populus: qz audacius: min⁹ timētes [sil'] cū populo ꝓs. Astiterunt reges terre: t ꝓncipes ꝓuenerūt in vnū aduersus dñm. [Jugū legis] vincula ꝓceptoz. ꝓs. Dirūpam⁹ vincla eoz: t ꝓiciam⁹ a nobis iugum ipsoz.

¶ Jccirco percussit eos leo de silua: lup⁹ ad vesperam vastauit eos pardus vigilans sup ciuitates eoz. Oīs qui egressus fuerit ex eis capiet: qz multe sunt preuaricationes eorū: confortate sunt aduersiones eorum.

B ¶ Hic cōminat penā. Et p̄ determinat penā q̄tū ad interfectionē viroz [leo de silua] q. ferox. Nabuchodonosor pp ferocitatē: in quo regnū caldeoz: q̄tū ad vastationez regionū [lupus ad vesperā] i. pp velocitatē. Sūt. n. bona vespertina lupi velociores vacuati cibo: t aspirāte ad p̄dā nocturnā. Uel in lupo regnū ꝓsax q̄tū ad obsidionē vrbis. [pardus vigilās] i. Nabuchodonosor pp fraudulentiā: vel regnū grecoz pp varietatē regnoz q̄ sibi subiecerat. De regno aūt romanoz tacet: qz adhuc in longū imminebat: vel ēt ipm significat p hoc q̄ dicit. [Oīs q egressus] i. euaserit manus p̄cedētiū [capiet.] Treñ. 3. Ursus insidians factus est mihi: leo in abscōdito. Abach. j. Leviores sūt pardis eq eoz t velociores lupis vespertinis. 2° resumit cām. [qz multe sūt] q̄tū ad mūex. [Confortate] q̄tū ad vīz [auersiones ja deo. Esa. 59. Multiplicate sūt iniquitates nre coram te: t p̄cā nra riderunt nobis.

¶ Sup quo ꝓpitius tibi esse potero? Filij tui dereliquerūt me: t iurant in his q nō sūt dij. Saturaui eos t mechati sunt: t in domo meretricis luxuriabant. Equi amatores in feminas: t emissarij facti sūt: vnusquisq ad vxorem p̄rimi sui hinniebat. Nūqd sup his nō visitabo dicit dñs: t in gēte tali non vlciscet aia mea? Ascēdite muros eius t dissipate: ꝓsūmationē aūt nolite facere. Auferte propagines eius qz nō sunt dñi. Preuaricatione enī p̄uaricata est in me dom⁹ israel t dom⁹ iuda ait dñs. Negauerunt dñm t dixerunt. Non est ipse: neq; veniet sup nos malū gladiū t famē nō videbim⁹. Prophete fuerūt in ventū locuti t rūsum nō fuit in eis. Hec ergo eueniēt illis. Hec dicit dñs de⁹ exercituū. Quia locuti estis verbū istud: Ecce ego do verba mea in ore tuo in ignē t pplm istum in ligna: t vorabit eos. Ecce ego adducā sup vos gentē de lōginquo dom⁹ israel ait dñs: gentē robustā: gentē anticā: gentē cui⁹ ignorabis linguā: nec intelliges q̄d loquat. Pharetra eius q̄si sepulchr⁹ patēs vniuersi fortes. Et comedet segetes tuas: t panē tuū deuorabit: filios tuos t filias tuas comedet grex tuū t armēta tua: t comedet vineā tuā t ficus tuā: t ꝓteret vrbes munitas tuas in gb⁹ tu habes fiduciā gladio. Verūtn in diebus illis ait dñs nō faciā vos in ꝓsūmationē. Quod si dixeritis q̄re fecit dñs de⁹ nr̄ nobis hec oia? dices ad eos. Sicut dereliquistis me t seruistis deo alieno in terra vestra: sic seruietis dijs alienis in terra nō vestra.

¶ Hic p̄sequit peccata eoz in speciali. Et p̄ peccā subdit eoz. 2° peccā platoz. ibi [Quia inuēti sū.] Circa p̄m duo: p̄ primo ostēdit populi culpā. 2° peccantiū stultitiā. ibi [Astitūnate.] Circa p̄m tria. Primo arguit in populo culpā idolatrie [sup quo j. q̄ rōnabile cām potero inuenire vobis parcendi [iurāt] eis diuinā reuerētiā ipēdētes. Deut. 32. Ipsi prouocauerūt me in eo qđ nō erat de⁹: t irritauerūt me vanitatib⁹ suis: t ego prouocabo eos in eo q nō est popul⁹. 2° arguit culpā luxurie: ponēs peccati ppetrationes siue peccādi occasionē [saturaui] affluentiā tpalium bonoz cōferēs. Uñ glo. sine cerere t baccho friget ven⁹. Amici. n. sūt veter t genitalia. [mechati] adulterati [in domo meretricis] Ex ipso loco: turpitudo petit augeri. Eccl. 16. Hec fuit iniqtas sodome sororis nre. Superbia: saturitas panis t abundātia t ociū ipsi⁹ t filiax ei⁹: t manū egenō t pauperi nō porrigebāt. Et abstuli eas sicut vidisti. Ponens ēt ꝓcipiscētie feruorē. [Equi amatores] qñ. s. sūt in tpe luxurie sue [emissarij:] q̄z ad hoc op⁹ sumēta spāliter emittunt. [Hinniebat] q. libidine flamēs. ꝓs. Nolite fieri sicut equus t mulus in gb⁹ nō est intellc. Ponēs ēt pene recōpēsationē: vbi cōminat vindictā. [Nūqd super his] correctis petā eoz penis [alia] affect⁹. Soph. j. Uisitabo sup viros delixos in fecib⁹ suis. Et ꝺterminat penā q̄tum ad destructionē muroz. [Ascēdite jo chaldei. Et q̄tū ad destructionē bonum [auferte ꝓpagines] i. filios q ex his ꝓpagant: sic ex propagine vites. Deut. 28. Destruent muri tui firmi atq; sublimes in gb⁹ habebas fiduciā in oi terra tua. Et resumit pene cām [qz nō sūt] ab alienati ab ipo p peccm. Esa. 24. Preuaricātes preuaricati sūt: t preuaricatione transgressoz ꝓuaricati sunt. 3° arguit in eis peccm blasphemie. Et p̄ ponit culpā q̄tum ad blasphemiā in deū. [Negauerūt dñm] negātes ꝓuidētiam ipsi⁹ sup res iferiores. [Nō est ipse] cau⁹ num oia sunt. [Neq; veniet] q̄tus ꝫ ipm peccauerim⁹. Treñ. 3. Quis est iste q dicit vt fieret dño nō iubente? Eccl. 9. dixerūt. Dereliqt dñs terram: t dñs non videt. Et q̄tum ad blasphemiā in ꝓphetas [in vētū] i. in vanū. [Rūsus] vanū. Job. 6. Ad increpandū mē cloqa ꝓcinatis: t in ventū verba pferetis. 2° cōminat penā. Et p̄ ponit penam cōtra blasphemiā in ꝓphetas. [Hec q̄.] Que sequūt [in ignē] idest vabo verbis tuis efficaciā: vt ipsa verba tua q. ignes

cõburãt.Ifra.23. Numqd non Ṽba mea sunt quasi ignis ardens dicit dñs.Et ō blasphemiã in deũ:determinans hostiũ ꝓditionẽ:qz potentẽ.¶ Ecce ego ¶de longinquo ¶.s. chaldea¶ robustã ¶virib⁹¶ antiqꝫ ¶qz ipsis ꝓfuit Nebroth gigas.Uñ exercitata ab antiquo in armis.Ité ondit gẽtem inexorabilẽ¶ gentẽ cuius ignorabis linguã.¶ Ité armis munitã¶ pharetra ¶.q.prompte ide sagittas emittit. Et qz ibi apparent sanguinolẽte:sicut cadauera in sepulchris.ifra.50.Ecce populus veniet ab aglone ⁊ gens magna ⁊ Reges multi cõsurgẽt a finibus terre ⁊c. Et ponit pene iflictionẽ.¶ Eriaz comedet.¶ Deut.28.Adducet sup te dñs gentẽ de longinquo:⁊ de extremis terre finib⁹ in similitudiné aquile volãtis in ipetucui⁹ linguã itelligere nõ possis.Tamen cũ misericordie admistiõe.¶ Uerũ tamẽ.¶ supra.4.Consũmationẽ aũt nõ faciaz.2° resumit pene cãm.¶ Qz si dixerint.¶ infra.16.Eyciã vos de terra hac in terrã quã ignoratis vos ⁊ patres vestri.

¶ Annũtiate hec domui Jacob:⁊ auditũ facite in iuda dicẽtes. Audi populs stulte qui non habes coz:q habentes oculos nõ videtis:⁊ aures:⁊ nõ auditis. Me ergo nõ timebitis ait dñs:⁊ a facie mea non dolebitis? Qui posui arenã terminũ mari preceptum sempiternũ qõ nõ ꝓteribit:⁊ cõmouebunt ⁊ nõ poterũt:⁊ itumescent fluctus ei⁹ ⁊ nõ trãsibunt illud. Populo aũt huic factuz est coz incredulum ⁊ exasperãs. Recesserũt:⁊ abierũt:⁊ nõ dixerũt in corde suo. Metuamus dñm deũ nostrum:q dat nobis pluuiã tpanean ⁊ serotinam in tpe suo:plenitudinem annue messis custodientem nobis. Iniquitates nostre declinauerũt hec:⁊ peccata nostra ꝓhibuerunt bonum a nobis.

D ¶ Dic ondit populi peccãtis stultitiã.Et ꝑ ꝓponit ipsaz. ¶ Audi populs oculos.¶ Exterioz es¶ non videtis ¶corde. Esa.6.Excoca coz populi hui⁹.2° ꝓbat.Et ꝑ ex ꝓparatione insensibiliũ creaturaz:proponẽs eaz obediẽtiã. We ergo.¶ Arenã ¶litus¶ cõmouebunt ¶fluctus.s. idest ꝙuis cõmoueãt.Job.38.Circũdedi illũ terminis meis.Et ponit iobedientiã.¶ Populo aũt.¶ Exech.2.Noli esse exasperans sicut domus exasperatrix est. 2° ꝓbat ingratitudiné beneficioz:ponens igratitudinẽ¶ recesserũt:tempoz rancã ¶in ꝓncipio post seminationẽ.¶ serotinaz ¶tempore maturationis fructuũ dñm.s.¶ custodiẽtem.¶ Et beneficioz cessationem.¶ Iniquitates vestre.¶ Esa.59.Peccata vestra diuiserũt inter vos ⁊ ipsum deum.

¶ Quia inuenti sũt in populo meo ꝙpij insidiantes ꝙsi aucupes:laqos ponẽtes ⁊ pedicas ad capiẽdos viros.Sic decipula plena auibus:sic dom⁹ coz plene dolo.Ideo magnificati sũt ⁊ ditati:icrassati sunt ⁊ ipinguati: ⁊ ꝑterierũt ꝓmones meos pessime.Cãm viduc nõ iudicauerũt:cãm pupilli nõ direperũt:⁊ iudicium pauperũ nõ iudicauerunt.

¶ Dic ꝓsequit culpaz ꝓtoz que est frequẽter cã culpe subditoz.Et ideo dicit.¶ Quia inuenti ⁊c.¶ Et circa ꝟ duo facit.Primo arguit ipsoz culpã ꝙtum ad violationem iustitie.2° ꝙtuz ad puersitatẽ doctrie.ibi¶ Stupor.¶ Circa ꝑm duo.Primo ondit coz iniustitiã ꝙtum ad iniustã ⁊ fraudulentã oppressionẽ pauperũ ponẽs dolũ.¶ Insidiantes.¶ ps.Insidiat vt rapiat pauperem¶ plene dolo ¶duitys quas dolo cõquisierũt.Et doli effectũ in multiplicatione diuitiarũ.¶ Ideo magnificati ¶in honorib⁹¶ ditati¶ in diuitys.ifra.17. Perdix fouit que nõ peperit:fecit diuitias sed nõ in iudicio. Et in multiplicatiõe petoz.¶ Et preterierũt.¶ Deut.32.Incrassat⁹ est dilect⁹:⁊ recalcitrauit:icrassat⁹:ipinguat⁹:dilatatus.2° ondit coz iniustitiã ꝙtũ ad iusti iudicij omissionez¶ cãm viduc.¶ Esa.ꝑ.Pupillo nõ iudicãt:⁊ causa vidue nõ ingredit ad eos.

¶ Nũqd sup his ñ visitabo dic dñs: aut sup gentẽ huiusce modi nõ vlciscet aia mea.

¶ Dic cõminat penã.Deut.32.Reddã vltionẽ hostib⁹ meis:⁊ his q oderunt me retribuam.

¶ Stupor ⁊ mirabilia facta sũt i terra.Prophete ꝓphetabãt mendacium:⁊ sacerdotes applaudebãt manib⁹ suis:⁊ populus meus dilexit:Quid igit fiet in nouissimo eius.

¶ Dic arguit puersitatẽ doctrine.Et ꝑ ponit admirabilẽ culpã¶ stupor ¶.i.stupẽda res¶ ꝓphete ꝓphetabãt mẽdacium ¶quoz erat veritatẽ docere. Ezech.22.Prophete ei⁹ linebant eos absq; tẽperamẽto:videtes vana:⁊ diuinantes eis mendaciũ.¶ Applaudebãt ¶sentiẽtes mẽdacijs:quoz erat ꝓphetas corrigere.ifra.29.Dedit te dñs sacerdotẽ ꝓ Joiade sacerdote:vt sis dux i domo dñi ⁊c. Et nũc quare nõ increpasti Hieremiã Anathotitẽ q prophetat vobis ⁊c.¶ Et popul⁹ me⁹.¶ Eccl.x.Qualis rector ciuitatis:tales ⁊ inhabitantes in ea.2° immit admirabilem penam.¶ Quid igit in nouissimo ¶.s.captiuitatis vel mortis.Esa.27.In mensura ꝯ mẽsuraz cũ adiecta fuerit iudicabit eam ⁊c.¶ Notandũ q est multiplex paupertas.s.terrene possessionis.Jaco.2.Nõne deus elegit pauperes in hoc mũdo:diuites in fide ⁊ heredes regni qõ repromisit de⁹ diligẽtib⁹ se.Humilitatis.Matth.5.Beati pauperes spiritu:qm ipsoz est regnũ celoz. Afflictionis. ps.Ego sum pauper ⁊ dolens salus aia dñe suscepit me. Cognitiõis.Apoc.3.Nescis qa tu es paup. Imperfectiõis. Trem.3.Ego vir vidẽs pauptatẽ meam in virga idignationis ei⁹.¶ Ité notandũ q multiplex est visitatio.s.ꝓsolationis.Luce.ꝑ.Uisitauit nos oriẽs ex alto. Correctionis.ps.Uisitabo in virga iniquitates coz:⁊ in verberibus peccata coz.Dãnatiõis.ifra.8.In tpe visitatiõis sue corruẽt dicit dñs.Congregãs ꝯgregabo eos ait dñs.¶ Ité notandũ q Ṽbũ dei dr ignis:q illuminat.ps. Lucerna pedib⁹ meis Ṽbum tuũ.Quia inflãmat.ps.Eloquiũ dñi inflãmauit cũ.Qua intima penetrat.ifra.20.Et factus est sermo dñi in corde meo ꝙsi ignis exclusus claususq; in ossibus meis.Debi.4.Uiuus est sermo dei ⁊ efficax:⁊ penetrabilior oi gladio ancipiti:⁊ ptingẽs vsq; ad diuisionez aie ac spũs cõpagũ quoq; ac medullaz:⁊ discretor cogitationũ ⁊ intẽtionum cordis.Quia liquefacit.ps.Mittit Ṽbũ suũ ⁊ liquefaciet ea:flauit spũs ei⁹ ⁊ fluẽt aq̃. Quia consũmit inobediẽtes.Esa.30.Labia ei⁹ repleta sũt indignatione:⁊ lingua ei⁹ quasi ignis deuorãs.Jo.15.Si non venissem ⁊ locutus nõ fuissem eis:peccatuz nõ haberẽt: nunc aũt excusationẽ non habent de peccato suo.

¶ Capitulum.VI.

Confortamini filij Beniamin i medio hierusalẽ:⁊ in thecua clangite buccina:⁊ sup Bethacaren leuate vexillũ:qz malũ visum est ab aglo

ne ⁊ contritio magna. Speciose ⁊ delicate assimilauit filiam syon: ad eam venient pastores ⁊ greges eorum. Fixerunt in ea tentoria in circuitu: ⁊ pascet vnusquisq; eos qui sub manu sua sunt.

A Hic excludit ꝛ̄ remediū in q̄ ꝓfidēr̄ poterāt. ſ. fortitudine vrbis regis: cui⁹ destructionē ꝓphetat in hoc caplo. Et circa hoc duo. ꝓmo ponitur ciuiū ꝓpatio. ſ. ad resistēdū. ¶ Cōfortamini ¶ vt ōsignet quo scienter aduenētib⁹ hostib⁹ exhortabunt. Uel irrisorie dicit. ¶ filij Beniamin q̄ hierusalē in sorte illi⁹ trib⁹ erat q̄tū ad superiorē partē: ſz q̄tum ad inferiorē in tribus iuda. Iosue. 15. Ascēditq; p cōuallē filij Emon ex latere Jebusei ad meridiē. Hec est hierusalē. ¶ Et i thecua clangite ¶ bethacaren ¶ loca munita ꝓpe hierusalē. ſup. 4. Leuate signū. 2° ponit ipsi⁹ ciuitatis destructionē. ibi ¶ Speciose ꝛc̄. ¶ Et p̄ ponit cōditio hostiū vastātiū sub ghusdā metaphoris. 2° describunt apte ⁊ expresse. ibi ¶ Hec dicit dñs. ¶ Circa duo. ꝓmo describit vrbis obsidionē. 2° congressionē. ibi ¶ Sācificate. ¶ Circa p̄m tria. ꝓmo describit ciuitatis pulchritudo. ¶ Speciose q̄tū ad ōcora edificia ⁊ multitudinē habitātiū. ¶ delicate q̄tū ad fertilitatē terre. Ezech. 16. Similā ⁊ mel ⁊ oleū comedisti: ⁊ decora facta es vehemēter nimis. 2° describit obsidio ¶ ad eā venīēt pastores ¶ metaphorice: p̄ncipes chaldeoꝝ q̄si vbertate pascuoꝝ illecti. Infra. 12. Pastores multi demolīti sūt vineā meā: conculcauerūt ptē meā ¶ Fixerunt iad obsidionē vrbis. 3° describit exercit⁹ debita ordinatio. ¶ pascet ¶ i. gubernabit ¶ sub manu ¶ potestate. Diuersis enim turmis: diuersi p̄ncipes erant.

¶ Sācificate sup eā bellū: ꝓsurgite ⁊ ascēdamus in meridie. Ueh nobis q⁹ declinauit dies: q⁹ longiores facte sūt vmbre vespi. Surgite ⁊ ascēdam⁹ in nocte: ⁊ dissipem⁹ dom⁹ ei⁹: q⁹ hec dicit dñs exercituū. Cedite lignū eius: ⁊ fundite circa hierusalē aggerem.

B ¶ Hic ponit ꝓgressio ad capiēdū vrbē. Et circa hoc tria ponit. p̄ ꝓgrediēdi ꝑceptū ¶ scificate ¶ i. formate vel sanctificate vel iustificate: q̄si dei volūtate assūpti. Et est vox p̄ncipum ad milites. Michee. 3. Si q⁹ nō dederit in ore q⁹ piā: scificāt sup eū prelīū. 2° ponit ꝓgrediēdi ōsideriū: q⁹ ofidit i trib⁹. In manua exhortatiōe ¶ surgite ¶ vox militū adinuicē. ¶ ascēdam⁹ ¶ ad ipugnādū q̄uis in mōte sit tam: ⁊ q⁹ nō retrahunt tpis ipoꝝtunitate: neq; calore diei ¶ in meridie ¶ neq; horroꝝ noctis ¶ in nocte. ¶ Et q⁹ cōque nunt de tpis brevitate. ¶ Ueh nobis ¶ dies ¶ in q̄ erat tēp⁹ aptū ad bellādū. ¶ Longiores q̄sito. n. sol magis appropiquat ad ꝛenit capitis: tāto fit lōgior vmbra in ptē oppositā. Esa. 7. Cōfortamini: adhuc dies est vt in nobe stet: ſz ſm glo. ¶ Ueh nobis ¶ dr̄ ex ꝑsona populi timētis noctis insidias: q⁹ ēt in meridie resistere vix valebat. 3° ofidit egrediēdi modū. ¶ q⁹ hoc dicit dñs ¶ q. secure possim⁹ pugnare: q⁹ dñi ꝑceptū est. ¶ cedite ligna ¶ ad faciēdas machinas. ¶ fodite: aggerē ¶ qđ fecerāt ad ōfensionē muroꝝ suoꝝ destruētes ipm: vel ¶ fūdite ¶ erigētes terrā i aceruū ad ponēdas munitiones ℨ ciuitatē. Abacuc. 3. Ipse sup oēm munitionē ridebit: ⁊ cōportabit aggerē: ⁊ capiet eā.

¶ Hec est ciuitas visitatiōis: cuis calūnia i medio ei⁹. Sicut frigidā facit cisterna aquā suā: sic frigidā fecit malitiā suā. Iniqtas ⁊ vastitas audiet i ea coram me ſp: infirmitas ⁊ plaga. ¶ Dic ponit obsidionis cām ex culpa. Et circa hoc tria. ꝓmo ponit malitie vlitatē. ¶ visitatiōis ¶ q. correctiōe digna ¶ cuis calūnia ¶ cuis calūniādi modus. ꝑs. Nō desecit de plateis ei⁹ vsura ⁊ dolus. 2° cordis obdurationē. ¶ fit frigidā. ¶ Et ita ꝓseruat q̄si illesaꝝ a calore. supra. 3. Sode rūt sibi cisternas dissipatas q̄ tinere nō valēt aq̄s. Tertio peccati ꝓtinuitatem ¶ iniqtas ¶ Esa. 59. Uastitas ⁊ ꝓtritio in vijs eoꝝ: viam pacis nescierūt ꝛc̄. ¶ Infirmitas ¶ q. pena respondens ꝑdicus duabus culpis.

¶ Erudire hierusalem ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponam te desertam: terram inhabitabilez. Hec dicit dominus exercituum. Usq; ad racemum colliget quasi in vinea reliquias israel. Conuerte manū tuaz quasi vindemiator ad cartallum.

¶ Hic ofidit destructionez. Et circa hoc tria. ꝓmo ponit ꝓfiliū ad euitādā destructionē. 2° ponit ꝓfilij ꝓtēptū. ibi ¶ Cui loquar ꝛc̄. ¶ 3° cōminat ōstructiōis iudiciū. ibi ¶ Ideirco ꝛc̄. ¶ Circa p̄m duo. ꝓmo ponit ꝓfiliū ¶ erudire ¶ i. flagellis ꝑcedēt⁹ castigata. Esa. 28. Sola vexatio intellectū dabit auditui. 2° ponit iminēs periculū in amissiōe diuini amoris. ¶ Ne forte. ¶ Ezech. 6. Auferr̄ zelus me⁹ in vastatione regionis. ¶ ne forte. ¶ ps. Posuit flumina in desertū: ⁊ exitus aq̄ꝝ in siti. Et in captiuitate gētis ¶ Hec dic̄ dñs: vsq; ad racemū iclusiue: q⁹ nec racemus reliquab⁹. Metaphorice: p vineā iudeos. Esa. 5. Uinea dñi sabbaoth: domus israel est. Per racemos boies: p vindemiā captiuitatem significās. O chaldee ¶ puerte ¶ fuat metaphorā ¶ q̄si vindemiator ¶ collectos racemos in vase qō cartallus dr̄ ponit: vt ad torcular portent: ita iudeos i carcere ꝛcludas: ⁊ in babylonē ducas. Abdie si vindemiatores introisset ad te: nūqd saltē racemū reliquissent tibi: Ul vsq; ad racemū ꝛclusiue. q. reliquas populi. ſ. ruſticos ⁊ viles ibi dimittēt. ¶ Cōuerte ¶ ꝛ significat reuersionē ipsoꝝ ad terraz suam: que ostenditr̄ iuxta hoc per cartallum signū.

¶ Cui loquar: ⁊ quē contestaboꝛ vt audiat: Ecce incircūcise aures eoꝝ: ⁊ audire nō possunt. Ecce verbum domini factuz est eis in opprobriū: ⁊ non suscipient illud.

¶ Hic ofidit ꝓfilij dei ꝓtēptū. Et p̄ ꝓpheta q̄rit idoneuz ꝓfilij auditorē. ¶ Cui loquar ¶ fructuose ꝛba dñi. ¶ Contestaboꝛ ¶ adiurabo: in quo significat raritatē. Esa. 28. Quē docebit sciaz: ⁊ quē intelligere faciet auditū: 2° ofidit in idoneitatē: q⁹ audire noluerūt ¶ Ecce icircūcise ¶ q. gētili⁹ fabule plene. Act. 7. Dura cervice: ⁊ incircūcisis cordib⁹ ⁊ aurib⁹. Et q⁹ ēt audita ꝓtēnūt. ¶ Ecce ꝛbū. ¶ Isa. 20. Et factus ē mihi sermo dñi in opprobriū ⁊ i derisuz tota die.

¶ Ideirco furore domini plenus sum: laboraui sustinens. Effunde super parvulum furorem: ⁊ super concilium iuuenum simul. Uir cū muliere capietur/senex cū pleno die. Et trāsibunt domus eoꝝ ad alteros: agri ⁊ vxores pariter: qa extendam manum meam sup habitantes terram dicit dñs.

¶ Hic cōminat eis destructiōis flagellū. Et p̄ ofidit illis iustitie zelu ¶ furore dñi ¶ igne. ſ. zeli ꝓ dñi iustitia. Nūc. 25. Zelo meo cōmotus est ℨ eos: vt nō ipse delerē filios israel in zelo meo. 2° dat ad hostes destructionis ꝑceptū ¶ Effunde ¶ o chaldee ¶ irā ¶ ſ. tuā abundāter ¶ foris ¶ in plateis ⁊ agris. Eccl. 36. Excita furorē ⁊ effunde irā. ¶ Parum

lum ſnulli parcaſ cuti. 3° ponit ſcepti ꝓplemētū: t q̄tū ad plenas: t q̄tum ad poſteriōes. ¶ Uir. n. cuz muliere ¶ vxor. Treñ. vltimo. Hereditas noſtra verſa eſt ad alienos domus noſtre ad extraneos.

¶ A minore q̄ppe vſq; ad maiorē oēs auaritie ſtudēt: t a ꝓpheta vſq; ad ſacerdotē cuncti faciūt dolū. Et curabāt ꝓtritionē filie populi mei cū ignominia dicētes: pax pax: t nō erat pax. Cōfuſi ſūt qz abominationes fecerūt: q̄ potius ꝓfuſione nō ſunt ꝓfuſi: t erubescere neſcierūt. Quobrez cadent iter ruentes: in tpe viſitationis ſue corruent dicit dñs.

¶ Dic ponit cām deſtructiōis. ꝑ auaritiā. 2° inobediētiā. ibi¶ Hec dicit dñs State ꝛc. ¶ 3° ſacrox abuſum. ibi¶ Ut qd mihi thus ꝛc. ¶ Circa ꝑm tria. ꝓmo ponit culpā ponēs auaritie ſtudiū in deſiderādo¶ oēs auaritie ſtudēt. ¶ Eſa. 56. Oēs in viā ſuā declinauerūt vnuſq; ſq; ad auaritiā ſuā a ſūmo vſq; ad nouiſſimū. Dolū i ſcq̄ndo¶ t a ꝓpha. ¶ ꝑs. Dolos tota die meditabant. Et doloſitatis modū: qz adulādo¶ t curabāt ¶. ſ. Ybis exculādo culpas t excludēdo penas. Eſech. 13. ꝓphete iſrael q̄ ꝓphetas ad libitū ſuū: t videt ei viſionē pacis: t nō eſt pax: ait dñs de⁹. 2° ponit inuerecūdiā et iter penas¶ ꝓfuſi ſūt ¶ penis¶ ꝓfuſione ſalubriū q̄ piaz puocet. Eccl. 4. Eſt ꝓfuſio adducens petū: t eſt ꝓfuſio adducēs gliam t gratiam. 3° cōminaſ penā. ¶ Uobrem cadent ipſi ꝓphete¶ inter ruentes ¶ plebeios¶ corruent ¶ morte vel captiuitate: ipſis ſociati in penis a q̄bus non ſunt diuiſi in culpis.

¶ Hec dicit dñs State ſup vias t videte: t interrogate de ſemitis antiqs q̄ ſit via bona: ambulate in ea: t inuenietis refrigeriū aiab⁹ veſtris. Et dixerūt: Nō ambulauimus. Et ꝓſtituit ſup vos ſpeculatores. Et dixi. Audite vocē tube. Et dixerūt: Nō audiemus. Ideo audite gētes t cognoſcite ꝓgregatio: quanta ego faciā eis. Audi terra. Ecce ego adduco mala ſup populum iſtum: fructum cogitationum eius: quia verba mea non audierunt: t legem meam proiecerunt.

¶ Dic ponit ipſox inobediētia. Et ꝑ pōit culpā. ſ. inobediētiā ꝓcepti de imitatiōe ſcōx ponēs ꝓceptū¶ State ſup vias ¶ conſiderate t uideſ varias opatiōes bonox t malox: vtrū in quo ꝓgreſſus t exitū videatis¶ antiqs ¶ ſctox veſtigia ſūt trite. Tren. 3. Scrutemur vias nras: t q̄ram⁹ t reuertamur ad dñm. Uel¶ ſup vias ¶ ꝓphetas: ꝓcepti fructum ¶ t inuenietis refrigeriū. ¶ ꝑs. Trāſiuim⁹ p ignē t aquā: t iduxiſti nos in refrigeriū. Matth. xj. Diſcite a me: qz mitis ſum t humilis corde: t inuenietis regem aiab⁹ veſtris. Et ꝓcepti ꝓteptū. ¶ Et dixerūt ꝛc. ¶ Et ēt q̄tū ad iobediētiā ꝓcepti de obediētia ꝓlatox. ¶ Et ꝓſtitui ſpeculatores ¶ ꝓphetas t ꝓncipes¶ vocē tube ¶ ꝓdicatiōne ipſox. Eſech. 3. Fili hois ſpeculatorē dedi te domui iſrael t audies de ore meo Ybū t annūtiabis eis ex me. 2° cōminaſ penā. ꝓmo excitās audiētiā¶ ſō audite: ꝓgregatio ioāum natiōnū. Eſa. j. Audite celi t auribꝰ pcipe terra. 2° cōminaſ penā. ¶ Ecce ego ¶ Eſa. 3. Fructū adiuētionū ſuax cōmedet.

¶ Ut qd mihi thus de ſaba affertis t calamū ſuaue olētē ō terra lōginq̄. Holocauſtomata vra nō ſunt accepta t victime vre nō placuerūt mihi. Propterea ꝛ dicit dñs. Ecce ego dabo in pplin iſtū ruinas: t ruent in eis pres t filij ſil: vicinus t ꝓximus pibit.

¶ Dic ponit ſacrox abuſus inq̄tū peccans polluti: deo ſacrificia offerre ꝓſumebāt. q̄ pp hoc accepta nō erāt. Et circa hoc duo. ꝓmo ex hoc q̄ nō ſūt accepta: deſignat ip ſox culpā. Et q̄tuz ad ea q̄ offerebāt i altare thimiamatis. ¶ Ut qd mihi thus de ſaba ¶ regio vbi naſcit thus¶ calamū ¶ cinamomū qō ponebaſ in thimiamate: aut⁹ ꝓpoſitio hi. Exo. 30. ¶ Longinq̄ ¶. ſidia. Eſa. vlti. Qui recordaſ thuris q̄ſi q̄ benedicat idolo. Et q̄tuz ad altare holocaustox. ¶ Holocauſtomata ¶ Eſa. j. Holocauſta arietū t adipes pinguū t ſanguinē vitulox t agnox t hircox nolui. 2° ponit penā. ¶ Propterea hec dicit dñs ¶ Eſa. 3. Conturbet populū⁹ vir ad vicē: t vnuſq; ſq; ad populū ſuum.

¶ Hec dicit dñs. Ecce ꝓpls venit ō terra aq̄lonis: t gens magna ꝓſurget a finib⁹ terre. Sagittā t ſcutū arripiet crudelis eſt t non miſerebit. Uox ei⁹ q̄ſi mare ſonabit: t ſup equos aſcēdēt ꝑparati q̄ſi vir ad prelū aduerſum te filia ſyon. Audiuim⁹ famā ei⁹ diſſoluta ſunt manus noſtre. Tribulatio appꝛehendit nos: dolores vt parturiētē. Nolite exire ad agros: t in vineaz ne ambuletis: q̄m gladius inimici pauor in circuitu. Filia populi mei accingere cilicio: t ꝓſpergere cinere. Luctū vnigeniti fac tibi planctum amarū: qa repente veniet vaſtator ſuper vos.

¶ Dic deſcribit apte hoſtes venientes. Et ꝑ deſcribit hoſtiū ꝓditionē. 2° populi ſcorrigibilitatem. ibi¶ Probatorē ꝛc. ¶ Circa ꝑm tria. ꝓmo deſcribit hoſtiū gētē fortez multitudine¶ gens magna ¶ t armis¶ ſagittā ¶ crudelē¶ crudelis eſt: q̄ſi mare ¶ vt voce terreat t intentione¶ t ſuper equos. ¶ infra. 50. Ecce populus veniet ab aq̄lone gens magna t reges multi ꝓſurgēt a finib⁹ terre. Arcuz t ſcutum appꝛehendēt: crudeles ſūt t miſericordes. 2° ponit ex fama: iudeox timorē¶ audiuim⁹ famā: diſſoluite. ꝑ timore nihil facere poſſum⁹. ꝑs. Ibi dolores vt parturiētis. Et ā motis effectū. ¶ Nolite exire. ¶ Deut. 32. Foris vaſtabunt eos gladi⁹: t intus pauor. 3° hortaſ ad penitētiā dolorem. ¶ filia populi ¶ accingere. ¶ ſupra. 4. Super hoc accingite vos cilicijs: plangite t vlulate: quia non eſt auerſa ira furoris domini a vobis.

¶ Probatorē dedi te i populo meo robuſtū ſcies: et t ꝓbabis vias eox. Oēs iſti principes declinates: ambulātes: fraudulēter. Es t ferrū vniuerſi corrupti ſūt. Defecit ſuffla torū i igne: ꝓſūptū eſt plūbū. Fruſtra ꝓflauit ꝓflator: malitie. n. eox nō ſūt ꝓſūpte. Argētū reprobū vocate eos: qz dñs pieē illos.

¶ Dic oñdit populi ſcorrigibilitatē. Et ꝑ iducit ꝓphete teſtimoniū. ¶ ꝓbatorē ¶ vt q̄ſi exprimēto diſcas eox duritiā: oū eos flectere ad bonū nō vales. ¶ Prouer. 27. Diligēter agnoſce vultū pecoris tui: tuo ſq; greges ꝓſidera. 2° ponit vle petrū¶ oēs iſti ꝓncipes. ¶ Es t ferrū ¶. q. d. nō ſoluz ſūt imūdi: ſed tecti ſūt imūditia: ſicut ferx t es eſt immunditia argēti. Uel ferrū ꝓp duritiā. Es ꝓp impatientiā: qz tremulum eſt. Job. 40. Oſſa eius velut ſiſtule eris ꝛc. ꝑs. Corrupti ſūt t abominabiles facti ſūt in ſtudijs ſuis.

3° ponit incorrigibilitat' exẽplũ. Defecit sufflatorium. Argentũ.n. admistuz plũbo in fornace ponit: t sufflante argẽtario feces consũmunt t argẽtũ meliorat: sz plũbũ minuit. Sñi aũt positi in fornace tribulationis: ꝓ ꝑuptis malis quasi plũbo: nõ sunt correcti fruſtra verbum dei conflauit ꝓflator: locus vel p̃dicator. Eccl. z. In igne p̃batur aurum t argentũ: homines ẽ receptibiles in camino humiliationis. 4° concludit reprobationis argumentũ. Argentũ reprobatũ. Tre. viti. Sed prouidens repulisti nos: iratus es ꝫ nos veheméter. ¶ Notandum ꝙ petri dñi frigus eq; extinguit calorẽ dilectiõis. Matth. 24. Orti abũdauit iniqtas: refrigescet charitas multoꝝ: qz ꝓgelat humorẽ deuotionis. Eccl. 43. Frigidus ventus aglo flauit: t gelauit crystallus ab aquaeq; retardat motum bone operationis. Prouer. 20. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate: t non dabitur illi. ¶ Jté nota ꝙ quedã sũt vie ꝑceptoꝝ ps. Uiam mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri cũ dilatasti cor meũ. Actionũ. Treui. 3. Scrutem⁹ vias nr̃as: t ꝛamus: t reuertamur ad dñm. Uirtutũ. Prouer. 4. Uiã sapie mõstrabo tibi: t ducam te p semitas eqtatis. Doctoruz. Uie ei⁹ vie pulchre t omnes semite eius pacifice. Ipse christus. Joan. 14. Ego sum via veritas t vita.

¶ Capitulum. VII.

VErbum qõ factuz est ad Hieremiam a dño dicens. Sta in porta domus domini: t predica ibi verbuz istud t dic. Audite verbũ dñi oes iuda q ingredimini per portas bas: vt adoretis dñm. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Bonas facite vias vestras t studia vestra: t habitabo vobiscũ in loco isto. Nolite ꝓfidere in verbis mendacij: dicentes tẽplum dñi: templũ dñi: templũ dñi est. Qm̃ si benedixeritis vias vr̃as: t studia vestra: si feceritis iudicium inter viz t proximum eius aduene t pupillo: t vidue nõ feceritis calumniã: nec sanguinẽ innocentẽ effuderitis in loco hoc: t post deos alienos nõ ambulaueritis in malũ vobismetipsis: habitabo vobiscũ in loco isto in terra quã dedi patribus vestris a seculo vsqz in seculũ. Ecce vos cõfiditis vobis in sermonib⁹ mendacij qui nõ ꝓderunt vobis: furari: occidere: adulterari: iurare mendaciter: libare Baalim: t ire post deos alienos quos ignoratis. Et venistis t steristis coram me i domo hac in qua inuocatũ est nomen meũ: t dixistis: liberati sumus eo ꝙ fecerimus oes abominationes istas. Numqd ergo spelunca latronũ facta est domus ista: in qua inuocatũ est nomẽ meũ in oculis vestris? Ego ego sum: ego vidi dicit dñs. Jte ad locũ meũ in silo: vbi habitauit nomen meũ a principio: t videte que fecerim ei ꝓpter malitiã populi mei israel. Et nũc: quia feciſtis oia opera hec dicit dñs: t locutus sum ad vos: mane ꝓsurgens t loquens: t nõ audistis: t vocaui vos t nõ respondistis: faciã domui huic in qua inuocatum est nomẽ meũ: t in qua vos habetis fiduciã: t loco quẽ dedi vobis t patrib⁹ vestris: sicut feci Silo: t proiiciã vos a facie mea sicut ꝓiecí oes fratres vestros vniuersum semen effraim.

Hic excludit 3ᵐ remediũ in quo poterant ꝓfidere. cõ cultu diuine religionis. Et p̃ ẽptum ad tẽpli sanctitatẽ. 2° ẽptũ ad oratiõis deuotionẽ. ibi Tu g̃ noli rẽ. 3° ẽptuz ad sacrificioꝝ oblationẽ. ibi Hec dicit dñs rẽ. Circa p̃m duo. Primo ponit q̃si salubre ꝓsilium oñdens verã fiduciã. Sta in porta jvt salte religione loci cogantur audire. q. d. als audire conténunt bonas facite vias factiones studia jcogitatiões gb⁹ deliberatis de agẽdis. Esa. 40. Dirigite viã: rectas facite in solitudine semitas dei nr̃i. Et ponit fructuz t inhabitabo. Apoc. 20. Ecce tabernaculũ dei cum hoibus: t habitabit cũ eis. Et excludit spem vanã. Nolite ꝓfidere jmẽdacij jnq̃uz. q. dicebãt se pp sanctitatẽ tẽpli oẽs penas posse vitare: sine emẽdatione vite templũ dñi jsrl tẽplũ dñi jprioꝝ tẽplũ dñi ja cunctis veneratũ. z. Macha. 5. Non pp locũ gentẽ sed pp gentẽ locũ dedit. 2° exponit ipsuz: t p̃ ẽptum ad p̃mã partẽ, ostendẽs qd sit bonas vias facere: resumens ꝓsilũ: eos ordinãdo t ad seipsos in actione qr̃n si benedixeritis j. q. m mẽte determinauerit vel direxeritis. Et in cogitatiõe studia via. Et ad primum ẽptum ad opationẽ boni. si feceritis. t incõpatione ad deum. Et post deos Et resumit ꝓfily fructum. Habitabo vobiscũ Si voluerit t audieritis rẽ. ps. Dñe qs habitabit in tabernaculo tuo rẽ. Qui igredit sine macula t opat iustitiã rẽ. 2° exponit ẽptũ ad 2ᵐ pt̃e. Et p̃ oñdit falsaz fiduciã ponẽs defectũ ex pte culpe Ecce vos: mẽdacij dñi vicius vos posse hec que sequunt impune cõmittere furari jõ rem̃ primi occidere jõ personam adulterari jõ id qõ est ãſi res: t ãſi ꝑsona iurare. Dic ponit petã jõ deũ. Esa. 28. Posuimus mẽdaciũ spez nostraz: t mẽdacio, protecti sum⁹. Et ponit apparẽnam ex pte insufficiẽtis emende. Et venistis t stetistis jquasi p ingressum tẽpli mñ satisfacere credẽtes: decepti fortassis p oiones Salomonis q̃ bi. 2. Parali. 6. t Reg. 8. Et ipse intelligit cũ pfecta moꝝ emẽdatione domũ dñi igrediendam eo ꝙ fecimus j. i. ab eo. 2° excludit eaz. Prio argumento oñdens emendã insufficiẽtẽ pro culpis Nũqd. q. d. Si nõ purgari: domũ meã iratis: spelunca latronũ eam facitis. Matth. 21. Domus mea domus oionis vocabit: vos aũt fecistis illã spelunca latronũ. Et oñdit culpam patentẽ. Ego ego singulariter sum vbiqz oia videns vidi petã vestra. Prouer. 16. Oẽs vie hoium patent oculis ei⁹: spiritũ ponderator est dñs. 2° excludit exemplo. Et p̃ ponit exẽplum de Silo: vbi pri⁹ tabernaculuz positũ fuit. Jte ad locũ. ps. Et repulit tabernaculum Silo tabernaculũ suũ vbi habitauit in hoibus. 2° adaptat ad ꝓpositũ assumẽs simile culpã. Et nunc rẽ. mane cõsurgens jad modum bois solicuti g sũmo mane surgit ad explẽda opa sua: vel qz tẽpus illud cõgruũ est ad contẽplandũ: t suscipiendũ verba sapiẽtie: pro corpore iam quietato vocaui. Prouer. 1. Quia vocaui t renuistis: innocaui: t nõ fuit q aspiceret rẽ. Et ꝓcludit simile penã ẽptum ad destructionẽ loci facia domui. Jsra 26. Dabo domũ istam sicut Silo: t vrbẽ hanc dabo in maledictionẽ cunctis gẽtibus terre. Et ẽptuz ad captiuationem

dionem populi prouocaz vos ifra.23. Uos dispersistis gregem meū: z eiecistis eos: z nō visitastis eos.

¶ Tu g noli orare p pplo ĥ: nec assumas p eis laudē z oronē z nō obsistas mihi: qz nō exaudiā te. Nōne vides qd isti faciūt in ciuitatib⁹ Juda: z in platcis hierlz? Filij colligūt ligna: z patres succēdūt ignē. z mulieres ꝛspergūt adipē: vt faciāt placētas regine celi: z libent dijs alienis: z me ad iracundiaz ꝓuocent. Nūquid me ad iracundiaz prouocāt dicit dñs? Nōne semetipos in cōfusionē vultus sui? Jdeo hec dicit dñs de⁹. Ecce furor meus z idignatio mea' cōflatur sup locum istuz super viros z super iumēta z super lignum regionis z super fruges terre: z succēdetur z non extinguet.

B ¶ Dic excludit remediū oronis. Et primo ꝓfert sniaz vt assumas jēt ab eis rogat⁹ z non obsistas: qa oratio sctā quodā mō detinet z excludit dei sniaz. Sap. 18. Properans hō sine querela deprecari pro populis ꝓfert sententiā: sue scutū: oronez. z per lcensiaz deprecationem allegās restitit ire: z finē imposuit necessitati: oñdēs quoniā suus est famulus. Esa. 64. Nō est q inuocet nomē tuū: qui ꝛsurgat z teneat te. Sed ꝛ. Job. 9. Deus cui⁹ ire resistere nemo pōt. Rūdet q veraz est: virtutis robore: sed oratione z humilitate' qa non exaudiam jmore carnalis dñi qui nō vult faciem serui rogantis ꝛsundere. z' Reg. 14. Lugere te simula: z induere veste lugubri: z ne vngaris oleo rē. z° ponit cām ex culpa. primo ꝓponēs culpā: ostēdens eā patentez qa publice factā' nōne vides jEzech. 16. Filij hois notas fac hierusalem abominatiōes suas. z cōem quātum ad oēm sexum z etatez' filij colligunt: regine celi j. i. lune vel militie z omnibus astris infra. 44. Oz si nō sacrificauimus regine celi z libamus ei libamina rē. z° oñdit peccātū stultitiā: qa nō deū: sz seipsos offenderūt' Nunqd me jJob. 26. Si peccauerit: qd nocebis ei: ps. Cōuertet dolor ei⁹ in caput eius. z in vertice ipsius descēdet. 3° cōminat penā' ideo hec dic dñs jsupra 4. Ne forte egrediat vt ignis idignatio mea: z succēdat z nō sit q extinguat pp malitiā cogitationū vestraz.

¶ Hec dicit dñs exercituū de⁹ israel. Holocaustomata vra addite victimis vris z comedite carnes: qa nō suz locut⁹ cuz patrib⁹ vestris z nō ꝓcepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de ĥbo holocaustomatū z victimaz: sz hoc ĥbuz ꝓcepi eis dicēs. Audite vocē meā z ero vobis de⁹ z vos eritis mihi ppls: z ambulate in oi via quā mādaui vobis vt bñ sit vobis. Et nō audierūt nec inclinauerunt aurē suā: sz abierunt in voluptatib⁹ z i prauitate cordis sui mali: factiqz sunt retrorsuz z nō in ante: a die qua ingressi sunt patres eoruz de terra egypti: vsq; ad diem hāc. Et misi ad vos oēs seruos meos pphetas p die: ꝛsurgēs diluculo: z mittēs z nō audierūt me nec inclinauerūt aurē suaz sz īdurauerūt cernicē suā: z peius opati sūt ꝙz pres eoz. Et loqris ad eos oia ĥba hec z nō audiēt te: z vocabis eos z nō rīdebūt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens q nō audiuit vocem dñi dei sui. nec recepit disciplinā. Perijt fides: z ablata est de ore eoz.

¶ Dic excludit sacrificioz fiduciā. Et ꝑ excludit sacrificioz carā: ponēs sniam' Holocaustomata j. q. d. sic victimaz maior pars cedit in vsus vestros: ita holocausta vobis er toto comedite: qa carniū ꝛsumptiōe non delector. ps. Nūqd mādūcabo carnes taurorz aut sanguinez hircorz potabo: Et ponit causaz' qa nō sum locutus j Nō. n. dñs hoc ꝓpter se volebat: sed vt ꝓpter hoc ab idolatria reuocaret. Unde ante adorationē vituli: de quo Exo. 33. Nulla ꝑcepta de sacrificijs data sunt ps. Sacrificium z oblationez noluisti: aures autē perfecisti mibi. Holocaustuz z pro peccato nō postulasti: tunc dixi ecce venio. z° arguit moraliū inobedientiaz. Et ꝑmo ostendit culpaz. z° cōminat penā ibi' Tōde capillū rē. j Circa primū duo. ꝑmo ꝓbat inobedientiā quasi p inductionē: ostendēs eos inobedientes legi: ponēdo legis ꝑcepta' Sz ĥ ĥbuz ꝑcepi ja ꝓncipio q̄si principaliter intentū' vocē meā j de precepti moralib⁹. Ezech. 36. Eritis mihi in populum: z ego ero vobis in deū. Et ꝑcepi ꝓcēptū' Et nō audierunt. retrorsuz j semp peccata post addēres. Esa. 56. Oēs in viaz suā declinauerūt: vnusq; qui ad auaritiaz suaz: a sūmo usq; ad nouissimū. Oñdit etiā eos inobedientes precedētibus ꝓphetis' Et misi ad eos j 4' Reg. 17. Testificat⁹ est dominus in israel z in iuda p manū oium ꝓphetaz z videntiuz dicens. Reuertimini a vijs vestris pessimis: z custodite ꝑcepta mea: z cerimonias iuxta oēm legez quā ꝑcepi patrib⁹ vestris: z sicut misi ad vos in manu seruoruz meoz ꝓphetarū. Qui nō audierūt: sed idurauerunt cervicē suam iuxta cervicē patrū suoz qui noluerūt obedire dño deo suo. Predicit etiam eos non obedituros sibi' Et loquēs j Ezech. 3. Dom⁹ israel: nolūt audire te: qa nolunt audire me: ois quippe dom⁹ israel attrita fronte est z duro corde. Esa. 65. Uocaui z nō respōdistis: locut⁹ sum z nō audistis: z faciebatis malū in oculis meis: z que nolui elegistis. z° infert ꝯclusionē' Et dices ad eos j supra. z. frustra percussi filios vestros: disciplinā nō receperūt' fides j dñi. Ro. 10. Corde creditur ad iustitiā: ore autē ꝓfessio fit ad salutez. Uel fidelitas ad proximum. Proverb. 20. Uirum fidelem quis inueniet?

Luce sacrificioz nō placet pater iratus.

¶ Tōde capillū tuū z ꝓjce: z sume in directū plāctū: qa ꝓiecit dñs z reliqt gñationez furoris sui: qa fecerūt filij iuda malū in oculis meis dicit dñs. Posuerunt offendicula sua in domo in q̄ inuocatū est nomē meuz vt polluerēt eā z edificauerunt excelsa tophet que est in valle filij ennon: vt incēderēt filios suos z filias suas igni: que nō precepi nec cogitaui in corde meo. Jdeo ecce dies veniēt dicit dñs: z non dicetur amplius tophet et vallis filij ennon: sed vallis interfectiōis. z sepelientur in tophet eo q nō sit loc⁹. Et erit morticiniū ppli hui⁹ in cibos volucrib⁹ celi z bestijs terre: z nō erit q abigat. Et requiescere faciam de vrbib⁹ iuda z de platcis hierlz vocē gaudij z vocē letitie: vocē sponsi z vocē

C

spōse. In dēsolatione enim erit terra.

¶ Dic cōminat eis penā. Et p̄ p̄signat cā facto. Tonde capillū tuū simile. Eccl. 5. Tertiā partē tuā pilox igni cōbures in medio ciuitatis iuxta cōpletionē dierū obsidionis: et assumes tertiā p̄tē et cōcides gladio in circuitu ciuis. tertiā ẋo aliā disperges in ventū generationem furoris. ¶ Esa. 10. Ad gētē fallacem mittā eum: et cōtra populū furoris mei mādabo illi. 2° determinat ẋba. Et p̄ resumit idolatrie culpā aggrauans eā ex loco sacro: ga fecerūt offendicula ¶ idola ¶ in domo ¶ in templo: et in loco publico et apto ¶ ædificauerunt que nō p̄cepi ¶ q. d. nō tā grauia p̄cepi eis. Uñ ps q̄ etiā a me recesserunt. ps. Immolauerūt filios suos et filias suas demonijs: carnes filiox suox et filiarum suarū quas sacrificauerūt sculptilib⁹ canaan. ¶ Scōo cōminat penā: et p̄mo q̄ntū ad interfectionem virox. 2° q̄tū ad effossionē cadaverū. ibi ¶ In tempore illo dē. Jer. 8. 3° quo ad ejectionē remanentiū. ibi ¶ Et eligēt magis dē. ¶ Circa p̄mū tria. p̄mo ostēdit interfectiōis locū ¶ Ideo ecce dies ¶ vt vbi peccauerūt. ibi puniant. i. fra. 19. Ecce dies venēt dicit dñs: et nō vocabit amplius hoc iste tophet et vallis filij ennon: i. vallis occisionis. 2° excludit sepulture officiū ¶ Et erit morticinū ¶ sepeliēt dñi alig vel a reliquijs vel ab hostibus nō valentibus sustinere fetorem. ps. Posuerūt mortalia seruorū tuox escas volatilibus celi: carnes sanctox tuorum bestijs terre. 3° excludit vniuersale gaudium ¶ Et requiescere ¶ Treñ. vlio. Defecit gaudiū cordis nostri versus est in luctū chorus noster: que ola attestant magnitudinē occisiōis. ¶ Nota q̄ deus habitat nobiscū per fidei cōstantiā. Eph. 3. Habitare Christū per fidē in cordib⁹ vestris dē. per fraternē dilectionis ꝓcordiā. Matth. 18. Ubi fuerint duo vel tres cōgregati in nōie meo. ibi sum in medio eox. per p̄ceptox obedientiā. Joā. 18. Si quis diligit me sermonem meū seruabit: et pater meus diliget eū: et ad eū veniem⁹: et mānsionem apud eū faciemus: per deuote cōtēplationis eminentiā. Apoc. 3. Ego sto ad ostiū et pulso: si quis audierit vocē meā et aperuerit mihi: intrabo ad eū: et cenabo cū illo et ipse mecū. ¶ Ité nota q̄ quoddā est tēplū bistoricū. ps. Adorabo ad tēplū sanctū tuū: et cōfitebor nomini tuo. Allegoricū: ipsa eccl̄esia p̄ Lori. 3. Tēplum dei sanctū est qđ estis vos. Tipicū: ipse iustus. Lorin. 6. Nescitis q̄m mēbra vestra tēplū sunt spūs sancti: Anagogicū ipse de⁹. Apoc. 20. Dñs deus oipotēs tēplū illi⁹ est: et agnus. ¶ Ité nota q̄ vocē dñi debemus audire illū diligendo charitatis amore: ga bonū nostrū. Deut. 6. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: et ex tota aia tua et ex tota fortitudine tua ei seruiēdo cultus religione: ga dñs Deut. 10. Dñm deū tuum adorabis: et illi soli seruies. ps. Seruite dño in timore: post eū cūcta p̄cepti obseruatione. ga p̄. supra. 3. p̄iem vocabis me: et post me ingredi nō cessabis illum quērēdo recta ītentione: ga finis. Sopho. 2. Querite dñm oēs mānsueti terre: ga iudiciū ei⁹ estis operati. Eum adorādo debito honore: ga factor nr̄ est et de⁹. Matth. 4. Dñm deum tuum adorabis.

¶ Capitulum. VIII.

In tēpore illo ait dñs: ejicient ossa regis iuda: et ossa principū eius: et ossa sacerdotū: et ossa pphetarū: et ossa eox q̄ habitauerūt hierūm de sepulchris suis: et expādēt ea ad solē et lunā et oēm militiā celi que dilexerūt: et q̄b⁹ seruierunt: et post q̄ ambulauerūt: et q̄ quesierūt et adorauerūt. Nō colligent̄ et nō sepelient̄: in sterqliniū sup faciē terre erunt.

A

Hic cōminat cadaverū effossionē. Et p̄mo ponit ipsaz effossionem. ¶ Ejicēt ossa ¶ credētes aur̄ vel alicui taliū inuenire. Esa. 18. Tu aūt piect⁹ es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis pollut⁹ et obuolutus cū bis q̄ interfecti sūt gladio dē. 2° effossionē dispersionē ¶ expādēt ea ¶ 4. Reg. 17. Adorauerūt vniuersā militiā celi. Sap. 11. Per que peccat quis: per hec et torquet. 3° cōtūdē vilitatē ¶ non colligentur ¶ Esa. 5. Facta sunt mortacinia eorū q̄si stercus in medio platearum.

¶ Et eligēt magis mortē q̄m vitam oēs q̄ residui fuerint de cognatione hac pessima: in vniuersis locis que derelicta sunt: ad q̄ ejecit eos dicit dominus exercituum.

¶ Dic ostēdit oppressionē remanentiū. significatam ex ipsa mortis electione: que quidem in se nō est eligibilis: sed in quātū maloꝝ terminus est. Apo. 9. In diebꝰ illis q̄rent homines mortem et non inuenient eam: et desiderabunt mori: et fugiet mors ab eis.

¶ Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Numquid qui cadit nō resurget: et q̄ auersus est nō reuertet? Quare ergo auersus est pp̄ls iste in hierūm auersiōe p̄tinaci? Appēhenderūt mēdacium: et noluerūt reuerti. Attendi et auscultaui: nemo qđ bonum est loqtur. Nullus est qui agat penitētiaz sup peccato suo dicens. Quid feci? Omnes cōuersi sunt ad cursus suū: q̄si equus impetu vadēs in p̄lio. Milvus in celo cognouit tp̄s suū: turtur et hirūdo et ciconia custodierūt tp̄s aduentus sui: populus aūt meus nō cognouit iudicium dñi.

¶ Dic ostēdit eox obstinationē et duritiā in peccō: vñ diuidit̄ ꝑ totū p̄cedēs. Et p̄ ostēdit obstinationez in peccā q̄ cōmittunt in deū: vel in seipm et in p̄ximū. Deide de illis q̄ cōmittunt directe in p̄ximū. ca. 9. ¶ Quis dabit dē. ¶ Circa p̄mū duo p̄mo arguit duritiā. 2° cōminat penaz. ibi ¶ Cōgregās ꝯgregabo dē. ¶ Circa p̄m̄ q̄tuor. p̄mo ostendit eox duritiā quātū ad idolatriā. 2° quātū ad superbiaz. ibi ¶ Quo mō dicitis dē. 3° quantū ad auaritiā. ibi ¶ propterea dabo dē. ¶ 4° quātum ad ineredulitatē. ibi ¶ Confusi sunt dē. ¶ Circa p̄mū ostendit eox duritiā admirabilē ex trib⁹. p̄mo ex cōi ꝯsuetudine: ꝓponēs ꝯsuetudinē. ¶ Numquid q̄ cadit ¶ spūaliter: vel etiā corporaliter quātus ad ꝓuersionē peccati q̄ auersus est ¶ q̄tus ad auersionez. q. d. hec est ꝯsuetudo ps. Numqd qui dormitat nō adiciet vt resurgat. Amos. 5. Uirgo isrl̄ piecta est in terrā suā: nō est q̄ suscitet eā. Et ꝯcludit admirationē ¶ Quare q̄ auersus. q̄tū ad petrū ¶ ꝓtinaci ¶ q. ꝓtēdētes ō dñm: vel ꝓtēnētes ips̄. Deut. 31. Ego scio ꝓtentionē tuā et ceruicez tuam durissimā ¶ Appēhenderūt ¶ q̄tū ad cōuersionē ¶ mēdacium ¶ doli. Esa. 28. Posuimus mēdaciū spem nr̄az et mēdacio protecti sumus. 2° peccatox vniuersalitatē: ostendens vlez negligentiam quātum ad bona agenda ¶ attendi ¶ loqtur ¶ et multo minus agit. ps. Nō est q̄ faciat bonū: nō est vsq̄ ad vnū. Et vlez ipenitentiā de malis cōmissis. ¶ Nullus est ¶ Ro. 2. Tu aūt fm duritiā tuā et ipenitēs cōthesaurizas tibi irā in die ire. Et in refrenatā ꝓcupiscētiaz ¶ oēs auersi sunt. ¶ Eccl. 30. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadet ꝓceps. Job. 15. Cucurrit aduersus

deum

deū erecto collo: ꝛ pīgui cēruice armatus est: ꝛ. 40. Absorbebit fluuiū ꝛ nō mirabit ꝛc. 3° ex irrōnabilibū cōparatiōe: ponēs eoꝝ cognitionē. ¶ Miluus in celo. ¶ In aere ¶ tepus ¶ apeuꝫ opib⁹ suis ¶ aduētus ¶ ga trāseūt in hyeme ad loca calida: ꝛ redeūt in vere: ꝛ hoc instictu nāle estimatione. Job. 12. Interroga iumēta: ꝛ docebūt te: ꝛ volatilia celi ꝛ indicabunt tibi. Et ponit populi ignorantiā ¶ populus ¶ iudiciuꝫ ¶ sibi superuenture ꝓpinationis. Esa. 9mo. Israel autem me non cognouit.

¶ Quo dicitis sapientes nos sum⁹: ꝛ lex dñi nobiscū est. Uere mendacium operatus est stilus mendax scribarum. Cōfusi sunt sapientes: perterriti ꝛ capti sunt. Uerbum enim dñi piecerūt: ꝛ sapientia nulla est in eis.

B ¶ Dic ostendit eoꝝ superbiaꝫ ex iactātia sapiētie. Et circa hoc tria. ꝑmo ponit iactātiā ¶ sapientes nos sum⁹ ¶ Esa. 5. Ueh qui sapientes estis in oculis vestris: ꝛ coraꝫ vobismetipsis prudentes. 2° ostēdit inuestinā ¶ Uere mēdaciū ¶ vel male scripturas exponendo: vel iniquas leges condendo. Esa. 10. Ueh q cōdunt leges iniquas: ꝛ scribentes iniustitiā scripserunt ꝛc. 3° ponit penā ¶ Cōfusi sunt ¶ ꝓteritus pro futuro. Job. 12. Addūcit cōsiliarios in stultū finez et iudices in stupore. Et resumit cām ¶ Uerbū dñi ¶ Eccl. 8. Hōs sapiē ꝛbū dei i excelsis. Esa. 5. ꝓpterea captiu⁹ ducet⁹ e pplus me⁹. ga nō habuit scias. Osee. 4. Quia tu sciaꝫ repulisti: ego te repellaꝫ ne sacerdotio fungaris mihi.

¶ Propterea dabo mulieres eorum exteris: agros eoꝝ hereditibus. Quia a minimo vsq; ad maximū oēs auaritiā sequunt: a ꝓphēta vsq; ad sacerdotē cūcti faciūt mēdaciū. Et sanabāt ꝓtritiōes filie ppli mei ꝛ ad ignominiam dicentes. pax pax/ cū non esset pax.

¶ Dic ostēdit auaritiā. Et ꝑmo ponit penaꝫ ¶ hereditib⁹ ¶ i. qui fortiter ꝛ secure q̄si hereditates ꝓpriam tenēt. Deut. 28. Uxorē accipies: ꝛ alius dormiet cum ea. 2° ponit culpaꝫ. Et ꝑmo auaritie deseruerūt: ga ¶ a minimo. sequūtur ¶ quasi sine. Esa. 1. Omne caput languidū ꝛ oē cor mestū: a plāta pedis vsq; ad verticez nō est in eo sanitas. 2° ponit dolū in ꝓsequendo ¶ A ꝓpha ¶ 3° dolu modū ¶ Et sanabāt ¶ Ezech. 13. Uiuificabāt alas eoꝝ: ꝛ violabant me ad populum ꝓpter pugillū ordei ꝛ fragmen panis: vt interficerēt animas que non moriunt: ꝛ vinificarēt alas q̄ non viuūt mētientes populo meo credenti mendacijs.

¶ Cōfusi sunt qa abominatione fecerūt: quinimo cōfusione nō sunt confusi: ꝛ erubescere nescierunt. Iccirco cadent iter corruētes in tēpore visitationis sue corruent dicit dñs.

¶ Dic ostēdit inuerecūdiā. Et ꝑmo verecūdie cām ¶ ꝓfusi sunt ¶ q. d. penas patiunt quibus confundi deberēt. Eccl. 4. Est ꝓfusio adducēs pctm. 2° ostēdit inuerecūdiā ¶ a minimo ¶ supra. 2. Frons mulieris meretricis facta e tibi: nolusti erubescere. 3° penā ¶ iccirco ¶ vt supra. 6. Tre. ꝑmo. Cum caderet populus eius in manu.

¶ Congregās congregabo eos ait dñs. Non est vua in vitib⁹: ꝛ nō sunt ficus in ficulnea: folium defluxit: ꝛ dedi eis que ꝑtergressa sunt. Quare sedemus: Cōuenite ꝛ ingrediamur ciuitatē munitaꝫ: ꝛ sileamus ibi: qa dñs deꝰ nr̄ silere nos fecit: ꝛ potū dedit nobis aquā fellis. ¶ Peccauimus enī dño. Expectauim⁹ pacē ꝛ nō erat bonū. tps medelle: ꝛ ecce formido. A dan audit⁹ est fremitus equorum eius: a voce hinnitū pugnatoꝝ ei⁹ cōmota est omis terra. Et venerūt ꝛ devorauerūt terrā ꝛ plenitudinē ei⁹ vrbē ꝛ habitatores ei⁹. Quia ecce ego mittā vobis serpentes regulos qbus nō est icantatio: ꝛ mordebūt vos ait dñs. Dolor meus sup dolorē: in me cor meū merēs. Ecce vox clamoris filie populi mei de terra lōginqua. Nunqd dñs nō est in syon: aut rex ei⁹ nō est in ea? Quare ꝙ me ad iracūdiā ꝓcitauerūt i sculptilibus suis: ꝛ in vanitatib⁹ alienis? Transijt messis: finita est estas: ꝛ nos saluati nō sumus. Sup ꝓtritiōe filie ppli mei cōtritus sum ꝛ cōtristat⁹: stupor obtinuit me. Nūquid resina non est in galaad: aut medic⁹: nō est ibi. Quare igit non est obducta cicatrix filie populi mei.

¶ Dic ponit penā supra penā ꝓdictaꝫ simul. Et ꝑmo ponit dñi sniam q̄tū ad doloꝝ afflictionem ¶ cōgregabo ¶ in hiemē obsidēdo. ifra. 12. Congrega eos q̄si gregē ad victimā: ꝛ sanctifica eos in die occisiōis: ꝛ q̄tū ad fructuꝫ pireptionez ¶ nō est vua ¶ vobis: ꝛ hostib⁹ q vestra vobis videntib⁹ comedūt ¶ ꝑtergressa ¶ ab eis in manus hostium. Abac. 3. Ficus enim nō florebit: ꝛ nō erit germen in vineis. 2° ponit populi miseriaꝫ ¶ quare sedem⁹ ¶ Uel ponit cor ꝓparationē ponēs mutuā exhortationē ¶ quare sedemus ¶ in locis vrbiū quasi geri ¶ sileam⁹ ¶ q̄si stupentes vel a tumultu belli. supra. 4. Congregamini ꝛ ingrediamur. Et exhortātiū rōnē dū pudēt penā ¶ ga dñs deꝰ nr̄ fecit silere ¶ stupore. Tren. 3. Repleuit me amaritudine: inebriauit me absinthio. Et ꝓfuenī culpā ¶ peccauimus ¶ ps. 9. ꝓ peccatis⁹ cū prib⁹ nostris: iniuste egimus: iniquitatē fecimus. et recognouit expectationis stultitiā ¶ Et expectauimus ¶ sm dicta plendo ꝓphetarū ¶ bonū ¶ meritū pacis. ꝓuer. 10. Expectatio iustoꝝ letitia: spes aūt impioꝝ peribit: ponit ꝛ hostiū precautionē ꝛ famā ¶ A dan ¶ supra 4°. Uox annūtiātis: ponit etiā effectū fame ¶ A voce oīs terre ¶ hippolice vel methanomice. ps. Cōmota est ꝛ ꝓtremuit terra. Et ꝛ inflictā per eos penā ¶ Et venerunt ꝛc. ¶ plenitudinē. i. fructus. ps. Comederūt Jacob ꝛ locū eius desolauerūt. Et excludit medicinā ¶ ga ecce ego. serpentes ¶ Chaldeos ¶ qb⁹ nō est icantatio ¶ ga nullo mō placari poterūt. ps. Furor illis sm siltitudinē serpētis: sic aspidis surde ꝛ obturātis aures suas. Apoc. 9. Cruciat⁹ eoꝝ vt cruciat⁹ scorpij cuꝝ pcutit hoiem. 3° ponit cōpatientis miam: ꝛ ꝑmo sup ppli afflictione ponēs cōpassionē ¶ dolor ¶ ex ꝑsona dñi: ꝛ est antropospatos. Uel ex ꝑsona ꝓphete. Tren. ꝑ. O vos oēs q trāsitis p viaꝫ: attendite ꝛ videte si est dolor sicut dolor meus. Et ppli afflictionez. ¶ Ecce vox ¶ hostiū ¶ de terra lōginqua ¶ vel ppli cōsidez hostes. Uel de terra captiuitatis. supra. Uocē q̄si parturientis audiui. Et afflictionis rōnez ¶ Nūqd dñs ¶ mo ipse deꝰ posset dare ꝛ ꝓsilia ꝛ auxilia ꝛ respōsa. vel nullā cām habetis alios deos querēdi. 4 Reg. ꝑ. Nūqd nō é deus in israel vt eatis ad cōsulendū beelzebub deū Accaron. 2° cōpassionē sup diuturnitatē: ponēs afflictiōis diuturnitatē. ¶ Trāsijt messis. saluati non sumus ja famis piculoꝝ ga fructū nō recollegim⁹: ex ꝑsona populi. Sic 4 Reg.

o. Unde saluare te possit: z cõpassionẽ sup tritione ex pona oñi: vt supra. Esa. 63. Facti est eis saluator in oi tribulatione eox. Vel ex pona ppbe. Treñ. 2. Conturbata sunt viscera mea 3° assignat diuturnitatis rõnẽ: quia ea a peto curari noluerũt. Nũqd resina ip qua medicia pnie ɔ culpã: vel diuine sapiẽe medicus ppba. vel sacerdos. i galaad. vbi vigebat medicine studiũ. ifra 45. Ascẽde in galaad z tolle resinã: virgo filia egrpti. Quare igit obducta iacuerat cicatrix ipeccati. Esa. p. Uuln° z liuor z plaga tamen non est circũligata nec curata medicamine neq; fota oleo. ¶ Nota q multiplex est silẽtiũ. s. stuporis. Amos. 8. In oi loco pyciet silẽtiũ. Securitat. Esa. 32. Erit opus iustitie pax: z cultꝰ iustitie silẽtiũ z securitas vsq; in sempiternum. Lõganimitatis. Treñ. 3. Bonũ est pstolari z silẽtio salutare dñi. Et get cordis. Eccl. 8. Uerba sapiẽtiũ sicut stimuli: z qsi claui in altum defixi. ¶ Itẽ nota q fugiẽda est societas malox qa alliciũt xpis. p° Cor. 15. Corrũpũt bonos mores colloquia mala. Trahũt exẽplis pe. Cũ viro innocẽte innocens eris: z cũ puerso puerteris. Afficiũt q̃nũ ad famã. Eccl. 13. Qui tãgit picẽ ingnabit ab ea. Inuoluũt quãtũ ad penã. Numeri. 16. Recedite a tabernaculis impox: z nolite tãgere que ad eos pinẽt ne inuolnamini in peccatis eorum.

¶ Capitulum. IX.

Quis dabit capiti meo aquã: z oculis meis fontẽ lachrymax: Et plorabo die ac nocte interfectos filie ppli mei. Quis dabit me in solitudine diuersox viatox: Et dẽlinquã ppli meũ z recedã ab eis: qa oẽs adulteri sunt z cox puaricatox: z extẽderũt linguã suã q̃si arcus mẽdacij: z nõ veritatꝫ. Cõfortati sũt in terra: qa de malo ad malũ regressi sũt: z me nõ cognouerũt dicit dñs. Unusq; se a primo suo custodiat: z in oi fratri suo nõ hẽat fiduciã: qa oīs frater supplãtãs supplantabit: z oīs amicꝰ fraudulẽter incedet. z vir fratrẽ suũ dꝛidebit: z vitatẽ nõ loquentẽ. docuerũt enī linguã suã loq mẽdacij vt inique agerẽt laborauerũt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerũt scire me: dicit dñs.

A Hic ostẽdit obstinationẽ ipox in peccatis q̃ sunt dire ce in primũ. Et primo ponit ipsiꝰ cõpassio quãtũ ad penã. Quis dabit. q. d. tristitie z cõpassiõi nõ sufficit humor q est mã lachrymax aquã q̃ntũ ad abũdãtiam fontes q̃ntũ ad ideficientiã. Treñ. 3. Diuisiões aquarum deduxit oculus meꝰ in contritiõe filie ppli mei. Et q̃ntũ ad culpã. Quis dabit. q. d. mallẽ in solitudinẽ habitare: q̃ peta ipsox videre. diuersox viatox. i. in qua q̃ris nullus habitet: diuersi ibi trãsciũt: vel in solitudine de diuersis viatoribꝰ: p qnã. s. vel nullus vel rarus trãsit. ifra. 12. Relinq domũ meã: dimisi hereditatẽ meã. zꝰ describitur ppli ɔditio: qa oẽs. Et primo q̃ntũ ad culpã. z q̃ntũ ad penã. ibi. Propter B tẽ. Circa pꝰ duo p ponit petin qõ ex violatione alieni thori. Adulteri sunt. supra. 5. Unusq; ad vxorẽ proximi sui binniebat. Ex trãsgressione pacti humani vel diuini. cetus puaricatox. q. d. ad B ꝺuenerũt. Esa. 24. Prenaricãtes puaricati sũt: z puaricatiõe trãsgressox puaricati sũt. Ex locutiõe mẽdacij extẽderũt linguã suam q̃si arcũ. ex quo sagitas dolosi ꝺbi. Osee. 7. Reuersi sunt vt essent absq; ingo: facti sũt quasi arcus dolosus. zꝰ exaggerat ipsi. z p ex argumẽto culpa. Cõfortati. in terra. i. in terrenis peccatis: vel in terrenis bonis putati celestibꝰ. pe. Zelati sup iniquos pacem petox videẽs. de malo. peti petõ addẽtes. Osee. 4. Maledictũ z mẽdaciũ. Homicidiũ z furtũ z adulteriũ inundauerũt: z sanguis sanguinem tetigit. zꝰ ex ꝺditione peccãtiũ: qa ẽt inter nũctos ad quos magis tenentꝰ opa charitat extẽdere. Et primo ꝺluit cautelã. vnusq; se q primo. qui cõtingit aliqua ciuili vel spuali cõmunicatiõi. frater. q̃ piugit nãli federe. Machab. 7. Nolite credere amico: z nolite ꝺfidere in duce. De zꝰ assignat cãm ex pte fraudulẽtie: z p ponit fraudis petin. infecit. qꝫ olim frater supplãtãs. iacentẽ rem iniuste surripiẽs. Eccl. 27. Supplãtauit me en altera vice. z cã mõ faciẽdi. qa olim amicus. Esa. 32. Fraudulẽti, vasa pessima sunt. Et i Xbo. z vir fratrẽ. Job. 12. Qui deridetur ab amico suo sicut ego: inuocabit deũ z exaudiet cũ: sunt. ipse vocat pscuratiõnem. zꝰ assignat rõnẽ: qa assueti ad mendacia. docuerũt. per ꝺsuetudinem: z studiosi ad mala opa. laborauerũt. Prouer. 4. Nõ enī dormiũt nisi malefecerint: z nõ capit somnus ab eis nisi supplãtauerint. Sap. 5. Lassati sumus in via iniquitatis z perditionis: z ambulauimus vias difficiles: viã aũt dñi ignorauimus. 3° iducit cõclusionẽ. Habitatio tua. in Hieremia. vel ò hierusalem. voli. i. dolosi populi. Ezech. 2. Increduli z subuersores sunt tecum: z cum scorpionibus habitas.

¶ Propterea hec dicit dñs exercituũ. Ecce ego ꝺflabo z pbabo eos. Quid enim aliõ faciã a facie filie ppli mei: Sagitta vulnerans lingua eox: dolũ locuta ẽ. In ore suo pacẽ cum amico suo loqꝫ: z occulte ponat ei insidias. Nũquid sup his nõ visitabo dicit dñs: aut in gẽte huiusce modi nõ vlciscẽ aia mea.

¶ Hic ponit ꝺdictio popali miseranda q̃ntũ ad penã. Et primo ꝓponit sniam. zꝰ determinat penã. ibi. Sup montem tẽ. Circa primũ duo. primo ponit sniam. ꝺflabo. sicut aur in igne: vel sic vt saltẽ midẽt. Eccl. 27. Uasa figuli pbat fornax: z homines iustos tentatio tribulatiõis. zꝰ ostẽdit snie iustitiam. primo excludẽs misericordie viam. Quid enī. i. q. d nõ restat aliud nisi vt punã: oibus alys vijs expris. Esa. 5. Quid est qõ vitra debui facere vineę mee z nõ feci ei: zꝰ ponit culpã. Sagitta. que a longe percutit: z vsq; ad intima penetrat. Prouer. 26. Uerba insidiatoris q̃si simplicia: z ipsa penetrãt ad intima cordis: z. 25. Jaculũ z gladius z sagitta acuta hõ qui loquitur cõtra primũ suũ falsum testimoniũ. ps. Sagitte parvulorũ facte sunt plage eorum: z infirmate sunt pera eos lingue eox. ps. Qui loquunt pacẽ cum primo suo: mala adit in cordibus eox. 3° ꝺcludit penã. Nũqd sup. vt supra. 5.

¶ Sup mõtes assumã fletũ ac lamẽtũ: z sup speciosa deserti plãctũ: qm̃ incẽsa sunt eo q nõ sit vir ptrãsiens: z nõ audierũt vocẽ possidẽtis. A volucre celi vsq; ad pecora trãsmigrauerũt z recesserũt. Et dabo hierusalem in acernos arene z cubilia draconũ: z ciuitates iuda dabo in desolationẽ eo q non sit habitator. Quis est vir sapiẽs q intelligat hoc z ad quẽ ox dñi fiat vt annũtiet istud: q̃re perierit terra z exusta sit q̃si desertum

tuꝫ:eo q̄ sit q̄ ptrāseat:Et dixit dñs. Quia dereliquerūt legeꝫ meā quā dedi eis:t non audierūt vocē meam t nō ambulauerūt in ea:t abierūt post prauitatem cordis sui: t post baalim qō didicerūt a patribus suis.

¶ Dic determinat penā in speciali.Et p̄ determinat penā. 2° excludit falsaꝫ euadēdi fiduciā.ibi[Hec dic dñs.non glorieť ꝛc.]Circa p'm tria.p ponit vastationem terre.2° afflictionē boiuꝫ.ibi[Iccirco hec dic dñs ꝛc.]3° abiectionez cadaueꝝ.ibi[Loq̄re hec dicit ꝛc.]Circa p'm duo.p determinat destructionē terre q̄stum ad possessiões deligās cōbustionē[qm̄ icensa]Joel.j.Ad te dñe clamabo ga ignis comedit speciosa deserti:t flāma succēdit oia ligna regiōis[eo q̄ nō]supra.4.Intuit'ꝫ t ecce nō erat bō:t oē volatile celi recessit[possidētis]qa iā nō ibat illuc.Et q̄stuꝫ ad ciuitates[Et dabo dierū]Esa.17.Ecce damascus desinet eē cuitas:t erit sicut aceruus lapidū in ruina.2° assignat rōnē.Et p̄mo ponit̄ questio[Quis ē vir.q itelligat]per se[adiqué ✠bū]vt p reuelationez cognoscat.Esa.42.Quis est in vobis q audiat hoc:attēdat t auscultet futura.2° ponit̄ rīsio[Et dixit dñs]q̄stuꝫ ad uersionē[qa dereliquerūt]q.nō assidui ad meditādū [nō audierūt]q.p̄ōpu ad obediēdū[nō ambulauerūt q̄si efficaces ad iplēdū.p'i Mach.p.Multi de pplo israel diffinierūt apud se vt nō māducarēt imūdā:t elegerunt magis mori q̄ cibis coingnari imūdis t noluerūt ifringere legē dei sanctā:t trucidati sūt.Et q̄tū ad uersionē [noluerūt]i.secuti sūt prava desideria sua[Baaliꝫ]plu ralis nūeri t masculini gīis.Eccl.18.Post concupiscētias tuas non eas:t a voluntate tua auertere.

¶ Iccirco hec dicit dñs exercituū de⁹ israel. Ecce ego cibabo populū istum absinthio t potum dabo eis aquam fellis:t dispergam eos in gentibus quas non nouerunt ipsi t patres eorum:t mittam post eos gladium donec cōsūmant̄.Hec dicit dñs exercituuꝫ. Contēplamini t vocate lamētatrices vt veniāt:t ad eas que sapiētes sunt mittite t p̄perēt:festinēt t assumāt sup nos lamentuꝫ. Deducant oculi nr̄i lacbrymas t palpebre nr̄e defluāt aqs:qa vox lamētatiōis audita est de syon.Quō vastati sumus t confusi vehemēter:Quia dereliqmus terrā:qm̄ deiecta sūt tabernacula nr̄a.Audite q̄ mulieres verbū dñi:t assumāt aures vr̄e sermonem oris ei⁹:t docete filias vr̄as lamētū:t vnaqueq; primā suā plāctū:qa ascēdit mors p̄ fenestras vr̄as:igressa est dom⁹ vr̄as: dispdere punlos de foris:iuuenes de plateis.

C ¶ Dic cōminat̄ penā q̄tū ad ipsos boies.Et p̄ determinat penā quantū ad afflictionē[cibabo absinthio]angustys quas a chaldeis ppessi sūt potū.qa auxilium egyptioꝫ vertet̄ eis in amaritudinem:quo tribulationes se euadere credebāt:sicut potu cib⁹ facile traducit̄.Treñ. 3:Repleuit me amaritudine inebriauit me absinthio.Et quātū ad captiuitatē[dispergā]ꝛ quantū ad occisionē[t mittā]prius.Ezech.5.Terna pte disperges in medio ei⁹:t gladiū nudabis post eos.¶ 2° iungit ad plāctus mulierū[dicit dñs]Et p̄mo iubet lamētatrices fieri ꝛ fletui deoꝝ vt ad fletū puocent[vocate lamētatrices]q mos tangit.isa.22.Nō cōcrepabūt eū:verb dñi[te.Luce.22.Filie hierlm nolite flere sup me]ꝛ sup vos ipsas flete t sup filios vr̄os.2° ponit p̄ceptū flendi.p̄mo ad pplm idicēs p̄ncz lucturn[deducāt]Treñ.2.Deduc q̄si torrētē lacbrymas p die t nocte t nō des requiē tibi neq; taceat pupilla oculi tui.Et p̄dicēs suaꝝ q est quasi mā p̄ritis[ga vox audita est]spū ppbie.vel ponit p̄teritum p futuro.isa.31.Vox in excelso audita est.Et assignat cām[quōniam]vox plāctū in syon[vastari]q̄tū ad vastationē regionis[ꝛ fusi]quātuꝫ ad seruitutez[dereliquimus]quātū ad captiuitatē.supra.4.Ueh nobis qm̄ vastati sumus.2° ad ipsas lamētatrices idicēs luctū[audite]Esa.32.Mulieres opulente surgite t audite vocem meā ꝛc.Et determinās cām:ga[ascēdit]mors.i.chaldeo⁹ monē inferentis in quo designatur velocitas ipsoꝝ t fortitudo:qui nō cōtenti itrare p ostia:per tecta t fenestras conscendebant.Joelis.2.Domos conscendent:per fenestras intrabunt quasi fur.

¶ Loquere.Hec dicit dñs.Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis:t quasi fenum post tergum metētis:t non est qui colligat.

¶ Dic ponit penā q̄tuꝫ ad ipsa cadauera q̄ remānserūt h̄umana[q.fenū]qō a metēte.q.vile qdā negligit̄.Esa. 5.Facta sūt morticina coꝝ q̄si sterc⁹ in medio plateaꝝ.

¶ Hec dic dñs. Nō glīet̄ sapiēs in sapientia sua:t nō glorieť fortis in fortitudine sua:t non glorieť diues in diuitijs suis:ſz in h̄ glorieť q gloriat̄:scire t nosse me:qa ego sum dñs q facio misericordiā t iudiciuꝫ t iustitiā in terra.Hec enī placēt mihi ait dñs.Ecce dies veniēt dicit dñs:t visitabo sup oēz qui incircūcisuꝫ bz p̄putiuꝫ super egyptuꝫ: t sup iudaꝫ t sup edom:t sup filios Ammon:t sup Moab:t sup oēs qui attōsi sūt in comam habitātes in deserto:quia omnes gentes habent p̄putium:omnis autez domus israel incircūcisi sunt corde.

¶ Dic excludit euasiōis falsaꝫ fiduciā[Nō glorieť]q.q boc credēs se liberari[in sapiētia]q̄ precipua est iter humana bona aie fortitudine p̄cipua iter būana bona corporis[diuitys]q̄ p̄cipua sūt i bonis exteriorib⁹.p'i Reg. 2:Nolite multiplicare log sublimia gloriātes.Et oritur verā fiduciā.[Sz in boc.scire]p cognitionē in intellu[t nosse]per experiētiā dulcedinis in affectu.ps.In deo salutare meū:glia mea t spes mea in deo est.2° Cor.10. Qui gloriat̄ in dño glīet̄.Et assignat cām[qa ego.miam]vt vos liberē[iudiciū]vt hostes opprimā[iustiniam]vt sit eq̄litas[placent]in vobis.Ezechiel.6.Indicabo tibi o bō qd sit bonuꝫ t qd dñs requrat a te.Utiq; facere iudiciū t diligere miaꝫ t solicitū ambulare cū deo tuo.2° excludit fiduciā legaliū cerimoniaꝝ:t circūcisiōis spāliter q̄ precipua est:que ēt ex pūbus est:qa est iperfecta ex carne m̄h t nō in corde.Unde sit cū icircūcisis punitus[Ecce dies veniūt]Actuū.7.Dura ceruice t incircūcisi aurib⁹ t cordibus ꝛc.¶ Nota q; bō nō dz gl'iari in sapientia:qa trāsitoria.Esa.29.Peribit sapiētia a sapiētib⁹ ei⁹:t intellectus prudētiū ei⁹ abscōdetur.qa iperfecta.Ecc.8.Intelleri q

D

olum opex dei nullꝰ possit bō ꝛuenire rōnē eox q̄ sunt sub sole ga nociua.p̄ Eccl.8.Scia ista est bonitas xo edificat ga laboriosa.Eccl.p̄. In multa sapiēcia multa indignatiōis ꝛ g addit sciaz/addit ꝛ laborē.¶ Jtē nō oz gliari in fortitudie:ga fragilis.Job.6.Nec fortitudo lapidum/ fortitudo mea:nec caro mea enea est:ga frequēter infirmat. Eccl.10.Uidi sub sole nec velociū cē curssus:nec fortium bellū:nec sapiētiū panē:nec doctox diuitiaz:nec artificū grām:ꝙm tps casumq; in oib⁹:quia nō ꝺño acceptabilis. ps.Nō in fortitudie eg volūtaē bēbit:neq; in tibus viri beneplacitū erit ei:ga peccati occasio.Sap.7.Sit aūt fortitudo nra lex iustitie.Qō enī firmū est/inutile iuenitur.¶ Jtē nō oz gliari in diuitijs.ga trāsitorie. Jac.5.Ite nūtie vōe putrefacte sūt:ꝛ vestimēta vra a tineis comesta sunt.Quia insufficiētes.Prouer.16.Quid pdest stulto bōe diuitiaz:cū sapiētiā emere non possit.Quia Xbū dei impedientes.Matth.6.Fallacia diuitiaruz suffocat verbum ꝛ sine fructu efficitur.Quia nocue.Eccl.7.Diuite cōgregate in malum domini sui.

¶Capitulum.X.

AUdite Xbū qō locut⁹ est ꝺñs sup vos domus israel.Hec dicit ꝺñs. Juxta vias gētiū nolite discere:ꝛ a signis celi nolite metuere q̄ timēt gētes:ga ppla vana sūt.Quia lignū ō silua pcidit opus man⁹ artificis in ascia.Argēto ꝛ auro ꝺcorauit illō:clauis ꝛ malleis cōpegit vt nō dissoluat.In silitudinē plasme fabricate sunt:non loquent:portata tollent: ga incedere non valent.Nolite ergo timere ea:ga nec male possunt facere nec bene.

A Hic ostēdit populi dignitatē:vt ex B appareat eorum culpa grauior:ꝛ pena iustior.Et diuidit in tres ptes.In p̄ma ostendit eox dignitatē ex diuina maiestate. In 2ª ex diuino fedore.ca.11.[Uerbū qō fuit ꝛc̄.] In 3ª ex dimissa adbesiōe vel ꝓtectiōe.ca.13.[Dec dic̄ dñs ꝛc̄.]Circa p̄m duo.In p̄ⁿ ostēdit dignitatē eox in ꝓparatione ad alios pplos ex B ipso q̄ Xbū dei colebāt.In 2° cōminat penā:ga cultū dei repulerūt p idolatria.ibi [Cōgrega ꝛc̄.]Circa p̄m duo.p̄ ostēdit differētiā deoruz. 2° ex B excludit destructionē cultox.ibi[Sault⁹ ꝛc̄.]Circa p̄m tria.p̄ discernit deū vex a falsis dis/q̄uz ad dñm maiestatē.2° q̄tū ad durationis eternitatem.ibi[Doctrina ꝛc̄.]3° q̄uz ad diuinitatis veritatē.ibi[Sic ergo dicetis ꝛc̄.]Circa p̄m duo.p̄mo ostēdit idolox vanitatē ꝛ infirmitatē.2° diuinā maiestatem.ibi[Nō est silis ꝛc̄.]Circa p̄mū duo.p̄ pponit p̄ceptū vt nō flectant ad idolatriam. ꝛ neq; gētiū imitatiōe[iuxta vias]neq; celestiuz magnitudine[a signis celi]ita.s.q̄ in eis diuinitatē credatis:vel q̄ necessitatē habeāt sup ea que dependēt ex libero arbitrio.Deut.4.Ne forte elevatis oculis ad celum:videas solē ꝛ lunā ꝛ ola astra celi:ꝛ errore deceptus adores ea ꝛ colas q̄ creauit ꝺñs ⅾe⁹ in ministeriuz cūctis gētib⁹q; sub celo sūt.2° ꝓbat ppositū pponēs idolox vanitatem[leges pplox]q̄b⁹ad idolatriā se obligāt[vane]ga inutiles ꝛ sine veritate diuine scie.Sap.13.Uani sunt oēs homines in q̄b⁹ nō subest scia dei.Et hāc vanitatē ꝓbat ex substātie vilitate q̄uz ad mām:ga lignum.Eis.44.Succidit cedros:eruit ilicē ꝛ quercū que steterat iter ligna silue:q̄uz ad cām efficiētē p̄ncipalē[opus manus]ꝛ instrumentalē[in ascia]Sap.13.Infelices sunt ꝛ iter mortuos spes illox est:q̄ appellauerūt deos opa manuū hoiuz ꝛ Eis. 44.Fecit illō in angularib⁹:ꝛ ideirco tornauit illud ꝛ fecit imaginē viri q̄si speciosuz hoiez habitarē in domo. Quātū ad formā decoris/argēto]Baruch vltio.Lignea eox polita a fabro:ipsa etiā inaurata ꝛ inargentata:falsa sūt ꝛ nō possunt log:ꝛ cōpositōis[clauis ꝛ malleis]Eis. 41.Cōfortauit faber ararius pauens malleo cū qui ex debat tūc ipse dicēs glutino bonū est:ꝛ pfortauit euz clauis vt nō moueret:ꝓbat ēt ex opis infirmitate:ga nō bñ operatiōe sensituā neq; intellectuā[In silitudinem palme]q̄ neq; intelligit q̄uis decora sit[ꝛ nō loquent]q̄uz ad actū rōnis[portata].[ab alijs q̄ ad operatiōe sensitā ue alc.ps.Os bñt ꝛ nō loquent:oculos habēt ꝛ nō videbūt:aures bñt ꝛ nō audiēt:nares bñt ꝛ nō odorabūt.manus bñt ꝛ nō palpabūt:pedes bñt ꝛ nō ambulabūt:non clamabūt in gutture suo.3° pcludit inēptum.[Nolite g̃ timere q̄dā eni colebantur vt benefacerent:quedā ne male.Eis.41.Bene quoq; aut male si poteritis facere:ꝛ loquemur:ꝛ videamus simul.

¶Nō ē silis tui ꝺñe:magn⁹ es tu:ꝛ magnuz nomen tuum in fortitudine.Quis nō timebit te o Rex gentium:Tuū est enīz decus. Inter cunctos sapientes gentium:ꝛ in vniversis regnis eox nullus est similis tui.Pariter insipientes ꝛ fatui ꝓbabuntur.

¶Dic ostēdit diuine ꝺlationis maiestatez.Et p̄mo ostēdit singularē potētiaz[magnus]in ipso[ꝛ magnuz nomen]in bonum opinione.Et ex B ꝓcludit timorē.[Quis nō timebit]supra.5.Me ergo non timebitis ait ꝺñs:ꝛ a facie mea nō dolebitis.2° ostēdit suā singularē sciam.et p̄mo excludēs sapiētie equalitatez[tuū est eni]Apoc.7. Benedictio ꝛ claritas ꝛ sapiētia ꝛ gratiaruz actio honor ꝛ virtus ꝛ fortitudo deo nr̄o in secula seculorum.Amen. 2° ondēs eox fatuitatē in cōparatiōe ad diuinaz sapiaz [ꝛ in vniversis pariter ispientes]ꝺ diuinis[fatui]in būnis.p̄ ad Eoz.3.Sapia hui⁹ mundi/stultitia ē apō deū.

¶Doctrina vanitatis eox lignū est.Argētū inuolutuz de tharsis affert:ꝛ aurū de ophir opus artificis ꝛ man⁹ ararij:hyacinthus ꝛ purpura idumētū eox.Opus artificū universa hec:ꝺñs aūt deus verus est.Ipse de⁹ viuens ꝛ rex sempiternus. Ab indignatiōe eius cōmouebitur terra:ꝛ non sustinebunt gentes comminationem eius.

¶Dic ondit differētiā quātū ad eternitatē.Et p̄mo ostēdit idolox inceptionē quāuz ad eox substātiam que de ligno facta sunt[eox]sapientum]in gentibus[lignuz].i. idolū de ligno factū.Ab hoc eni sapiētia vana ipsox cernit.Et quātū ad argēteā[Argētū]ꝛ q̄tū ad aureā[aurū opus].[hec sūt[artificis]ꝛ opus[man⁹].q.ēt vile opus. ps.Simulachra gētiū argētū ꝛ aurū:opa manuū hoiuz. Et q̄uz ad eox ornamētū[Hyacinthus]cōstat eni illō qō factū est:incepisse.Baruch vltio.Optis aūt illis vestē purpurea extergēt faciez ipsox ꝓpter pulueremꝺomus q̄ est plurimus iter eos.3° pponit dei eternitatē adiungēs veritatez ꝛ maiestatē:ga[deus verus.ꝛ sempiternus.]Eis.40.De⁹ sempiternus ꝺñs q̄ creauit terminos terre ꝛc̄.Et ex his concludit timorē[ab idignatiōe].q.ꝺ. etiam in sensibilia ipsius iraz sentiunt[nō sustinebunt]p̄ timoris magnitudine.ps.Cōmota est ꝛ cōtremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt.

¶Sic g̃ dicetis eis.Dij q̄ celos ꝛ terrā non

fecerunt

fecerunt pereãt de terra: ⁊ de his que sub ce
lo sunt. ¶ Qui facit terrã in fortitudine sua: ꝑ
parat orbẽz in sapientia sua ⁊ prudentia sua
extendit celos: ad vocem suam dat multitu
dinem aquarum in celo: ⁊ eleuat nebulas ab
extremitatib⁹ terre. ¶ Fulgura in pluuiã facit:
⁊ educit ventum de thesauris suis.

C ¶ Dic oñdit dñaz q̃tũ ad diuinitatis veritatẽ: quã ꝑ ex
cludit ab idolis: oñdẽs i eis nõ cẽ diuinã opationẽ | eis |
cultorib⁹ idolor. Uñ i hebreo chaldeo ſmone ſcriptuz
est | pereãt | i. cult⁹ cor. ceſſet. ps. ¶ Celi enarrãt gl̃az dei: ⁊
opa manuũ ei⁹ annũtiat firmamẽtũ. ⁊° oñdit i oco cẽ di
uinã opõnẽ. Et ꝑ q̃tũ ad creationẽ cẽntaliũ ptũz mũdi
| Qui facit terrã | q̃tũ ad ifirma | ꝑparat orbẽ | q̃tũ ad sũ
ma. ꝓuer. z. Dñs sapia fundauit terram: stabiliuit celos
prudẽtia. ps. Extẽdens celũ sic pellẽ g regis ages supiora
ei⁹. ⁊° q̃tũ ad passiões aeris: vt nõ solũ poza a p̃mis esse
credãt: sic qdã ꝓbi dicũt: ſz ẽt ciuz auctoz. q. opans i ol
bus. Et ꝑ q̃tũ ad ea q̃ fiunt ex mã hũida: sic nubes ⁊ plu
uie | ad vocẽ | ad ꝓceptũ | ab extremitatib⁹ | pp abũdãtiã
aq̃rũ i circuitu terre. ⁊° q̃tũ ad ea q̃ fũt ex mã hũida et
ficca | fulgura | imutat ordinẽ: qa post fulgura frequenter
segũ pluuia. ⁊° q̃tuz ad ea q̃ fiũt ex ficca mã | ⁊ educit. de
thesauris | de occultis causis ⁊ locis i gb⁹ gñant. ps. Edu
ces nubes ab extremis terre: fulgura in pluuiã fecit.

¶ Stultus fact⁹ est oĩs hõ a scia sua: ꝓfusus
est artifex oĩs in sculptili: qm̃ falsum est qõ
ꝓflauit: ⁊ nõ est ſpũs in eis. Uana sũt ⁊ op⁹
risu dignum. In tẽpore visitationis suc pe
ribunt. Nõ est his similis pars Jacob. Qui
eni formauit oĩa: ipse est: ⁊ israel virga here
ditatis eius: dñs exercituũ nomen illi.

¶ Dic ꝓcludit ostructionẽ cultoz. Et ꝑ ponit idolatrarũ
ignominiã q̃tũ ad stultitiã | Stult⁹ factus | appunt | a scia
sua | q̃ idolũ finxit. p⁹ | Loz. | Stultã fec̃ de⁹ sapiaz huius
mũdi. Et q̃tũ ad ꝓfusiõis penã | ꝓfusus ẽ | ps. Cõfundãt
oẽs q adorant sculptilia: ⁊ g gl̃iant i simulachris suis. Et
affignat cãz ex idolor falsitate | qm̃ falsũ ẽ | vanitate | va
na | ⁊ fimitione i tpe. Sap. 14. Qõ scm̃ ẽ cũ illo q fec̃ tor
mẽta patiet. ⁊° excludit indeo ꝓ gl̃iaz | nõ ẽ his | ps. Dñs
ps hereditat mee ⁊ calicis mei: tu es q restituес hẽdita
tẽ meaz mihi: qa felicitas cuiusꝛz ẽ sua ps. Treñ. 3. Pars
mea dñs dixit aia mea ꝓpea expectabo eũ | vga hẽdita
tis | q. sceptrũ ipsi⁹: qa hereditarũ regnum ipsi⁹ ẽ. Uel
| virga | q. fors. Deut. 32. Pars autem dñi populus eius
Jacob funiculus hereditatis eius.

¶ Congrega de terra ꝓfusionẽ tuam q̃ habi
tas in obsidione: qa hec dicit dñs. Ecce ego
lõge proiciã habitatores terre in hac vice: ⁊
tribulabo eos ita vt nõ inueniant. Ueh mihi
sup ꝓtritione mea: pessima plaga mea. Ego
aũt dixi. Uerũtamen hec infirmitas mea est: ⁊ por
tabo illã. Tabernaculũ meuz vastatum est:
oẽs funiculi mei diruꝑti sunt. Filij mei exie
rũt a me: ⁊ nõ subsistũt. Nõ est qui extẽdat
vltra tentoriũ meũ: ⁊ erigat pelles meas.

¶ Dic cõminat eis penã: qa hãc dignitatẽ nõ fuerunt.
Et ꝑ cõminat penã. ⁊° ppõa petit miam. ibi | Scio ⁊c. |
Circa ꝑm tria. ꝑ cõminat penã. ⁊° pene cãm. ibi | Oz stul
te ⁊c. | ⁊° pene ordinez. ibi | Uox ⁊c. | Circa ꝑm duo. ꝑ dñs
ꝓsignat penã obsidiõis | Cõgrega | i vrbe | ō terra | ō agris
| ꝓfusionẽ | i. fruct⁹ tuos q sũt ꝓfusiõe digni. supra. 8. Cõ
gregãs ꝓgregabo eos ait dñs. Et penã captiuitat | qa hec
dic̃ dñs. i hac vice | q. d. viteri⁹ nõ parcã | ita vt nõ iueni
ant | i vrbe. Uel qa maior ps mozitia ẽ. Treñ. vltio. p | ſpi
ciẽs repulisti nos. ⁊° ppls ex õ territ⁹ plangit futurã pe
nã. Et ꝑ i gñali. plãgẽs penã | Ueh mihi | jfra. 30. Insana
bilis fractura tua. q. ꝑ potis. Et ꝓmittit patiẽtiã | Ego aũt
| firmitas mea | q. ꝑ potis mihi ōbita | ⁊ porta | patiẽter.
Michee. 7. Iram dñi portabo qm̃ peccaui ei. ⁊° in spãli
q̃tũ ad destructionẽ domoz | tabernaculũ | qa dom⁹ ita
facile fic̃ tẽtoria ostructa sũt | funiculi | gb⁹ tẽtoria extẽ
dũt. supra. 4. Repẽte vastata sunt tabernacula mea: su
bito pelles mee. Et q̃tũ ad afflictionẽ habitatorum | fi
lij mei | Baruch. 5. Exierunt abs te pedibus ducti ab ini
micis | qui extendat | quasi qui reedificet.

¶ Quia stulte egerunt pastores ⁊ dominuz
non quesierunt: propterea non intellexerunt
⁊ ois grex eorum dispersus est.

¶ Dic affignat cõez penã p ordinẽ qa perã | plato ꝓ | sũt cẽ D
cecitatis | ipoz. Sap. 3. Excecauit eos malitia eoruz. Et h
cã ostructiõis ppli. Matth. 15. Si cec⁹ ceco ducatum p
stet: ambo in foueã cadũt. Lxech. 34. Dispersę sunt oues
mee eo q nõ eẽt pastor: ⁊ facte sunt in deuorationẽ oiuz
bestiarum agri ⁊ dispersę sunt.

¶ Uox auditionis ecce venit ⁊ cõmotio ma
gna de terra aq̃lonis: vt ponat ciuitates Ju
da solitudinẽ ⁊ habitacula draconuz.

¶ Dic determinat ordinem pene p̃fignans hostem ab
aquilone venientem. supra. p. Ab aquilone pãdet omne
malum super omnes cognationes terre.

¶ Scio dñe qa nõ ẽ hois via ei⁹: nec viri est
vt ambulet ⁊ dirigat gressus suos. Corripe
me dñe: verũtñ in iudicio ⁊ nõ i furore tuo:
ne forte ad nihilũ redigas me. Effunde idi
gnationẽ tuã sup gẽtes q̃ nõ cognouerũt te:
⁊ sup regnia q̃ nomẽ tuũ nõ inuocauerũt:
qa comederũt Jacob ⁊ deuorauerunt eũ: ⁊
ꝓsumpserũt illũ: ⁊ decus ei⁹ dissipauerũt.

¶ Dic petit miaz. Et ꝑ ostẽdit petẽdi nẽcitatẽ | nõ ẽ hois
via | q̃tũ ad electionẽ | vt ambulet | q̃tũ ad executionez
| dirigat | q̃tũ ad ordinationẽ i finẽ: ⁊ ita nec i pãte nĩa re
sistere: nec chaldei ipugnare: ſz totũ ōpedet ex tua dispõ
ne. ps. A dño gressus hois dirigẽ: ⁊ viã ei⁹ volet. ꝓuer.
16. Cor hois disponit viã suã: ſz dñi ẽ dirigẽ gressus ei⁹.
⁊° ponit petitionẽ q̃ petit ppls miaz | corripe me. | in iudi
cio | ꝓfucte mĩe: nõ ꝓdenatiõis de q̃ in. ps. Nõ ĩtres in iu
diciũ cũ seruo tuo dñe: qa nõ iustificabit in ꝓspectu tuo
ois viues | ⁊ nõ i furore | ſz ōbite vidicte mẽ | ne | sor
te | iustũ. n. eẽt vt peccãs i deũ ab ipo relinq̃ret: ⁊ sic in ni
hilũ tẽderet. Et sic nõ fac̃ ꝑceptũ dñi. supra. 8. Tu q̃ no
li orare p pplo isto ⁊c. qa nõ petit vt nõ puniãt: ſz ne ol
no dleant. ps. Dñe ne i furore tuo arguas me: neq; in ira
tua corripias me. Et petit hostib⁹ irã | Effũde idignatio
nẽ | ⁊ affignat cãz | qa comederũt | ps. Effunde irã tuã in
gẽtes q̃ te nõ nouerũt: ⁊ i regna q̃ nomẽ tuũ nõ inuocaue
rũt: qa comederũt Jacob: ⁊ locũ ei⁹ dsolauerũt. ¶ Nota E
q⁹ stult⁹ ẽ hõ a scia dei: pp cordis elationẽ. Ro. j. Dicen
tes se eẽ sapientes stulti facti sũt: pp ingrẽdi curiositatez.

Bcnũ.26.Multe lre ad ifamiã te deduxerũt. pp scie incertitudiné.Esa.47.Nec scia tua t sapiẽtia tua decepit te pp opis puersitatem.Sap.2.Excecauit.n.eos malitia eoꝝ.¶ Itez nota q; dz portari dina pcussio patiẽter pp affectũ patiẽtẽ.Prou.3.Disciplinã dñi fili mi ne abuciãs:nec ofícias cũ ab eo corripis:pp ꝙciaz criminis.Mi chee.7.Irã dñi portabo qñ peccaui ei:pp expectatiõez muneris.Jac.j.Bũs vir q suffert tẽtationẽ:qñ cũ ꝓbatus fuerit accipiet coronã vite:quã repromisit de⁹ diligẽtib⁹ se:pp inutilitatẽ murmuris.Treñ.3.Quid murmurauerit homo viuens:vir pro peccatis suis.

¶ Capitulum.XI.

VErbũ qd̃ fcñ est a dño ad Hieremiã dicẽs.Audite ꝟba pacti huius:t loquimini ad viros Juda:t ad habitatores hierlim:t dices ad eos.Hec dic̃ dñs de⁹ isrl.Maledict⁹ vir q non audierit ꝟba pacti hui⁹:qd̃ pcepi ꝓib⁹ vñis i die qua eduxi eos de terra egypti de fornace ferrea dicẽs.Audite vocẽ meam t facite oia q̃ pcepi vobis:t eritꝭ mihi in pplm:t ego ero vobis in deũ:vt suscitẽ iuramẽtũ qd̃ iurraui ꝓib⁹ vñis datuꝝ me eis terrã fluentẽ lacte t melle sicut est dies hec.Et rñdi t dixi.Amẽ dñe.Et dixit dñs ad me.Vociferare omnia ꝟba hec in ciuitatib⁹ Juda t foris hierlꝫ dicẽs.Audite verba pacti hui⁹ t facite illa.

A Hic oñdit ppli dignitatẽ ex ꝺ q cũ deo pacto iuito federati erãt.Et ꝓ ponit pacẽ:t trãsgredientib⁹ cõminat penã.z° diſpatat de puniẽt iustitia.cap.12.¶ Just⁹ gdẽ zc.¶ Circa ꝑ^m duo.ꝑ ꝓponit ofederationem.z° federis trãsgressionẽ.ibi¶ Quia ꝓtestãs zc.¶ Circa ꝑ^m duo.ꝑ inducit ꝓpbã ad annũtiãdũ¶ Audite jaz t q tecũ sũt boni sũt t ita quasi ꝓiullegian¶ dices zc.¶ De ℞ pacto. Eçech.16. Opui iḡminiã tuã t iuraui tibi:t ingressus suꝫ pactũ tecũ ait dñs de⁹:t facta es mihi.z° inducit pplꝫ ad obstuãdũ. Et ꝓponit rõnes duas:q̃rũ ꝑma sumit a pena trãsgrediẽtiũ¶ Maledict⁹ vir¶ Deut.27.Maledict⁹ vir q nõ permãserit i ꝟmonib⁹ legis hui⁹:nec eos ope pfecerit.Et affirmat iustitiã¶ in die q̃¶ q.d.iustũ ẽ puniri illos q post tot bñficia ingrati sũt¶ fornace¶ pp afflictionẽ¶ ferrea¶ pp duram dñationẽ.Deut.4.Vos ãt tulit dñs t eduxit ꝺ fornace ferrea egypti:vt biet pplꝫ hereditariũ sic ẽ i prin die. Et ꝓponit pacti formã¶ dicẽs¶ in q̃ aliqd petit.s.obiam.¶ Audite¶ t aliqd promittit.s.duuic familiaritatẽ gliã¶ t eritis zc.¶ supra.7.Hoc ꝟbũ pcepi eis dicẽs.Audite vocem meã:t ero vobis de⁹:t vos eritꝭ mihi pplꝫ zc.z^us rõnẽ sumit ex ꝑmio obstuãtũ¶ vt suscitẽ¶ ga iã.q.put captiuitate iminẽte¶ lacte¶ pp abũdãtã aliaũ¶ melle¶ pp abũdantiã terre nascẽtiũ.Uel hiperbolice:i bis omib⁹ abũdãtia oiuꝫ bonoꝝ designat.Deut.6.Multipliceris amplꝰ sicẽ pollicit⁹ ẽ dñs de⁹ patrũ tuoꝝ tibi terrã lacte t melle manãtẽ.z° ponit ꝓpbe assẽsio¶ Et rñdi.Amẽ¶ j.i.vere feci ti qd̃ promisisti:vel fiat hoc qd̃ promittis.Deut.27.Et dicet omnis populus.Amen.3° inducitur cõclusio: vt.s.obseruent¶ Et dixit dñs¶ Esa.40.Exalta in fortitudine.

¶ Quia ꝓtestãs ꝓtestat⁹ suꝫ pces vños in die q̃ eduxi eos de terra egypti vsq; ad diẽ hãc. Mane ꝓsurgẽs ꝓtestat⁹ sum t dixi.Audite vocẽ meã:t nõ audierũt nec iclinauerũt aurẽ suã:sꝫ abierũt vnusqsq; in prauitate cordis sui mali.Et iduxi sup eos oia ꝟba pacti huiꝰ:qd̃ pcepi vt facerẽt t nõ fecerũt.Et dixit dñs ad me.Inuẽta est ꝓiuratio i viris iuda t in habitatorib⁹ hierlim.Reuersi sũt ad iniqtates patrũ suoꝝ priores:qui noluerunt audire verba mea.Et ibi ergo abierunt post deos alienos vt seruirent eis. Irritum fecerũt domus israel t dom⁹ iuda pactũ meũ: qd̃ pepigi cum patribus eorum.

¶ Dic oñdit qũo pacẽ trãsgressi sũt.Et ꝓ peccãdo i deũ. z° peccãdo i ꝓpbaz.ibi¶ Tu ãt dñe zc.¶ Circa ꝑ^m duo.ꝑ ꝓponit culpã.z° cõminat penã.ibi¶ Ideobrez zc.¶ Circa ꝑ^m tria.ꝑ oñdit diligẽs admonitio:tuz ex iuratiõe¶ cõtestãs¶ q.admirãs:tuz ex tpis ꝓtinuitate¶ i die q̃ eduxi¶ tuz ex tpis opportunitate¶ mane ꝓsurgẽs¶ qñ bõ magis paratus ẽ ad itelligẽdũ.supra.7.Et locutus sũ ad vos mane ꝓsurgẽs t loquẽs.z° ponit inobediẽt ppli trãsgressio¶ t nõ audierũt¶ Esa.56.Oẽs in viã suã declinauerũt:vnusqsq; ad auariciã suaz:a sũmo vsq; ad nouissimum.3° ponitur culpe aggrauatio ex obstinatiõe.¶ Et iduxi sup eos qz nec per penas:nec p beneficia q̃ in pacto legis cõtinebãt eis inducto correcti sũt.Prouerb.j.Quia vocaui t renuistis:extẽdi manũ meã t non fuit q aspiceret:despexistis omne ꝯsiliũ meũ:t increpationes meas neglexistis: ego quoq; in interitu vño ridebo:t subsãnabo cũ vobis id qd̃ timebatis aduenerit zc.Ex ꝓiuratione¶ inuẽta est ꝓiuratio¶ q.d.Oẽs cõmuniter peccãt ac si ad hoc ꝓiurassent. Est enĩ ꝓiuratio ꝓsensus iuramẽto firmat⁹ ad aliqd faciendũ.Esa.8.Oia que loqtur populus iste.Et ex ꝓsuetudi ne¶ reuersi sũt.¶ Osee.7.Reuersi sunt vt eẽnt absq; iugo: facti sunt q̃si arcus dolosus.4° inducit ꝓclusio.Irritum fecerunt.Osee.6.Ipsi aũt sicut Adam transgressi sũt pactum:ipsi preuaricati sunt in me ꝓuer.z.Reliqui ducem pubertatis sue:t pacti dei sui oblita est.

¶ Quãobrẽ hec dicit dñs.Ecce ego iducaz sup eos mala de qb⁹ exire nõ poterũt:t clamabũt ad me:t nõ exaudiã eos.Et ibũt ciuitates iuda t habitatores hierlim t clamabũt ad eos qb⁹ libãt:t nõ saluabũt eos in tẽpore afflictiõis eoꝝ.Secõm numeꝝ enĩ ciuitatũ tuaꝝ:erãt dij tui iuda:t sm numeꝝ viarũ tuaꝝ hierlm posuisti aras cõfusiõis:aras ad libãdũ baalim.Tu ꝙ noli orare ꝓ populo hoc:t ne assumas ꝓ eis laudẽ t oronez:qa nõ exaudiaz in tpe clamoris eoꝝ ad me i tpe afflictiõis eoꝝ.Quid est qd̃ dilect⁹ me⁹ i domo mea fecit scelera multa.Nunqd carnes sancte auferẽt a te malicias tuas in qb⁹ gloriata es:Oliuã vberẽ pulchrã fructiferam/ speciosaz vocauit dñs nomen tuuz.Ad vocem loquele grãdis exarsit ignis in ea:t cõbusta sunt fructera eius.Et dñs exercituũ q plãtauit te locutus est super te malũ ꝓ malis domus isrl t domus iuda que fecerũt sibi ad irritandum me libãtes baalim.

¶ Dic

B ¶ Dic contra incorrigibilē culpam cōminat̄ inuariabilē penam. Et p̄ ponit̄ pena. ⁊ Ecce ego. ⁊Esa.24. Qui expli cuerit se de fouea tenebit̄ laqueo. 2° excludit euasionis remedia. Et p̄ q̄ nō iuuabunt̄ oīonib⁹ propius supra ad deū ⁊ clamabunt ⁊c. ⁊ Prouer.j. Inuocabūt me ⁊ nō exau diam. Et supra ad idola. ⁊ Et ibūt claudates. ⁊Esa.45. Ne scierūt q̄ leuant signū sculpture sue: ⁊ rogant dēm nō sal uantem. Et adiungit idolor̄ multitudinē ⁊m numerū. ⁊ Ezech.16. Fecisti p̄stibulū in cūctis plateis: ad oē caput vie edificasti signū p̄stitutionis tue supra.2.idem. Neq; ēt oīonib⁹ alienis. ⁊ Tu q̄ noli ⁊c. Laudē ⁊ vt me q̄si misē ricordē laudans ad misericordiaꝫ prouoces. p̄' Reg.16. Usquequo tu luges Saul cū ego proiecerim eū ne regnet sup ⁊srael. supra.7.idē. 2° q̄ non iuuabunt̄ sacrificiorum oblationib⁹ assignās reprobationis rōnez. ⁊ Quid est q̄ dilectus ⁊.s.populus iuda. ⁊ in domo. ⁊in tēplo colens ibi idola. Ezech.8. Fili hois putas ne vides tu qd isti faciūt abominationes magnas: q̄s domus ⁊srael facit hic: vt p̄ cul recedāt a sanctuario meo. Et ponit sacrificior̄ repro bationē. ⁊ mingd carnes ⁊.s.aialiū immolator̄. Debre.10. Impossibile est sanguine hircor̄ ⁊ tauror̄ auferri pec cata. 3° ostēdit q̄ non iuuabunt̄ ꝓpria virib⁹. Et circa hoc duo. Primo cōmemorat pristinā gloriam ⁊ oliuā vberē ⁊ q̄tum ad abundantiā ramor̄ in quo significat̄ multitu do populi ⁊ pulchrū ⁊ q̄tum ad virorez coloziem: in quo p̄ speritas florezne: ⁊ virtus animi virens ⁊ fructifera ⁊ q̄tuꝫ ad copiam fructuū: in quo abundantia bonor̄ operuꝫ: ⁊ magnor̄ ⁊ speciosa ⁊ q̄tum ad cōpositionē partiū: in quo designat̄ ordinatio debita populi. ⁊ Uocauit ⁊ vt talis fa ma vndiq; de te exiret. Osee.14. Erit quasi oliua gloria eius: ⁊ odor eius vt libani. 2° predicit futuram penam. Primo ꝓponēs ipsaꝫ penā ⁊ ad quē loquele ⁊.i.ad ipsuꝫ Nabuchodonosor ⁊ vinea ⁊.i.domus ⁊srael ⁊ exarsit in ea ignis ⁊ ad trāmā ⁊ fructeta ⁊.s.boles ⁊ ea q̄ ad eos ptinebāt. Uel ⁊ loquele grādis. ⁊q; ex tali vocatione grandia de te sensisti: ⁊ tō penā meruisti. Esa.27. In prelio gradiar su per eam: succendam eam pariter. 2° puniēdis potentiā. ⁊ Dñs exercituū ⁊.p̄' Reg.2. Dñs mortificat ⁊ viuificat: deducit ad inferos ⁊ reducit ⁊c. 3° ponit cām ⁊ p malis. ⁊ Deut.32. Ipsi me ꝓuocauerūt in eo q̄ nō erat deus ⁊ ir ritauerunt in vanitatibus suis. Et ego prouocabo eos in eo q̄ nō est populus: ⁊ in gente stulta irritabo illos.

¶ Tu autē dñe demonstrasti mihi ⁊ cogno ni: tu ostendisti mihi studia eor̄: ⁊ ego qua si agnus mansuetus qui portat̄ ad victimā. Et non cognoui: q; cogitauerūt sup me ꝓsi lia dicentes: mittamus lignū in panez ei⁹: ⁊ eradamus eū de terra viuentiū: ⁊ nomē ei⁹ nō memorerur amplius. Tu aūt dñe sabba oth qui iudicas iuste: ⁊ pbas renes ⁊ corda: videā vltionē tuam ex eis. Tibi.n. reuelaui cām meam. Propterea hec dicit dominus ad viros anathot qui querūt animam tuaꝫ: ⁊ dicunt. Non ꝓphetabis in noie dñi: ⁊ nō morieris in manibus nostris. Propterea hec dicit dñs exercituuꝫ. Ecce ego visitabo super eos. Juuenes morient̄ in gladio: filij eor̄ ⁊ filie eor̄ morient̄ in fame: ⁊ reliquie non erūt ex eis. Inducā.n. malum sup viros anathot: annū visitationis eor̄.

¶ Dic ostendit quo transgressi sūt peccādo in ipsum ꝓphe tam. Et hoc quidem q̄ dō ad trām ꝓuenit Dieremie: q̄ in odium populi venit: pp mala q̄ predicebat. Sed persecu tio Dieremie figurabat passionem christi: sicut dicit illa Glo. ⁊ Uidet hoc sapiori stie contraire in qua que dicta sūt: p̄sone christi aptamus nō Dieremie ⁊c. Sed oēs p̄ phete in typū saluatoris pleraq; gesserūt: ⁊ q̄ in p̄senti ⁊ Dieremia ꝓpletū est. Hoc in futuꝝ de domino ꝓphetā tur. Circa hoc ergo tria. Primo.n. ꝓphetā ꝓponit culpā aduersariorꝝ. Et p̄ cōis culpe reuelatione ⁊ ōmonstrasti. ⁊ interiori reuelatione ⁊ ostēdisti ⁊ exteriorib⁹ signis ⁊ studia ⁊ machinationes eor̄ ꝛ me. Esa.8. In forti manu sua erudiuit me: ne irē in via populi hui⁹ ⁊c. Et proponit reuela tionis necessitatē: q; per se cogitationes scire nō poterat nec suspicari pp suam innocentiā que talia nō merebat: ⁊ Et ego q̄si agnus: ⁊ non cognoui ⁊ christus ēt ⁊m hoiem in via cognitionez illam accepit a deo qua oia sciuit per grām vnionis: sicut alij accipiūt ea que sciunt p grām re uelationis. Esa.53. Quasi agnus coram tondēte se obmute scet: ⁊ nō apiet os suum. p̄' Cor.2. Quis.n. scit.hoiuꝫ que sūt hois: nisi spiritus hois qui est in ipso. p̄s. Dñs scit co gitationes hoium: q̄m vane sūt. ⁊ Mittamus lignū ⁊.i.ta liuꝫ: vt sic venenatus moriat̄ ⁊ eradam⁹: ita q; nulla me moria ipsi⁹ remaneat sicut in tabula rasa precedentis scri pture. Mistice ⁊ mittamus lignū ⁊.i.corp⁹ christi in lignū crucis: vel lignū in panē.i.per lignū crucis scandalū do ctrine ei⁹ suscitemus q̄ panis est. Esa.53. Quia absciss⁹ ē de terra. 2° ꝓphetā pent vindictā allegans auctoritatē ⁊ potentiā. ⁊ Tu aūt dñe sabaoth ⁊.i.exercituuꝫ: per quā p̄t. Justitiā p quā vult q̄ indicas iuste. ⁊ Sciam p quaꝫ scit ⁊ probas renes ⁊.i.affectiōes ⁊ corda ⁊.i. cogitationes ⁊ ex eis ⁊ ex p̄sona christi: q̄.s.obstinati sunt: p alys.n.orat Luce.23. Pater ignosce illis q; nesciūt qd faciūt. Tre. 3. Uidisti dñe iniquitatem illor̄ aduersum me: iudica iu dicium meū. Et assignat cām ⁊ tibi.n. reuelaui ⁊ non quasi nescienti: sed totā cām meā in te ponēs. p̄s. Jacta cogita tum tuū in dñm ⁊ ipse te enutriet. 3° dñs cōminat̄ penā. Et p̄mo relimit malitiā. ⁊ Propterea hec dicit dñs: qui q̄runt aiam ⁊ad interficiendū. p̄s. Uim faciebāt q̄rebāt aiam meā. Et addit cām huius malitie ⁊ dicūt: nō ꝓphe tabis ⁊.q.sic solū morte euadere poteris: si ꝓphetare ces ses. Esa.30. Qui dicunt videntib⁹: nolite videre. 2° cōmi nat̄ penam. Primo p̄dicēs visitationē. ⁊ Propterea hec dicit dñs. ⁊ p̄s. Uisitabo in virga iniquitates eor̄: ⁊ in ꝛberib⁹ peccata eor̄. 2° pene determinationē. ⁊ Juuenes eo rū. ⁊ infra.15. Qui ad gladiuꝫ ad gladiū: q; ad famem ad fa mem ⁊c. 3° punientis potestatē ⁊ inducam.n. ⁊ ego. ⁊.q pos sum. infra.17. Induc sup eos diem afflictionis: ⁊ duplici cōtritione contere eos. Mistice per viros anathot q; in terpretat̄ obediētia: significant̄ viri hierusalē: q; quondā dño obedientes: christum postea ꝓcuti sūt. ¶ Nota q; sanctus dī olim pp pinguedinez: in quo deuotio. Ro.xj. Soci⁹ radicis ⁊ pinguedinis olive factus es: pp olei nito rem: in quo ꝓtēplatio. Zach.4. Isti sūt duo filij olei qui assistunt dñatori vniuerse terre. 3. Reg.6. Fecit in oraculo duos cherub de lignis olivar̄ decē cubitor̄ altitudi nis: pp foliorꝝ virorē: in quo virt⁹ mentis. Hēb.8. Rauer sa est colūba ad vesperā portās ramum olive virentibus foliis in ore suo: pp fertilitatem: in quo abūdantia bono ruꝫ operꝝ. p̄s. Ego aūt sicut oliua fructifera in domo dei: speraui in misericordia dei in eternū: ⁊ in seculuꝫ seculi. Propter pulchritudinem: in quo scrōr̄ gloria. Eccl.24. Quasi oliua speciosa in campis: ⁊ quasi platanus exalta ta sum iuxta aquas. Osee.14. Erit quasi oliua gloria ei⁹: ⁊ odor eius vt libani.

Capitulum.XII.

Iustus quidē tu es dñe si disputez tecum: verūtñ insta loquar ad te. Quare via impioz prosperat: bene est oibus qui preuaricant t iniquе agunt. Plantasti eos t radicem miserunt: pficiunt t faciunt fructum. Prope es tu oī eoz t longe a renibus eoz. Et tu dñe nosti me: vidisti me: t pbasti cor meum tecum. Congrega eos quasi gregem ad victimam: t sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra: t herba oīs regionis siccabitur ppter malitiam habitantiū in ea: Consumptuz est animal t volucre: qñ dixerūt: nō videbit nouissima nostra. Si cū peditibus currens laborasti: quō cōtendere poteris cū equis: Cum autez in terra pacis secura fueris: quid facies in superbia iordanis: Nam t fratres tui t domus patris tui: etiam ipsi pugnauerunt aduersum te: t clamauerūt post te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona.

A Hic propheta disputat de punientis iustitia. Et p̄ ponitur ꝓphete disputatio. 2° dñi responsio. ibi[Reliqui domū tē.]Circa p̄m tria. Primo captat benivolentiam ex psona iudicis[iustus qdez.]ps. Justus es dñe: t rectū iudiciū tuū. Et ex honestate cause.[Uerūtamē tē.]Job 13. Ad oipotentē loquar: t disputare cū deo cupio. Et sic vterqz eoz tenet locū opponētis. Sed Abacuch tenet locum rīdentis. cap. 2. Sup custodiam meā stabo: t figaz gradū sup munitionē. 2° ꝓponit cām q̄tum ad aduersarios: ꝓponens eoz ꝓsperitatem q̄tum ad tpaliuz abundantiā[quare via]ꝓcessus:[impioz]ꝙ infidelitatē[qui preuaricant]ꝑ legē agendo[t iniquе agunt]ꝑ ꝓximuz. Job. 12. Abundāt tabernacula predonū: t audacter pvocant deū: cum ipse dederit oia in manus eoz. ps. Zelauī sup iniquos pacē peccatoz videns. Et q̄tum ad ꝓsperitatis augumentū.[plātasti]in bonis tpalibus t ꝙ similitudinē arboris[t radicē miserunt]cōfirmatis prosperitatibus[proficiunt:]sicut arbor crescit p augumētū prosperitatis.[Et faciunt fructū:]plētes opē: qō mēte disponunt. Job. 21. Quare impy viuūt: sublimati sunt ꝓfortiq; diuitijs. Et ꝓponit eoz inigtatē.[Prope es tu ra renibus]affectūꝫ que duo simul vident aduersari diuine iustitie. Isa. 29. Popul⁹ hic labijs me honorat: cor autez eoz longe est a me. In quo dat intelligi q̄ in ipfectis bonis: ipfectaz retributionē recipiunt. Ex parte aūt ista dat intelligere iustitiam.[Et tu dñe nosti]ab eterno[vidisti:]quō recte ambulo cora te. Et si. n. hec loquar: non tamen in his scandalū patioz. supra. j. Primuſq; te formare in vtero noui te. Et dat intelligere correctionē.[Probasti]a penis ꝓbatus: iuentus sum tecū ambulās. ps. Probasti cor meū t visitasti nocte: igne me examinasti: t nō est inuenta in me iniqtas. 3° ostendit penā per modū iprecatiōis. Et p̄ iprecatur pene iflictionē.[Congrega eos]q. d. quia iustus es nō pōt esse q̄ ipios non puntas. Ideo g̃ ita eos in prosperitatibus exaltas: sicut q̄ ipinguat gregem ad occisionem. Ergo exquo ipinguati sūt t iniusti sūt[congrega eos]in quo significat q̄ paschali tpe: qñ ad festum ꝓxime rant in vrbe: obsessi sunt[sanctifica eos.]Lequit̄ p similitudinem aialium q̄ occidebant̄ ad imolandū. Isa. 34. Victima dñi in bosra: t interfectio magna in terra edon. Et excludit pene dilationē: qz ꝑs est vt puniant̄ in propriis ꝑsonis: nō in possessionib⁹: neqz in terre nascētib⁹.[Usquequo lugebit.]ps. Posuit flumina in dēsū: t exitus aquaꝝ in sitim: terrā fructiferā i salsuginē a malitia inhabitātiū in ea: in aialibus.[cōsumptū est aial. Eccl̄. 9. Dixerūt dereliqt dñs terraz: t dñs non videt. 2° quasi exaudiuit: ꝫ punitēdos ponit insultationē. Et p̄ ex pte bestium q̄tū ad potētiā.[Si cū peditib⁹]q. d. si vicine gētes q̄ pedites pugnāt: tibi multū laborē fecerūt: quō poteris resistere chaldeis t egyptijs q equis potentes sunt. Job. 6. Qui timēt pruinā: irruet sup eos nix. Et q̄tuz ad captuitatis terrā[cū aūt]i. etsi ēt in terra tua ſꝙ pacem habuisse: qd facies qñ eris trās iordanē: cuius gurgites sūt tumētes: q. s. superbi sūt. Eccl̄. x. Qui gloriat̄ in subita: pauptatē vereat̄. 2° q̄tuz ad sanguine unctos: cōmemorans p̄stinā iniuriā[nā t frēs]i. Lidumei[t dom⁹]i. moabite t amonite. Cant. j. Filij matris mee pugnauerunt ꝫ me. Et idicit cautelā.[Ne credas: cū locuti]q. volētes sibi federari ad resistēdū chaldeis. isra. 27. Fac tibi vincula t chatenas t pones eas i collo tuo t mittes eas ad regē edon: t ad regē Moab, tē. supra. x. Unusqsq; a primo suo se custodiat: t in oi frē suo nō bēat fiduciā: qz ois frater supplātans supplātabit t omnis amicus fraudulēter incedet: t vir fratrez suū deridebit: veritatē nō loquet.

¶ Reliqui domū meam: dimisi hereditatem meam. Bedi dilectam animam meaz in manu inimicoruz eius: facta est mihi hereditas mea quasi leo in silua. Bedit ꝓtra me vocē: ideo odini eam. Nūqd auis discoloz hereditas mea mihi: Nunqd auis tincta per totū:

¶ Hic ponitur domini responsio, Et primo ponit pene cōminationem. 2° pene consolationez. ibi[Hec dicit dominus tē.]Circa p̄mum duo. Primo cōminatur penam q̄tum ad diuini auxilij destitutionē[domū:]scilicet templum: vt non defendam[hereditatem]populum israel. Isa. 19. Hereditas autem mea israel. Supra. 9. Derelinquam populum meum t recedam ab eis: quia omnes adulteri sunt: cetus preuaricatoruz tē. Et quātum ad bestium oppressionem[dedi dilectaz]i. iudeos: quos quasi animam meam diligebam. 2° ponit culpam. Prio significans culpe magnitudinem[facta est mihi hereditas]s. populus[q. leo]ferox ad impugnandū me[vocē]blasphemie. ps. Insidiatur in abscōdito: quasi leo in spelunca sua. 2° miratur animi instabilitatem.[Nunquid auis discolor]q. d. quandoq; mihi: quādoq; idolis adherens[tincta]sordibus peccatoz[per totū]qz omnes mali sunt. 3. Reg. 18. Usquequo claudicatis in duas partes. Si dominus ipse est deus sequimini eum tē. Uel pōt eē sensus. Nunquid eam ita charaz teneo sicut huiusmodi aues pulchras: vt tandem non abiciam: vt discolozitas ad decorem referatur. Eccl̄. 16. Uestiui te discolorib⁹ t calciaui te bracinibo. Uel hoc quod dicit reliqui domum tē. Possint esse verba prophete: qui vt annuntiaret verbum dei: mortis periculo se exposuit: t domum t patriam reliquit: t a compatriotibus suis quasi leonibus: t varijs dolositate: t plenis malitia: insidias perpessus fuit. Mistice: sunt verba Christi: qui domum t patriam relinquere dicitur in mundum veniens: quia ad modum relinquentis se habuit: quando in infirmitate abscondit maiestatem[hereditatem]celestem patriam:

B

C ¶ Prospanꝫ ipu pp hereditatio amissionē Heri.25. Dedit Abraā Isaac filio suo cūcta que possederat: filys aūt cōcubinaꝝ largit⁹ est muneraꝫ: pp iperfectā remunerationē. Matᵇ ó. Amen dico vobis: recepunt mercedē suaꝫ. Quia nō sūt digni diuina correctione. Eçech.16. Requiescet idignatio mea in te: et auferet̄ ẓelus meus a te. Osee ꝫ. Non visitabo sup filias vias eū fuerint fornicate: et sup sponsas vias cū adulterauerint. Deb.12. Si extra disciplinā estis cuⁿ pricipes facti sūt oēs: ergo adulteri: et non filij estis. pp morbi desperationē. Treni.2. Magna est velut mare cōtritio tua: quis medebitur tui: Infra.30. Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua: pp coꝫ deiectionē. ps. Uerūtñ pp dolos posuisti eis: deiecisti eos dum allenarentur. Ro.j. Propter qō tradidit eos dᵉ⁹ in reprobū sensum: vt faciant ea que nō conueniūt ꝛc.

¶ Uenite ꝯgregamini oēs bestie terre: festinate ad deuorandū. Pastores multi demoliti sūt vineā meā: ꝯculcauerunt partem meā. Dederūt portionē meā desiderabilē in ōserto solitudinis: posuerūt eam in dissipationem: luxitqꝫ sup me. Desolatione desolata est omis terra: qꝛ nullus est q recogitet corde. Super omnes vias deserti venerūt omnes vastatores terre: qꝛ gladius dñi deuorauit ab extremo terre vsqꝫ ad extremū eiꝰ. Non est pax vniuerse carni.

D ¶ Dic cōminat̄ penā in spāli. Et ꝑ penā captiuitatis. 2° penā sterilitatis terre. ibi| Seminauerunt ꝛc. j Circa ꝑᵐ tria. ꝑ determinat penā: designās occisiōis magnitudinē | ad deuorādū | cadaueꝝ multitudinē. Eçech.39. Dec dicit dñs deus. Dic oi volucri: et vniuersis aniᵇ cūctisqꝫ bestijs agri. Cōuenite et festinate ꝯcurrite vndiqꝫ ad victimā meā quā ego immolo vobis: victimaꝫ grandē sup montes israel: vt comedatis carnes et bibatis sanguinē. Carnes fortiū comedetis: et sāguinē pncipū terre bibetis ꝛc. Postū afflictionesqꝫ ꝗᵐ ad interfectos | pastores multi j.i. pncipes chaldeoꝝ. supra.6. Ad eū veniēt pastores et greges eoꝝ. | vineā j domū israel. Ysa.5. Uinea n. dñi: dom⁹ israel est. Uel! pastores j pncipes populi: | demoliti sūt ꝑ occisionē. Et ꝗᵐ ad oppressos seruitute et captiuitate | ꝯculcatione sūt. Ysa.5. Auferā sepē eius: et erit in direptionē. Et terre desolationē | dederūt portionē: luxitqꝫ sup me ꝗꝫ uis tarde. Osee.2. Et dicet vadā et reuertar ad virū meū priorē: quia bene mihi erat tūc magisqꝫ nūc. 2° ponit pene cām | desolationē: recogitet j dei mandata et beneficia. Ysa.5. Propter B captiuⁱ⁹ ductⁱ⁹ est pplus meⁱ⁹: qꝛ nō habuit sciaꝫ. 3° ponit pene mēsurā. ꝑ omnes multitudinē bestiū | sup oēs vias j q.d. oēs vias implet | deserti ꝗ ē inter hierim et babyloniā. supra.4. Uentⁱ⁹ vrēs in vijs q sūt in deserto vie filie populi mei: nō ad ventilādū et ad purgādū ꝛc. 2° multitudinē interfectoꝝ. | qꝛ gladiⁱ⁹ j vel pestilētie: vel et chaldeoꝝ. Deut. 32. Gladius meus deuorabit carnes. 3° ꝯsolationis defectū. | Non est pax j. q.d. nullus immunis erit. Ysa.57. Non est pax impijs dicit dominus deus.

¶ Seminauerunt triticum et spinas messuerunt: hereditatē acceperūt: et non eis proderit. Confundemini a fructibus vestris propter iram furoris domini.

¶ Dic cōminat̄ penā sterilitatis. Et ꝑ seminis frustratione. | seminauerūt j. q.d. semina corrupēt. Matth.13. Nōne bonū semen seminasti in agro tuo? Uñ ḡ hꝫ ẓizania? Ysa. Expectauit vt faceret vuas: et fecit labruscas. 2° hereditat̄ amissionē. | Hēditatē jnō ꝑderitqꝫ ab hostibⁱ⁹ suis rapiet. Tre. vi. Hēditas nra ꝛsa est ad alienos. 3° ꝯcludit ꝯfusionē. | Cōfundemini j. ꝑ defectum fructuum. Ysa.24. Luxit vindemia infirmata est vitis: ingemuerunt omnes qui letabantur corde.

¶ Hec dicit dñs aduersum oēs vicinos meos pessimos q tāgunt hereditatē qnā distribui pplo meo israel. Ecce ego euellā eos ó terra sua: et domū iuda euellā de medio eoꝝ: et cū euulsero eos ꝓuertar et miserebor eoꝝ: et reducā eos virꝝ ad hereditatē suaꝝ: et virꝝ in terrā suā. Et erit si eruditi didicerint vias pplī mei vt iurēt in noīe meo: viuit dñs: sicē docuerūt pplm meū iurare i baal: edificabūt in medio pplī mei. Qꝛ si nō audierit: euellam gētē illā euulsiōe et perditiōe ait dñs.

¶ Dic ponit ꝯsolationē ex hostiuꝫ pena. Et circa B tria. ꝑ ponit coꝝ trāsmigrationē | q tāgūt hēditatem j ledēdo eā. Zach.2. Qui tāgit vos: q̄si q tāgit pupillā oculi mei. sup.j. Ecce ꝓstitui te hodie sup gētes et sup regna vt euellas et destruas: et dispdas et dissipes et edifices et plātes ꝛc. 2° coꝝ eductionē | et cū euulsero | tollā vos de gētibⁱ⁹. Eçech.36. 3° ponit coꝝ instructionē ex ꝓmissione bonoꝝ si bñfecerit. | Et erit si eruditi: edificabunt j. q. cōputabūt iter populū meū: qō ꝓpric ad ꝗerstionē et cōminutionē penaꝝ. | Qꝛ si nō audieritis: perditiōe j ppetua. Ysa j. Si volueritis et audieritis me: bōa terre comedetis. ¶ Nota q plāti dstruūt pplm pp opis ꝗerstitē. supra.ꝛ. Qꝛ stulte egerūt pastores: et dñm nō q̄sierūt: ppea nō intellexerūt: et ois grex eoꝝ dispersus est. pp doctrine falsitatē. Infra.50. Grex pdit⁹ fcūs est pplꝰ meⁱ⁹: pastores eoꝝ seduxerūt eos: fecerūtqꝫ vagari in montibus ꝛc. Propter timoris pusillanimitatē. Zach.xj. O pastor et idolū dereliquens gregē ꝛc. Propter dñy austeritatē. Eçech.34. Cū austeritate ipabatis: et cū potētia: et dispersē sūt oues mee ꝛc pp cure remissionē. Zach.xj. Sulcitabo pastorē in terrā q derelictū non visitabit: dispersum non queret: et ꝛritum non sanabit. Id qō stat non enutriet et carnes pinguium comedet: et vngulas eoꝝ dissoluet.

¶ Capitulum.XIII.

HEc dicit dñs ad me. Uade et posside tibi lūbare lineū: et pones illō sup lūbos tuos: et in aquā nō inferes illud. Et possedi lūbare iuxta vbū dñi: et posui circa lūbos meos. Et factus est sermo dñi ad me secō dicēs. Tolle lūbare qō possedisti qō ē circa lūbos tuos: et surgēs vade ad eufratez: et abscōde ibi illud in foramine petre. Et abij et abscōdi illō in eufratez sicē ꝓceperat mihi dñs: et factū ē: post dies plurimos dixit dñs ad me. Surge et vade ad eufratem et tolle inde lumbare qō ꝓcepi tibi vt absconderes illud ibi: et abij ad eufratem: et fodi: et tuli lumbare de loco vbi absconderam illud: et ecce cōputruerat lumbare: ita vt nulli vsui aptū esset.

A Hic oñdit populi dignitatē ex diuina adhesione. Et diuidit in duas ptes. In ꝑma ponit similitudinē. In 2ª similitudinis adaptationē ibi. Et factū est ‡bū dñi ꝛc. ¶Circa ꝑm mia. ꝓ significat populi assūptio in diuinā familiaritatē: vbi ponit dñi iussio. ¶ Uade ad Ifram ad locū vbi talia vēdunt: qz ipse deꝰ prior ad populū venit. ꝓ Jo. 4. Non q̄si nos dilexerimꝰ: iz qñ ipse prior dilexit nos. ¶ possidebo me. Ut proprio iure possideas: sic dñs hereditatē. Esa. 19. Hēditas aūt mea israel. ¶ ubi iñ vsuz tuū sic populus in glīaz dei. Esa. 43. Populū istū formaui mihi: laudē meā narrabit. ¶ lumbare ¶ q̄ lūbis adheret in qbꝰ ꝓcupiscētia amoris. sic est populus in amorē diuinū assūptus. Osee. xj. Jn funiculis Adā trahā eos: in vinculis charitatis. ¶ lineū ¶ q̄ rude de terra tollitur: sed cultu humano decorat. sic ille populꝰ cultu diuino. Eccl. 16. Trāsiēs aūt p te vidi te ꝓcalcari in sanguine tuo ꝛc. ¶ Et in aquā. ¶ Job. 38. Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te: respōde mihi. Ubi eras q̄n ponebam fundamēta terre ꝛc. Et qz p facta ꝓpheraꝝ ꝛ nō solum per ‡ba: diuina mistice exprimunt: vñ dr Osee. 12. Jn manibus ꝓpheraꝝ assimilat⁹ sum: ponit etiā ꝑcepti ꝑpletio ¶ possedi iñ quo notat ꝓphete obediētia. Gen. 6. Noe vir iustꝰ atq; ꝑfectus fuit in gnōmibus suis: cuz deo ambulauit ꝛc. 2° significat populi repulsio. ¶ Et factꝰ est. tolle ¶ a te: sic abyciā populū a me. ¶ vade ad Eufratez ¶ p q̄d significat potētia assyrioꝝ ꝛ chaldeoꝝ per quos captiuatus est populus. Esa. 8. Adducet sup eos dñs aquas fluminis fortes ꝛ multas, Regē assyrioꝝ ꝛ omnē gloriā eiꝰ. Et ascēdet sup omnes riuos eiꝰ: ꝛ fluet sup vniuersas ripas eiꝰ: ꝛ ibit p iudā inundās: ꝛ transiēs vsq; ad collum veniet. ¶ Absconde ¶ sic populꝰ q. ags absconsus absorbebitur. Jnfra. 51. Absorbuit me. q. draco: replenit ventrem suū teneritudine mea: ꝛ eiecit me. ¶ in foramine ¶ ne cū aq̄ defluat in quo significat: q̄ de populo reliquie future essent ꝛ nō totus periret. supra. 5. Consūmationem aūt non faciam. 3° significat populi reductio: vbi ꝓ significatur ipsa reductio. ¶ Et factū est post dies plurimos ¶ ad significandū q̄ multis ānis in captiuitate crūt. Jnfra. 29. Cuz ceperint ipleri in babylone septuagita āni: visitabo vos: ꝛ suscitabo sup vos ‡bum meuz bonū: vt reducā vos ad locū istuz. ¶ Tolle inde ¶ Sic ego reducā populū. Eccl. 16. Tollā quippe vos de gentibꝰ: ꝛ ꝓgregabo vos ō vniuersis terris: ꝛ adducā vos in terrā vestrā. 2° significat populi dispositio. ¶ Et ecce cōputruerat: ¶ sic populi potētia: ꝛ pulchritudo ꝓstimpta erat. Eccl. 15. Nunqd vtile erit ad opus. Etiam cum eēt integrum nō erat aptum ad opus: quāto magis cum illud ignis deuorauerit ꝛ cōbusserit: nihil ex eo fiet operis.

¶ Et factū est ‡bum dñi ad me dicens. Hec dicit dñs. Sic putrescere faciā superbiam iuda ꝛ superbiam hierusalē multā: populū istū pessimū: q nolūt audire ‡ba mea ꝛ ambulāt in prauitate cordis sui: abierūtq; post deos alienos vt seruirent eis ꝛ adorarent eos: ꝛ erūt sicut lumbare istud: q̄ nulli vsui aptū est. Sicut. n. adheret lumbare ad lūbos viri sic agglutinaui mihi oēm domū israel ꝛ oēz domū iuda dicit dñs vt essent mihi in populum ꝛ in nomē ꝛ in laudē ꝛ in gloriā: ꝛ nō audierūt. Dices ḡ ad eos ‡monē istuz. Hec dicit dñs deꝰ israel. Quis laguncula iplebit vino: ꝛ dicēt ad te. Nūqd ignoramꝰ qz ois laguncula iplebit vino: ꝛ dices ad eos. Hec dicit dñs. ecce ego implebo oēs habitatores terre huiꝰ ꝛ reges q̄ sedent de stirpe Dauid sup thronuz eiꝰ: ꝛ sacerdotes ꝛ ꝓphetas ꝛ oēs habitatores hierusalē ebrietate ꝛ dispergam eos vir ꝓ fratre suo ꝛ ꝑres ꝛ filios pariter ait dñs. Non parcā ꝛ non ꝓcedā: neq; miserebor vt nō dispergā eos. Audite ꝛ auribꝰ ꝑcipite, nolite elevari: qz dñs locutꝰ est. Date dño deo vestro gloriā anteqū cōtenebrescat: ꝛ anteqū offendant pedes vestri ad montes caliginosos: expectabitis lucē ꝛ ponet eam in vmbrā mortis ꝛ in caliginē. Qđ si hoc nō audieritis: i abscōdito plorabit aia mea a facie superbie. Ploratu ploret ꝛ deducet oculus meus lachrymā: qz captus est grex dñi. Dic regi ꝛ dñatrici. Humiliamini sedete in terra qñ descēdet de capite vestro corona glīe vestre. Ciuitates austri clause sūt: ꝛ non est qui aperiat. Translata est omis iuda transmigratiōe ꝑfecta. Leuate oculos vestros ꝛ videte: q̄ venitis ab aq̄lone. Ubi est grex q̄ datus est tibi pecus inclytuz tuū. Quid dices cū visitauerit te? Tu. n. docuisti eos aduersum te: ꝛ erudisti in caput tuū. Nunqd nō dolores apprehēdent te q̄si mulierem parturientez. Qđ si dixeris in corde tuo q̄re venerūt mihi hec. ꝓpter multitudinē iniquitatis tue reuelata sūt verecundiora tua pollute sūt plante tue. Si mutare potest ethiops pellem suā: aut pardus varietates suas: ꝛ vos poteritis benefacere cū didiceritis malū. Et disseminābo eos q̄si stipulaz q̄ vento raptat in ꝺserto. Hec sors tua partesq; mensure tue a me dicit dñs: q̄ oblita es mei ꝛ ꝓfisa es in mēdacio. Unde ꝛ ego nudaui femora tua ꝓ faciez tuā: ꝛ apparuit ignominia tua: adulteria tua: ꝛ binnitus tuus: sedulus fornicatiōis tue. Super colles i agro vidi abominatiōes tuas. Uch tibi hierusalē non mūdaberis post me. Usq̄quo adhuc.

¶ Dic ponit similitudinis adaptatio. Et circa ꝺ duo facit. ꝓ adaptat similitudinē q̄m ad penā. ¶ Sic putrescere ¶ vt ois vigor ꝛ decor ꝑāscat. Joel. j. Cōputrescēt iumēta i sterc̄ore suo. Et q̄m ad pene cām. ¶ Doblaz ¶ populū istū. ¶ Exo. 33. Dixit dñs ad Moysen. Loq̄re filijs israel: ppls dure cervicis es ꝛc. ¶ Et erūt sic lūbare. ¶ Esa. 30. Cōminuet sic ꝓteritꝰ lagena figuli ꝓtritiōe qualida. Et q̄m ad diuine ꝙmiliaritatis grāz. ¶ sic. n. adheret. ¶ Deut. x. Ecce dñi dei tui celū est: ꝛ celū celi: terra ꝛ oia q̄ in ea sūt: tū pūbꝰ tuis cōglutinatꝰ ē dñs ꝛ amauit eos: elegitq; semē eoꝝ post eos ¶ vos de cūctis gēnibꝰ: sic hodie ꝓbatꝰ. 2° ꝑsequit ꝑpetue ordinē. ¶ Dices ḡ. ¶ Et circa hoc duo. ꝓ ostēdit imines

B

picrīā ponēs exēplū[ois lagūcula]i.glīs de ppīo[viro] tribulatiōis.Esa.41.Triturabis montes ⁊ cōminues: ⁊ q̄si pulueré tolles.Exēpli ꝓtēptū[⁊ dicēt.]Job.12.Quis enī ḡ q̄ nostis ignorat: Et ipsi⁹ exponē[⁊ dices ad eos.] Cui ad cordis cecitatē[ebrietates]vt qd agāt ignorent. Esa.29.Fluctuamini ⁊ vacillate:inebriamini ⁊ non a vino ⁊c.Et q̄⁹ ad captiuitatē[⁊ dispgā me se mutuo ꝓsolentē.Osee.13.Cōsolatio abscōdita est ab oculis meis: q̄ ipse iter frēs diuidet.Cui ad finē seueritatē[nō parcā: ⁊ nō ꝓcedā]q.d.ad mouēdū eos: q̄ obstinati: vl̄ q̄ incēdū: ga apte mali.Prouer.6.Zel⁹ ⁊ furor vir nō parcet i die vindicte:nec acgescet cuiuscq̄ ꝓcib⁹:nec suscipiet p redēptiōe dona plurima. 2° dat eis vile ꝓsiliū ad euadēdū: vt.s.humilientē.[Audite.]Et p̄ ad totā plebē ꝓponēs ꝓsiliū ꝫ superbie viriū.[Nolite elevari]p superbiā.[locut⁹ est:] hoc ꝓsiliū: vel penas q̄s ꝑdixi.ps.Nolite extollere i altū cornu vestr:nolite log aduersus deū iniquitatē.Et ꝫ dei p̄ceptū̄ fūt inuia ois peti.[Date onō.]Deu.32.Date magnificētiā deo nr̄o:dei p̄fcā sūt opa:⁊ oēs vie ei⁹ iudicia: retūmēs iminēs picutū cecitatis cordis[anq̄ tenebre]i. anteqū superuēiāt vobis tribulatiōes in qb⁹ nesciatis qd faceī.Jo.12.Ambulate dū lucē hētis:vt nō tenebre vos cōprehēdāt.Captiuitat[⁊ anteqū offendāt]ducti i captiuitatē[ad mōtes caliginosos]s.babylonie pp altitudinē vl̄ ex ōfectu vīus:vl̄ ex multitudie vapor.Esa.13.Sup montē caliginosū leuate signū:exaltate vocē ⁊c.Et finē seueritatis[expectabitis lucē]i.diuinā ꝓsolationē:⁊ non hēbitis.sup.8.Expectauim⁹ pacē:⁊ nō erat bonū:tps medele:⁊ ecce formido.Et designās penā ꝫ ꝓsiliū ꝓtēptū:poēs pp̄he ꝓpassionē.[Qr si nō audieritis:in abscōdito.] q.ne offendant victores.Esa.22.Recedite a me:amare flebo.Nolite labōrare vt ꝓsolamini me.Ezech.24.Nō plāgeris neq; flebis:q; erubescetis in iniquitat⁹ vīis.Et cōpassiōis rōnē[plorās.]Jsra.50.Grex perd⁹ factus ē pp̄ls meus:pastores eor̄ seduxerunt eos:fecerūtq; vagari in montib⁹. 2° dat idē ꝓsiliū ad regē:initās ad humilitatē. [Dic regi i.s.Jeconie[⁊ matri ei⁹:qz ars mfe se tradidit Nabuchodonosor.4 Reg.pen.[Sedete in terra]in signū humilitatis.Esa.47.Desēde sede in pulvere vgo filia babylon:sede in terra.Et affignat rōnē ex Regni amissiōe[qm de capite.]Treñ.viti.Decidit corona capitis nr̄i.Ex vrbiū obsidione[Ciuitates austri:]ga sors inde ad austrū erat.Josue.15.[Qui apiat]obsidionē solues.s.egypti⁹.Et ex populi captiuitate[translata est.] Treñ.j.Migrauit iudas pp afflictionē ⁊ multitudinē seruitutis:habitauit iter gētes:nec inuenit regem.C 3° ponit idē ꝓsiliū ad regiā ciuitatē.Et p̄ iducit ad humilitatē. 4° mirat obstinationē.ibi[Ueh tibi bierlm.]Inducit ād humilitatē ex 4or. p̄ ex hostiū ptāte:ꝓponēs hostiū potētiā.[leuate]p ꝓsiderationez[q]ꝫ sortes.sup.6.Ecce ppls venit ō terra aglonis:gens magna ꝓsurget a fīnib⁹ terre ⁊c.[Ab aglone.]Et excludēs ībitor⁹ fiduciā[vbi est grex]q.multitudo ppli q̄ tibi erat subiecta.q.d. Ciuitates regalis ⁊ sacerdotalis nō poterit tibi ꝑdesse.Ezech. 34.Ecce ego ipse sup pastores.Regrā gregē meū ō manu eor̄:⁊ cessare facā eos:vt vltra nō pascāt gregē meū: nec pascāt ampli⁹ pastores semetipos:⁊ liberabo gregē meū de ore eor̄:⁊ nō erit vltra eis i escā.Et affignās cāz q̄re i man⁹ hostiū tradat:tollēs excusationē[qd dices] ad excusationē tui.Job.9.Si voluerit ꝓtēdere cū eo:nō poterit rīdere ei.Et affignās rōnē.[Tu.n.docuisti]duz eos in auxiliū tuū vocans:ꝓditiōes tuas eos scire fecisti. supra.2.Jnsup malitias tuas docuisti vias tuas.Uel tangit ostensionē thesauri ab Ezechia factā nūrijs Regis babylonis.Esa.39.2° ex dolor afflictiōe:cōminās dolorē. [Nūqd nō.]supra.4.Uocē q̄si gementis audiui:angustias:vt puerpe.Et affignās rōnē ex petō⁹ multitudie.[Qr si diceris:venerūt]i penā[verecūdiosa]turpissima petā [plāte]affectiōes.Job.22.Propt̄ malitiā tuā plurimā: ⁊ infinitas iniquitates tuas.Uel tāgit hic q⁹ ducti sūt i captiuitatē pedites:⁊ ēt in trāsitu fluuiorū oportebat eos mēbra turpia denudare:⁊ nudi pedes.Et iō plāte eor̄ polluebant luto ⁊ pulvere.Esa.47.Denuda turpitudinem tuā:discoopi būcz:reuela crura:trāsi flumina:revelabit ignominia tua:⁊ videbit opprobriū tuū.[Et expectātiū] obstinatiōe:[si imitare]q.d.difficiliter potestis ꝙcurri. [Ethiops]pp nātē ifectionē pcti[pardus]pp dolositatē vel diuersitatē petōr.[Cū didiceritis]pp ꝙsuetudinez. Proi.23.Prouerbiū ē.Adolescēs iuxta vīā suā:⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. 3° iducit ad būilitatē ex futura captiuatiōe:cōminās captiuitatis dispsionē.[Et dissemi nabo.]ps.De⁹ me⁹ pone illos vt rotā:⁊ sīc stipulā ante faciē vēti ⁊c.Dispge illos in virtute tua.Et affignat rōnem. [hec sors tua]tibi p petis tuis ōbita[i mēdacio]Esa.27. In mēsura ꝫ mēsurā:cū abiecta fuerit iudicabit eam ⁊c. 4° ex petō⁹ reuelatiōe.Et p̄ ponit cōminationē.[Et nudauī]turpitudinē petōr tuor ꝫ faciē:vt tremētiꝫ recognoscereris.[Et apparuit]ēt alys.Ezech.16.Nudabo ignominiā tuā coram eis:⁊ videbūt oēs turpitudinē tuā ⁊c.Et affignat rōnē[sup colles]q.d.qz publice peccasti:publice punieris.supra.2.In oī colle sūblimi ⁊ sub oī ligno frondoso tu ꝓstemebaris meretrix.Ultio admirat obstinationē[Ueh tibi:vsqueqū]post me]venias:vl̄ post me ambulāt te iactas.ps.Filij boiuz vsqueqū grani corde:vt qd diligitis vanitatē ⁊ q̄rītis mēdaciū.C Nota q⁹ vinū mistice alīd bonū:alīd malū.Est.n.bonū vinū sapie ꝓtēptatiōis.Prou.9.Bibite vinū qđ miscui vobis.Diuini amoris.Cant.8.Dabo tibi poculū ex vino ꝓdito:⁊ mustū malor granator meor. Cōpūctiōis.ps.Potasti nos vino cōpūctiōis.C Est āt vinū malū fraudulēte deceptiōis. Deut.32.Fel draconū vinū eor̄:venenū aspidū insanabile.Carnalis delectatiōis.Apoc.18.De vino ire fornicationis ei⁹ biberūt oēs gētes:⁊ reges terre cū illa fornicati sūt.Diuine idignatiōis.Apoc.14.Si q⁹ adorauerit bestiā ⁊ imaginē ei⁹:⁊ accepit characterē in frōte sua aut in manu sua:hic bibet ō vino ire dei qđ mistū ē mero i calice ire ipsi⁹.C Itē notādū q⁹ spūsc⁹ dī auster:pp calorē.Job.37.Nōne vestimēta tua calida sūt:cū pflata fuerit terra austro:pp splēdorez.Abacuch.3.De⁹ ab austro veniet:⁊ sanc⁹ de mōte pharā opuit celos gl̄ia ei⁹ ⁊c.Propter volatū⁹ elevationē.Job.39.Nūqd p sapiam tuā plumescit accipiter:⁊ spādes alas suas ad austr:pp plumarū multiplicationē.ps.Convertere dñe captiuitatē nr̄az:sīc torrēs in austro.pp arbor fructificationē.Cant.4.Veni auster:pfla in ortū meū:⁊ fluent aromata illius.

C Capitulum.XIIII.

Quod factū est ✠bum dñi ad bieremiam de sermonib⁹ siccitatis.Luxit iudea ⁊ porte ei⁹ corruerunt ⁊ obscurate sūt i terra:⁊ clamor hierusalem ascēdit.Maiores miserūt minores suos aquā venerūt ad hauriēdū.Nō inuenerūt aquā:reportauerūt vasa sua vacua.Confusi sūt ⁊ afflicti:⁊ operuerūt capita sua pp vastitatē terre:qz nō venit pluuia in terram. Cōfusi sūt agricole operuerūt capita sua.Nā cerua in agro peperit ⁊ reliquit:qz nō erat

berba. Et onagri steterũt in rupibus: traxerunt ventũ quasi draco nes: defecerunt oculi eor: quia non erat herba.

A Hic icipit pphet interponere oiõnẽ suã p eis ad deũ: vt in aliq̃ misericordiã p̃sequat̃ licet post aliq̃ flagella. Et diuidit i duas ptes. In pma ponit q̃dã disceptatio pphete cũ dño ad ipetrãdũ post modũ. In 2ª ponit finalis determinatio. cap. 15. ¶ Et dixit dñs ad me rc. ¶ Circa p̃m duo. In p̃ ponit populi afflictio q̃ ẽ oiõnis occasio. In 2ª ponit pphe cũ deo disceptatio. ibi ¶ Si inigtates. ¶ Circa p̃m duo. p ponit pphe nullũ. Hoc est ¶ hũ iteriozis reuelatiõis q̃ dñs est de fmonib⁹ ¶ exter⁹ annũtiandis. ¶ Siccitatis iq̃ imminente captiuitate eis supuenit. Uel de fmonib⁹ siccitatis. i. dõ siccitate fmonib⁹ digna. 2º p̃segit siccitatis icõmodũ. Et p̃ q̃tũ ad afflictionẽ hoiũ: q̃tũ ad penas penuriã: ponẽs tristiciã. ¶ Luxit iudea ¶ afflicta siti. Esa. 24. Luxit videmia ¶ infirmata est vitis: ¶ igemuerũt oẽs q lętabãt corde. ¶ porte ¶ Judices q i portis sedebãt corruerũt a pstina letitia ¶ obscuratę sũt ¶ i. inolute tenebris tribulatiõis. Tre. 2. Desyre sũt i terra porte ei⁹: pdidit ¶ cotriuit vectes ei⁹. Uel qr p nimia siccitate muri dissoluebãt: ¶ ita cadẽtib⁹ portis: pp aq̃ defectũ repari nõ poterãt ¶ clamor ¶ questionis ¶ plãct⁹. Esa. 24. Clamor erit sup vino i plateis: defecta est oia letitia: translatũ est gaudiũ terre. Et assignat tristicie cãm ¶ Maiores. ¶ Esa. 41. Egeni ¶ pauperes q̃rũt aq̃s ¶ nõ sũt: lingua eor siti arruit. Et q̃m ad sterilitatẽ terre plangã i possessiõib⁹ ¶ obstupuerũt ¶ i signũ pfusiõis. sup. 12. Cõfudemini a fructib⁹ vrãs pp irã furoris dñi. Et i cultoris⁹ ¶ qr nõ venit. ¶ Joel. 1. Cõfusi sũt agricole: vlulauerũt vinitores: sup frumẽto ¶ ordeo qr put messis agri: vinea pfusa est ¶ ficus elãguit. 2º ponit afflictionẽ siluestriũ aialiũ: q̃tũ ad ceruos. ¶ Nã ¶ cerua iq̃ mulũ circa custodiã filioꝝ solicitat. Job. 39. Nũqd nosti tpe pturiẽtes ceruas obseruasti: Et q̃tũ ad onagros. ¶ Et onagri ig tũ dix⁹ siti sustinẽt. ps. Expectabũt onagri in siti sua. ¶ in rupib⁹ in gb⁹ magis flat vẽus ¶ traxerũt ¶ si sui refrigeriũ ¶ q̃si draco ig pp siti: vẽtũ trahũt. sup. 2. Onager assuet⁹ in solitudie: in desiderio anime sue attraxit ventum amoris sui.

¶ Si inigtates nre rnderint nobis: dñe fac p pter nomẽ tuũ: qm̃ multe sũt auersiões nre. Tibi peccauimus expectatio israel: saluator noster in tpe tribulationis. Quare q̃si colonus futurus es in terra: ¶ q̃si viator declinãs ad manẽdũ? Quare futurus es velut vir vagus ¶ fortis: q nõ põt saluare? Tu aũt in nobis es dñe: ¶ nomen tuũ inuocatũ est super nos: ne derelinquas nos. Hec dicit dñs populo huic q dilexit mouere pedes suos ¶ nõ quieuit ¶ dño nõ placuit. Nunc recordabit iniqtatuꝝ eor ¶ visitabit pcã eor. Et dixit dñs ad me. Noli orare pro populo isto in bonum. Cũ ieiunauerint nõ exaudiã preces eor ¶ si obtulerint holocaustoma ¶ victimas non suscipiam ea: qm̃ gladio: ¶ fame ¶ peste ego psummã eos.

B ¶ Hic icipit orare ad deũ p populo. Et p̃ idicit argumẽtũ misericordie ex diuina pdiõe. 2º ex ppbaꝝ pmissiõe. ibi ¶ Et dixi a. 3º ex p̃stina populi collectione. ibi ¶ Nũqd pyciés rc. ¶ Circa p̃m duo. p ponit pphe oio in q̃ pponit tria: misericordiã p̃cãtis ¶ si inigtates nre riderit in pena. Esa. 59. Multiplicate sũt inigtates nre coram te: ¶ pcã nra riderũt nobis. Et enarrãs clemẽtiam ¶ tibi peccauim⁹. ¶ ps. Adiutor in tribulatiõib⁹ q̃ inuenerũt nos nimis. Deide pponit p̃stãtiã. ¶ Quare q̃si colon⁹ ¶ ac si dicat. Indignũ p̃stãtie tue ẽ vt vincã tuã relinq̃s: q̃si colon⁹ alienũ agr. ¶ Quasi viator ¶ domũ tuã: q̃si viator nocturnũ hospitũ. ¶ Quare futur⁹ ¶ hereditatẽ tuã q̃si hõ vagus ¶ indeterminate mãsionis. pptũ bitaculũ. supra. 12. Reliq domũ meã dimisi hẽditatẽ meã. Proponit et potẽtiã. ¶ Et vt vir ¶ q. d. indecẽs est potẽtie tue: vt nõ saluesquos semel i pfectionẽ suscepisti. Nũc. 14. Dicẽt egypt⁹. Nõ poterat introducere pplm in terrã p q̃ iurauerat: iccirco occidit eos i solitudine rc. Et pponit ei debitã esse illoꝝ curã. Tu aũt in nobis ¶ q. in hẽditate ¶ nomẽ tuũ: ¶ sic sub noie regis: subditi offendũt. 2ª Cor. 6. Inhabitabo i illis ¶ inãbulabo inter eos: ¶ ero illoꝝ de⁹ ¶ ipsi erũt mihi populus. Et concludit ne derelinq̃s nos ne ma p̃stãtia ¶ potestas blasphemet̃ ps. Ne derelinq̃s me dñe: neq̃ despicias me de⁹ saluatoris me⁹. 2º ponit dñi risio. ¶ Dec dicẽ dñs. ¶ Et p̃ pponit culpã ¶ q dilexit mouere pedes ¶ affect⁹: pp i cõstãtiã in bono: ¶ de malo in malũ. Prouer. 7. Mulier vaga: garrula ¶ patibula: nec valet i domo p̃sistere pedib⁹ suis. Uel mittes i egyptũ p auxilio. Esa. 30. Egypt⁹ frustra ¶ vane auxiliabit̃. Jõ clamaui sup eũ: superbia tua est: quiesce. 2º cõminat̃ penã. ¶ Nũc recordabit̃ ¶ penã iferes. ps. Uisitabo i virga iniqtates eor: ¶ in verberib⁹ pcã eor. 3º excludit remedia. Et p̃ oiõnẽ ¶ Et dixit dñs. ¶ sup. 7. Tu q̃ noli orare p pplo hoc: nec assumas p eis laudẽ ¶ oiõnẽ: ¶ nõ obsistas mihi: neq̃ nõ exaudiã te. 2º ieiunij ¶ cũ ieiunauerit ¶ Esa. 56. Quare ieiunauim⁹: ¶ nõ aspexisti: humiliauim⁹ animas nras ¶ nescisti. 3º sacrificij. ¶ Si obtulerit. ¶ Malach. p. Non est mihi voluntas in vobis dicit dñs exercituũ: ¶ munus nõ suscipiã de manu vestra.

¶ Et dixi: A, a, a, dñe deus. Prophete dicit eis. Non videbitis gladiũ: ¶ fames non erit in vobis: sed pacẽ verã dabit vobis in loco isto. Et dixit dñs ad me falso pphetae vaticinant̃ in noie meo. Non misi eos: ¶ nõ pcepi eis neq̃ locutus sum ad eos. Uisionẽ mendacẽ ¶ diuinationẽ fraudulentã ¶ seductionẽ cordis sui pphetant vobis. Iccirco hec dicit dñs de pphetis qui prophetãt in noie meo quos ego nõ misi dicẽtes: gladius ¶ fames non erit in terra hac. In gladio ¶ fame psummentur pphete illi: ¶ populi qbus pphetant erũt pjecti in vijs hieruslẽ pre fame ¶ gladio: ¶ nõ erit q sepeliat eos: ipsi ¶ vxores eor: filiũ ¶ filie eor: ¶ effundaꝝ sup eos malum suũ. Et dices ad eos verbuꝝ istud. Deducant oculi mei lachrymã per noctẽ ¶ diẽ ¶ nõ taceant: qm̃ p̃tritione magna contrita est virgo filia populi mei plaga pessima vehemẽter. Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio: ¶ si introiero in ciuitatem ecce attenuati fame. Prophete quoq̃ ¶ sacerdos abierunt in terram quã ignorabant.

C ¶ Hic sumit argumētū a prophetaꝝ ꝓmissione. Et ꝓ ponit ꝓphete allegatio[a.a.a.] ꝓtriplica pena quā i/ mediate terꝫ gerat[ꝓphete] falsi[pacē verā ioiuturnā ꝛ non simulatā ab hostib⁹.supra.4. Ergo ne decepisti po/ pulum istū ꝛ hierusalē dicens:pax erit vobis:ꝛ ecce per/ uenit gladius vsqꝫ ad aiam. 2° ponit dñi responsio.[Et dixit dñs.] Et ꝓ oñdit ꝓphetaꝝ falsitatē ꝗtum ad actio nē quā assumunt.[Non misi]ad exequēdū.[Non prece pi]nitumgēdo officiū[neqꝫ locutus sum]ispirādo ꝓphe/ tie donū. Infra.23. Non mittebā prophetas:ꝛ ipsi curre bant:nō loquebar ad eos ꝛ ipsi ꝓphetabāt. Et ꝗtum ad pacē quā predicabāt.[visionē mendacem:seductionem cordis]i.Aba excogitata ad seducēdū. Ezech.13. Videt vana:ꝛ diuināt mendaciū dicentes:ait dñs: cuꝫ dñs non miserit eos. 2° cōminat penam tam ꝓphetis ꝑdicanti⁹ ꝗ populo credēti.[Ideo hec dicit dñs.]Isa.9. Erūt qui beatificāt populū istum seducētes:ꝛ qui beatificantur ꝑ cipitant. 3° annūciat populo ꝓphete cōpassio.[Et dices ad eos]mei]vel vestri. Et sic indicit placens penitētie. Treñ.2. Deduc quasi torrentē lachrymas. Cuius rō assi/ gnatur[qñ contritione]ꝓp multitudinem occisoꝝ[pessi ma]ꝓp incorrigibilitatē[vehementer]ꝓp continuitatē.[Isa.30. Cōminuā eos sicut conteritur lagena figuli cōtri tione ꝑ valida. Et assignat contritionis modus ꝗtum ad penam occisionis[si egressus]fuero.[Et si introiero]ꝓ con sideratione. Treñ j. Foris interficiet eos gladius:ꝛ intus pauorinuicē simul ꝛ virginē lactentē cum homine sene. Ctum ad captiuitatē[ꝓphete quoqꝫ]supra.9. Dispe/ dam eos in gentib⁹ quas nō nouerūt ipsi ꝛ patres coꝝ.

¶ Nunqd proijciens abiecisti iudā:aut syon abominata est anima tua? Quare ergo per cussisti nos:ita vt nulla sit sanitas? Expectaui/ mus pacem:ꝛ nō est bonū ꝛ tempus cura/ tionis: ꝛ ecce turbatio. Cognouimus dñe impietates nostras iniquitates patrum no/ strorꝫ:qꝛ peccauim⁹ tibi. Ne des nos in op/ probrium ꝓp nomen tuū neqꝫ facias nobis contumeliaꝫ. Solij glorie tue recordare:ne irritum facias fedus tuū nobiscum. Nūqd sunt in sculptilibus gentium qui pluant:aut celi possunt dare ymbres nisi tu volueris? Nō ne tu es dñs deus noster quem expectaui/ mus? Tu enim fecisti omnia hec.

D ¶ Hic sumit argumentū ex pristina populi dilectiōe. Et circa hoc tria. ꝓ1o miratur dilecti populi repulsionem admirans odiuꝫ.[Nunqd ꝓiciens]q.d. mirum videt. Treñ.vlt. Sed proiciēs repulisti nos:iuius es ꝓtra nos vehemēter.[vt nulla sit sanitas.]Isa.14. Plaga insanabi li subiacētē in furore gētes. 2° ponit recognitionē pene.[Expectauim⁹.]supra.8. Expectauimus pacē:ꝛ non erat bonum:tēpus medele:ꝛ ecce formido. Et culpe[cognoui mus.]ps. Iniquitatem meā ego cognosco:ꝛ peccatū meuꝫ ꝓtra me est semp.3° ponit petitio.[Ne nos des.]ps. Po suisti nos opprobriū vicinis nostris:subsanationē ꝛ derisum his qui in circuitu nr̄o sunt. 4° petitionis rō ex tem pli sanctitate.[Solij glorie]. ꝓpitiatoꝝ ꝛ arcbe in q bus gloriosum te miraculis ꝛ reuelationib⁹ ostēdisti. In fra.17. Solium glie altitudinis a ꝑncipio:locus sanctifi/ cationis nostre expectatio israel. Ex idolis confusi. [Nunqd:aut celi]per se ꝗsi cause ꝑmanie. Job.38. Quis est pluuie ꝑ:aut q genuit stillas roris. Ex dei potestate

[Nonne tu es:fecisti]hec:pluuias ꝛ omnia hō. supra.10. Ad vocē tuam dat multitudinem aquaꝝ in celo:ꝛ eleuat nebulas ab extremitatibus terre. ¶ Notandū q ꝗdam est pax falsa. Sap.14. In magno viuētes in scientie bel lo.tot ꝛ tam magna mala pacē appellant. Quedam fraudulenta.ps. Qui loquī pacem cum ꝓximo/mala aūt in cordibus eoꝝ. Quedam trāsitoria.p⁹ Thes.vlti. Cum di/ xerint pax ꝛ securitas:tūc repentinus eis supueniet in/ teritus ꝛc. ¶ Jtez notandum q mistice triplex est solū: quoddā est solius glorie ꝛ hoc quantuplr.s.nature sublimitate. Isa.6. Vidi dominū sedentē sup solium excelsum ꝛ elevatū:ꝛ plena erat omis terra maiestate ei⁹. pacis tran quilitate. supra.3. Vocabūt hierusalem solium dñi:ꝛ con gregabunt ad eam omnes gentes in nomine dñi in hierusa/ lem ꝛc. Scientie ꝑfundit ate. Ezech.10. Et vidi ꝛ ecce in firmamēto qō erat sup caput cherubin quasi lapis Za phirus ꝛ ꝗsi spēs similitudinis solij apparuit super eos. Durationis eternitate. Treñ.vlti. Tu aūt dñe in eternū manebis:solium tuū in generationem ꝛ generationem. ¶ Aliud est solium clemētie:ꝓpitiantis ad dei obedien tiam. Isa.22. Figam illuꝫ paxillū in loco fideli:ꝛ erit in solium glorie domui pris sui:ꝛ suspēdam sup eum oēm gloriaꝫ patris sui. Ad iustitie sniam. Prouer.16. Justitia firmatur solū regis. Ad ꝓximoꝝ misericordiā. Isa.16. Et ꝓpabitur in misericordia solū:ꝛ sedebit sup euꝫ in veritate in tabernaculo David. Ad humilitatis gratiaꝫ. Ezech.43. Locus solij mei:ꝛ locus vestigioꝝ meoꝝ vbi habito in medio filioꝝ israel in eternū. ¶ Quoddā ho est solū iustitie:ꝓpitiantis ad discretiōē. Job.23. Quis mihi tribuat vt cognoscam ꝛ inueniā illū:ꝛ veniaꝫ vsqꝫ ad solium ei⁹. Ad mala corrigenduꝫ. Prouer.20. Rex q sedet in solio iudicij dissipat omne malū intuitu suo. Ad i/ corrigibiles condēnandū. 2. Reg.viti. Vidi dñm sedē/ tem super solium suuꝫ:ꝛ omnem exercitum celi assisten tem ei a dextris ꝛ a sinistris. Ad bonos defendendum. Isa.9. Super solium David ꝛ sup regnum eius sedebit: vt cōfirmet illud ꝛ corroboret in iudicio ꝛ iustitia:amo do ꝛ vsqꝫ in sempiternum.

¶ Capitulum.XV.

ET dixit dñs ad me. Si steterint Moyses ꝛ Samuel coram me:nō est anima mea ad populuꝫ istum. Ejce illos a facie mea ꝛ egredian tur:qō si dixerint ad te:quo egrediemur? dī ces ad eos. Hec dicit dñs. Qui ad mortem: ad mortem: ꝛ q ad gladium ad gladium: ꝛ qui ad famē ad famē: ꝛ qui ad captiuitatem ad captiuitatem. Et visitabo super eos qua/ tuor: canes ad lacerandum:ꝛ volatilia celi ꝛ bestias terre ad devorandum ꝛ dissipandū: ꝛ dabo eos in feruorem vniuersis regnis ter re ꝓpter Manassen filiū Ezechie regis iu da sup oibus que fecit in hierusalem.

A Hic ponit finalis ꝛ finalis repulsio orationis ꝓ/ phete ꝓ populo. Et ꝓ ponitur oratio/ nis repulsio. 2° oñditur populi obstinatio q̄ est cā dui⁹. cap.17.[Peccatū iuda ꝛc.]Circa ꝑm duo. Primo interdi cit ꝓphete ne ꝓ populo oret. 2° ꝓcipit vt coꝝ quasi ex cōmunicatoꝝ ꝓsortium vitet. cap.16.[Et factum est ꝛc.] Circa ꝑm duo. Primo ponit repulsio oōnis prophete ꝓ populo oratis. 2° quasi desperās de salute populi: ꝓ scip

so oīoné fundit. ibi[Ueh mihi mater rē.]Circa p^m duo. Primo repellit oīo. 2° ponit repulsionis rō. ibi[Quis eni miserebit.]Circa p^m duo. Primo ponit repulsio oratiōnis.[Si steterint Moyses ⁊ Samuel]q efficaces fuerūt in orando: eo q de populo soliciti ⁊ p inimicis exorauerūt. De Moyse bi. Exo. xx. De Samuele. p^i Reg. xi. [aia]affectus: ac si dicat: nō est ex ōfectu oratiōis q oratio nō exaudit: ⁊ ex defectu populi pro quo orat. Eze. 14. Et si fuerit tres viri isti in medio ei° Noe/Daniel/⁊ Job. Ipsi in iustitia sua liberabunt animas suas. Et infra. Et si fuerit tres viri isti in medio ei°: nō liberabūt filios: neq filias: ⁊ ipsi soli liberabunt. 2° repulsio gentis p q̄ orabat. Et p q̄tus ad terminū a quo.[Euce iosté de eiectos eē[a facie]vt me nō videant: ⁊ mea p̄sentia nō defendant. iii. Bene. 4. Ecce ejcis me hodie a facie terre: ⁊ a facie tua abscōdar rē. 2° q̄tum ad terminū ad quem: ponens q̄druplex piculum.[Qz si dixerint ad monté]pestilēcie: quasi. d. diuersi: bis diuersis penis fabricabunt. Eze. 5. Tertia ps tui peste morietur ⁊ fame cōsūmetur in medio tui. Et tertia ps tui in gladio cadet i circuitu tuo. Tertiā No ptem tui in oēm vētum dispergā: ⁊ gladius euaginabo post eos. Et excludit cōsolationis remediū: sepulture ꝫ mortuos[⁊ visitabo: q̄tuor]spēs dicens. i. gladium rē. Et supaddam[canes.]Supra. 7. Erit morticinium populi hui° in cibū volucrib° celi ⁊ bestijs terre: ⁊ nō erit qui abigat. Et misericordie: q̄tus ad captiuos.[Et dabo eos in seruoré]. i. in seruēs odium.[pp Manassem]q multa mala fecit. 4. Reg. xxi. Unde codē. xxiii. Uerūtī nō est auersus dñs ab ira furoris sui magni quo iratus ē furor eius ꝫ iudam: pp irritationes q̄bus puocauerat eū Manasses. Punit aūt populus pro peccatis Regis: tū quia malus pro peccatis populi regnare p̄mittitur. Job. 34. Qui regnare facit hominē hypocritaꝫ pp peccata populi: tum qz populus ſequitur peccata Regis. Eccl. x. Qualis rector ciuitatis tales ⁊ inhabitantes in ea. Prouerb. 29. Princeps qui libenter audit verba mēdacij omnes ministros suos habet impios.

*Punit pp̄la p peccatis re gis.

¶ Quis enim miserebit tui hierusalem. Aut q̄s contristabit̄ p te. Aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu dereliquisti me dicit dñs: retrorsum abijsti. Et extendam manum meam sup te: ⁊ interficiam te. Laborani rogans. Et dispergā eos ventilabro in portis terre. Interfeci ⁊ pdidi populū meum ⁊ tñ a vijs suis nō sunt reuersi. Multiplicate sūt mihi vidue eius: super arenā maris. Induxi eis sup matrem adolescentis vastatorem meridie: misi sup ciuitates repente terrorez. Infirmata est que pepit septē: ōfecit anima eius. Occidit ei sol cum adhuc esset dies: cōfusa est ⁊ recubuit. Et residuos eius in gladiū dabo in ꝫspectu inimicoꝝ eoꝝ: ait dñs.

B ¶ Dic assignat repulsionis rō. Et p̄mo ponit questio admirationis: ⁊ excludit. Prio misericordia iudicis.[Quis miserebit.]2° satisfactio alicuius cōpatientis:[aut quis ꝫtristabitur.]3° ōzo mediatoris alicui°:[aut qs ibi]ex q̄ deus repulit: ⁊ in tot peccatis ea. Osee. i. Uoca nomē ei° absq; misericordia: qz nō addam vltra misereri domui israel: sed oblitione oblitus scar eoruz. 2° assignat rōnem repulsionis. Et p ex ingratitudine: ponens culpam.[Tu dereliquisti.]Isa. p. Dereliquerūt dñm: blasphemauerūt sanctū israel: abalienati sūt retrorsum. Et penā[⁊ extendam.]Esa. 9. In oībus his non est auersus furor eius: sed adhuc manus ei° extēta. 2° ex obstinatione. Et p qz non flecti cū pcib°: ponēs culpam[laborauit]q. d. toties rogatus vt conuertereminī. q. d. laborassem si possibile fuisset. Esa. 43. Seruire me fecisti in peccatis tuis: prebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Et penam.[Et dispergam ventilabro]exercitu chaldeoꝝ quasi paleas de area[in portis terre]. i. vsq; ad extrema terre: porta. n. est extrema pars domus vel ciuitatis. Luc. 3. Cuius ventilabrum in manu eius: ⁊ purgabit aream suam: ⁊ congregabit triticum in horreū suum paleas aūt comburet igni inextinguibili. 2° qz non corriguntur flagellis. Et primo ponit duriciam: ponēs flagella in gñali[Interfeci ⁊ pdidi]capitaliter. supra. x. Frustra percussi filios vestros: disciplinā non receperūt. Et in spāli q̄tus ad mulieres q̄ sūt magis miserabiles ⁊ flebiles in amissione viroꝝ.[Multiplicate sup arenam.]hyperbolice. q. d. innumerabiles. Esa. 9. Pupillos eius ⁊ viduas p nō miserebit. Et in amissione filioꝝ vnigeniti.[Et induxi vastatorē]interfectorem filij[meridie]in quo potētia hostium: q nō ex infidis: sed apte pugnant[repete]in quo ipotentia ad resistendum: qz nō peccauerunt. Esa. 30. Subito dū non spauit veniet contritio eius rē. Et etiam q̄tus ad mortē plurū filioꝝ simul: ponens mortē prolis[infirmata]filius ozbata: qui fortitudo est matris. p^i Reg. x. Donec sterilis peperit plurimos: ⁊ q̄ multos bēbat filios infirmata est. Et tristitiaz matris.[defecit aia]pp mētis stuporem.[Occidit ei sol]lenitet: pp̄ter tristitie dolorem: que obscurū facit cor[confusa]intus.[Erubuit]extra: deficiēte hoc in quo gloriabatur. Amos. 8. Occidet sol meridie: ⁊ tenebrescere faciam terram in die luminis. 2° cōminat penā.[Et residuum]. i. a p̄dictis flagellis. Deut. 28. Tradet te dñs corruptē ante hostes tuos: ⁊ p vnam viā egredieris cōtra eos: ⁊ p septē fugies: ⁊ dispergeris p oia regna terre.

¶ Ueh mihi mater mea. Quare genuisti me virum rixe: virum discordie in vniuersa terra? Nō fenerauī: nec fenerauit mihi quisq̄. Omnes maledicūt mihi dicit dñs. Si non reliquie tue in bonū: si non occurri tibi in tēpore afflictionis: ⁊ in tēpore tribulatiōis aduersum inimicum. Nunq̄d federabitur ferrum ferro ab aglone ⁊ es. Diuitias tuas ⁊ thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnib° peccatis tuis: ⁊ in omnib° terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quā nescis: qz ignis succensus est in furore meo ⁊ super vos ardebit.

C ¶ Dic ꝓpheta quasi despans de populo: orat pro scipso. Et p poniatur ipsius cōquestio: proponēs aduersarioꝝ discordiā.[Ueh mihi]si imineat ex hoc q natus sum.[rixe]idest pp̄ q̄ rixa fit: eo q vitia ⁊ mala p̄nūtio[discordie]alijs me impugnantib°: ⁊ alijs defendentib°. Hoc etiā in christo cōpletum est. Job. x. Quare de vulua eduxisti me: qui vtinā cōsumpt° essem ne oculus me videret. Excludit discordie cām q̄ maxime solet ex contractib° oriri.[Non fenerauī: oēs maledicant.]ps. Maledicent illi ⁊ tu benedices: q insurgūt in me ꝓfundant: seruus autem tuus letabit. 2° ponit dñi cōsolatio[dicit dñs.]Et primo q̄tum ad salutē ppriam in p̄motione sui ⁊ suoꝝ in bonis.[si nō reliquie]. i. q adderet vbi: non. n. habuit filios:

vt infra

vt ifra.26.in bonis erũt. Aposiopesis/supplẽdũ nõ mihi credaẽ. Et quãuis ad liberationẽ a malis[si nõ occurri] paratus ad auxiliũ.z° Lorin.p. Būdicatus deus ⁊ pr̃ dñi nr̃i Jesu Chr̃i/pr̃ misericordiarũ:⁊ de° totiº ꝓsolatiõis: qui ꝓsolaẽ nos in oi tribulatiõe nostra.z° q̃tũ ad aduersariorũ afflictionẽ cõminans hostẽ implacabilẽ. Et p̃mo excludit hostiũ ꝓcordiã:ga cum ꝓpheta cõcordare voluerũt[Nũqd Jndeorũ ꝓphs g est[ferrũ]ꝓpter duritiaz [⁊ es]ꝓpter ipatientiã[federabitur.ferro ab aquilone] idest a chaldeis.q.d.nõ.supra.6. Es ⁊ ferrũ vniuersi corrupti sunt. Defecit sufflatorũ in igne/ꝓinmpaz est plũbũ. Uel tu ferrũ/dura ꝓdicans illis qui sunt ferrũ ⁊ es:federari non potes. Jo.15. Nolite mirari si odit vos mundus:scitote qñ me priorez vobis odio habuit.z° excludit ꝓfederationis fiduciã:tuz ex muneribº[diuitias.gratis]q.d.nihil tibi pderunt[in oibus].i.p oibus. Nãz. Diripite argẽtuz diripite aurũ:⁊ nõ est finis diuitiarũ ex oibus vasis desiderabilibº:tuz etiã ex ꝑcibus[Et adducã]q.d.nõ poteritis eos rogare:ga nõ itelligẽt. Esa.5. Leuabit signũ in nationibº ꝓcul:⁊ sibilabit ad cuz de finibus terre.3° assignat causaz[ga ignis]Deut.32. Ignis succensus est in furore meo:⁊ ardebit vsq; ad inferni nouissima:devorabitq; terram cum germine suo ⁊ montiũ fundamenta comburet.

¶ Tu scis dñe:recordare mei ⁊ visita me:⁊ tuere me ab his qui ꝑsequũtur me. Noli in patiẽtia tua suscipe me. Scito qñ sustinui pro te opprobriũ. Jnuẽti sunt sermones tui ⁊ comedi eos.⁊ factũ est mihi verbuz tuum in gaudiũ ⁊ in letitiã cordis mei:qñ inuocatuz est nomẽ tuũ sup me:dñs deº exercituũ. Nõ sedi in ꝯcilio ludentiũ:⁊ gloriatus sum a facie manus tue. Solus sedebã:qñ comminatione repleisti me. Quare factus est dolor meus perpetuus:⁊ plaga mea desperabilis:renuit curari:Facta est mihi q̃si mendacium aquarum infidelium.

D ¶ Dic ponit̃ ꝓphete petitio. Et p̃mo ponit̃ ipsius oõ.z° dñi rñsio. ibi[Propter h dicit dñs.]Circa p̃mũ tria.p ponit diuine ꝓsolationis solatiũ: ꝓponens diuinã cognitionez[Tu scis]qd patior ⁊ qd fecĩ[Recordare]p effectuz misericordie. Treñ.3. Recordare paupertatis ⁊ transgressionis mee:absinthy ⁊ fellis petit cõsolationem[⁊ visita me]consolãdo. Job.10. Visitatio tua custodiuit spiritus meum. Et excludit dilationẽ. Noli in patiẽtia. Eccl.5. Altissimus cui est patiens redditor.z° allegat meritũ: ꝓponens opprobriũ qõ pro deo sustinuit patienter:ponẽs illatam inimiciã.[Scito]effectu te scire ostẽde[pp te]duz mandatis tuis obediẽs:dura populo nũciabã ꝑs. Qñ ꝓpter te sustinui opprobriũ:operuit cõfusio faciẽ meã. Et spũalem patiẽtie letitiã[Jnuenti sunt]quasi ope expleti[⁊ comedi]delectat° in eis ꝑs. Quã dulcia faucib° meis eloquia tua:sup mel ori meo:ponẽs etiã cãm[qñ inuocatũ] dum.s.dicor ꝓpheta dñi.supra.14. Nomẽ tuuz inuocatũ est super nos. ꝓponit etiã cõsortiũ qõ vitauit prudenter: ponens solitudinẽ[non sedi.ludẽtium]multo minus iniquoz:ne grauitatem cordis deponerẽ:vt mãdatis tuis vacarẽ. Thobie.3. Nũq̃ cuz ludẽtibus miscui me:neq; cum his qui in leuitate ambulant participez me prebui. ꝓponẽs interiorẽ exaltationẽ[Et gliauus mao]corregentis.z° Lor.12. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. Uel manus ꝓ solatiis spũalibus venis.ponẽs etiã solitudinis rõnem[solus sedebaz]q.d.tot amaritudinib° oppremebar q̃ nõ vacabat mihi ludere. Treñ.3. Replenit me amaritudine.3° miraf̃ inflicti doloris aculeũ:ponẽs dolorem[Quare factus est]q.d. Uñ est q̃ post tãtas ꝓces:post tot merita:tribulatio non recedit:infra.30. Jnsanabilis fractura tua:pessima plaga tua. Scõz uideos loquitur in persona hierusalẽ. Et adũngit cõsolationez[sancta est mihi]q.d.in hoc tamẽ consolabor q̃ cito transitture sunt hãc angustie:sicut aque infideles que ex pluuijs congregãtur ꝑs. Intrauerunt aque vsq; ad aiam meã. Uel hoc dicit propter dolum aduersariorum.

¶ Propter hoc hec dicit dñs. Si conuerteris conuertã te:⁊ tañ faciẽ meã stabis:⁊ si separaueris ꝓciosuz a vili:q̃si os meũ eris. Cõuertẽtur ipsi ad te:⁊ tu non conuerteris ad eos. Et dabo te populo huic in muruz ereuz fortẽ: ⁊ bellabunt aduersum te:⁊ nõ ꝓualebũt: quia ego tecum sum:vt saluem te ⁊ eruam te dicit dñs. Et liberabo te de manu pessimorum:⁊ redimam te de manu fortium.

B ¶ Dic ponit̃ dñi exaudiẽtis rñsio. Et ꝑ ꝓmittit ꝓmotionẽ in bonis q̃tũ ad vite rectitudinẽ[Si conuerteris]alios ad me a peccat[conuertã te]ab angustijs[Stabis]p vite rectitudinẽ vl ꝓtẽptatiõis emunitã. Reg.18. Uidit dñs in cui° ꝓspectu sto. Jac.vlt. Qui conuerti fecerit peccatorẽ ab errore vie sue liberabit aiaz ei° a morte:⁊ opit multitudinẽ peccatoz. Et q̃tũ ad ꝓdicatiõis auctem[Et si separaueris]distinguendo.s.opa mala a bonis[os meũ]ga p te loquar. Matth.10. Nõ enim vos estis q̃ loquimini:sz spũs patris vestri q̃ loquitur in vobis.z° q̃tũ ad liberationem a malis. Et ꝑ a malis culpe. Et conuertent̃]q.d.ipsi imitabũt̃ te:⁊ nõ tu eos.z° Lorinth.4. Rogo vos imitatores mei estote sicut̃ ⁊ ego Chr̃i.z° a malis pene. Et ꝑ ꝓmittit fortitudinẽ[Et dabo te]supra.p. Dedi te in ciuitatẽ munitã ⁊ in colũnã ferreã ⁊ in murũ eneũ sup oẽm terrã:regib° iuda ⁊ ꝓncipib° ei° ⁊ sacerdotib° ⁊ pplo terre:⁊ bellabunt aduersus te ⁊ nõ ꝓualebũt:ga ego tecũ sum.ait dñs vt liberẽ te.z° ꝓmittit defensionẽ[⁊ bellabũt]ꝑs. Nam ⁊ si ambulauero in medio vmbre mortis nõ timebo mala: qñ tu mecũ es.3° ꝓmittit liberationez[⁊ liberabo]Esa. 43. Noli timẽ ga redemi te:vocaui te nomine tuo. ¶ Nõ tãdũ ga sancti gloriant̃ in bono virtutis:in tribulationũ passiõe. Ro.5. Nõ solũ aũt:sz ⁊ gliamur in tribulationibus in ꝓximoz cuersatiõe.z° Lor.7. Multa mihi fiducia est apũd vos:multa gliatio ꝓ vobis. In cõscie puritate.z° Lor.1. Glia nr̃a hec est testimoniũ ꝓscie nr̃e. ¶ Jnt̃ gliant̃ sancti i deo.I dina dilectiõe ostẽsa p passionẽ. Gal. vltio. Mihi absit gliari nisi in cruce dñi nr̃i Jesu Chr̃i. In diuina cognitiõe.supra.9. In B gliet̃ g gliat̃: scire et nosse me. In diuina imitatiõe. Eccl.23. Magna glia est sequi dñm:lõgitudo enim dierum assumetur ab eo.

¶ Capitulum.XVI.

ET factũ est verbuz dñi ad me dicẽs. Nõ accipies vxorẽ ⁊ nõ erunt tibi filij ⁊ filie in loco isto. Quia hec dicit dñs sup filios ⁊ filias q gnãnt̃ in loco isto:⁊ sup matres eoruz q̃ genuerunt eos:⁊ sup ꝓres eoz de quoz stirpe sũt nati in terra hac. Mortib° egrotationuz morient̃. Nõ plãgent̃ ⁊ nõ sepelient̃:in ster-

quilíniũ sup faciẽ terre erũt. Et gladio ⁊ fame ꝯsũmẽt̃: ⁊ erit cadauer eox in escã volatilib⁹ celi ⁊ bestijs terre. Hec enĩ dic̃ dñs. Ne ingrediaris domũ ꝯuiuij: neq; vadas ad plangendũ: neq; cõsoleris eos: q; abstuli pacẽ meã a pplo isto dic̃ dñs: misericordiã ⁊ miserationes. Et morient̃ grãdes: ⁊ parui in terra ista nõ sepelient̃ neq; plãgent̃ ⁊ nõ se incidẽt: neq; caluitiũ fiet ꝓ eis. Et nõ frãgẽt iter eos lugẽti panẽ ad ꝯsolãdum: sup mortuo: ⁊ nõ dabũt eis potũ calicis ad ꝯsolãdũ sup patre suo ⁊ mr̃e. Et domũ ꝯuiuij nõ ingrediaris vt sedeas cuz eis ⁊ comedas ⁊ bibas: qa hec dicit dñs exercituum de⁹ israel. Ecce ego auferaz de loco isto in oculis vestris ⁊ in dieb⁹ vestris vocẽ gaudij ⁊ vocez letitie: vocem sponsi ⁊ vocem sponse.

A Hic interdicit dñs pphete: dãnati populi ꝯsortiũ. Et ꝓponit sniam. z° assignat cãm. ibi. Et cum annũtaueris ⁊c. Circa p^m^ duo. p̃ interdicit sibi ꝯsortiũ mrimonialis ꝯiugij: ponẽs ĩstitiones. Nõ accipies vxorem ꝑ^c^ Lor. 7. Solutus es ab vxore noli querere vxorẽ. Et assignãs rõnẽ ga hec dicit ex vniuersitate peccatox: qa nulli etati: nulli parcẽt̃ senij sup filios ⁊ filias ĩfra. 51. Collidã in te vir ⁊ mulierẽ: ⁊ collidã in te senẽ ⁊ puerũ: ⁊ collidã in te iuuenẽ ⁊ virgines. Ex diuersitate penaꝝ: cõminans mortẽ: ex cã interiori mortib⁹ egrotationũ ꝑstilentia. s. ⁊ diuturnis langorib⁹. Et adiũgit ꝯgruã sepulturam Nõ plãgent̃ ꝑ^c^ Lor. 11. Ideo iter vos multi infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiũt multi. ĩfra. 32. Nõ plãgent̃ ⁊ nõ colligent̃: neq; sepelient̃ in sterquiliniũz sup faciem terre iacebũt. Ex cã exteriori ⁊ gladio ex ĩstitia hostiũ. fame ex defectu necessarioꝝ. Et adiũgit ꝯgruã sepulturã. Et erit cadauer ĩsupra. 14. Erunt proiecti in vijs pre fame ⁊ gladio: ⁊ non erit qui sepeliat eos ipsi vxores eoꝝ: filij ⁊ filie eorum. z° interdicit cõ ꝯortiuz socialis cõuiuij. Dec. n. dicit dñs. Et ꝓmo interdicit cõuiuiz tristitie: qõ in ꝯsolatione pro mortuis fieri solet: vbi ponit̃ ꝓbibitio. ne ingrediaris ĩneq; sicut plangẽs: neq; sicut consolãs. z° assignat̃ ratio ex ablatiõe pacis. qa abstuli pacẽ meã ĩquã sez ad eos habebã: indignatus eis. Uel quã me auctore adimicem ⁊ ad alios habebãt. Esa. 57. Nõ est pax ipis dicit dominus. Ex cõminatione mortis. morient̃ ĩ Job. 3. Paruus ⁊ magn⁹ ibi sunt: ⁊ seruus liber a dño suo ex cessatione officiosi funeris: qa carebunt obsequio sepulture. Nõ sepelient̃ ĩsupra. 8. Nõ colligent̃ ⁊ non sepelient̃: in sterquiliniũ super faciẽ terre erunt. Planctuz enã fames. Nec plãgentur: neq; se incidẽt ĩ vulnerãtes: qõ iudeis ꝓbitũ est. Deut. 14. Nõ vos incidetis: nec facietis caluitium super mortuũ. Sed Job tonso capite cadens in terrã ⁊c. Job. 1. nõ peccauit qa gentilis erat. Carebũt et conuiuio parẽtele: qõ a cõsanguineis ingenuis fieri solet. Et nõ frãgent. ĩ Prouer. vlt. Date sicerã merentib⁹ ⁊ vinum his qui amaro sunt animo. Bibãt ⁊ obliniscantur egestatis suc: ⁊ doloris sui non recordentur amplius. z° interdicit conuiuiz letitie. Et ꝓmo ponitur ꝓbitio. Et domum cõuiuij ĩ eqs ꝓpter societatem: neq; pp cõmestionem. p̃^c^ Lor. 5°. Si is qui frater notatur inter vos est fornicator: aut auarus: aut idolis seruiẽs: aut maledicus: aut ebriosus: aut rapax: cum hỹ nec cibũz sumere. z° ponit̃ ratio. qa hec dic̃ dñs ĩ Treñ. vlt. Defecit gaudiũ cordis nr̃i: ꝛuus est in luctũ chorus nr̃. infra. 25. Idez.

¶ Et cũ annũtiaueris ꝓplo huic omnia ꝛba hec ⁊ dixerint tibi. q̃re locutus est dñs sup nos oẽ malũ grãde istud: Que nr̃a iniqtas: aut q̃ peccatum⁹ dño deo nro: dices ad eos. Quia dereliquerunt me pres vestri ait dñs: ⁊ abierũt post deos alienos: ⁊ seruierũt eis: ⁊ adorauerũt eos: ⁊ me dereliquerũt: ⁊ legẽ meam nõ custodierũt. Sz ⁊ vos pei⁹ operati estis q̃ pres vri. Ecce enĩ ambulat vnusq;sq; post prauitatem cordis sui mali: vt me nõ audiat. Et ejciaz vos de terra hac in terrã quã ignoratis vos ⁊ patres vestri: ⁊ seruietis ibi dijs alienis die ac nocte q nõ dabũt vobis requm. Propterea ecce dies veniẽt dicit dñs: ⁊ nõ dicet̃ vlra: viuit dñs q eduxit filios israel de terra egypti: sed viuit dñs q eduxit filios isrl̃ de terra aquilonis: ⁊ de vniuersis terris ad q̃s ejecci eos: ⁊ reducã eos in terram suam quã dedi patribus eox. Ecce ego mittam piscatores multos dicit dñs: ⁊ piscabunt̃ eos. Et post hec mittaz eis multos venatores ⁊ venabũtur eos de omni mõte: ⁊ de oi colle: ⁊ de cauernis petraꝝ: qa oculi mei sup oẽs vias eoruz. Nõ sunt abscõdite a facie mea: ⁊ nõ fuit occultata iniqtas eorum ab oculis meis. Et reddã primũ duplices iniqtates ⁊ pcã coruz: qa cõtaminauerũt terram meã in morticinis idolorum suoꝝ ⁊ abominationibus suis implcuerũt hereditatẽ meã. Dñe fortitudo mea ⁊ robur meũ: ⁊ refugiũ meum in die tribulationis. Ad te gẽtes venient̃ ab extremis terre: ⁊ dicẽt. Vere mẽdaciũ possederũt pres nostri: vanitatẽ: que eis nõ ꝓfuit. Nunqd faciet sibi hõ deos. Et ipsi nõ sunt dij. Ideireo ecce ego ostẽdaz eis per vicem hac ostẽdam eis manũ meã ⁊ virtutẽ meã ⁊ scient qa nomen mihi dominus.

¶ Dic assignat̃ causa ꝓdicte pene. Et primo ponit̃ q̃stio. Quare locutus est ĩ Prouer. 30. Talis est via mulieris adultere que comedit: ⁊ tergẽs os suũ dicit. Nõ fuz opata malum. z° ponit̃ vlti rescpsio. Dices ad eos ĩ Et ꝓponit culpã in transgressione patrũ. qa dereliquerũt ĩsupra z°. Me dereliquerunt fontem aque viue: ⁊ foderunt sibi cisternas dissipatas que continere non valent aquas. In imitatiõe filioꝝ ne possent se excusare per id qõ dr̃. Ezech. 18. Patres comederũt vuã acerbã: ⁊ dẽtes filiorũ obstupuerunt. Sed ⁊ vos ĩ Matth. 23. Implete mẽsurã patrũ vestroꝝ. z° cõminat̃ penã. Et ꝓmo ponit pene cõminationẽ quãtũ ad captiuitatẽ. Et ejciam vos ĩ ⁊ quãtũ ad seruitutẽ. Et seruietis dus ĩ seruiendo eox cultoribus. Treñ. p̃. Migrauit Judas pp afflictionẽ ⁊ multitudinẽ seruitutis: habitauit iter gẽtes: nec inuenit requiez.

B

Deut.28. In gēib⁹ quoq; illis nō gelcet requie neq; erit reges vestigio pedis tui. 2° ꝓmittit ꝓsolationē ponēs immanē tum quasi figuraliter. Propterea ecce dies. q.d. Hoc mal⁹ beneficium reputabit q̄ q̄ liberati estis de egypto. Et si lines quasi obliti: hoc semp in memoriam habebitis. Esa. 43. Ne memineris priora et antiqua ne intueamini. Infra 23. Idem. Et explicās beneficiū. Et reducā. Ezech. 36. Tollā quippe vos de gentibus: et ꝓgregabo vos de vniuersis terris: et reducā vos in terrā vestrā. 3° ponit captiuitatis conditionē. Ecce ego. Et ꝓmo describit captiuitatem babylonii. piscatores. i. chaldeos q̄ quasi in mari ꝓsperitatis et voluptatis viuētes, eos ceperūt. Abac. ꝓmo. Facies homines q̄si pisces maris: et quasi reptilia non habentia ducem. Et romanū. Et post hec mittā venatores. i. scz romanos q̄ eos q̄si bestias pro crudelitate homicidij venati sunt. Tren. 3. Uenatione ceperūt me q̄si auem inimici mei gratis. 2° assignat captiuitatis rōnē: ponens cognitionē culpe. ga oculi mei. Prouer. 16. Oēs vie hominum patēt oculis ei⁹: spūuz pōderator est dñs. Et cōminationē pene. Et reddā primū. i. ante dictā ꝓsolationes. duplices. i. quātū ad cultū idolorum. ꝓpter qd̄ segun. ga examinauerūt. Et q̄uz ad puersitates mor. et abominatio ips. Interfecta est terra in sanguinibus: et examinata est in opibus eor. ¶ 3° ponit captiuitatis vtilitatē: scz puersionē gentiuz: vel eorū qui cū indeis sub Zorobabel in hierlz reuersi sūt. Uel eor qui ad fidē Christi sūt cōuersi. ga cecitas ex pte ꝓtigit in israel: donec plenitudo gentiū intraret: et sic oīs israel saluus fieret. Ro. 11. Circa q̄ tria facit. ꝓ ponit ꝓpbete exultatio designata in confessione diuine laudis. Dñe fortitudo. ad alios debellādum. robur. ad ꝓseuerādū. refugiū. Isti deficiaz. ps. Diligā te dñe fortitudo mea: dñs firmamētū meū et refugiū meū. 2° ponit gentiū puersio. ad tegētes. Esa. 42. Cātate dño canticū nouū: laus eius ab extremis terre: peccati ꝓfusio. Uere mēdaciū. i. idolū: q̄ diuinitatē et auxiliuz mētit. supra. 3. Uere mendaces erant colles et multitudo mōtiuz. Et pristini erroris ꝓfutatio. Nūqd̄ faciet. et ipsi. scz boues faciētes. Sap. 15. Quo cni sibi fidem bō poterit deū fingere. 3° assignat conuersionis bonū. Iccirco. i. vt gentes puertantur. eis. iudeis. per vicez banc. q.d. vterius nō parcā. manum. correctionis. vel. eis. gētib⁹. manum. Christū. ps. Cognoscet dñs iudicia faciens: in opibus manuum suaz cōprehensus est peccator. Item. ps. Emitte manū tuam de alto. ¶ Notādū q̄ quedā est manus diuine dispōnis. Sap. 7. In manu ei⁹ et nos et sermones nostri: et oīs sapientia: et operuz scientie disciplinā. Diuine liberalitatis. ps. Aperiēte te manum tuā: oia implebūtur bonitate. Diuine ꝓtectionis. Esa. 49. Sub tegumēto manus sue protexit me. Diuine correctionis. ps. In fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus. Diuine liberationis. Job. 5. Percutit et manus eius sanabunt. Diuine operationis. Eccl. 36. Glorifica manū et brachiū dextrum. Et diuine condēnatiōis. Ad Hebreos. 10. Horrenduz est incidere in manus dei viuentis.

¶ Capitulum. XVII.

Peccatū Juda scriptuz est stilo ferreo in vngue adamantino: exaratum sup latitudinē cordis eor et in cornib⁹ araz eorum. Cū recordati fuerint filij eaz araz suaz: et lucoz suoz lignoruq; frondētiū in mōtib⁹ excelsis: sacrificātes in agro fortitudine tua: et oēs thesauros tuos in direptionē dabo: excelsa tua pp peccā in vniuersis finib⁹ tuis. Et relinq̄ris sola ab hereditate tua quaz dedi tibi: et seruire faciam te inimicis tuis in terra quā ignoras. Quia ignē succendisti in furore meo vsq; in eternū ardebit. Hec dicit dñs. Maledictus hō qui ꝓfidit in homine: et ponit carnē brachiū suū: et a dño recedit cor ei⁹. Erit enī q̄si myrice in deserto: et nō videbit cuz venerit bonū: sz habitabit in ficcitate in deserto in terra salsuginis: et inhabitabili. Benedict⁹ vir q̄ ꝓfidit in dño: et erit dñs fiducia ei⁹. Et erit quasi lignū qō trāsplātat̄ sup aquas: qō ad humorem mittit radices suas: et nō timebit cū venerit estus. Et erit foliū ei⁹ viride: et in tēpore ficcitatis nō erit solicitū nec aliq̄n dēsinet facere fructū. Prauū est cor homis et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego dñs scrutās cor et ꝓbās renes: q̄ do vnicuiq; iuxta viā suā: et iuxta fructū adinuētionū suarū.

Hic ostēdit explicate populi obstinatio q̄ est reprobationis cā. Uñ primo ostēdit eor obstinatā malitiā. 2° ꝓsumatas penā. 19. cap. Hec dicit dñs rē. In ꝓmo duo. In primo ponunt obstinationis cause. 2° ꝓbat ipsa obstinatio per experimētū. 18. cap. Uerbū qō fuit rē. ip⁹ in duas. In prima ponit causas obstinatiōis. In 2ª reuocat eos ad cultū pristine religiōis. ibi. Hec dic dñs rē. Circa primū duo. primo tangit vnā cām. i. affectū iniquitatis: ponēs culpā: in qua ponit exēplū. peccati iuda. duaz tribuū. scriptū est. i. affectui eor: ita ꝓfundit⁹ ipressum: precipue idolatrie: sicut scriptura q̄ fit ferreo stilo. i vngue. i. in adamāte: q̄ est lapis polit⁹ ad modū vnguis. Zach. 7. Cor suū posuerūt vt adamātē vt nō audirēt legez rē. Uba que misit dñs exercituū in spū suo sancto p manū. ppbe taruz prioz. Uel petrū. i. ista ꝓ petrō. Et exponit peccati affectū. exaratuz. i. ꝓfundatū. sup latitudinē. i. sup cor dilatatū in affectione peccati. Uñ cor sic dilatatum est loco adamātis. et cornua iaratuz. i. idolorū fuit loco stili ferrei. Precepat enī de⁹ vt ex altari ꝓcederēt q̄uor cornua in q̄b⁹ pēderet craticula. Exodi. 27. Et fil'e fecerāt in aris⁹ idolorum. Osee. 8. Multiplicauit sibi effraim altaria ad peccādū: facte sūt ei are in delictū. Ponit et affect⁹ signū in successione pls. Cū recordari. in affectu retinētes i diuersitate loci. ararū. q̄ in ciuitatib⁹ ꝓstruebant. supra. 2. Sub oi ligno frondoso tu ꝓsternabaris meretrix. Et adiūgēs penā. i. bonoz direptionē q̄ pertinet ad necessitatez vite. fortitudinē. i. bona in q̄b⁹ putabas te forte cē sicut arena et castra. supra. 15. Diuitias tuas et thesauros in direptionez dabo gratis in oib⁹ ꝓtis tuis et in oib⁹ terminis tuis. i. cū malitia tua ita ꝓsumata fuerit vt filij pces imitent in oib⁹ locis idola colētes: nūc. fortitudinē. i. bonorū q̄ pertinēt ad cultū idolatrie. excelsa tua. i. q̄b⁹ idola colebāt. Ezech. 6. Ecce ego iducā sup vos gladiū: et dispdam excelsa vīa: et dmoliar aras vīas: et ꝓfrigent simulachra vīa: et deiciā interfectos vīos an̄ idola vīa. Cominat̄ et captiuitatē. reliquēs. jo hierlm. ab hēditate ja ꝓpīo ubi subito. Uade gēs a terra dū i captiuitatē ibis. Tren. j. Quo sedet sola ciuitas plena pplo: facta est q̄si vidua dña gentiū: princeps puinciaz fcā est sub tributo. Cominat̄ et futuri. Et fuire. Deut. 28. Seruies inimico tuo quez immittet

nibi dñs ſame ⁊ ſiti ⁊ nuditate ⁊ oi penuria: ⁊ ponet iugũ ferreũ ſup ceruicẽ tuã donec te ꝓterat. Et tangẽs ꝓmã pene cãz. ſ. diuinã irã q̃ ẽ volũtas puniẽdi ⁊ qñ tgnẽ ⁊ Deut. 32. Ignis ſucceſus ẽ in furore meo: ⁊ ardebit vſq ad iferni nouiſſima. ¶ 2° tãgit aliã cãm. ſ. fiduciã ipunitatis ⁊ Maledict⁹ ⁊ promittebãt aũt ſibi ipunitatẽ ex ri b⁹. ꝑ ex potẽtia amicoꝝ. ſ. egyptioꝝ. Et hãc ꝑ tollit. 2° ex multitudie diuitiaꝝ. ⁊ Et hanc. ⁊ 2° ibi ⁊ Perdix fouit ꝛc. ⁊ 3° ex ſcredulitate diuinaꝝ cõminationum. ⁊ Et hãc ⁊ 3° ibi ⁊ Ecce ipſi ꝛc. ⁊ Circa ꝑmũ duo. ꝑ ponit diſcretionẽ eoꝝ q̃ ꝓfidũt in dño: ⁊ in boib⁹. 2° iducit diſcretionis auctorẽ. ibi ⁊ Preliũ ẽ ꝛc. ⁊ Circa ꝑm duo. ꝑ ponit maledictio eoꝝ q̃ ꝓfidũt in auxilio hũano: vbi ponit maledictionẽ ⁊ Maledict⁹ ⁊ q̃ſi male addict⁹ ⁊ Et ponit carnẽ brachiũ ⁊ i. fortitudinẽ in q̃ ponit ſpei irrõnabilitatẽ: q̃ ꝑ carnẽ ſig̃atur hũana fragilitas ⁊ Et a dño recedit ⁊ in q̃ oñdit rõ maledictiõis. Licz eni ꝓfidẽ in boie ſub deo: nõ mi vt relinq̃tur de⁹. Et ℞ dñi pp iudeos: q̃ deo cõtẽptor in egyptus ſpẽ ponebãt. Eſa. 31. Ueh q̃ diſcẽdũt in egyptũ ad auxiliũ in eqs ſperãtes: ⁊ hũes fiduciã ſup q̃drigis: q̃ multe ſũt: ⁊ ſup egtib⁹ q̃ prualidi ſũt: ⁊ nõ ſunt ꝓfti ſup ſctũ iſrl: ⁊ dñm nõ req̃ſierũt. ꝑs. Nolite ꝓfidere in ꝓncipib⁹: i filius hoiũ in q̃b⁹ nõ eſt ſalus. Et ponit maledictiõis filitudines ⁊ Erit eni q̃ſi mirice jq̃ viles hũt. Sumachus. q̃ſi lignũ ifructuoſuꝝ in ſolitudie ⁊ Nõ videbit ⁊ q̃ aũ liberatione de captiuitate: fere oẽs mortui ſũt ⁊ Sz habitabit ⁊ in quo oſtẽdit bonos loci captiuitatis: nõ q̃ in ſe malus eẽt: ſed eis q̃ in ſeruitute oppꝛimebant ⁊ in ſiccitate in deſerto ⁊ q̃ nõ colũt: ſz eſt ſicci aeris q̃ facit arbores infructuoſas ⁊ ſal ſuginis ⁊ q̃ntũ ad ſiccitatẽ terre ex aduſtione humoris a ſole. ꝑs. Poſuit flumina in deſertũ: ⁊ exit⁹ aq̃ꝝ in ſitiz. ¶ 2° ponit bñdictio eoꝝ q̃ ꝓfidũt in diuino auxilio. Et ꝑ ponit bñdictionẽ ⁊ Bñdicatus vir. fiducia ⁊ vt. ſ. in quocũq; ꝓfidit: ꝓfidẽdi rõ ſit de⁹. ꝑs. 2. Cũ exarſerit in breui ira ei⁹. Beati oẽs q̃ ꝓfidũt in eo. Eſa. 30. Beati oẽs q̃ expectãt eũ. 2° ponit ſilitudinẽ ſumptã ex arbore. ꝑ quãtũ ad radicũ firmitatẽ. ⁊ Et erit q̃ſi lignũ ⁊ in q̃ figurat firmitas diuine ꝓtectiõis. ꝑs. ⁊ Et erit tãq̃ lignum q̃ plãtatũ eſt ſecus decurſus aq̃rũ: q̃ fructũ ſuũ dabit in tpe ſuo. 2° q̃ntũ ad foliorũ viriditatẽ ⁊ Et erit foliũ ⁊ in q̃ ſignificat ꝓſperitas tẽporalis: ⁊ viroꝝ ſpũalis. ꝓuerb. 11. Iuſti q̃ſi virẽs foliũ germinabunt. 3° q̃ntũ ad fructuum vbertatẽ: in quo ſig̃atur copia bonoꝝ operũ ⁊ nec aliquãdo deſinet ⁊ Apoc. 22. Per mẽſes ſingulos reddẽs fructũ ſuũ. Et q̃a iudei poſſent dicere nõ poſſe fieri diſcretiones premioꝝ ꝑ diuerſitate cogitationum: ideo ꝑter iducit dñs diſcretionis auctorẽ. Et ꝑ ponit cõnẽ. ⁊ Prauus eſt ⁊ idest multis malitus inolutũ. ꝓuerb. 20. Sicut aq̃ profunda ſic ꝓfliũ in corde viri: ſz hõ ſapiẽs exhauriet illũ. 2° ponit rõnionez. Et ponit duo que ſufficiẽtẽ faciunt diſcretionẽ iudicij. ſ. ſciam ⁊ Ego dñs. corda ⁊ q̃ntũ ad cogitationes ⁊ renes ⁊ q̃ntũ ad affectiões. Ro. 8. Qui ſcrutat corda ſcit quid deſideret ſpiritus: quia ſm deum poſtulat ꝑ ſanctis. Et ſuſtriam ⁊ Qui do vnicuiq; viam ⁊ quantum ad cordis diſpoſitionem ⁊ fructum ⁊ quantuz ad opus exteriꝰ. Eſa. 3. Dicite iuſto quoniam bene: quoniam fructum adinuentionum ſuarum comedet.

¶ Perdix fouit q̃ nõ pepit. Fecit diuitias ⁊ nõ in iudicio. In dimidio dierũ ſuoꝝ derelinquet eas: ⁊ in nouiſſimo ſuo erit inſipiẽs. Solũ glie altitudis a principio loc⁹ ſcrificatiõis nre expectatio iſrl. Dñe oẽs q̃ te dereliquũt confundẽtur: recedẽtes a te in terra ſcribentur: quia dereliquerũt venã aquaꝝ viuentiũ dñm. Sana me dñe ⁊ ſanabor: ſaluũ me fac ⁊ ſalvus ero: quoniã laus mea tu es.

¶ Dic tãgit 3ᵐ. vñ. ſ. ſpes ipunitatis ꝓueniebat. ſ. diuitiarũ abũdantiã. Et ꝑ tangit fiduciã maloꝝ q̃ eſt in diuitijs ſub ſilitudie pdicis: q̃ ouã aliena furat ⁊ ſup ea icubaret tãdẽ a pullis deſerẽt: tãgẽs uniuſtã ꝙgregationẽ ⁊ pdix ſonuit ⁊ Et exponit ⁊ fecit diuitias ⁊ Abach. 2. Ueh ei q̃ multiplicat nõ ſua. Uſquequo ⁊ aggrauat ꝙ ſe denſus luctuz: Et ipſaꝝ amiſſionẽ ⁊ in dimidio ⁊ q̃a in iuẽtute morietur. Uel q̃a adhuc ipſo viuẽte eas amittet: ꝛ ripientibus cbal deis ⁊ In nouiſſimo ⁊ i. in ultimo iudicio: vel in morte: q̃ſi lucrientẽ ei diuitie nihil ꝓfuiſſe ⁊ erit ⁊ i. appebit. ꝑs. Et relinquẽt alienis diuitias ſuas: ⁊ ſepulchra eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternũ. Job. 12. Ipſe nouit decipientes ⁊ eũ q̃ decipit. 2° ponit ſpez iuſtoꝝ q̃ eſt in cultu diuino ⁊ ſolius glie ⁊ i. expectatio ⁊ fiducia ꝓpli iſrl eſt tẽplũ ⁊ arca ⁊ ꝓpinatorium: i q̃b⁹ intelligit cult⁹ diuin⁹: q̃ dñ ⁊ ſolũ glie altitudis ⁊ ibi eni glia dñi in reuelatiõib⁹ appebat a pn⁰ legis date ⁊ loc⁹ ſanctificatiõis ⁊ i. in q̃ ſanctificamur: vel que ſcificatõi ſua nobis ⁊ ꝑ nobis. ſupra. 14. Solue glie recordare ne irritũ facias fedus tuũ nobiſcũ. Et adũgit penã dñi ſcedentũ ab hac fiducia: ponẽs penã. ⁊ Dñe oẽs q̃ in terra ⁊ captiuitas ⁊ ſcribent ⁊ q̃ſi cines ꝓpemio ibi mancntes: vel cũ illis q̃ terrena ſapiũt: vt in terrenã corruptionẽ diſcendẽrũt: de q̃b⁹. ꝑs. Uocauerũt noia ſua in terris ſuis. Et aſſignat cãm ⁊ q̃a dereliq̃runt 2° ſupra. 2. Me dereliq̃runt 3° potrigit petitionẽ ſuã ad cũ q̃ ẽ ſua expectatio ⁊ ſana me ⁊ a langoribꝰ peti ⁊ angſtie q̃b⁹ inuoluoz ⁊ ſaluũ me ꝓ quando i bonis ⁊ laus mea ⁊ quẽ laudo: vt in q̃ laudor. ꝑs. Ego dixi dñe miſerere mei, ſana aiaz meã q̃a peccaui tibi.

¶ Ecce ipſi dicũt ad me. Ubi eſt ꝓbus dñi: Ueniat. Et ego nõ ſuz turbat⁹ te paſtorẽ ſequẽs: ⁊ diẽ hois non deſideraui: tu ſcis. Qđ egreſſus eſt de labijs meis recta in ꝓſpectu tuo fuit. Nõ ſis mihi tu formidini ſpes mea tu in die afflictiõis. Cõfundant̃ q̃ me perſequunt̃ ⁊ non cõfundar ego: paueãt illi ⁊ nõ paueam ego. Induc ſup eos diem afflictionis ⁊ duplici contritione cõtere eos. Hec dicit dñs ad me. Uade ⁊ ſta in porta filiorum populi mei ꝑ quã igrediunt̃ reges Juda ⁊ egrediunt̃: ⁊ in cũctis portis hieruſalẽ: ⁊ dices ad eos. Audite verbũ dñi reges Juda: ⁊ omnis Juda: cũctiq; habitatores hierl: qui egredimini per portas iſtas.

¶ Hoc eſt 3ᵐ. vñ eis fiducia ipunitatis ꝓueniebat: q̃a diuinis cõminatiõib⁹ nõ credebãt. Et circa ℞ tria. ꝑ ponit incredulos ⁊ iſultatio ⁊ Ubi eſt ꝓbũ ⁊ q. d. non veniet. Eſa. 5. Qui dicitis feſtinet cito veniat op⁹ ei⁹ vt videam: ⁊ appropriet ⁊ veniat ꝓfliũ ſancti iſrl: ⁊ ſciem⁹ illũ. Amos. 5. Ueh deſiderãtib⁹ diẽ dñi. Ad qđ eni vobis: 2° ponit prophete excuſatio q̃ntũ ad ꝓſtãtiã mẽtis ⁊ Et ego nõ ſuz turbat⁹ ⁊ pp eoꝝ ꝺdictionẽ ⁊ ſequẽs ⁊ iplẽs qđ mihi ꝓcepiſti ⁊ diẽ ⁊ prites vitã: q̃n cẽ paratus mori: vel ꝓſperitatẽ ⁊ gloriã pñtẽ. 2° Loz. 4. Mihi aũt ꝑ minimo eſt vt a vobis iudicer/vel ab hũano die. Et q̃ntũ ad veritatez ꝓdicationis ⁊ Tu ſcis. in ꝓſpectu tuo ⁊ q̃uis nõ coꝝ. Job. 16. In celo eſt teſtis me⁹. 3° ponit ipſi⁹ petitio. Et ꝑ petit ſalutem ⁊ Nõ ſis tu mihi ⁊ q. d. ſolũ indignationẽ tuã timeo. Job

9. Auferat

9. Auferat a me virgam suam & penor eius nō me terreat. Matth.10. Nolite timere eos q occidūt corp⁹:aiaz aūt nō possūt occidere. Sz potius timete cū q pōt aiam & corpus pdere in gehēnā.2° petit ī credulis afflictionē in corde ꝓfusionē de culpa. Cōfundant̄ ⁊ reuereant̄ q q̄rūt aiam meā vt auferāt eā. Et timorez pene. paueant. Prouer.4. Pauor bis q operant̄ malum. Sap.17. Cū eni sit timida negtia:data est in oiuz pdēnationē. Et in corpe. iduc sup eos afflictionē ji vita. pcre. p mortē. duplici. gladio & fame:vel anima & corpore.

¶ Hec dicit dñs. Custodite aias vīas:& nolite portare pōdera in die sabbati:nec iferatis per portas hierlim:& nolite eijcere onera de domib⁹ vestris in die sabbati:& oē opus nō facietis. Sanctificate diez sabbati sicut p̄cepi patrib⁹ vestris. Et nō audierūt nec īclinauerūt aurē suā sed idurauerūt ceruicē suaz ne audirēt me:& ne acciperent disciplinam. Et erit si audieritis me dicit dñs:vt non iferatis onera per portas ciuitatis hui⁹ in die sabbati:& si sanctificaueritis diē sabbati ne faciatis in eo omne op⁹:ingredient̄ per portas ciuitatis hui⁹ reges & principes sedētes sup solium Danid & ascēdentes in curribus & equis ipsi & pricipes eoz viri Juda & habitatores hierusalem:& habitabit ciuitas hec in sempiternum. Et venient de ciuitatib⁹ Juda circuitu hierusalem & de terra Beniamin & de campestribus & de montuosis & ab austro portantes holocaustum & victimas & sacrificium & thus:& inferent oblationem in domū dñi. Si aūt nō audieritis me vt sanctificetis diez sabbati & ne portetis onus & nō iferatis per portas hierusalez in die sabbati: succendam ignem in portis eius & deuorabit domos hierusalem:& non extinguetur.

F ¶ Die reuocat eos ad cultū pristine religiōis quantū ad mādatū de obseruatōe sabbati qō leuissimū est:vt magis eoz obstinatio ostendat. Et circa B duo facit.p̄ determinat p̄dicationis locū. in porta. vt q̄si iuiti cogāt audire. 2° Thim. vlt.° Insta opportune importune argue obsecra. increpa. filioz ipsi eni sūt pplus me⁹:sed filij pploz sūt. p quā igrediunt̄ ipsa eni spālis porta erat ingrta domū regiā:p quā reges vbē igrediebant̄. supra.7. Sta i porta dom⁹ dñi:& pdica ibi ✠bū istud &c.2° pponit pdicationis ✠bū. Et dices ad eos. Et circa B tria facit.p ponit p̄ceptū:petens audirū. Audite. ipse. Et nūc reges itelligite. erudimini q iudicatis terrā. Promulgās p̄ceptum. Hec dicit dñs. Custodite ia petō. portare ie. ciuitatē. pōdera. mercimū. Et op⁹. seruile penes vl ad fruendū culpe:vl ad seruitutē pene:qa ēt ab illis q̄ petā nō crāt tenebāt absti nere. a qb⁹ olim⁹ nos nō tenemur abstinere:sz sm p̄ceptuz ecclie ordinā. de Bl. sctificate. vt bonis opibus vacetis. Exo.20. Memēto vt diē sabbati sctifices. Neemie vlt. Uidi i Juda calcātes i sabbato. portātes aceruos & onerātes sup asinos vinū & vuas:& sic⁹ & oē onus:& iferentes in hierlz die sabbati. Et ꝓtestat⁹ sum &c. Et ponit p̄cepti p̄mū. Et nō audierūt. supra.7. Nō audierūt nec iclinauerūt aurē suā:sz abierūt i voluptatibus & prauitate cordis sui mali &c.2° ꝓmittit obedientib⁹ ꝓmiū. Et erit si audieritis. q̄tū ad tria i qb⁹ ciuitas gliosa erat. scīn dignitate regni. Et q̄tū ad Bl. ingredient̄. Esa.p°. Restituam iudices tuos vt fuerūt prius:& ꝓsiliarios tuos sic̄ antiquos. In multitudie ppli. Et q̄tū ad Bl. & habitabit. Esa.62. Non vocaberis vltra derelicta:& terra tua nō vocabit̄ amplius desolata. Et q̄tū ad religionē tēpli. Et venient̄ de ciuitatibus ab austro. sēt ab egypto. Esa.60. Offerent̄ sup placabili altari meo:& domū maiestat mee glorificabo.3° cōminat̄ ꝓtenētib⁹ icēdiū. Si aūt nō audieritis. i portis. q̄ portas ītrātes chaldeus igne miserūt i ciuitatē. Esa. Succedet̄ vtrūq; sil:& nō erit q extinguat. ¶ Nota q sancti fructificāt p sapie ꝓtēplationē. Eccl.6. Quasi is q arat et q seminat accede ad eā & sustine bonos fructus illi⁹. p charitatis seruore. Cant.5. Ueniat dilect⁹ me⁹ in ortū suū:vt comedat fructū pomoz suoz. p laudis cōfessionē. Deb. 13. Per ipm offeram⁹ hostiā laudis semp deo. i. fructuz labioz ꝓfitentiū nois ei⁹. Per meritoriā operationez. p̄. Et eni dñs dabit benignitatē & terra nostra dabit fructum suum. Per proximorum conuersionem. Joan.15. Ut eatis & fructū afferatis:& fructus vester maneat. ¶ Jtē notādū q̄ sequr aliqs Chīm p carnis integritatē. Apoc.18. Uirgines eni sūt:& sequunt agnuz q̄cunq; ierit. Per cordis itētionē. Phil.3. Sequor si quo mō cōprehēdam. p tribulatiōis passionē. p⁹ Petri.2 Chīs passus est pro nobis:vobis reliquēs exēplū:vt sequmini vestigia ei⁹. Per mādatoz obseruationē. Job.23. Uestigia ei⁹ secutus est pes meus:viā eius custodiui & non declinaui ex ea. Per glorie receptionem. Eccl.23. Magna gloria est sequi dominum:longitudo eni dierum assumetur ab eo.

¶ Capitulum.XVIII.

Verbū q̄ factū est ad Hieremiā a dño dicēs. Surge & descēde in domuz figuli:& ibi audies ✠ba mea. Et descendi in domū figuli:& ecce ipse faciebat opus sup rotā & dissipatū ē vas q̄ ipse faciebat e luto manib⁹ suis. Conuersusq; fecit illō vas alterz:sic̄ placuerat i oculis ei⁹ vt faceret. Et factū est ✠bū dñi ad me dicēs. Nūqd sic̄ figulus iste:nō potero vobis facere dom⁹ isrl ait dñs. Ecce sic̄ lutū i manu figuli:sic vos dom⁹ isrl in manu mea.

A Hic ostēdit obstinationē ipsi⁹ ppli q̄si p exprimētū. Et ꝓmo ga ꝓtenūt pdicationē. 2° ga plequunt̄ pdicatorē. ibi. Et dixerūt &c. Circa ꝓmuz duo. p ponit pdicatio reuocās eos ad pniam. 2° ponit ꝓtēnentiū despatio. ibi. Qui dixerūt. Desperanim⁹ &c. Circa ꝓmū duo. prio designat dñs ppbe reuelatiōis locū. in domuz figuli. vt ex ipsi⁹ opis similitudine ppbetia sumeret. In quo significat̄ q descēdenti in cōsideratiōne iuc ifirmitatis:✠ba domini reuelant. Sap.1. Luz simplicib⁹ sermocinatio eius. Descēdi jacentē in inferiorē ptē ciuitatis. vbi bō artifices morabant̄. 2° ponit reuelatū ✠bū. Et p ponit similitudinē. 2° ex similitudine sumit rōnē. ibi. Repēte &c. Circa ꝓmū duo. ꝓmo ponit factū figuli vnde similitudo sumitur: ponēs vasi destructionem. & ecce ipse. Eccl.38. Figulus sedēs ad opus suū:& uertēs pedib⁹ suis rotā q in solicitudine positus est semp pp opus suum:& inumera est eius operatio eius. Et destructi vasis restaurationez. conuersusq; Sap.15. Figulus mollē terrā pmens:laboriose fingit ad vsus nros vnūquodq; vas & de eodē luto fingit q

mūda sunt in vsuz vasa: z filr que bis sunt cōtraria. 2° ponit similitudinis adaptationē[z factū est]Et ꝓmo ponit questio[Numqd]Esa. 64. Et nūc dñe: pater nr es tu nos Xo luteuz: z fictor noster tuus: z opa manuū tuarū oēs nos. 2° respōsio[Ecce sicut lutū]Sap. 7. In manu ipsi° z nos z ꝓmones nri: z ois sapia: z opex scientie disciplina.

¶ Repēte loquar aduersus gētē z aduersus regnū: vt eradicē z dēstruā z dispdaz illud. Si pniaz egerit gens illa a malo suo qō locut° suz aduersus eā: agā z ego pniam sup malo qō cogitaui vt faceré ei: z subito loq̄r de gēte z regno vt edificē z plātē illud. Si fecerit malū in oculis meis vt nō audiat vocez meā: pniaz agā sup bono qō locut° sum vt faceré ei. Nūc ergo dic viro Juda: z habitatori hierlm dicēs. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo ꝛ vos malū: z cogito ꝛra vos cogitationē. Reuertat vnusqsq a via sua mala: z dirigite vias vestras z studia vestra.

B Obiectio. ¶ Dic sumit rōnē ex ꝓdicta filiatōne. Sz obuiat ꝛ id qō dī hic: illud qō habet Numeri 23. Non est de° vt bō vt mētiat: neq; vt fili° hois vt mutet. Sed B nō pōt cē sine mēdacio q° aliqs dicat futurū: qō nō cueniat: neq; sine mutatiōe: si pniaz agat. q̄ tē. Ad qō dōm q° est duplex ꝓphetia ꝛm Dicron. in glo. sup Matth. ca. p. s. ꝓdestinationis: in his que nō dependēt ex libero arbitrio: sz tm ex dei dispōne q̄ immutabilis est: z ideo hāc necesse est oib° modis euenire. Alia est ꝓscie de his ēt que libero arbitrio nō subiacēt: sz ꝓcedūt a deo ꝛm q° de° ꝓscit finaliter cuētū vnūscuiusq; rei. Et sic ēt sntia diuina nō mutat facta mutatiōe in hoie: sed nō in deo. Et ideo pnia accipit nō ꝛm mutationē diuine dispōnis: sed diuine sntie plate ꝛm causas iferiores. Et ideo dicit repēte]z subito loquēs de deo ad filiationē hois. Dicit eni aliqs repēte log qñ sine ꝑmeditatiōe logat̄r. Doc aūt ꝓuenit qñ tm ad presens: amissa futuri ꝓsideratiōe: respicit. Circa B q̄ duo facit. ꝓmo ponit diuine sntie reuocabilitatē. in malis: ponēs sntie ꝓnūciationez[vt eradicē]auferēdo oēm firmitatē. supra. p. Cōstituti te hodie sup gētes z sup regna: vt euellas z destruas z dispердas z dissipes z edifices z plātes. Et sntie reuocationē[si pniam]Osee. 11. Cōuersum est in me cor meū: pariter cōturbata est plenitudo mea. Et in bonis: ponēs sntie ꝓmulgationez[Et subito]Job. 22. Si reuersus fueris ad oipotentē: edificaberis: z longe facies iniquitatē a tabernaculo tuo. Et reuocationē si fecerit malum. Ezech. 18. Si auerterit se iustus a iustitia sua z fecerit iniquitatez iuxta oēs abominationes quas operari solet impius. Nūqd viuet: oēs iustitie eius quas fecerat: non recordabunt̄: in ꝓuaricatiōe qua ꝓuaricat° est: z in peccato suo qō peccauit: in ipsis morient. 2° inducit cognitionez. Et ꝓmo ꝓponit excogitatā penā[Nunc ergo. fingo]sicut figulus[malū]penc. Esa. 45. Ego dñs faciēs pacez z creās malum. 2° cōcludit penitentiam[reuertat. vias]opera[studia]cogitationes[dirigite]recta facite. Ezech. 33. Conuertimini a vijs vestris pessimis.

¶ Qui dixerūt. Desperauim°. Post cogitationes eni nostras ibimus: z vnusqsq prauitatē cordis sui mali faciem°. Ideo hec dicit dñs. Interrogate gētes. Quis audiuit talia horribilia q̄ fecit nimis virgo isrl. Nūqd dēficiet de petra agri nix libani: aut euelli ꝑcūt aq̄ erūpentes frigide z dēfluentes? Quia oblitus est mei pplus me° frustra libātes z ipuigētes in vijs suis z in semitis seculi: vt ambularēt p cas in itinere nō trito: vt fieret terra eoz in desolationem z in sibilum sempiternū. Oīs q ꝓtercierit per eas: obstupescet: z mouebit caput suū. Sicut ventus vrens dispergā eos coram inimico: dorsum z nō faciez ostēdam eis in die perditionis eoz.

¶ Dic ponit ꝓtēcentiaz desperatio. Et ꝓ ponit desp̄atio [desperauim°]supra. z. Dixisti, desperau nequaq̄ facia adamaui gppe alienos z post eos ambulabo. 2° ponitur desperātū ꝓdēnatio[ideo hec dic]Et ꝓ arguit i eis horribile culpā in cōparatiōe gētū[Interroga gētes]supra z: Trāsite ad insulas cethym z videte: z in cedar mittite: z ꝓsiderate vehemēter: z videte si factū est hūsmodi mutauit gens deos suos. Et certe ipsi nō sunt dij. Ezech. 5. Lontē ꝑsit iudicia mea vt plus cēt ipsa q̄ gentes: z ꝑcepta mea vltra q̄ terre q̄ in circuitu ei° sūt. Et stultitie insensibilū que ordinē sibi a deo ꝓfixū tenēt[Nūqd de petra]Et nō tādū q° liban° est mons magn°: z hz in sūmitate magnā latitudinē: in q̄ sūt agri z spelunce petraz: in q̄s gaudi° solis nō queunt: z seruant niues ꝑpetuo[cuelli]vt nō fluant de libano: z alys altis mōtib°. q. d. nō. Eccl. 3. Didici q° oia opa q̄ fecit de° ꝑseuerēt in ꝑpetuū. Nō possumus eis qcq̄ addere nec auferre: q̄ fecit dñs vt timeat. Et cō ditione operū: ga inutilia[frustra libātes]. i. idolis. Ro. 6. Quē ergo fructū habuistis tūc in illis in q̄b° nunc erubescitis: ga nocua[z ipigētes]. i. offendētes. Esa. 60. Impegim° i meridie q̄si in tenebris. in caliginosis q̄si mortui: ga turpia[in semit̄ seculi]. i. idolatrie post q̄s seculus totū vadit. Job. 22. Nūqd semitā seculoz calcauerūt viri iniqui: q̄ sublati sūt aī tps suum: z fluuius subuertit fundamētū eoz: q̄ dicebāt deo: recede a nobis tē. Et difficilia[vt ambularēt nō trito]a scis ꝑib°. Uel ga vana petā excogitabant. Sap. 5. Ambulauimus vias difficiles: viā aūt dñi ignoraui°. Mich. 2°. Uia trita gradiemur. 2° cōminat supēdā penā. ꝓ q̄ ad terre desolationē[vt fieret]vt cōsequat̄. Treui. p. O vos oēs qui trāsitis p viā: attēdite z videte si est dolor sicut dolor me°. 2° quātū ad gētis destructionē: sicut ventus q oēs fruges dēsiccat[inimico]babylonico. supra. 4. Uētus vrens in vijs q̄ sunt in deserto vie filie ꝑpli mei: non ad vēntilādum z ad purgādum. 3° diuini auxilij cessationem[dorsum]ad modum hominis irati. Deut. 32. Abscōdam faciem meam ab eis: et considerabo nouissima eorum. ꝑs. Ut quid domine repulisti in finem: iratus est furor tuus super oues pascue tue.

¶ Et dixerūt. Uenite z cogitem° ꝛra Hieremiā cogitatiōes. Nō eni peribit lex a sacerdote: neq; ꝛ filiū a sapiente: nec ꝛmo a ꝛphēta. Uenite z percutiamus eū lingua: z nō attendamus ad vniuersos sermones ei°. Attende de dñe ad me: z audi vocez aduersariorum meoz. Numqd redditur ꝓ bono malū: qa foderūt foueā aie mee? Recordare q° steterim in ꝓspectu tuo vt loquerer pro eis bonum z auertere indignationē tuā ab eis. Propterea

da filios eoꝝ in famē: ⁊ deduc eos in manu gladij. Fiant vxores eoꝝ absq; liberis ⁊ vidue: ⁊ viri eaꝝ interficiantᵘ morte. Iuuenes eoꝝ ꝑ gladio in ꝓlio: audiat clamor de domib⁹ eoꝝ. Adduces.n. sup eos latronē repēte: qa foderūt foueaꝫ vt caperēt me: ⁊ laqueos abscōderūt pedib⁹ meis. Tu aūt dñe scis oē ꝯsiliū eoꝝ aduersus me i mortē. Ne ppitieris iniqtati eoꝝ: ⁊ pctm̄ eoꝝ a facie tua nō deleat. Fiāt corruentes in ꝓspectu tuo: in tēpore furoris tui abutere eis.

D ¶ Hic ostēdit eoꝝ obstinatio: ex eo q; psequebant p̄dicatores eoꝝ in figurā psecutionis Chr̄i. Et ꝓmo ponitur aduersariorꝝ persecutio ponēs psequendi ꝯsiliū [Uenite] Sap. 2. Dixerūt impij cogitātes apud se nō recte. Et infra. Circūueniamus iustū: qm̄ inutilis est nobis: ⁊ ꝛra rius est opib⁹ nr̄is ⁊c. Persecutionis argumētū [Nō eni peribit lex] legis dispositio [sermo] iouine reuelatiōis. q. falso ꝑ futurus ꝓdixit. Ecōtra Eccl̄i. 7. Peribit lex a sacerdote: ⁊ ꝯsiliū a seniorib⁹. Et persequēdi modū [ligua] detrahendo ⁊ accusando [Nō attēdamus] q. timētes cōminationes ipsius ꝓp̄s. Et pacuerūt vt gladius ill̄as suas firmauerūt sibi sermonē nequā. Eccl̄i. 28. Flagelli plaga liuorē facit: plaga aūt lingue cōminuet ossa. 2° ponit ꝑ pbete oīo. Et ꝓmo petit audiētiam [Attēde ad me] i. ad mea merita. Deu. 3. Audisti opprobriū eoꝝ dñe: cōs cogitationes aduersus me. 2° ꝓponit ingratitudis culpas: ponēs ingratitudinē [Nunqd reddit] q. d. nō est ꝯsuetū: nō est iustū [foueā] decceptionē. vt tolerent vitā meā. ꝓp. ꝓposuerūt aduersus me mala ꝓ bonis: ⁊ odiū ꝓ dilectione mea. Et ingratitudinis probationem [Recordare] ꝛ. 1 Mach. vlt°. Dic est fratrū amator ⁊ populi israel. Dic est q multum orat pro populo ⁊ vniuersa sancta ciuitate Hieremias ꝓpheta. 2° ꝓ. 3° ipecat̄ penā. Et primo pene inflictionem quātum ad pueros [propterea da filios. supra. 15. Qui ad gladiū ad gladiū: ⁊ q ad famē ad famē: et q ad captiuitatē ad captiuitatem. Quantus ad matrimonio uentes] siant vxores. Osee. 9. Da eis vulua sine liberis ⁊ vbera arentia. Et quantū ad viros bellicosos [iuuenes. clamor] plāctus. Esa. 15. Clamorem cōtritionis lamentabunt. 2° pene occultationē: vt ꝑcuere nō possint [Adducens latronē] Nabuchodonosor: qui subito super eos veniat. Abdias. Si fures ⁊ rassent ad te: si latrones q. noctem: quō conticuisses: Et assignat rōnem [qa foderunt] q. d. iustus est vt decipiantur qui me decipere voluerūt. ꝓp. Laqueum parauerūt pedibus meis: incurrauerunt alam meam. Et inducit ꝓbationem [Tu aūt] Deu. 3. Uidisti dñe iniqtatē illoꝝ aduersum me: iudica iudiciū meum. 2° excludit īnie reuocationē: excludēs misericordiam [Ne ppitieris] mūdando a culpa [Non deleat] liberādo a pena. ꝓp. In memoriā redeat iniqtas patrū eius in conspectu dñi: ⁊ peccatū matris eius non deleat. Et ipecat̄ penaꝫ [fiant corruētes. abutere] i. in malū vtere: vel cōtra ꝯsuetudinē clementie mee. Esa. 3. Ruit hierlm ⁊ Judas cōcidit: qa lingua eoꝝ: ⁊ adinuētiones eoꝝ contra dñm: vt prouocarent oculos maiestatis eius. ¶ Notandum q; est gdam sibilus bonus diuine inspiratiōis. Zach. 10. Sibilabo eis ⁊ congregabo illos: quia redemi eos. Humilis ꝯfirmationis. 3. Reg. 19. Post ignē sibilus aure tenuis. cōpassionis. Isa. 49. Dis qui trāsibit p eam stupebit: ⁊ sibilabit sup omnes plagas eius. Itē est sibilus malus inique ꝑsuasionis. Sap. 17. Serpentū sibilatione cōmoti: a remedijs deficiebāt. Ps. Intulantiōis. Deu. 2. Dēs transcūtes p vias sibilauerūt ⁊ mouerūt capita sua super filiaꝫ hierlm. Deccine est vrbs dicentes ꝑfecti decoris: gaudiuꝫ vniuerse terre. Et stupozis. Isa. 25. Posui eos in stupozē ⁊ in sibilū ⁊ in solitudines sempiternas. ¶ Itē super illud verbū [vt loquerer] p eis bonus] nota q; Chr̄istus loquit pro nobis bonum ad ipetrādū veniam. Luc. 23. Pater ignosce illis qa nesciunt qd faciūt. Ad excusandaꝫ culpaꝫ. p° Jo. 2. Aduocatuꝫ habem⁹ apd patrem Jesum Chr̄im iustum: ⁊ ipse est propitiatio p peccatis nostris. Ad Heb. 12. Accessistis ad testamēti noui mediatorē Jesum ⁊ sanguinis aspersionē melius loquentē q; Abel. Et ad ipetrādā gliā. Jo. 17. Uolo vt vbi ego sum ⁊ illi sint mecū: vt videāt claritatē meā quā dedisti mihi.

¶ Capitulum. XIX.

HEc dicit dñs. Uade ⁊ accipe lagūculā figuli testeq; a seniorib⁹ populi ⁊ a seniorib⁹ sacerdotū: ⁊ egredere ad vallē filioꝝ ennon q̄ est iuxta introitū portę fictilis: ⁊ ꝑdicabis ibi verba que ego loquor ad te: ⁊ dices. Audite vbū dñi reges Juda ⁊ habitatores hierusalē. Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl̄. Ecce ego inducā afflictionē sup locum istū: ita vt oīs q; audierit illā: tinniant aures eiꝰ eo q; dereliquerint me: ⁊ alienū fecerint locū istum: ⁊ libauerint in eo dīs alienis quos nescierūt ipsi ⁊ patres eoꝝ ⁊ reges Juda: ⁊ repleuerūt locum istū sanguine innocentū: ⁊ edificauerunt excelsa Baalim ad cōburēdos filios suos igni in holocaustuꝫ Baalim: que nō precepi: nec locut⁹ sum: nec ascenderunt in cor meū. Propterea ecce dies venient dicit dñs: ⁊ non vocabit̄ amplius locus iste thophet ⁊ vallis filij ennon: sed vallis occisionis. Et dissipabo consilium Juda ⁊ hierusalem in loco isto: ⁊ subuertam eos gladio in cōspectu inimicorum suoꝝ: ⁊ in manu q̄rentiuꝫ aias eoꝝ: ⁊ dabo cadauera eoꝝ escā volatilib⁹ celi ⁊ bestijs terre: ⁊ ponaꝫ ciuitatem hanc in stupozem ⁊ in sibilū. Omnis qui preterierit per eam obstupescet: ⁊ sibilabit super vniuersa plaga eius. Et cibabo eos carnib⁹ filiorum suoꝝ: ⁊ carnib⁹ filiarū suarum: ⁊ vnusquisq; carnes amici sui comedet in obsidione ⁊ in angustia in qua cōcludent eos inimici eoꝝ: ⁊ q querūt aias eorum.

A Hic cōminatur cōsūmatam penam. Et ꝓmo designat predicationis locuꝫ [ad vallē. porte fictilis] vbi figuli habitabāt [Et ꝑdicabis ibi vba] Ezech. 3. Audies de ore meo verbum ⁊ annūtiabis eis ex me. 2° ponit predicationis verbum. Et ꝑ in loco a deo prefinito. 2° in templo. ibi [Uenit aūt ⁊c.] Circa ꝓmum duo. ꝓmo predicit eaꝫ verbo. 2° ꝓsignat eā facto. ibi [Et conteres ⁊c.] Circa ꝓmum. ꝓmo cōminatur penam in gñali petens audiriꝫ [Dices. Audite ꝓp. Et

nunc reges intelligite:erudimini qui iudicatis terrā pre-
ducens penam. ¶ Hec dicit dñs.timuerunt.j.q.ex cōmotiōe
cordis p stupore:sicut ex cōmotiōe magni soni.p' Reg.
3°.Ecce ego faciā verbuz in israel:qđ qcūqz audierit tin-
nient ambe aures eius.4' Reg.21.Ecce ego inducā ma
la sup hierlm z Judā:vt qcūqz audierit tinnīāt ambe au
res eius.Et affignās cām:culpā populi.eo q dereliquc-
rint j Esa.p.Dereliq̄rūt dñm:blasphemauerūt scīm isrl:
abalienati sunt retrorsuz.Et culpā regis q̄tū ad simplex
homicidiū. z reges Juda j4' Reg.21 Sāguiné inoxiū
fudit Manasses multū numis:donec ipleret hierusalez
vsq ad os.Et q̄tū ad homicidiū unctuz sacrilegio. Et
edificauerunt jps.Effuderūt sanguiné innocētez:sangui-
né filioz suo z. z filiarū suarum quas sacrificauerūt scul
ptilibus chanaā.z° ponit penā in spāli.Et primo q̄uz ad
mala que passi sunt in vrbis captiōe:ponēs interfectionē
bolum. ¶ Propterea ecce dies veniēt jvbi desinat occi-
sor multitudinē. z nō vocabit j supra.7°.Idem. Cōsiliq
dissipationē. Et dissipabo jquo debellare Nabuchodo
nosor cogitauerat in loco isto:qa ibi occasi sūt.Job.5.Ap
prehēdit sapientes in astutia sua z consiliū prauoz dissipat.
Et occisionis spēm. Et subuertā j Ezech.21.Dic est gla-
dius occisionis magne:q obstupescere cos facit.z corde
tabescere:z multiplicat ruinas.Et ponēs abiectionez ca-
dauer. Et dabo cadauera jps.Posuerūt mortalia suo-
rum tuoz escas volatilib' celi:carnes sanctoz tuorū be-
stijs terre Et ponēs destructionē vrbiuz. Et ponam j su-
pra.18.Idē.z° penam quaz passi sunt in obsidiōe. Et ci-
babo eos j Deut.28.Comedes fructū uteri tui:z carnes
filioz tuoz z filiarū tuarū quas dederit tibi dñs de' tu?
in angustia z vastitate qua oppīmet te hostis tu°.Treñ.
4.Manus mulieruz miserecordiū coxerūt filios suos:
facti sunt cibus earū in contritione filie populi mei.

¶ Et cōteres lagūculā in oculis viroz q ibūt
tecum z dices ad eos. Hec dicit dñs exerci-
tuū. Sic cōterā pplm istū z ciuitatē istaz: si-
cut conteritur vas figuli qđ non potest vl-
tra instaurari. Et in topbet sepelientur: eo q̄
non sit alius loc' ad sepeliendum. Sic faciā
loco huic ait dñs: z habitatoribꝰ eius vt po
nam ciuitatem istam sicut topbet. Et erunt
domus hierusalez z domus regū Juda si-
cut loc' topbet imūde:oēs domus in quaz
domatibꝰ sacrificauerunt omni militie celi:
z libauerunt libamina dijs alienis.

B ¶ Dic designat p̄dictā penā facto. Et p ponit factū. Con
teres lagūculaz j Esa.10.Ecce dñator dñs exercituū con-
fringet lagūculā in terrore z excelsi statura succident:et
sublimes humiliabunt.z° facti significatū. Et dices ad
eos j q̄tū ad pplī occisionē. Sic cōterā j Esa.30.Cōmi-
nuet sic cōteret lagena figuli cōtritiōe pualida.z° q̄uz ad
sepulture locū. z in topbet j vel occisiōis multitudinē. si
pra.7. Idē.3° quātuz ad vrbis destructionē. sic faciā j sīt
topbet imūdaz z fine domibꝰ. ¶ in quaz domatibus j.a.in
fūmitatibus domoz que plane erant z in eis idola cole
bāt.Esa.22.Ascendisti z tu omnis in tectaclamoris ple-
na:vrbs frequens:ciuitas exultans.

¶ Venit aūt Hieremias de topbet quo mi-
serat eū dñs ad ppbetādū: z stetit i atrio do
mus dñi: z dixit ad oēm populum. Hec di-
cit dominus exercituuz de' israel. Ecce ego
inducam super ciuitatez hanc z sup' omnes
vrbes eius vniuersa mala que locutus sum
ad eam:quoniā indurauerunt ceruicē suam
vt non audirent sermones suos.

¶ Postq̄ dixerat p̄dicta in valle topbet ad pplm:reuer-
tit ad templū vt annuntaret ea pplo:q ipm seq noluit.Et
planū ē.Act.7.Dura ceruice z incircūcisi cordib' z auri-
bus:vos semp spūi sctō resistitis:sic z pres vestri z vos.

¶ Capitulum.XX.

ET audiuit phassur filiꝰ emmer sa-
cerdos q̄ constitutꝰ erat princeps i do
mo dñi Hieremiā ppbetātez ser-
mones istos. Et percussit Phassur
Hieremiā ppbetā: z misit eū in neruum qđ
erat in porta Beniamin superiori in domo
dñi. Cūq illuxisset i crastinū eduxit Pbas-
sur Hieremiā de neruo: z dixit ad eū Hiere
mias. Nō Phassur vocauit dñs nomē tuū
sz pauorē vndiq:qa hec dicit dñs. Ecce ego
dabo te in pauorē z oēs amicos tuos z cor-
ruēt gladio inimicoz suoz: z oculi tui vide-
būt. Et oēm Judā dabo in manu regis ba-
bylonis: z traducet eos in babylonē z per-
cutiet eos gladio. Et dabo vniuersaz substā
ciuitatis huius: z omnez laborē ei' omneq̄
preciū z cunctos thesauros regū Juda:do
bo in manu inimicoz eoz z diripient eos z
tollent: z ducent in babylonem. Tu autem
Phassur z oēs habitatores domus tue ibi-
tis in captiuitatē: z in babylonem venies z
ibi morieris/ibiq̄ sepelieris tu z oēs amici
tui quibus prophetasti mendacium.

Finita cōminatiōe ꝺ pplm:incipit cōminatio ꝺ p̄nci A
pes.Et p ponit cōminatio prophete ꝺ p̄nci-
pes.z° ꝺspiratio p̄ncipū ꝺ ppbaz.ifra.26.ca. ¶ In p̄n° re-
gni ꝛc. j Circa p'm duo.p cōminat ꝺ p̄ncipes iudaici pplī.
z° ꝺ illos z alios.ifra.25.cap. ¶ Uerbū qđ factū ē ꝛc. j p° in
duas. In p° cōminat ꝺ p̄ncipes in fūmo dignitat gradu
p̄stitutos. In z° ꝺ oēs cōminat.ifra.23.ca. ¶ Ueh pastori-
bus ꝛc. j Circa p'm duo p cōminat ꝺ fūmū i dignitate spi-
rituali.l.ꝺ fūmū sacerdotē.z° ꝺ fūmuz i dignitate tēpora-
li.l.ꝺ regē.ifra.21.ca. ¶ Uerbū qđ factū ē ꝛc. j Circa p'mum
duo.p ponit cōminato ꝺ fūmū sacerdotes.z° pp picula
q̄ ex B.ppbe imminēbāt ponit ipsi' ꝺquestio.ibi. Seduxi
sti me dñe ꝛc. j Circa p'm duo.p ponit cōminatiōis occa-
sio ex ppbe precutiōe:vbi ponit precutiōis rō. ¶ ppbetā-
tem ꝑmones istos ꝺ ciuitatē:B cui erat officiū fūmi sacer-
dotis:vt.l.falso ppbetātes coripet.ifra.29.Dedit te dñs
sacerdotē p Joiade sacerdote vt sis dux i domo dñi su-
per oēz virū arreptitiū z ppbetātez vt mittas eū in ner
uuz z in carcerē ꝛc.Prophe precutio. z posuit i neruū j
in carcerē:genus tormēti ad detinēdū captiuos. ¶ Benia-
min j q̄ dicebat i tribū Beniamin:erat enī ciuitas sita in
primio duaz tribuū. ¶ supioz j qa sorte plus erāt porte du-
cētes in terra illa. ¶ i domo dñi j vñ i illa porta exercebat
iudiciū de ppbis.z de ministris templi.Et ibi claudebant
in carcere.Treñ.3.Circūedificauit aduersum me vt non
egrediar:aggrauauit cōpedez meū.Et ppbete liberatio

[q̄uz]

[Cuq; simile Act.4. Factū est autem in crastinum ꝛc. ps. Qui eduxit vinctos in fortitudine. 2° ponit cōminatio. Et p̄ ponitur pene designato ex imitatione nois. [Et dixit ad eum. Loquitur ad modum bois timidi q̄ vndiq; circūspicit. Prouer. x. Pauor bis qui operant malum. 2° ponit pene cōminatio. [Quia hec dicit dñs.] Et p̄ q̄tum ad ipsius amicos [ter. ꝛ oēs amicos.] ps. Sacerdotes eor. in gladio ceciderūt. 2° q̄tum ad subditos: ponens captiuitatem boūm. [Et oēm iudam.] Treñ. p. Migrauit iudas pp̄ afflictionē ꝛ multitudinē seruitutis: habitauit inter gētes: nec inuenit requm. Et direptionē bonor. [Et dabo vniuersam.] Esa. 39. Auferentur oia que in domo tua sunt: ꝛ q̄ thesauriçauerūt p̄res tui vsq; ad diem hāc i babylonē. Non relinquet quicq̄ dicit dñs. 3° q̄tum ad ipsius domesticos. [Tu aūt Phassur: mēdaciū] promittens prospa. Esa. xx. Quasi pilam mittet te dñs in terrā latā ꝛ spatiosā. Ibi morieris ꝛc. Amos. 7. Filij tui ꝛ filie tue in gladio cadēt: ꝛ humus tua funiculo metiet: ꝛ tu in terra polluta morieris: ꝛ israel captiu⁹ migrabit ō terra sua.

¶ Seduxisti me dñe ꝛ seduct⁹ sum: fortior me fuisti ꝛ inualuisti. Fact⁹ sum in derisum tota die. Omnes subsanabant me: quia iam olim loquor vociferās iniquitatem ꝛ vastitatem clamito. Et fact⁹ est mihi sermo dñi in opprobrium ꝛ in derisum tota die. Et dixi. Non recordabor ei⁹: neq; loquor vltra in nomine illi⁹. Et fact⁹ est in corde meo q̄si ignis exestuās: clausus q; in ossib⁹ meis: ꝛ defeci ferre nō sustinēs. Audiui. n. increpationes multorum ꝛ terrorem in circuitu: persequimini ꝛ psequamur eum ab oib⁹ viris q erāt pacifici mei ꝛ custodientes latus meū: si quomodo decipiatur ꝛ p̄ualeam⁹ aduersus eum: ꝛ cō sequamur vltionem ex eo. Dñs aūt mecum est tanq̄ bellator fortis: ideirco q̄ psequunt me cadent ꝛ infirmi erūt ꝛ p̄fundent̄ vehementer: q; nō intellexerunt opprobriū sempiternū q̄ nunq̄ obliuiscet. Et tu dñe exercituū probator iustus q̄ vides renes ꝛ cor: videā q̄so vltionē tuam ex eis. Tibi. n. reuelaui causam meam. Cantate dño: laudate dñm: q; liberauit aiam pauperis de manu malor.

¶ Dic ponit ꝓphete cōquestio. Et p̄ plangit iniunctū officiū. 2° natiuitatis ortum. Circa p̄m duo. Primo plangit iniunctū officium pp̄ psecutam irrisionem. 2° pp̄ psecutionem. ibi [Audiui. n. ꝛc.] Circa p̄m tria. Primo quasi conquerendo notificat iniunctionis modum. [Seduxisti i. occasionem decepti ex dbis tuis accepi. Credebam enī me pphetaturū ō gentes: ꝛ non ꝓra iudeos a quibus psecutionem patior. Non aūt vult ponere crimen decepti in deū: q; blasphemaret [inualuisti] ponens officium mihi renitenti: vt supra p̄. Et hoc p̄cipue: q; fructū p̄dicationis sue nō vidit. Esa. 49. In vacuum laborauī sine causa ꝛ vane fortitudinē meā cōsumpsi. 2° proponit p̄dicationis euentū: ponens irrisionē [factus sum in derisum: subsanabant] frugatione nasi: irrisionē propalantes. Treñ. 3. Factus sum in derisum oi populo meo: canticū cor tota die. Et assignat rationē: ponens predicationis verbū quo arguebat aperte culpas: ꝛ cōminabat penas [q; iam olim: vastitatem] que tñ nondum venit. Esa. 16. Dis q̄ letantur sup murum cocti lateris: loquimini plagas suas. Et ꝓsequens opprobriū.] Et fact⁹ est: in opprobriū. Opprobrij causa. Act. 26. Festus Paulo dixit; multe te ad insaniā te deduxerūt. 3° resignat iniunctū officium. [Et dixi.] Et p̄ abiecit officium. [Non recordabor i. nō cogitabo vlteri⁹ loqui ad populū. Nolebat. n. margaritas ante porcos spargere. Matth. 7. Nolite sanctū dare canib⁹. 2° officium abiectus resumit. [Et factus est q. ignis.] Quāto. n. magis qs exteri⁹ a dbis abstinet: magis intus feruore amoris sentit. ps. Concaluit cor meū intra me: ꝛ i meditatiōe mea exardescet ignis [in ossib⁹] in timis meis [defeci ia proposito] ferre nō sustinēs] sterius incēdiū. ¶ Dic conquerit̄ de officio assumpto ex eo q̄ psecutiones sustinebat. Et p̄ ponit aduersariorum persecutio. Et p̄mo: psequentiū multitudinem [multor] ibus resisti non p̄t [persequimini] in quo notatur ipsorum cō iuratio. Ponit et familiaritatē ab omnibus: pacifici] in quo notatur imminens periculū. Abdias. Omnes viri federis tui ꝛc. Illuserūt tibi: inualuerūt ō te viri pacis tue. 2° ponit ꝓphete confortatio ponens diuinū auxiliū. [Dñs autem mecum] ad defendendū. Esa. 50. Dominus de⁹ auxiliator meus: ꝛ ideo non sum ꝓfusus. Et ipsius officium. Et ideirco cadēt: q; persequunt Esa. 40. Deficiēt pueri: ꝛ laborabunt: ꝛ iuuenes in infirmitate cadent. [Confundent̄: q; opprobria dixerunt [q; nō intellexerūt] i. intelligere noluerunt [opprobrium] eterne dānationis: vel future captiuitatis. ps. Confundant̄ ꝛ reuereant̄ qui querunt aiam meā vt auferant eam. 3° ponit petitio vbi captat benīuolentiam cōmendans iustitiā [probator] i. approbator: vel ingitor ꝛ discussor: sciam [q; vides renes:] q̄tum ad affectiones: [ꝛ corda] q̄tum ad cogitatiōes. Iere. 17. Ego dñs scrutās cor ꝓbans renes: q; do vnicuiq; iuxta viā suā ꝛc. Petit vindictā [videā quesō] assignat cās [tibi. n. reuelaui] nō hoc ignorāti: sz totā cām meā i te ponens, supra. xj. Tibi. n. reuelaui cām meam. 4° ponitur grār actio [Cantate. ps. Quia liberauit pauperem a potente: pauperem cui non erat adiutor.

¶ Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea: nō sit benedicta. Maledictus vir q annūtiauit patri meo dicens: natus est tibi puer masculus: ꝛ quasi gaudio letificauit eū. Sit homo ille vt sunt ciuitates quas subuertit dñs ꝛ nō penituit eū. Audiat clamorē mane ꝛ vlulatus in tpe meridiano: q; nō me interfecit a vulua vt fieret mihi mater mea sepulchrum: ꝛ vulua eius conceptus eius. Quare de vulua egressus sum vt viderem laborem ꝛ dolorem: ꝛ cōsummerent̄ in confusione dies mei.

¶ Dic plangit natiuitatis sue ortū. Sed obuiat ō hoc q̄ dic dñs. Sanctor. n. est gr̄iari in tribulationibus: vt dñs ad Ro. 5. Ergo vr q̄ Hieremias nō debuerit p̄ tribulationibus in maledictionē prorūpere. Preterea dies: creatura dei est: maledicere aūt creature dei est pena. Ergo ꝛc. Preterea dies trāsitoriū gd est: ꝛ huic pena maledictionis aptare stultū est. Ergo ꝛc. Preterea, nullus ds innocēti maledicere: sz ille bō in hoc q̄ Hieremiā nō interfecit: innocens fuit. q̄ peccauit ipsi maledicēdo. Ad p̄m dicendū, q̄ tribulationes in se cōsiderate: male sūt inducētiam nature bone: vt dicit Augustin. Et sic eas abhorrere nāli odio: peccatum nō est. Si aūt pp̄ eas rō a sua rectitudine

D Obiectio.

Solutio.

Augustinus.

dedicerēt: hoc esset peccatū. Cōsiderate aūt ſm q̄ pro-
mouent in bonū: sic sancti in ipsis gloriant̄: sicut ifirmus
in sectione per quā sanat̄. Ad 2m dicendū ꝙ ad 3m ꝙ dici
in sua natura ꝓsiderate nō maledicite: q̄ hoc esset stultū:
t peccatū: sed inq̄tū mala est: prout. Caligd mali in ipsa
accidit: sicut eō dies festus agit̄ pp aliq̄ bonū qđ die il-
Gregorius. lo accidit: t hoc significat illa maledictio. Hzego. tm respi
ciens ad nām ipsi⁹ dici dicit ꝙ ad ſram nō pōt intelligi.
Et silr dicēdum ad vltimū: q̄ nō maledicit illis boibus
nisi inq̄tuz relationē hūt ad finem actū. Unde p hoc dat
intelligere horrorē finem: bipbolice loquēs: t tedium vite
sue pp angustias quas patiebat̄. Circa hoc ergo duo fac̄.
Prio ponit maledictionē ō natiuitatis tps. ¶ Maledicaz
dies. ¶ Job. 3. Pereat dies in q̄ dictū est: Accept⁹ est homo.
ō natiuitatis nūtiuz. ¶ Maledict⁹ vir: gaudiū. ¶ Gene. 21.
Gaudiū fecit mihi dñs: t q̄cūq̄ audierit: corridebit mihi.
Et explicat maledictionis modū. ¶ sit hō: ciuitates. ¶ Isa.
25. Posuisti ciuitatē in tumulū: vbē fortē in ruinam. Et
ō vite ministrū g. s. vitā ꝓseruatiz. ¶ audiat clamorem ſ. s.
mortis. ¶ vt fieret sepulchrū ¶ quasi nō cōputatus erit iter
boies. ¶ ceptus eternus ¶ g. s. nunq̄ ad debitū partū per-
uenisset. Job. 3. Quare nō in vulua mortu⁹ sum: egressus
ex vtero: non statim perij: 2° ponit maledictiōis ratio.
¶ Quare de vulua. ¶ supra. 15. Ueh mihi mater mea: q̄re
genuisti me viz rixe: viz discordie in vniuersa terra. p̄
Mach. 2. Ueh mihi vt qđ natus sum videre ꝓtritionez
ppli mei: t ꝓtritionē ciuitatis sancte: t sedere illic cū dat̄
B in manib⁹ inimicoꝝ. ¶ Nota sup illud ꝛbū. Seduxisti
me dñe t̄c. Et inualuisti t̄c. Ex dñs seducit trahēdo ꝓsua-
sionib⁹. p̄⁹ Lot. vlt. Cū essem astut⁹: dolo vos cepi. Allici-
endo ꝓsolationib⁹. Apoc. x. Cū deuorassem eū: amarica-
tus est vēter me⁹. Cōsortando ꝓmissionib⁹. sup. 4. Ergo
ne decepisti populū istum t hierusalē dicēs pax erit vo-
bis: t ecce pueuit gladius vsq̄ ad aiam. ¶ Insaluefecit aūt
dñs corrigēdo. Isa. 8. In forti manu sua erudiuit me: ne
irez in via ppli sui⁹. A noxys retrahēdo. Osee. 2. Sepiā
viā tuā spinis: t sepiā eā maceria. Amore alligādo. Osee
xj. In funiculis Adaz trahā eos: in vinculis charitatis.

¶ Capitulum. XXI.

VErbū qđ factū est ad Hieremiaz
a dño: qñ misit ad euz rex sedechi-
as phassur filiū melchie t sophо-
niam filiū Maasie sacerdotem di
cens. Interroga pro nobis dñm: q̄r Nabu-
chodonosor rex babylonis preliat̄ aduersuz
nos si forte faciat dñs nobiscum ſm oia mi-
rabilia sua: t recedat a nobis. Et dixit Hie-
remias ad eos. Sic dicetis sedechie. Hec di
cit dñs deus israel. Ecce ego ꝓuertam vasa
belli q̄ in manib⁹ vīs sūt t qb⁹ vos pugna
tis aduersum regē babylonis t chaldeos q̄
obsident vos in circuitu murorꝝ: t ꝓgrega-
bo ea in medio ciuitatis huius: t debellabo
ego vos in manu extēta t in brachio forti t
in furore t in idignatione t in ira grandi: t
percutiaz habitatorez ciuitatis huius.

A Hic ponit cōminatio ō regez q̄ obtinēt sūmuz gradū
in potestate seculari. Et p ſm q̄ reges puniunt̄ p
penā populi. 2° ſm q̄ puniunt̄ in ꝓpria ꝓsona. xx. cap.
¶ Hec dicit dñs t̄c. ¶ Circa p̄mum duo. Prio ponit regis itez
rogatio vl petitio. ¶ Interroga ¶ q. d. queras diuinū rāsuz
¶ oza. p nobis ¶ Dic phassur nō est idē q̄ supra: q̄r ex alio
pie nato. Isa. 37. Dies tribulatiōis t correctiōis t blas-
phemie dies hec: q̄ venerūt filij vsq̄ ad ptum: t virt⁹ nō
est pariēdi: t infra. Leua q̄ oīonē ꝓ reliquijs q̄ repte sūt.
2° ponit ꝓphete rāsio. ¶ Et dixit Hieremias ¶ Et p cōmi
nat̄ penā q̄ntum ad tpz ciuitatis captionē: ō tria in q̄bus
ꝓfidebant. ¶ in armoꝝ munitione. ¶ Ecce ꝓuertam ¶ q. d.
arma q̄ ō hostes assumpsistis: in vosipsos ꝓuertent̄: q̄r ō
vos muicē pugnabitis. ps. Conuertet̄ dolor ei⁹ in caput
ei⁹: t in vertice ipsi⁹ iniquitas ei⁹ descendet. Uel ꝓuertent̄
q̄si sine fructu. Confidebāt et in muroꝝ fortitudine ō qđ
dicit ¶ chaldeos ¶ q. d. nō ipedientibus muris. Treni. 4.
Non crediderunt reges terre: t vniuersi habitatores or-
bis: q̄m ingrederet hostis t inimicus per portas hierlm.
Confidebāt et in diuina protectiōe: ō qđ dicit. ¶ Et debel-
labo: manu extēta ¶ i. potētia mea ad vindictā parata. ¶ for
ti ¶ aut resisti nō pōt. ¶ furore q̄ntū ad pessimos. ¶ idignatio
ne q̄ntū ad min⁹ peccātes. ¶ in ira grādi ō mediocres.

¶ Boies t bestie pestilentia magna morien-
tur. Et post hoc ait dñs: dabo sedechiam re
gem iuda t seruos ei⁹ t populuz ei⁹ t qui
derelicti sūt in ciuitate hac a peste t gladio
t fame in manu nabuchodonosor regis ba
bylonis: t in manu inimicoꝝ eoꝝ: t i manu
querentiū aiam eorum: t percutiet eos in ore
gladij: t non flectet̄: neq̄ parcet: nec misere
bit̄. Et ad populū hūc dices. Hec dicit dñs
de⁹. Ecce ego do coram vobis viā vite t viaz
mortis. Qui habitauerit in vrbe hac: morie
tur gladio t fame t peste: q̄ aūt egressus fue
rit t trāsfugerit ad chaldeos q̄ obsidēt vos:
viuet t erit ei aia sua q̄si spoliū. Posui enim
faciem meā sup ciuitatē hāc in malā t nō in
bonū ait dñs. In manu regis babylonis da
bitur: t exuret eaz igni. Et domui regis iu-
da. Audite verbū dñi domus Dauid. Hec
dicit dñs: Judicate mane iudiciū: t eruite vi
oppressum de manu calumniantis: ne forte
egrediatur vt ignis indignatio mea: t succē
datur: t non sit q̄ extinguat propter malitiā
studioꝝ vestroꝝ. Ecce ego ad te habitatri-
cem vallis solide atq̄ campestris ait domi-
nus: que dicitis: q̄s ꝓtiet nos: t q̄s ingre-
diet̄ dom⁹ nostras. Et visitabo super vos
iuxta fructum studiorum vestroꝝ dicit do-
minus: t succendam ignem in saltu ei⁹ t de
uorabit omnia in circuitu eius.

¶ Dic tāgit modū ipugnatiōis. Ezech. 20. In manu vali B
da t in brachio extēto t i furore effuso regnabo sup vos
t adducā vos in desertū populoꝝ: t iudicabor vobiscuz
ibi facie ad faciē. Et q̄ntuz ad tpz post vrbis captionem.
¶ Et post hoc ¶ cōminans penā ¶ dabo sedechiā. ¶ Treni. p.
Dedit me dñs ¶ in manu. ¶ Et excludit misericordiā. ¶ Et
nō flectet̄ ꝓcib⁹ vel muneribus ¶ neq̄ parcet. ¶ pp pristinā
amicitiā ¶ neq̄ miserebit̄ ¶ ex cōpassiōe misericor. ꝓuer. 6.
Zelus t furor viri nō parcet in die vindicte nec acquiet

ntuſq; ꝑcib⁹ nec ſuſcipiet p redemptiõe dona plurima. Et hoc qz pactũ nõ ſeruauit. Ezech.17. Qui diſſoluit pactũ nemngd effugiet. z⁰ pponit eis ſalutis viã ad populũ. ¶ Et ad populũ. ¶ Et ꝑ dat eis elegẽdi libertatẽ. ¶ Ecce ego do. ¶ Ecc.15. Ante hoies vita t mors: bonũ t malũ: qđ placuerit ei dabit illi. Ponit diſiunctiones. ¶ g dicat. ¶ Eſa.51. Egredimini de medio ei⁹ pp̃le meus: vt ſaluet vnuſq; aiam ſuã ab ira furoris dñi. Et aſſignat rõnez. ¶ poſui.n. ¶ ſup. ¶ Olla ſuccẽſaz ego video. Et ad regẽ. ¶ Et domui ¶. dices ponẽs ꝓſilũ. ¶ Judicate mane. ¶ps. Eripue pauperẽ: t egenũ de manu peccãris liberate. Et ponit iminẽs piculũ. ¶ Ne forte. ¶ Deu.32. Ignis ſuccẽſus ẽ in furore meo: t ardebit vſq; ad iferni nouiſſima. 3⁰ excludit falſaz fiduciã ponẽs ꝓfidẽtie cãm. ¶ Ecce ego ad te ¶. Carces bierlm ¶ habitatricẽ vallis ſolide atq; cãpeſtris. ¶ Erat.n. bierlm in latere montis xp̃i⁹ vallẽ Amon. Ergo ps erat i valle. Vel dñi deſpectiue: ſic Eſa.22. Onus vallis viſiõis. tc. Et ẽt ex mõte bẽbat ſoliditatẽ ſozmidinẽ t firmitatẽ. Et ex fructiferis vallib⁹ bẽbat ferilitatẽ. Et ſuphã audacias. ¶ Qui dicitis ¶ Abdie. Qui dicis in corde tuo: gs detrahet me in terrã? Et cõminaꝛ penã. ¶ Et viſitabo: ſalt⁹ ¶ in fructuoſis pp̃lm. Joelis.¶. Ignis cõmedit ſpeciosa deſerti: & flãma ſuccendit omnia ligna regionis.

¶ Capitulum.XXII.

HEc dicit dñs. Deſcende in domũ regis iuda: t loqueris ibi verbũ hoc: t dices. Audi verbũ dñi rex iuda q ſedes ſup ſoliũ rex Dauid tu t ſerui tui t populus tuus qui ingredimini per portas iſtas. Hec dicit dñs. Facite iudicium t iuſtitiam t liberate vi oppreſſum de manu calumniatoris: t aduenã t pupillum t viduam nolite cõtriſtare neq; opprimatis iniquẽ t ſanguinem innocentẽ ne effundatis in loco iſto. Si eni facientes feceritis verbũ iſtud: ingredient p portas domus huius reges ſedẽtes ỏ genere Dauid ſuper thronũ ei⁹: t aſcẽdẽtes currus t equos ipſi t ſerui t populus eoꝝ. Q ỏ ſi nõ audieritis xp̃a hec: in memetipſo iurauí dicit dñs: qa in ſolitudinẽ erit dom⁹ hec. Quia hec dicit dñs ſup domuz regis iuda. Galaad tu mihi caput libani. Si nõ poſuero te ſolitudinem: vrbes ihabitabiles. Et ſanctificabo ſuper te interficientẽ vir t arma eius: t ſuccidẽt electas cedros tuas t precipitabunt in ignem: t pertranſibũt gentes multe per ciuitatem hanc: t dicet vnuſquiſq; ꝓximo ſuo. Quare fecit dñs ſic ciuitati huic grãdi. Et reſpõdebunt. Eo q dereliquerint pactum domini dei ſui: t adorauerint deos alienos: t ſeruierint eis. Nolite flere mortuũ: neq; lugeatis ſuper eũ fletu. Plangite eũ q egredietur qz non reuertet vltra: nec videbit terram natiuitatis ſue. Quia hec dicit dñs ad ſellum filium Joſie regem iuda q regnauit p Joſia patre ſuo qui egreſſus eſt de loco iſto. Non reuertetur huc amplius: ſed in loco ad quez tranſtuli cum ibi mozietur: t terram iſtam non videbit amplius.

Hic ponit cõminatio ⁊ reges ſz q in ꝓſona ꝑpa A
puniunt. Et arca ⁊ tria facit. Prio.n. ponit amũriãdi ꝑceptũ: t deſignat ꝑdicanõis locuz. ¶ deſcẽde ¶ qz tẽplũ vbi ꝓphẽta ſtabat ad oriãdũ: an emunctio n ſitũ erat. Act.¶. Deſcẽde t vade cũ eis nihil dubitãs: qz ego miſi illos. z⁰ dat ſalutis ꝓpoſitũ: petẽs auditũ. ¶ Audite. ¶ps. Et nũc reges itelligite: erudimini q iudicatis terrã: pponẽs ꝓpoſitũ vt faciat bonũ: ſeruãs iuſtitiã. ¶ Hec dicit dñs: iudiciũ ¶ executionẽ iuſtitie: qđ ꝓprie regis t iudicis eſt. Sap.¶. Diligite iuſtitiã q iudicatis terrã. Et ipedicãdo calumniã. ¶ Et liberate. ¶ps. Eripite pauperẽ: t egenũ de manu peccãris liberate. Et vt viter malũ ꝯtũ ad iniuſtitiã: oblatione rez. ¶ Et aduenã. ¶ Exod.22. Aduenã nõ ꝓpriſtabis: neq; affliges eũ. Et ꝯtra ad occaſionẽ innocentiz. ¶ Et ſanguinẽ innocẽtẽ. Exo.23. Inſontẽ t iuſtũ nõ occides: qz aduerſor ipiuz. Et ponit ꝓpoſitũ fructũ: ꝓponens ꝓmiſſũ ſeruãtib⁹. ¶ Si.n. faciẽtes. ¶ ſupra.17. idẽ. Et penaz ꝓtẽnẽtib⁹. ¶ Q si in memetipſo. ¶ Qz maiorẽ nõ hẽo. Debze.6. Dabzae nãq; ꝓmittẽs de⁹: qm̃ neminẽ habuit per quẽ iuraret maiorẽ: iuranit p ſemetipm. ¶ in ſolitudinẽ. ¶ Eſa.¶. De ſolabit̃ ſic in vaſtitate hoſtili ¶ dom⁹ ¶ regia: vel tẽplũ. 3⁰ ꝑdicit iminẽs piculũ. Et ꝓ in regiã vrbẽ: tãgens glias. ¶ Qz hec dicit dñs: ſup ſoliuz ¶. ¶ bierlm. ¶ Tu mihi caput ¶. tu fuiſti mihi caput in toto regno: ſic Galaad caput in planitie q̃ eſt in ſũmitate libani: vbi laban inuenit Jacob. Heu.3. ꝓps. Diligit dñs portas ſyon ſup oia tabernacula Jacob. Predicit futurã penã: ponẽs pene iflictionẽ: ꝯtuz ad deſolationẽ vrbiuz. ¶ Si nõ ꝓpoſuero ¶. q.d. nõ credaꝛ mihi ¶ vrbes ¶ tibi ſubditas. Joelis.2. Quaſi ortus voluptatis terra coꝝã eo: t poſt cũ ſolitudo ỏſerti. Et ꝯtũ ad occiſionẽ boiuz: ponẽs interficiẽtẽ. ¶ Et ſanctificabo ¶. q.d. ad meũ ꝑceptũ iplendũ ỏputabo. Sic. Eſa.13. Ego mãdaui ſanctificatis meis: t vocabo fortes meos in ira mea tc. Et interſectionem: ¶ t ſuccidẽt cedros ¶. ¶. maiores de populo: vt ſuet metapbora. Zach.11. Aperi libane portas: t comedet ignis cedros tuas: vlula abies: qa cecidit cedrus: qñ magnifici vaſtati ſũt: ponẽs ẽt penc iflicte ſuꝑbe. ¶ Et ptranſibũt gẽtes. ¶ vbi ponit interrogationẽ ſtupentiũ. ¶ Quare fecit ¶ t rñſionẽ audiẽtiũ. ¶ Et reſpõdebũt. ¶ Deut.29. Et dicẽt oes gẽtes: ꝛre ſic fecit dñs terre huic. Que eſt ira furoris ei⁹ imẽſa. Et rñdebunt: qz dereliquerũt pactũ dñi quod pepigit cũ pribus eoꝝ tc. B
¶ z⁰ ponit cõminatio ⁊ regiã ſturpẽ. Et ꝓ ⁊ Joachim ſi liũ Joſie. ibi ¶ Quia hec dicit tc. ¶ z⁰ ⁊ Joathã filiũ Joſie ibi ¶ Ueh q edificat tc. ¶ 3⁰ ⁊ Jeconiã filiuz Joachim. ibi ¶ Uino ego tc. ¶ Et de his bi. 4. Reg.24. Circa ꝑm⁹ duo. Primo ponit cõmatio: vbi iterdicit lucrũ ꝓ Joſia occiſo ¶ mortuũ ¶. ſ. Joſiaz. Ecc.22. Modicũ ploza ſup mortuum: qm̃ requieſcit. Et indicit plãctum pro Joathã a pba raone captiuato ¶ plãgite eũ. ¶ Job.20. Oculus q cũ viderat nõ videbit: neq; vltra intuebit̃ euz locus ſuus. Fletus aũt dñi cũ emiſſione lachrymaꝝ: luctus addit quãdã ſolẽnitatẽ: iz plãctus ad hoc addit cõqueſtionẽ ꝓ xp̃a. z⁰ ponitur cõminatiõis ꝓfirmatio ꝓ ſniam duinã. ¶ Quia hec dicit dñs: ſellum. ¶ Joachim: quia omnes filij Joſie dicti ſunt ſellum: ideſt conſũmatio eo q in ipſis regnum finitum ſit. Eſa.22. Quaſi pilam mittet te dominus in terrã latam t ſpatioſam. Et ſm hoc tota prophetia iſtius capituli facta eſt temporibus Joachim: t dicit captiuitatem Joathaz quaſi preterimm: t ꝑdicit aliorum captiuita-

tem ꝗſi futurū.ſꝫ Hieron.vult q̄ iſtud qđ dictū ē expo
nat de Sedechia:& q̄ hucuſq; ꝓphetia facta ſit rpibus ſe
dechie a ꝑn° z° cap. Et deinceps ſup Joachim.

¶ Veh q̄ edificat domū ſuā in iniuſtitia & ce
nacula ſua nō in iudicio. Amicū ſuū oppri
met fruſtra: & mercedē nō reddet ei. Qui di
cit: edificabo mihi domū latam & cenacula
ſpatioſa: q̄ aperit ſibi feneſtras: & facit laquea
ria cedrina: pingitq; ſynopide. Nunqđ re
gnabis: qm̄ ꝓfers te cedro? Pater tuus nūqđ
nō comedit & bibit & fecit iudiciū & iuſtitiā:
tunc cū bene erat ei? Judicauit cām̄ paupe
ris & egeni in bonū ſuum. Nunqđ non ho: q̄
cognouit te dicit dñs. Tui vō oculi & cor
ad auaritiā & ad ſanguinē innocentē funden
dum & ad calumniā: & ad curſum mali ope
ris. Propterea hec dicit dñs ad Joachim
filiū Joſie regē iuda. Non plangent eū veh
frater & veh ſoror nō cōcrepabūt ei veh do
mine & veh inclyte. Sepultura aſini ſepelie
tur: putrefactus & piectus extra portas hie
ruſalē. Aſcende libanū & clama: & in baſan
da vocem tuā & clama ad tranſeuntes: q̄ cō
triti ſunt oēs amatores tui. Locutus ſum ad
te in abundātia tua: dixiſti: nō audiā. Hec eſt
via mea ab adoleſcētia tua: q̄ nō audiſti vo
cem meam. Omnes paſtores tuos paſcet vē
tus: & amatores tui in captiuitatē ibunt. Et
tunc ꝓfunderis & erubeſces ab omni mali
tia tua: que ſedes in libano & nidificas in ce
dris. Quomodo congemuiſti cum venirent
tibi dolores quaſi dolores parturientis?

¶ Hic ponit cōminatio ꝫ Joachim. Et p̄ arguit culpam
iniuſte edificationis ponēs iniuſtū edificiū. ⁊ Veh ei q̄
edificat ⁊.ſ. Joachim filio Joſie ⁊ cenacula ⁊ cameras ⁊ p
ptic illas ad q̄s aſcendit ſcalis vel gradib? a cenando di
ctas. Eccl.21. Qui edificat domū ſuā ipenſis alienis: q̄ſi
q̄ colligit lapides ſuos in hyeme. ⁊ Amicū ſuū ⁊ petens.ſ.
auxiliū ad edificandū. Leui.19. Non remanebit merces
mercenarij tui apud te vſq; mane. ponēs ēt edificij orna
tum. ⁊ Qui dicit: edificabo laquearia ⁊ cameris elcua
tis in ſolariū obſeruatiōe ſuccedūt ⁊ ſynopide ⁊ colore ru
beo dicto a ſynope ciuitate pſiæ. z° excludit falſas fidu
ciam qua p̄mittebat ſibi p̄ſperitatē quā p̄ iuus Joſias
habuerat: ponēs ſtultā compationē. ⁊ Nunqđ regnabis:
cedro ⁊ pſi mo. p̄s. Vidi impium ſuperexaltatū & elevatū ſic̄
cedrus libani. Et oſtendēs eor diſcretionē: proponēs pa
tris iuſtitiā ⁊ pf manus comedit. Et tū pp abundātiā nō de
ſeruit iuſtitiā: & ideo p̄ſpere ſibi ſucceſſit. Job.29. Cūq
ſederem q̄ſi ex circūſtāte exercitu. Erā tamen merentū
conſolator. Et proponēs filij iniuſtitiā ⁊ tui vō oculi ⁊ q̄tus
ad cogitationē ⁊ cor ⁊ q̄tus ad affectionē cordis ⁊ ad ava
ritiā ⁊ q̄tum ad iniuſtā rei ablationē. ⁊ calumniā ⁊ falſas
crimina impoſitionē: vt tali occaſione opprimeret ⁊ ad cur
ſum mali ⁊.q.d. qđ corde p̄cepas: hoc exercebas. Gene.6.
Cūcta cogitatio humani cordis intenta eſt ad malum oi tē
pore. ¶ z° cōminat penā ⁊ pp hoc dicit dñs. ⁊ Et p̄ q̄tum
ad ipm regē: priuatione plāctus ⁊ nō plangēt ⁊ ſanguinei
⁊ nō cōcrepabūt ⁊ ſimul p̄cordātes ſubdūt. ſupra.16. Nō
plāgent: & nō ſepelient: in ſterquiniū ſup faciē terre erūt.
Et priuatione ſepulture. ⁊ ſepultura aſini q̄s proiect? be
ſtijs dicto: ādus Eſa.14. Oēs reges gētiū vniuerſi dor
mierūt in gloria: vir in domo ſua. Tu aūt proiectus es ꝺ
ſepulchro tuo q̄ſi ſtirps inutilis polluus & obuolutus cū
his q̄ interfecti ſūt gladio & deſcēderūt ad fundamēta la
ci. De illo aūt Joachim: diuerſa in diuerſis ſucnium. 4°
ini Reg. z 4. dī ⁊ q̄ imiſit dñs latrūculos vicinar gen
tium ꝫ ipm: q̄ interfecerunt ipm: & dormiuit cū p̄ib? ſuis.
z° Xo Paral. 36. dī ⁊ q̄ aſcendit ꝫ eus Rex babylonie: &
duxit eū in babyloniā quaſi captiuū. Joſephus aūt dicit
q̄ cum igreſſus eſſet ciuitatē Nabuchodonoſor vel Na
buzardā: fregit pactū: & interfecit multos iuuenes: cum q̄
bus & Joachim. Dic aūt dī q̄ fuit inſepult?. Et ideo ad
p̄cordiā olim dor: ſciendū eſt q̄ iſte Joachim ſubſtitu
tus fuit a pharaone Joathaz fratri ſuo: & regnauit poſt
eū rege egypti. Tandē. 8. āno regni ei?: venit Nabucho
donoſor ꝫ eū: & tradidit ſe ſibi. Et factus eſt ei tributari?
duob? annis: in decio aūt āno rebellauit. Uñ nabucho
donoſor venit ꝫ eum: & captiuū ducebat in babyloniam:
cui in via p̄ſederauus eſt: & reuerſus eſt i hieruſalē. Sed
Nabuzardā ꝓgregatis latrūculis vicinar gētiū ⁊ trauit
hieruſalē: & frāgens pactū: interfecit eū. Quo ſepulto in ſe
pulchris Regus a populo terre: nabuzardā idignatus: fe
cit eum effodi: & proici beſtijs deuorādū. ¶ z° ꝫ princi
pes ipſi? ponēs eor ꝺtritionem. ⁊ Aſcende libanū ⁊ mon
tem tēpli ⁊ in baſan jā ſubiacet monti hieruſalē. Eſa.40.
Sup montē excelſus aſcēde tu q̄ euāgeliças ſyon. ⁊ ama
tores ⁊ p̄ncipes & defenſores: ponēs ēt hui? rōnis ex Iobe
dientia. ⁊ Locutus ſum: in abūdantia ⁊ .i. q̄ſi bonis a me tra
ditis abūdabas. ſupra.6. Audite vocē tube. Et dixerunt:
nō audiemus. Et ex antiqua ꝓſuetudine ⁊ hec eſt via ⁊ .ſ. in
obedientia ⁊ ab adoleſcētia ⁊ .ſ.a rpe qua egreſſa es de egy
pto. Eſa.48. Trāſgreſſōrē ex vētre vocaui te. ſupra.z. A
ſeculo ꝓfregiſti iugū meū: rupiſti vincula mea: & dixiſti:
nō ſeruiā. Et ponit ꝺtritionis modū & ordinē ⁊ oēs paſto
res ⁊ .i. p̄ncipes ⁊ vētus ⁊ diſperſionis in captiuitatē. ⁊ ama
tores ⁊ egypti. Oſee.12. Effraim paſcit ventū: & ſequitur
eſtum. 3° cōminatur ꝫ ipſam ciuitatē regalē ꝓfusionem.
⁊ Et tu q̄ ſedes ⁊ in quo deſignat ſuperbia. Ro.6. Quem q̄
fructū habuiſtis tunc in illis in q̄bus nūc erubeſcitis? Et
dolorem. ⁊ Qūo congemuiſti ⁊ p̄teritū pro futuro ⁊ partu
rientis ⁊ p̄s. Ibi dolores vt parturientis.

¶ Viuo ego dicit dñs: q̄ ſi fuerit Jeconias
filius Joachim regis iuda anulus in manu
dextera mea: inde euellam eum. Et dabo te
in manu querentium aiam tuam: & in manu
quor tu formidas faciē: & in manu Nabu
chodonoſor regis babylonis: & i manu cha
deor. Et mittā te & matrem tuā que genuit
te in terrā alienā in qua nati non eſtis: ibiq;
morieminī. Et in terrā ad quam ipſi leuant
aiam ſuam vt reuertant illuc & nō reuerten
tur. Nunqđ vas fictile atq; contritū vir iſte
Jeconias? Nūqđ vas abſq; omni voluptā
te? Quare abiecti ſūt ipſi & ſemen eius & p̄
iecti ſunt in terrā quā ignorauerunt.

¶ Hic ponit cōminatio ꝫ Jeconiā. Et p̄ cōminat captiui
tatē. z° ſterilitatē ibi ⁊ Terra terra. ⁊ Circa p̄m̄ duo. ꝓio po

nisi captiuitatis cōminatio: qz cōminat dignitatis amissionē: z diuini auxilij destitutionē. ¶ Si fuerit ¶ q̄tūcūq; in loco murato sit: q̄asi rex populi mei ¶ euellā ¶ priuādo ispm dignitate sua: z auxilio meo. Apoc. 2. Amouebo candelabr̄ tuū de loco suo nisi pniaz egeris. Cōminat etiā hostiū seruitutē ¶ z dabo &c. ¶ Tren. 3. Dedit me dns i manu de q̄ nō potero effugere. Cōminat ēt captiuitatem ¶ z mittā. ¶ Baruch. 3. Quid est israel q̄ in terra inimicor̄ es: Inueterasti in terra aliena. 2° ponit cōminatiōis admiratio ¶ nūqd ¶ q. nullā soliditatē vanis vel potētie dns ¶ volūtate ¶ qz dns in ipso nō delectat. Eccl. 21. Cor fatui q̄si vas p̄fractū: z oēm sapientiam nō tenebit.

¶ Terra terra terra audi sermonez dñi. Hec dicit dns. Scribe virū istū sterilem: virum q̄ in diebꝰ suis nō p̄sperabit. Nec enī erit d̄ semine eiꝰ vir q̄ sedeat super solium Dauid: z potestatem habeat vltra in iudea.

¶ Dic cōminat sterilitatē: qz nec tenebit fructū p̄tis p̄speritatis. ¶ Terra ¶ q. d. ex quo boies nō audiūt: saltē insensibilia obediant. Uel est methonomia: pūnēs p̄ ptento. Et dicit ad maiorē expressionē. Uel pp tres ptes terre. Deut. 22. Audiat terra vba oris mei. ¶ Scribe ¶ quasi sniam q̄ scripto tradit vt in memoria p̄seruet. supra. 17. ptm iuda scriptū est stilo ferreo in vngue adamantino. ¶ sterilē: qz mēte nō capiet ea q̄ sibi sorēt vtilia. ¶ nō p̄sperabit ¶ in opib⁹ suis. Erit ēt sterilis q̄tum ad fructus successiōis in dignitate regali. ¶ Nec. n. erit vir: ¶ q̄ sit purꝰ bō. Chr̄s. n. de semine eiꝰ fuit: ¶ fuit deꝰ z bō. Matth. p. Nec illo regnādi mō rex fuit: ¶ regnat eternaliter ad dexterā dei p̄tis ¶ potestatē bēat ¶ q̄si regiam. Quia Zorobabel nepos eiꝰ: rex populi nō fuit. infra. 36. Non erit ex eo q̄ sedeat super solū Dauid &c. ¶ Nota sup illud. Nolite flere sup mortuū: q̄ nō multū plorādū est sup mortuus: pp planctꝰ iutilitatē Eccl. 38. Ne dederis in tristitia cor tuū: ¶ repelle eam a te: pp mortis cōitatem. 2. Reg. 14. Oēs morimur: z q̄si aque dilabimur in terrā q̄ nō reuertunt: pp culpe īmunitatē. Sap. 4. Raptꝰ est ne malitia mutaret intellectū illiꝰ: aut ne fictio decipet aiam illiꝰ: pp laboris getē. Apoc. 14. Amodo ¶ dicit spūs: vt requiescāt a laboribꝰ suis: pp glie p̄secutionē. 2° Cor. 5. Scimꝰ. n. q̄ si terrestris domus nra huiꝰ habitatiōis dissolnat: q̄ edificationē ex deo habemꝰ: domū non manu factā: ¶ eternā in celis. ¶ Itē sup illud. Oēs pastores tuos pascet ventus: nota q̄ pastores ecclie q̄nq; pascit ventꝰ elatiōis. Isa. 57. Oēs eos auferet ventus: tollet aura. Uētus nimie expectationis. Eccl. 34. Qua q̄ apprehēdit vmbrā z pscquit ventus: ste z q̄ antēdit ad visa mēdacia. Uētus captiuitatis. Ezech. 5. Tertiā ptem disperges in ventū: z gladiū nudabis post eos. Et future damnationis. supra. 17. Sicut ventus vrens dispergam eos cora inimico: dorsum z nō faciem ostendam eis in die p̄ditionis eor̄.

¶ Capitulum. XXIII.

Ve pastoribꝰ qui dispergūt z dilacerāt gregem pascue mee dicit dominꝰ. Ideo hec dicit dns deꝰ israel ad pastores q̄ pascunt populus meum. Vos dispsistis gregem meū z eiecistis eos z non visitastis eos.

A Hic ponit cōminatio ¶ oēs p̄ncipes in ḡnali. Et ¶ ponit cōminatio ¶ malos p̄ncipes. 2° ponit discretio bonor̄ a malis. ¶ Ondit mihi dns. cap. 24. Primo dividit in duas. Prio ponit cōminatio ¶ peminētes i populo ex auctoritate regiminis. ¶ platos. 2° ¶ peminētes in populo ex p̄uilegio diuine reuelatiōis scilz ppbetas. ibi ¶ Ad ppbetas &c. ¶ Circa ¶ duo. Prio arguit culpā. 2° cōminat penaz. ibi ¶ Ecce ego &c. ¶ Circa ¶ duo. Prio ponit populi dispersio ¶ dispergūt ¶ expellendo de terra sua ¶ dilacerāt ¶ occidēdo vel spoliando: vel pp tyrānidē quā in eos exercebāt: vel qz fuerūt occasio vt populus hoc ab hostib⁹ paterer. ¶ eum in pctis viuentes: populū a peccatis nō retrahebāt. isa. 50. Ex pdit⁹ factus est populꝰ meꝰ: pastores eor̄ seduxerūt eos: fecerūtq; vagari i montib⁹. 2° ponit pastor̄ increpatio ¶ ideo hec dicit dns: eiecistis ¶ occasionaliter: vel pp tyrānidem. Ezech. 34. Lombus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras.

¶ Ecce ego visitabo sup vos malitiā studiorum vestror̄ ait dns. Et ego ¶ gregabo reliquas gregis mei de oīb⁹ terris ad q̄s eiecero eos illuc: z ¶ uertā eos ad rura sua z crescent z multiplicabūt: z suscitabo sup eos pastores z pascēt eos. Nō formidabūt vltra: z nō pauebūt z nullꝰ q̄rēs ex nūero dicit dns. Ecce dies veniūt dic dns: z suscitabo Dauid germen iustū z regnabit rex et sapiēs erit: z facī et iudiciū z iustitiā i terra. In diebꝰ illis saluabit iuda: z israel habitabit ¶ fidēter. Et h̄ est nomen q̄d vocabunt eū: dns iustus noster.

¶ Dic cōminat penā. Et ¶ ponit ¶ pastores cōminatio. ¶ Uisitat. ¶ supra. 21. Uisitabo sup vos iuxta fructum studior̄ vestror̄. 2° ponit ¶ solatio dispsi gregis ¶ ego ¶ gregabo ¶ vbi ¶ ponit ¶ gregationē. Ezech. 34. Educā eas de populis: z ¶ gregabo eas de terris &c. Et stat⁹ ¶ sp̄iratem. ¶ z crescere. ¶ Gen. 1. Crescite z multiplicamini z replete terrā. 2° ¶ mittit eis platos ¶ emēdationem. Et ¶ ¶ mittit eis solicitos ¶ncipes: ponēs pastor̄ solicitudinez. ¶ Et suscitabo: ¶ q̄si iā in nihilū deciderātis ¶ pastores. ¶ Esdras z alios ¶m quosdā. Ex meliꝰ Aplos. supra. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meum: z pascēt vos scia z doctrina. Et solicitudinis vtilitatē. ¶ securitatē ¶ nō formidabūt ¶ q̄tus ad signa timoris exterꝰ ¶ z nō pauebūt ¶ interꝰ. ¶ z nullus queret ex nūero ¶ q. d. nullus de nūero ecclesie timebit: vel deficiet ex negligētia aplor̄. Uel refert ad nūer̄ p̄destinator̄. Jo. 17. Nemo ex eis periit nisi filiꝰ ¶ditiōis. Ista ¶ securitas nō ¶ficit i vita ista: ¶ ¶ficit ¶ q̄n ¶fecta charitas foras mittit timorē. 1° Jo. 4. Cōsummabit ēt i futuro. 2° ¶ mittit eis optimū regē: ordens tpis ¶ gruitatē. ¶ Ecce ¶ pp certitudinē ¶ dies ¶ gre. 2° Cor. 6. Ecce nūc tps acceptabile: ecce nūc dies salutis. Uenietis regis ¶ditionē: q̄stū ad nobilitatē ḡnis. ¶ Et suscitabo. ¶ infra. 33. Germinare faciā Dauid germē iustitie: z faciet iudiciū z iustitiā in terra. Quū ad auctate dignitatis. ¶ Et regnabit rex ¶ nō solum sup iudeos: ¶ ēt super omnes reges. Luc. 1. Et regnabit in domo Jacob in eternū. Dan. 7. Cuius regnum regnū sempiternū est: z oēs reges seruient ei z obedient. Et q̄tū ad sapiaz cordis. ¶ Et sapiēs erit ¶mo ipsa sapia. 1° Cor. 1. Christū dei virtutē z dei sapiaz. Et q̄tū ad executionē iuris. ¶ Et faciet iudiciū. ¶ in ꝓ aduētu ¶ diabolus q̄ dicebat ¶nceps mūdi. Jo. 12. Nūc iudiciū ē mūdi: nūc ¶nceps mūdi hui⁹ eiciet i tenebras exteriores. In 2° bo ¶ oēs puniēdo q̄ ḡnale ¶niaz. Jo. 5. Pater nō iudicat quēquā: sed oē iudiciū dedit filio ¶ z iustitiā ¶ quā docuit seruādā. Matth. 5. Nisi abūdauerit iustitia vra plusq̄ scribar z pharisēor̄ non intrabitis i regnū celor̄. Et ad ipl̄

dū auxiliū gre. Unde ponit aduēt⁹ utilitatē: q̄tū ad salutem a penalitate. ⌊ In die⁹ illis saluabit. ⌋ In p̄ aduentu particulariter: in 2° aduētu uīter: qñ ois israel salu⁹ fiet. ℞o. xj. Isa. x. Si fuerit nūer⁹ filioꝝ israel q̄si arena maris reuertēt̄ quidē ex eo. Et q̄tū ad securitatē ⌊ r israel ⌋ r hoc exponēdū est: vt supra. Isa. 32. Sedebit populus me⁹ in pulchritudine pacis: in tabernaculis fiducie: r in rege opulēto. Juda dicit q̄tū ad duas trib⁹: israel q̄tum ad decē: ad significandū q⁹ in fide christi p̄cordes erunt. Osee. j. Et ponēt sibimet caput vnum r̄c.

℣ Propter hoc ecce dies veniūt dicit dñs: r non dicent vltra viuit dñs q̄ educit filios israel ō terra egypti: sed viuit dñs q̄ eduxit r adduxit semen domus israel ō terra aquilonis: r de cūctis terris ad quas cieceram eos illuc: r habitabunt in terra sua.

C ℣ Dic ostēdit bñficij magnitudinē: ex hoc q⁹ ob hoc bñficium: oblitioni tradet̄ pristinū beneficiū. Et pōt referri ad liberationē factam p̄ Titū. Uel melius ad liberationem factam p̄ christū. Isa. 43. Ne meminēritis priorꝝ: r antiqua ne intueamini r̄c.

℣ Ad ꝓphetas. Contritum est cor meum in medio mei: contremuerūt omnia ossa mea. Factus sum q̄si vir ebrius: r quasi ō madidus a vino: a facie dñi r a facie verborꝝ sanctoꝝ eius: q⁹ adulteriis repleta est terra: q⁹ a facie maledictionis luxit terra: arefacta sunt arua deserti. Factus est cursus eoꝝ malus: r fortitudo eorum dissimilis.

℣ Dic ponit cōminatio ꝺ ꝓphetas sic dicit⁹ ipse ōclarat. Et p̄ ponit cōminatio ꝺ ꝓphetas. 2° ꝺ prophetaꝝ visiones ibi. Circa p̄m duo. Prio ponit ꝓphetaꝝ deceptionē. 2° ponit deceptionū diuersitatē ibi ⌊ Dec dicit dñs r̄c. ⌋ Circa p̄m duo. Prio ponit efficax deceptionis in populo. 2° ponit decipiētū ꝓphetaꝝ pena. ibi ⌊ Propheta r̄c. ⌋ Circa p̄m duo. Prio ponit ꝓphete compassio sup futura ꝓtritōe quā designat p̄ ꝓtritionē cordis ⌊ ꝓtritū ⌋ p̄ tremorē corpis ⌊ ꝓtremuerūt ⌋ sicut solet turbatis accidere. Per ipedimētū cognitiōis ⌊ factꝰ sum ebri⁹ ⌋ q nō bz vsum rōnis: r hoc ex magnitudine stuporis ⌊ Madidus a vino. ⌋ q bz qdē rōnis vsuz: sed ipeditus p̄p multā potationē ⌊ a facie dñi ⌋ a p̄sentia reuelationis ipsi⁹ q se mihi ratū ꝓtra iudeos dicit ⌊ Xbor scōrꝝ ei⁹ ⌋ q⁹ mihi culpā ipsoꝝ notificauit r penā p̄dixit. ꝑa. Dispsa sūt oia ossa mea: factus est cor meū tāq̄ cera liquescēs in medio vēteris mei. Isa. 29. Obstupescite r admiramini: fluctuate r vacillate: inebriamini r nō a vino: moueamini: r nō i ebrietate r̄c. 2° ponit populi dissipatio. Et p̄ q̄tuz ad culpe magnitudinē ⌊ adulteriis. ⌋ idolatria. ſ. r alijs peccat⁹ ⌊ terra ⌋ iudeoꝝ. Isa. 2. Repleta est terra ei⁹ idolis r̄c. 2° q̄tum ad pene inflictionē: q⁹ ⌊ a facie maledictiōis ⌋. ſoluit ⌊ luxit ⌋ sterilis facta. Isa. 24. Luxit r defluxit terra: r infirmata est r̄c. 3° q̄tum ad obstinationē. ⌊ factꝰ est: ⌋ q⁹ ad malū pati sūt p̄ peccatis. Prouer. j. Pedes eoꝝ ad malū currūt. ⌊ dissimilis ⌋ fortitudini scōrꝝ patꝝ q in fruitio dei seipsos exercebant. Prouerb. 15. Cor stultoꝝ dissimile erit.

℣ Prophetā nāq̄ r sacerdos polluti sūt: r in domo mea inueni malū eoꝝ ait dñs. Idcirco via eoꝝ erit q̄si lubricū in tenebris: impellent̄. n. r corruent in ea. Afferam. n. sup eos mala: annum visitatiōis eoꝝ ait dñs. Et in ꝓphetis samarie vidi fatuitatem: r ꝓphetabant in Baal r decipiebant populū meū israel. Et in ꝓphetis hierusalē vidi filiū dinem adulterantiū r iter mendaciū. Et ꝓfortauerūt man⁹ pessimoꝝ: vt non ꝓuerteretur vnusq̄sq̄ a malitia sua. Facti sunt mihi omnes vt sodoma: r habitatores ei⁹ quasi gomora. Propterea hec dicit dñs exercituū ad ꝓphetas. ecce ego cibabo eos absinthio: r potabo eos felle. A ꝓphetis. n. hierusalē egressa est pollutio super omnem terrā.

℣ Dic ponit malitia ꝓphetaꝝ q̄si cā malitie populi. Et p̄ in ḡnali ponēs culpā. ⌊ polluti ⌋ diuersis crimin⁹ q⁹ domo mea ⌊. ſ. tēplo vt populo. supra. xj. Quid est q⁹ dilect⁹ me⁹ in domo mea fecit scelera multa. Et subiūgēs penā ⌊ iccirco via: lubricū ⌋ ſ. corruēt in petis suis sic i tali via. ꝑa. Fient vie illoꝝ sicut tenebre r lubricum. Et exponēs ipsam ⌊ q⁹ afferā mala pene. supra. xj. Inducaz sup viros anathot annū visitatiōis eoꝝ. 2° in spāli. Et p̄ ponit culpam q̄tū ad ꝓphetas. x. tribuū. ⌊ Et in ꝓphetis samarie: fatuitatē ⌋ q⁹ excelsa idola colebāt: sic illi q⁹ occidit Helias. 4. Reg. 19. Isa. 9. Prophetā docēs mēdaciū: ipse est in cauda. Et ꝓphetaꝝ duaꝝ tribuū. ⌊ Et in ꝓphetis hierusalē: filiudine ⌋ q⁹ idirecte populū ad idolatriā puocabant: cū mēdaciter prospa idolatris ꝓmittebāt. Ezech. 13. Uiolabāt me ad populū meū ꝓp pugillū ordei r fragmen panis: vt interficerēt alias q̄ nō morit̄: r viuificarēt alias que nō viuūt. 2° ponit irā diuinā ⌊ facti sūt: vt sodoma ⌋. ſ. ꝓphetę: in tātas abominatiōes eos babeo ⌊ ei⁹ ⌋. ſ. hierusalē. Isa. j. Audite ꝟbū dñi ꝓncipes sodome ꝓpendite aurib⁹ legē dei vestri pplus Gomore. 3° cōminatur penā. ⌊ Propterea hec dicit dñs: ecce ego. ⌋ supra. 9. Ecce ego cibabo populū istū absinthio: r potū dabo eis aquā fellis. Et assignat cām: q̄re spāliter ꝓphetis cōminat ⌊ a ꝓphetis. n. hierlm. ⌋ Dan. 13. Egressa ē iniquitas ō babylone a seniorib⁹ iudicib⁹ q videbant regere populū.

℣ Hec dicit dñs exercituū. Nolite audire ꝟba ꝓphetaꝝ q ꝓphetant vobis r decipiunt vos. Uisionē cordis sui loquunt̄: nō de ore dñi. Dicūt dicentibus q blasphemāt me: locut⁹ est dñs: pax erit vobis: r oībus q ambulant in prauitate cordis sui dixerūt: nō veniet super vos malum. Quis en̄ affuit in cōsilio dñi r vidit r audiuit sermonē ei⁹? Quis cōsiderauit ꝟbum illi⁹ r audiuit? Ecce turbo dñice indignationis egredi et̄: r tēpestas erūpens super caput impioꝝ veniet. Non reuertet̄ furor dñi vsq̄ dum faciat r vsq̄ dum cōplaceat cogitationem cordis sui. In nouissimis diebus intelligetis cōsiliū eius. Non mittebaz ꝓphetas: r ipsi currebāt: nō loq̄bar ad eos: r ipsi ꝓphetabant. Si stetissent in consilio meo r nota fecissent ꝟba mea populo meo auertissem vtiq̄ eos a via sua mala r cogitationibus suis pessimis.

℣ Dic ponit diuersos modos deceptiōis. Et p̄ exponit ip-

ſos. 2° ſumatim eos colligit.ibi[Propterea ecce ego ad
ppbetas.Circa p'm duo.Primo ponit modū decipiendi
p ꝟba ficta:qñ.ſ.nihil videbāt:ſed fingebāt ſe viſionē a
dño accepiſſe. 2° ponit modū decipiēdi p ſomnia vana:
dum ſomnus pbātibus q̄ſi ſuunis revelatiōib⁹ adhe-
rebāt.ibi[Putas ne rē.]Circa p'm tria.Primo ponit̄ p
hibitio ad populū ne tales pſeudo ppbetas audiant eis
obediēdo ⁊ credēdo.[nolite audire.]Deut.13. Si ſurre-
xerit in medio tui ppheta:aut q ſomniū vidiſſe ſe dicat:
⁊ pdixerit ſignū atq; portentū:⁊ evenerit qđ locutus eſt.
⁊ dixerit nobi.Eamus ⁊ ſeq̄mur deos alienos quos igno-
ras:⁊ ſeruiamus eis:nō audies ꝟba ppbete illi⁹ aut ſom-
niatoris rē. 2° inducit pro cā ppbetaꝝ deceptio q̄nq; ad
ſſumptā auctoritatē:qz ſe nūtios dei mētiebāt[viſiones
cordis.]Eccl̄.13. Ueh ppbetis ſtipientib⁹ q ſequūtur
ſpūm ſuū ⁊ nihil vident rē.Etiam ad falſam pmiſſionē
[dicunt bis q blaſphemāt.]ſupra.6.Curabāt ꝯtritionez
filie ppli mei cū ignominia dicētes/pax/pax/⁊ nō erat pax.
Et q̄m ad erroneā ꝓbōnē.[Quis.n.aſſuit jqz.n.Eſa.40.
dī.Quis conſiliari⁹ ei⁹ fuit:volebāt debilitare cōminatio-
nes ppbetaꝝ:ne eis crederet q̄ſi vana ſpiritu ignorāb⁹
quer'e ſe intelligentes:qz p ꝟbū illud nō excludit cognitio
divini conſilij p revelationē:ſed p humani ingenij cōprehē-
ſionē.[Et vidit].q.plens[deſideravit].q.abſens.Matth.
xx.Erratis neſciētes ſcripturas. 2° oñdit eoꝝ falſitatez.
Et p q̄tū ad falſaz pmiſſionē:ponēs penā.[Ecce turbo]
diſpergēs captiuatos rpc grauis afflictionis[impioꝝ]gra-
bus pacē pmittebāt.Unū conſtat eos nō eſſe bonos ppbe
tas.Deut.18.Qđ in nole dñi ppheta ille pdixerit:⁊ non
evenerit:hoc dñs nō eſt locutus.ps.Ignis ante ipm pce-
det:⁊ inflāmabit in circuitu inimicos ei⁹.Et excludit miſe
ricordiā.[nō revertent.]Eſa.55.Sic erit ꝟbum qđ egre
dietur de ore meo.Non revertet ad me vacuū: ſed faciet
q̄cūq; volui:⁊ proſperabit in his ad q̄ miſi illud.Et inducit
pene effectū[in nouiſſimis qñ penas ſuſtinuerint[intelli
ge]p exprimētū.ps.Cognoſcet dñs iudicia faciēs. 2° q̄m
ad ſſumptā auctoritatē[nō mittebā.]ſupra.14. Nō mi
ſi eos:⁊ nō ꝓcepi eis:neq; locutus ſum ad eos. 3° q̄tū ad
falſaz ꝓbationē.[Si ſtetiſſent:ſtet veri ppte[aneriſſez]
ppm vel ipſos ppbetas.ſup.15.Si puerteris:puertā te.

¶ Putas ne deus e vicino ego ſum dicit do
minus:⁊ nō deus delonge:Si occultat ſe vir
in abſcōditis:⁊ ego nō videbo eū dicit dñs:
Nunqd nō celū ⁊ terrā ego ipleo dic̄ dñs:
Audiui que dixerūt ppbete ppbetantes in
noie meo mendaciū atq; dicētes. Somnia-
vi:ſomniavi. Uſquequo iſtud eſt in cor pro
phetaꝝ vaticinantiū mendaciū:ppbetantiū
ſeductiones cordis ſui:Qui volūt facere vt
obliviſcat populus me⁹ nois mei:pp ſom-
nia eoꝝ que narrāt vnuſquiſq; ad primū ſuū:
ſicut obliti ſunt pres eoꝝ nois mei pp baal.
Propheta q habet ſomniū narret ſomnium ⁊
q habet ſermonem meū:loquatur ſermonē
meū vere.Quid paleis ad triticū dicit dñs:
Nunqd nō verba mea ſunt quaſi ignis dicit
dñs ⁊ quaſi malleus ꝓterens petram:

F ¶ Dic ponit aliū modū deceptiōis p ſomnia. Et circa h̄
tria.Prio inducit pbans divinū teſtimoniū:oñdens teſtē
idoneū:qz bz ſciaz remotoꝝ[e vicino]vt ab q̄ celis ſūt
cognoſcam.vbi ſedes mea dī:vel ēt bona ⁊ nō mala q̄ a
me lōginq ſūt.Sap.8.Attingit a fine vſq; ad finē fortiter
⁊ diſponit oia ſuauiter.Et qz bz ſciaz occultoꝝ.[Et ſi
occultabit̄ vir in abſcōditis ꝯgitationū vl locoꝝ.Eccl.
16.Non dicas:a deo abſcōdar:⁊ ex ſūmo:qs mei memo
rabit̄:Et pbat vtrūq;:[Nūqd nō celū ⁊ terraz]z ita nō
eſt a me cognitiōe remotū[ipleo].q. iteri⁹ penetrans:⁊
ita nō eſt mihi occultū.Eſa.vlt.Celū mihi ſedes e: terra
aūt ſcabellū pedū meoꝝ.[Audiui.]Eccl.34. Vana ſpes
⁊ mēdaciū viro inſenſato:⁊ ſomnia extollūt inprudentes.
2° increpat deceptionis vitium q̄tum ad culpe cōtinu-
tatem[vſquequo iſtud.]ps. Filij hoium vſquequo graui
corde:vt qđ diligitis vanitatē⁊ q̄rritis mēdaciū:Et q̄tuz
ad intētionē opis vel opantis[q volūt facere.]Eccl̄.13.
Uiolabāt me ad populū meū pp pugillus ordei⁊ frag-
men panis:vt interficerēt aias q̄ non moriunt̄:⁊ vivificā-
rent aias q̄ nō vivūt:mentiētes populo meo rē.3° inducit
vere doctrie ꝓcepta.[Propheta q bz ſomniū narret].q.
d.qcūq; gradus ppbetalis viſiōis, Ro.12.Unicuiq; ſic̄
de⁹ divīſit mēſurā fidei rē.Et ponit rōnē[qd pallets ad
triticū].q.d. Ꝟba mea ſūt triticū ad refocillādū. ſupra.14.
Inventi ſūt ſermones tui⁊ comedi eos:⁊ factū eſt mihi
ꝟbū tuuz in gaudiū⁊ letitiā cordis mei.ps. Quā dulcia
faucib⁹ meis eloq̄a tua ſup mel ori meo.Et ignis jad ac-
cendendū.ps. Ignitum eloquiū tuū vehemēter.Et iez.
Eloquiū dñi inflamavit eū.[malle⁹]ad emolliendū dura
corda.Oſee.6.Propter h̄ dolavi in ppbetis⁊ occidi eos
in ꝟbis oris mei.Et iō nō ſūt miſcenda ſpinis.2° Cor.6.
Que ſocietas luci ad tenebras:q̄ āt cōſortio chri ad belial.

¶ Propterea ecce ego ad ppbetas ait dñs q
furant verba mea vnuſquiſq; a primo ſuo.
Ecce ego ad ppbetas ait dñs q aſſumūt lin
guas ſuas:⁊ aiunt:dicit dñs.Ecce ego ad p
pbetas somniātes mendaciū dicit dñs: qui
narravērūt ea⁊ ſeduxerunt populū meum
in mendacio ſuo:⁊ in miraculis ſuis cū ego
nō miſiſſem eos:nec mandaſſem eis:q nihil
pfuerunt populo huic dicit dñs.

¶ Dic recolligit tres modos deceptiōis. Et p̄mus eſt ex
ſcripture depravatiōe.[Qui furant].q.ad aliū ſenſuz q̄
ppbete veri voluerint. Jo.x. Qui nō itrat p oſtiū in ouī
le ouium:ille fur eſt⁊ latro. Secūs eſt ex ꝟbouum fictio
ne[ad ppbetas].i.ꝫ eos[aſſumūt] fingētes ꝟba. ſup.9.
Docuerūt linguas ſuas log mendaciū:vt inique agerent
laborauerūt. Tertius eſt ex ſomnioꝝ adhesione.[ecce ego
miraculis.]ampullosis verbis.Eſa.69. Uidentes vana:
dormientes⁊ amantes somnia.

¶ Si igit̄ interrogaverit te ppls iſte vel ppbe
ta aut ſacerdos dicēs:qđ eſt onus dñi:dices
ad eos. Vos eſtis onus. Proiciaz quippe
vos dicit dñs. Et ppheta⁊ ſacerdos⁊ po
pulus q dicit onus dñi:viſitabo ſup virum
illuz⁊ ſup domū ei⁹. Hec dicetis vnuſquiſq;
ad primū⁊ ad fratrē ſuū.Quid rñdit dñs:
⁊ qd locutus eſt dñs. Et onus dñi vltra nō
memorabit̄:qz onus erit vnicuiq; ꝟmo ſuo.
Et pervertiſtis ꝟba dei viventis:dñi exercituū
dei nr̄i. Hec dices ad ppheram. Quid rñdit
tibi dñs:⁊ qd locut⁹ eſt dñs:Si aūt onus

dñi diuersis: ꝓpter hoc hec dic dñs. Quia
dixistis ꝑmonē istū onus dñi: t misi ad vos
dicens: nolite dicere onus dñi: ꝓpterea ecce
ego tollā vos portās: t derelinquā vos t ci
uitatem quā dedi vobis t ꝑib⁹ vīs a facie
mea: t dabo vos i opprobriū sēpiternū: t i
ignominiā eternaz q̄ nūq̄z oblīuīōe delebit.

¶ Dic cōminat̄ ꝫ ꝓphetaz irrisiones. Sicut.n. Esaie tē
poribꝰ irridebant. Māda: remāda: expecta respecta ꝛc.
Esa.28. Ita modo verbū qđ Esaias adlueuerat. q. ad de
signādū pene grauitatē. l. onus dñi: irridebāt. Unde cir
ca hoc tria facit. Primo increpat irridentē populū cōmi
nās penā quā ad iterrogātes. [iterrogauit.] irrisorie. [vos
estis onus.] Ut ꝓ que qs peccat ꝓ hec t torqueat̄. Sap.
xj. Eſa.j. Facta sunt mihi molestia: laborauī sustinens ꝛc.
Et q̄tum ad col loquētes. [Et ꝓphetā. Jpe. Uisitabo in
virga iniquitates illoꝝ: t in ꝛberibꝰ petā coꝝ. z°. ꝓhibet
irrisiones ꝛboꝝ. Et ꝓ ponit ꝓceptum: in quo oñdit mo
dus loquēdi. [Nec dicetis.] Et ꝓhibet irrisio: [qz onus
vestr⁹ erit] i. ꝓ ꝛbis suis graui pene obligat̄. Matth.
xj. Ex ꝛbis tuis iustificaberis: t ex ꝛbis tuis ꝓdemnabe
ris. Et assignat̄ irrisionis rō [t puertistis] q. dudeo, ꝓhi
beo: qz in derisum puertistis: t pclusit. [Nec dices.] Eze
chi.31. Audiunt sermones tuos t nō faciūt eos: qz in can
ticū oris sui vertūt illos. 3°. cōminat̄ penā. Et ꝓ pena ca
ptiuitatis. [Ecce ego] loquar ad similitudinē ei⁹ q. graue
pōdus in altū tollit: vt fortiꝰ cadere faciat. Apoc.18. Su
stulit vn⁹ angel⁹ fortis lapidē q̄si molarē magnū: t misit
in mare dicēs: hoc ipetu mittet babylon ciuitas illa ma
gna: t vltra nō inuenīet. z°. penā ꝓfusionis [t dabo vos.]
Et pōt referri ad penā successionis. Uel ad ignominiā q̄
in captiuitate ōleti sūt. Et ignominia dī ꝑtīn: vel oppro
briū non dignū notari. supra.20. Cōfundent̄ vehemēter:
qz nō intellexerūt opprobriū sempiternū qđ nūq̄z ōlebit.

H ¶ Nota sup illud. Ecce dies venīt ꝛc. Qz tps gratie dī
dies: pp luminis apparitionez. Ro.13. Nox ꝓcessit dies
aūt approp̄iauit: abiciam⁹ ḡ opa tenebraz: t iduamur
arma lucis: pp solis calorē. z. Reg.xj. Cras erit vobis sa
lus. ꝓpter itineris securitatē. Joā.xj. Si qs ambulauē
rit in die nō offendit: q lucē hui⁹ mūdi videt. Si aūt am
bulauerit in nocte offendit qz lux non est in eo. ꝓpter
vigilātā t sobrietatē ꝑ Thessa.5. Qui.n. dormīūt nocte
dormiunt: t qui ebrij sunt: nocte ebrij sunt.

¶ Capitulum. XXIIII.

OStendit mihi dñs: t ecce duo ca
latbi pleni ficis positi ante tēplum
dñi postq̄z trāstulit Nabuchodo
nosoꝝ rex babylonis Jechoniā filiū
Joachim regē Juda t ꝓcipes ei⁹ t fa
brōs t iclusoꝝ de hierusalē t adduxit eos in
babylonē. Calatbus vn⁹ ficus bonas hēbat
nimis: vt solēt fic⁹ eē primi tpis. Et calatb⁹
vnus ficus habebat malas nimis: q̄ comedi
nō poterāt eo q̄ essent male. Et dixit dñs ad
me. Quid tu vides Hieremia? Et dixi. Fi
cus bonas: bonas valdē: t malas: malas val
de: q̄ comedi nō pōt eo q̄ sint male. Et factū
est ꝛbū dñi ad me dicēs. Hec dicit dñs de⁹
Israel. Sicut fic⁹ he bone: sic cognoscā trās
migrationē iuda quā emisi de loco isto i ter
ram chaldeoꝝ i bonū: t ponā oculos meos
sup eos ad placādū. Et reducā eos in terrā
hanc: t edificabo eos t nō destruā t plāta
bo eos t nō euellā: t dabo eis coꝝ vt sciant
me: qz ego sum dñs. Et erunt mihi in popu
lum: t ego ero eis in deū: qz reuertentē ad me
in toto coꝛde suo. Et sicut ficus pessime que
comedi nō pōt eo q̄ sint male: hec dicit dñs:
sic dabo sedechiam regē iuda t ꝓcipes ei⁹
t reliquos de hierusalem q̄ remanserunt in
vrbe hac: t q̄ habitāt in terra egypti. Et da
bo eos in vexationem afflictionemq̄z oībus
regnis terre: in opprobriū t in parabolaz t
in ꝓuerbiū t in maledictionez in vniuersis
locis ad que eicci eos: t mittam in eis gladi
um: t famē: t pestem donec consūmant̄ de
terra quam dedi eis t patribus eoꝝ.

Hic ponit distinctio malorū ꝓncipū a bonis sub A
quadā filiatione. Et ꝓ ponit filiationis
oñsio: ponēs visionē. Oñdit imaginaria visiōe: vel ar
gumētali: vt de ficubus q̄ ante tēplum vidēbant ꝓphe
tia sumeret. Simile. supꝝ.18. De argumento siguli. Nūe
ri.17. Si qs fuerit iter vos ꝓphēta in visione apparebo
ei: vel ꝓ somniū loquar ad illū. [Postq̄z trāstulit: iclusoꝝ
argentariū: q lapides argēto vel auro icludit. Et hoc
habet̄ ꝑ hystoriā. 4. Reg.23. Eſa.3. Ecce dominator
dñs exercituū auferet a hierusalē t ab Juda validum t
fortē: oē robur panis t oē robur aque ꝛc. Et visoꝝ distī
ctionē: ponēs bonas ficus. [Et vn⁹ calatbus ꝓ q̄s boni si
gnificant̄. Osee.9. Quasi ꝑma poma ficulnee in cacumi
ne ei⁹ vidi patres coꝝ. Michee.7. Ficus ꝓcoquas desi
derauit anima mea. Et ponens malas. [Et calatbus] per q̄s si
gnificant̄ mali de populo. supra.x. Oño querela es mihi i
prauū vinea aliena: z°. ponit visionis exꝑsitio: vbi po
nit dñi interrogatio que est excitatio ad videndum. [Et di
xit.] Supra. ꝑidem. Et prophete responsio. [Et dixit: fi
at⁹] sic. Gen.41. De spicis t vaccis in somnio ꝑharao
nis. 3°. ponit visionis exꝑō. [Et factū est ꝛbus.] Et ꝑmo
q̄tum ad bonos: adaptans filiationē in ꝓmissione ꝓspi
tatis in ḡnali. [Sicut fic⁹: cognoscā ꝑnotitia approbatio
nis ꝑ Thim.2. Nouit dñs q̄ sunt ei⁹. Et ꝓsequit in spe
ciali q̄tum ad bona coꝛpis: vt reducat ad locū ꝓprium.
[Et ponā oculos.] Eſech.36. Tollam qppe vos de gēti
bus t congregabo vos de vniuersis terris: t reducā vos in
terrā vestrā. Et vt restituat in ꝓsperitatis statuz. [Et re
ducam: t edificabo] in altū eleuans: sic fit in edificio. [Et
nō destruā] vbi peccaueritis sicut. ibi. 42. Edificabo vos
t nō destruā: plātabo t nō euellā. [Et plātabo] in bonis
ꝓfirmādo. Ibi. 31. Uigilabo sup vos vt edificē t plantē
ait dñs. Et q̄tum ad bona: ꝑmittens dei cognitionē. [Et
dabo eis] Eſech.36. Dabo vobis coꝝ nouū t ſpūm nouū
ponā in medio vestri. Et obediēnie subiectionē. [Et erūt
mihi.] Apoc.20. Ipsi populus ei⁹ erūt: t ipse deus cū eis
erit coꝝ deus. z°. q̄tū ad ficus malas. [Et sicut ficus.] Et
ꝓ cōminat̄ eis afflictionem in terra sua. [Sic dabo sede
chiam.] Supra.15. Dabo eos in seruitutē vniuersis regnis
terre ꝓp manassez filiū Ezechie regis iuda sup oīb⁹ que
fecit in hierusalē. z°. ꝓfusionē in terra captiuitatis [in op
probriū] q̄tum ad peccati culpe [in parabolaz] in simi
litudinariā

lindinariam locutionē vestra pena in ep̄lū recitabit [in puerbiū] ga ex his q̄ vobis acciderint sumet̄ puerbiū ad istructionē alioz [in maledictionē] q̄tū ad ipre cationē pene p̄nialr. Uel ga dicet q̄libet alteri maledi cēs.sic faciat tibi deus:sic fecit illis.p̄s. Facti sumus op probrium vicinis nostris:subsannatio ⁊ illusio his qui in circuitu nostro sunt.3° penam occisionis [Et mittam] supra.15. Qui ad mortem ad mortē:⁊ q̄ ad gladiū ad gla dium:⁊ qui ad famem ad famem ⁊c.

¶Capitulum.XXV.

VErbū q̄ fact̄ ē ad Hieremiā de oi pplo iude i anno q̄rto Joachis filij Josie regis iuda:ip̄e ē ann° pri mus Nabuchodonosor regi babylonis. Et locut° ē Hieremias ppha ad oēs ppls iuda ⁊ ad vniuersos habitatores hierlm dicēs. A tertiodecio āno Josie filij Ammon regis iu da vsq̄ ad die hāc:ip̄e ē terti° ⁊ vicesim° an nus:factū ē ūbū dñi ad me:⁊ locut° sum ad vos ō nocte ꝛsurgēs ⁊ loquēs:nō audistis. Et misit dñs ad vos oēs ſuos suos pphas ꝛsurgēs diluculo mittēsq̄ ⁊ nō audistis:ne q̄ iclinastis aures vras vt audiret cū dice ret. Reuertimini vnusq̄sq̄ a via sua mala:⁊ a pessimis cogitatiōib° vr̄is:⁊ habitabit i ter ra quā dedit dñs vobis ⁊ p̄ib° vr̄is a seculo ⁊ vsq̄ in seculū. Et nolite ire post deos alienos vt ſuiad eis adorēris q̄ eos:ne q̄ me ad iracundiā ꝓuocet i operib° manuū ve strar:⁊ nō affligam vos. Et nō audistis me dicit dñs:vt me ad iracūdiaz ꝓuocaretis in opib° manuū vr̄aruz in malum vestruz.

A Hic ponit cōminatio vlis ō oium gēti̇ū principes. Et diuidit in duas ptes. In p̄ma ponit comminatio. In 2ª cōminatiōis reuelatio.ibi [Quia sic dicit dñs ⁊c.] Circa p̄mū duo.p̄ ponit ppbie titulū [Uerbū q̄ factus est] Ex quo colligit̄ q̄ ppbia pcedēt̄ visionē tpe prece dit.2° ponit cōminatiōis ppbetia.ibi [A tertiodecio ⁊c.] Et p̄mo assignat cōminationis cām.2° cōminat penam. ibi [Propterea hec dicit ⁊c.] Cām aūt assignat ex inobe diētia.gp quā ipsi alios gentib° in pena cōnumerati sunt: quam aggrauat ex trib°.p̄mo ex pte ipsius ppbete pdi cantis:ga in pdicatiōe peruenit [a tertiodecimo anno Jo sie ja quo vsq̄ ad finē vite ⁊ regni sui:qui regnauerit.31. annis fuit.18.anni.gb° additis q̄tuor annis Joachis ⁊ tri bus mēsib° gb° regnauit Joathā fuerūt annis pdicatio nis Hieremie quo hec gesta sunt.23.[de nocte ꝛsurgēs] ad modū ei° q̄ solicitus est ad expletum q̄libz opus. Prouer.6.Discurre festina,fuscita amicū tuū ⁊c. 2° ex parte ipsi° mittētis:q̄ ex multitudie nuntioz [uenit] solli cit° [Et misit dñs] supra.7. Misi ad vos omnes seruos meos pphetas p diez:ꝛsurgēs diluculo ⁊ mittēs:⁊ nō au dierūt me ⁊c. Ad designādas aūt diuinā solicitudinē no minat diluculū. Notat ⁊ noctē:ga deus luxit in tenebris. De sunt ille tenebre:de gb° Jo.3.dī q̄ Nichodem° ve nit ad Jesum nocte ⁊c. Ex pte admonitionis q̄ honesta in se:vtilis q̄tuz ad p̄missaz venia. Un̄ p̄ dicit penam de malis p̄teritis:ponēs hic paruz [Reuertimini ⁊c.] Esa.55. Derelinquat impius viā suam⁊ vir iniquus cogitationes suas:⁊ reuertat ad dñm ⁊ miserebit ei°:⁊ ad deū nostrū qm̄ multus est ad ignoscendū. Et p̄missaz [Et habitabitis] Esa.p̄. Si volueritis ⁊ audieritis me:bona terre comede tis.2° dicit camelā malis futuris:ponēs p̄ceptū [Nolite ire] q̄tū ad idolatriā [Neq̄ me ad iracūdiaz] q̄tum ad penā mortis. Exo.20. Non habebis deos alienos coram me ⁊c. Et p̄cepti p̄tēpaz [Et nō audistis] Deut.32. Ipsi me prouocauerunt in eo qui non erat deus⁊ irritauerūt in vanitatibus suis ⁊c.

¶Propterea hec dicit dñs exercituz. Pro eo q̄ nō audistis ūba mea:ecce ego mittā ⁊ assumā vniūsas cognatiōes aglonis ait dñs ⁊ Nabuchodonosor regē babylonis ſuū me uz:⁊ adducā eos sup terrā istā ⁊ sup habita tores eī° ⁊ sup oēs natiōes q̄ i circuitu illi° sūt ⁊ interficiā eos:ponā eos i stupore ⁊ i sibilū ⁊ i solitudies sempiternas. Perdāq̄z ex eis vocē gaudij ⁊ vocē letitie:vocē sponsi ⁊ vo cē sponse:vocē mole ⁊ lumē lucerne. Et erit vniuersa terra eī° in solitudinez ⁊ in stupo rē:⁊ seruiēt oēs gētes iste regi babylonis se ptuagita ānis. Cūq̄z ipleti fuerit septuagin ta āni:visitabo sup regē babylonis ⁊ sup gētē illā dicit dñs iniqtatē eoz ⁊ sup terrā chal deoz ⁊ ponā illaz i solitudies sempiternas. Et adducā sup terrā illā oia ūba mea q̄ lo cut° sum ō eā:oē q̄ scriptū est in libro isto quecūq̄z ꝓphetauit Hieremias aduersum oēs gentes:ga seruierūt eis cū essent gentes multe ⁊ reges magni. Et reddā eis ꝓm opa eoz:⁊ ꝓm facta manuum suarum.

¶Hic cōminat penā. Et p̄ quā babylonij illiserunt:de scribēs hoste [Ecce ego mittā ⁊ assumā.seruū jnc̄tū mi nisterū diuine voluntatis exercebat.supra.6.Ecce pplus venit de terra aglonis:gens magna ꝛsurgit a finibus ter re. Et describēs penā imminentē:q̄tū ad interfectionez ho minū [⁊ interficiā.in solitudies sempiternas] Et q̄ nimāq̄ reparent̄:sed q̄si ad silitudinē sempiternarū solitudinū rediguntur.supra.19. Ponā vrbē hāc in stuporeꝫ ⁊ in sibi lum. Dis g pterierit per eā obstupescet ⁊ sibilabit super vniuersa plaga ei°. Et q̄tuz ad cessationē humanoz offi cioz [in gaudiis] perdāq̄z [⁊ in vite cōmodis] voces mo le [supra.16.Auferā de loco isto in oculis vrīs ⁊ in diebus vestris vocē gaudij ⁊ vocē letitie vocem sponsi:⁊ vocem sponse.Et describēs etiā penā duriorē [Et seruiēt.70.an nis] Tāti.n.regnū chaldeoz durauit.Esa.57. Nō in p petuuz irascar:ga spūs a facie mea egrediet ⁊c.2° ponit penā qua chaldei sustinuerūt [Cūq̄ impleti] Et p̄ ponit cōminationē [Uisitabo] Apoc.4. Qui i captiuitatez du xerit captiuitatē ibit:⁊ q̄ gladio occiderit opz eum gla dio occidi.3° cōminatiōis certitudinē [Et adducā oia q̄ locut° sum ō eā] Esa.13.21.46.et.47.[ppbetauit Hiere mias] Infra.50.51.[ga seruierūt] Jti ipsi i supbiā abusi sunt dei bñficio.3° ostendit pene egritatē [Et reddam eis] p̄s. Scōs opa manuū eoz tribue illis: redde retribuonez eoz ipsis:q̄n nō intellexerūt opera dñi:⁊ in opera ma nuum eoz destrues illos ⁊ non edificabis eos.

¶Quia sic dicit dñs exercituum de⁹ isrl. Su me calicē vini furoris hui⁹ de manu mea:⁊

ppinabis ō illo cūct gētib⁹ ad qs ego mittā te ⁊ bibēt: ⁊ turbabunt ⁊ ifanīēt a facie gladij quē ego mittā iter eos. Et accepi calicē de manu dñi: ⁊ ppinaui cunct gētib⁹ ad qs misit me dñs: hierl ⁊ ciuitatib⁹ iuda ⁊ regibus ei⁹ ⁊ pricipib⁹ ei⁹: vt darē eos i solitudinē ⁊ i stupore ⁊ i sibilū ⁊ i maledictionē sic ē dies ista. Pharaoni regi egypti ⁊ puis ei⁹ ⁊ pricipib⁹ ei⁹ ⁊ oi pplo ei⁹: ⁊ vniersis gñaliter cūct regib⁹ terre ausitidis: ⁊ cūct regibus terre philistijm ⁊ ascalonis ⁊ gaze ⁊ accaroni azoti ⁊ reliqs idumee ⁊ moab ⁊ filijs Ammon ⁊ cūct regib⁹ tyri ⁊ vniersis regibus sidonis ⁊ regib⁹ terre insulaꝝ q sunt trās mare: ⁊ dedā ⁊ themā ⁊ buz ⁊ vnūsis q attōsi sūt i comā ⁊ cūct regib⁹ arabie: ⁊ cūct regib⁹ occidēt q hitāt i dserto: ⁊ cūctis regib⁹ zambri ⁊ cūctis regib⁹ claz ⁊ cunctis regib⁹ medoz: cunctis quoq regib⁹ aquilonis de prope ⁊ de longe vnicuiq cōtra fratrē suū: ⁊ in oib⁹ regnis terre que super faciem ei⁹ sunt. Et rex sesach bibet post eos.

C ¶ Hic ponit pdcē cōmiatiōis reuelatio sub imagiaria visōe. Et p ponit visionē. 2° exponit. ibi ¶ Et tu, ppha tē. ¶ Circa p^m duo. p mittit eū ad ppinādū. 2° initiat illi gb⁹ ppinabat ad bibēdū. ibi ¶ Et dices ad eos tē. ¶ Circa pmū duo. p dns porrigit poculū fz q sibi videbat visōe imaginaria ¶ sume calicē vini ¶ Uidebat sibi q dns extensa manu calicē sibi porrigeret: p vinū sīgtur dina indignatio: p calicē ptās tyrānoz: p ās hec idignatio i gētes diffundēda erat ¶ ppinabis inō ās penā infligēs: fz ās ōnūtās. ps. Calix i manu dñi vini meri plen⁹ misto. infra. 51. Calix aure⁹ babylon i manu dñi inebriās oēs terrā: ō vino ei⁹ biberūt gētes: ⁊ iō cōmote sūt. 2° ponit potationis effectū ¶ Et bibēt ¶ sustinēdo afflictionē ¶ turbabūt ¶ interq timore ⁊ dolore ¶ insaniēt ¶ exterq adinuicē pugnādo more ebru. Esa. 24. Amara erit potio bibēti⁹ illam. 3° ppha expgit iniūctū offiū. ¶ Et accepi ¶ Et p ppinat iudeis ¶ hierusalē ¶ Ezech. 9. A sāctuario meo incipite. p^r tē. 4. Tps est vt iudiciū incipiat a domo dei. 2° amicis aduētitijs ici piēs ab egyptijs ō gb⁹ ꝓsidebāt ¶ pharaoni. ausitidis ¶ q alio nole dī terra bus i ꝓfinio idumee ⁊ arabie ¶ ⁊ reliqs ¶ B dicit p getb q ē 5° ciuitas philistinoz ¶ ⁊ oib⁹ regnis ¶ Esa. 14. Hoc ē ꝓsilliū qd cogitaui sup oēs terrā: ⁊ hē manus extēta sup vniersas gētes. 3° ipsis babylonijs ¶ ⁊ rex sesach ¶ i. babylonie, q bebraice dī Babel. Uñ ad occultādū nomē, trā sposuit vocales: ⁊ imutauit ꝓsonātes i eis ꝓiūctas ꝑm ꝓsuetudinē hebreoz q docēt pueros ꝑmam ifaz cū vitio retrogradādo dicē: ⁊ scbaz cū penultima: et sic deceptus. Uñ p duplici bethā ē 2ª ifa apō hebreos: posuit sin, bis, q ē penultima. Et p lamech: posuit caph: que ei ꝑm primam computationem coniungit. p^r Locin. 15: Nouissima inimica destruetur mors.

C ¶ Et dices ad eos. Hec dicit dns exercituum de⁹ isrl. Bibite ⁊ inebriamini ⁊ vomite ⁊ cadite: neq surgat a facie gladij quē ego mittā iter vos. Cūq noluerint accipe calicē de manu tua vt bibant: dices ad eos. Hec dicit dns exercituū. Bibētes bibet. Qz ecce i ciuitate in q inuocatū ē nomē meū ego incipio affligere: ⁊ vos qsi inocētes ⁊ imunes crit? Nō crit imunes. Gladiū eni ego voco sup oēs habitatores terre: dicit dns exercituū. D

C ¶ Hic initiat ad bibēdus. Et circa B tria. p ponit initatio ¶ bibite ¶ sustinēdo penas ¶ inebriamini ¶ pre abūdātia. q. amittentes rōnis vsuz: vt nesciat, qd faciat ¶ vomite ¶ diuitias amittite ¶ cadite ¶ in morte ⁊ captiuitate. Et logit ad filiaudinē ebru. Job. 20. Diuitias qs deuorauit euomet: ⁊ de vētre illi⁹ exībet eas de⁹. Esa. 29. Obstupescite ⁊ admiramini: fluctuate ⁊ vacillate: inebriamini: ⁊ nō a vino: mouemini ⁊ nō in ebrietate. 2° ponit coactio ¶ cūq no luerint. bibētes bibet ¶ i. velitis nolit. Apoc. 14. Siquis adorauerit bestiā ⁊ imaginē ei⁹ ⁊ acceperit characterez in frōte sua aut i manu sua: hic bibet de vino ire dei: quod mistū ē mero i calice ire ipsi⁹. 3° assignat coactiōis rō. p ex exēplo ¶ ga ecce i ciuitate ¶ i. hierl 3. p^r tē. 4. Si ās p^m a nobis: qs finis eoz q nō credūt dei euāgelio: infra. 49. Ecce gb⁹ nō erat iudiciū vt biberēt calicem bibentes bibēt: ⁊ tu qsi inocēs relinqris: Nō eris inocēs: fz bibēs bibes. 2° ex dominio dicto ¶ gladiū ¶ qui est idem q potio. Ezech. 21. Euciam gladium meum de vagina sua: ⁊ occidam in te iustum ⁊ impium.

C ¶ Et tu ppha bis ad eos oia verba hec: ⁊ dices ad illos. Dns de excelso rugiet: ⁊ de habitaculo sctō suo dabit vocē suā. Rugiēs rugiet sup decorē suū. Celeuma qsi calcātiū ꝓclamet ad uas oēs habitatores terre. Peruenit sonit⁹ vsq ad extrema terre: qa iudiciū dño cū gētibus. Judicat ipe cū oi carne. Impios tradidit gladio: dicit dns. Hec dicit dns exercituū. Ecce afflictio egredit de gēte in gētē: ⁊ turbo magn⁹ egredit a sūmitatib⁹ terre: ⁊ cerūt interfecti dñi i die illa a summo terre vsq ad sūmū ei⁹. Nō plāgēt: ⁊ nō colligent neq sepelient: i sterquilinio sup faciē terre iacebūt.

C ¶ Hic ponit exp̄o visiōis. Et p ō gētes. 2° ō gentiū pncipes ¶ ibi ¶ Ululate tē. ¶ Circa p^m duo. p ponit cōminationē ponēs diuinā idignationē ¶ Dns de excelso ¶ i. ab altitudine sui iudicij ¶ rugiet ¶ terribiliter qsi leo irat⁹. Amos. 3. Leo rugiet. Quis nō timebit: ¶ pene vltatē ¶ sup decorē ¶ i. templū. q. d. Incipiet a tēplo: ⁊ procedet ira ipsi⁹ in oēs terram ¶ Celeuma calcātiū ¶ cānis videmiatoz: p quē sīgtur gau diū victoz in dpopulatiōe terra ꝑ q sīgnt p calcatores: qa effundūt sāguinē hūanū sic illi sanguinē vue. vi. Esa. 63. Torcular calcaui solus: ⁊ de gētib⁹ nō ē vir mecū: calcaui eos i furore meo: ⁊ conculcaui eos i ira mea. Et aspus est sanguis eoz sup vestimēta mea: ⁊ oia idumēta mea inquinaui. infra. 48. Nequaq calcator vue solitus celeuma cātabit. Et ponit pene egtatē ponēs iudiciū ¶ qa in dño ¶ Mich. 6. Judiciū dñi cū pplo suo: ⁊ cū isrl disudicabit. Et iudicij modū ¶ ipios tradidit ¶ Esa. 1. Qz si me ad iracūdiā puocauerit, gladi⁹ deuorabit vos: qa os dñi locutū ē. 2° ponit pene pcessū ⁊ ordinē ¶ ō dicit dns ¶ Et p ponit pene pcessū. Ecce egredit ¶ qa vna gēs alia ipugnabit: ⁊ ipa ab alia ipugnabit: ⁊ sic deceptus ¶ a sūmitatib⁹ ¶ a marie potēti⁹: sīc chaldeis: grecis tē. Eccl. 10. Regnū a gēte i gētē trāsfert pp iustitias ⁊ iniurias ⁊ ꝓtumelias ac diuersos dolos. Isra. 30. Ecce turbo dñi furor egredies: p

cella

cella ruēs i capite ſpioꝝ ꝙquieſcet.z° ponit mutatiōis effectū:ga ꝓuabunt̄ vitā[Et crūt interfecti dñi].a dño. ſupra.17.Hladi° ꝛēi deuotabit ab extremo terre vſq; ad extremū ei°.Et carebūt ſepultura[nō plāgēt̄ jā.16.Jdē.

¶ Ululate paſtores ꝛ clamate: ꝛ aſpgite vos cineꝫ optiates greg:qꝝ ꝓpleti ſūt dies vīi vt interficiamini: ꝛ diſſipatiōes vīe: ꝛ cadens q̄ſi vaſa p̄cioſa.Et pibit fuga a paſtoꝛib⁹ ꝛ ſalutatio ab optimatib⁹ greg.Vox clamoꝛis paſtoꝝ ꝛ vlulat⁹ optimatum greg:qa vaſtauit dñs paſcua coꝝ: ꝛ ꝓtriuerūt arma pacis a facie ire furoꝛis dñi.Dereliqt q̄ſi leo tabernaculū ſuū:fcta eſt terra coꝝ in deſolationē:a facie ire colūbe ꝛ a facie ire furoꝛis dñi.

P ¶ Dic cōminat̄ ō p̄ncipes gētiū.Et p̄ q̄tū ad ꝓpoſitū ſignās penā[Ululate].q.nō valētes doloꝛē ꝛbis exp̄mē: ſz elevatiōe vocis.Eſa.34.Hladi⁹ dñi repleti⁹ ē ſāguie i: craſſat⁹ ē adipe ō ſāguie agnoꝝ ꝛ hircoꝝ ꝛō ſāguie medullatoꝝ arietū ꝛc[optimates].q. ſūt diuites ꝛ p̄ncipes i pplo.Et excludit ſalutē vīā[Et pibit fuga]Treſi.j.Abierūt abſq; fortitudie añ facie ſubſequēt⁹.z°q̄tū ad ſubitas terras[vox clamās]Et p̄ꝓponit ſilitudinē deuaſtatiōe vrbiū[ga vaſtauit dñs paſcua coꝝ].i.ciuitates ꝛ villas ſeruās metaphoꝛā greg[ꝓtriuerūt].q.d.i nihilū redacti ſūt vt ō eis fmo nō fiat[pacis].q. tpe pacis ꝓclare erant. Joel.ꝓ.Ignis comedit ſpecioſa ōſerti:ꝛ flāma ſuccendit oia ligna regiōis.Et q̄tū ad ōſtructionē tēpli[ōrcl:gt.ta bernaculū]tēplū.ſ.dc⁹[.q.leo].q. cuſtodiēte nullus audebat accedē.ſupra.12 ꝛ Reliq domū meaz.z° ponit exp̄nē[ga fcta ē.ire colūbe].ſ.dcig ſine cōmotiōe punit: vt bierſz:q̄ ꝓ amiſſione dei ira ſcit̄. Vl Nabuchodonoſoꝛ pp ſupbie ſtultitiā.Oſee.7.Effraiz q̄ſi colūba ſeducta ſi bīs coꝛ.Uel ga bēbat colūbā i armis.Vl ga ſīc mā ſuct⁹ ſceptū dñi executus ē Vl ꝓ anaſtraſiz:ga crudelis erat.

¶ Capitulum.XXVI.

IN p̄ncipio regni ioachiz filij ioſie reg iuda factū eſt verbū iſtō a dño dicēs.

A Hic ponit̄ ſpiratio p̄ncipū ꝛ ꝓphaz.Et diuidit̄ i ma. ꝓ ponit titulū.z° ꝓphiam.ibi[Dec dic dñs ꝛc.ꝛ3° epilogat.ibi[Jn p̄n° regni ꝛc.]Titulus per ſe patet.

¶ Dec dicit dominus. Sta in atrio domus domini: ꝛ loqueris ad omnes ciuitates iuda:ō qb⁹ veniūt vt adoꝛēt i domo dñi: vniuerſos fmōes:quos ego mādaui tibi vt loquaꝝ[ad eos. Noli ſubtrahē verbū:ſi forte audiāt ꝛ p̄uertāt vnuſq;q; a via ſua mala:ꝛ penitebit me mali qō cogitaui facere eis pp malitiā ſtudioꝝ coꝝ.Et dices ad eos. Dec dic dñs.Si nō audieritis me:vt ambuletis in lege mea quaz dedi vobis:vt audiatis fmones ſeruoꝝ meoꝝ ꝓphetaruz quos ego miſi ad vos de nocte ꝓſurgēs ꝛ dirigēs ꝛ non audiſtis:dabo domū iſtā ſicut ſylo:ꝛ vrbē hanc dabo in maledictionē cūctis gētib⁹ terre.

¶ Dic ponit̄ ꝓphia.Et diuidit̄ in tres ptes.In p° ponit̄ ꝓſecutionis occaſio.In z° ponit̄ ꝓſecutio.ibi[Et audierunt ſacerdotes ꝛc.]In 3° ponit̄ liberatio.ibi[Et audierūt p̄ncipes ꝛc.]Occaſio aũt fuit ex p̄dicatiōe.Unā ꝓ deſſignat p̄dicatiōis locū[Sta i atrio]ſupra.7.Sta in porta domꝰ dñi:ꝛ p̄dica ibi[verbū iſtud ꝛc.]z° q̄tū ad p̄dicatiōis fructū[Noli ſubtrahē]q̄tū ad emendationē culpe [ꝛ p̄uertāt]ꝛ q̄tū ad remiſſionē pene[ꝛ penitebit]ſupra 18.Si pniaz egerit gēs illa a malo ſuo pp qō locut⁹ ſum aduerſus eā:agā ꝛ ego pniaz ſup malo qō cogitaui vt faceret ei.3° ponit p̄dicatōis ꝛbū[ꝛ dices]ſupra.7.Faciaz domui huic i q̄ inuocatū ē nomē meū:ꝛ in q̄ vos habet̄ ſi duciam:ꝛ loco quē dedi vobis ꝛ patrib⁹ veſtris ſicut feci ſylo:ꝛ proiciam vos a facie mea:ſicut proieci omnes fratres veſtros:vniuerſum ſemen effraim.

¶ Et audierūt ſacerdotes ꝛ ꝓphe ꝛ omis populus bieremiā loquēte ꝛba h̄ i domo dñi. Cūq; cōpleſſet Bieremias loquēs oia q̄ p̄cepat ei dñs vt loq̄reꝛ ad vniūſuz pplz:appē hēderūt eū ſacerdotes ꝛ ꝓphe ꝛ omis pplis dicēs. Morte moriaꝝ.Quare ꝓphauit i nomie dñi dicēs:ſic ſylo erit dom⁹ hec:ꝛ vrbs iſta ōſolabit̄ eo q nō ſit habitator:.Et ꝙgregat⁹ ē omis pplis aduerſus bieremiā i domo dñi.

¶ Dic ponit̄ ꝓſecutio.Et circa h̄ q̄nto⁹ ponit̄ ꝓ p̄dicatiōis auditū[Et audierūt]Eſech.33.Audiūt fmōes tuos ꝛ nō faciūt eos:ga i cāticū oris ſui ꝛbūt illos.z° iniquum ꝓſiliū[cūq;]Sap.2.Morte turpiſſima ꝓdēnem⁹ eum. Amos.5.Odio habuerūt corripiēte i porta:ꝛ loquēte p̄fecte abominati ſūt.3° ſue negtie argumētū[ga ꝓphauit].q.d.vī falſuz dicit:eū dñs locū iſtū elegerit.3.Reg.viiio. Ego odi eū:ga nō ꝓphat mihi bonū ſz malū.4° ꝓpli cō curſuz[Et ꝙgregat⁹]Eccl.10.Qualis rector ē ciuitat: tales ꝛ inhabitantes in ea.Eodē.7.Nō te imittas in popu luz:neq; allig:s duplicia peccata.

¶ Et audierūt p̄cipes i iuda ꝛba h̄:ꝛ aſcēderūt ō domo reg i domū dñi:ꝛ ſederūt in itroitu porte dom⁹ dñi noue. Et locuti ſūt ſacerdotes ꝛ ꝓphe ad p̄cipes ꝛ ad oēz ꝓplm dicētes. Judiciū morte ē viro huic:qa ꝓphetauit adūſus ciuitatē iſtā ſic audiſtis aurib⁹ vīis. Et ait bieremias ad oēs p̄cipes ꝛ ad vniūſuz pplz dicēs. Dñs miſit me vt ꝓphetarē ad domū iſtā ꝛ ad ciuitatē hāc oia ꝛba q̄ audiſtis. Nūc ḡ bonas facite vias vīas:ꝛ ſtudia vīa:ꝛ audite vocē dñi dei vīi:ꝛ penitebit dñz mali qō locut⁹ ē adūſuz vos. Ego aũt ecce in manib⁹ vīis ſum:facite mihi qō bonū ꝛ rectū ē i oculis vīis. Uerūtñ ſcitote ꝛ cogſcite:qa ſi occideritis me:ſāguinē innocētē tradetis ꝛ vosmetipos:ꝛ ciuitatē iſtā ꝛ habitatoꝛes ei⁹. Jn ꝛitate.n.miſit me dñs ad vos: vt loq̄rer i aurib⁹ vīis oia ꝛba hec.Et dixerūt p̄cipes ꝛ omis pplis ad ſacerdotes ꝛ ad ꝓphetas. Nō eſt viro huic iudiciū mortis:qz in nomine dñi dei nr̄i locut⁹ es ad nos.

¶ Dic ponit̄ liberatio.Circa B duo.ꝓ ponit̄ p̄ncipū iudiciū ꝓ liberatiōe Dieremie.z° populariꝰ furoris ſedatio ꝓ ꝛba ſenioꝝ.ibi[Surrexerūt ḡ ꝛc.]Circa p̄m tria.ꝓ ponit̄ p̄ncipū p̄miſſionē[Et aſcēderūt].i domū dñi ſeditiōez cōprimere[noue]qa de nouo facta erat ad tenēdū iudicia ſacerdotū ꝛ eoꝝ q̄ ad cultū religiōis ꝓtinebāt.Deut. 16.Judices ꝛ magiſtros ꝓſtitues i oib⁹ portis tuis q̄s dñs

de⁹ nr⁹ ōd erit tibi p singulas trib⁹ tuas: vt iudicēt pplm iusto iudicio nec i altera ptē ōclinēt. 2ᵒ ponit gnū dissipationē: q̄tū ad accusationē. Et locuti sunt sacerdotes. Et nitūt ponere q̄si crimē blasphemie vt occidat. Silr Act.6. Dō iste nō cessat log̃ba aduersus locū sanctū & legē. Et q̄tū ad ōfensionē. Et ait Hieremias. Rñdet ãt paulēter: ga excusat culpā. Dñs misit me. vñ nō sūt culpādus ō bis q̄ dixi. Eccl.3. Ne reuerearis p̄mū tuū i casu tuo: nec retineas v̄bum i tpe salutis. Isa.48. Et nūc misit me dñs & sp̃ūs ei⁹. Et mitigat ira: oñdēs remediū. Nūc g̃. supra.18. Reuertat̃ vnusq̄sq; a via sua mala: & dirigite vias vr̃as & studia vr̃a. Rndet būiliter: ga posset potēti. Ego ãt. Prouer.15. Rñsio mollis frāgit ira: fmo durus suscitat furorē. Rndet & ꝓsātēr: ga pbibet iniuriā. Uerūm. Gen.4. Uox sāguis fratris tui clamat ad me ō terra. Et ga cōfirmat sniam. In v̄itate enim. Act.4. Si iustū ē i ōspectu dei vos potēs audire q̄ deū: iudicate. 3ᵒ ponit̃ snie pmulgatio. Et dixerunt. Et p̄ snia pmulgat̃ p̄ principes. Nō ē iudicū. Luc.23. Ecce nihil dignū morte actum est ei. 2ᵒ snia cōfirmat̃ per seniores: quorum est antiqua facta scire. Job.12. In antiquis est sapientia: & in multo tempore prudentia.

¶ Surrexerūt g̃ viri ō senioribꝫ terre: & dixerūt ad oēm cetū pplī loquētes. Michеas ō morasthi fuit. ppha i diebꝫ ezechie regis iuda & ait ad oēm pplm iude dicēs. Hec dic dñs exercituū. Syon q̄si ager arabit̃ & hierl̃m i acernuꝫ lapidū erit: & mons dom⁹ dñi i excelsa sylnaꝝ. Nūqd morte ꝓdēnauit eū ezechias rex iuda & oīs iuda? Nūqd nō timuerūt dñm & ōprecati sūt faciē dñi: & penituit dñm mali q̄ locut⁹ fuerat adūsuꝫ eos? Itaq; nos facimus malū grande ꝛ aias nr̃as. Fuit quoq; vir ppheta in noie dñi Urias filius semei de cariathiarim: & ppheтauit adūsus ciuitatem istā: & adūsus terrā banc iuxta oīa v̄ba Hieremie. Et audiuit rex ioachim & oēs potētes & principes ei⁹ v̄ba h̄: & q̄siuit rex interficē eū. Et audiuit vrias & timuit fugitq; & ingressus ē egyptū. Et misit rex ioachim viros i egyptū helnathā filiū achobor & viros cū eo in egyptū. Et eduxerūt vriā de egypto: & adduxerūt eū ad regē ioachim: & percussit eū gladio: & proiecit cadauer ei⁹ i sepulchris vulgi ignobilis. Igit̃ man⁹ aiehā filij saphā fuit cū hieremia vt nō traderet̃ in man⁹ pplī & interficerēt eū.

D ¶ Hic ponit̃ repssio furoris pplī ꝛ Hieremias: p v̄ba senioꝝ. Et p̄ pponūt exēplū iusti ad imitādū circa factum Michee: ponēres pfi⁹ ꝓdicationē. Michеas vnus de i2. ppheis mioraſth⁹. Demoraſti iad dñam Michee filij Ycla. de q̄ 3ᵃ Reg. vlt. Syon. Michee 3ᵒ. Audite p̄nci pes Jacob & duces dom⁹ isrl. supra.9. Et dabo hierl̃m in aceruos arene: & cubilia draconū: & ciuitates iuda dabo i desolationē eo q⁹ non sit habitator. Et pplī conuersionem. Nūqd Jo.9.nō. supra.6. Interrogate de semitis antiqs q̄ sit via bona & ambulate i ea: & inuenietis refrigeriū animabus vr̃is. Et inducūt ónē. Itaq; nō facimus. Ps. Lōuertet̃ dolor ei⁹ i caput ei⁹: & i v̄ticē ipsi⁹ iniquitas ei⁹ descēdet: 2ᵒ ponūt exēplū iniustitie ad cauēdū ne malis mala adūgāt. Fuit. q̄3. Et p̄ ponit̃ ipsi⁹ ꝓdicatio. Et ppheuit. Jere. 14. Nō. n. ē de⁹ dissensiōis & pacis & lō oēs idē dicebāt. 2ᵒ ponitur persecutio & fuga. Et audiuit fugitq; Matth.10. Si p̄secuti vos fuerit i vna ciuitate: fugite in aliā. 3ᵒ ipsi⁹ interfectio. Et misit rex. Jga egyptus federat⁹ erat. Jō ãt iste occisus ē: & hieremias libat⁹: ga de⁹ altiꝰ pmittit occidi ō scis ad ꝓdēnationē malo: & exēplū patiētie bono. Jacobi vlt. Ex⁹ accipite terrē exit⁹ mali & lōganimitat̃ & laboris & patiētie, ppheas q̄ locuti sūt i noie dñi. Silr Act.12. Jacob⁹ occidit̃, Petr⁹ liberat̃. 3ᵒ ponit̃ snie executio ō libatōe hieremie. Jgit̃ man⁹. Et planū ē.

¶ Capitulum. XXVII.

In principio regni ioachim filij Josie regis iuda factū est v̄bū istō ad hieremiā a dño dicēs. Hec dic dñs ad me. Fac tibi vincula & cathenas & pones eas collo tuo & mittes eas ad regē edom & ad regē moab & ad regē filior Amon & ad regē tyri & ad regē sidonis i manu nūtior q̄ venerūt hierl̃m ad sedechiaꝫ regem iuda & p̄cipies eis vt ad dños suos loquant̃. Hec dic dñs exercituū de⁹ isrl. Hec dicet ad dños vr̃os. Ego feci terrā & homines & iumēta q̄ sūt sup faciē ēre i fortitudine mea magna: & i brachio meo extēto: & ōdi eā q̄ placuit i oculis meis. Et nūc itaq; ego ōdi oēs terras istas i manu nabuchodonosor regis Babylonis serui mei. Insup & bestias agri ōdi ei: vt seruiāt illi. Et seruiēt ei oēs gētes: & filio ei⁹ & filio filij ei⁹ donec veniat tps terre ei⁹ & ipsi⁹: & seruiēt ei gētes multe & reges magni. Gens aūt & regnū q̄ nō seruierit Nabuchodonosor regi Babylōis: & q̄cūq; nō curuauerit collū suū sub iugo regis babylonis: i gladio & i fame & i peste visitabo sup gētē illā ait dñs: donec ꝓsūmā eos i manu ei⁹. Vos g̃ nolite audire ppheas vr̃os & diuinos & somniatores & augures & maleficos q̄ dicūt vobis: nō seruiet̃ regi Babylonis: qa mēdaciū ppheтāt vobis vt lōge faciāt vos ō terra vr̃a: & eijciāt vos & pereat. Porro gens q̄ subiecerit cernicē suā sub iugo regis Babylonis & seruierit ei: dimittā eā in terra sua dic dñs: & colet eā & habitabit i ea.

Hic p̄missō claro titulo: excludit falsas ꝓsolatiōes p̄o pheтar. Et p̄ i galat. 2ᵒ ōscēdēdo ad q̄sdā spāles, pphas. ca.28. Et factū ē &c. Circa p̄m duo. p̄ excludit ꝓsolatiōes, pphar gēntiū. 2ᵒ, pphar iudeor. ibi. Et ad iechoniā &c. Circa p̄m duo. p̄ pfigit, pphā fco. fac tibi vincla & signū. Fuitur gētiū i manu nūtior q̄ missi fuerāt ad cō federādū se regi hierl̃: vt ad resistē nabuchodonosor. Osee.12 Ego visiones multiplicaui: & i mānib⁹ pphar assimilat⁹ sū. Ezech.3. Et tu fili hois. Ecce data sūt sup te vincula: & ligabūt te i eis: & nō egredieris i me⁹ cor &c. 2ᵒ exprimit eā v̄bo. Et p̄cipies. Induc ãt eos ad ibidē dū se regi Babylōis ꝛ ꝓsiliū, pphar: 3ᵒ. p̄ ex nabuchodonosor po⁹ quā oñdit duob⁹ mōis. p̄ ex dīna ꝓuisiōe: ponēs rex creatio nē. Ego feci terrā &c. q̄s ad op⁹ creatiōis & dispōis. boies. q̄s ad op⁹ ornat⁹. brachio. q̄d dic applicat̃ po⁹ ad op⁹. Esa.42. Firmās terrā & q̄ germinat ex ea. Et ꝓcludēs ꝓce

dēdi

dēdi auctē[Et ēdi eā ei]bol vt aiaīq. Dan.4. Dñat excelsus i regno hoīz: t aiaīq; voluēit dat illō: t oīdēs ꝓfessionē scāz a ꝺo nabuchodonosoꝛ q̄m ad boies[Et nē itaq;]Dan.5. De altissim: regnū t mag: gliā t honorē ꝺdit nabuchodonosoꝛ pīi nio. Et pp magnīm quā ꝺderat ei: vniī ppli trib: t lingue tremebāt: t metuebāt eū tē. Et q̄tū ad bestias[Jn sup t bestias]t ē locu: hīpbolica. Ut p bestias sign̄ feroces boies: g sub eo fuerūt. Ut q; subq; bolb: et bestie eis subte illi sbdūt. Uñ Dan.4. Bestie regescebāt ib vmbra arboris: p quā sigbat nabuchodonosoꝛ. Alio: oīdit po: ci: ex gētū subiōe.[Et fuiēt] Eccl.3. Oia tps brit.z: iduc cos ex rebellīū pena: ponēs penā rebellīū[Bēs]Et īō. Ro.13. Nēcitate sbditi estote: nō so: pp irā: sz ēt pp ꝯsciaz. Et excludit ꝯsi: ppbaz[vos g̃ nolite audīr ppbas]ās dicūt gētiles p fulgorē itelligē agēti i aias tpoz ēt futura posse p̄scire[diuios]q i tēplis ydoloz[sōmādo]q ex sōnis[augures]q ex garritu auiū[malefic:]q ex ꝯiuratione ōmonū futura p̄dicūt. supra 23. Nolite audīr ꝛba ppbaz q ppbetāt vob t ōcipiūt vos. Uisiōez cordis sui loquūt nō o ore dñi tē. Et assigt p cā ppbaz: mēdaciū[ga mēdaciū]t iminēs piculū[vt lōge faciāt]Et ēvt ꝯsecutiui.3. Re.vlt. Ero ips mēdaz l ore oiuz ppbaz.3. iduc cos ex obediētū grā quā a dño ꝯsequēt[porro gēs]infra.40. Nolite timē Juīr chaldeis: habitate i terra t seruite regi babylonis: t bñ erit vob.

¶ Et ad sedechiā regē iuda locut: suz ips ꝛba hec dicēs. Subijcite colla vīa sub iugo regi Babylonis: t seruite ei t pplo ei: t viuet. Quare moriemini tu t ppls tu: gladio t fame t peste: sic locut: ē dñs ad gētez que seruire noluerit regi Babylonis: nolite audire ꝛba ppbetaz dicentiū vobis: nō seruiet regi Babylonis: qa mendaciuz ipsi locuūt vobis. Qz nō misi eos ait dñs: t ipsi p phetāt i noie meo mēdaciter: vt ejciāt vos t pead tā vos q̄s ppbe q vaticināt vobis.

B ¶ Qz illi nūq; posset dicē: q̄re talia sue gēti itēte ad rbellionē n̄ dixit. Dic ridet se eis cadē dixisse. Et p ponit ad moni: ipsi: ad regē. z. ad sacēdotes t ad plebē. ibi[Et ad sacēdotes tē.]Circa p: duo. p ponit bo: ꝯsiliū: ponēs ips [Subucite colla jp: pe. z. Fui sbditi estote in oi timore dñi etiā trīs bonis t modestis: sz ēt discol. Et ꝑponēs imiīnēs piculū[Quare moriemini]supra.21. Qui habitauit in vrbe hac morīet gladio t fame t peste: g ār egressus fuerit t trāsfugēt ad chaldeos g obsidēt vos/viuet: t erit ei ala sua q̄si spoliū. z. excludit falsiz ꝯsiliū ppbaz[Nolite audīr]trib: ō causis. p. pp fallacē ꝑmissionē[qz mēdaciū]Ezech.22. Propbe ei: līnicbāt eos absq; tēpameto videtes vana: t dīnātes ei mēdaciū: dicētes. hec dic dñs: cū dñs n̄ sit locut: . z. pp ꝓlixā auctē[qm n̄ misi]supra 23. Nō mittebā eos: t ipsi currebāt. Nō loq̄bar ad eos t ipsi ꝓpbabāt. 3. pp penā iminētē[vt ejciāt vos]occasiōaliter. Osee.6. Corrues tu bodie: t corruet ēt ppba tecū.

¶ Et ad sacerdotes t ad ppl̄z istū locut: suz dicēs. Hec dic dñs. nolite audire ꝛba ꝓbaz vob q ppbant vob dicētes: ecce vasa dñi reuēt ō babylōe nūc cito. Mendaciū. n. ꝑphetāt vob. Nolite g audire eos sz seruite regi babylonis vt viuat. Quare dab ciuitas ista solitudinē? Et si ppbe sūt: t ē ꝛbū dñi i eis occurrāt dño exercituū vt nō veniāt vasa q̄ ō relicta fuerāt i domo dñi t i domo regis iuda t hierl̄z i babylonē. Qz h dic dñs exercituū ad colūnas: t ad mare t ad bases t ad reliq̄ vasoz q̄ remāserūt i ciuitate hac q̄ ꝓtulit nabuchodonosoꝛ rex babylōis cū trāsferret ieconiā filiū Joachiz regē iuda ō hierl̄z i babylonē t oēs optimates iuda t hierl̄m. Quia hec dic dñs exercituū de: isrl: ad vasa q̄ derelicta sunt in domo dñi t i domo regis iuda t hierl̄z. Jn babylonē transferent: t ibi erunt vsq; ad die visitationis sue dicit dñs. Et afferri faciā ea: t restituā i loco isto.

¶ Dic ponit admonitio ad sacerdotes t ad plebez. Et p excludit falsiz ꝯsiliū[Nolite audire. ecce vasa jā asportata fuerūt i Babylonē cū Jeconia. 4. Reg. 24. Et assignat cāz ꝑponēs ppbaz mēdaciū[mendaciū]seruitus fructū[vt viuat]rebelliōis piculū[q̄re datur]supra.21. Qui egressus fuerit: t trāsfugerit ad chaldeos g obsidēt vos: viuet tē. z. perit veritas idiciū[Et si ppbe].q.d. faciāt qō min: ē. s. q̄ remāserūt nō asportari: occurrēdo ōnionib: vt credat eis qō maius ē. s. asportata reportari. Ezech.13. Non ascendistis ex aduerso neq; oppositistis murū p domo isrl vt staret i plio i die dñi. 3. ꝑponit manifestū falsitat argumētū p locū a maiori: ga qō magis vt nō fiat: vt. s. relicta vasa remaneāt: nec q̄ qō min: vt. s. asportata referant[Quia hec dic dñs ad colūnas]ones: q̄ fecit Salomon in porticu[t ad bases]eaz[t ad mare] vas in q̄ lauabāt aq̄ ad ablutionē sacerdotū: qō erat posita sup. 12. bases: de qb: oīb: bi 3. Reg. 7. Et rōmīt[ga hec dic dñs]pp vasa tēpli: ga nō mouerat nisi vasa que erāt in porticu. p. Mach. 2. Uasa glie et: captiua adducta sūt. Et ꝑmittit in longū tps sum: z: eoz reportationē[Et afferri]tpib: Cyri. 1. Esdre. 2. Cyrus rex ꝓtulit vasa sacra dñi q̄ trāstulit Nabuchodonosoꝛ de hierl̄m: t ꝯsecrauit ea idolo suo. Et ꝑterēs ea Cyrus rex Persaz tradidit Mithridato q erat sup thesauros ipsi: p quē aūt tradita sunt Salmanasaro presidi iudee.

¶ Capitulum.XXVIII.

Et factū ē i āno illo: i pncipio regni sedechie regis iuda: i āno q̄rto: i mēse q̄nto dixit ad me Ananias filius Azur ppba ō gabaon i domo dñi coraz sacerdotib: t oi pplo dicēs. Hec dic dñs exercituū de: isrl. Cōtrini iugū regis babylonis. Adhuc duo anni diez t ego referri faciā ad locū istū oia vasa dñi q̄ tulit nabuchodonosoꝛ rex babylōis de loco isto t trāstulit ea in babylonē. Et Jeconiā filiū Joachiz regē iuda t oēz trāsmigrationē iude q igressi sūt i babylonē ego ꝓuertaz ad locuz istum ait dñs. Conteram enim iugū regis babylonis.

Hic A defecēdit spūs ad q̄dā falsos ppbas. Et p ad quēdā q pdicebat reliqui in hierl̄z. z. ad q̄dā q ppbetabāt captiuari in babylonia. ca. 29.[Et hec sūt ꝛba tē.] Circa p: duo. p ponit falsa ꝯsolatio falsi ppbe. z. falsitatis ipiobatio p Hieremiā. ibi[Et fcm est ꝛbū tē.]Circa p: duo. p ponit falsa ꝯsolatio quā falsus ppba fecit ꝛbo. z. quā fecit facto. ibi[Et tulit tē.]Circa p: duo. p ponit falsa ꝯsolatio. z. Hieremie rīsio. ibi[Et dixit Hieremi

nas rē. ¶Circa p̄m vno p̄ ponit falsū ppīc titulū in q̄ dessignat: tps. ¶In anno 4°. ¶ppīa. ¶Ananias. ppīa ¶oponens. loc⁹. ¶in domo dñi sūpra. zz. In domo mea iuenī malum coꝝ ait dñs. 2° ponit falsus ꝓsolatiōis ītū. ¶Dic dic̄ domin⁹. ¶Et p̄ ꝓmittit libertatē. ¶otriui ¶oterimdine dic̄ in ꝓterito. ¶iperiū qđ ꝓterēdū gdē erat: sed non tūc. Esa. 9. Lōputrescet iugū a facie olei. 2° p̄dicit implebōis ꝓpingrauē. ¶Adhuc duo ānī dicꝝ ¶ne credanē anni annoꝝ: sīc illō Eçech. 4. dic̄ p anno. dic̄ indē p āno ōdi tibi. Et p̄ ītū ad reportationem vasoꝝ. ¶ego referri faciā ¶de quoꝝ captione. Treū p. Manū suā misit hostis ad ola ōsiderabilia ei⁹ rē. 2° ītū ad liberationē ꝓcipuoꝝ suoꝝ. ¶Et Jeconiā jō id qđ supra. ca. ꝓcedēti dañ é. supra zz. Terra terra terra audi sermonem dñi.

¶Et dixit hieremias ppīa ad Ananiā ppīcā i oculis sacerdotū ⁊ i ocul'ois ppli q stabat i domo dñi. ⁊ ait hieremias ppīa. Āmē. Sic faciat dñs. Suscitet dñs ꝟba tua q̄ ꝓphetasti vt referanē vasa i domū dñi: ⁊ ois trāsmigratio ō babylōe ad locū istū. Verūtn audi ꝟbū ista q̄ ego loquor i auribꝰ tuis: ⁊ i auribꝰ vniūsi ppli. Prophe q fuerūt añ me ⁊ añ te ab initio: ⁊ pphetauerūt sup ꝛras multas ⁊ sup regna magna ō ꝑlio ⁊ de afflictione: ⁊ de fame: pphēta qui vaticinatꝰ est pacem: cum venerit verbum eius: tūc sciet pphēta quem misit dominus in veritate.

B ¶Dic ponit Hieremie rīsio Et p̄ ō mōstrat suū affectū: optās impleri qđ ipe dicebat. ¶Āmē. ¶i. fiat. Michee. 2°. Unnā nō esset vir bīus spīm: ⁊ mendaciū potiꝰ loquerer. Nec obstat q̄ sciebat dñm cōtrariū velle: qa hec optatio sub cōditione itelligēda est. si dꝰ velletꝛ qa in hoc suā volūtatem diuine ꝓformat q̄ vult qđ dꝰ eē vult. 2° ne videat falsitatī ꝓsentire. ꝓponit veritatis signū. ¶Verūtamē audi. ¶Et sumit B signū. Deut. 18. Qđ i noie dñi ppheta ille p̄dixerit ⁊ nō euenerit: B dñs non é locutus.

Obiectio. Sz ipse vi a ꝛio sensu arguere. Et vī q̄ nō valeat: qa é destructio añcedētis. Et ꝑterea ꝛiū bī. Deut. 13. Si surrexerit in medio tui ppheta aut q̄ somniū vidisse se dicat ⁊ p̄dixerit signū atq̄ portētū: ⁊ euenerit qđ locut⁹ é: ⁊ dixerit tibi: eam⁹ ⁊ seq̄mur deos alienos quos ignoras ⁊ seruiam⁹ eis: nō audies ꝟba pphete illius aut somniatoris rē. Et dicendus q̄ argumentus efficax est ad ostēdēdam eius falsitatem: ⁊ hoc ipse intendit.

Solutio.

¶Et tulit Ananias ppīa catenaꝝ de collo hieremie ppīce: ⁊ ꝓfregit eā. ⁊ ait Ananias i cōspectu ois ppli dicens. Hec dic̄ dñs. Sic ꝓfrigā iugū Nabuchodonosoꝛ regis babylonis post duos ānos dieꝝ de collo oīuꝝ gētū. ⁊ abijt Hieremias ppīa in viam suaꝝ.

¶Dic ꝓfirmat ppīam suā facto. Et circa B tria. p̄ ponit facti silitudinē. ¶tulit ⁊ fregit ¶in signuꝝ fractionis ¶peꝛ Babylonie. 2° exponit silitudinē. ¶Et ait Ananias. ¶Doc lōge post futuꝝ erat. ifra. 30. Lōterā iugum illi⁹ de collo meo: ⁊ vincula ei⁹ dirūpā. 3° designat. Hieremie būllitas: qa patiēter ⁊ libēter sustinuit ⁊ abuit. ps. Fact⁹ suꝝ sīc bō non audiens: ⁊ non bīs in ore suo redargutiones.

¶Et scīm é ꝟbū dñi ad hieremiā postq̄ cōfregit ananias ppīa catenā de collo hieremie ppīe dicēs. Vade: ⁊ dices ananie. Hec dic̄ dñs. Catenas ligneas ꝓtriuisti: ⁊ facies p eis catenas ferreas qa bō dic̄ dñs exercituū deꝰ isrl. Jugū ferreū posui sup collum cūctaꝝ gētiū istaꝝ vt seruiant nabuchodonosoꝛ regi babylonis: ⁊ seruiēt ei: iſup ⁊ bestias terre dedi ei. Et dixit hieremias ppheta ad ananiā ppīcā. Audi anania. Nō misit te dominꝰ: ⁊ tu ꝓfidere fecisti ppīm istū i mendacio. Jeciro hec dic̄ dñs. Ecce ego mittā te a facie terre. Hoc anno morieris. Aduersuꝝ eni dñm locutus es. Et mortuus est ananias ppheta in anno illo: mense septimo.

C ¶Dic ponit falsitatis ip̄obatio. Et p̄ excludit falsas cōsolationē facti silitudinē. ¶otriuisti jtu Ananias. ⁊ tu Hieremias. ¶facies jin signum augmētationis pene. Job. 6. Qui nimēt pruinā: irruet sup eos mix. Et silitudis expositionē. ¶Quia hec dic̄ jac si diceret. Jugū seruitutis durius erit q̄ ꝓsignificatū sit. Eccl'. 28. Jugū illi⁹ iugū ferreuꝝ é: ⁊ vinculū illi⁹ vinculū creū est. 2° ponit cōminatio ō ipm ppheteantē. Et ꝓ ponit culpe repressio. ¶Et dixit Hieremias. Nō te misit ¶Esa. 24. ¶Posuim⁹ mēdaciū spem nostrā: ⁊ mēdacio ꝓtecti sumus. 2° ponit pene cōminatio. ¶Jeciro. ¶mittā te ¶i. tollā p morte. ps. Non sic impij non sic⁹ tā q̄ pulvis q̄ ꝓicit ventus a facie terre. 3° ponit ꝓphetie ipletio. ¶Et mortu⁹ est. mēse 7°. ¶Uni nō supuixit nisi duob⁹ mēsib⁹. j. Thessal. 5. Cuꝝ dixerint pax ⁊ securitas: tunc repētinus eis superueniet interitus: sicut dolor in vētre habentis: ⁊ non effugient.

C

¶Capitulum. XXIX.

Hec ꝟba libri q̄ misit hieremias ppīa ō hierl'ē ad reliquas seniorꝝ trāsmigrationis ⁊ ad sacerdotes ⁊ ad ꝓphetas ⁊ ad oēꝝ ppl'ē q̄ē traduxerat nabuchodonosoꝛ de hierl'ē i babylonē: postq̄ egressus é iecōias rex ⁊ dīna ⁊ eunuchi ⁊ prīci pes iuda ⁊ hierl'ē: ⁊ faber ⁊ iclusoꝛ ō hierl'ē: ī manu elasa filij saphā ⁊ gamalie filij helchie quos misit sedechias rex iuda ad nabuchodonosoꝛ regē babylōis i babylonē dicēs. B dic̄ dñs exercituū deꝰ isrl: oi trāsmigrationi quā trāstuli ō hierlm ī babylonē. Edificate domos ⁊ habitate: ⁊ plātate hortos ⁊ comedite fructū eoꝝ. Accipite vxores ⁊ gñate filios ⁊ filias: ⁊ date filijs vris vxores ⁊ filias vras date viris: ⁊ pariāt filios ⁊ filias ⁊ multiplicabimini ibi: ⁊ nolite esse pauci nūo ⁊ q̄rite pacē ciuitat⁊ ad quā trāsmigrare vos feci ⁊ orate p ea ad dñm: qa i pace illi⁹ erit par vob. Hec dic̄ dñs exercituū deꝰ isrl. Nō vos seducāt ppīe vri q̄ sunt in medio vestrū ⁊ divini vestri: ⁊ ne attēdatis ad somnia vra que vos somniatis q̄a falso ipsi ppheteant vobis in nole meo: ⁊ non misi eos dicit dñs.

A Hic excludit falsas ꝓsolationes ppheterū q ꝓsolabantur captiuos in babylonia. Et p̄ excludit falsas cōsolationes. 2° inuehit cōtra ipsos falsos ꝓsolatores. ibi. Dec

dicit

dic dñs rē.¶Circa p̄m̄ duo.p̄ ponit ppbie tm̄ūān q̄ tria assignat.s.ppbetādi modū:ga p modū eple[ꝟba libri¶ idest eple.Esa.30.Ingressus scribe ei sup buxū:t i libro diligēter exara illō.Et erit i die nouissimo i testimoniuz vīq; i etern̄ū.Prophīe rēpus[postq̄ egressus¶4.Reg. 24.Esa.3.Ecce dñator dñs exercituū auferet ab hierlz validū t fortē:oē robur panis:t oē robur aq̄:t fortē t vi rū bellatorē:t iudicē t ppbetā rē.Et ppbie nūtiū[i manu[q̄s misit vt pacē cū chaldeis faceret:territ⁹ad mortē falsi ꝓsolatoris Ananie:t cōminatiōis Hieremie.Proui. 19.Pestilēte flagellato:stult⁹sapiēnor erit.2° ponit propbetie verbū[Hec dic dñs¶Et circa B duo.p̄ dat eis ꝓsiliū bonū t salubre:vt itēdāt bis q̄ pinēt ad vsuz necēitatis[Edificate domos¶qō facē negligēt:credētes cito redire ꝟ3 pmissa falsoꝝ ppbaꝝ.ꝑs.Seminauerūt agros t plātauerūt vineaꝝ:t fecerūt fructū natiuitat.Itē vt itē dāt bis q̄ pinent ad successionem plis[accipite vxores¶ Ber̄.¶Crescite t multiplicamini:t replete terrā.Et vt i tēdāt bis q̄ pinēt ad tranqlitatē pacis.¶ Baruch.¶Orate p vita Nabuchodonosoꝛ regis Babylonis:t p vita Balthasar filij ei⁹ rē.p̄⁹Thim̄.2.Obsecro prim⁹oīuz fieri obsecratiōes postulatiōes:grāꝝ actiōes p oib⁹ hoīb⁹ p regib⁹ t oīb⁹q i sublimitate ꝓstituti sūt: vt quētā t tranqllā vitā agam⁹ i oi pietate t castitate rē.2° excludit ꝓsiliū falsuz t inutile[Hec cni dic dñs[Et p̄ excludit vanā fiduciā quā ex ppbanz pmissiōe ꝓceperāt. 2° excludit stultā pniam.ibi[Qz b dic dñs rē.¶Circa p̄m̄ tria.p̄ excludit falsoꝝ ppbetaꝝ dcīi q in breui liberatione pmittebāt[Nō vos seducāt ppbe¶q ex noie dñi vobis loquunt̄[Et diuini¶q demonū rīsa aprāt.Eccli.13. Ueh ppbet⁹ stulpiēnt⁹ q sequunt̄ spīm suū t nihil videt. 2° dic liberatiōis tps:quātū ad ꝓsolatione[Quia b dicit dñs.visitabo¶ꝓsolās vos:t bonles affligēs.supra.25.Cū ipleti fuerint septuagīta anni:visitabo sup regē Babylonis t sup gētē illā dic dñs iniquitatē eoꝝ rē.Et q̄tū ad patrie restitutionez[Et suscitabo¶iplebo.Eccl.36.Suscita ꝓdicatiōes q̄s locuti sūt i noie tuo ppbe ꝓozes.3° ponit liberatiōis modū.p̄ pmittēs ꝑstine ꝓsperitat statū:q̄uz ad tranqlitatē pacis[Ego.n.scio¶q.nō alⁱ.p̄ Eccli8.2. Quc sūt dei nemo scit nisi spūs dei.Esa.64.Oculus nō vidit absq; te:q̄ pparasti expectātib⁹te[cogitationes pacis¶quā vobis ꝓparo[finē¶captiuitat[patiētiā¶ laborū: vt facilī⁹ tolerētis.ꝑs.Loquet̄ pacē cū primo suo:mala aūt in cordib⁹eoꝝ.Et q̄tū ad exauditionē oīonis[inuocabitis¶oze[t ibitis¶mente[adorabitis¶eozpore.Ut ibitis ad tēplū.Esa.30.Ad vocē clamoris tui statiz vt audierit rīdebit tibi.Alia lra bz[Inuocabit⁹ me:t viuetis:t orabitis me:t ego exaudiā vos¶Et plan⁹ē sensus.Et q̄tum ad auxiliū diue ꝓtectōis[q̄r etis ꝓsiderio t ꝑcib⁹[t inuenietis¶paratū ad auxiliū.q.d.meipz offerā.Joā.14.Qui diligit me:diliget a pre meo:t ego diligā eum:t manifestabo ei meipz.Esa.55.Querite dñm dū inueniri pōtuit:o cate eū dū ppe ē.2° pmittit¶ppriū natiuitatis locum[Et reducā¶Ezech36.Tollā gp̄e vos de gētib⁹:t cōgregabo vos de vniuersis terris t adducaz vos in terram vestram[qa dixistis¶q.d.non fuit necessarium vobis scribere:quia in falsis ꝓphetis confidistis.

¶Qz b dic dñs.Cū ceperūt ipleri i babylone septuagīta ānī:visitabo sup vos ꝟbū meum bonū:vt reducā vos ad locū istū.Ego enī scio cogitatiōes q̄s cogito sup vos dicit dñs:cogitatiōes pacis t nō afflictiōis:vt detz vob finē t patiētiā t inuocabit⁹me t viuet:t orabit⁹me t ego exaudiā vos:q̄reti me t inueniet.Cū q̄sieritis me i toto corde vro inueniar a vob dic dñs.Et reducā captiuitatē vīaz t congregabo vos ꝺ vniuersis gētib⁹ t de cūctis locis ad q̄s expuli vos dic dñs.Et reduti vos faciā de loco ad quē transmigrare vos feci: qa dixistis.Suscitabit nob dñs ppbetas in babylone.Qz hec dic dñs ad regem q̄ sedet sup soliū dauid t ad oēm populū habitatorē vrbis huius:ad fratres vestros q nō sunt egressi vobiscum in transmigrationem.

¶Dic excludit falsaz pniaz.Possent.n.pp lōgā captiuitatē penitere de B q̄ se tradiderāt:videtes alios adhuc i hierlm remānisse:t iō ꝺ remanētes cōminat graues penā mort[Ecce mittā¶supra.21.Qui habitauerit in vrbe hac:morietur gladio t fame t peste:q āt egressus fuerit t trānfugerit ad chaldeos q obsidēt vos:viuet rē.Et afflictiōis[Et ponā¶.i.nō intuitu gr̄iaz i me:neq; i illis a q⁹ captiui tenent̄:sicut neq; fic⁹ male placēt colligētib⁹.supra.24.Sic fic⁹pessime q̄ comedi nō p̄nt eo q⁹ sunt male. B dic dñs:sic dabo sedechiā regē iuda:t ꝓcipes ei⁹:t reliqs ꝺ hierlz q remāserūt i vrbe hac t q bitāt i terra egy pti rē.Et affligā eāz[eo q⁹ nō audierit¶.s.vt se traderēt Nabuchodonosoꝛ:t a petis cessarēt.supra.11.Mane cōsurgēs otestar⁹:t dixi.Audite vocē meā.Et nō audierūt nec i clinauerūt aurē suā:sz abierūt vnusq;q; i ꝓuitate cordis sui mali rē.2°iducē itētā ꝟnē[Uos q̄¶nc.s.penā patiamini:q; mihi i B obedīsti.proui.4.Audite filij disci⁹ patris.

¶Hec dic dñs exercituū.Ecce mittā in eos gladiū t famē t pestē:t ponā eos q̄si fic⁹ malas q̄ comedi nō p̄nt eo q⁹ pessime:t psequar eos i gladio t i fame t in pestilētia.Et dabo eos i vexatiōez vniūsis regnis trē:i maledictionē t i stupoꝛē t i sibilū t i opprobrium cūctis gētib⁹:ad q̄s ego cicci eos:eo q⁹ nō audierit ꝟba mea dic dñs:q̄ misi ad eos p seruos meos.ppbas ꝺ nocte ꝓsurgēs t mittēs: t nō audistis dic dñs.Uos q̄ audite ꝟbū dñi ois trānsmigratio quā emisi ꝺ hierlz i babylonē.hec dic dñs exercituū de⁹ isrl ad achab filiū cholie t ad Sedechiā filiū maasie q̄ ꝓphetāt vob in noie meo mēdaciū.Ecce ego tradā eos i manu nabuchodonosoꝛ regis babylōis:t percutiet eos i oculis vīis. et assumet ex eis maledictio oi trānsmigratiōi inde q̄ ē i babylōe dicētiū.Ponat te dñs sic sedechiā t sic achab quos frixit rex babylōis i igne.

¶Dic iuchbet ꝺ ipos falsos ppbas.Et p ꝺ q̄ sdā assertoꝛes falsitat.2°ꝺ quēdā ipugtoꝛē ꝟitat.ibi[Et ad semeiā rē.¶ Circa p̄m̄ tria p cōmiat pena.2°arguit culpā.ibi[p eo q⁹ fecerit rē.¶3°arguit iudicij institiā.ibi[Ego sū iudex rē.¶ Circa p̄m̄ tria.p̄ ponit ipoz oppsitio i culpa[tradā eos¶vt sez occasionē punitōi bēat q̄s p in ptāte bēbat.Treū.p. Dedit me dñs i manu ó q̄ nō potero effugē.2°ponit pene influctio[Et pauiet¶ifra.30.Insanabil fractura:pessima plaga tua.3°ponit ꝓpis maledic[Et assumet ex eis¶Dicūt ād bebrei bos cē duos senes ó gb⁹ bi Dañ.13.Uni ex

Error bebreoꝛum excludit

B loco volūt oñdē illō fabulosū eē. Ibi n. dicunt a pplo occisi: b ät a nabuchodonosor. Et pterea ibi dicunt lapidati: b igne occisi. Et vōz ad p^m qp vtrūq; pt eē vez: qz nabuchodonosor occidit auctē a Daniele ꝓuictos: et pplus executiōe ſnie. Ad z^m vōz qp q̄lz pena dī ignis pp afflictionē: et B ꝑcipue pp ſilitudinē culpe adultery. Oſee. 7. Omnes adulterātes q̄ſi clibanus succensus a coquente. Job. 31. Ignis eſt vſq; ad perditionez deuorās: et omnia eradicans genimina.

¶ Pro eo qp fecerint ſtultitiā i iſrl et mecbati ſūt i ꝓphetis amicoz ſuoz et locuti ſūt vbū in noīe meo mēdaciter: qđ nō mādaui eis.

¶ Dic ponit culpā. Et p adulteriū [ſtultitiā j. rē ſtultā [et mechati ſt] Dañ. 12. Sic faciebat filiab^o iſrl: et ille amātes loq̄bāt vobis. ſupra. 5. Unusq; q; ad proxī ꝓximi ſui biniebat. z^o mēdaciū. Et locuti ſt] dicēbāt. n. primā eē liberationez: et Chriſtum de eis eſſe naſciturum: vt ſic mulieres in adulterium deciperēt. ſupra. 23. Non loquebar ad eos: et ipſi prophetabant.

¶ Ego ſum iudex et teſtis dicit dominus.

¶ Dic ponit iudicij iuſtitiā [iudex] ad iſligēdā penā [teſtis] ad puincendam culpam: qa diuino nutu et miraculoſe deprehenſi ſunt. Dañ. 13. Suſcitauit dominus ſpiritum pueri iuniozis cui nomen Daniel rē.

¶ Et ad ſemeiā neelamiten dices. Hec dicit dñs exercituz deꝰ iſrl. Pro eo qp miſiſti in noīe meo libros ad oēz pplz q eſt i hierlz et ad ſophoniā filiū maaſie ſacēdotē et ad vniūſos ſacerdotes dicēs: dñs dedit te ſacerdotē p Joiade ſacerdote vt ſis dux in domo dñi ſup oēz vīz arrepticiū et ꝓphantē vt mittas eū i neruū et i carcerē. Et nūc q̄re nō increpaſti Hieremiā anathotiten q̄ ꝓphetat vobis? Quia ſup hoc miſit in babyloné ad nos dicens. Longuz eſt: edificate domos et habitate: et plantate hortos: et comedite fructus eoz. Legit ergo Sophonias ſacerdos libz iſtuz: in auribꝰ Hieremie prophete.

D ¶ Dic iuebit ꝫ ipugnatorē Xīti: ga cū eēt pſeudo ppha et pplī vicinā liberationē, pmitteret: irat^o ꝫ hieremiā pp epl̄az quā i babyloné miſit: ſcripſit i hierlz lras ad ꝓncipē ſacerdotū ꝫ hieremiā. Et circa B duo. p ponit Xītat^i impugnatio. z^o ponit ꝫ ipz cōmlatio. ibi [Et ſcīs é Xbū rē.] Circa p^m duo. p ponit tenorē epl̄e [p eo qp miſiſti] Eſt ōfectuoſa locutio. q. patiens: qđ poſtmo^m gbuſdā interpoſitis dicet. In q̄ epl̄a tria fac. p cōmemorat predeceſſoris ex^m [Dñs ōdit te. p Joiada] ga iterfec falſos ſacerdotes: vt ꝫ ſilr facias ō hieremia falſo ppha. Reg. 11. z^o cōmemorat offm [vt ſis dux. ſup oēz vīz arrepticiū] ga ſpū i mūdo arrept^o: pphe actus vſurpat: pt̄inebat. n. ad ſacerdot^i offm diſcernē iter ſpūs. p^c Jo. 4. Nolite oi ſpūi credere: ſz pbate ſpūs ſi ex ꝺo ſint: quīm mlti pſeudo pphe exierūt in mūdū rē. Quīdā et accuſat. ſepl̄az hieremie [Qz ſup B] ga nō é otēr^o noīb mala p̄dicē. Amos. 5. Odio habuerūt corripiētē i porta: et loquētē pfectā abominati ſūt. 3^l Reg. vlt. Ego odi eū ga nō ꝓphetat mihi bonū: ſz malus Michees filiꝰ Jemla. z^o oñdit q̄o puenit ad notitiā ꝓphete [legit q̄] vt iproparet ſibi. ſupra. 20. Factꝰ eſt mihi ſermo dñi in opprobrium et in derīſum tota die.

¶ Et ſcīs é Xbū dñi ad hieremiā dicēs. Adite ad oēz trāſmigratiōez dicēs. Hec dicit dñs ad ſemeiaz neelamiten. Pro eo qp ꝓphauit vob ſemeias: et ego nō miſi eū: et feč vos confidere i mēdacio: ideirco h dicit dñs. Ecce ego viſitabo ſuper ſemeiam neelamitē et ſup ſemē eiꝰ. Non erit ei vir ſedens in medio populi huius: et non videbit bonum qđ ego faciam populo meo ait dñs: qa preuaricationem locutus eſt aduerſus dominum.

¶ Dic ponit ꝫ ipz cōminatio. Et p arguit culpā [p eo qp ꝓphauit] Eſa. 28. Poſuim^o mēdaciū ſpez nraz: et mēdacio protecti ſum^o. Et vingit ſmo ad captiuos p q̄ſdaz aliā epl̄az. z^o cōmiat penā [ideirco] Et p q̄ſ^m ad filios [nō erit] q. d. nō reliquet i pplo iuſtitiē. Exo. 20. Ego ſuz dñs deus tuꝰ fortis ẓelotes viſitās iniqtatē patz i filios i 3^am et 4^am gnōnē eoz q oderūt me rē. z^o q̄ſ^m ad ipz [Et nō videbit ſupra. 17. Erit. n. q̄ſi mirice i deſerto: et nō videbit cū venerit bo^m. 3° reſumit cāz [qa puaricationē] qa Xbis ſuis puaricat^i é: ꝫ dñz loquēs: promittēs proſpera: dño p̄dicēte aduerſa. Job. 39. Nūqd q ꝓtēdit cū deo tā facile ꝓquieſcit?

¶ Capitulum. XXX.

Hec Xbū qđ factū é ad hieremiaz a dño dicēs. Hec dicit dñs deꝰ iſrl dicēs. Scribe tibi oia Xba q̄ locutꝰ ſuz ad te i libro. Ecce. n. dies veniūt dicit dñs et ꝓtā ꝓſionē ppli mei iſrl: et iuda ait dñs et conuertam eos ad terram quā dedi patribus eoꝝ et poſſidebunt eam.

Poſt cōminationem bic incipit cōſolationez ponere. Et A primo ponit conſolationem ad omnes cōmuniter. z^o ſpecialiter ad cunitatez regiam. ſcz hieruſalez. cap. 33. [Et factum eſt verbum rē.] pma in duas. primo ꝓſolat eos verbo. z^o ꝺſignat ꝓſolationē ſcō. ca. 32. [Xbū qđ factū é rē.] p^a i duas. In p^a ꝓſolat eos ex cuaſiōe aduſitat. In z^a ex pmiſſiōe ꝓſpitatis. ca. 31. [In tpe rē.] p^a i duas. In p^a promittit liſbationē i gſiali. In z^a ꝓſeqt pmiſſionē in ſpāli. ibi [Et lbXba rē.] Circa p^m duo fac. p dñs ponit ad ꝓphetā pphie ꝓſuāde ꝓceptū [Scribe tibi oia jq̄ ꝑdcā ſt: et q̄ ſeqnt: q̄z reuelatione iā itus ſuſcepat vt diu ꝓſuaret: i q̄ ſigt nō cito ipleda. Eſa. 8. Sume tibi libz grādē: et ſcribe i eo ſtilo bolis. Velociť ſpolia ōtrahe: cito pdare. Abach. z^o Scribe viſū: et explana cū ſup tabulas vt patrat q legerit eū. z^o promittit libatiōis bñficiū [Ecce. n. ꝓtas j. reuocabo ō tra captiuitatis: q̄ſ^m ad tm̄inū a q̄ ꝓſionē jqz nō oēs: ſz mī illos q tali ꝓſiōe erūt digni [iſrl] ꝺcē trib^o q̄ſ^m ad illos q ad Eſechiaz regē i hierlz venerūt. Paral. 30. Nā cū eis captiuati ſt: et eis redeūtib^o redierūt. Ul're ſerēdū eſt ad ꝓuerſionē factaz ad fidē Chriſti [Et puertā] quantum ad terminuz ad quē. ꝑs. In cōuertendo dominus captiuitatem ſyon: facti ſumus ſicut conſolati.

¶ Et h Xba q̄ locutꝰ é dñs ad iſrl et ad iudā. Hec dicit dñs. Vocē terroris audiuim^o formido: et nō é pax. Interrogate et videte ſi generat maſculus. Quare q vidi oēs viri manū ſup lūbū ſuū q̄ſi ꝑturiēt: et ꝓſe ſt vniūſe facies i auriginē? Veh qa magna dies illa: nec é ſilis eiꝰ: et ꝑſequz tribulatiōis é iacob et

ex ipſo

ex ipso saluabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituum conteram iugum eius de collo tuo: & vincula eius disrumpam. Et non dominabuntur ei amplius alieni: sed seruient domino deo suo & Dauid regi suo quē suscitabo eis. Tu ergo ne timeas serue meus Jacob ait dominus: neq; paueas israel: quia ecce ego saluabo te ō terra longinqua: & semen tuum de terra captiuitatis eorum. Et reuertetur Jacob & quiescet: & cunctis affluet bonis: & non erit quē formidet: quoniam tecum ego sum ait dominus vt saluem te. Faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te: te autem non faciam in consūmationem: sed castigabo te in iudicio: vt non tibi videaris innoxius.

B ¶ Dic prosequitur liberatiōis partes Et primo promittit eis liberationem ab hostium seruitute. 2° a multiplici destructione quā sustinuerunt ibi| Quia hec dicit dominus &c.| Circa p̄mum duo. Primo proponit oppressionem pristinam: quā designat proponens hostium timorem.| Uocem terroris |longe ante a prophetis p̄nunciatam| formidoris & non est pax |aliquo auxiliante ferente. Job.15 Sonitus terroris semper in auribus illius. Et cū pax sit, ille semper insidias suspicatur. Timoris expressionem ex gestu corporis: quia ad similitudinem parturientium manus ad lumbos conuertebant pre stupore.| Interrogate. |p̄e. Ibi dolores vt parturientis. Et ex immutatione roboris.| Et conuerse sunt in aurigine |: que est color niger permistus rubedini: contingens iratis: & ex vento vrente. Esa.13. Facies combuste vultus eorum. Joelis.2. Omnes vultus redigentur in ollam. Proponit etiam timoris & anxietatis magnitudinem.| Ueh quia magna |magnitudine tribulationis| dies |captionis hierusalem. Soph.1. Uox diei domini amara: tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa: dies tribulationis & angustie: dies calamitatis & miserie: dies tenebrarum & caliginis: dies nebule & turbinis: dies tube & clangoris &c. 2° p̄mittit salutem futuram. Et p̄mo promittit liberationem| Et ex ipso |.s. tempore q̄us malo. Osee.p. Saluabo eos in domino deo suo. 2° salutis modum & ordinem: promittens liberationem a seruitute: excludens hostium imperium| & erit illa: iugum ipsius Nabuchodonosor.| Et nō dominabitur |quod impletus est tempore Symonis. p̄ Mach. in fine. Uel referendum ad liberationem factā per christū de potestate demonū. Esa.9. Jugum.n. oneris eius & virgam humeri eius: & sceptrum exactoris eius supertasti. Et promittens optatum imperium| sed seruient |.i. alicui qui erit vobis sicut Dauid. sicut Symoni & Jonathe. Uel zorobabel qui fuit de stirpe Dauid: vl̄ christo. Dauid autem imperium erat eis maxime desideratum propter prosperitatem: & pacem quam tempore ipsius habuerūt & quia non oppresserat eos seruitute sicut Salomon. Eccle.3. Dauid seruus meus princeps eorum in perpetuum. Promittit etiam liberationem a captiuitate: excludens timorem.| Tu ergo ne timeas. |Esa.43. Noli timere: quia ego tecum sum. Ab oriente adducam semen tuum: & ab occidente congregabo te. Et ponens liberationem: quantum ad terminum a quo.| Quia ecce ego. |Zacha.8. Ecce ego saluabo populum meum de terra orientis & de terra occasus solis: & adducam eos: & habitabunt in medio hierusalem: & erunt mihi in populum: & ego ero eis in deum in veritate: & in iustitia. Et quantum ad terminum ad quem.| Et reuertetur: & quiescet |quantum ad pacis tranquillitatem: |& in cunctis |quantum ad rerum vbertatem. Esa.32. Sedebit populus meus in mulatudine pacis & in tabernaculis fiducie & in requie opulenta. 3° ostendit salutis actorem. Et primo promittit saluatoris presentiam.| Quoniam ego. |Supra. 20. Dominus mecum est tanq̄ bellator fortis. Iccirco qui persequuntur me cadent & infirmi erunt: & confundentur vehementer: quia non intellexerunt opprobrium sempiternum quod nunq̄ delebitur. Secundo in hostes vindictam| faciam enim consummationem |ad finem consumptionis perducet eos. Esaie.10. Consummationem & abbreuiationem dominus deus exercituum faciet in medio omnis terre. Tertio ad vos conseruationis misericordiam.| Te autem: |vt scilicet non sint tue reliquie. Supra.5. Uerumtamen in diebus illis ait dominus: nō faciam vos in consummationem. Quarto, infert moderatam penam ad castigandum| castigabo te. |Supra.x. Corripe me domine: verumtamen in iudicio: & non in furore tuo: ne forte ad nihilum redigas me.| In iudicio |equitatis.

¶ Quia hec dicit dñs. Insanabilis fractura tua pessima plaga tua. Non est q̄ iudicet iudicium tuū: ad alligandū curationem tuam: vilitas nō est tibi. Omnes amatores tui obliti sūt tui: teq; nō querent. Plaga eni inimici percussi te castigatione crudeli. Propter multitudinem iniquitatis tue dura facta sunt peccata tua. Quid clamas sup̄ tritiōe tua? Insanabilis est dolor tuus. Propter multitudinē iniq̄tatis tue & propter dura peccata tua feci hec tibi. Propterea oēs qui comedunt te deuorabunt: & vniuersi hostes tui in captiuitatem ducent. Et oēs qui te vastāt vastabuntur cunctosq; predatores tuos dabo in predam. Obducā eni cicatricem tibi: & a vulneribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia eiectam vocauerūt te syon: hec est que non habebat requirentem. Hec dicit dñs. Ecce ego conuertam conuersiones tabernaculoꝝ Jacob: & tectis eius miserebor. Et edificabitur ciuitas in excelso suo: & templū iuxta ordinē suum fundabitur. Et egredietur de eis laus vox q; ludentium: & multiplicabo eos & nō minuentur: & glorificabo eos & nō attenuabuntur: & erunt filij eius sicut a principio: & cetus eius coram me permanebit. Et visitabo aduersum omnes qui tribulant eum: & erit dux eius ex eo: & princeps de medio eius producetur. Et applicabo eum: & accedet ad me. Quis enim iste est: qui applicet cor suū vt appropinquet mihi ait dñs. Et eritis mihi in populum: & ego ero vobis in deum.

¶ Dic promittit liberationem a destructione ⁊ afflictione magna quã sustinuerant. Et circa hoc duo. Primo ꝓponit precedentem destructionem: ostendens ipsius magnitudinem: qz quasi hec erit castigationis quãtus: vt in virtute humana reparari non possit. ⁊ fractura ⁊ que dicit interruptionem continuitatis: ⁊ significat destructionem hominum vel ciuitatum. ⁊ insanabilis ⁊ quãtum in se est: ⁊ deus saluare possit ꝓp magnitudinem. ⁊ pessima ⁊ propter profunditatez. Treñ. 2. Magna est velut mare cõtritio tua: quis medebitur tui? Excludens etiam humani auxilij subuentionem: siue per iudicium iustitie iudicantis de iniuria illata. ⁊ nõ est qui iudicet ⁊ contra hostes. ⁊ ad alligandum ⁊ sicut qui curant plagas ligant emplastra super ipsas. Esa. 59. Vidit dñs ⁊ malum apparuit in oculis eius: qz non est iudicium. Siue ꝑm affectum amicitie subuenientis. ⁊ vilitas non est vbi ⁊ ab amicis. ⁊ qz vere medicum offendisti. Treñ. 1. Omnes amici ei⁹ spreuerunt eã: ⁊ facti sunt ei inimici. Ostendens etiam pene equitatem: assignans pene causam. ⁊ plaga eni inimici ⁊ qui percutit ad mortem: qz est insanabilis. ⁊ crudelis ⁊ qz profunda. ⁊ ꝓpter multitudinem ⁊ vnde oportuit esse magnam plagam que omnia apostemata comprehenderet: ⁊ dura ⁊ quãtum ad obstinationem: ⁊ ideo oportuit eam esse vehementez ⁊ profundam que vsq; ad intima penetraret. Treñ. 2. Factus est dñs velut inimicus: precipitauit israel: precipitauit ola menia eius: dissipauit munitiões eius: ⁊ replenit in filia iuda humiliatiõ ⁊ humiliatam. Et excludit murmurantium querelã. ⁊ Quid clamas ⁊ murmurãdo. Non pñt sanari nisi puluere mordacissimo quo putridas carnes ⁊ insanabiles amputarem. Treñ. 3. Quid murmurauit homo viuens: vir pro peccatis suis: 2° promittit liberationem. Et ꝓmo promittit subuentionis beneficiũ quãtum ad vindicte iudicium ꝓtra iniuriam illatam in personis: quia non est alius qui liberet. ⁊ qui comedunt ⁊ occidendo ⁊ hostes ⁊ captiuãtes te. Supra. 2. Omnes qui deuorant eum delinquunt: mala venient super eos dicit dominus. Et ꝯ iniuriam illatam in rebus. ⁊ Et qui te vastant ⁊ qãtum ad bona immobilia. ⁊ predatores ⁊ qãtum ad mobilia. Esa. 33. Ueh qui predaris nõne ⁊ ipse predaberis. Et qãtum ad curatoris amicabilem affectum: ponens curationẽ. ⁊ Obducam: ⁊ idest ita perfecte curabo: ꝙ nec vestigium appareat precedẽtis plage. ꝑs. Qui sanat contritos corde: ⁊ alligat contritiones eoz. Dec sub Jerobabel quando assyrios. i. Niniuem vastauerũt babylony. ⁊ chaldei ⁊ ipsos medi ⁊ perse. Et tũc obducta est cicatrix ⁊ cẽ. Et assignat rationem. ⁊ Quia electam vocauerunt ⁊ scilz hostes. Propter. 24. Luz ceciderit inimicus tuus ne gaudeas: ⁊ in ruina eius ne exultet cor tuum: ne forte videat dñs ⁊ displiceat ei: ⁊ auferat ab eo iram suam. Insultatio. n. hostium est causa diuine miserationis. 2° ostendit subueniendi modum. ⁊ Dec dicit dñs. ⁊ Et ꝓmo qãtum ad modum vindicandi. ⁊ Ecce turbo. ⁊ Circa ꝑm. Pio promittit restaurationem edificioz oĩum generaliter. ⁊ conuertam ⁊ i. restituam ad statum pristinum. ⁊ tabernaculoz ⁊ domoz. Esa. 61. Edificabunt deserta populoz ⁊ ruinas antiquas erigent: ⁊ instaurabunt ciuitates desertas ⁊ dissipatas in generatione ⁊ gnõnem. Et qãtuz ad principalia specialiter. ⁊ Et edificabitur ciuitas ⁊ i. bierusalem. Esa. 44. Qui dico bierusalẽ habitaberis: ⁊ ciuitatibus iuda edificabimini ⁊ deserta eius suscitabo. 2° promittit prosperitatẽ bonorum: qãtum ad cordis iocunditatem. ⁊ Et egredietur ⁊ Esa. 51. Gaudium ⁊ letitia inuenietur in ea: ⁊ gratiaz actio: ⁊ vox laudis. Quãtum ad populi multitudinem. ⁊ multiplicabo eos: ⁊ non minuentur. ⁊ qãtum in me est: ⁊ nisi ex culpa eoz prouenĩat. ꝑs. Dinumerabo eos ⁊ sup arenaz multiplicabuntur. Uel intelligendum de his q ad christum conuertuntur. Et qãtum ad hominis exaltationem ⁊ ⁊ glorificabo: ⁊ vel corporaliter/vel spiritualiter/qãtum ad virtutis sanctitatez. ⁊ erunt filij eius sicut a principio ⁊ idest similes sanctis patribus. ⁊ coram me ⁊ per vite munditiam. ⁊ Et visitabo qz defendaz eos: ⁊ vindicabo. Job 29. Quis mihi tribuat vt sim iuxta mẽses pristinos: ꝑm dies quibus deus custodiebat me. 3° qãtum ad rectorum bonitatem: ponens ꝓmo ipsoz propinquitatem: qz ex eodem genere. ⁊ erit dux ⁊ hoc refert ad Zorobabel vel ad christum. Osee. 2. Dabo eis vinitores. 2° coz sanctitatẽ. ⁊ Et applicabo eum ⁊ accedet ⁊ per iustitiam. ⁊ Quis enim iste est ⁊ in quo ostenditur auctor applicandi: qz nullus applicatur nisi a deo tractus. Jo. 6. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. 3° tangit iustitie vilitatem. ⁊ Et eritis mihi. ⁊ Eccl. 10. Qualis est rector ciuitatis: tales ⁊ inhabitantes in ea.

¶ Ecce turbo dñi furor egrediens: procella ruens in capite impiorum conquiescet. Non auertet iram indignationis dñs: donec faciat ⁊ compleat cogitationem cordis sui. In nouissimo dierum intelligetis ea.

¶ Dic ponit modũ vindicte. Et ꝓmo cõminatur penas. ⁊ Ecce turbo ⁊ vt dispergat sicut cõmotio aeris pulueres per captiuitatem. ⁊ procella ⁊ vt absorbeat per mortem: ⁊ fluctus maris. ⁊ impioz ⁊ qui afflixerunt iudeos: ⁊ qui de malis non sunt emendati. ⁊ conquiescet ⁊ q. pena ꝓmanens. Esa. 30. Erit trãsitus virge fundatis quã requiescere faciet dominus super eum. 2° excludit misericordiaz. ⁊ Non auertet. ⁊ Esa. 5. In omnibus his non est auersus furor domini: sed adhuc manus eius extenta. 3° promittit ſcientiam horum. ⁊ In nouissimis ⁊ quando scilicet omnia ista contigerint. ꝑs. Cognoscetur dñs iudicia faciens: in operibus manuum suarum cõprehensus est peccator.

¶ Capitulum. XXXI.

In tẽpore illo dicit dñs: ero deus vniuersis cognationibus israel: ⁊ ipsi erũt mihi in populũ. Hec dicit dñs. Inuenit gratiã in deserto populus q remãserat gladio. Uadet ad requiẽ suaz israel. Longe dñs apparuit mihi. Et in charitate ꝑpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans. Rursumq; edificabo te: ⁊ edificaberis virgo israel. Adhuc ornaberis tympanis tuis ⁊ egredieris in choro ludentiũ. Adhuc plantabis vineas in montib⁹ samarie. Plantabunt plantantes: ⁊ donec tempus veniat non vindemiabunt: quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte effraim. Surgite ⁊ ascendamus in syon ad dominum deum nostrum.

Hic ꝓsolaꝝ eos ex ꝓmissione ꝓsperitatis. Et circa hoc duo facit. Pio ꝓmittit ꝓspitatẽ gẽtis. 2° ampliationẽ ciuitatis. ibi. ⁊ Ecce dies veniũt cẽ. ⁊ Pria in tres. In ꝑa ꝓsolaꝝ decẽ trib⁹. In 2ª duas. ibi. ⁊ Dec dicit dñs cẽ. ⁊ In 3° vtraq; ibi. ⁊ Ecce dies veniũt cẽ. ⁊ Pria in tres. In ꝓma ponit destructi populi restauratio. In 2ª restaurationis ordo. ibi. ⁊ Quia hec dicit dñs. Exultate cẽ. ⁊ Circa ꝑm tria. ꝑ ꝓmittit eis restaurationẽ ad religionis cultum.

[Jn tpe illo.] vł post reditū de babylōe [vniuersis] q̄stū ad illos de decē trib⁹ [g duab⁹ adheserūt vel q̄tū ad oēs: q: ois israel saluus fiet: postq̄ plenitudo gētiū intro ierit. Ad Ro. xj. Apoc. 20. Jpsi popul⁹ eius erūt ⁊ ipse deus cū eis erit eor̄ deus. 2° ꝓmittit restaurationē ad natiuitatis locū: ꝓmittēs reuocatiōis beneficiū [popul⁹ a gladio] babylonis [in ōserto] in terra captiuitatis in q̄ a deo deserti videbant̄ ꝑ quā purgati ad terrā suā redierunt: sic ꝑ desertū ad terrā ꝓmissiōis quondā. [Jnuenit grās] idest hāc misericordiā apud deū q⁹ [vadet ad requiē] i. ad terrā suā: in q̄ pacifice regeret: qđ pōt mistice exponi q̄tū ad pacē quā tpe Symonis macha. habuerunt ꝑ Mach. 14. Esa. 22. Sedebit popul⁹ me⁹ in pulchritudine pacis: ⁊ in tabernaculis fiducie: ⁊ in requie opulēta. Determinās reuocatiōis tp̄s [lōge] anteq̄ futur⁹ sit [apparuit reuelās futurā liberationē. supra. 28. Cōfringā iugū Nabuchodonosor regis babylonis post duos ānos oierū de collo oiuz gentiū. Abac. 2. Adhuc visus ꝓcul ⁊ apparebit in fine ⁊ nō mentiet. Et oñdēs reuocātis affectū. [Jn charitate ꝑpetua] i. q. d. nō ad tp̄s: sed in ꝑpetuū nbi bona largius est [attraxi] ad locū tuū [miserās] mificor diū exteri⁹ bñficio cōplēs. Osee. xj. Jn funiculis Adam trahā eos: in vinculis charitatis. supra. 2. Recordat⁹ sum tui miserās adolescētiā tuā ⁊ charitatē ōsponsatiōis tue. 3° ꝓmittit reuocationē ad ꝓsperitatis statū. Et ꝑ ꝓmittit ꝓsperitatē: q̄tuz ad repationē gēris. Rursumq; edificabo] ſm metaphorā qua dī dom⁹ israel. supra. 24. Edificabo eos ⁊ nō destruā: plātabo eos: ⁊ nō euellā: q̄tū ad iocūditatē cordis [ygo israel: ornaberis tympanis tuis] idest ornata incedes ludēs ad tactū tympani. Esa. 30. Letitia cordis sicut q̄ pgit cū tybia: vt ineat in monte dñi ad fortē israel. Et q̄tū ad tranquilitatē pacis. [Adhuc plātabis vineas in mōtib⁹ samarie] pp tres ciuitates q̄ additę sūt iudeis ꝑ Mach. x. [plātabūt: donec tp̄s veniat.] q. d. pp timorē hostium nō occupabunt tp̄s vindemie. Esa. 65. plātabūt vineas ⁊ comedent fructū eaꝝ. 2° assignat ꝓsperitatis rōnē. [Quia ecce dies] in quo significat reuersio ad cultū dei. ad quē mutuo se exhortant [i syon] ⁊ nō in Bethel ad vitulos Hieroboā. 3. Reg. 12. Et Esa. 2. Venite ascēdam⁹ in mōtē dñi ⁊ ad domū dei Jacob: ⁊ docebit nos vias ⁊ ambulabim⁹ in semitis eius.

¶ Quia hec dicit dñs. Exultate in letitia Jacob: ⁊ hinnite ꝫ caput gentiū: ꝓsona te ⁊ canite ⁊ dicite. Salua dñe populū tuum reliquias israel. Ecce ego adducam eos de terra aq̄lonis: ⁊ ꝯgregabo eos ab extremis terre: inter quos erunt cecus ⁊ claudus ⁊ prēgnans ⁊ pariens sil: cecus magnus reuertētium huc. Jn fletu venient: ⁊ in misericordia reducā eos. Et adducam eos ꝑ torrētes aq̄rū in via recta ⁊ nō ipingēt in ea: qz factꝰ sum israeli pī: ⁊ effraim primogenit⁹ meus est.

B ¶ Dic ꝓsequitur repationis ordinē. Et circa hoc duo. Primo iducit eos ad exultationē. [Exultate i letitia.] ips. Exultate deo adiutori nro: iubilate deo Jacob. Ad quā exultationē exprimēdā indicit hostium insultationē [⁊ hinnite] insultantes [ꝫ caput gētiū] i. regē babylonie vł assirioꝝ q captiuauit vos. Abac. 2. Nunqd nō repēte ꝓsurgent q̄ mordeāt te: ⁊ suscitabunt̄ lacerātes te: ⁊ eris in rapinas eis: Et ēt diuinā laudē [ꝓsonate] in psalterio ⁊ bō. 2° ponit liberatiōis ordinē. [Ecce ego] describēs reuersionis terminū a quo [de terra aq̄lonis.] Et reuertētiū cētū [inter quos] q. d. Nullus vel aliq̄ corpis infirmitate a reditu impedieť: ⁊ hoc qz fecuri venient. Esa. 35. Erit saliēs sicut cervus claudus. Et ēt reuersiōis modū. [Jn fletu] q̄dam pp letitiā reuersiōis: ⁊ qđ videtes terre vastitatē ꝑ Esdre. 3. Nec poterat q̄s̄ cognoscere vocē clamoris letantiū: ⁊ vocē fletus populi. [⁊ in misericordia] ja rubore mētis. Esa. 54. In miserationib⁹ magnis ꝯgregabo te. [per torrētes aquaꝝ] ꝑ q̄s nauigantes faciliter vadūt ⁊ iuxta eos sūt vie bone: in quo excludit̄ labor itineris ⁊ tedium. Prouer. 3. Ambulabis fiducialiter in via tua: ⁊ pes tuus nō ipinget. 3° assignat rōnez ex pīno affectu: quo ad eos mouet. [Quia factus sum] Un sicut pī: nō possiz dimittere q̄n eor̄ misereat. Jnter oēs n. populos ꝓmogenitus israel. Exo. 4. Filius aūt Joseph data sūt ꝓmogenita fiē dī. ꝑ Paralip. 5. In quo effraiz manasse p̄clar⁹ est. Hēn. 48. Unde relinquit effraim primogenitū esse.

¶ Audite verbum dñi gentes: ⁊ annuntiate in insulis que ꝓcul sunt: ⁊ dicite. Qui dispersit israel ꝯgregauit eū: ⁊ custodiet eū sicut pastor gregē suū. Redimet. n. dñs Jacob: ⁊ liberabit eū de manu potētioris. Et venient ⁊ laudabūt in monte syon ⁊ ꝯfluent ad bona dñi sup frumēto: vino ⁊ oleo ⁊ fetu pecorū ⁊ armentoꝝ: eritq; aia eor̄ q̄si ort⁹ irriguus ⁊ vltra nō esurient. Tunc letabit virgo i choro: iuuenes ⁊ senes simul. Et conuertam luctum eor̄ in gaudiū: ⁊ ꝯsolabor eos: ⁊ letificabo a dolore suo. Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine: ⁊ populus meus bonis adimplebit̄ ait dominus.

¶ Dic ponit diuulgatio liberatiōis. Et ꝑ excitat gētes ad attentionē. [Audite] vt oēs in ipso ꝓfidant q talr liberare pōt. Esa. 49. Audite insule ⁊ attendite populi de longe. 2° ꝑ nūtiat populi liberationē: nō ipeditē diuina idignatione. [q dispsit.] Esa. 40. Sicut pastor gregē suū pascet: in bracchio suo ꝯgregabit agnos: ⁊ i sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. Nec ipeditē detinentiū potestate [Redemit] quōdā ab egyptys ⁊ potentioris j. Esdre. ꝑs. Liberauit paupem a potēte: pauperē cui nō erat adiutor. 3° ꝓmittit liberatis ꝓsperitatē. Et ꝑ q̄tum ad oēs: ꝓmittit religionis debitā obseruantiā [in mōte syon] nō i bethel ad vitulos. Esa. 51. Qui redēpti sūt a dño reuertent̄: ⁊ venient i syon laudātes: ⁊ letitia sempiterna sup capita eor̄. Et tpaliuz bonoꝝ affluentiā: ponēs bonoꝝ fertilitatē q̄m ad terre nascētia q̄ in eīs nīm ꝓducunt̄ ⁊ ad iumēta q̄tuz ad aialia. [Et ꝯfluent] laudabūt deū [sup frumento ⁊ vino.] Hēn. 27. Frumēto ⁊ vino ⁊ oleo stabilitū eū. Et possidentiū satietatē. [Eritq; aia eor̄ q̄si ortus irriguus:] q̄ pluuiā nō expectat. Hoc pōt itelligi de bonis spūalibus collatis p christū: qđ nūc ex pte: in futuro ex toto ꝓplebit. Apoc. 20. Nō esurient neque sitient ampli⁹: neq; cadet sup illos sol neq; vllus estus. Et cordis letitiā q̄m ad signa letitie. [Letabitur virgo] supra. 30. Egredietur de eis laus vocez ludentiū: ⁊ multiplicabo eos ꝛc. Et q̄tuz ad cessationē tristitie [quertā luctū.] Thob. 3. Post tēpestatē trāquilū facis: ⁊ post lacrymationē ⁊ fletū: exultationē infūdis. 2° specialr q̄m ad sacerdotes. [Jnebriabo] i. abūdāter satiabo [pinguedie] abūdātia oblationū ⁊ sacrificiorū ⁊ pplis adiplebit̄ vt deo offerī possit. Hoc āt spūalr itelligit̄ de pinguedie deuotiōis. ꝑ. Sic adipe ⁊ pinguedie replear anima mea: ⁊ labys exultatiōis laudabit os meum.

¶Hec dicit dñs. Vox in excelso audita est lamẽtatiõis luct⁹ & fletus Rachel plorãtis filios suos: & volẽtis ꝓsolari super eis: qz non sũt. Hec dic̃ dñs. Quiescat vox tua a ploratu & oculi tui a lachrymis: qz est merces operi tuo ait dñs. Et reuertent̃ de terra inimici & est spes nouissimis tuis ait dñs: & reuertentur filij tui ad terminos suos.

D ¶Dic ponit̃ fletũ ꝓsolatio. Et ꝑ iducit mris fletũ. Rachel jã fuit mater Joseph plorãtis destructionẽ filiorꝫ suorꝫ. Figuratiue logitur & q dõ in parẽtes mortuos hũi bolice tristitiã redũdare de filiorꝫ aduersitate. Uel qz in romana captiuitate iuxta sepulchꝝ Rachelis iudei captiui ducti sũt & vẽditi: vel qz figuratiue dõ plorare pueros iuxta se occisos: cũ ipsa iuxta bethleez sepulta sit: sic̃ bi Heri. 35. Lamẽtatiõis jã fit ꝛbis dolorẽ experimenti huius fletus jc̃tus ad emissionẽ lachrymarꝫ. luctus jc̃ꝰ ad q̃ndã obstinãtiã in erꝓssione doloris: sic̃ fit i mutatiõe vestiuꝫ & bo. supra. 3. Uox in vijs audita ploratꝰ & vlulatus filiorꝫ israel: qm̃ iniquã fecerũt viã suã: oblitꝰ sũt dñi dei sui. Excludit ꝓsolatiõis remediũ. & nolẽtes: qz nõ sũt reuersi cũ alijs: vel qz ad nihilũ redacti sũt. Osee. 13. Cõsolatio abscondita est ab oculis meis: qz ipse iter frẽs dñi videt. 2° ꝑpendit ꝓsolationis remediũ. Hec dicit dñs. Uox jc̃tũ ad lamẽtationẽ. oculi jc̃tũ ad fletũ. Apoc. 20. Absterget deꝰ oẽm lachrymã ab oculis sctõrꝫ & mors vltra nõ critneq; luctus neq; clamor neq; dolor erit vltra &c̃. 3° ꝓmittit liberatiõis bñficiũ. Et ꝑ c̃tũ ad terminũ a quo: qz merces. in quo oñdit ꝓ meritũ sctõrꝫ pũs eos liberatos. inimici. chaldei. Esa. 40. Ecce merces eiꝰ cũ corꝫ operꝰ illiꝰ corã illo. 2° q̃ꝰ ad terminũ ad quẽ. Et ẽ spes in nouissimis. ad significãdum q; in nouissimis tẽporibꝰ reuertent̃ ad veram fidẽ & forte ẽt ad terrã suam mortuo antichristo. Prouerb. x. Expectatio iustorꝫ letitia: spes autem impiorum peribit.

¶Audiẽs audiui effraim trãsmigrãte. Castigasti me dñe & eruditus sum q̃si iuuẽcul⁹ indomitus. Cõuerte me: & conuertar: qz tu dñs deus meꝰ. Postq̃ enim conuertisti me egi penitentiam: & postq̃ ostendisti mihi: percussi femur meũ. Cõfusus sum & erubui: qm̃ sustinuisti opprobrium adolescẽtie mee.

B ¶Dic ponit̃ penitentiũ susceptio: cui ꝓmittit ꝓfessionis cognitio. Audiẽs audiui. i. mirificorditer exaudiui. Exo. 3. Uidẽs vidi afflictionẽ populi mei q est i egypto & clamorẽ eiꝰ audiui. Et subdit̃ ꝓfessio. Castigasti: q̃si iuuenculus jg difficile corripit̃ & multis ꝛberibꝰ. Esa. 24. Sola vexatio intellectũ dabit audiui. 2° ponit̃ petitio. conuerte. Treñ. vltr. Cõuerte nos dñe ad te & conuertemur: innoua dies nros sicut a ꝓncipio. 3° assignat̃ petitionis rõ ex pnia quã ichoauit. Uñ ꝑ ponit pnã. postq̃. n. cõuertisti. infundẽdo gr̃az. postq̃ oñdisti. flagellis peccata. percussi femur meũ. interiorẽ dolorẽ exteriori percussione designãs ad modũ bois dolentis: vel percussi femur voluptates carnales reprimẽdo. Job. vlt. Auditu auris audiui te nũc aũt oculus meus videt te. 2° ponit pnias: qz ex pena quã sustinuit: petrꝰ recognoscẽs ꝓfusionẽ passus ẽt q̃ signũ penitẽtie fuit. cõfusus sum. literꝰ. erubui. exteriꝰ. Quia sustinuisti opprobriũ. i. penã & ꝓfusionẽ ꝑ peccatis. adolescentie mee. Et nominat adolescẽtias: tempus ante conuersionẽz. q.d. q; ex ignorantia peccauit. Job. 13. Scribis contra me amaritudines: & consũmere me vis peccatis adolescentie mee.

¶Si filiꝰ honorabilis mihi effraim: si puer delicatꝰ: qz ex quo locutꝰ sum ei: adhuc recordabor ei⁹. Ideirco ꝓturbata sunt viscera mea sup eũ miserãs miserebor eius ait dñs.

¶Dic suscipit penitẽtez. Et ꝑ ponit̃ diuina misericordia. 2° F
penitẽtis istructio. ibi. Statue tibi &c̃. 3° ipsi⁹ reuocatio. ibi. Reuertere virgo &c̃. Circa ꝑm duo. Prio ponit misericordie rõnez: ex pte populi. si filiꝰ honorabilis. q.d. Nũqd nõ filiꝰ honorabilis pp ius ꝓmogenniture. si puer delicatus. pp teneritudinẽ etatis: qz Joseph q̃si minimꝰ filiorꝫ Jacob. Et effraiz minor filiorꝫ Joseph. Et hec duo ꝓuocãt patres magis ad miserãdũ. Osee. xj. Puer israel & dilexi eũ: & ex egypto vocaui filiũ meũ. Ponit ẽt rõnẽ ex pte dei. qz ex quo locutus sum &. q.d. Nõ decet vt ꝛbꝰ dei irritẽt̃. recordabor. ꝛborꝫ. Nũc. 23. Dixit & nõ facies: locutusq; est: & nõ implebit: 2° oñdit misericordiã. Ideirco ꝓturbata. antropopatos: i quo interior ꝓpassio. miserans. in quo exterior subuẽtio. Osee. xj. Cõuersus est in me cor meũ: pariter ꝓturbata est plenitudo mea.

¶Statue tibi speculã pone tibi amaritudines. Dirige cor tuũ i viam rectã in q̃ ambulasti.

¶Dic ponit̃ penitẽtis istructio. Statue tibi speculã. vt G
ꝓsideres prospera que nũciant̃: vel viã ꝑ quã redeas. amaritudines. solicitudinũ de reditu. Dirige. ꝓsidera viã ꝑ quã venisti vt ꝑ eã redeas: vel meli⁹. speculã. ꝓtẽplationis. Amaritudines. ꝑ pctis ꝓteritis. in viã rectã. i. viã iustitie. ꝑ quã ꝑes tui ambulauerunt. Apoc. 2. Memor esto vñ excideris & age pniam: & ꝑma opera fac.

¶Reuertere virgo israel: reuertere ad ciuitates tuas istas. Usquequo delitijs dissolueris filia vaga? Quia creauit dñs nouũ sup terram: femina circundabit virum.

¶Dic ponit̃ reuocatio ipsorꝫ in terrã suã. Et ꝑ ponit̃ revocatio. Reuertere: vsquequo delitijs dissolueris filia vaga. Hoc dñi c̃tũ ad illos q; absorti delitijs chaldeorꝫ: in terrã ꝓmissionis reuerti nolebãt: q reuertere pp mollitiez mulieres vocant̃. supra. 3. Tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis: tñ reuertere ad me dicit dñs & ego suscipiam te. 2° ponit̃ reuocationis ratio ex christi incarnatione: q̃ oẽs inducere debet vt a delitijs recedãt. qz creauit jqz sola diuina vtute agẽte ꝛceptio illa facta est. Femina. pp fragilis sexus conditionẽ. circũdedit. in vtero suo. vir. christũ ab initio ꝛceptionis sue ꝓfectũ in scia & grã. Uñ ad terrã in q̃ nouũ hoc euenire dz: debetis ꝓpare. Epbe. 4. Induite nouũ hoẽm qui sm deũ creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Zach. 6. Ecce vir oriens nomen eiꝰ. Et subter eũ orietur. Et edificabit templum dño.

¶Hec dicit dominꝰ deus israel. Adhuc dicet ꝛbus istud in terra iuda & vrbibus eius cum convertero captiuitatem eorꝫ. Benedicat tibi dñs pulchritudo iustitie mons scñs. Et habitabũt i eo iudas & omnes ciuitates eius simul agricole & minãtes greges: qz inebriaui animam lassam: & omnem animam esurientẽ saturaui. Ideo q̃si de somno suscitatus sum & vidi: & somnꝰ meꝰ dulcis mihi.

¶Dic ponit̃ ꝓsolatio spãliter ad duas trib⁹. Et ꝑ ponit̃ H

leta annūtiatio: qz annūtiat religiōis sanctitatē. ¶ Adhuc dicēt dñm t tēplū ipsi⁹ laudātes: nō idola. ¶ pulchritudo iustitie: mons scūs ¶ i. mons syon: ex eo n. doctrina legis t iudiciū in totū regnū diffundebat̄ pp sacerdotes t reges q ibi morabant̄. ps. Magnus dñs t laudabilis nimis: t magnitudinis ei⁹ nō est finis. Uel mons. i. cbās. Dañ. 2. Lapis excisus de monte. Promittit ēt pacis securitatē: ¶ t habitabūt. ¶ Esa. 62. Non vocaberis vltra derelicta: t terra tua nō vocabit̄ amplio⁹ desolata: sz vocaberis volū tas mea i ea: t terra tua ihabitabit̄. Promittit ēt bonoz vbertatē ¶ qz iebriaui iabūdc repleui ¶ aiaz lapsaz ¶ pristi nis tribulationib⁹. ps. Quia lauit aiam ianez: t aia m eluriēte lauit bonis. 2° ponit annūtiātis exultatio ¶ ō ẽ si de somno ¶ diuina. ſ. reuelatiōe ¶ dulcis ¶ pp vilaz ¶ pspi tatē. Pōt ēt esse ꝛba populi. Et somn⁹ significat p̄cedē tē miseriā ¶ dulcis ¶ inēstimabilis misericordiā ꝓsequit̄. ps. Ego dormiui t sopor⁹ suz: t exurrexi: qz dñs suscepit me. Ec cle. 5. Dulcis ē sōn⁹ opātis siue paz siue multū cōedat ꝛē.

¶ Ecce dies veniūt dicit dñs: t seminabo do mū israel t domū iuda semine boium t se mine iumentoz. Et sicut vigilaui sup eos vt euellerē t dimolirer t dissiparē t dispderē t affligerē: sic vigilabo sup eos vt edificē t plantē ait dñs. In dieb⁹ illis nō dicēt vltra: p̄res comederūt vuaz acerbā: t dētes filioz obstupuerūt: sz vnusq̄sq̄ in iniqtate sua mo riet̄. Qui s̄ bō q comederit vuā acerbā: obstu pescent dētes ei⁹. Ecce dies veniēt dicit dñs t feriā domui israel t domui iuda fed⁹ no uum. Nō sm pactū qd̄ pepigi cū p̄ib⁹ vr̄is in die qua appreh̄endi manū eoz t educerez eos de terra egypti: pactū qd̄ irritū fecerunt t ego dñatus sum eoz dicit dñs: sz hoc erit pactū qd̄ fecerā cū domo israel. Post dies illos dicit dñs: dabo legē meā in visceribus eoz: t in corde eoz scribā eā: t ero eis i deū t ipsi erūt mihi i pplm. Et nō docebit vltra vir p̄rimū suū: t vir frēm suū dicēs cognos ce dñm. Qes. n. cognoscēt me a mīno eo rū vsq̄ ad maximū ait dñs qz ppitiabor iniq tati eoz: t pcti eoz nō memorabor amplio⁹.

I ¶ Dic ꝓsolat̄ cōiter vtrosq̄. Et p̄ ponit̄ p̄missio. 2° p̄mis sionis ꝓfirmatio. ibi ¶ Dec dicit dñs ꝛē. Circa p̄m⁹ duo. Pri mo p̄mittit bona tpalia q̄m⁹ ad bouz t iumētoz multi plicationē ¶ seminabo ¶ q. seminādo multiplicabo. Zac. 2. Absq̄ muro habitabit̄ hierlm p̄ multitudine bouz t iumētoz in medio ei⁹. Cētū ad destructoz reparationē ¶ si cut vigilaui ¶ diligēter exp̄leui q̄ cōminat⁹ fuerā ¶ vt euel lerem ¶ tollēdo oē p̄sidiū: in quo sit̄ in radice firmabant ¶ demolirer ¶ i. destruere q̄tuz ad occisionē bouz: t deso lationē ciuitatū ¶ dissiparē ¶ sepē auxiliū būani t angelici auserēdo ¶ dispderē ¶ captiuitatē in diuersa local affligē rem ¶ graui onere fuitutis captiuatos. Zach. 8. Sicut co gitaui vt affligerē vos cū ad iracūdiā puocasset̄ p̄res vr̄i me dicit dñs: t nō suz miser⁹: sic puersus cogitaui in die bus istis: vt bñfacā domui iuda t hierlm. Et q̄m⁹ ad pe ne immunitatē p̄ p̄tis patruz. ¶ In dieb⁹ illis. ¶ Ezech. 18. Quid ē q̄ iter vos paboliā ꝛbētis in puerbiū istū in terra israel dicētes: p̄res comederūt vuā acerbā t dētes filioz obstupuerūt: 2° p̄mittit bona spūalia. ¶ Ecce dies. Et p̄ p̄mittit federis innouationē ¶ dies ¶ .ſ. gr̄e ¶ fedus nouū ¶ no uuz testm̄. Doc ē euāgeliū ¶ dñat⁹ ¶ crudelit̄ t potestatiue vlciscēdo. Esa. 55. Ferā vobiscū pactū sempiternū mise ricordias Dauid fideles. 2° ponit pacti tenoreż ¶ sz B erit pactū legē ieuāgeliū ¶ in visceribus ¶ mō i tabulis lapideis. Dsee. 2. Ducā eā i solitudinē t loquar ad cor ei⁹. 3° ponit pacti vtilitatē. p̄ q̄tū ad obiaz. ¶ Et ero eis. ¶ Eccl. 36. idē. 2° q̄m⁹ ad sapiaz. ¶ Et nō docebit ¶ in quo excludit̄ docēdi necessitatē. Et hoc qdē ipleb⁹ in p̄senti tpe q̄tū ad hoc q nō p pbīe rōnes t humanas inuētiones in diuinā ꝛitatez venim⁹: neq; ēt p iudaicas traditiōes: sz in futuro ex toto ꝓplebit̄. Matth. 23. Nolite vocari Rabbi. Unus ē. n. ma gister vester. Et assignat rōnē. ¶ Oes. n. cognoscent me. ¶ Esa. 54. Ponā oēs filios tuos doctos a dño: t multitudi nē pacis filios tuis. Jo. 15. Oia q̄cunq; audiui a pte meo nota feci vobis. 3° q̄tuz ad pctō p̄ munditiā ¶ qz ppitia bor. ¶ ps. Qui ppitiat̄ omnibus iniquitatibus tuis: qui sa nat omnes infirmitates tuas.

¶ Dec dicit dñs q dat solē in lumīe diei: ordi nē lune t stellaz in lumine noctis: q turbat mare t sonāt fluct⁹ ei⁹: dñs exercituū nomē illi. Si defecerit leges iste coraz me dicit dñs: tūc t semē israel deficiet vt nō sit gens coraz me cūctis dieb⁹. Dec dicit dñs. Si mēsurari poterūt celi sursuz: t inuestigare fundamē ta terre deorsum: t ego abiciā vniuersuz se men israel pp oia que fecerunt dicit dñs.

¶ Dic ponit̄ p̄missionis ꝓfirmatio. Et p̄ ꝓfirmat ex crea K
tura: p̄ imutabilitate: ꝓponēs p̄mittēnis potestatē ¶ q dat solē. ¶ ps. Qui fecit luminaria magna: solē in ptātē diei: lu nas t stellas in potestatē noctis. q. d. Qui hec fecit imobi lia: ēt p̄missionē suā firmare pōt. Et cōparationē ¶ si defe cerit leges iste ¶ q. d. sic nō deficiēt vsq; ad finē mūdi: ita nec semen israel q̄m⁹ ad illos q saluand̄. Esa. vlt. Sic celi noui t terra noua: q̄ ego facio stare coraz me dicit dñs de⁹: sic stabit semen vestr̄: t nomē vestr̄. 2° ex creaturaz ꝛi mēsitate. ¶ Dec dicit dñs. ¶ Et p̄ ꝓponit mēsurādi impossi bilitatē. ¶ Si mēsurari ¶ būano ingenio. Esa. 40. Quis mē sus ē pugillo aq̄s: t celos palmo pōderauit. 2° ꝓponit p̄ missionē. ¶ Et ego abiciaz ¶ q. d. sic illō est impossibile: ita t istō ¶ vniuersuz semen ¶ qz aliquos ex eis abiciet. Treñ. 3. Non n. humiliauit ex corde suo: t abiecit filios boum.

¶ Ecce dies veniēt dicit dñs: t edificabit̄ ci uitas dño a turre ananebel vsq; ad portā an guli. Et exibit vltra norma mēsure in con spectu ei⁹ sup collem gareb: t circuibit goa tha t oēm vallem cadaueż t cineres t vni uersam regionez mortis: vsq; ad torrentem Cedron: t vsq; ad angulum porte equoruz orientalis. Sanctuz domini nō euellet̄: t non destruet̄ vltra in perpetuum.

¶ Dic p̄mittit̄ vbis reparatio. Et p̄ p̄mittit̄ reedificatio. L
¶ Et edificabit̄. ¶ Esa. 44. Qui dico hierlm habitaberis: t ciuitatib⁹ iude edificabimini: t deserta ei⁹ suscitabo. 2° ponit̄ ampliatio ¶ a turre ananebel. ¶ Quaz qdē dicebant eē in Anatotheq̄ Dieron. in glo. excludit. ¶ vsq; ad por tā anguli ¶ vbi duo muri ꝓtēgebant ¶ vltra normā ¶ p̄risti nā ¶ sup collē gareb ¶ q interp̄tat̄ scabies: vbi forte leprosi ex̄ vrbe morabant̄. ¶ goatha ¶ interpretat̄ gens peccatrix. vbi morabant̄ illi q̄ p aliquo pctō imūdi erāt ¶ vallē ca daueż ¶ vbi erāt pp̄li sepulchra. ¶ cineris ¶ vbi p̄iciebāt

cineres mūdi sient de sacrificijs: vel imundi sic de domi
bꝰ leprosoꝝ ꝛ bō. ⁊ mortis ⁊ vbi malefactores occidebāt.
⁊ vsq ad angulū porte equoꝝ orientalis. ⁊ Nō n. vndiq
poterāt eg ascēdere pp montis aspitatē. Esa. 54. Dilata
locū tētoꝝ tui: ꝛ pelles tabernaculoꝝ tuoꝝ extēde. 3° po
nit duratio. ⁊ scīm dñi ⁊. i. sanctuariū. s. tēplū vel tota ciu
tas q dño sclificata erat. supra. 3. Vocabāt hierlm solium
dñi: ꝛ congregabunt ad eā oēs gētes in nole dñi in hierlm.
Esa. 33. Tabernaculū qđ neq̄q̄ trāsferri poterit nec au
ferent clani ei⁹ i sempiternū: ꝛ oēs funiculi ei⁹ nō rūpen
tur. Judei exponūt ħ de aurea hierlm: qđ Dieron ipso
bat in glo. ꝛ exponit de ecclia: q in se ꝛ pfectos ꝛ ipfectos
ꝛ pctōres colligit: g significāt p loca imūda ex ciuitate.
¶ Pōt ēt aliter dici ipletū fuisse sub esdra. Unī hī Neemie
3. Qui cepunt edificare ananebel. Et ad lfam: forte aliqđ
spatiū ciuitati addiderūt. Qđ dī ippetuū manere: intelli
git si nō peccauerit. sup. cap. 18. Si fecerit malū i oculis
meis vt nō audiat vocem meam: penitentiam agam su
per bono qđ locutus sum vt facerem ei.

¶ Capitulum. XXXII.

VErbū qđ factū est ad Hieremiaꝫ a dño in anno decimo sedechie re
gis iuda: ipse est annus octauus de
cimus Nabuchodonosoꝝ. Tunc
exercitꝰ regis Babylonis obsidebat hierusa
lē ꝛ Hieremias ppheta erat clausus in atrio
carceris q erat in domo regis iuda: dicens.
Quare vaticinaris dicēs: hec dicit dñs: ecce
ego dabo ciuitatē istā in manus regis baby
lonis ꝛ capiet eā: ꝛ sedechias rex iuda nō ef
fugiet de manu chaldeoꝝ: sed tradet in ma
nus regis babylonis: ꝛ loquet os ei⁹ cū ore
illi⁹ ꝛ oculi eius oculos illius videbūt: ꝛ in
babylonē ducet sedechiā: ꝛ ibi erit donec vi
sitem eū ait dñs: si aūt dimicaueritis aduer
sum chaldeos nihil pspex babebitis. Et di
xit Hieremias. Factū est verbuz dñi ad me
dicēs. Ecce ananebel filiꝰ sellum patruelis
tuus veniet ad te dicēs. Eme tibi agrū meū
q est in anatoth. Tibi eni competit ex ppin
quate vt emas. Et venit ad me ananebel filiꝰ
patrui mei sm ꝟbū dñi ad vestibulū carce
ris: ꝛ ait ad me. Posside agꝝ meū q ē i ana
toth in terra beniamin: qꝛ tibi cōperit hereditas: ꝛ tu ppinquus es vt possideas. Intelle
xi aūt q ꝟbū dñi eēt. Et emi agꝝ ab ananebel filio patrui mei q est i anatoth. Et appē
di ei argētū septē stateres ꝛ decē argēteos: ꝛ
scripsi i libro ꝛ signaui ꝛ adhibui testes. Et
appēdi argētū i statera ꝛ accepi libꝝ possiōis
signatū ꝛ stipliones ꝛ rata ꝛ signa sozisecꝰ.

A Hic ꝓsolat eos facto. Et p designat ppbie tpe: ex regis
tpe. ⁊ in ano: ipse est: ⁊ vt colligit ex his q dicta sunt
supra cap. 25. Qz ārtꝰ ann⁹ Joachim erat pm⁹ nabucho
donosoꝝ. Ex vrb obsidione. ⁊ tūc exercitꝰ. ⁊ Esa. 29. Circū
dabo q̄si sphērā ⁊ circuitu tuo: ꝛ iaciā ↄ te aggerē: ꝛ mu
nimēta ponā in obsidionē tuā. Ex ppbete carcere: ponēs
carceris miseriā. ⁊ Et Hieremias: carceris. ⁊ Tres. 3. Lir
cūedificauit aduersus me vt nō egrediar: aggrauauit cō
pedē meuz. Et assignat cām. ⁊ Quare vaticinaris ⁊ pdi
cebat: vbis captionē. ⁊ Ecce ego dabo: ⁊ regis captiuitatē
⁊ Et sedechias rex. ⁊ Et bellozꝝ aduersitatē. ⁊ Si āt dimi
cueritis. ⁊ supra. 21. Debellabo ego vos in manu extēta:
ꝛ in brachio fortī: ꝛ in furoze: ꝛ in idignatiōe: ꝛ i ira grādi
ꝛ pcussā habitatores ciuitat⁹ hui⁹. Uñ ħ caplm ꝟ hīsto
riā ē illi ꝓtinuādū. 2° ponit ppheticū scīm. ⁊ Et dixit Hie
remias. ⁊ Et p ponit emptio. 2° facti expō. ibi ⁊ Et dedi li
bꝝ tē. ⁊ 3° expōnis ꝓfirmatio. ibi ⁊ Et orauī tē. ⁊ Circa p⁹
tria. p ponit vēditoris luitatio ad emēdū: ponēs reuela
tū sibi iuitatiōis ꝟbū. ⁊ Ecce ananebel tibi. n. ꝓpent. ⁊ Ne
trib⁹ cōmisceret: ꝓceperat dñs vt possessiōes vēderēt
illis q essent de eadē cognatiōe. Nūc. xj. Qđ pcipue i pos
sessiōib⁹ leuitaꝝ obseruabat. Ponit ēt initātis aduēum.
⁊ Et venit ad me ananebel. sm ꝟbū jqđ nō pōt in cassuz
ire. Nūc. 23. Dixit ꝛ nō facict locū⁹ est ꝛ non iplebit: 2°
ponit emptio. ⁊ Intellexi ⁊ ppbali spū: als stultum vide
bat tali tpe agꝝ emere: in quo ēt notat ꝓpbe obiaz. sup
17. Ego nō suz turbat⁹ te pastorē sequēs: ꝛ diē bois non
desideraui: tu scis. Et ponit ꝓtq solutio. ⁊ Et appēdi ji sta
tera pōderis. ⁊ septē stateres ⁊. i. siclos: q̄ꝝ glz bz. 20. obo
los. Exech. 45. ⁊ Argēteos ⁊ idē qđ stateres. 3° ponit ēptio
nis ꝓfirmatio. ⁊ scripsi: signaui ⁊ sigillis vēditoris ꝛ testiuz
⁊ stipulationes ⁊ qñ vno interrogante ꝛ alio respondēte ro
borat contractus. ⁊ rata ⁊. i. ratificatio venditionis. Esa. 8.
Adhibui mihi testes fideles tē.

¶ Et dedi libꝝ possessiōis Baruch filio Ne
rī filij Maasie in oculis ananebel patruelis
mei ꝛ in oculis testiuz q scripti erāt in libro
emptiōis: ꝛ in oculis oiuz iudeoꝝ q sedebāt
i atrio carceris. Et ꝓcepi baruch coꝝā eis di
cēs. Hec dicit dñs exercituū deꝰ israel. Su
me libros istos: libꝝ emptiōis hūc signatū:
ꝛ libꝝ hūc q apertus est ꝛ pones illos in vase
fictili vt pmanere possint dieb⁹ multis. hec
enī dicit dñs exercituū deꝰ israel. Adhuc pos
sidebant dom⁹ ꝛ agri ꝛ vinee in terra ista.

¶ Dic ponit emptiōis expō. Et p tradit libꝝ ⁊ i oculis: q B
sedebāt jq venerāt ad ꝓsolādū ꝛ ꝓsultādū: qꝛ res ad oēs
pinebat. Eccl. 12. Egredieris vespe coꝝā eis: sic egredif
migrās. 2° idicit diligēs custodia. ⁊ Et ꝓcepi: q apt⁹ ⁊. i. nō
sigillat⁹: vt qñ mitteret inspici posset. Osee. 12. Jn mani
bus ppbaꝝ assimilat⁹ suz. 3° assignat in custodiā ⁊ po
nes illos. Hec dicit dñs. ⁊ Hoc est qđ Hieremias sup di
xit se intellexisse ꝟbū dei. Zac. 8. Uinea dabit fructū suū
ꝛ terra dabit germen suū: ꝛ celū dabit rorem suū tē.

¶ Et orauī ad dñm post q̄ tradidi libꝝ pos
sessiōis Baruch filio Neri: dicēs. Heu heu
heu dñe deꝰ. Ecce tu fecisti celū ꝛ terraz in
fortitudine tua magna ꝛ in brachio tuo extē
to. Nō erit tibi difficile oē ꝟbū: q facis mise
ricordiā in milib⁹: ꝛ reddis iniqtatē patrū i
sinu filioꝝ eoꝝ post eos. Fortissime magne
ꝛ potēs: dñs exercituū nomē tibi magn⁹ ꝓfi
lio ꝛ incōpbēsibilis cogitatu: cui⁹ oculi apti
sūt sup oēs vias filioꝝ adā: ꝛ reddas vnicui
q̄ sm vias suas: ꝛ ꝟ fructū adiuētionū ei⁹.

¶ Dic ponit expōnis ꝓfirmatio: qz n. ꝟbis ppbete non

credebãt elpetrat diuinã sup hoc reuelationẽ: vt dubitationi coꝝ satisfaciat. Uñ ꝑ ponit ꝓphete oño. 2° dñi rñsio. ibi[Et factũ est cẽ.]Circa ꝑm tria. Prio cõmendat dei diuinã iustitiã. 2° ꝓponit iuste iflictã penã. ibi[Qui posuisti cẽ.]3° miratꝛ ꝑcepti preteriti cãm. ibi[Et tu dicis cẽ.]Justitia aũt si adsit: facit hoiez velle iusta. Uñ ad exercitationẽ ipsi⁹ duo alia regrunt. videlz: scire z posse. Uñ ad pfectã exercitationẽ iustitie ondit pfectionẽ scie z potẽtie. Et ꝑ potẽtie: ponens rez creationẽ. [Ecce tu feciſti.]sup 27. Ego feci terrã z boies z iumẽta q̃ sup faciẽ terre i fortitudine mea magna z in brachio meo extẽto: z dedi eaz ei q placuit i oculis meis. Et cõmẽdat potẽtie pfectionẽ. [Non erit tibi difficile] exquo tã magna feciſti. Luce. j. Nõ erit ipossibile apud deũ oẽ ꝛbũ. Et subiũgit iustitie exercitationẽ mistã cũ mficordia. [Qui facit mficordiã] reddẽs bonis ꝓmia[in milib⁹]i. vsq; i mille gnõnes [in sinu filioꝝ]saltẽ in vnã gnõnẽ: vt mficordia pene permineat. Exo. 20. Ego sum dñs de⁹ tu⁹ fortis ẽ zelotes visitans iniqtatẽ ꝑm in filios i tertiã z q̃rtã gnõnẽ coꝝ q oderũt me. Et ꝓrũpit in potẽtie cõmẽdationẽ. Exquo potẽtia i mficordie iustitiã vtiꝫ[Fortissime]inclitus oia iustẽtat Deb. j. Potãs oia ꝛbo vtutis sue. Job. 9. Si fortitudo q̃ritꝫ: robustissim⁹ est. [magne]inclꝫ⁹ vtutẽ ei⁹ multitudo creaturaꝝ nõ exhaurit: qn infinita adhuc ꝓducere possit [potẽs]ad oia faciẽdũ. Sap. z. Subest. n. tibi cũ volueris posse.] Dñs exercituũ]q̃⁹ ad gubernationẽ: z ꝓcipue rõnaliũ: celestiũ / terrestriũ / z iferoꝝ. Job. 25. Nũqd est nũer⁹ militũ ei⁹. 2° oñdit pfectionẽ scie. Prio cõcãs scie pfectionẽ[magn⁹]silio]i. pfect⁹ in sapie dispõne. [Et incõprehẽsibilis cogitatu]bũano. Job. 36. Ecce de⁹ magn⁹ vincẽs sciam nostrã. Ro. xj. O altitudo diuitiaꝝ sapie z scie dei: q̃ icõprehẽsibilia sũt iudicia ei⁹: z iuestigabiles vie eius. 2° ponit iustitie executionẽ[ei⁹ oculi.]Job. 34. Oculi ei⁹ sup vias hoiuz: z oẽs gressus coꝝ ꝓfiderat.

¶ Qui posuisti signa z portẽta in terra egypti vsq; ad diem hãc: z in israel z in hoib⁹: z tibi feciſti nomẽ sicut est dies hec. Et eduxisti populũ tuum israel de terra egypti in signis z portẽtis z in manu robusta z in brachio extento z in terrore magno: z dediſti eis terrã hanc quã iurasti ꝓib⁹ eoꝝ vt dares eis terrã fluentẽ lacte z melle: z igressi sunt z possederũt eaz. Et nõ obedierũt voci tue z in lege tua nõ ambulauerũt: oia q̃ mandasti eis vt facerent z non fecerũt: z euenerũt eis oia mala hec. Ecce munitiones extructe sunt aduersum ciuitatẽ vt capiat̃: z vrbs data est in manus chaldeoꝝ z in manus regis babylonis qui preliant̃ aduersus eaz a facie gladij z famis z pestilentie: z quecũq; locutus es acciderunt vt tu ipse cernis.

C ¶ Hic ponit penã indeis iflictã ex diuina iustitia: que vt oñdat̃ iusta: tria facit. Prio ponit bñficioꝝ exhibitionẽ in liberatiõe miraculosa[vsq; ad diem hãc]tua signa cõplent̃. Uel tua fortitudo in salutez israel z aliox appet. ps. Fecit mirabilia i terra egypti: in cãpo thancos. Et inhabitatiõe opulẽta. [Et dediſti.]Leu. 20. Possidete terraz coꝝ quã dabo vobis in hereditatẽ: terrã fluẽtẽ lacte z melle. 2° ponit ingratitudinẽ. [Et igressi sũt.]Deut. 32. Ingrassatus est dilect⁹ z recalcitrauit: ingrassatus / impinguatus / dereliquit deũ factorẽ suũ z recessit a deo salutari suo. Esa. j. Filios enutriui z exaltaui: ipsi aũt spreuerũt me. 3° penã inflictionem. [Et euenerunt.]Abac. j. Ipse super omnem munitionem ridebit: z comportabit aggerem z capiet eam.

¶ Et tu dicis mihi domine de⁹: emi agrum argento z adhibe testes: cuz vrbs data sit in man⁹ chaldeoꝝ.

¶ Hic mirat̃ diuinã iussionẽ. [z tu dicis mihi qđ mirꝫ ẽ: cũ nõ sit nũc tps emẽdi. Eccl. 7. Qui emit: nõ letet̃: z q vẽdit nõ lugeat: qz ira sup oẽm populum eius.

¶ Et factum est verbum dñi ad Hieremiã dicens. Ecce ego domin⁹ de⁹ vniuerse carnis. Nũquid mihi difficile erit omne verbum? Propterea hec dicit domin⁹. Ecce ego tradam ciuitatẽ istam in man⁹ chaldeoꝝ z in man⁹ regis Babylonis z capient eaz: z venient chaldei preliantes aduersuz vrbẽ hãc: z succendẽt eam igni z comburent eam: z domos in quarum domatibus sacrificabãt Baal / z libabant dijs alienis libamina ad irritandum me. Erant enim filij israel z filij iuda iugiter facientes maluz in oculis meis ab adolescentia sua: filij israel qui vsq; nunc exacerbant me in opere manuum suaꝝ dicit domin⁹: qz in furore z in indignatione mea facta est mihi ciuitas hec a die qua edificauerunt eam vsq; ad diem istã qua auferetur de conspectu meo propter malitiam filioꝝ israel z filioꝝ iuda quam fecerunt ad iracundiam me prouocantes ipsi z reges coꝝ z principes coꝝ z sacerdotes z prophete coꝝ viri iuda z habitatores hierusalem. Et verterũt ad me terga: z non facies: cũ docerem eos z erudirem diluculo: z nollent audire vt acciperent disciplinam: z posuerunt idola sua in domo in qua inuocatum est nomen meũ vt pollucrent eam. z edificauerũt excelsa Baal que sunt in valle filij ennon vt initiarent filios suos z filias suas Moloch quod nõ mandaui eis: nec ascendit coꝛ meũ vt facerent abominationem hanc: z in peccatum deducerent iudam. Et nunc propter ista hec dicit domin⁹ de⁹ israel ad ciuitatem hanc: de qua vos dicitis q tradatur in man⁹ regis babylonis in gladio z in fame z in peste. Ecce ego congregabo eos de vniuersis terris ad quas eieci eos in furore meo: z in ira mea z in indignatione grandi: z reducã eos ad locum istum z habitare eos faciam confidenter: z erunt mihi in populuz z ego ero eis in deum: z dabo eis coꝛ vnum z viam vnam vt timeant me vniuersis diebus:

t bene sit eis t filijs eorum post eos: t feriam eis pactum sempiternum: t non desinam eis benefacere: t timorem meum dabo in corde eorum vt non recedant a me: t letabor super eis cum bene eis fecero.

¶ Dic ponit dñs rñsio. Et p̄ ꝓponit potētiā suā. ⁊ Nūgd mihi difficile. ⁊ Gen. 18. Quare risit Sarra vxor tua dicēs, Nū vere parturiā ego anus. Nūgd deo gētī ē difficile: 2° ostendit ex tali potētia iuste inflictā penā: ꝑdicēs penā: ⁊ propterea: hec dicit dñs. ⁊ Hier. 19. Ecce dom⁹ hierlm: t domus regū iuda sicut locus Tophet īmūde. Et subiūgit culpam: ostendens culpe ꝓtinuitatē. ⁊ Erāt n. facientes: ab adolescētia iugū exierūt de egypto. supra 3. Peccauimus nos t pres nri ab adolescētia nra vsq; ad diē hāc. Ostendens ēt culpe vetustatē ⁊ qz i furore edificauerūt. ⁊ 1° Paralip. xj. ⁊ Propt matinā. ⁊ Esa. j. Aplāta pedis vsq; ad verticē nō est in eo sanitas. supra. xi. Posui sacē meā sup ciuitatē hāc in malū: t nō in bonū ait dñs. Oīdēs ēt culpe grauitatē: ꝙtinuz ad diuinū cultū. ⁊ Et averterūt ꝓ iob dieī tū ad modū ꝓtēnentium. Zach. 7. Averterūt ad me scapulas recedētes: t aures suas aggrauauerūt ne audirēt &c. Ostinz ad sacrilegiū in pollutiōe templi. ⁊ Et posuerūt idola. ⁊ Sup. xj. Quid est q̄ dilect⁹ me⁹ in domo mea fecit scelera multa. Et ꝙtinuz ad sacrilegiū iūctū homicidio ⁊ edificauerūt excelsa. ⁊ Ps. Immolauerūt filios suos t filias suas demonijs. 3° ꝓmittit misericordiā. Et p̄ tangit despationē. ⁊ Et nūc pp ista: ꝙtinuz ad eos potēs fuz: sicut potēter punitis ita potēter liberabo. ⁊ Dicitur desperādo. ⁊ q̄ trad at. ⁊ supra. 15. Qui ad gladiū ad gladiū: t q ad famē ad famē: t q ad captiuitatē ad captiuitatē. 2° ponit ꝓmissionē. ⁊ Ecce ego. ⁊ Et p̄ ꝓmittit renouationē. ⁊ Congregabo. ⁊ Ezech. 36. Tollā gppe vos de gētib⁹: t congregabo vos ō vniuersis terris: t adducā vos in terrā vestrā. 3. Et ꝓmittit renouatis securitatē. ⁊ Et habitare ⁊ supra. 23. In diebꝰ illis saluabit iuda: t israel habitabit confidēter. ¶ 2° ꝓmittit reuersis ꝓsperitatē. Et p̄ ꝙtinuz ad bona spūalia. 2° ꝙtinuz ad tpalia. ibi. ⁊ Et plātabo &c. ⁊ Circa p̄m tria. ⁊ Prio ꝓmittit sanctitatē. ⁊ obedientiaz ad deū. ⁊ Et erūt mihi. ⁊ Apoc. 20. Ipsi popul⁹ eius erūt t ipse deus cū eis erit eor deus. Et ꝯcordia ad proximū. ⁊ Et dabo. ⁊ Act. 4. Multitudinis credentiū erat cor vnū t aia vna. 2° sanctitatis firmitatē. ⁊ Et feriā eis: t nō desinā ꝙtinuz ad fructū sanctitatis quem tetigerat ⁊ timorē ꝙtinuum ad sanctitatis donū. Esa. 55. Feriam vobiscū pactum sempiternum: misericordias Dauid fideles. 3° sanctitatē acceptationē. ⁊ Et letabor ⁊ i. acceptabo bona eor. ⁊ Ps. Letabitur dñs in opib⁹ suis.

¶ Et plantabo eos in terra ista in vitate i toto corde meo t in tota aia mea: qz hec dicit dñs. Sicut adduxi sup populū istū oē malum ītē grande: sic adducā sup eos oē bonuz qđ ego loquor ad eos: t possidebunt agri i terra ista de q̄ vos dicitis q̄ deserta sit: eo q̄ nō remanserit hō t iumentū: t data sit ei in manus chaldeor. Agri ementur pecunia t scribent in libro: t ꝓmetur signū: t testis adhibebit in terra Beniamin t in circuitu hierusalem in ciuitatib⁹ iuda t in ciuitatib⁹ montanis t in ciuitatibus campestribus t in ciuitatibus que ad austrū sunt: quia conuertam captiuitatem eor ait dñs.

¶ Dic ꝓmittit bona tēporalia. Et p̄ firmā patrie habitationē. ⁊ Et plātabo ⁊ vt nō facile euellant. ⁊ in vitate ⁊ sine simulatione ⁊ corde ⁊ ꝙtinuz ad cognitionē ⁊ aia ⁊ ꝙtinuz ad voluntatē. supra. 24. Edificabo eos t nō destruā: plantabo eos t nō euellā. Et ꝯfirmat p filiū dicē. ⁊ Quia hec dicit dñs: sicut adduxi. ⁊ Baruch. 4. Qui adduxit sup vos mala ipse vos eripiet de manib⁹ inimicor vestror. 2° promittit liberā rem possessionē: ponēs possessionis plenitudinē. ⁊ Et possidebunt agri. ⁊ Esa. 34. Usq; in eternū possidebūt eā: in gnōne t gnōnem habitabūt in ea. 2° ꝓtinuī libertatē. ⁊ Agri emētur pecunia. ⁊ Ps. In conuertendo dñs captiuitatem syon facti sumus sicut consolati.

¶ Capitulum. XXXIII.

ET factū est verbum dñi ad Hieremiā scdo: cū adhuc clausus ēt in atrio carceris dicēs. Hec dicit dominꝰ q̄ facturus est t formaturus illud t paraturus: dñs nomē ei⁹. Clama ad me t exaudiā te: t annūciabo tibi grādia t firma que nescis. Quia hec dicit dñs deus israel ad domos vrbis hui⁹ t ad domos regis iuda que destructe sunt t ad munitiōes t ad gladiū venient: ū vt dimicent cū chaldeis t impleant eas cadaueribꝰ hoium quos percussi in furore meo t in idignatiōe mea: absconderis faciē meā a ciuitate hac pp oēs malitias eor. Ecce ego obducā eis cicatricez t sanitatē t curabo eos: t reuelabo eis depre cationē pacis t veritatis. Et ꝓtinuā conuersionē iuda t ꝓtinuē hierusalē: t edificabo eos sicut a principio: t emūdabo illos ab oi iniquitate sua in qua peccauerūt mihi: t ꝓpitius ero cunctis iniquitatibus eor in q̄bus deliquerunt mihi t sprecuerunt me. Et erit mihi in nomen t in gaudium t in laudem t in exultationem cūctis gentib⁹ terre que audierint oīa bona que ego faciā⁹ sum eis: t pauebūt t turbabunt in vniuersis bonis eis t in oi pace quā ego faciam eis.

Hic ponit ꝓlatio specialr ad duas trib⁹: t precipue q̄tuz ad hierlm vbi erat sedes regni t sacerdotū. Et circa hoc duo. Prio ponit ppbetie titulū: in quo ponit ꝓpbete carcerē. ⁊ Cū adhuc clausus ⁊ sedechia. 2° respectu ꝓcedētis visionis scdo facte: ꝓmittentis auctoritatē. ⁊ Hec dicit dñs: faciēs ⁊ sicut artifex p parando mām ⁊ formans ⁊ ꝙcedo ad cōplementū formē ⁊ paratus ⁊ ordinādo ad finē. ⁊ Dñs nomen ei⁹: q̄z ipse singulariter dñs olim est. Ps. Oīs nomen tibi dñs: tu solus altissim⁹ sup oēm terram. ꝓmissionis firmitatez t magnitudinē. ⁊ Clama ad me ⁊ p populo ozās ⁊ t exaudiā te ⁊ nō vt mala nō inferā: ⁊ vt post mala illata liberē. Et sic nō est ꝯtinuz ei qđ supra. 7. dcm est. Tu ergo noli orare p populo hoc: t nō assumas pro eis laudē t oīonē: t nō obstas mihi: qz nō exaudiā te. ⁊ que nescis ⁊ i. nō posses humana ꝓcuratiōe suspicari. Esa. 48. Audita tibi feci noua ex tūc: t seruata sūt que nescis. ¶ 2° ponit ꝓpbetie ꝯtinuz. Et p̄ ponit ꝓmissio quo ad populū. 2° quo ad regnū ⁊ sacerdotiū. ⁊ ibi. Ecce dies &c. ⁊ Circa p̄m tria. ⁊ Prio

ꝓmittit

ꝓmittit ifficre plage curationē.z° cordis iocūditatē. ibi
¶ Hec dic dñs.adhuc ꝛc. Jz°pacis trāquilitatē.ibi¶ Hec dic
dñs exercituū ꝛc. ¶Circa p'm tria.ꝑ tāgit vulnꝰ iflictū¶ ga h
dic dñs jḡ'' ad ōstructionē edificio.ꝛ¶ad domos ¶Tre.
z°:ꝑcapitauit dñs nec pepcit oia ſpeciosa iacob ꝺ̄ſtru
xit i furore suo munitiōes vgis iuda:ꝛ deiecit i terrā.Et
ḡ'' ad occisionē houiꝝ ꝛ ad gladiū venientiū ji aurulitū i
bierlz:vel ꝺ gentib⁹:vl ꝺ regno duaꝝ tribuū¶Et ipleāt¶
occasiōali:ga ex eis ſiductiā assumentes:reſtiterūt hoſti
b⁹:ꝛ iterfecti ſt¶ Abſcōdēs facie¶i.ſtrabēs ꝓtectionez.
Eſech.39.Scient gētes qm̄ i inigratib⁹ ſuis capta ſit do
m⁹iſrl:ꝛ q ꝺreliq̄rit me ꝛ ꝙ abſcōderis faciē meam ab
eis.z°ꝓmittit curatiōis bñficiū i gſtali¶Ecce ego obdu
caz¶ſupra.30.Obducā cicatricē tibi:ꝛ a vulneribꝰ tuis ſa
nabo te.Et i ſpāli:ḡtū ad oſionis exauditionez¶ꝛ reuela
bo ji plēdo i eſtū¶ ōpcatione¶ jḡ a me pacē adiicie:ꝛ ҳpia
nez religiōis petiuerūt.Eſa.39.Fiat m̄ pax ꝛ ҳpus i die
b⁹ meis.Qūtū ad pñe reſtōnē¶Et quertā¶supra.30.Con
uertā quersionē tabernaculoꝝ iacob:ꝛ tecti ei⁹ miſereboꝛ.
Qūtū ad peti remiſſionē:ꝛ purgationē a culpa¶Et emū
dabo¶Eſech.36.Mūdabimini ab oib⁹ ignamēti vīs:ꝛ
ab vniuersis idolis vīs mūdabo vos.Et ꝛ absolonē a
pena¶Et ꝓpin⁹ jps.Qui ꝓpitiat oib⁹ inigratib⁹ tuis:qui
sanat oēs infirmitates tuas.ȝ°ponit libatiōis fructū:ḡtuz
ad dinā gliā¶Et erit mihi¶supra.32.Letabor sup eis:cū
bñ eis fecero.Eſa.43.Pplz iſtū formaui mihi:laudem
meā narrabit.Qūtū ad amicoꝝ letitiā¶ꝛ i exultationez¶
ps.Jūdaī exultatione vniuerſe terre:mons ſyon latera
aquilonis ciuitas regis magni.Quantuz ad inuidoꝝ an
guſtiam¶Et pauebunt¶Eſa..26.Uideant ꝛ cōfundantur
ẓelantes populū:ꝛ ignis hoſtes tuos deuoret.

¶Hec dic dñs. Adhuc audietur in loco iſto
quē vos dicit eē deſtū eo q nō ſit hō nec iu
mētū i ciuitatib⁹ iuda ꝛ foris bierlz q̄ ꝺſolate
ſt̄ abſqz boie ꝛ abſqz habitatoꝛe ꝛ abſqz pe
coꝝ:vox gaudij ꝛ vox letitie:vox ſpōſi ꝛ vox
ſpōſe:ꝛ vox dicētiū:ꝓfitemini dño exercituū
qm̄ bon⁹ dñs:qm̄ i eternū miſericordia ei⁹:
ꝛ portāriū vota i domo dñi. Reducā.n.cō
uersionē terre ſicut a principio dicit dñs.

C ¶Dic ꝓmittit eis iocunditatē.Et ꝑ tēporalē¶Uox gau
dij.supra.25.Perdā ex eis vocē gaudij ꝛ vocē letitie:vo
cē ſpōſi:ꝛ vocē ſpōſe:vocē molē:ꝛ lumē luceme.z°ſpiri
tualē exp̄ſiaz dīne laudib⁹¶Uox dicentiū¶Eſa.51.Gau
diū ꝛ letitiā inueniet i ea:gr̄az actio:ꝛ vox laudis.Thob.
13.Per oēs vicos ei⁹ alleluia cantabit.Et i oblatiōibus
¶ꝛ portāriū¶Eſa.19.Colet eū i hoſtijs ꝛ muneribus:ꝛ vo
ta vouebunt dño ꝛ ſoluent.ȝ°assignat rationem¶ Redu
cam¶Treū.viti. Innoua dies nostros ſicut a ꝓncipio.

¶Hec dic dñs exercituū. Adhuc erit i loco
iſto ꝺſerto absqz boie ꝛ absqz iumento:ꝛ in
cūctis ciuitatib⁹ ei⁹ habitaculū paſtoꝝ ꝛ accu
bātiū gregū i ciuitatib⁹ montuoſis ꝛ i ciuita
tib⁹ cāpestribus:ꝛ in ciuitatib⁹ q̄ ad auſtruz
ſunt ꝛ i terra beniamin ꝛ in circuitu hierlm
ꝛ in ciuitatibus iuda:adhuc transibunt gre
ges ad manū numerantis:ait dominus.

¶Dic ꝓmittit eis pacis trāquilitatē quā ſigt ꝑ ſecurā pa
trie habitationē¶ Trāſibūt¶q.o.Tāta ſecuritate potie
tur q oues suas libere numerare poterūt.Eſech.34.In
paſcuis vberrimis paſcam eos:ꝛ in montibus excelſis
iſrael erunt paſcua eorum.

¶Ecce dies veniūt dic dñs:ꝛ ſuſcitabo ⁘bū
bonū q̄ locut⁹ ſuz ad domum iſrl ꝛ ad do
mū iuda. In dieb⁹ illis ꝛ i tpe illo germiare
faciā dauid germē iuſtitie:ꝛ faciet iudictū ꝛ
iuſtitiā in tra. In dieb⁹ illis ſaluabit iuda:ꝛ
iſrl habitabit ꝑfidēter. Et h̄ē nomen q̄ voca
būt eū dñs iuſt⁹ nr̄. Quia h dic dñs. Nō iteri
bit ꝺ dauid vir q ſedeat ſr̄ thronū dom⁹ iſrl.

¶Dic ponit ꝓlogo q̄tū ad regnū ꝛ ſacerdotiū.Et ꝑ pro
mittit vtriuſq restitutio.z° ponit ꝓmiſſiōis ꝓfirmatio.
ibi¶Et ſcīs ē ꝛc.¶Circa p'm duo.ꝑ promittit reſtaurationez
regni.z°ſacerdotij.ibi¶Et ꝺ ſacerdotib⁹ ꝛc.¶Circa p'm duz
tria.ꝑ ꝺſignat tpis cognitatez¶Ecce dies veniūt¶.ſ.gr̄e¶ꝛ
ſuſcitabo ꝓplebo¶ ⁘bū bonuz jq̄ promiſi de regni reſtau
ratiōe.Oſee.j.Et congregabuntur filij iuda ꝛ filij iſrl pari
ter:ꝛ ponēt ſibimet caput vnū:ꝛ aſcēdēt de terra.Qꝺ i
pletū ē i Chriſto.z° regni ꝓditionē q̄tū ad regiminis nobi
litatē¶ In dieb⁹ illis germē iuſtitie¶Chriſto q ē ipa iuſtitia.
Eſa.11.Egrediet virga de radice ieſſe ꝛ flos de radice ei⁹
aſcēdet¶Et faciet iudiciū ji ꝑ aduētū ꝑ mūdo:i z° ꝺ mū
do¶ iuſtitiā¶vocēs ⁘bo:iplēs i ſe facto:ꝛ in alios gr̄e do
no.ꝑs.Feci iudiciū ꝛ iuſtitiā.Et q̄tū ad regiminis vtili
tatē i ppli ſalutē¶ In dieb⁹ illis ſaluabit iuda¶ q̄tum ad
eos q crediderūt in ꝑ:ꝛ credēt in z° aduēu.Oſee.j Sal
uabo eos i dño deo ſuo. In pacis ſecuritate¶Et iſrl¶Eſa.
32.Sedebit ppls me⁹ i pulchritudie pacis:i tabernacu
lis fiducie:ꝛ i rege opulēto:ꝛ i vere fidei ꝓfeſſiōe¶Et h̄ē
nomē iuſtus¶ps. Juſt⁹ es dñe ꝛ regtū iudiciū tuū.ȝ°ponit
regni durationem¶ Quia hec dicit dñs. vir¶Chriſtus: et
membruz ipſius.Dan.7.Poteſtas eius poteſtas eterna
que non auferetur:ꝛ regnū eius q̄ non corrūpet.

¶Et de ſacerdotib⁹ ꝛ de leuitis non iteribit
vir a facie mea q offerat holocauſtomata ꝛ
incēdat ſacrificiū ꝛ cedat victimas oib⁹ dieb⁹.

¶Dic ponit reſtaurationē ſacerdotij.Et ſicut regnuz re
ſtaurat in ipſo Chriſto:ꝛ i mēbris ei⁹ ita ꝛ ſacerdotiū. Ipſe
eni ſt̄ rex:ita ꝛ ſacerdos ē.ps.Tu es ſacerdos in eternuz
ſm ordinē melchiſedech.Et mēbra ſua reges ꝛ ſacerdo
tes fecit.Apoc.5.Fecit nos ⁘ nr̄o regnum ꝛ ſacerdotes.
Epḥ.5.Scipz obtulit hoſtiā deo i odorē ſuauitat.Et mē
bra ipſi⁹ ſpūales hoſtias deo offerre ſac̄.Eſech.44.Sa
cerdotes ꝛ leuite filij ſadoch:q cuſtodierunt cerimonias
ſanctuarij mei:cū errarēt filij iſrl a me:ipſi accedent ad
me vt miniſtrēt mihi.ꝛ ſtabunt in cōſpectu meo:vt offe
rant mihi adipem ꝛ ſanguinē:ait dñs deus.

¶Et ſcīs ē ⁘bū dñi ad hieremiā dicēs.Hec
dic dñs. Si irritū pōt fieri pactū meū cum
die:ꝛ pactum meū cū nocte vt nō ſit dies ꝛ
nox i tpe ſuo:ꝛ pactū meū irritū eſſe poterit
cū dauid ſuo meo vt nō ſit ex eo filius qui re
gnet i throno ei⁹:ꝛ leuite ꝛ ſacerdotes mini
ſtri mei. Sic enumerari nō p̄nt ſtelle celi ꝛ
metiri harene mar⁹: ſic multiplicabo ſemen
dauid ſui mei:ꝛ leuitas miniſtros meos.

¶Dic ponit ꝓmiſſiōis ꝓfirmatio.Et ꝑ ex creaturarū cō
ratiōe¶ Si irritū¶q.o.nō pōt ee irritū vſqz ad finē mun
di.ꝑs.Ponā i ſcīz ſcīi ſemē ei⁹:ꝛ tronum ei⁹ ſic dies celi.
z°ex multitudine¶ ſicut enūerari nō poſſunt ſtelle celi¶
niſi a ſolo deo:ita ꝛ nūerus electoꝝ ſoli deo eſt cognit⁹.
Gen.22.Multiplicabo ſemē tuuz ſicut ſtellas celi:ꝛ ve-

tur harenam que est in littore maris.

¶ Et fm̃ ē ad bū dñi ad hieremiā dicēs. Nūqd nō vidisti qd ppls ꝺ locut⁹ sit dicēs: due cognatiōes q̃s elegerat dñs abiecte sūt ⁊ ppl̃z meū despexerūt: eo q̃ nō sit vltra gens coꝝ̄ eis. Hec dic dñs. Si pactuz meū iter diez ⁊ nocte: ⁊ leges celo ⁊ terre non posui: equidez ⁊ semen Jacob ⁊ Dauid serui mei pjciam vt non assumam de semine eius pncipes seminis Abraā Jsaac ⁊ Jacob. Reducam enī conversionē eoꝝ̄ ⁊ miserebor eis.

¶ Hic repellit hostiū irrisionē. Et ꝓ ponit̃ insultatio| Due cognatiōes. ſ. regal⁹ ⁊ sacerdotal: vt dcē ⁊ duaꝝ tribuū. ꝓs. Qui custodiebāt aiaz meā ꝓsiliū fecerūt i vnū dicentes. Det⁹ derelict eū: psequimini ⁊ cōprehendite eū: qa nō est qui eripiat. 2° ponit̃ improbatio| Hec dicit dñs Jſ Ro. 11. Nūquid repulit deus populum suum: Absit ꝛc̄.

¶ Capitulum. XXXIIII.

Verbū qđ factuz est ad hieremiā a dño: qñ nabuchodonosoꝛ rex babylōis ⁊ ois exercit⁹ ei⁹ vniūsaqꝫ regna ꝛre q̃ erāt sub ptāte man⁹ ei⁹: ⁊ oēs ppli bellabāt ꝯ hierlm ⁊ ꝯ oēs vrbes ei⁹ dicens. Hec dic dñs deus isrl̃. Vade ⁊ loq̃re ad sedechiā regē iuda: ⁊ dices ad eū. Hec dic dñs. Ecce ego tradā ciuitatez hāc i man⁹ reg̃ babylōis: ⁊ succēdet eā igni. Et tu nō effugies de manu ei⁹: sz ꝓhēsiōe capies ⁊ i manu ei⁹ traderis: ⁊ oculi tui oculos reg̃ babylōis vidēbūt: ⁊ os ei⁹ cū ore tuo loq̃tur: ⁊ babylonē ītroibis. Attn̄ audi ✠bū dñi sedechia rex iuda. Hec dic dñs ad te. Nō morieris i gladio: sz i pace morieris: ⁊ fm̃ ꝓbustiones patrū tuoꝝ regū ꝓioꝝ q fuerūt añ̄ sic ꝓburent te: ⁊ veh dñe plāgēt te: qa ✠bū ꝺ ego locut⁹ sum dic̄ dñs. Et locut⁹ ē hieremias ꝓpha ad sedechiā regē iuda vniūsa ✠ba ꝺ i hierlz ⁊ exercit⁹ reg̃ babylonis pugnabat ꝯ hierlz: ⁊ cōtra oēs ciuitates Juda que relique erāt ꝯ lachis ⁊ ꝓtra azecha. Hec eni superant de ciuitatibus Juda vrbes munite.

A Quia iudei adeo obstinati erāt q̃ nec terrebāt tristi b⁹ nec flectebāt ler: ꝺcēter ei⁹ cōminatiōez ⁊ cō solonē: ⁊ tertio ꝺdictionē audiēdi⁹ odit. Et ꝓ | trāsgressiōe sniē. 2° i ꝺstructiōe scriptur̃. ca. 36. | Et fm̃ ꝛc̄. | 3° ꝓsecutiōe ppe. ca. 37 | Et reg̃uit ꝛc̄. | Circa p̃m̃ duo. ꝺ qualit̃ ꝺ trāsgressiōe fcō. 2° ex⁹. 35. ca. | ✠bū ꝛc̄. | Oñdit aūt eos trāsgressiones ex ✠ q̃ ēt pactū qđ ipsi cū ꝺo fecerāt ꝺ libatiōe suoꝝ fm̃ legē ñ seruauerūt. Diuidit̃ āt i ptes duas. ꝓ ponit̃ qđdā alleuiamtū maloꝝ post federis pactionē. 2° ponit̃ cōminatio post pacti initi trāsgressionem. ibi | Verbū qđ fm̃ ē ꝛc̄. | Circa p̃m̃ duo. ꝓ ponit ꝓpie titulū: i q̃ ꝺscribit ips| qui Nabuchonosoꝛ | supra. j. Ecce ego ꝯgregabo oēs cognatiōes regnoꝝ aglōis ait dñs: ⁊ venient: ⁊ ponet vnusqsqꝫ soliū suū i ītroitu portaꝝ hierlz ꝛc̄. 2° ponit ꝓphale ✠bū. | Hec dic dñs | Et facit tria. ꝓ ponit cōminationē ꝓ culpis ꝑteritis q̃m̃ ad ꝺstructionē ciuitatis | Ecce ego. ⁊ succēdet ips. Incēderūt igni sanctuariū. ſ. frā polluerūt tabnaculū nois tui. Et q̃m̃ ad captiuitatē reg̃. | Et tu ñ effugies | Treñ. 2. Nō fuit i diebꝰ furoris dñi q effugēt ⁊ relinq̃rē. 2° pōit ꝓ pacto inito remunerationē. | Attn̄ audi nō morieris | Hō qđē nō fuit ipletū: qa i pacto nō mās it. fuitq; ꝓfusione mortuꝰ: qñ medicinā laxatiuā i potu accepit. Abac̄. 2. Ueh q potū dat amico suo miscēs fel suū. ⁊ inebrias vt aspiciat nuditatē ei⁹. Et ni q̃tū ad ✠ ꝓt dici ipletū: q; ñ fuit hostis gladio interfect⁹. supra 22. Nō plāgēt eū. Ueh frē ⁊ veh sorori Nō ꝓcrepabūt ei. Ueh dñe ⁊ veh iclyte. 3° tāgit imunitē tribulationē vt ꝓmissio sit acceptior| qa ✠bū ꝺ ego locut⁹ sū | Abac. j. Ipe sup oēs mūitiones ridebit: ⁊ ꝓpōnet aggerē ⁊ capiet eā.

¶ Verbū qđ fm̃ ē ad hieremiā a dño postq̃ pcussit rex sedechias fedus cū oi ppl̃o in hierlz: ꝓdicās vt dimitteret vnusqsqꝫ seruū suū ⁊ vnusqsqꝫ ancillā suā hebreū ⁊ hebreā liberos: ⁊ ne quaqꝫ dñarēt̃ eis. idest i indeo ⁊ fratre suo. Audierūt g̃ oēs pncipes ⁊ vniūsus ppls q ierāt pactū vt dimitteret vnusqsqꝫ seruū suū ⁊ ancillā suā liberos ⁊ vltra nō dñarēt̃ eis. Audierūt igf̃: ⁊ dimiserūt. Et ꝓquerſi sunt dcinceps: ⁊ retraxerūt suos suos ⁊ ancillas suas quos dimiserunt liberos: ⁊ subiugauerūt i famulos ⁊ famulas.

¶ Hic ponit̃ cōmin⁹ post pacti trāsgressionē. Et ꝓ ponit̃ pacti trāsgressio. 2° ꝯ trāsgredientes cōmia°. ibi| Fm̃ est ✠bū ꝛc̄. | Circa p̃mū tria. ꝓ ponit̃ pactio| Postq̃ pcussit rex sedechias fed⁹ | ꝛc̄ et postq̃ fregit| vt dimitteret vnusqsqꝫ | ſs legē. Exo. 21. Si emeris seruū hebreū: sex annis seruiet tibi: i septio egrediet liber grat. Et Leui. 25. Prohibet̃ q; retinēat ꝺ frib⁹ suis vt suos: neq; oppmāt ꝓ potētiā seruāte famulos: sz q̃si mercenarij ⁊ coloni erūt. 2° ponit̃ pacti ad tps obseruatio| Audierunt | ꝺs. Cito fecerūt: oblin sūt opez ei⁹: ⁊ nō sustinuerūt ꝓsiliū ei⁹. 3° ponitur pacti trāsgressio| Et quersi sūt | Ose. 7. Reuersi sūt vt essent absq; iugo: facti sunt quasi arcus dolosus.

¶ Et fm̃ ē ✠bū ad hieremiaz a dño dicens. Hec dic dñs deus isrl̃. Ego pcussi fed⁹ cū patrib⁹ vr̃is: i die q̃ eduxi eos ꝺ terra egypti de domo seruitutis dicēs. Cū ꝓpleti fuerint septē anni dimittat vnusqsqꝫ frēz suū hebreū qui vēdit⁹ ē ei: ⁊ seruiet tibi sex annis: ⁊ dimittes eū a te liberū. Et nō audierūt patres vr̃i me: nec iclinauerūt aurē suaz. Et ꝓsi estis vos hodie ⁊ fecistis qđ rectū ē i oculis meis vt ꝓdicaret libertatē vnusqsqꝫ ad amicū suū ⁊ iniistis pactū i ꝓspectu meo i domo i q̃ inuocatū ē nomē meū sup eā. Et retrasi estis ⁊ cōmaculastis nomē meum: ⁊ eduxistis vnusqsqꝫ seruū suū ⁊ vnusqsqꝫ ancillā suā quos dimiserat vt essent liberi ⁊ sue ptāt: ⁊ subiugastis eos vt sint vob̄ serui ⁊ ancille. Propterea ✠ dicit dñs. Vos ñ audistis me vt ꝓdicaret libertatē vnusqsqꝫ frī suo ⁊ vnusqsqꝫ amico suo. Ecce ego ꝓdico libertatē ait dñs ad gladium: ad pestē: ⁊ ad famē: ⁊ dabo vos i ꝯmotionē

cūctis

cūctā regnis tre. Et dabo viros q̄ puaricāt fedus meū: tñ obſuauerūt ꝟba federis q̄ b⁹ aſſenſi ſt̄ i ꝓſpectu meo: vitulū quē ꝓcide rūt i duas ptes: t trāſierūt iter diuiſiōes ei⁹: pricipes iuda t pricipes hierlz: eunuchi t ſa cerdotes: t ois ppls tre q̄ tranſierūt iter di uiſiōes vituli t dabo eos i man⁹ inimicoꝝ ſuoꝝ t i man⁹ q̄rētiū aiaꝝ eoꝝ: t erit mortici niū eoꝝ i eſcā volatilib⁹ celi t beſtijs tre. Et ſedechiā regē iuda t pricipes ei⁹ dabo i ma n⁹ inimicoꝝ ſuoꝝ: t i man⁹ q̄rētiū aias eoꝝ: t i man⁹ exēcitūū reg babylōis q̄ receſſerūt a vob. Ecce ego ꝑcipio dic dñs: t reducam eos i ciuitatē hāc t ꝓliabūt adūſuꝝ eā t capi ent eaꝝ t icendent igni. Et ciuitates iuda da bo in ſolitudinē eo q⁹ nō ſit habitator.

C Dic cōmiat ꝫ trāſgredientes. Et ꝑ ponit culpā pūz: po nēs pactionē ⁊ Ego pcuſſi fed⁹ ⁊ ſupra.31. Nō ſz pactū qō pepigi cū pāb⁹ vīs in die q̄ appēdi manū eoꝝ vt edu cerē eos ō tra egrpti: pactū qō irritū fecerūt tē. Et trans greſſiones ⁊ Et nō audierūt. ſupra.11. Nō audierūt nec i clinauerūt aurē ſuā: ſz abierūt i prauitate cordis ſui ma li. Et culpā filioꝝ: ponēs pactionē ⁊ Et ꝙuerſi ja trāſgreſ ſiōe patrū ⁊ i domo ji tēplo. Eſa.64. Dom⁹ ſctificationis nre t glie nre. Ubi laudauerūt te pres nostri tē. ⁊ Et trāſ greſſi eſtis t cōmaculaſtis nomē meum ⁊ trāſgredicndo. Exo.20. Ne aſſumas nomē dei tui i vanū. Eccl.36. Nō pp vos ego faciā dom⁹ iſrl: ſz pp nomē ſctm meū qō pol luiſtis i gēib⁹ ad q̄s itraſtis. 2° cōmiat penā ⁊ ppea B dic dñs ⁊ Et circa B duo. ꝑ ponit cōmiationē cōiter q̄mz ad oēs: ꝑdicēs occiſionē ⁊ Ecce ego. libertatē ⁊ vt libere occida mini. ē. 15. Qui ad gladiū ad gladiū: q ad famē ad famē: t q ad captiuitatē ad captiuitatē: t religaꝝ ſeruiantē ⁊ Et dabo viros. vitulū ⁊ i. qō pactū p diuiſionez vituli firma uerūt ſacrificādo bo. Uri inolcuit iſte vſus loquēdi. pcu tere vt ferire ſcd⁹. Treñ. ⁊ Dedit me dñs i manu ō q̄ nō potero effugē: ꝑdic et duorationē cadauer ⁊ Et erit mor ticiniū ⁊ Ps. Poſuerūt morticinia ſuoꝝ eſcas volatilib⁹: carnes ſcoꝝ tuoꝝ terre. Et q̄m ad pncipes ſpāl r ⁊ Et ſede cbā ⁊ Deut. 28. Ducet te dñs t regē tuū quē ꝓſtitues ſup te: i gētē quā ignras tu t pres tui ⁊ q̄ receſſerunt a vob ⁊ aut alien⁹ bēbāt. ⁊ ifra. 37. 2° ponit expletionis ordinem ⁊ Ecce ego ⁊ ſupra. 12. Dederūt portionē meā ō ſiderabilē i ōſer tū ſolitudis: poſuerūt eā i diſſipationē: luxitq̄ ſup me.

C Capitulum.XXXV.

VErbū qō ſcm̄ ē ad hieremiā a dño in dieb⁹ Joachiz filij Joſie reg Ju da dicēs. Uade ad domū rechabi taꝝ t loq̄re eis: t introduces eos i domū dñi in vnā exedrā theſauroꝝ: t dab eis bibē vi nū. Et aſſumpſi Jeconiā filiū hieremie filij abſame t fratres ei⁹ t oēs filios ei⁹ t vniūſā domū rechabitaꝝ t introduxi eos i domum dñi ad gazophilatiū filioꝝ Anan filij iezede lic hois dei qō erat iuxt gazophilatiū pinci pū ſup t theſauꝝ maaſie filiū ſelluz q̄ erat cu ſtos veſtibuli. Et poſui coꝝā filijs dom⁹ re chabitaꝝ cyphos plenos vio t calices: t di xi ad eos. Bibite vinū. Qui rñderūt. Non bibem⁹ vinū. qa Jonadab fili⁹ rechab pr nr̄ ꝑcepit nob dicēs. Nō bibet vinū vos t filij vr̄i vſq̄ i ſempiternū. Et domū nō edifica bit t ſemētē nō ſeret: t vineas nō plātabit: nec bēbit: ſz i tabnaculis habitabit cūctis dieb⁹ vr̄is: vt viuat dieb⁹ mult ſup faciē terre i q̄ vos pegrinamini. Obediim⁹ ꝙ voci iona dab filij rechab pr̄is nr̄i i oib⁹ q̄ ꝑcepit nob: ita vt nō biberem⁹ vinū: cūctis dieb⁹ nr̄is nos t mulieres nr̄e filij t filie nr̄e: t nō edificare mus domos ad habitādū: t vineā t agrū t ſe mētē nō habuim⁹ ꝙ habitauim⁹ i tabnacul t obediētes fuim⁹ iuxta oia q̄ ꝑcepit nob Jo nadab pr̄ nr̄. Cū aūt aſcendiſſet Nabucho donoſor rex babylonis ad terram noſtrā di ximus. Uenite t ingrediamur in hieruſalē a facie exercitus chaldeorum t a facie exer citus ſyrie: t manſimus in hieruſalē.

Hic ꝓcipit eos ō trāſgreſſiōe exēplo q̄rūdā obediētiū. Et ꝑ ponit obediētie exprimētū. 2° ponit iobedie tiū ꝓdēnā⁹ ibi ⁊ Et ſcm̄ ē tē. ⁊ Circa p̄m tria. ꝑ ponit expiē di iuſſio a dño ad ppbam ⁊ Uade. rechabitaꝝ ⁊ q̄ dediti erāt ſtudio ſcripture: t iō a vio abſtinebāt: qb⁹ Paral. 2°. Cognatiōes ſcribaꝝ habitātiū i iabes canētes atq̄ re ſonātes t i tabnacul cōmorātes. Di ſt cinci q̄ venerūt ō caloze p̄is dom⁹ rechab ⁊ exedrā q̄ ſi cameram ex ꝓcipa le edē ⁊ dabis ⁊ pbās eoꝝ obediētiā. ſupra.6. Probatorē ōdi te i pplo meo robuſtū t ſcies t pbabis vias eoꝝ ⁊ Et aſſūpſi. ad gaꝫophilatiū. i. q̄ diuine tēpli ꝓfuabāt. Gaꝫe ⁊ diuine, philaxe ꝓfua⁹ i greco dī ⁊ maaſie q̄ tpe dauid B miſterīū accepat. Paral. 34. ⁊ Veſtibuli janu ⁊ Qui. n. ⁊ dom⁹. n. aū camerā ꝓcipū vbi veſtes cuſtodiunt: veſti bulū dī: inolcuit vſus: vt oē atriū: veſtibulū dicat ⁊ cal ces ad aquā ⁊ bibe vinū ⁊ vt exprimētū ſumat miſterioꝝ. Prouer. 9. Comedite panē meū: t bibite vinū qō miſcui vob. 3° ponit obediētie pteſtatio ⁊ q̄ rñderūt ⁊ ꝑ iducit pēna iuſſio ō ñ bibēdo vio ⁊ nō bibet ⁊ Eccl. 2. Cogitaui a vino abſtrahē carnē meā. vt aiuz meū trāſferrē ad ſapi entiā. Et ō pauptate ne ſolicitudine tēporaliū: ſapie ſtu diū intermitterēt ⁊ t domū ⁊ 2° Lozi. 6. Tāq̄ nihil bītes t oia poſſidētes. 2° ponit adipletio ⁊ obediuim⁹ ꝙ ⁊ puer. 3. Fili mi ne obliuiſcaris legē mee: t ꝑcepta mea coꝝ tuū cu ſtodiat ⁊ i tabernaculis ⁊ Sap. 11. In locis ōbris fecerūt caſas. 3° excuſat nēcia trāſgreſſio ⁊ Cū aūt aſcēdiſſet tē. ⁊

C Et ſcm̄ ē ꝟbū dñi ad hieremiā dicēs. Hec dic dñs exercituū de⁹ iſrl. Uade t dic viris iuda t habitatorib⁹ hierlz. Nūqd ñ recipiet di ſciplinam vt obediat verbis meis dic dñs: Preualuerūt ſmōes Jonadab filij rechab quos ꝑcepit filijs ſuis vt ñ biberēt vinuz: t nō biberūt vſq̄ ad die hāc: qa obedierūt ꝑ cepto p̄is ſui. Ego aūt locut⁹ ſuz ad vos de mane ꝓſurgēs t loquēs t ñ obediſtis mihi. Abiſiq̄ ad vos oēs ſuos meos ꝓphas con ſurgēs diluculo mittēſq̄ t dicens. Cōuerti

mini vnusq̃sq; a via sua pessima ⁊ bona facite studia vĩa: ⁊ nolite seq; deos alienos neq; colad eos: ⁊ habitabiti i tra quã dedi vobis ⁊ pr̃ib⁹ vr̃is. Et nõ icliastis aurẽ vĩaz neq; audistis me. Firmauerũt igr̃ filij Jonadab filij rechab p̃ceptũ p̃r̃is sui qõ p̃cepat eis: populus ãt iste obedinit mihi. Jccirco ℔ dicit dñs exercituũ de⁹ isrl. Ecce ego adducã super iudã ⁊ sup oẽs habitatores hierl̃ vniũsaz afflictionẽ quã locut⁹ sũ aduersũ illos: eo q; locut⁹ suz ad illos ⁊ nõ audierũt: vocaui illos: ⁊ nõ rñderũt mihi. Domui ãt rechabitaz dixit hieremias. Hec dic dñs exercituũ de⁹ isrl. Pro eo q; obedistis p̃cepto Jonadab p̃r̃is vr̃i: ⁊ custodistis oia mãdata ei⁹ ⁊ fecistis vniuersa que p̃cepit vob: ꝓpterea ℔ dicit dñs exercituum deus israel. Non deficiet vir de stirpe Jonadab filij rechab stãs in conspectu meo cunctis diebus.

B ¶ Hic ponit inobediẽtiũ ordinatio. Et ꝑ oppanit diuersa merita: vbi ponit inobedientie admiratio. ¶ Nũqd n̄ recipiet disciplinã ⁊ct flagellis ⁊ exẽplis. supra. z. Frustra percussi filios vros disciplinã n̄ susceperũt: ponit ⁊t admiratiõis rõ. ¶ prualuerũt ⁊ q. d. maiorẽ efficaciã bũerunt sermões p̃r̃is carnal: q̃ p̃r̃is spũal, Deb. iz. Pies qdez carnis nr̃e eruditores bũim⁹ ⁊ reuerebamur eos. Nõ multo magis obtẽperabim⁹ p̃ri spũz ⁊ viuem⁹? Et oppatiõis ꝓbatio: ga illis obedientib⁹: bi n̄ obedierũt. ¶ Ego aũt ⁊ supra. 7. Locut⁹ sũ ad vos mane surgẽs ⁊ loquẽs: ⁊ nõ audistis. Vocaui vos: ⁊ nõ rñdistis mihi. z°. pmittũt diuersa premia. Et ꝑ°. pmittit inobediẽtib⁹ penã. ¶ Jccirco ⁊ puerb. j. Qz vocaui ⁊ renuistis: extẽdi manũ meã ⁊ n̄ fuit q̃ aspiceret: dispexistis oẽ cõsiliũ meũ: ⁊ increpatiões meas neglexistis. Ego q̃z i interitu vro ridebo: ⁊ subsannabo cũ vob id qõ timebatis aduenerit ⁊c. z°. obedientib⁹ mirabiz ¶ Domui aũt rechabitarum ꝑ⁹ Reg. 15. Melior est obediẽtia q̃ victime ⁊ auscultare: q̃ offerre adipem arietum.

¶ Capitulum. XXXVI.

IT scm̃ ẽ i anno q̃rto ioachiz filij iosie reg̃ iuda: scm̃ ẽ v̄bum ℔ ad hieremiã a dño dicẽs. Tolle volumen libri ⁊ scribes i eo oia v̄ba q̃ locutus sum tibi aduersus isrl̃ ⁊ iudã ⁊ aduersus oẽs gẽtes a die q̃ locut⁹ sum ad te ex diebꝰ Josie vsq; ad diez hãc: si forte audiẽte domo iuda: vniũsa mala q̃ ego cogito facere eis: reuertat̃ vnusq̃sq; a via sua pessima ⁊ ꝓpitius ero iniqtati ⁊ peccato eorum. Vocauit g̃ Hieremias Baruch filiuz Neriẽ: ⁊ scripsit Baruch ex ore Hieremie omnes sermones domini quos locutus est ad eum in volumine libri.

A Hic ponit̃ scripture descriptio. z°. scripture destructibi ¶ Rex ãt ⁊c. Jz°. restauratio. ibi ¶ Et scm̃ ẽ ⁊c. ¶ Circa p̃m̃ tria. p̃mo ponit scribẽdi p̃ceptũ. ¶ Tolle volumen ¶ Abacb. z. Scribe visũ ⁊ explana eũ sup tabulas: vt percurrat qui legerit eum. z°. ponit scripture fructum. ¶ si forte ¶ Ezech. 6i. Si ipius egerit penitẽtiã ab omnib⁹ peccatis suis que operatus est: ⁊ custodierit omnia p̃cepta mea: ⁊ fecerit iudicium ⁊ iustitiam: vita viuet ⁊ non morieꝰ. 3°. scripture ministrum. ¶ Vocaui ergo ¶ Apoc. p̃. Qõ vides scribe ¶ libro: ⁊ mitte septẽ ecclẽsijs q̃ sunt i Asia.

¶ Et p̃cepit hieremias baruch dicens. Ego clausus suz: nec valeo igredi domũ dñi. Ingredere g̃ tu ⁊ lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo v̄ba dñi audiente pplo in domo dñi i die ieiunij: insup ⁊ audiẽte vniũso iuda qui venit̃ de ciuitatib⁹ suis. Leges eis: si forte cadat oro eoꝝ i ꝓspectu dñi: ⁊ reuertat̃ vnusq̃sq; a via sua pessima: q̃m magn⁹ furor ⁊ idignatio ẽ quã locut⁹ ẽ dñs aduersus pplz hũc. Et fecit Baruch filius nerie iuxta oia q̃ p̃cepat ei hieremias ꝓpha: legẽs ex volumine v̄bꝰ dñi i domo dñi. Factuz est aũt in anno quto Joachiz filij Josie reg̃ iuda in mẽse nono p̃dicauerũt ieiuniũ in cõspectu dñi oi populo in hierusalẽ ⁊ vniuerse multitudini q̃ ꝓfluxerat de ciuitatib⁹ Juda in hierusalem. Legitq; Baruch ex volumine sermones Hieremie in domo dñi i gazophilacio gamarie filij saphan scribe in vestibulo superiori in introitu porte noue domus domini: audiente omni populo.

¶ Hic ponit̃ ñũciatio ad plebẽ. z°. ad ꝓncipes. ibi ¶ Cũq; audisset ⁊c. Jz°. ad regẽ. ibi ¶ Et dixit ⁊c. ¶ Circa p̃m̃. p̃ ponit̃ ñũciãdi p̃ceptũ. ¶ Ego clausus Jz°. Thim. z°. Labora sic̃ bonus miles Xp̃i Jesu. Phil. p. Plures e fratrib⁹ i vinculis meis abũdãti⁹ auderẽt sine timore v̄bũ dei log. z°. ponit̃ ñũciãdi modus: q̃m ad locũ i domo dñi: q est locus ꝓuotiõis. Esa. 56. Domus mea domus oronis vocabit̃ cũct̃ pplis. ait dñs de⁹. ¶ Et ad tps̃ i die ieiunij q̃ est tps̃ ꝓtriõis. Esa. 58. Nõne ℔ est magis ieiuniũ qõ elegi. Dissolue colligatiões impietat̃: solue fasciculos deprimẽtes. Dimitte eos q; ꝓfracti sũt libos: ⁊ oẽ onus dirũpe. Frãge esurienti panẽ tuũ: ⁊ egenos vagosq; induc i domũ tuã: cuz videris nudũ operi cũ: ⁊ carnẽ tuã ne despexeris. ¶ Cuius ad audiẽtes. ¶ audiẽte pplo Jq̃tũ ad aduenas. ¶ insup ¶ Denuntiatiõis fructũ. ponẽs vtilitatẽ. ¶ si forte cadat ¶ i. acceptet. Et ꝓtia sctitatẽ. ¶ Et reuertat̃: qm̃ magnus ¶ 4ª Reg. 22. Magna ẽ ira dñi q̃ succẽsa ẽ ꝝ nos: ga non audierũt patres nr̃i v̄ba libri hui⁹ vt facerẽt oẽ qõ scriptũ ẽ nob. z°. ponit̃ ꝓcepti oplemẽtũ: q̃m ad actũ. ¶ Et fec̃ Baruch ¶ Deb. vlt. Obedite ꝓpositis vris ⁊ subiacete eis. ¶ Etũ ad tps̃. ¶ Scm̃ ẽ ¶ Joel 2: Sanctificate ecclesiam: coadunate senes: congregate paruulos ⁊ suggẽtes vbera. ¶ Etũ ad locũ. ¶ legitq; Baruch. porte noue ¶ quã fecerat Joas. 2ª. Paral. 27. ¶ In vestibulo superiori ¶ i. in superiori parte atrij. in quo sacerdotes immolabãt. z°. Esdre. 9°. Legerunt in volumine domini dei sui quater in die: ⁊ quater in nocte.

¶ Cũq; audisset micheas filius Gamaria filij saphan oẽs v̄bꝰ dñi ex libro: descẽdit i domũ reg̃ ad gazophilatiuz scribe. Et ecce ibi oẽs principes sedebãt elisama scriba ⁊ dalaias filius semeie ⁊ helnathã filius achobor ⁊ gamarias filius saphan ⁊ sedechias filius ananie ⁊ vniuersi

vniuſi pncipes. Et nūtiauit eis micheas oia ꝟba q̄ audiuit legēte baruch ex volumie in aurib⁹ ppli. Miſerūt itaq; oēs pncipes ad baruch iudi filiū natbanie filij ſelemie filij chuſi dicētes. Volumē ex quo legiſti audiente ppło ſume in manu tua & veni. Tulit g̃ baruch fili⁹ nerie volumē in manu ſua: & venit ad eos. Et dixerūt ad eū. Sede: & lege ꝺ in aurib⁹ nr̄is. Et legit baruch i aurib⁹ eorū. Jgr̄ cū audiſſēt oia ꝟba: obſtupuerūt vnuſq; ſq; ad primū ſuum: & dixerūt ad baruch. Nūtiare debem⁹ regi oēs ꝓmones iſtos: Et interrogauerunt eū dicētes. Indica nobis: quō ſcripſiſti oēs ſermones iſtos ex ore ei⁹. Dixit autem eis baruch. Ex ore ſuo loquebat quaſi legēs ad me oēs ſermones iſtos: & ego ſcribebā in volumine atramento.

C ¶ Dic ponit̄ ōnūtiatio ad ꝓncipes. Et ꝑ ponit̄ ō ſcriptura ꝓphīe fct̄a ſigtio ad ꝓncipes. Et nuntiauit Apo. vlt: Qui audit dicat veni. 2° ſcripture petitio. Miſerūt itaq; in manu Jmittice. in opatiōe. Eccl. 30. Quācūq; pōt facere man⁹ tua ſtanter opare: qa nec op⁹: nec rō: nec ſapia: nec ſcia erunt apd̄ iferos q̄ tu pperas apportatio. Tulit g̃ 3° ponit̄ ſcripture recitatio. Et dixerūt Act. 20. Nō n. ſubterfugi q̄ min⁹ annūtiarē oē ꝯſiliū dei vobis. Et lectōis effect⁹. Jgr̄ cū audiſſent Jſupra. 23. Nūqd n̄ ꝟba mea ſt ūſi ignis ardēs dic̄ ofis: & ūſi malle⁹ ꝑterēs petras:

¶ Et dixerunt pncipes ad baruch. Vade & abſcōdere tu & hieremias: & nemo ſciat vbi ſitis. Et ingreſſi ſūt ad regē in atriuz. Porro volumē cōmēdauerūt i gazophilacio eliſame ſcribe & nuntiauerunt audiente rege oēs ſermones. Miſitq; rex iudi vt ſumeret volumē: qui tollens illud de gazophilacio eliſame ſcribe legit audiente rege: & vniuerſis pncipibus qui ſtabant circa regem.

D ¶ Dic ponit̄ ōnūtiatio ad regē. Et ꝑ ponit̄ ōnūtiationis ꝓparatio. Exponūt enī ōnūtiādi ꝓpoſitū. Nūtiare debemus Jga ipſe pōt pct̄a ppli corrigē. Prouerb. 20. Rex q̄ ſedet i ſolio iudicij diſſipat oē malū intuitu ſuo. ꝓcrumāt editiōis modū. Uñ ꝑ ponit̄ qō. Et interrogauerūt quō Jvt ex mō ſcirēt: vtrū dīno ſpū edita ſcriptura eēt. ꝑ Joā. 4. Nolite oi ſpūi credē: ſz pbate ſpūs an ex deo ſint: quia multi pſeudo ꝓphe exierūt i mūdū. Et ponit̄ rūſio. Dixit āt Baruch. q̄ſi legēs Jſine ipedimēto & ꝓmeditatiōe. Matth. 10°. Nolite cogitare quō aut qd loq̄mini. Dabitur enī vobis i illa hora qd loq̄mini. Non n. vos eſtis q̄ loqmini: ſz ſpūs ꝓris vīj q̄ loq̄t i vobis. Supra. ꝑ. Ecce ōdi ꝟba mea i ore tuo &c. Et vanū abſcōſiōis ꝯſiliū. Jabſcondere Jimētes de ꝓuincia & crudelitate regis. 3ⁱ Reg. 18. Nūqd nō idicatū ē tibi dño meo qd fecerim cū interficeret Jeçabel ꝓphas dñi: q̄ abſcōderiz de ꝓphis dñi centū viros gnāgenos & gnāgenos i ſpelūcis: & paueriz eos pane & aqa. Et nūc tu dicis. Vade & dic dño tuo. Adeſt Delias vt interficiat me: 2° ponit̄ denūtiatio. Et ingreſſi ſūt Jſap. 6. Ad vos ḡ o reges ſūt hi ſmōes mei: vt diſcatis ſapiam: ne excidat. 3° ponit̄ ſcripture recitatio. Miſit itaq; Job. 29. Cuq; ſederem quaſi rex circumſtante exercitu: eram tamen merentium conſolator.

¶ Rex aūt ſedebat in domo hyemali in mēſe nono & poſita erat arula coā eo plena pruinis. Cūq; legiſſet iudi tres pagellas vl q̄tuor: ſcidit illud ſcalpello ſcriba & proiecit in ignē q̄ erat ſup arulā donec conſumeret oē volumē igni q̄ erat i arula. Et nō timuerūt neq; ſciderūt veſtimēta ſua rex & oēs pueri ei⁹: qui audierūt vniuerſos ſermōes iſtos. Uerūtī helnathan & dalaias & gamarias ad̄ixerunt regi ne cōbureret libꝝ & nō audiuit eos.

C ¶ Dic ponit̄ ſcripture ōſtructio. Et circa ꝺ tuo. ꝑ ponit̄ ſcripture deſtructio. 2° ſcribentium pſecutio. ibi. Et pcepit &c. Jcirca ꝑᵐ tria. ꝑ ponit̄ diſpō ad ōſtructionē. poſtea erat i domo lixe. Debat n. pp delitias domos ad hyemē ſpāles & eſtatē. Amos. 3. Percutiā domū hyemalem cū domo eſtiua: & pibunt dom⁹ eburnee: & diſſipabuntur edes multe. 2° ponit̄ ōſtructio. Cunq; legiſſet pagellas Jquas paginas. ſcalpe ſcultello q̄ pabat pēnā. Eſa. 30. Auferte a me viā: declinate a me ſemitā: ceſſet a facie via ſancti⁹ iſrl. Et ſic fecerūt: qđ facere nō debuerūt comiſerūt et qđ facē debuerūt. Et n̄ timuerūt Jexēplo Joſie. 4. Reg. 22. Cū audiſſet rex ꝟba libri reg ſcidit veſtimēta ſua &c. 3° ponit̄ ꝓncipū ad̄dictio. Uerūtī Jſike 2ⁱ Reg. vlt. Obtinuit ſermo regis ꝟba Joab & principum eius &c.

¶ Et pcepit rex hieremiel filio amalech & ſarate filio ezribel: & ſelemie filio abdehel vt cōprehenderent baruch ſcribā & hieremiam prophetā. Abſcondit autem eos dominus.

¶ Prio ponit̄ ſcribēnū pſecutio. Et ꝑ ponit̄ iniquus ꝓcessꝰ. vt cōprehēderēt Jz° ponitur diuinum auxiliū Jabſcondit Jꝛ fecit q̄ inueniri non poſſent. ꝑs. Cuſtodit dñs omnia oſſa eoꝝ vnum ex his non conteretur.

¶ Et fct̄m eſt ꝟbū dñi ad hieremiā ꝓphetā: poſtq̄ cōbuſſerat rex volumen & ſermones quos ſcripſerat baruch ex ore hieremie: dicēs. Rurſuz tolle volumē aliud: & ſcribe in eo oēs ſermones priores q̄ erāt i primo volumine qđ cōbuſſit ioachim rex iuda. Et ad Joachim regem Juda dices. Hec dic̄ dñs. Tu combuſſiſti volumē iſtd̄ dicēs. Quare ſcripſiſti in eo annūtiās: feſtinus veniet rex babylonis: & vaſtabit terram hanc: & ceſſare faciet ex illa hoiem & iumētuz: Propterea hec dicit dominus deus cōtra Joachim regem Juda. Nō erit ex eo q̄ ſedeat ſup ſolium dauid: & cadauer eius proiēcietur ad eſtuz per diē: & ad gelu p̄ noctē. Et viſitabo ſup eū & ſup ſemen eius & cōtra ſeruos ei⁹ iniquitates ſuas: & adducam ſuper eos & ſup habitatores hieruſalē & ſuper viros iuda omne malum qđ locutus ſum ad eos & nō audierūt. Hieremias aūt tulit volumē aliud & dedit illd̄ baruch filio nerie ſcribe q̄ ſcripſit in eo ex ore hieremie oēs ſmones libꝝ qđ cō-

bussérat Joachiz rex iuda igni ⁊ isup additi sunt ſinóes multo plures q̄z antea fuerāt.

F ¶ Dic ponit̄ ſcripture reſtauratio. Et p̄ ponit̄ reſtauratio ꝓceptū. Rursus tolle ſupra. p. Pugnabūt aduersum te ⁊ nō preualebūt: qa ego tecū sū ait dñs vt liberem te. ⁊c. ꝓ ꝓstruen cōmiat iteritū. ibi. Et ad Joachim ⁊c. ¶ Un̄ arguit culpā. Tu obsisti ¶ Prouer. 29. Uiro q corripient̄ dura ceruice ꝓtēnt: repēt in⁹ ei supiemet iteriz: ⁊ eū sanitas nō sequet̄. Et cōmiat̄ penā. ppea hec dic dñs ¶ Regal̄ successiōis terminationē. Nō erit ¶ supra. xx. Non erit de semie ei⁹ vir q sedeat sup soliū Dauid: ⁊ ptātē bēat vltra i iuda. Cadaueris abiectionē. Cadauer ¶ sepultura asini. Esa. 14. Tu āt pieri⁹ es ō sepulchro tuo q̄si stirps inutilis pollut⁹ ⁊ obuolut⁹ cū his q interfecti sūt gladio: ⁊ descēderūt vsq ad fundamēta laci. Subdit ꝓ destructiōne. q̄tū ad domesticos. visitabo ips. Uisitabo i vga iniquitates coꝝ: ⁊ i Rberib⁹ pcā coꝝ. Et q̄⁹ ad alios. ⁊ adducā. ¶ Esa. 45. Ego dñs ⁊ n̄ ē alter: formās lucē: ⁊ creās tenebras: faciēs pacē: ⁊ creās malū. Ego dñs faciens oia hec. 3° ponit precepti complementum. ¶ Hieremias aūt ¶ Sapie. 7°. Sapiēcia autem vincit malitiam.

¶ Capitulum. XXXVII.

ET regnauit rex sedechias filiꝰ Josie ꝓ Jeconia filio Joachiz quem ꝓstituit regē nabuchodonosor rex babylōis i terra iuda: ⁊ non obediuit ipse ⁊ fili eius ⁊ pplus terre Rbis dñi que locut⁹ est in manu hieremie pphete. Et misit rex sedechias iuchal filiū selemie ⁊ Sophoniā filiū maasie sacerdotē ad hieremiaz prophetā dicēs. Ora pro nobis dñm deum nostrum. Hieremias aūt libere ambulabat in medio populi. Non enim miserant eū in custodiam carceris. Egr̄ exercitus pharaonis egressus est de egypto: ⁊ audientes chaldei qui obsidebant hierusalem huiusce modi nuntium recesserunt ab hierusalem.

A Hic oñdit̄ ꝓdictio ex pphe ꝓsecutiōe. Et p̄ ponit̄ ꝓsecutio ipsi⁹ pp falsaz suspitionē. z° pp veraz ꝓdictionē. ca. 38. ¶ Audiuit ⁊c. ¶ Circa p⁹ tria p̄ ponit suspitionis occasionē. z° ponit suspitiones. ibi. ¶ Cūq ⁊c. ¶ 3° ꝓsecutionē. ibi. ¶ Et ꝓpḃēdit ⁊c. ¶ Circa p⁹ duo. p̄ ponit occasiō supta ex pphe Rbo. z° occasio supta ex ipsi⁹ reō. ibi. ¶ Cūq ⁊c. ¶ Circa p⁹ duo. p̄ ponit̄ ꝓsultatio. z° ponit̄ pphete displicēs illis rōnis. ibi. ¶ Et ſcīn ē ⁊c. ¶ Circa p⁹ tria. p̄ describit ꝓsultātiū ꝓditionem. ¶ Cōstituit ¶ j. Reg. 24. ¶ ⁊ nō obediuit ¶ vt tributuz regi babyl̄. solueret. ⁊ a petis cetera. Matth. xx. Reddite q̄ sūt cesaris cesari: ⁊ q̄ sunt dei deo. ¶ seruui ¶ familiares. ¶ pplus ¶ Eccl. 10. Scōm iudicē populus sic ⁊ ministri ei⁹: ⁊ q̄lis rector ē ciuitat̄: tales ⁊ habitātes in ea. z° ponit̄ ꝓsultatio. Et misit rex ora p nob ¶ vt dicet nobis: qd agere ōbeam⁹ et ab hostibus liberemur. Esa. 37. Leua q̄ oīone p reliquijs q̄ repte sūt. 3° ponitur ꝓsultanti rō: fiducia. n. sup̄erāt ex pphe liberate: quē nondū afflixerāt. Hieremias aūt ¶ 3. Reg. 4°. ¶ i medio populi ¶ ex obsidiōis solone. Egr̄ exercit⁹ ¶ Exierat enim rex egypti vt liberaret indeos. Quo victo tamē exercitus redijt. Esa. 36. Ecce confidis super baculum harundineum confractum istum super egyptum ⁊c.

¶ Et ſcīm est Rbus dñi ad Hieremiā pphe-

tas dicēs. Hec dicit dñs deus israel. Sic dicitis regi Juda q misit vos ad me iterrogādum. Ecce exercit⁹ pharaonis q egressus ē vobis in auxiliū reuertet̄ in terrā suā in egyptū: ⁊ rediēt chaldei ⁊ bellabunt cōtra ciuitatem hāc: ⁊ capient eaz ⁊ succēdēt igni. hec dicit dñs. Nolite decipere animas vestras dicentes: euntes abibunt ⁊ recedent a nobis chaldei: quia non abibunt. Sed ⁊ si percusseritis omnem exercitum chaldeorum q preliātur aduersum vos: derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati singuli de tentorio suo consurgent: ⁊ incēdent ciuitatez hāc igni.

¶ Dic ponit̄ pphe rīsio. Et p̄ excludit egr̄ puoꝝ auxiliū ¶ Ecce exercit⁹ ¶ Esa. 30. Egypt⁹ frustra ⁊ vane auxiliabit̄. z° ꝓdicu chaldeoꝝ reditū. ¶ Et rediēt chaldei. Nolite dicere ¶ falsa spc. Treū. p. Uocaui amicos meos: ⁊ ipsi decerpūt me. 3° excludit ipedimētū. ¶ si pausserint ¶ Deut. 32. Quo pseq̄bat vn⁹ mille: ⁊ duo fugabāt decē milia. Nōne ipe ga dñs de⁹ nr̄⁹ vēdidit eos: ⁊ dñs ꝓclusit illos?

B ¶ Ergo cū recessisset exercit⁹ chaldeoꝝ ab hierl̄z pp exercitū pharaonis egressus ē hieremias de hierl̄z vt iret i terrā beniamin ⁊ diuideret ibi possessionē in ꝓspectu ciuium.

¶ Dic ponit occasionē sumptā ex facto. Et diuideret ibi possessionem ¶ quā emerat. i. distingueret ab alijs agris: Uel distribueret alijs vt ipse sine solicitudine remaneret. z° Cor. 6. Tāq̄ nichil hītes ⁊ oia possidentes.

¶ Cūq̄ peruenisset ad portaz beniamin erat ibi custos porte per vices nomine hierias filius selemie filij Ananie.

¶ Dic ponit̄ falsa suspitio ꝓs. Insurrexerūt in me testes iniqui: ⁊ mentita est iniquitas sibi.

¶ Et appḃēdit hieremiā pphaz dicens. Ad chaldeos pfug⁹. Et rīdit hieremias. Falsū est: nō fugio ad chaldeos. Et nō audiuit euz q̄z ꝓpḃēdit hierias hieremiā ⁊ adduxit eū ad principes. Q̄obrē irati principes ꝓ hieremiā: cesuz eū misērūt i carcerē q erat i domo Jonathan scribe. Ipe. n. ꝓpositꝰ erat sup carcerē. Itaq̄ ingressus ē hieremias i domū laci ⁊ in ergastulū: ⁊ sedit ibi hieremias diebꝰ multis. Misitēs āt sedechias rex tulit eū: ⁊ interrogauit eum in domo sua abscōdite ⁊ dixit. Putas ne est ſmo a dño? Et dixit hieremias. Est. Et ait. In manꝰ regis babylonis traderis. Et dixit hieremias ad regē sedechiā. Quid peccaui tibi ⁊ seruis tuis ⁊ pplo tuo: qa misisti me in domū carceris. Ubi sūt pphete vri q̄ pphetabāt vobis ⁊ dicebāt: non veniet rex babylonis super vos ⁊ sup terraz hāc. Nūc ḡ audi obsecro dñe mi rex. Valeat deprecatio mea in ꝓspectu tuo: ⁊ ne me remittas in domuz Jonathe scribe ne moriar ibi.

ibi. Precepit ergo rex Sedechias vt tra-
deretur Hieremias in vestibulum carceris
ꝛ daretur ei torta quotidie panis excepto
pulmento: donec consumerentur omnes
panes de ciuitate. Et mansit hieremias in ve
stibulo carceris.

C Hic ponitur persecutio in tribus. In captione. Tres. 3. Uexatione ceperunt. In flagellatione [cesum] simile. Actuū. 8. Deb. vj. Ludibria ꝛ verbera experti. Et incar-
ceratione. [Itaq; ingressus.]ps. Estimatus sum cum de-
scendentibus in lacum. [Ergastulum]ꝛ est proprie car-
cer in quo damnatur ad aliquod opus. 2° ponitur libera
tio. [Mittens.]Et circa hoc tria. Primo ponitur liber-
tionis occasio ponens regis interrogationem [putas ne
est sermo:] scilicet pronuncians futura tibi reuelans.
Esa. 8. Nunquid non populus a deo suo requirit visionē
pro viuis ac mortuis. Et ponit responsionem. [Et dixit
Hieremias]3. Regū. 14. Ego autem missus sum ad te
uerus nuntius. 2° ponitur liberationis petitio. [Et dixit
Hieremias ad regem]vbi monstrat iniustam penam.
[Quid peccaui.] Job. 6. Non inuenietis in lingua mea
iniquitatem: nec in faucibus meis stultitia personabit.
Excusat impositam culpam: [vbi sunt prophete vestri:]
quasi dicat. Patet eorum falsitas ꝛ mea veritas. Jam
enim exercitus chaldeorum reuersus erat quem illi re-
uersurum negauerant. Supra. 28. Propheta qui vatici-
natus est pacem: cum venerit verbum eius: tunc sciet
propheta quem misit dominus in veritate. Et petit mi-
sericordiaz. [Nunc ergo.]Prouerb. 15. Responsio mol-
lis frangit iram: sermo durus suscitat furorem. Eccle. 6.
Uerbum dulce multiplicat amicos: ꝛ mitigat inimicos:
ꝛ lingua eucharis in bono homine abundabit. 3° ponī-
tur petitionis impetratio. [precepit ergo pulmento]q̄
addi noluit [vestibulo]i. atrio.

Capitulum.XXXVIII.

Adiuit autem saphacias filiꝰ ma-
dian ꝛ Hiedelias filius phassur:
ꝛ Jucha filiꝰ selemie: ꝛ phassur
filius melchie sermones quos hie
remias loquebatur ad omnem populum di
cens. Hec dicit dominus. Quicunq; manse
rit in ciuitate hac: morietur gladio ꝛ fame ꝛ
peste: qui autem profugerit ad chaldeos vi-
uet: ꝛ erit anima eius sospes ꝛ viuens. Hec
dicit dominus. Tradendo tradetur ciuitas
hec in manu exercitus regis babylonis: ꝛ ca
piet eam. Et dixerunt principes regi. Roga
mus vt occidatur homo iste. Hē industria
enim dissoluit manus virorum bellantium
qui remanserunt in ciuitate hac: ꝛ man⁹ vni
uersi populi: loquens ad eos vniuersa ver-
ba hec. Si quidem homo iste non querit pa
cem populo huic: sed malum. Et dixit rex
sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est:
nec enim fas est vobis quicq; negare. Tule
runt ergo Hieremiam: ꝛ proiecerunt eū in
lacum melchie filij amelech: qui erat in vesti
bulo carceris ꝛ submiserunt hieremiam in
funibus in lacum in quo non erat aqua sed
lutum. Descendit itaq; Hieremias in cenū.
Audiuit autem: abdemelech ethiops vir eu
nuchus qui erat in domo regis: q̄ misissent
Hieremiam in lacuz. Porro rex sedebat in
porta beniamin. Et egressus ē abdemelech
de domo regis: ꝛ locutus est ad regem di-
cens. Domine mi rex male fecerunt viri isti
omnia quecunq; perpetrarunt contra Hie-
remiam prophetam: mittentes eum in lacū
vt moriatur ibi fame. Non sunt enim panes
vltra in ciuitate. Precepit itaq; rex abdeme
lech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc trigi
ta viros: ꝛ leua Hieremiam prophetam de
lacu anteq; moriatur. Assumptis ergo ab-
demelech secum viris ingressus est domuz
regis que erat sub cellario ꝛ tulit inde vete-
res pannos ꝛ antiqua que computruerant:
ꝛ summisit ea ad hieremiam in lacum per
funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad
Hieremiam ꝓphetam. Pone veteres pan
nos ꝛ hec scissa ꝛ putrida sub cubito ma-
nuū tuaz ꝛ sup funes. Fecit ergo Hiere-
mias sic. Et extraxerunt Hieremiaz funib⁹:
ꝛ eduxerunt eum de lacu. Mansit autē hie-
remias in vestibulo carceris.

In parte ista ostenditur persecutio prophete pro-
pter veram predicationez. Et diuiditur
in partes tres. Primo ponit predicationem [loquebā-
tur]quis enim esset in carcere: multi tamen veniebant
ad eum: in quo cōminatur remanentibus mortem [qui
cunq;]Et promittebat fugientibus salutem. [Qui autē
profugerit.] Urbis captionem. [tradenda.]Et hec tria
posuit.]Supra. 21. Unde videtur continuari sm histo-
rie ordinem ad illud. 2° ponit persecutionem: vbi ponit
principum impiam petitionem. Petunt enim mortem.
[Et dixerunt principes.]Sapi. 2. Circumueniamus iu-
stum: quoniam cōtrarius est operibus nostris. Accusant
predicationem. [De industria]quod est contra officiuz
prophetale. Esa. 35. Confortate manus dissolutas: ꝛ debi
lia genua roborate. Et peruertunt intentionem. [Si qui-
dem homo.] Bar. 4. Ergo inimicus factus sum verum
dicens vobis: Nolebat autem Hieremias auferre eo-
resistendi: sed propter bonum ꝛ salutem populi ex iussu
domini illa dicebat. Ponit etiam stultam regis expedi-
tionem. [Et dixit rex sedechias.] Unde non excusatur
quis minus peccauerit. Joan. 19. Propterea qui tradi-
dit me tibi maius peccatum habet. Ponit etiam solici-
tam executionem. [Tulerunt ergo: lacum]cisternam
sine aqua. ps. Posuerunt me in lacu inferioris in tenebro
sis ꝛ in vmbra mortis. Et designat prophete intromis-
sionem. [Et descendit.]ps. Infixus sum in limo profun-
di: ꝛ non est substantia. 3° ponitur liberatio. Hic duo po-
nit. Primo q̄ liberatur a carcere. Secundo q̄ liberatur
a mortis timore. ibi. Et misit Rex ꝛc.] Circa primum
quatuor. Primo describit petentem. [Abdemelech]id-
est seruus regis significās quod dicit propter humilita-

tē. Ro.j. Paulus ser⁹ xpi ihū vocatus. Ethiope. Ipp carnis mortificationē. ps. Ethiopia preueniet manus ei⁹ deo. Cant.j. Nigra sum sz formosa. Uir ipp animi virtutem. Eunuchus ipp castitatē. Matth. 19. Sūt eunuchi q seipsos castrauerūt pp regnū celoꝝ. q erat. Phil.3. Nrā conuersatio in celis est. Sap.3. Spado q nō est opatus per man⁹ suas iniquitatē: nec cogitauit aduersus deū nequissima. Dabit n. illi fidei donū electū: et sors in templo dei acceptissima. 2° ponit petitionē: designās petitiōis locum. Porro rex beniamin. q. d. ducebāt in tribū benamin. Et ponit petitionē. Et egressus est: nō n. fuit. q. d. Et quo ingressus est: panis defecit. Uel nō erat necessariū ipsum includere: cū oēs obsessi: et in penuria simus. Sap.xj. Per q̄ gs peccat p hec et torquef. 3° ponit ipetratio. Precepit itaq; rex. 4° ponit executio. Attritis g̃ cōpunxerāt ipp tribulationes q̄s sustinuerūt. Deu. vij. Demētote ppositor q vobis locuti sūt verbū dei: egressi ex conuersatiōis vestre intuemini fidē: vt q; ad ifirmitatē molliores sūt. p funiculos. Preceptor dei. Eccl. 4. Funiculus triplex difficile rumpit. In vestibulo carceris. i. in atrio. Dō. n. vestibulum: domus ante cameram regis: vbi custodiūtur vestes. Unde omne atrium: vestibulum dicitur.

¶ Et misit rex sedechias et tulit ad se Hieremiā prophetā ad ostiū tertium: qd erat in domo dñi. Et dixit rex ad hieremiaz. Interrogo ego te sermonē ne abscōdas a me aliqd. Dixit autem Hieremias ad sedechiam. Si annūtiauero tibi nunqd non interficias me? Et si consilium dedero tibi: non me audies. Juravit ergo rex sedechias Hieremie clam dicens. Uivit dñs q fecit nobis aiam hanc: si occidero te et si tradidero te in manus virorum istorum q querunt animaz tuam. Et dixit Hieremias ad sedechiā. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Si exiens exieris ad principes regis Babylonis: viuet anima tua et ciuitas hec non succēdetur igni: et saluus eris tu et domus tua. Si autem nō exieris ad principes regis babylonis: tradet ciuitas hec in manus chaldeorum et succendēt eam igni: et tu nō effugies de manu eoꝝ. Et dixit rex sedechias ad hieremiaz. Solicitus sum propter iudeos qui transfugerunt ad chaldeos: ne forte tradar in manus eorum: et illudant mihi. Rndit autem Hieremias: et dixit ei. Non te tradent. Audi queso vocem dñi quā ego loquor ad te: et bene tibi erit: et viuet anima tua. Q̄ d si nolueris egredi iste est sermo quem ostendit mihi dñs. Ecce omnes mulieres que remanserunt in domo regis iuda educent ad principes regis babylonis: et ipse dicēt. Seduxerunt te: et preualuerūt aduersum te viri pacifici tui: demerserūt te in ceno et in lubrico pedes tuos: et recesserūt a te. Et omnes uxores tue et filij tui educentur ad chaldeos et non effugies manus eorum: sed in manu regis babylonis capieris: et ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo sedechias ad Hieremiaz. Nullus sciet verba hec et non morieris. Si autem audierint principes quia locutus sum tecum: et venerint ad te: et dixerint tibi: indica nobis qd locutus sis cum rege ne celes et non te interficiemus et quid locutus est tecum rex dices ad eos. Prostrani ego preces meas coram rege: ne me reduci iuberet in domum Jonathan et ibi morerer. Uenerunt ergo omnes principes ad Hieremiam: et interrogauerūt eum. Et locutus est eis iuxta omnia verba que preceperat ei rex. Et cessauerunt ab eo. Nihil enim fuerat auditum.

¶ Dic liberaꝫ a timore mortis: cessa tibi securitate a rege. Et p ponit securitatis pactio. 2° pacti obseruatio. ibi. Mānsit q̄ tē. Circa p^m^ duo. Prio ponit mutua petitio. Petit n. rex diuinū nūtium vel consilium. Interrogo. 3. Reg. vlti. Interrogate interrogate te adiuro vt nō loquaris mihi nisi qd rex est in nobis dñi. Et ppheta petit securitatis promissum. Dixit āt. Luc. 22. Si vobis dixero: nō credetis mihi tē. Pōt n. legi interrogatiue: vel remissiue. 2° ponit mutua solutio. Prio n. rex dat securitatis promissum. Juravit: si occidero. Male mihi accidat. Esa. 42. Ego dñs vocaui te in iustitia: et apprehēdi manū tuā: et seruauī te. 2° ppheta dat salutis consilium. Et circa hoc 4^or^ facit. p ponit salubris pphete exhortatio. Et dixit Hieremias. Et datur regi optio eligēdi bonū vel malum. Eccl. 15. Ante hoiem vita et mors bonum et malum: qd placuerit ei dabitur illi. 2° ponit regis execratio. Et dixit rex: pp iudeos. Quoꝝ bōa destruxerat pp hoc q̄ ad chaldeos confugerant. Sup. x. Unusq; sq̄ a primo suo se custodiat: et in oī fratre suo nō bēat fiduciā. Oīs enim frater supplantans supplantabit: et oīs amicus fraudulenter incedet. 3° ponit risionis exclusio. Ridit Hieremias. in q̄ excludit timorē si consilium audiat. Non te tradēt. Esa. j. Si volueritis: et audieritis me: bona terre comedetis. Ponit cōminationes si audire ptēnat. Et si nolueris. Cōminat ēt multiplicem insultationem. Ecce oēs mulieres. Dicēt. Insultādo ēt ipropant stultū amicoꝝ cōsiliū. Seduxerūt. Q̄^m^ in se fuit. Et preualuerunt. Quasi eis credidisti. Pacifici tui. Q̄ pacē tibi promittebāt. Esa. 4. Propule me. q beatū te dicūt ipsi te decipiūt: et viā gressuū tuorū dissipāt: oīs damnū. Demerserūt te in ceno. Peccati. In lubricū. Pene. ps. Fiant vie illoꝝ tenebre et lubricū. Et cum recessum. Et recesserūt a te. Eccl. 6. Est amic⁹ secundū tps suū: et nō permanebit in die tribulatiōis. Cōminat etiā captionē familie. Et oēs uxores. Esa. 39. De filiis tuis q exibūt de vtero: quos genueris tollēt: et erūt eunuchi in palatio regis babylonis. Et pone pprie. Et tu nō effugies. Treni. 2. Nō fuit in die furoris dñi q effugeret et relinqueret. Cōminat ēt vobis captionē. et ciuitatē. Amos 3. Succēdā ignē in muro Rabba: et deuorabit edes eius. 4° petit a rege consilij dati occultatio. Dixit q̄ rex tē. Et circa B tria facit. p petit occultari consilium. Nullus sciat. Thob. 12. Sacramētū regis abscōdere bonum est: opa aūt dei reuelare et honorificū est. 2° docet celādi modū. Si aūt audierint. Ut veritatē taceat: et falsum nō dicat. Prouerb. x. Qui moderat labia sua prudentissimus est. 3° ponit petitionis complemētū. Venerunt ergo. Prouer. xj. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana: qui autem

amicus est eclat amici cōmissum.

¶ Adanstit ꝙo Hieremias in vestibulo carceris vsq; ad die quo capta est hierusalez.

¶ Hic ponit petitionis obseruatio.[In vestibulo ihō missus in lacum ſm petitionem suam.

¶ Capitulum.XXXIX.

ET factus est vt caperet hierusalē: āno nono sedecie regis iuda mē se decimo venit nabuchodonosor rex babylonis t ois exercitus ei⁹ ad hierusalē t subsedebāt eam. Undecimo aūt anno sedecie mēse quarto qnta inēfis: aperta est ciuitas: t ingressi sunt oēs principes regis babylonis t sederūt in porta media: neregelsereser/semagar/nabu/ sarsatbiz/ rapsaces/nergel/sereser/rebmag: t oēs reliq principes reg babylonis. Cūq vidisset eos sedecias rex iuda t oēs viri bellatores: fugerūt t egressi sunt nocte de ciuitate per viā horti regis t per portam que erat iter duos muros: t egressi sunt ad viā deserti. Persecutus est aūt eos exercitus chaldeoꝝ t cōprehenderūt sedecriā in campo solitudinis hierī chonctine: t captum adduxerūt ad nabuchodonosor regez babylonis in reblatha que est in terra emath: t locutus est ad euz iudicia. Et occidit rex babylonis filios sedecie in reblatha in oculis eius: t oēs nobiles iuda occidit rex babylōis. Oculos quoq; sedecie eruit: t vinxit cū compedib⁹ vt duceret in babylonem. Domū quoq; regis t domū vulgi succenderūt chaldei igni: t murum hierusalē subuerterūt. Et reliquias populi que remanserāt in ciuitate: t profugos qui transfugerāt ad eum t supfluos vulgi q remanserant transtulit nabuzardan magister militum in babylonem.

A Hic ponit instructio reliqaꝝ populi: post ipsi⁹ populi captiuitatē. Et diuidit i tres ptes. In p⁹ ponit captiuatio. In 2ª reliqaꝝ pseruatio.cap.40. [Sermo xē.] 3° reliqaꝝ instructio.cap.42. [Et accesserūt xē.] Circa primū duo. Prio ponit populi captiuatio. 2° quozūdam liberatio.ibi[Et de plebe xē.] Circa primū tria. Primo ponit obsidionez.[Et obsidebant.] Esa.29. Circūdabo q̄si sphæram in circuitu tuo: t iaciam ꝓra te aggerem: t muniméta ponam in obsidionem tuā. 2° ponit captionem vrbis.[vndecimo anno: mense quarto].s. Julio. Tamē combusta est mense quinto: septima die mēsis. sicut hī. 2ª Reg. viii.[Quinta mēsis ꝓtra. 2ª Reg. vlt. Dicit ꝙ nona mēsis. Et potuit esse ꝙ quinta die ceperūt boles fugere pre fame: t nonaxiuitas aperta est: custodibus ablatis. Et qz primo ceperunt ante murale. Et tūc habebāt vrbem q̄si captam: t postea ceperunt vrbē: vnde segue[sederūt in porta media].i. in medio duoꝝ murorū: vel que erat iter duas portas ex eadē parte ciuitatis. supra.p. Ponet vnusq; solū suū in itroitu portaꝝ hierusalē: t sup muros ei⁹ in circuitu: t sup vniuersas vrbes iuda. Ponit ēt captionē regis: designās fugam.[Cūq; vidisset eos sedecias: inter duos muros] qui pungebant muro ciuitatis iuxta domū regis: t cingebāt ortū regiū: iter quos erat t via/t porta ſm eg distantiaz ab vtroq;. Treſi.p. Facti sūt principes ei⁹ velut arietes nō ueniētes pascua: abierūt absq; fortitudine ante facie subsequētis. Et subiungit captionē.[Et ꝓsecutus.] Treſi.4. Velociores fuerūt ꝓsecutores nostri aquilis celi. 3° ponit captorum cōdēnationem. Et primo regis t principū: in occisionem.[Et captū] regē.[in snie pnūciationē.[Et locutus.] Ezech.16. Judicabo te iudicijs adulteraꝝ t effundentiū sanguinē. Et snie executionē pncipuz.[Et occidit.] Sap. 6. Potentes potēter tormēta patient. Et oculoꝝ cecitate[oculos quoq; vt duceret in Babylonē. 4ª Reg. 25. idē. 2° pdemnationē vrbis in destructionem.[Domum quoq;.] Treſi.2. Precipitauit oia mēnia eius: dissipauit munitiones eius. 3° pdemnationē plebis in trāsmigrationē.[Et reliqas.] Baruch.4. Delicati mei ambulauerūt vias aspas: ducti sūt.n. vt grex directus ab inimicis.

¶ Et de plebe paupeꝝ qui nihil penitus habebant: t dimisit nabuzardan magister milicie in terra iuda: t dedit eis vineas t cisternas in die illa. Preceperat aūt nabuchodonosor rex babylonis de Hieremia: nabuzardan magistro militum dicēs. Tolle illū t pone sup eum oculos tuos: nihilq; ei mali facias: sed vt voluerit sic facies ei. Abisit ḡ nabuzardan princeps milicie t nabu/t sesban/t rapsaces/ t nergel/t sereser/t rebmag/t omnes optimates regis babylonis miserūt t tulerūt Hieremiā de vestibulo carceris: t tradiderunt euz godolie filio aicham filij saphan vt intraret in domum t habitaret in populo. Ad Hieremiaz autem factum erat sermo dñi cuz clausus esset in vestibulo carceris: dicēs. Vade t dic abdemelech ethiopi: dicens. Hec dicit dñs exercituuz deꝰ isrl. Ecce ego inducaz sermones meos super ciuitatez banc in malū t nō in bonū: t erūt in ꝓspectu tuo in die illa: t liberabo te in die illa ait dñs. Et traderis in manꝰ viroꝝ quos tu formidas: sed eruēs liberabo te t gladio non cades: sed erit tibi aia tua in salutē: qz in me habuisti fiduciam ait dñs.

¶ Hic ponit quozūdaz liberationē. p.[paupeꝝ q nihil t cisternas] qz terra penurijs in ages patit. supra.5. Uerūtñ B in dieb⁹ illis ait dñs nō faciā vos in cōsumationē. 2° liberationē iustoꝝ. p. ppbete: ponēs iussionē[p̄cepit] t executionē.[Misit ḡ in domū] sui. Prouer.xj. Justus ō angustia liberatus est: t tradet impius p eo. Prouer.x. Qō timet impius veniet sup eū: desiderium suū iustis dabit. Et capi.16. Cū placuerint dño vie hois: et inimicos ei⁹ convertet ad pacē. 2° liberationē eunuchi.[Ad hieremiā ait.] Et p̄mittit liberationē ab hostium dño.[Et nō traderis.] Sap.x. Custodiuit illū ab inimicis: t a seductorib⁹ tutauit illū. 3° ab occisiōis gladio.[Et gladi⁹.] Jps. Cadēt a latere tuo mille: t decē milia a dextris tuis: ad te aūt nō ap-

propiquabit. supra. 17. Benedictus vir q̃ confidit in dño: et erit dñs fiducia eius. Eccl. 2. Crede deo et recumbet tibi et dirige viam tuã: et spera in illum.

¶ Capitulum. XL.

SErmo q̃ factꝰ ẽ ad hieremiã a dño postq̃ dimissus est a nabuzardan magro militie de rama qñ tulit cũ victũ catbenis in medio oĩũ q̃ migrabãt ỏ hierlim et iuda: et ducebant i babylonẽ. Tollẽs ẽ princeps militie hieremã dixit ad cũ. Dñs deꝰ tuꝰ locutꝰ est malũ sup locũ istũ: et adduxit et fecit dñs sic locutꝰ est: q: peccastis dño et nõ audistis vocẽ eius: et factꝰ est vobis hodie. Hũc ẽ ecce solui te hodie de catbenis q̃ sunt in manibꝰ tuis. Si placet tibi vt venias mecũ i babylonẽ: veni et ponã oculos meos sup te. Si ãt displicet tibi venire mecũ in babylonẽ: reside. Ecce oĩs terra in cõspectu tuo est. Quỏ elegeris et quo placuerit tibi vt vadas: illuc pge: et mecũ noli venire: sz habita apud godoliã filiũ aichã filij saphan quẽ cõstituit rex babylonis ciuitatibꝰ iude. Habita ẽ cũ eo in medio populi vel quocũq̃ placuerit tibi vt vadas vade. Dedit quoq̃ ei magister militie ciboria et munuscula: et dimisit eũ. Venit autez hieremias ad godoliam filiũ aichã in maspbat: et habitauit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra.

A ¶ Posita destructione vrbis et populi captiuitate: ponit religatꝰ saluẽ. Et p̃ ponit populi congregatio. 2° congregati ppli disturbatio. cap. 41. ⌊ Et factũ ẽ. ⌋ Circa pm duo. p̃ ponit congregatio. 2° quorũdã insidiatꝰ reuelatio: q̃ pacẽ populi turbabãt. ibi ⌊ Johãnan et cẽ. ⌋ Circa pm tria. p̃ ponit congregatio populi q̃m ad cõpbetã. 2° q̃tũ ad principes. ibi ⌊ Cũq̃ audissent et cẽ. ⌋ 3° q̃m ad plebẽ. ibi ⌊ Sz et oĩs et cẽ. ⌋ Circa pm 4or. Prio ponit liberationis pnũciatio. ⌊ Sermo q̃ factus. ⌋ Cũ nullus sermo sequat: intelligit hoc pm sermone reuelatũ qõ postea ope narrat expletũ ps. Exaudiuit pauperes et vinctos suos nõ despexit. 2° ponit cõpbete liberatio. ⌊ Tollẽs ẽ ⌋ et assignat rõnez: Veritatẽ. s. cõpbete ⌊ locutꝰ est ⌋ p te. Amos. 3. Nõ est malus in ciuitate quod dñs nõ fecerit. Et excludit liberationẽ. ⌊ Nunc ergo. ⌋ ps. Eduxit eos de tenebris et vmbra mortis: et vincula eoꝝ dirupit. 3° datꝰ ei optio vtr vadat i babylo. vel cũ godolia remaneat: vl quocũq̃ placeat pgat. ⌊ Si placet. ⌋ Scñ. 13. Ecce terra in cõspectu tuo ẽ cẽ. Prouer. 4. Ducã te p semitas eqtatis q̃s cum ingressus fueris nõ arctabũt gressus tui: et currẽs nõ hẽbis offendiculũ. Et ponit cõpassio sibi facta. ⌊ Dedit ẽ. ⌋ Judic. 14. De comedẽte exiuit cib9: et de forti egressa est dulcedo. 4° ponit cõpbete electio. ⌊ Venit ãt hieremias. ⌋ Idco non in chaldeaz tuitiõe illi hẽbãt ad cõsolationẽ Danielẽ et Ezechielẽ Esa. 61. Ad annũtiãdũ mansuetis misit me: vt mederer cõtritis corde captiuis indulgẽtiã: et clausis apitionẽ: vt p̃dicarẽ annũ placabilẽ dño: et diẽ vltionis deo nõ: vt cõsolarer oĩs lugẽtes: et ponerẽ cõsolationẽ lugẽtib9 syon.

¶ Cũq̃ audissẽt oĩs principes exercituꝰ q̃ dissi fuerãt p regiões ipsi et socij eoꝝ q̃ pcussisset rex babylonis godoliã filiũ aichaz terre: et q̃ cõmẽdasset eis viros et mulieres et pueros et de pauperib9 terre q̃ nõ fuerãt trãslati in babylonẽ: venerũt ad godoliã in maspbat et bismael filiꝰ nathanie: et iohãnan filiꝰ caree et ionathan et saraias filiꝰ thenoemeth et filij offi q̃ erãt de nethophati et iechonias filius maachati ipsi et viri eoꝝ. Et iurauit eis godolias filiꝰ aichã filij saphan et comitib9 eoꝝ dicẽs. Nolite timere seruire chaldeis. Habitate in terra et subnite regi babylonis: et bñ erit vobis. Ecce ego habito i maspbat: vt rñdeã pcepto chaldeoꝝ q̃ mittunt ad nos. Vos ãt colligite vindemiã et messez et oleũ: et pdite in vasis vris et manete in vrbib9 vris q̃s tenetis. Sz et oĩs iudei q̃ erãt in moab: et i finib9 ammon: et i idumea et i vniuersis regiõib9: audito q̃ dedisset rex babylonis reliquas i iudea et q̃ ppposuisset sup eos godoliã filiũ aichaz filij saphan: reuersi sũt inquã oĩs iudei de vniuersis locis ad q̃s pfugerãt: et venerũt in terrã iuda ad godoliã in maspbat et collegerunt vinum et messem multam nimis.

¶ Dic ponit congregatio principũ. Et p̃ ponit coꝝ congregatio ⌊ Cũq̃ audissẽt. ⌋ Eccl. 1. Rex iusticies perdet ppl'm suũ: et ciuitates inhabitabunt p̃ sensum prudentiũ. 2° ponit congregatoꝝ assecuratio. ⌊ Et iurauit. ⌋ 1ª Pet. 2. Serui subditi estote in oi timore dñi: nõ tm bonis et modestis: sz et discolis. 3° oĩdit securitatis modũ. ⌊ Ecce ego ⌋ q. d. Ego sustinebo tonũ onꝰ: vt vos i pace scitis. pª Cor. 4. Nos stulti pp xpm: vos ãt prudẽtes in xpo. Esa. 53. Vere lãgores nros ipe tulit: et dolores nros ipse portauit. Jo. 1. Bonus pastor aiaz suã põit p ouib9 suis: sz oĩs iudei cẽ. Dic ponit congregatio plebis. ps. Dispõiões israelis congregauit.

¶ Johãnan ãt filiꝰ caree et oĩs principes exercitus q̃ dispersi fuerãt in regionib9: venerũt ad godoliaz in maspbat: et dixerũt ei. Scito q̃ babalis rex filioꝝ ammon misit bismael filium nathanie pcutere aiam tuã. Et nõ credidit eis godolias filiꝰ aichaz. Johãnan ãt filiꝰ caree dixit ad godoliã seorsum in maspbat loquens. Jbo et percutiã bismael filiũ nathanie nullo sciẽte ne interficiat aiam tuã et dissipentur oĩs iudei q̃ congregati sunt ad te: et pibũt reliq̃e iuda. Et ait godolias filiꝰ aichaz ad Johãnan filiũ caree. Noli facere xpbũ hoc. Falsum eni tu loqueris de bismael.

¶ Dic ponit insidiatꝰ machinatio. Et p̃ fetõ: a principib9 cõtra. ⌊ Scito q̃ baalis ⌋ q adhuc chaldeis resistebat ⌊ et non credidit ⌋ credẽs dolosis xpis bismaelis. Prou. 13. Innocens credit oi xpo: astutꝰ cõsiderat gressus suos. 2° fetã a quodã spãlr. ⌊ Johãnã. ⌋ Et p̃ excogitatio ⌊ ibo. ⌋ Prou. 15. In bonis iustoꝝ exaltabit ciuitas: et i pditiõe impioꝝ erit laudatio. 2° ponit repulsio. ⌊ Et ait godolias. ⌋ sup. 37. Et

B

nō cognouī qz cogitauerūt ſup me ꝓſilia dicētes. Mittamus lignū i panē eī⁹ t cradamus cū de terra viuētiū ⁊c.

¶ Capitulum.XLI.

Factū eſt in menſe ſeptio: venit biſmael filī⁹ nathanie filij eliſama de ſemine regali t optimus regis: t decē viri cū eo ad golodiā filiū aicham ī maſpha: t comederūt ibi panes ſil in maſpha. Surrexit āt biſmael filī⁹ nathanie t decē viri q cū eo erāt t pcuſſerunt godoliam filiū aicham filij ſaphan gladio: t interfecerūt cū quē pfecerat rex babylonis terre. Oēs quoq; iudeos q erāt cum godolia in maſpha: t chaldeos q reperti ſunt ibi: t viros bellatores pcuſſit biſmael.

A Hic ponit ꝓgregati ppli diſturbatio p negtiā biſmaelis. Et p ponit quozūdā fraudulēta occiſio. 2° cadauer ꝝ iumulatio. ibi| Lac⁹ āt ⁊c.|3° alioꝝ violenta captiuatio. ibi| Et captiuos ⁊c.|Circa p'm duo. p ponit occiſio ducis t familiariū. 2° occiſio quozūdā pegrinoꝝ. ibi| 2° āt die ⁊c.|Circa p'm tria. p ponit ſimulate pacis dolū| de ſemine regali|pp qō iudea mouebaī ad cū quē videbat iudeis ꝓpoſitū: ſe a regno expulſo. Eccl.6. Eſt amicus ſociꝰ meſe: t nō pmanebit in die neceſſitatis. 2° ponit patratū ducis homicidiū| ſurrexerūt|ō meſa| decē viri| t pualuerūt alys nihil tale ſuſpicātib⁹. 2' Reg.3. Neq; vt mori ſolēt ignari mortis eſt Abner. 3° ponit occiſionē familiariū| oēs quoq; iudeos.|Eccl.xj. Ab vna ſcintilla augeī ignis: t ab vno doloſo augetur ſanguis.

¶ Scō aūt die poſtq; occiderat godoliam nullo adhuc ſciēte: venerūt viri de ſychez t de ſylo t de ſamaria octoginta viri raſi barba t ſciſſis veſtib⁹ t ſqualētes t munera t thus bēbāt in manu vt offerrēt i domo dñi. Egreſſus ergo biſmael filī⁹ nathanie in occurſum eoꝝ de maſpha: ibat flens. Cū aūt occurriſſet eis: dixit ad eos. Venite ad godoliā filiū aichā. Qui cū veniſſēt ad mediū ciuitatis: interfecit eos biſmael filī⁹ nathanie circa mediū laci ipſe t viri q erāt cū eo. Decē aūt viri reperti ſūt iter eos: q dixerunt ad biſmael. Noli occidere nos: q habemus theſauros in agro frumenti t ordei: t olei: t mellis. Et ceſſauit: t nō interfecit eos cum fratribus ſuis.

B ¶ Dic ponit occiſionē pegrinoꝝ. Et p deſcribit eoꝝ ꝓditionē q̄m ad luctū| raſi barba.|Treñ.j. Sacerdotes eī⁹ gemētes. Baruch.4. Adduxit mihi de⁹ luctū magnū ⁊c. Et q̄m ad votū| munera|bēbāt| thus|qō in oi oblatiōe offerebaī. Leui.2.|In domo dñi|3.i loco tēpli. Eſa.19. Colēt cū in hoſtys t muneribꝰ t vota vouebūt dño t ſoluēt. 2° ponit occiſionē: ꝓmittes dolū t triſtitie ſimulatione.| Egreſſus é: flozās.|Eccl.12. Et ſi būllat⁹ vadat curuus: abyce aliq tuū t cuſtodi te ab illo. Et in fraudulēto ꝓſilio.| Cū āt occurriſſet.|Prou.26. Labia fallax non amat veritatē: t os lubricū opaī ruinas: t ſubiūgit homicidiū q cū venīſſent.|Treñ.3. Lapſa é i lacū vita mea: poſuerūt lapidē ſup me. Oſee.3. Sāguis ſanguinē tetigit. 3° ponit quozūdā liberationē: pp ꝓmiſſiōez dulciaꝝ: q̄s ſe hīc dicebāt.| Decē āt viri.|Prou.13. Redēptio alc viri diuitie multe: q āt paup eſt: increpationem nō ſuſtinet.

¶ Lacus āt in quē ꝓiecerat biſmael oia cadauera virozꝝ quos pcuſſit pp godoliā ipſe eſt quē fecit rex aſa pp baaſa regem iſrael. Ipſe repleuit biſmael filī⁹ nathanie occiſis.

¶ Dic ponit cadaueꝝ iumulationē.| Aſſa rex.|3° Reg. 16. Dī q aſſa fecit ꝓſtrui gabaa beniamin in maſpha: ō bis q̄ ꝓpauerat baaſaad edificādū ꝺ ipz rama: t ſoute fecē i munitionē loci ciſternā aliquā. ꝓs. Eſtimat⁹ ſū cū deſcē dēnt⁹ in lacū: fcūs ſuz ſine aduntorio iter mozuos liber.

¶ Et captiuos duxit biſmael oēs reliquas populi q erāt in maſpha filias regis t vniuerſuz pplm q remāſerāt in maſpha: quos cōmēdauerat nabuzardan ꝓceps militie godolie filio aichā. Et cepit eos biſmael filius nathanie: t abijt vt trāſiret ad filios āmon. Audiuit āt Johānan filī⁹ caree t oēs ꝓcipes bellatoꝝ q erāt cuz eo oē maluz qō fecerat biſmael filī⁹ nathanie t aſſūptis vniuerſis viris ꝓfecti ſunt vt bellarēt aduerſuz biſmaelē filiū nathanie: t inuenerūt cū ad aq̄s multas q̄ ſunt in gabaon. Cūq; vidiſſet oīs ppl's q erat cuz biſmael: iobānan filiū caree t vniuerſos ꝓcipes bellatoꝝ q erāt cū eo: letati ſūt. Et reuerſus eſt oīs ppl's quē receperat biſmael in maſpha: reuerſuſq; abijt ad iobānan filiū caree. Ibiſmael aūt filī⁹ nathanie fugit cū octo viris a facie iobānan t abijt ad filios āmon. Tulit ergo iobānan filius caree t oēs ꝓcipes bellatoꝝ q erāt cū eo: vniuerſas reliquas vulgi q̄s reduxerāt ab biſmael filio nathanie de maſpha: poſtq̄ p cuſſit godoliā filiuz aicham fortes viros ad prelīuz: t mulieres: t pueros: t eunuchos quos reduxerat ō gabaon: t abierūt t ſederūt pegrinātes i chanaan q̄ eſt iuxta bethleē vt pgerēt t itroirent egyptū a facie chaldeoꝝ. Timebant.n. eos qz percuſſerat biſmael filī⁹ nathanie godoliā filiū aicham quē ꝓpoſuerat rex babylonis in terra iuda.

C ¶ Dic ponit captiuationē. Et p ponit remanētiū captiuatio| reliquas|qz quoſdā interfecerat q erat ō godolie familia. Eſa.5. Dilatauit iſern⁹ aiaz ſuā: t aperuit os ſuū abſq; vllo termino. 2° ponit liberatio: ꝓmittēs liberātiū ꝓpationē| Audiuit.|Prou.24. Erue eos q ducūt ad mortē t q̄ tradunt ad interitū liberare ne ceſſes. Et ſubiūgit captiuoꝝ liberationē.| Cūq; vidiſſet.|Prou.xj. In bonis iuſtoꝝ exaltabit ciuitas: t i pditiōe impioꝝ erit laudatio. Et ꝝdit captiuāt⁹ ꝓfectionē.| Biſmael aūt: cū octo| viris| interfecti. Eſa.33. Ueh q ꝺdarisnō t ipſe ꝺdaberis: 3° ponit eoꝝ timorē. Et circa B duo. p pōit timoris ſignū. ſ. poſitū fugiēdi.| Tulit q̄.|Prouer.28. Fugit impius nemine ꝑſequēte. 2° pōit timoris ſcitatiuū| timebāt.n.|Sap. 17. Semp.n. pſumit ſeua: ꝓturbata ꝓſcientia. Job.15. Cū pax ſit ille ſemp inſidias ſuſpicatur.

¶ Capitulum. XLII.

Et accesserũt oēs pncipes bellatorũ: & Johānan filius caree: & Jezchonias filiꝰ Osie: & reliquũ vulgus a paruo vsq; ad magnum: dixerũtq; ad Hieremiã pphetã, Cadat oro nra i ꝓspectu tuo & ora pro nobis ad dñm deũ tuũ p vniuersis reliqs istis: qz derelicti sumꝰ pauci ꝑ pluribꝰ sicut oculi tui nos intuent: & annũtiet nobis dñs deꝰ tuꝰ viã p quã pgamus & ꝙbuz qd faciamꝰ. Dixit aũt ad eos Hieremias, pphēta. Audiui. Ecce ego oro ad dñm deum vestrũ ꝓm ꝙbis vestris, ꝙcũq; rñderit mihi idicabo vobis nec celabo vos qcq;. Et illi dixerũt ad Hieremiaz. Sit dñs inter nos testis veritatis & fidei: si nõ iuxta oē ꝙbũ in quo miserit te dñs deꝰ tuꝰ ad nos: sic faciemus siue bonũ ẽ: siue malum. Voci dñi dei nri ad quẽ mittimus te obediemus: vt bñ sit nobis cũ audierimus vocẽ dñi dei nostri.

A Hic icipit populi ꝑgregati instructio. Et dmidit in ptes duas. Prio ponit populi istructio gñalis. z° ꝓpalis baruch. cap. 45. ⌊ Uerbũ rẽ. ⌋ Circa ꝑm duo. Prio ponit ꝓphe istructio. z° ppli ꝺdictio. ibi ⌊ Factũ est ãt rẽ. ⌋ Circa ꝑm duo. Prio ponit istructiõis petitio. z° ponit istructio. ibi ⌊ Luz aũt cõpleti rẽ. ⌋ Circa ꝑm duo. Primo petit oratõis suffragia: vbi ponit petitio ⌊ cadat J. q. dicãt: locũ bẽat apud te. Eccl. 35. Oro humiliãtis nubes penetrabit: & donec ꝓpinquet nõ ꝓsolabit: & nõ discedet donec altissimꝰ aspiciat in quo captãt beniuolẽtiã ⌊ & ora ꝓ nobis. ⌋ Ubi petunt beneficiũ. Esa. 37. Leua oratõnẽ ꝓ reliqs q̃ repte sũt. ⌊ qz derelicti ꝺin quo flectunt ad misericordiã. Deut. 28. Remanebitis pauci nũcro q̃ prius eratis sic astra celi p multitudine. ⌊ & annũtiet ꝺin q̃ expetit oratõnis fructꝰ. ⌋ Dñs. ⌊ Esa. 8. Nũqd nõ populꝰ a deo suo regret visionẽ ꝓ viuis ac mortuis. ⌋ viã ꝺqz nõ in egyptũ ire decreuerãt. supꝝ. x. Non est in homine via eiꝰ: nec viri ẽ vt ambulet & dirigat gressus suos. 2ª Paralip. 20. Cũ ignorem⁹ qd agere debeam⁹: ꝺ solũ habem⁹ resideꝺ vt oculos nros dirigam⁹ ad te. Ponit ẽt ꝓphẽ ꝓmissio. ⌊ dixit ⌋ ꝓmittit aũt oratõnes. ⌊ Ecce ego. ⌋ ꝑ 3ª Reg. 12. Absit a me peccũ hoc in dño vt cessem orare ꝓ vobis. Et denũciationẽ ⌊ oẽ ꝙbũ. ⌋ Act. 20. Nõ. n. subterfugi quo minus annũtiarẽ oẽ ꝓsiliũ dei vobis. z° ꝓmittũt obiam: quã tñ seruandi nõ erãt. ⌊ Et illi dixerũt ꝺsile. Exo. 19. Cũcta que locutus est nobis dñs: faciemus.

¶ Cũ aũt ꝓpleti essent decẽ dies: factũ ẽ verbũ dñi ad Hieremiã. Vocauit qz Johānan filiũ caree & oēs pncipes bellatorũ q̃ erãt cũ eo & vniuersũz ppluz a minimo vsq; ad magnũ: & dixit ad eos. Hec dicit dñs deꝰ israel ad quẽ misistis me: vt ꝓsternerẽ ꝑces vras i ꝓspectu eiꝰ. Si qescentes mãseritis in terra hac: edificabo vos & non destruã: plantabo & nõ euellã. Jaz. n. placatus sum sup malo: qd fecivobis. Nolite timere a facie regis babylonis quẽ vos pauidi formidatis. Nolite metuere cũ dicit dñs: qz vobiscũ ſuz ego vt saluos vos faciã & eruã ꝺ manu eiꝰ: & dabo vobis misericordias & miserebor vri: & habitare vos faciã i terra vra. Si aũt dixeritis vos: non habitabimꝰ in terra ista: nec audiemus vocẽ dñi dei nri dicẽtes: nequaq; ſz ad terrã egypti ꝑgem⁹ vbi nõ videbimꝰ bellũ: & clãgorẽ tube nõ audiemꝰ: & famẽ nõ sustinebimꝰ: & ibi habitabimꝰ: pp hoc nũc audite ꝙbz dñi reliquie iuda. Hec dicit dñs deꝰ exercituũ deꝰ israel. Si ponẽritis faciẽ vraz vt ingrediamini egyptum & intraueritis vt ibi habitetis: gladiꝰ quẽ vos formidatis: ibi cõprehẽdet vos in terra egypti: & fames ꝓ q̃ estis solliciti adherebit vobis i egypto & ibi moriemini. Oēsq; viri q ponent faciẽ suaz vt ingrediant egyptũ vt habitẽt ibi: moriant gladio & fame & peste. Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali qd ego afferã sup eos: qz hec dicit dñs exercituuz deꝰ isrl. Sicut ꝓflatꝰ est furor meꝰ & idignatio mea sup habitatores hierusalẽ: sic ꝓflabit idignatio mea sup vos cũ ingressi fueritis egyptuz: & eritis in iusturãdũ & in stuporẽ & in maledictũ & in opprobriũ: & nequaq; vltra videbitis locũ istũ. Verbũ dñi sup vos reliquie iuda. Nolite intrare egyptũ. Sciẽtes scietis qz obtestatus ſuz vobis hodie: qz decepistis aias vras. Vos. n. misistis me ad dñm deuz nrm dicẽtes: Ora ꝓ nobis ad dñm deũ nrz: & iuxta oia quecũq; dixerit tibi dñs deꝰ noster: sic annũtia nobis & faciemꝰ. Et annuntiaui vobis hodie & nõ audistis vocem dñi dei vestri sup vniuersis pro qbus misit me advos. Nũc ergo sciẽtes scietis: qz gladio & fame & peste moriemini in loco ad quẽ voluistis intrare vt habitaretis ibi.

B ¶ Hic ponit istructio. Et circa ꝑ tria. Prio iducit reuelãtis auctorem. ⌊ Hec dicit dñs ⌋ q. mediatoz iter vos & deũ: deserẽs oratones vras ad deũ: & rñsuz ipsiꝰ ad vos. Deut. 5. Ego sequester & mediꝰ fui iter deũ & vos in tpe illo: vt annũtiarẽ vobis ꝙba ei⁹. 2° hortat ad getẽ dupl'r: exclusõdo mala diuine punitiõis: ponẽs ꝓmissz ⌊ edificabo. ⌋ bõa ꝓferẽdo ⌊ plãtabo ⌋ ꝓfirmãdo. Et excludẽs impedimẽtũ ⌊ Jam. n. placatꝰ. ⌋ Exo. 32. Et placatꝰ est dñs ne faceret malũ aduersus ppm suũ. ꝑs. Nõ i ppetuũ irascẽ: neq; in eternũ cõminabit. Et excludit timorẽ bostilis ꝓsecutiõis faciẽs securitatẽ. ⌊ Nolite timere. ⌋ Esa. 51. Quis tu vt timeas ab hoie mortali: & a filio hois: q̃si fenum ita arescet. Et ꝓmittit auxilij opez: ⌊ qz vobis. ⌋ supꝝ. 20. Dñs mecũ est tãq; bellator fortis. Jccirco q ꝓsequunt̃ me cadent: & infirmi erũt & ꝓfũdent̃ vehemẽter: qz nõ intellexerũt opprobriũ sempiternũ qd nũq; delebit. Esa. 50. Dñs deus auxiliator meus: & ideo nõ sum confusus.

¶ Explicit expositio ꝟalis Sãcti Thome de agno ordi. predicatoz. Super Hieremiam: quã morte preuentus complere non potuit.

¶Incipit expositio Sancti Thome de Aquino ordinis Predicatorum/ super Trenos Hieremie. Prohemium.

Ecce manꝰ missa est ad me in qua erat Liber involutus.Et expandit illuꝫ coꝝ me:qui erat scriptus intus ꝛ foris ꝛ scripte erāt in eo lamētationes ꝛ carmē ꝛ veb. Ezech.2° cap. Ex verbis istis quatuor possunt accipi circa presens opus lamentationum Hieremie.scilꝫ auctor/modus/utilitas/ꝛ materia. In auctore designatur benignitas.Unde dicit[Ecce manus missa est.]Dec manus sapiētia dei est qua omnia facta sunt:sicut dicitur in psal. Omnia in sapientia fecisti.Ipsa est que intellectuꝫ aperit ad videndum.Ezech.40.Facta est super me manus domini:ꝛ adduxit me illuc in visionib⁹ dei.Ipsa est que linguam expedit ad loquendū.Hieremias.j.Misit manum suam ꝛ tetigit os meum ꝛ dixit dominus ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo.Ipsa est que manuꝫ dirigit ad scribendum.Daniel.5.Apparuerunt digiti quasi hominis scribentis qui sunt propbete:ꝛ alij doctores in quibus sapientie dona diuidimus:vt totuꝫ qđ homo tradendo diuinam sapientiaꝫ exterius agit ministerio:ipsa interius perficiat.auctoritate Ysaie.26.Omnia opa nostra operatus est in nobis.p̄ᶜ Corinth.3. Non q̄ sufficientes simus cogitare aliquid ex nobis tāq̄ ex nobis:ꝫ sufficientia nostra ex deo est.Dec quidem sapientia tam alta est:vt dum nos in infimo simus:nibil ab ipsa possemus accipere:nisi nobis mitteretur. Et ideo benignitas auctoris designatur in missione manus.Rom.11. O altitudo diuitiarum sapientie ꝛ scientie dei. Mittitur ꝫ nobis proposita tripliciter.in rerum creatione:ex quibꝰ perpenditur.Ro.j. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.Sapiē.13.A magnitudine speciei ꝛ creature potcrat borum creator videri. Mittitur etiam interna inspiratione.Sapien.7.Per nationes in animas sanctas se transfert:amicos dei ꝛ prophetas ipa constituit:missa est eminentissime in incarnatione:quādo coram oculis corporalibus inuisibilis sapientia apparuit.Sapien.7.Mitte illam de celis sanctis tuis:ꝛ a sede magnitudinis tue vt mecum sit:ꝛ mecum laboret:ꝛ sciam quid acceptum sit coraꝫ te omni tempore. In modo ostenditur difficultas.Unde sequitur[In qua erat liber involutus.]Est idem iste liber involutus ornatu verborum:vnde ꝛ metrice descriptus ꝛ rbetoricis est ornamentis coloratus.Prouerb.15.Lingua sapientum ornat scientiam.Est etiam involutus profunditate mysteriorꝫ. 2ª Corin.13.Spiritus eiꝫ loquitur mysteria:ꝛ ad Apostolos dicitur in persona omnium qui sacras scripturas ediderunt. Uobis datum est nosse mysterium regni dei.Matth.13. Est etiam involutus varietate similitudinum:sicut ꝛ ceteri prophetarum libri. Prouerb.primo. Animadvertet parabolam ꝛ interpretationem verba sapientum ꝛ enigmata eorum.Osee.12.Ego visiones multiplicaui ꝛ in manibus prophetarum assimilatus sum. Et hoc signatum est per tria involumenta:quibus vasa sanctuarij involuebantur.Numeri 4°:per pellum eiꝫ qđ diuersis coloribus ꝛ pulchra varietate erat distinctuꝫ: vt dicitur Exo.26.Significatur diuersitas similitudinū. per pelles ꝛ pallium biacintini coloris significantur celestia mysteria:quibus quasi impregnatus est liber iste. per pallium purpureum significatur ornatus verborꝫ. Dec eiꝫ involutio spiritussancti explicatur a sacris expositoribus:quia sacre scripture eodeꝫ spiritu sunt exposite quo sunt edite:sicut dicit Augustin. Et ideo sequitur. [Expandit illum coram me]Deus enim aperit scripturarum verba.vnde dicitur. Luce vltio.Aperuit illis sensum:vt intelligerent scripturas. Reuelat occulta mysteria.Daniel.2.Uerus deus noster deus deorum:ꝛ dominus regum reuelans mysteria.Explicat similitudinem. ꝑs.Prę fulgore in conspectu eius nubes transierunt. In multiplicitate etiam ostenditur vtilitas.Unde sequitur. [Qui erat scriptus intus ꝛ foris]Utrobiq; enim sapientiam scriptam continet.sin cortice literalis sensus:in abditis sententialis intelligentie.vt sit verum qđ dicit Jo. 10.Ingredietur ꝛ egredietur ꝛ pascua inueniet.In materia ostenditur diuersitas.Unde sequitur[Et erant scripte in eo lamentationes:ꝛ carmen:ꝛ veb]Deplorat Josie necem:ꝛ quantum ad boc continet lamentationes.2. Paral.35.Uniuersus Juda ꝛ bierusalem luxerunt eiꝫ Dieremias maxime:cuius omnes cantores ꝛ cātatrices vsq; in presentem diem lamentationes super Josiaꝫ repetunt.Deplorant populi conculcationem:ꝛ quantum ad boc ptinet carmen.Ezech.32.Fili hominis cane carmen lugubre super multitudine.Deplorat etiam bierusalem ꝛ totius ciuitatis vastationem:ꝛ quantum ad boc continet veb.Dicre.4.Ueb nobis quia vastati sumus. ¶Uel possunt bec tria ad triplicem sensuꝫ referri:quo liber iste in glossis exponitur:vt veb referatur ad sensum typicum/tropologicum/vel moralez/ quo deplorat peccati seruitutez. Infra vltio.Cecidit corona capitis nostri:veb nobis quia peccauimus.Carmē referatur ad sensum mysticum: quo deplorat ecclesie viduitatem.psal. Immisit in os meum canticum nouum:carmen deo nostro.Lamentationes quantum ad sensum historicū quo deplorat iudeorum captiuitatem.Dicre.9.Uox lamentationis audita est de syon:quo mō vastati sumus:ꝛ confusi vebemēter.Et ab boc liber iste denominatur:vnde alio nomine dicitur Treni:quod in greco sonat lamentationem.Cuius a quibusdam dicuntur treni quasi termij quia quasi termis versibus sub vna litera procedit in principio libri:vnde tribus ordinibus literarum variatur.Primo sub vna litera tres clausulas vsq; ad tertiuꝫ capitulum.vbi tribus clausulis singulis eandem literam proponit.In 4° capᵒ.duas clausulas sub eadem litera concludit. ¶Notandum q̄ in bebreo in singulis literis per ordinem incipiunt distinctiones singule:sicut vocātur:sicut apud nos in illo bymno.A solis ortus cardine. Et buiusmodi interpretationem literarum singule litere consonant sententys clausularum qbus preponūntur.

¶Incipiunt Treni.idest lamētationes Hieremie.

Et factuꝫ est postq̄ in captiuitatem redactus est israel:ꝛ bierusalem deserta est:sedit Hieremias propbeta flens ꝛ planxit lamentatione bac in bierusalez: ꝛ amaro ore suspirans ꝛ ejulās ꝛ dixit.

Huic autez operi premittitur prohemiuꝫ in quo describitur tēpus[postq̄ in captiuitatem redactus est.]

rie autem | Auctor[sedit Hieremias | more plangentis: ḣſi in terra. Eſa. 41. Deſcēde/ſede in puluere virgo filia babylon. Materia[planxit lamentationes | Hiere. 9. Super montes assumam fletum ac lamentum ⁊ super speciosa deserti plāctū: quoniā incēſa sunt ⁊c. Auctoris affectus[amaro alo | ifra. 3. Repleuit me amaritudinibus ⁊ inebriauit me absinthio. ALEPH.

¶ Capitulum. I.

primus

A

QUo modo sedet sola ciuitas plena populo. Facta est quasi vidua domina gentiu⁹ princeps prouinciarum facta est sub tributo.

Diuiditur iste liber in partes duas. In prima p/pheta deplorat populi miseriam. In secunda oratione conuertit se ad diuinam misericordiā. cap. 5°. | Recordare ⁊c. | Prima diuiditur in tres. In prima plangit miseriam seruitutis. In secūda miseriā destructionis. 2 cap. | Quo modo obtexit. | In tertia miseriam obsidionis. 4 cap. | Quo modo obscuratus. | Prima in duas. In prima deplorat propheta gentis suę dereictionem. In secunda inducit plebis vel ciuitatis oppressionem. ibi | O vos omnes qui transitis | Prima in duas. In prima plangit seruitutem. In secunda prosequit̄ per partes/seruitutis magnitudinem. ibi | Migrauit Iudas ⁊c. | Circa primum duo facit. primo ostendit populi seruitutem seu ablectionem quantum ad amissionē gloriæ. secundo quantum ad violationem amicitiæ. ibi | Plorans ploravit ⁊c. | Ostendit autē gloriam suam ex trib⁹. Primo ex populosa ciuibus | Quō sedet | vilis ⁊ derelicta | sola | desolata habitatoribus. Baruch. 4. Ego autē derelicta sum sola expers me stola pacis | plena | quondam. 2ª Paral. primo. Iuda ⁊ israel innumerabiles. Eſa. 22. Urbs frequens: ciuitas exultans. Secundo/quia bonorum spoliatus | principibus. Erat enim ciuitas regalis: ⁊ sacerdotalis | Facta est quasi vidua | Regibus vel sacerdotibus. Eſa. 48. Veniēt tibi duo hec simul in vna die: sterilitas/⁊ viduitas | Domina gentium | quondam ei subditarum. Eſech. 5. Iſta est hierusalem in medio gentium posita. Tertio | dicata tributis | Princeps prouinciarum | quas tributarias fecerat. 2. Reg. 8. Factus est Moab ⁊ Syria David seruiens sub tributo vel in quas Salomon regnum suum diuiserat/singulis singulos prepositos preponens. 3ª Reg. 4. Jam est sub tributo chaldeorum. Prouer. 12. Manus fortium dominabitur: que autem remissa est: tributis seruiet. Huic autē versui ꝓponitur lra | Aleph | que interpretatur doctrina / ad ostendendum q̄ ga populus carnit doctrina dei in obseruatione: quaz tenebat in cognitione: ideo captiuatus est. Eſa. 6. Propterea captiuus ductus est populus meus: quia non habuit scientiam. ¶ Sciendum est etiam q̄ cum plerūq; vtāt coloribus ⁊ locis rhetoricis in hac lamentatione est quartus locus conquestionis. ¶ Allegorice | ciuitas | presens ecclesia | plena populo | ex diuersis gentibus cōgregata. | Domina gentium | fidei obedientium | Princeps prouinciarum | diuersarum ecclesiarum quibus viuendi viam decernit facta est sola: destituta angelorum custodia vel auxilio: vidua subtracta sponsi presentia: tributaria/ tyrannis exposita. ¶ Moraliter | ciuitas | anima | plena populo | bonarum affectionum | domina gentium | vitiorum | Princeps prouinciarum | sensuum: desolata bonorum suffragijs | vidua | sponsi amplexibus | sub tributo | vitiorum. BETH.

2ª ¶ Plorans ploravit in nocte: ⁊ lacbryme eius in maxillis eius. Non est qui consolet̄ eā: ex omnibus charis eius. Omnes amici eius spreuerunt eaz: ⁊ facti sunt ei inimici.

B

¶ Hic plangit violationem amicitie. Et primo ostendit amicorum necessitatem | plorans | quasi continuē diuersis aduersitatibus pressa hierusalem | in nocte | priuatim propter timorem hostium: vel in aduersitate | in maxillis | quia non erat qui abstergeret. ps. Lauabo per singulas noctes lectum meum. Secūdo auxilij subtractionē: | non est qui consoletur eaz | auxilium contra hostes prebens | ex omnibus charis iegyptijs ⁊ aliis eis federatis. Eccl. 4. Vidi calumnias que sub sole feruntur: ⁊ lachrymas innocentum: ⁊ consolatorem neminem. Tertio affectus imutationez | omnes amici | Job. 19. Fratres meos longe fecit a me et noti mei quasi alieni recesserunt a me. ¶ Huic preponitur litera | Beth | que interpretatur domus: quia domus Jacob est plorans. Terni⁹decim⁹ conquestionis locus. ¶ Allegorice/ecclesia plorat aduersitates | in maxillis | plaris | ex omnibus charis | angelis sanctis | spreuerūt | cō formātes se diuie iustitie. ¶ Moraliter/anima plorat | in nocte | peccata | in maxillis | cognitionis: in qua loquitur hominis operatio | Ex omnibus charis | priuatis affectionib⁹ | spreuerunt | affectus prauę delectationis. GIMEL.

C

¶ Migrauit Judas propter afflictionem ⁊ multitudinem seruitutis. Habitauit inter gētes nec inuenit requiem. Oēs persecutores eius apꝑbenderunt eā inter angustias.

¶ Hic prosequitur miseriā seruitutis per partes: vt ostēdat ipsius magnitudinem. Et diuiditur in duas partes. In prima plangit ipsam quantum ad hominum oppressionem. Secūdo quantum ad bonorum directionez. ibi | Manum suam misit ⁊c. | Prima in duas. In ꝑma plāgit oppressionis miseriam. In secunda ostendit miserie rationem. ibi | Peccatum peccauit ⁊c. | Circa primū duo facit. Primo plangit eorum miseriam quantuz ad ꝑsentia que sustinebant. Secūdo quantum ad preterita que recogitabant. ibi | Et recordata est ⁊c. | Circa primū tria ponit. Primo miseriam seruitutis quantum ad fugiētes. Secūdo quātū ad remanentes. ibi | Vie sion lugēt ⁊c. | Tertio quātū ad captiuos. ibi | Facti sunt hostes ei⁹ ⁊c. | Circa primum tria ponit. Primo fugam | Migrauit | fugiēs a terra sua ad terras vicinas | Propter afflictionē | in personis | ⁊ multitudinem seruitutis | in tributis: quaz in terra sua a chaldeis patiebantur. Eſa. 16. Habitabunt apud te ꝑfugi mei. Moab esto latibulum eorum. Eſa. 21. Qui habitatis terram austri: cum panibus occurrite fugienti: a facie enim gladiorum fugerunt: a facie gladij intencionis. Secundo plangit fugientium imminentem angustiam | habitauit inter gentes | moabitas: ⁊ ismaelitas | nec inuenit regem | quia ibi quoq; angustiam passū est ab illis. Deut. 28. In gentibus quoq; illis non quiescet nec; erit requies vestigio pedis tui. Tertio predicit angustias superueniente hostium potentia | Omnes persecutores | chaldei | inter angustias | quas ab illis ad quos fugerant patiebantur: sicut in egypto. Hiere. 24. Gladi⁹ quem vos formidatis apprehendet vos in terra egypti: ⁊ fames pro qua estis soliciti: adherebit vobis. Eſech. 6. Qui querunt eam non deficient: in mestruis eius querent eam. ¶ Huic versui preponitur lra | Gimel | quod interpretatur plenitudo: quia ex multitudine peccatorum passi sunt plenitudinem miserie. Matth. 23. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Luc. 6. In qua mē/

sura

ſura menſi fueritis remetietur vobis.Decimus conqueſtiõis locus. ¶ Allegorice| Judas |eccleſia que Chriſto cõiugitur| migrauit |de hoſtibus in hoſtes apud quos requiem petit| & non inuenit |ſed ab omnibus ad libitũ oppꝝmitur. ¶ Moraliter| Judas |anima que deũ cõfiteri debet| migrauit |ad vitia:iter gentes vitia vel demones| requié |illudẽtib⁹ vitijs:vel demonib⁹:peccatos demões| appẽdẽrũt |in morte. DELETH.

4 ¶ Vie ſyon lugent:eo q̃ non ſint qui veniãt ad ſolẽnitatem. Omnes porte eius deſtructe:ſacerdotes eius gementes. Virgines ei⁹ ſqualide:& ipſa oppꝛeſſa amaritudine.

D ¶ Vic plangit miſeriam remanentium. Primo quantuz ad peregrinos quibus frequentabatur| vie |lugent:luctũ excitant| ad ſolẽnitatem |triplicem |paſca |pentecoſtẽ| ſcenopegia. Eſa.33. Diſſipate ſunt vie:ceſſauit tranſiẽs per ſemitam:irritum factuz eſt pactuz. Secundo quantuz ad perſonas quibus ciuitas ornabatur.|principib⁹. |Omnes porte eius |quia |indicia in portis fiebant. Eſa. 3. Merebũt atq; lugebunt porte eius:& deſolata in terra ſedebit. Sacerdotib⁹ |Sacerdotes |Joel.2. Inter vestibulum & altare plorabunt ſacerdotes. Virginib⁹ |Virgines eius ſqualide |& deturpate. Job.30. Squalentes calamitate & miſeria & manducabant herbas arborum. Macha. ꝑmo. Et ingemuerunt principes. Tertio quãtum ad populuz:quo replebatur |Et ipſa |plebs:vel ciuitas. Ruth.ꝑ. Ualde amaritudine me replevit omnipotens. ¶ Duic preponitur litera. Deleth.i.tabularum: ga plangit deſtructionem templi habentis tabulata cedrina & deaurata:vt dicitur.3.Reg.6. Octauus locus cõqueſtionis. ¶ Allegorice| vie| ducentes.ad celum |ſyon |populi & predicatores| ad ſolẽnitatẽ |celeſtis patrie| porte |prelati eccleſie.introducẽtes| Sacerdotes |qui ſacra miniſtrant| Virgines |que in eccleſia primum gradum obtinentiſti omnes pro peccatis concutiuntur:quib⁹ cõfiſtit & ipſa plebs ſubdita amaritudine replentur. Unde Exo.32. Moyſes tabulas fregit. ¶ Moraliter. vie ſunt anime virtutes ad ſolẽnitatez contẽplationis |porte |ſenſus |ſacerdotes.aie in ſanctitate diuine religiõis. virgines in puritate ꝓcientie:quibus concuſſis ipſa anima viciozuz amaritudine oppꝝmitur. HE.

5 ¶ Facti ſunt hoſtes ei⁹ in capite: inimici ei⁹ locupletati ſunt:quia dñs locutus eſt ſuper eam propter multitudinem iniquitatũ eius. Parvuli eius ducti ſunt in captiuitatẽ:ante faciem tribulantis.

E ¶ Dic plangit oppreſſionem quantuz ad captiuatos. Et primo plangit captiuitatem minozum. Secundo maiorum. ibi| Et egreſſa eſt ꝛc. |Circa primum tria proponit. Primo hoſtium exaltationez in potentia| hoſtes |i.ſ. chaldei| in capite |quaſi principantes ipſis. Et quantum ad diuitias| locupletati ſunt |Deut.28. Ipſe erit in caput & tu eris in caudam. |Secundo aſſignat exaltationis rationẽ| quia dñs locutus eſt |quaſi ſententiãs contra ipſas inſpirans gentibus ad veniendum:vel predicens ꝙ Moyſen. Et hoc| ꝓpter multitudinez peccatoruz |Hiere.28. Loquar aduerſus gentez & aduerſus regnuz vt deſtruas & diſperdam illud. Tertio proponit captiuitatem| Parvuli eius |deſt parvuli de populo. Eſa.6. Propterea captiuus ductus eſt populus meus:quia non habuit ſcientiam. ¶ Allegorice| hoſtes |hereticl: deficiente ſcientia in eccleſia| facti ſunt in capite |prevalentes in contentionibus| locupletati |eloquentia| Dominus locutus eſt |permiſſione| parvuli |incipientes| in captiuitate ab eccleſia abduci. ¶ Moraliter| hoſtes |demones| in capite |intentione corrumpentes| locupletati |multiplicitate peccatorum| locutus |permittens| parvuli |motus & affectus| tribulantis |demonis.ꝑs Qui tribulant me exultabunt ſi motus fuero. ¶ Duic premittitur litera. De.deſt iſta ſunt iudicia:que dñs per Moyſez ꝓperat. Eſt octauus locus cõqueſtionis. Doc qõ dicitur| propter multitudinem |eſt prima pars aſſumpte cõmunis generalis que dicitur conceſſio. VAV.

6 ¶ Et egreſſus eſt a filia ſyon oĩs decor eius. Facti ſunt principes eius velut arietes non inuenientes paſcua:& abierunt abſq; fortitudine ante faciem ſubſequentis.

F ¶ Dic plangit malorum captiuationez. Et circa hoc tria facit. Primo proponit ornamentorum amiſſionez| A filia |ſyon |deſt hieruſalem| omnis decor |quantuz ad vaſa que ablata ſunt:& thezauros & principes & ſacerdotes cum Joachim nepote Joſie.4. Reg.24. Eſre.ꝑ.19. Auferentur vaſa decoris tui. Secundo indigentiam victualium| facti ſunt principes eius velut arietes |non inuenientes paſcua:nec ſibi |nec populo:quia defecit etiam panis in ciuitate:quando obſidebatur tempore Sedechie ſicut dicitur Hiere.34. Eſa.6. Nobiles eius interierunt fame:& multitudo ei⁹ ſiti exaruit. Tertio ponit captiuitatem principum| & abierunt abſq; fortitudine |non potentes reſiſtere| ante faciem |ſubſequentis| fugientes ſicut legitur Hiere.vlti⁹. Fugati ſunt principes in campis ierecõtinis.ꝑs.Dereliquit me virtus mea. ¶ Duic verſui preponitur litera. Vau.que interpretatur |et |quaſi ẽt hec adiuncta ſunt ſuperioribus in vindictam noſtram a dño. Et eſt quintus cõqueſtionis locus. ¶ Allegorice ab eccleſia| filia |celeſtis| ſyon |ꝑ qua exemplata eſt quandoq; egreſſus eſt decor fidei| & principes |prelati vadũt in diuerſos errores| ante faciẽ ſubſequentis |ydoboli vel heretici fidem peruertentis| non ſuenientes |in ſcripturis |paſcua |Ubi dei & dñi Jeſu Chriſti. ZAI.

7 ¶ Recordata eſt hieruſalem diẽrũ afflictionis ſue:& preuaricationis omnium deſiderabilium ſuoruz que habuerat a diebus antiquis cũ caderet populus eius in manu hoſtili:& non eſſet auxiliator. Viderunt eã hoſtes:& deriſerunt ſabbata eius.

G ¶ Dic deplorat miſeriam ex preteritorum memoria. Et primo tangit memoriam preteritorum |deſt |afflictionis |preterite:que memoratur excitat tedium| preuaricationis |deſt peccatoruz:que excitant conſcientie remorſum| deſiderabilium |deſt proſperitatum: que cauſant & incendunt concupiſcentie deſiderium. Eſa.38. Recogitabo tibi annos meos in amaritudie anime mee. Secundo proponit paſſionem preſentium malorum| cum caderet. ꝑs. Tribulatio proxima eſt:& non eſt qui adiuuet. Tertio contẽptum hoſtiuz| viderunt. ſabbata |& omnia que ad cultum religionis pertinebant. Macha. ꝑmo. Dies feſti eius conuerſi ſunt in luctum. Sabbata eius in opprobrium:honoris eius in nihilum. ¶ Expoſitiones literarum locl rhetorici:& ſenſus miſtici ſufficienter tanguntur in gloſſis. HETH.

8 ¶ Peccatum peccauit hieruſalẽ: propterea inſtabilis facta eſt. Omnes qui glorificabãt

eam spreuerunt illam: quia viderunt ignominiam eius. Ipsa autem gemens conuersa est retrorsum.

H ¶ Dic ostendit causas tante miserie. Et primo proponit ipsum peccatum. Secundo peccati progressus. ibi[Sordes eius &c.] Circa primum duo facit. Primo proponit peccatum[peccatum] anthonomastice infidelitatis & idolatrie. Prouerb. 14. Miseros facit populos peccatum. Secundo ponit peccati effectum. primo instabilitatis miseriã[propterea instabilis] idest non stetit in terra sua: sed captiuata est: & fugit in alias regiones. Esa. 57. Impij quasi mare feruens: quo quiescere non potest. Secũdo cõfusionis ignominiam[omnes qui glorificabant] bene dicebant tempore prosperitatis[ignominiã] aduersitatis. Job. 29. Auris audiens beatificabat me: & oculus videns testimonium reddebat mihi. Tertio cordis tristitiã[ipsa autem gemens: conuersa est retrorsum] a prosperitate: qua in deo proficiebat. ps. Conuertantur retrorsum & erubescant qui volunt mihi mala. THETH.

P ¶ Sordes eius in pedib⁹ eius: nec recordata est finis sui. Deposita est vehemẽter: non habens consolatorem. Vide dñe afflictionẽ meam: quoniam erectus est inimicus.

I ¶ Dic ponit pcti progressum. Et p̃ ponit culpam[Sordes] scz peccatorum[in pedibus] scz in affectibus: quasi ad progrediẽdum in peccato[finis] scz mortis: vel iudicij diuini. Eccl. 8. Memorare nouissima tua & in eternũ non peccabis. Secũdo ponit penam[Deposita est] a statu dignitatis[vehemẽter] idest in extremam miseriam. ps. Disperde illos in virtute tua & depone eos. Tertio exposcit misericordiam[vide dñe] scz misericordie affectũ. ps. Vide domine humilitatem meam: & cripe me: quia legem tuam non sum oblitus. IOTH.

10° ¶ Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum: de quibus preceperas ne intrarent in ecclesiam tuam.

K ¶ Dic plangit seruitutem quantum ad expoliationẽ bonorum quã ab hostibus victoribus patiebantur. Et p̃mo ponit bonorum expoliationem quantum ad ea que hostes auferebant. Secũdo quãtum ad ea que ipsimet destruebãt. ibi[Omnis populus eius &c.] Circa p̃mũ duo ponit. Primo bonorum direptionem[hostis] scilicet victor[desiderabilia] scz thesauros domus dei & domus regis: & omnium aliorum. Esa. 64. Omnia desiderabilia vestra versa sunt in ruinas. Secũdo ponit istorum prophanationem[quia vidit] scz plebs iudeorum: ac si diceret: hoc ordine ponit fieri vt omnia auferentur etiam q̃ in templo erant. j. Macchab. 2. Sancta in manu exoratium facta sunt. Vel aliter[vidit] scz dominus [gentes] Sacerdotes verbo: sed gentiliter viuẽtes: quando in tẽplo idolũ posuerunt[de quibus preceperas] Leui. 22. q̃ homo etiam de stirpe Aaron in quo est macula: non vescetur de sanctificatis domino: & sic quia contra hec fecerunt ducti sunt in captiuitatem. Vñ q̃ culpa est causa pene. CAPH.

11° ¶ Omnis populus eius gemens: & quærens panem. Dederunt preciosa quæq̃ pro cibo: ad refocillandam animam. Vide dñe & considera: quoniam facta sum vilis.

¶ Dic ponit spoliationem bonorum quantum ad ea que ipsimet distrahebant. Et primo ponit distrahẽdi necessitatem: scz ex defectu necessariorum[querẽs panem ipse.] Peruulsus sum sicut fenum: & amisit cor meum: quia obliuius sum comedere panem meum. Secundo ponit ipsam distractionem[Dederunt preciosa ad refocillandũ] non ad saciandum[animam] vilem vitam: sic legitur de egypcijs. Genes. 48. Tertio prouocat deum ad pietatem[Vide domine] Dicere. 2. Quẽ vilis facta es nimis iterũm vias tuas. Et hoc vltimum ponitur ex persona ipsius ciuitatis vel plebis: que quasi prophecta proponente miseriam suam: audiẽs iustinere amplius nõ possit: sed in ꝓba lamẽtationis singultãs prũpit. LAMECH.

12° ¶ O vos omnes qui transitis per viam attẽdite & videte si est dolor sicut dolor meus. Quoniã vindemiauit me vt locutus est dominus in die furoris sui.

¶ Dic ponitur conquestio ex parte ipsius ciuitatis & plebis. Et primo conqueritur ad astantes de seueritate iudicis. Secundo ad iudicẽ de crudelitate hostis. ibi[Vide domine &c.] Circa primum duo facit. Primo proponit seueritatem iudicis in generali. Secundo prosequitur in speciali. ibi[Abstulit omnes &c.] Circa primum tria facit. Primo proponit dei indignationem inquantum puniendo vindicauit. Secundo proponit discipline diuine seueritatem inquantum puniendo erudiuit. ibi[De excelso &c.] Tertio proponit iustitie rigorem inquantum puniendo officium iudicis exercuit. ibi[Vigilauit &c.] Circa primum tria facit. Primo ponitur inuocatio[O vos omnes qui transitis per viam] regionis huius deserte. Dicere. 22. Pertransibunt gentes per ciuitatem hanc et dicet vnusquisq̃ proximo suo. Quare fecit dominus sic ciuitati huic grandi. Secundo proponitur doloris magnitudo[attendite] Dum enim suum considerat: nullum similem putat. Maximus etiam fuit: quia maxima amissa: spiritualia. scz & temporalia. Dicere. 10. Ut miluus super contritione hierusalem. Tertio ponitur dei indignatio: que est ratio doloris: quia[vindemiauit] capitanis & interfectis habitatoribus: sicut vinea racemis. Esa. 6. Vinea domini exercituum domus israel est. ps. Vindemiauerunt eam omnes qui pretergrediuntur viam[locutus] est cõminando per prophetas. MEM.

13° ¶ De excelso misit ignem in ossibus meis: & erudiuit me. Expãdit rhete pedibus meis: conuertit me retrorsum. Posuit me desolatam: tota die merore confectam.

¶ Dic ponit seueritatem disciplinę inquantum quasi magister duris castigationibus erudiuit. Et primo ponit seueritatem in corrigẽdo cõmissa[de excelso] idest in alto consilio suo[igne] afflictionis vel quo cuncta & castrum ad literam combusta sunt[in ossibus] .i. in potentibus & munitionibus: & sic per grauia flagella[erudiuit me] Esa. 28. Et tñmodo vexatio sola dabit intellectum. Secundo ostendit seueritatem in cauendo futura[expandit rhete] idest impediméntum quo a peccato retraxit. Osee 12. Sepiam viam tuam spinis. Tertio ostendit seueritatem subtrahendo consolationis beneficia[posuit me] quasi dicat: nullam consolationẽ post flagella adhibuit: sicut solet magister pueris facere. Baruch. 4. Adduxit mihi deus luctum magnum. NVM.

14° ¶ Vigilauit iugum iniquitatum mearum in manu eius: conuolute sunt & impositę collo meo. Infirmata est virtus mea dedit me dñs

in manu

in manu de qua nō potero surgere.

¶ Dic ostendit iustitie rigorem ipsius dei inquantum iudex est. Et circa hoc tria facit. Primo ponit diligentem peccatorum considerationem[Uigilauit] quasi vigilāter cōsiderat[iugum afflictionis mihi pro peccatis meis manibus imponendum. Dicere.j. Quid tu vides Dieremia virgam vigilantem ego video. Secundo ponit duram pene afflictionem. scz[iniquitates] ad modū catene indissolubili vinculo impositę dum pro his pena patior. ps. Iniquitates mee supergresse sunt caput meum: et sicut onus graue grauate sunt super me. Tertio excludit euasionem: nam propter debilitatem[infirmata est] mea propter hostis potestatem[dedit me dominus in manu] chaldeorum. ps. Infirmata est in paupertate virtus mea. SAMECH.

15 ¶ Abstulit oēs magnificos meos dñs ō medio mei: vocauit aduersum me tēpus vt cōtereret electos meos. Torcular calcauit dominus virgini filie Juda.

¶ Dic prosequntur miserie seruitutis per partes. Et primo quantum ad primam captiuitatem sub Joachim nepote Josie de quo 4ᵘ Reg penultio. Secundo de vltima que fuit sub Sedechia de qua 4ᵘ Reg. vltimo. ibi[Expandit syon] et.] Circa primum duo facit: quia primo plangit hominum captiuationem. Secūdo consolationis subtractionē. ibi[Jccirco ego plorās] et.] Circa primum tria facit. Primo ponit captiuitatem eorum qui erant eminentes dignitate[magnificos] principes: quorum est magna facere: quasi aliis remanentibus ipsi captiuati sunt. Esa.3. Auferet dominus a Juda et hierusalem validum et fortem. Secundo eos qui erāt eminentes in virtute[vocauit aduersum me tempus] aptus destructioni: vt tereret electos virtute preeminētes. ps. Cum acceptero tempus: ego iustitias iudicabo. Exo.32. Ego autem in die vltionis visitabo et hoc peccatum eorum. Eccl.3. Omnia tempus habent. Tertio eorum afflictionem qui preeminebāt puritate vel etiam pietate[torcular] deest afflictionem[virgini] sed literam: vel ipsi plebi: que vsq; tunc quasi virgo fuerat: que fuit etiam captiuata. Dicere.25. Celeuma quasi calcantium continet aduersus omnes habitatores terre. Dic debet prescribi littera ꝑm glo. sed melius est q̄ in sequenti prescribatur: quia per tres vadit. AIN.

16 ¶ Jccirco ego plorās et oculus meus deducens aquas: qa longe factus est a me consolator cōuertens aiam meam. Facti sunt filij mei perditi: quoniam inualuit inimicus.

¶ Dic plangit consolationis subtractionem. Et ꝑmo ponit doloris planctum[plorans] Diere 9. Quis dabit capiti meo aquam. Secundo doloris materiam[quia longe consolator] egyptius[conuertens] a miseria qui patior in pristinam prosperitatem. ps. Longe fecisti notos meos a me. Tertio ponit illius effectus[facti sunt filij] Ex defectu enim auxilij secuta est potestas aduersarij: et captiuitas populi. Diere.50. Brex perdit⁹ factus est populus meus. PHE.

17 ¶ Expandit syon manus suas: nō est qui cōsoletur eam. Mandauit dñs aduersum Jacob in circuitu eius hostes eius. Facta est hierlim q̄si polluta mēstruis inter eos.

¶ Dic plāgit secūdo captiuitatē que facta est sub Sedechia: quādo vniuersalis populus captiuatus est. Et circa hoc tria facit. ꝑmo plangit obsidionē. 2° captiuitatē. ibi[Justus dñs] et.] 3° famis consumptionem. ibi[Uocaui amicos] et.] Circa ꝑmum tria facit. ꝑmo ponit defectum amicoꝝ qui adiuuare debuerant et prohibere obsidionē[expandit] quasi petēs auxilium ab egyptijs. infra vltio. Egypto dedimus manus et assyrijs: vel a deo. Esa. ꝑmo. Cum extenderitis manus vestras: auertā oculos meos. Secūdo ponit aduentum hostium[mādauit] iuste dispēsando in circuitu: per modum obsidionis[hostes] chaldeos. Esa.10. Contra populum furoris mei mandabo illi vt auferat spolia. Tertio vilitatē obsessorum[facta est hierusalem] polluta ad quā nullus accedit ad defendendū. Diere.2. Dēs q querūt eā non deficiēt. SADE.

18 ¶ Justus est dominus: quia os eius ad iracundiam prouocaui. Audite obsecro vniuersi ppli: et videte dolorē meū. Virgines mee et iuuenes mei abierūt in captiuitatē.

¶ Dic plangit captiuitatem. Et circa hoc tria facit. Primo confitetur iudicis iustitiam[iustus dominus] Dan.9. Justus dominus deus noster in omnibus operib⁹ suis que facit. Secūdo captat auditorum beniuolentiam prouocans eos ad compassionem[Audite obsecro] Diere.4. Audite ciuitates syon. Tertio plangit captiuitatis miseriam[virgines mee et iuuenes mei] qui potuerunt ꝑpter robur etatis famis mortem euadere. Diere.51. Impleuit ventrē suū teneritudine mea et eiecit. CŌPH.

19 ¶ Uocaui amicos meos: et ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei: et senes mei in vrbe cōsumpti sunt: quia quesierunt cibum sibi vt refocillarent animas suas.

¶ Dic plangit consumptionem eorum qui fame in obsidione mortui sunt. Et primo premittit amicorum deceptiones[amicos] egyptios qa non adiuuerunt sicut sperabam. Esa.30. Egyptus frustra et vane auxiliabit. ideo clamau super hoc. Secūdo ponit consumptionem ex ꝺ occasionata[Sacerdotes] de quibus videtur magis indignum[consumpti fame] Esa.5. Nobiles enim interierunt fame. Tertio assignat consumptionis rationem: qa[quesierunt] ad refocillandas ꝝ non ad sanandam et non inuenerunt. Uel assignat in hoc rationem culpam eorū: quesierunt sibi non populo. Ezech.34. Uch pastoribus israel qui pascebāt semetipsos. RES.

20 ¶ Uide dñe quoniam tribulor: conturbatus est venter meus. Subuersum est cor meum in memetipsa qm̄ amaritudine plena sum. Foris interficit gladi⁹: et domi mors filios ē.

¶ Dic incipit conqueri ipsi iudici. Et circa hoc tria facit. Primo exponit propriam miseriā. Secūdo accusat aduersariorum culpam. ibi[Audierunt qa] et.] Tertio petit vindictam. ibi[Ingrediatur omne malum] et.] Circa ꝑmum tria facit. Primo excitat attentionem[Uide dñe] ps. Miserere mei dñe quoniā tribulor. Secūdo proponit dolorem sub metaphora doloris interioris et angustie cordis[cōturbatus] quā exponit[quoniā amaritudine] Diere.4. Ventrē meū dolco. Ruth.ꝑ. Ualde amaritudine me replauit omnipotēs. Tertio assignat doloris rationem[foris interficit] Deut.32. Foris vastabit eos gladius et intus pauor. SIN.

21 ¶ Audierunt qa ingemisco ego et non est q consoletur me. Oēs inimici mei audierunt

malū meū: letati sunt qm̃ fecisti. Adduxisti diē p̃solationis: & fient similes mei.

¶ Dic accusat aliorū culpaz. Et circa hoc tria facit. Primo accusat adiutoris defectuz. ibi. Audierunt. scz egyptu & alios de quibus confidebaz. Dicit. 31. Vox in excelso audita est lamētationis fletus & plāctus. Secūdo accusat inimicorum gaudiū. ibi. omnes inimici. ps. Qui tribulāt me exultabunt si motus fuero. Tertio quasi securus de diuina iustitia predicit eorum interitum. addunxisti. hoc est adduces. ppter certitudinem. consolationis. mihi. sibi. dolores & afflictiones. Ysa. 65. Ecce serui mei comedent. vos esurietis. THAV.

22 ¶ Ingrediatur oē malū eoz coram te: & vindemia eos sicut vindemiasti me ppter iniquitates meas. Multi enim gemitus mei: & cor meum merens.

¶ Dic petit vindictam. Et primo reducit culpaz in memoriam. ingrediatur omne malum. peccatum. ps. In memoria redeat iniquitas patrum eius in cōspectu dñi & peccatū matris eius non deleatur. Secūdo petit penam. vindemia. supra. quē. Vindemiasti me dies vt locutus est in die furoris sui. Tertio assignat cām. multi enim gemitus. ppter mala que ab ipsis patior. Dicit. 8. Dolor meus super dolores. ALEPH.

¶ Capitulum. II.

primus Quomodo obtexit caligine in furore suo dñs filiam syon: proiecit de celo in terram inclytā israel: & non est recordatus scabelli pedum suorum in die furoris sui.

2 Hic plangit destructionem ciuitatis: populi & totius regionis. Et diuidit in duas partes. In prima deplorat destructionē. In scōa excludit populi desperationē. 3. cap. Ego vir videns &c. Prima in duas. In prima plāgit destructiōis miseriaz. In 2ª querit se ad ipetrandam diuinaz misericordiā. ibi. Clamauit cor eoz &c. Circa primum duo facit. Primo plangit in generali destructionez. Secundo in speciali. ibi. Precipitauit &c. Circa primum admiratur destructionez ppter multiplicem gloriaz que p̃cesserat. Et primo quantum ad prerogatiuam diuine cognitionis: de qua. ps. Non fecit taliter omni nationi: & contra hoc dicit. Quo mō obtexit caligine ignorātie vel tristitie. Ysa. 59. Impegimus in meridie quasi in tenebris: in caliginosis q̃si mortui. Secundo quantum ad potentiaz regalis dignitatis: contra qō. j. Esdre. 4. Reges fortissimi fuerunt in hierusalē qui dominati sunt omni regioni que trās flumen est. contra qō dicit. Proiecit de celo. hoc est de culmine dignitatis & potestatis: vel de celesti p̃uersatione. Apoc. 6. Stelle celi ceciderunt de celo. Tertio quantum ad cultuz diuine religionis. ps. Beatus populus cuius dñs deus eius. contra qō dicit. Nō est recordatus. in bonum. scabelli. tēpli in quo adorabat̃ sicut rex ad scabellum pedis. Eccl. 43. Locus solij mei & locus vestigioz pedum meoz: vbi habito in medio filioz israel in eternū. BETH.

3 ¶ Precipitauit dominus nec pepcit: omnia speciosa Jacob: destruxit in furore suo munitiones virginis Juda: & deiecit in terram: polluit regnum & principes eius.

¶ Dic prosequitur in speciali ea que circa destructionē acciderunt. Et primo plangit destructioni adiuncta. Secundo destructionem cōsequētia. ibi. Cui cōparabo &c. Circa primum duo facit. primo plangit destructionem edificioz cōmunium. Secūdo eminentiuz. ibi. Et dissipauit quasi ortum &c. Circa primum duo facit. primo plangit destructionem edificiorum que pertinent ad robur regis. Secūdo eorum que pertinent ad vsum populi. ibi. Tetendit arcuz suum &c. Circa primum duo facit. primo plangit destructionem. 2° resistentium impotentiā. ibi. Confregit &c. Circa primum tria facit. primo plangit eorum destructionez que sunt ad decorez. omnia speciosa. Jocl. j. Ignis comedit speciosa deserti. 2° eorum que pertinent ad fortitudinem. destruxit munitiones. Ysa. 25. Munimenta sublimium murorum tuorum concidere & humiliabuntur & detrahentur ad terram vsq; ad puluerē. Dicit. 33. Dec dicit dñs ad domos vrbis huius & ad domos regis Juda que destructe sunt. 3° concludit regni detrimentum. polluit regnum. Ezech. 28. Polluerunt decorem tuum: interficient & detrahent te & morieris in interitu occisorum in corde maris. GIMEL.

3 ¶ Confregit in ira furoris sui oē cornu israel: auertit retrorsum dexteram suam a facie inimici: & succendet in Jacob quasi ignē flammē deuorantis in gyro.

¶ Dic ostendit resistendi impotētiā. Et primo excludit robur humanum. cornu. id est potestatē. ps. Omnia cornua peccatorum confringam. 2° auxilium diuinum. auertit. q̃si a defensione: qua prius eos defendebat. ps. Ut quid auertis manū tuā & dexterā tuā. 3° concludit terre incendium. Et succendit eum. & non intellexit. DELETH.

4 ¶ Tetendit arcum suum quasi inimicus firmauit dexteram suam quasi hostis: & occidit omne quod pulchrum erat visu in tabernaculo filie syon: effudit quasi ignem indignationem suam.

¶ Dic plangit destructionē eorum que pertinēt ad vsum populi. Et primo eorum que pertinēt ad decorez. 2° eorum que pertinēt ad defensionē. ibi. Factus est dñs &c. Circa primum tria facit. p̃ ostēdit diuinā indignationē. arcum. id est iudiciū: vel exercitū chaldeoz: vt quasi a longinquo ferirent. firmauit. ad perueniendum. dexterā. vt feriat de p̃pe. ps. Nisi conuersi fueritis gladium suū vibrauit arcū suum tetendit & parauit illū. 2° ponit pene inflictionem. Occidit. destruxit. omne qō pulchrum. boles. edificia & alia bō. Nūeri. 21. Ee pulchra tabernacula tua Jacob. 3° ostēdit pene magnitudinē & quantū ad copiā siue numerum. effudit. Et quātum ad acerbitatez: quasi ignē. vel ignem ad spēm: qa ciuitas cōbusta fuit. Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo & ardebit vsq; ad iferni nouissima. ps. Effunde super eos iram tuam. HE.

5 ¶ Factus est dñs velut inimicus præcipitauit israel. Præcipitauit oīa menia eius: dissipauit munitiones eius & replenit in filia Juda humiliatum & humiliatam.

¶ Dic plangit destructionez edificioz pertinentium ad defensionem. Et circa hoc tria facit. primo tangit dei indignationez. Velut inimicus. quasi in pugna sua aduersus inimicum. Ysa. 63. Conuersus est eis in inimicū & ipse debellauit eos. 2° edificioz destructionē. precipitauit omnia menia. ps. Destruxisti oēs sepes eius. 3° concludit ppli humiliationē & replenit. i. multiplicauit. ps. Humiliat⁹ ē in puluere alia nra: agglutinat⁹ ē in terra vēter nr̃. VAV.

¶ Et

6 ¶ Et dissipauit quasi hortū tētorij suū: demolitus est tabernaculū suum. Obliuioni tradidit dñs in syon festiuitatem & sabbatū: & in opprobrium & in indignationem furoris sui regem & sacerdotem.

¶ Dic plāgit destructionē edificiorū p̄cipaliū. Et p̄ templi. z° domus regie. ibi| Cogitauit dñs rē. | p̄ma in duas. In p̄ma tāgit destructionē ipsius tēpli. z° eorū que erant in tēplo. ibi| Repulit dñs rē. | Circa p̄m tria facit. p̄ tāgit templi destructionē| tētorij| qđ in deserto fecerat in syloposituū fuerat| tabernaculū| qđ Salomon edificauerat| q̄si hortū q facile destruit. ps. Repulit tabernaculum syloe: tabernaculū suū vbi habitauit cū hoibus. Dicre. 26. Dabo domū istā sicut silo: & vrbē hāc dabo in maledictionē. z° festorū tēpli cessationē| oblitioni| q̄si non placent sicut ait. Esa. j. Calendas vestras & solēnitates vras odiuit aia mea. 3° ministrorū reprobationē| & in opprobriū |. Locdit regē ad quē p̄tinebat tēpli ōfensio| & sacerdotē |ad quē p̄tinebat administratio. Job. 12. Duc̄ sacerdotes eorū inglorios & optimates supplātat. ZAI.

7 ¶ Repulit dñs altare suū: maledixit sanctificatiōi sue: tradidit i manus inimici muros turrium eius. Vocē dederunt in domo domini sicut in die solēni.

¶ Dic tāgit destructionē edificiorū: que in tēplo erant. Et p̄mo altaris primatis ad religionē| altare | holocaustorū | repulit | tradēs illū hostibus ad ppbanandū| sanctificationi |sacrificijs placationis: que offerebanē. Mach. 4. Viderunt sanctificationē deserti: altare ppbanatū| tradidit in manus |. j. Mach. 2° Sancta facta sunt in manu extraneorū. 3° tēpli. ab hoib⁹ cōbustionē| vocē dederūt | blasphemie vel tumultus bellici| sicut in die solēni |consueuerāt sacerdotes laudantes deum. Esa. vlt. Vox populi de ciuitate: vox de templo: vox domini reddētis retributionem inimicis suis. HETH.

8 ¶ Cogitauit dominus dissipare murū filie syon: tetendit funiculum suū & non auertit manum suam a perditione. Luxitq; āi murale: & murus pariter dissipatus est.

¶ Dic tāgit destructionē arcis syon. Et p̄ ponit diuinam deliberationē| cogitauit |q̄si cogitās statuteno stati impleo| filie syon |arcis vel ipsaz bierlm. Esa. 14. Doc cōsiliū qđ cogitaui sup oēm terrā rē. z° iustū iudiciū| tetēdit funiculū |q̄si ad metiendū iustitiam suaz: vt pena culpe equaret| non auertit |qa nihil dimisit de pena iusta. Esa. 34. Extēdet super ipsaz mēsurā vt redigat in nihilū. 3° ostendit iustitie effectū| luxitq; āi murale |. j. destructū ad luctū p̄uocauit. Ilē supra. p̄. Vie syon lugēt. Esa. 24. Luxit & dēluxit fra & infirmata ē cōfluxit orb. TETH.

9 ¶ Defixe sunt in terra porte eius: pdidit & cōtriuit vectes eius: regē eius & p̄ncipes eius in gētib⁹. Non est lex: & ppbete eius nō inuenerunt visionē a domino.

¶ Dic plāgit destructionē boūm. Et p̄ eorū quorū miseria est valde miserabilis fm gradū dignitatis. z° quorū est miserabilis ppter reuerētiam cōditionis. ibi| Sederūt rē. | 3° illorū quorū est miserabilis pp defectum etatis. ibi| Defecerūt pre lachrymis rē. | Circa p̄mum duo. primo quantū ad principes seculares p̄mittit parabolā metaphoram| Defixe in terra |. 2. tribulationib⁹ multiplicauit facile euelli nō possint. ps. Infixus sum in limo p̄fundi & nō est subsistentia. porte |reges quorum erat potestas iudicij| qđ in portis exercebatur| pdidit captiuādo: & p̄struit |in captiuitatem redigendo| vectes |principes: quibus cōfirmatur regnū: sicut vectibus porte: & exponit| reges rē. in gēribus |inter gētes. ps. Contriuit portas ereas & vectes ferreos cōfregit. Esa. 3. Merebūt atq; lugebūt porte eius & desolate erūt. Sēdo q̄nq; ad principes spūales. s. sacerdotes| Nō est lex |per sacerdotes edocēda. Malach. 2. Labia sacerdotis custodiūt sciam & legē requrunt de ore eius: & ppbetas| & ppbete eius. |ps. Jā non est ppheta & nos non cognoscet amplius. IOTH.

10 ¶ Sederunt in terra: conticuerūt senes filie syon: conspersērunt cinere capita sua: accincte sunt ciliis. Abiecerūt in terra capita sua virgines hierusalem.

¶ Dic plāgit destructionē eorū: qui sunt miserabiles pp reuerētiā ꝓditionis: & p̄mo senū| Sederūt in terra ꝓticue rūt |que sūt signa magne tristitie. Job. 2. Sederūt atq; eo in terra sex dieb⁹ & nemo loquebat ei &c. Videbāt n. dolorē esse vehemētē. z° quātū ad virgines filie syon q̄ erāt in arce: vel iuxta tēplū filie sacerdotū| ꝓsperierūt | in signū tristitie| virgines |hierlm q̄tū ad illas q̄ habitabant in ciuitate| acciete |abiecerūt in terrā p̄ confusiōe & timore| virginem iuda |q̄tū ad illas q̄ p regnum vndiq; habitabāt. Esa. 3. Erit p̄ suaui odore fetor & p̄ cona funiculus: & p̄ crispanti crine calui tium. CAPH.

11 ¶ Defecerūt pre lachrymis oculi mei cōturbata sunt viscera mea. Effusum est in terrā fecur meum sup̄ p̄tritione filie ppli mei cū deficeret puulus & lactēs in platcis oppidi.

¶ Dic plangit illos q sunt miserabiles pp defectū etatis. Et p̄ tāgit eorū mortē. z° mortis ordinem. ibi| Mōribus suis rē. | Circa p̄mū duo facit. p̄ ostēdit suā cōpassionem ex lachrymaz effusione| defecerūt |q̄si vltra nō valentes flere. Dicre. 9. Quis dabit capiti meo aquā & oculis meis fontē lachrymaz. Et viscera cōmotionē| cōturbata sunt | q̄si tātū dolor: sicut est dolor turbatiōis viscerū vel qa pueri vsq; ad intima tendia. Dicre. 51. Cōturbate sunt viscera mea sup̄ eū: quātū ad iecoris effusionē| Effusus est in terra iecur meū |. j. ita doleo ac si effusus cēt vel qa amor me⁹ animi sedes in epate est: ad terrā, pect⁹ est: illis quos amabā p̄stratis. Osee. 13. Rūpam interiora iecoris: & p̄sumā eos. z° cōpassionis misericordiā| super contritione oppidi |. id est hierusalem: quia vilis facta est vel cuiuscūq; alterius. Dicre. 51. Collidam in te senem: & puerum, iuuenē & virginem. LAMECH.

12 ¶ Matrib⁹ suis dixerūt: vbi ē triticū & vinū cū deficerēt q̄si vulnerati i platcis ciuitatis: cū exhalarēt aias suas i sinu matrū suaz.

¶ Dic exponit ordinem mortis vt magis misericordias excitet. Et p̄mo illoz petitionē a matribus| Ubi est |q̄si defecit. Date nobis ad comedendū. infra. 4. Paruuli petierūt panē & nō erat q frangeret eis. z° petēdi necessitatē| cū deficerēt |pre fame morerent| in platcis |q̄si ob⁹ videntibus & nō valentib⁹ p̄ferre remedū. Dicre. 21. Omnis q habitauerit in vrbe hac morietur gladio peste & fame. 3° amarissimam mortem| exhalauerunt |. 4. Reg. 4°. Posuit eum illa super genua sua vsq; ad meridiem & mortuus est. MEM.

13 ¶ Cui cōparabo te: vel cui assimilabo te fi-

lia hierusalē. Cui exequabo te ⁊ cōsolabor te virgo filia syon. Magna est eni velut mare contritio tua: quis medebitur tui.

¶ Dic ponūtur ꝓsequēda de stru tionē: que. s. solēt pueni re post peractū negociū. Et ꝓ excludit plage curationes. 2° ponit videntiū admirationē ibi [plāserūt sup te ⁊c.] 3° iudicis cōmēdationē qui talē vindictā inulit ibi. Fecit dñs ⁊c.] Circa pmū duo facit. ꝓ ostēdit plagā incurabi lem. 2° assignat cāz ibi [Prophete tui ⁊c.] Circa ꝑm duo facit. ꝓ ostēdit q̄ nō pōt leniri ꝯsolationib⁹ ex cōparatiōe alioꝝ: qđ solet cē afflictis aliqualis ꝯsolatio [cui cōpara bo] filiando plus est q̄ cōparatio. Quelibet n. distantia eiusdē rōnis cōparabilis sunt: dūmō in ifinitū nō distēt: nec tamē similia. Si eādē q̄litatē principent nec ola b q̄ lia: sed nō illa: quoꝝ vnū in principāle qualitatis alterū nō excedit. Excedut aūt plagas alioꝝ: ga ⁊ tēporalem ⁊ ꝑualem gliam amisit: qua alie gētes caruerūt in ℞ [Cōsolabor] q. d. nihil aly pcins vel fille tibi passi sunt. supra ꝓ. Adduristi diem cōsolatiōis ⁊ fiēt similes mei. 2° ostendit q̄ nō pōt sanari medicinis pp suā magnitudinē [ma gna velut mare] qđ latissimū est ⁊ ingeni. Dicre. 31. Insanabilis plaga tua. NVM.

14° ¶ Prophete tui viderunt tibi falsa ⁊ stulta nec aperiebant iniquitatem tuaz: vt te ad pe nitētiam prouocarent. Viderūt aūtē tibi as sumptiones falsas ⁊ eiectiones.

¶ Dic assignat cām lacrabilitatis: ga. s. medici suo tēpo re curare negleperūt. s. pbete. Et ꝓ ostēdit falsitatem ꝓ pbetaꝝ: quāntz ad falsa q̄ ꝑdicabant [viderūt] videre se dicebant [falsa] ⁊ stulta: ga stultū erat credere: q̄ dē peccatores nō puniret. Ezech. 22. Prophete eius linieba cos absq; tēperamēto. j. pe. 2. Fuerūt eni pseudo ꝓphe te: sicut ⁊ in nobis erūt magistri mēdaces: ⁊ q̄tū ad ea q̄ reticebant [nec apiebāt.] Esa. 58. Clama ne cesses: q̄si tu ba exalta vocē tuā: annūtia pplo meo scelera coꝝ. 2° ex ponit cuiusmodi falsa videbāt [Viderūt aūt tibi assum ptiones]. s. onera depulsiōnia sicut omne assumptū in al tuz magis cōprimit. Mich. 2°. Dec dicit dñs sup ꝓphas qui seducūt pplm meū [eiectiones] liberationes. Dicre. 28. Confringam iugum nabuchodonosoꝛ regis babylo nis post duos annos dierum. Uel [assumptiones] q̄ de vos ad se ipsos [eiectiones] q̄ aduersarij eorum ejcerentur. SAMECH.

15° ¶ Plauserūt sup te manibus oēs trāseūtes per viā: sibilauerūt ⁊ mouerūt capita sua su per filiā hierusalē: hec ine est vrbs dicētes perfecti decoris: ⁊ gaudiū vniuerse terre.

¶ Dic ponit admirationē videntiū. Et ꝓ amicoꝝ. 2° ini micoꝝ ibi [Apuerūt sup te ⁊c.] Circa ꝑm ponit cōpassio nis amicoꝝ admirationē expssaz quatuor signis plausu manuū [plauserūt oēs trāseuntes p viā] terre tue viden tes terre vastitatē. Sibilo [sibilauerunt] motu capitis [et mouerūt capita sua] verbo [Hec ine est vrbs pfecti] qa in spualibus ⁊ tēporalibus. Erat eni ciuitas regalis ⁊ sa cerdotalis [vniuerse terre] qa preuenieb̄t vndiq; in solē nitatibus. ps. Fundāt exultatione vniuerse terre mons syon latera aglonie: ciuitas regis magni. Esa. 22. Urbs frequēs: ciuitas exultās. Dicre. 22. Pertrāsibunt gentes multe p ciuitatē hāc ⁊ dicet vnusq; ad proximo suo. Quare fecit dñs sic ciuitati huic grandi. PHE.

16° ¶ Apuerunt super te os suū oēs inimici tui: sibilauerunt ⁊ fremuerunt dentibus suis: ⁊ dixerūt deuorabimus. En ista est dies quā expectabamus: inuenimus: vidimus.

¶ Dic ponit insultationem hostium [aperuerūt] accusan do [inimici] idumei: moabite ⁊ aly [sibilauerunt] detra hendo [fremuerūt] cōminando [deuorabimus] exultan do. ps. Aperuerūt sup me os suū sicut leo rapiens ⁊ rugi ens. Dicre. 51. Comedit me deuorauit me. Nabuchodo nosoꝛ rex babylonis. ps. Dixerūt euge euge aie nre: vide runt oculi nostri. AIN.

17° ¶ Fecit dñs que cogitauit: cōpleuit sermo nem suū quē pceperat a diebus antiqs. Destruxit ⁊ nō pepercit: ⁊ letificauit sup te inimicum ⁊ exaltauit cornu hostium tuoꝝ.

¶ Dic ponit iudicis cōmēdationē. Et ꝓ ponit cōstātia in ppositō [fecit dñs] que cogitauit. Esa. 54. Hec est consi liū qđ cogitaui. 2° ostendit veraꝝ in ℞ [cōpleuit] pce perat eni destructionē populi a diebus antiqs] Deut. 28. Uel et per priores ppbas. Nūeri. 23. Dixit ⁊ nō faciet locutus est: ⁊ nō implebit: 3° ostēditur iustus in facto [de struxit] iudicā. Et nō pepcit q̄si deseres rigorem iustitie [cornu] potestatem ipse. Expansit dexteram depriment ium eum. SADE.

18° ¶ Clamauit cor eoꝝ ad dñz: sup muros filie syon. Deduc quasi torrētez lachrymas per diem ⁊ noctem: non des requiez tibi neq; ta ceat pupilla oculi tui.

¶ Dic querit se ad petēdā iudicis misericordiam p ora tionem. Et primo inuitat ad orandum. 2° ponit orationem. ibi [Uide dñe ⁊c.] Circa pmuz duo. ꝓ docet ꝑparare lo cū oōni p lachrymas. 2° docet orādi modū ibi [Cōsurge laude] Circa ꝑm tria facit. ꝓ ponit plāctus rōnē [cor eo ruz]. s. hostiū clamauit] blasphemās ad dñm. i. cū [su per muros] q̄si destructio ciuitatis eēt occasio blasphe mie q̄si deus nō fuerit potēs defendere. Exo. 16. Nō cō tra nos: sz cōtra dñm est murmur vestrum. Uel cor eoꝝ: sz indeoꝝ: vt doloꝛē cordis in lachrymosaz oōnē pdu cere doceat. ps. Clamauī i toto corde exaudi me dñe. 2° inu itat ad lachrymaz mīrinidinē [Deduc q̄si torrētē] Dicī. 9. Dederūt oculi nri lachrymas: ⁊ palpebre nre defluāt aguas. 3° inuitat ad lacr. ꝯinuitatē [per die ac nocte]. i. ꝑ spis ⁊ i aduersis: vl ad lrāz oi tpe actu: vl bitu. Dicī. 15. Deducāt oculi tui lachrymā p die ac nocte. COPH.

19° ¶ Cōsurge laude in nocte in principio vigi liarum: effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini. Leua ad eum manus tuas pro anima parulorꝝ tuoruz: qui fame pereunt in capite omnium comptorum.

¶ Dic docet orādi modū. Et circa ℞ duo facit. ꝓ docet mo dū orādi q̄tū ad tps [Consurge] de somno [laude deū] per oōnē [in nocte] qui magis vacat tpi: ⁊ pp tpis gemz [In ꝑm° vigiliaꝝ] vigilie noctis distinguebant ꝑm custodias illoꝝ: q̄ ciuitatez custodiebāt: sic dī Cant. 3. Inuenerunt me vigiles q̄ custodiebāt ciuitatē. Et erāt q̄tuor ꝑ vocan tur reiciniū: qñ tegit ignis. 2° vocat intēpestū circa me diā noctē: qa tps illō nō est opportunuz ad aliqd facien dū. Dī eni tēpestū apō antiquos opportunū. 3° galli can tus. 4° dī an lucanuz. Dic q̄ q̄ surgat in ꝑm° vigiliaꝝ. i. in ꝑma vigilia: vel in ꝑm° cuiuslibz vigilie. Esa. 26. Alia mea desiderauit te in nocte: sz ⁊ spū meo in precordijs meis de mane vigilabo ad te. Et quantum ad operationē cordis

effunde

effunde sic aquam quasi liquefiat amore & deuotione: sic aq̃ congelata.ps. Dec recordat⁹ sui & effudi in me aiam meã. Et q̃m ad deuotiõis signũ [leua ad eũ].j. Tbi.z. Uolo viros orare in oi loco leuãtes puras man⁹ sine ira: & di sceptatiõe.z° ponit mãm oronis. [p aiab⁹].i. p separatõe aiar a corpib⁹: vel aia p vita ipsi⁹ ponit [compitor].i. 4ᵒʳ viar q̃ in vnã ocurrũt. supra.j. Cũ deficeret ptulus: & lactãs in plateis oppidi. RES.

20ª Uide dñe & cõsidera: quẽ vindemiaueris ita. Ergo ne comedent mulieres fructum suũ: pusilos ad mensurã palme? Si occidit in sanctuario dñi: sacerdos & prophęta.

Dic ponit oronẽ. Et p̃ puocat ad misericordiã ex pene crudelitate.z° ex ipsi⁹ vltione.ibi [Jacuerũt rc.].3° ex eius dẽdi ipossibilitate.ibi [Uocasti q̃si rc.]. Circa p̃ᵐ duo ponit. p attẽtionẽ [quẽ vindemiaueris].q.d. nullũ aliũ pter me: vel gs sic ego: qr ex pũb⁹ electus. supra.j. Uidemiauit me dñs in ira furoris sui. z° ponit pene crudelitatẽ ꝫ nãlẽ pietatẽ. [Ergo ne comedẽt].q.d. nũqd hoc sustinebis: Oõ ipletũ legit in obsidione romana & in Josephor & egisippo: & .4. Reg.5.& 7. in obsidione samarie. Infra. 4. Man⁹ mulier miricordiũ coxerunt filios suos. Et ẽt ꝫ religiõis bõestatẽ. [Si occidit].q.d. nũqd sustinebis: vt p occidat. Eçech.9. A sanctuario meo incipite. SIN.

21ª Jacuerunt in terra foris puer & senex: virgines mee & iuuenes mei ceciderunt in gladio. Interfecisti in die furoris tui percussisti: nec misertus es.

Dic ponit pene vltatẽ. Et circa hoc tria facit. Primo ponit penã oib⁹ cões. [Jacuerũt] mortui vel occisi [foris] idest in plateis vel ex ciuitatẽ. Piere.51. Collidã in te senem & puerũ: iuuenẽ & virginẽ. z° puniẽtis idignationẽ [interfecisti] sua auctoritate: ꝗuis chaldei ministerio. Esa.63. Calcaui eos in furore meo & conculcaui eos in ira mea. 3° excludit misatiõnẽ. Percussisti: nec misertus es. Deut.32. Ego occidã & ego viuere faciã: percutiã: & ego sanabo. Job.5. Percutit man⁹ eius & sanabit in sex tribulatiõib⁹ liberabit te & in septima nõ tanget te malũ. THAV.

22ª Uocasti q̃si ad diẽ solẽnẽ: q terrerẽt me de circuitu & nõ fuit i die furoris dñi q effugeret & relinqueret. Quos educaui & enutriui: inimicus meus consumpsit eos.

Dic ponit euadẽdi ipossibilitatẽ. Et circa B tria facit. Primo ponit obsidionẽ. q̃si ad diẽ solẽnẽ. i. sic ad solẽnitates ꝺsueuerũt iudei venire: ita nũc te ispirãte venerũt ad obsidẽdũ. Esa.29. Circũdabo q̃si sperã in circuitu tuo: & iaciaz ꝫ te aggerẽ: & munimẽta ponã in obsidiõe tua. z° euadẽdi ipossibilitatẽ. Nõ fuit q effugeret. Esa.41. Suscitaui ab aglone: & veniat a solis ortu. 3° apprehensio & destructionẽ. q̃s educaui. Baruch. Nutriui illos cũ iocunditate.

Capitulum. III. ALEPH.

1ª Ego vir videꝫ pauptatẽ meã in virga idignatiõis ei⁹. Aleph. Me minauit & adduxit i tenebras & nõ in lucẽ. Aleph. Tamen in me vertit: & conuertit manum suam tota die.

A Hic post multar pena & enũeratione: excludit populi desperationẽ. Et diuidit i ptes tres. In 1ª ponit desperationẽ, puocantia. In 2ª accipiẽde fiducie argũenta. ibi [Recordare pauptatis.] In 3ª ibi [Assumpta fiducia ꝓuertit se ad petẽdã miam. ibi [Scrutemur vias nras.] Circa p̃ᵐ tria. p̃ ponit afflictionẽ. in z° assumit reprobationẽ. ibi [Et repulsa.] 3° ꝺcludit ꝺspationẽ. ibi [Et dixi perijt.] Circa p̃ᵐ duo. p̃ ponit afflictiones quã ex pausiõe man⁹ sustinuerũt. z° affligẽdi modũ. ibi [Ursus insidians.] Circa p̃ᵐ tria p̃ ponit diuise passiõis flagellũ. z° pausiõis effectũ. ibi [Uetustã.] 3° excludit euasionis remediũ. ibi [Circũedificauit.] Circa p̃ᵐ tria. p̃ ponit patientẽ idignationẽ. [Ego virvidẽs panptatẽ meã.] loquitur Piere. in ꝑsona sua. q ẽt cũ alijs afflict⁹ fuerat: vt in ꝑsona pplicã⁹ miriaz suã reputabat. Apoc.3. Nescis qr cecus es & paup & mis & misabilis. Allegorice de christo & ecclia: moraliter de aia. z° ponit ꝺsolatiõis subtractionẽ. [Me minauit i tenebras] tribulationũ [& nõ i lucẽ] ꝺsolatiõis: qr post flagella nõ adhibuit ꝺsolatiõez solito more. Job.3. Circũdedit me de⁹ tenebris. 3° flagelloꝝ ꝺditionẽ. [tñ in me] more afflictoꝝ loquitur q solũ suas plagas ꝓsideraꝝ. [vertit & puertit.] Peramẽs & iteꝝ percutiens. Esa.8. In manu fortis eruditus me. Et i hoc capto tribus clausulis: singulis p ordinẽ ꝓscribit eadez lra & aliquo tribus singulis sequens. BETH.

2ª Uetustam fecit pellẽ meam & carnẽ meã: contriuit ossa mea. Beth. Edificauit in gyro meo: & circundedit me felle & labore. Beth. In tenebrosis collocauit me quasi mortuos sempiternos.

B Dic ponit effectũ diuine passionis: sic liuor est effusus virge. Et circa B tria facit. p̃ ꝓsũptionẽ viriũ i toto pplo: qui [pellẽ] in q̃ plebs q̃si exteri⁹ circũstas [carnẽ] in q̃ delicati & teneri [ossa] in q̃b⁹ fortes de pplo bellatores: totũ vetustate tabescit. Baruch.3. Quid est israel q in terra inimicoꝝ es inueterasti in terra aliena. z° obsidionẽ in q̃ debilitatoꝝ [edificauit].i. exercitũ obsidẽtẽ [felle].i. exercitu q mihi labore & fel simile. Job.5. Nũqd mare ego sum: aut cetus: qr circũdedisti me carcere. 3° in captoꝝ incarcerationẽ [in tenebrosis.] carcere [q̃si mortuos illos q morti adiudicati sũt. ps. Posuit me in obscuris sic mortuos seculi. Poterẽt ex ꝑsona Piere. intelligi q p multis angustiꝝ & in corpe ꝓsũptus & i carcere reclusus ẽ. GIMEL.

3ª Circũedificauit aduersus me vt nõ egrediar aggrauauit cõpedem meũ. Gimel. Oz & cũ clamauero & cũ rogauero: excluſit oronẽ meã. Gimel. Cõclusit vias meas lapidibus quadris: semitas meas subuertit.

C Dic excludit euasionis remediũ. Primo pp bestiũ obsidionẽ. [Circũedificauit] exercitum obsidentem [cõpedem] idem significat q obsidio: sic eisq mittunt in carcere: vt nõ possint effugere. ps. Traditus sum & nõ egrediebar. Job.13. Posuisti in neruo pedẽ meũ: obseruasti omnes semitas meas. z° pp oronis exclusionez. [Sed & cum clamauero.] ps. Clamabo p diẽ & nõ exaudies. 3° pter ꝓsiliaꝝ ipeditionem [cõclusit vias] cõsilia euadendi [lapidibus] granibus impedimẽtis. Occe.2. Sepiam vias tuas spinis. DELETH.

4ª Ursus insidians facꝰ es mihi: leo in abscõdito. Deleth. Semitas meas subuertit & ꝓfregit me: posuit me ꝺsolatã. Deleth. Tetẽdit arcũ suũ: & posuit me q̃si signũ ad sagittam.

C Dic oñdit affligẽdi modũ. Et p̃ qr insidiose. z° qr apte. ibi [Tetẽdit.] 3° qr copiose. ibi [replenit me.] Circa primũ duo facit. Primo ponit insidias bestiũ [cui ẽ mihi] mabu

chodonosor pugnās ꝫ me ex insidijs: sic̄ vrsus in quo cru delitas: z leo in quo ptās eius designat. Osee. 13. Ego ero eis q̄si leena: sic̄ pardus in via assyrioꝝ. z° excludit insidi as: vel ꝓfilia ipsoꝝ: qb⁹ insidias hostiū repellerēt[semitas meas.]supra. z. ꝓposuit me desolatā: tota die meroze ꝓfe cta.[Tetēdit]hic ostēdit q⁹ publice z patēter ipsaꝝ afflixit. Et circa hoc tria facit. ꝓprio ponit ꝓpōnē[arcū]iudi cū: vel exercitū hostiū[q̄si signum]ad qō oēs publice sa gittant. ps. Arcum suum tetendit. Job. 16. Confregit me z posuit me q̄si signum ad sagittam. HE.

5° ¶ Misit in renibus meis filias pharetre sue. Hie. Factus sum in derisuz oi populo meo canticū coꝝ tota die. Hie. Repleuit me amaritudinibus inebriauit me absinthio.

¶ Dic z° ponit pene afflictionē[in renib⁹]in quo ꝰsigna tur luxuria populi[filias]sagittas: vel penas diuersas de cretas ei⁹ exeūtes. Job. 30. ꝓpharetrā suā aperuit z af flixit me. 3° ponit punitiꝰ delusionē[fcūs sum]B est iple tū. Hiere. 20. Fcūs sum in derisuz tota die: oēs subsanant me: sic̄ et ꝑpls ab alijs derisui habes est.[Replenit me.] hic ostēdit q⁹ copiose. Et ꝑ quantuz ad multitudinē pena rū[repletit amaritudine]angustijs diuersis[inebriauit] abūdanter intulit. Hier. 41. z° ibi.[Confregit]q̄ntum ad numerum punitorum. VAV.

6° ¶ Cōfregit ad numeꝝ dentes meos cibauit me cinere. Vau. Et repulsa est anima mea: oblitus sum bonorum. Vau. Et dixi: perijt finis meus z spes mea a domino.

D ¶ ꝓsequit afflictiones[dentes]bellatoreꝰ. qs ostende bant: sic̄ bestia dentib⁹.[ad nūeꝝ]vt nullus remaneret [cinere]vilitate. Job. 4. Dentes catuloꝝ leonū ꝓtriti sūt. ps. Cinere tanq̄ panē māducabā.[Et repulsa.]hic assu mit reprobationē.[repulsa]a misericordia dei. ps. Tu aūt repulisti z despexisti[oblitus sum]ꝑ expientiā maloꝝ. Eccl. xj. Malitia vnius hore oblitionē facit luxurie ma gne.[Et dixi.]Hic ꝓcludit desperationē. q. d. qz in angu stijs iuni: z dñs repulit me: vt nō adiuuet[dixi]in corde meo ex ꝑsona desperātiū[perijt finis]q. nō ꝓsequar q̄ō expectabam. Hiere. z. Desperaui: nequaq̄ faciaz. Mal. 3. Et dixistis vanus est qui seruit deo. ZAI.

7° ¶ Recordare paupertatis z trāsgressiōis mee: absinthij z fellis. Zai. Memoria mea⁹ ero: z tabescet in me aia mea. Zai. Hec recolens in corde meo in deo sperabo.

¶ Dic ponit argumēta ad excludendā desperationē. Et ꝑ ex diuina misericordia. z° ex diuina iustitia. ibi.[Et ꝓte ret sub pedib⁹. 3° ex diuina potētia. ibi[Quis est q dixit] Circa p̄m duo facit. ꝓprio ostēdit diuinā misericordiā q̄m ad collationē bñficioꝝ. z° q̄m ad relaxationē penaꝝ ibi [Qz nō repulit z̄.[Circa p̄m tria ponit. ꝑ pteritoꝝ bñficioꝝ memoriā. z° ꝑntū expientiā. ibi[Mie dñi z̄.] 3° q̄tū ad expectationē futuroꝝ. ibi[Bon⁹ est dñs z̄.] Circa p̄m tria. ꝑ ꝓpha inducit deū ad ꝓsiderationē maloꝝ: q̄ substinuerūt dicens. Hic q dissimulās oblitus nī videris.[Recordare]liberās[paupertatis]q̄m ad spoliationē bonoꝝ[trāsgressiōis]culpe q̄ ē cā tāte miserie[absinthij] q̄m ad amaritudinē: z afflictionē boiuz. ifra. vlti. Recor dare dñe qd acciderit nobis. z° reducit seipsaz in memo riā bñficioꝝ q̄ receperūt[memoria memoꝝ ero]. s. bñfi cioꝝ[z tabescet]deficiet ex admiratiōe vel ostēdit. ps. Dec recordatus sum z effudi in me animā meam. 3° cō cludit fiduciam.[Dec]. s. beneficia. Eccl. vlti. Memoria tus sum misericordie me dñe. HETH.

8° ¶ Misericordie dñi qz nō sum⁹ ꝓsūpti: qz nō defecerūt miserationes ei⁹. Heth. Noui dñe culo multa est fides tua. Heth. Pars mea: dñs dixit aia mea: ꝓpterea expectabo eum.

¶ Dic ponit expientiaz diuine misericordie in pñti. Et ꝑ E ponit ipsius recognitio[misericordie dñi]. q. nō pmiēs ne si imisericors: qz citra ꝓdignū punit.[non ad nihilū redigēs nos]. Hier. x. Corripe me dñe: verūm in iudicio nō in furore: ne forte ad nihilū redigas me. z° ponit hu ius a dño approbatio[noui vinculo]. i. aperte[ego dñs tus]. i. Hieremie q iter supplicia recognoscis beneficia. Matth. 15. Magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. 3° po nit intentam ꝓclusionē[pars mea dñe: qz ipm mihi alys ꝓpositis in parte elegi. ps. Domin⁹ pars hereditatis mee z calicis mei. TETH.

9° ¶ Bon⁹ est dñs sprantibus in eū: aie queren ti illum. Teth. Bonum est ꝑstolari cū silē tio salutare dñi. Teth. Bonum est viro cū portauerit iugum ab adolescentia sua.

¶ Dic ostēdit diuinā misericordiā ex expectatiōe futuro rū. Et ꝑ ponit expectationē. z° expectatiōis ꝓditionē. ibi [Sedebit z̄.]Circa p̄m tria facit. ꝓprio ponit expectatio nis fructū[bonus]. q. ꝓpria bona diffūdēs. ps. Q̄ bonus israel de⁹ his q recto sūt corde. z° ponit expectandi mo dum.[Bonū est ꝑstolari cū silentio]patienter sine mur murc. Isa. 30. In silentio z spe erit fortitudo vra. 3° expe ctatiōis tps.[bonū est viro]iugū]domatis dñi z amoris. [adolescētia]vt seruēs etas deprimat: z facilis ad bona assuescat. ꝓpter. 12. Adolescēs iuxta viā suā: etiā cū se nuerit nō recedet ab ea. IOTH.

10° ¶ Sedebit solitarius z tacebit: qz leuauit se super se. Joth. Ponet in puluere os suū: si forte sit spes. Joth. Dabit percutienti se ma xillam saturabitur opprobrijs.

F ¶ Dic ponit expectatis ꝓditionē. Et ꝑ q̄m ad altitudineꝝ ꝓtēplatiōis.[Solitari⁹]vt nō impediat[tacebit ja cumul⁹ cogitationū z ōsideratioꝝ: qz ꝑ hoc[leuabit se sup se] z ad diuina ꝓsideranda. Osee. 2. Ducā eā in solitudinē z loquar ad coꝝ ei⁹: vel in hoc ostēdit expectātis delectionē qz manet ad expectādū[solitarius tacebit]qz abiecta leuabit]superiendo. z° q̄m ad humiltatē locatiōis.[po net puluere.]humiliter loquēs. Isa. 29. De humo audiet elogium tuū. 3° q̄tuz ad patiētiā tribulatiōis.[Dabit ꝑcutienti se]parat dare. Matth. 5. Si qs percusserit te i vna maxilla ꝑbe ei z alterā[saturabit]delectabit q̄si ꝑ hoc veniā speras. Ro. 5. Nō solū aūt sed z gloriamur in tribu lationib⁹ nris. Isa. 50. Corpus meū dedi percutientibus z genas meas vellentibus. CAPH.

11° ¶ Qz nō repellet in sempiternū dñs. Caph. Quia se abiecit z miserebit ꝑs multitudinē misericordiaꝝ suaꝝ. Caph. Non. n. humilia uit ex corde suo: z abiecit filios hominum.

¶ Dic ostēdit diuinā misericordiā q̄m ad relaxationes pe naꝝ. Et ꝑ ponit a penis absolutionē[nō repellet]qz non semp puniet. ps. Nō repellet dñs plebē suā. Isa. 28. Nō in ꝑpetuū irascās irascibit illūnec vexabit illū. z° sū mit ad hoc rōnē ex diuina pietate[qz abiecit z miserebi tur]pu. n. pīis est postq̄ peccauerit ad corrigēdus ꝓlari. Tho. 3°. Si in correctiōe fuerit ad misericordiā tua pue nire licebit: z ex boni⁹ amore.[Non. n. humiliauit]. s. de-

posuit ab amore suo.ps. Filq autem hoium in tegmine alarum tuarum sperabunt. LAMECH.

12° ¶ Ut ꝓtereret sub pedib⁹ suis oēs victos terre. Lamech. Ut declinaret iudiciū viri: in cōspectu vult⁹ altissimi. Lamech. Ut pueteret hoiem in iudicio suo: dñs ignorauit.

G ¶ Dic sumit argumētū a diuina iustitia. Et ꝑ excludit ab ipsa tyrānica oppressionē. [Dñs ignorauit] practice: [vt ꝓtereret] q. tyrān⁹ q ꝑter iudiciū opprimit [victos] afflictos. ps. Exauduit pauper dñs: tvictos suos nō dispexit. 2° excludit iudicis puersitatē [vt declinaret] .s. a rectitudine supple. [Dñs ignorauit.] Job. 34. Uere de⁹ nō cōdemnabit frustra: nec oipotēs subuertet iudiciū. 3° excludit in iudicio puersaz intentionē: sic est in illis q sub pallio iustitie alios opprimere intēdunt [vt peruerteret in iudicio] .i. ꝑ iudiciuz [Dñs ignorauit.] Prouer. 4. Uias que a dextris sunt nouit dominus. MEM.

13° ¶ Quis est iste qui dixit vt fieret: dño nō iubente? Mem. Ex ore altissimi non egredientur nec mala nec bona? Mem. Quid murmurauit homo viuens: vir ꝑ peccatis suis.

¶ Dic sumit argumēta a diuina potētia: q̄ ola gubernata puidet. Et ꝑ ō illos q̄ dcrogāt diuine puidētie ifideliter blaspbemādo: vt ficret aliqd: etsi ñ ola sine dī puidētia. In quo excludit bresis illoz: q dñt q̄ puidentia dei extendet se vsq ad vlia z incorpalia: sic corpa celestia: z ēt vsq ad hoies pp ꝓfirmitatē nāe humane ad deū: vt dic rabbi Moyses. Alia aūt priculatia nō cognoscit de⁹ [ex ore altissimi] .i. ſnia [bona] ꝓspera [mala] aduersa i quo excludit errorē illoz q dñt ola a casu fieri. Et ēt q dñt a deo nō esse aliquā penaz: sic dicit Tullius. Jo. j. Dia per ipm facta sūt z sine ipso factū est nibil. Esa. 45. Ego dñs faciēs bona z creās mala. 2° logitur ō eos q dcrogāt ꝓpatiētiaz murmurādo. [Quid murmurauit] .i. q̄rel [ꝑ petis suis] .i. ꝑ bis q̄ ꝑ petis suis patit. Sap. j. Custodite vos a murmuratione: que nibil prodest: z a detractione parcite lingue. NVN.

14° ¶ Scrutemur vias nras: z queramus z reuertamur ad dñm. Nun. Leuem⁹ corda nostra cū manib⁹ ad dñm in celos. Nun. Nos iniq̄ egimus z ad iracūdiaz ꝓuocauim⁹: ideirco tu ineꝓorabilis es.

¶ Dic iā assumpta fiducia ꝓuertit se ad petendū diuinaz misericordiā. Et circa hoc duo facit. ꝓmo ponit ꝓpatiōnē ad oīonē. 2° ponit oīonē. ibi [Nos iniq̄ egim⁹.] Circa ꝑm duo. ꝓmo parat locus oīoni ꝑ vite emēdationē [scrutemur] ꝓscrutiēdo peccā ꝑterita. Et q̄ramus] dīm deside rio cordis z petentes auxiliū: quo accepto [reuertamur] bñ operando. Dicre. z. Uide vias tuas in cōualle, scito qd feceris. 2° parat locus ꝑ deuotionez [leuemus corda] .i. Tbi. Uolo viros orare in oi loco leuantes manus suas. [Nos iniq̄.] Dic icipit oīo: z ꝑ captat beniuolētiaz. 2° accusat culpa. ibi [Uidisti dñe iniqtatē.] 3° petit vidictā. ibi [Reddes vicē rē.] Circa ꝑm tria. ꝓmo captat beniuolentiā ex ꝑsona sua z populi cōquerētis. 2° ex ꝑsona aduersarij. ibi [Aperuerūt sup nos rē.] 3° ex ꝑsona iudicis. ibi [Inuocauī nomē rē.] Beniuolentiā aūt ex ꝑsona sua z ꝓpri captat / ꝓponēdo sua ineōmoda. Uñ circa ꝑm duo facit. ꝓmo ponit populi afflictionē. 2° suā cōpassionez. ibi [Oculus me⁹ afflict⁹ rē.] Circa ꝑm duo. ꝓmo ꝓfitetur culpā ne sequēs pena yergat in iudicis crudelitatē [iniq] peccādo ō ꝓmū [ad iracūdiā] peccādo i deū [i exorabilis jqz ñ flexibilis ad oīones nras. Dicr. 7. Tu q̄ noli orare ꝑ ꝓpło istoz neq̄ assumas oīonē z laudē: qz te nō exaudiam. Jo. 9. Pctōres de⁹ nō exaudit: sz siqs cultor dei est hunc exaudit. 2° ꝓponit peccatuz. SAMECH.

15° ¶ Occidisti in furore z ꝑcussisti: occidisti nec pepcisti. Samech. Opposuisti nubē tibi: ne trāseat oratio. Samech. Eradicationē z abiectionē posuisti me: in medio populoz.

¶ Dic tribulationib⁹ diuersis: z ad vltimuz [occidisti.] Prouer. 6. Quia zelus z furor viri nō ꝑcet in die vindicte. 2° ꝙuz ad peccātuz oīonis repulsionē [opposuisti nubē] .i. ꝑtā nra apponēs ea ō oīonē nram. Esa. Ꝑtā vra diuiserūt iter vos z deū vrū. 3° q̄m ad ipsoz dispsionē [eradicationē] .i. eradicatos a firmitate ꝓtectiōis tue z indignatione tua plenos. Sap. 4. Animietate vētoz eradicabuntur ꝓfringent rami icō sūmati. PHE.

16° ¶ Aperuerūt super nos os suū oēs inimici. Phe. Formido z laque⁹ facta est nobis vastitatio z ꝓtritio. Phe. Diuisiones aq̄z deduxit oculus me⁹: in ꝓtritionē filie populi mei.

¶ Dic captat beniuolētiā ex q̄ aduersarij: excitās ō ipz indignationez ex malis q̄ sibi inualit. Et ꝑ ponit ꝓparatio ad capiēdū. 2° ipsa captiuatio. ibi [Uenatiōe rē.] Circa ꝑm tria. ꝓmo hostiū ꝓparatio [aperuerūt] .i. ꝓparati ad deuorādū. ps. Aperuerūt sup me os suū: sic leo rapiens z rugiēs. 2° ponit ꝓpbetaz deceptio ꝑ quos ō hostes mu niri debuerūt [formido] scā formidis ante captiuitatē [z laqueus] in captiuitate [ꝓtritio] post captiuitatē. [Uanicinatio] falsoz ꝓpbetaz. Esa. 24. Formido z fouea: z laqueus sup te q habitator es terre. 3° ponit sua cōpassio. [Diuisiones] .i. q. ꝑ singulis miserus plozās. ps. Exitus aq̄rum deduxerunt oculi mei. Sciēdus tñ q ꝙ isti tres ꝙus sm quosdā debent ꝓponi ꝓcedētibus: vt ꝓbe. litera sit ante. Ain. ꝑter soliam mozem. AIN.

17° ¶ Oculus me⁹ afflict⁹ est nec tacuit: eo q̄ nō esset requies. Ain. Donec respiceret z videret de⁹ de celis. Ain. Oculus meus depredat⁹ est aiam meā in cunctis filiab⁹ vrbis mee.

¶ Dic ponit ꝓphe ꝓpassio. Et ꝑ q̄m ad exteriorē plāctū [afflict⁹] lachrymās [nō tacuit] a lachrymis [reges] a tribulatiōib⁹ ꝓpło. Dicr. 9. Dederūt oculi mei lachrymas: qz vox lamētatiōis audita est de ſyon. Et planct⁹ termin ās [donec respiceret] misericordie oculo. ps. Orā ꝑspexit de excelso sctō suo. 2° q̄m ad interioris doloris aculeū. [oculus me⁹] videns depredationem terre [depredatus est animam meā] spolians ea letitia: vel plangens totuz dolorem cordis exterius traxit. SADE.

18° ¶ Uenatiōe ceperūt me q̄si auē inimici mei gratis. Sade. Lapsa est in lacu vita mea z posuerūt lapidem sup me. Sade. Inundauerunt aque super caput meū: dixi: perij.

¶ Dic ponit afflictio i q̄ ciderūt. Et ꝑ ponit ipsa captio. [venatiōe] q. isidiatores igenys: z viribus opantes [inimici] .i. chaldei [gratis] qz .s. nibil eos leserā: nibil mibi ꝓfuerāt. Esa. 52. Assur absq vlla cā calūniat⁹ e eū. Dicr. 19. Post bec mittā venatores multos: z venabūt eos. 2° ponit carcer icarceratio [lapsa est in lacū] carceris z captiuitat. ps. Posuerūt me in lacu iferiori: i tenebrosis z in vmbra mort. 3° icarceratoz afflictio [Inundauerūt] multiplicate sūt [ad ꝓtribulationū.] dixi ꝙperās z ipatiēs. Jone. 2.

ōes gurgites tui sup me transierunt. COPH.

19° ¶ Jnuocaui nomen tuū dñe: de lacu nouissimo. Coph. Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam a singultu meo ⁊ clamoribus. Coph. Appropinquasti in die quando vocaui te: dixisti: ne timeas.

¶ Dic captat benuolētiā ex iudicis psona. Et p̄ oñdit eī misericordiā ad miseros. 2° ostendit ipsi⁹ iustitiā. ibi⁊ Iudicasti dñe ⁊c. ⁊ Circa p̄m tria ponit. ⁊ Primo miseroꝝ oīones. ⁊ Jnuocaui jam in angustys eplis ⁊ de lacu nouissimo ⁊ de maxis tribulationib⁹ sic in egypto ⁊ in libro iudicū frequēter. Eccl. 51. Jnuocaui dñm p̄tez dñi mei vt nō derelinquat me. 2° ponit oīonis misericordē exauditionē. ⁊ vocē meā audisti jta ⁊ nūc ⁊ ne auertas. jps. Exaudiuit oīonē meā: dñs oīonē meā suscepit. 3° cōmemorat post auditā oīonē p̄secutionē. Appropinquasti ⁊ die jnfirmās me auxilio tuo: ⁊ ita nūc. Job. xj. Pone me iuxt te. Esa. xj. Ne timeas fu⁹ me⁹: qz ego tecū sum: ne declines. RES.

20° ¶ Judicasti dñe cām aie mee: redēptor vite mee. Res. Vidisti dñe iniqtatē illoꝝ aduersum me iudica iudicium meum. Res. Vidisti omnem furoꝝ: vniuersas cogitationes eorum aduersum me.

¶ Dic p̄mēdat iudicē de iustitia ⁊ iudicasti ji ꝑteritis tpibus: ita nūc fac. ps. Judica me de⁹ ⁊ discerne cām meam. ⁊ vidisti jbic captata benuolētia iudicis ꝓponit accusationē ꝺ aduersarium. Et p̄ accusat iniqtatē opis. ⁊ vidisti dñe j. q. d. nō p̄t negare tibi notū. sup̄. p̄. Intret oē malū coꝝ coꝝ te ⁊ videmia eoꝝ sic videmiasti me. 2° accusat furorē cordis. ⁊ Uidisti oem furorē. ⁊ Dicre. 28. Uenite cogitemus ꝺ Dicremiā cogitatiōes. 3° accusat peccatuꝝ oris. ⁊ audisti opprobrium. SIN.

21° ¶ Audisti opprobrium coꝝ dñe: omnes cogitationes aduersum me. Syn. Labia insurgentiū mihi ⁊ meditationes coꝝ: aduersum me tota die. Syn. Sessionē coꝝ ⁊ resurrectionē coꝝ vide: ego sum psalmus eorum.

¶ Dic accusat penū ei⁹. Et p̄ q̄tū ad opprobrioꝝ irrogationem. ⁊ Audisti opprobrioꝝ j. q. d. nō indiget ꝓbatiōe. Dan. 9. Dicrusalē ⁊ ppls tu⁹ opprobriū sūt oīb⁹ p̄ circuitu nr̄m. 2° q̄tuꝝ ad cōminationes ⁊ labia insurgentiū. ⁊ ps. Qui ingrebāt mala mihi locuti sūt vanitates. 3° q̄m ad irrisionē ⁊ insultationē ⁊ sessionē ⁊ q̄ sedēt in p̄silio ad me destruendū ⁊ resurrectionē ⁊ exaltationē ⁊ psalm⁹ eoꝝ: qz de me irrisoria cantica faciūt. Et p̄t oia hec itelligi i p̄sona ꝓphete: vel in p̄sona populi: vt ꝑs dictum est. Job. 30. Nūc in coꝝ canticū ꝑtus sum⁹ ⁊ factus sum⁹ illis in puerbiū. ps. In me plasebāt q̄ bibebant vinū. THAV.

22° ¶ Redde eis vicem dñe iuxta opera manuū suaꝝ. Thau. Dabis ei scutum cordis: laborem tuum. Thau. Persequeris in furore: ⁊ conteres eos sub celis domine.

¶ Dic petit vindictā de aduersarys. Et pp securitatē exauditionis oīonis ponit magis p̄dicēdo: q̄ orādo. Uñ duo fac. ⁊ Prio p̄dicit iustā petiōꝝ retributionē ⁊ reddes vicē j. i. penas. ps. Scōm opa coꝝ tribue illis: redde retributiones coꝝ ipsis. 2° ponit pene determinationē. Et p̄ q̄m ad determinationē ⁊ dabis eis laborē tuū j. i. petri in quo te laborare fecerūt. Esa. j. Laborauit sustinēs ⁊ scutū cordis j. i. p petiōꝝ coꝝ retribues scutū cordis. Lauritiā: vt nō penetret sagitta gīe tue in gladio tuo. Job. 40. Corp⁹ illi⁹ q̄si scuta fusilia. 2° q̄m ad penā corpis ⁊ psequeris ꝺ uersis afflictionib⁹ ⁊ tandē ⁊ peteres ⁊ p̄ morte: ⁊ eternā damnationē ⁊ sub celis ⁊ qui in celis esse voluerūt. Dicre. 17. Induc super eos diem afflictionis ⁊ duplici contritione cōtere eos domine deus noster. p̄s. Jta persequeris eos in ira tempestatis ⁊ in ira tua turbabis eos. ALEPH.

¶ Capitulum. IIII.

Quomodo obscuratum est aurum: mutatus est color optimus: dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. A

Hic p̄cipaliter plangit miseriā obsidionis. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma plangit populi miseriā. In 2ª arguit insultantiū letitia. ibi⁊ Saude ⁊ letare ⁊c. ⁊ Circa p̄mū duo. ⁊ Primo plangit populi afflictiones. 2° resistendi ipotentiam. ibi⁊ Lux adhuc sustineremus ⁊c. ⁊ Prima in duas. In p̄ma plangit populi miserias in generali. 2° exequitur per partes. ibi⁊ Sz ⁊ lamie ⁊c. ⁊ Circa p̄mū duo. In p̄mo ponit metaphoraꝝ. In 2° exponit. ibi⁊ Filij syon ⁊c. ⁊ Fuerūt inclyti eminentes in trib⁹. In sui vilitate diuine cognitionis. ps. Non fecit taliter omni nationi ⁊ iudicia sua non manifestauit eis. ⁊ dicit⁊ aurum. ⁊ Prouer. 20. Est aurum ⁊ multitudo gēmaꝝ labia sciētie: ⁊ hoc ⁊ obscuratū est ⁊ infidelitatis ignominia. Esa. 5. Captiuus ductus est populus: qz nō habuit sciam. Eminebāt 2° in pulchritudine honestatis. Eccl. 44. Pulchritudinis studiū habentes: pacifici ⁊ homines in domib⁹ suis. Et iō dī⁊ color optimus ⁊ q. mutat⁹ est in nigredinem peccati: ⁊ tristitie. 2. Mach. 3. Facies ⁊ color immutatus est. 3° eminebant in cultu religionis. Jō dī⁊ lapides sanctuarij dispersi per caput platearum ⁊ diuersarum gentium. ⁊ Mach. 4. Tulerunt lapides contamināt̄ionis in locum immundum. BETH.

¶ Filij syon inclyti ⁊ amicti auro primo: quomodo reputati sunt in vasa testea: opus manuum figuli. 2°

¶ Dic exponit q̄d supra dixerat ⁊ inclyti ⁊ qz ex genere sanctoꝝ ⁊ auro p̄mo ⁊ optimo. ⁊ Sapia. Sap. 7. Omne aurum in comparatiōe illius arena est exigua ⁊ in vasa testea ⁊ j. populum fragilem ⁊ vilem. Esa. 64. Et nunc dñe pater noster es tu nos vero lutum. GIMEL.

¶ Sed ⁊ lamie nudauerunt mammam lactauerunt catulos suos. Filia populi mei crudelis: quasi struthio in deserto. 3° B

¶ Dic p̄sequit miseriam ꝑ partes. Et p̄ ponit afflictionē obsidionis q̄tuꝝ ad famē. 2° ciuitatis captionē ⁊ destructionem. ibi⁊ Complcuit dñs ⁊c. ⁊ 3° ciuium captoꝝ irrisionem. ibi⁊ Recedite polluti ⁊c. ⁊ Circa p̄mum 4ª. ⁊ Primo tangit famē parulorꝝ. 2° famez delicatoꝝ ibi⁊ Qui vescebant ⁊c. ⁊ 3° famē deo ꝓsecratorum. ibi⁊ Candidiores ⁊c. ⁊ 4° imensam famē ipsaꝝ maternaꝝ. ibi⁊ Manꝰ mulieꝝ ⁊c. ⁊ Circa p̄mum duo. ⁊ Primo famē lactentium 2° puloꝝ ⁊ adolescentum. ibi⁊ Paruuli petierunt. ⁊ Circa p̄mum duo. ⁊ Prio defectus lactis. 2° defectus effectū. ibi⁊ Adhesit ⁊c. ⁊ Lamie ⁊ monstra q̄dam bestia corpora feminea ⁊ pedes cognosca laniando dicta: qz filios suos laniant. ⁊ Crudelis q̄si struthio ꝺ quo. Job. 39. Indurauit ad filios suos quasi nō sint sui: frustra laborauit nullo timore cogente. Et comparantur his mulieres bierusalē non propter crudelitatem affectus: sed propter similitudinem actus: quia hec filios non prebebant quod erat ex

defectu nutrimenti. DELETH.

4° ¶ Adhesit lingua lactentis ad palatum eius in sití: paruuli petierunt panem: ⁊ non erat qui frangeret eis.

¶ Dic ponit effectum. ſ. sitim puerorum. ⌊ Adhesit. ⌋ Propter siccitatē. ⌊ Paruuli ⌋ q̄ iam crescentes solido cibo uti poterant: nec lacte egebant. Amos. 8. Deficient virgines pulchre ⁊ adolescentes in siti. supra. 3. Matth° laſs dixerunt ubi est triticum ⁊ vinum. HE.

5° ¶ Qui vescebantur voluptuose interierunt in vijs: qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora.

¶ Dic ponit famē delicate nutritorum. Et p̄mo ponit famis afflictionem. 2° ponit comparationē ibi ⌊ Et maior effecta ⁊c. ⌋ Fames aūt ondit̄ duob° signis/morte ⌊ interierunt ⌋ e uiliū comestione. ⌊ Qui nutriebant ⌋ in ore sub tractis cibarijs ⌊ amplexati ⌋ st stercora ⌋. Laude sūpserūt uilia cibaria: uel ad lr̄az. 4. Reg. 7. Sile. Job. 6. Anime eturienti et amara dulcia esse videntur. VAV.

6° ¶ Et maior effecta est iniquitas filie populi mei peccato sodomorum: que subuersa est in momento ⁊ non ceperunt in ea manus.

C ¶ Dic exaggerat penā in comparatiōe ad penā sodomorum ⌊ maior effecta est: ⌋ maior in pena oñ'a: ⁊ maior fuit culpa pp ingratitudinem: ⁊ ppter sanctor̄ prophanationes: ⁊ maior pena: qz diuturnior. Eçech. 16. Non fecit sodoma sorori sue ipsa ⁊ filie eius sicut fecisti tu ⁊ filie tue. Matth. xj. Terre sodomor̄ remissius erit i die iudicij q̄ tibi. Job. 9. Si flagellat occidat semel: ⁊ ō penis innocentū nō rideat. Glo. Moraliter de peccato simulatiōis q̄ est maius peccatū: peccato sodomor̄. Contrarius est q̄ dī. Esa. 3. sup illud. Peccatū suum sicut sodoma p̄dicauerunt: in glo. secūda tabula post naufragiū est peccatū absondere. Ad q̄ dī q̄ absconse peccare est ꝓditio alicuius. Peccatū No simulationis vitium maius est: qñ per hoc querit deceptio ⁊ gloria apud alios. Et idem maius dī non simplr. sed q̄tum ad effectū deceptionis: vel q̄tum ad mām: qz circa spūalia peccat: in quib° qui falsitatem facit: plus est accusandus q̄ qui violat numisma: vt dicit Philosophus. ZAI.

Obiectio.

7° ¶ Candidiores nazarei eius nive: nitidiores lacte: rubicundiores ebore antiquo: sapphyro pulchriores.

D ¶ Dic describit fames consecrator̄ deo. ſ. naçareor̄. De quor̄ ꝓsecratione legit̄. Nūe. 6. Et p̄ eor̄ pulchritudinē. 2° ex fame cōsecutā turpitudinē. ibi ⌊ Denigrata est ⁊c. ⌋ 3° ponit pene cōparationē. ibi ⌊ Melius fuit ⁊c. ⌋ Ad pulchritudinē aūt corporalē bois regitur aspectus decens quo ad hilaritatem vultus: ⁊ q̄tum ad hoc dicit ⌊ sapphyro pulchriores ⌋ qui q̄dem celestis coloris existens mētē lenificat. Regitur etiam debitus color dupler. ſ. rubor: ⁊ q̄tum ad hoc dicit ⌊ rubicundiores ⌋ ⁊ candor: ⁊ q̄tum ad hoc: dicit ⌊ candidiores. ⌋ Et qz vt dicit Plin°. Albus color maxie receptiū est alior̄: ops q̄ sit cādor sine macula: ⁊ q̄tum ad hoc dicit ⌊ nitidiores. ⌋ Et sūt locutiones biperbolice: nec tñ false: qz figurate gbus aliud dī ⁊ aliō significat. Et ad lr̄az decori erāt pp vite munditiā ⁊ abstinentiā: sicut legit̄ de Daniele ⁊ sociis ei°. Dan. j. Benedictio eius qui apparuit in rubo. HETH.

8° ¶ Denigrata est super carbones facies eor̄: ⁊ non sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis eor̄ ossibus: aruit ⁊ facta est quasi lignum.

¶ Dic ponit turpitudinem ex fame sequēte q̄tum ad coloris mutationē ⌊ denigrata est: ⌋ ⁊ nō agnitu pp deturpationem ⁊ ad desiccationē pinguedinis. ⌊ adhesit cutis. ⌋ Naum. 2. Facies omnium sicut nigredo olle: vbi est habitaculum leonum ⁊ pascua catulorum leonum. Job. 7. Cutis mea erupit. TETH.

9° ¶ Melius fuit occisis gladio q̄ interfectis fame: quoniam isti exhauerunt consumpti a sterilitate terre.

¶ Dic ponit ꝓparationē. ⌊ exhauerūt ⌋ ō fecerūt dūs afflicti. Eccl. 34. Melior ē mors q̄ vita amara. IOTH.

10° ¶ Manus mulierum miserecordium coxerunt filios suos: facti sunt cibus earū in contrictione filie populi mei.

¶ Dic ponit imensam famē matr̄ que pre nimietate famis filios suos comederunt. supra. 2. Ergo ne comedent mulieres fructū suū: parvulos suos. CAPH.

11° ¶ Complevit dñs furorē suū: effudit iram indignatiōis sue. Et succendit ignē in syon: ⁊ devorauit fundamenta eius.

¶ Dic plangit captiuitatē ⁊ destructionem ciuitatis. Et primo ponit destructionem. 2° facti admirationem. ibi. ⌊ Non crediderunt ⁊c. ⌋ 3° assignat destructionis rationē. ibi ⌊ Propter peccata prophetarum. ⌋ ⌊ Complevit ⌋ penā inducens ⌊ effudit. ⌋ pp copiaz ⌊ succēdit ignē ⌋ pp pene determinationē: qz ciuitas cōbusta fuit ⌊ fundamēta: ⌋ q̄ cōfore. Uel qz vsq; ad fundamēta domus destructe sunt. Deuter. 32. Ignis succensus est in furore meo ⁊ ardebit vsq; ad inferni nouissima. LAMECH.

12° ¶ Non crediderūt reges terre ⁊ vniuersi habitatores orbis: quoniam ingrederetur hostis ⁊ inimicus per portas hierusalem.

E ¶ Dic ondit factū esse admirabile: qz prius erat incredibile. ⌊ Nō crediderūt ⌋ q̄ñ erāt in ea reges potētes ⁊ divina protectione munita ⌊ hostis ⌋ aptus violēter ⌊ inimicus ⌋ latens fraudulenter. Esa. 25. Quis cogitauit hoc sup tyrum quondam coronatā? Eçech. 31. Subito dum non sperat̄ venit contritio eius. MEM.

13° ¶ Propter peccata prophetarum eius ⁊ iniquitates sacerdotum eius: qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum.

¶ Dic assignat rōnem destructionis vt admiratio cesset. Et ō plator̄ culpam ⌊ pphetar̄: ⌋ ⁊ sacerdotū: q populus gubernari debebat. Dan. 2. Egressa est iniqtas a senioribus: q̄ videbant regere populum. NUN.

14° ¶ Errauerūt ceci in plateis. polluti sunt sanguine. Cumq; non possent: tenuerunt lacinias suas.

¶ 3cdo ponit insufficientē emēdat: qz abstinētes tñ ab ingressu tēpli se satisfacere credebāt. ⌊ Errauerunt ⌋ vagātes p̄ plateas ⌊ ceci. ⌋ Excecauit n. eos malitia eor̄. Sap. 2. ⌊ Intrare ⌋ tēplum ⌊ lacinias suas. ⌋ vestes scissas ad modū loculator̄ a lacero lacerās: dictas: in quo ondit̄ q̄ a voluptatibus nō cessabant: vel ꝑ alias lr̄am: lasciuias: ⁊ planius est. Esa. 59. Manus vestre pollute sunt sanguine digiti vestri iniquitate: vel pōt exponi de illis q excecati corpaliter fuerūt ab hostibus capti: qui domos per se intrare non poterant: nisi ductoris fimbrias tenerent: ⁊ tenet se cum sequente. SAMECH.

15 ¶ Recedite pollúti clamauerunt eis: recedite: abite: nolite tangere. Jurgati quippe sunt & cómoti dixerunt inter gentes non addent vltra vt habitet in eis.

¶ Dic ponit ciuium captoꝝ irrisionez ab hostibus. Et p̃ imꝓperat eis sanctoꝝ ꝓphanationē⌊ clamauerunt ⌋ hostes⌊ eis ⌋ ſ. in terris⌊ recedite ⌋ in captiuitate de loco sancto⌊ nolite tãgere ⌋ sancta vos in mũdi. Leui. 21. Omnis qui hũerit maculam de semie Aaron: nõ accedet offerre hostiã. 2° imꝓperat eis dei indignationē: q̃ tum ad diuini auxilij destitutionē.⌊ Jurgati sunt ⌋ hostes ℈ iudeos⌊ & cómoti ⌋ vtriq; isti obiurgãdo: & illi volẽdo⌊ vt habitet ⌋ deus vos defendens. ꝑs. Dicẽtes deus dereliquit eum: & quãtum ad pene iflictionem: recte dicit. PHE.

16 ¶ Facies domini diuisit eos: nõ addet vt respiciat eos. Facies sacerdotum non erubuerunt: neq; senum miserti sunt.

¶ Facies dñi ꝓpria⌊ diuisit ⌋ in gentes dispersit. ꝑs. Diuisi sunt ab ira vultus eius. 3° imꝓperat eis senioꝝ irreuerentiam: & sunt ꝟba hostiuꝫ cum iudeis⌊ facies sacerdotũ. ⌋ Esa. 30. Tumultuabit puer ℈ senẽ & ignobilis ℈ nobiles. Vel pñt esse ꝟba ꝓphete de hostibus. AIN.

17 ¶ Cum adhuc subsisteremus defecerũt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum: cum respiceremus attenti ad gentem que saluare nos non poterat.

¶ Dic excludit euadẽdi facultatẽ: prohibens 4m̃ per que possent euadere. Prio auxiliũ amicoꝝ⌊ cuꝫ adhuc subsisteremus ⌋ expectaremus auxiliũ nostrum vanum. ⌊ egyptiorum. Esa. 31. Egyptus frustra & vane auxiliabitur. 2° excludit propriarum virium. SADE.

18 ¶ Lubricauerũt vestigia nostra in itinere platee nostre: appropinquauit finis noster: cõpleti sunt dies nostri q; venit finis noster.

¶ Lubricauerunt ⌋ q. pre debilitate nõ poteramus firmiter stare: ac si tenebre lubrice. ꝑs. Fiant vie illoꝝ tenebre & lubricũ: & angelus dñi ꝑsequens eos. Dier. 24. Vie illorum erunt quasi lubricum in tenebris. Et ideo⌊ appropinquauit finis ⌋ ſ. captiuitatis vel mortis: & tandem⌊ cõpleti sunt. ⌋ Ezech. 7. Finis venit: venit finis. 3° excludit fuge remedium. COPH.

19 ¶ Velociores fuerunt ꝑsecutores nostri aquilis celi super montes persecuti sunt nos: in deserto insidiati sunt nobis.

¶ Tangit historiaꝫ hic que dñ Diere. vltimo. Qz chaldei cõprehenderũt sedechiam fugientẽ per viã solitudinis. locutio hiperbolica. Habac. 2. Volabunt q̃si aquila festinans. 4° excludit protectionem regum. RES.

20 ¶ Spiritus oris nostri Christus dominus captus est in peccatis nostris: cui diximus in vmbra tua vinemus in gentibus.

¶ Spũs oris⌊ quo respirabamus inter angustias: ⌊ Christus dñs. ⌋ Josias⌊ captꝰ est: ⌋ interfectꝰ est ab egyptijs. 4° Reg. 24. ⌊ Pro pctis nris ⌋ q; ipse iustus erat vel pôt exponi de sedechia fm̃ consequentiam historie: vel melius de Christo. Esa. 53. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras⌊ in vmbra ⌋ protectione. Lam. 2. Sub vmbra illius quã desideraueram sedi.

21 ¶ Gaude & letare filia edom que habitas in terra hus. Ad te quoq; pertransiet calix inebriaberis atq; nudaberis.

¶ Dic cõminat̃ insultanti⌊ & ꝓcipue idumeis. Quib⁹ ꝑ cõminat̃ Et 2° iudeos ꝓsolatur. ibi⌊ Cõpleta est 2ã. ⌋ Circa ꝑm̃ duo. p̃ excludit letitiã.⌊ Gaude ⌋ irrisorie. 2. Reg. 1. Nolite annũtiare in getb: neq; annũncietis in cõpitis ascalonis: filia edom: plebs idumeoꝝ in terra hus. Contra. Deut. 2. In possessionẽ Esau dedi montẽ seir. Preterea hus fuit ꝓmogenitus nachor. Gen. 22. Et dicẽduꝫ q; non est mẽtio de hoie hus: sed de terra hus: que alio nole dñ. ausitidis: vt dicit glo. Diere. 25. Lucas regiõ Ausitidis: que est in confinio idumeoꝝ & arabuꝫ. 2° cõminat̃ penam⌊ ad te quoq; calix ⌋ ira dei⌊ inebriaberis ⌋ miseria repleberis.⌊ nudaberis ⌋ spoliaberis omnibus bonis. Diere. 49. Ecce quibus non erat iudicium: vt biberent calicem bibentes bibant. THAV.

22 ¶ Cõpleta est iniquitas tua filia syon nõ addet vltra vt trãsmigret te. Visitauit iniquitatez tuã filia edom: discooperiet peccata tua.

¶ Dic ꝓsolatur iudeos. Et p̃ ex coꝝ liberatiõe⌊ cõpleta ⌋ penis purgata⌊ nõ addet ⌋ p peccatis preteritis nisi peccata iteres. Esa. 40. Cõpleta est malitia eius dimissa é iniquitas illius. 2° ex hostium punitione.⌊ Visitabit ⌋ quasi iudex: vel ipsas inquirens vindictas⌊ discooperiet ⌋ manifestans per penas. Diere. 49. Ego discooperiaꝫ Esau: reuelani abscondita eius.

¶ Oratio Hieremie. capitulũ. V.

RECordare domine quid acciderit nobis intuere & respice opprobrium nostruꝫ. Hereditas nostra versa est ad alienos: domus nostre ad extraneos. Pupilli facti sumꝰ absq; patre: matres nostre quasi vidue. Aquaꝫ nostram pecũia bibimus: ligna nostra pretio comparauimus. Ceruicibus nostris minabamur: lassis non dabatur req̃s. Egypto dedimus manũ & assyrijs: vt saturaremur pane. Patres nostri peccauerunt & non sunt: & nos iniquitates eorum portauimus. Serui dominati sunt nostri. non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis: a facie gladij in deserto. Pelles nostra quasi clibanus exusta est: a facie tẽpestatum famis. Mulieres in syon humiliauerũt: & virgines in ciuitatibus iuda. Principes manu suspẽsi sunt facies senum non erubuerunt. Adolescentibus impudice abusi sunt: & pueri in ligno corruerunt. Senes defecerũt ô portis: iuuenes de choro psallentium. Defecit gaudiuꝫ cordis nostri: versus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri veh nobis qa peccauimus. Propterea mestum factũ est in dolore cor nostrũ. ideo contenebrati sunt oculi nostri. Propter montem syon: qz disperijt: vulpes ambulauerunt in eo. Tu au-

tem domine ineternuz permanebis/solium tuum in generationem ⁊ generationē. Quare in perpetuum obliuiscēris nostri derelinquens nos in longitudinem dierum? Conuerte nos domine ad te ⁊ conuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sed proiiciens repulisti nos: iratus es contra nos vehementer.

A **Hic ꝓpheta** post multiplicia lamēta conuertit se ad orationis remedium. Et ꝓmo exponit populi miseriam. 2° petit misericordiā. ibi ⌊Tu autem dñe ⁊c.⌋ ¶Prima in duas. ¶Primo exponit miseriā populi quātum ad mala que incurrerunt. 2° quātum ad bona que amiserūt. ibi ⌊Senes deposuit ⁊c.⌋ Circa ꝓmū duo. ¶Prio excitat attentionem. ⌊¶Recordare⌋ attende ad miserias meas. supra. 3. ¶Recordare paupertatis ⁊ transgressionis mee. ⌊¶Recordare⌋ q.d. in notitia tene ⌊intuere⌋ i. notitia recondita considerationem deligē ⌊respice⌋ cogitando: ⁊ discutiēdo. 2° ibi ⌊Hereditas ⁊c.⌋ ponit populi afflictionem. Et ꝓ in generali. 2° descendēdo ad speciales personas. ibi ⌊Mulieres in syon ⁊c.⌋ Circa ꝓmum duo. ¶Prio excludit ea ꝑ quibus contra miserias sustentabantur. i. ꝓprias possiōes que in potestate hostiū transierūt ⌊hereditas.⌋ supra. ꝓ. Manum suam misit hostis ad oia desiderabilia eius. Dicit. 6. Non transibunt domos eoꝝ ad alteros: ⁊ agri ⁊ vxores ⁊ diuinam protectionē. ⌊¶Pupilli facti sumus⌋ q. destituti diuina/quasi paterna ꝓsolatione ⌊matres nostre⌋ synagoge ⌊ꝗsi vidue⌋ quarum actus sponsus dicebatur. Esa. 9. ¶Pupillorum ⁊ viduarum eius non miserebitur: qz omnis hypocrita est ⁊ nequā. 2° ibi. ⌊Aquā nostram ⁊c.⌋ ¶Prosequit speciales miserias: quas patiebant. Et ꝓ seruitutem. 2° afflictiones. ibi ⌊In ala⁹ nominis ⁊c.⌋ Circa ꝓm⁹ duo. ¶Prio ponit populi seruitutē. 2° exaggerat ipsaz. ibi ⌊Patres nostri ⁊c.⌋ Circa ꝓm⁹ duo. ¶Prio ponit seruitutem quā patiebantur ꝗtum ad bona ipsaz. ⌊Aquā nostram.⌋ hostib⁹ tyrānice nos opprimentibus. Deut. z. Aquā emptam bauricti ⁊ bibetis. 2° ponit seruitutem quātum ad ꝓprias personas. Et ꝓ coactā ⌊ceruicib⁹ minabamur⌋ q. i. pcussiōe ceruicuz pfistere in via nolebamus vel ligati ceruicibus. Deut. 28. In gentibus quoq; illis non gelcesnet crit requies tibi. 2° ponit seruitutem pſonalem voluntariam qua inopia cōpulsi se alijs in seruos vendebant: vel simplr vel ad tempus. Et hoc est ⌊egypto dedimus manus⌋ q. eis nos subiugātes. j. Reg. z. ¶Repleti prius ꝑ panibus se locauerūt vel ⌊dedimus manū⌋ auxiliū postulantes. Dicit. z. Quid tibi in via egypti: vt bibas aquā turbidā. ⌊¶Patres nostri.⌋ Dic

B exaggerat seruitutez. Et ꝓ ex conditione seruitutis: qz pro peccatis alioꝝ puniūt ⌊⁊ non sūt⌋ qz sunt mortui. ⌊¶Portauimus⌋ penam coꝝ sustinentes. Sed ꝯra Ezech. 18. Quid est q̄ iter vos vertitis parabolaz in prouerbiū dicētes. ¶Patres nri comederūt vuas acerbas ⁊ dentes filioꝝ obstupuerunt. Solo. Exo. 20. Ego sum deus zelotes ⁊c. Dis g oderunt me retribuaz. 2° exaggerat ex cōditione dñantium ⌊serui dñati sunt.⌋ sicut Moabite ⁊ Idumei ⁊ alij vicini quoꝝ prius dñati fuerant. ¶Prouerb. 30. ¶Per tria mala mouet terra. ¶Per seruū cū regnauerit: ꝑ stultū cum saturatus fuerit ⁊c. ⌊¶In ala⁹⌋ Dic ponit afflictionem famis: ⁊ ostēdit ꝓ penuriam. ⌊¶In ala⁹⌋ i. in periculo alioꝝ nostroꝝ. s. vite nostre fugiētes in deserto a facie gladij babylonis: vel q̄ onerantes se victualib⁹ periculis se exponebant vt hostes insequētes in deserto effugerēt vel qz nimio labore ad conquirendū cibū corpus suum consumebant. Esa. 21. Qui habitatis in terra austri cum panibus occurrite fugienti. 2° ponit famis officiū. ⌊¶Pelles nra exusta.⌋ Fame desiccata ⌊tēpestatum:⌋ qz obsessi ⁊ fugientes fame passi sunt diu. Osee. 9. Omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquēte. Job. 9. ¶Pelli mee cōsumptis carnibus adhesit os meum. ⌊¶Mulieres⌋ Dic descendit ad speciales personas. Et ꝓ ad mulieres. ⌊humiliauerūt⌋ corripiendo eas. Deut. 28. Uxorez accipies: ⁊ alius dormiet cū ea. filie tue tradent alteri populo videntibus oculis tuis. 2° ꝗtum ad principes. ⌊¶Principes manu⌋ ꝗsi in equleo ad māifestandū diuitias suas. Deut. 28. Adducet sup te gentem de longinquo ⁊ de extremis finibus terre in similitudinem aquile cum impetu: cuius intelligere linguam non possis: gentem procacis simā que nō deferat seni nec misereat parvuli. 3° ꝗtum ad iuuenes ⌊adolescentibus.⌋ Joel. 4. ¶Posuerunt puerū in prostibulum: puellam vendiderunt pro vino vt biberent. ⌊Senes de portis.⌋ Dic ponit miseriam ꝗtum ad bona que defecerunt. Et ꝓ quātum ad officia pſonarum. ⌊de portis defecerunt.⌋ ꝗsi ad exercēdum iudicia in portis. ⌊de choro.⌋ ꝗsi nō chorizcant. Nō erat officium dñorum. Mach. 2. Trucidati sūt senes eius in platea: ⁊ iuuenes eius ceciderunt gladio. 2° ꝗtum ad exercitium gaudiorum. ⌊Defecit gaudium.⌋ Amos. 4. Conuertam festiuitatem vestram in luctum: ⁊ oia cantica vestra in planctum. 3° quātum ad gloriam dignitatum. Et ꝓ quantum ad glorias regni ⌊cecidit corona.⌋ Job. 19. Spoliauit me gloria mea ⁊ abstulit coronam de capite meo. 2° ꝗtum ad gloriam templi ponēs super hoc tristiciam. ⌊¶Propterea mestum contenebrati sunt.⌋ ꝓ multitudine lachrymarum. Diere. 8. Dolor meus super dolorem: ⁊ tristitie causam ⌊¶Propter montem syon⌋ vbi templuz. ⌊vulpes ambulauerunt.⌋ ꝗsi in locis ōsertis. Mach. 3. Syon quasi ager arabit: ⁊ hierusalem: ꝗsi acervus lapidum erit: ⁊ mons templi in excelsa silvarū. ¶ ⌊Tu autem domine.⌋ Dic conuertit iam se ad petendū. Et ꝓmo confitetur ipsam maiestatem: quātum ad eternitatem substantie. ⌊in eternum permanebis.⌋ Et ꝗtum ad durationez regalis glorie ⌊solium tuum.⌋ ipse. ¶Tu autem dñe in eternum permanebis: memoriale tuuz in generatione ⁊ generationē. 2° miratur indignationem: ⌊quare in perpetuum.⌋ Esa. 49. Nunqd obliuisci potest mulier infantem suum: vt non misereatur filio vteri sui. 3° postrigit petitionez. ⌊Cōuerte nos domine.⌋ Diere. 31. Conuerte me domine ⁊ cōuertar: qz tu es dominus deus meus. Sed cōtra Zach. ⌊Conuertimini ad me ⁊c. Et dicendū/q̄ vtrunq; est verū propter hoc q̄ ad opus meritorium exigitur liberi arbitrij preparatio: ⁊ gratie infusio. ⌊Innoua dies nostros.⌋ Job. 29. Quis tribuat vt sim iuxta menses pristinos: ſm dies quando deus custodiebat me. 4° ponit petendi necessitatem. ⌊Sed proiciens repulisti nos.⌋ Diere. 14. Nunqd proiciens abiecisti iudam: aut syon abominata est alia tua. Quare ergo percussisti nos: vt nulla sit sanitas?

Obiectio. Solutio. C D

¶ Explicit expositio Psalis ⁊ deuota sup Trenos Hieremie. Sancti Thome de Agno: ordinis ꝑdicatorum.

¶ Aleph/doctrina. Beth/domus. Gimel/plenitudo. Deleth/tabularum. He/ista. Vau/et. Zai/bec. Heth/vita. Thet/bonum. Ioth/principium. Caph/manꝰ. Lamech/discipline siue cordis. Mem/ex ipsis. Nun/concilio: vel sempiternum. Samech/adiutorium. Ain/fons: vel oculus. Fe/os ab ore ⁊ non ab osse. Sade/iustitie. Coph/vocatio. Res/capitis. Sin/dentium. Thau/signa.

Conquestio est oratio: auditoꝝ captans misericordiam qđ. xvj. modis fit.

p̄ᵒ Dum in quibus fuerimus bonis ⁊ in quibus nunc sumus malis: ostenditur.

2ᵒ Quando querimonia per differentias temporis preteritum / presens / ⁊ futurum: extenditur.

3ᵒ Quando vnumquodq; incōmoduꝫ per singulas partes declaratur.

4ᵒ Quando miseria talis indigna esse generi nostro fortune ⁊ felicitati demonstratur.

5ᵒ Quando singula incommoda sigillatim ante oculos ponuntur.

6ᵒ Quādo preter spem: miseria accidisse queritur: dum aliud omnino sperabatur.

7ᵒ Quando ex similibus casibus nostra pensari rogantur ⁊ ponderari.

8ᵒ Quando aliquid factum qđ fieri oportuit declaratur.

9ᵒ Quando ad res multas sermo conuertitur.

10ᵒ Quando inopie ex miseria accidentes proponūtur.

11ᵒ Quando alicuius ad se pertinentium propter quez parcendum erat dignitas cōmendatur.

12ᵒ Quando affectus intimus demonstratur.

13ᵒ Quando cuꝫ indignatione querimonia fit: sic quādo ab his patimur a quibus minime pati debemus.

14ᵒ Quando cum humilitate ⁊ supplicatione ⁊ obseruatione audientium oratio proponitur.

15ᵒ Quando non nostras tm̄: sed eorum qui attinent nobis infortunia deploramus: qui ex nostris miseriis ad infortunia deducti sunt.

16ᵒ Quando animum nostrum in alios misericordem ostendimus: ⁊ tam amplum ⁊ non deiectum: vt hoc ⁊ similia pati possit.

Indignatio est oratio per quā in aliquem odio concitatur. Et hꝫ qndecim modos.

p̄ᵒ Quando per comparationem eoꝝ ad quos facta est iniuria: culpam aggrauamus.

2ᵒ Cum culpam aggrauamus: per amplificationez eoꝝ in quos facta est: sicut in multitudinē vel ciuitatem.

3ᵒ Quando aggrauatur ex hoc ꝙ in exempluꝫ trahi potest: a multis enim idem fiet.

4ᵒ Quando demonstramus ꝙ eodez iure: quo licet hoc vni: licebit alteri.

5ᵒ Cum demonstramᵒ ꝙ hoc facto multa facta antiquorū corrigi debent ⁊ mutari: eo ꝙ praua rectis non cōcordant: ideo si praua tolerant recta corrigi debent.

6ᵒ Quando aggrauamus ex circunstātijs factuꝫ: qđ crudele et nepharium sit.

7ᵒ Quando ex comparatione aggrauamus: sicut quod a ferocissimis ⁊ atrocissimis non esset attentatum.

8ᵒ Quando illud factū alijs factis comparamus: ⁊ illud alia excellere docemus.

9ᵒ Cum omnia que in causa negocij / ⁊ in negocio / ⁊ in cōsequentibus negocium particulariter ostendimus.

10ᵒ Quia ostendimus ꝙ ab eo factuꝫ est a quo minime fieri oportuit: ⁊ a quo prohiberi debuit.

11ᵒ Quando cū iniuria ⁊ contumelia ostenditur illata.

12ᵒ Quia talia nobis indigne facta sunt.

13ᵒ Quia in nos nunq̄ attentata.

14ᵒ Quando ab audientibus petimus: vt ex suis nostra ponderēt: ⁊ sicut graue reputarent in se illata impēset nostra.

15ᵒ Quando aggrauamus ex hoc / ꝙ nec hostibus talia inferri debuerant.

FINIS.

¶ Postilla Sācti Thome de Aquino sup Esaiam fm sensum literalem.

A

Scribe visus & expla-
na cū super tabulas & pcurrat qui legerit eum: ga adhuc visus pcul & apparebit in finem ¶ Abacū. 2. Ex verbis istis tria pos-
sunt accipi circa Li-
brum Esaie pphete
qué p manib⁹ habe-
mus. scz auctor/mo-
dū/& mā. Circa pmū
tria ponūt. s. auctor/
auctoris minister/& ministri officiū siue donum. Auctor ostēditur in dicētis imperio. Unī premittit. Et respōdit mihi dns & dixit¦ Scribe visus ¶ Auctor eni scripturę la-
cet spūs sanctus est. Isa. 48. Nūc misit me dns & spiritus
ei⁹. Spūs eni est qui logtur mysteria: sicut dī p⁹ Corin.
14. Minister ostēdit in scribēdo actu. Dicit n.¦ scribe¦
Fuit autē lingua pphete organū spūs sancti: sic in psal.
dicit. Lingua mea calamus scribe: velociter scribēs. 2ª
Corinth. 3. Quid igit est Apollo. Quid vo Paulus/minis-
ter eius cui credidistis. Officiū vo ministri ostendit in
visionis priuilegio. Dicit eni¦ visus ¶ Qui eni bodie dicit
prophēta: olim vocabat videns. sicut p⁹ 1 Reg. 9. dicit. Et
Nūeri. 12. dicit. Si quis fuerit inter vos pphēta dñi: in
visione apparebo ei: vel per somnū loquar ad illum. Sic
igit p3 auctor. sed modū ostēdit in hoc q⁹ segur¦ Et ex-
plana ¶ Modus eni istius pphetie planus est & apertus.
vnde vt dī in plogo. Nō videt vaticinari de futuris: sz
magis de pteritis historiā texere. Et circa hoc tria ponū-
tur. s. visionis explanatio/explanationis rō/& validitas cō
sequēs. Primū ostendit in hoc q⁹ dī¦ Explana eius¦ Ex-
planātur autē ab eo visus siue visio tribus modis. p⁹ per
filiationis adaptationē. 2º per smie expssionem. 3º p⁹ ver-
borum venustatē. Et in his tribus iste pphēta alios exce-
dit vel alios pphetas excellit. Ponit eni3 pulchras & cu-
riales filiationes: que qdem sunt necessarie nobis pp cō
naturalitatē sensus ad rōnem. Est enim nāle rōni nostre
accipe a sensibilib⁹: vñ perspicacius capit ea quoz filia
ad ppo⁹ videt. Unī Dionysi⁹ in epla ad Titū. 3ª. demō-
strāt q⁹ necessarie sint sensibiles figure in scripturis di-
cēs. Quicūq; plana cū audierint in scipsis cōponunt si-
guram quādā ad intellectū theologie ipsos manuducē-
tem. Et Ose. 12. Jn manib⁹ pphetarum assimilatus sum.
Excellit in expssione smie vt videatur nō pphetā sz cuā-
gelistā texere: vt dicit in plogo galeato. Prouerb. 9. Lin-
gua sapientiū ornat sciam. Sz explanationis tāgit cōse-
quenter rō: cum dicit¦ Sup tabulas ¶ sunt eni3 tabule le-
gis: sunt tabule lapidei cordis: & sunt tabule mollis & car
nei cordis. 2ª Corin. 3. Epla nostra vos estis scripta non
in tabulis lapideis: sz in tabulis cordis carnalib⁹. pme ta
bule legis scripte fuerūt digito dei: sicut dicitur Exo. 21.
Et lō scriptura pfūda & obscura & plena multi⁹ mysteriis
Unī oportuit iupscribi illis tabulis digito dei plānā p⁹
phetiā ad explanādū. Isa. 7. Sume tibi librū grādem: &
scribe in eo stilo hois. Sz secūdis tabulis. s. cordib⁹ lapi-
deis supscribi oportuit plane ad confutandū. Matth. 3.
Bū pphetarit de vobis Esaias. o. Populus hic labijs
me honorat. cor autē eoz longe est a me. Sed terrene ta-
bulis. s. cordibus carnalibus: oportuit plane supscribi ad
instruendū. Eldre. 8 Signate in libro dei distincte & apte ad intelligendū. Et segur. & intellexerūt cū legeretur.
Utilitas aut explanationis ostēdit in hoc q⁹ segur¦ vt B
percurrat ¶ Percurrere cnf est expedite in finē currendo
devenire. Est autē finis triplex. s. finis legis: finis pcepti: Finis triplex.
& finis vite. Finis legis Xp̄s est: ad iustitiā omni credē-
ti: sicut dicitur ad Ro. 10. Finis precepti charitas est ad
Thim. ¶ Finis vite moris est. Matth. 21. Qui pfecera-
uerit vsq; in finē: hic saluus erit. Dicit ergo¦ Ut pcurrat
qui legerit hoc sic dicat. Ut qui legerit sine impedimento
dubitationis pcurrat credendo in Xp̄m: credēs amet &
in amore pficeret. Mā tāgitur in hoc q⁹ sequit¦ Quia
adhuc visus procul ¶ Et est pncipalr mā hui⁹ libri appa-
ritio filij dei. Uñ in ecclesia tēpore aductus legitur. Est Triplex appa
autē triplex apparitio filij dei. Prima qua apparuit in car ritio filij dei.
ne bō facta. Ad Tit. 3. Apparuit benignitas & humā-
nitas saluatoris nostri dei. Scōa qua apparuit per fidez
a mundo creditus. Ad Tit. 2º. Apparuit gra saluatoris
nostri dei omnibus hoibus erudiens nos vt abnegātes im-
pietatē & secularia desideria sobrie & iuste & pie viuam⁹
in hoc seculo tē. Tertia qua apparebit per spem in glo-
rificatione. p⁹ Jo. 3. Scimus qm cū apparuerit similes
ei erimus. Et iste apparitiones sunt mā istius libri. Uñ
in plogo dicit. Or omnis cura eius est de aduētu Xp̄i &
vocatione gentiū. Sed certe iste qui postea sic visus est
adhuc suis tēporibus procul erat. Sicdem procul: qua
excelsus in maiestatis equalitate. Job. 36. Unusq; q⁹
intuetur pcul: ecce deus magnus vincēs sciam nram. Erat
etiā procul ga absconsus in pfinitione pdis. Epbe. 3. Que
fit dispēsatio sacramēti absconditi a seculis in deo. Erat
etiā procul: ga dilatus in expectatione patrū. Debre. 11.
Juxta fidē: defuncti sunt oēs instānō acceptis repromis-
sionib⁹: sed a longe eas aspiciētes. Sed qō erat longe/sa
cum est ppe: ga excelsus factus est infirmū. Uerbū eniz
caro factum est. Jo. j. Qō erat absconsum: factū est publi-
cum: ga vnigenitus q⁹ est in sinu patris ipse enarrauit. Qō
erat dilatū incepit esse iam a sanctis possessus in gloria.
Matth. 25. Uenite benedicti patris mei pcipite regnuz
qō vobis paratum est ab origine mūdi. Sic igitur pote-
rat dicere adhuc visus pcul¦ apparebit in finē ¶ Fuit eni
pma apparitio in fine legis. Quia vbi venit plenitudo tē
poris misit deus filiū suum natuz ex muliere factuz sub
lege. Ad Galath. 10. Scōa aūt fuit in fine idolatrie. infra
19. Ecce dns ascendet super nubē ienem: & ingredietur egy-
ptum: & mouebuntur simulachra egypti a facie eius. Sz
tertia erit in fine omnis miserie quā absterget de⁹ ab oc-
lis sanctoz: & non erit amplius neq; luctus/neq; clamor/
neq; labor: sed neq; vllus dolor: qm̄ priora transierunt.
Apoc. 20. Et hec sūt virtima de gb⁹ Eccl. 48. dī de Esaia.
Spū magno vidit virtima: & consolat⁹ est lugētes syon vsq;
in sempiternū: & ondit futura & absconsa antq; eueniret.

¶ Jncipit plogus in Esaiam prophetam.

Emo cum pphetas versibus vi-
derit esse descriptos: metro cos
estimet apud hebreos ligari: &
aliqd simile habere de psalmis
vel operibus Salomonis. Sz
qō Demosthene & Tullio solet fieri: vt per
cola scribant & comata: qui vtiq; prosa tnō
versibus cōscripserunt. Nos quoq; vtilita-
ti legentium; quidentes: interpretationez no
uam nouo scribēdi genere distinximus. Ac

primū de Esaia sciēdum: q̄ in sermone suo disertus sit: quippe vt vir nobilis ⁊ vrbane elegātie: nec habēs q̄q̄ in eloquio rusticitatis admistuz. Unde accidit: vt pre ceteris flozē sermonis eius: translatio non pomerit ꝓsernare. Deinde etiam hoc adiȝciendū: q̄ non tā ꝓpheta dicendus sit: q̄ euangelista. Ita enim vniuersa Christi ecclesieq̄ mysteria ad liq̄dum ꝓsecutus est: vt nō putes eum de futuro vaticinari: sed de preteritis historiā texere. Uñ conȝicio noluisse tūc tēporis septuaginta interptes fidei sue sacramēta perspicue ethnicis ꝓdere: ne sanctū canibus: ⁊ margaritas porcis darēt: que cū hāc editionem legeritis: ab illis aiaduerteretis abscōdita. Nec ignoro quāti laboris sit ꝓphetas intelligere: nec facile quēpiā posse iudicare de interptatione: nisi intellexerit ante que legerit. Nos quoq̄ patere morib⁹ plurimoȝ: q̄ stimulante inuidia: qō consecq̄ non valēt: despiciūt. Sciens ergo ⁊ prudens in flāmam mitto manū: ⁊ nihilominus hoc a fastidiosis lectoribus precoȝ: vt qūo greci post septuagita trāslatores Aq̄lā: Symmachū: ⁊ Theodotionē legunt: vel ob studiū doctrine sue: vel vt septuaginta magis ex collatiōe eoȝum ītelligant: sic ⁊ isti saltem vnuȝ post priores habere dignent interpretem. Legant prius ⁊ postea despiciant: ne videant nō ex iudicio: sed ex odij ꝓsumptione ignorata dānare. Prophetauit autē Esaias in hierusalem ⁊ in iudea: nec dū decem tribub⁹ in captiuitatē ductis: ac de vtroq̄ regno: nūc cō mistum: nūc separatiz texit oraculū. Et cuz interdū ad ꝓsentez respiciat historiā: ⁊ post babylonie captiuitatē reditū populi significet in iudeā: tamē ois eius cura de vocatiōe gentiū ⁊ de aduentu Christi est. Quē quāto plus amatis o Paula ⁊ Eustochiū: tanto magis ab eo petite: vt ꝓ obtrectatione ꝓsenti q̄ me idefinēter emuli laniāt: ipse mihi mercedē restituat i futuro: q̄ scit me ob fidē in pegrie ligue erditōe sudasse: ne iudei ō falsitate scripturaȝ ecclijs eiꝰ diuti⁹ insultarēt.

¶ Super prologum beati Hieronymi.

HUic autem operi ꝓmittit Hieronymus ꝓlogum. In quo tria facit. ꝓmo ostendit modū dicēdi. zᵒ modus ꝓphetandi. ibi[Dcm etiā hoc adiȝciendū ȝᵒ modum tractandi. ibi[Propheta autē ¶ Modū dicēdi ostēdit circa ornatuz ꝓlocutois ex duobus. ꝓmo ex ordine ⁊ bonitate. zᵒ ex elegātia ⁊ bonitate. ibi[Ac ꝓᵐᵒ de Esaia ⁊c. ¶ Circa ꝓmū tria facit. ꝓmo remouet ordinē a quibusdā extimatū. s. metricū. zᵒ demōstrat ordinez a ꝓpheta seruatū. ibi[Sz q̄ in Demosthene ⁊c. ȝᵒ ostendit cūdem modū se esse in sua trāslatione imitatum. ibi[Uos quoq̄ ⁊c. ¶ Sibus. i. breuibus clausulis [descriptos. i. distinctos [metro ligari ¶ Metrū grece mensura dicit latine. Unde illud dī metrice describi: vbi seruat certa mēsura pedum / syllabarum / ⁊ tēporum: a qua lege ꝓphete soluti sūt ⁊ aliquid habere de psalmis. i. cis similē [vel opibus Salomonis ¶ quātū ad finem ꝓuerbiorū: ⁊ in canticis cāticoȝ: ⁊[Demosthenes ¶ greco [Tullio ¶ latino. oratoribus qui prosa scripserūt [per cola ¶ comata. Tres sunt distōnes in scriptis / coma / colus ⁊ periodus: ad similitudinem corporis humani in quo sunt distictiōes quedaȝ in partibus vnius mēbri: sicut sunt articuli: ⁊ distincta mēbra: sicut manus ⁊ pedes: ⁊ iterum totū corp⁹: ꝑme distinctioni respōdet distinctio que fit per comata: ga coma idem est q̄ incisio vel diuisio. scōe respōdet illa que est per cola: ga colon interpretat mēbrum: sed totum respōdet periodus. Periodus enī dicit circulario a peri q̄ō est circū ⁊ odos q̄ō est via. Sola autez linea circuli cōpleta est: sicut probat ꝓb⁹. Sumunt aūt iste distinctiones in scripturis triplr. ꝓmo ꝑm ¶ Isidoȝ in versibus. coma est quando post duos pedes sequit vna syllaba que est pars alterius pedis: ga tūc decidit pes vnus: sicut ibi. Gloria laus ⁊ honor. Cola q̄ndo accipiūtur duo pedes sine syllaba sequente / vt carmina dulcia. Sed periodus quādo tota sīa metrice traducta cōplet. secūdo mō in prosa ꝑm ¶ Isidoȝ ⁊ Tullū. Coma est quādo imperfecte oīones pausatim ꝓferūtur: vt infra. p. Ueh genti peccatrici / populo graui inigitate / filijs sceleratis. ⁊ dicit subdistinctio. Cola quādo perfecte oīones cum pausa ꝓferūtur: q̄uis perfecta non sit sīa: ⁊ dicit distinctio: vt illud eodē. Dereliquerunt dīm. Blasphemauerunt sanctū israel: alienati sunt retrorsuz. Periodus quādo ex pluribus oīonibus cōstat perfecta sīa. Tertio mō sumit coma a ¶ Rabano pro capᵒ vno. sup. illud Dier. 48. Audiuimus superbiā Moab. vbi dicit. In supiori ꝓuocauit ad pniam. i. in superiori capᵒ. Sed scdo mō accipit hic [notanduz ȝ. a nobis ꝓmo editā de hebreo in latinū nouo genere seruato mō qui apud hebreos est per cola ⁊ comata: qui in alijs trāslationibus nō seruabatur [Ac ꝓmum de Esaia ¶ Dic ostēdit modū dicendi q̄nuz ad elegātiaz verboȝ. Et circa hoc tria facit. ꝓ ponit modū. zᵒ assignat rationē ex ꝓditione dicētis. ibi[Quippe vt vir nobilis ⁊c. ¶ ȝᵒ cōcludit excusationez defectus in sua trāslatione a tali modo. ibi. Uñ accidit [Disertus ¶ i. eruditus in eloquētia appareat [Nobilis ¶ genere nga fuit auus matrem⁹ vel affinis Manasse regis iuda sicut dī in historia [Uñ accidit ¶ Que pulchre dicūtur in vna lingua: non sonant pulchre trāslata in aliaȝ. Et ideo quāto ipse pre ceteris prophetis pulchrioꝛi eloquio vsus est: tāto magis translatio a pulchritudine ipsius deficit [florē ¶ i. dulcedinē ⁊ ornatuz. Deide etiam hic adiȝciendū: ostēdit modum ꝓphetandi apertū ⁊ expressuz. Et circa hoc tria facit. ꝓ ostēdit modus ꝓphetandi qui dictus est. zᵒ ex modo ꝓcludit rationē defectus in antiq̄ trāslatione septuaginta. ibi[Uñ conuicio. ȝᵒ excludit ꝺdictionem emuloȝ. ibi[Nec ignoro ⁊c. ¶ Nō tā ꝓphetā q̄si veritatem sub enigmate obscurans [mysteria ¶ i. secreta a mistiz q̄ est secretum: vt incarnationem. infra. 10. Filius datus est nobis. passionem. infra 53. Tāq̄ ouis ad occisionem ducet: ⁊ sicut agnus coram tōdente se obmutescet. Et multa alia [Ad liquidum ¶. i. expresse [putes ¶. i. putare possis ꝓpter expressiones factis nō quātum ad modū qui magis exprimi pōt de preteritis q̄

Nota mōis accipit coma colus ⁊ periodus.

tis ꝯ de futuris:vñ in hoc superat euāgelista ꝓphetaꝫ. ¶Lonycio ¶.i.sub quadaꝫ ꝓiecturatione existimo¶Ethnicis ¶.i.gentilibus ab ethnon qđ est gens¶Margaritas¶ Matth̄.7.Neq; mittatis margaritas ante porcos.¶Abscondita occultata ¶Uñ tria facit.p̄ ponit defectū.2° rōnem defectu.ibi¶ sic ſcñ ¶3° probat per suam cōditorē. ibi¶ Que cū hāc.Abscōdita ¶.i.secreta¶Nec ignoro¶Dic refellit cōtradicentiū falluz iudiciū.2° cōuincit eos per exēplum.ibi¶ t nihilominus ꝛc̄.¶3° ostendit eis ordinez rectū.ibi¶ legaum ꝛc̄.¶Circa p̄muz tria facit.p̄mo ostendit cām falsi iudicij ex parte intellectus ignorantiaꝫ.2° ex parte affectus:inuidiā.ibi¶ Uos quoq; ꝛc̄.¶3°cōcludit suam iter cōtradictiones cōstantiā.ibi¶ Scies ergo quāti laboris ꝛc̄.¶quanti laboris psalmus.Tenebrosa aqua in nubibus aeris.Cōtra.Supra dixit¶ ad liquidū ¶.i.expresse hunc dicere Chri mysteria.Rñ:Uerū est quātū ad quedā principaliora¶ moribus ¶.i.cōtractibus¶ In flāmā mitto manū ¶.i.expono me periculo.Et alludit proverbio vulgari.qđ habet ortum ex hoc q̄ scevola manum qua t illum interfecit credēs Syllam interficere misit in ignem dicēs pereat manus que hoc scelus opata est¶ ob studium ¶.i.exercitium scientie¶ Prophetauit¶ Dic ponit modū tractandi.Et circa hoc tria facit.p̄ tāgit tractatus ordinem quantū ad tēpus t mām t modus simul.2° tāgit intentionez.ibi¶ Luz interdum ꝛc̄.¶3° ex intentōe cōcludit orationis petitionez.ibi¶ quē quanto ꝛc̄.¶

¶Incipit Esaias ꝓpheta. Cap̄.I.

VIsio Esaie filij Amos:quā vidit super iudaꝫ t hierusalem in diebus Ozie/Joathā/Achaz/t Ezechie regum Juda.

A Iste liber diuidit in duas partes:in ꝓhemium t tractatuz.2° Incipit.ibi¶ Audite celi ꝛc̄.¶ Prohemiū inducit quasi timulus:ad manifestationez sequētis operis.Manifestat aūt ex quatuor.p̄ ex operis genere.2° ex auctore.ibi¶ Esaie ¶3° ex materia.ibi¶ Quā vidit ꝛc̄.¶4°ex tempore.ibi¶ In diebus ꝛc̄.¶Genus operis ostendit in hoc q̄ dicit¶ Uisio ¶in quo differt a libris historialibus:qa ꝓphetia est.Osee.12 Ego visiones multiplicaui eis.Et sequit.In manibus ꝓphetaruz assimilatus sum.Dic opz tria videre.p̄ qualr se habeat visio ad ꝓphetiā.2° de modis ꝓphetaliū visionuz.3° de differentia ꝓphetice visionis ad alias visiones.Circa p̄mū sciendū est q̄ ꝓphetia pōt habere duplicē interpretationez ſm q̄ pōt venire a phanos qđ est apparitio:vel a for/faris:ſm p̄mam deriuationē dicit ꝓphetia habēs apparitionem de his que ꝑcul sunt.Et ſm hoc ꝓphetia differt a visiōe in mō:qa apparitio dicit relationez visibilis ad videntē:sed visio eſ̄.Intez se habēt ex additiōe:qa visio est de qbuscūq;:sed ꝓphetia de his que ꝑcul sunt.Dicūtur aūt aliqua esse ꝑcul a cognitione nr̄a dupliꝛ:simpliꝛ t ſm quid.Simpliꝛ ꝑcul sunt futura cōtingēria ad vtrūlibet:quoz nō pōt alicui determinata cognitio nec in se nec in suis causis ꝓuenire.Et de his ꝓphetia proprie est ſm quid ꝑcul sunt quoruz cognitio diffugit a cognoscēte sicut q̄dam preterita t quedā ꝓsentia.t de his non est ꝓphetia simpliꝛ:sed quo ad nescientes:sed ſm scbaz derivationem:dicit ꝓpheta quasi ꝑcul fans.Et sic ꝓphetia addit supra visionē actus exterioris denuntiationis:t visio erit mālis respectu ꝓphetie.Circa 2m sciendū est q̄ modi ꝓphetaliū visionuz distinguunt ſm ea in qb⁹ accipiat scientia futuri ctingētis.Illud aūt est aut spēs facta in sensu.Et dicit visio corporalis:qz sensus accipit spēs primū corporū⁹ quoz sunt.Aut est spēs recepta in imaginatiōe.Et dicit visio spūalis:qa ꝑmo manifestatur in ipsa actus t ꝓprietas spūaliter que est cognoscere rē abstractam a mā.Aut est spēs existēs nñ in intellectu.Et dī visio intellectualis.Et est sciendū q̄ ꝓphetia saluat in istis tribus:sicut totū potēciale in suis partibus:cuius nā est q̄ ſm pfectā suaz virtutē est in vno:t in alijs est q̄dā participatio t quidā motus illius:sicut est in aia q̄ cuius tota virtus saluat in anima rōnali:t sensitiua nō ꝛ3 pfectuz aie virtutē/t adhuc minus anima vegetabilis.Propter qđ dicit Grego.q̄ plāte non viuūt per aiam ſz p vigorem.Silr etiā t corporalis visio t spūalis vel imaginaria est aliqd ꝓphetie:sed nō possunt dici vere prophetie nisi addat visio intellectualis in qua est completa rō ꝓphetie.Dan̄.10.Intelligentia eius opus est in visione: vñ subiecdit:intellexit q̄ sermonē.¶Dan̄.Uisio aūt ꝑmo t ꝓprie dicit de visione corporali:t qa ois nostra cognitio est a sensu inter quos visus potior est:t subtilitate et vtilitate qa plures rerū differentias ostēdit.Ideo trāsferuntur nomē visiue cognitionis ad alias cognitiones superiores.Circa 3m sciendū q̄ nō quelibet visio intellectualis est visio ꝓphetalis.Est eni quedā visio ad quam sufficit lumē nāle intellectus:sicut est cōtēplatio inuisibiliū per p̄ncipia rōnis.Et in hac cōtēplatione ponebāt ꝑfi sūmam felicitatē hominis.Est iterū quedā ꝓtemplatio ad quā elenaī homo per lumē fidei sufficiētis sicut sanctoz in via. Est etiā quedā beatoz in patria ad quā elcuantur intellectus per lumē glorie videns deū per essentiā inquantuz est obiectū beatitudinis.Et B plene t ꝑfecte non est nisi in patria.Sz q̄nq; ad ipsaz raptim eleuaī aliqs ēt exīs in hac mortali vita:sicut fuit in raptu ꝓpauli.2.Cor.12. Scio hoiem in Chō ante annos.14.siue in corpore ꝛc̄. vbi dicit glossa.q̄ vidit sicut illi qui sunt de tertio hierarchia. Nulla aūt istaruz est visio ꝓphetalis:qa ad ipsam nec lumen nāle nec lumē fidei sufficit:sz eleuaī ad ipsaz intellectus ꝓphē per lumē gratie gratis date q̄ est donū ꝓphetie. Neq; eni attingit ad videndum deum ꝑut est obiectū beatitudinis:sed ꝑut est ratio eoz que pertinēt ad dispōnem hoium in mūdo.Simiꝛ nō omnis visio corporalis vel imaginaria dī ꝓphetica:sed illa nñ q̄ fit per spēm spāliter diuina virtute ad hoc ordinatas:vt sit in signū alicuius futuri:siue videē:siue alio mō intelligentia accipiat.Auctor tāgit i hoc q̄ dicit¶ Esaie filij Amos¶ Et q̄uis iste Amos fuerit ꝓpheta:qa ponit in titulo ꝓphetie ſm regulas hebreoz:nō tamen est ille qui est de numero.12.ꝓphetaruz:qa alijs elemētis apud hebreos vteq; describit.Mā tāgitur in hoc qđ dicit¶ quā vidit super iudā t hierusalē ¶qa de his que ptinēt ad iudam t hierusalē:vt ly sup accipiatur pro de/ſm trāslationē ſymachi:vel pro.i.contra/ſm.70ta. vt iuda sumaī ꝑ terra duarū tribuz:t hierusalē pro metropoli illius regiōis. Uel iuda ꝑ sorte iude:t hierusalē ꝑ sorte beniamin:qa in sorte illius erat quātū ad corp⁹ ciuitatis qđ erat in plenitie:q̄uis quātum ad verticē montis in quo erat turris Dauid t templum ptinerēt ad domum dei.sicut potest Josue 3° haberi¶ In diebus ¶ Dic notificat opus ex tpe. Et ponunt q̄tuor reges quo tēpore Esaias ꝓphetiaz hāc edidit.vñ qdam vinidūt hūc librū ſm tēpora regum sub quibus reuelationē accepit.Ut in ꝑma pte ponantur ea que visa sunt tēpore Ozie.In 2° ea que visa sunt tēpore Joathā in.6.cap̄.¶ In anno quo mortuus est rex Achaz¶ t inde vsq; ad finē.14.vbi dī.ea que sunt visa tempore Ozie.Sed q̄re nō facit mētionez de regibus israel:sicut Osee in suo titulo facit mētionē de Jeroboā filio Joas

Tho.sup Esa. f z

Hoc nomen ꝓphia t̄ interꝑtari pōt.

Isaias differt ꝓphia a visione.

visio { corpal / spūal / intellectual

Ezechie.

eam fuerūt contemporanei. Ad qō dicīt q̄ iste ꝓpheta/uit cōtra duas tribus ꝑncipaliꝝ. Et ideo coꝫ reges tm̄ in titulo bꝫ; sed ille cōtra vtroſq̄. Itē querit quare non fit mentio de Manaſſe rege Juda ſub quo ét ꝓphetauit; cū conſtet eū non amiſiſſe ſpm̄ ꝓphetie. Ad qō dm̄ q̄ oia que in hoc libro ſcripta ſunt; tēpore ꝓphetarum vidit. Sꝫ non erat decens vt ꝓpheta qui ꝑncipaliꝝ cōſolatiōis eſt; in cōminatione terminaret; aut qō tempore mali regis; qui ira dei ꝓuocabat; doctrinā ſolano ꝑdicaret. Dicit. 3. Dabo eos in furorem vniuerſis regnis terre.

Lectio.

¶ Audite celi auribꝰ percipe terra: qm̄ dñs locutus eſt. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipſi aūt ſpreuerūt me. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū: ⁊ aſinꝰ p̄ſepe dñi ſui. Iſrael aūt me nō cognouit; ⁊ populus meꝰ nō intellexit. Ueh genti peccatrici: pplo graui iniqtate: ſemini neqm̄: filijs ſceleratis. Dereliquerunt dñm blaſphemauerūt ſctm̄ iſrael: abalienati ſunt retrorſum. Sup qno ꝓcutiaꝫ vos vltra addentes preuaricationē? O ē caput languidū ⁊ oē cor merēs. A plāta pedis vſq̄ ad verticē nō eſt in eo ſanitas. Vulnus ⁊ liuor ⁊ plaga tumens: nō eſt circūligata nec curata medicamine: neq̄ fota oleo. Terra vra deſerta: ciuitates veſtre ſuccēſe igni. Regionē veſtrā coram vobis alieni deuorāt ⁊ deſolabit ſicut in vaſtitate hoſtili. Et dereliquetur filia ſyon vt umbraculū i vinea: ⁊ ſic tuguriū in cucumerario: ſic ciuitas q̄ vaſtat. Niſi dñs exercituū reliquſſet nobis ſemē: q̄ſi ſodoma fuiſſem⁹: ⁊ q̄ſi gomorra ſilēs eſſemus.

Exiectio.

Solutio.

C. ¶ Hic incipit tractatus iſtius Libri. vñ accipiet diuiſio ſm̄ exigētiā materie. Dicitur eſt aūt q̄ ꝑncipaliꝝ intentio eius eſt circa aduētū Chri ⁊ gentiū vocationē; Cōſtat q̄ vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ veritas, vt dr̄ in ps. Uni Chriſto nato dicitur eſt a Symeone. Luc. 2. Ecce hic poſitus eſt in ruinam ⁊ in reſurrectionē multoꝝ in iſrael: ⁊ intrantibus gentibus: dictus eſt ab Aplo Ro. 11. Cecitas ex parte contigit in iſrael donec plenitudo gentiū ſubintraret. Diuidit ergo iſte liber in duas partes. In prima ponitur cōminatio diuine iuſtitie ad excidiū peccatorum. In 2ª cōſolatio diuine miſericordie ad reſurrectionem iuſtoꝝ. cap. 40. ibi[Conſolamini] ꝑma in tres. Cum enim principaliꝝ ſuper iudaꝫ ⁊ bieruſalem loquatur. In prima parte cōminatur duabus tribubus peccātibus. In 2ª alijs eas perſequentibus. 7. cap. [Et factum eſt ⁊c.] In tertia liberat ab hoſtibus iminētibus. 37. cap. [Ecce in iuſtitia ⁊c.] ꝑma diuidit in duas. In ꝑma exprobrat culpam ⁊ cōminatur penam corrigētē. In 2ª cōminatur penam cōdēnantē incorrigibiles. 6. cap. In anno quo mortuus eſt rex Ozias ⁊c. ꝑma diuidit in duas. In ꝑma arguit de culpa ex parte auerſionis. In 2ª ex parte conuerſionis. 2ª cap. ibi[Uerbum qō vidit ⁊c.] ꝑ in duas. In ꝑma arguit in eis peccatum auerſionis a cultu dei. In 2ª a iuſtitia proximi. ibi[Quo facta eſt ⁊c.] ꝑ in tres. In ꝑma increpat culpam. In 2ª pro culpa cōminatur penam. ibi[Terra veſtra deſerta ⁊c.] In 3ª querit pene medelam. ibi[Audite verbū dñi ⁊c.] ꝑ in tres. In ꝑma queritur iudex teſtes. In 2ª arguit peccati deformitatem ibi[Filios enutriui ⁊c.] In 3ª oſtendit peccantiū incorrigibilitatē. ibi[Super quo ꝓcutiaꝫ vos ⁊c.] Regrit aūt creaturā in teſtē in iudiciū peccati que erā fuerat teſtis in obligatione ꝓcepti[Audite celi: ⁊ auribꝰ percipe terra] Deut. 32. Audite celi que loquor. Fuerat enim creatura teſtis obligationis ad ꝓceptū. Deut. 32. Nunc aūt inuocat vt arbiter trāſgreſſionis. ps. Aduocauit celum deſurſum: ⁊ terrā diſcernere populum ſuum. Sꝫ qm̄q̄ vocabit vt inſtrumētum diuine vltionis. Sap. 16. Creatura creatori ſuo deſeruiēs exacerbat in tormētum aduerſus iniuſtos. Sꝫ videt icōuenies q̄ terra ⁊ celum que ſunt inſenſibiles creature vocent ad audiēdū. Sꝫ dm̄ q̄ ad ea que ſunt rōnalis nature vocat inſenſibilis creatura ꝓpter qnque. ꝑmo ad oſtēdēdā diuinā potētiā. Job 38. Cōcluſi ea terminis. Et Ro. 4. Uocat ea que nō ſūt tāq̄ ea que ſunt. 2º per euidentiam. 2ª Reg. 12. Ego fac̄ā facia verbum iſtud in ꝓſpectu oīs iſrael ⁊ in ꝓſpectu ſolis. Et Luc. 19. Dico vobis q̄ ſi hi tacebunt lapides clamabūt. 3º ad exaggerādā malitiā. Dicit. 2. Obſtupeſcite celi ſuper hoc ⁊ porte eius deſolamini vehemēter. 4º ad magnificādā letitiā ps. Letent celi ⁊ exultet terra. 5º ad ſtupēdū triſtitiā. Oſee. 4. Propter hoc lugebit terra: ⁊ infirmabit oīs qui habitat in ea: ac ſi diceret; peccatum veſtrum eſt adeo patens q̄ ab irrōnabilib⁹ ſi fieri poſſet cōuincerē: ⁊ ſimiliꝝ de alijs. Uel eſt ibi metbonomia vt ponatur celū ꝓ angelis ⁊ terra ꝓ hoib⁹[celi] plurale ꝓ ſingulari. Uel q̄ ad ifam ſunt plures celi ⁊ vnū centrum q̄ eſt terra[Dominus locutus eſt] Jām loquentem audiaris quo loquēte facta eſtis. ps. Dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit ⁊ creata ſunt[Audite celi] quaſi diſtantes[percipe terra] quaſi ꝓpinqua[filios enutriui] hic oñdit peccati deformitatē. Et circa h̄ tria facit. ꝑ oſtēdit ꝓceptum in affectu. 2º ignorātiā in intellectu. ibi[Cognouit bos ⁊c.] 3º auerſionē in opis effectu. ibi[Ueh gēti peccatrici ⁊c.] Et ſeruat hic ordo vt ex ꝓcepti aggrauāt ignorātia. i. nō ignorātia excuſet ꝓceptū. Cōtēptū aggrauat p̄ bñficium impētiꝝ: vñ circa ꝑmū duo facit. ꝑ cōmemorat bñficiū. 2º ingratitudinis vitiū. ibi[Ipſi aūt ⁊c.] ꝓnit aūt triplicē beneficiū. 2ª eſt filialis adoptiōis. cū dicit[Filios] Exo. 4. Filius ꝑmogenitus meus iſrael. 2ª ſolicite educationis. ibi[enutriui] Sap. 16. Angelo⁊ eſca nutriuiſti ppl̄z tuū. 3ª ſingularis exaltatiōis. ibi[⁊ exaltaui] Sap. 11. Oſtendēs p̄ ſinꝫ que tunc fuit quēadmodum tuos exaltarem: ⁊ aduerſarios eoꝝ necarem. ꝑ quātū ad patrū aſſumptionē; ⁊ exaltationē. 2ª in filioꝝ libertatē. 3ª in hoſtiū ſubiugationē[Ipſi aūt ſpreuerunt me] Dicit. 3: Qūo ſi cōtēnat mulier amatorem ſuū: ſic ꝓcepſit me domus iſrael. Ignorantiam autem aggrauat per brutorum exemplū. Unde circa hoc duo facit. ꝑ iducit cognitionem brutoꝝ. 2º ignorantiā peccatorum. ibi. Iſrael aūt ⁊c. [Cognouit bos ⁊c.] quadam cōſuetudine beneficij[Iſrael autem.] Arguit in eis triplicem ignorantiam. ſ. precipientis. cum dicit[non cognouit me] cōtra id qō dixerat poſſeſſorem ſuum: ⁊ cōtra rōnem nominis iſrael, videns deus interpretatur. Jo. 6. Non nouerunt patrem neq̄ me. ignorantiam legis[⁊ populus meus nō intellexit] cōtra id qō dixerat[preſepe] ⁊ qō dixerat[populus] q̄ legislatoris ꝓceptis ſubijcitur. Oſee. 5. Scribaꝫ eis multiplices leges meas que velut aliene computate ſunt. Effectum autem operis aggrauat per cōfirmatiꝫ vſum. vnde ꝑmo oſtendit confirmationes. 2º eoꝝ auerſiones. ibi[Dereliquerūt ⁊c.] Cōfirmationes oſtēdit ꝑmo per peccati conſuetudinem que inducit habitus. vnde dicit[Ueh gēti peccatrici] Sic eni eſt peccator ex habitu ſicut cantor ex arte vel officio. Iſra. 48. Trāſgreſſorem ex ventre vocauit

ꝛc. 2º

te.2° per peccati ꝓpinquitudinẽ que est quasi q̃dam gravitas in peccãte.Grego.Peccatus qꝫ per penitentiã nõ diluitur.mox suo põdere ad aliꝫ trahit.ps.Uelociores pedes eoꝝ ad effundẽdũ sanguinẽ.3° ex peccati successione:ga peccata patrũ imitantes:q̃si ex ꝓpagatione habẽt. vnde dicit[Semini neq;]i.pessimoꝝ ꝑm aliam trãslationem.ps. Peccauimus cum patribus nostris:inuste egimus:iniquitatem fecimus.4°quantũ ad petitus magnitudinẽ.cũ dic[Filius sceleratꝰ]Ezech.22.Uiri detractores fuerũt i te:ad effundẽdũ sanguinẽ:sceleꝰ opati sũt i medio tui.ifra.57.Nũqd nõ vos filij sceleſti:semẽ mẽdax:

E ¶ Sup quo addẽtes ꝛc.]Dic ostẽdit peccati icorrigibilitatẽ:remouẽs triplicẽ correctionis modum.ꝑ illum qui est per diuinũ flagellum.dicẽs[Sup quo].i.ad quid[addẽtes]vt.s.vade corrigeinde addaris pcã.Dicit.2.Frustra pcussi filios vestros:disciplinã nõ receperũt.2°illum qui est p ꝓximi ꝓsidiũ vel auxiliũ.cũ dicit[Oẽ caput languidũ]ga nullus est idoneus ad sucurrẽdũ alteri pp ꝓpriam ifirmitatẽ.Et hoc oñdit quãtũ ad personã regis vl principis dicẽs[Oẽ caput languidũ].i.]Reg.15.cap.Nõne cum parvulus esses in oculis tuis caput in tribubꝰ isrl factus es:Quum ad pſonã sacerdotis[Oẽ cor merens]Cor eni ꝑ recipit vitã ab aia ꝛ trãſſundit in corpus quasi mediũ iter aiam ꝛ corpus:ita sacerdos est medius inter deũ ꝛ pplm.Exo.18.Tu eris eis in his que ad deum pertinent.Quinq; ad pſonã ꝓsati bois.cũ dicit[A plãta pedis vſq; ad verticẽ ꝛc.]ifra.56.Oẽs in viã suã declinauerũt vnusq;q; ad auaritiã suã:a sũmo vſq; ad nouissimum.Et notandũ qꝫ imidoneitas regis ostẽdit in lãguore:ga subtrahere nõ poterat pumiẽdo p potẽtiã.Eccl.7. Noli querere fieri iudex nisi virtute valeas irrũpere iniquitatẽ.Sacerdotis aũt imdoneitas ostendit in merore:p quẽ sit idoneꝰ ad sacrificia qbꝰ expiabat pcã.Leuitic.10. Uinũ potum comedere cã aut placere dño in cerimonijs:mẽte lugubri.ps.99.Introite in ꝓspectu eius in exultatione.ꝓsanare poterat corrigere per exẽplũ:ꝛ ideo ostẽdit inidoneus per peccatum:qđ designatur in privatione sanitatis. [A planta pedis]ps.Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt.[.ad corrigendũ.3° ibi[Uulnus ꝛ liuor]removet modum qui est per humanũ studium:sicut quãdo aliquis diſponitur ad gratiã que dolet peccata p bona opera.Unde dicit[Uulnus]culpa patens[ꝛ liuor]iudicia latens[ꝛ plaga tumens]superba inflans[non est circũligata]vinculo legis retrahentis.Dicit.2.A seculo cõfregisti iugum meum:rupisti vincula mea:dixisti nõ seruiam.Quãdam ad primus[nec curata medicamine]charitate sanante quãtum ad 2ãm.Prouerb.10.Uniuersa delicta operit charitas[nec fota oleo]humilitate leniente. Judith.9.Humilius ꝛ manſuetorum tibi semper placuit deprecatio.Eccl.3.Quanto maior est:tãto magis humilia te in omnibus.Prouer.3.Respõsio mollis frãgit iram.Judic.9.Nũquid possum deserere pinguedinem

P meam qua ꝓ me vtuntur ꝛ homines[Terra vestra ꝛc.]In hoc cõminatur penas.Et ꝓmo ponit punitionis iudiciũ. 2° cõsolationis qualecũq; solatius.ibi[Nisi dominꝰ ꝛc.] Penam ponit triplicem:ꝓmo quantus ad destructiones possessionus vnde dicit[Terra vestra deserta]quantus ad campestria que ita inculta erunt sicut desertum.infra 7.Uepres enim ꝛ spine erunt in vniuersa terra[Ciuitates vestre succẽse igni]quãtũ ad vrbana.Amos.2.Mittam ignem in iudam:ꝛ devorabit edes hierusalẽ.Dicre. 4.Aspexi ꝛ ecce carmelus desertus:ꝛ omnes urbes eius destructe a facie domini:a facie furoris ei°.sc̃da pena est quantum ad destructionem terre nascentium.Unde dicit[Regiones ꝛc.]Devorant quantus ad fructus.Deus. 20.Devoret fructum ſumentorus meorum ac fruges terre mee donec intereas[Desolabitur]Quantus ad destructionem arborus ꝛ vinearus.Dicre.4.Uch nobis quoniam vastati sumus.3° quantum ad captiuitatẽ boium. Unde[Derelinquet filia syon].i.hierusalem vel tẽplũ: vnde erat custodia totius provincie:vt solitaria[ꝛ vt vinea.culus in vinea]post vindemiaꝫ infra.5.Uinea enim dñi domus israel est:ꝛ vir iuda germen delectabile ei°. [Sicut tugurius in cucumerario]post fructus vltimos collectos:per quos significat patres.Oice.9.Quasi poma poma ficulnee in cucumine vidi patres eorus[Sicut civitas que vastatur]quia metropolis erat.Ezech.33.Uastata est ciuitas:ait ille qui venerat de hierusalẽ.Dicre. 6.Dec est ciuitas visitationis:cuis calũnia in medio eius. [Nisi dñs exercituum]Dic ponitur cõsolatio ex ꝓmissione liberandi seminis.Reliqui autem dñs eis semen carnis cõgregatum.infra.43.Ab oriente adducã semen tuum:ꝛ ab occidente cõgregabo te.Semẽ benedictiõis promissum.Hal.3.Abrae dicte sunt ꝓmissiones ꝛ semini eius.Semen ꝓdicationis diffusus.ifra.27.Qui egredietur impetu a Jacob ꝛ florebit ꝛ germinabit israel:ꝛ implebũt facies orbis semine.Semen sanctorum nouũ.infra.66. Sicut celi noui ꝛ terra nova que ego facio stare coram me:sic stabit semẽ vestrum ꝛ nomen vestrum dicit dñs.

¶ Filios enutriui ꝛc.]Dic notãda sunt tria.[.nutritiõis beneficium:exaltationis privilegius.Ingratitudinis cõtẽptum.Nutriui qdẽ tẽpore legis qñ adhuc heres parvulus erat.Hal.4.Primo reficiens ꝓmissis in patribꝰ. Hal.3.Abrae dicte sunt ꝓmissiones.2° gubernans iudices in legislatoribus.ps.Nõ fecit taliter oi nationi ꝛ iudicia non manifestauerunt eis.3° Defendens auxilijs in iudicibus ꝛ regibus. Judith.7.Deus eoꝝ defendit eos:ꝛ erumꝑ in opprobriũ vniuerse terre. 4° eruditi monitis in ꝓphetis.Mal. 2.Et iustificatus est dominus inter te ꝛ vxores pubertatis tue.5° correxit flagellis in hostibꝰ.2° Malach.6.Et eniꝫ non multo tempore sinere peccatoribus ex sententia agere:sed statim vitiones adhibere:magni beneficij est indicium.Sed exaltauit tẽpore gratie.ꝓmo ꝑm carnis assumptionẽ.Deb.2.Nusq; angelos apprehendit : sed semen Abrae apprehendit.2° per personales ꝓdicationes. Matth.10.Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel.3° per suam cõversationem.Jo.10.Multa bona opera operatus sum in vobis:ꝓpter qđ opꝰ vultis me lapidare.4° per miracula operationem.Jo.5.ꝛ Luc.7.Quia ꝓphꝫ magnus surrexit in nobis:ꝛ ga deꝰ visitauit plebem suã.5° per discipulos predicationẽ.ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij cõstitues eos principes super oem terram.Sed ecõtrario illi Dñm vituperãt.Luc.4.Nõne hic est filius Joseph:2° doctrinã improbãt.Matth.26.ꝛ Luc.22.A galilea vsq; huc:hunc invenimus subuertentẽ gentem nostrã.Uitas blasphemant.Matth.9.Quare cũ publicanis ꝛ peccatoribꝰ mãducat magister vester.Miracula pervertũt.Matth.12. In principe demoniorũ ejcit demonia.Discipulos occidũt.Matth.23.Ecce mitto vos vt oues i medio luporũ.

¶ Audite verbum dñi principes sodomoꝝ: percipite auribus legem dei vestri populus gomorre.Quo mihi multitudinẽ victimarum vestrarum dicit dñs:Plenꝰ sum.holocausta arietũ ꝛ adipem pinguiũ ꝛ sanguinem vitulorũ ꝛ agnorũ ꝛ hircorũ nolui.Cum veniretis ante cõspectũ meũ:qs q̃siuit hec de manibꝰ vestris:vt ambularetis i atrijs me-

Bõficia dei i iudeos:ꝛ coꝝ ingratitudo in deum.

is: Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. Incensum abominatio est mihi.

G ¶ Dic ponit medicina cōtra penā. Et p̄mo conuocat ad audiendū. 2° remouet inutile remediū. ibi [Quo mihi] 3° adhibetur salubre cōsiliū. ibi [Lauamini mūdi estote] Conuocat autē ad audiendum. p̄mo maiores dicens. [Audite verbū dñi principes &c.] 2° minores. ibi [Populus gomorre] Sed q̄re inuitat maiores ad audiendū & minores ad percipiendū: Quia ea que sunt a maioribꝰ audita: facile percipiunt minores. Item cū relinquat eis semē: quare cōparat eos sodomitis & gomorreis q̄ penitus cōsumpti sunt: Et dicēdū q̄ quātum ad incorrigibiles cōparat ꝓpter duo. p̄mo ꝓpter peccati similitudinem. infra. 2. Et pueris alienis adhesērūt & ꝓpter publicationē. infra. 3. Peccatū suū quasi sodomam predicauerunt: nec abscōderunt. Et cui fuerunt q̄que ciuitates subuersę nihilominus p̄cipue cōparat istis: q̄a sunt precipue inter alias. Et ꝓpter h̄ etiā principes cōparat sodomis: q̄ ciuitas illa metropolis erat: sicut ꝑs Genē. 14. Principium aūt est audire a dño verbum suum: & populo legem ponere. Et ideo inuitat illos ad audientiaꝫ verbi: & populū ad perceptionem legis. [Quo mihi] ibi ostendit inutilitatem remedij q̄ apponebāt. Et p̄mo quātum ad sacrificiorum oblationes. 2° quantum ad festorum celebrationes. ibi [Neomenias vestras &c.] 3° quantum ad ipsas orationes. ibi [Et cum extenderetis manus &c.] Circa primum duo facit: p̄mo reprobat oblationem & animatis. scdo de inanimatis. ibi [Incensum abominatio &c.] In sacrificijs autem animalium erat aliquid quod totū cedebat in cultum dei: sicut holocaustum: quasi totus incensum ab olon q̄ est totum & causa q̄ est incendium. Leuiti. p̄mo. Adeps qui totus adolebatur. Leui. 3. & sanguinis qui totus effundebatur. Et. 17°. Quedam aūt erāt que partim cedebant in cultum dei: partim in vsum ministri: sicut hostia pro peccato nisi quando erat pro peccato sacerdotis: vel multitudinis. Leui. 4°. Quedam autem de quibus cedebat aliquid in cultum dei & aliqd in vsum ministri: aliquid cedebat ipsi offerenti: sicut in hostijs pacificis que pro gratiarum actione offerebant: vel pro salute. Leuit. 4. Et sm hec tria diuidiur in tres partes. p̄mo reprobat sacrificia in tria distributa. [pacifica. Et primo ponit reprobationem] dicens [Quo mihi] idest ad quod mihi offertis [multitudinem victimarum vestrarum] quasi non mearum. Et dicuntur victime vel quia animal vincaꝫ ad sacerdotem ducebatur: vel quia pro victoria habita: vel habenda offerebatur. Deide reprobationis rationē ponit dicens [Plenus sum] Uel ꝓpter fastidium: quia non bona Genē. 4°. Ad Laym autem & ad munera eius non respexit. Uel ꝓpter dominiū ꝑs. Mee sunt omnes fere syluarum iumenta in montibus & boues. Secundo reprobat ea que ex toto erant oblata deo. Et primo ponit reprobationem illorum trium: & ponit h̄ tria animalia: quia de his fiebat h̄ sacrificia que erant de armentis: fiebant etiam quedam de auibus aut turtum & pullis columbe: sed hoc erat ꝓpter defectū paupertatis: sicut patet Leui. 24. & pluribus alijs locis. Et iterum non erat vsus eorum vniuersalis in omnibus: q̄a non offerebantur ex his hostia pacifica. Deide ponit reprobationis rationem. ibi [Cum veniretis &c.] Quasi dicat: plus offenditis me ambulantes in atrijs meis polluentes ea: q̄s holocaustus placeat. Unde non accepto hāc cōmunionem ꝑs. Holocaustum etiā pro peccato nō postulasti. Dicre. 7. Non sum locutus cum patrib⁹ vestris & non precepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de

H verbo holocaustomatum & victimarum. Sed hoc precepi eis: audire vocē meaꝫ: & ero vobis deus: & vos mihi populus. Tertio reprobat ea que erāt deo & sacerdoti debita dicens [Ne offeratis vltra] Dicre. 11. Nūquid carnes sancte auferent a te malitias tuas in quibus gloriata es. Et Mich. 6. Quid dignū offerā dño. Nūqd offerā ei holocaustomata & vitulos anniculos. Nūqd placari pōt in millib⁹ arietū aut in millib⁹ hircoꝝ pinguiū [Incēsuꝫ.] ibi reprobat oblationes de rebꝰ inanimatis ꝑ gbꝰ olbus ponit incensuꝫ: eo q̄ h̄ erat inter alia dignꝰ: fuit thymiama. Exo. 30. Et cōtus quātū ad thus q̄ ponebat & adiungebatur cuilibet tali oblationi: & totum deo incēdebatur. ifra. 66. Quasi recordatur thuris: quasi qui benedicat idolo. ¶ Sed obijcitur de hoc quod dicit gloq̄ nunq̄ sacrificia eorum amauit cū precepit eis ad hoc q̄ facerent. Genē. 8. Odorauitq̄ est dominus odorem suauitatis. Et ait ad eum. Nequaq̄ vltra maledicam terre ꝓpter hominem. Et dicendum q̄ in quolibet sacrificio est aliquid considerandum ex parte offerentis & aliquid ex parte rei oblate. Ex parte rei oblate: sacrificia nostra placent deo per se. Non autem antiquoꝝ sacrificia. Et hoc est q̄ placium fuit: amatum dicitur per se: q̄ in se habet vnde ametur sicut bonum honestum. Qd autē nō amatur per relationem illius ad alterū: non dicitur per se amatum. Sicut dicitur secari vel vri amatum sm q̄ est ad finem sanitatis relatum. Nostra autem sacrificia in seipsis continent gratiaꝫ sanctificationis sm quā sunt deo accepta. Sed illa antiquoꝝ sacramenta erāt mere signa istoꝝ: & ideo non erant per se amata. Ex parte autem offerentis & nostra & illoꝝ poterant esse accepta ex deuotione offerentis. Potest ergo quadruplex tēpus distingui. p̄mum ante legem scriptam & idolatriam. Et tūc placebāt antiqua sacrificia facta a sanctis patribus: & ꝓpter deuotionem offerentis: & ꝓpter significationem rei oblate. 2ᵐ tempus est sub lege scripta: & tunc intercurrente idolatria aditum fuit quidam propter quod displicebant: quia non erant digni q̄ eodem placaretur deus: et coleretur diabolus. Et ex alia parte fuit addita vna vtilitas ex parte offerentis vt esset remediuꝫ contra idolatriam populo ad hoc prono. Unde etiam de sacrificijs nihil preceptum est ante fabricationem idoli. Et sic intelligitur auctoritas Dicre. iducta. 3ᵐ tempus fuit sub ꝓphetis in quo ꝓpter peccata populi iam non placebant ex parte offerentis: sed tm inquantum erant signa. Uñ sm h̄ non placabant deum: sed magis offendebāt. 4ᵐ tēpus est sub gratia quando iaꝫ vsus eoꝝ ex toto abolitus est: q̄a veniente veritate cessauit figura.

¶ Neomeniam & sabbatū & festiuitates alias non feraꝫ. Iniqui sunt cetus vestri. calēdas vestras & solēnitates vestras odiuit anima mea. Facta sunt mihi molesta. Laboraui sustinens. Et cum extenderitis manꝰ vestras: auertam oculos meos a vobis: & cuꝫ multiplicaueritis orationem non exaudiaꝫ. Manus enim vestre sanguine plene sūt. Lauamini: mundi estote: auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere perverse: discite benefacere. Querite iudicium: subuenite oppresso: iudicate pupillo: defendite viduam: & venite & arguite me dicit dominus. Si fuerint peccata vestra

stra vt coccinum quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi vermiculus: velut lana alba erũt. Si volueritis & audieritis me: bona terre comedetis. Qd si nolueritis: & me ad iracũdiam prouocaueritis: gladi⁹ devorabit vos: qa os dñi locutum est.

I ¶ Dic remouet solẽnitatũ celebrationes. Et primo qũtum ad futurum ponit prohibitionis propositum dicẽs. ¶ Neomenia ips. Bucinate in neomenia tuba: in insigni die solẽnitatis vestre. ¶ Sabbatum ¶ Exodi. 20. ¶ Festiuitates alias ¶ Leuit. 23. De sunt ferie dñi quas vocabitis celeberrimas & sanctissimas. ¶ Iniqui sunt cetus vestri. infra. 58. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra: & omnes debitores vestros repetitis. ¶ Non feram ¶ scdo ibi. ¶ Calendas vestras ¶ Quantum ad presens ponit odium dicens. ¶ Calendas ¶ qđ addit supra neomenias & solẽnitates vestras odiuit anima mea ¶ vñ in psal. 80. Sumite psalmum & date tympanum: psalterium iocundum cum cythara. Bucinate in neomenia tuba in insigni die solẽnitatis vestre. Treñ. 2. Obliuioni tradidit dominus in syon festiuitatem & sabbatum: & in opprobrium & in indignationem furoris sui regem & sacerdotem. 3° quantum ad preteritum ponit tedium dicẽs. ¶ Facta sunt mihi molesta ¶ Et ponit granitatem ponderis. facta sunt molesta. ps. Sicut grauc grauate sunt super me. scđo laborem portantis. ¶ Laborum sustinens. ¶ Esa. 43. Prebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Et loquar humano more de deo: quia homini dicitur esse graue laborare in eo qđ non placet sibi. ¶ Et cum extẽderetis ¶ Reprobat orationes eorum. Et primo ponit reprobationem. 2° reprobationis rationem. ibi. ¶ Manus enim vestre &c. ¶ Circa primum duo facit. primo reprobat quantum ad signum devotionis. ibi. ¶ Et cum extenderitis ¶ Treñ. 3. Leuemus corda nostra cum manibus ad celum ad deum. Et infra. Tota die expandi manus meas ad populum incredulum: qui graditur via nõ bona. 2° prolixitatẽ orationis. Prouer. 28. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. ¶ Manus enim vestre sanguine plene sũt ¶ quem fudistis. ps. Veloces pedes eorum ad effundẽdum sanguinem. Prouer. primo. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt: & festinant vt effundant sanguinem. ¶ Lauamini ¶ Dic ponit salubre consilium. Et circa hoc tria facit. primo ponit efficax remedium. 2° remedij effectus. ibi. ¶ Uenite &c. ¶ 3° penam contra contẽptum. ibi. ¶ Qd si volueritis &c. ¶ Remedium pñsitit in duobus. In fuga malitie in sequela boni. ibi. ¶ Discite &c. ¶ Malus fugatur dupliciter. Per purgationem preteriti. Et quantum ad hoc dicit. ¶ Lauamini ¶ Iere. 4. Lava a malitia cor tuum hierusalem vt salua fias. Usquequo morabũtur in te cogitationes nocte: 2° per cautelã futuri. Et hoc fit tripliciter. Ut corde mala non cogitet. ¶ Mundi estote ¶ Prouerb. 22. Qui diligit cordis munditiam: ppter gratiam labiorũ habebit amicum Regem. Ut cogitata opere non impleat. Michee 2°. Ueh qui cogitatis inutile & operamini malum in cubilibus vestris in luce matutina faciunt illud. ¶ Auferte malum ¶ scz opus. Ut incepta non pficiat. ¶ Quiescite agere perverse ¶ Iere. 2. Prohibe pedẽ tuũ a nuditate: & guttur tuum a sitire in eodem caplo. Cursor leuis explicans vias suas. ¶ Discite benefacere ¶ Dic ponit remedij qũtum ad sequelã boni. Et ponit vt addiscat. 2° vt opere impleat. ibi. ¶ Subuenite oppresso &c. ¶ Operatur enim aliquis bonum in ordinando seipsum: & quantũ ad hoc dicit. ¶ Discite benefacere ¶ Iere. 6. Erudire hierusalem: ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponam te terrã desertam & inhabitabilem. In ordine ad proximũ. Et hoc est qđ dicit. ¶ Querite iudicium ¶ Job. 29. Causam quam ego nesciebam diligentissime inuestigabã. Iere. 6. State super vias: & videte: & interrogate de semitis antiquis. ¶ Subuenite oppresso ¶ Dic ponit implectionem operis in subueniendo miseris. Miserum autem facit vel violentia. Et qũtũ ad hoc dicit. Subuenite oppresso. Prouer. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortem: & qui trahũt ad interiam liberare non cesse. Aut etatis ignorantiã. ¶ Judicate pupillo ¶ Eccl. 4. In iudicãdo esto pupillis vt pr. Aut sexus in potentia. ¶ Defendite viduas. ¶ Job. 20. Auris audiens beatificabit me: & oculus videns testimoniũ reddebat mihi. ¶ Et venite ¶ Dic promittit effectũ. Et circa hoc tria ponuntur. primo promittentis obligatio cũ dicit. ¶ Uenite jac si diceret: si facitis que dico: & non sequatur quod promitto: obligo me qp arguatis me. Hoc plangebat Job. 9. Non est q vtrũq; possit arguere & ponere manum suam in ambobus. Scdm malorum cessationẽ. ¶ Si fuerint peccata vestra vt coccinus quasi nix dealbabuntur. ¶ Et promittit specialiter mũdationem a peccatis: qa cessante causa: cessat effectus. Duo genera peccati tangit. primum qđ est ex amore incendẽte qđ notat in coccino propter intensum ruborem. contra qđ ponit candorem nuuis frigide. Job. 7. Si lotus fuero quasi aquis nuuis: & fulserint velut mũdissime manus mee &c. Scdm qđ est peccatum ex timore mortificante: qđ notatur in vermiculo: cuius color accedit ad albedinem. ¶ Et si fuerint rubra q̃si vermiculus ¶ contra qđ ponit lanam. Unde. ¶ velut lana alba erunt ¶ Ezech. 27. In multitudine diuersarum opũ: in lanis optimi coloris. Dan. 7. Uestimentum eius sicut nix candidum & capilli eius quasi lana munda. 3° ponit bonorum restitutio. ¶ Si volueritis & audieritis me bona terre comedetis. ips. Credo videre bona domini in terra viuentium. ¶ Comedetis ¶ infra. 65. Ecce serui mei comedent & vos esurietis. ¶ Qd si nolueritis ¶ ponit penam contẽptum. Et primo ponit contẽptum dicens. ¶ Qd si nolueritis & me ad iracundiam prouocaueritis. ¶ Zach. 8. Cogitaui vt affligerem vos cum ad iracundiam me prouocarent patres vestri. 2° cõminatur vindicte gladium. ¶ Gladius devorabit vos ¶ Ezech. 7. Gladium evaginabo post eos & complebo furorem meum: & quiescere faciam indignationẽ meam in eis. 3° ostendit esse immutabile iudicium: qa os dñi locutũ est ¶ Numeri. 23. Nõ est deus vt homo vt mẽtiatur: nec vt filius hois vt mutetur.

¶ Quo mõ facta est meretrix civitas fidelis: plena iudicij: Justitia habitauit in ea: nunc autem homicide. Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mistum est aqua. Principes tui infideles: socij furũ. Omnes diligũt munera: sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant: & causa vidue non ingreditur ad illos. Propter hoc ait dñs deus exercituum fortis israel. Heu ego consolabor super hostibus meis: & vindicabor de inimicis meis. Et convertam manum meam ad te: & excoquam ad purum scoriam tuam: & auferam omne stannum tuum: & restituam iudices tuos vt fuerunt prius: & consiliarios tuos sicut antiquitus. Post hec vocaberis ci-

K Spũs gb⁹ ira dei placatur.

uiras iusti: vbs fidelis. Syon in iudicio redimetur: & reducent eum in iustitia. Et conteret sceleſtos & peccatores simul: & qui dereliquerunt dñm cōsumentur. Confundentur enim ab idolis quibus sacrificauerūt. Et erubescetis super hortis quos elegeratis: cū fueritis velut quercus defluentibus folijs: & velut hortus absq; aqua. Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppe: & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrūq; simul: & non erit qui extinguat.

L ¶ Dic ostendit peccata cor fm auersionem a iustitia primi. Et circa hoc tria facit. primo describit culpam. 2° cōminatur penam. 3. ibi¶ Propter ꝟ ostendit dominus &c. 3° pene sequelas. ibi¶ Et restituam &c. ¶ Circa primum. primo arguit peccatū plebis. 2° peccatum sacerdotis. ibi¶ Argentum &c. 3° peccatus principis. ibi¶ Principes tui &c. ¶ In plebe duo arguit. aggrauās per cōparationes ad priorē statum. s. venalitatem: per cōparationes ad priorem fidelitatem. Unde¶ Quo mō facta est meretrix ciuitas fidelis ¶ Dicit. 2. Sub omni ligno frondoso tu in omni colle sublimi tu prosternabaris meretrix. Et crudelitates per comparationem ad iustitias & iudicia qō est iustitie executo ¶ plena iudicu. Justitia habitauit i ea ¶ ps. Quoadusq; iustitia cōuertatur in iudicium. Unde dic¶ Nunc autem homicide ¶ Osee. 4. Maledictum & mendaciū & homicidium & furtum & adulteriū inundauerūt: & sanguis sanguinē tetigit. Peccatus sacerdotis in duob⁹ arguit. In corruptione veritatis doctrine. Unde dicit¶ Argentū tuum: Nam est in scoriā ¶ ps. Eloquia dñi eloquia casta: argentum igne examinatū probatum terre purgatum septuplum. Dicit. ℣ Prophete pphetauerūt mēdaciū. 2° in remissione seueritatis disciplīne que significat in vino. Doc enim est vinū qō infudit samaritanus. Luc. 10. Uñ dicit¶ Uinum tuum mistū est aqua ¶ Eccl. 13. Ueh q; sluūt palatilos sub ocubito man⁹: & faciūt cerulcalia sub capite vniuerse etati ad capiēdas alas. ¶ Principes tui &c. ¶ Dic arguit penam principū. Et p ondit eos infideles in officij executione: quod ad suā vtilitatem & nō pplī exequunt. Amos. 6. Unguēto optimo delibuti bibētes i phialas vinū ¶ Eccl. 39. Ueh pastorib⁹ isrl q pascāt semetipsos. Nōne greges pascūt a pastorib⁹ Et pp ꝟ dic¶ Infideles ¶ 2° ostēdit eos transgressores in malefactor receptiōe. Socij furū ¶ eos ōsentēdo & patrocinū pstādo. Osee. 6. Quasi fauces virorū latronū principes sacerdotū. Proverb. p. Fili ne ambules cū eis. 3° ondit eos corruptos in munerū receptiōe. infra. 5. Ueh q iustificatis impiū p munera⁹ & iustitiam iusti auferi ab eo. Uñ dic¶ Oēs diligunt munera, secuti Bequunt retributiones ¶ s. promissas vel speratas. 4° ostēdit eos iniquos in pauperū repulsiōe¶ Pupillo nō iudicāt & cā vidue nō ingredit ad eos ¶ Dicit 5. Cām viduę nō iudicauerūt: cām pupilli nō direxerūt. ¶ Propter ꝟ ꝟ dicit dñs &c. ¶ Dic cōminat penā. Et p platonē. 2° inducit. ibi¶ Et reuertā &c. ¶ Circa p⁹ ponit tria. p punit pnāt in auctoritate. dicēs¶ Dñs ¶ Malach. 3. Si ego dñs vbi ē timor me⁹ dic dñs. In ministrorum multitudine Exercitū ¶ Job. 25. Nūqd est nūerus militū ei⁹: In fortitudine ¶ Fortis ¶ Job. 9. Sapiēs corde est: & fort roborauit se resti tit ei: & pacē habuit. 2° ponit pnam de volūtate. ¶ Deus ¶ s. eis¶ Consolabor ¶ ga mea ꝺsolatio erit punitio cor. infra 63. Dies vltionis in corde meo: annus retributionis mee venit. 3° ponit pene crudelitatē¶ Et vindicabo de inimicis ¶ qñ sicut hostes punīt vos. Deut. 23. Reddā vltiōes hostib⁹ meis: & bis q oderūt me retribuā¶ Et auertā &c. ¶ Dic cōminat penā subditor. Et p ponit punīctis ppara tio. ibi. Et cōuertā manū meā ad te purgādū quā pcendo quasi plicatā tenueram. Job. 19. Manus dñi tetigit me. 2° pene plectio. Excoquā igne tribulationis¶ ad purū scoriā tuā ¶ quousq; aliqd purgādū sit. Matth. 5. Nō exibis inde donec reddas nouissimū quadrātē. 3° penarū multitudo¶ Auferā omne stagnū tuum ga pro oi peccato. Isra. 40. Recepit de manu dñi duplicia p oib⁹ peccatis suis. ¶ Et restituā &c. ¶ Dic ponit pene sequelas. Et primo quātū ad correptos renouationē. 2° quātū ad obstinatos: ꝺsumptionē. ibi¶ Et oteret &c. ¶ Eodem enī igne vt dicit Aug. aur ꝓbat: & paleā fumat. Circa p⁹ tria facit. p primitur renouationē quātū ad plato. corremēdationem. 2° quātū ad fame restitutionem. ibi¶ Post ꝟ vocaberis. 3° quātū ad iustitie obseruationē. ibi¶ Syon in iudicio &c. ¶ Dic ḡt¶ Restituā iudices ¶ q̄tū ad seculares principes q̄rū est iudicare pplm¶ & ꝺsiliarios tuos ¶ s. sacerdotes: quorū est ꝺsilia dei manifestare pplis. Malach. 2. Labia sacerdotū custodiūt sciam: & legē exquirunt ex ore eius: quia angelus dñi exercituū est¶ vt fuerunt prius ¶ sicut Moyses & Josue qui deo placuerūt. Dicit. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meū: q pascent vos sciā & disciplina¶ Et vocaberis ¶ s. recti gabis famam: vt dicaris talis qualis aī fuerat¶ Ciuitas iusti ¶ s. in qua seruat iustitia. Isra. 62. Nō vocaberis vltra derelicta: nec vocaberis vltra ꝺsolata: & vocaberis voluntas mea in ea¶ Syon i iudicio ꝓ executione iustitie: redimit a calūniatorib⁹. Et reducent ea in iustitia: qa iudiciū est reducere ad cōformitatē in qua ꝺsistit iustitia. ps. Judicare pplm tuū in iustitia & pauperes tuos in iudicio. Dicit. 23. Regnabit rex. & faciet iustitiā in iudicio¶ i terra¶ Et conteret &c. ¶ Dic ponit obstinatorū ꝺstructio. Et circa ꝟ tria facit. p ꝺdicit ꝺstructionē. 2° ꝺstructiōis modum. ibi¶ Cōfundent &c. ¶ 3° infert euasionis spem. ibi¶ Et erit fortitudo tua &c. ¶ Et qa pena ordinat ꝺ culpā. ad circa p⁹ tāgit culpā dupler. Ex pte auersiōis q̄tū ad scelus idolatrie. Uñ dic¶ sceleſtos ¶ q̄tū ad petīs voluptatis & luxurie. vñ dicit¶ peccatores ¶ qa ad talia boles maxie proni sūt. ꝺtra qō ordinat penā ꝓtinomistin qua notat pena ꝓ inflictione. Dicit. 17. Duplici ꝓtritione cōtere eos quasi pro duplici peccato. 2° ex parte auersionis: quia dereliquerunt dñm. cōtra qō ordinat penā cōsumptiōis dicēs¶ cōsument ¶ in quo designat penā deserionis. Qō enī consumētis nihil vadit: ꝺta in nihilum deciderent: nisi manus dñi ea cōtineret: vt dic Grego. Dicit. 17. Dic oēs q te derelinquūt ¶ confundent: recedentes a te in terra scribent: qm dereliquērūt venā aquē vīentiū dñm. ¶ Cōfundent &c. ¶ Dic ponit modū destructionis. Et ꝓ quātum ad ꝺclusionē peccati. 2° quantū ad subtractionē bonī. ibi¶ Cum fueritis &c. ¶ Circa p⁹ ꝺ idolatriā ordinat confusiones dicens¶ Confundent ab idolis ¶ s. ꝓpter idola. pa. Confundantur omnes qui adorant sculptilia: contra voluptatem erubescentiā. cum dicit¶ Erubescentis. ¶ Sap. p⁹. Uoluptuosis locis quos etrgeritis luxurie vestre. Ro. 6 Que fructū habuistis in illis in quibus nūc erubescitis. Confusio enim magis respicit nrātiz: sed erubescētia culpam. Peccata enim carnalia vt dicit Grego. sunt minoris culpe & maioris infamie. Et ratio est qa sunt fm potentias ignobiliores & maxime mālces. & tamē sūt inanes & cōnales & passibiles¶ Cū fueritis ¶ Dic ponit ꝺtrarie boni. Et primo eius qō ad protectionem & ornatum: quod significatur in ablatione filiorum. 2° eius qō pertinet ad fructum. ibi¶ Uelut arbor que sine aqua &c. ¶ Cōtra dicitur de vir⁹ iusto ps. Erit tāq; lignum qō plantatum

Cōtra platos malos.

Cōtra malos ꝓnapes.

Cōtra rebelles & obstinatos.

Gregorius.

Gregorius.

tum est fecus decursus aquaꝝ. ¶ Et erit. ¶ Dic aufert eis euasionis spēz. Et ponit tria. ℘rio aufert ab eis propriē fortitudinis firmamētū. vnde dicit. ¶ Erit fortitudo vīa: vt fauilla stuppe ¶ que cito ꝯsumit. Eccl. 21. Stuppa collecta synagoga peccantiū. 2° idoloꝝ auxilium dicēs. ¶ Opus vestrū ¶. idoloꝝ qō man° vīe opatē sūt: q̄si scīn tilla q̄ nullius mometi est. Deut. 32. Ubi sunt dy eoꝝ in ḡbus habebāt fiduciā. Et nō cōburit. vñ segtur. ¶ Et succendet. ¶ Isa. 50. Ambulate in lumine ignis vīi. 3° boiuꝝ sucursus. ¶ Et nō erit q extinguat. ¶ Eccl. 20. Nos extinguet flāma successionis: et cōburet in ea ois facies ab austro vsq; ad aquilonē: et videbit ois caro q; ego dominꝰ succendi eam: nec extinguetur.

Capitulum. II.

VErbum quod vidit Esaias filius amos super iudeā et hierusalē. Et erit in nouissimis dieb⁹ preparat⁹ mons domus dñi in vertice montium: et elevabit super colles. Et fluent ad eū oēs gētes: et ibunt populi multi et dicēt. Venite ascēdamus ad montē dñi: et ad domuꝫ dei Jacob: et docebit nos vias suas: et ambulabimus in semitis eiꝰ: qz de syon exibit lex: et verbū dñi de hierusalem.

A Hic increpat culpa coꝝ ex parte cōuersionis. Et diuidit in ptes tres. In pⁱ⁰ arguit eos ꝓ culpa quā cōmittebant in cultura idoloꝝ. In 2° ꝓ illa quā cōmittebāt in oppressiōe boium. ¶ Capabi ¶ Ecce n. ⁊c. ¶ In 3° ꝓ culpa quā cōmitebāt in abusu rerum. cap. 5. ¶ Cantabo dilecto meo ⁊c. ¶ ℘ria diuiditur in duas. In titulū et tractatum. 1° ibi. ¶ Et erit ⁊c. ¶ Et ponit ¶ verbū. ¶ In pncipio capituli. Quia specialr de incarnato vbo ꝓphetia est. Amos. 3. Non faciet dñs verbū: nisi reuelauerit secretū suū ad suos ꝓphetas. ¶ Et erit. ¶ Dic exequit intentū. Et diuidit in ptes tres. In pⁱ⁰ ꝓmittit salutis remediū: ne grauitas sequētis culpe in desperationē iducat. In 2° oñdit culpe reatū. ibi ¶ ℘roiecisti ⁊c. ¶ In 3° cōminat pene flagellū. ibi ¶ Sic ergo dimittas ⁊c. ¶ Circa pⁱᵐ tria ponunt. ℘rio salutis ꝓparatio. 2° gentiꝫ cōuersio. ibi ¶ Et fluent ⁊c. ¶ 3° indeoꝝ in fine vocatio. ibi ¶ Domus Jacob ⁊c. ¶ Circa pⁱᵐ tria ponunt. ℘rio saluꝫ tis ꝓs. vñ dicit. ¶ Et erit. ¶ Et copulat ad pcedentē ꝓphetiam: vel ad illud qō a ꝑfio audiuit: sicut dicit Gregorius sup pⁿᵐ. ¶ Eccl. ¶ In nouissimis dieb⁹ pcpabit ⁊c. ¶. in xpe gre qō ōz nouissimū qz nō succedet alia religiōis obseruatio. Matth. vlti. Ecce ego vobiscū sum vsq; ad cōsūmationē seculi. Heñ. vlti. Congregamini filij israel vt annūcie vobis que ventura sunt vobis in nouissimis diebus. Gregorius. Quæstio. Bz vī qra ꝓncipio humani gēꝰ debuerit ista salus ꝓparari q̄ est p incarnationē filij dei: qz quanto morbo p medicinā citius subuenit facili⁹ curat. Ad qō dicendum qō medicina dz offerri sm ꝓditiones morbi. Et qz peccatis fuit p sapiam qua ꝓcepta dei ꝓtemplsset opportuit q; ad salutis medicinā percipiendam prepararet p humiliatem: vt cognosceret infirmitatez suaꝝ virtutū: qz nec in lege naturali nec in lege scripta adimplere poterat sibi p videre. Et sic tanto humilius et ardentius medicina quereret quāto in se auxiliū sibi non inuenieret. 2° saluantis virtus: cum dicit. ¶ Mons domus dñi ¶. In quo domus dñi est fundata. ¶ Eccl. 3. Dimisit me sup montem excelsum. 3° saluantis gradus: ¶ in vertice montiū ¶. i. maioꝝ. ¶ Et elevabit sup colles ¶. i. super minores ꝓuinciꝫ

pes. Isa. 52. Ecce intelliget seruus meus: exaltabit et elevabit et sublimis erit valde. ¶ Et fluent ad eum. ¶ Dic ponit gentiū ꝓuersio. Et circa hoc tria ponit. ℘rio ipsaꝫ cōuersionē. 2° declarat ꝓuersionis ordinē. ibi ¶ Et ibūt populi. ¶ 3° ꝑmittit ꝓuersionis pacez. ibi ¶ Et iudicabit gentes. ¶ Dicit q̄ ꝑtim ad ꝓmū. ¶ Et fluent ¶ in quo notatur multitudo et festinātia ¶ Omnes gentes ¶. i. de gentib⁹ omnibus aliqui. Dicr. 31. Adducam eos p torrentez aquaꝝ in via recta: et nō ipingent in ea. ordo ꝓuersionis fuit q; per vocationē eoꝝ q fuerunt ex iudeis: gētes ꝓuerte sunt. Et ideo tria circa 2ᵐ ponit. ℘rio vocātes. 2° vocationē. ibi ¶ Uenite ⁊c. ¶ 3° ordinis rōnē. ibi ¶ Qz de syon ⁊c. ¶ dicit q̄. ¶ populi ¶. i. q ex iudeis ¶ multi ¶ nō oēs in quo notat̄ paucitas iudeoꝝ cōuersoꝝ respectu multitudinis gentium. ¶ ibunt ¶ patres⁹ fideis credētes: et dicent. 2ª Cor. 4. Et nos credimus: ꝓp quod et loquimur. ¶ Uenite. ¶ Dic ponit vocatio. Uocat aūt triplr ad fidei eminētiā. vñ dicit. ¶ Uenite ¶ p obsequiū. ¶ Ascendamus ¶ p fidem ¶ in montē dñi ¶. i. ad Christum. ¶ et ad domū dei Jacob ¶. i. ecclesiā. Dicr. 31. Surgite et ascēdamus in syon ad dñm deuz nrm. Quia hec dicit dñs. Exultate i letitia Jacob. 2° ad doctrinā: cū dicit. ¶ Docebit nos vias suas ¶. i. ꝓcepta gb⁹ ad ipm iter. Lasi. 8. Ibi me docebis: et dabo tibi poculū ex vino ꝑdito: et mustū malo ꝓ granato meo ꝓ. 3° ad obedientiam. ¶ Et ambulabim⁹ ¶ post cū ¶ in semitis eiᵒ: ¶ ꝓsilioꝝ. Dicr. 6. Interrogate de semitis antiqs q̄ sit via bona: et ambulate in ea. ¶ Quia de syon. ¶ Dic ponit ordinis rōnē: dicens: ¶ qz de syon ¶ nō de mōte syna ¶ exibit lex ¶ spūalr intellecta: ¶ et vbū dñi ¶. i. euāgeliū ¶ de hierlm ¶ pp ꝓtēplationez pacis. Salus. n. ex iudeis ē. Jo. 4. et isa. 29. Qui egrediunt ipetu a Jacob florebit et germinabit israel.

¶ Et iudicabit gētes: et arguet populos multos. Et ꝓflabūt gladios suos in vomeres: et lanceas suas in falces. Non leuabit gens ꝓtra gentē gladiū: nec exercebunt vltra ad pliuꝫ. Domus Jacob: venite et ambulem⁹ in lumine dei nri. ℘roiecisti, n. populū tuū domū Jacob: qz repleti sūt vt olim: et augures habuerūt vt philistīm: et pueris alienis adheserūt. Repleta est terra argēto et auro: nō est finis thesauroꝝ eius. Et repleta est terra eiᵒ equis: et innumerabiles quadrige eiᵒ. Et repleta est terra eiᵒ idolis. Opus manuum suaꝝ adorauerunt: quod fecerūt digiti coꝝ. Et incurvauit se homo: et humiliat⁹ est vir.

¶ Dic promittit conuersis pacem. Et circa hoc tria facit. ℘rio ponit pacis effectum. 2° pacis signū. ¶ Et ꝓflabunt gladios ⁊c. ¶ 3° pacis fructū ¶ nō leuabit gens. ¶ Effectum pacis est regis iudicium. Et ideo p dicit. ¶ Judicabit gentes. ¶ Dando eis ūtra ¶ et arguet populos. ¶ corrigendo peccata. Isa. xj. Judicabit in iustitia pauperes: et arguet in equitate ꝓ mansuetis terre. Signū pacis est q; instrumenta belli verunt in cultum agri. vñ dicit. ¶ Et ꝓflabunt gladios suos in vomeres. ips. Auertit ꝓterit et ꝓfriget arma. Fructus est in amotione bostiuꝫ. vñ dicit. ¶ Non leuabit gens ꝓtra gentez gladiū. ¶ infra. 26. Ueras error abstulerunt nobis pacem: pacem qz in te speranimus. Sed ꝛqz postea fuerūt multa bella. Glo. Respondet q; non fuerunt tam magna sicut ante. Uel in tēpore antichristi q̄uis sit furiosa magno persecutiō: nō habebunt pacem magnam sed inimicez sicut fuit in tempore Diocletiani. Uel melius

B

C

Obiectio. Solutio.

dicendū q̄ referatur ad pacem factam per xp̄m̄ū: que complebit in futuro. ⌊Domus Jacob.⌋ Dic ponit̄ vocatio ideox̄ post conuersionē gentiū factaz. Uel ex ꝓsona ꝓphete: vel ex ꝓsona gentiliū: vt sint in cauda q̄ fuerunt in capite. Ro. xj. Cecitas ex parte ꝓtingit in israel donec plenitudo gentiū subintraret: z sic omnis israel salu⁹ fieret. ⌊Ambulemus⌋ simul z concorditer: vt sit vnuz ouile. Joā. x. Et fiet vnū ouile z vn⁹ pastor. ⌊in lumie.⌋ Jo. xij. Ambulate dū lucē hētis. ¶ Proiecisti n. zc̄.⌋ Dic oīdit eox̄ reatū. Et p̄ in gsali. 2° in spāli. ibi⌊ Et augures dūe rūt zc̄.⌋ Circa p̄m̄ duo facit. ꝓmo ostēdit eox̄ a deo elongationē: cū dicit.⌊ Proiecisti n.⌋ Et sic ꝓtinuat Hie. Merito vocādi sūt: q̄ proiecisti. Dier. xx. Quare abiecti sūt ipse z semen eius: z proiecti in terrā quā ignorauerūt. 2° ponit elongationis intentionē.⌊ qz. s. repleti sūt ⁊inquinate.⌋ vt olim ⌊i egypto. Dier. xj. Adulteryz repleta est terra. Non n. est cā elongationis a deo nisi pcm̄. Uī infra 59. Peccata vra z iniquitates vestre diuiserūt inter vos z deū.⌋ Et augures.⌋ Dic ponit eox̄ culpā in spāli. Et p̄cipue circa idolatriā quā arguit in eis tripl̄r. ꝓmo q̄tuz ad gentilē conuersationē. 2° q̄tum ad idolatrie occasionē. ibi⌊ Repleta est terra zc̄.⌋ 3ª q̄tuz ad cultus obseruationē. ibi⌊ Et repleta est terra. Gentilē conuersationē reprehendit in eis in duobus. ꝓmo q̄tum ad diuinos z augures quos habebāt. vñ dicit.⌊ Augures⌋ .i. pronosticātes de futuris ex voce z garritu auium⌊ habuerūt vt philistini ⁊in ḡbus maxime hec ⁊supstitio vigebat contra id quod p̄cipitur. Deut. 18. Caue ne imitari velis abominationes gentiū illarum. Et ifra statim. Non inueniet̄ in te qui ariolos sciscitet̄ z obseruet somnia atq; auguria. ¶ Sz videt̄ q̄ auguriū non sit pcm̄. Aues n. melioꝛē estimationē hīnt̄ pisces qui ⁊sunt magis aquosi. Sed marina ꝛ ex motu quoꝛūdā pisciū acciplūt ꝓcturas de tempestate futura. Ergo etiā p aues pōt aliquid pronosticari ō futuris. Et dicendū q̄ deus ꝓuidit vnicuiq; rei ea quib⁹ possit ꝓseruari in esse ſm̄ sue nature capacitatez. Et ideo homini dedit rōnem p quā ꝓserendo pōt sibi adinuenire remedia ↄ nocumenta. Et q̄ in bestiis deficit rō; ordinauit vt q̄ ex ratione deficit natura suppleret. Et ideo talibus data sunt arma z experimenta naturaliter: que homo per artem sibi acquirit. Similr̄ creata est eis q̄dam vi naturalis estimationis impellens ea ad operandū opa sue speciei. Uñ potius agunt̄ q̄ agant: vt dicit Damascen⁹. Et cum natura inferior regatur per naturam superiorez z moueat̄: relinquunt̄ in ipsis impressiones superioꝛz motuū fricantium bō motum per quem mouent̄ ad ꝓuidendum sibi in necessarijs. Et in talibus accipere coniecturam ab auibus vel auium motibus vel aliorum animalium: non est peccatum: sed ſm̄ de his que fiūt ex libero arbitrio: q̄ non operantur necessitate stellarum. 2° q̄tum ad passiones inmāles in quibus subiacebant. Uñ dicit.⌊ Pueris alienis: id est alienigenis vl a deo alienis.⌋ Adheserunt ⌊per turpem abusum. Rom. j. Masculi in masculos turpitudinem operantes. 3ª Macc. 4. dicit ꝺ hoc vitio. Erat aūt z incrementum quoddam z ꝓfectus gentilis z alienigene conuersationis: ꝓpter impu⁹ z non sacerdotis Jasonis nefariū z inauditum scelus.⌊ Repleta est.⌋ Dic ponit idolatrie occasionem que est auaritia. Ephe. 5. Aut auarus que est idolorum seruitus. ꝓmo ergo ostendit auaritiam eorum q̄tum ad multiplicationem rerum que pertinent ad necessitatem victus scd̄ō dicit.⌊ Repleta est terra.⌋ In quo notat̄ abūdantia rerum. ⌊Et non est finis.⌋ In quo notatur insatiabilitas auariq non implebitur pecunia. Eccl. 5. Auarus non implebitur pecunia. Et qui amat diuitias: fructum non accipiet: ex eis. Et Osee. 2. Dedi eis frumentum vinum z oleum z argentum z multiplicaui eis z aurum que fecerunt baalim. 2° q̄tum ad res que pertinent ad portantis vsum. tum dicit.⌊ Repleta.⌋ Ips. Di in turribꝰ z bi in equis: nos autem in noie dei nostri inuocabimus.⌊ Et repleta est.⌋ Dic arguit in eis idolatrie cultuz. Et arguit hic ex tribꝰ. ꝓmo ex multitudine: cum dicit.⌊ Et repleta est.⌋ Osee 7. Multiplicauit Ephraim altaria ad peccandum. Dier. 2. Sub omni ligno frondoso: z in omni colle sublimi tu prosternebaris meretrix. 2° ex idoloꝛum vilitate.⌊ q̄ opus manuuz suaz: ⌋ z adhuc plus q̄ fecerunt digiti eorum. ps. Simulachra gentium argentum z aurum: opera manuum suarum. 3° ex hominis dignitate. Et ideo dicit.⌊ Homo⌋ qui ad imaginez dei factus est.⌊ Inclinauit se⌋ supponendo se idolis.⌊ Uir⌋ qui virtuosus videbat̄ q̄tū ad acquisita.⌊ humiliatus est⌋ ps. Dō cum in honore esset: non intellexit: comparatus est iumentis insipientibꝰ z similis factus est illis. Infra. 44. Lignarius est ante illū z adorat: z dicit libera me.

¶ Ite ergo dimittes eis. Ingredere in petrā z abscondere in fossa humo a facie timoris dñi: z a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis hois humiliati sunt: z incuruabitur altitudo viroꝛ. Exaltabitur aūt dominus solus in die illa: q̄ dies dñi exercituum super omnem superbum z excelsum: z sup omnē arrogantez: z humiliabit̄: z sup omnes cedros libani sublimes z erectas: z super oēs quercus basan: z sup oēs montes excelsos: z super omnes colles elenatos: z sup oēm turrem excelsam: z sup omnē murū munitum z super oēs naues tharsis: z super omne q̄ visu pulchrū est. Et incurnabit̄ omnis sublimitas hoium z humiliabitur altitudo viroꝛ. Et elenabitur dñs solus in die illa: z idola penitus conterentur. Et introibunt in speluncas petraꝛ: z in voragines terre a facie formidinis dñi: z a gloria maiestatis ei⁹: cum surrexerit percutere terram. In die illa proiiciet homo idola argenti sui z simulachra auri sui que fecerat sibi: vt adoraret talpas z vespertiliones. Et ingredietur scissuras petraꝛ: z in cauernas saxoꝛ a facie formidinis domini: z a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spūs in naribꝰ est: q̄ excelsus reputatus est ipse.

¶ Dic cōminat̄ eis penaz. Et diuidit̄ in duas partes. In p̄ oīdit eis imminere periculuz. In 2ª excludit causionis remedium. ibi⌊ Quiescite ergo zc̄.⌋ Oīdit aūt eis imminere periculum removendo ma. ꝓmo ꝓsumptionē de diuina misericordia: ꝓsidentiam de propria potentia. ibi⌊ Oculi sublimes zc̄.⌋ 3° remediū quod relinquebat̄ in aliorum fiducia. ibi⌊ In die illa proiciet homo idola zc̄.⌋ Et q̄ diuina misericordia mēsuram nō hz: sed semp superexaltat iudiciū. Ideo nō removet eā ꝓdicēdo vt de futura: ꝛ imprecādo vt iubem. Duo ergo facit. ꝓmo ponit imprecā

Auctio. An augurid sit peccatum.

Bernardus.

E

sionē dicens. Ex quo tam turpia mala faciunt. | Ergo ne dimittas eis | .q.d. Justū esset vt in nullo eor̄ misereris. Dicit. 5. Numqd super his nō iudicabo dicit dñs. Et sup gentē huiusmodi nō vlciscet̄ anima mea. 2° hironice ponit ꝓsilium ad cuasionē dicens. | Ingredere | .q.d. Ex quo ipse non dimittit restat vt abscondaris a facie eius. | Ingredere in petrā. Jad ifam: in fissuras petrar̄ ad tibi manendū. | Abscondere fossa humo | .i. in cauernis terre a facie timoris dñi. i. a facie illor̄ per quos deus se probat timendū ⁊ glorificandū. Dicit. 18. Relinquite ciuitates: sed hoc nō valebit eis. vñ in ps. Quo ibo a spiritu tuo: ⁊ quo a facie tua fugiam. Bernardus exponit de christo. Petra. n. Chris. p° ad Cor. x. In ipso est intrandū per deuotionis affectū. Dicit ergo Ego qō mihi deest viscerpo de visceribus Jesu Chr̄i. Uiscera. n. misericordie affluxerūt nec desunt foramina q̄ effluant. Fodederunt. n. manus eius: ⁊ pedes eius ꝓfoderūt. Lan. 2. Surge ppera amica mea ⁊ veni in foraminibus petre. | Oculi sublimes. | Dic remouet ab eis ꝓfidentiam de propria potentia. Et circa hoc duo facit. Primo excludit potētiam resistēdi. 2° repellit cautelā latendi. ibi | Et introibunt ⁊c. | Circa p̄m tria facit. Prio ponit intentū. 2° explicat modum. ibi | Qz dies ⁊c. | 3° cōcludit ꝓpositum: ⁊ incurabiles ⁊c. Ponit aūt duo ad excludēdū potentiā resistēdi. Primū ipsor̄ depressionē: tum q̄tum ad superbiam cordis: cū dicit. | Oculi | .i. superbia. | sublimis | .i. dolus potentis. | humiliati | .i. humiliabunt̄. Preteritū pro futuro propter certitudinem ꝓphete. Prouer. 30. Generatio cuius oculi excelsi sūt: ⁊ palpebre i alta surrecte. Job. 40. Respiciet cūctos superbos: ⁊ ꝓfundet eos: ⁊ conteret impios de loco suo: tuz etiā q̄tum ad nobilitatē generis. vñ dicit. | Altitudo viror̄ | .i. nobilitas gñis. Amos. 2. Ego exterminaui amorreū a facie eor̄: cuius altitudo ut cedri erat: ⁊ altitudo eius. 2° ponit punientis exaltationem. | Exaltabitur | .i. altus apparebit in punitione: q̄ ifirmus videbatur in expectatione. ps. Cognoscet dñs iudicia faciēs. ifra. 5. Exaltabit̄ dominus exercituū in iudicio. | Quia dies dñi. | Dic ponit̄ modus expletionis ꝓdictor̄. Et primo q̄tum ad depressionē bonum. 2° q̄tum ad subtractiones rer̄. ibi | Et sup omnes ⁊c. | Dicit ergo primo. Jō erit hoc quod dicturus est. | Quia dies dñi | .i. vltionis tēpus. ifra. 63. Dies vltiōis in corde meo annus retributionis mee: venit | exercituum: | vt nō dubitet̄ de victoria eius: cui tanta subest obsequētium multitudo | veniet: | q̄si graue pondus ad cōprimēdum | sup omnē superbum ⁊ excelsum | .i. super eum q̄ magis de magnis que bñt exultāt. | Et sup omnes arrogantem: | q̄ elcuat̄ de eo quod non bz. Gregor. | arrogās est q̄ sibi tribuit q̄ non bz. Prouer. 8. Arrogantiā ⁊ superbiā: ⁊ viam prauā ⁊ os bilingue detestor. | Et humiliabitur. | Luc. 14. Qui se exaltat humiliabit̄. | Et sup omnes cedros | . Dic ponit subtractionē rer̄ que faciunt ad defensionē. Et p̄ q̄tum ad ea q̄ faciunt q̄tuz ad pparationem machinarum: vel pp altitudinez. Et sic dicit. | Sup omnes cedros: vel fortitudinē: ⁊ sic dicit. | sup omnem quercum. | Zach. xj. Aperi libere portas tuas: ⁊ comedat ignis cedros tuos. Et ifra. Ululate quercus basan: q; succiduus est saltus munitus. 2° quod ad ea q̄ pertinent ad mutationē locor̄: aut a nā. | Et sup omnes montes excelsos ⁊c. | Eccl. 6. Dec dicit dñs deus montib⁹ ⁊ collibus rupib⁹: ⁊ vallibus: aut ab arte. | ⁊ sup omnē turrim excelsam ⁊c. | Sopho. j. Dies tube ⁊ clangoris sup ciuitates munitas: ⁊ sup angelos excelsos: ⁊ tribulabo homines. 3° q̄tum ad ea que pertinent ad abundantiā victualiū. Et sic dicit. | super omnes naues. Jin quibus deferunt̄. | tharsis | .i. maris. infra. 23. Ululate naues maris: q; vastata est dom⁹: vnde venire ꝓsueuerāt. | Et super omne qō visu pulchrum est. | Doc pertinet ad hostiū iplacationem: vel augumētationē pugnantiū. Judith. 7. Quis ptemnet populum hebreor̄ q̄ tam decoras hz mulieres. | Et incuruabit̄. | Dic quasi ꝓcludit ꝓpositum. Et est omnino idez qō prius dictum est: nisi quod addit̄ de destructione idolor̄: vt ostendat̄ ipse solus excelsus: cū dicit. | Et idola. | Ezech. 6. Cōfringent̄ ⁊ cessabunt idola vestra: ⁊ pterent̄ delubra vestra. | Et introibūt in speluncas ⁊c. | Dic ponit cautelā latendi: ⁊ est idem quod prius. Nisi q; hic ꝓdicitur quasi finaliter impotentiaz deuciendā ꝓdicendo ⁊ non ipreca do exposuerat. ps. Introibūt in inferiora terre: tradentur in manus gladij: partes vlpiū erunt. | In die illa. | Dic remouet 3^m. i. idolor̄ fiduciam. Et primo remouet auxiliuz. | vt adorarent. | Ezech. 8. Et ingressus vidi ecce omnis similitudo reptilium ⁊ alalium abominatio: ⁊ vniuersa idola domus Israel depicta. ifra. 31. In die illa abiciet vir idola argenti sui: ⁊ idola que fecerunt manus eius in peccatum. 2° replicat latendi subsidiuz. ibi | Et ingredient ⁊c. | Apoc. 6. Omnis seruus ⁊ liber absconderunt se in speluncis ⁊ in petris montiū. | Quiescite ergo. | Dic ponit sanū consilium ad euadendū. Ergo ex quo omnia ista nō valebunt vobis | quiescite ab homine | .i. cessate ab offensa ipsius. i. Christi. | Cuius ispūs in naribus eius | .i. qui spirat | in naribus | .i. vanit sicut alij homines quātum ad humanitatem. | Quia excelsus reputatus est ipse: | q̄tum ad diuinitatem a sanctis ⁊ ab angelis. ps. Excelsus super omnes gētes dñs: ⁊ sup omnes celos gloria eius. Uel aliter loquitur de deo ad similitudinem hominis per figuram antropospatos. | Ab homine | .i. deo: | cui⁹ spiritus in naribus: | loquitur ad similitudinem iracundi: q; propter multiplicationem spirituū expirat per nares. vñ dicit Dominus. Qz fortes auferam virtutē per singulas nares eius flabant. ps. Ab inspiratione spiritus ire tue. Infra. 30. Ardens furor eius ⁊ grauis ad portandū. Et iterum: spiritus velut torrens inundans vsq; ad medium colli ad perdendas gentes in nihilum: ⁊ hoc refertur ad primum in quo remouit presumptiones de misericordia dei: | quia excelsus ipse | discretione quasi solus.

¶ Capitulum. III.

ECce enim dñator dñs exercituum auferet ab hierusalē: ⁊ ab iuda validum ⁊ fortē: omne robur panis ⁊ omne robur aque: ⁊ fortē ⁊ virum bellatorē: ⁊ iudicē ⁊ ppheram: ⁊ ariolum ⁊ senem principē sup quinquaginta: ⁊ honorabilem vultu: ⁊ ꝓfiliariū: ⁊ sapientez de architectis: ⁊ prudentez eloquij mistici. Et dabo pueros principes eor̄: ⁊ effeminati dominabunt̄ eis. Et corruet populus vir ad virū: ⁊ vnusquisq; ad proximum suum. Tumultuabitur puer ꝑ senem ⁊ ignobilis ꝓ nobilem. Apprehendet. n. vir fratrem suum domesticū patris sui: ⁊ dicet. Uestimentum tibi est: princeps esto noster: ruina ait hec sub manu tua. Respondebit̄ in die illa dicēs. Non sum medicus: ⁊ in domo mea non est panis neq; vestimentum. Nolite constituere me principem populi.

A Hic incipit 2ª ps. In q̃ arguit pctũ cor q̃tũ ad oppressionẽ ꝓmor. Et diuiditur in duas ptes. In p̃ ponit oppugnantiũ ꝯsultatio. In 2ª oppressor ꝯsolatio. 4. cap. ⁊ Et apphenderũt ⁊c. ⁊ Et qr violentũ dñium nõ solũ est culpa boie: sed ét est pena dei iudicãtis peccata populi: sic dr Job. 34. Qui regere facit hypocritã pp peccata populi. Ideo p̃° pars diuidit in ptes duas. In p̃ª enũ ꝓdicitur ꝑm q̃ est pena a deo inflicta. In 2ª arguit ꝑm q̃ est culpa ab boie ꝓmissa. ibi ⁊ Populi meus ⁊c. ⁊ Pria diuidit in duas ptes. In p̃ª cõminat regiminis subuersionẽ. In 2ª affignat rõnem. ibi ⁊ Ruit enim. ⁊ Pria diuidit in tres. In p̃ª subtrahunt ad regiminis officiũ idonei. In 2ª ꝓficiunt indigni. ibi ⁊ Et dabo pueros ⁊c. ⁊ In 3ª refutant vocati. ibi ⁊ Apprehẽdet enim ⁊c. ⁊ Pria in duas. In p̃ª subtrahit idoneũ ad regiminis officium. In 2ª vilẽ ad regẽtis auxiliũ. ibi ⁊ Cõsiliarium ⁊c. ⁊ Pria diuidit in tres: ꝑm tria que regrunt ad idoneitatẽ platonr. Prio. n. aufert idoneũ q̃tum ad potestatẽ. In 2ª quãtus ad sagacitatẽ. ibi ⁊ Judicẽ ⁊c. ⁊ In 3ª q̃m ad auctoritatẽ. ibi ⁊ Senẽ ⁊c. ⁊ Potestas ad regenda bella populi regitur in duce: vel ⁊ ad cõpescendũ insolẽtias. Eccl. 29. Noli quærere fieri iudex: nisi valeas irrũpere iniquitates q̃ in tribus ꝓsistit ꝑm q̃ diuidit ꝓma ps bñ° tertie ptis. s. in fortitudine corporis: q̃ ꝓsistit in trib°. s. in cõplexionis vigore. Et q̃m ad 3 dicit. Moneo vt gescatis n. i. qr ⁊ ecce ⁊in primo est: ⁊ auferet: validũ i. bene valẽtẽ in cõplexionis sanitate. In mẽbror roboze. Et sic dr ⁊ fortem: ⁊ qr fortitudo ꝓsistit in ossib° ⁊ nervis vt dicit Phõ. Iter in cibi multitudine. Et sic dicit. ⁊ Oẽ robur panis: ⁊ in quo ois clb° ⁊ potus significatur. Eccl. 29. Initius vite hois aqua ⁊ panis: ⁊ vestimẽtũ. 2° ꝓsistit potestas in cõstantia cordis: ⁊ sic dicit. ⁊ fortẽ ⁊ ꝑm q̃ venit a fortitudie q̃ est virtus aic. 3° cõsistit in exercitio bellice artis. Et sic dicit. ⁊ virũ bellatorẽ. ⁊ Sapia aũt regrunt ad exercẽdũs iudicia pp qõ petit Salomon sapiaz a deo. 3. Reg. 3. Da bis seruo tuo cor docile: vt possit discernere iter bonũ ⁊ malũ. Et Ō habeť tripliciter. Uel humana institutione ⁊ q̃tum ad hoc dicit ⁊ iudicẽ ⁊ q̃sl viris peritus. Uel diuina inspiratiõe: ⁊ q̃tum ad hoc dicit. ⁊ Prophetã ⁊ vel demonis reuelatione: ⁊ q̃m ad hoc dicit. ⁊ Ariolũ: q̃r in aris demonũ diuinabãt ⁊ aliqñ vera dicebãt. Auctoritas necessaria est ad reuerẽtiã. Et hec ét ꝓsistit in trib°. In officij dignitate: ⁊ q̃tus ad hoc dicit. ⁊ Principem: ⁊ p hoc oẽs alios principes intelligit: vt dicit Hlo. In mor honestate: ⁊ ppter hoc dicit. ⁊ Senẽ ⁊. s. moribus. In vultus maturitate. ⁊ honorabilẽ: ⁊ pp hoc dicit ⁊ vultu. ⁊ Utiles aũt sũt alij principib° ad regimẽ populi: vel ad expediendum dubia negocia: ⁊ q̃m ad hoc dicit. ⁊ Consilia ver. ⁊ Ad faciendã edificia: ⁊ iõ dicit. ⁊ sapientẽ de architectis ⁊ ab arcos qõ est ꝓncepe: ⁊ tecti qõ est ars: ⁊ ꝓcipue mechanicarũ. Uñ architector dr ꝓncipalis artifex q precipit artificibus inducere formã: ⁊ preparе mãm ꝑm ꝓsiderationẽ finis cuius sciẽtia hz vsum ꝑ actionẽ. Sapiẽtia autẽ: vt dicit Phus est duplex. s. vniuersalis ⁊ ꝑticularis. Particulare diffiniens dicit q̃ est virtus ꝑ quã hõ põt in vltimo cuiuscũq artis: vt medicine. Et ob hoc dr sapiẽs medicus qui est certissimus in bis q̃ sunt medicine. Et simíliter sapiens faber: ⁊ sic de alijs. Et hoc modo sumit hic, vniuersalis sapia est q̃ est vltimũ. In oibus artib° ⁊ sciẽtijs. Et ista est ꝑ quã hõ ponit in cognitionẽ nobilissimarũ causarum. i. substãtiarum separatarum: vel spũalium. Et hec ꝑm Phũm est Metaphysica: ⁊ ꝑm nos est Theologia. 3° aliqs necessarius est ad instruendũ diuina. Et quãtum ad hoc dicit. ⁊ Et prudentẽ eloquij mistici. ⁊ mistum q̃ est secretũ. i. diuinorum verborum que secreta sũt. Et de oni-

bus his habeť. 4. Reg. penultio: De translati sũt a nabuchodonosor in babyloniã. Trãstulit quoq; Joachim in babyloné: ⁊ matrẽ regis: ⁊ vxores regis: ⁊ eunuchos: ⁊ iudices terre duxit in captiuitatez. ⁊ Et dabo pueros. ⁊ B

Dic oñditur subuersio regiminis q̃tum ad hoc quod ꝓficiunt indigni. Et diuidit in duas ptes. In ꝑma ponitur indignor ꝓtatio. In 2ª ꝓsequens populi turbatio. ibi ⁊ Et corruet populus ⁊c. ⁊ Sunt aũt indigni quãtum ad defectum sapie ⁊ etatis. Et iõ dicit. ⁊ dabo pueros pricipes. ⁊ Et q̃tum ad defectũ virtutis. Et sic dicit. ⁊ Et effeminati dominabunt ⁊. i. lasciui ⁊ imbecilles. Osee. 1 z. Dabo tibi reges in furore meo. Effectus aũt regiminis in perturbatione populi tangit triplex. Prio vltis dissensio. Uñ dr. ⁊ Corruet populus ⁊. i. ab vnitate pacis ꝑ quã est popul°. ⁊ vir ad vir ⁊. i. virũ. Prouer. xj. Ubi non est gubernator: corruet populus. Zach. x. Abducti sunt quasi grex: affligentur: quia non est eis pastor. 2° amicitie dissolutio. ⁊ Unusquisq; ad proximum suum ⁊. i. contra proximum suum. Dicit. x. Omnis frater supplãtans supplantabit: ⁊ omnis amicus fraudulenter incedet. 3° ordinis confusio. ⁊ Tumultuabit puer contra senem ⁊c. ⁊ Treñ. 4. Facies sacerdotũ non erubuerunt: nec senũ miserti sũt. ⁊ Apprehẽdet. ⁊ Dic oñdit subuersionez regiminis q̃tus ad hoc q̃ inuitati ad regendũ recusant: quasi quoddã ruinosum. Et diuidit ⁊ in partes duas. In p̃ª ponitur eligentius inuitatio. In 2° electi recusatio. ibi ⁊ Et respondebit ⁊c. ⁊ Circa p̃m tria ponuntur. s. ipsa electio. Electionis occasio. Officij inuitatio. Electio est inordinata: q̃r abvno trñ: vt dicit. ⁊ Tumultuabitur enim ⁊. i. q̃r non conuenienter eligent. Sed ⁊ apprehendet vir fratrem suum: ⁊ idest cõsanguineum sanguine. ⁊ Domestici patris sui ⁊. i. familiaritate acceptum: quãtus etiam vilem. Mich. 3. Qui edificat syon in sanguinib°: ⁊ hierusalem in iniquitate. Et hoc est 3 formã seruatã. Nũc. ꝑ. In electione principũ facta precepto dñi. Auctoritate ꝑlati ⁊ ꝓsensu multitudinis. Sed occasio est viris: q̃r ppter diuitias, vnde dicit. ⁊ Uestimẽtum tibi est. ⁊ Sperat. n. tẽporalẽ subuentionẽ. Et hoc est 3 formam traditam. Exo. 18. Prouide de oi plebe viros potentes ⁊ timentes dñm in quibus sit veritas: ⁊ qui oderunt auaritiã: ⁊ constitue ex eis tribunos ⁊ centuriones q̃ iudicent populum omni tempore. Sed iniunctio periculosa. vnde dicit. Princeps esto noster. ⁊ Ruina aũt hec ⁊ idest periculum. ⁊ sub manu tua ⁊ idest sub custodia tua: ⁊ defensione tua. 3. Reg. 20 Custodi virum istum qui si ꝛ ꝑsus fuerit erit anima tua pro anima eius. ⁊ Respondebit. ⁊ Dic ponitur recusatio electi. Et ponitur ratiõabilis excusatio. 2° concludit officij refutatio. ibi ⁊ Nolite ⁊c. ⁊ In excusatione pretendit tria. Impotentiam ad repellẽdam nocima. ⁊ Non sum medicus ⁊ scilz vt possim mederi miseris vestris. Dicit. 8. Numquid resina est in galaad aut medicus non est. ibi ⁊ Ad suppliendum defectus: ⁊ Et propter hoc dicit. ⁊ Et in domo mea non est panis: ⁊ quo suppleam defectus famis vestre. Treñ. 4. Parvuli petierũt panẽ: ⁊ non erat qui frangeret eis. Ad fouendus vel ꝓseruandũ nutrimẽtus. Et iõ dicit. ⁊ Nec vestimẽtũ ⁊ quo ꝓseruat calor. Prouer. xlt. Non timebit domui sue a frigoribus nivis. Oẽs. n. domestici eius vestiti sũt duplicibus. ⁊ Nolite me constituere ꝓncipem populi. ⁊ Dic concludit officij refutatio. Judicium. 9. Numqd possum deserere pinguedinem meã qua deꝰ vtuntur ⁊ homines. Ubi ponit triplex rõ. s. impedimentum deuote contemplationis. Dulcis affectionis. infra. Numquid possum deserere dulcedinem meam. Spũalis exultationis. Numquid possum deserere vinum meum quod letificat deũ ⁊ homines: ⁊ inter cetera signa promoueris

De electione principum ⁊ prelatorum.

¶ Ruit.n. hierusalem ⁊ iudas ꝯcidit: qz lingua eoꝝ ⁊ adinuentiones eoꝝ ꝯtra dñm: vt prouocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eoꝝ respondebit eis: ⁊ peccm̃ suum quasi sodoma predicauerũt: nec absconderũt. Vch animę eoꝝ qm̃ reddita sunt eis mala. Dicite iusto qm̃ bene: qm̃ fructum adinuentionũ suaꝝ comedet. Vch impio in malũ. ℞etributio.n. manuũ eius fiet ei. Populus meus exactores sui spoliauerunt ⁊ mulieres dominate sunt eis. Populę meus qui te beatum dicunt: ipsi te decipiunt: ⁊ viam gressuum tuoꝝ dissipant. Stat ad iudicandos populos. Dominus ad iudicium veniet cuꝝ senibus populi sui ⁊ principib⁹ eius. Vos enim depasti estis vineam meaꝝ: ⁊ rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meũ: ⁊ facies pauperum cõmolitis dicit dñs exercituum.

¶ Dic ponit cãs dicte renũtiationis. Et ꝑ ponit cãꝝ ꝓximã. ſ. penã vlis ruine. Uñ dicit ex parte ꝓphete iõ recusabit. ¦ Eni ¦ i. qz ruit hierusalem ¦ i. ipsa ciuitas: ¦ ⁊ iudas: ¦ ipsa ꝓuincia ¦ cecidit ¦ p penã a sua integritate. ifra. 25. In captiuitatẽ transduxerũt robustos eius: fusso derunt domos eius: posuerũt eaꝝ in ruinã. 2° ponit cãm remotã. ſ. culpam. Et diuiditur in ꝑtes tres. In ꝑ⁹ aggrauat culpã. In 2ª ꝝ culpã ordinat penã. ibi ¦ Uch aie eoꝝ ⁊c. ¦ 3° ostendit puniẽtis iustitiam. ibi ¦ Dicite iusto ⁊c. ¦ Petñ aggrauat ex trib⁹: ex peccati ſpẽ: qz blasphemãt in deũ. Uñ dicitiõ ꝯcidit: ¦ qz lingua eoꝝ ꝝ dñm. ¦ ifra. 57. Sup quem lusistis: sup quẽ dilatastis os: ⁊ eiecistis lingnã. 2° ex petitionitate. Uñ dicit. ¦ Adinuẽtiones eoꝝ ꝝ dñz. ¦ Osee. 7. Nunc circũdederũt eos adinuẽtiões suę: cor ã facie mea facte sũt. 3° ex peccati publicatiõe. vñ dic. ¦ Agnitio vultus eoꝝ: ¦ ꝛ hoc qz petñ suũ a vultu: agnitũ alys fecerũt. ¦ Rndebit eis: ¦ in penã q̃m ad gestus. Et q̃m ad peccati cõmẽdationẽ dicit. ¦ Et petñ suum q̃si sodoma ꝓdicauerũt. ¦ Dicr. 2. Frons meretricis fcã est tibi: ⁊ noluisti erubescere. Alr exponit in glo. ¦ Agnitio vult⁹ eoꝝ ¦ i. cognitio suoꝝ petõꝝ quã in intellectu bẽbũt: qz in vultu sũt sensus. ¦ Rndebit eis. ¦ ãrentib⁹ q̃re puniunt. vel alr. ¦ Agnitio vult⁹ eoꝝ ¦ i. remorsus ꝯscie. ¦ rndebit eis ¦ sic pena. Et mistice hoc refert ad petñ quo cbm̃ videtes cognoscere noluerũt: de quo ꝯscia redarguet eos ꝑm qõ dicit Glo. Et qz iustitia dei nõ sinit tã grauia mala iulta. Jõ ¦ Uch aie eoꝝ. ¦ nõ solũ corpi. ¦ Qm̃ reddita sunt eis mala ¦ i. in dei ꝯscia. vel ꝑtinũ ponit ꝓ futuro. Et ne putet pena oẽs inuoluere. Subiũgit dei iustitia in discretiõe bonoꝝ a malis Et circa ꝝ duo facit. ꝓmo ponit remunerationẽ bonoꝝ: dicẽs. ¦ Dicite iusto. Jamcũq; ¦ qm̃ bñ ꝑcit ei cuꝝ alys dãnabunt. ¦ qm̃ fructũ ¦ i. meritorẽ ¦ adinuẽtionũ suarũ ¦ comedet: q̃si fructũ capiẽs bonoꝝ excogitatoꝝ. Sic enim mali sũt solliciti ad iuuniẽdũ modos q⁹ peccent: ita ⁊ boni sũt solliciti vt adinueniãt qualr deo placere possint. ꝑ Lori. 7. Qui sine vxore ẽ: solicit⁹ ẽ q̃ dñi sit: qõ placeat deo. ps. Labores manuũ tuaꝝ qz mãducabis. b. e. ⁊ bñ. erit. 2° ponit punitionẽ malorũ dicẽs. ¦ Ut impio in malũ ¦ i. p malo qõ sibi imiet ¦ retributio manuũ fiet ei. ¦ ps. In opib⁹ manuũ tuaꝝ ꝓtebẽtus est petõe. ¦ pphm̃ meũ. ¦ Dic arguit oppressio populi: ꝝ qõ est petñ bois oppressionis. Et diuidit in ꝑtes duas. In ꝑ⁹ ponit oppressionis vitiũ. In 2ª reducit pene iudiciũ. ibi ¦ Stat ad iudicãdũ dñs ⁊c. ¦ Triplr aũt gdã opprimebãt pphm̃. ꝓmo principes p violẽtiã rapiendo. Et q̃m ad hoc dicit. ¦ Populũ meũ expoliauerũt: ¦ bonis suis. Ezech 22. Populũ terre calũniabant calũnia: ⁊ rapiebat violenti: egenũ ⁊ pauperẽ affligebãt. 2° mulieres trahẽdo ad ꝯcupiscẽtiã ⁊ etiã ad idolatriã. sic de Salomone di. 3. Reg. 3. Et q̃m ad ℞ dicit. ¦ mulieres eoꝝ dñate sũt eis. ¦ Eccl. 9. Ne des mulieri potestatẽ aie tue: ne ingrediat in virtute tua. 3° ꝓphete decipiẽdo p astutiã adulatiõis: ⁊ q̃m ad hoc dic. ¦ Populę me⁹ ¦ q. d. Per pphas ꝯsuetũ vobis log: ris qz illi mẽdaces sũt: p me vobis loquar: ne videat nõ debere credi q⁹ pphã sit ℞ pphetã ¦ decipiũt ¦ ꝑmittẽdo securitatẽ ¦ dissipãt ¦ ꝓbrẽdo occasionẽ culpe. Mich. 3. Dec dicit dñs sup pphas q seducũt populus meus: q mordẽt dentib⁹ suis ⁊ ꝓdicãt pacẽ. Dicr. 14. Prophete dñt eis: nõ videbitis gladiũ: ⁊ fames nõ erit in vobis: pacem verã dabit vobis in loco isto. ¦ Stat ad iudicãdũ. ¦ Dic idicit iudiciũ ad puniẽdũ oppressores: ⁊ diuidit in ꝑtes duas. Et ꝑ ponit iudiciũ ℞ oppressores ꝓncipes. In 2ª ℞ mulieres. ibi ¦ Et dixit dñs. ¦ Pseudo pphete ad spoliandũ pplm̃ decipiebãt: ⁊ iõ dñt idẽ iudiciũ cuꝝ principibus. Ezech. 13. Violabãt me ad pplm̃ meũ pp pugillus ordei ⁊ frustrũ panis. Circe ꝑ⁹ tria facit. ꝓmo inducit iudex. Uñ dicit. ¦ Stat ad iudicãdũ. ¦ Mich. 4. Judicabit pplos multos. Dan. 7. Judiciũ sedit: ⁊ libri apti sunt. 2° inducit rei. vñ dicit. ¦ Dño ad iudicandũ veniet cuꝝ senibus ¦ i. sacerdotibus ⁊ principibus: regibus ⁊ ducibus. Ezech. 34. Ego iudicabo iter pecus ⁊ pecus: ⁊ iter arietẽ ⁊ bircũ. 3° ponit causa. Et ꝓ inducit accusatio actoris: cũ dicit. ¦ Uos depasti estis. ¦ Mich. 4. Comederũt carnes populi mei. 2° ponit increpatio iudicis: cũ dicit. ¦ Quare atteritis ¦ affligẽdo. ¦ facies pauperũ cõmolitis ¦ attenuando. Amos. 4. Calũniaꝝ facitis egenis ⁊ ꝯfringitis pauperes. Ipse.n. idẽ dicerit actor ⁊ iudex. ¶ Notãdũ sup illo vbo. ¦ Dicite iusto: qm̃ fructũ ⁊c. ¦ qz est fructꝰ iusti ꝓmo quẽ reddit. Et hic est triplex. ſ. fructꝰ suę operationis. Jo. x. Ego veni vt vitam habeant ⁊ fructũ afferatis ⁊ fructus vr maneat. Suę ꝑdicationis. Deu. vlti. Offeram⁹ hostiã laudis deo. i. fructũ labioꝝ ꝯfitentiũ nois eius. Suę ꝯfessionis. 2° quem ꝓpit. Et hic est ẽt triplex. ſ. fructꝰ remissiõis culpe. Isa. 27. Dimittet dominũ Jacob inigitas. Et iste est oĩs fructꝰ vt auferat petñ eius. Participationis gr̃e. Gal. 5. Fructus aũt spũs: charitas: gaudiũ ꝓtẽplationis: sapia. ꝓuerb. 3. Melior est acquisitio eiꝰ negociatiõe auri ⁊ argẽti ꝑmi ⁊ purissimus fructꝰ eius. 3° quẽ q̃rit. In fruitiõe dei. Can. 2. Fructꝰ eiꝰ dulcis gutturi meo. In societate celestis chori. Ezech. 36. Montes isrl ramos vros germinetis: ⁊ fructũ vestr̃ afferat pplo isrl. In ꝓceptiõe diuini doni. Cant. 4. Emissiones tue paradisus malorũ punicorũ cũ pomorũ fructib⁹.

¶ Et dixit dominus deus. Pro eo qꝝ eleuate sunt filie syon: ⁊ ambulauerũt extẽto collo: ⁊ nutibus oculorũ ibant: ⁊ plaudebant: ⁊ ambulabant: ⁊ pedibus suis composito gradu incedebant: decaluabit dominus vertices filiarum syon: ⁊ dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet domin⁹ ornamentum calciamentorũ ⁊ lunulas ⁊ torques ⁊ monilia ⁊ armillas ⁊ mitras ⁊ discriminalia ⁊ periscelides ⁊ murenulas ⁊ olfatoriola ⁊ inaures ⁊ anulos: ⁊ gemmas

Glo. Libera malos principes.

Fructus iusti triplex.

in fronte pendentes ⁊ mutatoria ⁊ palliola ⁊ linteamina ⁊ acus ⁊ specula ⁊ syndones ⁊ vittas ⁊ theristra. Et erit ꝓ suaui odore fetor: ⁊ pro zona funiculus: ⁊ pro crispanti crine caluicium: ⁊ pro fascia pectorali cilicium. Pulcherrimi quoq; viri tui gladio cadent: ⁊ fortes tui in ꝓlio. Et merebunt atq; lugebũt porte ei⁹: ⁊ desolata i terra sedebit.

¶ Dic ponitur diuinum iudicium contra mulieres. Et ꝑmo aperit culpa. 2° ꝑdicitur pena. ibi⌊ Decaluabit ⁊c.⌋ Prima diuiditur in duas. In prima arguit eas de superbia. In 2ª de lasciuia. ibi⌊ Et nutibus ⁊c.⌋ Circa primum duo facit. In ꝑma arguit superbiam in corde earum dicit. ⌊Pro eo q; eleuate sunt filie syon. Jn superbiam. ps. Domine non est exaltatum cor meum. 2° arguit superbie signum in corpore.⌋ ⌊Ambulauerunt extento collo: ⌋qđ signum superbie est. Job. 15. Cucurrit aduersus eum erecto collo: ⁊ pingui cernice armatus est.⌋ ⌊Et nutib⁹.⌋ Dic arguit lasciuiam earum in quatuor: quibus homines ad concupiscentiam prouocabant. Primo in ipso visu. Unde dicit.⌊ Et nutibus.⌋ Prouerb. 6. Non concupiscat pulchritudinem eius corde tuo: nec capiaris nutibus eius. 2° lusu ⁊c.⌊ Et plaudebant.⌋ Glo. ludendo. Eccl. 9. Cum saltatricis ne assidueris ne: ne forte pereas in efficacia eius. 3° in incessu.⌊ Et ambulauerunt erecto collo.⌋ Prouer. 7. Garula: quietis impatiens: nec valens in domo cõsistere pedes eius. 4° lasciuo ornatu⌊ composito gradu.⌋ Glo. Ornate de rapina pauperum. Prouerb. 3. Ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio preparata ad capiẽdas animas. (¶ Decaluabit ⁊c.⌋ Dic cõminatur penam. Et primo quãtum ad ablationem ornamentoꝝ. 2° quãtum ad solatium viroꝝ. ibi⌊ Pulcherrimi quoq; viri ⁊c.⌋ Circa ꝑmum duo facit. Primo aufert ab eis ornamenta q̃ sunt signa inepte letitie ⁊ lasciuie. Jn 2ª recompẽsat signa tristitie ⁊ miserie. ibi⌊ Et erit pro suaui ⁊c.⌋ Circa ꝑm duo facit. Primo aufert ab eis ornatum nãlem capilloꝝ. 2° artificialez. ibi⌊ Jn die illa.⌋ Dicit ergo ꝑmo.⌊ Decaluabit⌋ quãtum ad capillos veros infra. 3. Jn cunctis capitibus eius erit caluitiũ.⌊ nudabit⌋ q̃ntum ad capillos adulteros qui sunt sicut indumenta. Deut. 32. De captiuitate nudari inimicoꝝ capitis.⌊ Jn die illa.⌋ Dic aufert ab eis ornamẽta artificialia. Et ꝑmo ea que ptinent ad ornatus membrorum. 2° ea que pertinent ad cultum ornamentoꝝ. ibi⌊ Acus ⁊ specus ⁊c.⌋ Circa ꝑm duo facit. Primo aufert ea que pertinent ad ornatũ partium. 2° ea que pertinẽt ad ornatum tot⁹. ibi⌊ Et mutatoria ⁊c.⌋ Circa ꝑm duo facit. Primo aufert ea que ptinẽt ad corporis membra. 2° ea q̃ specialr ad sensus organa. ibi⌊ Olfatoriola ⁊c.⌋ Circa ꝑm duo facit. Primo aufert ea que ptinẽt ad iferiores partes corporis. 2° que specialr ad membra capitis. ibi⌊ Et mittens ⁊c.⌋ Dicit q̃ ꝑmo: q̃ntum ad pedes:⌊ Ornamẽtũ calciamentoꝝ ⌋q̃cunq; ⁊ spãlr.⌊ lunulas.⌋ ⌊quasdam picturas factas i calciamẽtis de corio deaurato. Cant. 7. Quã pulchri sunt pedes tui in calciamentis filia principis. 2° q̃ntum ad collum.⌊ Torques.⌋ ⌊quedam ornamẽta colli vsq; ad pectus pendẽtia in honorem victorie data. Prouer. j. Ut addat̃ grã capiti tuo: ⁊ torques collo tuo. 3° q̃m ad pectus. Dicit.⌋ ⌊Monilia.⌋ ⌊quciq; ornamẽta: ⌋q̃ spãliter fibule q⁹ munit pectusene vestes apiant̃. Cant. 7. Juncture seminũ tuoꝝ sicut monilia que fabricata sũt manu artificis. 4° q̃ntum ad brachia. dicit⌊ Armillas. Jornamẽta brachioꝝ ab armo dicta. Exo. 32. Uiri cum mulierib⁹ ꝓbuerunt armillas ad faciendũ opus tabernaculi testimonij.⌊ Et mitras.⌋ Dic ponit ornamenta capit⌊ Et ꝑmo q̃ntũ ad verticẽ⌊ mitras. Jornamẽta capitis in modũ corone. Judith. x. Jmposuit mitrã sup caput suũ discriminato crine capitis sui. 2° q̃m ad capillos dicit.⌊ Discriminalia.⌋ ⌊Jnstrumẽta quedã de argento vel auro in modũ acuti fusti facta: ꝙbus mulieres diuidũt capillos suos ad̃ frontẽ sicut dictũ est. Judith eodẽ. Discriminauit crines capitis sui. 3° q̃ntũ ad collũ tãgit duo. Primo⌊ periscelidas ja peri ꝙ est circũ ⁊ thelon ꝙ est mẽbr̃ quasi ornatus circa mẽbr̃. Aymo dicit ꝙ sit ex auro ad similitudinem armille ꝛ. ⁊ ponit̃ circa collum. Glo. dicit ꝙ sup pedes similes armillis⌋ aly dicunt ꝙ sũt qdam ornatus posiri circa extremitates vestiũ sicut auri frigia: vel pelles alique: vel aliud hꝺ. Et hoc põt stare cum vtroq; ꝑdictorũ: qr sic sunt ⁊ circa collum ⁊ circa pedes. Uestes. n. hũt talia: ⁊ in capitys ⁊ in simbrys inferioribus: ⁊ sic ornant collũ mediate. Nũe. 31. Ob hãc cãm offerimus in donarijs dñi singuli quod in preda auri potuimus iuenire periselides ⁊ armillas ⁊ anulos. 2° ponit ornamẽta colli immediata: cũ dicit.⌊ Murenulas.⌋ ⌊quedã catbene virgulis aureis ⁊ argẽteis vermiculate in modũ murene: q̃ ponunt̃ circa collũ. Cant. j. Murenulas aureas faciemus tibi: vermiculatas argento. Et qr collum est mediũ iter caput ⁊ corpus: ornatus eius in vtrũq; redũdat: ⁊ ideo aliq; vtroq; ponit̃.⌋ ⌊Et olfatoriola.⌋ Dic ponunt̃ ea q̃ ptinẽt ad organa sensus. Et ꝑ q̃ntũ ad olfactũ.⌊ olfatoriola.⌋ q̃dã pisides in ꝙbus ponebãt musaum ⁊ hꝺ: vel etiam q̃dã vasa fict̃ poma ꝺ argẽto facta pforata ad modũ thuribuli: in ꝙbus ponit̃ ignis: ⁊ aliqd odoriferũ. Cant. j. Curremus in odore vnguẽtoꝝ tuoꝝ. 2° q̃ntũ ad auditũ.⌊ inaures⌋ j. ⌊qdã circuli auri vel argẽtei q ponunt̃ in auribus⌋ mulierũ ad hoc pforatis. Osee. 2. Ornabat̃ se inaure sua ⁊ monili sue: ⁊ ibat post amatores suos. 3° q̃ntum ad tactũ q maxime viget in digitis⌊ anulos.⌋ ⌊Nũe. 31. Auctoritate inducta supius. Ob hãc cãm offerimus anulos ⁊c.⌋ 4° q̃ntum ad visum⌊ gẽmas in fronte⌋ ⌊pendentes⌋ ⌊ꝙbus ornabant̃ mulieres egyptie. Exo. 25. Accipietis lapides onichinos ⁊ gẽmas ad ornandũ epbot ac rõnale. De gustu nõ facit mẽtionem qr instrumẽtũ eius interius est: ⁊ nõ ornat̃.⌊ Et mutatoria.⌋ ⌊hic ponit ornamẽta pertinẽtia ad totum corpus. Et ꝑmo ad induendum: ⁊ sic dicit⌊ mutatoria⌋ j. diuersa vestimẽtoꝝ paria. Zach. 3. Induit te mutatorijs: ⁊ dixit. Ponite cydarim. 2° ad operiendũ. Et sic dicit.⌊ pallia.⌋ ⌊Heñ. 24. Et illa tollens cito pallium: coopertuit se. 3° ad iacendũ. Et sic dicit⌊ linteamina.⌋ ⌊Joã. 20. Uenit Petrus ⁊ introiuit in monimẽtũ: ⁊ vidit linteamina posita.⌊ Et acus.⌋ Dic ponit ea que ptinẽt ad cultũ ornamentoꝝ. Et ꝑmo ad componẽdũ.⌊ Acus.⌋ ⌊Matth. 19. Facilius est camellũ itrare p foramen acus quã diuitem itrare in regnũ dei. 2° ad discernendũ.⌊ ⁊ specula⌋ ⌊ꝙbus mulieres discernunt vtrum sint bñ ornate. Exo. 38. Fecit ⁊ labrum eneũ cum basi sua de speculis mulierum que excubabant ante hostium tabernaculi ⁊ atrium. 3° ad ornamenta operiendum. Et ꝑmo ad operiendum humeros ornamenta.⌊ ⁊ syndones.⌋ ⌊subtilia velamina quibus operiuntur humeri. sicut sit in campania a mulieribus. Prouer. vlti. Syndonẽ fecit ⁊ vendidit: ⁊ cingulum tradidit cananeo. 2° ad operiendum ornamẽta capitis.⌊ vittas⌋ j. ⌊pepla: vel melius dicendum ꝙ dicuntur ligamenta quibus mulieres ligant capillos suos ad modum retis facta: ⁊ sic accipiũt. Exo. 24. Colligabisq; eã vitta biacinthina. ⌋laminã de auro purissimo vbi scriptũ erat nomen sctũ dñi. 3° ad opimentum totius corporis dicit.⌊ Theristra.⌋ ⌊Glo. vestis mulebris tenuissima: ⁊ visu parua est⌋ ⌊ũ idonea: ⁊ inde nominat̃. Theristra. n. ideſt estas. Et pre-

Signa superbie mulier.

Signa lascitie mulier.

Pœna lascitie ⁊ superbie mulierum.

Glo.

Glo.

cipue ꝓfacnerũt hꝫ portare mulieres ſup ſerica veſtimẽ
ta.Ecñ.38.Depoſitis viduitatis veſtibus:aſſumpſit ter
riſtrum.De plurib⁹ hoꝛ dñ.Eſech.16.Ueſtiui te diſco
lozib⁹:calciaui te biacinto:z cinxi te byſſo:z idui te ſubti
libus:z dedi armillas in manibus tuis:z torquem circa
collum tuũ:z dedi inaures ſup os tuũ:z circulos in auri
b⁹ tuis:z coronã decoris i capite tuo.¶ Et erit ꝛc. ¶Dic
ſublatis ornamẽtis laſciuie:cõminatur cultũ miſerie. Et
ꝓ q̃m ad id qõ eſt eẽ:dic. ¶Erit ꝓ ſuaui odore fetoꝛ ꝛc.¶
Odoꝛ.n.ab extra eſt. Joel.2.Aſcendit fetoꝛ ei⁹:z aſcẽdet
putredo:qz ſuple egit. 2° q̃tum ad id qõ eſt circa.dicit.
¶Pro Zona funiculus.¶Job.12.Baltheum regũ diſſol
uet:z precinget fune renes eoꝝ. 3° q̃m ad id qõ eſt ſupra
dicit.¶Pro criſpanti crine.¶ 4° q̃m ad id qõ eſt itra pro
faſcia pectorali qua ꝓſtringunt vbera.i. cõprimunt: ne
ex magnitudie ſua turpitudinẽ ingerãt.¶ Pulcherrimi
quoq; viri ꝛc.¶ Dic aufert eis viroꝝ ſolatiũ q̃m ad 4um.
Delectant mulieres in viroꝝ pulchritudine. Et q̃m ad
hoc dicit.¶Pulcherrimi quoq; viri tui gladio cadent.¶
Treñ.4.Candidiores naçarei ei⁹ nitentidiores lacte
rubicundiores ebore antiquo:ſaphyro pulchriores.2° in
fortitudine.Et q̃m ad hoc dicit.¶Et fortes.¶ Infra.23. In
captiuitatẽ tradiderũt robuſtos ei⁹:ſuffoderunt domos
ei⁹:poſuerũt eã in ruinam. 3° in dignitate.Et q̃tum ad ꝫ
dicit:¶ merebunt.¶Literius:¶ luxerũt.¶Leteri⁹.¶ Por
te ei⁹.¶ i.iudices ſedẽtes in portis.Treñ.2.Deſtruxit ſũ
in terra porte ei⁹:z perdidit z ꝓtriuit vectes ei⁹:regez ei⁹
z ꝓncipes ei⁹ in gentib⁹. 4° delectant in viroꝝ iocũdita
te.Et q̃tum ad hoc dicit.¶Et deſolata in terra ſedebit.¶
Treñ.3.Poſuit me deſolatã:tota die meroꝛ ꝓfectam.

F
Utꝝ ãrere fu
tura ab ario
lis ſit peñ z
diuinare.

Querit ꝓ circa hoc capl̃z de hoc q̃ dicit.¶ Ariolũ¶
vl̃ ſm hoc q̃ ingrere futura ab ariolis ſit
licitũ.Auferre.n.illicitũ nõ eſt pena:ſz magis bñficium.
ℙ.Idẽ vl̃ ex glo.qz aliqñ vera dicunt:ſz a q̃libet eſt ac
cipienda veritas:q̃ z ab ipſis.ℙ.Cũ demones ſint ſpecu
la clariſſima ſm ſuũ intellectũ vt dicit Dionyſi⁹: vl̃ q̃ in his
que pertinẽt ad cognitionẽ ad minus nõ ſit malũ accipe:z
ſta diuinationib⁹ intendere erit licitũ:z precipue cũ nulla
cognitio ſit malũ:z diuinatio dicat cognitionẽ.Ad qõ di
cendũ eſt:q̃ diuinatio ſuo nole dicit vſurpationẽ actus
diuini:z hoc ꝑcipue in cognitõe futuroꝝ que nãliter co
gnoſci nõ poſſit.Sũt.n.quedã futura que hñt cauſas deter
minatas in nã ex q̃bus neceſſario puenĩt: ſicut eclipſis
ſolis:z de his nõ eſt diuinatio. Quedã etiam hñt cauſas
determinatas ex q̃b⁹ proueniũt vt i plurib⁹.Sicut ſicci
tas in eſtate ſub cane.Unde de his nõ eſt diuinatio.Ta
les.n.ſunt ꝓnoſticationes medicoꝝ de ſanitate vel mor
te:z nautaꝝ de tempeſtate futura:niſi forte ꝓnuncient
ĩmobili veritate futura:qz hoc ſolius dei eſt.Sunt etiaz
q̃dã futura que nõ hñt cauſas determinatas in nã:z pci
pue que fiunt ex libero arbitrio.Et hanc ꝓcognitionẽ nul
lus hz niſi deus:cui oia ſunt ꝓſenia pp ſtabilitatẽ ſue eter
nitatis:vel aliqs accipiens a deo.Et ſi qdem inſpiratõe
diuina talia ꝓdicunt:erit ꝓphetia nõ diuinatio.Si autẽ
ꝑ propriã inuentionẽ z deceptorie pp lucrum ſiẽ faciunt
vetule:dñ diuinatio z eſt peccñ.Tum pp mendacitũ:qz ſe
pe ſũt incerta ꝓ verſa.tum pp deceptionem.tum pp vſur
pationem diuinitatis. Similr dñ diuinatio ſi fiant ꝓſilio
demonũ quãcunq;:qui qdem pñt aliqua futura ꝓdice
re:vel quoꝝ ipſi ſũt cauſa:vel que ipſi ſciunt ꝑ reuelatio
nem bonoꝝ angeloꝝ vel ꝑciunt nãli cognitione in his
que hñt cauſas determinatas in nã:latentes tamẽ nobis
z notas eis:tum pp perſpicacitatẽ intelligentie:tum pro
pter exprimentũ longi tẽporis. Et ĩ ſemp eſt peccatum
ingrere ab eis z apoſtatia a fide:vt dicit Auguſt. Et hoc

Notã ꝓ ingſi
ariolos.

ꝓpter tres rõnes. ℙ.imo:qz q̃libet vera dicta:ĩ ſemper
intentio eoꝝ eſt ad fallendũ. 2° qz certitudinalem cogni
tionem hic non pertinẽt ſi de his que per reuelationẽ ſciũt.
3° qz non poſſumus ſimul eſſe ꝓncipes bonoꝝ dei:z dia
boli.Et hec iter omnes precipua eſt.Et q̃libet beneficium
ſimplr ſit auferre talia:tamen pena eſt illis qui talia ſe
quunt:quia eſt ꝓtium voluntati eorum.

Deinde queriẽ de ludis chorealib⁹:vtrũ ſine pec
cato exerceri poſſint:pp illũ quod dicit:¶z
plaudebant.¶Arguit.n.hoc tanq̃ peccatũ. Ad qõ dican
dum q̃ ludus ſm ſe nõ eſt malus.Alr in ludis non eſſet
virtus que dr curropelia:ſed ſm q̃ ordinat diuerſo ſine
z veſtitur diuerſis circũſtantijs:poſt eſſe actus virtutis z
vitij.Quia.n.ĩpoſſibile eſt ſemper agere in vita actiua z
ꝓtemplatiua:ideo opz interdum gaudia curis iterponere
ne animꝰ nimia ſeueritate frangat:z vt homo prompti⁹
ducat ad opa virtutũ.Et ſi tali fine fiat de ludis cũ aliis
circũſtantijs:erit actus virtutis:z poterit eſſe meritorius
ſi gra ſuffragẽt.Iſte aũt circũſtantie videnẽ in ludo cho
reali obſeruande:vt nõ ſit ꝓſona indecens ſicut clericus
vel religioſus.Ut ſit tẽpore leticie:vt liberalitatis gra:vel
in nuptijs z hõ.Ut fiat cũ honeſtis ꝓſonis:z cũ honeſto
cãtu:z quod geſtus nõ ſint nimis laſciuiẽ:z ſi qua hꝫ ſũt.
Si autez fiant ad prouocandũ laſciuiã:z ſm alias circũ
ſtantias:conſtat q̃ actus vitioſus erit.

G
Utꝝ ludi cho
reales ſint li
cite.

Deinde queriẽ de ornatu mulieꝝ. Utrũ ſit licitũ
mulieribꝰ ornare ſe. Et vl̃ q̃ nõ:ꝑ hoc qõ
dic dñ.Et ꝑ⁹ ad Thim.2. Non in tortis crinib⁹ aut au
ro z argẽto:aut margaritis vel veſte ꝓcioſa:ſed qõ decet
mulieres ꝛc.Et dicendũ q̃ ornatus menſurandus eſt ad
modũ:z menſurã ꝓſone z intentionẽ.Si.n.mulieres por
tent ornamẽta decentia ſm ſtatum z dignitatẽ ſuã:z mo
derate ſe hẽant in factis ſuis ſm conſuetudinez patrie:erit
actus virtutis modeſte:que modũ ponit in ceſſu/ſtatu/
habitu/z omnib⁹ motibus exterioribus:z poterit eẽ meri
torius:ſi ſit cum gra.Similr ſi faciat vt placeat decen
ter viro ſuo:quem hꝫ:vel quẽ accipe debet:z vt ab alijs
mulieribus retrahat.Si aũt habeant ornamẽta ꝓciofio
ra q̃ decet:ipſe erit arrogantia:vel quid deformatum
vitio luxurie ſi faciat ad prouocandũ ad concupiſcentiã ſui.

H
Utrum licitũ
mulieribꝰ or
nare ſe.

¶Capitulum.IIII.

ET apprehendent ſeptem mulie
res virum vnũ in die illa dicẽtes.
Panem noſtrum comedemus:z
veſtimentis noſtris operiemur:
tm̃modo inuocetur nomen tuum ſup nos:
aufer opprobrium noſtrum.

Poſtq̃ arguit calumnias oppamentũ in cap.2.z A
3°.In hoc capl̃o ꝓphet ponit conſolationẽ
oppreſſoꝝ. Et diuidit i duas ptes.In ꝑma conſolat eos ꝫ
oppreſſionem mulieꝝ.In 2° ꝫ oppreſſionẽ tyrãnoꝝ.ibi
¶In die illa ꝛc.¶Solẽt aũt mulieres in trib⁹ moleſte eẽ
viris.ſ.in ꝓtemptu viroꝝ.Et q̃m ad hoc dicit.¶Et appre
hendent ſeptem mulieres.¶ Qõ ad lrã exponit glo.qz Glo.
potuit eſſe q̃ poſt captiuitatem interfectis viris multis
mulieres remanſerunt plures:ita quod.vn.quereret vnã
vir.ifra.13.Precioſior erit vir auro:z homo mũdo obri
zo. 2° conſueuerunt eſſe moleſte in ſuperfluo victu z veſti
tu.Et q̃tum ad hoc dicit.¶Panez nr̃m comedemus.q̃ſi
dicat:non oportebit q̃ det eis expenſas.ℙrouerb.vltio.
Facta eſt q̃ſi nauis inſtitoris:de longe portans panem
ſuũ:queſiuit lanã z linũ:operata eſt conſilio manuũ ſuaꝝ:
3° ſũt moleſte in ſuperbie ſanctu.Et q̃m ad hoc dicit.¶Tri-

modo inuocet nomen tuū sup nos: ut dicamur tue uxo
res: aufer opprobrium nostr. Sterilitatis. Deut. 7. Non
Obiecio. erit apud te sterilis utriusq sexus tā in boibus q̄ in gre
gibus tuis. Sed ex hoc ui q̄ sit licitum hīe plures uxo
res: qz dom⁹ numq̄ solabit p illicitū. ℟. Omne petū é
ināle: sz hīe unū uirum plures uxores est nāle: qz unus
pōt sufficere plures. Ad qō dicendū: sic dicit Pbe. iun
ctio maris z femine in boib⁹ non est tū pp gnōnem: sic
in brutis: sz etiā ad cōmodū uite: ut maris z femine sint
diuerse operationes in ḡbus auxiliāt sibi inuicē. Scōm ḡ
q̄ aliqd diuersimode ordinat ad dos fines: fm ꝟ diuer
simode dī nāle uel ināle. Id. n. qō nullomodo pōt stare
cū fine dicto: est olim ināle: z nunq̄ pōt esse bonū sic ui
tiuz sodomiticū. Et sic hic q̄ una mulier bēat plures ui
ros: qz una nō fecundat a pluribus. Et q̄tum ad uitā ciui
lem: qz una nō regit a plurib⁹ sed e⁹ aliquid pōt se hīe
ad dictū finē indifferēter q̄tū in se est. Et hoc pōt deter
minari diuersis rōnib⁹ diuersimode ꝛz diuersos casus
p legislatorē: z erit iustū positiuū: sic de gradib⁹ p̄sangui
neitatis. Aliquid aūt est p quod alige pōt conseq̄ finē: nī
est impedimentū finis ut in plurib⁹. Et hoc q̄ de se est in
nāle: sz pōt esse licitū fm dispensationē legislatoris ante
dentis spāles casus: z hō est q̄ unus bēat plures. Pōt. n.
unus plures regere fm uitā ciuilē: z unus plures fecun
dare. Sed tū aliqō impedimētū prestat gnōni: cū opor
teat semen uiri esse digestū: z hoc nō pōt fieri in frequen
ter cocūtib⁹. Propter qō frequēter tales steriles sūt. Et
adhuc magis impedit cōem uitā: qz pfecta amicitia q̄ lis
est iter uiz z mulierē uxorē propter quā etiam hō p̄ies
z matrē derelinquit. Heū. z. Non pōt esse ad multas.

¶ In die illa erit germen dñi in magnificen
tia: z gloria fructus terre sublimis: z exulta
tio bis q̄ saluati fuerint de israel. Et erit om
nis qui relictus fuerit in syon: z residuus in
hierusalē sanctus vocabit omnis q̄ scriptus
est in vita in hierusalē. Si abluerit dñs sor
dem filiaz syon: z sanguinem hierusalez la
uerit de medio ei⁹ in spiritu iudicij z spiritu
ardoris. Et creabit dñs super omnē locum
montis syon: z vbi inuocatus est: nubem p
diem z fumū z splendorem ignis: flāman
tis in nocte. Super omnē enim gloriā prote
ctio: z tabernaculum erit in umbraculum
dici ab estu: z in securitatem z absconsionē
a turbine z a pluuia.

B ¶ Dic. p̄mittit exaltationē ꝫ tyrānoz oppressiones. Et p
q̄tuz ad p̄speritatē in tpalib⁹. z° q̄ᵐ ad sanctitatē in spi
rualib⁹. ibi[Et erit eis ꝛc.] 3° q̄tū ad securitatē ab hos
tib⁹. ibi[Et creabit dñs ꝛc.] Promittit aūt p̄speritates
in trib⁹. Prio q̄ᵐ ad bonorē boium. Cū dicit[In die il
la] i. post redditū de captiuitate: [erit germen dñi] i. filij
iuda de ḡbus infra. 5. Uari iuda germē delectabile ei⁹. [in
magnificētia] q̄ᵐ ad magna que faciēt z pcipue tpe ma
chabeoz. [z gloria] q̄ᵐ ad bonorē quā recipient p Ma
chabeoz. vlti. Uidit gloriā Symonis z claritatē i auro
z argēto z appatū copiosum z obstupuit. z° q̄ᵐ ad abū
dantiā fructuū. [z fructus terre sublimis] i. terre nascētia
in abūdantia. Amos vlti. Comprehendet arator messorez
suū z calcator uue mittentē semē: z stillabūt montes dul
cedinē. ps. Terra nra dabit fructū suū. 3° q̄ᵐ ad letitiaz
cordiū. [z exultatio bis q̄ saluati fuerint] redeūtes de ca
ptiuitate. infra. 51. Gaudiū z letitia inueniet in ea: gratiarum
actio: z uox laudis. [Et erit eis ꝛc.] Dic. p̄mittit sanctita
tem in spūalib⁹. Et circa hoc tria facit. Prio p̄mittit san
ctitatis diuulgatū nomē qō magi allicebat cupidos glo
rie. vñ dicit. [Et erit.] hoc qō segtur rpibus illis. [Omis q̄
relictus fuerit in syon] in vita: [z residuus in hierlm.] ui
ctoz uocet[scūs vocabit.] infra. 61. Uos sacerdotes dñi
vocabimini: ministri dei nri dicet nobis infra. 6. Semen
scōz erit id qō steterit in ea. z° ponit sanctificatoz signū.
[Omis q̄ scriptus est in vita in hierlm] i. omis aūt⁹ uite z ge
neranonis p̄cisio a parētib⁹ scripta est in annalib⁹: fm
q̄ in esdre. p̄ capl. z. Legit de gbuldā q̄ usurpāt sibi offi
cium: z nō est nūerata genealogia coz. 3° sanctificatiōis
modū. [Si abluerit dñs] i. si tū ante abluerit[sordes.]
viriozū z sanguinē] ppbetaz effusiuz. [de medio ei⁹.] nō
in angulo in quo notat publicitas peccati. [spū iudicij.]
q̄tū ad egtatē pene[z in spū ardoris] i. tribulatiōis: q̄ᵐ
ad acerbitatē spū. i. vēto. metaphorice: quo purgat area.
Dier. 4. Uētus uīos in uyas q̄ sūt in deserto uie filij po
puli mei ad uēntandū z ad purgandū. supple. [Et creā
uit dñs ꝛc.] Dic oñdit securitatē ab hostib⁹ z seruat me
taphorā: qz n. tribulatione ardoris ꝓparauerat securitatē
cōparat nubi z tabernaculo: gb⁹ ab ardore defendit. Et
diuidit in duas ptes. Prio ponit diuinā ꝓtectionē sub si
militudie nubis. In z° sub filiatudine tabernaculi. ibi[Et
tabernaculū erit ꝛc.] Circa p̄ᵐ tria facit. Prio ponit ꝓte
ctionis rōnem. [Et creauit dñs.] Jaz in sua plcia: uel pp
certitudinē ꝓpberie: utit pterito pro futuro: z dicit[crea
uit:] qz ex uilissimo statu cos in tantā gliam ꝓmouit: sic
q̄ creat: ex nihilo fit: [sup oēm locū montis syon] i. hie
rusalem q̄ subiacet arci syon z tēplo. [vbi inuocatus est.]
Ecce rō protectionis. Dier. 14. Tu aūt in nobis es dñe
z nomē scm tuū inuocatū é sup nos. z° ponit ipsa ꝓtectio.
ibi[nubem.] Et ponit fm ꝓparationē ad bnficium exhi
bitum in exitu filioz israel de egypto: de quo dī. Exo. 13.
Nunq̄ defuit eis colūna nubis p diem: nec colūna ignis
p noctē coram populo. Et iō ponit hic[nubē p die] q̄tuz
ad p̄ᵐ: [z fumū[q̄ᵐ ad z°. pp duplex ignis bnficiū. s. ca
loris ꝫ frigus. Et q̄tū ad hoc dicit[fumū:] in quo notat
flāma q̄ est fumus accensus: uel qz est effectus caloris z
splēdoris ꝫ tenebras. Et q̄ᵐ ad hoc dicit. [Et splēdorē.]
Isra. 7. Et erit lumē israel in igne: z scūs eius in flāma. 3°
ponit ꝓtectionis magnitudinē. [sup oēm gloriā:] qz pte
ctio qua ꝓtegit vos deus: erit sup oēm gliaz prius vobis
pcessitā q̄si excedēs cām. Agei. 2. Magna erit gloria do
mus isti⁹ nouissime plusq̄ pme. [Et tabernaculuz.] Dic
describit idē beneficiū p metaph̄. tabernaculi. Uñ ponit
ea ad q̄ tabernaculuz est unile. Protegit. n. ꝫ solis estū p
umbrā. Et q̄ᵐ ad hoc dicit[in umbraculū dici ab estu]
id est in die. z° ꝓtegit ꝫ tempestatis ipetum ꝑbens secu
ritatē. Et q̄tum ad hoc dicit[z in securitate a turbine.]
Turbo. n. est ex colluctatione quadā ventoz. 3° ꝓtegit ꝫ
pluuiaz stillicidiū p absc̄ōsionē. Et q̄ᵐ ad hoc dicit[z
absc̄ōsione a pluuia.] Et fm hoc 3° designat persecutio
nem diuersuz sui gradū. infra 32. Erit uir sic q̄ absconde
a uento: z celat se a tēpestate. Sic aūt tangūt duplex my
steriū. ¶ Quidā exponunt. vij. mulieres p. vij. ecclesijs.
Et fm hoc diuidet capl̄m i tres ptes. Prio ponit despō
satio. z° sponsi exaltatio. i. In die illa. 3° sponse guberna
tio: ibi[Et erit ois ꝛc.] Despōsatio aūt est p fidē. Osee. 2.
Sponsabo te mihi in fide. Uñ tria ponit. Prio fidei cōfi
cationē[Apprehēdent] p fidē[septē mulieres.] septē ec
clesie: de ḡbus Apoc. i. Joā. septē ecclesijs q̄ sunt in asia:
gra uobis z pax. In quo oēs fm regulā ticonij gnta. [vi
rum unū] i. christū. Cant. vlti. Apprehendā te: z ducā i do

mum

C

mum matris mee ⁊ in cubiculū genitricis mee. z° ppala tione ſpei que eſt de ſacramēto ſumendo[Panē noſtruz comedemus]corpus Chīi nobis datū. Jo. 6. Panis quē ego dabo caro mea eſt pro mūdi vita:⁊ que eſt de dono virtutis pcipiendo[Ueſtimentis noſtris operiemur]i. virtutibus. Eſech. 16. Ueſtiui te di'coloribꝰ ⁊ calciaui te hiacinto:⁊ indui te ſubtilibus:⁊ ornaui te ornamento. 3° defideriū ſiue petitionē charitatis que eſt de cōſecutiōe chriſtiani noīs[Inuocet trinō nomē tuuz ſup nos]vt a Chīo dicamur chriſtiani. Act. 4. Nō eſt nomē aliud ſub celo in quo oporteat nos ſaluos fieri. Et de ablatiōe car minis[Auſer opprobriū noſtrū]qō patimur a iudeis:q dicūt nos ſine lege. Joſue. 5. Hodie abſtuli opprobrium egy pti a vobis. ¶ Nota ſup illo ✠bo. Panē nr̄m quotidianū:qꝫ panis.i. orꝫ Chīt dat culpe veniā. Matth. 6. Panē noſtrū ſupſubalem da nobis hodie:⁊ dimitte nobis debita noſtra. Dat gr̄e vitā. Jo. 6. Panis quē ego dabo caro mea eſt pro mūdi vita. Cōfirmat ad pugnā. ps. Panis cor hominis cōfirmat. Cōfortat ad viaz. 3 Reg. 19. Ambulauit in fortitudine cibi illius. 40. diebꝰ ⁊. 40. noctibus. Facit ꝑguſtare ipſaz gloriā. Sap. 16. Paratuz de celo panem ꝑſtriſti illis ſine laboze:oēm delectamē tum in ſe hītez:⁊ ois ſaporis ſuauitatez. ¶ Scōm alias gloſſas diuidit ſic. In ꝓma notaī gratie plenitudo. In z° gratie exaltatio. ibi[In die illa ⁊c.]In 3° ponit ſubditorū benigna gubernatio. ibi[Et erit ⁊c.]Circa primū tria facit. Primo ponit donoꝝ abūdantia[ſeptez mulieres]ſeptez dona ſpūſancti que dicunt mulieres:ga per eas in deo aliquis gignitur ⁊ nutrit. Uirū vnū. i. Chīm ſingulariter qui ſolus ſine peccato. Jo. ꝓ. Uidimus eū q̄ſi vnigenitū:plenū gratie ⁊ veritatis. Scōo donoꝝ ſufficiētia: in ꝑfecta fruitione. Panē noſtruz comedemus. ſcz patrie quo fruit perfecte ſpūſanctus:cuius ſunt dona:ſicut ⁊ ſi lius. Jo. 4. Meus cibus eſt:vt faciā volūtatē eius q mi ſit me. In ſcripture atteſtatione[Et veſtimēt̄is nr̄is operiemur]i. ſermone dei quo dona ornant: quia eiº. Tertio donoꝝ ꝑfectio per Chīm quātū ad collationē ſalutis [Nomē tuū]i. res noīa. ſ. ſalus[Inuocet ſuper nos]in illis qui ex nobis repleti ſunt:ga de plenitudine eius nos omnes accepimus gr̄am pro gr̄a. Jo. ꝓ. Ante Chīm eniz dona nō perducebāt ad regnū Cēlū ad amotionē erroris[Auſer opprobriū noſtrū]qō patimur a falſis virtutibus que noſtrū nomē ſubripiunt. Ro. 13. Nox ꝓceſſit: dies aūt appropinquauit. Abiciamus g̃ opera tenebrarū ⁊ induamur arma lucis. Lam. 2. Capite nobis vulpes parunlas que demolliunt vineas:vel opprobriū qō patimur in repulſione bolum:qui nos peccādo repellunt.

¶ In die illa] Dic ponit exaltatio. Et ꝓmo quātum ad miraculoꝝ operationē[in magnificentia]Exo. 13. Magnificus in ſanctitate terribilis atq; laudabilis ⁊ faciens mirabilia. Scōo q̄tuz ad glorioſaz reſurrectionē[⁊ gloria]infra. 52. Conſurge conſurge induere fortitudine tua ſyon. Tertio quātū ad aſcēſionē[⁊ fructus terre]i. filius virginis[ſublimis]infra. 52. Ecce ſeruus meus intelliget exaltabit ⁊ elevabit ⁊ ſublimis erit valde. Cēlū ad toti' mundi venerationē. de quo Phil. 2. Ut in nōie Jeſu oē genu flectat ꝯcelestiū ꝯterreſtrium ⁊ infernoꝝ[Et exultatio bis g ſaluati ⁊c.]infra. 9. Letabunt coꝝ te ſicut qui letant in meſſe ſicut exultāt victores capta preda[Et erit ois]hic ponitur gubernatio. Et ꝓmo quātū ad ſanctificationē. z° quātū ad ſanctificationis ordinē. ibi[Si abluerit ⁊c.]3° ponit ſanctificatorum ꝓtectionem. ibi[Et creabit ⁊c.]Ad ſanctitatē tria requiruntur. Diſtinctio cum fide. Et quātuz ad hoc dicit' qui relictus ꝛa nō credentibꝰ electus:quaſi diſtinctus[in ſyon]que ſpecula dicit:ga fides videt per ſpeculum ⁊ in ænigmate. ſ Cor. 13. Et infra 10. In veritate reliquie ꝓuertent:reliquie inquā Jacob ad deum fortē. Si fuerit populus tuus iſrael:reliqe convertent. z° tranquilitas ad pacē[reſiduus]q̄ſi reſidēs[in hieruſalē]que viſio pacis di. iſra. 52. Hieruſalez ciuitas ſancta. 3° ꝓdeſtinatio ad gloriā[ois qui ſcriptus]Luc 10. Gaudete:ga nomina veſtra ſcripta ſunt in celis. Apoc. 3. Nō delebo nomē eius de libro vite. ¶ Si abluerit ⁊c.] Dic ponit ordo ſanctificationis. Et ꝑ per baptiſmi ablutionez[ſordes]vitioꝝ actualiū[⁊ ſanguinez]peccati originalis. vel[ſordes]venialiū[ſanguine]mortaliū. Eſech. 16. Laui te aqua ⁊ emūdaui ſanguine tuū a te:per penitentie diſcretionē[ſpiritu iudicij]. i. Lozinth. 11. Si noſmetipſos iudicaremus:nō vtiq; a dño iudicaremur:ſed a charitatiua paſſione[ſpiritu ardoris]i. charitatis ſue q̄ nulla maior fuit. Jo. 3. Maiorē hac dilectione nemo habet vt animaz ſuā ponat quis ꝑ amicis ſuis. Matth. 26. Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti qui pro multis effundet in remiſſionē peccatoꝝ[Et creauit]hic ponitur protectio. Et ponit vtilitatem ꝓtectionis quantū ad ꝓtectos. vñ[ſuper oēm]diuerſitatē:quātū ad ꝓtegentia[nubem]⁊ auctoritatē quātuz ad affligentia. Unde[ꝑ diez] Sed in ꝓtectis ſunt tria. ſ. eminentia cōtemplationis in corde[monte ſyon]ps. Qui confidunt in dño ſicut mons ſyon:nō cōmouebit in eternuz qui habitat in hieruſalē. Laudes confeſſionis in ore[inuocatus eſt]Ro. 10. Dis quicūq; inuocauerit nomē dñi ſaluus erit. Honeſtas cōuerſationis in opere[gloriā]z° ad Lozinth. ꝑ. Gloria nr̄a hec eſt teſtimoniū ꝓſcientie noſtre. Proteget aūt ꝑ q̄tuor per ſpēm obūbrantez.[Nubē]Luc. j. Uirtus altiſſimi obūbrauit tibi. Per cōpūctionez humiliātē[fumuz] Joel. 2. Dabo prodigia in celo ⁊ in terra:ſanguinē ⁊ ignē ⁊ vaporez fumi. Per veritatē illuminātē[ſplendorem] Luc. 2. Lumē ad reuelationem gētium ⁊ gloriaz plebis tue iſrael. Per eccleſiā viuentē[tabernaculuz]Apoc. 21. Ecce tabernaculū dei cū hominibus:⁊ habitabit cū eis. Auerſantia ſunt tria. Proſperitas eleuās[diem]Aduerſitas cōſtantiā frangens[nocte]ps. Per die ſol non vret te:neq; luna per noctez:perſecutio affligēs[eſtu]ꝑ afflictionē. Apoc. 16. Et quartus angelus effudit phialā ſuaz in ſolem. Et ſequit. Et datuz eſt illi eſtu affligere homines ⁊ igni[Turbine]per impetum. infra. 21. ſicut turbines ab africo veniūt de deſerto venit de terra horribili[A pluuia]ꝑ multitudinē. Matth. 7. Deſcēdit pluuia:venerūt flumina:⁊ flauerūt venti:⁊ irruerūt i domū illā:⁊ cecidit.

Ad ſanctitatem tria.

¶ Capitulum. V.

CAntabo dilecto meo cāticum patruelis mei: vinee ſue. Uinea facta eſt dilecto meo:in cornu filio olei. Et ſepiuit eaz:⁊ lapides elegit ex ea:⁊ plantauit vineā electam. Et edificauit turrim in medio eius:⁊ torcular extruxit in ea. Et expectauit vt faceret vuas:⁊ fecit labruſcas. Nūc ergo habitatores hierlm ⁊ viri Juda:iudicate ĩter me ⁊ vineā meaz. Quid eſt qō debui vltra facere vinee mee ⁊ non feci ei? An q̄ expectaui vt faceret vuas:⁊ fecit labruſcas? Et nūc oſtēdaz vobis qd ego faciaz vinee mee. Auferā ſepē eiº:⁊ erit in direptionē. Diruam macriā eius:⁊ erit in ꝓculcationē:⁊ ponā eā deſertā. Nō puta-

Ordo ſcripti cantici ſic.

bit̄ ⁊ nō fodiet: ⁊ ascendēt sup eā vepres ⁊ spine: ⁊ nubib⁹ mādabo ne pluāt sup eā imbrem. Vinea aūt dñi exercituū domus isrl̄ est: ⁊ viri Juda germē eius delectabile. Et expectaui vt faceret iudiciū: ⁊ ecce iniqtas: ⁊ iustitiā: ⁊ ecce clamor. Heb q cōiungitis domū ad domū: ⁊ agrū agro copulat̄ vsq; ad terminū loci. Nūqd habitabitis vos soli in medio terre? In auribꝰ meis sūt hec dicit dñs exercituum. Nisi domus multe deserte fuerint grandes ⁊ pulchre ⁊ absq; habitatore. Decem enim iugera vinearuū faciēt lagunculam vnam: ⁊ triginta modij sementis facient modios tres.

A

Hic arguit ergo pcm̄ duarum tribuū q; cōmittebant in abusu rerū sub quadā metaphora. Et diuidit̄ in duas partes. In p̄ma ponit̄ metaphora. In scōa exponit̄. Vinea enī ⁊c. Circa p̄mum duo facit. p̄mo ponit titulū dicens ⌊Cantabo ⌋ideſt alta ⁊ aperte pronūciabo. isra. 40. Exalta in fortitudine vocē tuam ⌊Dilecto meo ⌋i. populo iudeoꝝ ⌊cāticū patruelis mei ⌋ideſt filij patrui ⌊vince suc ⌋i. qō fecit de vinea sua. Aliquādo enī prophete ex istis rebus gestis assumūt similitudines ad suas ꝓphetias: sicut ꝑ Dicre. 32. de vēditōe agri. Ecce Ananael filius sellū patruelis tuus venit ad te dicens. Eme tu agrū meū qui est in Anatoth: tibi enī cōpetit ⁊c. Ita etiā potuit cōtingere q; ad ifam aliqs patruelis suus cōposuerit simile carmē de vinea sua. Uel aliter ⌊Cantabo ⌋canticum ⌊dilecto ⌋i. deo. i. opera ipsius ad vineā suā. Uel dilecto. i. deo ⌊cantico patruelis ⌋i. de patruele meo. ⌊populo iudeoꝝ: ga ex eisdem parentibꝰ descendimus ⌊vince suc ⌋i. ga patruelis est vinea dilecti dei. Uel mistice ⁊ patruelis Chū qui ex eadem gente est meus vince suc. i. q; querit̄ de vinea sua. i. synagoga que sibi amaros fructus in passiōe attulit. Et nota q; canticū ꝓprie: exultationis est. Unde hic improprie canticū dicit̄: cuz sit meroris. Tale canticum cantauit Dauid de morte Saulis. 2ⁱ Reg. p̄. Inclyti tui israel: super montes tuos interfecti sunt. Quō ceciderunt fortes israel. Montes gelboe nec ros nec pluuia veniat sup̄ vos. Eçech. 32. Lane carmē lugubre. 2° ibi ⌊Uinea facta est ⁊c. ⌋ponit ipm canticuz qō cōtinet metaphoraz. In quo tria ponūtur, p̄mo cause recitatio. 2° iudicij interrogatio. ibi ⌊Nūc ergo habita ⁊c. ⌋3° sentētie platio. ibi ⌊Nūc ostendā ⁊c. ⌋ ⌊Circa p̄mum duo ponit. p̄mo ex parte cōquerentis diligentiā cultus. 2° ex parte vince malitiam fructus. ibi ⌊Et expectaui vt faceret vuas ⁊c. ⌋Diligentia aūt cultꝰ ostēditur ex tribus. In loci ꝓparatione. In palmitū electione. ⌊Et plātauit ⌋⁊ in sumptuosa edificatione. ibi ⌊Et edificauit ⁊c. ⌋Preparatio loci. p̄mo describit̄ triplr. ꝓ quātum ad loci pinguedinē. Unde dicit ⌊Uinea ioe qua ps. Uineaz de egypto trāstulisti: eiecisti gentes ⁊ plantasti eaz ⌊Facta est dilecto meo ⌋i. deo acq̄situe: vel a deo ⌊in cornu ⌋i. in loco eminenti: in quo notat̄ montuositas terre ad cōstitutionem bone vinee: ꝓpter hoc q; respicit a sole ⌊filio olei ⌋i. adeo pinguq; sufficeret ad multimodi nem olei. Proprietas hebraici sermonis est: vt quilibet illius rei dicat̄ esse filius in quo abundat: sicut dicitur. j. Reg. 27. Uinit dñs q; filij mortis estis. Et in hoc designat̄ bonitas terre que fuit iudeis data. De qua Eçech. 20. Leuauj manū meā pro eis vt educerez eos de terra egypti: in terrā quā ꝑlderam eis fluentē lacte ⁊ melle: que est egregia inter oēs terras. 2° ponit̄ preparatiōis diligentia quātū ad loci mutationem. Unde dicit ⌊sepiuj eaz ⌋Osee. 2. Sepiā viam tuā spinis: in quo significat̄ custodia angelorꝝ ⁊ bonorꝝ virorum. 3° quātū ad purgationem ⌊lapides elegit ⌋i. diligenter collegit ex ea. ꝑs. Eiecisti gentes ⁊ plātasti eaz. Quātum ad electionē palmitum dicit̄ ⌊Et plantauit eā electam ⌋i. ex electis palmitibus. Unde alia trāslatio habet ⌊Uinea sorech ⌋q; est nobilissimū genus vitis. in quo significat̄ bonitas patrū. Dicre. 2. Ego te plantaui vineā electā: omne semē verū. Quātū ad sumptū edificij qō ptinet ad defensionē dicit ⌊Edificauit in medio eius turrim: in quo denotat̄ regia dignitas. Eçech. 16. Decora facta es veheměter nimis: ⁊ prosperasti in regnū. Lam. 4. Turris Dauid edificata est cum propugnaculis vel tēplum fm alios. Usus turris ad cōservationē fructus ⁊ prospiciendū ad custodiā. Quātuz ad fructus collectionē dicit ⌊torcular ⁊c. ⌋Prouerb. 3. Implebunt̄ horrea tua saturitate ⁊ vino torcularia redūdabunt: in quo notat̄ altare holocaustoꝝ p effusionem sanguinis ⌊Et expectaui vt faceret ⌋Dic ponit̄ malitia fructus. Unde dicit ⌊Et expectaui ⌋fm ordinē beneficiozuz ⌊vt faceret vuas ⌋fructum bonorꝝ operum ⌊⁊ fecit labruscas ⌋i. uuas syluestres ab hoc dicte: ga in labys viarum nascūtur. ſ. lepibꝰ in quo amaritudo vitioꝝ notat̄. Dicre. 2. Quō cōuersa es mihi in prauū vinea aliena: Mich. 7. Qui optimus est in eis quasi paliurus: ⁊ qui rectus: quasi spina de sepe. ¶ Nūc ergo habitatores hierlm ⁊c. ⌋Dic ponitur interrogatio iudicij. Et circa hoc duo facit. p̄ interpellat iudices dicēs. ergo ga feci qō debui ⌊Nunc ⌋ideo dita rōne mea ⌊Judicate inter me ⁊ vineā meam ⌋Osee. Judicate matrē vestrā: iudicate: qm̄ nō ipsa vxor mea: ⁊ ego nō vir eius. Simile iudiciū querebat̄ a Dauid de se quasi de alio. 2ⁱ Reg. 12. Sup peccato cōmissō ab eo circa. ſ. adulteriū ⁊ homicidium Urie etc. 2° querit iudiciū. Et duo querit. p̄ virum peccauerit ex negligentia. Unde dicit ⌊Quid vltra ⌋sup dicta ⌊facere debui ⌋Michee. 6. Populе meus quid feci tibi: aut qd molestꝰ fui tibi: responde mihi. 2° vtrū peccauerit in cultura vince ex superflua cura. Uñ dicit ⌊An forte videor feciſſe contra debitū ⌊q; expectaui ⌋bone colēdo ⌊vt faceret vuas ⁊ fecit labruscas ⌋quasi dicat. In hoc videor potius superfluꝰ: q; vince mee tantā culturā adhibui. infra. 26. Dñe indulsisti genti. Nūquid glorificatus es: Et 4°. Trāsgressoꝝ ex ventre vocauit te ꝓpter nomē meū. Dicre. 11. Ad vocem loquele grādis exarsit ignis in ea: ⁊ cōbusta sunt fructeta eius. Nota sup illo ⁊bo ⌊Uinea facta est dilecto ⌋q; est vinea multiplex. p̄mo carnalis populi scētie. Deut. 32. De vinea sodomoꝝ vinū coꝝ: ⁊ de suburbanis gomorre. Et huius est p̄mo vinū ire. Deut. 32. Fel draconū vinum coꝝ ⁊ venenū aspidū insanabile. 2° luxurie. Apoc. 18. De vino fornicationis eius biberūt omnes gentes. 3° inepte leticie ⁊ⁱ Esdre. 9. Omnez mētem vertit in securitatem ⁊ iocūditatem. 2° est vinea fidelis ale. Lam. 2. Uinea floruit. Huius vince est vinum p̄mo penitētie. Luc. 10. Appropriās obligauit vulnera eius fundēs vinum ⁊ oleū. 2° corporalis mūdicie. Zach. 9. Quid enim bonū eius est: ⁊ quid pulchruz eius: nisi frumentū electoꝝ in vinuz germinans virgines. 3° spūalis letitie. ꝑs. Uinū letificat cor hois. 3° est vinea militantis ecclesie. Lant. vltio. Uinea fuit pacifico in ea que habz populos. Et huius vince est vinū: p̄mo sacre ablutionis. Nūeri. 3. Et vinū ad libamina fundenda eiusdez mense. 2° fructuose p̄dicationis. ꝑs. A fructu frumenti vini ⁊ olei multiplicati sunt. 3° deuote cōfessionis. Lant. 7. Guttur tuū sicut vinū optimum. 4° est

B

Quanta sint dei erga nos beneficia: ⁊ q̄ ingrata nra ingratitudo.

C

vinea

D

Pena ebrii ingratitudinis: et pha bis q in religione offendit.

E

Annuntio et cōminatio in auaros.

vinee celestis patrie. ꝛ 3 Reg. 21. Vinea erat Naboth israelite. Et hui⁹ vinee est vinū p̄ diuine fruitionis. Cant. 8. Comedi fauū cum melle meo: bibi vinū meum cuz lacte meo. 2° interioris repletionis. Deut. j. Vinū quoq; vt magnificētia regia dignū erat abūdans ꝛ p̄pauz ponebatur. 3° sanctoꝝ ogratulationis. Cant. vltio. Labo ri bi poculum ex vino ꝓdito. ¶ Et nūc ostēdaz vobis ꝛc. ¶ Dic p̄fertur ſnia. Et p̄mo excitat attentionē vel audientiaz dicēs ¶ Nunc ¶ Ex quo non vultis ſniam p̄ferre. Ego ostendā vobis qd ego faciaz vince mee ¶ Isa. 48. Predixi tibi ex tunc anteq̄z ventret indicaui tibi: ne forte diceres: idola mea fecerūt hoc: ꝛ sculptibilia mea ꝛ cōflatilia mandauerūt ista que audisti vide ola. 2° p̄fert iustā ſniam vt ingratis auferat bñficiū exhibitum cum dicit. ¶ Auferam sepez eius ¶ Et p̄mo aufert bñficiuz qō p̄tinet ad custodiā que est duplex ꝙ angeloꝝ: ꝛ quātū ad hoc dic ¶ Auferaz sepē eius ¶ i. auxilia angeloꝝ quibus cōtra hostes protegebant ¶ Et erit in direptionē ꝙ gentibus. Eccl. 36. Ubi nō est sepes ibi diripiet possessio. Est etiam custodia p̄latoꝝ. Et quātum ad hoc dicit ¶ diruā maceriā ei⁹ ¶ idest p̄sidia regni: de qbus supra. 2. Et incurrabitur eis sublimitas boium ¶ Et erit in p̄culcationē ¶ i. vilis facta. ps. Destruxisti maceriā eius. 2° aufert beneficiuz qō p̄tinet ad cultus diligentiā. Unde dicit ¶ Et ponaz eā deserta ¶ i. relinquā eam incultā sicut deserti ¶ Nō putabitur ¶ admonitionis aut correptionis vomere: ꝛ ꝺo peccati ¶ Et non fodiet ¶ vt auferant ab eis occasiones mali sic male herbe ¶ Et ascendet super eā vepres ꝛ spine ¶ i. maiora ꝛ minora peccata: vel vepres peccatoꝝ: spine tribulationū. Isa. 7. Uepres eni ꝛ spine erūt in vniuersa terra. 3° aufert bñficiuz fertilitatis: contra qō ponit defectū pluuie. Unde dicit ¶ Et nubib⁹ mādabo ne pluant ¶ Ad Isa. Uel nubes predicatores. Isa. 60. Qui sunt isti q vt nubes volant ꝛ q̄si colūbe ad fenestras suas. Piere. 3. Obstez p̄bibite sunt stille pluuiarum ꝛ serotinus imber non fuit. ¶ Uinea eni dñi exercituū ꝛc. ¶ Dic exponit metaphoram. Et p̄mo q̄tuz ad vineā. 2° q̄tum ad vince cām. ibi ¶ Expectaui vt faceret iudiciū. Circa p̄muz exponit vineam dicēs ¶ Uinea eni mea dñs Israel est ¶ Uel tota: vl quantū ad. 10. tribus que dicte sunt israel post sepationez regni ꝓpter multitudinē. 2° quātū ad germē vel palmites ¶ viri Juda ¶ i. due trib⁹ in qbus adhuc obseruabatur cult⁹ dei. Osee. 4. Si fornicaris tu israel: nō delinq̄s saltem iuda. Uel qa ex ipsa p̄ncipes p̄⁹ ꝓparat. 5°: porro iudas qui erat fortissimus inter suos fratres: de stirpe eius p̄ncipes germinati sunt ¶ Expectaui vt faceret iudiciū ¶ hoc exponit vinee cām que cōsistit in culpa: ꝛ pena q̄ cōsequit culpam. Uñ diuiditur in partes tres. In p̄ma ponit culpa in gñali. In 2ª pena ꝛ culpa simul in spāli. ibi ¶ Ueh q̄ ꝓiungitis domū ꝛc. ¶ In 3ª pena in gñali. ibi ¶ In bis oibus ꝛc. ¶ Culpam in gñali arguit q̄tum ad p̄latos: quoꝝ est facere iudicium: in hoc q̄ dicit ¶ Expectaui ¶ fm ordinē beneficioꝝ ¶ vt faceret iudiciuz ¶ iuste iudicando ¶ ꝛ ecce iniquitas ¶ quasi inequalitas iudicij. Eccl. 3. Uidi sub sole in loco iudicii impietatē: ꝛ in loco iudicii iniquitatez. Secūdo quantū ad subditos quoꝝ est tenere iustitiaz sibi p̄scriptā a p̄latis ¶ ꝛ iustitiam ꝙque est p̄ cōparationē ad p̄cepta legis ¶ Ecce clamor ¶ tumultus r̄ndit: vel ꝙquestiōis pauperū. Isa. 22. Quādā tibi quoq; est qa ascendisti ꝛ tu ois in tecta clamozis plena: vbs frequens: ciuitas exultās. ¶ Ueh qui ꝓiūgitis domum domui ¶ Dic ponit culpā eoꝝ in abusu rerū in spāli: sequendo eas p̄ partes. Et diuidit in duas partes. In p̄ⁿ arguit eos quātuz ad ipsam culpā. In 2ª quantū ad peccādi pertinaciam. ibi ¶ Ueh q̄ trahitis ꝛc. ¶ Circa p̄mum duo fac. p̄mo arguit eos q̄tuz ad abusum possessionū qui fit per auaritiā. In 2° quantū ad abusuz ciboꝝ qui fit per guld. ibi ¶ Ueh q̄ ꝓsurgitis ꝛc. ¶ Circa p̄mum tria ponunt. p̄mo arguit superflua possessionū multiplicatio. Uñ ¶ Ueh q̄ ꝓiungitis domū domui ꝛ agrū agro copulat vsq; ad terminū loci ¶ Stent vsq; ad viā publicā. Osee. 4. Facti sūt p̄ncipes Juda quasi assūmētes terminū sup eos. Deut. 27. Ueh q̄ edificat domū suā in iniustitia: ꝛ cenacula sua non in iudicio: amicū suuz opp̄imet frustra: ꝛ mercedez eius nō reddet ei. Qui dicit edificabo mihi domum latā ꝛ cenacula spatiosa. Mich. 2. Et ꝓcupierūt agros: ꝛ violenter tulerūt: ꝛ domos rapuerūt: ꝛ calūniabant virum ꝛ domū ei⁹: virū ꝛ hereditatē eius. 2° ponit iudicis iterp̄tatio ¶ Numqd habitabitis vos soli i medio terre ¶ q̄ lata est ꝛ spatiosa ꝛ data multis i possessiōe. Gen. 5. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā. 3° ponitur pene cōminatio. Et circa hoc duo ponunt. p̄mo punientis auctoritas vl potestas. Unde dicit ¶ In auribus nostris sunt ¶ verba ¶ dicit dñs exercituz ¶ Qui pōt punire que dicam vobis adhuc sunt sonantia ¶ in auribus meis ¶ interioribus in q̄ notat verboꝝ certitudo. Infra. 50. Mane erigit mihi aurem ꝛ audiā q̄si magistrū. Dñs deus aperuit mihi aurē. Ego aūt nō cōtradico. 2° ponit pene seueritas. ibi ¶ Nisi dom⁹ fuerint deserte ¶ quantum ad custodiā ¶ ꝛ absq; habitatore ¶ quātum ad solitudinē domoꝝ. quasi dicat. non quiescet ira mea. Et est apostrophesis: q̄ est defectus oīonis. Et ponit ea in qbus p̄sistit diuitie domoꝝ. ¶. in multitudine. Et quātum ad hoc dicit ¶ Multe ¶ In pulchritudine. Et quantum ad hoc dicit ¶ pulchre ¶ in magnitudine ¶ grādes ¶ Sophonie 2°. Et erit fortitudo eoꝝ i direptionem: ꝛ domus eoꝝ in desertū. 2° quantū ad sterilitatem vinearum dicit ¶ Decē iugera vineaꝝ ¶ Juger ꝺz in lōgitudine. 120. pedes: facient lagūculam vnā. Alia lra habz bañ ¶ qō est eiusdē capacitatis in ligdis: sicut ephi in aridis. 3° quātum ad amissionez seminū. Et triginta modij seminis facient modios tres ¶ qa minus colligens q̄ seminastis. Aggei. 2. Cū accederetis ad aceruū modiorum 20. ꝛ fierēt. 10. Alij hñt choꝝ vel ephi ¶ qō est decima pars chori. Exech. 45. Ephi ꝛ batus erunt equalia ꝛ vna⁹ mensure erunt: vt rapiat decimam partem chori batus: ꝛ decimam partem chori ephi.

¶ Ueh qui ꝓsurgitis mane ad ebrietatez sectandā ꝛ potādū vsq; ad vesperam vt vino estuetis. Cythara ꝛ lyra ꝛ tympanū ꝛ tibia ꝛ vinū in ꝙuiuijs vestris: ꝛ opus dñi nō respicitis: nec opa manuum eius cōsideratis. Propterea captiuus ductus est pp̄l⁹ me⁹: qa nō habuit sciaz: ꝛ nobiles eius interierūt fame: ꝛ multitudo ei⁹ siti exaruit. Propterea dilatauit infernus aiam suā ꝛ aperuit os suuz absq; vllo termino. Et descēdet fortes eius: ꝛ pp̄l⁹ eius ꝛ sublimes glorioſiq; ei⁹ ad eū. Et incurrabitur hō ꝛ humiliabit vir: ꝛ oculi sublimiuz deprimēt. Et exaltabit dñs exercituū in iudicio: ꝛ de⁹ sanctus sanctificabit in iustitia. Et pascentur agni iuxta ordinem suū: ꝛ deserta in vbertate versa aduene comedēt. Ueh q̄ trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: ꝛ quasi vinculū plaustri peccatū. Qui dicitis: festinet: ꝛ cito ve-

niat opus ei⁹: vt videamus ⁊ appropiet ⁊ veniat ꝓfilij sancti ysrael: ⁊ sciemus illud.

F

¶ Dic arguit eos culpaz quãtuz ad abusum ciboruz. Et primo arguit culpaz. 2° cõminat penaz. ibi| Propterea captiuus ⁊c. ¶ Circa ꝓmũ duo facit. ꝓmo arguit gulã ꝗtũ ad suas species. 2° quãtuz ad effectũ. ibi| Et opus dñi nõ respicitis ⁊c. ¶ Spẽs autẽ gule sunt que in hoc verbũ conuincũt. prepropere, laute, nimis ardenter, studiose. Dicit ergo ꝓmo| Ueh qui consurgitis mane ¶ quãtũ ad propere. Eccl. 10. Ueh tibi terra cuius rex est puer: cuius ꝓncipes mane comedũt. Prouer. 23. Quãdo euigilabo ⁊ rursus vina reperiã. Quãtuz ad ardenter. Dicit ad ebrietatẽ| sectandã ¶ Quãtũ ad nimis. Dicit| ⁊ potãdũ vsq; ad vesperam ¶ Prouer. 23. Luiue, cui⁹ patri ue: cui rixe cui foueę sine causa vulnera: cui suffossio oculoꝝ? Nonne bis qui cõmorant in vino: ⁊ studet calicibus epotãdis| Ut vino estuetis ad luxuriã ⁊ ad omnia vitia. Quãtũ ad studiose. dicit| Lytbara ⁊ vinũ ¶ studiose quesitũ: ga eis magno studio preparãt sibi delectationes in cibis. Quãtuz ad laute. dicit| In cõuiuijs ¶ in quibus flũt magni apparat⁹ ⁊ electę ciboria. Amos. 6. Qui comeditis agnũ de grege: ⁊ vitulos de medio armẽti. Qui canitis ad vocem psalterij sicut Dauid putauerũt se habere vasa cantici: bibentes in phialis vinũ: ⁊ optimo vnguento delibuti. Effect⁹ autẽ est in ꝓsideratione. Et quãtum ad hoc dicit| Et op⁹ dñi non respicitis ¶ quõ facere debetis| nec opera ¶ que ipe fecit. Prouerb. 20. Luxuriosa res vinum ⁊ tumultuosa ebrietas. ¶ Propterea captiuus ⁊c. ¶ Dic ponit penam respondẽtem. Et ꝓmo quãtum ad affectũ volũtatis. Unde dicit| Propterea ¶ fiant scia eoꝝ est captiua per ebrietatem ipse captiuabit. Osee. 4. Cõtaminauit populus me⁹: eo ꝙ non habuerit sciam. Sed videt ꝙ ignorantia non mereat penam: ga excusat culpã. Et dicendũ ꝙ ignorãtia põt dicere tñ negationem scie: ⁊ sic nec penaz nec veniam mereꝛ: sicut ignorantia geometrie in rusticis. Põt etiã dicere priuationem scie: ita ꝙ derelinquat debitam aptitudinẽ in subito. Et sic cõstat ꝙ nescire illa que quis põt ⁊ tenetur scire: vitiosuz est. 2° ponit penã cõtra spẽs gule. Et sic ponit famez ⁊ sitim que respondẽt ei ꝙ est ꝓpere quãtum ad cãm: ga fames causatur ex hoc ꝙ aliqs tardat nimis sumere cibuz: ac si diceret. Uos nimis cito comedebatis: sed tñ tardabitis ꝙ esurietis. Iterũ rndit sibi speciei que est ardenter quãtum ad genus suum. Est eni fames desideriuz cibi. Unde dicit| Nobiles eius ¶ abundãt in cibarijs| interierũt in fame ⁊ multitudo ei⁹ siti exaruit ¶ Et ponit sitim cõtra multitudinẽ vulgi: q̃ ad minus aqua sitim extinguere ꝓsueuit. Cõtra nobiles autẽ qui abũdant in cibarijs: quandoq; siti grauatis ponit famem. Trenos. 4. Melius fuit occisis gladio ꝙ interfectis fame. 2° cõtra aliaz spẽm que est nimis: ponit ifatigabilitatem captiuantiũ: inde captiuitatez| Propterea infernus dilatauit ¶ i. mors vel diabolus| aiam suam ¶ quãtum ad affectum| aperuit os ¶ quãtum ad effectuz. Et loquitur more humano: ga infernus non habet animam. Prouer. 27. Infernus ⁊ perditio nũq̃ replent. Uel infernus dicit Nabuchodonosor. Abacuch. 2. Qui dilatauit quasi infernus aiam suã: ⁊ ipse quasi mors: ⁊ non adimplet. 3° quãtum ad studiosaz ciboꝝ ꝓparationez q̃ cõtingit ex quada elatione: ponit penam humiliationis. ibi| Et descẽdent. ¶ Et ostendit eos humiliãdos quãtum ad tria. Primo quãtũ ad captiuationez. Unde dicit| Descendent ¶ q̃si humiliati ad cũ ysez infernuz captiuantes| fortes eius ¶ quãtum ad potẽtes| ⁊ sublimes eius ¶ quãtum ad diuites ⁊ alios bonis eminẽtes de quibus superbiunt| gloriosiq; ¶ quãtum ad nobiles ⁊ famosos. Dicit. 36. Et occidit nobiles Juda occidit rex babylonis. Oculos quoq; Sedechie eruit ⁊ vinxit eũ in cõpedibus vt duceret eũ in babylonem. Et infra eodez. Et reliquias populi que remanserunt in ciuitate: ⁊ ꝓfugas qui transfugerant ad eũ: ⁊ superfluos vulgi qui remanserunt trãstulit Nabuzardã magister militum in Babylone. Secdo quãtuz ad captiuoꝝ depressionez| Et incuruabit̃ homo ¶ in captiuitate existes quãtum ad sublimes| ⁊ humiliabit̃ vir ¶ quãtum ad potẽtes| ⁊ oculi sublimiũ ¶ quantum ad gloriosos. Deut. 28. In gẽtibus quoq; illis nõ quiescet: non erit requies vestigio pedis tui. Tertio q̃tum ad puniẽtis dei exaltationem| Et exaltabit̃ ¶ Altus apparebit qui prius despiciebat in iusto iudicio| ⁊ deus sanctus ¶ in ꝭ| sanctificabit̃ ¶ idest sanctus apparebit. supra. 2. Exaltabit̃ autẽ solus dominus in illa die. Quarto, contra spẽm que est laute: ponit detestationẽ bonoꝝ ab hostibus| Et agni pascent̃ ¶ i. comedent̃ ab hostib⁹ vestris| iuxta ordinẽ suuz: ga meliores prius quãtuz ad animalia. Et quantũ ad terre nascẽtia ¶ deserta ¶ i. agros vestros a nobis desertos| in vbertate ¶ i. facti magis feriles| aduene ¶ Deut. 28. Adducet te dñs ⁊ regẽ tuũ quẽ cõstitues super te in gẽtẽ quã ignoras tu ⁊ patres tui: ibi codẽ. Aduena qui versat̃ tecum in terra: ascendet super te: et q; sublimior. ¶ Mistice Agni ¶ i. sancti. Doctrina dei patris reficient̃ iuxta ordinem. i. capacitatẽ suaz| Aduene ¶ gentes: et deserta a iudeis: sacras. i. scripturas: versa in vbertatem spũalis intelligẽtie. ¶ Ueh q trahitis ⁊c. ¶ Dic arguit peccandi pronaciaz. Et ꝓmo arguit culpaz. 2° cõminat̃ penaz. ibi| Propter hoc sicut ⁊c. ¶ Circa hoc duo facit. ꝓmo arguit in generali. 2° explicat in spãli. ibi| Qui dicitis ⁊c. ¶ Dicit q ꝓ. ¶ Ueh qui trahitis ¶ i. ptrahitis imgtatem| in funiculis ¶ idest vanis occasionib⁹ quibus ad peccata hõ trahit̃: duz per augmẽtũ culpa protelat̃. Prouerb. 5. Iniquates sue capiunt impiũ ⁊ funibus peccatoꝝ suoꝝ constringit̃. Et hoc dñs quãtuz ad cõmunia peccata. Quãtuz autẽ ad grauia subdit| ⁊ q̃si vinculuz plaustri peccatũ ¶ i. quo ligat̃ ⁊ trahitur plastrũ qõ maior est. Et designat grauitatẽ peccati in plastro. infra. 58. Dissolue colligationes ꝛpictatis: solue fasciculos deprimẽtes| Qui dicit ¶ hic ondit istas vanitates in spãli ex quibus peccatuz trahebant super se: ⁊ B quãtum ad tria. ꝓmo quãtũ ad otẽptam iudicis. 2° q̃tuz ad excusationẽ peccati. ibi| Ueh qui dicitis ⁊c. ¶ 3° quãtũ ad presumptionez peccandi. ibi| Ueh qui sapientes ⁊c. ¶ Et hic est funiculus triplex ꝙ difficile rũpit̃. Eccl. 4. Cõtenebant autẽ iudicis cõminationem ꝓpter duo. ¶ ꝓpter sententie dilationẽ. Unde dicit| Festinet ⁊ cito veniet op⁹ ¶ capeuitatis qõ cõminamini. Eccl. 8. Eteni ga non profert cito cõtra malos sententia: ablq; timore vllo fily boiuz perpetrãt mala. 2° ꝓpter iudicis elõgationẽ. Unde dicit| Appropiet ¶ quasi diceret. Ipse est in celo: et non põt videre: sed fiat ꝓpe. Eccli. 9. Dixerunt eni reliquie dñs terraz: ⁊ dñs nõ videt. ¶ Nota super illo Abo. Et quasi vinculum plaustri peccatum: ꝙ peccatũ di. ꝓmo funiculus. Et B ga trahit. ꝓmo ad peccati explẽtuz. Prouer. 7. Statim eaz sequit quasi bos ductus ad victimã: ⁊ ignorat ꝙ ad vincula stultus trahitur. 2° ad peccandi vsum. Dicit. 2. Onager assuetus in solitudine: in desiderio aie sue attraxit vẽtũ. i. amorem. 3° ad eterne mortis interitum. Prouer. 24. Erue eos q ducunt̃ ad mortẽ: ⁊ q trahunt̃ ad interitũ liberare ne cesses. 2° penã dñi vanitas. Et B ga deficiat ꝓ ab imitatione diuine veritatis. Sapiẽ. 13. Uani sunt oẽs homines: in quibus nõ subest scia dei. 2° a consecutione sperati finis. Eccl. 2. Peccatori autẽ dedit afflictionez ⁊ curam superfluã vt addat ⁊ congreget: et tradat ei qui placuit deo.

Pena gule, seu gulosis.

G

Pena debita gulosis.

H

I

deo. Sed hec vanitas ⁊ cassa solicitudo mentis. 3° a longa duratione temporis. Eccl. 17. Nō est mortalis filius hominis ⁊ in vanitate malitie placuerūt. Sap. 5. Transierunt oia illa tāq̄ umbra ⁊ tāq̄ nūtius precurrens. 3° peccatum dī vinculum: ⁊ hoc ga nectit: ꝓmo intellectum ne videat. Sap. 17. Cum eni perfusus horis pōt iniqui posse dominari nationi sancte vinculis tenebrarū ⁊ longe nectis cōpeditus: inclusi sub tectis perpetue prouidentie placuerunt. Et dū putant se latere in obscuris peccatis: tenebroso oblationis velamento dispersa sunt. 2° manū ne bona faciant. 3° pedes ne ꝓficiant. De his dnīs Matth. 22. Ligatis pedib⁹ eius ⁊ manibus mittite eum in tenebras exteriores. 4° peccatus dī plaustrū. Et hoc ga opprimit: ꝓmo seruitutis onere. Hiere. 16. ⁊ seruietis ibi dijs alienis die ac nocte q̄ nō dabunt vobis requiem. 2° cordis timore. Sap. 17. Cū sit eni timida negtia data est in oium condēnationem. 3° cōscientie inquietudines. Esa. 57. Impiū aūt cor q̄si mare feruēs q̄ quiescere non potest.

¶ Uch q̄ dicitis malū bonū: ⁊ bonū malus ponētes tenebras lucē: ⁊ lucē tenebras. ponentes amarū in dulce: ⁊ dulce in amarum. Uch q̄ sapientes estis in oculis vestris: ⁊ coram vobismetipsis prudentes. Uch q̄ potentes estis ad bibendū vinus: ⁊ viri fortes ad miscendā ebrietatē. Qui iustificatis impiū pro muneribus: ⁊ iustitias iusti auferetis ab eo. Propter hoc sicut devorat stipulas lingua ignis: ⁊ calor flāme exurit: sic radix eor q̄si fauilla erit: ⁊ germen eor vt pulus ascēdet. Abiecerūt enim legem dnī exercituū: ⁊ eloquium sancti israel blasphemauerūt. Idcō iratus est furor dnī in populum suū: ⁊ extēdit manū super eū: ⁊ percussit eū. Et conturbati sunt montes: ⁊ facta sunt mortacina eorum quasi stercus in medio platearum.

K ¶ Hic ponit vanitas quātum ad excusationē peccati. Et ꝓmo quātum ad effectū [malū bonus] Michee. 7. Malum manuū suarū: vocant bonus. 2° quātus ad intellectus [lucē tenebras] veritatē errorem. Jo. 3. Dilexerūt homines magis tenebras q̄ lucē. 3° quantū ad effectū [amarū in dulce] vitā peccati dulcē existimātes. Sap. 14. Et nō sufficerat errasse eos circa dei scientiā: sed in magno viuēdis scientie bello tot ⁊ tās magna mala pacem appellant [Uch q̄ sapientes estis] Hic ponit tertia vanitas quantus ad ꝓsumptionē peccādi que est de trib⁹. ꝓmo de sapientia cordis ⁊ in speculatiuis [qui sapientes] Prouerb. 3. Ne sis sapiens apud temetipm: ⁊ in practicis [prudentes] Ro. 12. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. 2° quātum ad penas cordis q̄tus ad peccādus [qui potentes estis ad bibendū] iactant se q̄ possint multum bibere ⁊ inebriari ꝓpter cōsuetudinē terre in qua bibit vinus missū. Isa. 41. Ad me insule ⁊ gētes fortitudinē mutent. Prouer. 2. Letanē cus male fecerint: ⁊ exultāt in rebus pessimis. 3° quātum ad auctoritatē [qui iustificatis] idest dicitis vos tāte auctoritatis q̄ pro libito vestro potestis iustificare impiū: vt q̄ vobis placeat: legis habeat vigorē. Isa. 10. Uch qui ꝑdunt leges iniquas ⁊ scribentes iniustitias scripserūt. Prouer. 17. Et qui iustificat impium: ⁊ qui cōdēnat iustum. Michee. 3. Et siquis nō dederit in ore eorus quippiā sanctificant super eum ꝓlium.

¶ Propter hoc sicut devorat ⁊c. Hic cōminat penas. Et ꝓmo ponit penas cōsumptiōis sub metaphora ignis. Propter hoc ga iniquitatem trabium ponentes vobis radicem in peccatis [sicut flāma ignis] Jeremie stipulā quas attingit [⁊ calor flāme] Jeremie illam que vastat. Persecutio eni captos occidit: ⁊ alios afflixit. Deut. 32. Foris vastabit eos gladius: ⁊ intus pauor [sic radix eor]: quasi fatilla [quātus ad ea gbus ꝓfidebāt vel patres vel cognati] ⁊ germē eor [i. filij]: vt pulvis ascendet: in quo notat fortitudo ex causis illis ꝓueniens. Mal. vltio. Et erunt omnes superbi ⁊ oēs facientes impietatē stipula ⁊ inflāmabit eos. 2° ponit pene processum ⁊ ordinē. Et ꝓmo ponit pene cām. Unde dicit [Abiecerūt eni legem] Jeorde cōtemnentes [⁊ eloquius sancti israel blasphemauerūt] me irridentes. Hiere. 32. Nō obedierūt voci mee: ⁊ in lege mea nō ambulauerunt. 2° punitis iras. Idcō [iratus est] ad modū processus ire in boibus loquitur. ps. Iratus est dominus furore. 3° pene iflictionē [⁊ extendit manū suam] potētie ad percutiēdus quā plicatas parcendo temperat. Sopho. 2. Et extendet manū suam sup aquilonē ⁊ perdet assur: ⁊ ponet speciosas in solitudinē. 4° pene effectum in eternitione maiorū [Conturbati sunt mōtes] i. maiores pertimore. Blo. dicit q̄ loquitur bipbolice. Sed ꝓtra. ergo excessit veritatē ꝓpbete. Et dicēdū q̄ in aliquibus scripturis fumit per excessum veritatis simplr: in sacra scriptura pro excessu veritatis fm opinionē bolum. q. d. Cōturbatio erit vltra q̄s credi possit. Uel alr biperbole est q̄dam tropus: ⁊ in tropicis locutionibus aliud dicit ⁊ aliud intelligit. Unde nō est falsitas q̄us ad sensus quē intēdit facere: sicut etiam in metaphora. q. d. Ita magna erit cōturbatio q̄ montes si cēt possibile cōturbabunt. ps. Conturbati sunt mōtes in fortitudine eius. Et q̄tū ad vilitatē corpor [facta sunt mortacina] Dicit. 8. Nō colligent nec sepelientur: in sterquilinius super faciē terre erūt. Hiere. 16. Mortibus egrotationus morient ⁊ nō plāgentur ⁊ nō sepelient: in sterquilinū sup faciē terre erūt. Blo. Advocatio. Solutio.

¶ In his oibus nō est auersus furor eius: sz adhuc manus eius extēta. Et elevabit signū in nationibus ꝓcul: ⁊ sibilabit ad eū de finibus terre: ⁊ ecce festinus velociter veniet. Nō est deficiēs neq̄ laborās in eo: non dormitabit neq̄ dormiet: neq̄ soluet cingulus renū eius: nec rumpet corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: ⁊ oēs arcus ei⁹ extenti. Ungule equorum eius vt silex: ⁊ rote eius quasi impetus tempestatis. Rugit⁹ ei⁹ vt leonis: rugiet vt catuli leonū. Et frendet ⁊ tenebit predam ⁊ amplexabitur: ⁊ nō erit qui eruat: ⁊ sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram: ⁊ ecce tenebre tribulationis: ⁊ lux obtenebrata est in caligine eius.

¶ Hic ponit penā cōem ⁊ vltimā quātū ad captiuitatē per Romanos. Et circa B tria ponunt. ꝓmo exercit⁹ ꝓparatio. 2° exercitus dispō. ibi [Et ecce festinus ⁊c.] 3° pene iflictio. ibi [Et tenebit ꝑdā ⁊c.] Circa ꝓmū tria ponūtur. ꝓmo ꝓgregātis idignatio [In oibus bis] q. d. fiē vos peccatis peccata additis: ita ipse penis penas adiūget. Infra. 9. Uir fratri suo nō parcet: ⁊ declinabit ad dexterā: ⁊ esuriet: ⁊ comedet ad sinistram ⁊ nō saturabit. 2° vexilli erectio [Et leuabit signū] i. vexillum. Hiere. 4. Leuate L

signum in fron/ corroborámini ⁊ nolite stare: ga malum ego adduco ab aglone ⁊ cõtritionez magnã. 3° expectans puto cano[⁊ sibilabit] ad spirabit. infra. 7. Et erit in die illa sibilabit dñs musce que est in extremo fluminũ ægypti: ⁊ api que est in terra assirior: et venẽt ⁊ requiescẽt oẽs in torrentibus vallũ. Et ad hoc q̃ magis terreat: ponit gentis ex trancitatẽ: ⁊ quãtũ ad cultũ [in nationibus] vt sancta vestra nõ reuereant. Et q̃tũ ad ligua[procul] ne verbis placent: ⁊ q̃tũ ad mores [de finib⁹ terre] ne ab eis federent. ¶ Ecce festinus ⁊c.] Dic ponit exercit⁹ oĩs põ. Et p̃mo ostẽdit eos expeditos ad veniẽdũ. 2° [armatos] ad pugnandũ. ibi [Sagitte ei⁹] 3° crudeles ad puniendũ. ibi [Rugit⁹ eius ⁊c.] Circa p̃mũ duo ponunt. p̃ ipsoꝝ velocitas [Ecce], p certo [festinus] Treno. 4. Velociores fuerũt psecutores nostri aglis celi. Abac. b. p. Eges nãq; eius de lõge venẽt: volabunt quasi agla festinans ad comedẽdũ. Dicit. 4. Ecce quasi nubes ascẽdet: ⁊ q̃si tempestas currus eius: velociores aglis equi illi⁹. 2° velocitatis cã: p̃m remotionẽ impedimenti qđ possit cõtingere ex nature infirmitate. Cõtra qđ dicit [Et nõ est deficiẽs] q̃ oporteat remanere [nec laborãs in eo] q̃ oporteat tarde venire. infra. 40. Qui aũt sperant in dño mutabunt fortitudinẽ: assũment penas: sicut agle current: ⁊ nõ laborabunt: ambulabũt: ⁊ nõ deficient. 2° illud qđ possit cẽ ex volũtate. Dicit [nõ dormitabit] per pigritiam. i. vt pigre vadat [neq; dormiet] ne vt respiscat. Prouer. 19. Pinguedo imittit sopore: ⁊ aia dissoluta curiet. 3° remouet impedimentũ ex rerũ necessitate [Nec soluet circulũ] Et ponit ea q̃bus viatores solent impediri ab itinere: que ola plus solito durabũt. Deut. 29. Adduxi vos. 40. annis per deserta: nõ sunt attrita vestimẽta vestra: nec calciamenta pedũ vestroꝝ vetustate cõsumpta sunt. ¶ Sagitte eius acute] Dic ostẽdit eos armatos cẽ ad pugnãdũ. Et p̃ quãtũ ad bonitatem armoꝝ: ⁊ ponit ea que in illis terris sunt maxie confecta [Sagitte acute] in quo notat bonitas sagittarũ [arcus extenti] in quo pparatio armorũ: nec in pparando impediant. p̃a. Sagitte potentis acute. 2° ponit vectigalia [Ungule equoꝝ eius vt silex] q non frangit de facili: ⁊ rote eius q̃si impetus tẽpestatis propter multitudinẽ ⁊ velocitatẽ magnũ sonum facientes. Dicit. 4. Ecce q̃si nubes ascendet: ⁊ quasi tẽpestas currus eius. ¶ Rugitus eius] Dic ostẽdit eos crudeles ad puniẽdum. Et p̃mo quãtũ ad animositatez [Rugitus] Osee. 11. Post dñm ambulabũt: quasi leo rugiet: ga ipse rugiet ⁊ formidabũt filij maris. 2° quãtũ ad rapacitatẽ. [Rugiet vt catuli leonũ jps. Catuli leonũ rugiẽtes vt rapiant. 3° quãtum ad crudelitatẽ [Et frendet] qđ est aper. p̃a. Frenduerunt super me dentibus suis. p̃s. Exterminauit eos aper ỗ silua: ⁊ singularis ceruus depastus est eã. ¶ Et tenebit] Dic ponit pene iflictio: ⁊ demũ punitoꝝ desperatio. ibi [Aspiciemus ⁊c.] Circa p̃m ponit tria. p̃ cõminat captionẽ [Tenebit pdam] 40. sicut pdicta capiet vos. Nau. 2. Leo cepit sufficiẽter catulis suis: ⁊ necauit leonis suis: ⁊ implauit preda spelũcas suas: ⁊ cubile suũ rapina. 2° sollicitam detẽtionez [⁊ amplexabit ne eripiat per eoꝝ incuriã [⁊ nõ erit qui eruat] per eoꝝ ipotentiaz. Trenoꝝ.]. Dedit me dñs in manu de qua non potero surgere. 3° rigidaz dñationẽ [Et sonabit] cõminationib⁹ ⁊ terroribus. Dicit. 6 Ecce populus veniet de terra aglonis: ⁊ gens consurget a finibus terre: sagittam ⁊ scutum arripiet: crudelis est ⁊ non miserebitur. Uox eius quasi mare sonabit. ¶ Aspiciemus in terram] Dic ponit cotũ desperationem. Et p̃mo quantum ad auxilium de terra [Aspiciemus in terram] Undiq; [⁊ ecce tenebre] ga oẽs nos persequebãtur. 2° quantum ad auxilium de celo [Et lux] diuine spei [obtenebrata est in caligine eius] Dicit. 4. Aspexi terraz ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil: ⁊ celos: ⁊ non erat lux in eis. Et cõnumerat ic ppha in eis q̃ ppassiões.

¶ Capitulum. VI.

In anno quo mortu⁹ est rex Ozias: vidi dñm sedentez super soliũ excelsum ⁊ elevatuz: ⁊ plena erat domus a maiestate eius: ⁊ ea que sub ipso erant replebant tẽplum. Seraphin stabant super illud: sex ale vni: ⁊ sex ale alteri. Duabus velabant faciez eius: ⁊ duabus velabant pedes eius: ⁊ duabus volabãt. Et clamabant alter ad alterum: ⁊ dicebãt. Sãctus sanctus dñs deus exercituuz: plena est omnis terra gloria eius. Et cõmota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis: ⁊ domus replera ẽ fumo. Et dixi. Ueh mihi qa tacui: qa vir pollutus labijs ego sum: ⁊ in medio populi polluta labia habẽtis ego habito: ⁊ regem dñm exercituum vidi oculis meis. Et volauit ad me vnus de seraphin ⁊ in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari: ⁊ tetigit os meuz ⁊ dixit. Ecce tetigi hec labia tua ⁊ auferetur iniquitas tua: ⁊ peccatum tuum mundabitur.

Postq̃ arguit in duabus tribubus culpam adiungens penam correctionem: hic cõminat pepam condẽnãtem finaliter. i. penaz obdurationis: ⁊ ideo ista pena predicitur per modum sententie: ⁊ cum solẽnitate indicum. Diuiditur ergo hoc caplm in tres partes. In p̃ma describitur sentẽtie actor. laudex. In secũda sententie denuntiator minister iudicis. ibi. Et dixi. Ueh mihi ⁊c. In tertia ponitur ipsa sentẽtia. ibi [Audite audientes ⁊c.] Circa p̃mum duo ponũtur. p̃mo iussionis tẽpus. 2° ipsa iussio. ibi [Uidi dominuz sedẽtem] Quãtum ad primum dicit [In anno quo mortuus est Ozias] qui 4° Reg. 15. Dicitur Azarias: percussus lepra a dño, propter B q̃ voluit vsurpare sacerdotale officiuz: vt dicitur 2° Paralypomen. 26. Sed postq̃ fuit percussus: filius ei⁹ Joathan gubernauit domum Regis ⁊ regnum vsq; ad mortem eius: nec tamẽ dicitur regnasse tũc: sed magis vices patris gessisse: sed tũc p̃mo regnauit quãdo mortuus est pater eius. Unde ista visio ostensa est regnante Joathã ⁊ precedentia regnante Ozia [Uidi dominuz sedentez] hic ponitur visio: ⁊ p̃mo describit iudicis solium. 2° assistentium ministrum. ibi [Serapbin ⁊c.] Hec autem visio dicitur a quibusdam fuisse imaginaria: a quibusdam intellectualis. Et assumitur ab ipso ppheta figura ex consimili: sicut dicit Dionysius in epistola ad Titũ: quia prophete bis que plane vident sine figuris circũponunt figuras ad manuductionem audientium qui per figuras sensibiles faciliter accipere possunt. Qualitercũq; autez sit. Oportet hic duo videre. p̃mo imaginationem figure: vel a ppheta vise: vel ab ipso composite. Et 2° ipsius figure significationem. Ad aliquid enĩ significandum spiritualiter inducuntur sensibiles figure spiritualium in sacra scriptura: sicut dicit Dionysius. Et ille erit ifalis sensus sicut in locutionib⁹ metaphoricis: non illud quod significatur per verba: sz qđ loquẽs per verba vult significare.

Dionysius.

ficare. Circa primum ergo sciendum q̄ templum edificatū a Salomone habuit in altitudine cenāi viginti cubitos: sicut dicitur. 2. Paral. 3. Et erat distincta altitudo p tres domos: quarum suprema habebat sexaginta cubitos et vtraq; inferioum triginta. Et de istis dicitur 3^{i} Reg. 6. per cocleam ascendebant in medium cenaculū: et a medio in tertium. ¶ Uidit ergo solium dominī in supremo cenaculo: ppter qđ dicitur ¶ excelsum sedēs ¶ altum ⁊ sicut ¶ et elevatum ⁊ super omnia remotum: et a claritate vultus eius resplendebat medium cenaculum. propter qđ dicitur ¶ domus plena maiestate sedēs gloria eius ¶ ea que sub ipso erant sedēs ornamenta troni eius: vel etiā splendor vestimentorum siue subditorum agmina implebāt infimum cenaculum in qđ intrabant sacerdotes: ppter quod dicit ¶ templum ⁊ Alii dicūt aliter q̄ vidit solum altus in medio cenaculo qđ dicitur domus que plena erat medys membris et brachys dominī: inferius q̄ dicitur templum pedibus et tibys: sed caput et collum premine bant in tertium tabulatum. 3^{i} Reg. vltio. Uidi dominum super solium suum sedentem: et omnem exercitum celi assistentem ei a dextris et a sinistris. Prouer. 20. Rex qui sedet in solio iudicium: dissipat oē malum in circuitu suo.

B

Circa 2^{m} sciendum est q̄ bonus visionis significatus tripliciter a diuersis assignatur. Quidam enim dicunt p sessionem in solio significari oppressionem captiuitatis futuras: per repletionem domus a maiestate: significari q̄ hostes qui sub ipsius dispositione erant: essent impleturi templum. Et hoc tangunt hystorie. Hieron. Hieronym°. autem exponit et melius per sedem significari filij dei maiestatem: ppter quod dicitur Joan. 12. Hec dixit Esaias quando vidit gloriam eius: et locutus est de eo. Per solium significari angelos in quibus sedet deus. ps. Qui sedes super cherubin. Per domum ecclesiam triumphātem que plena est gloria eius. Per templum ecclesiam militantem q̄ plena est miraculis vel angelorum agminibus: quasi custodibus. Dionysius aliter exponit in. 13. cap. cele. hier. et melius vt videtur. Per solium significatur eminētia divine nature. Et dicitur ¶ excelsum ppter nobilitatē ¶ elevatum quasi supra alia levatum: inquantum omnia in infinitum excedit: in quo dicitur sedere propter immobilitatem. Unde dicit. 9. cap. de divi. nomi. Quidnam dicendū de divina statione preter hoc q̄ manet in seipso immobiliter firmitate singulariter fixus. Et dicitur domus ista creatura que plena est maiestate: inquantum impleatur participatione bonitatis ipsius sm̄ suam capacitatem. Et q̄ templum videtur intelligere ipsas superiores creaturas que replentur bis que sub ipso sunt: inquantum bonitates recepte in ipsis deficiunt a bonitate dei: que tamen videatur propinquare. Sed contra hoc obiciatur Exo. 33. Nō enim videbit me homo et viuet: idest in hac mortali carne viuens. Et Joan. primo. Deum nemo vidit vnq̄. ergo nec Esaias. Ad quod dicendum q̄ nec interior nec exterior visus potest videre nisi mouentur a visibili: et sm̄ q̄ perfectius imutatur a visibili: melius videt. Et tunc perfectissime videt quando recipit actionem visibilis sm̄ totam suam virtutem. Et inde est q̄ idem videatur diuersimode a diuersis et interius et exterius: a quibusdam melius et a quibusdam peius. Hoc igitur visibile quod est deus nihil perfecte apprehendit: nisi q̄ totum ipsius capit: et ideo solus sic se videt. Unde celeste secretum dicit Chrysostomus a quibusdam non videtur in essentia sua sine medio ad hoc sm̄ perfectionem quā habet a suscepto diuino lumine: attingētibus sicut a beatis in patria: et ab bis qui elevantur per raptum ad illius modum visionis. Ab bis autem minus perfectum visum habentibus videtur sm̄ similitudines quasdam bonitatis ipsius: siue in rebus sensibilibus siue in imaginib⁹ siue in speciebus intelligibilibus: et hō est visio quā viderunt prophete per lumē prophetie: et qua videmus per fidem: et qua videtur lumine rationis: et a phīs qui cognouerunt etiā deum: sicut dicitur Rom. 1. Sed nūc restat questio, Questio. C
vtrum talem visionem immediate a deo perceperint prophete: vel mediantibus angelis. Et videtur q̄ immediate ex ipso modo loquēdi. Quia dicit ¶ Uidi dominū ⁊ non vidi angelum. Item de Moyse. Exo. 33. Loquebat dominus ad Moysem facie ad faciem: sicut solet homo loqui ad amicum suum. Item viderunt in speculo eternitatis vt cōmuniter dicit. ergo viderunt quidam deus. Ad quod dicēdum sm̄ Diony. 4. cap. de cele. hierar. Dionysius. Dr nullus purus homo nec in patribus noui nec veteris testamenti accepit aliquam reuelationem a deo nisi mediantibus angelis. Et hanc dicit esse legem inuiolabilem: vt in prima per media reducantur infima. Et hoc probat per locum a maiori: quia etiam Moyses legem accepit mediantibus angelis: qui tamen excellentissime vidit: q̄ probatur per illud qđ habetur Galath. 3. Quid igitur lex ppter transgressionem posita est: donec veniret semen cui promiserat deus: ordinata per angelos in manu mediatoris. Et Act. 7. Qui accepistis legem in dispositione angelorum et non custodistis. Ad primum ergo dicēdum q̄ intentio potest esse et ex parte finis visionis et ex parte principij. Ex parte finis: quia angelus reuelans intendit ducere hominem in cognitionem dei et non in cognitionem sui: et ideo formar visionem de deo: vt ex bis que figuraliter videntur: aliquid de deo cognoscatur. Ex parte autem principij: quia tota virtus angelici luminis ad manifestandum aliquid est ex deo auctore qui est fons luminis: sicut in nobis tota virtus luminis vel manifestationis est ex primis principijs. Uñ Greg. in glo. sup. 3^{m} Gregorius. cap. Exo. Dit angelus qui Moysi apparuisse describitur modo dñs modo angelus nuntiatur. Angelus quia exterius loquendo seruiuit: dominus quia presidens loquendi efficaciam tribuit. Cum enim loquens ab interiori regitur: et per obsequium angelus: et per inspirationem dominus memoratur. Ad secm̄ dicendum q̄ hoc dicit ppter eminentissimum modum clare visionis quo Moyses super alios prophetas vidit: sicut dicitur Num. 12. Ad tertium dicendum q̄ speculum eternitatis non dicitur ipse deus: sed ipse species que sunt in anima prophete: et dicūtur speculum inquantum refulsit in eis dispositio sapientie eterne. ¶ Seraphis stabant. ¶ Hic ponit ministrorum officium. Et primo describit ministrorum ordinem. 2° eorum laudem. Et clamabant. Sanctus Sanctus Sanctus ⁊c. Circa primum ponit tria. Primo ponit ministrorum gradum dicens ¶ Seraphis stabant super illud ¶. templum: eo q̄ hic ordo inter omnes supremus est: sicut Dionysius. dicit Dionysius in glo. hic. Item notatur qđ seraphis scriptum per m̄ pluralis est et neutri generis: et significat totum agmen illius ordinis: sed seraphin singularis numeri est: et masculini generis: et significat vnum tm̄ de ordine illo. infra. 62. Super muros tuos hierusalem constitui custodes tota die et nocte perpetuo non tacebunt. Et dicit ¶ Stabant erecti per contemplationem quasi assistentes. Secūdo ponit ministrorum ornatus in senario numero alarum. ¶ Sex ale ¶ Tertio alarum vsum ¶ duabus faciem eius ¶ in hebreo est ambigue dictum. Et potest exponi q̄ velabant faciem dei. Et sic accipit Hiero. Hieronym°, Dionysius. Uel q̄ velarent faciem suam: et sic accipit Dionysius: sm̄ quem est sensus q̄ caput erat velatum et pedes: et medium corpus ¶ duabus volabant ¶ sex medijs. Exceb. p. Unum et

quodq; duabus alis velabat corpus suum. Et infra eodem. Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarū multarum. Diuus visionis significatum tripliciter accipitur. Debens dicit q̄ per duodecim alas intelliguntur duodecim reges qui ꝓfuerunt populo ab Oza sub quo visio incepta est: & deinceps: quorū quatuor tm iusti fuerunt. ſ. Ozias / Joatbā / Ezechias / & Josias. Et ideo quatuor alis volabant. Alij autem verecūdabantur añ conspectum dei: & ideo velabant faciem: quorum quatuor libere regnum possēderunt. ſ. Achaz / Manasses / Amon / & Joatbā / qui a populo reges cōstituti sunt: & bi significātur per alas que erant in capite. Alij xo quatuor: regnūt sub seruitute aliorum possederunt. Unde & ab alijs & nō a populo reges constituti sunt: sicut Joachis a Pharaone. Jeconias & Sedechias: & Godolias de quo Dicit. 41. Dicitur q̄ Ismael & decem viri qui erant cum eo interfecerunt Godoliam qui ꝓfecerat Rex Babylonis terre. Predicti enim tres cōstituti sunt a Nabuchodonosor rege Babylonis. Dicit. Hieronymus. dicit q̄ dicūtur alati: vel quia superius cōmouantur: vel ꝓpter velocitatem ministerij: & intelligit per duodecim alas: ministerium perfectionis: qui cōmendatur in duodenario: sicut duodecim gēme in diademate sacerdotis: & sic de alijs. Et duabus volāt &c. quia ea que fuerunt ante mundū: vel post mūdum nobis celant: & ostendunt que sunt ſex etatib⁹ mundi quia preterita & futura nobis ignota sunt: sed presentia scimus: vt sic hoc referatur ad actus ministerij. Et qō dixit ſ stabant ſad hoc q̄ deo assistunt. Dionysius. Dionysius aliter exponit in. 13. cap. cele. hierar. & 4. cap. eccl. & dicit q̄ dicuntur alati: quia ad similitudinem volantis altam contemplationem & liberam habent. Describitur autem triplex binarius alarum: quia seraphis videt ea que ad ipsos pertinent qui sunt de prima hierarchia: & que ad alias duas: eminentius & illius q̄ per vnam alam intelligatur capacitas nature: & per aliam lumen quod participant a deo: quia bis duobus elevantur. Ea autem que ad hierarchias pertinent: sunt a deo sicut a principio: et in deum ordinantur sicut in finem: & vtroq; modo non possunt perfecte intelligi ab angelis quod significat velatio. Et sunt in ipsis quasi media inter principium & finem: & sic habent perfectam cognitionem de ipsis & liberā: & ideo duabus medijs volabāt. ¶ Et clamabāt &c. ſ Dic ponit eorum laudem. Et circa hoc tria facit. Primo ponit laudandi modum quantum ad deuotionem: quia ſ clamabant ſex magnitudine affectionis: quantū ad cōcordiam quia vterq; & quantum ad ordinem ſ quia alter ad alterius ſ Unus enim accipit ab alio: vt vult Dionysius. Job. 38. Ubi eras cum me laudarent simul astra matutina: & iubilarent omnes filij dei. Secūdo ponit laudis canticum. ibi ſ Sanctus / sanctus / sanctus ſ Et tria laudāt. Personarū trinitatem. Sanctus / sanctus / sanctus. Unitatis maiestatē ſ Dñs deus exercituum ſ Qui omnibus presest. Apoc. 4. Sanctus / sanctus / sanctus. dñs deus oipotens: q̄ est: & qui erat: & qui venturus est. Prouisionis liberalitatem ſ Plena est omnis terra gloria eius ſ Quia vsq; ad vltimas creaturas que p terras intelligūt extendit diffusionē sue bonitatis. Dicit. 23. Nūqd non celum & terrā ego ipleo ait dñs: Et hoc sm Dionysium. 7. cap. cele. hier. Dicit. Dionysius. Hieronymus. ſ Plena est ois terra ſ per notitiam fidei. Eccl. 42. Gloria dñi plenum est opus eius. Nōne dñs fecit enarrare sanctos omnia mirabilia sua que cōfirmauit dñs oipotens stabilis in gloria sua. 3ª ibi ſ Et cōmota &c. ſ ponit laudis effectū. ſ. punitionē peccātum. isra. 65. Ecce serui mei comedent & vos esurietis. Ecce serui mei bibēt & vos sitietis. Ecce serui mei laudabūt pre exultatiōe cordis: & vos clamabitis pre dolore cordis & pre cōtritione spūs vlulabitis. Et significat templum diruendum. ſ Cōmota sunt superliminaria cardinū ſ Amos. 9. Percute cardinem: & cōmoueantur superliminaria & combarendum ſ Et domus repleta est fumo ſ Combustionis a Romanis postea gnitam fidem Chri. Uel per ſ fumum ſ dicat infidelitatē ideorum. Per cōmotionem cardinum amotionem legalium vel cerimoniarum que erant quasi vmbre claudentes aditum veritatis. ¶ Et dixi &c. ſ Dic ponitur sententie denuntiator. Et primo ostenditur eius humilitas. 2º eius paritas. ibi ſ Et voluit &c. ſ 3º auctoritas. ibi ſ Et audiui &c. ſ Humilitas in confessione peccati. Cōfitetur etiam triplex peccatum: an locutionis omissionē ſ Ueh mihi q̄ tacui ſ nō arguendo Ozian Regē: & sic deplāgit culpam ſ tacui ſa laude dei: & sic deplangit dānum. isra. 56. Speculatores eius ceci omnes: nescierūt vniuersi: canes muti nō valentes latrare videntes vana: dormientes et amātes somnia. Eccl. 15. Nō est speciosa laus in ore peccatoris. 2º cōmissionis ſ qa vir pollutus labijs ego sum ſ Eccl. 23. Indisciplinate loquele ne assuescat os tuū. Est eni in illa verbum peccati. 2º maloꝝ conuersationis ſ & in medio populi polluta labia habētis ego habito ſ.). Lozi. 15. Lozrūpunt eni bonos mores colloquia prava. 3º peccatum presumptionis ſ Regē dñm exercituum vidi oculis meis ſq̄si dicat. qui ipurus est nō pōt intrare tēplū ei⁹ & quanto magis nec ipm videre. Judicū. 14. Morte morieмur qa vidimus dñm: & hoc fuit reuerētie. Sed Jacob dixit. Heu. 32. Uidi dñm facie ad faciē: & salua facta est aia mea: & B est ꝓfidētie. Hiero. Hieronymus. Scitis quia in tribus in locutione peccauit: nō suo vitio: sed populi polluta labia habentis ſ Et volauit ad me &c. ſ Dic ostenditur puritas ex peccatorū purgatione. Et circa hoc tria ponunt. Purgatiōis minister ſ Uolauit ad me vnus de seraphin ſ purgationis instrumentum ſ & in manu eius calculus de altari ſ holocaustorum. Altare interius erat de terra: sicut dicitur Exo. 20. Altare de terra facietis mihi. Circūquaq; aūt erat de lapidibus: vbi congregabātur ignes sacrificij: de bis accepit ſ forcipe ſ i. instrumento habēte duo brachia: per quod potest significari virtus receptiua: & per altare ipsa diuina lux vel bonitas: & per calculum: donum receptum ad officium purgationis. Uel per ignem tribulatio. Per seraphin Christus. Per forcipe duo testamēta. Per calculus charitas que in manu. idest operatione ipsius est. 2º ponitur purgandi modus ſ Et tetigit os meum & dixit ſ Sicut in sacramentis est actio & verborum forma ſ Ecce tetigi ſ exprimit actum ſ & auferetur iniquitas ſ in homines ſ peccatum ſin deum. Et non dicit. auferam: quia solius dei est peccatum dimittere. isra. 43. Ego sum ego sum q̄ deleo iniquitates tuas ꝓpter me: & peccatoꝝ tuorum non recordabor. De omnibus bis. Dañ. 9. Ecce vir gabriel quem videbam in visione: cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini: & docuit me & locutus est mihi. Sed contra hoc obijcitur q̄ Dionysius dicit q̄ illi de superioribus ordinibus non mittuntur in ministerium: sed constat seraphin supremos esse. ergo non videtur verū q̄ veniat ad purgationem ꝓphetie. Ad qō dñm q̄ Gregorius istā questionē tāgit in quadā homelia de cētū ouib⁹: & dimittit sub dubio. Dionysius. Obiectio. Dionysius. Solutio. Gregorius. Dionysius. aūt expsse vult q̄ tm inferiores mittant ad nos. Et B dicit eē per ordinē diuine legis: vt inferiora reducant ſ in suprema p media. Qō aūt hic oī dupl⁹ soluit. Uno mō q̄ iste angelus purgans dicat seraphis equoce: nō ab ordine / sed ab actu quem tunc exercuit: qa igne purgauit & seraphis dī incendium. Alio mō soluit q̄ dicat ꝓprie ille q̄ est de ordine illo: & dicit purgare: nō qa immediate ipse purgat: sed qa eius auctoritate:

rinate: vel pcepta ab ipso illuminatione: iserior angelus purgauit. Et ponit exẽplũ: sicut dñ cũ absoluere: qñ ali⁹ auctoritate ipsum absoluit. Et nõ pp reuerentiã angelus iserior z visionẽ formauit: reducit in deum prio/z in seraphin z°, ac si diceret. Ego purgo te p lumen receptum a deo: mediãte seraphin. septuaginta bñt carbunculos pp similitudinem ignis. Habent. n. calorem flãmantem.

¶ Et audiui vocem dñi dicentis. Quẽ mittam: z quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit: Uade z dices populo huic. Audite audientes z nolite intelligere: z videte visionem z nolite cognoscere. Excæca cor populi huius z aures eius aggrua: z oculos ei⁹ claude: ne forte videat oculis suis: z auribus suis audiat: z corde suo intelligat z conuertatur: z sanem eum. Et dixi. Usquequo dñe? Et dixit. Donec desolẽtur ciuitates absq; habitatore z domus sine homine. Et terra relinquetur deserta: z longe faciet dominus homines. Et multiplicabit̃ que derelicta fuerat in medio terre z adhuc in ea decimatio. Et conuertẽ̃ z erit in ostensionem sicut terebinthus: z sicut quercus que expandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterit in ea.

G ¶ Dic ostendit̃ ministri auctoritas ex imitatione officij. Et circa hoc tria facit. Prio queritur mittendi cõsensus. Unde dicit. ⌊Quem mittam? ⌋In quo notatur auctoritas ex parte mittentis. Ro. x. Quomodo vero predicabunt nisi mittant̃. ⌊Et quis ibit? ⌋in quo notat̃ missi voluntas. ⌊nobis ⌋acquisitiue: vt nõ querat vanum bonorem: z nõ querat lucrum. Ecõuerso. Phil. z. Omnes. n. que sua sũt querũt: non q̃ Jesu chũi ⌊mittã ⌋in quo notat̃ vnitas essentie ⌊nobis. ⌋In quo pluralitas psonar. z° ponit̃ oblatus obsequium. ⌊Et dixi. Ecce ego: mitte me. ⌋infra. 50. Ego aũt non predico: retrorsum non abij. Sed vi q̃ hoc fuerit p̃sumptionis: q; Moyses recusauit. Exo. 3. Quis ego sum vt vadam ad Pharaonem z educam filios israel ex egypto? Hieremias etiam recusauit. Unde Hiere. j. Et dixi a. a. Dñe deus: ecce nescio loqui: q; puer ego sum. Et dicendũ: sicut dicit Grego. in pastorali: z ponit̃ in principio Hier. in glo. Utrũq; fuit ex radice charitatis. Ille. n. pp dilectionẽ dei noluit perdere solatiũ contẽplationis. Iste pp dilectionem proximi voluit mitti vt prodesset: z tamen nec ille iussus: pinaciter recusauit: nec iste primũ purgatus aut requisitus esset: se obtulit. 3° intũgitur officium: quãtum ad duplicatum actum: predicat discurrere. ⌊Et dixit. Uade. ⌋Matth. x. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporũ. ⌊Et dices populo huic. ⌋Hiere. 15. Si separaueris pciosum a vilẽ q̃si os meum eris. ¶ Audite audientes. ⌋Hic ponit̃ finis. Et p̃mo ponit̃ finis obdurationis. Non obdurat aũt imittendo malitiam: sed non iparriendo gratiam. Et q; nõ se volunt ad gr̃am convertere. z° queritur sententie duratio. ibi ⌊Et dixi vs. ⌋ Circa p̃ma tria facit. Primo ponit̃ finis pnunciatio a dño ẽtum ad sensus disciplinabiles. Laudatum qui deseruit discipline. vñ dicit. ⌊Audite ⌋auribus exterioribus ⌊audientes. ⌋ chr̃istum vel aliũm predicantem. ⌊Et nolite intelligere ⌋ q.d. q; nõ vultis non intelligitis: permissiuum est: z ẽtum ad vitus g senuit inuentionẽ. ⌊Et videte visionez: ⌋ chm corporaliter: vel magnalia dei. ⌊Et nolite cognoscere. ⌋per missiuum est: z nõ impatiuum. ⌋infra. 42. Quis cecus nisi seruus meus. z° ponit̃ finis acceptatio a ppheta. vñ dicit. ⌊O dñe. ⌋Ex quo plenitudo gentium intratura est. Ro. xj. Percute cecitate israel ⌊Excæca cor ⌋interius. ⌊Et aures aggraua ⌋ne percipiant. ⌊Et oculos eius claude: ⌋ne cognoscãt. Jo. 9. In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui nõ vident videant: z qui vident: cæci fiant. Uel est verbum dñi: z est sensus. ⌊Excæca ⌋i. excecatum predica. 3° ponitur excecationis rõ. ⌊Ne forte: ⌋ppter bona ⌊z cõuertant̃: z sanem eos. ⌋cum sanitate sint indigni. Eccl. 18. Si aũt impius egerit penitentiã ab omnibus peccatis suis que operatus est: z custodierit vniuersa precepta mea z fecerit iudicium z iustitiam. vita viuet z non morietur: omnium iniquitatum eius non recordabor. infra 3. Si reuertamini z quiescatis: salui eritis. ⌊Et dixi: vsque quo. ⌋Dic ponitur sententie duratio. Et p̃mo ponit̃ prophete questio. ⌊Usquequo ⌋excæcabit̃? Dan. 8. Usquequo visio protrahetur. z° dñi ñsio. ⌊Et dixit. ⌋Et ponitur duplex terminus. Primus ẽtum ad penam malor̃. Secũdus ẽtum ad sanctitatẽ bonor̃. ibi ⌊Semen sanctũ ⌋ac si dicat. ⌊quousq; ⌋qui in sordibus est sordescat. Apoc. vltio. Qui nocet noceat adhuc z q in sordibus est sordescat adhuc. Penã aũt tangit triplicem. Prio ẽtum ad captiuationẽ que designat̃ in desolatione ciuitatũ. ⌊donec desolẽt̃ ciuitates. ⌋Hier. 12. Dederunt portionẽ meã desiderabilẽ in desertũ solitudinis. Treñ. j. Posuit me desolatam tota die: meroze pfectã. Quãtum ad culturã agror̃. ⌊Terra derelinquet̃ deserta. ⌋infra j. Terra vña deserta: ciuitates vre succẽse igni: ẽtuz ad exiliũ bonum. ⌊Et longe faciet dñs homines. ⌋Hier. 27. Et mittam te z matrẽ tuã q̃ genuit te in terrã alienã in qua nati nõ estis: ibiq; morieminí. Eçech. 20. Et eriga de vobis trãsgressores z ipsos: z de terra incolatus eor̃ educã eos. z° ẽtuz ad captiuitatis longitudinẽ ⌊z multiplicabit̃ ⌋gens illa ⌊in medio terre: ⌋ in q̃ captiua tenebit̃ tãdiu durabit captiuitas. Hiere. 29. Hec dicit dñs exercituũ de⁹ israel oi trãsmigrationi quã trãstuli de hierlm in babylonẽ: edificate domos: z habitate i eis. Et infra. Et multiplicamini ibi. ⌊Et nolite cẽ pauci nũero. ⌋Et querite pacẽ ciuitatis ad quã transmigrare vos feci. 3° ẽtum ad iteratam psecutionẽ. Et p̃mo ponit paucitatẽ. ⌊Et adhuc in ea ẽcimatio ⌋i. vix decima pars reliquet̃ a Tito in terra iudea: vel in toto orbe ppter iudeos interfectos. Deut. 28. Et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra celi pre multitudine. z° iteratam destructionẽ. ⌊Et pertrahet̃ ⌋ itez super vos captiuatio ⌋sub Adriano imperatore. supra. 5. In oibus his nõ est aversus furor eius: sed adhuc manus ei⁹ extracta. 3° corr̃ vilitatẽ z despectionem, vel dispersionem. ⌊Erit in ostẽsionem ⌋derisionis. ⌊Sicut terebinthus: quedam arbor que in damasci partibus magna est: in grecia parua. ⌊Et sicut quercus que expandit ramos suos ⌋in quo eorũ dispersio signatur. Eccl. z 4. Ego quasi terebinthus extendi ramos meos. ¶ Semen sanctum cẽ. ⌋Dic ponit terminum quantum ad sanctitatem bonorum. Unde dicit. ⌊Semen sanctum ⌋i. virorum perfectorum qui diuine obediunt visioni: z aliorum sanctorum de iudeis. ⌊quod steterit: ⌋ non cadens per infidelitatem. Infra vltimo. Quia sicut celi noui z terra nouam: que ego facio stare coram me dicit dominus: sic stabit semen vestrum z nomen vestrum. Alij exponunt in bonum. ⌊Multiplicabitur: ⌋ post redimum de captiuitate. ⌊In medio terre: ⌋sue ⌊Et adhuc in ea decimatio: ⌋que relinquetur ad cultum dei post multorum necem. ⌊Et conuertetur ⌋ad deum. ⌊Et erit in ostensionem: ⌋glorie.

Questio.

Gregorius.

¶ Capitulum. VII.

ET factū est: in diebus Achaz filij Joathan filij ozie regis iuda ascēdit rasin rex syrie: ⁊ phacee filius romelie rex israel in hierlm ad prelīandum ꝫ eam: nō potuerunt debellare eaz. Et nuntiauerūt domui Dauid dicētes. ¶Requieuit syria sup effraim ⁊ cōmotus est cor ei⁹: ⁊ cor populi ei⁹ sicut mouent ligna silue fū a facie vēti. Et dixit dñs ad Esaiā. Egredere in occursuz achaz tu ⁊ q derelictus est iasub filius tuus: ad extremuz aque ductus piscine superioris in via agri fullonis: ⁊ dices ad eum. Vide vt sileas. Noli timere: ⁊ cor tuum ne formidet a duab⁹ caudis tycionū fumigantiū istoꝝ i ira furoris rasin regis syrie ⁊ filij romelie: eo q̄ ꝓsiliuz inierit ꝫ te syria in malū: ⁊ effraim ⁊ fili⁹ romelie dicētes. Ascēdamus ad iudam ⁊ suscitemus eū: ⁊ auellamus eū ad nos: ⁊ ponamus regē in medio ei⁹ filiū tabeel. Hec dicit dñs de⁹. Nō stabit ⁊ nō erit istō: ſz caput syrie damasc⁹: ⁊ caput damasci rasin. Et adhuc sexagīta ⁊ q̄nq; anni: ⁊ desinet effraim esse ppls: ⁊ caput effraim samaria: ⁊ caput samarie fili⁹ romelie. Si nō credideritis: nō ꝑmanebitis.

A

Hic ponit cōminatio ꝫ hostes duaꝝ tribuū ⁊ dividit in duas. In p⁹ positio cōminatio ꝫ ꝓsecutores populi. In z⁹ ꝫ nēptores ꝑphetaꝝ: vaticiniū. cap. 28. ¶ Ueh corone superbie ⁊c. ¶ Pria in duas. In p⁹ cōminatur hostiū oiectionē. In z⁹ ponit gr̄az exultationē. cap. 25. ¶ Die de⁹ meus es tu ⁊c. ¶ Prima in duas. In pma singuloꝝ in speciali. In z⁹ omniuz in generali. ⁊ 4. cap. ¶ Ecce dñs dissipabit ⁊c. ¶ Prima in tres. In prima ꝫ hostes corporaliter ꝓsequentes. In z⁹ ꝫ hostes potestatem prebentes. cap. 17. ¶ Onus damasci ⁊c. ¶ In 3⁹ ꝫ hostes in rebus calūniantes. cap. 21. ¶ Onus deserti maris ⁊c. ¶ Pria in duas. In p⁹ ꝫ ꝓsecutores eiusdez gentis. In z⁹ ꝫ alienigenas. cap. 5. ¶ Ueh qui condunt leges iniquas ⁊c. ¶ Pria in duas. In p⁹ cōminat ipsoꝝ frustrationē p liberationē duaꝝ tribuū. In z⁹ ipsoꝝ destructionē. cap. 8. ¶ Et dixit dñs ad me ⁊c. ¶ Pria pars que ꝓtinet in hoc capꝰ oīndit in tres. In pma describit imunēs periculū. In z⁹ ꝑmittit liberationis bñficium. ibi ¶ Et dixit domin⁹ ad Esaiam ⁊c. ¶ In 3⁹ confert liberationis signū. ibi ¶ Et adiecit ⁊c. ¶ Ad euidentiā aūt pme partis sciendū est q̄ Achaz fuit impius ⁊ idolatra sic̄ legit. 4. Reg. 16. Et. 2. Paralī. 27. Et ideo dominus tradidit eum in manu regis syrie: ⁊ samarie: qui pmo venerūt contra eum ⁊ obsidentes hierusalē: tandem deuincentes ipm magnaz partez exercitus sui ceperunt ⁊ principē exercitus eius. Iterum ex illa victoria confisi venerūt: vt eum pmarēt cum regno: ⁊ substituerent alium loco eius: ⁊ in hoc scō aduenit ꝫsolatur eum Esaias. Tria ergo ponunt in prima parte. ¶ Pmo describit hostium congregatio. Unde dicit ¶ Et factum est in diebus Achaz. ¶ Reducit aūt genealogiaz vsq; ad Oziam: q̄ forte in percussione Ozie qua percussus est lepra a dño. 2. Paralip. 26. Qui tñ iustus fuerat: acceperunt audaciam inuadendi: q̄si contēnentes diuinum auxiliū. ¶ Ascendit ꝺhoc dicit propter statum terre: q̄ iudea in montanis est. ¶ Phacee ꝺqui interfecit phaceiam regem israel: cuius princeps milite erat: ⁊ regnauit pro eo. 4. Reg. 15. ¶ Et nō potuerūt. ꝺIn prima vice: q̄uis regem in campo deuincerent. Uel loquit̄ per anticipationem: q̄tum ad 2ⁿᵐ ascensionem. z⁹ ponit denunciationem. ¶ Et nuntiauerunt ꝺsui exploratores: ¶ domui Dauid ꝺi. domui regie ¶ dicentes. ꝺRequieuit syria super effraim ꝺi. rex syrie cum rege. ⁊. tribuum que effraim dicuntur. ꝺPropter primum regem qui de effraim fuerat. 3. Reg. 13. Uel ꝓpter dignitatem: sunt amicitia iuncti: qui tñ fuerūt prius inimici: sicut legitur. 3. Reg. vlti. ⁊ penultimo. Et dicit syria super effraim. vt notetur principalitas in regno syrie: quia fortius erat. 3⁹ ponitur denunciationis effectus: perturbatio. ſ. regis ⁊ suorum. ¶ Et cōmotum est cor eius ꝺi. regis. Eccl. 12. Sic ⁊ cor trepidum in cogitatione fatui. ꝺProuer. 21. Et panor operantibus iniquitatem. Matth. 2. Audiens autez Herodes rex turbatus est: ⁊ omnis hierosolyma cum illo. ¶ Et dixit dominus ad Esaiam. ꝺDic promittitur liberatio. Et ꝑmo ponitur promissionis modus. z⁹ ipsa promissio. ibi ¶ Et dices ad eum ⁊c. ¶ Modus autem ponitur. ꝺPrimo q̄tum ad personam nuntiantem. ¶ Dixit dominus ad Esaiam. ꝺ interius inspirando: vel loquens per subiectam creaturam. ¶ Egredere in occursum Achaz. ꝺQui forte propter timorem hostium iuerat vt prepararet se ad resistendum. z⁹ q̄tum ad testem. ¶ ⁊ qui derelictus est iasub ꝺ ibi: alio fratre. ſ. rapsace ex matre nobiliore nato: fugiente ad regem assyriorum: quia non bene receptus fuit ab Achaz: de q̄ infra. 36. Deut. 18. In ore duorum aut trium: stabit omne verbum. 3⁹ q̄tum ad locum ¶ ad extremum. ¶ Ad cui⁹ euidentiā sciendū est q̄ quia hierusalē in montanis est: nō abundat aquis fluentibus: ⁊ ideo hēbat aquas collectas in piscinis vel ex pluuys vel ex longinquis fontib⁹ p aqueductus. Erāt aūt tres piscine in hierlm. Una que erat ad vsuz sacerdotū ⁊ sacrificioꝝ q̄ dr̄ ꝓbatica piscina de qua Jo. 5. z⁹ erat iferius in ciuitate que mūda ꝺnabat ad cōem vsum ciuitatis. 3⁹ erat ex̄ ciuitatē que habebat aquā immundā in qua fullones lauabant lanā: ⁊ erat ad hꝰ vsus: ⁊ ab illa piscina dr̄ tot⁹. ¶ fullonis ager. ¶ Et sic ꝑ3 q̄ dr̄ in lr̄a. ¶ Et dices ad eū. ꝺDic ponit ꝑmissionez. Et ꝑ ponit ꝓfortationē. z⁹ ꝓfortationis rōnem. ibi ¶ A duabus caudis ⁊c. ꝫ 3⁹ incredulorꝝ ꝺdemnationē. ibi ¶ Si nō credideritis ⁊c. ¶ Cōfortat aūt ꝓhibens timoris signū. ¶ Uide vt sileas ꝺi. cane ne timore cordis exterius prodas. infra. 30. In silentio ⁊ in spe erit fortitudo vestra. codē. 32. Et erit opus iustitie pax ⁊ cultus iustitie silentiū ⁊ securitas vsq; in sempiternū. Et ēt oīndit timoris trāsitū ¶ Noli timere ¶ mala futura. ¶ ⁊ cor tuū ne formidet ꝺpp memoriā malorum q̄ passus es. infra. 43. Noli timere q̄n ego tecuz sum ab oriente reducē semen tuū: ⁊ ab occidēte congregabo te. ¶ A duab⁹ caudis. ¶ Dic ponit ꝓfortatiōis rōnem. Et ꝑ oīndit ꝓponētiū vanitatē q magna ꝓponūt: cum ti nihil vel parum possint sustinere ¶ duab⁹ caudis: q̄z in eis finitus est regnū. Rasin. n. interfectus est. A thegalphalasar. 4. Reg. 16 Et sui in captiuitatē ducti. ſz phacee subiugatus fuit. Et postea interfectus ab hoseeg postmodū capt⁹ ē a rege Salmanasar: ⁊ decē trib⁹ captiuate. 4. Reg. 17. ¶ Fumigantiū. Iuxc. n. sūt vicini extincti ꝺi. ¶ Et sustinem⁹ eū ꝺi. q. somno gelcentē. ¶ Et auellamus ꝺi. trahamus i potestatē nr̄am. ¶ Filiū tebeel ꝺad lr̄az quēdā boiez vel idolum dei nr̄i. Tebeel: bonus deus. z⁹ q̄tuz ad ꝓpositi frustrationē. ¶ Dec dicit dñs. ꝺqui oia pōt. ¶ nō erit istud. ꝺq̄z nō ꝑducet ad effectū. ¶ ⁊ nō stabit: ꝺq̄z nō diu durabūt in

B

tali ꝓpoſito:maioꝛib⁹ malis in eos irruẽtib⁹.ifra.8. Inite ꝯſiliũ & diſſipabiť:loqmini ✠bũ:& ñ ſtet:qꝛ nobiſcũ de⁹. 3° ꝗnum ad hoſtiũ deſtructionẽ.Et ꝓ ꝗnuꝫ ad aſſyꝛios. ⁊ Sꝫ & caput ſyrie ⁊ q.d.ſꝫ iterum & antecẽ deſtruanť. ⁊ caput ſyrie damaſcus.Et caput damaſci ꝟ Raſin. ⁊ q.d.erũt damaſceni & rex eoꝝ ꝓcum ſuis fuit⁹.⁊ Et adhuc ſexagi ta & qnqꝫ anni:& deſinet effraim eſſe popul⁹: ⁊ qꝛ captiua buntť. Iſti anni nõ debẽt computari a tpe bn⁹ ꝓphetie: ſed a tpe quo Oſias paulus eſt lepꝛa:q: tũc aſſũpſerunt audaciã.26.anno regni ei⁹.Et ex tũc Joathã filij⁹ eius re gnauit viuẽte pãe.27.& poſtea.16.& poſtea Achaz.16. Et poſtea Ezechias cur⁹.6.anno captus eſt popul⁹.4.Reg. 27 Et hi oẽs colleca ſũt.65.anni.⁊ Et caput effraim: ⁊ vt ſupꝛa.¶ Si nõ crediderit⁹.⁊ Dic ponit incredulorꝫ con dẽnationẽ.⁊ Si nõ crediderit⁹ ⁊.ſ. pmiſſis dñi:neq; vos ⁊ nõ pmanebitis in terra vꝛa: ⁊ſꝫ captiuabimini. Abať.2. Ecce q incredulus eſt:nõ erit recta ala ei⁹ in ſemetipſo.Et dicit hoc:qꝛ Achaz nõ credẽs ꝓphete inuocauit auxiliũ re gis aſſyꝛiorꝫ tegalphalaſar:vt adiuuaret eũ. Qui ad peti tionẽ ei⁹ veniť:& deſtruxit Damaſcũ.& regẽ interfecit:& eũ dediſſet ſibi mũera:ñ nihil ſibi pfuit.ſicť dñi.2.Para.28.

¶ Et adiecit dñs loqui ad Achaz dicẽs. Pe te tibi ſignum a dño deo tuo in pꝛofundum ĩferni:ſiue in excelſuꝫ ſupꝛa. Et dixit achaz. Non petam: & non tentabo dñm. Et dixit. Audite ergo domus Dauid. Nunqd parũ vobis eſt moleſtos eſſe hominib⁹:qꝛ mole ſti eſtis & deo meo:¶ Propter hoc dabit do minus ipſe vobis ſignum. Ecce virgo cõci piet & pariet filiũ & vocabiť nomen ei⁹ ema nuel. Butyrum & mel comedet vt ſciat re pꝛobare malũ & eligere bonũ. Quia antecꝫ ſciat puer repꝛobare malum & eligere bonũ derelinquetur terra quã tu deteſtaris a facie duoꝝ regum ſuoꝝ. Adducet dñs ſuper te & ſuper populũ tuũ & ſuper domũ patris tui: dies qui non venerunt a diebus ſeparatiõis effraim a iuda cum rege aſſyꝛioꝝ. Et erit in die illa ſibilabit dñs muſce que eſt in extre mo fluminum egypti:& api que eſt in terra aſſur:& venient & requieſcent oẽs in torren tibus vallium & in cauernis petrarꝫ & in oĩ bus fructetis & in vniuerſis ſoꝛaminibus. In die illa:radet dñs in nouacula conducta in his qui trans flumen ſunt in rege aſſyꝛio rum caput:& pilos pedum:& barbã vniuer ſam. Et erit in die illa:nutriet homo vaccaꝫ boum: & duas oues: & pꝛe vbertate lactis comedet butyꝝ. Butyrum enim & mel mã ducabit oĩs homo qui relictus fuerit in me dio terre. Et erit in die illa oĩs locus vbi fue rint mille vites:mille argenteis:& in ſpinas & in vepꝛes erunt. Cuꝫ ſagittis:& arcu igre dientur illuc. Vepꝛes enim & ſpine erunt in vniuerſa terra. Et omnes montes qui in ſar culo ſarrientur:non veniet illuc terꝛoꝛ ſpina rum & vepꝛium & erit in paſcuam bouis & in conculcationez pecoꝛis.

¶ Dic ponit liberationis ſignũ ad credendum. Circa qđ tria ponunť. Primo optio eligendi ſignũ concediť. Et dixit dñs ad Achaz: qꝛ ꝓphetas ꝓdemnabant:ipſe p ſe dixit. Quia videť durũ q; tam potẽtes regesita cito deſtruanť. ⁊ Pete tibi ſignũ ꝟt credas. ⁊ A dño deo tuo ꝭ ex hoc vi q; ſit ſermo pꝛophete. Et dicendũ q; mos eſt he braici ſermonis vt vtãur noĩbus pro pronoibus. Unde ⁊ a dño deo tuo ꝭ.i. a me vel eſt ✠bum dñi per inſpiratio nẽ:& pꝛophete p denunciationẽ.ifra.8. Nunqd nõ popu lus a deo ſuo regret viſionem pro viris & mortuis:⁊ In pꝛofundũ inferni. ⁊ vt aperiať terra:& infernus pateat:ſicť in ſubuerſione Dathan & Abiron. Nũer.16. Uel p ifernũ inferiora elemẽta:ſicut Moyſes de terra locuſtas & cini fex eduxit Exo.9.⁊ Siue in excelſum ſupꝛa. ꝭſicut Joſue in ſtatione ſolis. Joſue.x. Judet.n. ſigna querũt.ĵ. Lozi.ĵ. 2° oblati refutatio.⁊ Et dixit non petã. ⁊ Uel qꝛ in idolis ꝓſidebat:vel in rege aſſyꝛioꝝ:vel inuidens dei gloꝛie:vl qꝛ timebat offendere deum in anguſtia poſitus. ifra.26. Dñe in anguſtia requiſierũt te. Unde dicit.⁊ non tentabo. ⁊ Iniuſtus eſt.n.ei qđ dr Deut.6. Non tentabis dominum deũ tuũ Sed male itellexit:qꝛ licebat ei auctoꝛitate dei petere ſignũ:ſicut Gedeon in vellere. Judiť.63° ponitur refutatis increpatio.⁊ Et dixit ⁊.ſ. Eſaias. Ergo ex quo taꝫ rebelles eſtis.⁊ Audite g̃ domus Dauid. ꝭpp ꝓſenſum in malitia:vel qꝛ Dauid ꝓmiſſus Chꝛiſtus dať ſignum.ꝓ. De fructu ventris tui ponã ſup ſedẽ.⁊ Nunqd parũ vobis é:⁊ ad merendã diuinã irã:⁊ eſſe moleſtos hoĩbus ⁊quos ſpo liatis:vl ꝓphetis qb⁹ nõ creditis:⁊ qꝛ moleſti eſtis ꝭp re bellionem⁊ deo meo ⁊nõ vꝛoꝛi nõ obediſtis. Dicit.23. Ut qđ vobis omne:pꝛoptiã qppe vos dicit dñs. ¶ Pro pter hoc.⁊ Dic dať ſignũ ad credẽdũ. Et ꝓ ꝓferat ſignũ liberationis. 2° cõminať incredulis penã deſtructionis. ibi⁊ Adducet dñs. ⁊ Hoc aũt ſignũ eſt de cbũ icarnatiõe. Sed ꝫ hoc obiciunt iudei multipliť. Prio qꝛ dñs dabat ſignũ illi⁹ liberationis ad quã nihil ꝓſonat cbũ incarna tio. Ad qđ dicendũ q; incarnatio cbriſti ſignificat ipſaꝫ: per locum a maioꝛi:qꝛ ſi deus dabit filium ſuum ad ſalu tem totius mundi multo magis põt ſaluare vos ab iſtis hoſtibus. Ro.8. Qui proprio filio ſuo non pepercit: ſed pro nobis omnibus tradidit illuꝫ. Uel quaſi cã motiua. Hoc.n.ꝗſi mouit dñm q; multa bona illi populo ꝗuis iniuſto ꝓcedent:qꝛ de illo pꝛouiderat filium ſuum incar nandum. Item obiciunt qꝛ ſignum ſequens datur ad pꝛ ſentes:ſꝫ incarnatio non fuit facta tẽpoꝛibus eoꝝ: & ſic videtur q; nullum ſit ſignum. Ad quod dicendũ q; incar natio ꝗuis non fuerit facta pꝛeſentibus illis hominibus. fuit tñ manente domo Dauid. vñ dicit.⁊ Audite domus Dauid. ⁊ Non aũt audi Achaz. Item obiciunt qꝛ ſignuꝫ oꝫ precedere ſignatuꝫ:ſed incarnatio fuit diu poſt libera tionem illam. Ergo non fuit ſignum eius. Ad quod dicẽ dum q; ſignum quandoq; ſequitur ſignatuꝫ:ſicut Deut. 18. Doc habebis ſignum q; in nomine dñi pꝛopheta ille pꝛedixerit:& non euenerit hoc dominus non eſt locutus. Quãdoq; eſt ſimul.2. Reg.5. Cum audieris ſonitum gra dientis in cacumine piroꝝ tunc inibis pꝛeliũ. Quãdoq; pꝛecedit:ſicut Judiť.7. De Gedeone vbi datũ eſt ſignuꝫ q; vincere debebat in his qui aquã manibus lambierãt. Et opꝫ de neceſſitate q; hoc ſignum ſequať:etiam ſin q; ipſi exponunt. Si enim ꝓcedit tunc puer ſuit natus ante mortem ✠bacee qui regnauit.20. annis. cuius.17. anno regnauit Achaz qui regnauit.16.ãnis. Ergo achaz regna uit.13.annis poſt mortem eius. Et Oſee regnauit.12.an-

C

D

ꝑ° obio iu deoꝝ

2ª obiectio

3ª obiectio.

no Achaz cuius nono anno samaria capta est: qui fuit. 6. annis post mortem Achaz. Ergo in captiuitate samarie ad minus habebat puer. 19. annos. Ergo falsum est qō i. 4° obiō. fra dr̄ḡ puer nesciebat vocare patrē ⁊ matrē. Itez obiciunt ꝙ in hebreo nō est virgo. Sed alma: quę apud eos significat iuuenculā nubilē: sicut habetur. Heñ. 24. De Rebecha: vbi nos habemus puella decora nimis: ⁊ ipsi habent alma. Et si etiam habeat betbula qō apud eos significat virginem: nō opꝫ ꝙ manens virgo ꝓciperet: qz poterat esse ꝙ que tunc erat virgo: postea ex semine viri corrupta concepisset. Ad qō dicendū ḡ nullum signum esset si iuuencula concepisset: ⁊ etiam virgo corrupta. Dominus aūt aliquod magnum voluit significare. cuz dixit: in profundū infernū siue in excelsum supra. Ideo autem apud nos ponitur magis alma q̄ iuuencula: qz alma significat virginem ſm nominis originem: ⁊ adhuc plus: custoditam: de qua non possit haberi mali suspitio. Sed betbula significat ſm vsum loquendi posteriorez. Exponunt aūt duplr. Quidā de Ezechia: qdam de filio Ysaie quez singunt esse manuel vocatum. Sed ꝙ p̄mo nō possit stare sic ostenditur: qz Ezechias erat. 25. annox qñ cepit regnare. 2°. Reg. 18. Et Achaz. regnauit. 16. ānis. 4°. Reg. 16. Ergo Ezechias erat. x. annox qñ pater suus icepit regnare. Et sic nō ꝓmittitur hic nascituris. ⁊ Preterea quō nesciisset vocare patrem ⁊ matrem: cuz. 6°. anno regni ei⁹ capta fuerit samaria. Iterū ꝙ scōm non possit stare: ostenditur: qz hoc nullum signuz fuisset. Et ꝓterea filius Ysaie non fuit dr̄s iude: cum tñ dicatur infra. 8. Terra iudea esse Emanuel possessiue. Et ideo opꝫ ꝙ intelligatur de filio dei: ſm hoc ergo tria facit. ⁊ Primo promittit signum. ⁊ Propter hoc: qz vos non vultis petere. ⁊ ipse dabit signum vobis: ⁊ vestre liberationis. Hoc etiam signum datum est. Luc. 2. Et hoc vobis signum. Inuenietis infantē pannis inuolatum ⁊c. 2° ponitur ipm signum. ⁊ Ecce virgo. ⁊ Et p̄mo ponitur miraculosa cōceptio. ⁊ Ecce virgo. ⁊ manens virgo ⁊ concipiet. ⁊ in partu ⁊ pariet filiū. ⁊ 3° mirabilis generatī vocatio. Et p̄mo q̄tum ad diuinitatem. ⁊ vocabit ⁊. s. virgo vel vocabis tu iuda in periculis. ⁊ nomen eius Emanuel ⁊ qđ est interpretatum nobiscū deus. Matth. j. Uocabis nomen eius emanuel. Et hoc totum: nullum simile hz in alijs: qz nouum est. Dicit. 31. Creauit deus nouum super terram: mulier vel femina circundabit virum. i. perfectum hoem in ipsa conceptione: q̄uis Augustinus. non ſm q̄titatem perfectam: sicut dicit Augu. sup illud Jo. 2. Quadraginta ⁊ sex annis edificatum est templum hoc ⁊c. Et ideo est super hominē: qz nihil nouuz sub sole. Eccl. j. Unde ꝓcordantia alia non pōt haberi de ipsa ꝓphetia: nisi ipsa historia. Luc. j. Ecce concipies ⁊ paries filium. Significatum Ezech. 44. Porta hec clausa erit ⁊ non aperietur: ⁊ vir non transibit per eam qñ dominꝰ deus israel ingressus est per eam. 2° q̄tum ad humanitatem. ⁊ Butyrum ⁊ mel comedet. ⁊ ad hanc cibos virilez: qz ab infantia ad modum alioꝝ se habuit Sap̄. 7. Et ego natus accepi cōmunem aerem: ⁊ in silr factam decidi terram ⁊ potentiam vocem similē omnibus emisi plorās. Uel a parte ad totum ſm regulas tyconij. Per hos enī: omnes humanos cibos ⁊ telligit ⁊ vt sciat ⁊ vt consecutiuū est: qz talibus vescens adhuc puer ⁊ sciat reprobare malum ⁊ sine experimento: ⁊ eligere bonum ⁊ sine consilio ꝓfectam habens omnium sciam. Hoc promiserat diabolus: sed nō soluit. Heñ. 3. Sed deus gratis dedit. Sapiē. 7. Ipse enī mihi dedit horꝫ que sunt ⁊ sciam veraz: vt sciam dispositionem orbis terrarum ⁊ virtutem elementoꝝ. Uel vt est causale ⁊ vt sciat ⁊ i. vt ostendat se scire: qz ꝓ cibos perductus est ad ꝓfectam etatis q̄titatem qua ostēdit se scire. Augst. sup illud. Cant. 4. Mel ⁊ lac sub lingua tua: dicit ꝙ significat per butyrum humanitatem qō de terre nutrimēto venit. Per mel diuinitatē qō ō rore celi colligunt. Habent tamen nām sine corruptione: si aut butyrum sine caseo: ⁊ potuit ꝓsolationem sine indicio: q̄si mel sine aculeo. Bernar. Elegit puer noster nouiter ꝓcipi: qz nām nostre carnis accepit sine corruptione. Similiter apis mel nobis attulit: nō nisceus aculeū: nō enī venit vt iudicet mundū: sed vt saluet mūdus ꝓ ipm. Jo. 6. Et sic est etiā causale. Et hoc est signū de deorsum ex parte virginis parientis. Et de sursuz ex parte dei nascentis. ꝑs. Dominus dabit benignitatem: ⁊ terra nostra dabit fructum suū. 3° ponitur signi adaptatio: ⁊ qz anteqū sciat ⁊. i. anteqū nascendo sciam creatam assumat: ⁊ terra ⁊ samarie ⁊ syrie. 4°. Regū. 16. ⁊. 17. ¶ Adducet dñs ⁊c. ⁊ F Dic ponit cōminationez ꝓra non credentes signū. Et ꝓ ostendit pene grauitatē. 2° pene ordinem. ibi ⁊ Et erit in die illa ⁊c. ⁊ In 3° pene effectum. ibi ⁊ Et erit in die illa nutriet homo ⁊c. ⁊ Ostendit aūt grauitatem ex p̄cipiētis auctoritate. ⁊ Adducet dñs: ⁊ qui potens est. Exo. 15. Dñs potens nomen eius. Ex pene vniuersalitate ⁊ super te ⁊ per Tegalphanasar ⁊ super populum tuum: ⁊ super domū patris tui: ⁊ q̄tum ad posteros tuos: per filios tyrannos ex precedentium cōparatione ⁊ Dies tam mali. ⁊ Et dicunt mali ꝓ culpam. Matth. 6. Sufficit diei malitia sua. Ephe. 5. Redimentes tēpus: quīa dies mali sūt. ⁊ Propter penam: ⁊ qui nō venerunt a diebus separationis efraim a iuda. ⁊ 4°. Reg. 13. Exequentis potestatem ⁊ cū rege assyrioꝝ. ⁊ Nabuchodonosor: qz regnum chaldeoꝝ ⁊ assyrioꝝ sub ipso vnū fuit: ⁊ a principio vnum fuerat. Assyrij. n. de chaldeis egressi sunt. Heñ. x. Dicit. 25. Assumā nabuchodonosor seruum meum ⁊c. ⁊ Et erit. ⁊ Dic ponit pene modum ⁊ ordinem. Et ponit tria. ⁊ Primo hostium conuocationem ⁊ sibilabit ⁊. i. ispirabit ⁊ musce ⁊. i. regi egypti qui occidit Josiam. 4°. Reg. penul. Et comparat muscę: ꝓpter immunditiam idolorum ⁊ luxurie que viget in egypto: ⁊ in extremo fluminum ⁊ qz etiam de vltimis partib⁹ egypti. ⁊ Api ⁊. s. chaldeis ⁊ assyrijs: qz ab anteriori habebant mel defensionis: ⁊ a posteriori aculeum ꝓsecutionis supra. 5. Sibilabit ad eum de finibus terre. 2° hostium multitudinem. ⁊ Inuenient ⁊ requiescēt omnes in torrentibus vallium: ⁊ qz in vallibus consueuerunt aurre aque: ꝓ cōmodum aquaꝝ ⁊ in cauernis. ⁊ ꝓ munitionem ⁊ in fructetis ⁊ ꝓ ligna ⁊ in vniuersis saltibus⁹ ⁊ locis domoꝝ. infra. 8. Et erit extensio alaꝝ eius implens latitudinem terre tue. 3° captiuationem. ⁊ In die illa radet dominus in nouacula ⁊. i. per regem ⁊ in his ⁊. i. per hostes. s. assyrios. ⁊ nouacula acuta ⁊ de qua. Ezec. 5. Sume tibi gladium acutū radentem pilos: ⁊ assumens cuz adduces ꝓ caput tuū. ⁊ caput ⁊ regem ⁊ pedes ⁊ artifices ⁊ barbam ⁊ milites qui sūt ad ornatuz regis. 4°. Reg. vltio. supra. 3. Omnem virum bellatorem iudicem ⁊ prophetam. Uel logitur ꝓra egyptios qui erant adiutores ⁊ in his ⁊. i. egyptijs ⁊ conducam. ⁊ Ezec. 29. Et diripiet spolia eius: ⁊ erit merces exercitui eius: ⁊ operi ꝓ quo seruiuit aduersus eaz. ⁊ Et erit in die illa nutriet. ⁊ Dic ponit pene effectum vel signum destructionis. ꝓmo in animalium paucitate. ⁊ duas oues: vaccaz que erit. ⁊ ꝓ pauca alalia. Supra. 5. Et deserta in vbertate versa aduene comedent. 2° ex vi cruoliū parcitate ⁊ Butyrū ⁊ mel. ⁊ ꝓ inopiam panis. Treñ. 4. Qui vescebant voluptuose: interierunt in vijs. 3° ex paucitate hominum. ꝓ lo in vilitate possessionum ⁊ Dis locus vbi fuerint mille vites. ⁊ Dicit. 32. Eme agrū argento: ⁊ adhibe testes cū vbs data sit in manus chaldeoꝝ. ꝓuer. 24. per agrū bois pigri transiui: ⁊ ꝙ vi-

neam stulti viri: & ecce totū replauerant vniuersā superficiem eius spine. In multitudine latronū cū iaculis & arcu j. cū fugientis ingredientur. infra. 24. Formido & fouea & laqueus sup te o habitatores terre. 4° in pastore postri: qz colent montes & diminuent plana. Et oēs montes. Dicre. 49. Et omnes ciuitates eius erūt in solitudines. Et infra. 7. Appropēdere niteris altitudinē collis.

G Notandū sup illo vbo. Uocabit nomē eius emanuel. i. nobiscū deus: qp chūs est nobiscū multipliciter. Primo tanq̄ frater p nature proximū. Cant. 8. Quis mihi det te fratrē meum suggentē vbera matris mee: vt inuentā te foris & deosculer te. 2° tanq̄ sponsus p amoris vinculū. Jo. 14. Si qs diligit me: sermonē meū seruabit. 3° tanq̄ pastor p materne p solationis solatium. Apoc. 3. Ecce ego sto ad hostiū & pulso. Si qs audierit vocē meam & aperuerit iānam intrabo ad illum & cenabo cū illo. 4° tanq̄ saluator p defensionis auxiliū. Dicr. 30. Tu ḡ ne timeas fuc meus Jacob ait dñs nec paueas israel: qz ecce ego saluabo te ō terra lōginqua. 5° tanq̄ doctor p operis exēplū. Exo. 32. Dñs solus dux eius fuit. Notandum sup illo vbo. Ecce virgo. qr dī. ecce pp eminētiam singularē: qz supra mulieres: pp virginitatē: vnde dicit. Ecce virgo. 2° supra virgines: pp fecunditatē. vñ dicit. Concipiet. 3° supra angelos omnes: propter fructus dignitatem: vnde dicit. & pariet filium. Debre. 2. Nunq̄ angelos apprehendit: sed semen abrae apprehendit.

¶ Capitulum. VIII.

ET dixit dñs ad me. Sume tibi librum grandē: & scribe in eo stilo hominis velociter spolia ōtrahe: cito predare. Et adhibui mihi testes fideles Uriam sacerdotē: & Zacharīā filium Barachie. Et accessi ad pphetissam & concepit: & peperit filium. Et dixit dominus ad me. Uoca nomen eius accelera: spolia: detrahe: festina predari.

A Hic predicit destructionē decē tribuū inchoatum pinet ad eor penam q̄ facta est p assyrios. Primo per Tegalpbalasar: regnāte Phacee: & captiuante duas tribus & dimidiā: que erat trans iordanē & plurimos de tribu Zabulon & Nepbtalim. 3. Reg. 3. Et postmodum per Salmanasar in captiuitatem reducens te residuas. 4. Reg. 18. Duius autem tribulationis etiā due tribus fuerunt participes: qz a Tegalpbalasar afflicti sunt vt dī. 2. Paral. 29. Et a senacherib. sicut dī infra. 36. Non tamen omnino subiugate. Et diuidit in ptes duas. In pma predicit tribulationē. In 2ª modum ipsius & ordinem. cap. 9. & Primo tempore allenians est &c.] Hoc aūt capitulū diuiditur in tres partes. In pma cōminat. x. tribubus assyrios p destructionē. In 2ª predicit in hoc duarum tribuum afflictionem. ibi & Et ibit per iudam inundans &c.] In 3ª consortat eos per futuram liberationem. ibi & Congregamini &c.] Circa pm duo facit. Primo ponit penc pfigurationem. In 2ª signi expressionē. ibi & Quia anteq̄ sciat &c.] Hoc autem signum indei ad literam exponunt de filio Esa. per cuius nomen dns significare volebat. x. tribuum destructionem. Et pm hoc signū triplici ter confirmat. Primo scripto. 2° testimonio. ibi & Et adhibui &c.] 3° ipso facto. ibi & Et accessi &c.] Circa pm tria ponit. s. in quo scribendum & librum grandem.] Ad iram. n. grandem ad significandum magnitudinē tribulationis. Dicre. 36. Tolle volumen libri & scribes in eo omnia q̄ locutus sum tibi aduersus israel & iudam. 2° quo scribendum. & stilo hominis] i. plane vt intelligi possit: & vt scriptum maneat. Abacuch. 2. Scribe visum & explana eum super tabulas vt percurrat qui legerit eum. 3° quid scribendum. nomen. s. vastaturi significans futuram destructionem in breui. & Uelociter spolia, detrahe, cito predare.] Decverba pñt esse domini ad prophetam. Et sic fuerunt materiale. Uel ad hostes: & sic figuratiue. infra. 10. Et ptra populum furoris mei mandabo illi vt auferat spolia & diuidat predam. & Et adhibui.] Dic cō firmatur signum testimonio & testes fideles.] Deut. 19. In ore duorum vel trium stet omne verbum. & Et accessi ad pphetissam.] Dic confirmatur facto: quia aliquando prophete annūciabāt futurū verbo. Aliquādo autem ipso facto: sicut infra. 20. Uade & solue saccum de lumbis tuis & calciamēta tua tolle de pedibus tuis: & fecit sic vadens nudus & discalciatus. Unde intelligitur ad literam q̄ accessit ad vxorem suam. Uñ duo ponunt. Prio puerū generatū & Et accessi.] 2° generati vocatio. & voca nomē eius accelera:] q̄si festina ad faciendū. & Detrahe spolia] vt supra. Uel pm aliam ītam. Prio accelera, spolia detrahe. Et hoc est melius: qz pm hoc nō est plus q̄ fuerit in scripto. Contra hoc quidam multipliciter obiciunt: q̄ non possit ad ītam intelligi. Primo quia cum pauca sint que scribi precipiuntur: non oportebat librum esse grandem. 2° qz non est probabile q̄ propheta bonestus homo testes adduxerit: quādo accessit ad vxorem suam. 3° quia Urias fecit altare idolorum ad similitudinē altaris Damasci in templo domini. vnde non fuit fidelis testis. 4° qz Zacharias non erat tunc viuus: quia Zacharias filius Joiade fuerat longe ante interfectus a Joas rege iuda. 2ª. Parali. 24. Alius dicitur Zacharias qui fuit vnus de duodecim pphetis: & fuit longe post in redim populi de captiuitate: sicut p3. Zacharie.] Et per totum. Ergo non potuit eum adhibere in testē. Et preterea remanet filius obiectio sicut pmo: qz ipse puer fuit natus ante mortē phetē. ḡ vt supra probatum est. Debebat in captione tam tenere ad minus. 19. annos: ergo falsum est q̄ dicitur anteq̄ sciat vocare patrem &c. Et ideo volunt q̄ intelligat̄ tm de christo: sicut & primum signū. Ut per librum grandem significetur sacra scriptura: de qua habetur Baruch. 4. Hic est liber mandatorum dei & lex que est in eternum. Per stilum hominis modus prophetie: vt non omnib⁹ viquequaq̄ patet: sed tm rationabilibus: qui ex figuris possint significata concipere. Osee. 2. Ego visionē multiplicani eis: & in manibus prophetarū assimilatus sum. & Uelociter &c.] Nomen christi. i. circūlocutio nominis q̄ est Jesus saluator. Per hoc q̄ detraxit spolia. i. peccatores a potestate diaboli: & pdatus est infernū. De quo infra. 53. Ideo diuidā ei plurimos & fortium diuidet spolia. Per & viam] q̄ interpretatur lux domini: significatur lux. Prouer. 6. Quia mandatū lucerna est: & lex lux. Per Zachariam qui interpretatur memoria dñi: & filium barachie] qui interpretatur Benedictio dñi: significat̄ prophetia: qz prophete per benedictionem diuini muneris: cogitationem diuinam acceperūt. Et hi. s. lex & prophete sunt testes incarnatōis christi. Luc. vltimo. Necesse est impleri omnia que scripta sūt in lege Moysi & prophetis & psalmis de me. Prophetissa autem: beata virgo est que prophetauit dicens. Magnificat aīa mea dominum. Luc. 1. Ad quā accessit per phēticam intelligentiam & per fidem: vel prophetissa dī spiritussanctus q̄ est principium omnis prophetie. 2ª. Pe. 2. Non. n. voluntate humana allata est aliq̄n prophetia: sed spiritusancto inspirati loquuntur sancti dei homines. Apō Hebreos cuius est feminini

B p̄ obiectio. 2ª 3ª 4ª

niat opus ei⁹: vt videamus ⁊ appropiet ⁊ veniat ꝓpositū sancti israel: ⁊ sciemus illud.

F

¶ Dic arguit eoꝝ culpaz quātuz ad abusum ciboꝝ. Et primo arguit culpaz. 2° cōminat penaz. ibi ¶ Propterea captiuus ⁊c. ¶ Circa ꝓmū duo facit. ꝓmo arguit gulā ꝗtū ad suas species. 2° quātuz ad effectū. ibi ¶ Et opus dñi nō respicitis ⁊c. ¶ Spēs autē gule sunt que in hoc versu continent. Prepropere, laute, nimis ardenter, studiose. Dicit ergo ꝓmo ¶ Ueh qui ꝙsurgitis mane ¶ quātū ad propere. Eccl. 10. Ueh tibi terra cuius rex est puer: cuius ꝓncipes mane comedūt. Prouer. 23. Quādo cuigilabo ⁊ rursus vina reperiā. Quātuz ad ardenter. Dicit ad ebrietatē ¶ sectandā ¶ Quātū ad nimis. Dicit ¶ ⁊ potādū vsq; ad vesperam ¶ Prouer. 23. Luive, cui⁹ patri ve: cui rixe cui fouee cui sine causa vulnera: cui suffosio oculoꝝ: Nonne his qui cōmorant in vino: ⁊ studet calicibus epotādis ¶ Ut vino estuetis ¶ ad luxuriā ⁊ ad omnia vitia. Quātū ad studiose. dicit ¶ Cythara ⁊ vinū ¶ studiose quesitū: ga aūz magno studio preparāt sibi delectationes in cibis. Quātuz ad laute. dicit ¶ in cōuiuus ꝙin ꝗbus flūt magni apparat⁹ ⁊ electa cibaria. Amos. 6. Qui comeditis agnū de grege: ⁊ vitulos de medio armēti. Qui canitis ad vocem psalterij sicut Dauid putauerūt se habere vasa cantici: bibentes in phialis vinū: ⁊ optimo vnguento deliburi. Effect⁹ autē est in ꝙsideratione. Et quātum ad hoc dicit ¶ Et op⁹ dñi non respicitis ¶ qđ facere debetis ¶ nec opera ¶ que ipe fecit. Prouerb. 20. Luxuriosa res vinum ⁊ tumultuosa ebrietas. ¶ Propterea captiuus ⁊c. ¶ Dic ponit penam respondētem. Et ꝓmo quātum ad affectū volūtatis. Uñ dicit ¶ Propterea ¶ sicut scia eoꝝ est captiua per ebrietatem ita ipse captiuabit. Osee. 4. Lōtriuit populus me⁹: eo ꝙ non habuerit sciam. Sed videt ꝙ ignorantia non mereaī penam: ga excusat culpā. Et dicendū ꝙ ignorātia pōt dicere tm negationem scie: ⁊ sic nec penaz nec veniam mereī: sicut ignorantia gometrie in rusticis. Pōt etiā dicere priuationem scie: ita ꝙ derelinquat debitam aptitudinē in subito. Et sic cōstat ꝙ nescire illa que quis pōt ⁊ tenetur scire: vitiosuz est. 2° ponit penā cōtra spēs gule. Et sic ponit famez ⁊ sitim que respondēt ei ꝙ est propere quātum ad cām: ga fames causatur ex hoc ꝙ aliqs tardat nimis sumere cibuz: ac si diceret. Uos nimis cito comedebatis: sed nūc tardabitis ꝙ esurietis. Iterū riidit illi speciei que est ardenter quātum ad genus suum. Est eni fames desideriuz cibi. Unde dicit ¶ Nobiles eius ¶ qz abundāt in cibarijs ¶ interierūt in fame ⁊ multitudo eī⁹ siti exaruit. Et ponit sitim cōtra multitudinē vulgi: qđ ad minus aqua sitim extinguere ꝙsueuit. Cōtra nobiles aūt qui abūdant in cibarijs: quandoq; siti grauatis ponit famem. Trenos. 4. Melius fuit occisis gladio ꝙ interfectis fame. 2° cōtra aliaz spēm que est nimis: ponit istabilitatem captiuantiū: inde captiuitatez ¶ Propterea infernus dilatauit ¶ i. mors vel diabolus ¶ aiam suam ¶ qātum ad effectum ¶ aperuit os ¶ quātum ad effectuz. Et loquitur more humano: ga infernus non habet animam. Prouer. 27. Infernus ⁊ perditio nūq̄ replent. Uel infernus dicit Nabuchodonosor. Abacuch. 2. Qui dilatauit quasi infernus aiam suā: ⁊ ipse quasi mors: ⁊ non adimpletur. 3° quātum ad studiosaz ciboꝝ ꝓparationez q̄ cōtingit ex quadā elatione: ponit penam humiliationis. ibi ¶ Et descēdent. ¶ Et ostendit eos humiliādos quātum ad tria. Primo quātū ad captiuationez. Unde dicit ¶ Descendent ¶ q̄si humiliati ad cū ¶ sez infernuz captiuantes ¶ fortes eius ¶ quātum ad potētes ¶ ⁊ sublimes eius ¶ q̄tum ad diuites ⁊ alios bonis eminētes de ꝗbus superbiunt ¶ gloriosiq; ¶ quātum ad nobiles ⁊ famosos. Dicere. 36. Et oēs nobiles Juda occidit rex babylonis. Oculos quoq; Sedechie eruit ⁊ vinxit cū in cōpedibus vt duceret in babylonem. Et infra eodez. Et reliquias populi que remanserunt in ciuitate: ⁊ ꝓfugas qui transfugerant ad cū: ⁊ superfluos vulgi qui remāserunt trāstulit Nabuzardā magister militum in Babylone. Scdo quātuz ad captiuoꝝ depressionez ¶ Et incurvabit homo ¶ in captiuitate existēs quātum ad sublimes ¶ ⁊ humiliabit vir ¶ quātum ad potētes ¶ ⁊ oculi sublimiū ¶ quantum ad gloriosos. Deut. 28. In gētibus quoq; illis nō quiescet: non erit requies vestigio pedis tui. Tertio q̄tum ad puniēs dei exaltationem ¶ Et exaltabit ¶ Altus apparebit qui prius despiciebat ¶ in iusto iudicio ¶ ⁊ deus sanctus ¶ in sc ¶ sanctificabit ¶ idest sanctus apparebit. supra. 2. Exaltabit aūt solus dominus in illa die. Quarto, contra spēm que est laute: ponit orationē bonoꝝ ab hostibus ¶ Et agni pascent ¶ i. comedent ab hostib⁹ vestris ¶ inxta ordinē suuz: ga meliores prime quātuz ad aialia. Et quantū ad terre nascētia ¶ deserta ¶ i. agros vestros a nobis desertos ¶ in vbertate ¶ i. facti magis fertiles ¶ aduene ¶ Deut. 28. Adducet te dñs ⁊ regē tuū quē cōstitues super te in gētē quā ignoras tu ⁊ patres tui: infra eodē. Aduena qui versat tecum in terra: ascendet super te ꝛc. ¶ Mistice ¶ agni ¶ i. sancti. Doctrina dei patris reficient ¶ iuxta ordinem ¶ i. capacitatē inuz ¶ Aduene ¶ gentes: ⁊ deserta a iudeis: sacras. i. scripturas: versa in vbertatem spūalis intellīgētie. ¶ Ueh q trahitis ⁊c. ¶ Dic arguit peccandi prinaciaz. Et ꝓmo arguit culpaz. 2° cōminat penaz. ibi ¶ Propter hoc sicut ⁊c. ¶ Circa hoc duo facit. ꝓmo arguit in generali. 2° explicat in spāli. ibi Qui dicitis ⁊c. ¶ Dicit q ꝓ. ¶ Ueh qui trahitis ¶ i. perabitis iniquitatem ¶ in funiculis ¶ idest vanis occasionib⁹ ꝗbus ad peccata bō trahit: duz per augumētū culpa protelat. Prouerb. 5. Iniquitates sue capiunt impiū ⁊ funibus peccatoꝝ ſ eoꝝ constringit. Et hoc dñs quātuz ad cōmunia peccata. Quātuz aūt ad grauia subdit ¶ ⁊ q̄si vinculuz plaustri peccatū ¶ i. quo ligat ⁊ trahitur plaustrū qđ maī⁹ est. Et designat grauitatē peccati in plaustro. infra. 58. Dissolue colligationes ipietatis: solue fasciculos deprimētes ¶ Qui dicit ¶ hic occidit istas vanitates in spāli ex ꝗbus peccatuz trahebant ¶ super se: ⁊ B quātum ad tria. ꝓmo quātū ad ꝓcipuum iudicis. 2° q̄tuz ad excusationē peccati. ibi ¶ Ueh qui dicitis ⁊c. ¶ 3° quātū ad presumptionez peccandi. ibi ¶ Ueh qui sapientes ⁊c. ¶ Et hic est funiculus triplex ꝙ difficile rūpit. Eccl. 4. Cōtenebant aūt iudicis cōminationem ꝓpter duo. ſ. ꝓpter sententie dilationē. Uñ dicit ¶ Festinet ⁊ cito veniet op⁹ ¶ captiuitatis qđ cōminamini. Eccl. 8. Eteni ga non ꝓfert cito cōtra malos sententia: absq; timore vllo fily boiuz ꝙperpetrāt mala. 2° ꝓpter iudicis elōgationē. Unde dicit ¶ Apropiet ¶ quasi diceret. Ipse est in celo: ⁊ non pōt videre: sed fiat ꝓpe. Eccl. 9. Dixerunt eni reliquie dñs terraz: ⁊ dñs nō videt. ¶ Nota super illo Ueh. Et quasi vinculum plaustri peccatum: ꝙ peccatū dī. ꝓmo funiculus. Et B ga trahit. ꝓmo ad peccati exēplum. Prouer. 7 Statim eaz sequit quasi bos ductus ad victimā: ⁊ ignorat ꝙ ad vincula stultus trahatur. 2° ad peccandi vsum. Dicere. 2. Onager assuetus in solitudine in desiderio aie sue attraxit ventū. ſ. amoris. 3° ad eterne mortis interitum. Prouer. 14. Erue eos q ducunt ad mortē: ⁊ q trahunt ad interitū liberare ne cesses. 2° petit dī vanitas. Et B ga deficit ꝓ ab imitatione diuine veritatis. Sapiē. 13. Uani sunt oēs homines: in quibus nō subest scia dei. 2° a consecutione speratī finis. Eccl. 2. Peccatori aūt dedit afflictionez ⁊ curam superfluā vt addat ⁊ congreget: ⁊ tradat ei qui placuit deo.

Pena gule, ꝓpter gulosa.

G

H

I

deo. Sed hec vanitas ⁊ cassa solicitando mentis. 3° a longa duratione temporis. Eccl. 17. Nō est mortalis filius hominis ⁊ in vanitatē malitie placuerūt. Sap. 5. Transierunt ola illa tāq̄ vmbra ⁊ tāq̄ nūtius pcurrens. 3° peccatum dr̄ vinculum: ⁊ hoc ga nectit: ꝓmo intellectum ne videat. Sap. 17. Cum eni pfuasus b'rit iniqui posse dominari nationi sancte vinculis tenebrarū ⁊ longe nectis cōpeditus inclusi sub tectis perpetue prouidentie placuerunt. Et dū putant se latere in oblscuris peccatis tenebroso oblationis velamento dispersa sunt. 2° manū ne bona faciant. 3° pedes ne ꝓficiant. De his duob⁹ Matth. 22. Ligatis pedib⁹ eius ⁊ manibus mittite eum in tenebras exteriores. 4° peccatus dr̄ plaustrū. Et hoc ga opprimit: ꝓmo seruitutis onere. Diere. 16. ⁊ seruietis ibi dīs alienis die ac nocte q̄ nō dabunt vobis requiem. 2° cordis ti more. Sap. 17. Cū sit eni timida negtia data est in oium condēnationem. 3° cōscientie inquietudines. Esa. 57. Impiū aūt cor q̄si mare feruēs qō gescere non potest.

¶ Ueh q̄ dicitis malū bonū: ⁊ bonū malus ponētes tenebras lucē: ⁊ lucē tenebras. ponentes amarū in dulce: ⁊ dulce in amarum. Ueh q̄ sapientes estis in oculis vestris: ⁊ coram vobismetipsis prudentes. Ueh q̄ potentes estis ad bibendū vinus: ⁊ viri fortes ad miscendā ebrietatē. Qui iustificatis impiū pro muneribus: ⁊ iustitias iusti auferetis ab eo. Propter hoc sicut devorat stipulas lingua ignis: ⁊ calor flāme exurit: sic radix eor̄ q̄si fauilla erit: ⁊ germen eor̄ vt pulus ascēdet. Abiecerūt enim legem dñi exercituū: ⁊ eloquium sancti israel blasphemauerūt. Ideo iratus est furor dñi in populum suū: ⁊ extēdit manū super eū: ⁊ percussit eū. Et conturbati sunt montes: ⁊ facta sunt mortalia eorum quasi stercus in medio platearum.

K ¶ Dic ponit vanitas quātum ad excusationē peccati. Et ꝓmo quātum ad effectū malū bonus. Michee. 7. Malum manuū suarū: dicant bonus. 2° quātus ad intellectus lucē tenebras. veritatē errorem. Jo. 3. Dilexerūt homines magis tenebras q̄ lucē. 3° quantū ad effectū amaros in dulce. vitā peccati dulcē existimātes. Sap. 14. Et nō sufficerat errasse eos circa dei sciam: sed in magno viuēdi sciētie bello tot ⁊ tas magna mala pacem appellant. Ueh q̄ sapientes estis. Dic ponit tertia vanitas quantus ad ꝓsumptionē peccādi que est de trib⁹. ꝓmo de sapientia cordis: ⁊ in speculatiuis. qui sapientes. Prouerb. 3. Ne sis sapiens apud temetipm: ⁊ in practicis. Prudentes. Ro. 12. Nolite eē prudentes apud vosmetipsos. 2° quātum ad penas cordis q̄tus ad peccādus. qui potentes estis ad bibendū iactant se q̄ possunt multum bibere ⁊ inebriari ꝓpter cōsuetudines terre in qua bibit vinus mistū. Isa. 41. Ad me insule ⁊ gētes fortitudinē mutent. Prouer. 2. Letant cus male fecerint: ⁊ exultāt in rebus pessimis. 3° quātum ad auctoritatē. qui iustificatis. Ideo dicitis vos tāre auctoritatis q̄ pro libito vestro potestis iustificare impiū: vt qō vobis placeat. legis habeat vigores. Isa. 10. Ueh qui ꝑdunt leges iniquas ⁊ scribentes iniustitias scripserūt. Prouer. 17. Et qui iustificat impium: ⁊ qui cōdēnat iustum. Michee. 3. Et siquis nō dederit in ore eius quippiā sanctificant super eum ꝓlius.

¶ Propter hoc sicut devorat ⁊c. Dic cōminat penas. Et ꝓmo ponit penas cōsumptiōis sub metaphora ignis. Propter hoc ga inigratem trabitis ponentes vobis radicem in peccatis. sicut flāma ignis ꝺeuorit stipulā quas attingit. ⁊ calor flāme ꝺeuorat illam que vistat. Persecutio eni captos occidit: ⁊ alios afflixit. Deut. 32. Sors vastabit eos gladius: ⁊ intus pauor. sic radix eor̄: quasi fatilla ꝺquātus ad ea ꝑtes ꝓfidebāt vel patres vel cognati. ⁊ germē eor̄ ꝺ. i. filu: vt puluis ascendet in quo notat fortitudo ex causis illis ꝓueniens. Mal. vltio. Et erunt omnes superbi ⁊ oēs facientes impietatē stipula ⁊ flāmabit eos. 2° ponit pene processum ⁊ ordinē. Et ꝓmo ponit pene cām. Unde dicit. Abiecerūt eni legem ꝺcorde cōtemnentes. ⁊ eloquius sanctū israel blasphemauerūt ꝺme irridentes. Diere. 32. Nō obedierūt voci mee: ⁊ in lege mea nō ambulauerunt. 2° punitis iram. Ideo. iratus est ꝺ modū processus ire in hoibus loquitur. ps. Iratus est dominus furore. 3° pene iflictiones. ⁊ extendit manū suas ꝺ potētie ad percutiēdus quā plicatas parcendo tenuerat. Sophō. 2. Et extendet manū suam sup aglones ⁊ perdet assiur: ⁊ ponet speciosas in solitudines. 4° pene effectum in internitione maiorū. Conturbati sunt mōtes ꝺ. i. maiores pr'timore. Glo. dicit. q' loqtur hyperbolice. Sed ꝓra. ergo excessit veritatē ꝓphete. Et dicēdū q̄ in aliquibus scripturis sumit̄ per excessum veritatis simplr: in sacra scriptura pro excessu veritatis fm opiones doctorum. q. d. Cōturbatio erit vltra q̄ credi possit. Uel alr hyperbole est gdam tropus: ⁊ in tropicis locutionibus aliud dicit ⁊ aliud itelligit. Unde nō est falsitas q̄tus ad sensus quem intēdit facere: sicut etiam in metaphora. q. d. Ita magna erit cōturbatio q' montes si eēt possibile cōturbabunt. ps. Conturbati sunt mōtes in fortitudie eius. Et q̄tū ad vilitatē corpor̄ facta sunt mortalia ꝺ. Dier. 8. Nō colligent nec sepelient: in sterqliniis super faciē terre erūt. Diere. 16. Mortibus egrotationus morient ⁊ nō plāgentur ⁊ nō sepelient: in sterqliniū sup faciē terre erūt. Glo. Dicendo. Soluto.

¶ In bis oibus nō est auersus furor eius: ⁊ adhuc manus eius extēta. Et eleuabit signū in nationibus ꝺcul: ⁊ sibilabit ad eū de finibus terre: ⁊ ecce festinus velociter veniet. Nō est deficiēs neq̄ laborās in eo: non dormitabit neq̄ dormiet: neq̄ soluet cingulus renū eius: nec rumpet corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: ⁊ oēs arcus ei⁹ extenti. Ungule equorum eius vt silex: ⁊ rote eius quasi impetus tempestatis. Rugit⁹ ei⁹ vt leonis: rugiet vt catuli leonū. Et frendet ⁊ tenebit predam ⁊ amplexabitur: ⁊ nō erit qui eruat: ⁊ sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram: ⁊ ecce tenebre tribulationis: ⁊ lux obtenebrata est in caligine eius.

¶ Dic ponit penā cōem ⁊ vltimā quātū ad captiuitatē per Romanos. Et circa B tria ponunt. ꝓmo exercit⁹ ꝓparatio. 2° exercitus dispō. ibi. Et ecce festinus ⁊c. 3° pene iflictio. ibi. Et tenebit ꝑdā ⁊c. Circa ꝓmū tria ponūtur. ꝓmo ꝓgregātis ldignatio. In oibus bis. q. d. sīt vos peccatis peccata additis: ita ipse penis penas adiūget. Isa. 9. Uir fratri suo nō parcet: ⁊ declinabit ad dexterā: ⁊ esuriet: ⁊ comedet ad sinistram ⁊ nō saturabit. 2° vexilli erectio. Et leuabit signū ꝺ. i. vexillum. Diere. 4. Leuate

L

signum in fron/ p fortamini ⁊ nolite stare: ga malum ego adduco ab aglone ⁊ cōtritionez magnā. 3° exercitus ⁊uo cano[⁊ sibilabit] .i. ī spirabit. infra. 7. Et erit in die illa sibilabit dñs muscę que est in extremo fluminiz egypti: ⁊ api que est in terra assur: et veniēt ⁊ requiescēt oēs in torrentibus vallīū. Et ad hoc ꝙ magis terreat: ponit gentis extrancitatē: ⁊ quātaz ad cultū[in nationibus] vt sancta vestra nō reuereant. Et q̄ntaz ad liguaz[procul]ne verbis placent: ⁊ q̄ntaz ad mores[de finib⁹ terre]ne ab eis federent. ¶ Ecce festinus ⁊c.] Dic ponit exercit⁹ dei p̄ō. Et p̄mo ostēdit eos expeditos ad veniēdū. 2° [armatos] ad pugnandū. ibi[Sagitte ei⁹]3° crudeles ad puniendū. ibi[Rugit⁹ eius ⁊c.] Circa p̄mū duo ponunt. p̄ ipsoz velocitas[Ecce]ꝑ certo[festinus] Treno. 4. Velociores fuerūt p̄secutores nostri aq̄lis cęli. Habac. 1. Equi eius de lōge veniēt: volabunt quasi aq̄la festinans ad comedēdū. Dicit. 4. Ecce quasi nubes ascēdet: ⁊ q̄si tempestas currus eius: velociores aq̄lis equi illi⁹. 2° velocitatis cā: fm remotionē triplicis impedimenti q̄ posset cōtingere ex natura ifirmitate. Cōtra q̄ dicit[Et nō est defici]q̄s oporteat remanere[nec laboriōs in eo]q̄s oporteat tarde venire. infra. 40. Qui aūt sperant in dño mutabunt fortitudinē: assūment penas: sicut aq̄le current: ⁊ nō laborabunt: ambulabūt: ⁊ nō deficient. 2° illud q̄ posset cē ex volūtate. Dicit[nō dormitabit]per pigritiam. s. vt pigre vadat[neq; dormiet]ne vt resipiscat. Prouer. 19. Pinguedo imittit sopore: ⁊ alia dissoluta eturiet. 3° remouet impedimentū ex rerū necessitate[Nec soluet circulū] Et ponit ea q̄bus viatores solent impediri ab itinere: que ola plus solito durabūt. Deut. 29. Addaxi vos. 40. annis per desertū: nō sunt attrita vestimēta vestra: nec calciamenta pedū vestroz vetustate cōsumpta sunt. ¶ Sagitte eius acute] Dic ostēdit eos armatos cē ad pugnāduz. Et p̄ quātaz ad bonitatem armoz: ⁊ ponit ea que in illis terris sunt maxie consueta[Sagitte acute]in quo notat bonitas sagittarū[arcus extenti]in quo p̄paratio armorū ne in p̄parando impediant p̄s. Sagitte potentis acute. 2° ponit vectigalia[Ungule equoz eius vt silex]q̄ non frangit de facili: ⁊ rote eius q̄si impetus tēpestatis propter multitudinē ⁊ velocitatē magnus sonum facientes. Diere. 4. Ecce q̄si nubes ascendet: ⁊ quasi tēpestas currus eius. ¶ Rugitus eius] Dic ostēdit eos crudeles ad puniēdum. Et p̄mo quātaz ad animositatez[Rugitus] Osee. 11. Post dñm ambulabūt: quasi leo rugiet: q̄a ipse rugiet ⁊ formidabūt filij maris. 2° quātū ad rapacitatē. [Rugiet vt catuli leonū]p̄s. Catuli leonū rugiētes vt rapiant. 3° quātum ad crudelitatē[Et frendet]q̄d est apri. p̄s. Frenduerunt super me dentibus suis. p̄s. Exterminauit eos aper de sylua: ⁊ singularis ceruus depastus est eā. ¶ Et tenebit] Dic ponit pene iflictio: ⁊ demū punitoz desperatio. ibi[Aspiciemus ⁊c.] Circa p̄m⁹ ponit tria. p̄ cōminat captionē[Tenebit p̄dam]4. d. sicut p̄dicta capiet vos. Nah. 2. Leo cepit sufficiēter catulis suis: ⁊ necauit leonis suis: ⁊ iplenit preda spelūcas suas: ⁊ cubile suū rapina. 2° solicitam detentionez[⁊ amplexabit]ne eripiat per coz incuriā[⁊ nō erit qui eruat]per coz ipotentiaz. Trenoz.]. Dedit me deus in manu de qua non potero surgere. 3° rigidaz dānationē[Et sonabit]cōminationib⁹ ⁊ terroribus. Diere. 6. Ecce populus veniet de terra aquilonis: ⁊ gens consurget a finibus terre: sagittam ⁊ scutum arripiet: crudelis est ⁊ non miserebitur. Uox eius quasi mare sonabit. ¶ Aspiciemus in terram] Dic ponit cozū desperationem. Et p̄mo quantum ad auxilium de terra [Aspiciemus in terram] Undiq; [⁊ ecce tenebre]qa oēs eos persequebātur. 2° quantum ad auxilium de celo[Et lux]diuine spei[obtenebrata est in caligine eius] Diere. 4. Aspexi terraz ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil: ⁊ celos: ⁊ non erat lux in eis. Et cōnumerat sc̄ ꝑ ꝓba in eis q̄ ꝓassiōez.

¶ Capitulum. VI.

IN anno quo mortu⁹ est rex Ozias: vidi dñm sedentez super soliū excelsum ⁊ eleuatuz: ⁊ plena erat domus a maiestate eius: ⁊ ea que sub ipso erant replebant tēplum. Seraphin stabant super illud: sex ale vni: ⁊ sex ale alteri. Duabus velabant faciez eius: ⁊ duabus velabant pedes eius: ⁊ duabus volabāt. Et clamabant alter ad alterum: ⁊ dicebāt. Sāctus sanctus sanctus dño deus exercituz: plena est omnis terra gloria eius. Et cōmota sunt superliminaria cardinum a voce clamantis: ⁊ domus repleta ē fumo. Et dixi. Uch mihi qa tacui: qa vir polluti labijs ego suz: ⁊ in medio populi polluta labia habētis ego habito: ⁊ regem dñm exercituum vidi oculis meis. Et volauit ad me vnus de seraphin ⁊ in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari: ⁊ tetigit os meuz ⁊ dixit. Ecce tetigi hec labia tua ⁊ auferetur iniquitas tua: ⁊ peccatum tuum mundabitur.

Postq̄ arguit in duabus tribubus culpam adiungens penam corrigentem: hic cōminat penam condēnatem finaliter. s. penaz obdurationis: ⁊ ideo ista pena predicitur per modum sententie: ⁊ cum solēnitate indicam. Diuiditur ergo hoc capm in tres partes. In p̄ma describitur sentētie actor.]iudex. In secūda sentētie denuntiator minister iudicis. ibi. Et dixi. Uch mihi ⁊c. In tertia ponitur ipsa sentētia. ibi[Audite audientes ⁊c.] Circa p̄mum duo ponūtur. p̄mo iussionis tēpus. 2° ipsa iussio. ibi[Uidi dominuz sedētem] Quātum ad primum dicit[In anno quo mortuus est Ozias]qui 4° Reg. 15. Dicitur Azarias: percussus lepra a dño ꝓpter B q̄ voluit vsurpare sacerdotale officiuz: vt dicitur 2ⁱ Paralypomen. 26. Sed postq̄ fuit percussus: filius ei⁹ Joathan gubernauit domum Regis ⁊ regnum vsq; ad mortem eius: nec tamē dicitur regnasse tūc: sed magis vices patris gessisse: sed tūc p̄mo regnauit quādo mortuus est pater eius. Unde ista visio ostensa est regnante Joathā ⁊ precedentia regnante Ozia[Uidi dominuz sedentez] hic ponitur visio: ⁊ p̄mo describit iudicis solium. 2° assistentium ministrum. ibi[Seraphin ⁊c.] Hec autem visio dicitur a quibusdam fuisse imaginaria: a quibusdam intellectualis. Et assūmitur ab ipso ꝓphēta figura ex consimilitudine: sicut dicit Dionysius in epistola ad Titū: quia ꝓphete bis que plane vident sine figuris circūponunt figuras ad manuductionem audientium qui per figuras sensibiles faciliter accipere possunt. Qualitercūq; autez sit. Oportet hic duo videre. p̄mo imaginationem figure: vel a ꝓphēta vise: vel ab ipso composite. Et 2° ipsius figure significationem. Ad aliquid enī significandum spiritualiter inducuntur sensibiles figure spiritualium in sacra scriptura: sicut dicit Dionysius. Et ille erit ydalis sensus sicut in locutionib⁹ metaphoricis non illud quod significatur per verba: sz q̄d loquēs per verba vult significare.

A

Dionysius.

ficare. Circa ꝑmum ergo sciẽdum ꝙ templum edificatũ a Salomone habuit in altitudine centũ viginti cubitos: sicut dicitur .2. ꝑaral. 3. Et erat distincta altitudo ꝓ tres domos: quarum suprema habebat sexaginta cubitos et utraq; inferiorum triginta. Et de istis dicitur 3ⁱ Reg. 6. ꝑ cocleam ascendebant in medium cenaculũ: et a medio in tertium. ⁊ Uidit ergo solium dominj in supremo cenaculo: ꝓpter qđ dicitur ⁊ excelsum jdest ⁊ altum ⁊ sicut ⁊ elevatum ⁊ super omnia cenacula: et a claritate vultus eius resplendebat medium cenaculum. ꝓpter qđ dicitur ⁊ domus plena maiestate jdest gloria eius ⁊ ea que sub ipso erant jdest ornamenta troni eius: vel etiã splendor vestimentorum siue subditorum agmina implebãt infimum cenaculum in qđ intrabant sacerdotes: ꝓpter quod dicit ⁊ templum ⁊ Alij dicũt aliter ꝙ vidit solum altum in medio cenaculo qđ dicitur domus que plena erat medijs membris et brachijs domini: inferius ꝙ dicitur templum pedibus et tibijs: sed caput et collum premine/bant in tertium tabulatum 3ⁱ Reg. viij. Uidi dominũ super solium suum sedentem: et omnem exercitũ celi assistentem ei a dextris et a sinistris. ꝓuer. 20. Rex qui sedet in solio iudicum: dissipat oẽ malum intuitu suo.

B Circa 2ᵐ sciendum est ꝙ huius visionis significatus tripliciter a diuersis assignatur. Quidam enim dicunt ꝓ sessionem in solio significari oppressionem captiuitatis futuraꝫ: per repletionem domus a maiestate: significari ꝙ hostes qui sub ipsius dispositione erant: essent impleturi templum. Et hoc tangunt hystorie. Dicitur Dierony. autem exponit et melius per sedem significari filij dei maiestatem: ꝓpter quod dicitur Joan. 12. Hec dixit Esaias quando vidit gloriam eius: et locutus est de eo. ꝑ solium significari angelos in quibus sedet deus. ꝓpa. Qui sedes super cherubin. ꝑ domum ecclesiam triumphãtem que plena est gloria eius. ꝑ templum ecclesiam militantem ꝙ plena est miraculis vel angelorum agminibus: quasi cu/stodibus. Dionysius aliter exponit in. 13. capꝫ. eccle. hier. et melius ut videtur. ꝑ solium significatur eminẽtia divine nature. Et dicitur ⁊ excelsum ⁊ ꝓpter nobilitatẽ ⁊ elevatum jquasi supra alia levatum: inquãtum omnia in infinitum excedit: in quo dicitur sedere ꝓpter immobilitatem. Unde dicit .9. capꝫ. de diui. nomi. Quidnam dicendũ de diuina statione preter hoc ꝙ manet in seipso immobiliter firmis. Et dicitur domus tota creatura que plena est maiestate: inquantum impletur participatione bonitatis ipsius ꝫm suam capacitatem. Et ꝙ templum videtur intelligere ipsas superiores creaturas que replentur bis que sub ipso sunt: inquantum bonitates recepte in ipsis deficiunt a bonitate dei: que tamẽ videtur propinquare. Sed ꝓtra hoc obijcitur Exo. 33. Nõ enim videbit me homo et viuet: idest in hac mortali carne viuens. Et Joan. ꝑmo. Deum nemo vidit vnq̃m. ergo nec Esaias. Ad quod dicendum ꝙ nec interior nec exterior visus potest videre nisi moueatur a visibili: et ꝫm ꝙ perfectius mutatur a visibili: melius videt. Et tunc perfectissime videt quando recipit actionem visibilis ꝫm totam suam virtutem. Et inde est ꝙ idem videtur diuersimode a diuersis et interius et exterius: a quibusdam melius et a quibusdam peius. Hoc igitur visibile quod est deus nihil perfecte apprehendit: nisi ꝙ totum ipsius capit: et ideo solus sic se videt. Unde celeste secretum dicit Chrysostomus a quibusdam non videtur in essentia sine medio ad hoc ꝫm perfectionem quã habet a suscepto diuino lumine: attingẽtibus sicut a beatis in patria: et ab his qui elevantur per raptum ad illum modum visionis. Ab his autem minus perfectum visum habentibus videtur ꝫm similitudines quasdam bonitatis ipsius: siue in rebus sensibilibus siue in imaginib⁹ siue in speciebus intelligibilibus: et hoc est visio qua viderunt prophete per lumẽ prophetie: et qua videmus per fidem: et qua videtur lumine rationis: et a ꝑhis qui cognouerunt etiã deum: sicut dicitur Rom. j. Sed hic restat questio/ Questio. C
vtrum talem visionem immediate a deo perceperint prophete: vel mediantibus angelis. Et videtur ꝙ immediate ex ipso modo loquẽdi. Quia dicit ⁊ Uidi dominũ ⁊ non vidi angelum. Item de Moyse. Exo. 33. Loquebat dominus ad Moysem facie ad faciem: sicut solet homo loqui ad amicum suum. Item viderunt in speculo eternitatis vt cõmuniter dicit. ergo viderunt quidam deus. Ad quod dicẽdum ꝫm Diony. 4. capꝫ. de cele. hierar. Dionysius. Quod nullus purus homo nec in patribus noui nec veteris testamenti accepit aliquam reuelationem a deo nisi mediantibus angelis. Et hanc dicit esse legem inuiolabilem: vt in prima per media reducantur infima. Et hoc probat per locum a maiori: quia etiam Moyses legem accepit mediantibus angelis: qui tamen excellentissime vidit: ꝙ ꝓbatur per illud qđ habetur Galath. 3. Quid igitur lex ꝓpter transgressionem posita est: donec veniret semen cui promiserat deus: ordinata per angelos in manu mediatoris. Et Act. 7. Qui accepistis legem in dispositione angelorum et non custodistis. Ad ꝑmum ergo dicẽdum ꝙ intentio potest esse et ex parte finis visionis et ex parte principij. Ex parte finis: quia angelus reuelans intendit ducere hominem in cognitionem dei et non in cognitionem sui: et ideo formal visionem de deo: vt ex his que figuraliter videntur: aliquid de deo cognoscatur. Ex parte autem principij: quia tota virtus angelici luminis ad manifestandum aliquid, est ex deo auctore qui est fons luminis: sicut in nobis tota virtus luminis vel manifestationis est ex ꝑmis principijs. Unde Greg. in glo. sup 3ᵐ Gregorius. cap. Exo. Ait angelus qui Moysi apparuisse describitur modo dñs, modo angelus nuntiatur. Angelus, quia exterius loquendo seruiuit: dominus, quia presidens loquendi efficaciam tribuit. Cum enim loquens ab interiori regitur: et per obsequium angelus: et per inspirationem dominus memoratur. Ad scõm dicendum ꝙ hoc dicit ꝓpter eminentissimum modum clare visionis quo Moyses super alios prophetas vidit: sicut dicitur Num. 12. Ad tertium dicendum ꝙ speculum eternitatis non dicitur ipse deus: sed ipse species que sunt in anima prophete: et dicũtur speculum inquantum refulsit in eis dispositio sapientie eterne. ¶ Serapbis stabant. ⁊ Dic ponit ministrorum officium. Et primo describit ministrorum ordinem. 2ᵒ eorum laudem. Et clamabant. Sanctus Sanctus ⁊ Circa ꝑmum ponit tria. ꝑmo ponit ministrorum gradum dicens ⁊ Serapbis stabant super illud j. f. templum: eo ꝙ hic ordo inter omnes supremus est: sicut dicit Dionysius in glo. hic. Dionysius. Item notatur qđ serapbis scriptum per m pluralis est et neutri generis: et significat totum agmen illius ordinis: sed serapbin, singularis numeri est: et masculini generis: et significat vnum tm̃ de ordine illo. infra. 62. Super muros tuos hierusalem constitui custodes tota die et nocte perpetuo non tacebunt. Et dicit ⁊ Stabant ⁊ erecti per contemplationem quasi assistentes. Secũdo ponit ministrorum ornatus in senario numero alarum. ⁊ Sex ale ⁊ Tertio alarum vsum ⁊ duabus faciem eius jn hebreo est ambigue dictum. Et potest exponi ꝙ velabant faciem dei. Et sic accipit Hiero. Hieronym⁹. Uel ꝙ velarent faciem suam: et sic accipit Dionysius: ꝫm Dionysius. quem est sensus ꝙ caput erat velatum et pedes: et medium corpus ⁊ duabus volabant ⁊ scz medijs. Exech. ꝑ. Unum

quodq; duabus alis velabat corpus suum. Et infra eodem Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarū multarum. Diuus visionis significatum tripliciter accipitur. Debrens dicit q; per duodecim alas intelligunt duodecim reges qui ꝓfuerunt populo ab Ozia sub quo visio incepta est: et deinceps: quorū quatuor nō iusti fuerunt. s. Ozias/Joatbā/Ezechias/et Josias. Et ideo quatuor alis volabant. Alii autem verecūdabantur añ conspectum dei: et ideo velabant faciem: quorum quatuor liberē regnum possēderunt. s. Achaz/Manasses/Amon/et Joatbā/qui a populo reges cōstituti sunt: et bi significātur per alas que erant in capite. Alii xo quatuor: regnuz sub seruitute aliorum possederunt. Unde et ab alijs et nō a populo reges constituti sunt: sicut Joachiz a ꝓbarao/ne. Jeconias et Sedechias: et Godolias: de quo Dicre. 41. Dicitur q; Ysmael et decem viri qui erant cum eo interfecerunt Godoliam qué prefecerat Rex Babylonis terre. Predicti enim tres cōstituti sunt a Nabuchodonosor rege Babylonis. Dicrony. dicit q; dicūtur alati: vel quia superius cōmorantur: vel ꝓpter velocitatem ministerij: et intelligit per duodecim alas: ministerium perfectionis: qui cōmendatur in duodenario: sicut duodecim gēme in diademate sacerdotis: et sic de alijs. Et duabus volāt cē. quia ea que fuerunt ante mundum: vel post mūdum nobis celant: et ostendunt que sunt sex etatū mundi quia preterita et futura nobis ignota sunt: sed presentia scimus: vt sic hoc referatur ad actuz ministerij. Et qō dixit stabant ad hoc q; deo assistunt. Dionysius aliter exponit in. 13. cap. cele. hierar. et. 4. cap. eccl. et dicit q; dicuntur alati: quia ad similitudinem volantis altam contemplationem et liberam habent. Describitur autem triplex binarius alarum: quia seraphiz vidēt ea que ad ipsos pertinent qui sunt de prima hierarchia: et que ad alias duas: eminentius tñ illuminā q; per vnam alam intelligatur capacitas nature: et per aliam lumen quod participant a deo: quia bis duobus elevantur. Ea autem que ad hierarchias pertinent: sunt a deo sicut a principio: et in deum ordinantur sicut in finem: et vtroq; modo non possunt perfecte intelligi ab angelis quod significat velatio. Et sunt in ipsis quasi media inter principium et finem: et sic habent perfectam cognitionez de ipsis et liberā: et ideo duabus medijs volabāt. ¶ Et clamabāt cē. Dic ponit eorum laudem. Et circa hoc tria facit. Primo ponit laudandi modum quantum ad deuotionem: quia clamabant ex magnitudine affectionis: quantū ad cōordiam quia vterq; et quantum ad ordinem quia alter ad alterum. Unus enim accipit ab alio: vt vult Dionysius. Job. 38. Ubi eras cum me laudarent simul astra matutina: et iubilarent omnes filij dei. Secūdo ponit laudis canticum. ibi Sanctus/sanctus/sanctus. Et tria laudāt. Personarū trinitatez. Sanctus/sanctus/sanctus. Unitatis maiestatē Dñs deus exercituz. Quia omnibus presit. Apoc. 4. Sanctus/sanctus/sanctus. dñs deus oipotes q est: et qui erat: et qui venturus est. Prouisionis liberalitatez. Plena est omnis terra gloria eius. Quia vsq; ad vltimas creaturas que p terras intelligūt extendit diffusionē sue bonitatis. Dicre. 23. Nūqd non celuz et terrā ego ipleo ait dñs: Et hoc sm Dion. 7. cap. cele. hier. Dicro. Plena est ois terra per notitiaz fidei. Eccl. 42. Gloria dñi plenum est opus eius. Nōne dñs fecit enarrare sanctos omnia mirabilia sua que cōfirmauit dñs oipotens stabilis in gloria sua. 3° ibi Et cōmota cē. ponit laudis effectū. s. punitionē peccātum. ifra. 65. Ecce serui mei comedent et vos esurietis. Ecce serui mei bibēt. et vos sitietis. Ecce serui mei laudabūt pre exultatiōe cordis: et vos clamabitis pre dolore cordis et pre cōtritione spūs vlulabitis. Et significat templuz diruendum. Cōmota sunt superliminaria cardinū. Amos. 9. Percute cardinem: et cōmoueantur superliminaria et comburendum. Et domus replena est fumo. Combustionis a Romanis post agnitam fidem Chri. Uel per fumuz iudicat infidelium iudeorum. Per cōmotionez cardinum amotionez legalium vel cerimoniarum que erant quasi vmbre claudentes aditum veritatis. ¶ Et dixi cē. Dic ponitur sententie denuntiator. Et primo ostenditur eius humilitas. 2° eius parrutas. ibi Et voluit cē. 3° auctoritas. ibi Et audiui cē. Humilitas in confessione peccati. Cōfitetur etiam triplex peccatuz: in locutionis omissiōe. Ueh mi bi ge tacui. nō arguendo Ozian Regē: sic deplāgit culpam. tacui ja laude dei: et sic deplangit dānum. infra. 56. Speculatores eius ceci omnes: ne scierūt vniuersi: canes muti nō valentes latrare videntes vana: dormientes et amātes somnia. Eccl. 15. Nō est speciosa laus in ore peccatoris. 2° cōmissionis. ga vir pollutus labijs ego sum. Eccl. 23. Indisciplinate loquele ne assuescat os tuū. Est eni in illa verbuz peccati. 2° malox conuersationis. et in medio populi polluta labia habētis ego habito. Ezech. 15. Corrūpunt eni bonos mores colloquia prava. 3° peccatum presumptionis. Regē dñm exercituz vidi oculis meis ijsi dicat. qui ipurus est nō pōt intrare tēplū ei? quanto magis nec ipm videre. Judith. 14. Morte morientur ga vidimus dñm: et hoc fuit reuerētie. Sed Jacob dixit. Gen. 32. Uidi dñm facie ad faciē: et salua facta est aia mea: et B est ꝓsidētie. Diero. Felix oscia: que tñ in locutione peccauit: nō suo vitio: sed populi polluta labia habentis. Et volauit ad me cē. Dic ostenditur puritas ex peccatorū purgatione. Et circa hoc tria ꝓmittit. Purgatiōis ministeri. Uolauit ad me vnus de seraphin. ꝓpter gationis instrumentuz. et in manu eius calculus de altari holocaustoz. Altare interius erat de terra: sicut dicitur Exo. 20. Altare de terra facies mihi. Circūquaq; aūt erat de lapidibus: vbi congregabātur ignes sacrificij: de bis accepit. forcipe. i. instrumento habēte duo brachia: per quod potest significari virtus receptiua: et per altare ipsa diuina lux vel bonitas: et per calculum: donum receptum ad officium purgationis. Uel per ignem tribulatio. Per seraphin Christus. Per forcipe duo testamēta. Per calculuz charitas que in manu. idest operatione ipsius est. 3° ponitur purgandi modus. Et tetigit os meum et dixit. Sicut in sacramentis est actio et verborum forma. Ecce tetigi. exprimit actum. et auferetur iniquitas. in homines. peccatum in deum. Et non dicit. auferam: quia solus dei est peccatum dimittere. ifra. 43. Ego sum ego sum q; deleo inigitates tuas. ꝓpter me: et peccatoꝝ tuorum non recordabor. De omnibus bis. Dañ. 9. Ecce vir gabriel quem videbaz in visione: cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini: et docuit me et locutus est mihi. Sed contra hoc obijcitur q; Dionysius dicit q; illi de superioribus ordinibus non mittuntur in ministeriuz: sed constat seraphin supremos esse: ergo non videtur verū q; veniat ad purgationez. ꝓpter ea. Ad qō dōm q; Grego. istā questionē tāgit in quadā homelia de cēsu quib? et dimittit sub dubio. Dion. aūt exꝑsse vult q; tñ inferiores mittant ad nos. Et B dicit eē per ordinē diuine legis: vt iferiora reducant i supma p media. Qō aūt bic dī duplr soluit. Uno mō q; iste angelus purgans dicat seraphiz eq uoce: nō ab ordine: sed ab actu quem tunc exercuit: ga igne purgauit et seraphiz dī icendium. Alio mō soluit q; dicat ꝓpzie ille q; est de ordine illo: et dicit purgare: nō ga imediate ipse purgat: sed ga eius auctoritate:

Hieronym°.

Dionysius.

Hieronym°.

F

E

G

Dionysius. Hieronym°.

Obiectio.

Solutio. Gregorius.

Dionysius.

ritate: vel precepta ab ipso illuminatione: iferior angelus purgauit. Et ponit exẽplũ: sicut dñs cũ absoluere q̃ dã aliq̃ auctoritate ipsius absoluit. Et tñ pp reuerentiã angelus iferior z q visionẽ formauit reduxit in ordinẽ prio/z in seraphin 2°/ ac si diceret. Ego purgo te p lumen receptum a deo: mediãte seraphin. septuaginta brit carbunculos pp similitudinem ignis. Habent. n. calorem flãmantem.

¶ Et audiui vocem dñi dicentis. Quẽ mittam: z quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit: Uade z dices populo huic. Audite audientes z nolite intelligere: z videte visionem z nolite cognoscere. Excecа cor populi huius z aures eius aggraua: z oculos ei⁹ claude: ne forte videat oculis suis: z auribus suis audiat: z corde suo intelligat z conuertatur: z sanem eũ. Et dixi. Usquequo dñe? Et dixit. Donec desolẽtur ciuitates absq; habitatore z domus sine homine. Et terra relinquetur deserta: z longe faciet dominus homines. Et multiplicabit̃ que derelicta fuerat in medio terre z adhuc in ea decimatio. Et conuertet̃ z erit in ostensionem sicut terebinthus: z sicut quercus que expandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterit in ea.

G ¶ Dic ostendit̃ ministri auctoritas ex imitatione officij. Et circa hoc tria facit. Prio queritur mittendi cõsensus. Unde dicit. ⌊ Quem mittam? ⌋ In quo notatur auctoritas ex parte mittentis. Ro. x. Quomodo vero predicabunt nisi mittant̃. ⌊ Et quis ibit? ⌋ in quo notat̃ missi volũtas. ⌊ nobis ⌋ acquisitiue: vt nõ querat vanum bonorem: z nõ querat lucrum. Ecõuerso. Phil. 2. Omnes. n. que sua sũt querũt: non q̃ Jesu chr̃i ⌊ mittã ⌋ in quo notat̃ vnitas essentie ⌊ nobis. ⌋ In quo pluralitas psonarũ. 2° ponit̃ oblatus obsequium ⌊ Et dixi. Ecce ego: mitte me. ⌋ infra. 50. Ego aũt non ptradico: ne rorsum non abu. Sed vi q̃ hoc fuerit ꝓsumptionis: q̃ Moyses recusauit. Exo. 3. Quis ego sum vt vadam ad Pharaonem z educam filios israel ex egypto? Hieremias etiam recusauit. Unde Hier. j. Et dixi a a. Dñe deus ecce nescio loqui: q̃ puer ego sum. Et dicendũ: sicut dicit Grego. in pastorali: z ponit̃ in principio Hier. in glo. Utrũq; fuit ex radice charitatis. Ille. n. pp dilectionẽ dei noluit perdere solatiũ contẽplationis. Iste pp dilectionem proximi voluit mitti vt prodesset: z tamen nec ille instãs: pinaciter recusauit nec iste prius̃q; purgatus aut requisitus esset: se obtulit. 3° infugiunt officium: quãtum ad duplicatum actum: predicit discurrere. ⌊ Et dixit. Uade. ⌋ Matth. x. Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporũ. ⌊ Et dices populo huic. ⌋ Hier. 15. Si separaueris pciosum a vili: q̃si os meum eris. ¶ Audite audientes. ⌋ Dic ponit̃ inia. Et ꝓmo ponit̃ inia obdurationis. Non obdurat aũt imittendo malitiam: sed non iparciendo gratiam. Et q̃ nõ se volunt ad gr̃am convertere. 2° queritur sententie duratio. ibi. ⌊ Et dixi rẽ. ⌋ Circa p̃mum tria facit. Primo ponit̃ inia pnunciatio a dño q̃tum ad sensus disciplinabiles. Laudium qui deseruit discipline. vñ dicit. ⌊ Audite auribus exterioribus ⌊ audientes. ⌋ chr̃istum vel alium predicantem. ⌊ Et nolite intelligere ⌋ q.d. q̃ nõ vultis: non intelligitis: permissiuum est: z q̃tus ad vitus q̃ seruit inuocationi. ⌊ Et videte visionez: ⌋ chr̃am corpaliter: vel magnalia dei. ⌊ Et nolite cognoscere. ⌋ per missiuum est: z nõ imperatiuum. ifra. 42. Quis cecus nisi seruus meus. 2° ponit̃ inia acceptatio a ꝓpheta. vñ dicit. ⌊ O dñe. ⌋ Ex quo plenitudo gentium intrauit est. Ro. xj. Peccatur cecitate israel ⌊ Excecа cor ⌋ interius. ⌊ Et aures aggraua ⌋ ne percipiant. ⌊ Et oculos eius claude: ⌋ ne cognoscãt. Jo. 9. In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui nõ vident videant: z qui vident cecci fiant. Uel est verbum dñi: z est sensus. ⌊ Excecа ⌋ i. excecatum predicas. 3° ponitur excecationis rõ. ⌊ Ne forte: ⌋ ꝓpter bona ⌊ z cõuertant̃: z sanes eos. ⌋ cum sanitate sint indigni. Ezech. 18. Si aũt impius egerit penitentiã ab omnibus peccatis suis que operatus est: z custodierit vniuersa precepta mea z fecerit iudicium z iustitiam. vita viuet z non morietur: omnium iniquitatum eius non recordabor. infra 3. Si reuertamini z quiescatis: salui eritis. ⌊ Et dixi: vsque quo. ⌋ Dic ponitur sententie duratio. Et ꝓmo ponit̃ prophete questio. ⌊ Usquequo ⌋ excecabunt̃. Dan. 8. Usqueqũ visio p̃cidabitur. 2° dñi rñsio. ⌊ Et dixit. ⌋ Et ponitur duplex terminus. Primus q̃tum ad penam mali ex. Secũs q̃tum ad sanctitatẽ boni ex. ibi ⌊ Semen sanctũ iac fi dicat. ⌊ quousq; ⌋ qui in sordibus est sordescat. Apoc. vltio. Qui nocet noceat adhuc: z q in sordibus est sordescat adhuc. Penã aũt tangit triplicem. Prio q̃tum ad captiuitatẽ que designat̃ in desolatione ciuitatũ. ⌊ donec desolent̃ ciuitates. ⌋ Hier. 12. Dederunt portionẽ meã desiderabilẽ in desertũ solitudinis. Treñ. j. Posuit me desolatam tota die: merore ꝓfectã. Quãtum ad culturã agroꝝ. ⌊ Terra derelinquet̃ deserta. ⌋ sup̃ j. Terra vã deserta: ciuitates vie succẽse igne: q̃tus ad exiliũ bonum. ⌊ Et longe faciet dñs homines. ⌋ Hier. 27. Et mittam te z matrẽ tuã q̃ genuit te in terrã alienã in qua nati nõ estis/ ibiq; moriemini. Ezech. 20. Et eligã de vobis trãsgressores z ipsos: z de terra icolatus eoꝝ educã eos. 2° q̃tus ad captiuitatis longitudinẽ ⌊ z multiplicabit̃ ⌋ gens illa ⌊ in medio terre: ⌋ in q̃ captiua tenebit̃ tãdiu durabit captiuitas. Hiere. 29. Hec dicit dñs exercituũ de⁹ israel oi trãsmigrationi quã trãstulit de hierlm in babylonẽ: edificate domos: z habitate i eis. Et infra. Et multiplicamini ibi. ⌊ Et nolite eẽ pauci nũcro. ⌋ Et querite pacẽ ciuitatis ad quã transmigrare vos feci. 3° q̃tum ad iteratam pcussionẽ. Et ꝓmo ponit paucitatẽ. ⌊ Et adhuc in ea ẽcimatio ⌋ i. vix decima pars reliquet̃ a Tito in terra iudea: vel in toto orbe ꝓpter iudeos interfectos. Deut. 28. Et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra celi pre multitudine. 2° iteratam destructionẽ. ⌊ Et quertet̃ iter ⌋ super vos captiuatio ⌋ sub Adriano imperatore. supra. 5. In oibus his nõ est auersus furor eius: sed adhuc manus ei⁹ extracta. 3° coꝝ vilitatẽ z despectionem/ vel dispersionem. ⌊ Erit in ostẽsionem ⌋ derisionis. ⌊ Sicut terebinthus: quedam arbor que in damasci partibus magna est: in grecia parua. ⌊ Et sicut quercus que expandit ramos suos ⌋ in quo eorũ dispersio signatur. Eccl. 24. Ego quasi terebinthus extendi ramos meos. ¶ Semen sanctum rẽ. ⌋ Dic ponit terminum quantum ad sanctitatem bonorum. Unde dicit. ⌊ Semen sanctum ⌋ i. virorum perfectorum qui diuine obediunt visioni: z aliorum sanctorum de iudeis. ⌊ quod steterit: ⌋ non cadens per infidelitatem. Infra vltimo. Quia sicut celi noui z terra nova: que ego facio stare coram me dicit dominus: sic stabit semen vestrum z nomen vestrum. Alij exponunt in bonum. ⌊ Multiplicabitur: ⌋ post reditum de captiuitate. ⌊ In medio terre: ⌋ sue ⌊ Et adhuc in ea decimatio: ⌋ que relinquetur ad cultum dei post multorum necem. ⌊ Et conuertetur: ⌋ ad deum. ⌊ Et erit in ostensionem: ⌋ glorie.

Questio.

Gregorius.

¶ Capitulum. VII.

ET factū est: in diebus Achaz filij Joathan filij ozie regis iuda ascēdit rasin rex syrie: ⁊ phacee filius romelie rex israel in hierlim ad prelīandum ꝫ eam: nō potuerunt debellare eaz. Et nuntiauerūt domui Dauid dicētes. Requieuit syria sup effraim ⁊ cōmotuz est cor ei⁹: ⁊ cor populi ei⁹ sicut mouent ligna silue ꝛū a facie vēti. Et dixit dñs ad Esaiā. Egredere in occursuz achaz tu ⁊ q derelictus est iasub filius tuus: ad extremuz aque ductus piscine superioris in via agri fullonis: ⁊ dices ad eum. Vide vt sileas. Noli timere: ⁊ cor tuum ne formidet a duab⁹ caudis tycionū fumigantiū istoz i ira furoris rasin regis syrie ⁊ filij romelie: eo q ꝯ siliuz inierit ꝫ te syria in malū: ⁊ effraim ⁊ fili⁹ romelie dicētes. Ascēdamus ad iudam ⁊ suscitemus eū: ⁊ auellamus eū ad nos: ⁊ ponamus regē in medio ei⁹ filiū tabeel. Hec dicit dñs de⁹. Nō stabit ⁊ nō erit istō: sz caput syrie damasc⁹: ⁊ caput damasci rasin. Et adhuc sexagita ⁊ q̄nq; anni: ⁊ desinet effraim esse ppls: ⁊ caput effraim samaria: ⁊ caput samarie fili⁹ romelie. Si nō credideritis: nō pmanebitis.

A Hic ponit cōminatio ꝫ hostes duaz tribuū ⁊ dividit in duas. In p⁹ positio cōminatio ꝫ psecutores populi. In z⁹ ꝫ ptēptores ppbetaz: vaticiniū. cap. 28. ¶ Ueh corone superbie ⁊c. ¶ Pria in duas. In p⁹ cōminatur hostiū deiectionē. In z⁹ ponit grāz exultationē. cap. 25. ¶ Dñe de⁹ meus es tu ⁊c. ¶ Prima in duas. In pma singuloz in speciali. In z⁹ omniuz in generali. 24. cap. ¶ Ecce dñs dissipabit ⁊c. ¶ Prima in tres. In prima ꝫ hostes corporaliter psequentes. In z⁹ ꝫ hostes potestatem prebentes. cap. 17. ¶ Onus damasci ⁊c. ¶ In 3⁹ ꝫ hostes in rebus calūniantes. cap. 21. ¶ Onus deserti maris ⁊c. ¶ Pria in duas. In p⁹ ꝫ psecutores eiusdez gentis. In z⁹ ꝫ alienigenas. cap. 2. ¶ Ueh qui condunt leges iniquas ⁊c. ¶ Pria in duas. In p⁹ cōminat ipsoz frustrationē p liberationē duaz tribuū. In z⁹ ipsoz destructionē. cap. 8. ¶ Et dixit dñs ad me ⁊c. ¶ Pria pars que ꝓtinet in hoc capō dividit in tres. In pma describit imineꝫ periculū. In z⁹ promittit liberationis bñficium. ibi ¶ Et dixit domin⁹ ad Esaiam ⁊c. ¶ In 3⁹ confert liberationis signū. ibi ¶ Et adiecit ⁊c. ¶ Ad euidentiā aūt pme partis sciendū est: q̄ Achaz fuit impius ⁊ idolatra sic̄ legit. 4. Reg. 16. Et. 2. Parali. 27. Et ideo dominus tradidit eum in manu regis syrie ⁊ samarie: qui pmo venerūt contra eum ⁊ obsidentes hierusalē: tandem deuincentes ipm magnaz partez exercitus sui ceperunt ⁊ principē exercitus eius. Iterum ex illa victoria confisi venerūt: vt oino pmanerēt cum regno: ⁊ substituerent alium loco eius: ⁊ in hoc scō eduentu ꝫsolatur eum Esaias. Tria ergo ponunt in pma parte. Pmo describit hostium congregatio. Uñ dicit. ¶ Et factum est in diebus Achaz. ¶ Reducit aūt genealogiaz vsq; ad Oziam: q̄ forte in percussione Ozie qua percussus est lepra a dño. 2. Paralip. 26. Qui tñ iustus fuerat: acceperunt audaciam inuadendi: ꝯsi cōtenentes diuinum auxiliū. ¶ Ascendit hoc dicit propter situm terre: q̄ iudea in montanis est. ¶ Phacee qui interfecit phaceiam regem israel: cuius princeps militie erat: ⁊ regnauit pro eo. 4. Reg. 15. ¶ Et nō potuerūt. ¶ In pma vice: q̄uis regem in campo deuincerent. Uel loquit̄ per anticipationem: q̄tum ad 2ᵐ ascensionem. z⁹ ponit denunciationem. ¶ Et nuntiauerunt ¶ sui exploratores: ¶ domui Dauid ¶ i. domui regie ¶ dicentes. Requieuit syria super effraim ¶ i. rex syrie cum rege. x. tribuum que effraim dicuntur. Propter primum regem qui de effraim fuerat. 3. Reg. 13. Uel ppter dignitatem: sunt amicitia iuncti: qui tñ fuerūt prius inimici: sicut legitur. 3. Reg. vlti. ⁊ penultimo. Et dicit syria super effraim. vt notetur principalitas in regno syrie: quia fortius erat. 3⁹ ponitur denunciationis effectus: perturbatio. ſ. regis ⁊ suoruꝫ. ¶ Et cōmotum est cor eius ¶ i. regis. Eccl. 12. Sic ⁊ cor trepidum in cogitatione fatui. Prouer. 21. Et pauor operantibus iniquitatem. Matth. 2. Audiens autez Herodes rex turbatus est: ⁊ omnis hierosolyma cum illo. ¶ Et dixit domin⁹ ad Esaiam. ¶ Dic promittitur liberatio. Et pmo ponitur promissionis modus. z⁹ ipsa promissio. ibi ¶ Et dices ad eum ⁊c. ¶ Modus autem ponitur. Primo q̄tum ad personam nuntiantem. ¶ Dixit dominus ad Esaiam. ¶ interius inspirando: vel loquens per subiectam creaturam. ¶ Egredere in occursum Achaz. ¶ Qui forte propter timorem hostium iuerat vt prepararet se ad resistendum. z⁹ q̄tum ad testem. ¶ ⁊ qui derelictus est iasub ¶ ibi: alio fratre. ſ. rapface ex matre nobiliore nato: fugiente ad regem assyriorum: quia non bene receptus fuit ab Achaz: de q̄ infra. 36. Deut. 18. In ore duoruꝫ aut trium: stabit omne verbum. 3⁹ q̄tum ad locum ¶ ad extremum. ¶ Ad cui⁹ euidentiā sciendū est: q̄ quia hierusalē in montanis est: nō abundat aquis fluentibus: ⁊ ideo hēbat aquas collectas in piscinis vel ex pluuijs vel ex longinquis fontib⁹ p aqueductus. Erāt aūt tres piscine in hierlm. Una que erat ad vsuz sacerdotū ⁊ sacrificioꝝ q̄ dī phatica piscina de qua Jo. 5. z⁹ erat iferius in ciuitate que mūda siraba ad cōem vsum ciuitatis. 3⁹ erat ex̄ ciuitatē que habebat aquā inundā in qua fullones lauabant lanā: ⁊ erat ad hꝫ vsuz: ⁊ ab illa piscina dī tot⁹. ¶ fullonis ager. ¶ Et sic pz q̄ dñ in lra. ¶ Et dices ad eū. ¶ Dic ponit promissionez. Et p ponit ꝓfortationē. z⁹ ꝓfortationis rōnem. ibi ¶ A duabus caudis ⁊c. ¶ 3⁹ incredulorꝝ ꝓdēnationē. ibi ¶ Si nō credideritis ⁊c. ¶ Cōfortat aūt phibens timoris signū. ¶ Uide vt sileas ¶ i. caue ne timore cordis exterius prodas. infra. 30. In silentio ⁊ in spe erit fortitudo vestra. codē. 32. Et erit opus iustitie pax ⁊ cultus iustitie: silentiū ⁊ securitas vsq; in sempiternū. Et ēt oñdit timoris trāsitū ¶ Noli timere ¶ mala futura. ¶ ⁊ cor tuū ne formidet ¶ pp memoriā malorum q̄ passus es. infra. 43. Noli timere q̄ñ ego tecuz sum ab oriente reducā semen tuū: ⁊ ab occidēte congregabo te. ¶ A duab⁹ caudis. ¶ Dic ponit ꝓfortatiōis rōnem. Et p oñdit pponētiū vanitatē q magna ꝓponūt cum tñ nihil vel paruz possint sustinere ¶ duab⁹ caudis: q̄z in eis finituz est regnū. Rasin. n. interfectus est. A thegalphalasar. 4. Reg. 16 Et sui in captiuitatē ducti. ſz phacee subiugatus fuit. Et postea interfectus ab hoste: q postmodū capt⁹ ē a rege Salmanasar: ⁊ decē trib⁹ captiuate. 4. Reg. 17. ¶ Fumigantiū. ¶ tūc. n. sūt vicini extincti. ¶ Et sustinem⁹ eū ¶ q. sonno gestent. ¶ Et auellamus ¶ i. trahamus i potestatē nr̄am. ¶ Filiū tebeel ad liaz quēdā boiez vel idolum dei nr̄i. Tebeel: bonus deus. z⁹ q̄tuz ad ꝓpositi frustrationē. ¶ Dec dicit dñs. ¶ qui ois pōt. ¶ nō erit istud. ¶ q̄z nō ꝓducet ad effectū. ¶ ⁊ nō stabit: q̄z nō diu durabūt in

tali ꝓpoſito:malozū malis in eos irruētiū. ifra.8. Inte
ꝓfiliū t diſſipabit:logmin xpi:t ñ ſiet:qz nobiſcū de.
3° q̄tum ad hoſtiū deſtructionē. Et p̄ q̄tuz ad aſſyrios.
[Sz t caput ſyrie J.q.d.ſz iterum t anteq̄s deſtruant. [ca
put ſyrie damaſcus. Et caput damaſci Raſin. jq.d.erūt
damaſceni t rex eoz ꝓcerū ſuis finib⁹. [Et adhuc ſexagi
ta t q̄nq; annis: t deſinet effraim eſſe popul⁹: jqz captiua
bunt. Iſti anni nō debēt computari a tpe hui⁹ ꝓphetie:
ſed a tpe quo Oſias paſſus eſt lepram:qz tūc aſſūpſerunt
audaciā. 26. anno regni ei⁹. Et ex tūc Joathā filij⁹ eius re
gnauit vnūcte pie. 27. t poſtea. 16. t poſtea Achaz. 16. Et
poſtea Ezechias cui⁹. 6. anno captus eſt popul⁹. 4. Reg.
27. Et bi oēs colleci ſūt. 65. anni. [Et caput effraim: j vt
ſupra. ¶ Bi nō crediderītis. j Dic ponit icredulox con
dēnationē. [Si nō crediderītis j. ſ. pmiſſis dñi: cuā vox
[nō pmanebitis in terra vra: jſz captiuabimini. Abac. 2.
Ecce q̄ icredulus eſt:nō erit recta aia ei⁹ in ſemetipſo. Et
dicit hoc:qz Achaz nō credēs ꝓphete inuocauit auxiliū re
gis aſſyriox tegalphalaſar: vt adiuuaret cū. Qui ad peri
tionē ei⁹ venit: t deſtruxit Damaſcū. t regē interfecit: t cū
dediſſet ſibi mūera: nihil ſibi pfuit. ſic dī. 2. Para. 28.

¶ Et adiecit dñs loqui ad Achaz dicēs. Pe
te tibi ſignum a dño deo tuo in profundum
iferni: ſiue in excelſuz ſupra. Et dixit achaz.
Non petam: t non tentabo dñm. Et dixit.
Audite ergo domus Dauid. Nunqd parū
vobis eſt moleſtos eſſe hominib⁹: qz mole
ſti eſtis t deo meo: Propter hoc dabit do
minus ipſe vobis ſignum. Ecce virgo cōcipiet t pariet filiū t vocabit nomen ei⁹ ema
nuel. Butyrum t mel comedet vt ſciat re
probare malū t eligere bonū. Quia anteq̄s
ſciat puer reprobare malum t eligere bonū
derelinquetur terra quā tu deteſtaris a facie
duox regum ſuox. Adducet dñs ſuper te t
ſuper populū tuū t ſuper domū patris tui:
dies qui non venerunt a diebus ſeparatiōis
effraim a iuda cum rege aſſyrioz. Et erit in
die illa ſibilabit dñs muſce que eſt in extre
mo fluminum egypti/t api que eſt in terra
aſſur: t venient t requieſcent oēs in torren
tibus vallium t in cauernis petraz t in oī
bus fructetis t in vniuerſis foraminibus.
In die illa: radet dñs in nouacula conducta
in bis qui trans flumen ſunt in rege aſſyrio
rum caput: t pilos pedum: t barbā vniuer
ſam. Et erit in die illa: nutriet homo vaccaz
boum: t duas oues: t pre vbertate lactis
comedet butyz. Butyrum enim t mel mā
ducabit ois homo qui relictus fuerit in me
dio terre. Et erit in die illa ois locus vbi fue
rint mille vites: mille argenteis: t in ſpinas
t in vepres erunt. Cum ſagittis: t arcu ingre
dientur illuc. Vepres enim t ſpine erunt in
vniuerſa terra. Et omnes montes qui in ſar
culo ſartientur: non veniet illuc terror ſpina
rum t vepriū t erit in paſcuam bouis t
in conculcationez pecoris.

¶ Dic ponit liberationis ſignū ad credendum. Circa qđ C
tria ponunt. Primo optio eligendi ſignū concedit. [Et
dixit dñs ad Achaz: jqz ꝓphetas ꝓdemnabant: ipſe p ſe
dixit. Quia videt durū q̄ tam potētes reges: ita cito de
ſtruant. [Pete tibi ſignū j vt credas. [A dño deo tuo j ex
hoc vi q̄ ſit ſermo prophete. Et dicendū q̄ mos eſt he
braici ſermonis vt vtātur noibus pro pronoibus. Unde
[a dño deo mo j. a me vel eſt xbum dñi per inſpiratio
nē: t prophete p denunciationē. ifra. 8. Nunqd nō popu
lus a deo ſuo regret viſionem pro viuis t mortuis: [In
profundū inferni. j vt aperiat terra: t infernus pateat: ſic
in ſubuerſione Dathan t Abiron. Nūm. 16. Uel p ifernū
inferiora elemēta: ſicut Moyſes de terra locuſtas t cini
fex eduxit. Exo. 9. [Stue in excelſum ſupra. j ſicut Joſue
in ſtatione ſolis. Joſue. x. Judel n. ſigna querūt. j. Cor. j.
2° oblati refutatio. [Et dixit non petā. j Uel qz in idolis
ꝓfidebat vel in rege aſſyrioz: vel inuidens dei gloriē: vl
qz timebat offendere deum in anguſtia poſitus. ifra. 26.
Dñe in anguſtia requiſierūt te. Un dicit. [non tentabo. j
Innixus eſt. n. ei qđ dī Deut. 6. Non tentabis dominum
deū tuū Sed male intellexit: qz licebat ei auctoritate dei
petere ſignū: ſicut Gedeon in vellere. Judic. 6. 3° ponitur
refutatio increpatio. [Et dixit j. ſ. Eſaias. Ergo ex quo tz
rebelles eſtis. j Audite g̃ domus Dauid. j pp ꝓſensum in
malitia: vel qz Dauid pmiſſis Chīs dat ſignum. pe. De
fructu vētris tui ponā sup ſedē. [Nunqd parū vobis ē. j
ad merendā diuinā irā: [eſſe moleſtos bobus j quos ſpo
liatis: vl ꝓphetis gb⁹ nō creditis: [qz moleſti eſtis j p re
bellionem! deo meo j nō vīoz: nō obediſtis. Dicit. 23. D
Ut qđ vobis omnis: pronūciā qppe vos dicit dñs. ¶ Pro
pter hoc. j Dic dat ſignū ad credēdū. Et p̄ oſtendit ſignū
liberationis. 2° cōminat incredulis penā deſtructionis.
ibi [Adducet dñs. j Hoc aūt ſignū eſt de chō incarnatiōe.
Sed ꝫ hoc obiciunt iudei multiplr. Prio qz dñs dabat p° obio iu
ſignū illi⁹ liberationis ad quā nihil ꝓtinet chī incarna deorum
tio. Ad qđ dicendū q̄ incarnatio chriſti ſignificat ipſas
per locum a maiori: qz ſi deus dabit filium ſuum ad ſalu
tem totius mundi multo magis pōt ſaluare vos ab iſtis
hoſtibus. Ro. 8. Qui proprio filio ſuo non pepercit: ſed
pro nobis omnibus tradidit illuz. Uel quaſi cā motiua.
Doc. n. q̄ſi mouit dñm q̄ multa bona illi populo q̄uis
iuſto ꝓcedant: qz de illo prouiderat filium ſuum incar
nandum. Item obiciunt qz ſignum ſequens datur ad pſen 2° obiectio
tes: ſz incarnatio non fuit facta tēporibus eorum: t ſic
videtur q̄ nullum ſit ſignum. Ad quod dicendū q̄ incar
natio q̄uis non fuerit facta preſentibus illis hominibus,
fuit tñ manente domo Dauid. vñ dicit. [Audite domus
Dauid. j Non aūt audi Achaz. Item obiciunt qz ſignuz 3° obiectio.
oz precedere ſignatuz: ſed incarnatio fuit dñi poſt libera
tionem illam. Ergo non fuit ſignum eius. Ad quod dicē
dum q̄ ſignum quandoq; ſequitur ſignatuz: ſicut Deut.
18. Hoc habebis ſignum q̄ in nomine dñi prophēta ille
predixerit: t non euenerit hoc dominus non eſt locutus.
Quādoq; eſt ſimul. 2. Reg. 5. Cum audieris ſonitum gra
dientis in cacumine piroz tunc inibis preliū. Quādoq;
precedit: ſicut Judic. 7. De Gedeone vbi datū eſt ſignuz/
q̄ vincere debebat in bis qui aquā manibus lambierāt.
Et opz de neceſſitate q̄ hoc ſignum ſequat: eriam ſm q̄
ipſi exponunt. Si enim p̄cedit: tunc puer fuit natus ante
mortem Phacee qui regnauit. 20. annis. cuius. 17. anno
regnauit Achaz qui regnauit. 16. ānis. Ergo achaz regna
uit. 13 annis poſt mortem eius. Et Oſee regnauit. 12. an/

no Achaz cuius nono anno samaria capta est:qui fuit.6. annus post mortem Achaz.Ergo in captiuitate samarie ad minus habebat puer.19.annos.Ergo falsum est qđ l
4° obiꝯ. fra dr:ꝙ puer nesciebat vocare patrē ⁊ matrē.Ihesꝰ obꝙciunt ꝙ in hebreo nō est virgo.Sed almæque apud eos significat iuuenculā nubilē:sicut habetur.Heñ.24.De Rebecha:vbi nos habemus puella decora nimis/⁊ ipsi habent alma.Et si etiam habeaꝫ bethula qđ apud eos significat virginem:nō opꝰ ꝙ manens virgo ꝯciperet:qz poterat esse ꝙ que tunc erat virgo:postea ex semine viri corrupta concepisset.Ad qđ dicendū/ꝙ nullum signum esset si iuuencula concepisset:⁊ etiam virgo corrupta.Dominus aūt aliquod magnum voluit significare.cuꝰ dixit in profundū inferni:siue in excelsum supra.Ideo ꝯcepit apud nos ponitur magis alma q̄ iuuencula:qz alma significat virginem ꝑm nominis originem:⁊ adhuc plus: custoditam:de qua non posset haberi mali suspitio.Sed bethula significat ꝑm vsum loquendi posterioꝝ.Expo nunt aūt duplr.Quidā de Ezechia:quidam de filio Esaie quē fingunt esse manuel vocatum.Sed ꝙ p̄m nō possit stare sic ostenditur:qz Ezechias erat.25.annoꝝ qñ cepit regnare.4.Reg.18.Et Achaz.regnauit.16.ānis.4.Reg. 16.Ergo Ezechias erat.x.annoꝝ qñ pater suus icepit regnare.Et sic nō ꝓmittitur hic nasciturus.Preterea/quo nesciisset vocare patrem ⁊ matrem:cuꝰ.6°.anno regni eꝰ capta fuerit samaria.Iterū ꝙ scōm non possit stare:ostē ditur:qz hoc nullum signuꝫ fuisset.Et ꝓterea filius Esaie non fuit dñs iudee:cum in dicatur infra.8.Terra iudea esse Emanuel possessiue.Et ideo opꝰ ꝙ intelligatur de filio dei:ꝑm hoc ergo tria facit.Primo promittit signum. E ⁊ Propter hoc:qz vos non vultis petere.⁊ ipse dabit signum vobis:⁊ vestre liberationis.Hoc etiam signum datum est.Luc.2.Et hoc vobis signum.Inuenietis infantē pannis inuolutum ⁊c. 2° ponitur ipm signum.⁊ Ecce virgo.⁊ Et p̄mo ponitur miraculosa cōceptio.⁊ Ecce virgo.⁊ manens virgo⁊ concipiet.⁊in partu⁊ pariet filiū.⁊ 3° mirabilis generati vocatio.Et p̄mo q̄tum ad diuinitatem. ⁊ vocabit⁊ .i.virgo vel vocabis tu iuda in periculis.⁊ nomen eius Emanuel ꝙ est interpretatum nobiscū deus. Matth.j.Uocabis nomen eius emanuel.Et hoc totum: nullum simile hꝫ in alys:qz nouum est.Dier.31.Creauit deus nouum super terram:mulier vel femina circundabit virum.i.perfectum hoiem in ipsa conceptione:q̄uis Augustinus. non ꝑm q̄titatem perfectam:sicut dicit Augu.sup illud Jo.2.Quadraginta ⁊ sex annis edificatum est templum hoc ⁊c.Et ideo est super hominē:qz nihil nouuꝫ sub sole. Eccl.j.Unde ꝯcordantia alia non pōt haberi de ipsa ꝓphetia:nisi ipsa historia.Luc.j.Ecce concipies ⁊ paries filium.Significatum Ezech.44.Porta hec clausa erit ⁊ non aperietur:⁊ vir non transibit per eam qñ dominꝰ deus israel ingressus est per eam.2° q̄tum ad humanitatem.⁊ Butyrum ⁊ mel comedet.ad ībam cibos viriles: qz ab infantia ad modum alioꝝ se habuit.Sap.7.Et ego natus accepi cōmunem aerem:⁊ in sīlr factam decidi terram ⁊ potentiam vocem similē omnibus emisi plorās. Uel a parte ad totum ꝑm regulas tyconij.Per hos enī: omnes humanos cibos intelligit⁊ vt sciat⁊ ꝯsecutiuū est:qz talibus vescens adhuc puer sciat reprobare malum⁊ sine experimento:⁊ eligere bonuꝫ⁊ sine consilio p fectam habens omnium sciam.Hoc promiserat diabolus:sed nō soluit.Heñ.3.Sed deus gratis dedit.Sapiē. 7.Ipse enī mihi dedit horꝝ que sunt sciam veraꝫ:vt sciam dispositionem orbis terrarum ⁊ virtutem elementoꝝ.Uel vt est causale⁊ vt sciat⁊ .i.vt oñdat se scire:qz p cibos perducas est ad p̄fectam etatis q̄titatem qua ostēdit se scire.Augus.sup illud.Leuit.4.Mel ⁊ lac sub Augustinus. lingua tua:dicit ꝙ significat per butyrum humanitatem qđ de terre nutrimēto venit.Per mel diuinitatē qđ ō rore celi colligitur.Habuit tamen nām sine corruptione:si cut butyrum sine caseo:⁊ potuit ꝑsolationem sine indicio:q̄si mel sine aculeo.Bernar.Elegit puer noster nouiter ꝯcipi:qz nām nostre carnis accepit sine corruptione. Similiter apis mel nobis attulit:nō miscens eculeū:nō enī venit vt iudicet mundū:sed vt saluet mūdus p ipm. Jo.6.Et sic est etiā causale.Et hoc est signū de deorsum ex parte virginis parientis.Et de sursuꝫ ex parte dei nascentis.p̄s.Dominus dabit benignitatem:⁊ terra nostra dabit fructum suū.3° ponitur signi adaptatio:⁊ qz anteqū sciat⁊ .i.anteqū nascendo sciam creatam assumat:⁊ terra⁊ samarie ⁊ syrie.4.Regū.16.2.17. ¶ Adducet dñs ⁊c.⁊ F Dic ponit cōminationez ꝓtra non credentes signū.Et ꝑ ostendit pene grauitatē. 2° pene ordinem.ibi⁊ Et erit in die illa ⁊c.⁊ In 3° pene effectum.ibi⁊ Et erit in die illa nutriet homo ⁊c.⁊ Ostendit aūt grauitatem ex p̄cipuis auctoritate.⁊ Adducet dñs:⁊ qui potens est Exo.15. Dñs oipotens nomen eius.Ex pene vniuersalitate⁊ super te⁊ per Tegalphbasar⁊ ⁊ super populum tuum:⁊ super domū patris tui:⁊ q̄tum ad posteros tuos:per filios tyrannos ex precedentium cōparatione⁊ Dies tam mali.⁊ Et dicunt mali pp culpam.Matth.6.Sufficit diei malitia sua.Ephe.5.Redimentes tēpus:quīa dies mali sūt.Propter penam:⁊ qui nō venerunt a diebus separationis ephraim a iuda.⁊ 4.Reg.13.Exequentis potestatem⁊ cū rege assyrioꝝ.⁊ Nabuchodonosor:qz regnum chaldeoꝝ⁊ assyrioꝝ sub ipso vnū fuit:⁊ a principio vnum fuerat.Assyrij.n.de chaldeis egressi sunt.Heñ.x.Dier.25.Assumā nabuchodonosor seruum meum ⁊c.⁊ Et erit.⁊ Dic ponit pene modum ⁊ ordinem.Et ponit tria.Primo bestium conuocationem⁊ sibilabit⁊ .i.ispirabit⁊ musce⁊ .i.regi egypti qui occidit Josiam.4.Reg.penul.Et comparat musce ꝓpter imunditiam idolorum ⁊ luxurie que viget in egypto:⁊ in extremo fluminum⁊ qz etiam de vltimis partib° egypti.⁊ Api⁊ .i.chaldeis ⁊ assyrys:qz ab anteriori habebant mel defensione:⁊ a posteriori aculeum ꝓfectionis.supra.5.Sibilabit ad eum de finibus terre.2° bestium multitudinem.⁊ Inuenient ⁊ requieſcēt omnes in torrentibus vallium:⁊ qz in vallibus consueuerunt currere aque:pp cōmodum aquaꝝ⁊ in cauernis.⁊ pp munitionem⁊ in fructetis⁊ pp ligna⁊ in vniuersis foraminib°⁊ loca domoꝝ.infra.8.Et erit extensio alaꝝ eius implens latitudinem terre tue.3° captiuationem.⁊ In die illa radet dominus in nouacula⁊ .i.per regem⁊ in his⁊ .i. per hos.s. assyrios.⁊ nouacula acuta⁊ de qua.Exec.5.Sume tibi gladium acutū radentem pilos:⁊ assumens cuꝰ adduces p caput tuū.⁊ caput⁊ regem⁊ pedes⁊ artifices⁊ barbam⁊ milites qui sūt ad ornatuꝫ regis.4.Reg.vltio.supra.3.Omnem virum bellatorem iudicem ⁊ ꝓphetam.Uel loquitur ꝓtra egyptios qui erant adiutores⁊ in his⁊ .i.egyptijs ⁊ conducam.⁊ Exec.29.Et diripiet spolia eius:⁊ erit merces expertui eius:⁊ operi pro quo seruiuit aduersus eaꝫ. ⁊ Et erit in die illa nutriet.⁊ Dic ponit pene effectum vel signum destructionis.Primo in animalium paucitate. ⁊ duas oues:vaccaꝫ que erit.⁊ pp pauca alialia.Supra.5. Et deserta in vbertate versa aduene comedent.2° ex vi cualium parcitate⁊ Butyrū ⁊ mel.⁊ pp inopiam panis. Treñ.4.Qui vescebant voluptuose:interierunt in vys. 3° ex paucitate hominum.Prio in vilitate possessionum ⁊ Dis locus vbi fuerint mille vites.⁊ Dier.32.Eme agrū argento:⁊ adhibe testes:cū vbs data sit in manus chaldeoꝝ.Prouer.24.Per agrū bois pigri transiui:⁊ ꝙ vi

neam stulti virit ecce totū replauerant vitice: t aqueric
supficiem eius spine. Jn multitudine latronū cū seguis
t arau j. cū fugictis ingredientur. infra. 24. Formido t
fouea t laqueus sup te: t sup habitatores terre. 4° in pa
uore bestiū: qz colent montes t dimittent plana. Et oēs
montes. Dicre. 49. Et omnes ciuitates eius crūt in soli
tudies. Et ifra. 7. Apprehēdere niteris altitudinē collis.
Notandū sup illo Vbo. Vocabit nomē eius emanuel. i.
nobiscū deus: q̄ cūs est nobiscū multiplr. Primo tangit
frater p̄ nature ꝓsonū. Lanf. 8. Quis mihi det te fratrē
meum sugentē vbera matris mee: vt inueniā te foris t
deosculer te. 2° tangit sponsus: p̄ amoris vinculū. Jo. 14.
Si qs diligit me: sermonē meū seruabit. 3° tangit pastor
p̄ materne ꝓsolationis solatiū. Apoc. 3. Ecce ego sto ad
bostiū t pulso. Si qs audierit vocē meam t aperuerit ia
nam introbo ad illum t cenabo cū illo. 4° tangit saluator p̄
defensionis auxiliū. Dicr. 30. Tu ḡ nc timeas fue meus
Jacob ait dñs: nec paueas israel: qz ecce ego saluabo te ō
terra lōginqua. 5° tangit doctor p̄ operis exēplū. Exo. 33.
Dñs solus dux eius fuit. Notandum sup illo Vbo. Ecce
virgo jḡ dī. ecce jpp eminētiam singularē: qz supra mu
lieres: pp virginitatē: vnde dicit. Ecce virgo. 2° supra
virgines: pp fecunditatē. vñ dicit. Concipiet. 3° supra
angelos omnes: propter fructus dignitatem: vnde dicit.
Et pariet filium. Debre. 2. Nunq̄ angelos apprehendit:
sed semen abrae apprehendit.

G
Christ⁹ t nobiscum multi placuer.

¶ Capitulum. VIII.

ET dixit dñs ad me. Sume tibi li
brum grandē: t scribe in eo stilo
hominis velociter spolia detrahe:
cito predare. Et adhibui mihi te
stes fideles Uriam sacerdotē: t Zacharīā
filium Barachie. Et accessi ad pphetissam
t concepit: t peperit filium. Et dixit domi
nus ad me. Voca nomen eius accelera: spo
lia: detrahe: festina predari.

A Hic predicit destructionē decē tribuū ad quā
pinet ad eoꝝ penam q̄ facta est p̄
assyrios. Prio per Tegalphalasar: regnāte Phacee: t ca
ptiuante duas tribus t dimidiā: que erat trans iordanē:
t plurimos de tribu Zabulon t Neptalim. 3. Reg. 3. Et
postmodum: per Salmanasar in captiuitatem reducen
te residuas. 4. Reg. 18. Huius autem tribulationis etiā
due trib⁹ fuerunt participes: qz a Tegalphalasar afflicti
sunt vt dī. 2. Paral. 29. Et a senacherib. sicut dī. infra. 36.
Non tamen omnino subiugate. Et dimidiū in partes duas.
Jn prima predicit tribulationē. Jn 2ª modum ipsius t or
dinem. cap. 9. Prio tempore allenuata est rē. Hoc aūt
capitulū diuiditur in tres partes. Jn prima cōminat. 2. tri
bubus assyrioꝝ destructionē. Jn 2ª predicit in hoc du
rum tribuum afflictionem. ibi Et ibit per iudam inun
dans rē. Jn 3ª confortat eos per futuram liberationem.
ibi Congregamini rē. Circa pm duo facit. Primo ponit
pene pfigurationem. Jn 2ª signi expressionē. ibi Quia
anteq̄ sciat rē. Hoc autem signum iudei ad literam ex
ponunt de filio Esa. per cuius nomen dñs significare vo
lebat. 2. tribuum destructionem. Et sm hoc signū tripli
citer confirmat. Primo scripto. 2° testimonio. ibi Et adhi
bui rē. 3° ipso facto. ibi Et accessi rē. Circa pm tria po
nit. s. in quo scribendum librum grandem. Ad ſram. n.
grandem ad significandum magnitudinē tribulationis.
Dicre. 36. Tolle volumen libri t scribes in eo omnia q̄

B
p̄ obiecto.

locutus sum tibi aduersus israel t iudam. 2° quo scriben
dum. stilo hominis. i. plane vt intelligi possit t vt scri
ptum maneat. Abacuc. 2. Scribe visum t explana eum
super tabulas vt percurrat qui legerit eum. 3° quid scri
bendum. nomen. s. vastauri significans futuram destru
ctionem in breui. Uelociter spolia, detrahe, cito preda
re. Decerba pīt esse domini ad prophetam. Et sic se
muntur materialr. Uel ad bostes: t sic significatiue. ifra
10. Et ptra populum furoris mei mandabo illi vt aufe
rat spolia t diuidat predam. Et adhibui. Dic cō firma
tur signum testimonio. testes fideles. Deut. 19. In ore
duorum vel trium stet omne verbum. Et accessi ad p̄
phetissam. Dic manifestatur facto: quia aliquando pro
phete annūciabāt futurū verbo. Aliquādo autem ipso
facto: sicut infra. 20. Uade t solue saccum de lumbis tuis
t calciamēta tua tolle de pedibus tuis: t fecit sic vadens
nudus t discalciatus. Unde intelligitur ad literam q̄ ac
cessit ad vxorem suam. Usi duo ponunt. Prio puer ge
neratic. Et accessi. 2° generati vocatio. voca nomē ei⁹:
accelera: jūsi festina ad faciendū. Detrahe spolia jvt su
pra. Uel sm aliam ſram. Prio accelera, spolia detrahe.
Et hoc est melius: qz sm hoc nō est plus dē fuerit in scri
pto. Contra hoc quidam multipliciter obiciunt: q̄ non
possit ad ſram intelligi. Primo quia cum pauca sint que
scribi precipimur: non oportebat librum esse grandē. 2°
qz non est probabile q̄ prophete honestus homo ui
stes adduxerit: quādo accessit ad vxorem suam. 3° quia
Urias fecit altare idolorum ad similitudinē altaris Da
masci in templo domini. vnde non fuit fidelis testis. 4°
qz Zacharias non erat tunc vivus: quia Zacharias filius
Joiade fuerat longe ante interfectus a Joas rege iuda.
2ⁱ. Paral. 24. Alius dicitur Zacharias qui fuit vnus de
duodecim pphetis: t fuit longe post in reditu populi de
captiuitate: sicut ps. Zacharie. Et per totum. Ergo non
potuit eum adhibere in testē. Et pterea remanet illis ob
iectio sicut primo: qz ipse puer fuit natus ante mortē pha
cee. q̄ vt supra probatum est. Habebat in captione tama
rie ad minus. 19. annos: ergo falsum est q̄ dicitur anteq̄
sciat vocare patrem rē. Et ideo volunt q̄ intelligat mi
de christo: sicut t primum signū. Ue per librum grandē
significetur sacra scriptura: de qua habetur Baruch. 4.
Hic est liber mandatorum dei t lex que est in eternum.
Per stilum hominis: modus prophetie: vt non omnib⁹
vtique quoq̄ patet: sed mi rationabilibus: qui ex figuris
possint significata concipere. Osee. 12. Ego visionē mul
tiplicaui eis: t in manibus prophetarū assimilatus sum.
Uelociter rē. Nomen christi. i. circūlocutio nominis
q̄ est Jesus saluator. Per hoc q̄ detraxit spolia. i. pecca
tores a potestate diaboli: t pdatus est infernū. De quo i
fra. 53. Ideo dispertiā ei plurimos t fortium dividet spo
lia. Per vriam jḡ interpretatur lux domini: significatur
lex. Prouer. 6. Quia mandatū lucerna est: t lex lux. Per
Zachariam qui interpretatur memoria dñi: filium ba
rachie qui interpretatur. Benedicto dñi: significat pro
phetia: qz prophete per benedictionem diuini muneris
cogitationem diuinam acceperūt. Et hi. s. lex t prophete
sunt testes incarnatiōis christi. Luc. vltimo. Necesse est
impleri: omnia que scripta sūt in lege Moysi t prophe
tis t psalmis de me. Propheticē autem: beata virgo est
que prophetauit dicens. Magnificat aia mea dominū.
Luc. j. Ad quā accessit per propheticam intelligentiā t
per fidem: vel prophetissa dī spiritussanctus q̄ est princi
pium omnis propherie. 2ª pe. 2. Non. n. voluntate huma
na allata est aliqn̄ prophetia: sed spiritusancto ispirati lo
quuntur sancti dei homines. Apō debemus enim est femininū

generis.Gen.fm hoc[cōceperit.i.concipere fecit.Quod em in ea natum est:de spiritusancto est.Matth.j.[Voca nomen eius].i.Jesus.i.pnuncia nomen eius:sic vt supra. Dec aūt expositio non est tante auctoritatis:sicut supior que fuit supra.7.De alio signo:qz magis extorta est:z ex scripturis non bz auctoritatez:sic illa.Matth.j.Nam q/ dam dicunt non esse inconueniens si hoc intelligaē ad lit/ teram:ita tñ q puer iste sit figura christi:sicut etiā supra dictū est in quadam glo.7.cap.sup illud.Ecce virgo ⁊c.

C Unde pōt rñderi ad obiectiones prius factas.¶ Et vi/ endum ad pmum.Qz liber fuit grandis non ad necessi/ tatem scripture:sed ad significandum magnitudinez tri/ bulationis.¶ Ad 2m dicendum/q potest intelligi q te/ stes fuerunt adhibiti ad scripturā sicut fit in priuilegijs: z non ad accessum ad vxorē.Et etiam si ad hoc fuissent aducti:non essēt magis ꝓpta honestatem:vt vīsq̄ fornicatione.Osee.j.Quod tñ ad literaz plures expo nunt.¶ Ad 3m dicendum/q dō fidelis propter auctori/ tatem sacerdotij z non ꝓpter bonitatem vite:vel qz fide dignus habebatur a rege.¶ Ad 4m dicendū/q iste Za charias neuter illoz fuit.Constructū.n.erat apō hebreos: sicut etiā apud multos quod pueris imponent nomina de cognatione illa:sicut dō Luc.j.De Joāne:qz nemo est in cognatione tua:qui vocetur hoc nomine.Et sic iste po tuit esse de progenie illius qui prius interfectus fuerat: vel etiam ꝓsuetudo est apud hebreos:vt dicit Hieron. Hieronym⁹. Qz frequenter vnā ꝓpriis:pro cōmunibus:sicut bo/ stia que est ciuitas munita:vnā frequēter pro qualibet ciuitate munita.Et sic:qz ille Zacharias fuit fidelis pro/ pheta:z in magna fama populi:vocatur iste qui forte si/ militer erat fide dignus populo loci illi⁹.¶ Ad 5m dicen dum/q non est similis obiectio:qz quod supradictū est: opz intelligere de destructione solum:pp hoc q dixit de relinquet.Sed hoc potest intelligi de persecutiōe facta per Tegalphalasar qui destruxit Damascū.4.Reg. 16.Et spoliauit regnū samarie.4.Reg.15.Unde signan ter dicit.[Auferet]fortitudo damasci:z spolia samarie. Et hoc fuit satis de propinquo.¶ Notandus super illo ℞bo[librum grandem.]Qz sacra pagina dī liber ꝓ gran dis:q̄tum ad grande contentum.Prouer.8.Audite me qñ de reb⁹ magnis locutura sum:z aperient labia mea vt recta predicent.2° signatus q̄tum ad visus.infra.29. Et erit vobis visio omniū:sicut ℞ba libri signati.3° in/ uolutus ꝓpter multiplicem sensus.Ezech.2.Et vidi z ec ce manus missa ad me in q̄ erat inuolutus liber.4° amq rus:ppter laboris studium.Apoc.10.Et accepi librū de manu angeli z deuorauī eum:z erat in ore meo tanq̄ mel dulce:z cum deuorassem eum amaricatus est venter me us.Prouerb.8.Qui mane vigilauerint ad me inuenient me.5° dulcis:q̄tum ad effectus.Ezech.3 Comede volu/ men illud:z comedi illud:z factum est in ore meo quasi mel dulce.6° volans/q̄tum ad intellectum.Zach.5.Vi/ di z ecce volumē volans.Job.39.Numquid ad preceptū tuum eleuabitur aquila:z in arduis ponet nidum suum. 7° viuificans q̄tum ad fructum.Eccl.24.Dec omnia li ber vite z testamentum altissimi z agnitio veritatis.Pro uerb.8.Qui me inuenerit:inueniet vitam.

¶ Quia anteqū sciat puer vocare patrē suum z matrem suā:auferet fortitudo damasci:z spolia samarie coram rege assyriorum. Et adie/ cit dominus loqui ad me adhuc dicens. Pro eo q̄ abiecit populus iste aq̄s syloe que va/ dunt cum silentio:z assumpsit magis rasin z filū Romelie:ppter hoc ecce dñs adduc/ et super eos aquas fluminis fortes z mul/ tas:regem assyriorum z omnē gloriam ei⁹.Et ascēdet sup omnes riuos eius z fluet super vniuersas ripas eius:z ibit per iudam inun dans:z transiens vsq̄ ad collum veniet.Et erit extensio alarum eius implens latitudinē terre tue o emanuel.

D ¶ Dic ponitur signi expositio.Et fm literalem expōnez iam pater:fm aliam ℞o.[Anteqū sciat]sciētia creata[pa trem]punitionis Joseph:vel deū.[Auferetur fortitudo damasci:z spolia samarie]fm hoc potest etiaz referri ad captiuitatem samarie.[Et adiecit.]Dic describit ipsius destructionis factus.Et circa hoc tria facit.Primo ponit punitendoz culpam. 2° punientium potentiaz.ibi[Ecce adducet dominus ⁊c.] 3° ponit ipsaz penam.ibi[Et ascen det ⁊c.]Dicit ergo p.[Et adiecit.]Primo signum datur. [Aquas syloe.]Syloe est qdam fons qui nascitur ad pe des montis syon:cuius aque per horas exiliūt z plane vadunt:vnde significant reges iuda qui qñq̄ boni z po tentes:qñq̄ mali z imbecilles fuerunt.Et tñ legitime z quiete regnauerūt cōparione regum israel:qui omnes co gebant populum ad idola.Sed vī q̄ hoc non sit eis im putandū pro culpa:qz hoc dīl voluntate factus est:sicut dī.3.Reg.12.A me factum est verbū hoc.Et dicendus/ q̄ dñs iuste voluit q̄ reges iuda paterent hoc damnuz ppter culpam Salomonis.de quo.3.Reg.xj.Sed illi male z ppter supbiam cordis hoc fecerūt:qz nolebāt da re cōducta tributa:sicut legit.3.Reg.12.Uel aliter.[Ab iecit populus iste].i.ptemserunt z pfecuti sūt:sequētes malitiam duoz regum.Et hec vī esse intentio p id quod sequitur.Et assumpsit magis rasin ⁊c.¶ Propter hoc ⁊c.] Dic describit hostiū potentia.Et p ponitur metaphora: q̄tum ad q̄tuor.[q̄tum ad diuinum auxilium.[Ecce do minus adducet.]q̄tum ad impetum[aquas fluminis:] q̄tum ad robur[fortes:]q̄tum ad numerum.[z multas.] 2° exponit metaphoram.[Regem assyriorum:z omnē glo riam eius].i.exercitum ei⁹.infra.6.Ecce populus veniet de terra aquilonis:z gens magna consurget.Glo. dicit q̄ intelligit de Senacherib.Sed contra quia ipse non va stauit Samariam:sed Salmanasar sicut dicitur.4.Re gum.17.Ad hoc dicunt quidam q̄ idez dicitur Salma nasar/z Senacherib.Sed patet hoc esse falsum per id quod dicitur Tob.pmo.Qz mortuo Salmanasar:regna uit Senacherib filius eius pro eo.Et ideo dicendum/ q̄ regnāte salmanasar iam sene:filius eius erat in exerci tu:z ideo idem exercitus est vtriusq̄.Unde logitur de to ta illa vastatione que facta est per illos reges assyriorum: q̄si de vno per secutore:propter vnitatem regni.[Et ascē dit.]Dic ponit ipsaz penam:z seruat metaphoram:quia aque abundātes altiores sunt.Unde dicit.[Ascendet su per omnes riuos].i.principes.[z super ripas].i.terras. Ezech.38.Ascēdet indignatio mea in furore meo:z in ze lo meo.[Et ibit per iudam.]Dic tribulationez ponit re dundantē in duas tribus.Et pmo ponit tribulationis re dundantiam.[Et ibit].i.aquaz impetus[per iuda]idest per terram iudee[inundans]seruat metaphoram.Quā do enim abundant aque:emittunt vndas extra alueum suum in agros vicinos.Et dicit.[Ibit:]quia non habe bunt perfectum dominum.Hiere.47.Ecce aque descen dent ab aglone:z erunt quasi torrens inundans:z opient terraz z plenitudinē eius:vrbes z habitatores ei⁹.2° pse cutionis abundantiā.[Et transiēs vsq̄ ad collū veniet.]

Glo. dicit.

Solo falsa.

Solutio ha.

loquit metaphorice ꝯsi diceret in tanta abundantia redundabunt q si aliqs vellet aquas trāsire: t veniret sibi vsq; ad collū ꝯsi fere sumergerent in eis in quo significatur q fuerint ꝓpe captiuitatē sic infra. 36. Exec. penult. Et ecce aque redundantes a latere dextro. 3° exercit⁹ copiam. [Et erit extensio alaꝝ eius] i. pncipū eius. [iplēs] pre multitudine. [latitudiné terre tue] i. iudee. [O emanuel] xpe qui de ea nasci venisti. Misit n. pncipes suos senacherib ad capiendā hierusalē infra. 36. De his alijs. Exech. 17. Aquila grādis magnaꝝ alaꝝ. longo mēbroꝝ tractu: plena plumis t varietate: venit ad libanum: t tulit medullā cedri: t sumitatē frondiū eius: t transportauit eam in terrā canaan in vrbe negociatoꝝ posuit illam.

¶ Congregamini populi t vincemini t audite vniuerse ꝓcule terre. Cōfortamini t vincemini: accingite vos: t vincemini: inite cōsilium t dissipabitur: loquimini verbū t nō fiet: quia nobiscum deus. Hec enim ait dñs ad me. Sicut in manu fortis erudiuit me: ne irem in via populi huius dicens. Non dicatis: coniuratio. Omnia ei⁹ que loquitur populus iste: coniuratio est. Et timoꝛe eius ne timeatis: neq; paueatis. Dñm exercituum ipsum sanctificate: ipse panoꝛ vester t ipse terroꝛ vr: t erit vobis in sanctificationez: in lapidem aūt offensionis t petram scandali duabus domibus israel: t in laqueum t in ruinam habitantibus hierusalem. Et offendent ex eis plurimi: t cadent t conterentur t irretientur t capientur. Liga testimoniū: signa legē in discipulis meis: expectabo dominū qui abscondit faciem suaz a domo Jacob: t prestolaboꝛ eum. Ecce ego t pueri mei quos dedit mihi dominus in signum t in portentum israel: a domino exercituum q habitat in monte syon.

E ¶ Quia dixerat q precauio assyrioꝝ aliquo modo redūdaret in duas tribus. Dic ꝓfortat cor eq illa precautione non sint finaliter captiuandi: nō etiam a decem tribubus t syris subiugandi. Et diuidit in pces duas. In p⁹ ponit diuinaz ꝓfortationē. In z° remouet diuinoꝝ cōmunicationem. ibi [Et cū dixerint ad vos] rē. Circa p⁹ duo ponit. °Prio bestis irrisionē. z° bestis instructionem. ibi [Doceni ait dñs]. Circa p⁹ duo facit. °Prio ponit irrisio vel insultatio. z° irrisiōis rō. ibi [Quia nobiscū deus]. Irridet aūt pugnantiū exercitum: sapientū ꝓfiliū: t dñoꝝ preceptum. Dis. n. tribus bella prosperant. Exercitus aūt tribus imalescit. s. multitudine. Et q̄tum ad hoc dicit. [O populi] syrie t samarie. [Congregamini] vt sitis multi. [t vincemini: ioño contra vos pugnante per quoscunq; suos ministros. Et nō solū vos sed] audite [hoc idē] vniuerse terre. [Et est sacrosmos. i. q̄dam species tropi: que dr esse quedā plena odio atq; bestilis irrisio. Joel. 3. Erūpite t venite. Oēs gentes de circuitu: t congregamini: ibi occumbere faciet dñs robustos tuos. z° imalescit in pugnantiū fortitudie corporis t ai. Et q̄tum ad hoc dicit. [Confortamini]. Joel. 3. Infirm⁹ dicatq; fortis ego sum. 3° imalescit armoꝝ i munitione. [Accingite vos] Quō p̄tinet ꝓpie ad gladios: sed inde transumit ad omnia arma. j. Mach. 4. Accingimini t estote filij potētes: t estote parati mane vt pugnetis aduersus natiōes bas q̄ venerunt disperdere nos t sancta nra. Q̄tum ad cōsilium. [Inite ꝓsilium t dissipabit]. Job. 5. Qui comprehendit sapientes in astutia eoꝝ t consilia prauoꝝ dissipat. °Proi. 21. Non est sapiētia t nō est prudentia nō est, consilium ꝫ dñm. Q̄tum ad preceptum dominoꝝ de bis que post ꝓfilium eligūt [loquimini verbū t nō fiet]. Supra. 7. °Pone nam⁹ regē in medio eius. Regem. n. qué eligebant annunciabāt plebi: vt dicit Hieron⁹. Nōem ponit interp̄tando nomē Emanuel. [q nobiscum deus]. Ro. 8. Si deus pro nobis: q̄s ꝓtra nos. Dicē. 3. Et bellabunt aduersum te: t non ꝓualebūt: q̄t ego tecū sum vt saluem te t eruam te dicit dñs. ¶ Dec. n. ait rē. Dic ponitur populi in structio. Et p̄ docet qd nō timendum. z° quid timendū. ibi [Dñm exercituū rē.] °Prio diuidit in duas partes. s. in doctrine ꝓbationem: t in ipsius traditionem. ibi [Nō dicatis rē.] Probat aūt non esse timēdos hostes dupliciter. °Prio per dñi preceptū. vnde dicit. Ita vincemini o hostes. [Eni] i. q̄t [hec] que dicta sūt [ait dñs ad me.] Et iō ne timeatis. Nume. 23. Non est deus q̄si homo vt mentiatur: nec vt filius hois vt mutetur. z° suo exēplo ait: sic eo dñs ad me dicens ad vos que sequent ad erudiendū vos. [Sic erudiuit me] i. ne imitarer eos in malitia sua: t hoc [in manu fortis] i. in tribulatione. Uel non solū docens quid faciendū: sz etiam dans grām virtutis ad complendum. Treñ. 3. De excelso misit ignem in ossib⁹ meis t eruduit me. [Ne dicatis rē.] Dic ponit ipsa doctrina. °Prio ꝓhibet timoris vbum. [Non dicatis coniuratio:] duaꝝ gentium quasi nobis timēda est. [Quia n. que loquitur popul⁹ iste: coniuratio est:] ꝓtra me. Unde si me sociāt vobis in coniuratione: sentient me vobis sociū in defensione. Exo. 16. Non ꝫ nos est murmur vr̄m: sed ꝫ deum. infra. 50. Stemus simul. Quis est aduersarius meus: Accedat ad me. z° prohibet passionis motū. [Et timoꝛē eius ne timueritis.] Timoꝛ t panoꝛ differunt fm magis t minus. Timoꝛ n. facit motum cordis fm systolez: sz panoꝛ ꝯsi immobilitat coꝛ. ps. Si ꝓsistant aduersū me castra nō timebit coꝛ meū. ¶ Dominū exercituū rē.] Dic instruit eos quō timendus sit. Et p̄mo ponit legem. z° legis obsconsionē. ibi [Signa legem rē.] Circa p⁹ tria facit. °Primo ponit legis ꝓceptum. z° obedientiū fructum. ibi [Et erit vobis rē.] ꝫ° penā rebellū. ibi [In lapidem aūt rē.] °Precepium aūt est vt deus honoret. [Sanctificate dominū exercituū] in vobis ipsis: t in sanctitate seruiatis ei. ipse panoꝛ vr̄ ꝫfectum dñs. ps. Beatus vir q timet dominū [ipse terroꝛ] ꝫfectum vltoꝛ. Matth. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: aiam aūt non pñt occidere. Sed potius timete eum q pōt aiam t corpus in gehēnā perdere. Hoc exponit °Petrus de cbto. p⁹ °Pe. 3. Timorem aūt eoꝝ ne timueritis t non ꝓturbemini. Etiā videt intentio ꝓpbete pp eam que sequit. ¶ Nota sup illo verbo. [Sicut in manu fortis erudiuit rē.] Qō est man⁹ diuina triplex. °Prio est manus diuine potētie. Et hec est triplex. °Prio creantis. Job. x. Manus tue fecerūt me t plasmauerūt me. z° ptinentis. ps. In manu tua dñe omnes fines terre. ꝫ° protegētis. ps. 49. In vmbra manus sue protexit me. z° manus est manus iustitie. Et ista est triplex. °Prima tangētis ad ꝓbandum. Job. 19. Manus dñi tetigit me. x° flagellantis, ad purgandū. x⁹ Mach. 6. Nam t si in pñti tpe a supplicijs boium crīpiar: sed manus oipotentis nec viuus, nec defunctus effugiam. ꝫ° oppimentis ad cōdemnādū. Deb. horrendū est incidere in manus dei viuentis. ꝫ° manus est manus misericordie. Et ista est triplex. °Prima sanātis. Job. 5. Ipse vulnerat t

medet: percutit/ꝛ manus et⁹ sanabunt. 2° pascentis. ps. Populus pascue eius ꝛ oues man⁹ et⁹. 3° coronatis, sap. accipient regnum decoris ꝛ diadema spei de manu dñi.

G ¶ Et erit vobis ꝛc. ¶ Dic ponit obedientiuz fructū in sanctificatione. ⌊ scōs facietvos. ¶ Lcui. 22. Ego dñs q̄ sanctifico vos. ⌊ in lapidē. ¶ Ponit rebelliū ipedientium pena sub metaphorā viatoꝝ. Et p̄ ponit occasionē. 2° pene p̄ceptionē. ibi ⌊ Et offendēt ꝛc. ¶ Occasionē āt ponit. Prio q̄ntum ad populū. 2° q̄ⁿ ad p̄ncipes. ibi ⌊ Jn laqueū ꝛc. ¶ Primū ponit sub metaphora lapidis existētis in via: q̄ impedit viatorē. ⌊ p pedis lesionē: ꝛ per casus occasionē. Et silr̄ christ⁹ fuit icredulis ex iudeis occasio lesionis ꝛ casus: nō ex culpa sua ſz illoꝝ. Dicit q̄. ⌊ erit duabus domib⁹ israel ¶ i. infidelib⁹ de decē ꝛ duab⁹ tribub⁹. vel scribis ꝛ pharisēis. ⌊ Jn lapidē offensionis ¶ q̄ntum ad lesurā. Ro. 9. Offenderūt. n. in lapidē offensionis. ⌊ Et in petrā scādali. ¶ in qua pes impingit ad casuz. Scādaluz grecelatine pedis ipactio. ¶ Lozi. j. Nos aūt p̄dicamus christum crucifixū: iudeis q̄dem scandalū: gentib⁹ aūt stultitiaz. Et q̄ p̄ncipes magis chīo resiterūtiō q̄ntus ad eos aggrauat. Et erit ⌊ habitātib⁹ hierlm. ¶ Que erat vrbs p̄cipū ⌊ in laqueū. ¶ stant aialia capiunt laqueo: ꝛ hoc ē grauius q̄ offensio. ifra. 34. Qui se explicuerit de fouea: incidet i laqueū. ⌊ Et in ruinā ¶ q̄d est magis q̄ casus simplex. Luc. ꝛ Ecce hic posit⁹ est in ruinā. Et q̄ occasiōes q̄nq̄ aliqs deuitat ꝛ nō incurrit: iō hoc remouet: ꝛ oīdit pene p̄ceptionē: ꝛ dicit. ⌊ Et offendēt ¶ ptra id q̄d dixit: offensionis: p infidelitatē: ptra scandalū Ro: ⌊ cadent ¶ a dignitate regni. Matth. 8. Filij aūt regni eyctent in tenebras exteriores. ⌊ Conterē ¶ q̄ntum ad ruinā pene. famis ꝛ gladij. Matth. 21. Qui ceciderit sup lapidē istuz confringetur. Sup quē Ro ceciderit ꝓteret eū. Q̄ntum ad laqueū dicit. ⌊ irretient ꝛ ¶ funibus pctōꝝ ꝛ pplexitatū: que q̄ nō rūpent. ⌊ capient: ¶ a romanis. Proner. 5. Funib⁹ pctōrum suoꝝ ostringit. ⌊ Liga testimoniū ¶ i. inuolue ppbetiam ō chīo obscuritate ne videāt iudei: q̄ idigni sūt. ⌊ Signa legē. ¶ signare duo significat: q̄nq̄ claudere sub sigillo. Et sic dicit. ⌊ Signa legē ¶ veterē sub figuris. ⌊ Jn discipulis meis ¶ i. quoniq̄ discipuli mei apiant p̄dicādo p mūdū. Dan ꝛ. Claude sermones ꝛ signa libꝝ vsq̄ ad tps statutū: vel ⌊ in discipulis meis ¶ ab scōde. Q̄nq̄ significat expressionē figure. ps. Signatū est sup nos lumen vultⁿ tui dñe. Et sic ⌊ signa: ¶ in aia ⌊ discipulis meis. ¶ 2° abscondit exspectationē. ⌊ expectabo. ¶ Michee. 7. Ego aūt ad dñm aspiciā. Expectabo dñm saluatorē meū. Expectati reprehensionez. ⌊ Ecce ego ¶. ⌊. chīs ⌊ ꝛ pueri mei ¶ apli ⌊ quos dedit mihi dñs. ¶ Jo. 17. Tui erāt ꝛ mihi eos dediſti ⌊ in signū ¶ i. vt faciāt signa ⌊ ꝛ in portentū. ¶ Mirꝝ q̄ sua magnitudine portendit. Et hoc fiet ⌊ a dño q̄ habitat. q̄ cultum vel p fidem ⌊ in syon. ecclesia. Zach. 3. Audi Jesu sacerdos magne: tu ꝛ amici tui q̄ habitāt coram te: q̄ potentes sunt. Quidā exponūt hoc de Esaia ⌊ ꝛ pueri ¶ ppbete sm hoc. ifra. 20. Sicut ambulauit seruus me⁹ Esaias nudus ꝛ discalciat⁹: triū annoꝝ signū ꝛ portentū erit super egyptū: ꝛ sup ethiopiā. Quidā: de filijs Esaie ⌊ ꝛ pueri. ⌋

¶ Et cū dixerint ad vos; querite a phitonib⁹ ꝛ a diuinis q̄ stridēt in incātationibus suis: nunq̄d nō populus a dño suo requiret visionem p vivis ac mortuis? Ad legez magis ꝛ ad testimoniū. Q̄ si non dixerint iuxta verbum hoc: nō erit eis matutina lux. Et transibit per eam ꝛ corruet ꝛ esuriet: ꝛ cū esurierit irascetur ꝛ maledicet regi suo ꝛ deo suo. Et suscipiet sursum ꝛ ad terram intuebitur ꝛ ecce tribulatio/ꝛ tenebre/ꝛ dissolutio/ꝛ angustia/ꝛ caligo persequens: ꝛ nō poterit auolare de angustia sua.

H

¶ Dic remouet omnioꝝ cōiectionē. Et circa hoc tria facit. Prio ponit hostiū: ꝛ hec falsuz cōiectio. ⌊ Et cū dixerint ¶ hostes vīi. ⌊ q̄rite a phitonib⁹ ¶ q̄ vobis p̄dicunt mala: ꝛ nobis bona. Phiton hebraice: eos abyssi. Et dic̄ Dicrony. Qz dicunt̄ apolline phiton: qz hoc gen⁹ artis magice inuenit̄ p quod videntur mortui suscitari ꝛ de futuris aliq̄ predicere. sic̄ legit̄. j. Reg. 28. Rabanus dicit q̄ est nomen maligni spūs. Item Dicrony. dicit q̄ dī Phiton q̄ hz diabolū in ventre ⌊ ꝛ a diuinis ¶ q̄ sibi actū dei vendicant in p̄dictione futuroꝝ: ꝛ p̄cipue q̄ntum ad cultū falsoꝝ deoꝝ ⌊ qui stridūt ¶ q̄si insani. 3. Reg. 18. Clamabant voce magna ꝛ icidebāt se iuxta ritū suū cultris ꝛ lanceolis donec pfunderent̄ sanguine. Deut. 18. Non sit maleficus nec incantator: nec q̄ phitones cōsulat nec diuinos: ꝛ q̄rat a mortuis veritatē. Oia. n. hec abominat̄ dñs. 2° docetur risio. ⌊ Nunq̄d non populus ꝛc. ¶ vel ⌊ vivis ꝛ mortuis ¶ i. loco deoꝝ vioꝝ q̄ sunt simulatus hoium ꝛ mortuoꝝ ꝛ vivoꝝ. Vel querim⁹ visionē p vivis ꝛ mortuis. sic̄ ꝛ vos. ⌊ a dus vīis q̄ sunt similes mortuis. ⌊ Ad legem magis ¶ q̄ prohibet talia: vel q̄ docet q̄ est expectādū ⌊ testimoniū ¶ scripture. 3° ponit iobedienciū cōminationez. ⌊ Q̄z si nō dixerit. ⌊ Et facit tria. Prio cōminat̄ penā. 2° ⌊ pena patientiā. ibi ⌊ Et cū esurierit. ¶ 3° desperationis tristitiam: ꝛ desperatiōe Dicit q̄ prio. ⌊ Q̄z si nō dixerit iuxta hoc Ro uz: ¶ ridentes. ⌊. vel faciemus q̄ ⌊ nō erit eis matutina lux ¶ i. chīs tenebras pellens. Jo. ¶ Erat lux vera q̄ illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundū. ⌊ Et trāsibit p eaz. ¶ congregationē ad alios: nō manēs in eis. ifra. 58. Ecce ad suz q̄ misericors sum dñs de⁹ tuus: ⌊ ꝛ correxit ¶ in dānationē ꝛ Ro uz vel. ⌊ ꝛ esurict. ¶ Amos. 8. Ecce ego mittā famē in terrā: nō famē panis: nec sitim aque: ſz audiendi Rbum dei: vel lux ꝛ solationis: ⌊ ꝛ corruet ¶ in dānationē. Sap. 3. Ruit hierusalē ꝛ iuda q̄ cidit ⌊ ꝛ esuriet ¶ pane. ⌊ Et cū esurierit ¶ p impatientiā q̄ntum ad irā cordis ⌊ irascetur. ¶ ps. Si nō fuerint saturati murmurabūt. Q̄ntum ad blasphemiam oris ⌊ ꝛ maledicet. ¶ Apoc. 16. Et blasphemauerūt deū celi p̄ doloribⁿ ꝛ vulneribⁿ: ꝛ nō egerūt penitētiā ex opib⁹ suis. ⌊ Et suspiciet sursuz. ¶ Dic ponit desperatiōis tristitiā. Et p̄ expectationē auxilij. ⌊ suspiciet sursuz ¶ de celo querēs auxiliū. ⌊ ꝛ ad terrā intuebit̄: ¶ ad auxiliū de terra. supra. 5. Aspiciet in terra: ꝛ ecce tenebre tribulationis. 2° iminētia periculi. ⌊ Et ecce tribulatio ¶ pusa ⌊ ꝛ tenebre ¶ q̄ntum ad ofilliū resistēti ⌊ dissolutio ¶ ptra consortationē ⌊ ꝛ angustia ¶ q̄ntum ad pplexitatem: ⌊ ꝛ caligo psequens ¶ q̄ntum ad psecutionem. 3° liberationis impossibilitatem ad similitudinez auis capte. ⌊ ꝛ non poterit auolare de angustia sua. ¶ Econtrario est de iustis. ps. Laqueus contritus est: ꝛ nos liberati sumus.

¶ Capitulum. IX.

PRimo tempore alleniata est terra Zabulon/ꝛ terra Nepthalim/ꝛ nouissimo aggrauata est via maris trās iordanem galilee gentiū. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucez magnā: habitātibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Adulciplicasti gentez: nō magnificasti letitiam. Letabuntur coram te

De phitonisa Dicronymus.

Rabanus.

Dicronymus.

fiat

sicut qui letant̃ in messe: sicut exultant victores capta preda quãdo diuidunt spolia. Jugum eni oneris eius: ⁊ virgaz humeri eius ⁊ sceptruz exactoris eius superasti: sicut in die madian. Quia omnis violenta predatio cũ tumultu ⁊ vestimentũ mistum sanguine erit in combustionẽ: ⁊ cibus ignis. Parvulus eni natus est nobis: ⁊ filius datus est nobis. Et factus est principatus super humerꝝ eius: ⁊ vocabit nomẽ eius admirabilis consiliarius: deꝰ fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. Multiplicabitur eius imperiuz ⁊ pacis nõ erit finis: super solium Dauid ⁊ sup regnũ eius: vt ꝓfirmet illõ ⁊ corroboret in iudicio ⁊ iustitia amodo ⁊ vsqꝫ in sempiternũ: zelus dñi exercituũ faciet hoc.

A **Hic ponit** destructionis modũ ⁊ ordinẽ. Et ꝑmo ꝑm diuersitatẽ punitorꝝ. 2° ꝑm diuersitatez penarũ. ibi. Uerbũ misit ⁊c. Ꝓria in tres ꝑm tres persecutiones factas ab assyrys in terram ꝓmissionis. ꝑ eni Tegalphalasar: regnante Phacee in samaria: captiuauit duas tribꝰ ⁊ dimidiã que erat vltra iordanẽ respectu hierusalẽ: ⁊ de tribu Zabulon ⁊ Neptaliz: que erant citra iordanẽ tñ qõ posset equiperari dimidie tribui. Et ꝯtuz ad hoc dicit. Prio tpe. i. tẽpore ꝑme captiuitatis. terra Zabulon ⁊ terra Neptaliz alleviata. i. minorata habitatoribꝰ suis q; forte remanẽtibus nõ fuit multum grauc: qa remanserũt eis plures possessiones. Et de hoc dñi 4ˡ Reg. 15° venit Salmanasar 9° ãno Osee: ⁊ captiuauit reliquos ex decẽ tribubus q erant citra iordanem respectu Judee: ⁊ ꝯtuz ad hoc dicit. nouissimo. i. in vltima captiuitate ghali decẽ tribuũz. via maris. i. regio ꝑ quã itur ad mare genesareth. galilee. i. que est in galilea. gentiũ. que est trãs iordanẽ respectu assyrioꝝ. ꝯtuis citra respectu Judee. aggrauata. i. grauꝫ põdere tribulationis pressa. Est aũt duplex galilea: vna in tribu Zabulon: alia in tribu Neptaliz: vicina Tyro: ⁊ dicit gẽtiz ista: vel ꝓpter multas gẽtes que habitabãt ibi: vel ꝓpter dominiũ qa dederat eaz Salomon regi Tyri. 4ˡ Reg. 17. 3° venit Senacherib: ⁊ ciuitates Juda cepit: ⁊ hierusalẽ obsedit: sicut dicit 4ˡ Reg. 18. Et de ista tertia ꝑsecutione logitur hic. ꝓpheta. dicẽs. populus. i. ꝓmittit iudeis salutem. Uñ duo facit. ꝓmo promittit salutis grãm. 2° assignat cãm. ibi. Zelus dñi exercituz ⁊c. Circa ꝑmum tria facit. ꝓmo ꝓmittit salutem. 2° ꝓsequitur salutionis ordinẽ. ibi. Multiplicasti ⁊c. 3° describit ipsum saluatorem. ibi. Parvulus ⁊c. Promittit aũt eis salutem cõtra duo. cõtra ꝓplexitatez. Et quãtuz ad hoc dicit. populus. Judee. q ambulabat. i. ꝓcedebat i negocijs suis. in tenebris. subiectionis. vidit lucẽ magnã. die ꝓsolationis. ꝓtra penegrauitatẽ. habitãtibus in regiõe vmbre mortis. i. iudee que ꝓpter grauẽ persecutionez erat simildo mortis. lux orta est eis. diuine ꝓsolationis. ifra. 60. Surge illumina. re hierusalez qa venit lumẽ tuum ⁊ gloria dñi sup te orta est. Multiplicasti gẽtem. Ibic ponit saluationis ꝓcessum ⁊ ordinẽ ꝯtuz ad quatuor. Prio quãtum ad hostiũ frustrationẽ. Et ꝯtuz ad hoc dicit. Multiplicasti gẽte. in exercitu Senacheribꝰ ⁊ nõ magnificasti eis letitiaz: vt implerẽt qõ ꝓpposuerãt. Job. 5. Cõsilia prauoꝝ dissipat. Scõo hostium spoliationẽ q; fuit vel quãdo illis interfectis ab angelo: sicut dicit. ifra. 36. Populus egressus ẽ ad colligenda eoꝝ spolia. vñ ꝓparat messoribus ⁊ victoribus. letabũtur. ifra. 35. Gaudiũ ⁊ letitiã obtinebunt: ⁊ fugiet ab eis dolor ⁊ gemitus. 3° seruitutis liberationẽ. Tyrãni eni onerant ꝓceptis. Et ꝯtuz ad hoc dicit. Jugũ eni oneris eius. scz Senacherib: quod deposuit. Afflictiõt pemis. Et ꝯtuz ad hoc dicit. ⁊ virgã humeri eius. i. qua humeros ꝛberabant. Spoliant rebus: ⁊ ideo dicit. Sceptꝝ exactoris eius. infra. 14. Quo cessauit exactor: quiet tributũ: im hoc facilr fiet. sicut in die madiã. i. sicẽ Gedeõ madianitas dereuit. Judic. 7. 4° Quãtũ ad postiũ punitionẽ. Et hec eueniet. qa eis violenta ꝓdatio cũ tumultu. i. violenti ꝓdatores: quãtũ ad nocumẽtũ qõ iferebãt in rebus. ⁊ vestimẽtũ mistũ sanguine eoꝝ quos occidebant: ꝯtuz ad nocumẽtũ iflictũ in ꝑsonis. erit in combustione. Ad literam eni combusti fuerunt. ifra. 10. Et subtus gloriam eius ardebit succẽsio quasi combustio ignis. B ¶ Parvulus eniz natus est nobis ⁊c. Hic describit saluatorẽ. Et ꝓmo quãtũ ad receptionẽ. 2° ꝯtuz ad notationez. ibi. ⁊ vocabit. 3° ꝯtum ad potestatẽ. ibi. multiplicat eius imperiuz ⁊c. Recepimus aũt in nã nostram natiuitatẽ. Parvulus natus est nobis. Luc. 2. Euangelizo vobis gaudiũ magnũ: qõ erit omni populo: qa natus est nobis hodie saluator q est Chꝰ dñs in ciuitate Dauid. Recipimus in notitiam nostram: in patris affectione. Matth. 17. Hic est filius meus dilectus in quo mibi bñ cõplacui: ipm audite. Bern. Puer leuiter placari põt: sacile cõdonat: pauperes sumus ⁊ paruz dare possum⁹: tñ pro illo paruulo possumus recõciliari erga Chꝰm paruluz si volumus. Et filius datus est. Recipimus etiã cũ in diuina reuerẽtia ꝑ passionẽ. Ut in nomine Jesu omne genu flectat̃ celestiũ terrestriũ ⁊ infernoruz. Phil. 2. Et factus est ꝓncipatus. i. cruꝫ ꝑ quã in principatũ exaltatus est. Jo. 19. Et baiulãs sibi crucẽ exiuit in eũ qui dicit calvarie locus. Et vocabitur. Hic ponit eius notationẽ: ⁊ ꝓmo nomẽ exprimẽs sapiaz diuinã. admirabilis. ips. Mirabilis facta est scia tua ex me. Uñ oia opa eius mirabilia fuerũt: ⁊ ꝑcipue in vnione eoꝝ duaꝝ naturarum in vna ꝑsona: ꝯtuz ad humanã. Cõsiliarius. scõsilia ꝓcepta superaddẽs. Eccl. 6. Cõsiliarius tibi sit vnus de mille. Exprimẽs potẽtiam diuinã. deus. ifra. 45. Uere tu es deꝰ absconditus. Humanã. fortis. in virtute. Job. 9. Sapiẽs corde est: ⁊ fortis robore. 3° nomẽ exprimẽs bonitatẽ affluentiã ꝯtuz ad diuinã. pater futuri seculi. i. gliosus filios in gloriã. Deu. 2. Decebat eni cuz ꝓpter quẽ oia ⁊ ꝑ quẽ oia: qui multos filios in gloriã adduxerat auctorem salutis eoꝝ per passionẽ ꝓfirmari. ifra. 22. Et erit ꝯsi pater habitãtibus hierusalẽ. Ꝯtuz ad humanã. ꝓnceps pacis. inquantum est mediator. Ipse eni pax nostra: q fecit vtraq; vnũ. Eph. 2. Col. 23. Pr neqs dei es apõ nos ⁊c. ¶ Multiplicabit. Hic describit eius potestatem. Et ꝑ ꝯtuz ad regni magnitudinẽ. 2° quãtum ad regni nobilitatẽ. Super solio ⁊c. 3° ꝯtuz ad eternitatẽ. ibi. Amodo ⁊ vsqꝫ ⁊c. Circa ꝓmuz duo ponit. ꝓmo regni magnitudinem. Multiplicabit eius imperiuz. Dan. 7. Et oẽs reges seruient ⁊ obedient ei. Quãtum ad pacis gestem. Et pacis nõ erit finis. ifra. 26. Serumabis pacẽ: qa in te speranim⁹. Sup solio Dauid. Hic describit regni nobilitatẽ. Super solio Dauid. i. ecclesiam que significat in regno Dauid. Luc. 2. Dabit ei dñs deus sedẽ Dauid patris ei⁹. Ꝯtuz ad effectũ regni. vt confirmet sed resistendũ: ⁊ corroboret etiã ad ipugnandũ. in iudicio. i. per iudicium. Dicre. 23. Regnabit rex ⁊ sapiẽs erit: ⁊ faciet iudicium ⁊ iustitiã in terra. Quãtũ ad eternitatez. amodo. i. a tpe incarnationis. ⁊ vsqꝫ in sempiternũ. Dan. 7. Potestas ei⁹ potestas eterna: que nõ auferet̃: ⁊ regnuz eius qõ nõ corrũ

pec̃. Ultimo ponit motiuũ ad cautandũ [Zelus].i.amor dei patris. Jo.10. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ suum vnigenitũ daret. Judei exponũt hoc de Ezechia. Sz pz qp regnũ eius nõ fuit corroboratũ in eternũ nec nota cõtinent sibi que significãt diuinã eminẽtiã. Propter qõ 70. subticuerunt: z posuerũt loco illoz: magni cõsilij angelus. ¶ Notãdus super illo ℞o [Parvulus natus est] qp Christus dr parvulus ꝓmo in natiuitate ꝓpter etatez. Matth.2. Intrantẽ domũ inuenerũt puerũ cũ Maria matre eius. 2° possessione ꝓpter pauptatẽ. 2° Lor.8. Scitis gratiã dñi nostri Jesu Chri: quoniã ꝓpter vos factus est egenus cum esset dives. 3° corde ꝓpter humilitatem. Matth.11. Discite a me qa mitis sum z humilis corde. 4° morte: ꝓpter mortis vilitatẽ. Sap.2. Morte turpissima ꝯdemnemus eum. Notãdus super illo ℞o. Datus est nobis. Qz Chr̃s datus est nobis. p̃ in fratrẽ. Lan.8. Quis mihi det fratrẽ meum suggentẽ vbera matris mee. 2° in doctorez. Joel.2. Filij syon exultate z letamini in dño deo vr̃o: qa dedit vobis doctorẽ iustitie. 3° in speculatorẽ. Ezech.3. Fili hois, speculatorẽ dedi te domui israel. 4° ꝓpugnatorẽ. Esa.19. Mittet eis saluatorẽ z ꝓpugnatorem qui liberet eos. 5° In pastorẽ. Ezech.34. Et suscitabo super eos pastorẽ vnũ qui pascat eas. 6° in exẽplũ operationis. Jo.13. Exẽplũ enim dedi vobis vt quemadmodũ ego feci: ita z vos faciatis. 7° in cibum peregrinationis. Jo.6. Panis quẽ ego dabo: caro mea est ꝓ mũdi vita. 8° in pretiũ redẽptionis. Matth.20. Filius hois non venit ministrari sed ministrare: z dare aiam suã redẽptionẽ pro multis. 9° in premiũ remunerationis. Apoc. 2. Vincenti dabo comedere mãna absc̃ditũ. ¶ Jtẽ notandũ sup illo verbo [Super humerũ eius] qp deus posuit sup humerum Chr̃i. ꝓmo peccata, sicut supra sanctorẽ. ifra.53. Deus posuit super cũ iniquitates oium nr̃m. 2° clauem: sicut sup sacerdotẽ. ifra.22. Et dabo clauẽ domus Dauid̃ super humerum eius: z aperiet z nõ erit qui claudat. 3° ꝓncipatũ sic̃ supra dñatorẽ hic. Factꝰ est ꝓncipatꝰ sup humerꝝ eius. 4° gloriã sicut supra triũphatorẽ. ifra.22. Et suspẽdã super eum oẽs gloriã domꝰ pr̃is ei°.

¶ Verbũ misit dñs in Jacob: z cecidit in israel. Et sciet oĩs ppl̃s effraim z habitantes samariam in superbia z magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderũt: sed quadris lapidib⁹ edificabimus: sycomoros succiderũt: sed cedros ĩmutabimus. Et eleuabit dominus hostes rasin sup eũ: z inimicos eius in tumultũ vertet; syriã ab oriẽte: z philistiim ab occidẽte: z deuorabũt israel toto ore. In oĩbus his nõ est auersus furor eius sed adhuc manus eius extenta. Et ppl̃s nõ est reuersus ad percutientẽ se: z dñm exercituũ nõ inquisierũt. Et disperdet dñs ab israel caput z caudã incuruantẽ z deprauantẽ die vna. Lõgeuus z honorabilis ipse est caput: z ꝓpheta docẽs mẽdaciũ ipse ẽ cauda. Et erũt qui beatificãt pplm iustũ seducẽtes: z q beatificant precipitati. Propter hoc sup adolescẽtulis eius nõ letabit̃ dñs: z pupillorum eius z viduaꝝ nõ miserebit̃. Quia oĩs hypocrita est z nequã: z vniuersus os locutum est stulticiã. In oĩbus his nõ est auersus furor eius: sz adhuc manꝰ eius extẽta. Succẽsa est eni quasi ignis impietas: veprem z spinaz vorabit. Et succendet̃ in densitate salt⁹: z cõuoluet̃ in superbia fumi. In ira dñi exercituũ cõturbata est terra: z erit populus q̃si esca ignis. Vir fratri suo non parcet: z declinabit ad dexteram z esuriet z comedet ad sinistram z non saturabitur. Unusq̃q carnem brachij sui vorabit: Manasses effraim: z effraim Manassen: z simul ipsi cõtra Judam. In omnibus his nõ est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extenta.

¶ Dic exequitur ordinẽ punitionis ꝯm diuersitatem penarum. Et ꝓmo cõmemorat culpã. 2° exeguntur penaz. ibi [Et elevabit rẽ.] Arguit aũt in eis culpã duplr. ꝓmo q̃tũ ad trãsgressionez diuini ꝓcepti. Unde dicit [Verbũ misit dñs in Jacob].i. in Juda: vel in toto populo: vt de Juda cõstituerent duces. Heri penultimo. Nõ auferet sceptrum de Juda: z dux de femore eius. Judic.9. p̃ 1 Reg.15. [z cecidit in israel].i. frustratũ est in israel.i. in decez tribubus que dimiserũt domũ Dauid. 3 1 Reg.12. Vel Achaz̃ regis vr. Osee.4. Si fornicaris tu israel nõ deliquat saltez Juda. 2° quãtũ ad executionẽ facti iquãtũ dicebãt se bene fecisse cecati superbia: ga tumor mẽtis obstaculũ est veritatis. Et ideo dic̃ [Et sciet oĩs populus effraim].i.10. tribuũ [z habitãtes samariã] quãtum ad ꝓncipes populi sciet.i. recognoscet se z culpã suã in penã: ga oculos quos culpa claudit: pena aperit [dicẽtes in superbia z magnitudine cordis] quantum in corde suo super alios se existimabant [z magnitudine] q̃tus ad ꝓsumptionẽ magnoꝝ que proponebãt lateres].i. reges de Juda g erant firmi [cecidẽrũt] ja nobis [sed quadris lapidib⁹].i. fortib⁹ regibus ex nobis [edificamus] regnũ vestrũ [succiderunt].i. hostes vt syri [sycomoros].i. reges iude ifructuosos [cedros].i. sublimes ex nobis [mutabimus].i. ponem⁹ loco illoꝝ. supra.7. Ponamus regẽ in medio ei⁹ filiũ tabeel. De superbia cordis. infra.28. Uh corone superbie ebrios effraim. ¶ Et eleuauit.] Dic exeguntur diuersitatẽ penaruz q̃tum ad tria in q̃bus cõfidebãt. ꝓmo cõminat cõtra federationem vicinoꝝ. 2° cõtra vnitatẽ personarũ quã se estimabant hr̃e habi [Et disperdet dñs rẽ.] 3° cõtra multitudinẽ populoꝝ. ibi [Succẽsa est rẽ.] Circa ꝓmum duo facit. ꝓmo ponit̃ punitio. 2° victoriosa pene ꝓparatio. ibi [In oĩbus rẽ.] Cõminatur aũt duo. ꝓmo futurã destructionem [Et leuauit dñs hostes rasim].i. assyrios [in tumultũ] belli de quo 4 1 Reg.16. 2° persecutiõis ipugnationem Et addiuet dñs [syriã ab oriente] sm suã terrez qui erãt amici [z philistiim ab occidente] qui iudaz impugnabãt [z deuorabãt israel] destruent [toto ore].i. toto affectu. Abach̃.3. Exultatio eoꝝ sicut eius q deuorat pauperẽ in abscõdito [In oĩbus his non est auersus furor eius] hic ponit̃ pene ꝓparatio: z secundo assignat̃ rõ. ibi [Et populus rẽ.] Preparatio autez ponit̃ in voluntate. [nõ est auersus furor. 4 1 Reg.23. Uerũtamẽ nõ ẽ auersus dñs ab ira furoris sui magni; quo iratus est furor ei° cõtra Judã. Et q̃tuz ad potestatẽ [manus eius] Loquitur more humano. supra.5. Et cõuertã manũ meã ad te: z excoquã ad purum scoriã tuã. Rõ addendi penaz pene: est incorrigibilitas ppli. Et hoc est qõ dicit [Et populus nõ est rẽ.] Dicit. 2. Frustra percussi filios vestros: disciplinã

scõo

E non receperũt. ¶ Dispdet dñs ⁊c.] Dic cõminat cõtra ꝓfidentiã de vilitate personarũ. Et ꝓmo ponit punitio. 2° vltionis pene preparatio. ibi [In oibus bis ⁊c.] Persone autẽ viles videbantur: vel ad defensionẽ. Et ꝑ hos ꝓmo. Uel ad diuine misericordie ꝓuocationem. ⁊ ꝑ hos. ibi [Propter hoc sup ⁊c.] Circa ꝓmũ tria facit. ꝓmo ponit dignitas ⁊ culpa: ⁊ culpa sub metaphora [caput] ꝗtũ ad principẽ [⁊ caudas] ꝗtum ad populũ [incurrãt] cõtra rectitudinẽ iustitie [deprauãt] vel refrenãtes. [prophetã. Ezech. 13. Et violabãt me ad pplm meũ. 2° exponit metaphorã [Lõgeuus] docens mẽdaciũ. Ezech. 22. Prophẽ autẽ eius linichãt eos absq; tẽpamento videntes vana ⁊ diuinãtes eis mẽdacia. 3° ponit penã [Et erũt seducentes q beatificant ⁊c.] seducti autẽ [qui beatificãtur [ꝓpriam] supra. 3. Populc meus qui beatũ te dicũt ipsi te decipiunt. Osee. 4. Corrues hodie: ⁊ corruet etiam ꝓpheta tecum. ¶ Propter hoc ⁊c.] Dic cõtra personas viles ad misericordiã ꝓuocandã: vel ꝓpter carnis integritatẽ [adolescentulis] .s. virginibus: vel ꝓ etatẽ] ⁊ pupillos] vel ꝓ infirmitatẽ [viduas] Et ꝓmo ponit punitio [Nõ miserebit] 2° ponit rõ quantũ ad simulationẽ in opere [qa ois hypocrita ẽ] ꝗtus ad malitiã i corde [⁊ nequã] ꝗtus ad falsitatẽ in ore [⁊ vniuersus os.] Job. 8. Spes hypocrite peribit. ¶ In oibus ⁊c.] vt supra exponit. [Succẽsa ⁊c.] hic cõnumerant cõtra cõfidẽtiam de multitudine populi. ꝓmo seditionẽ: deinde pene viteriozis preparationẽ. ibi [In oibus ⁊c.] Circa ꝓmũ duo facit. ꝓmo ponit metaphoraz. 2° expositionẽ. ibi [In ira dñi ⁊c.] Cõminatur autẽ penã seditionis sub metaphora combustiõis. Uñ ꝓponit cãm cõbustionis efficientẽ [Succensa est] ac si dicat. Impietas vestra est sicut ignis accensus ad comburendũ vos. infra. 50. Ecce oẽs vos accendentes ignẽ: accincti flãmis: ambulate in lumine ignis vestri. 2° mãlet veprem] .i. populũ vinosuz. supra. 5. Ascẽdent vepres ⁊ spine sup eam. 2° ipsaz cõbustionem [succẽdent in densitate saltus] .i. in syluã in qua sũt multe arbores ⁊ significat multitudo populi ⁊ effectus [cõuoluet] superbia fumi] .i. altitudinẽ fumi. Fumus eni ascẽdens ex igne: immolut cacumina arboz: ⁊ tribulatio seditionis obtenebrat visum boium. Joelis. ꝑ. Ignis comedit speciosa deserti: ⁊ flãma succendit oia ligna regiõis [in ira] que est ꝗsi ignis. Nau ꝓmo. Indignatio eius effusa est vt ignis [⁊ erit pplus ꝗsi esca ignis] infra. 50. Ambulate in lumine ignis vestri [Uir fratri suo] hoc exponit ꝗtum ad ipsaz cõbustionez [Et declinabit ad dexteram] hic cõicat cãdem penã sub metaphora famis. Et ꝓmo ponit metaphorã [declinabit] ꝗsi facta videant [ad dexterã] per quã amici significãtur [esuriet] adhuc malũ facere [ad sinistraz] inimicos [carnem brachy] .i. consanguineos. 2° exponit quãtuz ad ꝓsanguineos [Manasses Effraim: ⁊ effraim Manasses] q ambo filij fuerunt Joseph. 3° ꝗtuz ad hostes [simul ipsi cõtra Judã] Hiere. 9. Uis frater supplãtans supplãtabit: ⁊ ois amicus fraudulenter incedet. supra. 3. Et corruet populus vir ad virũ: vnusq; ad primum suum [In oibus bis non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius exten ta] Expone omnia vt supra.

¶ Capitulum. X.

Ueb qui cõdunt leges iniqs ⁊ scribentes iniustitiã scripserũt: vt opprimerẽt in iudicio paupes ⁊ vim facerẽt cause humilium ꝑ mei: vt essent vidue preda eoz: ⁊ pupillos diriperent. Quid facietis in die visitatiõis ⁊ calamitatis de lõge venietis? Ad cui⁹ ꝓfugietis auxiliũ: ⁊ vbi derelinquetis gl̃iam vestram: ne incurremini sub vinculo: ⁊ cuz interfectis cadatis. Sup oibus bis non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extẽta. Heb assur. Uirga furoris mei ⁊ baculus ipse est. In manu eius indignatio mea. Ad gẽtẽ fallacem mittã eum: ⁊ cõtra pplm furoris mei mãdabo illi: vt auferat spolia ⁊ diripiat predam: ⁊ ponat illũ in ꝓculcationẽ quasi lutũ plateaz. Ipse aũt nõ sic arbitrabit: ⁊ coz ei⁹ non ita estimabit: sed ad cõterẽdum erit coz eius: ⁊ ad intermitionẽ gentiũ non paucaruz. Dicet eni. Nũquid nõ principes mei sil̃ reges sunt? Nũquid nõ vt carebamis: sic clamo: ⁊ vt arphat: sic emath? Nunqd non vt damascus: sic samaria? Quõ inuenit manus mea regna idoli: sic ⁊ simulachra eoz de hierusalem ⁊ de samaria. Nũquid nõ sicut feci samarie ⁊ idolis eius: sic faciã hierusalem ⁊ simulachris eius? Et erit cuz ipleuerit dñs cũcta opera sua in mõte syon ⁊ in hierusalẽ: visitabo super fructum magnifici cordis regis assur: ⁊ sup gl̃iam altitudinis oculoruz ei⁹. Dixit eniz. In fortitudie man⁹ mee feci: ⁊ in sapiẽtia mea intelleri. Et abstuli terminos pploz: ⁊ principes coz despdatus sum: ⁊ detraxi quasi potẽs in sublimi residentes. Et inuenit quasi nidũ manus mea fortitudinẽ pploz: ⁊ sicut colligunt ouа que derelicta sunt: sic vniuersaz terrã ego ꝓgregaui: ⁊ nõ fuit q moueret pẽnã ⁊ aperiret os ⁊ gãniret. Nũquid gloriabit securis cõtra eũ q secat in ea? aut exaltabit serra contra eũ a quo trahit? Quõ si eleuet virga cõtra eleuãtem se: ⁊ exaltetur baculus qui vtiqz lignum est. Propter hoc mittet dñator dñs exercituz in pinguibus eius tenuitatẽ: ⁊ subtus gl̃iam eius succẽsa ardebit quasi cõbustio ignis: ⁊ erit lumẽ israel in igne: ⁊ sanct⁹ ei⁹ in flãma: ⁊ succẽdet ⁊ devorabit spina eius ⁊ vepres in die vna: ⁊ gloria saltus eius ⁊ carmeli ei⁹ ab anima vsqz ad carnẽ ꝓsumet. Et erit terroz ꝓfugus: ⁊ relige ligni salt⁹ eius pre paucitate numerabuntur: ⁊ puer scribet eos. Et erit in die illa: nõ adijciet residuũ israel: ⁊ hi qui fugerint de domo Jacob niti sup eo q percutit eos: sed nitet super dñm sanctum israel. In veritate reliquie cõuertent: relige

inquā Jacob ad deū fortē. Si enī fuerit populus tuus isrl' q̄si arena maris: reliqe convertent ex eo. Cōsūmatio abbreuiata inundabit iustitiā. Cōsūmationez enī t abbreuiationē dñs de⁹ exercituū faciet in medio oīs terre. Propter hoc hec dicit dñs de⁹ exercituū. Noli timere ppls meus habitator syon ab assur. In virga enī p̄cutiet te: t baculum suū leuabit super te in via egypti. Adhuc.n. paululū modicūq; t cōsūmabit indignatio mea t furor meus sup scelus eor. Et suscitabit sup eū dñs exercituū flagellū iuxta plagam madian in petra oreb: t virgā suaz sup mare: t leuabit eā in via egypti: t erit in die illa: auferet onus eius de humero tuo: t iugū eius de collo tuo: t cōputrefiet iugum a facie olei. Veniet i aioth: trāsibit i magron: apud magmas cōmēdabit vasa sua. Trāsierunt cursim: gabaa sedes nostra. Obstupuit rhama gabaa Saulis fugit. Hinni voce tua filia gallim: attende laisa pauperecula anathoth. Migrauit medemena habitatores gabin cōfortamini. Adhuc dies est: vt in nobe stet. Agitabit manū suā sup mōtē filie syon t collē hierlz. Ecce dñator dñs exercituū p̄friget lagūculā i troze: t excelsi statura succidēt: t sublimes būiliabūt. Et subūtēt cōdēsa salt⁹ ei⁹ ferro: t liban⁹ cū excelsis cadet.

A **Hic incipit** cōminari cōtra hostes corporalr psequentes alienigenas. Et p̄mo ptra vastantes: inde cōtra vastitari cōgaudētes. ifra. 14. ca. ¶ In anno quo mortuus est rex Achaz t. Jp̄mo i duas. In p̄ cōtra assyrios captiuātes decē tribus: t affligētes duas. In scōa cōtra babylonios captiuātes duas. 13. ca. ¶ Onꝰ babylonis t. Jp̄ma in tres. In p̄ma cōminat hostiū destructionē. In scōa p̄mittit populi reintegrationez. ca. 11. ¶ Cōfitebor t. Hoc aūt capl'm diuidit in duas partes. In p̄ma cōminat cōtra p̄ncipes duaz tribuz qui in assyrioz auxilio cōfidebant. s. Achaz sub quo hec visio scripta est: vt legit .2a. Reg. 16. In scōa cōtra ipsos assyrios. ibi¶ Ueh assur t. Jtā alig incipiunt. ibi. 10. ca. Et tūc erit facilior: ga sic hec pars erit incondiuisa precedenti. p̄ma diuidit in duas. In p̄ma ponit cōminatio. In scōa ostēdit victionis pene p̄paratio. ibi¶ sup omnibus t. Jp̄ma in duas. In p̄ma arguit culpaz. In scōa cōminatur penam. ibi¶ Quid facietis t. Culpā p̄ncipū arguit quātū ad duo: ex q̄tuz ad peruersaz legis latione. ¶ Ueh qui cōdunt leges iniquas Jsm q̄ lex firmat p̄ncipis edicto¶ t scribentes Jsm q̄ firmat scripto. Ro. 10. Ignorātes enīz deī iustitiam t suaz querētes statuere: iustitie dei nō sunt subiecti.¶ Quid facietis Jhic cōminatur penaz. Et p̄mo aufert euasionis remediū. Et hoc triplex: cōfidentie Jsm p̄priaz potentiā¶ qd facietis in die de lōge veniētis ex q̄tuz ad p̄munitiones hostiū: vel q̄tuz ad predictionē ppheticaz. Osee. 9. Quid facietis in die solēnitatis die festiuitatis domini. Nam p̄. Ante faciez indignationis eius q̄s stabit. z° quātum ad potentiam amicitiā Jad cuius p̄sidium fugietis auxiliū Job. 6. Ecce nō est auxiliū in me: t necessariū quoq; mei recesserūt a me. 3° quātuz ad diuitiaz gloriā¶ Et vbi derelinquetis gloriā vestraz Jq. d. quę vobis non p̄derit. Sap. 5. Quid vobis p̄fuit superbia: aut quid diuitiarū iactantia cōtulit vobis. z° exprimit pene modum. Et p̄mo captiuitatis¶ ne incaluerunt Jsupra z°. Et iccirco habitabit sublimitas hoium: t humiliabit altitudo viroz. scōo interfectionis¶ Et cum interfectis cadatis Jezech. 32. Oēs hi interfecti ruentes gladio¶ Super oibus his t. Jhic ponit victorioz pene p̄paratio: vt supra exponat. ¶ Et assur ¶ B
Jn parte ista cōminatur cōtra ipsos assyrios. Et diuidit in duas partes. In p̄ma ponit hostium oppressionis cōmutatio. In scōa populi oppressi consortatio. ibi¶ Propter hoc dicit Jp̄ma in tres. In p̄ma arguit culpā. In z° cōminat penā. ibi¶ Propter hoc imittet t. Jn 3ª ostēdit pene effectū. ibi¶ Et erit t. Culpa aūt cōsistit in trāsgressione p̄cepti: vel ab vsu auctoritatis. Uñ diuidit p̄ma pars in tres. In p̄ma ponit auctoritatis cōmissio. In z° auctoritatis abusio. ibi¶ Ipse aūt nō sic t. Jn 3° abutētis elatio. ibi¶ Et erit cum ipleuerit t. Circa p̄m tria facit. p cōmittit flagellādi officiū. z° designat flagellis dignitz. ibi¶ Ad gentē fallacē t. Jz° iponit flagellādi modū. ibi¶ Ut auferat spolia t. Circa p̄mū tria designat. p flagellātez¶ Ueh Jtibi imineat¶ Assur Jq̄ est¶ Uirga furoris mei Jflagellandi potestate¶ baculus Jper quē ego flagello¶ in manu eoz Jid est in potestate. i. in executione. Et flagellationē¶ indignatio mea Jcōplebit p eos. ifra. 14. Cōtriuit dñs baculū impioz virgā dñantiū: cedentē pplos in indignatiōe. ¶ Ad gētē fallacē t. Jhic describit flagellis dignitatem: t quātū ad culpā¶ Ad gentē fallacē Jqa nō seruat p̄missum. Exo. 19. Cūcta que locut⁹ est dñs faciemus. Et quātū ad sniam¶ pplm furoris Jid est quē ego iudicaui puniēdū¶ mittā Jinspirabo vos ce puniēdos. 4. Reg. 18. Dñs dixit mihi: ascēde ad terrā hanc t demolire eā. ¶ Ad Jid est. 3. ¶ Ut auferat t. Jhic ponit flagellationis modū q̄tū ad detractōez rex¶ auferat spolia Jq̄tū ad detentionē¶ diripiat Jq̄tū ad boium oppressiōez¶ ponat q̄si lutū p̄ vilitate. p̄a. Ut limus plateaz delebo eos. ¶ Ipse aūt t. Jhic ponit abusio potestatis p̄cesse: inquātū excessit fines mādati. Et p̄ponit eī p̄positū. z° ponitur propositi motiuum. ibi¶ Dicet enī t. Circa p̄m duo facit. p dimittit p̄fixaz mēsuraz. Et q̄tuz ad rōnis iudiciū¶ nō sic arbitrabit Jet quantū ad cordis p̄positū¶ nō ita estimabitur Jb est tardabit penaz. z° adauget penā: t q̄tū ad modū¶ ad p̄cerdiuz Jb est oia disperdēdū. Et q̄tuz ad numez¶ gentiuz nō paucarum Jimo plurīū: nō solū ad illos ad quos mittebat. Abach. 1. Ipse de regib⁹ triumphabit: t tyranni ridiculi eius erunt. Abach. 2. Cogitasti cōfusionē domui tue. cōcidisti populos multos: et peccauit aia tua. ¶ Dicet enī t. Jhic ponit motiuū. Et p assumit. z° cōcludit. ibi¶ Sic faciaz hierusalē t simulachris t. Circa p̄mū, p assumit seruitutē regū¶ Nūgd nō reges simul t p̄ncipes mei sūt Jabac. 1. Ipse de regib⁹ triūphabit: t tyranni ridiculi eius erunt. z° subiugationē ciuitatū¶ Nūgd nō vt carchamis t. Jifra 37. Uere enī dīc de certas fecerūt reges assyrioz terras t regiones earū. 3° destructionē deoz¶ Quō inuenit manus mea regna idoli Jad miratiue. q. d. quō fuit hoc: q̄ dij illi non restituerunt mihi. 4. Reg. 18. Qui nam illi sunt in vniuersis dijs terrarū q̄ eruerunt regionē suaz de manu mea: vt possit deus eruere hierusalē de manu mea¶ Sic faciā hierlm t simulachris suis t. Jhic cōcludit p a gētibus ad totū ppl'm israel¶ sic t simulachra eoz de hierlz t de samaria Jz° ex decē tribub⁹ ad duas¶ Nūgd non sicut t. Jde samaria vex dixit: q̄ colebant idola: sed de hierlm abstulerat Ezechias. 4. Reg. 18. Et forte aliqua

remāserunt

remāserūt occulte que fuerūt in pte ciuitatis que tradidit
ei sobin scriba. Uel vocat simulacbra arcā: z alique erāt
in ornatu tēpli. ¶ Et erit cū impleuerit rē. ¶ bic arguit eī°
superbiaz. Et p̄mo ponit superba gloriatio. z° gloriandi
occasio. ibi ¶ Dixit enī rē. ¶ 3° gloriātis increpatio. ibi ¶ Nūquid gloriabit rē. ¶ Dicit ergo ¶ Et erit cuz ipleuerit dñs
cūcta opera sua ¶ penas. ¶ qbus vult corrigere: magnifici
cordis: q̄tuz ad p̄sumptionē de faciendis ¶ z sup gliam ¶
q̄tuz ad elationē de factis. supra. z Oculi sublimes bois
humiliati sunt. ¶ Dixit enī rē. ¶ bic ponit glorie occasionē
ex magnis que fecerat. Et p̄mo q̄tū ad faciēdis cōditionez. z° q̄tuz ad facti magnitudinez ibi ¶ Et abstuli rē. ¶ 3°
quātuz ad faciendi facilitatē ibi ¶ Et inuenit rē. ¶ Faciēdis
ꝯditionem ostendit: q̄tuz ad potētiā belloꝝ. ¶ In fortitudine ¶ Quātum ad sapiētiam ꝯsilioꝝ ¶ z in sapiētia ¶ Deut.
32. Sed ꝓpter irā inimicoꝝ distuli: ne forte supbirēt hostes eoꝝ: z dicerent manus nostra excelsa z nō dñs fecit
hec oia. Facti aūt magnitudo pensat ex trib°. Ex multitudine regnoꝝ. Unī dicit ¶ Et abstuli terminos ¶ loquitur
ad similitudinez eius qui acgrit multos agros q̄ aufert terminos qbus diuersoꝝ possessiones diuidebant. q̄tū ad
spoliationē p̄ncipū ¶ z p̄cipes eoꝝ depredatus sum ¶ Q̄tuz ad subiugationē regum ¶ z detraxi q̄si potens in sublimi ¶ .i. in solio regni ¶ residentes ¶ Dan. 9. Quos volebat
exaltabat: z quos volebat humiliabat. Facilitas aūt faciendi determinat: quātuz ad tria. Q̄tuz ad plenariam
subiectionē ¶ Et inuenit q̄si nidū rē. ¶ q̄ est in potestate inuentis. ifra. 16 Et erit sicut auis fugiens: z pulli de nido
auolātes quātuz ad facilē destructionē ¶ Et sicut colligūtur ouа rē. ¶ ita de facili. Abacuch. 2. Et cōgregabit ad se
oēs gentes z coaceruabit ad se oēs gentes: quātū ad sublatam oēm ꝺdictionez ¶ z nō fuit qui moueret pennā ¶ .i.
manum. Pēna auis se defendit ¶ z aperit os ad ꝺdicēdū
¶ z ganniret ¶ qō est vulpiū vel auiū: ad plāgēdū. Ezech.
24. Fili bois ecce ego tollo a te desiderabile oculorum
tuoꝝ in plaga z nō plāges neq; ploxabis neq; fluent lachryme tue. ¶ Nūquid gloriabit rē. ¶ Dic ponit gloriātis increpatio: qa etiā est sicut instrumētū qō nō pōt operari nisi motu artificis ¶ securis ¶ ad mactandum malos
¶ exaltabitur serra ad discernendus bonos a malis ¶ virga ¶ ad corrigendum ¶ baculum ad sustentandum corrector. Job. 15. Quid timet cōtra dñm spiritus tuus vt proferas de ore tuo huiusce modi sermones. ¶ Propter hoc
mittet rē. ¶ Dic cōminatur penā. Et circa hoc tria facit.
p̄mo cōminat pene iudiciū. z° determinat pene modū.
ibi ¶ z subtus ¶ gloriam. 3° pene effectum. ibi ¶ z erit terrore rē. in pinguibus ¶ potentibus z diuitibus. ifra. 25. Et faciet dñs exercituz omnibus populis in monte hoc convitium pinguiuz. ¶ Et subtus rē. ¶ Dic determinat pene modus: qui fuit per combustionez. Et ponūtur tria. p̄
pene species ¶ gloriam eius ¶ .i. multitudo exercitus ¶ subtus ¶ .i. sub vestibus: quia vestimentis illesis corpora cremata sunt. supra. p̄. Et erit fortitudo tua vt fauilla stuppe:
z opus vestrum quasi scintilla. scdo penā inferēs. ¶ Sanctus israel ¶ dei° vel angelus Michael: cui cōmissus fuit
ille populus. Dan. 10. Ecce Michael vnus ex principibus primis venit in adiutoriuz meum ¶ in ignem ¶ qa per
ignem puniet eos. Sopho. p̄. In igne zeli eius deuorabit
omnis terra: qa consūmationem cum festinatione faciet
cūctis habitantibus terraz. 3° penam patiens: z quātum
ad minores ¶ spina z vepres ¶ que non multuz crescunt ¶ z
gloria salutis eius ¶ quātum ad magnos qui ꝓpter dignitatem cōparat altis arboribus ¶ carmeli eius ab alia rē. ¶
qa z in anima z in corpore mortui sunt. supra. 9. Succensa est quasi ignis impietas: veprem z spinam vorabit et
succēdetur in densitate saltus: z cōuolutur superbia sumi. ¶ Et erit terrore rē. ¶ Dic ponit pene effectus. Et p̄ B
in hostibus quantuz ad fugam. ¶ Et erit terrore ꝓfugus ¶
quātum ad paucitatez ¶ z reliquie ligni ¶ qa ad literā Senacherib cum paucis fugit. 4. cuz. 10. 2° effectuz in populo ¶ Et erit ¶ quātum ad tria in quibus offendebāt. Lin cōfidentia gentiuz ¶ super eo qui paucit eos ¶ qa illi a quib°
auxilium petebant quandoq; etiam affligebant eos ¶ qui
fugerint ¶ vel ad Egyptiaz: vel ad alias gētes. Ezech. 19.
initentibus eis. Secūdo quantum ad cultum idolorum
z quantum ad modum ¶ qa ¶ In veritate reliquie ¶ contra
id qō dicitur. 3° Reg. 18. Usquequo claudicatis in duas
partes. Si dñs est deus: sequimini eum. Si autez Baal:
sequimini illum. Et quantum ad cōuersos ¶ reliquie Jacob ¶ qui relinquuntur ab assyrijs. Et confirmat promissionem ¶ Si enim fuerit ¶ Gen. 22. Multiplicabo semen
tuum sicut stellas celi: z velut arenā que est in littore maris. 3° quātum ad iustitiam operum. Et primo ponit promissionez ¶ Cōsūmatio abbreuiata ¶ .i. destructio in breui
facta in exercitu Senacherib ¶ inundabit iustitia ¶ .i. faciet inundare iustitiam ¶ in populo ¶ ifra. 26. Misereamur
impio: z non discet iustitiam: in terra sanctorum iniq̄ gessit ¶ secūdo ponit confirmationez ¶ Consūmationem enim
¶ Nauz. p̄. In diluuio pretereūte consūmationez faciet loci eius ¶ in medio terre ¶ idest in hierusalez: que est in medio mundi o terre. Ezech. 5. Iste est hierusalem: in medio gentium posui eam z in circuitu eius terras. Apls ad Ro. 9.
Exponit de reliquijs saluandoruz. Et verbum abbreuiatum. Sm. 70. est verbū euāgely. Matth. 22. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet z ppbete. Uel Verbum
incarnatum. ¶ Propter hoc ¶ bec dicit dñs ¶ Dic ponit populi cōfortatio. Et circa hoc duo facit. p̄mo ponit confortationez ¶ noli timere ¶ ifra. 11. Noli timere Omnis Jacob
qui mortui estis ex israel. scdo exponit causionez: z p̄mo
in generali. scdo in speciali. ibi ¶ Ueniēt in aiob rē. ¶ Circa p̄mū tria facit. p̄ ponit afflictio ¶ in virga ¶ .i. afflictiōe
obsessiōis: z depdatiōis ¶ z baculū ¶ ꝓpriquētē ¶ in via Egypti ¶ qa audiēs q̄ rex Ethiopie erat egressus de terra sua:
vt legit. 4. Reg. 19. Dimisit terrā: z in rediū destruxit
ciuitates q̄s inuenit: veniēs p Egyptū viā. Hiere. 48. Quo
ꝓfracta est vīga fortis: baculus gloriosus. scdo affligentiū destructio ¶ adhuc enim paululum ¶ respectu eternitatis vel
respectu illius temporis in quo affligent. Ezech. 7. De p
pinquo effundam iram meam super te: z complebo furorem meum in te. scdo pene magnitudo ¶ consūmabit
indignatio ¶ quo ad culpam ¶ furor ¶ quo ad vindictam. 3°
quo ad puniendi facilitatem ¶ meus iuxta plagam Madiā ¶ de qua habetur Judicum. 7. ¶ z super mare ¶ rubrum.
Exo. 14. ¶ Et leuabit eam contra te ¶ p̄mo in via Egypti:
quia in Egyptijs confidebas. 3° ponitur cōsequens liberatio. Et primo liberatio. Auferetur onus. Hiere. 30. In
die illa conteraz iugum eius de collo tuo z vincula eius
disrumpam. z° liberationis ratio ¶ a facie olei ¶ diuine misericordie. supra p̄mo. Uulnus z liuor z plaga tamē: nō
est circūligata neq; curata medicamine: neq; fota oleo.
¶ Ueniet in aiob rē. ¶ Dic describitur in speciali. Et p̄ F
ponitur oppressio numerans ciuitates per quas trāsiuit
veniēs de Egypto in hierl̄z ¶ veniet ¶ de Egypto ¶ in aiob
apō magmas ¶ transibit ¶ cōmendabit vasa sua ¶ dimittet
ptē supellectilis sue: vt expeditus veniat ¶ trāsierūt cursum ¶ non impediti ¶ ꝓpter resistentiam illarum ciuitatuz
¶ gabaa sedes nostra ¶ vox exercitus qui ibi quicuit ¶ obstupuit rbama ¶ .i. timuit ga vicinius erat ¶ gabaa saulis ¶
ciuitas regalis tempore Saulis ¶ binni ¶ more equorum
¶ Attēde layſa ¶ quo mō possis fugere: z similiter au ¶ pan

percula anatoth ga parua villa erat medemena migra uit fugit: z similiter habitatores gabis. Uox Senache rib ad exercitum. Confortamini adhuc dies est: in nobe steur villa est ppe hierusalez. q. d. adhuc est dñ de die q possumus illic figere tentoria: ga diuinatus erat ei: q si illa die illuc applicaret: q vinceret. Uel o habitatores gabin confortamini ga hostes prope sunt. Agitabit iad modum cominantis. ifra. 37. Ad sanctus israel in manu seruoz tuoz exprobrasti dño. 2° hostium destructio Ecce dominator. Et primo facilitas ex parte punientis cofringet. Ad similitudinē facti gedeon. Judicū. 7. 2° uniuersalitas ex parte punitoz excelsi quantum ad fortes corpore sublimes quātum ad principes densa sal° quantū ad multitudinez populi. i. fructus que faciūt syluam spissam z libanus ipse Senacherib qui interfect° fuit a filys suis. ifra. 37. Mistice gl. cofringet tagiculā in passione Chri. ¶ Nota super illo Xpo. Et erit lumen israel in ignez Oz deus noster dñi ignis. primo ga subtilis: z quātum ad hoc. primo dicit subtilis quātum ad substātiam: ga dicit spiritus. Jo. 4. Spūs est deus. 2° quantuz ad scientiam: ga penetrabilis. Deb. 4. Uiuus est sermo dei z efficax z penetrabilior omni gladio ancipiti. 3° q̄tū ad apparentiam: ga inuisibilis. Job. 28. Unde ergo sapientia: z ifra eodez. Abscondita est ab oculis oīum uuentium. Job. 38. Omnes homines. 2° quia lucidus. Oz autē sit lucidus patet. primo quia manifestat quātum ad intellectum. ps. In lumine tuo videbimus lumen. 2° quia delectat quātuz ad affectuz. Tobie. 5. Quale gaudiū est mihi qui in tenebris sedeo: z lumen celi non video. 3° quia dirigit quātum ad actuz. ifra. 60. Ambulabunt gentes in lumine tuo: z reges in splendore ortus tui. 3° quia calidus. Et hoc primo quia viuificat. Job. 39. Tu fortitā in puluere calefacies ea. Treñ. 1. De excelsis misit ignem in ossibus meis: z erudiuit me. 2° quia purgat. Eccl. 38. Uapor ignis uxit carnes eius: z in calore fornacis concertatur. 3° ga deuastat. Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo: z ardebit vsq ad inferni nouissima. 4° ga ledit. Et hoc primo ppter motum: ga vniuersa ppter semetipsum operatus est dñs. Prouerb. 16. 2° ppter finem: ga in alus habitat. ps. 3° ppter incōmissionis modum. Sap. 8. Attingit aūt vbiq pp mūditiā suā. Uapor est n. virtus dei.

¶ Capitulum. XI.

ET egredietur virga de radice Jesse z flos de radice eius ascēdet: z requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapiētie z intellectus: spūs cōsilij z fortitudinis: spūs scie z pietatis: z replebit eū spūs timoris dñi. Nō fm visionem oculoz iudicabit: neq fm auditū auriū arguet. Sz iudicabit in iustitia pauperes: z arguet in equitate pro māsuetis terre: z percutiet terrā virga oris sui: z spiritu labioz suoz interficiet impiū: z erit iustitia cingulū lūboz ei⁹: z fides cinctoriū renū eius. Habitabit lupus cū agno: z pardus cū hedo accubabit. Uitulus z leo z ouis simul morabuntur: z puer paruulus minabit eos. Uitulus z ursus pascent: simul requescent catuli eoz: z leo quasi bos comedet paleas. Et delectabit infans ab vbere sup foramina aspidis: z in caverna reguli qui ablactatus fuerit: manū suā mittet. Nō nocebūt z nō occident in vniuerso mōte sancto meo: qa repleta est terra scientia dñi: sicut aque maris operiētis. In die illa: radix iesse qui stat in signū populoz: ipz gentes deprecabunt: z erit sepulchruz eius gloriosum: z erit in die illa: adijciet dñs secūdo manū suā ad possidendū residuū populi sui: qd relinquet ab assyrijs z ab egypto: z a phetros: z ab ethiopia: z ab elam: z a sennaar: z ab emath: z ab insulis maris: z eleuabit signū in nationes: z cōgregabit profugos israel: z dispersos inda colliget a q̄tuor plagis terre: z auferet zelus effraim z hostes iuda peribūt: effraim nō emulabit iudā: z iudas nō pugnabit contra effraim: z volabunt in humeros philistijm per mare sil pdabunt filios oriētis. Idumea z Moab pceptuz manus eoz: z filij Amon obedientes erūt: z desolabit dñs liguā maris egypti: z leuabit manū suam sup flumen in fortitudine spūs sui: z percutiet eū in septē riuis: ita vt transeāt p eū calciati. z erit via residuo pplo meo: qui relinquet ab assyrijs: sic fuit israel in die illa qua ascēdit de terra egypti.

A

Hieronym°.

Excluduntur due hereses.

POsita destructione aduersaru: promittitur reintegratio populi qui erat diuisus in duas partes: z. 10. tribus. Et diuiditur in partes duas. In pma describitur restaurator. In 2ª promittit restauratio. ibi. Et erit in die illa. Hoc autē caplm triplr exponit. Diero. eni z omnes sancti nostri exponūt de restauratiōe facta per Chrīm z de Chro: vt sit figuratiue dcta. Quidam magistri exponunt de Ezechia vel Josia. Silr figurate accipientes lram. Judei de suo messia quem expectant volentes cūcta ad lram intelligere. Sed hec vltima stulta est z fabulosa. 2° extorta: sed pma simplr vera. Et ideo il lā psequentes alias tangemus ex latere. Dividitur pma pars in tres. In pma describitur restaurator Chris q̄tuz ad natiuitatem. In 2ª quātum ad sanctitatē. ibi. Et requiescet zc. In tertia q̄tuz ad dignitatem. ibi. In die illa radix zc. Circa primum duo tangit: pcessiuz matris ex regali serie vel pgenie. Egredietur virga virga qui nullus fructus adhesit de radice iesse ad lram de progenie iesse: q fuit pater David. Nume. 24. Orietur stella ex Jacob z cō surget virga de israel. Quātuz ad pcessiuz filij ex matre virgine z flos Chris. Can. 2. Ego flos campi: z liliuz cōuallium. Ascēdet ga qui de celo venit super oēs est. Jo. 3. Unde. ifra. 19. Ecce dñs ascendit super nubē leuem: et ingredietur Egyptuz: z mouebunt simulachra Egypti de radice iesse. Hiere. 23. Suscitabo David germen iustū z regnabit rex: z sapiens erit: z faciet iudiciū z iustitiaz in terra. Cū deberet dicere de virga: dicit de radice ad excludēdum duas hereses. Una quarum dixit q Chris non habuit veram carnē. Alia dixit q Chris habuit veram carnem: sed illa nō fuit ppagata ab Adam z a parentibus z aluz: sz in beata virgine a deo creata: aut q venit a primis parentibus distincta: sicut lux quedam: nunq̄ infecta contagione peccati originalis. Qō totum excludit in

boc

hoc qđ ex parẽtibus virginis ascẽdere dicit: sicut flos ex radice. Judei dicũt qp flos ꝛ virga referr ad Chim: ꝛ oĩ virga: ꝓpter potestatẽ ꝛ flagellationem maloꝝ: ꝛ flos p-
Hieronym°. ꝓpter honestatem ꝛ cõsolationeꝫ bonoꝝ. Hieron. dicit/ qp de hoc loco sumit qđ dicit Matth. 2. Nazareus vocabit. i. floridus. Similr exponunt qui exponunt de Josia ꝛ Ezechia. Et dicũt qp dicunt descendere ex Jesse: ꝛ nõ ex proximis parentibus: ga David facta est ꝓmissio de cõfirmatione regni in filys. ¶ Notandum super illo verbo. [Egredier virga] Ex beata virgine dicit virga. ꝑ consolans in tribulationibus. Exo. 14. Tu aũt eleua virgam tuam: ꝛ extẽde manuꝫ tuam super mare: ꝛ divide illud: vt gradiantur filij israel in medio mari per siccũ. 2° fructificans. Nume. 17. Invenit Moyses virgã Aaron in domo Leui germinasse ꝛ argentibus gemmis erupere flores. 3°, Satanas. Nume. 20. Lũcq; levasset Moyses virgam patiens bis silicẽ: egresse sunt aque largissime: ita vt biberet populus ꝛ iumenta. 4°, Flagellãs. Numeri. 24. Orietur stella ex Jacob ꝛ pungret virga de israel: ꝛ percutiet duces Moab. 5°, vigilans. Hiere. 1. Virgã vigilantem ego video. ¶ Nota super illo ẋbo [Et flos de radice] Ex Chris dicit flos. ꝓmo ꝓpter Marie puritatẽ. Can. 1. Ecce tu pulchra es amica mea. Can. 2. Ecce tu pulcher es dilecte mi: ꝛ infra. Ego flos campi ꝛ lilium cõvallium. 2° ꝓpter lesionis a vento facilitatẽ. Job. 15. Ledet quasi vinea in primo flore. 3° propter odoris suauitatez. Eccl. 24. Ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris: ꝛ flores mei fructus honoris ꝛ honestatis. 4° ꝓpter decoris pulchritudinẽ. Eccl. 50. Quasi arcus refulgẽs inter nebulas gloriꝫ: ꝛ quasi flos rosarũ in diebus vernis. 5° propter fructus certitudinẽ. Eccl. 24. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris ꝛ flores mei fructus honoris ꝛ honestatis. ¶ Et requiesceret ꝛc.] Dic describit ipm q̃tuz ad sanctitatez quãtũ ad tria. ꝓmo quantũ ad habitus necessitatis. 2° quãtũ ad rectitudinẽ operis. ibi [Nõ fm visionẽ ꝛc.] 3° quãtuz ad effectũ rectitudinis. ibi [Habitabit lupus ꝛc.] Ostẽditur autẽ perfectio ipsius quãtuz ad habitus gratuitos in tribus. ꝓmo quãtum ad quietẽ [requiesceret] ga non fuit gratia in ipso augumentata. Hiere. 31. Mulier circũdabit virum: nec interrupta per culpaz. ꝑ ꝓ. ꝛc. 2°. Qui peccatũ non fecit: nec inuẽtus est dolus in ore eius: nec perturbata per pugnam carnis: ga sine originali. Job. 3. Expectet lucem ꝛ non videat: nec ortũ surgentis auroꝛe. Jo. ꝑ. Super quem videritis spiritum descendẽtez ꝛ manẽtem super eũ, hic est qui baptizat. quãtum ad multitudinez in vniuersitate donoꝝ [spũs sapiẽtie] Omnis enim omnia dona gratie gratuz facientis simul infundãtur: non tamẽ aliquis habet perfectũ vsuz oium. ꝓpter qđ de oibus modo dr. Non est inuẽtus filius illi. Nec circa oẽs gratias gratis datas.) Col. 1. 2. Alij qdẽ per spiritũ datur sermo sapiẽtie: alij autẽ sermo scientie fm eũdem spiritum: alij fides in eodem spiritu ꝛc. Sed Chris ola perfecte habuit. Non enĩ ad mẽsuram dat deus spiritũ. Jo. 3. Omnez ad plenitudinẽ/ga perfectus fuit in omni gratia qp notat in B qđ dicit [implebit] Jod. ꝑ. Vidimus eũ plenũ gratia. De oibus bis. Col. 2. In ipso habitat plenitudo divinitatis corporalr. ¶ Ad euidẽtiam eoꝝ que hic dicunt: opz vider 4ᵐ circa hec dona. ꝑ qualiter differant a viruibus/beatitudinib°/ꝛ fructibus. 2° de numero ipsoꝝ. 3° de ordine ipsorum. 4° qualr sint in Chro. 5° qũo attribuunt spũsancto. Circa ꝓmum sciẽdũ est qp sicut dictũ est supra. Dona dant in adiutoriuz virtutũ quibus perficiunt alie potẽtie ad actus ꝓportionatos fm modũ humanum: sicut fides que facit videre in speculo ꝛ enigmate. Est autem duplex defectus virtutis. Una per accidẽs que est ex indispositione habentis: ex qua indispositione manet in subto: ꝛ iste defectus tollit per augumẽtum virtutis. Alius defectus est per se ex parte ipsius habitus: sicut fides fm dispõnem est ꝓtinere: imperfecta: ga enigmatica. Et iste defectus tollit per altiorem habitũ: qui vocat donũ: ga quasi excedit modũ humane operationis a deo datũ: sicut donũ intellectus: qđ facit aliquo modo limpide ꝛ clare intueri q̃ sunt fidei. Operatio aũt ꝓcedens a virtute ꝑfecta dono: dr beatitudo: q̃ nihil aliud est q̃ operatio fm virtutẽ ꝑfectã vt dicit ꝓphe. sicut dr Matth. Beati mũdo corde qm ipsi deum videbũt. Talem aũt opationẽ necessario sequitur delectatio: ga delectatio est opatio ꝓpria habitus non impedita. vt dicit ꝓphe. Et fm hoc dicit fructus. Unde dicit Ambro. super illo Gal. 5. Fructus autẽ spũs sunt charitas/pax ꝛc. Qz dicũtur fructus in q̃tuz mentes sincera dilectiõe refi ciunt. Circa 2ᵐ sciẽdum qp numerus boꝝ pot accipi tripliciter: ga dona perficiunt: aut per recessiuz a malo: ꝛ sic est timor: aut per accessum ad bonum: ꝛ sic vel fm vitã contemplatiuam: vel fm actiuam: si fm contẽplatiuam: aut fm contemplationem finis: ꝛ sic est sapientia que est de causis altissimis. Aut de his que sunt ad fines: ꝛ sic est intellectus: sicut de substantijs creatis spiritualibus: ꝛ de bis que ad eas pertinent. Si fm actiuam: aut quantũ ad ea ad que tenentur omnes: ꝛ sic exequens est pietas que est benivolentia in eos qui fide vel imagine dei sunt nũtu dirigens scientia. Aut de bis ad que non tenentur oẽs: ꝛ exequens est fortitudo: vt exponat se difficilibus: dirigens ẋo consiliuz. ¶ Ex hoc iam patet rñ° ad tertium: ga ordinantur primo fm qp perfectiones sunt: ꝛ hic ordo cõsideratur fm ordinem donorum a deo: ꝛ nõ fm qp recipiuntur. Tertiũ patet qp sapientia dirigit intellectus: quia sapientis est ordinare. Et per prima aliquis regulatur: sicut metaphysicus alias scientias: consilium fortitudinem: scientia pietatem: timor oibus: ga idem dirigit in accessum ad bonum ꝛ in recessiu a malo. Circa quartũ sciendum qp Chris̃tus habuit ista dona fm excellẽtissimos vsus ipsorum: fm quos habẽtur in patria. Non enĩ habuit timorem seruilez vt timeret penam: vel filialem vt timeret peccare: sed castum timorem qui est reuerentie. Deb. 4. Exaudius est pro sua reuerẽtia. Et similr patet de alijs. Dicitur autẽ specialiter qp replenit eum spiritu timoris: ne ex magnitudine donoꝝ superbus credatur: sicut primus angelus: de quo dicit Ezech. 28. In multitudine sapiẽtie tue. i. negociationis tue: repleta sunt interiora tua iniquitate. Uel quia per humilitatem saluare venerat. Uel quia in hoc se imitari voluit. Matth. 11. Discite a me quia mitis sum ꝛ humilis corde. Circa quintũ sciendum est/qp si considerentur ista dona fm proprias rationes: sicut scientia inquãtum est scientia: nunc quedã appropriantur filio que pertinent ad perfectionem intellectus. Quedam spiritui sancto que ꝓtinent ad perfectionem affectus: q̃uis omnia cõmuniter sint dona totius trinitatis. Si autem considerentur inquãtum habẽt rationem doni: sic omnia attribuuntur spiritui sancto qui est primũ donum in quo omnia dona donãtur. Similr ẽt si considerentur quãtum ad principiuz motionis taliũ donorum qui est amor. Bonitas enim dei: vt dicit Diony. est diffusiua omnium que recipiũtur in creaturis a deo: que appropriantur spiritui sancto. Alij autez referunt B ad sanctitatem Josie ꝛ Ezechie. Judei ad antichristum. ¶ Non fm visionez ꝛc.] Dic ostendit sanctitatem eius quãtuz ad rectitudinem operis: ꝛ precipue in iudicãdo: quia hoc est opus regis. Unde tria ostẽdit. ꝓmo solertiam in discretiõdo. Secũdo iustitiam in exequendo. ibi

generis.[eius.fm hoc] cōceperit.[concipere fecit.Quod eni in ea natum est:de spiritusancto est.Matth.j.[Vocabis nomen eius j.[.Jesus.i.pnuncia nomen eius:sic vt supra. Dec aūt expositio non est tante auctoritatis:sicut supior que fuit supra.7.De alio signo:qz magis extorta est:z ex scripturis non bz auctoritatez:sic illa.Matth.j. Nam q̄dam dicunt non esse inconueniens si hoc intelligat ad literam:ita tñ q̄ puer iste sit figura christi:sicut etiā supra dictū est in quadam glo.7.cap.sup illud.Ecce virgo ꝛc.

C Unde pōt rideri ad obiectiones primo factas.¶ Et dicendum ad pmum.Qz liber fuit grandis non ad necessitatem scripture:sed ad significandum magnitudinez tribulationis.¶ Ad 2m dicendum/q̄ potest intelligi q̄ testes fuerunt adhibiti ad scripturā sicut fit in priuilegijs: z non ad accessum ad vxorē.Et etiam si ad hoc fuissent adducti:non esset magis ꝓtra honestatem:vt vī:q̄ factus de fornicatione.Osee.j.Quod tñ ad literas plures exponunt. ¶ Ad 3m dicendum/q̄ dī fidelis propter auctoritatem sacerdotij z non ꝓpter bonitatem vite:vel qz fide dignus habebatur a rege.¶ Ad 4m dicendū/q̄ iste Zacharias neuter illoꝝ fuit.Consuetū.n.erat apō hebreos: sicut etiā apud multos quod pueris imponant nomina de cognatione illa:sicut dī Luc.j.De Joāne:qz nemo est in cognatione tua:qui vocetur hoc nomine.Et sic iste potuit esse de progenie illius qui prius interfectus fuerat:

Dieronym°. vel etiam ꝓsecundo est apud hebreos:vt dicit Dieron. Qz frequenter vtant̄ propriis:pro cōmunibus:sicut hostia que est ciuitas munita:vtunt̄ frequēter pro qualibet ciuitate munita.Et sic:qz ille Zacharias fuit fidelis prophetaz in magna fama populi:vocatur iste qui forte similiter erat fide dignus populo loci illi°.¶ Ad 5m dicendum/q̄ non est similis obiectio:qz quod supradictū est: opz intelligere de destructione solum:pp hoc q̄ dixit de relinquet.Sed hoc potest intelligi de persecutiōe facta per Tegalipbalasar qui destruxit Damascū.4.Reg. 16.Et spoliauit regnū samarie.4.Reg.15. Unde signanter dicit.[Auferet j fortitudo damasci:z spolia samarie. Et hoc fuit satis de propinquo.¶ Notandus super illo Xbo[librum grandem.]Qz sacra pagina dī liber p̄ grandis:q̄tum ad grande contentum.Prouer.8. Audite me qñ de reb° magnis locutura sum:z aperient labia mea vt recta predicent. 2° signatus q̄tum ad visus.infra.29. Et erit vobis visio omnium:sicut Xba libri signati. 3° involutus ꝓpter multiplicem sensus.Eccl.12.Et vidi z ecce manus missa ad me in q̄ erat involutus liber. 4° amarus:ꝓpter laboris studium.Apoc.10.Et accepi librū de manu angeli z deuorauī eum:z erat in ore meo tanq̄ mel dulce:z cum deuorassem eum amaricatus est venter meus.Prouerb.8.Qui mane vigilauerint ad me inuenient me. 5° dulcis:q̄tum ad effectus.Eccl.3 Comede volumen illud:z comedi illud:z factum est in ore meo quasi mel dulce. 6° volans/q̄tum ad intellectum.Zach.5.Uidi z ecce volumē volans.Job.39.Numquid ad preceptū tuum eleuabitur aquila:z in arduis ponet nidum suum. 7° viuificans q̄tum ad fructum.Eccl.24.Dec omnia liber vite z testamenti altissimi z agnitio veritatis.Prouerb.8.Qui me inuenerit:inueniet vitam.

¶ Quia anteqū sciat puer vocare patrē suum z matrem suā:auferet fortitudo damasci:z spolia samarie coram rege assyriorum. Et adiecit dominus loqui ad me adhuc dicens. Pro eo q̄ abiecit populus iste aq̄s syloe que vadunt cum silentio:z assumpsit magis rasin z filiū Romelie:ꝓpter hoc ecce dns adducet super eos aquas fluminis fortes z multas:regem assyriorum z omnē gloriam ei°.Et ascēdet sup omnes riuos eius z fluet super vniuersas ripas eius:z ibit per iudam mundans:z transiens vsq̄ ad collum veniet.Et erit extensio alarum eius implens latitudinē terre tue o emanuel.

D ¶ Dic ponitur signi expositio.Et fm literalem expōnez sam patet:fm aliam Xo.[Anteqū sciat:]sciētia creata[patrem j putatiuum Joseph:vel dcū.[Auferetur fortitudo damasci:z spolia samarie j fm hec potest etiaz referri ad captiuitatem samarie.[Et adiecit.] Dic describit ipsius destructionis factus.Et circa hoc tria facit.Primo ponit punitendoꝝ culpam. 2° punientium potentiaz.ibi[Ecce adducet domin° ꝛc.] 3° ponit ipsaz penam.ibi[Et ascendet ꝛc.] Dicit ergo p̄.[Et adiecit.] Primo signum datus. [Aquas syloe.] Syloe est quidam fons qui nascitur ad pedes montis syon:cuius aque per horas ebullitū z plane vadunt:vnde significant reges iuda qui qñq̄ boni z potentes:qñq̄ mali z imbecilles fuerunt. Et nō legitime z quiete regnauerūt cōparatione regum israel:qui omnes cogebant populum ad idola.Sed vī q̄ hoc non sit eis imputandū pro culpa:qz hoc dīs voluntate factus est:sicut dī.3.Reg.12.A me factum est verbū hoc. Et dicendus/ q̄ dns iuste voluit q̄ reges iuda paterent hoc damnum ꝓpter culpam Salomonis. de quo.3.Reg.xj. Sed illi male z ꝓpter superbiam cordis hoc fecerūt:qz nolebāt dare cōsueta tributa:sicut legit.3.Reg.12.Uel aliter.[Abiecit populus iste j.i.ꝓtemp̄serunt z p̄secuti sūt; sequētes malitiam duoꝝ regum.Et hec vī esse intentio p̄ id quod segnitur.Et assumpsit magis rasin ꝛc.

[Propter hoc ꝛc.] Dic describit bestiū potentia.Et p̄ ponitur metaphora: q̄tum ad q̄nos.[.q̄tum ad diuinum auxilium.[Ecce dominus adducet.] q̄tum ad impetum[aquas fluminis:] q̄tum ad robur[fortes:] q̄tum ad numerum.[z multas.] 2° exponit metaphoram.[Regem assyriorum:z omnē gloriam eius j.i.exercitum ei°.infra.6.Ecce populus veniet de terra aquilonis:z gens magna consurget.Glo. dicit q̄ intelligit de Senacherib.Sed contra qna ipse non vastauit Samariam:sed Salmanasar sicut dicitur.4.Regum.17.Ad hoc dicunt quidam q̄ ides dicitur Salmanasar/z Senacherib. Sed patet hoc esse falsum per id quod dicitur Tob.ꝑmo.Qz mortuo Salmanasar:regnauit Senacherib filius eius pro eo. Et ideo dicendum/ q̄ regnāte salmanasar iam sene:filius eius erat in exercitu:z ideo idem exercitus est virtusq̄.Unde loquitur de tota illa vastatione que facta est per illos reges assyriorum: q̄si de vno per secutore:propter vnitatem regni.[Et ascēdit.] Dic ponit ipsaz penam:z seruat metaphoram:quia aque abundātes altiores sunt.Unde dicit.[Ascendet super omnes riuos j.i. principes.[z super ripas j.i.terras. Eccl.38.Ascēdet indignatio mea in furore meo:z in zelo meo.[Et ibit per iudam.] Dic tribulationez ponit redundantē in duas tribus.Et p̄mo ponit tribulationis redundantiam.[Et ibit j.aquaꝝ impetus[per iuda j.dest per terram iudee[inundans j seruat metaphoram.Quādo enim abundant aque:eminunt vndas extra alueum suum in agros vicinos. Et dicit.[Jbit:]quia non habebunt perfectum dominum.Iere.47.Ecce aque descendent ab aquilone:z erunt quasi torrens inundans:z opient terraz z plenitudinē eius:vrbes z habitatores ei°.2° p̄cursionis abundantiā.[Et transiēs vsq̄ ad collū veniet.]

Glo. Obiectio. Solo falsa. Solutio ad.

loquit metaphorice ꝯsi diceret in tanta abundantia redundabunt ꝙ si aliqs vellet aquas trāsire: t venirēt sibi vsq; ad collū ꝯsi fere sumergerent in eis: in quo significatur ꝙ fuerint ꝓpe captiuitatē sic ifra. 36. Exec. penult. Et ecce aque redundantes a latere dextro. 3° exercit⁹ copiam. ¶ Et erit extensio alaꝝ eius j. i. ꝑcipū eius. ¶ iplēs ¶ pre multitudine. ¶ latitudiné terre tue j. i. iudee. ¶ O emanuel ihc̄e qui de ea nasci venisti. Misit n. ꝑncipes suos senacherib ad capiendā bierusalē. infra. 36. De his aliꝫ. Exec̄. 17. Aquila grādis magnaꝝ alaꝝ. longo mēbroꝝ tractu: plena plumis t varietate: venit ad libanum: t tulit medullā cedri: t sumitatē frondiū eius: t transportauit eam in terrā canaan in vrbe negociatoꝝ posuit illam.

¶ Congregamini populi t vincemini t audite vniuersi ꝓcul terre. Cōfortamini t vincemini: accingite vos: t vincemini: inite cōsilium t dissipabitur: loquimini verbū t nō fiet: quia nobiscum deus. Hec enim ait dñs ad me. Sicut in manu fortis erudiuit me: ne irem in via populi huius dicens. Non dicatis: coniuratio. Omnia ei⁹ que loquitur populus iste: coniuratio est. Et timorē eius ne timeatis: neq; paueatis. Dñm exercituum ipsum sanctificate: ipse timor vester t ipse terror vr: t erit vobis in sanctificationē: in lapidem aūt offensionis t petram scandali duabus domibus israel: t in laqueum t in ruinam habitantibus bierusalem. Et offendent ex eis plurimi: t cadent t conterentur t irretientur t capientur. Liga testimoniū: signa legē in discipulis meis: expectabo dominū qui abscondit faciem suā a domo Jacob: t prestolabor eum. Ecce ego t pueri mei quos dedit mihi dominus in signum t in portentum israel: a domino exercituum q habitat in monte syon.

E ¶ Quia dixerat ꝙ ꝑcautio assyrioꝝ aliquo modo redūdaret in duas tribus. Dic ꝓfortat eosq; illa ꝑcautione non sint finaliter captiuandi: nō etiam a decem tribubus t syris subiugandi. Et diuidit in ꝑtes duas. In p̄° ponit diuinaꝫ ꝓfortationē. In 2° remouet diuinoꝝ cōmunicationem. ibi ¶ Et cū dixerint ad vos ꝛc̄. ¶ Circa p̄m duo ponit. ꝓrio bestis irrisionē. 2° bestis instructionem. ibi ¶ Doceni ait dñs. ¶ Circa p̄m duo facit. ꝓrio ponit irrisio vel insultatio. 2° irrisiōis rō. ibi ¶ Quia nobiscū deus. ¶ Irridet aūt pugnantiū exercitum: sapientū ꝓfiliū: t dñoꝝ preceptum. Dis. n. tribus bella prosperant. Exercitus aūt: tribus imaginescit. s. multitudine. Et ꝯtum ad hoc dicit. ¶ O populi: ¶ syrie t samarie. ¶ Congregamini ¶ vt sitis multi. ¶ t vincemini: ioīo contra vos pugnante per quoscunq; suos ministros. Et nō solū vos sed ¶ audite ¶ hoc idē ¶ vniuerse terre. ¶ Et est sacrosmos. i. q̄dam species tropi: que dī esse quedā plena odio atq; bestilis irrisio. Joel. 3. Erūpite t venite. Oēs gentes de circuitu: t congregamini: ibi occumbere faciet dñs robustos tuos. 2° imaginescit in pugnantiū fortitudie corporis t ai. Et ꝯtum ad hoc dicit. ¶ Confortamini. ¶ Joel. 3. Infirm⁹ dicat: q; fortis ego sum. 3° imaginescit armoꝝ i munitione. ¶ Accingite vos. ¶ Oō ꝑtinet ꝓprie ad gladios: sed inde transumit ad omnia ar-

ma. j. Macb̄. 4. Accingimini t estote filij potētes: t estote parati mane vt pugnetis aduersus natiōes bas q̄ venerunt disperdere nos t sancta nra. Ctum ad cōsilium. ¶ Inite ꝓsilium t dissipabit. ¶ Job. 5. Qui comprehendit sapientes in astutia eoꝝ t consilia prauoꝝ dissipat. ꝓuer. 21. Non est sapiētia t nō est prudentia nō est consilium ꝯ dñm. Ctum ad preceptum dominoꝝ de bis que post ꝓsilium eligunt ¶ loquimini ꝛbum t nō fiet. ¶ supra. 7. Ponamus regē in medio eius. Regem n. quē eligebant annunciabāt plebi: vt dicit Hieron⁹. Rōnem ponit interp̄tando nomē Emanuel. ¶ q: nobiscum deus. ¶ Ro. 8. Si deus pro nobis: q̄s ꝓtra nos. Dieū. 3. Et bellabunt aduersum te: t non ꝓualebūt: q: ego tecū sum vt saluem te t eruam te dicit dñs. ¶ Dec. n. ait ꝛc̄. ¶ Dic ponitur populi instructio. Et p̄ docet qd nō timendū. 2° quid timendū. ibi ¶ Dñm exercituū ꝛc̄. ¶ Pria diuidit in duas partes. s. in doctrine ꝓbationem: t in ipsius traditionem. ibi ¶ Nō dicatis ꝛc̄. ¶ Probat aūt non esse timēdos hostes dupl̄r. ꝓrio per dñi preceptū. vnde dicit. Ita vincemini o hostes. ¶ Emanuel j. i. q: ¶ hec ¶ que dicta sūt: ait dñs ad me. ¶ Et iō ne timeatis. Nume. 23. Non est deus q̄si homo vt mentiatur: nec vt filius hois vt mutetur. 2° suo exēplo ait: doceo dñs ad me dicens ad vos que sequent ad erudiendū vos. ¶ Sic erudiuit me j. i. ne imitarer eos in malitia sua: t hoc ¶ in manu fortis j. i. in tribulatione. Uel non solū docens quid faciendū: ꝫ etiam dans grām virtutis ad complendum. Treni. j. De excelso misit ignem in ossib⁹ meis t eruduit me. ¶ Ne dicatis ꝛc̄. ¶ Dic ponit ipsa doctrina. ꝓrio ꝓhibet timoris ꝛbum. ¶ Non dicatis coniuratio: ¶ duaꝝ gentium quasi nobis timēda est. ¶ Oia. n. que loquitur populus iste: ꝯiuratio est. ¶ ꝓtra me. Unde si me socīāt vobis in ꝯiuratione: sentient me vobis socīū in defensione. Exo. 16. Non ꝯ nos est murmur vr̄z: sed ꝯ deum. infra. 50. Stemus simul. Quis est aduersarius meus: Accedat ad me. 2° prohibet passionis motū. ¶ Et timorē eius ne timueritis. ¶ Timor t pauor differunt fm magis t minus. Timor. n. facit motum cordis fm ꝟstolez: ꝫ pauor ꝯsi imobilitat cor. ꝑs. Si ꝓsistant aduersuꝫ me castra nō timebit cor meū. ¶ Dominū exercituū ꝛc̄. ¶ Dic instruit eos quō timendus sit. Et p̄mo ponit legem. 2° legis absconsionē. ibi ¶ Signa legem ꝛc̄. ¶ Circa p̄m tria facit. ꝓrio ponit legis ꝑceptum. 2° obedientiū fructum. ibi ¶ Et erit vobis ꝛc̄. ¶ 3° pena rebellū. ibi ¶ In lapidem aūt ꝛc̄. ¶ Preceptum aūt est vt deus honoret. ¶ Sanctificate dominū exercituū ¶ in vobis ipsis: t in sanctitate seruiatis ei. ¶ ipse pauor vr̄ ¶ sanctum dñs. ꝑs. Beatus vir q timet dominū ¶ ipse terror ¶ sanctum vltor. Matth̄. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: animā aūt non ꝑsit occidere. Sed potius timete eum q pōt animā t corpus in gehēnā perdere. Hoc exponit ꝓetrus de chio. p̄c̄ ꝓe. 3. Timorem aūt eoꝝ ne timueritis t non ꝯturbemini. Etiā videt intentio ꝓphete pp eam que sequunt. ¶ Nota sup illo verbo. ¶ Sicut in manu fortis erudiuit ꝛc̄. ¶ Oō est manus diuina triplex. ꝓrio est manus diuine potētie. Et hec est triplex. ꝓrio creantis. Job. x. Manus tue fecerūt me t plasmauerūt me. 2° ꝓtinentis ꝑs. In manu tua dñe omnes fines terre. 3° protegētis. ꝑs. 49. In vmbra manus sue protexit me. 2° manus est manus iustitie. Et ista est triplex. ꝓrima tangētis ad ꝓbandum. Job. 19. Manus dñi tetigit me. 2° flagellantis ad purgandū. s. Macb̄. 6. Nam t si in ptā ire a supplicys boium eripiar: sed manus oipotentis nec viuus nec defunctus effugiam. 3° oprimentis ad cōdemnādū. Deū. Horrendū est incidere in manus dei viuentis. 3° manus est manus misericordie. Et ista est triplex. ꝓrima sanātis. Job. 5. Ipse vulnerat t

medeř:percutit/ꝛ manus eiꝰ sanabunt. 2ª pascentis. ps. Populus pascue eius ꝛ oues manꝰ eiꝰ. 3° coronātis. sap. accipient regnum decoris ꝛ diadema spēi de manu dñi.

G ¶ Et erit vobis ꝛc. ¶ Dic ponit obedientiaz fructū in sanctificationē. [scōs facietvos.] Leui.22. Ego dñs q̄ sanctifico vos. [in lapidē.] Ponit rebellīū ipedientium penā sub metaphorā viatorꝭ. Et p̄ ponit occasionē. 2° pene p̄ceptionē. ibi [Et offendēt ꝛc.] Occasionē ātē ponit. Prio ꝯtum ad populū. 2° q̄ꝫ ad p̄ncipes. ibi [In laqueū ꝛc.] Primū ponit sub metaphora lapidis existētis in via: q̄ duplr impedit viatorē. [p̄ pedis lesionē: ꝛ per casus occasionē. Et silr christꝰ fuit icredulis ex iudeis occasio lesionis ꝛ casus: nō ex culpa sua sz illoꝝ. Dicit q̄. [erit duabus domib⁹ israel] i. infidelib⁹ de decē ꝛ duab⁹ tribub⁹. vel scribis ꝛ pharisēis. [In lapidē offensionis ꝯtum ad lesurā. Ro.9. Offenderūt.n. in lapidē offensionis. [Et in petrā scādali.] in qua pes ipingit ad casuz. Scādaluz grecelatine pedis ipactio. j. Lozi. j. Nos aūt p̄dicamus christum crucifixū: iudeis q̄dem scandalū: gentib⁹ aūt stultitiaz. Et q̄ p̄ncipes magis chīo restiterūt: iō ꝯtuz ad eos aggrauat. Et erit [babitātib⁹ hierlm.] Que erat vrbs p̄ncipū [in laqueū.] sicut aialia capiunt laqueo: ꝛ hoc ē grauius q̄ offensio. ifra. 34. Qui se explicauerit de fouea: iciet i laqueū. [Et in ruinā] q̄d est magis q̄ casus simplex. Luc. 2 Ecce hic posit⁹ est in ruinā. Et q̄ occasiones q̄q̄ aliqs deuitat ꝛ nō incurrit: iō hoc remouet: ꝛ oñdit pene p̄ceptionē: ꝛ dicit. [Et offendēt] ptra id q̄d dixit: offensionis: p infidelitatē: ptra scandalū vo: [cadent] a dignitate regni. Matth. 8. Filij aūt regni eicient in tenebras exteriores. [Conteret ꝯtum ad ruinā pene. famis ꝛ gladij. Matth. 21. Qui ceciderit sup lapidē istuz confringetur. Sup quē vo ceciderit ꝓteret eū. Ctum ad laqueū dicit. [irretient ꝛ] fumibus petrꝰ ꝛ pplexitatī: que q̄ nō rūpent. [capient:] a romanis. Prouer. 5. Funib⁹ petrꝰ ꝛ ostringit. [Liga testimoniū] i. inuolue ppbetiam ō chīo obscuritate ne videāt iudei: q̄ idigni sūt. [Signa legē.] signare deo significat: q̄ꝫ claudere sub sigillo. Et sic dicit. [Signa legē] veterē sub figuris. [In discipulis meis] i. quoscūq̄ discipuli mei apiant p̄dicādo p̄ mūdū. Dan. 12. Claude ꝛmones ꝛ signa libꝝ vsq̄ ad tps statutuz: vel [in discipulis meis] ab scōde. Q̄ꝫ significat expressionē figure. ps. Signatū est sup nos lumen vultꝰ tui dñe. Et sic [signa:] in alia [discipulis meis.] 2° absconditi expectationē [expectabo.] Michee. 7. Ego aūt ad dñm aspiciā. Expectabo dñm saluatorē meū. Expectari representationez. [Ecce ego.] [chīs [ꝛ pueri mei] apli [quos dedit mihi dñs.] Jo. 17. Tui erāt ꝛ mihi eos dediste: [in signū] i. vt faciāt signa [ꝛ in portentū.] Dixꝭ q̄ sua magnitudine portendit. Et hoc fiet [a dño q̄ habitat.] p̄ cultum vel p̄ fidem [in syon.] ecclesia. Zach. 3. Audi Jesu sacerdos magne: tu ꝛ amici tui q̄ habitāt coꝝā te: q̄ potentes sunt. Quidā exponūt hoc de Esaia [ꝛ pueri] ppbete sm hoc. ifra. 20. Sicut ambulauit seruus meꝰ Esaias nudus ꝛ discalciatꝰ: triū annoꝝ signū ꝛ portentū erit super egyptū: ꝛ sup ethiopiā. Quidā: de filijs Esaie [ꝛ pueri.]

¶ Et cū dixerint ad vos; querite a phitonib⁹ ꝛ a diuinis q̄ stridēt in incātationibus suis: nunq̄d nō populus a dño suo requiret visionem p̄ viuis ac mortuis? Ad legez magis ꝛ ad testimoniū. Ō si non dixerint iuxta verbum hoc: nō erit eis matutina lux. Et transibit per eam ꝛ corruet ꝛ esuriet: ꝛ cū esurierit irascetur ꝛ maledicet regi suo ꝛ deo suo. Et suscipiet sursum ꝛ ad terram intuebitur ꝛ ecce tribulatio/ꝛ tenebre/ꝛ dissolutio/ꝛ angustia/ꝛ caligo persequens: ꝛ nō poterit auolare de angustia sua.

¶ Dic remouet diuinoꝝ cōicationē. Et circa hoc tria facit. Prio ponit hostiū: ꝛ hec falsuz cōicatio. [Et cū dixerint] hostes vri. q̄rite a phitonib⁹ q̄ vobis p̄dicunt mala: ꝛ nobis bona. Phiton hebraice: os abyssi. Et dic Dicrony. De dicunt apolline phiton: q̄z hoc genꝰ artis magice inuenit p̄ quod videntur mortui suscitari ꝛ de futuris alīq̄ predicere. sic legit. j. Reg. 28. Rabanus dicit q̄ est nomen maligni spūs. Item Dicrony. dicit q̄ dī phiton q̄ bz diabolū in ventre [ꝛ a diuinis: q̄z sibi actū dei vendicant in p̄dictione futuroꝝ: ꝛ p̄cipue ꝯtum ad cultū falsoꝝ deoꝝ [qui stridūt q̄si insani. 3. Reg. 18. Clamabant voce magna ꝛ icidebāt se iuxta ritū suū cultris ꝛ lanceolis donec p̄funderent sanguine. Deut. 18. Non sit maleficus nec icantator: nec q̄ phitones cōsulat nec diuinos: ꝛ q̄rat a mortuis veritatē. Oia.n. hec abominat dñs. 2° docetur risio. [Nunq̄d non populus ꝛc.] vel [viuis ꝛ mortuis] i. loco deoꝝ vioꝝ q̄ sunt simulatis boium ꝛ mortuoꝝ ꝛ viuoꝝ. Vel querim⁹ visionē p̄ viuis ꝛ mortuis. sic ꝛ vos. sa duos viis q̄ sunt similes mortuis. [Ad legem magis q̄ prohibet talia: vel q̄ docet q̄ est expectādū [testimoniū] scripture. 3° ponit inobedientiū cōminationez. [Q̄z si nō dixerit.] Et facit tria. Prio cōminat penā. 2° ī pena patientiā. ibi [Et cū esurierit.] 3° desperationis tristitiam: ꝛ despiciet Dicit q̄ prio. [Q̄z si nō dixerit iuxta hoc Xbum:] ridentes. [. vel faciemus q̄ nō erit eis matutina lux] i. chīs tenebras pellens. Jo. 1. Erat lux vera q̄ illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundū. [Et trāsibit p eaz.] congregationē ad alios: nō manēs in eis. ifra. 58. Ecce adsuz q̄z misericors sum dñs deꝰ tuus: [ꝛ corruet] in dānationē ꝛ Xbi vel. [ꝛ esuriet.] Amos. 8. Ecce ego mittā famē in terrā: nō famē panis: nec sitim aque: sz audiendi Xbum dei: vel lux ꝛ solationis: [ꝛ corruet] in dānationē. Sap. 3. Ruit hierusalē ꝛ iuda ꝛcidit [ꝛ esuriet] pane. [Et cū esurierit] p̄ ipatientiā ꝯtum ad irā coꝝdis [irascetur.] ps. Si nō fuerint saturati murmurabūt. Ctum ad blasphemiam oris [ꝛ maledicet.] Apoc. 16. Et blasphemauerūt deū celi p̄ doloribꝰ ꝛ vulneribꝰ: ꝛ nō egerūt penitētiā ex opib⁹ suis. [Et suspiciet sursuz.] Dic ponit desperatiōis tristitiā. Et p̄ expectationē auxilij. [suspiciet sursuz] de celo querēs auxilū. [ꝛ ad terrā intuebit:] ad auxiliū de terra. supra. 5. Aspiciet in terra: ꝛ ecce tenebre tribulationis. 2° iminētia periculi. [Et ecce tribulatio] p̄ius [ꝛ tenebre] ꝯtum ad ostiū resistēti [dissolutio] ptra consortationē: [ꝛ angustia] ꝯtum ad pplexitatem: [ꝛ caligo psequens] ꝯtum ad psecutionem. 3° liberationis impossibilitatem ad similitudinez auis capte. [ꝛ non poterit auolare de angustia sua.] Econtrario est de iustis. ps. Laqueus contritus est: ꝛ nos liberati sumus.

H

De phitonis. Dicronymꝰ.

Rabanus. Dicronymꝰ.

¶ Capitulum. IX.

Primo tempore alleuiata est terra Zabulon/ꝛ terra Neptalim/ꝛ nouissimo aggrauata est via maris trās iordanem galilee gentiū. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucez magnā: habitātibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Adulteplicasti gentez: nō magnificasti letitiam. Letabuntur coram te

fiat

ſicut qui letant in meſſe: ſicut exultant victores capta preda quãdo diuidunt ſpolia. Jugum eni oneris eius: t virgaz humeri eius t ſceptruz exactoris eius ſuperaſti: ſicut in die madian. Quia omnis violenta predatio cũ tumultu t veſtimentũ miſtum ſanguine erit in combuſtionẽ: t cibus ignis. Parvulus eni natus eſt nobis: t filius datus eſt nobis. Et factus eſt principatus ſuper humerꝝ eius: t vocabit nomẽ eius admirabilis conſiliarius: deꝰ fortis: pater futuri ſeculi: princeps pacis. Multiplicabitur eius imperiuz t pacis nõ erit finis: ſuper ſolium Dauid t ſup regnũ eius: vt ꝓfirmet illõ t corroboret in iudicio t iuſtitia amodo t vſqꝫ in ſempiternũ: zelus dñi exercituũ faciet hoc.

A

Hic ponit deſtructionis modũ t ordinẽ. Et ꝓmo ſm diuerſitatẽ puniendoꝝ. 2° ſm diuerſitatez penarũ. ibi. Uerbũ miſit tc. Pria in tres ſm tres perſecutiones factas ab aſſyrys in terram ꝓmiſſionis. ꝓ eni Tegalphalaſar: regnante Phacee in ſamaria: captiuauit duas tribꝰ t dimidiã que erat vltra iordanẽ reſpectu hieruſalẽ: t de tribu Zabulon t Neptaliz: que erant citra iordanẽ tñ qõ poſſet equiperari dimidie tribui. Et ẽptuz ad hoc dicit. Prio tpe. i. tẽpore ꝓme captiuitatis. terra Zabulon t terra Neptaliz allenuata. i. minorata habitatoribꝰ ſuis q; forte remanẽtibus nõ fuit multum graue: qa remanſerũt eis plures poſſeſſiones. Et de hoc dñi 4. Reg. 3. 2° venit Salmanaſar 9° ãno Oſee: t captiuauit reſiduos ex decẽ tribubus q erant citra iordanem reſpectu Judee: t ẽptuz ad hoc dicit. nouiſſimo. i. in vltima captiuitate ghiali decẽ tribuz. via maris. i. regio q̃ iuxta ad mare geneſareth. galilee. i. que eſt in galilea. gentiũ. que eſt trãs iordanẽ reſpectu aſſyrioꝝ ẽptus citra reſpectu Judee. aggrauata. i. graui põdere tribulationis preſſa. Eſt aũt duplex galilea: vna in tribu Zabulon: alia in tribu Neptaliz: vicina Tyris: t di gẽtiz iſta: vel ꝓpter multas gẽtes que habitabãt ibi: vel ꝓpter dominiũ qa dederat eaz Salomon regi Tyri. 4. Reg. 17. 3° venit Senacherib: t ciuitates Juda cepit: t hieruſalẽ obſedit: ſicut dñi 4. Reg. 18. Et de iſta tertia ꝓſecutione logꝝ hic. ꝓpheta. Judices. populus. Jt ꝓmittit iudeis ſalutem. Uñ duo facit. ꝓmo promittit ſalutis gr̃am. 2° aſſignat cãm. ibi. Zelus dñi exercituz tc. Circa ꝓmã tria facit. ꝓmo ꝓmittit ſalutem. 2° ꝓſequitur ſalutationis ordinẽ. ibi. Multiplicaſti tc. 3° deſcribit ipſiz ſaluatorem. ibi. Parvulus tc. Promittit aũt eis ſalutem cõtra duo. cõtra ꝓplexitatez. Et quãtuz ad hoc dicit. populus. Judee. q ambulabat. i. ꝓcedebat i negocijs ſuis. in tenebris. obſcuritatis. vidit lucẽ magnã. Idẽ ꝓſolationis ꝓtra pene grauitatẽ. habitãtibus in regiõe vmbre mortis. i. iudee que ꝓpter graue perſecutionez erat ſimilitudo mortis. lux orta eſt eis. Idẽ ꝓſolationis. ifra. 60. Surge illumina re hieruſalez qa venit lumẽ tuum t gloria dñi ſup te orta eſt. Multiplicaſti gẽtem. Hic ponit ſaluationis ꝓceſſum t ordinẽ ẽptuz ad quatuor. Prio quãtum ad hoſtiũ fruſtrationẽ. Et ẽptuz ad hoc dicit. Multiplicaſti gẽtẽ. i. in exercitu Senacheribꝰ: t nõ magnificaſti eis letitiaz: vt implerẽt qõ ꝓpoſuerãt. Job. 5. Cõſilia prauoꝝ diſſipat. Scõo hoſtium ſpoliatione q̃ fuit vel quãdo illis interfectis ab angelo: ſicut dñi ifra. 36. populus egreſſus ẽ ad colligenda eoꝝ ſpolia. vñ ꝓparat meſſoribus t victoribus. letabũtur. ifra. 35. Gaudiũ t letiñ obtinebunt: t fugiet ab eis dolor t gemitus. 3° ſeruitutis liberationẽ. Tyrãni eni onerant ꝓceptis. Et ẽptuz ad hoc dicit. Jugũ eni oneris eius. Jſez Senacherib: quod depoſuit. Affligũt penis. Et ẽptuz ad hoc dicit. t virgã humeri eius. i. qua humeros verberabant. Spoliam rebus: t ideo dicit. Sceptꝝ exactoris eius. infra. 14. Quo ceſſant exactor: quiet tributũ: ita hoc facilr fiet. ſicut in die madiã. i. ſic Gedeõ madianitas deiecit. Judic. 7. 4°. Quãtũ ad hoſtiũ punitionẽ. Et hec euenient. qa eis violenta ꝓdatio cũ tumultu. i. violenti ꝓdatores: quãtũ ad nocumẽtũ qõ iferebãt in rebus. t veſtimẽtũ miſtũ ſanguine. eoꝝ quos occidebant: ẽptuz ad nocumẽtũ iflictũ in ꝓſonis. erit in combuſtione. Ad literam eni combuſti fuerunt. ifra. 10. Et ſubtus gloriam eius ardebit ſucceſa quaſi combuſtio ignis.

¶ Parvulus eniz natus eſt nobis tc. Hic deſcribit ſaluatorẽ. Et ꝓmo quãtũ ad receptionẽ. 2° ẽptuz ad noiationez. ibi. t vocabit. 3° ẽptum ad poteſtatez ibi. multiplicaſt eius impiuz tc. Recepimus aũt in nã noſtra: in natiuitate. Parvulus natus eſt nobis. Luc. 2. Euangeliſo vobis gaudiũ magnũ: qõ erit omni populo: qa natus eſt nobis hodie ſaluator q eſt Chriſtus dñs in ciuitate Dauid. Recipimus in notitiam noſtram: in patris atteſtatione. Matth. 17. Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bñ cõplacui: ipm audite. Bern. Puer lauiter placari põt: ſa cile cõdonat: pauperes ſumus t paruz dare poſſum⁹: tñ pro illo parvulo poſſumus recõciliari erga Chriſtum. paruuz ſi volumus. Et filius datus eſt. Recipimus etiã cũ in diuina reuerẽtia p paſſionẽ. Ut in nole Jeſu omne genu flectat̃ celeſtiũ, terreſtriũ, t infernoꝝ. Phil. 2. Et factus eſt ꝓncipatus. i. crux p qua in principatũ exaltatus eſt. Jo. 19. Et bajulãs ſibi crucẽ exiuit in eũ qui dicit calurie locus. Et vocabitur hic ponit eius noiationẽ: t ꝓmo nomẽ exprimẽs ſapiaz diuinã. admirabilis ipſe. Mirabilis facta eſt ſcia tua ex me. Uñ oia opa eius mirabilia fuerũt: t ꝓcipue in vnione eaꝝ duaꝝ naturarum in vna ꝓſona: ẽptuz ad humanã. Cõſiliarius. cõſilia ꝓceptis ſuperaddẽs. Eccl. 6. Cõſiliarius tibi ſit vnus de mille. Exprimẽs potẽtiam diuinã. deus. ifra. 45. Uere tu es deꝰ abſconditus. Humanã. fortis. in virtute. Job. 9. Sapiẽs corde eſt: t fortis roboze. 3° nomẽ exprimẽs bonitatẽ affluentiã ẽptuz ad diuinã. pater futuri ſeculi. i. gliam filios in gloriã. Deb. 2. Decebat eni cuz ꝓpter quẽ oia t p quẽ oia: qui multos filios in gloriã adduxerat auctorem ſalutis eoꝝ per paſſionẽ ꝓfirmari. ifra. 22. Et erit ãſi pater habitãtibus hieruſalẽ. Chriſtuz ad humanã. ꝓnceps pacis. inquantum eſt mediatoꝝ. Ipſe eni pax noſtra: q fecit vtraq; vnũ. Eph. 2. Act. 23. Pr. nceps dei es apõ nos tc.

¶ Multiplicabit. Hic deſcribit eius poteſtatem. Et ꝓ ẽptuz ad regni magnitudinẽ. 2° quãtum ad regni nobilitatẽ. Super ſoliũ tc. 3° ẽptuz ad eternitatẽ. ibi. Amodo t vſqꝫ tc. Circa ꝓmuz duo ponit. ꝓmo regni magnanimitatem. Multiplicabit eius iperiuz. Dan. 7. Et oẽs reges ſeruient̃ t obedient ei. Quãtum ad pacis gẽtem. Et pacis nõ erit finis. Hic. 26. Seruabis pacẽ: qa in te ſperauim⁹. Sup ſoliũ Dauid. Hic deſcribit regni nobilitatẽ. Super ſoliũ Dauid. i. eccleſiam que ſignificat in regno Dauid. Luc. 2. Dabit ei dñs deus ſedẽ Dauid ꝓris ei⁹. Ad effectũ regni. vt confirmet. ad reſiſtendũ: t corroboret etiã ad ipugnandũ. in iudicio. i. per iudiciuz. Dicere. 25. Regnabit rex t ſapiẽs erit: t faciet iudicium t iuſtitiã in terra. Quãtũ ad eternitatez. amodo. i. a tpe incarnationis. t vſqꝫ in ſempiternũ. Dan. 7. Poteſtas ei⁹ poteſtas eterna: que nõ auferet̃: t regnuz eius qõ nõ corrũ

B

Bernardus.

C

pcē. Ultimo ponit motiuū ad cauſandū [Zelus] i. amor dei patris. Jo. 10. Sic deus dilexit mundū vt filiū ſuum vnigenitū daret. Judei exponūt hoc de Ezechia. Sz pz qp regnū eius nō fuit corroboratū in eternū: nec noua cōmentum ſibi que ſignificāt diuinā emmēnā. Propter qō 70. ſubtraxerunt: z poſuerūt loco illoz: magni cōſilij angelus. ¶ Notāduz ſuper illo verbo [Parvulus natus est] qp Chriſtus dr parvulus primo in natiuitate ppter etatez. Matth. 2. Intrantē domū inuenerūt puerū cuz Maria matre eius. 2° poſſeſſione ppter paupertatē z' Lc. 18. Scitis gratiā dñi noſtri Jeſu Chri: quoniā ppter vos factus eſt egenus cum eſſet dives. 3° corde ppter humilitatem. Matth. 11. Diſcite a me qa mitis ſum z humilis corde. 4° morte: ppter mortis vilitatē. Sap. 2. Morte turpiſſima pdēnemus eum. Notāduz ſuper illo verbo. Datus est nobis. Qz Chr̄s datus eſt nobis: p̄ in fratrē. Luc. 8. Quis mihi det fratrē meum ſuggentē vbera matris mee. 2° in doctorez. Joel. 2. Filij ſyon exultate z letamini in domino deo vē: qa dedit vobis doctorē iuſtitie. 3° in ſpeculatorē. Ezech. 3. Fili hois: ſpeculatorē dedi te domui iſrael. 4° l' ppugnatorē. Eſa. 19. Mittet eis ſaluatorē z' ppugnatorem qui liberet eos. 5° In paſtorē. Ezech. 34. Et ſuſcitabo ſuper eos paſtorē vnū qui paſcat eas. 6° in exēplū operationis. Jo. 13. Exēplū enī dedi vobis vt quemadmodū ego feci: ita z vos faciatis. 7° in cibum peregrinationis. Jo. 6. Panis quē ego dabo: caro mea eſt pro mūdi vita. 8° in pretiū redēptionis. Matth. 20. Filius hois non venit miniſtrari ſed miniſtrare: z dare aiam ſuaz redēptionē pro multis. 9° in premiū remunerationis. Apoc. 2. Uincenti dabo comedere mānā abſcōditū. ¶ Jté notandū ſup illo verbo [Super humerū eius] qp deus poſuit ſup humerum Chr̄i. primo peccata: ſicut ſupra ſatisfactorē. ifra. 53. Deus poſuit ſuper eū iniquitates oīum nr̄m. 2° clauem: ſicut ſup ſacerdotē. Ifra. 22. Et dabo clauē domus Dauid ſuper humerum eius: z aperiet z nō erit qui claudat. 3° principatū ſic ſupra dñatorē hic. Factꝰ eſt principat' ſup humerꝫ eius. 4° gloriā ſicut ſupra triūphatorē. ifra. 22. Et ſuſpēdā ſuper eaz oēz gloriā domꝰ p̄ris ei°.

¶ Verbū miſit dñs in Jacob: z cecidit in iſrael. Et ſciet oīs ppl's ephraim z habitantes ſamariam in ſuperbia z magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderūt: ſed quadris lapidib⁹ edificabimus: ſycomoros ſuccideruūt: ſed cedros īmutabimus. Et eleuabit dominus hoſtes raſin ſup eū: z inimicos eius in tumultū vertet: ſyriā ab oriēte: z philiſtīm ab occidēte: z deuorabūt iſrael toto ore. In oībus his nō eſt auerſus furor eius ſed adhuc manus eius extenta. Et ppl's nō eſt reuerſus ad penitentē ſe: z dñm exercituū nō inqſierūt. Et diſperdet dñs ab iſrael caput z caudā incuruantē z deprauantē die vna. Lōgeuus z honorabilis ipſe eſt caput: z p phēta docēs mēdaciū ipſe ē cauda. Et erūt qui beatificāt ppl'm iuſtū ſeducētes: z q beatificant precipitati. Propter hoc ſup adoleſcētulis eius nō letabit dñs: z pupillorum eius z viduaz nō miſerebit. Quia oīs hypocrita eſt z neqū: z vniuerſuz os locutum eſt ſtultitiā. In oībus his nō eſt auerſus furor eius: ſz adhuc manꝰ eius extēta. Succēſa eſt eni quaſi ignis impietas: vepres z ſpinaz vorabit. Et ſuccendet in denſitate ſaltꝰ: z cōuoluet in ſuperbia fumi. In ira dñi exercituū cōturbata eſt terra: z erit populus q̄ſi eſca ignis. Vir fratri ſuo non parcet: z declinabit ad dexteram z eſuriet z comedet ad ſiniſtram z non ſaturabitur. Unuſq̄ſq; carnem brachij ſui vorabit: Manaſſes ephraim: z ephraim Manaſſen: z ſimul ipſi cōtra Judam. In omnibus his nō eſt auerſus furor eius: ſed adhuc manus eius extenta.

D

¶ Dic exequitur ordinē punitionis ſm diuerſitatem penarum. Et primo cōmemorat culpā. 2° exeguit penaz. ibi [Et eleuabit z̄.] Arguit aūt in eis culpā duplr. primo q̄tū ad trāſgreſſionez diuini p̄cepti. Unde dicit [Uerbū miſit dñs in Jacob] i. in Juda: vel in toto populo: vt de Juda cōſtituerent duces. Heli penultimo. Nō auferet ſceptrū de Juda: z dr̄ de femore eius. Judic. 9° p' Reg. 15. [z cecidit in iſrael] i. fruſtratū eſt in iſrael. i. in decez tribubus que diuiſerūt domū Dauid. 3' Reg. 12. Uel Abū legis vlr. Oſee. 4. Si fornicaris tu iſrael nō deliquat saltez Juda 2° quātū ad executionē facti iquātū dicebāt ſe bene feciſſe cecari ſuperbia: qa rumor mētis obſtaculū eſt veritatis. Et ideo dr̄ [Et ſciet eis populus ephraim] i. 10. tribuū [z habitātes ſamariā] iquātum ad p̄cipes populi ſciet i. recognoſcet ſe z culpā ſuā in penā: qa oculos quos culpa claudit: pena aperit [dicētes in ſuperbia z magnitudine cordis] iquantum in corde ſuo ſuper alios ſe exiſtimabant [z magnitudine] q̄ntuz ad p̄ſumptionē magnoz. que proponebāt lateres] i. reges de Juda q erant firmi [ceciderūt ja nobis] [ſed quadris lapidib⁹] i. fortib⁹ regibus ex nobis [edificamus] regnū veſtrū [ſuccidernt] i. ſi. boſtes vt ſyn [ſycomoros] i. reges inde iſrucuoſos [cedros] i. ſublimes ex nobis [īmutabimus] i. ponem⁹ loco illoz. ſupra. 7. Ponamus regē in medio ei⁹ filiū tabeel. De ſuperbia cordis. infra. 28. Uē corone ſuperbie ebrios ephraim. ¶ Et eleuauit.] Dic exeguit diuerſitatē penaruz q̄ntum ad tria in q̄bus cōſidebāt. primo cōminat cōtra federationem vicinoz. 2° cōtra vanitatē perſonarū quā ſe eſtimabant hīe. ibi [Et diſperdet dñs z̄.] 3° cōtra multitudinē populoz. ibi [Succēſa eſt z̄.] Circa p̄mū duo facit. primo ponit punitio. 2° vlteriozis pene p̄paratio. ibi [In oībus z̄.] Cōminatur aūt duo. primo futurā deſtructionem [Et leuauit dñs boſtes raſim] i. aſſyrios [in tumultū] belli de quo 4' Reg. 16. 2° perſecutiōis ipugnationem Et adducet dñs [ſyriā ab oriente] ſm ſuā terrez qui erāt amici [z philiſtym ab occidente] qui iudaz impugnabāt [z deuorabāt iſrael] deſtruent [toto ore] i. toto affectu. Abac. 3. Exultatio eoz: ſicut eius q deuorat paupere in abſcōdito [In oībus his non eſt auersus furor eius] hic ponit pene p̄paratio: z ſecundo aſſignat rō. ibi [Et populus z̄.] Preparatio autez ponit in voluntate. [nō eſt auerſus furor. 4' Reg. 23. Uerūtamē nō ē auerſus dñs ab ira furoris ſui magni: quo iratus eſt furor ei⁹ cōtra Judā. Et q̄ntuz ad poteſtatē [manus eius] Logitur more humano. ſupra. j. Et cōuertā manū meā ad te: z excoquā ad purum ſcoriā tuā. Rō addendi penaz patet: eſt incorrigibilitas ppli. Et hoc eſt qđ dicit [Et populus nō eſt z̄.] Dicit. 2. Frustra percuſſi filios veſtros: diſciplinā

ſcbo

E non receperũt. ¶ Despdet dñs ꝛc. ¦ Hic cõminat cõtra ꝓfidentiã de vtilitate personarũ. Et ꝓmo ponit punitio. ꝛº vltionis pene preparatio. ibi¦ In oibus his ꝛc. ¦ Persone autẽ viles videbantur: vel ad defensionẽ. Et ꝫ hos ꝓmo. Vel ad diuine misericordie ꝓuocationem. ꝛ ꝫ hos. ibi¦ Propter hoc sup ꝛc. ¦ Circa ꝓmũ tria facit. ꝓmo ponit dignitas ꝛ culpa: ꝛ culpa sub metaphora¦ caput ¦ q̃tũ ad principẽ¦ ꝛ caudaz ¦ q̃tum ad populũ¦ incuriãtẽ ¦ cõtra rectitudinẽ iustitie¦ deprauãtẽ ¦ vel refrenãtez. ¦. ꝓphetã. Eseech. 13. Et violabãt me ad pplm meũ. ꝛº exponit metaphorã¦ Lõgeuus ¦ docens médaciũ. Eseech. 22. Prophẽ autẽ eius linichãt eos absq; tẽpamento videntes vana ꝛ diuinãtes eis médacia. ꝛº ponit penã¦ Et erũt seducentes q beatificant ꝛc. ¦ seducti autẽ¦ qui beatificãtur¦ ꝓcipitan ¦ supra. ꝛ. Populc meus qui beatũ te dicũt ipsi te decipiunt. Osee. 4. Corrues hodie: ꝛ corruet etiam ꝓphcta tecum. ¶ Propter hoc ꝛc. ¦ Hic cõtra personas viles ad misericordiã ꝓuocandã: vel ꝓpter carnis integritatẽ¦ adolescẽtulis ¦. ¶. virginibus: vel ꝓ etatez¦ ꝛ pupillor ¦ vel ꝓ infirmitatẽ¦ viduar ¦ Et ꝓmo ponit punitio¦ Nõ miserebit ¦ ꝛº ponit rõ quantũ ad simulationẽ in opere¦ ga ois hypocrita ẽ ¦ q̃tus ad malitiã i corde¦ ꝛ nequã ¦ q̃tus ad falsitatẽ in ore¦ ꝛ vniuersus os. ¦ Job. 8. Spes hypocrite peribit. ¶ In oibus ꝛc. ¦ vt supra exponit. ¦ Succẽsa ꝛc. ¦ hic cõnumerant cõtra cõfidẽtiam de multitudine populi. ꝓmo seditionẽ: deinde pene vltrious preparationẽ. ibi¦ In oibus ꝛc. ¦ Circa ꝓmũ duo facit. ꝓmo ponit metaphora ignis. ꝛº samis. ibi¦ ꝛ declinabit ad dexterã ꝛc. ¦ Circa ꝓmus duo facit. ꝓmo ponit metaphoraz. ꝛº expositionẽ. ibi¦ In ira dñi ꝛc. ¦ Cõminatur aũt penã seditionis sub metaphora combustiõis. Uñ ꝑ ponit cãm cõbustionis efficientẽ¦ Succensa est iac si dicat. Impietas vestra est sicut ignis accensus ad comburendũ vos. ¦ fra. 50. Ecce oẽs vos accendentes ignẽ: accincti flãmis: ambulate in lumine ignis vestri. ꝛº mãlẽ¦ veprem ¦. ¶. populũ vinosus. ¦ supra. 5. Ascẽdent vepre ꝛ spine sup eam. ꝛº ipsaz cõbustionem¦ succẽdent in densitate saltus ¦. ¶. in sylua in qua sũt multe arbores ꝛ significat multitudo populi ꝛ effectus¦ cõuoluet superbia fumi ¦. ¶. altitudinẽ fumi. Fumus eni ascẽdens ex igne: involuit cacumina arbor: ꝛ tribulatio seditionis obtenebrat visum boium. Joelis. ꝓ. Ignis comedit speciosa deserti: ꝛ flãma succendit oia ligna regiõis¦ in ira ¦ que est q̃si ignis. Nam ꝓmo. Indignatio eius effusa est vt ignis¦ ꝛ erit ppline q̃si esca ignis ¦ ifra. 50. Ambulate in lumine ignis vestri¦ Uir fratri suo ¦ hoc exponit q̃tum ad ipsaz cõbustionez¦ Et declinabit ad dexteram ¦ hic cõicat eadem penã sub metaphora samis. Et ꝓmo ponit metaphorã¦ declinabit ¦ q̃si facta videant¦ ad dexterã ¦ per quã amici significãtur ¦ esuriet ¦ adhuc malũ facere¦ ad sinistraz ¦ inimicos ¦ carnem brachy ¦. ¶. ꝙsanguineos. ꝛº exponit quãtus ad ꝙsanguineos¦ Manasses ¦ effraiz ¦ effraiz Manasses ¦ q̃ ambo filij fuerunt Joseph. ꝛº q̃tus ad hostes¦ simul ipsi cõtra Judã ¦ Hiere. 9. Dis frater supplãtans supplãtabit: ⁊ omis amicus fraudulenter incedet. supra. ꝛ. Et corruet populus vir ad virũ: vnusq; ad primum suum¦ In oibus his non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extẽta ¦ Expone omnia vt supra.

¶ Capitulum.X.

VEh qui cõdunt leges iniq̃s ꝛ scribentes iniustitiã scripserũt: vt opprimerẽt in iudicio paupes ꝛ vim facerẽt cause humiliũ ppli mei: vt essent vidue preda eor: ꝛ pupillos diriperent. Quid facietis in die visitatiõis ꝛ calamitatis de lõge venientis? Ad cui ꝙ confugietis auxiliũ: ꝛ vbi derelinquetis gl'iam vestram: ne incurremini sub vinculo: ꝛ cuz interfectis cadatis. Sup oibus his non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extẽta. Heb assur. Uirga furoris mei ꝛ baculus ipse est. In manu eius indignatio mea. Ad gẽtẽ falsacem mittã eum: ꝛ cõtra pplm furoris mei mãdabo illi: vt auferat spolia ꝛ diripiat predam: ꝛ ponat illũ in conculcationẽ quasi lutũ platearz. Ipse aũt nõ sic arbitrabit: ꝛ cor ei ꝙ non ita estimabit: sed ad cõterẽdum erit cor eius: ꝛ ad internitionẽ gentiũ non paucaruz. Dicet eni. Nũquid nõ principes mei sil reges sunt? Nũquid nõ vt carchamis: sic clamo: ꝛ vt arphat: sic emath? Nunqd non vt damascus: sic samaria? Quõ inuenit manus mea regna idoli: sic ꝛ simulachra cor de hierusalem ꝛ de samaria. Nũquid nõ sicut feci samarie ꝛ idolis eius: sic faciã hierusalem ꝛ simulachris eius? Et erit cuz impleuerit dñs cuncta opera sua in mõte syon ꝛ in hierusalẽ: visitabo super fructum magnifici cordis regis assur: ꝛ sup gl'iam altitudinis oculoruz ei ꝙ. Dixit eniz. In fortitudie manꝰ mee feci: ꝛ in sapiẽtia mea intellexi. Et abstuli terminos pplor: ꝛ principes cor deꝑdatus sum: ꝛ detraxi quasi potẽs in sublimi residentes. Et inuenit quasi nidũ manus mea fortitudinẽ pplor: ꝛ sicut colligunt ouа que derelicta sunt: sic vniuersaz terrã ego ꝓgregaui: ꝛ nõ fuit q̃ moueret pẽnã ꝛ aperiret os ꝛ gãniret. Nũquid gloriabit securis cõtra eũ q̃ secat in ea? aut exaltabit serra contra eũ a quo trahit? Quõ si eleuet virga cõtra eleuãtem se: ꝛ exaltetur baculus qui vtiq; lignum est. Propter hoc mittet dñator dñs exercituz in pinguibus eius tenuitatẽ: ꝛ subtus gl'iam eius succẽsa ardebit quasi cõbustio ignis: ꝛ erit lumẽ israel in igne: ꝛ sanct ꝙ ei ꝙ in flãma: ꝛ succẽdet ꝛ deuorabit spina eius ꝛ vepres in die vna: ꝛ gloria saltus eius ꝛ carmeli ei ꝙ ab anima vsq; ad carnẽ ꝓsumet. Et erit terror ꝓfugus: ꝛ reliqe ligni salt ꝙ eius pre paucitate numerabuntur: ꝛ puer scribet eos. Et erit in die illa: nõ adijciet residuũ israel: ꝛ hi qui fugerint de domo Jacob initi sup eo q̃ percutit eos: sed initet super dñm sanctum israel. In veritate reliquie cõuertent: reliqe

inquá Jacob ad deū fortē. Si enī fuerit populus tuus isrl' q̄si arena maris: reliqe conuertent̄ ex eo. Cōsūmatio abbreuiata inundabit iustitiā. Cōsūmationez enī t abbreuiationē dñs de⁹ exercituū faciet in medio oīs terre. Propter hoc hec dicit dñs de⁹ exercituū. Noli timere ppls meus habitator⁹ syon ab assur. In virga enī percutiet te: t baculum suū leuabit sup te in via egypti. Adhuc.n. paululū modicūq3: t ꝯsūmabit indignatio mea t furor meus sup scelus eor. Et suscitabit sup eū dñs exercituū flagellū iuxta plagam madian in petra oreb: t virgā suā sup mare: t leuabit eā in via egypti: t erit in die illa: auferet onus eius de humero tuo: t iugū eius de collo tuo: t cōputrescet iugum a facie olei. Veniet ī aioth: trāsibit ī magron: apud magmas cōmēdabit vasa sua. Trāsierunt cursim: gabaa sedes nostra. Obstupuit rhama: gabaa Saulis fugit. Hinni vocem tuā filia gallim: attēde laisa paupercula anathoth. Migrauit medemena habitatores gabim cōfortamini. Adhuc dies est: vt in nobe stet. Agitabit manū suā sup mōtē filie syon t collē hierlz. Ecce dñator⁹ dñs exercituū ꝓfriget lagūculā i troze: t excelsi statura succidēt: t sublimes būiliabūt. Et subūtet cōdēsa silue⁹ ei⁹ ferro: t libanꝰ eū excelsis cadet.

A **Hic incipit** cōminari cōtra hostes corporaliꝫ ꝓsequentes alienigenas. Et ꝑmo ꝓtra vastantem inde cōtra vastitati cōgaudētes. ifra. 14. ca. ¶ In anno quo mortuus est rex Achaz ⁊c. ¶ꝑmo i duas. In ꝑ⁹ cōtra assyrios captiuātes decē tribus: t affligētes duas. In scōa cōtra babylonios captiuātes duas. 13. ca. ¶ On⁹ babylonis ⁊c. ¶ꝑma in tres. In ꝑma cōminat hostiū destructionē. In scōa ꝓmittit populi reintegrationez. ca. 11. ¶ Cōfitebor ⁊c. ¶ Hoc aūt capl'm diuidit in duas partes. In ꝑma cōminat cōtra ꝑncipes duaꝝ tribuū qui in assyrioꝝ auxilio cōfidebant. s. Achaz sub quo hec visio scripta est: vt legit. 16. Reg. 16. In scōa cōtra ipsos assyrios. ibi ¶ Ueh assur ⁊c. ¶ hī alig incipiunt. ibi. 10. ca. Et tūc eēt facilioꝝ ga sic hec pars cēt inconduisa p̄cedenti. ꝑma diuidit in duas. In ꝑma ponit cōminatio. In scōa ostēdit vltionis pene ꝓparatio. ibi ¶ sup omnibus ⁊c. ¶ꝑma in duas. In ꝑma arguit culpaz. In scōa cōminatur penam. ibi ¶ Quid facietis ⁊c. ¶ Culpā ꝑncipū arguit quātū ad duos ex q̄ruz ad peruersaz legis lationē ¶ Ueh qui cōdunt leges iniquas ¶ fm q̄ lex firmat ꝑncipis edicto ¶ scribentes ¶ fm q̄ firmat scripto. Ro. 10. Ignorātes enīz dei iustitiam t suaz querētes statuere: iustitie dei nō sunt subiecti. ¶ Quid facietis ¶ hic cōminatur penaz. Et ꝑmo aufert euasionis remediū. Et hoc triplex: cōfidentie fm ꝓpriaz potentiā ¶ qd facietis in die de lōge veniētis ¶ q̄rum ad ꝓmunitiones hostiū: vel q̄ruz ad predictionē ꝓpheta rum. Osee. 9. Quid facietis in die solēni: in die festiuitatis domini. Nau. p. Ante faciez indignationis eius q̄s stabit. 2° quātum ad potentiā amicitiā ¶ Ad cuius ꝓfugietis auxiliū ¶ Job. 6. Ecce nō est auxiliū in me: t necessariū quod mei receperūt a me. 3° quātuz ad diuitiaꝝ gloriā ¶ Et vbi derelinquetis gloriā vestraz ¶ q. d. que vobis non ꝑderit. Sap. 5. Quid vobis ꝓfuit superbia: aut quid diuitiarū iactantia cōtulit vobis. 2° exprimit pene modum. Et ꝑmo captiuitatis ¶ ne timueritis ¶ supra 2°. Et icumbet sublimitas hoium: t humiliabit altitudo viroꝝ. scōo iterfectionis ¶ Et cum iterfectis cadatis ¶ Ezech. 32. Oēs hi interfecti ruentes gladio ¶ Super oibus his ⁊c. ¶ hic ponit vlteriorus pene ꝑparatio: vt supra exponat. ¶ Et assur ¶ In parte ista cōminatur cōtra ipsos assyrios. Et diuidit in duas partes. In ꝑma ponit hostium oppressiuum cōmunitio. In scōa populi oppressi consortatio. ibi ¶ Propter B dicit ꝑma in tres. In ꝑma arguit culpā. In 2° cōminat penā. ibi ¶ Propter B immittet ⁊c. ¶ In 3ª ostēdit pene effectū. ibi ¶ Et erit ⁊c. ¶ Culpa aūt cōsistit in trāsgressione ꝑcepti: vel ab vsu auctoritat. Uñ diuidit ꝑma ꝑ in tres. In ꝑma ponit auctoritatis cōmissio. In 2° auctoritatis abusio. ibi ¶ Ipse aūt nō sic ⁊c. ¶ In 3ª abutētis elatio. ibi ¶ Et erit cuz ipleuerit ⁊c. ¶ Circa ꝑm tria facit. ꝑ cōmittit flagellādi officiū. 2° designat flagellis dignuz. ibi ¶ Ad gentē fallacē ⁊c. ¶ 3° ponit flagellādi modū. ibi ¶ Ut auferat spolia ⁊c. ¶ Circa ꝑmū tria designat. ꝑ flagellātez ¶ Ueh ¶ ibi imminet ¶ Assur ¶ q. est ¶ Uirga furoris mei ¶ flagellandi potestatē ¶ baculus ¶ per quē ego flagellor ¶ in manu eoꝝ ¶ i. in potestate. i. in executiōe. Et flagellationē ¶ in dignatio mea ¶ cōplebit ꝑ eos. ifra. 14. Cōtriuit dñs baculū impioꝝ virgā dñantiū: cedentē ppls in idignatiōe. ¶ Ad gētē fallacē ⁊c. ¶ Hic describit flagellis dignum: t quātū ad culpā ¶ Ad gētē fallacē ¶ ga nō seruat pmissum. Exo. 19. Cuncta que locut⁹ est dñs faciemus. Et quātū ad ꝑniam ¶ pplm furoris ¶ i. quē ia iudicaui puniēdū ¶ mittā ¶ inspirabo vos cē puniēdos. 4. Reg. 18. Dñs dixit mihi: ascēde ad terrā hanc t demollire eā. ¶ Ad ¶ i. 3. ¶ Ut auferat ⁊c. ¶ hic ponit flagellatiōis modū q̄tū ad detractōez rez ¶ auferat spolia ¶ q̄tū ad detētionē ¶ diripiat ¶ q̄tū ad hoium oppressiōez ¶ ponat q̄si lutū ꝑ vilitate. ꝑs. Ut lutuz plateaꝝ delebo eos. ¶ Ipse aūt ⁊c. ¶ Hic ponit abusio potestatis ꝓcessu inquātū excessit fines mādati. Et ꝑ ponit ei⁹ ꝓpositū. 2° ponitur propositi motiuuz. ibi ¶ Dicet enī ⁊c. ¶ Circa ꝑm duo facit. ꝑ dimittit ꝑfixaz mēsuraz. Et q̄ruz ad rōnis iudiciū ¶ nō sic arbitrabit ¶ Et quantū ad cordis ꝓpositū ¶ nō ita estimabitur ¶ B est tractabit penaz. 2° adauget penā: t q̄tū ad modū ¶ ad ꝓterēduz ¶ B est oia disperdēdū. Et q̄ruz ad numeruz ¶ gentiuz nō paucarum ¶ imo pluriū: nō solū ad illos ad quos mittebat. Abach. 1. Ipse de regib⁹ triumphabit: t tyrāni ridiculi eius erunt. Abach. 2. Cogitasti cōfusionē domui tue. cōcidisti populos multos: t peccauit aia tua. ¶ Dicet enī ⁊c. ¶ Hic ponit motiuū. Et ꝑ assimit. 2° cōcludit. ibi ¶ Sic faciaz hierusalē t simulachris ⁊c. ¶ Circa ꝑmū ꝑ assimit seruitutē regū ¶ Nunqd nō reges simul t ꝑncipes mei sūt ¶ Abach. 1. Ipse de regib⁹ triūphabit: t tyrāni ridiculi eius erunt. 2° subiugationē ciuitatū ¶ Nūqd nō vt carchamis ⁊c. ¶ Isra 37. Uere enī dñe desertas fecerūt reges assyrioꝝ terras t regiones earū. 3° destructionē deoꝝ ¶ Quo inuenit manus mea regna idoli ¶ ad mirationē. q. d. quo fuit hoc: q̄ dij illi non restiterunt mihi. 4. Reg. 18. Qui nam illi sunt in vniuersis dys terrarū q eruerint regionē suaz de manu mea: vt possit deus eruere hierusalē de manu mea ¶ Sic faciā hierlm t simulachris suis ⁊c. ¶ hic cōcludit ꝑ a gētibus ad totū pplm israel ¶ sic t simulachra eoꝝ de hierlz t de samaria ¶ 2° ex decē tribub⁹ ad duas ¶ Nūqd non sicut ⁊c. ¶ De samaria vez dixerūt colebant idola: sed de hierlm abstulerat Ezechias. 4. Reg. 18. Et forte aliqua

remāserunt

remãserũt occulte que inuenit in pte ciuitatis que tradidit ei sobin scriba. Uel vocat simulachra arcã: ꝛ alique erãt in ornatu tẽpli. ⁊ erit cũ impleuerit ꝛc. ¶hic arguit ei° superbiã. Et p̀mo ponit superba gloriatio. z° gloriandi occasio. ibi¶ Dixit enī ꝛc. ¶3° gloriãtis increpatio. ibi¶ Nũquid gloriabit ꝛc. ¶Dicat ergo¶ Et erit cũ ipleuerit dñs cũcta opera sua ¶penas. ⁊ q̃bus vult corrigere: magnifici cordis: q̃tus ad p̃sumptionẽ de faciendis¶ ⁊ sup gliam¶ q̃tus ad elationẽ de factis. supra. 2. Oculi sublimes bois humiliati sunt.¶ Dixit enī ꝛc. ¶hic ponit gloríe occasionẽ ex magnis que fecerat. Et p̀mo q̃tũ ad faciẽs cõditiones. z° q̃tus ad facti magnitudines. ibi¶ Et abstuli ꝛc. ¶3° quãtus ad faciendi facilitatẽ. ibi¶ Et inuenit ꝛc. ¶Faciẽs ꝯditionem ostendit: q̃tus ad potẽtiã bellor.¶ In fortitudine ¶Quãtum ad sapiẽtiam ꝯsilior¶ ⁊ in sapiẽtia ¶Deut. 32. Sed ꝓpter irã inimicor̃ distuli: ne forte supbiret hostes eor̃: ⁊ dicerent manus nostra excelsa ⁊ nõ dñs fecit hec oia. ¶Facti aũt magnitudo pensãt ex trib° Ex multitudine regnor̃. Uñ dicit¶ Et abstuli terminos ¶loquitur ad filitudinẽ eius qui acgrit multos agros g auert terminos q̃bus diuersor̃ possessiones diuidebãt. q̃tũ ad spoliationẽ p̃cipũ¶ ⁊ p̃cipes eor̃ depredatus sum ¶Et⁊ ad subiugationẽ regum¶ ⁊ detraxi q̃si potens in sublimi ¶. i. in solio regni¶ residentes ¶Dañ. 9. Quos volebat exaltabat: ⁊ quos volebat humiliabat. ¶Facilitas aũt faciendi determinãt: quãtus ad tria. Et⁊ quãtus ad plenariam subiectionẽ¶ Et inuenit q̃si nidũ ꝛc. ¶q est in potestate iuenientis. ifra. 16 Et erit sicut auis fugiens: ⁊ pulli de nido auolãtes quãtus ad facilẽ destructionẽ¶ Et sicut colliguntur ova ꝛc. ¶ita de facili. Abacuch. 2. Et cõgregabit ad se oẽs gentes ⁊ coacernabit ad se oẽs gentes: quãtũ ad sublatam oẽm ꝺdictionem¶ ⁊ nõ fuit qui moueret pennã¶ i. manum. ¶Pẽna aũt is se defendit¶ ⁊ apiret os ¶ad ꝺdicẽdũ¶ ⁊ ganniret ¶qõ est vulpiũ vel auium: ad plãgẽdũ. Ezech. 24. ¶Fili hois ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuor̃ in plaga ⁊ nõ plãges neq; plorabile: neq; fluent lachryme tue. ¶Nũquid gloriabit ꝛc. ¶Dic ponit gloriãtis increpatio: ga etiã est sicut instrumẽtũ qõ nõ põt operari nisi motu artificis¶ securis ¶ad mactandum malos ¶exaltabitur serra ¶ad discernendum bonos a malis¶ virga ¶ad corrigendum¶ baculum ¶ad sustentandum correctos. Job. 15. Quid timet cõtra deũ spiritus tuus vt ꝑseras de ore tuo huiuscemodi sermones. ¶Propter hoc ímittet ꝛc. ¶Dic cõminatur penã. Et circa hoc tria facit. p̀mo cõminat pene iudiciũ. z° determinat pene modũ. ibi¶ ⁊ subtus ¶gloriam. 3° pene effectum. ibi¶ ⁊ erit terrore ꝛc. in pinguibus ¶potentibus ⁊ diuitibus. ifra. 25. Et faciet dñs exercituũ omnibus populis in monte hoc convíuium pinguium. ¶Et subtus ꝛc. ¶Dic determinat pene modus: qui fuit per combustionẽ. Et ponũtur tria p̃ pene species¶ gloriam eius ¶. i. multitudo exercitus¶ subtus ¶. i. sub vestibus: quia vestimentis illesis corpora cremata sunt. supra. p̃. Et erit fortitudo tua vt fauilla stuppe: ⁊ opus vestrum quasi scintilla. ſcõ pena inferẽs.¶ Sanctus israel ꝺo° vel angelus Michael: aui cõmissus fuit ille populus. Dañ. 10. Ecce Michael vnus ex principibus primis venit in adiutoriũ meum¶ in ignem ¶ga per ignem puniet eos. Sophon. p̃. In igne zeli eius deuorabit omnis terra: ga consũmationem cum festinatione faciet cũctis habitantibus terras. 3° penam patiens: ⁊ quãtum ad minores¶ spina ⁊ vepres ¶que non multũ crescunt¶ ⁊ gloria saltus eius ¶quãtum ad magnos qui ꝓpter dignitatem cõparat altis arboribus¶ carmeli eius ab alia ꝛc.¶ ga ⁊ in anima ⁊ in corpore mortui sunt. supra. 9. Succensa est quasi ignis impietas: veprem ⁊ spinam vorabit et succẽdetur in densitate saltus: ⁊ cõuoluetur superbia sumi. ¶Et erit terrore ꝛc.¶ Dic ponit pene effectus. Et p̀ in hostibus quantus ad fugam.¶ Et erit terrore ꝓfugus¶ quãtum ad paucitatem¶ ⁊ reliquie ligni ¶ga ad literã Senacherib cum paucis fugit. 4. cus. 10. z° effectus in populo¶ Et erit ¶quãtum ad tria in quibus offendebãt. ¶in cõfidentia gentus¶ super eo qui paucit eos ¶ga illi a quib° auxilium petebant quandoq; etiam affligebant eos¶ qui fugerint¶ vel ad Egyptios: vel ad alias gẽtes. Ezech. 19. Intentibus eis. Secũdo quantum ad cultum idolorum ⁊ quantum ad modum¶ga¶ In veritate reliquie¶ contra ad qõ dicitur 3° Reg. 18. Usquequo claudicatis in duas partes. Si dñs est deus: sequimini eum. Si autem Baal: sequimini illum. Et quantum ad cõuersos¶ reliquie Jacob¶ qui relinquuntur ab assyrijs. Et confirmat promissionem¶ Si enim fuerit¶ Heñ. 22. Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: ⁊ velut arenã que est in littore maris. 3° quãtum ad iustitiam operum. Et primo ponit promissionem¶ Cõsũmatio abbreuiata¶ i. destructio in breui facta in exercitu Senacherib¶ inundabit iustitia¶ i. faciet inundare iustitiam¶ in populo ¶ifra. 26. Misereamur impio: ⁊ non discet iustitiam: in terra sanctorum iniq̃ gessit¶ secũdo ponit confirmationes¶ Consũmationem emi¶ Manus ꝑ. In diluuio preteriit: consũmationes faciet loci eius¶ in medio terre ¶id est in hierusalem: que est in medio gẽtium posui eam ⁊ in circuitu eius terras. Apls ad Ro. 9. Exponit de reliquijs saluandorum. Et verbum abbreuiatum. Psm. 70. est verbũ euãgelij. Matth. 22. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet ⁊ ꝓphete. Uel ℣bum incarnatum.¶ Propter hoc¶ hec dicit dñs ¶Dic ponit populi cõfortatio. Et circa hoc duo facit. p̀mo ponit confortationes¶ noli timere ¶ifra. 11. Noli timere ℣mis Jacob qui mortui estis ex israel. ſcõ exponit causationes: ⁊ p̀mo in generali. ſcõ in speciali. ibi¶ Ueniet in aiob ꝛc.¶ Circa p̀mũ tria fac. ꝑ ponit afflictio¶ in virga ¶. i. in afflictiõe obsessiõis: ⁊ depdatiõis¶ ⁊ baculũ ꝓpringẽtis¶ in via Egypti¶ ga audiẽs q̃ rex Ethiopie exit egressus de terra sua: vt legit. 4° Reg. 19. Dimisit terrã: ⁊ in reditu destruxit ciuitates q̃s inuenit: veniẽs ꝑ Egypti viã. Hiere. 48. Quo ꝓfracta est virga fortis: baculus gloriosus. ſcõ affligentiũ destructio¶ adhuc enim paululum ¶respectu eternitatis vel respectu illius temporis in quo affligent. Ezech. 7. De ꝑ pinquo effundam iram meam super te: ⁊ complebo furorem meum in te. ſcõ pene magnitudo¶ consũmabit indignatio¶ quo ad culpam¶ furor¶ quo ad vindictam. 3° quo ad puniendi facilitatem¶ manus iuxta plagam Madiã¶ de qua habetur Judicum. 7. ¶⁊ super mare ¶rubrum. Exo. 14.¶ Et leuabit eam contra te ¶p̀mo in via Egypti: quia in Egypto confidebas. 3° ponitur cõsequens liberatio. Et primo liberatio. Auferetur onus. Hiere. 30. In die illa conteram iugum eius de collo tuo ⁊ vincula eius disrumpam. z° liberationis ratio¶ a facie olei ¶olium misericordie. supra p̀mo. Uulnus ⁊ liuor ⁊ plaga tumẽs nõ est circũligata neq; curata medicamine: neq; fota oleo. ¶Ueniet in aiob ꝛc.¶ Dic describitur in speciali. Et ꝑ ponitur oppressio numerans ciuitates per quas trãsiuit veniẽs de Egypto in hierl̃m¶ veniet ¶de Egypto¶ in aiob apõ magnas ¶transibit¶ cõmendabit vasa sua ¶dimittet ptẽ supellectilis sue: vt expeditus veniat¶ trãsierũt cursim ¶non impediti ꝓpter resistentiam illarum ciuitatum¶ gabaa sedes nostra ¶vox exercitus qui ibi quiuit¶ obstupuit rbama ¶. i. timuit ga vicinius erat¶ gabaa saulis¶ ciuitas regalis tempore Saulis¶ binni¶ more equorum ¶fugiẽde layſa¶ quo mõ possis fugere: ⁊ similiter ad pan

percussa anatoth ga parua villa erat medemena migrauit fugit: et similiter habitatores gabis. Uox Senacherib ad exercitum. Confortamini adhuc dies est in nobe stetit villa est ppe hierusalem. q. d. adhuc est uii de die qp possumus illic figere tentoria: ga diuinatus erat ei: qp si illa die illuc applicaret: qp uinceret. Uel o habitatores gabin confortamini ga hostes prope sunt. Agitabit ad modum cominantis. ifra. 37. Ad sanctuz israel in manu seruoz tuoz exprobrasti dño. 2° hostium destructio. Ecce dominator. Et primo facilitas ex parte punientis. cofringet. Ad similitudinē facti gedeon. Judicū. 7. 2° uniuersalitas ex parte punitoz. excelsi. quantum ad fortes corpore. sublimes. quātum ad principes. ydensia. 3° quantū ad multitudinez populi. i. fructus que faciūt syluam spissam. et libanus. ipse Senacherib qui interfect° frat a filys suis. ifra. 27. Misitce gl. pfringet. ia. giciuā in passione Chii. ¶ Nota super illo Vbo. Et erit lumen israel in ignez. Or deus noster dr ignis. primo ga subtilis: et quātum ad hoc. primo dicit subtilis quātum ad substātiam: ga dicit spiritus. Jo. 4. Spūs est deus. 2° quantuz ad scientiam: ga penetrabilis. Deb. 4. Uiuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. 3° ḡtū ad apparentiam: ga inuisibilis. Job. 28. Unde ergo sapientia: et ifra eodez. Abscondita est ab oculis oium uuentium. Job. 38. Omnes dominee. 2° quia lucidus. Or autē sit lucidus patet. primo quia manifestat quātum ad intellectum. ps. In lumine tuo videbimus lumen. 2° quia delectat quātuz ad affectuz. Tobie. 5. Quale gaudiū est mihi qui in tenebris sedeo: et lumen celi non video. 3° quia dirigit quātum ad actuz. ifra. 60. Ambulabunt gentes in lumine tuo: et reges in splēdore ortus tui. 3° quia calidus. Et hoc primo quia viuificat. Job. 39. Tu fortitā in puluere calefacies ea. Treni. 1. De excelsis misit ignem in ossibus meis: et erudiuit me. 2° quia purgat. Eccl. 38. Uapor ignis uxit carnes eius: et in calore fornacis concertatur. 3° ga deuastat. Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo: et ardebit usq ad inferni nouissima. 4° ga leuis. Et hoc primo propter motum: ga uniuersa, propter semetipsum operatus est dñs. Prouerb. 16. 2° propter finem: ga in alus habitat. ps. 3° propter incōmissionis modum. Sap. 8. Attingit aūt ubiq pp mūditiā suā. Uapor est. n. uirtus dei.

¶ Capitulum. XI.

ET egredietur virga de radice Jesse et flos de radice eius ascēdet: et requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapictie et intellectus: spūs cōsilij et fortitudinis: spūs scie et pietatis: et replebit eū spūs timoris dñi. Nō fm visionem oculoz iudicabit: neq fm auditū auriū arguet. Sz iudicabit in iustitia paupes: et arguet in equitate pro māsuetis terre: et percutiet terrā virga oris sui: et spiritu labioz suoz interficiet impiū: et erit iustitia cingulū lūboz ei9: et fides cinctoriū renū eius. Habitabit lupus cū agno: et pardus cū hedo accubabit. Uitulus et leo et ouis simul morabuntur: et puer paruulus minabit eos. Uitulus et ursus pascent: simul requescent catuli eoz: et leo quasi bos comedet paleas. Et delectabit infans ab ubere sup foramina aspidis: et in cauerna reguli qui ablactatus fuerit: manū suā mittet. Nō nocebūt et nō occident in uniuerso mōte sancto meo: qa repleta est terra scientia dñi: sicut aque maris operiētis. In die illa: radix iesse qui stat in signū populoz: ipz gentes deprecabunt: et erit sepulchruz eius gloriosum: et erit in die illa: adiiciet dñs secūdo manū suā ad possidendū residuū populi sui: qd relinquet ab assyrijs et ab egypto: et a phetros: et ab ethiopia: et ab elam: et a sennaar: et ab emath: et ab insulis maris: et eleuabit signū in nationes: et cōgregabit profugos israel: et dispersos inda colliget a ḡtuor plagis terre: et auferet zelus effraim et hostes inda peribūt: effraiz nō emulabit̄ indā: et indas nō pugnabit contra effraim: et volabunt in humeros philistijm per mare sil pdabunt filios orietis. Idumea et Moab pceptuz manus eoz: et filij Amon obedientes erūt: et desolabit dñs liguā maris egypti: et leuabit manū suam sup flumen in fortitudine spūs sui: et percutiet eū in septē rinis: ita vt transeāt p eū calciati. et erit via residuo pplo meo: qui relinquet ab assyrijs: sic fuit israeli in die illa qua ascēdit de terra egypti.

¶ Posita destructione aduersaru: pmittur reintegratio populi qui erat dimissus in duas partes: et tribus. Et diuiditur in partes duas. In pma describitur restaurator. In 2ª pmittit restauratio. ibi. Et erit in die illa. Hoc autē caplm triplr exponit. Hiero. eni et omnes sancti nostri exponūt de restauratiōe facta per Chīm et de Chīo: vt sit figuratiue dcm. Quidam magistri exponunt de Ezechia vel Josia. Sil figurate accipientes lram. Judei de suo messia quem expectant volentes cūcta ad lram intelligere. Sed hec vltima stulta est et fabulosa. 2ª extorta: sed pma simplr vera. Et ideo illā psequentes alias tangemus ex latere. Diuiditur pma pars in tres. In pma describitur restaurator Chīs ḡtuz ad natiuitatem. In 2ª quātum ad sanctitatē. ibi. Et regescet vī. In tertia ḡtuz ad dignitatem. ibi. In die illa radix vī. Circa pmum duo tangit: pcessiz matris ex regali serie vel pgenie. Egredietur virga. virga cui nullus frueret adhesit. de radice iesse. ad lram de progenie iesse: q fuit pater David. Nume. 24. Orietur stella ex Jacob et cōsurget virga de israel. Quātuz ad pcessiū filij ex matre virgine. et flos. Chīs. Can. 2. Ego flos campi: et lilium cōuallium. Ascēdet. ga qui de celo venit super oēs est. Jo. 3. Unde. ifra. 19. Ecce dns ascendit super nubē leuem: et ingredietur Egyptus: et mouebunt simulachra Egypti. de radice iesse. Dicere. 23. Suscitabo David germen iustū: et regnabit rex: et sapiens erit: et faciet iudiciū et iustitiaz in terra. Cū deberet dicere de virga: dicit de radice: ad excludēdum duas hereses. Una quarū dixit qp Chīs non habuit veram carnē. Alia dixit qp Chīs habuit verā carnem: sed illa nō fuit ppagata ab Adam et a parentibus et aliqz in beata virgine a deo creata: aut qp venit a primis parentibus distincta: sicut lux quedam: nunq̄ infecta contagione peccati originalis. Qō totum excludit in

Excluduntur due hereses.

boc

hoc qđ ex parẽtibus virginis ascẽdere dicit: sicut flos ex radice. Judei dicũt q flos ⁊ virga referť ad Chm: ⁊ dr virga: ꝓpter potestatẽ ⁊ flagellationem maloꝝ: ⁊ flos ꝓ Hieronym⁹. pter honestatem ⁊ cõsolationes bonoꝝ. Dicit Hieron. dicit q de hoc loco sumiť qđ dicit Matth.2. Nazareus vocabiť. i. floridus. Similr exponunt qui exponunt de Josia ⁊ Ezechia. Et dicũt q dicunť descendere ex Jesse: ⁊ nõ ex proximis parentibus: ga David facta est ꝓmissio de cõfirmatione regni in filys. ¶ Notandum super illo verbo. [Egredieť virga] Qz beata virgo dicit virga. ꝑ consolans in tribulationibus. Exo.14. Tu aũt eleus virgam tuam: ⁊ extẽde manus tuam super mare: ⁊ divide il lud: vt gradiantur fily israel in medio mari per siccũ. z⁹ fructificans. Nume.17. Invenit Moyses virgã Aaron in domo Levi germinasse ⁊ argenteis gemmis erupe rant flores. 3⁹, Satanas. Nume.20. Lũq; levasset Moyses virgam percutiens bis silicẽ: egresse sunt aque largissi me ita vt biberet populus ⁊ jumenta. 4⁹, Flagellãs. Numeri.24. Oriet stella ex Jacob ⁊ psurget virga de israel: ⁊ percutiet duces Moab. 5⁹, vigilans. Diere.j. Virgã vi gilantem ego video. ¶ Nota super illo Xbo. [Et flos de radice] Qz Chs dicit flos. ꝓmo ꝓpter Marie puritatẽ. Can.j. Ecce tu pulchra es amica mea. Can.2. Ecce tu pulcher es dilecte mi: ⁊ ifra. Ego flos campi ⁊ lilium cõvallium. 2⁹ ꝓpter lesionis a vento facilitatẽ. Job.15. Ledeť quasi vinea in primo flore. 3⁹ propter odoris suavitatẽ. Eccl'.24. Ego quasi vitis fructificavi suavitatẽ odoris: ⁊ flores mei fructus honoris ⁊ honestatis. 4⁹ ꝓpter decoris pulchritudinẽ. Eccl'.50. Quasi arcus refulgẽs inter nebulas gloriæ: ⁊ quasi flos rosarũ in diebus vernis. 5⁹ propter fructus certitudinẽ. Eccl.24. Ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris ⁊ flores mei fructus honoris ⁊ honestatis. ¶ Et requiescet ⁊c.] Dic describit ipm ẽẽ ad sanctitatẽ quãtũ ad tria. ꝓmo quantũ ad habitus necessitatis. 2⁹ quãtũ ad rectitudinẽ operis. ibi. [Nõ fm visionẽ ⁊c.] 3⁹ quãtus ad effectũ rectitudinis. ibi. [Habitabit lupus ⁊c.] Ostẽditur aũt perfectio ipsius quãtus ad habitus gratuitos in tribus. ꝓmo quãtum ad quietẽ. [requiescet] ga non fuit gratia in ipso augumentata. Diere. 31. Mulier circũdabit virum: nec interrupta per culpaz. p⁹ pe.2. Qui peccatũ non fecit: nec inventus est dolus in ore ejus: nec perturbata per pugnam carnis: ga sine originali. Job.3. Expectet lucem ⁊ non videat: nec ortũ surgentis auroræ. Jo.ꝑ. Super quem videritis spiritum descendẽtem ⁊ manẽtem super eũ, hic est qui baptizat. quãtum ad multitudines in universitate donoꝝ. [spus sapiẽtie] Omnis enim omnia dona gratie gratis facietis simul infundãtur: non tamẽ aliquis habet perfectũ vsum. Propter qđ de oibus modo dr. Non est inventus filiis illi. Nec circa oẽs gratias gratis datas. j. Corl.12. Alij gdẽ per spiritũ datur sermo sapiẽtie: alij aũt sermo scientie fm eũdem spiritum: alij fides in eodem spiritu ⁊c. Sed Chs ola perfecte habuit. Non enim ad mẽsuram dat deus spiritũ. Jo.3. Omnes ad plenitudinem, ga perfectus fuit in omni gratia q notať in B qđ dicit [impleuit] Joã.ꝑ. Vidimus eũ plenũ gratia. De oibus his Col'.2. In ipso habitat plenitudo divinitatis corporaliť. ¶ Ad evidẽtiam eoꝝ que hic dicunť: opz videť 4⁹ circa hec dona. ꝑ qualiter differant a virtutibus, beatitudinib⁹, ⁊ fructibus. z⁹ de numero ipsoꝝ. 3⁹ de ordine ipsorum. 4⁹ qualr sint in Chio. 5⁹ qũo attribuunť spũsancto. Circa ꝓmum sciẽdũ est q sicut dcm est supra. Dona danť in adiutoriũ virtutũ quibus perficiunť alie potẽtie ad actus ꝓportionados fm modũ humanum: sicut fides que facit videre in speculo ⁊ enigmate. Est autem duplex defectus virtutis. Una per accidẽs que est ex indispositione habentis: ex qua indispositione manet in subito: ⁊ iste defectus tollitť per augumẽtum virtutis. Alius defectus est per se ex pte ipsius habitus: sicut fides fm dispõnem est ꝓnerc: i perfecta: ga enigmatica. Et iste defectus tollitť per altiorem habitũ: qui vocatť donũ: ga quasi excedit modũ humane operationis a deo datũ: sicut donũ intellectus: qđ facit aliquo modo limpide ⁊ clare intueri q̃ sunt fidei. Operatio aũt precedens a virtute perfecta dono: dr beatitudo: q̃ nihil aliud est q̃ operatio fm virtutẽ perfectã vt dicit phs. sicut dr Matth. Beati mũdo corde qm ipsi deum videbũt. Talem aũt operationẽ necessario sequitur delectatio: ga delectatio est operatio ꝓpria habitus non impedita. vt dicit phs. Et fm hoc dicit fructus. Unde dicit Ambro. super illo Gal.5. Fructus autẽ spũs sunt charitas, pax ⁊c. Qz dicũtur fructus in quibus mentes sincera dilectiõe refluunt. Circa 2ᵐ sciẽdum q numerus boꝝ põt accipi tripliciter: ga dona perficiuntur per recessiũ a malo: ⁊ sic est timor: aut per accessum ad bonum: ⁊ sic vel fm vtã contemplativam: vel fm activam: si fm contẽplativam: aut fm contemplationem finis: ⁊ sic est sapientia que est de causis altissimis. Aut de his que sunt ad finez: ⁊ sic est intellectus: sunt de substantijs creatis spiritualibus: ⁊ de his que ad eas pertinent. Si fm activam: aut quantũ ad ea ad que tenentur omnes: ⁊ sic exequens est pietas que est benivolentia in eos qui fide vel imagine dei sunt nãti virtus dirigens scientia. Aut de his ad que non tenentur oẽs: ⁊ exequens est fortitudo: vt exponat se difficilibus: dirigens ẽo consiliuz. ¶ Ex hoc iam patet rñ⁹ ad tertium: ga ordinantur primo fm q perfectiones sunt: ⁊ hic ordo cõsiderandus fm exitum donorum a deo: ⁊ nõ fm q recipiuntur. Tertiũ patet q sapientia dirigit intellectuz: quia sapientis est ordinare. Et per prima aliquis regulatur: sicut metaphysicus alias scientias: consilium fortitudinem: scientia pietatem: timor oibus: ga idem dirigit in accessum ad bonum ⁊ in recessu a malo. Circa quartũ sciendum q Christus habuit ista dona fm excellentissimos vsus ipsorum: fm quos habẽtur in patria. Non enim habuit timorem servilez vt timeret penam: vel filialem vt timeret peccare: sed castum timorem qui est reverentie. Deb.4. Exauditus est pro sua reverẽtia. Et similr patet de alijs. Dicitur aũt specialiter q replevit eum spiritu timoris ne ex magnitudine donoꝝ superbus credatur: sicut primus angelus: de quo dicit Ezech.28. In multitudine sapiẽtie tue. i. negociationis tue: repleta sunt interiora tua iniquitate. Vel quia per humilitatem salvare venerat. Vel quia in hoc se imitari voluit. Matth.11. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Circa quintũ sciendum est, q si considerentur ista dona fm propias rationes: sicut scientia inquãtum est scientia: tunc quedã appropriantur filio que pertinent ad perfectionem intellectus. Quedam spiritui sancto que pinent ad perfectionem affectus: q̃uis omnia cõmuniter sint dona totius trinitatis. Si autem considerentur inquãtum habẽt rationem doni: sic omnia attribuuntur spiritui sancto qui est primũ donum in quo omnia dona donãtur. Similr ẽt si considerentur quãtum ad principiuz motionis taliũ donorum qui est amor. Bonitas enim dei: vt dicit Dionys. est diffusiua omnium que recipiũtur in creaturis a deo: que appropriantur spiritui sancto. Alij autez referunt B ad sanctitatem Josie ⁊ Ezechie. Judei ad antichristum. ¶ Non fm visionez ⁊c.] Dic ostendit sanctitatem ejus quãtuz ad rectitudinem operis: ⁊ precipue in judicãdo: quia hoc est opus regis. Unde tria ostẽdit. primo solertiam in discretiõe. Secũdo justitiam in exequendo. ibi

¶ sed iudicabit ⁊c. ¶ Tertio cōstantiam in persecuerando. ibi¶ Et erit iustitia ⁊c. ¶ Dicit ergo quātum ad primum. ¶ Non ſm visionem oculoꝝ ¶ exterioꝝ¶ neq; sed ad auditum auriū ¶ exterioꝝ: sicut Matth. 22. dicentib⁹. Magister, scimus qa verax es. Jo. 2. Opus ei non erat vt quis interrogaret de homine: ipse enim sciebat quid erat in homine. Et hoc nō potest exponi de homine puro: sicut dī p̄mi Reg. 16. Homo videt que foris parent, deus autem intuetur cor. Et ideo dixerūt discipuli. Joan. 16. Nūc scimus qa scis omnia. Alij tamen extorte exponunt de illis regibus: qa non ſm adulationes ea que p̄mo aspectu videntur iudicabūt: sed diligēter veritatem cause inquirent. ¶ Sed iudicabit ⁊c. ¶ Dic ostēditur iustitia in exequēdo. Et p̄mo quantum ad bonos: ius suum distribuendo¶ iudicabit ꝯ in die iudicij: ⁊ eius nunc. Jo. 6. Pater omne iudicium dedit filio¶ pauperes ¶ de ḡbus Matth. 5. Beati pauperes spiritu: quoniā ipsoꝝ est regnum celorum. 2° quātum ad malos. Et p̄mo quātum ad membra¶ perauget terrā ¶ i. terrenos¶ virga oris sui ¶ Jte maledicti i ignē eternū. Matth. 25. Quinto ad caput¶ spiritus labioꝝ ¶ i. indignatiōe sua verbis expōsa¶ interficiet impiū ¶ Cantichōm 2° Thes. 2°. Revelatus fuerit hō peccati filius perditionis: qui aduersat̄ ⁊ extollitur supra omne qđ dī deus aut qđ colit̄. Uel diabolum. Jo. 12. Nūc iudicium est mūdi¶ nunc p̄ceps mundi huius ejicietur foras. Et totū B pōt ad lr̄am exponi de illis regibus qui iusti fuerūt ⁊ suis p̄ceptis impios occiderunt. ¶ Et erit iustitia ⁊c. ¶ Dic ponit cōstantia in p̄seuerādo¶ Et erit iustitia ¶ qua obseruabit in iudicijs¶ Cingulū lūboꝝ eius ¶ i. ensis ḡbus pugnabit: ⁊ hoc quo ad Chīm: ⁊ ad illos reges. Uel cingulum lūboꝝ qđ fortiter boi adheret: ⁊ totū boiem vndiq; cingit¶ ⁊ fides cinctoriū ¶ Uel¶ iustitia ¶ in eqtate facti: fidelitas in mō faciendi. Eph. 6. Estote succincti lūbos vestros. Uel¶ iustitia ¶ iusti¶ fides¶ fidelem: ⁊ sic trī ad Chīm referunt hec ꝟba. Dicre. 13. Sic adheret lūbare ad lumbos viri: sic agglutinaui mihi oēs domū isrl. Et B arguit Dicro. ꝯ hebreos: qꝫ nō p̄tit oia intelligi sic̄ sonāt ꝟba: nisi de Chīo. ¶ Habitabit lupus cum agno. ¶ Dic ponit effect⁹ rectitudinis q̄ est in multitudie pacis: quā ostendit quātū ad duo. p̄ quātū ad magnoꝝ mānsuetudinē. 2° q̄tū ad parvoꝝ securitatē. ibi¶ ⁊ delectabit̄ ⁊c. ¶ Mānsuetudo ostēdit̄ q̄tuz ad tria. p̄ quātuz ad habitationē¶ lupus ¶ rapax: cū¶ agno ¶ innocente. ⁊ ep̄ qa sequet̄ innocentiam eius. ¶ pardus ¶ astutus¶ cū hedo ¶ simplice¶ vitulus ¶ genus animalis fortis¶ ⁊ leo ¶ genus animalis fortis ⁊ ferocis¶ ouis ¶ genus animalis debilis¶ sil̄ ¶ in vnitate crūt: vbi non est masculus ⁊ femina: gēnilis ⁊ inde⁹: circūcisio ⁊ p̄putiū: barbar⁹ ⁊¶ scita seruus ⁊ liber: ⁊c oia in oib⁹. Chīs. Col. 3°. Qō significatū est in arca Noe vbi fuerūt oia animalia vtriusq; generis. Gen. 7. 2° quātū ad gubernationē¶ puer parvulus ¶ petrus piscator. Supra. 8. Ecce ego ⁊ pueri mei in cubili. p̄° Lori. j. Sulta mūdi elegit deus vt confundat fortia.¶ Minabit ¶ i. ducet ad regnū sicut dux. 3° q̄tū ad comestionē dī. p̄ q̄tū ad cibi p̄formitatē¶ vitulus ¶ q comedit herbas aial est mūdū¶ vsus ¶ q lacerat carnes: nec est mūdū animal¶ simul pascent̄ ¶ oedes cibo Nbi dei¶ Catuli ¶ i. familie coꝝ¶ sil̄ ¶ i. ꝑformiter regescent ad comedēdū: vel cibū sacramētoꝝ. p̄° Lori. 10. Eādē escas spūalē māducauerūt. 2° q̄tū ad cibi humilitatē¶ leo ¶ rex¶ q̄si bos ¶ iustitiatus¶ paleas ¶ rudē doctrinā: vel ad lr̄as abstinētie cibos. Job. 39. Nūqd volet rhinoceros seruire tibi: aut morabit̄ ad p̄sepe tuum. Sed exp̄ssius videt̄ hoc seruari in religione: vbi homines diuerse etatis ⁊ cōditionis vnanimiter ⁊ cōformiter viuūt. p̄s. Qui habitare facit vnanimes in domo. Alij volūt qꝫ fuit cōpletus tēpore illoꝝ regum quādo maiores in pace viuebāt cū minoribus, Judei No exponūt de pace futura ꝛ ḡbus antechristi¶ Et delectabitur ⁊c. ¶ hic ostendit parvoꝝ securitatem. Et ponit tria. 1. eoꝝ ꝑfidētiaz: cū ꝯ horroreꝫ ponit tentū¶ super foramina aspidis ¶ i. super tribulationes quas diabolus vel tyrānus imittet¶ infans ab vbere ¶ i. statim qꝫ lacte doctrine fidei nutriri ceperit. Ro. 5. Non solum autē: sed ⁊ gloriamur in tribulationibus: scientes qa tribulatio patientiam operatur. Uel in cōuertendis malis. Apoc. vltimo. Qui audit dicat veni: contra fugam que est indicatiua mōris ponit imitandi audaciam¶ qui ablactatus fuerit ¶ iam solido vtens cibo: faciet plus: qa mittet manuz suaz in cauernam¶ regulj ¶ id est diaboli qui est rex super vniuersos filios superbie. Job. 40. Quia se ꝑfidenter persecutionibus tyrānoruz exponet: sicut multi martyres fecerūt. Job. 39 Exultat audacter in occursum pḡit armatus. Uel referē ad predicatores qui mittunt manuz predicationis ad conuersiones peccatoꝝ. Uel¶ ab vberib⁹ ¶ nouitatis ⁊ voluptatis: qa nouiter de hoc gaudent. Scōe ponit nocendi impotētiaz¶ Non nocebūt in mōte scō ¶ id est ecclesia: misi volētib⁹. Luc. 10. Ecce dedi vobis potestatē super oia demonia. Matth. vltio. Signa aūt eos qui crediderint hec sequētur: linguis loquētur nouis: serpētes tollent ⁊c. 3° ponit vtriusq; causam¶ qa repleta est terra scia dñi ¶ p̄s. In omnem terram exiuit sonus eoruz. Eccl. 24. Ego sapientia effudi flumina. Judei exponunt hoc totum factum ad literam. Alij dicunt per hoc significari q⁹ temporibus illorum regum cōmittebant se qlibet paruli audacter illis qui pus fuerant p̄dicatores et crediti. ¶ In die illa ¶ Dic ponit dignitatē¶ in signū ¶ eius qđ assumentes saluabuntur. Joā. 12. Ego si exaltatus fuero a terra: omnia trabaz ad meip̄m. isra. 49. Ecce ego leuabo ad gentes manū meaz: ⁊ exaltabo ad populos signum meum¶ ipsius gētes deprecabuntur ¶ p̄s. Adorabūt eum oēs reges terre: omnes gentes seruiēt ei¶ Erit sepulchrum eius gloriosum ¶ venerabil̄ ab omnibus. Usi designatum est per sepulchrū qđ fecit in modum in monumētū sempiternū: vt aspiciat̄ ab oib⁹ trāseūtib⁹. Macb. 4. Alij exponūt B de Josia: qa fuit sepult⁹ in sepulchris regū. ¶ Et erit in die illa ⁊c. ¶ In pte ista p̄mittit ppli restaurationē: q̄tū ad tria. p̄ q̄tū ad ipsoꝝ liberationez. 2° q̄tū ad liberatoꝝ ꝯditionē. ibi¶ ⁊ auferet̄ ⁊c. ¶ 3° q̄tū ad liberatiōis ꝑparationē. ibi¶ ⁊ ōsolabit ⁊c. ¶ Circa p̄m⁹ duo facit. p̄ p̄mittit liberationē. 2° ꝛscribit liberatiōis modū. ibi¶ ⁊ leuabit dñs ⁊c. ¶ Quidā exponūt B ō liberatione a captiuitate babylonis: qui possedit eos eripiēs a fuinte in ōserto babylonis: ⁊ dī 2° respectu p̄ liberatiōis q̄ deduxit eos de seruitute egypti. Nabuchodonosor eni eos vastante: diuerse gētes eos in captiuos ⁊ in seruos duxerūt: ⁊ multis interfectis: residui ꝯgregati sūt ex p̄cepto regis cyri. sic̄ legit Esdre. j. Sz meli⁹ exponit ō liberatōe fctā p Chīm. Sic. n. ꝯsonat p̄cedētib⁹¶ In die illa ¶ i. cū steterit in signū pplox¶ aduciet. 2° ¶ p Aplos: qa p̄ p se p̄dicauit¶ residuū ¶ qa relige salue fiēt. In quo notat̄ paucitas iudeoꝝ ꝛ quoꝝ: ⁊ multitudis gentiuz. De quo Micheę vltio. Factus sum sicut q colligit in autūno racemos vindemie¶ ꝑbetros ¶ regio est: nomē habēs ab vno filiorum Abraaz¶ clam ¶ ciuitas ꝑsidis¶ Emath ¶ Antiochia ¶ emanar ¶ locus in chaldea. Dicre. 30. Uel¶ scōo ¶ i. in 2° aduētu qñ p Helyę p̄dicatione cōuertent̄ corda filioꝝ ad pīes. Malach. vlt. ¶ Et leuabit ¶ hic ponit liberatiōis modum q̄tuz ad p̄mū exponē¶ leua signū ¶ i. edictū regis Tyri. ¶ profugos isrl ¶ q ad lr̄as Ezechie venerūt in hierlim: ⁊ p̄fugerunt se duab⁹ tribub⁹: ⁊ cū illis fuerūt captiuati: ⁊ cū eis liberati. Uel signū crucis: q̄tū ad 2^m^ exponē¶ Et cōgregabit

Hieronym⁹.

Contra Vigilantium

Nota religionis.

gregabit pfugos. ¶ Ecc.13. Uobis oportebat pⁿ pdicari Xbum veritz qz repellitis illud:ecce puertimur ad gētes. Uel¶ signū ¶aliquⁱ miraculi p qđ pcurrentē ad pdicationē Delle.ifra.49.Ecce leuabo ad gentes manum meā:z exaltabo ad populos signū meum.¶ Et auferet ⁊c.¶ Dic ostendit liberatoꝛ conditio.Et p q̄tum ad pcordiam:ō odium qđ erat inter effraim z iudā.¶ Et auferet ꝯelus ¶.i. odiū hoc cōpletum fuit in reditu de captiuitate.Sm pmā exp̄onem.Uel q̄tuz ad vnitatē fidei Sm scōz. Uel cō plebit in futuro:q̄tuz ad eternā.De ista pcordia. Dicr.3. Ibit domus iuda ad domū israel: z venient sil de terra aglonis ad terrā quā dedi patrib⁹ vestris. 2° q̄m ad potentiam in subiugatione hostium:vel que fuit ad literaz temporibus machabeoꝛ q̄tum ad pⁿᵐ. Uel pdicationē apostoloꝛ:q̄tum ad 2ᵈᵐ. Uel q̄tum ad ꝑperitatē quā etiā in futuro dñs eis dabit:q̄tū ad 3ᵐ.¶ Uolabunt ¶ssi velociter ipingent¶ in humeros philistiim ¶flagellandos: ¶ p mare ¶qz sūt circa mare:z hoc q̄tuz ad pⁿᵐ z 3ᵐ.¶ Simul ¶cū eis iam victis:¶ pdabunt filios oriētis ¶assyrios. hoc nō legit factuz tpe.Macℓ.Uel¶ pdabunt p mare:¶ qz philistei abundant nauib⁹¶ idumea z moab:¶ q̄ p bo stes:¶ pceptum manus coꝛ ꝑplebunt.nō expecta aliū facientē scōm mandatū.In quo notat magna exaltatio. ¶Et filij amon ⁊c.¶ Di oēs fuerūt magni aucrsantes. ifra 49.Ecce isti ō longe venient:z illi ab aglone z mare:z isti de terra australi.¶ Uel volabūt ¶p desiderio pdicandi¶ p mare:¶qz apostoli nauigio p mare ad multas gētes puenerunt.Uel p bas gētes quas noiat omnes intelligit. ifra 60.Qui sunt isti qui vt nubes volant ⁊c.¶ Preceptū ma ius:¶qz docebant Xbo z exēplo. ¶ Et desolabit ⁊c.¶ Dic ponit liberatiōis ꝓparatio.Et circa hoc duo ponūtur. °p̄rio ꝓparatio. 2° vtilitas ꝓsecutio.ibi¶ Et erit ⁊c.¶ Primitit aūt ꝓparatio Sm similitudinez ad duplex beneficium qđ exhibitū fuit patrib⁹ venientib⁹ de egypto.°Primo in diuisione maris:de quo legit.Exo.14.Et q̄tū ad hoc dicit.¶ Linguā maris¶ z dī lingua maris/ qz sic dicit Magister in hist̄ris in egressu filioꝛ israel de egypto: nō fuit diuisum mare ex vno littore:sed quasi q̄dam lingua que circūdabat montē quendam.¶ lingua maris¶ ¶.i. medius maris:memoze hebraici sermonis qui oē quod est in medio:linguam vocat: pp hoc q̄ lingua est in medio vie.Quod q̄dem ad literam nunq̄ fuit factum:¶z significat amoto omnis impedimenti detinentis: q̄tum ad pⁿᵐ expositionem. Uel lingua maris : dī egyptus cuius litus lingit mare.Sed quātum ad 2ᵈᵐ.¶ linguam maris egypti desolabit¶ ¶.i.linguam qua idola laudabant. 2ᵐ be neficium in diuisione iordanis: de quo legitur Josue.3. Et q̄tum ad hoc dicit.¶ Leuabit manum suaz.¶ Hoc est potentiam suam.¶ super flumen. Et percutiet eum in se ptem rivis vt transeunt per eum calciati.¶ q̄tum ad pⁿᵐ exposinonē:est metaphorica locutio: vt p diuisionē maris z fluminis:intelligat⁹ omis impedimēti amotio.Q̄tum ad 2ᵐᵐ:significat ad literam flumen:ipse Nilus : qui ab Alexandro diuisus est in septē riuos q preparatio romanis est:z ideo predilatari.Aut aqua per riuos : z meatus transeunte transuadari a calciatis posset.i.ab apostoli de q̄bus.Epℓe.vlt.Calciati pedes in ꝓparationē euangelij pacis.Uel per flumen significat regnum egypti : quod diuisum est a romanis in plures senatus.¶ Jn fortitudie spūs sui¶ exercitus Alexandri:vel romanoꝛ:vel spūs.i. venti ad similitudinē eius qđ dicit Exo.14.Flante vento vehemēti z venit tota nocte.¶ Et erit via.¶ Dic ponit vtilitas:z iam ps p ea que dicta sunt¶ sicut fuit.¶ Ecc.36. Innova signa z immuta mirabilia:glorifica manum z bra chium dexterum:excita furorem z effunde iram.

¶ Capitulum.XII.

Et dices in die illa. Cōfitebor tibi dñe qm̄ iratus es mihi:conversus est furor tuus:z cōsolatus es me. ecce deus saluator meus:fiducialiter agaz z non timebo.Quia fortitudo mea z laus mea dñs:z factus est mihi in salutē. Haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris:z dicetis in illa die. Cōfitemini domino z invocate nomen ei⁹ : notas facite in populis adinuentiones eius:memētote qm̄ excelsum est nomen eius.Cantate dño qm̄ magnifice fecit:annuntiate hoc in vniuersa terra.exulta z lauda habitatio syon : qz magnus in medio tui sanctus israel.

Hic ponit gratiaꝝ actio p suscepto bñficio. Qđ A
dem iam spiritu ꝓphetali ꝓpheta videbat:z populo ꝑmittebat.Un̄ tria facit.°Primo decantat cāticū.2° ꝑmittit ꝓplo beneficiuz.ibi¶ Haurietis ⁊c.¶ 3° pdicat decantandū populuz.ibi¶ Et dicetis ⁊c.¶ Trib⁹ aūt malis ꝑmebant tūc.¶.p preteritis culpis:diuinū furorē:pro futuris penis:hostium timorem.pro ꝑsentibus malis:cordis dolorē. Contra pⁿ cōmemorat dei misericordiā.Et ideo dicit.¶ Confitebor tibi¶ ego¶ dñe¶ ex nunc ides laudabo:qz populi nōdum videntis beneficium de quo gratias agat:de hoc qđ sequit.¶ qm̄ ¶ōmo iuste¶ iratus es mihi:¶ p peccatis meis:¶ quiescus est furor tuus.¶in misericordiā.¶ z ꝓsolatus es me.¶ q̄tum ad misericordie effectū:preteritum p futuro:z hoc in reditu populi de babylone:z maxie de ꝓsolatione facta p Chām.Zach.8.Sic cogitaui vt affligerē vos cuz ad iracundiam ꝓvocassent patres vestri me dicit dñs:z non sum misertus.Sic conversus cogitaui in diebus istis vt bene faciā domui iuda z bierus. Contra 2ᵐ confitet de deo fiducia.¶ Ecce deus saluator meus.¶liberans populū de seruitute babylonis vel verus q̄ salutem facit populū suum.Luc.j.Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Dicr.30. Ne timeas serue meus Jacob ait dñs:nec paueas israel:quia ecce ego saluabo te de terra longinqua.Contra 3ᵐ diuine fortitudinis potentiam.¶ fortitudo mea.¶ per quā subsisto:¶ z laus mea.¶quā laudo relictis idolis. ps. Diligam te domine fortitudo mea. ¶ Hauritis.¶ Dic promittit beneficium.¶ aquas.¶consolationis refrigerantes contra estum tribulationis.¶ Et dicetis.¶ Dic predicit etiam populum decantaturum post receptum beneficium:z continet mirabilem exhortationem populi ad diuinam laudem.°Ponitur exhortatio ad duo.Ad laudis diuine confessionem:ad gratiarum actionez.ibi¶ Exulta ⁊c.¶ Circa ꝑmum ponunt quatuor.Aut enim confitemur per fidē. Unde¶ confitemini dño.¶ Ro.x.Corde creditur ad iustitiam:ore autez confessio fit ad salutem. Aut invocamus per orationem.¶ z invocate.¶infra.55.Querite dñm dum inueniri pōt invocate eum dum prope est.Aut annuntiatur per pdicationez.¶ notas facite in populis adinuentiones eius:¶qz multa adinuenit ad saluandū. Dicr.31. Audite verbum dñi gentes:z annuntiate in insulis que procul sunt.Aut memorat⁹ p iugem meditationē.¶ memētote.¶ ps.Memētote mirabiliū ei⁹ q̄ fecit pdigia ei⁹:z iudicia oris ei⁹.¶ Cantate ⁊c.¶ Dic exhortat⁹ ad gr̄az actionē.Et ōmo vt gr̄as agant deo.¶ Cantate dño:qm̄ fecit magnifi ce¶ nos liberādo.ps.Cantate dño cāticū nouū:qz mira-

bilia fecit. 2° vt annūtiet mūdo. ⁊ Annūtiate. ⁊ Tob. 12. Benedicite deū celi ⁊ coram oībus viuentib⁹ confitemini ei. ¶ Exulta. ⁊ Hic ponit exhortatio ad exultationē. Et p̄ vt sit gaudium in corde. ⁊ exulta. ⁊ 2° vt sit iubilus in ore ⁊ lauda. ⁊ 3° ponit vtriusq; rō: ⁊ qz magnus. ⁊ infra. 39. Exultabit letabunda ⁊ laudans. ¶ Notandū sup illo verbo. ⁊ haurietis aq̄s ⁊ qz est aq̄. Prio doctrine. Infra. 55. Oēs sitientes venite ad aq̄s. 2° gre. Jo. 7. Qui i me credit: flumina de vētre ei⁹ fluent aq̄ viue. 3° baptismalis. Jo. 3. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sancto non pōt intrare in regnū dei. ¶ Itē notandū qp hauriē aqua de fonte. p̄ divine sapiētie. Eccl. j. Fons sapiētie: verbū dei in excelsis. 2° eterne vite. Dier. 6. Me dereliquerunt fontē aque viue. 3° de Chō corpore. Zach. 13. In die illa erit fons patens domui David. Nota sup illo Xbo. ⁊ adinuentiones eius. ⁊ Qz chō adinuenit. Prio breue salutis Xbum. Baruch. 3. Hic adinuenit oēm viam discipline: ⁊ tradidit illam Jacob puero suo: ⁊ israel dilecto ā̄o. 2° nouus saluā di modū. Job. 33. Inueni in quo ei ꝓpiciet. 3° saluandus populū. Luc. 15. Cōgratulamini mihi: qz inueni dragmā quā pdideraz. ¶ Nota sup illo Xbo. ⁊ In medio tui sanctū israel. ⁊ Qz chō est in medio. Prio q̄si lux ad illuminandū. Eccl. 50. Quasi stella matutina in medio nebule. 2° q̄si mediator ad reconciliandū. Luc. vlti. Stetit Jesus in medio discipulor̄ ⁊ ait illis. Pax vobis. 3° quasi minister ad distribuendum. Luc. 22. Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.

¶ Capitulum. XIII.

ONus babylonis: qō vidit Esaias filius amos. Super montē caliginosum leuate signū: exaltate vocē: leuate manū: ⁊ ingrediant̄ portas duces. ego mādaui sanctificatis meis: ⁊ vocaui fortes meos in ira mea: exultātes in gloria mea. Vox multitudinis in montib⁹ quasi populor̄ frequentiuz: vox sonitus regum gentium congregator̄. Dominus exercituū precepit militie belli: venientibus de terra p̄ cul. A sūmitate celi dñs: ⁊ vasa furoris ei⁹: vt disperdat omnē terram. Ululate qz ppe est dies dñi: qa vastitas a dño veniet. Propter hoc omnes manus dissoluent̄: ⁊ omne cor hominis tabescet ⁊ cōterret̄. Torsiones ⁊ dolores tenebunt: quasi parturiens dolebunt. Unusqsq; ad p̄ximum suum stupebit: facies combuste vultus eor̄. Ecce dies domini veniet crudelis ⁊ indignationis plen⁹: ⁊ ire furorisq; ad ponendam terrā in solitudinem: ⁊ peccatores ei⁹ conterendos de ea: quoniam stelle celi ⁊ splendor earū non expandent lumen suum. Obtenebratus est sol in ortu suo: ⁊ luna non splendebit in lumine suo: ⁊ visitabo sup orbis mala: ⁊ contra impios iniquitatem eorum: ⁊ requiescere faciā superbiam infidelium: ⁊ arrogantiam fortium humiliabo. Precios̄or erit vir auro: ⁊ homo mundo obrizo. Super hoc celum turbabo: ⁊ mouebit̄ terra de loco suo: propter indignationem domini exercituum: ⁊ ꝓpter diem ire furoris eius. Et erit quasi damula fugiens: ⁊ quasi ouis: ⁊ non erit qui congregat. Unusquisq; ad populum suum conuertetur: ⁊ singuli ad terram suaz fugient. Omnis qui inuentus fuerit occidetur: ⁊ omnis qui superuenerit cadet in gladio. Infantes eor̄ allidentur in oculis eorum: diripientur domus eorum: ⁊ vxores eorum violabuntur. Ecce ego suscitabo super eos medos: qui argentum non querant: nec aurum velint: sed sagittis parvulos interficient: ⁊ lactantibus veteris non miserebūtur: ⁊ super filios non parcat oculus eor̄. Et erit babylon illa ciuitas gloriosa in regnis: īclyta in superbia chaldeorum: sicut subuertit dominus sodomam ⁊ gomorram. Non habitabitur vsq; in finem: ⁊ non fundabitur vsq; ad generationem ⁊ generationem. Nec ponet ibi tentoria arabs: nec pastores requiescent ibi: sed requiescent ibi bestie: ⁊ replebūtur domus eorum draconibus. Et habitabunt ibi struthiones: ⁊ pilosi saltabunt ibi: ⁊ respondebunt ibi vlule in edibus eius: ⁊ syrenc in delubris voluptatis.

Hic cōminat̄ ō babylonios g duas trib⁹ captiuauerūt. Et diuidit̄ in ptes duas. In p̄ma cōminat̄ hostiū destructionē. In 2ª p̄mittit ex hoc iudeor̄ consolationē. cap. 14. ⁊ Propc est ⁊c. ⁊ Prio diuidit̄ in duas. Prio ponit cōminationis titulus ⁊ increpatio. ⁊ Onus ⁊ Miserias opprimens. Dicere. 23. Si interrogauerit populus iste vel ꝓpheta: aut sacerdos. dicens. Qō est onus dñi ⁊c. 2° ponit ipsa cōminatio. ibi ⁊ Sup montē ⁊c. ⁊ Prio ⁊ diuidit̄ in ptes tres. In p̄ª ponit vastantis exercitus conuocationem. ⁊ medor̄ ⁊ psar̄ sub Cyro ⁊ Dario: g ceperunt babylonez sicut legit̄. Dan. 5. In 2ª ostēdit pene afflictionē. ibi ⁊ Ululate ⁊c. ⁊ In 3ª subsequentem ei⁹ desolationem. ⁊ Et erit ⁊c. ⁊ Circa p̄m tria ponit. Primo cōuocat exercitum. 2° describit vocator̄ aduēnū. ibi ⁊ Vox multitudinis ⁊c. ⁊ 3° indicit̄ venientib⁹ p̄ceptum. ibi ⁊ Dñs exercituum ⁊c. ⁊ Circa p̄m duo facit. Primo ponit cōuocationē: ⁊ cōuocat: ad aggrediendū ⁊ obsidendum ⁊ leuate signum ⁊ i. vexillum ⁊ super montes ⁊ babylonis ⁊ caliginosum. Ipp fumū incēdy qñ combusta fuit: vel ⁊ sup montē ciuitati adiacentē ⁊ caliginosus. Ipp altitudinē nubibus opertū: vel caligare facientē visum. Ad exclamandū. ⁊ exaltate vocē: ⁊ vt hostes pueniant. Ad congrediēdū ⁊ leuate manū. ⁊ Ad pugnandum ⁊ ad capiendū: ⁊ ingrediant̄ ⁊ Dier. 51. Leuate signū sup muros babylonis. 2° ponit vocator̄ p̄dictionē ē̄tum ad idoneitatē pp officij iniunctionē ⁊ sanctificatis meis ⁊ q. d. quos ad hoc officiū p agendū sanctificaui: ⁊ ē̄tum ad: potestatē ⁊ fortes. Jt ē̄tum ad iocūditatē: exultantes. Sopho. j. Sanctificauit dñs vocatos suos. ¶ Vox multitudinis ⁊c. ⁊ Hic describit vocator̄ aduēntuz. Et p̄ ē̄tuz ad minores. ⁊ Vox multitudinis. ⁊ 2° ē̄m ad maiores ⁊ vox sonit⁹ regū. ⁊ Dier. 50. Vox eor̄ q̄si mare sonabit. infra. 43. Tumultus turbax veniet. ⁊ Dñs exer

ciuũ ꝛc.¶ Dic ídicit ꝓceptum. Et ꝑ ponit diuinũ ꝓceptũ. ¶ Dñs ꝓcepit.¶ 2° diuinũ auxiliũ ad ꝓplendũ.¶ a ſũmitate celi.¶ q̃ſi ad adiuuãdũ.¶ ꝛ vaſa q̃libet arma. ¶ Ululate ꝛc.¶ Dic deſcribit pene afflictionẽ. Et circa hoc tria ponit. ꝓmo puniendoꝝ timorẽ. 2° afflictionẽ. ibi¶ Ecce dies ꝛc.¶ 3° punientiuꝫ ferocitatẽ. ibi¶ Ecce ego ſuſci. ꝛc.¶ Timor aũt exprimit. ꝑ q̃ᵐ ad gemitũ oris¶ vlulate.¶ Eſe. 30. Ululate/veh veh die: q̃ iuxta eſt dies: ꝛ appropinq̃bit dies dñi: dies nubis. Tẽpus geminũ erit. 2° q̃tuꝫ ad remiſſionẽ opis.¶ pp hoc oẽs.¶ Dicre. 50. Audiuit fames ei⁹ rex babylonis: ꝛ diſſolute ſũt manus eius. 3° q̃tuꝫ ad turbationẽ cordis: qđ turbat triplr fm interiorẽ ſtatuꝫ: vel q̃tuꝫ ad iocũditatẽ.¶ Tabeſcet¶ vl q̃ᵐ ad magnanimitatẽ.¶ ꝛ cõtereť.¶ q̃ſi in parua diuiſuꝫ: vel q̃tũ ad ſecuritatez p timoris angustias.¶ Tortio. ꝓs. Ibi dolores vt parturientis. 2° turbat q̃ᵐ ad auxiliũ defectũ.¶ ſtupebit ad ꝓximũ ſuũ.¶ q̃ſi pre ſtupore nõ poterunt auxiliũ ferre q̃tum ad exterius ſignũ: facies cõbuſte¶ pp pallorem timoris: vel ad ſiam: q̃ talis morte ſũt interfecti. Treñ. 4. Denigrata eſt ſup carbones facies eoꝝ.¶ Ecce dies ꝛc.¶ Dic deſcribit penã afflictoꝝ. Et circa hoc tria ponit. ꝓmo pene magnitudinẽ.¶ Indignationis:¶ q̃tum ad miſericordie ſubtractionẽ.¶ Ire¶ q̃tum ad pene delectationẽ. ꝓbs. Irati ꝛmſtant/puniẽtes ñro gaudẽt.¶ furoris q̃ᵐ ad ipetuoſam vltionẽ: q̃ furor eſt ira accenſa. ifra. 30. Ardens furor eius: ꝛ grauis ad portandũ. Exprimit etiã in ꝛſolationis ſubtractione.¶ q̃ſi ſtelle:¶ vel ad ſiam q̃tum ad eoꝝ reputationem: q̃ afflictis ola videnť tenebroſa. Uel¶ ſtelle¶ ꝓncipes¶ ſol in curru ſuo.¶ Rex¶ luna¶ regina. Apoc. 6. Sol factus eſt q̃ſi ſaccus cilicinus. 2° ponit qualitatem ordinans penam ꝫ culpaꝫ quã cõmittebant in ſeipſis.¶ Uiſitabo.¶ vindicabo.¶ ſuper orbis mala¶ i. babylonis: q̃ erat in ea monarchia. Uel pp multitudinẽ vndiq; concurrentiũ. Et q̃tum ad culpam quã etiaꝫ cõmittebant in ſubditos: per maloꝝ oppreſſionem.¶ Et contra impios.¶ Uel pactoꝝ irritationẽ.¶ In fideliũ.¶ per melioꝝ moleſtationẽ.¶ arrogantiã¶ qua ꝑſumebant oẽs ſub iugare. 3° ponit punitiõis moderationẽ. Et ponit q̃nor. ꝓmo defendentiũ paucitatem.¶ precioſior¶ i. rarior. ꝑ 1° Reg. 3. Sermo dei erat ꝑciosus.¶ Et vir¶ qui poſſit defendere p conſilium.¶ Obrizo¶ i. auro rubco qđ optimũ eſt. ſupra. 7. Reliquie ſalatus ligni ei⁹ pre paucitate nume rabunť. 2° elemẽtoꝝ cõmotionẽ.¶ ſup boc:¶ q̃tum ad literam potuit eſſe tempeſtas in aere: ꝛ terremotus in terra. Uel eſt biperbole. pre magnitudine maloꝝ. Dier. 4. Aſpexi terram ꝛ ecce vacua erat ꝛ nihil: celos: ꝛ lux non erat in eis. 3° q̃tum ad fugientium diſperſionem tam ciuium ꝛ bellatoruꝫ q̃ etiam captiuoꝝ.¶ Damula.¶ veloꝝ animal. ꝓuerb. 6. Eruere quaſi damula de manu. 4° q̃tum ad remanẽtiuꝫ oppreſſionẽ que fuit in tribus. In nece hominũ.¶ Dis qui inuentus fuerit.¶ q̃tuꝫ ad ciues.¶ ſuperuenerit.¶ q̃tum ad extrancos¶ Infantes.¶ q̃tum ad pueros. Dicre. 51. Collidam in te ſenem ꝛ puerum. 2° fuit in rerum direptione.¶ Diripient.¶ Treñ. vltio. Dereditas noſtra verſa eſt ad alienos: dom⁹ noſtre ad extraneos. 3° q̃tum ad violationem mulierũ.¶ Uxores eoꝝ.¶ Treñ. vltimo. Mulieres in ſyon humiliauerũt. ¶ Ecce ego ꝛc.¶ Dic deſcribit boſtiuꝫ ferocitatẽ que nec placať muneribꝰ.¶ q̃ argentũ.¶ nec flectiť miſericordia.¶ ſꝫ ſagittas parulos.¶ nec in potentibꝰ viribus.¶ Et lactenti bꝰ.¶ nec filys parulis.¶ Et ſup filios.¶ Dier. 6. Ecce ego adducam ſuper eam ꝛ diſplicet.¶ Et erit babylon. ꝛc.¶ Dic deſcribit ſubſequentez deſolationẽ. Et ꝓmo ciuitatis deſtructionẽ.¶ verſa¶ i. ſubuerſa: ſicut ſodoma: de q̃ Apoc. 18. Ueh veh ciuitas illa babylon. ciuitas illa fortis: quia vna hora venit iudicium tuũ. 2° q̃tuꝫ ad eius perpetuã ſolitudinẽ.¶ non habitabiť.¶ Dier. 51. Non habitabit qui tendet arcum ſuũ: ꝛ nõ aſcendet loricatus. 3° q̃tuꝫ ad ſolitudinis horroreꝫ: q̃ oſtendatur ex fuga paſtoꝝ.¶ nec ponet ibi tentoria:¶ q̃ certas manſiones non hꝫ: ſed per deſertum vagať.¶ nec paſtores¶ iouium q̃tuꝫ ad habitationem beſtiarũ ꝛ mortuoꝝ.¶ ſed regescent ibi beſtie.¶ ſolitudinẽ amantes.¶ draconibꝰ¶ qui fm quoſdaꝫ ſunt ſerpẽtes alati magni. fm alios ſunt piſces magni: habẽtes humidas ſquamas. fm alios ſerpentes cubitales comedentes alios ſerpentes: ꝛ ex hoc flatu oris inficiẽtes.¶ ſtrutiones:¶ animalia que habẽt pẽnas: ſed nõ volant/imo pedibus gradiunť. Job. 39. Pẽna ſtructionis ſimilis eſt pennis herodij.¶ piloſi¶ i. alalis piloſa: vt vulpes/lupi/ꝛ hꝫ vel homines ſyluestres piloſi. ꝛ biſpidi: qui a quibuſdaꝫ dicunť non veri homines: ſed figuram hominis habere: vel demonis in tali figura aſſumentis corpa: domos deſertas tales frequentantes ſunt: qui ꝛ ambulant p noctẽ: ꝛ inquietant boies diuerſis modis.¶ Ulule¶ anes quãtitatis comune: maculis cõſperſe: ex hoc dicte q̃ voceꝫ habẽt ad modum vlulantiuꝫ lupoꝝ.¶ ſyrene.¶ fm quoſdã ſerpentes criſtati: ꝛ alati. Uel piſces marini ad ſimilitudiné mulieꝝ: vel anes vulgiter cantãtes.¶ in delubris voluptatis¶ i. locis in q̃bus luxuriabantur. infra. 34. Et erit cubile draconum ꝛ paſcua ſtructionum: ꝛ occurrent demonia bonocẽtaurus ꝛ pilosus. ¶ Nota ſup illo ñro bo: ſuper monteꝫ caligino ſum.¶ Qz eſt multiplex caligo. ꝓmo ignorãtie. Treñ. 2. Quo obtexit caligine in furore ſuo dominus filiam ſyon. 2° culpe. ꝓs. Caligo ſub pedibꝰ eius. 3° ꝑſentis pene. Treñ. 4. Quo obſcuratũ eſt aurũ: mutatus eſt color optimus. 4° future miſerie. Matth. 22. Ligatis manibus ꝛ pedibus mittite eum in tenebras exteriores. ꝛ Luce. 16. Inter nos ꝛ vos chaos magnum firmatũ eſt: vt hi qui volunt hinc tranſire ad vos non poſſint.

¶ Capitulum. XIIII.

PRope eſt vt veniat tẽpus eius: ꝛ dies ei⁹ non elongabunť. Miſerebitur. n. dñs Jacob: ꝛ eliget adhuc de iſrael: ꝛ regeſcere eos faciet ſuper humũ ſuam. Adiungeť aduena ad eos: ꝛ adherebit domui Jacob. Et tenebũt eos populi: ꝛ adducent eos in locũ ſuũ. Et poſſidebit eos domus iſrael ſup terrã dñi in ſeruos ꝛ ancillas: ꝛ erũt capientes eos q̃ ſe receperãt: ꝛ ſubjcient exactores ſuos. Et erit in die illa cũ requm dederit tibi de⁹ a labore tuo: ꝛ a cõcuſſione tua: ꝛ a ſeruitute dura q̃ ante ſeruiſti: ſumes parabolã iſtam ſ̃ regez babylonis: ꝛ dices. Quo ceſſauit exactor: requit tributũ? Contriuit dñs baculuꝫ impiorum: virgam dñantium cedentem populos in indignatione plaga inſanabili: ſubjciente in furore gentes crudeliter. Cõquieuit ꝛ ſiluit omnis terra gauiſa eſt ꝛ exaltauit: abietes quoq; letate ſunt ſup te: cedri libani. Ex quo dormiſti: non aſcendit q̃ ſuccidat nos. Infernus ſubter te ꝓturbatus eſt i occurſuꝫ aduent⁹ tui ſuſcitauit tibi gigantes. Omnes

principes terre surrexerunt de solijs suis: oēs principes nationū. Uniuersi respondebūt & dicēt tibi. Et tu vulneratus es sicut & nos: nostri similis effect⁹ es. Detracta est ad inferos superbia tua: concidit cadauer tuum. Subter te sternetur tinea: & operimēntū tuū erūt vermes. Quō cecidisti de celo lucifer: qui mane oriebaris? Corruisti in terram q vulnerabas gentes: q dicebas in corde tuo. In celum cōscendam/sup astra dei exaltabo solium meū: sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubiū: similis ero altissimo. Verumtñ ad infernū detraberis in profundū laci. Qui te viderint: ad te iclinabunt: teq; prospiciēt. Nunquid iste est vir q conturbauit terram: qui pcussit regna: qui posuit orbē desertū: & vrbes eius destruxit: vinctis eius non aperuit carcerem? Omnes reges gentium: vniuersi dormierunt in gloria: vir in domo sua: tu aūt piectus es de sepulchro tuo q̄si stirps inutilis pollutus & obuolutus cū his q interfecti sunt gladio: & descēderūt ad fundamēta laci. Quasi cadauer putridū non habebis psortium: neq; cū eis in sepultura. Tu enim terram tuam disperdidisti: tu populū tuum occidisti. Non vocabit in eternū semen pessimoꝝ. Preparate filios ei⁹ occisioni in iniquitate patrum eoꝝ. Non cōsurgent nec hereditabunt terram: neq; implebunt faciem orbis ciuitatū. Et psurgaz sup eos dicit dñs exercituum: & perdam babylonis nomen: & reliquas & germen & progenies dicit dñs. Et ponā eaz in possessionē ericij: & in palludes aquaꝝ: & scopabo eam in scopa terens dicit dñs exercituū. Juranit dñs exercituum dicens. Si nō vt putaui ita erit: & qūo mente tractaui sic eueniet: vt conteram assyrium in terra mea: & in montib⁹ meis conculcē eum: & auferetur ab eis iugum ei⁹: & onus illi⁹ ab humero eoꝝ tolletur. Hoc pfilium qđ cogitaui super oēm terram: & hec est manus extenta sup vniuersas gētes. Dñs exercituum decreuit: & qs poterit infirmare? Et manus eius extēta: & qs auertet eam? In anno quo mortuus est rex Achaz factū est onus istud. Ne leteris philistea omnis tu: qñ cōminuta est virga percussoris tui. De radice.n. colubri egredietur regulus: & semen ei⁹ absorbens volucrē. Et pascent primogenita pauperū: & pauperes fiducialiter requiescent: & interire faciā in fame radicem tuā & reliquas tuas interficiam. Ulula porta: clama ciuitas: pstrata est philistea oīs. Ab aquilone.n. fum⁹ veniet: & nō est q effugiat agmen ei⁹. Et qd rñdebit nuntijs gētis? Quia dñs fundauit syon: & in ipso sperabūt pauperes populi eius.

In pte ista pmittit iudeis liberationē p babylonis destructionē quā supra cōminatus est. Et videt in ptes tres. In p⁹ pmittit liberationē. In z⁹ pdicit liberatoꝝ ptra oppressorē insultationē. ibi[Et erit in die &c.] In 3⁹ ponit insultatiōis confirmationem. ibi[Non vocabit &c.] Circa p⁹ tria ponit: tēporis breuitatē.[Prope est dies dñi.] Qui oia sunt pscientia: vel post nostrā captiuationē[dies eius] captiuationis. Deut. 32. Juxta est dies perditionis & adesse festinant tpa. z⁹ ponit liberationis modū: & ordinē. Et p cām ad relaxationez miserie.[miserebit.] Michee. 7. Miserebit nostri. cām ad reparationem diuine gratie.[& eliget] aliquos. s. Deut. 7. Te elegit dñs: cām ad restitutionē patrie.[& requiescere.] Ezech. 34. Inducam eos in terrā suam: & pascā eas in montib⁹ israel. 3⁹ describit liberatoꝝ dignitatē: cām ad extraneoꝝ adhesionē.[Adiungent.] Jaco. 4. Appropiquate deo: & ipse appropinq̄bit vobis: cām ad honorificam retentionē.[tenebūt eos] .s. iudeos[populi: apud quos erāt captui: q̄si portandos. ifra. 49. Et afferent filios tuos in vlnis: & filias tuas sup būeros portabūt. Uel aliter cām ad deductionē eoꝝ q adheserūt[populi .s. iudei[tenebunt] .i. retinebūt[eos] scam ducendos qui sibi adheserunt. Cām ad hostium subiectionē.[Et possidebit eos.] versa vice. Joel. 3. Conuertam retributionez vestram in caput vestrū. ¶ Et erit &c.] Hic ponitur insultatio populi liberati ꝫ captiuitatem iam destructaz. Et p ponit̄ titulus siue iscriptio continens tria. Tēpus[cū requieuerit dñs] a laboribꝰ: quo laborasti bellando: causione] captiuitatis qua tenebaris carcere:[seruitute] qua oppressa es in terra captiuitatis.[sumes parabolam .i. sermonē similitudinariū qui aliud dicit: & aliud significat. Per ea.n. que dicunt̄ significat̄ conditio Nabuchodo. cām ad potentiam: culpā: & penaz. Propter que potuerunt hec ptingere. Et si non ptingerūt.[Circa regē babylonis.] Michee. 2. In die illa sumet̄ sup nos parabola & cantabit̄ canticū cum suauitate. Abacuch. 2. Numqd nō oēs isti sup eū pabolam sument. z⁹ ponit̄ ipsa insultatio. ibi[Quō &c.] Et p viuoꝝ. z⁹ mortuoꝝ. ibi[Infern⁹ &c.] Insultatio viuoꝝ tria continet: eius destructionē cū culpa quā cōmisit in exactiōe tributoꝝ.[Quō cessauit.] In punitione boium p penas.[cōtriuit: jām̄ solutio pmisse ōstionis. In ipugnatione regnoꝝ[subiicientē.] Jere. 30. Quō pfractus est & ptritus malleus vniuerse terre. z⁹ cōtinet subsecutā pacez.[cōquieuit] ab illo tumultu[silnit] a fletu[gauisa est: in tui destructione.[Et exultant] in sua liberatiōe. ps. Letabit̄ iustus cū viderit vindictam. 3⁹ ptinet pncipū alacritatē.[Abieres quoq;] p quas significant̄ sublimes i dignitate. Simile habet̄. Ezech. 31. Ledri nō fuerūt altiores illo in paradiso dei. Dormisti somno mortis[succidat nos] .i. occidat. ¶ Infernus &c.] Hic ponit̄ insultatio mortuoꝝ nabuchodonosor. Et p principum & potentū. z⁹ alioꝝ. ibi[Qui te viderint &c.] Circa p⁹ duo facit. Primo ponit̄ infernalia occursum cām ad ministros penaz siue officiales.[Infernus] .i. diabolus q prepositus est iferis[subtus: jaz infernus deorsum est: [turbatus est] .i in tumultū versus q̄si diceret: numquid hoc potuit fieri. ifra. 30. Speraltis in calūnia & in tumul-

nr: r infri essis sup eo. 3° q̃tum ad alios potentes decurrentes. Suscitabit tibi gigantes: q̃si secum tibi assurgere. Gigantes q̃tum ad fortes corpore. ifra. 26. Morientes non viuant: r gigantes nõ resurgant. Oés principes terre: q̃tus ad reges quoꝝ est sedere in solys. p̃ncipes nationũ: q̃tum ad alios potentes: sed surreperunt vniuersi j. infernales gigantes rñdebunt: q̃si cõcussi sunt: vel q̃si flenti. 2° ponit eoꝝ improperiũ. Et improperant tria. s. penam quã inuenit. Et q̃tum ad mortẽ. vulneratus es. mortis: vi diuine potẽtie. ps. Tu humiliasti sicut vulneratũ superbum. Tũ q̃tum ad mortui humilitatẽ. Et in aia. Detracta est. Et in corpore: concidit cadauer mortis: tũ ẽt q̃tũ ad mortui afflictionẽ in inferno. subtertę. In qbus oés pene inferni designant. Judit. vltio. Dabit ignes r vermes: r carnes eoꝝ vt vrãtur r sentiãt vsq; in sempiternũ. 2° improperant gloriaꝫ quã amisit: tũ q̃tus ad dignitatẽ regni. Lucifer: pulcher iter boles r alios reges. mane jam oés alios monarchas: r q̃tus ad potentiaꝫ belli. corruisti in terrã. Dan. 2. Tu es caput aureũ o rex. Et post te resurget aliud regnũ minus te. 3° improperant superbiam cordis quã habuit q̃tum ad tria: q̃tus ad superbam cogitationẽ. 2° q̃tum ad puersam intentionẽ. Ero similis. 3° q̃tum ad ꝓpositi frustrationẽ. Ueniã. Cogitatio aũt erit superba: qr cogitabat vsurpare que dei sunt: fm errorẽ gentiliũ: q credebant boies in deos mutari: r ex p̃cipibus fieri stellam: sĩ dr. 2. Mach. vj. Patre nostro iter deos translato. Cogitabat etiã vsurpare diuinũ locum. Conscendam in celũ: sup astra celi: qr sicut sum sup alios p̃cipes in terra: ita ero sup alias stellas in celo. Et diuinum cultum sedebo j. i. in templo dei: qđ erat in monte syon: in quo erat testamẽtũ legis: in lateribus aglonis j. in bierlim: que erat ad aquilonarẽ ptẽ montis. Et diuinum actum: sup altitudinẽ nubiuꝫ j. q. d. Ut tonẽ/fulminẽ: vel p nubes: ꝓphetas. Per celũ: regnũ iudeoꝝ. Per astra: iudei fulgẽtes dei cognitione. Similis. Ecce puersa intentio. Ezech. 28. Nunqd dicens loq̃ris: deus ego sum. Ueruntñ. Ecce frustratio intentionis. in pfundũ laci j. in diuersissimis penis. Job. 21. Ducunt in bonis dies suos: r in pũcto ad iferna descendunt.

C ¶ Qui te viderint. Dic ponit insultatio aliaruꝫ cõiũ psonaꝝ. Et p describit eoꝝ occursuꝫ. Oés alij qui te viderint jn penis. ad te inclinabunt j. q. d. tñ eris ifra alios q̃ oportebit eos iclinari ad hoc vt te videant. Sap. 6. Potentes potẽter tormenta patient. 2° ponit eoꝝ improperium. Et tria improperant. Prio culpam quaꝫ cõmisit. Conturbauit jn bellis. cõcussit jmutando dñia. posuit orbem desertũ. jepulando boles. vrbes jnhabitatẽdo ciuitates. vinctis nõ aperit. jvt possent lumen videre. Exc. 32. Dederunt terrorẽ in terra viuentiũ. 2° improperant sepulturã qua corruit: qr exumulatus a filio suo q diuisit cadauer in ducẽtas ptes: r alligauit toridez auibus de diuersis terris cõgregatis: ne posset resurgere. polluti sanguine eoꝝ quos occidisti. Viere. 32. Sepultura asini sepelies. 3° improperant vãum qđ regno suo intulit. perdidisti. qr chaldei plus tenuissent regnum: nisi fuissent peccata nabuchodonosor. Primo. n. populus p culpa p̃cipis: sicut ps Prouer. vltio. Cuius rõ est: qr populus solet imitari culpã regis. Prouerb. 29. Princeps q libenter audit verba mẽdacy: oés ministros hz impios. Totum istud mistice exponit de diabolo. concutit regna. q̃si minister pene r culpe: cuius potẽtia p chm diminuta est: r in die iudicy ex toto in iferno detrabẽt: q voluit in celũ ascendere: r ad eqlitatem maiestatis diuine venire. fm qđ exponitur in glo. ¶ Nota sup illo vbo. Sup astra dei. Et sancti comparant stellis. Prio pp numerum. ps. Qui numerat multitudinẽ stellaꝝ. Dan. 7. Millia milliũ ministrabãt ei: r decies milies cẽtena milia assistebant ei. 2° pp situm. Eccl. 43. Spes celi gloria stellarum. Phil. 3. Nostra conuersatio in celis est. 3° pp gradũ. p̃ Lor. 15. Stella a stella differt in claritate. 4° propter splendoris rutilũ. Dan. 12. Qui ad institiam erudiũt plurimos: q̃si stelle in ꝓpetuas eternitates. 5° pp ordinatum motuꝫ. Judicũ. 5. Stelle manentes in ordine r cursu suo: aduersus Sisaram pugnauerunt. j. Cor. 14. Omnia bone/ste: r fm ordinem fiant in vobis. 6° pp visum. Eccle. 50. Quasi stella matutina in medio nebule. p̃ Jo. 3. Nondũ apparuit quid erimus. 7° pp figure circulum. Apoc. 12. Mulier apparuit in celo: r in capite ei° corona stellaꝝ. 12. In quo significat̃ p̃fecto glorie. ¶ Nõ vocabit̃ rẽ. D Dic confirmat insultationem. Et p ꝓphete vaticinium. 2° per diuinũ propositum. ibi. Et p̃surgam rẽ. 3° per diuini ꝓpositi firmamẽnum. ibi. Dñs exercituum rẽ. Circa ꝓmum cõminat̃ tria. Et p regni amissionem. Semen pessimoꝝ j. i. filij nabuchodonosor: r filioꝝ suoꝝ. non vocabit̃ in eternuꝫ j. i. nõ super erit. r nomen eius jn bonore regni. 2° filioꝝ occisionẽ a medis r pſis. preparate in iniquitate j. i. p iniquitate. 3° ipossibilem recuperationẽ. Non p̃surgent faciem orbis j. i. babylonis que supra dicta est orbis. Exo. 20. Ego sum de° ẽlotes visitãs peccata patrũ in filios. Sap. 4. Ex iniquis nascẽt iniquitas. ¶ Et consurgam rẽ. Dic ponit diuinũ ꝓpositũ ad complendum. Et p ad destruendam babylonis: q̃tum ad destructionem hominum. super eos j. i. filios nabuchodonosor: nomen babylonis j. i. famã potentie sue. reliquias jfilios: r progenie jnepotes: r deinceps. Job. 18. Non erit semen eius: nec progenies in populo suo: inquãtum ad bestiaꝝ habitationẽ ponam eam. ifra. 34. ibi. Habuit foueam ericius: r enutriuit catulos: r circũfodit: r fodit in vmbra eius. q̃tum ad destructionem muroꝝ. scopabo: vt nõ remanat nisi pauimentũ sĩ dr in domo: qñ purgat̃ scopa. 2° ponit ꝓpositum ad destructionem assyrioꝝ: vt sit in exẽplum. Et p ponit iuramentum. Juravit j. Limobiliter statuit: si non vt putaui j. i. statui. ps. Juravit dñs r non penitebit eum. 2° destructionis locũ. in terra mea: qr iuxta hierusalem destructus est exercitus senacherib. ifra. 25. Faciet dñs in monte hoc conuiuium pinguium. 3° describit pene fructum. Auferet. sup 9. Jugum eni oneris ei°: r virgam humeri eius: r sceptra exactoris eius superasti. 3° ponit propositum de destructione olim popularium. Hoc consilium quod cogitaui super omnem terram. destruendam: q̃tus ad deliberationem. manus ei° j. i. potentia: q̃tum ad executionem. Viere. 29. Bume calicẽ vini furoris hui° de manu mea. vel omnem terram. protegendum ab assyrys. Et hec manus extenta. que destructa est. Et sic erit fructus pene in oibus gentib°. ¶ Domin° exercituũ rẽ. Dic ostẽdit diuini ꝓpositi stabilimẽtũ. Et q̃tũ ad decretũ sapiẽtie. decreuit. r q̃tum ad expletionẽ potentie. Et man° eius extẽta: r qs auertet eã: Job. 23. Ipse solus est r nemo põt auertere cogitationẽ eius: r ala eius cõcunctꝫ voluerit hoc facit. ¶ In anno. Dic cõminat̃ ꝯ hostes de afflictione iudeoꝝ gaudentes. Et p contra Philisteos: q gaudebant de minoratione eoꝝ p mortẽ Ezechie. 2° cõtra Moabitas: q gaudebant de eoꝝ destructione p assyrios vel chaldeos. cap. 15. Onus moab rẽ. Prima i duas. In prima ponit̃ ips cõminationis. In anno. Jarius tẽpore Philistei occupauerãt quasdam ciuitates de regno iudeoꝝ: vt dr. 2. Paralip. 28. Et tñ Achaz eis resistebat. Et iõ in morte eius letabant. q. licẽtius iudeos infestauerũt. 2° ponit cõminatio. ne leteris. Et p cõminatur assi

etionem qui passi sunt sub assyrys.ibi[Ulula ꝛc.]Circa ꝑm tria facit.Primo.n.excludit stultũ gaudium.[ne leteris.jō hoc qrit[virga].i.potestas[pcussoris tui].i.Achaz [cōmunis est.]ꝑ morte.Ecc.7.Risum reputaui errore. 2° cōminat pene argumentũ.[De radice.n.colubri egredietꝝ regul⁹].q.d.Sicut regulus qui ꝛ basiliscus:plus nocet q̃ alius coluber:qz etiam visu ꝛ flatu interficit:nō solum animalia:sed etiam aues volātes.Unde absorbens vocrem jsta Ezechias filius Achaz plus ceteris vos affliget.3.Reg.12.Pater meus imposuit vobis onus graue: ego supaddam.[3° ꝑdicit pene effectum.[ꝛ in cūctis.] q̃tum ad terrevbertatē.[Et pascent̃ ꝓmogeniti].i.iudei de gbus.Exo.4.Primogenitus meus israel.Et q̃uis ad pacis securitatē[fiducialiter.Jsra.32.Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie.Et effectũ in philisteis per ꝫuitum.[.famis.ꝓtra ꝑm.[interficiradicē].i.eos etiã q̃ alios nutrimēta ministrare debeant. Et occisiōis ꝓtra 2m.[Et reliquias.]ab Ezechia.[interficiam]ꝑ assyrios ꝛ chaldeos.Isra.55.Serui mei comedēt ꝛ vos esurietis:sui mei bibent ꝛ vos sitietis.[Ulula ꝛc.] Dic cōminat̃ destructionē per assyrios.Et ꝑ cōminatur eoꝝ destructionē. 2° indeoꝝ liberationē.ibi[Et quid respondebit̃ ꝛc.]Circa ꝑm tria ponit.Primo cōminat̃ nālez destructionē.[porta].i.iudices sedētes in portis. Diere.3.Uox in vijs audita est:ploratus ꝛ vlulatus filiorum israel.Postũm multitudinē[fumus]excitatus ex multitudine exercitus pp pulverem.[ab aquilone.]pp situm assyrioꝝ ad philisteos.Diere.j.Ab aquilone pandet̃ oē malũ sup oēs habitatores terre. 3° euasionis ipossibilitatem.[Et nō erit q effugiat.]Treñ.2. Non fuit in die furoris recordatus scabellũ pedum ei⁹[Et qd rndebitur.] Dic ꝓmittit liberationē.Et ꝑ ponit interrogationē.[nuntijs.jangelis:ꝓpositis diuersis,puicijs:vl̃ de eoꝝ statu solicite ingrentibus:vel nūtijs missis ad ꝛsulendū Esaiaz. sicut legit̃.de Diere.27. 2° ponit̃ responsio:[qz dominꝰ fundauit syon].i.sua protectione firmauit.

¶Capitulum.XV.

Ulus moab. Quia nocte vastata ē ar:moab conticuit: quia nocte vastatus est murus:moab conticuit. Ascendit domus ꝛ dibon ad excelsa in planctuz:super nabo ꝛ super medaba moab vlulabit. In cūctis capitibus ei⁹ calutium:ꝛ omnis barba radet̃. In triujs eius accincti sunt sacco:super tecta ei⁹ ꝛ in plateis eius omnis vlulatus descendet in fletum. Clamauit esebon:ꝛ eleale: vsq; iasa audita est vox eoruz. Sup hoc expediti moab vlulabunt:aia eius vlulabit sibi. Cor meum ad moab clamabit:vectes ei⁹ vsq; segor vitulã consternantē:p ascēsum eni luith flens ascēdet:ꝛ in via oronaim clamorē cōtritionis lenabunt. Aque eniz nērin deserte erunt quia aruit herba:defecit germen: viror oīs interijt. Scōm magnitudinem operis ꝛ visitatio eorum. Ad torrentem salicii ducent eos qm̃ circuibit clamor terminuz moab. Usq; ad gallim vlulatus eius:ꝛ vsq; ad puteum belim clamor ei⁹:qz aque dibon replete sūt sanguine. Ponā.n. sup dibon additamenta bis q fuerūt de moab leonē ꝛ reliquijs terre.

In pte ista cōminat̃ ꝫ Moabitas q descēderunt a Moab ꝓmogenito loth.Heñ.19.Propter B qō gauisi sunt de destructione filioꝝ israel.ab assyrijs ꝛ chaldeis a gb⁹ tñ ipsi sunt destructi q̃nis post.Et diuidit in ptes duas.In p̃a cōminat̃ destructionez.In 2a destructionis ꝓditionē.ibi[Emitte.]cap.16.Pria in duas. In p̃o cōminat̃ destructionē passyrios.In 2a ꝑ babyloniam.ibi[Ad torrentē ꝛc.]Prima in tres.In p̃a designat ex dolore:pene magnitudinem.In 2a pene modū ꝛ ordinē.ibi[Uectes ꝛc.]In 3a magnitudinis rōnē.ibi[Scōm magnitudinē ꝛc.]Magnitudinē aūt doloris ondit q̃tū ad tria.[.ꝑ stupoꝛis silentiū.Per doloris fletū.ibi[Ascēdit ꝛc.]Per cōpassionē hostium.ibi[Cor meū ꝛc.]Stupoꝛ aūt ptingit ex ꝓuinatione eoꝝ qbus aliqs confidit. Confidebant aūt in regia ciuitate a q̃ sperabant auxiliū: ꝛ i munitiōib⁹.Et ideo dicit.[Onus Moab].i.hec est visio.de onere Moab.i.de ꝓuincia moabitaꝝ.[Cōticuit] ꝓre stupoꝛe:[qz Ar:]ciuitas regia[vastata est nocte.]Ad ꝛsam ꝓp grauē tribulationē.Et qz nocte vastatus est murus munitio.[Moab cōticuit]ac si fures itrassent[Ascēdit ꝛc.]Dic ondit magnitudinē pene ex magnitudie fletus.Et tria ponit.Primo ꝑdicit fletum.Et q̃tū ad flentes[domus].[.regia hoc est nobiles ei⁹.[Edibon]q̃dam ciuitas.Et q̃tū ad locū.[ascēdit in planctū].i.ad flendū [ad excelsa.]in gb⁹ idolis imolabant:vt plangēdo auxilium quererēt,Et q̃tuz ad mām.[Moab]tota ꝓuincia. [vlulabit sup Nabo:ꝛ sup medaba:]q̃dam ciuitates que destructe fuerāt.Joel.2.Luctū vnigeniti fac tibi.[2° describit plangēdi modū ꝛm morē antiquoꝝ:q nutrientes tpe letine barbas ꝛ comam:tpe tristitie deponebant: sic̃ bī.Job.2.Fuso capite corruit in terram.[in cunctis capitibus ei⁹ calutiū.]supra.3.Et erit ꝑ crispanti crine calutium. 3° excludit fletus terminū.Et q̃tum ad diuersitatem locoꝝ.[qz ois].i.oibus modis[vlulatus]erit[super tecta ei⁹.]que plana habebāt ad sedendū.[Et in plateis ei⁹ descēdet in fletu.]ab excelsis in que flens ascenderat vt in montib⁹ ꝛ vallib⁹ fleꝰ sit.[esebon clamabit]flens [ꝛ eleale]q̃ sūt ciuitates:animo terre regni Moab[vox eoꝝ audita est vsq; Jasa]q̃ est alia ciuitas ei⁹:ꝛ q̃tuz ad diuersitatē flentiū[sup B]malū[expediti].[.ad pugnandum:nō tñ seues:ꝛ etiã simul cū alijs:sed etiam[sibi]qsi stat solitarius[aia ei⁹ vlulabit:]qz plāctus ꝓcedit ex intimis cordis.Diere.48.Sup omnē tectū Moab:ꝛ in plateis eius oīs plāctus.¶Nota sup illo ℞bo:[nocte vastatus est murus.]Qz nox ℞z obscuritatem. Et ꝓ originalis macule.Job.3.Pereat dies in q̃ natus sum. Et nox in q̃ dictū est:ceptus est homo. 2° actualis culpe.j.Thes.5. Qui dormiūt:nocte dormiūt. 3° infidelis ignorātie.Ro. 13.Nox ꝓcessit:dies aūt appropinq̃uit. 2° ℞o bz horrorem.Prio ad opprimētis expectatiōis.Job.27.Nocte opprimet eū tempestas. 2° ꝑsentis afflictionis.Prouer. vltio.Nō extinguet̃ in nocte lucerna ei⁹. 3° caterne dānationis.Sap.17.Uinculis tenebraꝝ ꝛ lōge noctis cōpediti ppetuc,puidētie placuerūt.3° nox bz getē ꝓtēplationis. In qua ꝑ est feruētis amoris desideriū.Isra.26.Alia mea desiderabit te in nocte. 2° debite ꝓfessiōis sacrificiū.ps. Media nocte surgebā ad ꝓfitendū tibi. 3° diuine ꝓsolationis silentiū.Sap.18.Cū.n.getuz silentiuz ꝓtineret oia: ꝛ nox in suo cursu mediū iter bēret:oipotens sermo tuꝰ dñe exiliens de celo a regalib⁹ sedib⁹ venit.¶Cor meum ꝛc.]Dic ondit magnitudiez pene:ex ꝓpassiōe hostiū qz ipse,ppha ꝓdolebat.[ad moab].i.ꝑ afflictiōe moab.

Hiere.48.Supra te euigilabo.[vectes.] Hic describit pene modum & ordinē. Et ponit tria. Primo terre vastationem.[vectes i.e. fortitudo[eius i.e. deserti sūt.[vsq; ad segor.] vna de vrbibus ōstructis. Gen.19. Que erat in terris Moab.[viuula: ppter luxuriam[cōtemātem i.e. trium annoꝝ: qui sunt aialia in suo robore & fortune: vel[cōternantē: qz tertia concussione terremotus: corruit recedēte Loth. Hier.46. Uiuula elegans atq; famosa egypti. 2° boum captiuitatem.[Per ascensum.n. luith.] gdam clivus vel gdam vicus: vñ ducebant captiui[ascendet.] moab captiuus ductus.[Et in via oronaim] quidam ciuitatis de Moab: per quā transibunt[lamentabūt clamoꝝ contritionis.] Natuz.2. Miles captiuus ductus est. ¶ 3° egroꝝ sterilitatē.[Aque.n. ii. terra Moab: ita erit sterilis sic̄ locus iuxta oppidum.[Nērin] qđ est iuxta mare p̄ter aquas salsas & amaras. Non gdem pp aquas: sz dei iudicio.[herba. iam nata[aruit germen.] Ecce tam ad ea q̄ erant in pullulatione[viroꝝ] arboꝝ iam naturaꝝ. pe. Potuit flumina in desertū. ¶ Scōm magnitudinē &c.] Hic ponit ratio magnitudinis pene: opis: peccati:[visitatio] vltio. Deut.25. Pro mensura peccati erit & plagaruꝝ modus. ¶ Ad torrentē &c.] Hic cōminat destructionem p babylonios in qua gdam fuerunt captiuati. Et ecce tam ad hoc dicit chaldei.[ducent eū ad torrentem] cupbratem: iuxta babyloniam:[salicum.] qui iuxta fluuius crescunt. pe. Super flumina babylonis illic sedimus & flevimus. Quidam fuerunt interfecti: & q̄nq; ad hoc dicit:[qñ circuibit clamor] flentium: vel pugnantium chaldeoꝝ:[qz aque dibon.] nomen ciuitatis in qbus aquis pp amenitatem loci ludos luxurias exercebant. 4. Reg.3. Incurrerunt Moabite aquas dibon. Quidam residui fuerūt diuersis plecutionib⁹ afflicti.[Ponaz.n. dibon.] ad quā iudei confugerant hec[additamēta] penaꝝ [bis q̄ fugerint ō Moab: ab assyrys[& reliquus terre] quos dimiserunt Assyrij: leone ad literam. Bestias eos interficientem: vel hostem seuientem. Chaldeum. supra.9. In omnibus his non est auersus furor meus.

¶ Capitulum.XVI.

Mitte agnum dñe dñatorem terre de petra deserti ad montem filie syon. Et erit sicut auis fugiēs: & pulli de nido auolantes: sic erūt filie Moab in transcensu arnō. Ini consiliū: coge concilium: pone quasi noctem vmbrā tuam in meridie. Absconde fugientes: & vagos ne prodas. Habitabūt apud te profugi mei. Moab esto tribulum eorū a facie vastatoris. Finitus est.n. puluis: consūmatus est miser: defecit qui cōculcabat terram. Et preparabitur in misericordia solium: & sedebit super euz in veritate in tabernaculo David: iudicans & querens iudicium: & velociter reddens quod iustum est. Audiuimus superbiam moab: superbus est valde &c. Superbia eius & arrogantia eius & indignatio eius plusq; fortitudo eius. Ideirco vlulabit moab: et moab vniuersus vlulabit. His qui letantur super muros coctī lateris: lugmini plagas suas: qñ. suburbana esebon deserta sunt. Et vineam sabama domini gentiuz ex ciderunt. Flagella eius vsq; ad iacer pertenerunt: errauerūt in deserto: propagines eius relicte sunt: trāsierūt mare. Super hoc plorabo in fletu iacer: & vineā sabama. Inebria bo te lachryma mea esebon & elcalc: quoniā super vindemiam tuaz & super messem tuā vox calcantium irruit. Et auferetur letitia & exultatio de carmelo: & in vineis non exultabit neq; iubilabit. Vinum in torculari non calcabit qui calcare consueuerat: vocem calcantiuz abstuli. Super hoc venter meus ad moab quasi cithara sonabit: & viscera mea ad murum coctī lateris. Et erit cum apparuerit quod laborauit moab super excelsis suis: ingredietur ad sancta sua: vt obsecret: & non valebit. Hoc verbū quod locutus est dominus ad moab extunc: & nunc locutus est dicens. In tribus annis: quasi anni mercenarij: auferetur gloria moab super omni populo multo: & relinquet in eo sicut racemus paruus & modicus: nequaq; multus.

Hic describit pene ꝓditionē. Et ponit duas cōditiones. Primo egritatem ex peꝛiudicantis. 2° deceptionem ex parte patientis. ibi[Et erit cū aperuerit &c.] Equitas aūt pene disponit ex culpa precedente. Et ideo ordinat culpam. Ponit aūt duplicē culpam. Primo ō ꝓceptum ꝓmissi beneficij. 2° ō ꝓcepti salubris dati consilij. ibi[In ꝓsiliū &c.] Circa p̄m duo fac. In p̄ma ꝓmittit beneficium christi nasciturī de eoꝝ gente vt ex hoc aliquā consolationē accipiant. Ruth.n. moabites nupsit booz. Ex quo ꝓcepit Obeth pater Jesse patris Dauid de quo natus est christus: vt dī. Ruth vltio. Et iō dicit.[o dñe] pater[agnū.] Libim. Joā.j. De petra deserti. Joe. Ruth gentili cui⁹ pp̄le lapidem ē: deos lapideos adorāt: & ob hoc a deo deser⁹[ad montē] bierim in quo occisus est: & resurrexit: vel ecclesiā[dominatorem.] Apoc.4. Dabant gloriā & honorē & benedictionem sedenti sup thronū. 2° ponit penaz contēnentiū. Et erit sic̄ auis fugiens. Et pulli de nido auolātes.] vnde fugerūt: vel q̄ capiui ducebant. supra.x. Inuenit quasi nidum manus mea fortitudines populoꝝ. Aliq hic volunt ly extorta ad literam exponere de tributo agnoꝝ qđ rex Moab subtraxerat a rege israel. Sicut dī 4. Reg.3. Quod per ꝓphetam ꝓdictū restituendum Regi bierim[dñatorem.] in signum dominij[de petra deserti] locus in quo nutriebant oues. ¶ Ini consilium &c.] Hic ordinat penā p̄ta contēptuz dati ꝓsilij. Et dividit in tres partes. In p̄° ponit ꝓsilium. In 2ª consilij ꝓcepti. ibi[Audiuimus &c.] In 3ª penam ꝓtemnentiuz. ibi[Ideirco &c.] Circa p̄m tria ponit. Primo hortatur ad liberationē. ibi[Ini ꝓsiliū &c.] q.d. delibera q̄liter saluari possis. Consiliū est ipsa q̄stio que vertit inter ꝓsiliantes: ꝓcilium ꝓgregatio ꝓsiliatoruz. [coge] q̄si strictum ꝓsilium habens. Prouerb. xj. Salus vbi multa consilia. Eccl. xx. Dia fac cum ꝓsilio: et post factum non penitebis. 2° ponit ꝓsilij tenorem. [Pone q̄si noctem.] in quo hortat ad duo. Ad receptationē iudeoꝝ fugientium vt locum absconsionis ꝑparent. [Pone q̄si nocte] i. prepara te ad occultandum eos ita in diebus si in

Dia hic ꝓsilium & palū.

nocte: vel | in meridie | apta plecutibe vt fugientes celet. | Abscondi | vt abscõdens nõ reuelet | vagos. | Dormiunt etiam vt receptos amicabiliter sustentet | babilabant. | ifra. 32 Et erit vir: sicut g abscõdit | a vẽto ⁊ celat se a tẽpestate. 3° assignat rationem. ibi | Finitus ⁊c. | Et p̃ ponit ẽtum ad hostiũ destructionẽ: ne eox timore3 dimittant | finitus est pulvis | multitudo exercitus senacherib. | cõsũmatus est | i. occisus a filijs | miser | senacherib. | ifra. 38. | Defecit | ẽtum ad potẽtiam. 2° ẽtũ ad iudeox restaurationẽ: vt libentius faciant ẽtum ad regni ꝓparationem3 | ꝓparabit̃ | in misericordia dei: vel regis misericordis | solium | regum iuda. ẽtum ad regis potestatẽ | sedebit | q. quiete regnabit ẽtus ad iudicij equitatẽ. | in veritate iudicans | ẽtum ad fidei ꝓbationẽ | querens | ẽtum ad causaꝝ discussionẽ | credens | ẽtum ad fidei executionẽ. Et b̃ põt exponi de Ezechia: vel de Chõo. supra. x. Sup solium Dauid ⁊ super regnũ eius sedebit. ¶ Nota sup illo ẽbo | emitte agnũ. | Qr chõs dñi agnus. Primo pp vite puritatẽ3. Exo. 12 Erit agnus sine macula masculus ãniculus. 2° pp mortis mansuetudinẽ. ifra. 53. Quasi agnus coram tondente se nõ aperuit os suũ. 3° pp peccati expiationem. Jo. | Ecce agn⁹ dei: ecce g tollit peccata mũdi. ¶ Nota sup illo ẽbo. | de petra deserti | g̃ beata virgo dñi petra. Prio pp gratie firmitatẽ. Ecc. 26. Fundamẽta eterna. 2° pp ꝓtinẽtie frigiditatẽ. ifra. 32. Sicut vmbra petre ꝓminentis in terra deserta. 3° pp fructus vbertatẽ3. Job. 39. Petra fundebat riuos olei Et nota g̃ ista petra fuit singularis desertiq3 ꝓcipua ẽtus ad p̃m. Can. 4. Tota pulchra es amica mea. 2° qr p̃a ẽtum ad 2m. Can. 2. Curremus in odorẽ vnguentox tuox. Virgo ẽ̃ ad 3m. sup̃. 7. Ecce virgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiũ. ¶ Nota sup illo ẽbo. | emitte | i. tu pater filiũ: q̃ pater misit filiuz. Prio sic sol radiũ. Eccl. 43. Triplr sol exurens mõtes. 2° sicut fons fluuiũ. Eccl. 24. Ego ẽgo fluuius doctox. 3° sic pater filiũ. Jo. 3. Sic deus dilexit mundũ: vt filiũ vnigenitus daret. ¶ Audiuimus ⁊c. | Dic ponit contẽptuz consilij ex superbia ꝓcedentẽ. vel describit eox superbiã ẽtuz ad tria. Primo ẽtum ad diuulgationẽ. | Audiuimus | q. publicum. Etiam ad ẽtitatẽ. | superbus est valde. | Etum ad hoc q̃ excedit eius dignitatẽ. | Superbia eius. | qua de bonis bonis se extollit. | Et arrogãtia | qua nõ bona ꝓtendit. | idignatio. | q̃ vindictas ꝓsumptuose ꝓponit | plasq̃ fortitudo ei⁹. | ¶ Jccirco ⁊c. | Dic ponit penã ꝓcommẽtiuz. Et p̃ puniẽdox flectũ. | Moab ad moab | i. adiunctẽ. de quo sup̃. 15. Satis dñi. 2° describit pene modũ. | Dis g ictanẽ: loquimini plagas suas. | glorianẽ: ⁊ ꝓfidunt de munitionib⁹ ex muris latericijs. Eze. 33. Si speculator viderit gladiũ venientẽ ⁊ nõ insonuerit buccina: ⁊ popul⁹ se nõ custodierit venerit̃q3 gladi⁹: ⁊ tulerit de eis aliquẽ ipe in iniq̃tate sua capt⁹ est: sanguinẽ aũt eius ꝙ manu speculatoris requiram. 2° ponit pene descriptionẽ. ẽtuz ad destructionẽ terrax. | Esebon | ciuitas in cui⁹ terris abundabat triticũ. | sabama. | ciuitas vicina in q̃ abũdabat vinũ. Etum ad hostium fortitudinẽ. | dñi gentiuz | i. Assyrij vel chaldei multis gẽtib⁹ dominates. | flagella | i. palmites q̃ sunt in sũmitate vitis p quos metaphorice significat̃ ꝓcipeos | sublimes. | vsq3 ad Jazer. | destruendo q̃ est in victimis fluminibus: ẽtuz ad afflictionẽ bouum. Errozẽ gentiuz. | erraverũt. | ps. Erraverũt in solitudine in inaquoso. Utilitatẽ remanentiũ. | ꝓpagines q̃ remanent in vineis excisis flagellis sine fructu ⁊ decore. Dan. 4. Germen radicum ei⁹ in terra finite. Elongationẽ captiuoꝝ | transierũt mare. | Moabitici ducti captiui in babyloniã. Uel | mare | i. cufratẽ. Sm cõsuetudinẽ bebraox. Joel. 3. Uendidabũt eos sabeis genti lõgique. Uel exponitur de assyrijs mare transeuntib⁹ ⁊ venientib⁹ ad destruendũ. 3° ponit̃ ꝓphete cõpassio. Et p̃ ponit̃ ꝓpassio sup hoc. | malũ Moab. | plorabo | flectu iazer | i. flens illã ciuitatẽ Moab. Et sitr etiã | vineã sabame: ⁊ ebriate. | 2° ponit̃ ꝓpassionis ratio ẽtum ad hostiũ impetũ. | calcantiũ | i. assyrioꝝ de vastantiũ. Et ẽtũ ad sublatũ ab eis gaudiũ qõ habebãt de abundãtia frumẽti | de carmelo | i. de fertilitate. Carmelus. n. est in Moab: ⁊ vtunt̃ iudei nostris ꝓprijs pro appellatiuis. gaudiũ qõ habebant in abũdantia vini | in vineis. | 3° iferit̃ q̃si ex ratione ꝓcluso: sup hoc ifortunio. | vẽter | i. sensus | meus q̃si cythara. | faciẽs sonũ ad plantum. Uel qr cythara auget gaudiũ | letis. | ⁊ tristitiã tristib⁹. Uel ꝓp concordiaz virtute ꝓphete. ¶ Et erit ⁊c. | Dic ostẽdit frustrationes eoꝝ. | sup excelsis | i. de idolis qb⁹ sacrificabant in excelsis ⁊ qb⁹ sacrificabant in tẽplis q̃si erant in timorib⁹. Deut. 32. Ubi sũt dij eox in quib⁹ habebant fiduciam. | Hoc verbuz ⁊c. | Dic est epilogus. | ex tunc | a morte regis Achaz. | ⁊ nũc. | Dic oñdit brevitatem tpis. | in trib⁹ annis. | q̃ erunt vsq3 ad destructionẽ vestram: ⁊ a morte Achaz. Suo tpe fuit visio huius scõi Abi: vel in qb⁹ durabit vestra ꝓsentia: vl ipugnatio | anni mercenarij: | qz post hos dñs reddet vobis mercedez ꝓ peccatis vestris. Uel q̃ videnẽ magni, mercenarij sũt ⁊ dño parui. Job. 7. Militia est vita hominis super terram: ⁊ quasi mercenarij dies eius.

¶ Capitulum. XVII.

Onus damasci. Ecce damascus desinet esse ciuitas: ⁊ erit sicut acerꝰ lapidum3 in ruina. Derelicte ciuitates aroer gregibus erunt: ⁊ requiescent ibi: ⁊ non erit qui exterreat. Et cessabit adiutorium ab effraim: ⁊ regnum a damasco: ⁊ reliquie syrie sicut gloria filiorum israel erunt: dicit dominus exercituum. Et erit: in die illa attenuabitur gloria Jacob: ⁊ pinguedo carnis ei⁹ emarcescet: ⁊ erit sicut congregans in messe quod restiterit: ⁊ brachium eius spicas leget. Et erit sicut querẽs spicas in valle raphaim: ⁊ relinquetur in eo sicut racemus: ⁊ sicut excussio olee duarum vel trium olivarum in summitate rami: sine quattuor aut quinq̃. In ramis: bus ei⁹ fructus eius: dicit dñs deus israel. In die illa inclinabitur homo ad factorem suum: ⁊ oculi eius ad sanctũ israel respicient: ⁊ non inclinabit̃ ad altaria que fecerunt manus eius: ⁊ que operati sunt digiti eius: non respicient lucos ⁊ delubra. In die illa: erunt ciuitates fortitudinis eius derelicte sicut aratra ⁊ segetes: que derelicte sunt a facie filiorum israel. Et eris dñs oblita es dei salvatoris tui: ⁊ fortis adiutoris tui non es recordata. Propterea plantabis plantationem fidelẽ: ⁊ germen alienum seminabis. In die plantationis tue labrusca: ⁊ mane semen tuũ florebit. Ablata est messis in die hereditatis: ⁊

dolebit

dolebit grauiter. Ueh multitudini populorum multoꝝ vt multitudo maris sonantis: ⁊ tumultus turbarum sicut sonitus aquaꝝ multarum. Sonabunt populi sicut sonitus aquaruꝝ inundantium: ⁊ increpabit eum ⁊ fugiet procul. Et rapiet sicut puluis montiuꝝ a facie venti: ⁊ sicut turbo coram tempestate. In tpe vespere: ⁊ ecce turbatio in mane: ⁊ nō subsistet. Hec est pars eorum qui vastauerūt nos ⁊ sors diripientiū nos.

A

Hic incipit cōminari cōtra illos q pparabāt populo dei occasionē peccādi: nō p confidentiā auxilij ipsoꝝ: de deo ꝓfidere nō curabāt. Et diuidit in duas. In ꝑma cōtra syros q populo decē tribuū auxiliū ꝓferebāt. In ſcōa cōtra Egyptios q duab⁹ tribubus. cap. 18. ¶ Ueh terre ⁊c. ¶ Ꝓia in tres. In ꝑma cōminat destructionē syroꝝ auxiliū ꝑmittentiū. In 2° decē tribuū in premisso auxilio confidentiū. ibi ¶ Et erit in die illa ⁊c. ¶ In 3ª assyrioꝝ vtroq; destructuꝝ. ibi ¶ Ueh multitudini ⁊c. ¶ Circa ꝑmum duo. ꝑmo cōminat destructionē. In ſcōa describit destructionis effectū. ibi ¶ Et cessabit ⁊c. ¶ Destructionē aut̄ cōminat ꝑmo q̄tum ad regiā ciuitatē ¶ desinet ee ciuitas ¶ depopulationez boium ¶ Erit sicut acernus ¶ per destructionez muroꝝ. Mich. 3. Syron erit quasi ager. 2° quātū ad iacētē regionē ¶ aroer ¶ idest illius regionis syrie in qua multe ciuitates sunt. vel ¶ aroer mirica ¶ quasi sicut loca in gb⁹ abundant mirice q̄ steriles sunt: ⁊ derelicta in pastū gregū. ita ciuitates syrie ¶ nō erit ga ꝑpter solitudinē et latrones nō erūt ibi. Ut ga non erūt ad aliū fructū vtiles ¶ sicut exterrent̄ greges a vineis ⁊ locis cultis. ifra. 34. Orient̄ in domuz eoꝝ vtice. ¶ Et cessabit ⁊c. ¶ Dic ponit̄ effectus destructionis. Et ꝑmo in decē tribub⁹ ¶ ab effraiz ¶ 2° quātū ad regiā ciuitatē ¶ ⁊ regnū a damasco ¶ cessabit. ⁊ nō erit vlterius caput regni. 3° q̄tum ad totā regionē ¶ ⁊ reliquie syrie sicut gloria ¶ ironice. i. erūt ignominiosi sicut filij isrl. infra 31. Dñs inclinabit manū suā ⁊ corruet auxiliator. ¶ Et erit in die illa ⁊c. ¶ Dic cōminat̄ destructionē decē tribuū in eoꝝ auxilio confidentiū. Et ꝑmo q̄tuz ad oppssionē hominuz. 2° q̄tuz ad desolationē ciuitatuz. ibi ¶ In die illa ciuitates ⁊c. ¶ 3° q̄tuz ad sterilitatē agroꝝ. ibi ¶ Propterea plātabit ⁊c. ¶ Circa ꝑmū duo facit. ꝑmo cōminat̄ penaz. 2° ostendit pene fructū. ibi ¶ In die illa inclinabit ⁊c. ¶ Cōminat̄ aut̄ penā in boibus. ꝑmo cōtra elationis gloriaz ¶ attenuabit ¶ i. ad modicū: ⁊ quasi ad nihilum redigetur ¶ gloria ¶ destructus bis in qbus gloriabant̄. 2° cōtra diuitiaruū opulētiam ¶ ⁊ pinguedo ¶ i. diuitie qbus carnē delitiose nutriebant. supra. 10. Mittet dñator dñs exercituū in pinguib⁹ eius tenuitatē: ⁊ subtus gloriā eius succēsa ardebit quasi cōbustio ignis. Et ifra in eodem capīo. Ecce dñator dñs exercituū. cōfringet lagūclā in terrore ⁊ excelsi statura succident̄ ⁊ sublimes humiliabunt̄. 3° cōtra populi abūdantiā cōminat̄ boium paucitatē: quā describit sub triplici metaphora: fm q̄ in trib⁹ in abūdātia Jacob bñdictio fuit. Gen. 28. Abūdātiā frumēti vini ⁊ olei. Quātuz ad ꝑmū ponit paucitatē spicaꝝ post messionez que vel congreganꝫ ab ipso messore. Et sic ⁊ erit ¶ paucitas reliquiaꝝ decē tribuū: sicut quādo aliq̄s est ¶ congregās in messe q̄ resitterit in ꝑma messione ¶ ⁊ brachium ei⁹ ¶ de cōgregātis ¶ spicas leget ¶ i. colliget. Et iste congregans fuit Ezechias q cōuocauit religas decē tribuuz: sic̄ legit̄. 2. Paral. 31. Quasi spicas relictas que cōgregāt ab aliquo paupere. sicut dixit Ruth. 2. Vadaz in agrum colligere spicas. Et q̄tuz ad hoc dicit ¶ sicut querens spicas in valle raphaiz ¶ q̄dā vallis fertilissima. Cōtra abūdantiā vini ponit paucitatē vuaruz post vindemiationē ¶ ⁊ relinquet̄ in eo sicut racemus ¶ Michee. 7. Ueh mihi qa factus suz quasi colligens racemos post vindemiam sicut q colligit in autūno racemos vindemie. Cōtra abūdantiā olei ponit paucitatē olīarū post excussionez. ¶ Et sient excussio olee ¶ Olea vt dicit Papias est fructus olīarū: sed hic fm expōnez glo. videt̄ poni ꝓ ipsa arbore, ¶ duarū vel triū oliuaꝝ in sumitate rami ¶ Deut. 28. Remanebitis pauci numero. ¶ Nota sup illo ꝛbo ⁊ pinguedo carnis ⁊c. ¶ Or diuitie dicunt̄ piguedo. ꝑmo ꝓp sterilitatez. Matth. 13. Fallacia diuitiaꝝ. 2° ꝓpter ventositatē. ¶ Thim. vlt. Diuitib⁹ huius seculi ꝑcipe nō sublime sapere nec sperare in icerto diuitiaꝝ. 3° ꝓp inutilitatem. Eccl. 5. Diuitie conseruate in malum dñi sui. ¶ In die illa ⁊c. ¶ Dic ponit pene fructū ¶ inclinabit̄ ad factorē suū ¶ exhibēdo debitū seruitutis culmen ¶ bō ¶ de decē tribub⁹ gaudeq; fugerit ad Ezechiā ¶ ad sanctum israel respiciēt ¶ expectādo aliq̄d auxiliū ¶ nō respicient lucos ⁊ delubra ¶ tēpla in qbus erant fontes q̄si ad adhuēdum. ifra. 31. In die illa abyciet vir idola argenti sui ⁊ idola auri sui q̄ fecerūt vobis manus vestre in peccatum ¶ In die illa ⁊c. ¶ hic cōminatur desolationes ciuitatū. Et ꝑmo cōminatur ipsaz desolationem ¶ sicut aratra ¶ tāgitur historia qūo ad aduentuz filioꝝ isrl. Amotre: fugerunt relinquentes ola in agris. supra. p. Terra vestra deserta: ciuitates vre succense igni. 2° ponit desolationis rōnem. ¶ Et eris derelicta: ga oblita es dei saluatoris tui ¶ Deut. 32. Deū q te genuit dereliqsti: ⁊ oblitus es dñi creatoris tui. ¶ Propterea plantabis ⁊c. ¶ Dic cōminat̄ sterilitatem fructū. Et circa hoc tria facit. ꝑmo ostendit cultus inutilē laborē q̄tū ad vineas ¶ plātabis plantatione infidelez ¶ ga nō reddet fructum fm laborē: vel fidelez ironice. q. d. aut ꝓp mala que fecisti erit plātatio tua fidelis: Q̄tuz ad agros ¶ germen alienū ¶ q̄d alij colligent. supra. 5. Decē iugera vineaꝝ faciēt lagūculam vnā. 2° q̄tuz ad fructus pdūcōez. ¶ In die plantationis tue labunca ¶ i. quādo de plātatione fructū sumere debebas. Et B q̄tuz ad vineas. Q̄tum aut̄ ad agros ¶ mane semē tuū florebit ¶ i. ꝑmo pulchruz erit: vt magis doleas: vel quia ante ꝑs florebit ⁊ inutile erit. Prouer. 20. Hereditas ad quā festinat in ꝑn⁹. in nouissimo benedictione carebit. ¶ Ablata est messis ¶ ab hostibus ¶ In die hereditat ¶ quādo in horreo debuit recondi: quasi fructus hereditatis. Hier. 12. Seminauerūt triticū ⁊ messierunt spinas. 3° cōminatur ꝓ amissione doloreꝝ ¶ dolebit ¶ q seminauit: vel dolebis tu. ¶ Ueh multitudini ⁊c. ¶ Dic cōminat̄ assyrioꝝ exercitui. Et circa B tria ponit. ꝑmo describit exercitus multitudinē. q̄tuz ad strepitū incedentiū. ¶ Ueh multitudini ꝓploꝝ ¶ veniētiū cum Senacherib. Q̄tuz ad tumultuz colloquentiuz ¶ tumultus ¶ q est locutio cōfusa ꝑcipue multoꝝ. Q̄tum ad clamorē pugnantiū ¶ sonabūt ¶ in pugna. supra. 8. Ecce adducet dñs super eos aquas fluminis fortes ⁊ multas. Hiere. 6. Uox eius sicut mare sonabit. Apoc. 17. Aq̄ multe: populi multi. 2° cōminat̄ destructionem. Circa quā q̄ ponitur ipsa destructio ¶ ⁊ increpabit ¶ occidendo exercitū per angelū ¶ ⁊ fugiet ¶ paul ¶ in terrā suā cum paucis: vt supra. 10. habetur. ps. Increpasti gētes ⁊ perijt impius. 2° ponitur filius dicendo respōdens conditioni: ga superbus erat ¶ rapiet̄ sicut pulus ¶ ps. Tanq̄ pulus que ꝓcitur a facie vēti: ⁊ ridens tēpori ¶ sicut turbo ¶ ga de nocte fuit pauſ ius exercitus ei⁹ q̄ vocat tempestatē: cuius preambulum in pulucre est turbo ex ventis q sunt causa pluuie. 4

Tho. sup Esa. t

Reg.19.In nocte illa venit angelus ⁊ percussit exercitum assyriorum.3° ponit destructionis plumaria⁊ nō subsistet ipse met interfectus fuit.Esech.24. Nihil factus es.4° ponit destructionis nō.⁊ Hec est pars eorum q vastauerunt nos ⁊.i.possessiones⁊ Et sors ⁊ diripientium:res mobiles.ps.Ignis sulphur ⁊ spūs procellarū pars calicis eorum. ¶ Nota sup illo verbo⁊ Oculi eius ad sanctū israel ⁊ Oculi debēt inclinari ad dīm.primo per fidei adhesionē. infra.30.Oculi tui videbūt preceptorē tuū.2° ppter spei expectationem.ps.Oculi omnium in te sperāt dīne.3° ppter amoris ptemplationē.Job.39.Inde contēplabitur escā ⁊ de lōge oculi eius respiciūt.4° ppter glorie fruitionem. Matth.13.Beati oculi qui vidēt que vos videt. ¶ Nota sup illo Vbo.⁊ Plātatio infidelis.⁊ Qz est primo amari. Eccl.5.Qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis.2° luxuriosi.Ro.6.Que fructū habuistis tunc in illis in qb⁹ nūc erubescit.3° superbi.Sap.5.Quid nobis profuit superbia nra.

¶ Capitulum.xviii.

VEb terre cymbalo alarum que est trans flumen ethiopie: qui mittit in mare legatos:⁊ in vasis papyri sup aquas. Ite angeli veloces ad gentem cōuulsam ⁊ dilaceratā:ad populum terribilē post quē nō est alius:ad gentē expectantē ⁊ conculcatā cuius diripuerūt flumina terrā eius.Ad mōtem nois dīni exercituum mōtē syon.Oēs habitatores orbis q moramini in terra:cū elevatū fuerit signum in mōtibus videbitis ⁊ clangorem tube audietis:qa hec dicit dīns ad me.Ego quescam ⁊ considerabo in loco meo sicut meridiana lux clara est:⁊ sicut nubes roris in die messis. Ante messem eni totus effloruit:⁊ imatura perfectio germinauit ⁊ pcidentē ramusculi eius falcib⁹⁊ que derelicta fuerint abscindētur. Excutientur:⁊ relinquentē simul auibus montium ⁊ bestijs terre:⁊ estate p̄ perna erūt super eū volucres:⁊ omnes bestie terre super illum hyemabūt. In tempore illo deferetur munus dīno exercituū a populo diuulso ⁊ dilacerato:a populo terribili post quem nō fuit ali⁹:a gēte expectante:⁊ conculcata:cuius diripuerunt flumina terram eius:ad locū nominis domini exercituum montem syon.

A **Hic cōminatur** cōtra egyptios.Et primo comminat eoz pena per cōparationē ad pene meritū.In 2ª exeguir pene modus.ca.19. ⁊ Onus egypti ⁊c.⁊ In 3ª designat pene tps.cap.20.⁊ In anno ⁊c.⁊ Circa primus tria ponit.primo designat culpas q̄ est meritū pene.In 2ª cōminat penā.ibi⁊ Oēs habitatores ⁊c.⁊ 3° ostendit pene fructū.ibi⁊ In tēpore illo ⁊c.⁊ Circa primū duo facit.primo describit situs terre in quo supbe cōfidebant dicēs⁊ Ueh ⁊.i.minet⁊ terre ⁊egypto⁊ cimbalo alarū ⁊ ppter sonitus Nili:cuius velocitas comparat motui alarū ppter velocitatē:vel ppter multitudinē populoz:vel ppter peccatonis auxiliū q̄ populo duarum tribuū insonabāt⁊ que est trās flumē ethiopie⁊.i.vltra nilum q venit de ethiopia.Esech.29.Ecce ego ad te pharao rex egypti draco magne:q cubas in medio fluminū tuoz.Hoc tamē iudei exponūt de Hog/qui habitant vltra ethiopiā:cōtra quos testat ꝓpheta Esech.38.2° describit auxiliū q̄ duab⁹ tribubus promittebāt. Et primo describit nūtiandi modū dicens:qui.s.populus egyptius ⁊ mittet legatos⁊.i.nūtios duabus tribubus⁊ in mari⁊.i.p mare⁊ super aquas ⁊ fluminis. Uel maris⁊ in vasis papyrus ⁊ genus tūci de quo fiebant capselle ad portandas ⁊ras:vel arūdines tā magne q̄ de eis fiebāt naues:vt legit in historia Alexādri.a pyr q̄ est ignis.2° ponit legationis preceptum:in quo determinat duo.primo nūtiādi modum dicens⁊ O angeli ⁊.i.o nūtij mei⁊ ite veloces ⁊.i.velociter.2° motuū ad gentē.s.duarū tribuum:quā ostendit miserabilē ex quatuor primo ex afflictionis magnitudine⁊ confusam ⁊ a propria firmitate p subingationem⁊ ⁊ dilaceratam ⁊ per penarū afflictionē.2° ex pristina dignitate⁊ terribilem ⁊quodam⁊ post quē nō est alius ⁊potentie⁊ cōpatādus ⁊nūc autē⁊ expectātem ⁊alienū auxiliū⁊ conculcatos⁊ ⁊ quasi in vilitate redactā.3° ex hostiū potestate vel iniquitate⁊ cuius diripuerūt ⁊inundte⁊ flumina ⁊reges assyriorū. 4° ex loci sanctitate⁊ ad mōtem ⁊ sunt autem puniti quia eos a cultu dei retrahebāt.Esech.29.Nō erunt vltra domui israel ꝓfidentia docētes iniquitatem. ¶ Oēs habitatores orbis ⁊c.⁊ Dic cōminatur penam.Et circa hoc duo facit.primo ponit pene cuidētiā⁊ videbitis ⁊.i.notū eritis vobis⁊ signū ⁊ vexillum Nabuchodonosor.Hiere.46. Audierunt gentes ignominiā tuam:⁊ vlulatus tuus replenit terrā:vel hostiū copiam⁊ videbitis ⁊ exaltētes in exercitu eius.Esech.7.Adducā pessimos de gentib⁹:⁊ possidebūt domos eoz.2° aufert defensionis diuine ꝓfidentiam⁊ qa hec dicit dīns ⁊ Et primo qa subtrahet eis auxilium suū defensionis⁊ quescā ⁊nō vos adiuuans⁊ considerabo ⁊.i.video quid vos possitis facere.Deut.32.Cōsiderabo nouissima eoz.2° qa hostibus ꝓhibebit auxilium ⁊pugnationis:quā tum ad ꝓsilium in dubijs⁊ sicut meridiana lux ⁊ ista euidēter ostēdetur eis qd sit eis agēdum. Cūm ad revelamentū in laboribus⁊ sicut nubes ⁊ros.Exaltasti dexteraz deprimentium eū:letificasti oēs inimicos eius.3° ibi⁊ Ante messem ⁊describit penā metaphorice.⁊per destructionem fructus in agro.Et ponit tria.primo quātū ad fructus perditionē q perdit in flore.⁊ Ante messem enim totus ⁊Silr egyptus antequ potēriam haberet:florez sue glorie ostētabat:de qua ⁊fra.40.Qis gloria eius q̄si flos agri.Perdit etiā in germine quādo nōdum maturus est humor de quo fieri debet fructus⁊ ⁊ imatura ⁊Silr egyptus vltra potētiā qua habebat pūmebat.Perdit etiā in fructu:quādo rami in qbus sunt fructus abscidūntur: ⁊ꝑscindentur jam fructus maturationē.Job.15.Ledetur quasi vinea in primo flore.Prouer.13.Substia festinata minuet.2° ponit fructus remanētiū ablationem⁊ que derelicta fuerint ⁊perfecta egyptus ab assyrijs⁊ ⁊abscindentur ⁊ a ppria firmitate⁊ ⁊ exuentē ⁊de loco suo p̄ chaldeos.⁊fra.24.Quo mō si pance olee vel olive que remāserunt excutiant ex olea.3° ponit ipsius agri desertionē⁊ ⁊ relinquet sicut ager iculeus ⁊in quo significat: cedes boium: postq̄ multe bestie fuerūt in terra egypti.Esech.39. Dic dicit dīns deus:dic omni volucri:⁊ vniversis auibus cū cuiscq bestijs agri.Cōuenite ꝓperate: concurrite vndiq ad victimā meā ⁊c.¶ In tēpore illo ⁊c.⁊ Dic ponit pene fructus⁊ deferet munus ⁊.s.populus duarū tribuū cōfidentes de deo ⁊ ipsius auxiliū inuocabunt cū muneribus oblatiōe.supra.10.In die illa nō aduces residuū israel: ⁊ bi qui fuerint de domo Jacob initi super eo q̄ percutit

eos:

eos:sed initetur sup dñm sanctum ysrael[a populo diuul
so ⁊ dilacerato ⁊c. Exponatur vt supra in hoc codē cap.
B circa p̄n̄. ¶ Nota sup illo verbo[imatura pfectio ger
minauit J Dz est perfectio multiplex.p̄ma nature.Sen.z.
Igit̄ perfecti sūt celi. z° scie.Job.zz. Nongd deo com
parari p̄t homocetū cū persecte fuerit scie.3° gr̄e. p̄ma
Jo.4. Perfecta charitas foras mittit timorem. 4° glo
rie.p̄ Lozi.13 Cum autē venerit qđ perfectū est:euacua
bitur qđ ex parte est. ¶ Nota sup illo verbo[Deseretur munus J Dz est munus multiplex.p̄
seruentis dilectionis.Prouer.21. Munus absc̄ondium
extinguit irā:⁊ donū in sinu idignationē maximā.z° de
uote orationis.ps. Ascēdat oratio mea sicut incensus in cō
spectu tuo.3° pfecte operatiōis. Mal.3. Munus nō suscī
piam de manu vestra.4° debite oblationis.ps. Uouete
⁊ reddite domino deo vestro omnes qui in circuitu eius
offertis munera.

¶ Capitulum.XIX.

ONus egypti. Ecce dñs ascendet su
per nubē leuem:⁊ ingredietur egy
ptus ⁊ cōmouebunt̄ simulachra a
facie eius:⁊ cor egypti tabescet in
medio eius. Et cōcurrere faciā egyptios ad
uersus egyptios:⁊ pugnabit vir contra fra
trē suum:⁊ vir cōtra amicū suū:ciuitas ad
uersus ciuitatē:regnū aduersus regnū:⁊ di
rumpet̄ spūs egypti in visceribus eius:⁊ cō
silium eius p̄cipitabo:⁊ interrogabūt simu
lachra sua:⁊ diuinos suos ⁊ pbitones:⁊ a
riolos:⁊ tradam egyptū in manu dñorum
crudelium:⁊ rex fortis dñabitur eorum:ait
dñs exercituum. Et arescet aqua de mari:⁊
fluuius desolabit̄ atq; siccabitur:⁊ deficiēt
flumina. Attenuabunt̄ ⁊ siccabunt̄ riui ag
geris. Calamus ⁊ iūcus marcescet:nudabi
tur alueus riui a fonte suo. Et ois sementis
irrigua siccabit̄/arescet ⁊ non erit. Et mere
bunt piscatores:⁊ lugebūt omnes mittētes
in flumen hamū:⁊ expandētes rhete sup fa
ciem aquarū emarcescent. Cōfundent̄ qui
operabant̄ linū:plectentes ⁊ texentes sub
tilia. Et erūt irrigua eius fractēta: oēs q fa
ciebāt lacunas ad capiendos pisces. Stulti
p̄ncipes thanco:sapientes cōsiliarij Pharaonis dederūt p̄silium insipiens. Quō dice
tis pharaoni:filius sapientius ego:filius re
gū antiquor:? Ubi nunc sunt sapientes tui:?
Annūtient tibi ⁊ indicēt qđ cogitauerit do
minus exercituū sup egyptum. Stulti facti
sunt p̄ncipes thanco:emarcuerūt p̄nci
pes mēphe os:deceperūt egyptū: angulum
pp̄lor eius. Dñs miscuit in medio eius spi
ritū vertiginis:⁊ errare fecerūt egyptum in
omni opere suo:sicut errat ebrius ⁊ vomēs.
Et non erit egypto opus qđ faciat:caput ⁊
caudā incuruātem ⁊ refrenātem. In die illa
erit egyptus quasi mulieres:⁊ stupebūt ⁊ ti
mebūt a facie cōmotionis manus dñi exer
cituū:quā ipse mouebit sup eas:⁊ erit terra
iuda egypto in pauorē. Omis qui illius fuerit
recordatus:paucbit a facie p̄silij dñi exerci
tuum:qđ ipse cogitauit sup eam. In die illa
erūt quinque ciuitates in terra egypti loquen
tes ligua chananea ⁊ iurantes per dñm exer
cituū. Ciuitas solis vocabit̄ vna. In die illa
erit altare dñi in medio terre egypti ⁊ titu
lus dñi iuxta terminū eius:⁊ erit in signū ⁊
in testimoniū dño exercituū in terra egypti.
Clamabūt enī ad dñm a facie tribulantis:⁊
mittet eis saluatorē ⁊ ppugnatorē qui liber
et eos. Et cognoscet̄ dñs ab egypto:⁊ co
gnoscēt egyptij dñm in die illa:⁊ colent eum
in hostiis ⁊ in muneribus:⁊ vota vouebunt
dño ⁊ soluent. Et percutiet dñs egyptū pla
ga ⁊ sanabit eā:⁊ reuertent̄ ad dñm ⁊ placa
bitur eis ⁊ sanabit eos. In die illa erit via de
egypto in assyrios:⁊ intrabit assyrius egy
ptū:⁊ egyptius in assyrios:⁊ seruient egy
ptij assur. In die illa erit israel tertius egyptio
⁊ assyrio:benedictio in medio terre cui bñ
dixit dominus exercituum:dicens. Bñdict?
populus meus egypti:⁊ opus manuū mea
rum assyrius:hereditas aūt mea israel.

In parte ista cōminat̄ destructiones egyptio ⁊ p̄ A
sequens modū ⁊ ordinē. Et diuidit̄ in p̄
tes tres. Et p̄mo describit̄ pene pparatio. In z° ipsa de
structio.ibi[Et tradam egyptū J In 3ª vilitatis consecu
tio.ibi[In die illa erūt quinque ciuitates J Preparatio aūt
pene describit̄ quātū ad quatuor. Prio q̄tus ad dispos
itionē hostiū[ascendet J insp̄rādo[sup nubem jex qua tē
pestas[leuis J ppter agilitatē ⁊ p̄ōptitudinē.ps. Nubes
⁊ caligo in circuitu eius. z° q̄tus ad stupore gubernātius
domor ⁊[mouebunt̄ simulachra J ga confracti sunt ab
assyrijs:vel ga dare responsum non potuerunt:vel quia
nec codē die apparuerūt[cor egypti J. rex ⁊ p̄ncipes ex
quibus totus vigor egypti.supra.p. Omne caput langui
dū ⁊ omne cor mestū.3° q̄tus ad dilīcntionē resistentiaz.
Q̄tus ad exteriorē p̄trectationē[⁊ cōcurrere J q̄tum ad
extraneos[egyptios aduersus egyptios J q̄tus ad cōsan
guineos[pugnabit vir cōtra fratrē suum J q̄tus ad notos
⁊ amicos[⁊ vir cōtra amicū suū J q̄tum ad diuersos po
pulos[ciuitas J ponit volūtatū diuersitatē[dirupet̄ J. di
uidet̄[spūs J. volūtas[in viscerib⁹ eius J. in icolis ter
re. Matth. 12. Omne regnū in seip̄m diuisum desolabi
tur. 4° q̄tus ad errorē p̄siliantius boium[⁊ p̄silij J Job
5. Apprehendit sapientes in astutia eor:⁊ p̄silium prauorum

dissipat.i.demonum[et interrogabant]frustra.supra.8.Et cum dixerint ad vos queritc a pbitonibus: et a diuinis q occidunt incantationibus suis.¶ Nota super illo verbo [sup nubē]Oz est quadruplex nubes.pma assumpte carnis.Job.38.Ubi eras cū ponerem nubem vestimētū ei⁹ et caligine illud quasi pannis infantie obuoluerem.2ª est virginalis ventris.3ª Reg 18.Ecce nubecula pua ascendebat de mari.3ª est devote mētis.ps.Magnificētia ei⁹ et virtus eius in nubibus.4ª iudiciarie sedis.ps. Nubes et caligo in circuitu eius.iustitia et iudicium preparatio sedis ei⁹.¶ Itē nota q⁹ de pma nube ꝓcedit pluuia sacramentalis vel sanctificationis.Jo.19.De latere dñi continuo exiuit sanguis et aqua. De 2ª ꝓcedit cib⁹ ꝓsolatiōis. Sap.19.Nubes castra obūbrabat:et ex aq̄ que ari erat terra apparuit arida:et infra.Uidētes nra mirabilia et monstra:tāq̄ eni equi depauerunt escam.De 3ª ꝓcedit correptio ꝓdicationis.Job.37.Frumētum desiderāt nubes: et nubes spargūt lumen suum.De 4ª ꝓcedit pestilentia dānationis.ps.Uirtus eius in nubib⁹.¶ Itē nota sup illo verbo[nubem leuē]q⁹ pma dī lenis ꝓpter eminētiaz dignitatis.Dan.7.Ecce in nubibus filiꝰ filio hois veniebat.2ª dī lenis ꝓpter virginitatis puritatē.Apoc.14.Et ecce nubem candidā:et sup nubem sedētem similem filio hominis.3ª dī lenis ꝓpter obedientie velocitatem.infra.60. Qui sunt isti q vt nubes volant. 4ª dī lenis ꝓpter expeditōi facilitatē.Eccl.43.In magnitudine sua posuit nubes:et cōfracti sunt lapides gratia diuina.¶ Et tradam egyptū ⁊c.]Dic ꝓsequitur ipsaz destructionem.Et ꝑ quātum ad populi seruitutē. 2ª q̄tuz ad terre desolationem.ibi[Et arescet ⁊c.] 3ª quātum ad sapiētum stuporem.ibi[Stulti principes]thanees[in manu dñoꝝ crudelium]assyriorum.i.et chaldeoꝝ:et Romanorum.Deut.28. Seruies inimico tuo qué immittet tibi dñs in fame et siti et nuditate:et omni penuria:et ponet iugū ferreū super ceruicē tuā donec te cōterat.Destructionē autē terre designat p siccitatem aquarū in qbus egyptus ornata et diues est: vel qa ira dei peruenit vt aque siccarentur et alia morerentur: Uel loquit parabolice.q.d.Tanta erit tribulatio q⁹ vt debeāt etiaz aquas siccare.Ponit ergo tria. ꝑmo siccitatē modum[Arescet]i.minuet[fluuius]Nilus[flumia alia Ezech.30.Faciam alueos fluminum aridos. 2º ponit siccitatis signū[Calamus et iūcus]que nutriuntur in aqs.i. infra.35.Oriet virot calami et iunci. 3º ponit siccitatis dānum[nudabit]ꝑmo agri culture[a fonte]i.a principio: vel hoc ad finē.ps.Posuit flumina in desertum et exitum aquarū in sitim.2º piscatoꝝ[merebunt piscatores.Ezech. 29.Proiciam te in desertum:et oēs pisces fluminis tui.3º diuersoꝝ artificum[cōfundētur qui operant linum]q⁹ nascit in locis humidis[flactēta]i.i.arentia[lacunas]vinaria.¶ Stulti principes ⁊c.]Dic ponit bonum stuporē. Et ꝑmo quātum ad errorē in ꝓsilio.2º q̄tum ad timorē in bellis.ibi[In die illa ⁊c.]Circa ꝑmum tria.ꝑmo irridet sapientum stultitiā q̄tum ad deliberationem[Stulti principes]i.idest.ꝓbi[Thanees]ubi vigebat studium. Dicre.51.A sciēa stultus factus est omis hō.Quātum ad cōsilij ꝓmulgationē[sapientes]Oītuz ad sui cōmendationē[quō dicetis ꝓpharaoni]i.quō potestis dicere qñ putabit vos male ꝓsuluisse hoc q⁹ vultq̄z vestruz solebat dicere ad sui cōmendationē: vt eius ꝓsilio credat[filius sapientū]i.q.d.hereditate sapiētiā possideo:vel discipulus[Reguz]q⁹ antiquus ꝓbi erant.Job.15.Et senes et antiq sunt in nobis multo vetustiores q̄ patres tui.scdo irridet regis ꝓsidentiā[Ubi nunc]Et ꝑmo q̄nez.infra 47.Nō est q⁹ saluet te. 2º risionem[stulti emarcuerūt]idest defecerunt:vt supra.3º irridet populi decepti ignauiam[deceperunt]hic tria facit.ꝑmo ponit sapiētū deceptionem[Decepit angulū]i.regnū in quo multi coniūguntur sicut parietes in angulo.infra.47.Sapiētia tua et scia tua decepit te. 2º dei permissionē[dñs miscuit]semper dī metaphorice[spūs vertiginis]i.errores ad modū eius q⁹ patitur vertiginem.3ª Reg.vlt.Dedit dñs spiritū mendacij in ore oium ꝓphetarum tuorū.3º ipsius populi errorē[et errare caput]videlz.neq⁹ quo ad ꝑncipium [caudam]neq⁹ quo ad finē[incuruāte]quo ad senes[refrenante]quo ad iuuenes:q⁹ refrenatione idiget:vel lasciuiente.2.Thim.3.Mali autē homines et seductores proficient in peius.¶ In illa die ⁊c.]Dic cōminatur timorē robustoꝝ.Et ꝑmo ponit timorez[quasi mulieres]infirmi et imbecilles.Dicre.51.Deuoratum est robur eoꝝ:et facti sunt quasi mulieres. 2º rōnem[Erit terra uida]i.memoria malorū que fecerunt eis auertētes eos aculei dei pro quo scient ira dei se incurrisse.i.Mach.6.Nunc reminiscor malorū que feci in hierusalē.¶ In die illa ⁊c.]Dic ponit ꝓsecutio vel consolatio.i.eoꝝ conuersio.Et primo cōuersionis signuz triplex.Quoꝝ ꝑmuz est iuramentuz: [iurantes]infra.65.Jurabit in deo amē:qa oblitioni tradite sunt angustie ꝑores[ciuitas sol.]heliopolis[ligua chananea]que cōfinis est lingue iudeoꝝ:vt in ligua etiā conueniant cū populo dei.In his eni translati sunt a Nabuchodonosoꝝ qdam syri q⁹ linguam ꝑpriam tenuerūt. 2ª signum est sacrm:edificiuz[altare dñi et titulus]quia multos deos colebāt.sicut dī Act.17.Doc(vt dicunt q⁹dam]ipleuz est tēpore Machabeoꝝ quādo multis iudeis fugientibus in egyptū Onias volens ipiere bāc ꝓphetam edificauit altare cōtra ꝑceptum legis qō est cōtra Deut.12.Non edificabis mihi altare de quo arguit. Dan.11.Filij quoq⁹ ꝓuaricatoꝝ populi tui extollent se vt impleāt visionē et corruent.Uñ patet q⁹ nō est iste itelligendus:sed de altari edificādo ad cultū christianū.3ª signū est qa inuocant dei auxiliū[clamabūt saluatorē]Jesus. ps.Clamauit ad me et ego exaudiā cum.2º ponit conuersionis modū.Et ꝑmo quātuz ad fidei susceptionem[cognoscet]Dicre.31.Oēs cognoscent me a minoꝝ vsq⁹ ad maximū.ait dñs.2º quātum ad sacrificioꝝ et votoꝝ oblationem[et colent]Malach.ꝑ.In omni loco offert nomini meo oblatio mūda.3º quātum ad peccatoꝝ remissionem.[Et curabit ꝑmo per multas penas[et sanabit]a peccato.Job.5.Ipse vulnerat et medet:percutit et manus eius sanabunt.3º ponit cōuersionis triplicis effectū.i.pacem[In die illa erit via]q⁹ ante non poterat eē per diuersa regna que noto dño iūcta sunt sub romanis[seruient]in mercimonys sibiinuicē:vel qa milites Syri erāt in legionib⁹ Romanoꝝ ad custodiam Egypti.supra ꝑ. Nō leuabit gens cōtra gētem gladiū.2º ꝓmittit 2ª effectuz fidei veritatē[In die illa terrus]simul et equalr romanis seruiēs et in vnitate fidei.Jo.10.Fiet vnū ouile et vnus pastor.Ro.10.Nō est distinctio iudei et greci.3º ponit 3ª effectū.i.benedictionē diuinam[Erit]i.israel[benedictio]qa per apostolos totus mūdus benedictionem dei ꝓcepit[hereditas]qa ibi nanes et mysteria salutis nostre expleuit.ps.Benedixit dominus israel.

¶ Capitulum.XX.

IN anno quo ingressus est tharthan in azotū:cū misisset eū sargon rex assyrioꝝ et pugnasset cōtra azotuz et ceperet eam:in tēpore illo locutus est dñs in manu Esaie filij amos dicēs. Uade et solue saccū de lūbis tuis:et calcia-

menta

mẽta tua tolle de pedib⁹ tuis. Et fecit sic: vadẽs nudus 7 discalciatus. Et dixit dñs. Sicut ambulauit seruus meus Esaias nudus 7 discalciatus: triũ annoꝝ signum 7 portentum erit super egyptũ 7 super ethiopiaꝫ sic minabit rex assyrioꝝ captiuitatẽ egypti: 7 transmigrationẽ ethiopie: iuuenẽ 7 senẽ nudam 7 discalciatã discoopertis natibus ad ignominiã egypti 7 timebũt 7 ꝓfundentur ab ethiopia ipe sua: 7 ab egypto gloria sua. Et dicet habitatoꝝ insule hui⁹ i die illa. Hec cine erit spes nostra ad quos cõfugimus in auxilium vt liberarent nos a facie regis assyrioꝝ. Et quõ effugere poterimus nos?

A **Hic ponitur** destructionis tẽpus. Et diuidit in ptes tres. Et ꝑmo ponit designãs quoddã. ſ. ꝓphetiaꝫ factũ. 2° factu significatũ. ibi. Et dixit rẽ.] 3° ostendit significatu effectũ. ibi. Et timebũt rẽ.] Circa ꝑmũ tria. ꝑmo ponit ꝓphetie tempus.] In anno Azoum] ciuitas palestinoꝝ. Amos. ꝑ. Ubi 7 gaza / geth / acaron / ascalon Azoum] sargon] qui 7 Senacherib fm Hieronym°. Dicit ronym. ga lex noia habuitq; fuit Sargon / Senacherib. Phua Salmanasar / Tegalphalasar / Israel] in manu] idest in opere Xpi cõcordante. Osee. 12. In manib⁹ ꝓphetarũ assimilatus sum. 2° ponit diuinum ꝓceptuꝫ] vade 7 solue] Exech. 24. Eritq; Ezechiel vobis in portentuꝫ 3° ꝓcepti cõplementuꝫ] Et fecit sic. Et dixit dñs rẽ.] Dic ponit significatũ ꝓdicti facti. Et ꝑmo ꝗritur ad tempus quo duraui ꝓsecutio] triuꝫ annoꝝ] per tres dies q⁹ bus nudus fuit significationẽ. Exech. 4. Diez ꝑ anno dedi tibi. 2° quãuꝫ ad destructionis auctorẽ] Sic minabit rex] Exech. 30. In die illa egredient nũcij a facie mea in trieribus ad cõterrendã ethiopie ꝓfidẽtiã. 3° ꝗritur ad destructionis cõditionẽ: in vnluerſalitatẽ] iuuenẽ 7 senem] in vniuersalitatẽ] nudã] ſ. captiuitatẽ. Diere. 46. Sanitas nõ est tibi] Et timebũt] hic ponit effectũ in iudeis. Primo timorẽ] Et timebũt] 2° ꝓfusionẽ] Et cõfundẽtur] 3° vtriusq; expressionez] 7 dicet habitator insule] ſ. hierusalez q̃ persecutionis fluctibus incessanter tũdebat sicut insula fluctib⁹ maris] hec cine] in quo ꝓfusio] 7 quõ] in q̃ timor. infra. 30. Erit vobis fortitudo ꝑ Pharaonis in ꝓfusionẽ.

¶ Capitulum. XXI.

Onus deserti maris. Sicut turbines ab africo venũt de deserto venit: de terra horribili. Uisio dura nũtiata est mihi. Qui incredulus est infideliter agit: 7 qui depopulator est vastat. Ascẽde clam: obside mede: oĩm geminuꝫ eius cessare feci. Propterea repleti sunt lũbi mei dolore: 7 angustia possedit me: sic angustia parturiẽtis. Lorruí cũ audirẽ: conturbatus suꝫ cũ viderẽ. Emarcuit cor meũ: tenebre stupefecerũt me. Babylon dilecta mea: posita est mihi in miraculũ. Pone mẽsam: ꝓtẽplare in specula. Comedentes 7 bibentes: surgite principes: arripite clypeum. Hec enĩ dixit mihi dñs. Vade 7 pone speculatorẽ 7 qcũq; viderit annuntiet. Et vidit currũ duoꝝ equituꝫ: ascensorẽ asini 7 ascensorez cameli: 7 cõtẽplatus est diligẽter multo intuitu. Et clamauit vt leo. Super specula dñi ego sum stans iugiter per diẽ: 7 sup custodiã meã ego suꝫ stans totis noctib⁹. Ecce iste venit ascensor vir bige equituꝫ. Et rñdit 7 dixit. Cecidit cecidit babylon 7 omnia sculptilia deoꝝ eius contrita sunt in terram. Tritura mea 7 filia aree mee: que audiui a dño exercituũ deo israel annuntiauí vobis. Onꝰ duma. Ad me clamat ex seir. Custos quid de nocte: custos qd de nocte. Dixit custos. Uenit mane 7 noꝛ. Si queritis ꝗrite: conuertimini 7 venite. Onus in arabia. In saltu ad vesperã dormietis: in semitis dodanim. Occurrẽtes sitienti ferte aquã: qui habitatis terrã austri: cũ panibus occurrite fugienti. A facie enĩz gladioꝝ fugerunt: a facie gladij iminẽtis: a facie arcus extenti: a facie grauis prelij: quĩ hec dicit dñs ad me. Adhuc ín vno anno quasi in anno mercenarij 7 auferetur eis gloria cedar: 7 reliquie numeri sagittarioꝝ fortiũ de filijs cedar iminuentur. Dñs enim deus israel locutus est.

Hic cõminatur cõtra hostes q granabãt eos ꝓ rerũ subtractionẽ: q tamen erãt eis aliquo federe iũcti. Et diuidit in tres ptes. ꝑ 3 illos q erãt iũcti amicitie federe. 2° 3 illos q erãt iũcti pliationis iure. cap. 22. ibi. Onus rẽ.] In 3° 3 illos q erãt eis iũcti in negotiatiõis societate. 23. cap.] Onus tyri rẽ.] ꝑ⁹ in duas. In ꝑ⁹ 3 amicos extraneos. ſ. babylonios q erant amici: 7 reb⁹ tãdẽ spoliauerũt: sicut ꝓ isra. 39. In 2° cõtra amicos cognatos. ibi. Onus duma rẽ.] Circa ꝑ⁹ duo facit. ꝑ ponit titulus.] Onꝰ maris] ſ. babylonis ꝓ sonituꝫ multitudinis ꝓꝓ] deserti] qa in solitudie redigetur. Diere. 51. Desertũ faciam mare eius. Et siccabo venam eius. 2° ponit ipsa ꝓphetia. Et ꝑ ponit visio cõminationis. 2° modus accipiẽde visiõis. ibi. Dec enim dixit rẽ.] Circa ꝑmuꝫ quatuor designat. ꝑmo tribulationis grauitatẽ / ponendo similitudinez] sicut turbines] Uox babylo.] ab africo de deserto] qõ erat ad meridiem] venit] cõtra me vastitas] de terra] ſ. ꝓfide] horribili] mihi. Nau. ꝑ. Dñs in tempestate 7 turbine vie eius] Uisio dura] in ꝓsona babyl. Joan. 6. Durus est hic sermo 2° designat vastatorẽ. Et ꝑmo ꝗritur ad ducis ꝓditionẽ in iside] state: Cyrus] qui incredulus] ſ. infidelis: dño suo Baldasar: rebellãs 7 babylonẽ obsidẽs: ꝓfidẽs de ipsi⁹ effemiatiõe] ifideliter agit] ſ. aget: vidẽs nõ posse cuitatez capi vi fraude pacẽ faciẽs 7 iurãs homagiũ regi babylonis a quo iuitatus ad quiuiũ de quo Dan. 5. interfecit eum: 7 cepit ciuitatẽ inducẽtis milites ꝑ foramen muri: vnde fluuius intrabat aqua ipsi⁹ in multas partes diuisa: in crudelitate] qa depopulator] Uñ in penaz crudelitatis suffocatus est in sanguie: 7 dcñ est sibi. Sãguinẽ sitisti: sanguinẽ bibe. Abacuch. 2. Ecce q incredulus est: nõ erit recta aia eius in semetipso. 2° quantuz ad exitus regionem] Ascende clam] ciuitas ꝓfidis 7 prouincia] medaba]

uitas in Media|obside|babylon vox domini. Dier.51. Ascēdue cōtra eā omnes gētes.3°hostis potestatē.|Oēz gemitū eius|i.babylonis vt nec ēt plangere audeat.supra.10. Nō fuit q moueret pēnā z aperiret os z gēniret. Uel ga suos gemere faciat.4° designat ipsi° ,ppbete cō passionē:quā designat q̄tuz ad corpus ad qō redūdant affectiones mentis:z B q̄tū ad dolorē sensuz|pp repleti sūt lūbi mei dolore|i.i.ita dolco sīt q̄ paīt dolorē i renib°.ps.Ibi dolores vt pturiētis:z q̄ad casuz|cozrui| z q̄tū ad turbatū vultū|turbatus|ps.Turbat° suz z nō suz locut°.ps.Turbatus suz in excercitatiōe mea.z° q̄tū ad affectū|emarcuit coz meū|i.affectus tristitia.Diere. 4.Uentrem meuz doleo.3° quātum ad intellectuz stupētez|tenebre|i.turbationes ꝓuise ac si essēt in tenebris. Dicre.50.Dis qui transibit per babylonez stupebit z sibilabit sup vniuersis plagis eius.|Babylon dilecta|Tūc tēporis q̄uis postea inimica|in miraculuz|i.in admiratiōnē.Apoc.17.Admiratus sum cū vidissez illā admiratione magna.4° designat destructionis modum z cōditionem dicens|O Babylon|pone mensam|inuitando Cyrum z Darium ad cōuiuiuz|cōtemplare|i. vide|in specula|i.in scriptura mā°|scribentis:mane tethel/phares/clara hec dñi.|o Cyre/o Dari|principes comedētes z bibentes|eam eo|surgite|confortati visione|arripite clypeuz|z interficite eam. Dicre.46.Preparate scutum z clypeuz. Uel aliter vt sint verba dñi.O prophete|pone mēsam|i.ponēdaz predica|in specula|i.in spiritu ,ppbetie cē.vt supra. Uel Vba Cyri.|pone mēsaz| vos perse accurrite:date equis annonā.vt sitis parati: tu speculator|cōtēplare|qd fiat in tractatu:vos|principes|mei|comedite|Et hoc stat etiā si non sustineatur q Cyrus z Darius fuerint in cōuiuio:vt gdaz dicunt:sustinentes festuz fieri in cuitate z deliuz vacare:vel per festum discumbebant:vel ,ppter treugas:vel ,ppter victoriam semel habitā:vel ,ppter adiutorium qō receperat: de nocte aggressi sunt ciuitatez.¶Nota sup illo verbo. |cōtemplare in specula|Oz debet homo in speculo mētis contemplari.Primo peccata que cōmisit vt doleat. Dicre.31.Statue tibi speculaz:pone tibi amaritudines: dirige coz tuum in viaz rectam.z° supplicia que meruit vt timeat.Michee.7.Dies speculatiōis:visitatio tua venit.3° beneficia que deus ꝓstulit vt gratias agat.infra.52. Uox speculatoruz tuorum:leuauerunt vocez:simul laudabunt:qa oculo ad oculum videbunt:cuz cōuerterit dominus syon.4° mandata que precepit vt impleat. Osee 10.Speculator effraim.5° premia que promisit:vt comprehendat.z° pe.j.Speculatores facti illius magnitudinis:accipiens enī a deo patre gloriā z honorē.¶Dec enīz dicit cē.|Dic ponit moduz acceptionis huius visionis.Et circa hoc quatuor facit.Primo ponitur diuina visio |pone speculatorem|scipsuz:vel discipulum tuuz quem debeat Abacuch dicant fuisse|viderit|spiritu ,ppbetali vel corporaliter.Ezech.3.Fili hominis speculatorem posui te domui israel.z° ponitur visio.Et primo ponit rē visam|z vidit currum duorum equituz|qui a duobus eqs conscenit trahit:exercitum duorū regnorum significatione|ascensorem|.s.curruū|asini|regni persarum qō primuz ignobile|cameli|medorum:quasi hec duo animalia loco duorum equorum currui adiungentem.z° videtis diligentiam|z cōtēplatus est|Ezech.40. pone coz tuum in omnibus que ego ostendo tibi.3° ponitur denūtiatio| z clamauit vt leo|seruitutem animi qui ꝓius speculator per eminentiam contemplationis.Et primo demittat suam diligentiam|super speculam dñi|Abacb. 2:Super custodiam meam stabo.z° denuntiat rem visam|Ecce venit|vt supra.3.Babylonis penam|cecidit| Dicre.50.Capta est z nesciebas. 4° ponitur ,ppbete ad populū denūtiatio|tritura mea|verba ,ppbete vel Christi:quia hierusalem triturata multis tribulationib°|filia aree|i.templum qō sinum est in area ozuā.z° Reg.vlti°.

¶Onus dume cē.|Dic cōminatur contra amicos z cognatos.Et ꝓ contra idumeos: qui de progenie sunt Esau fratris Jacob.Hēn.25.quandoq amica sicut.10° Reg.3. Ezech.35.Audiui vniuersa opprobria que locutus es de montibus israel.z° contra arabes qui de genere sunt ismaelis qui fuit filius Abraam.Hēn.16.ibi|Onus in arabia cē.|Circa primuz duo facit.ꝓmo ponitur inscriptio |Onus dume|i.i.idumee.z° cōminatio.Circa quā tria.ꝓponitur eozum oratio:z sunt verba dei hec idumeis|Et scir clamat ad me|Liberatis iudeis post.70.ānos captiuitatis|custos|qui custodis populū israel:quasi eis dormientibus|qui de nocte|i.quare nos non liberas de nocte captiuitatis sicut z eos.Et ostendunt magnuz desiderium liberationis z in intentione verborum z decantatione.ps Ecce nō dormitabit neq dormiet qui custodit israel.z° ponitur petitionis refutatio: z|dixit custos|sez deus|Uenit mane|liberationis tempus iudeis|z nox| captiuitatis adhuc idumeis manet.Sap.17.Solis autē illis superposita erat grauis nox.3° adhibet remediuz|si queritis|nic|querite|toto corde relinquendo idola.Ut sicut in tribulatione:sta z in ꝓsperitate.infra 55.Querite dñm dum inueniri potest|Conuertimini|Joel.2.Conuertimini ad me in toto corde vestro.¶Nota sup illo verbo|Custos qui|Oz homo debet se custodire in die ,ꝓsperitatis a diuitijs.ꝓmo ne eas eligat.Considerando earuz vilitatem.Phil.3.Que mihi fuerunt lucra hec arbitratº sum detrimenta.z° ne in eas confidat considerando earum vanitatem.Eccl.2.Uidi in oibus vanitatē.3° ne de eis superbiat considerando earum iminētem aduersitatem.Eccl.11.In die bonoruz ne immemor sis malorū.Itē debet se custodire in nocte aduersitatis.Prio cōsiderādo perentientis affectū.Prouer.3.Disciplinā patris fili mi ne abijcias:ne deficias cū ab eo corriperis.Scdo cōsiderando percussi Christi exēplum.Deb.12.Recogitate enim qui talez sustinuit a peccatoruz aduersum semetipz contradictionem.Tertio considerando percussiōis fructum.z Colos.4.Id enim qō in ꝓsenti est momentaneū z leue tribulationis nostre:supra modum in sublimitatem eternuz glorie pondus operatur in nobis.¶Onus in Arabia cē.|Dic cōminat ꝓtra arabes.Et ꝓ innuit destructionis cām:qa filyz israel fugientib° panē porrigentibus aquā subtrahebāt.Uñ ponit iudeoz fugā|o vos iudei|in saltu|Arabie|dodanuz|nomē loci.ps.Errauerūt in solitudine in inaquoso viā ciuitatis habitaculi nō inuenerūt.hortat ad misericordiā|occurrentes|vos arabes |terraz austri|i.meridie.infra.48.Frāge cluriēti panem tuuz.Et ponit misericordie cām.|A facie.a.vt mouceant ad misericordiaz.Diere.4.A voce eqtar|imittētis sagitta fugit ois ciuitas.z° qa hoc facere noluerūt cōminatur penā|Oñ hec dic dñs|Et ꝓ p assyrios a qbus platiova nationis iudeoz:z ipsa vastitas|q̄si in anno mercenary| qui sibi videt breuis spe mercedis.z° chaldeos|relige| ab assyrys derelicte|iminuent|a Chaldeis|cedar|filij ismaelis|sagittarioz|sequētes arē patris sui.Hēn.21.dī de ismaele qꝛ factus est vir sagittarius.

¶Capitulum.XXII.

Onus vallis visionis. Quidnam quoq tibi est:qa ascēdisti z tu ois in tecta clamoris plena: vbs frequens

qnens:ciuitas exultās? Interfecti tui nō interfecti gladio:nec mortui tui mortui in bello. Cūcti principes tui fugerūt simul: durecq; ligati sunt. Oēs qui inuēti sunt vincti sūt pariter:procul fugerūt. Propterea dixi recedite a me:amare flebo. Nolite incumbere vt ꝓsolemini me sup vastitate filie ppli mei. Dies enī interfectionis ꝛ ꝓculcationis ꝛ fle tuū domino deo exercituū in valle visiōis. Scrutans murꝫ: ꝛ magnificus sup montez. Et elā sumpsit pharetraꝫ: ꝛ currū bois eqtis: ꝛ parietem nudauit clypeus. Et erūt electe valles tue plene quadrigarū: ꝛ eqtes ponent sedes suas in porta: ꝛ reuelabitur operimentū iude. Et videbitis in die illa armamentariū domus saltus ꝛ scissuras ciuitatis Dauid videbitis:qa multiplicate sunt. Et ꝓgregastis aquas piscine inferioris: ꝛ domos hierlm numerastis ꝛ destruxistis domos ad muniendū murū. Et lacum fecistis inter duos muros: ꝛ aquā piscine veteris: ꝛ non suspexistis ad cū qui fecerat eā: ꝛ operatorē eius de lōge non vidistis. Et vocabit dominus deus exercituū in die illa ad fletuꝫ: ꝛ ad planctū: ꝛ ad caluitiū: ꝛ ad cinguluꝫ saci: ꝛ ecce gaudiū ꝛ letitia:occidere vitulos: ꝛ iugulare arietes:comedere carnes: ꝛ bibere vinuꝫ. Comedamus ꝛ bibamus:cras enī moriemur. Et reuelata est in auribus meis vox dñi exercituū. Si dimittet iniquitas hec vobis:donec moriemini:dicit dñs deus exercituū. Hec dicit dñs deus exercituū. Vade ingredere ad cū q̄ habitat in tabernaculo: ad sobnā ꝓpositum tēpli: ꝛ dices ad eū. Quid tu hic:aut quasi quis hic? Quia excidisti tibi hic sepulchrū:excidisti in excelso memoriale:diligenter in petra tabernaculum tibi. Ecce dñs asportari te faciet: sicut asportat gallus gallinaceus: ꝛ quasi amictū sic subleuabit te. Coronās coronabit te tribulatiōe: quasi pilā mittet te in terraꝫ latam ꝛ spatiosam. Ibi morieris: ꝛ ibi erit currus glie tue ꝛ ignominia domus dñi tui. Et expellaꝫ te de statione tua: ꝛ de ministerio tuo deponā te. Et erit in die illa:vocabo seruum meum eliacbim filiū helchie ꝛ induā illum tunica tua: ꝛ cingulo tuo cōfortabo eum ꝛ potestatez tuā dabo in manu eius: ꝛ erit quasi pater habitātibus hierlm ꝛ domui iuda. Et dabo clauē domus Dauid sup humez ei⁹: ꝛ aperiet: ꝛ nō erit qui claudat. Et claudet: ꝛ non erit qui aperiat. Et figam illū paxilluꝫ in loco fideli: ꝛ erit in soliū glorie domui patris sui ꝛ suspēdaꝫ sup eū omnez gloriā domus patris ei⁹. Vasoꝝ diuersa gña oē vas punluꝫ:a vasis craterax: vsq; ad omne vas musicoꝝ. In die illa dicit dñs exercituuꝫ: auferet paxillus qui fixus fuerat in loco fideli: ꝛ frāgetur ꝛ cadet: ꝛ peribit qō pepēderat in eo:qa dominus locutus est.

Hic cōminatur cōtra illos qui populo dei iū A
grauāt plationis ure:ꝛ ipm
tamē rebus spoliabāt. Et ꝓmo q̄ꝫ ad illos ad quos ꝑtinebat prelatio in tēporalibus. 2° cōtra illos ad quos ꝑtinebat in spūalibus| hec dicit dñs ¶Prelatio aūt in temporalibus pertinebat ad reges. Et ideo cōminatur in prima parte contra hierusalem que erat sedes regni. Et circa hec duo facit. ꝓmo ponitur iscriptio| vallis ¶ i. hierlꝫ: nō ꝓpter situm loci cum sit in monte: sed ꝓpter vilitatē qa ad ipsam sicut ad vallez cōfluebāt sordes vndiq; dū vicinarum gentiuꝫ actū sequerentē. Eccl. 9. Dec est hierusalem in medio gētiuꝫ posui eam. Uel dicit vallis ꝓp infimā partem ciuitatis que a sobna tradita fuit Senacheribi| visionis ¶ ꝓpter sanctitatē tēpli. Nam in ipso visiones ꝓphetis fiebāt a dño. Uel ꝓpter eminētiam loci: qa a remotis videri poterat. Uel ꝓpter nomē qō loco illi impositū Abrahā: sicut dicit Gen. 22. Appellauitq; nomē loci illius in mōte dñs videbit. 2° ponitur ipsa cōminatio. Et circa hoc tria facit. ꝓmo arguit culpam. 2° cōminatur penam. ibi| Interfectiq; tui ⁊c. ¶ 3° ostendit in ipsa pena obstinationis pertinaciā. ibi| Et congregastis ⁊c. ¶ Circa ꝓmū duo facit. ꝓmo arguit peccatū duplex: idolatrie| quidnā tibi, ascendisti in tecta iad sacrificandū idolis| ⁊ ait ¶ que speciali actu sancti ꝓuilegij gaudebas. Osee 4. Si fornicaris israel non delinquas saltē iuda. Et peccatuꝫ ripe| clamoris pena ¶ supra. 5. Expectaui vt faceret vuas ⁊ fecit labruscas. 2° ad grauandum peccatum ponitur dei beneficium duplex. ſ. multitudinis hominum| vrbs frequens ¶ Treni. ꝓ. Quo mō sedet sola ciuitas plena populo: ⁊ plenitudinis gaudiorum| ciuitas exultans ¶ quōdam/tempore Salomonis pac nimia prosperitate. ps. Fundat exultatiōe vniuerse terre. ¶ Interfecti ⁊c. ¶ Dic ponitur pena. Et primo cōminatur hominū destructionem quantum ad obsessos qui mortui sunt fame| nō interfecti gladio ¶ sed fame ⁊ siti. Treno. 4. Melius fuit occisis gladio q̄ interfectis fame. Quantū ad fugitiuos principes. ſ. qui comprehensi ⁊| ligati ¶ sicut legit Viere. vltī.| Cūcti principes. ¶ Treni. ꝓ. Facti sunt ꝓncipes eius velut arietes nō inuenientes pascua: q̄ꝫ ad cōprehēsos in captiuitate qui sūt captiuati sunt| Oēs q inuēti sūt. ꝓ cui fugerūt ¶ i lōginquā terrā: in captiuitatē ducti. Deut. 28. Deducet dñs in gentē lōginquā. 2° ponit ꝓphete inconsolabilē cōpassionē| recedite ¶ vos ꝓphete: cōsolātes| nolite incūbere ¶ more ꝓsolantiuꝫ. Viere. 9. Quis dabit capiti meo aquā: ⁊ oculis meis fontē lachrymaꝝ: vt plorem fere interfectos populi mei. 3° ponit pene modum ⁊ ordinem. Et circa hoc tria ponit. ꝓmo dei indignationem| vices interfectiōis ¶ imminet| scrutās ¶ faciēs scrutari ab hostib⁹| magnificus ¶ faciēs hostes magnificos. In mōtib⁹ eniꝫ ⁊ muris ꝓfidebant. Sopho. ꝓ. In tpe illo scrutabor hierlm in lucernis: ⁊ visitabo sup viros defixos in fecibus suis. 2° ponit hostiū supationē| Et clam ¶ ciuitas plidis ex qua venerūt pugnatores cū Nabuchodonosor: q̄

z monarchiam orientis tenebat. clypeus .i. potentia chaldei. nudauit parietez .i. tẽpli auro quo vestiebatur. 3° ponit dãni illationẽ ẽtuz ad quantoz. primo quãtuz ad possessionum vastationem. erunt electe quadrigarum .i. babylonis. Iere. 49. Quid gloriaris in vallibus. Defluxit vallis tua filia dilecta. z° quantum ad ciuitatis captionem. equites in porta .i. ne quis effugiat. Iere. 39. Ingressi sunt omnes principes babylonis: z sederunt in porta media. 3° quãtũ ad sctoꝝ ppbanationẽ. z reuelabit̃ .i. nudabitur. operimentum .i. idest sancta prius operta: que nulli nisi sacerdoti licebat videre. Tren. p. Viderunt gentes ignominiam tuam. 4° quãtũ ad armamentarij destructionẽ. Videbis armamentariũ .i. domus saltus in quo arma recõdebãt̃ exercitus: de cuius edificio. 3^i^ Reg. 7. ciuitatis Dauid .i. fortissime. Uel ipsa hierlm cũ forti muro in plurib⁹ locis. Can. 4° Turris David edificata est cũ ppugnaculis. ¶ Et congregasti aq̃s z°. ¶ Hic ponit obstinationis pnãciã. Et p̃ arguit obstinatiõis cãm. z° ponit ꝫ eos diuinã iniam. z reuelata est. ¶ Redarguit aũt eoꝝ pnacitas ẽtuz ad duo. primo ẽtũ ad diuinũ auxiliũ qõ nõ inuocabãt: de suis viribꝫ z ingenijs confidentes. congregasti in vnũ locũ itra ciuitatẽ p occultos meatus. aquas piscine inferioris q̃ habebat aquas de terra fluẽtes: que tũ ab hostibꝫ phiberi poterãt. numerasti .i. vt numero z mẽsura dispẽsaret aq̃. destruxisti domos .i. que erãt iuxta murũ: vt nõ impedirẽt defensores. lacus .i. piscine inferioris. fecistis .i. fluere. inter duos muros .i. quibus cingebat̃ ciuitas. z aquã instauraste. cũ .i. ocũ. cã .i. aquã. ps. Deus nõ inuocauerũt. z° ẽtũ ad diuinũ cõsilium qõ pretendebant. Et vocabit .i. Et circa hoc tria ponit. primo ipm cõsilium. ad fletũ .i. oculoꝝ. ad planctũ .i. manuũ. ad caluitiũ .i. more antiquũ qui in tristitia opera hec faciebãt. Joel. 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieunio fletu z planctu. z° ponit cõsiliũ contẽptũ. Et ecce gaudiũ .i. supra. 6. Lythara z lyra in conuiuijs vestris. 3° pretendi animã. comedamus .i. Lozith. 15. Sap. 2. Umbre trãsitus est tẽpus nostrum. ¶ Et reuelata z°. ¶ Hic ponitur inia z possimt legi ex persona domini: hec blasphemia vestra. reuelata .i. ego audiui si dimittet̃ q. d. nõ credatis. supra. 2. Ne ergo dimittas. Uel ex pona pphete hec vox dñi. reuelata est. Et hec ois q̃ dicta fũt pinent ad captiuitatẽ p Nabuchodonosor ipetrãte facta. ¶ Nec dic dñe z°. ¶ Hic ponit̃ cõminatio cõtra illos ad quos pinebat platio in spũalib⁹. Et p̃ contra sacerdotẽ q tũc erat. z° cõtra totũ sacerdotale ordinem. ibi. In die illa dicit dñs z°. ¶ Circa p^m^ duo facit. p̃ pdicit eius depõnez q ciuitatẽ terrore percussit tradidit Senacherib .i. inferotẽ pte z° alterius substitutionem. ibi. Et erit in die illa z°. ¶ Circa p^m^ tria facit. p̃ describit pnam ex officio. q habitat in tabernaculo. Sacerdotũ erat excubare in tabernaculo: vt hi. Nume. p. Prepositus .i. mũ sup. 10. z° arguit ultpã triplicẽ: idigne habitationis. Quid tu hic .i. facis in domo mea idignus tali habitatione. Iere. 11. Quid est q̃ dilectus me⁹ in domo mea fecit scelera multa. De se ipse pumptiõis. Aut q̃si quis hic .i. q. d. estimas te ac si esses alicuius valoris cuz nihil sis. Zach. 11. O pastor z idolus: curiosi sepulchri edificationis. excidisti .i. hi in hierusalem iuxta templuz. memoriale .i. epitaphium. in excelso .i. in supremo situs sepulchri: vel ad ifam in alto sepulchrum suum collocauerat ad memoriam suam: sicut habet .i. Mach. 13. 3° cõminatur penã. ibi. Ecce dñs z°. triplicem. primo captiuitatis. sicut asportat̃ ligatus z sine labore. galliscens .i. pullos ad modũ galline mittit castratus existens qui capones dicũtur. z quasi amictũ .i. circa sup humerũ leuat⁹. Iere. 20. Tu pbassur z oẽs habitatores domus tue ibitis in captiuitatẽ: z in babylonem venies z ibi morieris: ibiq̃ sepelieris tu z oẽs amici tui. z° cõfusionis. coronã .i. idest loco coronę que vtebaris ciuitatis pontificali: babebis tribulationẽ. quasi pilam .i. que nõ iuenit altã stationem. currus glorie tue .i. qua ferebaris gloriosus in pfusionez tuã uersus est. Et ignominiã domus dñi tui .i. glie qua habuisti in domo dñi vertet̃ tibi in ignominiam. Osee. 4. Gloriam eoꝝ in ignominiam cõmutabo. 3° penaz depositionis. Et expellam .i. 3^i^ Reg. 2°. Eicit ergo Salomon Abiathar vt nõ cẽt sacerdos dñi. ¶ Et erit z°. ¶ Hic ponit alterius substitutionẽ. Et circa hoc tria ponit. Electionez. inuocabo .i. vnũ de. 24. vt legit̃ p^i^ Paral. 25. .i. Reg. 2°. Suscitabo mihi sacerdotẽ fidelẽ qui iuxta cor meum sit. z° ipsius consecrationem. z induã eum .i. ga eius vestibus pontificalibus pcerabantur: sicut ps Leui. 18. de vestibus istis z Exo. 28. 3° cõfert iurisdictionẽ. z potestatẽ. Et pmo ẽtuz ad potestatem quã habebat in populo ponẽs potestatẽ. z potestatez .i. sez. dabo .i. ps. Fiant dies eius pauci z episcopatuz eius accipiet alter. Et erit quasi pr̃ .i. Iere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meũ: z pascent vos sciẽtia z doctrina. z° ẽtũ ad potestatẽ quã habebat ad tẽplũ. z clauẽ .i. que aurea erat. dom⁹ Dauid .i. templi ad qõ edificãdũ Dauid ipẽsas pparauit: sicut patet p̃mi Paral. in fine. sup humerũ .i. sua gubernationẽ. Uel ga ea vtebat̃ quasi quodã ornamẽto. Aperiet .i. ga sibi licitus erat intrare semel p annũ in sancta sanctoꝝ vt dñs Deu. 9: 3° ẽtuz ad potestatẽ quã habebat supra totũ ordinez ministrãtiũ. Et figaz illũ paxillũ .i. diminutiuus de palo: sicut eni sup palum aliqñ suspẽdunt̃ diuersa vasa: ita ad cur̃ ipsi⁹ pertinebãt diuersa officia q̃ bñt vsuz diuersoꝝ vasoꝝ in ministerijs dom⁹ dñi. in loco fidelium .i. templo. De hac potestate dñi. Nũe. z. 1. z 4. ¶ In die illa z°. Hic cõtra sacerdotiũ totũ qõ destructũ est tẽpore sedechie captiuate Nabuchodonosor. Que eni dicta sunt de somna pertinẽt ad tps Senacherib. auferetur paxillus .i. Et vocat̃ hic paxillus ipm sacerdotium qõ cessaut tpe captiuitatis. Osee. 3. Dies multos sedebunt filij israel sine rege z sine pncipe: z sine sacrificio z sine altari z sine ephot z sine theraphim. ¶ Nota sup illo ℣bo. Qui habitat in tabernaculo. Qz est multiplex tabernaculũ. p^m^ carnalis. scilicẽt qõ est porcoꝝ. Deu. vltio. Dabem⁹ altare ẽ quo edere nõ bñt potestatẽ q tabernaculo deseruiũt. z^m^ est tẽporalis z nãlis vite: qõ est bonũ. z^c^ pc. j. Lect⁹ sum eniz qõ velox est depositio tabernaculi mei. 3^m^ est militantis ecclesie qõ est pugnãtiũ. supra. 3. Tabernaculũ erit in vmbraculũ diei ab estu. 4^m^ est pretiatine sapietie qõ est quiescentium. ps. Introibimus in tabernaculuz eius. 5^m^ est celestis patrie visionis eterne que est oium beatorũ. ifra. 33. Oculi tui videbunt hierusalẽ ciuitatẽ opulentam: tabernaculũ qõ nũq̃ transferri poterit.

¶ Capitulum. XXIII.

ONus tyri. Ululate naues maris: quia vastata est domus vñ venire ꝫsueuerant: de terra cethim reuelatũ est eis. Tacete q habitatis in insula: negociatio sidonis. Trãsfretãtes mare repleuerũt te in aqs multis: semẽ nili messis fluminis fruges eius: z facta est negociatio gentium. Erubesce sido ait mare: fortitudo

maris

maris dicens. Non parturiui ⁊ nō peperi: ⁊ nō enutriui iuuenes nec ad ⁊crementum perduxi virgines. Cum auditum fuerit in egypto: dolebunt cum audierint de tyro. Transite Maria vlulate qui habitatis in insula. Numqd nō hec vestra est: que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad peregrinādū. Quis cogitauit hoc sup tyrū: quondaz coronatā? Cuius negociatores principes: institores ei⁹ inclyti terre. Dominus exercituum cogitauit hoc: vt detraheret superbiā omnis glorie: ⁊ ad ignominiam deduceret vniuersos iclytos terre. Transi terram tuā quasi fluuiū filia maris: non est cingulum vltra tibi. Manum suam extēdit super mare: conturbauit regna. Dominus mādauit aduersus chanaā: vt ⁊terreret fortes eius. Et dixit. Non adijcies vltra vt glorieris calumniā sustinens virgo filia sidonis. In cethim ⁊surgens trāsfreta: ibi quoqz nō erit requies tibi. Ecce terra chaldeoz talis populus nō fuit: assur fundauit eam. In captiuitatem traduxerunt robustos ei⁹ suffoderūt domos ei⁹: posuerūt eaz in ruinam. Ululate naues maris: qz deuastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa: in oblitione eris o tyre septuagita annis: sicut dies regis vnius. Post septuaginta annos: erit tyro quasi canticū meretricis. Sume tibi cythară: circuie ciuitatē meretrix obliuioni tradita. Bene cane: frequenta canticū: vt memoria tui sit. Et erit post septuaginta annos: visitabit dñs tyrum ⁊ reducet eam ad merces suas: ⁊ rursum fornicabitur cū vniuersis regnis terre sup faciem terre: ⁊ erunt negociationes eius: ⁊ merces eius sanctificate domino. Non condētur neqz reponentur: qz dis qui habitauerint coram dño erit negociatio eius vt manducent in saturitatē: ⁊ vestiantur vsqz ad vetustatem.

A In pte ista cōminat̄ ꝺ Tyros q populo dei iungebāt̄ mercationū societate. Et diuidit̄ i duas. ꝓmo cōminat̄ destructionē q̄ facta ē a Nabuchodonosor. In z⁹ promittit liberationem: ibi⁹ Et erit post. 70. rē. Circa p̄m tria ponit. ꝓmo cōpatientū tristitiā. z⁹ timētiū fugā. ibi⁹ Intrisecū rē. ȝ⁹ destructiōis penā. ibi⁹ Dñs mādauit rē. Circa p̄m tria ponit. p dolorē mercatoz ponēs coz plāctū. Ululate naues ȷ. ſ. chartaginēses. Apoc. 17. Mercatores terre: de virtute diuitiaz ei⁹ diuites facti sūt. Et planct⁹ motiuū vastata est dom⁹ ȷ. i. tyrus ⁊ venire ꝓsueuerat ȷ negociatio: ⁊ ēt cognoscēdi modū de terra cethim ȷ. i. grecia ȷ. Macha. p. Egressus ō terra cethim Darius. z⁹ ponit simpozē. ⁊ tacete iadiūgens tria in ḡbus gloriabaſ. ſ. i. mutatiōe loci ⁊ habitatis. ȷ In multitudine mercimoniȷ. ⁊ negociatio ȷ. i. in q̄ negociaſ ⁊ repleuerūt ȷ diuitys. in abundātia frumenti: ⁊ semen nili fluminis iesſ ⁊ messis ⁊ fruges eius ȷ. ſ. Tyri. q̄z de egypto veniebat eis multū ō trinco. ⁊ Et iō facta est negociatio gētiuz. ȷ Eſec. 27. Dices tyro q habitat in introitu maris: negociantī populoz ad insulas multas rē. ȝ⁹ ponit ꝓfessionē vicinoz. Et p sydonioz quoz colonia tyrus erat ⁊ mare ȷ. i. marini negociatores ⁊ ait. o sydon erubesce: qz nō defendisti tyrū: ⁊ qz fortitudo maris ȷ. i. tyrus est ⁊ dicēs nō parturiui ȷ ad defensionē tyri. Uel aliter. ⁊ sydon ait. O mare: fortitudo maris ȷ. i. terre: ⁊ erubesce ȷ. i. nō valuit mihi parturisse: qz capta sum. Uel alr. ⁊ Mare ȷ. i. ⁊ fortitudo maris ȷ. negociatores q fortes sūt in mari ⁊ ait. Erubesce sydon: dicens nō parturiui: ad defensionē Tyri. vl alr. ⁊ Sydon ait mare fortitudo maris ȷ. i. Tyre: erubesce tu tyre: dicens q̄ sequenſ. Uel sydon dicēs cū vos ex me geniti filios o tyri: ita capti estis ac si nō parturissem. z⁹ egyptioz. ⁊ Cū auditū. ȷ p⁹ Reg. 3 Ecce ego faciā ⁊ bū in israel. Q̄ō q̄cūqz audierit tinient aures ei⁹. ¶ Trāsite rē. ȷ Dic p̄dicit fugaz timētiū: q̄ntz ad illos q Nabuchodonosor ipugnāte ciuitatē fugerūt in egyptū cū naub⁹. Et p hortaſ ad fugā. z⁹ ad fugę ꝓstantiā: vel festinantiā. ibi⁹ Trāsi terrā rē. ⁊ Circa p̄m tria. ꝓmo timētiū fugam. ⁊ trāsite. ȷ Uos fugientes ⁊ vlulate ȷ remanētes. supra. 16 Derelicte sūt ꝓpagines ei⁹: trāsierunt mare. z⁹ remanētiū ignominiā. ⁊ Nunqd. ȷ Et circa hoc duo facit. ꝓmo p̄dicit ignominiā. Cōmemorās p pristinā gloriā ⁊ nūqd nō hec vestra ȷ. ſ. ciuitas. ⁊ ducet ȷ q̄ntz ad captiuatos. Baruc. 4. Delicati mei ambulabāt vias aspas. z⁹ admirationē ponens p admirantis cōnez. ⁊ q cogitauit coronatā ȷ. q. reginā aliaz ciuitatū ꝓncipes ȷ pre nimys deliciys. Ezę. 26. Quō pisti q habitas in mari vrbs iclyta: q̄ fuisti fortis i mari cū habitatoribꝰ tuis. Et subiūgit trīsionē. ⁊ dñs exercituū: vt ōtrahēt superbiā rē. ȷ Job. 40. Dispge superbos in furore tuo. Et respiciēs oēm arrogantē humilia. ¶ Transi terrā rē. ȷ Dic hortaſ velociter fugiēdū. Et p ponit exhortationē. ⁊ trāsi q̄si fluuiū ȷ. qō cito nauigio trāsitur. Dier. 46. Uasa trāsmigrationis fac tibi habitatrix filia egypti. z⁹ assignat rōnem ex pte ipsoz. ⁊ Non est cingulū vltra tibi ȷ. i. fortitudo. Aliter ex pte dei. ⁊ manū suā extēdit sup mare. ȷ supꝰ. xj. Desolabit dñs linguā maris egypti. ¶ Dño mandauit rē. ȷ Dic cōminaſ destructionē. Et p precationis flagellū. z⁹ p̄dicit cōpassiōis planctū. ibi⁹ Ululate rē. ȝ⁹ ōterminat destructionis tpa. ibi⁹ Et erit in die illa rē. ȷ Circa p̄m tria facit. p denūtiat diuinā idignationē ponēs ꝓceptū: ⁊ mandauit. ȷ Nabuchō. ⁊ aduersus canaaz ȷ in q̄ est Tyrus. 4. Reg. 18. Dñs dixit mihi: ascēde ad terrā bāc: ⁊ demolire eā. Et sine intentū. ⁊ Et dixit nō adyces vltra vt glorieris calūnia substinēs iacculata de superbia. Dier. x. Nō gloriet̄ sapiēs in sapiētia sua: nec diues i diuitys suis. Excludit ēt remediū. ⁊ In cethim ꝓsurgēs trāsfreta: ibi quoqz nō erit requies tibi. ȷ Deut. 28. In gētib⁹ quoqz illis nō geisce: nec erit requies vestigio pedis tui. z⁹ ponit hostiū fortitudinē. ⁊ Ecce terra chaldeoz talis ppls nō fuit iam eos. ⁊ Assur ȷ vel nabuchō. ⁊ fundauit eā. ȷ Dan. 4. Nōne hec ē babylon quā edificaui. 3⁹ pōit ōstructionē q̄ntz ad captiuationē bonoz. ⁊ In captiuitatē trāsduxerūt robustos. ȷ supꝰ. 5. Descēdent fortes ei⁹: ⁊ populꝰ ei⁹: ⁊ sublimes gloriosq ei⁹ ad eū: q̄ntū ad destructionē domoz ⁊ suffoderunt ȷ domos. supra. 17. Erit sic acervus lapidū in ruina. ¶ Ululate rē. ȷ Dic ponit planctū. ¶ Et erit rē. ȷ Dic determinat tpa. ⁊ sic dies regis vni⁹. ȷ q raro etiā trī viuit. ifra. 49. Dereliquit me dñs ⁊ dñs oblitꝰ est mei. ¶ Post. 70. ait rē. ȷ Dic promittit liberationē. Et p ponit liberatoz cantū: ponens canendi tpus. ⁊ post 70. q̄si canticū meretricis ȷ q̄ abiecta a viro

p cantilenas in gb⁹ cōmemorat pristinā dignitatē sc lu
citatē cor mouet alios ad misericordiā. Ponit ēt cantī
cū ḡtus ad instrumētū. ¶ Sume tibi cytharā. ¶ Ḡtus ad lo
cū. ¶ Circui ciuitatē: ¶ ḡtus ad modū. ¶ bñ cane. ¶ ḡtus ad
nūer: ¶ frequēta. ¶ Ponit ēt fructū. ¶ vt memoria tui sit. ¶
Hier.3. Vulgo dī. Si dimiserit vir vxorē suā t recedēs
ab eo duxerit vir alterū: nūgd reuertet ad eā vltra: z⁹ p
mittit liberans bñficiū. ¶ Et erit post. 70. tē. fornicabit ¶
idest negociabit. Hier.30. Glorificabo eos: t nō attenua
bunt ℨ. Ezech.27. Ad nihilū deducta es: t nō eris in ppe
tuum. Glo. ibi. i. in memoria q̄ est vita vnius hois: qđ est
p. 70. annos. ps. Dies annor nror in ipsis. 70. anni. 3⁹ po
nit liberationis fructū. ¶ Et erunt. ¶ isa. 60. Aurum pro ere
afferam: t p ferro afferā argentū. ¶ Nota sup illo Xbo.
¶ Sume cytharā. ¶ Qz p cytharaz significat recta vita. Pri
mo ḡtū ad carnis mortificationē. pp chordaz mūz. ps.
Psallam tibi in cythara scūs israel. z⁹ ḡtus ad virtutuz
ꝓmptionē. pp cantus ꝓcordantiā. supra. 16. Ueter me⁹ ad
Moab q̄si a cythara sonabit. 3⁹ ḡtus ad dulcedinē bo
ni oris. pp audiētis letitiaz. Job. 21. Tenēt tympanum t
cytharā: t gaudebūt ad sonitū organi. ¶ Itē nota sup il
lo Xbo. ¶ Circuūi ciuitatē. ¶ Qz vs bō circuire ciuitatez. p
pprie ꝓficiētie recogitādo pctā. Ecc. 12. Circuībūt in pla
teis plangētes anteq̄ rūpat funiculus argēteus. 2⁹ mili
tantis ecclie imitando iustor exēpla. ps. Circūdate syon
t cōplectimini eam. 3⁹ celestis patrie cogitādo sanctor
mia. Cant. 3. Surgam t circuibo ciuitatē. ¶ Itez nota
sup illo Xbo. ¶ bñ cane. ¶ Qz vs homo bñ canere. Primo
hilariter. ps. Deo nro iocūda sit laudatio. 2⁹ attente. p⁹
Cor. 14. Psallam spū psallaz t mēte. 3⁹ deuote. z. Para
li. 29. Obtulit ppls hostias: t laudes mēte duota. ¶ Itē
nota sup illo Xbo. ¶ frequēta canticū. ¶ Qz vs frequentari.
Prio pp ipsū⁹ magnitudinē. Eccl. 43. Glorificātes dñm
q̄tūcunq̄ potueritis supualebit adhuc: t admirabilis
magnificentia eius. 2⁹ pp bonorum interior multitudi
nem. ps. Cantate: exultate t psallite. 3⁹ ppter peccator
abundantiam. ps. Septies in die laudem dixi tibi domi
ne deus meus ne perdas me.

¶ Capitulum. XXIIII.

Ecce dñs dissipabit terraz t nuda
bit eam: t affliget facies eius t di
sperget habitatores eius. Et erit si
cut populus: sic sacerdos: t sicut
seruus: sic dñs eius: t sicut ancilla: sic domi
na eius. Sicut emens: sic ille q vendit: sicut
fenerator: sic is qui mutuuz accipit: sicut qui
repetit: sic qui debet. Dissipatione dissipabi
tur terra: t direptione predabit. Dominus
enim locutus est verbū hoc. Luxit t defluxit terra t infirmata est: defluxit orbis t in
firmata est altitudo populi terre: t terra in
fecta est ab habitatoribus suis: quia trans
gressi sunt leges: mutauerunt ius: dissipaue
runt fedus sempiternū. Propter hoc male
dictio vorabit terram: t peccabunt habita
tores eius ideoq̄ insanient cultores eius: t
reliquēt homines pauci. Luxit vindemia:
infirmata est vitis: ingemuerunt omnes qui
letabantur corde. Cessauit gaudium tympa
norum: quieuit sonitus letantium: conticuit
dulcedo cytare. Cum cantico non bibent
vinum: amara erit potio bibentibus illam.
Attrita est ciuitas vanitatis: clausa est om
nis domus nullo introeūte. Clamor erit su
per vino in plateis: deserta est omnis letitia:
translatum est gaudium terre. Relicta est in
vrbe solitudo: t calamitas opprimet por
tas. Quia hec erūt in medio terre: in medio
populor: Quomodo si pauce olive que re
manserunt excutiantur ex olea t racemi cuz
fuerit finita vindemia. Hi lenabunt vocem
suam atq̄ laudabunt: cum glorificatus fue
rit dominꝰ hinnient de mari. Propter hoc
in doctrinis glorificate dñm: in insulis ma
ris nomen dñi dei israel. A finibus terre lau
des: audiuimus gloriam iusti. Et dixi. Se
cretum meum mihi: secretum meum mihi.
Ueh mihi. Preuaricātes preuaricati sunt:
t preuaricatione transgressorum preuarica
ti sunt. Formido t fouea t laqueus super
te qui habitatores terre. Et erit qui fugerit
a facie formidinis cadet in foueam: t qui se
explicauerit de fouea tenebitur laqueo: quia
cataracte de excelsis aperte sunt: t concu
tient fundamenta terre. Confractione ꝓfrin
getur terra: contritione cōteretur terra. Cō
motione cōmouebitur terra: agitatione agi
tabitur terra sicut ebrius: t auferetur quasi
tabernaculum vnius noctis. Et grauabit eā
iniquitas sua: t corruet t non adiciet vt re
surgat. Et erit in die illa: visitabit dñs super
malitiam celi in excelso: t super reges terre
qui sunt super terram. Et congregabūtur in
congregatione vnius fascis in lacum: t clau
dentur ibi in carcere: t post multos dies vi
sitabuntur. Et erubescet luna: t confunde
tur sol: cum regnauerit dominus exercituū
in monte syon t in hierusalem: t in conspe
ctu senum suor fuerit glorificatus.

In pte ista cōminat destructionē totius terre: vel q̄ A
facta est in singulis regnis t diuersis ptibus.
Uel que futura est in die iudicij: sm qp supra. 14. est di
ctum. Hoc est ꝓsilium qđ cogitaui sup oēm terraz: t hec
est manus extēta sup vniuersas gētes. Quis gdaz hic ex
ponant de terra iudeor. Uel de terra babylonis: vel de
terra idumeor. Diuidit aūt in duas. Primo cōminat ℨ
terre habitatores. In z⁹ ꝓra populor gubernatores. ibi
¶ Et erit in die tē. ¶ Circa p⁹ tria ponit. Primo dstructio
nem bonum. z⁹ subtractionē gaudior. ibi ¶ Luxit vinde
mia tē. ¶ 3⁹ multitudinem piculorum. ibi ¶ Preuaricato
res tē. ¶ Circa p⁹ tria. Primo cōminat destructionē. ¶ nu
dabit ieuacuando habitatorib⁹ ¶ dissipabit ¶ priuādo cul
toribꝰ. ¶ affliget ¶ diuersis penis ¶ faciem ¶. i. habitantes in

supficie. | Dispergetꝫ in diuersa diuidendo p captiuitatē. Joel. j. Nudans spoliauit eam ⁊ iecit. 2° destructionis vniuersalitatē q̄tum ad punitos adequās differētes dignitate. | sicut populus | ꝺditione | sicut seruꝰ | rexꝫ possessione. | sicut emens. | Job. 3. Paruus ⁊ magnus ibi sunt: ⁊ seruus liber a dño suo. Et̄ꝫ ad diuersitatez penaꝝ | dispationē | poncne rexꝫ amissionē q̄tꝫ ad immobilia | dispabit: | q̄tꝫ ad mobilia | ꝑdabit. | Dicr. 12. Desolatione desolata est ois terra: q̄tum ad potētie directionē | luxit ⁊ defluxit: | ꝑeruum ꝓ futuro i. defluet lugens ꝓ infirmitate: ⁊ hoc est. | Infirmata est: | vt hoc dictū sit q̄tum ad populares. 2° q̄tum ad potentes: | defluxit orbis | i. rectores orbis. supra. 13. Uisitabo super orbis mala. Ponit etiam horuꝫ interfectionē. | Et terra. | ps. Interfecta est terra. 3° ostēdit pene equitatē: qz transgressi sunt. Et hoc p comparationē ad culpaz. Uñ duo facit. Primo ponit culpam | leges | scriptas vel nāles. | ius | ꝓsuetudinis: | fedus | amicitie | sempiternū | qz ex filitudine spēi causatū. Osee. 8. Transgressi sūt fedus meū: ⁊ legē meā ꝓuaricati sūt. Sopho. 3. Polluerūt sanctuariū meū: iniuste egerunt ꝫ legem. 2° cōminat̄ penā pp hoc quadruplicē. Primo diuine maledictionis. | Maledictio. | Diere. 23. A facie maledictionis luxit terra. 2° diuine desertionis. | Pecca bunt | q. d. dño eos derelinquēte. Ro. j. Propterea tradidit eos deus in passiones ignominie. Apoc. vlti. Qui i sordib⁹ est sordescat adhuc. 3° ifatuationis. | Ideoq; insanierunt. | ps. Conuersi sunt in vanitates. 4° diminutionis | derelinquent | Deut. 28. Remanebitis pauci nūero. ¶ Luxit vindemia ⁊c. | Dic cōminat̄ subtractionē gaudiorum. Et̄ꝫ ad malos. Et 2° gaudia bonoꝝ. ibi | Qūo si pauce ⁊c. | Circa ꝑm tria. Prio ponit cessationē letitie q̄ ex tribus erat: vel in fertilitate rerū. | Luxit vindemia: | defecerunt. i. cā luctus fuit. supꝫ. 16. Invincis nō exultabit: neq; iubilabit. vel in exercitio ludoꝝ | cessabit gaudiū | Apoc. 8. Uox cytharedoꝝ cytharizantiū in cytharis suis: vl in delitijs ꝓuiuloꝝ | cū cantico nō bibēt ⁊c. | supra. 5. Lyra ⁊ lira ⁊ tympanū ⁊ tibia ⁊ vinū in cōuiuijs vestris. 2° ponit recōpensationē tristitie | amara | q; in conuiuijs tristitiā habebunt ꝫ delitias ꝓuiuloꝝ. Amos. 7. Conuertaꝝ festiuitates vestras in luctū. | Attrita | ꝫ vanitatem ludorū. ps. Uniuersa vanitas. Eccl. j. Uanitas vanitatū ⁊ oia vanitas ciuitas babylonis: quicūq; alia. | Clamor | cōquerentiū de defectu vini ꝫ fertilitatē. Amos. 5. In oibus vineis erit plāctus. 3° ꝓcludit cōmutationē | deserta | cōmutata in tristitiā. Luc. 6. Ueh vobis q; ridetis: q; flebitis. Proii. 14. Risus doloꝛe miscebit. ¶ Qūo ⁊c. | Dic ponit gaudia bonoꝝ. Et ꝑ predicit laudē futuroꝝ quoꝝ ꝑdicit salutem. | Qūo si pauce | pauci saluabunt respectu alioꝝ. supra. 17. Relinquet in ea sicut excussio olee duarum aut triū olivaꝝ. Et ponit ipsoꝝ laudē | bi laudabūt. Diminent. | sic equi ad significandū magnā letitiam. ifra 52. Uox speculatoꝝ tuoꝝ: leuauerūt vocē: simul laudabunt. 2° inducit laudē ꝑsentiū. ibi | Propter hoc ⁊c. | Et ꝑ ponit ꝓceptum | in doctrinis | i. docēdo alios. Alia trāslatio | laudationib⁹. | Eccl. 43. Glorificantes dñm q̄tumcūq; potueritis supexaltabit ad hec. 2° designat ꝓcepti explementū. | a finib⁹ terre iusti | i. Christi. ifra. 62. Ecce dominus auditū faciet in extremis terre. 3° implentiū ꝓmū. | Et dixi secretū | de ꝓmeys coꝝ. ꝑ Loi. 2. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in coꝛ hois ascendit: q̄ ꝑparauit deus diligentibus se. | mihi | soli. | Ueh mihi: | qz nō possum alys enarrare. 2. Loi. 12. Audiui arcana verba que nō licet hoi loq. De penis damnatoꝝ. | Ueh mihi | quātas penas video. Et sic tenet se cū parte sequēti. ¶ Prevaricantes ⁊c. | Dic cōminat̄ multitudinem piculoꝝ. Et circa hoc duo facit. Prio arguit diuersitatē peccatorum. | Prevaricantes | omittendo et transgressi: | cōmittendo. ps. Prevaricantes reputaui omnes peccatores terre. 2° cōminat̄ multitudinē piculoꝝ. Et ꝓ ponit hanc multitudinē. | formido. | Loquit̄ ad similitudinem coꝝ qui pre timore insequētes fugiunt. supra. 8. Cadent ⁊ conterētur: ⁊ irretient̄ ⁊ capientur. 2° euadendi ipossibilitatem. | Et erit q̄ fugerit | q. d. decidet in fillā cupiēs vitare charybdim. Joel. j. Residuū eruce cōmedit bruchus. Et assignat causam: qz ⁊ de celo ⁊ de terra veniet eis tribulatio. Et B est | cbataracte | i. oculi meatus ꝓ quos aqua trāsit. Ecl. 7. Cbataracte celi apte sunt. 3° oñdit reparatiōis ipossibilitatē sub triplici similitudine. | rei diuise que nō integrat̄. | confractione | q̄tꝫ ad partes magnas: | contritione. | Q̄tum ad partias. Amos. 9. Ecce oculi dñi sup regnū peccans: ⁊ conteram illud a facie terre. Et ꝓ similitudinē rei cōmote ⁊ que nō stabilit̄. | cōmouebit | de loco ad locum. | Agitabit | q. d. remens in ꝓprio loco | sicut ebrius | ꝓ similitudinē tentoꝝ viatoris qō in eodem loco nō firmiter figit̄. | Et q̄si tabernaculū. | ifra. 38. Generatio mea ablata est ⁊ ꝓuoluta est a me quasi tabernacula pastoꝝ. Et assignat cām. | Et grauabit | q. pondus grauc vt non resurgat. ps. Iniquitates mee: sicut onus grauc grauate sūt sup me. ¶ Et erit ⁊c. | Dic agitur ꝫ populoꝝ gubernatores. Et circa hoc tria ponit. Primo ponit coꝝ penā. | In die illa | iudicij | militiam | i. demones: ⁊ sup eosdem | reges. | Jo. 12. Nūc princeps huius mūdi ejcietꝰ foras. Uel etiam malos reges. | Congregabunt̄. | simul in infernuz. Matth. 25. Qui parat⁹ est diabolo ⁊ angelis eiꝰ | fascis. | Matth. 13. Alligate ea in fasciculos ad comburendū: vt sint similes in pena q̄ fuerūt similes in culpa. Uel | in die illa | i. destructionis singuloꝝ regnoꝝ | militiam | idola. i. solis ⁊ lune ⁊ aliaꝝ stellaꝝ. 4. Reg. 21. Adorauit omnez militiam celi. | Et ꝓgregabunt̄ | pp destructionē. ifra. 34. Tabescet omnis militia celoꝝ. 2° determinat miseriam q̄tum ad tēpus. | ⁊ post multos dies visitabunt̄ | qz post q̄tūlibet tēpus tormētis punient̄ in eternū. Matth. 25. Ite maledicti in ignē eternū. Uel in die iudicij: vt stantes ad infernū pacto iudicio redeant: vel ꝑm aliā expositionem: ꝓsolabunt̄: qz post tempestatē: omnib⁹ aliquā tranquillitatē facit. 3° punientis gloriam. Et ꝓmo iudicis. | Et erubescet luna ⁊ ꝓfundetur sol | i. splendoz eius mihi reputabit̄ comparatione splendoris coꝛporis christi. Joel. 2. Sol conuertet̄ in tenebras ⁊ luna in sanguinez anteqū veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis. Uel cultores solis ⁊ lune. 2° assēsloꝝ. | Cuz regnauerit: Senum. | supra. 3. Dominus ad iudicandū venict cū senatoribus terre. ¶ Nota sup illo ꝛbo | amara potio. | Qz potio peccati est amara. Primo pp conscientie remorsum. ꝓuerb. 5. Nouissima illius amara sunt. 2° ꝓpter mortis metum. Eccle. 41. O mors q̄ amara est memoria tua. 3° propter dulcedinis defectum. Diere. 2. Scito ⁊ vide: qz malū ⁊ amarū est reliquisse te dñm deum tuum. 4° ꝓpter penitentie planctum. infra. 38. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. ¶ Nota sup illo verbo | secretū. | Qz dei magnalia sunt secreta. Primo ꝓpter coꝝ magnitudinē. Matth. 19. Non omnes capiunt verbum hoc. Jo. 3. Si terrena dixi vobis ⁊ non creditis: q̄o si dixero vobis celestia credetis. 2° pp eoꝝ dignitatem. Matth. 13. Uobis datum est nosse mysteriuz regni dei | ceteris aūt in parabolis. 3° ꝓpter alioꝝ idonetatez. Matth. 7. Nolite sanctuz dare canibus. ¶ Nota super illo verbo. | Et erit in die illa. Uisitabit. | Qz est visitatio domini multiplex. Prima condemnationis. Dicr. 8. In tempore visitationis sue corruent. 2° correptiōis ꝑs. Ui

strabo in virga infquitates eorum.3° cõsolationis.Luc j. Visitauit nos oriens ex alto.

¶ Capitulum.XXV.

DOmine deus meus es tu: & exaltabo te & confitebor nomini tuo: quñ fecisti mirabilia:cogitationes antiquas fideles:amen. Quia posuisti ciuitatem in tumultũ:urbem fortez in ruinam:domum alienox vt nõ sit ciuitas:& in sempiternũ non edificeť. Super hoc laudabit te populus fortis:ciuitas gentiũ robustarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi:fortitudo egeno in tribulatione sua spes a turbine:umbraculũ ab estu. Spiritꝰ enim robustorum:quasi turbo impellẽs parietem. Sicut estus in siti:tumultum alienoruꝫ humiliabis:& quasi calore sub nube torrente ꝓpaginem fortium marcescere facies. Et faciet dñs exercituum oibus populis in monte hoc:cõuiuium pinguiuꝫ:conuiuium vindemie:ꝓuiuium pinguiũ medullatoruꝫ: vindemie ỏfecate. Et ꝓcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super oẽs populos:& telam quã ordituꝰ est sup omnes nationes. Precipitabit mortẽ in sempiternuꝫ. Et auferet dñs deꝰ lachrymam ab oi facie: & oppꝛobriũ populi sui auferet de vniuersa terra:qꝛ dñs locutꝰ est. Et dicẽt in die illa. Ecce deus noster iste:expectabimꝰ eũ & saluabit nos. Iste dñs:sustinuimꝰ eũ:& exultabimus & letabimur in salutari eiꝰ:qꝛ requiescet manus domini in monte isto. Et triturabitur Moab sub eo:sicuti teruntur palee in plaustro. Et extẽdet manus suas sub eo: sicut extendit natans ad natandum:& humiliabit gloriam eius cum allisione manũ eiꝰ. Et munimenta sublimium murorum tuoꝝ concidet:& humiliabuntur & detrahentur in terram vsq; ad puluerem.

A ¶ Dic ponit gratiaꝝ actio. Et ꝓmo de populi exaltatione. 2° de ipsius iustificatiõe. cap. 26. ¶ In die illa &c. ¶ 3° de paterna correptione. cap. 27. ¶ In die illa. ¶ Prima in duas. In pª ponit gratiaꝝ actio. ¶ Exaltabo te ¶ id est in alys alte te predicabo. ¶ Cõfitebor ¶ in me ipso gratias agendo. ꝓp. Confitebor tibi dñe in toto corde meo. 2° ponitur nã gratiaꝝ actionis. ¶ qñ fecisti. ¶ Et ꝓ in generali ꝯm ad magnitudinẽ factoꝝ ¶ mirabilia. ¶ Job. Qui facit magna & inscrutabilia:ꝯm ad impletionẽ ꝓmissionũ. ¶ Fideles. ¶ Eccl.36. Da mercedẽ domine timẽtibꝰ te:vt ꝓphete tui fideles inueniantur. ¶ Amẽ. ¶ id est vere. 2° in speciali ibi ¶ Quia posuisti &c. ¶ Et primo opa que ptinent ad depressiones malox. 2° que ptinent ad exultationẽ bonoꝝ. ibi ¶ Et faciet dñs &c. ¶ Circa ꝓmũ tria. ꝓmo cõminat pene flagellũ. 2° pene fructum. ibi ¶ Sup hoc &c. ¶ 3° punitionis modũ. ibi ¶ Sicut &c. ¶ Dicit ergo ꝓ. ¶ Quia tuã. ¶ Dicrim ¶ alienoꝝ ¶ a deo. ¶ hdeoꝝ: ¶ in sempiternũ nõ edificeť: qꝛ nec in eodẽ postea loco constructa est. supra.17. Ecce damascus desinet ciuitas esse. Mich.3. Syon ꝙsi ager & nõ eris vsq; in ppetuũ. Eccl. 27. Ad nihilũ deducta es arabiť & dierim sicut acerus lapidũ erit. Uel de babylone. siue de ꝙlibet alia ciuitate gentiliũ eis aduersantiũ. ¶ Sup hoc &c. ¶ Dic ponit fructũ in subiectione hoiuꝫ ad deũ. Et ꝓmo ponit duo signa subiectionis. ꝓ laudem. ¶ laudabit fortis. ¶ quãtumcunqꝫ sibi subiectus vel populus gẽtilis fortis in passionibus. 2° timorẽ ¶ timebit &c: ¶ quecũqꝫ ¶ ciuitas. ¶ infra. 60. Fortitudo gentiũ venerit tibi. 2° assignat rationẽ quã ꝓmo ponit: ¶ qꝛ factus es pauperi. ¶ g parum bz: & si sufficiens sibi ¶ egeno ¶ g eget. ꝓp. Factus est mihi dñs in refugiũ & deus meꝰ in adiutoriũ spei mee. 2° ponit similitudinẽ. ¶ spes ¶ defensionis ¶ a turbine ¶ pp violentiam ꝓsequentis: ¶ vmbraculũ ¶ consolationis. ¶ ab estu. ¶ pp afflictionẽ ꝓsecutionis. ¶ fra. 32. Erit vir sicut qui abscondit a vẽto & celat se a tẽpestate. 3° ponit exponem ¶ spũs ¶ i. indignatio & superbia. supra. 21. Sicut turbines ab affrico veniũt: de deserto venit: ỏ terra horribili. ¶ Sicut estus &c. ¶ Dic ponit punitionis modũ: ꝯm ad afflictionẽ. ¶ Sicut estus in siti afflixit ¶ tumultũ ¶ superbiz clamorẽ: ꝯm ad sterilitatem. ¶ & quasi calore sub nube ¶ admata exvento australi: que etiaz qñq; ꝓp nimiũ caloꝛẽ: fructus vitis destruit. Jac j. Exortus est sol cũ ardore: & arescit fenũ: & flos eius decidit. ¶ Et faciet dñs &c. ¶ Dic ponit ea que ptinẽt ad exaltationẽ bonoꝝ. Et hoc tripliciter. ꝓmo ꝯm ad abundantiã bonoꝛis quã ỏscribit sub metaphora pinuꝫ qỏ parantur de aialibꝰ pinguibꝰ & vino depurato ¶ in monte hoc: ¶ qꝛ ibi ¶ dñs passus est: vt nobis oia bona ꝓcurarunt: vel qꝛ sbi iudicabit vt dñs. Matth.22. Ecce prandiũ meuꝫ paraui: tauri mei & altilia sunt occisa. 2° ꝯm ad subtractionẽ maloꝝ. ¶ Et ꝓcipitabit. ¶ ꝯmuꝫ ad mortis penam quã notat vinculuꝫ ingratum iuste dei ꝓuidentie ordinata est. ꝓp Cor.15. Absorta est mors victoria tua. Osee.13. Ero mors tua ỏ mors: morsus tuus ero inferne. Doloris mistiam ¶ Et auferet. ¶ Apoc.21. Absterget deus oẽm lachrymam ab oculis sanctoꝝ. Confusionis ignominiaz. ¶ & opprobriuꝫ. ¶ supra. 4. Auferã sepem eius: & erit in direptionẽ. Quidaꝫ referũt hoc ad iudiciũ ꝓstitũ in morte olofernis qui ꝓtra omnes gentes vsurpabat: & sic de cõuiuio: & ponit gratiaꝝ actionẽ. ¶ Et dicent: sustinuimus ¶ patienter expectando. Eccl.2. Metuentes dñm sustinete misericordiã eiꝰ. Et ponit rõnem. ¶ qꝛ requiescet ¶ cũ quo nihil malũ põt esse. ꝓp. Dec reges mea in seculũ seculi. 3° ꝯmuꝫ ad hostium oppressionẽ. ¶. Moab ¶ qui pp somnum maxie eis infesti erant. Et ꝓ ponit eoꝝ afflictionẽ. ¶ Triturabit. ¶ Amos.j. Triturauerũt in plaustro ferreis Galaad. 2° plenariã subiectionẽ. ¶ Extendet manus ¶ q ꝓstratus & petens misericordiam vel auxilium infra. 49. Uultu in terra demisso adorabunt &c. Et munitionuꝫ destructionẽ. ¶ & munimenta ¶ de qb habeť. supra. 6. ¶ Nota sup illo ꝓbo. ¶ Confitebor noi. ¶ Qꝛ est multiplex confessio. ꝓma humilitatis. Jac. vlti. Confitemini alterutruꝫ peccata vestra. 2ª veritatis. Ro.x. Corde creditꝫ ad iustitiam: oꝛe aũt confessio fit ad salutẽ. 3ª laudis. ꝓp. Confitemini dño in cythara. 4ª gratiaꝝ actionis. supra. 12. Confitebor tibi dñe qñ iratus es mihi: conuersus est furor tuus & consolatus es me. ¶ Jte nota sup illo. ¶ Amẽ. ¶ Qꝛ amen est hebraicũ & qñq; est verbũ. i. fiat. Deut. 27. Et dicet omnis populus amen. Qñq; aduerbiuꝫ. i. vere. Jo. 6. Amen amen dico vobis. Qñq; nomẽ. i. veritas. Apoc. 3. Dec dicit. Amen. Qñq; est grecũ. i. sine defectu: ab a: q; ẽ sine & mene qỏ est defectus. Ro. 9. Qui est deus benedi-

cius in secula amen. ¶ Nota super illo verbo. ⁊ Convivi cum pinguium. ⁊ Dr est triplex convivium. Primum familiare militantis ecclesie. In quo ꝓponit tria. Prio ammirandiné passionis. Exo. 12. Comedens illud cū lactucis agrestibus. ꝑ Lozi. 13. Quotiescunqꝫ manducabitis panem hunc: & calicem bibetis mortem dñi annunciabitis donec veniat. 2° dulcedinem dilectionis. Sapi. 16. Panem de celo prestitisti eis sine labore: omne delectamentum in se habentē: & omnis saporis suavitatem. 3° pinguedinem ꝯtum ad effectus. ꝑs. Impinguasti in oleo caput meū. Scōm est convivium privatum anime. In quo ꝓponit tria. Prio vinum amoris. Can. j. Meliora sūt ubera tua vino. 2° mel ꝓtemplationis. ꝑs. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua ⁊ super mel ori meo. 3° lac depurationis ad crescendum in perfectum. 2ª ꝑt. j. Rationabiles sine dolo lac concupiscite. Tertium est convivium solemne celestis curie. In quo proponit tria. Primo vinū ad ebrietatem. Can. 5. Comedite amici & bibite: & inebriamini charissimi. 2° mel ad satietatē. ꝑs. Satiabor cum apparuerit gloria tua. 3° lac ad ꝓfectionem cordis & animē. Cant. 5. Dauli mi sicut columbe super rivulos aquarum que lacte sunt lote.

¶ Capitulum. XXVI.

IN die illa cantabitur canticū istud in terra iuda. Urbs fortitudinis nostre syon: saluator ponet in ea murus & antemurale. Aperite portas & ingredietur gens iusta custodiens veritatem. Vetus error abijt: seruabis pacē: pacē: quia in te speravimus. Sperastis in dño seculis eternis: in dño deo forti in perpetuum. Quia incurvabit habitantes in excelso: civitatem sublimē būiliabit: humiliabit eā usqꝫ ad terram: detrahet eam usqꝫ ad puluerem. Conculcabit eam pes: pes paupis gressus egenoꝝ. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandū. Et in semita iudiciorū tuorum dñe sustinuimus te: nomen tuum & memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte: sꝫ & spū meo in precordijs meis: ꝺ mane vigilabo ad te. Cū feceris iudicia tua in terra: iustitiam discent habitatores orbis. Miseream⁹ impio: & non discet iustitiam. In terra sanctorum iniqua gessit: non videbit gloriam domini. Dñe exaltetur manus tua vt non videant: videāt & cōfundantur zelantes populi: & ignis hostes tuos devoret. Dñe dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine deus noster: possederunt nos domini absqꝫ te: tm̄ in te recordemur nominis tui. Mortuientes nō viuant: gigantes non resurgant. Propterea visitasti & contriuisti eos: & perdidisti omnem memoriam eorū. Indulsisti genti dñe: indulsisti genti. Numquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierūt te: in tribulatiōe murmuris doctrina tua eis. Sicut que ꝓcepit cū appropinquauerit ad partum: dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus. A facie tua domine concepimus & quasi parturiuimus & peperim⁹ spiritum salutis. Justitiam non fecimus in terra: ideo non ceciderūt habitatores terre. Uiuent mortui tui: interfecti mei resurgent. Expergiscimini & laudate qui habitatis in puluere: quia ros lucis ros tu⁹: & terram gigantium detrahes in ruinam. Uade populus meus intra in cubicula tua claude ostia tua super te: abscondere modicum ad momentum: donec pertranseat indignatio. Ecce. n. dominus egredietur de loco suo: vt visitet iniquitatem habitatoris terre contra eum: & reuelabit terra sanguinem suum: & nō opiet vltra interfectos suos.

In pte ista ḡras agit de populi iustificatiōe. Et dividit in duas. In ꝑ° ꝓdicit iustoꝝ ītum. In 2ª ostēdit iustitie fructū. ibi ⁊ Uetus error &c. ⁊ Circa ꝑ^m duo. Primo n. ꝓdicit iustoꝝ fiduciā. ⁊ In die illa. ⁊ Post reditum de captiuitate: & afflictionē moabitaꝝ a machabeis. Uel post chīi aduentū. ⁊ O syon saluator. ⁊ chīs: vel iudas Machab. est ⁊ urbs fortitudinis in ea ⁊. ſ. protectione ⁊ ponet murus & antemurale. ⁊ Chīi trā. Ad literā: tpe Machab. ⁊ murus ⁊. i. defendens: vel murus Chīs. ⁊ Antemurale ⁊. ſ. ꝓphete: vel aliter ⁊ syon est vrbs ⁊ saluator ⁊ deus: vl Chīs: vl Judas machabe°. ⁊ murus ⁊. i. defendens sīc murus. Prouer. 18. Turris fortissima nomen dñi. Zach. 2. Ero eis ait dñs murus ignis in circuitu. 2° dñs predicat eoꝝ iustitiam dicēs ad angelos. ⁊ Aperite portas ⁊ celi vt virtutis claues peccatis: vel ad ire: nō opꝫ vos claudere portas pp infideles: eqꝫ oēs erūt iusti. ꝑs. Dec porta dñi iusti intrabunt in eam. ¶ Uetus error &c. ⁊ Dic ponit in istitie fructum. ſ. pacem. de qua prio ponit populi petitio que tria continet. Ponit. n. idoneitas petentiū. ⁊ Uetus error ⁊. ſ. idolatrie. 2. Lor. 5. Uetera trāsierunt: postulatur pacis beneficiū. ⁊ seruabis pacem ⁊ eoꝝ poris & ale. ifra. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis iustitie & in rege opulēta allegat pacis meritum: ⁊ qꝫ in te speravimus. ⁊ Eccl. 2. Quis sperat in dño & ꝓfusus est: 2° ponit ꝓphete filio ḡ est mediator inter populum & deum. ⁊ Sperastis. ⁊ Et dividit in tres. In ꝑ° ponit pacis promissio. In 2° pacis ipetratio. ibi ⁊ Semita &c. ⁊ In 3° impetrate pacis denūciatio. ibi ⁊ Justitias &c. ⁊ Circa ꝑ^m tria. Prio concedit meritū. ⁊ Sperastis in dño in seculis ⁊. i. semp. ꝑs. In ipso spauit cor meū & adiutus sum. 2° adhibet ꝓfluus. ⁊ in dño deo. ⁊ supple sperate. Matth. 10. Qui ꝑseueraverit usqꝫ in finē hic saluus erit. 3° ꝓmittit pacis beneficiū ꝓ destructione hostium ⁊ qꝫ incurvabit habitātes. Judei referūt ad romanos. Pōt aūt referri ad quoslibet ipsoꝝ hostiū. Uel misticē ad ipsos iudeos. iuꝑ 25. Munimēta sublimium murorū tuoꝝ corruent. Et ad iungit destruentiū ꝺditionem. ⁊ Conculcabit eā pes pauperis. Judei ḡ parū ds ⁊ egenoꝝ ⁊ ḡ eget plura dīe. Uel si misticē. ponit meritū destructionis iudeoꝝ pp pauperē Chīm de quo in ꝑs. Ego aūt egenus sum ⁊ pauper. Et alī

bi. Ego sum pauper et dolens. [egenor] discipulor. ¶ Semita iusti etc.] Dic ponit quasi disceptatio ppbete cum dño ad impetrandã petitionẽ populi. Et p inducit ad puniendũ hostes p argumẽta. 2° p experimẽta. ibi [Indulsisti etc.] Circa p^m duo facit. Primo inducit vt puniat. 2° vt in pena detineat. ibi [Morientes etc.] Circa p^m tria. Primo inducit ad iustitiã: 2° excludit misericordiã. ibi [Misereamur etc.] 3° determinat penã. ibi [Et nõ videbit etc.] Primo vocat aũt ad iustitiam tria ponens. Primo iustitie recti tudinẽ. ibi [semita iusti] i. iustitie. Sap. 5. Justũ deduxit dñs p vias rectas. 2° afflictor expectationem ponens tria. s. ipsaz expectationẽ. [in semita] i. p penã iudiciorum tuor quibus nos vindicas et liberas. ps. In eternũ nõ obliviscar iustificationes tuas: qz in ipsis vivificasti me. Expectantiũ desiderũ. [nomen tuũ.] Dier. 23. Hoc est nomẽ qõ vocabũt eũ: dñs iustus noster. Desiderij assiduitatez: [qz die et nocte] i. omni tpe. Uel in prosperis et aduersis. [aia mea.] Cant. 3. In lectulo meo quesiui quẽ diligit aia mea. ps. Deus deus meus ad te de luce vigilo. 3° ponit iustitie validitatẽ. [Cũ fecerit iudicia.] ps. Cognoscet dñs iustitiam facientib⁹. ¶ Misereamur etc.] Dic excludit misericordiã. Et circa hoc duo facit. Primo dñs interrogantem ponit misericordiã. [misereamur.] ps. Misericordia dñi plena est terra. 2° ppbeta excludit ipsam pp ei^o inutilitatẽ. [et nõ discet.] Eccl. 8. Quia nõ profert cito pena malos sua: absq; timore vllo filij hoiuz ppetrant mala. Eccl. 30. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadet pceps. Et pp peti grauitatẽ: pp sacri loci ppbationẽ. [in terra sanctor]. ps. Deus venerũt gẽtes in hereditatẽ tuam: polluerũt templũ sanctũ tuũ. Dier. xj. Quid est q dilectus meus in domo mea facit scelera multa.

¶ Et nõ videbit etc.] Dic ponit disceptatio de pena determinãda. Et primo dñs interrogat. [Et nõ videbit] q. d. Nũqd debeo banc penã sibi dare q nõ videat. Uel remittine et sufficit hoc ad penam. 2° ppbeta ridet [Dñe exaltet.] 3° dñs penã determinat spũalem. [Uideant et confundant.] Apoc. j. Uidebit eũ oĩs oculus i gloria humanitatis: nõ diuinitatis. Et corporalẽ. Apoc. 19. Missi sunt in stagnũ ignis. 4° ppbeta congaudens cõsentit: proponens duo bona consequentia ex dicta pena. [pacez populi. Ergo [dñe] hoc facto [vobis pacẽ.] et hoc de te speramus. [ola eni.] Phil. 2. Deus est q operat in nobis velle et perficere. [opatus es jopa. i. penas qb⁹ sufficiẽter nos purgasti. Isra 40. Suscepit de manu dñi duplicia. 2° laudẽ dei. [Dñe de⁹ possederũt.] Et nõ laudi tue vacare nõ potuim⁹. [tui in te:] nõ habẽtes aliũ deũ cui soli vacemus. Treñ. viti. Serui dñari sunt nri. ¶ Nota sup illo Abo. [urbs fortitudinis.] Qz urbis est urbs fortitudinis nostre: qz nos cõfirmat. Primo in fide. j. Cor. 3. Fundamentũ aliud nemo pot ponere preter id qõ positum est qõ est Chris Jesus. 2° in spe. Heb. 6. Fortissimum solatiũ habeamus q confugimus ad tenẽdam ppositaz spem. 3° in charitate. Eph. 3. In charitate radicati et fundati. Luc. 12. Ignẽ veni mittere in terrã: et qd volo nisi vt ardeat. 4° in opere. Phil. 2. Deus est q operatur in nobis velle et perficere p bona voluntate. 5° in tentatione. j. Cor. x. Fidelis deus q nõ permittet vos tentari supra id qõ potestis. 6° in accusatione. p^r Jo. 2. Aduocatũ habemus apud patrẽ Jesum christum. 7° in remuneratione. Apoc. 3. Faciam illũ columnam in templo dei mei. ¶ Iterũ nota sup illo verbo [aperite.] Qz aperire debemus portas p meditationẽ. Primo infernalis miserie. Isra 28. Uadam ad portas inferi. 2° iuste vite. Prouer. viti. Laudent eam in portis opera eius. 3° celestis glorie. ps. Confortauit seras portar tuar. ¶ Iterũ nota sup illo Abo. [pacẽ.] Qz tria sunt que faciũt pacẽ in plenitudine. Primo plenitudo temporalis opulẽtie. Isra. 57. Cor impij quasi mare feruens: qõ quiescere nõ pot. 2° subiugatio carnalis cõcupiscentie. Eccl. 4. 4. Pacificatores in domib⁹ suis. 3° contemplatio diuine sapiẽtie. ps. In pace facta est locus eius: et habitatio eius in syon. ¶ Iterũ nota sup illo Abo. [Semita iusti.] Qz est via iustitie recta. Primo pp itineris directitatẽ. Sap. 6. Ambulauim⁹ vias difficiles. 2° pp status equalitatẽ: qz rectũ est illud cuius medium nõ discrepat ab extremis. Jo. 13. Sciens qz a deo exiuit et ad deum vadit. 3° pp pulchritudinẽ. Dier. 31. Benedicat tibi dñs pulchritudo iustitie: mons scũs. ¶ Iterũ nota sup illo verbo [pacẽ.] Qz tria sũt q faciũt pacẽ i futuro. Primo bonorum vbertas. ps. Posuit fines tuos pacem. 2° malorum securitas. Isra. 32. Sedebit populus meus in tabernaculis fiducie. 3° immobilitas. ps. In pace in idipsum dormiã et requiescã. ¶ Morientes etc.] Dic petit ne punitos viteri⁹ a pena liberet. Et p petit petitionẽ. [morientes] peccatores [non viuant] vita glorie vbi penitent. [Gigantes] de sua potẽtia gloriantes [nõ resurgant] ad gloriã. ps. Non resurgẽt impij i iudicio: neq; peccatores in pcilio iustorum. Eccl. 16. Non exoraverũt p peccatis suis antiq gigantes. Uel petit vt hostes eorum decepti viterius nõ resurgant ad potentiam. 2° ponit exauditiõnes. [Propterea.] ps. Pereat memoria eorum cũ sonitu. Dier. 8. In tpe visitationis sue corruent ¶ Indulsisti etc.] Dic iducit deũ ad iustitie opus p experimentũ in validitatẽ misericordie. Tum q̃tuz ad remissionem penarum. [Indulsisti.] tum q̃tum ad multiplicationẽ bonorum. [elongasti.] Dicre. 5. Magnificati sũt et ditati: et incrassati sunt et ipinguati: et preterierunt sermones meos pessime. Prouer. j. Prosperitas stultorum perdet eos. 2° validitatẽ vindicantis iustitie. [Dñe in angustia.] Osee 6. In tribulatione sua mane consurgent ad me. Dier. 2. In tpe afflictionis dicẽt: surge et libera nos. ¶ Sicut q̃ concepit etc.] Dic ,pbat idem per experimentũ in iudeis. Et p ponit tribulationis flagellũ. [Sicut q̃ concepit.] Joã. 16. Mulier cum parit tristitiam habz. ps. Ibi dolores ut parturientis. 2° emendationis fructũ. [a facie tua.] Deb. 12. Omnis quidem disciplina in presenti quidem videt non esse gaudij sz merozis. Postea aũt fructuz pacatissimũ exercitatis p eam reddit iustitie. ¶ Justitiã nõ fecimus etc.] Dic deuitiat ipetratam pacem. Et circa hoc tria facit. Primo ostendit ratio dilationis. [Justitiam nõ fecimus: ut alludat ei qõ dñs. Deut. 28. Dabit dñs inimicos tuos q cõsurgunt aduersus te corruentes in aspectu tuo. 2° ponit promissio restitutiõis populi p resurrectionẽ siue corporalẽ in die nouissimo: siue a miseria captiuitatis. Unde primit resurrectio. [Uiuent mortui.] Ezech. 37. Uaticinare de spũs: vaticinare fili hois etc. Indicit resurgentibus gratiar actio. [Expergiscimini.] Dan. 12. Multi ex his qui dormiunt in puluere terre: euigilabũt. Et assignat resurrectionis causa vel rõ: [qz ros lucis] s. diuina benignitas. 3° ostendit hostium destructio. [terram gigantũ] i. superborum et potentius. supra. 17. Erit quasi acerus lapidũ in ruina. 2° populi dei imunitatem. [Uade populus meus: cubicula.] sepulchra. Uel ad Isra: munitiões in quibus interdũ se caute custodiunt. Isra. 54. In momẽto indignationis mee abscondi faciẽ meã parũper a te: et misericordia sempiterna miserebor tui. Apoc. 7. Dictum est illis: vt quiescant ad hec modicũ: donec complerẽt numerus fratrũ suorum. 3° ponit destructionis ordinem: qz per iudicium. Unde ponit iudicis aduentum. [Ecce enim dñs.] Mich. 1. p. Ecce dominus egredietur: et omnes angeli eius cum eo. Et maturationem terminum. [Et reuelabit.] Job. 16. Terra ne operias sanguinem meum nec; inueniat in te locum latendi clamor meus.

¶ Capitulum.XXVII.

IN die illa visitabit dominꝰ in gladio suo duro ⁊ grandi ⁊ forti: super leuiatban: serpentē vectem super leuiatban serpentē tortuosum: ⁊ occidet cetum q in mari est. In die illa vinea meri cantabit ei. Ego dñs q seruo eam repente ꝓpinabo ei: ne forte visitē ꝺ eam. Nocte ⁊ die seruo eam: idignatio nō est mihi. Quis dabit me spinā ⁊ vepres: In prelio gradiar sup eam succendā eam pariter. An potiꝰ tenebo fortitudinē meam. Faciet pacē mihi: pacem faciet mihi. Qui egredient impetu a Jacob florebit ⁊ germinabit israel: ⁊ implebunt faciem orbis semine. Numqd iuxta plagam percutientis se percussit eam: Aut sicut occidit interfectos eiꝰ sic occisus est: In mēsura contra mensuram cum adiecta fuerit iudicabit eam: meditatus est in spiritu suo duro per diem estus. Ideirco super hoc dimittetur iniquitas domui Jacob ⁊ iste omnis fructus: vt auferatur peccatū eius. Cum pōfuerit omnes lapides altaris: sicut lapides cineris allisos: non stabunt luci ⁊ delubra. Ciuitas enim munita desolata erit: spacioſa relinquetur ⁊ dimittet quasi desertū. Ibi pascet vitulus: ⁊ ibi accubabit: ⁊ consummet sūmitates eius. In siccitate messis illius cōterentur mulieres venientes ⁊ docentes eā. Non est enim populus sapiens: ꝓpterea nō miserebitur eius qui fecit eum: ⁊ qui formauit eum: non parcet ei. Et erit in die illa percutiet dominus ab alueo fluminis vsq; ad torrentem egypti: ⁊ vos ꝙgregabimini vnꝰ ⁊ vnus filij israel. Et erit in die illa: clangetur in tuba magna: ⁊ venient qui perditi fuerant de loco assyriorum: ⁊ qui eiecti erant ō terra egypti: ⁊ adorabunt dominus in monte sancto: in hierusalem.

A In pte ista cōmemorat diuinā ⁊ paternā correctionē. Et ꝑ flagellis alienis. 2° flagellis ꝓprijs. ibi| In die illa ⁊c.| Unde dī. Sap. 2. Vos quidem tanq̄ pater monens ꝓbasti. Circa ꝑm ponit flagellū babylon. | gladio. s. vindicta| leuiatban. i. Nabuchodonosor ꝓp additiones regnoꝝ q̄ sibi subiugauerat.| serpentem| ꝓp virulentā tyrānidem.| vectez| ꝓp populoꝝ correctiones a deo. sup. Ueh assur virga furoris mei. | In die illa ⁊c.| Dic pontē correctio per ꝓpria flagella. Unde ꝑ ꝓsequit castigationē. 2° consolationez. ibi| Et erit in die illa ⁊c.| Circa ꝑm duo facit. Primo ꝑdicit castigatio. 2° modus inquirit. ibi| Indignatio ⁊c.| Circa ꝑm tria. Primo predicit doloris canticū| vinea| quondā in ꝓphetis ⁊ patriarchis vini| meri.| sup. s. Uinea dñi sabaoth domus israel est. 2° ponit punientis ꝓpositū. | Ego dñs qui seruo eā.| In fra. 51. Bibisti de manu dñi calicem ire eius. 3° ponit beneficiū cui ingrati fuerūt.| ne forte visitetur| Sap. 16. Sermo tuus dñe qui sanat oia. ¶ Indignatio ⁊c.| Dic inquirit punitionis modus. Et ꝑ pomē iudicis deliberatio. 2° liberati executio. ibi| Ciuitas ⁊c.| Circa ꝑmum tria. Primo ꝓponit seuerū iudicium ꝓponens scientis iram| indignatio nō est mihi| q. d. imo iuste indignor: qz beneficijs ingrati sunt. i fra. 51. Pleni idignatione dñi. Et ex ira ꝺtermiat austerā penam.| Quis dabit mihi spinā ⁊ veprem:| q̄tum ad ꝑcedentis angustias cōiter in ipsis adinuicē exortas. supra. 5. Ascendēt sup eam vepres ⁊ spine| in prelio:| q̄tum ad ipugnationē hostium. Dicit. 21. Debellabo ego vos in manu extenta ⁊ in brachio forti ⁊ in furore ⁊ in idignatione: ⁊ in ira grā di. Et peribus habitatores ciuitatis huꝰ.| succendam:| q̄tum ad destructionem domoꝝ ⁊ ciuitatum. Dicit. 51. Egredieī vt ignis idignatio mea. 2° ponit finis temperamentū.| An potius tenebo| q. d. retinebo iraz meam. ꝑ oppositum. Dicit. 30. Non auertet ira indignatiōis dñs donec faciat ⁊ ꝓpleat cogitationē cordis sui. Et ponit tēperamēti fructū: q̄tuz ad bonos qui libet faciet in cōparatione ad deū.| Faciet pacē| q. d. pacificabit me bonis opibus. i fra. 32. Erit opus iustitie pax. in cōparatione ad scīpm.| Florebit| fide vel bono ꝓposito| germinabit| operis ꝓsūmatione. i fra 55. Florebit hierusalē q̄si lilium. Et in ꝓparatiōe ad ꝓximū| implebūt faciē orbis semine: q egredient.| sez apostoli. supra. 2. De syon exibit lex ⁊ verbum dñi de hierlm. ps. In oēm terrā exiuit sonus eoꝝ: ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ. Ponit etiā pene supplementū: q̄tum ad ingratos.| Numqd iuxta| in quo iperoperat tēperante pene beneficiū. ps. Non ſm peccata nostra facies nobis| in misericordia.| In quo cōminat adequatū iudiciū.| cum abiecta ja cultu dei ꝑ infidelitatē: nō credētes ebusto. Deut. 25. Scom mēsurā peccati: iste erit ⁊ plagaꝝ modus| meditatus| in quo ondit| sue firmamētuz| duro:| qz nō placabit. supra. 2. Quiescite ꝺ ab homine cuius spūs in naribus eius est. 3° explicat motiuū ad temperandū: ne tunc olim destrueret: qz. s. ex illa gēte chis ⁊ apostoli descēdere adhuc dēbant ꝑ quoꝝ ꝓdicationē: idoloꝝ cultus derelinquendus erat. Et hoc est qō dicit.| Cū posuerit.| supra 17. Inclinabit homo ad factorē suuz: ⁊ oculi eius ad sanctum israel respicient. ¶ Ciuitas| s. hierusalem. Treū. j. Quō sedet sola ciuitas plena populo. Cōtum ad hostiuz potestatē.| Ibi pascet: quasi sine timore regescet| vitulus| hostiuz exercitus.| sūmitates.| metaphᶜᵉ. i. spicas: ꝑ quas significant principes. supra. 13. Requiescent ibi bestie. Uel ad literam vt sit ꝺsolationis signū. j. Mach. 4. Uiderunt pastoforia dirupta. Et boiam destructionem.| In siccitate| metaphora est. i. sicut pisces terunt in siccitate estatis.| Mulieres docētes. ja ꝺbus maxie in peccata populus ꝑcipitabat. supra. 3. Populuz meū exactores sui despoliauerūt. Uel qz ipse mulieres docebāt eos sicut Delbora. Judic. 4. Et Athalia. 4. Reg. xj. 2° ponit pene equitatē ꝑ compationem ad culpaz.| Non est. n. populus.| supra. 5. Propterea captiuus ductus est populus meus: qz non habuit scientiā. 3° destructionis magnitudinē. Et q̄tuz ad vniuersalitatē loco ꝝ.| Et erit in die j. i. ab vno capite vsq; ad alind. supra. j. A planta pedis vsq; ad verticē: nō est in eo sanitas. Et q̄tum ad paucitatē boiuz remanentiū.| Et vos cōgregabimini.| Deut. 28. Remanebitis pauci numero. ¶ Et erit ⁊c.| Dic ponit consolationē ꝑ reductionē ad ipsam.| Tuba| ꝑceptum regis. infra. 41. Leuabit signum in nationib⁹: ⁊ ꝙgregabit profugos israel. ¶ Nota sup illo verbo.| Uastabit dñs in gladio.| Qz vindicta dei dī gladius. Primo durus ꝓp pene

acerbitatē. 2° magn° pp punitoꝝ vniuersalitatē. Apoc. 6. Datus est illi gladius magnus. 3° fortis pp punientis potestatem. Job. 19. Fugite a facie gladij. 4° acutus pp ipsius penetrabilitatē: qꝛ vsq; ad animaꝫ. Hebre. 4. Uiuus est sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omni gladio ancipiti. 5° lucens pp euidentē eqtatem. Naum. 3. Peribis gladio: deuorabit te vt brucus. ¶ Item sup illo verbo [leuiathan] Nota q̄ diabolus dr̄ leuiathan: qꝛ addit. Prio humane nequitie ps. Appone iniquitatē sup iniqtatem. 2° pprie potentie. Math. 3. Hec oia tibi dabo si cadens adoraueris me. 3° diuine iustitie. Gen. 4. Maior est iniquitas mea q̄ꝫ vt veniam merear. 4° diuine misericordie. Gen. 33. Tristem blandicijs deliniuit. ¶ Item nota super illo verbo: [serpentem.] Qꝛ diabolus dicitur serpens. Primo propter renouationis ingenium. j. Cori. 2. Ipse sathan transfigurat se in angelum lucis. 2° propter incedendi moduꝫ. Job. p̄mo. Circuiui terram ⁊ perambulaui eam. 3° propter venenosum morsum. Prouerb. 23. In nouissimo mordebit eum coluber. 4° propter inuolutionis modum. Job. 40. Stringit caudam suam quasi cedrum.

¶ Capitulum. XXVIII.

Veh corone supbie ebrijs effraim: ⁊ flori decidenti glorie exultatiōis eius qui erant in vertice vallis pinguissime errantes a vino. Ecce validus ⁊ fortis dn̄s: sicut impetus grandinis turbo consurgens: sicut impetus aquarum multaꝝ inundantium ⁊ emissaꝝ super terrā spaciosaꝫ. Pedibus conculcabit̄ corona superbie ebrioꝝ effraim. Et erit flos decidens glorie exultationis eius: qui est super verticem vallis pinguium quasi temporaneū ante maturitatem autumni. Qd̄ cum aspexerit videns: statim vt manu tenuerit deuorabit illud. In die illa: erit dn̄s exercituum corona glorie: ⁊ sertum exultationis residuo populi sui ⁊ spūs iudicij sedenti super iudiciū: ⁊ fortitudo reuertentibus de bello ad portam. Verum hi quoq; pre vino nescierūt: ⁊ pre ebrietate errauerunt. Sacerdos ⁊ propheta nescierunt pre ebrietate: absorpti sunt a vino: errauerunt in ebrietate: nescierunt videntem: ⁊ ignorauerunt iudicium. Omnes enim mēse replete sunt vomitu sordiumq; ita vt non esset locus vltra. Quem docebit scientiam: ⁊ quem intelligere faciet auditū? Ablactatos a lacte: auulsos ab vberibus: qꝛ manda remanda: manda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicum ibi: modicum ibi. In loquela enim labij ⁊ lingua altera loquetur ad populū istum: cui dixit. Hec est requies mea: reficite lassum: ⁊ hoc est refrigerium meū: ⁊ noluerunt audire. Et erit eis verbū domini: manda remanda: manda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicum ibi: modicum ibi: vt vadant ⁊ cadant retrorsum: ⁊ conterant̄ ⁊ illaqueentur ⁊ capientur. Propter hoc audite verbum dn̄i viri illusores: qui dominamini super populū meuꝫ qui est in hierusalem. Dixistis eni percussimus fedus cum morte: ⁊ cū inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cū transierit: non veniet super nos: qꝛ posuimus mendacium spem nostram: mendacio ꝓtecti sumus. Iccirco hec dicit dn̄s deus. Ecce ego mittam in fundamentis syon lapidem: lapidē probatum: angularem: preciosum: in fundamento fundatum. Qui crediderit: non festinet. Et ponaꝫ in pondere iudicium: ⁊ iustitiam in mensura. Et subuertet grādo spē mendacij ⁊ protectionem. Aque inundabūt ⁊ delebitur fedus vestrum cum morte: ⁊ pactum vestrū cum inferno non stabit. Flagellū inundans cum transierint: eritis ei in conculcationem. Quandocūq; pertransierit: tollet vos: qm̄ mane diluculo pertrāsibit in die ⁊ in nocte: ⁊ tm̄modo sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangustatum est enim stratū: ita vt alter decidat: ⁊ palliuꝫ breue vtrūq; operire nō potest. Sicut enim in monte diuisionuꝫ stabit dn̄s: sic in valle que est in gabaon irascetur vt faciat opus suū. Alienum opus eius: vt operetur opus suum: peregrinum est opus eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte constringantur vincula vestra. Cōsūmationem enim ⁊ abbreuiationem audiui a domino deo exercituum super vniuersam terram. Auribus percipite ⁊ audite vocem meam: attendite ⁊ audite eloquiū meū. Nunquid tota die arabit arans vt serat: proscindet ⁊ sarriet humum suam? Nōne cum adequauerit faciem eius: seret gith: ⁊ ciminum sparget: ⁊ ponet triticum per ordinem ⁊ hordeum ⁊ miliū ⁊ viciam in finib⁹ suis? Et erudiet illum in iudicio: deus suus docebit illum. Non eniꝫ in serris triturabit̄ gith: nec rota plaustri super ciminum circuibit: sed in virga excutietur gith: ⁊ ciminū in baculo panis aut cōminuetur. Verum non in perpetuum triturans triturabit illum: neq; vexabit eum rota plaustri: nec vngulis suis cōminuet eum. Et hoc a domino deo exercituum exiuit: vt mirabile faceret consiliuꝫ: ⁊ magnificaret iustitiam.

In pte ista cōminat̄ ꝯtra illos qui contēnebant prophetaꝝ vaticinia. Et p̄mo ꝯtra ꝯtemnētes in

A

presenti.2° ꝓra futuros temporibus Hieremie.30.cap. ¶ Ueh filij desertores ⁊c.¶ ꝑma in duas. In ꝑma cõtra illos de decẽ tribub⁹. In 2ª ꝓra illos de duabus.ibi¶ Uerus vsq; ⁊c.¶ Circa primũ tria facit.ꝑmo arguit culpã superbie¶ Ueh corone ga de multitudine superbiebant:que est corona vel gloria regis.2° culpã gule¶ ebrius efframs¶ Nauũ.3. Inebriaberis ⁊ eris desperata ⁊ q̃res tu auxilium ab inimico¶ Flori decidẽti.qui erant ¶temporibus latrie ¶errãtes a vino¶.idolatria.Ezech.7. Floruit virga:germinauit amygdalus.2° cõminatur penam.ibi¶ Ecce validus ⁊c.¶ Et circa hoc duo facit.ꝑmo ponit bostiũ fortitudinẽ¶ Ecce validus quãtum ad fortitudinẽ bostium quos iminet¶ sicut impetus ¶quãtum ad multitudinẽ.supra.17. Sonabũt populi sicut sonitus aquarũ.Scõdo ponit pene iflictionẽ.¶.deiectionẽ superbie¶ pedibus ¶⁊ exterminationes gloríe¶ erit flos quasi temporaneus ¶.i.tẽporibus vel primitiuus fructus.supra.18. Añ messem enim totus effloruit. Naum.3. Dẽs munitiones tue sicut ficus cũ grossis ꝑmo ponit iustoꝝ gloriam.¶alioꝝ de duabꝰ tribubus¶in die illa¶.¶.tẽporibus Ezechie destructis.10. tribubus:q̃tum ad tria:q̃tuz ad populi letitiã¶ corona¶ ex auro vel argẽto.contra hoc qõ dicit corone superbie ¶sertũ¶ de floribꝰ.Cõtra hoc qõ dicit¶ flori decidẽti.ifra 61.Et dare eis coronã pro cinere/oleũ gaudij pro luctu: palliũ laudis pro spiritu mestoris.q̃tuz ad regis iustitiã. ¶⁊ erit ¶ipse dñs spiritus. Hiere.23. Regnabit Rex ⁊ sapiens erit:⁊ faciet iudiciũ ⁊ iustitiam in terra.¶.q̃tum ad multitum potẽtiaz¶ ⁊ fortitudo ¶ga dñs pro eis pugnabit. supra.25.ga factus est fortitudo mea.¶ Uerum bi ⁊c.¶ Dic cõminatur cõtra illos de duabus tribubus.Et ꝑmo cõtra ꝑncipes.2° cõtra ciuitatẽ:vel cõtra populũ.ca.29. ¶ Ueh ariel ⁊c.¶ ꝑma in duas.ꝑmo ponit cõminationez. ꝛcõdo cõsolationem¶ auribus percipite¶Circa ꝑmum duo.¶ arguit peccatũ:⁊ cõminat simul interitus.ꝛcõdo excludit. ibi¶ ꝓpter hoc audite ⁊c.¶Circa ꝑmum duo. ꝑmo arguit in eis defectũ ¶scientie.2° ꝓceptuz doctrine.ibi¶ quia manda ⁊c.¶ Circa ꝑmuz ꝑmo arguit culpam: ponẽs primo errorẽ olim cõitet¶ Uerũ bi quoq; pre vino.¶Osee 4.Uinũ ⁊ ebrietas apostatare faciũt a deo. 2° doctoruz ¶sacerdos:ne scierũt¶q̃tuz ad ignorãtiam credẽdorum ¶errauerũt¶q̃tuz ad ignorantiã agendoꝝ¶ videntem ¶.¶.deũ qui oia videt.Unde est exꝑpõ eius qõ habeẽ Ezech. 23.Sacerdotes ꝓfanauerunt legẽ meam:⁊ polluerunt sanctuaria mea.3° ponit ignorãtie moduz¶ Dẽs eni mense¶ ga in templis idolis dedit¶ fortitudo¶.¶oium vitioꝝ aurpiũ.Prouer.16.Sicut canis qui reuertitur ad vomitum ⁊ sus lota in volutabro luti.2° cõminat penas execrationis.¶ Quẽ docebit¶Uñ ꝑmo ponit q̃stio¶ Quẽ docebit¶ q.d.ex quo vos sciam repulistis¶ audituz¶.¶.qõ audiui a domio.2° ponitur rñ°¶ Ablactatos¶.¶.bu mites ⁊ parulos simplices.Matth.11.Abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudẽtibus ⁊ reuelasti ea parulis: vel quo scũq; bonos seperatos a lacte concupiscentie. ¶ Nota super illo ✠bo ¶ebrius¶Oz mali inebriantur vino.ꝑmo mãlis liquoris. Eph.5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.2° carnalis delectationis.Prouer.8. Uenite inebriemur vino.3° ꝑsualis erroris.supra.19.Et errare fecerunt egyptũ in oi tẽpore suo sicut erat ebrius ⁊ vomens. 4° diuie punitionis.Treñ.3. Inebriauit me absinthio.Itẽ inebriañ sancti.ꝑmo lachrymis ꝓpunctionis.supra.16.Inebriabo te lachryma mea.2° calice cõpassionis.ps. Calix tuus inebrians q̃ preclarus est.3° incentiuo amoris.Can.4. Comedite amici ⁊ inebriamini.4° torrente felicis delectationis.ps. Inebriabuñ ab vbertate domus tue.¶ Itez nota sup illo ✠bo¶ corona superbie¶Oz coronantur mali ⁊ boni:mali coronantur.ꝑmo corona vane letitie.Sap.2. Coronemus nos rosis.2° rerũ opulentie.supra.23.Quis cogitauit hec sup tyrum quõdã coronatam.3° mundane potẽtie.Job.19. Spoliauit me gloria mea:⁊ abstulit coronam de capite meo.4° Superstitiose obseruantie. 2° Macñ.6. Cuz liberi sacra celebrarent:cogebañ edera coronati libero circuire. Itez coronañ sancti corona nuptiali.ifra.61.Quasi spõsum coronauit me corona.2° triumphali.2.Thes.2° Nõ coronabitur nisi qui legitime certauerit.3° regali.ifra.62.Eris corona glorie in manu dei tui.ps. Posuisti dñe in capite eius coronaz de lapide ꝑcioso.4° sacerdotali.Eccl.45 Corona aurea sup caput eius:exꝑssa signo sanctitatis.¶ Itez nota sup illo verbo ¶ablactatos lacte¶Oz est qõdaz lac qõ dz deseri.Et istud est multiplex.ꝑmo carnalis ꝓpiscẽtie.supra.11. In caterua reguli g ablactat⁹ fuerit manũ suã mittet.2° ꝑfecte iustitie.Gen.21. Crevit puer ⁊ ablactatus est.3° rudis doctrine.¶.Lozi.3. Tãq̃ parulis in Christo lac potũ dedi vobis.Et est lac qõ debet amplecti.ꝑmo pure consciẽtie.Treñ.4. Candidiores nive nitidiores lacte ꝑ nitorez.2° sane doctrine.ꝑter dulcorez.Can.4. Mel ⁊ lac sub lingua eius.3° eterne glorie.ꝑter facilẽ absorptionẽ. Josue.20.Possidete terrã fluẽtẽ lac ⁊ mel.¶ Quia mãda ⁊c.¶ Dic ponit ꝓpterea doctrine.Et primo ꝑ blasphemiã qua ꝓphetas detrahẽbãt:dicẽtes¶ Mãda ga bis cõmãdo vtebañ.supra.13. Mãdani sanctificatis meis:⁊ vocaui fortes meos in ira mea:⁊ supra.23. Dñs mandauit aduersus chanaã vt ꝓtereret fortes ei⁹.supra.45. Mandabo nubibus ne pluãt super eã imbrez¶ Expectu ¶bic ꝑmittendo.Abacuch.2. Si morã fecerit expecta eum:qa veniens veniet.Et addit penã¶ in loquela ¶.¶ita carebitis intellectu ꝓpheticoruz:ac si aliquis loqueret vobis mouendo labiũ nñ:⁊ lingua extranea.Uel statim iferet vobis plagas.De ista locutione.Sap.2. Cõtumelia ⁊ tormento interrogemus illũ.2° quãtum ad obediẽtiam.¶ Lui dixit¶ Uñ ꝑmo ponit ꝓceptũ¶ hec requies¶Matth.25.Qõ vni ex minimis meis fecistis/mihi fecistis. 2° ꝓceptum¶⁊ noluerũt¶Ezech.3°. Domus aũt israel noluit audire te:quia nolũt audire me.3° cõminatur interitũ¶ ⁊ erit eis¶.¶.ꝓ verbis suis banc penã patiẽñ.Matth.12.Ex ✠bis tuis te iudico serue neq̃¶ vt vadant ¶in iterium.¶ Propter hoc ⁊c.¶ Dic excludit remediũ.Et ꝑmo ponit duo remedia.¶.vnũ in quo cõfidebant.¶.pactũ cũ idolis.Uñ ponit pactũ¶ ꝓcussimus fedus cũ morte¶.¶.cũ diabolo.Job 40. Nunqd feriet tecũ pactũ:⁊ accipies eũ seruuz sempiternũ.Et pacti fructũ¶ flagellũ inundans¶.¶.persecutio ¶medaciuz¶.¶.idolũ:qp vos ꝓphete dicitis medaciuz.ꝑa. In labore boium nõ sunt:⁊ cũ boibus nõ flagellabuñ.¶. 2ᵐ est remediũ qõ de⁹ sanctis parat.¶.Chim.¶ Ecce ego¶ ps. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes¶ Qui crediderit nõ festinet ¶sed expectet.Abacñ.2. Si moram fecerit expecta cũ.Et hoc ꝓtra maloꝝ blasphemiam.¶ Et ponaz ⁊c.¶ Dic excludit vtrũq; victoꝝ remedioꝝ. Et ꝑmo primũ.2° 2ᵐ.ibi¶ coangustatũ ⁊c.¶ Circa primũ tria.primo ponit exclusionis instũ iudiciũ¶ ponã¶ Sapi.11. Dia in numero ⁊ pondere fecisti.2° excludit pactũ¶ Et subuertet grando ¶tribulationis.Et ponit q̃tuor cõtra oia q̃ supra dixerat. Job.4. Spes hypocrite pibit. 3° exclusionis fructum¶ ⁊ nñmodo ¶supra.26. Dñe in angustia q̃sierunt te.¶ Coangustatũ ⁊c.¶bic excludit 2ᵐ remediũ.Et primo ponit in eis ipedimentũ:q̃re nõ valeat eis¶ coangustatũ ¶logtur ꝑm ¶¶litudinẽ adultere:que nõ potest eodem loco habere vir ⁊ adulteruz:ita nec ipsi idolis cultũ exhibere ⁊ diuinũ auxiliũ obtinẽ.ꝑ⁹ Lozi.10. Nõ potestis mense dñi participes esse ⁊ mense demonioꝝ.2° po-

nit liberātis aduentū[Sicut in monte diuisionū]Tangit historiaz que habet 2ª 'Reg.5.[Sicut in valle]3° excludit misericordie auxilium[vt faciat opus suum]i.vt misereat nobis sicut tūc interrogatiue.Et rīdit[Alienū] ps.Miserationes eius sup oia opera eius[Et nunc nolite ꝛc.]Dic cōcludit sanū ꝛ salubre ꝯsilium.Et p̄mo ꝓhibet illusionē[Nolite illudē.vincula]captiuitatis.Prou. 3°Ipse deludet delusores ꝛ mānsuetis dabit gr̄am.Et assignat rōnem[Cōsūmationē eni ꝛc.]Auribus percipite ꝛc.]Dic ponit ꝯsolationem.Et p̄mo excitat attētionē. [Audite]Deut.23.Audite celi que loquor audiat terra verba oris mei.2° ponit ꝯsolationem sub similitudie agricultoris[Nūqd tota die ꝛc.]Per quez ostēdit tria.i.punientis dei intētionē:ga vt fructificemus sicut arator:vt serat[Eyth]genus leguminis siue cymino.2° iudicij discretionez:ga alio modo punit bos ꝛ illos:sicut rusticus alio mō excutit triticum ꝛ eyth[Et erudiet panis].i.frumētū.3° penaz cessationē quātū ad bos qui corrigūtur. [Uerūtamē].i Cor.9.Debet in ꝑe arare qui arat.3°ponit exponē:ꝛ hec[a dño]ps.Mirabilia opera tua.

¶ Capitulum.XXIX.

Ue ariel.Ariel ciuitas quā expugnauit Dauid.Additus est ānus ad annū:solēnitates euolute sunt. Et circundabo ariel:ꝛ erit tristis ꝛ merēs:ꝛ erit mihi quasi ariel.Et circundabo quasi sphērā in circuitu tuo:ꝛ iaciā cōtra te aggerem:ꝛ munimenta ponā in obsidionē tuā.Humiliaberis:de terra loq̄ris:ꝛ de humo audiet̄ eloquium tuū:ꝛ erit quasi phitonis de terra vox tua:ꝛ de humo eloquiū tuū mussitabit:ꝛ erit sic̄ pulvis tenuis:multitudo ventilātiū te:ꝛ sicut fauilla p̄tranfiens multitudo eoz qui cōtra te p̄cualuerūt:eritq̄ repēte confestim a dño exercituum visitabit̄ in tonitruo ꝛ cōmotione terre:ꝛ voce magna turbinis ꝛ tempestatis:ꝛ flāma ignis deuorātis:ꝛ erit sicut somniuz visionis nocturne multitudo oīum gētiū q̄ dimicauerūt cōtra ariel:ꝛ oēs qui militauerūt ꝛ obsederūt ꝛ p̄ualuerūt aduersus eaz. Et sicut somniat esuriēs ꝛ comedit:cū autē fuerit exp̄gefactus vacua est aia eius.Et sic̄ somniat sitiens bibit:ꝛ postq̄z fuerit exp̄gefactus lassus adhuc sitit:ꝛ aia eius vacua ē: sic erit multitudo oīum gētiū que dimicauerūt cōtra mōtez syon.Obstupescite ꝛ admiramini:fluctuate ꝛ vacillate:inebriamini ꝛ nō a vino:mouemini ꝛ non ab ebrietate:qm̄ miscuit vobis dñs spiritū sopōris.Claudet oculos vestros:pphetas ꝛ p̄cipes vīos: que videt visiōes opiet.Et erit vobis visio oīuz sicut ꝓba libri signati:que cū dederint scienti lr̄as:dicent lege istū:ꝛ respōdebit:nō possum:signatus est enim.Et dabitur liber nescienti lr̄as diceturq̄z ei:lege:ꝛ rīdebit:nescio lr̄as.Et dixit dñs.Eo q̄ appropinquabit ppls iste ore suo:ꝛ labijs suis glorificat me:cor aūt eius longe est a me:ꝛ timuerunt me mandato hoīum ꝛ doctrinis: ideo ecce ego addam:vt admirationem faciā populo huic miraculo grādi ꝛ stupēdo. Peribit.n. sapientia a sapiētib⁹ eius:ꝛ intellectus prudētiuz eius abscōdetur. Ueh q̄ profundi estis corde:vt a dño abscondatis ꝯsilium:quorū sunt in tenebris opera:ꝛ dicūt.Quis videt nos:ꝛ qs nouit nos? Peruersa est hec vestra cogitatio:quasi si lutū cōtra figulū cogitet:ꝛ dicat opus factori suo:nō fecisti me: ꝛ figmētū dicat fictori suo:nō itelligis.Nōne adhuc in modico ꝛ in breui cōuertetur Libanus in chermel:ꝛ chermel in saltuz reputabit̄? Et audiēt in die illa surdi verba libri: ꝛ de tenebris ꝛ caligine oculi cecorū videbūt.Et addent mites in dño letitiā:ꝛ pauperes hoīes in sancto israel exultabūt:qm̄ defecit qui p̄ualebat:ꝯsummatus est illusor:ꝛ succisi sunt oēs qui vigilabant sup̄ iniqtatē: qui peccare faciebāt hoīes in verbo:ꝛ arguenti in porta supplantabāt ꝛ declinauerunt frustra a iusto.Propter hoc hec dicit dñs ad domū Jacob q̄ redemit Abraā.Nō mō cōfundet̄ Jacob:nec mō vultus eius erubescet:sz cuz viderit filios suos opa manuum meaz:i medio sui sanctificātes nomē meū: ꝛ sanctificabūt sanctū Jacob ꝛ deum israel p̄dicabunt:ꝛ scient errantes spū itellectū: ꝛ mussitatores discent legem.

In parte ista ponit cōminationē cōtra populū siue contra ciuitatē.Et diuidit̄ in ꝑtes duas.In p̄ma cōminat̄ penā tēporalis destructiōis.In 2ª penaz spūalis excecationis.ibi[Obstupescite ꝛc.]Circa p̄mum duo.p̄mo cōminat̄ destructionez.In 2° ponit q̄dēcunq̄z ꝯsolationē.ibi[Et erit sicut somniuz ꝛc.]p̄ma in duas.In p̄ma ponit destructionē hierusalē p babylonios.In 2ª per 'Romanos.ibi[Et circūdabo ꝛc.]Circa p̄mā tria.p̄mo cōmemorat pristinaz dignitatem.[Ariel].i.leo dei:ga dei virtute tēporibus Dauid ꝛ Salomonis nullū timebat:sicut nec leo.Prouer.30.Leo fortissim⁹ bestiarum ad nullius pauebit occursuz:vel pp altare holocaustoz qō ibi erat:qō consumebat alalia sicut leo.Et sic scribit Ezech.43.Ipsi autem ariel q̄tuor cubitoz ꝛc.Uel forte ꝓp figurā:ga erat sita in modum leonis.[Expugnauit]2ª 'Reg.3.Nam leonez ꝛ vrsum expugnauit.2° ponit destructionē ponens triū festoz cessationē[Addit⁹.q.d. multis annis[euolute].i.perierūt.Osee.3.Sedebūt dies multos absq̄z sacrificio:ꝛ ephot obsidionē.[Et circūuallabo].s.chaldeis.Ezech.3.Et ordinabis aduersus eaz obsidionē ꝛc.Et inuit expugnationez ex tristitia[Et erit tristis]3° ponit reparationē factā sub Jesu sacerdote magno ꝛ alijs:de qua habet̄ in Esdra per totū.[Et erit mihi]q.d.

Obiectio.

Solutio.

Contra iudeos.

B

bi ⁊ q.d. Umbrā pristine dignitatis retinens. Sz contra. Aggei. 2. Magna est gloria domꝰ istius nouissime plusq̄ prime. Et dicēdum q̄ hoc dicit̄ pp hoc q̄ fuit visitata ab ipso filio dei corporaliter. ¶ Et circūdabo] Dic cōminat̄ destructionē per Romanos. Et circa hoc q̄tuor ponit. ⁊ obsidionē [Et circūdabo quasi ſpberā] i. i circuitu. Luc. 19. Circūdabunt te inimici tui vallo. Abacb. j. Super oēm munitionē ridebit ⁊ comportabit aggerē. 2° obsessoꝝ humiliationem [humiliaberis.] Et humiliatiōis signū [de terra loqueris] i. ita ac sub terra esses etiaz audieris humiliter: verba ſerēs pbitonis: qui sil̄ter incantabāt. Sopho. 3. Auferam de medio tui maliloquos superbie tue. Uel humiliationis meritū arguēs in eis peccatum auaritie [de terra loqueris] ⁊ idolatrie [Et erit q̄si pbitonis.] 3° ponit hostiū multitudinē [Et erit sic̄ pulvis] Joelis. 2. Sens ascendit: vel hostiū destructionē: sicut supra. 17. Rapiet̄ sicut pulvis mōtiū a facie vēti. 4° ponit ipsam destructionē [eritq; repente] metaphorice: ꝓpter hostiū ferocitatē. Dicre. 4. Quasi nubes ascēdet: ⁊ quasi tempestas: currus eius velociores aglis [Et erit sicut somniū ⁊c.] Dic adhibet q̄daz ꝓsolationem exhortiū pena. [Et sicut ros] vana: in nihilū ibunt non reportantes aliqō cōmodum de destructione inde: sicut nec esuriens vel sitiens ex cibo vel potu somniato. Eccl. 34. Uana spes ⁊ mēdacium insensato viro: ⁊ somnia ex tollunt imprudētes. Zach. 12. Ponā hierl̄m salē lapidē oneris cunctis populis. ¶ Nota sup illo Xpho. [Et erit sicut somniū.] Ex aliqd dicit̄ somniū. primo ꝓpter vanitatem Eccl. 34. Quasi qui appbendit umbrā ⁊ persequit̄ ventum: sic ⁊ qui attendit ad visa mēdacia. Scōm hoc visio somnioꝝ. 2° ꝓpter brevitatē. Job. 20. Uelut somniū ad volans nō inueniretur. 3° ꝓpter cognitionis obscuritatē. Job. 33. Per somniū in visione nocturna: quādo solet sopor occupare hoies: ⁊ dormiūt in lectulo suo: tunc aperit aures viroꝝ: ⁊ erudiens coꝝ instruit disciplina. 4° pp animę pernersitatē. ifra. 36. dormientes ⁊ amantes somnia.

C

¶ Obstupescite ⁊c.] Dic cōminat̄ penā excecatiōis. Et primo predicit excecationē iudeoꝝ. 2° ꝓuersionē gētium. ibi [Nōne adhuc ⁊c.] Circa primū duo facit. primo ponit excecationē. 2° ipsius rōnem assignat. ibi [Et dixit dominus ⁊c.] Circa primū tria. primo predicit excecationem ponēs ea que turbant iudiciū rationis. [Obstupescite] ex ꝓsideratione maloꝝ culpe vel pene. Dicre. 2. Obstupescite celi super hoc: ⁊ porte celi desolamini vehementer [⁊ admiramini] ex ꝓsideratione magnorum. ps. Mirabilia opera tua [fluctuate] ex incertitudine eligendoꝝ. Jac. 1°. Qui enim hesitat: similis est fluctui maris qui a vento movet̄ ⁊ circūfertur [vacillāte] ex incōstantia ꝓpositorum. Job. 4. Uacillantes cōfirmauerūt manus tue [Inebriamini] ex anxietate doloꝝ. Abacb. 2. Bibe tu quoq; ⁊ cōsopire circūdabit te calix dextere dñi. 2° ponit excecationis modū [qm̄ miscuit] i. sicut vinū mistū ꝓpinauit [oculos vestros]. s. ꝓphetas. supra. 15. Dñs miscuit in medio eius spm̄ vertiginis. 3° ponit excecatiōis effectū: ga libroꝝ sacre scripture in visiones oium ꝓphetaꝝ nō intelligent [Et erit vobis] Apoc. 5. Uidi in dextera sedētis librū signatus ⁊c. ¶ Et dixit dñs ⁊c.] Dic ponit cām excecationis. s. petrā ipsoꝝ. Et p̄ in affectu. 2° in intellectu. ibi [Ueh qui profundi ⁊c.] Circa p̄m duo facit. p̄ culpā diuini contēptus. [Coꝝ aūt eoꝝ ga palliāt Xbis [labus] humanis obseruantijs] Et timuerūt] Dicre. 12. Prope es tu ozi coꝝ: ⁊ lōge a renibꝰ eoꝝ. Matth. 15. Irritū fecistis mādatum dei pp traditiones vestras. 2° penā [Ideo ecce ego. grandi] ſm coꝝ reputationē: vel quōdā. [Peribit n. sapiētia] Abd. Perdam sapientiam sapientium ⁊ prudētiaz prudētiū reprobabo. p° Lozi. p. [Ueh q̄ profundi ⁊c.] Dic ponit peccatū ex parte intellectus: ga nō credebant dei prudentiā q̄ sciret ea que circa nos agunt̄. Et circa hoc duo facit. primo ponit̄ erroris excogitatio. Dicebāt aūt deū latere pp cordis profunditatē vbi sua prava cōsilia ptractabāt. Unī dicit. [Ueh q̄ profundi ⁊c.] Dicre. 17. Profundū est cor hois ⁊ inscrutabile: ga cognoscet illud? Et pp obscuritatem loco. in q̄bus prava opera exercebant. Unī dicit [Quoꝝ sunt] Joā. 3. Omis qui male agit odit lucem. Eccl. 16. Nō dicas a deo abscōdar. 2° ponit iusta increpatio [Peruersa est. nō fecisti] q̄a deus cognoscit: inq̄tū est cā rei. ifra. 55. Ueh qui ꝺicit factori suo. infra. 64. Et nūc dñe pr noster es tu nos Xo luti ⁊ fictor noster tu et opera manuū tuaꝝ oēs nos. ¶ Nōne ⁊c.] Dic ꝺicit̄ gens tuū ꝓuersionē. Et circa hoc tria facit. primo ꝺicit conuersionē ad gratiā [libanus] i. gentes: ga mons erat in terra gentiū [in carmello] in grām quā iudei p circūcisionem habebāt: ga inter sciam circūcisionis [in saltū] i. in sterilitatē in qua prius erāt gentes. ifra. 37. Saltum carmeli eius ego fodi: ⁊ bibi aquā. Ad sacram sciam [surdi]. q. gentiles qui prius nō audierāt Xba legis. Matth. 10. Leci vidēt. Jo. 9. In iudiciū veni in hūc mūdū vt qui vt q nō vident videāt: ⁊ q̄ vident ceci fiāt. Ad spūalem letitiam [⁊ addent] ihe. Lembor ⁊ exultabo in te: psallam nomini tuo altissime. 2° assignat ꝓuersionis occasionē: vel rōnē: ex casu diaboli [qm̄ defecit. qui prualebat] p potentiā [illusoꝝ] deceptoꝝ per astutiā. supra. 16. Cōsumatus est miser ōfecit q̄ ꝓualebat terraz: cecitate iudaici ppli: ga cecitas ex parte ꝓtigit in ifrl̄. Ro. 11. [Succisi sunt. q vigilabāt] stultioꝝ ad malū. Prouer. 4. Nō enī dormiūt nisi male fecerint [qui peccare] prauis exēplis ⁊ doctrinis [arguēte] ihū ad disciplinę ꝓfectum. Amos. 5. Odio habuerunt corripiētē in porta [declinauerūt] ihū ad peccati vanitatē: ga frustra est q̄ nō ꝓsequit̄ finē. Sap. 5. Quid nobis profuit superbia aut diuitiaꝝ iactātia q̄d contulit nobis: 3° ponit iudeoꝝ reuersionē in fine mūdi cum dicit. [Propter B dec dicit dñs. qui redemit Abrāā.] Gen. 12. [Nō mō] i. in hoc tēpore [ꝓfundet] bona ꝓfusiōe. Ecc. 4. Est ꝓfusio adducēs gloriā ⁊ grām [filios] Apostolos [missitatores] i. qui primo murmurabant. supra. 27. Qui egredient̄ ipetu a Jacob: ⁊ florebit ⁊ germinabit isrl̄. Ut pōt aliter exponi de ꝓsperitate que eis ꝓmittit̄ destructo Senacherib: vel Nabuchodonosor [carmelus. i. saltum] i. tāta erit fertilitas terre promissionis q̄ fertilitas [carmeli] reputabit̄ sterilitas in cōparatione eius [illusoꝝ] Senacherib vl̄ Nabuchodonosor [filios suos] tres pueros in camino ignis: vel q̄a pueri ipsoꝝ faciēt laudē nois mei q̄ ipsi in iuuēute sua non fecerunt.

¶ Capitulum. XXX.

VEh filij desertores dicit dñs: vt faceretis ꝓsiliū ⁊ nō ex me: ⁊ ordiremini telā ⁊ non per spiritū meum: vt adderetis pctm̄ sup pctm̄: q ambulatis vt descēdatis in egyptū: ⁊ os meuz nō interrogastis: sperātes auxiliū in fortitudine pharaonis: ⁊ hītes fiduciaz in vmbra egypti: ⁊ erit vobis fortitudo pharaonis in ꝓfusionē: ⁊ fiducia vmbre egypti in ignominiā. Jerant enī in taphnis principes tui: ⁊ nūtij tui vsq; ad thanes puenerunt. Oēs ꝓfusi sunt sup pplo: q eis pdesse non potuit. Non

fuerũt in auxiliũ: ⁊ in aliquã vilitatẽ: sed in ꝓfusionẽ ⁊ in opprobriũ. Onus iumẽtoꝝ austri. In terra tribulationis ⁊ angustie: leena ⁊ leo: ex eis vipera ⁊ regulus volãs: portãtes sup humeros iumẽtoꝝ diuitias suas: ⁊ super gibbũ camelorꝝ thesauros suos: ad ꝑplm qui eis ꝓdesse nõ poterit. Egyptus. n. frustra ⁊ vane auxiliabit. Ideo clamaui super hoc supbia tm̃ est: quiesce. Nunc ingressus scribe ei super buxũ: ⁊ in libro diligẽter exara illõ: ⁊ erit in die nouissimo in testimoniũ vsq; in eternũ. Populus enĩ ad iracũdiã ꝓ nocans est: ⁊ filij mẽdaces: filij nolẽtes audire legẽ dei. Qui dicũt videntibus nolite videre: ⁊ aspicientibus nolite aspicere nobis ea que recta sunt. Loquimini nobis placẽtia: videte nobis errores: auferte a me viam: declinate a me semitã: cesset a facie nostra sanctꝰ israel. Propterea hec dicit sanctꝰ isrl̃. Pro eo q̃ reprobastis verbuz hoc: ⁊ speraſtis in calũnia ⁊ in tumultu: ⁊ inixi estis sup eo: ꝓpterea erit vobis iniquitas hec: sicut ruina ꝓtritio cadens: ⁊ repsita in muro excelso. Cuĩ subito dũ nõ sperat veniet ꝓtritio eius: ⁊ cõminuet sicut cõteritur lagena figuli cõtritione pernalida: ⁊ nõ inuenietur de fragmẽtis eius testa in qua portet igniculus de incendio: aut hauriat parũ aque de fouea: ga hec dicit dñs deus isrl̃. Si reuertamini ⁊ quiescatis: salui eritis. In silentio ⁊ in spe erit fortitudo vra. Et noluistis ⁊ dixistis. Neq; q̃: sz ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et super veloces ascẽdemus. Ideo velociores erũt qui persequent̃ vos. Mille homines a facie terroris vnius: ⁊ a facie terroris qnque fugietis: donec relinquamini q̃si malus nauis in vertice mõtis: ⁊ quasi signuz sup collẽ. Propterea expectat dñs vt misereat vestri: ⁊ ideo exaltabit parcẽs vobis: qa deus iudicij dominꝰ. Beati oẽs q̃ expectãt eũ. Populus enĩz syon habitabit in hierusalez. Plorãs nequaq; plorabis: miserãs miserebit tui. Ad vocem clamoris tui statim vt audierit rñdebit tibi. Et dabit tibi dñs panẽ arctũ ⁊ aquã breuẽ ⁊ non faciet auolare a te vltra doctorẽ tuũ: ⁊ erũt oculi tui videntes ꝑceptorẽ tuũ: ⁊ aures tue audiẽt verbũ post tergũ mouentis. Hec est via: ambulate in ea: ⁊ nõ declinetis neq; ad dexterã neq; ad sinistrã. Et cõtaminabis laminas sculptilis argẽti tui: ⁊ vestimẽtũ cõflatilis auri tui: ⁊ disperges ea sicut immundiria mẽstruate. Egredere dices ei. Et dabit pluuia semini tuo vbicũq; seminaueris in terra: ⁊ panis fruguz terre erit vberrimus ⁊ piguis. Pascent̃ in possessiõe tua in die illo agnus spacioſe: ⁊ tauri tui ⁊ pulli asi norꝝ qui opant̃ terrã: cõmistũ tmigma comedẽt sicut in area ventilatũ est. Et erũt sup oẽm mõtem excelsum: ⁊ sup oẽm collẽ eleuatum riui currentiũ aquarꝝ: in die interfectionis multorꝝ cũ ceciderint turres. Et erit lux lune sicut lux solis: ⁊ lux solis erit septempliciter sicut lux septẽ dierũ: in die qua alligauerit dominus vulnus ꝑpli sui: ⁊ ꝑcussurã plage eiꝰ sanauerit. Ecce nomẽ dñi venit de lõginquo: ardẽs furor eius ⁊ grauis ad portãdũ. Labia eiꝰ repleta sunt idignatiõe: ⁊ lingua eius quasi ignis deuorãs. Spũs eiꝰ velut torrẽs inundãs vsq; ad mediũ colli: ad pdẽdas gẽtes in nihilũ: ⁊ frenũ erroris qđ erat in maxillis populorꝝ. Canticũ erit vobis sicut vor sanctificate solẽnitatis: ⁊ letitia cordis sicut qui pergit cuz tibia vt ire in mõtem dñi ad fortẽ israel. Et audire faciet dñs gloriaz vocis sue: ⁊ terrorẽ brachij sui ostẽdet in cõminatione furoris: ⁊ flãma ignis deuorantis. Allidet in turbine: ⁊ in lapide grandinis. A voce enĩ dñi pauebit assur virga percussus: ⁊ erit trãsitus virge fundatꝰ quã requescere faciet dñs sup eũ: in tympanis ⁊ cytharis: ⁊ in bellis ꝑcipuis expugnabit eos. Preparata est enim ab heri ropher: ⁊ a rege preparata profunda ⁊ dilatata. Nutrimenta eiꝰ ignis: ⁊ ligna multa: flatus domini sicut torrẽs sulphuris succendens eam.

In parte ista cõminatur prophẽta contra illos q̃ contẽpserunt ꝓphetam Hieremie euntes in egyptum contra eius consilium: sicut habet Hier. 43. Et dividitur in duas. In ꝑma cõminatur contra iudeos trib. In 2ª contra iudeos ⁊ egyptios simul de quib⁹ confidebant. 31. cap. ¶ Ueh qui descendunt 2c̃. ¶ Uel sm glo. In ꝑma parte prohibet descensuz. In scda cõminat penam contra descendentes. ꝑma in duas. In ꝑma ponit cõminationem. In secũda consolationẽ. ibi¶ Propterea expectat ¶ ꝑma in duas. In prima arguit descensum. 2ª arguit precepti cõtẽptum. ibi¶ Ideo clamaui 2c̃. ¶ Circa ꝑmum tria arguit in eis. ꝑmo trineris dispositionẽ: ponẽs propositum¶ vt faceretis consilium. telam ¶ prauam machinationem. ⁊ consequentem effectuz¶ vt adderetis ¶. 2. ꝑalip. 28. Quare vulnus addere peccata super peccata. 2º ponit consilium executionem quantum ad vie incessum¶ qui ambulatis ¶ qui incessus deformatur per contẽptum diuini cõsilij¶ habentes fiduciaz os meum. ¶ Prophetam Hiere. 15. Si separaueris pecioſum a vili: q̃si os meuz eris: quia que dixit: facere noluistis. Et per fiducia humani auxilij¶ habẽtes fiduciaz ¶ Hiere. 17. Maledictus

ledictus qui ꝓfidit in homine: et ponit carnem brachium
suū. Et ponit effectum. Et erit vobis. Osee. 4. Gloriam
eoꝝ in ignominiam cōmutabo. Unde ḡtus ad vie ter-
minū. erant eni in taphnis que est mn in alia parte egy-
pti: quasi timētes in primis terminis remanere. Dier. 2.
Quid tibi vis in via egypti vt bibas aquam turbidā. Et
ostendit spei defectum. Omnes cōfusi sunt ꝑs. Nolite
confidere in principibus in filiꝝ hoium in quibus non
est salus. 3° describit rerū asportationem. Onus iumen-
toꝝ. Cōminans primo destructionē egypti onus filioꝝ
iuda. iumētoꝝ. ꝓpter soliditatem: vel ga sicut iumenta
res suas deferebant. austri. quia ad austrum fugerūt: vel
quia in australi parte erat eoꝝ habitatio. In terra tribu-
lationis in egypto que hebraice dicit meyray qō inter-
pretat tribulatio vel angustia. Diere. 42. Hadius quē
vos formidatis ibi. cōprehēdet vos in terra egypti: et fa-
mes ꝓ qua estis solliciti adherebit vobis in egypto: et ibi
morieminī. 2° ponit asportantiū conditionē. Leena. ꝓ-
pter ferocitatē. leo. ꝓpter audacie ꝓsumptionē. vipa.
ꝓpter crudelitatē. regulus volās inō qꝝ habeat ꝓpriam:
sed qnia insilit in faciem hois: ꝓpter velocitatē ad ma-
le faciendum. Sophon. 3. Principes eius quasi leones. 3°
rerum asportationē. portantes. 4° laboris frustrationē
[ad populum ꝑs. Uana salus hominis. ¶ Ideo clama
ui rē. Dic arguit in eis diuini precepti cōtēptum. Et pri
mo ostendit quo contēpserint diuinum ꝓceptum. In 2°
quo contēpserint salubre consilium. ibi. ga hec dicit do-
minus rē. Circa ꝑmum tria ponit. ꝓmo diuinū ꝓceptuꝫ.
2° populi cōtēptum. ibi. Populus enim rē. 3° cōminat
contēnentibus mortē: vel mortis incertuꝫ. ibi. Propte-
rea hec dicit rē. Primo ꝓceptum: ga. Sinutile est me in
egyptū. quiesce in terra tua. Dieſ. 14. Hec dicit dns po
pulo huic qui dilexit mouere pedē suum. et non quieuit:
et dño non placuit. 2° ponit precepti cōfirmationē. Nūc
ergo rē. Tu Esaias. ingredlius ꝑ ꝓphēticam visionē:
vel tu Dieremias. ingredlius in egyptū cum populo: sic
legitur Dier. 43. 3° assignat cōfirmationis fructuꝫ. Et
erit in die illa. Exo. 17. Scribe ℞ ob monumētū. ¶ Po
pulus rē. Dic ponit populi contēptū. Et ꝓmo ꝑm qꝝ cō
tenebant deū. ad iracundiam. quātum ad peccatū trans-
gressionis. Ezech. 2. Noli eē exasperās sicut domus isrl
exasperatrix est. mendaces. ꝗtum ad peccatuꝫ locutio-
nis: ga promiserunt Dieremie obedientiā quā seruare no
luerunt: vt habet Diere. 42. ꝑs. Filii alieni mentiti sunt
mihi. Nolentes. ꝗtum ad peccatū omissionis. Prouer.
18. Qui obturat aurem suaꝫ ne audiat legem: oratio eius
erit execrabilis. 2° ponit ꝓcēptuꝫ ꝓphetarum. qui dicūt
videntib⁹. ꝑm qꝝ interdicebant eis ꝓprium offiū. Amos
7. Qui vides: gredere: fuge. Inquātū inducebant eos ad
mēdacium. loquimini. 3. Reg. vlti. Ecce sermones pro-
phetarū ore vno: regi bona ꝓdicunt. declinare ꝗtum
prohibebāt diuine cognitionis ℣bum. Job. 21. Qui dixe
rūt deo recede a nobis. sciam viarum tuarum nolumus.
¶ Propterea hec dicit rē. Dic cōminat eis interitum
subitū: resumens culpā: vt iustior appareat pena. pro eo
qꝝ reprobastis. Pena autē adiūgit. ibi. Propterea erit
vobis. significās penaꝫ subitaneam ꝑ similitudinem rui-
que diu latet in pariete: qui tandē subito cadit. qm subi-
to. ꝑs Thessal. 5. Cuꝫ eni dixerint pax et securitas: tūc su-
perueniet eis repentinus interitus. Et dicit et penā vali-
dā. Et cōminuet. sub simile cōfractiōis lagene cui⁹ nul-
la testa remanet integra ad aliqd valēs. sed igne portā-
dum: et ad aquā hauriēdā. supra. 24. Cōfractiōe cōfrin-
get terra. ¶ Nota super illo verbo. Quiesce. Et gesce-
re dz hō: primo a peccati actu. supra ꝑ. Quiescite agere p-
uerse: discite benefacere. 2° a vagādi cursu. Diere. 14. Hec
dicens populo huic qui dilexit mouere pedes suos: et non
quieuit. 3° ab inordinato appetitu. infra. 47. Cor ipm q̄si
mare feruens qō gescere non pōt. 4° a ꝓsumptuoso ite-
lectu. Eccl. 8. Cum cōsūmauerit hō: tūc incipiet. ¶ Quia
hec dicit dns rē. Dic arguit in eis diuinū ꝓsiliū cōtēptū.
Et circa hoc tria ponit. primo ꝓsiliū. Si reuertamini. in-
fra. 45. Cōuertimini ad me: et salui eritis. 2° ꝓcēptuꝫ. Et
dixistis. ideo fugietis. hoc est ℣bum dñi. Deut. 28. Per
vnā viaꝫ gradiemur. Et sup veloces ascēdemus. Uox
populi rebellis. ideo velociores. vox dñi. Treñ. 4. Ue-
lociores fuerūt ꝑsecutores nostri aquilis celi. 3° cōminat
meritū. mille. egyptꝰ. vnius. Isaldei. fugietis. Joēs vos
iudet. quinque. Isaldeoꝝ. Deut. 32. Quō ꝑsequebat vn⁹
mille: et duo fugarent decē millia. quasi. malus in signū
euitandi naufragū. supra. 6. Erit in ostēsiōe sicut terebin
thus: et sicut querctus que expādit ramos suos. ¶ Propte-
rea expectat rē. Dic ponit ꝓsolationē. Et circa hoc duo
facit. primo. ꝓponit misserendi ꝓpositū. 2° exegitur miseri-
cordie beneficiū. ibi. Populus eni rē. Circa ꝑmuꝫ tria.
primo misserendi ꝓpositū in deo. ꝓptercā expectat. non
ex toto ꝺstruēs vos. Osee. 5. Dies multos expectabis me.
2° ingratoꝝ iudiciū. et ideo exultabit. Isaias in iustus
apparebit punicns vos ingratos suis beneficijs. supra. 5.
Exaltabit dñs exercituū in iudicio. 3° bonoꝝ premium.
Beati oēs. Luc. 12. Uos similes hosibus expectātib⁹
dñm suū. ¶ Populus eni rē. Dic exegitur misericordie
beneficium. Et primo in eoꝝ exaltationē. 2° in hostiū oppi-
sionē. ibi. Ecce nomē rē. Circa ꝑmū duo. primo sublatio-
nem maloꝝ contra exilij captiuitatem. Populus enim
Tempore Zorobabel. Uel potius mistice tonaꝫ ꝑs. Nō
cōmouebitur in eternū g habitat in hierusalē. Cōtra tri-
stitie anxietatē. Plorans ploraū. nequaq̄ plorabis. semp
sed qnq; liberaberis. supra. 25. Auferet lachrymā tuam
ab omni facie. Cōtra dei indignationē. miserans ꝑs. In-
uocabit me et ego exaudiaꝫ eū. Contra paupertatē. et da
bit ei dñs. Et est sensus. Modico victu erunt contenti.
Eccl. 29. Initiuꝫ hois panis et aqua: vel quia in reditu de
babylone penuriam passi sunt. Mistice ꝑm glo. 2° ponit
collationem bonorum. Uñ. faciet. Et primo spiritualiū
quātum ad electaꝫ doctrinam describens doctorē. Auo
lare. i. recedere. doctorem. Esdram: cuius doctrina ad-
huc vsuꝫ: vel Chim. post tergū. sicut fugiēs quādo ab
insequēte reuocat. Joel. 2. Dedit nobis dns doctoreꝫ iu-
stitie. Et ponit doctrinā. hec via. Numeri. 20. Uia regia
gradiemur. Et etiā quantum ad debitā dei culturaꝫ. Et
ꝓaminabis in vlus cōes rediges. 4. Reg. 23. Contami
nauit excelsa et demolitus est ea. vestimētum. Joēm oma
tum idoli. 2° quātum ad temporalia bona. Uñ dicit egre
dere. i. a spiritualibus ad temporalia. Et primo ꝓmittit
terre fertilitatem ꝓmittens cām. dabit pluuia. Osee. 2.
Descendere faciet ad vos imbreꝫ. Et effectū ḡtuꝫ ad ci-
bos hoium. et panis fruguꝫ. Gen. vlti°. Asser panis pin-
guis ꝑs. Adipe frumēti saciat te. ḡtū ad pascua armēto-
rum. Pascet agnus. ḡtuꝫ ad oues. Tauri. ḡtū ad bo-
ues. Et in vtrisq; notat fecunditatē ponens filios. Et ḡtū
ad annonā iumentoꝝ. et pulli asinoꝝ. migma. hordeū cuꝫ
pallea purgatū qō prius cōmistū comedebant. 2° pmit-
tit aquarum vbertatē. Et erunt iudei vicūt hec ad vsuꝫ
esse cōplenda in fine mūdi. maioꝝ. i. Romanoꝝ ꝑm
eos. qō est fabulosum. Uel pōt esse metaphorica locutio
vt per aquam significetur consolatio quā post reditū de
captiuitate et babyl. destructionē habuerūt. Uel mistī-
ce de doctrina Chīi. infra. 41. Aperiam in suprēmis col-
libus flumina: et in medio campoꝝ fontes. 3° celi claritu-

tem[Et erit lux solis sicut lux]septem dierũ tãtũ in uno quãtũ modo septẽ: quasi septẽpliciter. Uel sicut fuit in p̃ septenario dieruz. Hoc iudei fabulose ad lr̃am dicunt tẽpore auree hierusalẽ. Sed melius est q̃ ad futuram sanctoz gloziam referaz̃ post mundi inouationem. Uel metaphorice ꝛ hiperbolice ad statũ populi refer. ꝛ. ps. Qui sanat contritos corde: ꝛ alligat cõtritiones eoz. ¶ Nota super illo ℞bo[Et panes frugum.]Qz verbũ dei est panis. p̃mo arcus. ꝓpter obseruandi difficultatẽ. Matth. 7. Arcta est via que ducit ad vitã. 2° vberrimus pp fructꝰ vtilitatẽ ifra. 55. Qũo descendit imber de celo ꝛ illuc vltra non reuertit̃: ꝛ inebriat terram ꝛ germinare eam facit ꝛc̃. sic erit verbum q̃ egredietur de ore meo. 3° pigius ꝓpter delicationis suauitatẽ. Heñ. vlti. Asser pauis pinguis. ¶ Ecce nomẽ dñi ꝛc̃.]Hic ꝓsolatur eos ex hostiuz punitione. Et circa hoc tria ponit. p̃mo iudicis puniẽtis aduentũ. 2° pene modũ[Et audiuaz facies.]3° punitionis locũ. ibi[Preparata est ꝛc̃.]Circa p̃muz tria ponit. p̃ aduentũ[venit]ad vniuersale iudiciuz[de lõginquo]hoc alio potẽtie fuc. Uel ad destruẽdos babylonios per Medos a lõge veniẽtes. Dicit. 5. Ecce ego adducaz̃ sup vos gentẽ de longinquo[nomẽ dñi]filius quãtũ ad p̃mã expositionẽ: vel q̃a redũdans est in gliaz ipsiꝰ q̃tũ ad 2ᵐ 3ᵐ. 2° ostendit venietis ẓelum: ponẽs iram in corde: ꝛ antrapospatos[ardens furoz]furoz est ira accẽsa. Interdiu aũt vel q̃tum ad vehemẽtiaz desideriu. Et q̃tuz ad hoc dicit[ardens]Uel quãtũ ad quãtitatẽ pene. Et q̃tũ ad hoc dicit[grauis]infra. 65. Isti fumus erunt in furore meo: ignis ardẽs tota die. Ponit etiã iraz in ore. [Labia eius repleta sunt idignatiõe]Imp: operans peccata[detestabilis]cõminãdo tormẽta. supra. 11. Spũ labioꝝ eiuz interficiet impiũ: ponit etiã in opere. [Spũs eius]i. idignatio[vsqz ad medũ colli]i. vsqz ad extinctionẽ addu cet. supra. 8. Ibit p iudã inundans furoz. 3° ponit idignationis effectũ. In malis destructionẽ gentiũ[ad pdẽdas gentes]ps. Dñe in ciuitate tua imaginẽ ipsoꝝ ad nihilũ rediges. Et cessationẽ tyrannoꝝ. [Et frenũ erroris.]Job 30. Frenũ posuit in os meũ. Ponit etiã effectuz in bonis in laude oris. [Canticũ erit solẽnitatis]qa in tribus solẽnitatibus ibãt in hierlm cum letitia. Leuitici. 23. Ciuitas tem solẽnitatis nostre oculi tui videbunt. Et in iocũditate cordis. [In letitia cordis]infra. 51. Gaudiũ ꝛ letitiã obtinebit: ꝛ fugiet ab eis dolor ꝛ gemitus. Judith vltiº. Erat aũt populus dñi iocũdus. ¶ Et audiã ꝛc̃.]Hic describit pene modũ. Et circa ß tria facit. p̃ describit pene modũ q̃tũ ad puniẽtis actũ[vocis sue]p quã appebit gloiosus [ꝛ terroꝛẽ brachy]p similitudinẽ irati q̃ bis modis cõminaz̃. Job. 40. Si habes brachiũ sic deº. Et q̃tũ ad instrumẽtũ[ꝛ flãma ignis]qa ad lr̃am assyrii obsidi fuerũt[ꝛ in lapide grãdinis]forte tẽpestas aliq̃ fuit. Uel sigñt diuerse pene in die iudicij. ps. Ignis grãdo niꝝ glacies spiritꝰ procellaꝝ ps calicis coꝝ. 2° ponit pene iflictionẽ ostẽdẽs eiº honorẽ. [A voce. n.]Et pene durationem. [Et erit trãsitꝰ fundatꝰ]i. firmatꝰ. 3° sctõꝝ exultationẽ[In cytharis i bellis ꝓcipuis q̃ sola diuina ℞ute gerunt. ps. Letabit iustꝰ cũ viderit vindictã. [Preparata est ꝛc̃.]Hic describit pene locũ. Et p ipsũ disponẽ[Topbet]vallis filij emon gehẽna: qa ꝛseruabaz̃ ibi ignis ad sacrificia i lapidib⁹ de topbet. Ladẽ est vallis gerbsemanis in qua destructꝰ est exercitꝰ Senacherib. Uel sigñt p ipsaz infernus. Uñ iudei ꝛyciũt ibi cẽ ifernuz: qa ex duab⁹ palmis que ibi sunt semp emittit̃ fumꝰ[ab heri]i. ab initio: vel a 2° dic ꝑm iudeos q̃ habuit cõ heri. Uñ[nudius tertiꝰ]De hac valle hi Dicre. 7. 19. [A rege]deo. supra. 5. Dilatauit infernus aiam suam. 2° penarum diuersitatẽ[nutrimenta eius.]signa]simpli vel filij de exercitu Senacherib[flamꝫ]i. voluntate metaphorice. ps. Ignis sulphur spũs ꝓcellaꝝ ps calicis coꝝ. ¶ Nota sup illo ℞bo[Ecce nomẽ dñi.]Qa filius dei est nomẽ pũs. p̃mo quo manifestat. Jo. 17. Manifestaui nomẽ tuum hoibꝰ. 2° quo honorat. Matth. 6. ꝑ sanctificet nomẽ tuũ. 3° quo inuocatur. Joã. 16. Quecũq; petieritis patrẽ in nomine meo dabit vobis. ¶ Itẽ sup illo ℞bo[venit de longinquo]qz venit de longinquo. p̃mo pp diuturnã expectationẽ. Debẽ. 11. Juxta fidẽ dñi erunt oẽs istimõ receptis repromissiombꝰ: ꝛ a longe eas aspicientes. 2° pp meritoꝝ ꝓfectionẽ. Eph. 2. Uenies euãgelizauit vobis pacez q̃ lõge fuistis. 3° pp tẽporis dilationẽ. Nũeri. 24. Uidebo eũ ꝛ nõ mõ: intuebor illũ ꝛ nõ ꝓpe. 4° pp maiestatis altitudinẽ ps. A sũmo celo egressio eiº: ꝛ occursus eiº vsqz ad sũmũ eiº. ¶ Nota sup illo ℞bo[Ligna ciº q̃si ignis]Qz charitas dñi ignis. p̃ qa illuminat. Eccl. 2. Qui timetis deũ diligite eũ: ꝛ illuminabitꝝ corda vra. 2° qa exestuat. Cañ. 8. Fulcite me floribꝰ: stipate me malis: qa amore langueo. 3° qa ad se oia ꝛuertit. Ro. 8. Scimꝰ q̃m diligẽtib⁹ deum oia cooperãt in bonũ. 4° qa expeditũ facit. Joã. 14. Si diligit me sermonem meum seruabit. 5° quia sursum trahit. Cant. 3. In lectulo meo q̃siui quẽ diligit anima mea: quesiui illum ꝛ non inueni.

¶ Capitulum. XXXI.

Væ q descẽdũt in egyptũ ad auxiliũ in eqs sperãtes: ꝛ bñtes fiduciã sup q̃drigis qa multe sũt: ꝛ sup eqribꝰ qa ꝑualidi nimis: ꝛ nõ sũt ꝓfisti sup scrũ isrl: ꝛ dñm nõ requisierũt. Ipse aũt sapiẽs adduxit malũ: ꝛ ℞ba sua nõ abstulit. Et ꝓsurget ꝓtra domũ pessimoꝝ: ꝛ ꝓ auxiliũ opantũ inigritatẽ. Egyptus hõ nõ deº: ꝛ equi coꝝ caro ꝛ non spũs. Et dñs iclinabit manũ suã ꝛ corruet auxiliator: ꝛ cadet cui p̃stat auxiliũ: simulq; oẽs ꝓsumẽt: qa hec dicit dñs ad me. Qũo si rugiat leo ꝛ catulus leoni sup p̃dam suã: cũ occurrerit ei multitudo pastoꝝ a voce eoꝝ nõ formidabit: ꝛ a multitudie coꝝ nõ pauebit: sic descẽdet dñs exercituũ vt pugnet sup mõtẽ syon ꝛ sup collez eiº. Sicut aues volantes: sic ꝓteget dñs exercituũ hierlz: ꝓtegẽs ꝛ liberãs: trãsiẽs ꝛ saluãs. Cõuertimini: sicut in ꝓfundũ recesseratis filij isrl. Jn die enim illa abijciet vir idola argẽti sui: ꝛ idola auri sui q̃ fecerũt vobis manꝰ vestre in peccãtũ: ꝛ cadet assur i gladio non viri: ꝛ gladius nõ hois vorabit eum: ꝛ fugiet nõ a facie gladij: ꝛ iuuenes eiº vectigales erũt ꝛ fortitudo eius a terroꝛe trãsibit ꝛ pauebunt fugientes principes eius. Dicit dominus: cuius ignis est in syon: ꝛ caminꝰ eius in hierusalem.

In parte ista cõminat vtriq; sit. [egyptus ꝛ iudeis. Et circa ß duo facit. p̃ ponit cõminationẽ. 2° ꝓsolationẽ. ibi[Quia hec dicit dñs ꝛc̃.]Circa p̃m duo

duo ponit ꝓ culpā ex ꝓfidentia hūāni auxilij[in eḡs ſperātes ipſos. ⁊ illa ex equis ad ſalutē in abūdātia vtuis ſue nō ſaluabit. Et ex ꝓtēptu diuini auxilij. ibi[Et nō ſūt cō fuſi]cōtra in pſal. Di in curribꝰ ⁊ bi in equis nos aūt in noie dei noſtri ſperauimus. 2° cōminat penā.[Ipſe aūt] Et ꝓmo cōtra ꝓtēptū duini auxilij. 2° ponit dei ſapientiā ⁊ ſententie firmitatē.[⁊ ꝟba nō abſtulit].i. nō irrita fecit q̄ per ꝓphās cōminatꝰ eſt. Nūeri. 23. Non eſt deꝰ vt hō vt mētat: nec vt filius hois vt mutet. Et ſubūgit penā. 3°.[Et cōtra auxiliū operātiū]Job. 4. Qui habitāt domos luteas: ⁊ terrenū hūt fundamētū. Et ſubūgit penā[⁊ ꝯſurget.]Cōtra fiduciā humani auxilij ponit eoꝝ debilitatē.[Egyptus hō]Eſech. 28. Luz ſis hō ⁊ nō deꝰ in manu occidentium te mortē icircūcidoꝝ morieris. Et ſubūgit penā.[Et corruet auxiliator]Job. 4. Qui habitāt domos. vt ſupra.¶[Quia hec dicit dñs ⁊c.]Dic ponit cōſolationē p̄mittens p̄ dei liberationē ab hoſtibus a quibꝰ p egyptios liberari nō potuerunt. Et circa B tria facit. ꝓ ponit iudeoꝝ defenſionē ſub ſilūudie leonis defendentis: dicēs. Uos ⁊ egyptij peribitis in gbꝰ ꝓfidebatis me ꝓtēpto[Quia hec dicit dñs]qui ſolus ſaluat[vt prelict] alīs defenſor cōtra illos qui impediebāt edificationem templi poſt reditum de captiuitate. Uel cōtra aſſyrios. Oſee. 13. Ego ero eis quaſi leena: ſicut pardus in via aſſyrioꝝ. Et ſub ſilūudie auis ꝓtegētis[ſicut aues]Matth. 23. Quoties volui ꝓgregare filios tuos ſicut gallina congregat pullos ſuos ſub alas: ⁊ noluiſti. Deut. 32. Sic̄ aquila prouocās ad volandū pullos ſuos ⁊ ſup eos volitās. 2° ponit hoſtiū deſtructionē p̄mittens ꝓfiliū ad B merendū.[Conuertimini ſicut in ꝓfundū ⁊c.]Prouerb. 18. Impius cū in ꝓfundū venerit peccatorum contēnit. Ro. 6. Sicut exhibuiſtis mēbra vra ſeruire iniquitati ad iniquitatem: ita nūc exhibete mēbra vra ſeruire mūditie in ſanctificationē. Et ponit ꝓplemētū.[In die illa]ſupra. 2. In die illa ꝓiciet hō idola ſua. Et ponit fructuz. ſ. ipſam deſtructionem: q̄ntum ad occiſoꝝ necem.[in gladio.]Deut. 32. Gladius meus deuorabit carnes. Et quātum ad reliquoꝝ deletionem. 3. in fugā: timoꝝ ⁊ ſeruitutē: ga[vecrigales]ꝑmos babylonios. 3° ponit vtriuſq; ꝓfirmationem.[Dixit dñs: cuius ignis]cōburēs aſſyrios. ſupra. 10. Erit lumē iſrael: in ignē: ⁊ ſanctus eius in flāma. Uel ignis in altari thymiamatis[canimus]in altari holocauſtoꝝ. Leuit. 6. Ignis in altari meo ſemp ardebit. Uel ignis charitas in eccleſia militātē iperfecte: ſz canimus in eccleſia triūphante perfecte. ¶ Itez nota q̄ charitas dicit ignis. requare in precedenti collatione hoc capitulum.

¶ Capitulum. XXXII.

Ece in iuſtitia regnabit rex: ⁊ principes in iudicio ꝑerūt. Et erit vir ſic̄ q̄ abſcōdit a vēto: ⁊ celat ſe a tē peſtate: ſic̄ rivi aq̄rū in ſiti: ⁊ vmbra petre ꝓminentis in terra deſerta. Nō caligabūt oculi videtiū: ⁊ aures audiētiū diligēter auſcultabūt: ⁊ cor ſtultoꝝ intelliget ſcias: ⁊ lingua balboꝝ velociter loquet ⁊ plāe. Nō vocabit vltra ille q̄ inſipiens eſt: princeps: neq; fraudulētus appellabit maior. Stultꝰ. n. fama loquet: ⁊ cor eius faciet iniquitatez: vt perficiat ſimulationē: ⁊ loquat ad dñm fraudulenter: ⁊ vacuā faciat aiaz eſurientis: ⁊ potū ſitienti auferat. Fraudulēti vaſa peſſima ſunt. Ipſe. n. cogitatiōes ꝑuersabit ad pdēdos miſeros in ꝓmone mēdacij: cū loq̄ret pauper iudiciū. Princeps vo ea q̄ digna ſūt principi cogitabit: ⁊ ipſe ſuper duces ſtabit. Mulieres opulēte ſurgite: ⁊ audite vocē meā: filie confidētes ꝓcipite auriꝝ eloquiū meū. Poſt dies ⁊ānos: ⁊ vos ꝓturbemini confidētes. Conſūmata eſt. n. vindemia: collectio vltra nō veniet. O bſtupeſcite opulēte: ꝓturbamini confidētes: exuite vos ⁊ confundimini: accigite lūbos vros. Super vbera plāgite: ſup regiōe ꝺſiderabili: ſup vinea fertili. Super humū ꝑpli mei ſpine ⁊ vepres aſcendēt: ꝙto magis ſup oēs domos gaudij ciuitatē exultantē? Domꝰ eni dimiſſa eſt: multitudo vrbis relicta ē: tenebre ⁊ palpatio facte ſūt ſup ſpelūcas vſq; in eternū. Gaudiū onagroꝝ paſcua greguz: donec effundat ſup nos ſpūs de excelſo. Et erit ꝺſertū in charmel ⁊ charmel i ſaltū reputabit: ⁊ habitabit i ſolitudie iudiciū: ⁊ iuſtitia in charmel ſedebit. Et erit opus iuſtitie pax: ⁊ cultus iuſtitie ſilētiū: ⁊ ſecuritas vſq; in ſempiternū. Et ſedebit ꝑplis meus in pulchritudie pacis: ⁊ in tabernaculis fiducie ⁊ in rege opulenta. Grando autem in deſcenſiones ſaltus: ⁊ humilitate humiliabitur ciuitas. Beati qui ſeminatis ſup omnes aq̄s imittentes pedem bouis ⁊ aſini.

Hec eſt 3ª pars cōminatiōis in q̄ ꝓſequit liberatiōnē ab hoſtibꝰ q̄ tūc eis imminebāt. Et ꝓ pdicit eā p modū ꝓphie. 2° narrat p modū hiſtorie. 36. cap̄.]Et factū eſt ⁊c.]ꝑ° in duas. In ꝑ° pdicit iudeoꝝ ꝓſperitatē. In 2ª hoſtiū deſtructionē. 33. ca.]Ueh q̄ pdaris ⁊c.]Circa ꝑmū duo. ꝓ pdicit liberatoꝝ ſtatū: q̄ntū ad regis egritudinē.[regnabit rex].ſ. Eſechias. Dicit. 23. Regnabit rex ⁊ ſapiēs erit: q̄ntū ad ꝑpli ꝓſperitatē: q̄ntuz ad conſolationē in tribulatione.[Et erit vir]ſupra. 4. Tabernaculū erit in vmbraculū diei ab eſtu: q̄ntū ad emēdationez in ſpiritualibꝰ[nō caligabūt]vt pus. ꝑpter petā regis ⁊ ꝑpli[videntiū].ſ. ꝑphārū: ſz aptas a dño viſiones accipiēt[⁊ aures].ſ. ſubditoꝝ[auſcultabūt]ſpiritēs p̄cepta dñi q̄ ꝑphetas[coꝝ ſtultoꝝ]q̄ pus in idolis errabāt[balboꝝ]ꝑphetaꝝ q̄ pus obſcure ⁊ in enigmate loq̄bant. Sap. 10. Sapiētia aperuit os mutoꝝ: ⁊ linguas infantū fecit diſertas. Et erit q̄ntū ad ꝓſecutā libertatē. ſ. a tyrānis[Nō vocabit q̄ inſipiēs].ſ. Senacherib cui pus tributa ſoluebāt. Sic̄ ꝑs 4. Reg. 18. Eſech. 34. Eruā eos de manu regis aſſyriorū. 2° exequit liberatiōis modū[ſtultus n.]Et ꝓſequitur afflictionē. 2° liberationē. ibi[donec effundat ⁊c.]Circa q̄ duo facit. ꝓ deſcribit hoſtē ꝓſequētē. 2° ꝓcautionē. ibi[mulieres ⁊c.]Circa ꝑm tria. ꝑ ipſi° regis negotiaz: q̄ntum ad blaſphemiā ozis[ſtultus].ſ. Senacherib[fatua]ꝟba blaſphemie. infra. 37. Prouer. 15. Os fatuoꝝ ebullit ſtultitiā: q̄ntū ad duplicitatē cordis[cor eius faciet]ꝓmittens ꝑplo bona. errā[ad dñm fraudulēter]dicēs ſe illius ꝑcepto venille. infra. 36. Prouer. 12. Cogitatiōes iuſtoꝝ cōſilia: q̄ntuz ad credulitatē opis[vacuaz]ſpoliādo eos reb⁹ quibꝰ debebāt nutriri. cōtra illō. Prouer. 25. Si eſurie-

rit inimicus tuus ciba illū. z° ꝓcipū ei° malitiā [fraudulēti]. ſ. Senacherib [vasa]. i. mūty z ꝓcipes ei°. Prouer. 29. Princeps q libēter audit ꝟba mēdacy: omnes ministros bz ipſos. Et malitie executionē [ipſe eni cogitationes]. ſ. Rapſaces de quo. ifra. 36. [concinabit]. i. cōponet cinnus eſt gen° potiōis ex diuerſis ſpēb° ꝓpoſite [paup] iudicius. ps. Os tuū abūdauit malitia: z lingua tua cōcinabat dolos. 3° regnātis Eſechie paudētiā [principes] ga ꝓcepit q nō illi aliqs reſpōderet. ſupra p. Reſtituā principes tuos vt fuerūt pius. ¶ Mulieres zc.] Dic ōſcribit ꝓſecutionē iflictā ḡtū ad tria. p ḡtū ad fructuū amiſſionē exactās attēnōes. [Mulieres] q facile poteſtis plorare [opulēte] q plorādi māz bēt ex bone ꝓditione. Uel [mulieres]. i. vos iudei ibeatiſſe. ps. Qui ꝓfidūt i virtute ſua: z in multitudie diuitiaꝝ ſuaꝝ gliant. Et ponit tēporis ōtermiationē [poſt dies] aliq̄t. vnū [annū] ps. Qñ tribulatio ꝓxia eſt: z nō eſt q adiuuet. Et ponit fructuum amiſſionē [ꝓſūmata] ōſtructa [collectio] frugū [nō veniet] in domos nras ab agris. Dicī. 48. Ablata eſt letitia ō carmello z de terra Moab: z vinū de torcularib⁹ ſuſtulī. z° ḡtū ad cāpoꝝ vaſtationē idicēs plāctū [obſtupeſcite] Baruch. 4. Exui me ſtola pacis. ſupra. zz. Et vocauit dñs i die illa ad fletū. Et pdūc dānū [ſup humū] ſupra. 5. Aſcēdet ſup cū vepres z ſpine. 3° ḡtūm ad ōſolationē [ḡtō mag]. ſ. ſtēdū ē [ciuitas] exultāt]. ſ. ſtierim qui° iferioꝝ ps ſunt reddita aſſyrijs. ſupra. zz. Urbs frequēs ciuitas exultās. Et ōſolatiōis magnitudiné ḡtū ad domos: ga redacte in ꝓpetuas tenebras: ſic accidit i edificijs ruinoſis [Et tenebre] Job. 12. Palpabūt in tenebris z nō i luce. Et ḡtus ad agros [gaudiū onagroꝝ] q mozanē in magnis ſolitudib⁹. Dicī. 2. Onager aſſuet° i ſolitudie. ¶ Donec eſfundat.] Dic pſegī liberationē. Et p ponit iudeoꝝ ꝓſolutionē. z° boſtiū deſtructionē. ibi [Grando aūt zc.]. 3° ꝓpbete ꝓgnationē. ibi [Beati q ſeminant zc.] Circa p^m tria. p diuinā ꝓſolationē. Dec dico ꝓtigēt vaſtāte terram Senacherib [donec ſpūs] oina ꝓſolatio. Eſech. 37. Scietis ga ego dñs: ga itromittā in vos ſpm z viuetis. 4° ꝓſolatiōis modū z ordiné ḡtū ad terre fertilitatem [Et erit deſertū]. ſ. terra vīa prius deſerta erit ita fertilis ſic carmelus cuius fertilitas reputabit ſterilitas cōparatione terre veſtre. ſupra. 29. idē habet ḡtū ad iuſtitie obſeruationē. [Et habitabit] ſupra p. Syon in iudicio redimet: z reducēt eā in iuſtitia. Et ḡtū ad pacis trāquilitatē. [Et erit opus]. i. effectus [ſilētiū] ga ſine tumultu ꝓtionū z bellorū. ſupra. 26. Dñe dabis pacē nobis. 3° ponit diuine ꝓſolatiōis iocūdā fruitionē. [Et ſedebit] Prouer. p. Qui aūt me audierit: abſq3 terrore requeſcet: z abundātia perfruet [grādo]. ſ. tribulationis [i deſcenſione ſaltus]. ſ. Deſcendent a dño ſup boſtes veſtros [ciuitas] ſminuie. ſupra 25. Cunitatem ſublimem humiliabis. ¶ Beati qui ſeminat zc.] Dic oſtēdit ꝓpbete ꝓgnatio [ſuper aḡs]. i. ſuper loca fertilia ex abūdantia aquaꝝ [pedē bouis z aſini] nō ſimul: ga hoc pbibitū eſt. Deut. zz. Nō arabis in bouc z aſino. ps. Labores manuū tuaꝝ ga manducabis: beatus es z bñ tibi erit. ¶ Nota ſup illo ꝟbo. [Erit op° iuſtitie pax.] Dz pax ſanctoꝝ in patria erit pulchra p ga nō erit falſa. Sap. 15. z° ga nō interrupta. ſupra. 8. Et pacis nō erit finis. 3° ga plena. ps. Poſuit fines tuos pacē. ¶ Jtē nota ſup pacē futurā tria factūr appetibilē. p̄mo firmitas diuine potētie. ps. Qui ꝓfidūt in dño ſic̄ mons ſyon nō cōmouebit in eternū qui habitat in hieruſalem. z° puritas ꝓprie ꝓſcientie. Prouerb. 3. Ambulabis fiducialiter in via tua: z pes tuus nō impinget. 3° remotio boſtilis nequitie. Matth. vlti. Cōfidite ego vici mundum. ¶ Jtē nota ſup illo ꝟbo. [Beati q ſeminant ſup aquas] Dz doctrina dñi eſt aqua. Primo / ga abundat. Eccl. z 4. Ego ſapia effudi flumina. Scdo / ga reſtringerat. Prouer. 25. Aqua frigida ait ſitiēti. Tertio / quia fecūdat. ifra. 55. Quo deſcēdit imber de celo z illuc vltra nō reuertit: ſed inebriat terrā z germinare eā facit: ſic erit ꝟbuz qđ egredietur de ore meo. Quarto / quia velociter portat. Jo. 4. Fiet in eo fons aque ſaliētis in vitā eternā. Quinto / ga ſin gulis ſe ꝓformat. Prouer. 5. In plateis aḡs tuas diuide.

¶ Capitulum. XXXIII.

Vē qui ꝑdaris. Nōne z ipſe ꝑdaberis? Et qui ſpernis: nōne z ipſe ſperneris? Cū ꝓſūmaueris depꝛe dationē: depdaberis; cū fatigatus deſieris ꝓtenere: ꝓtēneris. Dñe miſerere nobis: te enī expectamus: eſto brachiū noſtrū in mane: z ſalus noſtra in tēpore tribulationis. A voce angeli fugerūt populi: z ab exaltatiōe tua diſpſe ſunt gētes. Et cōgregabūtur ſpolia veſtra ſicut colligit brucus: velut cū foſſe plene fuerint de eo. Magnificat° eſt dñs qm̄ habitauit in excelſo: iplebit ſyon iudicio z iuſtitia: z erit fides in tēporib⁹ ſuis. Diuitie ſalutis ſapiētia z ſciētia: timor dñi ipſe eſt theſaurus eius. Ecce videtes clamabūt foris: angeli pacis amare flebunt. Diſſipate ſunt vie: ceſſauit trāſiens per ſemitā: irritū factū eſt pactū: piecit ciuitates: nō reputauit boies. Luxit z elanguit terra confuſus eſt libanus z obſtupuit. Et factus eſt ſaron ſicut deſertum: z cōcuſſa eſt baſan z carmelus. Nūc cōſurgā dicit dñs: nūc exaltabor: z nūc ſublimabor. Cōcipietis ardorē z paritis ſtipulam: ſpūs veſter vt ignis vorabit vos: z erūt populi quaſi de icēdio cinis: ſpine cōgregate igni cōburentur. Audite q lōge eſtis que fecerim z cognoſcite vicini fortitudinē meā. Cōteriti ſunt in ſyon peccatores: poſſedit timor hypocritas. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorāte? aut quis habitabit ex vobis cū ardoribus ſempiternis? Qui ambulat in iuſtitijs: z loquitur veritatem: q. pīcit auaritiā ex calūnia: z excutit manus ſuas ab oi munere. Qui obturat aures ſuas ne audiat ſanguinez z claudit oculos ſuos ne videat malū. Iſte in excelſis habitabit: munimēta ſaxoꝝ ſublimitas eius. Panis ei datus eſt: aque eius fideles ſunt. Regē in decore videbūt: oculi eius cernent terrā de lōge. Cor tuū meditabit timorem. Ubi eſt lſratus: vbi legis verba ponderans? vbi eſt doctor paruulorū? Populū impudentē nō videbis: pplm alti ſermonis: ita vt nō poſſis intelligere diſertitudinē ligue ei°:

in quo

in quo nulla est sapientia. Respice syon ciui
tatem solẽnitatis nostre. Oculi tui videbũt
hierusalẽ habitationem opulentam tabernacu
lum qđ nequaq̃ transferri poterit nec auferẽt claui eius in sempiternum: ⁊ omnes
funiculi eius non rumpentur: qz solũmodo
ibi magnificus est dñs noster. Locꝰ fluuiorum riui altissimi ⁊ patentes: nõ transibit super eum nauis remiguz: neq3 trieris magna
transgredietur eum. Dñs eniz iudex noster:
dñs legifer noster: dñs rex noster. Ipse saluabit nos. Laxati sunt funiculi tui: sed non
prenalebunt. Sic erit malus tuus vt dilatare signũ non queas. Tũc dividẽt spolia p̃daz multaz claudi diripient rapinaz: nec dicet vicinus clangui. Populus qui habitat i
ea: auferetur ab eo iniquitas.

A Jn pte ista incipit p̃dicere hostiũ destructionẽ. Et p̃
ipsaz destructionẽ. 2° destructionis effectuz.
35. cap̃. ¶ Letabit ⁊c. ¶ Pria in duas. In p̃ⁿ predicit destru
ctionẽ hostiũ p̃ncipaliũ. s. assyrioz. In 2ª alioz eis auxi
liantiũ. 34. cap̃. ¶ Accedite ⁊c. ¶ Circa pᵐ duo. Prio p̃dicit
destructionẽ assyrioz. In 2° ingratitudinem iudeoz. ibi
¶ Laxati sunt ⁊c. ¶ Circa pᵐ duo facit. Prio p̃dicit assyrio
rũ destructionẽ. 2° inuitat oẽs ad tãti facti ꝓsiderationẽ.
ibi¶ Audite ⁊c. ¶ Circa pᵐ duo facit. p̃ p̃dicit penaz quã a
deo pcepit. 2° quã alys ipse ꝓmlit. ibi¶ Ecce videtes ⁊c. ¶
Circa pᵐ tria facit. p̃ cõminat assyrios destructionez po
nẽs qõnẽ. ¶ Nõne. ¶ Et mõsionẽ. cũ ꝓsumaueris fatigat⁹
q. d. tedio affect⁹ de multis victoriis. Matth̃. 7. In q̃ mẽ
sura mẽsi fueritis remetiet vobis. Apoc̃. 13. Qui i gladio
occiderit opz cũ gladio occidi. 2° i psona ppli petit a deo
cõminatiõis ꝓfirmationẽ. ¶ Dñe miserere. ¶ Eccl. 36. Elo
nsica manũ ⁊ extẽde brachiũ. ps. Da nobis dñe auxiliũ
de tribulatiõe. 3° ponit petitiõis ipletionez. p̃ ponẽs de
structionẽ assyrioz: q̃ntuz ad exercitus. ¶ A voce angeli:
¶ multos interficiẽtis¶ populi assyrioz q residẽti fuerũt. supr̃. 31.
Et pauebũt p̃ncipes ei⁹ fugiẽtes: q̃ⁿ ad spolioz direptionẽ. ¶ Et ꝓgregabũt ja indeis¶ vla Jo assyrioz. supra. 1. Leta
buntꝫ coꝝ ⁊c sic q letant capta p̃da qñ dividũt spolia. 2°
destructiõis fructũ. s. dei gloriã. ¶ Magnificat⁹. ps. Ma
gnificata ẽ vsq3 ad celos misericordia tua ⁊ vsq3 ad nubes
veritas tua. Et boiuz gr̃az in rectitudine actus¶ ipleuit ¶. s.
dñs¶ iudicio¶ qđ est exercitio iustitie.¶ fides.¶ q̃ est funda
mentũ iustitie. supra. j. Syon in iudicio redimet⁹: ⁊ redu
cẽt eã in iustitia. Osee. 2. Sponsabo te mihi in iustitia ⁊
fide: q̃ⁿ ad pfectionẽ itellect⁹.¶ diuitie salutis: sapientia ¶
¶ diuinis¶ scia¶ in humanis. Prouer. 3. Preciosior ẽ sapia.
Etũ ad ordinationẽ affect⁹¶ timor. ¶ Eccl. j. Timor dñi
delet peccatũ. ¶ Nota sup illo vbo¶ diuitie salutis.¶ Ec
nos habem⁹ diuitias. p̃ in deo. Coll̃. j. In ipso sũt oẽs the
sauri sapie ⁊ scie dei abscõditi. 2° i scipso. Prou. 30. Pre
ciosior est cũctis opib⁹ sapia. 3° in sctõz collectio. supr̃. 13.
B Preciosior erit vir auro ⁊ bõ mũdo obrizo. ¶ Ecce vi
dẽtes clamabũt ⁊c. ¶ Dic ponit penã qua alys ꝓmlit. Et p̃
describit penã ab ipso inflictã q̃ⁿ ad perturbationẽ boiuz
¶ videtes¶ exercit⁹ magnitudinẽ.¶ soris¶ q habitãt in sub
urbanis.¶ Angeli pacis¶ legati Eçechie ad rapsacen. ifra
36. Dier. 8. Ecce vox clamoris filie populi mei¶ de terra
longinq̃. ¶ Ostum ad solitudinẽ viaz¶ dissipate. ¶ Treñ. j.
Vide syon lugentez: eo q̃ nõ est q̃ veniat ad solẽnitatẽ. Q̃ⁿ
ad infrictionẽ pactoꝝ¶ irritũ factũ est pactũ. ¶ Quo sena
cherib Eçechiã assecurauerat. Et iõ¶ piecit ¶. q. ꝓtestoez
eoꝝ amicitiã¶ nõ reputant ꝓ sũptuõe cordis sui. Job. 39.
Absorbet terrã nec reputat tube sonare clangore. Ctuz
ad destructionẽ regionuz¶ luxit ⁊ elanguit. ¶ Et ponit pci
pue fertiles regiones. 2° ponit diuinã resistẽtiã conatib⁹
ei⁹¶ nũc ꝓsurgaz. ¶ Et circa B tria ponit ex pte dei resisten
tis ꝓpositũ¶ nũc ¶. s. post tanta mala q̃ fecit¶ ꝓsurgam jõ i
prio. ps. Propter miseriã inopũ ⁊ gemitũ pauper̃ nunc
exurgã dicit dñs. 2° ponit frustratũ assyrioꝝ p̃siliũ¶ ꝓci
pietis¶ i. cogitabitis alios ardere.¶ pietis stipulaz¶ i. hoc
sequet̃ q vos cõburemini.¶ spũs vester¶ i. idignatio¶ vo
rabit¶ s. carnẽ sub corio. ps. Lacũ aperuit ⁊ effodit eũ: ⁊ ci
dit in foueã quã fecit. 3° ponit resistẽtie fine pene modũ.
¶ Et ciuitates populi¶ qz ad ifraz corpora eoꝝ sũt i cinere redu
cta¶ spine¶ i. assyrii qz alios lacerabãt. Malach̃. vlti. Lat
cabitis ipios cũ fuerit cinis sub planta pedũ eoꝝ.¶ Audi
te ⁊c. ¶ Vic inuitat ad tãti facti ꝓsiderationẽ. Et p̃ ad cõsi
derãdũ liberãtis diuine potẽtie magnitudinẽ. 2° ad ꝓsi
derãdũ liberate ciuitatis dignitatẽ. ibi¶ Respice syon ⁊c. ¶
Circa pᵐ duo. Prio inuitat ad considerationẽ sue potẽtie.
¶ Audite. ¶ ifra. 49. Audite insule ⁊ attendite ppli de longe.
2° ondit potẽtie signũ.¶ ꝓtriti sũt pctores¶ assyrii. s. Dier.
19. Loteraz populũ istũ ⁊ ciuitatẽ istã sic ꝓterit vas figu
li. ¶ Quis poterit ⁊c. ¶ Dic inuitat ad ꝓsiderãdũ idoneita
tem ei⁹ q habitat cũ deo: vt ab ipso semp ꝓtegat illesus.
Et p̃ ingrit idoneũ. 2° excludit indignũ. ibi¶ Ubi est ifra
tus ⁊c. Circa pᵐ tria facit. p̃ ponit qõnez¶ cũ igne deuora
te¶ deo. s. vt ab ipso nõ deuoret̃ sic assyrii. Deut. 4. Dñs de⁹ tuus ignis ꝓsumens est. 2° ondit idoneitatẽ remouẽs
tria ad q̃ iudei pni erant. s. auaritiã q̃ⁿ ad iniuste ablata
¶ ex calũnia. ¶ Et illiberalitatẽ: q̃ntũ ad accepta.¶ Et excu
tit.¶ 2° q̃ⁿ ad crudelitatẽ in homicidus.¶ Qui obturat.¶
3° q̃ⁿ ad luxuriã.¶ Et claudit oculos: iste in excelsis¶ s. cũ
deo. 3° ondit hui⁹ habitatiõis vtilitatẽ q̃ntũ ad 4ᵒʳ. Et p̃
q̃ntũ ad altitudinẽ securã qõ mõ est ꝺ ꝓfundinẽ altitudi
nis¶ munimẽta.¶ Job. 39. In petris manet in pruptis silicib⁹ cõmorat̃: atq3 in accessis rupib⁹. 2° q̃ⁿ ad satietatẽ
plenã¶ panis.¶ Heñ. vlti. Asser panis pinguis. 3° q̃ntuz ad
dei visionẽ¶ regẽ¶ i. deũ. Can̄. 3 Egredimini filie syon ⁊ vi
dete regẽ salomonẽ in diademate q̃ coronauit eũ mater
sua. 4° q̃ⁿ ad affectionẽ sanctã. s. ꝓtẽptũ terrenoꝝ¶ oculi
ei⁹: de longe¶ q̃si longe sub se positaz p dedignationẽ. Et
q̃ntum ad diuinã subiectionẽ.¶ Cor tuũ timorẽ¶ filialem.
Eccl. j. Timor dñi delectabit cor. Et possunt hec exponi
q̃ntum ad eos q habitant cum deo in ꝓsenti ecclesia: vel
etiam in triumphante. Uel aliter:¶ terram¶ s. viuentiuz.
ps. Credo videre bona domini in terra viuentiũ.¶ de lon
ge.¶ quasi longe supra dignitatem nature vel idoneitatez
multoꝝ: nec in spem futuro in re: ⁊ sic se tenet cum ter
tia. ¶ Nota super illo verbo:¶ spiritus vester vt ignis:¶ C
quia deus dicitur ignis. Primo purgans. Matth̃. 3. Ba
ptizabit vos spiritu sancto ⁊ igne. 2° inflãmans. Luc̃. 12.
Ignem veni mittere in terram. 3° condemnans. Deuter.
32. Ignis succensus est in furore meo: ⁊ ardebit vsq3 ad
inferni nouissima. ¶ Item nota super illo vbo. Iste¶ in
excelsis habitabit¶ qz sancti habitant cum deo. Primo
propter puritatem actionis. ps. Oculi mei ad fideles ter
re vt sedeant mecum. 2° per defectum ambulationis. Joã. 14.
Si q̃s diligit me sermonẽ meum seruabit. 3° per eminen
tiam ꝓtemplationis. Phil̃. 4. Nostra cõuersatio in celis
est. 4° p gliaz fruitiõis. ps. Beati q habitãt in domo tua
dñe. ¶ Ubi ẽ ifraus ⁊c. ¶ Dic excludit idignũ q̃ntuz ad il
los q̃ pcipue digni videbant̃. Et p eminẽtes i sapia.¶ vbi

est ifans ierudine in plia.[vbi legis Nba:] erudius in scia diuina[doctor]instruens alios in erudimentis uriusq.j.Lozi.j.Ubi sapiés: vbi scriba: vbi doctus. z° emínétes in eloquéna: ꝫ nō sapiétia.[populū alu sermonis] Dicr.5. Ecce ego adducā sup vos gentē cui° ignozabilis linguam.¶ Respice zc.] Dic inducit ad ꝓsiderandū liberate cuitatis dignitatē Et ꝑ q̄tuz ad copiā bonoz ponens 4°r q̄ sunt in celeste:vel militāri eccīa.[cordiū letitiā.[ciuitatē solēnitatis.] sup.30.Sicut voz sācificate solēnitatis z letitia cordis. Rex opulētiaz.[Oculi tui vide būt.] supza.32.Sedebit ppls meus in pulchritudine pacis:in tabernaculis fiducie:in rege opuléta:imobilitatis gr̄az[tabernaculū:clauī:loquit ꝑm filitudiné tabernaculi qđ affligit clauis z funib°g dissoluunt qñ trāsferri oz. Dañ.7.Potestas eius ptās eterna q̄ nō auferet z regnū ei° qđ nō corrūpet.Et bur° affignat rōnē:qz [solūmodo: dom°]est q valet trāsferre:z alq nō poterūt.ꝑa.Magn° dns z laudabilis nimis.Aq̄x abūdāna[loc° fluuiox].i. diuinax monitionū[rui]ouersi modi pticipationū.ꝑa. Fluminis ipetus letificat ciuitatē dei. Doc tñ iudei totuz fabulose referūt ad aurea dictm. z° q̄tū ad immunitatez maloz.[Nō trāsibit remigū]quozūz bostiū q q̄q cō iucucrant p mare terrā p milicios ifestare.[triceris]naues bis tres ozdies remoz.Et affignat cām [Dns.n.iudex] iudicās ab aduersarys.Zac.9.Ecce rex tu° venit tibi mē suet°.¶ Laxati zc.] Dic pdicit ingratoz iudeoz destructionē p a Romanis factā.Et ponit tria. p ipotētiā ad resistēdū[lassati].i.pparati[funiculi]vt te ℨ romanos ofendas. Loquit ꝑm filitudiné naues q̄ parat ad cūduz[malus]arboz nauis.i.tēplum in quo ptiosa vasa z vela fuisse nosciť.Treñ.j.Dedit me dns in man° de q̄ nō potero surgere. z° direptionē spolioz ab bostib°.[tūc diuident]a romanis[claudi].q.d.null° erit sic ipotēs iter eos qn prēdā vias diripiat. Joel.3.Infirm° dicat:qz ego fortis sum. 3° remissionē pctōz bostib°[ppls].s.roman° iustificat°: ꝓpatione malitie iudeoz. Ezech.16. Justificasti sozores tuas in oib° abominatiōib°tuis q̄s opata es.Uel loquit ℨ idumeos qui nō poterūt ꝓualere ℨ iudeos:ꝫ magis ab ipsis spoliabuntur tpe machabeoz z populo iudeoz remittet iniquitas,infra.40.Cōpleta est malitia eius.

¶Capitulum.XXXIIII.

Accedite gentes z audite:z populi attendite:audiat terra z plenitudo eius orbis z omne germen ei° qz indignatio dñi super omnes gētes:z furor sup vniuersam malitiam eoruz. Interfecit eos:z dedit eos in occisionē. Interfecti eoz proiecientur:z de cadauerib°eoruz ascendet fetor.Tabescent montes a sanguine eoz:z tabescet oīs milītia celoz:z cōplicabuntur sicut liber celi:z oīs milītia eorum defluet sicut defluit folium de vinea z de ficu : quoniā inebriatus est in celo gladi° meus.Ecce sup idumeam descendet:z sup populuz interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dñi replet⁹ est sanguine:incrassat° est adipe de sanguine agnoz z hircorum:z de sanguine medullatoz arietum. Victima enī domini in bosra:z interfectio magna in terra edom.Et descendent vnicornes cum eis:z tauri cū potentib°.Inebriabitur terra eoruz sanguine:z humus eorum adipe pinguiuz: qz dies vltionis dñi:anus retributionis iudicij syon.Et conuertentur torrentes ei° in picez:z humus eius in sulfur.Et erit terra ei° in picem ardentem nocte z die:non extinguetur in sempiternum.Ascendet fumus eius a generatione in generationem:desolabitur in secula seculoz.Non erit transiens per eam: z possidebunt eam onocrotalus z ericius: z ibis z coruus habitabunt in ea. Et extendetur super eam mēsura vt redigatur ad nihilum z perpendiculuz in desolationē. Omnes eius non erūt ibi:regem potius inuocabunt:z oēs principes eius erunt in nihiluz. Et orient̄ in domib° eius spine z vrtice : z paliurus in munitionib° eius : z erit cubile draconum:z pascua struthionum : z occurrēt demonia onocentauris:z pilosus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia z inuenit sibi requiem. Ibi habuit foueam ericius z enutrunit catulos : z circūfodit z fouit in vmbra eius.Illic congregati sunt milui:alter ad alterum.Regrite diligēter in libro domini z legite:vnū ex eis non defuit:alter alterū non quesiuit:qz quod ex ore meo procedit ille mandauit:z spūs eius ipse congregauit ea z ipse misit eis sortem z manus eius diuisit eam illis in mensuram. Usq in eternum possidebunt eam:in generatiōe z generationem habitabunt in ea.

In pte ista cōminat̄ bis q fuerūt assyrys coadiutores. Et p oīb°. z° spāliter idumeis. ibi[Ecce sup idumeā zc.]Circa p^m duo. p excitat attentionē:z attēdētibus ordinē:vt accedētes appropiquent:ꝓpinq audiāt z audiētes attēdant.ifra.49.Audite insule z attēdite ppli de longe.Et ponit ꝓuocatoz vltatez[audiat terra:]q̄tū ad mediocres:ꝓtinēs ꝑ ptento[plenitudo]q̄tū ad maiores[germen ei°]q̄m ad minores oīb°ē ꝓparatū ad annūtiandū:vt q̄ oēs possint audire oñdat.ꝑa.Dñi est terra z plenitudo ei°. z° ponit cōminationē ꝓpioz:ponēs indicis.s.dei idignationē qz idignatio.] sup.14. Dec ē man° extēta sup oēs gētes:bolum necē[interficit eos.]ꝑ auctoritatē[dedit].q.d.alys ad interficiēdū sīē executoribus. Zac. xj Ego tradā boies vnūquēq in manu ꝓximi sui. Lada uce abiectionē[interfecti ꝓcient̄.] Dier.22.Sepultura asini sepelier̄.Joel.2.Ascēdet fetor ei°:z ascēdet putredo ei°:qz supbe egit. z° q̄m ad tyrānoz cessationē[tabescēt mōtes].i.tyranni[a sanguie].i.pp culpā effusi sāguis.ifra 64.A facie tua mōtes dīfluxerūt. 3° q̄m ad destructionē idoloz.Et circa b tria facit. ꝑ ponit cessatiuz idoloz auxiliū.[Tabescēt.celoz]aereoz.i. demonū:vel ad ifram spūs q ꝓsidebant syderib°ꝑm opinionē gentiliū. sup.19. Mouebunt̄ simulachra egypti.Et in ꝓsilys:incantum.s. diuinabāt in astris.[Et cōplicabunt̄].i.sicut in libro plicato non pōt aligd legi:ita nec in celo poterunt mala eis futura preuidere,Apoc.6.Celum recessit sicut liber inuo

luntas. 2° ostendit cessaturū idolatrie cultū. ¶ Et ois milita. ¶ vel facilitatē implectionis predictor. Apoc. 6. Stelle de celo ceciderunt sup terram. 3° ostendit vtriusq; effectū: ¶ qñ gladius ¶ i. vltio ¶ ebriatus est in celo ¶ i. abundanter in demonibus vltionem exercui qui idolis presidebant. Deut. 32. Inebriabo sagittas meas sanguine & gladius meus deuorabit carnes. ¶ Nota sup illo ✠bo. ¶ Accedite. ¶ Et hō accedit ad deū p̄ susceptionem gr̄e. Ro. 5. Accessum habemus p̄ ipm ad deū. 2° p̄ contemplationē diuine sapientie. ps. Accedite ad deum & illuminamini. 3° p̄ ministeriū obedientie. Exec. 4. Filij Sadoch q̄ accedūt de filijs leui ad dñm vt ministrent ei. 4° p̄ spūm concordie. Eph. 2. Per ipm habem⁹ accessum ambo in vno spiritu ad patrē. ¶ Ecce sup idumeā &c. ¶ Dic cōminat̄ specialiter idumeis q̄ cum bestijs ō̄ hierusalem venerūt: sicut dñs in Abdia: qñ capiebant alieni exercitus. Et circa hoc tria facit. Primo cōminat̄ bonum interfectionem. 2° terre destructionē. ibi ¶ Conuertetur &c. ¶ 3° ponit vtriusq; confirmationem. ibi ¶ Respice &c. ¶ Circa p̄m tria. Primo describit pene equitatē. ¶ Ecce sup idumeā ¶ ad opprimēdam: ¶ interfectiōis ¶ i. digni a me interfici. Dicit. 49. Per ditionē Esau adduxi sup eum. 2° describit interfectionē ✠tum ad mediocres ponens interfector⁹ diuersitatē ¶ gladius: magnor⁹ ¶ per que ois intelligunt̄ diuersi gradus interfector⁹. Exec. 21. Dic est gladius interfectionis magne q̄ obstupescere cos facit. Et necis magnitudinē ¶ victima ¶ idest quasi sicut in puluio magni regis in quo multa alia interficiunt̄. Ezech. 39. Ego immolo vobis victimā. Et ✠tum ad maiores: ponens eor⁹ occisionē. ¶ Et descēdēt ¶ in mortē ¶ vnicornes ¶ aial est in ✠titate: & tactu atrocissimum: hñs cornu vnū. Unde significat potentes monarchos. supra. 5. Descendent fortes eius: & sublimes ei⁹ gloriosiq; eius ad eum. Et occisionis magnitudinē. ¶ inebriabitur. ps. Interfecta est terra in sanguinib⁹. 3° ponit penę rōnē. ¶ Dies iudicij syon ¶ vt. i. iudicet syon de idumeis. ifra. 63. Dies vltionis in corde meo: annus retributionis mee venit. Tit. 2m glo. ¶ syon ¶ i. 5 syon. Unde ois sequēntia exponit destructiōe hierusalē facta p̄ romanos. ¶ Et conuertent̄ &c. ¶ Dic ponit cōminationē ✠tum ad terre destructionē. Et circa hoc tria facit. Primo p̄dicit ōstructionem. 2° terre destructe solitudinē. ibi ¶ Et desolabitur &c. ¶ 3° solitudinis horroꝛē. ibi ¶ Et erit habile &c. ¶ Circa p̄m duo ponit. Primo destructionē ¶ quertentur ¶ i. ita tota terra ꝑburet̄ ab hostibus ac si aqua esset ¶ pix & terra ¶ sulfur. ¶ ps. Ignis sulfur spūs procellar⁹. 2° ponit ōstructionis durationē ¶ non extinguet̄ ¶ effectus illius incendij manebit semp. ¶ fumus: ¶ signū in memoriā p̄sentis incendij. Apoc. 19. Fumus eius ascendet in secula seculor⁹. Et hoc intelligendū est manente cā combustionis. ¶ peccato: sic eni conditionaliter exponēde sunt omnes huius ꝓphetie ſm q̄ ipsemet dñs exponit se. Dicit. 18. Repente loquar & aduersum gentē & aduersum regnū vt eradicē & destruam & dispердam illud. Si pniam egerit gens illa a malo suo q̄ locutus sum aduersus eam: agam & ego penitentiam sup malo: q̄ cogitaui. ¶ Desolabit̄ &c. ¶ Dic ponit solitudinē. Et p̄ predicit rōnē vel solitudinē ✠tum ad habitatores. ¶ Desolabit̄. ¶ Treni. 3. Posuit me desolatam tota die merore ꝑfectā. ✠tum ad viatores ¶ nō erit trāsitus. ¶ Dicit. 49. Non manebit ibi vir: & nō incolet eā filius bois: ✠tum ad bestias habitationem. ¶ Et possidebit ¶ q. sine timore ¶ onocrotalus ¶ idem est q̄ pellicanus. ¶ Ibis ¶ anis serpentibus inimica. Est ibex ibicis quadruplex. Ibis ibicis: anis. Et invidus ibis. ps. Erodij domus dux est eor⁹ petra refugij erinacys. 2° ponit solitudinis egritatem. Et p̄mo egritatis iudicium. ¶ Et extendet̄ mēsura ¶ pene ō mēsuram culpe ¶ p̄ pēdiculus ¶ regula cementarij: supra. 27. In mēsura ō mēsuras cū adiecta fuerit iudicabit eam. 2° ponit iudicij modū. ¶ Nobiles ei⁹ ¶ in gb⁹ gloriabant̄. Sopho. 3. Auferā de medio tui magniloquos superbie tue. ¶ Orient̄ in domib⁹ ¶ ās nimis ruinosas edificabant. ¶ Et palurus ¶ ādam herba multar⁹ spinar⁹: q̄ pallus adheret tota hūs folia. Osee. 9. Desiderabile argenti eor⁹: vrtica hereditabit: lappa in tabernaculis eor⁹: vt sic ✠tum glorificauit se & in deliris fuit tantū hēret tormentum. Apoc. 19. ¶ Et erit &c. ¶ Dic ondit horroꝛē solitudinis ex mōstris que ibi habitabūt ¶ demonia ¶ demonū monstra q̄ in desertis plurimū apparēt ¶ onocētaurus. ¶ q̄ est medius asinus & medius equus: vel illud est demonium potius q̄ nāle aial ¶ Pilosus: ¶ similia vel hō syluester vel demon incubus ¶ lamia ¶ hūs cetera mēbra feminea: pedes equinos ¶ alter ad alter⁹ ¶ clamabit. supra. 13. Regescent ibi bestie: & replebunt̄ domus eor⁹ draconib⁹: & habitabūt ibi struthiones. ¶ Regrite &c. ¶ Dic ꝓfirmat ois q̄ dicta sūt ex auctoritate ꝑsone ispirationis. ¶ Regrite ¶ vos q̄ futuri estis in libro dñi. i. i hoc libro quē ego a dño didici: vnū ex eis nō defuit. Loia monstra q̄ dixi crūt ibi: alter ad alter⁹. ¶ mas femina ¶ ea ¶. i. monstra marē & feminam. ¶ sorte ¶ distribuēs singulis loca apta ad manēdum. Luc. 21. Celū & terra transibunt: verba aūt mea nō ptерibunt: vel si exponat̄ de iudea. Intelligunt̄ q̄ hec diuersa monstra diuersi gentilium errores qui ibi colētes a Romanis positi sunt.

¶ Capitulum. XXXV.

Letabitur deserta & invia: & exultabit solitudo: & florebit quasi lilium. Germinans germinabitur & exultabit letabunda & laudans. Gloria libani data est ei: decor carmeli & saron. Ipsi videbunt gloriam domini & decorem dei nostri. Confortate manus dissolutas: & genua debilia roborate. Dicite: Pusillanimes cōfortamini & nolite timere. Ecce deus noster vltionem adducet retributionis: deus ipse veniet & saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus: & aperta erit lingua mutorum: quia scissa sūt in deserto aq̄: & torrentes in solitudine: & que erat arida in stagnum: & sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in quib⁹ prius dracones habitabāt: orietur viror calami & innci: & erit ibi semita: & via sancta vocabitur. Non trāsibit per eam pollutus & hec erit vobis directa via: ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi leo: & mala bestia non ascendet per eam: nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint & redempti a domino: conuertentur & venient in syon cum laude & letitia sempiterna super caput eorum. Gaudium & letitiam obtinebunt: & fugiet dolor & gemitus.

In pte ista ponit effectum ꝑsperitatis ꝓsequentis in iudeis ex destructiōe hostium. Et dividit in

partes duas. In ꝑma ponit promissio consolans. In 2ª exhortatio confortans. ibi| Confortate manus ꝛc.| Circa ꝑmã tria. Primo ponit hominum iocunditatem quã comparat prato floreti q̃ quidem habet pulchritudinem in floribus. Unde dicit| deserta| i. terra iudeoꝝ que post vastantib⁹ assyrijs erant hꝫ: metbonomice. i. ipsi homines| quasi lilium| qđ est pulcherrim⁹ flos ꝛ diu durat. Eccl. 39. Florens florcas quasi lilium. habet etiam pulchritudinẽ in germine. Unde dicit.| Germinans. ips. Justus germinabit sicut lilium. Sicut enim germen ex flore ita exterior iocunditas ex cordis letitia. 2° promittit terre fertilitatem.| Gloria libani| i. fertilitas diuersarum rerum q̃ est gloria boꝝ loco ꝝ erit in terra promissiõis. Osee vlt. Erit quasi oliua gloria eius: ꝛ odor eius vt libani. 3° vtriusq; propinquitatem.| Ipsi| non differatur ad tempora filioꝝ. supra. 33. Regem in decore suo videbunt. ¶ Confortate manus ꝛc.| Dic ponitur exhortatio confortãs. Et circa hoc tria facit. Primo ponit officij exhortãdi inuitatio.| Confortate manus| in quo debilitas ad operandũ.| genua| trementia in quo debilitas ad sustinendũ. Deb. 12. Remissas manus: ꝛ soluta genua erigite. 2° ponitur ipsa confortatio. Dicite| pusillanimes.| Luc. 12. Nolite timere pusillus grex. 3° assignat confortationis ratio. Et ꝑmo q̃tum ad remunerationẽ malorꝝ liberando ab hostibus.| Ecce deus| ꝛ sanando a langoribus.| Tunc aperientur.| Et sunt metaphᶜᵉ locutiones si referantur ad tẽpus post destructionem assyrioꝝ: vt intelligãtur spiritales defectus: vt supra. Uel ad literam si referat ad christi aduentum. sicut Jo. xj. Leci vident: claudi ambulant. 2° q̃tum ad collationes bonoꝝ quadrupliciter. Primo q̃tum ad abundantiam aquarum:| quia scisse sunt.| metaphora: que pro consolationibus. Uel qꝛ multum pluet vt sit magna fertilitas. ps. Posuit desertũ in stagna aq̃rum. 2° pulchritudinem campoꝝ.| in cubilibus| i. terra que prius erat deserta. vt hec animalia inhabitarẽt erit culta| viror: calami| que in locis virentibus oriunt. Job 40. Sub vmbra dormiunt: in secreto calami. 3° q̃tũ ad restaurationem viaꝝ ponens vie sanctitatẽ.| Et erit ibi semita.| in terra iuda| semita| ducens ad templũ.| pollutus| gentilis sicut ante: vel mistice: de ecclesia militante vel triumphante. Apoc. 21. Non ingredietur in ea pollutꝰ ꝛ imundus. Ponit etiam rectitudinẽ.| Et hoc erit stulti| i. q̃ncunq; simplices nõ errabunt pp̃ multitudinem transeuntiũ. Dicere. 31. Adducam eos de terra aquilonis ꝛ congregabo eos ab extremis terre. Ponit etiã vie securitatem.| Non erit ibi leo.| supra. xj. Non nocebunt ꝛ nõ occident in vniuerso sancto monte meo. Et ponit viarũ frequentationem| ꝛ redempti.| a precedentibus periculis. Baruc. 3. Ecce enim veniunt filij tui quos dimisisti diuisos. 4° promittit eis letitiã cordiũ| letitia sempiterna.| supra. 25. Auferet lachrimã ma ꝛc. Ostenditur etiã cõtrer letitia sanctoꝝ in patria: qꝛ| sempiterna:| quia plena:| obtinebunt:| qꝛ pura.| Fugiet dolor ꝛ gemitus.| Apoc. 20. Absterget deus oẽm lachrimam ab oculis sanctoꝝ: ꝛ iam nõ erit amplꝰ neq; luctus neq; clamor: sed nec vllꝰ dolor. ¶ Nota sup illo vbo.| Florebit quasi lilium.| Qꝛ sancti cõparant lilijs. Primo pp̃ stipitis altitudinẽ ex q̃ constantia in aduersis. Can. j. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. 2° pp̃ odoris suauitatẽ ex quo bona fama. Eccl. 39. Florete flores q̃si lilium: date odorem ꝛ frondete in gratiaz. 3° pp̃ humoris viroremꝫ ex quo viret⁹ mentis. Eccl. 5. Quasi lilia in trãsitu aque. 4° pp̃ cõnexionẽ ex quo sanctoꝝ charitas. Can. 7. Uenter tuus sicut acernus tritici vallatus lilijs. ¶ Item nota, q̃ hec lilia christus vestit q̃tum ad virtutum initia. Matth. 6. Considerate lilia agri| quo non texunt neq; nent: ꝛ pater vester vestit illa. 2° colligit ad eterna premia. Canon. 6. Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatum: vt ibi pascatur in ortis: ꝛ lilia colligat. Tertio in eis requiescit per complacentiam. Canon. 6. Dilectus meus mihi: ꝛ ego illi: qui pascitur inter lilia. Quarto quia ipse est lilium. Canon. 2. Ego flos campi ꝛ lilium conuallium.

¶ Capitulum. XXXVI.

ET factum est in quartodecimo anno regis ezechie: ascendit senacherib rex assyrioꝝ sup omnes ciuitates iuda munitas: ꝛ cepit eas. Et misit rex assyrioꝝ rapsacen de lachis in hierusalem: ad regem Ezechiam in manu grauj: ꝛ stetit in aqueductu piscine superioris: in via agri fullonis. Et egressus est ad eum eliachim filius helchie qui erat sup domuz: ꝛ sobna scriba: ꝛ ioabe filius sapha a cõmẽtarijs. Et dixit ad eos rapsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus: rex assyriorum. Que est ista fiducia qua confidis? aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? Super quem habes fiduciam: qꝛ recessisti a me? Ecce confidis super baculũ arundineũ confractũ istum sup egyptum: cui si innisus fuerit homo: intrabit in manũ eius ꝛ perforabit eam: sic pharao rex egypti oĩbus q̃ cõfidunt in eo. Qꝛ si responderis mihi: in dño deo nostro confidimus: nõne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa ꝛ altaria: ꝛ dixit iude ꝛ hierusalem coram altare isto adorabitis? Et nunc tradet te dño meo regi assyriorum: ꝛ dabo tibi duo milia equoruz: nec poteris ex te prebere ascensores eoruz. Et quo modo sustinebis faciem iudicis vnj⁹ loci ex seruis dñi mei minoribus? Qꝛ si cõfidis in egypto: in quadriga ꝛ in equitibus: ꝛ nunc nunqd sine dño ascendi ad terrã istam vt disperderem eam. Dñs dixit ad me. Ascende sup terrã istam ꝛ disperde eam. Et dixit elichim: ꝛ sobna. ꝛ ioabe ad rapsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua: intelligimus enj ne loquaris ad nos iudaice in auribꝰ populi qui est sup murũ. Et dixit ad eos rapsaces. Nunqd ad dñm tuum ꝛ ad te misit me dñs meus: vt loquerer oia verba ista: ꝛ non potius ad viros q̃ sedent in muro vt comedant stercora sua ꝛ bibant vrinam pedũ suorum vobiscum? Et stetit rapsaces ꝛ clamauit voce magna iudaice: ꝛ dixit. Audite verba regis magni: regis assyriorum. Hec dicit rex. Non vos seducat ezechias: qꝛ non pote

rit eruere vos: ⁊ nō vobis tribuat fiduciam Ezechias super dño: dicens. Eruens liberabit nos dñs: nō dabit ciuitas in manu regis assyriox. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionez: ⁊ egredimini ad me comedite vnusquisq; vineam suam: ⁊ vnusquisq; ficum suam: ⁊ bibite vnusquisq; aquam cisterne sue donec veniam ⁊ tollam vos ad terram que est vt terra vestra terram frumenti ⁊ vini: terram panū ⁊ vinearum. Nec cōturbet vos ezechias: dicens domin⁹ liberabit nos. Nunquid liberauerunt dij gentiū vnusquisq; terram suam de manu regis assyriox: Ubi est deus emath ⁊ arfath. Ubi est de⁹ sepharnaim: Nunquid liberauerunt samariam de manu mea: Quis est ex omnibus dijs terrarum istarum qui eruerit terram suaz de manu mea: vt eruat dñs Hierusalem de manu mea: Et siluerunt ⁊ non responderūt ei verbum. Mandauerat enim rex dicens: ne respondeatis ei. Et ingressus est eliachim filius helchie: qui erat super domum: ⁊ sobna scriba: ⁊ ioahe filius Asaph a cōmentarijs: ad ezechiam scissis vestibus: ⁊ nunciauerūt ei verba Rapsacis.

A Hic narrat in modū historie ōstructionē assyriorū. Et p̄ ponit historie gesta. 2° q̄dam ex historia occasionata. cap. 38. ¶ In dieb⁹ ⁊c. ¶ Prima in duas. Prio ponit culpa quā in iudeos cōmisit. 2° penaz quaz a deo sustinuit. ibi ¶ Egressis ⁊c. ¶ Offendit autē eos triplr. Prio bellis. 2° nūtijs. ibi ¶ Et misit rex ⁊c. ¶ 3° epistolis. cap. 37. ibi ¶ Qō cū audisset ⁊c. ¶ Abacu. ¶ Ecce ego suscitabo chaldeos gentē amarā ⁊ velocē ambulantē super latitudinē terre. ¶ Et misit ⁊c. ¶ Dic ostēdit qualr offendit iudeos cōminādo p̄ nūtios. Et p̄ ponit numtiox congregatio. 2° ipsox collocutio. ibi ¶ Et dixit ⁊c. ¶ 3° illox adinuicem discessio. ibi ¶ Et ingressus ⁊c. ¶ Circa p̄m duo facit. Primo describit nūtius assyriox ¶ rapsacen: quē dicunt fuisse filiū Esaie: alij samaritanus ¶ in aqueductu ¶ de hoc. supra. 7. 2° describunt nūtij indeox. ibi ¶ Et egressus ad eū eliachim ⁊c. ¶ Qui successit sobne q̄ tradidit inferiorē ptem ciuitatis assyrius. vt supra. 22. ¶ Sobna ¶ non ille de quo supra ¶ a cōmētarijs. ¶ cancellarius regis qui gesta in scriptū redigebat ad memorandus regi. Uñ cōmentor a cōmisceo. ¶ Et dixit ⁊c. ¶ Dic ponit numtiox collocutio. Et circa hoc duo fac. Primo ponit locutio rapsacis ad nūtios. 2° ad alios. ibi ¶ Et stetit ⁊c. ¶ Circa p̄m tria. Primo ponit ipsius rapsacis allocutio in qua intendit astruere Ezechie infirmitatē ad resistendū: excludendo defensionē egyptiox. ¶ Cōfidis in arūdine: ¶ de istoria: qz in egypto multe arundines sunt. Uel hoc dicit: qz egyptij tales erāt. Ezech. 29. Fuisti baculus arūdineus domui israel. Et falsum erat q̄ Ezechias p̄sideret in eis excludēdo ēt auxilium diuinū. ¶ Et si riderint: cuius abstulit. ¶ Qō fecit p̄ religione: puerit in sacrilegiū. Deut. 12. Cane ne offeras holocausta tua ¶ oi loco quē videris. Excludēdo enī robur ꝓprium. ¶ Et nō tarde ¶ q.d. nec equos habes: aut equites vt vni p̄cipū exercitus resistere possis. supra. 33. Proiecit ciuitates. Offert etiā Senacherib potestatē ad pugnādū: ex p̄cepto dñi: ¶ qz cōfidis. 2° ponit alioz responsio. ¶ Et dixit Eliachim in auribus populi: ¶ ne ꝑturbetur sciētes qō dñs. Prouer. xj. In benedictiōe iustox exaltabit ciuitas: ⁊ ore impioz subuertet. 3° ponit risionis irrisio. ¶ Et dixit ad eos. Urinā: q̄ fluit ad pedes. Tren. 4. Qui nutriebant voluptuose amplexati sunt stercora. ¶ Et stetit rapsaces ⁊c. ¶ Dic ponit allocutio impij ad populū. Et p̄mo ponit stultū impij ꝓbum: in quo terre nimis. ¶ nō poterit. ¶ Judi. 5. Quis ē iste q̄ filios israel posse dicat resistere nabuchodonosor. 2° allicit p̄missis. ¶ hec dicit rex: benedictiones ¶ i. pactū qō veniet in vestraz benedictionē. Uel brīdicite me sicut dñm vestr ¶ veniaq; ¶ de egypto ¶ ad terraz ¶. s. medoz. Heu. 27. Det tibi de⁹ de rore celi ⁊ de pinguedine terre abundantiā frumēti vini ⁊ olei. Pronocat exēplo. ¶ nec ꝑturbet vos. ¶ Dan. xj. Elevabit ⁊ magnificabit. 2° ponit despecti populi silentiū. ¶ Et siluerūt. ¶ Prouer. 26. Ne rideas stulto iuxta stultitiam suā: ne sibi similis videaris. ¶ ꝓceperat ne ꝓba blasphemie multiplicaret aut populū deciperet. ¶ Et ingressus ⁊c. ¶ Dic ponit discessio nūtioz: abinuicem. Et p̄ reditus iudeox ad Ezechiā. 2° reditus Rapsacis ad senacherib. ¶ Reuersus est aūt. ¶ Circa p̄m duo. Primo ponit reditus nūtioz: ⁊ blasphemie renūciatio. 2° ponit ezechie oīo. ibi ¶ Et factū est cum audisset scidit vestimenta ⁊c. ¶ Pro audita blasphemia: qō erat mos iudeorum: vt ps. Manh. 26. Princeps sacerdotū scidit vestimēta sua ⁊c.

¶ Capitulum. XXXVII.

ET factū est cum audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua: ⁊ obuolutus est sacco: ⁊ intrauit in domuz dñi. Et misit eliachim q̄ erat sup domū: ⁊ sobnam scribā ⁊ seniores de sacerdotib⁹ opros saccis: ad esaiaz filiū amos ꝓphetā: ⁊ dixerūt ad eū. Hec dicit Ezechias. Dies tribulatiōis ⁊ correptionis ⁊ blasphemie dies hec: qz venerūt filij vsq; ad partus: ⁊ virtus nō est pariendi. Si quo modo audiat dñs deus tuus ꝓba rapsacis quē misit rex assyrioz dñs suus ad blasphemandū dñm deum viuentē: ⁊ exprobrandū sermonibus quos audiuit dñs deus tuus. Leua ꝙ orationem pro reliquijs q̄ repte sunt. Et venerunt serui regis Ezechie ad Esaiam: ⁊ dixit ad eos esaias. Hec dicetis dño vro. Hec dicit dñs. Ne timeas a facie verboz que audisti: qbus blasphemauerunt pueri regis assyrioz me. Ecce ego dabo ei spūm ⁊ audiet nuntium: ⁊ reuertet ad terraz suā: ⁊ corruere eum faciam gladio in terra sua. Reuersus est aūt rapsaces: ⁊ invenit regem assyriorum ꝓliantē aduersus lobna. Audierat. n. qz ꝓfectus esset de lachis: ⁊ audiuit de taracha rege ethiopie dicētes: egressus est vt pugnet ⁊te. Quod cū audisset misit nūtios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude lo-

quĕres. Non te decipiat deus tu⁹ in quo tu confidis dicens: nō dabit̄ hierusalem in manu regis assyrioꝝ. Ecce tu audisti oia que fecerunt reges assyrioꝝ oibus terris quas subuerterũt: z tu poteris liberari? Nũqd eruerũt eos dĩj gentiũ quos subuerterũt patres mei: gozan z arã z resceph z filios eden qui erãt in thalassar? Vbi est rex emath z rex arfath z rex vrbis sepharuaim ana z aua? Et tulit ezechias libros de manu nũtioꝝ z legit eos z ascendit in domũ dñi: z expãdit eos coram dño. Et oranit ad dñm dicens. Dñe exercituũ deꝰ israel qui sedes sup cherubin: tu es deus solus oiũ regnoꝝ terre tu fecisti celum z terram. Inclina dñe aurem tuaz z audi: z aperi oculos tuos z vide: z audi oia verba senacherib que misit ad blasphemandum deũ viuentem. Vere.n. dñe desertas fecerunt reges assyrioꝝ terras z regiones earuz: z dederũt deos eaꝝ igni: nõ.n. erant dĩj sed opa manuũ hoium: lignum: lapis: z cõminuerũt eos. Et nunc dñe deus noster salua nos de manu eiꝰ: z cognoscant oia regna terre: qz tu es dñs solus. Et misit esaias filiꝰ amos ad ezechiam dicẽs. Hec dicit dñs deꝰ israel. Pro qbus rogasti me de senacherib rege assyrioꝝ: boc est vbum qđ locutus est dñs super eum. Despexit te z subsannauit te virgo filia syon: post te caput mouit filia hierusalem. Cui exprobrasti: z quẽ blasphemasti z super quẽ exaltasti vocem tuã: z leuasti altitudinem oculoꝝ tuoꝝ? Ad sanctuz israel. In manu seruoꝝ tuoꝝ exprobrasti domino z dixisti. In multitudine quadrigarũ meaꝝ ego ascendi altitudinẽ montiũ: iuga libani: z succidaz excelsa cedroꝝ eiꝰ z electas abietes illius: z introibo altitudinẽ summitatis eius saltũ carmeli eius: ego fodi z bibi aquam: z siccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggeꝝ. Nunqd nõ audisti que olim fecerim ei? Et diebus antiqs ego plasmaui illud: z nunc adduxi: z factũ est in eradicatione colliũ cõpugnantiũ: z ciuitatũ munitaꝝ. Habitatores eaꝝ breuiata manu cõtremuerũt z confusi sunt: facti sunt sicut fenũ agri: z gramen pascue: z herba tectoꝝ q̃ exaruit anteq̃z matureseceret. Habitationez tuam z egressum tuũ: z introitum tuũ ego cognoui z insaniam tuam ꝯ me. Cum fureres aduersum me supbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulũ in naribus tuis: z frenum in labijs tuis z reducaz te in via p quã veniſti. Tibi aũt boc erit signum. Comede boc ãno que sponte nascunt̄: z in anno secõdo pomis vescere. In anno aũt tertio seminate z metite: z plantate vineas z comedite fructum eaꝝ. Et mittet id qđ salnatũ fuerat de domo iuda: z qđ reliquũ est radicem deorsum: z faciet fructum sursum qz de hierm exibunt reliquie: z saluatio de monte syon: zelus domini exercituũ faciet istđ. Propter ea hec dicit dñs de rege assyrioꝝ. Non intrabit ciuitatẽ banc z non iaciet ibi sagittam: z non occupabit eam clypeus: z non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit: per eam reuertet̄: z ciuitatem bãc nõ ingredietur dicit dñs. Et protegam ciuitatẽ istaz vt saluem eam: propter me z ꝓpter Dauid seruum meũ. Egressus est aũt angelus dñi z percussit in castris assyrioꝝ centũ octoginta qnqz milia. Et surrexerunt mane z ecce omnes cadauera mortuoruz. Et egressus est z abijt. Et reuersus est senacherib rex assyrioruz: z habitauit in ninive. Et factum est cuz adoraret in templo nesrach deum suũ adrammelech z sarasar filij eius percusserũt eũ gladio fugeruntq̃z in terrã araratb: z regnauit asaraddon filius eius pro eo.

In pte ista ostendit qũo Ezechias ꝫ blasphemias humilitate z oratione⁹ pugnauit. Et circa B tria fac. Prio recitat qũo petijt oionis locũ: assumẽs bumilitatis habitũ. ⌊ Et obuolutus est sacco. ⌋ Jonc.3. Peruenit vbũ ad Regẽ: z surrexit de solio suo: z abiecit vestimẽtũ suũ a se: z indutus est sacco: z sedit in cinere. 2° nõ ꝓsumens p se oionẽ deo effundere petijt oionis suffragiũ p nũtios a ꝓpheta: vbi recitat nũtioꝝ missionẽ. ⌊ Et misit Eliachim. ⌋ supra.8. Numqd nõ populus a deo suo regret visionẽ. Exponũt nũq tribulationẽ. Et dz sic legi. ⌊ Et venerũt: z dixerunt dies tribulationis ⌋.i. quã patimur in extremoz⁹ tribulatiõib⁹: ⌊ z angustie ꝯ̃tum ad cordis doloꝛẽ ⌊ correctiõis ⌋ doctrine ⌊ z blasphemie ⌋ hostiũ. ⌊ venerũt filij ⌋.i. ꝯceptiones ⁹silioꝝ ⌊ pendi ⌋ exprimendi. Uel ita volemus sicut parturiẽtes. Sophꝫ.j. Dies ire dies illa tribulationis z angustie. Porrigũt petitionem: vt sic ordinet̄. ⌊ Leua ġ si qũo. ⌋ Dier.42. Ora ꝓ nobis ad dñm deum tuuz ꝓ vniuersis reliquijs istis, 3° oñdit ꝓpbete rẽsum. ⌊ Et dixit ad eos. ⌋ In quo excludit regis timorẽ. ⌊ Ne timeas. ⌋ Dier.j. Ne timeas a facie eoꝝ: qz ego tecũ suz. Et ꝑdicit Regis senacherib mortẽ ⌊ Ecce ego. ⌋ Apo.13. Qui in gladio occiderit opz eum gladio occidi. ⌊ Reuersus est aũt. ⌋ Dic ponit reditũ Rapsacis ad Senacherib. Et planũ est. ⌊ Et audiuit ꝛc. ⌋ Dic recitat qũo offendit eos cõminãdo p epistolas. Et circa boc tria facit. Prio ponit supbã illi⁹ cõminationẽ. ⌊ Et audiuit de tercha ꝫ egressus in auxiliũ egyptioꝝ: obsumauit eorũ. Qđ cũ audisset: occurrit ei obuiam: dimittens iudeã. Et anteq̃ recederet scripsit. Et babyloniã postmodũ vadẽs: z obsidens pelusium in egypto veniente Rege Ethiopie noluit eum

A

eo pugnare dicens cum esse sacerdoté plutonis deri orie pp nigredinem: vel quia mures cordas arcuum corrodẽtes per exercitum eius: illũ immunem dimiserunt. supra. x. Quo inuenit manus mea regna idoli. 2° ponit Ezechie orationé p̃mittés receptionẽ epistole. In qua oõne cõfitetur dei potentiá per subiectionez angelox. ⌊ Dñe deus exercituum. ⌋ Job. xv. Nũquid est numerus militũ eius: per cuius iudex. ⌊ deus israel: qui sedes sup cherubin. ⌋ qz propiatoriũ qõ erat. q. sedes dei: et etiá dabat responsa: erat super alas cherubin. ps. Qui sedes sup cherubim: manifestare coram effraim beniamin z manasse. Sz cũ tabernaculum fit dispositum fm exẽplar celestis curie: vt sumitur Exo. xv. Uidetur q̃ male dicatur sedere sup cherubin: sed magis sup thronos. Et dicẽdũ q̃ sedet sup cherubin z thronos: qz super seraphin qui sũt vitra eos. Uel fm Grego. z Dionysiũ possidet ibi singulariter: sed q̃ est inferiox attribuitur etiam superioribus eminẽter. Unde ꝓpietatem thronox eminẽtius habẽt cherubin. Uel dicẽdum q̃ sedet super thronos sicut super sedẽ iudicy: super cherubin sicut sup cathedram magr̃i: qz cherubin interpretatur fusio scientie. Et ob hoc cõgrue inde dicebantur dari responsa. Etiam ostendit dei potentiam p dispositionez regnox. ⌊ Tu es deus solus. ⌋ Dan. 6. Donec cognoscat qui potestatez hz super oia regna. Probat etiam p productionem creaturax. ⌊ Tu fecisti. ⌋ ps. Qui fecit celum z terram: mare z oia que in eis sunt. Accusat etiam Senacherib blasphemiã. ⌊ Inclina dñe. ⌋ Judi. 6. Dñe deus celi: intuere superbiam eorz: z respice ad nostram humilitatem: probans cum hoc blasphemie stultitiam. ⌊ Uere enim dñe. ⌋ ps. Simulachra gentiũ argentũ z aurum opera manuũ hominũ. Petyt etiá tertio in hac oratione salutis misericordiam. ⌊ Et nunc dñe. ⌋ Judi. 9. Omnes gentes cognoscant: qz tu es deus: z non est alius preter te. 3° ꝓphet̃a p̃mittit orationis expeditionem p̃nuncios. ⌊ Et misit Ysaias. ⌋ Et circa hoc duo facit. Primo p̃mittit hostiũ destructionẽ. 2° ciuitatis liberationẽ. ibi ⌊ Propterea hec dicit dñs. ⌋ Circa p̃m tria. Primo ponit cõminationem. Et primo destructionis interitum. 2° ponit signum. ibi ⌊ Tibi aũt hoc erit dñs. ⌋ 3° ostendit destructionis fructum. ibi ⌊ Et erit qõ saluatum dñs. ⌋ Circa p̃m duo. Primo cõminat penam confusionis ꝫ ꝓpetrũ iudeorũ. ⌊ Despexit jqñ tibi noluit respondere ⌊ mouebit ⌋ in futuro: qñ alys occisis cum paucis fugies. supra. xxx. Qui spernis: nõne z ipse speneris. Job. xx. Uidebunt iusti z letabuntur: z innocens subliimabit. 2° cõminatur interitum destructionis ꝫ culpam quã in deum cõmiserat. Et circa hoc tria facit. Primo ponit culpam. 2° assumit diuinam potentiam. ibi ⌊ Nunqd non audisti dñs. ⌋ 3° concludit penam. ibi ⌊ Ponã ergo dñs. ⌋ Circa p̃m arguit ipsum de duobus peccatis. Primo de blasphemia. ⌊ Cui exprobrasti. ⌋ Uerba Ezechie ad Senacherib. q. d. non mihi: sed deo. Infra. lvii. Super quez luisti: super quem dilatasti os: z eleciste linguam. 2° arguit ipsum de superbia quã cõceperat ex magnitudine rerum factarx. ⌊ Et dixisti. In multitudine ⌋ q. mea z nõ dei virtute. ⌊ iuga libani ⌋ sumitates montium. i. potentũ. Deut. xx. Manus nostra excelsa: z non dominus fecit hec omnia. Ex magnitudine ꝓpositorum. ⌊ Et succidam excelsa: ⌋ potentes in iudeis ⌊ altitudinem ⌋ domũ dñi. ⌊ saltum: ⌋ populus. Zach. xj. Aperi libane portas tuas: z comedet ignis cedros tuos. Ex multitudine pugnatox. ⌊ Ego fodi ⌋ q. d. nñ habeo exercitum q̃ non sufficit mihi aqua quam inuenio nisi puteos fodiax: vel metaphr̃ consolationes omnium gentiũ ego siccaui. Joel. z. Quasi ortus voluptatis terra coram eo. ¶ Nota super illo ℞bo. ⌊ leua ergo orationem. ⌋ Qz leuat oõ. Primo ꝓ eminentiã contemplationis. ps. Leuaui oculos meos ad montes: vnde veniet auxilium mihi. 2° per seruorem affectus. Trcñ. 3. Leuemus corda nostra cũ manib9 ad dñm in celo. 3° pp lachrymas ꝓpũctiõis. ps. Lauabo q̃ singulas noctes lectũ meũ: lachrymis meis stratũ meum rigabo. 4° ꝓ studium bone operationis. ps. Eleuatio manuum mearx sacrificium vespertinum. ¶ Nunqd non audisti z̃. ⌋ Dic assumit diuinam potentiam loquẽs in ꝑsona ipsius dei. Et p̃mo q̃ntum ad eternaz preordinationem. ⌊ quc olim jab eterno ⌊ fecerim ⌋. i. ꝓposuerim facere. Et de exaltatione z de destructione. ⌊ illud ⌋ malum pene qõ per ipsum inferre preuidi z predeterminaui. 2° q̃ntum ad eterni propositi temporalem executionẽ. ⌊ Et nunc adduxi colliuz ⌋ pncipum ⌊ compugnantium ⌋ adinuicez ⌊ breuiata ⌋. i. retracta. ⌊ manu ⌋ mea ab auxilio cox: vel diminuta manu ipsox a sui auxilio. ⌊ Et herba tectorum. ⌋ ps. Fiat sicut fenum tectorum qõ priusq̃ euellat exaruit. 3° q̃ntum ad omnium factox cognitionem. ⌊ habitationem ⌋. i. sedem regni. ⌊ Introitum jn terraz iudeorum. Job. xxxiv. Oculi eius super vias hominum z omnes gressus eox considerat. ⌊ Ponam ergo z̃. ⌋ Dic cõcludit penam ⌊ circulum ⌋ sicut bubalo ⌊ frenum ⌋ sicut equo. i. potentia diuinitatis refrenando. Job. xxx. Pharetram suam aperuit z afflixit me: z frenum posuit in os meũ. ¶ Nota super isto ℞bo. ⌊ Ponam frenum. ⌋ Qz est frenũ. Prio discretionis. Jac. iij. Si quis in ℞bo nõ offendit: hic perfectus est vir. 2° diuine gubernationis. infra. xlviii. Laude mea infrenabo te ne intereas. 3° diabolice deceptionis. supra. xxx. Frenum erroris qõ erat in maxillis populorũ. 4° eterne damnationis. ps. In camo z freno maxillas eorum constringe. 5° temporalis afflictionis. Job. xxx. Pharetram suã aperuit z afflixit me: z frenũ posuit in os meũ. ¶ Tibi aũt hoc erit signũ z̃. ⌋ Dic ponit signum. Uenerat enim exercitus assyriox iminente messe. Unde fructus non potuerunt tunc colligere: z fuerunt in terra vsq; post tempus seminationis. Unde etiam seminare nõ poterunt. Sic ergo eis dñs q̃ illa anni pre residuaecunte semacherib in egyptum comedam. ⌊ que sponte nascũtur: ⌋ vt. 4. Reg. xx. ⌊ ex granis conculcatis vngulis equorũ z quadrigis. Uel quecũq; reperis ⌋ bozcis prius ante obsidionẽ congregata. Uel que seueras. fm. lxx. ⌊ que remãserunt ꝓculcata in agris. ⌋ Jn z° anno existente eo in egypto: qz per annum stetitq; nihil recolliges cum nihil seminaueris ⌊ ponis. ⌋ Uel que sponte nascuntur: vt in lib° 4. Reg. xx. Et in isto z° anno destruetur assyrius z sic in 3° anno habebis potestatẽ seminãdi z congregandi. Uel fm Andream hoc est consilium. ⌊ Et hoc erit signum ⌋ referatur ad precedentia. ⌊ Et mittet ⌋ Dic ponit destructionis fructum. Primo ponens similitudinem arboris que multos fructus affert si in terra ꝓfundant radices. Dier. xvii. Erit quasi lignum qõ ad humorem mittit radices. 2° ponit expositionem ⌊ quia de hierusalem. ⌋ infra. xlvi. Dabo in syon salutem z in hierusalem gloriam meam. 3° assignat rõnem ⌊ zelus. ⌋ ¶ Propterea z̃. ⌋ Dic promittit liberationem. ⌊ Non introibit: ⌋ sicut proposuit. supra. viii. Inite consilium z dissipabitur: loquimini verbuz: z non fiet. Et assignat rõnem. ⌊ Et protegam: ⌋ pp me ⌋ infra. xlviii. Propter me faciaz vt non blasphemer. ⌊ Et pp Dauid. ⌋ ps. Propter David seruum tuum non auertas faciẽ christi tui. ¶ Egressus est autem z̃. ⌋ Dic ponit penam quã a deo sustinuit. Et p̃mo q̃ntum ad exercitus occisionem. ⌊ Et percussit. ⌋ supra. xxxiii. A voce angeli fugerunt populi: z ab exaltatione tua dispersi sunt gentes. 2° q̃ntum ad rei duorum perturbationem z fugam. ⌊ Et surrexerunt. ⌋ supra. xxxiii. Ecce turbatio. 3° q̃ntum ad ipsius occisionez. ⌊ Et

factum est cum adoraret ¶Adramelech ⁊ Sarasar p̃mogeniti eius interficientes fratri minori quez substituere volebat qui erat ex alia matre natus. Et sic iustus de angustia liberatus est.

¶Capitulum.XXXVIII.

IN diebꝰ illis egrotauit Ezechias vsqz ad mortem ⁊ introiuit ad eũ Esaias filius amos propheta: ⁊ dixit ei. Hec dicit dominꝰ. Dispone domui tue: qz morieris tu ⁊ non viues. Et conuertit ezechias faciem suaz ad parietem: ⁊ orauit ad dñm: ⁊ dixit. O dñe deprecor domine memẽto queso qõ ambulauerim coram te in veritate ⁊ in corde perfecto: ⁊ qđ bonum est in oculis tuis: fecerim. Et flevit ezechias fletu magno. Et factum est verbũ dñi ad Esaiam dicens: Vade ⁊ dic ezechie. Hec dicit dñs deꝰ dauid patris tui. Audiui orationem tuam: ⁊ vidi lachrymas tuas. Ecce ego adiiciaz super dies tuos quindecim annos: ⁊ de manu regis assyriorum eruam te: ⁊ ciuitatem istam: ⁊ protegaz eam. Hoc autem tibi erit signum a dño: qz faciet dñs verbum hoc qđ locutus est. Ecce ego reuerti faciam umbram lineaz per quas descenderat in horologio achaz in sole retrorsuz: decem lineis. Et reuersus est sol decem lineis p gradus quos descenderat. Scriptura ezechie regis iuda cum egrotasset ⁊ conualuisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierum meoz vadam ad portas inferi. Quesiui residuum annoz meoz. Dixi non videbo dñm deum in terra viuentium: non aspiciam hominem vltra: ⁊ habitatorem quietis. Generatio mea ablata est ⁊ cõuoluta est a me: quasi tabernaculum pastoz. Precisa est velut a texente vita mea: duz adhuc ordirer succidit me. De mane vsqz ad vesperam finies me: sperabã vsqz ad mane. Quasi leo sic contriuit omnia ossa mea. De mane vsqz ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo: meditabor vt columba. Attenuati sunt oculi mei: suspicientes in excelsum. Domine vim patior: responde pro me. Quid dicaz aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine anime mee. Dñe si sic viuitur: ⁊ in talibus vita spiritus mei. Corripies me ⁊ viuificabis me: ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autez eruisti animam meam vt non periret: proiecisti post tergum tuũ omnia peccata mea. Quia non infernus cõfitebitur tibi neqz mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuaz. Viuens viuens ipse cõfitebitur tibi: sicut ⁊ ego hodie. Pater filijs notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac: ⁊ psalmos nostros cantabimus cunctis diebꝰ vite nostre in domo dñi. Et iussit esaias vt tollerent massam de ficis: ⁊ cataplasmarent super vulnus ⁊ sanaretur. Et dixit ezechias. Quod erit signuz: qa ascendam in domũ domini?

In pte ista ponit quedaz ex p̃dicta historia occasionata. s. infirmitate Ezechie quã incurrit ex ingratitudinem: qz post tantã victoriam: canticuz gratiarum actionis non composuit sicut moris erat. Et diuiditur in duas. In p̃ma ponit ipsius egritudinem. 2° sanationem. 39. cap. ¶ In tempore illo ⁊c. ¶ Circa p̃muz tria facit. Primo ponit egritudinem. 2° liberationem. ibi ¶ Et conuertit ⁊c. 3° liberationis ordinẽ. ibi ¶ Et misit esaias ⁊c. ¶ Circa p̃mum duo facit. Primo ponit morbum. ¶ Egrotauit. ¶ Eccl. 31. Infirmitas grauis sobriam facit animam. 2° ponit mortis nuntiũ. ¶ Et introiuit: dispone domũ tuã quis tibi succedere debeat. Eccl. 33. In die consũmationis vite tue: ⁊ in tempore exitus tui distribue hereditatẽ tuam. Sed contra hoc obiciuntur: quia post moduz vixit ⁊ non mortuꝰ est. Ergo hunc prophetie: morieris: subfuit falsum nec fuit imobili veritate denuntians rerum euẽtus. Et dicendum, q̃ cum omniũ que fiunt in toto decursu temporis rõnes ab eterno in deo fuerint: quedam fuerunt indite rebus que explicant̃ per opus nature ⁊ voluntatis. Quedã apud se nõ retinuit vt ea que vellet in actũ educeret. Videntes igitur ꝓphete in speculo eternitatis vident de vtrisq; q̃cum deus vult reuelare. Fuerant igitur Esaie reuelate ille rationes que rebus indite erant q̃ cause secunde inferiores faciũt. s. naturales ⁊ meritorias ꝑ quas infirmitas Regis ad mortem ordinata erat. Et etiam q̃cum ad sensuz quẽ i verbis prophete habuit: verum dixit: qz ꝑ causas inferiores ita erat. Similiter etiã q̃cum ad alium sensuz quẽ spũs sanctus intellexit: verũ dixit qz mortuus fuit illi ingratitudini: dum post moduz deo debitas gratias egit: sicut ⁊ niniue subuersiones q̃tũ ad statum iniquitatis: vt dicit Augu. ¶ Et conuertit ⁊c. Dic ponit liberationem. Et circa hoc tria ponit. Primo orationis ꝓparationẽ. ¶ Ad parietez templi: vel domus sue vt deuotius ⁊ secretius oraret. ꝑs. In die tribulationis mee clamaui ad te: ⁊ exaudisti me. 2° ponit ipsaz orationẽ. ¶ Et orauit memẽto. ¶ vt p bonis q̃ feci vitã mihi prodas. Dicit̃ n. deus oblitus q̃ nõ retribuit. ¶ inveritate iambus nul. corde pfecto ꝙm ad amorẽ. Sed ℨ ꝓuerb. 20. Quis pót dicere: munduz est cor meũ. Et dicendũ q̃ nõ dixit sibi esse cor pfectum simpliciz q̃tuz ad hoc q̃ precipit idola vt dñi. 4ti Reg. 18. Eccl. xj. In die malox ne immemor sis bonorum. 3° ponit orãtis cõpunctionẽ. ¶ Et flevit. ¶ Matth. 5. Beati q̃ lugẽt q̃ ipsi cõsolabunt̃. Judi. x. Humiliũ ⁊ mansuetox semp tibi placuit deprecatio. ¶ Et factuz ẽ ⁊c. ¶ Dic ponit̃ salutis ꝓmissio. Et p̃ pót orationis exauditionẽ. ¶ scm est. ¶ post q̃ exiret mediã ptez atriu. 4ti Reg. 20. ¶ Audiui orationẽ. ¶ ſup 30. 2° ponit ꝓmissionẽ. ¶ Ecce ego adiiciaz. ꝑs. Dies sup

A

Obiectio.

Solutio.

Obiectio. Solutio.

Augustinus.

B

dies

dies regis aduciet.3° ponit confirmationē per signum. ⁊ hoc aūt erit in sole ⁊.i.per motuz solis⁊ ex lineis ⁊quib⁹ fm motionē naturalez cōputabanť.x.hore ⁊ Et reuersus ⁊.i.subito sic ille dies artificialis habuit.xx.horas:ꝛ replicatus fm gloſi aūt successiue sic remeauit p.4. ⁊ redit per.4.⁊ iterū per.4.venit.Et sic dies ille habuit.xx.horas fere triplicatus fm Diony. Hoc autē factuz est:vel in oibus alys celestibus corporibus retrocūtib⁹ vel solem breuiorē viam:aut velociorē motum dicēdū est habuisse:vt ad situm suū simul cuz alys perueniret. Eccl.46°.An nō in iracundia eius impeditus est sol:⁊ vna dies facta est quasi duo.Et hoc signū cōpetit signato.Job 11°.Cum te consumptū putaueris:orieris vt lucifer. ¶ Scriptura Eẽcchie ⁊. Dic ponit gratiarū actio pro salute promissa. Et p̄mo ponit titulū.⁊ scriptura ⁊.i. hec est.scdo ponit canticuz.⁊ Ego dixi ⁊in quo tria facit: p̄mo plangit periculū qđ euasit.scdo cōmemorat beneficiū qđ percepit ibi.⁊ Dñe si sic ⁊c.⁊ Tertio petit cōplementū qđ deus promisit ibi.⁊ Dñe saluū.⁊ Plagā autez tria.Prio mortis horroꝛē⁊ in dimidio ⁊.i.i iuuētute mea ⁊ ad portas inferi ⁊.i.lumbū vel mortem:vel sepulchruz. Eccl.vltimo. Uita mea appropinquās erat in inferno deorsum.scdo plāgit bonoꝛ amissionez quātum ad dei iussionē⁊ quesiui ja dño q⁹ supplereť⁊ residuū ⁊mihi ablatū:vel inquisiui apud me quātum restaret mihi de vita⁊ dixi ⁊apud me⁊ nō videbo ⁊per speciē modo adhuc ⁊in terra viuētium ⁊in celesti beatitudine.ꝑs. Credo videre bona dñi in terra viuentiū:vel⁊ nō videbo ⁊viteri⁹ videndo templū ⁊ cultum eius⁊ in terra viuentiū ⁊.i.in deoꝛ.Matth.xx. Nō est deus mortuoꝛ sed viuorum. Etiā quātum ad bonum societatem.⁊ Nō aspiciā hominē ⁊in hac vita viuētez.Dier.49°. Nō habitabit ibi vir ⁊ nō incolet eaz filius hominis.Uel hominē ꝯbīm nobis promissum.Etiā quātum ad filioꝛ posteritatē.⁊ Generatio⁊.i.filioꝛ quia nondū filios habebat⁊ cōuoluta ⁊ plicata ne ad posteros extendať. supra.xx°.Et figam illuz paxillū in loco fideli:⁊ erit in soliū glorie domui patris sui. Etiā quātum ad vite breuitatē.⁊ Precisa est velut a texēte:⁊ dū adhuc ⁊texēdo telam imperfectā⁊ ordirer ⁊in iuuentute.Job 11°.Dies mei velociores fuerunt cursore.3° plāgit cordis anxietatē. Et p̄mo quātum ad mortis ꝓtinuam expectationē⁊ de mane ⁊.i.dicebā⁊ vsqz ad vesperā ⁊finies me: morte.Et tunc etiā nō metuens ⁊sperabā ⁊iteruz⁊ vsqz mane ⁊simul cū morte dolor egritudinis⁊ finiet q⁹si leo sic contriuit ⁊languor: vt ipse de⁹ per dolorē egritudinis.Job 7°.Si dormiero dicam qñ consurgā:⁊ rursum expectabo vesperā:⁊ replebor doloribus⁹ vsqz ad tenebras.scdo quātum ad spei dilationē: vbi ponit triplicē sperātis cōditionē⁊ sicut pullus hirundinis ⁊expectat matrē:qz nō videt⁊ vt colūba ⁊ Nauī.zo. Ancille minabanť gentes vt colūbe.ponit ēt spei dilationē⁊ Attenuati sunt ⁊.q.fatigati⁊ suspiciētes ⁊per spem. Prouer.13°.Spes que differť affligit aiaz.ꝑs. Leuaui oculos meos ad mōtes:vñ veniet auxilium mihi.ponit ēt quādaz cū deo disceptationē.⁊ Dñe vim patior ⁊.q.d. violentia fit mihi:vltra merita affligor.⁊ Respōdet ⁊fide iubeas⁊ pro me qđ dicaz ⁊.q.in se reuersus qđ possez cōtra deū ꝓponere⁊ aut qđ rideboꝗ opꝰ ad interrogata ridere⁊ cū ipse fecerit ⁊me vel penā meaz. Job 7°. Si voluerit ꝓtendere cū eo:nō poteris respōdere vnū pro mille.3° quātū ad preteritoꝛ recordationē.⁊ Recogitabo tibi oēs annos ⁊in ꝯbus bona passus sum: vel in ꝯbus tibi peccaui. Job 7°. Loquar in tribulatione spiritus mei. ¶ Nota sup illo verbo⁊ attenuati sūt oculi.⁊ Oculi attenuanť ꝓ ꝯ dēptionē. supra z°. Oculi subtimes bouum humiliati sunt. z° per luminis oppressionē. Prouer.26.Qui scrutator est maiestatis oppꝫmet a gla. 3° ꝑp cogitationis prauitatē.Job.36. Oēs boies vident eū:vnusquisqz intueť procul. ¶ Itē super illo⁊ suspiciētes in excelsum.⁊ Et sunt oculi excelsi p̄mo per cordis elationē.ꝑs. Dñe nō est exaltatū cor meum:neqz elati sunt oculi mei.z° per inquisitionis curiositatē.Job 18°. Quasi magna cogitans attonitos habes oculos.3° ꝓ cōtēplationez.infra.40°.Leua in excelsum oculos ⁊ videiocunditatē que veniet tibi. ¶ Dñe si sic ⁊c.⁊ Dic cōmemorat bñficiū qđ suscepit.Et p̄mo correptionē⁊ si sic vitaꝫ⁊.i.si tam misera est vita boiuz:vel si per tribulationez acquirit vita. Prouer.6.Uia vite increpatio discipline:exponit.⁊ Ecce in pace ⁊.q.in populo habente eaz ab assyrijs⁊ amaritudo ⁊mihi imminet.Prou.14°.Risus dolore miscebit.scdo cōmemorat liberationem a pena. ⁊ Tu aūt aiam meā ⁊a culpa⁊ peccasti post tergū tuum ⁊ vel meū.q.obliuiscēris⁊ oia peccata mea.⁊Sap.11°.Miereris oiuz dñe ⁊ nihil odisti eoꝝ que fecisti.3° assignat liberationis rationē. Et p̄mo quātuz ad mortis inutilitatē⁊ ga nō infernus ⁊.i.damnati vel sepulti⁊ mors ⁊proximus:vel mortui⁊ veritatez ⁊promissoꝝ. vel filiuz.ꝑs. Cum nō est in morte qui memor sit tui:in inferno ga cōfitebit tibi. z° quātum ad viuoꝝ laudem.⁊ Uiuens viuens ⁊ad maiorē affirmationē:vel ꝑpter duplicē vitaz. ꝑs. Nos qui viuimus bñdicimus dño.3° quātum ad diuine laudis propōnē⁊ pater filys ⁊ꝑs. Quāta mandauit patribus nr̄is nota facere ea filys suis vt cognoscat generatio altera. ¶ Dñe saluū me fac ⁊c.⁊ Dic petit expleri promissuz⁊ saluū me fac ⁊ab assyrijs ⁊ a languore.ꝑs. Bñdicaz dñm in omni tēpore:semper laus eius in ore meo. ¶ Et iussit Esaias ⁊c.⁊ Dic ponit sanationis ordinē.⁊ hic trāspositū est:⁊ debet esse añ signi dationez. vt ps 4°.Reg.zo.Sed qz nō intēdit hystoriā:sed ꝓphetiā:q̄ ad ꝓphetiā pertinēt ꝓ posuit.⁊ ꝓ ponit curationis modū⁊ cataplasma ⁊.i.emplastrū⁊ vulnus ⁊a deo inflictū.vel vlcus ex humore corrupto caro apta. Dicūt enī q⁹ laborabat morbo regio qui dicit lupus:cui nocēt ficus ⁊ vua dulcis:vt curatio tota diuine potētie attribuaťur.Aly dicūt q⁹ erat apostema qđ est ex humoribus⁹ intus collectis nōduz carne scissa:ad cuius maturationē ficus ꝓsunt:vt oñdat nō esse semp superuacua necessaria medicina.Eccl.38. Pigmētarij⁹ faciet pigmēta suauitatis:⁊ medicinā conficiet sanitatis.z° Eẽchie ponit signū.⁊ Et dixit Eẽchias.Qđ erit signū ꝙ⁹ Corin.1.Iudei signa petunt:Greci sapiētiam querunt.

¶ Capitulum.XXXIX.

IN tēpore illo misit merodach baladā filius baladā rex Babylonis libros ⁊ munera ad Ezechiā. Audierat enim q⁹ egrotasset ⁊ conualuisset. Letatus est aūt super eis Ezechias: ⁊ oñdit eis cellam aromatū ⁊ argēti ⁊ auri ⁊ odoramentoꝝ ⁊ vnguenti optimi: ⁊ oēs apothecas suppellectilis sue: ⁊ vniuersa q̄ inuenta sunt in thesauris eius. Nō fuit verbuz qđ nō ostēderet eis Ezechias in domo sua:⁊ in omni potestate sua. Introiit aūt Esaias ꝓphēta ad Ezechiā regem: ⁊ dixit ei. Quid dixerūt viri isti: ⁊ vnde venerunt ad te:Et dixit Ezechias. De terra longin-

qua venerunt ad me de babylone. Et dixit. Quid viderũt in domo tua? Et dixit Ezechias. Omnia que in domo mea sunt: viderunt. Nõ fuit res quã nõ oñderim eis in thesauris meis. Et dixit Esaias ad Ezechiaz. Audi verbum dñi exercituũ. Ecce dies veniẽt: t auferẽt oia que in domo tua sũt: t qui thesaurizauerunt patres tui vsq3 ad diem hãc in babylonem. Nõ relinquẽt quicq3 dicit dñs. Et de filijs tuis qui exibunt de te quos genueris: tollent: t erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Et dixit Ezechias ad Esaiã. Bonũ verbũ dñi qõ locut⁹ẽ. Et dixit. Fiat tm̃ pax t veritas in diebꝰ meis.

A Hic ponit amicoꝝ ꝓgratulationẽ ostẽsaz in missione nuntioꝝ t munerũ. Et circa hoc tria facit. Primo ponit nuntioꝝ missionẽ. [Rex Arabie] qui tunc fuberat assyrijs [libros] Lepistolas [audierat] sed maxie ꝓpter signũ qõ in solis reversione viderat ps. Uiuet t dabit ei de auro Arabie. 2° ponit ipsi⁹ Ezechie elationẽ inde ꝓceptã: ponens elationis letitiã. [Letatus] ꝓtra hoc qõ babeẽ Job 31°. Si letat⁹ sum sup multis diuitijs meis: t qz plurima reperit man⁹ mea. Et elationẽ in ope: in ostẽtationẽ diuitiaꝝ suaꝝ [t ostendit cellam aromatũ] que dñr spes odorifere. Etiã locũ vbi sepeliebanẽ Reges: vel inferiorẽ partez domus sal⁹q erat ex alabastro vbi optime bꝰ ꝓseruanẽ [apotbecas] cellaria [verbuz] res digna verbo [in oi potestate sua.] Quãtum ad ea que erãt in tẽplo que qdẽ erant in potestate Regis vsurpata. Eccl. 11. Nõ oẽm bolez inducas in dom̃ũ tuã. Multe eni sũt insidie dolosi. 3° ponit elationis repreẽsionẽ. [Et introiuit.] Et ꝑmo ponit culpe inquisitionẽ t inaiationẽ. [Nõ fuit res.] Prou. 20. Sic̃ aque profunde sic ꝓsiliũ in corde viri. 2° cõminat penã [t dixit Esaias] quãtum ad amissionẽ rerũ [oia que in domo.] Dier. 27. Hec dicit dñs ad vos. Ecce ego dedi oẽs terras istas i manu Nabuchodonosoꝛ regis babylonis ẽtiã ad filioꝝ seruitutẽ [t de filijs] Qõ dicũt imple tũ in Daniele t socijs: nõ qz corporeꝰ sed mente t officio tales fuerũt. Deute. 28. Filij tui t filie tue tradent alteri ꝓpło. 3° ponit pene acceptationẽ. [Et dixit Ezechias.] supra. 26. Dile dabis pacẽ quia in te speraumus.

Capitulum. XL.

Consolamini consolamini populo meus: dicit deꝰ vester. Loquimini ad coꝛ hierusalem t aduocate eam: qm̃ cõpleta est malitia eiꝰ: dimissa est iniqtas illius. Suscepit de manu dñi duplicia: pro oibus peccatis suis. Uox clamãtis in deserto. Parate viã dñi: rectas facite in solitudine semitas dei nr̃i. Omis vallis exaltabit̃: t omis mons t collis humiliabit̃: t erũt prana in directa: t aspera in vias planas. Et reuelabit̃ gloria dñi: t videbit omis caro pariter qꝛ os dñi locutuz est. Uox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo? Omis caro fenũ: t omis gloria eius quasi flos agri. Exiccatũ est fenũ t cecidit flos: qꝛ spiritus dñi sufflauit in eo. Uere fenuz est populus. Exiccatũ est fenũ t cecidit flos: verbum aũt dñi manet in eternũ. Super montem excelsuz ascẽde tu qui euãgelizas sion: exalta in fortitudine vocem tuã qui euangelizas hierusalẽ. Exalta noli timere. Dic ciuitatibus inde. Ecce deꝰ vester. Ecce dñs deus in fortitudine veniet: t brachiuz eius dominabit̃. Ecce merces eiꝰ cũ eo: t opus illius coꝝã illo. Sicut pastoꝛ gregez suũ pascet: in brachio suo congregabit agnos: t in sinu suo leuabit: feras ipse portabit. Quis mẽsus est pugillo aq̃s t celos palmo ponderauit? Quis appẽdit tribus digitis molẽ terre: t libauit in põdere montes: t colles in statera? Quis audiuit spiritũ dñi: aut qs cõsiliarius eius fuit t ostẽdit illi? Cuz quo inijt consiliũ t instruxit eũ: t docuit eum semitã iustitie: t erudiuit eũ scientia: t viam prudẽtie ostẽdit illi? Ecce gentes quasi stilla situle: t quasi momentũ statere reputate sunt. Ecce insule quasi puluis exiguus: t libanus nõ sufficiet ad succedenduz: t animalia eius nõ sufficiẽt ad holocaustũ. Oẽs gentes quasi nõ sint: sic sunt coꝝã eo: t quasi nihilũ t inane reputate sũt ei. Cui g̃ silem fecistis deũ? aut quã imaginẽ ponitis ei? Nũ qd sculptile ꝓflabit faber aut artifex auro figurabit illud t laminis argẽteis argẽtari⁹? Forte lignũ t iputribile elegit artifex sapiens: querit qõ statuat simulacrũ qꝛ nõ moueat̃. Nunquid nõ scietis? Nunquid nõ audistis? Nunqd nõ annuntiatũ est vobis ab initio? Nunquid nõ intellexistis fundamẽta terre? Qui sedet sup gyrum terre: t habitatoꝛes eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nihili celos: t expãdit eos sicut tabernaculũ ad inhabitãdum. Qui dat secretoꝝ scrutatoꝛes quasi nõ sint: iudices terre velut inanes fecit. Et quidẽ neqz plãrato: neqz sato: neqz radicato in terra trunco eoꝝ. Repẽte flauit in eos: t aruerũt: t turbo quasi stipulã auferet eos. Et cui assimilastis me: t adequastis dicit sanctus. Leuate in excelsuz oculos vestros: t videte quis creauit hec. Qui educit in numero malitiaz eoꝝ: t oẽs ex noie vocat. Pre multitudine fortitudinis t roboris virtutisqz eius: neqz vnũ reliquũ fuit. Quare dicis Jacob t loqris israel: abscõdita est vita mea a domino t a deo

meo

meo iudiciū meū trāsibit? Nunquid nescis: aut nō audisti? Deus sempiternus dñs qui creauit terminos terre: ⁊ nō deficiet neq; laborabit: nec est inuestigatio sapientie eius. Qui dat lasso virtutē: ⁊ his qui nō sunt fortitudinē ⁊ robur multiplicat. Deficient pueri ⁊ laborabūt: ⁊ iuuenes in infirmitate cadent. Qui aūt sperant in dño mutabunt fortitudinē: assumēt pēnas sicut aqle: current ⁊ nō laborabūt: ambulabūt ⁊ nō deficiēt.

A Hec est scōa pars ꝑncipalis istius libri: in qua ꝑncipalr consolationē populi intēdit per multa beneficia repromissa. Diuidit aūt in duas. In ꝑma inducit eos ad ꝓmissoꝝ expectationē. In scōa exequitur diuinoꝝ beneficioꝝ promissionē. infra. 45. Hec dicit dñs deus. In ꝑma cōfortat eos per ꝓmittētis potestatē. In scōa ꝑ ipsius dilectionē. 41 cap. ¶ Taceāt ⁊c. ¶ In tertia per idoloꝝ que resistere credi possent debilitatē. 44° cap. ¶ Et nunc audi Jacob ⁊c. ¶ Circa ꝑmū tria facit. ⁊Primo inducit ad cōsolationē. 2° promittit consolatorē ibi. ¶ Uoꝝ clamātis ⁊c. ¶ In 3° ondit dei ꝓlātis potestatē ibi. ¶ Quis mēsus ⁊c. ¶ Circa ꝑmū tria. ⁊Primo inducit populū in cōsolationē. ¶ Consolamini. ¶ I spiritualibus ¶ cōsolamini ¶ in bonis tēporalibus cōcessis. Eccl. 48. Cōsolatus est lugentes in syon vsq; in sempiternū. 2° inducit ꝓphetis ⁊ sacerdotibus ꝓlationis ānuntiationē. ¶ Loquimini ad cor ¶ s. consolando. ¶ Aduocate ¶ a tristitia ab idolatria. Osee. 2. Ducā eam in solitudinē: ⁊ loquar ad cor eius. 3° assignat rōnem quātum ad culpe dimissionē. ¶ Qm cōpleta. ¶ quātus ad penarū finitionē ¶ suscepit. ¶ loquit ꝑm tēpus post captiuitatē. Dieꝝ. 17°. Duplici cōtritione contere eos dñe. sed cōtra Nau. ꝑ. Dilectio. Solutio. Nō surget duplex tribulatio. Et dicendū ꝙ duplicia dicunt quātus ad penā corporis ⁊ anime: sicut ⁊ culpa in vtriq; est. ¶ Uox dñi clamātis ⁊c. ¶ Dic promittit cōsolatorē. Et circa hoc tria facit. ⁊Primo ꝓmittit ꝓparationē. 2° ostēdit ꝓphetie firmitatē ibi ¶. Uox dicentis ⁊c. ¶ 3° prenuntiat cōsolatorē venientem ibi. ¶ super montē ⁊c. ¶ Circa ꝑmū tria. ⁊Primo inducit ꝓparationes. ¶ Uox clamātis in deserto ¶ s. Joānis baptiste hec erit ¶ parate. ¶ per cōuersionē a malis in solitudine vitioꝝ. Amos. 4. ⁊Preparare in occursum dei tui. 2° predicit expletionē ¶ Dis vallis ¶ sequēs metaphorā in valle. q̄ si est mōtuosa facit laborē. vnde dicit ¶ vallis exaltabit ¶ vt adequet mōtibus: ⁊ totū fiat planū. Si est distorta facit errorē. Et quātum ad hoc dicit ¶ erunt prava ¶ si est lapidosa: facit pedū dolorē. ⁊ quātus ad hoc dicit ¶ aspera in vias ¶ per q̄ significat ꝙ pusillanimitas vertet in securitatē: superbia in humilitatē: nequitia in rectitudinē: crudelitas in māsuetudinē. Dieꝝ. 31°. Dirige cor tuū in viam rectam in qua ambulasti. 3° ondit ꝓparationis vtilitatē. ¶ Et revelabit gloria ¶ i. filius. Dieꝝ. 33°. Curabo eos ⁊ revelabo eis deprecationē pacis ¶ videbit ¶ oibus visibiliter se prebebit. vel loquit de die iudicij. Apoc. ꝑ. Uidebit eum omnis oculus. Quidā sic exponūt. ¶ Uox ¶ dei ¶ clamantis. ¶ hec ē. ¶ ꝓparate in deserto ¶ i. i terra iuda olim deserta ¶ viā dñi ¶ s. ad venientē ad templū. vel in deserto qđ est iter babylonē ⁊ Judee. ¶ Dis vallis. ¶ per hoc ondunt ola impedimēta remoueri vt libere populus reuertat ¶ gloria ¶ In destructione chaldeoꝝ per quaz gloriosus apparebit. ¶ Uox dicētis ⁊c. ¶ In parte ista ondit prophetie firmitatē per cōparationē ad boium fragilitatē. vnde dis ꝑmo indicit clamorē. qui significat expressaz ⁊ planā ānuntiationē ¶ clama ¶ infra. 48. Clama ne cesses q̄si tuba exalta vocē tuā. 2° indicit culpādā humanam fragilitatē: interrogante ꝓphēta. ¶ Et dixi. Quid clamabo? ¶ timens ne cōtra populū suū aliquid clamare precipiat. ⁊ dño respōdente. ¶ Dis caro ¶ Jac. ꝑ. Exortus est sol cum ardore ⁊ arefecit fenuz. 3° ostēdit diuini verbi firmitatē. ¶ Uere ¶ Luc. 21. Celū ⁊ terra transibūt: verba aūt mea nō transibūt. ¶ Super montē ⁊c. ¶ Dic predicit ꝓlatorē venientē. Et circa hoc tria facit. ⁊Primo dis indicit ꝓphete ānuntiationē. In scōa determinat aduentus ꝓmissionē. ibi. ¶ Ecce dis ⁊c. ¶ Circa ꝑmū determinat quis: cui: ⁊ qualr ānuntiet. Quis q; bz officium ¶ qui euāgelizas. ¶ Ro. 10. Quomodo predicabunt nisi mittant. Modū designat per tria. ⁊Primo per loci altitudinē: vt bona nuntiās de longe audiat ¶ super mōtem ¶ mistice Chīm: vel celestē conuersationē ⁊ ꝓtēplationē. supra. 2. Uenite ascēdamus ad montē dñi. infra 42. De vertice montiū clamabunt. 2° per vocis clamorem ¶ Exalta in fortitudine ¶ vt multi audiāt plane constāter ꝓdicādo. infra. 48. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocē tuam. 3° per cordis securitatē. ¶ Exalta noli timere ¶ Dieꝝ. ꝑ. Ne timeas a facie eoꝝ: q; ego tecū sum. Cui fit ānuntiāduz determinat quātū ad tria quātū ad regni ꝓuinciā. ¶ Dic ciuitatib⁹. ¶ quātus ad ꝓuincie metropolis ¶ qui euāgelizas Dierlm ¶ quātum ad ciuitates rectores ¶ syon ¶ vbi templum ⁊ domus Regia. infra. 41. ⁊Primus ex syon dicet: ecce adsum. ⁊ Dierlm euacuatā dabo. Act. 13. Uobis oportebat ꝓdicari verbū dei: sed quia repellitis illud: ecce conuertimur ad gentes. ¶ Ecce deus ⁊c. ¶ Dic ponit aduēt⁹ dei ꝓmissionē ¶ ecce ¶ in ꝓptu ¶ deus noster ¶ veniet. supra. 35. Deus noster ipse veniet ⁊ saluabit nos. ¶ Ecce dis ⁊c. ¶ Dic ostēdit venientis cōditionē. Et ꝑmo ondit ꝙ veniet fortis ad bellandū ¶ in fortitudine brachii ¶ fortitudo in die iudicij. Uel in ꝑmo aduentu in potestate miraculoꝝ. vel in destructione Babyl. Job. 31. Si habes brachiū sicut deus. 2° ꝙ veniet iust⁹ ad remunerādū. ¶ Ecce merces opus illius coram illo. ¶ q; in facultate voluntatis. Sap. 5. Justi aūt in ꝑpetuū vivent: ⁊ apud dñm est merces eoꝝ. 3° ostendit ꝙ veniet pius ad ꝓlandū ¶ sicut pastor ad pascendū esurientes ¶ gregē suū pascet. Ese. 34. In pascuis vberrimis pascā eos. Dieꝝ. 3. Dabo vobis pastores q̄ pascēt vos. Ad ꝓgregandū dilectiōtes ¶ in brachio ¶. Joan. 10. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili: ⁊ illas opz me adducere: ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vnus pastor. Ad portādū deficientes ¶ in sinu ¶ Luc. 15. Cum inuenerit eā alle vat sup humeros suos gaudēs. ¶ Quis mēsus est ⁊c. ¶ C Dic ostēdit diuinā potestatē. Et ꝑmo astruit eaz contra idolatraz errores qui diuine potētie derogabāt creaturā creatori equādo. Rom. ꝑ. Seruierunt creature potiꝰ q̄ creatori. 2° ꝓra desperationē indeoꝝ qui diuine potētie derogabāt diffidēdo ibi. ¶ Leuate in excelsū oculos ⁊c. ¶ Circa ꝑmū duo facit. ⁊Primo ondit dei potestatez. 2° excludit errorē sibi. ¶ Cui ergo similem ⁊c. ¶ Circa ꝑmuz tria. ꝑ ondit diuinā potētiā: simul ⁊ sapientiā in cōmensuratione facili ⁊ creatōe oiuz rerū: facit eni oia i numero quātus ad multitudinē ꝓductoꝝ. in mēsura quātum ad determinationē sub ꝓprio esse. in pondere: quātum ad inclinationē in finē. Sap. 11. ¶ ⁊Pugillo ¶ i. faciliter: sicut que pugillo mēsurant: q est manꝰ clausa ¶ palmo ¶ i. faciliter: q est manus extēsa ¶ appēdit super nihili. ¶ Job 26. Qui extēdit aquilonē supuacuū: ⁊ appēdit terrā sup nihil: q; nullo exteriori fulcit⁹ als esset quies terre violenta ¶ sup aquas ¶ quātum ad situz: q; aquis circundat.

ꝑs. Sup stabilitatē suā. Quātuz ad ꝓpriam cām getis que est nā ꝓpria| tribus digitis .i. faciliter. vel trib⁹ ꝓpriis tantibus: grauitatis: siccitatis: ⁊ immobilitatis| liberauit liberatos fecit ꝓprio pōdere. 2° ostēdit sufficientiaz: potētie. qz nō indiget adiuuāte.| Quis adiuuit. | Cōtra ꝑsōs ponētes mediātibus ꝑmis cātis vltima creata esse: qz nō indiget cōsilio| aut quis ꝑsiliarius fuit vt sibi daret ꝑsiliū| cum quo fuit ab ipso peteret instruxit eū formaz operis| semitā institutie jnālis quā oīb⁹ reb⁹ ꝑfixit. vt nulla res iue nāe metas excederet| sciaz | de cognitione rez creatarū: ⁊ vniuersaliū ⁊ particularū ꝑ ꝑsōs| viaz prudentie | quātuz ad mūdi gubernationez. Job. 26. Cuius adiutor est: nūquid imbecillis ⁊ sustētas brachiuz eius. 3° ostēdit ipsius excellentiā: qz excedit oēm gentiū multitudinē.| Ecce gentes quasi stilla | parua gutta| situle | cadens de situla que ꝑm nos vas aquaticum fictūbus aptū: que ꝓ nihilo reputat| momentū | qō inter brachia stature est qō de facili inter vtrūqz inclinat. Job. 26. cū vix paruā stillā sermonis eius audiuerimus: ge poterit tonitruū magnitudinē illius sustinere. Ostēdit ēt ꝙ excedit oēm cōdignū honorē. ⁊ ꝑcipue quātuz ad oblationē| ⁊ libanus | .i. ligna libani ꝙbus abūdat: qz nemorosus est| ⁊ alia | ꝙbus abūdat: qz pascuosus. Mich. 6. Quid dignū offerā dño? ostēdit ēt ꝙ excedit omnē creature ꝑfectionē ⁊ naturalē. qz ex ipsoꝝ respectu deitē nō esse. Dicit enī Dion⁹ in lib. de diuinis nominibus cap. 12. ꝙ quātuz participātia excedunt non participātia: ⁊ quātuz participationes participātia: tāñ qui est ꝑm⁹ participātū excedit ⁊ participationes ⁊ participātia.| Oēs gētes: | ⁊ quātuz ad ꝑfectiones sup additas que quodā mō sūt implētes: ⁊ quasi| nihilū. | Dicē. 4. Aspexi terrā: ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil. ¶ Cui ergo cē. | Dic excludit errorē. Et ꝑmo irridet errorē quātuz ad operantis intētionē. qz volebāt deū facere. Ergo ex quo deus potēs est| cui similez | loquit ꝑz errorē illoꝝ qui ipsas similitudines deos putabāt.| Aut quā imaginē | quātū ad illos ꝙ putabant ea quoꝝ sunt similitudines deo. solem vel lunā. Exod. 15. Quis sīlis tui in fortibus dñe: ge sīlis tui: magnificus in sanctitate: terribilis atqz laudabilis ⁊ faciēs mirabilia. Et quātum ad stultaz opationē: qz in vili mā nobilissimā formā inducere volebāt.| Nūqd sculptile. | Sap. 4. Incōmutabile nomē dei: lignis ⁊ lapidib⁹ imposuerūt. 2° cōuincit errorez. Et ꝑmo ex lege nāli oriante.| Nūqd nō scietis. | nāli rōne idola nō cē deos. Et lege scripta ꝓhibente.| Nūqd nō ānuntiatū. | Ro. 10. Nūqd nō audierūt: Et qdem in oēm terraz exiuit sonus eoꝝ: ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ. Cōuincit ēt ex cōsideratione creaturaꝝ terrestriū quātuz ad creationē.| Nūqd nō intellexistis fundamēta terre | ab ipso esse fundata | .i. illud terre ꝙ est infra centrū. Prouer. 8. Cū ap pēdebat fundamēta terre. Et cētuz ad creatorē| q̄ sedet sup girū terre | qz sperica: sīlī gubernās| ⁊ habitatores q. locuste | respectu magnitudis terre vel ipsi⁹. Ex creatione ēt creaturaꝝ celestiū| q extēdit | quātū ad celi magnitudinē| velut nihili | quātuz ad subtilitatē| sicut tabernaculū | sibimet in quo ꝑ virtus eius relucet inter corporalia quātuz ad virtutē. Uel quasi in habitatione angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ quātum ad dignitatē. Uel ēt totius creature inferioris quātum ad ipsoꝝ claritatē. Dier. 4. Preparat orbē sapiēcia. Cōuincit tertio eos quātuz ad magoꝝ subiugationē ponens ipsoꝝ destructionez ꝙ sūt magni. Uel ꝑm sciam| qui dat secretoꝝ scrutatores | .i. ꝑsōs. Uel ꝑm potēciaz| iudices | .i. principes. ꝑs. Defecerūt scrutātes scrutinio. Et ostēdit destructionis facilitatē ꝑ similitudinē herbe vel arboris q̄ nō hz radices firmas. | Et ꝙd. | Job. 13. Contra foliū qō vento rapit ostēdis potentiā tuam: ⁊ stipulā siccam ꝑsequeris. 3° ponit cōclusionē.| Et cui assimilastis. | ꝑs. Quis in nubib⁹ equabit? vno filius erit deo in filijs dei. ¶ Leuate i excelsū cē. | Dic astruit idē cōtra desperantes. Et ꝑmo astruit diuinaz maiestatē ex rerū creatione.| Quis creauit | .i. celestia. ꝑs. Ipse dixit ⁊ facta sūt: ipse mādauit ⁊ creata sūt. Ex scientie ꝑfectione| qui educit | ad implendā suā voluntatē| in numero | determinato | suaz scientia| militiā eorū | .i. celoꝝ stellas vel angelos| ex noie | .i. vnicuiqz ꝓpriaz nām vnde nominari possit determinās. ꝑs. Qui numerat multitudinē stellarū: ⁊ oib⁹ eis nomina vocat. Ex dominij plenitudine| fortitudinis | ad impugnāduz | Roboris | ad resistēdū| virtutis | ad operāduz| defuit | ab eius dominio. Job. 25. Nūqd est numerus militū eius. 2° excludit errorē. Et ponit errorē| quare dicis absc̄dita | nō videt que mala patior: als defenderet me | iudiciū | .i. potestas iudicādi quā olim habuit. Eccl. 16. Ne dicas a deo abscondar. 2° ponit erroris reprobationē. Et ꝑmo reprobationis ꝑfirmationē ex lege.| Nūqd nescis | lege nāli| aut nō audisti | ex lege scripta. hec que sequunt. 2° ponit reprobationē. Primo ostendens dei magnitudinez ex his q̄ in se habet. | .i. dominij eternitatē| deus sempiternus. | Exo. 15. Dñs regnabit in eternū ⁊ vltra. Potētiam indeficiētez| non deficiet | vt ois nō possit: | neqz laborabit | vt difficulter. Dan. 7. Potestas eius potestas eterna que nō auferet: ⁊ regnuz eius qō nō corrūpet. Scie in cōprehēsibilitatē.| Neqz ē investigatio. | Rom. 11. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ⁊ scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius ⁊ inuestigabiles vie eius. 2° per magna que in alijs facit. Et p̄ in illis quos ꝙfortat ꝑstinā debilitatē| ꝙ dat lapso | quātum ad illū qui ꝑus fortis fuerat: ⁊ defecit| ⁊ bis qui nō sunt | quātuz ad eos qui nō fuerunt fortes. Ro. 3. Uocat ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt. ꝑ⁹ cor. ꝑ. Que infirma mūdi sunt elegit deus vt ꝙfundat fortia. 2° ostēdit fortitudinis magnitudinē per cōparationē ad fortitudinē nāles: quā ostendit in alijs deficientē| deficient pueri | qui sūt in statu ꝑficiēdi| iuuenes | qui videnē robusti. ꝑmi Reg. 2°. Nō in fortitudine sua roborabit vir. 2° roboris a deo dati indeficientē agilitatē. | Qui aūt sperāt in dño mutabunt | .i. nātez in deitatē: vt nō fatigent ascensu| assument pēnas | vt ēt veloci cursu. Prouer. 23. Facient sibi pēnas sicut aquile| currēt | vt ēt cōtinuo incessu | ambulabūt | .i. supra 5°. Nō est deficiens neqz laborās. ¶ Nota sup illo verbo| assumēt pēnas vt aquile. | Ex sancti cōparant aquilis. Primo ꝓpter volat⁹ altitudinē. Job. 39. Nūqd ad ꝑceptū tuū elevabit aquila: ⁊ in arduis ponet nidū suū: in quo eminentia ꝙtēplationis. supra. 37. Regē in decore suo videbūt. 2° ꝓpter odoris subtilitatē. Luc. 16. Ubi fuerit corp⁹ illic ꝙgregabunt ⁊ aglē. in quo fernor dilectionis. Can. ꝑ. Currem⁹ in odorem vnguentoꝝ tuoꝝ. 3° ꝓp loci sublimitatez. Prouer. 3°. Tria sūt mihi difficillima: ⁊ quartū penitus ignoro. Uias aquile in celo. in quo studiū celestis ꝙuersationis. Phil. 3. Nostra aūt cōuersatio in celis est. 4° ꝓp motus velocitatē. Tre. 4. Uelociores fuerūt persecutores nostri aglis celi. in quo ꝓpritudo bone opationis. Prouer. 22. Uidisti hoiem velocē in opib⁹ suis. 5° ꝓpter renouationē. ꝑs. Renouabit sicut aquile iuuentus tua. in quo studiū emēdationis ⁊ ꝑfectus. 2° Lōi. 4. Licet is q̄ foris est videt hō corrūpat: is qui intus est renouat de die in diē. 6° ꝓp mēbroꝝ pulchritudinē. Ezec. 17. Aquila grandis magnaꝝ alaꝝ longo mēbroꝝ ductu plena plumis ⁊ varietate. Uenit ad libanū in quo decor virtutum

Dionysius.

tū.Can.4.Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nō ē in te.7°pp filioꝝ sollicitudinē.Deute.32.Sicut aquila puocans ad volādū pullos suos:⁊ super eos volitās.in quo sollicitudo sanct oꝝ.p° Cor.11.Quis infirmat ⁊ ego nō infirmor.Quis scandalizat ⁊ ego nō vror.

¶Capitulum.XLI.

Tacent ad me insule:⁊ gentes mutent fortitudinē.Accedāt ⁊ tūc loquant:simul ad iudiciū ꝓpinquemus. Quis suscitauit ab oriēte iustum:vocauit eū vt seq̄ret se:Dabit in conspectu eius gētes:⁊ reges obtinebit. Dabit quasi puluerē gladio eius:ficut stipulā vento raptā arcui eius. Persequet eos:trāsibit in pace:semita in pedib⁹ eius nō apparebit. Quis hec operatus est ⁊ fecit: vocans generationes ab exordio:Ego dñs primus ⁊ nouissimus ego sum. Viderunt insule ⁊ timuerūt:extrema terre obstupuerūt:appropinquauerūt ⁊ accesserūt. Unusquisq; primo suo auxiliat:⁊ fratri suo dicet ꝓfortare. Cōfortauit faber errarius percutiēs malleo eum qui cudebat tūc tēporis:dicens glutino bonū est:⁊ ꝓfortauit eū clauis vt non moueat.Et tu israel serue me⁹ Jacob quē elegi semē Abraā amici mei:in quo apphendi te ab extremis terre ⁊ a longinquis ei⁹ vocaui te:⁊ dixi tibi.Seruus meus es tu elegi te ⁊ nō abieci te.Ne timeas q; ego tecū sum:ne declines q; ego deus tuus. Cōfortaui te ⁊ auxiliatus sum tibi:⁊ suscepit te dextera iusti mei.Ecce cōfundent ⁊ erubescent oēs q pugnant aduersum te.Erūt quasi non sint:⁊ peribūt viri q ꝓtradicunt tibi.Queres eos: ⁊ nō inuenies viros rebelles tuos: ⁊ erunt quasi nō sint:⁊ veluti ꝓsūptio bois bellātis aduersum te:q; ego dñs de⁹ tuus apprehendens manū tuā dicēsq; tibi.Ne timeas:ego adiuui te. Noli timere vermis Jacob: qui mortui estis ex israel.Ego auxiliat⁹ sum tui dicit dñs:⁊ redēptor tu⁹ sanct⁹ israel. Ego posui te quasi plaustrū triturans nouū:dñs rostra serrātia.Triturabis montes ⁊ cōminues:⁊ colles quasi puluerē pones. Ventilabis ⁊ vētus tollet:⁊ turbo disperget eos: ⁊ tu exultabis in dño:in sancto israel letaberis.Egeni pauperes querūt aquas ⁊ nō sūt lingua eoꝝ siti aruit.Ego dñs exaudiā eos: deus israel nō derelinquā eos. Aperiā in supinis collibus flumina:⁊ in medio cāporū fontes. Ponaꝝ desertū in stagna aquarū:⁊ terrā inuiam in riuos aquarū.Dabo in solitudinē cedrū ⁊ spinam ⁊ myrtū ⁊ lignū oliue. Ponā in deserto abietē vlmū ⁊ buxum simul.vt videāt ⁊ sciant ⁊ recogitēt ⁊ intelligant pariter:q; manus dñi fecit hec:⁊ sanctus israel creauit illud. Prope facite iudiciū vestrū dicit dñs:afferte si qd forte habetis dixit rex Job. Accedāt ⁊ nuntiēt vobis quecūq; vētura sūt. Priora que fuerūt nūtiate:⁊ ponemus cor nr̄m ⁊ sciemus nouissima eoꝝ:⁊ que vētura sunt indicate nobis. Annūtiate que vētura sunt in futurū:⁊ sciemus q; dij estis vos. Bene quoq; aut male si potestis facite: ⁊ loquemur ⁊ videamus simul.Ecce vos estis ex nihilo:⁊ opus vestrū ex eo qđ nō est:Abominatio est qui elegit vos. Suscitaui ab aquilone:⁊ veniet ab ortu solis. Uocauit nomē meuꝝ:⁊ adducet magistratus quasi lutū ⁊ velut plastes ꝓcul cans bumū. Quis annūtiauit ab exordio vt sciam⁹:⁊ a principio vt dicam⁹:iustus es: Nō est annūtians neq; p̄dicens:neq; audiens sermones vros. Primus ad syon dicet ecce adsuꝝ:⁊ bierlem euāgelistaꝝ dabo. Et vidi:⁊ nō erat ex istis quisq; qui iniret cōsiliuꝝ:⁊ interrogat⁹ rñderet verbū. Ecce oēs iniusti:⁊ vana opera eoꝝ:⁊ ventus ⁊ inane simulachra eorum.

Hic incipit eos confortare ad firmā expectationē ex dei ꝓmissis dilectione. Et diuidit in tres partes. In ꝑma ostēdit diuinā dilectionē ex beneficijs que patrib⁹ exhibuit. In scda ex filio qđ eis ꝓmisit.42.cap.[Ecce seruus ⁊c.]In tertia ꝓsolationes quasi inter diuersas angustias p̄dicit.43.cap.[Et nunc hꝫ dicit dñs ⁊c.]Intendit aūt per beneficia p̄ p̄sita:confirmationē indeoꝝ:⁊ idoloꝝ confutationē:qui talia suis cultoribus nō exhibuerunt.Et ideo diuidit prima pars in duas.In ꝑma disceptat cōtra idoloꝝ cultores.In scda cōtra ipsa idola ibi.[Prope facite ⁊c.]Prima in duas.Primo enī per beneficia iudeis p̄stita conuincit aduersarios.In scda per eadē ꝓfortat indeos ibi. [Et tu israel ⁊c.]Circa ꝑma tria. Primo ꝓuocat gētes ad iudiciū ꝓsequens iudicij ordinē vt tacentes audiāt ⁊ sic respōdeant[mutēt fortitudinem].i.cōfortent se.q. renouati in fortitudinē ad disceptādum mecū. Mich. 6.Audiant mōtes iudiciuꝫ dñi:⁊ fortiora fundamenta terre.2°narrat exhibitū beneficiū.[Quis vocauit]vbi narrat multitudinē beneficioꝝ quātum ad diuinā electionē.[Ab oriente].s.chaldea[iustus]Abraā. Esa.41. Job.23.Uestigia eius secut⁹ est pes meus. Dieu.13.Sicut adheret lūbare ad lumbos viri:sic agglutinauī mihi domū israel.⁊ quātum ad concessam potestatē.[Dabit in cōspectu eius].s.quādo liberauit Loth pugnās contra quatuor reges.Esa.41.ps.Nō sic impy non sic:sed tanq̄ puluis quē ꝓicit ventus a facie terre.quātuꝫ ad exequēdi facilitatē[transibit in pace].s.sine labore[semita]sicut qui leuiter incedit: quasi vestigiū nō derelinquit.vel q; in pedibus est signū vie cum derelictus est. supra.40.Current ⁊ nō laborabunt.Querit actorem.

A

est ifaus ierudītus in pphīa. vbi legis ūba: erudītus in scia diuīna. doctor instruens alios in erudimentis uarius. j. Lozi. j. Ubi sapiēs: vbi scriba: vbi doctus. z° emīnētes in eloquēa: z nō sapiētia. populū alti sermonis. Dier. 5. Ecce ego adducā sup vos gentē cui° ignorabitis linguam. ¶ Respice rē. Dic inducit ad pfiderandū liberate ciuitatis dignitatē. Et p q̄tuz ad copiā bonoz pone 4^or q̄ sunt in celesti: vel militāti eccīa. cordiū letitiā. cuitatē solēnitatis. sup. 30. Sicut vox sactificate solēnitatis z letitia coedis. Rex opulētiaz. Oculi ui vide būt. supra. 32. Sedebit ppls meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie: in rege opulēto: imobilitatis gr̄az. tabernaculū: ciauī. loquit fm filiatiōnē tabernaculū qđ affligit clauis z fumb°q dissolutū q̄ trāsferri oz. Dan. 7. potestas eius pt̄as eterna q̄ nō auferet z regnū ei° qđ nō corrūpet. Et bn° assignat rōnē: qz. solūmodo: dom° est q valet trāsferre: z alu nō poterūt. ps. Magn° dns z laudabilis nimis. Aq̄z abūdātiā. loc° fluuioz. j. diuinaz monitionū. riui. ouersi modi pticipationū. ps. Fluminis ipetus letificat ciuitatē dei. Doc nī iudei totuz fabulose referūt ad aurea bierm. z° q̄tū ad imunitatez maloz. Nō trāsibit remigiū. quoz̄ bostiū q q̄q cō sueuerant p mare terrā p nīsōis ifestare. tricris. nauis bis tres ozdies remoz. Et assignat cām. Dns. n. iudex. iudicās ab aduersarijs. Zac. 9. Ecce rex tu° venit tibi mītet°. ¶ Laxati rē. Dic pdicit ingratoz iudeoz destructionē p a Romanis factā. Et ponit tria. p ipotēsiā ad refistēdū. lassan. j. pparati. funiculi. vt te ɔ romanos ōfendas. Logit fm filiationē naues q̄ parat ad cūduz. malus. arboz nauis. j. rēpluz in quo ptiosa vasa z vela fuisse nosciī. Treñ. j. Dedit me dns in man° de q̄ nō potero surgere. z° direptionē spolioz ab bostib°. tūc diuidēt. a romanis. claudi. j. q. d. null° erit sic ipotēs iter eos qn pre dā viaz diripiat. Joel. 3. Infirm° dicat: qz ego fortis sum. 3° remissionē pctoz bostib°. ppls. j. s. roman° iustificat°: ppatiene malitie iudeoz. Eccl̄. 16. Justificasti sozores tuas in oib° abominatiōib°tuis q̄s opata es. Uel logit ɔ idumeos qui nō potērūt pualere ɔ iudeos: z magis ab ipsis spoliabuntur tpe machabeoz z populo iudeoz remittet iniquitas. infra. 40. Cōpleta est malitia eius.

¶ Capitulum. XXXIIII.

ACcedite gentes z audite: z populi attendite: audiat terra z plenitudo eius orbis z omne germen ei° qz indignatio dn̄i super omnes gētes: z furoz sup vniuersam malitiam coruz. Interfecit eos: z dedit eos in occisionē. Interfecti eoz proijcientur: z de cadauerib° eoruz ascendet feto. Tabescent montes a sanguine eoz: z tabescet ois milītia celoz: z cōplicabuntur sicut liber celi: z ois milītia eorum defluet sicut defluit folium de vinea z de ficu: quoniā inebriatus est in celo gladi° meus. Ecce sup idumeam descendet: z sup populuz interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dn̄i repletus est sanguine: incrassat° est adipe de sanguine agnoz z bircorum: z de sanguine medullatoz arietum. Victima enī domini in bosra: z interfectio magna in terra edom. Et descendent vnicornes cum eis: z tauri cū potentib°. Inebriabitur terra coruz sanguine: z humus eoruz adipe pinguiuz: qz dies vltionis dn̄i: anus retributionis iudicij syon. Et conuertentur torrentes ei° in picez: z humus eius in sulfur. Et erit terra ei° in picem ardentem nocte z die: non extinguetur in sempiternum. Ascendet fumus eius a generatione in generationem: desolabitur in secula seculoz. Non erit transiens per eam: z possidebunt eam onocrotalus z ericius: z ibis z coruus habitabunt in ea. Et extendetur super eam mēsura vt redigatur ad nihilum z perpendiculuz in desolationē. Nobiles eius non erūt ibi: regem potius inuocabunt: z oēs principes eius erunt in nihiluz. Et orient in domib° eius spine z vrtice: z paliurus in munitionib° eius: z erit cubile draconum: z pascua strutionum: z occurrēt demonia onocentauris: z pilosus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia z inuenit sibi requiem. Ibi habuit foucam ericius z enutruit catulos: z circūfodit z fouit in umbra eius. Illic congregati sunt milui: alter ad alterum. Inquirite diligēter in libro domini z legite: vnū ex eis non defuit: alter alterū non quesiuit: qz quod ex ore meo procedit ille mandauit: z spūs eius ipse congregauit ea z ipse misit eis sortem z manus eius diuisit eam illis in mensuram. Usq in eternum possidebunt eam: in generatiōe z generationem habitabunt in ea.

In pte ista cōminat bis q fuerūt assyrus coadunores. Et p oib°. z° spāliter idumeis. ibi. Ecce sup idumeā rē. Circa p^m duo. p excitat attentionē: z attētiōis ordinē: vt accedētes appropiquent: pping audiāt: z audiētes attēdant. Isa. 49. Audite insule z attēdite ppli de longe. Et ponit nouatoz vltatez. audiat terra: q̄tū ad mediocres: prines. p ptento. plenitudo. q̄tū ad maiores. germen ei°. q̄m ad minores oib°. pparatū ad anmū tiandū: vt q oēs possint audire oīdat. ps. Dn̄i est terra z plenitudo e.°. z° ponit cōminationē pploz: ponēs iudicis. s. dei idignationē. qz idignatio. sup. 14. Dec ē man° extēta sup oēs gētes: boium nec. interficit eos. p auctoritatē. dedit. j. q. d. alus ad interficiēdū sic executoz ib°. Zac. xj. Ego tradā boies vnūquēq in manu pximi sui. Lada uez abiectionē. interfecti. puciēt. Jer. 22. Sepultura asini sepelief. Joel. 2. Ascēdet fetor ei°: z ascēdet putredo ei°: qz supbe egit. z° q̄m ad tyrānoz cessationē. tabescēt mōtes. j. tyrāni. a sanguie. j. pp culpā effusi sāguis. Isa. 64. A facie tua mōtes dfluxerūt. 3° q̄m ad destructionē idoloz. Et circa b tria facit. p ponit cessamz idoloz auxiliū. Tabescēt. celoz. aereoz. i. demonū: vel ad īram spūs q pfidebant syderib°. fm opinionē gentiliū. sup. 19. Mouebunt simulachra egypti. Et in ɔsilio. cinctum. s. diuinabāt in astris. Et cōplicabunt. j. i. sicut in libro plicato non pōt aliqd legi: ita nec in celo poterunt mala eius futura preuidere. Apoc. 6. Celum recessit sicut liber inuo

lutus. 2° ostendit cessaturū idolatrie crimū. ¶ Et ois milia. ¶ vel facilitatē implectionis predictoꝝ. Apoc. 6. Stelle de celo ceciderunt sup terram. 3° ostendit vtriusq; effectū: ¶ qñ gladius ¶ i. vltio ¶ ebriatus est in celo ¶ i. abundanter in demonibus vltionem exercuit qui idolis presidebant. Deut. 32. Inebriabo sagittas meas sanguine ⁊ gladius meus deuorabit carnes. ¶ Nota sup illo ⁊bo. ¶ Accedite. ¶ Et bō accedit ad deū p̄ susceptionem gr̄e. Ro. 5. Accessum habemus p̄ ipm ad deū. 2° p̄ contemplationē diuine sapientie. ps. Accedite ad deum ⁊ illuminamini. 3° p̄ ministeriū obedientie. Exec. 4. Filij Sadoch q̄ accedāt de filijs leui ad dñm vt ministrent ei. 4° p̄ spūm concordie. Eph. 2. Per ipm habem⁹ accessum ambo in vno spiritu ad patrē. ¶ Ecce sup idumeā ⁊c. ¶ Dic cōminat̄ specialiter idumeis q̄ cum bostibus ō bierusalem venerūt: sicut dī in Abdia: qñ capiebant alieni exercitus. Et circa hoc tria facit. Primo cōminat̄ hoium interfectionem. 2° terre destructionē. ibi ¶ Conuertetur ⁊c. ¶ 3° ponit vtriusq; confirmationem. ibi ¶ Respice ⁊c. ¶ Circa p̄m tria. Primo describit pene equitatē. ¶ Ecce sup idumeā. ad opprimēdam: ¶ interfectiōis ¶ i. digni a me interfici. Dier. 49. Per ditionē Esau adduxi sup eum. 2° describit interfectionez ēt̄um ad mediocres ponens interfectoꝝ diuersitatē ¶ gladius: agnoꝝ ¶ per que ois intelligunt̄ diuersi gradus interfectoꝝ. Exec. 21. Dic est gladius interfectionis magne q̄ obstupescere cos facit. Et necis magnitudinē ¶ victime ¶ idest quasi sicut in p̄uuio magni regis in quo multa alia interficiunt̄. Exech. 39. Ego imolo vobis victimā. Et ēt̄um ad maiores: ponens eoꝝ occisionē. ¶ Et descēdēt ¶ in mortez ¶ vnicornes ¶ aial est in ēt̄itate: ⁊ tactu atrocissimum: bōs cornu vnū. Unde ſ significat potentes monarchos. supra. 5. Descendent fortes eius: ⁊ sublimes ei⁹ gloriosiq; eius ad eum. Et occisionis magnitudinē. ¶ inebriabitur. ps. Interfecta est terra in sanguinib⁹. 3° ponit penę rōnez. ¶ Dies iudicij ſyon ¶ vt. ſ. iudicet ſyon de idumeis. ifra. 63. Dies vltionis in corde meo: ānus retributiōis mee venit. Tñ ſm glo. ¶ ſyon ¶ i. ſ syon. Unde ois sequēntia exponit destructiōe bierusalē facta p̄ romanos. ¶ Et conuertent̄ ⁊c. ¶ Dic ponit cōminationez ēt̄um ad terre destructionē. Et circa hoc tria facit. Primo p̄dicit ōstructionem. 2° terre destructe solitudinez. ibi ¶ Et desolabitur ⁊c. ¶ 3° solitudinis horroꝝ. ibi ¶ Et erit cubile ⁊c. ¶ Circa p̄m duo ponit. Primo destructionē ¶ quertentur ¶ i. ita tota terra ꝑburet̄ ab hostibus ac si aqua esset ¶ pix ¶ terra ¶ sulfur. ¶ ps. Ignis sulfur spūs procellaꝝ. 2° ponit ōstructionis durationē ¶ non extinguet̄ ¶ i. effectus illius incendij manebit semp. ¶ fumus: ¶ signū in memoriā p̄sentis incendij. Apoc. 19. Fumus eius ascendet in secula seculoꝝ. Et hoc intelligendū est manente cā combustionis. ſ. peccato: sic eni conditionaliter exponēde sunt omnes huius ꝓphetie ſm q̄ ipsemet dñs exponit se. Dier. 18. Repente loquar aduersum gentē ⁊ aduersum regnū vt eradicē ⁊ destruam ⁊ dispердam illud. Si pniam egerit gens illa a malo suo q̄ locutus sum aduersus eam: agam ⁊ ego penitentiam sup malo: q̄ cogitaui. ¶ Desolabit̄ ⁊c. ¶ Dic ponit solitudinē. Et p̄ predicit rōnē vel solitudinē ēt̄um ad habitatores. ¶ Desolabit̄. ¶ Treñ. j. Posuit me desolatam tota die meroꝝ ꝑfectā. ēt̄um ad viatores ¶ nō erit trāsitus. ¶ Dier. 49. Non manebit ibi vir: ⁊ nō incolet eā filius bois: ēt̄um ad bestiaꝝ habitationem. ¶ Et possidebit ¶ q. sine timore ¶ onocrotalus ¶ idem est q̄ pellicanus. ¶ Ibis ¶ anis serpentibus inimica. Est ibex ibicis quadruplex. Ibis ibicis: auis. Et inuidus ibis. ps. Erodij domus dux est eoꝝ petra refugij erinaciꝝ. 2° ponit solitudinis egritatem. Et p̄mo egritatis iudicium. ¶ Et extendet̄ mēsura ¶ pene ō mēsuram culpe ¶ q̄ pēdiculus ¶ regula cementarij. supra. 27. In mēsura ō mēsuraz cū odiecta fuerit iudicabit eam. 2° ponit iudicij modū. ¶ Nobiles ei⁹ ¶ in q̄b⁹ gloriabant̄. Bopb. 3. Auferā de medio tui magniloquos superbie tue. ¶ Orient̄ in domib⁹ ¶ ās nimis ruinosas edificabant. ¶ Et paliurus ¶ q̄dam herba multaꝝ spinaꝝ: q̄ palius adheret late bōs folia. Osee. 9. Desiderabile argentū eoꝝ: ortica hereditabit: lappa in tabernaculis eoꝝ: vt sic ēt̄um glorificauit se ⁊ in deliciis fuit tantū hēret tormentum. Apoc. 19. ¶ Et erit ⁊c. ¶ Dic ondit horroꝝ solitudinis ministra que ibi habitabūt ¶ demonia ¶ demonū monstra q̄ in desertis plurimū apparēt ¶ onocētbaurus. ¶ q̄ est medius asinus ⁊ medius equus: vel illud est demonuz potius q̄ nāle aial ¶ ꝓlosus: ¶ finita vel bō ſyluester vel demon incubus ¶ lamia ¶ bōs cetera mēbra femineꝝ pedes equinos ¶ alter ad alterū ¶ clamabit. supra. 13. Regent ibi bestie: ⁊ replebunt̄ domus eoꝝ draconib⁹: ⁊ habitabūt ibi struciones. ¶ Aegrite ⁊c. ¶ Dic ꝓfirmat ois q̄ dicta sūt ex auctoritate piune ispirationis. ¶ Aegrite ¶ vos q̄ futuri estis in libro dñi. i. i hoc libro q̄ ego a dño didici: vnū ex eis nō defuit. Loia monstra q̄ dixi crūt ibi: alter ad alterū. ¶ mas femina ¶ ea ¶ i. monstra mare ⁊ feminam. ¶ sorte ¶ distribuēs singulis loca apta ad manēdum. Luc. 21. Celū ⁊ terra transibunt: verba aūt mea nō ptransibunt: vel si exponat̄ de iudea. Intelligunt̄ p̄ hec diuersa monstra diuersi gentilium errores qui ibi colētes a Romanis positi sunt.

¶ Capitulum. XXXV.

Letabitur deserta ⁊ inuia: ⁊ exultabit solitudo: ⁊ florebit quasi lilium. Germinans germinabitur ⁊ exultabit letabunda ⁊ laudans. Gloria libani data est ei: decor carmeli ⁊ saron. Ipsi videbunt gloriam domini ⁊ decorez dei nostri. Confortate manus dissolutas: ⁊ genua debilia roborate. Dicite: Pusillanimes cōfortamini ⁊ nolite timere. Ecce deus noster vltionem adducet retributionis: deus ipse veniet ⁊ saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum ⁊ aures surdorū patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus: ⁊ aperta erit lingua mutorum: quia scissa sūt in deserto aq̄: ⁊ torrentes in solitudine: ⁊ que erat arida in stagnum: ⁊ sitiens in fontes aquaruz. In cubilibus in quib⁹ prius draco habitabāt: orietur viror calami ⁊ iunci: ⁊ erit ibi semita: ⁊ via sancta vocabitur. Non trāsibit per eam pollutus ⁊ hec erit vobis directa via: ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi leo: ⁊ mala bestia non ascendet per eaz: nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint ⁊ redempti a domino: conuertentur ⁊ venient in syon cum laude ⁊ letitia sempiterna super caput eorū. Gaudium ⁊ letitiaz obtinebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus.

In pte ista ponit effectum ꝑsperitatis ꝓsequentis in iudeis ex destructiōe hostium. Et diuidit̄ in

partes duas. In ꝑma ponit promissio consolans. In 2ª exhortatio confortans. ibi ⁊ Confortate manus ⁊c. ⁊ Circa ꝑm tria. Primo ponit hominum iocunditatem quã comparat prato floꝛẽti q̃ quidem habet pulchritudinem in floribus. Unde dicit ⁊ deserta ⁊ i. terra iudeoꝝ que post vastantib⁹ assyrys erant hꝺ̃ metbonomice. i. ipsi homines ⁊ quasi lilium ⁊ qꝺ̃ est pulcherrim⁹ flos ⁊ diu durat. Eccl. 39. Florens florcas quasi lilium. habet etiam pulchritudinẽ in germine. Unde dicit. ⁊ Germinans. ⁊ps. Justus germinabit sicut lilium. Sicut enim germen ex flore ita exterioꝛ iocunditas ex cordis letitia. 2º promittit terre fertilitatem. ⁊ Gloria libani ⁊ i. fertilitas diuersarum reruꝫ q̃ est gloria hoꝝ locoꝝ: erit in terra promissiõis. Osee vlt. Erit quasi oliua gloria eius: ⁊ odoꝛ eius vt libani. 3º vtriusq; propinquitatem. ⁊ Ipsi ⁊ non differtur ad tempoꝛa filioꝝ. supra. 33. Regem in decore suo videbunt. ¶ Confortate manus ⁊c. ⁊ Dic ponitur exhortatio confortãs. Et circa hoc tria facit. Primo ponit officij exhortãdi inimicio. ⁊ Confortate manus ⁊in quo debilitas ad operandũ. ⁊ genua ⁊ trementia in quo debilitas ad sustinendũ. Deb. 12. Remissas manus: ⁊ soluta genua erigite. 2º ponitur ipsa confortatio. Dicite ⁊ pusillanimes. ⁊ Luc. 12. Nolite timere pusillus grex. 3º assignat confortationis ratio. Et ꝓmo q̃tum ad remunerationẽ maloꝝ liberando ab hostibus. ⁊ Ecce deus ⁊ sanando a langoꝛibus. ⁊ Tunc aperientur. ⁊ Et sunt metaphꝛe locutiones si referantur ad tẽ pus post destructionem assyrioꝝ: vt intelligãtur spirituales defectus: vt supra. Uel ad literam si referat ad christi aduentum. Matt Jo. xj. Leci vident: claudi ambulant. 2º q̃tum ad collationẽ bonoꝝ quadrupliciter. Primo q̃tum ad abundantiam aquarum: ⁊ quia scisse sunt. ⁊ metaphoꝛa: que pro consolationibus. Uel qꝛ multum pluet vt sit magna fertilitas. ꝑs. Posuit desertũ in stagna aq̃rum. 2º pulchritudinem campoꝝ. ⁊ in cubilibus ⁊ i. terra que prius erat deserta. vt hec animalia inhabitarẽt erit culta ⁊ viroꝛ calami ⁊ que in locis virentibus oriunt. Job 40. Sub umbra dormiunt: in secreto calami. 3º q̃tuꝫ ad restaurationem viaꝝ ponens vie sanctitatẽ. ⁊ Et erit ibi semita. ⁊ in terra iuda ⁊ semita ⁊ ducens ad templũ. ⁊ pollutus ⁊ gentilis sicut ante: vel mistice: de ecclesia militante vel triumphante. Apoc. 21. Non ingredietꝛ in ea pollut⁹ ⁊ immundus. Ponit etiam rectitudinẽ. ⁊ Et hoc erit stulti ⁊ i. q̃tũcunq; simplices nõ errabunt pꝓ multitudinem transeuntiũ. Dicet. 31. Adducam eos de terra aquilonis ⁊ congregabo eos ab extremis terre. Ponit etiã vie securitatem. ⁊ Non erit ibi leo. ⁊ supra. xj. Non nocebunt ⁊ nõ occident in vniuerso sancto monte meo. Et ponit viaruꝫ frequentationem ⁊ redempti. ꝓ precedentibus periculis. Baruc. 3. Ecce enim venient filij tui quos dimisisti disp sos. 4º promittit eis letitiã cordiuꝫ ⁊ letitia sempiterna. ⁊ supra. 25. Auferet lachrimã suaꝫ ⁊c. Ostenditur etiã cõtter letitia sanctoꝝ in patria: qꝛ ⁊ sempiterna: ⁊ quia plena: ⁊ obtinebunt: ⁊ qꝛ pura. ⁊ Fugiet dolor ⁊ gemitus. ⁊ Apoc. 20. Absterget deus oẽm lachrimam ab oculis sanctoꝝ: ⁊ iam nõ erit amplius neq; luctus neq; clamor: sed nec vllus dolor. ¶ Nota sup illo Vbo. ⁊ Florebit quasi lilium. ⁊ Qꝛ sancti cõparant lilys. Primo ꝓpter splendoꝛis altitudinẽ ex q̃ constantia in aduersis. Cant. j. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. 2º ꝓpter odoꝛis suauitatẽ ex quo bona fama. Eccl. 39. Florete flores ad̃ sicut lilium: date odoꝛem ⁊ frondete in gratiã. 3º ꝓpter humoꝛis viroꝛem: ex quo viruꝫ mentis. Eccl. 5. Quasi lilia in trãsitu aque. 4º ꝓpter cõnexionẽ ex quo sanctoꝝ charitas. Cant. 7. Uenter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs. ¶ Item nota q̃ per hec lilia christus vestit q̃tum ad virtutum initia. Matt. 6. Considerate lilia agri q̃m non texunt neq; nent: ⁊ pater vester vestit illa. 2º colligut ad eterna premia. Cant. 6. Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatum: vt ibi pascatur in ortis: ⁊ lilia colligat. Tertio in eis requiescit per complacentiam. Cant. 6. Dilectus meus mihi: et ego illi: qui pascitur inter lilia. Quarto quia ipse est lilium. Cant. 2. Ego flos campi ⁊ lilium convallium.

¶ Capitulum. XXXVI.

ET factum est in quartodecimo anno regis ezechie: ascendit senacherib rex assyrioꝝ sup omnes ciuitates iuda munitas: ⁊ cepit eas. Et misit rex assyrioꝝ rapsacen de lachis in hierusalem: ad regem Ezechiam in manu graui: ⁊ stetit in aqueductu piscine superioris: in via agri fullonis. Et egressus est ad eum eliachim filius helchie qui erat sup domuꝫ: ⁊ sobna scriba: ⁊ ioabe filius sapha a cõmentarijs. Et dixit ad eos rapsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus: rex assyrioꝝ. Que est ista fiducia qua confidis? aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? Super quem habes fiduciam: qꝛ recessisti a me? Ecce confidis super baculũ arundineũ confractũ istum sup egyptum: cui si innisus fuerit homo: intrabit in manũ eius ⁊ perforabit eam: sic pharao rex egypti oibus q̃ cõfidunt in eo. Qꝛ si responderis mihi: in dño deo nostro confidimus: nõne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa ⁊ altaria: ⁊ dixit iude ⁊ hierusalem coram altare isto adorabitis? Et nunc trader te dño meo regi assyriorum: ⁊ dabo tibi duo milia equoruꝫ: nec poteris ex te prebere ascensoꝛes coruꝫ. Et quo modo sustinebis faciem iudicis vni⁹ loci ex seruis dñi mei minoribus? Qꝺ̃ si cõfidis in egypto: in quadriga ⁊ in equitibus: ⁊ nunc nunqd sine dño ascendi ad terrã istam vt disperderem eam. Dñs dixit ad me. Ascende sup terrã istam ⁊ disperde eam. Et dixit elichim: ⁊ sobna. ⁊ ioabe ad rapsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua: intelligimus enim ne loquaris ad nos iudaice in auribꝰ populi qui est sup murũ. Et dixit ad eos rapsaces. Numqd ad dñm tuum ⁊ ad te misit me dñs meus: vt loquerer oia verba ista: ⁊ non potius ad viros q̃ sedent in muro vt comedant stercoꝛa sua ⁊ bibant vrinam pedũ suoꝝ vobiscum? Et stetit rapsaces ⁊ clamauit voce magna iudaice: ⁊ dixit. Audite verba regis magni: regis assyrioꝝ. Hec dicit rex. Non vos seducat ezechias: qꝛ non pote

rit eruere vos: ⁊ nō vobis tribuat fiduciam Ezechias super dño: dicens. Eruens liberabit nos dñs: nō dabit ciuitas in manu regis assyriox. Nolite audire ezechiam. Hec enī dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionez: ⁊ egredimini ad me comedite vnus quisq; vineam suam: ⁊ vnusquisq; ficum suam: ⁊ bibite vnusquisq; aquam cisterne sue donec veniam ⁊ tollam vos ad terram que est vt terra vestra terram frumenti ⁊ vini: terram panū ⁊ vinearum. Nec cōturbet vos ezechias: dicens domin⁹ liberabit nos. Nunquid liberauerunt dij gentiū vnusquisq; terram suam de manu regis assyriox? Ubi est deus emath ⁊ arfath. Ubi est de⁹ sepharnaim? Nunquid liberauerunt samariam de manu mea? Quis est ex omnibus dijs terrarum istarum qui eruerit terram suaz de manu mea: vt eruat dñs Hierusalem de manu mea? Et filuerunt ⁊ non responderūt ei verbum. Mandauerat enim rex dicens: ne respondeatis ei. Et ingressus est eliachim filius helchie: qui erat super domum: ⁊ sobna scriba: ⁊ ioahe filius Asaph a cōmentarijs: ad ezechiam scissis vestibus: ⁊ nuntiauerūt ei verba Rapsacis.

A Hic narrat in modū historie ōstructionē assyriorū. Et p̄ ponit historie gesta. 2° q̄daz ex historia occasionata. cap. 38. ⁊ In dieb⁹ ⁊c. ⁊ Prima in duas. Prio ponit culpa quā in iudeos cōmisit. 2° penaz quaz a deo sustinuit. ibi ⁊ Egressis ⁊c. ⁊ Offendit autē eos triplr. Prio bellis. 2° nūtijs. ibi ⁊ Et misit rex ⁊c. ⁊ 3° epistolis. cap. 37 ibi ⁊ Qō cū audisset ⁊c. ⁊ Abacu. ⁊ Ecce ego suscitabo chaldeos gentē amarā ⁊ velocē ambulantē sup latitudinē terre. ¶ Et misit ⁊c. ⁊ Dic ostēdit qualr offendit iudeos cōminādo p nūtios. Et p̄ ponit nuntiox ꝓgregatio. 2° ipsox collocutio. ibi ⁊ Et dixit ⁊c. ⁊ 3° illox adūtuicem discessio. ibi ⁊ Et ingressus ⁊c. ⁊ Circa p̄m duo facit. Primo describit nūtius assyriox ⁊ rapsacen: ⁊ quē dicunt fuisse filiū Esai: aly samaritanuz ⁊ in aqueductu ⁊ de hoc. supra. 7. 2° describunt nūty iudeox. ibi ⁊ Et egressus ad eū eliachim ⁊c. ⁊ Qui successit sobne q tradidit inferiorē ptem ciuitatis assyrys. vt supra. 22. ⁊ Sobna non ille de quo supra ⁊ a cōmētarijs. ⁊ cancellarius regis qui gesta in scriptū redigebat ad memorandū regi. Uñ cōmentor a cōmisceo. ¶ Et dixit ⁊c. ⁊ Dic ponit nuntiox collocutio. Et circa hoc duo fac. Primo ponit ploquio rapsacis ad nūtios. 2° ad alios. ibi ⁊ Et stetit ⁊c. ⁊ Circa p̄m tria. Primo ponit ipsius rapsacis allocutio in qua itendit astruere Ezechie infirmitatē ad resistendū: excludendo defensionē egyptiox. ⁊ Cōfidis in arūdine: ⁊ deriso ie: q̄ in egypto multe arundines sint. Uel hoc dicit q̄ egyptij tales erāt. Ezech. 29. Fulsti baculus arūdineus domui israel. Et falsum erat q̄ Ezechias ꝓfideret in eis excludēdo et auxilium diuinū. ⁊ Et si riderit: cuius abstulit. ⁊ Qō fecit p religione: puertit in sacrilegiū. Deut. 12. Cane ne offeras holocausta tua i oi loco quē videris. Excludēdo enī robur ꝓpriū. ⁊ Et nō tarde ⁊ q. d. nec equos habeatis equites vt vni p̄cipū exercitus resistere possis. supra. 33. Proiecit ciuitates. Offert enī Senacherib potestatē ad pugnādū: ex p̄cepto dñi: ⁊ q̄ cōfidis. ⁊ 2° ponit alioz responsio. ⁊ Et dixit Eliachim in auribus populi: ⁊ c turbetur scientes q̄ dō. Prouer. xj. In benedictiōe iustox exaltabit ciuitas: ⁊ ore impioz subuertet. 3° ponit risionis irrisio. ⁊ Et dixit ad eos. Urinā: ⁊c fluit ad pedes. Treni. 4. Qui nutriebant voluptuose amplexati sunt stercora. ¶ Et stetit rapsaces ⁊c. ⁊ Dic ponit allocutio impij ad populū. Et p̄mo ponit stultū impij ꝟbum: in quo terre nimis. ⁊ nō poterit. ⁊ Judi. 5. Quis ē iste q filios israel posse dicat resistere nabuchodonosor. 2° allicit ꝓmissis. ⁊ hec dicit rex: benedictiones ⁊ i. pactū q̄ vertet in vestraz benedictionē. Uel benedicite me fiat dñm vestr̄ ⁊ veniāq; ⁊ de egypto ⁊ ad terraz ⁊. Cmedox. Heri. 27. Det tibi de⁹ de rore celi ⁊ de pinguedine terre abundantiā frumēti vini ⁊ olei. Prouocat exēplo. ⁊ nec ꝓturbet vos. ⁊ Dani. xj. Et exaltabit ⁊ magnificabit. 2° ponit despecti populi silentiū. ⁊ Et siluerūt. ⁊ Prouer. 26. Ne rideas stulto iuxta stultitiam tuā ne sibi similis videaris. ⁊ p̄ceperat ne ꝟba blasphemie multiplicaret aut populū deciperet. ¶ Et ingressus ⁊c. ⁊ Dic ponit discessio nūtioz ab invicem. Et p̄ reditus iudeox ad Ezechiā. 2° reditus Rapsacis ad senacherib. ⁊ Reuersus est aūt. ⁊ Circa p̄m duo. Primo ponit reditus nūtioz: ⁊ blasphemie renūciatio. 2° ponit ezechie oīo. ibi ⁊ Et factū est cum audisset scidit vestimenta ⁊c. ⁊ Pro audita blasphemia: q̄ erat mos iudeorum: vt ps. Matth. 26. Princeps sacerdotū scidit vestimēta sua ⁊c.

¶ Capitulum. XXXVII.

Et factū est cum audisset rex Ezechias scidit vestimenta sua: ⁊ obuoluntus est sacco: ⁊ intrauit in domuz dñi. Et misit eliachim q erat sup domū: ⁊ sobnam scribā ⁊ seniores d sacerdotib⁹ opros saccis: ad esaiaz filiū amos ꝓphetā: ⁊ dixerūt ad eū. Hec dicit Ezechias. Dies tribulatiōis ⁊ correptionis ⁊ blasphemie dies hec: q̄ venerūt filij vsq; ad partuz: ⁊ virtus nō est pariendi. Si quo modo audiat dñs deus tuus ꝟba rapsacis q̄ misit rex assyriox dñs suus ad blasphemandū dīm deum viuentē: ⁊ exprobrandū sermonibus quos audiuit dñs deus tuus. Leua ꝫ oationem pro reliquijs q̄ repte sunt. Et venerunt serui regis Ezechie ad Esaiam: ⁊ dixit ad eos esaias. Hec dicetis dño vro. Hec dicit dñs. Ne timeas a facie verboz que audisti: q̄bus blasphemauerunt pueri regis assyriox me. Ecce ego dabo ei spūm ⁊ audiet nuntium: ⁊ reuertet ad terraz suā: ⁊ corruere eū faciam gladio in terra sua. Reuersus est aūt rapsaces: ⁊ inuenit regem assyriorum ꝓliantē aduersus lobna. Audierat. n. q̄ ꝓfectus esset de lachis: ⁊ audiuit de taracha rege ethiopie dicētes: egressus est vt pugnet ⁊c. Quod cū audisset misit nūtios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude lo-

quętes. Non te decipiat deus tu⁹ in quo tu confidis dicens:nō dabit̄ hierusalem in manu regis assyrioꝝ. Ecce tu audisti oia que fecerunt reges assyrioꝝ oibus terris quas subuerterūt:et tu poteris liberari? Nūqd eruerūt eos dij gentiū quos subuerterūt patres mei:gozan et arā et rescph et filios eden qui erāt in thalassar? Ubi est rex emath et rex arfath et rex vrbis sepharuaim ana et aua? Et tulit ezechias libros de manu nūtioꝝ et legit eos et ascendit in domū dn̄i:et expādit eos coram dn̄o. Et orauit ad dn̄m dicens. Dn̄e exercituū de⁹ israel qui sedes sup cherubin: tu es deus solus oiuz regnoꝝ terre tu fecisti celum et terram. Inclina dn̄e aurem tuaz et audi:et aperi oculos tuos et vide:et audi oia verba senacherib que misit ad blasphemandum deū viuentem. Vere.n. dn̄e desertas fecerunt reges assyrioꝝ terras et regiones earuz:et dederūt deos eaꝝ igni:nō.n. erant dij sed opa manuū hoium:lignum:lapis:et cōminuerūt eos. Et nunc dn̄e deus noster salua nos de manu ei⁹:et cognoscant oia regna terre:qz tu es dn̄s solus. Et misit esaias filius amos ad ezechiam dicēs. Hec dicit dn̄s de⁹ israel. Pro qbus rogasti me de senacherib rege assyrioꝝ:hoc est ꝟbum qd̄ locutus est dn̄s super eum. Despexit te et subsannauit te virgo filia syon: post te caput mouit filia hierusalem. Cui exprobrasti:et quē blasphemasti et super quē exaltasti vocem tuā:et leuasti altitudinem oculoꝝ tuoꝝ? Ad sanctuz israel. In manu seruoꝝ tuoꝝ exprobrasti domino et dixisti. In multitudine quadrigarū meaꝝ ego ascendi altitudinē montiū:iuga libani:et succidaz excelsa cedroꝝ ei⁹ et electas abietes illius:et introibo altitudinē summitatis eius saltū carmeli eius:ego fodi et bibi aquam:et siccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggeꝝ. Nunqd nō audisti que olim fecerim ei? Et diebus antiqs ego plasmaui illud:et nunc adduxi:et factū est in eradicatione colliū cōpugnantiū:et ciuitatū munitaꝝ. Habitatores eaꝝ breuiata manu cōtremuerūt et confusi sunt:facti sunt sicut fenū agri: et gramen pascue:et herba tectoꝝ q̄ exaruit antecz̄ maturesceret. Habitationez tuam et egressum tuū:et introitum tuū ego cognoui et insaniam tuam ꝛ̄ me. Cum furores aduersum me superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulū in naribus tuis:et frenum in labijs tuis et reducaz te in via p quā venisti. Tibi aūt hoc erit signum. Comede hoc āno que sponte nascunt̄:et in anno scōo pomis vescere. In anno aūt tertio seminate et metite:et plantate vineas et comedite fructum eaꝝ. Et mittet id qd̄ salnatū fuerat de domo iuda:et qd̄ reliquū est radicem deorsum:et faciet fructum sursum qz de hierlm exibunt reliquie:et salnatio de monte syon: zelus dn̄i exercituū faciet istd̄. Propterea hec dicit dn̄s de rege assyrioꝝ. Non intrabit ciuitatē hanc et non iaciet ibi sagittam:et non occupabit eam clypeus: et non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit: per eam reuertet̄:et ciuitatem hāc nō ingredietur dicit dn̄s. Et protegam ciuitatē istaz vt saluem eam:propter me et ꝓpter Dauid seruum meū. Egressus est aūt angelus dn̄i et percussit in castris assyrioꝝ centū octoginta quinqz milia. Et surrexerunt mane et ecce omnes cadauera mortuoruz. Et egressus est et abijt. Et reuersus est senacherib rex assyrioruz:et habitauit in ninive. Et factum est cuz adoraret in templo nesrach deum suū adramelech et sarasar filij eius percusserūt eū gladio fugeruntqz in terrā araratb: et regnauit asaraddon filius eius pro eo.

In pte ista ostendit quō Ezechias ꝛ̄ blasphemias humilitate et orationib⁹ pugnauit. Et circa B tria fac̄. Primo recitat quō petijt oratoris locū:assumēs humilitatis habitū. ⌊Et obuolutus est sacco.⌋ Jone.3. Peruenit ꝟbū ad Regē:et surrexit de solio suo:et abiecit vestimētū suū a se:et indutus est sacco:et sedit in cinere. 2° nō presumens p se oratorē deo effundere petijt oratoris suffragiū p nūtios a ꝓpheta:vbi recitat nūtioꝝ missionē ⌊Et misit Eliachim.⌋ supra.8. Numqd nō populus a deo suo regret visionē. Exponūt nūtij tribulationē. Et dz sic legi. ⌊Et venerūt:et dixerunt dies tribulationis⌋ i. quā patimur in exterioꝛib⁹ tribulatiōib⁹: ⌊et angustie⌋ ꝛ̄tum ad cordis dolorē ⌊correctiōis⌋ domine ⌊et blasphemie⌋ hostiū. ⌊venerūt filij⌋ i. ꝛceptiones ꝛsilioꝝ. ⌊piendi⌋ exprimendi. Uel ita dolemus sicut parturiētes. Sophō.j. Dico ire dies illa tribulationis et angustie. Postigūt petitionem:vt sic ordinet̄. ⌊Leua ḡ si qūo.⌋ Dier.42. Ora p nobis ad dn̄m deum tuum p vniuersis reliquijs istis, 3° ostendit ꝓphete risum. ⌊Et dixit ad eos.⌋ In quo excludit regis timorē. ⌊Ne timeas.⌋ Dier.j. Ne timeas a facie eoꝝ:qz ego tecū sum. Et ꝓdicit Regis senacherib mortē ⌊Ecce ego.⌋ Apo.13. Qui in gladio occiderit oportz eum gladio occidi. ¶ Reuersus est aūt.⌋ Hic ponit reditū Rapsacis ad Senacherib Et planū est. ¶ Et audiuit tē.⌋ Hic recitat quō offendit eos cōminādo p epistolas. Et circa hoc tria facit. Primo ponit supbā illi⁹ cōminationē. ⌊Et audiuit de tharaca⌋ q egressus in auxiliū egyptioꝝ:obstupuit exitū. Qō cū audisset: occurrit ei obuiam:dimittens inde. Et anteq̄ recederet scripsit. Et babyloniā postmodū vadēs:et obsidens pelusium in egypto veniente Rege Ethiopie noluit cum

A

eo pugnare dicens cum esse sacerdotē plurionis veri orie pp nigredinem: vel quia mures cordas araum corrodē tes per exercitum eius cellū immunem dimiserunt. supra. x. Quo inuenit manus mea regna idoli. 2° ponit Ezechie orationē p̄mittēs receptionē epistole. In qua oīone cōfi tetur dei potentiā per subiectionez angelo⁹.⁊ Die deus exercituum.⁊ Job. 25. Nūquid est numerus militū eius: per cuius iudeo⁹.⁊ deus israel: qui sedes sup cherubin.⁊ qz propitiatoriū qō erat q. sedes dei: ⁊ etiā dabat respon sa: erat super alas cherubin. ps. Qui sedes sup cherubin: manifestare coram effraim beniamin ⁊ manasse. Sz cū tabernaculum fit dispositum fm exēplar celestis curie: vt sumitur Exo. 25. Uidetur q̄ male dicatur sedere sup cherubin: sed magis sup thronos. Et dicēdū q̄ sedet sup cherubin ⁊ thronos: qz super serapbin qui sūt vltra eos. Uel fm Grego. ⁊ Dionysiū possidet ibi singulariter: sed q̄ est inferio⁹ attribuitur etiam superioribus emineter. Unde ꝓpietatem thronoꝝ eminetius habēt cherubin. Uel dicēdum q̄ sedet super thronos sicut super sedē iu dicy: super cherubin sicut sup cathedram magīi: qz che rubin interpretatur fusio scientie. Et ob hoc cōgrue inde dicebantur dari responsa. Etiam ostendit dei potentiam p dispositionez regnoꝝ.⁊ Tu es deus solus.⁊ Dan. 6. Do nec cognoscat qui potestatez hz super oia regna. ꝓbat etiam p productionem creaturaꝝ.⁊ Tu fecisti.⁊ ps. Qui fecit celum ⁊ terram: mare ⁊ oia que in eis sunt. Accusat etiam Senacherib blasphemiā.⁊ Inclina dñe.⁊ Judi. 6. Dñe deus celi: intuere superbiam eoꝝz: ⁊ respice ad no stram humilitatem: probans cum hoc blasphemie stulti tiam.⁊ Uere enim dñe.⁊ ps. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurum opera manuū hominū. ꝑtxit etiā tertio in hac oratione salutis misericordiam.⁊ Et nunc dñe.⁊ Judi. 9. Omnes gentes cognoscant: qz tu es deus: ⁊ non est alius preter te. 3° ꝓpheta ꝓmittit orationis exauditionem p nuncios.⁊ Et misit Ysaias.⁊ Et circa hoc duo facit. ꝓmittit hostiū destructionē. 2° ciuitatis liberationē. ibi ⁊ ꝓpterea hec dicit dñs. ⁊ Circa p̄m tria. ꝓmo ponit cō minationem. Et primo destructionis interitum. 2° ponit signum. ibi⁊ Tibi aūt hoc erit ⁊c.⁊ 3° ostendit destructio nis fructum. ibi⁊ Et erit qō saluatum ⁊c.⁊ Circa p̄m duo. ꝓmo cōminaī penam confusionis ꝺ ꝓtemptū iudeo rū.⁊ Despexit⁊ qñ tibi noluit respondere⁊ mouebit⁊ in fu turo: qñ alios occisis cum paucis fugies. supra. 33. Qui sp nis: nōne ⁊ ipse sperneris. Job. 22. Uidebunt iusti ⁊ leta buntur: ⁊ innocens sublimabit. 2° cōminatur interitum destructionis ꝺ culpam quā in deum cōmiserat. Et circa hoc tria facit. ꝓmo ponit culpam. 2° assumit diuinam potentiam. ibi⁊ Nunqd non audisti ⁊c.⁊ 3° concludit pe nam. ibi⁊ ꝓnā ergo ⁊c.⁊ Circa p̄m arguit ipsum de duo bus peccatis. ꝓmo de blasphemia.⁊ Cui exprobrasti.⁊ Uerba Ezechie ad Senacherib. q. d. non mihi: sed deo. Infra. 57. Super quez iurastis: super quem dilatastis os: ⁊ eleuastis linguam. 2° arguit ipsum de superbia quā cōce perat ex magnitudine rerum factaꝝ.⁊ Et dixisti. In mul titudine⁊ q. mea ⁊ nō dei virtute.⁊ iuga libani⁊ sumitates montium. i. potentū. Deut. 32. Manus nostra excelsa: ⁊ non dominus fecit hec omnia. Ex magnitudine ꝓpositō rum.⁊ Et succidam excelsa:⁊ potentes in iudeis⁊ altitudi nem⁊ domū eius.⁊ saltum:⁊ populuz. Zach. xj. Aperi liba ne portas tuas: ⁊ comedet ignis cedros tuos. Ex multitu dine pugnatoꝝ.⁊ Ego fodi⁊ q. d. tm habeo exercitum q̄ non sufficit mihi aqua quam inuenio nisi puteos fodiaz: vel metaph^ce consolationes omnium gentiū ego siccaui. Joel. 2. Quasi ortus voluptatis terra coram eo. ¶ Nota super illo ℣bo.⁊ leua ergo orationem.⁊ Et leuaī oīo. ꝓ

mo p eminentiā contemplationis ps. Leuaui oculos me os ad montes: vnde veniet auxilium mihi. 2° per seruo rem affectus. Treñ. 3. Leuemus corda nostra cuz manib^us ad dñm in celo. 3° pp lachrymas ꝓpctiōis. ps. Laua bo p singulas noctes lectū meū: lachrymis meis stratū meum rigabo. 4° p studium bone operationis. ps. Elcua tio manuum mearꝝ sacrificium vespertinum. ¶ Nunqd C non audisti ⁊c.⁊ Dic assumit diuinam potentiam loquēs in ꝑsona ipsius dei. Et ꝓmo q̄ntum ad eternaz preordina tionem.⁊ que olim⁊ ab eterno⁊ fecerim⁊ i. ꝓposuerim fa cere. Et de exaltatione ⁊ de destructione.⁊ illud⁊ malum pene qō per ipsum inferre preuidi ⁊ predeterminaui. 2° q̄ntum ad eterni propositi temporalem executionē.⁊ Et nunc adduxi colliuz⁊ ꝑncipum⁊ compugnantium⁊ adin uicez⁊ breuiata⁊ i. retracta.⁊ manu⁊ mea ab auxilio coꝝ: vel diminuta manu ipsoꝝ a sui auxilio.⁊ Et herba tecto rum.⁊ ps. Fiat sicut fenum tectorum qō priusq̄ euellat exaruit. 3° q̄ntum ad omnium factoꝝ cognitionem.⁊ ha bitationem⁊ i. sedem regni.⁊ Introitum⁊ in terraz iudeo rum. Job. 34. Oculi eius super vias hominum ⁊ omnes gressus eoꝝ considerat.⁊ Ponam ergo ⁊c.⁊ Dic cōcludit penam⁊ circulum⁊ sicut bubalo⁊ frenum⁊ sicut equo. i. po tentia diuinitatis refrenando. Job. 30. ꝓbaretram suam aperuit ⁊ afflixit me: ⁊ frenum posuit in os meū. ¶ No ta super isto ℣bo.⁊ Ponam frenum.⁊ Qz est frenū. ꝓprio discretionis. Jac. 3. Si quis in ℣bo nō offendit: hic perfe ctus est vir. 2° diuine gubernationis. infra. 48. Laude mea infrenabo te ne intereas. 3° diabolice deceptionis. supra. 30. Frenum erroris qō erat in maxillis populorū. 4° eterne damnationis. ps. In camo ⁊ freno maxillas eo rum constringe. 5° temporalis afflictionis. Job. 30. ꝓba retram suā aperit ⁊ afflixit me: ⁊ frenū posuit in os meū. ¶ Tibi aūt hoc erit signū ⁊c.⁊ Dic ponit signum. Uene rat enim exercitus assyrioꝝ imminente messe. Unde fru ctus non potuerunt tunc colligere: ⁊ fuerunt in terra vsq̄ post tempus seminationis. Unde etiam seminare nō po tuerunt. Sic ergo eis dīcꝝ illa anni pte residuaerunt se nacherib in egyptum comedant.⁊ que sponte nascūtur:⁊ vt. 4. Reg. 20. ⁊ ex granis conculcatis vngulis equorū ⁊ quadrigis. Uel quecūq̄ reperis i borreis prius ante ob sidionē congregata. Uel que seueras fm. 70 i. que remā serunt ꝓculcata in agris.⁊ In 2° anno existente eo in egy pto: qz per annum stetit: qz nihil recolliges cum nihil se minaueris⁊ pomis.⁊ Uel que sponte nascuntur: vt in lib^o 4. Reg. 20. Et in isto 2° anno destruetur assyrius ⁊ sic in 3° anno habebis potestatē seminādi ⁊ congregandi. Uel fm Andream hoc est consilium.⁊ Et hoc erit signum⁊ re fertur ad precedentia.⁊ Et mittet⁊ Dic ponit destructio nis fructum. ꝓmo ponens similitudinem arboris que multos fructus affert si in terra ꝑfundant radices. Dier. 17. Erit quasi lignum qō ad humorem mittit radices. 2° ponit expositionem⁊ quia de hierusalem. Jnfra. 46. Da bo in syon salutem ⁊ in hierusalem gloriam meam. 3° as signat rōnem⁊ ꝯcus.⁊ ¶ ꝓpterea ⁊c.⁊ Dic promittit liberationem.⁊ Non introibit:⁊ sicut proposuit. supra. 8. Jnite consilium ⁊ dissipabitur: loquimini verbuz: ⁊ non stet. Et assignat rōnem.⁊ Et protegam: pp me⁊ Jnfra. 48. ꝓpter me faciaz vt non blasphemer.⁊ Et pp David.⁊ ps. ꝓpter David seruum tuum non auertas faciē chri sti tui. ¶ Egressus est autem ⁊c.⁊ Dic ponit penam quā D a deo sustinuit. Et ꝓmo q̄ntum ad exercitus occisionem.⁊ Et percussit.⁊ supra. 33. A voce angeli fugerunt populi: ⁊ ab exaltatione tua dispersi sunt gentes. 2° q̄ntum ad resi duorum perturbationem ⁊ fugam.⁊ Et surrexerunt.⁊ su pra. 33. Ecce turbatio. 3° q̄ntum ad ipsius occisionez.⁊ Et

factum est cum adorauret ¶Adramelech ⁊ Sarasar p̄mo-genici eius inuidentes fratri minori quez substituere vo-lebat: qui erat ex alia matre natus. Et sic iustus de angu-stia liberatus est.

¶Capitulum.XXXVIII.

IN dieb⁹ illis egrotauit Ezechias vsq; ad mortem ⁊ introiuit ad eū Esaias filius amos propheta: ⁊ dixit ei. Hec dicit dom⁹. Dispo-ne domui tue: q; morieris tu ⁊ non viues. Et conuertit ezechias faciem suaz ad pariē-tem: ⁊ orauit ad dñm: ⁊ dixit. Obsecro do-mine memēto queso qūo ambulauerim co-ram te in veritate ⁊ in corde perfecto: ⁊ q̄ bonum est in oculis tuis: fecerim. Et flevit ezechias fletu magno. Et factum est verbū dñi ad Esaiam dicens: Vade ⁊ dic ezechie, Hec dicit dñs de⁹ dauid patris tui. Audiui oīonem tuam: ⁊ vidi lachrymas tuas. Ecce ego adiciaz super dies tuos quindecim an-nos: ⁊ de manu regis assyriorum eruam te: ⁊ ciuitatem istam: ⁊ protegaz eam. Hoc au-tem tibi erit signum a dño: q; faciet dñs ver bum hoc q̄ locutus est. Ecce ego reuerti faciam vmbram lineaz per quas descende-rat in horologio achaz in sole retrorsuz: de-cem lineis. Et reuersus est sol decem lineis p̄ gradus quos descenderat. Scriptura eze chie regis iuda cum egrotasset ⁊ conualuis-set de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierum meoz vadam ad portas inferi. Que-siui residuum annoz meoz. Dixi non vide-bo dñm deum in terra viuentium: non aspi-ciam hominem vltra: ⁊ habitatorem quie-tis. Generatio mea ablata est ⁊ cōuoluta est a me: quasi tabernaculum pastoz. Precisa est velut a texente vita mea: duz adhuc ordi-rer succidit me. De mane vsq; ad vesperam finies me: sperabā vsq; ad mane. Quasi leo sic contriuit omnia ossa mea. De mane vsq; ad vesperam finies me. Sicut pullus hirun-dinis sic clamabo: meditabor vt columba. Attenuati sunt oculi mei: suspicientes in ex-celsum. Domine vim patior: respōde pro me. Quid dicaz aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes an nos meos: in amaritudine anime mee. Dñe si sic viuitur: ⁊ in talibus vita spiritus mei. Corripies me ⁊ viuificabis me: ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autez eruī-sti animam meam vt non periret: proiecisti post tergum tuū omnia peccata mea. Quia non infernus cōfitebitur tibi neq; mors lau dabit te: non expectauerunt qui descendunt in lacum veritatem tuaz. Viuens viuens ipse cōfitebitur tibi: sicut ⁊ ego hodie. ¶Pater fi-lijs notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac: ⁊ psalmos nostros cantabi-mus cunctis diebus vite nostre in domo dñi. Et iussit esaias vt tollerent massam de ficis: ⁊ catheplasmarent super vulnus ⁊ sanare-tur. Et dixit ezechias. Quod erit signuz: qa ascendam in domū domini?

In pte ista ponit quedaz ex p̄dicta historia occasio-nata. ſ. infirmitatē Ezechie quā incurrit p̄p ingratitudinem: q; post tantā victoriam: canticiz gratia-rum actionis non composuit sicut moris erat. Et diuidi-tur in duas. In p̄ma ponit ipsius egritudinem. 2° sanatio nem. 39. cap. ¶ In tempore illo ⁊c. ¶Circa p̄mum tria facit. Primo ponit egritudinem. 2° liberationem. ibi ¶ Et con-uertit ⁊c. ¶3° liberationis ordinē. ibi ¶ Et misit esaias ⁊c. ¶ Circa p̄mum duo facit. Primo ponit morbum. ¶ Egrota uit. ¶Eccl. 31. Infirmitas grauis sobriam facit animam. 2° ponit mortis nuntiū. ¶ Et introiuit: dispone jordinā do quis tibi succedere debeat. Eccl. 33. In die consūmatio-nis vite tue: ⁊ in tempore exitus tui distribue hereditatē tuam. Sed contra hoc obyciatur: quia post modum vixit ⁊ non mortu⁹ est. Ergo huic prophetie: morieris: subfuit falsum: nec fuit imobili veritate denuntians rerum cui-tus. Et dicendum, q̄ cum omniū que sunt in toto decur-su temporis rōnes ab eterno in deo fuerint: quedam fue-runt inditе rebus que explicant̄ per opus nature ⁊ volū tatis. Quedā apud se tm retinuit vt ea que vellet in actū educeret. Videntes igitur ꝓphete in speculo eternitatis: vident de vnīsq; ꝗ̄tum deus vult reuelare. Fuerant igi-tur Esaie reuelate ille rationes que rebus indite erant q̄ cause secunde inferiores faciūt. ſ. naturales ⁊ meritorias ſm quas infirmitas Regis ad mortem ordinata erat. Et etiam ꝗ̄tum ad sensuz quē i verbis prophete habuit: ve-rum dixit: q; ps causas inferiores ita erat. Similiter etiā ꝗ̄tum ad aliud sensuz quē spūs sanctus intellexit: verū dixit q; mortuus fuit illi ingratitudini: dum post modum deo debitas gratias egit: sicut ⁊ niniue subuersionez ꝗ̄tū ad statum iniquitatis: vt dicit Augu. ¶ Et conuertit ⁊c. ¶ Hic ponit liberationem. Et circa hec tria ponit. Primo oīonis ꝓparationem ¶ ad parietez ¶templi. Et cir-ca hoc duo. Primo ponit ezechie oīo. 2° salutis p̄missio. ibi ¶ Et factum est ⁊c. ¶3° gratiaz actiōes. ibi ¶ Scriptura regis ⁊c. ¶ Circa p̄mum tria ponit. Primo oīonis ꝓparationē. ¶ Ad parietez ¶templi vel domus sue vt deuotius ⁊ secre tius oraret. ps. In die tribulationis mee clamaui ad te: ⁊ exaudisti me. 2° ponit ipsaz oīonē. ¶ Et orauit memēto. ¶ vt p̄ bonis q̄ feci vitā mihi p̄cedas. Dicit n. deus oblitus q̄ nō retribuit. ¶ in veritate ¶cultus mei ¶ corde perfecto ꝙ̄ ad amorē. Sed ꝫ p̄tra. Prouer. 20. Quis pōt dicere: mundus est cor meū. Et dicendū, q̄ nō dixit sibi esse cor p̄fectum simplr: sz ꝗ̄tuz ad hoc q̄ placuit idola vt dī. 4. Reg. 18. Eccl. xj. In die malo ne immemor sis bonorum. 3° ponit oratis cōpunctionē ¶ Et fleuit. ¶ Matth. 5. Beati q̄ lugent: q̄m ipsi ꝯsolabunt̄. Judi. x. Humiliū ⁊ mansuetoz semp tibi placuit deprecatio. ¶ Et factus ē ⁊c. ¶ Hic ponit salu-tis p̄missio. Et p̄ pōt oīonis expansionē. ¶ scm est. ¶ Postq̄ exiret medius pretz atriu. 4. Reg. 20. ¶ Audiui oīonē. ¶ sup 30. 2° ponit p̄missionē. ¶ Ecce ego adiciaz. ¶ps. Dies sup

dies

A

Obiectio.

Solutio.

Augustinus.

B

Obiectio. Solutio.

dies regis adycies.3° ponit confirmationē per signum. ⁊ hoc aūt erit in sole ⁊ i.per motū solis ⁊ ex lineis ⁊ quib⁹ ſm motionē naturalē cōputabant.x.horæ ⁊ Et reuerſus ⁊ ſ.ſubito ſic ille dies artificialis habuit.xx.horas: ⁊ reduplicatus ſm glo.ſi aūt ſucceſſiue ſic remeauit p.4. ⁊ redit per.4.⁊ iterū per.4.venit. Et ſic dies ille habuit.3x.horas fere triplicatus ſm Dionȳ. Hoc autē factus eſt: vel in oībus alijs celeſtibus corporibus retrocūtib⁹ vel ſolem breuiorē viam: aut velociorē motum dicēdū eſt habuiſſe: vt ad ſtatum ſuū ſimul cuꝫ alijs peruenirēt. Eccl.46°. An nō in iracundia eius impeditus eſt ſol: ⁊ vna dies facta eſt quaſi duo. Et hoc ſignū cōpetit ſignato. Job 11°. Cum te conſumptū putaueris: orieris vt lucifer. ¶ Scriptura Eſechie ⁊. Dic ponit gratiarū actio pro ſalute promiſſa. Et p̄mo ponit titulū. ⁊ ſcriptura ⁊ ſ. hec eſt. ſcōo ponit canticuꝫ. ⁊ Ego dixi ⁊ in quo tria facit: p̄mo plangit periculū qō euaſit. ſcōo cōmemorat beneficiū qō percepit ibi. ⁊ Dñe ſi ſic ⁊c. ⁊ Tertio petit cōplementū qō deus promiſit ibi. ⁊ Dñe ſaluū. ⁊ Plagā autē tria. p̄rio mortis horrorē ⁊ in dimidio ⁊ i.i tuētate mea ⁊ ad portas inferi ⁊ i.i.umbū vel mortem: vel ſepulchruꝫ. Eccl. vltimo. Uita mea appropinquās erat in inferno deorſum. ſcōo plāgit bonoꝝ amiſſionē ⁊ queſtui ja dño q̄ ſuppleret ⁊ reſiduū ⁊ mihi abſtulit: vel inquiſiuit apud me quātum reſtaret mihi de vita ⁊ dixi ja apud me ⁊ nō videbo ⁊ per ſpeciē modo adhuc ⁊ in terra viuētium ⁊ in celeſti beatitudine. p̄s. Credo videre bona dñi in terra viuentiū: vel ⁊ nō videbo ⁊ vlteriꝰ videndo templū ⁊ cultum eius ⁊ in terra viuentū ⁊ ſ.iudeoꝝ. Matth.xx. Nō eſt deus mortuoꝝ ſed viuorum. Etā quātum ad bonum ſocietatem. ⁊ Nō aſpiciā hominē ⁊ in hac vita viuētes. Dier. 49°. Nō habitabit ibi vir ⁊ nō incolet eaꝫ filius hominis. Uel hominē Chām nobis promiſſum. Etā quātum ad filioꝝ poſteritatē. ⁊ Generatio ⁊ ſ. filioꝝ quia nondū filios habebat ⁊ cōuoluta ⁊ plicata ne ad poſteros extendat. ſupra.xx°. Et figam illuꝫ paxillū in loco fideli: ⁊ erit in ſoliū gloriē domui patris ſui. Etā quātum ad vite breuitatē. ⁊ Preciſa eſt velut a texēte: ⁊ dū adhuc ⁊ texēdo telam imperfectā ⁊ ordirer ⁊ in iuuentute. Job 11°. Dies mei velociores fuerunt curſore. 3° plāgit cordis anxietatē. Et p̄mo quātum ad mortis ꝓtinuam expectationē ⁊ de mane ⁊ ſ. dicebā ⁊ vſqꝫ ad veſperā ⁊ finies me: morte. Et tunc etiā nō metuens ⁊ ſperabā ⁊ iteruꝫ ⁊ vſqꝫ mane ⁊ ſimul cū morte dolor egritudinis ⁊ finiet q̄ſi leo ſic contriuit ⁊ languor: vt ipſe de⁹ per dolorē egritudinis. Job 7°. Si dormiero dicam q̄n conſurgā: ⁊ rurſum expectabo veſperā: ⁊ replebor doloꝛb⁹ vſqꝫ ad tenebras. ſcōo quātum ad ſpei dilationē: vbi ponit triplicē ſperātis cōditionē ⁊ ſicut pullus hirundinis ⁊ expectat matrē: qꝫ nō videt ⁊ vt colūba ⁊ Naū.zo. Ancille minabant gentes vt colūbe. Ponit ēt ſpei dilationē ⁊ Attenuati ſunt ⁊ q. fatigati ⁊ ſuſpicientes ⁊ per ſpem. Prouer.13°. Spes que differt affligit aiaꝫ. p̄s. Leuaui oculos meos ad mōtes: vñ veniet auxilium mihi. ponit ēt quādaꝫ cū deo diſceptationē. ⁊ Dñe vim patior ⁊ q. d. violentia fit mihi: vltra merita affligor. ⁊ Reſpōdet ⁊ fide iubeas ⁊ pro me qd dicaꝫ ⁊ q. ⁊n ſe reuertus qd poſſeꝫ cōtra deū pponere ⁊ aut qd rñdebo ⁊ qñ opꝫ ad interrogata rñdere ⁊ cū ipſe fecerit ⁊me vel penā meaꝫ. Job 7°. Si volueris ꝓtendere cū eo: nō poteris reſpōdere vnū pro mille. 3° quātū ad preteritoꝝ recordationē. ⁊ Recogitabo tibi oēs annos ⁊n ꝙbus bona paſſus ſum: vel in ꝙbus tibi peccaui. Job 7°. Loquar in tribulatione ſpiritus mei. ¶ Nota ſup illo verbo ⁊ attenuati ſūt oculi. ⁊ Oculi attenuant̄ p̄ ꝙ depreſſionē. ſupra z°. Oculi ſublimes bolum humiliati ſunt. z° per luminis oppreſſionē. Proue.z6. Qui ſcrutator eſt maieſtatis oppꝛemet a gla. 3° pp cogitationis prauitatē. Job.36. Oēs boies vident eū: vnuſquiſqꝫ intuet procul. ¶ Itē ſuper illo ⁊ ſuſpicientes in excelſum. ⁊ Due ſunt oculi excelſi p̄mo per cordis elationē. p̄s. Dñe nō eſt exaltatū cor meum neqꝫ elati ſunt oculi mei. z° per inquiſitionis curioſitatē. Job 18°. Quaſi magna cogitans attonitos habes oculos. 3° p cōtēplationeꝫ. infra. 40°. Leua in excelſum oculos ⁊ vide iocunditatē que veniet tibi. ¶ Dñe ſi ſic ⁊c. ⁊ Dic cōmemorat bñficiū qō ſuſcepit. Et p̄mo correptionē ⁊ ſi ſic viuit ⁊ i.ſi tam miſera eſt vita hoiuꝫ: vel ſi per tribulationeꝫ acquirit vita. Prouer. 6. Uia vite increpatio diſcipline: exponit. ⁊ Ecce in pace ⁊ q. ⁊n populo habente eaꝫ ab aſſyrijs ⁊ amaritudo ⁊ mihi ⁊ miner. Prou. 14°. Riſus dolore miſcebit. ſcōo cōmemorat liberationem a pena. ⁊ Tu aūt aiam meā ⁊a culpa ⁊ pieciſti poſt tergū tuum ⁊ vel meū. q. obliuiſceris ⁊ oia peccata mea. ⁊ Sap. 11°. Miſereris oiuꝫ dñe ⁊ nihil odiſti eoꝝ que feciſti. 3° aſſignat liberationis rationē. Et p̄mo quātuꝫ ad mortis inutilitatē ⁊ qa nō infernus ⁊ i. damnati vel ſepulti ⁊ mors ⁊ oriemur: vel mortui ⁊ veritatē ⁊ promiſſoꝝ. vel filiuꝫ. p̄s. Cū nō eſt in morte qui memor ſit tui: in inferno qs cōfitebit tibi. z° quātum ad viuoꝝ laudem. ⁊ Viuens viuens ⁊ad maiorē affirmationē: vel ꝓpter duplicē vitaꝫ. p̄s. Nos qui viuimus bñdicimus dño. 3° quātum ad diuine laudis propōnē ⁊ pater filijs ⁊ p̄s. Quāta mandauit patribus nr̄is nota facere ea filijs ſuis vt cognoſcat generatio altera. ¶ Dñe ſaluū me fac ⁊c. ⁊ Dic petit expleri promiſſuꝫ ⁊ ſaluū me fac ⁊ab aſſyrijs ⁊ a languore. p̄s. Bñdicaꝫ dñm in omni tēpore: ſemper laus eius in ore meo. ¶ Et iuſſit Eſaias ⁊c. ⁊ Dic ponit ſanationis ordinē. ⁊ hic trāſpoſitū eſt: ⁊ debet eſſe aī ſigni rationeꝫ. vt p̄z 4° Reg. 20. Sed qꝫ nō intēdit hyſtoriā: ſed ꝓphetiā: q̄ ad ꝓphetiā pertinēt p̄ poſuit. ⁊ p̄ ponit curationis modū ⁊ cataplaſma ⁊ i. emplaſtrū ⁊ vulnus ⁊a deo inflictū. vel vlcus ex humore corrupto caro apta. Dicūt enī q̄ laborabat morbo regio qui dicit lupus: cui nocēt ficus ⁊ vua dulcis: vt curatio tota diuine potētie attribuet. Alij dicūt q̄ erat apoſtema qō eſt ex humorib⁹ ſanguinis collectis nōduꝫ carne ſciſſa: ad cuius maturationē ficus p̄ſunt: vt oñdat nō eſſe ſemp ſuperuacua neceſſaria medicina. Eccl. 38. Pigmētarij⁹ faciet pigmēta ſuauitatis: ⁊ medicinā conficiet ſanitatis. z° Eſechie ponit ſignū. ⁊ Et dixit Eſechias. Qō erit ſignū ꝙ⁹ Lorin. 1. Judei ſigna petunt: Greci ſapiētiam querunt.

¶ Capitulum.XXXIX.

In tēpore illo miſit merodach baladā filius baladā rex Babylonis libros ⁊ munera ad Ezechiā. Audierat enim q̄ egrotaſſet ⁊ conualuiſſet. Letatus eſt aūt ſuper eis Ezechias: ⁊ oſtēdit eis cellam aromatū ⁊ argēti ⁊ auri ⁊ odoramentoꝝ ⁊ vnguenti optimi: ⁊ oēs apothecas ſuppellectilis ſue: ⁊ vniuerſa q̄ inuenta ſunt in theſauris eius. Nō fuit verbuꝫ qō nō oſtēderet eis Ezechias in domo ſua: ⁊ in omni poteſtate ſua. Introiit aūt Eſaias ꝓphēta ad Ezechiā regem: ⁊ dixit ei. Quid dixerūt viri iſti: ⁊ vnde venerunt ad te? Et dixit Ezechias. De terra longin-

qua venerunt ad me de babylone. Et dixit. Quid viderũt in domo tua? Et dixit Ezechias. Omnia que in domo mea sunt: viderunt. Nõ fuit res quã nõ ondẽrim eis in thesauris meis. Et dixit Esaias ad Ezechiaz. Audi verbum dñi exercituũ. Ecce dies veniẽt: t auferent oia que in domo tua sũt: t qui thesaurizauerunt patres tui vsq; ad diem hãc in babylonem. Nõ reliquet quicq; dicit dñs. Et de filijs tuis qui exibunt de te quos genueris: tollent: t erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Et dixit Ezechias ad Esaiã. Bonũ verbũ dñi qd locut⁹ ẽ. Et dixit. Fiat tm̃ pax t veritas in dieb⁹ meis.

A **Hic ponit** amicoz ꝓgratulationẽ ostẽsaz in missione nuntioz t munerũ. Et circa hoc tria facit. Primo ponit nuntioz missionẽ. ⁊ Rex Arabie ⁊ qui tunc suberat assyrus ⁊ libros ⁊ epistolas ⁊ audierat ⁊ sed magie ꝓpter signũ qd in solis reuersione viderat ꝑ se. Uiuet t habiẽ ei de auro Arabie. 2° ponit ipsi⁹ Ezechie elationẽ inde ꝓceptã: ponens elationis letitiã. ⁊ Letatus ⁊ tra hoc qd babel Job 31°. Si letat⁹ sum sup multis diuitijs meis: t qz plurima reperit man⁹ mea. Et elationẽ in ope: in ostẽtationẽ diuitiaz suaz ⁊ t ostendit cellam aromatũ ⁊ que dñr spẽs odorifere. Etiã locũ vbi sepeliebant Reges: vel inferiorẽ partez domus sal⁹q erat ex alabastro vbi optime bõ ꝓseruant ⁊ apotbecaz ⁊ cellaria ⁊ verbuz ⁊ res digna verbo ⁊ in oi potestate sua. ⁊ Quãtum ad ea que erãt in tẽplo que qdẽ erant in potestate Regis vsurpata. Eccl. 11. Nõ oẽm boleꝫ inducas in gõmũ tuã. Multe eni sũt insidie dolosi. 3° ponit elationis reprebẽsionẽ. ⁊ Et introiuit. ⁊ Et ꝓmo ponit culpe inquisitionẽ t inaiationẽ. ⁊ Nõ fuit res. ⁊ Prou. 20. Sic aque profunde sic ꝓsiliũ in corde viri. 2° cõminat penã ⁊ t dixit Esaias ⁊ quãtum ad amissionẽ rerũ ⁊ oia que in domo. ⁊ Dier. 27. Hec dicit dñs ad vos. Ecce ego dedi oẽs terras istas i manu Nabuchodonosor regis babylonis q̃ũ ad filioz seruitutẽ ⁊ t de filijs ⁊ Qd dicũt impleti in Daniele t locus nõ qz corpore: sed mente t officio tales fuerũt. Deute. 28. Filij tui t filie tue tradent alteri ꝑplo. 3° ponit pene acceptationẽ. ⁊ Et dixit Ezechias. ⁊ supra. 26. Dñe dabis pacẽ quia in te speraumus.

¶ Capitulum. XL.

Consolamini consolamini populo meus: dicit de⁹ vester. Loquimini ad cor hierusalem t aduocate eam: qm̃ cõpleta est malitia ei⁹: dimissa est iniqtas illius. Suscepit de manu dñi duplicia: ꝓ oibus peccatis suis. Vox clamãtis in deserto. Parate viã dñi: rectas facite in solitudine semitas dei nr̃i. Oio vallis exaltabiẽ: t ois mons t collis humiliabiẽ: t erũt prauа in directa: t aspera in vias planas. Et reuelabiẽ gloria dñi: t videbit ois caro pariter q̃ os dñi locutuz est. Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo? Ois caro fenũ: t ois gloria eius quasi flos agri. Exiccatũ est fenũ t cecidit flos: q; spiritus dñi sufflauit in eo. Vere fenuz est populus. Exiccatũ est fenũ t cecidit flos: verbum aũt dñi manet in eternũ. Super montem excelsuz ascẽde tu qui euãgelizas sion: exalta in fortitudine vocem tuã qui euangelizas Hierusalẽ. Exalta noli timere. Dic ciuitatibus inde. Ecce de⁹ vester. Ecce dñs deus in fortitudine veniet: t brachiuz eius dominabiẽ. Ecce merces ei⁹ cũ eo: t opus illius coraꝫ illo. Sicut pastor gregez suũ pascet: in brachio suo congregabit agnos: t in sinu suo leuabit: feras ipse portabit. Quis mẽsus est pugillo aq̃s t celos palmo ponderauit? Quis appẽdit tribus digitis molẽ terre: t librauit in põdere montes: t colles in statera? Quis audiuit spiritũ dñi: aut qs cõsiliarius eius fuit t ostẽdit illi? Cuz quo iniit consiliũ t instruxit eũ: t docuit euz semitã iustitie: t erudiuit eũ scientia: t viam prudẽtie ostẽdit illi? Ecce gentes quasi stilla situle: t quasi momentũ statere reputate sunt. Ecce insule quasi pulnis exiguus: t libanus nõ sufficiet ad succedenduz: t aialia eius nõ sufficiẽt ad holocaustũ. Oẽs gentes quasi nõ sint: sic sunt coraꝫ eo: t quasi nihilũ t inane reputate sũt ei. Cui g̃ silem fecistis de ũ? aut quã imaginẽ ponitis ei? Nũ qd sculptile ꝓflabit faber aut artifex auro figurabit illud t laminis argẽteis argẽtari⁹? Fozte lignũ t iputribile elegit artifex sapiens: querit qõ statuat simulacrũ q̃ nõ moueat. Nunquid nõ scietis? Nunquid nõ audistis? Nunqd nõ annuntiatũ est vobis ab initio? Nunquid nõ intelleristis fundamẽta terre? Qui sedet sup gyrum terre: t habitatores eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nihilũ celos: t expãdit eos sicut tabernaculũ ad inhabitãdum. Qui dat secretoz scrutatores quasi nõ sint: iudices terre velut inanes fecit. Et quidẽ neqz plãtato: neqz sato: neqz radicato in terra truncо eoz. Repẽte flauit in eos: t aruerũt: t turbo quasi stipulã auferet eos. Et cui assimilastis me: t adequastis dicit sanctus. Leuate in excelsuz oculos vestros: t videte quis creauit hec. Qui educit in numero militiaz eoz: t oẽs ex noie vocat. Pre multitudine fortitudinis t roboris virtutisq; eius: neqz vnũ reliquũ fuit. Quare dicis Jacob t loq̃ris israel: abscõdita est vita mea a domino t a deo

meo

meo iudiciū meū trāsibit? Nunquid nescis: aut nō audisti? Deus sempiternus dñs qui creauit terminos terre: t nō deficiet neq; laborabit: nec est inuestigatio sapientie eius. Qui dat lasso virtutē: t bis qui nō sunt fortitudinem t robur multiplicat. Deficient pueri t laborabūt: t iuuenes in infirmitate cadent. Qui aūt sperant in dño mutabunt fortitudinē: assumēt pēnas sicut aqle: current t nō laborabūt: ambulabūt t nō deficiēt.

A Hec est scā pars ꝑncipalis istius libri: in qua ꝑncipaliter consolationē populi intēdit per multa beneficia repromissa. Diuidit aūt in duas. In ꝑma inducit eos ad ꝓmissoꝝ expectationē. In scā exequitur diuinoꝝ beneficioꝝ promissionē. infra. 45. Dec dicit dñs deus. In ꝑma cōfortat eos per ꝓmissōis potestatē. In scā ꝑ ipsius dilectionē. 41. cap. ⁊ Tacēat tē. ⁊ In tertia per idoloꝝ que resistere credi possent debilitatez. 44° cap. ⁊ Et nunc audi Jacob tē. ⁊ Circa ꝑmū tria facit. ⁊primo inducit ad cōsolationē. 2° promittit consolatorez ibi. ⁊ Uox clamātis tē. ⁊ In 3° ondit dei ꝓsolātis potestatē ibi. ⁊ Quis mēsus tē. ⁊ Circa ꝑmū tria. ⁊primo inducit populū in cōsolationē. ⁊ Consolamini. ⁊ spiritualibus ⁊ cōsolamini ⁊ in bonis tēporalibus cōcessis. Eccl. 48. Cōsolatus est lugentes in syon vsqz in sempiternū. 2° inducit ꝓphetis ⁊ sacerdotibus ꝓsolationis ānuntiationē. ⁊ Loquimini ad cor ⁊. i. consolando. ⁊ Aduocate ja tristitia. ab idolatria. Osee. 2. Ducā eam in solitudinē: t loquar ad cor eius. 3° assignat rōnem quātum ad culpe dimissionē. ⁊ Quīa cōpleta. ⁊ quātuz ad penarū finitionē ⁊ suscepit. ⁊ loquit sm tēpus post captiuitatē. Dieī. 17°.

Obiectio. Duplici cōtritione contere eos dñe. sed cōtra Nau. ꝑ.

Solutio. Nō surget duplex tribulatio. Et dicendū ꝙ duplicia dicunt quātuz ad penā corporis t anime: sicut t culpa in vtrisqz est. ⁊ Uox dñi clamātis tē. ⁊ Dic promittit cōsolatorē. Et circa hoc tria facit. ⁊primo ꝓmittit ꝓparationē. 2° ostēdit ꝓphetie firmitatē ibi ⁊. Uox dicentis tē. ⁊ 3° prenuntiat cōsolatorē venientem ibi. ⁊ super montē tē. ⁊ Circa ꝑmū tria. ⁊primo inducit ꝓparationez. ⁊ Uox clamātis in deserto ⁊. i. Joānis baptiste hec erit ⁊ parate. ⁊ per cōuersionē a malis in solitudine vitioꝝ. Amos. 4. ⁊preparare in occursum dei tui. 2° predicit expletionez ⁊ Dis vallis ⁊ sequēs metaphorā in valle. q. si est mōtuosa facit laborē. vnde dicit ⁊ vallis exaltabit ⁊ vt adequet mōtibus: t totū fiat planū. si est distorta facit errorē. Et quātum ad hoc dicit ⁊ erunt prava ⁊ si est lapidosa: facit pedū dolorē. t quātuz ad hoc dicit ⁊ aspera in vias ⁊ per ꝙ significat ꝙ pusillanimitas vertet in securitatē: superbia in humilitatē: nequitia in rectitudinē: crudelitas in māsuetudinē. Dieī. 31°. Dirige cor tuū in viam rectam in qua ambulasti. 3° ondit ꝓparationis vtilitatē. ⁊ Et revelabit gloria ⁊. i. filius. Dier. 33°. Curabo eos t revelabo eis deprecationē pacis ⁊ videbit ⁊. i. oculus visibiliz se prebebit. vel loquit de die iudicij. Apoc. ꝑ. Uidebit eum omnis oculus. Quidā sic exponūt. ⁊ Uox ⁊ dei clamantis. ⁊ hec ē. ⁊ ꝓparate in deserto ⁊. i. i terra iuda olim deserta ⁊ viā dñi ⁊. s. ad venientū ad templū. vel in deserto qō est iter babylonē t Judaz. ⁊ Dis vallis. ⁊ Per hoc ondunt oia impedimēta removeri vt libere populus reuertat ⁊ gloria ⁊ In destructione chaldeoꝝ per quaz gloriosus apparebit. ⁊ Uox dicētis tē. ⁊ In parte ista ondit prophetie firmitatē per cōparationē ad boium fragilitatē. vnde dis ꝑmo indicit clamorē. qui significat expressaz t planā ānuntiationē ⁊ clama ⁊. infra. 48. Clama ne cesses q̄si tuba exalta vocē tuā. 2° indicit culpārū humanam fragilitatē: interrogante ꝓpheta. ⁊ Et dixi. Quid clamabo? ⁊ timens ne cōtra populū suū aliquid clamare precipiat. t dño respōdente. ⁊ Dis caro ⁊ Jac. ꝑ. Exortus est sol cum ardore t arefecit fenuz. 3° ostēdit diuini verbi firmitatē. ⁊ Uere ⁊ Luc. 21. Celū t terra transibūt verba aūt mea nō transibūt. ¶ Super montē tē. ⁊ Dic predicit ꝓsolatorē venientē. Et circa hoc tria facit. ⁊primo dis indicit ꝓphete ānuntiationē. Jn scā determinat aduentus ꝓmissionē. ibi. ⁊ Ecce dñs tē. ⁊ Circa ꝑmū determinat quis: cui: t qualē ānuntiet. Quis qz hz officium ⁊ qui euāgelizas. ⁊ Ro. 10. Quomodo predicabunt nisi mittant. Modū designat per tria. ⁊primo per loci altitudinē: vt bona nuntiās de longe audiat ⁊ super mōtem ⁊ mistice Chīm: vel celestē conuersationē t ꝓtēplationē. supra. 2. Uenite ascēdamus ad montē dñi. infra 42. De vertice montiū clamabunt. 2° per vocis clamorem ⁊ Exalta in fortitudine ⁊ vt multi audiāt plane conslāter ꝓdicādo. infra. 48. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocē tuam. 3° per cordis securitatē. ⁊ Exalta noli timere ⁊ Dier. ꝑ. Ne timeas a facie eoꝝ: qz ego tecū sum. Cui sit ānuntiāduz determinat quātū ad tria quātū ad regni ꝓuinciā. ⁊ Dic ciuitatib⁹. ⁊ quātuz ad ꝓuincie metropolitz ⁊ qui euāgelizas Dier'm ⁊ quātum ad ciuitates rectores ⁊ syon ⁊ vbi templum t domus Regia. infra. 41. ⁊primus ex syon dicet: ecce adsum. t Dier'm euacuatā dabo. Act. 13. Uobis oportebat ꝓdicari verbū dei: sed quia repellitis illud: ecce ꝓuertimur ad gentes. ¶ Ecce deus tē. ⁊ Dic ponit aduēt⁹ dei ꝓmissionē ⁊ ecce ⁊ in ꝓpatu ⁊ deus noster ⁊ veniet. supra. 35. Deus noster ipse veniet t saluabit nos. ¶ Ecce dñs tē. ⁊ Dic ostēdit venientis cōditionē. Et ꝑmo ondit ꝙ veniet fortis ad bellandū ⁊ in fortitudine brachiū ⁊ fortitudo in die iudicij. Uel in ꝑmo aduentu in potestate miraculoꝝ. vel in destructionē Babyl. Job. 31. Si habes brachiū sicut deus. 2° ꝙ veniet iust⁹ ad remunerādū. ⁊ Ecce merces opus illius coꝝ illo. ⁊ qz in facultate voluntatis. Sap. 5. Justi aūt in ꝑpetuū viuent: t apud dñm est merces eoꝝ. 3° ostendit ꝙ veniet ꝓuis ad ꝓsolandū ⁊ sicut pastor ⁊ ad pascendū esurientes ⁊ gregē suū pascet. Eze. 34. In pascuis vberrimis pascā eas. Dier. 3. Dabo vobis pastores ꝙ pascēt vos. Ad ꝓgregandū dissentientes ⁊ in brachio ⁊. Joan. 10. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili: t illas opz me adducere: t fiet vnū ouile t vnus pastor. Ad potādū deficientes ⁊ insimul ⁊ Luc. 15. Cum inuenerit eā alleuat sup humeros suos gaudēs. ¶ Quis mēsus est tē. ⁊ C Dic ostēdit diuinā potestatē. Et ꝑmo astruit eaz contra idolatruz errores qui diuine potētie derogabāt creaturā creatori equādo. Rom. ꝑ. Seruierunt creature potiꝰ ꝙ creatori. 2° ꝓtra desperationē iudeoꝝ qui diuine potētie derogabāt diffidēdo ibi. ⁊ Lenate in excelsuz oculos tē. ⁊ Circa ꝑmū duo facit. ⁊primo ondit dei potestatez. 2° excludit errorē ibi. ⁊ Cui ergo similem tē. ⁊ Circa ꝑmuz tria. ꝑ ondit diuinā potētiā: simul t sapientiā in cōmensuratione facili t creatōe oiuz rerū: facit eni oia i numero quātuz ad multitudinē ꝓductoꝝ. in mēsura quātum ad determinationē sub ꝓprio esse. in pondere: quātum ad inclinationē in finē. Sap. 11. ⁊ Pugillo ⁊. i. faciliter: sicut que pugillo mēsurant: g est manꝰ clausa ⁊ palmo ⁊. i. faciliter: g est manus extēsa ⁊ appēdit super nihili. ⁊ Job 26. Qui extēdit aquilonē supra cuī: t appēdit terrā sup nihili: qz nullo exteriori fulcit⁹ als esset ques terre violentat ⁊ sup aquas ⁊ quātum ad situz: qz aquis circundat.

ps. Sup stabilitatē suā. Quātuz ad ppriam cām getis que est nā ppria⁊ tribus digitis j.i. faciliter. vel trib⁹ p̄ ductantibus: grauitatis: siccitatis: ⁊ immobilitatis⁊ libera uit⁊ liberatos fecit ppio pōdere. 2° oñdit sufficientiaz: potētie. qz nō indiget aduuāte.⁊ Quis adiuuit.⁊ Cōtra pbos ponētes medūtibus p̄mis cātis victima creata eē: qz nō indiget consilio⁊ aut quis ꝑsiliarius jvt sibi daret ꝑsiliū⁊ cum quo jvt ab ipso pceret instruxit eū formaz operis⁊ semitā iustitie jnālis quā oib⁹ reb⁹ ꝑfixit. vt nulla res sue nāe metas excederet⁊ sciaz jde cognitione rez creatarū: ⁊ vniuersaliū ⁊ particularū ꝺ pbos⁊ viaz prudentie jquātuz ad mūdi gubernationez. Job. 26. Cuius adiutor exnūquid imbecillis ⁊ sustētas brachiuz eius. 3° oñdit ipsius excellentiā: qz excedit oēm gentiū multitudinē.⁊ Ecce gentes quasi stilla jparua gutta⁊ situle⁊ cadens de situla que ſm nos vas aquaticum sitientibus aptū: que ꝓ nichilo reputat⁊ momentū jqđ inter brachia statere est qđ de facili inter virūqz inclinat. Job. 26. cū vix paruā stillā sermonis eius audiuerimus: qs poterit tonitruū magnitudinē illius sustinere. Ostēdit ēt qꝺ excedit oēm cōdignū honorē. ⁊ ꝓcipue quātuz ad oblationē⁊ libanus j.i. ligna libani q̄bus abūdat: qz nemorosus est⁊ alalia jq̄bus abūdat: qz pascuosus. Mich. 6. Quid dignū offerā dño: oñdit ēt qꝺ excedit omnē creature ꝓfectionē ⁊ naturalē: qz ex ipsoꝝ respectu deitē nō esse. Dicit enī Dion⁹ in lib. de diuinis nominibus cap. 12. qꝺ quātuz participātia excedunt non participātia: ⁊ quātuz participationes participātia: tñ qui est ꝑn⁹ participātū excedit ⁊ participationes ⁊ participātia.⁊ Oēs gētes: jꝛ quātuz ad ꝓfectiones sup additas que quodā mō sūt implētes: ⁊ quasi⁊ nibilū. j Nicē. 4. Aspexi terrā: ⁊ ecce vacua erat ⁊ nibil. ¶ Cui ergo cē. j Dic excludit errorē. Et ꝑmo irridet errorē quātuz ad operantis intētionē. qz volebāt deū facere. Ergo ex quo deus potēs est⁊ cui similez j loquūt fz errorē illoꝝ qui ipsas similitudines deos putabāt.⁊ Aut quā imaginē jquātū ad illos q̄ putabant ea quoꝝ sunt similitudines deo. solem vel lunā. Exod. 15. Quis similis tui in fortibus dñe: q̄s similis tui: magnificus in sanctitate: terribilis atq; laudabilis ⁊ faciēs mirabilia. Et quātum ad stultaz opationē: qz in vili mā nobilissimā formā inducere volebāt.⁊ Nungd sculptile. j Sap. 4. Incōmutabile nomē dei: lignis ⁊ lapidib⁹ imposuerūt. 2° cōuincit errorez. Et ꝑmo ex lege nāli obstante.⁊ Nungd nō scietis. jnāli rōne idola nō eē deos. Et lege scripta ꝓhibente.⁊ Nungd nō audistis. j Ro. 10. Nungd nō audierūt: Et qdem in oēm terraz exiuit sonus eoꝝ: ⁊ in fines orbis terre verba eoꝝ. Cōuincit ēt ex ꝓsideratione creaturaꝝ terrestriū quātuz ad creationē.⁊ Nūgd nō intellexistis fundamēta terre jab ipso cīte fundata j.illud terre qꝺ ē inxta centrū. Prou. 8. Qñ ap pēdebat fundamēta terre. Et q̄tuz ad creatorē⁊ q̄ sedet sup girū terre jqz spherica: sīc gubernās⁊ habitatores q. locuste jrespectu magnitudis terre vel ipsi⁹. Ex creatione ēt creaturaꝝ celestiū⁊ q̄ extēdit jquātū ad celi magnitudinē⁊ velut nibili jquātuz ad sube subtilitatē⁊ sicut tabernaculū jsibimet in quo ꝑ virtus eius reluxet inter corporalia quātuz ad virtutē. Uel quasi in habitatione angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ quātum ad dignitatē. Uel ēt totius creature inferioris quātum ad ipsoꝝ claritatē. Dier. 4. Preparat orbē sapiētia. Cōuincit tertio eos quātuz ad magoꝝ subiugationē ponens ipsoꝝ destructionez q̄ sūt magni. Uel ſm sciam⁊ qui dat secretoꝝ scrutatores j.i. pbos. Uel ſm potētiaz⁊ iudices j.i. p̄ncipes. ps. Defecerūt scrutātes scrutinio. Et oñdit destructionis facilitatē ꝑ similitudinē herbe vel arboris q̄ nō bz radices firmas.

Dionysius.

⁊ Et qd. j Job. 13. Contra foliū qđ vento rapit ostēdis potentiā tuam: ⁊ stipulā siccam ꝓsequeris. 3° ponit cōclusionē.⁊ Et cui assimilastis. j ps. Quis in nubib⁹ equabit dño filis erit deo in filys dei. ¶ Levate i exercitū cē. j Dic astruit idē cōtra desperantes. Et p̄mo astruit diuinaz maiestatē ex rerū creatione.⁊ Quis creauit j. celestia. ps. Ipse dixit ⁊ facta sūt: ipse mādauit ⁊ creata sūt. Ex scientie ꝓfectione⁊ qui educit jad implendā suā voluntatē⁊ in numero j determinato sua scientia⁊ militiā eorū j.i. celoꝝ stellas vel angelos⁊ ex noie j.i. vnicuiq; ꝓpriaz nām vnde nominari possit determinās. ps. Qui numerat multitudinē stellarū: ⁊ oib⁹ eis nomina vocat. Ex dominy plenitudine⁊ fortitudinis jad impugnāduz⁊ Roboris jad resistēdū⁊ virtutis jad operāduz⁊ defuit j ab eius dominio. Job. 25. Nungd est numerus militiaz eius. 2° excludit errorē. Et ponit errorē⁊ quare dicis abscōdita jnō videt que mala patior: als defenderet me⁊ iudiciū j.i. potestas iudicādi quā olim habuit. Eccl. 16. Ne dicas a deo abscondar. 2° ponit erroris reprobationē. Et p̄mo reprobationis ꝓfirmationē ex lege.⁊ Nungd nescis jlege nāli⁊ aut nō audisti jex lege scripta. hec que sequunt. 2° ponit reprobationē. Primo ostendens dei magnitudinez ex his q̄ in se habet. s. dominy eternitatē⁊ deus sempiternus. j Exo. 15. Dñs regnabit in eternū ⁊ vltra. Potētiam indeficiētez⁊ non deficiet jvt dic nō possit⁊ neqz laborabit jvt difficulter. Dan. 7. Potestas eius potestas eterna que nō auferet: ⁊ regnuz eius qđ nō corrūpet. Scie in cōprehēsibilitatē.⁊ Neqz ē investigatio. j Rom. 11. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ⁊ scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius ⁊ inuestigabiles vie eius. 2° per magna que in alys facit. Et p̄ in illis quos ꝓfortat p̄stinā debilitatē⁊ q̄ dat lapso jquātum ad illū qui p̄us fortis fuerat: ⁊ defecit⁊ ⁊ bis qui nō sunt jquātuz ad eos qui nō fuerunt fortes. Ro. 3. Uocat ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt. p̄ cor. p. Que infirma mūdi sunt elegit deus vt ꝓfundat fortia. 2° oñdit fortitudinis magnitudinē per cōparationē ad fortitudinē nālez quā ostendit in alys deficientē⁊ deficient pueri jqui fūt in statu pficiēdi⁊ iuuenes jqui videnē robusti. p̄mi Reg. 2°. Nō in fortitudine sua roborabit vir. 2° roboris a deo dati indeficientē agilitatē. ⁊ Qui aūt sperāt in dño mutabunt j.i. nālez in diuinā: vt nō fatigent⁊ ascensu⁊ assument pēnas jvt ēt veloci cursu. Prou. 23. Facient sibi pēnas sicut aquile⁊ currēt⁊ jvt ēt cōtinuo incessu⁊ ambulabūt j. supra 5°. Nō est deficiens neqz laborās. ¶ Nota sup illo verbo⁊ assumēt pēnas vt aquile. j Os sancti cōparanē aquilis. Primo ꝓpter volatū altitudinē. Job. 39. Nungd ad ꝓceptū tuū eleuabit aquila: ⁊ in arduis ponet nidū suū: in quo eminentia ꝓtēplationis. supra. 37. Regē in decore suo videbūt. 2° ꝓpter odoris subtilitatē. Luc. 16. Ubi fuerit corp⁹ illuc ꝓgregabunt⁊ aglie. in quo sermoz dilectionis. Can. p̄. Currem⁹ in odorem vnguentoꝝ tuoꝝ. 3° ꝓp loci sublimitatez. Prouer. 3°. Tria sūt mihi difficillima: ⁊ quartū penitus ignoro. Uia aquile in celo. in quo studiū celestis ꝓuersationis. Phil. 3. Nostra aūt cōuersatio in celis est. 4° ꝓp motus velocitatē. Tre. 4. Uelociores fuerūt persecutores nostri aglis celi. in quo ꝓptitudo bone opationis. Prouer. 22. Uidisti hoiem velocē in opib⁹ suis. 5° ꝓpter renouationē. ps. Renouabit sicut aquile iuuentus tua. in quo studiū emēdationis ⁊ pfectus. 2° Cor. 4. Licet is q̄ foris est videt hō corrūpat: is qui intus est renouat de die in diē. 6° ꝓp mēbroꝝ pulchritudinē. Ezec. 17. Aquila grandis magnaꝝ alaꝝ longo mēbroꝝ ductu plena plumis ⁊ varietate. Uenit ad libanū in quo decor vm-

tum

tū Lan.4.Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nō ē in te.7°pp filioꝝ sollicitudinē.Deute.32.Sicut aquila ꝓuocans ad volādū pullos suos:⁊ super eos volitās.in quo sollicitudo sancti oꝝ.p° Lor.11.Quis infirmat̄ ⁊ ego nō infirmor.Quis scandalizat̄ ⁊ ego nō vror.

¶Capitulum.XLI.

TAcete ad me insule:⁊ gentes mutent fortitudinē.Accedāt ⁊ tūc loquant̄:simul ad iudiciū ꝓpinquemus. Quis suscitauit ab oriēte iustum:vocauit eū vt seqret̄ se:Dabit in conspectu eius gētes:⁊ reges obtinebit. Dabit quasi pulverē gladio eius:sicut stipulā vento raptā arcui eius. Persequet̄ eos:trāsibit in pace:semita in pedib⁹ eius nō apparebit. Quis hec operatus est ⁊ fecit: vocans generationes ab exordio:Ego dñs primus ⁊ nouissimus ego sum. Viderunt insule ⁊ timuerūt:extrema terre obstupuerūt:appropinquauerūt ⁊ accesserūt. Unusquisq; primo suo auxiliat̄:⁊ fratri suo dicet ꝓfortare. Cōfortauit faber errarius percutiēs malleo eum qui cudebat tūc tēporis:dicens glutino bonū est:⁊ ꝓfortauit eū clauis vt non moueat̄.Et tu israel serue me⁹ Jacob quē elegi semē Abrāā amici mei:in quo apphendi te ab extremis terre ⁊ a longinquis ei⁹ vocaui te:⁊ dixi tibi.Seruus meus es tu elegi te ⁊ nō abieci te.Ne timeas qr ego tecū sum:ne declines qr ego deus tuus. Cōfortaui te ⁊ auxiliatus sum tibi:⁊ suscepit te dextera iusti mei.Ecce cōfundent̄ ⁊ erubescent oēs q pugnant aduersum te.Erūt quasi non sint:⁊ peribūt viri q ꝓtradicunt tibi.Queres eos: ⁊ nō inuenies viros rebelles tuos: ⁊ erunt quasi nō sint:⁊ veluti ꝓsūptio hois bellātis aduersum te:qr ego dñs de⁹ tuus apprehendens manū tuā dicēsq; tibi.Ne timeas:ego adiuui te. Noli timere vermis Jacob: qui mortui estis ex israel.Ego auxiliat⁹ sum tui dicit dñs:⁊ redēptor tu⁹ sanct⁹ israel. Ego posui te quasi plaustrū triturans nouū:dñs rostra serrātia.Triturabis montes ⁊ cōminues:⁊ colles quasi pulverē pones. Ventilabis ⁊ vētus tollet:⁊ turbo disperget eos: ⁊ tu exultabis in dño:in sancto israel letaberis.Egeni pauperes querūt aquas ⁊ nō sūt lingua eoꝝ siti aruit.Ego dñs exaudiā eos: deus israel nō derelinquā eos. Aperiā in supinis collibus flumina:⁊ in medio cāporū fontes. Ponaꝝ desertū in stagna aquarū:⁊ terrā inuiam in riuos aquarū.Dabo in solitudinē cedrū ⁊ spinam ⁊ myrtū ⁊ lignū olive. Ponā in deserto abietē vlmū ⁊ buxum simul.vt videāt ⁊ sciant ⁊ recogitēt ⁊ intelligant pariter:qr manus dñi fecit hec:⁊ sanctus israel creauit illud. Prope facite iudiciū vestrū dicit dñs:afferte si qd forte habetis dixit rex Job. Accedāt ⁊ nuntiēt vobis quecūq; vētura sūt. Priora que fuerūt nūtiate:⁊ ponemus cor nr̄m ⁊ sciemus nouissima eoꝝ:⁊ que vētura sunt indicate nobis. Annūtiate que vētura sunt in futurū:⁊ sciemus qr dij estis vos. Bene quoq; aut male si potestis facite:⁊ loquemur ⁊ videamus simul.Ecce vos estis ex nihilo:⁊ opus vestrū ex eo qđ nō est:Abominatio est qui elegit vos.Suscitaui ab aquilone:⁊ veniet ab ortu solis.Vocauit nomē meum:⁊ adducet magistratus quasi lutū ⁊ velut plastes ꝓcul cans humū.Quis annūtiauit ab exordio vt sciam⁹:⁊ a principio vt dicam⁹:iustus es: Nō est annūtians neq; pdicens:neq; audiens sermones vros. Primus ad syon dicet ecce adsum:⁊ bīerlem euāgelistaꝝ dabo. Et vidi:⁊ nō erat ex istis quisq; qui iniret cōsiliū:⁊ interrogat⁹ nūderet verbū.Ecce oēs iniusti:⁊ vana opera eoꝝ:⁊ ventus ⁊ inane simulachra eorum.

Hic incipit eos confortare ad firmā expectationē ex dei ꝓmissis dilectione. Et dividit in tres partes.In ꝑma ostēdit diuinā dilectionem ex beneficijs que patrib⁹ exhibuit. In scḋa ex filio quē eis ꝓmisit.42.cap.[Ecce seruus ⁊c.]In tertia ꝓsolationes quasi inter diuersas angustias ꝑdicit.43.cap.[Et nunc ℔ dicit dñs ⁊c.]Intendit aūt per beneficia p̄ p̄sita:confirmationē iudeoꝝ:⁊ idoloꝝ confutationē:qui talia suis cultoribus nō exhibuerunt.Et ideo dividit prima pars in duas.In ꝑma disceptat cōtra idoloꝝ cultores.In scḋa cōtra ipsa idola ibi.[Prope facite ⁊c.]Prima in duas.Primo enī per beneficia iudeis p̄sita convincit aduersarios.In scḋa per eadē ꝓfortat iudeos ibi. [Et tu israel ⁊c.]Circa ꝑma tria.Primo ꝓuocat gētes ad iudiciū ꝓsequens iudicij ordinē vt tacentes audiāt ⁊ sic respōdeant[mutēt fortitudinem]i.cōfortent se.q. renouari in fortitudinē ad disceptādum mecū. Mich. 6.Audiant mōtes iudicium dñi:⁊ fortiora fundamenta terre.2° narrat exhibitū beneficiū.[Quis vocauit]vbi narrat multitudinē beneficioꝝ quātum ad diuinā electionē.[Ab oriente]i.chaldea[iustus]Abrāā. Gen.12. Job.23.Uestigia eius secut⁹ est pes meus. Dieu.13.Sicut adheret lūbare ad lumbos viri:sic agglutinaui mihi domū israel.⁊ quātum ad concessam potestatē.[Dabit in cōspectu eius]i.quādo liberauit Lotb pugnās contra quatuor reges.Gen.14.pa.Nō sic impy non sic:sed tanq; pulvis quē ꝓicit ventus a facie terre.quātus ad exequēdi facilitatē[transibit in pace]i.sine labore[semita]sicut qui leuiter incedit: quasi vestigiū nō derelinquit.vel qr in pedibus est signū vie cum derelictus est. supra.40.Current ⁊ nō laborabunt. Querit actorem.

| Quis hec operat⁹ est] ꝛ quis | vocãs] eterna prescientia. infra. 49. Dñs ab initio vocauit me. Et ponit rñsiones. | Ego dñs.] Apoc. p. Ego sum Alpha ꝛ O principiũ ꝛ finis. Aliter ad litterã exponit de Cyro: mistice de Chño. 3° ponit quasi gentiliũ respõsum: in quo per idola se defendere credebãt. Et ꝑmo tangit eox ad allegata: mirabilia vita: stupore. | Uidebunt insule.] Ps. Uiderunt te aque deus viderũt ꝛ aque ꝛ timuerũt. | Accesserunt] ad resistẽdum. 2° ponit mutuã exhortationẽ. | Unusquisq3] Job. 40. Una vni adherebit. 3° ponit idolox fabricationẽ | cõfortabit percutiẽs] ferrum malleo | qui cudebat] formabit figurã idoli | dicens glutino bonũ est] ad consolidandũ idolum. Sap. 13. In pariete ponẽs illud ꝛ cõfirmans ferro ne forte cadat. ¶ Nota sup illo verbo transibit in pace.] Qz Chñs trãsiuit in pace. ꝓmo in pace carnis ad sepm quẽ habuit. Job. 5. Scies q̃ pacem habeat habitaculũ tuũ. 2° in pace hominis ad ꝓximuz quẽ docuit. infra. 57. Quã pulchri supra mõtes pedes ãnuntiãtis ꝛ predicãtis pacez. 3° in parte mundi ad dñm qui fecit. Ephe. 2. Faciens pacẽ: ꝛ reconciliet ambos | in vno corpore deo. ¶ Et tu israel ꝛc.] In pace ista cõfortat iudeos ex eisdẽ beneficijs. Et ꝑmo ponit ꝑteriti beneficij repetitio in electione patrũ Jacob ꝛ Abrahã quibus ab alijs distinctis sunt vniuersalit | Jacob.] Ps. Semẽ Abrahã serui eius: filij Jacob electi eius. Ro. 11. Ut fm electionẽ propositũ dei maneret non ex operibus: sed ex vocatione dictum est etiqz maior seruiet minori: sicut scriptũ est. Jacob dilexi. Esau ãt odio habui. 2° ponit futurox ꝓmissio. Et ꝑmo quãtum ad immunitatẽ malox excludens timorẽ tuz ꝓpter dei presentiã | ne timeas] Dier. p. Ne timeas a facie eox qz ego tecũ sum. tum ꝓp patrũ iustitiã | suscepi te | quasi semẽ repromissum | iusti mei] Abrahã vel | suscepi te] ad defendẽdũ | iusti] Cyri. Ps. In manibus portabũt te: ne forte offendas ad lapidẽ pedem tuum. Et ponens etiam hostium amotionez quãtum ad eox confusionẽ. | Ecce confundent] Piere. 17. Confundant qui me persequunt: ꝛ nõ confundar ego. quãtuz ad destructionẽ. Erunt quasi nõ sint.] supra. 30. Ad perdẽdas gẽtes in nihilũ. Et reparationis impossibilitatẽ | queres eos.] Ps. Uidi impiũ superexaltatum. ꝛ infra. Transiui ꝛ ecce nõ erat. Ostendens etiã destructionis rationẽ | qz ego dñs.] Ps. Emitte manuz tuã de alto: eripe me de aquis multis: ꝛ de manu filioꝝ alienorum. 2° quãtum ad abundãtiam bonoruz. Et ꝑmo contra seruitutẽ: ponens ipsum seruitutis iugũ. | Noli timere vermis] q. d. qui vel baberis vt calcaris sicut vermis: ꝛ pro mortuo cõputaris. Ps. Ego sicut vermis ꝛ nõ homo opprobriũ hominũ ꝛ abiectio plebis. Ponens etiã diuinum auxiliũ. infra. 50. Ego auxiliatus sum tui. Ponẽs etiam exaltationis beneficiuz quãtum ad hostiuz subiugationẽ. | Ego posui te.] supra. 25. Et triturabit Moab sub eo sicut teruntur palee in plaustro. Qđ factum fuit tẽpore machabeox. Et quãtum ad eorum exaltationẽ. | Et tu exultabis.] Lan. ꝑmo. Letabimur ꝛ exultabimus in te. 2° contra paupertatẽ ponens primo paupertatis incõmodũ. | Egene ꝛ pauperes.] supra. 50. Erunt super mõtes riui fluentiũ aquarum: ꝛ in locis desertis | ponã desertum] i. terrã vestram primo desertã. Ps. Posuit desertũ in stagna aquarum. Et quãtum ad pulchritudinẽ arborũ | dabo in solitudinẽ.] 4° ponit beneficij fructum | vt videãt. | Eccl. 36. Ut cognoscant quia non est deus nisi tu: vt enarrarent magnalia tua. ¶ Nota super illo verbo suscepi te. | Qz Chñs suscepit nos. ꝓmo quia sicut victor captiuũ ad liberandũ. Gen. vltimo. Ad predã fili mi ascendisti: requiescẽs accubuisti vt leo ꝛ quasi leena. 2° quasi medicus infirmũ ad sanãduz. Ps. Qui propitiat omnibus iniquitatibus tuis qui sanat omnes infirmitates tuas. 3° quasi aduocatus ad reuz excusandũ. ꝓma Joã. p. Aduocatũ habemus apud patrẽ Jesum Chñm. 4° quasi fortis debilẽ ad defendẽdũ. infra. 63. Ego qui loquor iustitiã ꝛ ppugnator sum ad saluandũ. 5° quasi sponsus sponsaz ad cõgaudẽdũ. Osee. 2. Spõsabo te mihi in iustitia ꝛ fide. ¶ Prope facite iudiciũ ꝛc.] Dic ponit disputationẽ cõtra ipsa idola. Et ꝑmo ponit disputationẽ. 2° sententie determinationẽ ibi. | Et videam⁹ ꝛc.] Circa ꝑmũ duo facit ꝑmo disputat cõtra idola rationibus nãlibus. 2° per rationẽ a quodã particulari facto sumptã ibi. | Suscitaui ꝛc.] Circa ꝑmuz tria. Prio cõuocat ad iudiciũ | prope] i. approximate ad me vt simul iudicemur vos idola. vel idolatre | afferte] i. allegate | si qd habetis] vt probetis vos deos. Ps. Deus stetit in synagoga deox: in medio aũt eos diiudicat. 2° ponit argumentũ duplex. vnum sumptũ ex diuina sciẽtia que plena ola nouit ꝑterita ꝛ futura: quã idola nõ habẽt. | Priora que fuerũt.] Eccl. 23. Dño enim deo anteqũ crearent ola sunt agnita. Aliud est sumptuz ex diuina potentia que põt punire ꝛ bene facere | bene quoqz.] Baruch vltimo. Neqz si quid mali patiunt ab aliquo: neqz si quid boni: poterunt retribuere. 3° cõcludit eox defectum quãtum ad causam materialẽ. | Ecce vos idola.] ex nihilo ex materia creata quãtum ad formalẽ | opus] i. artificialis forma que figurat i vobis diuinitatẽ que non est. quãtum ad efficientem | abominatio] i. abominabilis | ꝛ vos] artifices | opus vestruz] i. idola | qui elegit] cultores. pe Eoi. 8. Scimus qz idolum nihil est. Piere. 10. Cõfusus est omis artifex. ¶ Suscitaui ꝛc.] Dic sumit qõdam speciale factũ. | Ab aquilone.] chaldeũ | ab oriẽte.] persaz. q subiugauerũt ꝓmo diuersas terras ꝛ ꝓncipes. | Plastes] figulus. vel | plasma] factura. Mistice per eũ qui ab aquilone: gentilẽ populũ per eũ qui ab oriẽte Chñm. ps. Ut lutũ platearũ delebo eos. 2° ex hoc sub qõne ꝓponit argumentuz q̃ qui hoc põt dicere: ē iuste dicẽdus deus. ꝛ qui nõ: nõ | Quis ãnũtiauit.] infra. 49. Cõgregamini ꝛ audite. 3° excludit ab idolis diuinitatis inditiũ | nõ est ãnuntians | aliquis ex nobis oye | neqz | aliquis cultox | audiens.] Ps. Oculos bñt ꝛ nõ videbunt: aures bñt ꝛ non audient. 4ᵐ oñdit. In vero deo diuinitatis signuz. | Primus] i. singularis deus noster. | Ecce adsum] in auxiliũ | euãgelistã ãnuntiantes futura. Dan. 2. Uere deus vester dⁿ deox est. Uel | ꝓmus] ꝓ genitus dei filius. Ephe. 4. Dedit quosdã qdẽ ꝓphetas: quosdã aũt apostolos: alios vero euãgelistas. ¶ Et vidi ꝛc.] Dic ex supraposita disputatione cõcludit sententie determinationẽ. Et p se ps. ¶ Nota sup illo verbo. Quis ãnuntiauit.] Qz mouet ad ãnuntiãdum ꝛ predicãdum. Primo instinctus fidei. Ps. Credidi ꝓpter qđ locut⁹ sum. 2° stimulus çeli. Piere. 20. Et factũ est in corde meo verbuz dñi quasi ignis estuans 3° magnitudo premij. Matth. 5. Qui fecerit ꝛ docuerit hic magnus vocabitur in regno celox.

¶ Capitulum. XLII.

Ecce seruus meus: suscipiã eũ: electus meus: cõplacuit sibi in illo aia mea. Dedi spiritũ meũ sup eum: iudiciũ gẽtibus ꝓferet. Nõ clamabit neqz accipiet personã: nec audiet vox eius foris. Calamũ quassatũ nõ cõteret: ꝛ linum fumigans nõ extinguet. In veritate educet

iudiciũ

iudiciū:nō erit tristis neq turbulēt⁹ donec ponat in terra iudiciū:⁊ legē eius insule expectabūt. Hec dicit dñs de⁹ creans celos ⁊ extendens eos:firmās terrā ⁊ que germināt ex ea:dās flatū ppl'o qui est sup terrā:⁊ spiritū calcātibus eā. Ego dñs vocaui te in iustitia:⁊ appēhēdi manū tuā ⁊ seruaui te. Et dedi te in fedus ppli:in lucē gētiū:vt aperi res oculos cecoꝝ:⁊ educeres de ꝯclone vinctum:de domo carceris sedētes in tenebris. Ego dñs hoc ē nomē meū. Gloriā meā alteri nō dabo:⁊ laudē meā sculptilib⁹. Que pria fuerūt:ecce venerunt:noua quoq ego annuntio:anteq oriant audita vobis faciā. Cantate dño cāticū nouū:laus eius ab extremis terre. Qui descēditis ī mare ⁊ pleni tudo ei⁹:insule ⁊ habitatores eaꝝ. Letet̄ desertū ⁊ ciuitates ei⁹:in domib⁹ habitabit cedar. Laudate habitatores petre: de vertice montiū clamabūt. Ponēt dño glām: ⁊ laudē eius in insulis nūtiabūt. Dñs sicut fortis egrediet̄:⁊ sicut vir ꝓliator suscitabit zelū. Vociferabit̄ ⁊ clamabit:sup inimicos suos cōfortabit̄. Tacui:semp silui:patiēs fui: sicut parturiēs loquar. Dissipabo ⁊ absorbebo simul:desertos faciā montes ⁊ colles:⁊ oē gemmē eoꝝ exiccabo. Ponā flumina in insulas:⁊ stagna arefaciā. Et educaꝝ cecos in viā quā nesciūt:⁊ in semitis quas ignorauerūt ambulare eos faciā. Ponā tenebras coram eis lucē:⁊ prava in recta. Hec verba feci eis:⁊ nō dereliq eos. Cōuersi sūt retrorsuꝝ. Cōfundant̄ ꝑfusione qui ꝯfidūt in sculptili q dicunt ꝯflatili vos dij nri. Surdi audite: ⁊ ceci intuemini ad videndū. Quis cecus nisi seru⁹ meus:⁊ surdus nisi ad quem nūtios meos misi? Quis cecus nisi q venundat⁹ ē? Et qs cecus nisi seru⁹ dñi? Qui vides multa:nōne custodies? Qui apertas habes aures:nōne audies? Et dñs voluit vt sanctificaret eū:⁊ magnificaret legē ⁊ extolleret:ipse aūt ppls dirept⁹ ⁊ vastat⁹. Laque⁹ inuenū oēs:⁊ in domibus carceruꝝ abscōditi sūt. Facti sunt in rapinā:nec est qui eruat: in direptionē:nec est qui dicat redde. Quis est in vobis q audiat hoc:attēdat ⁊ auscultet futura? Quis dedit in direptionem Jacob:⁊ israel vastantib⁹? Nōne dñs ipse cui peccauimus? Et noluerūt in vijs ei⁹ ambulare:⁊ nō audierūt legē eius. Et effudit sup eū indignationē furoris sui ⁊ forte bellū:⁊ cōbussit eū in circuitu ⁊ nō cognouit:⁊ succendit eum ⁊ nō intellexit.

Hic ostendit diuinā dilectionē ex filio quē ꝓmisit. Joā.3. Sic deus dilexit mūdū vt filium suū vnigenitū daret. Et ꝑmo ex tanto beneficio ostēdit dei dilectionē. 2° iudeoꝝ peruersitatem ibi. ⌊ Hec verba ⁊c. ⌋ Circa ꝑm̄ tria facit ⁊ primo ꝑdicit filij dei aduentū. 2° malorꝝ casum ibi. ⌊ Dominus sicut fortis ⁊c. ⌋ 3° resurrectionē bonorū ibi. ⌊ Et educam ⁊c. ⌋ Luc.2. Ecce hic positus est in ruinā ⁊ in resurrectionē multoꝝ in israel. Circa ꝑmū tria. ⁊ primo describit mittēdi conditionē. 2° predicit missionē ibi. ⌊ Hec dicit dominus ⁊c. ⌋ 3° inuitat ad gratiarū actiones ibi. ⌊ Cantate dño ⁊c. ⌋ Circa primū tria. ⁊ primo ostēdit gratie plenitudinē quātum ad gratias vnionis ibi. ⌊ Suscepias eū ⁊c. ⌋ Suus ꝑm humanā naturā. Luc.ꝑ. Suscepit israel puerum suū:recordatus misericordie sue.quātum ad gratiā capitis ⌊ electus ⌋ vt sit caput ecclesie. Dilectus meus candidus ⁊ rubicūdus:electus ex milibus. Can.5.ps. Beatus quē elegisti ⁊ assumpsisti. ⌊ Cōplacuit. ⌋ Matth.9. Hic est filius meus dilect⁹:in quo mihi cōplacui. quātum ad gratiā habitualez que fuit in ipso singularis ⌊ de di spiritū meū. ⌋ supra.11. Requiescet super eū spūs dñi. 2° ostendit iudicis equitatē.quātum ad tria. ⁊. iudicandi auctoritatē. ⌊ Judiciū gentibus. ⌋ ps. Deus iudiciū tuum regi da. Joā.5. Pater omne iudiciū dedit filio:cui adiūgit mansuetudinē ⌊ nō clamabit. ⌋ 2° ostendit iudicis cōfidentiam ⌊ neq accipiet ꝓsonaꝝ. ⌋ Act.10. Nō est personarum acceptio apud deū. Cui adiungit pietatez in subueniendo ⌊ nec audiet̄ vocis iudeā ⌊ verbū ⌋ predicationis ei⁹. vt pu⁹ subueniret illis ad quos missus erat. Matth. 15. Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel. ps. Hodie si vocē ei⁹ audieritis nolite obdurare corda vra. Et in dissimulando ⌊ calamū ⌋. ⁊. regnū iudeoꝝ ⌊ lumen ⌋ sacerdotiū. Ese.34. Os confractū fuerat nō alligastis. 3° ostendit iudicij veritatē. ⌊ In veritate. ⌋ ps. Judicabit orbem terre in equitate:⁊ populos in veritate sua. Cui adiungit locūditatem. ⌊ Nō erit tristis ⌋ in corde ⌊ turbulentus ⌋ in facie. Semp enim hilaris iocūdusq fuit:equalitatē mentis seruans. ⁊ si quātuz ad partem sensibilē fuerit ꝑpassio tristitie:nō quidem necessitatis sed volūtatis. Unde Matth.26. Tristis est anima mea vsq ad mortem. Eccl.30. Jocūditas cordis sobriā facit animam. 4° ostēdit dominij potestatē ⌊ donec ponat ⌋ iudiciū vltimū vel preceptū suū predicantibus apostolis ⌊ legē ⌋ euāgelium. Deu.vltimo. Ipse erit expectatio gentiū. infra.60. Me enim insule expectabant. Alij exponūt hec de Dario rege persarū qui mansuetus iustus ⁊ quiet⁹ fuitq̄ dñs elegit ad liberādū iudeos. ¶ Nota sup illo verbo nō clamabit. ⌋ Os est clamor ꝑm⁹ deuote oīonis. Deb. 5. Cū clamore valido ⁊ lacbrimis exaudit⁹ est ꝓ sua reuerētia. scōs attēte predicationis. Joā.7. Ultimo festiuitatis die clamabat Jesus. tert⁹ innixe intētionis. supra. 5. Expectauit vt faceret vuas:⁊ fecit labruscas. ¶ Hec dicit dñs ⁊c. ⌋ Dic predicit missionē. Et ꝑmo ponit mittentis potestatē quātum ad creationes celestiū ⌊ creans celū ⌋ quātuz ad dispositionē terrestriū ⌊ firmans terrā ⌋ quātuz ad aiationē viuentiū ⌊ dans flatū ⌋ nālis vite ⌊ spiritū ⌋ gratuite. Zach.12. Dñs extēdēs celū ⁊ fundās terrā. ⁊ creās spiritū hois qui est in ipso. 2° ꝑdicit missionē ponēs missi exultationē. ⌊ ego dñs vocaui te ⌋ filiū meuz ab eterno ꝑdestinādo ad vnitatē diuine ꝓsone ⌊ in iustitia ⌋. i. vt iust⁹ sim implēs ꝓmissa. Rom.1. qui ꝑdestinatus ē filij⁹ dei. ⌊ Appreh̄endi manū ⌋ quātū ad opōnē. Joā.

14. Pater in me manēs ipse facit opa[r fusui jne mor te detinereris.ps. Nō dabis sanctū tuum videre corru ptionē.[Dedi te jquasi mediatorē. Heñ.9. Arcū meum ponā in nubib⁹:r recordabor federis mei qō pepigi te cuz[in lucē ;qsi illuminatorē.supra.11. Habitātibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Joā.p. Erat lux vera que illuminat oēm hoiem venientē in hunc mun dum. Ostēdit ēt officq vtilitatē.cōtra infidelitatem.[vt apires j. Joā.9. Ego in iudiciū in hunc mundū veni:vt q nō videtvideāt.r q vidēt ceci fiant. Cōtra pctī serui turē[vt educeres.[Zach.9. Tu aūt in sanguine tuo edu xisti vinctos de lacu.3° ex missione ꝓuenit diuine mie statis singularitatē.quātuz ad potentiā.[Ego dns. ;ps. Dns nomē est illi. Exod.6. Nomē meuz Adonay[gloriā ;qua dns dicor. Luc.2. Hlia in excelsis deo. Et quā tum ad scientiā[que ꝑma fuerunt j infra.45. Ex tūc ꝓre dixi illud.¶ Dec ēt referunt ad Dariū.¶ Cantate do mino rē.[Dic inuitat ad gratiaz actiones. Et ꝑmo in dicit laudē.supra.24. Audiuimus gloriā iusti.vel qp i clusionē maris[qui descēdunt j.s.naute[plenitudo ei⁹ j salz maris.i.oē illud qō implet laudet deū.ps. Qui de scendūt mare in nauibus facientes operationē in aquis multis:ipsi viderunt opa dni r mirabilia eius in pfun do. Uel pp ꝓuersationē in desertis[leuet j vocē suam in laudē dei[desertā j.habitatores eius:maxie quātuz ad israelitas[in domib⁹ j more aliarū nationū q ꝑmo erāt vagi per desertū. Uel[eodez ;filius Ismaelis.supra.35. Letabit deserta r inuia:r exultabit solitudo. Uel pro pter habitationē in montanis[laudate habitatores pe tre ;illius ciuitatis in palestina que in petris posita est. Uel cuiuslibet mōtis.infra.55. Mōtes r oēs colles cā tabunt dno. Inuitat bos de q bus min⁹ videt qp ad lau dandū deū ꝓuertant.2° predicit diuine laudis diuulga tionē.[Ponēt dno gloriā ;in alys: nō solum in seipsis. infra vltimo. Mittā ex eis qui saluati fuerint ad gentes r ad Affricā:r ad gētes que nō nouerunt me. Mistice totū hoc de ꝓuersione gētiū ad fidem.¶ Dns sicut for tis rē.[Dic ꝑdicit p Chīi aduentū futurū casum. Et cir ca hoc q̄tuor ponit. Primo po⁹⁰[dns sicut fortis ;ad i pugnādū indeos p Romanos. Exo.15. Dns q̄si vir pu gnatorzvolpotēs nomē ei⁹[;celū ;vltionis. Prou.6. Zelus r furor viri nō parcet in die vindicte.2° ponit irā.[Uo ciferabit[;p tribulatiōes quas eis inmittet. Cōtra id qō supradictū est.supra eodē[nō clamabit ;p cuz mā suetu dine veniens. Et ꝓtēptorib⁹ indignationē ostēdit. Job. 36. Tonabit voce magnitudinis sue r nō inuestigabit cū audita fuerit vox eius.3° ponit iustitiā qz iustū est vt eiz diu expectauerit impenitētes:oēs simul absorbeat [Tacui ;p silui.[Job.3. Nōne dissimulaui: nōne silui: nōne gcui.[Patiēs fui. ;infra.30. ꝓpterea expectat vos deus:vt misereat vīz[sicut parturiēs ;pferā dissimula tū dolorē:sic mulier ꝓceptuz infantē. Uel sic parturiēs dolebo de tā grau pena.4° ponit penā q̄tuz ad boles. [Dextos facia mōtes ;maiores[colles ;mediocres[ger mē ;populares. Exe.35. Montē Seyr desertū r desola tū dabo:r auferā de eo euntē r redeuntē. Et quātum ad subtractionē ois doctrine vel ꝓsolationis.[Ponā flumi na. ;ps. Posuit flumina in desertū:r exitus aquaz in si tim. Pōt ēt hoc referri ad destructionez hostiū iudeoz per Dariū r Cyrum.¶ Et educā rē.[Dic ponit reserva tionē bonoz quātum ad tria. Primo quātuz ad repa rationē visus.[Educā cecos ;.s.gentiles[in viaz ;Chīm. vel legis preceptū. vel ēt iudeos ꝑz aliā exp̄onez. Prou. 11. Ducā te per semitā equitatis.2° quātuz ad illumina tionē intellectus.[Ponā te[Luc ꝑ. Illuminare bis qui in tenebris r in vmbra mortis sedēt.3° quātum ad dire ctionē affectus[prauaj .s.corda.supra.40. Erunt prauа in directa r aspera in vias planas.¶ Nota sup illo ver bo ponā flumina. ;Qz est multiplex aqua. Prima effu se lachrime. Dic.10. Quis dabit capiti meo aquā r ocu lis meis fontē lachrimaz. 2ª baptismalis mūdine. Jo. 3. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua r spiritusancto nō pōt videre regnū dei.3ª spūalis grē. Joā.7. Qui i me credit flumina de vētre ei⁹ fluent aque vive. 4ª diuine sapien tie. Eccl.24. Ego sapiētia effudi flumina. 5ª interne le titie. Prou.5. Bibe aquā de cisterna tua:r fluēte putei tui.¶ Nota sup illo verbo dedi te in fedus.[Qz Chīs dī dat⁹ in fedus. Primo ꝓseruāde salutis. Heñ.9. Arcuz meū ponā in nubib⁹:r erit signū federis mei.2° explēde pmissionis z^e coī.p. Quot q̄ pmissiones dei sūt:oēs i il lo sūt.3° diuine dilectionis. Joā.3. Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret.4° cessature legis.ps. Dolo causta r p pctō offerā tibi[venūdatus ;in seruū pctī p dilectione tēporalis boni 4^i Reg.21. Uenūdat⁹ es vt faceres malū ō deū.¶ Dec verba rē. Dic oñdit iudeo rū puersitatē. Et p ponit eos ingratos ad bñficia. 2° du ros ad ꝓcepta sibi.[Surdi audite rē.[3° obstinatos iter flagella sibi.[Quis est i vobis rē.[Circa p^m duo.p oñdit magnitudinē[hec verba ;.s.dicta bñficia[ꝓuersi sūt re trorsuz ja me. Dieř.3. Tu dereliqsti me dicit dns:retror sum abysti.2° imprecat eis ꝓfusionem[ꝓfundanť. ;ps. Cōfundanť oēs iniq̄ agētes.¶ Surdi audite rē.[Dic oñdit eos duros ad obediēdū ad ꝓcepta. Et p oñdit eo rū duritiā:vocās eos surdos r cecos in mēte. Excecauit eos malitia eoz. Sap.2. Quāuis habeāt oc'los r aures corpis. Qō ꝓbat qz videtes custodiūt:r habētes aures cordis aptas obediūt.[Qui aptas.[Dieř.6. Audi popu le stulte q nō habes coz:q habētes oculos nō videtis:r aures:r nō auditis. Sup.6. Excecа coz eoz ne intelligāt:r aures eoz aggraua:r oculos ei⁹ claudе:ne forte videat oculis:r auribus suis audiat:r corde suo intelligat:r ouer taf r sanē eū.2° oñdit induratoz stultitiā pp boc q̄ im preceptis eoz vtilitatē dns intēdebat. Un ponit intē tionē dñi[r dns voluit eū ;ppl'm: r ipse ppls[magnifi caret legē ;dei in corde suo: custodiēdo ipsam[r vt dns extolleret ;ppl'm.p^r the.4. Dec est volūtas dei sanctifi catio vīa.2° oñdit coz animi ꝑdictionē:qz i seipsis pec cabāt[ipse aūt direptus ja demonib⁹ q̄ diuersa peccata. r ió[vastatus jab hostib⁹ alys ēt occasiones peccādi p stabant[laqueus ;.i. occasio ad peccādū[inuenū ;ispiē tiū. Osee.3. Laque⁹ facti estis speculatio:r sicut retbe expānsuz sup Thabor. Et qz peccata occultabāt[in domi bus carcez ;.i.in secreto cordis. In corde r corde locuti sūt. ps.3° ponit penā[facti sūt in rapinā nec est q eruat ; belloz opa[nec est qui dicat ;oratonis instantia. Eccl. vltimo. Circūdederūt me vndiqz:r nō erat qui adiuua ret. Uel incipit ibi. Penā[in domib⁹ carceris ;vt expo nat ad litterā.¶ Quis est in vobis rē.[Dic oñdit eos i E corrigibiles p flagella. qz ēt cām flagelloz nō recogno scunt. Et circa hoc tria facit. Primo ingrit recte sentien tē inmues paucitatē[futura ;que ꝓnūtiat de futuris sup plicys. Osee vlt. Qui sapiēs r intelliget ista:intelligēs r sci et ß.2° determinat veritatē q̄tuz ad pene actorē.[Qui sedebit ;p reg.2. Dns mortificat r viuificat: perducit ad iferos:r reduc.2° q̄tū ad culpā[ipse ē cui ;Baruch. 4. Justitias ipsi⁹ nescierūt neqz ābulauerūt p viā mādā toz dei. Et q̄tū ad penā.[Et effudit.[ps. Effūde super eos irā tuā r furor ire tue cōprehēdat eos. Effusio abū dātia sīgī.3° excludit vitat cognē[r ꝓbuffit ;.s.māli igne p hostiū vastationē[nō cognt ;se adeo p pctis suis pu nitū.ps.

D

nũ p̃a.nescierũt neq; intellexerũt in tenebris ambulãt.

¶ Capitulum. XLIII.

Et nũc hec dicit dñs creans te Jacob:& formãs te israel. Noli time re q; redemi te:& vocaui noie tuo. Me⁹ es tu. Cuꝫ trãsieris p aquas tecũ ero:& flumina nõ operiẽt te. Cũ ambulaueris in igne nõ cõbureris:& flãma nõ ardebit in te:q; ego dñs de⁹ tuus scũs israel saluator tuus. Dedi ppitiationẽ tuam egyptũ:& ethiopiã & sabba p te. Ex quo honorabilis fact⁹ es in oculis meis & gloriosus:ego dilexi te. Et dabo homines pro te:& populos p aĩa tua. Noli timere:q; ego tecũ sum. Ab oriẽte adducã semẽ tuũ:& ab occidẽte congregabo te. Dicã aquiloni da:& austro noli prohibere. Affer filios meos de longinquo:& filias meas ab extremis terre. Et oẽm q̃ inuocat nomẽ meũ:in gloriã meã creaui eũ:formaui eũ & feci eũ. Educ foras pplm cecũ & oculos habẽtẽ:surdũ & aures ei sunt. Omes gentes congregate sũt sil:& collecte sunt trib⁹. Quis in vobis annũtiet istud:& q̃ prima sũt audire vos faciet:Dent testes eoꝝ & iustificent:& audiãt & dicãt: Vere vos testes mei: dicit dñs & seruus me⁹ quẽ elegi: vt sciatis & credatis mihi:& intelligatis:quia ego ipse sum. Ãnte me nõ est formatus de⁹:& post me nõ erit. Ego sum:ego sum dñs & nõ est absq; me saluator. Ego annũtiaui & saluaui:auditũ feci:& non fuit in vobis alienus: Vos testes mei dicit dñs:& ego deus. Et ab initio ego ipse:& nõ est q̃ de manu mea eruat. Operabor:& quis auertet illud:Hec dicit dñs redemptor vester scũs israel. Propter vos emisi babylonẽ:& detraxi vectes vniuersos & chaldeos in nauib⁹ suis gloriãtes. Ego dñs sanctus vester:& creãs israel rex vester. Hec dicit dñs q̃ dedit in mari viã:& in aquis torrentibus semitã. Qui eduxit quadrigas & equũ: agmẽ & robustũ. Simul obdormierũt nec resurgẽt:& cõtriti sũt q̃si linũ & extincti sũt. Ne memineritis priorũ:& antiqua ne intueamini. Ecce ego facio noua & nunc orientur: vtiq; cognoscetis ea. Ponã in deserto viã: & in inuio flumina. Et glorificabit me bestia agri draco & strutiones:quia dedi in deserto aq̃s & flumina in inuio:vt dare potũ populo meo electo meo. Pplm istũ formaui mihi:laudẽ meã narrabit. Nõ me inuocasti Jacob:nec laborasti in me israel. Nõ obtulisti mihi arietem holocausti tui:& victimis tuis nõ glorificasti me. Nõ te seruire feci in oblatione:nec laborẽ tibi põbui in thure. Nõ emisti mihi argẽto calamũ:& adipe victimarũ tuarũ nõ inebriasti me. Verũtñ seruire me fecisti in peccatis tuis:põbuisti mihi laborẽs in iniquitatib⁹ tuis. Ego ego sum:ego sum ipse:q; deleo iniq̃tates tuas pp me:& peccatoꝝ tuorum nõ recordabor. Reduc me in memoriã & iudicemur simul:narra si qd bẽs vt iustificeris. Pater tu⁹ primus peccauit:et interpres tui preuaricati sũt in me. Et contaminaui principes scõs dedi ad ũtemitionẽ Jacob:& israel in blasphemiã.

Hic ostendit eis diuinã dilectionẽ p remedia q̃ eis inter angustias p̃stitit. Et dicit in ptes tres. In p̃o promittit futura remedia ad ostendẽdã dilectionẽ. In 2o̲ memorat preterita beneficia ad p̃firmãdã promissionẽ. ibi. Nec dicit dñs. In 3o̲ excludit merita ad tollẽdã p̃sumptionẽ. ibi. Nõ me inuocasti Jacob &c. Circa p̃m tria fac. p̃o ostendit in eos dilectionẽ. 2o̲ priuilegium. 3o̲ ex promissis remedijs excludit diuine potestatis p̃sortiũ. ibi. Omes gentes &c. In 3o̲ ponit dilectionis signa. ibi. Nec dicẽ dñs redemptor &c. Circa p̃m promittit eis tria remedia p̃ in penis sustẽtationẽ excludẽs timorẽ ex diuina p̃sentia. creãs te &c. ãq̃ ad subiectionẽ. Deut.32. Ipse est pater tuus q̃ possedit & fecit & creauit te. faciẽs &c. ãq̃ ad formã qua dedit. Heñ.p. Foiauit de⁹ boues de limo terre. redemi te ja malis. Osee.13. De manu mortis liberabo eos:& de morte redimã eos. Et vocaui &c. ad gratiã. Osee.2. Uocabo nõ plebẽ meã plebem meã. Ponit promissionẽ. cũ trãsieris p aquas &c. egyptum: flumina chaldei. igne &c. greci. flãma. &c. Romani. Nõ.n. ex toto sũt p̃sumpti. p̃o. Trãsfluim⁹ p ignẽ & aquã:& eduxisti nos & refrigerũ. Et assignat b⁹ rõnẽ. qz ego dñs. &c. supra.12. Vere ipse de⁹ saluator nr̃.2o̲ promittit penaꝝ cõmutationẽ:vt. alios loco ipsi⁹ puniat. Et ponit cõmutationẽ. dedi ppitiationẽ &c. i. vt ppitiẽt ãq̃ penis eos affligẽs q̃ te ad p̃cãdũ sui auxilij spe p̃uocabãt. sabba &c. iuitas ethiopie. Prouer.11. Justus de angustia liber⁹ est & tradet̃ impius p eo. Et assignat rõnẽ. ipsas dilectiones. Ex q̃ honorabilis &c. i. feci & reputaui te honorabilẽ p te p liberatione tua. Dier.31. Si filius mihi honorabilis Ephraim:si puer dilectus. 3o̲ promittit eis a tribulatiõib⁹ olim modã libationẽ. Et circa ꝺ tria fac. p̃o promittit liberationis beneficiũ. Noli timere ab oriente &c. qz vndiq; dispsi erãt. supra.11. congregabit p fugos israel. 2o̲ adducẽ liberos. meritũ &c. & oẽs q̃ inuocat nomẽ &c. adducã. in gloriã meã &c. vt glorificet me & vt ipe gloriosus appeẽ. Joel.2. Omis q̃cũq; inuocauerit nomẽ dñi. saluus erit. 3o̲ promulgat liberationis p̃ceptũ. Educ. Jo tyre. foras &c. ex terrã captiuitatis. populũ &c. iudeoꝝ. Dier.5. Audi populе stulte & q̃ nõ habes cor. q̃ habentes oculos nõ videtis & aures nõ audietis.

¶ Omes gentes &c. Dic excludit diuinitatis p̃sortiũ. Et p̃ ostendit alioꝝ deoꝝ falsitatẽ p modũ iudicij ponẽs gentiũ ad idola p̃sensũ. Congregate sũt &c. in vnũ errorẽ. p̃o. Omes declinauerũt fil⁹ inutiles facti sũt petes diuinitatis sig⁹. Quis ex vobis. &c. ideſt quis deoꝝ vestroꝝ vel logẽ ad idola:& perit testim⁹. Dent testes & iustificent &c. iuste dicant dq; & testes. audiãt &c. ab eis futura. & dicãt &c. p vobis testimoniũ. supra.41. Nõ est annũtiãs neq; p̃dicens neq; audiẽs &c. mones meos. 2o̲ p̃dicat sue diuinitatis virtutẽ. Et p ãq̃ ad sciaꝫ. 2o̲ ãq̃ ad po⁹. ibi. Uos testes &c. Circa p̃m duo facit. Primo dat testim⁹. Vere vos testes &c. seruus. &c. ipse Jacob. vel Christus. Act.p. Eritis mihi te-

A

stes in oi iudea ⁊ Hierlm. ¶ponēs cogĩscendi modũ ⁊ vt sciatis ⁊ q̃tuz ad ea q̃ p nãles rõnes de deo sciri possint ⁊ credatis ⁊ q̃tũ ad ea q̃ supra rõnẽ sũt ⁊ sic intelligetis. ⁊ qz nisi credideritis: nõ intelligetis. supra. 8. fm aliã literã ponẽs ẽt testũ dictũ q ipse sit solus de⁹ ⁊ qz ego ⁊ solũ ⁊ sum ⁊ de⁹ ⁊ foiator. ⁊ Deut. 32. Videte q ego sim solus: ⁊ nõ sit ali⁹ de⁹ pter me. Et q sit solus dñs ⁊ ego suz ⁊ singulr ⁊ ego sum ⁊ excellẽter. Act. 4. Salus nõ est i ali quo alio. 2° dat diuinitatis sig⁹ ⁊ ego annũtiaui nõ fuit ⁊ a quo scire possetis. ps. Israel si me audieris nõ erit in te de⁹ recẽs: nec adorabis deũ alienuz. ¶ Nota sup illo vbo ⁊ cũ ambulaueris in igne nõ cõbureris. Q̃ deus liberat sanctos suos ab igne multiplici. ¶ prio carnalis tẽptatiõis. Job. 30. Ignis est vsq; ad ꝓsumationẽ detorrẽs. 2° tẽporalis tribulationis. ps. Igne me examinasti ⁊ nõ est inuẽta in me iniqtas. 3° eterne dãnationis. Mat. 25. Ite maledicti in ignẽ eternũ. 4° diuine indignationis. Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo. ⁊ ¶ primo igne ⁊ [illegible] laſciuiẽtes. p⁹ Lor. 7. Meli⁹ est nubere q̃ vri. 2° impatiẽtes. supra. 13. facies cõbuste vult⁹ cor. 3° impenitẽtes. ps. ¶ Flãma cõbussit peccatores. 4° Supbiẽtes. ps. Montiũ fũdamẽta cõburet. Itẽ sup illo ⁊ cũ trãsieris p aq̃s tecuz ero. Q̃ de⁹ liberat ab aqs. p voluptatis. ¶ prouer. 10. Aque furtiue dulciores sunt in gb⁹ suffocãt p luxuriã. 2° cupiditatis. Exo. 15. Submersi sũt q̃si plũbũ in aqs vehemẽtib⁹ in gb⁹ suffocanꝫ p auariciã. 3° aduersitatis. ps. Intrauerũt aque vsq; ad aiaz meã. in gb⁹ suffocanꝫ p ipatiẽtiã. 4° mũdane prãtis. Apoc. 17. Aque sup quas sedebat: in gb⁹ suffocanꝫ p supbiã. ¶ Vos testes ⁊ ¶ Dic ostẽdit veritatẽ diuinitatis q̃tũ ad po⁹ⁱ. Et ꝓmo dat testimoniũ. ⁊ Vos testes. ⁊ Jo. 8. Ego ꝓn⁹ qui ⁊ loquor vobis. 2° dat potẽtie signũ in puniẽdo ⁊ non est qui de manu mea. ⁊ Deut. 32. Non est q de manu mea possit eruere. Et in opando. ⁊ Opabor. ⁊ supra. 14. Dñs exercituũ decreuit: ⁊ qs poterit infirmare. ¶ Hec dicit dñs ⁊ ¶ Dic ponit dilectionis signũ: qz p eis babylões in nauib⁹ gloriãtes pp multitudinem aquaꝝ destruxit ⁊ emisi ⁊ irã. s. ¶ Hec dicit dñs qui dedit ⁊ ¶ Dic cõmemorat bñficia preterita: q̃si egressi sũt de egypto in eoꝝ gubernatione ⁊ in mari ⁊ rubro. Exo. 14. In aqs torrentibus. Maron. Numeri. 21. In iordane. Josue. 3° Et q̃tũ ad hostiũ õstructionẽ ⁊ q eduxit quadrigã ⁊ currus ꝓ pharaonis. Exo. 15. Electi ꝓncipes eius submersi sũt in mari rubro ⁊ q̃si linũ. ⁊ in momẽto succẽsuz. 2° ꝓmittit multo maiora. Et circa hoc tria facit. ¶ primo ostẽdit futurorũ bñficioꝝ magnitudinẽ ex ꝓoꝝ cõpatione. ⁊ Ne memineritis. ⁊ q. d. nõ sũt digna vt in memoriã habeanꝫ in cõpõne futuroꝝ: ea q̃ retro sunt oblituscanꝫ ex hoꝝ nouitate. ⁊ Ecce ego facio noua ⁊ laudita. Apoc. 21. Ecce noua facio oia. Ex eoꝝ deterioratione. ⁊ ¶ ponã in õserto. ⁊ idest in terrã iudeoꝝ que sunt ꝓpus deserta viã eunti ad festinitates. ⁊ Flumina ⁊ cõsolationis. ps. ¶ posuit desertũ in stagna aquaꝝ. ⁊ terrã sine aq̃ in exitꝰ aquaꝝ. Et si exponanꝫ hec ad lrãm de liberatiõe de captiuitate babylonie dñr maiora q̃ liberare de egypto non pp maiora miracula: sed qz ¶ Reges de quoꝝ potestate liberauit eos: potẽtiores ꝓ pharaone fuerũt. vel qz de loco magio distãti venerũt. Si aũt referaꝫ ad liberationẽ factaz p Xp̃m ꝓstat q nihil ita admirabile ꝑcesserat in seculis pteritis. 2° ostendit beneficioꝝ vtilitatẽ in gẽtib⁹ ⁊ Et glorificabit me bestia agri ⁊ i. gẽtilis bestialr viuẽs ꝓuersus ad Xp̃m. vel vidẽs quo iudeos liberat. ps. Bestie ⁊ vniuersa pecora serpentes ⁊ volucres pẽnate. Et in iudeis ⁊ vt dare potũ. ⁊ doctrine ⁊ cõsolationis. 3° assignat rõnẽ ⁊ pplm. s. mihi ⁊ in laudẽ meã. ¶ prouer. 16. Universa pp semetipsũ operat⁹ est dñs. ¶ Nõ me inuocasti ⁊ ¶ Dic excludit [illegible] iudeoꝝ ad ꝓsequẽda tãta bñficia. Et circa hoc tria facit. ¶ prio excludit meritum. 2° dat responsioni locũ. ibi ⁊ Reduc me ⁊ c. ⁊ 3° remouet quẽdam ¶ Rõndi modũ. ibi ⁊ Pater tuus ⁊ c. ⁊ Circa ꝑm⁹ tria facit. ¶ prio excludit meritũ. ⁊ Nõ me inuocasti ⁊ vt hec oia daré. vel qz nõ toto corde deo offerebanꝫ. sed ptim deo ptim idolis. vel qz deo nõ offerebãt. vel qz spe tẽporalis retributionis faciebãt: vel qz post aduentuz Xpisti accepta nõ fuerũt. Mal. 3°. Quis est i vobis q claudat ostia: ⁊ incẽdat altare meũ gratuito: ps. Nũgd mãducabo carnes tauoꝝ aut sanguinez hyrcoꝝ potabo. 2° ostendit ipsoꝝ reatũ. ⁊ Ueritũ fuire. ⁊ q. d. Fuisse me ostendistis cũ me offendẽtes nõ puniebã. supra. ꝑ. Facta sunt mihi molesta laborauit sustinẽs. Logr̃ more humano. 3° ostẽdit datũ gratis bñficiuz ⁊ ego sum. jõs. propter nomen tuum ꝓpitiaberis pctõ meo. ¶ Reduc me ⁊ c. ⁊ Dic rñsioni dat locũ. ⁊ Reduc. ⁊ q. d. Recogita que tibi fecerim ⁊ narra sigd babes ad te excusandũ: vel me accusandũ ⁊ vt iustificeris ⁊ i. vt videaris iustus. ¶ Pater tu⁹ ⁊ c. ⁊ Dic remouet quãdã viã rñdẽdi. posset enim allegare patrũ innocẽtiã: ⁊ cõtra hoc dicit ⁊ Pater ⁊ Abraam nescit nos. ⁊ Israel nescierit nos. Et ꝓmo dat signũ de ꝓmissione dei q̃si dubitãs. Gen. 15. Interpretes. ⁊ Moyses ⁊ Aaron ad aquas ꝯdictiõis. Numer. 11. ⁊ Cõtaminaui. ⁊ idest ꝓtaminari ꝓmisi ⁊ ad intermitionẽ. ⁊ qz oẽs in deserto mortui sunt excepto Caleph. ⁊ Jo. sue. ps. Peccauimus cũ ꝓribus nris ⁊ iniuste egimus ⁊ iniqtatẽ fecimus. ¶ Nota sup illo verbo. ⁊ Reduc i memoriã. Q̃ reducere debemus deũ i memoriã. ¶ primo q̃tũ ad mirabilia q̃ fecit ad venerãdũ. ps. Memẽtote mirabiliũ eius q̃ fecit. 2° q̃tuz ad bñficia que dedit ad regratiandũ. Eccl. viii. Memoratus sum mĩe tue: ⁊ cooperationis tue q̃ a seculo sunt: q̃ eruis sustinẽtes te: ⁊ liberas eos de manu angustie: dñe deus noster. 3° q̃tuz ad tormẽta que sustinuit ad cõpatiendũ. Tre. 3°. Recordare pauptatis mee absinthy ⁊ fellis. 4° q̃tũ ad precepta que dedit ad obseruandum. ps. Memores sint mandatorum tuorum ad faciendum ea.

¶ Capitulum. XLIIII.

ET nũc audi Jacob seruemeus: ⁊ israel quẽ elegi. Hec dicit dñs faciẽs ⁊ formãs te: ab vtero auxiliator tuus. Noli timere serue meus Jacob: ⁊ rectissime quẽ elegi. Effundã enim aquas sup sitiẽtẽ ⁊ fluẽta sup aridã. Effundã spũz meũ sup semẽ tuũ: ⁊ bñdictionem meã sup stirpẽ tuã: ⁊ germinabũt iter herbas q̃si salices iuxta ꝑterfluẽtes aquas. Iste dicet dñi ego sum: ⁊ ille vocabit in nõie Jacob. Et hic scribet manu sua dño: ⁊ in nõie israel assimilabit. Hec dicit dñs rex israel: ⁊ redemptor eius dñs exercituũ. Ego primus ⁊ ego nouissim⁹ ⁊ absqz me nõ est de⁹. Quis similis mei: Vocet ⁊ annuntiet: ⁊ ordinem exponat mihi. Ex quo ꝓstitui mihi populũ antiquũ. Uentura ⁊ que futura sũt annuntiet eis. Nolite timere: neqz ꝓturbemini. Ex tunc audire te feci: ⁊ annuntiaui. Vos estis testes mei. Numqd est deus absqz me: ⁊ fortior quem ego nõ nouerim: Plaste idolũ oẽs nihil sunt: ⁊ amãtissima eoꝝ nõ ꝑderũt

eis. Ipſi ſunt teſtes eoꝝ: qꝛ nō vidēt neqꝫ intelligūt: vt ꝓfundant̄. Quis formauit deuꝫ: t ſculptile cōflauit ad nihil vtile? Ecce oēs participes eiꝰ ꝓfundent̄. Fabri.n. ſūt ex hominibus. Cōuenient.n. oēs: ſtabūt t pauebunt: t cōfundent̄ ſil. Faber ferrarius lima opatus eſt in prunis t in malleis formauit illud: t opatus eſt in brachio fortitudis ſue. Eſuriet t deficiet: nō bibet aquā t lacefcet. Artifex lignarius extēdit normā: formauit illud in rūcina. Fecit illud in angularibꝰ: t in circino formauit illud: t fecit imaginem viri quaſi ſpecioſuꝫ boiꝫ habitantem in domo. Succidit cedros: tulit ilicē t querctū q̄ ſtetterat inter ligna ſaltus. Plantauit pinū quam pluuia nutruit: t facta eſt boibus in focuꝫ. Sumpſit ex eis t calefactus eſt t ſuccendit t coxit panes: de reliquo aut̄ operatus eſt deum t adorauit: fecit ſculptile t curuatus eſt ante illud. Medium eius cōbuſſit igni: t de medio eius carnes coxit. Comedit pulmentū t ſaturatus eſt: t calefactus eſt: t dixit. Vah calefactus ſuꝫ: vidi focū. Reliquū aūt eiꝰ deū fecit t ſculptile ſibi. Curuat̄ ante illud t adorat illud t obſecrat: dicēs: Libera me: qꝛ deꝰ meus es tu. Neſcierūt neqꝫ intellexerūt. Obliti.n. ſunt ne videāt oculi eorū: t ne intelligāt in corde ſuo. Nō recogitāt in mente ſua: neqꝫ cognoſcūt neqꝫ ſentiunt vt dicant. Medietatem eius combuſſi igni t coxi ſuper carbones eius panes: coxi carnes t comedi: t de reliquo eius idolum faciam? ante truncum ligni procidam? Pars eius cinis eſt. Cor inſipiens adorabit illud: t nō liberabit aiam ſuā: neqꝫ dicet forte mēdaciū eſt in dextera mea. Memento horuꝫ Jacob t iſrael: qm̄ ſeruus meus es tu. Formauit te: ſeruus meꝰ es tu iſrael: non obliuiſcaris mei. Deleui vt nubez iniqtates tuas: t quaſi nebulam peccata tua. Reuertere ad me: qm̄ redemi te. Laudate celi: qm̄ miſericordiā fecit dñs: iubilate extrema terre. Reſonate montes laudationē: ſaltus t oē lignū eius. Qm̄ redemit dñs Jacob: t iſrael gloriabit̄. Hec dicit dñs redemptor tuus t formator tuꝰ ex vtero. Ego ſum dñs faciēs oia extēdēs celos ſolus: ſtabiliens terraꝫ t nullus meccū. Irrita faciēs ſigna diuinorum: t ariolos in furorē vertens. Cōuertēs ſapientes retrorſuꝫ t ſciaꝫ eoꝝ ſtultā faciēs. Suſcitās verbū ſerui ſui: t cōſiliū nūcioꝝ ſuoꝝ cōplens. Qui dico Hieruſalē habitaberis: t ciuitates iude edificabimini: t deſerta eiꝰ ſuſcitabo. Qui dico ꝓfundo deſolare: t flumina tua arefaciam. Qui dico cyro paſtor meus es: t omnem voluntatem meam cōplebis. Qui dico Hieruſalem edificaberis: t templo fundaberis. A

Hic tertio cōfortat eos ex idolorum vilitate ne forte crederēt ꝙ p ea poſſent diuinas ꝓmiſſiones ipedire. Et diuidit̄ in duas. In ꝑ⁹ excludit timorē in 2ⁿ oſtēdit idoloꝝ vilitatē. ibi. Dec dicit dñs ꝛc. Circa ꝑm tria. Primo excitat attētionē. Audi Jacob quē elegi repro bato Eſau. Mal. p. Jacob dilexi Eſau aūt odio habui. 2° excludit timorē. Dec dicit dñs formās te. iſra. 49. Dec dicit dñs formās me ex vtero ſeruū ſibi. Rectiſſi me. qđ ſonat hoc nomē iſrael q̄ſtū ad nos ſignificationē ſed quaſi p etimol. oꝝ vir videns. Del. deū. 3° ponit ꝓmiſſionē. Effundā. Et ꝑ ꝙ mittit diuinū bñficiū q̄ſtū ad tēporalia. Effundā aq̄s. idest cōſolationes. Eſe. 36. Effundā ſuper vos aquā mūdaz. q̄ſtū ad ſpiritualia. Effundā ſpīm bñdictionē q̄ſtū ad donoꝝ multiplicationē. Joel. 2. Effundā ō ſpū meo ſup oēm carnē. 2° ponit beneficij fructū q̄ſtuz ad bona tēporalia. Et germinabunt. idest multiplicabunt ex abundantia ꝓſperitatis. ſicut arbor ad multitudinem aque ſupra. 35. Germinās germinabit. exultabit letabūda t laudās. Ponit et effectū donoꝝ ſpūaliū. Iſte dicit dñi ego ſum. qꝛ quis ſe deo ſubm ꝓfitebit̄ ſcribit cantica dño. idest ad honorē dñi. vel deus ego ſum portans ſcripturā qđ ptinet ad cultū dei. Aſſimulabit alienigena in colēdo deū. vel erit ſtrenuꝰ ſic Jacob. Dier. 3. Patrem vocabis me: t poſt me ingredi non ceſſabis. B

Dec dicit dñs ꝛc. hic oſtendit idoloꝝ vilitatē. Et circa hoc tria facit. Primo oſtēdit idoloꝝ defectū. 2° ex hoc reuocat eos ad ſuū cultū. ibi. Memētote ꝛc. 3° ꝓmittit colēnti ſe liberationis bñficiū. ibi. Dec dicit dñs ꝛc. Circa ꝑm duo facit. Primo arguit ō idola ex diuina operatione. 2° ex idoloꝝ fōiatione. ibi. Quis formauit ꝛc. Circa ꝑm duo facit. Primo ꝓponit ſue deitatis ſingularitatē. Ego ſum. Apoc. 1. Ego ſuz alpha t o. ꝙ ꝑm t finis. 2° adhibet ꝓbationem. Quis ſilis. Et circa hoc tria. Primo ponit diuinū actū in annuntiādo futura: t ordinē preteritoꝝ. nō nouerim ꝙdeſtinando. Eccl. 33. Dño deo noſtro oia ſūt agnita anteqū fiāt. 2° aſſignat ſue deitatis ſignū teſtibus cōfirmatū. Noli timere. q. d. ne ſolicitemini ꝑ me. q. deficiā ꝓbatione mee diuinitatis. 3° excludit idoloꝝ defectū. Nūqd eſt. Et ꝑmo ponit qōnē. abſq; me. Deut. 32. Videte q ego ſim ſolus: t nō ſit alius deus ꝓter me. 2° oſtendit teſtium idoneitatem. Plactes idoli. idest factores eorum. nec ſunt nullius potētie. vel qꝛ intētionē ſuā nō cōſequunt̄ volētes ſuis manibꝰ deū fingere: t ſic et idolū nihil eſt. amātiſſima idola: q̄ ſūt vel magna veneranda. vel ex pcioſtori mā. 3° oſtendit teſtimonij falſitatē. ipſi teſtes ꝙ nō vidēt. ſ. idoloꝝ dicētes ea eē deos. Quis foꝛauit ꝛc. hic oſtendit q nō ſt ꝙ ex eoꝝ fōiatione. Et circa ꝙ duo fac. Prio ꝓponit formationē ad excludēdū diuinitatē. 2° formatiōis modū ad oſtēdēdā vilitatē. faber ferrarius. Circa ꝑm duo facit. Primo ꝓponit formationē intēdēs. hanc rōnē. Q̄ factū eſt ab boie: nō eſt deꝰ ꝛc. Quis. q. d. nullus. ad nihil. ſcilicet vtile. Baruch. vltio. Ipſi q ea faciūt nō ſunt multi qpie. 2° ꝑdicit opantiū confuſionē. Ecce oēs ꝓcipes eius. idoloꝝ cultores. cū venerit ad iudiciū

[stabunt.]q̃si iudicãdi[Ex bolb⁹]idest de nũo bolum. ps.Cõfundant oés q adorãt sculptilia.¶Faber ferrarius.lima rẽ.]Dic oñdit eoz vilitatẽ vt nõ solũ nõ sint dij:sed ẽt quedã vilia.Et p̃ pponit modũ q̃tũ ad idola que fiebãt de metallis.[in brachio suo.]idest fortes ict⁹ penes[esuriet ⁊ deficiet.]q̃si diceret deus quẽ facit nõ põt sibi succurrere:qui tñ factori suo maxime tenet.supra.41 Cõfortabit faber ferrarius pcutiens malleo.z⁹ q̃tũ ad ea q̃ fiebãt[artifex lignarius.]Et p̃ ponit idoli vilitatẽ ponẽs cãm efficientẽ cũ instrũs suis[normã ⁊ regulã ad rectificãdũ ligna[in rũcina.]instrũm rotundum ex latere ad curuandũ ligna.[in angularibus.]idest in figura quadrangulata.vel est instrũm ad bꝰ figuras faciendas[circino.]idest tertio q̃tũ ad cãs formale.[Et fecit imaginẽ.]q̃tũ ad mãle[succidit cedros]qua ẽt ad viles vsus vtunt.Dicre.10.Lignũ de saltu pcidit opus manũ artificis.z⁹ ostẽdit artificis cecitatẽ.[Nescierũt]ps eius]ligni de quo factũ est idolũ[cinis.]qz ꝓbustus[forte in dextera mea.]idest in opõne.Sap.13.Nõ erubescet log cũ illo q̃ sine alia est.¶Nota sup illo vbo[effundã spm meũ.]Oz vat spus incipiẽtib⁹.p̃ in p̃n⁹ vivificationis.Ese.37.Ingressus est in ea spus ⁊ revixerũt. z⁹ in lauacrũ renouationis.Titũ.3.per lauacrũ regenerationis ⁊ renouationis quẽ effudit in nos abunde.3⁹ in p̃legiũ adoptionis.Ro.8.Nõ accepistis spm serui iterũ in timore:sed accepistis spm adoptionis filiorum dei.Scõo vat pficientib⁹.p̃ ad instruẽdus intellm.Jo. 14.Paraclit⁹ aũt spusscanct⁹ quẽ mittet pr̃ in noie meo ille vos docebit oia.z⁹ ad reficiendũ affectus.Lcc.24. spus meus sup mel dulcis.3⁹ ad adiuuãdũ actũ.Ro.8. Spus adiuuat infirmitatẽ.Tertio vat pfectis.p̃ in bficiũ libertatis.1.Cor.3.Ubi spus dñi ibi libertas.z⁹ in vinculũ vnitatis.Eph.4.Soliciti seruare vnitatẽ spus in vinculo pacis.3⁹ in pignus hereditatis.Ephe.p̃.Signati estis spũ pmissionis sancto q̃ est pignus hereditatis nostre.¶Memento hoz rẽ.]Dic revocat eos ad suũ cultũ.Et p̃ assignat rõnẽ pponẽs seruitutis debitũ. [Memẽto.]idest recogita vilitatẽ idoloz[seru⁹.]Dicre. 51.Non sicut hic ps.Jacob qz q̃ fecit oia ipse est ⁊ israel sceptrũ hereditatis eius dñs exercituum nomen illi.Et q̃tũ ad prescitũ bficiũ.vel ꝑmissus[deleui vt nubẽ]vt nebulam.3.facite.Sap.2.Transiet vita vestra tanq̃ vestigium nubis:⁊ sicut nebula dissolues.z⁹ ponit revocationẽ.[reuertere.]Dier.3.Reuertere aduersatrix israel ad me ait dñs:⁊ nõ auertã faciẽ meã a vobis.3⁹ pro reuersione inuitat totã creaturã ad gratiaꝝ actionẽ[in hilate extrema.]ps.Laudent illum celi ⁊ terra:mare ⁊ oia que in eis sunt.¶Hec dicit dñs rẽ.]Dic reuertẽtibus ad se pmittit liberatiõis bficiũ.Et circa hoc duo facit.Primo ostẽdit liberationis bficiũ que eis contulit.[redẽptor]a matre[⁊ formator]in utero.infra.49. Hec dicit dñs formãs me ex vtero seruũ sibi q̃tum ad creaturas quas fecit[ego sum dñs.]Dier.10.Fecit terrã in fortitudine q̃tũ ad sapientes quos insatuauit.quorũ quidã pfitebant se scire diuina[irrita faciẽs.]Dier.50. Hiudicus ad diuinos ei⁹ q̃ stulti sũt. Quidã de reb⁹ mundanis[puertẽs sapientes]pme.Cor.p̃.Nõ ne stultã fecit deus sapiaz huj⁹ mundi.ẽt q̃tũ ad ꝑmissoꝝ impletionẽ[suscitans]implẽs serui ppbe.vel Moysi vel Chũi. z⁹ pmittit liberationẽ ppli q̃tũ ad vtrũ reedificationẽ[qui dico Hierlz.]ps.Edificabunt ciuitates Jude.z⁹ quãtũ ad hostũ destructionẽ[qui dico pfundo.]idest amari.s.babyloni.Uñ supra.21.Onus deserti maris.3⁹ quãtũ ad liberationis exaltationẽ[q̃ dico cyro pastoz]pascẽs oues meas.Ese.34.Et pascet eas ventus viẽs. 4⁹ q̃tũ ad templi reintegrationẽ[qui dico Hierusalez fundaberis.]quia eius tempore sola fundamenta iacta sunt.Dier.30.Edificabitur iterum Hierusalem.

¶Capitulum. XLV.

Hec dicit dñs Chõ meo cyro cuius appẽhẽdi dexterã vt subjciam ante faciẽ eius gẽtes:⁊ dorsa regũ vertã.Et apertã coram eo ianuas: ⁊ porte nõ claudent.Ego anteibo:⁊ gloriosos terre humiliabo.Portas ereas cõterã: ⁊ vectes ferreos cõfringã.Et dabo tibi thesauros absconditos:⁊ archana secretoꝝ vt scias qz ego dñs:qui voco nomen tuũ deus israel ꝓpter seruũ meũ Jacob ⁊ israel electũ meum.Et vocaui te noie tuo assimilaui te:⁊ nõ cognouisti me.Ego dñs:⁊ non est amplius.Extra me nõ est de⁹.Accinxi te:⁊ nõ cognouisti me:vt sciãt bi q̃ ab ortu solis ⁊ qui ab occidẽte:quñ absq̃ me nõ est de⁹. Ego dñs ⁊ nõ est alter:formans lucem:⁊ creans tenebras faciẽs pacẽ:⁊ creãs malũ. Ego dñs faciẽs oia hec. Rorate celi desup ⁊ nubes pluant iustũ aperiat̃ terra ⁊ germinet saluatorem:⁊ iustitia oriat̃ sil. Ego dñs creaui eũ. Uel q̃ ꝺicẽ factori suo:testa ò samꝰ terre. Numqd dicit lutũ figulo suo:qd facis ⁊ opus tuũ absq̃ manib⁹ est:Uel q̃ dicit patri:qd geras:⁊ mulieri qd parturis? Hec dicit dñs sanct⁹ israel:plastes ei⁹. Uẽtura interrogate me:sup filios meos ⁊ sup opus manuũ mearũ mãdate mihi. Ego feci terrã:⁊ homines sup eã creaui. Ego ⁊ manꝰ mee tetenderunt celos:⁊ oi militie eoꝝ mãdaui. Ego suscitaui eũ ad iustitiã:⁊ omnes vias eius dirigã. Ipse edificabit ciuitatẽ meã: et captiuitatẽ meã dimittet nõ in p̃cio neq̃ in muneribus dicit dñs de⁹ exercituũ. Hec dicit dñs. Labor egypti et negociatio ethiopie ⁊ sabaim viri sublimes:ad te transibunt et tui erũt.Post te ambulabũt:vincti manicis pergent:et te adorabũt teqz deprecabũtur.Tantũ in te est deus:et nõ est de⁹ absq̃ te. Uere tu es deus absconditus:deus israel saluator.Cõfusi sunt et erubuerunt omnes simul:abierunt in confusione fabricatores erroris.Israel saluatus est in domino salute eterna.Non confundemini et non erubescetis vsq̃ in seculũ seculi:qz hec dicit dñs creãs celos.Ipse de⁹ formãs terrã ⁊ faciẽs eã:ipse plastes ei⁹.Nõ in vanũ creauit eaz: vt habitaret formauit eã. Ego dñs ⁊ nõ est alij⁹.Nõ in abscõdito locut⁹ sum:in loco ter-

re tenebroso. Nõ dixi semini Jacob frustra querit me. Ego dñs loquẽs iustitiã: annuntiãs recta. Cõgregamini & venite: & accedite sil q saluari estis ex gẽtib⁹. Nescierũt qui leuãt signũ sculpture suc: & rogãt dñm non saluãtẽ. Annũtiate & venite: & ꝓsiliamini sil. Quis auditũ fecit hoc ab initio: Ex tunc p̃dixit illud. Nũqd nõ ego dñs: & nõ est ultra de⁹ absq; me: Deus iustus & saluãs nõ est ꝑter me. Conuertimini ad me & salui eritis oẽs fines terre: q; ego de⁹ et nõ est alius. In memetipso iurauí: egredietur ꝺ ore meo iustitie ⁊ nõ reuertẽt: q; mihi curuabit oẽ genu: et iurabit ois lingua. Ergo in dño dicet: Hec sunt iustitie et imperiũ. Ad eũ veniẽt: et ꝓfundent oẽs q repugnãt ei. In dño iustificabit et laudabitur oẽ semen ísrael.

A Postq̃ cõfortauit eos ad sũmã expectationẽ p̃missor̃ diuinor̃. In pte ista incipit pseq diuinas ꝓmissiones ad eor̃ cõsolationes. Et diuidit in duas. In ꝑma ꝓmittit liberationẽ a malis. In z⁹ ꝓmittit salutationẽ in bonis. Lxp. 46. Dec dicit dñs &c. ꝑ⁹ in duas. In ꝑma ꝓmittit eis liberationis beneficiũ in z⁹ excludit oẽ liberationis impedimẽtũ. ca. 5⁹. Dec dicit dñs quis est &c. Prima in tres. In ꝑ⁹ ꝓsignat eis liberatores. In z⁹ ꝑdicit captiuãtiũ & detinẽtiũ destructionẽ. ca⁹. 46. Cõfractus est &c. In z⁹ ꝓmittit ẽt indeor̃ liberationẽ. ca. 48. Audite hoc &c. Prima in duas. In ꝑma ꝓnuntiat liberatores. In z⁹ ostẽdit cõsequẽtẽ utilitatẽ. ibi. Dec dicit dñs &c. Prima in tres. In ꝑ⁹ ꝑdicit liberatoris potestatẽ. In z⁹ describit ipsius natiuitatẽ. ibi. Rorate celi desup &c. In z⁹ refellit incredulorũ ꝺictionẽ. ibi. Ue qui ꝓtra dicit &c. Circa ꝑ⁹ duo. ꝑ ponit fastigiũ ad qđ exaltatus fuit. Cõtra tria que solet euadere manus regis. vel ꝓpter multitudinẽ & ẽtum ad hoc dicit. Cyro. idest Regi nõ ꝓp unctionẽ: sed ꝓp regiã dignitatẽ: q; apud eos reges unge bant. apprehendi dexterã. quasi auxiliator operũ ipsius. gẽtes diuersas. Deut. 28. Dabit dñs inimicos uestros in manus uestras vel ꝓp fortitudinẽ & ẽtũ ad hoc dicit. annuntiabo. parans victorie tue locũ. imittẽdo rectorẽ tuũ aduersarius. gl'iosos. potentes supra alias sic babylonios. portas ereas. potentissimas ciuitates. ꝑs. Contriuit portas ereas & uectes ferreos ꝓfregit. vel ꝓp absc̃sionẽ & ẽtũ ad hoc dicit. Et dabo tibi thesauros. diuersor̃ regnor̃ quor̃ ciuitates cepit. Job. 12. Reuelat ꝓfunda de tenebris: & absc̃dita ꝓducit in lucẽ. z⁹ ponit bñficij fructũ. Et ꝓ in ipso. z⁹ in alios. ibi. Sciant bi q ab oriente &c. Circa ꝑ⁹ duo. ꝑmo ponit ptãtis fructũ a deo regnãti in Cyro. scilꝫ cognitionis. vt sciasꝫ ego. Ro. 4. Uocat ea que nõ sũt tãq̃ ea q̃ sũt: & populi liberatiõis. ꝓp seruũ meũ. vt scilꝫ liberes eũ de captiuitate. z⁹ ostendit istud bñficiũ. Ex parte ipsius cyri ex pte frustratũ. Et vocaui. predicẽdo nomẽ tuũ. assistaui. hoc in alios scientes quor̃ nolis ꝑus a dño ꝑdicta sunt. nõ cognouisti me esse tãtũ deũ ver̃ ꝑmanens in idolis. Accinxi. fortitudine. ꝓuer. ꝑ. Uocaui & renuistis accipere disciplinã. Ut sciant &c. Dic ostẽdit fructus in alios. Et ꝓ ostẽdit q; in alios querit sue cognitiõis fructũ. Qui ab oriẽte habitates p totũ mũdũ. Qõ cõpletũ fuit in hoc q; cyrus epistolis suis laudẽ dei scripsit ubiq; vel quas oẽs deũ collaudauerunt uidẽtes indeor̃ liberationes. ꝑs. Sciant q; nomẽ tibi dñs tu solus altissimus sup oẽs terrã. z⁹ ꝓponit sue diuinitatis arg̃m q; cognosci põt in hoc q; põt affligere & liberare. Ego dñs. Lucẽ habem in cõsolatione. malũ. pene. Amos. 3. Nõ est malũ in ciuitate qđ dñs nõ fecerit. Eccl. 41. Omnia fecit dñs dupliciter: unũ ꝺ unũ. ¶ Rorate celi &c. Dic describit natiuitatẽ cyri sub metaphora fructꝰ arboris ad cuius gnõnẽ regrit humor terre & pluuia & ros de celo ita in natiuitate cyri cõcurrit diuina mia: intẽdẽs pplm suũ q; eũ liberare: & inferiora nã que significatur in terra. uel ira facit. Describit. n. oriũ. Rorate. Natiuitatis fructũ. Et iustitia oriat. Et ꝑ⁹ natiuitatis ꝑn⁹. Ego dñs. pluat iustũ. neutraliter. vel masculine. vel ꝓ celũ & rubes. ꝓpbete & alij iusti qui ips ꝓnũtiãdo: & lachrymis a deo poscẽdo quodã mõ ips pluerũt. ꝑs. Descẽdet sicut pluuia in uellus. ¶ Nota sup illo vbo. israel electũ meũ. Qz sci sũt electi. ꝓmo ꝓ ꝑdestinationẽ. Epb. ꝑ. Elegit nos in ipso aĩ mõdi ꝓstitutionẽ. z⁹ sũt sanati ꝓ gr̃e infusionẽ. Ben. 1. Sanauit dñs boies & ispirauit in eo spiraculũ uite. 3⁹. Recti ꝓ dilectionẽ. Can. 1. Recti diligunt te. 4⁹ serui ꝓ debitũ opõnis. Luc. 16. Serui inutiles sum⁹. ¶ Ue q ꝺ dic &c. Dic excludit infidelitũ ꝺictionẽ. Et ꝑ sub metaphora artificis lutũ fingẽtis: quia sic lutũ nõ ꝺicit figulo: ita nec iudei deberẽt deo ꝺicere: nõ credẽtes posse cõsurgere q babylonios superet. ó samus: ydolis fictilib⁹: q; buꝰ ars in samos ciuitate inuẽta est: absq; manib⁹ iq̃si absq; recta opõne manus: vel sic lagene man⁹ habent. Ro. 10. Nũqd dicet figmẽtũ ei q fecit illud. Sub metaphora ꝑis gnãtus. ve q dicit ꝑi. Quia ego sus pater creãs cyrũ: & sicut mater ꝓcipiẽs ips in ꝓposito. Et ideo nõ ꝛbetis in ℞ mihi ꝺicere: sic nec mri gnãtu. ifra. 66. ¶ Nũqd ego q alios parere facio ipse non pariã dicit dñs. si ego q gnõnẽ ceteris tribuo. sterilis ero. vl logꝫ ꝺ illos diuinos q ex ortu cyri multa pnũciabãt mala futura dicẽtes meli⁹ esse si nõ nasceret. vel ꝺ illos de iudeis q dicebãt ad qđ gliamus filios vt in captiuitate nascantur. ¶ Dec dicit dñs &c. Dic ponit liberatoris utilitatẽ. Et ꝓ ẽtũ ad liberationẽ iudeor̃. z⁹ ẽtũ ad ꝓuerbionẽ gentiũ. ibi. Quia hec dicit &c. Circa ꝑ⁹ tria. Primo ostẽdit suã ad ꝑdicẽdũ futurã auctoritatẽ. ego. scyro plactes factor̃ filios meos. iudeos liberatos: vl alios quoscũq; volo nascituros & nõ idola. z⁹ ꝑdicit liberationẽ: ostẽdẽs suã ptãtẽ q ꝓmittit. ego feci militie eor̃. scilꝫ celor̃. mãdaui. ꝑsignãdo suũ officiũ & nãm. supra 40. Qui educit in nũero militiã eor̃: & exequentis directionẽ. ego suscitaui. ad dignitatẽ. eũ. cyrũ ꝑteritũ pro futuro. Ad iustitiã. faciendã de caldeis. Prouer. 3. In oib⁹ vis tuis cogita illũ & ipse diriget gressus tuos. Et ꝓ mittit liberationẽ. ipse. scilꝫ cyrus edificauit ꝓmittẽs & dans expensas ad edificiũ. infra. 52. Gratis venundati estis: & sine argento redimemini. ¶ Dec dicit dñs &c. Dic3⁹. ꝓmittit beatorum exaltationem quantum ad tria. Primo quantũ ad alienor̃ adhesionẽs ponẽs adhesionem. Labor egypti. diuitie ipsor̃ & ipsi quãtum ad multos qui eos sequuti fuerunt. vel loquitur de his qui adheserunt. Labor. in idolis cessabit. negociatio terrena. Et adherẽtiũ subiectionẽ. post te ambulabũt. tibi subiecti. iunctis manibus. idest vinculis manuũ: quasi ita humiliati coram te sicut bi qui taliter &c. vel vinculis preceptor̃ Chr̃isti. ponens eã ueritatis confessionẽ. Tãtũ in te. scilꝫ hic dicentes. absconditus. nõ uisibilis sicut di uestri. saluator. nõ imbecillis. ꝑs. Posuit tenebras latibulum suũ. z⁹ ostendit eor̃ exal-

B

C

Ma plactes

tationē ẽtiã ad hostiũ cõfusionẽ.¶ꝓfusi sunt.¶Michee vltimo. Uidebũt gentes ⁊ cõfundẽtur super oi fortitudine sua.3° quãtũ ad iudeoꝝ perpetuã salutẽ¶israel saluatus est vsq3 in seculuz.¶Ubi sic cantẽ.vel de spiritu sancto israeli.Sopho.3°.Rex israel.dñs in medio tui.non timebis malũ vltra.¶Quia hec dicit dñs ⁊c.¶Dic ponit aliam vtilitatẽ quãtũ ad ꝙuersionẽ gentiũ.Et circa hoc tria facit.ꝓmo inducit gnq3 rõnes inducentes ad ꝙuersionẽ quaꝝ ꝓma sumit ex rerum creatione.¶ipse deus.¶ps.Qui fecit celum ⁊ terrã mare ⁊ oia que in eis sunt.2° ex boium dilectione:quia dedit eis terrã in habitaculuz celũ celi dño/terrã aũt dedit filijs hoium¶nõ in vanũ.¶3° ex veritatis predicate manifestatione¶nõ in abscondito.¶quasi ea que ratio naturalis dictat faciẽda.vel de predicatione fidei christiane.Joã.18.Ego palã loquutꝰ sum mũdo.4° ex preceptoꝝ vtilitate.¶Nõ dixi.¶ps.In custodiendis illis retributio multa.5° ex ꝓceptoꝝ egitate.¶Ego dñs.¶infra.Ego qui loquor iustitiã ⁊ ꝓpugnator sum ad saluandũ.¶Cõgregamini ⁊c.¶Dic 2° iniũgit audeis gentiũ vocationẽ:cõmemorans eoꝝ salutez.¶cõgregamini¶.q.ad audiendũ preceptũ meuz¶qui saluati.¶liberati a captiuitate gentiũ.infra vltio. Mittaz ex eis qui saluati fuerint ad gentes in mare in Affricã ⁊ lidiam.ponẽs etiã vocandoꝝ errorẽ.¶gentiũ¶nescierunt.¶Baruch.vltio.Uidebitis in babylonia deos aureos ⁊ argenteos ⁊c. Inungens sue laudis annũtiationẽ¶annũtiate.¶In qua inungit officiũ.¶Cõsiliamini.¶qualiter debeatis alios cõuertere.ps.Annuntiate inter gentes gloriã eius.¶Quis audit ⁊c.¶Dic ostendit in quo docet eos sue diuinitatis argm̃ ad alios cõuertẽdũ.¶ex precognitione futuroꝝ.Et ponit rationẽ ⁊ cõclusionẽ

¶Nungd.¶Eccl.43.Annũtians que preterierunt.3° inuitat gentes ad cõuersionẽ.Et ꝓmo ponit inuitatio.¶Cõuertimini.¶Zach.p.Cõuertimini ad me ait dñs exercituũ:⁊ ego cõuertar ad vos.2° predicit cõuersionẽ eoruz ponens signũ adorationis.¶in memetipso.¶quia nõ habeo maiorẽ per quẽ iurẽ.¶nõ reuertet.¶sine effectu.infra.55.sic erit verbũ meũ qđ egredietꝰ de ore meo:nõ reuertet ad me vacuuz.¶curuabit¶ja cdũianis qui est modus adorandi redẽptorẽ ꝑ dictũ.ꝓhil.2.In nõie Jesu omne genu flectat celestiũ terrestriuz ⁊ infernoꝝ.Ponens etiã signũ iurationis.¶Jurabit¶quia vnusq3 iurat in deo suo.ps.Laudabunt deũ qui iurant in eo.Ponens etiã signũ vere cõfessionis.¶Ego in dño.¶idest in ꝓna dñi.¶Mee¶Ecclie dei. Uel ¶mee¶.s.dei.Apoc.1.Ipsi gloria in secula.¶iustitie¶lege iudeoruz figura.3° predicit incredulorꝝ cõfusionẽ.¶Ad eum venient.¶ꝗ si iudicandi.4° credentium salutẽ¶in dño iustificabit̃ oẽ semen¶nõ solum ꝑm carnẽ.sed ꝑm fidem.ps.Qui insurgunt in me cõfundant̃.Mistice.¶Rorate celi¶de Chũi natiuitate, In quo tria facit.¶.s.natiuitatis p̃n̄m̃:nascentis ortũ:⁊ natiuitatis fructũ.p̃n̄m̃ est triplex.ꝓmũ celum roranz quasi ꝓncipiũ effectiuuz.¶.ga trium ꝓsonaꝝ.ꝓpter qđ pluraliter dñ¶celi.¶Pater filiũ mittẽdo. Bala.4. Ut vbi venit plenitudo tẽporis misit deus filiũ suũ. Filius carnẽ assumẽdo.Philip.2.Humiliauit semetipsum factus obediens vsq3 ad mortez. Spiritussanctus conceptionem faciendo.Mat.p.Qđ enim in ea natuz est de spiritu sancto est.2m̃ p̃n̄m̃ est nubes pluens:qđ est p̃n̄m̃ preparatiuũ in quo accipit̃ annuntiatio angeli officiuz. Job.37. Nubes peragunt. Lumen suũ que lustrãt cuncta.Prophetaꝝ vaticiniũ.ps.Tenebrosa aqua in nubibus aeris. Ro.p.Qđ ante ꝓmiserat ꝑ ꝓphetas suos in scripturis sanctis de filio suo.Justoꝝ desideriũ.ps.Ponis nubem ascensuz tuũ.Mal.3. Statim veniet ad templũ sanctũ dominator quẽ vos quaritis:⁊ angelus testamenti quem vos vultis.3m̃ p̃n̄m̃ est terra germinans:qđ est p̃n̄m̃ cõceptiuũ beata virgo de qua in.ps. Terra nostra dabit fructũ suũ cuius operiat̃ affectus ad inueniẽdus gratie priuilegiũ. Luc.p. Ne timeas Maria.Proverb.vltio. Multe filie cõgregauerunt diuitias.tu supergressa es vniuersas. Intellectus ad credendum angeli verbuz. Luc.1. Beata que credidisti:eorũ ꝙficient̃ in te que dicta sũt tibi. Uterus ad ꝓcipiẽdũ dei filiũ. Luc.1. Ecce cõcipies in vtero ⁊ paries filiũ.sed ortus cõparat̃ roti:pluuie:⁊ germini. Quia Chris est ros ad refrigerandũ.supza.18.Sicut nubes roris in die messis. Pluuia ad fecũdãdũ.ps.Descendet sicut pluuia in vellus. Germen ad fructificandũ. Dier.23.Suscitabo David Germen iustũ. fructus est iustitia.que cuz illo oritur triplr. quã opere implent. Mat.3.Sic decet nos ipiere oẽm iustitiã/quã sermone docuit.infra.62.Ego q̃ loquor iustitiaz ⁊ propugnator sum ad saluandũ:quã pro munere dedit.ꝓme.Corin.1.factus est nobis sapientia ⁊ sanctificatio ⁊ iustitia.

¶Capitulum. XLVI.

Confractus est bel:cõtritus est nabo:facta sunt simulacra eorum bestijs ⁊ iumẽtis. Onera vestra grauí pondere vsq3 ad lassitudinẽ cõtabuerũt ⁊ cõtrita sunt simul. Nõ potuerũt saluare portantẽ:⁊ anima eorum in captiuitatẽ ibit. Audite me domus Jacob ⁊ omne residuum domus israel. Qui portamini a meo vtero:q gestamini a mea vulua. Usq3 ad senectam egoipse:⁊ vsq3 ad canos ego portabo. Ego feci ⁊ ego feram:ego portabo ⁊ saluabo. Cui assimilastis me ⁊ adequastis:⁊ comparastis me ⁊ fecistis silez? Qui cõfertis aurũ de saculo:⁊ argentum statera ponderatis. Cõducentes artificem vt faciat deum ⁊ ꝑcidunt ⁊ adorant. Portant illuz in humeris gestãtes:⁊ ponẽtes in loco suo. Et stabit:ac de loco suo nõ mouebit̃. Sed ⁊ cũ clamauerint ad eũ nõ audiet:de tribulatione non saluabit eos. Mementote istud ⁊ cõfundamini:redite ꝓuaricatores ad cor. Recordamini prioris sclĩ:qm̃ ego suz deus ⁊ non est vltra deus:nec est silis mei annũtians ab exordio nouissimũ:⁊ ab initio que nedũ facta sunt:dicens. Cõsiliũ meũ stabit:⁊ ois volũtas mea fiet. Uocans ab oriente iustuz ⁊ de terra longinqua virũ volũtatis mee. Et locutus sum ⁊ adducã illud:creaui ⁊ faciam illud. Audite me duro corde:qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiam meã:nõ elõgabit̃:⁊ salus mea nõ morabit̃. Dabo in syon salutẽ ⁊ in israel gliaz meã.

Hic predicit destructionẽ hostiũ eos captiuantiuz.¶.babylonioꝝ cõtũ ad duo in qbus gloriabant̃.primo cõtũ ad idoloꝝ destructionẽ.2° cõtũ ad regni cessa-

tionē infra.47.Descende sede in puluere virgo filia babylon rē.ꝑma in duas.In ꝑma predicit idolis babylonis destructionē ꝯtuꝫ ad fractionē stamaꝝ.|cōfractus est.|Ezec.6.Demoliar aras vestras:ꝛ succidaꝫ lucos.Et ꝯtuꝫ ad asportationē metalloꝝ:qꝛ per se frustra auri ꝛ argenti secū detulerunt.Ponens ex parte asportantiū lassitudinis incōmodū.|bestijs.|ꝛ iumētis.|Sequis ꝛ camelis in ꝙbus metalla grauia deferebant vel cultoribꝰ vestris ꝙ sūt bestie imagies bestiaꝝ adozātes.Dier.16.Seruietis dijs alienis ligno ꝛ lapidi.Ponens subuentionis defectū ex parte idoloꝝ.|cōtabuerunt.|idest defecerunt.|idola|portantē|scilꝫ bestiaꝫ.vel colentē hominē se.Ponens etiaꝫ captiuitatis opprobriuꝫ.|Et alia coꝝ.|scilꝫ idoloꝝ metaphorice.i.numē coꝝ vel gētiliū:qꝛ idola sicut alaꝫ suā amabāt.Osee.10.Sigdē ꝛ ipse in assur delatꝰ est munus.Regi vltori.2° reuocat iudeos ad suam venerationē relictis idolis.|audite me.|Et primo reuocat eos ad suū cultū.2° reuertentibus ꝓmittit liberationis beneficiū.ibi|annuntians ab exordio rē.|Circa ꝑmū tria.Primo ostendit eis suam dilectionē ex affectuosa supportatiōe.|A meo vtero.|idest ita supportaui in mea mīa affectuose in deserto ꝛ i alijs locis in ꝙbus cōtra me peccastis:sicut mater filium.Prouer.30.Quid dilecte vteri mei.Job38.De cuius vtero egressa est glacies:ꝛ de celo gelu quis genuit.Deō.ꝑ.Portans omnia verbo virtutis suę:purgationē peccatoꝝ faciēs.Et supportationis cōtinuitate.|vsqꝫ ad senectā.|vestrā.idest vsqꝫ ad finē mūdi.ꝑs.vsqꝫ ad senectā ꝛ senium deus ne derelinquas me.Ex supportationis ratione.|Ego feci.|ꝺignū est vt qui fecit conseruet Deut.32.Expandit alas suas ꝛ assumpsit eas atqꝫ portauit i humeris suis.2° ostendit idoloꝝ vilitatē ostendens operantiū idola fauitatem.ꝛ ꝯtum ad intentionem:qꝛ volunt equare deo facturam.|cui assimulastis.|Et ꝯtum ad operationē:qꝛ cōducebant artifices ad faciendū deum ex auro qꝛ sicut auari aurū in saculis reposuerant.|Qui cōfertis.|Dier.10.Opus manū artificis vniuersa hec ostendens etiā operū.|idoloꝝ ipsoꝝ imbecillitatēqꝫ per se nec moueri,nec stare ꝓt|portant illū.|Baruch.vltio.Videbitis in babylone deos aureos ꝛ argēteos ꝛ lapideos.ostendens ēt eoꝝ vilitatez:|sed cū clamauerint.|Sap.13.ꝑ vita gdē rogat mortuū ꝛ in adiutoriū inutilē inuocat.3°.Cōcludit reuocationem.|Mementote.|Istud predictū de dilectione mea ꝛ vilitate idolorum |prioris secult.|In quo multa beneficia vobis ꝓstitī.ꝑs.Cogitaui dies antiquos ꝛ annos eternos in mente habui.¶Annuntians ab exordio rē.|hic ꝓmittit ꝓcessus ad ipsius liberationē a captiuitate.Et circa hoc duo facit.Primo ꝓmittit liberationē,ponens ꝓnunciantis potestatē|annuntians nouissimū.|qđcūqꝫ futurū in nouissimis tēporibus.Eccl.42.Annuntians que preterierunt.ꝛ que supuēturi sunt reuelans vestigia occultoꝝ:ponit etiā prenūtiationis firmitatē dicēs|stabit|simplicitē|voluntas|huius placiti.Eccl.21.cōsilium eius sicut fons vite.ꝑs.Dia quecūqꝫ voluit fecit dñs.Et ponit liberationis ordinē|vocans|ab oriente|auē|Cyrum ꝓp velocitatē victorie vel Cbm supra.41.Quis suscitauit ab oriente iustū.2° ibi|audite me.|ꝓmittit liberatiōis ꝓpinquitatē ponēs ꝑmo eoꝝ indignitatē ne suis meritis ascribant|ouri corde|ad bene operandū|longe|ꝓpter multitudinē peccatoꝝ.Eccl.3°:Cor durum male habebit in nouissimo.2° ꝑdicit ꝓpinquitatē|ꝓpe feci.|idest faciā:preteritū pro futuro|iustitiā|de babylonia pro vobis per cyrū.vel|iustitiā|Cbristi.infra.56.Juxta est salus mea vt veniat:iustitia mea vt reuelet.3° ponit loci determinationem.|Dabo in syon.gloriam.|beneficia vnde gloriosus apparebo:vel Cbristum qui est gloria patris.Aggei.2.Magna est gl̄a dom⁹ istius nouissime plusq̄ ꝑme.¶Nota super illo verbo|onera vestra pondere grauia.De peccatis quemadmodum onus fatigat.ꝑmo propter solicitudinē in excogitando.Prouer.4°.Non enim dormiunt nisi male fecerint.2° propter laborē in exequēdo.Sap.5.Lassati sumus in via iniquitatis.3° ꝓpter confusionem in recogitando.Ro.5°.Quem ergo fructū habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis.4°.propter frustrationem in expectādo.Prouer.11°.Expectatio solicitorum perībit.¶Nota sup illo vbo.|Redite preuaricatores ad cor.|Qz dz bono redire ad cor.ꝑ q̄sī ad iudicis solū vt se discutiat.ꝑs.Meditatus sum nocte cū corde meo ꝛ exercitabar ꝛ scopebā spm̄ meū.2° q̄sī ad vite ꝑn̄m vt se custodiat.Prouer.4°.Oi custodia serua cor tuū:qm̄ ex ipso vita procedit.3° quasi ad diuine locutionis auditoꝝ:vt diligenter attendat.Osee.2.Ducā eā in solitudinē:ꝛ loquar ad cor eius.4° quasi ad diuinoꝝ eloquioꝝ Thesaurū.vt ips cōseruet.ꝑs.In corde meo abscondi eloquia tua vt non peccē tibi.5° ad diuine pacis ꝛ refectionis conuiuium:ꝓpter cuius oppositū de quibusdā dicit.ꝑs.Loquuntur pacē cū ꝓximo suo:mala aūt in cordibus eoꝝ.

¶Capitulum. XLVII.

DEscende:sede in puluere virgo filia babylon:sede in terra.Non est solium filie chaldeoꝝ:qꝛ vltra nō vocaberis mollis ꝛ tenera.Tolle molā ꝛ mole farinā:denuda turpitudinem tuā.Discooperi humer̄:reuela crura:trāsi flumina.Reuelabit ignominia tua:ꝛ videbit opprobriū tuū.Ultionē capiaꝫ:ꝛ nō resistet mihi homo.Redemptor noster dñs exercituū nomen illius sanctus israel.Sede tacens ꝛ intra in tenebras filia chaldeoꝝ:qꝛ nō vocaberis vltra dña regnorum.Iratus sum super populū meū:cōtaminaui hereditatē meā:ꝛ dedi eos in manu tua.Nō posuisti eis misericordias.Super senem aggrauasti iugū tuuꝫ valde:ꝛ dixisti.In sempiternum ero dña.Nō posuisti hec sup cor tuū:neqꝫ recordata es nouissimi tui.Et nūc audi hec delicata:ꝛ habitans confidenter:que dicis in corde tuo ego sum:ꝛ non est preter me amplius.Non sedebo vidua:ꝛ ignorabo sterilitatez.Venient tibi duo hec subito in die vna sterilitas ꝛ viduitas.Uniuersa venerunt super te ꝓp multitudinē maleficioꝝ tuoꝝ:ꝛ ꝓp duritiā incātatorū tuoꝝ vehemēs.Et fiducia habuisti in malitia tua:ꝛ dixisti.Nō est ꝙ videat me.Sapia tua ꝛ scia tua hec decepit te.Et dixisti in corde tuo.Ego sum:ꝛ preter me non est altera.Veniet sup te malū ꝛ nescies ortū eius:ꝛ irruet sup te calamitas quā non poteris expiare.Veniet

super te repẽte miseria quã nescies. Sta cũ incantatoribus tuis ⁊ cum multitudine maleficiorũ tuorũ:in quibus laborasti ab adolescentia tua:si forte qđ prosit tibi:aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine cõsiliorum tuorũ. Stent ⁊ saluent te augures celi qui cõtemplabant sydera ⁊ supputabãt menses:vt ex eis annunciarent ventura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula:ignis combussit eos. Non liberabunt animam suã de manu flãme:non sunt prune quibus calefiant: nec focus vt sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi:in q̃buscũq; laborazueras. Negociatores tui ab adolescentia tua:vnusq̃sq; in via sua errauerũt. Nõ est qui saluet te.

A Hic predicit regni babylonis destructionez. Et circa hoc tria facit.ꝑmo cõminat deiectionis penam. ſcõ ostẽdit culpã.ibi[Iratus sum ⁊c.]3° aufert euasionis fiduciã.ibi[Stent ⁊c.]Circa ꝑmum tria/ꝑmo predicit eoꝝ deiectionẽ q̃m ad gloriã quã amiserũt[Descende.]De altitudine tue potẽtie[sede.]Sic vilis ⁊ abiecta.[virgo]quia nõ ante vastata.vel ꝓpter teneritudinẽ deliciaꝝ.[soliuz]dignitas regia mollis sicut regine solẽt esse. Deut.vltio.Pre teneritudine corpus suum sustentãs.q.d.nõ eris viterius regina. Luc.ꝑ.Deposuit potentes de sede:⁊ exaltauit humiles.2° q̃tuz ad ignominiaz quã incurrit[tolle molã.]q̃ erat opus ancillaꝝ quasi in collo eius per significati actũ[denuda turpitudinẽ.]idest mẽbra turpia vel ad libidinẽ bestiuz vel trãsiens pedibus tuis flumina. Osee 4°.Gloriã eoꝝ in ignominiaz vabo.Et ostendit hui⁹ ignominie actorem [vltionẽ capiã.]q̃uis potẽs[redemptor noster.]Vt ꝝ populi de eius seruitute liberati.supra 35°.Dñs vltionẽ adducat retributionis.3° q̃tũ ad cõfusionis verecũdiã [sede tace]sicut ille q̃ erubescit nõ audet loquinec coram hoibus apparere.psal. Impij in tenebris conticescent. ¶ Iratus sum.]Dic ponit eoꝝ culpam que est cã talionis pene.Et ponit tres ſpes ꝑmo diuꝝ crudelitatem contra iudeos/ponẽs cõcessaz potestatez.[Iratus sum]ꝓpter peccata eoꝝ volens eos punire.[Cõtaminaui]a te contaminari ꝑmisi.[hereditatẽ.]populus israel.supra 19°. Hereditas mea israel. Dier.12. Reliqui domũ meam dimisi hereditatẽ meã.Et ponit potestatis abusionem [nõ posuisti sup̃ senẽ.]q̃ est ẽt hostiu⁹ miserẽdus. Tre.4.facies senũ nõ erubuerũt.2° cordis elationẽ.[Et dixisti]ponendo supbaz cogitationẽ[in sempiternũ]Apoc. 18.In corde suo dicit.Sedeo regina.Ponens etiã supboꝝ fanitatẽ qui nõ excogitabãt futura.[Nõ posuisti hec]que tibi superuenient.Eccl.11.In die bonoꝝ ne immemor sis malorꝝ.Et Eccl.7.In oibus operibus tuis memorare nouissima tua ⁊ in eternũ nõ peccabis. Et ponit ſpei frustrationẽ.[Nũc audi vidua]per priuationẽ regni[sterilis]in amissione populi qui munitus est[subito]ex inſperato.supra.30. Subito dum nõ ſperatur. Osee.9.Da eis dñe vulvã sine liberis:⁊ vbera arentia 3°.Maleficiorum multitudinez[vniuersaz.]Et ponit tria.ꝑmo maleficia q̃bus intendit[maleficioꝝ]q̃ huiꝰ arte abundabãt. Deut.18.Nõ sit in te qui diuinos cõsulat.2° errorẽ quẽ ex his incurrit.[pene]inuitatem ab his qui negabant diuinã ꝓuidentiã[⁊ fiduciã.]Vt secure peccãtes[non est deus qui videat me]peccantem vt puniat. Job.24.Oculos adulteri obseruat caliginez.Et ponit eternitatẽ a diuinis qui hoc ꝑmittebãt[sapientia tua]q̃tũ ad eos qui de diuinis se intromittebant[sciãt]quãtũ ad illos qui de humanis. Dier.10.Stultus factꝰ est omnis homo a scientia sua.3° ponit penã quã ex B ꝑmeruit[veniet super te ortus eius]loquit̃ more astrologoꝝ qui docent considerare ortus regnoꝝ ſm ortus planetarũ.ꝑme Thes.5°.Cum dixerint pax ⁊ securitas Tunc superueniet eis repentinus interitus. ¶ Statuz incantatoribus ⁊c.]hic excludit euasionis fiduciã.Et circa hoc duo facit.ꝑmo excludit spez de sapiẽtibus excludens eoꝝ auxiliũ quãtũ ad maleficos.[Sta cum incantatoribus ab adolescentia.]idest a quo condita fuit arti bus magicis plena fuit.Et quantũ ad astrologos[stent]cõtra hostes si possunt. Dis enim artibus etiã abundabant. Dicre.10.A signis celi nolite metuere:que timent gentes.⁊ cõminat sapientib⁹ incendiũ.[Ecce facti sunt illos]scilz sapientes vobiscuz[nõ sunt prune quibus calefiant.]sed quibus tota ciuitas comburat:vel quia tẽpore frigoris combusta fuit ciuitas:vt simul frigore ⁊ igne punirent̃.vel[nõ sunt in te]prune diuine sapiẽtie. Eccl.21.Stuppa collecta synagoga peccantiũ:⁊ consũmatio illorũ flãma ignis.2° excludit spem de negociationibus[negociatio]quibus etiã abundabant vel magi qui sibi mendacia pro veritate vendebant. supra.13. Unusquisq; ad proximum suum stupebit/facies combuste vultus eorum.

¶ Capitulum. XLVIII.

Audite hec domus Jacob qui vocamini noie israel:⁊ de aquis iuda existis:qui iuratis in noie dñi: ⁊ dei israel recordamini nõ in veritate neq; in iustitia. De ciuitate enim sancta vocati sunt:⁊ super deũ israel constabiliti sunt. Dominus exercituz nomen eius. Priora extũc annunciaui ⁊ ex ore meo exierunt:⁊ audita feci ea repente operatus sum ⁊ venerunt. Scini eniz quia durus es tu:⁊ nervus ferreus cervix tua:⁊ frons tua erea. Predixi tibi extunc:anteq̃ venirent indicaui tibi:ne forte diceres. Idola mea fecerunt hec:⁊ sculptilia mea ⁊ cõflatilia mandauerunt ista. Que audisti vide oia. Vos autem nõ annũciastis. Audita tibi feci noua extũc ⁊ cõseruata sunt que nescis. Nũc creata sũt ⁊ nõ extunc ⁊ ante diem:⁊ nõ audisti ea:ne forte dicas:ecce ego cognoui ea. Neq; audisti neq; cognouisti neq; extũc aperta est auris tua. Scio.n.q; preuaricãs ꝓuaricaberis:⁊ trãsgressorẽ ex vtero vocaui te. Propter nomẽ meuz longe faciã furorẽ meũ:⁊ laude mea infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te sed nõ q̃si argẽtũ:elegi te in camino paupertatis. Propter me ꝓ me faciam vt nõ blasphemer:⁊ gloriã meã alteri nõ dabo. Audi me Jacob:⁊ israel quẽ ego voco. Ego ipse:ego primus ⁊ ego nouissimus. Manus quoq;

mea

mea fundauit terrã: ⁊ dextera mea mẽsa est celos. Ego vocabo eos: ⁊ stabũt simul. Cõgregamini oẽs vos ⁊ audite. Quis de eis annuntiauit hec? Dñs dilexit eum: faciet voluntatẽ suam in babylone: ⁊ brachiũ suũ in chaldeis. Ego ego locut⁹ sum ⁊ vocaui eũ: adduxi eũ ⁊ directa est via ei⁹. Accedite ad me: ⁊ audite hoc. Nõ a principio in abscondito locutus sum. Ex tẽpore antequã fierent ibi eram: ⁊ nũc dñs deus misit me ⁊ spirit⁹ eius. Hec dicit dominus deus redẽptor tu⁹ sanct⁹ israel. Ego dñs deus tu⁹ docẽs te vtilia: gubernãs te in via qua ambulas. Utinã attendisses mãdata mea. Facta fuisset sicut flumẽ pax tua: ⁊ iustitia tua sicut gurgites maris. Et fuisset quasi harena semen tuũ: ⁊ stirps uteri tui vt lapilli eius. Nõ interisset ⁊ nõ fuisset attritũ nomen eius a facie mea. Egredimini de Babylõe: fugite a chaldeis In voce exultationis annũtiate: auditũ facite hoc: efferte illũ vsq; ad extremã terre. Dicite. Redemit dñs seruũ suũ Jacob. Nõ sitierũt i ỽserto cũ educeret eos. Aquã de petra pduxit eis: ⁊ scidit petrã ⁊ fluxerũt aq̃. Nõ est pax impijs dicit dñs.

A **Hic promittit** populi liberationẽ. Et diuidit in duas. In ꝓmo promittit liberationẽ. In scda exequit liberationis ordinẽ. infra. 49. ¶ Audite insule ⁊c. ¶ p⁹ in duas. In p⁹ excitat attẽtionẽ: cõmemorans tria in quib⁹ gloriabant. ¶ dignitatẽ generis: qz ex sanctis patribus ¶ de aquis ¶ .i. semine. Cõtra quod Matth. 3. Ne velitis dicere patrẽ habemus Abraam. ¶ priuilegiũ diuine cognitionis ¶ qui iuratis ¶ inuocantes nomẽ ei⁹ ¶ recordamini ¶ quãtũ ad cognitionẽ pius: ¶ nõ in veritate ¶ cordis ¶ neq; in iustitia ¶ opis. supra. 29. Populus hic labijs me honorat: cor aũt eorũ longe est a me. Cultũ sacre religionis ¶ de ciuitate sancta ¶ .s. Jerusalẽ: in qua cultus sacrificior̃ ¶ vocati ¶ Jerusalez murus scõi Machab. 5. Non ꝓpter locũ gentem: sed ꝓpter gentez locũ elegit dominus. 2° ꝓmittit liberationẽ ¶ priora ex tunc. ¶ Et circa hoc tria facit. Primo ostẽdit dei ꝓmittẽtis maiestatẽ ex ꝓmissione futurorũ. 2° ex creatione rerum ibi. ¶ Audite me Jacob ⁊c. ¶ Circa primũ tria. Primo assignat prenũtiationis quorũdaz futurorũ rationẽ ponẽs ipsam prenuntiationẽ. ¶ ꝓtea ¶ que. ¶ iam preterierunt ¶ ex tunc. ¶ qsi adhuc erant futura ¶ repente ¶ quãtum ad alios ḡbus nõ sunt prenũtiata. Eccl. 42. Annuntiãs que preterierũt. ⁊ que supuentura sunt. reuelãs vestigia occultorũ. Ponẽs in huius rationẽ que sumit̃ ex eorum cõditione quã ꝓmo ponit ¶ sciui eos ¶ ab eterno. Durus ad resipiscẽdũ a malis ¶ ceruix ¶ .i. ceruicositas ꝓpter sensus ¶ nerues ferreus ¶ qui nõ potest flecti: ¶ frons tua ¶ ꝓpter inuerecũdiam. Act. 7. Dura ceruice ⁊ incircumcisi cordibus ⁊ auribus: vos semp spiritui sancto resistitis. Deutẽ. 31. Ego scio contẽtionem tuã ⁊ ceruicẽ tuam durissimã. Jer. 2. Frons meretricis facta est eis noluit erubescere. Et deinde ex hoc elicit rationẽ ¶ ꝺixi ¶ .4. ꝺ. Qz pronus eras ad idolatriam ¶ predixi tibi ne beneficia mea idolis asscriberes. Osee. 2. Uadam post amatores meos qui dant panes mihi. Ponẽs ꝓnuntiatorũ manifestationẽ ¶ que audisti ne me ꝓdicta tibi ¶ vide ¶ impleta. ꝓ. Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate dñi virtutuz. 2° assignat rationẽ abscõsionis quorũdam futurorũ. ponẽs ꝓmo ipsaz abscõsionẽ. Sicut dictũ est: quedã futura predixi. Sz quedã futura ¶ conseruata sunt ¶ .i. in mea prescietia ¶ que nescis ¶ qz nõ tibi reuelaui ¶ nunc ¶ .i. in tẽpore ¶ creata sunt ¶ .i. in effectũ producta. ¶ ⁊ nunc ex tunc ¶ quãdo prescisti ea ¶ ⁊ ante diẽ ¶ impletionis ipsor̃ ¶ ⁊ nõ audisti ¶ nec a me nec ab idolis. 4. Reg. 4. Dñs celauit a me ⁊ nõ indicauit mihi. Assignauit etiã huius rationẽ ne forte ¶ .q.d. Jõ nõ reuelaui vt sentires defectus tuũ ⁊ deor̃ tuor̃ in hoc q̃ de futuris nõ potes sentire. vel prescire. nisi que tibi reuelabo ¶ cognoui ¶ ꝓpria industria ¶ nec audisti ¶ ab idolis apta a me. ꝓ. Accedet homo ad cor altũ: ⁊ exaltabit̃ deus. Ponit etiã cor cõditionez ex qua dicta ratio elicit̃. ¶ Scio enim ex ventre ¶ .i. a tẽpore quãdo portabam te per desertũ sicut in ventre. Exod. 32. Cerno q̃ populus iste populus dure ceruicis sit. supra. 34. Preuaricatorẽ ex utero vocaui te 3° excludit quãdã obiectionẽ ibi. ¶ Propter nomẽ. ¶ Posset enim aliquis querere ex quo tã duri sunt. quare ergo eis bona ꝓmittis ⁊ fecisti. Et hui⁹ obiectionis ꝓmo ponit respõsionẽ cõmemorans tria beneficia eis exhibita ¶ ꝓpter nomẽ meũ: ¶ nõ ꝓpter meritum tuum ¶ longe fuciam ¶ vel feci liberãdo a penis. Exe. 36. Nõ ꝓpter vos facio domus israel: sed ꝓpter nomẽ meum qõ polluistis in gentibus ad quas intrastis ¶ ⁊ laude ¶ .i. obligaui te ad cerimonias ⁊ laudes meas ne sacrificia idolis offerens interires. ꝓ. In camo ⁊ freno maxillas eor̃ ꝓstringe q nõ approximãt ad te. ¶ Ego excoxi ¶ volẽs purgare per tribulationes ¶ sed nõ quasi argentũ ¶ q̃ purgat̃. tu autẽ nõ correctus es. Piere. 6. Frustra cõflauit ꝓflator. ¶ Elegi: ¶ purgãs. ¶ .s. per paupertatẽ puniẽs te ꝓ spoliatione rerum. Gregorius. Quos infirmitas rerũ vulnerat: medicina paupertatis sanat. ⁊ hoc paterne corrigẽdo. Primo ponit respõsionis expositionẽ ¶ ꝓpter me vt non blasphemer ¶ ne dicar impotẽs saluare populũ quem elegi mihi ¶ ⁊ gẽtez ¶ ne. ¶ .s. idola me fortiora iudicent̃. supra. 42. Gloriam meã alteri nõ dabo ⁊ laudem meam sculptilibus. ¶ Audi me ⁊c. ¶ Hic ostẽdit diuinã maiestatẽ ex creatione rerum ꝓpriũ opus ¶ vocabo ¶ imponẽs ꝓprium nomẽ ¶ stabunt ¶ parati ad obediẽdũ. supra. 40. Qui abbẽdit terrã tribus digitis. ¶ Congregamini ⁊c. ¶ Hic ꝓdicit ipsius ꝓsperitatẽ. Et primo ostẽdit huius facti alios abscõsionẽ ¶ quis de eis ¶ .s. idolis. q.d. nullus. supra. 41. Quis annũtiabit ab exordio vt sciamus. 2° ipse ꝓdicit ipsius prosperitatẽ ¶ dñs dilexit eũ ¶ .s. Cyrum ꝓmouens ipsum in regnũ ¶ in Babylone ¶ capiẽs ipsaz ¶ brachiũ ¶ .i. per virtutẽ meam interficiẽs eos. 3° ostẽdit prosperitatis rationẽ ex diuino auxilio. ¶ Ego. directa ¶ nõ simplr̃ ꝙ ad hoc q̃ Babylonẽ destruerem: als non posset exponi de Cyro: sed tm̃ de Christo. nec de Dierlm: qz ille idolatra fuit. ꝓ. Deduxit eos in viã rectam vt irent in ciuitatẽ habitationis. ¶ Accedite ad me ⁊c. ¶ Hic ꝓmittit liberationẽ. Et circa hoc tria facit. Primo excitat attẽtionez ponens diuinã auctoritatẽ. ¶ nõ in abscondito. ¶ sed tunc cũ populus audiebat voces. Exod. 20. ¶ A principio ¶ legis date. ¶ Ex tẽpore ¶ preterito ¶ anteq̃ fierẽt ¶ que predicta sũt ¶ ibi erã ¶ presens: illis futuris per idẽ nunc eternitatis manẽs in tota successione tẽporis. vel in persona filij. ¶ ibi eram ¶ .s. in tempore fm̃ diuinitatem. Ponens prophete veritatẽ. qz. ¶ a deo missus ¶ ⁊ nunc me ¶ Jsa. vel ¶ me ¶ Christum hominẽ factus: ¶ deus ¶ pater. Unde

tres pſone designant vnxerit me.isa.61.Spūs dñi sup me:eo q[tspūs ei⁹ ¶euāgelizare pauperib⁹ misit me.2° ibi.[Hec dicit dñs.¶Ponit captiuitatis rōnez ostendēs ex parte dei paratū auxiliū[docens ¶ptra ignorantiā[t gubernās te in via ioperū ptra infirmitatē operādi.ps. Intellectū tibi dabo t instruā te in via hac qua igredieris.Ostendēs ēt ex culpa iudeox vānum.[Utinā attēdisses mandata mea:¶seruans ea:[sicut flumē ¶abūdās [sicut gurgites ¶ps.Si populus meus audisset me:t isrl si in vys meis ambulasset p nihilo forsitā inimicos eorū humiliassez t sup tribulātes eos misissez manū meā. 3° ibi[Egredimini ¶c.¶Predicit liberationē.Et circa hoc tria facit.p indicit eis a captiuitate exitū ita certus de liberatione ac si eēt pſens.[Egredimini.¶Apoc.18.Egredimini de illa oēs qui habitatis in illa.Et indicit q⁹ annuntiēt dei bñficiū.[Annūtiate.¶Dicī.50.Uox fugientiū:t eox qui euaserūt de terra Babylonis:vt annūtiēt in syon vltionē dei nr̄i.2° designat libertatis t ꝓsolationis p̄stitū bñficiuz[nō sitierunt ¶i.ita in oibus eis dīs ꝓuidit vel ꝓuidebit:sicut q⁹ egressi sūt de Egypto.ps. Percussit petrā t fluxerūt aque.3°auffert ipys pacis solatū.[Nō ē pax ¶.4.reg.9.Quid tibi t paci rūdit Jeu. ¶Nota sup illo verbo.Elegi te in camino paupertatis.¶ Oz pauptas ꝓfert multa.p petōx recognitionē.2° virtutū ꝓseruationē.Eccl.10.Paup gloriat p disciplinā t timorem suū.3° cordis quietē.Tob.5.Sufficiebat nobis paupertas nostra vt diuitias cōputarem⁹ hoc q⁹ videbam⁹ filiū nr̄m.4°desiderij impletionē.ps.Desiderium pauperox exaudiuit dñs.5°dine dulcedinis ptcipationē ps.Parasti i dulcedie tua paupi de⁹.6° exaltationē.¶.re. 2.Suscitās ā pulvere egenū.7°celestē hereditatē.Mat ib.5.Bī paupes spū q⁹ ipsox est regnum celorum.

¶Capitulum.XLIX.

Audite insule:t attēdite populi de longe.Dñs ab vtero vocauit mę de vētre matris mee recordat⁹ est nois mei:t posuit os meū quasi gladiū acutum:in vmbra manus sue ꝓtexit me:t posuit me sīc sagittā electā. In pharetra sua abscōdit me:t dixit mihi.Seru⁹ me⁹ es tu israel:q⁹ i te glorificabor.Et ego dixi. In vacuū laborauī:sine cā t vane fortitudinē meam cōsumpsi. Ergo iudiciū meū cum dño t opus meū cū deo meo. Et nūc.¶Hec dicit dñs formans me ex vtero seruū sibi:vt reducam Jacob ad eū:t israel nō congregabit̄.Et glorificat⁹ sum in oculis dñi:t deus meus fact⁹ est fortitudo mea. Et dixit. Parū est vt sis mihi seruus ad suscitādas trib⁹ Jacob:t feces israel conuertēdas. Dedi te in lucē gentiū:vt sis salus mea vsq; ad extremū terre.¶Hec dicit dñs redēptor israel:sanctus eius:ad contēptibilē aiam ad abominatam gentez:ad seruū dñox. Reges videbunt t consurgēt principes t adorabūt ꝓpter dñm q⁹ fidelis est t sanctū israel q⁹ elegit te.¶Hec dicit dñs.In tēpore placito exaudiui te:t in die salutis auxiliat⁹ sum tui. Et seruaui te t dedi te in fedus populi vt suscitares terrā t possideres hereditates dissipatas:vt diceres his qui vincti sūt:exite:t his qui sūt in tenebris:reuelamini. Super vias pascent t in oibus planis pascue eox. Non esuriēt neq; sitient:t nō percutiet eos estus t sol q⁹ miserator eox reget eos: t ad fontes aquarū potabit eos. Et ponā oēs montes meos in viam:t semite mee exaltabunt̄. Ecce isti de lōge veniēt: t ecce illi ab aquilone t mari:t isti de terra australi. Laudate celi t exulta terra:iubilate montes laudez q⁹ consolatus est dñs populū suū:t pauperum suox miserebit̄. Et dixit syon:dereliqt me dñs t oblitus est mei. ¶Nūquid obliuiscī pōt mulier infantem suū:vt nō misereat filio uteri sui:¶ Et si illa oblita fuerit: ego tī nō obliuiscar tui.ecce in manib⁹ meis descripsi te:muri tui coram oculis meis semp. Uenerūt structores tui destruentes te t discipantes a te exībūt. Leua in circuitu oculos tuos t vide:t oēs isti congregati sūt venerunt tibi. Uiuo ego dicit dñs:q⁹ omnibus his velut ornamēto vestieris t circūdabis tibi eos quasi sponsa. Quia deserta tua t solitudinis tue t terra ruine tue: nūc angusta erūt pre habitatoribus t longe fugabunt̄ q⁹ absorbebant te. Adhuc dicēt in auribus tuis filij sterilitatis tue. Angust⁹ est mihi locus: fac spatiū mihi vt habitem. Et dices in corde tuo.Quis genuit mihi istos:¶ Ego sterilis t nō pariens transmigrata t captiua: t istos quis enutriuit:¶ Ego destituta t sola t isti vbi hic erāt:¶Hec dicit dñs deus. Ecce leuabo ad gentes manū meam: t ad populos exaltabo signum meum.t offerent filios suos in vlnis:t filias suas super humeros portabunt. t erunt reges nutricij tui:t regine nutrices tue. Vultu in terra demisso adorabūt te:t pulverem pedū tuox lingēt. t scies quia ego dominus sup quo nō cōfundent̄ q⁹ expectant eū. ¶Nunqd tollet̄ a forti preda:aut q⁹ captū fuerit a robusto salui esse poterit:¶Quia hec dicit dñs. Equidem t captiuitas a forti tollet̄: t q⁹ ablatū fuerit a robusto saluabit̄. Ego vero qui iudicauerūt te:ego iudicabo:t filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnib⁹ suis:t quasi musto sanguine suo inebriabuntur. t sciet omnis caro quia ego dñs saluans te:t redēptor tuus fortis Jacob.

In pre

In parte ista exegit magis in spāli liberationis ordine. Et circa hoc duo facit. Primo populus p̄fitet̄ accepta beneficia. 2° accipit p̄missionē de futuris ibi. ⁊ Ego dixi ⁊c. ⁊ Circa p̄m q̄uor bñficia cōfitet̄. Primo primulegiū diuine electionis. Et primat̄ ad id qđ dixerat supra ꝓphēta populo vt annūtiaret. Uñ statim subiungit̄ vox populi annūtiantis ⁊ dicētis. ⁊ Audite ab vtero eligēs me in ipsis p̄ib⁹ p̄s. De vētre matris mee deus meus es tu: ne discesseris a me. 2° efficaciā orationis. ⁊ Et posuit os meū ꝓrationē. q. gladiū ꝓpenetrāte vsq; ad aures dei ⁊ viscera misericordie. Ephe. vltimo. Et gladiū spūs qđ est verbū dei. 3° auxiliū diuine ꝓtectionis. ⁊ in vmbra. i. sub protectione potētie sue ⁊ sicut sagittā electā ⁊ sagittarius ad ꝓseruandū. p̄s. Sub vmbra alarū tuarū protege me. p̄s. Abscondit me in tabernaculo suo ꝓtexit me in abscondito tabernaculi sui. 4° gloriaz diuine virtutis. ⁊ Et dixit mihi: in te gloriabor. i. per magnalia in te ostēsa gloriosus apparebo. supra. 43. Dis qui inuocat nomē meū in gloria mea creauit eum: ſm alios hec est vox Cyri cuius nomē prenūtiatuz ab Esa. supra. 45. Anteq̄ nasceret̄ cui⁹ verba comminatoria quasi gladius erant: ⁊ ꝓtectus est ne auus suus eū interficeret: ⁊ seruat⁹ quasi electa sagitta ad tēpus statutū cui annūtiatū est pp̄lm israel dei seruū esse. Aliter exponit̄ de Chīo cui⁹ nomē ab angelo p̄nuntiatū: verbū p̄dicationis gladius penetrās corda protectus ſm infirmitatē carnis a potētia diuinitatis: ⁊ electus iter oēs ad saluāte generis humani ꝓpendā. Et dī israel qz ex pp̄lo israel ſm carnē nat⁹ est. ¶ Et ego dixi ⁊c. ⁊ Dic dns p̄mittit futura beneficia. Et p̄mo promittit pphete Esa. Exaltationē. 2° pp̄li liberationē ibi. ⁊ Hec dicit dns ⁊c. ⁊ Circa p̄m duo. Primo ponit̄ pphete allegatio proponētis laborē suū in predicādo: quāuis ex culpa audientiū nō sit fructus secutus: ⁊ ꝓcludit. ⁊ Ergo iudicū meū ꝓ me ⁊ opus meū ꝓ quasi gratū ipsi. Dicit. 6. Frustra p̄flauit p̄flator. 2° ponit dei respōsionē. ⁊ Et nūc hec dicit dns. ⁊ Et p̄mo significat̄ allegationis attestatio ⁊ reducā ꝓ. q. d. ex hoc me ex vētre matris eligēs vt reuocem populū suū ad ipsum. ⁊ Et congregabit̄ ꝓ ad ipsum per meā predestinationē. ⁊ Et ñ glorificatus sum. ⁊ Dicāt. 3. Dns deus fortitudo mea ⁊ ponet pedes meos quasi cerue. 2° ponit̄ ipsa respōsio. ⁊ Et dixit ꝓ. q. d. In ñ ministerū tuū bonorificabo: vt nō solū in iudeis: sed in oib⁹ gentib⁹ per te salus mea ānuntiet̄. Ro. 3. An iudeoꝝ tm deus: imo ⁊ gentiū. Hoc ēt plane de Chīo exponit̄. Qui sua p̄dicatione ⁊ mortis p̄sumatione non solū fructū in iudeis fecit: sed gentes ēt illuminauit ⁊ saluauit. Silr ēt de Cyro ls magis extorte: qz per bñficia ſm intentionē dñi pp̄lm ad dei cultuz reuocauit: cui a deo datū est dominiū super multas gētes. ¶ Nota sup illo verbo. Audite. ⁊ Et verba dei sunt audiēda: qz sūt vtilia. Primo ad intellectus illustrationē. Prouer̄. 6. Mandatū lucerna ⁊ lex lux. 2° ad affectus dulcedinē p̄s. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua sup mel ori meo. 3° ad amoris accensionē. Dicr. 20. Factū est verbū dñi in corde meo sicut ignis p̄s. Eloga dñi eloga casta argentū igne examinatū. 4° ad operis rectitudinē p̄s. Dirige me in veritate tua. 5° ad glorie adeptionē. Prouer̄. 3. Custodi legē atq; p̄silium. 6° ad alioꝝ instructionē. Primo ad Tbi. Dis doctrina diuinitus inspirata vtilis est ad docendum. ¶ Hec dicit dns redēptor ⁊c. ⁊ Dic p̄mittit liberationē. Et circa B duo facit. Prio p̄mittit liberationē. 2° excludit eoꝝ dubitationē ibi. ⁊ Et dixit syon. ⁊ Circa p̄mz tria. Primo ponit̄ liberationē precedētia. i. iudeoꝝ veneratio que fuit cā liberationis: ⁊ cōmemorat pristinaz despectionē ⁊ ꝓptibilē ⁊ ꝓpter populi imbecillitatē ⁊ abominatā ⁊ ꝓpter cultus singularitatē ⁊ seruū: ⁊ ꝓpter subiectionē diuersis gentib⁹. supra. 18. ad gentē diuitiarum mittam ⁊c. ponit ipsaz venerationē. ⁊ Reges videbūt ⁊ magnalia mea que per te ostēdaz: ⁊ adorabūt ⁊ sicut ad litterā Nabuchodonosor. Dani. 2. Et Cyr⁹ ⁊ alij p̄ncipes eius honorauerūt Esdrā. Aliud p̄cedit est regis liberātis exaltatio. i. Cyri. ⁊ In tpe placito ⁊ qñ placuit mihi saluare pp̄lm meū ⁊ exaudiui ⁊ exaltans te in regnū ſm desideriū tuū. Et exaltationis fructū ⁊ seruauī ⁊ fedus ⁊ implēdū populi mei ⁊ reuelamini ⁊ i. illuminamini. Uel de Chīo qui fuit in passione ꝓptus: ⁊ quasi seruus iudicatus. infra. 53. Uidimus eū ⁊ nō erat aspectus: ⁊ desiderauimus eū despectū ⁊ nouissimuz virorū. Sed postmodū a regibus adoratus. p̄s. Adorabunt eū oēs reges terre: oēs gentes seruient ei ⁊ in tēpore placito ⁊ i. tēpore gratie. 2. Cor. 6. Ecce nunc tēpus acceptabile: ecce nūc dies salutis. 2° ponit liberationē ꝓsequentia p̄mittēs liberatis bonoꝝ copiā ⁊ sup vias pascent̄ ⁊ i. ita abundanter ꝓsolationibus ꝓfruent̄ sicut oues pascuis qñ ēt in via p̄ter solitū inuenirent̄. Eze. 39. Regelcent in herbis virētibus. quātuz ad maloꝝ carētiam: ⁊ delectus ⁊ nō esuriēt ⁊ nocumēti illati ⁊ estus ⁊ tribulationis ⁊ sol ⁊ tyranni faciens ipsam. p̄s. Per diē sol nō vret te neq; luna per noctē. Et assignat vtriusq; causaz ⁊ qz miserator aquaꝝ ⁊. ꝓsolationuz. p̄s. Dns regit me: ⁊ nihil deerit in loco pascue ibi me collocauit. 3° p̄mittit ipsam liberationē: ponens tria. ⁊ alioꝝ preparationē. ⁊ Et ponā oēs mōtes ⁊ i. p̄ncipes auxiliabunt̄ vobis ad reuertendū. supra. 40. Dis vallis implebit̄ ⁊ ois mons ⁊ collis humiliabitur. ponēs ēt captiuoꝝ reuersionez. ⁊ Ecce isti de longe ⁊ i. ab oriēte: mari: occidēte. Die. 31. Adducā eos ab aquilone. ponit ēt gratiaꝝ actionē ⁊ laudate celi. p̄s. Laudent illū celi ⁊ terra mare ⁊ oia reptilia in eis. ¶ Et dixit syon ⁊c. ⁊ Dic excludit eoꝝ dubitationē. Et p̄ illaz q̄ oriebat̄ ex diuina indignatione. 2° illā que ex eoꝝ delectione ibi. ⁊ Et dices. ⁊ 3° illā que oriebat̄ ex hostiū potestate ibi. ⁊ Nunqd ⁊c. ⁊ Circa p̄m duo. Ꝑ ponit dubitationem ⁊ dereliquit ⁊ sine auxilio: ⁊ iō nō possum sperare liberationē. Baruch. 4. Derelicta sum sola. 2° excludit eā per similitudinē mīs. ⁊ Nunqd pōt. ⁊ 3° adhibet p̄missionem de ciuitatis instauratione. Et p̄ quātum ad reedificationē muroꝝ ponēs diuinū ꝓposituz. ⁊ Ecce in manibus ⁊ q. d. ita teneo te i memoria sicut q scribit aut facit aliud signuz in manu sua vt sit ei memoria alicuius rei ⁊ muri tui ⁊ q. iā video reedificationē muroꝝ tuoꝝ. p̄s. Mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna q̄ preteriit. Et expletionis modū ⁊ venerunt structores ⁊ i. reedificatores. i. Zorobabel: ⁊ Jesus ⁊ alij. iā in oculis meis ⁊ dissipātes ⁊ chaldei. Zach. 4. Manus Zorobabel fundauerunt domū istā ⁊ manus ei⁹ perficient eā. Fūdamentū domū istā. 2° quātum ad habitationē viroꝝ. Et circa hoc tria facit. Prio ciuiū adunationē ⁊ leua in circuitu. ⁊ Baruch. 4. Circūspice Dierlm ad orientē ⁊ vide iocunditatē q̄ veniet tibi. 2° ciuitatis rehabitationē: ordens qđ habitabit̄. ⁊ Uiuo ego: ⁊ modus iuramēti ⁊ velut ornamēto ⁊ sic sponsa vestib⁹ sic vrbs ornat̄ ciuib⁹. i. fra. 51. Induere vestimēto salutis: ordens q⁹ habitatorib⁹ ⁊ iplebit̄: ⁊ qz deserta ⁊ quātū ad habitatores ⁊ solitudo ⁊ quātum ad cultores: ⁊ ruine ⁊ ꝑtū ad muros destructos. Zach. 2. Absq; muro habitabit̄. 3° et ostēdit q⁹ ab hostib⁹ vacuabit̄ ⁊ lōge ⁊. 3° p̄dicit habitatoꝝ multitudinē. ⁊ Ad hec dicēt filij sterilitatis ⁊ i. qui nati sūt qñ te sterilē credebas vacuata habitatorib⁹. infra. 54. Dilata locū tentoriū tui. ¶ Et dices in corde ⁊c. ⁊ Dic excludit scdam dubitationē. Et

ꝑmo ponit admirationē ⁊ dicens ꝓ admiratione ⁊ sterilis quę nō erant in me viri qui filios generarēt ⁊ destituta ꝺiuino auxilio. infra.56. Quis audiuit vnq̄ tale. 2° excludit dubitationē: ponēs modū multitudinis babitatorū. ⁊ Dec dicit dns quātum ad 4m. ꝓmo quātum ad diuinā inspirationē ⁊ ecce leuabo manū ꝺ.q.n signuz ⁊ ad populos exaltabo signū meū. ꝺ supra.11. Leuabit signū in nationib⁹. 2° quātuz ad bonorificā reductionē ⁊ afferent filios in vlnis ꝺ in quo significat auxiliū qđ a gentibus habuerūt. ⁊ Reges nutricy ꝺ pudentes nisi in necessarys. Baruch.6. Adducet dns illos. 4° assignat hui⁹ rationē. ⁊ Et scies q̄ ego. ꝺps. In te dne speraui nō ꝯfundar in eternū. ¶ Nunqd tollet ⁊c. ⁊ Dic excludit tertiā dubitationē. Et ꝓmo ponit ipsam. B forti Nabuchodonosor. 2° excludit eaz ⁊ q̄ hec dicit dns. ꝺ ꝓmo ponēs liberatiōis bñficiū ⁊ captiuitas ꝺ. Iudeoꝝ. Job 29. Conterebā molas iniqui. 2° liberationis modū: ponēs hostiū destructionē ⁊ eos ꝺ. Chaldeos ⁊ iudicauerūt ꝺ iniuste. Soph. Ego interficiā oēs qui assluxerunt te. Et ponit pene determinationē. ⁊ Et cibabo ꝺ vel ꝓp dissensionē sicut supra.10. Unusq̄sq̄ carnez brachy sui vorabit. Uel ꝓpter mortuoꝝ multitudinē q̄ vnus cadebat sup sanguinē alterius ac si vellet bibere. Uel ꝓpter famē. 3° ponit liberationis fructus. ⁊ Et scient oēs caro. ꝺ supra.40. Uidebit oēs caro salutare dei nostri.

¶ Capitulum.L.

Hec dicit dns. Quis ē hic liber repudij mr̄is vīe: quo dimisi eam? Aut q̄s est creditor meus: cui vēdidi vos? Ecce enī in iniquitatib⁹ vr̄is vēditi estis ⁊ in sceleribus vr̄is dimissa mr̄ez vestrā: q̄ veni ⁊ nō erat vir: vocaui ⁊ nō erat qui audiret. Nunquid abbreuiata ⁊ parunla facta est manus mea vt nō possiz redimere: aut nō est in me vir⁹ ad liberandū? Ecce in increpatione mea desertū faciā mare: ponā flumina in siccū. Cōputrescent pisces sine aqua: ⁊ morient in siti. Induaz celos tenebris: ⁊ saccū ponā operimentū eoꝝ. Dn̄s dedit mihi linguā eruditā: vt sciaz sustentare eū q̄ lapsus ē verbo. Erigit mane: mane erigit mihi aurē: ⁊ audiā quasi magistrū. Dn̄s deus aperuit mihi aurē: ego autē nō ꝓtradico: retrorsuz nō abij. Corpus meum dedi percutientib⁹: ⁊ genas meas vellentibus. Faciē meā non auerti ab increpantibus ⁊ ꝯspuentib⁹ in me. Dn̄s deus auxiliator me⁹: ⁊ iō nō sum ꝯfusus. Iō posui faciē meā vt petrā durissimā: ⁊ scio q̄m nō ꝯfundar. Iuxta ē qui iustificat me. Quis ꝓtradicet mihi? Stemus simul. Quis est aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce dn̄s deus auxiliator meus. Quis est qui cōdēnet me? Ecce oēs quasi vestimētū ꝓterent: tinea comedet eos. Quis ex vobis timens dn̄m: audiēs vocē serui sui? Quis ambulauit in tenebris ⁊ nō est lumē ei. Speret in noie dn̄i: ⁊ innitat super deū suū. Ecce vos oēs accēdentes ignē accincti flāmis. Ambulate in lumine ignis vestri: ⁊ in flāmis quas succēdistis. De manu mea factuz est hoc vobis. In doloribus dormietis.

Hic incipit Et ꝓmo remouet impedimēta liberationis. A
ponit remedia. cap.53. ⁊ Quis credidit ⁊c. ꝺ Circa ꝓmuz remouet tria impedimēta. ꝓmo diuinoꝝ beneficiorū. 2° obiectionē personaꝝ cap.51. ⁊ Audite me ⁊c. ꝺ 3° copiā rerū. cap.52. ⁊ Consurge ⁊c. ꝺ Circa ꝓmū tria. ꝓmo excludit impedimentū. 2° ponit seipm in exēplum. ⁊ dns dedit ⁊c. ꝺ 3° concludit salubre ꝓsiliuz ibi. ⁊ Quis ex vobis ⁊c. ꝺ Circa ꝓm̄ duo. ꝓmo excludit defectū diuinoꝝ beneficioꝝ ex parte diuine volūtatis. 2° ex parte diuine potestatis. ⁊ Nūqd abbreuiata ⁊c. ꝺ Circa p̄m tria. ꝓmo excludit diuine volūtatis defectum quasi nō vellet ex seipso deus benefacere: excludēs duplicē modū alienationis. s. modū alienandi vxorē qui erat per libellum repudij. sicut dicit Deuteř. 24. Nō gdē eis ꝓmissuz ē ad duritiā cordis ipsoꝝ. Matth.19. ibi. ⁊ Quis ē h ⁊c. ꝺ Obiecio. Soluto.
Sed cōtra Dicť. 3. ꝓ eo q̄ mechata esset israel dimisissem eā Et vōm q̄ dns quātuz est in se nō repudiauit eos: sed ipsi per peccata sua deū dimiserunt. Excludit ēt modum alienādi possessionē ⁊ aut quis est ꝺ. 4. d. vosqui estis mea hereditas. supra.19. Hereditas mea israel ⁊ Uēdidi q̄m potius saluaui. Unde ꝓz ex quo non alienauit vos a dominio meo q̄ paratus fuz benefacere quātum ex me est. 2° ostendit humane voluntatis peccatuz. ꝺps. Ecce enī in iniquitatibus ꝯceptus sum ⁊ in peccatis ꝯcepit me mr̄ mea. Rom.7. Ego enim hō carnalis sum venūdatus sub peccato. 3° ponit argumētuz ⁊ q̄ veni ꝺ p inspirationē ⁊ vocaui ꝺ per ꝓphetas. ꝓuerb. ꝺ. Uocaui ⁊ renuistis accipere disciplinā. ¶ Nūqd abbreuiata. ꝺ Dic excludit defectū ex parte diuine potestatis. Excludens ꝓmo potestatis defectū ⁊ abbreuiata ꝺ vt ēt tōgiquos nō subucere mihi possim ⁊ parunla: ꝺ cōtra potestates. infra 59. Ecce nō ē abbreuiata manꝰ dñi. 2° ponit diuine potentie signū. ⁊ Ecce. ꝺ ꝓmo in age ⁊ increpatione ꝺ. 4. inf sione ⁊ faciaz ꝺ si volo sicut feci in exitu israel de egypto. Exod.14. De mari rubro ꝺps. Increpuit mare rubrū ⁊ exsiccatū est. ⁊ ponā flumina ꝺ sicut Arnō. Numeri.21. ⁊ Jordanē. Josue.4. ⁊ Cōputrescent ꝺ sicut Exod.7. Ut aque verse sint in sanguinez. ꝺps. Cōuertit aquas eoꝝ in sanguinē ⁊ occidit pisces eoꝝ. 2° ostendit signa sue potētie in celis ⁊ induā celos ꝺ aereos ⁊ tenebris ꝺ sicut in Egypto factū est vt habeť Exod.10. ꝺps. Qui operit celū nubib⁹. ¶ Dns dedit ⁊c. ꝺ Dic ponit seipsum in exemplum. Et B
ꝓ quātum ad bñficy percepti graz nī quātuz ad eloquētiā: ⁊ linguā eruditā sustentare ꝺ exhortationibus. Job.4. Uacillantes ꝓfirmauerunt manus tue: ⁊ genua debilia roborasti. Tuz ēt quātuz ad sapientiā ⁊ erigit ꝺ ad attēdē dū ⁊ mane ꝺ a ꝓncipio ꝓdicationis mee vel a ꝓncipio etatis. Uel q̄ tūc solitus erat oriri. ꝺps. In matutinis meditabor in te. ⁊ Apperuit ꝺ ad intelligēdū. ꝺps. Audiā qđ loquat in me dns deꝰ. Matth.2. Magister vester vn⁹ est Chr̄is. 2° ponit seipm in exēplū quātum ad obediētiam ⁊ ego ēt nō ꝓtradico ꝺz recipio ⁊ accepto ipsi⁹ inspirationē ⁊ retrorsuz nō abij ꝺ a bono ꝓpposito. supra.45. Ue qui contradicit factori suo. ꝓnit ēt obediēdi ꝺcientiā q̄ obedientiā pro nullo periculo dimisit ⁊ corp⁹ meum dedi ꝺ. exposui me vt talia pateret. Uel forte ad literā hec passus ē. Sed in Chr̄o plene implenū est. Matth. 26. ⁊ 27. Dicť. 12. Dedi dilectā aiaz meā in manus inimicoꝝ.

mícoꝛ.3° ponit ſeipm in exẽplũ quãtum ad fiduciã quã in deo habebat. ꝓ io ponẽs paratã defenſionẽ.[Dñs deus auxiliatoꝛ] Dicẽ.20. Dñs mecũ eſt tanq̃ bellatoꝛ fortis.2° fiducie ſecuritatẽ[7 poſuit] vt timoꝛe vl̃ ruboꝛe moueꝛeꝛ Eſe.3. Ut adamantẽ 7 ſilicẽ dedi te.3° aſſignat ſecuritatis rõnẽ ex poteſtate adiuuãtis[iuxta eſt q̃ iuſtificat me] ſ. de°.[Quis ꝓtradicet] verbis[ſtemus ſimul] Job.18. Pone me õſe iuxta te 7 cuius vis manus pugnet ꝓtra me.[Aduerſarius] factis[ꝓdẽnet] falſis iudicijs. Ro.8. Deus q̃ iuſtificat: q̃s eſt qui ꝓdẽnet. Itẽ ex infirmitate impugnãtis.[Ecce oẽs quaſi veſtimẽtũ] vetuſtate: in quo nãlis defectꝰ tinea: jin q̃ violẽtus. Job 27. Qui q̃ſi putredo ꝓſumendus ſuꝛ: 7 q̃ſi veſtimẽtum q̃ comedit a tinea: ac ſi diceret ex oibꝰ his ſic̃ ego poſt accepta beneficia deo obedio 7 in ipſo ꝓfido: ita 7 vos.

C ¶ Quis ex vobis 7c̃.] Dic ꝓcludit ex exẽplo ſuo ſalubre ꝓſiliũ. Et ꝑ ponit ꝓſiliũ. 2° ponit ꝓſilij contrẽptũ ibi. [Ecce oẽs vos 7c̃.] Conſiliũ aũt dat vt in deo ꝓfidant. Vñ tria facit. ꝑ requirit ꝓfidentiã idoneitatẽ. que eſt ex timoꝛe 7 obediẽtia[ſerui] Eſaie vel cuiuſcũq; alterius. ꝑs. Quis eſt hõ q̃ timet dñm. 2° oñdit ꝓfidẽtie neceſſitatẽ.[Qui ambulauit in tenebꝛis] erꝛoꝛis. Uel aduerſitatis. Jo.11. Qui ambulat in nocte offendit. 3° ponit ipſius ꝓfectũ[ſperẽt i noie. ¶ Ecce oẽs 7c̃.] Dic ponit ꝓfilij cõtrẽptũ ponẽs tria. ꝑ culpas[accẽdẽtes] petis vãs[ignẽ] vobis merẽtes[accincti] q. ligati i petis vãs. Uel expediti ad peccãdũ. ſuꝑ. ꝑ. Erit fortitudo vã vt fauilla ſtupe. 2° ponit penã[ambulate] q. d. recipite penã. ꝑs. In laboꝛib⁹ manuũ ſuaꝛ cõprehẽſus eſt peccatoꝛ. 3° ponit puniẽtis potẽtiã[ỏ manu] ſ. potẽtie dei:[dormietis] ſõno mortis. ¶ Nota ſup illo verbo. inigratibus venditi eſtis.] Oꝛ hõ ꝑ pctõ vẽdit multa. ꝑ animi virtutẽ. Tre. ꝑ. Dederũt p̃cioſa queq; ꝑ vilia. 2° celeſtẽ hereditatẽ. 3ⁱ reg.21. Propitiꝰ ſit mihi dñs: ne vẽdã hereditatẽ patrũ meoꝛ. 3° aie libertatẽ Eccl.10. Nihil ẽ iniquius q̃ amare pecuniã. 4° dini amoꝛis bonoꝛẽ. Oſee.3. Diligit dñs filios iſrl: 7 ipſi reſpectãt ad deos alienos: 7 diligunt vinacia vuaꝛ. ¶ Itẽ ſup illo verbo. Ego ãt nõ ꝺicõ: nota q̃ deo ꝺicũt. ꝑ infideles: diuine veritati. Eccl. ꝑ. Ne ꝺicas verbo veritatis. 2° impatiẽtes: diuine correctioni. Job.11. Quis ꝺicit ei: 7 pacẽ habuit. 3° impenitẽtes: diuine bonitati. Oſee.11. Ꝑplus me⁹ pẽdebit ad reditũ meũ. ¶ Nota ſup illo verbo.[In doloꝛib⁹ dormietis.] Oꝛ pctõres dolent in morte. ꝑ pp̃ corpaliũ amiſſionem. Job.27. Diues cũ dormierit nihil ſecũ afferet. 2° pp̃ cõſciẽtie ꝺictionẽ. Sap.5. Penitẽtiã agentes 7 ꝑ angustia ſpũs gemẽtes. 3° pp̃ future glie deſperationẽ. Tre. vii. Ceciꝺit coꝛona capitis nri. Ueh nobis q̃ peccauim⁹. 4° pp̃ pene timoꝛẽ. ꝑs. Ibi doloꝛes vt parturiẽtis 7c̃.

¶ Capitulum.LI.

AUdite me qui ſequimini q̃ ỏ iuſtuꝫ eſt: 7 queritis dñm. Attendite ad petrã vñ exciſi eſtis: 7 ad cauernã laci de qua preciſi eſtis. Attendite ad Abꝛaã patrẽ veſtrũ 7 ad Sarã que peperit vos. Quia vnũ vocaui eũ: 7 bñdixi ei: 7 multiplicaui eũ. Cõſolabit ergo dñs ſyon: 7 conſolabit oẽs ruinas eiꝰ. Et ponet deſertũ eius quaſi delitias 7 ſolitudinẽ eius quaſi hoꝛtũ dñi. Gaudiuꝫ 7 leritia inuenietꝫ in ea: gratiarũ actio 7 voꝛ laudis. Attendite a me ppl̃us meus: 7 tribus mea me audite. Quia lex a me exiet: 7 iudiciũ meũ in lucem ppl̃oꝛ requieſcet. ꝓpe eſt iuſtꝰ meꝰ: egreſſus eſt ſaluatoꝛ meus: 7 brachia mea ppl̃os iudicabũt. Me inſule expectabũt 7 brachiũ meũ ſuſtinebũt. Leuate in celũ oculos veſtros 7 videte ſub terra deoꝛſum: q̃ celi ſic̃ fumus liqueſcẽt: 7 terra ſicut veſtimentum atteret̃: 7 habitatoꝛes eiꝰ ſicut hec interibũt. Salus aũt mea in ſempiternũ erit: 7 iuſtitia mea nõ deficiet. Audite me qui ſcitis iuſtũ: ppl̃us meus leꝛ mea in coꝛde eoꝛ. Nolite timere oppꝛobꝛiũ hoĩũ: 7 blaſphemias eoꝛ ne metuatis. Sicut enĩ veſtimentũ ſic comedet eos vermis: 7 ſicut lanam ſic deuoꝛabit eos tinea. Salus ãt mea in ſempiternũ erit: 7 iuſtitia mea in generationes generationũ. Cõſurge ꝓſurge: induere foꝛtitudinem brachiũ dñi. Cõſurge ſicut in dieb⁹ antiqis: i generationib⁹ ſeculoꝛ. Nunq̃d nõ tu peuſſiſti ſuperbũ: vulneraſti draconẽ? Nunq̃d nõ tu ſiccaſti mare: aquã abyſſi vehemẽtis? Qui poſuiſti pꝛofundũ maris viã: vt tr̃aſirent liberati. Et nũc qui redẽpti ſunt a dño: reuertent̃: 7 venient in ſyon laudãtes: 7 leꝛitia ſẽpiterna ſup capita eoꝛ. Gaudiũ 7 leꝛitiã tenebũt: fugiet doloꝛ 7 gemit⁹. Ego ego ipſe conſolaboꝛ vos. Quis tu vt timeas ab hoĩe mortali 7 a filio hoĩs: qui quaſi fenũ ita arefcet: 7 oblitus es dñi factoꝛis tui: qui tetẽdit celos 7 fundauit terrã: 7 formidaſti iugiter tota die a facie furoꝛis eiꝰ qui te tribulabat 7 paraueꝛat ad perdẽdum. Ubi nũc eſt furoꝛ tribulantis? Cito veniet gradiẽs ad operiendũ: 7 nõ interficiet vſq; ad internitionẽ: nec deficiet panis eiꝰ. Ego ãt ſum dñs deꝰ tuus: qui ꝓturbo mare 7 intumeſcũt fluctꝰ eiꝰ: dñs exercituũ nomẽ meũ. Poſui verba mea in oꝛe tuo: 7 in vmbꝛa manꝰ mee ꝓtexi te vt plãtes celos 7 fundes terram: 7 dicas ad ſyon: ppl̃us meus es tu. Eleuare eleuare: ꝓſurge Hierlm: que bibiſti de manu dñi calicẽ ire eius. Uſq; ad fundũ calicis ſoporis bibiſti: 7 potaſti vſq; ad feces. Nõ eſt q̃ ſuſtẽtet eã ex oĩbus filijs quos genuit: 7 nõ eſt qui apprehẽdat manũ eiꝰ: ex oĩbus filijs quos enutriuit. Duo ſunt que occurreꝛũt tibi. Quis ꝓtriſtabit ſup te? Uaſtitas 7 cõtritio 7 fames 7 gladiꝰ. Quis ꝓſolabit te? Filij tui ꝓiecti ſũt: dormierunt in capite oĩum viaꝛ ſicut oꝛis illaqueatꝰ: pleni idignatione

dñi: increpatione dei tui. Iccirco audi hec
pauncula: z ebria nō a vino. Hec dic dñator
tuus dñs: z deus tu⁹: q pugnauit pro pplo
suo. Ecce tuli de manu tua calicez sopozis:
fundū calicis idignationis mee. Nō adijcia
vt bibas illū vltra. Et ponā illū in manu eo
rū q te humiliauerūt z dixerunt aie tue in
curuare vt trāseam⁹: z posuisti vt terrā cor
pus tuū: z quasi viā transeuntibus.

A Hic excludit 2ᵐ impedimētum qđ posset credi ex ipsa oppssione z humiliatione iudeoꝝ. Et diuidit in tres ptes. In pⁿ excludit impedimētuz deiectionis ex eoꝝ paucitate. In 2° ex opprimēntiū potestate ibi. Audite me rē. In 3°ex penaꝝ grauitate ibi. Ego sum q zurbo rē. Circa pⁿ tria. P rio excitat attētionē: ponens eoꝝ idoneitatē. Qui sequimini: Bonis opibus z queritis Recta intētione. ps. Diuites eguerunt z esurierūt ingrentes aūt dñs nō minuent oi bono. 2° excludit paucitatis timorē ibi. Qz vnū rē. 3° ponit ꝓmissionis firmitatē ibi. Leuate in celum rē. Circa pⁿ tria. P rio ponit exēplū. Attēdite ad pīem Abrāā pp eius senectutē excisi q. violēter: nō fm cursum nāe: cauernaz S. Sarrā cui desierant fieri mulieb̄ria. Gen. 18. Ro. 10. Nō ꝓsiderauit corpus suū eoꝝ eēt emortuū. In quo ostdit q deus potēs est fecundare qz vnū vocauit. Gen. 12. Et 2° excludit diuine ꝓsolationis bñficiū ꝓsolabit quātum ad reedificationē ciuitatū oꝝ ruinas Ezc. 14. Cōsolamini sup malo qđ iduxit in Die ruinē i oib⁹. 3° ꝓmittit ad culturā agroꝝ z ponet desertū S. terrā viaz que ꝑus erat deserta. Et quātuz ad letitiā bominū gaudiū. Supra. 30. Canticū erit vobis. 3° executionis modū. Attēdite ad me. Et p ponit diuinā intētionē lex S. preceptū Cyri de liberatione pplī iudicū ex iustitia dñi ꝓmulgata in lucem S. ꝓsolationē. Supra. 9. Habitātibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. 2° ponit iudicy ꝓpingnitatē ꝓpe est iustus S. Cyrus: vel Chris. Egressus ia in prescientia mea. Supra. 46. Prope feci iustitiā meā z nō elongabit: z salus mea z nō morabit. 3° ponit iudicy vtilitatem brachia S. potētes mea S. virtute. Cyrus z Dari⁹ insule. S. Diuerse gētes in me spērabūt videtes pplī liberationē. Supra. 42. Ponet in terra iudiciū. Leuate in celū rē. Dic ostdit diuine ꝓmissionis firmitatē p cōparationē ad creaturaꝝ mutationē. Vel ꝓ ponit creature mutabilitatē langueīcēt quātū ad figurā: z quātuz ad substaz. Et similr dām de alys. ps. Initio tu dñe terrā fundasti z opa manuū tuaꝝ sūt celi. 2° diuine ꝓmissionis firmitatē salus quā ꝓmitto. vel qz hoc ex me nunq̄ ocerit qn sim paratus saluare z iustitiā facere. Luc. 21. Celū z terra trāsibūt: verba aūt mea nō trāsibunt. Audite me rē. Dic excludit impedimētuz qđ timeri poterat ex oppssione. quātum pertinet ad potestatē oppzimētiū. Et circa hoc duo facit. Primo ponit dñi ꝓsortatio. 2° ppbe disceptatio ibi. Cōsurge rē. Circa pⁿ. Primo excitat attētionē. Qui scitis iustū S. iustitiā. quā i iudicijs nostris vobis reuelaui. ps. Nō fecit taliter oi nationi: z iudicia sua non manifestauit eis in corde S. in cognitiōe. Prouc. 4. Ne recedāt ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. 2° excludit timorē nolite timere S. timorē dominū: qui vos comēptui habent: de sua potētia gloriantes. ps. Ego sum vermis z nō homo opprobriū hominū z abiectio plebis. 3° ostēdit eoꝝ fragilitatē sicut enim vestimentū. Job 18. Qui quasi vestimentū qđ comedit a tinea. 4° Diuini auxilij firmitatē. Salus aūt supra. 45. Israel saluatus est in dño salute eterna. Nota sup illo verbo. ponet desertū eius quasi delitias. Qz sancti habent duplices delitias. Prima glorie que consistunt ꝑmo in plena dei visione. Job. 22. Tunc sup omnipotentē delitys afflues. 2° in perfecta dilectione. 3° in copiosa refectione. 4° in eminēti auctoritate. Scdas gratie que consistunt ꝑmo in perceptione diuini luminis. ps. Nox illuminatio mea in deliciys meis. 2° in proposito vel sollicitudine boni operis. Eccl. 5. Non recordabor dierū. 3° in ornatu virtutuz. Can. 7. Qz pulchra es z qz decora in deliciys. 4° in quiete cordis. infra. 58. Vocaberis sabbatū delicatū. Consurge rē. Dic proponit ppbete ad deuz disceptatio quasi cōquerentis q⁹ hostes populi aliter q̄ diuina fortitudine consūmant. Unde ꝑmo ponit propbete petitio. 2° dñi risio ibi. Ego ego rē. Circa primuz duo. Primo ponit suā petitionē in qua inuocat diuine potētie brachiū z brachiū dñi S. i. virtus dei consurge S. quasi a somno. ps. Exurge quare obdormis dñe S. induere S. sicut miles arma bellica ad hostes nostros S. pugnādū. ps. Induit dñs fortitudinē z precinxit se virtute. Job. 39. Si habes brachiū sicut deus. Allegat etiā diuine fortitudinis signū in occisione Pharaonis. Nū quid nō tu percussisti superbū draconē S. Pharaonez: z in diuisione maris. Numquid. 2° annūtiat populo sue petitionis exauditionē nūc sicut fuit in exitu de Egypto. S. redēpti S. de captiuitate Babylōis. Ego ego rē. Dic ponit dñi risio ad populū colloquentis. Et primo promittit consolationē ꝓsolabor. Scde coī. pme. Benedictus deus z pater dñi nostri. Et infra. Et deus tot⁹ cōsolationis: qui cōsolat nos in omni tribulatione nostra. 2° excludit hostium timorez ponens eoꝝ fragilitatem. Quis es tu. quasi senū. Supra. 40. Omnis caro fenū: z omis gloria eius q̄si flos agri. 3° dei ꝓtegentis potestatē. Et oblit⁹ rē. Deut. 32. Deū qui te genuit dereliquisti: z oblitus es dñi creatoris tui: 4° hostis insultationez. Ubi est tribulantis S. Nabuchodonosoz vel Senacherib. Job. 20. Si ascēderit in celum superbia tua inde detrabam te. 3° ostēdit cōsolationis ordinē cito veniet S. Cyrus ad aperiendū carcerē captiuis nō interficiet S. vos sicut alij reges Chaldeoꝝ S. nec deficiet vobis panis S. sustentationis ipsius. Supra. 33. Panis ei datus est. Supra. 42. Dedi te in fedus populi mei. Ego aūt rē. Dic excludit impedimētum qđ posset putari ex eorum deiectione. quātum pertinet ad penarū magnitudines. Et ꝑmo ponit dei cōfortantis potestatez. Ego sum qui conturbaui mare cōtra peccatores diuersas tribulationes imittēs. ps. Sciāt qm̄ iustus dñs z iustitias dilexit 2° propbete cōcessam auctoritatē posui verba S. o. Esaias celos S. i. plantandos predicas maiores de populo: terrā S. minores. vel plantes suis doctrinis. 3° promittit a penis liberationē eleuare. Et circa hoc duo facit. Primo ponit preteritā afflictionē. 2° ꝓmittit liberationem ibi. Ecce tuli rē. Circa ꝑmuz tria. Primo ostēdit pene cumulū vsqz ad fundum quasi ad vltimū penarum perpessa S. sopozis S. i. mortis. ps. Calix in manu domini vini meri plenus mixto. 2° excludit omne humanum remediū. i. defensionis. Nō est qui sustentet S. liberationis nō est qui apprēdat S. cōpassionis duo S. in rebus: S. vastitas: S. cuius effectus est fames. in personis cōtritio S. cuius vltimum est gladius occidēs. Dicē. 15. Qui ad gladiū ad gladiū. Et ꝓsolationis. Quis cōsolabit S. Tre. ꝑmo. Nō est qui consolet eam ex omnibus carissimis eius. 3° ostēdit huius rationem S. filij tui proiecti ꝑ terra

B

C

D

sus

sua[in captiuitate viarū ,qui exilētes in via qu ādo ducebant in captiuitate[onyx jonyconicis:animal immundum.[mus jaquaticus:vel animal multū vermiēs.[Lutra vel quedā alius que in affrica vel onyx onagis animal mundū simile capreo:de quo Deuteř.14.2.70.[Beta jque est quedā herba cinto solis ardore deficiēs. vel genus olerū vilissimū. ¶ Iccirco zc.]Dic ꝓmittit liberationē.Et circa hoc duo facit.Primo eoꝝ liberationē [inebriamini z nō a vino]sed amaritudine penaꝝ.Tre no.3.Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio[qui pugnauit]in exitu de Egypto. Exod.14.Dominus enim pugnauit pro vobis. 2° hostiū punitionem [z ponam illum dixerūt anime tue incuruare]sub potestate nostra: adeo te vilem tractantes. sicut lutum qđ conculcatur ꝑs.Populum tuū domine humiliauerunt: z hereditatē tuā vexauerunt.

Capitulum.LII.

Onsurge consurge:induere fortitudine tua syon. Induere vestimentis glorie tue Hierlm ciuitas sancti:qz nō adijciet vltra vt pertráseat per te incircūcisus z imundus. Excutere de puluere:ꝛsurge sede Hierlz. Solue vincula colli tui captiua filia syon:qz hec dicit dñs.Gratis venundati estis:z sine argento redimemini.Quia hec dicit dñs deꝰ. In Egyptū descendit populus meꝰ in prīcipio:vt colonus esset ibi:z assur absqz vlla causa calumniatus est eum. Et nunc quid mihi est hic dicit dominus:Quoniam ablatus est populus meus gratis. Dominatores eius inique agunt dicit dominus:z iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc sciet pplus meus nomē meū in die illa: qz egoipse qui loquebar ecce adsum.Quā pulchri super mōtes pedes annūtiantis z ꝑdicantis pacē:annuntiātis bonū: predicātis salutē:dicentis. Syon regnabit deꝰ tuꝰ. Voꝛ speculatoꝛ tuoꝝ. Leuauerūt vocē:simul laudabūt:qz oculo ad oculū vidēbūt cū conuerterit dñs syon. Gaudete z laudate simul deserta Hierlm:qz ꝛsolatꝰ est dñs pplm suū: redemit Hierlm. Parauit dñs brachiū sanctū suum in oculis oīum gētium:z videbunt oēs fines terre salutare dei nři. Recedite recedite:exite inde:pollutū nolite tāgere.Exite de medio eius:mūdamini qui fertis vasa dñi. Nā nō in tumultu exibitis:nec in fuga ꝓperabitis. Precedet enim vos dñs:z cōgregabit vos deꝰ israel. Ecce intelliget seruus meꝰ: exaltabit z leuabit z sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super te multi:sic ingloriꝰ erit inter viros aspectus eiꝰ:z forma eiꝰ inter filios hoīz. Iste asperget gētes multas:super ipsum continebunt reges os suum. Quia quibus non est narratum de eo viderunt:z qui non audierunt contemplati sunt. A

Hic excludit tertiū impedimentū liberationis qđ poterat dubitari z ex inopia rerum promittens eis gratuitā liberationē. Et diuidit in duas partes. Primo eni predicit liberationē iudeoꝝ a Babylonys.2° liberationē gentiū a peccatis ibi.[Ecce intelliget zc.]Circa ꝑm duo.Prio predicit liberationez. 2° liberationis ordinem ibi ,[Parabit dominus zc.] Circa ꝑmum tria.Primo ꝓmittit liberationem gratuitam. 2° assignat liberationis causam ibi. [Quia hec dicit dñs deꝰ zc.]3° indicit liberatis letitiā ibi.[Quā pulchri zc.]Promittit aūt eis liberatio trib⁹ modis. Prio ab oppressione hostiū quātum ad bona que recupauerūt [cōsurge ja debilitate qua hostib⁹ resistere nō poteras. Et ſō dicit[induere fortitudine]sicut armis militarib⁹ [syon]in qua erat ars ad defensionē ciuitatis[ꝛsurge ja miseria quā incurristi ꝛspoliātib⁹ hostib⁹. Et ſō dicit[induere vestimētis glie tue]glia ciuitatis est frequētia ciuiū:pulchritudo viaꝝ:opulētia rerū. Baruch.5.Exue te Hierlm stola luctus z vexationis tue z indue te decorē z honorē eius que a deo est tibi in sempiternā gliaz. Et quātū ad hostes quos euaserūt[qz nō adyciet vt trā seat]q.vastās dominās[incircūcisus]ḡtus ad hostes gentiles[imundus]quātum ad ꝑditores ex eodē pplo. Apoc.20.Nō intrabit in eum aliqđ coinquinatū.2°promittit liberationē a vilitate inhabitātiuꝝ qz derelicti sūt de pauperib⁹ terre sicut dī.4° Reg.vlti. Et Dieř.vltio. [Excutere de puluere]vilitatis[ꝛsurge]resistens aduersarius tuis:z tūc deinde[sede]geta.p⁹. Reg.2. Suscitās de puluere egenū.3° ꝓmittit liberationē a detētione captiuoꝝ ꝓcedēs liberatiōis bñficiū.[Solue vincula].i. exi de captiuitate. Leui.26.Cōfregi catenas ceruicuꝝ viaꝝ vt ambularetis erecti. Et ostēdit liberationis modū[qz hec dicit dñs. Gratis venundati estis].q.d.nulla bñficia vobis ꝑstiterāt qui vos captiuauerūt[redimemini ja captiuitate Babyl.p Cyruꝝ.ꝑs.Uēdidisti ppm tuū sine ꝓcio.¶ Quia hec dicit zc.]Dic affignat liberationis duas cās.ſ.calūniaꝝ ppli:z blasphemiā dei. Et ꝑmo allegat calūniaꝝ [in Egypto in ꝑn⁹]in patrib⁹. Hesi. 46.1.47.[vt colonus]z ita aliqō ius habebāt oppmēdi eos ex bñficys impēsis.[Et assur]sub qbus ēt chaldei includunt[absqz vlla cā]nulla bñficia eis ꝑstans. Si ergo liberationem abegit[qđ mihi est].i.qđ impedit qp mō nō liberē Hierlem.2° sentētiaz ꝓnunciat[qz ablatus est]de terra sua[dominatores]q sibi dominiū vsurpauerunt.ſ.chaldei.[Et]qrīs[iugiter blasphemat] q̄st nō possim ꝓplm meū liberare.Eze.36.Sācificabo nomē meū magnū qō pollutū est inter gētes[pp hoc in die illa]liberationis[q loq̄bar]ꝓmittēs[adsum]ad explendū.Baruch.3.Post ō in terris visus est:z cū hoīb⁹ conuersat⁹ est. Deu.ꝑ.Multipharie multisqz modis olim deus loquēs patrib⁹ in ꝓphetis:nouissime diebus istis locutus est nobis in filio: si exponat mistice de aduentu Chīi.¶ Quā pulchri zc.]Dic indicit liberatis letitiaz. Et ꝓmo describit letitiā.quātuz ad receptionē nuntioꝝ qui venitētes de chaldea eā nūtiauerūt[pulchri]qz pulchrū z delectabile erat pplo talia annūtātes audire[super montē]vt multi audiāt[predicantis]publice[pacē ja Cyro restitutā[bonū]subsidij ꝓmissi[salutē]a captiuitate[regnabit].q.vltra nō deus in te regnabit: qz ipse B

coles in tẽplo repato. 2° describit letitiã ẽtuz ad inspectionẽ speculatoꝝ q inde redeũtes videbãt: ponẽs exultatiõis vocẽ. Uoꝝ letitie resonabit. Act. 4. Unanimiter eleuauerũt vocẽ ad dcũ. Et letitie rationẽ [qz oculo] q. oculis suis videbũt captiuos venientes. supra. 33. Oculi tui videbũt Dieꝝm preceptorẽ tuũ. 3° quãtum ad pueꝝ nientes captiuoꝝ [gaudete] supra. 35. Letabit deserta z exultabit solitudo. ¶ Nota sup illo verbo. Induere vestimẽtis.] Qz sancti habẽt vestimẽta virtutũ de quibus gloriant. Et ista ꝓmo sunt ad protegendũ. infra. 61. Induit me dñs vestimẽtis salutis z indumẽto iustitie circundedit me. scõa ad calefaciẽdũ. Prouer. vltimo. Nõ timebit domui sue a frigoribus niuis: omnes enĩ domestici eius vestiti duplicib⁹. 3° ad ornãdum. Apoc. 3. Uestimẽtis albis induaris vt nõ appareat ꝓfusio nuditatis tue. ¶ Dec vestimẽta: primo debẽt esse candida in honestate operis. Eccl. 9. Omni tẽpore vestimenta tua sint candida. 2° munda in rectitudine intẽtionis. supra. 10. Uestimẽtum mistũ sanguine erit in cõbustione z cibus ignis. 3° odorifera per fame diuulgationẽ. Can. 4. Odor vestimentoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris. ¶ Itez super illo verbo. Solue vincula.] Nota q⁹ sunt vincula a quibus soluit deus. Primo mũdane sollicitudinis. Job 39. Quis dimisit onagrũ liberũ z vincula eius quis solvit. 2° carnalis amoris. Eccl. 7. Inueni amariorẽ morte mulierem z vincula eius plena sunt dolo. 3° peruerse actionis. ps. Eduxit eos de tenebris z vmbra mortis. z vincula eoꝝ disrupit. 4° praue consuetudinis. supra. 5. Ueh qui trahitis iniquitatẽ ad iniquitatẽ: z quasi vinculũ plaustri peccatũ. ¶ Itez sunt vincula a quib⁹ deus nõ soluit. Prio charitatis. Osee. 11. In funiculis charitatis traxi eos. 2° diuine legis. Dicit. 2. A seculo ꝓfregisti iugum. 3° diuine instructionis. Eccl. 6. Subuce humerũ tuum z porta illam: z ne accipieris in vinculis eius. ¶ Parabit dñs rẽ.] Dic exequĩ liberationis ordinẽ. Et ꝓmo ponit manifestũ dei auxiliũ [brachiũ] s. virtutẽ suam quã omnes in hoc facto aduertere potuerunt. ps. Uiderũt omnes fines terre salutare dei nostri. 2° indicit captiuis egressum [recedite] s. de Babylonia [pollutũ] nolite inter eos pollutos cõuersari. Apoc. 18. Exite de illa populus meus. 3° docet egrediẽdi modus quãtum ad puritatẽ. [Mũdamini] sacerdotes quãtum ad securitatẽ [in tumultu exibitis] s. belli: sicut de Egypto. quãtum ad aductorẽ [precedet] q. dux [z cõgregabit] q. pastor. Ese. 36. Tollã quippe vos de gẽtib⁹: z cõgregabo vos de vniuersis terris: z reducã vos in terraz vestrã. ¶ Ecce intelliget rẽ.] Dic predicit liberationez gentium a seruitute peccati per filiuz dei factũ. Et ꝓmo describit liberatorẽ quãtum ad gratie eminentiã [intelliget] quãtuz ad sapiẽtie plenitudinẽ [seruus] fm nãm assumptã. Dbis. Phil. 2. Formã serui accipiẽs. Prouer. 4. Acceptus est regi minister itelligẽs [exaltabit] quãtum ad virtutũ operationẽ. ps. Exaltare dñe in virtute tua [eleuabit] quãtum ad ascensionẽ. ps. Qm̃ eleuata ẽ magnificẽtia tua super celos. Epbe. 4. Qui descẽdit ipse est z qui ascẽdit. [Et sublimis] sedens ad dexterã patris. supra. 4. Erit germẽ domini in magnificẽtia z gloria z fructus terre sublimis. Et quãtũ ad passionis ignominiã [sicut enim obstupuerũt] ex ꝑplis: miraculis: z doctrinis. Matth. 12. Stupebãt omnes turbe sup doctrina eius z miraculis que faciebat [inglorius erit] in passione [z forma] spiritus sui decor. ps. Ego sum vermis z nõ homo: ꝓprobriũ hominũ z abiectio plebis. 2° predicit liberationẽ quãtum ad peccatoꝝ remissionez [iste asperget] aspersione sanguinis z aqua baptismi. quãtuz ad ipsius veneratiõnẽ [super ipsuz tacẽtes] ad auscultãdum [nõ presumẽtes] ad secreta ipsius tractãdum. Job 39. Principes cessabant loqui. Et quãtuz ad veritatis cognitionẽ [qz quibus] s. gẽtibus [non erat] per ꝓphetas [videbunt] corde [audierunt] ipsum ꝓsonaꝝ predicantẽ. infra. 65. Ecce ego ad gentes que nesciebãt me: z que nõ inuocabant nomẽ meum.

¶ Capitulum. LIII.

QUis credidit auditui nostro: z brachium domini cui reuelatum est: Et ascendet sicut virgultum coraz eo: z sicut radix de terra sitiẽti. Nõ est species ei: neqz decor. Et vidimus eum z non erat aspectus: z desideraui mus eum despectum z nouissimũ virorum: virũ dolorum z scientem infirmitatẽ. Et quasi absconditus vultus eius z despectus: vnde nec reputauimus eũ. Uere languores nr̃os ipse tulit: z dolores nr̃os ipse portauit. Et nos putauim⁹ eũ q̃si leprosuz: z percussum a deo z humiliatũ. Ipse aũt vulneratꝰ est ꝓpter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre super eũ z liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues erauimus: vnusquisqz in viam suaz declinauit: z posuit dominus in eo iniquitatem omniuz nostrum. Oblatus est quia ipse voluit: z nõ aperuit os suum. Sicut ouis ad occisionẽ ducetur: z quasi agnꝰ coram tondente se obmutescet: z non aperiet os suuz. De angustia z de iudicio sublatus est. Generationem eius quis enarrabit: Quia abscisus est de terra viuentium. Propter scelus populi mei percussi eum. z dabit impios pro sepultura: z diuites ꝓ morte sua: eo q iniquitatem nõ fecerit: neqz dolus fuerit in ore eius: z dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animã suam: videbit semẽ longeuuz: z voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo q laborauit anima eius: videbit z saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruos meos multos: z iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispertiam plurimos z fortiuz diuidet spolia: pro eo qtradidit in mortem animam suam: z cum sceleratis reputatus est. Et ipse peccata multorum tulit: z pro transgressoribus rogauit.

Hic incipit ponere remedia cõtra dicta impediméta. Et ꝓmo contra peccatũ ꝓmittit Xpi passionẽ. 2° ꝓra depressionẽ promittit exaltationẽ

tionē.cap.54.¶ Lauda sterilis ꝛc.¶3ª cōtra paupertatē grauitā rerum fructio nē ibi.¶ Omnes sitientes ꝛc.¶Circa primū duo.Primo ostēdit altitudinē mysterij:quia nec auditu facile credit¶auditui ¶de his que de Christo a te audiuimus.Abacuc.2.Drie audiui auditū tuum ꝛ timui.nec facile videt.¶Et brachium ¶.i.filius dei vel virtus.Job.39.Si habes brachiū sicut deus.2° prosequit ordinem facti.Et primo proponens similitudinem quātum ad ipsius exaltationē.¶Et ascendet ¶ex ventre matris nascendo.Ex morte resurgendo de mundo in celuꝫ ascendendo:ꝛ in fidem gentium¶sicut virgultuꝫ ¶quod in altum crescit:ꝛ in altuꝫ multiplicatur.supra.11.Egredietur virga de radice iesse:ꝛ flos de radice eius ascendet.Et quantum ad ipsius humanitatem¶ꝛ sicut radix de terra sitiente.¶idest de terra sine humore que pre siccitate indecora videtur:sic etiam ipse ortus est de matre absq3 viri humore.Apoc.vlt°.Ego sum genus ꝛ radix David.2° ponit similitudinis expositionē.ibi¶ Nō est ꝛc.¶Et primo quantum ad humiliationem.2° quantum ad exaltationem.ibi¶ de angustia ꝛc.¶Circa primū duo.Primo describit Christi humilitatem.scdo humiliati mansuetudinem.ibi¶ Oblatus est ꝛc.¶Circa primū tria.Primo describit humilitatis officium.2° humiliati contēptum.ibi¶ Et quasi absconditus ꝛc.¶3° humiliationis fructuꝫ.ibi¶ Ipse autē vulneratus ꝛc.¶Circa primū duo.Prio ostendit eius humilitas q̄tū ad absconsionē maiestatis¶nō est ei spēs ¶q̄tū ad affluentiā interioꝝ bonoꝝ¶neq3 decor ¶q̄tū ad affluentiā exterioꝝ.Spēs enim ꝓprie respicit pulchritudinē q̄tū ad cōmēsuratiōnē membroꝝ. Sed decor q̄tū ad conuenientiā coloris ꝛ aliorum circūadiacentium. Habebat siquidem spēm quia speciosus forma pre filijs hominuꝫ.sed latebat pp infirmitatem assumptam. Habebat decorem:quia fortitudo ꝛ decor indumentum eius. Prouer.vltio.Sed latebat propter paupertatē seruatam.vnde Cant.2.Sonet vox tua in auribus meis:vox enim tua dulcis ꝛ facies tua decora.Et ideo nos qui tunc incredulꝰ:ꝛ postea conuersi in quoꝝ persona loquitur¶vidimus eum¶corporaliter.¶ꝛ non erat aspectus ¶magnificus ꝑ q̄ dicit q̄ species ¶Priami digna est imperio.2°ostenditur eius humilitas quantum ad ostensionem infirmitatis¶ꝛ desideauimus eum¶cuꝫ desiderio expectantes quasi magnum redemptoꝛem.Aggei.2° Ecce veniet desideratus cunctis gentibus. Et in dignitate contra q̄d¶vidimus eum despectum ¶gloriam¶nouissimum virorum¶ꝓpter turpissimuꝫ genus mortis.Sap.2°.Morte turpissima condemnemus eum.Magnum etiam in prosperitate contra q̄d inuenimus eum¶virum dolorū.¶quasi miserum doloribus plenum. Tre.1.O vos omnes qui transitis per viam attendite ꝛ videte si est dolor sicut dolor meus.Magnum etiam in potestate contra quod inuenimus eum¶scientem infirmitatem¶per experimentum.scdo Corin.vltimo.Nam si crucifixus est ex infirmitate:sed viuit in virtute dei. ¶Et quasi absconditus ꝛc.¶Dic ostendit humiliati contēptum. Et primo quantum ad maiestatem absconsaꝫ in subtractione bonoꝝ¶quasi absconditus ¶latens maiestas sub infirmitate carnis.¶Unde nec reputauimus eum ¶debitum bonorem non impēdendo.supra.45.Uere tu es deus absconditus.scdo quantum ad infirmitatem ostensam ponens infirmitatis signum¶vere ¶sicut verus homo¶languores ¶infirmitates sicut famē sitim¶tulit ¶substinuit ¶dolores¶ sensibiles in passione:ꝛ tristitiaꝫ¶ vel langores ¶peccata abstulit a nobis vel loco nostri penas sustinuit.prime.Pet.2°.Peccata nostra pertulit super lignum.Ponens etiam contēptuꝫ.¶Et nos reputauimus eum quasi leprosum ¶immundum ꝛ peccatorem:ꝛ ideo ¶percussum a deo¶ pro peccatis suis quantum ad penas¶ꝛ humiliatum ¶quantum ad ignominias.Job.22.Propter malitiam tuam plurimam ꝛ infinitas iniquitates tuas.¶Item nota super illo verbo brachium domini cui reuelatum est.Dr Christus est brachium.Primo ad flagellandum demones.ps.In brachio virtutis tue dispersisti inimicos tuos.scdo ad supportandus debiles.supra.40.In brachio suo leuabit agnos.3° ad defendendum fideles.Sapie.5°.Dextera sua teget eos.

¶Item super illo verbo¶ virgultum. ¶Dr Christus est virga. Primo ad percutiendum. Numeri. 23°. Orietur stella ex Jacob:ꝛ consurget virga de israel.scdo ad sustentandum.ps. Uirga tua ꝛ baculus tuus ipsa me consolata sunt.3° ad dirigendum.ps. Uirga directionis tue. ¶Item super illo verbo¶ radix de terra. ¶Dr Christus est radix. Primo propter absconsionem. Eccl.primo. Radix sapientie cui reuelata est.scdo propter nutrimēti ministrationem. Diere.17. Erit tanq̄ lignum quod ad humorem mittit radices.tertio propter totius arboris sustentationem. Roma.11. Non tu radicem portas.

¶Ipse autem vulneratus ꝛc.¶Dic ponit humiliationis siue passionis fructum.Et primo assignat rationem mouentem.¶ipse autem ¶non sicut putauimus¶sed vulneratus ¶spinis,clauis,lancea ¶propter iniquitates nostras ¶tollendas.¶ Attritus ¶flagellis:alapis. Uel¶ vulneratus ¶quantum ad id qō dicit percussum ¶ attritus ¶ quantum ad id quod dixit humiliatuꝫ. Tre.4°. Spūs oris nostri Christus dominus captus est in peccatis nostris.scdo ostendit vtilitatem consequentem in reconciliatione pacis¶disciplina pacis.¶idest ipse pro nobis disciplinā correctionis sustinuit per quā pacē habemus accessum ad deum. Roma.5.Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filij eius multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius. Et in restitutione perdite sanitatis¶liuore ¶quē ex virgis habuit.ꝑme.Pet.2°.Cuius liuore sanati estis.ps. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis qui sanat omnes infirmitates tuas.tertio ostendit necessitatem imminentes ex parte nostra:quia omnes infirmi. Unde omnes medico indigent ꝛ nullus alius sufficiens remedium prebere poterat. Roma.3. Non enim est distinctio:cōes enim peccauerūt ꝛ egent gloria dei.¶ Omnes nos quasi oues ¶ꝑme.Pet.2°.Eratis aliquando sicut oues non habentes pastorem. ¶Oblatus est ꝛc.¶Dic ostendit patientis mansuetudinem.Et primo proponit ipsam mansuetudinem.Et primo quantum ad voluntariam sui oblationem¶oblatus est ¶deo.scdz patri pro nobis hostia ¶quoniam ipse voluit.¶ps. Uoluntarie sacrificabo tibi. Joan.10.Ego pono animam meam:ꝛ iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me sed ego pono eā a me ipso. scdo quantum ad patientem passionem¶ꝛ nō apperuit os suum.¶quasi contradicens ꝛ contendens.vnde etiaꝫ coram herode nihil respondit. Luc.22.Scdo ponit similitudinem¶ sicut ouis ad occisionem.¶quia sine resistentia occisus¶ꝛ quasi agnus ¶sine contradictione iniuriaꝫ passus. Dieremie.12.Ego quasi agnus qui portatur ad victimam.¶Item notandum super illo verbo ¶nouissimum.¶ Dr Christus fuit nouissimus. Primo propter doloris acerbitatem.Tre.3°. O vos omnes q̄ transitis per viam attendite ꝛ videte si est dolor sicut dolor meus.2° propter mortis turpitudinem. Sap.2°.

B C D

Morte turpissima condemnemus cum.3° propter impositi criminis magnitudinem. Prouer.30. Stultissimus sum virorum:et sapientia hominum non est mecū. Item super illo verbo[virum dolorū] q̄ Christus fuit plenus doloribus. Primo propter morbi necessitatez. supra p̄mo. A planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas.2° ppter gratiaz effusionē. Jo.1. de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiā &c.3° pp nr̄am obligationē.2° Cor.5°. In hoc Christus mortuus est: vt iustificati per gratiā ipsius &c. ¶ De angustia &c.] Posita humilitate passionis hic incipit ponere exaltatiōis gloriā que est passiōis p̄miū sicut oī. Phil.2. Propter qđ deus exaltauit illū. Et p̄mo quātū ad euasionē periculoz.2° quātū ad victoriez hostium. ibi[Et dabit impios &c.]3° quantū ad iustificationē bolum. ibi[Si posuerit &c.]4° q̄ntum ad victoriā rebellū. ibi[Jō dispartiā &c.]Circa p̄m duo ponit. Primo ponit premiū.[De angustia]passiōis.[De iudicio]iniusto quo ab alijs iudicatus est[sublatus est]in resurrectiōe. Prouer.11. Justus de angustia liberatus est. Secdo ponit meritū ponēs patientis dignitatē. vt ex cōditione p̄ne meritū passionis penset.[Generationē]eternā qua de patre sine matre. vel temporalē qua de matre sine p̄re[quis.]q.d. nullus naturali rōne:et si aliqualr inspiratiōe diuina. Eccl. 43. Quis vidit eum et enarrabit: ponēs etiam illatam passionē[qz abscisus est]per mortez a iudeis[de terra viuētiū]de hac vita. Dier.11. venite mittamus lignum in panem eius et eradamus eum de terra viuentiū. Ponens etiam ex parte dei patris passionis acceptionem. [Propter scelus percussi.]idest percuti p̄misi. ¶ Et dabit impios &c.] Dic ponit 2m. s. vindictā persequentiū. Et p̄mo ponit p̄miū.[Et dabit impios]iudeos in man° Romanoz[pro sepultura.]quia ipsuz in sepulchro cū stodiri fecerunt.2° ponit meritum quantū ad vite innocentiaz[eo q̄ iniquitatē non fecit]quantū ad peccatuz operis[neqz dolus in ore]cōtum ad peccatum oris.p°. Pe.2. Qui peccatuz nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius. Et cōtum ad mortis obedientiam.[Et dns]pater[voluit.]Et ipse obediens fuit patri vsq; ad mortez. Phil.2. Factus obediens vsq; ad mortem. p̄me Cor.p. Qđ infirmuz est dei fortius est hominibus. ¶ Si posuerit &c.] Dic ponit 3m. s. q̄ per ipsum completa est dominū iustificatio. Et primo ponit premiuz contra mortis dolorem[si posuerit]propria voluntate. Jo.10. Ego pono animam meaz.[Videbit semen longeuum]vsq; ad finem mundi filios sibi regenerari ex virtute mortis eius. Joā.12. Nisi granuz frumenti cadens in terra mortuuz fuerit ipsuz solum manet. Si autē mortuuz fuerit multum fructuz affert[et voluntas dirigetur]simplebitur[in manu]in opere eius. p̄me. Thessal.4°. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. Et contra doctrine laborem.[Pro eo q̄ laborauit]predicando et discurrendo.[Videbit]gentes ad se cōuersas[et saturabitur.]q̄si habens qđ intendit. Joā.4. Cibum habeo manducare quem vos nescitis.2° ponit meritum quantum ad exercitium predicationis[in scientia.]idest doctrina. Ro.5. Justificati gratis ex fide. Joā.6. Domine ad quem ibimus: verba vite eterne habes. Et quantuz ad tormentū mortis[iniquitates.]idest penas pro iniquitatibus. supra.45. Ego feci ego feram. ¶ Ideo dispuam &c.] Dic ponit 4m. s. victoriam de hostibus. Et primo ponit hostium subiectionem:[ideo dispertiam.]quasi partē suā ei dabo.[Plurimos]qui credent in ipsum[et spolia fortium.]idest captiuatos a demonibus[diuidet]discipulis suis diuersos diuersis gentibus preponēs. Osee.13. Ipse diripiet thesauruz omnis vasis desiderabilis ps. Rex virtutum dilecti: et speciei domus diuidere spolia.2° ponit subiectionis rationē cōtum ad mortem]pro eo q̄ tradidit]et quantum ad genus mortis[et cum sceleratis.]Luc.23. Et crucifixi sunt cuz eo duo nequā. ps. Extimatus sum cuz descendentibus in lacū.3° subiectorum saluationez. Non enim quasi tyrannus sibi subdit ad vexandum: sed ad saluandum.[Et ipse peccata multorum]efficienter cōtuis omnibus sufficienter[tulit]abstulit: et[pro transgressoribus oravit.]Luc.23. Pater ignosce illis q̄ nesciunt quid faciunt.

¶ Capitulum.LIIII.

Lauda sterilis que nō paris: decāta laudem et binni que non pariebas: qm̄ multi filij deserte magis cōz eius que habebat virum dicit dominus. Dilata locum tentorij tui: et pelles tabernaculorum tuorū extende. Ne parcas. Longos fac funiculos tuos: et clauos tuos cōsolida. Ad dexteraz enim et ad leuam penetrabis: et semen tuum gentes hereditabit: et ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere: qz nō cōfunderis neqz erubesces. Nō enim te pudebit: qz cōfusionis adolescentie tue obliuiscēris: et opprobrij viduitatis tue nō recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituum nomen eius: et redemptor tuus sanctus israel: deus oīs terre vocabit̄. Quia vt mulierem derelictā et merentez spiritu vocauit te dns: et vxorē ab adolescentia abiectā. Dixit deus tuus. Ad punctū in modico dereliqui te: et in miserationibus magnis cōgregabo te. In momento indignationis abscondi faciē meā parumper a te: et in misericordia sempiterna miserebor tui. Dixit redemptor tuus dominus. Sicut in diebus noe istud mihi est: cui iurauī ne inducerē aquas diluuij vltra supra terrā: sic iurauī vt nō irascar tibi et nō increpem te. Montes enim cōmouebuntur et colles cōtremiscent: misericordia autē mea nō recedet a te: et fedus pacis mee non mouebit̄. Dixit miserator tuus dominus. Paupercula tēpestate conuulsa absqz vlla consolatione: ecce ego sternaz per ordinem lapides tuos: et fundabo te in saphyris. Et ponā iaspidem propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos: et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles. Uniuersos filios tuos doctos a domino et multitudinem pacis filijs tuis: et in iustitia fundaberis. Recede procul a calumnia: quia non

timebis a pauore:quia nō appropinquabit tibi. Ecce accola veniet qui nō erat mecum aduena quondā tuus adiungetur tibi. Ecce ego creaui fabrū sufflantē in igne prunas: t proferentem vas in opus suum: t ego creaui interfectorem ad disperdendum. Omne vas quando fictum est:contra te non dirigetur: t omnē linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis.

A Hic cōtra rerū deiectionē ꝓmittit exaltationis remediū. Et ꝓmo ꝓmittit multitudinē cōtra paucitatē. 2° bonoris restitutionē ꝫ ꝓfusionem. ibi. Noli timere rē.]3° ꝓsperitatē ꝓtra pristinā aduersitatē. ibi. Paupcula rē.]Circa ꝑm tria. Primo ꝑdicit filioꝝ multitudinē indicens gratiaꝝ actionis laudē.]O sterilis]Dicit]que nō paris]qr derelicta deserta]lauda]deū ꝑ pcessis beneficijs. Laudantū iocūditatē]decanta laudes.]Est enim canticū mentis exultatio in voces ꝓrupta ex iocūditatis magnitudine]binni]in modū equi ꝓe magnitudine vocē ad exprimendū soiare nō potēs. Dier. 31. Exulta in letitia Jacob. ps. Deo nostro sit iocunda decoraq laudatio. Et ꝓmittēs filioꝝ multitudinē:]qñ multi]quasi magis multiplicabunt filij tui quāuis sis deserta ꝙ illaꝝ ciuitatū que viros habēt ad generādū. ꝑmi. Reg. 2. Donec sterilis peperit plurimos: t q multos habebat filios infirmata est. 2° exhortat ad loci amplationē sub metaphora tētorij.]Dilata]locū ꝙtuꝫ ad solū quo extendit]pelles]gb⁹ tegit.]Funiculos]gbus paxilli ligant]clauos]gbus tabule cōiungunt vel ipsos paxillos. Et hec leguntur fuisse in tabernaculo federis. Exo. 26. t. 36. Ac pre multitudine hominuꝫ oportet maiorem habitationem querere ꝙ sit terra ꝓmissionis. 3. Predicit exhortationis ipletionē]ad dexteraꝫ enim]qñ vndiq te dilatabis qō ipletū fuit tpe machabeoꝝ qñ apposite fuerūt q̄dā ciuitates de regiōe samū t de alijs regno iudeoꝝ. Gen. 24. Possidebit semē tuū portas inimicoꝝ suoꝝ. B ¶ Noli timere rē.]Dic ꝓmittit pristini bonoris restitutionē ꝓtra ꝓfusionē quā pus sustinuerāt. 2° ꝓmissionis firmitatem]sicut in diebus Noe.]Circa ꝑm duo facit. Primo ꝓmittit pristine cōfusiōis obliuionē]nō cōfunderis]interius]nō erubesces]exterī]pudebit]ex cōsideratione tue turpitudinis]obliuiscēris]pre abundātia glie]adolescentie]qñ peccasti in deserto]viduitatis]qñ fuisti a deo separata i captiuitate babylonis. supra. 45. Nō cōfundemini neq erubescetis. Sophon. 3. In die illa nō cōfunderis sup oib⁹ adinuentionibus tuis. 2° ꝓmittit pristini bonoris restitutionez. Et ꝓponit restitutionē ꝙtū ad dominiū]qr dominabit.]Et ꝙtū ad cōiugiū]mulierē derelictā.]Dier. 3. Si dimiserit vir vxorē suā t aliā duxerit t recedēs duxerit virum alterū. Numqd reuertet ad eū vltra. 2° ꝓmittit bonoris amplationē ꝙtū ad bonoꝝ multitudinē.]Dixit deus in modico]passa es respectu eoꝝ que tibi miserādo tribuā. 2ª Cor. 4. Id enim qō in ꝑsenti est momentaneum est. Et quātū ad dei timorē]in mometo.]q. d. breui tpe ira mea sensisti respectu ei⁹ quo tui miserabor. ¶ Hec aūt oia que dicta sunt mistice exponunt de vocatione gentiū qr gentilitas prius sterilis postmodū multos filios congregauit ꝫm Glos. ¶ Sicut in diebus rē.]Dic ostēdit ꝓmissionis similitudinem.]Juraui.]idest firmiter statui: si tū in ꝓceptis meis permāseris. Gen. 9. Statuam pactū meū vobiscū t cum semine vestro post vos. 2° exaltationeꝫ stabilitū operōe.]Montes ꝛc.]q. d. faciam Glossa. est montes t colles imutari ꝙ verba mea cessare vel ꝙ montes t colles mundi ponētes. ps. Nō timebimus dū turbabit terra. Nota super illo verbo]lauda sterilis.]Or est sterilitas. Primo peruerse actionis. Job. 15. Congregatio hypocrite sterilis. 2° Sacre ꝓplationis. Gen. 29. Rachel erat sterilis. 3°. Temporalis tribulationis supra. 49. Adhuc dicent in auribꝰ tuis filij sterilitatis. Item nota super illo verbo]dilata tētoriū.]Or dilatatū est cor. ꝓmo ꝓp hospitis magnitudinē. Dier. 23. Nūqd nō celū t terrā ego impleo dicit dñs. 2° ꝓp munerum multitudinē. infra. 60. Videbis t afflues t dilatabitur cor tuū. 3° Propter vie expletionē. ps. Uiā mandatoꝝ tuoꝝ cucurri. Item nota sup illo vbo]in miserationib⁹ magnis.]Or misericordie future magne sūt. Primo qr intrinsece. Ro. 8. Exultimo qr nō sunt cōdigne passiones huius tēporis ad futurā gloriā que revelabit in nobis. 2° qr eterne. 2°. Cor. 4. Que enim vident tēporalia sūt que aūt nō vident eterna. 3° qr perfecte. Luc. 1. Ecce. n. ex hoc beatā me dicent oēs generationes 4°. Quia in plures extense. Luc. 14. Dō quidā fecit cenā magnā t vocauit multos. 5° qr integre. Apoc. 20. Absterget deꝰ omnē lachrimā ab oculis sanctoꝝ. ¶ Paupcula rē.] C Dic ꝓmittit prosperitatē ꝓtra aduersitatē. Et cōmemorat aduersitatē pristinā]pauperecula]Dicit̄ spoliata bonis]tempestate]aduersitate. supra. 18. Ad gentē ꝓuulsam t dilaceratā mittā te. 2° ꝓmittit ꝓsperitatē futuraꝫ t ꝙtū ad affluentiā bonoꝝ ꝓponēs metaphorā.]Ecce ego sternā.]q̄si in pauimēto lapides ꝓciosos: significās boies virtutibus eminētes]ꝙ ordinē]vnūquēq in ordine suo. Et explanās ipsam ꝙtū ad scientie ordinē doctrinā]vniuersos doctos.]Dier. 31. Dabo legē meā in visceribus eoꝝ: t in corde eoꝝ scribaꝫ eā. Quātum ad pacis abundantiaꝫ]multitudinē.]ps. Pax multa diligentibus legē tuaꝫ. Et ꝙtum ad operū iustitiā]t iniustitia.]supra. ꝑ. Syon in iudicio redimet t reducent eā in iustitiā. 2° ꝙtum ad carentiaꝫ malorū ꝓmittens primo periculoꝝ euasionē]recede.]idest recedes qr calūniaꝫ nō patieris. ps. Humiliabit calūniatores. 2° Extra neoꝝ euasionē.]Ecce accola.]qr multi adheserunt de gentibus exeuntibus de captiuitate. infra. 56. Nō dicat filius aduene qui adheret dño dicens separatione diuidet me dñs a populo suo. 3°. Promittens hostū destructionez.]Ecce ego.]Et ꝑmo ostendit promittentis potestatez ꝓponens similitudinē.]fabrū]persequentē qui suffiat in igne tribulationis vasa cōtrarios ꝫm voluntatez suaꝫ. Job. 41. Halitus eius prunas ardere facit: flāma de ore eius egreditur. Et exponens ipsam.]Ego creaui]ꝑmi. Reg. 2. Dns mortificat t viuificat. 2° ponit ꝓmissionem.]Omne vas.]idest omnem filium diffipabit quantum ad impugnātes verba. supra. 49. Et erūt quasi non sint.

¶ Capitulum.LV.

HEc est hereditas seruoꝝ dñi: t iustitia eoꝝ apud me dicit dominus. Omnes sitientes venite ad aquas: t qui non habetis argentum properate: emite t comedite. Venite emite absq argento: t absq vlla commutatione vinū t lac. Quare appenditis argētū nō in panib⁹?: t laborē vestrū nō in saturitate? Audite audientes me t comedite bonū: t delectabit̄ in crassitudine aia vra. Inclina-

te aurē vestraz ⁊ venite ad me:audite ⁊ viuet aia vra ⁊ feriā vobiscū pactū sempiternū:misericordias Dauid fidelis. Ecce testē pplīs dedi eū:ducē ac p̄ceptorē gētib⁹. Ecce gētē quā nesciebas vocabis:⁊ gētes que nō cognouerūt te:ad te current ꝓpter dn̄m deū tuū ⁊ sanctū israel qz glificauit te. Querite dn̄m dū inueniri pōt inuocate eū dū ꝓpe est. Derelinquat impius viā suam:⁊ vir iniquus cogitationes suas:⁊ reuertat̄ ad dominū ⁊ miserebit̄ ei⁹:⁊ ad deū nostrū:qm̄ multus est ad ignoscendū. Nō enim cogitationes mee cogitatiōes vre:neq; vie vestre vie mee dicit dn̄s. Quia sicut exaltant̄ celi a terra sic exaltate sunt vie mee a vijs vestris:⁊ cogitationes mee a cogitationibus vr̄is. Et qūo descēdit imber ⁊ nix de celo:⁊ illuc vltra nō reuertit̄:sed inebriat terrā ⁊ infundit eā:⁊ germinare eā facit:⁊ dat semen serenti:⁊ panē comedēti:sic erit verbū meum qđ egredie⁊ de ore meo. Nō reuertet̄ ad me vacuū;sed faciet quecūq; volui:⁊ ꝓsperabit̄ in his ad q̄ mīsi illud. Qui in letitia egrediemini:⁊ in pace deducemini. Montes ⁊ colles cantabūt coram vobis laudez:⁊ oia ligna regionis plaudent manu. Pro saliuncula ascēdet abies:⁊ p vtica crescet myrtus. Et erit dominus nominatus in signum eternum:quod non auferetur.

A Hic adhibet.3ᵐ remediū ꝓmittens eoz abundantiā cōtra pristinā penuriaz. Et diuidit in duas ptes. In p̄ma ponit ꝓmissionē. In 2ª ostendit promissionis firmitatē,ibi[Et qūo descēdit ⁊c.]Circa p̄m tria facit-Primo ostēdit eoz gb⁹ promittī cōditionē[hec est hereditas.]idest hec que sequunt̄ debent̄ seruis dn̄i:q ei filij sunt quasi hereditario iure:[⁊ iustitia]q̄si iusta merces. 2° ꝓponit promissionē ꝓmittens fructuū copiā in necessarijs.[Oēs sitientes.]idest vos ex iudeis qui p̄us preinopia sitientes eratis[emite]sine precio[comedite]panem ⁊ alia necessaria. Jo.17. Si qs sitit veniat ad me ⁊ bibat ⁊ de ventre ei⁹ fluent aque viue. Et in deliris[venite emite]quasi ac si emeretis accipite[absq; argēto.]idest min⁹ q̄ iusto precio[vinū ⁊ lac.]can.5° bibi vinū meū cū lacte meo. Et cōmemoratio pristinā copiā.[Quare appēditis.]q.d.quare hactenus argētū dabatis[⁊ panē]emere nō poteratis. Agge.p. Seminastis multum ⁊ intulistis parū. ¶ Hec aūt mistice exponunt̄ de aqua diuine sapiētie q̄ gratis sitientibus dant̄ ꝑm Ysaiā dicit ꝓparationē ad ꝓsequēdū dictā ꝓmissionez.[Audite audiētes.]Et p̄mo excitat attētionē. 2° ponit exhortationez.[Querite dn̄m.]Excitat aūt attentionē triplici ꝓmissione.p̄mo promittens attēdētib⁹ bonoꝝ copiosaz fruitionē[comedite.]idest reficiaz vos diuersis bonis. Si me audiatis[in crastinum]q̄tum ad copiam.supra.primo. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis.2° ꝓmittens mortis euasionez[inclinate.]Jps. In eternū non obliuiscar iustificationes tuas:quia in ipsis viuificasti me.3° promittens p̄testatem. Et primo ponit similitudinē[Et feriā pactū sempiternū]sicut Dauid veras ꝓmissiones fecit vt in sempiternū semen suū permaneret:sic ⁊ vobiscū faciā.2° explicat ipsaz ostēdēs quid Dauid fecerit.[Ecce testē pplīs. Ducē ac p̄ceptorē gentib⁹.]Jps. Populus quē nō cognoui seruiuit mihi in auditu auris obedivit mihi. Et qd eis fact̄ sit.[Ecce gētes vocabis]ad p̄ceptū tuū implendū nō tuis viribus:[sed pp dn̄m.]supra.49. Adorabūt pp dn̄m qz fidelis ⁊ sanctū israel qui elegit te. ¶ Querite dn̄m ⁊c.]Dic in B dicit eis ꝓparationē ad ꝓsequēdā dictā ꝓmissionē. Et p̄ dat tēporis ꝓgruitatē querēdi diuinus ꝓfluū.[Querite dn̄z dū inueniri pōt]aliq̄s aduersitas vel mors veniat. 2° docet querēdi modū.[Derelinquat impius]peccās in deū[iniquus]peccās in ꝓximū.supra.Primo auferre malū cogitationum vestraz ab oculis meis.3° ponit reuersionis fructū.[misericordiā ⁊ reuertat̄:qm̄ multus.]idest multiplicis mīe ad ignoscendū. Joel.2 Conuertimini ad dn̄z deū vestrū qz benign⁹ ⁊ misericors est patiēs ⁊ multe mīe ⁊ p̄stabilis sup malitia. Quis scit si cōuertat̄ ⁊ ignoscat ⁊ relinquat post se bñdictionez.4° excludit mīe impedimētū:[nō enim cogitationes.]q.d. vos impy ego pius:vos vitionē cogitatis ego mīaz. Exe.18. Nūqd vie mee nō sūt eque domus israel.⁊ non magis vie vestre prave sunt. ¶ Ecce qūo ⁊c.]Dic ostēdit promissionis firmitatē. Et p̄ ponit divini v̄bi efficaciaz[ad me vacuū.]idest sine fructu. Osee.6. Veniet q̄si imber nobis tēporaneus ⁊ serotinus terre.2° ponit ꝓmētiaz q̄tū ad letā remissionē de babor.[qz in letitia.]Jps. Eduxit pplm̄ suum in exultatione ⁊ electos suos in letitia. Quātū ad aliox cōgratulationē[mōtes ⁊ colles]potentes ⁊ populares:laudātes in vobis dn̄z.vel est hiperbole[terra vestra]vestre reuersioni ꝓgratulās. Quātū ad bonox multiplicatā restitutionē[p saliūcula.]idest p̄ra pauca erāt respectu futuroꝝ. Agge.2° Erit gloria domus hui⁹ nouissime plus q̄ p̄me[saliūca]a saliēdo dicta que cardus lepotinus dī.3° ponit ꝓsequentē de gloriaz.[Et erit deo noiatus]vndiq; ⁊ semp gloriosus p liberatione vestra[in signū eternū]ad quē cōfugiēt sicut ad signum salutis. supra.49. Ecce ego leuabo ad gētes signū meū. Itē nota sup illo verbo[oēs sitientes venite C ad aquas]q̄ divina doctrina.p̄ dī aqua. Et hoc p̄ qz infirmos sanat. Eccl.15. Aqua sapie potabit illū.2° qz ingnatos mūdificat. Exe.36. Effundā sup vos aquā mūdā:⁊ mūdabimini ab oīb⁹ ingnamētis vestris.3° qz sitientes satiat. Jo.4°. Q̄s biberit ex aqua quā ego dabo ei nō sitiet in eternū. ¶ Scdo dī vinū. Et hoc p̄:qz pūgit arguēdo. supra.1. Vinū tuū mistum est aq̄.2° qz incēdit exhortādo. ps. Eloquiū dn̄i inflāmauit eū.3° qz inebriat cōsolando. infra vltio. Inebriamini ab vberibus ꝓsolationis vestre. Tertio dī lac. Et hoc p̄ pp pulchritudinē. Ose.1. penultio. Neptali ceru⁹ emissus dans eloquia pulchritudinis.2° pp dulcedinē. Can.2. Sonet vox tua in auribus meis:vox enim tua dulcis.3° pp iumendi facilitatē.1.Pe.1.quasi mō geniti infantes lac cōcupiscite.

¶ Capitulum. LVI.

Hec dicit dn̄s. Custodite iudiciuz ⁊ facite iustitiā:qz iuxta est salus mea vt veniat:⁊ iustitia mea vt reueleť. Beatus vir qui facit hoc:⁊ filius hois q̄ appbēdet istud. Custodiēs sabbatū ne polluat illō:custodiēs manus suas ne faciat oē malū. Et nō dicat filius aduene q

adheret dño dicēs. Sepatione diuidet me dñs a populo suo. Et non dicat eunuchus: ecce ego lignū aridū. Quia hec dicit dñs eunuchis. Qui custodierint sabbata mea ⁊ elegerint q̄ ego volui ⁊ tenuerint fedus meum: dabo eis in domo mea ⁊ in muris meis locū: ⁊ nomen melius a filijs ⁊ filiabus. Nomen sempiternū dabo eis: qđ nō peribit. Et filios aduene q adherēt dño vt colant eū: ⁊ diligāt nomē eius vt sint ei in seruos: omnē custodientes sabbatū ne polluat illud: ⁊ tenentē fedus meū adducā eos in montē sanctū meum: ⁊ letificabo eos in domo oōnis mee. Holocausta eoꝝ ⁊ victime eoꝝ placebūt mihi sup altari meo: qz domus mea domus oōnis vocabit cunctis populis: ait dominus deꝰ q cōgregat dispsos israel. Adhuc cōgregabo ad eū ꝓgregatos eius. Oēs bestie agri venite ad deuorandū: vniuerse bestie saltꝰ. Speculatores eiꝰ ceci oēs nescierūt vniuersi: canes muti nō valentes latrare vidētes vana: dormientes ⁊ amātes sōnia ⁊ canes ipudentissimi nescierūt saturitatem. Ipsi pastores ignorauerūt intelligentiā. Oēs in viā suā declinauerūt: vnusq̄sq; ad auaritiā suaz a sūmo vsq; ad nouissimū. Venite sumamꝰ vinū ⁊ inebriemur ebrietate: ⁊ erit sicut hodie sic ⁊ cras ⁊ multo amplius.

A Hic post ḡ pmiserat liberationē a malis incipit p̄mittere salutē in collatione bonoꝝ. Et diuidit in partes tres. In p̄ma ponit salutis preparatio. In 2ª salutis pmissio ca. 60. ¦ Surge illuminare ⁊c. ¦ In tertia salutis collate multa discretio. ca. 63. ¦ Quis est iste ⁊c. ¦ Prima in duas. In p̄ma ponit preparatio ex parte salutem suscipientis. In 2da ex pte ipsius saluātis. ca. 59. ¦ Ecce nō est abbreuiata ⁊c. ¦ Prima in duas. In p̄ⁿ dat preparationis salubre cōsiliū. In 2ª excludit inane remediū. ibi ¦ Clama ne cesses ⁊c. ¦ Prima in duas. In p̄ⁿ ponit cōsiliū recipientiū diuersitatē ḡtuz ad cōstitutionē pmioꝝ. In 2ª quātū ad euasiones periculoꝝ. ca. 57. ¦ Justus perit ⁊c. ¦ Prima in tres. In p̄ⁿ ponit cōsilium. In 2ª i recipientib⁹ ꝑsiliū fructū. ibi ¦ Beatꝰ vir q facit ⁊c. ¦ In tertia in cōtinentibus: salutis defectū. ibi ¦ Omnes bestie ⁊c. ¦ Circa p̄ⁿ duo. Primo cōsulit debitā preparationē. ¦ Custodite iudiciū. ¦ vos prelati: quoꝝ est iudicare ¦ facite iustitiā ¦ vos subditi. Quēm virtutē fm q ad alterū cōformat preceptis legis. Michee. 6. Indicabo tibi o hō qd sit bonū. ⁊ qd dñs requirat a te. Utiq; facere iudiciū: ⁊ diligere misericordiā: ⁊ solicitū ambulare cū deo tuo. 2º pmittit salutis ꝓpiquitatē ¦ quia iuxta. ¦ Idest ꝓpe est ¦ salus mea: ¦ qz a me saluabimini post captiuitatē ¦ ⁊ iustitia mea ¦ ḡtuz ad hostes de ḡbus vos vindicabo. supra. 46. Prope feci iustitiam meam. ⁊ nō elōgabit. ¶ Beatus vir ⁊c. ¦ Dic ponit fructuz cōsilij in his qui suscipiunt. Et p̄mo ponit vtilitatē ponēs impletionis fructū. ¦ Beatus vir qui facit. ¦ opere explens ¦ aph̄ bendit ¦ strenuus aggrediens. ps. Beatus vir qui timet dñm in mādatis eius volet nimis. Et implēdi modum

ḡtuz ad cerimonialia ¦ custodiēs sabbatū ¦ sabbati nāq; obseruatio erat moralis ḡtū ad hoc q̄ quies in deo ponat ⁊ q̄ aliq̄ diuinis rebus vacet ab alijs abstinendo sed cerimonialis ḡtum ad tēporis determinationem. Fuit aut̄ determinatus eis dies septimus ꝓpter opus creationis q̄ adhuc nullū dign⁹ ꝑcesserat. Nobis dies p̄mus siue octauus pp mysteriū resurrectionis q̄ nā cōdita in melius repat. Exo. 20. Memēto vt diē sabbati sanctifices. Et ḡtū ad moralia ¦ custodiens manus. ¦ ps. Lauabo inter innocētes manus meas. 2º ponit vtilitatis vniuersalitatē. ¦ Et nō dicat. ¦ Et p̄ excludit quoꝛūdā qui videbant ¦ indigni desperationē. vel pp defectuz generis: qz nō erāt de gñe israel ¦ q adheret ¦ seruāt precepta eius ¦ separatione ¦ nō facies me principē saltus eis promisse. Ro. 10. Nō ē est distinctio iudei ⁊ greci. Nā idē dñs oīum. vel pp defectū virtutis generādi ¦ ⁊ nō dicat eunuchus. lignū aridū ¦ ipotēs ad gnāndū sicut lignum aridū ad germinādū. Prouer. 11. Justi q̄si virēs foliuz germinabūt. 2º ponit ꝓmissionē. ¦ qz hec dicit dñs. ¦ Et p̄mo ipse spāliter ḡtuz ad eunuchos. ¦ Qui custodierint ¦ ḡtū ad cultū religionis ¦ elegerint ¦ ḡtū ad obedientiaz legis ¦ tenuerint ¦ ḡtū ad obseruantiā ꝓmissionis abstinēdi a malis ¦ muris ¦ habitationē i muris ciuitatis mee ¦ nomen melius ¦ q̄ serui mei ⁊ sancti vocabūt ¦ a filijs. idest q̄si multos filios generassent. Et ḡtum ad extraneos. ¦ Et filios. ¦ idest dabo ꝓuilegia in qb⁹ inde gloriātur ¦ vt colant ¦ ḡtū ad spūalē cultū ⁊ diligant ¦ q̄si filij: ¦ vt sint ei in seruos ¦ ⁊ glorient in ipsū dominio. Et hec qdē fuerūt impleta in reuersione ꝑsi de captiuitate: ꝛ plenius in cōuersione gentiuz ad fidē Xp̄i sicut exponit glo. 2º ḡtū ad oēs gñaliter. ¦ Oēm custodientē ⁊c. ¦ Et circa hoc duo facit. Et p̄ ponit ꝓmissionez qua ꝓmittit sacri loci restitutionē ¦ in monte sanctū. ¦ supra. 1. Uenite ascēdamus ad mōtē dñi. Et ḡtū ad sacrificioꝝ acceptationē ¦ holocausta. ¦ Mal. 3. Placebit deo sacrificiū inde ⁊ Dicrim. 2º ponit expletionis ordinē. Et p̄ quātū ad tēpli venerationē. ¦ qz domus mea. ¦ Joā. 2º ⁊ Mat. 21. Domus mea domus oōnis vocabit. 2º ḡtū ad populi ꝓgregationē ¦ aut dñs ¦ ad eū israelitā ꝓgregat ¦ gentes et adherentes. ps. edificans Dierlm dñs dispsiones israelis ꝓgregabit. Nota sup illo vbo ⁊ dabo eis nomen melius ¦ q̄ sancti būt nomē. Prio ex p̄destinatiōe. supra. 49. Dñs ab vtero vocauit me de vētre matris mee recordatꝰ est nois mei. 2º ex diuina adoptione. p̄me. Joā. Uidete qualē charitatē dedit nobis deus p̄ vt filij dei noiemur ⁊ simus. 3º ex gr̄e infusiōe. Apoc. 2. Tenes nomen meū ⁊ nō negasti fidē meā. 4º ex mētis renouatione. Apoc. 2º Uincēti dabo mānā absconditū: ⁊ dabo illi calculū candidū ⁊ in calculo nomē nouū scriptū qđ nemo scit nisi q accipit. nota q̄ nomē dei est diligendum. Prio qz magnū ad timēdū. Mal. 31. magnū est nomē meū in gentib⁹ dicit dñs. 2º quia sanctum ad venerādū. Luc. 1. Fecit mihi magna: qz potēs est: ⁊ sanctū nomen eius. 3º qz dulce ad meditandū. supra. 26. Nomen tuuz ⁊ memoriale tuū in desiderio aie. 4º qz copiosuz ad miserandū. Lan. 1. Oleū effusuz nomē tuū. 5º qz efficax ad ipetrādū. Joā. 15. Quēcūq; petieritis patrē in noie meo dabit vobis. 6º qz virtuosuz ad saluādū. Act. 4. Nō est aliud nomē sub celo i quo oporteat nos saluos fieri. 7º qz occultum ad sciendum. Prouer. 30. Qđ est nomē eius. ⁊ quod est nomen filij eius si nosti. ¶ Omnes bestie agri ⁊c. ¦ Dic cōminatur contemnentibus salutis defectum. Et p̄mo designat occisionis penam. ¦ Omnes bestie ad deuorandū. Jeoꝝ cadauera. 2º ponit culpam. Et p̄mo ꝑlatoꝝ ḡtū ad defectū in regimine ⁊ ꝑsonē pe-

Mesa.

B

Hec spectat ad officiū boni pastoris.

riculoꝝ.⁊ Speculatores.⁊ positi sunt.n.ꝑlati ad cauendus ꝑplo a periculis sicut speculator ab hostib⁹⁊ nescierũt.⁊ picula ꝓuidere. Mat.15. Sinite illos:cecisũt⁊ duces cecoꝝ. In correptione vinoꝝ⁊ vniuersi canes latrare ⁊cõtra vitia.ꝑs. Ego aũt tanq̃ surdus nõ audiebam.⁊ sicut mutus nõ aperiẽs os suũ. In admonitione agẽdorũ⁊ videtes vana⁊ ꝓmittẽtes eis ꝓsperа cũ imineret aduersa. Et ita in peccatis nutriẽtes. Ezec.xx. Propbete eius liniebant eos absq3 tẽperamẽto. In spoliatione rerũ.⁊ canes impudẽtissimi.⁊quasi sine aliquo pudoris freno subditos bonis suis spoliãtes:⁊ nunq̃ satiant. ꝑs. famem patient. vt canes. Et q̃tum ad defectũ in scie ꝓfectione.⁊ Ipsi pastores intelligẽtiã.⁊legis⁊ ꝓphetaruꝫ. Prouer.1. Intelligens gubernacula possidebit.ꝑs. Nescierunt neq3 intellexerũt:in tenebris ambulant.z° culpã subditoꝝ:vel cõiter omniũ. Et ꝑmo q̃tuꝫ ad propriã voluntatẽ:qđ ptinet ad supbiã⁊ oẽs in viam suaꝫ.⁊ Dier.16. Unusq3q3 ambulat in prauitate cordis sui mali:vt me nõ audiat.z° q̃tuꝫ ad coꝝ cupiditatẽ qđ pertinet ad auariciam.⁊ Unusq3q3 ⁊ erit.⁊ idest si hodie letamur in talibus:cras multo amplius. Dier.6. A minore vsq3 ad maiorẽ oẽs auaritie studẽt.3° q̃tũ ad voluptatem qđ pertinet ad carnis ꝓcupiscẽtiã.⁊ Uenite ⁊ erit.⁊ idest si hodie letamur in talibus:cras multo amplius. supra.22. Et ecce gaudiũ ⁊ letitia occidere vitulos ⁊ iugulare arietes:comedere carnes ⁊ bibere vinũ.

¶ Capitulum. LVII.

IUstus perit ⁊ nõ est qui recogitet in corde suo: ⁊ viri misericordie colliguntur:qz nõ est q intelligat. A facie enim malitie collectus est iustus. Ueniat pax:requescet in cubili suo:qui ambulauit in directione sua. Uos aũt accedite huc filij auguratricis:semen adulteri ⁊ fornicarie. Sup quẽ lusistis. Sup quẽ dilatastis os:⁊ eiecistis linguã? Nunqd nõ vos filij sceleсti:semen mẽdax? Qui cõsolamini in dijs subter oẽ lignũ frondosuꝫ immolãtes parulos in torrẽtibus:subter eminẽtes petras. In partib⁹ torrẽtis ꝑs tua:hec est sors tua. Et ipsis effudisti libamen:obtulisti sacrificiũ. Nũqd sup bis nõ idignabor? Sup montem excelsuꝫ ⁊ sublimẽ posuisti cubile tuum:⁊ illuc ascẽdisti vt immolares hostias. Et post ostiũ ⁊ retro postẽ posuisti memoriale tuũ:qz iuxta me discooperuisti ⁊ suscepisti adulterũ. Dilatasti cubile tuũ:⁊ pepigisti cũ eis fedus:Dilexisti stratuꝫ coꝝ manu aperta ⁊ ornasti te regio vnguẽto:⁊ multiplicasti pigmẽta tua. Misisti legatos tuos procul:⁊ humiliata es vsq3 ad inferos. In multitudine vie tue laborasti:nec dixisti:quiescã. Uitaꝫ manus tue inuenisti. Propterea nõ rogasti. Pro quo solicita timuisti:qz mẽtita es ⁊ mei nõ es recordata:neq3 cogitasti in corde tuo:qz ego tacẽs ⁊ quasi nõ vidẽs:⁊ mei oblita es. Ego annũtiabo iustitiã tuã:⁊ opera tua nõ ꝓderũt tibi. Cũ clamaueris liberẽt te congregati tui. Et oẽs eos auferet ventus:tollet aura. Qui aũt fiduciã hz mei hereditabit terrã ⁊ possidebit mõtẽ sanctũ meũ:⁊ dicam. Uiã facite:prebete iter:declinate de semita:auferte offẽdicula de via populi mei. Quia hec dicit excelsus⁊ sublimis habitãs eternitatẽ:⁊ sanctum nomẽ eius in excelso ⁊ in sancto habitãs:⁊ cum ꝓtrito ⁊ humili spiritu:vt viuificet spũm humilium ⁊ viuificet coꝝ ꝓtritoꝝ. Nõ eniꝫ in sempiternũ litigabo nec vsq3 ad finẽ irascar:qz spũs a facie mea egredietur:⁊ flatꝰ ego faciã. Propter iniqtatẽ auaritie eius iratus sum:⁊ percussi eũ. Abscondi ⁊ idignatꝰ sum. Et abijt vagus in via cordis sui. Uias eius vidi ⁊ sanaui eũ:⁊ reduxi eũ ⁊ reddidi ꝓsolationes ipsi:⁊ lugẽtib⁹ ei⁹. Creaui fructũ labioꝝ pacez ei q longe est:⁊ q ꝓpe dixit dñs:⁊ sanaui eũ. Impij aũt quasi mare feruẽs qđ quiescere non potest:⁊ redundant fluctus eius in conculcationem ⁊ lutuꝫ. Non est pax impijs dicit dominus deus.

Hic ostendit diuersitatẽ obedientiũ diuinis consiliis ab illis q nõ obediunt q̃tũ ad euasionẽ periculorũ. Et ꝑmo assignat diuersitatẽ. z° ponit vtriusq3 partis cõfirmationẽ. ibi⁊ Qui aũt fiduciã ⁊c.⁊ Circa ꝑmũ duo. Primo ꝓmittit iustis a periculis quietẽ. z° aufert ipsis euasionis spez. ibi⁊ Uos aũt accedite ⁊c.⁊ Circa ꝑmũ duo facit. Primo ponit iustoꝝ tribulationez:qz sine aliqua reputatione occidunt⁊ colliguntur⁊ a presenti vita ⁊ a terra sua captiui ac si nõ essent iusti⁊ a facie malitie.⁊ idest a presentis malis. Habacuc.ꝑ. Quare respicis contemptores:⁊ taces cõcutente impio iustiorẽ se.vel⁊ a facie malitie.⁊ idest ne in malitiã mutarent. Sap.4. Raptus est ne malitia immutaret coꝝ eius. z° ꝓmittit eis quietẽ.⁊ Ueniet pax in cubili.⁊ idest in domo sua securus erit:vel quiete cordis sui. Job.5. Scies quia pacẽ habebit habitaculũ tuũ. ¶ Uos aũt accedite ⁊c.⁊ Dic aufert iniustis euasionis spem. Et ꝑmo arguit ipsoꝝ culpã. z° aufert euasionis fiduciam. ibi⁊ Ego aũt annuntiabo ⁊c.⁊ Circa ꝑmũ duo. Primo arguit peccati peruersitatẽ. z° in petõ obstinationẽ. ibi⁊ In multitudine ⁊c.⁊ Circa ꝑmũ duo. Primo arguit in eis blasphemiã. ponens peccati cõsuetudinez inq̃tũ in hoc patres suos imitantur⁊ filij auguratricis⁊ que cõtra meũ preceptã augurys intẽdebat⁊ adultere⁊ inq̃tum me derelicto adherebat alienis. Osee.2. Judicate matrẽ vestrã iudicate. Ponens ẽt peccati speciem. ⁊ Sup quẽ lusistis.⁊q.d. sup deũ blasphemãtes ipm. z° arguit in eis idolatriã. Et ꝑmo ponit ꝓsuetudinẽ.⁊ Nũqd nõ.⁊ supra.ꝑ. Ue gẽti peccatrici pplo graui iniqtate semini nequã filijs sceleratis. z° ponit peccati speciem. ⁊ Qui cõsolamini.⁊ Aggrauat aũt in eis peccatuꝫ idolatrie ex tribus. Primo ex locoꝝ diuersitate. z° ex dini federis violatiõe:qz iuxta me. 3° ex peccãdi auiditate.⁊ Dilexisti stratum. Diuersitas aũt locoꝝ in qb⁹ sacrificabãt ondit triplr. Primo q̃tũ ad loca amena. z° q̃tũ ad loca sublimia⁊ super montes. 3° q̃tum ad loca familiaria. ⁊ Et post hostiũ.⁊ Circa ꝑm quatuor. Primo describit lo-

cor amenitatē.vel ex viridis arbor.|qui cōsolamini.| Dier.2° Sub oi ligno frondoso tu pternabaris mere/trix.vel ex vbertate aquarus.|immolantes pueros.|idest filios tuos.Eze.16.Tulisti filios tuos t filias tuas quas genuisti mihi:t immolasti eis ad deuorandū.2° pcti dilectionē.| In partibus torrentis|pars.|q.d.hoc sortem tuaz reputasti.Sapie.2°.Ubiqz relinquamus signa letitie nostre:qrīa hec est ps nostra:t hec est sors nostra.3° sacrificij oblationē|t ipsis effudistis libas|quantum ad humida|sacrificiū|quātū ad sicca.supra.1.Cōfundimini ab idolis vestris.Justā dei indignationē|nunquid.| Dier.5°.Nūqd nō super his visitabo dicit dns.¶ Super montē|hic ponit loca sublimia in qbus immolabant |cubile|loquit ad similitudinē meretricis que se amatoribus pstituit.4°.Reg.17.Fecerūt sibi statuas t lucos:t sacrificati sunt in eis.¶ Et post ostiū rē.|hic designat loca familiaria:qz iuxta introitus domorus idola ponebant vt in magna memoria haberent.Eze.8.Adduxit me in Dierlm in visione iuxta ostiū interius qđ respiciebat ad aquilonez vbi erat statuū idolum celi rē.¶ Quia iuxta me rē.| Dic aggrauat peccū ex peccandi solicitudine.Et primo ēstrus ad pnitatē peccandi|manu apta.|idest sine alio impedimento.Dier.3.Frons meretricis facta est eimoluit erubescere.2° ēstrum ad studiū placendi quia ornabat se|t ornasti te.|idest thymiama meū pponēs in eor cultū. Prouer.8.Aspersi cubile meū myrrha t aloe t cinamomo.3° ēstrum ad solicitudinē imitandi.|Misisti legatos.|qz etiā a longinquis terris diversa idola cōgregabat:t sic|humiliata es vsqz ad inferos.|idest vsqz ad pfundus peccatoꝝ.Eze 23.Insaniuit in amatores suos.

B ¶ In multitudie rē.| Dic ostēdit in peccatis obstinationē.Primo qz nō revocabant peccati labore|in multitudine.|idest in multiplici cultu idoloꝝ.Sap.5.Lassati sumus in via iniquitatis t perditionis.2° qz nō revocabant tēporali psperitate.|Uitā manus.|idest ad manū habebas vnde posses viuere:t ideo non rogasti me:sed solicita pro diuitijs tuis idola|timuisti|mei oblita.Job.21.Ducunt in bonis dies suos:t in puncto ad inferna descendūt.3° qz nō es revocata diuina expectatione|t mei nō es tacens.|dissimulans expectans te ad misericordiā.Sap.5.Dissimulas pcā hoium pp penitentiā.supra.42.Tacui semp silui patiens fui.¶ Ego aūt annūtiabo iustitiā tuā|quā facis:vel quaz suscipere debes|opera|idola|congregati|ex diversis gentibus. Deut.32.Surgant t opitulent vobis t in necessitatem vos protegant.¶ Qui aūt rē.|Dic cōfirmat diversitatez.Et p ēstrū ad iustos.2° ēstrū ad iniustos|Impij aūt.| Euasionē aūt bonoꝝ a periculis confirmat ex tribus. Primo ex diuina mansuetudine pmittens euasionem ēstrum ad patrie restitutionem.Qui cōfidunt in idolis opera eor nō pderūt eis.|Qui aūt terrā|pmissionis. ps.Mansueti aūt hereditabunt terrā.Et ēstrum ad vie expeditionē|t ducā.|scilz principibus medoꝝ|viā facite|liberādo|prebete|dando licentiaz repatriandi|declinate|vt nos non impediatis|auferte|vt nec alij.Dier. 50.Tollue đ via lapides:t in scō habitās|ps.Tu aūt in sancto habitas laus israel.Et ēstrū ad diuinā pietatē. Et cū cōtrito.|ps.Cor cōtritū t humiliatū deus nō despicies.Sed assignat rōnē ex culpe purgatione pmittens remissionē.|Nō.n.in sempiternū.|ps.Nō in perpetuū irascet:neqz in eternū cōminabitur.Et subaungit rōnē ponēs expletā in puniēdo iustitiā.|Propter iniquitatē.|Abscōdi|vt nō adiuuaret|abut vagus|qsi ouis sine pastore.Job.22.Nūqd timens arguet te:t veniet tecū in iudiciū:t nō pp malitiā tuam plurimam:t infinitas iniquitates tuas.Promittēs in saluādo mīam.|Uias eius vidi|oculo mīe.ipsa ēstrū ad principes lugentiū ēstruz ad iudeos:aut ēstrū ad aduenas adultores vel ēstruz ad terrā t habitatores.ps.Qui ppitiat oib iniquitatib tuis q sanat oēs infirmitates tuas.3° cōfirmat ex ppbetia pnitentione.|Creaui|qsi ex nihilo eos restituēs|labioꝝ.| ppbetaꝝ q hec pdixerūt|q longe|in captiuitate dispsi sunt.Eph.2°.Et veniēs euangelizauit pacē vis q ppe t vis q longe.¶ Impij aūt rē.|Dic confirmat qđ dixerat de malis p quādā similitudinē.Et p ponit ipsaz|feruens.| idest semp fluctuās|redūdāt|ad litus vbi lutū faciunt t pulueā.Et cōcludit ppositū.|Nō est pax|vt.|saluētur.¶ Nota sup illo verbo rē.|Justus peryt:t non est q recogitet.|Qz in passione chri bō oz recogitare.Prio dilectionē ad reamādū.Cant.8.Pone me vt signaculū sup cor tuū.2° amaritudinē ad cōpatiēdū.Tre.3°.Recordare pauptatis t trāsgressiōis mee absinthij t fellis. 3° fortitudinē ad fortiter patiēdū.Deu.12.Recogitate eū q talē p vobis sustinuit a peccatorib aduersus semetipsuz ꝺdictionē:vt nō fatigemini animis vestris đficiētes.4° vtilitatē ad gratias agendum.Can.7.Ascendam in palmam:t accipiam fructus eius.

¶ Capitulum. LVIII.

Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocē tuam:t annuntia populo meo scelera eorum:t domui Jacob peccata eorum. Me etenim de die in diem querunt:t scire vias meas volunt:quasi gens que iustitiam fecerit:t que iudiciū dei sui nō dereliquerit. Rogant me iudicia iustitie:t appropinquare deo volūt. Quare ieiunauimus t non aspexisti:humiliauimus animas nostras t nescisti? Ecce in die iudicij vestri inuenit voluntas vestra: t omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites t ad cōtentiones ieiunatis:t percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut vsqz ad hanc diez:vt audiat in excelso clamor vester. Nunqd tale est ieiunium qđ elegi:p diez affligere hoiem animaz suā. Nunquid conturquere quasi circulū caput suū:t saccū t cinerē sternere? Nunquid istud vocabis ieiuniū:t diem acceptabilez domino? Nōne hoc est magis ieiunium qđ elegi? Dissolue colligationes impietatis:solue fasciculos deprimētes. Dimitte eos q confracti sūt liberos: t oē onus dirūpe. Frāge esurienti panē tuū: t egenos vagosqz induc in domū tuā. Cuz videris nudū operi cū:t carnē tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen

tuum: & sanitas tua citius orietur. Et ante ibit faciem tuā iustitia tua: & gloria domini colliget te. Tunc inuocabis & dominus exaudiet: clamabis & dicet ecce adsum. Si abstuleris de medio tui catenam & desieris extendere digitū: & loqui quod non pdest. Cum effuderis esurienti animā tuā: & aiam afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua: & tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiem tibi dabit dominus deus tuus semper: & implebit splendoribus animam tuam: & ossa tua liberabit. Et eris quasi hortus irriguus: & sicut fons aquarum cuius non deficient aque. Et edificabunt in te deserta seculoꝝ: fundamēta gnōnis & gnōnis suscitabis. Et vocaberis edificator sepium auertens semitas in quietē. Si auerteris a sabbato pedem tuum: facere voluntatem tuam in die sancto meo: & vocaberis sabbatum deliciarum & sanctū domini gloriosum: & glorificaueris eum dum non facis vias tuas & nō inuenitur voluntas tua vt loquaris sermonem tunc delectaberis super domino: & sustolam te super altitudines terre: & cibabo te hereditate Jacob patris tui. Os enim domini locutum est.

A Hic excludit inutile remediū. quo se preparare ad salutē volebāt. Et ꝓmo indicit denuntiationis officiū. ponēs denuntiādi modū vt alte sine timore deptimente| clama. |supra. 40. Exalta in fortitudine tua vocez qui euangelizas syon. Ut continue| ne cessес. |infra. sup muros tuos Hierlz ꝓstitui custodes: tota die & nocte nō tacebunt: vt clare & aperte| quasi tuba. | Osee. 8. In gutture tuo sit tuba. Et denuntiationis verbū.| Annuntia scelera |quātus ad maiora peccata |cōtū ad cōmunia supra. 16. Dic qui letant super muros cocti lateris loguntur plagas suas. 2° ꝓpheta excludit in ꝑsona domini inutile remedium. | Me etenim |Et circa hoc duo facit. Primo excludit remediū in quo confidebant. 2ª hortatur ad ea in quibus deficiebant. ibi| Nō ne hoc est cē. | Circa ꝓmū duo. Primo ostendit cōfidentie eoꝝ presūptionē quātū ad tria in ꝙbus ꝓfidebant. ſ. in sacre scie inquisitione. | Me etenim querūt. |in scripturis| vias | precepta & volūtates meas| quasi gens. |idest ac si essent parati ad faciendū. Iterū in oratione| rogant me iudicia. |idest vt iudicem pro eis cōtra aduersarios| appropinquare |ore. supra. 29. Appropiquat ppls iste ore suo: & labys suis glorificat me. Iterū cōfidebant in ieiuniorum observatione| quare ieunauimus & non aspexisti. | quasi gratū| humiliauimus |cōtum ad circumstātia ieiuniū exteriori humiliatione| nescisti. |scia approbatiōis. Mal. 3°. Vanus est qui seruit deo. & qđ emolumentum qz custodiuimus p̄cepta eius. 2° ostēdit bonorū dictoꝝ reprobationē. Et ꝓmo reprobationis causas que est culpa voluptatis. | Ecce in die voluntas |in bis que carni placent. Eccl. 18. Post cōcupiscentias tuas nō eas. Iterū culpa crudelitatis |et omnes debitores |ad literā vt diu possent insistere causis agendis. vel ad 2° cōsequutiuū. Et cū culpa vanitatis. | Nolite ieiunare vt audiat |ꝓp laudē hoium. Mat. 6. Tu aūt cum oraueris intra in cubiculū tuū: & clauso ostio ora patrem tuū. vel| vt audiatur. |idest si vultis qz oratio vestra adeo exaudiatur. ꝑs. Dne exaudi orationē meā: & clamor meus ad te veniat. 2° ostendit bonoꝝ insufficientiā. | Nunqd tale. |qz deꝰ nō eligit p se penā vestrā neqz ad afflictionē carnis qđ tangit in hoc qđ dicit| per diem |totus| affligere |Neqz quātū ad abiectionē exterioris humilitatis qđ tangit in hoc qđ dicit| quasi circulus. |scilz caput ad pedes inclinare. vel circumducere sicut monachi faciunt: nō inqtū ordinat ad virtutem mentis. Matth. 6. Cum ieiunatis nolite fieri sicut Ypocrite tristes. Joel. 2. Scindite corda vestra & nō vestimēta vestra. B ¶ Nōne hoc est cē. | Dic adhibet vtile cōsiliū. Et ꝓmo quātū ad studiū pietatis in ꝓmū. 2° qtus ad cultus religionis in deū. ibi | Si auertens cē. |Circa ꝓmū duo facit. Primo ponit pietatis consiliū vt cedant calūnie| colligatiōes |falsas causas quibus astute pauperes obligabant sicut usurary| fasciculos |idē| de primētes. |qtus ad penas ad qs obligabant| qui cōfracti |longa seruitute| onus |seruitutis. Matth. 23. Alligāt onera grauia & ipportabilia: digito aūt suo nolunt ea mouere. Et vt intendāt mie: exhortans ad miam qtū ad famelicos| frange. |idest si modicū habeas. qtum ad vagos| & egenos. |qtum ad nudos| cuz videris: |Et ponit exhortationis causas| & carnem. |quia. ſ. est eiusdē speciei tecū. Job. 5°. Visitans speciez tuā nō peccabis. 2° ostendit cōfilu fructū. | Et erumpet. |Et ꝓ qtū ad efficaciā meritoꝝ: tum qtum ad opera virtutū| quasi mane lumen tuū. |scilz merita tua clare patebunt in ꝓmis: que mō a dño non aspecta cōqueris| colliget |de captiuitate vel in misericordie protectione. ꝑs. Educet quasi lumen iustitiam tuā: & iudiciuz tuum tanqz meridiē. ¶ Tum qtum ad suffragia| tunc invocabis. |supra. 30. Ad vocē clamoris tui statz vt audierit respondebit tibi. 2° qtum ad cōsequutionem bonorū. Et ꝓmo resumit meritū. | Si abstuleris catenā. | qua pauperes opprimis. | digitū extendere. |detrahendo & cōminādo. |Cum effuderis |per cōpassionē| repleueris |ꝙ necessariorū subuentionē. 2° ꝓmittit premium |Oriet in tenebris |.i. Aduersitas in lucē prosperitatis. Ignorantia in lucez scientie mutabunt qtum ad spiritualia. | & requiez |qtum ad mala tēporalia. Multiplicationē ℞o bonoꝝ interiorum spiritualiū| implebit splēdoribus. |scilz virtutibus vel cōsolationib⁹| & ossa tua | qtum ad corporalia. Et bonoꝝ exterioꝝ| & eris quasi ortus |ꝓpter ꝓsperitatē. vel oium bonoꝝ indeficientiaz. Numeri. 24. Quaz pulchra tabernacula tua Jacob. 2° qtum ad patrie reedificationē. | Et edificabunt. |post reditum de captiuitate| scioꝝ. |idest ciuitates. ſ. deserte in pristinis seculis| suscitabis. |superedificando antiqs fundamentis. supra. 44. Qui dico Hierusalē habitaberis: & ciuitatibus iuda edificabimini. 3° qtum ad fame restitutionē. | Et vocaberis edificator sepium. |idest impedimētoꝝ peccati| in quietē |vel in gentē. |scilz semitas peccati in quietē cōuertens. Osee. 2. Sepiaz vias tuas spinis. ¶ Si auerteris cē. | Dic ponit cōsiliū qtum ad cultū religionis in observatione sabbati. Et ꝓmo ponit cōsiliū| pedem |ne opera ꝓhibita facias| vocaberis sabbatū. |idest celebrans huius sabbatuz qtum ad exercitiuz bonoꝝ operū. Exo. 20. Memento vt diem sabbati sanctifices. Alia litera hz| vocaueris |& est sensus idē. 2° ponit fructū. | Tunc delectaberis |qtum ad bona spiritualia| sustollā |reducendo in terrā tuaz que montuosa est| cibabo |qtum ad fruitionez bonoꝝ terre. Job. 22.

Tunc

Tūc ſuper omnipotenté delitus affines. ¶ Nota ſuper ſtlo verbo [Quaſi tuba exalta ſquia predicatio eſt tuba. ·primo quia excitat ad vite ſtatuz. p̄ Lozinīb. 15. Canet enim tuba ⁊ mortui reſurgent incorrupti. Secūdo/quia hortatur ad bellum. ſ. Lozin. 14 Si incertuz vocem det tuba: quis parabit ſe ad bellum. Tertio/quia nuntiat viri inceſtuz. ſupra. 27. Lāgetur in rubis. Quarto/quia vocat ad conſiliū. Oſee. 8. In guttur tuo ſit tuba. Quinto/ quia inuitat ad feſtuz. p̄s. Bucinate in neomenia tuba: in inſigni die ſolēnitatis veſtre. ¶ Jté nota ſuper illo [Suſtuleris de medio tui catbenā ſquia eſt multiplex catbena. ·primo pictatis. Epb. vitio. ·Pro quo legatiōe fungor in catbena iſta. Secūdo iniquitatis. Sap. 17. Una enim tenebrarum catbena omnes erant colligati. Tertio paupertatis. Job. 36. Simulatores ⁊ callidi prouocant iram dei: neq; clamabunt cum vincti fuerint. Morieť in tempeſtate anima eoꝝ: ⁊ vita eoꝝ inter effeminatos. Quarto ſeruitutis. Diere. 18. Catbenas lugneas contriuiſti: ⁊ fac ies pro eis catbenas ferreas. Quinto carceris. Eccl. 4°. De carcere catbeniſq; interdū q̄s egrediať ad regnū.

¶ Capitulum. LIX.

ECce nō eſt abbreuiata manus domini vt ſaluaꝝ nequeat neq; aggrauata eſt auris eius vt nō exaudiat: ſz iniquitates veſtre diuiſerūt inter vos ⁊ deuz veſtrū: ⁊ peccata veſtra abſconderūt faciez eius a vobis ne exaudiret. Manus enīz veſtre pollute ſunt ſanguine: ⁊ digiti veſtri iniquitate. Labia veſtra locuta ſunt mendacium: ⁊ lingua veſtra iniquitatem fatur. Non eſt qui inuocet iuſtitiam: neq; eſt qui iudicet vere: ſz confidunt in nibil: ⁊ loquuntur vanitates. Conceperūt laborem ⁊ pepererunt iniquitatez. Ouа aſpidum ruperūt: ⁊ telas aranee texuerūt. Qui comederit de ouis eorum morietur: ⁊ quod confotum eſt erumpet in reguluz. Tele eorum non erunt in veſtimentuz: neq; operientur operibus ſuis. Opera eorum opa inutilia: ⁊ opus iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt: ⁊ feſtinant vt effundant ſanguinez innocentē. Cogitationes eoruz cogitationes inutiles. Vaſtitas ⁊ contritio in vijs eorum. Viam pacis neſcierunt: ⁊ non eſt iudicium in greſſibus eorum. Semite eorum incuruate ſunt eis oīs qui calcat in eis ignorat pacē. Propter hoc elongatum eſt iudiciuz a nobis: ⁊ non apprebēdet nos iuſtitia. Expectauim⁹ lucem ⁊ ecce tenebre: ſplendorem: ⁊ in tenebris ambulauimus. Palpauimus ſicut ceci parietez ⁊ quaſi abſq; oculis attrectauim⁹. Impegimus meridie quaſi in tenebris in caliginoſis quaſi mortui. Rugiemus quaſi vrſi omnes: ⁊ quaſi colūbe meditantes gemitus. Expectauimus iudicium ⁊ non eſt: ſalutem: ⁊ elongata eſt a nobis. Multiplicate ſunt enim iniquitates noſtre coraꝝte ⁊ peccata noſtra reſponderunt nobis. Quia ſcelera noſtra nobiſcuz: ⁊ iniquitates noſtras cognouimus peccare ⁊ mentiri contra dominum ⁊ auerſi ſumus ne iremus poſt terguz dei noſtri vt loqueremur calūniam ⁊ tranſgreſſionem. Cōcepimus ⁊ locuti ſumus de corde verba mendacij: ⁊ conuerſum eſt retrorſum iudiciū ⁊ iuſtitia longe ſtetit. Quia corruit in platea veritas: ⁊ eqtas non potuit ingredi. Et facta eſt veritas in oblitione: ⁊ qui receſſit a malo: prede patuit. Et vidit dominus: ⁊ maluz apparuit in oculis eius: qa non eſt iudicium. Et vidit deus quia nō eſt vir: ⁊ appotatus eſt quia nō eſt qui occurrat. Et ſaluauit ſibi brachium ſuum: ⁊ iuſtitia eius ipſa confirmauit eum. Indutus eſt iuſtitia vt lorica: ⁊ galea ſalutis in capite eiº. Indutus eſt veſtimentis vltionis ⁊ operto eſt quaſi pallio zeli ſicut ad vindictam quaſi retributionez indignationis hoſtibus ſuis: ⁊ viciſſitudinem inimicis ſuis. Inſulis vicē reddet. Et timebunt qui ab occidēte nomē dñi: ⁊ qui ab ortu ſolis gloriam eius. Cum venerit quaſi fluuius violentus quem ſpiritus dñi cogit ⁊ venerit ſyon redemptor: ⁊ eis qui redeūt ab iniquitate Jacob dicit dominus. Hoc fedus meum cum eis dicit dominus. Spiritus meus qui eſt in te ⁊ verba mea que poſui in ore tuo: nō recedēt de ore tuo: ⁊ de ore ſeminis tui dicit dominº: amodo: ⁊ vſq; in ſempiternum.

Hic ponit preparationem ad ſalutem percipiendam ex parte ipſius ſaluantis. Et ·primo ponit ſalutis neceſſitatem. z° preparationem. ibi [Et vidit dñs ⁊c.] Circa primum duo ·primo in perſona dñi neceſſitatem ſalutis oſtendit, miſeriam populi oſtendens. In z° reſpondet populus miſeriam ſuam recognoſcens. ibi [·Propter hoc elongatum ⁊c.] Circa ·primuz duo facit. ·primo oſtendit miſerie cauſam. z° ipſam miſeriā. ibi [Vaſtitas ⁊ contritio ⁊c.] Circa ·primuz duo. ·primo excludit cauſam falſam: vel ex defectu virtutis dei: vel ex defectu cognitionis ipſius: qa preceps non audiret [neq; aggrauata] ſupra. 50. Nūquid abbreuiata ⁊ parunla facta eſt manus mea vt non poſſim redimere: aut non eſt in me virtus ad liberandum. z° aſtruit cauſam veram. ſ. ipſoz cul pam. ·primo tangens ipſam in generali [ſed iniquitates] ꝯtum ad maiora [diuiſerunt] quaſi murus vel nubes ſint poſita [peccata] quāuz ad cōmunia. Deut. 32. Abſcōdam faciem meaz ab eis. z° proſequitur in ſpāli [Manus enim veſtre] Et tangit ſpecialiter peccata in proximuz. Peccata enim in deum terigerat. ſupra. 57. Et peccata in ſeipſum. ſupra. 56. Tangit autem ·primo iniuſtitiam q̄ quā alios oppremebant ꝯtra ad opationē [manus veſtre ſan-

guine innocentium quos occidistis[diligiti quantuz ad mi
nores iniustitias: vel quantum ad diligentiam operatio
nis. supra. p. Manus enim vestre sanguine plene sunt. Q̃
tum ad locutionem[labia vestra locuta. iniquitatem] vt
addatur iniustitie deformitas. Job. 6. Non truncietis in
lingua mea iniquitatem. Et quãtum ad iustitie omissio
nem[non est qui iudicet] quãtum ad prelatos: quoz est
iudicare. Iere. 5. Querite in plateis eius an inuenietis vi
rum facientem iudicium. 2° tangit astutiam per quã de
cipiebant. Et primo tangit ipsam inquantuz per astutiã
intendebant sui promotionẽ[sed confidunt in nihilo]in va
nis consiliis: vel in idolis[& loquuntur] vanitatẽ cordis
verbis exprimentes. Amos. 6. Qui letamini in nihilo. Et
inquantum per ipsam intendebant aliorum oppressiones
] conceperunt laborem] .i. ita laborare excogitauerũt vi
as nocendi: vel alys laborem inducendum[pepererũt]
expletione operis. ps. Cõcepit dolorem & peperit iniqta
tem. 2° adaptat quãdã metaphoraz. Et primo ponit ipsaz
quantum ad ipsam astutiã. Et quãtum ad aliorum decep
tionem[ouia aspidum] .i. consilia venenosa[ruperunt]in
publico opera. s. producentes. Deut. 32. Fel draconũ vi
num eorum: & venenum aspidum insanabile. Et quãtum
ad suam promotionez[& telas] .i. cogitationes inutiles ad
sui promotionem. Osee. 8. Quoniam in aranearum tela
erit vitulus samarie. Ponit iterum metaphoram quãtũ
ad effectum astutie: quãtum ad primũ[qui comederit]
presentiens factis[de ouis]consilys[confortum]diu prepa
ratum solicite[in regulum] .q. a longinquis etiam interfi
cient: quodãmodo volantem. Et quãtuz ad 2m[tele eoz]
idest sicut tele aranearum non valent ad vestimentum:
ita eorum consilia ad nihil valent eis nisi promoueant. ℞.
supra. 19. Confundantur qui operantur linum plectẽtes
& texentes: qui operantur subtilia. 2° exponit. Et primo q̃
tum ad operationem[Opera eorum inutilia]quantũ ad
vnam partem[opus iniquitatis]quantum ad aliã. supra
57. Opera eoz non proderũt eis. 2° quantum ad cogita
tiones.[Pedes eoz] .i. affectiones quãtum ad vnã par
tem. Prouer. p. Pedes eorum ad malum currunt[cogi
tationes]quãtum ad aliam. Michee. 2. Ueh qui cogita
tis inutile. ¶ Uastitas &c.] Hic ostendit eis eorum mise
riam. Et primo ponit miserie magnitudinez[vastitas] q̃
tum ad dãnum rerum[& contritio]quantum ad dãnum
personaz[in vys eoz] .i. pro vys malis suis ab hostib⁹
sminet eis. 2° miserie equitatem: vt. s. talia patiãtur q̃lia
alys faciunt[viam pacis]qua alios in pace ponerẽt[nõ
est iudicium]rectuz. & ideo[semite eoz] .i. ea que cogita
uerunt[incuruate] .i. curue eis facte sunt: qa qõ alys pre
parabant ipsi patientur[omnis qui calcat]prosequendo
[ignorat]scia experimẽti. ps. Cõtritio & infelicitas in vys
eoz: & viam pacis nõ cognouerunt. ¶ Propter hoc elõ
gatum est] Hic populus confitetur. Et primo confitetur mi
seriam quantum ad hostium oppressionem iniustitiaz
[elongatum est iudicium]qa deus nõ iudicat nos de no
stris aduersarys. cõtrarium supra. 46. Prope feci iusti
tiam meam: q̃tum ad tribulationuz angustiam sub me
taphora tenebrarum ponens ipaz tribulationis obscuri
tatem[expectauimus lucem]diuinam & solationez[tene
bre]tribulationis. Et consiliorum difficultatem[palpa
uimus]quasi nescientes quid facere. supra. 42. Quis ce
cus nisi seruus meus. Et periculorum lesionem[impegi
mus meridie] & bis in quibus erat clara via ad euadendũ
[in caliginosis]in dubys. Job. 5. Per diem incurrent te
nebras. Confitentur etiam miseriã quantũ ad cordis tri
stitiam[rugiemus]quasi vrsi & propter crudelitatem[quasi
colũbe] propter lasciuiaz. Nah. 2. Gementes vt columbe:
& quãtum ad salutis absentiaz[Expectauimus iudiciũ]
pro vobis. 2° confitetur culpaz. Et primo culpe manifesta
tionem quãtum ad deum[multiplicate coram me]in cui
dictis tuis. Deu. 4. Omnia nuda & aperta sunt oculis eius.
Et quãtũ ad ipsum[& peccata nostra respõderunt]in pe
nis[nobiscũ]qa non satisfecimus nec correximus. 2° pec
catorum diuersitatez contra deum[peccare]opere[men
tiri]locutione[auersi]omissione. ℣. contra proximuz lo
cutione[vt loqueremur]calũniam]contra proximum. Et
cõtra legem[trãsgressionez]Matth. 15. De corde exeũt
cogitationes male. Et quãtum ad operationem[conuer
sum]iudiciũ dei ad saluandum nos[in platea]in publi
co iniustitias faciebant[qui recessit.] Non enim solum
faciebãt malas: sed nolentes facere: deprehendebantur. Sap. 2.
Circumueniamus iustum: quoniam cõtrarius est opi
nostris[Et vidit dns &c.] Hic ponit saluus pparationẽ
ex parte saluantis. Et primo ponit pparationis diẽ loquẽs
de deo ſm humanum modum ponens ipsius cõpassio
nem. [Et vidit dns ioculo misericordie[iudicium]aliarũ
saluantis[vir]saluans iudeos[apportauit]contristatus
vel angustiatus. Ponens etiam armorum assumptionẽ
[& saluabit sibi brachium]idest virtus vt nihil contra pa
tiatur: vel populum ad culmen suũ[iustitia cõfirmabit]
vt vltionem cõstanter exequatur[indutus est iustitia]sic
cut enim miles cõfirmatur armis: ita opus suum confir
matur iustitia & proposito saluandi. Sap. 5. Induet pro
thoracem iustitiam. Ponens etiam vindicte executionem
[insulis]diuersis gentibus[vicez]pro malis que iudeis
fecerunt. Dan. 6. Timeant & paueãt omnes deũ Danie
lis. 2° ponit saluationis vel vltionis mysteriũ[cuz vene
rit quasi fluuius]propter magnitudinez virtutis & fortitu
dinis: vel Chris minister. ps. Fluminis impetus letificat
ciuitatem dei. 3° firmitatis pactuz[hoc fedus meũ]spũs
prophetie[seminis sui]quãtũ ad alios prophetas: & apo
stolos in quibus eius spũs. q. hereditas per successionez
seminis vadens. Joel. 2. Effundaz de spiritu meo super
omnem carnem: & prophetabunt filij vestri & filie vestre.
¶ Nota super illo Xbo[Iniquitates vestre diuiserunt
inter vos & deũ. Ex peccatum diuidit. primo a proximo q̃
dissensionem. Luc. 11. Omne regnum in seipsum diuisus
desolabitur. 2° a seipso per contrariam affectionẽ. Osee
10. Diuisum est cor eorum nũc interibũt. 3° a deo q̃ auer
sionem. Iere. 2. Me dereliquerunt fontem aque viue:
& foderunt sibi cisternas dissipatas. 4° a sanctorum col
legio per dissimilitudinem. supra. 56. Separatione diui
det me dns a populo suo. ¶ Nota super illo Xbo.[Se
mite eoruz incuruate]qz est curuitas primo culpe. supra
51. Incuruare vt transeamus. 2° miserie. ps. Miser fact⁹
sum ego: & incuruatus sum. 3° tristitie. Baruch. 2. Anima
que est tristis super magnitudinem mali & leedit curua.
4° fraudulentie. Eccl. 12. Humiliat⁹ vadat curuus adu
ce aium tuã & custodi te ab illo. 5° iustitie. Job. 9. Deus cui
resistere nemo põt sub quo curuant⁹ qui portant orbem.
¶ Nota sup illo Xbo[Quasi fluuius violẽtus]qz Chri
stus est fluuius violẽtus. p. pp aquaz multitudinem. ps.
Flumẽ dei repletũ est aqis. 2° pp amoris feruorez. Dan.
7°. Fluuius ignetus rapiduſq egrediebat a facie eius. 3°
pp cursus velocitatẽ. ps. Fluminis impetus letificat ciuitatẽ
dei. 4° pp origis altitudinẽ. Apoc. 22. Ostendit mihi fluuiũ
aq̃ vite splẽdidũ tãq̃ crystallũ, procedẽtẽ de sede dei & agni.

¶ Capitulum. LX.

Surge illuminare hierusalem quia
venit lumen tuum: & gloria domi
ni sup te orta est. Quia ecce tene
bre

bre operient terram: ⁊ caligo populos: sup te autem orietur dñs: ⁊ gloria eius in te vidébit. Et ambulabunt gentes in lumine tuo ⁊ reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos vide: oēs isti congregati sunt: venerunt tibi. Filij tui de longe veniét: ⁊ filie tue de latere surgét. Tunc videbis ⁊ afflues: ⁊ mirabitur ⁊ dilatabit cor tuum qñ conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te: dromedarij madian ⁊ effa. Omnes de saba venient aurum ⁊ thus deferentes: ⁊ laudem dño annúciantes. Omne pecus cedar cōgregabitur tibi: arietes nabaioth ministrabunt tibi. Offerétur super placabili altari meo: ⁊ domus maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti qui vt nubes volant ⁊ quasi colúbe ad fenestras suas? Me enim insule expectant ⁊ naues maris in principio: vt adducam filios tuos de longe. Argentum eor ⁊ aurum eor cum eis nomini dei tui ⁊ sancto israel: qa glorificauit te. Et edificabunt filij peregrinor muros tuos: ⁊ reges eor ministrabunt tibi. In indignatione enim mea percussi te: ⁊ in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur porte tue iugiter: die ac nocte non claudent: vt afferatur ad te fortitudo gentium ⁊ reges eor adducantur. Gens.n. ⁊ regnum qđ non seruierit tibi peribit: ⁊ gentes solitudine vastabúntur. Gloria libani ad te veniet: abies ⁊ buxus ⁊ pinus simul ad ornandum locum sanctificationis mee: ⁊ locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curui filij eor qui humiliauerunt te ⁊ adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi: ⁊ vocabunt te ciuitatem dñi syon sancti israel. Pro eo q fuisti derelicta ⁊ odio habita: ⁊ non erat qui per te transiret: ponam te in superbiam seculor gaudium in generationem ⁊ generationem. Et sugges lac gentiū ⁊ mamilla regum lactaberis. Et scies: qr ego dñs saluans te ⁊ redemptor tuus fortis Jacob. Pro ere afferam aurum: ⁊ pro ferro afferā argentum: ⁊ pro lignis es: ⁊ pro lapidibus ferrum. Et ponam visitationem tuam pacē: ⁊ prepositos tuos iustitiam. Non audietur vltra iniquitas in terra tua: vastitas ⁊ contritio in terminis tuis: ⁊ occupabit salus muros tuos: ⁊ portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem: nec splendor lune illuminabit te sed erit tibi dñs in lucem sempiternā: ⁊ deus tuus in gloriā tuam. Non occidet vltra sol tuus: ⁊ luna tua non minuet: qr dñs erit tibi in lucem sempiternam ⁊ complebunt dies luctus tui. Populus autem tuus oēs iusti imperpetuū hereditabunt terram: germen plantationis mee: op manus mee ad glorificandum. Minim erit in mille ⁊ paulus in gentē fortissimam. Ego dñs: in tpe eius subito faciam istud.

Hic ponit salut pmissionē. Et p ẽsum ad pspitatē. ⁊ 2° ẽsū ad iocūditatē. ca. 61. ¶ Spūs dñs tē. ¶ 3° ẽsus ad glīc bonorem. cap. 62. ¶ pp syon tē. ¶ Circa p^m duo: p ponit ꝓsolationē i ghali sub metaphora luminis ponēs ipsi luminis ortū. ¶ Surge ioc pstina mi seria ¶ illuminare ¶ i. lumine ꝓsolatiōis ei reſplēde ¶ Hlia dñs ¶ hīficia in qb apparet gloria sua. Baruc. 4. Ambula p viā ad splēdorē ei ꝫ lumē ei. vel hierlm ecclīa lumen dei filī ponēs discretiōis in ꝓcipiēdo lumine indiciū: ¶ qr ecce tenebre ¶ tribulatiōis ¶ populos ¶ babylonis ⁊ alios hostes. ¶ sup te aūt orietˀ ¶ q. sol illuminās tē. Sap. 17. Solis illis supposita erat ḡuis nox ⁊ imago tenebrārū: vel ¶ tenebre ¶ infidelitatis ⁊ pctī ¶ populos ¶ infideles. ¶ Orietˀ ¶ q. sol iustitie: vel ad lrām ei ¶ gla ¶ miracula ei. ꝓnit ēt luminis effectū. ¶ Et ambulabūt gētes ad cognitionē ⁊ deuotionē dei: videtes hīficia tibi a deo data ¶ in splēdore ortus tui ¶ q. oriens rutilans sīc stella. Uel ¶ lumine ¶ i. in fide chīi. 2° exequit ꝓsolationē p ptes. Et p ꝓmittit multiplicē pspitatē. 2° iustitie obſuat'onē. ibi ¶ Et ponā tē. ¶ Circa p^m duo. ꝓio ponit pspitatis statū. 2° restitutiōis modū qno. ſ. in pspitatē restaurabunt. ibi ¶ Qui sūt isti tē. ¶ Circa p^m tria. p ꝓmittit pspitatē ẽs^m ad congregationē filior q p in diuersas ptes p captiuitatē dispsi erāt. ¶ Leua in circuitu: de latere ¶ de regionib ꝓpinquis laterib. Baruc. 5. Surge hierlm: ⁊ sta i excelso: ⁊ circūspice ad orientē: ⁊ vide collectos filios tuos ab orie ⁊ sole vsq ad occidētē. Uel referēdū est ad congregationē diuersar gentiū sub vnitate ecclīe ¶ filij in fide fortes ¶ filie ¶ debiliores ¶ de latere ¶ chīi in cruce apto: vl sacramēta salutis emanauerunt: vel lac ¶ suggent ¶ nidorio doctrine. 2° ẽsus ad fruitū populor. ¶ Tūc videbis. qđ uersa ¶ seruiens tibi in mercimonijs ¶ multitudo maris ¶ ſnegociatores maris ¶ fortitudo ¶ reges ⁊ ꝓncipes tibi pacē ministrātes ⁊ munera: vel de uersione gentiū ad ecclesiā. Job. 22. Tūc sup oipotentē delitijs afflues. 3° ẽs^m ad copiā diuitiar. Et p ẽs^m ad mercimonia ponēs sumē tal inundatio ¶ i. abundantia ad filitudinē inundantis oēs ¶ camelor ¶ gbus mercimonia ferebant. In qb mistice uultes ad fidē uersi q p onus diuitiar ⁊ gibbū peccati ¶ dromedarij ¶ alal camello mīn: ſz velocī. In quo gētes ad fidem velociter uersē ¶ madiā ⁊ effa ¶ regiōes vltra mare talib abūdātes. Ponit ēt pcios mercimonia ¶ oēs de saba ¶ ciuitas in extremis Ethiopie. Qđ ēt ipletum est tpe chīi. Mat. 2. pa. Reges tharsis ⁊ insule munera offerēt reges arabū ⁊ sabba dona adducēt. 2° ẽs^m ad mūda alalia sm q cedebāt in vsus cibor. ¶ Oē pecus cedar ¶ filius Ismaelis: vnde terra nomē hz: pecorib abundans: ¶ nabaioth ¶ alius filī ¶ ministrabūt ¶ cedētes in vsus tuos: vēdīti populo q est in te. Et sm q cedebāt in vsus sacrificior. ¶ Offerent sup placabili ¶ in quo ego placer. ꝓper altare significat fidē: p arietes duces gregis: apostoli ⁊ ecclīar plati: p pecus: simplices. Aggei. 2. Implebo do-

rnum istã gloria. ¶ Nota super illo verbo. ¦ Illumínare hierusalé. ¦ Ec ecclesia illuminat lumine. ꝑmo sacre doctrine. ꝓuerb. 6. Mãdatum lucerna est: et lex lux. 2° spiritualis intelligẽtie. 2ᶜ Lozi. 4°. Deus qui dixit lumen in tenebris splendescere ipse illuxit in cozdibus nostris ad illuminationé scie claritatis dei in facié Jesu Chñi. 3° gratie. ꝑᶜ ꝑᵉ. ¦ Si aũt in luce ambulamus sicut et ipse est in luce: societatẽ habemus adinuicẽ. 4° glozie. ꝑs. In lumíne tuo videbimus lumẽ. 5° lenitie. Tob. 5. Quale gaudiũ est mihi qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. 6° diuine iuẽe. ꝑᶜ Tbi. viti. Qui solus habet imortalitatez et lucẽ habitat inaccessibilẽ. ¶ Qui sunt isti ꝛc. ¦ Dic ostẽdit modum veniendi in dictam prosperitatem. Et ꝑmo quantum ad ciuitatis restaurationem. 2° quãtum ad populoꝝ extrancoꝝ subiectiones. ibi ¦ Et veniet ad te ꝛc. ¦ 3° q̃ᵐ ad diuitiarũ multiplicationes. ¦ Pro ẽre afferã aurum. ¦ Circa ꝑmũ duo ponit. ꝑmo restaurationem ciuitatis quãtũ ad adunationẽ habitatoꝝ ponens veniẽdi modum sub admiratione ¦ vt nubes ¦ ga velociter sine impedimẽto ¦ et q̃si colũbe ad fenestras ¦ i. ad foramina sua ꝑ per idẽ. Uel referendũ est ad gentes que ad fidem velociter cõuerse sunt. ꝑs. Quis dabit mihi pẽnas sicut colũbe et volabo vt requiescam: ponẽs etiam ad inuenien-
dum auxiliũ qõ a gẽtibus habuerũt ¦ Me eteni insule ¦ gentes duerse iuxta mare: et etiam remote ¦ expectabũt ¦ quasi subdite mee volũtatis arbitrio ¦ in ꝓncipio ¦ locí in quo captiui detinẽt: ga forte aliqui per mare redierũt: vel dñs sic eos reducere poterat. Uel mistice ¦ insule ¦ diuerse gentes ¦ naues ¦ ecclesie ¦ in ꝓncipio ¦ fidei. ꝓnẽs etiam venientis thesauruz quẽ secum detulerũt ¦ argentum nomini ¦ idest ad gloziam et seruitium nominis. ꝑs. Eduxit eos cum argento et auro. Mistice ¦ argentuz ¦ eloquentia ¦ aurum ¦ sapiẽtia conuersoꝝ ad fidem. 2° ponit restaurationem ciuitatis quantum ad edificationem murozum ¦ et edificabunt ¦ Et ꝑmo quantuz ad edificia ciuitatis. 2° quantum ad edificia templi ¦ glie libani. ¦ Circa ꝑmum duo. ꝑmo ponit ciuitatis reedificationem. ¦ Et edificabunt ¦ prebendo auxiliũ ¦ reges. ¦ Cyrus et Darius. ꝓbẽdo impensas et licẽtiã edificandi. Mistice, gentiles ecclesias dei edificant: et reges ecclesie seruiũt. Et adiungit rõnẽ ex diuina miseratiõe ¦ In indignatiõe percussi ¦ ca ptiuaui ¦ misertus ¦ liberãdo. Mistice, percussi ꝑ excecationẽ iudeoꝝ vel tribulationiꝫ ¦ misertus ¦ ꝑ conuersionez gentiũ. Uel in pace ecclesias restituetas. supra. 54. In momento absc̃odi indignationis parumper faciẽ meam. 2° ostendit ciuitatis reedificate securitatẽ. ¦ Et aperientur ¦ cessante timore hostiũ: et ꝓp necessitatẽ veniẽtiũ ad adorandũ in hierlm: et hoc est ¦ vt afferatur ¦ Mistice ¦ porte ¦ ministri ꝙ alios in fidẽ et ecclesiã introducunt parati in prosperis et aduersis ad recipiẽdũ ꝙuersos ad fidem. Apoc. 20. Porte eius nõ claudent. Et assignat rõnẽ. ¦ Gens. n. ¦ hoc nõ videt impletum ad lfam nisi intelligat illos iudeos fuisse qui eius dñium recognoscebant: et ꝓpterea a populo dei venerabant. Sed mistice sensus ꝑs. ¶ Glia libani ꝛc. ¦ Dic ponit reedificationem edificioꝝ templi. ¦ Gloria libani ¦ que est ¦ abies ¦ locũ. s. téplum ¦ pedum ¦ in quo adoroꝝ sicut reges ad pedes. Mistice ꝙ locũ ecclie: per diuersas arbozes diuersi fideles conuersio ad fidez.
¶ Et venient ꝛc. ¦ Dic ostendit modum cõsequendi dictam ꝓsperitatẽ quantuz ad subiectionẽ populoꝝ. Et ꝑ ponit ipsam subiectionẽ. ¦ Et venient ad te. ¦ Qõ ipletuz est temporibus Machab. qui multos de vicinis hostib⁹ subiugauerũt. Mistice, filij tyrãnoꝝ quõdam ecclesiaz persequẽtiuz ecclie famulãtur. ꝑs. Donec ponam inimícos meos scabellũ pedum tuoꝝ. 2° ponit subiectiõis ra-
tionem ¦ ꝓ eo ꝙ fuisti ¦ iustũ est vt post angustias consoleris ¦ in superbiam ¦ altitudinẽ ¦ seculoꝝ ¦ per multa secula. Qõ etiã mistice ecclie ꝙuent. Tob. 2. Post tẽpestatẽ trãquillũ facit. 3° ponit subiectiõis vtilitatẽ ¦ Et sugges ¦ idest pinguedo terre ad te in uerecundiaꝫ deferentur: et oblationiꝫ ¦ mamilla ¦ defensiõe in auxilio ¦ regũ tyri ¦ ꝙ lac mistice simpliciuz doctrina. ꝙ reges Apli. supra. 49. Erũt reges nutritij tui. ¶ Pro ere ꝛc. ¦ Dic ponit modũ restaurationis ꝙ̃tũ ad restaurationem diuitiaꝝ: ga multo maiora a regibus tẽplo offerentur q̃ ꝙ Nabuchodonoſoz ablata sint. Mistice, qui prius erãt vilesin ecclia efficiũtur ꝑciosi. supra. 55. Pro salitũcula ascẽdet abies: et pro vrtica crescet myrtus. ¶ Et ponaz ꝛc. ¦ Dic ꝑmittit iustitie obseruationez. Et ꝑmo in ꝓlatis. 2° in subditis ¦ et cõplebunt ¦ Circa ꝑmuz duo. ꝑmo consolatur eos ex plenitudine rectitudine tãgens iustitiã ꝓlatoruz ¦ visitationé ¦ visitatores et corruptores. Mistice de Chño et apostolis. Dierc. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meũ: et pascent vos scia et doctrina. Ponens et iustitie effectũ q̃tum ad absentiã malitie. ¦ Non audiet iniqtas ¦ ga per aliqđ tps leges optime obseruabant. 2. Macha. 3. Ut ¦ iniquitas ¦ idoloꝝ. Mistice. Ad statũ future beatitudinis. Qõtũ distat ort⁹ ab occidẽte: tõge fecit a nobis iniqtates nras. Et q̃ᵐ ad absentiã miserie ¦ vastitas ¦ q̃ᵐ ad agros ¦ strictio ¦ q̃ᵐ ad boues ab hostib⁹ sic collisos ¦ portas ¦ in gb⁹ ꝓpls ꝙueniebat ad iudicia. Hoc etiã mistice pertinet ad statũ future beatitudis: qñ sol 7 multo clarioz sit q̃ sit modo: et luna: tamẽ nõ sanctis: ga eoꝝ splendoze nõ egent. Apoc. 21. Et ciuitas nõ eget sole neq; luna vt luceat in ea: ga claritas dei illuminabit eã: et lucerna eius est agn⁹. Ponit et gubernãtis eternitatẽ ¦ nõ occidet sol ¦ ga est deus ꝑs. Tu aũt idem es et anni tui nõ deficiẽt. ¶ Et cõplebunt ꝛc. ¦ Hoc q̃tuz ad statũ subditoꝝ. Et ꝑmo ponit tristitie cessationẽ ¦ et cõplebũt ¦ luctus ¦ captiuitas. Mistice. in futura beatitudie. Apoc. 20. Absterget deus oẽm lachrymã ab oculis sanctoꝝ. 2° ponit iustitie obseruationẽ ¦ pls aũt ¦ ad glorificãdũ me. supra. 43. Oẽm ꝙ inuocat nomẽ meũ in gloriã meã creaui eũ ¦ in ꝓpetuũ q̃dũ in iustitia ꝑmanẽt. 3° mistice planũ est de sanctis beat. 3° feminis multiplicationẽ. ¦ Minimus ¦ i. ex vno tot ꝙ successionez nascent sic ex Abzaam vna gens. Mistice. vnus de ecclia vnigeniti: ꝑficiet in platũ. ꝑs. Judicabũt sancti in natiõibus ¦ in tpe eius ¦ i. Chñi vel ꝑ finito tpe ¦ subito ¦ q. non ꝓuisuz istud totũ qđ dcm est. ¶ Nota sup illo verbo. ¦ Qz sũt isti q̃ vt nubes volãt et q̃si colũbe. ¦ Qz Apli dicuntur nubes. ꝑ ꝓp terre fertilitatẽ. ſ. ex pluuia. Job. 37. Frumẽtũ desiderat nubes. 2° ꝓp luminis diffusionẽ. Eodẽ q̃ lustrãt cũcta p circuitũ. 3° ꝓp diuine volũtat ipletionẽ. Eodẽ. Quocũq; volũtas gubernãtis duxerit. Itẽ dicuntur ¦ colũbe ¦ ꝑ ꝓp cordis cõpũctionẽ. Nau. 2. Hemẽtes vt colũbe. 2° ꝓp vite simplicitatẽ. Matth. 10. Estote prudentes sicut serpẽtes et simplices sicut colũbe. 3° ꝓp ꝓtẽplatiõis altitudinẽ vel velocitatẽ. ꝑs. Quis dabit mihi pennas sic colũbe et volabo vt requiescã. 4° ꝓp ꝓcie puritatẽ. Lant. 5. Oculi tui sic colũbe. Lant. 4. Oculi tui colũbaꝝ.

¶ Capitulum. LXI.

Spiritus dñi sup me: eo ꝙ vnxerit me. Ad annũtianduz mãsuetis misit me: vt mederer cõtritis corde: et predicarẽ captiuis idulgẽtiã et clausis apertionẽ: vt pdicarem annũ placabilez dño et diẽ vltionis deo nro: vt cõsolarer oẽs lugentes: vt ponerẽ fortitudinem lugẽtibus

syon: & dare eis coronã pro cinere: oleũ gaudij pro luctu: palliũ laudis p spiritu meroris. Et vocabuntur in ea fortes iustitie: plãtatio dñi ad glorificandũ. Et edificabũt deserta a seculo: & ruinas antiquas erigẽt & instaurabũt ciuitates desertas & dissipatas in generationẽ & generationẽ. Et stabũt alieni & pascent pecora vestra: & filij peregrinorũ agricole & vinitores vestri erũt. Vos autẽ sacerdotes dñi vocabimini ministri dei nostri dicẽt vobis. Fortitudinẽ gẽtiũ comedetis: & in gloria eoꝝ supbietis. Pro ꝓfusione vestra duplici & ruboꝛe: laudabũt patrẽ eorum. Propter hoc in terra sua duplicia possidebunt: letitia sempiterna erit eis. Qz ego dñs diligens iudiciũ & odio habens rapinã in holocaustũ. Et dabo opus eoꝝ in veritate: & fedus perpetuũ feriã eis. Et sciẽt in gẽtibus semẽ eoꝝ & germen eoꝝ in medio populoꝝ. Oẽs qui viderint eos cognoscent illos: qa isti sunt semẽ cui bñdixit dñs. Gaudẽs gaudebo in dño: & exultabit aia mea in deo meo. Quia induit me vestimẽtis salutis: & indumento iustitie circũdedit me: q̃si sponsum decoratum coꝛona: & quasi sponsaꝫ ornatam monilibus suis. Sicut enĩ terra pfert germen suum: & sicut hortus semẽ suuꝫ germinat: sic dominus deus germinabit iustitiam & laudem coram vniuersis gẽtib⁹.

A **Hic pmittit** pplo iocũditatẽ. Et diuidit in duas ptes. Jn p⁹ gaudiuꝫ pmittit. Jn 2° pplo pmissionẽ suscipit: & gras agit. ibi⁊ Gaudẽs gaudebo in dño &c. ⁊Circa p⁹ duo. p̃ officinꝫ ad annũnãdum gaudium accipit. 2° gaudij rationem seu materiam predicit. ⁊Et vocabitur. ⁊Circa primum duo. p̃mo tangitur propbetie donum. ⁊Spiritus dñi super me ⁊Elaiam⁊ vnxerit ⁊replens munere ppbetie. p̃ᶜ ꝓpe. p̃. Non enim voluntate humana allata est aliquãdo ppbetia: sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei boies. Uel de Chriſto de q̃ supra. 11. Requieſcet sup eũ spũs dñi. Et in psal. Unxit te deus deus tuus oleo exultationis ꝓ consortibus tuis. 2° tangitur ppbete vel Chriſti actus q est duplex: bonis predicere premia. ⁊Ad annuntiandum ⁊Jac. p̃mo. Jn mansuetudine suscipite insitum verbuꝫ qđ potest saluare animas vestras. Et miseris cõferre remedia quantũ ad illos qui sunt pusillanimitate delecti⁊ vt mederer contritis corde ⁊consolando: vel peccata remittendo si de Chriſto. ps. Qui sanat contritos corde: & alligat cõtritiones eoꝝ. Et quantum ad illos qui erant in captiuitate detenti: quibus annũtiat liberationis beneficium ⁊Et predicare captiuis ad ſram. Uel sub diabolo & propꝛys erroꝛibus. supra. 49. Ut diceres bis qui vincti sunt exite. Et liberationis tẽpus⁊ & pdicare⁊ annũ placabile⁊ quãtum ad liberationem iudeoꝝ⁊ vitionis ⁊quantuꝫ ad chaldeos. Uel tempus gratie in quo de diabolo victorẽ accipit eius potestatẽ reprimens. Jo. 12. Nũc iudicium est mundi nunc ꝓceps mundi huius ejcietur foras. Et qđ-

B

tum ad eos qui sunt tristitie absorti: quibus annũtiat gaudium⁊ vt ꝓsolarer omnes ⁊generaliter⁊ vt ponerẽ⁊ syon ⁊spãliter. Eccl. 48. Spiritu magno vidit vltima. & gaudij signum duũ signa tristitie vertũtur in signa letitie: & hoc est. ⁊Et darem eis ⁊supra. 28. Jn illa die erit dñs coꝛona glorie. ¶Et vocabũtur &c. ⁊Dic predicit gaudij mãm. Et p̃mo quantuꝫ ad edificiorum reparationem ponens redificantium conditionẽ⁊ vocabũtur in ea ⁊ſcꝫ Cyri⁊ salẽ precepto & permissione Cyri⁊ fortes iustitie ad faciendum iustitiam constantes: non cõmoti cõminationib⁹ aduersariorum: vel Apostoli. Et edificiorum reparationem⁊ & edificabũt ⁊predicti viri: vel Apostoli. supra. 58. Et edificabuntur in te deserta seculorum. 2° quantuꝫ ad possessionum conseruationẽ⁊ Et stabunt alieni ⁊hoc ad literam potuit impleri: vt aliqui aduene in bis vilib⁹ seruitijs occuparent: sicut de gabaonitis: vel mistice gentiles: predicatores postea simplices ecclesie: & custodiunt & excolunt ipsam ecclesiam meritis & doctrinis. ¶Nota super illo ℞bo.⁊ Unxeri⁊ me. ⁊Qz Chim vngit de⁹ pi. p̃mo oleo sacerdotalis dignitatis quasi sacerdotẽ⁊ ad sacrificia offerendum. Eccl. 45. Unxit euꝫ oleo sancto. 2° regalis potestatis quasi regem ad gubernandũ. 2ⁱ Reg. 12. Ego te vnxi regem & principem populi mei. 3° imense fortitudinis quasi pugilem ad pugnandum. 2ⁱ Reg. p̃. Quo abiectus est clypeus fortiuꝫ clypeus Saul & Jonathe quasi non sit vnctus oleo. 4° eminentis iocũditatis: quasi liberalem ad miserendum. ps. Jocũdus homo qui miseretur & cõmodat. ps. Unxit te de⁹ deus tu⁹ oleo letitie pre ꝓsortibus tuis. ¶Jtẽ Chim vngit seruus dei oue. p̃ lachrymis cõpũctionis. Matth. 6. Unge caput tuũ: & faciẽ tuã laua. 2° vngẽto deuotionis. Luc. 7. Dec aũt vngẽto vnxit pedes meos. 3° oleo pure intentionis. Eccl. 9. Omni tpe sint vestimẽta tua cãdida & oleũ de capite tuo nõ deficiat. 4° oleo laudis & gratiarũ actiõis. Esa. 29. Surgẽs Jacob mane sumpsit lapidẽ & erexit in titulũ fundẽsq oleũ desup &c. ¶Uos aũt sacerdotes. ⁊Dic p̃dicit mãm gaudij cõtũ ad boium gliaꝫ. Et circa B tria facit. p̃ ostẽdit gliẽ pfectionẽ: qa glorioſi in spũalib⁹⁊ Sacerdotes ⁊q. vitã sanctã sacerdotio dignã ducẽtes. Sap. 5°. Quo ꝓputati sunt iter filios dei: & inter sanctos sors illoꝝ est⁊ glorioſi ẽt in tẽporalib⁹⁊ fortitudinez ⁊i. reficiemini sustẽtabimini fortitudine pſaꝝ & medoꝝ⁊ supbiet⁊ exaltabimini. supra. 60. Qñ ꝓuersa fuerit ad te multitudo maris fortiũ gẽtiũ venerit tibi. Mistice apli sacerdotes q̃si gẽtiũ magistri: & fortitudle martyrũ delectati. Et assignat pfectiõis rõnẽ⁊ p ꝓfusiõe ⁊ex ꝏfectu spũalũ & tẽporaliũ ꝓfusionẽ habuiſq.⁊ Laudabũt ⁊vicini videtes⁊ ptẽ⁊ recõpẽsationẽ duplicium bonoꝝ a deo eis factaꝫ. Zac. 9. Hodie quoq; annũtiãs duplicia reddã tibi. Mistice ecclesia p̃mia in bonis aie & corporis recipit p duplici cõfusiõe de gentiũ & iudeoꝝ infidelitate. 2° tangit gliẽ durationẽ⁊ Letitia sempiterna ⁊Ueꝝ est q̃dũ iniustitia permãserint: sicut exponit Dicre. 18. supra. 35. Letitia sempiterna sup capita eoꝝ: gaudiũ & exultationẽ obtinebũt. Et assignat rõnez⁊ qa ego dñs. ⁊Et est sensus p B q⁹ dñs diligit iustitiaꝫ dabit vobis vt sitis iusti vt sic placeat sibi: & faciet vobiscũ pactũ sempiterne letitie⁊ A die ⁊Eccl. 34. Qui offert sacrificiũ ex substãa pauperis: quasi qui victimat filium suũ in ꝓspectu patris sui⁊ fedus ppetuum ⁊Dicre. 31. Et feriã domui ſrl & domui iuda fedus nouũ. 3° glorie diuulgationẽ.⁊ Et sciẽt ⁊q⁹ est referendũ: vel ad iudeos q fuerunt famoſi de cultu religiõis: vel ad semen spũale Apl̃oꝝ. ¶Gaudẽs gaudebo &c. ⁊Dic pplus promissionẽ suscipit: & gras agit. Et circa B duo facit. p̃ exprimit in ꝓsona ppli vel ecclie cordis gaudium⁊ gaudens⁊

Abacuch.3.Ego aute in dño gaudebo:t exultabo in deo Jesu nro.z° ꝓtectõ diuinũ beneficiũ.Et ꝑmo sub silitudine vestimẽtoꝝ inq̃tuz diuina bñficia ꝓtegunt|ga iduit me salutis ja miseryꝝ.supza.5z.Induere vestimentis ocõditatis tue.z° sub silitudine ornamẽtoꝝ inquãtuz ornãt|q̃si spõsum jmistice q̃tuz ad pfectos in ecclia vicz Chũi agẽtes|spõsam jq̃tuz ad iperfectos.3° sub silitudine germinũ q̃tũ ad fructũ|sicut jeni terra.supza.35.Germinans germinabit t exultabit letabũda t laudans.

¶Capitulum.LXII.

PRopter syon nõ tacebo:t ꝓp hierusalẽ non quiescam:donec egrediat vt splẽdor iustus ei⁹:t saluator eius vt lãpas accẽdat.Et videbũt gẽtes iustũ tuum:t cũcti reges iclytum tuũ.Et vocabit tibi nomẽ nouũ:qõ os dñi noiauit.Et eris corona glie in manu dñi:t diadema regni in manu dei tui.Nõ vocaberis vltra derelicta:t terra tua nõ vocabitur amplius ỏsolata.Sz vocaberis volũtas mea in ea:t terra tua inhabitata.Quia cõplacuit dño in te:t terra tua ihabitabit.Habitabit eni iuuenis cũ virgine:t habitabunt in te filij tui.Et gaudebit spõsus sup spõsaz:t gaudebit sup te deꝰ tuus.Sup muros tuos hierusalẽ ꝓstitui custodes:tota die t tota nocte in ppetuum nõ tacebũt.Qui reminiscimini dñi:ne taceatis:t ne deris silentiũ ei:donec stabiliat t donec ponat hierlim laudẽ in terra.Juranit dñs in dextera sua:t in brachio fortitudinis sue.Si dedero triticũ tuũ vltra cibũ inimicis tuis:t si biberint filij alieni vinũ tuũ in quo laborasti.Quia q ꝯgregabũt illud comedẽt t laudabũt dñm:t q cõportãt illud bibẽt in atrijs sanctis meis.Trãsite trãsite p portas:ꝑparate viã pplo.Planuz facite iter:t eligite lapides:t eleuate signuz ad pplos.Ecce dñs auditũ fecit in extremis terre.Dicite filie syon.Ecce saluator tuꝰ venit:ecce merces eius cum eo:t opus eiꝰ coram illo.Et vocabunt eos populus sanctꝰ:redempti a dño.Tu autem vocaberis quesita ciuitas:t non derelicta.

A **Hic promittit** pplo glie honorẽ.Et ꝑ ponit ꝑ pbete petitio.z° dñi pmissio|iurauit dñs|Circa ꝑm duo.ꝑ ipse petit.z° alios ad petẽdum iducit.ibi|Qui reminiscimini tẽ.|Circa ꝑm duo.ꝑ ipe petit ad B saluatoris ortũ.|pp syon.i.ſ.utilitatẽ vel amorẽ|nõ tacebo ja pcibꝰ apõ dñm|saluator|Cyrus|vt splendor|in glia regni.Mistice|nõ tacebo ja pdicatiõe Chũi pp ỗdictionẽ|syon|regis|hierlim|sacerdotum/saluator/chũs.z° ostẽdit aduẽtus fructũ.ꝑ q̃tũ ad ciuitatis gliam pmittẽs ipsaz gliam in trib⁹.In dignitate regis|t videbũt jadmirãtes t venerãtes|iustũ|Chũm: vl Cyrus.ꝑs. Uiderunt oés termini terre:salutare dei nri.In nouitate nois|Et vocabit|more antiquoꝝ g ex nouis cuiꝫb⁹ nouis nois iponebãt.Et B nomẽ postea exprimet.Mistice. Ecclia q̃ pus synagoga.In manumine diuine ꝓtectiõis|eris corona glie|ga gloriabit in te deꝰ tuus:sicut rex in corona regni|in manu|.i.in ꝓtectiõe sua.Sap.5.Accipiet regnũ decoris t diadema spei de manu dñi.Mistice.Ecclia.q.corona dei fuit⁹ a patre coronãt.Et excludit ignominiã in quo ẽt nomẽ nouũ exprimit|nõ vocaberis|z° q̃tuz ad habitãtũ terrã.Et q̃tum ad pueros|habitabit iuuenis|Et q̃tuz ad viros pfectos|t habitabunt|Et q̃tum ad purgatos.|Et gaudebit|Mistice.|Juuenis cũ virgine|caste sicut Maria cũ Joseph|spõsus|Chũs|spõsaz|ecclia.3° q̃tũ ad edificioꝝ diligentẽ custodiaz que exprimit.z' Esdre 4°.Una manu edificabant t alia pugnabãt|Sup muros nõ tacebũt|loqur ꝑ silitudinẽ vigilũ q custodiunt ciuitatẽ.Uel p metaphorã designat diligẽtiam ꝓncipũ qui pplm gubernauerũt:vel ꝓdicatores in ecclia.Apoc.4.Requiem nõ habebãt clamantia sanctus sanctus.¶Qui reminiscimini tẽ.|Dic alios ad simile petitionẽ inducit.|Ne taceatis talia rõne|ei|deo. ꝑ Thessal.6.Semp gaudete sine itermissione orate:in oibus gras agite.¶Juranit tẽ.|Dic dñs pmittit ipse re petitionẽ.Et ꝑmo q̃tũ ad hostiũ,ppulsionẽ.|Si dedero|sup.nõ credatis mihi.Prouer.28.Qui operat terrã: satiabit panibus.z° q̃tũ ad captiuoꝝ liberationẽ.q̃tuz ad ꝓparationem vie.Trãsite vos mũty Tyri t Dary|lapides|impedimenta.Dicre.50.Tollite de via lapides. Uel vos custodes muroꝝ predicatores.Quãtum ad cõfessionem letitie|eleuate signuz|crucis.supza.11.Leuauit signũ in nationibus.Et q̃tuz ad retributionẽ iustitie. |Dicite filie|plebi iudeorum|saluator|opus:vel Cyrus|merces|vt vobis bona:t hostib⁹ mala reddant.Mistice.De aduẽtu Chũi ad iudictũ.3° ibi|Et vocabunt.|Ponit liberatoꝝ honorẽ qui in magna fama sanctitatis habebant.propter beneficia eis ꝓstita.Mistice de ecclia t pplo chũiano.¶Nota sup illo.|Propter syon nõ tacebo.|Oz sancti nõ tacẽt.ꝑ pp accẽsuz desideriũ.Dicẽ.20. Et factũ est in corde meo ẋbũ dñi quasi ignis exuãs.z° pp euidens vex.Act.5.Nõ eni possumus q̃ vidimus nõ loq.3° pp initũctũ offirm.|Luce.9.Necessitas mihi icũbit. Ueh eni mihi est si nõ euãgelizauero.4° pp expectatuz premiũ.Bal.vltio.Bonũ facientes non deficiamus:tẽpore eni suo metemus non deficientes.¶Itẽ nota sup illo. |Donec egrediat.vt splẽdor tẽ.|Oz Chũs splendet ꝓmo patris imagie.Debẽ.ꝑ.Cũ sit splendor glorie t figura sub stãtie eius.z° sanctoꝝ lumine.ꝑs.In splẽdoribꝰ sanctoꝝ exutero ante luciferꝝ genui te.3° glie plenitudie.Matth. 17.Resplenduit facies eius sicut sol.4° doctrine rectitudine.supza.60.Ambulabunt gentes in lumine tuo:t reges in splendore ortus tui.

¶Capitulum.LXIII.

QUis est iste qui venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra:Iste formosus in stola sua gradiens in multitudie fortitudinis sue.Ego qui loquor iustitiam:t ꝓpugnator sum ad saluãdũ.Quare ergo rubrũ est indumẽtũ tuũ:t vestimenta tua sicut calcãtiũ in torcular:Torcular calcaui solus:t de gẽtib⁹ nõ est vir mecũ.Calcaui eos in furore meo:t ꝓculcaui eos i ira mea.Et aspersus est sanguis coꝝ sup vestimenta mea:t oia iumenta mea inquinaui.

Dies

Dies enī vltiōis in corde meo: annꝰ retributiōis mee venit. Circūspexi ⁊ non erat auxiliator: q̄situi ⁊ nō fuit q̄ adiuuaret. Et saluauit mihi brachiū meū: ⁊ idignatio mea ipsa auxiliata est mihi. Et ꝓculcaui pplos in furore meo: ⁊ inebriaui eos idignatione mea: ⁊ detraxi in terrā virtutē eoꝝ. Miserationū dñi recordabor: laudē dñi sup oibꝰ q̄ reddidit nobis dñs: ⁊ sup multitudinē bonoꝝ domus israel que largit⁹ est eis ꝑm idulgētiaꝫ suā ⁊ ꝑm multitudinē miserecordiaꝝ suaꝝ. Et dixit. Verūtñ ppls meus est: filij nō negātes. Et factus est eis saluator in oi tribulatione eoꝝ. Nō est tribulatus: ⁊ angelus faciei eiꝰ saluauit eos. In dilectiōe sua ⁊ idulgentia sua ipse redemit eos: ⁊ portauit eos ⁊ elenauit eos cūctis diebꝰ seculi. Ipsi autē ad iracūdiā ꝓuocauerūt: ⁊ afflixerūt spiritū sancti eius. Et ꝓuersus est eis in inimicuꝫ: ⁊ ipse debellauit eos. Et recordat⁹ est diez seculi: moysi ⁊ pplī sui. Vbi est q̄ eduxit eos de mari cū pastoribꝰ gregis sui: Vbi est qui posuit in medio eiꝰ spñm sancti sui: Qui eduxit ad dexterā moysen brachio maiestatis sue: qui scidit aquas añ eos: vt facerēt sibi nomē sempiternū. Qui eduxit eos ꝑ abyssos quasi equū in deserto nō ipingentē: quasi aial in cāpo. Descēdens spūs dñi ductor eius fuit. Sic adduxisti pplm tuū: vt faceres tibi nomē glorie. Attēde de celo: ⁊ vide de habitaculo sancto tuo: ⁊ glorie tue. Vbi est zelus tuus ⁊ fortitudo tua: multitudo viscerū tuorū ⁊ miserationū tuarum: Sup me ꝓtinuerūt se. Tu enī pī noster: ⁊ Abraam nescivit nos: ⁊ israel ignorauit nos. Tu dñe pī noster: redēptor noster: a seculo nomen tuum. Quare errare nos fecisti dñe de vīs tuis: indurasti cor nrm ne timerem⁹ te: Cōuertere ꝓp seruos tuos tribꝰ hereditatē tue. Quasi nihilū possederūt pplm sanctū tuū hostes nostri: ꝓculcauerunt sanctificationē tuā. Facti sum⁹ q̄si in ꝓncipio cū nō dñareris nr̄i neq; inuocaretur nomē tuū sup nos.

A Hic incipit tāgere discretionē maloꝝ a bonis in ꝓfectione ꝓmisse salutis. Et diuidit in ꝑtes tres. In ꝓma introducit iudicē: q̄si ad discernēdū. In 2ª ꝓponit petitionē. ibi⁊ Miserationuꝫ ⁊c. ⁊ In 3ª indicat ꝓnūciat sententialr discretionē 65. cap. ⁊ Quesierunt me ⁊c. ⁊ Circa ꝓm duo. ꝑ mouet q̄stio de ꝑsona iudicis. 2º de qualitate habitus. ibi⁊ Quare ḡ rubū ⁊c. ⁊ Circa ꝓmū duo. ꝓmo ponit q̄nē. 2º rīsionē. ibi⁊ Ego q̄ loquor ⁊c. ⁊ Sciēdū autē q⁹ oēs sancti cōiter hec exponūt de Xpō. Et q̄stio ista est angelorū q̄ dez ad plenū mysteria incarnationis Xpi nō intelligebant. Et ideo q̄si ignorantes q̄ fierūt ꝑm q⁹ ostēdit Dionys. Lu⁹ cōtrariū videt dicere Aug. sup Gen. vbi dicit q⁹ angeli a ꝓncipio creationis siue cognouerūt oia q̄ ipse erat facturus: siue rerū rationes seminales reb⁹ indiderit: siue apō se nō retinuerit vt fierent: q̄uis reb⁹ inesset vt fieri possent. Et sic videt q⁹ hō mysteria cognouerūt. Ad qō solut glo. Epī 3. sup illud. Mihi aūt oium sanctorū ⁊c. Et dicit q⁹ maiores cognouerūt: sed minores quoꝝ est vox ista ignorauerūt. Dionys. nō aliter videt dicere. 7. ca. cele. hier. Vult enī q⁹ hec q̄stio sit supremoꝝ angelorū q a deo imediate illuminationes recipiūt. Vñ eis imediate respondet a deo. ⁊ Ego q̄ loquor ⁊ q̄uis ipsi ꝓp reuerētiaꝫ Xpi a scientiā q̄rerent sicut discipuli expectātes magistri rīsionē. Quis aūt supremi angeli sciuerint hō mysteria quantū ad subam facti: nō quantū ad particulares circūstātias nō ꝑfecte sciebant. Vñ etiā minus vident a supiori intellectu ꝑfectiori. s. diuino q̄ angelico. Vñ sup hoc magis illuminari q̄rebant vt ꝑfectius itelligerent. Mirant aūt tria. ꝓmo victoriosum aduētū. ⁊ qui venit ⁊ de celū. ⁊ de edom ⁊ mūdo. in terpretat eni sanguineus vel terrenus. ⁊ de bosra ⁊ iferno. ꝓius munito custodia demonū. ⁊ bosra ⁊ quādoq; est nomē ꝓprium cuiusdā ciuitatis in terra moab: q̄q; nomē appellatiuū: ⁊ est idē qō terra vel vbs munita. Vñ frequēter ponit ꝓ terra idumea munita mōtib⁹. Dic aūt ꝓ hierīm: vel iferno. ⁊ vestib⁹ ⁊ i. membris corporeis. ⁊ tinctis ⁊ sanguine passiōis. supra 34. Ecce sup idumeaꝫ descendet ⁊ sup populū interfectionis mee ad iudicium. 2º mirant in ipso decoꝝ aspectuꝫ. ⁊ Iste formosus ja fot⁹: ⁊ sic dī formosus: ꝓp figurā. i. debitā cōmēsurationē membroꝝ. ⁊ in stola ⁊ habitu humanitatis. ꝑ ꝑ. ꝑ. In quē desiderāt angeli ꝓspicere. 3º cūctant⁹ virtuosuꝫ incessuꝫ. ⁊ gradiēs ⁊ in celū nō auxilio angelico: ⁊ ꝫ sua virtute: qō hactenus fuit inaudītū. Deb. ꝑ. Portans ois Xpo virtutis sue. ¶ Ego ⁊c. ⁊ Dic po nit rīsionē. ⁊ ostēdit se iudicē. ⁊ qui loquor iustitiā ⁊ i. qui habeo auctoritatē iudiciū gētib⁹ ꝓ ferēdi. supra 54. Ego dñs loquēs iustitiā. ⁊ saluatorem. ⁊ Et ꝓpugnator ⁊c. ⁊ contra demones. ⁊ ad saluādū ⁊ genus humanū. Exo. 15. Fortitudo mea ⁊ laus mea dñs: ⁊ factꝰ est mihi in salutē. Eodē. Dñs quasi vir pugnator ois potens nomen eius. ¶ Nota sup illo Xbo. ⁊ Iste formosus. ⁊ Qui Xbs est formosus. ꝑ quia rutilans splēdore diuinitatis. Deb. ꝑ. Cū sit splendor glorie ⁊ figura substantie eius. 2º ga figuratus cōformitate vnionis ꝑs. Speciosus forma ꝓe filijs hominum. 3º ga distinctus diuerso colore virtutis. Cant. 5. Dilectꝰ meus candidus ⁊ rubicūdus iter vbera mea cōmorabit. 4º ga vestitus honestate conuersationis. Job. 40. Esto gloriosus ⁊ speciosis iduē vestib⁹. ¶ Quare ergo rubrū ⁊c. ⁊ Dic ponit 2ª qōnem de habitu. Et ꝑ ponit q̄stionē. ⁊ Quare ḡ ⁊ ja si diceret huius sanguinis insignia nō iusti sed inig deferre ꝓsueuerūt: nō saluatores: ꝫ potius occisores. ⁊ Quasi calcāniū ⁊ Est enī vinū rubrum in ꝑtibus illis qō tingit in modum sanguis. 2º ponit rīsionē. ⁊ Torcular ⁊ ꝓmo assignat ruboris rōnem. 2º ꝓsequit totū rei ordinē. ibi⁊ Dies vltionis ⁊c. ⁊ Circa ꝓmū tria. ꝑ narrat singulare victoriā. ⁊ Torcular ⁊. s. crucē in qua pōdere passiōis ꝓstus hostes⁊ calcaui solus ⁊ ꝑtiēs ⁊ vicēs. ⁊ Et de gētib⁹ nō est vir mecū ⁊ in auxiliū: ga eo relicto eōs fugerūt: ⁊ diē signāter⁊ vir ⁊ pp beatā vginē in qua fides nūq̄ defecit. Lāti. ꝑ. Botrus cypri dilectꝰ me⁹ mihi in vineis engadi. 2º tāgit hostiū victiā⁊ calcaui eos ⁊ demones vt iudeos⁊ i furore ⁊ ira accēsa. ꝑs. Sup aspidē ⁊ basiliscū ambulabis ⁊ ꝓculcabis leonē ⁊ draconē. 3º q̄si ꝓcludit ruboris cāz⁊ aspius est sanguis ⁊ me⁹: ga de corpore meo exiēs⁊ eoꝝ ⁊ ga eoꝝ potestati ꝓcessus ad effun-

Dionysius. Hie. Augustinus. Ruffinus.

B

C

dēdū. Loquit̄ ꝑm silitudinē victorie cui⁹ vestes cede l quunt̄. supra.10. Uestimētū mistū sanguine ingnaui coꝝ reputatiōe. ¶ Dies vltiōis ꝛc. Dic ꝓsequit̄ totū rei ordinē. Et ꝓ ponit tpis ꝯgruitatē vltiōis q̄tū ad demones retributiōis q̄tū ad iustos quoꝝ merces vsq; tūc dilata erat. supra.34. Dies vltiōis dño. z° pponit salutis necessitatē circūspexi ꝛ non erat auxiliator mihi in ere. Job.19. Fratres mei elonguerūt a me ꝛ noti mei recesserūt a me. ps. Cōsiderabā ad dexterā ꝛ videbā: ꝛ nō erat qui cognosceret me. 3° salutis ipletionem. Et saluauit i. saluté resurrectiōis fecit mihi: vel saluté būani generis brachiū virtutis. ps. Saluauit sibi dexteraꝫ eius ꝛ brachiū sanctū ei⁹. 4° vindicte exponē. Et ꝓcalcaui populos iudeos ꝓ romanos inebriauī repleui afflictione coꝝ iudeoꝝ ꝛ demonū. supra.23. Dñs exercituū cogitauit hoc vt detraheret superbiā oīs glorie: ꝛ ad ignominiaꝫ deduceret vniuersos inclytos terre. Posset aūt exponi totaꝫ ad ysaiam: vt iduceret dñs metaphorice q̄si veniēs ad delendos diuersos populos hostes iudeoꝝ ꝛ ꝑcipue idumeos: ꝑm modū metaphoricū qui babilon est supra.59.

C Induxit est iustitia vt lorica. ¶ Miserationū dñi ꝛc. Dic ppheta iudici qui iustitiā locuturus ꝛ ipleturus venit: petitionē porrigit. Et ꝓmo inclinat ipm ad pietatem cōmemorās pristina beneficia que defecerūt. In z° periculā que incurrerūt. ibi. Quare errare ꝛc. Circa ꝑmū duo. ꝓmo ꝓponit intētū que reddidit ꝓ nostris meritis tā in bonis q̄ in malis pene bonoruꝫ que gratis dedit. Eccl.51. Memoratus sui misericordie tue dñe: ꝛ cooperationis tue q̄ a seculo sunt. z° ꝓsequit̄ ꝓpositum. Et primo cōmemorat beneficia quantū ad erasionem periculoꝝ cōmemorans singularem electioneꝫ. Et dixit scꝫ deus verūtamē q̄tus ipsi contra me essent non negantes i. Abraam: vel non negantes: quia saltem fidem meam tenēt. Exo.15. Fortitudo mea dñs ꝛ laus mea dominus. Et quātum ad diligentem ꝓfectionem in omni tribulatione. Et ipse est tribulatus ibi per cōpassionē: vel non est ibi statim: sed distulit etiam nunc: vt quasi videret si corrigerētur ꝛ angelus faciei i. faciem meaꝫ videns saluauit quasi duxeorum per deseruꝫ. ps. Angelis suis mandauit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Et quantuꝫ ad paternam dilectionem. In dilectione redemit ab egypto portauit in ōserto leuauit ideſt exaltauit super alios in terra ꝓmissionis. z° tangit beneficia quantuꝫ ad remissionē culparuꝫ. Et ꝓmo ponit culpam. Ipsi aūt afflixerunt spiritum eius scꝫ dei vel sancti i. Moysi: per diuersa iurgia. ps. Et vexatus est Moyses ꝓpter eos: ga exacerbauerunt spiritum eius. z° ponit penam. Et cōuersus est in inimicum scꝫ deus. Treū. z. Factus est dñs velut inimicus. 3° ponit indulgentiā. Et recordatus ibi. Moysi qui ꝑ eis orauit. Exo.32. Aut dimitte eis aut dele me de libro in quo me scripsisti. ps. Memor fuit in seculum testamēti eius: verbi qō mādauit in mille generationes. ¶ Nota super illo ꝟbo. Torcular calcaui. Et ex torculari crucis fluxit. ꝓmo sanguis ad redēmēduꝫ. j. Pe. p. Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra cōuersatione: sed ꝑcioso sanguine Jesu Christi. z° aqua ad emundandū. ps. Eduxit aquam de petra. Eccl. 36. Effunda m super vos aquam mundaꝫ. 3° oleum ad sanandum. Job. 29. Petra fundebat mihi riuos olei. 4° mel ad solidandus. Deut. 32. Ut suggeret mel de petra. 5° vinum ad confortandū. Prouer. 3. Uino torcularia redūdabunt. ¶ Ubi est qui eduxit. Dic plāgit eadeꝫ beneficia eis subtracta. Et primo plangit beneficiorum defectum. Ubi est qui eduxit Moyses vel deus cū pastoribus Maria ꝛ Aaron

D [Ubi est. spūs sancti sui] Moysi qō legit̄ Nūe. 11. Ad dexterā ꝓsperē. Qui scidit ubi est spūs. ps. Qui diuisit mare rubruꝫ in diuisionē. Et vbi est qui eduxit quasi equum i. sine impedimento descendēs in offenso curru eius populi. Sap. 19. Et in mari rubro via sine impedimēto. z° inclinat iudicis affectuꝫ. Et ꝓmo petit auditū. Attende de celo ꝛ. 3° Reg. 8° Tu exaudies de celo sancto tuo. z° ꝓuocat ad misericordiā. Ubi est zelus quo vile xisti nos. ps. Ubi sunt misericordie tue antique dñe. 3° ꝓponit miserēdi cām. Tu eni pr noster: ꝛ Abraā nescivit nos. i. adhuc viuus ga nec nos tunc eramus. Uel etiā modo: nolens orare ꝓ nobis: ga nō inuocamus ipm: vel sm Augu. ga mortui etiam sancti nesciunt qd agatur erga viuos. Sed hoc intelligēdū est quātū ad virtutē cognitionis humane: nō quantuꝫ ad irradiationē diuini luminis. Deut. 32. Ipse eni est pater tuus q̄ possedit ꝛ fecit ꝛ creauit te. ¶ Quare errare ꝛc. Dic ꝓponit mala culpe errare de vijs mādatis fecisti. i. ꝓmittēdo nō imittes gratiam: ꝛ non corrigens induraſti. i. permisisti. Ro. 9. Cui⁹ vult misereꝫ: ꝛ quē vult indurat. z° ꝓponit mala pene. Et primo petit misericordiā. Reuertere ꝓpter ire ad misericordiā. ꝓpter seruos. i. patres nostros. ps. Cōuertere dñe vsquequo: ꝛ deprecabilis esto sup seruos tuos. Treū. viti: Conuerte nos dñe ad te: ꝛ conuertemur: innoua dies nr̄os sicut a ꝓncipio. z° ponit miseriam q̄tum ad seruitutē q̄si nihilū. i. sine resistentia. supra. 26. Dñe deus noster possederūt nos dñi absq; te: q̄tuꝫ ad sanctoꝝ ꝓphanationē. ꝛ hostes nostri. i. q̄tuꝫ ad honoris pristini amissionē. facti sumus. i. sine rege: sine templo. in ꝓncipio. in egypto: vel etiam ante vocationem Abraā. Dicre. 13. Tu autem in nobis es dñe: ꝛ nomē sanctuꝫ tuum inuocauꝫ est sup nos: ne derelinquas nos domine.

¶ Capitulum.LXIIII.

Vtinaꝫ dirūperes celos ꝛ descenderes. A facie tua montes defluerēt: sicut exustio ignis tabescerent aque arderēt igni: vt notū fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua gētes turbarent. Cū feceris mirabilia: non sustinebimus. Descēdisti: ꝛ a facie tua mōtes defluerūt. A seculo nō audierūt: neq; auribus ꝑceperūt. Oculus nō vidit de⁹ absq; te: que ꝓparasti exspectātib⁹ te. Occurristi letāti ꝛ faciēti iustitiam: in vijs tuis recordabunt̄ tui. Ecce tu iratus es ꝛ peccauim⁹: in ipsis fuimus semp ꝛ saluabimur. Et facti sumus vt immūdi oēs nos: ꝛ q̄si pānus mēstruate vniuerse iustitie nr̄e. Et cecidimus quasi folius vniuersi: ꝛ iniqtates nostre quasi vētus abstulerūt nos. Nō est qui innocet nomē tuū: qui cōsurgat ꝛ teneat te. Abscōdisti faciem tuam a nobis: ꝛ allisisti nos in manu iniquitatis nostre. Et nūc dñe pater noster es tu: nos lutum: ꝛ fictor noster tu: ꝛ opa manuū tuaꝝ oēs nos. Ne irascaris dñe satis: ꝛ ne vltra memineris iniqtatis nr̄e. Ecce respice: pplus tuus oēs nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta: syon deserta facta est: hieru-

salem

salem desolata: domus sanctificationis nostre ⁊ glorie nostre vbi laudauerunt te patres nostri: facta est in exustionem ignis: ⁊ omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. Nunquid super his continebis te domine: tacebis ⁊ affliges nos vehementer?

A **Hic porrigit** petitionem. Et primo petit iudicis presentiam. 2° petit misericordiam. ibi⁊ Ecce tu iratus ⁊c.⁊ Circa primum duo. Primo ponit petitionem. 2° petitionis implectionem. ibi⁊ Desecisti ⁊c.⁊ Circa primum duo. Primo petit iudicis aduentum⁊ dirumpes:⁊ figuratiue loquitur: quasi super celos habitanti: vel exinanires temetipsum despiciens maiestatem ⁊ carnem assumeres. ps. Inclina celos tuos ⁊ descende. 2° ponit aduentus effectum in creaturis sensibilibus: scilicet in montibus.⁊ A facie tua montes ⁊quasi dicat nō sustinentes presentiam tuam si tibi placeret. Uel montes potentes ⁊ superbi. supra. 34. Tabescent montes in fortitudine sua. In aquis:⁊ aque arderēt ⁊quia totus igneus es: si velles. Sapien. 16. Quodam tempore aqua super virtutem ignis exardebat. Uel per aquas: populi. Apoc. 16. Aque multe: populi multi. 2° effectum in hominibus. Et primo in gentibus⁊ a facie tua. ps. Turbabuntur gentes a facie ma. Ad literam:⁊ cōmouebimur.⁊ Uel referendum ad conuersionem gentium post christi aduentum. 2° in iudeis⁊ cum fecerit non sustinebimus⁊ idest nos qui secuti sum° videre ⁊ audire pre stupore sicut territi fuerunt. Exo. 20.⁊ Uel non sustinebimus ⁊ad uenum credentes etiam in visis miraculis. ¶ Descendisti ⁊c.⁊ Dic ponit petitionis implectionem. Et p̄mo quo ad aduentum.⁊ descendisti. ⁊ad iudicandum nos preteritum pro futuro. Uel in vterus virginis. Uel melius fm literalem sensum ponit effectus probationes: quasi dicat si modo descenderes: hec contingerent que etiam contigerunt quando descendisti: vt liberares populum tuum de egypto. Exo. 4. ps. Inclinauit celos ⁊ descendit: ⁊ caligo sub pedibus eius. 2° quātum ad effectum. Primo in miraculis⁊ a facie tua montes ōfluxerūt ⁊scopuli Amon. Numer. 21. Mistice indei: vel demones. 2° in beneficijs. Et primo ponit beneficiorum magnitudinem.⁊ A seculo non audierunt: ⁊quia nunq̄ similia visa sunt vel audita: qualia deus iudeis fecit. Et sanctis in gloria faciet.⁊ Corin. 2. Oculus non vidit: auris non audiuit: ⁊ in cor hominis non ascendit que preparauit deus diligētibus se. 2° ēstum ad benefaciēdi promptitudinem.⁊ Occurristi letanti in auxilium: dum adhuc erat in petēdo vel veniēdo ad te: letanti in te. Mistice: Symeoni. Luc. 2. ¶ Ecce tu iratus ⁊c.⁊ Dic ponit misericordiam. Et primo ostēdit petendi necessitatem. 2° porrigit petitionem. ibi⁊ Et nunc domine ⁊c.⁊ Circa primum duo. Primo ostēdit necessitatem ex iminentia mali quātum ad culpam: tuz ex malorum perpetratione.⁊ Ecce tu iratus: ⁊ peccauimus⁊ preposterus ordo: ideo iratus quia peccauim°: ⁊ omnes⁊ saluabimur: ⁊tua misericordia. Et ēstum ad bonorum imperfectionem:⁊ ⁊ facti sumus: vniuerse iustitie: ⁊quia alys peccatis inuoluti. Job. 9. Si lotus fuero quasi aquis nitis: ⁊ fuerint velut mundissime manus mee: tamen in sordibus intinges me: ⁊ abominabuntur me vestimenta mea. Et ēstum ad penam.⁊ Et cecidimus: ⁊interfecti: vel a statu dignitatis.⁊ abstulerūt ja terra nostra. Job. 13. Cōtra folium quod a vento rapitur ostendis potentiaz tuā. 2° ostendit necessitatem ēstum ad effectum auxilij. Et p̄mo humani.⁊ Non est qui invocet ⁊ tenere se ⁊precibus. Lanti. 3. Tenui eum nec dimittam. 2° diuini.⁊ Abscondisti faciem tuam ⁊misericordie tue⁊ in manus: ⁊idest in opere iuxta illō. Mors ⁊ vita in manu domini. Prouer. 18. Deuter. 32. Abscondam faciem meam ab eis: ⁊ considerabo nouissima eorū. ¶ Et nunc domine ⁊c.⁊ Dic ponit misericordiā. Et circa hoc duo facit. Primo petit misericordiam assignans rōnem⁊ Pater noster es tu.⁊ Dicere. 18. Sicut lutum in manu figuli: sic nos in manu tua. Job. 10. Memento quesō q̄ sicut lutum feceris me. Et porrigit petitionem.⁊ Ne irascaris: satis ⁊idest nimis: vel fm q̄ merita nostra exigunt. ps. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos misericordie tue. 2° proponit miseriam.⁊ Ecce ⁊domine⁊ oēs nos ⁊sumus:⁊ sancti ⁊idest sanctuary templi: scilicet hierusalem. Treñ. p̄mo. Manus tuam misit hostis ad omnia desiderabilia. Et miratur patientiaz.⁊ Nunquid super.⁊ Abacuch. p̄mo. Quare respicis super iniquitates nostras. ¶ Nota super illo verbo.⁊ Que preparasti diligētibus te. ⁊Et deus preparat sanctis. Primo locum eterne quietis. Joan. 14. Si quo minus dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. Secundo regnum eterne dignitatis. Matth. 25. Uenite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Tertio mensam diuine refectionis. ps. Parasti in conspectu meo mensam. Quarto lucernam eterni luminis. ps. Parauit lucernam christo meo. ¶ Item nota super illo verbo:⁊ quasi pānus menstruate vniuerse iustitie nostre.⁊ Et opus iustitie immundantur inquinamento. Primo mortalis macule. Eccle. 47. Dedisti maculam in gloria tua. Secundo cōmisse negligentie. Iere. 48. Maledictus homo qui facit opus domini negligenter. Tertio intētionis puerse. Matth. 6. Si oculus tuus scandalizat te abscide eum ⁊ proice abs te. Quarto insurgētis superbie. supra. 57. Omnes eos auferet ventus.

¶ Capitulum. LXV.

Quesierunt me qui ante nō interrogabant: inuenerunt qui non quesierunt me. Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentes que non inuocabant nomen meum. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum: qui graditur i via non bona post cogitatiōes suas. Populus qui ad iracundiam prouocat me ante faciez meam semper: qui immolant in hortis ⁊ sacrificant super lateres: qui habitant in sepulchris ⁊ in delubris idolorum dormiūt: qui comedunt carnem suillam: ⁊ ius propbanum vasis eorum: qui dicunt: recede a me non appropinques mihi: quia immundus es. Isti fumus erunt in furore meo: ignis ardens tota die. Ecce scriptum est coram me. Non tacebo: sed reddam ⁊ retribuam in sinu eorum iniquitates vestras ⁊ iniquitates patrum vestrorum simul dicit dominus: q̄ sacrificauerūt super montes: ⁊ super colles exprobrauerunt mihi: ⁊ remetiar opus eorum primum in sinu eorū. Hec dicit dñs. Quō si inueniat granum in botro: ⁊ dicat ne dissi-

pes illud: qñ benedictio est sic faciam propter seruos meos vt non disperdam totum. Et educam de Jacob semen: et de iuda possidentē montes meos. Et hereditabūt eam electi mei: et serui mei habitabūt ibi. Et erunt campestria in caulas gregum: et vallis achor in cubile armentorum populo meo: qui requisierunt me. Et vos qui dereliquistis dñm: que obliti estis montem sanctū meum: q ponitis fortune mensam: et libatis super eam: nūerabo vos in gladio: et oēs in cede corruetis: p eo q vocaui et nō respondistis: locutus sum et nō audistis: et faciebatis malum in oculis meis et que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit dñs deus. Ecce serui mei comedent et vos esurietis. Ecce serui mei bibent: et vos sitietis. Ecce serui mei letabuntur: et vos cōfundemini. Ecce serui mei laudabūt p exultatione cordis: et vos clamabitis pre dolore cordis: et pre contritiōe spiritus vlulabitis: et dimittetis nomen vestrū in iuramentum electis meis: et interficiet te dñs deus: et seruos suos vocabit nomine alio. In quo q benedictus est super terrā: benedicetur i deo: amē. et q iurat in terra iurabit in deo: amen. Quia obliuioni tradite sunt angustie priores: et quia abscōdite sunt ab oculis nostris. Ecce enim ego creo celos nouos et terram nouam: et non erūt in memoria priora: et nō ascendent super cor: sed gaudebitis et exultabitis vsq; in sempiternum in his q̄ ego creo. Quia ecce ego creo hierusalem exultationē et populum eius gaudium: et exultabo in hierusalem et gaudebo in populo meo: et non audietur in ea vltra vox fletus et vox clamoris. non erit ibi amplius infans dierum: et senex qui non impleat dies suos: quoniā puer centum annorum morietur: et peccator centum annorum maledictus erit. Et edificabunt domos et habitabunt: et plantabunt vineas et comedent fructus earum: non edificabunt: et alius habitabit: non plantabunt: et alius comedet. Secundum enim dies ligni: erunt dies populi mei: et opera manuū eorum inueterabunt. electi mei non laborabunt frustra: neq; generabunt in conturbatione: quia semen benedictorum domini est: et nepotes eorum cum eis. Eritq; ante q̄ clament ego exaudiam: adhuc illis loquentib⁹ ego audiam. Lupus et agnus pascentur simul: et leo et bos comedent paleas: et serpenti puluis panis eius non nocebunt: neq; occident in oi mōte sancto meo: dicit dñs.

Hic iudeor. [s. deus: dat sniaz de discretiōe malox a bonis in pceptione salutis ꝓmisse. Et diuidit in ptes duas. In p^a ꝓmūciat sniam discretionis. In z° determinat modū executiōis. cap. 66. ⁊ Hec dicit dominus ⁊c̄. ⁊ Circa p^m duo. p ꝓmittit rūsionē oūdens riendi opportunitatē. ⁊ Quesierunt ⁊ q.d. hactenus vos iudei nō querebatis a me: ꝛ ab idolis. Ex quo q̄ritis: rūdebo. Mistice de uersiōe gentiū. Ro. x. Inuentus sum a non querentib⁹. Et ponit ꝓmissionē. ⁊ Dixi. Ecce ego ad gētē. ⁊ Rūdebo. ⁊ iudeis: vel ad gētes uersas ꝓuertar. Lan. 8. Ego dilecto meo et dilecti⁹ meus mihi. z° sentētiat discretionē. ⁊ Expandi manus. ⁊ Et p sniat discretionez malox a bonis pp peccata trāsgressionis. z° pp petā omissiois. ⁊ Et q dereliquistis. ⁊ Prima in duas. In p^a cōminat⁹ malis supplitia. In z^a ꝓmittit bonis premia. ibi ⁊ Hec dicit dñs ⁊c̄. ⁊ Circa p^m duo. Prio arguit trāsgressionis culpā. z° cōminat⁹ penā. ⁊ Isti fumus erūt. ⁊ Culpā ipsox arguit ex tribus. Prio ex beneficiox magnitudine. ⁊ Expādi: ⁊ dādo mīta beneficia ⁊ tota die ⁊ toto tpe ex quo eos mihi assumpsi. Mistice in cruce. Dier. 16. Unusquisq; ambulat viam nō bonam. z° ex peccādi ꝓuitate. ⁊ populus: ante faciem: ⁊ q̄z oia nuda et apta sunt oculis eius. Debz. 4. Uel q̄z in templo idolum ponebāt. Deut. 32. Ipsi me ꝓuocauerūt in eo qui nō est deus. 3° ex peccatox diuersitate: vel grauitate q̄tum ad 4^or. Primo q̄tum ad cultus idolox. ⁊ Qui imolant ⁊ idolis ⁊ in ortis: ⁊ q̄z in locis voluptuosis idola colebāt. ⁊ sup lateres ⁊ sup altaria ex lateribus ꝓstructa: vt ignem sacrificijs sustinere possent. sup. ⁊. Cōfundent⁹ ab idolis suis. z° quo ad studiū diuinationū ⁊ q ambulāt in sepulchris: ⁊ vt habeāt rūsiones a mortuis. ⁊ et delubris ⁊ tēplis idolox: a diluendo dictis: q̄z putabāt oia abluī. Uel pp fontes q ibi erāt ad abluēdas hostias. Et sacerdotes ⁊ dormiunt ⁊ sup pelles hostiax ad diuinandū. Exec. 6. Conterent⁹ delubra vestra. 3° q̄^m ad imundā tiam ciborū q comedūt et ius ꝓphanū ⁊ porcinū. Isa. vlt. Qui comedebāt carnē suillam et abominationē et murez simul ꝓsumen⁹. 4° q̄^m ad ꝓemptuz iustox ⁊ q dicunt: ⁊ siue adorantib⁹ idola: vel q dicunt deo ⁊ recede. ⁊ Job. 21. Qui dicunt deo: Recede a nobis: sciaz viax tuax nolumus. ¶ Isti fumus erūt ⁊c̄. ⁊ Dic cōminat⁹ penam. Et p pene diuturnitatē ⁊ fumus ⁊. Sicut fumus igne ꝓsumen⁹: et incēden⁹ ira mea. Deut. 32. Ignis succēsus est in furore meo: et ardebit vsq; ad iferni nouissima. z° punitionis certitudinē. ⁊ Ecce scriptum est: q̄z firmiter in memoria peccatū: et in p̄sinitiōe pena. ⁊ Non tacebo ⁊ dissimulans. Dier. 17. Peccatū iuda scriptū est stilo ferreo i vngue adamantino. supra. 42. Tacui: semp silui. 3° penax multitudinē: q̄z pro oib⁹ peccatis p̄m: ⁊ reddaz. ⁊ Exo. 20. Ego sum deus ꝛelotes visitans peccata patrū in filios. ⁊ exprobrauerunt ⁊ adorando in excelsis. Et p peccatis et idola inuentionis ipsorum. ⁊ remetiar ⁊ q. cōmensurabo penā culpe. supra. 40. Recepit de manu dñi duplicia. ¶ Hec dicit dñs ⁊c̄. ⁊ Dic ꝓmittit bonis pmia. Et p q̄^m ad ꝓseruationē a malis ⁊ granū ⁊ vue ⁊ benedictio ⁊ i. placet deo vt p benedictiōe reseruet. ⁊ pp seruos ⁊ patres nros ⁊ totū: ⁊ gen⁹ indeox. supra. 17. Erit sic ꝓgregans racemos in vindemia. 2° q̄^m ad ꝓmotionē i bonis. Et p q̄^m ad seminis multiplicationē. ⁊ Et adducā de iacob. ⁊ sup. 50. Nisi dñs exercituū reliquisset nobis semen: q̄si sodoma fuissem⁹. z° q̄^m ad hereditatis plēne restōnem. ⁊ Et hereditabūt. ⁊ Exec. 36. hereditate possidebūt te: et eris hereditas eox. 3° q̄^m ad pascuox vbertatē. ⁊ Et erūt cāpestria: et vallis

achor ¦ ab illo ĝmolata: qz sibi lapidatus. Josue. 7. Osee. 2. Dabo eis vallē Achor ad apiendā spem. ¶ Et vos ōres liquistis. ¦ Vic discernit malos a cōlolatione bonoz pp pcā omissionis. Et p̄ cōminaf malis supplicia. 2° bonis pmia: ¦ qz oblationi. ¦ Circa p̄m duo. Primo cōminaf eis qz deū dereliquerūt ponēs culpā. ¦ Et vos ¦ iudei ¦ fortūe ¦ deo egyptioz: ¦ mēsaz ¦ tāgut ruum quo celebraf: qz in fine anni pabaf sibi mēsa oīb⁹ cibis referta. Deut. 32. Dereliq̄runt deū factorē suū: et recesserūt a deo salutari suo. Ponēs et penā ¦ numerabo ¦ q. d. vt nullus remaneat qn opprimaf. Vier. 44. Cadēt in gladio et fame. 2° qz reuo cāti nō obedierūt. Ponēs culpā ¦ pro eo q̄ vocaui. ¦ Pro ter. j. Vocaui et renuistis accipe disciplinaz. Et cōminaf discretiōis penā. Prio in sanctate corpis. ¦ Propter hoc hec dicit dñs. ¦ Ipse. Diuites eguerūt et esurierūt: ingrentes aūt dñm nō minuent oi bono. 2° in letitia cordis. ¦ Ecce fui mei letabuntur. ¦ 3° in diuersitate nois. Et p̄ ponit q̄le fructū sit nomen impioz. ¦ Et dimittetis: in iuramētu ¦ vt cōfirmēt dicta sua sic. si nō est ita: itavt accidat mihi sit illis. Vier. 44. In gladio et fame morient: et erūt in iusu fandū et in miraculū et in maledictionē et in opprobriuz. Et deide ponit q̄le sit futuz nomē bonoz. ¦ Et seruos in quo ¦ scilicet Jesus: est nomē. ¦ Amē ¦ fidelis. supra. 62. Uocabit tibi nomē nouum qđ os dñi nolauit. ¶ Quia oblationi ꝛc. ¦ Vic pmittit visa pmia. Et p̄ in ghali q̄m ad admonitionē maloz. ¦ qz oblationi ¦ nō offecu cognitiōis sz successiōe bonoz. supra. 54. Cōfusionis adolescētie tue obliuiscēris. Et q̄m ad restaurationē bonoz. ¦ Ecce. n. ego creo celos nouos: ¦ noua de celo auxilia: ¦ terrā nouā ¦ nouā de terra būficia. Uel ad dē iudicij q̄ mūd⁹ ad glīaz sctoz renouabit. Apoc. 21. Prio abierūt. 2° in speciali ¦ qz ego creo hierl̄z. ¦ Et p̄ q̄m ad corditū iocūditatē ¦ hierlm ¦ terrestrē: sz magis celestē ¦ exultationē ¦ empbatice: vt tota gaudio fit absorta. supra. 35. Gaudiū et letitiā obtinebunt et fugiet ab eis dolor et gemitus. 2° q̄m ad vite diuurnitatē. ¦ nō erit amplius: q nō ipleat jam tps morieris sz puer ¦ morief centū annoz ¦ j. qui puerit ad talē etatē. ¦ et ¦ si qs ¦ peccāz ¦ q̄uis tñ vixerit maledictioni subiacebit. Heri. 25. Mortuus est abrā in senectute bona. Mistice: in celesti hierusalez oēs dies suos ip̄lebūt: qz nullus morief. ¦ Puer cētū annoz ¦ j. q vīq ad etatē senectutis puerilit̄ vixit ¦ morief ¦ morte eterna. Sap. 4. Senectus. n. venerabilis est: non diuturna: neq; nūero annoz cōputata. 3° q̄m ad bonoz ꝓsperitatē. Tū q̄m ad securitatē possessionū. ¦ Et edificabūt. ¦ Amos vlti. Plantabunt vineas et edificabūt domos. Et assignat rōnē. ¦ Scōm. n. dies ¦ j. qz diu viuēt sicut diu durat lignū arboris. ¦ Inueterabūt ¦ j. vīq ad venustatē in vsuz coz remanebūt. ꝑs ¦ j. Erit tā q̄m lignū qđ plantatū est secus decursus aquaz. tum q̄ntū ad pacē filioz. ¦ Neq; generabūt in cōturbatiōe ¦ q. generātes filios in fruitatē hostiuz. Eccl. 44. Cū semine ipsoz ꝑseuerant bona. 4° q̄tuz ad precū eraditionē. ¦ Et q̄q; anteq̄ clamēt ioze. supra. 30. Ad vocē clamoris tui statiz vt audierit rīdebit tibi. 5° q̄tuz ad pacis tranglitatem. ¦ Lupus et agnus: ¦ qz q̄ prius tyranni et malefactores: pacifice cum alijs morabuntur ꝛc.

¶ Capitulum. LXVI.

Hec dicit dñs. Celum sedes mea: terra autem scabellū pedū meoz. Que est ista domus quaz edificabitis mihi: et qs iste locus requietionis mee? Omia hec manus mea fecit et facta sūt vniuersa ista dicit dñs. Ad quē aūt respiciā: nisi ad pauperculū et contritum spū et tremētē sermones meos? Qui immolat bouē: quasi q interficiat virz. Qui macrat pecus: q̄si q excerebret canē. Qui offert oblationē: q̄si q sanguinem suillum offerat. Qui recordaf thuris: quasi q benedicat idolo. Hec oia elegerunt in vijs suis: et in abominationib⁹ suis aia coz delectata est. Unde et ego eligam illusiones coz: et que timebant adducam eis: qz vocaui et non erat q respōderet: locutus suz et non audierūt. Fecerūtq; malū in oculis meis: et que nolui elegerūt. Audite vbū dñi: qui tremitis ad verbū eius. Dixerūt fratres vestri odientes vos: et abijcientes pp nomen meū. Glorificet dñs: et videbim⁹ in letitia vra ipsi aūt confundent. Vox populi de ciuitate: vox de tēplo: vox dñi reddentis retributionē inimicis suis. Anteq̄ parturiret: peperit. anteq̄ veniret ptus ei⁹ pepit masculū. Quis audiuit vnq̄ tale: et quis vidit huic similē: nūqd ptiret terra in die vna: aut pariet gens simul: qz parturiuit et peperit syon filios suos? nunqd ego q alios parere facio: ipse nō pariā dicit dñs? Si ego qui generationez ceteris tribuo sterilis ero: ait dñs de⁹ tuus? Letamini cū hierusalem: et exultate i ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cuz ea gaudio vniuersi q lugetis sup eam: vt sugatis: et repleamini ab vbere consolationis ei⁹ vt mulgeatis et delitijs affluatis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit dominus. Ecce ego declinabo super eam quasi fluniū pacis: et quasi torrentem inundantem gloriam gentiuz quā suggetis. Ad vbera portabimini: et super genua blandientur vobis. Quo si cui mater blandiaf: ita ego cōsolabor vos: et in hierusalem consolabimini. Uidebitis et gaudebit cor vestruz: et ossa vestra quasi herba germinabunt. Et cognoscetur man⁹ dñi seruis ei⁹: et indignabitur inimicis suis. Quia ecce dñs in igne veniet: et quasi turbo quadriga eius reddere in indignatione furorem suū: et increpationē suam in flāma ignis. Quia in igne dominus diiudicabit: et i gladio suo ad omnem carnē: et multiplicabunt interfecti a dño. Qui sanctificabant et mūdos se putabant in hortis post ianuā intrinsec⁹: qui comedebant carnē suillam: et abominationem et murem: simul consummentē dicit dñs. Ego aūt opera eorum et cogitationes eorum venio vt congregem cum omnibus

gentibus ꝛ linguis: ꝛ venient ꝛ videbunt gloriam meam. Et ponam in eis signum: ꝛ mittam eos q̃ saluati fuerint ad gentes in mare: in africam/in lydiam: tenentes sagittas in italiam/ꝛ greciam ad insulas longe: ad eos qui non audierunt de me ꝛ non viderũt gloriam meam. Et annunciabunt gloriam meã gentibus: ꝛ adducẽt omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum domino in eqs ꝛ in quadrigis ꝛ in lecticis ꝛ in mulis ꝛ in carrucis: ad montem sanctum meum hierusalem dicit dominus: quẽadmodũ si iferant filij israel munus in vase mundo in domum domini. Et assumam ex eis in sacerdotes ꝛ leuitas dicit dñs: qui sicut celi noui ꝛ terra nouа que ego facio stare coraz me dicit dominus deus: sic stabit semen vestrum ꝛ nomẽ vestrum. Et erit mensis ex mense: ꝛ sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro: vt adoret coram facie mea dicit dñs. Et egredient ꝛ videbunt cadauera virorum qui preuaricati sunt in me. Vermis eorum nõ morietur: ꝛ ignis eoꝝ non extinguetur: ꝛ erũt vsq̃ ad satietatem visionis omni carni.

A **Hic determinat** modũ executionis dicte sententie. Et p̃ specialiter q̃tum ad iudeos. 2° vniuersaliter q̃tum ad omnes. ibi [Ego ãt opa eoꝝ ꝛ cogitationes ꝛc.] Prima diuidit in duas. In prima excludit falsam confidentiam. 2° proponit ꝛ determinat datam spiam q̃tum ad modum execution̄is. ibi [Audite verbum domini ꝛc.] Circa p̃m duo. Primo excludit falsam fiduciam a templi sanctitate ostendens templum non esse dei locum: nisi ex dei magnitudine qui oia implet: [celum sedes mea] dñi: quia multum participat de bonitatibus ipsius: sicut sedes magnam partem sedentis bz [terra scabellum pedum] terra minimum participat de bonitatibus ipsius: sicut extrema pars ad scabellum pertinet vel per celum sanctos: per terram terrenos. 3. Reg. 8. Si celum ꝛ celi celorum non te capiunt. Dier. 23. Celum ꝛ terram ego impleo. Tuz ex quiete: qz in loco quiescit vnumquodq; cuius est locus: deus autem non quiescit in aliquo: sed omnia in ipso sicut ab ipso facta. [Et quis est locus.] Et dat vile remedium. [Ad quem autem pauperculum] idest humilem qui se parum reputat q̃tum ad presentia [contritum] de peccatis preteritis [trementem] q̃tum ad propositum de futuris faciendis. Eccl. 15. Oculi eius ad timentes eum. 2° excludit confidentiam quã conceperant ex ritu sacrificiorum. Et primo ponit ipsorum reprobationem. [Qui immolat bouem] sic si diceret ita sunt abominabilia ipsorum sacrificia ac si aliquid contra legem faccrent: quia eadem idolis offerebant [qui benedicat] laudat ꝛ veneratur. supra. j. Ne offeratis vltra sacrificium frustra. 2° ostendit reprobationis rationem. Primo ponens culpam. [Dec omnia elegerunt] s. sacrificia ambulantes [in vijs suis] malis. Prouer. 2. Letantur cum male fecerint ꝛ exultãt in rebus pessimis. 2° cõminatur penam. [Unde ꝛ ego] Prouerb. 3. Illusores ipse deludet. Job. 3. Timor quem timebam euenit mihi: ꝛ quod verebar accidit. 3° arguit peccantium duriciam. [Quia voca ui.] Prouer. j. Vocani ꝛ renuistis. ¶ Audite verbum domini ꝛc.] Dic executur modum executionis dicte sentẽtie. Et primo q̃tum ad premia bonorum. 2° quãtum ad supplicia malorum. ibi [Et cognoscetur ꝛc.] Prima in duas. Primo excitat attentionem. [Audite qui tremitis] ex reuerentia verborum ipsius. Eccl. 2. Qui timetis dñm credite illi. 2° prosequitur promissionem. Et primo q̃tum ad vindictam de irrisoribus ponens eorum irrisionem [dixerunt fratres vestri: glorificetur] q. d. nunq̃ apparebit. supra. 5. Festinus velociter veniet: ꝛ non est deficiens: neq; laborans in eo. Et predicens eorum confusionem. [Ipsi autem confundẽtur] hoc modo [vox populi] primẽtie [vox domini] q̃tum ad hostium tumultus. Sophon. j. Vox diei domini amara. 2° exequit promissionem q̃m ad bonorum abundantiam. Et primo ad populi readunationem ponens promissionẽ. [Anteq̃ parturiret] idest subito: ꝛ simul filij hierusalem congregabuntur ad ipsas sicut si mulier subito filium pareret non precedente partu. supra. 37. Venerunt filij vsq; ad partum ꝛ virtus non est pariẽdi. Mistice exponitur de partu beate virginis: ꝛ de partu ecclesie in conuersione fidelium: ꝛ de parturitione eterne generationis. Et inducit admirationem questionem. ¶ Quis audiuit vnq̃ tale ꝛc.] Et p̃mo ponit responsionẽ ex persona domini. [Nũquid ego: non pariã] congregans iudeos: vel fideles conuertens: vel filium ab eterno generans. Simile. 65. Qui plantauit aurez nõ audiet aut qui finxit oculum nõ considerat. Et hec argumẽta tenent si illud quod est perfectionis in creaturis attribuatur deo remoto omni eo quod imperfectionis est. 2° promittit congregatis immensam consolationem. Et p̃mo inuitat alios ad congratulationem. [Letamini cum hierusalem mea:] sicut in obiecto gaudij: ponens conditionem congratulantium q̃tum ad affectum [qui diligitis.] Cant. 5. Comedite amici ꝛ bibite ꝛ lebriamini charissimi. Q̃tum ad affectus signum [qui lugetis.] Matth. 5. Beati qui lugent: qm̃ ipsi consolabuntur. Et congratulatiõis fructum. Q̃tum ad participationes letitie: vel pacis: [vt suggatis.] Cant. j. Meliora sunt vbera tua vino. Q̃tum ad participationem glorie [vt mulgeatis] q. mungentes lac. Job. 21. Tunc super omnipotentez deliciis afflues. 2° promittit copiosam collationem pacis. [Quia hec dicit dñs: declinabo inundantem.] Et vocatur redundãtia sicut fluuius descẽdens cum magno impetu venit: nec redundat. Et glorie [ꝛ quasi torrentem.] 3° promittit consolationis plenam perceptionem. Primo q̃tum ad gentiũ administrationem quaz suggetis in [gloriam gentiũ:] qz ipsi reges gentium consolabunt: ꝛ sustentabunt vos. Unde sequitur. [ad vbera.] Mistice loquitur de apostolis qui in gloriam gentium velociter conuersorum delectati sunt: ꝛ eas quasi ad vbera blandis admonitionib⁹ posuerunt. 2° q̃tum ad diuinam protectionem. [Quo sicut mater.] Debz. 12. Oblitι estis consolationis: que vobis tanq̃ filijs loquitur dicens fili mi noli negligere disciplinam domini: neq; fatigeris cũ ab eo arguieris. 3° quãtum ad bonorum fruitionem. [videbitis] bona a deo vobis data: [ossa] vos qui in aduersitate sicut ossa arida eratis. Ezech. 37. Ossa arida audite verbum domini. Uel videbitis diuinam essentiam. Eccl. xj. Dulce lumen ꝛ delectabile oculis videre: [ossa] quasi herba germinabunt in resurrectionem. ¶ Et cognoscetur ꝛc.] Dic promittit malis supplicia. Et primo comminatur penam. Ponens iudicis indignationem [manus] affligens ipios in seruis: vel [manus] consolationis: [in seruis] per effectũ. Supra. 28. Indignatio non est mihi. Ponit etiam pene

B

magnitudinē [qꝛ ecce dñs in igne] quo ciuitas cōburenda erat: vel quo mundus purgandus. ps. Ignis ante ipm̄ pcedet: ⁊ iflāmabit in circuitu inimicos ei⁹ [q̄drige] exercitus chaldeoꝝ: in quo q̄si venit de⁹: vel angeli q cū ipso ad iudiciū veniēt. Ponit etiā punitoꝝ multitudinē [multiplicabunt.] supra. 34. Uictima enim dñi in bosra ⁊ interfectio magna in terra Edom. 2° iproperat culpā [qui sacrificabant] putantes se mundare ab imundis aquis. vel etiam sacrificijs idoloꝝ [in ortis] in quibus idola colebant: vel voluptati se exercebant: vna cum mulieribus more pecudum coeuntes. Uel [post ianuam] ad literam [murem] glirem: contra legez. Leuit. xj. supra. 65. Comedent carnem surdam: ⁊ ius prophanum. ¶ Ego aūt ⁊c.] Dic prosequitur modum discretionis q̄tum ad omnes cōmuniter. Et p̄mo indicit vniuersale iudicium [opera ⁊ cogitationes] pro vtrisq; iudicans [venio] in die iudicij. Uel diuersa regna hostiuz vestroꝝ ⁊ in vobis malos destruens [venient] in hierusalem post vestrum reditum: vel ad iudiciuz: vel ad fidem. Joel. 3. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendistis eos. 2° ponit citationez. [Et ponam in eis] .i. iudeis qui erunt cum Zorobabel ⁊ alijs Ducibus. [signū] edictū cyri [ad gētes] ad quas dispersi erant iudei: [lidiam tenētes sagittā:] qꝛ sunt boni sagittarij [gliaz meā] que apparebit in vestra liberatiōe. supra xj. Leuabit signum in nationibus. Uel [signum] crucis ponit in apostolis vt omnes ad deum conuertant q̄si ad iudicium preparantes. 3° ponit iudicandorum preparationem. Et p̄mo q̄tum ad bonos. 2° quātum ad malos. [Et egredient ⁊ videbunt.] Prima in duas. Prio q̄tum ad iudeos ponens honorificam reuersionem. [Adducēt in equis] per que significant subsidia que a gentibus reuertentes habuerunt. Baruch. 5. Adducet hos dominus ad te. Uel significantur diuerse conditiones eorum qui conuertuntur ad fidez: sicut exponit Glo. 2° reuersionis exaltationem. Primo q̄tum ad dignitatez. [Et assumā] qd̄ ad literam impletum est in iudeis: ⁊ etiam in apostolis. supra. 61. Uos sacerdotes dñi vocabimini: magistri dei nostri dicetur vobis. 2° q̄tum ad seminis conseruationem. [qꝛ sicut celi noui: sic stabit] in perpetuuz. Hier. 31. Si defecerint leges iste coram me dicit dñs: tunc ⁊ semen israel deficiet. Uel sancti stabunt in eternum innouati sicut celum ⁊ terra. 3° q̄tum ad glorie durationem. [Et erit mensis] .q. mensis mensi: ⁊ festuz festo in vestra prosperitate succedet. supra. 29. Additus est annus ad annum: ⁊ solemnitates euolute sunt. Mistice ecclesia post finem: ⁊ qui est spūalis: post carnalem. 2° q̄tum ad gentiles. [Et veniet omnis:] quia de diuersis nationibus veniebant hierusalem ad dñm adorandum. ps. Omnes gētes venient ⁊ adorabunt coram te domine: vel in die iudicij. ¶ Et egredietur ⁊c.] Hic ponit 2m iudicium quātum ad malos. Et p̄mo pene manationem. [Et egredientur] venientes hierusalem. [Et videbunt] in monumentis antiquis ⁊ in campis ossa mortuorum patrum. supra 34. Interfecti eorum proijcientur: ⁊ de cadaueribus eorum ascendet fetor. Uel sancti videbunt damnatos in damnationem cadentes. 2° ponit pene durationē. [Uermis eorum] conscientie qua etiam mortui torquebuntur. Et [ignis] inferni. Judi. 16. Dabit ignes ⁊ vermes in carnes eorum. 3° de penis delectationem q̄tum ad videntes. [Et erunt: vsq; ad satietatē omni carni] .i. sanctis. ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Ab istis penis nos liberet qui incipere ⁊ consūmare dedit. Et sic terminatur sententia ⁊ expositio ad literam super Esaiam ꝑm fratrem Thomā de aquino quā transtulit ex libro dicti doctoris scripto. s. manu sua: ad literam legibilem cuz cōplemento auctoritatum. Frater Jocobinus astensis de prouincia lombardie tunc temporis studēs in studio generali Neapolitano. Ordinauit etiaz collationes ceteris locis / super quaslibet lectiones: ⁊ hoc fecit ad vtilitatem fratruz ordinis nostri: ⁊ vt de dictis scriptis copia hēret. Laus ergo sit ei qui incipere dedit ⁊ consūmare fecit.

FINIS.

¶ Diui Thome Aquinatis ordi. p̄dica. theologoꝝ omniuz Monarche Cōmentaria in Euangeliū Matthei. Item ⁊ in Hieremiā prophetam: eiusdēq; Hieremię Trenos: necnō ⁊ in Esaiam nuper in lucez emissa, ⁊ diligentissime castigata. Uenetijs impressa fuerunt sumptibus heredū. q. d. Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis ac socioꝝ. Anno salutifere icarnationis Dñi nostri. 1527. Die vo. 28. mēsis Septembris.

Registrum

✠ a b c d e f g h i k l m n o
p q r s t v x y z ⁊ ꝯ ꝝ aa bb.

Omnes sunt quaterni preter / o / ⁊ / t / qui sunt terni.

¶ Reuerẽdissimo in Christo patri ac dño. d. Marino Grimano Aquileien. ꝑatriarche di gnissimo/frater Bartholomeus de spina pisanus ordi. predicatorum felicitatem.

SIcut hereditario iure (presul honoratissime) carnis filijs debentur bona corporis que predefuncti parentes aut sanguine magis ꝓximi possidebant: sic ⁊ virtutum heredibus debẽtur premia que virtutes ipse deposcunt/honor inquã ⁊ gloria delectantibus debita felicitatem terrenam Antonius Grimanus Venetiar princeps soluto carnis debito in celestez ⁊ eternam (vt pie creditur) cõmutauit: terrene glorie super cumulatissimas opes duo ex filio nepotes Marcus atq; Victorinus fratres qui sic heredes effecti sunt vt etiam procuratoria dignitate qua post principatũ in precelso/Venetor senatu nulla maior est/virtutum suar veluti premio donarentur. Extinctum est corpore qdem/non autẽ perpetua triumphantis anime gloria/sancte matris ecclesie lumen prefulgidum Vnicus prefati principis filius toto terrar orbe celebratissimus Cardinalis: sed quasi nõ cẽt mortuus tu presul Amplissime vna cũ germano tuo dño Joãne reuerendissimo Epo Venede/viuã illius presentiam supra terrenas diuitiar copias virtutibus/sapientia/ecclesiastica dignitate prefers in proximo etiam non minori factus heres illius honor oĩũ capacissimus. Jure igit hereditario cuncta que patruo debebant spiritalia precipue munera tibi vẽdicas: inter que minimum quod ex me per impressam epistolaꝝ eidẽ fuerat oblatũ sed interpositione impressionis vt pars qua mutilus erat opus hoc sanctissimum diligentius inquirereꝫ nequaq; adhuc redditum: tibi nunc aptatũ atq; perfectum debetur/vti primario primũ: ⁊ spũali principi spirituale donus: cuius auctoritate fratribus suis cõmunicet fiat doni principiũ/⁊ in ꝑclarissimã Grimanor domus amor mens atq; perpetua obseruãtia per illum vtcũq; manifesteꝫ. Accipe igit obseruantissime dñe qõ tuus est/medũ inquã meum in hoc ope corrigẽdo ⁊ vt ecclesie sancte vberrimam afferret vtilitatẽ quo ad fieri potuit coaptando laborem: verũ etiam laborãtis amorẽ: perpetuoq; tibi nõ minus ꝙ patruo dignissimo fuerim obsequentissimum recognoscens anima.

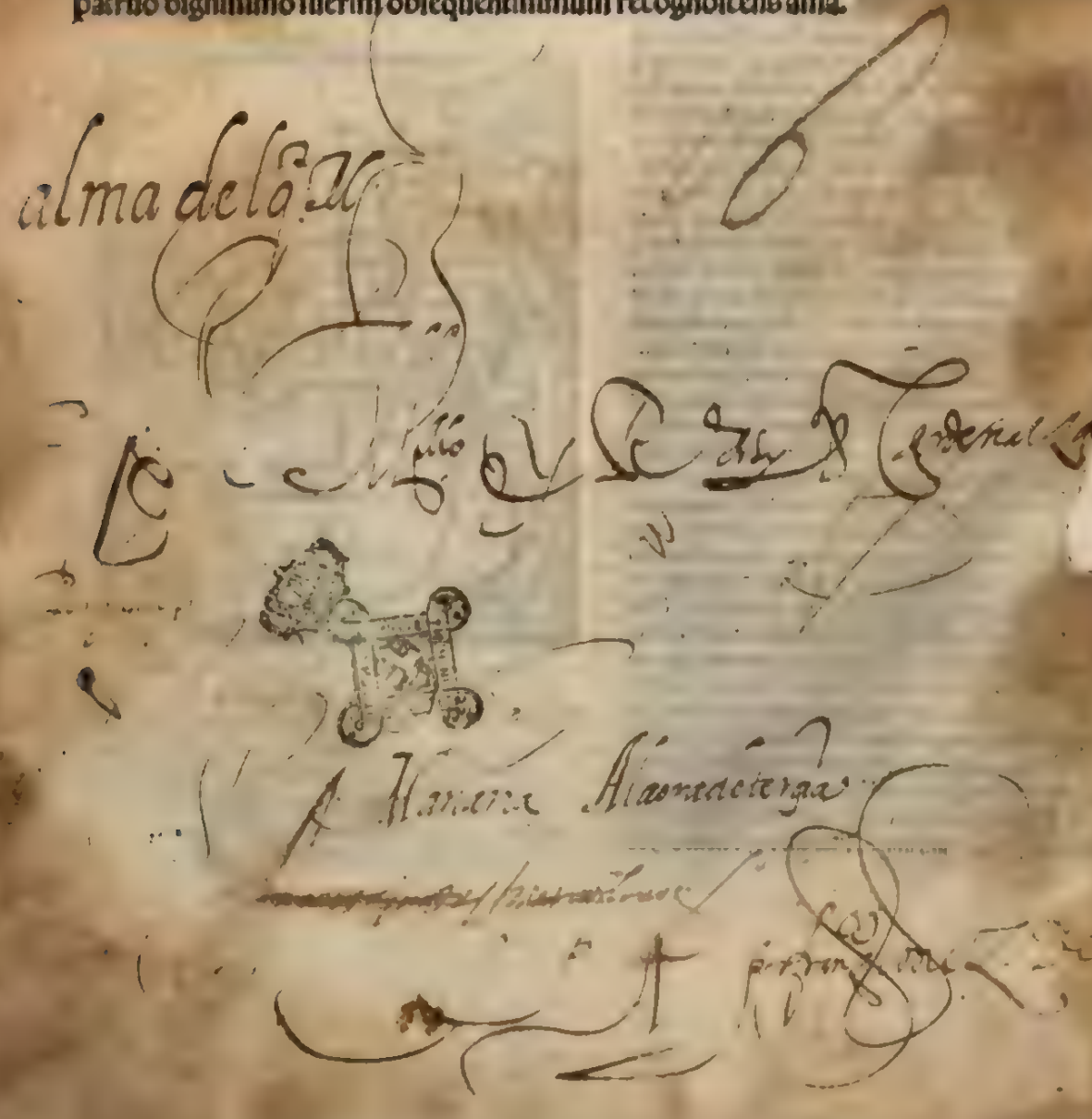

Digitized by Google

Digitized by Google

1-6-1

Digitized by Google